flacăra

anul XXXII
nr. 13 (1451) VINERI
1 APRILIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

NICOLAE CEAUȘESCU: PRIORITATEA O OCUPĂ CALITATEA

Despre starea economiei

Dintre problemele aflate săptămîna trecută pe ordinea de zi a forurilor politice și legislative supreme ale țării, cele care definesc starea economiei românești în cel de-al treilea an al actualului deceniu suscită cel mai larg interes. Analizele făcute în cele două foruri — de partid și de stat — emană optimism și încredere. Căci, așa cum s-a apreciat în dezbateri, chiar dacă în 1982 prevederile planului de dezvoltare economico-sociale n-au fost realizate în întregime din cauza condițiilor grele determinate de accentuarea crizei economiei mondiale și de unele neajunsuri din propria activitate, economia României a continuat să se dezvolte, obținîndu-se și în acest an realizări importante pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. În 1982, avuția națională a sporit cu 7 la sută, iar fondurile fixe cu 9 la sută, ceea ce asigură creșterea continuă a bazei tehnico-mate-

(Continuare în pag. 2)

VASILE BARAC ■

Omagiu țăranului român

Să iubim pe țărani, păzitorii pămîntului și făcătorii pîinii ! Ei sînt truditorii, ei care sînt prin naștere și îndelung șlefuită bună-cuviință împotriva trîntorilor, hoților și intermediarilor de tot felul, ei care s-ar simți umiliți să ia mai mult decît merită pe munca lor și ar fi revoltați să primească mai puțin decît merită munca lor, ei care sînt echilibrul însuși al firii, ei, țăranii, nu sînt precupeți ; ei cînd își iau sapele în spate parcă se duc să prășească și în cer, să-l afineze și să-l facă mai rodnic ; ei sînt, cum spunea Președintele țării, o meserie de infinită delicatețe ; ei sînt aluatul nostru etern. Țăran, Țarină, Țară.

Nu știu de ce simt acum, în această primăvară, din nou acut nevoia să murmur, să plîng și să strig :

Istoria te-ncununează demn
Ca voievod al muncii și-al răbdării
Dă-mi mîna ta trudită să-ți sărut
Măria Ta, Țăranule al Țării.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Nichita Stănescu la 50 de ani

Martorul statornic al vieții mele este sensibilitatea vieții mele

Poezia e singura pricină exprimată sau neexprimată care îi dă omului dorința de a mai trăi în continuare. Poezia e sentimentul fundamental care îndreptățește specia umană.

Am avut un sentiment de mare înălțare cînd am văzut cu cîtă dragoste înalță tineretul tricolorul, cu cît pătos cîntă cîntecul patriotic, dar și cu cîtă încîntare cîntă și cel mai modern cîntec cu putință.

(Din interviul paginii 9)

Se adună munți de materiale refolosibile. Ce facem cu ei?

(pag. 6)

O carte fundamentală: „Trilogia cunoașterii" de Lucian Blaga

(pag. 10)

Vara e pe aproape: vom bea sucuri mai bune?

(pag. 18)

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Luînd în dezbatere o serie de probleme esențiale care privesc transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care s-au desfășurat, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în zilele de 23 și 24 martie, s-au înscris ca un moment de seamă în viața politică a țării prin importanța măsurilor adoptate, prin prevederile documentelor aflate pe ordinea de zi, care materializează orientările și obiectivele principale ale dezvoltării economice și sociale a României socialiste. Așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită în încheierea lucrărilor plenarei, au fost luate în discuție două grupe de probleme importante, primul dintre acestea referindu-se la bilanțul activității economico-financiare pe anul 1982 și la perfecționarea sistemului de retribuție și cointeresare materială, precum și la unele măsuri privind aplicarea mai fermă a noului mecanism economic.

Astfel, a fost subliniat faptul că, deși în anul 1982 nu s-au realizat ritmurile planificate — îndeosebi datorită existenței anumitor greutăți și contradicții dintre unele sectoare de activitate, precum și efectelor crizei economice mondiale — pe ansamblu s-a asigurat dezvoltarea în continuare a economiei, înfăptuindu-se noi pași pe calea transpunerii în viață a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Venitul național a înregistrat un spor de 2,6 la sută, comparativ cu anul precedent, iar productivitatea muncii în industria republicană, calculată pe baza valorii producției nete, a crescut cu 1,7 la sută. Balanța comercială s-a încheiat cu un excedent de 1,8 miliarde de dolari, ca urmare a diversificării activității de comerț exterior și a dezvoltării relațiilor de cooperare economică, tehnică și științifică internațională. Veniturile bănești ale populației, obținute de la unitățile socialiste, au fost mai mari cu 9,5 la sută față de anul precedent, iar în cadrul acestora veniturile din retribuirea muncii au crescut cu 8,8 la sută. Apreciind eforturile depuse pentru dezvoltarea fondurilor fixe, care au sporit în anul 1982 cu 9 la sută, ilustrînd forța și capacitatea economiei noastre socialiste, a fost relevat, totodată, faptul că rezultatele obținute în creșterea producției nu sînt pe măsura potențialului material și uman al economiei noastre socialiste, ceea ce s-a reflectat în mod negativ asupra nivelului rentabilității și beneficiilor, a venitului național. Au fost criticate, de asemenea, lipsurile manifestate în domeniul asigurării și valorificării materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, tendințele de a se apela încă la importuri nejustificate. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cerut să se acționeze cu întreaga responsabilitate pentru respectarea cu strictețe a normelor de consum stabilite, pentru trecerea cu hotărîre la soluționarea cu forțe proprii a problemelor privind aprovizionarea tehnico-materială, condiție esențială pentru desfășurarea ritmică a procesului de producție.

Apreciind că industria românească este în măsură să găsească rezolvări corespunzătoare tuturor problemelor de care depinde progresul neîntrerupt al economiei naționale, al întregii țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, de asemenea, că este necesar ca, urmînd exemplul analizelor întreprinse în domeniile minier și petrolier, să se procedeze la o examinare aprofundată a activității în toate celelalte sectoare, — inclusiv cele social-culturale — pentru mai buna organizare a producției și a muncii, reducerea continuă a cheltuielilor materiale, creșterea calității și eficienței. Sarcini deosebite revin, arăta secretarul general al partidului, activității de cercetare și dezvoltare tehnologică, în vederea punerii în valoare a marilor posibilități de care dispunem în acest domeniu.

În continuare, referindu-se la un alt punct înscris pe ordinea de zi a plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că perfecționarea sistemului de retribuire a muncii și a repartiției veniturilor va da noi dimensiuni inițiativei individuale și colective, răspunderii tuturor oamenilor muncii în transpunerea în viață a politicii partidului, pentru gospodărirea eficientă a fondurilor materiale și bănești, pentru dezvoltarea proprietății socialiste și creșterea, pe această bază, a bunăstării tuturor celor ce muncesc.

Al doilea grup de probleme dezbătute în cadrul plenarei și asupra cărora s-a oprit, în cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se referă la activitatea organizatorică a partidului, la politica de cadre, la rezolvarea scrisorilor oamenilor muncii și la activitatea internațională. subliniind maxima însemnătate a sarcinii tuturor organelor și organizațiilor de partid privind întărirea permanentă a partidului, cu deosebire pe plan calitativ, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Putem, de asemenea, să apreciem pozitiv rezultatele în domeniul politicii de cadre. Avem zeci și zeci de mii de activiști, de cadre de partid și de stat cu o pregătire corespunzătoare, care au un rol important în înfăptuirea politicii interne și externe a țării noastre. Sînt însă și aici unele stări de lucruri negative cărora trebuie să le acordăm mai mare atenție, mai cu seamă în felul în care promovăm unii oameni, în preocuparea pentru creșterea exigenței și spiritului de răspundere al activiștilor, al cadrelor de partid în diferite domenii de activitate". În continuare, referindu-se la măsurile stabilite de plenară cu privire la îmbunătățirea activității în domeniul scrisorilor și audiențelor, în spiritul prevederilor din hotărîrile Congresului al XII-lea, secretarul general al partidului a relevat necesitatea îmbunătățirii acestei activități, pentru stimularea spiritului de răspundere civică și sporirea participării nemijlocite a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești.

Arătînd că activitatea internațională a partidului și statului nostru s-a desfășurat, în 1982, în condițiile complexe ale vieții politice mondiale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat totodată că și în acest an principiile acestei politici vor fi materializate în conformitate cu hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R., ca o expresie a voinței nestrămutate a poporului nostru de a acționa cu toată consecvența pentru dezvoltarea relațiilor dintre state, pentru determinarea unui curs nou în viața internațională, pentru triumful cauzei destinderii, dezarmării, securității și păcii, pentru socialism.

DUMITRU ELIADE

Despre starea economiei

(Urmare din pagina 1)

riale a societății. Și, în timp ce pe plan internațional asistăm la reducerea ocupării forței de muncă, iar în țările capitaliste dezvoltate la creșterea puternică a șomajului, la noi, în anul 1982, numărul personalului muncitor a crescut cu 12 000 de oameni. Ceea ce este un lucru deosebit de pozitiv.

Și mai încurajatoare apar rezultatele ce se prelimină a se obține în primul trimestru al acestui an. Datele cuprinse în Raportul Consiliului de Miniștri prezentat Marii Adunări Naționale conturează un tablou al evoluției economiei noastre în anul 1983, mai mult decît promițător.

După cum se știe la Conferința Națională a partidului din decembrie anul trecut, conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a apreciat că trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile de activitate impune cîștigarea unor bătălii pe cel puțin patru fronturi : cel al dezvoltării intensive, al calității producției, comerțului exterior și eficienței economiei. Și, ca un corolar, viteza și înaintarea pe toate fronturile trebuie accelerată. Planul pe anul 1983 dă expresie, prin prevederile sale, acestor priorități, iar rezultatele obținute în primul trimestru le conferă legitimitate. Pentru că, iată, în primele două luni ale anului curent, se spune în raportul menționat, planul la producția marfă și netă a fost depășit, în luna ianuarie producția marfă industrială fiind cu 6,9 la sută mai mare decît cea obținută în aceeași perioadă a anului trecut, în timp ce în luna februarie ritmul de creștere a producției nete a fost de 5,5 la sută. Este deosebit de semnificativ de subliniat că în ianuarie și februarie, în industria constructoare de mașini ritmul de creștere a fost de 13,9 la sută și, respectiv, 10,3 la sută, că la scara întregii economii sporurile cele mai importante s-au obținut la o serie de produse de bază cum sînt : oțel, laminate, tablă și benzi, plumb, zinc, cupru, mașini-unelte, mașini și utilaje agricole, tractoare, autobasculante, îngrășăminte chimice, produse macromoleculare, fibre și fire sintetice, cauciuc, anvelope, produse ale industriei alimentare și altele. Pe întregul trimestru productivitatea muncii în industrie crește cu 3,6 la sută iar cheltuielile de producție la 1 000 de lei producție marfă au fost diminuate față de trimestrul IV 1982 cu 15 lei la cheltuielile totale și cu circa 12 lei la cele materiale. Se prelimină o creștere simțitoare a acumulărilor bănești și o balanță comercială activă.

Chiar dacă aceste ritmuri nu mai ating valorile din anii '60—'70, cînd economia noastră se afla la începuturile dezvoltării sale (dar în care economie se mai realizează acum asemenea valori ?), rămîne adevărul de necontestat că ele sînt net superioare celor realizate în primii doi ani ai actualului cincinal, depășesc nivelul planificat pentru această perioadă și se mențin printre cele mai ridicate din lume.

Accelerarea creșterii economice, care corespunde orientărilor date de Conferința Națională a partidului, își are originea în preocuparea susținută pentru dezvoltarea prioritară a bazei energetice și de materii prime, în revirimentul produs în domeniul minier, în special în producția de cărbune, de aplicarea cunoscutelor măsuri, adoptate la inițiativa secretarului general al partidului, care vizează organizarea mai bună a activității în întreprinderile miniere, trecerea la programul de lucru de 8 ore pe schimb, asigurarea, pregătirea și folosirea rațională a forței de muncă, precum și a tehnicii din dotare, întărirea spiritului de ordine și disciplină la fiecare loc de muncă. În trimestrul I producția medie zilnică de cărbune a crescut spectaculos fiind cu aproape 30 la sută mai mare decît cea obținută în perioada corespunzătoare a anului trecut. Această creștere a avut efecte pozitive în toate sectoarele economiei naționale. În primul rînd în activitatea de producere a energiei electrice. Realizînd o creștere cu 18 la sută a producției de energie electrică pe bază de cărbune, s-a creat posibilitatea reducerii cu 7 la sută a energiei produse pe bază de hidrocarburi și aceperirii deficitului de energie hidroelectrică datorată precipitațiilor scăzute din acest an. Pulsul economiei în acest prim trimestru al anului a fost normal pentru că aceasta a primit tot timpul energia electrică de care avea nevoie.

Cărbune mai mult și de bună calitate, iată unul dintre tonicele care va contribui în continuare la impulsionarea dezvoltării economiei naționale. Un altul este atingerea nivelului preconizat la producția de țiței. Aplicarea hotărîtă a măsurilor stabilite la recenta consfătuire de la Comitetul Central va asigura condițiile pentru obținerea, încă înainte de sfîrșitul anului, a unei producții de 40—43 mii tone de țiței, zilnic, ceea ce va însemna o serioasă opțiune pentru atingerea unui alt important obiectiv : acoperirea aproape în întregime, din producția internă, a necesarului de petrol. Cel de-al treilea stimulent va fi reprezentat de reducerea masivă a consumurilor materiale și energetice și extinderea pe scară largă a utilizării materialelor refolosibile. Un prim succes a și fost dobîndit, căci, să nu uităm, creșterea înregistrată în dezvoltarea economică, sporul de producție industrială realizat în acest trimestru, în mod practic, s-au obținut cu o cantitate de energie electrică egală cu cea consumată în perioada corespunzătoare a anului 1982.

Al doilea Rombac 1—11, în probe de zbor

La cîteva zile după ce primul ROMBAC 1—11 a aterizat într-o cursă oficială pe un aeroport din Londra, cel de-al doilea exemplar ROMBAC 1—11 a fost scos din hangar în vederea primelor probe de „cale și de zbor". În acest fel constructorii de aeronave români demonstrează înalta clasă a priceperii și competenței lor într-o tehnică de vîrf a industriei constructoare de mașini care ne așază în rîndul puținelor țări din lume producătoare de avioane de asemenea anvergură și de asemenea clasă. Ceea ce constituia „premieră", „unicat" în anul 1982, devine un produs realizat curent și pe bază unui proces tehnologic bine însușit. Se poate spune că prin acest al doilea ROMBAC 1—11 sîntem nu numai tehnic pregătiți de marile performanțe pe care le presupune un asemenea aparat ci și tehnologic capabili de a-l produce industrial.

În vreme ce primul ROMBAC 1—11 a fost construit în condițiile unei asistențe tehnice de mare volum, acordată de firma British Aerospace, pentru acest al doilea exemplar care își etalează acum linia suplă și elegantă pe platforma de la Băneasa a Întreprinderii de avioane din București, asistența britanică a fost sensibil redusă, limitîndu-se, practic, la prezența unui personal minim rezident în România. Astfel, procese tehnologice complexe de asamblări structurale, testări funcționale, lipiri de rezistență cu adezivi structurali, protecții anticorozive și acoperiri de suprafață, utilizări de etanșanți speciali, au fost asimilate într-un timp record și de înaltă calitate.

Ziua de 30 martie 1983 este o zi sărbătorească pentru constructorii de avioane din țara noastră, țară cu o tradiție respectabilă la nivel mondial în elaborarea aparatelor de zbor. În numărul viitor al revistei vom publica un amplu reportaj pe fluxul tehnologic al viitoarelor aeronave ROMBAC 1—11 prin care urmează să se finalizeze treptat asimilarea în întregime a unor tehnologii extrem de complexe care ne reașază printre cei mai buni constructori de aeronave din lume.

În consens cu marile comandamente ale momentului, pentru fericirea și prosperitatea patriei socialiste

Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a altor conducători de partid și de stat, vineri, 25 martie, s-au deschis lucrările în plen ale sesiunii a șaptea a celei de-a opta legislaturi a Marii Adunări Naționale. Marele forum legislativ al țării a supus spre dezbatere și aprobare documente de o deosebită importanță teoretică și practică, elaborate pe baza cercetării atente și laborioase a actualului stadiu de dezvoltare al patriei socialiste, documente menite să conducă la mai buna organizare și desfășurare a muncii productive, la instituirea unor noi raporturi de etică și echitate în cadrul relațiilor interumane, la alegerea unor opțiuni capabile să garanteze optimizarea activității politice, economice și sociale generale în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., a orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe primul punct al ordinii de zi a fost înscris Raportul Consiliului de Miniștri cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială în trimestrul I/1983 și măsurile luate pentru aplicarea hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982 privind creșterea producției materiale și productivității muncii, a eficienței în toate domeniile de activitate, realizarea integrală a sarcinilor pe anul 1983.

Reamintind că planul pentru anul în curs prevede un ritm mai înalt de dezvoltare în comparație cu primii doi ani ai cincinalului, raportul a analizat rezultatele obținute pînă la ora actuală în domeniile extracției de cărbune și de țiței, gaze, metale neferoase și alte substanțe minerale utile. Au fost prezentate de asemenea date și considerații în legătură cu situația din domeniul producției de energie electrică, din celelalte compartimente de primă importanță ale economiei naționale : siderurgia, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, industria ușoară, industria lemnului, industria alimentară, agricultura. S-a apreciat că, în general, bilanțul este pozitiv, dar că este necesar să se procedeze de urgență și cu înalt simț de răspundere la lichidarea lipsurilor ce mai persistă, la recuperarea grabnică a restanțelor, subliniindu-se în acest context necesitatea utilizării mai eficiente a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, gospodăririi mai chibzuite a bazei de materiale și materii prime, folosirii mai judicioase a resurselor de energie, recuperării și valorificării materialelor refolosibile. Au fost reliefate de asemenea îndatoririle ce revin lucrătorilor din agricultură în actuala campanie de primăvară, precum și sarcinile de mai largă perspectivă privind creșterea puternică a efectivului de animale în unitățile agricole de stat, cooperatiste ca și în gospodăriile populației.

Raportul a analizat în continuare modul în care se desfășoară îndeplinirea planului de investiții pe anul în curs, precum și sarcinile de o deosebită importanță ce revin comerțului exterior. Un capitol special a fost rezervat problemelor consacrate optimizării productivității muncii, folosirii metodelor moderne de programare, lansare și urmărire a producției, de folosire maximă a fondului de timp, subliniindu-se și cu acest prilej faptul că cerința esențială a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii o constituie activitatea rentabilă, acoperirea cheltuielilor din venituri proprii și obținerea de beneficii.

În cadrul Hotărîrii Marii Adunări Naționale, adoptate ca urmare a dezbaterilor pe marginea raportului prezentat de Consiliul de Miniștri, marele for legislativ al țării a dat o înaltă apreciere rolului determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele republicii, în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, în soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale a țării, în mobilizarea întregii națiuni, a tuturor resurselor pentru creșterea susținută a economiei românești, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, întărirea suveranității și independenței patriei. Textul integral al Hotărîrii este, la ora actuală, pe larg cunoscut oamenilor muncii din țara noastră prin intermediul presei, radioului și televiziunii. El constituie un document de o inestimabilă valoare teoretică și practică o carte deschisă, un îndrumar permanent în activitatea curentă și de perspectivă, de organizare și modernizare a muncii în toate domeniile, pentru fericirea patriei, a națiunii noastre socialiste.

LIVIU TIMBUS

O sărbătoare a muncii, un profund elogiu adus hărniciei

La sfîrșitul săptămînii trecute am fost din nou martorii înaltei prețuiri și gratitudini de care se bucură în țara noastră înfăptuirile și succesele de excepție dobîndite prin munca, spiritul de inițiativă și devotiunea celor angajați în marele efort pentru edificarea României moderne. Simbătă, 26 martie, în cadrul unei solemnități la Palatul Marii Adunări Naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat înalte distincții unor județe și unități fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1982. A fost o sărbătoare a muncii, un profund elogiu adus hărniciei și, deopotrivă, un însuflețitor îndemn pentru înzecirea efortului creator, pentru desferecarea talentului virtual și a predispozițiilor latente, pentru curaj în propulsarea noului și condamnarea inerției și conservatorismului, pentru continua redescoperire a patriei socialiste.

După înmînarea înaltelor distincții, în încheierea festivității, primit cu deosebită căldură și însuflețire, cu profunde sentimente de dragoste, stimă și recunoștință, a luat cuvîntul președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Aducînd calde felicitări județelor și colectivelor de oameni ai muncii distinse cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste", cu diverse ordine clasa I și alte clase, secretarul general al partidului a ținut să arate că rezultatele marcante, obținute prin muncă pe parcursul anului 1982, demonstrează cu prisosință că, prin spirit de inițiativă, prin efort creator, pricepere și bună organizare, se pot dobîndi succese de prestigiu chiar în condiții obiective mai puțin favorabile, cum au fost cele ale anului trecut. Referindu-se în continuare la sarcinile și obiectivele anului în curs, secretarul general al partidului a ținut să menționeze că activitatea generală a debutat sub bune auspicii, așa cum o dovedesc rezultatele primului trimestru, că a fost realizată o producție superioară celei planificate, ceea ce demonstrează atît realismul planului, cît și faptul că dispunem de ceea ce este necesar. „Dispunem — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — de bază tehnico-materială, dar mai cu seamă de minunata clasă muncitoare, intelectualitate, țărănime care, acționînd cu toată fermitatea, sînt în stare să înfăptuiască hotărîrile Conferinței Naționale și să asigure dezvoltarea într-un ritm înalt a patriei noastre socialiste".

Marea competiție pentru optimizarea producției și productivității muncii, ca și bătălia permanentă pentru calitate în toate domeniile de activitate este în plină desfășurare și este de dorit, a arătat secretarul general al partidului, ca toate județele să obțină un loc cît mai de frunte, iar diferența dintre cei dintîi și cei de pe urmă să fie cît mai mică. Important este ca, pe baza acestei întreceri, să se lucreze mai bine în întreaga țară, ca munca, inventivitatea, spiritul de inițiativă să ne conducă spre realizarea exemplară a sarcinilor și obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XII-lea al partidului.

Referindu-se în continuare la necesitatea de a se acorda o atenție maximă realizării producției și exportului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, prin măsurile adoptate de plenară, privind perfecționarea sistemului de retribuție, problema exportului constituie o preocupare centrală. În acest sens este necesar să se ridice la maximum cota exigenței, lupta pentru calitate fiind singura cale pentru ca produsele românești să devină competitive pe piața mondială. Tocmai de aceea — a precizat secretarul general al partidului — de acum înainte problema calității și cea a exportului vor constitui indicatori de bază nu numai în întrecerea socialistă, ci și în sistemul de premiere și retribuție, de participare la beneficii.

În încheierea cuvîntării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat încă o dată felicitări județelor și colectivelor distinse, precum și urarea ca, în 1983, să se obțină rezultate tot mai însemnate în toate domeniile de activitate, în industrie, agricultură, transporturi, în cercetare, în învățămînt, în întreaga activitate economico-socială, să se intensifice munca politico-educativă de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului.

Prin intermediul presei, radioului și televiziunii, publicul larg din țara noastră a fost informat și de cuvîntul participanților la solemnitatea consacrată înmînării înaltelor distincții. Cu acest prilej, vorbitorii au ținut să reliefeze în alese cuvinte de stimă și gratitudine contribuția nemijlocită, determinantă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu la obținerea rezultatelor de prestigiu ale anului 1982. Este limpede pentru oricine cercetează cu atenție și obiectivitate istoria ultimilor 18 ani, au arătat în esență vorbitorii, că tot ce s-a realizat în România socialistă poartă amprenta gîndirii și activității novatoare a secretarului general al partidului, omul, bărbatul și comunistul de omenie Nicolae Ceaușescu, arhitectul României moderne, a cărui activitate revoluționară însumează anul acesta nu mai puțin de cinci decenii.

LIVIU MAIOR

Ședința Consiliului de Stat

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, luni, 28 martie, a avut loc ședința Consiliului de Stat. În prima parte a lucrărilor au fost supuse spre dezbatere și aprobare o suită de decrete de o deosebită importanță pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, stimularea creșterii animalelor și înlăturarea oricăror tendințe de speculă cu produsele agroalimentare. Cu acest prilej, secretarul general al partidului a ținut să reliefeze, în cadrul unei judicioase și profunde analize, temeiul și oportunitatea noilor acte normative, importanța lor practică în actualul stadiu de dezvoltare economică a patriei socialiste.

Referindu-se la decretul privind aprobarea programului de amenajare și exploatare a Deltei Dunării, președintele României a arătat că valorificarea complexă a marelui complex lacustru de la vărsarea Dunării are ca scop realizarea unei importante producții vegetale, animale și piscicole, programul de amenajare avînd în vedere, totodată, respectarea și protejarea mediului înconjurător, a condițiilor naturale de viață în acest uriaș biotop natural al Europei.

În legătură cu decretul privind aprobarea statutelor organizațiilor socialiste din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să precizeze că acesta are în vedere îmbunătățirea statutelor agriculturii, în sensul creșterii răspunderii adunărilor generale, a consiliilor de conducere, perfecționarea sistemului socialist de proprietate cooperatistă, ca bază a dezvoltării agriculturii noastre.

Următoarele trei decrete, a arătat în continuare secretarul general al partidului nostru, sînt strîns legate între ele. Primul, consacrat îmbunătățirii sistemului de premiere și încurajare a creșterii animalelor, are ca scop stimularea unității agricole și a producătorilor particulari pentru dezvoltarea sectorului zootehnic, decretul evidențiindu-se, între altele, prin faptul că o parte însemnată din primele acordate pentru creșterea vitelor revin direct îngrijitorilor și celor care concură la realizarea unei rate înalte de natalitate. Prime substanțiale sînt prevăzute dealtfel pentru toți cei care vor contribui la optimizarea acestei acțiuni de maximă importanță economică.

Celelalte două decrete, s-a arătat în continuare, se referă la măsuri menite de a pune ordine și disciplină în desfășurarea activității de comercializare a produselor agricole, inclusiv a celor animaliere. Au fost redactate în acest sens prevederi foarte ferme în legătură cu tăierea și condițiile de vînzare a animalelor, măsurile avînd ca scop atît protejarea șeptelului, cît și apărarea sănătății populației. În ceea ce privește vînzarea produselor agricole de către producătorii individuali și modul în care sînt respectate prețurile maximale de mercurial, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să atragă atenția că este imperios necesară stabilirea fermă a obligativității funcționării legale a piețelor, a afișării prețurilor de vînzare și stabilirii mercurialelor pentru produsele agricole, în raport cu prevederile legilor și prețurilor cu amănuntul prevăzute prin lege. Trebuie acționat cu hotărîre, a precizat tovarășul Nicolae Ceaușescu, împotriva tuturor celor care doresc să trăiască fără muncă, prin acțiuni de speculă, prin majorarea după bunul plac a prețurilor, prin încălcarea legilor în vigoare. În încheierea cuvîntării, secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că noile decrete aprobate vor contribui în mod substanțial la întărirea societății noastre, a relațiilor dintre țărănime și clasa muncitoare, la întărirea unității și colaborării dintre toți oamenii muncii, a întregului popor.

În continuarea lucrărilor înscrise pe ordinea de zi, Consiliul de Stat a dezbătut și adoptat alte trei decrete, a examinat și ratificat mai multe convenții și acorduri și a dezbătut și aprobat o suită de documente privind activitatea unor organe de stat. Au fost soluționate, de asemenea, unele probleme ale activității curente.

I. MURGU

La C.U.A.S.C.-Titu — și de fapt cam peste tot

SPECIALIȘTI CU DIPLOMĂ SAU SPECIALIȘTI CU FAPTA? ACEASTA E ÎNTREBAREA!

Numele specialistului îl dau rezultatele nu încadrarea

— Tovarășe Vasile Mușetescu, sînteți președintele C.U.A.S.C. Titu. Moșie mare, „Cuasc"-ul acesta al dumneavoastră! Cît tot terenul arabil al unui județ dinspre munte: 18 000 hectare. Lucrează aici 80 de oameni cu studii superioare. Ne-am obișnuit să-i numim specialiști. Sînt ei, cu adevărat, niște specialiști? Știu ei ceva în mod special? Își onorează ei specialitatea? Sînt mulți, sînt puțini?

— S-o pornim la concret. La I.A.S. Titu, ferma Moara Nouă, muncește un agronom foarte bun, Elena Trică. Ferma are 1 200 hectare. Din cele 400 ha cu porumb, ea a avut 200 ha lot semincer, de pe care a realizat 7 000 kg porumb pentru sămînță la ha. Și asta pe un teren nefirigat! La C.A.P. Brănișteu lucrează 3 ingineri agronomi la numai 830 ha. Din felurite motive, nici unul din ei nu produce sămînță. Sămînța de calitate e o mare problemă a agriculturii noastre. Pentru cartofi, pentru lucernă, pentru sfeclă furajeră importăm sămînță, ceea ce e grav. Eu, ca om care m-am născut aici, la Sălcioara, și care știu ce poate pămîntul nostru, bun, rău cum e el, pur și simplu nu înțeleg de ce nu ni se planifică loturi semincere. Nu înțeleg de ce trebuie să alerge, de exemplu, agronomul Marin Dumitrescu, inginerul nostru cel mai capabil, pe la depozite după cîteva sute de kg sămînță de lucernă, cînd ar putea-o face la el, la Sperieteni. La porumb, hai, să se procedeze centralizat. (Deși, uite, avem plan pentru o parcelă care să dea 20 tone porumb la ha, dar nu ni se dă și sămînța care să fie în stare să producă 20 t/ha). Dacă specialiștii din institutele de cercetări nu dovedesc, să ni se încredințeze nouă sarcina asta. La mine, în C.U.A.S.C., aș garanta pentru sămînța de grîu, orz, floarea-soarelui, cartofi și chiar pentru legume. Specialistul trebuie să se ocupe, în primul rînd, de sămînță. Așa trebuie întrebat agronomul: dar dumneata ce sămînță ai creat aici, în C.A.P. sau în I.A.S.? El, agronomul, e singurul calificat s-o facă. De urmărit lucrările agricole ori munca din zootehnie sînt foarte buni și oameni cu mai puțină carte.

— Acum, în plină campanie de semănat, cu ce se ocupă agronomii?

— Să vă dau un caz, ca să se înțeleagă mai bine chestiunea. La Produlești, în toamna lui '81, un mecanizator pierduse brăzdarul (fierul de plug, cum i se mai zice), dar mergea înainte. Tocmai se angajaseră la Produlești agronomii Radu Florin și Radu Vasilica. M-au chemat să-l văd și eu pe Pandeloiu cum muncește el cu spor fără brăzdar. S-a statuat așa, ca mecanizatorul să nu intre în teren pînă ce nu verifică inginerul mașinile. La erbicidare, să nu mai vorbim, e și mai greu: mecanizatorii din C.A.P. nu cunosc și nici nu se îndeamnă să cunoască pregătirea soluției de erbicidat. Și astfel, inginerul agronom devine un fel de supraveghetor și, totodată, subordonat al mecanizatorului. La I.A.S.-uri, mecanizatorii sînt mult mai bine pregătiți. V-am dat cazul Elenei Trică. Ea poate să conducă o fermă de 1 200 ha pentru că nu e musai să se țină după Pandeloiu, ca să nu piardă brăzdarul. La Produlești — C.A.P.-ul cel mai mare din județ — se obțineau cele mai mici recolte. Prin aceasta se făcuse vestit Produlești, pînă a veni Radu Florin și Radu Vasilica. Sînt amîndoi fii ai satului. Treburile mergeau rău și pentru că se tot schimbau agronomii: unii semănau și alții recoltau toamna! Soții Radu și noul președinte, Ștefan Alexandru, au schimbat multe: în 1982, C.A.P.-ul și-a îndeplinit pentru prima oară indicatorii de plan, cu excepția zootehniei. Sînt mai mulți specialiști acolo, dar despre ei nu prea am ce să spun: au serviciu, nu dragoste de țăran pentru pămîntul lui! Pe Radu Vasilica nu o găsești niciodată în sat. O găsești în tarla, unde-s mecanizatorii. Dacă aceasta-i deocamdată momentul, că mecanizatorii n-au pregătirea cea mai bună, măcar să-i formeze el, agronomul, că are și calificare de profesor. Marin Dumitrescu, din Sperieteni, și-a școlit oamenii. Nu trebuie să-i mai supravegheze pe metru pătrat. Eu am 25 de ani de muncă, dar o pregătire a terenului cum a făcut Dumitrescu la Sperieteni nu am mai văzut. Bulgărele de pămînt e mic, cît nuca. O minunăție de lucrare. Și are cel mai dificil pămînt din C.U.A.S.C.: podzol depreciat. Știți, nu-i nevoie de mulți oameni într-un loc ca să sfințească locul. Numai să vrea și să se priceapă, și o mînă de oameni pot întoarce o stare de lucruri proastă, ca să fie bună.

— De exemplu...

— De exemplu, Aurel Ene și Maria Ene, de la C.A.P. Gura Șuții. El e agronom, iar soția zootehnistă, șefă de fermă. Ca inginer șef, Aurel Ene a redresat situația din sectorul zootehnic. Unitatea era cea mai slabă din județ. A izbutit s-o aducă în față și la plantele tehnice, ca și la cerealiere, are în ultimii 5—6 ani, de cînd sînt ei aici, producții constant bune. Pentru omul ăsta nu există campanii. Sufletul lui n-are stări de campanie și stări de repaus. Vedeți, am vorbit de cîțiva oameni, care-s muncitori și atașați ideii de muncă. Tot ce spun eu despre ei pare banal și niței plictisitor: se culcă ultimii, sînt primi la treabă, în grajd și la cîmp, ai bază în ei. Au spus ceva, e mie în sută că se țin de cuvînt. Pe omul de bază îl simți. Aș îndrăzni să spun că și el se lasă cunoscut, se lasă simțit. Are și el nevoie de încredere. La C.A.P. Brănișteu, ani de-a rîndul s-au adîncit, în zootehnie, niște necazuri. În 1980 se aștepta remorca de la munte, cu fîn, ca să dea hrană la animale. Nu venea remorca, răbdau vitele. Ceva de speriat! Ierăși o situație moștenită, cărela a trebuit să-i găsim o rezolvare. Se înțelege că existau acolo niște oameni cu studii superioare. În 1981, chiar, din cele 500 ha de furaje nu se araseră toamna decît vreo 30. Natalitatea ajunsese la 45—50 la sută și lapte abia de se obțineau 700—800 l de cap de vacă. Și aveau 1 300 vite, și aveau 500 ha teren pentru furaje foarte bun! La Brănișteu a fost repartizat cel mai bun medic veterinar al consiliului: Constantin Nicolae. Specialitatea lui este de epizootolog. Omul a făcut un fel de minune: dintr-o matcă de 460 de capete, în septembrie '82 erau considerate infecunde 230 vaci. Acum mai are infecunde 30 și zice că mai recuperează din ele. Natalitatea a ajuns și ea la 95 la sută. Ce fel de om e Constantin Nicolae? Noi vorbim de „zi de muncă" în agricultură, uitînd că în zootehnie e și „noapte de muncă". Dacă îi întrebi pe unii șefi de fermă din zootehnie: dumneata ce ai făcut astăzi?, ei îți răspund: s-a dat mîncare la animale, s-a scos gunoiul... Și așa mai departe. Spun ce s-a făcut, ce au făcut alții, nu ce au făcut ei. Ce e rău la un inginer care nu se ține de treabă nu-i atît că nu vine la vreme la muncă și nu se arată interesat. E rău că și ceilalți, datorită lui, se consideră mîntuiți de sarcini. Inginera Aurica Stoica, de la C.A.P. Produlești, intră în grajduri tîrziu după îngrijitori. Întîi îngrijitorii și pe urmă ea. La plecare e prima. Și cîte n-ar avea de făcut în specialitate, pentru cunoașterea științifică a lotului de animale, un om cu tragere de inimă! Cînd contezi pe 80 de oameni cu studii superioare, n-ai nici măcar putința de a vorbi despre ei în procente. Trebuie să te referi neapărat la persoană. Eu n-am nimic nici cu Aurica Stoica, nici cu Eugenia Stroie, șefă de fermă în zotehnie la C.A.P. Costești Vale, nici cu zootehnistul Anatolie Ghebeș de la C.A.P. Titu, nici cu Elena Popa, de la C.A.P. Sălcioara, și parcă aș înțelege că au probleme personale, care îi împiedică să dea rezultate măcar normale, dacă nu din cele mai bune. Mă gîndesc chiar dacă e frumos să arăți omul cu degetul. Poate alții să-i găsească plini de calități și eu să greșesc. Numai că la C.U.A.S.C. Titu am izbutit un '82 bun, am depășit — cu excepția inului de fibră și a celui de ulei — toți indicatorii de plan. Lupta e, cum se spune, ca pe front: unul contra unul. Eu nu pot să vin în grajd și să le spun vacilor: aveți răbdare, că inginera zootehnistă are niște probleme personale. Țăranul nu e nici leneș, nici harnic. El este bine sau rău condus. Eu nu aș îndrăzni să spun că la Costești Vale sau la Sălcioara nu există oameni cu care să nu te înțelegi să faci zootehnie bună. Dacă îl iau pe Marin Dumitrescu, de la Sperieteni, care-i agronom, și-l numesc șef de fermă la zootehnie în altă parte, știu că am făcut o treabă bună. Dar pot eu, cu inima împăcată, să-i stric rosturile în sat lui Marin Dumitrescu? Nu pot, nu mă lasă conștiința. Și tot la oamenii de acolo, de unde apar problemele, trebuie să mă refer. Și problemele nu se pun decît într-un singur mod: ori, ori,.. Asta dacă vrem să avem lapte, carne și brînză. Altfel, o să avem tot cauze, în loc de lapte.

TUDOR OCTAVIAN ■

Agricultură, algocalmin și ingineri

O parte din pămîntul C.A.P.-ului Brănișteu se află chiar în fața gării Titu și pentru că pînă la București nu e de mers decît o oră, cu personalul, se înțelege că unii și-au lăsat coasa în brazda de fîn ori sapa pe rîndul de porumb și, cumpărîndu-și bilete de călătorie, s-au mai întors acasă doar ca muncitori calificați și navetiști. Asta nu înseamnă însă că satul a rămas fără țărani. La Brănișteu, unde C.A.P.-ul nu are pămînt prea mult, doar 780 de hectare, lucrează vreo 400 de oameni. Dar cum satul acesta nu se desparte de orașul Titu decît printr-o uliță iar la C.A.P.-ul din Titu anul trecut o normă a fost plătită cu 50 de lei, e limpede că în timp ce ne spune că la Brănișteu norma s-a plătit cu 10 lei mai puțin de președinta C.A.P.-ului de aici, Aurelia Grigore, parcă o dor mămitem că tinerețea e ambițioasă, dar pentru că rămîne să ne întrebăm și încotro merge această ambiție nu vom mai spune decît că în această primăvară inginerul șef a aplicat întocmai acea tehnologie care fusese sfătuit și în urmă cu un an s-o aplice, și anume să azeze îngrășămîntul chiar pe rîndurile și în cuiburile de cartofi. Tot astfel, inginerul șef a avut pînă nu demult o părere, ca să zicem așa, personală despre sistemul de irigații local care ar fi trebuit de cîțiva ani buni să funcționeze și nu funcționează nici astăzi. Cooperativa, spune inginerul șef, a plătit la vremea cuvenită vreo 2 milioane pentru irigarea a 350 de hectare din lunca Dimboviței și n-a reușit, în urma acestei cheltuieli, decît să i se mărească planul pentru pămîntul acesta care contează, în ochii opaci ai birocrației, că este irigat. Gheorghe Enache n-a făcut un secret din opinia lui, îndreptățită, zicem și noi, că prea pricepuții constructori ai Oficiului de îmbunătățiri funciare ar fi trebuit să-și facă datoria. Nici țăranii din Brănișteu nu gîndesc altfel, dar ei au înțeles că asta nu-i ajută la nimic și, fără să mai aștepte multe promisiuni din partea altora, au început să-și facă singuri dale pentru canalele de irigații și fascine pentru consolidarea malului Dimboviței, în locul unde se află stația de pompare. Asta este situația, inginerul trebuie să facă tehnologie, dar uneori trebuie să-și asigure și condițiile pentru a putea aplica acea tehnologie, și chiar dacă o asemenea cerință, întrucîtva asemănătoare cu a obligației unui aviator de a-și construi singur avionul, lasă un gust chiar ceva mai amar decît algocalminul, medicamentul nu e totuși de ignorat cîtă vreme dinții dor. În orice caz, speranța că la începutul lunii mai sistemul de irigații va funcționa ni s-a părut că-l însuflețește, ca să zicem astfel, și pe inginerul Gheorghe Enache, mai ales pentru că, în această primăvară secetoasă, pe 50 de hectare din lunca Dimboviței el va avea de semănat porumb planificat să dea 20 tone la hectar. De aceste 50 de hectare el, ca inginer șef, răspunde direct. L-am întrebat dacă a avut grijă să îngrașe pămîntul acesta cu gunoi de grajd, așa cum știm că alții au făcut. Și înțelegînd că n-a procedat așa, am mai avut de notat doar că el își pune mari speranțe în sămînța de porumb pe care o va primi. Auzind acestea, inginerul Haralambie Păduroiu de la Consiliul unic agroindustrial Titu s-a arătat cam decepționat. Încît, după ce am înțeles că tinerețea o fi însemnînd ambiție, dar că nu trebuie să absolutizăm acest adevăr, am urmat sfatul inginerului Haralambie Păduroiu și ne-am abătut și pe la Asociația economică intercooperatistă Brănișteu. Directorul acesteia, inginerul Ion Spătaru, e mai vîrstnic decît Gheorghe Enache doar cu cîțiva ani. Aici se află abia din toamna anului trecut. E o banalitate să spunem că vacile trebuie bine hrănite și îngrijite, dar cei 78 de oameni din subordinea lui chiar asta au avut de aflat, în primul rînd, de la el. În al doilea rînd, ei au aflat că trebuie să fie cinstiți. Adică să nu mai înmulțească cu apă. Potrivit stasului, un litru de lapte trebuie să aibă grăsime 3,5 la sută. Directorul a stabilit o altă limită, de 3,6, și cine a încercat să predea lapte mai apos a trebuit să plătească din buzunarul lui diferența. Nu a fost nevoie să plătească decît vreo cîțiva, de cîteva ori. În mod constant, de cîteva luni încoace, laptele mulș aici are peste 4 la sută grăsime. Inginerul Ion Spătaru zice: „Sînt lăsat în pace. Eu sînt singurul care mă pricep aici mai bine. Am 8 ani de meserie și nu are nimeni ce sfat să-mi dea". Așa este. Dar este așa și pentru că îndărătul acestor cuvinte se vede ceva nu se aud doar, mereu și mereu, alte cuvinte.

DUMITRU ELIADE ■

Fotografie de LICĂ IOSIF ■

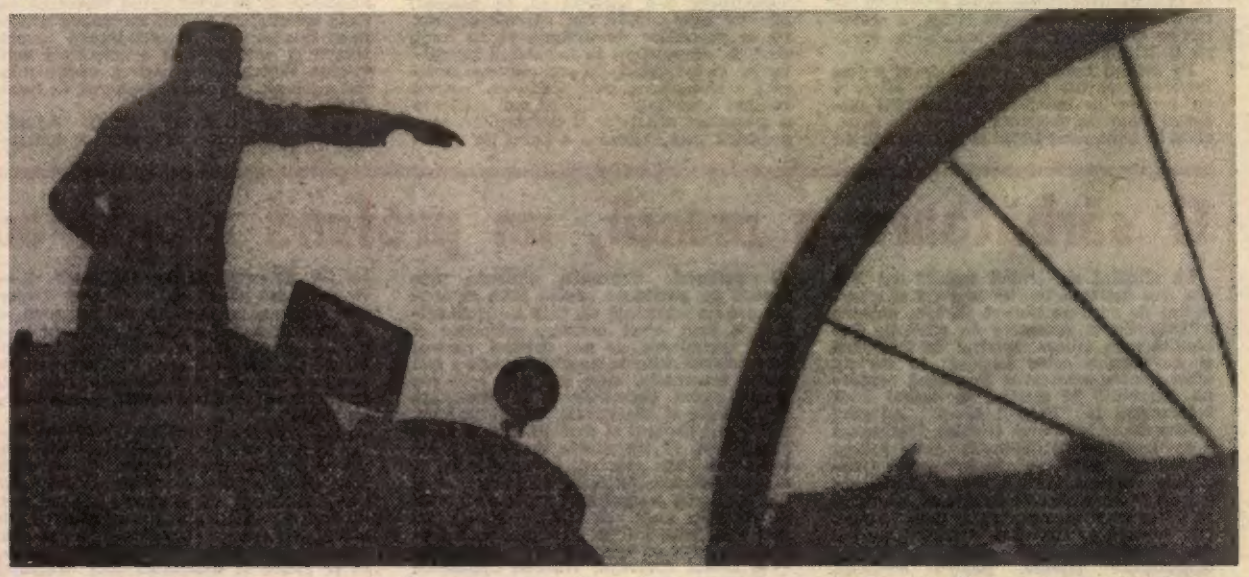

Să cuprinzi întregul, dar să nu scapi din ochi nici partea

Comuna Sperieteni (5 663 de suflete) e așezată nu la drumul național, ci undeva, într-o margine sau o „văgăună", cum zic cei ai locului, într-o vale stingheră, vag ondulată de cline dulci, într-un „cimpulung", cum i-ar spune moldovenii, noțiune ce desființează și ideea de vale, dar, raportată la munți, și ideea de cimp. E cel mai sărac sol al C.U.A.S.C.-ului Titu, „podzol degradat", de fapt o îngrămădire de materiale eterogene în care intră și suvite fertile, dar mai ales luturi seci și argile grele, ca într-o pulpă de fructe de diferite culori. Pe-nici, cînd plouă, apa bălțește, întreg peisajul se înmoale ca un aluat, dealurile se rup, satele par insule ori arhipelaguri risipite în marea de glod, ca să ajungi de la unul la altul trebuie să-ți pui catalige. Cînd e secetă, ca acum, pămîntul crapă, se despică în cute adînci, care din galbene se fac albe, căpătînd reflexe de var.

E o dimineață cu pleșă, cu orizonturi care întîrzie să se limpezească, e cald, dar căldura e grea, nu provoacă strălucirea văzduhului, dimpotrivă. Totul, cît vezi cu ochii, încremenește într-un fel de monocromie cosmică, într-un cenușiu somnolent, care apasă. O să plouă sau nu? Din ARO-ul care ne duce la Sperieteni, Vasile Mușetescu, președintele C.U.A.S.C.-ului, se uită mereu la cer, trecînd dintr-o clipă într-alta de la scepticism la speranță. Suflă, iată, de niște clipe, un vînt venit nu se știe de unde, parcă nu dinspre zările împiclite, ci de undeva din adînc, de la rădăcinile grîului, ca o ofrandă a pămîntului greu și galben respirînd odată cu măreția lui telurică de corp amorf. Poate că totuși o să plouă.

Toponimiile zonei încep și se isprăvesc ca și peisajul, în sumbru. Oricîte accidente ai culege în chip special, cu ambiția de a detuna auzul și văzul (Dragodana, Picior de Munte), domină numele de geografie slută, ca Gura Sutii, prin care trecem, ca Sperieteni, spre care ne îndreptăm.

Sîntem, așadar, pe cel mai sărac pămînt din mosia C.U.A.S.C.-ului, „Podzol degradat", adică podzol cu aciditate puternică, adică sol vitregit, slab și rece, în care de cînd se știe, inclusiv în anii de început ai C.A.P.-ului, hectarul n-a dat mai mult de 800—900 kg de grîu sau porumb. Oamenii Sperietenilor, ca mai săraci și mai izolați, au fost și ei, tot de cînd se știu, mai cu sfială față de nou. Nu mai departe decît atunci, în anii începuturilor C.A.P.-ului, ei și-au manifestat, ni se povestește, niște rezerve de natură „științifică" legate de taina porumbului dublu-hibrid, despre care aflaseră, nu se știe de unde, că ar fi un rezultat al eugeniei. (Pe atunci, Petrucci încă nu comunicase rezultatele experiențelor sale privind fetusul uman în dezvoltare de laborator, rezultate care au consternat, la vremea lor, Roma teologală, inclusiv adepții ei din Sperieteni...). Dar pe același sol și cu aceiași oameni, recoltele, de niște ani, au spart toate tiparele înghețate de veacuri, oferind surpriza unor veritabile performanțe. Anul trecut, care n-a fost deloc un faimos an agricol, s-au scos aici 2 600 kg de grîu la hectar, depășindu-se planul, 3 200 kg de porumb, sărindu-se de asemenea peste prevederile scriptice, 1 000 kg de in de ulei, întrecîndu-se mai toate recoltele din județ. S-au scos producții mai bune decît, de pildă, la C.A.P. Gura Sutii a cărei jumătate din mosie se răsfață în lunca fertilă a Dîmboviței, cu mult mai bune decît la C.A.P. Picior de Munte, ce, așezat pe același sol slab și rece, n-a scos la porumb decît 2 500 kg la hectar, iar la in de ulei 250. Anii de cînd cîmpia Sperietenilor dă din ea ce n-a dat nicicînd sînt vreo șapte. Sînt exact anii de cînd inginerul șef al C.A.P.-ului este Marin Dumitrescu, fiu al satului, revenit în sat după un ocol în Ostrovul Dobrogei, unde, după isprăvirea Agronomiei bucureștene, a petrecut niște ani, vreo cinci, de culegere de experiență și de dor s-o aplice la ei acasă. Tot ce s-a dobîndit aici, ni se spune, i se datorează în mare parte. „Unde pune Dumitrescu mîna nu mai e nevoie de mîna ălui de sus", zic cei ai locului, chiar și cei din satele mai habotnice, mai cu rezerve față de noi înhibată duminical.

Intrat în legendă, personajul va rămîne și pentru noi tot acolo. Descins în Sperieteni, nu-l găsim. E plecat la Tîrgoviște, ca să procure niște sămînță de lucernă necesară C.A.P.-ului. Ne-o spune nevastă-sa, Maria, învățătoare, pe care o găsim în curtea casei, cu o săpăligă în mînă, pregătind un răzor pentru arpagic. „Ce v-a spus, se întoarce repede?" „Știu eu? Pînă n-o obține ce vrea, nu vine". „Cu ce-a plecat?" „Cu Dacia noastră". „Face des curse de-astea, pe buzunarul lui?" Fața tinerei femei se destinde într-un surîs. Ușor resemnat, luminos totuși, ca în fața unei fatalități care nu mai trezește panică, fiind intrată de mult în firescul vieții.

La sediul C.A.P.-ului discutăm cu președintele, Ion Matei, și cu tînărul primar al comunei, Ioan Necula. Primul are 50 de ani, e președinte de șapte ani (de cînd și M. Dumitrescu e inginerul șef al C.A.P.-ului), celălalt e cam de seama lui Dumitrescu are deci vreo 35 de ani, și e în fruntea obștii doar de trei luni. Nea Matei e voinic, mai degrabă gras, moale la trup ca și la vorbă, cu ochi de un albastru tot moale, stins și apos, dar niște ochi ce totuși „te cumpără", ochi de țăran trecut prin multe, care știe înainte de-a te rosti ce vînt te-aduce la poarta lui. Celălalt e suplu, ager, numai nerv, cu conversație dezinvoltă și sigură, pare un orășean, de fapt a și fost orășean, a fost cîțiva ani frezor la Tîrgoviște. Acum însă ceva îl apropie, îl asimilează, poate expresia comună ce li se citește pe fețe. Amîndoi îl așteaptă cu nerăbdare pe inginer; vor — zic ei — să pună 30 de hectare cu lucernă, că acum, adică de anul trecut, li s-a mărit, în sfîrșit, suprafața destinată bazei furajere, e deci rost să salte și zootehnia, singurul sector al C.A.P-ului încă nesmuls din glodul sărăciei de altădată. Au 250 de bovine, din care 160 de vaci care în '82 n-au dat, în medie, decît cîte 3 litri de lapte pe zi. N-au avut cu ce le hrăni, cumpărau fîn de la particulari, îl plăteau cu 4—5 lei kilogramul, o avere! Se-aude că anul ăsta, prin unele locuri, finul a ajuns chiar la 15 lei. „E mai corect", zice nea Matei, ca în situații din astea să le dai vacilor să mănînce lapte, că e mai ieftin, cu condiția, desigur, ca ele să-ți dele fin". „Adică să le cosim, nu?" rîde primarul. Pe unele nu-i nevoie, zice rar nea Matei, că se cosesc, dom'le, singure, cad singure de pe picioare de slabe ce-s".

Discutăm despre Marin Dumitrescu. Nea Matei îl știe de cînd era copil. „Copil necăjit", zice, i-a murit taică-său pe cînd era elev într-a zecea. Erau cinci copii la o mamă văduvă. A plecat la facultate doar cu 25 de lei în buzunar, atît i-a putut da maică-sa. A făcut rost de bursă, a mai jucat și fotbal, ca să mănînce la cantinele sportivilor, a mai și muncit pe la oi pe colo, ca să-și procure bani de haine, a isprăvit bine cartea, s-a însurat și, din 1975, iată-l aici, cu o poftă de muncă de zile mari. Știe bine pămîntul, ca om de-al locului, dar l-a luat încă o dată la întrebări, purecindu-l vale cu vale, cută cu cută, meticulos și metodic, sacrificîndu-l, drenîndu-l, organizîndu-l în sole, dînd fiecărela îngrășămintele și amendamentele de trebuință, decizîndu-le tuturora tehnologiile adecvate, stimulîndu-le an de an zelul de a produce. Spațiul nu ne îngăduie să cuprindem toate detaliile metodelor agrotehnice (ades ale inovațiilor!) introduse de tînărul inginer. Absolventul cu note maxime al Agronomiei bucureștene, tare la teorie și la principii abstracte, n-a privit, iată, pămîntul „de sus", ca atîția alții, ci de la perspectiva boabei și a firului de țărînă, rămînînd, cum s-ar zice, pe brazdă, într-un fel la viziunea milenară a țăranului, care nu scapă din ochi întregul, dar cercetează mai cu seamă partea. Obștea, bucuroasă la început că are în frunte pe unul de-al ei, s-a cam luat de gînduri. Băiatul cel cuminte al Ioanei Dumitrescu, iubitor doar de joacă, de fotbal (apropo, a făcut acum în sat și-un teren de fotbal!), i se arăta acum sub o față nouă. Devenise, zice nea Matei, un dat dracu', un „dur". Cel ce gresea ceva, tractoristul care, de pildă, scăpa o buclă de sol nearată cum trebuie, era pus pe loc să dreagă paguba, fără discuție, fără tocmeală. În lumea de relații a satului, și mai cu seamă în cea a unui sat izolat, închis în sine, în care toți, într-un fel, sînt neamuri, dacă nu de sînge măcar prin cumetrii și năși, cu încrengături de rudenie pînă-n a noua spiță, o astfel de atitudine a scandalizat. Pînă la urmă, adăuga nea Matei, oamenii „l-au iertat". L-au „iertat" văzîndu-l că nu pretinde nimic pentru sine ori pentru familia lui (maică-sa, bătrînă și ostenită de griji, de copii și necazuri, muncea și ea cu nădejde în C.A.P., muncește și azi, deși e pensionară), el nefăcînd altceva decît să ceară respectarea unor reguli prin care obștea devenea mai bogată. L-au „iertat" și cînd au văzut că dîrzenia și „curajul" lui nu sînt numai „pentru cătei", aplicîndu-se deopotrivă și „celor mari". Nu știu dacă-i bine că vă spun ce vă spun, face ginditor nea Matei (în timp ce primarul îl încurajează, dînd din cap: e bine!), dar, să vedeți, chiar anul trecut s-a întîmplat o chestie în care Marin ăsta al nostru și-a luat un „rizic". A fost o primăvară cam rece, dar tovarășii de la județ, de la Direcția agricolă, zor-nevoie să încheiem semănatul porumbului. Marin al nostru a zis să raportăm, că, poftim l-am încheiat, mai doriți ceva? Dar noi am început să semănăm abia pe 25 aprilie, cînd pămîntul se încălzise și era bun să primească sămînța. Și a primit-o. Am pus cîte 500 000 de plante la hectar, am dat și patru prașile, două mecanice și două manuale. Toți cei din jur, și cei din Dragodana, și cei din Gura Sutii, și cei din Picior de Munte, care se luaseră după „indicații", au fost siliți să reînsămînțeze, căci boabele puse în solul rece se închirceau. Noi n-am reînsămînțat un bob și am făcut porumb peste tot.

Tînărul primar se uită, nervos, la ceas. S-a făcut tîrziu, amiaza scade spre seară, și inginerul Dumitrescu încă n-a apărut. Înseamnă că încă se mai bate pentru sămînța de lucernă, n-o fi găsit-o la Tîrgoviște, s-o fi dus după ea la Ulmi sau în altă parte. Numai să nu-l fi oprit careva, zice nea Matei, la județ, să-l unghe acolo mare, că așa se întîmplă, cum răsare un ins mai ca lumea ți-l ia județul și ți-l face șef. Primarul rîde: „Asta nu se poate, nu-l dăm!", dar rămîne pe gînduri.

Și iată, plouă! O ploaie ușoară, fină, zuruitoare, sub al cărei efect melodic, ca sub o monodie, apăsarea așteptării crește.

O „Dacie" frînează în fața sediului, sare din ea, cu capul gol sub ploaia care s-a întețit, un tînăr de statură atletică.

— Ai adus sămînța? îi iese în întîmpinare, grăbit, nea Matei.

— Desigur! zice calm inginerul Dumitrescu.

ILIE PURCARU ■

Măștile bunului plac

În ton cu profundul democratism al societății noastre, apartamentele din fondul de stat sînt acordate oamenilor muncii de către consiliile din întreprinderi ale acestora, consilii care stabilesc lista de priorități pe temeiul unor criterii bine stabilite. Și este drept să spunem că aceste consilii își fac, de regulă, datoria cum se cuvine. Excepțiile de la regulă însă nu numai că n-o întăresc, dar ele înseamnă eludarea, din interese mai bine ori mai prost camuflate, a principiilor în numele cărora pretind că lucrează cei ce comit aceste abateri și înseamnă, în ultimă instanță, nu numai abuzuri, și nedreptăți, și favorizări, dar și erodarea în sufletele celor nedreptățiți a încrederii lor în aceste principii, în dreptatea și democratismul propriei lor vieți. N-avem dreptul să sprijinim prin indiferentism și lăbărțarea duhului blîndeții asemenea fapte care, prin efectele lor, rămîn grave și de nejustificat cu oricîte volute verbalo-sofistico-demagogice ar încerca să le acopere autorii lor pentru a convinge că, vezi Doamne!, ei tocmai într-un fel de exces de zel și de vocație a democrației, din grijă față de oamenii muncii, fac ce fac atunci cînd încalcă ordinea de pe tabelele de prioritate aprobate de C.O.M.

Iuliana Barbu, din București, încadrată ca fochist la Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală, secția Drumul Taberei, a venit în audiență la redacție ca să ne spună că, deși urcase pe lista de garsoniere pînă la poziția zece, în 1981 s-a retras de pe acea listă și și-a făcut forme pentru a-și cumpăra o locuință. După scumpire însă, nici ea nici soțul ei nu s-au mai putut angaja la încă un împrumut, retribuțiile lor n-ar mai fi putut suporta încă o rată, așa că au renunțat. În 1982, Iuliana Barbu se reînscrie pe listă. Acum este însă la poziția 37 și i s-a explicat că asta din cauză că s-a retras, că au prioritate cei cu vechime pe listă și mai ales cei cu vechime neîntreruptă pe acele tabele.

Elena Costache, din București, muncitoare la Întreprinderea de cosmetice

MIRAJ, ne scrie că, în 1982, era prima pe tabelul pentru apartamente cu două camere. Unitatea a primit un astfel de apartament. A fost dat însă altcuiva. În 1983, Elena Costache s-a trezit coborîtă pe locul al treilea.

Într-o altă scrisoare, Greta Nanassy, desenator la IPROMET București, ne spune că s-a înscris pentru garsonieră în 1978. Cătinel-cătinel a ajuns în 1982 pe locul al doilea. Dar și în cazul ei ceva a frînt pe neașteptate linia acestui urcuș: anul acesta a coborît pe locul nouă. Am fost la numitul institut ca să descifrăm ce s-a întîmplat. Președintele C.O.M., ing. Vasile Stan, ne spune că, de la an la an, este normal ca unii, care de pildă se căsătoresc între timp, să treacă înaintea altora care nu se căsătoresc. Așa s-a întîmplat, ni se explică, și cu Greta Nanassy. Într-o clipă de sinceritate, întristat că institutul primește puține locuințe — „garsoniere cam una pe an" — Vasile Stan ne spune chiar: „Îi învîrtim pe aceste tabele de la an la an — de fapt numai ordinea primilor doi-trei contează — și îi așezăm după situația în care se află, cu toate că de multe ori ar trebui să-i punem și după aportul pe care-l aduce". Ni se mai spune că există o comisie care face propuneri pentru ordinea de prioritate, iar în C.O.M. se dezbat aceste propuneri și se definitivează listele. Pentru locuințele ce se vor da în acest an, tabelele s-au aprobat în septembrie 1982. Greta Nanassy se credea prima pe tabel, întrucît știa că anul trecut cea dinaintea ei primise locuință. A aflat însă, abia în **februarie 1983**, că este pe locul 9! A făcut contestație. O comisie a fost să vadă în ce condiții stă și i s-a răspuns: „Comisia de locuințe din IPROMET consideră că locul pe care-l ocupați pe lista de priorități este stabilit în mod corect". Deci ea contestă decizia C.O.M. — pentru că acesta a aprobat listele — dar contestația o rezolvă autorii primei forme a listelor. Cei care au făcut constatarea și au dat răspunsul sînt tocmai cei care întocmiseră lista în toamnă. Ei se numesc Aurelia Sasu, Traian Velicu și Vasile Postolache. Am întrebat-o pe tovarășa Aurelia Sasu dacă, atunci cînd Greta Nanassy a fost așezată pe locul 2, i s-a mai făcut o asemenea vizită. „Eu sînt doar din anul trecut în comisie, dar au fost precis alte comisii înainte, cei care au întocmit listele. În mod sigur au fost tovarășii Postolache și Velicu". Numai că Vasile Postolache — șef al serviciului administrativ, omul care se ocupă de toate actele privind locuințele — mărturisește clar că n-a fost nimeni nici odată la Greta Nanassy să vadă în ce condiții locuiește, pînă la contestația de anul acesta. Atunci pe ce s-a întemeiat aruncarea desenatoarei de pe (practic) primul loc — nu mai rămăsese nimeni înaintea ei anul trecut — tocmai pe locul 9? Iată ce arată tabelul actual! Pe locul întîi se află persoana care anul trecut era pe locul 5, Vasile Stan are o explicație: „S-a căsătorit între cele două tabele". Dar nu e așa. Și anul trecut, îi amintește vechiul tabel, era aceeași situație. Aurelia Sasu încearcă să dreagă explicația: „Poate că atunci n-a fost îndreptățită. În fond, sînt niște oameni care judecă, nu?" Pe locul doi: persoana care fusese pe locul 14 cu un an în urmă și care ni se mai spune că este de 2 ani în institut. Explicația cu căsătoritul e la fel de puerilă: și în acest caz, tabelul vechi consemna două persoane în familie și pe vremea aceea. Aurelia Sasu: „Am considerat că situația ei e grea și merită un loc între primele locuri". Președintele C.O.M.: „Asta e o gîndire a comisiei, se trece mai sus sau mai jos". Au mai intrat în fața Gretei Nanassy și persoane care nu fuseseră pe tabelul de anul trecut. Deși ni se spusese că la stabilirea ordinii pe tabele mai contează și vechimea în unitate. Dar cine să mai înțeleagă ce contează, de fapt, la IPROMET? Făcînd eforturi ridicole de a găsi explicații „principiale" pentru această gimnastică ciudată — sus, jos! — a numelor de pe liste, Aurelia Sasu mai descoperă ceva încă nearuncat în balanța argumentelor: „Tabelele de anul trecut au fost făcute în 1981, de altă comisie. Cele actuale le-am făcut așa, că așa am considerat noi. E o altă comisie!" Dar președintele C.O.M. ne mărturisește, peste cîteva clipe, că singura persoană nouă în comisie este Aurelia Sasu. Iată deci ce înseamnă **altă comisie**! Dar, orice ar fi propus Aurelia Sasu, listele au fost aprobate și definitivate în C.O.M. Ni se arată procesul verbal. Data: 25 septembrie 1982. „Participă membrii C.O.M." Unii au lipsit, după cîte își amintește președintele. Nu știe cîți. Nu este consemnat. Al doilea punct al ordinii de zi: „Prezentarea listelor de locuințe pentru anul 1983". Despre care citim: „La ultimul punct, tov. Velicu Traian, responsabil cu probleme sociale în comitetul sindicatului prezintă listele de locuințe, modul cum s-a stabilit prioritățile (locul 1, 2, 3) pe fiecare categorie de locuință. Se fac unele modificări de ordine în zona locurilor 5—10. Se supune aprobării C.O.M. și se votează în unanimitate". Atît. Doar atît. Semnează un singur om: Vasile Stan. Aurelia Sasu nu-și amintește dacă a fost la ședință. Dar Vasile Stan este sigur: „N-a fost. Precis". Nu-și amintește însă altceva decît ceea ce scrie în procesul verbal. Și scrie al președintelui, pardon, al dracului de puțin! Iată cum decurge aprobarea în unanimitate a listelor.

Dar, ca și cînd n-am fi auzit destule lucruri ciudate, mai aflăm unul. Anul trecut s-au primit două garsoniere. Prima a luat-o persoana din fruntea listei. Urma Greta Nanassy. Dar cea de a doua garsonieră a fost dată celui de al patrulea de pe lista de priorități. Greta Nanassy n-a știut și probabil află abia citind aceste rînduri. Pe adresa de la primărie — nr. 22708, din 8 iulie 1982 — cu care se comunica institutului repartizarea acelei garsoniere citim: „Pentru a fi repartizată conform cu prevederile Legii 5/1973 personalului muncitor care figurează pe tabelul de locuințe în baza ordinei de priorități". Asta în acte. În fapte însă, care ordine, care bază?!? Vasile Postolache ne spune că i-a telefonat cineva, care se ocupă de locuințe la primăria sectorului, și i-a spus să dea garsoniera respectivă celui de pe locul patru. Directorul institutului, Mihai Niculescu, ne spune că i s-a dat aceluia, într-adevăr, pentru că așa a hotărît biroul executiv al C.O.M. Și mai precizează că așa se acordă fiecare locuință, nu o dată încălcîndu-se, practic, ordinea de priorități. Ordine aprobată de întregul C.O.M., și nesocotită de 4—5 persoane care participă la aceste ședințe și împart, de fapt, locuințele. Președintele C.O.M. n-a fost la ședința de birou în care, anul trecut, a doua garsonieră a fost oferită cum am văzut. Pentru Stan Vasile a semnat altcineva. Această obișnuință ni se prezintă însă ca o ultimă expresie a grijii față de om. Aurelia Sasu este pur și simplu revoltată că avem nedelicatețea să cerem atîtea lămuriri, ca și cînd n-am vedea bine cu cîtă atenție se împart locuințele la IPROMET.

Iată cum, la unii contează îndeajuns chiar vechimea neîntreruptă pe tabelele de priorități, pe cînd la alții nu contează nici vechimea în unitate. Se ia în seamă peste tot cum mănîncă fiecare? Cine să mai știe? La IPROMET președintele C.O.M. care ne spusese că „ținem cont de aportul adus de fiecare" a recunoscut, pînă la urmă, că nimeni din cei ce stabilesc ordinea de pe tabele nu consultă aprecierile anuale și nu se ia în seamă calificativele celor împinși în sus și în jos pe listă după suverana logică formulată de Aurelia Sasu: „Așa am considerat noi!" Ca să nu mai vorbim de cazurile în care — cum s-a văzut — înșeși listele de priorități sînt nesocotite. Și totul — culmea! — în numele democrației și al grijii față de oameni și de principii.

DORIN GHERGHINESCU ■

Fotografiile din pagina întîi sînt realizate de
VICTOR RĂDULESCU ■
LICĂ IOSIF ■

SE ADUNĂ MUNȚI DE MATERIALE REFOLOSIBILE. CE FACEM CU EI?

Adevărul, care-i întotdeauna la mijloc, e și la mijlocul unei anvelope uzate?

O explicație, oricît de interesantă s-ar arăta ea, nu-i totuna cu o soluție. Pentru aceeași situație, poți căpăta citeodată nu una, ci mai multe explicații — și toate, în felul lor, pline de interes — numai că oricît de multe și subtile ar fi lămuririle, explicația e explicație și soluția, soluție. Iată, spre exemplu, cum se explică mărimea depozitului de anvelope uzate din Splaiul Unirii al Întreprinderii pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile (în treacăt fie zis, un nume mai scurt și mai expresiv dat acestor întreprinderi, centre și centrale a căror titulatură spune amănunțit cu ce se ocupă ele ar simplifica, în memoria populației, problema, dovadă că tot cetățeanul citește C.R.V.M.R. ori alte serii de re-vere-me-uri și tot la vechiul „dac" se gîndește).

La sfîrșitul lui februarie și începutul lui martie, au intrat în numitul depozit mai multe mii de anvelope nereșapabile, majoritatea de dimensiuni mari. 648 de bucăți pe 28 februarie, 1 274 de bucăți pe 1 martie, 576 de bucăți pe 2 martie. Și așa mai departe, cam 600—700 de bucăți zilnic, fapt care face ca depozitul să semene tot mai mult cu un șantier de construit piramide. Cu totul, există în cele trei depozite ale Capitalei (sau, mai corect spus, existau la data documentării noastre, întrucît piramida de anvelope se împlinește cu fiecare zi) 163 000 anvelope de toate mărimile, a căror soartă n-o știe, deocamdată, nimeni. Șefa depozitului, Didina Cristea, are o mulțime de griji cu primirea și selectarea anvelopelor reșapabile și nu se întreabă decît ce-o să se întîmple într-o zi cînd, dintr-o pricină sau alta, are să se clatine piramida. Prin-prejurul ei sînt oameni și gospodarii și dacă astăzi chestiunea încă mai îngăduie așteptare, în curînd ea are să ceară imperios o rezolvare. Directorul adjunct Mircea Ardeleanu e însă îngrijorat. Dispozițiile centralei sînt ferme : depozitați și așteptați !

Anvelopele vin, în procent de 70—80%, de la I.T.A. și I.T.B. Sistemul e bine pus la punct, în ce privește întreprinderile, și eficient : nu primește anvelope noi decît acela care predă la depozit anvelopele uzate. Sînt reșapabile un număr destul de redus. Dintr-un total de 242 000 anvelope colectate în țară și în București în ianuarie-februarie, au mers la reșapat doar 53 000. În lume, procentul e sensibil mai mare : cam 35%. Aici, la depozit, se ciocnesc mai multe dispoziții, legi și interese. Funcționa, pînă nu demult, o așa numită normă de rulaj a anvelopelor pe care șoferii trebuia s-o respecte. Datorită ei, cît și a calității adesea mediocre a materialului, anvelopele erau predate în stadiul în care nu mai puteau fi reșapate. O reglementare a apărut, e adevărat, dar nu-i aplicată strict. Întreprinderile insistă să predea ca reșapabile anvelope care și-au trăit traiul, depozitul n-are cum să fie indulgent fiindcă centrele de reșapare nu-s nici ele indulgente și astfel cercul devine un cerc vicios. Dacă în ce privește colectarea anvelopelor uzate de la întreprinderi problema e oarecum rezolvată (rămînînd a se stabili niște norme de rulaj ferme în acord cu indicii de lucru ai atelierelor de reșapare) în ce-i interesează pe particulari nu s-a întreprins nimic. În principiu, cele 80 de tonete pentru colectarea hîrtiei și a textilelor din Capitală ar trebui să achiziționeze și anvelope de autoturisme. În fapt, prețul de achiziție nu încurajează deloc afacerea. Pentru cîțiva bani per kilogram e greu de aflat niște oameni care să umble Bucureștiul dintr-un capăt în altul în căutarea unei tonete în stare de funcțiune.

Inginerul Sorin Buligescu, directorul tehnic al Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, e foarte ferm în chestiunea avantajelor reșapării : folosite, e drept, numai la roțile din spate (cînd tracțiunea autoturismului nu-i, firește, și ea pe spate), deci numai în anumite situații, anvelopele reînnoite dau satisfacție totală. Ideea de a merge la reșapat cu anvelopele înainte ca rizurile să se fi tocit complet înseamnă o economie de 2/3 față de prețul unei anvelope noi. Directorul Sorin Buligescu socotește că Direcția generală a circulației ar trebui să impună foarte strict niște norme de rulaj. În străinătate există norme pentru înălțimea minimală a rizurilor, de unde și procentul mai mare al anvelopelor reșapate. Un alt control ar trebui să privească presiunea din pneuri, fiindcă la anvelopele cu cordaj metalic o roată desumflată înseamnă, de fapt, o anvelopă sacrificată.

Procesul de recuperare a anvelopelor uzate suportă, prin urmare, destule ameliorări, în special în ce privește pe proprietarii de autoturisme. Fapt care nu clarifică situația uriașelor depozite de anvelope uzate. Pînă de curînd ele erau folosit drept combustibil în fabricile de ciment și în cărămidării. O parte din anvelopele nereșapabile erau cerute de atelierele de mobilă pentru felurite piese. Camerele mergeau la Jilava, la topit și revalorificat. Din august 1982, însă, cererile au sistat pentru un motiv de înțeles : s-au umplut și în țară depozitele.

Inginerul Sorin Buligescu apreciază că, din păcate, pregătirea unor soluții pentru revalorificarea superioară a cauciucului recuperat cere timp, că încă nu s-a reușit construirea unor secții de reșapare capabile să facă față considerabilelor cantități de anvelope reșapabile și că Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și maselor plastice nu anunță prea curînd soluții pentru lichidarea depozitelor, și așa prea mari. În lume s-a izbutit, prin piroliză, ca dintr-o tonă de anvelope uzate să se obțină 0,4 t. petrol, 0,3 t cărbune activ și 0,15 t oțel, numai că toate astea în stații pilot, nu în proces industrial. Adevărul este că lumea toată își reconsideră prea încet obișnuința de a consuma și a nu se îngriji de revalorificarea lucrurilor ce și-au încheiat viața.

Acestea fiind explicațiile, să contăm pe inteligența inginerimii din cercetare, pe capacitatea ei de a oferi soluții, să contemplăm cu speranță piramidele și munții de anvelope și să ne întrebăm, totuși : cît timp ?

TUDOR OCTAVIAN ■

P.S. O știre recentă din presă spune că Institutul de mase plastice din Pitești și Centrala de transporturi auto au pus la punct un procedeu de recuperare a anvelopelor explodate — cu rupturi de 10—15 cm — procedeul fiind la îndemîna oricăreia din întreprinderile interesate. Se mai vorbește și de faptul că toate cele 39 întreprinderi pendinte de Centrala de transporturi auto procedează curent la repararea anvelopelor explodate și că beneficiul este de 30 000—40 000 anvelope anual recuperate pentru drumuri de circa 10 000 de km.

Cum în toată documentarea noastră ni s-a vorbit de anvelopele explodate ca despre niște pierderi în absolut, e firesc să ne întrebăm dacă nu cumva nu-i vorba atît despre faptul că nu există încă soluții pentru consumarea cu profit bun a marilor depozite de anvelope uzate, cît despre faptul că există soluții care ori că nu sînt cunoscute, ori că nu sînt aplicate operativ.

Ce se poate ascunde într-un munte de gunoi

Numai în București se string în fiecare an munți de gunoi menajer. În cele 200 000 pubele, cu cît este dotată rețeaua de salubritate, cetățenii Capitalei aruncă, pe lîngă gunoiul propriu-zis, cam tot ce nu le mai folosește. 700 muncitori încărcători string de la populație într-o zi lucrătoare 4 500 metri cubi de gunoi. Într-un an, aproape un milion și jumătate de metri cubi. Toată această uriașă cantitate este încărcată în 195 autogunoiere, 33 autocontainere, 30 autocamioane și autobasculante și 20 tractoare cu remorcă și este transportată la gropile de gunoi ale orașului. Din această cantitate, 96 procente revine populației, restul de 4 procente fiind al întreprinderilor.

Toate aceste date le aflăm de la tovarășul Vasile Ioniță, inginer șef al Întreprinderii de salubritate București. Așa cum este firesc, una din problemele care stau în atenția acestei întreprinderi este recuperarea materialelor refolosibile care, deși n-ar trebui, ajung totuși în cutiile de gunoi.

„Acțiunea de recuperare a materialelor refolosibile se face în teren, în timpul încărcării, pe rampe și la gropile de gunoi. Rezultatele acestei activități constituie unul din beneficiile întreprinderii. La 150 de gunoiere am adaptat niște „buzunare" în spațiile laterale ale mașinii. Se colectează metale, cîrpe, hîrtii, acumulatori, sticle, anvelope. Materialele sînt sortate la depozitele noastre, după care sînt valorificate la I.R.V.M.R. În anul 1982 am recuperat și valorificat următoarele materiale, cantitatea fiind exprimată în tone : fier — 4 000 ; fontă — 280 ; cupru — 19 ; bronz — 9 ; alamă — 44 ; plumb — 9 ; aluminiu — 42 ; zinc — 17 ; hîrtie — 53 și 2 350 anvelope uzate. Să menționăm două inițiative mai recente. Am organizat un serviciu pentru recuperarea aparatelor casnice de la populație. Printr-o simplă comandă telefonică, ne deplasăm la domiciliul solicitantului și ridicăm aparatele casnice de care nu mai are nevoie. Taxa este accesibilă tuturor. De asemenea, am înființat un echipaj care patrulează și adună aparatele casnice aruncate de populație pe străzi sau pe spațiile verzi. Mari cantități de materiale refolosibile, în special hîrtia, se pierd, deoarece nu toți cetățenii au înțeles în suficientă măsură să participe la acțiunea de presortare a gunoiului. Odată intrată în autogunoieră și presată cu restul gunoiului, hîrtia nu mai poate fi recuperată decît în cantități prea mici. Preselectarea la abonat nu funcționează încă așa cum ar trebui. I.R.V.M.R. are foarte multe centre unde mai ales hîrtia ar putea fi valorificată. Nu toate ambalajele manipulate în unitățile comerciale ajung să fie recuperate. Întreprinderea noastră are în administrație gropile de gunoi ale orașului, unde duc gunoi și întreprinderile, și unitățile de construcții. Prin sectoare și municipiu, la gropile de gunoi se fac periodic acțiuni de control, cu gunoi. Am încercat cîteva experimente la care sînt invitați și directorii de întreprinderi, privind conținutul mașinilor containere speciale, destinate numai anumitor materiale refolosibile. Experimentul a eșuat deocamdată. În aceste containere speciale am găsit ce vreți și ce nu vreți. La Institutul Politehnic am încercat introducerea sacilor de plastic. Au dispărut și li s-a dat probabil altă întrebuințare. Poate centrele de achiziție a materialelor recuperabile ar trebui indesite și mai judicios amplasate. Și asociațiile de locatari ar avea un cuvînt de spus în această acțiune de valorificare a materialelor refolosibile. Efortul de preselectare este minim față de rezultatele ce s-ar putea obține".

Să reamintim, cu această ocazie, cîteva cifre privitoare doar la hîrtie. O tonă de maculatură înlocuiește o tonă de celuloză, care se obține din 3—4 metri cubi de lemn, cu un consum de energie de 800 kWh și 250 kilograme combustibil convențional. Dintr-o tonă de maculatură se obțin 12 500 ziare sau 2 500 caiete sau 400 cutii de ambalaj.

Ce se prevede pentru viitorul apropiat ? Ne răspunde tot tovarășul inginer șef Vasile Ioniță : „Actualele gropi de gunoi sînt aproape pline. Noi amplasamente, la distanțe convenabile, nu se mai găsesc. Și din acest motiv, dar mai ales din dorința de a folosi cît mai bine gunoiul în Capitală, se vor construi 6 stații de ardere a deșeurilor, cu o capacitate de 800 metri cubi pe zi. Prototipul este realizat la Iași. Ele vor livra în rețea 19 500 Gcal pe an, vor fi dotate cu instalație de recuperare a metalului, iar din cenușa rezultată din incinerare, aproximativ 7 000 metri cubi pe an, se vor fabrica cărămizi eficiente. Ele vor fi instalate pe centura Capitalei. Construcția a două din ele va începe anul acesta, urmînd să fie date în folosință la sfîrșitul anului următor. Eficiența sistemului de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile trebuie să se bazeze, și acum, și în viitorul de care vorbim, în primul rînd pe participarea activă a populației și pe o mai atentă organizare a acestei acțiuni de către întreprinderile care manipulează materiale refolosibile".

OPREA GEORGESCU ■

„Acum ți-ai găsit și dumneata să discutăm problema hîrtiei?"

În anul 1940, un reporter și-a plimbat persoana prin Mizil, preț de 165 de minute. Exclamațiile și uimirile personajului strînse la un loc au alcătuit celebrul „165 de minute la Mizil". Minutul 57 conține următoarea aventură : „Stradă înțesată de prăvălii. Îmbrăcăminte, încălțăminte, coloniale. Firme : «La mireasa», «La Unirea principatelor», «La Oituz». Minutul 59 e ceva mai scurt : „Merg. Cerul senin, ziua frumoasă". Dar, ce vreau să spun ? Mi s-a întîmplat ca, ajuns în Mizil, să constat aproape cu uimire că descrierea timpului din minutul 59 se potrivește cu vremea descinderii noastre aici. Ce coincidență ! În schimb, comerțul nu mai arată ca pe vremuri, desigur a trecut și mult de atunci, s-au schimbat multe. Clădiri, firme și obiceiuri.

Aflu că la I.C.S. Mixtă Mizil, întreprindere tînără, înființată de aproape cinci ani, este o ședință a C.O.M.-ului. Mă hotărăsc să merg la ședință, secretara mă introduce repede, începuse doar de zece minute ; mă așez pe scaun și sînt numai ochi și urechi. Se discută fel de fel despre aprovizionare. Se înscrie la cuvînt, într-un tîrziu, un om scund și îndesat, cu palme mari de om muncit. Pînă atunci vorbiseră cu aplomb cei din „personalul TESA și auxiliar". Directorul întreprinderii, Vasile Beșliu, mă lămurește că : „Are cuvîntul tovarășul Grigore Vlaicu, reprezentantul oamenilor muncii, mecanic de întreținere în întreprinderea noastră".

„Eu tovarăși, ce să zic, m-am gîndit că ar fi bine să folosim motoscuterul un drum pe zi pentru recuperarea ambalajelor din hîrtie. Duce marfă și de cele mai multe ori se întoarce gol, iar hîrtia se aruncă pe foc. Știm cum stăm cu mașinile și cu combustibilul. Motoscuterul consumă mai puțin și poate să ducă multă hîrtie, îi fac eu cu mina mea din țeavă și plasă de sîrmă o platformă, un fel de portbagaj pentru hîrtie".

— Tovarășu' Vlaicu, stai puțin, tovarășu' e de la București, de la ziar. Ce impresie își face ? Să-i spunem adevărul. Noi stăm bine cu planul la recuperarea ambalajelor din hîrtie. Pe 1982 am avut de strîns 11 000 kilograme și am realizat 11 025.

— Aveți dreptate tovarășe director. Ne facem planul, dar adunăm hîrtie din rețea doar o dată la două săptămîni, pentru că nu avem mașină, iar în timpul ăsta ba i se dă foc, ba o bate vîntul de-i plină strada.

— Bine, bine, altceva dacă mai aveți de spus !, intervine, din nou, tovarășul director.

— Păi tot cu hîrtia și cu ambalajele din hîrtie. Le aducem noi de pe la unități și le depozităm aici în curtea întreprinderii sub cerul liber. Mă angajez să fac un loc anume din panouri, să n-o mai împrăștie vîntul și să n-o mai bată ploaia.

— Da, tocmai acum ți-ai găsit și dumneata să discutăm problema asta. Noi, de fapt, ne-am propus să abordăm numai problema aprovizionării. Aceasta-i problema principală, problema care ne arde.

— Și hîrtia arde, tovarășe director, adaugă reprezentantul oamenilor muncii.

— Vom lua măsuri și în acest scop.

Cu aceasta, momentul dedicat de către ședința C.O.M. din cadrul I.C.S. Mixtă Mizil s-a terminat. După ședință, îl întreb pe tovarășul director Beșliu dacă a citit reportajul „165 de minute la Mizil". Îmi răspunde, foarte sigur de dînsul : „Nu l-am citit, dar mi-a plăcut. Am auzit de el". Îi spun că dacă mecanicul de întreținere va fi sprijinit s-ar putea stringe mult mai multă hîrtie și, cine știe, poate va fi retipărit reportajul cu pricina și-l citește și dînsul. „Mai bine-l caut la bibliotecă. Ce, vreți să ne mărească planul la hîrtie ?".

ION PREDOȘANU ■

„Se descurcă oamenii noștri, dar se descurcă greu"

Primarul orașului Jibou, Vasile Lucăcel, ne răspunde în doi peri la întrebarea noastră cum se descurcă cu recuperarea materialelor refolosibile. În esență, ține să facă precizarea, au pus ca șef al centrului în cauză, un ins care se pricepe la „fiare". Asta vrea să însemne că Vasile Crețu, propus și aprobat anume pentru această funcție, lucrase pînă aci în fel de fel de sectoare, cunoscîndu-se pasiunea lui pentru materialele refolosibile încă înainte ca MRR-urile să devină o problemă chele a economiei naționale. Știa acest Vasile Crețu că dacă într-o șarjă de oțel se strecoară și oțeluri aliate, întreaga șarjă se dă peste cap ; după cum știa că neferoasele nu au ce căuta în oțeluri, precum și alte amănunte legate de știința recuperabilelor ca și cînd acestea ar fi făcut parte din rostul vieții și casei lui.

Numai că știința lui Vasile Crețu izvorăște la această oră nu numai din știința agonisită de pînă acum, ci și din starea de fapt a lucrurilor cu care se confruntă de cînd a fost pus șeful acestui centru.

● Problema problemelor rămîne lipsa spațiilor de depozitare și prelucrare a MRR-urilor („dealurile" de mărfuri rămase nefolosite din cauza neprelucrării, de care ne-am lovit și noi, rămînînd de negăndit ca susținere a necazului omului)

● Nu sînt deci prelucrate toate cantitățile recuperate din teren — adică de la unități și de la populație. Spațiile nefiind corespunzătoare (termenul, în ce le privește, ar fi și mai dur !) nu pot fi toate recuperabilele introduse în fluxul de prelucrare ● Exemple pot fi date mai multe în acest sens. Socotește că starea de fapt a oțelurilor, a deșeurilor de hîrtie și a textilelor este destul de grăitoare pentru a mai apela și la altele. Mult prea multe dintre acestea se adună doar ca să ocupe un spațiu — și așa necorespunzător ● Cert este că planul lor, al centrului (care ocupă un loc fruntaș pe județ în materie de interes depus în domeniu) abia se realizează în procent de 70—80 la sută din această pricină.

„Se descurcă oamenii noștri — trăgea linia pe sub cele spuse primarul — dar se descurcă rău". Ne-a convins, purtîndu-ne pe la „Meșteșugarul" și pe la „Confecția" — ultima întreprindere fiind unitate nouă care și-a cîștigat încă din start un bun prestigiu prin lucrările de bună calitate și depășirea frecventă a cifrelor de plan. Levai Ludovic, directorul Întreprinderii de confecții, ne prezintă, la rîndul lui, cîteva inconveniente, ca să nu le spunem altfel, ale lipsei de spațiu la nivel de oraș pentru MRR-uri. Ei, deocamdată, s-au descurcat. Cum, mai bine să nu se intre în amănunte. Alte unități similare închiriază însă, la această oră, spații pentru MRR-uri. Ei nu au ajuns încă aici, pentru că și-au creat niște spații, dar, închiriază din cauza MRR-urilor, spațiile pentru ambalaje, localul ambalajelor fiind ocupat de refolosibile. În ce-i privește, nu sînt încă sufocați de ele dar, dacă nu se vor lua niște măsuri grabnice la nivel de oraș, vor ajunge probabil și aici.

Ar fi mult mai multe probleme de discutat în materie de recuperarea materialelor refolosibile la Jibou de Sălaj. Cum însă problema problemelor rămîne lipsa spațiilor, așteptăm mai întîi vești despre rezolvarea acesteia, urmînd ca mai tîrziu să prindem în materialele noastre și gîndurile lor de viitor, deloc de trecut cu vederea la un colectiv de oameni inimoși.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Din nou despre doctorul Gheorghe Neagoe

— Ce ne mai puteți spune nou, tovarășe doctor Neagoe, despre activitatea dumneavoastră de cercetare științifică din ultima perioadă ?

— E foarte greu, aproape imposibil ca într-o perioadă de numai cîteva luni de la interviul anterior (6 august 1982) să mai pot aduce și spune ceva nou. În momentul de față sînt preocupat să confirm în continuare realitatea și importanța practică a rezultatelor prezentate pînă acum.

— Ce ați încercat în acest scop ?

— În data de 01.02. a.c., cu ocazia Sesiunii anuale științifice a Institutului de virusologie Șt. Nicolau, București, am prezentat o parte din rezultatele colaborării noastre cu acest institut de cercetare și anume :

Anumite tulpini de virusuri tumoricide preparate de institut, administrate în asociere cu autovaccinul nostru în mezoteliomul malign cu revărsat lichidian, usucă lichidul și duc la involuția tumorilor solide care l-au generat. În schimb aceiași virusi administrați în carcinoame sau adenocarcinoame cu revărsat lichidian, usucă revărsatul însă nu reușesc să oprească dezvoltarea în continuare a tumorilor care au generat lichidul respectiv. Aceiași virusi administrați pe alte structuri neoplazice, fie le încetinește temporar dezvoltarea, fie nu au nici o acțiune favorabilă.

— Ce concluzie rezultă din toate aceste observații ?

— Specificitatea oncolitică a anumitor virusuri pe anumite structuri de cancer.

— Aveți un exemplu concret?

— Da, e vorba de bolnavul Bulz Ilie, de 36 ani, din Orșova, strada Porților de Fier, nr. 11, ap. 7, avînd diagnosticul de „Mezoteliom malign peritoneal cu ascită sufocantă și suboclu zie", refractar la orice tratament cunoscut pînă în prezent. Bolnavul respectiv a putut fi salvat cu ajutorul virusurilor tumoricide administrate în asociere cu imunoterapia activă specifică și nespecifică după brevetul meu 77951, ceea ce demonstrează specificitatea oncolitică a acestor virusuri față de această structură de cancer.

— Și ce întrevedeți dumneavoastră că ar putea fi posibil în modelarea specificității oncolitice a anumitor virusuri ?

— Sînt ferm convins că pot fi găsite modalități de a induce anumitor tulpini de virusuri o specificitate oncolitică mare față de anumite structuri canceroase. Lucrul acesta ar putea fi posibil prin antrenarea în timp a anumitor tulpini de virusuri, fie pe culturi de celule neoplazice, fie pe animale de laborator cu grefe de tumori umane, fie pe ouă embrionate injectate cu celule sau extrase de celule neoplazice. Această adaptare a anumitor virusuri pe anumite structuri de cancere ar duce la obținerea de virusuri cu acțiune specifică, țintite pe toate cancerele cu structurile respective. Ar fi poate cel mai comod tratament al cancerului, dat fiind faptul că virusurile respective sînt în același timp atenuate, bine tolerate, lipsite de orice pericol.

Un exemplu îl reprezintă bolnavul prezentat, cu mezoteliom malign, față de care virusurile administrate și-au dovedit acțiunea specific oncolitică.

— Mai aveți și alte argumente în favoarea acestei speranțe de a trata cancerul cu virusuri ?

— Da. Îmi amintesc, din decursul anilor, despre un nr. de 12 bolnavi cu diverse structuri și localizări neoplazice, în stadii foarte avansate, terminale, fără nici o posibilitate terapeutică. Toți acești bolnavi s-au ameliorat brusc odată cu instalarea hepatitei epidemice posttransfuzionale. În loc ca bolnavii să evolueze mai rău din cauza supraadăugării celei de a doua boli (hepatita epidemică), spre surprinderea mea bolnavii s-au simțit mult mai bine, iar tumora canceroasă nu s-a mai dezvoltat pe perioada hepatitei și cîteva luni după aceea. Mai mult decît atît, la unul din bolnavi cu melanom malign cu metastaze multiple și melanurie permanentă, nu a putut fi influențată melanuria respectivă cu nici un tratament. În

schimb această melanurie a dispărut odată cu instalarea hepatitei epidemice și a reapărut abia după 8 luni.

Prin urmare, încă o dovadă că un alt virus, cel al hepatitei epidemice, posedă efecte oncolitice pe mai multe structuri canceroase. Și sînt convins că acest virus ar putea fi atenuat, ca să nu mai îmbolnăvească ficatul, crescîndu-i-se în același timp, prin antrenare, așa cum am mai spus, efectele oncolitice, făcînd din el un virus țintit pe mai multe cancere.

— Există vreo corelare posibilă între virusurile tumoricide și „autovaccinul" folosit de dumneavoastră la bolnavii de cancer ?

— Am observat în toate cazurile în care le-am asociat, că da, în sensul că „autovaccinul" nostru crește eficiența virusurilor respective prin stimularea directă, imediată, a efectului lor oncolitic și prin împiedicarea instalării imunității antivirale, imunitate care le-ar inactiva. Pe de altă parte virusurile tumoricide cresc eficiența imunoterapiei noastre, fapt demonstrat prin creșterea marcată a limfocitozei, stimularea cicatrizării plăgilor atone și activarea violentă a reacțiilor dermice tardive la autovaccinul din tumoră.

— Și unde credeți că s-ar putea încerca, la noi în țară, obținerea de virusuri oncolitice adaptate, specifice, țintite pe anumite structuri canceroase ?

— Numai la Institutul de virusologie St. Nicolau, București.

— În primul interviu, acordat revistei Flacăra, v-ați pronunțat împotriva citostaticilor sub pretextul că produc grave dezordini imunologice și din această cauză nu pot fi folosite în asociere cu „autovaccinul" dumneavoastră. Ați rămas la aceeași părere ?

— Nu tocmai. În decursul anilor am ajuns chiar la concluzia că anumite forme de cancer (ovarian, mamar) răspund excelent la asocierea polichimioterapiei cu imunoterapia mea (brevet 77951).

— Ați realizat ceva nou în acest sens ?

— Am încercat în cîteva cazuri de mastită carcinomatoasă și de cancere mamare cu metastaze pulmonare multiple, lipsite de orice speranțe de tratament, administrarea într-o singură cură continuă de 120 zile, a 2 sau 3 citostatice puternice, în doze continue, care depășesc cu mult toleranța posibilă a oricărui bolnav, cantitatea administrată fiind aproape mortală.

— Și ce s-a întîmplat cu bolnavele respective ?

— La toate bolnavele de cancer mamar cu metastaze pulmonare, la care am încercat acest tratament, am reușit să obținem dispariția ireversibilă a metastazelor pulmonare și a lichidului pleural.

— Și cum de au suportat bolnavele respective cantități așa de mari de citostatice fără întrerupere ?

— Prin creșterea toleranței bolnavelor respective la citostatice, folosind în asociere continuă, pe toată perioada tratamentului, imunoterapia noastră (brevet 77951 — România) și „miopeptidul" produs și livrat de către Institutul de endocrinologie, București. Toleranța citostaticelor a mers pînă acolo încît pe perioada tratamentului a fost posibilă și operația de extirpare a mamelei bolnave și castrare, fără întreruperea tratamentului.

— Puteți prezenta un exemplu privind aceste rezultate ?

— Vă pot prezenta și bolnavi și radiografii pulmonare, înainte și după tratament, pentru confirmarea rezultatelor, care dealtfel, împreună cu metoda respectivă de tratament vor fi prezentate în data de 11 aprilie a.c. la un simpozion organizat în București de către Institutul oncologic București în colaborare cu firma „Farmitalia", în legătură cu chimioterapia cancerului. Am să vă prezint totuși cîteva exemple :

1. Drăgoescu Victoria, de 44 ani, din Buzău, str. Karl Marx, bloc 119-A, etaj 3, ap. 13, avînd diagnosticul de „Mastită carcinomatoasă dreaptă cu metastaze ganglionare axiale și supraclaviculare bilaterale", tratată fără speranțe de vindecare în alt serviciu.

2. Șeitan Maria, de 57 ani, din Pitești, str. 1 Mai, nr. 13, avînd diagnosticul de „Carcinom mamar sting cu metastaze pulmonare și pleurezie neoplazică".

3. Prudeanu Laura, de 71 ani, din Tîrgu Jiu, str. Ecaterina Teodoroiu, nr. 23, avînd diagnosticul de „Carcinom mamar drept cu metastaze pulmonare și pleurezie neoplazică". Și astfel de exemple avem destule pentru confirmarea rezultatelor.

— Mai folosiți și în alte localizări cancer oase citostaticele ?

— Desigur că da. Asociind imunoterapia după brevetul nostru (77951) cu chimioterapia intraperitoneală masivă, posibilă tocmai datorită acestei asocieri, ne permite obținerea de rezultate bune în cancerul ovarian cu revărsat peritoneal (ascită).

— Ne puteți prezenta un exemplu ?

— Desigur. Am să v-o prezint pe bolnava Spafiu Maria, de 40 ani, din comuna Crasna, județul Gorj, avînd diagnosticul de „Cancer ovarian cu carcinomatoză peritoneală, ascită sufocantă și suboclu zie intestinală secundară", care în momentul de față se consideră vindecată.

— Ați spus ceva, în interviul anterior, de cancerele membrelor.

— Da, în cancerele membrelor asociem tratamentul chirurgical (extirparea tumorii) cu chimioterapia masivă sub garou și cu imunoterapia noastră (brevet 77951 — România). Este vorba de cancere ale părților moi, care nu distrug osul, situații în care nu recurgem niciodată la amputație, ci, la interval de cîteva zile, pînă la vindecare, practicăm tratament local și locoregional cu citostatice, administrate sub garou. Garoul va suprima circulația venoasă, de întoarcere și va permite numai o circulație arterială slabă, discret perceptibilă la puls. Acest garou realizează o concentrație mare și de durată a citostaticelor în țesutul tumoral restant. Garoul poate fi menținut fără riscuri, cîteva ore, timp în care se vor repeta infiltrațiile peritumorale și intratumorale cu tumoricide. În același timp, prin imunoterapia după brevetul nostru, realizăm imunitatea antitumorală specifică. E adevărat că aceste tratamente asociate întîrzie foarte mult vindecarea plăgilor operatorii, canceroase, însă realizează distrugerea țesutului canceros rămas pe loc, respectiv vindecarea bolnavilor fără amputație.

— Aveți exemple de bolnavi rezolvați în acest fel ?

— Da, am să vă prezint cîteva.

(Urmare în nr. viitor)

VALERIU ARMEANU

OMULE, FII PRIMUL TĂU MEDIC

Durerile de cap

Potrivit medicinei tradiționale chineze — ne informează doctorul Miron Matei (Policlinica „Rucăr", București) — durerile de cap (cu excepția celor provocate de factori externi și însoțite de gripă, gutural, bronșită, traheită, anghină) indică o tulburare energetică într-un punct sau altul al organismului. Se disting astfel : dureri de cap la nivelul frunții, ce indică o tulburare energetică în vezicula biliară ; dureri de cap deasupra ochilor, cauzate de tulburări ale ficatului ; dureri între sprîncene și deasupra ochilor, provocate de o deficiență energetică a ficatului sau a rinichilor ; dureri de o parte sau de alta a capului, ce indică o tulburare a veziculei biliare ; dureri în vîrful capului, cauzate de tulburări energetice ale ficatului sau ale pericardului ; dureri la nivelul frunții și deasupra sprîncenelor, provocate de tulburări digestive stomacale și intestinale.

Pentru calmarea durerilor de cap, însoțite de guturai și situate în zona anterioară a capului și deasupra ochilor se recomandă mai multe proceduri de presopunctură. Folosindu-se metoda de dispersie (cu ajutorul degetului se apasă punctul indicat la fel ca o sonerie) vor fi stimulate următoarele puncte :

1. „Punctul de mijloc" situat într-o mică depresiune între cele două sprîncene. Metoda poate fi folosită și pentru degajarea conductelor nazale.

2. Punctul „gura tigrului", ce se găsește în vîrful unei ridicături ce se formează cînd unim strîns degetul mare cu indexul. Punctul se mai poate localiza și prin depărtarea extremă a celor două degete. (fig. 1)

3. Un punct situat la jumătatea distanței pe o linie imaginară ce unește vertebra 7-a cervicală cu extremitatea externă a claviculei. (fig. 2)

4. Punctul denumit „palatul vîntului" situat la un lat de deget sub protuberanța osoasă a occipitalului.

Pentru tratamentul migrenei unilaterale va fi folosită tot metoda de dispersie prin care se va stimula punctul denumit în terapia Extremului Orient „forța capului". El este situat într-o depresiune pe sudura fronto-parietală. Punctul se află pe linia de demarcație între piele și păr. Aplicațiile se fac numai pe partea dureroasă a capului. (fig. 3)

În același scop mai poate fi stimulat punctul „trestia scobită", ce se află la capătul lateral al sprîncenelor.

Dacă durerile de cap sînt o consecință a unor tulburări energetice la nivelul ficatului sau veziculei biliare, se recomandă aplicații ale metodei de dispersie asupra punctului denumit „100 de reuniuni", situat în partea posterioară a capului, în locul în care se încrucișează linia mediană a corpului cu o linie imaginară ce unește lobul celor două urechi.

Colaboratorul nostru Viorel Olivian Pașcanu indică, în același scop, următoarele rețete și proceduri : infuzii cu levănțică, cataplasme cu mentă, inhalații cu oțet de mere, îndoit cu apă, suc de cartofi (mai puțin de un pahar și luat în mai multe reprize), comprese pe frunte cu oțet de trandafir (ce se obține din 20 gr petale macerate timp de 18 zile în 2 litri de oțet), inhalații cu mușețel, suc de varză (1 litru luat în 5—6 reprize).

Se pot încerca și două exerciții de respirație :

1. Se inspiră și se expiră rapid pe nas de 10 ori, se reține respirația 7—14 secunde și se expiră lent și profund.
2. Se inspiră ridicîndu-se brațele în sus, se reține aerul cîteva secunde, apoi se înclină trunchiul, lăsînd brațele să cadă, și se expiră cu gura deschisă pronunțîndu-se „Ha".

LIVIU TIMBUS

Acupunctura — concepție medicală integralistă

Este rațional să admitem că în cadrul cîmpului energetic fundamental, „pămîntul" reprezintă o stare în care masa este manifestarea predominantă. Se știe, de asemenea, că energia poate lua diferite forme (termică, electrică etc.), dar poate, totodată, să fie păstrată în masa unui corp. „Pămîntul" reprezintă în acest caz o stare energetică corespunzătoare poziției sale în cadrul ciclului de evoluție a „celor cinci elemente fundamentale". Dacă admitem că masa este o formă de energie, atunci ea nu mai poate fi tratată ca o substanță indestructibilă, ci poate fi transformată în alte forme de energie. În cadrul teoriilor despre cîmpul cuantic, contrastul clasic dintre particulele solide este depășit. Descrierea acestui tip de cîmp are în vedere că fiecare tip de particulă aparține unui cîmp diferit. Electrodinamica cuantică spune că dacă fotonii sînt unde electromagnetice, și dacă aceste unde sînt cîmpuri vibratorii, atunci fotonii sînt manifestări ale cîmpurilor electromagnetice. Aceste cîmpuri diferite noi le-am numit „cîmpuri compatibile", în sensul că numai într-un anumit fel de cîmp se poate manifesta un anumit fel de substanță. Ca urmare am mai afirmat că viul se poate produce numai în cadrul unui cîmp biologic, biocîmpul. Și în cadrul acestui tip de cîmp acționează legea echivalenței masei cu energia, iar din această echivalență decurge fenomenul de creare și distrugere a particulelor și structurilor. Reacția chimică de fotosinteză ilustrează formarea de noi mase ca urmare a înglobării unor cuante de energie provenite de la o sursă oarecare. Rezultă că percepția noastră stabilește raporturi între mase și energii.

Sistemul viu, este binecunoscut, se caracterizează prin faptul că este conștient de propriile-i realizări. Aceste sisteme observă și reacționează la propriile lor performanțe, iar rezultatele acțiunilor trecute comandă acțiunile viitoare. Acest lucru este posibil datorită organizării specifice : sub formă de buclă închisă, folosind rezultatele acțiunii trecute spre a comanda acțiunile viitoare. Sistemele cu conexiune inversă pot fi împărțite în două clase :

A. sisteme cu conexiune inversă (reacție negativă). Aceste sisteme au un obiectiv iar evoluția lor este o consecință a neatingerii acestui obiectiv.

B. sisteme cu reacție (conexiune) pozitivă. Acestea generează procese de creștere în care rezultatul unei acțiuni produce o amplificare continuă a acțiunii.

Din modul de funcționare în cadrul „ciclului celor cinci elemente" rezultă că în cadrul aceluiași sistem coexistă ambele clase mai sus prezentate. În sensul primei clase, chinezii spun că fiecare element care precede pe celălalt îl creează și îl întreține (legea mamă-fiu) ; dacă „mama" este puternică atunci și „fiul" este puternic. Dacă fiul este slăbit, atunci trebuie să întărești mama ! Elementele din cadrul sistemului colaborează între ele și ca sistem cu reacție negativă. Anticii explică : atunci cînd „nepotul" este prea puternic (de pildă pămîntul), „bunicul" (lemnul) îl temperează, dacă acest lucru nu se poate produce atunci organismul se dezechilibrează făcînd starea de boală.

Orice sistem cu reacție poate să fie componentă a unui sistem cu reacție mai cuprinzător. În exemplul de mai sus cele trei elemente se constituie într-un subsistem (lemn-foc-pămînt), luînd parte la alcătuirea sistemului de cinci elemente.

Caracteristicile mai importante ale sistemelor sînt nivelele stărilor lor și ritmul cu care aceste stări se succed, acestea sînt elementele variabile ale sistemelor, ele fiind atît necesare cît și suficiente. Variabilele de nivel (stare) descriu condiția sistemului într-un anumit moment. De exemplu ficatul energetic este în plenitudine primăvara, rinichiul energetic, iarna etc. Nivelul descrie suma rezultatelor acțiunilor din cadrul sistemului.

Variabilele de ritm (acțiune) sînt foarte diferite și ele arată cît de repede se modifică nivelele. În stare normo-fiziologică ritmurile sînt în concordanță cu nivelele. Adică ficatul energetic trebuie să fie în plenitudine primăvara și numai primăvara. Orice altă stare a ficatului existentă într-un moment nepotrivit cu ritmul consemnează boala.

Totodată nivelul stării metabolismului (energetice) a sistemului viu dă naștere continuității sistemului între diferite momente ale evoluției acestuia. Cunoașterea ritmurilor (nictemeral, sezonier anual etc.) a organismelor, ne pun în cunoștință despre obiectivele sistemului și a subansamblelor sale, stabilesc diferențele dintre normal și patologic, iar această diferență ghidează acțiunea de reechilibrare. Acesta este esențialul despre diagnosticul energetic în acupunctură.

În cadrul sistemelor vii, diferența dintre obiectivul care trebuie atins și starea reală a sistemelor trebuie să fie cvasiconstantă în perioadele de timp date ; adică în fiecare zi, an, sezon etc., organismul să fie egal cu el însuși. Acest aspect reprezintă homeostazia, iar homeostazia sistemelor vii este esențialul despre cum trebuie să funcționeze un organism pentru ca el să trăiască, să fie viu.

Dr. DAN VLAD FILIMON

Doctorul Ovidiu Bojor ne atrage iarăşi atenţia:

Plantele medicinale înseamnă sănătate

— Tovarăşe Ovidiu Bojor, n-am să vă ascund că, de la o vreme, sînteţi una din persoanele foarte căutate la „Flacăra": toată ziua, bună ziua, ni se cer informaţii despre dumnevoastră, despre remediile fitoterapeutice pe care le-aţi realizat. De fapt, ca să-i lămurim pe oameni, cine sînteţi dumneavoastră?

— Sînt doctor în ştiinţe farmaceutice şi lucrez, din 1947, în domeniul plantelor medicinale, în prezent în cadrul Institutului pentru controlul de stat al medicamentului şi cercetări farmaceutice. În calitate de expert O.N.U.D.I., urmărind valorificarea patrimoniului medicinei tradiţionale, am bătut cu pasul nu doar toată ţara, ci şi o parte importantă din planetă. Am fost, între altele, în Ruanda, în Nepal, în Afganistan, în Zambia, în Tanzania, în Uganda, în Sri Lanka, în Botswana şi aşa mai departe.

— Sînteţi, iertaţi-mă, o bucată de om, cum de v-au ţinut picioarele?

— Ca să elaborez metodologia cartării economice a florei medicinale spontane din România, de pildă, am parcurs peste 40 de mii de kilometri pe jos.

— Şi ce-a ieşit?

— O hartă economică, foarte exactă, cu toate resursele valorificabile ale bogăţiei respective, un adevărat tezaur, precum şi o carte, „Farmacia naturii", în două volume, prima de acest gen din literatura noastră de specialitate. Şi, firească, multe alte lucruri.

— O întrebare din partea unui ignorant: cum stăm la capitolul plante medicinale?

— Pe lîngă că deţine toate formele de relief, România mai are un avantaj: e plasată într-o zonă de întîlnire, la răscruce de vînturi geografice, în aria ei întrepătrunzîndu-se elemente euro-asiatice, nord-mediteraneene şi chiar arctice. Consecinţa? O mare varietate de specii, cu un bogat bagaj genetic. În privinţa plantelor medicinale, un bazin întins, cam 8 milioane de hectare, se găseşte în zona subcarpatică, carpatică, pînă în golul alpin, aşa-zisa floră spontană, căreia i se adaugă cea cultivată, din luncile riurilor mari. Faţă de alte popoare, noi, românii, mai avem un avantaj: tradiţia multimilenară în folosirea curativă a plantelor medicinale.

— Veţi fi de acord cu mine că formula „tradiţie milenară" nu spune mare lucru! Se poate mai concret?

— Îndrăznesc să afirm că avem o medicină tradiţională empirică mai veche şi mai bogată decît a romanilor sau a grecilor, dar mi-e greu să fixez începuturile ei în timp. Să zicem că de 3 000 de ani. Concepţia ei era integralistă şi în asta constă, şi azi, importanţa acelei medicine.

— Cum adică era integralistă?

— Platon, de exemplu, în dialogul Charmide, referindu-se la spusele unui medic trac, arăta că Zamolxis nu era doar rege şi zeu, ci şi tămăduitor. O frază de acolo trebuie reţinută în mod special: „dacă întregul e bolnav, partea nu poate fi sănătoasă" şi, invers, dacă partea

este bolnavă, întregul nu poate fi sănătos. Ea demonstrează că, spre deosebire de greci, strămoşii noştri tratau nu boala cît bolnavul.

— Întrăm, dacă nu greşesc, pe teritoriul homeopatiei, nu?

— Şi da, şi nu, există unele puncte comune, dar şi multe diferenţe, decisiv e altceva: că o concepţie asemănătoare, adesea identică, am descoperit şi în alte puncte de pe glob, unele foarte îndepărtate. În medicina tradiţională tibetană, în cea indiană ayurvedică, în cea nepaleză etc. Toate acestea au avut şi au la temelie aceeaşi concepţie: nu e afectat doar organismul bolnav, ci e afectat întreg organismul, baza materială a unui simptom, a unei suferinţe, explicînd adesea o stare sufletească.

— Aştept un exemplu.

— Termenul melancolie vine, nu-i aşa, de la melanos şi colon, care înseamnă, în greaca lui Dioscoride, ficat şi, respectiv, intestin gros. Cei care au o suferinţă localizată în zona acestor organe sînt, de regulă, trişti, deprimaţi, melancolia fiind, lesne de dedus, un sindrom mixt între o afecţiune hepatică şi una de colon. Să mergem mai departe. Ulcerul gastric e de cele mai multe ori condiţionat de o stare nervoasă, de stress. De aici, de la aceste exemple mărunte, a plecat şi concepţia noastră, a celor care am pus şi punem bază pe tezaurul medicinei tradiţionale: am trecut dincolo de stadiul afecţiunii strict localizate, ţinînd seama de acest argument numai într-o corelaţie strînsă cu sistemul nervos central şi cu cel neurovegetativ. Din acest punct de vedere, medicina clasică a rămas, să-mi fie cu iertare, cu un pas în urmă, ea adresîndu-se nemijlocit organului.

— Şi iarăşi ajungem la homeopatie!

— Şi iarăşi vă răspund: şi da, şi nu. Principiile sînt, în linii mari, aceleaşi, dar dozele diferă. De fapt, concepţia noastră vizează o alopatie mult mai complexă.

— Tot vorbiţi despre o concepţie, dreptul dumneavoastră, dar aş vrea, dacă se poate, să aflu mai mult: ce înseamnă, concret, această concepţie? Prin ce se ilustrează ea?

— Printr-o sumedenie de brevete care, ani şi ani, au zăcut în dosare, după cum chiar „Flacăra" a scris, în decembrie 1982.

— O să ajungem şi la ele, dar simt nevoia să vă întrerup din nou. Dacă medicina tradiţională e, după cum susţineţi, atît de preţioasă, cum de-a fost ea, la noi, atîta amar de vreme ignorată? Cine poartă povara acestei vinovăţii?

— Ştiţi cum a fost? Brevetele s-au plimbat de la Ministerul Sănătăţii la C.N.S.T. şi de la C.N.S.T. la Academia de Ştiinţe Medicale, fiecare din aceste foruri spălîndu-şe pe mîini şi lăsîndu-l pe celălalt să se pronunţe, să ia o decizie! Se cade însă să fiu corect: noi n-am făcut altceva decît să ne aliniem la curentul modern, omenirea fiind, cam 30—40 de ani, subjugată de medicamentele de sinteză. Acestea au şi părţi bune, sînt cele mai indicate în cazul primului ajutor, dar nu rezolvă totul, mai ales în timp. În plus, antrenează o serie de reacţii adverse, de efecte secundare, adăugînd organismului încă o poluare, pe lîngă cea inevitabilă, datorată mediului în care trăim. Bolile iatrogene, cauzate de medicamente, sînt azi, din păcate, foarte la modă şi o nouă ramură terapeutică a trebuit inventată pentru tratarea lor.

— Dar nici fitoterapia nu-i chiar lipsită de riscuri, ce ziceţi?

— E o observaţie justă. Să nu cădem pe cealaltă pantă, afirmînd că plantele nu sînt dăunătoare. Sînt. Fitoterapia se bazează pe substanţele active ale plantelor, iar acestea, în doze mari sau în combinaţii greşite, pot crea necazuri. Intervin aici mai multe principii. Mai întîi că un lucru nenociv n-are nici acţiune.

— Vă întrerup din nou: digitalicele, de pildă, glicozidele cardiotonice, sînt foarte puternice, cel puţin aşa se zice.

— Sînt, ele riscă să devină, cînd doza e depăşită chiar şi cu cîteva miligrame, otrăvuri teribile. E cazul digitalicelor, dar nu numai al lor. În aceeaşi situaţie se găsesc şi alcaloizii, Strofantina, Atropina, Aconitina etc. La fel substanţele extrase din cornul secarei. Legat de asta, aş vrea să insist asupra unui aspect. Cu plantele trebuie să începem, nu să terminăm, ele nu au darul de a salva situaţii iremediabil compromise, nu-s un panaceu. Fitoterapia se adresează mai ales afecţiunilor cronice, implicînd un tratament de durată, în timpul căruia organismul e protejat şi împotriva acţiunii nefaste a medicamentelor de sinteză. Dar acestea, repet, nu trebuie minimalizate: efectele lor rapide le recomandă în cazurile de urgenţă. Apărîndu-ne, să nu cădem în greşeala de a ataca: fitoterapia nu-i o strategie medicală exclusivistă. În paralel cu ea, rămîne loc şi pentru toate celelalte metode.

— În această direcţie se îndreaptă şi pledoaria revistei noastre: spre politerapeutică. Nu susţinem o cauză, fitoterapia, homeopatia, apiterapia, acupunctura etc., ci le susţinem, cu mijloacele de care dispunem, pe toate, convinşi că ele se pot completa în slujba celui mai înalt ideal: binele omului. Altceva, tovarăşe doctor Bojor?

— Problema medicamentelor. Ea mi-a dat, în timp, multe bătăi de cap.

— Exact, ce-i cu medicamentele despre care, pe larg, a scris Cici Iordache în numărul din 3 decembrie 1982 al revistei? Au intrat ele în producţie?

— Nu încă, şi nu toate, dar se află pe un drum bun. Intervenţia revistei a contat, cred, foarte mult, drept pentru care ne găsim, azi, în situaţia de a anunţa cititorii că s-a hotărît reînfiinţarea, la Piatra Neamţ, a Laboratoarelor „Vorel", lichidate în 1947. Datorită interesului manifestat de organele locale, se lucrează intens la dotarea noii întreprinderi, „Plantavorel", ce-şi va deschide, cît de curînd, porţile, urmînd să se axeze, în proporţie de peste 80 la sută, pe flora medicinală carpatină. Ca şi firească, pe tezaurul unei tradiţii multimilenare.

— Ştiu că vă voi cere un lucru foarte greu, dar îmi iau inima în dinţi şi-o fac: dintre produsele fitoterapeutice ce urmează să apară, care credeţi că va fi numărul 1?

— Îmi solicitaţi un clasament?! Greu de spus. Am să mă opresc nu la unul, ci la mai multe, începînd cu Hipoglicemiantul, denumirea e provizorie, realizat în premieră mondială, în colaborare cu Nepalul. El va fi extrem de util bolnavilor de diabet, al căror număr e, după cum ştiţi, foarte mare, la noi şi pretutindeni. Am să mă întorc la Hepatobil, în componenţa căruia, pe lîngă substanţele active specifice tratamentului organului bolnav, în acest caz ficatul, am asociat şi sedative naturale, spre a diminua reactivitatea bolnavului la traumatismele exterioare, psihice mai ales.

— Am să vă fac o plăcere: explicaţi-ne, în detaliu, ce-i Hepatobilul. Asta doreaţi, da?

— E, în două vorbe, un medicament fitoterapic cu acţiune antispastică, hepatoprotectoare, indicat după hepatite, în hepatitele cronice şi în preciroze, la adulţi şi copii deopotrivă. El are la bază o plantă utilizată încă din antichitate, Chelidonium majus.

— Hepatobilul a fost brevetat în 1972, da? De ce-a zăcut brevetul atîta timp?

— Toate, că am 17, au zăcut, din acelaşi motiv: n-a avut nimeni ochi şi urechi pentru ele. Gheaţa însă, cum ziceam, s-a spart şi nutresc speranţă că le voi vedea cît mai repede în farmacii. E cazul produselor mai vechi, dar şi al produselor mai noi, Giardinocid, Nicotinostop etc.

— Tovarăşe doctor Bojor, consider că n-am epuizat acest atît de vast subiect care se cheamă, ca să pastişez titlul cărţii dumneavoastră, farmacia naturii. Pentru astăzi însă, am încheiat. Vom mai reveni.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Independenţa energetică, starea noastră de veghe (III)

Noţiunea e nouă, bătălia e mult mai veche

1. O primă întîlnire cu lumea constructorilor barajului şi hidrocentralei de la Siriu se poate întîmpla şi la recepţia micului han din Nehoiu, întesat cu fel de fel de meseriaşi în mişcare, dinspre un şantier spre un alt şantier, alături de care turistul de rînd, cum e lesne de înţeles, are toate şansele să se simtă ca o mireasă eşuată într-un triaj. Se vorbeşte răspicat, la orice oră din zi sau din noapte, uşile nu se trîntesc, dar se ştie cînd se închid şi cînd se deschid, trusele de bărbierit se aleg dintre scule diverse, care şi ele fac zgomot, chiar şi cînd se doarme se aude că alături se doarme, şi, una peste alta, toată foiala aceasta nu supără, are în ea ceva tonic şi fundamental bărbătesc. Şi este o lume care întruna ţi-o ia înainte. În noaptea echinocţiului de primăvară, singura cameră liberă din hanul gospodărit de Adrian Huru avea şapte paturi şi toate erau rezervate telefonic de o echipă de montori în drum spre Siriu. Cum un ziarist nu e chiar un turist şi rareori seamănă cu o mireasă rătăcită într-un triaj, Adrian Huru s-a făcut luntre şi punte să mai găsească un loc. Şi a izbutit. Prestidigitaţia sa m-a ajutat să aşez cel dintîi picior pe un tărîm al unei vitalităţi expansive. Dimineaţa mi-a fost mai uşor să mă achit de misiune. M-am lăsat dus de val.

2. În 1974, construcţia barajului de la Siriu a început cu stîngul. Şi inginerul Corneliu Andrei, şi inginerul Valentin Roşu, şeful biroului producţie, readună din memorie clipele unui dezastru care a transformat valea pitorească dealtfel a Buzăului într-o vale a plîngerii. Abia abătuseră apele riului, abia degajaseră primele incinte de lucru, şi viiturile dezlănţuite au măturat totul din calea lor. Din satele cu gospodării năruite, oamenii locurilor se căţărau deznădăjduiţi pe versanţii abrupţi, cît mai departe de o nenorocire nici măcar nouă în viaţa lor. Şi totul s-a reluat de la capăt, constructorii avînd de acum şi o justificare temeinică a demersului lor. Peste orice înfrîngere, natura sălbatică a meleagului trebuia domesticită cu orice preţ.

Astăzi, numărul lor a ajuns la 1 500. Mîine vor fi mult mai mulţi, poate chiar de trei ori mai mulţi decît astăzi. Înţelegerea noimei unei mari răvăşiri de pămînt şi de stîncă presupune apelul la o didactică pe care nu o vom evita. Puterea totală a energiei electrice instalată în centrala de la Nehoiaşi va atinge, conform calculelor de azi, 228 MW. Căderea Siriu va furniza 42 MW; căderea Surduc — 186 MW. Captări secundare, vreo 12—13 la număr, în măsură să ridice în perspectivă puterile calculate acum, se vor întinde pînă la Zăbala, în Vrancea, pe o distanţă de 40 km, fiind de spus că lucrările acestui sistem hidrotehnic şi energetic se întinde între hotarele a trei judeţe limitrofe. Volumul brut de apă din reţenţia Siriu, lungă de 11,5 km, va însuma125 milioane mc de apă, utilizabil şi pentru producţia de energie electrică, şi pentru irigaţii. La Surduc, în creierul munţilor, la 900 m deasupra nivelului mării, două baraje de 60 m vor antrena alte ape într-o dublă cascadă, misiunea lor rezumîndu-se la acţionarea turbinelor. Aducţiunea Zăbala-Surduc este cea mai întinsă din întregul sistem; aducţiunea Surduc-Nehoiaşi măsoară 17 km; aducţiunea Siriu-Nehoiaşi — 6 km. Numai în barajul de la Siriu se vor pune în operă 8,5 milioane mc de arocamente, balast şi argilă.

3. Un bilanţ al eforturilor prestate la Siriu din septembrie 1974 nu este prematur: în baraj s-a stivuit pînă azi un volum de aproximativ 3 milioane mc de materiale dislocate din carierele de la Şetu şi Valea Lupului, sau din versanţii văii Buzăului, fasonaţi în conformitate cu noua lor menire; iar sub faţa răvăşită a acestui meleag, în galeria de aducţiune Siriu-Nehoiaşi, minerii au parcurs şi ei cam tot o treime din drumul dintre baraj şi centrală, încît e o certitudine că în noiembrie 1984 vor ajunge la capăt; în sfîrşit, la centrala propriu-zisă din Nehoiaşi s-au început excavaţiile. Deci, nimic spectaculos la o simplă enumerare, cîtă vreme realitatea nu e cuprinsă la faţa locului, în priviri. În schimb, altă enumerare, departe de a fi eternă, îşi dezvăluie virtutea de a capta irezistibil atenţia. Şi anume, trecerea în revistă a oamenilor şantierului şi a experienţei lor. Altfel spus, şi barajul de la Siriu a readunat în umbra lui un clan veritabil, cu statute şi itinerare distincte cum s-a mai întîmplat pînă azi pe numeroase cursuri de apă din munţii ţării.

Inginerul Corneliu Andrei are în spate hidrocentralele Vaduri, Girleni, Bacău I şi Bacău II de pe Bistriţa şi, în plus, reţenţia de la Poiana Uzului. Inginerul Dimitrie Dorogneac, şeful şantierului baraj, a lucrat ani în şir pe Lotru. Un copil i s-a născut chiar în incinta unui şantier hidroenergetic. Neobişnuit, dar adevărat, mama sa îl însoţeşte de ani buni în toate peregrinările. Ultimul loc de muncă al inginerului Berone Rolea a fost aducţiunea de la Taşca. Marin Sia, şeful formaţiei de reparaţii şi întreţinere, a început cu Bicazul. Un itinerar asemănător ne dezvăluie şi George Mîndrilă, şef al unei brigăzi de mineri: Bicaz, Arges, Lotru. Colegul său de îndeletnicire şi rang, Vasile Panait, adaugă la acest palmares Someşul. La fel şi minerul Ion Laza. Mecanicul Nicolae Sinoae s-a deprins cu meseria la Porţile de Fier. Întrucîtva neobişnuit rămîne doar şantierul din incinta căruia a descins aici inginerul Cornel Nicolescu: metrou bucureştean. Şi dacă tragem linie şi adunăm, împărţind apoi ce trebuie împărţit, rezultatul se arată revelator: jumătate din oamenii şantierului au în spate un trecut de hidrotehnicieni încercaţi; jumătatea cealaltă s-a lăsat ademenită aici de o profesie din braţele căreia, după cîte se vede, nu se scapă uşor. Şi aşa, lucrurile întrucîtva se mai limpezesc. Aşa se explică de ce un început cu stîngul, cum a fost începutul de la Siriu, nu sperie pe nimeni. Un umăr de neofit are totdeauna aici, alături şi în sprijin nemijlocit, un umăr care nu se îndoaie uşor. Noţiunea de independenţă energetică este nouă, să zicem că circulă de un an şi jumătate sau doi, dar bătălia reală pentru independenţa energetică a ţării e mult mai veche. În ea s-a investit pasiune şi aspiraţie. Ea a călit şi a verificat jumătate din constructorii sistemului hidrotehnic şi energetic Siriu. Acum călesc şi verifică cealaltă jumătate a lor.

4. Cum se ajunge aici, este o întrebare la care viaţa răspunde în chip felurit. Soferul Dan Soroceanu a revenit din armată la Piatra Neamţ, oraşul bastinei sale, şi s-a regăsit în apartamentul pustiu al părinţilor săi, plecaţi la Siriu. Soţia lui Dan Soroceanu, Maria, asistentă medicală, ajunsese în situaţia neplăcută de a face naveta tocmai pînă la Roman. Restructurări de tot felul au aşezat pe butuci şi maşina lui Dan Soroceanu. Viaţa lui şi a Mariei ajunsese la o răscruce. O convorbire telefonică şi drumul spre Siriu le-a fost şi lor deschis. Emil Hincu, şeful de lot al şantierului 3 Caşoca, a descins aici ca inginer stagiar, la 1 septembrie 1974. Ceea ce a fost un fel de a spune lucrurilor pe nume. Stagiar, stagiar, însă de la bun început a trebuit să se mişte pe picioarele sale şi cîteva dintre lucrările definitorii de la Siriu, printre altele alimentarea cu apă, s-au executat sub supravegherea sa. Între timp, Emil Hincu s-a angajat şi în întreprinderi care se văd mai rar şi, mai ales, prin noroc. Şi-a construit un apartament la Cîmpina. În cinci ani a dormit în el o singură noapte. Dar tot la Caşoca se limpezeşte şi mecanismul atracţiei spre acest şantier resimţită de oameni pentru care hidrotehnica, pînă ieri sau alaltăieri, nu prea exista. Practic din acest punct de vedere, gheaţa a spart-o Pavel Teodorescu din Pănătău, Pătîrlagele. După el, a descins aici Ion Gaiţă, Gheorghe Plăiaşu, Stan Georgescu, Dumitru Badea şi Gheorghe Cojocaru, mai toţi de pe valea Pîrscovului. Şi aducţiunea Siriu-Nehoiaşi stă acum doar în grija lor. Cu toate că nu au trecut hidrotehnic, s-au descurcat peste orice aşteptări. Emil Hincu doar o afirmă. Lucrările din subteran o confirmă. Se înaintează în medie cu 60 m pe lună, prin emanaţii de gaz metan şi sub jetul dezlănţuit al izvoarelor subterane, printr-o galerie cu secţiunea de 17 mp. Şi au ajuns toţi, în această primăvară, la un prag decisiv al eforturilor tuturor. Prin fereastra Caşoca s-au antrenat în traversarea subterană a pîrîului cu acelaşi nume. Firul de apă în marginea căruia am poposit pare o glumă. Dar la viituri roştogoleşte bolovani de cîteva tone.

5. În prima dimineaţă după echinocţiul de primăvară, m-am lăsat dus de val spre un orizont al independenţei noastre energetice. Şi am ajuns, vrînd-nevrînd, la o concluzie firească: noţiunea e nouă, însă bătălia e mult mai veche.

MIHAI PELIN ■

VINERI, 1 aprilie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Nichita Stănescu:

„Martorul statornic al vieții mele este sensibilitatea vieții mele"

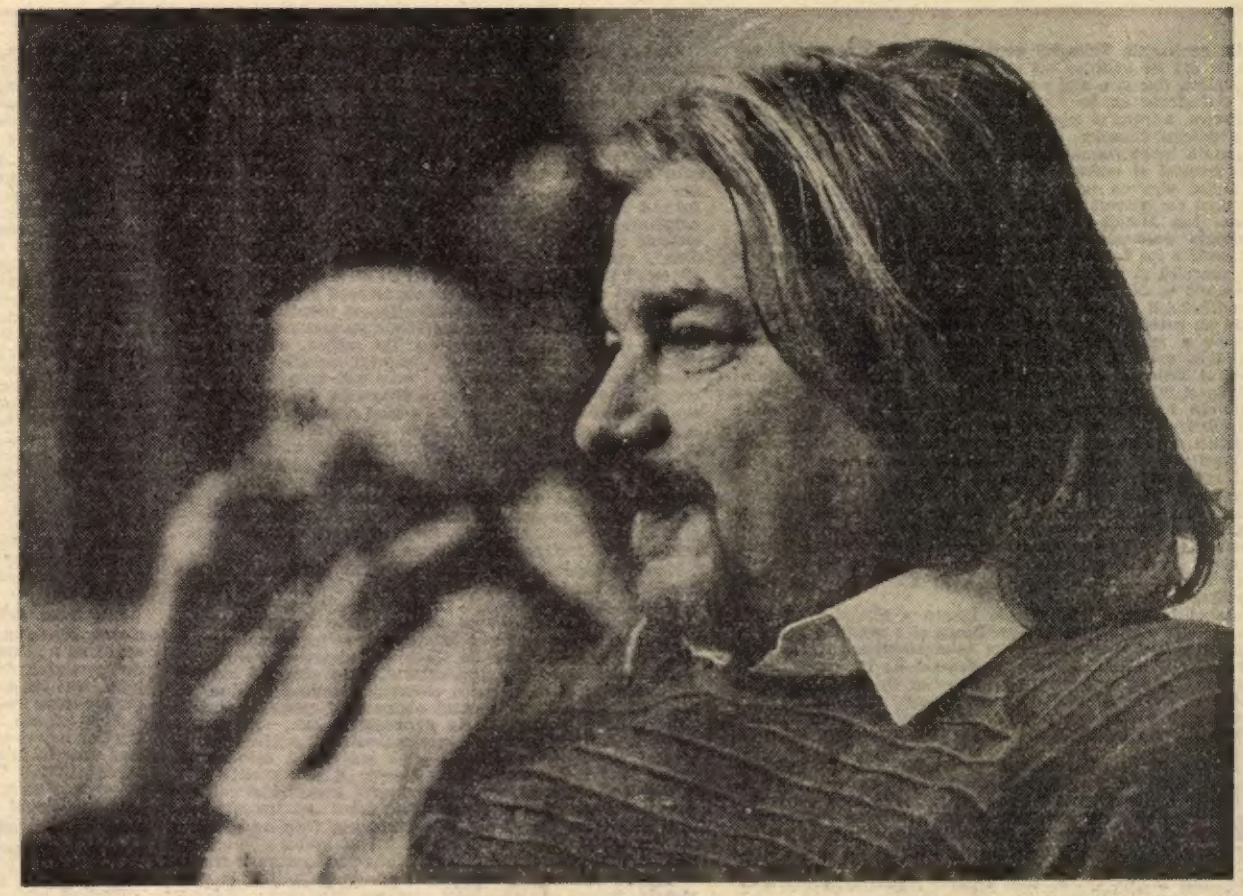

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

— Dragă Nichita, în vremea din urmă ești prezent mai mult decît altădată prin gazete în tot felul de dialoguri mai mult sau mai puțin confesive. De unde această nevoie a confesiunii — dacă accepți că ea există ?

— Din punctul meu de vedere, interviul nu are nimic de-a face cu confesiunea, ci mai degrabă cu afirmația spontană a unei stări de spirit validată ulterior sau invalidată. Vreau să-ți mărturisesc (iată totuși o confesiune) că am dat atît de multe interviuri în ultima vreme, încît am ajuns la conștiința că ele s-ar putea anula reciproc sau pur și simplu că ar fi un abuz față de cititorii mei. Consider că am fost slab față de oamenii dragi care mi-au cerut interviuri și le-am acordat, în loc să dedic fiecărula cîte o poezie, ceea ce ar fi fost mai potrivit. Din toată această pățanie publicistică, fiindcă tot rău are și un bine al lui, mi-am dat seama că, de fapt, interviul nu aparține numai celui intervievat, ci și celui care intervievează.

— Deci intenționezi să lași toată răspunderea pe seama mea...

— Nu, nici vorbă. Dacă un interviu este bun, el poate fi considerat chiar ca un gen literar. În speranța că, în fine, vreodată voi da un interviu bun, mă simt deja un precursor al genului.

— Ai făcut o distincție netă între interviu și confesiune. Am să te întreb atunci : confesiuni ai făcut vreodată ?

— Foarte rareori, pentru că din pricina fanteziei sînt atît de mincinos, că mi se face rușine de mine însumi uneori. Cred că pînă acuma mi-am inventat cel puțin 20 de autobiografii, toate verosimile și toate bizuite pe întîmplări reale și toate în funcție de ultimul prozator pe care l-am iubit sau de ultima stare de spirit în care m-am găsit.

— Ca să știm în ce „cheie" lucrăm de astă dată, spune-mi, te rog, care-i ultimul prozator pe care l-ai citit cu iubire ?

— Autorul **Cărții lui Iov**. Să știi că m-a enervat îngrozitor starea de pariu a cărții. De fapt, **Cartea lui Iov** nu se naște dintr-o minte, cum s-a născut **Iliada**, ci dintr-un pariu pe seama lui Iov, în care binele pariază cu răul și binele se vădește mai rău decît răul. Pe loc mi-am găsit toate argumentele din memorie, mi-am adus aminte chiar și de pojarul din copilărie și, pînă n-am terminat fragmentul din **Biblie**, am fost Iov însuși. Dar, nestatornic cum sînt, imediat după aceea am trecut la Psalmi.

— „Fii atent : tot ceea ce există are o sărbătoare a sa", spui în Învățăturile cuiva către fiul său. **Care ar fi sărbătoarea răului, Nichita ?**

— Precis că n-ai să mă crezi dacă am să-ți spun un lucru în aparență paradoxal. După părerea mea, răul are o natură statică. Iar ura este răul în mișcare. Nici nu știi cît de rău îmi pare că n-am avut niciodată timp în viața mea să urăsc. Pur și simplu nu am avut timp. Măcar o dată în viața mea să fi urît și eu ca lumea, iar nu superficial și grăbit. Aș fi sărbătorit răul cum se cuvine. Ce păcat că n-am avut timp !

— Pentru că tot veni vorba de timp : există un timp al poeziei sau al poetului, mai bine-zis ?

— În mod sincer, nu cred că există un timp al poeziei. Poezia e singura pricină exprimată sau neexprimată care îi dă omului dorința de a mai trăi în continuare. Poezia e sentimentul fundamental care îndreptățește specia umană. Să nu ți se pară că fac o afirmație categorică. Absența poeziei din sufletul omului neîndreptățește specia umană, îndreptățește însă agresiunea speciei. Cu riscul de a mă repeta, melancolic remarc a nu știu cîta oară că nu am cunoștință să fi existat un al doilea război mondial al cailor. Ca să glumim totuși, prevenind o întrebare absurdă (Care ar fi dimensiunea cailor ?) îi-aș răspunde : calofilia. Adeseori m-am uitat deasupra arborilor și m-am bucurat că existența lor este un murmur. Niciodată un strigăt. Mă opresc însă aici, pentru că încep să bat cîmpii întocmai ca un cal.

— Și totuși, există un timp al poetului, al vieții poetice, un timp interior ?

— Cu riscul de a-ți părea o secundă superficial — fără să pot formula prea bine, adică — aș zice că poetul devine poet cu cît este mai impersonal ca stare de spirit. Personalitatea exprimării impersonalității sentimentului ar putea fi **secunda poetului**. În acest sens am înțeles eu versul goetheean „Oprește-te, clipă ! O, cît de frumoasă ești !"

— Cîtă poezie ai scris în viața ta, Nichita ?

— O, mai nimic din cîtă am pățit. Deslușirea insului din lucruri, trădarea speciei prin individ, e unul dintre evenimentele fundamentale ale adolescenței. Cuvîntul e numai un alizeu pe acea mare care pare statică, dar care este în covîrșitoare maree. Să remarci că timpul trăit nu se suprapune pe timpul văzut. Bunăoară, un avion la mare înălțime, sfîșiind cerul, pare că se mișcă într-o lene desăvîrșită dacă-l privești din fereastră, indiferent că el merge cu nu știu cîte sute de kilometri la oră. Din această pricină mă și gîndesc că starea cea mai iute de gînd este meditația. Cînd citesc un filozof pe care-l iubesc și mă cuprind de staticul gîndirii lui, îmi este cît se poate de clar că eu stau la fereastră, în timp ce el sfîșie cerul. Revelația deslușirii din obiecte niciodată nu apare în timpul ei, ci cu totul altădată, atunci cînd începi să te deslușești din viață, spre finalul el fix. Cred că am trăit o singură poezie : a secundei mele de existență, mutindu-mă la atît de multe ferestre ca s-o văd, încît uneori, din grabă, nici n-am mai avut timp să aștept să le crească zidurile de jur împrejur.

— Acum ar trebui s-o tragem mai către pămînt, Nichita.

— Bun. Întreabă-mă ceva.

— Te mai doare piciorul ?

— Piciorul ? O amărîtă de fractură devenită legendară. Ca să vezi și tu că uneori un os este mai memorabil decît un cuvînt. Te rog însă să bagi de seamă că de sentimente n-am pomenit. Ele fiind

(Continuare în pagina 14)

TANIA RADU ■

A vorbi

A vorbi e un fel de părere de rău
a cunoașterii.
Fug hăituit versurile, cuvintele mă latră.
Deasupra mea, zgomote de pușcă.
Bineînțeles că se vinează ceva care zboară.

Aud lătratul,
hăitașii cuvintelor m-aleargă din urmă.
Aud zgomotul scurt și asurzitor de gloanț.
O pasăre împușcată îmi cade-n spinare.
Stau pe jos în ripa vegetalelor.
Ei vor pleca
și cu moartea păsării deasupra mea,
sub ea fiind,
spaimei mele îi cresc aripi,
visului meu, cioară.

Ah, doamne, ce nedumerire !

NICHITA STANESCU ■

A doua carte cu prieteni

Roșcov de stepă

Pomul cunoașterii și toate parabolele care curg șuvoaie din el scriu pe cer un adevăr crud, că prostia e un dar, lamentația, o cheltuială milogă, iar răutatea o fîntînă lîngă Cloșca cu pui de aur. Așa stînd lucrurile, mă văd obligat să vă anunț, cu mîna afurisită în izvoare peste care ard, în flăcări de rom, trandafiri mistici, că Mihai Ungheanu e un om rău. Adică un critic care cheamă blestemul. Lauda lui, dacă e să cadă vreodată în povestea din poveste, sună ca o rugăciune păgînă : și vie peste noi împărăția neajungerii în Poiana Narciselor. Născut în Bărăgan, care e marea poezie sau măcar ajunul ei cu ochi de rouă băuți de luceafăr, el, cînd zice iarbă, citește : mohor, pir, turbăciune, coasta sfîntului, cimbru, cucută, covîltir bătut de vifore, mărăcini, negară și grîu, mai cu seamă grîu și drumuri. Așa cum geniile poartă sub frunte, ca însemn al candorii, un prunc ce zămislește și ascute săgeți de aur, Bărăganul poartă în pîntece amplitudinea nopții germinînd triumful vieții. Pămîntul ăsta care întîrzie în toate întîmplările răsăritului, lumina durerii din durerea de sine născută, colindat de apele mari ale morții și de apele mici ale ploii, de neînvinsul impuls al țăranului de-a întinde mîna cu degetele răsfirate într-o flacără de perle nestinse, dă la iveală muieri pe care să le tai cu briciul de frumoase — fă semn cu mîna felinarelor plecînd, se vor întoarce pe căi ocolite, plîngînd c-au înșelat prea puțin întunericul — și azvîrle, uneori, în răscruci bărbați ziditi din insomnii și neiertări. Roșcovi sălbatici și noduroși de stepă. La nașterea lor se-nsingurează luna, ca o iscălitură făcută cu sabia în icrele unui port cu destin negru, ori ca o funie de care spînzură diavolul sau credința în el — cel mai adesea nemărturisită, dar afișată blond. Mulți n-ar vrea să știe despre Ungheanu că s-a născut. Eu, rostindu-i numele, parcă văd plutind pe deasupra Ialomiței, cînd apa rupe malul spre Slobozia, un cor de păsări luptînd să învingă furtuna, o viperă încolăcită și o donită cu albine. Să mestecăm în dinți un fir de iarbă și să punem întrebarea : maiorescian ? lovinescian ? călinescian ? Nu știu să răspund, și asta fiindcă l-am văzut trecîndu-și teza de doctorat cu **Gherea și gheriștii**. Un roșcov de stepă e o apariție stranie — țepi uriași și frunze foarte înguste — modelată de înjurăturile crivățului și de pietrele azvîrlite în el de copiii de țăran, ca să-i scuture tecile. Pentru mine, aproape toți criticii sînt niște canibali visînd struguri acri și căutînd rîndunici de stîncă în crăpăturile peretelui de la moară. Cei mai mulți sînt pescuitori de auspine și sughițuri de moarte și te așteaptă la colț, în limanul de dincolo de zare, ca să te fiarbă la foc scăzut — toți ăștia își înnoiesc mugurii uscați cu palete în care scînteiază doar sare de bucătărie. Un critic bun e un torent care lustruiește lemnul cu nisip dur. Printre ei, în prima

(Continuare în pagina 11)

FĂNUȘ NEAGU ■

Cărți fundamentale ale culturii române

Trilogia cunoașterii

— Ediție ingrijită de DORLI BLAGA, studiu introductiv de AL. TĂNASE —

Raționalismul lui Lucian Blaga

Cu reapariția **Trilogiei cunoașterii**, filosofia românească de azi își vădește nu numai prețuirea pentru marile ei valori, dar și o stare generală de spirit în care creația se dăltuiește ca în firescul ei, în spațiul de gîndire, scrutare, mirare și sensibilitate, croite altădată de pasiunea pentru filosofie, săgeata, cum îi zice **Lucian Blaga**, „lansată în patria nopții", a tainelor, deci, ale universului, istoriei și omului.

După părerea noastră, care coincide cu cea a unor distinși cercetători ai operei lui **Lucian Blaga — Al. Tănase, Ion Mihail Popescu, Viorel Colțescu** și alții — **Trilogia cunoașterii** reprezintă prolegomenele întregii filosofii a lui **Lucian Blaga, punctum saliens** al ei, un fel de premisă și concluzie, un punct de plecare și un vîrf, de unde se deschide și se luminează traiectoria integrală a edificiului filosofic al celui care a gîndit că **„omul nu este un satelit al propriei sale umbre"** și că ultima justificare a metafizicii este **„destinul creator al omului"**. **Trilogia culturii, Trilogia valorilor** și studiile care vor alcătui **Trilogia cosmologică** nu pot fi înțelese fără definițiile și discursul lui **Lucian Blaga** despre **dogmă (=antinomie transfiguratâ) ca metodă, categorii, cunoaștere paradisiacă și cunoaștere luciferică, intelect enstatic** și **intelect ecstatic** ori despre **sensul metafizic al cunoașterii** concentrat în **teoria despre „censura transcendentă"**. Stilul, categoriile stilistice, cîmpul stilistic, valoarea și formele lor, viziunea despre formele culturii sînt, toate, concentrate, originate **aci**, în dăltuirile **Trilogiei cunoașterii**, în algebra și geometria acestei lucrări care dezvoltă germenii din **Pietre pentru templul meu** ducîndu-i spre copacul înalt personificat pe care l-a vrut înfipt adînc în pămîntul culturii, științei, istoriei, filosofiei, al vieții omului.

Rebel la orice tendință de fixare a gîndului filosofic în canoane definitive, **Lucian Blaga** și-a gîndit propria sa filosofie, încă din 1931, ca un **intelectualism ecstatic** sau ca un **raționalism ecstatic nu detașat** de istoria raționalismului, **ci diferit** de raționalismele de pînă la el, în speță de raționalismul abstract, linear, orgolios, de formele schematice și rostirile axiomatice care reduceau ființa umană la o rațiune plată, rece, ea însăși schematică.

Lucian Blaga este, desigur, un **rationalist**, dar raționalismul său este, prin structură și finalitate, esențial deosebit de raționalismul formal, de cel logicist și de raționalismul naiv, caracterizate toate printr-un **optimism abstract și neistoric** sau printr-o **apologie** a unei rațiuni detașate, în cele mai numeroase cazuri, de om. Pe de altă parte, **rationalismul ecstatic** se opune, programatic, deliberat așadar, subiectivismului și obiectivismului epistemologic, exclusivismului metodologic, criticismului kantian, pozitivismului de toate nuanțele, idealismului gnoseologic, fenomenologismului, gîndind cunoașterea în dualitatea ei ca „o blestemată măreție". Rațiunea nu e defel exclusă din „ecstazia intelectuală", cum li s-a părut unora, cum nu sînt excluse nici experiența, nici știința, ci, dimpotrivă, **Lucian Blaga** le-a încorporat **ecstaziei** ca elemente indispensabile ale ei. El a încercat, formulînd „un simplu punct de vedere", și nu o rețetă absolută a filosofiei, să demonstreze că procesul de cunoaștere a solicitat mai multe instanțe, între care a gîndi rațional cînd „este vorba de fapte care intră în tiparele preciziei fără echivoc" și a gîndi ecstatic „cînd antinomiile existenței ni se impun cu insistență de neocolit" constituie două trăsături implacabile și complementare ale ontologiei ființei umane. Raționalitatea era, în viziunea lui **Lucian Blaga**, articulația funcțională a „cunoașterii individuate" exterioară misterelor existențiale. **Raționalismul ecstatic** nu este antilogic, ci o depășire a logicii formale, transformată de unele sisteme în singura metodă a filosofiei sau într-un instrument unic de cunoaștere. Intenția lui **Lucian Blaga** era să demonstreze că omul este în posesia și a altor metode și instrumente de cunoaștere decît logica formală, ceea ce este, fără îndoială, un adevăr. El își imagina, devansînd unele încercări contemporane, că este posibilă și necesară „continuarea metodică a științei cu spiritul profunzimii mitice, continuarea mitului cu spiritul de rigoare specific gîndirii științifice", atestîndu-se, astfel, ca un gînditor care incorporează teoriei sale tatonările dintîi și rezultatele din urmă pe care omul le-a adresat, ca provocări, universului și propriului său destin.

GHEORGHE AL. CAZAN

Concepte ontologice fundamentale

Lucian Blaga a socotit că mitul, alături de alte moduri ale creației spirituale, este un model exemplar de dialog al omului cu lumea și, delimitînd gîndirea mitică de gîndirea conceptual-discursivă, nu s-a sfiit să dezvolte în sistemul său motive mitice și să gîndească, în chip conștient mitic, realități transcendente. **„Mitul metafizic" al Marelui Anonim** este un mare exemplu despre modul cum **Lucian Blaga**, înlăturînd **mitul „veracității" divine** din sistemul său, a descris, în termeni mitic-metaforici, primul principiu al metafizicii ca filosofie primă. Acest principiu, numit în istoria filosofiei **substanță, eu absolut, rațiune imanentă, conștiință, inconștient** sau în alte feluri, este denumit, printr-o metaforă revelatorie, în sistemul lui **Lucian Blaga, Marele Anonim.** El exprimă **tot ceea ce este.** Se caracterizează prin absenteism divin, unitate, totalitate, plenitudine și identitate contradictorie. Sub învelișul său metaforic se recunoaște Marele Tot al existenței, existența ca Tot unitar, existența ca existență **(ens qua ens)** sau Absolutul metafizic (termeni folosiți de **Lucian Blaga** în cele trei trilogii). S-a obiectat într-o vreme că **Lucian Blaga** nu determină principiul metafizic absolut decît în mod negativ. Obiecția nu este întemeiată. Din contră. Este firesc să fie determinat negativ pentru că **„mitul metafizic" al Marelui Anonim** este un „mit trans-semnificativ" (care nu poate fi măsurat și comparat cu o idee decît în sens negativ), iar echivalentul lui metafizic sau ontologic, Marele Tot al existenței, se raportează numai negativ la toate categoriile care vizează lucrurile, pe cînd toate categoriile lucrurilor se „încifrează" în structurile lui.

Numele ontologic de **Marele Tot al existenței** se regăsește în teoria cunoașterii sub numele de **Marele X sau multiplul x al cunoașterii.** Procesul de cunoaștere este, în sistemul lui **Lucian Blaga**, proces veșnic deschis. Subiectul cunoașterii este **insul existențial**, nu subiectul social. Subiectul cognitiv este în stare de înțelegere pentru că tinde, prin mijlocirea intelectului, spre obiectul care îi este exterior și care are o existență fundată în sine, ca să-i **inter-lege** mental elementele care îl compun și care îl definesc. Teoria cunoașterii este, din aceste motive, **teoria cunoașterii înțelegătoare** și pentru că subiectul cunoașterii este subiectul individual este **teoria cunoașterii individuate.** Între **Marele X sau multiplul x al cunoașterii** se interpune, în teoria cunoștinței individuate, **cenzura transcendentă.** Prin acest „contra-mit metafizic" **Lucian Blaga** dă nume generic forțelor ascunse ale existenței așezate între obiectul nelimitat al cunoașterii și subiectul ei individual. Motivarea „cenzurii transcendente" are trei dimensiuni : **minimală, medie** și **maximală.** Prima are ca obiect menirea creatoare a subiectului individual. Posibilitatea unei cunoașteri individuale absolute și obiective ar condamna viața și spiritul creator la „stază" continuă, ar zădărnici creația și ar osîndi spiritul la repetiție stereotipă. A doua motivare privește angrenajul existențial. O cunoaștere individuală absolută ar implica o „primejdie" pentru subiectul cunoscător care, știind totul și putînd orice, s-ar elibera din rosturile sale creatoare și ar fi astfel scos din echilibrul său existențial, dar ar constitui, deopotrivă, o „primejdie" și pentru obiect, „care ar putea fi după plac creat, și astfel și distrus pe această cale".

Motivarea **maximală** a „cenzurii transcendente" privește raportul dintre **Marele Tot al existenței și subiectul individual.** „Orice eventuală cunoaștere absolută, proprie unui subiect periferial al existenței — scrie **Lucian Blaga** — ar însemna un pericol de descentralizare a existenței".

Nimeni nu a tăgăduit că **insul existențial**, ca subiect al cunoașterii individuate, este **ființă limitată** și nici nu poate tăgădui că între subiectul cunoașterii și obiectul ei există încă forțe ascunse. Metafora „cenzurii transcendente" dă numele cel mai nimerit, într-un „mit metafizic trans-semnificativ", forțelor ascunse între **obiectul nelimitat al cunoașterii și subiectul limitat al cunoașterii individuale.**

Astfel, **sensul metafizic al cunoașterii** — în ontologia cunoașterii propusă de **Lucian Blaga** — privește raporturile dintre **Marele Tot al existenței, forțele ascunse între obiectul și subiectul cunoașterii și subiectul individual al cunoașterii.** În acest fel, și numai sub această condiție, cunoașterea este **pozitiv-adecvată, dar limitată.**

ION MIHAIL POPESCU

Capodoperă a epistemologiei moderne

Lucian Blaga a avut o conștiință filosofică istorică, dialectică asupra filosofării și a întemeierilor ei. Aceasta i-a permis să-și situeze gîndirea în orizontul creativității filosofice, orizont pîndit la tot pasul de pornirile reducționiste cele mai diferite, de agresiunile reducționismului scientist, care își asumă sarcini peste puterile lui.

Celor lipsiți de conștiință filosofică li se pare că filosofia ar fi subminată din interior chiar de soluțiile diferite și opuse propuse de cele mai diferite sisteme filosofice. Dar celor lipsiți de conștiință filosofică ar trebui, dacă ar fi consecvenți, să li se pară că și știința este subminată din interior, căci și ea înaintează prin soluții diferite și opuse. De pe poziția unei conștiințe filosofice autentice, Blaga găsește o legitimare a soluțiilor filosofice, chiar privite în opoziții absolute și iluzorii, „în chiar împrejurarea de netăgăduit că însăși problematica spiritului omenesc devine tot mai adîncă și mai complexă, datorită soluțiilor pe rînd absorbite de ea. Soluțiile filosofice sînt frunzele ce cad ca să îngroașe și să fertilizeze huma în care rădăcinile problematicii spirituale se vor întinde tot mai vînjoase și cuprinzînd încetul cu încetul tot mai mult spațiu". Identificînd gîndirea filosofică cu sporirea luciditățli gîndirii omenești prin propriile sale eforturi, deci prin trecerea de la negîndit la gîndit, Lucian Blaga scrie : „Gîndirea filosofică prin construcțiile și dărîmările ei, prin amăgirile și dezamăgirile ce ni le pricinuiește, prin bănuielile și presimțirile ei ce ni le comunică, prin tot mai adîncile problematizări ce le prilejuiește și le îmbie, va însemna astfel pentru genul uman un necurmat spor de luciditate, etapele ei echivalînd cu tot atîtea „treziri" din somnul infinit în care ființa noastră plutește" (p. 71—72).

Împotriva reducționismului, care caută legitimări exterioare filosofiei, Blaga pornește de la autonomia ei. El arată că : „Pentru a se legitima, ea nu are nevoie nici de prestigiul, condiționat de diverse calități, revenind științei, nici de demnitatea, condiționată și ea de realizarea unor anume valori ce este proprie artei. Gîndirea filosofică se afirmă în cadrul spiritului într-un ireductibil, ea implică valori proprii, orizonturi care sînt ale ei mijloace ce-i aparțin în exclusivitate, și procedee cari o singularizează" (ibid.). Considerînd creația metafizică drept încoronarea gîndirii filosofice, Blaga subliniază faptul că : „Metafizicianul este autorul unei lumi", iar „Un filosof care nu ține să devină autorul unei lumi își suspendă vocația ; el poate fi orice, chiar un genial gînditor citeodată, dar rămîne un adept al neîmplinirii" (ibid.).

Privind viziunile metafizice din perspectiva unei conștiințe filosofice dialectice, deschise, Blaga arată : „O viziune metafizică nu este niciodată ceva definitiv, adică o izbîndă ce ar face de prisos orice altă încercare. O viziune metafizică reprezintă un moment istoric, ceea ce înseamnă că într-un fel caducitatea ține chiar de condițiile și structura ei" (ibid.). Dar caducitatea tentativelor filosofice nu l-a speriat pe Blaga, ci, dimpotrivă, el a văzut în ea posibilitatea înnoirii gîndirii, creativitatea ca dimensiune definitorie a omului. Analizînd raportul dintre filosofie și metodă, Blaga surprinde în mod original rolul metodei, al opțiunilor metodologice în întemeierea oricărei filosofii. El scrie : „Orice filosofie, oricît ar recula în sfera prealabilului, spre Începutul Absolut caracterizat prin «absența» oricărui implicat, trebuie să se hotărască undeva să **înainteze** din nou, căci o îndrumă la aceasta chiar chemarea ei pozitivă. Orice filosofie va sări de pe linia regresivă, infinită, unde-și încearcă jocul autointemeierii, printr-un act de **optare**, ce echivalează cel puțin cu o anticipație de natură metodologică" (ibid — p. 108). **Trilogia cunoașterii** reprezintă o împlinire majoră a spiritualității românești, o înnoire a gîndirii filosofice universale din perspectivă românească. Iar apariția ei în Opere 8 a rupt definitiv vălul tăcerii țesut în jurul ei din urzeala ignoranței și din bătaia relei credințe.

ION STROIE

Dincolo de intuiție

În aceste clipe, cînd aștern pe hîrtie unele reflexii legate de cele întîmplate — acum este ora 7 dimineața — un om relativ tînăr, înalt și subțirel, cam a șimții aievea brațele de gheață ale morții cuprinzîndu-l mult prea de timpuriu și cu teribilă insistență, timp de mai bine de șase luni, se apropie nerăbdător, cu pași fermi și deplină vigoare, de locul de muncă pe care — așa cum i s-a dat a înțelege de lume și medici — credea că nu-l va mai vedea nicicînd. Dar n-a fost așa !

De 14 zile, colegii îl revăd zilnic, încă neîncrezători, îl chestionează, se uită la buletinele de analize și, desigur, se bucură din inimă pentru sănătatea tovarășului lor de muncă, pe deplin refăcută, așa cum o atestă, fără nici o posibilitate de tăgadă, trei serii de investigații biomedicale, efectuate cu maximă rigoare. În ultimele cincizeci de zile, într-un prestigios centru de cercetare și asistență clinică. Mulți dintre colegi erau convinși că cel în cauză nu va mai reveni niciodată să muncească împreună cu ei. Și totuși a revenit !...

N-aș fi relatat această întîmplare, desigur profund răscolitoare, dacă nu s-ar fi petrecut și nu ar fi evoluat într-un chip cu totul ieșit din comun. Iată, pe scurt, faptele. Este toamna anului 1982. Pe neașteptate, la un control medical, oarecum de rutină, se constată prezența amenințătoare a începutului unei boli considerată încă nevindecabilă. În ciuda încercării unor medici și prieteni de familie, care voiau s-o obișnuiască cu ideea că nu e nimic de făcut, soția celui cuprins de boală refuză, cu o încăpățînare incredibilă, să creadă că își va pierde bărbatul iubit. „Oricît de disperată este situația soțului meu, spunea ea în stînga și în dreapta, trebuie ca, într-o lume de mari descoperiri științifice și invenții medicale, din care unele foarte mari s-au născut în România, să se găsească o soluție". Întîmplarea face ca, despre una din descoperirile științifice românești, cu implicații posibile și în domeniul medical, femeia să audă de la niște colegi de muncă. În clipa în care brațele medicinei convenționale s-au lăsat în jos, neputincioase în fața uriașei poveri pe care o constituia boala bărbatului, soția lui, împinsă de disperarea unei infinite încrederi, se adresează autorilor acestei descoperiri, legîndu-și întreaga speranță de forța ei, posibilă, de vindecare a acelei maladii necruțătoare. E vorba aici de o intuiție uluitoare, parcă destinică pentru ambele părți — pentru boală, ca și pentru soarta descoperirii în cauză, devenită, pe neașteptate, dușman de înaltă talie și foarte priceput în lupta dusă cu dezastrul și haosul creat de maladie în trupul omenesc. Autorii au cedat insistențelor femeii și, spre marea lor bucurie, victoria deplină asupra bolii s-a confirmat la capătul a două luni de efort extraordinar, în care un rol esențial l-a jucat, firește, însuși pacientul, ale cărui disciplină și voință de a trăi vor constitui un model excepțional pentru tot ceea ce va urma de aici înainte. Omul este acum sănătos, și-a reluat locul și treburile în rîndul celor cu care credea că nu se va mai revedea niciodată, iar viața familiei în cauză, zguduită cîteva luni de furtuna de gheață a unei iminente drame, și-a regăsit cursul ei firesc și de neînlocuit. Este un început bun, dar despre aplicațiile și rezultatele descoperirii se va vorbi la timpul cuvenit. Precizăm, doar, că e vorba de o aplicație a apel antagonice, legată de proliferarea celulară haotică. E abia începutul, cu muguri plăpînzi și ei trebuie să rodească, în folosul vieții.

Nu de puține ori, mai ales în ultima vreme, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a adresat vibrante chemări să credem profund în geniul acestui popor, în forța lui imensă de a crea nou și de a învinge situațiile cele mai grele ale vieții. **„Dispunem de o forță uriașă în cercetare și tehnologie. Trebuie însă s-o folosim bine".** Sînt cuvintele secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostite la recenta plenară a C.C. al P.C.R. Asociind aceste luminoase și înțelepte îndemnuri, cu încrederea nezdruncinată a femeii, de care am vorbit, în eficiența unică a unei descoperiri și invenții românești, sînt înclinat să pun o întrebare: oare n-ar fi minunat, nu s-ar asigura deplin belșug, zdravănă sănătate și neîntrecută prosperitate, materială și spirituală, dacă toți cei peste 10 milioane de oameni activi ai patriei noastre ar crede la fel, ca și femeia în cauză, în forța uriașă a tezaurului științific și tehnologic național, dacă ar prefface, cu zel neprecupețit, acest tezaur în forță motrice a întregii noastre vieți economice și sociale ? Costul efortului ar fi răsplătit repede și cu prisosință.

ION MANZATU

FILM

La capătul liniei

Nu este ușor să scrii cronica unui film semnat de un regizor care îți este drag ; în dragoste critica este un nonsens, la fel cum în critică dragostea e al naibii de vătămătoare... !

Să-l luăm totuși pe acest **Dinu Tănase** — copil bărbos al anilor în trecere ! — întrebîndu-l : de ce, tinere, ți-ai ales un astfel de subiect (care ține de **„SPERIETOAREA"** ; interpreți : **Gene Hackman și Al Pacino** — film prezentat cu insistență de către poetul Ion Iuga pe fericita vreme cînd acesta din urmă era director al cinematografului „Viitorul") —, ai crezut că spargi tîrgul ? !

L-a spart !

...„LA CAPĂTUL LINIEI", film în **alb-negru** (și, doamne ! ce frumos vine, iată, acest alb-negru, în penuria valorică a unor pelicule color băgate în absolută premieră pe marile și importantele ecrane ale cinematografelor bucureștene de vîrf !), folosește, repet, trama unui mare film american. Pe care o face însă țăndări... (deși „beneficiind" de muzica absolut iritabilă și cu totul nelalocul ei semnată de **Marius Popp**. care, pare-se, este convins că o partitură filmică, muzicală chiar fiind, trebuie să aducă, sonor, cu scrîșnetul unei lame de ras frecată de dinți din față...". Chiar și dacă publicitatea filmului său, adică afișele, anunțurile în presă — mai puțin programul de sală, care este excepțional ! — au ceva din hohotele de rîs ale ciocănitoarei Woody — atunci cînd televizorul este defect...

Să revenim însă la filmul nostru, adică la acest **„LA CAPĂTUL LINIEI"** (scenariul : **Radu F. Alexandru** și, în paranteză fie spus, avînd un titlu extrem de neinspirat !) ; este cred filmul prin care Dinu Tănase își certifică maturitatea sa artistică. O anunțase în „DOCTORUL POENARU", film dificil, de epocă ; apoi în „MIJLOCAȘ LA DESCHIDERE", film și mai dificil, fiind vorba de tineri ai zilelor noastre. De data asta, și odată cu „LA CAPĂTUL LINIEI", demonstrează — zic eu, **cu brio !** — că stăpînește, deplin, acea artă singulară care constă în **a arăta omul așa cum e.** Și lumea în care se mișcă omul ăsta.

Iar Dinu Tănase face astea bine, adică refuzînd poleiala, refuzînd mîncluna, „roz-bombon"-ul, clișeele... **refuzînd falsul !** Printre meritele incontestabile ale acestui film se înscriu — **simt eu acest lucru, N.A.** — niște momente : o poartă din scînduri a unei gospodării țărănești aflate în paragină, înțepenită în gheața lăsată în jocul lemnului ; o orchestră de muzică ușoară dintr-un local select, înăbușită de propriul ei ridicol ; chipurile (uluitoare) ale pasagerilor unor vagoane de cursă C.F.R., care-și „mînt" timpul scurs într-o implacabilă — și sinistră ! — navetă zilnică ; o gazdă ocazională ce-și duce în permanență mîna la gură, pentru a nu mirosi a... praz ; blajinul-idiot-copil din berăria situată în apropierea gării ; ospătarul acestei berării... în sfîrșit, fleacuri **(fleacuri ? !)**, ce fac deliciul sălii.

Dinu Tănase nu se joacă. El spune, și mai ales spune ceva. Chiar dacă se mai lasă furat uneori de schema flash-back-urilor, palidă și de mult răposată manieră a unor cinematografii occidentale (cu prozeliți la noi, din păcate !). De unde o anumită greutate a înțelegerii **timpului filmic**, precum și finalul în „coadă de pește".

Lăsăm însă timpului — și de data asta ne referim la TIMPUL în sine — să judece valoarea definitivă a acestei pelicule. Vom încheia cu ceea ce am fost tentați să începem ; n-am făcut-o, tocmai pentru a sublinia o dată în plus: anume, **distribuția !**

Lăsînd la o parte acest (încă un) merit al regizorului, nu putem să nu semnalăm intrarea pe firmamentul cinematografiei naționale a **uluitorului Dan Condurache !...** Doamne, cîte cinematografii ale lumii pot beneficia de prezența unui astfel de actor ? !

Alături de el, **Mircea Albulescu** (dragul, „durul" nostru cel de toate zilele) este nevoit să-și revadă aria interpretativă, să devină reținut, calm, candid, șters; o face excepțional. Iar **Ioana Crăciunescu**, să caute notele unei partituri pe care n-a mai interpretat-o niciodată : cea de antiintelectuală, prozaic vulgară, dar cu un suflet mare.

Să lăsăm însă timpul — repet — să judece această nobilă poveste despre prietenia dintre doi bărbați, care au întîlnit o femeie... Într-o lume atît de colorată, acest film alb-negru al lui Dinu Tănase ne dă nu numai încredere și speranță, ci și certitudinea că viața asta, așa cum e ea, trebuie trăită. Merită.

HORIA PATRAȘCU

PLASTICĂ

Un plurivalent

Jean Leon Cosmovici, pictor cunoscut între cele două războaie, virtuos al guașei și acuarelei, cum avea să-l caracterizeze Tonitza, s-a născut, la 6 ianuarie 1888, la Iași. Tatăl său, moldovean neaoș, doctor în științe naturale, fusese profesor universitar la Iași. Unul dintre unchi, Gheorghe Panaiteanu Bardasare, a pus bazele învățămîntului artelor plastice tot la Iași. După mamă, Adela, era văr cu George Enescu. Suficiente motive ca Jean L. Cosmovici să fie atras de pictură. Termină liceul și se înscrie, deci, la Belle-Arte. După un an de studii, pleacă la Paris în același scop : pictura. Îl are profesor pe J. P. Laurens. Studiază gravura cu S. Lagrouillér și Leregretière, desenul — cu W. Laparra și B. Boutée. Revine în țară și, în 1911, absolvă Belle-Arte, la clasa profesorului Gh. Popovici. Dornic de cunoaștere profundă, pleacă din nou la Paris ; pe lîngă pictură, pe care continuă să o studieze cu același profesori, urmează dreptul (doi ani). Apoi, revenit în țară, e preocupat de filosofie și arheologie.

Cum s-a revărsat asupra operei sale bogata acumulare de cultură ? Împărțindu-și viața între șevalet și catedră (a fost 30 de ani profesor la Școala de Belle-Arte din Iași), a pictat mult, peisaje mai ales, și a predat discipolilor săi tainele picturii. Criticii vremii l-au integrat „stilului academic". Poate rigoarea științifică în care a creat l-a indemnat, cum au remarcat și alți exegeți ai săi, la **claritate**, la **lucrul bine făcut**, la strunirea, uneori prea îndelungă, a fanteziei, a libertății gîndului ce ar fi urmat să se imortalizeze în pasta cromatică. Poate această dulce și înrobitoare dualitate (șevalet-catedră) l-a împiedicat uneori să treacă dincolo de rigoare, în sfera în care artistul devine demiurg, liber să întemeieze, după viziuni proprii, ordinea tulburătoare a altei lumi. Dar Jean L. Cosmovici a renunțat la o mai mare glorie, preferînd să rămînă maestru, înțeles exact, tradus de ochiul ce odihnește asupra peisajelor sale. Și chiar dacă a fost un adept al stilului academic (deși el eticheta această categorisire drept un **moft**, o **gogoriță** a unora), Cosmovici a fost și rămîne virtuosul unei tehnici : „...ținta aceasta, scrie Tonitza, o atinge, deseori, cu o virtuozitate uimitoare — mai cu seamă în aquarelă și guașe, printre care se găsesc lucrări de o netăgăduită valoare artistică".

Alături de cele două ipostaze ale sale pomenite pînă acum — pictor și pedagog — o distingem și pe a treia, aceea de păstrător permanent și devotat al patrimoniului național : a fost director al pinacotecii din Iași și, în această calitate, în timpul celui de-al doilea război mondial, a întreprins totul pentru salvarea operelor de artă, evacuîndu-le la Tîrgu Jiu.

Cultivînd prietenia unor personalități ale vieții literare, Mihail Sadoveanu, Păstorel, Ionel Teodoreanu, Mihai Codreanu, George Lesnea (pe care l-a ajutat chiar și material să debuteze cu Veac Tînăr), om al farselor inspirate (participînd la o expoziție cu un tablou semnat Ion Popa Chele își derutează criticii și culege laude, farsa declanșează un proces cîștigat în cele din urmă de Cosmovici), critic de artă, estet competent, Jean Leon Cosmovici a fost și rămîne un plurivalent, o figură de prestigiu a Iașilor dintre cele două războaie mondiale.

Ce se întîmplă azi cu opera sa ? O parte se află încă în păstrarea soției sale, Veronica, devotată și credincioasă permanentă a celui pe care l-a ajutat să creeze o viață. Apoi, după moartea pictorului (la 2 iulie 1952), de la care s-au împlinit 30 de ani, au fost organizate cîteva expoziții retrospective : în 1974, la Iași, București, Botoșani, Piatra Neamț, Vaslui ; în 1981, din nou o retrospectivă la Iași. O cerere pentru organizarea unei expoziții omagiale (la 95 de ani de la naștere) este deoșută de mai multă vreme la oficiul de resort din Consiliul Culturii și Educației Socialiste. Expoziția, credem, s-ar cuveni, cu atît mai mult cu cît păstrătoarea de acum a operei artistului ar dori să predea o bună parte din tablourl Muzeului de artă, cu dorința firească de a fi expuse cele mai valoroase.

S-ar împlini, astfel, un act de îndelung așteptată răsplată.

N. GRIGORE MARAȘANU

ESEU

Viteză și viziune a lumii

Un eseu incitant, scris cu vervă și dinamism parcă pentru a nu contrazice titlul, este volumul lui Claude Pichois, **Viteză și viziune a lumii. Literatură și progres**, tradus la Editura Univers, de Dim. Păcurariu care semnează și o utilă prefață. Istoric literar și comparatist de prestigiu, profesor la Sorbona, Claude Pichois nu este necunoscut cititorului român, el fiind autorul, în colaborare cu Dim. Păcurariu, a unei serioase contribuții de istorie literară **(O carte și șapte personaje)** despre traducerea poeziilor lui Dimitrie Bolintineanu în limba franceză. Cartea de față constituie o insolită tentativă de a citi literatura modernă prin prisma schimbărilor de mentalitate și viziune produse de, să-i spunem așa, **tehnologia vitezei.** Dar cel care abordează hotărît chestiunea pe tărîm literar este Claude Pichois iar studiul său, publicat în 1973, face în această direcție figură aproape de pionierat. Cartea se deschide cu o „Introducere" unde este circumscris cu claritate obiectul demersului său : „Intenția noastră este, în principal, de a arăta ceea ce literatura a datorat metamorfozei peisajelor sub efectul vitezei. Nu e intenția unui filozof, nici a unui «poetician». E gîndul unui istoric al literaturilor comparate care a avut totdeauna nostalgia unei anumite sociologii." Primul capitol („La început a fost Nerval") fixează începuturile literare viabile ale temei în sonetul romanticului francez, **Le reveil en voiture.** Următoarea secțiune („Era drumurilor de fier în Belgia și Franța"), în care analiza literară este susținută și de informații și considerații de natură sociologică, trece în revistă metamorfozele cinetice ale peisajului la Victor Hugo, Théophile Gautier, Charles Reynaud, Gustave Flaubert, dar și la scriitori francezi minori, Charles-Claude Ruelle, Gastineau, Josephin Soulary ș.a. unde efectul, în principal al circulației trenului, mai puțin sublimat literar, este, în schimb, mai viu, mai puternic, în orice caz de o uimire și naivitate, astăzi fermecătoare. După un capitol mai acuzat de coloratură sociologică, „O problematică a secolului al XIX-lea", este schițată evoluția motivului în literaturile engleză, germană, spaniolă și italiană, desigur în secolul al XIX-lea. O altă secțiune prospectează motivul din unghiul „literaturii cinetice" și principalele ei direcții, în context european. Nu ar fi fost, credem, neinteresantă și o referire mai decisă la „arta cinetică", copilul natural al energetismului și vitezei. Dar cum obiectul strict al eseului îl formează literatura, să mai notăm inspirata definiție a eseului estetici a rapidității, ca „realism magic" precum și consecințele ce decurg de aici. În final, autorul reia sintetic argumentele ce susțin dreptul la cetate al acestei mutații radicale în conștiința modernă a artei. Cu acordul criticului francez, semn al unei fructuoase și elegante colaborări a literelor, Dim. Păcurariu adaugă un capitol ce ne interesează în mod deosebit, despre același motiv, în cadrul literaturii române. Preocuparea scriitorului român pentru mijloacele de locomoție este vădită și o regăsim încă de la începuturile literaturii noastre moderne, cu Dinicu Golescu și Ion Codru-Drăgușan, apoi la Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, Nicolae Filimon și Ion Ghica de-a lungul sec. al XIX-lea. Dar prima atestare cu adevărat modernă a efectelor vitezei asupra peisajului o găsim în nuvela lui Al. Macedonski **(Nicu Dereanu)**, scriitor modern și din acest punct de vedere, nu numai al poeziilor și teoriilor sale simboliste. Tema se impune definitiv și dintre prozatorii interbelici sînt menționați N. D. Cocea, I. I. Mironescu, N. Iorga, Gala Galaction, Liviu Rebreanu, Sașa Pană, poeții avangardiști etc. Materialul este înfățișat nu numai cronologic, autorul procedînd la o ordonare și clasificare a lui din unghiul tipurilor de călători, dar și al călătorilor (formație socio-culturală, contextul epocii). Sînt, de asemenea, trecute în revistă mijloacele de călătorie, impactul lor asupra conștiinței și sensibilității artistice precum și efectul lor literar. Această tratare multifuncțională impusă de complexitatea operelor investigate se extinde și asupra scriitorilor contemporani dintre care amintim pe Marin Preda, Eugen Barbu, Radu Teodoru, Ion Dan Grigorescu, Ion Gheorghe ș.a. reliefîndu-se, ca o trăsătură distinctivă a scriitorului român, predominanța reflecției morale asupra evenimentului. În totalitate, **Viteză și viziune a lumii**, expresie și a întîlnirii dintre două spirite afine, constituie o apariție remarcabilă, deschizătoare de noi perspective în cercetarea literară.

PAUL DUGNEANU

Biblioteca în aer liber

Un bucureștean

Era în decembrie cînd, obligat de împrejurări sumbre, alergam între spitale și policlinici : șoseaua Ștefan cel Mare, calea Dorobanților, bulevardul George Coșbuc ; străbăteam pe jos, cu autobuzul, cu tramvaiul, străzile Bucureștiului, iar seara, istovit, apucam cartea recent apărută a lui Alexandru George, **Simple întîmplări în gînd și spații**, o deschideam și citeam cîteva pagini. Despre orașul în care m-am născut, în care s-a născut și importantul critic, despre orașul nostru și despre duhul lui, despre „adevăratul duh al Bucureștiului". Evocarea unei vizite la Observatorul astronomic, cea a unei întîlniri din adolescență ori a unor solitudini virile din săliile și din depozitele de cărți ale Bibliotecii Academiei, cea a vechii case Melik în care s-a deschis un muzeu consacrat lui Pallady, considerațiile despre denumirile vechi și cele mai noi ale străzilor Bucureștiului se citesc cu o plăcere pe care numai literatura de calitate o oferă. Singurul suveran pe care-l recunoaște și de care se lasă condus de loc idolatrul autor e bunul-simț. Putem să-i spunem și „luciditate", și „rațiune", dar să rămînem la expresia „bun-simț". Alexandru George colaborează cu proze și eseuri la un ziar imaginar ce se cheamă, în spiritul vechiului „Populul suveran", „Bunul-simț suveran". El știe să rămînă mereu pe teritoriul suveranului, parcurgînd în zbor și spațiul aerian care-l ocrotește. Granițele miraculosului sînt trecute cu un surîs sceptic, de bucureștean pățit ; drumul realism-fantastic e străbătut, tur și retur, de un călător mult încercat.

„Ce mai faci, generale ?" te întreabă, înalt, subțire, brun, cu ochelarii sclipind ascuțit, și la loc în fața ta dezinvolt și niței scortos, cu gesturi stăpînite de tînăr militar în retragere. Nu știe să laude, nici oral și nici în scris, iar cînd îi spui un cuvînt elogios, te ascultă jenat. Lauda care, la noi, la bucureșteni, e totdeauna exagerată, i se pare un semn de impudoare. Fraza lui e și ea pudică, încheiată la toți nasturii, frază de om ce se plimbă nonșalant într-un costum care nu atrage prin nimic atenția, dar cu o cămașă albă și fosnitoare, proaspăt călcată. Fraza aceasta are ceva din eleganța rafinată a unei frunze uscate cu grijă între pagini culte : ușor spinări dreaptă, toate venele și toate arterele vizibile, culoarea din vremea cînd foșnea pe creangă păstrîndu-se și ea ca prin minune în mici insule verzi.

De la primul său volum și pînă azi, la cel de-al zecelea, scriitorul dă cu hotărîre senzația că e în stare să scrie o carte de primă importanță pentru literatura noastră. Ideea pe care o susține cu exagerată modestie — că din toate cărțile sale de pînă acum nu s-ar putea aduna decît două sute de pagini rezistente la gerul timpului — nu mi se pare acceptabilă. Nu, s-ar putea aduna cele zece cărți, așa cum sînt, începînd cu **Simple întîmplări cu sensul la urmă** și încheind cu **Simple întîmplări în gînd și spații** — asemănarea titlurilor nu poate fi o coincidență —, și li se poate alătura marea carte a vieții sale de bucureștean, capodopera pe care încă nu a publicat-o și pe care cititorii săi o așteaptă.

FLORIN MUGUR

Roșcov de stepă

(Urmare din pagina 9)

linie, agitat, cu buzele poleite de-un rînjet ce s-ar vrea sucit, gata oricînd să muște, Mihai Ungheanu. (Dușman al metaforei, auziți ? !). Lîngă scrisul lui plutește în aer vestirea zăpezilor. Noi, scriitorii, cei ce (încă !) n-am devenit comori coapte, cei care încercăm să încorporăm Timp în literă și să dilatăm Speranța, privim spre criticii buni ca spre un Timp adunat cu patimă vie. O singură scădere le găsesc : neputînd să invente seducția, au născocit ierarhia ca unitate obligatorie.

Îmi plac bătăliile lui Mihai Ungheanu. Nu-mi place, cîteodată, încrîncenarea cu care le poartă. Îmi face impresia, uneori, că strînge dușmănie cu pumnul, o trage la sticlă și-o ceruiește, cu gîndul că cine știe dacă nu va fi bună mîine ? ! El dă străfucire ca nimeni altul zăcălei unui popor din Nord că uliul, chiar din prima zi, e drac bătrîn și lumea îl ia de pui. Într-o primăvară, pe care n-am denunțat-o la timp, am fost amîndoi martori la o poveste feerică. Eram la Dunăre, dimineața, și din cinci sau zece mii de ouă izvorau pui de rață sălbatică. Cojile curgeau pe ape spre duhurile iadului, iar micile minuni cu plisc lat încercau să învingă trestiile de lumină ale unui soare bătut peste față de nuielele unei sălcii de zodie strîmbă. O clipă cînd îți scrii numele la confluența fericirii cu toate învierile. Mi se pare că prin jur mirosea și a lalele galbene. Ungheanu s-a uimit în sine doar o frîntură de secundă, intimidat de acea forță clocotitoare căutînd nemărginirea și imediat chipul lui s-a primenit cu înfățișarea gravă a celui ce scormonește lipsurile dintr-o compoziție. Va să zică, părea să spună el, aseară am fost la Cina cea de taină, am mîncat, am băut, dar lipsea Iuda. Unde era ? Și dacă lipsea, cine a trădat ? Degeaba zdrăngăni căldarea sub crengile lui, un roșcov de stepă nu bea metafore, ci numai viscole. El îndură și răzbește.

Cenaclul este ca oamenii care-l iubesc

O poartă de spirit între Dunăre și Mare

Localitatea : Tulcea, 23 martie 1983, orele 18, Sala sporturilor.
Durata : 5 ore și jumătate.
Număr de spectatori : 4 000.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : incongruentă în multe dintre momentele serii, reușind totuși în cea de-a doua parte a sa să fie impresie, lideză a modului în care sînt, trăiesc tinerii tulceni.
Noutăți : a recitat tulburător fetița de 14 ani, Cristinela Pădure. Nicolae Panciu, tehnician veterinar în comuna Beidaud, a cîntat în dialect aromân Anca Heroiu a prezentat o nouă variantă muzicală a poeziei „Ana lui Manole".
Aporiul organizatorilor : mulțumim conducerii organizației de partid a județului Tulcea, tovarășului prim-secretar Barbu Popescu pentru înțelegerea nevoilor culturale ale tinerilor și pentru că ne-a oferit prilejul acestei întîlniri. Ne exprimăm speranța că organizatorii ulteriori vor găsi pentru viitor căi mai apropiate de mizeul problemei. De această dată, aportul lor a fost slab, nereușind să satisfacă pe măsura posibilităților cererea exprimată și refuzînd să coopereze cu noi pentru soluționarea acestei probleme în folosul oamenilor.

Mulțimea rămasă în afara Sălii sporturilor din Tulcea, atît cît pentru încă un spectacol, ne-a determinat să ne gîndim imediat la această soluție. Din păcate, aceia în puterea cărora stătea rezolvarea situației în acest sens, s-au eschivat de la un efort suplimentar. Lucrul acesta, deși ne scutea și pe noi de un consum energic și nervos în plus, n-a avut decît darul să ne mîhnească. Conducătorul cenaclului, a hotărît să desfășurăm un spectacol scurt, concentrat, dacă nu în măsură să oamenii să-și desfășoare în atmosfera cenaclului ca-ntr-un mediu cu proprietăți efervescente, am înțeles că n-aveam cum să plecăm din mijlocul lor fără a le fi oferit tot ceea ce tinea de propria noastră forță.

Prima parte a spectacolului a fost constituită din prezentarea cîntecelor noastre de top, față de care tulcenii și-au exprimat următoarele opțiuni : 1. Iancu la Tebea (1 088 pct.), 2. Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă, 980 pct.), 3. La o cană cu vin (Ecoul, 917 pct.), 4. La adio (autor Vasile Șeicaru, interpret Ștefan Hrușcă, 447 pct.), 5. Totuși iubirea (autor Măjay Győző, interpret Ildiko Szabo, 438 pct.).

Cea de-a doua parte a fost mai apropape de ceea ce sperăm pentru fiecare din întîlnirile noastre. Actul comunicării a prins o mai mare coerență, momentele de incandescență au topit materia inertă în fluidul lor. Primim bilete ca acestea : „Cenaclul Flacăra este catalizatorul de cultură" sau „Generația aceasta se înalță cu Flacăra. Este evident l-semne ale evoluției unui proces care de cele mai multe ori se dovedește anevoies dar aducîndu-ne nouă, tuturor celor implicați în desfășurarea sa, atîtea satisfacții. Tulburătoare a fost recitarea fetiței Cristinela care a refuzat să accepte finalul poeziei lui Nicolae Labiș. „Moartea căprioarei", ca un semn al restructurării afective a generației de azi, optimistă și afirmativă. Cîntecele care au urmat n-au făcut decît să reconfirme acest lucru. Marius Bațu, component al grupului Poesis, a interpretat în dialect aromân „La mușata aromână" și firesc în atmosfera cuprinsă de un entuziasm debordant am cîntat, tot astfel, pentru pace, pentru țară, pentru cîrmaciul ei, președintele Nicolae Ceaușescu. N-au lipsit din textura acestei întîmplări de muzică și poezie nici elementele care fac unică și irepetabilă orice manifestare a cenaclului. Emoțiile Ancăi Heroiu pentru varianta sa muzicală la „Ana lui Manole", absența lui Vasile Șeicaru (motivată de unele probleme de ordin familial) suplinită de gestul colegial al lui Ștefan Hrușcă, caracterizarea generației în blugi și adidași, într-o particularizare tulcenă, ca generație de spărgători de bariere, de oameni care nu se tem de greutăți, ci le înfruntă, le învinge, le depășește, toate acestea au dat o pregnanță aparte momentelor de comunicare.

La Feldioara tulburătoare, Marea

Localități : Constanța, 24—25—26 martie 1983, orele 18, Sala sporturilor ; Medgidia, 25 martie, orele 14, Sala sporturilor ; Mangalia, 26 martie, orele 14, sala Casei de cultură.
Durate : în cele trei zile, spectacolele din Constanța au ținut, în ordine, 7 ore și 45 de minute primul, 7 ore cel de-al doilea și din nou 7 ore, cel de-al treilea ; 4 ore și jumătate a măsurat spectacolul de la Medgidia ; 5 ore, cel de la Mangalia.
Număr de spectatori : aproximativ 15 000, în cele trei spectacole de la Constanța ; 5 000 în manifestarea noastră de la Medgidia și 1 000 în aceea de la Mangalia.
Calitatea spectacolelor: în creștere, de la bune la excepționale, întîmplările la Constanța ; la Medgidia spectacolul a fost marcat în prima sa parte de calitatea sunetului realizat în condiții improprii unei asemenea manifestări, ameliorat într-o oarecare măsură pe parcursul desfășurării spectacolului ; foarte bun spectacolul de la Mangalia. Atmosfera : toate manifestările noastre din județul Constanța s-au desfășurat în miezul unei bucurii impresionante.
Noutăți : au debutat surorile Anca și Andra Bogdan cîntînd în limbile engleză și turcă, Osman Ghiulsen cu un cîntec turcesc, formația Seyghiol cîntînd și dansînd folclor turcesc, grupul condus de profesoara Gabriela Sauciuc Corbșeanu, Hyperion, Denisa Șerbănescu și Puiu Mitricoaia, Cristina Tudor cu „Ciocîrlia", Carmen Ghiuș cu un cîntec în dialect aromân, Ciupi Beinaz cu șlagărul în limba turcă „Ramo, ramo", fetița de 4 ani și jumătate Octavia Pascu cîntînd, cît îi permitea vîrsta, „Iancu la Tebea". Valeriu Penișoară a lansat cîntecul „Chemare" (versuri Adrian Păunescu) ; Ildiko Szabo a lansat cîntecul „Amăgire" : Alexandru Zărnescu și Flapo au interpretat în lipsa autorului cîntecul lui Vasile Seicaru, „Străinul în valuri" ; Poesis a lansat cîntecul „Cresc&torul de cai" ; Tatiana Filipoiu a adus în cenaclu o nouă interpretare cunoscutului cîntec rus Kalinka.
Aportul organizatorilor : mulțumim conducerii de partid a județului Constanța, tovarășului prim-secretar Ion Stoian pentru sprijinul acordat, pentru deschiderea arătată nevoilor culturale și educative ale tinerilor. Apreciem efortul colaboratorilor noștri din cadrul organizației de tineret a județului care, chiar cînd s-au lovit de dificultățile aproape inerente ritmului în care s-au succedat spectacolele noastre aici, au fost bine intenționați.

Nu mai fusesem de multă vreme la Constanța dar aminirea zilelor petrecute aici ne pastra intactă căldura ultimelor întîlniri. Intrarea în scenă însemnă cuplarea la acest acumulator, publicul constănțean, dîndu-ne impresia, creîndu-ne iluzia că soarele își prelungește prin ei patrarea peste larnă. Și pentru a nu cădea nici un fel de false probleme schimbăm imediat amplasamentul boxelor, lărgind vizibilitatea. Grupul constănțean Poesis, afirmat astăzi în toată varietatea creației sale, deschide bucuriindu-se la afirșitul amplului său recital de un binemeritat succes. Predispoziția pentru poezie sugerată de prezența celor doi constănțeni ne amintește că în aceste zile sărbătorim literele românești prin „întîiul clasic al generației de după cel de-al doilea război", Nichita Stănescu, ajuns astăzi la 50 de ani. Constanța a cîntat astfel prima „La mulți ani cu sănătate" acelui care a deschis un nou drum liricii românești. Gestul acesta este o probă de maturitate și competență a tinerei generații care știe azi să-și prețuiască adevăratele valori implicîndu-se prin actul ei în întîmplarea resorturilor culturii. Iată ce ne scrie un grup de elevi al Liceului industrial nr. 6 : „Este o fericire pentru generalia de azi, din toată România, că acest cenaclu există. Noi vom încerca și sperăm să fim pentru generațiile viitoare ceea ce dumneavoastră reprezentați pentru noi". În sală sînt foarte mulți tineri dar nu numai. Unii se entuziasmează la simpla rostogolire a valului sonor. Alții ascultă cu precauție, acumulează și apoi răbufnesc. Îi vezi deodată luminîndu-se de o idee prinsă-n zbor și nu se mai oprese din aplauze. Unii țipă de entuziasmul care i-a cuprins. Alții se reped să scrie ceva pe cîte o bucățică de hîrtie, potrivindu-se după lumina înșelătoare. Într-o astfel de imprejurare trebuie să fi fost scris și biletul semnat — Fintînă Ion. Conjunctura se leagă de resfirmarea de către conducătorul cenaclului a intențiilor și responsabilităților manifestărilor noastre și apoi de recitarea extraordinarei sale poezii „Repetabila povară". Buna cuviință a acelui om de a nu uita într-un astfel de moment pe oamenii care-i făcuseră bine ne impresionează : „Aș vrea ca prin intermediul dumneavoastră să-i mulțumesc șefului de secție pediatrie II, spitalul mare Constanța, dr. Stroie Grigoraș și întregului colectiv al secției pentru îngrijirile acordate copilului meu care se afla de 7 luni în spital. Vă mulțumesc din suflet". Cîntecul lui Valeriu Penișoară, terminat în culise doar cu cîteva minute înainte de intrarea în scenă, este un protest împotriva surogatelor, „play-back"-urilor, falsului în cultură. Un cîntec ale cărui versuri scrise de Adrian Păunescu răspund cu vehemență mediocrității și formalismului instalate în unele domenii. La miezul nopții, semn că oamenii își iubesc compatrioții indiferent de naționalitate, sala cere cîntece în limba maghiară. Atmosfera de prospețime menținută pînă în final, poate și pentru că nu ne-am văzut de mult, îi face pe conducătorul cenaclului să afirme : „Ne simțim de parcă am fi fost în vizită la alt cenaclu".

În fine, topul acestei seri a avut următoarea configurație : 1. Iancu la Tebea (2 112 pct.), 2. Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă — 2 006 pct.), 3. La adio (Vasile Seicaru — 1 140 pct.), 4. La o cană cu vin (Ecoul — 855 pct.), 5. Trenul fără nas (Iris — 760 pct.).

Următoarele zile au fost poate cele mai grele și asta la capătul unui turneu care ne-a solicitat din plin. La Medgidia, după un început defavorabil, dat fiindcă organizatorii au supraspreciat forțele locale, punîndu-ne și pe noi în situația de a dezamăgi oameni ce ne așteptau de atîta vreme, după demersuri făcute în scopul de a îmbunătăți sunetul, spectacolul avea să se prelungească dincolo de limitele impuse de programarea inițială. Și fiindcă spectacolul de la Constanța care urma să aibă loc în acea seară era în pericol, echipa cenaclului s-a împărțit în două : jumătate a plecat înainte pentru a începe conform programului stabilit, cealaltă jumătate a rămas să împlinească datoria pe care o avea în fața publicului din Medgidia. Tot astfel și în cea de-a treia zi a microstagiunii noastre în județul Constanța, de astă dată un spectacol la Mangalia (unde deși sala era mai mică decît cea din Constanța — unde am fi putut dubla numărul spectacolelor — am venit pentru a nu-i pune într-o situație de inferioritate pe oamenii acestor locuri) spectacol continuat cu altul la Constanța. Aceste ultime două zile au probat din plin capacitățile adaptative ale echipei cenaclului care a reușit să închele în forță turneul început cu mai bine de o lună în urmă. Momentele de sublim au înclinat balanța cu totul înspre bine și frumos. Bețînem că în Constanța, Ildiko Szabo a dat cea mai bună interpretare cîntecului „Totuși iubirea". La Mangalia s-a cîntat cel mai patetic cîntecul lui Ștefan Hrușcă „Clopotul reîntregirii" cu participarea întregii săli și tot aici Valeriu Penișoară a-și exprimat pentru prima oară de cînd a revenit în cenaclu într-un recital mai larg, pe măsura talentului cu care este înzestrat. În fiecare seară s-au dedicat importante momente sărbătorii literelor românești prin aniversarea poetului Nichita Stănescu. Bucuria cu care au știut să ni se dezvăluie tinerii acestor locuri, spuma paletelor în care ne-au scăldat, ne cheamă cu gîndul spre însoritele zile de vară în care am promis să revenim, deși acum Marea ni-s-a părut la fel de tulburătoare.

CONSTANTIN DRAGOMIR

O sărbătoare pentru istoria literaturii române

Localitatea : București, 27 martie 1983, ora 18, Sala Polivalentă.
Durata : 7 ore și un sfert.
Număr de spectatori : 11 000.
Calitatea spectacolului : excepțională.
Atmosfera : vulcan de inimi tinere.
Noutăți : prezența la cenaclu a marelui poet Nichita Stănescu — în ciuda suferinței fizice a unui picior fracturat care îl ținea de o vreme imobilizat, suferință pe care a sfidat-o în numele poeziei și al dragostei sale pentru tineri — a dat prilejul unei săli entuziaste să-l sărbătorească frenetic la cei 50 de ani ai săi.
Aportul organizatorilor : mulțumim tuturor celor care au trudit într-un fel sau altul pentru asigurarea condițiilor bune de desfășurare a acestui spectacol, conducerii organizației de partid din municipiul București, tovarășului prim-secretar Gheorghe Pană, mulțumim tovarășului Marin Radu, prim vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului București, pentru aportul personal la buna organizare a unei uriașe munci nevăzute care a creat condițiile ca 11 000 de tineri să vadă și să participe direct la împlinirea întîmplării de muzică și poezie cu numărul 900. Un cuvînt de caldă mulțumire, de asemenea, personalului Sălii Polivalente care, după o săptămînă de box cu finala duminică la prinz, în numai cîteva ore a făcut nevăzut ringul, a reașezat 2 000 de scaune și a pregătit sala pentru a primi cenaclul. Excelentă contribuția directorului Ioan Breazu și a colaboratorilor săi : ing. Nicolae Popescu, Constantin Căpățînescu, Ion Iordache (lumini și circuit închis de televiziune), Marin Galofca (sunet), Ion Burghelea, electrician.

Cenaclul intră în scenă cu punctualitate. Dar abia începe salutul tradițional al publicului cu „Om bun", că este nevoie să se audă peste cîntec anunțul : „Cenaclul Flacăra se retrage pînă cînd punctualitatea va reveni la locul ei în București". Ceea ce se poate constata peste exact un sfert de oră.

Primul succes mare de sală îl obține Ildiko Szabo, cu o caldă interpretare a „cîntecului unui amator, Adrian Păunescu" (așa va spune însuși creatorul piesei-șlagăr), „Iancu la Tebea". Născut într-un miez de noapte, o noapte sfîntă a artei românești, într-o casă blîndă din Ardeal, cîntecul închinat nemuritorului Crai al Munților ridică, în această noapte de frig prăvălit abrupt peste primăvara bucureșteană, un templu viu în inimile miilor de tineri veniți să cînte cu prospețimea virstei lor tinerețea patriei cu toate zăcămintele ei de istorie incandescentă și de eroi care luminează calendarul de jertfe românești în Dacia acestui leagăn etern de romanitate.

Vasile Seicaru, cu șlagărul „La adio", transformă imensul amfiteatru al sălii într-o mare de cîntece. Conducătorul cenaclului, autor al versurilor, recită cu „un pas" înaintea interpretului. Emoția artistică pune în vibrație de poezie și cîntec mîlle de inimi : intimitate de suflet la un festin al muzicii tinere cu 11 000 de participanți. Și Adrian Păunescu recită plînă la lacrimă. Sala rela refrenul ca pe un uriaș vulcan dirijat „pe voci" superb și incredibil de poet în această agoră ce depășește prin proporții și înălțime a dragostei de frumos toate visurile grecilor antichității împătrmiți în ideea deschiderii comunicării.

Succes al lui Alexandru Zărnescu prin „Dor de Eminescu", de această dată „într-o lume minunată" în care „îl cîntăm în țara noastră / Mii de inimi românești / Domnitor al limbii noastre / Voievod de București", pe Luceafărul de la Ipotești. După pauză, conducătorul cenaclului amintă că surpriza făgăduită poate fi prezentată : intră în scenă „întîiul clasic al poeziei noastre de după al doilea război mondial, Nichita Stănescu". În numele tinerei generații, Cenaclul Flacăra și mîile de tineri din sală îi ciută marelui poet român Nichita Stănescu „La mulți ani cu sănătate". Destinată de-a dreptul parcă istoriei literaturii, răsună constatarea vibrantă a conducătorului cenaclului : „Prima instituție care îl sărbătorește pe Nichita Stănescu este tînăra generație românească". Sărbătoritul citește din poeziile sale, cu mărturisită emoție. Adrian Păunescu recită în cinstea lui, reluat tunător de 11 000 de inimi, „Odă în metru antic" de Mihai Eminescu. Pentru toți tinerii prezenți această sărbătoare a literaturii române va rămîne, fără îndoială, toată viața, cea mai mare și mai incandescentă lecție de literatură la care au participat pînă azi. Copiii noștri și tinerii țării au acest privilegiu unic, grație Cenaclului Flacăra, să trăiască un moment înălțător de prestigiu și de dragoste pentru valorile culturii naționale. Doi mari creatori ai epocii noastre se îmbrățișează la catedra acestei uriașe clase a școlii românești de patriotism și poezie. Mihaela Popescu sărbătorește cu vocea sa cuceritoare, pe o melodie proprie, versuri de Nichita Stănescu.

Conducătorul cenaclului îl invită pe sărbătorit să se adreseze direct miilor de tineri cărora le spune : „Nichita Stănescu vă vorbește la 50 de ani". Iată o parte din cuvintele sale : „Dragii mei, am venit în rîndul dumneavoastră copleșit de emoție, fiind invitatul personal al tatălui cu cei mai mulți copii din România — Adrian Păunescu. Dacă în antichitatea latină cei mai vestiți comandanți de oști erau omagiați în senat, noi îi putem spune lui Adrian Păunescu «Primus optimus iuventutes» (...) Astăzi, Adrian Păunescu a creat, cu geniul lui poetic, principalul for de cultură național pentru tineret din România care este Cenaclul Flacăra. Am avut prilejul și onoarea, cu ocazia trecerii mele prin viață, să întîlnesc poeți ai lumii, mari personalități care polarizau în jurul lor mulțimi, de exemplu marele poet rus Evtușenko. Ei făceau dovada forței geniului lor reținînd să rîdice pe oameni în picioare, însă, spre marea mea mirare, Adrian, deși stie să rîdice în picioare o sală cu versurile sale, nu provoacă prin aceasta un fenomen prin care să scoată în evidență doar propria sa personalitate cum fac ceilalți poeți, ci el creează un fenomen complex, creează personalități în jurul lui, în primul rînd prin propria sa poezie. În al doilea rînd prin revista FLACĂRA pe care o conduce și care este, după părerea mea, cea mai deschisă revistă. Cenaclul Flacăra este o instituție națională pentru că se face pe tot teritoriul țării. Stilul de personalitate al lui Adrian este unul polivalent, as zice multilateral dezvoltat. Mulțumindu-vă dumneavoastră pentru căldurooasa întîlnire, lui Adrian pentru generozitatea sa nedezmințită față de mine și față de alți colegi, dacă mă gîndesc bine, dacă Adrian ar fi avut posibilitatea să-l sărbătorească așa la timpul său pe poetul Bacovia tînar, acela cred că ei astăzi aș mai fi trăit."

Acesta unică sărbătoare a spiritului tînăr continuă tumultuos și după ce Nichita Stănescu își ia la revedere într-un tîrziu. Orele se rostogolesc pe nesimțite. Este imposibil să cuprindi în acest spațiu întregul parcurs de sărbătoare a poeziei și muzicii tinere, ropotul torențial de cîntece la care întregul amfiteatru al sălii se alătură cenaclului într-un spectacol care rămîne parcă fără spectatori : scena s-a extins pînă la pereți și pînă sub plafon ! Cu poezia „Pacient", recitată de autorul ei, un poet român „bolnav de dumneavoastră, Țară", un poet pe care copiii noștri îl vor povesti întreg, așa cum l-au văzut, copiilor lor și nepoților care vor întreba cum era Adrian Păunescu în vremea tinereții sale, se încheie rotund o mare sărbătoare a tinereții și a muzicii tinerilor și a literelor românești, la ora unu și un sfert, într-o noapte de primăvară a anului 1983 la București, o noapte în care s-a aplaudat frenetic limba română și Tricolorul nostru și s-a cîntat cu dragoste coplesitoare pentru președintele Nicolae Ceaușescu, pentru „O sensă păcii", pentru România.

Excelentă contribuția echipei tehnice a cenaclului : Roland Panteli și Costel Ionescu — sunet, Cristian Nemuc și Tiberiu Sucsz — lumini.

Ionuț Văduva la clape a întregit determinant farmecul unor piese de mare succes ca poemul „Mistrețul cu colți de argint" de Ștefan Augustin Doinaș, în interpretarea inimitabilă a actorului Mihail Stan. —

Menționăm, în ordine, primele 5 preferințe exprimate de publicul bucureștean : 1. „Iancu la Tebea" (5 586 puncte) ; 2. „Rugă pentru părinți" (Ștefan Hrușcă — 3911 puncte) ; 3. „La adio" (Vasile Șeicaru — 3 211 puncte) ; 4. „Trenul fără nas" (Iris — 2 010 puncte) ; 5. „La o cană cu vin" (Ecoul — 1916 puncte).

DORIN GHERGHINESCU

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele : 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900.

Turneul în date sintetice

● Desfășurat între 18 februarie și 27 martie, pe parcursul a 38 de zile, acest turneu al Cenaclului Flacăra a numărat 70 de noi manifestări, de la 331 la 900.

● Numărul acelora care au asistat în această perioadă la spectacolele noastre, 225 000 de spectatori, este comparabil cu numărul locuitorilor unui județ cît Covasna sau cu acela al unui municipiu cît Craiova.

● Și pentru că am amintit de Craiova, mai multe recorduri se leagă de numele acestei localități : am înregistrat aici cea mai largă audiență, 50 000 de spectatori în manifestarea din 16 martie, și tot aici cea mai mare participare, 85 000 de oameni în cele trei zile petrecute.

● Dacă adăugăm la acestea și realitatea fascinantă a intîmplării cu caracter de unicat, din fața hotelului Jiul putem aprecia fără să greșim că publicul din Bănie ar conduce detașat topul primăverii, optînd, totodată, pentru un loc între cele mai bune din țară în întreaga istorie de pînă acum a cenaclului nostru, dacă în prima manifestare, cea din 15 martie, în sală, nota compatrioților publicului n-ar fi fost așa scăzută.

● Numărul total al spectatorilor cenaclului de-a lungul întregii existențe a atins în acest turneu cifra de 2 355 000 !

● Cu 273 de ore de spectacol, turneul actual mentine media obținută în cel precedent : 7 ore și 20 de minute, pentru fiecare zi și aproape 4 ore, pentru fiecare din manifestările sale.

● În 14 din cele 38 de zile ale turneului au fost susținute cîte două spectacole pe zi. În 14 martie, la Drobeta Turnu Severin s-au dat trei spectacole. „Ziua cea- mai lungă" însă a fost în 26 martie, cu 12 ore de spectacol, cu un drum de 45 de kilometri între cele două spectacole susținute unul la Mangalia și altul la Constanța și cu un alt drum, făcut imediat după ultimul spectacol, chiar în acea noapte, pînă la București.

● Cel mai lung spectacol, 7 ore și 45 minute, a avut loc la Constanța în 24 martie.

● Cel mai scurt spectacol a durat o jumătate de oră și a fost consemnat la Slobozia, prelungind în aer liber spectacolul din sala caselor de cultură din localitate, în 21 martie.

● Cu cei aproximativ 5 000 de kilometri parcurși, turneul acesta, cu o lună mai scurt decît precedentul, egalează totuși lunginea traseului străbătut atunci.

● Cel mai emotionant moment al turneului a fost creat prin prezența pe scena cenaclului a poetului Nichita Stănescu, la București, în 27 martie, la manifestarea cu numărul 900.

● Membrii cenaclului au prezentat publicului un număr de 12 noi cîntece : „Doar ochii" și „Crescătorul de cai" (Poesis) „Trenul fără nas" (Iris), „Masa" (Gil Ionită), „Poarta sărutului" (Constantin Dragomir), „Soimul" (Pro Musica), „La nunta ta" (Ștefan Hrușcă), „Cosmarul" (Ecoul), „Cîntec pentru Oltenia" și „Chemare" (Valeriu Penișoară), „Antiprimăvară" (Vasile Seicaru), „Amăgire" (Ildiko Szabo). S-au adăugat acestora 14 reinterpretări ale unor cîntece cunoscute în alte versiuni, cînd alături de creațiile noilor veniți imaginea completă a deschiderii noastre spre noi.

● Din cele 15 grupuri și cei 18 soliști care au marcat debuturile acestui turneu am reținut grupul rock „Monolit", corul din Reșița „Mioriția", grupurile folk Steluța Szilagyi — Florentin Budea (Petroșani), Cristian Bucă — Marcel Colcer (Reșița), Hyperion (Constanța) și soliștii Dinu Olăraș (Reșița), Monica Gantu (Drobeta Turnu Severin), Anca Herolu și Gheorghița Glinaștu (Curtea de Argeș), Camelia Genoveanu (București).

● În spectacolele acestei perioade s-a cîntat și s-au recitat versuri de : Mihai Eminescu, William Shakespeare, Serghei Esenin, Evgheni Evtușenko, Jozsef Attila, Mellusz Jozsef, Jtschak Katsenelson, George Bacovia, Lucian Blaga, George Cosbuc, Ion Minulescu, Alecu Matievici, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Alexandru Andrițoiu, Nichita Stănescu, Dumitru Popescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Romulus Vulpescu, Virgil Carianopol, Gheorghe Pituț, Constanța Buzea, Mircea Micu, Ioan Alexandru, Geo Dumitrescu, Horia Bădescu, Daniela Crăsnaru, Dan Verona, Ion Nicolescu, Dolfos Sălăjan, Paul Tutungiu, George Damian, Ion Gheorghe Pricop, Marian Odangiu, Gheorghe Azap, Valeriu Armeanu, Sabin Opreanu, Adrian Gavrilă, Dinu Olăraș, Mihai Vișoiu, Adrian Păunescu,

● S-a cîntat și s-a recitat în limbile : germană engleză, rusă, spaniolă, greacă, turcă, maghiară sîrbă, ebraică, arabă, chineză și în dialect aromân.

● 15 județe au fost traversate de traseul acestui tîrneu : Dîmbovița, Argeș, Vîlcea, Gorj, Hunedoara, Arad, Timiș, Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Ialomița, Brăila, Tulcea și Constanța. Li s-a alăturat, desigur, municipiul București.

● Dar iată și componenta maximală a cenaclului în această perioadă : Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru, Gil Ionită, Ducu Bertzi, Ildiko Szabo, Valeriu Penișoară, Mihaela Popescu, Constantin Dragomir, Arpad Domokoș, Alexandru Zărnescu, Tatiana Filipoiu, Costaș Carnoctaș, Măjay Győző, Dinu Olăraș, Raul Cărstea, Mircea Atudorei, Anca Heroiu, Gheorghița Glinaști, Vali Gerea, Nicolae Cenan, Maria Amariei, Traian Păcurariu, Angelica Stoican, Ștefan Dinu, Camelia Genoveanu (ex-Monolit), frații Ioana și Andrei Păunescu, Magdalena Finna și Sorina Bloj (Poesis), Eugen Baboi și Marius Bațu (Poesis), Sirma Granzulea, Sanda Lăcătușu (Iris), instrumeniștii Anton Hașiaș și Traian Micu (ex-Monolit), Florin Ochescu (Iris, ex-Monolit), Dan Bădulescu (ex-Iris), Ion Olteanu, Marty Popescu și Ioan Dumitrescu (Iris), Ilie Stepan, Grigore Hariga, Dietreich Krauser și Vasile Dolga (Pro Musica), Ionuț Văduva, Jerry Schwartz și Romeo Beianu (Flacăra pop) Constantin Gherghina, grupul de umor Mesaj (Dan Covelianu, Lucian Popescu, Șerban Chiosan, Richard Ștefan), actorii Adam Rzzebot și Mihail Stan.

● Echipa auxiliară a cenaclului a fost formată din : Costel Ionescu, Roland Panteli, Alexandru Grosu și Sandu Petre (sunet), Cristian Nemuc și Tiberiu Sucsz (lumini), Mihai Tucuilescu, Alexandru Radu, Ion Marinescu (șoferi), Liviu Moldovan, Alexandru Medar, Constantin Balaeciu (organizatorul), medicii Vlad Moraru și Dan Vlad Filimon (asistență).

CONSTANTIN DRAGOMIR

Topul cenaclului

Topul din această săptămînă a fost realizat prin opțiunile cumulative ale participanților la spectacolele noastre desfășurate la Tulcea, Constanța, Medgidia, Mangalia și București. Reamintim iubitorilor noștri din țară că au posibilitatea de a participa la totalizările noastre, alăturînd opțiunile lor talonului de participare. Iată configurația definitivă a topului nostru pentru luna martie :

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. Iancu la Tebea	Cenaclul Flacăra	Adrian Păunescu	31 397
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	31 826
3. La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	27 174
4. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	20 943
5. Totuși iubirea	Ildiko Szabo	Măjay Győző	12 733
6. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	11 295
7. Te salut generație-n blugi	Pro Musica	Pro Musica	9 478
8. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	8 822
9. Cînd s-o 'mpărțit norocu	Ducu Bertzi	cîntec popular	7 754
10. Trenul fără nas	Iris	Iris	[illegible]

Cenaclul Flacăra
al Tineretului
Revoluționar
TOPUL MUZICII TINERE
Talon de participare nr. 5
martie 1983

Festivalul dramaturgiei românești actuale — Timișoara '83

Ca și la ediția precedentă, orașul de pe Bega a găzduit în prima parte a lunii martie a acestui an, vreme de opt zile, manifestările cuprinse în programul **Festivalului dramaturgiei românești actuale** făcînd din această săptămînă a teatrului contemporan, din aceste zile de sărbătorească întîlnire și de obiectivă confruntare a tuturor oamenilor de teatru — dramaturgi, regizori, scenografi, critici de teatru, scriitori — nu numai o ambianță extrem de plăcută, ci și un veritabil reper atît pentru viața artistică a Timișoarei cît și pentru calendarul culturii al țării. Desfășurat sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, festivalul își datorează existența eforturilor organizatorice reunite ale Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Timiș, ale Asociației oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale (A.T.M.) și ale Teatrului Național din Timișoara. Nouă spectacole, reprezentînd în festival opt din teatrele țării (Teatrul Național timișorean fiind prezent în competiție, conform prevederilor regulamentului, cu două spectacole), au reușit să ofere o imagine destul de complexă asupra momentului actual al dramaturgiei românești. Implicațiile de conștiință ale dimensiunii politice a individului (**Politica**, de Theodor Mănescu — Teatrul dramatic „Maria Filotti" din Brăila), condiția intelectualului în societate (**Arma secretă a lui Arhimede**, de Dumitru Solomon pusă în scenă la Teatrul Național din Timișoara), deliberarea la nivelul conștiinței individuale a valorilor morale perene : adevărul, dreptatea, curajul (**Nu ne născtem toți la aceeași virstă**, de Tudor Popescu — Teatrul dramatic Constanța), defavorizarea ancestor repere esențiale în condițiile societății de consum occidentale (**Amurgul burghez**, de Romulus Guga — Teatrul Național din Tîrgu-Mureș, secția maghiară), căutarea dureroasă a propriului echilibru, în plan afectiv, dar și în plan general-uman (**Calul verde**, de Constantin Popa — Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași. **Ca frunza dudului din rai**, de Dumitru Radu Popescu — Teatrul Național din Timișoara), „asanarea" prin satiră a micimilor sufletești, a abdicării lașe de la linia dreaptă a onestității (**S.O.S.**, de Mehes György) sînt numai cîteva din temele propuse de piesele prezente în acest festival. Pe marginea lor, regizori de talent, binecunoscuți iubitorilor de teatru, au realizat cîteva spectacole deosebite, pe care, iată, le și aflăm pe lista premiilor acordate de juriu. Remarcam în primul rînd excelenta montare cu piesa **Amurgul burghez**, de Romulus Guga, semnată de regizorul Dan Alecsandrescu, în viziunea scenografică a Emiliei Jivanov. Alinînd o distribuție foarte bună (Farkas Ibolya, Tarr Laszlo, Lohinszky Lorand ș.a.) piesa lui Romulus Guga este un spectacol complex, gîndit cu minuție pînă la ultimele efecte coregrafice și muzicale. Textul amplu, de o mare încărcătură de semnificații, ce se suprapune uneori cu o ostentație barocă, dobîndește în viziunea lui Dan Alecsandrescu claritate, creînd cu virtuozitate căi de acces către capacitatea de receptare a publicului. Cele două piese regizate de Ioan Ieremia, la Naționalul timișorean, **Arma secretă...** și **Ca frunza dudului din rai**, stau mărturie pentru talentul și inteligența acestui regizor, pentru capacitatea sa aparte de a gîndi rotund un spectacol, de a interpreta regizoral un material dramatic uneori insuficient structurat. În spectacolele sale, sugestia detaliilor spune la fel de mult, adesea, ca și dialogul propriu-zis. Teatrul din Timișoara are, cu siguranță, în Ioan Ieremia, o garanție evidentă pentru un viitor palmares strălucit. Foarte bună prezența în acest festival a tînărului regizor al Teatrului dramatic din Baia Mare, Radu Dinulescu. Dincolo de scăderile — nu puține ! — ale textului lui Viorel Cacoveanu (**Valsul de la miezul nopții**), între care cea mai acută rămîne lipsa de **scenicitate** a piesei, Radu Dinulescu a **inchipuit** un subtext regizoral inteligent, interesant, transformînd dezbaterea destul de exterioară și de făcută într-un **proces**, resuscitînd fără ostentație problematica „obsedantului deceniu". Dacă spectacolul cu **Valsul de la miezul nopții**, în versiunea bălmăreană văzută la Timișoara, nu a putut urca pe podiumul reușitelor, este fără îndoială pentru că eforturile lui Radu Dinulescu au supralicitat întrucîtva aportul de idei al piesei lui Viorel Cacoveanu.

O experiență interesantă a constituit-o programarea în competiție a aceleiași piese în două montări, întrucît, în interpretarea unui colectiv al Teatrului de stat german din Timișoara am putut vedea un al doilea spectacol cu piesa lui Viorel Cacoveanu. În regia lui Mihai Raicu textul reușește să spună parcă și mai puțin : personajele se izolează unele de altele în spațiul scenei, fărîmițînd unitatea dramatică a conflictului. Metafora scenografic-regizorală concepută de Mihai Raicu și Florin Harasim (scenografia) este aici **ancheta**, ca neputînd totuși suplini absența unui liant în acest spectacol.

Piesa lui Tudor Popescu, **Nu ne născtem toți la aceeași virstă**, cunoaște în regia lui Gheorghe Jora o montare de o mare acuratețe, nesofisticată, excelent susținută de interpretarea actoricească a constănțenilor. Problema acută, dureroasă, generată de examenul de conștiință, de bilanțul uman și afectiv al eroului principal este aici bine susținută, fără lirisme superflue, într-un remarcabil echilibru al nuanțelor. Un moment de seamă a fost apoi spectacolul Teatrului de stat „Maria Filotti" din Brăila cu piesa **Politica**, de Theodor Mănescu, în regia lui Gheorghe Miletineanu. Acest text dificil, suprasaturat de substanță epică, prilejuiește în spectacolul brăilean cel puțin o mare reușită : creația actoricească a lui Constantin Codrescu, în rolul principal (Bărbatul), Gîndită pentru scenă „Studio", scenografia Stelei Bărăscu nu a lăsat aici suficient spațiu de reverberație replicilor, focalizînd exagerat întreaga mișcare scenică.

Fără să ne fi putut referi la toate spectacolele prezentate în festival (dintre care, nu pe ultimul loc ar fi trebuit să stea spectacolele „hors concours" prezentate de Teatrul Mic — **Un pahar cu sifon**, de Paul Everac și **Niște țărani**, de Dinu Săraru), putem conchide că am văzut la Timișoara un eșantion extrem de interesant din literatura dramatică actuală, reprezentativ atît ca problematică a textului, cît și ca modalități specifice ale artei spectacolului. O confruntare de **idei, de formule dramatice**, de la piesa „de actualitate" pur și simplu, pînă la parabola și metafora dramatică din piesele lui Dumitru Solomon și D. R. Popescu, **de formule regizorale și scenografice**, o confruntare **de păreri**, susținute cu competență și participare de critici dramaturgi, dramaturgi regizori, spectatori, în cadrul celor două colocvii care au punctat prin dezbateri desfășurarea festivalului, dar și în paginile ișteților **Antract** — foaia editată în patru numere, în timpul manifestărilor.

Festivalul dramaturgiei românești actuale este cadrul cel mai fericit, pe cît se pare, pentru un dialog **prin** artă, **despre** artă. Fiind un timp al teatrului, al iubitorilor de teatru, el a intrat definitiv în economia cea mai strictă a nevoilor noastre spirituale.

TANIA RADU

Vorbiți și scrieți românește

...Istoria se magnifiază precum în jerba unei asumpțiuni?!

Pur și simplu, nu știu cum să încep !... Presupun că o revistă de cultură se adresează unui public. Iar acest public trebuie — potrivit scopului revistei de cultură — să-și ridice nivelul, citindu-o. Înțelegînd-o ! Presupun...

Căci, iată, cumpăr o asemenea revistă (care îmi place, mărturisesc sincer, pentru conținutul ei, pentru ținuta grafică, pentru lucrurile foarte interesante pe care mi le comunică) și dau peste cîteva pagini din care nu pricep nimic.

Mai întîi, autorul „încrucișează" (nu „se încrucișează cu") o... **vitalitate ireductibilă**. Buuun ! Cum o fi — îmi zic — o **vitalitate reductibilă** ? Trec însă peste asta și aflu că în locul unde autorul a încrucișat... chestia aceea, „extincția însăși trebuia să se înfățișeze cu legitimitatea generoasă a naturii". Ia să lăsăm orgoliile deoparte — îmi zic — și să luăm noi **Dicționarul de neologisme. Extincție** = s.f. (rar) stingere, slăbire (a unei acțiuni, a unei oscilații etc.) ; dispariție totală. **Legitimitate** = s.f. caracterul a ceea ce este legitim. Deci, tradus în cuvinte, „Stingerea sau dispariția totală trebuia să se înfățișeze cu ceea ce este legitim și generos din partea naturii". Aha !

Prind curaj și citesc mai departe aflînd că „Unde amintirile pragmatice se împărtășesc din regimul necesar al capodoperelor, istoria se magnifiază precum în jerba unei asumpțiuni". Nu-i nimic, nu mă tem ! Am dicționarul ! **A (se) magnifia** = nu există în dicționar. Dar găsim **magni-** = element prim de compunere savantă (Ehei !) cu semnificația „mare", „măreț", „magnific". **Asumpțiune** = s.f. v. (adică „vezi") **asumpție**. Hai la **asumpție** ! „Actul de a asuma, a presupune ; (log.) premisă minoră". „Jerba unei asumpțiuni" ?!?

Curaj ! După ce trec peste „timpi", „reflexiune", „evenimențial", „momentul unei istorii justițiar sensunic", ajung în „dimensiunea abstractă a variațiunilor morale, transpuse într-o dinamică vectorial enunțiativă". „?", „?" și iarăși „?".

Dicționarul nu-mi mai folosește la nimic. Iau un antinevralgic.

În 1873, Maiorescu ironiza o expresie ca : „intervalul întreruptiunilor sale din funcțiuni". În 1873 nu apărea revista **Secolul 20** (nr. 1—2—3/1982).

Și să mai zică cineva că tipografii nu au regim de muncă grea !

CEZAR TABARCEA

Nichita Stănescu :

„Martorul statornic al vieții mele este sensibilitatea vieții mele"

(Urmare din pagina 9)

mai presus de ciolane rupte și de cuvinte rostite.

— Cum conviețuiești cu propria-ți legendă, Nichita ? Pentru că nu poți nega că ea există.

— Conviețuiesc exact ca și Voltaire cu Dumnezeu. Deși ne cunoaștem foarte bine, cînd ne întîlnim, nu ne salutăm.

— Nu. Asta e o eschivă !

— Bineînțeles că e o eschivă. În primul rînd, eu nu am cunoștință de legenda. Pentru că, vorba aia, știe tot satul și nu știe împăratul. Nici nu știi cîți nervi a trebuit să mi-i retez cu barda, cîte triști — cu toporul, ca să am dreptul de a fi propriul meu șef ! Nici nu cred, dealtfel, în legende. Dacă vreo durere, vreo bucurie a mea s-a potrivit cu a altora, a fost nu un efort de talent, ci unul al omului obișnuit, care gîndește cu profundă cinste. Cu cît durerea a fost mai profundă și bucuria mai plină de jubilație, cu atît ele au căpătat în sînea mea, dar și a celor care le-au receptat, o anume impersonalitate, maiestuoasă, la care orice om are dreptul. Am să-ți spun o întîmplare recentă : **prietenul meu, Adrian** Păunescu, m-a dus la Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar, unde m-a pus în fața unui fapt împlinit : peste 10 000 de tineri s-au uitat la mine ca la un poet, ca și cum ar fi existat poeți. Pentru tineri e foarte educativ să vadă poeți în carne și oase, cum pentru copiii de odinioară, profund needucați, era important să și-l imagineze pe Dumnezeu cu mustăți și cu barbă. Cînd m-au aplaudat prima oară, m-am emoționat atît de tare, încît pur și simplu am fesțelit-o. Cînd m-au aplaudat a doua oară, mă cuprinsese un sentiment de curată fericire. Cînd am plecat și m-au aplaudat a treia oară, bucuria și fericirea mea căpătaseră o dimensiune impersonală. Deveniseră o fericire pură și simplă, ca a tuturor, indiferent cine e în față și indiferent de cine aplaudă. Vreau să spun că Adrian face un lucru, după părerea mea, cu totul și cu totul unic și de o mare dăruire. Toată energia adolescenților între 14 și 18 ani este captată, dîndu-i-se libertatea freneziei, educația patriotică firească, informația poetică înaltă (nu mi-am crezut ochilor că o sală plină și cu vîrf cum e Sala polivalentă, recită vers după vers **Oda în metru antic** !). Am avut un sentiment de mare înălțare cînd am văzut cu cîtă dragoste înalță tineretul tricolorul, cu cît patos cîntă cîntecul patriotic, dar și cu cîtă încîntare cîntă și cel mai modern cîntec cu putință. Cenaclul Flacăra este cea mai de seamă instituție de educație a celor mai tineri tineri și, fragmentar măcar, părți din această creație ce-i aparține lui Adrian Păunescu ar trebui luate ca model în programele tuturor liceelor din țară. Este un fenomen unic în lume. Indeobște, marii poeți ai lumii contemporane provoacă fenomene singuratice de adorare în jurul propriei lor opere. Marele poet care este Adrian Păunescu provoacă însă fenomene multiple : cel de lansare de tinere valori, cel de educare a tineretului în spirit patriotic, în spirit modern și în dreaptă defulare a virstei. Bineînțeles că și pe cel de adorare a operei sale, cum bine meritată, dar și de impunere a altor valori colegiale. Pentru că lui Adrian — plin de toate defectele omenești — ca oricărui mare artist, i-a scăpat defectul invidiei. Vorbesc pe scurt aici despre Cenaclul Flacăra ca să nu pară un fel de mulțumesc față de conducătorul lui, pentru fericita mea întîmplare de acum cîteva seri. Pentru că este într-adevăr un adevărat mulțumesc, ci nu „un fel de" mulțumesc. Am avut revelația unei educații de tip nou, în sensul în care sperăm și eu să fie omul de tip nou ; educație pe care Adrian Păunescu o face cu un suflet de tată pentru sutele de mii de copii spirituali ai lui din toate colțurile țării.

— Să ne întoarcem la tine, Nichita ! În aceeași Învățături ale cuiva către fiul său **(care, cred eu, alături de Elegii, vorbesc cel mai mult despre tine) spuneai astfel : „dacă te oprește altcineva din mersul tău, / sau din somnul tău, ca să te întrebe (...) cine ești, tu nu-i răspunde pentru că nu / știi cine ești și pentru că cel care te întreabă îngrozitoarea întrebare „cine ești ?" te întreabă cu gînd / ascuns să te piardă". Așa stînd lucrurile, n-o să te întreb „cine ești ?", dar nu-ți ascund că ase urmărit și voi urmări tot timpul, implicit, un răspuns. Așadar...**

— Fără voia mea mă silești să mă repet și să spun că fiecare dintre noi este exact ce-și aduce aminte despre el însuși. Acum am o mare bunăstare sufletească. Acum, nu-mi aduc aminte nimic despre mine. Am sentimentul că mă nasc cu fiecare cuvînt pe care-l rostesc. Și totuși ! O singură amintire îmi bîntuie buna-mea-stare de-acum : mirosul șorțului mamei mele, cînd venea de la bucătărie cu farfuria cu mîncare pentru mine... Altceva, te-aș minți dacă ți-aș spune.

— Ce loc ocupă cultura în „viziunea sentimentelor" unui poet ?

— Dacă nu mă-nșel, Malraux, cel cu care noi toți am avut cinstea să coincidem cîțiva ani de viață în ultimii săi ani, susținea, într-o carte a lui, ideea că arta se naște din artă. Evident, continuînd ideea, am putea susține că starea culturii se naște din cultură. E adevărat și nu foarte adevărat. Poezia nu se naște din poezie. Poezia se naște din ființa sentimentului. Poezia se corectează prin poezia altora ; se dezlămurește înălțîndu-se. Poezia născută din poezie este o poezie moartă. Cultura născută din cultură e o cultură moartă. Cultura, arta, poezia sînt doar martorii culturii, artei, poeziei. Dintr-o cultură dată, nu putem învăța decît să nu repetăm greșelile pe care ea le-a făcut. Ne rămîne spiritul ei, fiindcă spiritul culturii este important, iar nu erorile ei.

— Și atunci, care îți sînt „martorii" statornici ?

— Martorul statornic al vieții mele este sensibilitatea vieții mele. Imediat după aceea, Homer și Shakespeare.

— Un mare poet ai timpului nostru, Pierre Emmanuel, vorbește într-un eseu din cartea sa „Le monde intérieur" despre poezia ca artă muribundă. Ce crezi despre asta ?

— Sînt pur și simplu consternat de această afirmație. Poate că Pierre Emmanuel, deși poet, nu e poet ! Pentru mine, poezia este principala dimensiune a sufletului uman și singura îndreptățire a lui de a fi. Sufletul uman nu are o natură muribundă. Ați văzut domniile voastre vreodată, ați văzut tu vreodată agresori muribunzi ? Schelete în atac ? Macedoni postumi, ocupînd Asia mijlocie ? Pierre Emmanuel, respectabilul poet, a avut probabil o scăpare de cuvinte. O timpenie de gîndire dă culoare însă frumuseții sentimentale a versurilor lui mistice...

— Liniștește-te. Am înțeles. Hai să găsim o încheiere. Am să-ți pun întrebarea aceea ultrabanală, la care sînt sigură că îți face întotdeauna plăcere să răspunzi : la urma urmei, de ce scrii poezie ?

— Din neputința de a naște în mod direct. Starea de a scrie are în ea o afirmare neliniștită. Adeseori m-am gîndit — nu mai țin minte dacă am și scris lucrul ăsta — că soldatul, plugarul și pescarul nu prea au chef decît de soldățit, de plugărit și de pescuit. Or, dacă ditamai măgăoaia de bărbat stă și scrie versuri, ceva nu este tocmai în regulă cu el. De aceea atitudinea jupiteriană a poeților îi face să vrea tot timpul să-l nască din pulpă pe Dionysos. Și pe mine, îți mărturisesc, mă doare îngrozitor pulpa... Hai, de drag de cititorii care s-au obosit să ne citească interviul, să le reamintim spiritul făcut cîndva la Londra de către Mark Twain, nou nouț și timid debarcat din America, în vizită pioasă la matrice : un reporter l-a întrebat, în stilul epocii : Cum vă simțiți la Londra ? Dar reporterul, tînăr fiind, n-a mai pronunțat cuvîntul Londra, din timiditate și fisticeală. Drept care, Mark Twain, fiind surprins în chip foarte plăcut de o așa întrebare gingașă care se interesa de dinsul cum se simte, a răspuns cu modestia care-l caracterizează : Homer a murit, Shakespeare a murit și nici eu nu mă simt prea bine... Încheiem cu modestie. Nichita Stănescu.

Desene de HORAȚIU MĂLĂIELE

atelier literar

a G. Dumitrescu

S.P. Oprea : În ambele plicuri, multe pagini interesante, care adeveresc antecedentele mărturisite („Fîntîna", „Impalpabila", „Fără cuvinte", „Cu căruța", „Adevăratul chip", „Plecînd la oraș" etc.) Dar și foarte multe altele, unde apare un fenomen curios, un fel de ineficiență a expresiei, senzația de „vată de cuvinte", care absoarbe, stinge, amortizează totul, lipsind versul de pregnanță, de culoare, de cintec, de virilitate, de eficacitate lirică etc. De unde vine asta ? Din excesele unei tendințe de abstractizare ? Din frecvența, uneori izbitoare, a unor vorbe și expresii șterse, tocite, seci, nesesizante, izolate sau în asocieri de neinspirată opțiune, care măresc placiditatea, indiferența nivelatoare, vagul dubios sau molcoma vacuitate a contextelor (gen „labirintul sinelui meu", „steaua căzută din cîlierul nopții" etc., etc). Ce aport are, în același sens, (cauză sau efect ?) depănarea lentă, discursivă, monotonă, a unor pasaje, uneori lungi, oricum numeroase ? Și așa mai departe. E bine să reflectați la această problemă, spre a înlătura un inconvenient destul de important din calea unei mai depline și mai convingătoare exprimări a talentului dv.

Al. Pleșcan : Ultimele două plicuri nu aduc nimic nou. Scrieți prea mult, înfrigurat, neglijent, la voia întîmplării. Rezultatele nu pot fi decît slabe și foarte slabe, ceea ce echivalează cu o vinovată pierdere de timp în dauna unor preocupări mai importante și mai urgente care vă stau în față. (Ceva, în „Elemente").

M. Dumitrescu : Explicația, împleticită, nu face decît să confirme și să agraveze vinovăția. Din două, una : ori există o vină reală (purtînd în ea — după cum s-a arătat foarte clar, dar și foarte generos — explicația-scuză a experienței de laborator personal), în care caz recunoașterea deschisă, bărbătească, reprezintă singura ieșire onorabilă, deplin ispășitoare. (O altă ieșire posibilă : tăcerea totală, plină de înțeles și de probabile semnificații autocritice) Ori nu există nici o vină, și-atunci nu e nevoie de nici o „reducere la absurd" (cinică și sfidătoare) și cu atît mai puțin de armura goetheeană, cu totul disproporționată, strivitoare pentru un talent mărunt, chiar dacă înfatuat înainte de a exista de sine stătător ! Morala geniului, sui generis, poate fi cu totul dezavantajoasă, dacă nu chiar fatală pentru muritorii de rînd, supuși, în drumul vieții unor alte legi și coduri penale decît Goethe și cei de-o seamă cu el ! (quod licet Jovi...) Lăsați-vă, deci, impresionat și chiar înrîurit de genialul artă a creatorului lui „Faust", și nu de morala (dubioasă) a demnitarului aulic ! Veți avea numai de cîștigat. În ce privește versurile trimise, nu sînt noutăți, din păcate. Aceleași compuneri de efort meșteșugăresc, de inspirație lirească și convențională, de performanță literară mijlocie. Ceva mai bine, în „Duo", „Naiadă".

Ion Potolea : Nu e mai bine. Doar cîteva pagini („Nopți", „Dimineața", „Sînt aici") mai amintesc de promisiunile unui talent pe care continuați să-l neglijați în mod condamnabil.

Aurelia Manea, Miruna Stoica, Olguța Stanciu : Versurile dv. denotă sensibilitate, ingăgie, poate chiar și ceva aptitudini literare (pe lîngă șovăielile și naivitățile inerente începutului). Dar e prea devreme să tragem concluzii, dată fiind vîrsta dv. atît de fragedă, la care creșterea, transformările sînt rapide și adesea imprevizibile. E bine să păstrați legătura cu un cenaclu, e și mai bine să citiți mult și divers, dar ar fi neînțelept să neglijați celelalte discipline și materii de studiu (cine poate ști dacă mîine vocația dv., cea mai profundă și mai adevărată nu vă va duce pe culmile matematicii ori ale fizicii, spre biologie și medicină, etc. ?...). Din cînd în cînd mai trimiteți-ne cîte o pagină-două din exercițiile dv. literare.

Paul Grădinaru : Mulțumiri pentru amabila întîmpinare. Textele, din nefericire, nu sînt mai bune decît cele trimise anterior.

E. Chelaru : Cîteva pagini ceva mai consistente : „Rază", „Eternă", „Principalul".

Camelia Botezatu : Sînt încă destule nesiguranțe și naivități, dar există și o anumită „boare" lirică, pe care sperăm să o regăsim, mai definită, mai concludentă, în viitoarele manuscrise.

Em. Bălțianu : Nu sînt, firește, noutăți (ceea ce e „nou" e o tristă surpriză, din păcate...). Ceva, în „Seara", „Uitare".

I. Diaconu : Tot așa, încîlcit și confuz, eliptic și aluziv și „la figurat" (tot timpul la figurat, chiar figuratul fiind luat mereu „la figurat"...) așa încît lectura devine un chin, citeodată un impas. Nu vreți (sau nu puteți) să renunțați la această „originalitate" imposibilă ? (măcar de dragul acelui simpatic și infantil „comun-icar = zbor împreună"...). Pentru că, astfel, a vorbi în continuare cu cineva, fără să ții seamă că nu te „aude", devine o treabă de foarte triste semnificații... Așteptăm mai departe pagini mai limpezi și mai firești.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PRINTRE ARTERE DE PRIMĂVARĂ

Sub pămînt cineva
dintr-o ureche scoate-o oglindă
țipă lumina prin podele tăiată
casa mea își ridică inima-n grindă
și pornește năvalnic să bată
prin ferestre sîngele verde nebun
umple odaia de emoții și drum
se clatină casa și mă azvîrle afară
printre artere de primăvară.

Monica Rohan

ULTIMII DECIBELI

Moartea reginei undeva în istorie
poziția astrilor pe podea cîntecul
pașilor înotînd în roua dimineții
nesperat nesperat seara le plimbă
cohortele prin NOI
a fost HAVY-ROCK
se
scurg
ultimii
decibeli
un zîmbet alungă resturi
de întuneric
după o noapte genială
fata modelată de mîinile adolescentului.

Ion Bodea-Ninel

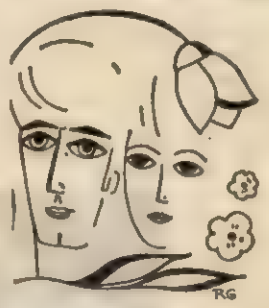

APELE FĂRĂ DE ȚĂRM

Plutitoarele catedrale ale iubirii
deasupra noastră, acoperă tot cerul,
un fulger le sparge și cad,
ploi grele, peste noi în potop ;
arca e gata, iubito, demult și
munțele, porumbelul vestitor prin
sufletul tău se zbate de la
primul sărut ;
să trecem pe punțea de scîndură udă,
noaptea coboară, arboreseente fulgere-n
fișii o despică,
nu-ți fie teamă, e doar începutul,
apele iubirii cresc și-s fără de țărm,
plutim...

Plutim fără măsură și fără
indemn,
doar munții își urcă prin ape
vîrful stîncos spre arca de lemn...

Theodor Purice

RUGĂCIUNE

Vin, Doamne, azi la tine în genunchi
Cu trupul flagelat de-atîtea patimi,
Cu gîndurile toate, adunate în mănunchi,
Cu tot ce sînt, îți strig acuma : Iartă-mi !
Iartă-mi păcatul de-a iubi prea mult,
Iartă-mi păcatul florilor furate,
Că vorbe goale n-am putut să-ascult,
Că-am năzuit spre creștele curate.

Că n-am putut răbda să fiu lovit
Și capul nu mi l-am plecat, să nu mi-l taie,
Că fiind flămînd, am blestemat cumplit
Și că spinarea n-a vrut să se-ndoaie.

Te rog să ierți privirea vinovată,
Trufia ochilor țintind spre soare,
Că n-am găsit iubire adevărată
Și nici un lucru demn să mă măsoare.

C-am strîns în ochi averi ca un avar
Că n-am știut alege tot răul din ce-i bine,
Că mi-am pierdut averea jucînd pe-un singur zar
Tu să mă ierți, că nu cred nici în tine.

Ilie Panait

PLECÎND LA ORAȘ

Și dacă pleci
dacă
totuși trebuie să pleci
ia-mă cu tine
să-ți luminez tristețea
ta
și a celorlalți
pe largile nopții bulevarde
singurătatea
pisică neagră
am s-o împiedic să-ți taie
înspre ziuă
calea
și ia-mă părtaș
la somnul rătăcirii
cum mă purtau
menestrelii la butoniera
iubirii
dacă trebuie totuși
să pleci
nu mă uita
e deajuns să mă scapi
de lumina secarei
și voi veni
singur
cu tine
îmi spunea
o floare de mac
la plecare...

Simon-Petru Oprea

EXTINDERE

Ținîndu-se de cuvînt
ca o mireasă după cununie
ninsoarea iată
din răsputeri
scutură serafimi de copilărie
și-o spună de amintiri mă bate pe umăr
și-mi spune :
fără noi tot un prune ai fi rămas astăzi
pe lume
cineva face tărăboi că s-au deschis
școli mixte adevăr-minciună
deocamdată pe pămînt
dar în curînd și pe lună
de aceea vă rog să-mi prețuiți
remarca :
e ceva putred în lume
nu numai în Danemarca...

Emil Achelăriței

Ceva ce nu trebuia să se întîmple

M-am gîndit mult înainte de a scrie cele ce urmează, deși adevărul, cum se spune, e limpede ca lumina zilei. Ba, mai mult: toate persoanele și instituțiile interesate în cazul lui Șerban Nichifor au un adevăr și o dreptate, în temeiul legii amîndouă, astfel că aceste persoane și instituții pot demonstra ușor neîndreptățirea demersului său.

S-ar părea că sîntem în fața unela din acele situații paradoxale, cînd într-o singură matcă pot să încapă perfect mai multe adevăruri, și fiecare cu justețe.

Să vedem, prin urmare, dacă lucrurile stau chiar așa, dacă nu cumva dotarea excepțională a lui Șerban Nichifor, competența lui în profesiunea artistică pe care o exercită nu reclamă și o discuție mai nuanțată a cazului. Să vedem ce prejudicii aduce culturii noastre și moralei noastre socialiste alinierea, cu o anume suficiență, a problemelor de viață și de creație ale unui om de probat talent la problemele unei obști unde discuția talentului nu-i — cum se va vedea — întotdeauna pe primul plan. Și asta — aici e paradoxul! — într-un loc ce se cheamă Școala populară **de artă.**

Șerban Nichifor este absolvent al Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București, promoția 1977 — violoncel și compoziție. Născut în anul 1954, Șerban Nichifor oferă, la data cînd termină Conservatorul ca șef de promoție, mari speranțe în ce privește vocația de compozitor: a studiat violoncelul, ca urmare a dobîndirii unor burse, la Weimar în anii 1972 și 1974; a cîștigat două prestigioase premii pentru compoziție — Premiul I la Bilthoven, Olanda, și Premiul pentru compoziție corală la Tours, Franța, amîndouă în 1977.

Acum, în anul 1983, la o vîrstă cînd destui tineri nu-s încă lămuriți asupra rostului și a darului lor în profesiunea pentru care au fost pregătiți și pentru care statul a investit bani buni, și anume aceea de creatori, Șerban Nichifor are un palmares artistic pe care pot a-l rivni compozitori în vîrstă și cu nume cunoscute. A obținut Premiul Uniunii compozitorilor din România în anii 1980 și 1982. În străinătate, a cîștigat și alte foarte importante premii pentru compoziție la Evian — Franța (1978), Atena — Grecia (1979), Toledo — Spania (1980). Este laureat în ediția 1979 a Festivalului național „Cîntarea României" și, în prezent, e propus pentru „Premiul Academiei R.S.R." de către Uniunea compozitorilor din România și Conservatorul „Ciprian Porumbescu". Începînd cu anul 1972, a studiat, ca bursier internațional, la Weimar, Darmstadt (1978 și 1980), Breukelen, Olanda (1980), și München (1981 — clasa de dirijorat a lui Sergiu Celibidache). Lucrările sale s-au cîntat și se cîntă la Darmstadt, Bayreuth, Evian, Varșovia, Seul, Atena, în S.U.A. și Olanda și sînt tipărite la Editura muzicală din București și la Edition Modern din München. Are înregistrări pe discuri la „Electrecord". Despre arta lui Șerban Nichifor referă deosebit de elogios critici de artă români și străini și o seamă de Dicționare internaționale de personalități artistice.

Șerban Nichifor are 29 de ani și, pînă de curînd, a predat violoncelul, în condițiile unei jumătăți de normă, la Școala populară de artă din Piața Cosmonauților 7 — București. La data de 16. III. a.c. i se comunică, prin Decizia nr. 13, desfacerea contractului de muncă „ținînd seama de măsurile stabilite în vederea încadrării în indicatorii de plan economici și financiari transmise de Consiliul Culturii și Educației Socialiste și pentru sporirea eficienței măsurilor de autofinanțare".

Școala **populară de artă** (care-i, firește, cu totul altceva decît o școală de **artă populară**) a fost finanțată, pînă la recenta hotărîre a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, cu 5 milioane lei anual.

Trecîndu-se pe autofinanțare totală, s-a procedat la o reducere drastică a corpului profesoral, în prezent funcționînd aici 61 de dascăli (din care 41 cu jumătăți de normă). Taxele lunare ale elevilor au crescut (dar nu într-atît încît să-i descurajeze pe elevi, taxe mai mici decît la profesorii particulari), și școala a izbutit într-un timp scurt o așezare financiară aparent onorabilă. Că să poată fi încadrat în indicii de rentabilitate, un profesor ar urma să aibă cel puțin 12 elevi. La violoncel, la clasa lui Șerban Nichifor, numărul elevilor a diminuat, odată cu noile taxe, și clasa a fost desființată.

Astfel discutînd chestiunea, concedierea lui Șerban Nichifor se arată nu numai legală, dar și lesne de argumentat. Direcțiunea școlii ne-a asigurat că Șerban Nichifor își poate relua oricînd activitatea, dacă izbutește să aibă un minimum de 12 elevi plătitori la clasa de violoncel — pentru o jumătate de normă — sau la plata cu ora și că desfacerea contractului de muncă nu e o problemă nici de sentimente, nici de resentimente. Pur și simplu, trebuie ca profesorul să-și caute elevii, deoarece clasa e cuprinsă în planul de școlarizare și, ca atare, se închide ori se redeschide după situație.

Planul de școlarizare este, într-adevăr, alcătuit cu toată înțelepciunea, astfel ca și în cazul autofinanțării instituția să fie o Școală **populară de artă** și nu o Școală de **artă populară.** Cu toate acestea, se poate ușor constata că — dată fiind cererea — baza școlii o constituie acum clasele de acordeon (90 de elevi), și chitară-mandolină — 150 de elevi — (la ultima funcționînd nu absolvenți de conservator, ci absolvenții unor facultăți de istorie și filozofie). Se înțelege că nici grupele de acordeon nu sînt conduse de absolvenți ai claselor de acordeon de la conservator, pentru bunul motiv că la conservatoarele de muzică nu se învață acordeonul. Grupe cu un număr semnificativ de elevi mai sînt acelea de plan-vioară, canto (din 192 de elevi, aproape 170 se pregătesc pentru nădejdea unor cariere de cîntăreți de muzică populară și ușoară), artă fotografică, instrumente de suflat, arte plastice. Școala contează în momentul de față pe 1 399 elevi plătitori, număr oarecum îndestulător pentru cheltuielile localului și pentru retribuția profesorilor (aproape toți cu studii superioare).

Legal, putem spunem, și din punct de vedere, financiar, curat !

Unde-i o cerere atît de mare de muzică la acordeon și mandoline, ce poate spera un profesor de violoncel ?

Trebuie spus că pentru Șerban Nichifor o slujbă în învățămîntul muzical ar fi munca potrivită activității sale de compozitor. El a cîntat — în urma repartizării guvernamentale — în orchestra Filarmonicii „George Enescu", dar a trebuit să încerce altceva. Și iată de ce : un compozitor are nevoie de timp. De tot timpul, am putea spune. Șerban Nichifor, am văzut, nu este un veleitar. El reprezintă o investiție culturală foarte serioasă. Șerban Nichifor a încercat să obțină o catedră la Liceul de muzică „George Enescu" și, la un moment dat, era aproape de ea. Că n-a reușit, că tot ce a găsit a fost o clasă de violoncel cu jumătate de normă la Școala populară de artă este o altă chestiune.

De fapt, chestiunea principală.

I-am solicitat opinia prof. Harry Brauner, cunoscutul etnomuzicolog, în legătură cu formula orchestrelor de muzică populară cu acordeon și chitare-mandoline. Harry Brauner ne-a declarat că îmbulzirea elevilor la aceste cursuri populare are o cauză limpede și interesează direct problema poluării folclorului românesc. Tradiția tarafului românesc impune vioara, țambalul, unele instrumente de suflat etc., dar în nici un caz acordeonul și mandolina. Din absolvenții acestor clase se alcătuiesc cele mai multe din orchestrele de două parale tocmite pe la nunți, de aici vin să lupte pentru un atestat de instrumentist de muzică populară cei mai mulți din candidații la atestare. Cu atestările știm foarte bine că e o luptă de vreme ce numărul lăutarilor cu acordeoane profilați pe un simulacru de folclor e în vădită creștere.

Oare pentru școlile populare de artă n-are nici o importanță de unde vin banii și ce produc ei ? Oare e fatal să desființăm una din puținele clase de violoncel existente ca să prospere catedrele de acordeon și mandolină ?

La Conferința Națională a Partidului Comunist Român s-au rostit, cu o imensă grijă pentru spirit, îndatoririle culturii române : „Presa, radioteleviziunea, toate mijloacele de informare în masă, literatura, teatrul, cinematografia, celelalte arte, care se adresează milioanelor de oameni, trebuie să la poziție fermă față de diferitele aspecte negative, să pună pe primul plan propagarea principiilor și concepțiilor revoluționare ale partidului nostru despre lume și viață".

În concepția partidului nostru valoarea are cinstea cuvenită. Șerban Nichifor este o valoare și nu ne putem îngădui s-o punem la o astfel de licitație : cine, unde vrea să învețe și ce muzică vrea să învețe contra sumei de 200 lei lunar ! Șerban Nichifor este un compozitor, în care avem toate motivele să așteptăm pe unul din marii compozitori ai viitorimii. De formarea lui trebuie să avem grijă acum, cînd are nevoie de grijă. Ca să ajungă ce a ajuns, statul nostru a investit și bani și încredere. Tot ce a devenit el acum în plan național și internațional este realitatea ce confirmă strălucit o politică a culturii plină de clarviziune. Nu ne este permis să-l uităm pe Șerban Nichifor la realcătuirea unor scheme de funcțiuni pentru faptul că e o competență ce întrece competențele cerute de schemă.

Acestea fiind faptele, supunem cu încredere atenției Consiliului Culturii și Educației Socialiste cazul lui Șerban Nichifor, care-i, în esență, și cazul Școlii populare de artă în aceste luni de clarificare pe linia autofinanțării.

TUDOR OCTAVIAN

Un muzeu în labirint

De ce nu-l înțeleg pe Poussin

1.

Poussin. Autoportret

Privesc *Orfeu și Euridice*. Apoi mă întorc spre autoportretul lui Poussin. Nu mai am nici o îndoială. Cele două tablouri îmi spun același lucru, că invidiez, dar nu înțeleg decît pînă la un punct calmul clasic. În *Orfeu și Euridice*, Poussin a ales tocmai clipa cînd șarpele o mușcă pe Euridice provocîndu-i moartea. Numai că Orfeu cîntă mai departe. Și totul rămîne calm în jur. Echilibru, prea mult echilibru, armonie, prea multă armonie pentru un asemenea moment. Nu le înțeleg din vina mea ? Sau, poate, pentru că fac parte dintr-un secol care se întîlnește cu acest echilibru și cu această armonie doar în muzee? În rest virtejuri de pasiuni, înverșunări, regrete, patimi strigăte, tăceri cinice, umbre și lumini violente, iubiri care nu țin seama de limite, obtuzități care nu țin seama de iubire, ambiții care nu țin seama de riscuri, iluzii care nu țin seama de dezamăgiri. Firește, seninătatea nu e accesibilă oricui și, mai ales, nu e accesibilă oricînd. Mă consolez, deci, cu gîndul că veacul în care trăim e de vină și mă întorc la *Orfeu și Euridice*.

Strigătul pasiunii nu se mai aude aici. E chiar de prisos. N-are ce căuta într-o natură atît de calmă și de echilibrată pe care n-ar putea decît s-o tulbure. Lumea nu e totdeauna rațională ? Cu atît mai rău pentru ea, pare să gîndească Poussin. Eu vă invit într-o lume rațională.

În fond, artistul clasic a gîndit totdeauna astfel : fericirea stă în a-ți cunoaște limitele și a le iubi. În consecință nimic nu se zdruncină în ordinea lumii din jurul Euridicei care, mușcată de șarpe, va muri. Orfeu nici nu tresare măcar. Culorile sînt clare. În această natură amicală tragediile se risipesc din cauza soarelui, iar Orfeu seamănă unui tenor italian care-și povestește pe scenă dragostea pentru Euridice cu gîndul la prietenii din culise.

Goethe considera romanticul drept ceva bolnav. Continuarea logică ar fi că, dimpotrivă, clasicul este ceva sănătos. Dar nu e acesta lucrul cel mai măgulitor care s-ar putea spune despre Poussin, întrucît au existat, se știe, sănătăți mediocre și boli care au lăsat o dîră adîncă în istoria întrebărilor noastre. Și dacă, totuși, la mijloc e doar o inadvertență ținînd de limitele mele și de temperamentul meu ? Căci, din păcate, nu toți își pot cunoaște limitele și, mai ales, nu toți și le pot iubi. În timp ce artistul clasic știe foarte bine că Seneca avea dreptate, că fericirea care nu se temperează se distruge singură, cei care nu avem această înțelepciune ne grăbim să distrugem ceea ce nu ne pricepem să temperăm. Ne lipsește modestia de a ne mulțumi cu o măsură în toate. Citim ce declară Poussin, „confuzia mi-e la fel de străină ca și excesul", înțelegem de ce în tablourile lui tot ce nu e esențial e eliminat, înțelegem chiar de ce și îndoiala și suferința intră în această categorie, dar nu toți avem harul de a vedea lumea astfel, purificată și scăldată într-o lumină de paradis pierdut. Ba, unii sîntem de-a dreptul nesăbuiți. Dacă perfecțiunea nu poate fi atinsă, ne spunem, ne rămîne, ca șansă, eroarea. Și dacă am greșit, ne rămîne șansa de a păcătui și mai grav. Ceea ce, inevitabil, ne înstrăinează de calmul clasic pînă la punctul unde ni se pare că un artist ca Poussin se comportă ca un castelan medieval care a ridicat podurile castelului său și nu mai vrea să le în seamă ceea ce el consideră efemer. Viața e trecătoare ? Nu-i nimic, cîntecul e etern. Privind doar spre partea însorită a grădinii, el nu vede cum umbrele arborilor se alungesc și cum frunzele cad. Nu vede cum pe fețele personajelor sale apar riduri. Figurile ou adesea gravitatea unor statui de marmură, iar copacii sfîrșesc aproape totdeauna prin a semăna cu coloanele unui templu. Ceea ce înseamnă că pentru artistul clasic Parthenonul există în natură. Nu trebuie decît să știm să-l vedem.

Înseamnă că minte ? Nu, artistul clasic nu minte. El refuză adevărul fără să trăiască, de fapt, în minciună. Nu poleiește adevărul, căci idealul clasic se bazează pe utopie, nu pe minciună, e expresia unui suflet privilegiat, capabil să vadă lumea astfel, epurată de orice amenințare, de orice îndoială, nu a unei tendințe de mistificare. Universul lui Poussin e neadevărat fără să fie mincinos. Orfeu nu observă șarpele care o mușcă pe Euridice și, îndeosebi, nu observă că Euridice va muri. El își continuă cîntecul, de parcă nimic nu s-a întîmplat, cu o seninătate incoruptibilă. Și, privindu-l, sîntem aproape siguri că de data aceasta nu va mai coborî în infern după Euridice. Sau dacă va coborî, se va înfiora simțind frigul și tenebrele și va fugi cît mai repede înapoi, la soare, pentru a-și relua cîntecul.

Sigur, ne aflăm în fața unui tablou din secolul al XVII-lea, cînd membrii Academiei de pictură nu se jenau să spună cu glas tare că „virtutea cea mai frumoasă a pictorului este aceea de a fi imitatorul naturii perfecte, nefiindu-i posibil omului să meargă mai departe" ; același secol care, dîrdîind plictisitor despre perfecțiune, a crezut la un moment dat că trebuie să excludă Evul mediu din artă. Și, probabil, nu sînt de tot fanteziste afirmațiile celor care au pretins că în *Eliezar și Rebecca* Poussin a suprimat cămilele pomenite de Biblie deoarece n-ar fi vrut să reprezinte decît lucruri agreabile, iar diformitatea cămilelor l-ar fi apărut ca un accident neplăcut. Dar ar fi ciudat să susținem că orice perfecțiune ne plictisește. Cel mult am putea declara că armonia poate fi admirată într-un singur fel de cineva care nu găsește forța sau norocul de a și-o asuma : refuzînd s-o facă în chip convențional pentru a nu transforma *Orfeu și Euridice* într-o simplă legendă pictată.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Magdalena Rădulescu

A avut, indubitabil, fata aceasta născută la Rîmnicu Vîlcea în 1902, vocația picturii încă din copilărie, cînd începe să fie robită de desen și de culoare — și nu ca o obișnuită atracție și joacă infantilă, ci ca o preocupare constantă și centrală, care-i absorbea tot timpul ; așa încît, terminîndu-și liceul la 18 ani, părinții, vrînd-nevrînd, se hotărăsc s-o trimită la München unde va studia cu profesorul Angerer, ca apoi să urmeze la Paris cursurile Academiei „Grande Chaumière" cu reputații dascăli Prinet și Boutet de Monvelle. După patru ani de învățătură și de lucru, adică în 1924, expune pentru întîia oară în țară la Salonul Oficial, iar în 1928 e participantă la Bienala din Veneția. Și de aici înainte, vreme de mai mult de jumătate de veac, e prezentă cu expozițiii personale la noi, dar mai ales în străinătate, unde și-a petrecut cea mai mare parte din existență.

A expus de nenumărate ori la Paris, la Nisa și Monaco, la Aix-en-Provence, la Deauville, la Marsilia, la Lyon și la Menton, la Roma și Milano, la Londra și Lausanne, în cele mai consacrate săli și galerii, iar în țară va avea expoziții la Teatrul Comedia, la Ateneul Român, la Dalles, la Căminul Artei și Galeriile Crețulescu și Magheru.

O viață integral închinată cu ardentele sale pasiuni muncii de șevalet, ratificată cu elogii de oameni de artă din afara fruntariilor noastre și de la noi — nume de autoritate — care ne vor introduce implicit și în universul operei ei. Citez din Jean Cassou : „Izvorul și forțele misterului folcloric, locul unde se întîlnesc copilăria, poveștile cu feți frumoși și se logodesc amintirile, — totul în superbe imagini și cuceritoare întîmplări, grăite pe pînză de Magdalena Rădulescu, această admirabilă poetă a unui popor cu multe legende, cu mult suflet și care este, tocmai de aceea, nemuritor".

Jaques Lassaigne spune : „Opera sa se inspiră din folclorul românesc, nu numai ca drum de cercetare istorică sau decorativă, ci și ca un repertoriu de forme arhitecturale. În pînzele ei nu există nici un element pitoresc sau anecdotic, ci un fel de reintoarcere la minunatele armonii esențiale și primitive ale grupului. Formele acestor veșminte rituale, ale acestor travestiuri simbolice, se compun și ascultă de un ritm interior".

Pierre Descargues certifică, de asemenea : „Dansurile, costumele, întreaga poezie a artei populare sînt îndeaproape redate de Magdalena Rădulescu în ritmuri care conferă personajelor plasate pe un fundal gol, o stranie mișcare, o admirabilă energie de oameni care cîntă și petrec împreună".

Și dau și opiniile a trei scriitori români.

Ion Vinea : „Viguroasa personalitate a doamnei Magdalena Rădulescu se manifestă cu egală măiestrie în portret, în peisaj, în natură moartă, în compozițiile largi — unele cu tendințe abstracte, altele în care fantasticul predomină — și creează miracolul unei realități noi".

Herghelie (detaliu)

Victor Eftimiu : „Magdalena Rădulescu este, de la Tonitza, cea mai impresionantă apariție pe care a cunoscut-o pictura românească".

În fine, ca să închei cu citatele, — Petru Comarnescu : „Magdalena Rădulescu este o purtătoare de imagini adînc legate de viața cea largă, o pictoriță ce colindă lumea cu cîntece de culoare, prin care-și exprimă bucuria de a trăi, fascinația în fața frumuseților naturii și ale lumii, trecînd în basm cromatic și decorativ ceea ce vede, simte și visează".

A fost, în adevăr, un pictor mare. Și i-am iubit zămislirile în ansamblul lor — ele vor dăinui și vor cîștiga în timp — dar, îndeosebi, mi-au dat de gîndit întotdeauna și m-au obsedat horele, scenele de circ cu ascunsa lor tristețe, portretele care, dincolo de fizionomie, știu să exprime componentele sufletești și mintale ale modelului, herghelliile, cai și călărești, dansul și dansatorii — cu totul altceva decît la marele Degas — de un halucinant diavolism, de eresuri tari, de taine și de un aer de păginătate.

Ilustrase în tinerețe un Anton Pann. Și i-am demonstrat odată că e predestinată să-și plimbe penelul pe „Divina Comedie" și pe povestirile lui Edgar Allan Poe. A zîmbit cu zîmbetul ei bun, puțin deconcertată și, după două-trei zile mi-a arătat cîteva eboșe de absolută excepție. „Poate că te voi satisface, mi-a răspuns. Ideea în sine mă încîntă". Dar n-a mai făcut-o.

Magdalena Rădulescu astăzi nu mai e. Și, după o viață de peregrinări și de hoinăreli, căutînd pretutindeni frumosul ca să-l imortalizeze și să-l dăruiască tuturor, se întoarce acasă — o urnă cu cenușă — ca să odihnească într-o criptă a pămîntului natal lîngă ai ei și să supraviețuiască — cum va supraviețui — de aici înainte prin bogata, valoroasa și atît de personala operă lăsată.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Iubirea poesici

Am primit zilele acestea o frumoasă scrisoare de la un student de la Facultatea de mecanică din Iași.

Un tînăr care s-a îndrăgostit de cuvîntul poeziei, care l-a memorat nenumărate poezii, din iubire față de adevărul rostirii profunde în ritmul inimii care slujește ființa.

Iată poezia ca hrană adevărată a sufletului. Este o mare bucurie pentru poezia românească ce se scrie și se tipărește la noi că ajunge la inima omului nesilită de nimeni, care se impune prin valoarea ei. Îi vorbeam de cuvînt unui poet dintr-o țară străină despre acest fenomen al poeziei actuale românești, anume că ea este memorată, citită căutată ca pîinea bună că a pătruns la inima lor adevărul ființei noastre românești pe care îl slujim cu sinceritate și dăruire.

Voi îndrăzni să-l spun tînărului student ieșean pe ce cale bună a vieții se află, de cîte primejdii și risipiri va fi scutit rămînînd credincios cuvîntului care vorbește despre puritate despre iubirea curată jertfitoare de sine despre virtuțile care îl pot desăvîrși pe om în spiritul Logosului întrupat în istorie atît de prezent și în istoria poporului român, în operele marilor noștri poeți. Poesia este realitate transfigurată, este realitatea lumii lucrată este podoaba grădinii roditoare și mai ales în adevărul ei sînt exprimate pînă astăzi marile experiențe spirituale ale umanității. Parafrazîndu-l pe un mare învățat, trebuie să ne temem de un om care nu citește poezie nu vrea să se apropie de adevărul Logosului exprimat în divina frumusețe a marilor inspirați.

Cu fraternă dragoste primiți acest cuvînt din partea unui poet căruia i-ați prieinuit multă bucurie știindu-și poezii de-ale sale memorate de Dumneavoastră, Alexa Dumitru, fiu de țărani moldoveni dintr-o familie cu zece copii acum student al Universității ieșene.

IOAN ALEXANDRU

Un salut pentru marele poet

Azi dimineață cînd zorii galopau dinspre mare și luceafărul își închidea geana, popoare întregi de păsări au trecut cu vuiet de vînt viu peste oraș, iar eu (care știu să-mi întind mîinile pînă departe peste provincii) le-am despărțit zborul spre toate punctele cardinale ; și cum înseși mîinile mele se comportau ca niște păsări le-am transmis zburătoarelor îndemnul de a vesti tuturor Munților Carpați, piscurilor și văilor, codrilor singuratici și marilor plantații tinere, fluviilor și riurilor, oceanului cu valuri de coline și dealuri, izvoarelor dulci și mării amare că azi, 31 martie, se împlinesc cincizeci de ani de cînd a venit pe lume marele nostru poet Nichita Stănescu. Dacă o să vă întrebe în ce sat sau oraș s-a născut, voi să nu vă încumetați a da vreun nume acelui loc dăruit. Iar de nu veți fi iertate pentru că ați dorit să păstrați secretul, atunci puteți răspunde : **În mijlocul tău, mare ! Pe coama lanurilor tale, cîmpie ! În țara ta, stejarule ! Pe dealurile tale, fagule ! În țara ta, bradule ! Pe șleiurile tale, piscule !** Și tot astfel tuturor celor ce vor întreba. Dar dacă deasupra zborului vostru se va auzi glas puternic și mare atunci să nu cumva să greșiți ascunzîndu-i adevărul, ci să răspundeți curat : el s-a născut în centrul limbii române. Iar spiritul care va auzi acest răspuns va avea grijă ca toate spațiile limbii române să intre în gîlceavă pentru cîntecele prin care-și vor permite fiecare să spună că-n mijlocul lor s-a născut acest mare poet. Cît despre oameni, să nu vă obosiți, față de ei mă angajez eu chiar acum să le transmit incredibila veste, spun incredibilă, pentru că poezia lui este mai nouă decît a celui mai recent venit în poezia română. El vine din antichitatea luminii (cu aspirația, cu voința și cu puterea de a recrea altfel imaginea lumii) amintindu-și că lucrurile erau astfel alcătuite acolo, încît nimic nu i s-a părut aidoma în ipostaza ulterioară. Pentru poet, bunăoară, suprema asemănare cu acela care, vorbind, a și înfăptuit gîndul său, pare foarte firească. Rostindu-și cuvîntul, el instituie realități ; astfel tinerele raze (din antichitatea luminii) se dispun în trepte, spațiile se curbează și o forță cunoscută numai foarte puținor gînduri asigură irealității un prestigiu comparabil doar cu al lumilor etern evidente. Nichita Stănescu și-a dat seama cel mai bine că energia logosului (pe care fi și de care se slujește) este nelimitată, atît în sensul creației, cît și în sensul anihilării oricărei realități. Prin logos poezia poate fi asemănătoare realității ; poate fi paralelă acesteia și în al treilea rînd poate apărea drept alteritate a realității ; toate aceste moduri de a crea sunt proprii lui Nichita Stănescu.

Dar n-o să vă oblig, dragele noastre păsări, să țineți minte chiar toate spusele mele. Insist numai asupra unor amănunte pe care însă n-aș vrea să le uitați niciodată :

— Primul dintre ele este acesta : Nichita Stănescu este un poet esențial. Originalitatea operei sale, deci noutatea și neasemănarea ei cu altele, mă determină să recunosc fără ezitare, cu bucurie și cu mîndrie că Nichita Stănescu este un poet genial al nostru, al limbii române.

— Al treilea amănunt : Nichita Stănescu este un om bun. Clima de omenie pe care personalitatea sa o emană îl face pe foarte mulți dintre tinerii talentați (din toate artele) să se adune în jurul său precum călătorii deșertului în jurul unei oaze.

— Al patrulea amănunt (mai intim — fapt pentru care cer scuze) : am avut norocul să fiu de față cînd Mihai Eminescu venind de departe a trecut foarte firesc printr-un zid și întîlnindu-se cu poetul de azi au vorbit minute în șir pe șoptite, apoi dintr-odată i-am auzit pe amîndoi ridicînd vocile, iar cînd s-au despărțit, Nichita Stănescu m-a întrebat dacă am auzit ceva din cele ce-și spuseseră.

De aceea, dragelor păsări, insist ca rîndurile de mai sus, cu toate că sunt doar amănunte față de opera marelui nostru poet, să le transmiteți pentru că sunt adevărate ; să le transmiteți fiecărui metru de pămînt al limbii române, fiindcă locurile păstrează mai îndelung adevărul, tot așa cum popoarele își perpetuează în eternitate credințele. Numai pentru aceasta v-am deviat zborul în toate părțile, ca să vorbiți locurilor limbii române despre aniversarea poetului.

Iar lui Nichita Stănescu îi urez multă sănătate și să trăiască pînă odată cu Munții Carpați, al căror fiu este.

GHEORGHE PITUȚ

CONTEMPORANII MEI

INGERUL FĂRĂ SOMN

Un gînd pentru Nichita

Nu l-am văzut de mult.
Cu dinsul,
orice-ntîlnire e un risc.
Cînd îi apucă Risul-plînsul
și stă ca vulturele-n pisc,
înconjurat de raze sfinte,
de voci de prieteni alintat,
El perorează și se minte,
de neatins și-nsingurat...
Pată de sînge ce vorbește,
piatră oftînd ca un păcat,
soiz viu și sclipitor de pește
pe țărmul mării aruncat,
noaptea, e pasăre și zboară
pe-un teritoriu interzis,
îi cresc aripi la subțioară,
fiindcă să zboare i-a fost scris.
Și din nesomnul vieții sale,
ce-l spintecă (cumplit pumnal !),
ascultă-nfășurat în zale
galopul stins al unui cal.
Acum cînd scriu, surpat în mine
de dorul lui, proclam zăpezi
care să cadă în de sine,
cu fulgii mari, ca niște iezi,
să-i încălzească insomnia
precum hlamida unui Domn,
topindu-se-n melancolia
acestui inger fără somn
care veghează Poezia...

MIRCEA MICU

■ „Mă numesc **Hurghiș Ioane, din Bacău, str. Cornișa I, bloc 2, sc. A, apt. 1** și lucrez la o întreprindere comercială din acest oraș. Propun prin intermediul revistei ca sticlele mici și mari ce se văd în farmacii și care au conținut medicamente (netoxice !) să fie recuperate de la populație, deoarece și pentru fabricarea acestor sticle se consumă energie și materie primă. Consider că se face o mare risipă cu aceste sticle, care iau drumul lăzilor de gunoi. Spălate cu grijă (specialiștii pot indica lista de medicamente care nu lasă reziduuri periculoase) pot fi foarte bine refolosite, chiar de zeci de ori."

■ „Ați avut vreodată curiozitatea să numărați cite bețe sînt într-o cutie de chibrituri ? Eu da. Fabrica de chibrituri a înscris pe fiecare cutie : „STAS 2627/81 — minimum 50 de bețe". Am cumpărat cinci cutii de la un debit, cinci cutii de la alt debit și m-am apucat de numărătoare. Rezultat : 42, 45, 44, 48, 41, 44, 38, 46, 44 și 48". **Mihail Margine, bd. 1 Decembrie 1918 nr. 38, bloc U 4, sc. B, apt. 19, București.**

■ „Recent am fost în vizită la o rudă din str. Barajul Bistriței nr. 4, sector 3, București. Plecînd de acolo la ora 20.30 am luat-o pe o alee din fața blocului. După ce am parcurs 20—25 m soția a dispărut... Crezînd că a căzut într-o gură de canal am vrut să-i dau ajutor, dar am căzut și eu înăuntru. Era o lucrare de canalizare nesemnalizată de nici o lampă avertizoare. Soția a fost accidentată la ambele picioare și are dureri groaznice la mijloc, eu m-am ales cu fractura piciorului drept și, pentru început, un concediu medical de 10 zile, fiind imobilizat în pat. Rog ca pe viitor întreprinderea care se ocupă cu astfel de lucrări de canalizare să nu rămînă indiferentă și să evite, prin semnalizări adecvate, inclusiv luminoase, asemenea accidente". **Neacșu Ivanciu, București, bd. 1 Mai nr. 37.**

■ „Locuim de 28 de ani într-un imobil de stat, sîntem 30 de familii. La noi consumul, sau mai bine zis risipa, de gaz metan se măsoară printr-un singur contor sub lozinca : «De aceea plătim, ca să ardem !» A venit și socoteala pe luna decembrie 1982 : fiecare familie a plătit între 450 și 1 000 lei, de trei ori mai mult decît în aceeași perioadă a anului 1981, cînd a fost o iarnă grea, nu ca acuma. Mai de mult s-au făcut promisiuni de instalare de contoare separate pentru fiecare apartament, ceea ce ar reduce, socot, consumul cu aproximativ 60%, dar nu s-a făcut nimic. Ca unul care am participat efectiv la instalarea conductelor de gaz metan la Cluj Napoca mă doare să văd cum se consumă astfel gazul. Poate mă vor auzi și foștii colegi de la Gaz Metan. **Ioan Albu, bd. Lenin nr. 17, Cluj-Napoca.**

■ „În orașul Fălticeni a început o acțiune de «masacrare» a copacilor falnici și tineri care au fost plantați de locuitori imediat după război, acoperind cumva rănile provocate de acesta. Copacii au crescut după atîtea decenii, iar acum sînt înlocuiți cu arbuști pitici. Oare merită ? Sîntem foarte nelămuriți. Să lăsăm copacii să trăiască, alături de ei vom trăi și noi, oamenii !" **Elevi ai liceului „Nicolae Gane", Fălticeni.** (N.R. Poate va fi existînd o rațiune în acțiunea edililor din Fălticeni, dar se pare că au ținut secretul pentru ei. Locuitorii orașului, mari și mici, trebuie lămuriți. E stenică atitudinea elevilor, care nu rămîn străini nici măcar față de soarta arborilor din orașul lor.)

■ „Am primit de la Librăria Cartea prin poștă, str. Vulturi nr. 31, București, catalogul cu titlurile existente în librărie. Am solicitat discul «Toma Caragiu, momente vesele», EDE 0945, care figura în sus-amintitul catalog, trimițînd două scrisori în acest sens, la interval de patru săptămîni. Nici un răspuns. Nu știu dacă problema este destul de «serioasă» pentru dv., dar personal consider că menirea oricărei întreprinderi comerciale este de a onora cererile cetățenilor."

■ „La parterul noului bloc de pe șoseaua Mihai Bravu colț cu strada Dristor din București sînt în curs de amenajare șase spații comerciale. De pe firme rezultă că trei încăperi (din șase !) sînt destinate pentru vînzarea dulciurilor : Bomboniere, Produse Zaharoase, Cofetărie, iar celelalte trei vor vinde Pîine, Lactate, A.B.C. (?). Cred că este suficient un singur spațiu pentru dulciuri, iar celelalte două să fie destinate unor ateliere de reparații : încălțăminte, tricotaje, lenjerie sau «Nufărul» etc. În marea zonă Bucur-Obor se găsesc patru cofetării, nici un singur atelier de reparații de tipul celor de mai sus." **Mihai Băbuș, str. Mașina de Pîine nr. 2, București.**

■ „Sîntem o familie cu un venit sub 1 500 lei de persoană și am beneficiat de un apartament de la stat în noul cartier Giulești-Cringași. Datorită gradului avansat de condens, ca urmare a lipsei de izolație a pereților exteriori, pereții dormitoarelor au devenit negri. Sînt uzi, mucegăiți, sănătatea copiilor și a noastră este în pericol. Eu am reumatism poliarticular acut cu deformații la ambele mîini. După repetate sesizări, la 20 IX 1982 au venit la fața locului trei tovarăși care au extras carote din pereți, lăsîndu-ne două găuri (în care și acum se adună apă) și un proces-verbal de constatare din care reiese că pereții nu au stratul de izolație necesar." Familia **Nicolae Cobalschi, str. Mehadiei nr. 18, sector 6, bloc construit de I.C.M.B., București.**

■ „Oare lacul Sumustău, de lîngă Orăștie, nu ar putea fi pus la dispoziția locuitorilor orașului nostru ? Vara ne așteaptă cu apele lui și noi plecăm la Geoagiu Băi, la 16 km. Nu înțelegem de ce e poarta închisă". **Silvia Munteanu, str. Mureș nr. 14, Orăștie.**

■ „Lucrez ca fochist la centrala electrică de termoficare a uzinei de anvelope Danubiana, Popești-Leordeni și am domiciliul în comuna Budești, Călărași. Vă informez în numele celor aproximativ 80 de muncitori din satul Buciumeni, încadrați tot la Danubiana și la alte întreprinderi, că în zilele de duminică autobuzul I.T.A. de la autobaza Filaret, care ne aduce la serviciu și urmează să ne transporte înapoi la Buciumeni și în satele învecinate ne uită. Situația este și mai tristă cînd trebuie să ne prezentăm la lucru în schimburile II sau III, pentru că nu avem cu ce veni și lipsim de la muncă. Or, C.E.T. Danubiana funcționează cu foc continuu și grad mare de periculozitate. Reținerea schimbului anterior este obligatorie dacă nu se prezintă schimbul următor". **Traian Maria, Budești-Buciumeni, Călărași.**

■ „Sîntem îndemnați, pe drept cuvînt, să economisim energia electrică. De peste trei luni caut în zadar prin magazine corpuri de iluminat cu tuburi fluorescente cu neon, care consumă puțină electricitate. Nu se găsesc nicăieri. Aș fi dispus să le comand la întreprinderea producătoare, contra ramburs sau cu plata anticipată." **Nicolae Gheorghiu, str. Lăpușneanu nr. 18, Galați.**

■ „La imobilul din bd. Dinicu Golescu nr. 9, sector 1, București s-a dispus trecerea de la încălzitul cu păcură la încălzirea cu gaze, ceea ce este foarte bine. Dar nu știu de cê tovarășii tehnicieni care au venit la fața locului au aruncat cazanul de metal cu capacitatea de zece tone, care, socot, era încă foarte bun. Au întocmit un proiect de construcție a unui zid despărțitor, cu două uși metalice, ca la o centrală atomică. Nu se putea găsi o altă întrebuințare cazanului, acum cînd fiecare gram de metal trebuie recuperat?" **Ion Cornea, bd. Dinicu Golescu nr. 9, București.** (N.R Poate, din punct de vedere tehnic măsura este totuși justificată, deși la prima vedere pare stranie).

■ „În piața Universității din București, la umbra statuii lui Spiru Haret, se vînd cîrnăciori cu muștar. Vă rog, dacă vă stă în putință, întreprindeți ceva, pentru ca nu cumva mîine-poimîine trecătorii prin stație să se invite la o bere la botul calului. Al cui cal, mai bine să nu ne mai gîndim". **Adriana Cărpineanu, str. Argeș nr. 21,** aflată în comuna Scrioaștea,

■ „La 24 februarie urma să primesc pensia. Nefiind acasă în ziua respectivă, m-am prezentat personal la oficiul poștal din Banu Manta, întrebînd de tovarășa care se ocupă cu pensiile. Mi-a răspuns că mănîncă și s-o aștept. După... o oră și jumătate am putut să-i explic că vreau pensia, iar dînsa mi-a reproșat că «special facem, ca să nu dăm factorilor bacșiș». Apoi diriginta m-a trimis la Casa Pensiilor, după 1 martie. Aș dori ca pe viitor să nu mai fiu purtată pe drumuri la vîrsta mea de 73 de ani". **Ana Shutz, pensionară C.F.R., str. Caracaș nr. 38, sector 1, București.**

■ „Sîntem un grup de ingineri și subingineri repartizați de către comisia guvernamentală, din luna iulie 1981, la E.G.C. Tecuci, aparținînd de L.J.G.C.L. Galați. Începînd cu data de 1 septembrie 1982, odată cu trecerea în anul II de stagiu trebuia să primim retribuție de ingineri (2 240 lei) și subingineri (2 120 lei). Conducerea L.J.G.C.L. Galați nu a acționat astfel și, fără să ne comunice temeiul, sîntem retribuiți ca muncitori categoria II bază — atît inginerii cît și subinginerii. Ne-am adresat în repetate rînduri la L.J.G.C.L., fără rezultat. În schimb ni se spune mereu că nu ei ne-au chemat." Semnează patru ingineri și patru subingineri, printre care **Gabriela Palade.** (N.R. Problema esențială, credem noi, nu sînt cele o sută sau două sute de lei în plus sau în minus, ci atitudinea față de oameni, față de specialiști. Ar fi trebuit să se stea de vorbă cu ei, să li se explice temeiul acestei acțiuni — presupunînd că ei există — și nu să fie tratați de sus, cu indiferență. Oare acești ingineri aflați la început de drum, la început de viață productivă, nu sînt tot «ai noștri» ?).

■ După apariția articolului „Un Pegas fără viteză cosmică" foarte mulți cititori (nu le mai dăm numele pentru a nu lungi nota) roagă întreprinderea „6 Martie" din Zărnești să informeze, tot prin „Flacăra", dacă și cînd se vor găsi prin magazine camere. Dacă, din motive obiective, ele nu se mai produc, nici o supărare, dar e cinstit să fie informată și onor clientela.

■ „Începînd din luna octombrie 1982, stația de autobuz aflată în comuna Scrioaștea, Teleorman, a fost mutată de pe șoseaua Kogălniceanu, o stradă circulată și iluminată, pe strada Sănătății, într-o zonă necirculată și întunecoasă. În aceste condiții, este riscant pentru copiii noștri, pentru toți cei care sînt elevi la liceele din Roșiori să aștepte noaptea autobuzul și chiar să parcurgă drumul pînă acolo. Pe de altă parte, liceele din Roșiori încep cursurile la 12.30, iar singura mașină cu care elevii puteau ajunge la cursuri era aceea care pleca la 10 din Roșiori și în jurul orei 11 din Scrioaștea. Această cursă a fost anulată, ceea ce-i obligă pe elevi să parcurgă pe jos, zilnic, 7 km. Rugăm să se analizeze posibilitatea de reînființare a stației pe strada Kogălniceanu și introducerea autobuzului de ora 10". Semnează **15 cetățeni din comuna Scrioaștea.**

■ „Referitor la sesizarea tovarășei Margareta Ștefănescu din Șoseaua Mihai Bravu nr. 227 — ne informează **I.C.R.A.L. Vitan** — lucrarea respectivă a fost executată în bune condițiuni, petenta declarîndu-se mulțumită de calitatea lucrării".

■ **Horia Ciupală** a solicitat retragerea fondului social de la cooperativa de credit Tîrgoviște. **Consiliul popular municipal Tîrgoviște** ne răspunde : „Tovarășul Ciupală, om al muncii la combinatul siderurgic, este îndreptățit să se adreseze biroului executiv al cooperativei pentru a se retrage din cooperativă, întrucît de la data achitării ultimului împrumut au trecut patru ani, termen prevăzut de art. 15 al statutului model al cooperativei de credit".

■ La 12 februarie am cumpărat de la magazinul «Unic» din Vișeul de Sus o pereche de pantaloni blugi cusuți la Întreprinderea de confecții Suceava. Deși materialul este foarte bun, cusutul este... invers. A doua zi chiar, pantalonii m-au lăsat în pană." **Ion Coman, Maisei nr. 992, Maramureș.**

■ Tovarășa **Liliana Dumitrescu** ne-a solicitat sprijinul pentru a obține un post de bibliotecar sau de instructor cultural, potrivit studiilor sale. **Consiliul Culturii și Educației Socialiste** ne răspunde : „Activitatea de bibliotecar comunal are caracter obștesc și se prestează de către cadre didactice, bibliotecarului acordîndu-i-se o indemnizație simbolică. În ce privește biblioteca comunală Buzoiești, Argeș, ea funcționează 3 ore pe săptămînă, face deci parte din rîndul bibliotecilor cu activitate modestă. Pe plan local, ca urmare a apariției articolului din «Flacăra», Comitetul județean de cultură și educație socialistă a luat măsuri de îmbunătățire a activității tuturor bibliotecilor din județ".

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Bihor** ne informează : „S-au verificat expedițiile presei centrale din București pentru lunile ianuarie-februarie 1983, perioada de prelucrare și reexpediere în Oradea, precum și data la care se face distribuirea către abonați și s-a constatat că pe întreaga rețea se respectă timpii de control. Avînd în vedere specificul revistei Loto Pronosport și dorința cititorilor de a intra mai repede în posesia ei, am dispus ca începînd cu numărul următor revista să fie reexpediată la oficiile P.T.T.R. (la care există posibilități de transport și distribuire) chiar în ziua sosirii în Oradea. Prin aceasta răspundem și tovarășului **Gheorghe Baciu din Oradea,** care a făcut sesizarea".

■ „Deși este stabilit și afișat un program de distribuție a apei calde menajere, în vederea economisirii combustibililor, program pe care îl susținem cu toții, sîntem lipsiți de acest serviciu stabilit prin contractul de livrare. Începînd cu 1 noiembrie 1982 ne tot întrebăm cînd își va onora **G.I.C.G. București** obligațiile contractuale?" Semnează opt **locatari ai blocului 19, Calea Moșilor nr. 211, etajele 9 și 10.**

■ Cu privire la sesizarea tovarășului Viorel Hanganu din str. Beiuș **nr. 9, Arad, Consiliul popular municipal Arad** ne răspunde : „Avînd în vedere atitudinea necorespunzătoare a șefului unității «Rame Geam» din bd. Lenin nr. 17 față de client s-a dispus conducerii cooperativei „Mobila" atenționarea lui, discutarea cazului în consiliul de secție și schimbarea din funcție în cazul în care va persista în această atitudine. Pentru nerespectarea sarcinilor de serviciu, U.J.C.M. Arad a dispus sancționarea șefului de unitate Ioan Brișan (și a lucrătorului care a executat și calculat valoarea lucrării) cu diminuarea retribuției tarifare cu 10% pe timp de o lună. Suma încasată în plus va fi returnată de către cooperativa «Mobila» asociației de locatari".

■ „Mă numesc **Bodiu Vladimir, str. Casele Naționale nr. 22, Bacău.** Din luna august 1982 caut tub cinescop D 59 11 A, pentru televizor „Saturn". Am căutat pretutindeni, fiindcă nu mai pot folosi un televizor care a costat mulți bani".

Pagină realizată de N. LIONEL ■

Scrisoare comentată

Este loc și pentru copii și pentru mașini

„Parcul dintre șoseaua București Măgurele și strada Neptun a fost un parc al copiilor, iar acum s-a făcut un poligon auto închis cu sîrmă. Din acel parc a mai rămas jumătate (sic!), care nu este de folos, dar este tot închis. Copiii dimprejurul lui doresc să fie al nostru. De jucat nu mai avem unde, pe stradă nu se poate, am avut și leagăne dar ni le-au luat. Copiii care au colaborat la această scrisoare doresc să ne ajutați pentru a fi acel loc al nostru, deoarece cu un gard despărțitor și o portiță s-ar putea din nou amenaja terenul nostru de joacă. Nu s-a construit nimic pe acest teren, numai că s-a închis cu poligon cu tot.

Ne jucăm prin porțile oamenilor, iar cei care nu au copii ne iau la goană. Vă rugăm încă o dată, ajutați-ne să ne primim înapoi terenul de joacă, pentru că sîntem foarte mulți copii și o parte din ei vă iscălim această scrisoare".

Și **copiii cartierului** semnează cîteț, dorind și reușind să demonstreze că au absolvit cu succes clasa a doua și fac progrese în a treia: Elena Anghel, Claudia Tănase, Ion Ruse, Marian Călin și încă vreo 15 pușți.

S-o spunem de la bun început că nu contestăm, sub nici o formă, utilitatea poligonului auto „închis cu sîrmă", chiar dacă încă nu s-a amenajat nimic acolo. Avem, firește, nevoie de mașini. Dar avem nevoie și de copii fericiți ! Ceea ce criticăm noi nu este faptul că în strada Neptun nr. 22 se amenajează un poligon, ci faptul că acești copii „care au colaborat la scrisoare" și care ne-au onorat cu încrederea lor, adresîndu-se la „Flacăra", au fost lăsați să rămînă cu impresia (eronată ?) că nimeni nu s-a gîndit să le ofere un alt teren în schimb. Au deci unde se juca șoferii amatori (este foarte important să învețe să se ferească și să ne ferească de accidente), dar ce ne facem cu pușții pe care, din fericire, nu-i atrage încă beția vitezei rutiere ? Au ajuns să scrie cuvinte teribile : „Am avut leagăne dar ni le-au luat..., cei care nu au copii ne iau la goană".

Sîntem convinși că edilii vor găsi (sau poate au și găsit) soluția salvatoare ca să împace ambele „tabere". Este loc pentru toată lumea, și pentru copii și pentru mașini. Dar dacă totuși trebuie să optăm, fie-ne îngăduit ca măcar în această primăvară în erupție să votăm pentru copiii noștri.

LIONEL NIȚESCU ■

Poșta redacției

■ **Ana Hațegan — Poiana Cimpina (Prahova) :** Nu se poate. Înaintea împlinirii vîrstei de 16 ani nu ați fost pensionară urmașă și nici nu aveți acte medicale care să ateste că invaliditatea de care suferiți a apărut înainte de vîrsta de 16 ani ■ **C. Pătrașcu — Slatina :** Mai întîi bacalaureatul și apoi concurs la I.A.T.C. ■ **Ovidiu Popescu — Suceava :** Reveniți cu o scrisoare scrisă clar ■ **Maria și Nicolae Negruțiu — Oradea :** Vă puteți adresa cu o cerere comisiei centrale de pensii din cadrul Ministerului Muncii ■ **Aurel Florea — Craiova :** Procedați numai după prescripțiile medicului curant ; nu dăm sfaturi medicale concrete ■ **Ion Buse — București :** Ceea ce cereți nu este legal ■ **Maria Gheorghiu — București :** 1) Cota lunară de apă pentru un autoturism este de 7,5 mc numai în cazul în care se folosește apă din branșamentul imobilului ; 2) baremele se aplică numai pentru posesorii de garaje sau locuri special amenajate, spălarea autovehiculelor în locurile publice constituie contravenție ■ **Gh. Neagu —,** Focșani : Puteți veni cu soția la consult la Spitalul militar central pe data de 11.04.a.c., orele 10,30 la dr. Ion Banacu ■ **Eleonora Reuț — Scheia (Suceava) :** Întrucît soțul dv. nu a fost pensionar și nici nu a îndeplinit condițiile de a primi o pensie, nu puteți beneficia de pensie de urmaș ■ **Ana Cristina Tincuț — Huedin :** Pe baza pregătirii pe care o aveți, puteți fi încadrată ca muncitor laborant operator în industria chimică sau în alt post similar ■ **Alexandru Gheorghe — Spineni (Olt) :** Cereți prin DPMOS Olt ■ **Ion Vicol — București :** Nu ați fost găsit la adresă. Vă anunțăm că vă stau la dispoziție drepturile bănești pentru munca prestată în cadrul secției de construcții a cooperativei Mihai Bravu ■ **M. Mihaela — Slatina :** La Uniunea scriitorilor ■ **Radó Ștefan — Tg. Mureș :** Ați fost trecut, cu consimțămîntul dv., din funcția de maistru în cea de fierar-betonist și lucrați în cadrul unei echipe retribuite în acord global, deci beneficiați de aceleași drepturi ca și ceilalți membri ai echipei ■ **Gabriela Alexandrescu — București :** Nu se calculează ■ **Constanța Gearáp — București :** Întrebați-l direct sau, dacă este cazul, cereți prin instanță ■ **Ionică Florea — București :** Adresați-vă la I.A.P.I.T.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

În întîmpinarea verii, din nou despre sucuri de fructe și răcoritoare

Vrei nu vrei, bea Grigore... Quick!

Ancheta din aceste pagini demonstrează ceva ce toată lumea știe, de fapt, și anume că deși țara noastră e bogată în fructe de pădure, că deși livezile cu pomi fructiferi sînt din ce în ce mai prospere, că deși recoltele de tomate ale grădinilor abia pot fi culese, totuși piața duce o lipsă cronică de sucuri și răcoritoare. Perpetuează rău obicei ai angajărilor trimestriale ori anuale, producătorii și cercetătorii în domeniu se pricep mai bine la promisiuni, decît la producția de sucuri, în comerț — cu două, trei excepții — nu găsim decît băuturi răcoritoare de consumat doar la mare sete și la strîmtoare.

Politica partidului nostru pentru o alimentație rațională și cu sănătate privește, evident, și industria alimentară a sucurilor și răcoritoarelor și orice încercare de a pune altfel chestiunea e profund păgubitoare. Nu e drept, nu e omenește să avem din ce face sucuri bune la gust, pentru copiii noștri, pentru noi toți și să nu le facem pentru că direcția de resort din Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare amînă sine die problema, că — iată — ni se promit cele cuvenite încă de ieri pentru anul 1985 ! Citiți, stimați consumatori, răspunsurile unor lovarăși cu responsabilități în producția de sucuri și răcoritoare date reporterilor revistei noastre și veți avea, încîodată, proba unui mod profund birocratic de a privi faptele. Din răspunsurile domniilor lor rezultă, nici mai mult nici mai puțin, că noi, consumatorii, sîntem de vină că nu bem cît ni se dă, astfel ca să-și facă industriile de sucuri și răcoritoare planul, să-și încaseze specialiștii lor retribuția ca să aibă temei pentru promisiunile anilor ce vin.

Fotografie de PAUL AGARICI

Planuri, promisiuni și lamentații

Chiar de la intrare în Întreprinderea de sucuri și răcoritoare, care își are sediul la etajul întîi în halele Obor, un afiș lipit pe ușă, ca o carte de vizită, ne introduce, să spunem așa, în temă. Scris cu litere destul de mari cîteva versuri, care citite, parcă, te și răcoresc : „Pentru toate vîrstele / Pentru toate gusturile / Pentru mic și mare / Băuturi răcoritoare". Apoi, pe același afiș, ni se și recomandă cîteva: CI-CO, QUICK-COLA, ZMEURO, BEM-BEM, MENTOLA, BITER-CITRO, BITER-LEMON. În biroul directorului Gheorghe Marinescu îi găsim și pe șeful contabil Nicolae Paraschivescu, și pe Mircea Nicolescu — șeful serviciului financiar contabilitate, cît și pe Ion Savin, secretarul comitetului de partid comerț al sectorului 3.

În primul rînd, aflăm, că nici unul din produsele scrise cu litere mari pe afișele respectivei întreprinderi nu se mai fabrică de foarte multă vreme. De ce ? Multe dintre ele aveau în compoziție diferite concentrate din import ; iar cele din concentrate indigene s-au pierdut în timp. Așa stînd lucrurile — afișul există, dar băuturile răcoritoare enumerate lipsesc cu desăvîrșire. Și totuși care este băutura răcoritoare produsă din sucurile naturale pe care putem s-o consumăm cîteva, Citrom, Socade, Bem Bem, Zmeuro. Ce este, de pildă, Citromul ? Desigur, orice om de bună credință, oricît de învățat ar fi el, consultînd toate dicționarele posibile și existente nu s-ar lămuri despre ce este vorba. Primim lămuriri că respectiva băutură este foarte bună și este un suc din măr și morcov. Concentratul vine tocmai de la Brașov. Se mai fabrică încă o băutură care se numește pe scurt : Ro-Cola. Seamănă la aspect cît și la gust cu Quick-Cola. Concentratul, care nu se obține din sucuri naturale, se primește tot de la Brașov. Este un fel de Cola românească. Așa ni se precizează. Este dat de către Institutul de cercetări și proiectări al industriei legumelor și fructelor aparținînd de Ministerul Agriculturii. Concentratul e concentrat și nimeni de la Întreprinderea de răcoritoare nu știe care este compoziția ei exactă. Pare un secret, un strict secret care nu interesează pe nimeni. Acestea sînt răcoritoarele care se fabrică la ora actuală și după toate probabilitățile vor boteza și vara care vine. Mai aflăm în continuare că cei de la Întreprinderea de sucuri și răcoritoare din București sînt foarte receptivi la tot ce este nou. Astfel, în urma articolului apărut nu demult în revista „Flacăra" : „La Vatra Dornei se fabrică sucuri naturale — alții de ce nu le fabrică", s-a adus în Capitală o cantitate de esență din care s-au fabricat 4 000 de sticle de Bradola. S-a dorit să se testeze piața. Respectivele sucuri au fost expediate însoțite de adresa cu numărul 1 634 din 12 februarie la unitățile din cadrul I.C.R.-ului numărul 2 și C.H.R.-Capitol. În urma adresei respective cele două unități trebuiau să răspundă Întreprinderii de sucuri și răcoritoare. Dar nici pînă acum nu s-a primit nici un fel de răspuns. Și, probabil, nici nu se va primi. Așa că Bradola, o băutură răcoritoare obținută din sucuri naturale, a murit, cum se spune, înainte de a se naște. De ce ? Fiindcă cei din comerț nu doresc să colaboreze cu Întreprinderea de sucuri și băuturi răcoritoare. Dar acesta nu-i singurul aspect negativ care există între fabricant și comerț. Ce mai aflăm în continuare are darul să ne surprindă peste măsură. Astfel la poarta fabricii din Militari zac, în remorci de foarte multă vreme peste 600 de navete cu sticle sparte și ciobite care nu mai pot fi îmbuteliate. Altfel spus, ele reprezintă un balast atît pentru comerț cît și pentru fabrică. Așa că ele, culmea risului, se plimbă pe arterele Capitalei. Vin pînă la fabrică, stau cît stau și, apoi, sînt remorcate la diferite mașini și duse înapoi la proprietari. Dar necazurile nu se opresc aici. Întreprinderea de sucuri și răcoritoare este pregătită să fabrice în orice moment alte două produse mult apreciate pe piață. Este vorba de Mero (aici este mult mai simplu de ghicit, suc de mere) și Strugal o băutură obținută din struguri. Dar odată fabricate respectivele băuturi trebuie să ajungă la consumatori în două-trei zile. Să fie transportate în aceleași condiții în care sînt aduse la unități laptele și untul. Fiindcă, ni se atrage atenția de către interlocutorii noștri, băuturile naturale reprezintă și trebuie s-o recunoască toată lumea un important produs alimentar. Băuturile răcoritoare pretind să fie depozitate și păstrate în anumite condiții. Altfel spus, vara nu trebuie să le bată soarele și să zacă pe trotuare. Cu alte cuvinte ; să existe o foarte mare grijă și pentru sticlele cu băuturi răcoritoare. Încă un lucru care merită de analizat și de luat imediat măsuri este următorul : cei care fabrică sucuri și băuturi răcoritoare sînt unități autorizate de către M.A.I.A. Atunci, ne întrebăm, pe bună dreptate, de ce în bufetele din incintele cinematografelor sau ale teatrelor, așa ca să dăm numai un exemplu, se vînd, la prețuri destul de piperate, tot felul de lichide, în tot felul de pahare, de toate culorile, care, știe toată lumea, nu au nimic comun cu sucurile și sînt pe departe a se numi o băutură răcoritoare ?! Și mai există o problemă : cea a etichetelor. Indiferent de suc el se vinde în același tip de sticlă avînd un desen comun. S-a hotărît, ca să nu se schimbe sticlele, ca pe capacele sticlelor să se aplice un timbru, să-i spunem așa, care să reprezinte băutura respectivă. S-au comandat cîteva milioane de asemenea etichete dar ele n-au ajuns încă la destinație...

SORIN POSTOLACHE

Sucurile răcoritoare încă în zona tatonărilor

Ne aflăm la Direcția generală economică a horticulturii, Compartimentul sucuri și băuturi răcoritoare și îi propunem tovarășului Constantin Băbiceanu, biolog, coordonator în cadrul compartimentului, un dialog chiar despre sucuri răcoritoare.

— Stimate tovarășe Constantin Băbiceanu, ce cantitate de sucuri a băut în medie un cetățean din țara noastră în anul care a trecut ?

— 22,7 litri.

— E mult, e puțin ?

— Nu e prea mult. Ar fi trebuit, conform cifrelor de plan, să bea mai mult.

— Cauzele ?

— Consumul a fost mai mic decît cifrele de plan. Nu am mers la capacitatea maximă. Explicația este în primul rînd, o recunoaștem, calitatea sucurilor pe care le-am oferit consumatorilor. Aromele nu sînt scoase în evidență așa cum ar trebui. La un consum redus a contribuit și prezentarea nu întotdeauna corespunzătoare a sucurilor. Răcoritoarele nu au pătruns încă în cantități suficiente în mediul rural. În anul 1985 un locuitor va trebui să consume pe an 52 de litri sucuri răcoritoare pentru ca să ne facem planul. Dacă țăranul nu va bea deloc sucuri, orășanul va trebui să bea cantități duble, ori așa ceva nu este normal. În direcția introducerii sucurilor răcoritoare la sate va trebui întreprins ceva. Au lipsit capsulele pentru îmbuteliere. A mai lipsit și bioxidul de carbon.

— Cîte sortimente de sucuri oferiți consumatorilor ?

— 50.

— Dacă mă întrebați, n-aș putea număi la repezeală decît 5—6. E o vină a mea ?

— În București am scos la vînzare 18 sortimente. În Capitală avem trei linii de mare productivitate. Îmbuteliem 3—5 sortimente pe zi, în funcție de cerere, de preferințe, de materiile prime specifice zonei și de sezon. Și în viitor vom avea un nucleu de bază, format din 8—10 sortimente. Dealtfel ați venit la noi în zilele în care lucrăm intens la schimbarea concepției în activitatea noastră. În curînd ne vom prezenta în fața consumatorilor cu sortimente îmbunătățite, obținute aproape în exclusivitate din fructe și plante aromatice indigene. În anul 1985, aproape 90 la sută din sucurile răcoritoare vor fi indigene. Materiile prime vor fi merele, strugurii, caisele, piersicile, vișinile, gutuile, fructele de pădure. Ca plante aromatice se va folosi tot flora indigenă : mentă, soc, vinariță, busuioc, coriandru, foenicul, muguri de brad. Aportul de zahăr și vitamine va fi realizat prin sucurile concentrate de mere și struguri. Ele vor constitui baza. Diversificarea va fi asigurată prin arome de soc, zmeură, mentă și altele. Anul acesta vor fi asigurate peste 150 000 tone sucuri pe bază de struguri și peste 100 000 tone sucuri avînd ca materie de bază sucurile de mere. Se vor realiza 40 000 tone de sucuri pe bază de ulei de lămîie din plante indigene. Să nu vă închipuiți că este vorba de ceva sintetic. Componentele uleiului de lămîie se găsesc și în plantele noastre. Vom scoate sucuri de legume ; roșii sau un cocteil foarte bun din roșii, țelină, morcovi, păstîrnac. Sucurile își vor schimba denumirea. Ea va fi mai aproape de conținutul din sticlă, mai explicită, chiar dacă nu este întotdeauna comercială, în sensul în care se dă acestui cuvînt.

— Se vorbește și se scrie de mult timp despre sucurile din fructe de pădure. S-a realizat ceva în sensul acesta ?

— Ministerul Silviculturii a realizat în anul trecut 500 tone, iar Direcția generală economică a horticulturii 580 tone. Cantități foarte mici. Fructele de pădure nu prea are cine să le culeagă. Afară de asta, ele sînt foarte solicitate la export. Pentru a remedia această situație, ne-am făcut plantații proprii de zmeură, mure, afine, coacăze. Anul acesta și la anul vor intra toate pe rod. Cătina este folosită în cupaj. Noi mai valorificăm măceșele, și porumbele, un suport natural pentru culoare foarte bun. Dealtfel, planul pentru anul acesta este foarte mare : 593 800 tone.

— Să spunem drept, ne interesează mai mult realizările decît cifrele de plan dacă ele nu sînt respectate întocmai. Cînd se materializează proiectele pe care le-ați expus cititorilor noștri ?

— La sfîrșitul lunii aprilie vor avea posibilitatea să consume multe sucuri răcoritoare foarte bune. Vor lua ființă, pentru satisfacerea nevoilor locale, linii de îmbuteliere mici și medii de 1 500 sau 3 000 sticle pe oră. Pe lîngă reducerea transportului, problemă de mare actualitate, se vor putea oferi consumatorilor din toate localitățile sucuri răcoritoare proaspete și, spunem noi, de cea mai bună calitate.

— Care este băutura răcoritoare românească cea mai reprezentativă, de marcă?

— Rocola, o băutură făcută din must de struguri și plante aromate. Cît despre marcă, trebuie să recunoaștem că n-avem o băutură răcoritoare care să întrunească aceste calități. Sînt firme care produc de două sute de ani aceeași băutură răcoritoare, fără să-i schimbe rețeta.

OPREA GEORGESCU

În curînd: fabricile de concentrate

O surpriză plăcută : la Institutul de cercetări și proiectări pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor ne reîntîlnim cu cercetătoarea Elena Mirea. Aceeași chimistă care, cu circa 2 ani în urmă, intrase ca o furtună în biroul directorial — unde ne aflam să discutăm tot despre îndelung discutatele și dezbătutele băuturi răcoritoare — pentru a informa (și a cere sprijin) asupra faptului că lucrurile nu merg prea bine cu „Rocola". Nu merg bine la fabrică, adică de unde venea.

O regăsesc pe cercetătoare preocupată cu aceeași asiduitate de aceeași problemă : a sucurilor, nectarurilor, băuturilor nealcoolice din fructe, legume și plante indigene. Din 15 ani, de cînd lucrează în institut, 5 i-a dedicat acestei munci și recunoaște că fără prea mare succes ; produsele create ani de zile în secția de prelucrare a produselor horticole, unde 4 cercetători se ocupă exclusiv de sucuri, n-au ajuns în cantități de masă și în totalitate la consumator. Și e paradoxal, sîntem o țară atît de bogată în fructe, atît din flora spontană cît și din cultură, dispunem de întinse livezi. De ce ? Una din cauze (cum am avut din întîmplare cea mai directă confirmare) — lipsa de receptivitate a fabricanților. (Paradoxul e și mai mare cu cît fabricile respective au același for tutelar cu instituția de cercetare — Direcția generală economică horticolă din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare). Reținerile fabricanților — frînă veche în promovarea noului ce nu se pot explica nicicum dintr-un exces de grijă pentru planul și beneficiile întreprinderii și nici măcar doar prin rutină ori abandonarea cu ușurință a luptei cu greutățile inerente însușirii unor noi tehnologii — sînt de multe ori un ricoșeu la reținerile multor comercianți care și-au făcut o conduită din proverbul cu vrabia de pe gard „dacă nu merge la consumator, dom'le, cine răspunde ? !" Și atunci dăm pe piață tot aceleași și aceleași de ani de zile „limonăzi" răsuflate și unele chiar dăunătoare sănătății.

Rediscutînd însă lucid și obiectiv lucrurile, adevărul este că oricît de receptivi ar fi fost atît comercianții cît și fabricanții, tot n-ar fi avut din ce să facă necesarele cantități industriale pentru consum public, din lipsă de materie primă. Adevărul este că fabrici de sucuri și răcoritoare există, s-au construit ori s-au amenajat, în toate orașele mari ale țării, să nu mai vorbim de reședințe de județ, dar ceea ce a mers cu încetinitorul au fost investițiile pentru întreprinderi producătoare de concentrate pentru sucuri și răcoritoare.

Care este situația în prezent, întrebăm, firește, la institutul de profil ? (El însuși beneficiind în ultimii ani de fonduri de investiții pentru un local nou utilat cu laboratoare și stații pilot corespunzătoare, pe platforma Berceni). „Criticați recent la conducerea partidului pentru gîndirea existentă, am elaborat o nouă concepție pe care o socotim mult mai corectă, mai modernă atît din punct de vedere al științei nutriționale cît și din punct de vedere economic, ne informează cercetătoarea Elena Mirea, totodată și secretară a comitetului de partid al institutului. Vom merge numai pe băuturi **absolut naturale** fără adaosuri de extracte de sinteză.

Astfel, ne vom prezenta cu o serie de produse în premieră pentru țara noastră, într-o concepție nouă și anume sucurile pasteurizate din numeroase fructe indigene — mere, căpșuni, cireșe, vișine, pere etc., etc., fără nici un strop de zahăr sau alte substanțe.

„În legătură cu sucurile carbonatate (adică acelea îmbuteliate și impregnate cu bioxid de carbon) pe bază de concentrate naturale, cea mai grea problemă de pînă acum se va rezolva curînd. Nu demult au intrat în producție două linii pentru concentrate de mere — la Rm. Sărat și la Carei — vor intra în funcțiune încă o fabrică de concentrate de fructe dar și cu linii de îmbuteliere la Brașov, trebuia să fie gata în decembrie trecut, e puțin întîrziată iar la 30 septembrie anul acesta avem în plan să dăm în funcțiune stația pilot de sucuri și răcoritoare a institutului nostru, unde vom realiza atît o serie de concentrate pentru băuturi carbonatate cît și o linie proprie de îmbuteliere. O gîndim a fi un model de calitate, toate fabricile din rețeaua noastră vor fi obligate să realizeze același nivel calitativ".

CICI IORDACHE-ADAM ■

La A-15, ca la A-16 și la A-16, ca peste tot

Cine umblă cu interese de piață prin cartierele Titan, Balta Albă și Baba Novac va avea satisfacția să descopere că deși lumea le spune complexelor comerciale, pe bună dreptate și pe bun-simț, „Macaralei", „Ozana", „Sălăjan" ori „Baba Novac", în scripte și pe firmă ele se cheamă soldățește A-7, A-13, A-2, A-15... Ca nu cumva să se supere A pe A și un șef de A pe alt șef de A. Dealtfel nici n-ar avea motive de supărare întrucît între marfa dintr-un A și marfa din alt A deosebiri nu prea se văd. Cum asta e, totuși, altă chestiune, să vedem în chestiunea sucurilor și a răcoritoarelor dacă încap cumva niște nuanțe. La cofetăria din A-15, situată la intrarea Ion Șulea (și în Complexul „Ozana"), ziua de 29 martie ne oferă Quick Cola și citronadă. Marin Tinella, șefa de unitate, crede că lumea preferă Quick Cola din pricină că vinzarea e „la sticlă". După opinia dumisale, citronada e mai bună. A fost la Laboratorul de cofetărie „Mărășești" și garantează pentru rețetă. Că bidoanele cu care se transportă licoarea nu fac o impresie prea bună este de-acum altă problemă.

La intrarea în A-16 (Codrii Cosminului) scrie „Brînzeturi", dar numele nu trebuie să ne tulbure prea tare fiindcă aici afli de toate, cu excepția brînzei. N-am fi drepți dacă n-am observa că Valeriu Pavelescu, șeful unității, se străduiește să fie aprovizionat din belșug cu ce se poate. „Noi nu prea vindem sucuri, zice el, pentru că avem în complex un chioșc care chiar așa se cheamă „Răcoritoare". Am încercat într-o vreme cu ceva căreia i se spune „Mentorit", dar am renunțat. Mi-e rușine de oameni să le vînd o apă colorată. Ei, dacă am avea Pepsi, ar fi altă treabă.

Ceea ce urmează are și harul și amărăciunea evidenței. În fiecare an ni se promite — iar interviurile publicate în pagină sînt mai pline cu promisiuni ca oricînd — și trece anul, se schimbă directorii, se schimbă ce și lumea, dar în cofetării și magazine alimentare găsim aceleași zemuri colorate cu gust ambiguu. Irina Frînculesi, șefa „Alimentarei" din A-15, vinde uneori Quick-Cola dar are probleme cu ambalajele, care nu sînt ridicate la vreme. Nu-i tocmai rău nici nectarul de fructe de fabricație indigenă numai că e concurat de calitatea nectarului de import. La chioșcul de răcoritoare de la A-16 se vinde, firește, citronada cu 8 lei litrul. Trebuie să fii un om cu mult curaj să bei citronadă după ce-o vezi stînd să fiarbă la soare și cu un dop de hîrtie în gîtul sticlei. La Cofetăria Complexului A-14, Nițu Viorica vinde tot Quick-Cola. Mai vinde și Citrom, un suc despre care se spun lucruri frumoase dar care-l confundat cu fostul Ci-Co. La A-7, Cornelia Dragostin, șefa magazinului alimentar, e plină de amabilitate față cu producția fabricilor noastre de sucuri, totuși nu poate să nu bage de seamă că pentru a vinde 10 000 de sticle de Quick-Cola a fost nevoie de 2 săptămîni de răbdare și că o cantitate asemănătoare de Pepsi s-a vîndut într-o zi. Cornelia Dragostin reclamă ambalajul compoturilor de fructe și struguri, îndeosebi al conservelor : tabla e ruginită, banderola e tipărită urît și e lipită de doamne-ajută. Dacă e cineva care vrea ca aceste conserve să nu se vîndă, atunci un fel mai necomercial de a le trimite în magazine nici nu se putea concepe. Tot la A-7, în magazinul specializat de „Răcoritoare" se vinde orice altceva decît sucuri și răcoritoare, cu excepția, desigur, a Quick-ului și cu remarca (privind tot comerțul prost făcut) că pe sticla de Quick scrie uneori Rocola sau nu scrie nimic. Foarte drastic cu unele sucuri e șeful autoservirii „Esplanada" din cadrul Complexului A-6. A primit un timp o zeamă roz cu numele de „Zmeurică". El o vinde fiindcă n-are încotro, fiindcă una comandă și alta primește. Primește, de fapt, ce produce fabrica. Sigur, nu-i frumos să te gîndești cu drag la răul altuia, însă el le-ar da să bea o vreme celor ce-au inventat „Zmeurica" numai apă de-asta roz și alintată.

TUDOR OCTAVIAN ■

Să nu mai batem apa în piuă!

Chestiunea a devenit demult obligație sezonieră : în fiecare primăvară, presa atacă problema sucurilor și răcoritoarelor. Cine urmărește cu atenție dezbaterile similare din ultimele patru sau cinci primăveri, înțelege repede că aspectele problemei au rămas aceleași și că intervențiile presei de fapt nu au rezolvat mai nimic.

Calitatea acestui gen de băuturi nu se poate discuta pe sorturi, întrucît, în domeniul dat, haosul este desăvîrșit. S-au rulat zeci și zeci de denumiri, uneori atractive cînd nu sînt ilogice, dar conținutul sticlelor a rămas mereu același, și parcă de la an la an mai sordid. Și lucrurile, din acest punct de vedere, au ajuns într-un stadiu cînd producătorii trebuie obligați să ne explice cît se poate de limpede din ce se compune un suc. Și asta încă nu este destul. Multe produse au fost lansate cu zarvă mare și în foarte puțin timp și-au pierdut pe drum calitățile inițiale, afirmate la prima șarjă de fabricație. Cu alte cuvinte, producătorii trebuie obligați, de asemenea, să respecte rețetele anunțate. Astăzi, dimpotrivă, ei nutresc ferma convingere că pot înlocui un component al unei rețete cu altul după cum îi taie capul și fantezia și după cum s-au aprovizionat cu materii prime, cu toate că nu le-a dat nimeni mandat să se joace cu sănătatea și bunăvoința noastră. Felul tacit cum a fost izgonit zahărul din totalitatea sucurilor și răcoritoarelor, interpretîndu-se abuziv recomandări firești de cumpătare, este grăitor. Copiii, mai ales, se îndepărtează pe zi ce trece de sucuri și asta probează mai bine decît orice faimentul lor.

Pe de altă parte, ca o consecință a drumului întortocheat dintre fabrică și punctele de desfacere, foarte multe sucuri și răcoritoare ajung în comerț alterate. Trebuie spus că pe alte meleaguri asemenea defecțiuni le rezolvă justiția. În schimb, noi trebuie să înfruntăm orice risc sanitar și să-i ajutăm pe producători și comercianți să-și facă planul. Nu numai o dată pătrund în comerț sticle cu suc pe care s-a așternut un praf gros și elocvent în ce privește vechimea lor. Nu numai o dată, în cofetării, mesele sînt încărcate de sticle din care consumatorii nu au îndrăznit să bea mai mult decît un gît de lichid dubios. E semnul cel mai sigur că la cofetăria în cauză se desfac sucuri alterate. Vînzătorii știu despre ce este vorba, dar nu le pasă. Cînd încerci să protestezi, ești apostrofat obraznic : și ce, vrei să le plătesc eu ?! Într-adevăr, doi sau trei lei nu e mult, dar a deposeda un cetățean de doi sau trei lei prin asemenea procedee se numește escrocherie. Ea nu se răsfrînge asupra prestigiului unui derbedeu care nu-și respectă clienții, ci asupra firmei sub care însul în cauză își îngăduie chiar orice. Și această firmă, din cînd în cînd faptul să cuvine reamintit, reprezintă societatea noastră. Producătorilor trebuie să li se impună să marcheze pe sticle, cu exactitate, data fabricației sucului și termenul lui de valabilitate. Dar cu asta ajungem la legi care nu funcționează pentru gestionari cu protecție și pile, sau la dispoziții de-a dreptul uitate chiar din ziua emiterii lor.

Din experiența cu alte produse, știm că pentru producătorii noștri de bunuri îmbutelniate este extraordinar de greu, dacă nu chiar imposibil, să aplice drept și curat o etichetă pe o sticlă oarecare. Dar nu trebuie să desperăm. Trebuie să-i ajutăm pe producători să învețe măcar din experiența vecinilor noștri, de la care ne parvin sucuri de calitate statornică și, mai mult, îmbuteliate cu o acuratețe apetisantă. Apoi, nu o dată, sticlele noastre ajung la consumator îngălate într-un slin gros și respingător și înghesuite în navete pline de noroi și de jeg. În interiorul recipientelor colcăie depuneri și corpuri străine, stîrnind în noi bănuiala, nu departe de certitudine, că nu au fost spălate cu anii.

În sfîrșit, o problemă mai delicată și numai aparent colaterală fondului se arată a fi însuși prețul sucurilor. Cu o consecvență demnă de cauze mai bune, prețul lor e fixat așa ca să nu fie niciodată rotund și vînzătorului să-i rămînă întruna un rest oarecare. Și vînzătorii sînt mereu în criză de mărunțiș. Nu ne antrenăm în calcule, țelul nostru nefiind acela de a dovedi că sîntem tari la aritmetică. Dar pe calea aceasta, dintr-o prestație menită să satisfacă nevoi și gusturi cetățenești, comerțul de sucuri a devenit o mare afacere. Omul de la tonetă sau omul din chioșc au devenit personaje distincte ale societății noastre, cu maniere, citește obrăznicii, și profituri distincte. Nu întîmplător, majoritatea chioșcurilor și tonetelor specializate au căzut pe mîna unor plăvani dubioși și suspecți. Aceeași cîudățenie grevează prețurile înghețatei, patiseriilor sau al altor mărunțișuri alimentare desfăcute prin improvizațiile urbane numite tonetă sau chioșc. Încît, pentru cine studiază cu atenție lucrurile, ideea unei rețele cu canale de dirijare a beneficiilor frauduloase ferm orientate plutește în aer.

Oricum, rădăcina problemei sucurilor și răcoritoarelor rămîne în sectorul de fabricație. Și în primăvara aceasta avem nevoie de fabrici de sucuri și răcoritoare, nu de fabrici de promisiuni. Altfel, este preferabil apa minerală sau apa de la cișmea, simplă, rece și sănătoasă.

MIHAI PELIN ■

Opinia unui alegător

Nu avem nimic de ascuns

Pledez iarăși pentru discutarea liberă și nestînjenită a tuturor problemelor care ne preocupă în viața de toate zilele și mai ales pledez pentru respingerea categorică a **falsei vigilențe** în numele căreia păstrăm secrete cunoscute de toată lumea chiar și de copii de grădiniță sau păstrăm secret în jurul unor chestiuni exact față de cei care, oricum, trăiesc aceste **secrete false** în viața lor de fiecare zi. Într-o școală anume se petrec fapte reprobabile, chiar fără precedent se pare pînă azi și nu numai în localitatea respectivă, școala întreagă cunoaște aceste fapte, cartierul întreg le cunoaște, orașul întreg le cunoaște, însă noi tăcem public și exact ca în povestea cu omul care a ouat un ou de gîscă iar după aceea s-a așezat să-i clocească, zvonul se rostogolește ca un bulgăre de zăpadă și cu contribuția fanteziei prodigioase a **mahalalei**, nu fizice, ci spirituale, se ajunge la un adevărat coșmar social. De ce e nevoie de această falsă grijă pentru, chipurile, puritatea ozonală a atmosferei dacă, în fapt, tocmai pe această cale, a **„secretului"** se ajunge la grava poluare a acelei atmosfere ? Dar există savante cercetări și studii de psihologie și sociologie care infirmă violent o astfel de **politică struțistă**, ca să formez și eu un cuvînt, într-un spațiu în care și poluarea limbii a devenit o chestiune la ordinea zilei.

Pot eu să mă fac că nu știu nimic despre nimic cînd de la proprii mei copii la vecinii de stradă și confrații de slujbă toți mă întreabă și se întreabă ce e adevărat și ce nu e adevărat într-o chestiune care a ajuns subiect la scara unor **mari colectivități** ?

— Ce știi despre **insecte** ? — mă întreabă un țăran la Slătioara și eu zic că nu știu nimic.

— Nu se poate, se îndoiește el elegant dar și cam nemulțumit de lipsa mea de încredere în el ; adică, bine dragă tovarășe, dumneavoastră care stați la centru și le știți pe toate, de ce n-aveți încredere în mine ? Eu nu trebuie să știu ce e adevărat și ce e zvon ? !

Are sau nu dreptate acest țăran să știe ce e cu insectele, — el vrea să spună secte — fiindcă nu el a lansat zvonul ? Are, pentru că el acum a ajuns să-și ducă copiii la școală exact ca orășanul care are grijă să-i treacă strada foarte aglomerată.

Societatea noastră este o societate puternică, cu temelii foarte puternice, ne află la aproape patruzeci de ani de la preluarea puterii de la burghezie, noi sîntem stăpînii și proprietarii și beneficiarii acestei lumi, cum ne putem închipui că dacă arătînd că într-un loc sau altul s-au produs niște abateri grave, periclităm temelia de beton a acestei societăți ? Ar însemna atunci să acreditîm ideea că noi înșine nu sîntem siguri de temelia edificiului nostru și îl considerăm atît de fragil încît credem că el se poate clătina dacă spunem pe nume unui fapt antisocial.

Vine un caricaturist tînăr, născut și crescut și educat și format și diplomat în spațiul spiritual socialist, în **regimul nostru**, cum se spune, vine, zic, un caricaturist tînăr și satirizează situații comice sau ilustrînd oportunismul, lichelismul politic, lipsa de răspundere, prostia chiar, situații care se petrec și la noi, în socialism, pentru că nimeni n-a dat sau nu ne-a dat nouă, constructorilor socialismului nici rețeta infailibilității, nici adeverința capabilă să ne dispenseze brusc de atîtea tare omenești chiar și de prostie (data viitoare îmi propun să vorbesc despre **forța prostiei**) și imediat intră în funcțiune vigilența și în loc să ne bucurăm că un tovarăș al nostru cu spirit de observație ne atrage cu umor atenția asupra unor erori, intrăm în alertă, ne uităm la bietul caricaturist cu niște ochi păgîni care **îngheață puțul**, vorba lui Caragiale și sîntem gata să suspectăm și propria noastră satisfacție.

— Domnule, băiatul are dreptate, ne-a prins bine, zic eu cuiva, bucuros că, în sfîrșit, după atîta propagandă aforăitoare în favoarea satirei apare un caricaturist politic, vreau să spun implicat în viața social-politică așa cum cer documentele de partid pe care le-am aplaudat atît de frenetic.

— Da, zice amicul căruia îi destăinuiesc bucuria, da, însă e bine să vedem unde duc aceste caricaturi, ce efect au ele la public, ce spune atunci publicul despre noi, cum ne judecă.

— Care **NOI** ? întreb eu, publicul nu e **NOI** ? Numai **noi** doi sîntem noi ? Adică constructorii societății noi ? Publicul nu e și el constructorul noii societăți ? Cum, adică, ne judecă pe **noi** ? El, publicul, nu se autojudecă în același timp ? De unde convingerea că **numai NOI care sîntem puși să aprobăm expoziția** lui de caricaturi sîntem vizați în această expoziție ? De unde elitismul acesta social ? Dar el, caricaturistul se referă la toată lumea, deci la întreg publicul care e alcătuit din constructorii societății noi și acest public recunoaște cinstit că artistul are dreptate. **Noi** trebuie să îndreptăm lucrurile care merg prost, nu să ne supărăm pe artist că le arată. Nu el artistul e autorul erorilor pe care le satirizează ci **noi**, atunci să ne supărăm pe noi și să punem mîna să îndreptăm lucrurile. Dacă artistul ne arată ce e bine și ce nu e bine nu înseamnă că acest bine sau acest rău nu există. De ce ne ținem secret și ce ținem secret ?

Nu e mai firesc, mai democratic, mai cinstit, mai în spiritul politicii noastre comuniste să spunem lucrurilor pe nume cu fruntea senină, cu privirile senine, cu gura deschisă, decît să tot șoptim între noi și cînd e vorba să spunem ce avem de spus să ne îmbățoșăm de falsă vigilență ? !

Cine nu știe că șoapta e mai puternică și mai periculoasă decît vocea limpede și clară și decît rîsul cu toată gura gîlgîitor, aducător de sănătate ? !

DINU SARARU ■

Ce se ascunde sub paravanul „sacrificărilor din necesitate" ?

Nu ne propunem să dăm sfaturi celor care știu mult mai bine decît noi cum trebuie crescute și îngrijite animalele. Dar avem dreptul și datoria să ne spunem părerea, să reținem atenția celor vizați ori de cîte ori ne sesizăm de fapte care contravin bunului mers al zootehniei, care lezează, în ultimă instanță, interesele noastre, ale tuturor.

Așadar, apropo de „sacrificările din necesitate". Se mai întîmplă — nu este nimeni absurd — să se schilodească vreun animal și așa, din senin : alunecă într-o rîpă, își rupe un picior, se mai împung cornutele între ele... Chiar să eviți orice „accident" de acest fel nu este prea simplu. În asemenea situații, evident, „sacrificările din necesitate" sînt indiscutabile. Din păcate, însă, sus-numita formulă a devenit pentru unii factori din zootehnie un ciudat paravan, în spatele căruia se încearcă ascunderea a tot felul de consecințe grave ale necinstei, neglijenței, indolenței sau nepriceperii. Să ne fie iertată indiscreția de a privi dincolo de un asemenea paravan, dar zootehniștii care încearcă să se „scuze" prin asemenea procedee o fac prea... de oaie ! Nu mai departe, șeful fermei zootehnice a C.A.P. Obreja, județul Caraș-Severin, Nicolae Căprioru — cercetat în prezent de către miliție, împreună cu alți complici, pentru sustrageri de oi din turma cooperativei — a recurs și el la paravanul „sacrificării din necesitate", însă în realitate a fost vorba doar de „necesitatea" rotunjirii substanțiale a turmei personale de oi pe seama avutului obștesc, căruia i-a fost provocat, astfel, un prejudiciu de circa 80 000 lei.

La C.A.P. Corbița, județul **Vrancea**, **„necesitatea" sacrificării celor 22 bovine** a fost determinată de o cauză care provoacă și prin alte părți pagube însemnate, cauză care ar trebui să alarmeze mai profund factorii de răspundere din acest important sector al economiei și anume **neglijența**. Astfel, îmbolnăvirea bruscă a celor 22 bovine și recurgerea la sacrificarea lor a fost determinată de **intoxicarea cu substanțe chimice**. Într-adevăr, așa cum au stabilit cercetările, tractoristul **Dănuț Guțan**, care transportase cu o zi înainte cu remorcile îngrășăminte chimice, a transportat, cu aceleași remorci, fără să înlăture substanța toxică rămasă după descărcare, și furajele pentru animale.

Douăzeci de bovine au fost sacrificate recent „din necesitate" și la C.A.P. Silistraru, din județul Brăila. Nimeni n-a știut, inițial, ce se întîmplase cu bietele animale care, la puțin timp după ce au fost hrănite cu furaje proaspăt tocate, au început să se chircească, să nu se mai poată ține pe picioare, dînd semne că se află în pericol. După sacrificare, s-au descoperit în stomacul și intestinele acestora bucăți de sîrmă și pietriș, care le provocaseră leziuni ucigătoare. Specialiștii de la alte unități similare atrăseseră prin presă și la televiziune atenția asupra consecințelor pe care le pot provoca animalelor bucățile de sîrmă provenite de la balotii de furaje, tocați fără o prealabilă măsură de recuperare a metalului și a altor corpuri străine și periculoase, dar cei de la C.A.P. Silistraru n-au recepționat asemenea „semnale" după cît se pare.

Așadar, paravanul „sacrificărilor din necesitate" a devenit prea transparent pentru justificarea unor mentalități atît de păgubitoare.

MIHAI GROZAVU ■

ŞAH

Ce gîndesc candidaţii?

Lumea şahistă trăieşte faza cea mai disputată, cea mai plină de spectacol a unui nou campionat mondial.

Sînt cunoscuţi toţi pretendenţii la titlul mondial. Cine va fi acela care va ajunge să-l întîlnească pe Anatoli Karpov, cel care a obţinut „pe hîrtie la masa verde" titlul de campion mondial, în anul 1975, prin neprezentarea lui Fischer, menţinîndu-l pînă astăzi ? Cine va înfrunta pe tînăra campioană mondială în anul 1984 ?

Ediţii de-a rîndul lupta pretendenţilor la coroana mondială a avut loc sub forma unui turneu al candidaţilor, jucătorii străini neputîndu-şi manifesta şi apăra corect şansele în faţa numeroşilor jucători sovietici veşnic prezenţi, solidari şi cointeresaţi în menţinerea supremaţiei mondiale în şah.

Neînchipuit de anevoiasă a fost „starea de asediu" dusă de Fischer împotriva regulamentului internaţional ! EL, doar el, Fischer a obţinut după interminabile proteste, tratative şi retrageri ostentative din turneele interzonale ca lupta pretendenţilor la titlul mondial, în cele din urmă, să se desfăşoare în spirit olimpic (învinsul este eliminat) în trei faze : sferturi, semifinale şi finala meciurilor candidaţilor (care desemnează şalangerul campionului mondial). În prima etapă se joacă 10 partide, în cea de-a doua 12 partide la masculin şi 10 partide la feminin, iar în cea de-a treia etapă 16 partide la masculin şi 12 partide la feminin. Dacă survine egalitatea se mai joacă încă 4 partide suplimentare.

Este bine cunoscut numele lui Victor Korcinoi (Elveţia), produs al şcolii de şah sovietice, şalangerul ultimelor două ediţii ale campionatului mondial, învinsul veşnic pus pe proteste şi comentarii în faţa lui Karpov. Botvinnik spunea „Korcinoi este un luptător excepţional. El se aruncă asupra adversarului cu curaj, dar în acelaşi timp, îşi înregistrează bine greşelile".

La 26 martie, la Bad Kissingen (R.F.G.) Korcinoi îl va întîlni pe multiplul campion al Ungariei, pe binecunoscutul mare maestru Lajos Portisch, cel care începînd cu anul 1974 reprezintă o prezenţă activă în meciurile pretendenţilor. Desigur Portisch este nemulţumit de tragerea la sorţi, dar nu o mai poate modifica întrucît a făcut-o deja prin protestul depus împotriva preşedintelui F.I.D.E. la Congresul de la Lucerna, prin care solicita ca bileţelele din urnă să conţină nu numere, ci numele jucătorilor, pentru că el este Domnul Portisch ! !

Cel de-al şaselea campion mondial, Vasili Smislov revine în lupta pentru titlul suprem la douăzeci de ani de la cîştigarea acestui titlu, fiind un exemplu de longevitate sportivă !

La Velden (Austria) va avea loc meciul dintre Smislov şi marele maestru vest-german Robert Hübner, care de astă dată trebuie să ţină seama de adversar, deşi la tragerea la sorţi a refuzat să participe, neinteresîndu-l, deoarece „nu-i place să-şi dăruiască timpul degeaba"...

La Alicante (Spania), începînd cu data de 3 aprilie Torre, tînărul mare maestru filipinez, va juca împotriva lui Zoltan Ribli (Ungaria), cîştigătorul turneului interzonal de la Las Palmas, cunoscut iubitorilor de şah din România de la turneul zonal de la Herculane. Ce mare păcat că marele maestru român Mihai Şubă n-a reuşit să-l secundeze în clasament, din cauza unei jumătăţi de punct, pe Ribli la Las Palmas, aşa cum o făcuse, spre bucuria noastră, la zonalul de la Herculane !

Ce pronosticuri s-ar putea face ? Se va adeveri declaraţia lui Garri Kasparov făcută înaintea începerii meciului său cu Alexandr Beliavski : „Lupta în meciurile pretendenţilor la titlul mondial de şah se va da cu precădere între tinerii mari maeştri" ?

Ce îşi va spune cuvîntul de astă dată ? Memoria variantelor, iniţiativa sau aşteptarea, stările emoţionale ori calmul, duelul psihologic sau rezistenţa fizică, tactica ori strategia, sau poate gîndul lui Reti, care considera că : „în ideea de şah şi în dezvoltarea gîndirii şahiste se reflectă imaginea luptei intelectuale a gîndirii".

MARGARETA MUREŞAN

P. S. Şahiştii şi iubitorii şahului au citit, desigur, în numărul trecut numele „Boussis" aşa cum era şi normal : „Byssis", precum îl cheamă, precum l-a surclasat Fischer nu de mult şi precum transmiterea materialului nostru prin telefon n-a putut reţine corect.

Prin telefon de la trimisul nostru.

UN DEBUT CU TOTUL NESATISFĂCĂTOR

Belgrad, 30 martie : Selecţionata olimpică a României a debutat cu totul nesatisfăcător în preliminariile JO '84, pierzînd la scor, 1—4, partida cu echipa similară a Iugoslaviei. Rezultatul meciului de la Belgrad reprezintă practic aspectul partidei, jucătorii iugoslavi învingînd net, de o manieră categorică, atestată atît de numărul mare de ocazii la poarta lui Speriatu, cît şi de modul cum au acţionat în teren, cum au conceput şi organizat jocul propriu-zis. Partida n-a avut decît circa 30 de minute de echilibru, încheiate cînd Radu s-a aflat la un pas de... 2—2, dar a ratat dintr-o poziţie favorabilă. Această perioadă a marcat eforturile mai susţinute ale lui Irimescu, Donose, Şoiman şi Bărbulescu, reprezentativa noastră olimpică reuşind să-şi creeze cîteva bune ocazii de gol, datorate în special imoingerii jocului în jumătatea adversă, un „risc" pe care l-a acceptat însă abia la 0—2 ! În rest, indeosebi în prima repriză, am avut impresia că antrenorii Staicu şi Frăţilă încearcă să redescopere „betonul", lăsîndu-i în faţă doar pe Şoiman şi Iordache, cărora se căuta să li se adreseze mingi foarte lungi şi fără speranţe. Cum însă apărătorii noştri au gafat adesea (Speriatu, M. Marian, Pană, Cazan chiar), după un început calm, gazdele s-au impus tot mai net, învingînd detaşat şi pe merit.

Revenirea de după pauză a fost mai curînd determinată de ruşinea unei înfrîngeri la scor. Să nu învocăm numai momentul psihologic al minutului 75 (cînd Radu a ratat şi Jivkovici, pe contraatac, a ridicat scorul la 3—1), să ne gîndim mai ales la jocul cu totul păgubos, învechit, practicat de formaţia noastră. Echipa olimpică a antrenorului Staicu a fost formată, se spune, pentru împlinirea unei performanţe : calificarea la Jocurile Olimpice. S-a renunţat la ideea alcătuirii unei formaţii tinere, de perspectivă (aşa cum au procedat iugoslavii), pentru acest scop. Ce fel de performanţă şi-a propus, s-a văzut foarte bine, a suferit o înfrîngere la scor din partea unei echipe a cărei medie de vîrstă a fost mult scăzută faţă de cea a formaţiei noastre. Sigur, nu sîntem decît la începutul jocurilor de calificare, n-am disputat decît o singură partidă şi mai sînt încă foarte multe de jucat. Ceva însă trebuie să se schimbe. Ne gîndim, în primul rînd, la necesitatea remanierii formaţiei în ideea schimbării totale a opticii de joc şi a stării de spirit.

Gheorghe Staicu, necăjit că nu l-a putut folosi pe argeşanul Nica, accidentat, îl acuza, după meci, pe Speriatu de primirea a trei goluri parabile. Este adevărat. Speriatu n-a apărat nici pe departe aşa cum a făcut-o în acest început de campionat la echipa sa de club, dar explicaţia antrenorului nostru ni se pare cu totul insuficientă, ea neluînd în consideraţie jocul foarte slab al întregii noastre formaţii, slăbiciunile ei, lipsurile. Atît pentru această transmisie, voi reveni săptămîna viitoare.

DUMITRU GRAUR

•

Tot miercuri, la Timişoara, dar într-un meci amical, prima reprezentativă de fotbal a României a cedat, 0—2 (0—1), selecţionatei similare a Iugoslaviei. Fără a dramatiza, n-a fost decît o partidă de verificare, e cazul să arătăm că, mai ales în prima repriză, jocul tricolorilor a fost slab. Sperăm că antrenorii Lucescu şi Rădulescu vor trage învăţămintele de rigoare, eşecul de la Timişoara fiind un avertisment serios înaintea întîlnirii cu Italia, de la 16 aprilie. Vom reveni.

Amintiri de la Craiova

Scriu aceste rînduri, de fapt le dictez, după ce am trecut Dunărea şi mă îndrept spre Tulcea, urmărit de fantastica victorie a celor pe care i-am iubit de mult, cît am putut i-am ajutat şi iată-i acum în elita fotbalului european : admirabilii echipieri ai Universităţii Craiova. Văd că unii colegi din presă, spre deosebire de alte dăţi cînd căutau să acopere adevăruri, acum au tăria şi colegialitatea să spună multe din cele care au stat la temelia afirmării internaţionale fără precedent a unei echipe româneşti. Sînt întrebat citeodată de oameni de ce nu mă mai bat atîta pentru Craiova şi de ce îmi place să mă lupt pentru dreptatea minunatei şi pătimitei echipe care e Rapid Bucureşti. În primul rînd, fac alci afirmaţia că le iubesc pe amîndouă — şi pe Universitatea Craiova, şi pe Rapid Bucureşti — dar a iubi nu înseamnă a fi prezent neapărat la praznic, ci a lupta pentru binele a ceea ce iubeşti cînd e nevoie de lupta ta şi de iubirea ta. Îi iubesc pe olteni şi piteştenii care, într-un cor imens mi-au cerut să cîntăm **Cîntec pentru Oltenia**, şi l-au cîntat alături de noi, deşi cu cîteva luni în urmă i-au cotonogit pe olteni pe terenul din Piteşti. Iar unii oameni de ordine au şi lovit jucători olteni întrînd în teren, spre exemplu, ca să-l pedepsească pe Irimescu — ceea ce e totuşi fără precedent în istoria fotbalului românesc. Peste tot luptele interne s-au aplanat şi toată lumea vrea ca Universitatea Craiova să ia Cupa U.E.F.A. Şi noi dorim aceasta, chiar şi noi care am crezut că e imoral că în 1982 Universităţii Craiova i-a fost luat dreptul de a concura la cîştigarea Cupei României. Cei care au făcut nedreptatea, care au ofensat cea mai bună echipă de fotbal din România, una din cele mai bune din Europa — Universitatea Craiova — mai au şi puterea acum să se prefacă ridicol, că se bucură de victoria Universităţii. Înţeleg vorba lui Marghiloman că în România nu-i avantajos să ai duşmani pentru că de îndată ce îi învingi îţi devin prieteni. Totuşi, cineva ar trebui să plătească erorile. Şi nu de alta, ci pentru că dacă nu există o justă răsplată pentru bine şi rău, oamenii se vor obişnui să facă mai ales rău, întrucît e şi mai la îndemînă şi nici nu există nedreptate cînd se confirmă că ai făcut rău.

Dar ca să răspund la întrebarea de ce ţin cu Rapid tocmai cînd Craiova e în Cupa U.E.F.A., am să fiu explicit. Mi se pare că e moral să ţin cu cei care, în modestia lor, în truda lor de fiecare zi, în patriotismul lor nemachiat, netrucat, neastîmpărat sînt marea oştire română, sînt sacrificaţii tuturor momentelor de cumpănă, sînt cei care pot greşi mult pentru că iubesc mult şi fac mult. Între cele două iubiri ale mele, Craiova şi Rapid, n-am să mă duc la Lisabona cu Universitatea, deşi băieţii de la Craiova cred că le port noroc şi mă roagă să merg cu ei, ci am să rămîn în ţară, ca eventual să-i văd pe cei mai frumoşi dintre amăriţi, rapidiştii, care sînt sîngele fotbalului românesc. Fără rapidişti, fotbalul nostru ar fi fost, de-a lungul deceniilor, un joc de salon şi o încrucişare rîioasă de papioane. Rapid reprezintă elementul vital, sărăcia care nu se mulţumeşte cu condiţia ei şi nici nu vrea să fie privită cu milă. Rapid reprezintă galeria care crede în permanenţă că indiferent cine ar cîştiga cupa intercontinentală tot Rapid este cea mai bună echipă. Rapid e însăşi iubirea, adică absurditatea ajunsă la sublim. Cînd Rapid va deveni campioana României, mă voi retrage şi voi lăsa la praznic scaunul gol pentru cine se va nimeri să aibă poftă de mîncare şi de un spriţ în cinstea victoriei. Acum, mă mai duc la Rapid să-mi urle nebunii în ureche, să-mi mănînce unul seminţe de dovleac pe poalele pardesiului, să mă strige unul cu o voce răguşită din partea aialtă a tribunei : Bine ai venit, mă, Adriene ! Mai las-o dracului, mai vino şi pe la noi ! Mă voi duce la Rapid, în locul unde joacă echipa aceasta şi nu la Lisabona, unde pleacă să nu fie învinsă iubirea mea pe viaţă, iubirea tuturor alor mei, a tatălui şi-a lui fiu-meu, Universitatea Craiova.

Am promis că voi scrie cîteva rînduri despre cum a fost la Craiova, amănunte, anecdote. Întîi de toate că am stat între doi oameni între care mi-a fost drag să stau, generalul Nicolae Stan, vicepreşedinte al C.N.E.F.S., şi Nadia Comăneci. Ne obseda gîndul că nu putem rezolva cu centrări pe sus lupta în favoarea noastră. Aşa a şi fost. Golul s-a marcat cu pictorul, iar nu cu capul, pentru că, era clar, careul nu putea fi dominat decît de Briegel. Cămătaru nu are voie să fie păcălit de tehnicieni că ştie să joace numai cu capul. La ora de faţă, el este un tehnician de mare fineţe şi-n jocul pe jos mi se pare la fel de periculos ca şi în cel pe sus.

Dar amuzantă a fost prezenţa la meci a Nadiei Comăneci. În primul rînd că Nadia habar n-are de fotbal şi, în al doilea rînd, că îl iubeşte totuşi. Atît de scumpă şi de simpatică era, încît, la un moment dat m-a întrebat :

— Auzi, dar de ce fug ăia toţi în partea aia ?

— Păi, dacă acolo este mingea !

— Aha, aşa se face ? Auzi, dar Gheorghiţă care e ? m-a întrebat.

— Care Gheorghiţă ? !

— El, care Gheorghiţă ! Gheorghiţă Geolgău !

— Va să zică mă întrebi de băieţi !

— Dar ce vrei, să te întreb de fete ?

I l-am arătat pe Gheorghiţă, iar cînd Gheorghiţă, în al cărui destin, cînd era mic de tot, am crezut — şi iată că nu-i rău — a ratat ocazia aia mare cît toată Cupa U.E.F.A., îmi venea să urlu. Dar Nadia :

— Uite-l pe Gheorghiţă !

— Fi-ţi-ar Gheorghiţă să-ţi fie ! Uite-l c-a ratat !

Dar Nadia m-a întrebat :

— Cum a ratat ?

— Adică trebuia să dea mai jos, să dea gol !

— De ce a dat sus ?

Ce să-i mai răspund ? ! Am dus-o la Gheorghiţă după meci. Au fost destul de timizi unul cu altul. Gheorghiţă se uita, bineînţeles, în sus. Căuta încă locul de unde să mai rateze o dată.

Pe de altă parte, Nadia, deşi făcea pe sportiva, pe grozava, a început să dîrdîie.

— Ce ai, Nadia ? am întrebat.

— Am să-ţi spun ceva : eu nu sînt friguroasă, dar mi-e frig de nu mai pot.

Şi nu era o zi friguroasă. Lasă că atîţia care au felicitat-o în toate ocaziile cînd a adus titluri mondiale în România puteau să-i ofere o haină. Dar l-am rugat pe prietenul şi colegul meu, Constantin Balacciu, să se ducă repede să-i aducă un palton, s-o înfofolim. Aşa, Nadia s-a mai potolit şi a putut să constate o chestie pe care probabil nu a observat-o pînă acum, — „la fotbal ăştia fug tot timpul". Iar cînd a început rumoarea galeriei craiovene, s-a apropiat de urechea mea şi mi-a zis :

— Mamă ! Ce strigă şi ăştia ? ! S-a făcut piciea de găină pe mine !

După aia m-a întrebat care e Balaci.

— Numărul 8, am zis eu.

Zece minute Nadia s-a mirat cum de optarul este Balaci, cînd ea auzise şi ştia că arată altfel. Apoi, mai tîrziu, m-am lămurit că ea se uita la optarul vest-german.

— Auzi ? Dar Mircea o fi pe aici ? m-a întrebat.

— Uite-l în spate !

Cînd a dat cu ochii de Lucescu, Nadia s-a fisticit, nu a mai avut naturaleţea de dinainte. Oricum, avea o tensiune emoţională formidabilă. Şi mă uitam la ea şi nu-mi puteam imagina cum într-o fiinţă atît de fragilă, atît de frumoasă, atît de inteligentă şi atît de copilărească s-a concentrat atîta energie morală de-a lungul unor mari competiţii pe care le-a bătut, devenind cea mai bună sportivă română a tuturor timpurilor. Nadia, Nadia ! Dacă ai şti dumneata cît m-ai liniştit la meciul Universitatea Craiova—F.C. Kaiserslautern cu candoarea dumitale absolută, cu umorul copilăros şi cu încrederea că pînă la urmă va marca Gheorghiţă, deşi Gheorghiţă ieşise de mult din joc ! De fapt, Gheorghiţă este toată Universitatea Craiova.

În noaptea de dinaintea meciului, m-a vizitat în camera în care stăteam la hotelul Jiul, Mircea Lucescu. Mare păcat îşi fac unii colegi ai mei înjurînd aiurea pe acest om extraordinar, cu o minte clară şi cu o competentă dorinţă de a face bine fotbalului românesc. Şi eu îl bănuiesc pe Lucescu de anumite „inteligenţe" prea practice. Şi eu cred că nu e totdeauna obiectiv. Şi eu cred că îl tentează citeodată prea mult să joace prea puţin pe poartă. Dar, în esenţă, acum, la cîrma naţionalei se află un om deosebit, un om cu care se poate sta de vorbă serios, un om care ştie să asculte vocea oamenilor, un om care e departe de orice prejudecată, un om care — ajutat de un sistem corespunzător şi de nişte organe de decizie într-adevăr decise — va putea conduce strălucit, sub raport tehnic, fotbalul românesc. I-am iubit şi pe alţi antrenori. Nu voi uita niciodată că un antrenor român de superclasă s-a numit şi se numeşte Constantin Teaşcă. Nu voi uita niciodată că am crezut şi cred că Viorel Mateianu este un mare antrenor şi că dacă mîine mi s-ar cere să fac o echipă, pe Mateianu l-aş pune s-o conducă. Dar nu voi putea să nu observ că acest Mircea Lucescu, format, ca şi Cornel Dinu, la şcoala de oameni inteligenţi şi serioşi a Clubului Dinamo, înţelege în profunzime misiunea sa. Evident, şi eu l-am criticat pe Lucescu cînd am crezut că a greşit. Aşa cum i-am criticat şi pe Balaci şi Cămătaru, cînd mi s-a părut că fură fotbalul şi luptă împotriva intereselor oltenilor. Dar cînd unii ziarişti s-au năpustit cu o nedreaptă şi incalificabilă furie împotriva lui Cămătaru, creîndu-i-se acestuia grave complexe psihice, îmbolnăvindu-i psihic, am considerat de datoria mea să sar de partea lui Cămătaru să-l apăr, să-i dau posibilitatea să răspundă atacurilor împotriva sa, şi să-l ajut, cu puterile mele, în felul meu şi prin articolele mele, să dovedesc că în fotbalul de performanţă cel mai bun vîrf central pe care-l are România de azi, Rodion Cămătaru. Şi eu am crezut că Balaci a fost şi este uneori egoist. Şi eu consider că Balaci nu ştie încă să fie disciplinat. Dar n-am putut să nu observ că Balaci este, de ani de zile, cel mai bun fotbalist român. Şi eu am fost supărat pe Costică Ştefănescu. Şi aveam mai multe motive decît unii care n-au contribuit cu nimic la limpezirea vieţii lui, că şi el şi alţi olteni s-au purtat cu mine nedrept şi cinic, ca şi cînd nu eu aş fi fost acela care, de zece ani, în planul gazetăriei — şi nu numai atît — am pus umărul, mi-am pus numele şi-am făcut chiar sacrificii personale în slujba Universităţii Craiova. Dar Costică Ştefănescu joacă astăzi mai bine decît Beckenbauer ieri. Mircea Lucescu îmi spunea în noaptea de 15 spre 16 martie că dacă Universitatea Craiova nu bate Kaiserslautern, România nu poate bate Italia. Nu l-am auzit pe Lucescu spunînd o singură vorbă împotriva nedreptăţilor pe care i le fac unii gazetari şi m-am bucurat să recunosc în el un fair-man.

Aş mai avea de spus doar că echipa de reporteri al revistei Flacăra a primit cu plăcere propunerea conducerii judeţului Dolj de a se ocupa de editarea programului de meci Universitatea Craiova—Benfica Lisabona din 20 aprilie.

Totodată, Cenaclul Flacăra a primit cu aceeaşi plăcere invitaţia de a fi prezent în preziua meciului, în ziua meciului şi după meciul cu Benfica Lisabona în capitala de astăzi a fotbalului românesc, Craiova.

Eu cred că o victorie sportivă poate determina în întreaga societate o stare de spirit pozitivă. Multe necazuri au trecut în planul doi, multe din cozile de la benzină au devenit mai suportabile după victoria craiovenilor. Iată de ce a sorîjini Craiova înseamnă a sorîjini consolidarea în climatul social românesc a unei stări bune de care e atîta nevoie.

Oltenia, eterna Terra-Nova,
Un cîntec are astăzi şi-n priviri.
Hai, Universitatea, hai Craiova,
Tu, campioana unei mari iubiri !

ADRIAN PĂUNESCU

Europenele bat la ușă

Un examen greu pentru boxul nostru

Mărturisim cinstit că de la masa presei am urmărit cu strîngere de inimă derularea galelor din cadrul turneului internațional „Centura de aur", desfășurat timp de o săptămînă în Palatul sporturilor din Capitală. Cauzele scepticismului nostru au fost determinate de declinul mișcării pugilistice internaționale și, mai concret, de schimbările importante care s-au petrecut nu demult la conducerea federației noastre de specialitate (venirea unui nou responsabil, Mihai Trancă, și reducerea la conducerea lotului național a lui Ion Popa). După cum se știe, un nou conducător de federație are nevoie de timp pentru a-și impune gîndurile, chiar dacă cel solicitat, cum este cazul lui Mihai Trancă, nu s-a aflat departe de „groapa cu lei". Dacă mai adăugăm faptul că, odată cu secretarul federației, a fost readus ca antrenor federal cunoscutul Ion Popa, putem foarte ușor să realizăm care era starea boxerilor noștri înaintea gongului inaugural.

Ceea ce dorim să reamintim acestor inimoși specialiști este faptul că boxul se bucură la noi de mare audiență la public și că ei au datoria sfîntă de a nu uita nici o clipă acest lucru. Astăzi publicul mai vine la box cu ochii închiși, dar ne întrebăm pînă cînd ? După noi, nu este departe ziua cînd spectatorul va răspunde absent, chiar la un turneu intitulat „Centura de aur" ! Pentru că acel care crede că au fost uitate primele turnee ale „centurii", cînd au participat boxeri de reală valoare internațională, se înșală. Ce a rămas astăzi din celebrul turneu ? ! Ziarele au anunțat participarea a 10 țări, dar, vai, cît de trist ar arăta o aliniere a tuturor participanților în fața publicului plătitor ! Dacă e să fim drepți, singurele garnituri demne de luat în seamă ar fi numai cele ale Cubei și Venezuelei. În rest, participare simbolică. Delegația cubaneză a venit obosită după un lung turneu european, reușind totuși să aibă șapte finaliști și să cîștige tot atîtea centuri de aur. Numai acest singur exemplu socotim că este edificator pentru a ne da seama de valoarea combatanților actualei ediții a competiției. Delegația Venezuelei s-a prezentat foarte bine și nu știm cum de s-a făcut că nici unul dintre inimoșii ei boxeri nu au văzut reflectoarele finalelor. Ne-ar bate domnul dacă am spune că deciziile arbitrilor n-au fost juste, dar parcă necuratul și-a băgat coada ! Cred că nu există nici un iubitor al boxului care să nu fi preferat o finală la 51 kg între cubanezul Pedro Reyes și venezueleanul Jesus Pol decît prezența penibilă din finală a lui Ion Boboc, boxer de buzunar, aflat la sfîrșitul carierei și care, din păcate, mai lovește și astăzi neregulamentar. După noi, în finală, Boboc trebuia oprit să mai boxeze fiind pur și simplu un sac de antrenament în fața experimentatului Reyes. Și cu aceasta dorim să atacăm o altă problemă : cea a omului de colț, care mai ales în boxul amator are obligația de a-și proteja elevul. Cînd spunem acestea, ne gîndim la Fedea Panfil, boxer de perspectivă, elev al cunoscutului Vasile Mariuțan. În meciul cu Georgică Donici, el a fost evident depășit, ajungînd la un pas de K.O. Ne uităm la antrenorul său și nu-l puteam înțelege, căci Mariuțan a cunoscut gloria careului magic, în ciuda unui stil reținut și temător. Că-și educă elevul pentru o luptă curajoasă, asta e bine (antrenorul se dorește depășit), dar să nu-i arunci prosopul la timpul potrivit — asta e rău. Nu de alta, dar parcă mîine vom auzi : e bun Fedea, dar „nu are bărbie" (vezi cazul lui Vrînceanu). Și pentru a pune punct final acestui capitol, atragem atenția asupra lui Georgică Donici. Cititorii „Flacării" poate că își reamintesc transmisia noastră de la München, legată de meciul legendar al lui Donici, care rămîne un boxer cu fibră, curaj și șapte inimi în piept. Azi ni se pare ceva mai obosit. Considerăm însă că el trebuie trimis la europenele de la Varna, dar, dacă va ajunge să fie pus într-o situație dificilă, lucru perfect posibil în evoluția unui boxer, trebuie cruțat. Boxul românesc mai are nevoie de Georgică Donici.

Dintre numeroșii pugiliști pe care i-am aliniat la această ediție a „centurii", unul singur ne-a reținut atenția : Ilie Dragomir, aflat și el, din păcate, la vîrsta cînd marile performanțe sînt mai greu de atins. Astăzi el se prezintă bine, are condiție bună, joc derutant de picioare, lovituri variate pe care le execută rapid din orice poziție. Amintește ceva din stilul lui Titi Dumitrescu, de altădată. Atîta vreme cît ochiul nu-l va trăda, el este capabil de mari performanțe. Din aceste considerente am așteptat întîlnirea lui cu Fulger cu mult interes, deoarece știam că se cunosc de la sală și înclinam să credem că Dragomir nu-și va putea face jocul. Dar, spre bucuria noastră și a lui, și l-a făcut și încă într-o manieră impresionantă. Ar mai fi de remarcat Doru Maricescu, cîștigătorul „centurii" la mijlocie. Pare un boxer talentat și curajos. Are 19 ani, este bine făcut și posedă o stîngă de temut. În palmaresul său numărul meciurilor susținute este foarte mare, deci ar mai trebui menajat și antrenat mai mult, spre un box în linie. Nu sîntem de părere că succesul unui boxer este legat de prea multe întîlniri, ci de felul cum se antrenează. Ne gîndim la francezul Raymond Armand care, la numai 20 de ani, a susținut 37 de meciuri, dar acest lucru nu l-a împiedicat să lupte în finală de la egal la egal cu cubanezul Rafael Cardenas, care, la 18 ani, avea exact 100 de întîlniri mai mult.

Această ediție a „centurii" ne-a îndemnat să aruncăm o privire asupra evoluției boxului românesc și am constatat că astăzi avem mai mulți boxeri valoroși la categoriile mari, spre deosebire de trecut, cînd categoriile mici duceau faima boxului românesc. Piramida s-a răsturnat. Este îmbucurător faptul că teoria de altădată, cea cu „știi ce înseamnă să primești un pumn de 75 kilograme ? !" este acum de domeniul amintirilor. Ar mai fi o problemă : boxul se face cu sacrificii și pumni, oricît am dori noi să-i zicem „scrimă". De aceea toți cei care au adus faimă boxului românesc ar fi bine să fie în atenția federației, să-i vedem și să le ascultăm opiniile. Pe multe glorii de altădată le-am văzut. Dar mai lipsesc : unde-i Negrea? Unde-i Stoian Pelicanul? Cișmaș, Toma Constantin și alții? Noua conducere a federației trebuie să-i readucă la marile sărbători ale ringului. Faimosul Lucian Popescu, triplu campion european, a trecut în neființă la fel de discret ca și pe vremea cînd îl vedeam la galele de box. Din păcate a fost dat uitării. E regretabil, căci mari campioni nu se nasc în fiecare zi. Pe cînd o cupă memorială „Lucian Popescu" ?

Pentru boxul românesc preludiul campionatelor europene de la Varna s-a numit „Centura de aur". Nu este căderea noastră să indicăm conducerii federației pe cine să selecționeze. Credem în continuare în ochiul, capacitatea și puterea de discernămînt ale marelui antrenor Ion Popa, care de amar de ani a dus corabia pugilatului românesc în condiții remarcabile, dar asta nu ne împiedică să observăm că, din cei 3 cîștigători români ai „centurii", doar unul (Stan) s-a pregătit la lotul național, care lot stă, de luni de zile, în pregătiri centralizate?! Ceea ce îi putem sugera, din acest colț de pagină, se referă la numărul membrilor lotului. La ora actuală nu dispunem de o garnitură completă și e mai bine să trimitem puțini, dar cu ceva șanse de izbîndă, decît un lot complet avînd drept stindard hazardul. Non multa, sed multum.

DAN BÂRLADEANU ■

Cei trei cîștigători români ai „Centurii" : Ion Stan, Ilie Dragomir, Doru Maricescu

Răspuns la răspuns

În urma unui articol de-al nostru apărut în urmă cu 3 săptămîni și, mai ales, a unui paragraf al lui, cel care îi viza direct pe antrenorii Mihai Zaharia și Ion Moroiu, acuzîndu-i pentru lipsa elevilor lor, Vali Ionescu și, respectiv, Anișoara Cușmir, de la startul europenelor de atletism pe teren acoperit („Ne declarăm în dezacord cu decizia pe care au luat-o în privința absenței celor două supercampioane"..., vezi nota „Medalii cîștigate, medalii pierdute" din numărul 11/1983 al revistei), recordmana mondială Vali Ionescu și antrenorul ei, Mihai Zaharia, ne-au trimis, mai deunăzi, un amplu răspuns, pe care vom încerca să-l reproducem (în fragmentele lui mai importante) și să-l comentăm în cele ce urmează.

După un început flatant („Sîntem cititori permanenți și de nădejde ai revistei „Flacăra"... pentru care avem o stimă și un respect deosebit, ea reușind în repetate rînduri să ne încălzească inimile cu articole deosebit de frumoase, care ne-au stimulat și ajutat"), cei 2 corespondenți intră în subiect : „Am rămas stupefiați citind articolul din 18 martie, în care căutați și reușiți să mă puneți atît pe mine (n.n. înțelegem că răspunsul a fost întocmit de Mihai Zaharia), cît și pe recordmana mondială Vali Ionescu, într-o lumină cît se poate de proastă". Că lucrurile n-au stat așa e ușor de demonstrat, apelînd chiar la articolul în cauză („Atît pe Zaharia, cît și pe Moroiu, specialiști cu merite incontestabile, harnici și prieteni..."), dar să mergem mai departe, spre acel fragment în care ni se explică de ce Vali Ionescu (și, implicit, Anișoara Cușmir) n-a participat la C.E. de la Budapesta : „La începutul lunii noiembrie 1982, s-a stabilit de către F.R.A. linia metodică pentru 1983, precizîndu-se din capul locului că va trebui să obținem, în 1983, două virfuri de formă, unul la Jocurile Mondiale Universitare, altul la campionatele mondiale (n.n. prima ediție) de la Helsinki. În vederea realizării unor performanțe deosebite la aceste competiții, s-a hotărît mărirea perioadei de pregătire fizică generală. Considerîndu-se că participarea la europene, în zilele de 6—7 martie, ar face ca volumul pregătirii fizice generale să scadă, influențînd negativ sezonul foarte timpuriu de competiții mari din acest an, C.E. de sală n-au fost incluse în planul respectiv... Eu, care nu sînt decît o rotiță dintr-un angrenaj, am stabilit planul de pregătire pe 1983 conform liniei metodice trasate, planul fiind prezentat și discutat, la începutul lunii noiembrie 1982, de Colegiul central al antrenorilor și de Biroul federal al F.R.A. Apoi, la sfîrșitul lui noiembrie, el a fost înfățișat Comisiei olimpice a C.N.E.F.S., directorului Centrului de medicină sportivă, directorului Centrului de cercetări științifice, secției sport de performanță din C.N.E.F.S. etc". Și urmează, într-un P.S., ultimul argument : „Menționez, pentru știința dumneavoastră, că europenele indoor reprezintă un concurs minor ca importanță, dovadă că din cei 46 de campioni europeni de la Atena doar 3 au fost prezenți la C.E. de la Budapesta, restul pregătindu-se pentru adevăratele competiții ale anului, campionatele mondiale și J.M.U."

S-o luăm metodic, repetînd însă o întrebare a noastră mai veche, căreia Mihai Zaharia s-a ferit, în răspunsul său pe 4 pagini, să-i dea curs : de cînd și după ce criterii un eventual titlu mondial universitar e mai valoros decît unul european ? ! Are dreptate antrenorul recordmanei mondiale, la C.E. din 1983 n-au luat startul decît 3 din campionii de la Atena, dar ne-am permite să-l informăm, tot spre știință, că la Universiada de la București, din 1981, n-a participat, la atletism, decît un singur campion olimpic de la Moscova (ultima mare competiție), Tatiana Kolpakova (U.R.S.S.) și tot unul (Sara Simeoni) dintre medaliații cu aur ai europenelor de la Praga (1978) ! ! În plus, din cîte cunoaștem, înscrierea la J.M.U. e, prin regulament, îngustată, nu toată elita atletismului avînd drept de participare. Mai departe : am întrebat, și nu ni s-a răspuns, cum ar fi împietat prezența lui Vali și a Anișoarei la Budapesta asupra pregătirii lor fizice cînd, cum bine se știe, cu numai 10—15 zile înaintea C.E. ele spulberaseră, la București, recordul mondial al probei de săritură în lungime ? !

De fapt, ca să rezumăm, ce vrea să spună Mihai Zaharia ? Că nu el, ci alții au decis forfaitul de la europenele indoor. El invocă, pe bună dreptate, niște planuri, dar uită esențialul: că planurile respective au fost stabilite tocmai pe baza planurilor întocmite, concret, de Mihai Zaharia și Ion Moroiu ! ! Care antrenori au avut și au (și e bine că e așa, creditul e pe deplin justificat) mînă liberă cînd e vorba despre săritura în lungime. Că lucrurile stau așa și nu altfel ne-a lămurit secretarul C.N.E.F.S. care răspunde de atletism, Septimiu Todea, cîndva atlet de performanță : „Cred că, în privința neparticipării la Budapesta, s-a greșit. Măcar una din fete, fie Vali, fie Anișoara, ar fi trebuit să meargă, devenind acolo vedeta reuniunii. Noi (n.n. conducerea C.N.E.F.S.) am cedat în fața antrenorilor și, repet, cred că n-am făcut bine. Dacă Mihai Zaharia și Ion Moroiu ar fi ținut ca elevele lor să participe, cum s-a întîmplat cu multe alte ocazii, nu ne-am fi opus. Cu cîteva rezerve, vă mărturisesc că împărtășesc punctul de vedere exprimat în „Flacăra", pe care-l consider realist".

Mulțumindu-i secretarului C.N.E.F.S. (a cărui competență și energie le-am subliniat adesea) pentru sinceritate, încheiem prin a repeta opinia noastră : forfaitul supercampioanelor de la Budapesta e greu de explicat și încă mai mult, de scuzat. Rămînem însă, cum am făcut-o totdeauna, alături de ele, urîndu-le mult succes în pregătiri și, firește, în grelele confruntări care le așteaptă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

O floare, flori... și viață

Nu-i încă primăvară nici în natură și nici în fotbalul nostru, deși semnele ei sînt vizibile. E puțin frig dimineața pe stradă și te mai stringi de puțină răcoare și cînd trebuie să asculți fel de fel de interpretări legate de evenimentele jocului nostru, ce-i pot face și acum, cînd încearcă să mijească, să-și amine spartul mugurilor ca și în alte momente. Eram mereu aproape, chiar periculos de aproape, dar de fiecare dată ne lipsea parcă altceva, ce era mai puternic decît noi toți, spulberîndu-ne florile abia aprinse.

Craiova a spart gheața ce ne oprea mereu de a intra măcar cu un club în primele 12 ale bătrînului continent. Naționala este și ea pe drumul reînnodării firului rupt ce ne-a urcat acum 11 ani alături de primele 8 reprezentative ale Europei. Mai are desigur cîteva „porți-uni" grele, dar primele „baze" fiind bine așezate, sînt toate șansele să cunoască reușită. Să nu uităm că la aceste semne de certă izbîndă nu se putea ajunge de unul singur.

Nici nu trebuie să ne dorim acest lucru, tocmai spre binele pe care îl dorim cu toții fotbalului nostru. E greșit să afirmi că „primăvara" poate fi constatată și în fotbal doar cu una sau două flori, fără concurența de colorit, să spunem, care o ambiționează pe aceea care pare mai „cu viață" într-un anumit moment. Un fotbal puternic, așa cum ni-l dorim pe al nostru, nu poate și nu trebuie să fie al unuia sau al altuia pentru că bătălia pentru existență în competițiile europene este atît de mare încît, simțindu-ne atît de singulari, alții sînt capabili să ne ciugulească ca pe o simplă rimă... Or, disputa frumoasă, aș spune, din ultimul timp dintre cîteva cluburi, între Dinamo și Craiova, spre exemplu (onestă și dreaptă și în culise, dînd astfel naștere unor ciocniri de invidiat pentru multe sanctuare ale fotbalului european), a fost tocmai aceea ce l-a pus pe cel mai bine plasat, dar și mai bun într-un anumit context, în postura de a rupe plafoanele mediocrității cu care începusem să ne obișnuim. Și de aceea am scris din toată inima, „Bravo, Craiova !" Vedeți că, într-un clasament extrem de sugestiv al țărilor care au avut reprezentante pînă în sferturile de finală ale competițiilor europene, de la înființarea lor, publicat de profesioniștii incontestabili de la „L'Equipe", conduc... Anglia și R.F.G., cu același număr de prezențe, 71, dar englezii au 21 de cluburi față de cele numai 16 ale vest-germanilor. Noi, aflîndu-ne pe locul 20, avem numai 7 ajungeri la „frontiera care separă actorul de figurant, solistul de instrumentistul obscur !"... Și, încă o dată, „Bravo, Craiova !" care a ajuns în semifinale, deci alături de virtuoșii momentului.

Ar fi prea planificat să credem că vom putea atinge destul de curînd (și istoria a-nceput să se joace în fotbal nu cu sezoanele, ci, din ce în ce mai mult, cu deceniile, aliniind și acest fenomen la tictacul ultimelor ei secole) succesele **perioadei spaniole (1960—1968), engleze (1969-1973) și a celei vest-germane (1973-1983).** Nu ne-ar strica cu nimic o politică bună în favoarea consolidării forței cluburilor noastre, mai ales a acelora care sînt chemate în fiecare început de toamnă de sunetul de luptă al suratelor europene la vînătoarea trofeelor U.E.F.A. Am pledat mereu pentru această singură și primă cale de început adevărat a consolidării fotbalului, simțind că „primăverii" pe care încercăm de cîteva decenii s-o aducem numai cu naționala îi lipsesc serele aducătoare de vieți proaspete ce zîmbesc la capriciile de atîtea ori năpăstuitoare ale voii naturii.

Mi s-au părut pilduitoare apusele lui Mircea Lucescu „în noaptea dinaintea meciului" calificării Craiovei, reluate cu entuziasm în paginile revistei din numărul trecut : „Dacă Universitatea Craiova nu bate și nu intră în semifinale, el personal este sigur că echipa națională nu are nici o șansă în fața Italiei..." Punctele îmi aparțin ! Chiar și în soccere mult mai puternice și mai aureolate decît cel al nostru, cu echipe foarte bune în același moment, se recurge și se apelează la formula de bază a celei mai în formă echipe. Acum, desigur, și pe bună dreptate, mai ales psihologic, este și cazul nostru. Neputînd să-i uit lui Mircea că „s-a mai apărat" în unele momente (e firesc să-i fie greu și lui), că numai națională poate face ceva, iar de alci concluziile — implicații periculoase de rigoare, îmi permit să-i cer, în numele atîtora care simțim adevărul, să-l constrîngă pe cel care trebuie de „grija permanentă" și în pas cu timpurile ce trebuie să o poarte întăririi cluburilor noastre de fotbal. În situația actuală e singurul capabil să poată acest lucru.

Un singur argument. Îl va certa în timp. Nici nu vă dați seama ce ar însemna pentru noi, românii, în lume, să se comenteze că avem o echipă care a cîștigat Cupa U.E.F.A., mai grea decît C.C.E. (e posibil), sau a ajuns în semifinală sau finală, dar, în campionatul lor, a cîștigat o altă echipă neînvinsă un număr de etape de invidiat și în Anglia și în R.F.G. Cu ce ochi am fi priviți. Ți-ar fi mai ușor și ție, Mircea Lucescu...

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

Poluarea și profitul

L-au denumit „Sewergate" prin analogie cu „Wattergate". În engleză „sewer" înseamnă canal de scurgere. În cazul de față, prin acest „canal" s-au scurs... milioane de dolari ! Multe milioane...

Presa americană relatează pe larg, în ultima vreme, despre acest nou „scandal" izbucnit în lumea politică a Washingtonului. De data aceasta pe banca acuzării se află activitatea Agenției federale pentru protecția mediului înconjurător. Desigur, nu este nici primul, și, cu siguranță, nu va fi nici ultimul scandal din mediul politic al Washingtonului. Din acest punct de vedere poate nici n-ar merita să ne oprim prea mult asupra lui dacă scandalul în sine nu ar dezvălui o anumită stare de lucruri, dacă nu ar avea o anumită semnificație. Dar să explicăm...

Cîteva subcomisii ale Camerei Reprezentanților și senatului, Ministerul justiției și F.B.I.-ul, au deschis anchete asupra activității Agenției federale pentru protecția mediului înconjurător. Practic, scandalul a început în toamna trecută cînd — scria „Newsweek" — agenției i s-au cerut unele documente privind utilizarea importantului fond de 1,6 miliarde dolari, fond acordat în mod special, în 1980 de Congres, după ce la Lowe Canal, cartier al Washingtonului se constatase existența unor deșeuri industriale extrem de toxice. Suma era destinată decontaminării zonei respective și aplicării de măsuri care să conducă la eliminarea stării de toxicitate.

Pînă aici totul pare firesc. Așa și este. Dar numai în aparență. Pentru că la indicațiile Casei Albe, directoarea Agenției federale pentru protecția mediului înconjurător a refuzat pur și simplu să prezinte subcomisiei Camerei Reprezentanților documentele cerute privind cheltuirea fondurilor. Argumentul a fost acela că ar compromite, chipurile, acțiunile inițiate împotriva unor firme care poluează.

Se pare că au existat, într-adevăr, motive importante în luarea acestei decizii. Dar nu în direcția motivărilor agenției. Sensul era altul și viza destinația acordată de agenție fondurilor respective. Și astfel, pentru că în ciuda insistențelor, agenția — repetăm, cu acordul Administrației — nu a prezentat documentele cerute, Camera Reprezentanților inițiază o acțiune în justiție împotriva Agenției federale pentru protecția mediului înconjurător, învinuind-o de „împiedicarea activității Congresului". Cum era și firesc, verdictul justiției a dat cîștig de cauză reprezentanților Congresului.

Hotărîrea instanței judecătorești nu numai că nu a determinat aplanarea scandalului, ci, dimpotrivă, a declanșat un întreg val de demisii și dezvăluiri. Responsabilii fondului și programului de înlăturare a deșeurilor foarte toxice au fost înlocuiți. După cum scria „Time", s-au făcut dezvăluiri jenante. În loc să apere mediul înconjurător Agenția federală pentru apărarea mediului înconjurător ocrotea interesele industriașilor. Se constată că mulți funcționari ai agenției avuseseră, și mai aveau încă, relații strînse cu lumea de afaceri. Investigațiile în rîndurile unui important număr de funcționari confirmă anumite temeri privind cheltuirea în mod absurd a unor fonduri ale agenției. „Incompetență sau act deliberat ?" — se întreba „Time". După primele cercetări, acuzațiile se multiplică însă : distrugerea unor documente cerute de Congres, mărturii false în fața subcomisiilor, legături cu formele chimice, corupție, și cel mai grav se pare, utilizarea fondurilor în alte scopuri — în scopuri politice — în speță, avantajarea candidaților republicani în alegerile de anul trecut.

Pentru liniștirea spiritelor, la 9 martie, Administrația acceptă eliberarea documentelor solicitate și anunță demisia directoarei Agenției federale, pentru protejarea mediului înconjurător, Anne Burford..

Pe scurt, acestea sînt faptele. Dar în legătură cu ele sînt mai multe aspecte ce se cer subliniate. Primul vizează legătura dintre lumea politică și lumea oamenilor de afaceri, țesătura lor de interese. Marii financiari, industriașii, cercurile economice profită în mod direct datorită acestei legături. Al doilea aspect se referă la realitatea practicilor parlamentare. Obscurantismul practicat de oficialități exprimă o sfidare clară a aleșilor națiunii. Între slujirea intereselor țării și a celor ale marelui capital, unii înalți funcționari ai Administrației preferă devotamentul față de marele business. În această privință sînt semnificative concluziile unui sondaj efectuat de ziarul „Washington Post" și rețeaua de televiziune A.B.C., din care citez : „Un american din doi constată că președintele este mai preocupat de protejarea intereselor industriilor poluante decît de mediul ambiant". Cu alte cuvinte, arată agenția France Presse, guvernul american este acuzat și suspectat de a fi mai sensibil la prosperitatea întreprinderilor decît la sănătatea publică.

Scandalul abia a început. El dezvăluie însă încă o dată adevărata față a celor ce perorează cu emfază despre democrație și libertate, dar care nu se sfiesc, atunci cînd pot, să bage mîinile pînă la coate în banii contribuabililor spre a-i folosi în scopul unor avantaje personale, al sprijinirii candidaților proprii în alegeri. Acesta este un alt aspect al scandalului care aruncă o lumină revelatoare asupra sistemului electoral american. Banii publici sînt utilizați pentru interese politice înguste, pentru a promova candidații partidului aflat la putere. Firește, nu numai republicanii procedează în acest fel. Dar atunci cînd se discută cu gravitate despre nevoia unor măsuri de austeritate, cînd se subțiază alocațiile sociale, cînd cei nevoiași sînt lipsiți de puținul pe care îl primeau, cînd șomerii suferă din greu nu există nici o explicație pentru faptul că sute și sute de milioane de dolari sînt deturnați spre diferite buzunare.

Acesta este adevărul și marele scandal. Un scandal ce pune în lumină o realitate socială, o fațetă a realității lumii capitaliste. Poluarea și profiturile merg mînă în mînă. Poluare industrială. Poluare morală...

AL. PINTEA ■

Spectacolul informației

Peștele cel mare...

O voce sus pusă din lumea bună a presei occidentale afișa, de curînd, adevăruri cutremurătoare privind viitorul marilor agenții de presă de acolo. Pericolul cel mai grav cu care este confruntat sistemul internațional al informației este cel care face atingere la libertatea presei, ne deschide ochii domnia-sa, sintetizînd și altfel lucrurile. Marile agenții de presă — și ca să ne fie limpede subliniază independente de stat, neutre și pluraliste — sînt puse în cauză de tripla amenințare : tehnologică, economică, politică. Dar dacă cu primele două o mai scot ele la cap, cu ultima, înțelegem, treburile șchioapătă și viața nu pare roză privită prin această sticlă. Virusul care creează nesomn vorbitorului citit și citat de noi, urcat la tribuna unei academii de științe morale și politice europene, atacă în definiția sa joardele de viță-de-vie pe care crește, acum, în voie libera circulație a informației, și alături de ea, libertatea de expresie și comunicare.

Citite așa, între două ocheade spre meciul transmis la televizor, ești gata să treci la acțiune. La ce ? Cîte nu face omul cînd vrea să-și ajute aproapele, o ființă în pericol inspiră înainte de orice compasiune, declanșînd toate releele stațiilor de salvare. Și dacă nu de tine depinde salvarea corabiei prinse nepregătită de gheara tihară a naufragiului, se cuvine măcar să te documentezi ca lumea cum stau lucrurile.

Și chiar, cum or fi stînd ?

Marile agenții de presă, ne încredințează raportul Comisiei MacBride — publicat de curînd și în românește — joacă un rol deosebit de important pe scena mondială, ținînd cont de amploarea și tehnica perfecționată a sistemelor de care dispun pentru colectarea și distribuția informațiilor într-un mare număr de limbi în lumea întreagă. Fiecare din ele au birouri în peste o sută de țări, colectînd zilnic sute de mii de cuvinte și emițînd milioane. Fiecare transmite informații timp de 24 de ore din 24 la mii de clienți — agenții naționale, ziare, societăți de radio și televiziune.

Domnul Robert Stevenson, de la facultatea de ziaristică a Universității Carolina de Nord, este, în studiul său, și mai explicit. Informațiile emise de „Associated Press" sînt citite, ascultate și privite în afara Statelor Unite de 1 000 milioane de oameni. „Visnews", firma vînzătoare de programe pentru televiziune, își răsfață materiale pe ecranul a 99 la sută din televizoarele lumii. N-ar fi rău să mai insistăm asupra locului unde ne aflăm. Fluviul informațional — în cuvinte și imagini — ce încolăcește planeta în fiecare zi — are și promotori, în esență, șapte agenții. Ele sînt „Associated Press", „United Press International", „Reuter", „France Presse", „Visnews", „Upitn" și „CBS". Cine sînt ele ? Primele patru dețin puternice baze de lansare a noutăților situate în S.U.A., Anglia și Franța. Celelalte, mai puțin familiare, îndeplinesc un rol similar ca furnizori principali de filme TV. „Visnews" este pe trei sferturi în proprietatea „BBC" și „Reuter", „Upitn" se află sub comanda agenților UPI — americană — și Independent Television News — britanică.

O remarcă: toate cele Șapte Mari sînt occidentale, deci „independente de state, neutre și pluraliste" — dintre care șase sînt anglo-americane.

Și pentru că nu este prea greu de observat cît de greu o duc marile agenții de presă și ce amenințător se profilează viitorul nu cel tehnologic și nici businessul cît cel politic, ar merita măcar să facem efortul de a înțelege unde sînt inamicii publici ce dau năvală.

Nimic mai simplu. Anii din urmă au intensificat glasurile ce formulează obiecții la modul cum sînt aranjate rolurile la masa presei. Fereastra prin care multe din națiunile lumii privesc către confrații de pe Terra este fasonată de aceste mari agenții internaționale. Întocmai copilului obligat să învețe a citi și scrie sub îndrumarea unui dascăl sträin. Fereastra prin care lumea privește către același cetățeni ai planetei, numiți indecopte „turiști", rămîne tot la discreția celor ce au atît de copios la discreție pîinea și cuțitul.

De unde vine pericolul ? Peștii cei mici, vezi doamne, au căpătat apetit pentru a atenta la soarta peștilor imenși care patrulează, slavă domnului, cum poftesc, în mările informaționale. Un adevăr există : numărul doritorilor de schimbare crește mereu. Numai că steagul sub care se defilează are însemnele unor drepturi legitime și cîtuși de puțin teritorii ce ar aparține de drept altora.

Dar mai bine să tipi tu, sătulul, poate se prinde...

NEAGU UDROIU ■

Înțelepciunile nu ajung...

Bancherii, care sînt orice în afară de filantropi, au crescut substanțial „ajutorul" acordat lumii a treia. Această contribuție crescîndă a băncilor la finanțarea industriilor în plin proces de dezvoltare este o contralovitură logică după dublul șoc petrolier resimțit în 1973 și, cu un plus de duritate, în 1979. Țările din Golful Arabic au acumulat uriașe excedente financiare în urma exporturilor de petrol sporite. Nedispunînd de o structură bancară la înălțimea imenselor lor bogății, ele au transferat „mana" petrodolarilor în băncile occidentale, mai ales în cele engleze și americane. Pentru a putea plăti dobînzile aferente uriașelor sume depuse de acești buni clienți, băncile au fost „nevoite" să facă banii să rodească. Și cum anume dacă nu acordînd împrumuturi? Debitorii au fost găsiți imediat : țările lumii a treia puse în dificultate de creșterea facturilor lor petroliere. Aceste „ajutoare" au un preț foarte ridicat. Bancherii își vînd scump serviciile. Și așa, debitul total al lumii a treia a crescut de la 67 miliarde dolari în 1971 la 626 miliarde în 1982, cu un spor mediu anual de peste 20 la sută la valoarea nominală. Cea mai mare parte a acestei sume se concentrează într-un număr limitat de țări din rîndul celor exportatoare de petrol și al celor aflate în plin proces de dezvoltare. Acestea reprezintă însă doar 16 la sută din populația lumii a treia și dețin 40 la sută din împrumuturi. Categoria țărilor considerate cele mai sărace, care reprezintă 55 la sută din populația lumii, „beneficiază" doar de 17 la sută din împrumuturi. Nu e greu de individualizat principalii debitori. O treime din total este acaparată de 3 țări : Brazilia, Mexic și Venezuela.

Experții O.E.C.D. pledează pentru un nou „plan Marshall", singurul, în opinia lor, capabil să salveze de la ruină țările în curs de dezvoltare. Această inițiativă trebuie privită cu o doză serioasă de rezervă pentru că, la ora actuală a crizei economice mondiale, condițiile dezvoltării sînt cu totul altele decît cele care au stat la baza succesului acestui plan în anii '50.

Soluții există, și ele au fost, nu o dată, propuse de România. Eliminarea practicilor protecționiste și a discriminărilor de orice fel, reducerea dimensiunilor dobînzilor pînă la procente acceptabile, sprijinirea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pînă la redresarea financiar-economică a acestora.

IOAN ROȘCA ■

Mondo umano ?

Artificială și de piatră

Săptămîna trecută, cînd revista se găsea între tipar și cititor, pe teleimprimatoarele, ale căror clape bat aproape fără odihnă, apărea știrea că omul cu inima artificială a sucombat în a 112-a zi de la implantarea ei. Paradoxal sau nu, dar prima care a dat semne de oboseală a fost chiar inima nouă, cine știe pentru ce ea neadaptîndu-se cu organismul uman. Oricum, cele peste 110 zile de viață ale unei inimi artificiale ce prelua sarcinile uneia vii, înseamnă un fel de adecvare încă timidă dar care mîine-poimîine poate deveni aproape totală, spre binele umanității. Pentru că dacă, totuși, primul om cu asemenea inimă a reușit la un moment dat să pedaleze cîteva minute pe o bicicletă medicală specială, aici nu e vorba de un joc sau de un fapt publicitar ci de o performanță. Apoi, nu mai puțin interesant ar fi, cred eu, să știm gîndurile și opiniile dentistului pensionar pe marginea celor 12 912 400 bătăi ale noii sale inimi.

Ce ne facem însă cu cazurile în care o inimă încetează să bată înaintea perfecționării așteptate și dorite a celei artificiale și nu așa oricum, ci prin împușcare sau alte agresiuni ale unor oameni asupra unor semeni ? Întrebarea o pun aflînd o știre pe care mi-este greu s-o calific. O relatez însă cititorului : s-a întîmplat în localitatea americană Stanton unde, într-o bună zi de la mijlocul săptămînii, un polițist a fost rugat telefonic, de un anonim, să vadă ce este cu o femeie care nu mai fusese văzută de două săptămîni. Bătînd la ușă, fără să i se răspundă, polițistul a intrat în apartamentul cu pricina însoțit de portarul blocului. După ce a vizitat camerele una după alta, cei doi s-au apropiat de baie, unde, spun ei, „luminile erau stinse și o umbră a apărut îndreptînd un pistol spre polițist". Acesta, antrenat și cu reflexe bune, a ripostat rapid, trăgînd doar trei focuri. Cînd s-a așternut liniștea și cei doi au fost siguri că nu există vreun complice s-au apropiat de victimă. Se numește Patrick Andrew Mason, avea exact 5 (cinci) ani și purta în mînă un pistol din plastic cu care, la vîrsta lui, învăța să se joace...

Ce se poate spune deci despre un asemenea eveniment ? Că e periculos jocul cu arme chiar din plastic ? Că, iată unde se poate ajunge dacă armele, chiar și imitate, sînt obiect de joacă pentru copii ? Că este un fapt tipic pentru o lume în care teama de armă chiar și la un superpolițist are fețe dintre cele mai neașteptate ? Sigur, s-ar zice atîtea, dar nimic nu explică mai limpede inadecvarea dintre jocul inocent al unui copilaș și simțul amenințării la un păstrător al ordinii a cărui inimă a bătut mai puternic văzînd un pistol ce s-a dovedit din plastic și umbra unui omuleț de cinci ani.

Leg de evenimentul amintit un altul petrecut în localitatea olandeză Delft, imortalizată de pictorul Vermeer și situată lîngă Haga. Într-o zi de la începutul săptămînii, într-un canal din oraș a căzut o femeie în vîrstă de 89 de ani. Întîmplarea a fost văzută de aproape 100 (o sută !) de persoane dar nici uneia inima nu i-a bătut mai tare și, ca urmare, n-a sărit în ajutorul bătrînei. A, uitasem, mai tîrziu, după două ore, 6 (șase) persoane au telefonat poliției semnalînd incidentul. Firește, de astă dată, polițiștii au sosit prea tîrziu și, în plus, nimeni din cei șase nu i-a întrebat mai tîrziu ce s-a întîmplat cu femeia din canal. S-a spus atunci c-ar fi vorba de adevărate inimi de piatră, ceea ce, zic eu, este cu totul altceva decît cele artificiale.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

Unde este finala micilor șahiști?

„Ca unul care iubesc șahul mai mult decît pe mine însumi, convins fiind că acesta dezvoltă judecata, atenția, spiritul de observație, maturizează și ordonează gîndirea, mărește forța de concentrare și formează o inteligență... șahistă, ajungînd în mod indirect la obținerea unor rezultate mai bune la învățătură, mi-am învățat copiii, trei la număr, să joace șah, ei ajungînd finaliști pe țară în **Cupa pionierul**, unde mezinul, Paul, la finala de la Alexandria (1980), la cei 8 ani ai săi (majoritatea concurenților avînd 13—14 ani) s-a clasat pe locul 20, iar în 1981, la Buzău, pe locul 12. Desigur, șahul nu învață pe nimeni matematică, fizică, chimie, biologie etc., dar ajută la înțelegerea lor. Altfel discuți și desfășori o lecție în fața unor elevi-șahiști și altfel în fața unor elevi obișnuiți. Elevul care știe șah numai la prima mutare trebuie să găsească soluția cea mai bună din 20 de posibilități (în cazul în care joacă 1. e4-e5), iar la a doua trebuie s-o aleagă pe cea mai bună din 29 posibile, numărul posibilităților crescînd pe măsura desfășurării partidei. Așa că mulțimea vidă, reuniunea, intersecția, diferența, noțiuni matematice de care se tem părinții elevilor claselor I-IV, devin noțiuni ușoare față de cele folosite în șah, unde numai despre gambitul regelui se poate scrie o carte de cîteva sute de pagini. Și, totuși, singura competiție care se adresa pionierilor amatori de șah, cu finală pe țară, a fost exclusă din calendarul sportiv pe 1983. Nu vrem să facem comparații. Sîntem și pentru concursurile de sănătate, tir etc., dar credem că șahul merită și el o finală pe țară. Fiecare școală (oricît de mică) are fonduri proprii obținute de pionieri din valorificarea materialelor refolosibile, cu care se pot asigura întîlnirile acestei competiții. Desigur că nu pentru copilul meu insist pentru reorganizarea **Cupei pionierului.** Acesta, dacă are talent și muncește, se va afirma în șahul românesc și fără competiția amintită. M-am gîndit la marea masă de copii, la micii șahiști amatori".

Casangiu Florin, învățător, com. Groșii Țibleșului-Greble, jud. Maramureș

Joaca de-a prioritățile

În urma comunicărilor făcute la T.V. și în presă de către tovarășul dr. Romulus Dinu, care își asumă neîntemeiat niște priorități mondiale în ce privește tratamentul neuro-virozelor cu chelatori (Rodilemid), omițînd orice referire la lucrările mele prioritare, cunoscute în țară și în străinătate, mă simt dator cu unele precizări.

Lucrările mele cu privire la tratamentul virozelor cu evoluție acută au fost publicate începînd din 1955 în „Medicina internă", nr. 4, recenzată în Q.S. („Analises Critiques Mensuelles du Practicien Modern", nr. 5 vol. VIII 1957 Paris), „Viața medicală, nr. 12/1971, „Dermato-venerologia", nr. 2/1974, acestora adăugîndu-li-se comunicările făcute la Congresul național O.R.L. 1980 București (împreună cu dr. Costache Andone) și la Congresul IV național de patologie infecțioasă, Iași, 1981.

În publicațiile medicale periodice și la congrese, am arătat că BAL (sulfactin), primul chelator din lume sintetizat de englezi în 1944, și acidul dimercapto-propil-ftalmidic, sintetizat de prof. dr. Gh. Cihuandru înainte de 1956 și care este primul chelator românesc hidrosolubil („Timișoara Medicală" anul I nr. 5—6 1956), sînt activi, comparativ cu acțiunea sulfamidelor și antibioticelor în bolile microbiene, în unele boli virale acute. Am prezentat cazuri de vindecări în neuroviroze ca Zona-Zoster, inclusiv radiculitele zosteriene, encefalitele virale acute primare sau secundare, paralizia facială virală, paralizia virală de nervi cranieni și periferici, paralizia coardelor vocale (N. recurent), poliradiculonevrite acute virale, în plus acești chelatori mai sînt activi și în oreion și complicațiile lui, varicela, herpes și complicațiile oculare, tiroidite virale subacute, complicațiile vaccinării antivariolice.

Față de această situație, mai mult decît clară (dealtfel, însuși tov. dr. Romulus Dinu mă citează, în treacăt, într-un articol din „Știință și tehnică", nr. 10/1982 !) îmi permit să mă întreb: pe ce bază vorbește dînsul despre priorități, ba încă mondiale, într-un sector în care alții, între care și eu, au merite de deschizători de drumuri?! Și-apoi, cum poate fi noutate, în 1982, ceea ce lucru demonstrat încă din 1956 ?!

Dr. Gheorghe Dumitru Grigorescu
București

Flori și întîlniri amicale

„Există mai multe metode pentru a-ți exprima mulțumirea și atenția față de cineva care muncește pentru a-ți educa și instrui copilul. Numai că prin unele școli, și în mod special la clasele I-IV, mulțumirea care se poate adresa printr-un simbolic mărțișor, însoțit de un buchețel de ghiocei, devine citeodată un prilej de a oferi cadouri costisitoare. Mai mult decît atît, am întîlnit cazuri în care, «în numele» comitetului cetățenesc de părinți, un grup ceva mai restrîns se ocupă cu stringerea de bani necesari cumpărării unor atenții pentru tovarășa învățătoare. Consider că asemenea practici sînt incompatibile cu noțiunea de educator. Părinții care se ocupă cu ele nu fac nimic altceva decît să-i jignească pe cei ce le instruiesc copiii. Respectivul cadru didactic este retribuit oficial de către stat pentru munca prestată și nu consider că un asemenea gest poate contribui la creșterea eficienței procesului instructiv-educativ. Greșit procedează și educatorul care primește aceste daruri : se înjosește și știrbește și prestigiul întregului învățămînt. Un alt caz pe care doresc să-l semnalez este și acela legat de organizarea unor «întîlniri amicale» în școli, după susținerea unor lecții deschise, în cadrul cercurilor pedagogice. Nu știu cine a introdus aceste metode, dar cunosc faptul că tot «în numele» comitetului cetățenesc de părinți, la inițiativa învățătorului (sau a profesorului) care susține lecția, se string niște bani de la copii pentru cumpărarea cafelei și a fursecurilor. Dacă cel ce susține lecția vrea să-i servească pe cei veniți să-l asiste, s-o facă invitîndu-i acasă sau la un local, și pe cheltuiala sa, nu a părinților. Asemenea practici mi se par incompatibile cu etica și echitatea socialistă, știrbind prestigiul învățămîntului nostru".

Laurențiu Ștefănescu, profesor, București, Calea Moșilor 274

Ne grăbeam să nu pierdem „Love story"

„Azi totul a fost frumos. Te-am cunoscut pe tine, care mi-ai plăcut mult de cum te-am văzut, băiat chipeș, cu părul negru (bruneții sînt slăbiciunea mea) și deloc prost. Apoi bucatele astea simple, gustoase, și vinul negru, care e minunat și pentru sexul slab. Toate astea m-au adus într-o stare de vis. Parcă plutesc. Sper ca prietenia noastră să țină, nu ? Denumirea meseriei mele nu e prea răsunătoare, dar cîștig bine și uite ce siluetă am". „Da, dragă Lucia, între noi a fost o dragoste «fulger», ca-n romane". Maistrul Bazil D. își invită prietena în mașină și demarează spre orășelul din apropiere, unde, foarte recent, i s-a repartizat un apartament. „Ce bine că n-am invitat-o la restaurant acolo. Puteam da nas în nas, oricînd, cu vecini, cunoscuți sau chiar cu vreuna din numeroasele rude ale neveste-mii. Slavă domnului, doar are 5 surori, în afară de veri, nepoți, cumnați, și toate la specialiste în birfă. Ce subiect de discuție le-aș mai fi oferit. Așa, la ora asta tîrzie, ne strecurăm ușor în casă. Ce dacă încă nu-i mobilată? Iubirea care jertfe !" În timp ce Bazil își imaginează cum se va săvîrși acest intermezzo neașteptat, Lucia s-a deplasat atît de tare spre volan, încît șoferul dacă mai ocupă o jumătate din suprafața postului de pilotaj. Vine rîndul brunetului s-o asalteze pe mignona și apetisanta sa pasageră. Vede în față un biciclist rulînd pe dreapta, dar nu sesizează deșeurile metalice legate de portbagaj, în poziție perpendiculară față de axul bicicletei. Pentru a dezechilibra un vehicul atît de fragil, e de ajuns o simplă împingere cu degetul, darmite forța unui autoturism care circulă cu 70 km pe oră. După lovirea bicicletei, pilotul intră pe o potecă mărginașă, coboară din mașină, dislocă ultimele particule de sticlă din rama parbrizului, curăță capota de cioburi, le aruncă jos, se urcă în mașină și reintră pe drumul asfaltat, fără să arunce măcar o privire în direcția unde fusese proiectat bicicliștul. Nici fata nu pare prea speriată de cele întîmplate. Își înlătură prin tamponări repetate, cu batista, șiragele provocat de cioburile parbrizului spart. „Sper să nu-mi lase vreun semn blestematele astea de «proiectile»". „În orice caz, zilele astea să nu te arăți în lume. Mai face vreunul legătura cu întîmplarea asta ghinionistă". „Ei aș, a spart vîntul un geam acasă și m-am tălat la față. Și cine știe, mă rog, că am fost cu tine ? Păcat că ne-a stricat seara idiotul ăsta". „Vezi de treabă, mai avem 2 km și am ajuns. Ne revine imediat dispoziția după sticla asta cu 5 stele din servieta mea". Așa s-a și întîmplat. În ciuda camerelor goale, au privit „Love story" la televizorul așezat pe podea. Ce mai, pînă la urmă totul s-a desfășurat spre totala satisfacție a ambilor parteneri. „Tare-s curios ce s-o mai fi întîmplat acolo?" „Cu cine, cu biciclistul? Nu-ți fă griji".

Fata e de acord să-l întovărășească pe Bazil la locul accidentului. Îl zăresc pe biciclist care, așezat pe marginea șanțului, se panseză la picior cu o bucată de pînză ruptă din cămașă. Tinerii, la adăpostul întunericului, cam la 10 metri de rănit, ascultă convorbirea acestuia cu un bărbat înalt. „Dom-le, am avut un noroc chior că m-a aruncat pe pămîntul ăsta afînat. Altfel eram acum îngeraș. Bine, înțeleg, de astea se mai întîmplă. Ce nu pricep, e cum te pot lăsa ăștia, așa, mai rău ca pe un cîine, să zaci în șanț fără să-ți dea nici un ajutor ?" „Niște nemernici. Hai să te sprijin, ține-te de mine, se pare că e doar o rană mai adîncă care singurează, nu-i fractură. Dacă ar fi, ai urla de durere". Cei doi se îndreaptă spre autodubița oprită pe dreapta. Apoi mașina se pierde în noapte. „Ai văzut ce bine a fost că te-ai făcut că plouă, Bazile ? Te îndesai să intri în vorbă cu el. Așa, am scăpat". Tînăra e transportată în comună din apropiere, unde locuiește, iar Bazil așază prelata pe mașină, o parchează lîngă bloc, apoi se culcă pe șalteaua așezată direct pe dușumea ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. A doua zi, la fel de calm și liniștit, își aranjează mobilierul. Între timp se fac ample investigații în tot județul, pentru descoperirea autorului. Șoferul unui autocamion dă o informație valoroasă. „Păi... singura mașină pe care am întîlnit-o a fost o Dacie roșie. Nu, nu-mi amintesc să fi avut pe ea urme de accident. Chiar dacă ar fi avut, nu puteam să le observ ; noapte, viteză... Ce să vezi într-o străfulgerare de cîteva clipe ?" Din verificări a rezultat că mașină roșie fusese zărită lîngă restaurantul cel mai «select» din localitate, apoi s-au găsit pe potecă urmele de vopsea roșie și cioburile de la parbriz, iar mai tîrziu, fiind „luate la mină" toate „roșioarele", s-a dat și peste mașina fără parbriz și cu aripa lovită. Culmea ! Căutîndu-se cu migala în interiorul limuzinei, s-a găsit un șurub cu piuliță desprins din orificiul său, șurub provenit din deșeurile de metal transportate pe bicicletă. „Cînd am văzut că biciclistul nu e grav, m-am gîndit că nu e bine să mă complic. Mai ales că mai am pe carnet un „45 nunctul 3".

„Să-l dați o mînă de ajutor rănitului, era totuși omenesc, nu ?" „Vezi matale, nu tot ce-i omenesc e și în ajutorul nostru!" „Dar dv.?" „Păi, dacă nu ne grăbeam, pierdeam „Love story", la televizor". Fără comentarii.

VICTOR BEDA

Prometeu

Sînt Prometeu înlănțuit. Pasiunea
M-a ferecat pe piscul năzuirii.
În sufletu-mi cuprind durerea Firii
Și visului descînt deșertăciunea.

Tu, ca un Zeus din Olimp, iubirii
Ce-ți port i-ai hărăzit sălbăticiunea !
Mi-arunci săgeți de ură ! Rugăciunea
Frumuseții-nalț din umbrele-amintirii.

Că ți-am furat privirii tale focul
Și între noi zidit-am dorul-punte,
Un vultur-nepăsarea-ți-mă sfîșie.

O, cînd mi-oi regăsi, pribeag, Norocul ? !
Iasca-va Libertatea-n vîrf de munte ?
Făptura ta zelască-aș vrea să fie !

IOAN ȘERB

Centenarul Wagner la Opera Română

Operă Română participă la manifestările care comemorează o sută de ani de la moartea lui Richard Wagner cu spectacole de prestigiu din creația marelui compozitor german.

Marți 5 aprilie, la ora 18, veți putea revedea opera **Tannhäuser** în conducerea muzicală a dirijorului Cornel Trăilescu, cu Lucia Becar, care debutează cu această ocazie în rolul Elisabeth, cu Mariana Stoica în Venus, George Lambrache în rolul titular, Lucian Marinescu în Wolfram și Adrian Ștefănescu în Hermann.

Joi 7 aprilie, la ora 18, drama muzicală **Walkiria** va avea la pupitrul dirijoral tot pe Cornel Trăilescu, iar din distribuție îi vom aminti pe Cornelia Pop (Sieglinde), Mariana Stoica (Brünnhilde), Adina Iurașcu (Fricka), Corneliu Pănățeanu (Siegmund), Ioan Hvorov (Hunding) și Pompei Hărășteanu (Wotan).

Simbătă 9 aprilie, ora 18, **Olandezul zburător !** Dirijorul Cornel Trăilescu va colabora cu Lucia Becar (Senta), Adina Iurașcu (Mary), Ioan Hvorov (Daland), Florin Farcaș (Erik), Nicolae Andreescu (Cîrmaciul) și Nicolae Florei (Olandezul), într-un spectacol în care, să nu uităm, corul dirijat de maestrul Stelian Olariu are momente muzicale de mare frumusețe.

Răzbunarea statuetei de faianță

Lucrau amîndoi ca gestionari în același supermagazin : Constantin Păuna, împreună cu soția, vînzătoare la textile-încălțăminte, iar Ioan Ștefan, tot cu soția, la metalo-chimice. Între ei s-a ivit, la un moment dat, un mic incident. Totul a pornit de la o frumoasă balerină de porțelan. Vrînd să cumpere o asemenea statuetă, Păuna i-a reproșat colegului său că o vinde cu supraprețuri, întrucît, doar cu puțin timp în urmă, mai cumpărase una la fel, dar dăduse pe ea cu aproape 100 de lei mai puțin. Cît pe-aci să se ia la bătaie. Noroc că pînă la urmă amatorul a renunțat repede la obiect. Incidentul s-a aplanat și viața în supermagazinul din **Șotinga Dimboviței,** a reintrat în normal.

Întîmplarea face ca Ioan Ștefan să fie numit, curînd după aceea, președintele cooperativei locale de producție, achiziții și desfacere. Propulsat, nici el nu știa prea bine cum, în noua-i funcție, și-a amintit că are o poliță de plătit. Prima măsură pe care a luat-o deci, chiar înainte de a fi confirmat definitiv în scaun, a fost aceea de a-l administra prea intransigentului său tovarăș de muncă, Păuna, o primă sancțiune pentru atitudinea incorectă manifestată... față de conducerea cooperativei. Să știe că el, Ioan Ștefan, îl e de-acum șeful.

Vă închipuiți ce a urmat. Fire la fel de impulsivă și nechibzuit la vorbă, Păuna a ripostat și se pare că i-ar fi adresat șefului său cîteva cuvinte nu tocmai potrivite... Ștefan a pornit, răzbunător, o vînătoare acerbă asupra greșelilor pe care le făceau Păuna și nevastă-sa. Orice neregulă, fie ea cît de mică, era consemnată riguros de președinte. Și prompt, sancționată. Absolut nimic nu scăpa ochiului său ager.

Ioan Ștefan se folosea abil și de un văr primar, adversar neînduplecat al lui Păuna. Omul din fruntea cooperativei a afirmat, în gura mare, că nu se va lăsa pînă nu-l va distruge pe de-alde Păuna. (De văzut în acest sens și mărturisirea Vasilicăi Zamfir, secretarul primăriei).

Cum un necaz nu vine adesea singur, iată că mai acum un an și ceva, într-o seară de ianuarie, lui Constantin și Constanței Păuna li se sparge magazinul. Cîțiva copii minori, scăpați de sub supravegherea părinților, au pricinuit atunci o pagubă în valoare de cîteva mii de lei. Pînă la urmă, micii spărgători au fost prinși de miliție. Bunurile sustrase au fost recuperate. Mai vechea nevroză a lui Constantin Păuna recidivează, totuși, și gestionarul e nevoit să intre în concediul legal de odihnă, sperînd să se refacă. Ioan Ștefan nu scapă nici de data asta prilejul să-i dea un semn că e omniprezent și veghează. Atît Constantin Păuna cît și nevasta lui sînt sancționați, în aceeași zi de 20 aprilie '82, el cu retragerea a două gradații pe timp de 3 luni, iar ea cu avertisment. Tot în absență, și tot fără o temeinică cercetare, Motivul ? Vag și foarte general, așa cum reiese textual din deciziile nr. 15 și 16, adică : „...pentru abaterile repetate precum și nenumăratele sesizări ale membrilor cooperatori privind nerespectarea regulilor generale de comerț, nerespectarea programului de lucru, atitudine necuviincioasă față de conducerea cooperativei". Iar pentru ca paharul amărăciunii să le fie cît mai plin, prin decizia nr. 17, tot din 20.04.1982, „...i se impută gestionarului Păuna Constantin suma de 3 405,53 lei reprezentînd lipsa în gestiune la inventarul de control cu ocazia spargerii magazinului la data de 15.01.1982" !...

Zadarnic se plînge omul forurilor locale. Primarul comunei își declină competența. Președintele UJCAPDM Dîmbovița n-are răbdare să-l asculte pînă la capăt pasul și, enervat, îl pofțește pe Păuna să lasă afară. Abia într-un tîrziu, C. P. s-a adresat revistei, la a cărei intervenție, de la CENTROCOOP au fost sensibilizați niște oameni. Dumnealor au analizat lucrurile și i-au dat lui Constantin Păuna cîștig de cauză, comunicîndu-i în scris, prin adresa nr. 948, din 28 decembrie 1982, că problemele ridicate de el în memoriul adresat revistei Flacăra au fost soluționate favorabil, așa cum a luat cunoștință prin nota emisă la terminarea cercetării.

Din păcate însă, măsurile preconizate n-au fost duse pînă la capăt. Nici măcar decizia de imputație nu i-a fost anulată, cum cinstit și legal ar fi fost. Cu bunăștiință și sub oblăduirea președintelui UJCAPDM, Ioan Ștefan, declanșează un nou val de represalii. El facilitează ajungerea la județ a unei noi sesizări răutăcioase, cu foarte puțin adevăr, scrisă tot de vărul primar al lui Păuna. Se încropește un simulacru de anchetă, se întocmește un referat, care în fond nu spune mai nimic, și, din indicația expresă a conducerii uniunii județene, gestionarul Constantin Păuna e schimbat din funcție. Ispravă pe care, ca și altă dată, la inspirația președintelui, biroul executiv al cooperativei o face destul de discret, în absența celui implicat. Manieră de lucru nedemocratică, ce se va repeta, și într-o altă împrejurare, mai gravă, care îl va periclita gestionarului îmbolnăvit de o acută și explicabilă nevroză însăși calitatea de membru de partid.

În disperare de cauză, Constantin Păuna din Șotinga Dîmboviței ni se adresează din nou. Cu regret, am constatat la fața locului că și de această dată ne-a spus în cea mai mare parte adevărul. Da, am aflat și știm de-acum bine că are și unele lipsuri. Cu toate astea, față de el, s-a greșit cu patimă și nepermis de mult. Tocmai de aceea, cazul lui trebuie revăzut cu calm și răbdare. Pentru că Păuna este și va rămîne un om cinstit și muncitor.

MIHAI STANESCU

Temelii pentru pacea lumii de azi și de mîine

Zilele acestea în Editura politică a apărut o lucrare-document în două volume care cuprinde documentele încheiate cu prilejul vizitelor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în străinătate și a vizitelor efectuate în România de șefi de state și de guverne străini în perioada 1965—1982. Cum se menționează și în Cuvînt înainte la cele două volume : „Lucrarea de față, într-o concepție unitară și larg cuprinzătoare, reunește, pentru prima dată, comunicatele comune, tratatele, declarațiile, acordurile de colaborare și alte documente semnate sau adoptate la nivel înalt în perioada 1965—1982, punînd astfel la îndemîna cercetătorilor, studenților, activiștilor pe tărîm social-politic, propagandiștilor, celor mai diverse categorii ale populației textele unor instrumente internaționale de deosebită însemnătate, din care au fost eliminate doar unele prevederi de factură strict protocolară".

O judecată retrospectivă, fie ea și statistică pe care o oferă lucrarea este aceea că în acest relativ scurt interval de timp țara noastră a încheiat cu diverse state 20 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau tratate de prietenie și cooperare, 28 de acorduri, programe și protocoale de colaborare economică și tehnică, 94 declarații solemne sau declarații comune, 245 comunicate comune semnate de președintele țării sau adoptate cu ocazia întîlnirilor sale cu șefi de state și de guverne.

Acestora li se adaugă peste 500 de instrumente de colaborare cu aceleași prilejuri, la nivel ministerial sau la alte niveluri

Toate acestea se constituie într-o mărturie elocventă a constanței partidului nostru în ceea ce privește o politică activă, constructiv-creatoare pe care o exercită cu celelalte state socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, cu statele capitaliste dezvoltate în temeiul cunoscutelor principii ale deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, fără nici un amestec din afară, dreptului fiecărei națiuni de a-și alege orînduirea socială pe care o dorește.

Documentele semnate relevă, prin conținutul lor, prin varietatea și constanța lor, prin sporirea simțitoare a numărului lor, o deplină concordanță între afirmații și fapte, între declarații de principiu și rezultatele concrete cărora li s-a dat o expresie juridică

atît în planul **colaborării, cooperării și conlucrării multilaterale** cît și în acela **al colaborării, cooperării și conlucrării bilaterale.**

Este cunoscut că în expunerea din 1—2 iunie 1982 t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu reafirmă că : „România acționează ferm pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste, pentru întărirea solidarității lor și depășirea divergențelor existente, că partidul nostru pornește de la adevărul că : „Relațiile dintre țările socialiste trebuie să constituie un model de respect reciproc și de colaborare reciproc avantajoasă, să ofere un exemplu de relații pentru toate statele lumii". O privire atentă asupra documentelor încheiate de țara noastră cu aceste state confirmă faptul că relațiile bi sau **multilaterale** s-au amplificat, s-au diversificat și se constituie în garanții ale unei și mai bune colaborări în viitor, de colaborare rezultă cu necesitate din aceea că astfel aceste state ar putea să-și soluționeze, cum se precizează în expunerea din 1—2 iunie 1982, „multe probleme ale dezvoltării economico-sociale, ale construcției socialiste și ridicării bunăstării popoarelor lor".

Numeroase tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală, programe și protocoale de colaborare economică și tehnică, declarații solemne sau declarații comune, comunicate comune au fost încheiate între țara noastră și țările în curs de dezvoltare, statele nealiniate, avînd în vedere și volumul și gama, varietatea acestei colaborări, ceea ce va avea consecințe benefice pentru țările în cauză. O atenție sporită s-a acordat și se acordă unei mai bune colaborări a țării noastre cu celelalte state membre ale C.A.E.R. Țara noastră, președintele ei pornesc de la convingerea că o astfel

statele aparținînd grupului „Celor 77". În Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu precizează : „Acordăm o mare însemnătate și dezvoltăm larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare. Considerăm că aceasta constituie un factor important în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru o nouă ordine economică, pentru o politică de pace".

În baza cunoscutului principiu al coexistenței pașnice țara noastră a acționat, cum o dovedesc și documentele cuprinse în aceste volume, pentru sporirea și adîncirea relațiilor sale cu țările capitaliste dezvoltate. „Considerăm, se precizează în expunerea din 1—2 iunie 1982, că extinderea conlucrării, participarea la diviziunea internațională a muncii constituie o necesitate obiectivă pentru toate națiunile". Sigur, țara noastră, președintele ei, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu, cum se afirmă și în multe din documentele cuprinse în lucrarea amintită și în alte luări de poziție ulterioare cum ar fi de pildă Mesajul înaintat recentei reuniuni a mișcării de nealiniere ținută la New Delhi, consideră că se impune cu necesitate ca astăzi și în viitor să se renunțe la orice măsuri economice discriminatorii, la politica sancțiunilor economice împotriva unor țări sau grupări de țări, să se renunțe la dobînzile înalte, să se stabilească dobînzi rezonabile etc.

Lupta pentru crearea unui climat de pace și cooperare între toate statele lumii, prevenirea unui al treilea război mondial, care s-ar solda practic cu distrugerea întregii omeniri, realizarea dezarmării generale, a dezarmării nucleare în special, asigurarea securității mondiale și a celei europene, lichidarea incredibilului decalaj ce separă lumea săracă de cea bogată, instaurarea unei noi ordini economice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, creșterea rolului statelor mici și mijlocii în viața internațională, în soluționarea crucialelor probleme cu care este confruntată astăzi lumea, creșterea rolului O.N.U. în viața internațională sînt principalele coordonate ale Doctrinei Ceaușescu. În toate aceste domenii România socialistă a venit cu punctul său de vedere, original, constructiv, novator, cu sugestii, soluții, propuneri care, prin discutarea lor în numeroase și diverse foruri internaționale, au stîrnit atenția opiniei publice mondiale, au evidențiat doctrina politică românească de relații internaționale ca o contribuție inestimabilă la teoria și practica relațiilor internaționale contemporane.

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Planeta în grija tinerilor

La începutul acestei săptămîni, Capitala țării a găzduit lucrările seminarului internațional „Tineretul și studenții — solidaritate pentru pace, dezvoltare națională, dreptate socială și o nouă ordine economică internațională", precum și ale celei de-a XXV-a Conferințe generale a Mișcării Internaționale a Tineretului și Studenților pentru Națiunile Unite (I.S.M.U.N.).

Prima zi a lucrărilor a fost marcată de mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, seminarului internațional și Conferinței generale a I.S.M.U.N. — un vibrant apel pentru intensificarea participării tinerei generații la rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane, primit cu viu interes și înaltă apreciere de participanții la prestigioasa reuniune.

Adresînd celor prezenți un cald salut și cele mai bune urări tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să arate că România este bucuroasă să găzduiască o asemenea reuniune consacrată păcii, dezarmării, lichidării subdezvoltării și înfăptuirii unei noi ordini economice într-un moment cînd viața internațională se confruntă cu probleme deosebit de complexe și de grave ce preocupă în cel mai înalt grad și tineretul planetei noastre. Arătînd că situația în lume este de așa natură încît problema fundamentală a epocii noastre este aceea a păcii sau a războiului, și amintind faptul că în cazul unei noi conflagrații mondiale, tineretul va fi nevoit, ca întotdeauna, să dea cel mai greu tribut de sînge — președintele României a adresat o vibrantă chemare tinerei generații de a face totul pentru a se angaja ferm în lupta pentru apărarea păcii și vieții popoarelor, de a conlucra strîns pentru a bara calea războiului și pentru a opri cursa înarmărilor. În mod deosebit, s-a arătat în continuare, trebuie să ne preocupe situația din Europa, continent peste care a trecut atît de cumplit tăvălugul războaielor și în care la ora actuală s-au asimilat uriașe arsenale atomice. Este pe deplin întemeiat, se spune în mesaj, ca tineretul să se ridice și să spună un NU hotărît intensificării cursei înarmărilor, să acționeze tot mai energic pentru împiedicarea amplasării de noi rachete în Europa, pentru retragerea și distrugerea celor existente.

Tinerei generații, a arătat în continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu, îi revine de asemenea nobila misiune de a participa intens la eforturile ce se întreprind pentru lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje dintre țările bogate și țările sărace, pentru instaurarea în lume a unei noi ordini economice, bazate pe deplină echitate și egalitate.

Arătînd în încheiere că tineretul din România, crescut în spiritul nobilelor idealuri ale păcii și prieteniei, va conlucra întotdeauna cu tineretul din alte țări pentru împlinirea măreților idealuri ale omenirii, președintele Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că lucrările reuniunii se vor desfășura cu rezultate bune, oferind cadrul favorabil unui larg și util schimb de păreri și de experiență, punerii în valoare a noi modalități de acțiune pentru sporirea contribuției tinerei generații la înfăptuirea idealurilor popoarelor de pace și securitate, de înțelegere, colaborare și progres.

În numele participanților, secretarul general al I.S.M.U.N. a transmis calde mulțumiri pentru mesaj, evidențiind stima și prețuirea de care se bucură tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane pe arena mondială și în mișcarea internațională de tineret și studenți.

Prima zi a lucrărilor a mai cuprins și expunerea t o v a r ă ș u l u i Nicu Ceaușescu, președintele Asociației Tineretului și Studenților din România pentru Națiunile Unite, în care a fost înfățișată activitatea tineretului român pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, participarea acestuia alături de toate forțele progresiste și democratice de pretutindeni, la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității la edificarea unui climat trainic de pace, securitate și cooperare internațională. Vorbitorul a evidențiat, de asemenea, acțiunile și pozițiile tinerei generații din țara noastră privind pregătirea și marcarea, în 1985, a Anului Internațional al Tineretului sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace".

LIVIU MAIOR

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57 Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 21 30 ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Sorin Postolache, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, George Cușnarencu, Mircea Popp — 25 69, 20 72 — Vasile Mănecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXII
14 (1452) vineri
8 APRILIE 1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

● Un avion pentru toate anotimpurile ● Cel de-al doilea aparat este gata pentru probele de „cale și zbor" ● Drum bun pe meridianele și paralelele planetei ● Felicitări minunaților săi constructori de la Întreprinderea de avioane — București

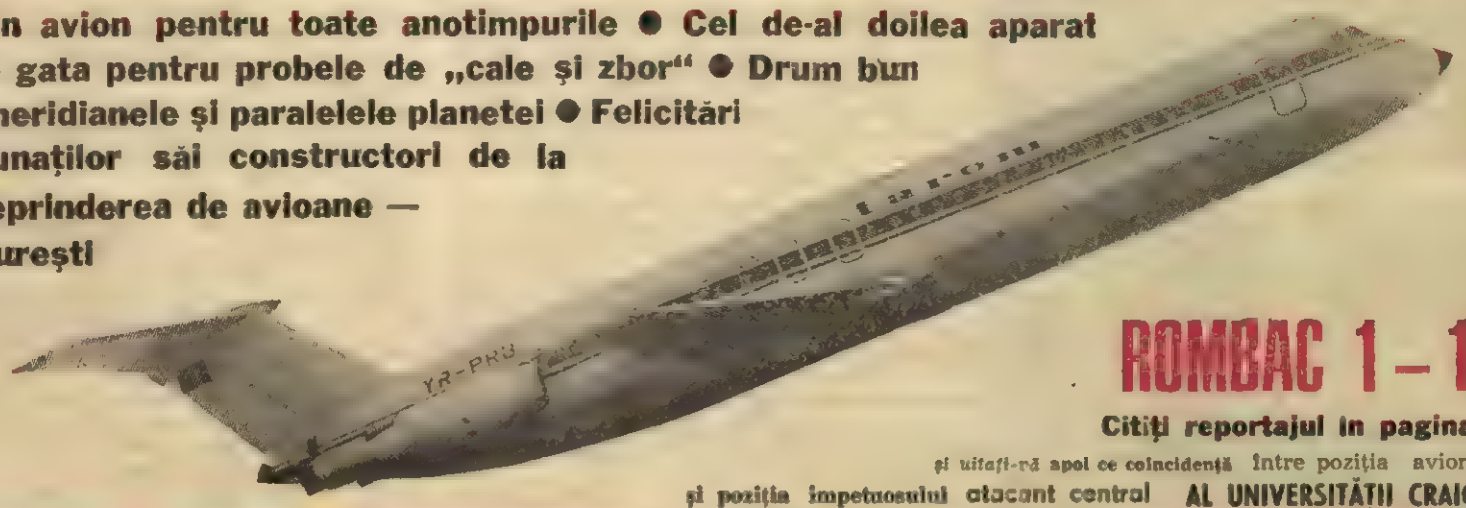

ROMBAC 1 – 11

Citiți reportajul în pagina 6

și uitați-vă apoi ce coincidență între poziția avionului și poziția impetuosului atacant central AL UNIVERSITĂȚII CRAIOVA din imaginea de jos

O dilemă privind calul:

PRINȚ sau CERȘETOR?

— Pag. 7 —

Carpați 2000

AGROTURISMUL,

soluția valorificării superioare a zonei montane

— Pag. 13 —

Enigma de la Sansevero

— Pag. 21 —

În luptă cu unul din redutabilii fotbaliști europeni, vest-germanul Briegel, care nu se sfiește să-l împingă ca pe un dulap, CĂMĂTARU, care și la meciul cu Benfica Lisabona a arătat excepționala sa clasă internațională, pare a spune, în fotografia alăturată, aproape totul despre dăruirea și capacitatea de a înfringe orice obstacole prin care Universitatea Craiova pregătește drumul său spre marea finală europeană.

Fotografie de I. BĂNICĂ

Lisabona sună ocupat

MULȚUMIM, CRAIOVA, ORAȘ EUROPEAN!

Direct la linotip de la rămasul nostru special acasă

Ne apropiem, aproape fără să ne dăm seama, de o mare, incredibilă performanță. Va trebui să ne păstrăm calmul, va trebui să fim lucizi și s-o și realizăm, fără îndoială. Dar sub ochii noștri și, mai exact zis, sub urechile noastre, ale celor de acasă, Universitatea Craiova, învinsa Federației Române de Fotbal și a C.N.E.F.S., în istorica partidă cu Minerul Certej, printr-o rușinoasă manevră de culise, despre care nu vom uita să vorbim, pînă cînd resorturile ei se vor dezvălui întrutotul, spre a nu se mai petrece niciodată așa ceva împotriva valorilor, se întoarce de la capătul Europei cu un 0—0 obținut în fața excepționalei formații Benfica Lisabona. Scriem, de la orele 2 noaptea în redacție, presați de împrejurarea că nici măcar telefoanele internaționale nu mai cuplează cu Lisabona. **Lisabona sună ocupat**, domnilor, și ăsta e semn rău pentru adversarii noștri. **LISABONA SUNĂ OCUPAT**, pentru că niște oameni admirabili, niște sportivi valoroși, niște meciului, dar să zicem **la fel de important ca 0—0 pe Wembley cu Anglia.** Acest 0—0 propulsează și mai sus fotbalul românesc și numai niște nepricepuți ar mai putea zăta, de acum încolo, fixarea acestui fotbal pe o orbită într-adevăr competitivă. Nu m-am dus la Lisabona, pentru că am fost ocupat să văd ce mai pătimește Rapidul prin divizia B. La Craiova, însă, voi merge, și cu cenaclul, și cu ini-

ADRIAN PĂUNESCU

(Continuare în pag. 24)

Oradea

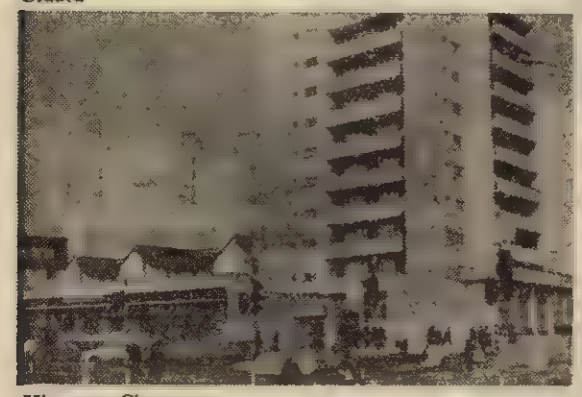

Miercurea Ciuc

Sf. Gheorghe

Noi aici sîntem o țară, Unică și milenară Buna noastră Românie, Muncă, dragoste, frăție

● În timp ce în anul 1981 volumul investițiilor din întreaga economie a României a fost de circa 5 ori mai mare decît în anul 1965, fondurile de investiții destinate județelor menținute de vechile regimuri dinainte de anul 1944 în înapoiere economico-socială au sporit astfel : în județul Sălaj — de aproape 22 de ori, în Covasna — de aproape 14 ori, în Satu Mare — de 6,9 ori, în Harghita — de 6,2 ori.

● Orientarea prioritară a investițiilor spre zonele în trecut mai puțin dezvoltate a asigurat creșterea între anii 1965-1981 a producției industriale, față de dinamica înregistrată pe țară (de circa 5 ori), în județul Sălaj de 15 ori, în Covasna de 7,6 ori, în Satu Mare de 6,1 ori, în Harghita de 5,4 ori. Ca urmare, în perioada 1976-1980 au înregistrat ritmuri de creștere superioare celui mediu pe țară, de 9,5 la sută a producției industriale, județele : Sălaj — de 20,6 la sută, Covasna — 17,7 la sută, Harghita — 11,9 la sută.

● În vreme ce ponderea personalului din industrie în totalul populației ocupate în anul 1981 reprezenta 36 la sută pe ansamblul economiei românești, acest indice era de peste 51 la sută în județul Covasna, de peste 53 la sută în Harghita, de aproape 50 la sută în Satu Mare, de aproape 40 la sută în Sălaj.

● Dacă în anul 1980, comparativ cu 1976, numărul apartamentelor date în folosință pe ansamblul țării a sporit cu peste 41 la sută, creșterea a fost cu 105 la sută în județul Covasna, cu aproape 70 la sută în Harghita, cu 55 la sută în Satu Mare.

● În limbile naționalităților conlocuitoare apar 53 de publicații, cu un tiraj total anual de 133 426 538 exemplare. Pentru cititorii de limbă maghiară apar un număr de 33 publicații, într-un tiraj anual total de aproape 85 milioane exemplare, iar pentru cei de limbă germană — 7 publicații, într-un tiraj anual total de peste 19 milioane exemplare.

● În țara noastră funcționează 14 teatre și secții de teatru în limbile naționalităților conlocuitoare, care susțin anual 3 272 spectacole, vizionate de peste 1 100 000 spectatori. Dintre acestea, în limba maghiară funcționează 10 teatre, care în anul 1982 au prezentat aproape 2 500 spectacole, vizionate de 954 607 spectatori, iar în limba germană funcționează 3 teatre, care anul trecut au prezentat 471 spectacole, vizionate de 125 440 spectatori.

● Numărul orelor-program realizate anul trecut în limba maghiară, la emisiunile de radio și televiziune, a fost de 2 528, iar în limba germană — de 781.

● La ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" au participat 9 157 formații artistice ale naționalităților conlocuitoare, cuprinzînd 232 686 membri.

● În țara noastră, din cele 29 244 unități școlare existente, 3 517 funcționează în limba de predare a naționalităților conlocuitoare, în care sînt cuprinși aproape 350 000 de elevi.

● În limba de predare maghiară funcționează în anul școlar 1982—1983 : în învățămîntul preșcolar — 1 074 unități și secții, cu 56 510 copii și 2 167 cadre didactice ; în învățămîntul primar și gimnazial — 1 307 unități și secții, cu 183 154 elevi și 9 572 cadre didactice ; în învățămîntul liceal — 373 unități și secții, cu 47 620 elevi și 1 637 cadre didactice ; în învățămîntul profesional — 5 unități și secții, cu 556 elevi.

● În limba de predare germană funcționează: în învățămîntul preșcolar — 279 unități și secții, cu 12 543 copii și 431 cadre didactice ; în învățămîntul primar și gimnazial — 324 unități și secții, cu 30 454 elevi și 1 567 cadre didactice ; în învățămîntul liceal — 65 unități și secții, cu 6 444 elevi și 199 cadre didactice.

● Studenții proveniți din rîndul naționalităților conlocuitoare se ridică la 12 733 din totalul de 173 941 cîți se pregătesc astăzi în România. Dintre aceștia, 8 900 studenți sînt de naționalitate maghiară, iar 2 095 sînt de naționalitate germană.

● În anul școlar 1981—1982 s-au editat 838 titluri de manuale școlare, din care 188 în limbile naționalităților conlocuitoare.

● Crearea consiliilor oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare a stimulat considerabil participarea acestora la conducerea treburilor obștești, la soluționarea problemelor lor specifice.

TEMEIURILE ECONOMICE ALE ADEVĂRATEI EGALITĂȚI

Propunîndu-și făurirea unei economii moderne, cu o bază tehnico-materială puternică, în stare să valorifice superior resursele materiale și spirituale ale țării, partidul nostru a acordat, în paralel, o nu mai mică atenție repartizării rationale a forțelor de producție pe teritoriul patriei. Dar o concepție închegată, științifică referitoare la repartizarea rațională a forțelor de producție în teritoriu avem abia după anul 1965, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales în fruntea partidului, a fundamentat teoretic problemele dezvoltării economico-sociale în profil teritorial. Practica edificării noii societăți în următorii 18 ani avea să-i valideze, prin argumentul de necontestat al faptului împlinit, realismul și viabilitatea.

Această concepție, profund originală, are la origini cel puțin două motivații.

Se știe că de la regimul burghezo-moșieresc am preluat nu numai o economie înapoiată, ci și o situație dezastruoasă a repartizării forțelor de producție în teritoriu, întruchipată în marile discrepanțe existente în nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor și județelor țării. Or, edificarea unei economii naționale moderne, echilibrate se poate realiza numai prin atragerea în circuitul economic a resurselor naturale din toate zonele și județele țării și valorificarea deplină și eficientă a potențialului creativ al întregului popor. O creștere economică, cît de cît acceptabilă, nu poate fi concepută într-un alt cadru. Deci, o primă motivație își are sursa în această necesitate obiectivă a creșterii economice, singura capabilă să asigure consolidarea și atragerea largă a tuturor localităților țării la o viață social-economică tot mai activă și intensificarea fluxurilor economice între toate zonele și județele patriei. Cealaltă își are sorgintea în însăși esența orînduirii noastre socialiste, care presupune o distribuire echitabilă a roadelor creșterii economice între oamenii muncii, indiferent de zonele și localitățile în care locuiesc.

„Făurirea socialismului — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Congresul Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, din 4 februarie 1976, — presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării". Nu este, prin urmare, suficient să se obțină, pe ansamblu, un ritm bun de dezvoltare. Trebuie ca, în același timp, acesta să se reflecte în viața fiecărei localități, a tuturor cetățenilor patriei. Or, numai repartizarea rațională a forțelor de producție în teritoriu asigură condiții ca egalitatea de drept între toți fii României să devină de fapt și să se sprijine pe condiții egale de muncă și viață pentru toți oamenii muncii, de pe toate meleagurile patriei — români, maghiari, germani și de alte naționalități. Egalitatea între membrii societății — a arătat din nou, recent, secretarul general al partidului — are înainte de toate o bază economică, începe cu egalitatea economică, iar aceasta e dată nu numai de proprietatea socialistă, ci și de amplasarea teritorială rațională a industriei, de dezvoltarea agriculturii, de dezvoltarea orașelor și satelor noastre, care creează condiții pentru ca oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei, indiferent de naționalitate, să-și poată pune pe deplin în valoare capacitățile lor creatoare, să poată contribui la dezvoltarea armonioasă a întregii țări.

Traducerea în viață a acestei concepții a însemnat, după cum prea bine se știe, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor, progresul economic mai rapid al celor mai rămase în urmă, inclusiv al județelor în care alături de români trăiesc și muncesc oameni ai muncii maghiari, germani și de alte naționalități cu tot ceea ce înseamnă acest proces complex sub raportul creării locurilor de muncă, al profesionalizării oamenilor muncii, corespunzător exigențelor industriei moderne, al sporirii cîștigurilor și posibilităților de instruire și de ridicare a nivelului cultural.

Dar ce înseamnă mai concret acest proces complex ?

Progresul mai rapid al județelor mai rămase în urmă s-a sprijinit în primul rînd pe o orientare corespunzătoare, științifică a politicii de investiții. Astfel, în perioada 1966—1981, volumul investițiilor în județe mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic a cunoscut o dinamică mai mare față de media pe țară (circa 5 ori față de 1965) : Alba (7,2 ori), Botoșani (6 ori), Dîmbovița (6,4 ori), Satu Mare (6,9 ori), Gorj (7,8 ori), Harghita (6,2 ori), Sălaj (de aproape 22 ori), Covasna (de aproape 14 ori), Vîlcea (12 ori). Pe această bază, ritmurile medii anuale de creștere a producției industriale, în perioada 1976—1980, în județele mai slab dezvoltate au fost de asemenea superioare mediei pe țară (9,5 la sută) : 21,4 la sută în Bistrița-Năsăud, 20,7 la sută în Sălaj, 17,8 la sută în Covasna, 16,7 la sută în Vîlcea, 15,4 la sută în Botoșani, 12,3 la sută în Dîmbovița, 12 la sută în Harghita.

S-au produs schimbări extrem de sugestive în structura județelor după valoarea producției industriale, proces care a antrenat efecte sociale de cea mai mare însemnătate. Dacă în 1965, 36 de județe aveau o producție industrială de pînă la 10 miliarde lei și numai 4 județe peste 10 miliarde lei, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 în toate județele țării existau capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, îndeplinindu-se unul din principalele obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. Mai mult, 25 dintre ele aveau, la sfîrșitul anului 1980, capacitatea de a obține o producție industrială de peste 15 miliarde lei, față de numai unul rămas în 1965.

Un obiectiv de natură calitativ nouă în ce privește repartizarea forțelor de producție în teritoriu a fost fixat pentru cincinalul în curs — respectiv acela ca fiecare județ să ajungă la o producție globală anuală de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. Se vor crea noi capacități astfel încît cea mai mică producție globală pe locuitor să fie cu numai 23 la sută mai redusă decît media pe țară, ceea ce va însemna un nou pas înainte pe calea omogenizării zonelor țării în ce privește nivelul de dezvoltare și, implicit, nivelul de trai al populației, fără deosebire de naționalitate.

VASILE BARAC ■

NICOLAE CEAUȘESCU:

„Numai priceperea, capacitatea de a învăța, capacitatea de a exercita o profesie sau o activitate intelectuală la cel mai înalt nivel constituie și azi – și vor constitui și în viitor – criteriile unice de apreciere a activității fiecăruia"

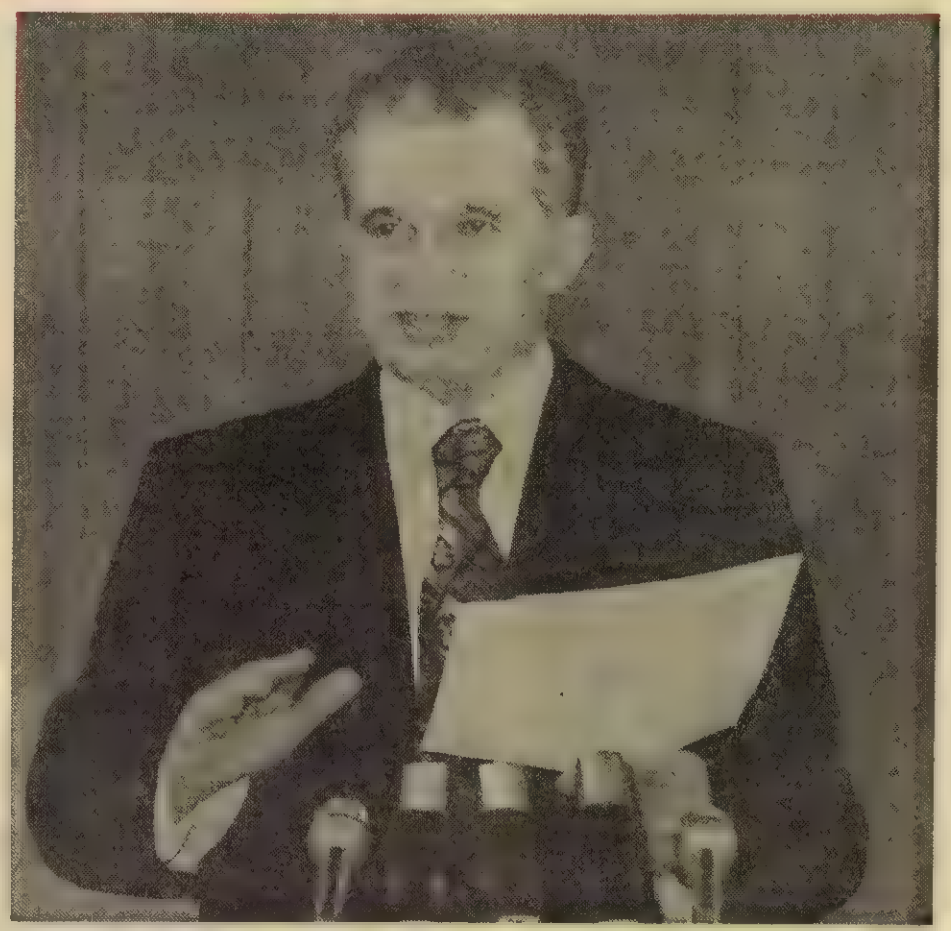

În cei 15 ani care au trecut de la noua organizare teritorial-administrativă s-au creat zeci și zeci de noi platforme industriale în toate județele, noi centre muncitorești și orășenești. Pe baza faptelor, a realităților, care sînt mai convingătoare decît orice și nu pot fi în nici un fel contestate, se poate spune, cu îndreptățită mîndrie, că partidul nostru a acționat și acționează cu toată consecvența în vederea înfăptuirii programului de dezvoltare puternică a bazei tehnico-materiale a societății noastre, pentru crearea condițiilor înfăptuirii Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre visul de aur al omenirii — deci și al poporului nostru — societatea comunistă !

Am dori — și repet și acum — ca și în alte țări naționalitățile să se bucure cel puțin de aceleași drepturi ca cele din România. Noi vom face totul să dezvoltăm și să asigurăm întotdeauna cele mai bune condiții de afirmare a egalității în drepturi, a participării tuturor fiilor patriei la întreaga activitate, la făurirea unei vieți demne, libere, la întărirea independenței și suveranității României !

Este necesar să facem totul pentru a realiza în cele mai bune condiții planul pe 1983, în industrie, în agricultură, în celelalte sectoare. Înfăptuirea cu succes a planului pe acest an este hotărîtoare pentru înfăptuirea întregului cincinal. Avem toate condițiile necesare pentru aceasta ! Mai cu seamă aș dori să subliniez, și în acest cadru, activitatea creatoare, entuziastă a muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, care acționează în deplină unitate pentru a realiza planul pe acest an, fiind convinși că aceasta corespunde intereselor vitale ale națiunii noastre, ale viitorului nostru liber, fericit.

Pînă la urmă, productivitatea muncii constituie factorul hotărîtor pentru reducerea cheltuielilor materiale și economisirea materialelor, înseamnă economisirea muncii, a forței de muncă. Creșterea productivității muncii constituie factorul hotărîtor pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului în patria noastră !

O atenție deosebită este necesar să acordăm calității produselor noastre. Trebuie să facem totul pentru a realiza produse de o calitate tot mai bună, competitive cu orice produse similare pe plan mondial. Dar calitatea trebuie privită cu toată răspunderea, în toate sectoarele, începînd cu cărbunele, minereul și petrolul, cu materiile prime.

Fără a asigura cadre — muncitori, ingineri, tehnicieni, țărani — cu o înaltă pregătire profesională și tehnică, nu vom putea realiza în bune condiții nici una din sarcinile de care am vorbit. Hotărîtor pentru întreaga noastră activitate este activitatea oamenilor ! Oamenii hotărăsc cum vom soluționa toate problemele — și munca noastră, a tuturor, trebuie să fie îndreptată în direcția ridicării continue a pregătirii fiecăruia.

Pentru țara noastră, care importă un volum mare de materii prime și de materiale, îmbunătățirea continuă a comerțului exterior, a exportului constituie o cerință de o importanță deosebită pentru a asigura tot ce este necesar desfășurării în bune condiții a întregii activități.

Nu dorim ca nimeni să plece din țară. Desigur, nici nu putem să ținem legat pe cineva, dar facem totul pentru a-i ajuta să înțeleagă că trebuie să rămînă aici, unde au trăit și părinții lor, unde s-au născut, pentru a munci și desfășura o activitate în măsură să asigure realizarea unei vieți bune, demne, libere. Aici, în România, nu în altă parte. Nimeni nu poate avea în altă parte o viață mai bună !

Am realizat multe. Trebuie să acționăm în deplină unitate, să folosim toată capacitatea noastră de muncă pentru a făuri o societate tot mai bună, tot mai demnă, care să asigure oamenilor cele mai bune condiții de viață și de muncă.

Trebuie să avem permanent în vedere că toți oamenii muncii, toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, sînt fii liberi, egali în drepturi, ai unei patrii comune, că toți au aceleași îndatoriri, aceleași drepturi și trebuie să acționeze în deplină unitate, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru a-și asigura viața pe care o doresc aici, în România, pentru înflorirea patriei noastre — Republica Socialistă România, pentru întărirea independenței și suveranității sale ! Aceasta va garanta viitorul liber al poporului nostru !

(Din Cuvîntarea rostită la Ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană)

În marea noastră familie

Într-o indestructibilă unitate de acțiune și voință, într-un înălțător spirit de patriotism, de reafirmare plenară a adeziunii față de politica Partidului Comunist Român, de adîncă stimă și recunoștință pentru secretarul său general — miercuri, 30 martie, s-au deschis la București lucrările ședințelor plenare ale consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană. Cu acest prilej, cei prezenți și-au exprimat din nou totala și unanima încredere și loialitate față de înțeleapta politică internă și externă a partidului nostru, față de activitatea neobosită a celui ce simbolizează voința, crezul și inima întregului nostru popor, arhitectul României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

O zi mai tîrziu, în prezența secretarului general al partidului, a altor conducători de partid și de stat, a avut loc ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, moment de referință cu profunde implicații în destinul colectiv al poporului nostru, înfrățit prin înalte și alese sentimente de frăție și solidaritate. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu a constituit astfel o nouă dovadă a grijii permanente pe care partidul, secretarul său general o acordă tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, garanția deplină că în România socialistă, poporul nostru formează o singură și mare familie. Cu acest prilej, cei ce au luat cuvîntul, exprimîndu-și deosebita bucurie și gratitudine pentru prezența la lucrările ședinței a celui mai iubit fiu al poporului nostru, au ținut să aducă odată mai mult, pe baza exemplelor concrete, prin bogatul bilanț al faptelor de muncă, al unor înfăptuiri de ordin economic, edilitar, cultural, grăitoare dovezi că în țara noastră problema națională a fost rezolvată pe temeiul unei depline egalități economice, sociale și politice, prin dezvoltarea multilaterală a României, prin repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul României.

Răspunzînd invitației celor prezenți, întîmpinat cu nețărmurită dragoste, cu satisfacție și bucurie, a luat apoi cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Temeiul marilor împliniri și cuceriri ale poporului nostru, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu acest prilej, îl constituie azi, în țara noastră, impetuoasa dezvoltare economico-socială, proces ireversibil ce a dus la creșterea puternică a bazei tehnico-materiale a societății noastre socialiste și la sporirea continuă a venitului național. Numai pe această cale, numai prin continua dezvoltare a forțelor de producție, în toate județele țării și, concomitent, prin dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii s-au putut asigura condițiile necesare înfloririi tuturor județelor țării, ridicării tuturor oamenilor muncii la o viață nouă, demnă. Pe această bază, și în conformitate cu principiile socialismului științific, partidul nostru a soluționat în mod democratic și revoluționar problema națională în România, lichidînd, odată cu asuprirea de clasă, și asuprirea națională de orice fel.

Referindu-se în continuare la sarcinile și obiectivele anului în curs și la faptul că rezultatele primului trimestru se dovedesc în general satisfăcătoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să reamintească cîteva din principalele comandamente ale momentului : Este necesar, a arătat secretarul general al partidului, să se desfășoare o muncă susținută în vederea înfăptuirii programului energetic și de dezvoltare a bazei materiale. O atenție deosebită trebuie acordată apoi creșterii productivității muncii, reducerii cheltuielilor materiale, rentabilizării fiecărui sector de activitate. Este necesar de asemenea să se facă totul pentru sporirea calității muncii, a vieții, pentru valorificarea superioară a materiilor prime și muncii poporului nostru, pentru ridicarea calificării și ridicarea nivelului cunoștințelor profesionale. A fost reamintită totodată necesitatea realizării în bune condiții a activității de comerț exterior, a exportului, a cooperării în producție cu țări vecine, prietene, cu toate țările lumii.

Arătînd apoi că în cadrul acțiunii permanente de perfecționare a relațiilor sociale, a adîncirii democrației socialiste, a ridicării nivelului politic, ideologic, cultural-educativ al poporului nostru un loc de seamă îl ocupă Festivalul național „Cîntarea României", tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut din nou să sublinieze faptul că în cadrul programului de educație și instrucție nu există loc decît pentru o singură limbă ideologică și politică: limba concepției revoluționare a socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric.

Președintele României a ținut totodată să atragă atenția asupra faptului că la o oră cînd pe plan mondial se poate constata o recrudescență a manifestărilor retrograde, reacționare, neofasciste și cînd se intensifică propaganda mincinoasă, defăimătoare, este necesar să se procedeze cu toată fermitatea la demascarea acestor cercuri reacționare revanșarde. Să nu uităm niciodată, a precizat tovarășul Nicolae Ceaușescu, că cercurile reacționare, clasele exploatatoare au căutat întotdeauna să învrăjbească oamenii muncii de diferite naționalități pentru a-i putea asupri mai ușor și pe unii și pe alții.

Arătînd în continuare că statul nostru face totul pentru ca fiecare cetățean să-și poată dezvolta și finaliza nestingherit opțiunile profesionale, setea de învățătură, aspirațiile spre cultură, că se întreprind eforturi constante pentru ridicarea nivelului de trai și civilizație al patriei socialiste, secretarul general al partidului nostru și-a exprimat convingerea că dezbaterile care au avut loc vor contribui la mai buna înțelegere a tuturor problemelor, vor determina intensificarea activității de întărire a unității în jurul partidului, al politicii sale în înfăptuirea politicii noastre interne și externe. „Sînt încredințat, a spus în încheiere tovarășul Nicolae Ceaușescu, că întorși la locurile de muncă, fiecare va face totul pentru a-și aduce contribuția, împreună cu colectivele din care face parte — la realizarea planului pe acest an, la înfăptuirea planului Programului partidului, la dezvoltarea și mai puternică a patriei noastre socialiste".

În încheierea lucrărilor, în numele celor prezenți, a fost exprimată din nou întreaga considerație și gratitudine pentru modul principial, realist și umanitar în care a fost rezolvată, prin aportul nemijlocit, determinant al președintelui României, problema națională. Subliniindu-se faptul că expunerea secretarului general al partidului jalonează cu exigență și fermitate revoluționară căile perfecționării continue a activității consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, a fost reafirmată cu tărie dorința unanimă de a se face totul pentru înflorirea României socialiste, pentru prestigiul ei internațional, de a se întări unitatea și frăția tuturor fiilor patriei în spiritul marilor tradiții revoluționare ce unesc și cimentează marea familie a poporului român.

LIVIU MAIOR

90 de ani de la crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România

Făurirea partidului clasei muncitoare a fost rodul firesc al dezvoltării generale, economico-sociale a societății românești, al dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, urmarea legică a apariției și afirmării proletariatului pe arena vieții politice. Acest proces complex, revoluționar s-a sincronizat cu marile evenimente care au jalonat epoca modernă a României, clasa muncitoare manifestîndu-se de timpuriu ca un puternic factor revoluționar, ca forța cea mai înaintată a societății, ca purtătoare consecventă a idealurilor de progres, de eliberare socială și națională a poporului român. **„Apariția clasei muncitoare pe arena istoriei patriei noastre** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a marcat o nouă eră în dezvoltarea luptelor revoluționare de eliberare națională și socială. Se poate spune că, începînd din a doua parte a secolului al XIX-lea, nu a existat eveniment politic-social în care clasa muncitoare să nu fi fost prezentă, să nu-și fi afirmat poziția sa".**

Este semnificativ faptul că deși la începutul dezvoltării sale proletariatul din țara noastră a avut o forță numerică restrînsă, iar condițiile generale, social-istorice erau dintre cele mai grele, a manifestat de timpuriu năzuințe spre organizare. Așa se explică faptul că, într-un timp relativ scurt, muncitorii au trecut de la formele de organizare simple — de ajutor mutual care a luat ființă încă de la jumătatea secolului al XIX-lea — la asociațiile generale iar mai apoi, în 1872, la Asociația generală a tuturor lucrătorilor din România, care a marcat începutul organizării de clasă pe scară națională a proletariatului român.

Evoluția mișcării muncitorești a fost profund și pozitiv influențată de faptul că și-a însușit ideile socialismului științific la scurt timp după apariția lor, acestea rodind în climatul unei bogate activități revoluționar-democratice care a caracterizat gîndirea social-politică românească.

Vorbind despre acest fenomen, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că proletariatul român, militanții socialiști au venit în contact cu ideile „Manifestului Comunist" la scurtă vreme de la apariția sa, că numeroase lucrări ale clasicilor marxismului cum sînt : „Capitalul", „Luptele de clasă din Franța de la 1848", „Dezvoltarea socialismului de la utopie la știință", au fost traduse și difuzate în România curînd după tipărirea lor. Concomitent, au fost elaborate și tipărite lucrări românești de interpretare marxistă : „Concepția materialistă a istoriei", „Neoiobăgia", „Socialismul în țările înapoiate", „Religie, familie, proprietate" ș.a., activitate în care s-au remarcat : C. Dobrogeanu-Gherea, Mihail Gh. Bujor, Raicu Ionescu-Rion, Ion Nădejde, Panait Mușoiu, Anton Bacalbașa ș.a.

Între studiile de mare valoare științifică și practică ale socialiștilor români se situează lucrarea lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, **Ce vor socialiștii români?** (publicată în 1886, în „Revista socială"), care reprezintă primul program bazat pe principii marxiste, elaborat — așa cum era anunțat — pentru „partida muncitorilor" din România. În program era susținută și argumentată necesitatea organizării partidului politic al clasei muncitoare, alături de obiectivul fundamental al acestui partid — **lupta revoluționară** pentru cucerirea puterii.

Noile acumulări pe care clasa muncitoare le-a realizat în perioada dintre Războiul de independență și congresul de făurire a partidului muncitorilor au constituit baza obiectivă a creșterii capacității sale de afirmare. Astfel, în decurs de un deceniu și jumătate, mișcarea socialistă a parcurs o etapă importantă în evoluția și maturizarea sa, dobîndind o experiență însemnată pe planul acțiunii, organizării și gîndirii. Într-un timp relativ scurt, s-a trecut de la activitatea unor cercuri izolate socialiste la o mișcare social-politică socialistă, de la societățile profesionale la organizații muncitorești de clasă, capabile să descifreze și să propună soluții dintre cele mai înaintate pentru rezolvarea marilor probleme ce frămîntau societatea românească. Astfel, în anii 1886—1887, s-au constituit la București, Iași, Brăila, Bacău, Turnu Severin și în alte localități, cercuri muncitorești, organizații cu caracter politic, care au acționat în numele proletariatului organizat și al intelectualilor socialiști ca organizații locale ale „partidei muncitorilor". Odată cu aceasta, muncitorii au trecut la lupta politică ; mișcarea muncitorească a ieșit din stadiul inițial, pășind pe o treaptă superioară, aceea de maturizare. În anul 1890, s-a făcut un pas înainte pe linia organizării politice a clasei muncitoare, prin transformarea cercurilor muncitorești în cluburi, care aveau menirea să pregătească terenul în vederea convocării congresului partidului.

Întreaga activitate teoretică și practică desfășurată de organizațiile muncitorești și de către socialiștii români în acești ani invederează o încercare susținută de a face din ideile socialismului științific un instrument eficient de investigație și de înțelegere a realităților în care trăiau, un ghid al acțiunii de transformare revoluționară a societății. Ei au demonstrat convingător că socialismul în România nu era „produs de import", o „plantă exotică", așa cum susțineau adversarii mișcării muncitorești, ci o necesitate obiectivă determinată de realitățile țării.

Eforturile socialiștilor români, desfășurate timp de decenii pentru organizarea clasei muncitoare, pentru formarea și dezvoltarea conștiinței de clasă a proletariatului, pentru sprijinirea luptei sale și afirmarea în viața politică a țării, pentru răspîndirea ideilor marxiste și asimilarea teoretică a realității românești, au alcătuit premisele înființării, în 1893, a **Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România.**

Congresul și-a desfășurat lucrările în zilele de 31 martie—3 aprilie 1893, în sala din Piața Amzei din Capitală, locul binecunoscut al atîtor întruniri și adunări muncitorești.

La congres au participat delegați care reprezentau cluburile, cercurile și asociațiile din principalele orașe și centre muncitorești, precum și un reprezentant al Grupului studenților socialiști români de la Paris.

Lucrările congresului au fost urmărite cu un profund interes de către opinia publică, ziarele inserînd în paginile lor știri privitoare la acest act. **„Evenimentul cel mai important al anului întreg** — scria la 4 aprilie 1893 o publicație condusă de Ion Luca Caragiale — **este, fără îndoială, marele congres socialist".**

Făurirea partidului clasei muncitoare din România încununa îndelungate eforturi de organizare a proletariatului român, fiind rezultatul creșterii rîndurilor clasei muncitoare și al dezvoltării sale de sine, al nevoii, tot mai puternic resimțite — în desfășurarea luptelor de clasă — de a avea propriul său detașament politic. Astfel, P.S.D.M.R. se plăsmădea ca un partid marxist, asumîndu-și de la început misiunea istorică de a conduce lupta clasei muncitoare, a celorlalte categorii de oameni ai muncii, de la orașe și sate, pentru cucerirea puterii politice și transformarea socialistă a societății românești.

Socialiștii români au considerat — și programul adoptat la Congresul de constituire a partidului a confirmat acest lucru — că teoria socialismului științific nu reprezintă o învățătură osificată, încremenită, ci un sistem teoretic viu, capabil în permanență a se primeni și îmbogăți sub impulsul realităților în perpetuă transformare, tactica partidului urmînd să fie adecvată realităților social-istorice ale țării. **„Teoriile socialiste** — se scria în „Lumea nouă", organul P.S.D.M.R. — **nu sînt o formulă sau o dogmă și deci nu dictează nici o tactică hotărîtă și aceeași pentru toate țările, ci lasă în grije socialiștilor fiecărei țări să-și creeze o tactică potrivită cu condițiile reale de viață ale țării lor. Tocmai o astfel de tactică e admisă de socialiștii români".**

Unirea din 1918 a reprezentat o mare izbîndă, o adevărată piatră de hotar în istoria națiunii române, constituind, așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român — **„înfăptuirea firească a năzuinței seculare de unitate a poporului nostru, a visului pentru care au luptat și s-au jertfit nenumărate generații de înaintași, împlinirea unei necesități obiective a înșiși dezvoltării istorice".**

Înfăptuirea României întregite a creat condițiile pentru o largă dezvoltare a forțelor productive, științei și culturii, a dat un nou și puternic imbold mișcării progresiste, revoluționare, a întărit forțele clasei muncitoare, a deschis calea unității dintre muncitori, țărani și intelectuali, dintre toți fiii patriei care doreau ca România să se dezvolte, în cadrul statului unitar, pe făgaș democratic, iar problemele care se puneau cu stringență în fața țării să fie rezolvate în folosul maselor populare.

Voința clasei muncitoare din România de a imprima dezvoltării sociale o orientare corespunzătoare intereselor și năzuințelor celor ce muncesc, a impus cu necesitate așezarea pe o treaptă superioară a organizării sale politice. Transformarea Partidului Socialist în Partid Comunist la Congresul din mai 1921, răspundea astfel unei necesități adînc resimțite de mișcarea muncitorească din țara noastră, nevoii ca aceasta să-și asigure forța politică aptă s-o mobilizeze, s-o conducă și să-i inspire lupta eliberatoare în noile condiții.

Reliefînd filonul adînc al tradițiilor revoluționare ale clasei noastre muncitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Putem spune, cu deplin temei, că adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlîntate adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă".**

Sarcina organizării, mobilizării și conducerii luptei clasei muncitoare, a maselor populare pentru înlăturarea de la putere a claselor exploatatoare și transformarea revoluționară a societății a-a fost nici simplă, nici ușoară. Înfăptuirea ei a necesitat eforturi susținute, un devotament nemărginit, sacrificii mari pentru cauza revoluției. Dar, în pofida a tot felul de greutăți, obiective și subiective, P.C.R. a fost singurul partid politic capabil să înțeleagă și să asigure convergențe dintre mersul evoluției sociale, aspirațiile maselor și obiectivele luptei revoluționare. El a militat neabătut pentru determinarea și aplicarea unei linii politice, strategice și tactice, care să corespundă condițiilor și sarcinilor concrete izvorîte din realitățile sociale și naționale ale țării.

Cu unele inconsecvențe, datorate în bună măsură preluării în mod necritic a unor aprecieri cuprinse în documentele mișcării comuniste internaționale, precum și necunoașterii unor fenomene economice și politice aflate în curs de desfășurare, comuniștii români, în genere, au caracterizat în mod just procesul dezvoltării social-economice și politice al României. Desigur, P.C.R. nu era partid de guvernămînt și nici n-a participat în vreo coaliție guvernamentală pentru ca să poată influența nemijlocit, în sensul dorit, adoptarea unor decizii privitoare la structura și dinamica economiei românești ; mai mult, după numai trei ani de activitate legală, a fost scos în afara legii. În aceste condiții, partidul comunist și-a concentrat atenția și eforturile, cum era și firesc, asupra situației și organizării luptei clasei muncitoare împotriva regimului de exploatare și asuprire, pentru libertate și dreptate socială.

În anii crizei economice din anii 1929—1933, cînd s-a înregistrat o puternică ascuțire a contradicțiilor dintre proletariat și burghezie, dintre țărănime și moșierime, dintre mica burghezie și marea burghezie, dintre diferitele grupări din sînul burgheziei și moșierimii, precum și a contradicțiilor dintre masele largi populare și monopolurile străine care jefuiau bogățiile țării și exploatau poporul muncitor, partidul comunist și-a sporit influența în rîndurile muncitorilor și ale unor categorii largi de oameni ai muncii, organizînd și conducînd ample bătălii și confruntări de clasă. În aceste împrejurări, clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, s-a afirmat cu putere pe arena istoriei ca cea mai înaintată forță a societății românești, forța propulsoare a întregului popor pentru drepturi economice și politice, pentru democrație, independență și suveranitate națională. În cursul desfășurării acestor mișcări și lupte, s-au întărit legăturile partidului cu masele, au crescut rîndurile partidului, în special din masele cele mai combative ale clasei muncitoare, sporind rolul elementelor muncitorești din partid, în conducerea sa.

Trăgînd cele mai utile învățăminte din activitate a desfășurată în primul deceniu de existență, precum și din confruntările de clasă care au avut loc în perioada anterioară, P.C.R. a eliminat treptat din concepția și practica sa unele aprecieri eronate, care aveau circulație în acel timp în mișcarea muncitorească internațională, aducînd corectări orientării și formelor sale tactice. Astfel, în activitatea partidului și-a făcut loc tot mai mult o linie realistă, bazată pe studierea condițiilor social-politice interne, conjugate cu situația internațională, concomitent cu o atitudine mai angajată față de țară și față de propriul popor. Sentimentul de dragoste față de patrie, pe care-l cultivă și-i propagă comuniștii, acționează ca o puternică forță moral-politică pusă în slujba coalizării tuturor forțelor patriotice, democratice și antifasciste, pentru apărarea drepturilor și libertăților civice, pentru apărarea integrității teritoriale, independenței și suveranității naționale a României.

În succesiunea acțiunilor muncitorești împotriva regimului burghez, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, ale întregului nostru popor, pentru libertate și democrație, pentru viitorul socialist al României, se detașează ca un moment deosebit, de excepțională importanță și forță ilustrativă a avîntului luptei antifasciste, marea manifestație de la 1 Mai 1939. Desfășurîndu-se sub lozincile „Vrem România liberă și independentă", „Jos fascismul", „Jos agresorul hitlerist", manifestațiile din București și din alte centre ale țării au avut un puternic ecou peste hotare. În organizarea și desfășurarea acestei mari demonstrații antifasciste și antirăzboinice un rol deosebit l-a avut tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu.

În noile condiții, create prin instaurarea dictaturii militare fasciste și intrarea României în războiul hitlerist, cînd independența națională a fost grav afectată, lupta antifascistă desfășurată de poporul român s-a transformat într-o amplă mișcare de rezistență antihitleristă, care a căpătat un caracter național. În fruntea acestei rezistențe s-a situat clasa muncitoare, mobilizată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român. În aceste condiții răsturnarea guvernului dictaturii militare fasciste și ieșirea din războiul hitlerist s-a impus în fața maselor populare ca o necesitate vitală pentru existența națională a României, pentru salvgardarea intereselor supreme ale întregului popor, pentru dezvoltarea viitoare a societății noastre.

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, încununare a luptei revoluționare a clasei muncitoare, a tuturor forțelor naționale — revoluționare, democratice și patriotice, în frunte cu partidul comunist, a descătușat uriașul potențial revoluționar al maselor populare, deschizînd drum larg afirmării pe arena politică a țării a forțelor progresiste și revoluționare ale societății românești. În noile împrejurări lupta antifascistă s-a transformat rapid într-o mișcare socială de o amploare fără precedent în istoria țării noastre, care a deschis calea realizării unor profunde schimbări revoluționare în viața social-politică, înfăptuirea idealurilor de libertate și dreptate ale poporului român.

Schimbarea calitativă produsă în conținutul puterii politice la sfîrșitul anului 1947 — în urma proclamării republicii — a deschis o nouă etapă istorică de dezvoltare a României, de transformări radicale în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și spirituale — etapa înfăptuirii sarcinilor revoluției socialiste.

Epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cea mai fertilă, mai bogată în împliniri din întreaga istorie națională, este dominată decisiv de puternica personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În acest timp a fost elaborată linia făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, etapă superioară de maturizare și evoluție neîntreruptă a orînduirii sociale noi, de lărgire și diversificare a bazei tehnico-materiale a socialismului, de perfecționare a bazei economice a societății, a suprastructurii ei, a culturii, a ideologiei, a activității de educare a maselor populare.

Evidențiind însemnătatea și misiunea pe care partidul nostru a îndeplinit-o și o îndeplinește în societate, în documentele de partid s-a apreciat că : **„Sub conducerea P.C.R., clasa muncitoare, poporul român au străbătut un drum glorios de luptă și victorii, au înfăptuit mărețele țeluri ale revoluției de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antifascistă din patria noastră, au asigurat transformarea democratică și socialistă a societății, au pus temelii trainice României socialiste de azi, ca țară prosperă, liberă, independentă și suverană".** Făurirea partidului clasei muncitoare în urmă cu 90 de ani — eveniment pe care îl evocăm astăzi — se înscrie astfel în fluxul acestui drum glorios, de luptă, de jertfe și împliniri.

Prof. univ. dr. NICOLAE PETREANU

„...o tactică potrivită cu condițiile reale de viață ale țării lor. Tocmai o astfel de tactică e admisă de socialiștii români"

SOCIALISMUL

Congresul General al Partidului Socialist din România

Desbaterile de Duminică 8 Mai și Luni 9 Mai

Focul continuu al agriculturii

Nu așteptăm ploaia, ne ducem în întîmpinarea ei

E foarte frumos peisajul Plopșorului, sat la vreo 30 și ceva de kilometri de Craiova, sediu al S.M.A.-ului și al C.U.A.S.C.-ului cu același nume. Peisaj colorat, parfumat, romantic, vechi, cu o cizelură și o surpriză a reliefurilor lucrate parcă de un sculptor de geniu. Cu gingașe accidente în smaltul priveliștii, care sînt dealurile, cu strălucitoare prelingeri în lapislazuli, care sînt zecile de pîraie, cu văi nu mai lungi cît să încapă cîteva sate (cu toate, satele C.U.A.S.C.-ului sînt totuși destule, vreo 25 !), nu mai largi cît să cuprindă promenada unor blajine cirezi de vaci. Peisaj frumos, dar „soluri grele", cum zic agronomii, ciorchine de „soluri grele", cu prea puțin cernoziom (nici 10 la sută din cele peste 20 000 de hectare ale C.U.A.S.C.-ului), cu mult brun roșcat de pădure și cu mult, foarte mult podzol. Soluri grele, cu apă puțină (ca s-o descopere, puțurile din satele locului pipăie sub pămînt pînă la 15—20 de metri) și cu secetă din belșug. De regulă, pe aici trebuie să ari la adîncimi de 28—30 de centimetri, să faci mereu scarificări, să gunoiești răzbit, să afinezi și să dai cu amendamente să nu zici niciodată : „gata, gătat, ia să mai trag și eu un pui de somn !", ci să trudești fără pauze, sau cu pauze sumare, fără duminici, deseori fără nopți. Trebuie, altfel spus, să opui frumuseții sălbatice a locurilor o civilizație strînsă, avară, de fermă, ce nu-și îngăduie nici o risipă de timp, necum ca vreun strop de efort să se piardă fără folos. Nici un petic de pămînt nu-i irigat. Cei ai locului, adică membrii celor 10 C.A.P.-uri păstorite de C.U.A.S.C., au cules totuși, anul trecut, cîte 3 920 kg de boabe la hectarul de porumb, depășind planul cu 470 kg. Au cîștigat locul II pe județ în competiția boabelor aurii, întrecîndu-i pe destui „irigați". Unul din C.A.P.-uri, cel de la Dobromira, a scos 5 800 kg porumb boabe la hectar, cucerind locul I pe Dolj. Întreg porumbul s-a cules manual, deci fără pierderi sau cu pierderi minime. Au ieșit bine și la grîu (2 810 kg la hectar, depășind și aici prevederile scriptice), puteau ieși și mai bine, puteau scoate peste 3 000 kg, dar n-au avut destule combine, fiecare combină a fost încărcată cu nu mai puțin de 105 ha. La vreo 12 zile după ce începuseră recoltatul, o ploaie le-a dijmuit simțitor din producția pe care mașinile nu izbutiseră s-o răzbească.

Ce sfîntă ar fi acum și aici, ca peste tot în Cîmpia Română, o ploaie ! Un abur de ploaie a dat azi-noapte, dar numai un abur (nici trei litri de apă pe metru pătrat !), iar acum e o dimineață cu vînt, cu un vînt puternic, care scoate din sol și puținul acela de apă care mai mult amăgise plantele. Plantele, nimic de zis, sînt totuși (încă mai sînt !) frumoase, grîul e o minunăție, grîu ca în primăvara asta încă nu s-a văzut pe-aici. Ce te faci însă dacă n-o să plouă, cine și cum o să-l hrănească ? Și ce te faci cu celelalte culturi, cu lucerna, de pildă, a cărei sămînță minusculă e atît de gingașă, neavînd în sine puterea de a rezista mai mult timp fără apă ? Și nici nu i-ar trebui multă apă, i-ar fi deajuns o părere, o rouă, că nu-i îngropată adînc, e doar la 5 centimetri. Dar și roua e marfă deficitară în primăvara asta.

Mihai Pană, inginerul șef al C.U.A.S.C.-ului, și Ion Barbu, directorul S.M.A.-ului, n-au mai ieșit în dimineața asta pe cîmp. S-au zidit amîndoi în sediu, cu ochii țintă la telefon. Îi așteaptă să sune, îi așteaptă cu vești din mai multe locuri. Desigur, cea mai arzătoare ar fi vestea cu privire la motorină. Oare cîtă motorină o să primească azi ? Solurile astea „grele" cer mașinilor un efort sporit, deci un consum de motorină pe măsură. Prețiosul lichid e însă drămuit cu strășnicie, ceea ce e firesc, odată ce Trustul județean S.M.A. încă nu și-a primit nici pe sfert din rația ce i se cuvenea pînă la ora asta. Cei doi mai așteaptă și vești de la Combinatul chimic Craiova, care le-a făgăduit niște îngrășăminte pentru porumb. Încă n-au, pînă la ceasul de față, ceas destul de înaintat în calendarul campaniei, toate îngrășămintele chimice de trebuință porumbului. Iar aici, pe pămînturile astea, atît de secătuite, fără 400—500 kg îngrășăminte la hectar nu faci mai mult de 1 000—1 200 kg de boabe. Destul că de erbicidat n-au prea erbicidat, adică au erbicidat doar inul (1 000 hectare), acum erbicidează păioasele, dar floarea soarelui a rămas cam pe-alături, pentru prea puține din cele 3 330 de hectare (cea mai mare suprafață din județ dedicată acestei plante !) au avut erbicide. Și încă totul ar mai fi cum ar mai fi de-ar da o ploaie ! În cei 28 de ani de cînd e directorul S.M.A.-ului din Plopșor, Ion Barbu n-a văzut o secetă ca acum.

Și-atunci ce-i de făcut, stimați tovarăși, odată ce motorina e socotită cu stropul, ploaia la fel, odată ce erbicidele au fost pe sponci iar îngrășămintele încă mai zăbovesc în zarea promisiunilor ?

E de făcut, răspund cei doi, tot ce se poate face, și încă ceva pe deasupra, pentru a suplini prin munca omului rătăcirile cerului și necazurile pămîntului. Arăturile, iată, s-au încheiat peste tot pînă-n prag de decembrie, fertilizările au fost „în grafic" pentru toate culturile și pe toate întinderile, reparațiile și reviziile utilajelor n-au pus probleme, în ciuda unor piese de schimb greu de găsit sau de negăsit. Dar S.M.A.-ul are tractoriști ca, spre exemplu, Ștefan Mirtan sau Nicolae Tălingă, care din '75 își conduc U-650-ul fără vreo reparație capitală, deci fără să pretindă decît piese de schimb mai mărunte, mai de găsit. Ce probleme mai sînt ? A, da, ploaia ! Aici povestea se complică, se spune că atunci cînd nu plouă n-ai de făcut altceva decît să te ulți la cer și, pe șoptite, făcîndu-ți cruce cu limba, să blestemi soarele. Așa se spune, deși român care să blesteme soarele e greu de crezut că ar exista. Totuși, ce poate face românul, chiar nimic să nu poată face atunci cînd arșița îi pustiește pămîntul și sufletul ? Românul din C.U.A.S.C.-ul Plopșorului se gîndește, de pildă, la niște drenaje, o investiție care costă, costă chiar scump, dar asta e, nu poți să-i ceri pămîntului fără ca mai întîi să-i dai. Undeva, pe platoul numit al Lazului, pe cel mai greu dintre grelele soluri podzolice, unde pînza de apă a fost suptă de fundul pămîntului, sînt vreo 180 de hectare pe care s-ar putea începe (și cei ai locului speră să înceapă) cît mai curînd experiența drenărilor. Ar mai rămîne, dintre problemele acute ale campaniei, îngrășămintele, care pînă la urmă or să vină, și motorina, care o să vină sau n-o să prea vină. Dar oamenii, în împrejurarea că n-o să prea vină, o să se ajute ca-n vechi, uitînd că mai există mașini agricole și scoțînd din șoproane bicicluștile pentru boi. Pentru care boi, de unde boi ? În fiecare C.A.P., ni se spune, s-au luat măsuri pentru sporirea numărului de atelaje trase de răbdătoarele animale ; adică se aleg, dintre viței, cei mai robuști, cărora le sînt lăsate în pace coarnele (celor destinați îngrășării, adică sacrificării, coarnele li se ard cu un fel de acid, ca să se împungă unii pe alții în padocurile complexelor zootehnice) ; și cărora, de cum ajung în putere, adică de cum capătă greutatea de 250 kg, li se prepară învățul cu jugul și cu muncile cîmpului. Adam Dinu, președintele C.A.P. Dobromira (cel cu recolta de 5 800 kg porumb la hectar), și nu numai el, ci și alți președinți, au luat foarte în serios această treabă.

Primăvară aspră la Plopșor, în cîmpia Doljului. E secetă, lucrările cîmpului se resimt, bătrînul Hesiod e supărat, sînt atîtea munci și zile care trebuie prinse din urmă. Mai sînt și alte necazuri, care nu țin de cer, de capriciile lui, ci de niște foarte terestre treburi, unele mai ușor, altele mai greu de pus la punct. Dar oamenii locului fac tot ce pot, și încă ceva pe deasupra, ca să lasă cu bine la limanul recoltei. Cîmpul e al lor, e al țării. Dacă își iubesc țara — și cine mai mult decît ei, oamenii de la talpa țării, știu s-o iubească ? — trebuie să-i crească pîinea.

ILIE PURCARU ■

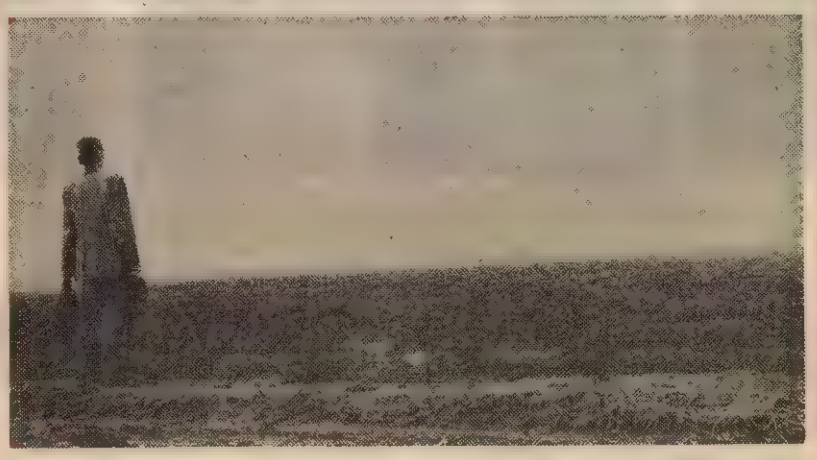

Fotografie de PAUL AGARICI ■

O mare uzină de lapte la marginea Capitalei

Șeful fermei de vaci numărul 10 din Pantelimon, aparținînd de I.A.S.-Mogoșoaia, doctorul Mihai Petcu este o mai veche cunoștință de-a noastră. Despre el, despre marile lui preocupări, a scris pentru prima dată revista „Flacăra", în urmă cu cîțiva ani. Atunci, respectiva fermă se clasa pe primul loc pe țară în producția de lapte. De atunci, trei ani la rînd, inclusiv anul care a trecut, ferma de vaci din Pantelimon a ocupat numai primul loc în ceea ce privește producția de lapte. Despre oamenii conduși de inimosul doctor, despre metodele folosite s-au scris multe reportaje pe la diferite ziare din țară și de peste hotare, s-au făcut diverse emisiuni la televiziune și, se spune, chiar va figura în cîteva antologii de proză. Altfel spus ferma din Pantelimon a devenit în cel mai scurt timp celebra fermă de vaci, iar oamenii — minunații lucrători care dau Capitalei, într-un an, peste 200 de vagoane de lapte. Specialiști din toată țara și din străinătate, vin pînă în Pantelimon ca să afle, cum se spune, secretul și metodele prin care cei de aici îngrijesc animalele și cum se obțin respectivele cantități de lapte. Așa stînd lucrurile ferma de vaci din Pantelimon a fost legată de restul lumii printr-o șosea asfaltată iar autobuzul și-a prelungit traseul chiar pînă la intrarea în marea industrie a laptelui.

La prima vedere, la ferma din Pantelimon, nu s-a întîmplat mai nimic. Doar faptul că oamenii au mai îmbătrînit cu cîțiva ani. Pe doctorul Mihai Petcu l-am găsit, la o oră tîrzie de noapte, în birou, său împreună cu mai tînărul Valeriu Sibiceanu, primarul comunei. Întreaga încăpere este dominată de flori și de imagini, care de care mai colorate, decupate din tot felul de calendare și reviste reprezentînd, bineînțeles, fel de fel de animale. Și fiindcă ne cunoaștem de foarte multă vreme discuția se pornește de la vine fără nici un fel de protocol, fără nici un fel de ezitare.

— Comuna noastră, începe discuția primarul Valeriu Sibiceanu, în anul care a trecut a ocupat primul loc în întrecerea declanșată de sectorul agricol al Capitalei. Altfel spus, Pantelimonul a detronat, să spunem așa, comuna Jilava care de ani și ani de zile ocupa locul fruntaș. Și asta la toți parametrii. Desigur, acest lucru se datorează faptului că toți cei care au lucrat în agricultură au înțeles că trebuie să smulgă cît mai mult pămîntului. Și asta nu se poate obține decît muncind foarte bine. Se înțelege de la sine că unul din factori l-a reprezentat și faptul că pe teritoriul comunei se află ferma de vaci condusă de doctorul Mihai Petcu. Prin munca colectivului de aici, prin rezultatele obținute muncitorii de la fermă au fost și rămîn exemple demne de urmat pentru toată lumea...

— Cum a fost anul care a trecut, stimate Mihai Petcu ?

— Cum să fie ?! Un an ca toți ceilalți. Și în anul care a trecut ne-am clasat pe primul loc în ceea ce privește producția de lapte pe fermele I.A.S.-urilor : 4 600 litri lapte pe cap de vacă furajată. Personal, mă așteptam la obținerea unei producții mult mai mari. Dar, așa a fost să fie. Ne bucură faptul că următoarea clasată se află la o distanță, să-i spunem așa, de peste trei sute de litri pe cap de vacă furajată. Exprimînd altfel cifrele de aici, în Pantelimon, au plecat spre Capitală nici mai mult și nici mai puțin de 220 vagoane de lapte.

— Care-i întregul efectiv de animale ?

— În primul rînd trebuie luate în calcul cele 500 de vaci de lapte. La acest număr se mai adaugă și un număr de 600 de tineret și 6 000 de porci. În 10 ani de aici, s-au mai putut forma încă trei ferme : am vîndut 1 250 de vițele și 250 de tăurași. După cum se știe ferma noastră este o unitate mixtă. Adică, pe lîngă creșterea animalelor și obținerea laptelui noi ne ocupăm și cu fabricarea, să-i spunem așa, a furajelor. În acest sens dispunem de o suprafață de teren agricol care măsoară 800 de hectare. În '82 am mai obținut încă cîteva recorduri și la cultura mare. Peste 11 000 kilograme de sfeclă furajeră. Sînt rezultate foarte bune cu care, pe lîngă cele 1 200 tone de fîn și 4 000 tone de silozuri, ne asigurăm hrana animalelor în întregul an. Nu cerem nimic de la nimeni. Cei puțin așa considerăm că trebuie să-și desfășoare munca o fermă de elită cum sîntem considerați, cu animale de mare productivitate. Haideți să vă mai spun și cîteva recorduri. Vaca Victoria, una din cele mai interesante exemplare, a dat într-o perioadă de lactație 12 000 litri lapte. Cum este de înțeles, aceste rezultate se datoresc unei furajări și întrețineri corecte în toată perioada anului. Un alt fapt important îl constituie creșterea rațională a tineretului de prăsilă destinat turmei de bază. Metodele pe care le aplicăm, după opinia mea, se pot introduce în orice fermă. În primul rînd ne gîndim la viței înainte de nașterea lor. Acordăm o mare atenție îngrijirii vacilor gestante și tineretului. Junincile la vîrsta de 18 luni ajung la greutatea de 400 kilograme, ceea ce reprezintă 85 la sută din greutatea animalului adult.

— Care a fost ultimul eveniment din viața dumneavoastră la care vă gîndiți cu mare plăcere?

— Ziua de 6 iunie 1981. Atunci secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a vizitat ferma. N-am să uit niciodată acea zi de început de vară. Dacă în momentul de față rezistăm să ne menținem pe primul loc, acest fapt se datorează în primul rînd prețioaselor indicații pe care le-am primit cu acel prilej din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Să vă arăt fotografiile și ziarele de atunci, lucruri pe care le țin în albumul meu de familie. Sfaturile pe care le-am primit au fost adevărate cărți pentru menținerea succesului. Îmi aduc aminte că s-a discutat mult despre ideea adăpătorilor de apă cu un nivel de apă constant. Apa joacă un rol foarte important în hrana și alimentația animalelor. S-a mai discutat și despre problema umbrarelor în locul unde animalele trebuie să se plimbe. Sfaturile s-au pus imediat în aplicare. Pentru un kilogram de lapte, prin vacă circulă 400 kilograme de sînge. Deci animalului îi trebuie în primul rînd confort și nu poate da lapte dacă ea stă într-un picior. Cu alte cuvinte, trebuie să se plimbe, să umble. Ce mă deranjează, cel mai mult, este că încă nici pînă în momentul de față nu s-a rezolvat găsirea unor soluții pentru proiectarea și construcția de adăposturi pentru vaci. Proiectele și construcțiile sînt ca niște cazemate greoaie din beton, mari și nefuncționale. Sînt sofisticate. Cred, și sînt convins că nu greșesc, în momentul de față sîntem cam speriați de creșterea vacilor. Vacilor, ca să obții lapte de la ele, trebuie să le dai mîncare și să te îngrijești de ele. Atîta tot.

— Care sînt oamenii de bază ?

— Toți cei 80 de încadrați care se pricep și la vaci și la porci și la cultura mare. Desigur, dintre ei se remarcă următorii : inginerul zootehnist Vasile Brînzan și muncitorii Mihai Fek, Năstase Crețu, Elena Scripcaru, Aspazia Ahamzei, mulgătorii Elena și Costache Timiță, soții Preda, Gheorghe Mărgeanu și Toader Chelariu...

— Ce vă doriți în continuare ?

— Să ajungem la peste 5 000 litri lapte pe cap de vacă furajată. Cu alte cuvinte, să ne menținem pe primul loc. Și, apoi, să ajungem la rezultate foarte bune și în ceea ce privește creșterea porcilor — unde în momentul de față rezultatele nu ne mulțumesc. Altfel spus, să demonstrăm că și lîngă Capitală se pot obține rezultate foarte bune dacă este dragoste pentru animale...

SORIN POSTOLACHE ■

Rombac 1-11, un avion pentru toate anotimpurile

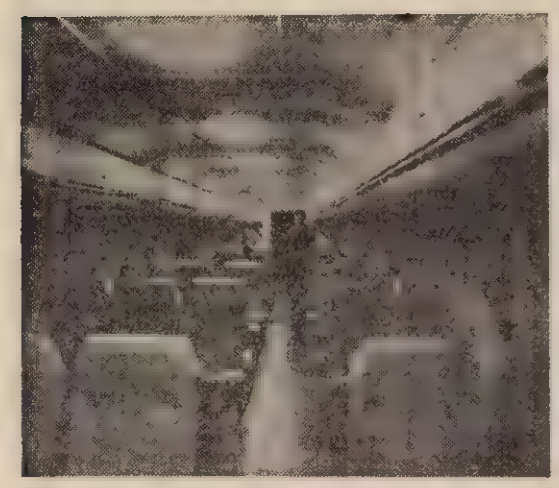

Înainte de a ne lansa în considerații tehnice privind „cel mai mare transfer de tehnologie din domeniul aviației pe plan mondial în ultimii ani", adică de programul ROMBAC 1—11, credem că este necesar să reamintim cititorilor faptul că noi, românii, am deținut cîteva recorduri fundamentale în istoria aviației și că nu întîmplător, după o perioadă în care am fost printre primii constructori de aparate de zbor din lume, ne-am refăcut tocmai industria aeronautică. Am fost printre primii inventatori din lume de aparate de zbor, printre primii care am produs aparate de zbor, printre primii care ne-am desprins de pămînt cu propriile mijloace de bord ale unor aparate mai grele decît aerul, printre primii care am navigat în spațiu cu aparate de zbor pentru mărfuri și pasageri, printre primii care am înființat linii aeriene interne și externe, printre primii care am inaugurat itinerarii de zbor internaționale, printre primii care am conceput și realizat avionul cu reacție, printre primii producători din lume de aparate de zbor de mari performanțe (pînă la nivelul anului 1940). Există în noi, prin urmare, o fabuloasă chemare a spațiului și certitudinea că inteligența tehnică românească este în stare să inventeze mereu aparate de zbor prin care vom putea învinge oricînd „dictatura" forței de gravitație.

Ne aflăm, prin urmare, pe platforma aeroportului Băneasa, pe lîngă hangarele cărora, am trecut, ca zburători de ocazie și în deplină securitate în fotoliile avioanelor de linie, fără să le acordăm prea multă importanță. Ei bine, ceea ce se află dincolo de pragul obișnuit al unei priviri aruncate din goana aparatului de zbor pe pista de decolare, întrece imaginația cea mai binevoitoare : cîteva zeci de mii de metri pătrați de hale și hangare puternic iluminate, cu senzația că ne aflăm în farmacii sau în laboratoare plasate pe o orbită circumterestră. Și dincolo de ele alte hale și hangare cu deschideri care întrec în dimensiuni multe întreprinderi similare europene unde nu există o asemenea concentrare pe flux tehnologic, o asemenea înlănțuire firească a elementelor procesului tehnologic și a pregătirii competențelor înalte pentru elaborarea celor mai complexe aparate de zbor. Practic, Întreprinderea de avioane din București-Băneasa este încă în plină expansiune, O expansiune care a fost atent proiectată, atent supravegheată, în așa fel încît drumurile de la o hală la alta să nu reprezinte pierderi de ritm, de timp, procesul tehnologic să nu sufere nici o fractură și controlul, verificarea extrem de lucidă a calității fiecărui element în parte care intră în componența unui aparat de zbor să fie efectuată imediat cu mare precizie și fără nici o abdicare de la exigență. În final, Întreprinderea de avioane din București urmează să se întindă pe o suprafață de producție de 200 000 metri pătrați ! Tehnica importată și cea fabricată în țară urmează a fi de cea mai înaltă competitivitate la nivelul anilor 1980 și mai departe.

Ce se întîmplă cu aeronava ROMBAC 1—11 ? Unii cred că toate componentele acestui complicat aparat de zbor și care repune țara noastră în circuitul primelor producătoare de avioane ale lumii, sosesc la noi gata preparate în halele centrului de producție britanic de la aeroportul Hurn pentru ca la București-Băneasa să se întreprindă un simplu montaj pe flux și o zugrăvire monumentală. Lucrurile, evident, nu stau așa. O trecere în revistă a liniei de fabricație și de montaj a aparatului de zbor ROMBAC 1—11 demonstrează că pînă la această oră, conform unui contract riguros respectat de ambele părți, britanică și română, 10 la sută din elementele avionului sînt deja produse de constructorii de aeronave români. Și nu de ieri sau de azi ci de prin anul 1976, cînd am început să producem cîteva obiective ale avionului în halele noastre pentru aparatele de zbor asamblate la Hurn : e vorba de stabilizator, de chesonul roții de bot, de bordurile de atac ale aripii, de ușa calei de bagaje. Dar ceea ce a determinat un salt uriaș tehnologic în producerea unui aparat de zbor de asemenea complexitate reprezintă însușirea unor procedee rafinate de asamblări structurale și de testări funcționale, procedeele de lipire de rezistență cu adezivi structurali, de protecții anticorozive și acoperiri de suprafață, utilizarea de etanșanți speciali. Primele 3 fuselaje, e adevărat, au sosit de la Hurn în aeronave mamut numite „Super guppy", împreună cu aripile și alte componente care urmează a fi asimilate treptat de constructorii de nave români pînă în anul 1986. Lucru care se întîmplă și cu motorul Spey produs deocamdată de uzinele Rolls-Royce și aflat în asimilare în halele de la Turbomecanica din cartierul Militari. Asamblarea unui aparat de zbor de asemenea dimensiuni și de asemenea performanțe reprezintă, desigur, un test fundamental pentru o industrie constructoare de mașini. Mai ales în situația în care firmele britanice consideră componentele produse în țara noastră egale din punct de vedere calitativ cu cele produse în Anglia !

Pe fluxul tehnologic de la București-Băneasa alunecăm fără zgomot, într-o liniște de înregistrare într-un studiou de radio, liniște perforate la intervale neașteptate de zgomotul pistoalelor pneumatice care punctează niturile exacte ale fuselajelor. Se lucrează în liniște, meticulos, calm, înțelept. Personalul întreprinderii este de o tinerețe care deconcertează, tinerețe a marilor performanțe. Șeful secției de montaj, de pildă, al celui de-al doilea și al treilea avion ROMBAC 1—11, avion care însumează 90 000 de repere, are 30 de ani și se numește Dan Drăgoi. Colaboratorul său cel mai apropiat este foarte tînărul inginer Mihai Andriescu. Cine sînt ajutoarele lor imediate? Bărbați tineri și mai puțin tineri, oameni cu experiență în întreprindere încă de pe vremea primelor reparații și lucrări de întreținere ale aparatelor de zbor utilitare și de pasageri de la București-Băneasa. Maistrul Alexandru Măracineanu răspunde de nervii acestui colos, de comenzile de zbor și sursele auxiliare de pornire a motoarelor, de montarea suprafețelor de comandă (flapsuri, stabilizatoare de direcție), spoliere, distrugătoare de portanță, tracțiune etc. Inginerul Constantin Bogdan răspunde de montarea aparaturii de supraveghere a funcționării avionului și de toate elementele de legătură dintre echipamente și aparatură. Tot el are sub supraveghere asamblarea sistemului „pilot automat" și montarea sa în cabină de comandă, precum și a sistemelor de protecție a aparatului de zbor la diferite sarcini, în caz de incendiu, de avarii. Maistrul Nicolae Țoncu se ocupă de inima avionului, adică de forța hidraulică a aeronavei, de montarea conductelor și agregatelor ce folosesc presiunea hidraulică pentru acționarea comenzilor de zbor, a trenului de aterizare. Maistrul Dinu Ștefan dirijează echipa de tineri care montează sistemul de combustibil, de aer condiționat și de injecție cu apă. Aflăm că este suficient ca un singur por să rămînă deschis în instalația de combustibil pentru ca aparatul de zbor să fie pus în primejdie. De aceea se întîmplă ca la testări să „cadă" mai multe rezervoare de combustibil încercate și de multe ori să se depisteze un defect tîrziu, după asamblarea întregului aparat, cînd sînt necesare remedieri care implică derularea tuturor activităților concertate ale întregii secții montaj în sens invers. Radu Mihai încheagă partea de structură și amenajările interioare, adică tot ce se vede cu ochiul liber cînd pasagerul ia contact cu aparatul de zbor și se instalează comod în fotoliul său de agrement. El finisează avionul din punctul de vedere al elementelor din tablă, montează bordurile de atac de la aripă, portbagajele de mînă, panourile care îmbracă avionul, carenajele la joncțiunea aripilor cu fuselajul, bucătăriile, scaunele pentru piloți și pentru pasageri, ușile, scările, mocheta etc. Trebuie să recunoaștem că e delicat să enumerăm aici numele tuturor acelora care prin prețioasa lor și prin munca lor de o excepțională calitate scot din cîteva fragmente disparate, aduse pe calea aerului de pe alt meridian sau produse în țară, un avion de asemenea anvergură tehnică. Pentru că avionul ROMBAC 1—11 este un aparat de zbor sigur, bine structurat, îndelung verificat, de mare rafinament tehnic, rapid și eficient atît în transportul de pasageri, cît și în transportul de mărfuri.

Contractul funcționează pe timp nelimitat. Se așteaptă comenzi de pretutindeni. Primele avioane de acest tip sînt comandate pentru compania noastră aeriană TAROM. Mai departe.., Nivelul înalt de realizare impun acest aparat de zbor printre cele mai bune din lume la nivelul parametrilor săi. Prin urmare, trebuie reținut că în următorii trei ani constructorii de la București-Băneasa vor produce integral acest aparat de zbor. Deocamdată el se montează în vecinătatea pistelor de zbor ale aeroportului de curse interne Băneasa și în vecinătatea cartierului cochet al constructorilor de avioane ridicat în ultimii ani pe locurile unor vechi circiumi și bodegi de altădată și a unor case risipite, cu ziduri acoperite de viță și cu flori în spatele gardurilor. Prin urmare, de cîte ori trecem pe lîngă blocurile elegante ale cartierului general al constructorilor de avioane și al personalului navigant aerian de la Băneasa, de cîte ori vom rula pe pistele de decolare ale aeroportului nostru familiar din margine de București, e bine să ne gîndim la toți cei care, discret și în atmosferă de laborator extraterestru lucrează la aparatele de zbor care ne repun în drepturi printre cei mai buni constructori de avioane din lume, precum la începuturile erei zborurilor în văzduh.

ADRIAN DOHOTARU

Fotografii de ELENA GHERA

Iubirea de frumos

Maramureșul

Primesc din Maramureș o carte foarte frumoasă scrisă de Justinian Chira Maramureșanul fiul de țărani din satul Plopiș o carte a iubirii de Patrie și de valorile perene ale poporului nostru. Gîndul mă poartă spre acea matcă și poartă a neamului românesc Maramureșul de unde tot pleacă spre adîncurile spirituale ale sufletului nostru oameni de seamă. Intelectualii maramureșeni cîți i-am cunoscut au o vigoare și încredere în destinul acestui popor cu totul aparte. Ei știu să prețuiască darul celor bune înainte de toate. În cartea de față un adevărat poem intitulat **În calea tuturor bunătăților**, parafrazînd afirmația cronicărească știe să celebreze darurile naturale și spirituale de care ne împărtășim aici în Carpați prin milenii. Poate că noi transilvanii sîntem mai ontologic legați de ceea ce numim irezistibila încredere în bine în biruința definitivă asupra tenebrelor săvîrșită în timp de către Logosul întrupat în istorie cu adevărurile cărula nu ne-am îngăduit să ne jucăm vreodată. Apoi sîntem constructori. Cu ani în urmă cînd eram în căutarea unui loc potrivit în Maramureș să înalț o umbră de pridvor să cîtioresc și eu cît de cît din drepturile de autor de pe cartea **Imnele Transilvaniei** acest maramureșan cărturar în Biblioteca imensă de la Rohia adunată de el de-a lungul anilor și-a pus suflet și neodihnă la lucru pînă ce s-a ridicat această casă a Poetului pe care o celebrează în cartea de față cinstind practic Poesia ce se scrie astăzi în țara noastră.

Îmi voi aminti mereu de înflăcăratul patriotism al acestui om de Maramureș de dragostea lui sinceră față de toți oamenii de încrederea lui în destinul neamului nostru de admirația față de tot ce se face astăzi bun în țară și îi voi mulțumi știindu-mă mereu angajat alci la bine și la greu cu toți frații mei oamenii Patriei mele de astăzi.

IOAN ALEXANDRU

Fotografie de PAUL AGARICI

Despre cal, fără ochelari de cal

Prinţ sau cerşetor?

Cei care au murit atunci, demult, au avut parte cel puţin de o literatură întreagă despre soarta lor. Dar cei care au supravieţuit, cu greu au ajuns să mai aibă parte de un braţ de fin, ca să nu mai vorbim de o traistă cu ovăz. Parcă ar fi devenit de sticlă, privirile au trecut prin ei, dincolo de ei, şi după ce-şi ispăşiseră cu vîrf şi îndesat vina imaginară că ei doar consumă, nu şi produc, s-au aflat în faţa unei stavile şi mai greu de trecut pe măsură ce unii dintre stăpînii lor au început să creadă că ei trebuie doar să producă, nu şi să consume. Între aceste extreme, caii au trecut ca pe o punte subţire. La capătul punţii, unii au ajuns să arate doar ca nişte biete mîrţoage. Şi dacă în faţa unui cal poezia prinde aripi, în faţa unei mîrţoage ea se risipeşte ca făina orbului. Şi nu numai poezia, dar şi folosul adus oamenilor.

Dacă de la o vreme ţăranii noştri au început să-şi facă din nou căruţe şi să-şi cumpere hamuri şi sînt semne că au început să reapară prin magazinele săteşti potcoavele şi caiele, calul a rămas aceeaşi rudă săracă a vacii, porcului şi păsărilor.

Nu va fi necesar să avem cai ciliţi a avut altădată această ţară. Dar de cai este încă nevoie, aşa cum avem încă de arat şi de semănat, de strîns grîul şi de adus pîinea acasă. (D. Eliade).

„Noi nu ne ocupăm, noi coordonăm"...

Am încercat, cum era şi firesc, să aflăm cum este privită problema calului la ministerul de resort. După mai multe peripeţii pe la intrare, presărate cu expresii de felul : „E şedinţă", „Veniţi mîine", „Nu răspunde nimeni", iată-ne ajunşi în anticamera tovarăşului director general adjunct Mircea Pătraşcu, din direcţia economică zooveterinară a Ministerului Agriculturii. O secretară teribil de amabilă şi, cred, sinceră, după ce a aflat că ne interesăm de cai, a făcut toate eforturile să ne convingă că tovarăşul director e foarte ocupat şi că, dacă ar fi ştiut de la început despre ce e vorba, n-ar fi fost cazul să ne lase bon la intrare : „Dînsul (tovarăşul director n.n.) nu vă poate lămuri, nu cred că poate spune ceva despre cai. Noi doar coordonăm activitatea domeniului, ne ocupăm cu altceva, şi, v-am spus, e foarte ocupat, aşteptaţi degeaba". Prin uşa ce se deschidea uneori am văzut şi eu că tovarăşul Pătraşcu nu era singur şi că telefonul mai zbîrnîia din cînd în cînd. Ascultînd sfatul secretarei, am luat drumul „Centrului de creşterea şi calificarea cailor" din strada Ion Ionescu de la Brad nr. 4. Intenţia noastră de a intitula articolul „Calul văzut de sus" (adică de la minister) pică. De sus, calul nu se prea vede. Imaginea lui se pierde în rapoarte, cifre şi şedinţe la care calul n-are acces, nici ca subiect de discuţie decît rar, prea rar.

Dr. Ion Apahideanu, directorul centrului — între altele, vicepreşedinte al Congresului internaţional de creşterea şi calificarea cailor — este, orice s-ar spune, un împătimit al meseriei. Născut „în herghelie", la Bonţida, judeţul Cluj, tatăl său fiind maistru de herghelie, a studiat silvicultura şi apoi medicina veterinară. În 33 de ani de muncă nu l-a întrebat nimeni nimic despre soarta cailor, doar ziariştii, şi nu l-au făcut nici un bine. Nici lui, dar nici cailor. Ba lui i-au făcut rău, de fiecare dată. Pentru că, din păcate, spusele sale s-au interpretat greşit în unele locuri şi îi dăm dreptate : „din toate durerile, neadevărul e cel mai greu de suportat". Redăm cîteva din gîndurile sale, exprimate aproape într-un monolog întrerupt ici-colo de cîteva întrebări şi nedumeriri, ce se înţeleg fără a le mai înşira.

„În ultimul timp, caii cresc ca număr ; scad doar în C.A.P.-uri. De cîte ori am fost la U.N.C.A.P., n-am avut cu cine vorbi despre soarta cailor. Mă apucă jalea, situaţia e generală, nu e nimeni care să se ocupe de cai. Viţeii cresc bine şi liniştiţi în grajd, dar un mînz e mai pretenţios şi încurcă, după două săptămîni se ţine scai de mama lui. Bască faptul că o iapă gestantă nu poate fi folosită la tracţiune. Dar, să revin. Centrul nostru dispune de 900 de staţiuni de montă numai în C.A.P.-uri. Vin particularii, pentru că sînt interesaţi ; cooperatorii, nu. Caii sînt ai tuturor şi-ai nimănui.

În ceea ce priveşte înmulţirea şi ameliorarea cailor de muncă, se acţionează direct în procesul de reproducţie prin cei 1 500 de armăsari de stat (autorizaţi pentru montă în C.A.P.-uri şi gospodăriile populaţiei), la care se adaugă alţi 1 057 de armăsari puşi la dispoziţia I.A.S.-urilor. Dealtfel, de 20 de ani numărul cailor nu sporeşte nici la I.A.S.-uri. Un calcul simplu arată că, anual, s-ar produce milioane de lei pentru economia biologică a ţării, dacă s-ar lua în serios problema. Un armăsar montează pe an 40—50 de iepe, să zicem că fată jumătate din ele, înmulţim cu o mie de lei, cît costă un mînz, şi iată milioanele pe care le-ar cîştiga economia naţională, dacă îngrijitorul ar fi cît de cît respectat. Pentru un viţel omul e stimulat, pentru un mînz îşi face necazuri suplimentare. De cînd cu economia de combustibil, mă pindesc toţi pe la colţuri şi vor cai. Dar un cal de muncă se obţine cu trudă în patru ani, nu peste noapte, cum ajung unii preşedinţi de C.A.P., care apoi se schimbă din doi în doi ani şi pasează de la unul la altul problema calului, cu formula : „să-şi bată capul cel care vine după mine". Dacă s-ar acţiona la o singură manetă, la remunerare, s-ar produce minuni.

De adevărata valoare a unui cal îţi dai seama cînd nu-l ai sau cînd l-ai crescut tu. Cine vede cum se creşte un cal are şi grijă de el, dar studenţii de azi de la Institutul agronomic învaţă creşterea calului fără cal, după planşe şi schiţe ; o microfermă experimentală cu cai le-ar fi de mare folos, dar ea nu există ; a rămas proiectată, aprobată, cuprinsă în plan de cîteva ori şi cam atît.

Înainte de a prezenta situaţia sau evoluţia cabalinelor în timp, mai vreau să se ştie că un cal, după ce nu mai e util energetic, e şchiop, orb sau se zice că nu mai e bun de nimic. Şi totuşi e viu ; ei, atunci este plătit pe piaţa externă cu 1 200 dolari tona, la un curs de revenire de cîţiva lei dolarul. Treaba asta mă scuteşte de comentarii.

Înainte de război România avea 1 milion şi 600 de mii de cai, iar în 1945 au rămas doar 650 de mii. Situaţia e de înţeles, mulţi cai au fost salvaţi cu riscul vieţii celor ce-i iubeau, ascunşi în munţi, pînă a trecut războiul peste noi, într-o parte şi în alta. În 1958 s-a ajuns la 1 milion 308 mii, după care a urmat o perioadă neagră pentru cai, comparabilă ca efect cu războiul, numărul cailor scăzînd brusc la 689,2 mii în 1965. Tragedia e cunoscută. De la această dată scăderea a devenit mai lentă pînă în 1981, cînd numărul era de 555,2 mii de cai. Fără a se produce un miracol, în 1982 se înregistrează o creştere de 42 500 cai, urmare a unui recensămînt mai sever. Anul trecut cifra reală a fost de 597,9 mii de cai, iar anul acesta am depăşit 600 de mii de cai. În continuare, toate eforturile trebuie făcute de către C.A.P.-uri, unde se înregistrează pierderi importante anual".

Acestea sînt o parte din opiniile unui om care ştie ce-i acela cal şi suferă pentru el. Cine-l ascultă ?

ION PREDOŞANU

„Dacă am pune dughie, caii ar fi cît malul"

Petre Anton a împlinit 70 de ani şi lucrează încă, la C.A.P., ca fierar. De 50 de ani încoace, el a reparat căruţele şi a potcovit caii la Lunguleţu, în şesul Dîmboviţei. Pe vremea cînd Petre Anton era mai tînăr, satul avea vreo 2 000 de cai. Războiul l-a mai împuţinat. Alt localnic, Marin Birlea, economist la ferma zootehnică, îşi aminteşte că atunci cînd a fost înfiinţat, la 18 ianuarie 1961, C.A.P.-ul avea 800 de cai. Doi ani mai tîrziu rămăsese cu 150 iar peste încă doi ani cu 80. Dar să fi fost aceştia mai norocoşi sau aceia care-şi găsiseră sfîrşitul la Tărtăşeşti şi Moara Nouă ? Inginerul şef Gheorghe Roman, de fel din Strehaia şi stabilit la Lunguleţu, după absolvirea facultăţii, chiar în acei ani, mărturiseşte că privind la televizor cum tractoarele huruiau spornice îl cuprindea parcă o sfială de-a recunoaşte că el încă mai lucrează cu cai. Pămîntul din Lunguleţu are însă o calitate, aici cresc foarte bine cartofii timpurii, iar cartofii aceştia se seamănă pe la începutul lui martie, dacă nu la sfîrşitul lui februarie, cînd tractoarele n-ar putea să intre pe cîmp, din cauza umezelii pămîntului, şi numai cu cai se poate lucra bine. Sfiala aceea a trecut însă demult iar caii, 72 la număr, par astăzi nu prea mulţi ci prea puţini. Dar preţurile cerute la tîrgurile săptămînale care se ţin la Găieşti şi la Tîrgovişte au ajuns aproape inaccesibile, un cal se vinde cu zeci de mii de lei. O întîmplare fericită pentru C.A.P. Lunguleţu ar fi că de curînd i-a venit un inginer nou, Valentin Ionescu, şi că lăsînd loc de bună ziua la I.A.S. Jegălia, unde a lucrat înainte, acesta ar putea să ajute la cumpărarea unor cai cu un preţ mai rezonabil, pînă la 10 000 de lei. Rămîne de văzut dacă promisiunea se va îndeplini, dacă va exista vreo cale legală, mai bine zis, pentru ca ea să se poată îndeplini. Cum cei din Lunguleţu nu se grăbesc să dea vrabia din mînă pe cioara de pe gard, nădejdea lor merge într-o direcţie mai sigură. Avînd în vedere „decăderea combustibilului", cum zice inginerul Gheorghe Roman, conducerea cooperativei s-a hotărît ca, începînd cu anul trecut, să dea cîte o primă de 500 de lei îngrijitorilor care vor îmbogăţi herghelia C.A.P.-ului cu cîte un mînz. Ca să poată lua banii aceştia, zisul conductor de atelaj trebuie să se poarte mai grijuliu cu animalele, cu mai multă milă şi să le hrănească mai bine. Iar răstimpul cît el este obligat să fie mai atent nu e prea scurt, fiindcă un mînz este fătat la 11 luni. Cazul ţăranului Chiriac Burcea care de 20 de ani de cînd e căruţaş la C.A.P. a dat C.A.P.-ului 20 de minji rămîne singular în Lunguleţu şi numai pe seama lui, avînd în vedere că ar mai fi necesari încă vreo 70 de cai, e limpede că problema ar fi fost rezolvată în exact 70 de ani de-acum încolo. Prima de 500 de lei a avut însă efecte miraculoase : în 1982 C.A.P.-ul a avut 6 minji, iar în acest an speră să aibă, oricum, mai mulţi. Cu toate că, mai zice inginerul Gheorghe Roman, nu înseamnă că dacă treci de un necaz scapi de toate. Dacă se va înmulţi numărul cailor e limpede că problema hranei lor, complicată încă de pe-acum, nu va fi deloc mai simplă. La Lunguleţu, nu face nimeni un secret din asta, caii mănîncă doar „ce rămîne de la vaci". Ce anume, totuşi ? Paie şi coceni, zice inginerul Gheorghe Roman. Nu-i vorbă că unii ţărani ca Ilie Manea, Ilie Burcea, Marin V. Dinu sau Alexandru Duţu fac pe dracu-n patru şi tot le mai dau cailor cîte o mînă de grăunţe, însă dau şi ei din ce au iar de avut nu au nicidecum ca să le ajungă. Cert este că, după cum aflăm, în multe familii caii au cam ajuns să fie sămînţă de ceartă, nevestele ţinînd să drămuiască porumbul numai pentru porci şi păsări şi ridicînd glasul cînd li se pare că bărbaţii şi-au umflat buzunarele cu grăunţe pe care le dau cailor pe furiş. Pentru cei 72 de cai, aflăm de la inginerul şef al C.A.P.-ului, n-a fost prevăzut nici măcar un metru pătrat de furaje. Şi în această privinţă Lunguleţu nu reprezintă nicidecum o excepţie. Aşa se explică dealtfel de ce în satul vecin, la Serdanu, C.A.P.-ul nu are decît vreo 8 cai. Iar ceva mai departe, în satul Sprieţeni, aparţinător de comuna Gura Şuţii, C.A.P.-ul are numai 14. Inginerul şef de la Sprieţeni, Maria Dumitrescu, nu zice că n-ar trebui mai mulţi, dar se întreabă cum ar putea să-i aibă. Şi dacă i-ar avea, ce-ar face cu ei, ce le-ar da să mănînce ? Asta este principala cauză pentru care nu sporeşte numărul cailor, şi el se miră că, deşi cauza e cunoscută, nu se întreprinde nimic, nu apare nici o hotărîre care să îndrepte lucrurile.

Preşedintele Consiliului unic agroindustrial Titu, Vasile Muşetescu, a aşezat pe o parte îndatorirea de a creşte numărul cailor în unităţile agricole de care răspunde, iar pe de altă parte preţul exorbitant al unui cal, şi ne spune că a propus înfiinţarea unei ferme de cai în cadrul consiliului, astfel încît toate unităţile aparţinătoare să poată să-şi cumpere cai pe bani mai puţini şi într-un timp mai scurt. Este, acesta, un gînd de viitor, o astfel de fermă poate fi înfiinţată chiar prin colaborarea cîtorva consilii unice agroindustriale ori la nivel de judeţ, încă nu are rost să ne oprim asupra detaliilor cît asupra utilităţii propunerii, indiferent în ce formă va fi ea îndeplinită. Vom adăuga numai că, între timp, în numele cailor pe care-i vom avea nu trebuie să-i uităm pe cei pe care-i avem şi că rămîn încă multe de făcut pentru ca, de exemplu, atunci cînd cali sînt aduşi la potcovit să se poată ţine şi pe trei picioare. Dacă unii abia se ţin pe patru picioare, spunea fierarul Petre Anton de la Lunguleţu, e limpede că atunci cînd ridică un picior pentru a fi potcoviţi, celelalte trei le tremură parcă bătute de vînt. Şi încă o întrebare, zisă de ţăranul Ion Marin din Sprieţeni. Ion Marin are 67 de ani şi-a ţinut întotdeauna cai. Are şi-acum doi, Murgu şi Şoimu, şi-i creşte cu preţul unor oarecari discuţii în familie, cu fiul şi cu nora lui, fiindcă pe mare parte din lotul în folosinţă pune lucernă pentru ei. „Cea mai bună, zice ei, este dughia. Dacă s-ar pune dughie, caii ar fi cît malul". Însă dughie Ion Marin n-a mai văzut de cînd era cu vreo 20 de ani mai tînăr.

DUMITRU ELIADE

Să gîndim cu capetele noastre

Flacăra revine

Optimiscopul a pierdut o cursă cîștigată

Puține sau poate nici una dintre noutățile noastre din sectorul aparaturii medicale originale nu s-a bucurat (inițial) de o tribună de lansare mai bună, mai sigură, mai promițătoare ca acest instrument electronic destinat citirii și interpretării filmelor radiologice. Un neprețuit ajutor pentru medic — sporindu-i posibilitățile preciziei de diagnostic precum și a precocității în descoperirea unor maladii —, deci un cîștig important pentru medicină și în ultimă instanță pentru om. Așa cum consemna revista noastră cu circa 3 ani în urmă, această remarcabilă realizare a cercetătorului ing. Mircea Fildan de la catedra de electronică a Facultății de electrotehnică din Timișoara a fost brevetată la vreme (atestîndu-i originalitatea și asigurîndu-i protecția pe pesară), a fost (deși destul de greoi, de anevoie) omologată, radiologii de prestigiu avizîndu-i oportunitatea, utilitatea și valoarea. În 1980, prezentată la un Salon internațional de inventii în domeniul electronicii al țărilor din sistemul CAER, s-a bucurat de un real interes din partea specialiștilor. Se pare că eram singura țară socialistă europeană care deținea un astfel de aparat. Comparat, construetiv și ca performanțe (chiar ca desing și gabarit), cu aparate similare ale unor firme renumite în electronică medicală din Japonia, Statele Unite și R.F.G., optimiscopul inginerului Fildan este perfect competitiv. Conf. dr. Grigore Nubert, conducătorul clinicii de radiologie și șeful disciplinei la Institutul de medicină din Timișoara, la care se află primul prototip, și care, dealtfel, l-a ajutat și susținut tot timpul pe inginer (de la o discuție cu dînsul a pornit, de fapt, ideea; ing. Fildan fiindu-i, la un moment, pacient) cu datele medicale specifice pentru obținerea caracteristicilor și performanțelor optimiscopului, după cîțiva ani de utilizare este nu numai foarte mulțumit dar poate să aducă un număr important de probe și situații dificile în care aparatul i-a ajutat efectiv. I-a „prelungit" ochiul i-a dat posibilitatea să se pronunțe cu maximum de siguranță în cazuri în care, radiografia privită simplu, cu toată experiența și competența sa, ar fi putut avea dubii, îndoieli, sau în care ar fi emis cu mare prudență un diagnostic, apelînd la repetarea radiografiei și la multe alte investigații. Schematic spus, optimiscopul electronic preia imaginea radiologică clasică printr-o cameră de luat vederi, o transmite unui procesor care o prelucrează în sensul dorit de medic și afișează pe un ecran TV, un monitor, rezultatul. O altă imagine a aceleiași imagini, adică mult mai completă, revelînd numeroase detalii, detalii de cea mai mare finețe, altfel imposibil de sesizat atît datorită imaginilor mai grosiere din prim-plan, cît și a limitelor în gama de gri a filmului original, așa cum se poate obține la ora actuală, chiar cu cele mai perfecționate aparate radiologice. E clar deci, cum poate ajuta diagnosticianul ; ceea ce apare estompat pe radiografie se evidențiază pregnant pe monitor. Exemplarul care a fost la Moscova este o variantă superioară primului, inginerul Fildan lucrînd în continuare la perfecționarea acestuia, oferind posibilitatea colorării imaginii de pe ecran în cîteva nuanțe și culori ; pe scala de gri fiecărei trepte corespunzîndu-i o altă culoare. Această colorare ajută la o citire și mai rapidă și mai precisă a imaginii supuse spre analiză. Respectivul prototip se află la un spital din Capitală (de pe Bd. Dimitrov), unde radiologul col. dr. Negru, medic deosebit de receptiv la nou și acaparat de ideea că, azi, medicină fără tehnică de cea mai înaltă factură nu se mai poate face, îl utilizează, de asemenea, cu bune rezultate, precum a evidențiat chiar în articole de presă.

Inginerul Fildan merge și mai departe și realizează o a treia variantă, cu performanțe în plus. Devine capabil (prin intermediul instalației electronice perfecționate) să facă și **substracția**, la comandă, să șteargă de pe imagine anumite elemente și să mențină, să reliefeze decît pe cele ce interesează. De pildă, într-o radiografie pulmonară, să șteargă coastele și să rețină și să coloreze în anumite culori (convenționale, de bună seamă, pulmonul, bronhiile, traseele arteriale...). Ceea ce nu puteam distinge din masa de griuri, se colorează și apare totul cu o claritate nebănuită, sau se rețin, fie oasele, fie doar circulația sanguină, fie altă componentă anatomică. Ni se face apoi o demonstrație uimitoare cu o aerofotografie, cu o imagine obținută prin satelit a țării noastre. Din fotografia ca atare nu înțelegem mai nimic. Supusă la aparat se reliefează totul — munți, dealuri, riuri, cîmpii. Începe substracția. Reținem pe ecran rînd pe rînd, sistemul hidrografic (și ne apare astfel și cel mai mic lac ori baltă), sistemul muntos, pădurile, pînă și patrulaterele cu culturi.

Aceste semnale introduse pe un calculator, ne lămurește inginerul Fildan, pot oferi cifre și valori foarte diversificate, depinde ce trebuie obținut (un singur exemplu, minor, suprafața în kilometri pătrați a bălților).

Iată pentru ce revenim la optimiscop. Domeniile lui de utilizare sînt — pot fi — mult mai numeroase, mai diversificate, și astfel să aibă o eficiență considerabilă pentru economia națională. Ni se oferă iarăși doar un singur exemplu : o colaborare cu Institutul „Pasteur" din București, care a prelucrat aici numeroase microfilme de extremă finețe realizate prin microscopie electronică de ultimă oră. Refotografiate, după monitor, pe diapozitive color, au putut să avanseze în anumite cercetări de microbiologie. Au putut să evidențieze și să clarifice (după imaginile oferite de ecranul optimiscopului) o lume a virușilor, țesuturi tumorale, acțiunea trombocitelor, a fagocitelor și așa mai departe.., Cercetătorii dr. Păltineanu și dr. Manolescu și-au exprimat nu doar mulțumirea, asta ar fi prea puțin pentru niște specialiști care lucrează cu microscop electronic cu baleiaj (cele mai puternice din lume), care dispun în institut de un laborator de microscopie excelent dotat ; au obținut cu aparatul de la Timișoara ce n-au putut obține pînă acum. „Domeniile de utilizare pot fi enorme și foarte diversificate, precizează șeful catedrei de electronică, prof. dr. ing. Anton Policec. Pentru geologie, mineralogie, biologie, arheologie, lingvistică, paleografie, paleontologie, mineralogie marină, criminalistică, în sectorul restaurărilor de artă... și pretutindeni acolo unde există un microscop ori televiziune". Adus mereu „la zi" i se menține competitivitatea. Numai că nu-l solicită nimeni. Nu l s-a găsit încă un fabricant, deși avem în țară și întreprinderi de optică și pentru televiziune integrată și de componente electronice, avem tot ce ne trebuie pentru producerea lui. Nu se interesează nimeni de soarta acestei realizări absolut prestigioase. Nici măcar C.N.S.T.-ul care a oferit (de la buget, desigur) fondurile de cercetare și de realizare a prototipurilor. Economia națională în loc să cîștige pierde. Ar fi putut ieși cu succes și pe piața externă. Ideea s-a născut în 1976 ; în 1979—1980 toate cele 3 variante erau finalizate. La Moscova eram singurii care am prezentat un astfel de aparat, acum, se produc și în R.D.G. și Ungaria. Electronica nu stă pe loc nicăieri în lume. Cine se grăbește cîștigă cursa, cine nu, o pierde. Poate se gîndește mai serios la această (banală) asertiune conducerea Ministerului Industriei pentru mașini-unelte, electronică și electrotehnică.

CICI IORDACHE-ADAM

Din nou despre doctorul Gheorghe Neagoe

(Urmare din nr. trecut)

1. — Cărbunaru Ilie, de 77 ani, din comuna Breznița de Ocoi, județul Mehedinți, avînd diagnosticul de „Sarcom polimorf recidivat, gigant, cotul drept".

2. — Ciontea Tița, 49 ani, din comuna Poroina Mare, județul Mehedinți, avînd diagnosticul de „Rabdomiosarcom recidivat, gigant, antebrațul stîng". Exemplele ar putea continua.

— Folosiți autovaccinul dumneavoastră numai în cancerele pe care le operați ?

— Nu, folosesc autovaccinul meu și în cancerele operate și trimise congelate de către alți colegi. Unul dintre acești colegi este dr. Marcu Valeriu de la spitalul județean Hunedoara, care operează și îmi trimite tumori canceroase de faringe-laringe de la bolnavii în stadii avansate, fără șanse de vindecare, pentru asocierea imunoterapiei noastre.

— Aveți vreun caz fără șanse de vindecare, dar salvat prin colaborarea dumneavoastră cu medicul Marcu Valeriu din Hunedoara ?

— Am să vi-l prezint pe bolnavul Andrei Ștefan, în vîrstă de 59 ani, din Călan, str. Independenței nr. 5, ap. 18, avînd diagnosticul de „Carcinom laringo-faringean cu adenopatie laterocervicală gigantă", fără șanse de rezolvare și care este totuși vindecat.

— Am să pun o întrebare care s-ar putea să vă surprindă. Ce știți în legătură cu metoda de imunoterapie cu „autovaccin" a profesorului american Loring Humphrey din Kansas — City University, metodă care, după cum susțin foarte mulți oameni avizați, pare trasă la indigo după metoda dumneavoastră ?

— Pentru prima dată am aflat de metoda profesorului Loring Humphrey în data de 29 martie 1982, în mod cu totul neoficial.

— De la cine ?

— De la medicul stagiar Constantin Luminița, care lucra în secția noastră. Mi-a spus, atît mie cît și celorlalți colegi din secție, că în perioada de timp în care a lucrat în secția noastră a observat tehnica preparării și administrării autovaccinului nostru și că în seara zilei precedente (28 martie 1982), în jurul orei 22 a ascultat la postul de radio „Europa liberă" o emisiune în limba română a studioului din New York în care era prezentată o tehnică de imunoterapie foarte asemănătoare (aproape identică), aparținînd profesorului american Loring Humphrey din Kansas — City University. Colega s-a arătat foarte contrariată de asemănarea identică privind modul de inactivare și de ritmul de administrare al autovaccinului meu cu cel preparat de profesorul Loring Humphrey. Și a mai contrariat-o faptul că emisiunea respectivă mai fusese transmisă la același post și urma să se mai retransmită tot în limba română. De ce atîta insistență de popularizare în limba română a acestei metode, despre care tot postul de radio respectiv a precizat că urma să fie introdusă și în R.F.G. ?

— Dar ce deosebiri între cele două „autovaccinuri" au putut fi desprinse de dumneavoastră, din cele anunțate de respectivul post de radio ?

— Autovaccinul profesorului Loring Humphrey a fost încercat numai în melanomul malign și în cancerul mamar, fiind indicat și eficient numai la fiecare a 6-a pacientă cu cancer mamar în stadiile I și II.

— Și „autovaccinul" dumneavoastră?

— Folosind autovaccinul meu după brevetul 77 951-România, reușim să vindecăm toate cazurile de cancer mamar în stadiile I și II. Noi ne luptăm să obținem rezultate similare în stadiile III și IV de cancer mamar cu metastaze pulmonare. În plus, imunoterapia noastră specifică ne dă rezultate incomparabil mai bune (vindecarea a 2 din 3 bolnavi operabili), în majoritatea formelor de cancere chirurgicale : cancerul de stomac, de intestin subțire și gros, ovar, uter, rinichi, vezică urinară, membre, mamelă, laringe, plămîn etc.

— De ce credeți că rezultatele obținute cu autovaccinul dumneavoastră sînt mult mai bune decît cele obținute de Loring Humphrey, cu toate că inactivarea și ritmul de administrare sînt identice între cele două autovaccinuri ? Să fie o simplă coincidență ?

— În brevet eu nu am divulgat esențialul, respectiv compoziția autovaccinului și modalitățile intime de folosire a acestuia. Pe acestea nu le-am scris nicăieri și nu le-am spus nimănui. Urmează să le înregistrez în cel mai scurt timp pentru brevetare, ca să aparțină statului român !

— De ce nu ați comunicat, totuși, toate elementele componente ale tratamentului pe care l-ați brevetat ?

— Foarte simplu. Mi-am luat în mod conștient niște măsuri de siguranță, întrucît nu trebuie să vă spun eu, la ora actuală se fură idei peste tot.

— E adevărat ce am aflat de la mai mulți bolnavi că în iarna care a trecut spitalul în care lucrați și de care răspundeți nu a fost nici măcar încălzit ?

— Spre regretul nostru este adevărat că încălzirea spitalului nostru nu a fost posibilă decît sporadic, iar bolnavii și noi cei care i-am îngrijit am avut noroc de faptul că iarna a fost foarte blîndă.

— Sînteți mulțumit de condițiile în care ați realizat toate cîte ne-ați declarat nouă în tratamentul cancerului ?

— Despre condițiile de lucru nici n-aș vrea să vorbesc. Se știe că în cancer, tratamentul este cu atît mai eficient cu cît este mai complex și mai corect efectuat. Or, noi am obținut rezultatele la care m-am referit fără să beneficiem de radioterapie, polichimioterapie specializată, competențe chirurgicale adecvate, posibilități de investigare a statusului imun etc., care în puținele cazuri în care au fost posibile, s-au efectuat în alte centre și de către alți specialiști.

— În ce alte forme de cancer sperați să obțineți rezultate bune în viitor cu metoda dumneavoastră ?

— Am precizat că metoda noastră imunologică este aplicabilă în toate formele chirurgicale de tumori canceroase care pot fi extirpate, indiferent de structură sau localizare. Întîmplător am ajuns la concluzia că metoda ar putea să ne dea rezultate bune și în unele cancere de sistem. Extirpînd întîmplător o masă tumorală gigantă (crezînd că e lipom), din axila dreaptă a bolnavului Răiescu Gheorghe, în vîrstă de 36 ani, din comuna Izverna, județul Mehedinți, am avut surpriza ca examenul histopatologic să ne precizeze că era vorba de o boală Hodgkin cu celularitate mixtă. Folosind numai tratamentul nostru după brevetul 77 951, reușim să menținem bolnavul de cîțiva ani fără nici o recidivă, fără nici un semn de boală și fără nici un alt tratament. Mai mult decît atît, folosind autovaccinul de la bolnavul respectiv la alți bolnavi cu boală Hodgkin cu aceeași celularitate, dar care au fost deja iradiați splenectomizați și tratați cu mai multe cure de citostatice în alte secții, am constatat că rezultatele sînt mult încurajatoare. Prin urmare nu numai autovaccinul, ci și heterovaccinul poate fi util dacă este folosit în tratamentul unei structuri canceroase similare la alți bolnavi.

— Știu că dumneavoastră sînteți, de fapt, chirurg și că aveți înregistrate pentru brevetare o serie de tehnici chirurgicale. În ce situație se mai află ?

— Am primit tipărite toate brevetele cu tehnicile respective, inclusiv pe cel cu aparatul privind tratamentul osteomielitelor. În total șapte brevete tipărite.

— Considerați că ați mai putea breveta și alte idei noi în viitor ?

— Multe s-ar putea verifica, breveta, publica !

— Și ce planuri aveți pentru viitor ?

— Din păcate, planurile sînt dureroase pentru mine. Din lipsa unor condiții elementare mă văd constrîns fie să renunț la orice activitate oncologică, fie să plec în alt județ, la alt spital, în alt minister, unde mi s-ar putea oferi condiții cît de cît adecvate de cercetare. Sînt obligat să mă hotărăsc foarte urgent!

— În condițiile de pînă acum de ce nu mai puteți continua ?

— Să vă dau un exemplu din multe altele. Chiar azi (21 martie 1983, n.a.) în urmă cu cîteva ore, medicul anestezist al secției mi-a precizat categoric că refuză să mai anestezieze pentru a fi operați bolnavi de cancer, pentru că sînt în stare gravă și nu are condiții de anestezie și reanimare adecvate. Și evident că de condițiile de lucru depind pe de altă parte competențele chirurgicale ale secției.

Pe de altă parte secția în care lucrez este de chirurgie generală și nicidecum de oncologie.

— Și ce importanță are faptul acesta ?

— Importanța este decisivă, în sensul că foarte mulți confrați, unii cu funcții mari și binevoitori, inclusiv medicul anestezist al secției mă acuză violent că prin tot ce fac depășesc cu mult atît destinația cît și competențele unității în care lucrez, încălcînd legislația în vigoare.

VALERIU ARMEANU

Omule, fii primul tău medic

Durerile de dinți

Împotriva durerilor de dinți (cînd acestea nu sînt provocate de carii foarte avansate sau de pungi cu puroi), medicina populară, ne informează colaboratorul nostru Viorel Pașcanu, propune următoarele remedii :

Se introduce în ureche sau în carta respectivă pătrunjel verde frămîntat cu sare. În locul acestei compoziții se pot utiliza dopuri de vată îmbibate în ulei de garofe și alcool. Aceleași tampoane pot fi mulate într-o soluție de flori de salcîm (florile, 5 g se lasă timp de 8 zile în 100 g alcool). În urechea din partea dureroasă a feței se mai poate introduce, de asemenea, un cățel de usturoi învelit în tifon.

Terapia Extremului Orient indică două cauze principale în declanșarea durerilor de dinți. Prima cauză o constituie alterarea structurii dentare (caria), cea de a doua, denumită „căldura internă", este la rîndul ei efectul obosellii, insomniei sau proastei digestii.

În cazul cariei dentare (și cînd pentru ameliorarea durerilor nu devine oportună prezența medicului specialist) se pot folosi următoarele trei procedeuri de presopunctură. Ni le comunică medicul Miron Matei de la Policlinica Bucur din Capitală :

1. Se stimulează prin metoda de dispersie (se apasă punctul respectiv la fel ca o sonerie) un punct ce se găsește pe o linie verticală sub axa pupilei (fig. 1). Se folosește același procedeu pentru stimularea unui punct aflat pe marginea inferioară a maxilarului la nivelul unei depresiuni (fig. 1, pct. 2). Cel de al treilea punct se află situat între două tendoane la nivelul unghiului maxilarului inferior (fig. 2).

În cazul durerilor provocate de așa numita „căldură internă", terapia chineză indică un singur punct situat la nivelul unghiului extern al unghiei arătătorului (fig. 3).

Stimularea acestor puncte se poate face prin presiune digitală, dar și cu obiecte din lemn sau metalice asemănătoare degetului. Indicate în acest sens sînt pixurile cu bilă (evident, cele ieșite din uz, deci fără pastă).

LIVIU MAIOR

VINERI, 8 aprilie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Fotografie de PAUL AGARICI ■

„Nu ne-ar strica deloc să fim nemuritori, nu e nimic dezonorant în asta..."

— Cezar Ivănescu, v-ați născut și ați trăit până la 19 ani în Bîrlad. Cum vi se părea orașul ?

— M-am născut în Bîrlad, în 1941, în timpul războiului, într-o noapte, într-un spital întunecat complet și am urlat cît m-au ținut puterile până dimineață, urlet interpretat ca exprimînd o mare poftă de viață — ; în fapt, dulcile aurori de cartofe îmi scăpaseră nitrat de argint (sau cum așa ceva) pe mîna stîngă a cărei încheietură poartă și azi urma arsurii... Amintesc acest seducător început pentru că :

1. toată viața urletele mele de durere au fost interpretate ca semne ale unui mari vitalități... și 2. am debutat pe cînd eram elev, în „Luceafărul", cu o poemă „Noapte și zile de august" în care „istoriseam" tragicul episod...

M-am născut în Bîrlad, ne-am refugiat în Teleorman, am colindat apoi țara (Huși, București, Focșani), căci slujba tatălui meu ne mîna din tîrg în tîrg, și am revenit la 11 ani din nou în Bîrlad... Pînă în 1960 cînd mi-am început studenția la Iași, Bîrladul, ca să fiu sincer, sincer, sincer, arăta oribil... Tocmai se terminase acțiunea Academiei Bîrlădene, iar noi, cei din „noua generație", veneam pe un teren gol, vidat de sentimentul continuității. Abia acum, la vîrsta aceasta, am aflat despre bogata viață culturală care ne-a precedat și pe care, din păcate, n-am prizat-o la timpul potrivit (v. cele două masive volume redactate de Romulus Boteanu, „Bîrladul odinioară și astăzi")... Intelectual m-am format în Bîrlad, „crescut" de un grup de prieteni cu destine care de care mai nefericite, ca adevărat scriitor m-am format însă în Iași...

— Ce înseamnă pentru un scriitor să se nască și să trăiască în provincie ?

— Cred că pînă la o anumită vîrstă, e bine ca un scriitor să trăiască într-un oraș de provincie sau într-un sat... După terminarea facultății am fost o vreme profesor în Ardeal, apoi am revenit în Bîrlad unde trăiam atemporal, ca în centrul lumii, ca-ntr-un cartier parizian (ca în Montmartre, de exemplu), citeam și scriam ce vroiam, într-o inspirație continuă. Intîlneam multă prostie în tîrgul meu natal, dar, cred eu, prostia inspiră... În acei ani mi-am consolidat structura de scriitor independent de mode și curente ca și de opiniile confraților, fără speranța că voi publica vreodată... Prea mulți tineri literați de azi se agață cu desperare de București și devin „activiștii" unor grupuri și grupulețe, adică fac politică literară înainte de a face serios literatură... Asta o să-i „sufoce" mai tîrziu...

— Dar chiar nu vă plăcea nimic din oraș ?... În tinerețe...

— Ba da... Dintr-un anumit punct de vedere era plăcut, oribil dar plăcut... În primul rînd pentru că eram tînăr. Duceam o viață sportivă : făceam box, rugbi, fotbal, Bîrladul era un oraș fremătător, se industrializa, vara poposea și la noi tîrmacocul, cu care ocazie poposeam și noi la miliție... Apoi în acea perioadă de proletcultism de tristă amintire, am avut în liceu cîțiva profesori excepționali, ca Harry Zupperman, fost coleg cu Al. Sahia și Eugène Ionesco : la orele sale de limba română am aflat multe lucruri despre avangarda românească și străină, despre Lautréamont (cred că eram singurele persoane din Bîrlad care pronunțam în acei ani acest nume), ca și despre marii autori români neincluși în programa școlară a acelor ani... La domnia-sa în casă am văzut pentru prima oară **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** a lui G. Călinescu. Profesorul ne-a invitat să vedem cartea și de cum am pășit pragul locuinței sale ne-a pus să ne spălăm pe mîini... apoi în timp ce noi „învățăceii" priveam cu pietate monumentalul tom, profesorul a început să dea pagină după pagină neîngăduindu-ne nici măcar să ne apropiem prea tare, nicidecum să atingem „scriptura" cu propriul degețel... Am aflat mai tîrziu că profesorul nostru de limba română era, de fapt, licențiat în limba franceză, dar a predat toată viața limba română... Începînd cu C. D. Zeletin, un lung șir de intelectuali și scriitori bîrlădeni îi datorăm profesorului Zupperman o imensă recunoștință...

— Cum se împăcau sporturile violente ca boxul și rugbiul cu structura sufletească a unui viitor poet ?

— Cînd unul dintre profesorii mei m-a întrebat de ce joc box, i-am răspuns că boxul e un sport al minții, o scrimă a minții... „da, da, da vai de capul celui care-l face !" mi-a răspuns el... De la fotbal și rugbi am trecut la box deoarece mi se părea că ringul e un loc privilegiat, al „adevărului", unde nimic nu mai poate fi trucat, unde poți triumfa fără minciună și compromisuri, nedeterminat de alții, singur responsabil de victorie sau înfrîngere...

Cînd am fost obligat de tatăl meu să abandonez boxul, am căutat în literatură acel spațiu privilegiat al „adevărului", învățat de acum să nu mă mai tem de nici o competiție, cît de crîncenă... Spre deosebire de unii dintre colegii noștri, eu cred (ca și vechii greci) că între artă, literatură și sport e o legătură organică : e destul să evocăm Olimpiadele antice : spațiul geografic și arhitectural, muzica, și poezia și agonalele se armonizau perfect...

— Ce v-a învățat sportul ?

— Să-mi sublimez violența, să nu mă tem de forța brutei, să-mi respect adversarul, să lupt cinstit... și mai ales să lupt cu cel mai teribil adversar care zace ascuns în noi înșine.

— Cei care sînt în preajma dumneavoastră mai mult decît am fost eu vor aprecia mai bine dacă ați fost crediacios unor astfel de devize.

— Nu am agresat niciodată pe nimeni, în viață sau în literatură, faima de „violent" mi-au creat-o niște jumătăți de oameni învățați să batjocorească totul... Apoi e plăcutul fapt că polemicile mele orale sau scrise (cele cărora li s-au îngăduit tipărirea) au rămas fără replică... De ce credeți dumneavoastră ?...

Cînd în 1960 pășeam în Iași, adevărații poeți de pe atunci ai Moldovei, Petru Aruștei, Adi Cusin, Laurențiu Ciobanu (Dan Laurențiu) și alții scriau ca niște zei... M-am închis în casă riscînd repetența din primul an de facultate și n-am ieșit pînă cînd nu am reușit să scriu în așa fel încît să smulg exclamația : impresionant !... Asta m-a învățat sportul...

— Cartea dumneavoastră LA BAAAD se deschide cu un poem în proză închinat bunicii dumneavoastră. În aceste pagini de început mai sînt amintiți și alți membri ai familiei dumneavoastră. Se poate înțelege de aici că aveți un cult al familiei ?

— **Bătrîna Zoe**, poemul în proză de care amintiți, e închinat „mamei tatălui meu" (nu-mi place cuvîntul „bunică")... El e un fragment dintr-o viitoare carte. În acest fragment fac o mică încercare de genealogie și-i pomenesc pe cei dintîi „scriitor" ai familiei „un dulce copil abia, cu călimările la brîu îl întîmpinase pe Domnul Cuza la trecerea-i prin sat și Domnul Cuza le-a prevestit un mare viitor lui și alor lui"...

Fiecare artist își trăiește tinerețea ca „fiu risipitor" în febra întrebărilor metafizice, apoi, pe cît trece vremea devine mai „realist", începe să „vadă" în jurul său și încearcă să descopere un plan divin înmormîntat în carnea sa opacă, își descoperă familia, ținutul de obîrșie, patria... Descoperă că familia sa are „o misiune" și el însuși are un rost în economia unei

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Noua frontieră a sufletului uman

Martin Constantinescu

Profesiunea de chirurg pare dură și de nesuportat pentru omul sensibil și încă nedureros.

Martin Constantinescu are această profesiune nedureroasă pentru ființa lui de om nedureros.

Dură profesiunea, dar în același timp cît de umană !

Sute și mii de copii își datorează astăzi adolescența existîndă intervenții de chirurgie estetică. Cu ochii, cu nasul, cu urechile, cu sînii, cu fesele, cu picioarele, cu mîinile, cu tot ce poate fi mai frumos și mai delicat în ființa omenească, Martin Constantinescu a lucrat cu o dăruire și o pricepere de artist. Cu o artă de care numai el știe cît a costat-o.

Cînd a început să opereze, în urmă cu douăzeci de ani, nu era nici pe departe atît de cunoscut ca astăzi. Nu era nici pe departe atît de bogat ca astăzi. Nu era nici pe departe atît de fericit ca astăzi. Nu era nici pe departe atît de mîhnit ca astăzi. Nu era nici pe departe atît de singur ca astăzi.

Cînd a început să opereze, în urmă cu douăzeci de ani, Martin Constantinescu era un tînăr chirurg care, în timpul liber, își făcea de cap cu mașini de curse, cu motociclete, cu avioane, cu parașute, cu schiuri, cu bărci, cu mașini de scris, cu pian, cu pensule, cu pînze, cu cărți, cu femei, cu prieteni, cu tot ce poate oferi mai frumos și mai delicat viața omenească

POEZIE

Un poet al solitudinii

Grigore Arbore, Retrageri, colecția Hyperion, Editura Cartea Românească, 1982, adică o selecție din volumele Exodul, Cenușa, Auguralia, Poeme, Averse, Stolul de argint. Altfel spus, adăugind acestora și un mănunchi de 14 poeme inedite, Grigore Arbore ne oferă o antologie a poeticii sale de pînă acum. Unora li se va părea, poate, ciudat titlul acestei antologii, dar el este, după părerea noastră, cît se poate de potrivit, întrucît poezia lui Grigore Arbore este o continuă retragere în sine, o însingurare calmă și tristă, o blîndă nostalgie : „Să te retragi în blîndă nostalgie / să numeri anii scurși, să te închizi / cîte puțin în scoarța lor, să chemi / tot alte-nchipuiri să străjuiască / turnul înnegurat..." **(Binecuvîntat).** Dar pînă să ajungă la această liniște a însingurării, pînă să-și cucerească dreptul de-a savura lumina stinsă, parcă de cenușă, a unor domoale aduceri aminte, poetul va transcrie dramaticul și încrîncenatul drum al păsării care, într-un ipotetic zbor, sparge zidul de bazalt, zid în spatele căruia s-ar afla și lumea de însingurare atît de mult tînjită și-n care poetul va ajunge urmînd pasărea care a fost sau poate n-a fost niciodată : „Iar cei ce în străfunduri mari pătrund / aud, grav, un zvon tulburător. Se nălucesc / largi filfîiri de aur, glasul / de diamant al păsării se aude / trecînd metalic pe sub clînuri." / El arbori împietriți îi rup, străbat vulcani. / Îi luminează trilul ei de aur care-și sapă / necontenit drum spre partea cealaltă a pietrei. / Din cînd în cînd vedenia depărtată / te strigă murmurat. Urci fluvii subterane, traversezi / fierberi sticloase de magmă-nfometată; în bănuita-i urmă te afunzi. / Te duci mereu în piatră spre adînc pe-un drum / prin care pasărea a fost / sau poate n-a fost niciodată" **(Phoenix).** Firește, semnificațiile acestui poem, din care am reprodus doar finalul, pot fi și altele, nu doar cea a drumului poetului spre marea lui însingurare, lume în care structura elegiacă a lui Grigore Arbore se va manifesta plenar, fastuos, cu evidente ecouri bacoviene : „Plouă necontenit parcă din alte ere / peste mormanele de fluturi adormiți / și se strecoară lar răcoarea de septembrie / în cuibul de prigorii de sub streșini / ducînd înfrigurate zvonuri peste cîmp" **(Epistola VIII),** sau „Cum crește noaptea-n ritm neabătut / și tu rămîi înscris în stinte gînduri ! / Parcă în larguri ești pierdut sub valul / unei melancolii celeste" **(Epistola III)** sau „Mereu este tîrziu aici / și toate trec de-a latul zilei monoton / încît nici timp n-avem măcar / să mai privim cum șuieră ianuarie / pe cîmpul pustiit / de țipetele mierlelor" **(Imaginînd ținuturi)** sau „...corul de lupi / decembrie, zăpadă — / pierdem din nou sub liniștea-nghețată / urma ne-nduplecată a hăituitorului" **(Zeul).** Sînt versuri ale căror melancolie și claustrare trimit, așa cum spuneam, către Bacovia, dar și înspre Rilke sau Georg Trakl. Și nu credem că greșim dacă-l vom aprecia pe Grigore Arbore drept un profund poet aflat sub fascinanta zodie a acestor trei mari poeți expresioniști. Astfel, dacă-n poezia lui Trakl, de exemplu, atmosfera multor poeme, cumplit de apăsătoare, este marcată de acel întunecat și misterios raport dintre poet și ființa pierdută, vom întîlni și la Grigore Arbore aceeași terifiantă referire : „E timpul să te pierzi în dulci ninsori, o, Ana, / căci trist noiembrie se alcătuiește / cu riurile de nouri grei peste tăcutul / martor umbros al sărutării tale. / Fără cuvînt te duci mereu în ceață / și pe trecuta-ți umbră crește mușchiul / așa încît nici eu nu te mai strig / căci poate ai rămas zidită în acel tărîm / și peste ochii tăi spre miazănoapte duși / urcă din veșnicie verde, tutuelară vara. / / Un gest de-ar fi să fac acum / ierbe de flăcări ar țîșni în noapte / și-un foc ar crește grav de-acolo, din poiana / lunară mult și-atît de tăinuit / ... / Peste acest ținut liniștit, dacă ar vrea, un colț uitat al buzei tale / ar mai putea să sîngereze ?" **(Un gest).** Să fie această lume, a retragerilor în sine, singura apt pentru o vie trăire a trecutului ? ! Și această vie trăire să însemne consumarea, pînă la capăt, prin însingurare, a unei drame cum este cea a pierderii ființei iubite ? !

VICTOR NIȚĂ

• Memorii •

Ochiul matematic

Întîiul volum, „Spre realizarea deplină", din „Memoriile", în curs, ale lui Octav Onicescu depășesc cu mult interesul unor astfel de producțiuni a căror însemnătate e, în general, preponderent documentară și mai puțin literară atunci cînd nu provin de la un scriitor. Octav Onicescu e un savant celebru, o autoritate mondială în matematici și cosmologie, așadar documentul uman sau istoric ar fi trebuit să intereseze mai întîi. Așa și este, memorialistul a fixat într-un chip foarte precis „o lume care s-a dus" și nu cred că am putea să-i facem obiecții de natură documentară care să rezulte din comparația între ceea ce scrie el și ceea ce scriu alții : scrupulozitatea autorului, care atunci cînd nu memorează un fapt îl verifică prin terțe persoane sau prin „documente" proprii-zise, face aceste memorii pe deplin creditabile. Nu însă aceasta e noutatea izbitoare adusă de ele, căci era de așteptat ca un matematician să aibă cultul exactității ; „Spre realizarea deplină" e și o foarte interesantă producție literară, una dintre cele mai valoroase, în felul ei, dintre cele apărute în ultimii zece ani. Să observ că nu avem a face, precum la N. Iorga, cu o istorie egotistă și vie, torențială, amplă ca un fluviu, de unde memorialistul să iasă cu imaginea mitizată.

Însă nu doar prin scurtele sugestii teoretice sînt aceste „memorii"... memorabile ci și prin literatura propriu-zisă. Cu spiritul lui precis, aplicat și minuțios, O. Onicescu ne-a revelat, în amănunte, o lume de țîrg românesc de pe la 1900 și o copilărie aproape poetică, de unde se țin minte cel puțin cîteva tablouri de o mare suavitate. Mica schiță naturalistă cu un copil în singurătatea de junglă a peisajului, ieșind din grădini, trecînd dealuri, lanuri de orz, „păduriei", pajiști, apoi-orașul, cu cofetarul care ține cilindrul cu înghețată pe cap, mînăstirile cu vinațurile lor, credințele țărănești, în ciurul care indică pe hoț, sporturile vremii (oina, patinajul, acrobațiile la bară), sînt fragmente de monografie afectivă, părți dintr-o „viață cotidiană în provincia românească la 1900". Nu și unicele, căci Octav Onicescu a descris admirabil pe Ciolac, proprietarul poșeo de moșii (pg. 8), potcovăria fascinantă, vagabondajul prin lumea cocostîrcilor, a ciocîrliei, complicat de dorința copilărească dar simpatică de a întîlni un lup, casa copilăriei, aflată într-o constelație de unde se reține obligatoriu locuințele notabilităților (topografia ierarhică — pe atunci, instituțională — azi, modificată din pricina ideilor în mișcare despre durabilitate). Construcția, palpitantă prin migală, a unui zmeu și lupta cu zmeele formează o mică proză cu subiect „infantil", care ar putea intra într-o antologie de mărturisiri. Cu aceste „Memorii" de Octav Onicescu, literatura română a mai cîștigat nu doar un memorialist de întîia mînă ci și un prozator, fără discuție, demn de tot interesul.

ARTUR SILVESTRI

Martin Constantinescu

(Urmare din pag. 9)

țiilor lui de savant umanist pe inimile lor de copii neglijent născute.

M-am dus la el pe culoar, la Spitalul Fundeni, cînd tocmai mîngîia pe cîrlionți un băiat blond de vreo 7 ani sau poate de venerabila vîrstă de opt ani.

— Uite ce frumos, îi spunea, uite ce frumos ești că ești viu, îi spunea.

După care brusc întorcîndu-se spre mine îmi arată îngerul blond.

— Uite-te și tu la el, ce frumos este că este viu !

Umanismul e aura semantică a omului.

Doctorul Martin Constantinescu, cel care a redat vieții nenumărați copii, cu o precizie pe care numai un tată cu copii o poate avea față de propriul lui copil, altfel este un om profund timid.

Maică-mea mi-a spus :

— Numai oamenii timizi au idealuri !

Eu i-am răspuns :

— Mamă, cei repede exprimați au avere !

Amîndoi aveam dreptate. Martin Constantinescu are ideal, iar averea lui stă în viețile pe care le-a redat vieții.

Stînd noi liniștiți în propria noastră familie, și venind brusc la noi în casă Martin Cel Constantinescu, ostenit de lucrare înfățuită cu zîmbetul lui, iubit de către noi, prietenii lui cei care înțelegem din el surîsul lui umanist, l-am supus certării strigîndu-i :

— Prietenia nu este un dor, ci o prezență !

— Iertați-mă și pe mine, mă, răspunse el, și eu cred aceasta. Iertați-mă pentru absență, mai zise el zîmbind.

Abia a doua zi aflarăm că de dimineață spre seară scosese din moarte spre viață un prunc.

Martin, închei această scrisoare către tine repetîndu-ți : „Prietenia nu este un dor, ci o prezență !"

— Ce ?

Nota bene. Începînd cu numărul 15 din 15 aprilie a.c., veți putea citi la această rubrică u nciclu de cinci articole dedicate prozatoarei noastre Maria-Luiza Cristescu. **(N.S.)**

TEATRU

„Titanic Vals" — în viziunea lui Romulus Vulpescu

Nu este prima oară cînd întîlnim pe Romulus Vulpescu, poetul, prozatorul, bibliofilul, în postură de regizor.

Fenomenul ni s-a părut de fiecare dată din două puncte de vedere îmbucurător. Întîi se confirma atracția permanentă a oamenilor de cultură pentru ale scenei. Iar în al doilea rînd se dovedea indirect că agramatismul nu este o condiție sine qua non în recrutarea făuritorilor de spectacole.

Primirea publicului de astăzi dovedește în ce măsură autorul a tratat cu ușurință, dar nu cu ușurătate, problemele.

Deși genul dramatic este poate cel mai supus modelor trecătoare, „Titanic Vals" n-a lăsat niciodată spațiu liber montărilor de fantezie necontrolată. Textul a făcut apel și de astă dată, prin Romulus Vulpescu, la omul cel mai indicat să-i respecte litera și esența. Deși un fals intelectual poate afla, în fiecare scenă, dacă nu în fiecare replică, tentații de facilitate, scriitorul-regizor a ocolit fără efort chemările vulgare...

Care este în clipa de față bilanțul modernismului spectacular ? Obiectivitatea ne obligă să constatăm că el, pe nesimțite, s-a învechit. Occidentul nu mai acordă de multă vreme credit elucubrațiilor dar directorii noștri de scenă află mai greu asemenea știri. Cine știe cîți ani vor trece, de acum încolo, pînă ce ei își vor da seama că au pierdut pasul ! Ne gîndim îndeosebi la aceia care pe baza informațiilor vechi și de teamă **„să nu rămînă de căruță"** au îndrăznit acum, **„la sfîrșitul tîrgului"** — un tardiv salt mortal.

Nu oricine are darul de a vedea, în text, spectacolul. Pentru asta e nevoie de imaginație, de intuiție, de spirit de observație, de originalitate de gîndire, precum și de unele calități comune cu ale oricărui șef de echipă artistică sau industrială.

Fiindcă teatru **împotriva** textului, sau **străin de** text nu poate mulțumi pe regizorul intelectualmente pregătit, Romulus Vulpescu nu s-a prezentat ca un șoarece de bibliotecă preocupat exclusiv de buchia cărții. Talentul i-a permis să-și dea seama că nu există conflict între text și spectacol atîta vreme cît, om de cultură, știe să umble cu litera textului și cu sufletele oamenilor de pe scenă.

Montarea lui a pornit de la textul integral, socotind că Tudor Mușatescu merită, după o jumătate de secol de verificări, un asemenea omagiu.

Publicul a răsplătit cu prisosință realizarea regizorală. Aplauze furtunoase subliniau aproape fiecare replică iar toate loviturile de teatru, toate răsturnările dramatice aflau în sală ecoul just și meritat.

Sub bagheta inspiratului șef de orchestră actorii Teatrului din Pitești au trecut cu succes examenul.

Ion și Ileana Focșa, Ileana Zărnescu, Dem Niculescu, Aurel Duminică au jucat cu devotament și cu chemare. Cît despre elementele tinere **Mihaela și Ion Lupu, Cristina Radu, Sorin Zavuloviei, Petre Dumitrescu,** ele au izbutit chiar să depășească așteptările cele mai optimiste. Notînd calitatea efortului scenografic **(Em. M. Szalla)** să facem și două mențiuni deosebite. Întîi pentru **Lili Niculescu,** Decebalul în travesti nu poate fi interpretat cu mai multă fantezie, cu mai multă grație, cu mai multă precizie artistică. În al doilea rînd la spectacolul de la Cîmpulung : **Maria Andreea Raicu** a intrat aproape fără repetiții, pentru a face față unui caz de forță majoră, în rolul Genei — cu tot atît devotament cît reușită.

În concluzie felicităm pe **Romulus Vulpescu** pentru calitatea omagiului adus confratelui său și pentru pasul hotărît pe care l-a făcut în promovarea unei piese care, prin el, începe o nouă și strălucită carieră.

Firește „Titanic Vals" se poate oricînd juca mai bine, ca orice piesă cu inepuizabile latențe spectaculare.

Dar nu e vorba de a distribui premii ci de a acorda întregului ansamblu un certificat de calitate.

N. CARANDINO

• CAP LIMPEDE

Un ignorat : legătorul de cărți

În ermitajul de cărți al Bibliotecii județene Dolj, fosta Fundație „Aman", celebră între bibliotecile țării (cuprinzînd azi peste 300 000 de volume, din care circa 100 000 carte veche, cu numeroase exemplare rarisime), muncesc, sub conducerea unui inimos director, prof. Tudor Nedelcea, o serie de oameni de înaltă calificare, unii din ei cercetători, autori ei înșiși de lucrări de ținută, distinși cu prestigioase titluri științifice. Și mai lucrează, alături de ei, niște oameni modești, dar niște meșteri fără pereche, prin al căror migălos, delicat și inspirat travaliu „cartea frumoasă" devine și mai frumoasă. Unul din ei este Traian Oglindoiu, un meșter care (spun ceilalți) poartă în degete știința subtilă de a conlucra cu spiritul vechilor meșteri ai cărții, cei care au ferecat în piele, în pergament și arginturi scumpe nepieritoarele opere ale începuturilor culturii noastre. Din păcate, succesul de stimă de care se bucură acest unic meșter nu-și găsește și o echivalență materială, el, meșterul, fiind, practic, victima unei inechități, după părerea noastră reparabilă. Despre ce este vorba ? Venit aici, prin transfer în interesul serviciului, în ianuarie 1981, Traian Oglindoiu, legător de cărți de înaltă calificare (categoria a VI-a), s-a trezit, după un an de muncă, înștiințat că, în conformitate cu indicatorul tarifar de încadrare, nu poate fi retribuit decît la categoria a IV-a și, în consecință, somat să restituie și diferența de retribuție (peste 400 lei pe lună) pentru anul în care muncise potrivit categoriei sale. Un muncitor-legător manual de carte de cea mai înaltă pricepere, un om de mare talent și, în același timp, de mare răspundere, un meșter căruia i se încredințează colecții de publicații rare, cărți vechi și de mare preț, multe din ele susceptibile de a face parte din patrimoniul cultural național, multe din ele pretinzînd nu doar o simplă „legătură", oricît de trainică și de aleasă, ci o veritabilă operă de restaurare, este coborît, iată, pe statele retribuției, cu mult sub ceea ce face el. De ce ?

De ce unor asemenea instituții cum sînt bibliotecile-depozite de cărți vechi și scumpe nu li se dau indicatoare tarifare de încadrare încumbate de însăși munca prestată aici ? Aflăm, în schimb, că legătorii de cărți din cadrul Ministerului Sănătății (și, poate, și al altor organisme), care execută doar lucrări, deloc pretențioase, de legare a arhivei, deci a unor simple dosare, pot fi (și unii sînt) retribuiți la categoria a VI-a ! Ce să facem cu meșterul Oglindoiu, să-i luăm din mînă colecțiile „Columnei lui Traian" sau ale „Mozaikului" lui Lecca și să-l trimitem să încopcieze dosare ? **(I. Purcaru).**

Un debut semnificativ la Operă : Cornelia Angelescu

În urmă cu două săptămîni, la Opera Română a debutat; în **Boema** de Giacomo Puccini, în rolul Mimi, soprana lirică **Cornelia Angelescu,** atrăgînd atenția asupra calităților muzicale și actoricești demne de a fi relevate. Interesant este de observat că soprana **Cornelia Angelescu** a fost, în ultima vreme, prezentă cu succes în **Liliacul** de Johann Strauss, în **Carmen** de Georges Bizet, în **Căsătoria secretă** de Domenico Cimarosa, fiind distribuită curajos de direcția operei, reprezentată prestigios astăzi de profesorul **Petre Brăncuși.** Trebuie spus că soprana a ilustrat de fiecare dată o certă vocație și un devotament în stare să ne facă să subliniem cu satisfacție **politica** pe care o promovează azi Opera Română din București. Nu întîmplător, în același context, în ultimele luni, au fost ferm promovate și uneori angajate valori incontestabile ale scenei noastre lirice. **(R. V.).**

Teatrul no

În România literatura japoneză este insuficient cunoscută. După ce Stanca Cionca a publicat la Editura „Univers", **Însemnări de căpătîi,** o carte devenită clasică, cu însemnări de rară finețe evoluînd între observația spirituală și metafora de mare lirism a lui Sei Șonagon, o doamnă de la curtea împerială japoneză din secolul X (redactor de carte Mariana Bădan), aceeași editură îi publică un volum de **teatru no** (redactor Denisa Comănescu), o adevărată noutate.

Teatrul no, cu sorginte chino-japoneză, este, după cum spune traducătoarea Stanca Cionca în documentata sa prefață, o expresie „de iscusință ca dar de la natură, talent, har, dar și iscusință dobîndită prin migală, răbdare, asceză." Rod al simțului artistic și, deopotrivă al meticulozității meșteșugărești (pe plan beletristic și actoricesc) această nouă cunoștință pentru publicul românesc, adică teatrul no, apare după ce noi am vizionat cu ani în urmă spectacole de teatru kabuki. Prefața traducătoarei nu

ESEU

Interviuri neconvenționale

Ca autor de interviuri*), M. Ungheanu vădește aceleași calități care l-au impus în critica literară. E un combatant, un om al atitudinilor ferme, un critic cu program. Critica cu program e la antipodul impresionismului critic. Ea presupune o doctrină, un sistem coerent nu numai de judecăți, dar și de ideal literar, adică un model privind dezvoltarea literaturii, pe care criticul ține cu orice preț să-l impună. Dar a impune un model nu e o treabă de singuratic, deși scriitorii sînt niște singuratici, deși solitudinea e legea scrisului. A impune un model, a configura o mișcare de idei, un curent, incumbă, firesc, o aliantă literară, o platformă filosofică la care să adere mai mulți. O platformă de idei a propus astfel protocronismul, termen lansat de profesorul Edgar Papu și disputat atît de viu încît astăzi se spune, de către mai multe voci critice, că dezbaterea în jurul protocronismului „e cea mai importantă din ultimele decenii". Mihai Ungheanu a fost unul dintre promotorii acestei dezbateri (vezi paginile cu „mesele rotunde" din „Luceafărul", care se cuvin, credem, urgent reeditate), iar ideea protocronismului e una din idolele prioritare ale recentei sale cărți cu semnificativul titlu „Interviuri neconvenționale". Nu întîmplător, această problemă se constituie într-un corolar al cărții, încheind volumul prin cele trei interviuri aparținînd lui Dan Zamfirescu, Paul Anghel și Edgar Papu. Interviuri care, pe lîngă [illegible] deschidere de noi dimensiuni pe care o aduc culturii noastre, reamintesc celor ce n-au înțeles (sau n-au vrut să înțeleagă) că protocronismul nu e un „adversar" al sincronismului lovinescian, ci un complement al acestuia, nu „inventat" de adepții lui, ci relevat de însăși datele fundamentale ale literaturii, artei și științei românești. Elocvență, pentru revelarea importanței protocronismului, pentru situarea sa pe locul meritat, această remarcă a lui Paul Anghel : „Protocronismul propune o lume mai largă, o lume fără centre și fără periferii, dreptul fiecărei culturi de a crea modele, dreptul oricărei culturi de a se elibera de tirania modelelor general acceptate și de a-și croi un drum mai scurt spre sine însăși".

O altă platformă de idei pe care se sprijină cartea lui M. Ungheanu este cea legată de dezvoltarea pe cicluri mari a literaturii române. Dezbaterea în legătură cu periodizarea nu e o pură chestiune de cronologie, ci implică, din nou, atitudini fundamentale asupra literaturii române. Cînd începe literatura română modernă, în secolul al XIX lea, cu Văcărești, în secolul al XVIII-lea, cu Luminismul, sau în secolul al XX-lea, cu marii clasici, vii pînă mai ieri ? Două dintre cele mai incitante răspunsuri din cartea lui M. Ungheanu, aparținînd lui Virgil Cîndea și Dan Zamfirescu, deschid orizonturi noi acestei dezbateri, prelungind începuturile literaturii noastre moderne pînă în secolul al XVII-lea, „veacul de aur", cum spune Dan Zamfirescu, fie mai devreme, cum afirmă Virgil Cîndea, care dovedește că literatura română e sincronică cu toate marile curente europene, în cadrul cărora se configurează de timpuriu.

În sfîrșit, o altă platformă de idei este cea legată de moștenirea literară, de atitudinea față de clasici, de atitudinea față de „obsedantul deceniu", ale cărui ecbelc dau un turment aparte actualei noastre epoci literare. Bătălia pentru protocronism trimite o lumină și în această direcție, indicîndu-ne unde sînt cazați, în ce coltișoare, dogmaticii sau neodogmaticii, cei care au operat în epoca dogmatismului (și uneori încearcă s-o facă și azi !) „revizuirile", „purificările", eliminările de valori, și unde se află corpul viu al literaturii române, care se întemeiază pe o tradiție și pe ideea de continuitate. Importante, în acest sens, intervențiile lui Adrian Marino, Liviu Rusu, Pănuș Neagu, Ion Lăncrănjan, Vasile Rebreanu, Al. Oprea, Tudor George.

Pe bună dreptate, putem subscrie la opinia că „Interviurile neconvenționale" ale lui M. Ungheanu reprezintă una dintre cele mai efervescente pagini de istorie literară contemporană, scrisă cu mîinile unor literați de mare autoritate, cu mîna unui critic care știe ce vrea pentru literatura română.

ILIE PURCARU ■

*) *M. Ungheanu : „Interviuri neconvenționale". Ed. Cartea Românească, 1982.*

PLASTICA

Două expoziții

Doi pictori, **Rodica Pandele** și **Teodor Graur**, expun la **Galeriile de artă „Orizont"**, Rodica Pandele în sala propriu-zisă, iar Teodor Graur, la subsol, în sala numită Atelier-36. Două expoziții de pictură pornind de la două premise total diferite. Astfel, în catalogul expoziției sale, Rodica Pandele ține să ne atenționeze : „Ansamblul acestor lucrări reprezintă aspecte ale unor **realități menite să fascineze imaginația** (subl. n.), să îmbogățească orizontul artistic, să modeleze spiritualitatea noastră". Dind curs acestor mult prea lumpezi intenții, Rodica Pandele expune o suită de lucrări nonfigurative aparținînd unui ciclu intitulat **Aminteste-ți de cer și de ape.** Acestui amplu ciclu îi sînt adăugate alte cinci lucrări ce și-au propus a fi un **„Omagiu" adus lui George Enescu.** Intuind fabuloasele culori ale lumilor aflate în adîncul apelor ori ale lumilor aflate în vastele spații cosmice, dar intuind, totodată, dinamica avîntată a acestor lumi ale adîncului și ale înaltului, drept pentru care elementele compoziționale sînt grupate pe ampla volută a unor spirale, Rodica Pandele ne oferă, într-adevăr, o așa-zisă **realitate menită să fascineze imaginația.** Ritmul, parcă de balet, al culorilor și atmosfera, parcă de vis, a compozițiilor alcătuiesc, grație și lucrărilor dedicate muzicii, mai exact spus marelui George Enescu, un cadru general sensibil și plin de prospețime.

În schimb, cealaltă expoziție, cea a tînărului Teodor Graur, aflat la prima sa personală, se impune printr-o teribilă duritate antisenzorială. Teodor Graur refuză, din capul locului, adică în mod programatic, o anume exuberanță a culorii, a liniei. Compozițiile sale sînt rigide, simple, exasperant de geometrizate. Nu face nici un rabat picturii „frumoase", nu vrea să placă neapărat ochiului. În acest sens, în catalogul expoziției, Călin Dan consemnează : „Refuzînd strălucirea, arta lui pune problema unei înțelegeri depășind zona plăcutei senzorialități". Subscriem deci la acest punct de vedere și, mai mult decît atît, credem că, aplecat asupra cîtorva simboluri fundamentale ale vieții (secera, grîul, moara, piinea, mierea, lada de zestre), Teodor Graur va adăuga, în timp, alte și alte elemente acestui univers din care lipsește acea obișnuită înfrumusețare plastică, dar în care întîlnim, compensatoriu, o dezbatere ideatică, o remitizare a elementelor ce compun spațiul atît de familiar al satului nostru. Astfel, pe-o masă alcătuită dintr-un fel de dulap sau o ladă de zestre, zărim un tort cu patru steguțe, iar în mijlocul tortului o minusculă coasă roșie. Lucrarea se numește **La aniversare.** Forma tortului, aducînd a două pietre de moară, precum și tăblițele lăzii de zestre, impregnate cu boabe de grîu, justifică acea insolită coasă roșie. O altă lucrare, intitulată **Moară,** înfățișează două mari pietre de moară, dar pietrele sînt alcătuite numai și numai din boabe de grîu. În alte lucrări, pe un fond imaculat, apar pîinea și secera. Dincolo de această mult prea sumară descriere a compozițiilor și, implicit, a obiectelor (a se citi ideile) pe care le-a pictat Teodor Graur, se cuvine să semnalăm cromatismul sever și auster al tuturor lucrărilor, fără nici o excepție, precum și eforturi pictorului de a ne oferi iluzia unei imagini tridimensionale.

În concluzie, două expoziții, una adresîndu-se cu predilecție ochiului dornic de bucurii cromatice, fascinante dar și ideii, iar cealaltă, prin demersul conceptual, adresîndu-se mai mult și mai mult spiritului.

VICTOR NIȚA ■

● Constelația lirei ●

IOANA PROCA

Colți de lună

De ce e frica omului aprapc,
de ce prin vremea altui veac ulțai
se-alungă din privirile mioapo
absentul ce-atîrzie vinovat ?

De ce lumina se întoarce-n neguri
de ce realul e cuțit pe rană.
Iubirea plăsmuind-o-n vînturi, lerburi,
boi ceaiul ocolind cîte-o capcană ?

De ce cocorii nu se lasă duși
cînd din înălțuri slobozesc minciună,
de ce în noaptea asta prea supuși
la geamul meu rînjesc doi colți de lună ?

Și-apoi de ce, tu semn întreg de toamnă,
prin cercul prinzului mă strigi tîrziu
să-mi dărui insomnii care condamnă,
pe răzvrătiții-aceluiași pustiu ?

Împăunare

Ce livrese e visul,
și ce destrămare,
înhățat cu pierderi
și împăunare.

Melcii fac demersuri
în grădini de ceară,
înfloresțe moartea
toamnă de cu seară.

Te întreb cînd groapa
dă ecou spre ziuă,
dacă-n noaptea asta
avem rînd la piuă ?

Mereu începutul

Uitîndu-mă săracă la pierderea prunciei
Neprefăcut Destinul, sfidarea legănată
pe buze cîntă moartea cu roșul în derivă
rîd iar împovărată de zborul de lăcuste.

Iubirea pare dusă, s-a spînzurat de-un
prun
neînflorit la vremea înfloririi
apără somnul pieritoare urmă
ce te mai caut încă mereu ca la-nceput.

Casa din subconștient

Visam,
Într-un colb de rîndunele,
Prispa casei,
Cu stîlpi din lemn cioplit.
Într-un cerc,
Alergau cîini copilărici.
Păscînd suduarea nopții.
Tu-mi împleteai cerul
În păr,
Ca să mă pot scălda
Liniștită în roua
Dimineții,
Și apoi să te pot mîngîia
Cu răcoarea ei.
În mijlocul casei
Crescuse bocețul
Unei sălcii,
Completînd interioarele.
Pe ziduri
Melcii scoteau coarne
De copii răsfățați.
Undele apei din subterane
Modelau mișcarea luminii
Pe pereți,
Încadrîndu-ne
Într-un portret nupțial.
Ne jucam de-a creșterea
Ca două fire de iarbă
Care nu știu
Să explice fotosinteza.
Șarpele casei
Era tot verde
Și bun prieten cu broaștele.
Făcuserăm ochii
În același lac.
Nu mă lăsai să rup
Rodul Pămîntului,
Ziceai că e un capriciu
De efemeridă.
Ne-am cățărat
Pe iederă,
Am tot înveliț
Casa cu flori,
Pînă s-a făcut
Dimineață
Și ne-am trezit
Unul în brațele
Celuilalt.

ELENA ȘTEFANESCU ■

Polemici cordiale

este titlul unei mult așteptate cărți semnată de OCTAVIAN PALER.

O carte care, prin amplitudinea gîndului filosofic, prin profunzimea interogației, vine să redimensioneze biografia unuia dintre cei mai importanți scriitori români de azi.

● CAP LIMPEDE

este de data aceasta o prezență formală, ci un magazin critic și informativ de primă necesitate în tentativa de a pătrunde în universul atît de interesant al literaturii țării răsăriturilor de soare. **(Ion Dianu).**

Curioasă și misterioasă ?

„Matematica nu este știința curioasă și misterioasă pe care și-o închipuie atîția oameni : ea este o piesă esențială în cunoașterea naturii" (Emil Picard 1856—1941). Lucrarea pe care o prezentăm, **Probleme pentru aplicarea matematicii în practică**, apărută la Editura didactică și pedagogică, autori conf. univ. Cerchez Mihu și prof. Teodor Dănet, vine să confirme o dată în plus afirmația marelui matematician francez. Folosind matematica în rezolvarea unor probleme întîlnite în cele mai diferite sectoare de activitate umană, în economie, în planificarea și organizarea producției, în tehnică, ne vom putea da seama de importanța acestei discipline, despre care celebrul matematician K. Gauss susținea cu toată convingerea că este „regina științelor". Matematica trebuie cultivată nu numai pentru că este **utilă**, dar și ca un scop în sine pentru că este **frumoasă** și descoperă adevăruri ce nu pot și nu vor putea fi puse niciodată la îndoială.

Aspectul frumos al teoriei pure (rezultat mai ales din frumosul logic), satisface cu prisosință cele mai exigente dorințe ale spiritului uman. Nu putem preciza ce este mai important : aspectul frumos sau cel util, folosit în aplicațiile practice. Orice discuție controversată între supremația **teoriei** sau a **practicii** este lipsită de sens ; ele se impulsionează reciproc dezvoltîndu-se neconținut : matematica este pe cît de utilă pe atît de frumoasă. În lucrarea prezentată veți întîlni numai cîteva frumusețl ale teoriei pure, în schimb, multe utilități folosite efectiv în practică. Scrisă la un nivel mediu, cu numeroase exemple numerice, algoritmii folosiți sînt ușor accesibili unui mare număr de cititori. Să vă mai spun un secret ? Dragostea pentru matematici nu are virstă. **(Conf. univ. Al. Al. Boșu).**

Literatura în ilustrate

Prin această reușită expoziție, de la Teatrul de păpuși din Galați, care pare să aibă un autor serios, în persoana profesorului Stefan Andronache — proprietarul unei colecții de peste 40 000 de ilustrate — a fost intitulată sugestiv **Pagini de literatură universală și românească**, selecționînd dintre cei mai mari și mai importanți scriitori ai țării și din întreaga lume. Desigur, am în vedere exponate ca „Dante și poemul său", după Domenico di Michelino, ori „Casa lui Dante de la Florența" sau „Portretul lui Francesco Petrarca", observabile în cele mai mici detalii, deși nu este vorba decît despre niște simple fotografii care au circulat și prin poștă, dacă am putea exclude valoarea mesajului pe care îl poartă în această originală manifestare, mult apreciată de copii, în majoritate elevi ai ciclului gimnazial din Galați.

Lucruri inedite pentru beneficiarii acestor meritorii strădanii sînt, în mod categoric, și ilustratele care îi înfățișează pe Rablais, casa și mormîntul acestuia, ca să nu mai vorbim despre Shakespeare, prezent prin două detalii din viața celebrelor sale personaje : „Casa lui Romeo" și „Casa Julietei" al căror „colorit" sugerează frămîntările ce vor fi avut loc în sufletele celor doi, parcă jertfiți pe altarul dragostei și tristeții, ca sentimente predestinate în tragedia umană a tuturor timpurilor.

Impresii deosebite prilejuiesc, fără îndoială, și ilustratele ce trimit, direct sau indirect, la personalitatea sau operele unui Voltaire, Schiller, Fontaine, Corneille sau Goethe ; dar, total distinct ni se pare „capitolul" care-i înfățișează pe scriitorii noștri, începînd cu acel „Fin a lui Pepele și isteț ca un proverb" și sfîrșind cu ultimul nostru mare, și care nu este altul decît Marin Preda, despre care, iată, avem din nou prilejul să ne amintim cu plăcere și recunoștință. Cu răbdare de bijutier, colecționarul a strîns mai tot ce s-a editat, poștal, din literatura română clasică, între care Eminescu, Creangă, Caragiale, Coșbuc, Goga, Delavrancea, Hașdeu, Hogaș ș.a., reușind astfel să-i impună memoriei copiilor, poate definitiv și irevocabil, printr-un act simplu, de colecționar autentic.

Pentru cei care aparțin încă lumii mirifice a basmului, organizatorii, păpușarii gălățeni au realizat și o secțiune de povești ilustrate, unde Ștefan Andronache, prin exponatele sale, vădește o mare pasiune pentru lumea copiilor și universul de care este animată, reușind să contureze imagini despre personajele din „1001 de nopți" ori din basmele lui Andersen sau Ispirescu, fapt ce oglindește o certă aplecare către frumos și o imensă dragoste față de cei mai tineri și mai frumoși dintre noi : copiii.

(C. Păunescu)

Idei noi pentru zece milioane de turiști

— Stimate tovarășe ministru adjunct al Turismului, Costache Zmeu, revista „Flacăra" a reflectat mai mult, în ultima vreme, problemele turismului românesc. Am asistat la dezbateri foarte ample desfășurate cu cadrele din minister și cele din rețea, am discutat cu specialiști și am ajuns la concluzia — pe care aș dori s-o confirmați sau s-o infirmați — că există dorința ca pe planul turismului să se confere anului 1983 o notă aparte. Sînt multe idei noi....

— Este adevărat, dar trebuie să pornim tot de la baza materială existentă. Dispunem în prezent de aproape 200 000 locuri de cazare cu tot ce este necesar pentru ca omul să se simtă bine. Așadar, nu simple camere cu paturi pentru dormit, ci încăperi luminoase, confortabile, mobilate cochet și cu gust, cu baie, duș etc., în hoteluri, în incinta cărora se află nu numai restaurantul, ci, după caz, baza de tratament, săli de gimnastică, bazine de înot, încăperi destinate jocurilor distractive, săli de lectură și de corespondență, spații pentru întruniri prietenești, dans, etc. Pentru cura balneară, am mers și vom merge pe ideea încorporării bazelor de tratament în unitățile de cazare, pe asigurarea serviciilor de masă și altele în aceeași unitate constructivă. Apoi, la cele aproximativ 200 000 locuri de cazare se poate adăuga un număr dublu sau triplu de locuri, de asemenea confortabile, puse, prin intermediul agențiilor noastre, la dispoziția turiștilor, în apartamente proprietate personală sau de stat. Deci, locuri suficiente atît pentru cetățenii români, cît și pentru oaspeții de peste hotare, pentru odihnă, tratament, „turism cultural", profesional etc. Repet, locuri cu un grad ridicat de confort. O afirm în cunoștință de cauză, ca unul care am posibilitatea să fac comparație cu situația celor cu care sîntem în competiție.

La turismul intern scontăm în 1983 pe șase milioane de turiști care vor veni în mod organizat în bazele noastre. Și dacă adăugăm pe cei care fac turism de odihnă sau balnear prin U.G.S.R., U.N.C.A.P., B.T.T. etc., pe cei care, deși practică turismul pe cont propriu, beneficiază și de serviciile noastre, putem afirma că **mai mult de jumătate din populația țării este angrenată în diferitele forme de turism, deci peste zece milioane de oameni !**

VALORIFICAREA INSUFICIENTĂ A BAZEI MATERIALE

— Desigur, baza materială, „cărămizile" ca să mă exprim astfel, se constituie într-un element esențial de atractivitate, dar nu este singurul în turism, ca de altfel în orice activitate umană.

— În prezent, baza materială nu este folosită în mod eficient tot timpul anului — deși se fac eforturi pentru a se realiza un grad cît mai bun de ocupare a capacităților de cazare, acest indicator reprezentînd — în final — izvorul eficienței.

— De ce, totuși, această valorificare insuficientă a bazei materiale ?

— Cauzele sînt multiple și nu le putem epuiza în acest cadru. **Calitatea serviciilor** a fost, este și va rămîne — alături de baza materială — factorul care-l poate apropia sau îndepărta pe turist. De aceea am acționat și acționăm pe multiple planuri pentru îmbunătățirea calității serviciilor. În acest sens s-au luat măsuri pentru o mai riguroasă selecționare a personalului și ridicarea gradului de profesionalitate. **Se vor intensifica controalele și se vor lua măsuri pentru sancționarea severă a celor care nu-și înțeleg rolul lor în turism.** În domeniul nostru nu te poți declara niciodată mulțumit. Sentimentul suficienței, lipsa de căutare continuă, de inventivitate permanentă, te pot aduce, atunci cînd nu te aștepți, la situații nedorite.

O MESERIE CARE EXISTĂ ȘI TOTUȘI NU EXISTĂ

— Ca atare și în sectorul dv. problema problemelor este factorul uman.

— Nimic mai adevărat. Poate că la noi această problemă capătă aspecte de finețe pe care puțini le bănuiesc la prima vedere. Să ne oprim doar la două exemple. „Motorul" oricărui mare restaurant de pe litoral, de pildă, a fost și rămîne **bucătarul.** În sezonul cald, ca urmare a intrării în funcțiune a tuturor unităților, avem nevoie de mai mulți bucătari. În acest scop o parte îi recrutăm din țară de la oficiile județene de turism, de la unitățile de comerț sau cooperație : sînt dintre cei mai buni meseriași, bucătari specialiști, chiar și maeștri în arta culinară. Dar marea majoritate a bucătarilor sînt proveniți chiar de la întreprinderile de hoteluri și restaurante de pe litoral, care pe timpul extrasezonului — cînd litoralul nu funcționează cu întreaga capacitate — sînt detașați și execută alte meserii (efectuează lucrări de reparații, de întreținere a hotelurilor și restaurantelor). O astfel de rezolvare s-a impus și pentru alte meserii (ospătari, recepționeri, cameriste, etc.). Vedeți dv., am găsit soluția folosirii personalului pe perioada de „nesezon", dar acest mod de rezolvare nu este pe deplin corespunzător. În viitor, pe bucătari, patiseri și chiar pe ospătari, în limita posibilităților, trebuie să-i tratăm diferențiat de alte meserii, pornind de la rolul lor în bunul mers al activității, și anume să folosim timpul de care vorbeam pentru a-i perfecționa în specialitatea lor prin organizarea unor activități specifice meseriei sau prin trimiteri, pentru schimb de experiență, în alte țări, pe bază de contract.

Un alt exemplu este **ghidul.** Acțiunile noastre — fie adresate turiștilor străini, fie celor din țară — sînt derulate de către un mare detașament de ghizi. Se înțelege de la sine că persoana căreia i se încredințează grupul de turiști are un rol important în reușita oricărei acțiuni, că succesul sau eșecul sînt și în mîna acestui om. Am luat, în ultimii ani, o serie de măsuri pentru ca activitatea lui să cîștige în conținut, am îndepărtat pe cei necorespunzători, am făcut și facem în permanență o selecție riguroasă. Avem circa 10 000 ghizi **colaboratori externi.** Știți cine sînt ei ? În marea lor majoritate cadre didactice, studenți, pensionari, femei casnice, care desfășoară această activitate **ocazional.** (Este cazul să remarc aici sprijinul deosebit al conducerii Ministerului Educației și Învățămîntului, la care am găsit audiența necesară pentru a folosi cadrele didactice și studenții, bineînțeles în perioadele de vacanță, în meseria de ghid.) Mulți își îndeplinesc profesia cu pasiune și responsabilitate, dar, din păcate, sînt încă unii care privesc această activitate mai superficial, tocmai fiindcă știu bine că practică o **meserie ocazională,** nestabilă și lipsită de... asistență socială, și nu-și fac în mod conștiincios datoria.

— Fiindcă — înțelegem — meseria de ghid nu este la noi recunoscută ca atare. Soluționarea problemei este la îndemîna dv., depinde de conducerea ministerului sau „dezlegarea" e în altă parte ?

— Această chestiune depinde atît de noi, cît și de Ministerul Muncii. În trecut am avut probleme cu meseriile de agent de turism și de recepționer de hotel, care pînă la urmă s-au rezolvat. Mutațiile intervenite în întreaga economie a țării au avut implicații și în activitatea de turism și, așa cum în trecut s-au soluționat unele probleme de acest gen, cred că și aceasta, a ghizilor, se va rezolva.

Aș vrea însă să aduc în discuție unele aspecte a căror rezolvare este în mîna noastră. Recent, am avut o ședință lărgită a Consiliului de conducere al ministerului, ați asistat și dv. la dezbateri. În mod practic, în acea ședință **s-au conturat multe idei** pe care turismul românesc le îmbrățișează în 1983.

MARILE ÎNTREPRINDERI VOR PUTEA ÎNCHIRIA CASE DE ODIHNĂ PE UN AN

— La ideea de bază v-ați referit deja, și anume la faptul că trebuie să se abandoneze unele formule vechi. Desigur, fără a arunca din albie, odată cu apa și copilul, să se dea dovadă de o mare elasticitate, de inițiativă în diversificarea serviciilor.

— Nu numai dorința, dar și hotărîrea noastră, a oficiilor județene, a tuturor unităților de turism, este de a particulariza mai mult oferta județelor, a zonelor, de a mări și diversifica produsul turistic. Se vizează, printre altele, folosirea, de pildă, a șerbărilor folclorice, a datinilor și obiceiurilor strămoșești, **dezvoltarea turismului cultural,** introducerea, în circuitele turistice cu deosebire, a locurilor de amintire și legendă unde au trăit și muncit marile spirite ale neamului (**trasee Brâncuși, Enescu, Eminescu** etc.). Conducerea ministerului are stabilite programe care pun accent pe lărgirea experienței pozitive și pe oferirea unei game mult mai diverse de servicii la turismul intern și internațional. Chiar în aceste zile, un colectiv din minister este într-o acțiune de investigare, cu ajutorul sindicatelor, a populației din Valea Jiului, sondînd preferințele acesteia în materie de vacanțe, de odihnă, de turism balnear, petrecerea sfîrșitului de săptămînă. Din asemenea testări ale celor care beneficiază de serviciile noastre s-a născut, dealtfel, și ideea ce va fi pusă în practică în acest an, și anume : **marile întreprinderi din țară vor putea închiria pe un an întreg case de odihnă pentru personalul lor muncitor.** Uzina X va putea deci dispune, pentru un an, de o vilă la Sinaia, la Predeal, Bușteni, ș.a.m.d. în folosință exclusivă. Turistul va ști unde merge, va cunoaște chiar și camera în care va fi cazat, va avea certitudinea obținerii locului la perioada și în localitatea dorită. În plus, prin grija întreprinderii, ocuparea capacităților de cazare — importantă problemă cu care, așa cum am arătat, ne confruntăm — se va face în mod ritmic și egal în tot cursul anului. Prin forța împrejurărilor, sistemul nu poate fi încă generalizat în 1983, dar în anii următori va deveni curent.

DE LA MOCĂNIȚELE DIN APUSENI LA REDESCOPERIREA ECHITAȚIEI

— Aveți, din cîte știm, cîteva idei, planuri de imediată aplicabilitate în ceea ce privește diversificarea ofertei turistice. Care sînt ele ?

— Spațiul nu ne permite, de aceea voi enumera numai cîteva. Vom folosi **mocănițele din Apuseni** și din Bazinul Dornelor ; vom reînvia, în scop turistic, **plutăritul pe Bistrița** ca modalitate agreabilă de a duce mai departe, de a păstra o îndeletnicire tradițională, care, desigur, azi nu mai are un rol funcțional, economic, ci doar unul „sentimental", istoric ; caii de la herghelii vor fi și ei, în parte, folosiți pentru **schimbație** și delectarea turiștilor. De ce, de pildă, în stațiuni montane cu tradiție — Predeal, Sinaia, Bușteni ș.a. — nu am reînvia transportul hipo ? Economie de combustibil, veți spune. Desigur, dar și ceva în plus, o notă de pitoresc și originalitate. Caii înseamnă iarna și goana sănilor, pe care nici o mașină din lume nu o poate reproduce. Vom trece la organizarea unor mici restaurante cu specific culinar românesc, accentul căzînd pe „mic", adică pe **localuri intime,** specializate pe unul sau cîteva produse, nu pe bucătărie românească în general. **Turistul de azi dorește și caută intimitatea,** o mare varietate de meniuri. Desigur, nu vom desființa marile restaurante, dar și pe acestea, în funcție de cerere, le putem reamenaja după dorințe ; ne vom strădui să reînviem ceainăriile — localuri care au avut o tradiție în alimentația publică și care au dispărut în mod nemeritat. Acum în toate cabanele de pe cuprinsul județului Brașov, de pildă, ceaiurile oferite turiștilor sînt preparate în exclusivitate din plante culese de personalul cabanelor.

În prezent, ne străduim să folosim toate ideile și propunerile pentru ca șejurul în stațiuni, la cabane să nu fie monoton, plictisitor. Apare necesară mai buna valorificare turistică a bălților și lacurilor situate în zone pitorești, a rîurilor, dotarea acestora cu **mijloacele de agrement** corespunzătoare. Am elaborat pe baza sarcinilor trasate de secretarul general al partidului — un program special pentru Delta Dunării vizînd valorificarea și în folosul turismului a acestui paradis al naturii. În mod deosebit ne vom ocupa de dezvoltarea agrementului în principal în stațiuni, de derularea, împreună cu C.C.E.S., C.N.E.F.S. și factorii interesați de pe plan local, a unor programe cuprinzînd **acțiuni cultural-artistice și sportive cu caracter permanent. În Poiana Brașov s-a inaugurat un complex multifuncțional,** care poate fi utilizat pentru spectacole muzical-teatrale, recitaluri de poezie, concerte de estradă, conferințe, proiecții de filme (cinemascop), competiții sportive ; el are și alte dotări ca bowling, restaurant, cofetărie, ceainărie, discotecă etc. Pentru noi este clar că agrementul, în toate stațiunile, trebuie adus la nivelul cerințelor, și, de ce nu, la nivelul reușitelor în bazele de cazare și alimentație publică.

NU TREBUIE AȘTEPTAT TOTUL DE LA CENTRU

Avem, firește, multe planuri concrete pentru 1983, dar aș ține să consemnați că este **imperios necesar ca inițiativa locală să se manifeste din plin. Aici, ca de altfel și în alte laturi ale turismului, nu trebuie să se aștepte totul de la centru.**

O contribuție importantă la creșterea circulației turistice — și la calitatea turismului în ansamblu — aduc și trebuie să o aducă și în viitor consiliile populare, care sînt datoare să continue a pune la punct canalizările din stațiuni, transportul în comun, înfrumusețarea stațiunilor, repararea drumurilor, străzilor, îngrijirea monumentelor, asigurarea iluminatului public, a apei etc., deoarece toate acestea condiționează și contribuie în același timp la imaginea turistică a României.

Va trebui să abordăm cu Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Sănătății și **problema vacanțelor școlare.** Modul cum a fost organizată vacanța de iarnă în anul școlar 1982—1983 a dus la o mai bună folosire a unor capacități de cazare și ne-a permis să satisfacem, în mai mare măsură, cererile școlilor și ale oamenilor muncii.

La fel stau lucrurile și cu eșalonarea, în mod echitabil a concediilor oamenilor muncii. Cunoașteți că există o hotărîre a Consiliului de Miniștri în acest sens, dar nu peste tot se aplică prevederile ei. De aici, cred eu, această extraordinar de mare cerere pentru vacanțe în perioade limitate de timp : iulie — august și respectiv decembrie — ianuarie. În același timp, pentru celelalte perioade ale anului, cererea este mai scăzută.

O ultimă problemă ar fi cea a **„obișnuinței"**, a cărei schimbare este cerută de civilizația actuală, de dotările existente. Să luăm aspectul curei balneare. În trecut, tratarea unor afecțiuni se putea face numai în anotimpul călduros. Și astăzi tratamentul unora dintre boli este recomandabil să se facă vara în stațiuni. Dar grație dotărilor noi, moderne, sînt foarte multe afecțiuni pentru care tratamentul nu numai că se poate aplica pe tot parcursul anului, dar este chiar indicată evitarea anotimpului călduros. Aici Ministerul Sănătății, întregul corp medical din spitale și policlinici, specialiștii în balneologie ne pot ajuta mai mult. Bineînțeles, nu excludem rolul hotărîtor pe care-l au modalitățile prin care desfășurăm noi propaganda turistică. Marea majoritate a populației solicită locuri numai la stațiunile cunoscute (Felix, Herculane, Covasna, Mangalia, Vatra Dornei) — în timp ce alte stațiuni **cu efecte curative similare, dotări corespunzătoare și personal foarte bine pregătit din punct de vedere medical** (Amara, Ocna Sibiului, Pucioasa ș.a.) nu sînt solicitate. În mod asemănător se prezintă lucrurile și cu stațiunile de iarnă : mulți solicită Poiana Brașov, Predeal, Bușteni, Sinaia, dar mai puțini Cheia, Breaza, Lacu Roșu — care au condiții bune.

— Așadar, și în acest sector mai special se confirmă concluzia întregii noastre convorbiri : și în turismul românesc cheia succesului constă în lupta cu „șablonul", cu inerția.

LIONEL NIȚESCU

Agroturismul

Valorificarea în forme superioare a potențialului oferit de zonele muntoase, privește în linii mari și discutat dincolo de subsol, păduri și ape, punerea în valoare a încă cel puțin trei elemente de bază : creșterea animalelor și tot ceea ce ține de agricultură ; peisajul montan și agromontan ; unele rezerve de timp ale agricultorilor, create mai ales în sezonul rece al anului. Propunîndu-ne să discutăm despre **turism și agroturism** va trebui ca de la început să stabilim foarte exact cele două noțiuni ce aparent ar trebui să se identifice dar în fapt de la un anumit punct se deosebesc vizibil.

În țara noastră, practic, exploatarea peisajului de munte s-a făcut printr-o singură formă : prin turism. Au fost organizate obiective de stat, hoteluri, moteluri, baze agrenientale, activitatea turistică la munte concentrîndu-se în jurul unor mai vechi sau mai noi stațiuni de odihnă sau balneoclimaterice, ca spre exemplu cele de pe Valea Prahovei, Poiana Brașov, Izvorul Mureșului, Valea Stînii, Borșa sau Vatra Dornei, cu mai multă sau mai puțină intensitate, în funcție de o serie de condiții create. Se mai practică un tip de turism „de trecere", care privește anumite trasee pe care sînt sau nu amplasate cabane turistice, existînd și cîteva incercări, firave (spre ex. Lerești-Rucăr, Fundata, Sirnea) de ieșire înspre rural. Nu la această formă de turism ne-am propus să ne referim, deoarece acest turism montan nu vine cu aproape nimic în sprijinul agriculturii de munte, a creșterii animalelor, privind exclusiv beneficiul de întreprindere și implicit cel realizat de turiști. Ori tocmai aici apare diferența, deoarece **agroturismul montan** constituie o soluție prin care se vizează **cu prioritate aportul pe care-l poate aduce turismul în favorizarea directă a agriculturii** și în general o modului de evoluție a satului de munte. Agroturismul montan reprezintă **o noțiune relativ nouă** pentru gîndirea globală turistică, care presupune formarea și însușirea mai întîi a unei concepții limpezi, în baza cunoașterii aprofundate atît a problematicii turistice cît mai ales a celei proprii agriculturii, creșterii animalelor, în satul de munte românesc. Numai cu această fundamentare, care presupune colaborare apropiată între factorii de concepție și decizie din turism și cei similari din cadrul zooagriculturii montane (pe care nu-i avem încă, în înțelesul „specializat" al cuvîntului), poate fi creată și metodologia necesară, bazată pe experiment și model, ca act de **nouă creație complexă** în măsură să determine dezvoltarea ruralului montan în plenitudinea valențelor sale și nu doar într-un sens sau altul.

Peisajul de munte, așa cum ne-am obișnuit să-l înțelegem, ar cuprinde vederea generală, pădurile, apele, înălțimile, fauna, vegetația erbacee, puritatea aerului și apelor, zăpezilor și alte lucruri de care orice turist sau trecător poate beneficia din plin cînd se află la munte. Dar dincolo de acest tip de peisaj, mai static, există un altul, deosebit de variat, dinamic, interesant și... util, dat de prezența omului în munți, **peisajul agricol montan**, care este format din gospodăriile țărănești, animalele domestice, stînele, cîlțile de fîn, grădinile, livezile, fînețele și pășunilor, cai și atelajele, precum și din oamenii locului, crescătorii de animale, aflați în ipostaze de muncă, cultural-folclorice sau alte activități obișnuite.

În fapt, de-abia din îmbinarea acestor două tipuri de peisaj montan se obține o imagine globală asupra potențialului agroturism montan, cadru în care varietatea este prezentă la fiecare pas, de la zonă la microzonă, pe văi și chiar versanți, determinînd tocmai elementul de inedit atît de atractiv turistic. Intrînd mai în amănunt, să încercăm să facem mai întîi o trecere în revistă a potențialului agroturistic existent, a formelor pe care acesta le poate lua, pornind de la resursele de care dispune, în mod practic, o gospodărie țărănească de munte și care pot prezenta interes din punct de vedere turistic. În general condițiile sînt inegale, atît ca spații și confort de cazare cît și ca poziție, distanțe, potențial agroalimentar și de asigurare a serviciilor.

Desigur că este esențial ca o gospodărie să dețină condiții de cazare rezonabile, aspect care singur nu ar fi suficient, deoarece spre exemplu o familie de turiști români care ar dori să fie cazată pentru două săptămîni într-o gospodărie țărănească montană va trebui să-și asigure și hrana necesară și nu doar odihna.

● Din acest punct de vedere este de la sine înțeles că este necesar ca respectiva gospodărie să dețină unele produse agricole și în special animale producătoare de lapte — vaci, oi, caprine. Aceasta deoarece o bază de atragere a turiștilor, familii de orășeni români, a copiilor, înspre munte, mai ales în perioada estivală, cînd alte baze turistice, de stat, sînt în general supraaglomerate, nu stă doar în perspectiva de aer curat și peisaj ci și (poate mai ales) în posibilitatea urmării unei adevărate „cure de lactate" de cea mai bună calitate, însoțită de „cura de mișcare".

● Sub acest aspect, exemplificînd cu „bazinul Dornelor", putem considera că există și spații de cazare și posibilități de asigurare a cel puțin unui „mic dejun" pe bază de produse lactate și alte „completări" (cartofi, ouă, unele legume, în alte zone, mai calde și fructe), într-un număr destul de mare de gospodării țărănești, plasate avantajos sub raport peisagistic. Rămîne însă deschisă problema rezolvării meselor principale, de prînz-cină, chestiune de bună organizare locală și care poate privi amenajarea de cantine-restaurant, preferabil și cu funcțiuni de club sătesc, în sezon. Aceasta privitor la agroturismul montan de **tip național.**

● Exploatarea resurselor de cazare oferite de gospodăriile țărănești montane, **prin forma internațională** a agroturismului, este posibilă, însă aceasta presupune mai întîi punerea de acord a legislației noastre cu acest tip de turism, după care ar urma să se asigure celelalte condiții, care cer timp și perseverență și privesc limba, gradul de confort, calitatea serviciilor ș.a.

În condițiile actuale, agroturismul de tip internațional poate fi totuși promovat, cu beneficierea de toate posibilitățile oferite de mediul rural montan, mai puțin cazarea în gospodării. În acest sens, dar nu exclusiv, un rol important îl pot dobîndi fie O.N.T.-ul, fie cooperația sau chiar B.T.T.-ul, care, **ca unități de stat autorizate**, își pot deschide pe orice vale montană cu densitate animalieră și alte condiții favorizante, obiective turistice proprii și potrivite scopului, însoțite și de organizări agrementale, în cadrul cărora să poată fi rezolvate atît problemele turiștilor români cazați în gospodăriile țărănești sau în cadrul bazei de stat minimotele cu pensiune), ale turismului de tip „sfîrșit de săptămînă", precum și **cele ale turismului internațional**, care în această formă nu mai întîmpină dificultăți normative, necesitînd numai un minimum de amenajări dintre care nu pot lipsi stîna turistică, micropăstrăvăria, agrementul hipo, sauna, schiul, alăturî de bogăția și varietatea folclorului și de calitatea superioară a hranei, toate la îndemînă.

● Un rol major, determinant, în atragerea turismului spre montan îl poate deține calitatea produselor animaliere și chiar vegetale, pe care agricultura de munte le obține pe baze naturale, fără chimizare, cu mare aport vitaminico-mineral, aspect care în cazul laptelui și cărnii de la bovine și ovine se datorează furajării animalelor cu flora polimorfă a fînețelor și pășunilor naturale, deosebit de bogată în specii de plante, multe medicinale. Se adaugă varietatea și calitatea fructelor de pădure, a ciupercilor comestibile, produsele apicole, ș.a. a căror producție poate face obiectul preocupărilor pentru dezvoltare.

● Schimbarea de mediu, efectul sedativ al peisajului și preocupărilor turistice, mișcarea, apa și aerul, curate, preocupări agremental-culturale locale ș.a., toate aceste elemente concură la crearea unei stări de beneficiu general pentru turiști.

În același timp însă, prin cazarea, serviciile, unele produse agricole, mai ales lactate, pe care gospodăria-gazdă le poate oferi, agroturismul montan poate veni **direct** în sprijinul agriculturii și creșterii animalelor în satele de munte, creînd eventuale importante subvenții de stat, creînd noi surse de venituri pentru creșcătorii de animale și stimulînd astfel și sporirea în număr și calitate, în primul rînd a animalelor producătoare de lapte, adică tocmai matca de reproducție, deci exact **ceea ce ne interesează în primul rînd.**

În principiu, se poate considera că nu este cu putință o organizare eficientă a turismului, la munte, fără agricultură și nici dezvoltarea zooagricolă și generală a satelor de munte — fără agroturism.

● O abordare conștientă, în scop de dezvoltare, a zonelor de munte, nu mai poate fi concepută altfel decît global, urmărindu-se căile cu cea mai mare eficiență stadială și finală. Într-o astfel de orientare rolul agro-turismului montan devine deosebit de complex, putînd contribui în mod important la :

— menținerea populației și mai ales a tineretului la agricultură, prin înviorarea vieții sociale și crearea unor posibilități lărgite de venituri.

— menținerea terenurilor agricole montane, mai ales a fînețelor, în condiție de producție și sporirea volumului producției agroalimentare, concomitent cu prevenirea eroziunii solului și menținerii bazei melifere și de plante medicinale.

— înviorarea și dezvoltarea unor activități agricole mai neglijate, ca apicultura, cultura arbuștilor fructiferi, a ciupercilor comestibile, micii pisciculturi, grădinăritul, dezvoltarea unor producții artizanale, de mică industrie, crearea de noi locuri de muncă, alte beneficii ce pot rezulta dintr-o bună gospodărire a montanului.

— sporirea calității vieții, a educației igienico-sanitare și comportamentale, sporirea astfel a însuși gradului general de civilizație a unei categorii valoroase de populație care trăiește și muncește, produce, în condiții de dificultate și izolare mai accentuate.

● Pentru ca o gospodărie țărănească de munte să poată fi integrată într-un circuit agro-turistic, este necesar ca ea să răspundă unor anumite cerințe care țin de sfera relațiilor :

— agricultorul să poată, să dorească și să solicite participarea la un sistem de organizare agro-turistic montan.

— să beneficieze de un curs de instruire turistică și să respecte un *regulament turistic stabilit*, reguli de igienă și comportament. Dealtfel, educația turistică se impune în ambele sensuri, astfel ca și turiștii orășeni, adulți sau copii, trebuind să învețe că o fineață nu se calcă, o poartă nu se lasă deschisă, animalele nu trebuie stingherite iar pădurea se cere și ea respectată, etc.

● Devine evident că nu putem discuta despre agroturismul montan, în rural, decît într-o viziune precisă de organizare, cu reguli stabilite și fiind vorba despre o formă nouă de abordare a turismului în zonele de munte apare necesitatea specializării, a unor experimentări prealabile, cu asistare științifică riguroasă — turistică și zooagricolă —, mai înainte ca fenomenul agroturistic să poată lua amploare, deoarece o dezvoltare anarhică, la întîmplare, poate deveni dăunătoare. Vorbim deci despre un posibil birou agroturistic, despre „bilete de odihnă" pentru cel puțin 10 zile, despre turismul cu adulți și copii, cu familiști în primul rînd, astfel ca efortul unei gazde intens angrenate în problemele zootehniei și agriculturii, ale familiei proprii, să devină posibil iar gradul de stingherire, stările accidentale, cît mai restrînse.

● Mai este necesar să fie foarte bine înțeles și aspectul că organizarea agroturistică montană presupune durată, perfecționările și extinderile necesitînd cîteva decenii de insistență, fenomenul neputîndu-se dezvolta exploziv.

● În zonele de munte ale țării noastre există foarte mari diferențe de condiții naturale geografice și tradiționale, gradul de populare cu gospodării a văilor și versanților fiind neuniform și nu peste tot agroturismul poate găsi de la început condițiile cele mai propice de dezvoltare, mai favorizate fiind microzonele cu gospodării răspîndite, zăpadă persistentă, densitate zootehnică sau cele din jurul stațiunilor balneoclimaterice și de odihnă.

● Rolul gospodăriilor-model, al unor microzone-model, al organizării în etape a unor infrastructuri, ca drumurile de acces cu folosință agro-silvo-turistică, electricitate, telefon, al reclamei agro-turistice, devine favorizant, chiar determinant.

● Neîndoielnic, ca în orice proces nou și constructiv se impun și unele precizări normative, care să vină în sprijinul a însăși ideii agro-turistice în montan, atît prin deschiderea posibilităților cît și privind eventualitatea acordării unor credite pentru sporirea gradului de dotare și confort, beneficierea de îndrumare calificată și altele.

RADU REY

Opinia unui alegător

Forța prostiei

E cazul să recunoaștem că prostia nu e apanajul exclusiv al vechilor societăți, vreau să spun că ea n-a rămas la porțile socialismului și oricît am fi vrut noi să ne imaginăm noua societate ca o stare *ab initio* edenică, prostia și-a făcut nefericita ei datorie și în spațiul nostru și își mai face această nefericită datorie uneori ca un surprinzător succes.

Sigur, proliferarea prostiei nu ține numai de faptul — un fapt din o mie — că, de exemplu, **s-a înțeles** că la noi în socialism nimeni nu rămîne corijent, nimeni nu rămîne repetent, deci toți sînt deștepți și automat promovabili.

S-a înțeles, zic, pentru că adevărul este că o asemenea indicație n-a existat niciodată și nici nu putea să existe, dar iată că fără nici o indicație se practică al dracului metoda pedagogică unică după care toată lumea e promovabilă. Și ce aud eu ? Că într-o localitate din Oltenia un sătean a hotărît să nu-și mai trimită fiica la școală, pentru că mai are un an, doi și tot se mărită. Și atunci, după indicația lăutărească amintită, profesorii se duc acasă la sătean să-i pregătească fata care, evident, nu învață nimic și ei o trec cu **note din burtă**, cum se spune, că să nu se anunțe în vreo ședință că un copil n-a venit la școală sau că a rămas repetent. Știe și directorul școlii povestea, și primarul orașului, toată lumea își dă seama că e o prostie, dar toată lumea nădușește în numele ei. La o altă școală un copil e direcoliigofren, însă familia nu vrea să-l dea la școala specială și profesorii îl cară după ei ca niște cristoși crucea pe Golgota, din an în an, a ajuns prin clasa a șaptea și el nu știe să scrie. Sigur, avem de-a face cu o prostie unică în felul ei, pentru că nu-mi încînpui ca la o inspecție, la una **din inspecții**, cineva de la centru n-a aflat de poveste și atunci înseamnă că un județ întreg participă la împlinirea acestei prostii cu o osîrdie la fel de unică.

Vine o circulară care spune că trebuie mărită suprafața agricolă, acțiune perfect justificabilă, și într-un loc, mai deluros, un sat celebru pentru prunii lui e transformat brusc în zonă cerealieră cu un rezultat evident dezastruos. Țăranii rămîn și fără pruni și fără grîu fiindcă, normal, fiind regiune deluroasă zăpada se la tîrziu și vine repede, bietul grîu nu apucă niciodată să se coacă.

Tot o prostie, desigur, rămasă de pomină și acum foarte greu de reparat, fiindcă cele cîteva zeci de hectare transformate peste noapte în spațiu cerealier au ajuns în statistici, după numărul hectarelor cerealiere s-a făcut calculul producției și județul e judecat ca atare și am auzit pe cineva care zicea „Domnule, ăștia sînt producători de grîu, să se descurce !" Dar ei, săracii, numai grîu nu produc! Iată, toată lumea știe că s-a făcut o prostie și că prostia a intrat în planul județului cu urmări dintre cele mai triste dar nimeni nu are curajul să spună limpede... „Fraților, nepînde de noi să îndreptăm isprava", iar isprava merge ca pe roate. Sigur, n-o să colecționez eu, acum, toate exemplele care atestă cît de puternică e prostia și cîtă ambiție presupune apărarea ei mai ales atunci cînd la ea participă mai multă lume pentru că, paradoxal, cu cît mai numeroși sînt cei care știu că slujesc o prostie, cu atît se și ambiționează ei s-o păstreze intactă.

Mai grav este faptul că se știe că anume fapte sînt rezultatul prostiei, izvorîte din incompetență, din lașitate, din oportunism, din lichelism, din devotament orb — și tot n-am epuizat sursele prostiei.

Grav este și faptul că despre prostie se vorbește chiar deschis și fără umbră de jenă de către chiar cei care participă la perpetuarea prostiei și ei singuri povestesc siderați prostia pe care o slujesc.

Mă întorc la povestea învățămîntului și aduc în discuție o situație care ar trebui să ne pună serios pe gînduri. Pînă și elevii au aflat că profesorii lor nu-i pot lăsa nici corijenți, nici repetenți și într-o clasă o profesoară care îi dă un patru binemeritat chiar șefului clasei primește de la acesta stupefianta replică. Tovarășe, degeaba mă umiliți, fiindcă știu bine, corijent nu mă puteți lăsa, n-aveți voie. S-a dus dracu' rușinea, s-a duc dracu' ambiția învățăturii, s-a dus dracu' educația, absolvirea școlii nu mai are nici o valoare și atunci de ce să ne mai mirăm că nimeni nu mai ia în serios patalamaua. De ce nu se dau publicității perlele de la diversele examene ca să vedem cum stăm, exact. Să dau eu una : La o teză cu seraliști care dau examenele în plină zi acum, subiectul e Scrisoarea III. Ce ne scrie viitorul absolvent pe care, după absolvire, nu-l mai poate opri nimeni să ajungă cine știe unde și e sigur că pentru el deosebirea dintre bine și rău nu e prea mare, iar prostia e la îndemînă. Deci ce ne scrie ?

„În această poezie poetul îl pune pe Baiazid să-l întrebe pe Ștefan : Tu ești Ștefane ? ! Ceea ce înseamnă că Domnul nu era prea cunoscut în epocă deși dusese multe bătălii".

Paralel cu școala de mintuială, flăcăul făcea și un învățămînt ideologic de mintuială și în capul lui era o amestecătură de cunoștințe numai bune să-l facă aproape periculos pentru societate.

E de mirare că dintr-o asemenea școlarizare s-a ajuns ca mai toate cererile de încadrare să sune cam așa : Subsemnatul, absolvent al școlii de zece clase, sau de douăsprezece clase, vă rog să mă încadrați pe un post corespunzător pregătirii mele. Care pregătire ? Pentru că el cu pregătirea asta de mintuială nu mai vrea să muncească ci să conducă, să supravegheze pe alții să muncească, și prostia la proporții.

La proporții și devine o forță.

Dar despre forța ei concretă în numărul viitor !

DINU SĂRARU

Despre patrie e o jignire să scrii altfel decît din inimă

— În primul rînd, la mulți ani, Virgil Carianopol !

— Vă mulțumesc. Și mulțumesc din inimă revistei **Flacăra** pentru frumosul obicei de a-i sărbători pe scriitori.

— Ați împlinit, în aceste zile, 75 de ani. Haideți să recapitulăm împreună cîteva din episoadele semnificative ale vieții dumneavoastră.

— N-aș începe de la anii copilăriei, deși aș avea cu siguranță multe să-mi amintesc. Aș porni de la debutul meu, din anul 1929, în **Gazeta noastră**, apărută sub conducerea lui Ignat Hertz. Acolo mi s-a publicat poezia **Pentru cine iese luna**, o compilație după Maupassant.

— Cum era atmosfera culturală în acea perioadă ?

— Cam închisă. Era greu să descifrezi tendințele literare și artistice. În perioada aceea, numai în București apăreau cam 30—40 de reviste literare. Dar marea lor majoritate aveau o existență efemeră și trecerea lor nu rămînea multă vreme în conștiința publicului. În afară de asta, ziarele aveau pagina a doua consacrată artelor și literaturii. Acolo se publicau știri, articole culturale, poezii, mici proze... Debutul în volum era foarte anevoios. Dacă nu-ți plăteai singur cheltuielile de tipărire, riscai să nu mai publici niciodată o carte.

— Ce șanse avea un scriitor tînăr să se afle în preajma celor virstnici, să se bucure de sfaturile, de sprijinul lor ?

— Încă de tînăr i-am cunoscut pe cîțiva dintre scriitorii importanți ai epocii : Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Ion Minulescu, Ionel Teodoreanu, G.M. Vlădescu... Legăturile noastre, ale celor mai tineri, cu ei, seniorii literaturii române din acea vreme, erau strînse și frumoase. Îmi aduc aminte, de pildă, de Corneliu Moldovan ; în calitate de președinte al Societății scriitorilor români, el îi ajuta pe tinerii care băteau la porțile literaturii, cu ajutoare săptămînale de 300—500 lei. Pe tinerii pe care îi socotea de un mare talent îi trimitea la casele de creație de la Simbăta de Sus și de la Bușteni. La Capșa, oricare dintre marii scriitori ai momentului putea fi abordat fără nici un protocol special de către oricine. Iarna, pe frig, vedeai deseori pe cîte un tînăr poet zgribulit cum intra în cafenea și se așeza timid la o masă. Vroia măcar să se-ncălzească. De-abia își scotea paltonașul și imediat i se aducea un lapte cald, un corn, comandate de vreunul dintre scriitorii mai virstnici. Deseori nu știai nici măcar cine ți-a făcut cinste. Nu-ți atrăgea nimeni atenția.

— O astfel de relație amicală presupunea cumva și aservirea scriitorului tînăr față de cel care deja se afla instalat în fotoliul consacrațiilor ?

— Nicidecum. Tinerii nu erau obligați la nimic. Asta mi se pare și acum extraordinar de frumos : faptul că scriitorii respectivi nu-și recrutau prozeliți în taberele lor cu ajutorul actelor filantropice. Cînd i-am dus un volum lui Octavian Goga, acesta și-a chemat secretarul și i-a pus să-mi dea 10 hîrtii de cîte 1 000. Mi-a zis doar atît : de la mine mai puțin, de la cei de sus mai mult. Nu mi-a cerut nici un contraserviciu. Singurul mod în care mă pot revanșa e să fac public gestul lui de mare omenie. Pentru că, deși aveam serviciu — eram artificier, specialist în pulberi și explozii la fabrica Dudești —, nu-mi puteam permite nici o extravaganță financiară.

— Ce făcea un artificier ?

— Făceam pulbere pentru cartușe, încărcam proiectile... O vreme am fost șeful atelierului de grenade. După cum poate știi, eu nu văd cu ochiul drept. Am luat niște pulbere în mînă și mi-a sărit în ochi. Aveam doar 23 de ani.

— Dar cum se împăca meseria dumneavoastră cu poezia ?

— Parcă aveam încotro ? Cum terminam lucrul la fabrică, mergeam la Capșa. Urmau discuții pe teme literare și pînă la miezul nopții. Un alt loc unde-mi plăcea să merg era redacția **Revistei literare** condusă de I. Valerian. Era un scriitor foarte apropiat de literatura tinerilor, pe care îi încuraja pe cît îi stătea în puteri. Era foarte greu să te impui : și atunci, ca și azi, unii publicau mai mult fiindcă aveau relații.

— Care v-au fost colegii de generație mai apropiați ?

— Noi am făcut parte dintr-o generație „strivită" între cei mai mari dinaintea noastră și cei care au urmat. De-aceea, de cele mai multe ori am rămas necunoscuți. Dintre poeții generației mele m-am simțit foarte apropiat de Teodor Scarlat. Cu el și cu alții am scos în comuna Militari revista **Vraja**, de esență tradiționalistă. Eram totuși socotiți de stînga. Revista și-a încetat apariția cînd ni s-a cerut să publicăm pe prima pagină portretul lui Carol al II-lea. Noi am vrut să publicăm portretul lui Alexandru Ioan Cuza. Pînă la urmă n-a mai apărut nici unul iar aventura noastră gazetărească a încetat.

— Experiența războiului v-a marcat ?

— Păi, să știi, nu vreau s-o fac pe martirul, dar eu am suferit foarte mult. Și una dintre cele mai mari suferințe a fost cea provocată de război. Deseori a trebuit să mă supun unor rigori cu care nu m-am împăcat. Dar niciodată parcă n-au fost atît de multe ca în timpul războiului. Am și scris, dealtfel, în acea vreme, volumul **Poeme de pe front**, care a fost interzis de cenzura mareșalului Antonescu, mai precis de scriitorul Mircea Stoican de la cenzură. Volumul mi-a fost masacrat. Am regăsit manuscrisul original la Mihail Drumeș. Poate, cine știe, va apărea vreodată așa cum l-am gîndit eu : ca un protest împotriva războiului, a batjocoririi omului.

— Am avut prilejul să vă citesc în spații volumul de poezii care trebuie să apară în colecția Biblioteca pentru toți. Pentru oricine îl parcurge este evident că la început ați fost mai „vijelios" în exprimare, pentru ca după aceea să fiți adeptul unei formule poetice mai „blînde".

— E-adevărat, nene ! Oricît de răzvrătit am fost, vremea a făcut din mine un om blînd. Iar fericirea mi-a venit foarte tîrziu.

— Că artificier, contribuiați la distrugerea materiei. Ca scriitor însă ați fost destul de cuminte. N-ați prea avut dorința să dinamitați cuvîntul.

— Întreaga mea poezie e o elegie. N-am scris decît despre ce-am simțit : despre țară, părinți, iubită, soție. Nu m-am depărtat de linia omenească a cuvîntului scris. De-aceea mă uit cu uimire la tineretul de azi care nu mai are veneratia cuvîntului și crede că-i este permis să-l folosească după cum îi taie capul.

— Ce poeți de azi vă plac ?

— Vasile Nicolescu, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Dan Verona.

— Nu v-ați întrebat niciodată dacă nu cumva aveți și dumneavoastră o vină în această înstrăinare pe care-o resimțiți față de poezia contemporană ?

— Nu mi-am pus niciodată această întrebare. Din experiența mea socotesc că simplitatea este cea mai mare condiție în artă.

— Dar cum vi s-a consolidat această experiență literară ?

— În contact cu supremul judecător : publicul. Vreme de 50 de ani am frecventat ședințele literare. Ele au fost o mare pasiune de-a mea. Mi-am dat seama cu ocazia participării la ele cît de dornic este publicul nostru să asculte poezii care să meargă la sufletul omului, să-l ajute să-și învingă necazurile. Mai ales în timpul celui de-al doilea război, ședințele literare erau un protest împotriva sărăciei, foametei, a conducerii oarbe a țării... Pe cînd noi trăiam în mizerie, soldații germani chefuiau din seară pînă-n zori în localurile Bucureștiului. La sfîrșitul întrunirilor noastre cîntam **Deșteaptă-te române** și **Hora Unirii**, cu speranța într-un „mîine" mai bun.

— Versurile dumneavoastră de început exprimă deseori revolta față de mai marii zilei.

— Și cum să fi fost altfel ? Am scris odată și-un pamflet împotriva reginei Maria. Bineînțeles că am fost arestat. Nu mi-a fost prea moale acolo unde-am fost dus.

— Ce rol îi acordați scriitorului într-o lume în care atenția omului este solicitată în atîtea direcții ?

— Scriitorul, după părerea mea, este cel care educă, îndreaptă, face de cele mai multe ori ca viața omului necăjit să fie mai frumoasă. El are — și trebuie să-și păstreze — un rol de frunte în societate ; prin scrisul său dă aripi celor deznădăjduiți și-i flagelează pe cei care sînt împotriva binelui omenirii. Niciodată n-am crezut că scriitorul este o cantitate neglijabilă, care-și pierde timpul visînd la universuri iluzorii, intangibile altfel decît pe calea visului. Scriitorul e o prezență concretă și decisivă în viața noastră. Prin el, timpul poate să intre în istorie.

— Deseori în paginile revistelor și ziarelor se pot întîlni poezii patriotice semnate de Virgil Carianopol. Așa cum remarcă criticul Marian Popa, „patriotismul său e de adîncime, antidiscursiv, sprijinit pe sugestii din folclorul oltenesc".

— E o jignire să scrii despre patrie altfel, decît din inimă. Mai ales astăzi, cînd, datorită partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, trăim o viață cu adevărat românească. Mă bucur de libertatea de a gîndi, de a scrie așa cum simt, potrivit celor mai înalte năzuințe ale neamului nostru. E minunat să trăiești într-un timp în care poți să cînți fără teamă cîntecele dragi ale acestui popor, să reciți în gura mare poeziile lui cele mai iubite, ținute într-o vreme sub obroc. O spun asta eu, în cunoștință de cauză, suferind la un moment dat din pricina înstrăinării noastre de ceea ce este esența acestui neam.

— Scrieți ușor cînd vi se cere o poezie de către vreo revistă ?

— Eu nu admit decît comanda sufletească. Ea este, în cazul nostru, aceeași cu comanda socială. E un caz fericit. Nu zic că trebuie să lăudăm totul. Dar am fi mincinoși dacă n-am spune urmașilor cu exactitate ce se petrece în timpul nostru. Dacă nu cîntăm vremurile de-acum pe care să le cîntăm ?

— Sînteți mulțumit de destinul dumneavoastră ?

— Din moment ce mi-am putut publica volumele !

— Ați vrea să spuneți ceva tinerilor de azi ?

— Aș vrea să-i asigur că poezia viitorului este numai o poezie care merge direct la inima omului. E-adevărat că tineretul de azi diferă mult de ce-am fost noi la vîrsta lui. E mai îndrăzneț, mai grăbit, știe mai multe și poate e chiar mai capabil. Dar prea adeseori crede că are dreptul la lucruri pe care mai întîi trebuie să probeze că are motive să le pretindă. Îi rog pe tineri să mă creadă că le vorbesc cu toată dragostea. Eu nu mai am nimic nici de pierdut, nici de cîștigat, așa că le vreau doar binele ; n-aș vrea să bată zadarnic niște căi lăturalnice, chiar dacă uneori sînt mai spectaculoase. Uneori, e foarte greu să mai revină în matca adevăratei poezii.

— Credeți în poezia dumneavoastră ?

— Cred cu tărie. Nu se poate că timpul să șteargă atît de ușor urma pe care-am lăsat-o cît am fost în această lume.

GEORGE ARION ■

Muntelui

Bună ziua, munte bun !
Vrei să știi ce caut eu ?
De-am venit acum la tine,
Am venit la tatăl meu !

După ani și ani de zbateri,
După timp ce mă bătu,
Am aflat după tărie
Că-mi ești tată, numai tu !

Mama, nu mi-a spus săraca,
I-o fi fost poate rușine
Că așa cum sînt, de piatră,
Blata, m-a făcut cu tine !

După cîte-au fost în viață
Și-ncă nu m-au sfărîmat,
Altul nu putea să fie
Tatăl meu adevărat.

Stîncile ce sînt în mine
Spun cu cine mă-nrudesc
Și-am venit să ne cunoaștem,
Am venit să-ți mulțumesc !

VIRGIL CARIANOPOL ■

Poezia lui Virgil Carianopol n-are poate prea multe nuanțe, dar are o persuasiune de accent, o bătaie repede de imagine și un sentiment de obsedantă nostalgie a satului ; alăturîndu-se tradiției semănătoriste, o depășește prin tot ceea ce timpul a adus ca mijloace noi formale și prin o anume frenezie scurtă, o drept, dar de simțire autentică.

POMPILIU CONSTANTINESCU ■

Sensitiv cu nostalgia simplității, meditativ înclinat spre elegie, prieten timid al lucrurilor și al ființelor tot atît de firesc ca și ei, Virgil Carianopol aduce o notă distinctă în poezia [illegible]

OVIDIU PAPADIMA ■

....Virgil Carianopol a fost și a rămas statornic atîtți ani de ani, un poet al sentimentelor, într-o epocă de adeseori sterilă chinuire a intelectului...

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Din grijă pentru înfățișarea cît mai acurată a acestui real talent de poet voi spune însă cu aceeași limpezime și fermitate că volumul de „Versuri" pune din nou în circulație un poet autentic și va servi și de îndemn la simplificarea și adîncirea lirismului altora.

VLADIMIR STREINU ■

....Timbrul poeziei lui Virgil Carianopol se diferențiază individualizînd o voce interesantă în epocă"

AUREL MARTIN ■

Adevărul este că, dialogînd cu lumea și cu timpul, Virgil Carianopol cade adesea pe o temă lirică fundamentală, aceea a identificării destinului său cu alta.

AL. PIRU ■

„În transparențele volumelor lui Virgil Carianopol, poet de incontestabilă originalitate, elegia și cîntecul senin se diafanizează, dar prin repetiție concurează cu muzica".

CONSTANTIN CIOPRAGA ■

Omagiu limbii române

Cînt și-acum ca-ntotdeauna
Dragostea ce mi-a fost scut,
Maica mea Limba Română,
Sfînta care m-a născut.

Rolul ei de cînd mi-e viața
Și-azi ca-n depărtări o cînt
Ca pe cea mai scumpă mamă
Și mai dulce pe pămînt.

Ea m-a luat de mult de mînă
Și m-a pus de-am învățat
Cu iubire, tot ce-n lume
Era vrednic de cîntat.

De la ea știu meșteșugul
Vorba neaoș sîrămușească,
Ca atunci cînd scriu, scrîșnind-o,
Să-l fac vorba să-nflorească.

Îngenunchi acum, la vîrsta
Ce tăcut m-a-nzăpezit
Și-i sărut cu umilință
Mîna ce m-a ocrotit.

VIRGIL CARIANOPOL ■

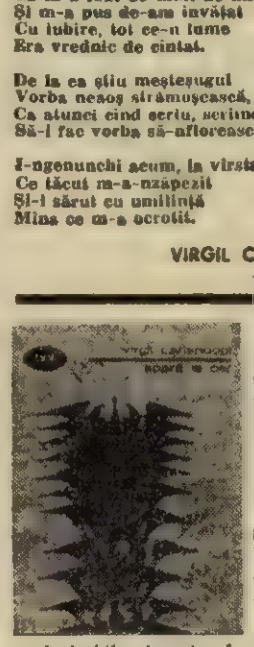

După culegerea de **Versuri** din 1967 universul poetului se încarcă tot mai mult de lumină, iar versurile murmură neîncetat un cîntec al minunilor vieții simple precum și al împăcării senine cu trecerea anilor. Toamna, cu podurile pline de amintiri din vară, de miresmele ierburi trecute, de soare și căldură acumulate în cămări secrete, este anotimpul ideal al unei senectuți solare. Acum apare mai limpede unda sufletului calm al poetului tînjind după fericiri horațiene, după o viață așezată, lipsită de convulsii, într-un cadru domestic, ordonat, Arcadie rustică închipuind o ideală gospodărie țărănească : cu „minunile de soare" ale cîmpului, și grăunțele puse în hambar, cu pomi „buni ce ne-au umbrit cu seară" și-și revarsă roadele culese de „mîini însorite". Versurile transmit regretul melancolic al unui poet capabil de mare vibrație elegiacă („cad zilele grăbite și galbene-n norol").

În **Cîntece de amurg** (1969) liniștea, calmul senectuții se traduc într-un sistem de metafore naturiste al căror rol este de a ascunde sau de a catifela sentimente mai complexe, mai ascuțite : „Pădurea mai păstrează din darurile verii, / Deși un vînt subțire se strecură prin foi, / Deși își pune toamna pecețile durerii / Pe frunza care-ncepe să plece înapoi.

Creația mai nouă a poetului conține multe și frumoase poeme patriotice (un volum se intitulează **Cîntece românești**), elogii ale naturii mirifice a țării, imnuri și ode închinate oamenilor, versuri în care se păstrează statornic expresia tradițională a solidarității cu pămîntul și cu strămoșii : „Dacă tai numai un pic în mine, / Dai de ei, nencovoiați de ani / Dacă-mi sapi sub stînci și sub ruine, / Dai în jos de daci și de romani". Apelînd la vitalitatea și robustețea doinei oltenești, poetul a scris un remarcabil și foarte cunoscut **Cîntec oltenesc**, plin de jovialitate și neastîmpărul caracteristic oamenilor din acest ținut românesc : „Muică, noi sîntem un neam / Ca frunza zbătînd pe ram. / Dacă n-aveam Jiu de soi / Trăgeam Oltul mai spre noi. / Cerul, cît e de-nsorit, / De la noi s-a-mbogățit, / Din ștergarul nostru-a luat / Curcubeul lui vărgat". Prospețimea și savoarea acestor „cîntece oltenești" n-au egal în lirica actuală de această factură.

Virgil Carianopol se arată, în acest luminos anotimp al senectuții, un poet adevărat, marca lirismului său fiind, cum scrie Al. Piru, „autenticitatea necontrafăcută" alimentată de o permanentă revenire la izvoarele cîntecului românesc.

C. STĂNESCU ■

atelier literar

a G. Dumitrescu

Const. Dieneș : S-ar părea că există un anumit dar al povestirii, în schițele dv. Lipsește, încă, experiența „tehnică", a meșteșugului narativ, a scrisului (de p. ....și un fior nebănuit de imposibilă înălțare fizică" ? !...).

Sava Fieraru : E o neînțelegere. Lucrarea dv. nu prea are contingențe cu literatura (oricît v-ați străduit să le asigurați aparența), ci mai ales cu sportul. Sugerindu-vă să apelați la „Flacăra", aveam în vedere, firește, sectorul ei de sport, mai îndreptățit să judece și să decidă în acest caz. În ce ne privește, n-avem nici competența, nici mijloacele, spre a vă putea fi de folos. (Pentru alte lămuriri, dați-ne un telefon).

L. Haree : N-am sesizat schimbări importante, decisive (dealtfel, după atîta timp de la prima lectură, elementele de comparație s-au cam pierdut !...). Astfel că impresia dv. actuală despre manuscris pare îndreptățită.

Marius Cordiș : Scrieți prea mult și zăboviți prea puțin asupra cărților, în general, asupra operii marilor maeștri ai poeziei, în special. Rezultatele, în mod firesc, nu pot fi decît așa cum sînt, slabe, stîngace, superficiale.

V. Tușa : Nu ne-au convins încă textele dv. Poate, ceva în „Dacă-n-tr-o zi" (care nu și-a găsit, însă, un final concludent).

C. P. Riki : E bine că vă cunoașteți „lagunele", cum spuneți. Acum ar fi cazul să vă ocupați și de lacune, care sînt numeroase și grave (adică, să puneți serios mîna pe carte, în primul rînd pe manualul de Limba română !). Altceva încă nu e de observat în versurile dv. stîngace, primitive, agramate.

D. Ionand : E amuzantă schița ; poate ar trebui întărită, ici-colo motivația confuziei de persoane (care uneori pare neverosimilă). Finalul e, însă, slab, expeditiv. E bine să rămîneți la **dom'**, în care e tot hazul caragialesc, oral, al personajului bonom, caracteristic, pe care l-ați descoperit ; celelalte variante sînt mai slabe sau chiar absurde (**Tom ? !**).

On. Cucîureanu : Sînt pagini modeste, de caiet școlăresc, al căror preț e mai de grabă sentimental, familial. (Vă puteți regăsi „albumul" la redacție).

Camelia Coriățeanu : Lucruri inegale, cele mai numeroase păcătuind prin imagini forțate, incongruente (ex. „Calul mi-a dat să m-adăp din coama lui / și-am devenit coamă de cal"... ? !... Etc.). Cîteva pagini, însă („Marmura" I, II, IV, „Cîtărie", „Fertilitate") dau unele semne promițătoare.

Luciana Marinescu : Nouă vă scuzăm, firește, scrisul — ce putem face ? — (care după cum recunoașteți însăvă e ilizibil...). Ne veți scuza și dv. că n-am putut să descifrăm în întregime textele și, mai ales, lunga scrisoare. Am rămas, totuși, cu impresia că versurile sînt modeste, fără perspectivă.

Cornel Mihalache: Sînt și unele elemente interesante și promițătoare în acest portret scris cu acuratețe, cu spirit de observație și capacitate de sinteză.

Vera Vladimirului : Textul e încărcat cu o mulțime de detalii inutile, disparate, relatarea aare de la una la alta, în frînturi vagi, suspensii, și totul devine incîlcit, incoerent, de neînțeles.

Felicia : Cîteva pagini mai dezlegate, promisiune (poate) pentru o mai deplină întoarcere la semnificație („Părăsire", „Autodepășire", „Autenticitate"). Asemenea, în celălalt plic („Un stat", „Iubire", „Revenire"). Foarte frumoasă, scrisoarea, plină de miez, de-a dreptul omenească !

Daniel C. : Un început promițător, în pagini ca : „Taina eternă", „Amintiri despre oameni", „Fabulă", „Cristos", „Primăvară", „În zori".

Marian Dumitrache, Romulus Cîmpan, Ana Daciana, Dinu Gh., A. Telescu, Pavel St. Mircea, Ioan Mihuț, Maria Ursachi, Mitică Dodoi, Dan Basarab, Radu Marinescu, Ioana Mihalcea, Nicu Albu (ceva, în „Meteo"), **Sorin Negru, Florina-Oravița, Cristina-Isidora, Cătălin Stănescu, Daniela Soledad, Traian Talpă, Camelia Ladima, Vasilică Paltin, Alexandru Alexandru, Val Crețu, Miron Micu, Viorel Popescu, Mihaela Păspăki, Ghiță din Arad, Petre Petre, Const. Paraschiv, Victor Stan, Paula Văduva, Alexandru Popa, Neiu Ivanov, Alita, I. G. Horinceanu, Carmen Marcoci, Gelu I. Petrar, Teodora P., Monica Știrbu, M. I. Ambiescu, Lucian Gerő** (ceva, în „De echilibru"), **D. T. — Galați, Elena Frîncu, Ioan Ionel, Suzana Roșu, Maria Urmuliță, C. M. Căruntu** (mai bine, în „Stau și privesc"), **Tudor Mira** (ceva, în „Să visăm"), **Florin Dumitrescu, Edith Alb, Ion Mica** (parțial indescifrabil), **Victoria Istrate, V. F. — Oradea, Dim. Brăzduță, Ioan Cheța, Lucreția Chică, Costinel Ștefiuc, Viviana Pop, G. Cotofană, Dante Dana-Maria** (ceva, în „Familia Moromete"), **G. Adidum, Veronica Prodan, L.R.C., Nicolae Mavrodin, Cristiana V., V. Ș. Sobol** (ceva, în „Ningea"), **Teodor Moldovan, Aurel Albeșteanu :** Pagini de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

EXTAZIATĂ SUB ROATA LUMII

Beții de octombrie bîntuie.
Șoarecii pe cîmp — lorzii surzi —
Fac tumbe de pomină.
Și eu rămîn aici
Ca viermele într-un măr zemos,
Abia mă mișc
Sub hainele de față bolindă,
Toama ca o iapă nărăvașă
(O, auziți cum nechează !)
Răvășind în memorie
Vrafuri cu amintiri pufoase
Din verile fierbinți ?)
Alcooluri pure. Beții de octombrie,
Hipnotizînd profeții naivi,
Putredul devine frumos
În convulsiile luminii,
Apele s-au prelins bolborosind în cer
Și eu abia mă mișc
Năclăită de timp,
Extaziată sub roata lumii,

Adriana Lăscău

CRAILIC

Și să ieșim în urbe
Crailic împotmolit
Să fie încă toamnă
Și-n turn să bată ora
Să dăm prin idealuri
Din cînd în cînd cu fîli
Și vă vinăm nostalgici
Domnițe de angora
Să ne dedăm la fosnet
De pulpe niebelunge
Să înnoptăm în filme
Cu Chaplin și Astair
Și-n zori cînd întristarea
Aruncă-n noi cu frunze
De la parterul vieții
Să ne-aruncă-m în cer

Lucian Codrin Mănailescu

ȚARC

Mă închid în acest țarc
peste care priviți
în fiecare duminică
brănindu-mă cu te-miri-ce
vă vine la îndemînă
mai întotdeauna nemulțumiți
de insolența mișcărilor
în care vă înec entuziasmul
ca un crocodil somnoros
în igheabul cu nisip
la grădina zoologică.

Emil Petrescu

PICTURĂ

Sfinți descărnați călărind
Pe deșelate.
Asinul acela,
Ziduri maure,
Turme de oi rîmelate,
Un rug :
Cîțiva nori argintii
Trași de îngeri strengari,
Placida madonă
Și... el,
Campion absolut
La toate cele cinci
suferințe.

O. Caliban

OMUL DE RÎND

Delatorii de mamă și tată, trișorii
Ne-nvățau rădăcinile țării.

Cu acte, ștampile și timbre fiscale
Au strîns un vagon de dosare.

Stăteau în palate, în fotolii de plug
Trăgînd peste sîngele nostru cu tuș...

Apoi au venit demagogii, la care
Speranțele noastre serveau de covoare.

Apoi birocrații, lingăii... Apoi
Birocrații cu diplome noi.

Singur trudind pe un loc de pămînt
Se uită ca la bilci omul de rînd.

Constantin A. Ciortan

MITUL CÎINELUI

Ce singuri sînt oamenii care mănîncă
mereu la Autoservire.
Alunecă tăvile pe bandă,
mîncare pe bandă,
viață pe bandă,
suflet înregistrat pe bandă,
iubire pe bandă...
Mănîncă speriați,
înfulecă de pe tăvile de plastic,
beau pe apucate tristețe,
fură fericirea
și sînt tare singuri
duminicile cînd mănîncă acolo
cu dumicați mari,
cu ochii căzuți în sosul colorat
Acasă i-așteaptă singurătatea
rozînd ca un cîine un os.

George Strunieru

SĂRUT

Nu primăvara mă cerșește
reașezîndu-mi biografia
pe temeiul ploii
nu vietățile-pictor mă-mpurpurează
reașezîndu-mi pe față
fardul speranței ;
se poate să fie realitatea
din moment ce toți
o susținem
se poate să fie
expresia fumului
din moment ce fumul
e și el o realitate albastră, inecăcioasă
și chiar tu i-ai indicat
ca fiind temeiul iubirii
(...pînă nu faci foc...)

Lorena Păvălan

ZIDUL

Pe zidul acesta
strămoșii și-au scrijelit numele
stînd în picioare.
Urmașii lor s-au ridicat pe schele
umplînd cu semnături ilustre
locurile goale de deasupra.
În fața miliardelor de litere
în toate limbile pămîntului
noi, cei de acum, verificăm înfrigurați
motorul elicopterului.
Urcăm planînd spre marginea de sus
a zidului,
găsim un loc liber,
ștanțăm rapid slovele noastre anonime,
apoi coborîm pentru a muri
N-am avut timp să citim
numele celor dinaintea noastră.

Constantin Buiciuc

Cezar Ivănescu

(Urmare din pag. 8)

familii... Am devenit deplin conștient de aceste lucruri destul de tîrziu, și faptul că profesorul G. Ivănescu din 1948 de la **Problemele capitale ale vechii române literare** și pînă în 1980 cînd i-a apărut **Istoria limbii române**, n-a mai tipărit nici o carte timp de trei decenii, și faptul că fratele meu, Dumitru Ivănescu, a publicat cărți de „Documente Cuza" și a terminat o monografie Cuza, și faptul că fratele tatălui meu, poet și germanist a dispărut în război și multe alte fapte mi s-au revelat ca ținînd de un destin colectiv la care participăm cu toții... Abia mai îndrăznesc apoi să vorbesc de vederea la față a academicianului Octav Onicescu înrudit cu Ivăneștii... după ce l-am cunoscut mi-am dat seama că umanitatea a avut și o vîrstă de aur...

— Prin ce credeți că se distinge spațiul cultural al Moldovei ?

— „Moldovă iubită, tu ceas care de veacuri ne dai pe istoricii Patriei" — spune Vasile Pîrvan... Tot Moldova a dat și drumul regal al poeziei românești, Eminescu, Bacovia, Labiș... Tot Moldova l-a dat și pe cel mai mare prozator al Patriei, Sadoveanu, și pe cel mai mare muzician, Enescu... și pe cel mai mare pictor, Pallady... Dar nu sînt importante aceste ierarhii prin ele însele cît sînt grăitoare despre vechimea vieții românești, despre așezarea temeinică de civilizație europeană în „dulcea țară a Moldovei", numită astfel cum numai „la douce France" mai e numită... La tot ceea ce e specific românesc, Moldova adaugă un plus de gravitate și de adîncime, o zariște afectivă...

— Cu toate aceste deosebiri — istoria fiecărei provincii face parte din istoria întregii țări.

— Da, da, da... Dar să nu începem să înșirăm la locuri comune că nu ne mai oprim...

Seismele istoriei pe care le-am îndurat aici la Porțile Orientului („teroarea istoriei" cu expresia lui Mircea Eliade) ne-au obligat să gîndim obsesiv unitatea noastră națională, de la Congresul de la Berlin și pînă azi, numai că astăzi cînd ne-am cîștigat deplina conștiință a unității noastre naționale, cred că ne amenință un anume fenomen de entropie și ar trebui ca artiști să reafirmăm „particularismele" civilizației românești, fabuloasa diversitate a provinciilor românești și de asemenea rolul creator al românilor în Balcani sau în alte ținuturi. Iată, de exemplu, românii din Banatul sîrbesc, de pe teritoriul R.S.F. Iugoslavia, aproximativ 50 000 de români, au dat cîteva zeci de scriitorii notorii.

— Vi se reproșează adeseori că sînteți un poet monoton, că nu cîntați decît pe o singură coardă. Așa e ?

— Acum, ca să vă răspund chiar sincer, aș zice că mai degrabă sînt lăudat pentru monotonie... În toată cariera mea literară am colecționat doar cîteva texte critice care conțin „reproșuri" : un tînăr necunoscut mă sfătuia în „Viața românească", prin 1977, cam cum ar trebui să evoluez, un alt tînăr îmi reproșa în 1979 că scriu prea mult (sau public prea mult) : am publicat cu totul 6 (șase) cărți de poeme ; nu știu cum de nu l-a observat tînărul critic pe un coleg de-al nostru care-a publicat 60 (șaizeci)...

Dar să revenim la întrebare... Experiența umană ca și experiența poetică sînt limitate : cîți oameni reușim să cunoaștem în profunzime într-o viață? Cîțiva, cei pe care-i iubim... Cît din enigma universală care ne terorizează reușim să exprimăm? Foarte puțin! Și atunci nu e firesc să încercăm să adîncim, cu riscul monotoniei, acel ton al adevărului pe care credem uneori că l-am descoperit? Cred că poetul are datoria să trăiască precum un „ins comun", neprivilegiat, și din această perspectivă, ca oricare cetățean de rînd, să mărturisească cum e lumea în care trăim, urîtă sau frumoasă, rea sau bună și numai dacă are putere și vocație mesianică să ne descopere viziunea altei lumi, căci dacă nu avem șansa să constituim o mare epocă literară să nu ne răpim singuri și șansa de a fi niște martori ai adevărului, documente sensibile și netrucate ale acestui sfîrșit al mileniului al doilea din România... Sînt monoton pentru că încerc cu obstinație să aproximez un adevăr al experienței și nu să inventez o retorică înșelătoare, consolatoare...

— Versurile dumneavoastră, deseori, parcă aparțin unui ritual de exorcizare a răului. Ca și tinerii nobili din Decameronul care se apără de moarte prin povestirile lor, tot așa și dumneavoastră scrieți despre moarte pentru a-i alunga parcă umbrele neliniștitoare. Cuvintele capătă misiunea de a vindeca, sînt invocate pentru a camufla pe autor după o perdea protectoare. De ce aveți această obsesie în scris ?

— Am avut, mai exact, pentru că toate cărțile pe care le-am publicat pînă acum au fost scrise în prima tinerețe, dacă nu ar fi fost Marin Preda, nu le-aș fi publicat nici pe acestea. Cărțile pe care le-am scris în ultimii ani și cele la care lucrez acum le voi publica probabil la bătrînețe (dacă voi ajunge).

Deci obsesia morții care transpare din toate cărțile mele publicate pînă acum e urmarea unei experiențe impuse : moartea unor ființe iubite pe care am trăit-o cu un enorm simț „realist" și apoi propria-mi moarte biologică, amenințătoare adesea la propriu, nu la figurat. Trăind cu obstinație în această situație limită, mi-am descoperit poziția artistică privilegiată care-mi dezvăluie adevărata condiție umană : mi-am văzut semenii „realist", așa cum sînt, biete ființe muritoare, fără credința într-o transcendență mîntuitoare, dînd înapoi și din fața experienței abisale a morții, or, umanitatea nu a evoluat refuzîndu-și experiențele capitale ci valorizîndu-le : experiența morții, după ce a fost proclamată „moartea lui Dumnezeu", trebuie trăită pînă la capăt căci numai astfel putem deveni din nou „creatori", transformînd această trăire într-o cunoaștere, într-o „gnoză"...

— De ce omului modern nu-i place să discute despre moarte?

— Pentru că „omului modern" nu-i plac lucrurile „serioase", el vrea distracții... Nici despre „pace" nu vrea să discute... Cînd un coleg ziarist mi-a cerut un articol „despre pace", i-am spus că singurul articol pe care-l pot scrie despre acest subiect după ce am meditat o viață ar conține cîteva cuvinte: „dacă planeta se va pulveriza într-o explozie nucleară înseamnă că așa trebuia să se întîmple, în economia cosmică rasa umană a fost programată ca o rasă sinucigașă, iar că nu a fost programată ca o rasă sinucigașă, trebuie s-o dovedim..." Firește, colegul ziarist mi-a răspuns că nu-s „serios", păi nu... „Omul modern", schingiuit, batjocorit, torturat, gazat, descreierisit, nu poate eluda această experiență a secolului douăzeci care este „moartea omului"... Adevărata pietate a unui artist astăzi e solidaritatea cu suferința delirantă a omului terorizat de propriu-i sfîrșit... Artistul trebuie să-și învețe semenii să se creeze pe ei înșiși din această viziune a sfîrșitului, să creeze „omul nou" de după „moartea omului": mesajul acestei arte trebuie să fie un nou realism, nu un defetism...

Păcat că multe dintre cărțile fundamentale ale umanității, de la cărțile de înțelepciune asiată, egipteană sau greacă și pînă la unii autori moderni, sînt cunoscute numai de o elită intelectuală. Cei care le cunosc îndeaproape știu bine că nu e vorba numai de religie sau de mistică, ci de multimilenara experiență umană, de experiențele capitale ale umanității peste care nu putem trece... **Mă** întreb uneori dacă pe un marxist ar trebui **să-l** deranjeze o descoperire științifică, dacă, spre un exemplu, medicina ar proba într-o zi că sîntem nemuritori... Marxismul s-a impus ca o filosofie deschisă către științele experimentale, ca o filosofie a veșnicei îndoieli, a veșnicei experieri a umanului... Nu ne-ar strica deloc să fim nemuritori, nu e nimic dezonorant în asta...

— Un om care nu se teme că este pieritor, mi se pare deosebit de puternic și de liber. Ce înțelegeți, mai concret, prin libertate?

— Un om care nu se teme că este pieritor, ca și un om care se teme că este pieritor, un ateu ca și un credincios, oricare făptură umană ar trebui să gîndească logic și să descopere că existența umană nu are nici un preț dacă nu e trăită în libertate. Concret, prin libertate înțeleg să-ți construiești singur propriu-ți proiect uman și să încerci să-l realizezi cu orice risc...

— Ați scris poezii patriotice care au avut mimic lozincard în ele.

— Pentru a fi credibil, poetul — am mai spus-o — trebuie să adopte condiția cetățeanului simplu, modest, care are dreptul să-și iubească țara, să o laude și să se revolte împotriva relelor și faptelor care-o murdăresc...

— Deci scriitorul trebuie să aibă și spirit critic !

— Sper că nu-mi reproșați că nu aș fi suficient de critic ! În ceea ce privește poezia contestatară aș face doar cîteva mici observații: nu-mi plac falșii contestatari care trălesc în vile luxoase și divulgă vehement cozile noastre la pîine, nu-mi plac nici obedienții carieriști care după ce și-au făcut plinul aici pleacă în Occident și-și împroașcă cu noroi colegii rămași în țară, uneori dau lecții întregului popor român, să facă ei ceea ce nu au făcut ei cît au stat aici... Cei care suferă pentru poporul lui, să sufere lîngă poporul lui... Mai avem apoi o altă specie de contestatari, printre noi, băieți tineri care pînă mai ieri scriau reportaje festive și deodată au devenit contestatari fiindcă nu au fost făcuți „șefi"...

— Scrieți, din cîte știu, extrem de mult.

— Da, și public extrem de puțin... Toți trebuie să scriem mult fiindcă avem enorm de recuperat, timp pierdut, experiențe ratate, lecturi inutile... toți sîntem în fapt handicapați de experiența negativă a proletcultului, toți sîntem niște autodidacți, de aceea trebuie să depunem un efort mai mare decît generațiile de dinaintea noastră...

Un muzeu în labirint

De ce nu-l înțeleg pe Poussin

2.

Autoportret la cincizeci și cinci de ani

Cineva îmi scrie : „Am certitudinea că există undeva un adevăr pe care-l voi descoperi. Azi, mâine, nu contează. Într-o zi..." Nu, eu nu m-aș mai putea hazarda să vorbesc astfel. Poate fiindcă de o bună bucată de vreme, fără să disprețuiesc aspirația spre absolut, nu mai cred până la capăt decît în plenitudinea adevărurilor relative, adică în viața pe care o iubesc și o voi pierde, din nefericire, într-o zi. Și pentru a compensa, probabil, această carență am nevoie să mă întorc mereu la exemplul lui Sisif al cărui eroism poate ajuta pe oricine să refuze lecția dezgustătoare a resemnării. Căci el, Sisif, nu renunță să urce un munte care nu-i va răsplăti niciodată. Știe că în vîrf stînca lui se va rostogoli din nou și, în fond, eroismul său stă tocmai în faptul că *știe*. Dacă ar sui muntele cu iluzia că sus, pe culme, stînca se va opri, n-ar face decît ceea ce fac atîția oameni care speră și apoi își trăiesc dezamăgirile. Dar el știe. Știe că suie muntele zadarnic. Și că, odată ajuns în vîrf, va trebui să reia totul de la capăt. Și totuși urcă. Nu renunță. Nu acceptă să renunțe. Muntele, stînca și chiar zădărnicia efortului său nu depind de el. Fac parte din destinul său. De Sisif depinde un singur lucru. Dacă va urca mai departe muntele sau va renunța. Dacă se înclină în fața zădărniciei sau o înfruntă. Iată problema lui. Și iată victoria lui. Pentru că refuzînd să se oprească, el refuză să se resemneze.

Ar exista aici un motiv de reconciliere cu crezul clasic. Pentru că, am impresia, așa fac și adepții lui. Ei știu că nu există eternitate, dar nu renunță la ea. Știu că nu există adevăr absolut, dar nu încetează să-l dorească. Și pentru că, în aceste condiții, urcușul este foarte greu uneori, ei surîd. În definitiv, Sisif poate avea și acest chip, de artist din secolul al șaptesprezecelea, îmbrăcat după moda timpului, cum ni se arată Poussin. Cu părul lung și cu o mantie bogată din care mîinile ies albe, una sprijinită pe o carte, cealaltă ținînd penelul. Cu — de ce nu ? — o vagă melancolie învăluindu-i fața neuzată totuși de trecerea timpului și cu privirea visătoare și îngîndurată. Aproape ca la romantici.

Dar capul, ușor plecat într-o parte, în așa fel încît lumina să cadă mai bine pe obraz, și mai ales ironia discretă, perfect stăpînită, care plutește pe buzele strînse și precise nu lasă loc la îndoieli. Acest om nu cunoaște riscul de a fi vulnerabil.

Pare chiar un autoritar. Cu desăvîrșire calm. Și, deci, nedrept. Pentru că orice calm desăvîrșit e nedrept. El ignoră faptul că omul e silit uneori să-și clădească fericirea foarte aproape de disperare, că e silit să se teamă, să aibă regrete, îndoieli. Nu, Poussin e calm. Sigur de sine. Stăpîn pe scopul său și pe mijloacele sale. Încredințat pe deplin că singurul drum bun e cel pe care merge el. Toate celelalte drumuri duc într-un nor de prof, în vreme ce al lui duce spre o glorie nepieritoare. Pare convins de asta. Și cum să-l contrazicem ? Ingratitudinea i-a lovit pe El Greco, pe Rembrandt. În schimb, el, Poussin a fost răsfățat de destin. După moarte a fost invocat ca model și de academiști și de Cézanne și, de peste trei secole, celebritatea lui e ca un cer fără nori. Vedeți ?, pare să ne întrebe. Și tace. Liniștit. Ironic. Arbitrar. Pentru că orice excludere e arbitrară. Și pentru că liniștea lui se bazează pe excluderea unei părți de adevăr.

Poussin ne silește chiar să simțim seninătatea ca o remușcare. Așadar, de ce nu mai putem vedea lumea ca el ? Ce s-a schimbat și cînd ? Ce am pierdut sau ce am cîștigat ? Sîntem mai vinovați sau mai puțin înțelepți ?

Întrebări cărora nu le-am putut da niciodată un răspuns satisfăcător. Ceea ce știu e că în secolul nostru Rouault a zis despre pictură că ea e un strigăt în noapte, un hohot de plîns ratat, un rîs sugrumat și că Poussin se află exact la polul opus. El și teoretizează, de altfel, punctul său de vedere. Declară ritos : „Dacă mă gîndesc bine, orice mi s-ar întîmpla iau partea cea bună a lucrurilor, împăcîndu-mă cu cele rele". Nimeni n-a exprimat mai clar filosofia crezului clasic. Nici chiar grecii.

Dar nimeni n-a arătat mai clar că acest crez este, totuși, întemeiat pe o jumătate de adevăr.

E, oare, o înțelepciune să iei partea bună a lucrurilor și să te împaci cu răul ? Te gîndești mai întîi că reversul virtuții nu e păcatul, ci eroarea. Cu o consecvență admirabilă, Poussin face să triumfe rațiunea ordonatoare în tot ce pictează și cu o savantă naivitate vrea să ne convingă neapărat că lumea arată astfel. Numai că unde sfîrșește virtutea și unde începe eroarea în această armonie al cărei stăpîn și prizonier ne privește calm arătîndu-ne, parcă, penelul ? Dacă Poussin refuză să vadă partea mizerabilă a lucrurilor, nu înseamnă că ea nu există. În plus, a te împăca cu răul înseamnă a renunța să-l combați. Și, poate, chiar a-l ajuta să existe.

Din această cauză, mai ales, sînt reticent în fața liniștii lui Poussin. Însă nu pot duce, recunosc, această reticență pînă la capăt. Undeva mă opresc. Acolo unde îmi aduc aminte că jumătatea de adevăr pe care se bazează echilibrul său incoruptibil nu e mai puțin importantă decît aceea care lipsește. Și n-a enunțat chiar Poussin, într-o scrisoare, principiul că „nimic nu se dezvăluie fără margini" ? Poate că acest principiu ar trebui să-i fie aplicat și lui. Dacă nimic nu se dezvăluie fără margini, nu poți să-l admiri pe Poussin decît după ce i-ai dezvăluit limitele.

Și e o glorie să fii vulnerabil ?

Privesc autoportretul lui Poussin, dar nu mă mai gîndesc la Poussin. Unora li s-a părut că Sisif promite totul și nu ne oferă nimic. De fapt, el ne oferă chiar permanența lui promisiune.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Tudor Mușatescu

A intrat în librării, scos de Editura Eminescu — în atît de lăudabila și utila colecție „Rampa" — savurosul și neperisabilul **Titanic Vals** al lui Tudor Mușatescu. Și, neîndoios, că Valeriu Răpeanu, meritosul și destoinicul director al editurii, a ținut să marcheze prin actul săvîrșit acum, o îndoită comemorare ; trecerea unei jumătăți de secol de la premieră — s-a reprezentat întîia dată la Teatrul Național din București, în noiembrie 1932 — și, dacă n-ar fi fost așa de grăbit să ne părăsească în 1970, anul acesta l-am fi sărbătorit pe Tudor Mușatescu, la împlinirea celor opt decenii de la naștere.

Și mai e nevoie, oare, să-i înfățișez aici ? Opera lui de dramaturg și-a luat sarcina, cu prisosință, să-i păstreze numele viu și în posteritate ; iar cei care l-am cunoscut, l-am prețuit și l-am iubit — pentru toate harurile de minte și de inimă — îl avem prezent în amintire ca pe un om desăvîrșit și ca pe un prieten statornic, loial și fermecător.

Inteligența lui, într-un veșnic neastîmpăr, spiritul său nesecat, sublinierile, vorbele de duh și ripostele cu care ne-a desfătat de-a lungul anilor, îl vor face întotdeauna deopotrivă de regretat și de neuitat.

Poet în tinerețe — a debutat în 1926 cu volumul de versuri **Vitrinele toamnei**, care se citesc și astăzi cu plăcere și cu melancolii și în care găsim, în embrion, atmosfera din multele lui piese de mai tîrziu, — a fost desigur și prozator, care a excelat cu predilecție în schițele de umor, a scris și un roman, dar intensa și prodigioasa lui activitate a consacrat-o scenei, care la rîndul ei l-a consacrat.

Director de teatru, regizor, traducător, autor de nenumărate localizări și adaptări făcute singur sau în colaborare, pentru Tudor Mușatescu teatrul devenise unica rațiune de a fi și dăruirile lui de fiece zi, cu generozitate risipite. Iar piesele originale pe care ni le-a lăsat, între care acest **Titanic Vals** în special și apoi **Eu**, **Escu**, ni-l arată ca pe un strălucit urmaș al lui Caragiale, pe care parcă l-ar fi avut dascăl în măiestria dialogului. Era un meșteșugar de clasă al teatrului[*] și știa să păstreze surpriza replicii, fără să altereze ei fără să se depărteze de la caracterizarea personajului și — trebuie să spun — că între cele două războaie a fost, necontestat, autorul nostru dramatic cu cel mai deplin și stăruitor succes de public ; de la generație la generație — deși circulă, poate cu dreptate, opinia că teatrul este genul literar sortit cu ușurință demodării — aplauzele entuziaste ale spectatorilor de azi ai pieselor lui Mușatescu, reluate, ratifică pe acelea ale publicului de odinioară, unificînd parcă vremea și gustul și asigurîndu-i mereu durabilitatea. Cred că nici unul dintre cronicarii din epocă, de specialitate, care i-au elogiat „Titanicul" după premieră — între care Dem. Theodorescu, Ion Marin Sadoveanu, Emil Fagure, Paul Prodan, Ion Dimitrescu, Romulus Seișanu, Camil Petrescu, Tudor Teodorescu Branițe — toți umbre — și prietenul meu N. Carandino, care supraviețuiește, alert și neobosit ca și în juneță — n-a intuit și n-a bănuit că va avea această priză longevivă și că nu-și va slei interesul la public, după cincizeci de ani. Sînt convins, de asemeni, că nu numai **Titanic Vals** și **Escu** — marile lui izbînzi — dar și celelalte piese ca „Soseaua diseară", „Visul unei nopți de iarnă", „Madona", „Domnișoara Butterfly" sau „A murit Bubi", ar fi întîmpinate cu aceeași delectare și căldură de orice public — dincolo de timp și de timpuri — amator de teatru bun.

L-am întîlnit cu cîteva luni înainte să-și sfîrșească zilele. Era vizibil marcat de neierătoarea boală pe care o cunoștea și o înfrunta cu bravură și dispreț. Am tăifăsuit în Piața Amzei și, din vorbă în vorbă, am ajuns să-i întreb cum se simte și cum o duce, ca să-mi răspundă în stilul lui amărui : „M-aș simți mai bine dacă m-aș duce mai repede, fiindcă acolo unde mă duc, nu mai simți nimic și nu-ți mai trebuie nimic".

Și închei puținele mele cuvinte, răsfoind „Vitrinele toamnei", cartea lui de început de drum — drumul călimării, al oșlndei și arare ori al satisfacțiilor — de unde culeg trei strofe disparate din lungul poem **Fotoliul**, cu care dialoghează într-o întoarcere în casa bunicilor, a părinților și a copilăriei, care-i vor rezuma și-i vor defini mai bine în structura lui, cu alternări de zîmbet și de lacrimă. Ascultați-le : „Veniserm să găsesc aicea, în casa plină de blesteme / Unde din colțurile toate ne-ntîmpina blajin trecutul / Venisem să găsesc lumina și liniștea din alte vremuri / Învins, ca toți învinșii lumii ce-și tîrîng în lupta vieții, scutul. Dar anii-s păsări călătoare... S-au dus bătrînii și copiii / La noi aici s-a-ntins ruina, singurătatea și uitarea / Căci tu copilul nostru fraged, — un strop în valul vijeliii / Spre alte țări, spre altă lume, înfrigurat ți-ai luat cărarea.

Acum te-ntorci, bolnav și singur, spre liniștea de altădată / Spre casa unde părăsirea și moartea și-a durat cuprins / Eu te primesc cu-aceleași brațe și dragoste îndepărtată / Copil ce-ai vrut să bîrui viața și viața asta te-a învins".

L. KALUSTIAN

Faust, eminescianul

Biblioteca în aer liber

Există nu numai Faust, alchimistul legendar și — mai tîrziu — personajul literar cu același nume, ci și un Faust real, de la care a pornit totul. S-a născut pe la 1480, a murit probabil în 1540 și avea, ca orice om, și un prenume. Pe Faust îl chema Georg, și ne putem imagina o Margareta care să-l întrebe : „Mă iubești, Georg ?". Georg Faust. George... Șarlatan, „avocat al diavolului", mare amator de parascovenii bănoase și aducătoare de glorie, dar și om al visului și al faptei, doritor să afle, să știe, să cunoască, ahtiat de tinerețe și de dragoste, Faust spune „Mai bine nu m-aș fi născut" și la același timp înalță ode vieții, slăvește abstracțiunea, dar în spiritul unei nepotolite pofte de concret, e geniul creator, „omul european", arhitectul unui nou tip de cunoaștere... Fascinant, acest ins de o infinită complexitate, și ne putem reîntîlni cu el lesne. Datorită eforturilor fericite ale unui mare poet Ștefan Aug. Doinaș, avem — și chiar acesta e verbul potrivit, a avea, fiind vorba de avuția spirituală a națiunii — un nou **Faust** de Goethe (Editura „Univers"), tradus integral și însoțit de o introducere, de un tabel cronologic, de o bibliografie, de două sute de pagini de note și comentarii, aparținîndu-i toate traducătorului. Nu dulce la gust și puțin aspră, o pîine care seamănă puțin cu propria ei statuie în mărime naturală. E o traducere din nemțește și e o traducere „nemțească", adică exactă, pură, elegantă, fără șovăieli și fasoane. În limba de azi. Într-o românească de după Ion Barbu : nu din secolul lui Goethe, ci din anii lui Doinaș. Așa a dorit-o traducătorul și așa este. Dar pentru că e vorba de un poet important, talentul se dovedește uneori mai puternic decît năzuințele programatice și descoperim în această superbă versiune românească, de o cursivitate și de o claritate fără cusur, scurte momente de uitare ori de reverie (ale limbii poate : limba română vinește...) pe care le-am numi : de uitare întru Eminescu, de reverie întru Eminescu, aici cîntece nu goetheene ci eminesciene, melodii sau numai începuturi de melodie care, precum niște cute de aur, țîșnitesc și mai decis în trupul culturii noastre opera lui Doinaș. Strofe, versuri, frînturi de vers : „Priveam — răpind cu ochi mereu / Ba cea mai mîndră din femei, / Ba taurii-n greoi alai, / Ba harghelîile de cai". ; „Ah, vederea e măreață, / Însă locu-i sumbru, strîmt ; / Ne cuprind fiori de ghea-ță : / Dă-ne drumul, tată sfînt !" Iată-l pe Eminescu, preluat de la simboliști : „Aproape-mi fu iubitul, acuma e departe. / Cununa-i sfîșiată și florile sînt moarte". „Pariul" încheiat de Faust cu Mefisto e spus și el în limba eminesciană: „Dacă voi zice clipei repezi ! / Frumoasă ești ! nu trece-n zbor ! / În fiacare-atunci poți să mă lepezi, / Atunci m-aș bucura să mor !" Un vers din **Dedicație** : „Și-atîtea umbre dragi se-ntorc tăcut". Un distih : „Aș, de-aș putea pluti pe munți / În raza dulcii tale frunți". **Faust sau Luceafărul** : „Chemarea ta puternică m-a rupt / Din sfera mea..." Continuăm mental : „Din sfera mea veniI cu greu / Ca să-ți urmez chemarea, / Iar cerul este tatăl meu / Și mumă-mea e marea".

A fost odată un poet, pe numele său Hugo von Trimberg, un poet german medieval. A trăit între 1260 și 1313, deci a murit înainte de a se naște Faust, Georg Faust cel adevărat. În epopeea sa intitulată **Fugarul**, von Trimberg recomandă, între altele, pentru nevoiașii călători prin lume în căutarea unei îndeletniciri profitabile, învățarea valabei, a limbii române. Recomandarea aceasta — emoționantă pentru noi, și semnificativă — e făcută cu două sute de ani înaintea scrisorii (din 1521) a lui Neacșu din Cîmpulung. Încă de pe atunci nu orice german ci un poet îl sfătuia pe contemporanii săi să învețe limba noastră. (Versurile respective au fost traduse în românește și publicate de descoperitorul lor, Ion Dumitriu Snagov, într-un număr relativ recent al revistei **Steaua**). Cum noi considerăm **Faust** un basm, un magnific basm despre omul european, nu ni se pare nepotrivită ideea (de basm) că tînărul călător Faust a învățat, la recomandarea lui Hugo von Trimberg, românește, și ne explicăm astfel depline naturalețe cu care se exprimă el în limba noastră, în cartea nu tălmăcită, ci gîndită și simțită după un model goetheean, de Ștefan Aug. Doinaș.

FLORIN MUGUR

Vorbiți și scrieți românește

Nu călcați pe... gramatică!

Lingvistul care se ocupă de cultivarea limbii se află adesea în situația neferică a lucrătorului care se îngrijește de spațiile verzi ale orașului. El sapă la infinit cărăruia bătătorită peste peluzele de iarbă de pașii grăbiți ai trecătorilor care scurtează astfel drumul spre stația de autobuz, puse tăblițe de avertizare („Amendă pînă la 200 de lei"), puse chiar gărduțe de sîrmă ghimpată sau metal, dar degeaba... Gărduțul este dărîmat, tăblița dispare, iar oamenii continuă să-și urmeze cu încăpățînare cărăruia.

Uneori, constatîndu-se că drumul ales de trecători e mai normal, mai logic și nici nu deteriorează ansamblul, cei de la spații verzi taie o alee. În limbă se zice atunci că „uzul impune norma". Vom admite atunci și pe **datorită** și pe **datorat**, și pe **înconjură** și pe **înconjoară**, și pe **mănăstire** și pe **mînăstire**. Cu alte cuvinte, vom admite ca trecătorii să meargă și pe aleea asfaltată proiectată inițial, și pe aleea presărată deocamdată numai cu nisip, dar considerată ca normală.

Alteori însă, șeful de la spații verzi (citește „lingvistul") constată că trecătorii n-au dreptate cu nici un preț. Ori cărăruia nu se încadrează în ansamblu, ori aparița ei duce la murdărirea aleilor asfaltate (plouă, se face noroi, noroiul se ia pe tălpi...), ori pur și simplu nu e estetică.

Auzim, la radio, la televizor (chiar și într-o emisiune pentru copii, duminică dimineața !), construcții de genul **trebuie ca să..., pot ca să..., vreau ca să...**

Caragiale a compromis demult construcția aceasta („Pot pentru ca să vă rog"), exagerînd-o la maximum, încît ar fi fost de așteptat (știindu-se cît de iubit e Caragiale) ca ea să nu mai proliferеze.

În litera... gramaticii, n-am să fac decît următoarea precizare : ca să este o locuțiune conjuncțională de scop, iar în construcții cum sînt cele de mai sus, nu se indică de fapt un „scop". Cînd spun : **Trebuie să merg**, înseamnă că „este necesar să merg", nu că „este necesar (ceva) pentru a putea merge". De fapt, în bună literă a limbii române, dacă aș vrea să comunic această din urmă idee, n-aș putea s-o fac decît într-o anumită situație pe care voi încerca s-o reproduc aici : „**Clientul** (către mecanic) : — Trebuie să-mi faci mașina pînă mîine ! **Mecanicul** : — Chiar trebuie ? **Clientul** : — Trebuie. Ca să merg acasă". Punctul (sau, cel puțin, virgula) marchează însă ruperea legăturii dintre cele două verbe. Altfel, nu e corect. Nu e în spiritul limbii române.

CEZAR TABARCEA

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** Urmare scrisorii tovarășului Ion Andrei din comuna Dărăști-Ilfov, județul Giurgiu, Inspectoratul școlar județean a luat măsuri de încadrare a catedrei de fizică de la școala din localitate cu un cadru didactic calificat.

■ **Gheorghe Oltcanu din Brăila** sesizează dezinteresul edililor din Galați față de statuile orașului.

■ **Ioan Sergiu Olariu, din Arad,** caută de luni de zile prin oraș armături pentru baterii auto și i se răspunde peste tot „Nu avem".

■ **Întreprinderea pentru construirea și vinzarea locuințelor din București** ne răspunde, la scrisoarea Asociației locatarilor din strada Saidac Gh. nr. 6, bloc 34, că „toate defecțiunile sesizate vor fi remediate pînă la 15 aprilie 1983, conform procesului-verbal întocmit de reprezentanții asociației de locatari".

■ **Eftimie Bocicariu din Băile Herculane, strada Trandafirilor nr. 54, bloc 6/7, scara B, ap. 12,** a achitat integral această locuință, în care stă, dar n-a devenit încă proprietar al ei, cu toate actele în regulă, pentru că, în loc de sprijin a găsit birocrație la cei ce fac aceste acte. Nu cere decît un pic de respect pentru bătrînețile lui.

■ Însuși **directorul întreprinderii Electronica** semnează răspunsul la sesizarea lui Tinel Cică din Craiova, strada Putnei nr. 9 : i s-a reparat aparatul.

■ **Veronica Fasolă din Galați, strada Brăilei nr. 189, blocul J, scara 7, ap. 133,** nu primește la timp pensia alimentară pentru că Întreprinderea Teleconstrucția București îi expediază banii cu întîrziere, iar, uneori, femeia trebuie chiar să vină din Brăila după ei.

■ Din Rîmnicu Sărat, ne scrie prof. **Vasile N. Uță :** În acest oraș s-au născut privighetoarea cîntecului românesc, Florica Cristoforeanu și marele savant Traian Săvulescu. Aș propune ca două instituții de aici să le poarte numele, de pildă casa de cultură s-ar putea numi Florica Cristoforeanu, iar liceul agroindustrial Traian Săvulescu.

■ **Oficiul forței de muncă Vaslui,** răspunzînd la scrisoarea Elenei Bălan din Bîrlad, ne anunță că a fost repartizată ca **agent de asigurare** la Sucursala ADAS Vaslui, punctul de lucru Bîrlad, cu dispoziția de repartizare nr. 3649 din 15 martie 1983.

■ **Toma Partenie, șoseaua Colentina nr. 4, bloc 3, scara B, ap. 61 :** Avem de mai mulți ani în țară mii de biciclete marca „Ucraina". Sînt bune, rezistente, dar pe cale de a fi abandonate de posesori, fiindcă pentru ele nu se găsesc în comerț decît extrem de rar anvelope și alte piese de schimb.

■ **Primăria din Petroșani** comunică : În urma scrisorii adresate redacției și avîndu-se în vedere situația în care se află tovarășa Fulga Ana, cu 3 copii minori, s-au luat măsuri ca, începînd cu 15 martie 1983 să fie încadrată în muncă la Întreprinderea comercială alimentara, în calitate de muncitor necalificat, i s-a făcut mutația în Petroșani și i s-a repartizat apartamentul în care locuia.

■ **Procuratura Generală** ne anunță că s-a declarat recursul extraordinar cerut de Maria Baciu din București, aleea Aliorului nr. 6, bloc R 8, ap. 1.

■ **Florea Gheorghe din Craiova, cartierul Valea Roșie, bloc G 3, apartamentul 16,** este revoltat că în Bănie a fost scoasă din fabricație piinea hipoglucidă. „Această piine nu poate fi înlocuită de diabetici cu nici un alt produs de panificație fără a le fi afectată mai mult starea generală..."

■ **Ioan Buz din satul Poienii de Jos, comuna Buntești, județul Bihor,** a dat aparatul de radio la reparat lui Viorel Avrămuț, la atelierul din sat, de aproape doi ani și — degeaba : aparatul e mai rău ca acum doi ani.

■ **Halalișan Traian din Brad, strada Părăieni nr. 9,** a tot sesizat pînă acum în zadar transformarea în depozit a Căminului cultural din cătunul Gura Ruzii care ține de oraș.

■ **Gheorghe Mihăilă,** muncitor la C.P.L. Pitești, face naveta de la Titu și s-a trezit, ca și ceilalți navetiști de pe traseu, că, de la 7 februarie a.c., a fost desființat, pe distanța Titu — Găvești, trenul de persoane cu care ajungeau în Pitești la 6,20 dimineața, tocmai bine ca să nu întîrzie la lucru.

■ **Nicolae Tokacek** ne trimite poza alăturată pentru a ne încredința că nici măcar pe proprietarii de autoturisme nu-i deranjează peisajul în care își lasă mașina, alături de blocul D 10 de pe aleea Țebea din cartierul Berceni, sectorul 4, unde locatarii aruncă gunoaiele chiar alături de „melcul" rezervat depozitării acestora.

■ **Elena Bogătoniu din Drobeta-Turnu Severin, strada Kiseleff nr. 5 A,** a expediat un colet la București, dar, după o lună, nu era încă primit. Adresa destinatarului : Suciu Ion, strada Sălaj 267, bloc Bacău 1, parter, ap. 5, sector 5, oficiul poștal 69, București.

■ **Mirela Tăbăcilă din București, strada Dionisie Lupu nr. 86,** sesizează că satul Sibiciu de Sus, Comuna Pătîrlagele, județul Buzău nu are apă potabilă : în sat nu există nici o fîntînă cu apă de băut.

■ **U.J.C.A.P. Mehedinți** comunică redacției că direcția agricolă a luat măsurile de rigoare, în urma scrisorii lui Iustin Velcu din Scăpău, comuna Devesel, întrucît s-a confirmat că persoane care nu muncesc la cooperativa agricolă dețineau terenuri ilegal.

■ **Marioara Căvășdan din Oșorhei, județul Bihor,** ca și alți consăteni ai ei, e nemulțumită că, atunci cînd iese din schimbul trei și se nimerește să fie duminică, trebuie să meargă din Oradea 12 kilometri pe jos. Autobuzele nu circulă normal duminica, dar costul abonamentului a rămas ca pe vremea cînd circulau.

■ Răspunzînd la o scrisoare publicată la această rubrică, **Procuratura județeană Arad** transmite : Executorul judecătoresc, sprijinit de miliție, a evacuat din imobilul situat în Arad, calea Aurel Vlaicu, bloc X 34, pe numitul Hanga Florian și a fost integrată în locuință soția acestuia Hanga Eudochia.

■ **Simion Constantin din București, strada Paul Ionescu nr. 2,** a cumpărat cu factura nr. 39, din 11 noiembrie 1980, un motor D—127 pentru ARO, de la Autoservice Comișani, ce aparține de C.A.P. Comișani, județul Dîmbovița. A plătit 23 676 lei. De curînd i s-a mai cerut aproape încă pe atîta, fiindcă s-a constatat că trebuia să se încaseze mai mult. Dar — spune corespondentul nostru — această sumă a fost recuperată deja de la doi foști lucrători ai autoservice-lui care fuseseră găsiți vinovați de această neregulă.

■ **Nicolae Roșca din Sebeș Alba, strada V. I. Lenin nr. 59,** a încercat zadarnic, timp de două săptămîni, să ridice de la agenția C.E.C. din localitate propriii săi bani. După ce a fost amînat nejustificat de la o zi la alta, o funcționară fără ecuson a sfîrșit prin a-i reține buletinul de identitate drept pedeapsă că n-a acceptat să plătească 7 convorbiri inutile cu Alba Iulia.

■ La scrisoarea trimisă de Aurica Bucă din Moinești, **primăria orașului** ne înștiințează că a fost ajutată să se încadreze în muncă, la C.P.L. Comănești.

■ **Maria Nicola, strada Caporal Ruică nr. 4, bloc O 4, ap. 9, sector 3,** a cumpărat un scul de ață PENTRU LUCRU DE MÎNĂ (19,60 lei bucata) de culoare albă, produsă de Filatura de bumbac Focșani. La 100 de grame de ață a găsit 60 de noduri. Pe eticheta din plic scrie cu litere foarte groase și roșii NOU și EFECT.

■ **Giolgău Șt. din Craiova, strada N. Titulescu, bloc 9, scara 1, ap. 6,** propune constituirea asociațiilor de locatari pe centrale termice, măcar pentru a se evita prea multe păreri divergente între asociațiile actuale din care buna gospodărire are de suferit.

■ La sesizarea lui Nicolae Popa din Pereni, comuna Beloți, județul Dolj, ni se răspunde de la C.E.C. București că depunerile în discuție au fost însușite de lucrătorul de la agenția la care s-au operat. Dar vinovatul a decedat. Conducerea C.E.C. a aprobat restituirea către titularul libretului a sumei cu care fusese prejudiciat.

■ **Francise Mihăiucă din Bacău, strada Prieteniei, bloc 8, ap. 5,** a cumpărat, la 7 decembrie 1982, de la unitatea 23 MOBILA Bacău, o șifonieră „Sirius" pe care n-o poate folosi din cauza unor defecte de fabricație. Certificatul de garanție i-a folosit doar pentru a fi purtat pe drumuri. Pînă la urmă a venit un meșter care a constatat hibele, a încheiat procesul-verbal, dar i-a spus că-i costă vreo două mii de lei ca să i-o schimbe. Oare asta garantează certificatul... de garanție ?

■ La scrisoarea lui Florea Voicu din Pitești, strada 1 Decembrie 1918, bloc M 4, ap. 2, **primăria municipiului** ne răspunde că s-au făcut demersuri la organele competente pentru aprobarea introducerii de gaze la toate blocurile care nu au instalație la bucătării.

■ **Iosefina Nicoară din Lonea, strada Parcului nr. 24,** păstrează o amintire dezagreabilă de la Făgăraș unde, în februarie anul acesta, fiind în concediu, a încercat să viziteze, cu un grup, cetatea restaurată și muzeul din incinta ei. Personalul muzeului s-a purtat necuviincios și, în loc de explicațiile așteptate de la gazde, vizitatorilor li s-au arătat cu degetul etichetele pe care au fost îndemnați să le citească fiecare dacă nu sînt analfabeți.

■ **Consiliul popular al județului Mureș,** la scrisoarea trimisă de Lucia-Rodica Pușcaș din Reghin, în care spunea că i s-a desfăcut ilegal contractul de muncă la Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor Reghin, ne transmite că a fost repusă în drepturi în funcția avută anterior, iar directorul unității „a fost atenționat".

■ **Emilian Priscu din Timișoara** propune — pentru ca nimeni să nu mai întrebe ce mașini circulă într-o anumită duminică — să circule mașinile cu număr cu soț în acele duminici care cad în zi cu soț și celelalte în duminicile ce cad la date fără soț. E drept, n-ar trebui prea multă trigonometrie pentru atîta aritmetică, dar să vedem ce zic și pasionații geometriei în spațiu.

■ La scrisoarea trimisă de Lucia Stuparu din Rm. Vîlcea, **Direcția comercială județeană Vîlcea** ne răspunde că petenta a fost sprijinită și a obținut transferul de la oficiul P.T.T.R. la chioșcul din incinta spitalului județean, unde își poate realiza retribuția tarifară de încadrare.

■ **Ion Dedeoglu, strada Șăgov nr. 51, sectorul 2,** a cumpărat în vara trecută o anvelopă cu care n-a putut circula decît vreo sută de kilometri și nici n-a fost chip s-o repare. S-a adresat uzinei producătoare din Florești, dar de acolo nu i se răspunde nimic de luni de zile.

■ **În urma sesizării publicate în FLACĂRA din 11 februarie a.c. directorul Grupului școlar cooperatist Brăila** ne răspunde că, în adevăr, planul de școlarizare pentru anul școlar 1982—1983, aprobat de M.E.I. și Ministerul Muncii încă din aprilie anul trecut, cu adresa comună nr. 6100/33695, nu prevedea vacanțe școlare pentru cei de la cursurile de calificare în meseria de depanatori radio-tv. Tocmai de aceea, CENTROCOOP cu adresa nr. 44056, din 15 noiembrie 1982, a aprobat ca acestor cursanți, în timpul vacanțelor elevilor din școlile profesionale, să li se acorde învoiri acasă pe durata vacanțelor. Au fost restructurate planurile de învățămînt.

■ **Iosif Boroș din Cluj-Napoca, strada Aurorei nr. 6, ap. 6,** nu găsește „două piese mici de plastic ce fac legătura la cele două capete ale tubului flexibil de la bateria de duș. Din cauza asta trebuie schimbat tot dușul. Această piesă a cărei denumire tehnică n-o cunosc nici vînzătorii, costă 1,10 lei. Dar nu se vinde la Cluj-Napoca, fiindcă nu vine la magazine".

■ **Anica Petraș din Vovlești, comuna Bacești, județul Vaslui,** roagă să fie sprijinită să dea de urma soțului ei Petraș Romică, de 25 de ani, care a părăsit-o de la 1 noiembrie 1982, dezinteresîndu-se și de fiul lor în vîrstă de 9 luni, Petraș Aurel, la creșterea și întreținerea căruia încearcă, astfel, să nu participe.

■ **D.P.M.O.S. Prahova** răspunde la scrisoarea lui Nicolae Eugen din Cîmpina, strada 23 August nr. 7, bloc P 2 ap. 40, și precizează că a fost repartizat la Întreprinderea mecanică din localitate.

■ S-a declarat recurs extraordinar cerut de Ioan Gura din Gheorghe Gheorghiu Dej, strada Saturn nr. 4, ap. 97, ne comunică **Procuratura Generală.**

■ **Întreprinderea de anvelope Victoria din comuna Florești, județul Prahova,** răspunzînd la scrisoarea lui Ion Albu, strada Zorile nr. 2, bloc I.P.E.G., scara A, ap. 15, Caransebeș, comunică : i s-a expediat o altă anvelopă în locul celei defecte, cu avizul de expediție nr. 1 887 din 4 martie 1983.

■ **Nicolae Geamănu din Petrila, strada Republicii, bloc 31, ap. 74,** căruia i-a căzut tencuiala de pe tavanul bucătăriei în farfurii, încă din aprilie 1982, așteaptă și acum meșterii care să repare defecțiunea, deși blocul lui se află, zice, la 4—5 sute de metri de biroul șefului E.G.C.L., „tov. Choireanu, care m-a ținut numai în promisiuni".

■ În urma scrisorii trimise de Florica Dulgheru din comuna Schitu Golești, **Direcția sanitară a județului Argeș** ne răspunde că petentei, care era soră pediatră la dispensarul Poenari de Muscel, i s-a aprobat transferul **la dispensarul din Schitu Golești.**

■ **Valentina Popescu din comuna Dragoslavele,** muncitoare la U.F.E.T. Voinești Cîmpulung Argeș, secția Dragoslavele, s-a trezit că, fără justificare, nu i s-a mai dat alocația pentru cei trei copii în perioada octombrie 1981 — februarie 1983. Contabilul de la U.F.E.T., ne spune corespondenta, a refuzat să ia în seamă chiar o hotărîre judecătorească.

■ **Departamentul căilor ferate din M. T. Tc. :** În viitorul plan mers care va intra în vigoare la 29 mai 1983, trenul accelerat 534 va pleca din Botoșani la ora 22,24 și va sosi în Mărășești la ora 2,10, avînd legătură spre Galați cu trenul 7 562/7 551 care va pleca din Mărășești la ora 4,10, satisfăcîndu-se astfel și cererea tov. I. Lungu din Botoșani.

■ La scrisoarea trimisă de Lucia Duță din București, bulevardul G. Coșbuc nr. 36, **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului** ne răspunde că petenta a fost repartizată la Întreprinderea de încălțăminte „Dîmbovița", ca muncitoare cu munca la domiciliu.

■ În răspunsul la scrisoarea lui Gheorghe Bîrsan din satul Gîndiți, comuna Sanga, județul Neamț, **U.J.C.A.P.** precizează : „Se confirmă că la unele cadre de specialitate și în activitatea consiliului de conducere a C.A.P. Gîndiți s-au manifestat unele lipsuri pentru care au fost luate măsuri organizatorice de înlocuire a unor șefi de fermă din zootehnie și sectorul vegetal. Pentru anul 1983 s-au stabilit măsuri de îmbunătățire a activității economico-financiare". Se spune ceva extrem de important și de concret chiar și despre conducerea cooperativei : „a fost atenționată privind organizarea producției și a muncii". Foarte concret ! Atît de concret, că numai producțiile mai rămîn să devină abstracte.

Scrisoare necomentată

Sînt doctorul Amzulescu Mihai, medic primar la secția de medicină internă a Spitalului orășenesc Tîrgu Neamț. Iată de ce vă scriu. Ministerul Sănătății a publicat în ziarul „Muncitorul sanitar" că pe data de 25 mai 1983 se va ține examenul de medic șef de secție la acest spital. Prin articolul „Unul cu retribuția, celălalt cu indemnizația", publicat în FLACĂRA din 20 martie 1980 precum și prin rubrica „FLACĂRA revine" din 11 iunie 1981, revista a luat atitudine în sprijinul dreptății și legalității de care am fost frustrat atîția ani. Datorită atitudinii revistei FLACĂRA, Ministerul Sănătății a scos la concurs postul de șef de secție medicină internă de la Spitalul orășenesc Tg. Neamț (publicat în „Muncitorul sanitar" din 29 august 1981) și, indirect, tot cu ajutorul FLACĂRII, s-a aprobat și s-a înaintat dosarul meu la Ministerul Sănătății, în vederea acestui concurs. Concursul urma să se țină în octombrie-noiembrie 1981, dar s-a tot amînat și, în fine, acum s-a hotărît să se țină pe 25 mai a.c. Așa cum bine știți, sînt singurul medic primar din secția de medicină internă a spitalului nostru și, deci, singurul care are dreptul să dea examenul de șef de secție. Apelez la dumneavoastră cu rugămintea de a fi sprijinit în continuare, în sensul ca postul să rămînă scos la concurs așa cum s-a publicat în „Muncitorul sanitar" din 29 august 1981, iar dosarul meu de examen, aprobat de organele de partid și de stat ale județului Neamț, să rămînă aprobat. Fac acest apel pentru că vă dați seama cît de ușor mi-ar fi ca, după atîția ani de nedreptăți, ele să continue.

Poșta redacției

Petre Rîna — Merișani (Argeș) ș.a. : problema reconstituirii cu martori a perioadelor de vechime este de competența oficiului raporturi de muncă din cadrul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene, iar condițiile sînt : a) să fiți încadrați pe baza unui contract de muncă ; b) să dețineți un act care să ateste că nu mai există arhiva unității în care ați lucrat ; c) să aveți un înscris oficial (adeverință, legitimație de serviciu etc.) atestator al existenței raportului de muncă între dv. care solicitați reconstituirea și firmele la care ați lucrat ; d) să indicați doi martori care, la rîndul lor, să dețină acte oficiale că au lucrat în același timp și în același loc cu dv. ■ **Otilia Petrea — Cîmpeni (Alba) :** Detașările cadrelor didactice titulare se efectuează de către inspectoratele școlare județene în interesul învățămîntului, în condițiile legii ■ **Filofteia Filote — Movilița (Vrancea) :** Prin instanța de judecată ■ **Ioan Matiaș — Beclean (Bistrița-Năsăud) :** Nu ne-ați scris grupa de muncă. ■ **Ștefania Aluțoaie — Piatra-Neamț :** Învățătorii și educatoarele care au obținut gradele didactice II și I și după aceea au absolvit cu examen de diplomă o instituție de învățămînt superior, fiind numiți în posturi de profesori, se pot înscrie pentru obținerea gradelor didactice în această calitate, fără să li se mai ceară condiția de vechime prevăzută pentru aceste grade. ■ **Elena Doboliță — București :** Dacă doriți să continuați activitatea și după împlinirea vîrstei de 57 de ani, o puteți cere cu 3 luni înainte de împlinirea acestei vîrste, ca unitatea să vă mențină în muncă pe o perioadă de cel mult 3 ani. În cazul în care unitatea nu vă aprobă, vă puteți adresa organului ierarhic superior, care va decide menținerea în muncă sau înscrierea la pensie ■ **Ion Marin — Reșița :** Vă interesați la notariatul local ■ **Valer Gheorghe — Sibiu :** Numai după 1 ianuarie 1984. ■ **Constantin Popa — Tătaru (Brăila) :** Nu puteți deține două autoturisme. ■ **Aurica Munteanu — București :** Trebuie să aveți 25 de ani de muncă. ■ **Dumitru Vărzaru — Videle (Teleorman) :** Ați putea beneficia de pensie din sectorul de stat numai dacă dovediți o vechime în muncă în sectorul de stat de cel puțin 10 ani ■ **Stana Ciobanu — Bălășești (Galați) :** Prezentarea la examenul de definitivare în învățămînt este obligatorie la expirarea stagiului efectiv de 3 ani în activitatea didactică de predare. La acest examen vă puteți prezenta în trei sesiuni consecutive. ■ **Radu Caraciuc — Suceava :** Consultați un avocat. ■ **Traian Pascu — Oradea :** Se ia în calcul.

MARGA NEDELEA ■

Pagină realizată de DORIN GHERGHINESCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Onorată instanță a moralei

Cînd mai mulți oameni se însoțesc și iau drumul, de sute de kilometri al Bucureștilor, pentru a se plînge că ceva nu este în regulă în satul lor, înseamnă că au motive puternice să o facă, că au — poate — chiar dreptate. Aici nu mai este vorba despre o sesizare anonimă, ci de un act de curaj, de responsabilitate civică, respectivii apărînd ca niște apărători ai interesului general, dispuși să pună la bătaie atît starea lor de cetățeni ai locului cît și propria demnitate.

Cei trei sosiți la redacție se numesc : **Gheață Lidia, Diaconu Ion** și **Sandu Avian**, toți din **Lenauheim, județul Timiș**. Ce doreau ei să ne spună ? Că în celebra așezare (celebră mai ales prin cooperativa „Unirea", și prin președintele acesteia, Eroul Muncii Socialiste Viorel Uibariu) s-au instalat dezordinea și dezonoarea, furtul și neomenia, necinstea și abuzul. În fruntea tuturor acestor nelegiuiri : însuși președintele numit și (mai ales) soția acestuia. Toate demersurile vajnicilor cetățeni amintiți, indiferent căror foruri le fuseseră adresate, au rămas fără rezultat pentru că „la Lenauheim totul a fost cumpărat", adică autoritate publică, politică, statală, „totul, dar absolut totul, trecînd prin Jimbolia și Timișoara" și, vezi bine !, „chiar pînă la București". Conducerea ceapeului cumpără, cu același preț, mașini și confințe !

Promitem lui Diaconu Ion că-l vom lua de la domiciliul său din Timișoara, str. Apoteu nr. 37 A, cînd vom veni, dar nu-l găsim acasă ci tocmai la Lenauheim unde, intuind bine data sosirii noastre se și ocupase de „mobilizarea" acelor oameni care trebuiau să întărească cele spuse de el, de **Lidia Gheață** și de **Sandu Avian**. Pe acesta din urmă îl găsim acasă, în pijama (era trecut de orele 11,00 dimineața), omul fiind, după spusele sale, bolnav. Ne primește, totuși, în casa sa frumoasă și încăpătoare, ca mai toate casele din comuna vestită prin bogăția oamenilor de aici. Vrea să revină în cadrul ceapeului Lenauheim, unde mai lucrase, deși necalificat, în sectorul zootehnic. Respinge propunerea de a fi încadrat în satul vecin (5 km.) tot la zootehnie și preferă să se ducă la Comlosul Mare, mult mai departe și mai greu de ajuns din cauza legăturilor, decît la Grabați. Chestie de logică ? Nu. De ambiție. El vrea să-i arate președintelui (și celorlalți cetățeni) că a ieșit așa cum a vrut el să iasă. Îl lăsăm în ale lui și mergem la librăria din Lenauheim. Aici lucrează, de o vreme, **Gheață Lidia**. Este de față și **Diaconu Ion**. Îi ascult, căutînd prin rafturi cărți epuizate la București. Aparent neatent. Cu frecvență de mitralieră se succed nemulțumirile celor doi, imprecațiile lor, atacurile la adresa autorităților locale și județene. **Dar, Gheață Lidia nu este în stare să răspundă despre nici o carte din cele aflate în rafturi.** Ea nu are o pregătire corespunzătoare pentru funcția pe care o deține și nici nu pare interesată a suplini lipsa calificării printr-o muncă serioasă, aplicată. Ea vrea să se reîntoarcă la grădinița din comună (splendidă, poate cea mai frumoasă din cîte am văzut pe unde am umblat) dar de unde a fost alungată din pricina scandalurilor provocate și care ajunseseră pînă la bătaie (nu cu copiii, ci cu o biată femeie mai în vîrstă și ea muncitoare la aceeași grădiniță). Deci, un prim bilanț : atît Sandu Avian cît și Gheață Lidia vor să revină în posturile pe care le-au deținut și pe care le-au pierdut la un moment dat. „Rău cu rău, dar mai rău fără rău" zice o vorbă ce pare a se potrivi aici de minune... Gheață Lidia știe bine că oricînd poate fi scoasă de la librărie, din cauza studiilor insuficiente cît și a faptului că nu s-a organizat concurs, așa cum scrie în lege, fapt adevărat și de care se fac vinovați atît tovarășii din fruntea comunei, în primul rînd primarul Trifa, cît și cei care au validat angajarea Lidiei Gheață. Ca să nu mai vorbim despre președintele cooperativei locale, de care aparține librăria, tovarășul Nistor ! Ideea că procedînd astfel, se vor calma lucrurile, iată s-a dovedit falsă ! Acum cea protejată țipă că nu stă pe un post la care legea să-i dea dreptul !

În acest timp, **Diaconu Ion, fost ospătar la braseria din Lenauheim**, se precipită ieșind și intrînd, alergînd pe străzi cu bicicleta, agitînd oamenii și încercînd să-i convingă să încuviințeze cele spuse de el și de Gheață Lidia. O derută pare să domnească în comună. Unii ne întreabă dacă am venit cu reflectorul... De la librărie, încercînd să ne eliberăm de prezența stînjenitoare și inoportună a tînărului Diaconu, aflat într-o stare de surescitare cumplită, la fel ca și Sandu Avian, care și-a făcut apariția, frumos îmbrăcat în haina sa de biană, uitînd de suferința care-l ținuse acasă, ajungem în sectorul zootehnic, unde — am fost asigurați — vom afla de la **Ocolișan Teodor** cîți porci s-au tăiat și ce direcție au luat. Teodor Ocolișan e un om zdravăn la trup și la minte. El ne spune clar și fără ocolișuri : **„Am tăiat numai din dispoziția șefului de fermă, așa cum trebuie să și fac. Am văzut multe mașini, dar niciodată că ele ar fi încărcat carne de aici. Porcul tăiat pleacă de la mine la bucătărie, așa cum se cuvine. Ce se întîmplă de-acolo mai departe nu știu !"** Încheiere logică, zicem noi. Nu ?

Ne interceptăm, iarăși, cu Diaconu intrat pur și simplu în călduri. Și-a scos frumoasa haină gri-perle și a rămas în vestă. S-a făcut cald și bicicleta solicită efort. Comuna e mare. Ai de alergat. Ne-am notat numele **Anei Laza, de la nr. 607**, către care ne conduce, la solicitarea noastră, **Ana Heim, muncitoare la C.L.F. din Lenauheim.** Întrebînd-o ce știe despre neregulile din comună, despre soția președintelui, femeia își face cruce zicînd : **„Păi asta e o femeie de toată isprava. Îi ajută pe toți. Am văzut-o cum a luat de pe stradă copii ducîndu-i la grădiniță. Nu-i om căruia să nu-i sară în sprijin, la nevoie. E de omenie, domnule, ce v-a venit să glumiți cu mine ?".**

Ana Laza este foarte suspicioasă. Nu vrea să fie nimeni de față cînd vorbim. Între patru ochi își dă drumul. I-a dat bani soției președintelui 3 și 4 mii de lei, în fiecare an, ca să-l țină pe soțul ei pe funcția de paznic. I-a dat păsări, mari și mici, i-a lucrat perne și plapumă fetii președintelui. **Soțul ei este plătit cu 700 de lei pentru munca sa, deci cu 8 400 lei pe an. Scăzînd cei patru mii, șperțul plătit pentru post, înseamnă că soțul a cîștigat numai jumătate din leafă. A muncit, adică, pentru 4 mii de lei. Curios...**

Dar, cel mai curios fapt este un altul : **Diaconu Ion este văr cu Lidia Gheață, iar aceasta nu este altcineva decît fiica Anei Laza !** Deci o familie nemulțumită împroșcă cu tot felul de minciuni pe un om demn de toată lauda.

Dar nu numai atît : plecînd de la Timișoara am luat un dosar cu plîngerile adresate conducerii județene de partid de către cetățeni din Lenauheim. Printre ele și aceea a lui Diaconu Ion. Altele semnate de **Radu Ion (persoană care nu există în comună !), Horst Iacob (de asemeni imposibil de găsit întrucît nu există nici el !), Gheorghe Ilie** și **Dobra Ilie.** Aceștia sînt găsiți. Cei dinții, un om de toată isprava, acum în vîrstă de 65 de ani, fost primar aici, la Lenauheim, remai iau în seamă. Adică cei care muncesc, pentru că Sandu Avian era acasă, fie pe drumuri, Lidia Gheață turtea scaunul librăriei iar Diaconu, vărul ei, conducea camarila trăind nu se știe din ce, întrucît de trei ani nu are slujbă ! ! Aceștia sînt cei care-l denigrează pe vrednicul gospodar Viorel Uibariu și pe soția lui, cea care muncește pe gratis la grădiniță și-i ajută pe oameni, așa cum a făcut și cu Ana Laza, pe care a dus-o cu mașina el la operația de rinichi, asistînd-o și punîndu-i plosca la nevoie, căci nu avea cine s-o facă. Diaconu Ion afirmă că muncește la I.L.F. Timișoara, dar ei ține, de fapt, locul unei alte rude, **Aurelia Dolga** care, din pricina relațiilor nu prea morale cu studenții străini și alții, **ispășește o pedeapsă pentru prostituție.**

Cam acesta este „decorul" pe care l-am găsit la Lenauheim și care arată, cu totul altfel decît ar fi vrut să ne convingă **Sandu Avian, Diaconu Ion** și **Lidia Gheață.** Dealtfel, dacă n-ar fi fost așa, nu s-ar fi explicat cum de a putut ceapeul din Lenauheim să dea țării, anul trecut, peste 5 milioane kilograme de grîu, alte aproape 6 milioane și jumătate kilograme știeleți porumb, peste 27 milioane de kilograme de sfeclă de zahăr, etc. producții la care cei trei nu și-au adus nici o contribuție. Cei care muncesc n-au timp de scrisori calomnioase. **Viorel Uibariu,** desigur afectat de cele auzite, nu se lasă, totuși, copleșit de ingratitudinea celor ciliva. **„Îi știu de peste 15 ani de cînd mă tot reclamă. Uneori mi s-a scrîi de ei, dar nu-i mai bag în seamă. Am alitea treburi serioase de făcut. Dealtfel, nu sînteți primii care ați venit în anchetă. Au fost și de la partid, și de la miliție și de la alte instituții. Cîinii latră, vorba ceea..."**

Bucuroși că Eroul Muncii Socialiste Viorel Uibariu știe să treacă, cu curaj și demnitate, peste tentativele de denigrare cărora le-a fost supus, revenim la Timișoara, la forul județean de partid, unde ni se confirmă cele spuse de vrednicul președinte : s-au făcut mai multe cercetări la nivele superioare. Am fost lăsați să ne convingem noi înșine. Dar, pentru că tot am ridicat problema, ni se înmînează un document, din care spicuim : **„Sesizările la care se referă autorul scrisorii (Sandu Avian n.r.) au fost verificate de activiști de partid, de cadre de specialitate de la organele de stat și financiare. Penultima scrisoare, adresată Comitetului județean de partid a fost verificată la fața locului, în prezența autorului scrisorii, au fost audiate persoanele indicate de el, s-au verificat documente de evidență economică a unității și a circumscripției medico-veterinară, s-au organizat confruntări între ei și persoanele solicitate de el. Din toate verificările întreprinse nu s-au confirmat sesizările sale".** Aceasta s-a întîmplat în 1982. Ancheta noastră acum, la începutul lui 1983. Poate va fi și cea de pe urmă. Are cuvîntul acum opinia publică din Lenauheim. Căci oamenii cinstiți nu pot fi obligați să-i țină la piept și să-i răsfețe pe cei care le tulbură nu numai liniștea dar care încearcă să le păteze onoarea. Este tocmai ceea ce, de ani de zile, fac Avian Sandu, Gheață Lidia și Ion Diaconu. Pînă cînd ?

EMANUEL VALERIU

Clevetitorii

Trei scrisori **anonime destinate unui** for de decizie, o acuză pe Simule Ghizela, printre altele, de vînzare preferențială și comportare necivilizată față de clienți. S. G. era la acea vreme — iulie-septembrie 1981 — gestionară la autoservirea alimentară Girbou, județul Sălaj. Cele trei anonime, reținești, scrise de aceeași mînă, au fost trimise imediat spre cercetare, verificare încredințată unui colectiv de la județ din care făcea parte însuși șeful C.F.I.-ului U.J.C.C, din acea vreme și un inspector de la Inspectoratul comercial de stat. Cum s-a făcut cercetarea, vom vedea, după cum vom vedea și urmările care, în cîteva cuvinte, s-ar putea sistematiza astfel : un om, pentru o simplă reclamație ajunsă unde trebuie, este aruncat precum o minge de pinpong pusă în mina unui începător, atunci cînd cercetarea se face cu patimă și, mai ales, din fotolii !

Patru sînt motivațiile cuprinse în nota de constatare a amintitului colectiv de cercetare, care stau la baza desfacerii disciplinare a contractului de muncă a lui S. G. 1. Vînzare preferențială, 2. Comportare necorespunzătoare față de clienți, 3. Vînzare pe credit 4. Nerespectarea indicațiilor date de consiliul popular comunal în ceea ce privește repartizarea produselor agro-alimentare dirijabile (ulei, zahăr, făină), către cetățenii din localitate. Ce vor să precizeze cele 4 capete de acuzare ? Că ea, gestionara, supusă exigentului control, nu a putut justifica produsele vîndute către populație și către consumurile colective (în dosarul instanței există o astfel de justificare — extrasă din documentele contabilicești, care înlătură această afirmație). Că ea, S.G. ar fi profitat de „o greșeală" a mai marilor comunei și cooperativei care nu au precizat, în documentele emise, decît modalitatea distribuirii pe persoane a unui singur produs (făina), S. G. respectînd doar acest înscris. Pentru celelalte produse ar fi profitat, cu bună știință de inexistența înscrisurilor, vînzînd după cum o tăia capul, dînd și la nunți și înmormîntări astfel de produse dirijabile. (Dovezile din dosarul instanței arată clar că lucrurile au stat altfel — aprobările, în asemenea cazuri, erau date de primărie și de președintele cooperativei de consum). Se mai reține în nota de constatare că ar fi vîndut unui consătean, Mureșan Augustin, un sac de făină neagră, faptă pentru care S. G. ar fi fost sancționată cu avertisment, pentru servire preferențială. Vom vedea și cum s-a dat acest avertisment. Se mai consemnează că ar fi vîndut pe credit fostului președinte al cooperativei, mărfuri în valoare de 400 lei — consemnare care nu putea să se nască decît dintr-o șoaptă veninoasă întrucît fapta în cauză nu are nici un temel real. Nici o vorbă însă despre experiența acestei femei în comerț — aproape un sfert de veac ; despre lipsa, fie și a unei singure reclamații în tot acest timp (cu excepția anonimelor) ; nici o vorbă despre prezența ei permanentă pe lista fruntașilor în comerțul comunal. Grăbit să-și aducă la îndeplinire sarcinicios, negrele constatări, de parcă ar fi fost instruiți, în prealabil, ce trebuiau să găsească amintitul colectiv și-a trimis nota de constatare celor în drept, cu propunerea schimbării locului de muncă al gestionarei. U.J.C.C.-ul însă hotărăște să fie și mai ferm față de atît de gravele încălcări înscrise negru pe alb în nota de constatare, dictînd cooperativei de consum Girbou, nu schimbarea locului de muncă, ci desfacerea disciplinară de contract a Simulei Ghizela. Să nu fi observat nimeni dintre cei care au hotărît această măsură maximă că nu există anexată la nota de constatare și nota justificativă a celei încriminate ? Însăși legea impunea o astfel de prezență ca drept de apărare a celui acuzat !

Instanța reține, din această înșiruire de motive, un singur punct — și anume, ultimul : nerespectarea indicațiilor date de consiliul popular comunal și cooperativa de consum Girbou privind repartizarea produselor agro-alimentare dirijabile. L-am rugat pe tovarășul contabil șef al U.J.C.C. Sălaj să ne răspundă la întrebarea dacă în iulie-august-septembrie 1981 la nivelul județului au fost raționalizate aceste produse. Domnia sa l-a pus pe merceologul Nicolae Major să caute în documentele existente vreo măsură sau vreo indicație dată în acest sens. După o lungă așteptare a sosit și răspunsul : nu au avut raționalizate aceste produse în acea perioadă, neprimindu-se nici o indicație în acest sens ! Era și firesc ! Decretul cu raționalizarea produselor agro-alimentare dirijabile a apărut imediat după această perioadă ! Atunci, cum să luăm de bune explicațiile bîlbîite ale celor de la cooperativa de consum Girbou că S. G. nu ar fi respectat dispozițiile legale ?! Pe cele care au existat, le-a respectat — dovezile sînt de netăgăduit. Pînă și ei, cei din conducerea comunei și a cooperativei sînt obligați să recunoască spășiți că au avut o „scăpare", o mică greșeală, că nu au emis documente și pentru celelalte produse — greșală de care ar fi abuzat însă ea, S. G. Prelau deci, pentru că le convine, adnotarea răuvoitoare din nota de constatare, încercînd astfel să se spele pe mîini, găsind în S. G. țapul ispășitor care le trebuia pentru a ieși cu fața curată. Pentru că dacă e să căutăm neapărat o vină cuiva aceasta nu trebuie urmărită la Simule, ci chiar la cei direct răspunzători de nerespectarea ritmicității aprovizionării. Cum să fi reușit ea, Simule, să păstreze echilibrul repartiției echitabile a acestor produse cîtă vreme mai marii ei vindeau cu lăzile uleiul din magazia centrală a cooperativei ? Oricum, în final aceștia au fost puși să aducă probe care să demonstreze instanței că, în ce-i privește, au făcut instruirea oamenilor cum să distribuie uleiul populației și de aci, reaua credință a lui S. G. Și, au dovedit, trimițînd instanței în locul procesului verbal solicitat, — cel din 19 septembrie 1981 — (cînd de fapt a avut loc prima instruire de acest fel — dată la care S. G. a respectat întru totul indicațiile primite cu această ocazie), un „extras al procesului verbal" în care trec ce le convine; dovada că instruirea ar fi avut loc cu mult timp mai înainte. Așadar, nu s-au aflat să apeleze la un fals pentru a-și construi o probă ! Și, credem noi, nu este singurul ! Cum se explică altfel care că propunerea pentru sancțiunea de avertisment a Simulei Ghizela a fost făcută în C.O.M.-ul din 27 august 1981, în timp ce sancțiunea „a primit-o" (doar la dosar există !) pe 20 august ? Mai întîi se dă sancțiunea și apoi se propune aplicarea ei ? Sîntem în măsură să facem o precizare : (după ce am verificat dosarul faptei de la Miliția Girbou) : avertismentul primit de Simule s-a dat doar pe o suspiciune ! Nici o dovadă nu există că ar fi vîndut făină neagră cu sacul consăteanului ei, ci doar că acest sac a fost împrumutat de la soacra ei. De cînd se sancționează împrumutul de produse ? În sfîrșit, o ultimă întrebare : cum se face că exact pentru perioada în care lui S.G. i se atribuie încălcările grave, acesteia i se dă o gradație ?!.

CERCETAREA DIN FOTOLIU [SAU CUM AJUNGE UN OM PRECUM O MINGIUȚĂ DE PING-PONG]

Ar fi multe de spus despre acest caz. Însăși situația la zi a comerțului din Girbou subliniază că măsura a fost nu numai pripită. Cel care a fost pus în locul ei a reușit în nici un an de zile să delapideze peste 10 000 lei. Alte două gestiuni stau închise din cauza unei gestionare asupra căreia toată lumea este unanim de acord că trebuia schimbată de multă vreme. Cuvîntul deputatului județean Vasile Berar, al Anei Cristea, președinta comitetului sindical comunal, al celorlalți oameni cu care am stat de vorbă, subliniază unul și același lucru : s-a făcut o mare nedreptate cu această femeie și continuă să se facă, nefiind reîncadrată ca gestionară nici azi, în situația critică a comunei, la una din gestiunile libere. Conducerea U.J.C.C. deși, de acum, cunoaște adevărul, se ascunde în spatele hotărîrii instanței, rămase definitivă. Cineva de „sus" au o iubește pe S. G. ! Iar U.J.C.C.-ul nu are nici un motiv să se pună rău cu acel cineva. „Intuiția mea — ne atrăgea atenția o persoană în responsabilitatea căreia intră și comerțul cooperatist al județului — este că Simule este totuși necinstită!" Iată deci motivul neprimirii lui S. G. în comerț, **intuiția !** cuiva. Dar de cînd acționează criteriul acesta subiectiv în judecarea oamenilor.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Flacăra scrisă de cititori

O sentinţă ca o mîngîiere

Stimaţi tovarăşi,

În primul rînd vă rog să-mi permiteţi să vă adresez cele mai calde şi sincere salutări şi urări de bine de pe meleagurile Gorjului. Sînt inginer în cadrul C.M. Rovinari şi vă scriu această scrisoare cu ferma convingere că vinovaţii vor fi pedepsiţi aşa cum se cuvine şi în nici un caz, raportat la ceea ce au făcut, simbolic. Dar iată despre ce este vorba :

Luni, 14.03. a.c. la mina Ordari s-a comis o crimă la care au participat patru indivizi. Pentru o documentare mai completă vă rog să citiţi articolul „O viaţă curmată la numai 26 de ani" apărut în „Gazeta Gorjului" din 26.03.83, pe care îl reproduc integral :

Luni, 14 martie a.c., la Urdari s-a comis o crimă. Victima : excavatoristul Constantin Vulpe, de numai 26 de ani. „Un muncitor harnic, priceput, corect, cum avea să ne spună, ulterior, şeful lui direct, maistrul Grigore Poenaru. Ei, dacă ar fi toţi ca ei... !"

Cum s-a produs acest act demenţial ?

Din excavatorul pe care lucra C. Vulpe se furase, în ultima vreme, o mare cantitate de motorină. În seara respectivă, acesta vede un tractor intrînd în microcariera Urdari, unde se afla şi utilajul său. Nu era la prima pază. Îl urmăreşte, gîndindu-se că, cine ştie, poate îl descoperă pe hoţ. Tractoristul Nicolae Basaraba şi cu amicul său, Miron Roncea, şofer la I.T.U.C. Rovinari, observă însă la timp prezenţa excavatoristului şi fac cale întoarsă cu tractorul. Se asociază cu Virgil Văduva şi Aurel Cenuşoiu, cumnaţi de-ai lui Roncea, şi-şi propun să-l bată pe Vulpe. Protejaţi de întuneric, cei patru indivizi înrăiţi depăşesc măsura şi-l ucid. Rănile provocate la cap — constată organele de specialitate — sînt rezultatul unor lovituri sălbatice aplicate cu o cheie tubulară pentru roţile de tractor. După cîteva ceasuri cercetările-i scot la iveală şi pe autorul lor : Virgil Văduva, şondor la I.F.L.G.S.

Cazul, relatat de maiorul Ion Staicu, şeful serviciului judiciar al Miliţiei judeţene Gorj, ne zguduise. Să omori un om ? Să comiţi o crimă ? Să laşi o familie îndoliată şi doi copii orfani ? Incalificabil fapt !

Aflaţi în arestul miliţiei, încă din a doua zi, agresorii fac declaraţii, repetînd invariabil : „N-a fost vorba decît de o bătaie. Văduva l-a lovit cu levierul. Ce puteam să mai facem ?" Iar criminalul parcă s-ar referi la o întîmplare oarecare : „I-am dat în cap. Cine putea să ştie că moare ?"

Irresponsabilitatea celor trei, care au asistat la comiterea crimei, nu i-a scutit să primească, la proces, ce şi cît meritã. N. Basaraba, M. Roncea şi A. Cenuşoiu, judecaţi în baza Decretului 153, au fost condamnaţi la cîte 4 luni de detenţie. Procesul lui Virgil Văduva se află în curs. Pedeapsa prevăzută în cazul lui este de la 10 la 20 de ani închisoare.

Participînd la elucidarea cazului, ne-a fost dat să constatăm un adevărat lanţ al toleranţei. Despre criminal, de pildă, n-am putut schimba prea multe vorbe cu şefii lui de la I.F.L.G.S. : „E un om care vine dimineaţa la lucru şi, după-amiază, se înapoiază acasă". Atît ! După 4 zile am aflat, în sfîrşit, unde lucra N. Basaraba: Şantierul panouri mari Rovinari, al I.M.C. Bîrseşti. Maistrul Ion Sprinceană declara : „Parcare păzită pentru tractoare n-avem... Şi-apoi, cum e criză de motorină, băieţii se descurcă aşa cum pot !" (Pot, deci, cu o asemenea toleranţă, să şi fure !) Cît îl priveşte pe M. Roncea, şeful de coloană, Gh. Ghiţă, spune : „Auzisem că le cam bea ! Educaţie ? Cum să nu fac şoferilor ! Am pereţii biroului plini cu articole decupate din ziare, reviste... !" Pe A. Cenuşoiu, brigadier la Peşteana-nord, zic unii că l-ar fi tras ceilalţi după ei. În rest, ar fi băiat bun !

Ne-am întrebat, reflectînd asupra tuturor acestor aspecte, cum se poate explica faptul că un loc de muncă, cum este microcariera Urdari, unde există utilaje valoroase, poate fi lăsat fără pază, în cimp ? Căci, în condiţii normale, fostul excavatorist C. Vulpe n-ar fi fost nevoit să urmărească cine-i fură motorina din utilaj. Iată deci că mai sînt întrebări la care încă nu s-a răspuns, dar trebuie să se răspundă !

CĂLIN NINICA

Articolul ne-a lăsat pe toţi „cu gurile căscate", cum spune o vorbă din bătrîni. Oare este posibil ca cei 3 (trei) complici la crimă să fie pedepsiţi numai cu 4 (patru) luni închisoare ? Dacă loveşti pe cineva la o discuţie mai aprinsă eşti pasibil să fii pedepsit cu cel puţin 6 luni de privare de libertate. Şi atunci, ce este mai grav, lovirea unei persoane şi rămînerea ei în viaţă, sau crima comisă de cei patru imbecili, care după ce că sînt hoţi, pentru a putea fura în continuare, se decid să omoare pe păgubaş. Fantastic, aşa ceva nu am mai auzit pînă acum ! Nu ştiu cine i-a judecat, dar mă întreb dacă respectivul judecător cunoaşte bine legile drepte ale acestei ţări. Pentru a face lumină în acest caz şi pentru ca cei patru criminali să poată fi rejudecaţi şi pedepsiţi după gravitatea faptei comise, apelez la dv. şi la opinia publică. Nu cred că această pedeapsă (simbolică) poate curma neregulile ce se mai comit pe platforma minieră şi în minele aferente (furturi de combustibili, de carburanţi, de maşini şi piese din motoare etc., etc., etc.).

Personal cred că s-a judecat superficial, altfel nu-mi dau seama de ce această „pedeapsă" ? ! Nu sînt rudă cu victima, nici n-o cunosc, dar faptele (crima şi judecata ei) sînt revoltătoare — ultima neconformă cu gravitatea faptei. Pentru a vă ajuta într-un fel în elucidarea acestui caz, vă aduc cîteva argumente care cred că trebuiau să fie luate în seamă la judecarea respectivului proces şi anume :

1. Motivul prezenţei celor patru în microcariera Ordari la acea oră — furtul de carburanţi din avutul obştesc.

2. Motivul prezenţei victimei — pentru a asigura paza (din proprie iniţiativă) a utilajului pe care lucra pentru a curma furturile de carburant ce se mai produseseră.

3. Doi dintre criminali, N.B. şi M.R. (numele complete sînt trecute în ziar) care veniseră să fure carburanţi din avutul obştesc, cu tractorul care trebuia să fie la acea oră în garaj. La vederea victimei, fac cale întoarsă după ajutoare (!?)

4. Cei patru criminali cunoşteau victima.

5. Lovirea bestială a victimei care se afla acolo din motive diametral opuse ale hoţilor. Aceasta (lovirea) fiind comisă de toţi patru.

6. Victima, lovită bestial de cei patru, cade la pămînt şi bătaia continuă. Cei patru nu se mulţumesc doar cu lovirea victimei, unul dintre ei, V.V., l-a lovit în cap cu un corp contondent. La această scenă au asistat şi ceilalţi trei. Deci infracţiunea de complicitate la crimă există ! Crima s-a comis şi cei patru criminali părăsesc locul faptei fiind prinşi mult mai tîrziu şi recunoscîndu-şi vina (de parcă ar fi rupt un pom !). Acesta este esenţialul (sau cel puţin aşa îl înţeleg eu din lectura articolului) iar dreptatea este alta, cu totul alta, din păcate. Nu sînt de acord, repet, cu pedepsele acordate celor trei complici pentru că nu putem şi n-avem dreptul să confundăm furtul unui portofel cu complicitatea şi participarea directă la crimă !

De aceea, apelez la dv. cu rugămintea de a publica această scrisoare şi de a pune adevărul în drepturi în acest caz, pentru ca toţi vinovaţii să-şi primească pedeapsa cuvenită.

Ing. PAUL DUMITRESCU

Cronica şoselei

„Pană" de civilizaţie

Drumurile ce străbat dealurile Moldovei au un specific deosebit. Şoseaua cu aliniamente lungi şi curbe dulci pe care rulăm se transformă deodată într-un drum cu viraje în ioc şi pante atît de înclinate încît îţi pui întrebarea cum oare le pot urca, mai cu seamă iarna, cei care se deplasează din sens opus. Apoi, cînd ajungem sus, pe platou, parcă pentru a-ţi recompensa prudenţa cu care ai condus, traseul devine total lipsit de dificultate. Dar aceasta nu durează mult. Peste cîţiva kilometri drumul seamănă din nou cu Transfăgărăşanul.

Intrăm într-un sat. După o curbă cu razã foarte mică, zărim un pîlc de oameni care comentează ceva în jurul unei epave ce pare să fi fost cîndva un autoturism. Cu calmul tipic moldovenesc, un bărbat între două vîrste ne explică cum un tînăr şofer a reuşit să transforme un nou-nouţ ARO 10 într-o jalnică arătare.

„Flăcăul a venit de cu seară să-şi vadă pe taică-său. Abia a terminat armata. Are carnet numai de două luni. Tocmai îmi zicea cumnatu-meu care a fost aseară la ei că, aşa, pe la 12 noaptea, băiatul şi-a amintit că la 6 dimineaţa trebuie să fie la uzină. Au urcat în maşină, tînărul la volan, proprietarul maşinii în dreapta, şi tatăl în spate. Bătrînul ţinea morţiş să-şi vadă feciorul la volan. „Uite, am trăit-o şi pe asta, să-mi văd feciorul conducînd maşina, zicea el în momentul intrării în autoturism".

„Da' cu stîlpul ăsta de susţinere a reţelei telefonice, ce s-a întîmplat ?", îl întreb pe sătean, arătînd spre obiectul cu pricina, tăiat parcă cu ferăstrăul.

„Păi ce să fie, l-a doborît turismul". Parcă nu-ţi vine a crede că o maşină uşoară poate dobori un stîlp atît de zdravăn.

„Dar ocupanţii, intervine colegul meu, cred că-s la spital ori poate şi mai rău ?"

„Aş, de unde, îs toţi vii şi nevătămaţi. Băiatul are doar o vînătaie la genunchi, iar taică-su e puţin zgîriat pe frunte".

Alt miracol. Dintr-o maşină făcută zob ies, ca prin minune, trei oameni fără să păţească nimic, cu excepţia doar a unei teribile sperieturi.

La reşedinţa de judeţ, lucrurile se clarifică. Tînărul care a „luptat" cu cănile de căpşunică, cot la cot cu ceilalţi comeseni, a demarat vijelios pentru a demonstra bătrînului cît e de talentat. „Tată dragă, eu am învăţat în 30 de ore cît n-au prins alţii în ani de zile la volan". „Ce vorbeşti, mă, băiete !", se minuna taică-său. Într-un fel arată un drum ziua, fie el chiar foarte dificil, şi în alt fel noaptea. Fiecare viraj, serpentină poate ascunde o capcană, mai cu seamă cînd cel aflat la volan a mai condus pe întuneric doar o singură dată, cu prilejul examenului.

La o curbă strînsă, maşina nu-l mai ascultă pe pilot. Autoturismul loveşte un podeţ. Unul dintre pneuri explodează, autovehiculul ricoşează puternic, transformîndu-se într-un veritabil proiectil care loveşte necruţător cu partea laterală stîlpul cu pricina, şi-l reteză. Apoi, aidoma aliciei unui elicopter, autoturismul face în aer o rotaţie completă, după care, parcă neobosit de năzdrăvăniile făcute, „bărbiereşte" un gard, băgînd spaima în orătănii.

În sfîrşit, maşina, văduvită de roţile pierdute pe drum, aterizează, plasîndu-se ca o punte peste şanţul adînc al şoselei.

Şoferul şi ocupantul locului din faţă au fost „catapultaţi". Pilotul a căzut pe un fel de boschet care a jucat rolul unei saltele pentru săritorii cu prăjina. Pasagerul din dreapta a zburat din maşină după impactul cu parapetul podeţului, căzînd şi el destul de „confortabil".

„Dar cu matale, taică, ce s-a întîmplat ?" a fost întrebat bătrînul. „Eu m-am culcat pe podea. Mi-am dat seama că nu mai sîntem pe pămînt. M-a zdruncinat rău cînd maşina a căzut pe şosea. Dar mă bucur că-s în viaţă şi nu-s deloc vătămat".

Există o relaţie directă între circulaţie — această latură indispensabilă a vieţii sociale — şi cultură, civilizaţie. A-ţi asuma răspunderea să transporţi pasageri noaptea, pe un drum dificil, cu o zestre de nici 1 500 kilometri rulaţi la volan şi, în plus, aflîndu-te în stare babică, contravine nu numai legii, regulilor de circulaţie şi de conduită preventivă, dar reprezintă în acelaşi timp dovada unor carenţe de elementară educaţie.

La urma urmei, nu trebuie să fii neapărat şofer pentru a înţelege nişte lucruri care ţin de bunul-simţ, ce a fost întotdeauna o caracteristică demnă de stimă a oamenilor noştri, chiar şi atunci cînd au ţinut în mîini hăţurile şi nu volanul.

VICTOR BEDA

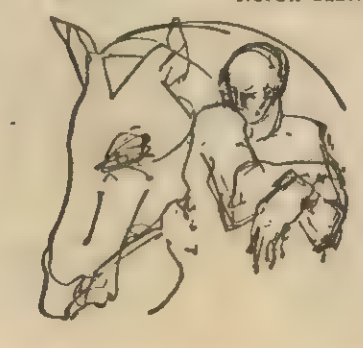

Cuşca sufleurului

Filipeştii de Pădure Opera House

Vară. Zăduf, să te afunzi pînă la gît ca răspopitul din Ţicău, Ion Creangă, în butoiul cu apă... Se lipeşte cămaşa, năduşesc ciorăpii... De zile şi nopţi nici un strop de ploaie. Cerul apasă încins viu, încins, de arşiţă. Or fi secat piraiele, pierzîndu-şi cristalul undelor, să-i facă paparudele farmece... Nici Măracineanca nu mai e bună de nimic — cu strachina cu sare, ardei pisat şi cenuşă, cum să desfereci neîndurarea cerurilor ? !... Nici o pasăre măiastră nu planează pe vreo uituc adiere. S-a rătăcit un fluture beat de-atîta soare şi colorat de lumină. Se scurge mierea din fagurii expuşi la soare. Trotuarul moleşit din faţa „Capşei" duce dorul picăturilor de ploaie, peşte pe uscat... Decantat de aer, pîrjolul face ravagii. Respirăm greu şi Bucureştiul e un cuptor în care se răsoc castraveţii din piaţă, pleznesc harbujii. Sudaţie generală.

În atari condiţii, masiva personalitate a lui Ştefănescu-Goangă — 130 kg — îichefiată, pătrunde în cafenea, cu un pricăjit student de la clasa lui, blond cîrlionţat, Gigel, după el. Instalîndu-se la masa mea, comandă două cafele şi, crezînd la foame, face semn învăţăcelului să se înfrupte din platoul cu patiseuri.

— Atacă !

După care mă ia în primire :

— Ţi-am spus să faci ceva să ne treacă prăpădul şi lipsa de bani...

Stăpîn pe situaţie, îi dau certitudinea :

— S-a făcut ! Am aranjat. Simbătă spectacol la Filipeştii de Pădure.

Maestrul nu mai duce nici o grijă. E împăcat. Îşi îndeamnă ciracul. Privind într-o parte şi pe furiş, Gigel e la al şaptelea patiseu...

În după-amiaza de simbătă, cu norocul chior al lui Bimbo Mărculescu — cîştigă la Loz în plic — trupa, obişnuită cu care lucrăm, e protos la Filipeştii de Pădure. Localitatea, asudată, înecată în praf şi prăpădită de canicule, aşteaptă cu ochi zgîliţi pe marii cîntăreţi Petre Ştefănescu-Goangă şi Dinu Bădescu... Printre arile lor, exclusiv de operă — Verdi, Puccini, Massenet — vor face ca toţi dracii, să se veselească filipeştenii, comicii prezentatori, Nae Roman şi Bimbo Mărculescu, în mare vogă. Biletele toate vîndute dau exuberanţă Maestrului Goangă, care, năcăit de căldură, întinde cărţile de joc ale unei încurcate pasienţe, pe masa din cabină. Lăsîndu-i în beatitudine, trecînd prin scenă să ajung la controlul biletelor, constat că nu există pian. Concert de muzică clasică fără instrumentul ridicat la suprem rang de fuga virtuoasă a lui Franz Liszt ? ! Neglijenţa neglijenţelor. Impresar : orbul găinilor...

Disperat, revin la cabină. Intrat la aman, îngălm :

— Nu putem da concertul...

Potrivind o rigă de caro, fără să mă privească, ilustrul artist îmi bagatelizează noutatea :

— Pe ce motiv ?

— Nu există pian.

Săgetîndu-mă şi crescendo :

— Nu-i nimic. Te faci pian ! Nu cumva vrei să dăm banii înapoi ? ...Intră-ţi în cap : unde e Ştefănescu-Goangă se lau banii, nu se dau !

Am dat peste cap întreaga comună, ba şi Filipeştii Tîrg. Şi am revenit cu un nenorocit de acordeon, cu clapele sărite.

Atunci, o dată mai mult, am constatat puterile nebănuite ce tronau în arta lui, căci a cîntat „Herodiada" (Massenet) şi aria lui Germont din „Traviata", implintîndu-şi viguroasele accente în sufletele auditoriului, cît restrînsele clape ale salvatorului instrument să cedeze, impuţinîndu-se...

Au mai sărit cîteva, cînd Dinu Bădescu, impresionat de năstrăşnicia uriaşului, i s-a raliat, „arzînd" „La donna e mobile", cu „ţignale" pe sus...

Cînd am plecat, din senin, s-a pornit ploaia... Tună, aprig, Sfîntul Ilie şi suveran îşi poartă faetoanele fulgerate. Frunzele pomilor se scaldă înverzorate, înghiţind pe nerăsuflate lichidul binefăcător, ca Stan Palanca paharele cu vinaţ la „ciorbă de burtă".

GABY MICHAILESCU

Un fals ofiţer şi un veritabil credul

„S-a prezentat ca fiind ofiţer... A spus că are de îndeplinit o misiune urgentă şi m-a rugat să-l transport cu maşina personală pînă la Suceava — declara Mircea V., din oraşul Siret, într-una din nopţile trecute la miliţia judeţeană. Cînd am ajuns, mi-a explicat că eu nu pot să merg acolo unde are el de executat misiunea aceea şi să-i aştept puţin că mai departe merge doar el cu maşina, dar se va întoarce foarte repede. Am aşteptat, o oră, două, dar de întors... Greu mi-a căzut fisa că ăla nu putea să fie un ofiţer adevărat..."

În treacăt fie spus, mai ales că Mircea V. nu este unica victimă a escrocilor care îşi atribuie calităţi oficiale, se pot întîmpla şi situaţii cînd un militar autentic poate solicita cuiva să-l transporte de urgenţă în vederea unei misiuni care nu suferă amînare, implicînd interese de stat deosebite. Dar, în astfel de cazuri ştie şi un copil că solicitantul prezintă legitimaţia de serviciu, care şi aceasta trebuie privită cu multă atenţie, şi numai după o convingere fermă că ai de-a face cu un om serios te urci la volan şi pleci cu cel în cauză în direcţia indicată.

Mircea V. s-a jenat, chipurile, să-i ceară necunoscutului, simplu şi răspicat, legitimaţia de serviciu. N-a îndrăznit nici să-l refuze cînd acesta i-a cerut să coboare de la volan, că mai departe conduce chiar el maşina, cu toate că autovehiculul nu se încredinţează unei alte persoane, decît după ce te convingi că posedă permis de conducere corespunzător.

În schimb, falsul ofiţer nu s-a jenat cîtuşi de puţin să-l ducă de nas pe naivul posesor de autoturism.

După semnalmentele descrise de victimă, cadrele de la Miliţia judeţului Suceava şi-au dat imediat seama că autorul isprăvii din seara aceea nu putea fi altul decît recidivistul în materie de înşelăciuni şi alte fapte penale, Mihai Tapoveţ, din comuna Calofindeşti, acelaşi judeţ, de profesie tractorist, dar fără ocupaţie de mai multă vreme, preferind viaţa parazitară.

Într-adevăr, dat în urmărire generală, Mihai Tapoveţ avea să fie identificat şi prins în timp scurt, în oraşul Cîmpulung Moldovenesc, autoturismul pe care îl condusese ilegal fiind găsit mai înainte, abandonat pe teritoriul comunei Botoşana, după ce fusese grav avariat în urma impactului cu un pom.

Să nu-ţi vină a crede ce surprize amare poate oferi o simplă... naivitate !

MIHAI GROZAVU

Din cîntecele Cenaclului Flacăra

Iancu la Țebea

Versuri și muzică : Adrian Păunescu

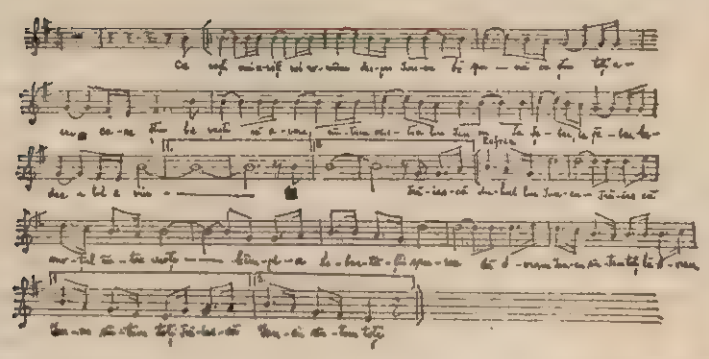

Trăiască duhul lui Iancu !
Trăiască moțul între moți !
Cîmpia libertății spune,
Că Avram Iancu sîntem toți,
Că Avram Iancu sîntem toți.

Ce vești mai aveți voi români despre Iancu,
Să spună ce știu toți acei care știu.
Ce vești să avem, sîntem oastea lui Iancu,
La Țebea, la Țebea eroul e viu !

Eroul ne cheamă, ne cheamă la Țebea,
Al nostru frumos, pătimit crăișor.
Aici ne rugăm pentru Iancu, la Țebea,
Roș galben albastru altar tricolor.

Popor românesc nu uita niciodată
Că nu ești urmaș de fricoși și bastarzi,
La tine acasă, cît faci ochii roată,
De dragul eroilor veșnic să arzi.

La Țebea foșnesc românește gorunii,
Întreg calendarul se-aude pe drum
Și clopote fierb undelemnul furtunii
La Țebea, la Țebea, la Țebea acum.

Și nu e român omul care în viață
Odată măcar, într-un ceas minunat,
Pe sine privindu-se parcă în față
Lui Iancu Avram nu i s-a închinat.

Tu, Iancule sfînt, ne-ai purtat idealul
La Țebea venim, fiii tăi te cinstesc,
Lui Iancu-nchinare, Trăiască Ardealul !
Trăiască întregul popor românesc !

Noul turneu al Cenaclului Flacăra

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii săi că intenționează să înceapă un nou turneu, după următorul program probabil :

10 aprilie 1983, județul Prahova	15 aprilie 1983, București
11 aprilie 1983, județul Prahova	17 aprilie 1983, București
12 aprilie 1983, județul Prahova	18 aprilie 1983, județul Dolj
13 aprilie 1983, județul Brașov	19 aprilie 1983, județul Dolj
14 aprilie 1983, județul Brașov	21 aprilie 1983, județul Dolj

Toate manifestările cenaclului, cu excepția acelora programate în aer liber și prevăzute să înceapă de la orele 15, vor începe de la orele 19.

Cenaclul va încerca și în București (pe Stadionul Republicii, dacă va fi posibil) și în celelalte orașe să susțină spectacole în aer liber. Detalii la telefon 17 60 10 — 17 00 sau 25 59. Dacă spectacolele din București vor avea loc în aer liber, biletele se vor pune în vînzare începînd de simbătă, 9 aprilie, la casele de bilete ale Stadionului Republicii și Sălii Polivalente, precum și la redacția revistei Flacăra.

Cenacul din 15 aprilie 1983 din București va încerca să fie și o prefață de artă tinără a meciului de a doua zi, România — Italia.

Cenaclul Flacăra intenționează de asemenea continuarea turneului său în județele Gorj, Hunedoara, Bihor, Cluj, Mureș, Bistrița, Maramureș, Suceava, Iași, Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași, Giurgiu, Sibiu încercînd astfel să satisfacă numeroasele cereri primite din partea tinerilor săi prieteni.

Dacă reprezentanții județelor în care intenționăm să dăm spectacole nu doresc sau nu pot organiza aceste spectacole, așteptăm răspunsurile la redacția Flacăra.

De asemenea, așteptăm confirmarea posibilității organizării cenaclului în locurile enumerate ori în altele ce-și oferă serviciile de gazdă.

Traseul ulterior al cenaclului va fi publicat în numerele noastre viitoare

Oricum, cenaclul are obligația morală să susțină echipa României înaintea meciului cu Italia (16 aprilie), echipa Universitatea Craiova în returul cu Benfica (20 aprilie) și publicul ieșean care ne așteaptă cu cea mai mare căldură posibilă.

Ce spun preferințele lor

După o lună de la inițierea noului top al cenaclului e timpul poate să desprindem cîteva considerații. Mai întîi, locul întîi, se știe, a fost ocupat pe rînd de patru cîntece : „Totuși iubirea", „La adio", „Rugă pentru părinți" și „Iancu la Țebea". Șefia acestor cîntece în clasamentele noastre a fost determinată printr-o participare masivă, vorbind de la sine de gradul implicării în acest act de determinare (în sensul stabilirii măsurii la un moment dat, dar și sensul educării, influențării sale) a gustului public. Privind clasamentele acestei luni, atît piesele din vîrf dar și conformația sa de ansamblu, observăm o delașare a folk-ului în raport cu muzica rock, în cadrul primului gen al cîntecelor de profunzime în raport cu cele manieristice, iar în cadrul celui de-al doilea a pieselor mizînd pe inteligibilitatea mesajului în raport cu cele ce etalează doar virtuozitate tehnică.

Luna aceasta în topul sălilor ca dealtfel și în acela al scrisorilor a cîștigat Adrian Păunescu, „Iancu la Țebea", o alegere fericită a publicului cenaclului nostru dovedind că dragostea profundă pentru istoria neamului și eroii săi, cu care tînăra generație este înavuțită azi, este o potențialitate pe care creatorii de artă adevărată o pot exploata și chiar au datoria s-o facă. Au urmat acestui cîntec impus, credem noi, definitiv în conștiința oamenilor, alte două creații exemplare pentru modul în care s-a realizat simbioza poetico-muzicală și care, beneficînd și de interpretarea celor mai în vogă cîntăreți ai cenaclului, Ștefan Hrușcă și Vasile Șeicaru, s-au aflat practic într-o permanentă dispută pentru întîietate. Dincolo de aceasta însă a ieșit în evidență înclinația oamenilor către temele general umane apreciind în acest sens tratările cele mai adecvate. Faptul că „Iancu la Țebea" a mers la cîștig nu întîmplător ci răspunzător unor nevoi afective o demonstrează și constanta prezență în acest top a pieselor de aceeași factură, „Dor de Eminescu" și „Jurămînt la Putna". Același lucru pentru seria deschisă de „Rugă pentru părinți" și „La adio" și continuată cu piesa tînărului Mâjai Győző, „Totuși iubirea" sau cu cele ale grupurilor Ecoul și Poesis, foarte muzicale, foarte dense în exprimare dar și foarte expresive. Și desigur nu întîmplător s-au aflat în acest top cîntecele „Măriei Sale Poporul Român" datorate fie nordului (Cînd s-o 'npărțit norocu') fie sudului (Foaie verde spic de pline), dar iubite în egală măsură ca un semn distinctiv al apartenenței cu care ne mîndrim.

Dintre grupurile de rock, timișorenii de la Pro Musica și-au confirmat în fața scepticilor îndreptățirea premiului cu care au fost răsplătiți pentru activitatea în cadrul cenaclului, dovedind că este grupul cu cea mai mare popularitate. De unde unii erau înclinați să-i conteste această calitate apreciind că muzica mai elaborată pe care o practică i-ar îndepărta pe mulți dintre susținătorii cei mai tineri, înclinați astăzi către ritm, forța mesajului ales i-a ținut constant în fruntea trupelor cenaclului. Iris, după unica sa prezență în primul top alcătuit, după prefaceri de personal și altele conceptuale, pare că vrea să revină cu forțe noi. Propulsarea sa în primele zece locuri prin opțiunile bucureștenilor pentru cîntecul lor „Trenul fără nas" le dă astfel dreptul să reintre în disputa colegială cu cei de la ProMusica dar îi și obligă.

Modul de alcătuire a acestui top a încercat și va face eforturi în continuare pentru a reflecta o realitate aflată în mișcare și a cărei obiectivare are loc în planuri succesive. Nu avem de acea pretenția că vom putea reda cu exactitate matematică o situație chiar amendată de decalajele de timp pe care nu le pierdem din vedere. Suma lor însă, statistic vorbind, ne va da imaginea acestui fenomen în care ne implicăm cu toată responsabilitatea. Sîntem conștienți de diferența între exprimarea preferințelor unui ascultător aflat într-o sală de spectacol și aceea transmisă în plic. Altul este timpul opțiunilor, altele sînt criteriile de influențare, altul este modul prin care se dobîndește informația necesară. Și cu toate acestea, cîntecele așupra cărora s-au oprit acela care au participat la realizarea topului nostru scriindu-ne, chiar ordinea lor, nu diferă fundamental de cele stabilite prin participare directă. Dar iată clasamentele săptămînale stabilite prin totalizărilor scrisorilor primite :

În prima săptămînă : 1. La adio (561 pct.), 2. Rugă pentru părinți (339 pct.), 3. Iancu la Țebea (317 pct.), 4. Totuși iubirea (287 pct.), 5. Cîntec șoptit (171 pct.), 6. Dor de Eminescu (170 pct.), 7. La o cană cu vin (163 pct.), 8. Jurămînt la Putna (157 pct.), 9. Te salut generație-n blugi (89 pct.), 10. Cînd s-o'npărțit norocu' (78 pct.).

În cea de-a doua săptămînă : 1. Rugă pentru părinți (329 pct.), 2. Iancu la Țebea (321 pct.), 3. La adio (308 pct.), 4. Totuși iubirea (202 pct.), 5. Cîntec șoptit (180 pct.), 6. La o cană cu vin (161 pct.), 7. Jurămînt la Putna (124 pct.), 8. Te salut generație-n blugi (98 pct.), 9. Dor de Eminescu (92 pct.), 10. Cînd s-o'npărțit norocu' (82 pct.).

În cea de-a treia săptămînă : 1. Rugă pentru părinți (289 pct.), 2. Iancu la Țebea (257 pct.), 3. La adio (239 pct.), 4. La o cană cu vin (145 pct.), 5. Cîntec șoptit (132 pct.), 6. Totuși iubirea (130 pct.), 7. Te salut generație-n blugi (95 pct.), 8. Foaie verde spic de pline (78 pct.), 9. Viitorul (Valeriu Penișoară la prima sa apariție în primele zece locuri — 68 pct.), 10. Cînd s-o 'npărțit norocu' (58 pct)

În fine, în cea de-a patra săptămînă : 1. Iancu la Țebea (458 pct.), 2. La adio (236 pct.), Rugă pentru părinți (139 pct.), 4. Totuși iubirea (84 pct.), 5. La o cană cu vin (72 pct.), 6. Cîntec șoptit (62 pct.), 7. Te salut generație-n blugi (43 pct.), 8. Cînd s-o'npărțit norocu' (32 pct.), 9. Foaie verde spic de pline (31 pct.), 10. Dor de Eminescu (29 pct.).

Trebuie spus că în afara cîntecelor prezente în top, opțiunile acelora care ne-au scris au avut în vedere și alte piese ale căror punctaje au contat în adiționările celor mai bine clasate ale acelorași autori. Spre exemplu, Ștefan Hrușcă a mai fost prezent cu „Sacra banalitate", „Întoarcerea țăranului" sau „Colind", Vasile Șeicaru cu „Aruncarea în valuri", „Imposibila nuntă" sau „Blues de dragoste", Gil Ioniță cu „Lăsați-mă să merg pe bicicletă" sau „Să ne iubim".

Dar odată cu cîștigarea topului lunii martie, la rugămintea autorului, „Iancu la Țebea" iese din concurs. Toate celelalte piese își păstrează însă șansele intacte, pornind practic de la zero și, de asemeni, pentru a ne deschide spre nou, alte cîntece pot intra în lupta pentru consacrare. Așteptăm includerea lor nu doar pe o listă de propuneri, cum au făcut mulți dintre cei care ne-au scris, ci direct în șirul celor zece. Sperăm ca topul lunii aprilie să ateste definitiv valoarea unor cîntece, aducînd totodată în atenția auditoriului altele noi și odată cu ele sentimentul împlinirii unui gen a cărui maturitate o dovedește în primul rînd creația sa.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Topul cenaclului

Topul din această săptămînă a fost realizat prin opțiunile cumulative ale acelora care ne-au scris din întreaga țară pe parcursul primelor patru săptămîni ale lunii martie. Includerea în totalizările pentru topul lunii aprilie se va face alăturînd opțiunile primelor zece preferințe, talonului de participare. Dar iată configurația acestui nou top :

Piesa	Interpret	Autor	Punctaj
1. Iancu la Țebea	Cenaclul Flacăra	Adrian Păunescu	1 353
2. La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	1 344
3. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	1 096
4. Totuși iubirea	Ildiko Szabo	Mâjay Győző	703
5. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	545
6. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	541
7. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	344
8. Jurămînt la Putna	Gil Ioniță	Gil Ioniță	326
9. Te salut generație-n blugi	Pro Musica	Pro Musica	325
10. Cînd s-o 'npărțit norocu'	Ducu Bertzi	Cîntec popular	250

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare nr. 1

aprilie 1983

Mondo umano ?

De toate pentru toți

Formula mi-a venit în minte citind cîteva relatări despre ce se mai vinde prin corespondență. După ce se dau asigurări multe că acest gen de comerț nu are decît avantaje — și eu cred asta, arătînd însă la sfîrșit de ce — ni se înfățișează conținutul unor cataloage. Pentru că, luat cu vorba, să nu uit să spun că înainte de a comanda, prezumtivul cumpărător are în față cîteva, uneori chiar zeci de cataloage din ale căror pagini — însoțite de precizări, reclame, prețuri, întrebări umane în aparență, publicitare în realitate — el își alege produsul căutat sau este îndemnat să-și facă rost de ceva foarte util, foarte bun, foarte rentabil, foarte căutat, foarte rezistent și foarte garantat. Pentru că, odată cu trecerea timpului, autorii cataloagelor n-au rămas insensibili la evoluția gusturilor, a hobby-urilor și chiar a modei vestimentare. Așa că, azi, unul poate face reclamă cărnii lar în paginile următoare mantourilor de rîs (mamiferul carnivor, puternic și agil, cu urechi ascuțite și cu un smoc de păr în vîrful capului) apoi brînzei italiene sau desuurilor foarte erotice. Altfel spus, pentru toate plăcerile la un loc. Un inconvenient mare, pe care-l tot subliniază cititorii sau răsfoitorii cataloagelor : ele n-au cuprins, astfel încît vrei nu vrei ești obligat să le parcurgi integral, să-ți risipești atenția chiar și parțial pe diverse texte sau imagini șoc pînă se va găsi, în fine, colierul visat pentru ciinele șoricar, buldog sau dalmațian. Gurile rele, invocînd sondaje sociologice, comerciale și psihologice, susțin chiar că după o asemenea căutare nu se scapă, de regulă, fără alte trei-patru lucruri ce se vor dovedi total inutile. Să nu se înțeleagă aici cumva că pun sub semnul întrebării o formă de comerț civilizat dar asemeni altor colegi de pe meleagurile respective parcă nu-mi sună bine această supergoană după originalitate dovedită de o firmă care, în catalogul ei, propune centură de castitate (la prețul de cinci dolari) pentru gura gurmanzilor, un covoraș muzical pentru pisici, o mașină de făcut buturugi. Dar să privim și spre cele specializate în articole de mare lux pentru că, la urma urmei, aflăm lucruri noi și în acest sector. Firește, firmele specializate în așa ceva le numeri pe degetele de la o „mînă" iar produsele sună cam așa : un fotoliu cu televizor stereo, telefon și distribuitor de băuturi încorporate (pentru modesta sumă de 32 000 dolari), o masă de cristal (cu 30 000 dolari) ; pentru cei foarte mici și foarte dragi o replică, la scară redusă, a unei mașini franceze de pompieri din „Belle Epoque" (cu 48 500 dolari) ; un lucru foarte sofisticat, în mărime naturală, cu 2 430 000 dolari !

Și astfel, după ce istoria comerțului respectiv a consemnat cu exactitate că din anul 1872 cînd s-a editat primul catalog de vînzare prin corespondență, la 110 ani de atunci s-au distribuit peste cinci miliarde asemenea cataloage familiilor americane, adică, în medie, o sută de familie și circa unul la patru zile, unele veșminte n-au talia exactă, coletele mai întîrzie pe drum, uneori sucurile își pierd gustul sau se mai încurcă uneori comenzile. Dar genul ăsta de comerț e „profitabil", cum suflă cineva, unii spun că, anul trecut, s-a înregistrat un volum de 40 de miliarde dolari și vînzarea prin corespondență nu stagnează. Gustul evoluează mereu.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea în care trăim

Dulce-amară

Cum este viața?

La această întrebare, .. a unui ziarist de la „New York Times", un tînăr negru din Manhattan, celebrul cartier newyorkez, a răspuns prin două cuvinte : dulce-amară.

Pentru locuitorii planetei viața este într-adevăr, așa cum o sintetiza răspunsul tînărului din Manhattan : dulce-amară. Viața fiecărui om este compusă din nenumărate clipe de bucurie și fericire, de satisfacții și încîntare, de plăcere și extaz. Dar, din păcate, și din nenumărate clipe de amărăciune și tristețe, de neplăcere și suferință, de necazuri și dureri. Așa e viața.

Și totuși depinde...

Depinde, într-adevăr. Pentru unii, viața e în permanență o fericire, o bucurie. Pentru alții — pentru cele mai multe ființe umane ale Terrei — viața este în permanență plină de suferințe și necazuri. Aici trebuie adăugată reflecția ziaristului american : „Viața este dulce-amară, dar depinde de bani".

Este, într-adevăr, o realitate. În lumea occidentală, lume bazată pînă în cele mai adînci fibre ale ei pe exploatare, pe goana după profit, pentru bogați, pentru cei avuți, viața e dulce. Pentru săraci viața este însă amară. Și nu este vorba de o zi sau două, de o situație de moment. De plăcerile sau amărăciunile unei clipe. Ci de întreaga viață pe care o trăiește omul nevoias, cel cu venituri modeste.

Pentru cei avuți, pentru cei cu conturi substanțiale la bancă, pentru cei care oferirea unei limuzine „ultimul tip" constituie un dar obișnuit făcut copiilor de ziua lor, pentru cei ce fac inconjurul pămîntului cu jahturi superluxoase sau pentru cei care pierderea cîtorva milioane într-o seară, la ruletă, este un fleac, viața este într-adevăr dulce, plăcută. Spre exemplu, pentru cei aproximativ 400 de superbogați din Statele Unite, oameni care își calculează posesiunile de la cîteva sute de milioane de dolari pînă la cîteva miliarde — și pe care nu i-a întrebat nimeni cum au devenit ei bogați, cum au reușit ei să acumuleze imensele averi — viața nu poate fi decît plăcută.

Dar pentru cei ce nu dispun de averi și bani, pentru cei săraci ?

Pentru ei, pentru cei ce nu dispun uneori nici de banii necesari închirierii unei locuințe sau pentru asigurarea hranei zilnice, viața este cu adevărat amară. Să ne oprim chiar la săracii celei mai bogate țări a lumii, la săracii Statelor Unite. După date oficiale — arată revista „Newsweek", veniturile a 30 milioane de americani abia ating „baremul sărăciei". trăind în mizerie. Peste un milion de americani, dintre care cea mai mare parte tineri, nu au o locuință stabilă. Mulți călătoresc din oraș în oraș în căutare de lucru, ducînd în permanență o viață de nomazi.

Vă imaginați însă ce înseamnă sărăcia în țările „lumii a treia", în țările sărace ale lumii, țări aflate, multe dintre ele, la un nivel de dezvoltare incredibil pentru acest secol, secolul XX ? Experții apreciază că soarta unor întregi popoare este dramatică și, din păcate, va continua să rămînă astfel, dacă nu se vor lua măsuri. Datele O.N.U. arată că în lume sînt peste un miliard de oameni ce trăiesc în grea sărăcie. 800 000 000 de oameni sînt subnutriți. Anual, 15 milioane de copii ai lumii mor de foame sau din cauza bolilor produse de foamete.

Pentru toți aceștia, viața nu numai că nu este dulce, dar este cumplit de amară.

Bogați și săraci. Viață dulce. Sau amară.

Unii care au reușit în viață, care se scaldă în lux și au la dispoziție tot ce există în lume și își doresc. Alții care n-au nici măcar un minimum necesar pentru asigurarea unui trai decent. Pentru unii există „toate posibilitățile", iar pentru alții singura „posibilitate" este aceea de a fi și de a rămîne săraci. Adică de a nu avea decît griji și necazuri, de a avea o viață amară, de a trăi de pe o zi pe alta.

Iată, dealtfel, cîteva date care mi se par revelatoare : în Germania occidentală 1,7% din populație deține 70% din întregul capital productiv al țării. În Anglia numai 1% din populație stăpînește 24% din întregul avut al populației și 65% din suprafața agricolă. În Spania 1% dintre familii primesc 22% din venitul național sau tot atît cît jumătatea „inferioară" a familiilor din această țară. În Austria abia 0,1% din populație deține 0,39% din avuția națională. În Danemarca 10% dintre familiile „păturii de sus" dețin 55% din venituri față de 45% din venituri pe care le dețin restul de 90% de familii. În Peru 5% din familiile „de sus" își însușesc 48% din produsul național global. Și exemplele ar putea continua. Ceea ce trebuie subliniat însă, este faptul că decalajele dintre bogați și săraci se accentuează tot mai mult.

Sigur, sărăcia nu este o fatalitate. După cum nici bogăția nu reprezintă un produs al hazardului. O lume nedreaptă perpetuează nedreptatea. Iar viața devine pe măsura banilor fiecărula : pentru unii dulce, pentru alții amară.

Va fi mereu așa?

Aceasta este o altă problemă. Oamenii încep să înțeleagă că inechitățile sociale pot și trebuie să fie eliminate. Sărăcia nu este o boală fără leac. Diagnosticul ei a fost pus de mult, însă „tratamentul" ei implică eforturi, sacrificii și, mai ales, luptă. Căci sărăcia poate și trebuie să fie eradicată.

Atunci lumea va putea fi văzută în alte culori de un tînăr din Manhattan sau din altă parte a planetei...

AL. PINTEA ■

Spectacolul informației

Mașinile de cusut

Sugestia pornește de la Hegel. El spunea : Exact așa cum uscatul terestru reprezintă suportul sigur al vieții de familie, marea este elementul natural, extern, vital al industriei.

Fluxul informațional trebuie privit ca element de vitalizare a multor deprinderi și fenomene ce ne dau tîrcoale. Se fac afirmații în acest sens, plecîndu-se evident de la adevărul, de acum consacrat, că o poziție dominantă în cîmpul informației înseamnă, recunoașterea sau nu, putere și, ceea ce este important, avantaje economice.

Informația și-a crezut o viață a ei, minată din urmă de nevoia comunicării. Specia umană a vădit această slăbiciune. Cine își închipuia că se va ajunge la ideea de sărăcie prin subinformare ? La dominație prin supraînformare ? La bătălia pentru informație ? La noțiunea de superputere informațională ?

Imaginați-vă că bîțîi informaționali s-ar vizualiza și am fi obligați să viețuim într-un mediu populat de materia informației, în diverse stări de agregare, după caz. Am călca pe dale de marmură informațională, am aștepta troleibuzul respirînd particule microscopice de informație, am sorbi odată cu ceaiul homeopatic particule în suspensie exprimînd informație. Pînă una alta să luăm lucrurile așa cum sînt și să privim informația ca pe o materie primă, precum minereul, piatra de var sau cărbunele, disputată cu cerbicie. De cine ? Evident, tradiția, senatorii de drept : ziarele, radioul, telefonul, telexul, poșta. Au pășit în arenă cartelele perforate, benzile magnetice, discuri, filme. De aici la sateliții cei mulți și, nu-i așa, pașnici ca niște mașini de cusut n-ar fi decît un pas.

Cît să fie de cînd sateliții de telecomunicații ni s-au instalat sub pervaz ? Un deceniu și jumătate. Tiptil, și-au făcut clientelă, și-au ajustat silueta și cum nu mai arată a marțieni îviți în plină zi pe Strada Mare s-a mai atenuat și prețul. Mai ales de cînd microelectronica a căpătat voga concurabilă doar de, să zicem, moda ceasurilor electronice.

În 1965, un satelit abia ieșit în lume era capabil de 240 legături telefonice. În 1980 ultimul răcnet în materie realiza 12 000 de legături. Cît costa anual circuitul telefonic în primul caz ? 20 000 dolari. Cît costă acum ? 750 de dolari. Optimiștii trag nădejdea să se ajungă prin 1985, la 30—40 dolari. Cu condiția ca ultima generație a sateliților de telecomunicații să atingă o performanță respectabilă : 100 000 legături telefonice.

Să tragem cu ochiul spre costuri. În 1965, stația de sateliți la sol pretindea o cheltuială de 8—10 milioane dolari. Costul actual se plasează în jurul a 300 000 dolari. Se estimează reducerea în continuare a acestor cheltuieli, cînd vorbim de stații locale sau regionale.

Să mai reținem că spre sfîrșitul acestui secol vor începe să furnizeze sistemele de sateliți de afaceri. Formele de livrare a informației : poșta electronică, facsimile, servicii de înregistrare cu facilități pentru teleconferințe.

O singură vină au aceste jucărioare, ofertante peste măsură, nerăbdătoare a se pune în slujba noastră pentru a ne mijloci comunicarea cu te miri ce colț al globului terestru. Scăderi, scăderi de preț, dar costă al naibii. Și atunci din două rele se produc amîndouă : tu n-ai, deci nu te bagi ; cel ce are îi dă zor înainte. Și așa ajungem că unii, cum ziceam, au complicații ce să mai facă cu sateliții, iar ceilalți, au învățat asta de multă vreme, stau la mina lor.

Îmi vin în minte vorbele unora care vor să închidă gura altora : „De ce dom'ne îi obligăm noi să ne cumpere informațiile ? N-au decît să-și dea programele lor la televizor".

Ca și cum i s-ar spune celui din Sahel că nu-l oprește nimeni să alterneze la maza de prinz biftecul în sînge cu salata de homari.

NEAGU UDROIU ■

Enigma din Capela Sansevero

Procedeele de conservare a corpului uman, după moarte, utilizate din cele mai vechi timpuri, au fost cercetate cu atenție de oamenii de știință din zilele noastre. Și dacă „secretul" unora din aceste metode (uscare, îmbălsămare, pietrificare ș.a.) n-a fost descifrat, metodele înseși au putut fi explicate. Însă cea mai recentă dintre descoperiri, cea din capela Sansevero din Napoli, continuă să rămînă o enigmă pentru specialiști. Despre ce-i vorba ?

Cu cîțiva ani în urmă, într-o firidă zidită a amintitei capele, s-a găsit ceea ce presa a numit „un coșmar pietrificat" și „o dilemă perpetuă pentru savanți" : două figuri umane monstruoase, semănînd cu ilustrațiile la un tratat modern de anatomie. S-a pietrificat întregul sistem circulator (venos și arterial), inima, iar la unul din corpuri și ochii. Locul în care se aflau înspămîntătoarele rămășițe pămîntești, vechimea lor, de peste 200 de ani, n-au lăsat nici o îndoială asupra autorului unei astfel de experiențe. El a fost identificat în persoana lui Raimondo di Sangro, principe de Sansevero, care a trăit în prima jumătate a secolului al 18-lea și care a și construit capela ce-i poartă numele.

Atît manuscrisele din vremea aceea, cît și tradiția orală îl înfățișează pe principe ca pe o figură cu totul originală, un pasionat al cercetării științifice, mereu neliniștit, mereu curios, mereu în căutarea noului și a... insolitului. Tradiția sau poate fantezia populară l-a atribuit numeroase descoperiri, însă probe concrete nu s-au păstrat. Între altele — și acest lucru este consemnat în manuscrisele epocii —, se spune că Raimondo di Sangro de Sansevero ar fi inventat „lampa eternă", a cărei flacără ar fi rămas aprinsă două luni de zile și s-ar fi stins numai datorită unei întîmplări. Dar lucrul care ne lasă perplecși, în totală dilemă, este menționarea în documentele amintite a faptului că

materialul ce a servit drept combustibil pentru lampă nu și-a pierdut deloc greutatea specifică, nu s-a consumat, cu alte cuvinte. Ce cîmp vast de acțiune ar avea principele acum, în condițiile crizei mondiale a energiei !

Originalul personaj s-ar fi ocupat și cu magia. Dacă este să ne luăm după manuscrisele amintite, legat de activitatea lui Raimondo di Sangro s-au auzit, la vremea respectivă, voci neliniștite. Se spunea, de pildă, că multe din operele de artă care ornau misterioasa lui capelă, printre care figura și o excepțională sculptură de Giuseppe Samartino, ar fi fost executate de artist în stare de transă, provocată tocmai de arta magică a principelui.

Poate că multe din cele ce se spun despre Sansevero sînt doar legende, însă a atribui exclusiv fanteziei populare toate minunățiile ce se povestesc cu privire la această figură deconcertantă a celui de-al 18-lea veac înseamnă a merge pe linia minimei rezistențe. Cel puțin o parte din descoperirile care i se atribuie trebuie să fi fost autentice, de vreme ce, iată, el a lăsat lumii drept moștenire această enigmă : conservarea corpului uman prin procedee totalmente necunoscute oamenilor de știință. Cum a fost posibil să se obțină o asemenea performanță ? Cînd anume s-a injectat lichidul (după ce oamenii decedaseră sau cînd mai erau încă în viață), ce substanțe s-au utilizat, în ce doze, cum s-a reușit să se pietrifice mușchiul cardiac și vasele capilare ? Iată întrebări la care cercetările făcute din momentul descoperirii corpurilor și pînă în prezent n-au izbutit să răspundă, enigma din capela Sansevero rămînînd intactă pentru cine știe cîtă vreme de acum înainte.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

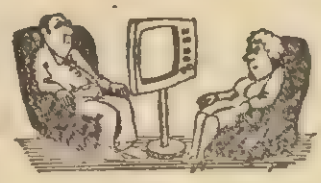

După PANORAMA — Polonia

UNIVERSITATEA CRAIOVA

Lung, Negrilă, Tiliboi, Ungureanu, Ticleanu, Donose, Irimescu, Dumitru (de la stînga, primul rînd), Beldeanu, Geolgău, Crișan, Cămătaru (rîndul al doilea), cărora li se adaugă Ciupitu, zîmbind în pag. 24 după cea mai bună partidă a vieții, sînt cei 13 magnifici care au remizat cu Benfica. La Craiova, cu Ștefănescu și Balaci reveniți între ei, craiovenii pot obține diferența necesară calificării !

la un gol de o mare finală

(Urmare din pag. 24)

fața porții adverse, dar replîndu-se cu promptitudine și precizie în fața propriului careu. E suficient, credem, să subliniem că el a trimis de 5 ori mingea în corner și de foarte multe ori s-a situat pe poziția ultimului apărător, respingînd cu calm și siguranță atacurile, uneori furibunde, adesea dezordonate, ale portughezilor. În general, cum subliniam, întreaga garnitură craioveană s-a comportat excelent și fiecare jucător și-a făcut datoria cu prisosință. Respectînd cu fidelitate o disciplină tactică bine gîndită, fotbaliștii noștri au „închis" zona centrală din fața careului lui Lung, silindu-i pe lusitani să poarte jocul pe margini și să trimită de acolo, ca o ultimă soluție disperată, centrări înalte, cărora fundașii și imbatabilul portar craiovean, ajutat de alonjă, l-au făcut față fără să ne creeze emoții. Una peste alta, profitînd de calitatea de gazdă, Benfica a atacat mai mult. Ea a dominat, dar niciodată dominarea ei nu s-a transformat în asediu, fotbaliștii portughezi neputînd să se laude decît cu o singură ocazie de gol în minutul 43, cînd balonul lovit cu capul de Diamantino a izbit stîlpul porții lui Lung. În rest, inteligența tactică, abnegația și sîngele rece ai românilor au echilibrat jocul spre surpriza și dezamăgirea zecilor de mii de spectatori, care s-au văzut nevoiți, mulți dintre ei, să recunoască înalta clasă a Universității, antrenorul Eriksson remarcînd, după meci, că Universitatea i-a ridicat cel puțin tot atîtea probleme cît A.S. Roma, echipă pe care Benfica a eliminat-o în turul precedent.

În condițiile în care portughezii au spurat pînă în ultimul minut, tensiunea partidei a fost extraordinară, dar băieții noștri s-au descurcat minunat și, prin prisma realității înregistrate aici, dețin de acum prima șansă pentru calificarea în finală. Ora fiind întîrziată — cînd transmitem aceste rînduri la București urmează să se crape de ziuă —, nu mai insistăm, promițînd să revenim pe larg săptămîna viitoare. Nu putem însă să încheiem fără a adresa cele mai fierbinți felicitări acestei mari familii, unită și temeinică, care este Universitatea Craiova, campioana unei mari iubiri, fiind pe punctul de a deveni, poate că a și devenit, campioana unei mari iubiri europene.

Cîteva declarații după meci pentru cititorii revistei Flacăra, revista care a fost întotdeauna alături de Universitatea Craiova :

Eusebio : Să fiu sincer, nu mă așteptam ca echipa română să joace atît de bine. Axîndu-se mai ales pe apărare, poate și datorită faptului că, din cîte am înțeles, l-au lipsit doi titulari, ea n-a folosit prea mult contraatacul, dar a știut să anihileze cu măiestrie și tact încercările Benficăi de a pătrunde spre poartă. Prin prisma rezultatului de aici, românii au prima șansă de a pătrunde în finală.

Erik Frederiksson, arbitrul partidei : Echipa dv. a urmărit un scop, rezultatul, și a făcut totul pentru a-l atinge. Ea a jucat foarte bine și totodată, în ciuda mizei, nu mi-a pus nici un fel de probleme din punct de vedere al disciplinei. Îi felicit pe craioveni și le urez succes în partida retur, care nu cred că va fi totuși o simplă formalitate.

Sven Göran Eriksson, antrenorul Benficăi : Mi-a plăcut Universitatea Craiova în ansamblu, dar cel mai tare m-au impresionat Crișan și, mai ales Cămătaru, care a reușit să fixeze în permanență 3—4 apărători de-ai mei. Sigur, pînă la meciul retur mai sînt două săptămîni și sper să alinniez la Craiova o formație mai puternică. Asta nu mă împiedică însă să afirm că, după acest 0—0, Universitatea pare să aibă o șansă în plus. Pentru noi încă nu e totul pierdut, dar echipa dv., mobilă, energică, m-a pus pe gînduri.

Filipovici : Cînd am auzit că nu va juca Ștefănescu am fost convins că mă voi descurca mai ușor și că voi reuși să marchez măcar un gol. Spre surprinderea mea, n-a fost așa. Cei doi fundași centrali craioveni, în sprijinul cărora au venit și mijlocașii, și chiar vîrful de atac Cămătaru, au avut tot timpul intervenții foarte exacte și, în plus, foarte corecte. Consider că meciul de la Craiova va fi extrem de greu.

Otto Gloria : antrenorul reprezentativei Portugaliei : Am auzit în ultimul timp o sumedenie de lucruri bune despre fotbalul românesc, dar, sincer să fiu, nu mă așteptam ca Universitatea să scape de la Lisabona fără 2—3 goluri. Ea a acționat însă calm, inteligent și și-a meritat acest rezultat de egalitate. Echipa dv. e cu adevărat o formație de clasă europeană, putînd juca oricînd și oriunde, de la egal la egal, cu orice echipă.

Constantin Oțet : Sînt satisfăcut de modul în care a evoluat echipa, de faptul că toți jucătorii au dovedit o disciplină tactică exemplară. Jocul nostru în apărare a prezentat foarte puține fisuri, iar introducerea lui Ciupitu s-a dovedit o idee inspirată. Modul în care el a jucat ne-a făcut să regretăm că apare atît de rar în campionat, dar aceasta este situația, Universitatea are mulți jucători de valoare și una dintre problemele cele mai grele ale noastre, ale antrenorilor, este să-i stabilim pe primii 11. În pofida acestui 0—0, meciul retur trebuie pregătit cu multă seriozitate și în liniște, Benfica fiind o garnitură în stare oricînd să obțină calificarea în deplasare, fapt demonstrat ultima dată la Roma.

Costică Ștefănescu : Am fost mult mai emoționat stînd pe banca rezervelor decît aș fi fost în teren. Băieții însă au luptat minunat și înlocuitorul meu, Ciupitu, a fost la înălțime. Portughezii nu m-au impresionat în mod deosebit, dar ei alcătuiesc o echipă solidă, de tehnicitatea și abilitatea lor trebuind să ținem cont în perspectiva meciului din 20 aprilie.

Mircea Lucescu : Mi-a plăcut întreaga echipă, dar aș vrea să remarc serviciul lui Cămătaru, care a fost prezent pe tot terenul, „închizînd" toate posibilitățile de pătrundere pentru Chalana și Alves, cei mai periculoși jucători portughezi. Intrarea lui Beldeanu a dat și ea o mai mare siguranță, travaliul și clarviziunea acestuia limpezind jocul. Egalul de aici mă face să cred că echipa națională, alcătuită pe scheletul Craiovei, va aborda cu un moral ridicat confruntarea cu Italia.

NICOLAE CRISTACHE
OVIDIU IOANIȚOAIA

Mulțumim colaboratorilor noștri statornici în munca de realizare a revistei, linotiștilor, paginatorilor și celorlalți lucrători din tipografie care ne-au însoțit în lunga noapte albă care a dus la apariția acestor pagini de sport. Mulțumim, de asemenea serviciului 071, care a reușit să forțeze legătura cu mereu ocupata Lisabonă, tehnoredactorului Mircea Popp și Ginei Vârvici, admirabili membri ai colectivului nostru de redacție, care au rămas la postul lor mult peste programul unei zile, devenită noapte de muncă.

Să pregătim prin muncă marea victorie

E emoționant că oltenii, după cîte aflăm dintr-o știre de presă, și-au sărbătorit la Craiova printr-o noapte albă echipa. Nici noi n-am dormit. Dar e important acum ca nopțile să fie dormite cum se cuvine de toată lumea și zilele care urmează să fie zile de muncă pentru toată lumea. Pentru oamenii muncii și pentru fotbaliștii olteni, iar energia creatoare și dragostea față de echipă și devotamentul față de culorile sportului românesc să nu fie consumate și dezamorsate pînă în ziua meciului, ci să fie îndreptate spre a atinge apogeul în minutele meciului retur cu Benfica Lisabona. Acest meci nu trebuie să ne găsească nici obosiți, nici răgușiți, nici plictisiți, ci proaspeți, cîntînd frumos, încurajînd frenetic — încurajînd echipa, mai ales cînd are nevoie de încurajare nu cînd joacă ea singură bine — și toți care intră pe stadion să aibă sentimentul că le cer sportivilor să-și facă datoria cu autoritatea morală pe care le-o dă îndeplinirea firească și nobilă a propriei datorii de fiecare zi. Pînă-n clipa cînd va trebui să strigăm și să cîntăm „Hai Universitatea, Hai Craiova / Tu campioana unei mari iubiri" este firesc ca în jurul echipei să domnească o atmosferă de liniște rodnică, iar oamenii muncii din Dolj să pregătească prin fapte de muncă, prin victorii în producție marea faptă de muncă, marea victorie pe care o așteptăm de la Universitatea Craiova.

Revista noastră va vorbi de altfel în numărul viitor și despre faptele de muncă ale celor ce țin pe umerii lor fotbalul craiovean.

A. P.

Omul care joacă

Regenerări și... degenerări

Neplăcută dar să sperăm că instructivă ne poate fi lecția pe care „plavii" ne-au administrat-o miercurea trecută. Astfel de dușuri reci nu pot fi reconfortante decît dacă ai tăria să te admonestezi cu buretele minții, dătător de soluții numai atunci cînd analiza pe care ți-o impui este dreaptă și profundă. Scorul în sine, trebuie să recunoaștem, a fost un 6—1 de tenis ce elimină orice comentarii cu tentă de scuză, aducîndu-mi aminte de un campionat mai vechi în care Universitatea Craiova a lui Cernăianu, Oblemenco și Deselnicu, administra cifre asemănătoare Stelei și Rapidului pe „23 August". Acum, a fost vorba de cu totul altceva. Fotbalul iugoslav este confruntat și el în ultimul timp (sublinierea este făcută pentru a pregăti ideea pe care am s-o expun spre final) cu dificultăți greu de eschivat. Perioada Miljanici a fost plină de încercări, începuturile prevesteau rezultate roze, s-a muncit cu mult entuziasm și abnegație, dar eșecul din Spania asupra căruia mai planează destule enigme a dărîmat totul. Numai că, pentru ei, materia primă, jucătorul, nu a fost niciodată o problemă, putîndu-se spune că sînt țara cu cea mai mare „producție" de jucători adevărați din lume, raportați la suprafață și număr de locuitori. Forța lor unică de regenerare în acest domeniu are cîteva principii ce-i stau la bază și cred că acestea sînt foarte bune de urmat și realizat și la noi. Iugoslavii au zile cînd nu le poate rezista nici un adversar, fiind realmente demni urmași ai luptătorilor ilirici sau ai acelor de la Sutjeska. Noi „i-am prins" săptămîna trecută într-o astfel de zi... În afară de talentul și clasa lor recunoscută și particulară — prin care au ajuns să fie căutați din Australia spre Hong Kong și, trecînd peste Europa, pînă în Canada — au adus în cele două jocuri o mobilitate și o agresivitate de grup ce parcă nu au avut-o pînă acum. Așa se explică situațiile de gol la care ajungeau cu doi jucători liberi (!) în disputa olimpicilor ; sau blocajul conștient de la mijlocul terenului prin care ne opreau acțiunile și se puneau imediat în atac la Timișoara.

Despre „jocul nostru" doar două reflecții, deocamdată. „Răsfățul impus" lui Balaci și anunțarea ca aproape sigură a prezenței lui Artemio Franchi la jocul „țării sale" din 16 aprilie, sînt deja periculoase.

Se argumentează din ce în ce mai mult ideea că fotbalul mondial este într-o criză vizibilă, prin care și performanțele dar și nivelul de joc au scăzut în unele țări renumite pentru culmile pe care sălășluiau. Cîteva fapte pe care le voi expune sugerează neîndoielnic această tezi.

Acum cîteva luni, Jacques Ferrah, argumenta în editorialul său din France Football, că F.I.F.A., care pare foarte democratică prin mulții „subordonați", chipurile, ai lui Joao Havelange, acesta conduce doar cu... Franchi, irlandezul Cavan, Neuberger și, poate, de curînd, intrat în grații, mexicanul Canedo, aducînd în multe hotărîri a... veritabilă comorra. Poate că și astfel se explică „eliberarea" — nu la cerere — de curînd, a secretarului Helmut Käser și, după 22 de ani, a prietenului său, șeful presei, René Court... Apoi și lupta pe care Havelange a dus-o pentru a nu fi reînnoit mandatul lui Coutinho ca președinte al Confederației Braziliene de Fotbal, propunîndu-și omul, Hofmeister, are cel puțin unele nebuloase. Ca și acum, cînd a fost anunțată preferința pentru Mexic în organizarea viitorului Campionat mondial, „ignorîndu-se" capacitatea de excelenți „descurcăreți" cu care se prezentau Canada și S.U.A. — adevărat, cerînd mină liberă în afaceri... Dar să revenim mai spre noi. Nu-i ușor de numărat anii de cînd puternicele soccere engleze și vest-germane se prezintă cu o singură formație (Hamburger S. V., Aberdeen este scoțiană), în semifinalele cupelor europene. În Germania federală — despre care spuneam mai demult că este preocupată de reducerea numărului de echipe din Bundesliga la 16 — cîteva cluburi, strîmtorate, își trimit echipele doar cu cîteva ore înaintea partidelor oficiale spre locul disputelor dar... cu avionul președinților, evitînd costul cantonamentelor fie și de o zi.

Reprezentativa Albionului a jucat tradiționala confruntare cu galezii, pe Wembley, în fața a numai 24 000 de spectatori, cifră unică după 136 de meciuri ! Chiar dacă secretarul lui Football Association Ted Crocker a declarat că „toate meciurile noastre vor continua să se joace pe Wembley", această forță colosală a fotbalului în care principalele principii sînt : „Nimeni nu este mai puternic decît clubul" ; „nu putem trăi peste cît cîștigăm" ; „o mare echipă poate dispărea, nu și clubul dacă este puternic", are și ea mari probleme de joc, nu numai făcînd 0—0 cu Grecia, ci și pentru că și-a deschis porțile în fața „transplantului" de jucători străini ce-i colorează mai picant tradiționalismul jocului.

În Spania s-a recurs la controlul antidoping în cinci jocuri ale unei etape, prin tragere la sorți, și costă, tocmai pentru că agresiunile din teren ce înlocuiau neplăcut jocul-spectacol pot avea și o astfel de explicație.

În Franța, scandalul „caselor negre" a lui St. Etienne, cu demisionările sau licențierile în lanț ale lui Rocher, Herbin și Garonnaire, — ca să nu mai amintesc de exodul vechii gărzi și căderea neașteptată spre retrogradare a „verzilor" — precum și de „luptele" care au fost duse pentru a obține cei 40 000 000 de franci (mai puțin decît un submarin nuclear lansator de torpile, fără focos !, sau nici cît 15 tancuri AMX !), necesari reamenajării celor șapte stadioane care vor găzdui turneul final al Europenelor '84, pun și ele o amprentă pronunțată asupra grijilor ce apasă jocurile.

Italiei îi știm mai bine evenimentele, — o vom vedea și pe viu curînd — așa că mă opresc deocamdată aici, semnalînd că fotbalul traversează și el o perioadă de recesiune greu de neglijat. N-ar fi rău, nouă să ne prindă bine...

CORNEL DINU

Mircea Lucescu:

„Să nu judecăm meciul din 16 aprilie după acel 0-0 de la Florența"

Ceea ce urmează nu va fi un interviu clasic. Stînd de vorbă cu Mircea Lucescu, în prezența vicepreședintelui federației, Mircea Pascu, nu i-am pus niște întrebări dinainte pregătite, ci mai mult l-am ascultat, notînd însă vorbele sale, îndoielile sale, planurile sale. Nu va urma deci un interviu, cît va urma o destăinuire, întreruptă doar de „provocările" mele și ale lui Mircea Pascu, care a intrat în joc fără voia lui.

— Poate că înfrîngerea în fața iugoslaviei va prinde bine, prea ajunsesem să credem, după 0—0 la Florența, după calificările Craiovei, că l-am apucat pe dumnezeul fotbalului de picior.

Lucescu : poate că ai dreptate, dar mai zic o dată, nu rezultatul m-a mîhnit, cît dispoziția unora dintre jucători. Însă eu, deși sînt antrenorul lor, n-am dreptul să-i acuz înainte de a-i asculta. Numai că jucătorii, îi știți, vorbesc greu, n-au fost obișnuiți să-și deschidă sufletul în fața antrenorilor. Dar am simțit că au probleme. Bölöni, de pildă, e preocupat de situația echipei sale de club, aflată nu departe de retrogradare. Ungureanu, dacă am înțeles bine, nu prea s-a antrenat în ultimul timp. Cu Iugoslavia, el a vrut mult, dar s-a dus prea în față. Asta l-a costat și, ca să zic așa, ne-a costat. Mai gravă mi s-a părut căderea lui Iorgulescu, căreia nu i-am găsit nici o motivație. Fundașii centrali, chiar și Ștefănescu, care a jucat bine, au pasat prea lent și așa s-a ajuns în situația ca 2 atacanți iugoslavi să poată fixa 4 apărători de-ai noștri. Balaci, deși cu momente sclipitoare, a plătit un nou tribut nervozității.

— Balaci e, fără îndoială, un mare jucător și toți îl iubim pentru talentul său, dar mi se pare că ar trebui să-i cerem, să-i ceri, mai mult. El n-ar trebui să uite că Universitatea a ajuns în semifinale cam fără aportul lui, n-a jucat nici la Bordeaux, nici la Kaiserslautern, nu va juca nici la Lisabona.

Lucescu : e adevărat, dar Balaci nu-i un caz. Am deplină încredere în el. E sigur însă, de acord, că el ar fi capabil de mai mult. Poate că, privind meciul de la Timișoara, am greșit și eu. Nu le-am cerut nimic special, ba încă, temîndu-mă de accidentări, le-am recomandat să nu se angajeze prea tare. Nimeni n-a avut sarcini deosebite, pe Bölöni, de exemplu, l-am oprit să meargă la cornere. Lumea zice, am auzit și asta, că am urmărit să-l derutăm pe Bearzot. Sincer, nu m-am gîndit la așa ceva, dar am privit partida cu Iugoslavia doar ca pe o etapă înaintea Italiei. N-am vizat rezultatul ei, dar nici nu m-am așteptat la o înfrîngere.

Pascu : tot răul poate fi spre bine.

Lucescu : poate, cine știe ? Dar nu mi se pare normal să intri într-o partidă internațională și să nu dai totul. Băieții mei, fără să-i apăr, s-au angajat, au vrut, dar olimpicii ?

— Cum de-au reușit iugoslavii să revină atît de repede după eșecul de la mondiale ?

Pascu : fotbalul lor e mult mai bine organizat decît al nostru. Am fost, cu Corvinul, la Sarajevo și am rămas impresionat.

Lucescu : sigur, așa e. Cu ocazia Seminarului U.E.F.A., găzduit de Hajduk Split, am aflat mai multe despre fotbalul iugoslav. Cluburile lor sînt adevărate întreprinderi de sport. În plus, jucătorii care evoluează în străinătate exercită o influență asupra celor de-acasă. Sînt multe de spus.

— Ai să le reproșezi ceva craiovenilor ? Circulă zvonul că, preocupați de Benfica, ei nu mai dau totul la națională, e așa ?

Lucescu : absența lui Cămătaru a contat enorm. El ar fi ținut pe loc măcar 2 apărători și, în plus, ar fi putut sparge. Îmi pare rău, dar lucrurile stau chiar așa: lipsa lui Cămătaru ne-a lămurit de importanța prezenței lui. Cu el alături, Balaci ar fi jucat, sînt sigur, mai direct, refuzînd rezolvările individuale. Răul, cel mai mare, e însă altul. Echipa națională ar avea nevoie de mai mult. Ea umblă, cum nu se mai întîmplă nicăieri în lume, din hotel în hotel. Am stat, înaintea Iugoslaviei, la „Național" și am mîncat la I.E.A B.S. Pentru Italia vom apela, probabil, la Steaua să ne primească la „Ghencea". Va fi însă o altă soluție de moment. În plus, lumea e, toată ziua, bună ziua, pe tine, vrea să-l vadă pe Lung și să obțină un autograf de la Klein. Mă gîndesc ca, pentru partida de la 16 aprilie, să ridic în jurul naționalei un zid. În cîteva zile trebuie făcute foarte multe : refacere, fizică și psihică, pregătire, concentrare și, firește, readaptare la ideea de joc. Bună, rea, ideea de joc există, dar ea trebuie respectată. Problema e și una de loc, dar și de timp. În 3-4 zile nu poți aduce o echipă, fie ea și reprezentativă, la un nivel care să fie mult superior celula al campionatului.

— Ne întoarcem la o idee mai veche susținută de „Flacăra" : un Centru național de pregătire, tip Covercianо. Acum însă, 16 aprilie fiind aproape, nu mai este timp.

Pascu : meciuri sînt și vor fi mereu, dar trebuie să găsim, odată și odată, și timp. Noi vrem ca vîrful piramidei să fie solid. E bine, dar nu vom ajunge niciodată acolo dacă baza piramidei nu e temeinic așezată.

— Să nu ne îndepărtăm, să rămînem la Italia. Ce program ați stabilit ?

Lucescu : joi seara, după întîlnirea de la Lisabona, jucătorii se vor reuni la „23 August", pentru refacere și control medical.

— O clipă : altădată naționala își avea „cartierul general" la Snagov.

Lucescu : e prea departe, am stat destul pe drumuri. În plus, baza de acolo e tot timpul plină. Prea multe tentații.

— Pareă la Poiana Brașov nu-s ! Și totuși ați tot fost acolo și, din cîte înțeleg, mergeți iar.

Lucescu : da, vom urca 3 zile în Poiană, dar vom căuta să ne izolăm cît mai tare. Meciul cu Italia trebuie pregătit în multă liniște. Iar băieții au nevoie de cîteva zile de altitudine. Vom reveni în Capitală și vom aștepta ora de începere a partidei cu squadra azzurra în „Ghencea".

— Bearzot, care a urmărit întîlnirea cu Iugoslavia, ce-a zis ?

Lucescu : nu știu ce-a zis, n-am apucat să vorbesc cu el. Dar cred că știu ce gîndește : va veni la victorie, ultima sa șansă. De ce ultima ? Pentru că, pierzînd, Italia nu mai are de unde aduna puncte ca să termine pe primul loc. De aceea Bearzot va arunca la București totul în luptă.

Pascu : într-un fel a și aruncat.

— Bănuiesc la ce vă referiți. Arbitrii au fost desemnați mai tîrziu ca oricînd, însuși Artemio Franchi și-a anunțat prezența la București etc., etc.

Lucescu : să n-o luăm nici așa ! Dacă președintele U.E.F.A. e italian, e, n-o să-i reproșăm asta lui Bearzot !

— Corect. Problema e însă alta : toată lumea visează victoria care ar fi, nu-i așa, ideală. Aceeași lume însă uită, ea judecînd numai prin prisma egalului de la Florența, că n-am cîștigat pînă acum nici un meci în fața italienilor și că, argument demn de luat în seamă, Italia rămîne campioana lumii. Și eu, ca să zic așa, aș fi fericit cu o victorie, pe care o doresc din tot sufletul, dar m-aș mulțumi și cu un meci egal. Greșesc ?

Pascu : gîndul nostru e unul singur, victoria, dar un rezultat de egalitate ne-ar menține în cursă, cu șanse chiar mai mari decît ale italienilor.

Lucescu : va fi foarte greu, căci oaspeții noștri din 16 aprilie își vor vinde foarte scump pielea. Nici un meci nu seamănă cu altul, așa că n-are rost să cîntărim partida care vine după cea care a trecut. Și eu am, ca obiectiv principal, cîștigarea partidei, în această direcție voi acționa, în această direcție voi pregăti echipa, dar m-aș mulțumi, în ultimă instanță, și cu un meci nul. Sper însă că băieții se vor mobiliza și că publicul va fi, timp de 90 de minute, alături de tricolori, încurajîndu-i, sprijinindu-i în toate momentele jocului. Adică și la bine, și la greu. Foarte mult vor depinde, în plan psihic, de rezultatul de la Lisabona. Dacă Universitatea va ieși cu fața sus, Cămătaru și ceilalți vor aborda altfel întîlnirea cu Italia.

— Să sperăm că așa va fi. În numele iubitorilor fotbalului românesc, mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA

După 1—4 cu „olimpicii" iugoslavi

Fotbalul românesc are posibilități superioare celor demonstrate la Belgrad !

La Timișoara autocarele au stat o clipă unul lîngă celălalt, apoi s-au petrecut împreună pînă la aeroport. A fost o jonețiune amară, între două loturi învinse, care duceau povara unui 1—6 în dubla partidă cu jucătorii iugoslavi. Circumstanțe atenuante nu poate avea decît echipa lui Lucescu, care a privit mult prea „amical", prea detașată meciul cu prima selecționată iugoslavă. La Belgrad, cu totul altfel au stat lucrurile. Să ne amintim de acest meci, să tragem linie nu numai după bucurii (sperăm, desigur, că ele vor urma în această primăvară), ci și după necazuri, în dorința de a schimba totul spre bine.

Arbitrii. S-au numit Augusto Marques Pires, cel de la centru, care urma să conducă ecusonul F.I.F.A. după meciul amintit, apoi Amandio Silva și Raul Nazaré, la linie, ultimul conducînd la centru partida Porto — Benfica, derby al campionatului portughez. Toți trei sînt din Barreiro, 30 km de Lisabona, și, lucru de excepție, au făcut parte din aceeași echipă, Barreirense, pe vremuri în prima divizie. Au fost coechipieri cu celebrul Augusto (extrema Benficăi și a echipei naționale), Pires scoate o fotografie veche din portofel și ne-o arată cu mîndrie, acum sînt arbitri și alcătuiesc cea mai bună brigadă a fotbalului portughez. Antonio Garrido, cunoștința noastră (neplăcută) din meciul Universității la Bordeaux, este la sfîrșitul carierei, Pires și Nazaré sînt cei care-l urmează, locul 1 și 2 în „clasamentul" arbitrilor din Portugalia pe anul trecut. Primim un cadou — o cutie de chibrituri avînd pe cele două fețe ale sale... fotografia lui Marques Pires. Portughezul va conduce dealtfel excelent partida, aici nu putem avea nici o scuză. Ne mai spune că evoluția Universității este așteptată cu mult interes în Portugalia, deși succesul asupra lui A. S. Roma a cam înfierbîntat multe capete, craiovenii fiind priviți ca un obstacol infinit mai ușor decît echipa italiană, lucru care i-ar putea avantaja.

Adversarii. Selecționerul iugoslav Ivan Toplak părea foarte liniștit înaintea partidei. Echipa sa, în care fuseseră incluși de curînd Janjanin, Halilovici și Milnarici de la lotul A, avea o forță de joc pe care Toplak i-o cunoștea bine. După meci, a primit felicitările cu modestie, sorbind dintr-un pahar cu citronadă, în barul de la vestiare. Ne-a mărturisit : „Mă așteptam la o replică mai puternică a echipei dumneavoastră. Noi puteam marca încă din prima repriză alte două-trei goluri, apoi am avut o cădere curioasă după pauză. Atunci s-ar fi putut întîmpla orice, ați avut ocazii pe care le-ați ratat. Am fost nevoit să schimb doi jucători la mijlocul terenului și lucrurile s-au îndreptat. Sîntem abia la începutul jocurilor de calificare în grupa noastră, este mult prea devreme să mă pronunț asupra cîștigătorului". Jucătorii iugoslavi, în frunte cu portarul Vlak, liberoul Elsner, frații Cvetkovici, Janjanin și uimitorul Halilovici (debutant, venind de la Dinamo Vinkovți) au avut o evoluție aplaudată, arătînd multe dintre caracteristicile jocului modern, în mișcare, cu intercalări în atac ale apărătorilor, cu multe schimbări de direcție și șuturi fără preluare, „arme" care au făcut apărarea noastră șah-mat în mai multe rînduri. Terenul pe care a fost disputată partida, destul de bun, și asistența, circa 4 000 de spectatori într-un stadion ce poate cuprinde 50 000 — sînt alte elemente care ar fi putut ușura o evoluție bună a selecționatei noastre olimpice, dar dincolo de condiții, oricît de bune, trebuia să existe și substanță.

Meciul. După circa 20 de minute de joc echilibrat, iugoslavii s-au detașat ușor, marcînd și ratînd din situații excelente. Joc într-un singur sens, aproape fără opoziție din partea unei echipe românești ce se arăta foarte debusolată, mizînd totul pe o apărare „beton", deloc pusă la punct. Greșeli în lanț ale lui Cazan, Pană, Stredie, C. Solomon, M. Marian și în cele din urmă chiar Speriatu, care va primi 3 goluri destul de ușoare. După pauză, la 0—2, forcing al mijlocașilor români spre poarta adversă, Bărbulescu, Irimescu, Donose zbătîndu-se pentru toată echipa. Bară a lui Bărbulescu ; un-doi între Donose și Irimescu, ultimul trage în portar ; în fine, gol al lui Irimescu ; urmează ratarea lui Radu și, pe contraatac, sancționarea severă prin golul lui Jivkovici. Finalul aparține din nou gazdelor, Halilovici înscriind un (superb) al patrulea gol.

Echipa noastră. O echipă trebuie să fie, dincolo de suma valorilor care o compun, o stare de spirit. Numai astfel cei 11 de pe teren vor ști împreună ce au de făcut și ce trebuie să facă în funcție de diferitele evenimente ale jocului. Altfel, totul e derută și nesiguranță. La Belgrad, revenirea (parțială) de după pauză a fost determinată de rușinea înfrîngerii la scor care se contura după primele 45 de minute. Pînă în acel moment nu am văzut nici o intenție de joc colectiv, nici o grupare în afara celei defensive, doar mingi aruncate la întîmplare spre cele două vîrfuri, o armă extrem de simplistă, ușor de contracarat. Antrenorul Gh. Staicu, așa cum ne-a mărturisit, ar fi fost foarte mulțumit cu o înfrîngere la un scor minim, neîndrăznind să spere mai mult. Acum, după 1—4 în prima partidă oficială a preliminariilor J.O., totul trebuie luat de la capăt. Echipa noastră olimpică a fost formată refuzîndu-i-se intenția de selecționată de perspectivă, cu scopul precis al calificării ca obiectiv de performanță. Poate fi pusă însă sub semnul îndoielii capacitatea fotbalului românesc de a alcătui, la ora actuală, două echipe reprezentative apropiate la fel de puternice, care să fie angajate în competiții paralele. În fapt, numai un fotbal foarte puternic (cum este cel iugoslav, spre exemplu) are o asemenea capacitate, reușind să mențină și seria rezultatelor bune și foarte bune un timp îndelungat. Cealaltă variantă prezintă doar rezultate întîmplătoare, de conjunctură și le pierde repede. Sigur, fotbalul nostru se străduie acum să iasă din această perspectivă, dar drumul e încă lung și plin de obstacole.

Cesare Maldini. Este secundul lui Enzo Bearzot și totodată antrenor principal al selecționatei olimpice italiene. A fost la Belgrad, unde ne-am întreținut timp de o oră. I-a plăcut foarte mult echipa iugoslavă, pe care o găsește tehnică, tînără și rapidă. La 8 iunie echipa sa intră în competiție, jucînd tot cu Iugoslavia, în deplasare. N-a apucat însă să facă pînă acum decît un singur antrenament cu jucătorii din selecționata olimpică, întîlnind o echipă din a treia divizie. În ziua de 26 aprilie „olimpicii" italieni vor juca cu o selecționată a cluburilor irlandeze. Are la dispoziție un lot de jucători bunicei, din care nu lipsesc de acum consacrații Galli (portarul Fiorentinei), Vierchowod (Roma), Masaro (Fiorentina), Baresi (Milan), care au făcut parte din lotul lărgit pentru Mundial, dar n-au jucat nici o partidă oficială, apoi golgeterul diviziei secunde, Jordano (Lazio), ca și alți jucători buni, precum Jorio, Nella și Tancredi (toți de la A.S. Roma), Marcheti (Cagliari), Fanna (Verona, trecut de la Juventus) și alții, 20 sau 21 cu toții, jucători în general tineri, între 22 și 24 de ani. O echipă de perspectivă..., pregătită pentru viitoarea ediție a preliminariilor C. M. ! Maldini vrea să afle de la noi cît mai multe lucruri despre meciul de la 16 aprilie : cine joacă în locul lui Țicleanu ? ; stadionul va fi „23 August" ? ; care este atenția acordată meciului în România ? ; etc., etc. Evident, nu știm cine-l va înlocui pe Țicleanu (probabil nici Lucescu nu știe încă !)... Apoi îl liniștim spunîndu-i că în ultima vreme lumea fotbalului românesc a fost foarte ocupată cu... performanțele Universității Craiova în Cupa U.E.F.A. și că, astfel, meciul de la 16 aprilie a trecut puțin pe planul al doilea. Dar în Italia ? „În Italia, spune Maldini, toată lumea se interesează de meciul de la București ! Va fi fără îndoială un meci-cheie. Am făcut tot felul de socoteli pînă acum, inclusiv „victoria" planificată în Cipru. Apoi acolo s-a dus Cehoslovacia, sigură că nu va repeta greșelile noastre, și tot 1—1 s-a terminat meciul. România, e adevărat, n-a jucat încă în Cipru, așta poate fi un avantaj! Acum, dincolo de socoteli, ne interesează meciul în sine. Trebuie să cîștigăm la București, deși nu aș fi nemulțumit nici cu un meci nul !". Și apoi, aici nu putem fi decît de acord : „Orice partidă are o altă istorie !", adică la București, în 16 aprilie, va conta mult mai puțin și ce-au făcut italienii cu Cipru, și ce-am reușit noi la Florența, totul se va juca doar pe cartea zilei de 16 aprilie, pe forma echipelor și inspirația jucătorilor ce le vor compune. Cine se va califica la „olimpici" ? „Nu știu, răspunde Maldini. Iugoslavia are o formație puternică, deși tare mă mir de unde a mai scos atîția jucători noi, remaniînd echipa A după Mundial în proporție de 90 la sută și creînd o nouă echipă de valoare, pentru preliminariile olimpice. Italia, cred eu, are o formație bună, de la care atît eu cît și prietenul meu Bearzot sperăm mult ; România poate reveni, cred că are potențial, iar despre Olanda nu se știe deocamdată nimic ! Lupta, cu alte cuvinte, rămîne foarte deschisă".

Aflat la primul meci ca antrenor național, **Gheorghe Staicu** a debutat cu stîngul fîn cîuda declarațiilor sale în ziarul „Politika", în care a susținut că Belgradul i-a purtat întotdeauna noroc, pe cînd juca la C.C.A. !), echipa olimpică a țării noastre evoluînd foarte slab. Colegii de breaslă, care au analizat pe larg comportarea selecționatei conduse de Gh. Staicu, au amintit deja despre bîjbîielile în selecție, turneele ineficiente susținute în iarnă, debusolările tactice prin care a trecut echipa pînă în preajma meciului de la Belgrad, opțiunile neinspirate privind alegerea cîtorva jucători. Nu vom insista la rîndul nostru în această direcție, acum mult mai importantă ni se pare perspectiva meciurilor care urmează. La 27 aprilie, pe teren propriu, vom întîlni selecționata olimpică a Olandei, într-un meci de care avem neapărată nevoie de victorie, tocmai pentru a se putea pregăti în liniște meciurile sezonului de toamnă. Să-i acordăm în continuare credit antrenorului Staicu, care nu poate fi judecat doar după un singur meci, dar să luăm toate măsurile necesare pentru o reprezentare mai bună a fotbalului românesc. Sîntem totuși convinși că fotbalul nostru are posibilități superioare celor demonstrate la Belgrad. Totul e ca ele să fie cu adevărat puse în valoare.

DUMITRU GRAUR

BENFICA LISABONA - UNIVERSITATEA CRAIOVA 0-0

MULȚUMIM, CRAIOVA, ORAȘ EUROPEAN!

Lisabona sună ocupat

De la orele 2 la orele 3 în noaptea de 6—7 aprilie 1983

(Urmare din pag. 1)

ma, și cu condeiul, și cu speranța că olteni vor fi niște ardeleni adevărați, vor cîntări bine, vor juca exact, vor ști să-și domine impulsurile, vor acționa pragmatic, pentru a cîștiga dreptul să joace, pentru prima oară de la întemeierea fotbalului românesc, o finală europeană în numele nostru, al tuturor.

Ce știe lumea însă, despre cîte eforturi, cîte umilințe, cîte hîlzeli, cîte ghionturi, cîte improșcături, cîte manevre de intimidare, cîte tentații respinse și cîte lacrimi strivite între gene îi costă pe un om dragostea față de clubul și față de amintirile care nu pot muri ale copilăriei sale ? Craiova, my love !

Mi-amintesc că eram elev în-a X-a la „Frații Buzești", cînd Craiova juca importanta sa partidă de întrare în divizia B, la Rm. Vîlcea. Oho ! Ce timpuri ! Mi-amintesc, mai tîrziu, cum a scăpat ca prin urechile acului Universitatea Craiova spre divizia A, din lupta grea pentru promovare, a unei divizii B foarte puternice în care, dacă nu mă înșel, a reușit să depășească Timișoara. .Mi-amintesc primul meci în divizia A al echipei Știința Craiova, cu Steaua București, pe stadionul C.F.R. — așa-i zicea atunci, stadionul C.F.R — cînd oltenii au mîncat bătaie cu 1—0, cînd ...ra în-o formă mare Sorin Avram și cînd înaintașul Craiovei, Lovin, l-a rănit pe Suciu, portarul echipei Steaua. Mi-amintesc de damblagiii de lîngă Minerva care se stringeau seara să aștepte rezultatele Pronosport, care se afișau în vitrină tîrziu, că nu se făceau transmisii radio alternative, ca acum, și cum comentau și se întrebau cine-o fi primit atîtea goluri, care portar. Și mi-amintesc cum se întorcea o tribună întreagă și-mi dădea cu sîc pe stadionul din Constanța, cînd Craiova a mai încasat 4 goluri de la Farul și unul dintre go'uri l-a înscris, pe o ploaie nebună, de la centrul terenului, unul Constantinescu, peste un amărît de portar care părea un grădinar căruia i se confiscaseră zarzavaturile și el nu înțelegea de ce. Mi-amintesc și momentele în care Universitatea Craiova începea să urce și nu pot să desfac din mintea mea, din judecata mea de om social, saltul uriaș al Craiovei dintre clubu'ile de toată mîna ale diviziei C, unde nu se știa bine dacă era mai bună Știința sau era mai bună Locomotiva Craiova, nu pot să desprind senzațională performanță, a Universității Craiova de azi, de factorii concreți care au determinat-o și, în primul rînd, de dezvoltarea economico-socială a județului Dolj și a Craiovei. Este cert un lucru : oricîte bune intenții ar fi avut oltenii, oricît de iuți la minte ar fi fost, oricît de dulce-patriarhal s-ar fi înfățișat orașul lor, fără o industrie puternică, fără o agricultură care tinde spre echilibru și fără știință, învățămînt și cultură, valorile din județ ar fi fugit spre alte centre care le-ar fi magnetizat interesul. Și nu pot să uit cum un tînăr revoluționar român, într-o campanie electorală, făgăduia cu fermitate și modestie, cu onestitate și curaj, că nu va trece mult și Craiova va fi o cîtadelă a științei, a învățămîntului și culturii, precum și a industriei de vîrf. Și nu pot să nu scriu aici că, ajuns în fruntea partidului și a țării, tînărul revoluționar român, pe numele său Nicolae Ceaușescu, se ținea de cuvînt, în fața foștilor săi alegători și în fața istoriei, și oferea Doljului și Craiovei posibilitatea deplinei stabilități a valorilor din zonă, creînd aci o Universitate, o industrie mai puternică poate decît tot ce s-a creat, pe unitate de timp, în oricare loc din România, perspective pentru știință și șansă pentru cultură. **Pe acest fond s-a dezvoltat sportul din Dolj și pe acest fond, numai în condițiile istorice date, numai cu concursul factorilor concreți a putut apărea marea echipă de fotbal Universitatea Craiova.** Sigur că nu-i obligatoriu ca un centru economic puternic, cu universitate de elită, cu o revistă cum e „Ramuri" și cu o editură cam molcuță și prizărită, cam provincială, să aibă o echipă de fotbal puternică. Nu e obligatoriu deloc. Dacă ar fi fost așa, dacă simplul fapt că ai o universitate valoroasă ajungea, în finala europenelor se întreceau anual reprezentativele universității din Oxford și universității din Cluj, ca să zic așa. Nu e obligatoriu ca, la condiții social-economice deosebite, fotbalul să fie de mare performanță. Dar **este imposibil de conceput o echipă de fotbal puternică fără o bază de masă reală.** Nu economia doljeană și universitatea craioveană singure au determinat valoarea echipei de fotbal Universitatea, dar ele au fost o condiție fără de care nu s-ar fi putut realiza niciuna din performanțele acestei mari echipe. Se cuvine, deci, să nu uităm că în condițiile noastre gîndul de profundă recunoștință al tuturor celor ce iubesc și aplaudă Universitatea Craiova trebuie să se îndrepte către ctitorul noii dezvoltări a Olteniei. Că, altfel, vorba lui taică-meu „**noi am avut, mă, echipe, dar nu funcționau decît cînd se întorceau elevii în vacanțe, p'in sate, pe un'se nemerea. A fost Craiovan, a fost Rovine, a fost o echipă bună la Craiova în timpul refugiului ardelean, dar n-am avut, de ce să te mint, n-am avut...**"

N-am avut... Întoarcerea echipei Universitatea Craiova acasă nu trebuie să ne găsească, după părerea mea, cu brațele pline doar de aplauze și de flori, ci și cu niște soluții practice pentru realizarea, în cele 12—13 zile cîte au mai rămas, pînă la meciul retur, a celor mai bune condiții pentru ca și jucătorii și spectatorii Universității să se bucure realmente de un mare triumf. Cred că se impune de urgență mărirea, prin soluții ingenioase și rapide, a capacității stadionului din Craiova. Ingineri deștepți și arhitecți inspirați așteaptă o inițiativă a organelor de decizie pentru ca, în aceste clipe, cu care nu se știe dacă ne vom mai întîlni vreodată, stadionul craiovean să capete înfățișarea unei mari arene mondiale. Ce nu putem face noi, dacă vrem și dacă se conturează cadrul organizatoric necesar ? O dovadă ultimă o constituie chiar rezultatul fantastic cu care se întoarce Universitatea Craiova acasă, 0—0 cu Benfica Lisabona. Cred că un entuziasm fără margini ar cuprinde pe toți oamenii muncii din Dolj (și din toate județele țării) dacă ar fi chemați la muncă, într-adevăr patriotică și obștească, ca să mute un munte din loc, ca să așeze stadionul cu porțile invers decît sînt așezate, darmite să bată pilonii pentru suprainălțarea tribunelor și pentru crearea unei atît de necesare instalații de nocturnă. Oltenia merită acestea toate. Realizarea obiectivelor respective ar fi în folosul marii revanșe care ne așteaptă și ar fi o înfăptuire a tuturor. Nu există întreprindere care să nu aibă rezerve prin care să poată sprijini Universitatea Craiova acum, pentru ca, în loc de 50 000 de spectatori, 75 000 de spectatori să vadă meciul pe viu, pentru ca o instalație de nocturnă de mare frumusețe și economicitate să înnobileze pentru totdeauna Stadionul Central din Craiova. Sînt unii care- ar putea zice că de ce oltenii — da și alții — nu ? Jenantă alternativă ! Știți de ce oltenii **da** ? Pentru că oltenii **da** ! **EI** au făcut ceea ce au făcut ! Și-apoi, după ce s-ar încheia toate socotelile, n-ar pleca nimeni acasă cu instalația de nocturnă, să și-o pună lampadar, în odaie.

...Nu-mi revin, pur și simplu, din impresia, pe care o am, că visez. Toți scepticii susțineau că ne întoarcem cu 4—5 goluri ușor în traistă. Nici eu nu vreau să fac pe viteazul și să spun că nu mă încerca îndoiala. Dar trebuie să scriu aici că sînt fericitul cîștigător al unor importante pronosticuri. Am zi că ori bate Craiova cu 2—1, ori facem meci nul. N-am scos niciodată pe gura mea cuvintele : ne întoarcem înfrînți.

Tot răul a fost spre bine. Organismul colectiv al echipei a simțit rana provocată de nedreapta absență din teren a lui Ștefănescu și Balaci și s-a regrupat, s-a retranșat și a devenit mai puternic. Nenorocirea îi solidarizează pe cei puternici, nu-i dispersează. Faptul că lipseau din teren cei mai buni doi jucători români ai momentului nu i-a aruncat în negura deznădejdii pe olteni, ci, dimpotrivă, ei au jucat direct pe nervii, pe care trebuie să joace în continuare, direct pe circumvoluțiunile orgolioșilor de la Clubul Benfica Lisabona, care ne-au interzis accesul vizual la un meci care era și al nostru, nu numai al lor. Propun, de aceea, clubului craiovean să le ceară și pielea de pe ei eventualilor solicitanți portughezi ai transmiterii prin televiziune a meciului Universitatea Craiova — Benfica Lisabona de la Craiova. Disprețul cu care unii reprezentanți ai clubului lusitan au privit meciul retur, declarînd că nici n-au nevoie să vadă meciul de la Craiova, din moment ce îi vor bate măr pe olteni la Lisabona, trebuie plătit scump. 500 000 de dolari mi s-ar părea o sumă derizorie și n-aș ierta niciodată clubului craiovean gafa de a permite transmiterea în Portugalia a meciului Universitatea Craiova — Benfica Lisabona pentru numai o jumătate de milion de dolari. De această dată leul poate refuza să fie convertibil în dolar. Este una dintre dovezile că valoarea e valută forte iar nu unul dintre numele ei momentane, dolarul sau leul.

Mulțumim, Craiova, oraș european ! E bine să se știe încă o dată că județul Dolj face parte din Europa. Și e bine să pregătim un retur de basm. E bine să dovedim că, în extremitatea latină a Europei, se știe cel puțin tot atît de mult fotbal ca și pe terenul de pe care n-am primit îngăduința unor speculanți de profesie să vedem nici o imagine a realului eroism cu care s-a bătut Universitatea Craiova pentru a nu veni acasă înfrîntă.

Noi să știm să ne bucurăm de acest mare moment de triumf al Craiovei, al fotbalului românesc în genere. Să ne bucurăm deci pînă la limita pregătirii celeilalte bucurii. Sînt niște vinuri senzaționale în Oltenia : Simburești, Segarcea, Golul Drincii, Corcova, Drăgășani, Galicea. Spălați Cupa U.E.F.A., Stergeți-o cu o bucată de în curat. Nu este exclus ca din ea să guste, în fine, și românii vinurile lor preferate.

...Și, deodată, în timp ce îmi vine pe limbă gust de vin bun, eventual și de zaibăr, culeș pe vremea brumei, amabila telefonistă, care ne face legătura întîi cu Madridul și prin Madrid cu Lisabona, ne anunță că

Avem legătura cu Lisabona

Trimișii noștri speciali, Nicolae Cristache și Ovidiu Ioanițoaia, transmit prin telefon la orele 3 noaptea ora României :

Adrian Păunescu : Cum a fost, Ovidiu ?

Ovidiu Ioanițoaia : Nemaipomenit ! Nu ne revenim ! Era să murim acolo !

A. P. Care au fost cei mai buni ?

O. I. Toți. În primul rînd Cămătaru și Ciupitu.

A. P. Bine, perfect. Hai, dictează repede, că ne costă mult. Noapte bună !

Apărînd cu cinste, demnitate și competență culorile fotbalului românesc, luptînd excepțional de dăruit și inspirat, Universitatea Craiova a ajuns la un gol de o mare finală europeană!

Jucînd ca o mare echipă, în nici un fel complexată de numele adversarilor și de faima unei formații care are în palmares două Cupe ale campionilor europeni, Universitatea Craiova a izbutit un foarte prețios și meritat 0—0 la Lisabona, prin acest egal campioana unei mari iubiri ajungînd la un singur gol, cel pe care-l sperăm marcat la Craiova, de finala Cupei U.E.F.A. și înregistrînd astfel, fără dubii, cea mai mare performanță din istoria fotbalului românesc. Deși a atacat partida cu Benfica în condiții dificile, fiind lipsită de doi dintre componenții ei de bază, Balaci și Ștefănescu, deși a avut de înfruntat una dintre marile „firme" ale Europei, deși a trebuit să suporte presiunea psihică a unui stadion arhiplin care nu s-a sfiit nici s-o fluiere la început, nici s-o aplaude la sfîrșit, Universitatea Craiova a lăsat o impresie deosebită, făcînd un pas important spre marea finală. Jucătorii olteni au abordat întîlnirea cu mult curaj și au luptat exemplar pe tot parcursul ei, silindu-i la sfîrșitul celor 90 de minute de joc pe antrenorul Benfică, suedezul Eriksson, să-i remarce pe toți cei 13 fotbaliști români. De la Lung și pînă la Irimescu, socotind după numerele purtate pe tricouri, băieții noștri s-au bătut fără menajamente pentru fiecare minge și pentru fiecare metru de teren, apărîndu-se calm și exact, lansînd contraatacuri tăioase spre poarta lui Bento. La unul dintre acestea, în minutul 25, Crișan a izbutit să-l dribleze pînă și pe portarul Bento, dar atît el cît și Țicleanu, căruia a încercat să-i paseze, au ezitat la finalizare, irosind cea mai mare ocazie a partidei. Dacă meciul de aici a avut un erou, acesta a fost fundașul central Ciupitu. Trebuie să vă spunem că înaintea partidei au existat mai multe variante de a-l înlocui pe Ștefănescu (suspendat), dar pînă la urmă conducerea tehnică a

Grigore Ciupitu

Universității, antrenorii Oțet și Ivan, precum și, alături de ei, antrenorii lotului reprezentativ, Lucescu și Rădulescu, au optat pentru trimiterea în teren a unui fundaș central de meserie, trecînd cu vederea faptul că acesta n-a prea fost utilizat în ultima vreme și că, în plus, a împlinit și 35 de ani. Opțiunea s-a dovedit fericită : Ciupitu a jucat aproape fără greșeală și, încă mai mult, a știut să treacă peste consecințele unei accidentări, rămînînd în teren pînă în ultimul minut, arătîndu-se, alături de coechipierii din linia de fund, drept un apărător excelent. Dacă meciul a avut un erou, atunci el a avut și o „cheie". Aceasta s-a numit Cămătaru, fotbalist care a alergat aici, la Lisabona, cît pentru o întreagă carieră, făcînd ravagii în

(Continuare în pag. 22)

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (**Ilie Purcaru,** Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (**N. Grigore Mărășanu,** Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (**Răzvan Bărbulescu,** Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57 Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 21 30 , Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — **Ovidiu Ioanițoaia** — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Sorin Postolache, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, George Cușnarencu, Mircea Popp — 25 69, 20 72 — Vasile Mânecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — **Nicolae Cristache** — 21 43, redactor șef adjunct — **Nicolae Arsenie** — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII (1453)
15 VINERI
15 APRILIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Dialog despre frumos, chibzuință, creativitate

Comentariul în pag. 3

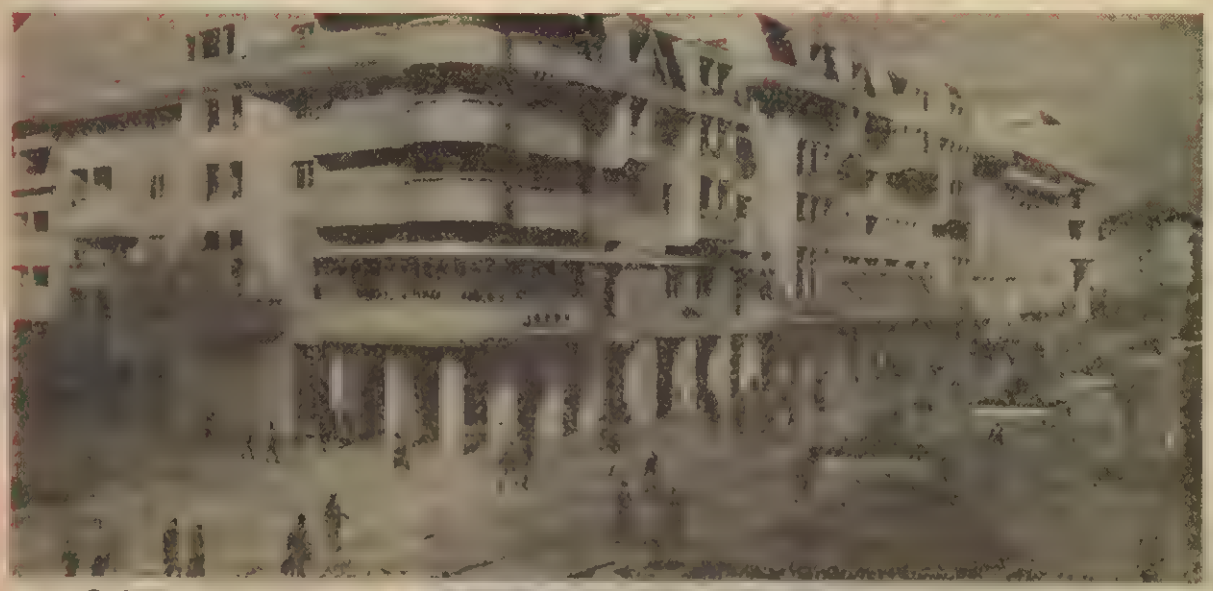

Craiova : oraș vechi, oraș tînăr

(în paginile 4 și 5 cîteva momente din activitatea cetății)

Acesta e finapul

După ce revista „Flacăra" ne-a familiarizat cu valoarea terapeutică a **cătinei**, propunem spre cunoștință un alt arbust, mai puțin răspîndit decît cătina, dar cel puțin tot atît de prețios pentru sănătatea omului, **finapul**, pe numele științific **Ziziphus jujuba**. Este un arbust spinos, cu frunze simple, fructe sferice sau alungite (la formele cultivate) de mărimea unei măsline, care provine din Asia temperată. La început a fost cultivat pentru fructele sale comestibile, naturalizîndu-se în unele țări din sudul Europei între care și România. La noi este o plantă foarte rară, găsindu-se ca relict natural în cîteva puncte din Dobrogea. Fructele conțin numeroase substanțe biologic active ca zaharuri (pînă la 50%), acizi organici (pînă la 7%), proteine, substanțe pectice, vitaminele C și P. Vitamina C este în cantitate de 250—1 725 mg%, față de 2—37,5 mg% la măr, 66—85 mg% la lămîie sau 12—96 mg% la cătină. Și vitamina P este în cantitate apreciabilă, de 335—1 190 mg%. Aproape jumătate din cenușa rezultată o reprezintă potasiul, cu mare importanță în funcția cardiacă, apoi calciul, fosforul, fierul, iodul, cobaltul etc. Față de măr, de exemplu, conține de opt ori mai mult fosfor, de patru ori cobalt, de șase ori calciu și de două ori iod. În fructele de finap s-au identificat 14 aminoacizi, astfel că ele ar putea deveni o sursă importantă de substanțe azotoase în hrana omului. Conținînd atîtea principii active, unii consumatori ai fructelor s-au „plîns" de o oarecare acțiune afrodiziacă a acestora... Florile și frunzele conțin, de asemenea, cantități mari de vitamina C (în flori, 90—120 mg%), iar semințele, ulei (21—33%).

Finapul, ca și cătina, este extrem de „modest" în privința cerințelor ecologice. Se mulțumește cu coastele uscate și pietroase din Dobrogea, astfel că printr-o eventuală cultură a sa ar putea fi valorificate aceste terenuri sterpe. În Grădina botanică din București se dezvoltă bine și fructifică abundent. Finaoul, după mine, este o plantă medicinală de mare perspectivă.

G. DIHORU ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Ediție specială:
Carpați 2000

ACEȘTI MUNȚI AI NOȘTRI TREBUIE SĂ FIE REDESCOPERIȚI!

pag. 13-20

Buturuga mică nu răstoarnă carul mare, dar nici bine nu-i face

pag. 6

Fănuș Neagu pe scena Brăilei

ȘASE OPINII ÎN SEARA PREMIEREI

pag. 10

Pagina 32: *Mult succes, tricolori!*

„Totdeauna acest institut a fost criticat că n-a fost mai aproape de industrie"

— Cu ce se ocupă institutul pe care îl conduceți și se vede din titulatură, — Institutul de sudură și încercări materiale Timișoara — ne-ar interesa, tovarășe director dr. ing. Zeno Pircea, cum s-a racordat și dacă s-a racordat la rezolvarea problemelor noastre acute de azi — energia, reducerea importurilor, recuperarea materialelor, introducerea unor tehnologii de vîrf ?

— Dacă se ocupă cu tot ceea ce înseamnă sudură și încercări materiale — și cînd spun tot reprezintă chiar tot — este automat implicat. Începînd cu 1982, ne-am angrenat din plin la acțiunea de reducere a importurilor, urmînd trei direcții de cercetare — elaborarea de tehnologii de sudură, proiectarea de utilaje specifice, elaborarea de materiale de sudură.

— Cît de lung e drumul, în domeniul dumneavoastră, de la cercetare la producție ? Se aplică ceva din toate cercetările finalizate în aceste direcții ?

— S-au elaborat tehnologii-cadru pentru diferite materiale și tipuri de îmbinări, urmînd ca anul acesta să fie concretizate în uzine cu tehnologii de fabricație. De pildă, tehnologia-cadru pentru utilajul minier, rezolvată de inginerii Richard Turza, Nicolae Laiu și tehnicianul Ilie Baderca, mai concret pentru sudarea cilindrilor de la instalațiile miniere. Se aplică din decembrie la Întreprinderea mecanică Tumișoara deci într-un timp chiar record.

— Așa precum și avem nevoie la ora actuală de utilajele miniere !

— Mai ales că e vorba de sudarea țevii pentru cilindrii de presiune ridicată care se aduceau din import. Pînă acum nu se suda în țară așa ceva ; e o tehnologie specială de sudare a oțelului aliat. Încă un exemplu ar fi și tehnologia-cadru pentru remanieri, pentru a readuce la starea de funcționare (prin încărcări prin sudură) a unor subansambluri scoase din circuit prin uzura materialelor. Un colectiv condus de șeful de laborator ing. Teofil Subu a realizat anul trecut 27 asemenea tehnologii materializabile la I.M. Mirșa, I.M. Cîmpulung Argeș. În județul Timiș s-a deschis un centru de reconditionare pe baza metodelor noastre a arborilor cotiți și a altor piese de tractoare, la S.M.A. Lugoj.

În direcția echipamentelor pentru sudură, încep prin a semnala mașina automată de tăiere oxi-gaz a țevilor TUB, omologată la „Electrotimiș". O remarc deoarece n-am avut în țară un asemenea utilaj pînă acum, se achiziționa din import ori se tăiau țevile cu sisteme manuale, cu productivitate mică și efort fizic deosebit. Tot anul trecut, institutul a elaborat pentru prima dată în industria noastră Sistema de tipizare și standardizare a utilajelor de sudură care stabilește tot ceea ce este necesar pentru a se executa suduri și tăieri la nivelul tehnicii posibile de realizat în țară. A intrat ca și lege de bază în domeniu. O muncă laborioasă, de conținut și noutate ; de acum încolo nu se vor mai produce utilaje de sudură în afara acestei sisteme. Ea asigură calitatea necesară unor operații tehnice deosebite pentru fiabilitatea produselor, compatibilă cu ceea ce se face pe plan mondial.

— În ce constă noutatea, se referă și la mașini concepute de cercetătorii și proiectanții institutului ?

— Lesne de înțeles. Aș aminti mașina de sudat prin frecare arbori cotiți pentru compresoare — MSF 60 — proiectată la solicitarea Întreprinderii „Timpuri noi" din București. Metoda clasică presupune fie turnarea, fie forjarea, tehnologii mari consumatoare de energie, manoperă și pierderi de materiale de prelucrare. Cu ajutorul noii mașini piesele arborilor sînt sudate, crescînd productivitatea muncii, ridicînd precizia de execuție, eliminînd pierderile de metal, adaosurile de prelucrare fiind minime. Aș mai atrage atenția și asupra mașinii pentru remanierea arborilor cotiți, într-o altă concepție decît cea amintită mai sus, e vorba de a face doi buni din trei uzați. Sperăm ca aceasta să trezească un larg interes atît industriei constructoare de autovehicule, de tractoare, cît mai ales uzinelor și atelierelor de reparații. Utilajul se află în probe tehnologice la „Electrotimiș". Din calculele noastre poate să aducă la nivelul țării economii de 4 milioane lei anual. O altă mașină proiectată și de data aceasta chiar realizată de noi în atelierele proprii de microproducție, din componente integral românești, este cea pentru executarea automată de p'asă de sîrmă — MASPLAST — prin sudare, direct din colacii de sîrmă. Ea are pas reglabil și poate alcătui panouri de orice tip, în funcție de destinația plasei. Întreprinderea „Tehnometal" Timișoara o utilizează, de pildă, la confecționarea baterillor pentru iepuri de casă.

— Tovarășe director, insistăm pe întrebarea : în cît timp și cum ajung noutățile din cercetare fenomen de masă în industrie ? Noi scriem demult despre acest drum prea adesea lung (pentru epoca de azi și mai ales pentru necesitățile de azi ale economiei românești). În domeniul sudurii cum stau lucrurile ?

— Totdeauna acest institut a fost criticat că n-a fost mai aproape de industrie, că n-a rezolvat mai operativ situații tehnice specifice unei întreprinderi sau alteia. Acum, situația este alta. Cînd am venit la conducerea institutului am luat măsura stabilirii unor legături mai directe cu întreprinderile prin repartizarea cercetătorilor și proiectanților noștri ca „ambasadori" ai noștri în industrie, ca responsabili pe lîngă marile uzine constructoare de mașini din țară. Au rolul și responsabilitatea de a implementa noutățile din institut în producție și de a aduce problemele ce se ridică acolo spre rezolvare ori pentru a fi introduse în tematica de cercetare și proiectare dacă sînt mai complexe ori vizează mai multe uzine. Avem 35 asemenea „ambasadori" tehnici, precum i-am numit noi mai în glumă, mai în serios, și metoda de lucru dă rezultate. Luați și citiți această listă. (Citim : **I.M.G.B.** — fizician **P. Bozu** ; **Independența Sibiu** — ing. I. Surgean ; **Vulcan** București — ing. E. Virsăndan ; **Autoturisme** Pitești — ing. S. Panaitescu ; **1 Mai** Ploiești — ing. Teofil Sabu ; **Șantierul naval** Mangalia — ing. N. Joni...) Iată o imprejurare recentă : avem la Șantierul naval Mangalia o echipă de specialiști pentru a acorda asistență tehnică în vederea omologării unui material de sudură și a unei tehnologii-cadru pentru registrele străine. Tovarășul director Anton Preisler ne-a solicitat să-i ajutăm pentru că un partener de peste hotare solicita ca sudurile ce se efectuează la comanda sa de nave să fie asigurate de firma Lloyd din Marea Britanie. Tot astfel s-a născut și un dispozitiv de aspirare a noxelor eliminate în timpul sudurii la aceeași unitate din Mangalia, iar exemplele sînt multiple. Mai doriți ?

— Ne-ați convins, Sudura, că orice domeniu tehnic, evoluează, pe zi se trece apar metale noi cu destinații tot mai complexe menite să reziste în medii dintre cele mai diverse — apă, medii chimice, aer, spațiu extraterestru... — la temperaturi și presiuni fantastice. Intuiți întrebarea ; care este aportul institutului în domeniul cercetării și implementării în industria noastră a tehnologiilor de vîrf pe plan mondial ?

— Privind lucid și obiectiv lucrurile nu sîntem foarte mulțumiți de ritmul în care reușim să trecem de laboratoarele noastre. Tehnologiile de vîrf sînt condiționate de materiale și de instalații de virf. Vă spuneam că una din direcțiile noastre de cercetare o constituie tocmai materialele de adaos. Aș dori să punctați faptul că, dacă la echipamente avem un rol foarte mare, cît privește materialele nu, nu le elaborăm noi, doar colaborăm la stabilirea compozițiilor chimice necesare. Le elaborează unități ale Ministerului Metalurgiei. Am reușit ca împreună să punem la punct materiale de adaos pentru sudarea oțelurilor aliate și înalt aliate și inoxidabile necesare pentru instalațiile industriei chimice și pentru construcția de mașini, pentru echipamentele viitoarelor centrale nucleare. Idei și preocupări avem multe : dorim ca anul acesta să mărim colaborarea cu ICECHIM pentru adezivii necesari la lipirea metalelor, înlocuind sudura, procedee mai moderne, mai economicoase. Experimentăm deja cîțiva realizați la Institutul „Petru Poni" din Iași. Avem pe planșetele proiectanților noștri liniile tehnologice automate multipunct pentru sudarea subansamblelor noului autoturism „Dacia". Participăm, alături de **Automatica** și Institutul **Titan** București la elaborarea sistemelor de roboți pentru sudare, chiar în perioada aceasta lucrăm la echipamente necesare pentru robotul RIP 6,3. Am vrea să aplicăm și laserii, dar nu-i avem. Așteptăm (cam demult) instalația de la ICEFIZ București pentru a putea trece la experimentări și elaborarea de tehnologii. Așteptăm, de asemenea, de la Întreprinderea de echipamente pentru aparatură nucleară instalația pentru sudură cu fascicol de electroni pentru care am făcut probe, am stabilit tehnologii, putînd fi aplicate în foarte multe domenii cu o productivitate foarte mare. Pentru sudurile cu plasmă avem iarăși stabilite multe tehnologii, dar nu pot ajuta pe nimeni din industrie deoarece n-am instalațiile necesare.

— Instalații pe care chiar ministerul beneficiar le poate realiza și care dispune de o forță de cercetare și ingineric tehnologică și o dotare materială de prestigiu, de înalt nivel tehnic. Am numit desigur Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și pe cei din cadrul său, îndrituiți să se ocupe de promovarea și introducerea noului, o sarcină prioritară a economiei românești. În domeniul încercărilor de materiale, un alt sector în care revoluția tehnologiilor e permanentă, care este șiarca noului la dumneavoastră ?

— Asta facem și noi, elaborăm tehnologii și aparatura necesară acestui domeniu, pentru controlul indestructibil — cu lichide penetrante, radiații, prin încercări mecanice. Avem laboratoare speciale ce se deplasează la fața locului și laboratoarele de cercetări fixe de la sediul institutului ; tot ceea ce se execută în economie se controlează. Chiar acum avem o echipă de 12 oameni, cercetători fizicieni și tehnicieni, pentru implementarea tehnologiei de control ultrasonic pentru agregatele centralelor termice de la Turceni și Rovinari. Precum vedeți, sîntem în pas cu tehnologiile de vîrf.

CICI IORDACHE-ADAM

Opinia unui alegător

Morala răspunderii sociale

O nefericită mentalitate a făcut multă vreme, pe multă lume, să creadă că socialismul le rezolvă de la sine pe toate, că prin însuși faptul simplu că trăim în socialism toate chestiunile se rezolvă de la sine, că nu ne mai rămîne de fapt nimic de făcut decît să culegem, cum se spunea înainte, „uzul fructul", ba chiar că socialismul ne și mestecă dacă avem ce mînca, am încetat cu grijile, cu toate răspunderile, cu obligațiile, cu plățile, cu datoriile, „trai nineaco, pe banii babacii", cum ar fi zis Caragiale. Nimeni nu se întreba, din acei oameni cu nefericita mentalitate pomenită mai înainte, cine e acest socialism care le poate face el singur pe toate, încît nouă nu ne mai rămîne nimic de făcut, ca și cînd ar fi un fel de mașină a fericirii iar noi n-am avea altă grijă decît să ne lăsăm legănați de ea.

Mentalitatea a făcut mult rău, a încurajat, se știe, lipsa de grijă și de răspundere, tîndăleala, pe unii i-a făcut mină spartă, e-a cam uitat, o vreme, de chiverniseală, de povestea cu măsuratul de două ori pînă să tai o dată și așa mai departe.

Adevărul e că în procesul complex al construcției socialiste, în procesul eroic al acestei construcții, opera fundamentală a fost rezultatul unei munci pline de dăruire și de calcul științific, de prospectare severă a zilei de mîine, de angajamente luate cu conștiința datoriei și a răspunderii pentru ziua de mîine, de privire lucidă în ochii realității.

Un astfel de act, de cea mai mare luciditate și de cea mai realistă politică patriotică, se află, după opinia mea, în programul de așezare categorică a întregii activități productive care se desfășoară azi în România sub semnul cel mai cinstit al răspunderii și răsplătirii directe pentru munca depusă, pentru mintea consumată, pentru eficiența efortului și investiției.

Acest Program, supus dezbaterii publice într-un spirit democratic, depinzînd în exclusivitate de conștiința și de morala noastră, a tuturor, are meritul că ne pune, aș zice eu, pe toți cu picioarele pe pămînt și ne obligă bărbătește să ne luăm corect, moral și conform cu adevărul vieții răsplata pe care, cu adevărat, o merităm. Am auzit pe mulți văitîndu-se că nu și-au făcut planul pentru care s-au angajat și cînd vina pe toată lumea, însă la sfîrșit, cînd se constata nerealizarea, n-am prea auzit pe nimeni văitîndu-se că a luat banii degeaba, adică a luat retribuția fără să-și fi făcut datoria pentru care era retribuit.

Sigur, n-o să fie ușor, la început n-o să fie ușor deloc pentru unii, dar a venit timpul să facem socotelile cu franchețe și să spunem că nu e drept să-ți faci treaba pe jumătate, dar să iei retribuția întreagă, după mentalitatea „plătește socialismul", ca și cînd socialismul n-am fi chiar noi, ci o bancă pusă să plătească la nesfîrșit datoriile noastre față de societate.

Așa și cu aceia care își închipuie că dacă sîntem în socialism învățămîntul e gratis numai pentru că e socialism, dar noi nu avem deloc datoria să dăm înapoi, statului socialist, cheltuielile făcute, la nivelul la care noi, altfel, beneficiem de pe urma acestor cheltuieli o viață întreagă.

A venit timpul, iată, ca să ne asumăm cu toată seriozitatea răspunderea angajamentelor, a lucrului pentru care sîntem retribuiți, a calității acestui lucru. Cum ar mai putea fi posibil ca o fabrică să producă, pentru export, un anume obiect, iar acest obiect să nu se vîndă fiindcă nu e de calitatea cerută, în schimb lucrătorii să-și ia liniștiți banii fără nici o grijă pentru produsul muncii lor ? O astfel de nouă și cinstită organizare a activității noastre, nu e după opinia mea decît o șansă inspirată pentru noi toți de a ne ști, cum e foarte firesc, direct responsabili de socialismul pe care îl construim și care, astfel, încetează de a mai fi o abstracțiune teoretică gata să justifice în primul rînd mentalitatea potrivit căreia, cum mai ziceam, socialismul e un leagăn în care nu ne rămîne decît să ne legănăm lipsiți de orice grijă.

Iată de ce sînt un adept categoric al ideii unui raport absolut echitabil între bunăstarea fiecăruia și efortul depus și rezultatul concret al acestui efort, principiu inalienabil al socialismului, societate care asigură tuturor un loc de muncă, fapt hotărîtor, dar impune ca nivelul retribuției să depindă nu numai de cantitatea muncii ci și de calitatea ei, iar calitatea vieții fiecăruia să depindă exclusiv de calitatea muncii sale. Un astfel de echilibru e de natură să consolideze morala comunistă a vieții noastre, să facă într-adevăr viabile principiile etice și echitații.

DINU SĂRARU

Grîul

Într-o seară cu aer răcoros și mirosind a frunze veștede și umede, am primit vizita unui bun prieten care mi-a adus un cadou. Un pachet lunguieț de hîrtie. L-am desfăcut, plin de emoție, și am scos cîteva fire galbene și uscate de grîu. „Ce-i asta ?" l-am întrebat buimac. „E grîu, l-am luat astă-vară de pe cîmp, pune-l într-o vază, undeva", mi-a spus el zîmbind. Și atunci, fără să închid măcar ochii, am văzut grîul întinzîndu-se peste pămînt, pînă dincolo de orizont, un lan ca o mare unduind docilă sub vîntul răsuflărilor noastre uimite de cît aur ar putea crește din pămînt.

Brusc mi-am adus aminte de o întîmplare din copilărie, ascunsă într-un ungher al memoriei mele. Cred că nu aveam încă zece ani atunci. Era într-o vară fierbinte. Mergeam spre mare, cu o mașină dintr-aceea veche, cu care făceam aproape o zi întreagă pînă acolo. Drumul era lung, plin de praf, de muște, bîntuit de o sete copleșitoare. Ne opream adesea, trăgînd mașina pe marginea drumului, să se răcească apa care fierbea în radiator.

Ne oprisem lîngă un lan de grîu copt, foșnind uscat sub mișcarea imperceptibilă a aerului încins. Tata a luat o găleată din portbagaj și a pornit tîrșindu-și picioarele spre o fîntînă de la marginea lanului. Mama a întins o pătură de-a lungul șanțului și s-a așezat la umbra mașinii. Am sărit și eu jos și am alergat în lan. Grîul era mult mai înalt decît mine, mă înconjura, mă sufoca. Dar îmi plăcea. Am pipăit grîul, l-am mîngîiat și am privit atent fiecare fir să văd dacă e la fel cu cel desenat pe planșele de la școală. Voiam să iau și eu cîteva spice de grîu, să le arăt prietenilor și să le pun într-o vază de cristal.

Am privit repede în jur pe furiș și am încercat să iau cîteva fire. Tulpinile erau elastice, tari și nu voiau să se rupă, se împotriveau, și m-am tăiat la degete. Cu inima bătîndu-mi cu putere și cu mîinile sîngerînde, am fugit la mașină, m-am urcat în ea și am ascuns grîul sub banchetă. De-abia după ce am ridicat din nou ochii am văzut omul acela din marginea lanului, sprijinit într-o bîtă groasă, noduroasă și lustruită, privindu-mă pe sub o pălărie decolorată, trasă pînă la ochi. Paznicul ! Era scund, spătos, un țăran fără vîrstă, ca toți țăranii. Stătea acolo nemișcat și mă privea. Așteptam dintr-o clipă într-alta să vină să mă ia la rost sau să mă amenințe cu bățul. Instinctiv am privit spre tata, dar el era departe și se căznea să scoată apa din fîntînă. Mama era de cealaltă parte a mașinii și nu-l vedea. Spășit, am ridicat ochii la el, parcă cerînd iertare. Dar omul nu mă privea cu răutate. Omul mă privea batjocoritor. Da, omul acela nu păzea grîul, îl privea. Era al lui, tot, cît vedeai cu ochii. Îl privea cu drag și valurile ușcate de adierea aerului, care parcă ardea, păreau mîngîierile palmelor sale. Grîul ascuns sub banchetă frigea, era ca o sobă încinsă și aș fi vrut să fiu în clipa aceea acasă, la umbra camerei mele, să mă răcoresc. Ah, ce rușine m-a cuprins, văzînd omul acela care rîdea pe sub mustață la mine ! M-am făcut și mai mic, dar degeaba. Omului nu-i păsa de mine. El avea tot grîul acela, îl avea pe tot, tot grîul care se pierdea în zare, putea să-l privească în fiecare zi, să-l mîngîie în fiecare zi, mereu, pe săturate, n-avea nevoie să rupă cîteva spice și să le ducă acasă, să le pună într-o vază, fie ea și de cristal.

Am plecat urmăriți de privirile jucăușe ale omului de la marginea lanului și mi-am promis că n-o să mai rup spicele de grîu, o să le privesc doar și n-o să mă satur niciodată.

Acum, cînd îmi amintesc aceste lucruri, privesc grîul uscat, galbenul său inimitabil și știu că o să-l am tot timpul lîngă mine. Însingerat de mii și mii de mîini, alintat de colbul verii, grîul mă privește și el. Mă privește de peste tot, din marginea drumurilor, din cămară, de pe stradă, de pe masa de lucru. Cîteodată se apropie de mine și mă sărută pe obraz, alteori mă pălmuiește. Dar îl simt mereu în jurul meu, ca pe o culoare respirabilă, ca pe o muncă inepuizabilă a pămîntului și a oamenilor.

Însingerat de mîinile noastre, grîul ne va privi mereu, explodînd ca un miracol, în fiecare vară, triumfător.

TUDOR ȘTANCU

Vizita tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în întreprinderi de prefabricate pentru locuințe și șantiere de construcție a unor noi blocuri din Capitală

Dialog despre frumos, chibzuință, creativitate

Mai multe colective muncitorești din Capitală au avut marea cinste și bucurie de a se întîlni sau de a se reîntîlni cu secretarul general al partidului nostru într-un amplu și fructuos dialog de lucru, desfășurat vineri, 8 aprilie, cu ocazia vizitei întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți conducători de partid și de stat, la întreprinderi de prefabricate pentru locuințe și șantiere de construcție a unor noi blocuri din București. Au fost examinate la fața locului, cu acest prilej, stadiul în care au fost îndeplinite măsurile înscrise în programele adoptate la Conferința Națională a partidului și modul în care sînt transpuse în practică indicațiile formulate la precedentele întîlniri de lucru pe care conducătorul partidului și statului le-a avut la finele anului trecut cu cadrele de conducere ale Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții și specialiști din această ramură.

La prima unitate vizitată, Întreprinderea de panouri mari pentru clădiri de locuințe „Granitul", tovarășul Nicolae Ceaușescu a luat cunoștință de noile metode și soluții tehnologice privind realizarea unor edificii de mari dimensiuni. Examinînd totodată evoluția consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică pe perioada ultimilor doi ani, secretarul general al partidului a apreciat că mai sînt încă posibilități în această privință, recomandîndu-le specialiștilor să întreprindă mai multe eforturi eficiente în această direcție. Au fost formulate de asemenea observații și recomandări în legătură cu estetica și funcționalitatea materialelor de construcție, relevîndu-se atît succesele obținute cît și necesitatea realizării unor lucrări de o mai mare complexitate.

În continuare, pe șantierul ansamblului de locuințe Berceni-Olteniței, înaltul oaspete a studiat, împreună cu specialiștii de aici, avantajele pe care le oferă panourile prefabricate, avantajele acestora pentru creșterea productivității muncii și grăbirea ritmului de construcție, secretarul general al partidului observînd că trebuie să se acorde o atenție sporită lucrărilor de finisaj și calității materialelor.

La Întreprinderea de prefabricate din beton „Progresul", una dintre cele mai mari și mai importante unități ale industriei materialelor de construcție, tovarășul Nicolae Ceaușescu, examinînd cu multă atenție noile tehnologii proiectate și realizate aici și apreciind că productivitatea muncii este în această întreprindere mai bună decît în altă parte, a cerut totodată să se acorde în continuare o atenție sporită reducerii consumului de combustibil, astfel încît printr-o mai bună organizare să se obțină reducerea mai substanțială a normei la prefabricatele din beton.

În continuarea vizitei de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele colectivului de muncitori, tehnicieni și ingineri ai unității Bragadiru a Întreprinderii de prefabricate „Militari". Aici, luînd cunoștință de realizările și de noile tehnologii obținute, dar constatînd în același timp și unele deficiențe în legătura cu modul în care este efectuat finisajul panourilor, secretarul general al partidului a indicat ca între cele patru unități bucureștene care produc prefabricate de acest gen să se desfășoare o întrecere, scopul ei fiind obținerea unor sporuri de calitate în estetica și finisajul unor panouri pentru fațadele de locuințe.

La ultima unitate vizitată, Întreprinderea de prefabricate Militari, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciind rezultatele dobîndite de colectivul de aici, a indicat celor prezenți să se ocupe cu mai multă insistență de utilizarea cu eficiență a mijloacelor din dotare, de diversificarea modelelor, pentru realizarea de construcții mai bune și mai frumoase.

Noul dialog nemijlocit dintre conducerea partidului și cele patru colective muncitorești ale Capitalei, francheţea discuțiilor și valorosul schimb de opinii desfășurat în timpul și după încheierea vizitei reprezintă un moment de referință pentru toți cei ce lucrează în acest vast și important compartiment al industriei naționale. Indicațiile și soluțiile elaborate cu acest prilej se constituie într-un veritabil program de lucru, ele vor conduce fără îndoială la optimizarea activității generale în domeniul industrializării materialelor de construcție, la stimularea imaginației creatoare, la un plus de chibzuință și spirit gospodăresc în proiectarea, realizarea și manipularea materialelor de construcție.

LIVIU MAIOR

Un mare oraş european

Acum, primăvara, Craiova, filtrată prin lumina soarelui, are un iz balcanic. Centrul, refăcut, modelat, construit şi şlefuit, parcă peste noapte, îţi dă senzaţia unei bijuterii. Graţie edililor, graţie tuturor factorilor de decizie şi execuţie, oraşul şi-a păstrat personalitatea. Clădirile vechi, ca nişte mirese bătrîne — dar fără vîrstă — şi-au primit cu braţele deschise ceea ce arhitecţii şi constructorii generaţiei noastre au ştiut să le aducă în dar. Craiova a fost şi rămîne un oraş răsfăţat şi iubit de arhitecţi şi constructori. Mari personalităţi cum au fost Ion Mincu, Petre Antonescu, C.I. Iotzu, I. Socolescu, I. Berindey, Thoma Dobrescu, deschizători ai şcolii româneşti de arhitectură, au lăsat amprente asupra oraşului îmbogăţind şi înfrumuseţind vocabularul, să-i numim aşa, arhitectonic al oraşului. În ciuda tuturor influenţelor şcolii franceze, germane sau italiene — putem afirma că s-a născut o arhitectură tipică acestor locuri. Zestrea ajunsă pînă la noi este copleşitoare. Dacă ar fi să le enumerăm pe toate ne-ar trebui pagini întregi. Dar, un lucru şi mai puţin cunoscut, de cei care cunosc Craiova doar din vederi, îi constă şi faptul că oraşul are una din cele mai spectaculoase grădini. Amplasată în partea de sud a oraşului, grădina, al cărui proiect a fost distins cu medalia de aur la expoziţia universală de la Paris în anul 1901, cuprinde pe lîngă zone plantate cu rarităţi florale şi mari oglinzi de apă, un hipodrom, amfiteatru, restaurante, debarcader, un pod suspendat pe cabluri, turn de cetate medievală, căderi de apă... Din 1835 sînt cunoscute primele schiţe de sistematizare, iar în 1880, un plan stradal... Deci, pentru edilii generaţiei noastre, sarcina de-a duce mai departe aceste tradiţii n-a fost deloc uşoară. În primul rînd, au fost confruntaţi cu o serie de situaţii şi factori la care se mai adăuga şi o stare de inhibiţie generată, tocmai de această zestre arhitectonică care s-a păstrat pînă în zilele noastre. Şi această sarcină, să-i spunem aşa, i-a revenit Institutului judeţean de proiectări Dolj. Înfiinţat cu un sfert de veac în urmă — institutul craiovean a cunoscut an de an multe transformări din toate punctele de vedere, reuşind în clipa de faţă să fie unul din institutele puternice din ţară, să fie cunoscut, să fie solicitat şi să colaboreze cu proiecte şi specialişti atît în ţară, cît şi peste hotare. Şi ca să exemplificăm ceea ce am afirmat; este necesar să spunem că institutul craiovean, în timp, i-au fost decernate tot felul de ordine şi medalii care, fără nici un fel de modestie, l-au scos din anonimat. Aşa stînd lucrurile în anii 1966, 1968, 1969, 1970, unitatea a fost evidenţiată pe ramură. În anii 1979 şi 1980 a primit Ordinul muncii clasa a II-a, iar în anii 1981 şi 1982 a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa I în întrecerea socialistă pe ţară cu celelalte unităţi similare de proiectări din ţară. Şi fiindcă sîntem la capitolul cifrelor este neapărat necesar să mai spunem cîte ceva. Astfel, planul de proiectare a fost depăşit cu 12,19 la sută, volumul producţiei marfă a fost mai mare cu 38,27 la sută, beneficiul suplimentar obţinut a fost de peste 5 milioane lei, în timp ce productivitatea muncii a fost mai mare cu 12,42 la sută. Desigur că şi cifrele au limbajul lor...

Distrus în mare parte de cutremur, oraşul în această primăvară pare renăscut din propria sa cenuşă. Craiova zilelor noastre se identifică cu permanenta grijă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care, prin multiplele indicaţii date în faţa locului a făcut din capitala reşedinţei Doljului un mare oraş european...

Sediul institutului se află în centrul oraşului. În unul din cele mai înalte blocuri. Pare ca un catarg al unei nave care veghează mersul înainte. Şi, de aici, de la înălţimea blocului — edilii supraveghează dezvoltarea pe mai departe a oraşului. În Craiova şi acum se construieşte mult. Chiar şi în centru. Zi de zi şi ceas de ceas. Şi într-o asemenea zi, şi într-un asemenea ceas de primăvară, la punctul central de observaţie al acestui catarg, cum l-am comparat, l-am găsit pe directorul Institutului judeţean de proiectări Dolj, inginerul Ion Neagu, care ne-a vorbit, bineînţeles, despre Craiova. Aflăm că sînt în faza de execuţie proiectele pentru Piaţa Revoluţiei, pentru zonele de locuinţă din Calea Bucureştiului — etapa a 8-a, pentru bulevardul Nicolae Titulescu, edificarea cartierelor Brazda lui Novac şi 1 Mai. S-au terminat proiectele la noi ansambluri de locuinţă pentru oraşele Filiaşi, Băileşti şi Calafat. Altfel spus, aici s-au proiectat peste 9 000 de apartamente, ceea ce înseamnă cu peste 34 la sută mai mult în raport cu anul care a trecut.

Şi, ca o coincidenţă, ne spune în continuare directorul institutului, exact cu un an în urmă s-a aflat într-un schimb de experienţă la Lisabona. Să ştiţi, ţine să ne precizeze, o spun cu mîna pe inimă, Lisabona nu este un oraş mai frumos decît Craiova. Noi nu avem vederile şi ilustratele lor colorate, dar clădirile noastre sînt mult mai frumoase şi au o mai accentuată personalitate. Aşa stînd lucrurile, Craiova poate privi de pe picior de egalitate, nu numai la fotbal, oraşul de pe malul Atlanticului. Şi după o plimbare în această suavă primăvară prin Craiova — credem că directorul Ion Neagu are dreptate... Şi din cel mai înalt bloc din centrul oraşului, ca dintr-un observator, 500 de specialişti îşi privesc zi de zi oraşul. Sînt cei care, prin gîndirea şi prin munca lor au ridicat Craiova la valoarea şi dimensiunile unei, de ce să n-o spunem, metropole europene. Toate distincţiile şi ordinele pe care institutul le-a obţinut în timp n-au fost date gratuit. Dar, cea mai mare şi importantă distincţie o reprezintă însuşi oraşul.

SORIN POSTOLACHE ■

„Civilizaţia pămîntului" — civilizaţia muncii

Primul om ce, acum nişte ani, mi-a spus un adevăr pe care, de-atunci, aveam să-l aud repetat de mulţi, pe toate gamele exclamatiei, pe toate gamele admiraţiei faţă de cei numiţi în acest adevăr — şi anume că „tractoriştii sînt ca minerii", munca lor fiind la fel de năpraznică, eroismul lor atingînd cote identice cu cel al oamenilor ce trudesc în adîncuri — a fost Ilie Albu, directorul S.M.A. Rojişte din judeţul Dolj. Nişte „mineri", zicea el, cu şansa soarelui, mai puţin însă cu cea a nopţii. Ei dorm mai puţin, ei se scoală de regulă la 3—4 din noapte, ei se întorc acasă — cînd nu rămîn în cîmp — la 10—11 din noapte. Şi asta nu o zi,nu un anotimp, ci toate zilele, toate sezoanele, în acea teribilă înfruntare a clipei, în acea teribilă cursă contracronometru a hărniciei care se cheamă bătălia recoltei.

Îl regăsesc pe Ilie Albu, în acest aprilie destul de neliniştit, ca să nu zic mai mult. După o iarnă lungă şi mai cu seamă uscată, după foarte multe nazuri, capricii, tachinării, care i-a cuirasat pe cei ai locului într-un scepticism sumbru, primăvara, în sfîrşit, a sosit, veselă şi factice ca într-un pastel de Alecsandri. E o minunăţie de soare, e o minunăţie de cer limpede, fără nici un nor. „E un cer cinic", zice mohorît Ilie Albu, care, ca toti cei ai locului, ca ţăranii de pretutindeni, nu „vede" natura, nu îa act „artistic" de ea, pentru el cerul primăverii neputînd fi „frumos" dacă nu plouă. Asta le cere oamenilor, continuă Albu, nişte eforturi mai mari, în contrasens cu speranţele roadelor, care cu fiecare zi secetoasă devin mai mici. Asta le cere tractoriştilor, acestor „mineri" de la suprafaţă o cantitate sporită de eroism. Şi nu numai o cantitate, ci şi o calitate a eroismului care, într-adevăr, îi apropie de truda celor de sub pămînt, cel puţin ca intensitate a dăruirii.

Ne aflăm într-una dintre cele mai — cum să-i zicem? — patetice zone ale cîmpiei doljene, într-un loc în care ceea ce numim „civilizaţia pămîntului" se afirmă, pe vaste întinderi, într-un mod pe cît de dramatic pe atît de spectaculos, dîndu-i formulei o unică legitimitate şi un sens într-adevăr superior. Ne aflăm în zona nisipurilor, în hotarul faimoasei „Sahare oltene", gigantic triunghi ce se deschide chiar de aici, de la Rojişte, de la cîţiva kilometri de Craiova, ca să se lărgească spre Dunăre cît întreaga cîmpie a Doljului. 200 000 de hectare de nisip, multe din ele de „nisip zburător", locuri cîndva neprielnice vieţii, concurînd în sărăcie Vrancea sau Apusenii, dar locuri care, în anii din urmă, au devenit un mare grînar, eliberînd din solul arid soiuri şi forme vegetale fabuloase. Grîul, pe-aici, cînd sînt anii buni, se face acum cît trestia, porumbul s-a triplat şi încinge producţiile, sfecla cuprinde în receptacolul ei căpăţîni de zahăr, tipsia de floarea-soarelui e cît roata carului. S-a dezvoltat şi zootehnia, vacile locului dau lapte bun, lîna îmbogăţeşte oile cu şuviţe de cîte două palme. Iniţial experimental, în cadrul unor ferme-model şi al unei staţiuni ştiinţifice celebre în ţară („Staţiunea centrală de cercetări pentru ameliorarea nisipurilor", veritabilă academie a pămîntului în fruntea căreia, de aproape două decenii, se află prof. dr. ing. Petre Baniţă, unul din marii specialişti agricoli ai României), care au elaborat tehnologii speciale pentru culturile din nisipuri, aceste rezultate au căpătat, prin ani, extinderea practicii curente, ducînd nu o dată la recorduri ale recoltei cu care de obicei se mîndreşte cernoziomul. S-au creat şi mari sisteme de irigaţii (nu pretutindeni; la Rojişte, spre exemplu, adică în cele şase C.A.P.-uri păstorite de Ilie Albu, numai o parte din pămînt e irigat), drept pentru care cele mai multe hectare din Dolj prevăzute să dea la toamnă cîte 20 000 kg porumb boabe se află aici, în miazăziua ţinutului. Numai că iarna nu se face irigaţii, şi, dacă iarna e cum a fost cea care a trecut, iarnă stearpă, fără zăpadă, nisipurile uscate încep, o dată cu primăvara, să-şi facă de cap. Sînt răscolite şi ridicate de vînt în slăvi, de unde cad ca o ploaie de foc, arzînd pămîntul, sfoiegînd semănăturile. De pe zeci şi sute de hectare, vîntul amestecat cu nisip zbucătăceşte sfecla la cer, cu rădăcini cu tot, în timp ce cartofii de pe alte hectare sînt, ni se spune, „dezbrăcaţi" pînă la piele, trebuie „acoperiţi" — sub furtunile de nisip — cu trudă, cu multă trudă.

Culturile lui Ilie Albu sînt frumoase. Grîul e perle, o perie de un verde strălucitor, cărnos, nespus de viu, respirînd în lumina crudă a dimineţii ca o vietate cu miliarde de suflete şi de neastîmpere. Arăturile toamnei s-au terminat la timp, reparaţiile şi reviziile iernii la fel, deşi utilajele ce se nevoiesc pe nisipuri ajung pe rampele atelierelor ca nişte epave, căci nisipul atacă fierul. Îl roade, brăzdarele tractoarelor se tocesc, se fac luţi şi lucii, apoi se macină. De-aia şi tractoriştii, aici, pe nisipuri, o duc mai greu, mai toată vremea se opresc din treabă ca să-şi dreagă sculele, se scapă din mîini munci şi zile pe care tot ei, tractoriştii, le pierd lor, adică pe odihna şi pe somnul lor, trebuie să le ajungă din urmă. S-au făcut şi fertilizările, şi erbicidările (nu chiar peste tot, căci sacii cu erbicide şi cu îngrăşăminte au fost anul ăsta mai uşori), iar din februarie a început campania recoltei. Aşa începe aici campania, în crug de februarie, pedomolindu-se pînă tîrziu, în decembrie. Căci nisipurile, ca să se facă grîne, cer o muncă mai grea, deci o campanie de durată, întinsă pe trei anotimpuri, ba rupînd o felie şi din cel alb. Deci muncă multă şi somn puţin, somn iepuresc, între două brazde, deci înfrun-

tare a clipei cu ceasul în mînă, căci pe aici, pe nisipuri, perioadele optime ale campaniei sînt foarte scurte, deci foarte aglomerate de munci, la toate astea adăugîndu-se, cum spuneam, și tractoarele ce se strică des. Ba uncle se mai și răstoarnă (alt timp ce se pierde !), aderența lor la nisip fiind slabă. Încă se-așteaptă mult promisele utilaje adecvate acestui sol, adică utilaje cu pneuri late, ca să adere bine și să poată stăpîni nisipul. Și nu e vorba, aici, pe nisipuri, doar de nisip, ci și de climă, totdeauna imprevizibilă, totdeauna schimbîndu-se fără veste. Acum e secetă, dar au fost primăveri cînd a plouat cu nemiluita, cîte cincisprezece-șaisprezece ceasuri pe zi, cînd mii de hectare s-au înecat, de ziceai că nu ești la Rojiște sau la Mirșani, ci undeva pe Valea Amazoanelor.

O luăm, cu ARO-ul directorial (achiziție proaspătă, pentru care Ilie Albu se bate de ani și ani), spre Mirșani, sfat de pe raza S.M.A.-ului, ca să cercetăm cum merge semănatul porumbului. Din fața primăriei Mirșanilor ne face semn să oprim un om tînăr, pe obrazul căruia cerul cinic, adică soarele cu intensități africane, a pus un tatuaj care, desigur, n-o să se la nici cu zece ape. E primarul comunei, Constantin Ghencioiu. Îl luăm cu noi.

Semănatul porumbului e „în grafic". Pînă la ora cînd apar aceste rînduri, și aici, la Mirșani, ca peste tot pe unde se străduie S.M.A.-ul lui Albu, sînt toate șansele ca ultimul bob să fie în sol. Agregate complexe, efectuînd mai multe operații la o singură trecere a tractorului, ateliere mobile, cunoscuta atmosferă „de front", ingineri și tehnicieni agronomi, activiști, stații de radio în funcțiune, rapoarte și ordine care se încrucișează prin aer, care se mai bat și cap în cap, o lume teribil de ocupată, învîrtindu-se în jurul tractoarelor și semănătorilor care își văd, calme, de treaba lor. Căldura s-a întețit, o varsă și soarele, o secretă bogat și nisipul. Vara, ne spune Albu,nisipul ăsta clocotește ca un vulcan, se încinge pînă la 70—80 de grade. Dar de pe nisipul ăsta, intervine primarul Ghencioiu, C.A.P.-ul Mirșanilor a scos anul trecut (an agricol dintre cele mai dificile) 2 783 kg de grîu la hectar, dublul producției anului '81. Se face bine pe-aici și porumbul, se face bine și tutunul (pe nu mai puțin de 380 de hectare), ceva mai greu e cu zootehnia, C.A.P.-ul are 527 de vaci care anul trecut n-au dat, în medie, decît cîte 1 055 de litri de lapte. Vaci scumpe, rasa Holstein, pretențioase la hrană, pretențioase la îngrijire și mai cu seamă „rele la căldură". În Olanda lor nu sînt canicule din nisipurile Doljului, drept care, verile, cînd le scoți la păscut, bietele animale, cu limba și pielea arse, se reped ca nebunele unde văd cîte o baltă, se viră în ea și nu se mai lasă scoase. Vaci au și oamenii din comună, roșcate locale, mai rezistente la climă, dar puține (doar 62, la o populație de peste 7 000 de suflete !), mai multe sînt oile (5 200) și caprele (900). Sînt prea mulți navetiști, peste 700, din mai fiecare familie cîte unul, ceea ce face ca economia satului, implicit creșterea animalelor, să se resimtă. Totuși, contractele de livrări la fondul de stat s-au încheiat, pe '83, încă din martie, oamenii din Mirșani s-au angajat să dea 150 de porci, 50 de oi, 30 de bovine, 50 000 de ouă și 2 500 kg de carne de pasăre.

Întorși spre sat, ne încrucișăm cu cîteva care frumoase, zdravene, cu lemnul lucios, cioplit cu grijă, unele cu tăblii pictate, căruțe fără de moarte, ferecate în fier. Cele mai bune care și căruțe din Dolj și, poate, din întreaga Cîmpie Română se fac aici, de către meșterii din Mirșani, lemnari, rotari și fierari din tată-n fiu, unii nume cu genealogie de cronică, pomenite în vechi hrisoave. Și mai învață tinerii de azi să sufle în foalele fierăriilor sau să rotunjească cu barda lemnul ? Da, unii mai învață, zice primarul, dar dinastiile de meșteri ai căruțelor sînt totuși în stingere. Iată, Tudor Leu, feciorul lui Marin Leu, fierar de faimă, s-a băgat slujbaș la directorul Albu, adică a întors spatele foalelor și s-a urcat pe tractor. Chiar tatcă-su la sfătuit așa, cînd a văzut că bătatul nu prea se îndeamnă la baros, umblînd cu ochii după o meserie „mai serioasă". „Fă-te, mă, tractorist, l-a zis, că aici nu se îndeasă mulți, n-o să ai concurență. Că dintr-alte profesii sînt și-o să fie destui în sat, dar la tractoare, unde-i greu, prea puțini se încumetă. Așa că tractoriștii o să fie rari, o să fie ca aurul, prețuiți ca aurul. Că fără navetiști o să se mai poată, dar fără tractoriști n-o să se poată". Ilie Albu zîmbește, dar numai cu gura, nu și cu ochii. Ochii, desprinși o clipă de pe volan, rătăcesc cu neliniște peste cîmpul negru, spre tractoriștii (puțini, într-adevăr, în raport cu nevoile) care seamănă porumb sub cerul cinic.

Dar chiar așa, în mîinile care sînt, multe-puține, „civilizația pămîntului". În Dolj, înflorește impetuos, înfloresțe ca niciodată.

Seara, la Craiova, un foarte tînăr specialist (chiar foarte tînăr pentru funcția ce-o ocupă : 31 de ani), e vorba de Ilie Roșoga, directorul tehnic al „Avicolei" din poarta Craiovei, din drumul spre Șimnic, îmi spunea, parcă mirîndu-se el însuși, că „uite, dom'le, doljenii ăștia ai noștri fac ei ce fac și, cu toată marea industrie care le-a răsucit altfel soarta, mai fabrică și grîu, și porumb, și vaci, și păsări". Cifrele „Avicolei" dirijate tehnic de Ilie Roșoga, director plin fiind de vreo douăzeci de ani un cunoscut specialist, ing. Oprea Cioroianu, înseamnă, anul acesta, industrializarea a vreo 16 milioane de kilograme de carne de pasăre, mai înseamnă vreo 22,5 milioane de ouă, nu mai știu cîte milioane de pui de o zi, în totul o producție netă de 68,740 milioane lei și o producție-marfă de 322,6 milioane lei. Stăm de vorbă pînă tîrziu și, la plecare, așteptăm ca foarte tînărul director tehnic să ne poftească în mașina lui, ca să ne ducă la hotel. Deziluzie, Ilie Roșoga, directorul Ilie Roșoga n-are mașină personală ! „Să nu ne spuneți, îi zicem, că n-aveți bani să vă cumpărați !" „Nu, rîde, sigur că am, nevasta-mea muncește și ea, în sectorul investiții-construcții, greutăți n-avem, n-avem decît o fetiță de zece luni. Dar, vedeți, pur și simplu n-am avut vreme să-mi fac formele, adică să mă înscriu pentru o Dacie. Avem atîta de lucru în întreprindere că totdeauna îmi apucă noaptea la birou sau în hale". „Nu v-ar fi fost mai ușor să munciți în industrie, cu program de opt ore ?" „Și hrana oamenilor cine s-o facă ?"

Cînd a zis „hrana oamenilor" am auzit cum grîul lui Ilie Albu a vibrat, înălțîndu-se cu un centimetru.

ILIE PURCARU

Universitatea cu cel mai complex și mai complet profil din țară

Centrul universitar craiovean nu este atît de tînăr pe cît ne-am obișnuit noi să credem. E adevărat că ideea creării unei universități în Oltenia vine din vremuri de demult și că a constituit unul din dezideratele „proclamației" de la Islaz la 1848. Dar abia în 1947 s-a creat aici primul modul universitar prin facultatea de agricultură și de mecanizare a agriculturii. Era și firesc ca în acele condiții de recul, după război, cînd Oltenia rămăsese în conștiința oamenilor ca un grînar în primul rînd și ca un uriaș hambar al țării, comuniștii să pună mai întîi bazele unei pregătiri științifice a cadrelor de specialiști care urmau să desțelenească vechi concepții și zone întregi acoperite de nisipuri, să ridice productivitatea pămînturilor bogate și să mecanizeze „procesul tehnologic" al grîului și porumbului, al legumelor și fructelor, al viței de vie.

A fost necesar apoi un Institut pedagogic cu cinci profile cu cinci facultăți pentru pregătirea cadrelor didactice din zonă spre ridicarea calității învățămîntului pînă în cele mai îndepărtate sate și comune ale Olteniei.

În 1966, mai precis în 2 iunie 1966, odată cu vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în institutele de învățămînt superior din Craiova s-a stabilit orientarea învățămîntului de grad universitar spre principalele domenii ale dezvoltării economice a Olteniei, în așa fel încît, astăzi, Universitatea din Craiova a devenit renumită, prin complexitatea profilelor sale de specialitate.

Universitatea din Craiova nu s-a dezvoltat numai ca urmare a unei ambiții istorice. Ea s-a amplificat și diversificat ca urmare a extraordinarelor mutații întîmplate în structura economică a țării și în special a Olteniei care a devenit mare producătoare de mașini agricole, de elemente și utilaje electronice și electrotehnice, de locomotive diesel electrice, de avioane, de autoturisme etc. Scurta cronică a Universității din Craiova reflectă dinamica unei istorii care a transfigurat una din cele mai tulburătoare regiuni ale țării cunoscută odinioară ca grînar și aproape deloc ca zonă industrială, cunoscută mai mult prin meșteșugarii săi decît prin ingineri, tehnicienii și muncitorii săi de înaltă calificare. Aproape concomitent cu crearea unor industrii grele și de vîrf pentru economia națională atît în Craiova cît și în județ s-au inaugurat și primele spații de învățămînt, primele săli de curs, de seminarii și de laboratoare în vecinătatea halelor industriale, drumurile universitarilor și ale muncitorilor și specialiștilor din industrie întîlnindu-se nu numai pe străzile orașului ci și în săliile de curs sau în laboratoare, pe fluxurile tehnologice ale întreprinderilor.

Ar fi greșit să se creadă că la Craiova nu au existat și înainte de război toate condițiile pentru crearea unei universități. Actul de naștere al Universității din Craiova semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la 2 iunie 1966 consfințea o hotărîre aflată în ordinea firească a lucrurilor în socialism și prelungea în istorie tradiția solemnă a unui învățămînt primar și liceal de mare elevație dacă ne gîndim că în școlile Craiovei s-au format oameni de rezonanță în cronica culturii și științei românești ca Gheorghe Țițeica, Simion Stoilov, Ludovic Mrazec, Nicolae Coculescu, Sabba Ștefănescu, Nicolae Titulescu, Rădulescu-Motru, Traian Lalescu, Duiliu Marcu, Petre Vancea, Dimitrie Gerota, D.M. Pippidi, George Vîlsan ș.a. Școlile Craiovei au fost dintotdeauna respectate iar universitatea nou creată în 1966 ilumînează frumos renumele învățămîntului din Oltenia. La această oră, în amfiteatrele universității craiovene studiază 11 000 de studenți dintre care 1 580 studenți de peste hotare și anume din Europa, Africa, America de Sud, Asia, din țări ca Siria, Irak, Iran, Liban, Iordania, R.A. Egipt, Israel, Sudan, Gabon, Peru, Bolivia, Panama, Columbia, Ecuador, Iugoslavia, Grecia; R.F. Germania etc. Astfel încît Craiova a devenit în scurt timp un centru universitar deschis tuturor paralelelor și meridianelor. Craiova a devenit un centru universitar în legitimă egalitate cu multe centre universitare de tradiție din țară, precum Cluj-Napoca, București, Iași, Timișoara etc. dar și cu alte centre universitare din lume. O istorie universitară comprimată în 18 ani !

Ceea ce e caracteristic acestei universități create cu ajutorul unor cadre didactice împrumutate la început de la alte universități de tradiție din țară sau cu ajutorul unor cadre didactice pregătite în amfiteatrele celorlalte institute de învățămînt superior din Craiova, este puternica legătură cu platformele industriale. Prin faptul că ele s-au dezvoltat concomitent se întîmplă ca adeseori cadrele didactice să fie ingineri cu vechi sau foarte recente state de plată în industrie iar specialiștii din industrie să fie implicați adînc în fluxul tehnologic al întreprinderilor orașelor din județ precum și al cooperativelor agricole și fermelor experimentale din împrejurimi sau chiar de la mare distanță. Integrarea de care se vorbește atît de mult în ultimul timp se face la Craiova de la început, din primii ani de învățămînt superior, și nu miră pe nimeni că între uzine și amfiteatre sînt strînse legături care duc la rezolvarea unor teme de producție și de cercetare importante, în simbioză. Mai mult, în unele facultăți, în unele laboratoare și ateliere de producție se execută repere de mare finețe pentru industrie, de către studenți și cadre didactice în colaborare cu specialiștii din întreprinderi.

Prin urmare, care sînt profilele de specialitate în care se pregătesc studenții universității craiovene în acești ani, ca să ne dăm seama cît de complex legată e universitatea de viața țării ? Mai întîi în cele două facultăți cu profil politehnic, adică de *electrotehnică* și de *mecanică* (strîns legate de întreprinderile *Electroputere*, de *Utilaj greu*, de *Tractoare și mașini agricole*, *OLTCIT*), în Facultatea de științe economice, cu profil aplicat la ramurile economiei noastre, integrat în economia județului și a țării întregi, apoi în facultatea cu profil agricol care cuprinde *agricultură* și *horticultură* —legate direct de producția agricolă a județului și cu mai multe stațiuni experimentale și de cercetări, în facultatea cu profil medical adică de *medicină generală*, legată de rețeaua medicală și de spitalele clinice și universitare moderne din zonă, precum și în profilul de științe pozitive și exacte care cuprinde facultățile de *matematică* și *fizică* precum și facultatea de *filologie*. Astfel încît, de la o clădire și cîteva cămine (la început) Universitatea din Craiova a ajuns la 6 corpuri de clădiri dintre care majoritatea moderne, construite în ultimii ani, utilate după ultimele depese ale științei și tehnicii, la 150 de laboratoare și 3 ateliere de producție pentru care colaborarea cu platformele industriale funcționează în dublu sens : întreprinderile ajută la dotarea laboratoarelor iar facultățile ajută la rezolvarea problemelor complicate ivite pe fluxul tehnologic al întreprinderilor. Cert este că din amfiteatrele Universității din Craiova ies absolvenți pregătiți în 23 de specializări cu profil tehnic, economic, agricol, medical, filologic și de științe ale naturii.

Devenită cetate universitară după Congresul al IX-lea al partidului, Craiova împlinește un străvechi vis oltenesc și românesc, magistral proiectat de cel mai bun fiu al neamului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o cuvîntare istorică din 24 iulie 1946 : **„Noi, comuniștii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu, sărăcită și înapoiată, să facem o Oltenie bogată, cu o industrie și o agricultură puternică. Noi dorim ca din Craiova, cetatea banului și a oprișanului cum era în trecut, să facem o cetate a muncii, a culturii și științei în Oltenia".**

Universitatea din Craiova a devenit în cîțiva ani universitatea cu cel mai complex și mai complet profil din întreg învățămîntul nostru superior !

ADRIAN DOHOTARU

O poartă deschisă către lume

Am regăsit zilele acestea hotelul „Jiul" din Craiova într-o plină campanie, să-i spunem așa, de refaceri și retușuri. Calfe și zidari, meșteri de toate felurile au luat, aflăm, de cîteva zile în primire și precum începe să ne spună Ion Preoteasa, au fost și adevărate teste pe care le-a dat chiar și turismul craiovean, respectiv Complexul hotelier „Jiul". Toate probele, susținute pe plan internațional, după toate spusele și după toate aprecierile, au fost trecute cu foarte bine. Martor la toate cele afirmate de noi este faptul că atunci cînd în presa străină s-au făcut aprecieri asupra echipei de fotbal, cînd s-a vorbit despre oraș și oamenii săi, totdeauna s-a amintit și despre ospitalitatea și despre felul cum au fost primite și găzduite echipele de fotbal și cei care le-au însoțit, aici, la „Jiul". Și ca să exemplific, contele Pontello-președintele Clubului „Fiorentina" — care administrează în Italia șapte mari hoteluri, după sejurul petrecut la noi a declarat că sînt invitat de onoare în meciul retur pe care Universitatea l-a susținut în Florența. A fost deosebit de impresionat de tot ceea ce colectivul de la „Jiul" a făcut pentru bunul mers al lucrurilor. Dar, fiindcă există și uo dar, eram în sesiunea de examene. Rămîne, fiindcă invitația este certă, să văd cînd voi putea pleca. Probabil în vacanța fotbaliștilor și după ce vom cuceri cupa. La fel s-a întîmplat și cu Bordeaux. Organizatorii au lansat de cîteva ori invitații. Ce să vă mai spun ? ! Ne pregătim și avem la fel de mari emoții ca și fotbaliștii pentru semifinală și pentru marea finală. Știm că în aceste zile ochii întregii țări, ai Europei și chiar ai lumii vor fi ațintiți asupra noastră. Așa stînd lucrurile ne pregătim ca totul să fie perfect, Universitatea Craiova ne-a lansat — noi nu trebuie s-o facem de rîs.

P. SORIN

Am regăsit zilele acestea hotelul „Jiul" din Craiova într-o plină campanie, să-i spunem așa, de refaceri și retușuri. Calfe și zidari, meșteri de toate felurile au luat, aflăm, de cîteva zile în primire și precum albinele, care roiesc acum primăvara în jurul stupului, dau o altă față complexului hotelier „Jiul" din Bănie. Chiar de la intrare se poate vedea că s-a refăcut în întregime toată parcarea găsindu-se soluții mult mai funcționale, arbori și arbuști plantați, acum, primăvara, creează o atmosferă pitorească în jurul hotelului.

Șeful Complexului hotelier „Jiul" este Ion Preoteasa. În ciuda vîrstei (aflăm că numără doar 33 de ani, de peste cinci ani a fost pus să conducă bunul mers al turismului din Valea Vîlcii) Ion Preoteasa este unul din cei mai destoinici lucrători ai turismului din Craiova. Și ca să nu rămînem doar la afirmații generale, aici ne permitem să facem o mică paranteză. A început să facă turism, imediat după ce a terminat liceul, la hotelul „Jiul". A început cu meseria de bagajist. Apoi, a fost avansat și a ocupat postul de camerist, la vechiul hotel „București" tot din Bănie. După un timp a fost trimis la cursurile de calificare pe care le-a absolvit ca șef de promoție. Examenele le-a dat cu tot felul de profesori din străinătate, chiar cu lectori de la Națiunile Unite, care i-au acordat numai note maxime. A fost numit șef de complex la „Hanul doctorului", iar din anul 1979, a fost investit cu responsabilitatea de a conduce bunul mers al lucrurilor de la Comolexul hotelier „Jiul". Vorbește trei limbi la perfecție, mai învață în prezent două, și la toate acestea se mai adaugă și faptul că în momentul de față este student în anul patru la Academia de studii economice. În ziua cînd am fost la Craiova, l-am găsit pe Ion Preoteasa muncind cot la cot cu meseriașii la finalizarea unei moderne unități de frizerie și coafură ce se va deschide zilele acestea în holul hotelului.

Examenele pe care le-a dat în ultima vreme echipa Universității din Craiova,

Tur de orizont

O plimbare prin marele parc natural al Craiovei, o seară la **Minerva**, o duminică la iarbă verde, în lunca Jiului, nu au nici o șansă de a înfrînge atracția irezistibilă a craioveanului pentru întîmpinările stadionului, dar sînt și ele pasiuni care se afirmă în capitala Olteniei. Mai mult, rămîn în memoria tuturor care au avut în viață prilejul să descalece la Craiova și să-și lege calul, o săptămînă sau un deceniu, la conovățul țărușului invizibil înfipt drept în gazonul din scuarul englezesc al orașului. Și ar mai fi cîteva. Între toate, rămîne la loc de cinste o raită pe la „urlătoare", un fel de parlament de stradă al microbiștilor, unde se vorbește întocmai ca-n Hyde Park și se pune la cale soarta fotbalului mondial. Sau o tură pe Calea Unirii, trasă pe meridian. Dar multe nu se mai pot împlini. S-a dus pentru totdeauna braga nemaipomenită a turcului din Valea Vlăicii. S-a dus și stroșnaiderul spre care căscau gura, cu sufletul ghem, precupeții din Piața Mare. Stroșnaider fiind, într-o limbă necunoscută, un ins care merge pe funii. Și altele. În rest, setea nu se stinge nicăieri mai ca lumea decît la fîntîna Jianului, zidită în celălalt veac, pe un izvor cu o apă fără cusur. Prima dragoste se înfiripă mai repede decît oriunde pe aleile de la Sf. Dumitru. Boala de a cheltui se vindecă pe Lipscani, la Casa Albă și, mai nou, la Mercur. Apoi, bere, mici, plăcintă și alte fleacuri, din care nu se fac ceremonialuri prea mari, ci se zvîntă. Poate numai cînd e să aleagă, la urmă, craioveanul cade la grea dilemă ; s-o pornească spre Sineasca ? s-o pornească spre Ungureni ? În sfîrșit, în puține orașe din țară vorba de toată ziua a oamenilor reține cu atîta luare aminte denumirile de altă dată ale locurilor și străzilor. Oricîte tăblițe s-au agățat pe ziduri și pe garduri, Valea aceea a Vlăicii, despre care a mai fost vorba, a rămas Valea Vlăicii. Și English Park-ul a rămas English Park. Dacă tragem o linie și adunăm, praz, mai mult, se mănîncă la București...

P. MIHAI

Buturuga mică nu răstoarnă chiar carul, dar nici bine nu-i face

Mobilă cu durere de cap

Recunoaștem, nu ne-am pus pînă astăzi întrebarea care este în costul mobilei ponderea feroneriei. Cert este că accesoriile de proastă calitate pot compromite funcționabilitatea normală a mobilei. Cîteva puncte de vedere și două opinii pe această temă, constructive după părerea noastră, am culeș de la două întreprinderi care produc mobilă, respectiv feronerie.

„La acest combinat de prelucrare a lemnului Arad, ing. Florian Straja, director tehnic, avem nevoie de foarte multe comenzi. Pe unele le avem, pe altele nu. Pentru menținerea comenzilor, pentru adjudecarea altora noi, mai ales în mobila stil, produsele trebuie să se prezinte ca aspect, calitate și funcționabilitate la cel mai înalt nivel. De asemenea, ultimele noutăți în domeniu trebuie receptate cu maximă rapiditate. Multe din nepăcerile pe care le avem cu diverși clienți provin de la calitatea necorespunzătoare a feroneriei. Deși le achiziționăm de la o întreprindere specializată, Întreprinderea de accesorii metalice pentru mobilă și binale Arad, răspunderea pentru calitatea lor ne revine aproape în exclusivitate. Valoarea feroneriei reprezintă, funcție de sortiment, între 1 și 5 la sută din întreaga valoare. Nu este firesc ca accesorii de 400—500 de lei să decidă valoarea unei garnituri de mobilă stil în valoare de 30 000 lei. Dacă ne uităm într-un catalog de mobilă stil constatăm că de multe ori aspectul este determinat de cel al feroneriei, care este (cînd este !) o adevărată operă de artă. Să nu mai vorbim de funcționalitate. Am avut neplăceri cu nimicuri, cum ar fi cheile, care pur și simplu se rup, cu balamale care se blochează, cu butoni care se smulg din uși. Greutăți mari ne produc și extensiile pentru canapelele din garniturile de hol. De cele mai multe ori, finisajul accesoriilor de decor determină competitivitatea pe piață a mobilei stil.

Clienții ne-au sugerat să ne schimbăm furnizorul de feronerie. Nu este posibil, pentru că este singurul ! Pînă în urmă cu cîțiva ani, făceam parte din aceeași centrală, aveam un singur atelier de proiectare, aceleași interese. Din aceeași centrală făceau parte și întreprinderile de exploatare a lemnului. Aveam deci în mînă și materia primă. De atunci STAS-ul la cherestea s-a schimbat de două ori, fără ca pe noi să ne întrebe cineva. Exploatarea nu ține seama întotdeauna de nevoile noastre. Nu primim semifabricate de cherestea, așa cum se făcea cînd eram în aceeași centrală. Primim cherestea netivită, pe care trebuie s-o prelucrăm în combinat. Se transportă și se usucă în plus o seamă de cantități de cherestea. Este iluzorie impresia că se fac economii. Exploatarea lemnului face unele economii, care se pierd. Și nu se pierd numai ele, ci și ceva în plus. Nu trebuie înțeles din ce am spus pînă acum că la I.A.M.M.B.A. nu se fac eforturi pentru mărirea calității. Au și ei problemele lor, însă nu e corect ca numai noi să fim răspunzători de funcționalitatea unei mobile, să suportăm toate consecințele unei activități pe care n-o putem stăpîni. Afară de asta, produsele întreprinderii de accesorii nu au garanție. De ce ? În general, accesoriile incluse într-un produs de export sînt considerate produse interne, fără pretențiile cerute la export. Este un aspect care trebuie reglementat".

Parcurgem distanța care desparte cele două întreprinderi ce colaborează la realizarea mobilei. În replică dăm cuvîntul inginerului Gheorghe Leurzeanu, directorul I.A.M.M.B.A. : „Pentru mobilă în sistemul M.E.E.F.M.C. producem 93 la sută din feronerie. În condițiile prevăzute de STAS, mărfurile noastre pleacă la Baza de desfacere produse finite, cu sediul la București, în depozitul Arad. În momentul expedierii la depozit nu știm unde vor fi folosite produsele noastre. De la depozit ele sînt dirijate conform repartițiilor către diferite fabrici de mobilă. Garanția produselor noastre este un an de la data fabricației. Avem produse care stau în depozit de cîțiva ani buni. Pe unele nici nu se poate trece data fabricației : cuie de tapițerie, șuruburi etc. Apoi, ele nu sînt produse doar de întreprinderea noastră. Le mai execută și cooperația. Necazurile provin din mai multe pricini. Din unele produse executăm zeci și sute de mii de bucăți pe lună. Un muncitor din șase este investit cu calitatea de autocontrol. Controlul se face conform normelor în vigoare. Lucrăm cu muncitori de categoriile I—III. Puținii muncitori de categorii superioare îi folosim în secțiile de scule, ca reglori de mașini. Într-o întreprindere ca a noastră, SDV-istica are un rol din cele mai importante. Anual, ne-ar trebui aproximativ 100 tone de oțel aliat pentru scule, C 120. Repartiția anuală este însă în jur de 1—2 tone. Sîntem obligați să facem scule din materiale necorespunzătoare. De aici, uzură mare, calitate slabă. Calitatea materialelor care ne sosesc este necorespunzătoare. Un exemplu : Combinatul siderurgic Galați ne livrează tablă de 2 milimetri nu cu toleranță de 0,1, ci 0,8. Un colac de tablă în bezi are 150 metri. Cum să-l verifici ? Te trezești cu tabla în mașină. Se sparg matrițele. Uneori nu se poate folosi lotul respectiv sau, dacă se folosește, se ajunge la „jocuri" mari, la îmbinări necorespunzătoare. Contractele cu B.J.A.T.M. sînt depășite. Restanțe — tone întregi Pentru asta avem nevoie de acid boric. De o lună însă nu-l avem în fabrică. În bale trebuie să avem o concentrație de 300 mg/l. Avem doar 265. grame. În loc să ținem piesa în baie 5 minute, o ținem 15. Uneori se dezlipește stratul depus. B.J.A.T.M. ne spune că de o lună este plecat un vagon cu acid boric de la I.M. București. Nu-l dăm de urmă. Nici reclamații nu putem face, pentru că nu sîntem titulari de contract. Dar tot despre butonul ZTI, cum îi spune acum toată lumea : am fost întrebați dacă putem să-l facem. Am spus da. Trebuie omologat. Înainte de omologare, pentru grăbirea acțiunii, am trimis unor combinate cîteva mostre, să vadă cam ce va ieși. Nu erau așa cum sînt acum. Au dat fuga și le-au pus pe masa directorului de la centrală și pe masa tovarășului ministru. Nu ne putem face planul din cauza I.A.M.M.B.A. Șurubul n-are filet vicford. Să mai avem în vedere că produsele pe care le facem — balamale aruncătoare, broaște, rulmenți etc — sînt verificate în laboratoarele noastre și ale institutului nostru de încercări, conform normelor. Primesc certificate în care se atestă că rezistă la 50—100 mii de încercări. Ele se rup de cele mai multe ori din cauza montării greșite, din cauza deformărilor, ca urmare a transportului mobilei. Fără îndoială, colaborarea noastră cu fabricile de mobilă va fi din ce în ce mai bună. Nu aducem în sprijinul nostru marea diversitate de produse, mai multe de 1 800 sortotipo dimensiuni, însă se uită că ele sînt făcute într-o permanentă cursă de reduceri de materiale, de economii, la care trebuie să ne aliniem, că fără seculele corespunzătoare nu se poate face o producție de serie mare de bună calitate, că la montaj un șurub de lemn trebuie încastrat în mobilă cu mașina de înșurubat și nicidecum cu ciocanul. Și, ca să încheiem : să ne întoarcem la butonul trăgător ZTI. El este pus la punct după omologare, arată conform cerințelor și din 180 000 bucăți s-au rupt doar 200 — un fenomen aleator".

...Toate bune, s-ar părea că ambii interlocutori au dreptate, dar cine — totuși ! — va scoate din calea carului mare al industriei noastre micile buturugi care-i strică mersul ?...

OPREA GEORGESCU

Nici mic, nici mare, ci numai bun

În lumea noastră de relativități, nimic nu-i mai relativ decît mărimea carului și a buturugii învîndu-se în drum. Și dacă e de așteptat ca o industrie să nu-și schimbe totuși cadența din cauza unor fleacuri, o seamă de nealinieri la termenul de predare a unui produs cu mulțime de co aborări pot deveni de-a dreptul supărătoare.

Întreprinderea de mașini unelte și aparate București a izbutit să-și regăsească foarte repede suflul, în condițiile reducerii drastice a importurilor : de la 60% la abia două-trei procente. O realitate care dovedește că marea investiție rămîne întotdeauna investiția de inteligență. Dintre colaboratori, cîțiva s-au manifestat exemplar. De pildă, industria de motoare electrice. Acestea sînt fiabile, competitive și ca preț și ca performanțe pe toate piețele lumii. Un motor este — nu-i așa ? — inima oricărei mașini-unelte și o componentă spre care merge toată atenția. Un strung carusel foarte mare, o mașină de alezat și frezat în greutate de multe tone, o presupune oricine, trebuie să aibă niște motoare pe măsură. Dar rulmenții ?

Cînd vorbim de rulmenți, avem îndeobște imaginea a ceva mic, necesitînd, e drept, o tehnologie pretențioasă. Industria noastră de rulmenți a dat destule dovezi de putere, ca să nu ne facem griji din asimilarea unui tip de rulment, fie el și pentru o mașină de dimensiuni impresionante. Mulți ar putea socoti că asimilarea unui rulment e o chestiune de planul doi. E probabil că așa s-a și întîmplat, că întocmindu-se graficele de asimilări pe centralele industriale ce conlucrează la realizarea mașinilor unelte de gabarit mare, importanța unor rulmenți n-a fost considerată realist. Poate că o persoană — greu de știut cine — și-o fi spus : Un rulment ? Ce mare poveste ! Ne descurcăm noi !

De descurcat, ne descurcăm, problema este în cît timp ?

În hala de „mașini grele" a I.M.U.A.B.-ului se finalizează o serie de mașini unelte de gabarite absolut impresionante. Mașinile de alezat și frezat de mare tonaj, proiectate pentru prelucrarea unor piese de mare tonaj și ele, cer un rulment cu role în cruce. Pentru strungurile carusel s-au asimilat niște rulmenți cu diametrul de 1 m, pînă nu de mult importați, astfel că un număr bun de strunguri — peste 30 — sînt în producție și la export. Rulmenții cu diametrul de 1 m se fabrică într-o uzină din Ploiești. Tot aici ar fi trebuit să fie fabricați și rulmenții cu role în cruce de 1 m, numai că pentru ei e nevoie de un cuptor de tratamente termice special. Nu însă atît de special încît să nu poată fi proiectat și clădit la noi. I.M.U.A.B.-ul așteaptă cu mai multe mașini, altfel gata, să-i șoseacă rulmenții. Și au așteaptă doar I.M.U.A.B.-ul, ci — de fapt — toate întreprinderile care au colaborat la construcția acestor foarte importante mașini.

În hala de montaj „mașini grele" avem o discuție despre mărimea reală a unor buturugi cu șeful secției, inginerul Octavian Maican, cu maiștrii Ion Zaharia și Pascal Fomin, cu Secuiu Ene, secretarul organizației de partid din secție. Ei sînt de părere că nu-i foarte util de arătat cu degetul după colaboratorii ce n-au izbutit să-și respecte angajamentele, întrucît se mai pot și supăra. Un punct de vedere la care subscriem, și nu arătăm pe nimeni cu degetul. Discutăm, doar, o problemă, cu observația că indiferent ce supărări se pot naște, nu-i drept ca o mașină de 20 de milioane lei să se poticnească din pricina unor electrovalve. Electrovalvele acestea, da, sînt niște lucruri mici și de serie. Ele se produc la Întreprinderea „Balanța" din Sibiu și ar trebui să meargă ceas, fiindcă de aceea spune numele întreprinderii ideea de precizie. Mașina de alezat și frezat e pe sistem hidraulic, iar electrovalvele blochează și deblochează anumite părți ale mașinii. Sînt livrate capsulat și cu toate că nu ar trebui să se strice, se strică. Defectul e la piston. Un mărunțiș : etanșarea nu-i corect făcută. Dacă ar trebui să răspundă „Balanța" de depanarea valvelor defecte, ar avea cheltuieli considerabile. Și așa, o mașină de milioane lei se oprește și cere timp de depanare pentru că la Sibiu controlul tehnic de calitate nu-i tocmai exigent. Probleme oarecum asemănătoare produc cuplele asimilate de curînd la „Conect". Cuplele acestea sînt un fel de ștechere cu pînă la 48 de contacte. Cînd, la vibrații, unul din cele 48 de contacte se deteriorează, cauți două-trei zile să afli cauza. Opinia specialiștilor de la I.M.U.A.B. e că aici, la fabricația pieselor mici și cu regim de mare fiabilitate, se vede, de fapt, cum se exercită controlul muncii și care-i adevăratul nivel profesional. Cînd un cuplu de cîteva sute de lei rău executat prejudiciază numelui și renumelui unui fabricant atît de prestigios, cum e I.M.U.A.B.-ul, e cazul să judecăm mai atent lucrurile nu după mărime și nici după preț. Ele, ori merg, ori nu merg. Calea de mijloc e a mediocrității și-i plină de fel de fel de alte buturugi.

TUDOR OCTAVIAN

...Dar mai e un dicton: ajută-te singur!

Întreprinderea de confecții Craiova este una din cele mai mari ale branșei. Zilnic, peste 6 000 de lucrătoare îi urcă și îi coboară splendida scară în largi volute, cu balustradă de piatră, căreia îi corespunde, aerian, jocul subtil al suprafețelor acoperișurilor. E o clădire frumoasă, cu holuri largi și secții de producție ingenios concepute arhitectonic, una din podoabele Băniei și una din mîndriile ei economice. Greu de găsit în cabinetul său, fiind mai tot timpul în fabrică (solicitat, după cum vom vedea, nu numai de întîmplările mari ale muncii, ci și de cele mărunte, chiar foarte mărunte, adică tocmai acelea ce fac obiectul anchetei noastre), inginerul Constantin Nicolaescu, directorul întreprinderii, un conducător cu veche experiență dublat de un redutabil și reputat specialist, ne întinde, cînd în sfîrșit dăm de dînsul, o mînă fermă, dar și moale, arătîndu-se extrem de interesat de scopul vizitei noastre. Pentru început, îl rugăm să ne spună, pe scurt, ce face fabrica la ceasul de față, cum stă cu planul, inclusiv cu producția destinată exportului. Planul, ne răspunde, se face, și la „intern", și la „extern" (notăm la ultimul capitol o depășire în valoare de 2,5 milioane dolari într-un singur an !), se produc zilnic cam între 12 000—15 000 bucăți de confecții, se produc toate sortimentele posibile de îmbrăcăminte pentru femei, copii și bărbați. O mare cantitate de mărfuri este expediată, la ora actuală, în R.F. Germania, U.R.S.S., Olanda, Franța, Belgia, în țări din Africa etc. O preocupare de prim plan, răspunzînd acelei sarcini exprese pe care conducerea de partid o pune astăzi în fața industriei noastre, este creșterea productivității muncii, capitol la care, din nou, întreprinderea craioveană stă bine, ilustrîndu-l cu exemple dintre cele mai elocvente. Notăm unul : de la o productivitate a anului '74 de 1,7 costume bărbătești pe lucrător, s-a ajuns acum la cifra de 2,2—2,3. Fără nici un fel de investiții, ci printr-o mai adecvată organizare a muncii, prin ridicarea calificării oamenilor, prin modernizări tehnico-tehnologice cu ajutorul unor dispozitive imaginate și fabricate aici. O serie de piese de schimb (adică de „mici buturugi" care cîndva încurcau mersul muncii) au fost asimilate și se produc în atelierul de repere al fabricii. Se mai produc aici mașini de capsat, flare de călcat, mașini de întors cordoane ș.a., există chiar, amenajat cu mijloace proprii, un mic atelier de construcții de mașini și de SDV-uri. Combătută cu dictonul „ajută-te singur !", zicerea despre „buturuga mică" n-a putut totuși fi, căci nu trăim într-o economie autarhică, scoasă complet pe poarta fabricii. Tot ce s-a izbutit, exemplele de mai sus fiind doar cîteva dintre dovezile izbutitei, a fost ca „buturuga mică" să mai fie, pe cît posibil, cioplită, făcută deci și mai mică, și exilată din punctele-cheie ale producției. Așa s-a întîmplat, de pildă, ne spune directorul Nicolaescu, cu „problema nasturilor". Văzîndu-se și văzîndu-se că nici un fel de adrese, oricît de multe și de patetice, că nici un fel de delegați cu diurnă pe destule zile și cu talent avocățesc nu-i pot convinge pe furnizori să le expedieze nasturii de culori cerute, întreprinderea și-a organizat o secție pentru vopsitul acestora. Primește deci, să zicem, nasturi albi, negri sau galbeni, și-i vopsește în roșu, în verde sau în albastru, asortîndu-i cu costumele sau cu rochiile pe care le scoate pe piață.

Dar micile accesorii, la un plan de producție cum este cel al fabricii craiovene și la nenumăratele sortimente fabricate aici, sînt mult prea multe și mult prea diverse ca să poată fi rezolvate cu forțe proprii. Contractele de aprovizionare cu materie primă prevăd doar pînzeturi și stofe, nu și oțel, deci meșterii din atelierele întreprinderii, oricît s-ar da peste cap, nu pot produce ace cu gămălie, nici așa-numitele „clame-cruce", două accesorii care mereu lipsesc, provocînd ascuțite dureri de cap celor 6 000 de lucrătoare și de meșteri. „Clamele-cruce" necesare cutiilor colectoare, sînt opera Întreprinderii „11 Iunie" din Galați. Conform contractelor, cei din Galați ar trebui să-i trimită Craiovei cam 50 000 bucăți pe trimestru, dar totdeauna livrarea acestor minuscule și extrem de simple piese întîrzie cîte o lună, două, timp în care mii și mii de rochii sau de costume zac în depozite, tîrcolite cu furie de beneficiarii nerăbdători. La fel se întîmplă cu „vingiletele" pentru prins etichete, confecționate de Cooperativa „Prestarea" din București, cu cataramele din plastic contractate cu Complexul economic Rm. Vîlcea, cu umerașele pe care trebuie să le livreze întreprinderea sibiană „Flaro". Vreo 200 000 de umerașe „Flaro" sînt așteptate, trimestrial, la Craiova, dar anul trecut, de exemplu, nu o zi, nu o săptămînă, ci chiar un trimestru, un trimestru întreg, umerașele „Flaro" nu și-au făcut apariția ! Sosesc greu, cu mare întîrziere, cu cheltuială de nervi, de timp și de bani (căci se trimit, în acest scop, delegați peste delegați, ca să stea pe capul unităților furnizoare), cutiile pentru ambalatul rochiilor și paltoanelor, făcute de diferite cooperative, ața în culorile necesare (cu furnizor tocmai la Odorheiu-Secuiesc !), coloranții (problemă veche, așteptîndu-și soluționarea de ani și ani !), ba chiar și nasturii. Anul trecut, din lipsă de nasturi, 35 000 rochii contractate cu niște pretențioși clienți au stat în depozite două luni peste termenul de livrare.

Dar măcar, întrebăm, accesoriile astea sînt totuși de calitate ? Adică nasturii nu se sparg, adică fermoarele nu te mușcă de piele, adică umerașele nu zgîrie hainele așezate pe ele ? Dar despre estetica lor, ce-ar fi de spus ?

Ing. Constantin Nicolaescu ne privește lung, ginditor. Important ar fi, zice el, mai întîi de toate, ca aceste accesorii să existe în cantități necesare. Și, desigur, important ar fi și ca aceste mărfuri (măcar cele elementare) să răspundă unui criteriu minim de calitate, fără de care discuția despre estetica lor nu poate începe. Aceasta decurge, firesc, din funcționalitate, care, la rîndu-i, trebuie înțeleasă în chip superior. Prostul-gust e o compensație la niște carențe mai profunde : pui bibiluri doar pe cataramă care cochetează, așa cum meșterii cofetari ce-și oferă productele bufetului Întreprinderii de confecții coafează somptuos prăjiturile cînd „uită" să le pună zahăr sau cacao după rețetar.

ILIE PURCARU

VINERI, 15 aprilie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

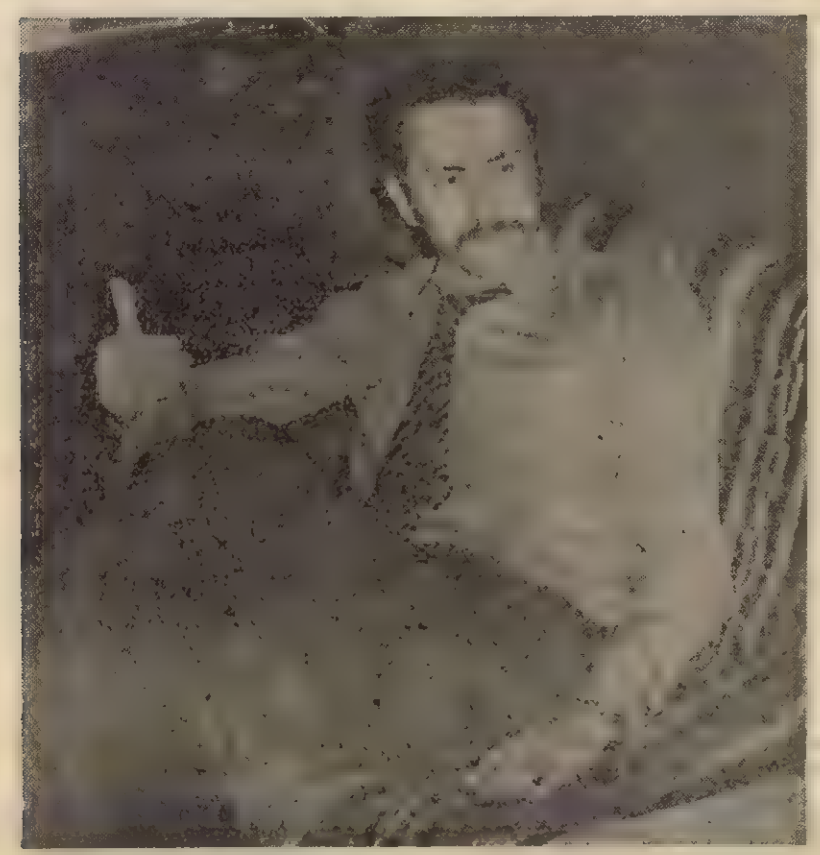

Puterea tradiției și șansele universalizării

— Stimate Marin Mincu, spuneți în interviul pe care vi-l ia Marco Fratelessi (Cultura romena e cultura italiana — il ponte della semiotica, Il Ponte, nr. 5, 31 maggio, 1981, Firenze) că Italia este, într-un anumit fel, o „a doua patrie" pentru dv. ; cum ați ajuns în Italia ?

— În acel interviu din revista **Il Ponte** afirm, într-adevăr, că Italia este a doua patrie a mea, dar în sens **cultural**, așa cum a fost și pentru alți scriitori români plecați acolo pentru studii, și consider o mare șansă întîmplarea care m-a condus în patria lui Dante la o vîrstă cînd mai puteam să învăț cîte ceva. Am fost trimis în Italia în 1974 ca lector la Universitatea din Torino, după ce Ion Stăvăruș, primul pe listă în ierarhia M.E.I., n-a mai plecat acolo fiind bolnav. Pot spune că am „profitat" fără voia mea de boala colegului ce a devenit, astfel, o întîmplare norocoasă pentru mine.

— Ce ați făcut în Italia de atunci pînă în prezent ?

— Nu altceva decît ar fi făcut oricare din colegii mei dacă ar fi ajuns acolo. Deci raportez. Am predat literatura română și semiotica literară, mai întîi la Torino și Milano (1974—1978) și apoi la Florența. Am publicat patru cărți (**I canti narrativi romeni. Analisi semiologica**, Giappichelli, Torino, 1977 ; **I mondi sovrapposti. La modellizzazione spaziale nella fiaba romena**, Giappichelli, Torino, 1978 ; **Poesia romena d'avanguardia**, Feltrinelli, Milano, 1980, în colaborare cu Marco Cugno; **La semiotica letteraria italiana**, Feltrinelli, Milano 1982) și am colaborat cu materiale „românești" la revistele **Strumenti critici, Uomo e cultura, Nuova Rivista Europea, Inventario, Il Ponte, Sigma, Alfabeta** etc. Cred că ați observat că din titlurile a trei cărți publicate acolo nu lipsește indicativul „romeno". Am participat de asemeni la numeroase manifestări (congrese, convenții, sesiuni de comunicări, mese rotunde, conferințe) fie ale Centrului de cercetări semiotice din Torino printre ai cărui membri fondatori mă număr, fie ale A.I.S.-ului (Asociația italiană de semiotică), fie ca invitat al unor universități sau instituții de cultură italiene. A cincea carte, **Nuovi poeti romeni**, este în curs de publicare.

— Știu că faceți parte din Comitetul european de redacție al publicației Nuova Rivista Europea; care sînt serviciile pe care le-ați adus în această calitate literelor românești ?

— Da, este adevărat că reprezint „partea română", împreună cu Marin Sorescu, în Comitetul european al acelei publicații. „În această calitate" am încercat, pe cît a fost posibil, să dau sprijin ca literatura noastră să fie prezentă în paginile revistei unde au apărut pînă acum texte traduse din Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Nicolae Labiș, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Mircea Ivănescu, Dan Laurențiu, Mircea Ciobanu, Gh. Pituț, Ioanid Romanescu, Constantin Abăluță, Mircea Dinescu și alții. A apărut și nuvela **Duios Anastasia trecea** a lui Dumitru Radu Popescu. Sînt programați și alți poeți și prozatori.

— Ați publicat, dacă nu mă înșel, șapte cărți de poezie, ultima fiind Proba de gumnastică **(Albatros, 1982). Ce părere are criticul Marin Mincu de „probele" poetului Marin Mincu? Care ar fi locul lui pe harta poeziei actuale?**

— „Criticul" Marin Mincu, cum binevoiți să-l numiți, este de părerea colegilor săi, criticii, care s-au exprimat pînă acum despre poezia lui Marin Mincu. Și dacă Negoițescu, Doinaș, Manolescu, Valeriu Cristea, Ulici, Iorgulescu, Cornel Ungureanu, Grigurcu, M.N. Rusu, Dimitriu, Alexiu, Cîndroveanu și mulți alții mi-au făcut onoarea de a scrie despre poezia mea, presupun că aceasta trebuie să aibă un loc pe harta poeziei actuale.

— Scrieți o poezie dinamică, de factură experimentală; are acest fapt vreo legătură cu avangarda, pe care ați investigat-o recent, în ipostaza de critic, cum susține Laurențiu Ulici în cronica din „Contemporanul" ?

— Are și n-are. Orice formă de expresie poetică are totdeauna la bază un sistem al tradiției, în care te afli integrat indiferent de voința ta. Oricum, poezia actuală nu poate face abstracție de propria-i tradiție avangardistă; ar fi o eroare de neiertat, **aposteriori** generatoare de noi complexe de inferioritate.

— În legătură cu volumul Pradă realului, **ați fost criticat pentru avangardism în revista „Săptămîna". Tot atunci, Mircea Iorgulescu afirmă în „România literară" : „construcțiile sale lirice se înscriu, oarecum neașteptat, printre experiențele poetice remarcabile ale momentului". Cine are dreptate ?**

— La asta e de așteptat că va răspunde istoria literară.

— Ați debutat în critică, acum aproape 20 de ani, cu un articol foarte polemic. Ce părere aveți astăzi de acel debut ?

— Într-adevăr, în aprilie 1964 debutam în fosta **Gazetă literară**, cu un articol țanțoș intitulat „Despre stilul criticii literare", pe care Eugen Simion îl deghizase în „Scrisoare din partea unui student". Această „scrisoare" a stîrnit oarecare ecou în numerele ulterioare ale revistei. Eram poate prea drastic acolo, un Savonarola „înfierînd" clișeele și redundanța unei anumite critici literare. Nu știam că prin acel exercițiu preventiv mă înham eu însumi la o corvoadă atît de lungă. Referitor la acel debut, ce este mai important se leagă de faptul că începuturile critice se înscriu sub semnul **polemos**-ului.

— De ce n-ați rămas doar poet și a trebuit să faceți și critică? Corespundea acest lucru unei necesități categorice ?

— Inițial, în studenție, scriam critică literară ca reacție polemică la ceea ce apărea atunci în presa literară. La început, exercițiul mă amuza, întrucît mă consideram cum, dealtfel, mă consider și astăzi, în principal — poet. Mai tîrziu, prin practicarea curentă, critica a devenit o formă de expresie ca oricare alta, suplinind necesitatea de clarificare teoretică fără de care meseria de scriitor nu mai este posibilă. Ion Barbu afirma cu exactitate că „teoria este așteptare și mediațiune". Un scriitor lipsit de asemenea „aptitudini" mi se pare un scriitor incomplet.

— Un fapt curios: v-ați intitulat primele două cărți de critică Critice I **și** Critice II. **De ce? Aveați în intenție să ajungeți cumva la...** Critice XX ?

— Întrebarea este bătăioasă și mă obligă la o confesiune pe care voiam s-o mai amîn. Mi-am intitulat primele două cărți de critică **Critice I** (E.P.L., 1969), și **Critice II**, așa cum mi-aș fi putut intitula cărțile de poezie **Poezii I, II...** După primirea destul de favorabilă a primului volum (au scris Manolescu, Crohmălniceanu, Iorgulescu ș.a.) la apariția volumului **Critice II** (Cartea Românească, 1971), am avut surpriza să constat că reluarea acestui titlu, dezarmant prin simplitate, a iritat pe foarte mulți. S-au scris note în presa literară prin care eram apostrofat pentru îndrăzneala de a fi apelat la blazonul unui asemenea titlu. N-am înțeles pentru ce unii contemporani ai mei (cu o operă critică desigur mai impozantă) îmi refuzau tocmai mie dreptul de a folosi un titlu, la urma urmei destul de inocent. De atunci, cărțile mele de critică au primit titluri mai puțin inocente decît primele două. Oricum, dacă aș fi păstrat titlul inițial, cartea, care urmează să apară în acest an la Editura Albatros, ar fi trebuit să se cheme, dacă nu mă înșel, **Critice IX.** Poate că totuși, colegii mei, binevoitori, au avut dreptate să se opună ca să mai public : **perseverare diabolicum...**

— Apropo de heliadism, **în** Critice II **(C.R., 1971) și apoi în** Repere **(C.R., 1977) schițați chiar un proiect în legătură cu această „coordonată tipologică a literaturii române" cum o numeați; ce este heliadismul, concept pe care l-ați lansat acum 12 ani în critică? Ce viitor a avut?**

— **În** Critice II lansam acest concept pentru a desemna o coordonată tipologică a literaturii române. Dacă, între timp, cineva nu o să-mi fure ideea, cum s-a mai întîmplat, poate am să revin asupra ei într-o carte. Oricum prin heliadism înțeleg o deschidere creativă maximă asociată simultan cu capacitatea de autoreglare sincronică a mecanismului cultural și literar. Spuneam atunci că **paradigma conceptului** conține, la un pol, transcenderea și spiritul estetizant, iar la celălalt, polemismul și spiritul pamfletar, degradat uneori pînă la injuria trivială. În altă ordine, la heliadiști apetitul universalizării este mai acut.

— Tot în legătură cu Critice II, **mi-a mintese că ați fost criticat pentru „perspectiva arhetipală" aplicată literaturii române. Cum mai vedeți astăzi problema, cînd ați trecut la critica semiotică ?**

— Obstinația de a descoperi „arhetipurile" literaturii române prin efectuarea unor sondaje paradigmatice în operele unor scriitori ca Sadoveanu, Voiculescu, Blaga, Ion Barbu, Eminescu, Heliade, Coșbuc, Creangă, Marin Preda a dat ocazia unora în campania ce s-a declanșat atunci împotriva mea, să mă considere „iraționalist" (Paul Georgescu), iar altora să spună că mă „plimb cu arhetipul". „Plimbarea cu arhetipul", după expresia nimerită a unui critic încruntat, a avut posteritatea ei, critica arhetipală devenind apoi o modalitate ca oricare alta a cercetării noastre literare. Ca să nu citez alte titluri, apariția unei cărți ca **Treptele inițierii la Mihail Sadoveanu**, de Al. Paleologu o demonstrează din plin. Dar a vorbi despre „mituri arhetipale" în 1971 nu era la fel de firesc ca în 1978 cînd își publică Al. Paleologu cartea

— Pentru că tot ați citat titlul cărții excelente a lui Al. Paleologu despre Mihail Sadoveanu, pe ce se baza mobilul acelei polemici ce ați purtat-o, cu cîțiva ani în urmă, în revista Luceafărul?

— A fost mai mult o supărare copilărească din partea mea pentru că Al. Paleologu, redactor de carte la **Critice II** (1971) și prieten în vremea aceea ca și acum, nu m-a citat (ca să vezi ce pretenție absurdă) în cartea sa din 1978 despre Sadoveanu. Aceasta, mai ales că, într-un interviu din **Amfiteatru**, anterior cu un an apariției cărții domniei sale, afirma că dacă „nici Lovinescu, nici Călinescu și nici altul din maeștrii criticii interbelice nu au văzut sensul inițiatic al

(Continuare în pag. 8)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Vorbiți și scrieți românește

Poluare

Orașul trebuie ferit de poluare. Aceasta nu este însă datorată numai motoarelor de automobil sau reziduurilor industriale. Mai există și o poluare pe care am putea-o numi lingvistică și care provine pur și simplu din incultură.

„Oo" citim pe o etichetă, într-o piață centrală a Capitalei. Dar în vitrina unui magazin „Gostat", un afiș scris de mînă ne înștiințează că „Az nus oo". Strict autentic !

Pe Șoseaua Regiei, unul lîngă altul, se găsesc un atelier de „cismărie" și altul de „cizmărie" (a doua grafie este, desigur, cea corectă). Pe Șoseaua Giurgiului era pînă nu demult un „Sobar autrizat". În altă parte, cu litere de-o șchioapă sîntem dirijați către „Intrarea prin gag".

Despre „mingii" într-un magazin de jucării (!), dar, culmea, pe de altă parte „frezi", ca și despre „ridichii" în opoziție cu „rosi" nu mai vorbesc, ca să nu se spună cumva că sînt cusurgiu. (Semnul exclamării de mai sus a vrut să marcheze faptul că un astfel de magazin este frecventat de copii.)

Odată am îndrăznit să intru într-un magazin în vitrina căruia scria „luxtre" atrăgînd atenția responsabilei asupra greșelii. Nu știu ce-a gîndit, dar a avut tăria să-mi mulțumească. Cînd am ieșit am văzut că mai scria și „abajoare", dar n-am mai intrat sperînd că responsabila va observa ea însăși. (A observat, după cum am putut constata peste cîteva zile.)

Oare cei care l-au „autrizat" pe sobarul nostru n-ar fi putut să-i autorizeze și firma ? Oare un inspector comercial, care trece din cînd în cînd, îmi închipui, prin magazine, n-ar putea să-și arunce cîte o privire și peste etichete, anunțuri, firme ?

Stau și mă întreb mereu dacă aceste fapte, mici, au chiar atît de mare importanță încît să ocupe un spațiu destul de însemnat al unei reviste de mare circulație. Și, totdeauna, îmi răspund fără echivoc „da !". În fond, nu sînt chiar atît de mici, pentru că — așa cum vă dați seama și dumneavoastră — au o semnificație destul de mare. Pe de altă parte, așa cum, în dorința noastră de frumos și mai bine, luptăm împotriva gazelor de eșapament și a reziduurilor care ne pătează viața, trebuie, cred, să nu admitem nici alt fel de... pete.

CEZAR TABARCEA ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Către Valeria

Se dedică Valeriei Sitaru

Vulturii sunt arbori care zboară,
ghearele lor sunt rădăcini,
doamne, cît de toamnă iară
se va face-n înălțimi.

Vulturii sunt arbori care zboară,
ghearele lor sunt rădăcini,
doamne, cît de toamnă iară
se va face-n înălțimi.

Vulturii sunt arbori care zboară,
ghearele lor sunt rădăcini,
doamne, cît de toamnă iară
se va face-n înălțimi.

NICHITA STĂNESCU ■

Puterea tradiției și șansele universalității

(Urmare din pag. 7)

operei sadoveniene de maturitate" (citez din memorie) iată „vine azi Marin Mincu și reușește să-i dezlușească un element esențial, anume tema labirintului..." (s.m.). Astăzi mi se pare suficient ceea ce criticul recunoștea în interviul din **Amfiteatru**. Polemica, prin care revendicam intîietatea în scris a unora dintre ideile cărții **Treptele inițierii...** o consider total inutilă și, ca să zic așa, gratuită, din moment ce prietenul meu Al. Paleologu, un eseist remarcabil, n-a publicat încă al doilea volum din proiectata sa exegeză sadoveniană și nici eu n-am dat lucrarea fundamentală despre Sadoveanu, la care visez. Pînă la proba palpabilă, pariul rămîne deschis.

— Din bibliografia dată de Mihai Ungheanu în cartea sa de Interviuri neoconvenționale, **am aflat că ați intervenit și în discuția despre protocronism. Ce părere aveți despre acest termen ?**

— Cîțiva colegi binevoitori m-au acuzat că prin „plimbarea cu arhetipul" aș fi deschis drumul așa-zișei orientări protocroniste. Nu cred că lucrul este adevărat, dar consider protocronismul o formă — e drept, foarte întîrziată — prin care cultura și literatura română au căpătat o conștiință mai acută a propriilor realizări. Ca dezbatere, protocronismul este interesant numai în măsura în care va muta accentul valorizant de la trecut spre prezent și viitor.

— De la arhetipurile prozei sadoveniene și Ion Barbu ați trecut brusc la avangardă și la semiotică. Această schimbare de perspectivă se leagă oarecum de activitatea italiană ? Din care eșaure ?

— Desigur că de „activitatea italiană", se leagă multe din preocupările literare actuale. Este un lucru firesc ; aflat în străinătate îți dai seama mai bine de ceea ce-i este propriu literaturii române și atunci încerci să scoți în relief acele laturi (alci se află motivarea de profunzime a lucrărilor publicate în Italia), sau observi ceea ce-i lipsește și atunci simți datoria de a introduce acel ferment nou (iată o explicație posibilă a „schimbării de perspectivă critică" în lucrările mai recente publicate în țară). Dar „trecerea" la avangardă și semiotică nu a fost ceva arbitrar, fie și numai dacă se ia în considerație doar argumentul că mă ocup de Ion Barbu de aproape 20 de ani ; nici un scriitor actual, fie în ipostaza de practician, fie în aceea de teoretician, nu mai poate face abstracție nici de avangardă, nici de semiotică. Aceste „schimbări" au fost deci rezultatul unei „programări congruente" și numai întîmplarea a făcut ca să se înscrie în perimetrul „activității italiene".

— Unii critici nu sînt însă foarte de acord cu introducerea semioticii în cercetarea literară. Cum explicați această, s-o numim, „idiosincrazie metodologică" ? Are, ea, o bază serioasă ?

— Uite că am perseverat și mă țin mai departe de semiotică fără să mă sperii ca unii care intră în panică și se întreabă alarmați „ce e cu semiotica". La această întrebare pe care eu însumi am adresat-o cîtorva semioticeni italieni, răspunsul cel mai serios l-am primit de la Umberto Eco : „Queste risposte è meglio lasciarle alla storia. Quando si fa scienza non si sa mai se sia davvero scienza, se sia nuova e se abbia uno sbocco. **L'importante è lavorare".** Mi se pare că Eco avea o bază serioasă ca să dea acest răspuns, așa că n-am apucat de lucru **(lavorare)** și am terminat **Eseul despre textualizarea poetică** pe care-l începusem demult. Cînd aceia care refuză critica semiotică sau orice alte posibilități de înnoire ale criticii, vor publica și ei lucrări de construcție critică, aplicate asupra unor mari scriitori români (deci „în cunoștință de cauză" cum ar spune Ion Barbu), atunci abia mi s-ar părea motivată așa-zisa „idiosincrazie metodologică".

Este firesc ca **noutatea** să nu fie acceptată imediat, mai ales de cei cantonați comod într-un impresionism leneș. Apoi nici nu cred că această „idiosincrazie" a unei părți din critică, la introducerea semioticii în cercetare, poate avea vreun efect de frînă ; critica semiotică e ca musafirul nepoftit și nedorit care, alungat pe ușă, intră înapoi pe fereastră. Chiar dacă unii critici maturi se arată sceptici în ceea ce privește achizițiile reale de pe urma noii metode, în limbajul critic curent introduc, probabil fără să vrea, noțiunile și terminologia pe care altfel le anatemizează. Ce să mai vorbesc de tinerii critici, care, așa cum demonstrează o recentă anchetă din revista **Amfiteatru** asupra „generației poetice", minuiesc cu toții, în mod natural vocabularul noii critici.

— Ce ați făcut dv. personal pentru a introduce noua metodă în „vocabularul" criticii actuale ?

— Cred că acțiunea mea nu a fost chiar atît de grea, mai ales că venea, ca să zic așa, pe un teren deja în bună parte defrișat. Există o foarte bună școală critică în acest sens la Timișoara, reprezentată la nivel european prin Livius Ciocîrlie, prin Marcel Pop-Corniș, dar și prin Șerban Foarță ; există o orientare structuralistă mai eclectică la Universitatea din Cluj-Napoca, avînd notabile rezultate în lucrările lui Ion Pop, Marian Papahagi, Ion Vartic și Mircea Muthu și mai sînt mulți alții care fac semiotică fără s-o știe ca monsieur Jourdain. Am totuși pretenția să susțin că efortul subsemnatului de a modifica limbajul criticii, în mod efectiv, a dat rezultate imediate. Aș putea oferi exemple prin care să demonstrez că sintagme și termeni neintrați în vocabularul curent al criticii pînă la publicarea lucrărilor mele au început să fie apoi un bun al tuturor, deși nu sînt convins că toți cei care le folosesc au mers la sursă și că au, deci, justificarea teoretică minimă care să le dea acest drept. Deci, în ceea ce mă privește, **acțiunea de practician** începe cu **Reperele** din 1977, unde apare studiul despre **Luceafărul**, trece prin cele două cărți publicate în Italia, unde aplic semiotica la literatura orală, și merge pînă la **Eseul despre textualizarea poetică** (1981) și pînă la recentele interpretări ale poeticii lui Nichita Stănescu. În altă ordine, am publicat în presa literară (începînd din 1973) interviurile cu cîțiva cunoscuți semiologi italieni, printre care Umberto Eco, D'Arco Silvio Avalle, Maria Corti, Cesare Segre, Stefano Agosti, Alessandro Serpieri ; acestea, împreună cu altele, vor constitui substanța unei cărți de proximă apariție. Cred că lectura acestei deliberate anchete critice, întreprinse într-o arie culturală de netă orientare semiotică, va oferi cititorului român o ocazie nimerită de meditație fertilă asupra oportunității introducerii noilor orientări. Nu trebuie să se înțeleagă de aici că semiotica ar fi o cheie „franceză", reprezentînd opțiunea mea exclusivă ; ea este o cale de cercetare ca oricare alta și depinde de cel care o aplică, în bine sau în rău, ca rezultatele obținute să fie sau nu omologabile.

— Ați vorbit în mai multe ocazii despre imperativul confruntării culturale la nivel internațional. Cît de necesară este pentru un scriitor român o astfel de confruntare astăzi ? În ce măsură are aceasta vreo importanță ?

— Orice confruntare a unui scriitor român cu străinătatea este fundamentală, mai ales cînd se face la timpul potrivit. Este inutil să mai aduc în discuție numele unor mari scriitori români care s-au „întîlnit" la timp cu Occidentul. Valorile catalizante ale literaturii române s-au format prin contactul direct, la sursă, cu alte spații culturale. Stînd cu capul în nisip, cuminți și candizi, aici în țarcul nostru călduț, imuni la orice noutate, considerată nocivă ca produs de import, nu vom reuși niciodată să intrăm sincronic în circuitul de valori european. Indiferent ce etichete optimiste ne vom inventa pentru trecut, problema este foarte acută, insuportabil de acută, pentru prezent.

— Dv. propagați literatura română în Italia. Cu experiența ce ați căpătat, care ar fi șansele unei mai mari — să zicem astfel — universalizări a literaturii române ? Ce ar trebui să facă scriitorii actuali în acest sens ?

— „Șansele" universalizării literaturii române sînt egale cu acelea ale oricărei alte literaturi aflate în aceleași condiții istorice și geografice. Să nu uităm că și polonezii și sîrbii sînt mai cunoscuți decît noi (se bucură și de prestigiul unor premii Nobel pentru literatură) deși nu se poate spune că limba sîrbă sau limba polonă ar fi limbi de mai mare circulație decît limba română. Valorile adevărate au șansa să treacă imediat peste hotarele limbii. Aceasta depinde și de inițiativa concretă care au în mînă **dirijarea** acestor „șanse". Scriitorii români actuali trebuie să aibă curajul să preia în mod direct dreptul și datoria de a se ocupa singuri de „cariera" internațională a operei lor, așa cum se întîmplă cu scriitorii din alte țări vecine. În acest sens, ei trebuie să beneficieze de posibilitatea unor confruntări fără intermediar cu colegii lor sau cu editorii din alte țări. Nu înțeleg de ce un inginer poate să se deplaseze în Japonia sau America să cumpere o mașină pe care nu știe s-o manevreze, iar un scriitor nu are înlesnirea să meargă la o universitatea străină unde este invitat să vorbească despre literatura română sau la o întîlnire poetică internațională unde să citească din opera sa. **Participarea** deci cît mai frecventă a scriitorilor noștri la colocvilie și confruntările internaționale este ocazia cea mai potrivită pentru a spori „șansele" de universalizare ale literaturii lor. Un rol important în difuzarea literaturii noastre în lume îl poate avea și capacitatea criticii literare românești de a intra în dialog cu alte literaturi și de a interesa astfel pe editorii străini. Adrian Marino ne oferă un exemplu remarcabil în acest sens prin succesul cărților sale de critică pe piața franceză. Odată intrat în circuit european, un critic poate introduce prin studiile lui modele, teme, motive, toposuri specifice literaturii noastre care va începe să participe, în felul acesta, la un efectiv schimb cultural.

— Îmi permiteți o ultimă întrebare, de data asta mai insidioasă ?

— Vă rog...

— Aveți prieteni literari ?

— Nu știu decît un lucru sigur : eu sînt prietenul literaturii de valoare, indiferent de ceea ce fac autorii ei dincolo de masa de scris.

Primim

Mult stimate tovarășe Adrian Păunescu,

Am citit cu multă satisfacție articolul dumneavoastră din revista Magazinul, în care ridicați problema lui î din a, uitat aproape și de cei care l-au învățat la școală.

Mă bucură cu atît mai mult cu cît Tudor Arghezi, cu ani în urmă ridicase aceeași problemă în presă. Într-unul din articolele intitulat **Acasă** și publicat în 1963, în Gazeta literară el se referea și la î cu pricina, articol din care îmi permit să vă citez cîteva rînduri :

„Într-adevăr, luna solemnă răsărea roșie, de jar, plutea dincolo de granița Curtici, deasupra României. Puteai să nu simți zvîcnind șopîrla inimii răscolite ? De altfel România se anunța încă de mai mult, de prin Elveția și Austria, scrisă ROMANIA, mare pe vagoanele de export Mai vigilentă decît cărturarii specialiști, direcția Căilor Ferate i-a dat României chivăra jos, avînd grije ca țara românilor să nu devie pentru streinii cu geografia confuză **Rominia.**"...

„Adunînd într-o viață întreagă de dragoste cu Latina, toate scrisorile ei, semnate cînd Horațiu, cînd Virgil, și, prin derivație, studii și vocabulare, am în atelierul meu ultimul dicționar apărut la Editura Științifică pentru învățul tinerese. O întrebare : Cum a fost cu putință să se păstreze, în titlul Dicționar Latin **Romîn,** sunetul parazit ? Și latiniștii tac. Tac și trec ? ce Dumnezeu ! Nu înțeleg de ce și-au dat obîrșiile științifice uitării, ei ar putea să se actualizeze citind inscripția noilor monezi ROMANA."

Este bine că măcar dumneavoastră reluați această problemă și poate veți avea mai mult succes (ca să nu zic noroc) și în cele din urmă poate se va reveni la atît de necesarul, românescul î din a.

Pentru delectarea dumneavoastră vă trimit și această strofă ce se află în arhiva noastră, cu manuscrise inedite, rămase de la tatăl meu :

Ieși din tipografie
Nouă ei ortografie.
Scrii **pîine,** citești pîine
Scrii **cîine,** citești cîine.
Cum atuncea să nu fie
Rominia Rominie.

Dacă socotiți oportun să le publicați în revista dumneavoastră, delectarea cititorilor se va multiplica în raport cu tirajul.

Cu cea mai perfectă stimă,

MITZURA ARGHEZI

Biblioteca în aer liber

A nu dori să fluieri

Prietenul meu Radu se ocupă de telefoane, adică face tot ce stă în puterile lui pentru ca aparatele noastre să nu scoată sunetul acela enervant care înseamnă „deranjat". Dotat cu o inteligență ageră și robustă, Radu are capacitatea de a rezolva nu numai problemele telefoanelor particulare, ci și acelea — mult mai dificile — ale centralelor de mari întreprinderi sau de sectoare. E bucureștean și e un bucureștean tăcut și cu glasul stins. Cînd i se pune o întrebare, răspunde (dinadins ?) extrem de încet, ceea ce îl obligă pe ascultător să fie atent la fiecare vorbă pe care o scoate. Iar celălalt e atent, pentru că Radu știe ce spune : își cunoaște meseria, pe care o practică de zece ani, iar după ce examinează o centrală — sînt destule vechi, cu hachițe și cu metehne ascunse — găsește adesea cea mai potrivită soluție de remediere. Pentru a înfăptui asemenea mici minuni, trebuie nu numai să fii un bun profesionist și nu numai să ai experiență, trebuie și instinct, iar instinctul e un fiu dăruit al experienței, pe care nu-l cunosc chiar toți părinții. Radu are treizeci de ani și răspunde bătrînește la întrebarea mea de amic care vrea să se fălească : „Ești cel mai bun, Radule ?" „Fii serios ! Cel mai bun nu există ! Dar de priceput mă pricep".

Acum o lună, fiind cîteva zile bolnav, s-a întors după ce se făcuse o nouă împărțire pe echipe. În lipsă, fusese lăudat că-i ajută — ba chiar că-i ajută exagerat de mult — pe ceilalți doi muncitori din echipa lui — ei fiind specialistul vechi și destoinic. Dar toți ceilalți erau prezenți, Radu absent, și a fost repartizat într-o altă echipă, să nu-i mai sprijine atît pe cei doi. Și tot la o muncă întrucîtva asemănătoare a fost trimis, și cu aceeași retribuție, doar că de data asta nu mai trebuie să mai repare centrale — treabă ce-l pasiona și-l făcea să nu doarmă nopțile căutînd soluții — ci are altă menire : să bată cuie și să întindă fire, treburi simple, de tipul celor pe care le făcea cînd a terminat școala (o școală nu tocmai elementară : doisprezece ani de liceu plus unul sau doi ani de școală tehnică). Nu s-a înfuriat, nu a făcut o criză de orgoliu, e un om extrem de calm. S-a uitat uluit la cel care i-a dat vestea, a pălit și a simțit că-i îngheață mîinile. „Spune, șefule, am greșit cu ceva ?" „Cu ce să greșești — doar că i-ai ajutat pe ceilalți prea mult și n-am mai vrut să-i lăsăm în aceeași echipă cu tine, să profite". „Bine, dar eu..." „Tu, ce ? Ai aceeași retribuție, nu te-a sancționat nimeni, nici vorbă, și ai și o muncă mult mai ușoară și fără răspundere". „De ce nu m-ați întrebat și pe mine ?" „Dacă nu erai acolo !".

Nu l-a mîhnit atît pățania lui — se vede limpede că nimeni nu-l dorea rău — cît neînțelegerea, sfînta neînțelegere. Cum, chiar nu pricep că pentru ei o muncă mai ușoară nu constituie un chilipir, ci un hatîr pe care nu l-a cerut, ceva l-nutil și jignitor ? A început să meargă de la un șef la altul, să le explice cu vocea lui exagerat de calmă cum stau lucrurile, i-au promis că în scurtă vreme li vor rezolva cererea, n-au rezolvat nimic,

FLORIN MUGUR

• CAP LIMPEDE

DOUĂ CĂRȚI

Ținem să atragem atenția cititorilor asupra a două excepționale cărți apărute în acest an la **Editura Eminescu.** Prima

dintre ele, „Cuvîntul liber", în apărarea **independenței și integrității României,** este o amplă ediție îngrijită de **Ion Ardeleanu,** care semnează, împreună cu **Mircea Mușat,** și studiul introductiv. Este vorba, mai exact spus, de o masivă republicare a celor mai importante articole apărute în cea de-a treia serie a acestei celebre reviste la care au colaborat între 11 noiembrie, 1933 (data primului număr al revistei) și 3 octombrie, 1936 (cînd a apărut ultimul număr) mai toți scriitorii progresiști din România acelor ani (**Gala Galaction, N. D. Cocea, Petre Constantinescu-Iași, Geo Bogza, Al. Șahia, Barbu Lăzăreanu, Demostene Botez, Al. A. Philippide, Perpessicius, D. Corbea, Eugen Jebeleanu, F. Brunea-Fox, Scarlat Gallimachi, I. Peltz**). Precizînd că am reprodus ordinea indicată de redactorul-șef de-atunci al revistei, **Tudor Teodorescu-Branițte,** să transcriem totodată cîteva din afirmațiile sale apărute într-un interviu recent : „Lupta revistei s-a dus

ESEU

Propuneri de sinteză

De la „foiletonistica de circumstanță", menită să selecteze valorile în cîmpul larg al producției literare, la „critica istoriografică", prin care „operele sînt regenerate, integrate într-un ansamblu, oferindu-li-se totodată o filiație, o importanță și o ordine" și, de aici, către **critica antropologică**, al cărei scop fundamental trebuie să fie „detalierea originilor unor motive, ale unor teme și structuri fundamentale, ale acelor substanțe active ale imaginarului", — iată, în viziunea lui Cristian Livescu (**Scene din viața imaginară**, Editura Cartea românească, 1982), etapele necesare ale unui act critic complet, efectuat la nivelul unei generații, prin suprapunerea, dar și sinteza axei diacronice și a celei sincronice, model critic sub semnul căruia pare să se construiască și aceasta a doua carte a autorului.

Chiar dacă titlurile, destul de numeroase, din sumar, nu se aliniază în totalitate celui prezent pe coperta cărții de față, alăturînd uneori forțat studii de anvergură a interpretării și consemnări de tip recenzie, volumul propune însă o metodologie critică personală, cu ajutorul căreia autorul izbutește construcții dense și echilibrate. Astfel, în centrul valoric al primei secțiuni (**Imaginarul ca inițiere**) stau fără îndoială cele două eseuri — **Eminescu — introducere în mitologia poetică** și **Poezia lui G. Bacovia. Conceptele imaginarului.** Dacă în cazul lui Eminescu se încearcă un demers hermeneutic „centripet", am zice, focalizînd poetica eminesciană în două texte considerate aproape ca inițiatice. **Memento mori** și **Sărmanul Dionis** (primul gîndit prin elemente de simbolică a muntelui, cel de-al doilea în termenii racordării sale la o teorie yoghină a extazului), conceptele imaginarului bacovian sînt decelate în cea mai ortodoxă tradiție tematistă. Parcul, grădina, cîmpia-pustiu, cimitirul, orașul, camera, bestiarul, apa se înscriază într-o paradigmă a sensibilității nevrotice, traducînd o profundă, unică și irepetabilă experiență existențială.

Cristian Livescu evoluează cu aceeași dezinvoltură atît în critica de poezie cît și în abordarea cărților de proză. Cu excepția tripticului intitulat **Postbacovianismul ironic și elegiac — O. Genaru, N. Turtureanu, Sergiu Adam**, care întinde punți de legătură atît între cei trei poeți, cît și deopotrivă, între poezia contemporană și poetul **Piumbului** acest veritabil ferment al viziunii poetice moderne, cu această excepție deci, eseurile despre poeți contemporani nu sînt grupate tematic; dar evitarea „căilor bătute" în comentariul asupra unor poeți cum sînt Marius Robescu, Jebeleanu, Sorescu, N. Prelipceanu, lipsa oricărei ostentații polemice, supletea referințelor în cadrul bibliografiei celui comentat (la Marin Sorescu, de exemplu), încercarea de a închega succinte profiluri de poeți (N. Prelipceanu, **Un ironist al concordiei**, unul din cele mai bune texte critice dedicate acestui autor) probează cu bune rezultate instrumentele criticului de poezie. Încercările de grupare (în acest volum, mai mult prin juxtapunere) a cîtorva intervenții despre prozatori (de la D. R. Popescu, Al. Ivasiuc, G. Bălăiță, M. Ciobanu, pînă la Dumitru Popescu, Dinu Săraru, Ion Lăncrănjan) sugerează, în capitolul **Viața interioară secretă**, premisele unor posibile sinteze. Una dintre modalitățile analitice care slujesc cel mai bine stilul lui C. Livescu pare să fie **comentariul paralel**, vădind forța revelatoare în analiza personajelor centrale ale celor două romane ale lui G. Bălăiță, de pildă.

În sfîrșit, cu scurtele medalioane dedicate lui Al. Piru, N. Balotă, L. Raicu, M. Zaciu, grupate în capitolul **La umbra imaginarului**, prilejuiește întîlnirea cu un alt registru al criticii lui Cristian Livescu, colorat de astă dată de o anume tentă polemică, de o intransigență a comentariului, trădînd miza participativă. Capitolul cu valoare de addenda, redactat cu evidentă plăcere a cizelării discursului, plasează opera lui Miron Costin (**Textul prin sine însuși**) la intersecția barocului cu stilul bizantin, instituindu-se astfel ca o contribuție remarcabilă la exegeza în domeniu.

Stilul critic al lui Cristian Livescu este în evident progres. O anume echilibrare a frazei, ce dobîndește acoperirea în idei a calofilismului care-i este specific (și care i s-a și reproșat în cîteva rînduri) autorului **Secretor din viața imaginară**, face ca această nouă carte a sa să însemne nu numai o sumă de contribuții interesante, incitante în același timp, ci și o apariție de referință în perimetrul criticii tinere de la noi.

TANIA RADU

● Film ●

Țapinarii

O investigație de factură psihologică făcută asupra unui grup restrîns de oameni evaziolați — aceasta ar putea fi rezumatul filmului scris de **Radu Aneste Petrescu** împreună cu **Ioan Cărmăzan** și regizat de către cel din urmă.

Cu o singură excepție feminină, și care apare numai în cea de a doua jumătate a filmului (admirabilă interpretă foarte tînără **Mariana Buruiană** !), subiectul se constituie în jurul întîmplărilor mai mult sau mai puțin prozaice prin care trec cîțiva țapinari a căror bărbătească dură meserie îi obligă să-și petreacă mai întreaga viață în creștetul munților și în mijlocul pădurilor, într-un regim de autogospodărire aducînd adesea cu cel al unei cazarme militare.

În aceste condiții ei **nu pot** avea secrete, nu pot minți, nu pot visa, decît **împreună**. Cam acestea sînt premisele de la care pleacă filmul lui Cărmăzan, film tulburător și straniu — film greu, de atmosferă — film deseori abrupt, a cărei acțiune se frînge uneori pe neașteptate, și aceasta nu în folosul spectatorului (chiar dacă, din primele cadre, înțelegem că regizorului îi pasă mai puțin de acest spectator, cît de a se menține el însuși în limitele unui stil pe care și l-a impus cu strictețe și, de ce să nu o spunem ?!, cu maximă seriozitate). Iar interpreții — „bărbații" filmului (printre care : **Remus Mărgineanu, Șerban Ionescu, George Apostu (?), Constantin Ghenescu**, ș.a.) — îi vin, din acest punct de vedere, perfect în întîmpinare.

Filmul se deschide cu moartea unui bătrîn, și se închide cu nunta a doi tineri. Între aceste două maxime experiențe ale existenței umane, viața grupului de țapinari se scurge numai aparent uniform, numai aparent în liniște. Momentele de bă-

ladă, alternînd cu cele de vis (subliniate, incontestabil, de muzica și versurile lui **Dorin Livia Zaharia** și de imaginea lui **Anghel Deca**), se împlinesc greu, uneori scrîșnit. Ca și viețile acestor oameni ai munților, dealtfel... ! Atîta doar că în filmul la care ne referim (în ciuda unei interpretări, de un firesc remarcabil ; în ciuda realismului exemplar al costumelor — **Rodica Petrescu** — sau decorurilor — **Nicolae Șchiopu**), evoluția unor caractere este sacrificată cu bună știință de către autori, în favoarea unor „stări". Ei bine, cred că mai ales din pricina acestor „stări" — uneori obsedante ! — acest film, în cea mai mare parte a sa de o frumusețe tulburătoare și stranie, repet ! — deși solicitînd la maximum atenția omului din sală (și asta e foarte bine), foarte rar îl face să participe (iar asta e foarte rău !), pe multe dintre chipurile spectatorilor, după terminarea proiecției, citindu-se o amarnică și inciudată nedumerire.

Experimental vorbind, filmul „ȚAPINARII" este mai mult decît interesant. Ca film de public însă (deși formula asta mi se pare cam.. .nefericită !), mă îndoiesc că se va impune. Și e cu atît mai regretabil acest lucru cu cît — insist asupra acestui aspect — filmul are momente de veritabil regal cinematografic !

HORIA PATRAȘCU

CARTE

Nicolae Milescu — Aritmologhia. Etica

Cultura noastră veche, atît de bogată în sec. XVII—XVIII, s-a bucurat în ultimii ani de cercetări aprofundate care i-au dezvăluit anumite laturi abia bănuite înainte, i-au pus în lumină și opere de bază ale istoriei, gîndirii, limbii noastre. Printre reprezentanții de seamă ai acestei culturi, **Nicolae Milescu Spătarul** (1636—1708) constituie un capitol complex, foarte original și instructiv pentru înțelegerea mai adîncă a acelei sinteze vaste de cultură, realizată în țările românești, la răscrucea drumurilor pe care circula cultura lumii din toate cele patru puncte cardinale.

Umanistul Milescu a întruchipat în erupția și creația sa simbolul acestei sinteze dintre Occident și Orient, urmat imediat de Cantemir care a deschis secolul XVIII cu puterea uriașă a operei sale umaniste, pentru a-l încheia acelt secol, pe nedrept considerat cam steril, din cauza domniilor fanariote, vestita Școală Ardeleană, început al renașterii naționale. Cronicarii, luminații prelați, Milescu și Cantemir au pregătit-o îndelung și temeinic renașterea prin opera lor...

Recentul volum din opera lui Milescu : „**Aritmologhia, etica și originalele lor latine**, ediție critică, studiu monografic, traducere, note și indici de prof. Pandele Olteanu", 408 pag. Editura Minerva, 1982, e revelator pentru cunoașterea epocii, a istoriei culturii de atunci, pentru înțelegerea rolului unui mare umanist în fuziunea culturilor și în propulsarea științei, a limbilor de cultură umanistă, a colaborării dintre culturi pe vaste arii ale spiritualității umane, sub semnul unor idei generoase.

Substanța celor două opere, reunite în aceeași carte, este de ordin filosofic, didactic, etic și istoric ; definiția **Aritmologiei** e dată chiar de autor : „știința despre numerele tuturor lucrurilor care pot să ne învețe cuprinsul lor" (p. 81). Etimologic vorbind (**aritmos** + **logos** în grecește) opera adună sute de învățături (gnome) grupîndu-le sub o cifră, ca enunț cea mai frecventă fiind 3 : „**Trei** fapte de înțelepciune după Democrit : sfatul bun, judecata dreaptă, fapta corectă" (p. 296 și urm.). Sînt exploate mitologia, istoria, filosofia, științele, tradițiile literare pentru a formula aforistic adevăruri vechi, cugetări umaniste, clasice, așezate tutelar sub o cifră, pentru mai buna lor memorizare. Lectură instructivă în limbaj pitoresc, dens și metaforic adesea, propulsînd simboluri ale științei și experienței milenare.

A doua operă, **Etica**, se compune din cugetări și reflecții a 153 de împărați : de la Cezar, dictatorul Romei, pînă la Matelaș al Austriei, adică din epoca romană pînă în sec. 17 (**Symbola imperatorum**, pe latinește). Relatările sînt aforistice, de acest fel : „August : Festina lente... Nec nil, nec nimium ; medium tenuere beati", pe care însă editorul le traduce : „Înaintează cu tact... Nici nimic, nici prea puțin. Fericit cel ce ține calea de mijloc" (p. 302—303) ; textul latin spune (tradus mai exact) : „Grăbește-te încet... Nici nimic, nici prea mult ; cei fericiți au ținut calea de mijloc"

Meritele prof. Pandele Olteanu stau în descoperirea originalelor latine ale textelor lui Milescu : **Aritmologhia** și **Etica** au fost redactate de J. Lauterbach, J. Camemrarius și N. Reusner, tipărite de J. Alsted în marea sa **Enciclopedie** (1630), de unde le-a preluat Milescu. „Cu prilejul revizuirii întregii lucrări — scrie editorul și cercetătorul operei umanistului nostru — am colaționat încă o dată textele cu originalele, inclusiv traducerea noastră în română, axînd-o strîns prin frecvente raportări în note la originalul latin din Enciclopedia lui J. Alsted. S-a îmbogățit și Bibliografia cu ultimele noutăți. Textul slavo-rus al Spătarului îl publicăm paralel cu originalul latin". (p. 12).

Studiul introductiv la textele citate conține, pe 150 de pagini, o adevărată monografie a vieții și operei lui Milescu, pe baza celor mai noi date, rezultat a două decenii de cercetare personală a operei acestui mare umanist, important pentru noi și pentru cultura Europei orientale.

GH. BULGĂR

● CAP LIMPEDE

Împotriva partidelor politice burghezo-moșierești. Aici au apărut pamfletele împotriva unora din conducătorii partidelor așa-zis „istorice". Revista s-a impus de la bun început. Ea a dus, cu concursul tuturor intelectualilor democrați, o susținută campanie pentru pace, împotriva fascismului, a Gărzii de fier".

★

Cea de-a doua carte conține studiile istorice ale lui **Victor Papacostea** grupate sub titlul **Civilizație românească și civilizație balcanică** și a apărut în prestigioasa colecție **Biblioteca de filozofie a culturii românești**, colecție în care au mai apărut pînă acum **Tradiția istoriei despre întemeierea statelor românești**, de **Gheorghe I. Brătianu**, și **Studii din filozofia culturii**, de Tudor Vianu. Cartea la care ne referim este o ediție îngrijită de **Cornelia Papacostea-Danielopolu**, care semnează și amplul tabel de note al ediției, iar studiul introductiv este semnat de **Nicolae-Șerban Tanașoca**. (N. Victor).

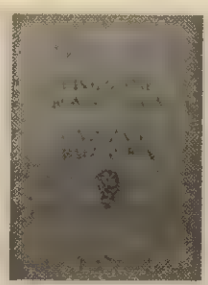

Emisiunile TV în sprijinul elevilor

An de an, emisiunile de televiziune capătă o importanță tot mai mare în procesul de instruire a tinerei generații.

Făcînd un sondaj în rîndul elevilor, am constatat că 26,3% dintre aceștia urmăresc cu regularitate emisiunile destinate lor, iar 56,4% sporadic, numai la unele obiecte și numai anumite emisiuni. Cercetînd cauzele care fac ca un număr important de elevi să nu beneficieze de acest avantaj am reținut : necunoașterea orelor de transmisie, neînțelegerea chestiunilor prezentate, ceea ce i-a făcut să le abandoneze, ore nepotrivite de transmisie etc.

Dintre multele inițiative valoroase pe care le-a avut televiziunea amintim și faptul că emisiunile realizate la diferite obiecte în sprijinul candidaților la concursul de admitere în treptele I și II de liceu și în învățămîntul superior tehnic s-au bucurat de un succes deosebit. Păcat că unele emisiuni, cum au fost cele de algebră pentru clasa a VIII-a prezentate în vacanța de iarnă de profesorul Constantin Cărbunaru din București, care au tratat „ecuațiile" s-au prezentat simplist pentru ultima clasă de gimnaziu. Pe lîngă observația de mai sus considerăm că este cazul să se modifice ora de transmisiune a „Consultațiilor" pentru elevii clasei a VIII-a de la 15,05 cînd majoritatea lor sînt la școală, avînd cursuri, propunîndu-se ora 9,00.

De asemenea, ne alăturăm părerii acelora care consideră să se reia emisiunile de învățare a limbilor străine, mai ales că în prezent s-a redus mult numărul orelor destinate lor prin planul de învățămînt.

După părerea noastră, ar fi utilă introducerea în aceste emisiuni și a unor probleme care ar putea să constituie teme pentru cercurile de elevi.

Profesor
Petre Gr. Andrei

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI DE ARTĂ POPULARĂ

La Iași, în decorul distins al Palatului Culturii, s-a întîmplat nu demult o întrunire a unor colecționari de artă populară, provocată și orchestrată de muzeul etnografic al Moldovei. Inițiativa aparține lui Aurel Bejenaru, directorul instituției, și a îngăduit întîlnirea publicului ieșean cu farmaciștii Maria și Nicolae Zahacinschi din București, procurorul Corneliu Ciornei din Suceava, profesorii Serafim Fădor din Rădăuți și Elisabeta Țugui din Cîmpulung, medicul Costel Mungiu și ziaristul Vasile Filip din Iași, cunoscuți depozitari de valori artistice populare. Nu au lipsit de la întîlnire artizanii și nici specialiștii domeniului, reprezentați prin Lucreția Cosma din Frasinul Sucevei și, respectiv, prof. dr. Paul Petrescu. În încheierea comunicărilor prezentate, interpreta Laura Lavric a susținut un microrecital de muzică populară. Faptul merită a fi consemnat, întrucît, prin inedit, a reprezentat mai mult decît o manifestare culturală de rutină. Cu alte cuvinte, o frumoasă pasiune s-a justificat și s-a angajat în recrutarea unor noi partizani. Manifestarea de la Iași a avut și un pregnant caracter științific. Reluarea unor asemenea întîlniri se cere perpetuată, ca omagiu și chip de a fortifica o dimensiune spirituală distinctă a poporului care sîntem. **(Mihai Pelin)**

Spectacol eveniment

FRUMOȘII MARILOR ORAȘE

De curînd, la Teatrul dramatic Maria Filotti din Brăila a avut loc premiera absolută a spectacolului FRUMOȘII MARILOR ORAȘE, o fantezie după romanul FRUMOȘII NEBUNI AI MARILOR ORAȘE de Fănuș Neagu. Autorii piesei sînt Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu

Desfășurat în sala teatrului brăilean, renovat, devenit acum unul dintre cele mai frumoase teatre din țară, spectacolul s-a constituit ca un adevărat eveniment cultural, spectatorii umplînd sala pînă la refuz.

Prezenți la fața locului și dorind să rămînem cît mai obiectivi față de această reușită a teatrului din Brăila, reporterul a cules opiniile unor specialiști, critici de teatru, critici literari, opinii din care cititorii să poată afla judecăți de valoare dintre cele mai autorizate. Redăm mai jos un grupaj de cronici, microinterviuri, opinii — realizat de redactorul nostru N. Grigore Mărășanu.

Mihai Ungheanu:

„Spectacolul își are autonomia și viața lui și cine ar căuta în el o simplă dramatizare ar pleca la drum cu o premisă nepotrivită"

Spectacolul după **Frumoșii nebuni ai marilor orașe** de Fănuș Neagu intră în categoria celor care cer o profesionalitate deosebită interpreților săi. Spectacolul își are autonomia și viața lui și cine ar căuta în el o simplă dramatizare ar pleca la drum cu o premisă nepotrivită. Adaptarea decupează din roman în chip coerent liniile dramei, adăugind în plus cîteva momente muzicale care punctează situațiile ei cheie. Autorii transferă materia epică a romanului în cadrele unei structuri dramatice bine articulate, ale spectacolului muzical și ale celui coregrafic fără a sufoca textul sub cortina acestor inserțiuni. Nota lirică proprie prozei lui Fănuș Neagu nu s-a pierdut în adaptarea lui Romeo Iorgulescu și Angel Grigoriu. Muzica punctează fericit curba dramatică a piesei și depinde chiar de aplombul actorilor ca melodiile de aici să devină adevărate șlagăre. Coregrafia care aparține lui Victor Vlase operează cu măsură în spațiul scenariului dramatic fără a încerca să se autonomizeze. Nu este un muzical ci textul dramatic punctat de muzică și dans. Această scurtă descriere este elocventă pentru examenul la care-și supune un asemenea spectacol interpreții, care trebuie să dovedească un registru scenic complet : trăire, talent coregrafic, vocație pentru muzică. Specia este dealtfel rar abordată pe scenele noastre și alături de cele cîteva precedente bucureștene se poate alinia acum și montarea teatrului brăilean. Efortul profesional al teatrului brăilean este remarcabil și cu atît mai demn de atenție cu cît gradul de dificultate al reprezentației este mai ridicat. El verifică totodată spiritul de echipă al distribuției, fără de care asemenea spectacole sînt imposibile. Faptul este simptomatic pentru ambițiile trupei ca și pentru orientarea modernă pe care directorul Constantin Codrescu vrea s-o imprime Teatrului de stat „Maria Filotti" din Brăila. **Frumoșii marilor orașe** înseamnă de aceea mai întîi o victorie asupra inerției.

Fănuș Neagu:

„Pentru prima oară mă văd într-adevăr brăilean"

— Stimate Fănuș Neagu, piesa **Frumoșii marilor orașe** este scrisă după romanul dv. **Frumoșii nebuni ai marilor orașe**. Cum ați primit această provocare ?

— Buni mei prieteni Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu mi-au făcut o mare surpriză, pe deasupra și frumoasă. Într-o zi, pe care eu o consider minunată, ei au venit la mine acasă cu o piesă, după romanul cu pricina. Vă asigur că piesa era foarte bună. Mă și mir că a rămas întreagă. Mă uluiesc de ceea ce văd pe scena Teatrului Maria Filotti din Brăila.

— Ce vedeți ?

— Pentru prima oară mă văd într-adevăr brăilean.

— Explicați-vă !

— Înainte eram din Brăila fără să mă înțeleagă brăilenii. De cîteva zile, brăilenii mă cîntă după George Grigoriu, care a făcut ceea ce știe dintotdeauna : a înfrățit textul cu muzica și în acest fel spectacolul a devenit bun de văzut în fiecare zi chiar și pe Broadway. Dacă eu și cu Gigi făceam un pas mai lung, eram jucați și la Galați.

— Introducerea muzicii și dansului într-un spectacol de teatru, un spectacol serios, înseamnă, cred eu, un pas spre modernitate, un act de curaj dacă mă gîndesc la faptul că actorul care juca numai teatru, acum trebuie să cînte și pe deasupra să mai și danseze ?

— Pentru că ești brăilean, vreau să-ți răspund cinstit : e un spectacol extraordinar și bănuiesc că după ce va fi văzut în mai multe orașe, el va deveni al tuturora. Toți oamenii care trăiesc în fiecare clipă și în fiecare zi acest spectacol au ajuns la ideea că sîntem Frumoșii lor Nebuni.

— Constat că sînteți foarte mulțumit. Ce mai doriți ?

— Îmi doresc ca de acum încolo să mai scriu vreo două-trei romane și vreo 500 de povestiri pe care aceeași nebuni și minunați prieteni să le transcrie scenic și muzical.

— Credeți că e vorba totuși de o îndrăzneală, de impunerea unei noi formule de teatru, cum ar fi aceea asemănătoare teatrului nord-american?

— Brăila este orașul prin care noi am ieșit de mult în lume. Poarta este deschisă, noi autorii n-am făcut altceva decît să o mișcăm puțin spre cireș. Fructele sînt dulci, vă rugăm să le povestiți cu cerul gurii. Veniți și vedeți, și scuturați pomul.

— Nu prea mi-ați răspuns la întrebare și constat că atunci cînd nu vă cade la îndemînă un răspuns concret, o dați spre metaforă. Așa e ?

— E adevărat, este singurul meu sprijin. Ce mai vrei mă, Grigore, ne batem noi între noi, ăștia din bălțile fără pește ?

Marian Popa:

...un cîmp sofisticat de emoții...

— Stimate Marian Popa, ieșiți rar în provincie, la fel de rar ca-n București. De ce vă aflați acum la Brăila ?

— Sînt pentru a treia oară în al treilea an la Brăila, și motivul este unul singur : Fănuș Neagu. Folosesc o parte a vieții mele ca să-l spionez pe Fănuș Neagu, ca să-l recitesc, evitînd să-mi scape ceea ce poate fi important în ceea ce-l privește.

— Deci, premiera cu **Frumoșii nebuni ai marilor orașe...**

— Ajunsă Frumoșii marilor orașe...

— Da. Dar ar putea ajunge doar **Frumoșii** și atît. Impresia generală ?

— Trecînd peste impresia generală, care este excelentă, voi ajunge direct la un avertisment pe care mi l-am făcut mie însumi, și care ar fi parafraza unei devize pictate în actul al doilea, pe un triptic. Acolo, ca și în roman, se spune așa : „Ca să putem supraviețui trebuie să uităm cine sîntem". Avertismentul pe care mi l-am făcut mie și pe care-l adresez spectatorilor viitori este : „Ca să trăim acest spectacol, trebuie să uităm că am mai fost spectatori".

— Ați putea face o asociație, care să circumscrie **spectacolul** ?

— Da, dincolo de materia manevrată, m-aș gîndi la structuri spectaculare din categoria **Hair** sau a **Submarinului galben.**

— Deci, textul lui Fănuș Neagu este baza...

— Aș spune mai degrabă, fără să se supere autorul, că este scînteia.

— Deci muzica este la fel de importantă.

— La fel de importantă și de funcțională. Se va supăra și George Grigoriu, dacă voi crede că a scris pentru **Frumoșii nebuni,** cea mai frumoasă muzică din cariera sa ? Că aiurea, mai precis de la Londra încolo, cu muzica unui asemenea spectacol ar fi ajuns nu numai celebru în lume, dar și milionar ?

— Am înțeles. Deși v-ați contrazis față de ceea ce ați afirmat la început, privind interesul unic pentru Fănuș Neagu. N-ați vorbit despre Fănuș Neagu, ci despre frumoșii nebuni colaboratori al spectacolului, printre care se află și Fănuș Neagu. Alte planuri cu Fănuș Neagu ?

— Să văd spectacolul și pe alte scene și să public cîndva cartea mea despre el intitulată pur și simplu, **Viața, petrecerile și opera lui Fănuș Neagu.**

George Grigoriu:

Opt șlagăre

— Stimate George Grigoriu, am ascultat muzica din spectacol și cred că multe din aceste melodii vor deveni șlagăre. Vă întreb însă altceva : ce episod din romanul lui Fănuș Neagu, v-a incitat la muzică?

— Minunea iernii, lucerna zăpezii. Dragă Mărășanu, iarna la Fănuș este la fel de frumoasă ca la Brăila. Dumneata nu cumva ești din Baltă ?

— Da, după ce se vede ?

— Miroși a salcie.

— Suferiți de metaforită ? De boala lui Fănuș ?

— Holeră brăileană.

— De ce ați crezut că într-un asemenea spectacol e nevoie de muzică ?

— Cel mai mare risc al meu a fost să armonizez muzica mea cu muzica textului : din orice scriere a lui Fănuș se degajă o muzică. Am încercat zodia : merge sau nu merge !

— A mers ?

— A mers, pentru că Angel și Romeo l-au înțeles pe Fănuș și mi-au oferit nu „texte de muzică ușoară", ci o autentică piesă de teatru. Fănuș e un mare povestitor, iar colaboratorii mei sînt foarte buni dramaturgi.

— Cîte cîntece sînt în spectacol ?

— Opt. Originale.

— Deci un disc.

— Nu, Opt șlagăre.

— Cum ? Nu vreți un disc ?

— Eu vreau ca lumea să mă cînte și să mă fluiere...

— Este o nouă experiență ? Ați mai fost fluierat ?

— Acum îmi doresc să fiu fluierat la alt nivel. Vă invit la galerie unde se poate fluiera în liniște. Teatrul din Brăila este acum cel mai frumos teatru din România. Cei ce l-au renăscut merită să urce pe scenă și să fie aplaudați.

Gheorghe Lupașcu:

Un spectacol și o sărbătoare de limbă românească

„Frumoșii marilor orașe", piesă semnată de Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu, este o temerară dar reușită transpunere în registrul dramatic, a romanului lui Fănuș Neagu „Frumoșii nebuni ai marilor orașe". Intuind conflictualitatea în însăși structura metaforică atît de specifică și de neconfundat a scriitorului, ei au înțeles că nevoia de expresivitate în exprimarea realului poate deveni un mod de căutare a sensurilor adînci ale existenței. Acțiunea este voit simplificată și concentrată în jurul unui motiv fundamental, cel al opțiunii pentru tinerețe, pentru dragoste — „Cea mai de seamă libertate a omului".

Meritul principal al ginditorilor spectacolului rezidă în exploatarea substanței poetice a textului, în felul cum au reușit să transforme subtilitatea metaforelor în semne teatrale de certă congruență. Actorii, care duc greul frumos al spectacolului, emit replicile încărcate de seva cuvintelor lui Fănuș Neagu, cu virtuozitate de performeri. Doamnă a premierei brăilene, Ildy Codrescu, o prezență de puternic relief, dozindu-și cu știință sensibilitatea în crearea rolului Clarei ori exaltarea pitorească în compunerea rolului Zarei, a dovedit că este în posesia unor indiscutabile resurse de finețe și forță actoricească. Momentele de „inscenare" a trecutului în prezent, altfel zis, de modelare a timpului, sînt excelent compuse de Bujor Macrin (Radu Zăvoianu), posesor al unei întinse game de trăiri între luciditate și tragism, de Petre Simionescu (Taliverde), Ana Cristi (Bătrîna), Cristian Pîrvulescu (profesor Dragomirescu). Verva profesională a lui Anton Filip, care ne propune un Ramințki instalat într-o inocență de urias înțelegător, puternica individualitate a lui Victor Ianculescu (Ed Valdara), interogativul Mircea Valentin (Tudor Fluture), Gabriela Dima (Ciochina), prezență-simbol în chip de feminitate care își descoperă elanurile, întregesc imaginea unei echipe a cărei dăruire și disponibilitate artistică au făcut din „Frumoșii marilor orașe" un eveniment teatral, nu numai pentru Brăila. Muzica semnată de George Grigoriu are o importantă contribuție în aducerea la inima spectatorului a poeticului conținut în text și în spectacol. Participarea publicului, care, la aplauzele din final a intonat împreună cu realizatorii una din ariile acestei fantezii muzicale, este argumentul forte al succesului prestigiosului compozitor. Coregrafia lui Victor Vlase a marcat pertinent momentele de frenezie tinerească.

Premiera Teatrului dramatic „Maria Filotti" Brăila invită la meditație gravă ca și la destindere.

Romanul lui Fănuș Neagu care a generat un valoros text dramatic s-a metamorfozat în spectacolul brăilean și într-o sărbătoare de limbă românească.

Victor Vlase:

Un spectacol unic

Intrucîtva sînt neliniștit : mă întreb dacă prin coregrafie am reușit să mă apropii, să slujesc, aș zice, această lume mirifică a romanului lui Fănuș Neagu, foarte bine adaptată în piesă de Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu. Dar în același timp mă întreb : a definit oare careva pînă acum lumea atît de specifică a romanelor lui Fănuș Neagu ? Grija mea a fost să nu aduc, în acest spectacol, prea multă mișcare din operetă. Și cred că am reușit. Dar indiferent de reușita mea, datorită textului, datorită actorilor care s-au dăruit întru totul acestui spectacol, datorită muzicii profund originale compusă de maestrul George Grigoriu, acest spectacol este unic.

Constantin Codrescu:

Iată de ce un nou program — școală

E un exercițiu foarte interesant pentru noi acest spectacol. El se combină cu un criteriu muzical serios, devenind, astfel, profund ademenitor și încurajator pentru un colectiv de teatru. Abordînd un astfel de spectacol am ținut foarte mult la calitate, de la care n-am făcut cred eu nici un rabat. Publicul găsește aici multe date de apropiere : Fănuș Neagu este brăilean, frații Angel și George Grigoriu — la fel, lumea din piesă e o lume brăileană, pătimașă, dornică de prietenie și dragoste.

— Ca regizor, ce probleme v-a pus acest spectacol ?

— Am lucrat împreună cu Marius Popescu, am colaborat bine, și am dorit să concretizăm ambițiile și aspirațiile noastre profesionale. Abordarea acestui gen de spectacol nu e numai tentantă, ci și utilă.

— Care ar fi tentația ?

— E vorba de noutate : noutatea partiturii, noutății artistice pe care un astfel de spectacol le propune. Actorii s-au văzut siliți să cînte, să danseze. Datele astea ei le aveau în alfabetul profesiei lor, dar nefolosindu-le ani de zile au cam dispărut. Spectacolul a devenit astfel o partitură-școală și pentru regizori și pentru actori. Apoi textul, care are la bază scriitura lui Fănuș Neagu, bogat în metaforă, în poezie, care propune o limbă românească formidabilă, toate acestea conturează un act de artă unic. Este a patra premieră (din care trei sînt absolute) a acestei stagiuni, care la noi a început din nefericire la 13 februarie 1983. Stagiunea trecută s-a transformat și ea într-o ambiție, într-un act de onoare, prezentînd numai premiere absolute sau pe țară : 9 premiere !

— La ce piese din repertoriul universal vă gîndiți ?

— În anul ce urmează vom aborda piese de Gorki, de Shakespeare ; la sala studio, în 1983, vom prezenta un ciclu de inițiere în istoria teatrului, parcurgînd, în decursul anilor, istoria teatrului din antichitate și pînă în zilele noastre. Iată de ce un nou program-școală. Dorim ca în acest mod teatrul să-și justifice pe deplin sensul și implicarea sa în complexul proces de formare a atît de doritului și necesarului Om Nou.

Pagină realizată de
N. GRIGORE MARAȘANU
Fotografii de C. DARIE

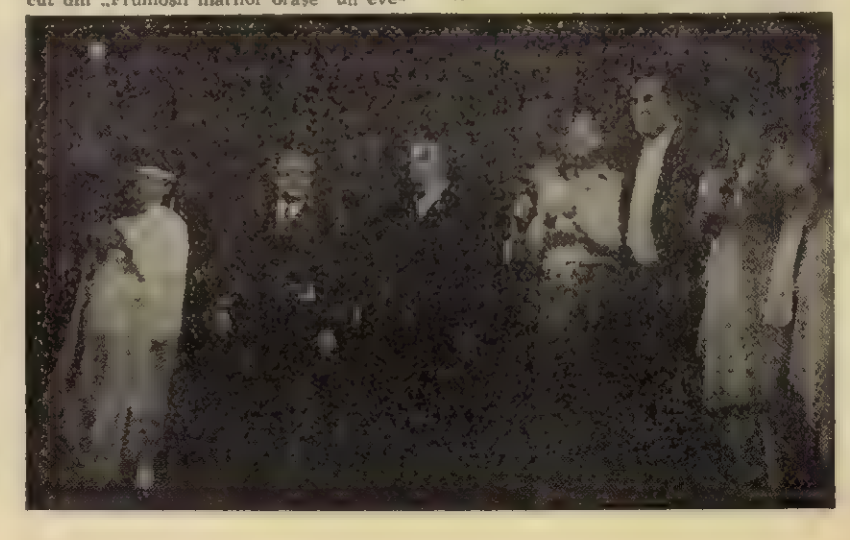

atelier literar

• G. Dumitrescu

M. Popa : Încă nu putem trage o concluzie : versurile din adolescență sînt puternic dominate de Bacovia (pînă la imitație servilă și pastișă !), cele mai recente (pare-se, mai sporadice, întîmplătoare, grăbite) sînt mai puțin consistente, de un nivel mai scăzut. Unele aptitudini lirice par să nu lipsească totuși.

Constantin Vlase : Nu sînt semne de talent, sînt semne de neștiință de carte. Ocupați-vă mai întîi de școală.

N. Em. Petrescu : Dacă ați urmărit rubrica și n-ați găsit răspunsul pentru dv., înseamnă că textele n-au ajuns pînă la noi.

Mihai Blaga : Dacă ați ales versul clasic, trebuie să-l respectați rigorile prozodice. Versificările dv. sînt neglijente, dezordonate, pline de poticneli și „hurducături" dizgrațioase. Rareori, printre rîndurile de inspirație în general convențională se ivesc și unele accente lirice. Mai interesantă, „Omul secolului XX" (mai ales prin semnificația finalului).

I. Lucici : Cîteva poezii (în variantele mai simple) par să arate un oarecare progres („Liceu", „Biografia", „Bărăgan", „Cine-verité"). Prozele sînt mai puțin interesante, scrise cam neglijent (adesea, cu inadmisibile „derogări" de la ortografie !). „Pavel" e răvășită, nemotivată, inconsistentă. „Casa" e scrisă mai cursiv, dar procedeul relatării repetate a aceluiași fapt prin cîteva voci diferite face lectura dificilă, dacă nu chiar imposibilă. Ceva mai bine, parcă, în „Soldați rătăciți", dar organizarea materialului lasă și aici de dorit, ca și finalul, suspendat, vag, neîncheiat.

Adin Smarcu : Greu de măsurat șansele și perspectivele unor texte în care predomină efortul epatării cu orice preț, excentricitatea ostentativă, deplina obscuritate, refuzul comunicării. Sînt totuși unele versuri, imagini, îmbinări de cuvinte etc., care par să îngăduie unele speranțe.

Strat I. : Fără să fie ceva, dar trebuie să vă eliberați de „tutela" menționată, dar și de insistentele aplecări didactice (nu numai și nu în primul rînd de ordin tematic).

Cristian Andrei : Un gest de pietate, impresionant, deosebit prin tensiunea sentimentului. Paginile sînt încă stăpînite de tulburarea și suferința zdrobitoare ale tristului eveniment, ele nu-și găsesc deocamdată expresia artistică potrivită. Doar timpul va aduce procesul necesar de decantare, de esențializare, cu care începe adevărata creație.

D.E.R. : Dintre manuscrise, mai de grabă „Obscuria". Felicitări și mulțumiri pentru carte (idem, pentru „poze"). Vom răspunde cît de curînd interesului dv. pentru... arheologia literară (dacă PTTR-ul ne-a produs nu puține surprize neplăcute...).

Al. Șt.-Birda : Vi s-a răspuns în nr. 12 al „Flăcării". Textele de-acum, și ele, modeste, convenționale.

C. Bogoș : E în regulă, vă așteptăm în continuare.

G. Ene : Nu sînt, din păcate, lucruri demne de interes. Pagini confecționate „la rece", discursuri uscate, convenționale, lipsite de orice freamăt liric. Nu se văd semne de perspectivă.

Lia Bejan, Andrei Petrescu, Ileana Abrămașu, Gh. Brinduș, Manasia Punct, Ștefania Iancovschi : Sînt unele semne, merită să stăruiți.

Corina Săvescu (mulțumiri). **Lucreția Chică, Andrei Preda, Mihaela Humă, Cristina Ursăchel, L. Munteanu, Mircea Govora, Em. Tatianu, Riela V., Anton Tomozei, Ioan C. Cîmpeanu, Em. M. Maga, Irina Nicolau, Medy Reiner, Florin Bija, Mariana Săsună, Doru Gh. Pop, Mihai C.B., Mihai Decianu, Ionel Barbu. Noli M., Duma P., Mihai Anca, Talida Rădulescu, Flora Nanu, Manole Buză, Maria Langă, D.D. Palade** (ceva, în „Peliculă"), **Letiția Jora, Vasile Ponea, Doru Caim, Lavinia Barbu, Dandy, Gilda D., Malinas Paulus, Mariana Scurtu, Verona Cosmin, Valeriu Vera, Virginia Z., Gh. Jugănaru, Marius Nanu** (ceva, în „A doua variantă"), **Em. Căian** (mai bine, în „Simplă numărătoare"), **Emil Adanescu, O. Gătăiantu, Dan Ionovăț, Mariana Criș, Lidia Stoian, Valer I. Iușan, Romulus Cîmpan** (două plicuri). **M. Urmuliță, Ș. Tristan Ștefănescu, Hana Tei :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CĂLDURĂ

O țară ținută la cald
se dilată și devine imperiu.
așa că
dați tare din inimi
pînă cînd aerul vibrează
de-atîta pasiune,
și veți avea
o cantitate mai mare
de viață frumoasă.

FLORIN FURDA

ÎN ODAIA MARE

Singurătatea moare într-o zi cu soare mult.
Nu plînge, îngroapă-o în cimitirul cel mai depărtat cu putință
și nu-ți vei aminti de ea decît atunci
cînd noaptea îți va face cu ochiul
și tu vei alerga s-o prinzi de mînă.
Intră în odaia mare a lumii,
acolo multe lucruri nu locuiește nimeni,
aprinde toate părerile stinse,
citește-le sub cea care arde mai tare,
singur, singur, singur precum mormintele iarna,
ascultă cum se naște fiul singurătății.

TITU ȘERBAN

SĂ NU UIȚI

Nopțile cu aurul lor apăsînd grozav
Pe aripele tale subit sfîrîecate,
Cuiul bătut de lună în piept.
Tencle ce s-au vărsat de ciment
Peste mormîntul tău în singurătate.

Să nu uiți,
Dar niciodată să nu uiți
Mai ales de sudălmi și bătjocuri,
De sculptaturile xvirilic-o obraz.
De ușile trintite în nas.
De timpul consumat
În umbra unor uriașe birouri
Unde se trăgeau o mie de sfori
Și se jefuiau de esență cuvintele.

IORDAN GRECU

FRITTILARIA MELEAGRIS

locuiam în cel mai frumos
cartier al orașului aguano
cartier frumos ca un
sîn de tînără mulatră
practicam scrima și echitația
din cînd în cînd dormeam pe o
saltea umplută cu scorțișoară

în cel mai frumos cartier al
orașului aguano totul se cumpăra
cu monezi caipe toți eram poeți
și frumoși îmbrăcați toți mîncam
ouvrigi de fum

DAN EMILIAN ROȘCA

LĂUTARUL

Hei, tu, strună ruginită
Evanghelică ispită,
În deșertul din odaie
Nu aflu sens o lăscaie,
Pătimaș am să te ciup
Femeie fără de trup.
Fui lăutar nesimbriaș
La colțuri negre de oraș,
Acasă cînt din pur amor
Purecii foamei să-i dobor,
Mă vindec singur de nimic
Cu limpedele-ți cîrîp,
În timp ce mațele răcnesc
Sufletul mi-l dumnezeiesc.

VIOREL FLOROIU

AMINTIRE DE IARNĂ

Ninge alei, undeva
în umbra elementelor roșii
în pumnul întins din orbită
ninge în zare
frenetic, european
pretutindeni
alei un repaus
ninge înțepenit și suav
printre calorifere.

ION IOSIF

TRUDĂ

Cuvintele fugnesc, uneori zadarnic
atunci cînd nu pot cuprinde
truda ochilor mei, a mîinii și a inimii mele
pînă cînd fac această picătură de soare
s-ajungă în lumea pe care
n-am să o pot niciodată atinge cu mîna
asemeni depărtării mereu neînvinse,
mereu chemătoare.

NUȚA GULIMAN

ATAVICĂ

E anacronic, dar de multe ori
tresar ducîndu-mi pumnii strînși spre cingătoare
și gîndurile se rotesc în stol :
parcă purtam acolo un pistol !?...

Să-mi fi fost sîrbunii hoți de cai
vînzînd prin tîrgurile bucegrași
în cîrdășie cu șetrari geambași ?...
Ori să fi fost haiduci, cu flinta
agățată în oblîncul șeii
și un baltag în teacă atîrnînd pe șold
dînd iama prin ciocoi și arendași ?...
Urgia lor mă urmărește-n vis
ca o pecete pusă pe-un zapis...

TUDOR E. TUDOR

Cinci poeți

Ion Iancu Lefter, Starea de duminică, Editura Junimea, 1982. De la apariția primului volum (**Sărut, Editura tineretului, 1969**) al acestui important poet ce trăiește între Iași și București, mai exact spus la Vaslui, au trecut, iată, 13 ani. Distanța în timp față de acest al doilea al său volum ne-ar putea face să credem că avem în față un poet care a suportat mai greu condiția de scriitor de provincie. Dar, înștiințați fiind că Ion Iancu Lefter a predat cîtorva edituri alte cinci volume de versuri, sîntem obligați să revenim asupra afirmației de mai sus. Mai mult decît atît, adică dincolo de aceste prime date, concrete dar extraliterare, poezia însăși cuprinsă în **Starea de duminică** ne obligă să constatăm, din capul locului, că Ion Iancu Lefter este una din vocile autentice și îndelung lucrate ale poeziei noastre contemporane, drept pentru care poemele sale, de-a lungul acestor 13 ani, au apărut la locul cuvenit în mai toate revistele literare ale țării. Un exemplu, unul între atîtea altele, l-ar putea oferi un fragment din poemul **România**, în care, prelucrînd metafora și ritmul mioritic, Ion Iancu Lefter face proba unui veritabil meșteșug poetic dublat de-o curată și adîncă simțire : **„Pe-un picior de plai / pe-o roură de mai / coborîrăm mulți / tineri și cărunți / către-o fumurie / Dunăre pustie / și i-am pus, de dor / brîul tricolor / leagăn să ne fie / pentru veșnicie"**. După lectura atîtor și-atîtor poeme patriotice, în care festivismul ține loc de reală simțire, iată avem în față una din adevăratele poezii patriotice care înalță deopotrivă inima și gîndul. A nu se înțelege însă că **Starea de duminică** este, în totalitatea lui, doar un amplu poem patriotic. Vom regăsi în cuprinsul acestui volum numeroase alte poeme care fac corp comun cu cele mai importante direcții și orientări ale poeziei noastre mai mult sau mai puțin contemporane. Iată, în acest sens, un admirabil poem intitulat **Cine-i ? : „Auzi-l... Se mișcă sufletul lemnului / care n-a mai murit. Aaaaa ! Uuuuu ! Bu-bu-huuu ! / Te spînzură pădurile-n rădăcini / pe carnea lor albă-ți urzești pînzele visului / pe sîngele lor îl ucizi, pe sîngele lor / faci dragoste și mori tu, / fără formă, / nici pasăre, nici cîine, nici apă, / numai minciună și poate idee / aaa ! uóu ! bu-bu-huuu ! / Cine-i ? Cine ești tu ? !"**

Petre Ivancu, Fotografii imaginare, Editura Scrisul românesc, 1983. Intrucît multe din poemele acestui tînăr poet craiovean au fost publicate și în revista noastră, apariția noii sale cărți ne-a interesat, drept care îi și acordăm atenția cuvenită. Ne-au convins, atunci și acum, tonul elegiac, dar și ironic, al metaforelor sale, structura în general bine articulată a poemelor, precum și apetitul său pentru o cît mai pronunțată diversitate stilistică, inclusiv tematică. Dar, în legătură cu această din urmă disponibilitate a poeziei sale, există și riscul de-a atinge doar rousite strict stilistice, de disciplină a versului, și mai puțin ca valoare proprie. Cu alte cuvinte, poeme ca **Scrisoare de dragoste, Declarație asupra eternității pe o pianotă de grîu**, prea aduc a **Marin Sorescu**, iar **Mîcle**, precum **Teatru tîrziu**, sînt tributare discursului păunescian. Renunțînd la această capacitate mimetică, în spatele căreia nu se află poezia, ci doar munca de zi cu zi a unui poet în căutarea propriei lui voci, Petre Ivancu va reuși să construiască, în continuare, încet și cu multă trudă, o lume a sa, o lume din care reproducem un poem de excepție, **Vioara Stradivarius „A venit o comisie de expertiză / M-a măsurat din cap pînă-n picioare : / Din lemnul acesta vor ieși trei țimbale / Leagă-l aschiile la analiză. // Apoi au venit tăietorii de lemne / Tocoarele lor mă izbeau în genunchi / ... / Dar lemnul din mine nu-l asculta / Și s-a prefăcut în vioară // Mai marii s-au înțors într-o seară / Dintre coperți prăfuite de carte / Au condamnat toți meșterii la moarte / Că lemnul rebel a ajuns vioară // Dați fee acestui incest vegetal / Aduceți un alt copac de la munte. / Nopțile erau luminate barbar / Și de-atunci vioara a început să cînte"**.

Gabriela Hurezean, Drum spre morile de vînt, Editura Eminescu, 1982. Cu acest al doilea volum de versuri (primul s-a numit **Proba de culoare** și a apărut la Editura **Facla, 1975**) Gabriela Hurezean confirmă ceea ce s-a spus și s-a scris despre ea încă de la debut : nu este doar o promisiune, ci o certitudine lirică. Argumentele, atunci ca și acum, au fost și sînt : o structură foarte strîns articulată a poemelor, un rafinament suav și simplu (dar nu și simplist) al metaforelor, o grațioasă, dar în același timp matură și profundă dezbatere și, nu în ultimul rînd, un acut simț al expresiei, al cuvîntului. Fără să ostenim cîtuși de puțin în selectarea unor versuri care să ilustreze afirmațiile de mai sus, iată doar cîteva, alese pur și simplu la întîmplare, despre care credem că vor convinge fără drept de tăgadă : **„Căci nu vei blestema niciînd / pasul cu care mereu rămîn în urmă / și nici lumina și nici gheara care curmă / orice senzație ce s-ar putea să fie / o crimă doar de megalomanie /.../ doar moartea o blestem și ochiul ei de pește / sînt om sărac și n-o să-ți las nimic // Singurătatea nu se moștenește."** (**Nici gheara, nici lumina**), sau iată o delicată, elegiacă, dar fermă punere în pagină a toamnei : **„Din nou, amiroșind a toamnă / tăcerea se dezleagă-n fum suav / somnul brumat și soarele înseamnă / balsam și ceară-n ochiul bolnav // Și vorba ade șoaptă mai spre iarnă / și e tîrziu, și frigul ne-a prădat / și au mai are rost de-acum să cearnă / tristețea grea, amarul preacurat..."** (**Cu ochii deschiși, de-a baba oarba**).

Ioan George Șeitan, Manual de sinceritate, Editura Albatros, 1982. În pofida faptului că substanța poeziei sale se alcătuiește dintr-un halucinant mozaic de secvențe rupte literalmente din marele și-atît de diversul peisaj al realității zilnice de pretutindeni, cu precădere din viața orașelor în care se simte oarecum exilat, Ioan George Șeitan este totuși un poet îndurerat, sensibil și însingurat. Discursul său, plin de metafore năucitoare, parcă sălbatice, cu mult prea numeroase trimiteri livrești, majoritatea dintre ele gratuite (atenție deci asupra acestui real neajuns !) ne propune starea de autodevorare a unei conștiințe rurale la întîlnirea cu viața citadină. Am putea spune, cu alte cuvinte, că-n cea de-a doua carte a sa (prima s-a numit **Amforă de sete** și a apărut în anul 1971) Ioan George Șeitan experimentează în continuare aventura unei conștiințe poetice care vrea să stabilească un raport exact între amintirile din lumea satului și realitățile prezente și crude din lumea orașelor. Iată, în acest sens, un ilustrativ fragment din poemul **Maestrul și Margareta : „Stau și eu în tine, Orașule... Ades (îți) aduc în buzunar / Miresme de liliac și cîntecul mierlei din deal ; / Izvorul intră-n apartament prin țiituibele bizare / Și greierii cîntă la umbră de furnal / / Asfaltul destramă un cîine vagabond / rondul de flori mai e vizitat cînd și cînd / De cali rătăciți prin 'tre blocuri... Ce rond / Petroc pe bulevarde ? Și ce amintiri ne mai „vînd" ! / / Stau și eu-cu tine, Orașule... Moțăi și tu în hîrtoagele mele / Am început de ieri dresura de țînțari și cursul seral pentru / gîndacii de bucătărie, nu-i așa ? / / Vecinul de palier, înginerul de tăceri, de salut nu are timp, / cînd azvîrlim deșeurile menajerei (poate că deșeurile menajere ! n.n.) de la mare altitudine... / Salubritatea uită prea des seara „noastră" / Fotbal... ziare... / Certuri conjugale. Ședințe, Aniversări. Violuri / Cărți, înmormîntări fastuoase. Cafea în ameniec... mici (?) / afaceri clandestine, hoții ș.a.m.d. Sînt teme la ordinea de zi / a veacului..."** Altfel zis, un poet viguros, sălbatic, inventiv, sensibil, dar, firește, încă nefinisat.

Dumitru Udrea, Ștatul, Editura Scrisul românesc, 1982. Oprindu-ne aproape la întîmplare asupra a trei din poeziile ce alcătuiesc cele trei cicluri ale volumului — **„Fluturi de lumină / Șterg marginea zilei / Iar somnul se pierde / Pe foșnitoare aripi / Deschise în zare / Cu țipăt de dragoste"** (**Statuia fluturilor**), **„Se răstignește ziua în amurg / Icoană sacră și păgînă / Cum sufletul mi-e osîndit pe rug / Între soare și furtună"** (**Se răstignește ziua**) și **„Rănită zi fără de somn / Cînd cerul are ochi de doină / Dezleg iubirea din blestem / Spre care-alăturea te chem // Și iar mă rog într-un brumar / Să crească-un mugure stelar / Pe pajiștea dintr-un suspin / Pierdută-n sări fără penin"** (**Mugure stelar**) — vom constata că, deși distincte, ciclurile nu se diferențiază totuși nici tematic, nici ca expresie. Firește, în alte cazuri, am fi putut spune că este vorba de-o unitate interioară a poemelor, dar pentru că autorul ne obligă să considerăm ciclurile ca atare, adică independente, vom amenda, de la bun început, acest neajuns. În altă ordine de idei, dincolo de această devălmășie tematică și chiar metaforică a ciclurilor, ne-a surprins exagerata convingere a poetului că poate să mestereaască din cuvinte tot felul de statui : statuia grîului, ninsorii, cîmpiei, ideii, pîinii, timpului, clipei, momentului, zilei, nopții, poeziei, orizontului, oglinzilor, vestigiilor etc. Pentru o astfel de întreprindere poeticească ar fi fost nevoie, în primul rînd, de o foarte rafinată și în același timp profundă evoluție a uneltelor poetice, unelte care ar trebui să atingă perfecțiunea. Or, în cazul talentatului poet care este, dincolo de cele spuse pînă acum, Dumitru Udrea trebuie să fie mai sever cu sine însuși, căci talentul său îl obligă.

V. NIȚĂ ■

Un muzeu în labirint

Adică Minotaurul

1.

Dicționarele de maxime sînt bune mai ales pentru a ne convinge că nu există adevăruri absolute. Domnul La Rochefoucauld, de pildă, ne asigură în felul său sentențios că „puțini știu să fie bătrîni". Dar ce înseamnă „a ști să fii bătrîn"? Se poate învăța, oare, renunțarea? Și merită ea să fie învățată? Ar fi de ajuns să comparăm autoportretele de bătrînețe ale mai multor pictori pentru a ne lămuri asupra acestui fapt: dacă nu putem judeca un om decît la sfîrșitul vieții, cum zicea Papini, e la fel de adevărat că oamenii nu îmbătrînesc la fel și că e riscant să vorbim despre bătrînețe în general. Exemple?

Bătrînețea e o stare de repaos și de libertate: se stinge violența pasiunilor, scrie Platon.

Se poate, dar nu în cazul lui Goya, unde lucrurile se petrec chiar dimpotrivă. Abia la bătrînețe incendiul pasiunilor sale se dezlănțuie. Mai mult, abia la bătrînețe Goya devine Goya. Are în jur de cincizeci de ani cînd apar „Capriciile". Cît privește „Dezastrele", „Disparates" sau picturile halucinante din „Casa surdului", ele abia urmează să fie create. Pînă acum, flacăra geniului său a ars molcom și înșelător. Un foc trandafiriu, delectabil, uneori parfumat. Și dintr-odată pictorul încetează să mai spună minciuni aurii. Întoarce spatele serbărilor galante. S-a născut „Goya". E presbit, surd, mizantrop, singur, închis în tăcerea sa, dar abia acum e Goya. Cu buza de jos repezită brutal înainte, mîndrul aragonez nu mai poate fi confundat cu nimeni. E vulnerabil și provocator, vehement și sarcastic, un amestec ciudat de amărăciune, protest, singurătate și orgoliu. A renunțat la dorința de a plăcea. Și nu mai aude obiecțiile. De altfel, nu-i mai pasă de ele. Nu mai e, de fapt, pictorul regelui, ci pictorul Spaniei. Și cine își imaginа că infernul poate fi evitat închizînd ochii? Nu, această eroare se plătește întotdeauna scump. În loc să apere, ea sporește infernul. Căci „somnul rațiunii naște monștri", ne avertizează Goya. Deci, nu renunțați să gîndiți, nu vă puteți apăra de infern decît gîndind, e sfatul lui subînțeles. E un sfat orgolios? Dar ce înseamnă modestie cînd te chemă Goya? Și, pe urmă, dacă tace, e același lucru. Tăcerile lui devin asurzitoare la bătrînețe. A căpătat aerul țăranilor din cîmpia Aragonului și abia acum a început să semene cu casa în care s-a născut la Fuentetodos, o fortăreață de piatră aspră, care nu te lasă să ieși în aceeași măsură în care nu te lasă să intri. Pictează repede, aproape furios, uneori cu degetele, punînd penelul de o parte, în timp ce cu ochii săi aproape orbi se uită direct în ochii Gorgonei. Caută eurajul înlăuntrul fricii. Umanitatea înlăuntrul supliciului. Risul lui e imprecativ. Arde și purifică. S-a stins, e drept, vechiul foc parfumat, din serbările galante. În schimb, incendiul „Goya" intră cu un vuiet în istoria artei.

Cele mai obișnuite moduri de a îmbătrîni sînt trei: uitarea, melancolia și iritarea, scrie Eugenio d'Ors.

Dar unde intră în această definiție Tițian? La nouăzeci de ani, Tițian n-a uitat nimic din ce a prețuit, iar despre iritare, nici vorbă. Din ultimul autoportret ne întîmpină un senior calm. Și dacă are vreun temei (eu cred că are) afirmația aceluiași Eugenio d'Ors, că marea descoperire umană a Veneției constă în identificarea plăcerii cu demnitatea, otunci acest adevăr poate fi citit în privirea lui Tițian bătrîn. După ce a dat zeițelor trupuri de patriciene venețiene, pictînd și nudurile somptuoase, după ce a exprimat cu strălucire preferințele unui oraș care n-a rîs niciodată de zădărnicia celor lumești, iată-l pe cel mai mare colorist al picturii venețiene îmbrăcat aproape ca un ascet, ca un înțelept stoic, cu veșminte simple, negre, austere, pe care barba se revarsă ca o pată albă. Dar, eroare. N-am fost atenți. Tițian a ales aceste haine severe numai pentru a sili ostfel colierul de aur, pe care-l poartă, să strălucească mai puternic. La nouăzeci de ani, el nu e mai puțin convins că adevărul aparține gloriei trăite. E liniștit, dominator, un mag care crede ca și Veneția în valorile ce pot fi sărbătorite și care stă seniorial în fața morții și a gloriei. Undeva pe aproape trebuie să fie unul din leii venețieni aurîți, care au fost înzestrați cu aripi nu pentru a zbura, ci pentru a sta mai bine pe soclu.

Nu există bătrîni fericiți: există numai bătrîni resemnați.

Cel care a scris asta, un poet francez, a fost contemporan cu Renoir. Ar fi putut vedea, prin urmare, chiar în apropierea sa, un bătrîn, și pe deasupra infirm, fericit. Sigur, raporturile artei cu fericirea nu sînt nici simple, nici limpezi. S-ar putea spune că fericirea e în general atît de legată de clipă încît se cuibărește în ea. Și abia cînd se simte amenințată, se trezește și strigă: „O temps, suspends ton vol", apelînd la artă. Ceea ce înseamnă că fericirea e sterilă. Că ea nu dorește să creeze. Se mulțumește să existe. Și numai cînd se vede în pericol, cînd se teme, trezare din însorita ei nepăsare și devine rodnică. Sau poate că arta nu e posibilă decît la o răspîntie, acolo unde clipa și eternitatea sînt răstignite pe aceeași cruce, unde singurătatea și fericirea sînt despărțite doar de o rană pe care arta încearcă s-o vindece. Dar artiști ca Fra Angelico și Renoir fac inutile asemenea speculații. Primul plîngea de fericire pictînd mantia uneia din madonele sale. Al doilea are ochii umezi și strălucitori chiar stînd într-un cărucior de infirm. La șaptezeci de ani, din pricina unui reumatism furios, nu mai poate merge nici în cîrji, are mîinile aproape anchilozate și nu mai poate folosi decît două degete pentru a mînui penelul. Și totuși, bătrînul încălțat cu papuci de lînă și înfășurat într-un șal nu se plînge. E mulțumit că și-a păstrat vederea bună. Și nu renunță la pictură. Pictează trandafiri. Nuduri. Soarele strălucește în pictura lui ca într-o vară perpetuă. Desigur, viața nu e așa cum ne-o arată Renoir, dar acest bătrîn cu obrazul brăzdat de riduri ne repetă un lucru important. Că fericirea există.

OCTAVIAN PALER

Simple note

De Max

Trei cititori, în corespondența pe care o primesc, mă solicită, în același interval de timp, dacă nu-i pot ajuta să afle cîte ceva în legătură cu viața și activitatea marelui actor **De Max**, care a ilustrat trei decenii scena și repertoriul francez.

Nu e pe gustul meu să abordez teme pe care nu le stăpînesc în toată dezvoltarea și mișcarea lor și nu intră în conduita mea profesională să vorbesc despre oameni sau despre fapte de care în genere sînt străin.

Nici eu nu știu mare lucru. Nu l-am cunoscut — e de la sine înțeles — și nu l-am văzut jucînd, cum nu l-a putut vedea și cunoaște nici unul din generația mea. Îl găsesc însă menționat în unele fișe de demult și conserv în memorie povestirile acelora care au venit în contact și au avut relații apropiate cu el, ca neuitatul și scînteietorul nostru Ion Iancovescu, ca statornicul împătimit de oameni, de actul de dreptate și de meserie N.D. Cocea, ca inteligentul și fermecătorul Scarlat Froda — directorul cotidianului de teatru „Rampa" și defunctul soț al îndrăgitei și îndrăcitei actrițe de pe vremuri Leny Caler, — de a căror amiciție m-am bucurat încă din fragedă tinerețea mea. Și fac, pentru o dată, excepție de la regulă, în speranța că punînd pe hîrtie puținele cunoștințe ce le am, să satisfac măcar parțial curiozitatea lectorilor ce mi s-au adresat.

De Max — cum și-a spus și cum i se spunea — pe numele lui întreg Eduard Alexandru Max, era fiul vestitului medic din secolul trecut E. Max, care se căsătorise cu o descendentă din vechea familie Romallo, amîndoi părinții fiind moldoveni; s-a născut la Iași în 1869 și a decedat la sfîrșitul lui octombrie 1924 la Paris, unde și-a trăit cea mai mare parte a vieții.

Școala primară și primele clase secundare le-a făcut la București, ca să-și termine liceul în Elveția la Ouchy.

La 22 de ani, adică în 1891, intră la Conservatorul din Paris în clasa reputatului dascăl de teatru Worms, obținînd un dublu premiu întîi: la tragedie cu **Hamlet** și la comedie cu **Gringoire**. Curînd debutează la teatrul „Odeon" interpretînd pe Neron din **Britannicus** și trece apoi la teatrul „Renaissance" unde a creat mai multe roluri care îl vor propulsa spre celebritate. Toate scenele Parisului îl vor, se bucură de admirația lui André Antoine (1858—1943) și de entuziasmul tragedienei Sarah Bernhardt (1844—1923) și joacă la teatrele lor, unde aduce succese și triumfuri, care vor continua fără întrerupere și pe alte scene, ale altor teatre de prestigiu și de tradiție ca: „l'Oeuvre", „Nouveau Théâtre", „Porte St. Martin", „Variétés", Réjane" și „Chatelet".

În 1915 e chemat la „Comedia Franceză" și e angajat ca societar de primă clasă, făcîndu-se, prin derogare de la prevederile statutare, o excepție pentru el care n-a voit să renunțe la cetățenia românească.

A fost cel dintîi actor de origine română care a fost primit la „Comedia Franceză" și cărula i-au urmat mai apoi, **Maria Ventura** (1886—1954) și **Yonell** (1891—1968).

Și dacă ar fi să fac o socoteală a pieselor în care a fost distribuit și a rolurilor pe care le-a interpretat, într-o existență curmată la 55 de ani, aș ajunge cu ușurință la cifra 80, ceea ce pentru un actor este o performanță de muncă și de realizări neobișnuite.

Era deștept și cultivat, bine clădit fizic și frumos cu un profil de medalie și cu o voce de tandră sonoritate și era considerat la vremea lui ca cel mai înzestrat tip de tragedian liric.

Își studia fiece rol în amănunțime, nu ca să-l joace pur și simplu, ci ca să-l trăiască. Un spectacol cu De Max — așa mi s-a spus — era de neuitat și rămînea o unitate de măsură.

La moartea lui ziarele franceze — și nu numai acelea de specialitate — i-au consacrat coloane întregi, iar la noi Scarlat Froda în „Rampa", pe care o am la îndemînă, între altele va scrie: «După „l'Ami Fritz" ceruse să apară în Oreste din „Andromaca" lui Racine. Nu era rolul lui cel mai bun, dar într-o vîziune de ultimă clipă, — De Max voia să retrăiască pe scenă, sub ochii publicului, în dragostea și moartea lui Oreste, sfîrșitul lui presimțit. Nu se spune că muribunzii au întotdeauna simțămîntul sfîrșitului? Cînd moare Oreste am avut cu toții impresia că murise actorul. În întîrzierea ce o pusese De Max să apară la aplauzele atît de entuziaste, cum nu le-am mai auzit niciodată și nicăieri, întreaga sală avusese impresia că fusese chemată să asiste la ultimele clipe ale marelui tragedian. După spectacol, în loja lui, deșteptat din sincopa pe care o avusese, el ne spuse de-abia vorbind: „— De ce nu mi-e îngăduit să mor pe scenă? Mi-e atît de drag rolul lui Oreste."»

Și Scarlat Froda, depănîndu-și amintirile, va mai însemna: «Într-o zi, în primăvara asta, îmi spunea cu accentul lui moldovenesc, puțin cîntat, tărăgănat: „— Cum să uit Moldova, Moldova mea l... Că doar acolo am văzut-o întîia oară, acolo am iubit și, mai ales, acolo am suferit întîi, și prima suferință nu o uiți... Nu, de țara mea nu mă lepăd. Mi-e dragă și-o iubesc. Și pașaportul românesc nu-l voi înapoia niciodată."»

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Clujul

Primesc de la Cluj cartea de poezie a lui Teohar Mihadaș, poetul adevărat și omul minunat de care mă leagă multe amintiri scumpe începuturilor mele poetice încă din anii liceului: mai ales acum în vremea cireșilor în floare mi-l aduc aminte pe acest poet din ființă în camionul care ducea de la Casa universitarilor din Cluj spre Lancrăm copîrșeul cu rămășița sfîntă a poetului Lucian Blaga: Mihadaș era acolo în camion lîngă bruma de flori în acel mai bătut de vînturi iată cu douăzeci de ani în urmă. Cel care i-a pătruns adîncurile nerostite ale lui Blaga mai ales Mihadaș Teohar este, dintre cei o lacrimă mai tineri decît el, poetul mut ca o lebădă; apoi mi-l amintesc pe minunatul poet Teohar în satul meu natal venit într-o seară petrecînd o noapte de fulgere între stoguri de grîu ce-și așteptau treierișul și iar îl văd noaptea lîngă mare tăcut și încărcat de adînci tresăriri lăuntrice după lumea păstorilor pîndului din care s-a tras din acea romanitate a noastră de care este plină toată zarea Bizanțului...

Poesia lui Teohar Mihadaș este una ce trebuie ascultată, rostită în șoaptă, în Munții Apuseni, în taina naturii pe care o iubește și cutreieră și cunoaște cum cei aleși să fie ai evlaviei, ai cusebiei cei pe buzele cărora albinele își trec zumzetul de aur către stele în zorii învierilor.

Primească iubitul poet fratele Mihadaș îmbrățișarea dorului și iubirii ce i le port în fericitoa inimii.

IOAN ALEXANDRU

Virgil Carianopol

Mai zilele trecute am avut două vederi tulburătoare, puternic semnificative, Hipocrate și Dante sînt de vină, Meseria mea de doctor, dumneavoastră știți, dacă vreau să fiu un bun diagnostician, îmi cere, mă obligă să fac bolnavului o anamneză amănunțită, un istoric precis, o anchetă corectă cu antecedente personale și heredocolaterale cît mai exact luate, mai abitir decît la miliție. Ei bine, de-abia pusesem capul pe pernă și mă găseam între vis și realitate, că dintr-o dată mi-apăru în subconștientul profund al creierului o întrebare sfredelitoare: De ce o fi fiind Carianopol ăsta un așa mare poet? De ce are așa mare prisă la auditori? Cine „muică-sa" — scuze celor ce nu acceptă oltenismele neacademice — l-o fi făcut așa de iubit în poezia românească? — „Cine? Ia vino-ncoa să te duc la parce!" Și mă pomenesc luat puternic de sub braț de către Dante și dus, tiriș-grăpiș, înapoi, printr-un tunel al timpului, în iad! — „Lasă-mă, preamărite Dante, în pace, că nu sînt demn de atenția ta... și-apoi am oroare de iad, nici nu vreau s-aud de el, așa că nu mai vreau să știu nimic de Carianopol!" — Ba nu, trebuie să știi, ricanează minios Dante, întîi că te afli în aceeași zodie cu el și apoi, pentru că de la o vreme ai cam trădat pe asclepiazi și te-ai dat cu barzii, ai început să cochetezi cu muzele, flagrantă călcare a deontologiei medicale, vrei să devii un fel de hamavec, un gurmet al inspirației stelare"... și-mi dă vînt prin groaznicul tunel tocmai la capătul celălalt.

Degeaba mi-am schimbat eu însă poziția corpului ca să nu mai visez, că mintea tot a început s-o ia razna, ca într-un coșmar atotposesiv. Se făcea, de astă dată, că aud S.O.S.-ul vocii lui Ion a lui Magnea din Potopinul oltenesc. Mă implora să vin cu maximum de viteză la Spitalul de urgență la secția de reanimare, unde fusese internat în stare gravă Virgil al lui Carianopol. Am simțit din timbrul syrinxului potopinesc și magnean că s-ar putea să ne părăsească dragul nostru prieten, așa că am pornit-o rapid spre Spitalul de urgență, așa cum mă găseam îmbrăcat. La intrare îl găsesc deja pe Ion, care încerca să treacă de cerberul de la poarta instituției sanitare. Am trecut tîrîndu-l pe Ion după mine ca tăvălugul, peste portar, avînd „passepartout"-ul eliberat de Asclepios. Am ajuns însă prea tîrziu! Din sala de terapie intensivă Virgil al lui Carianopol fusese deja pus în luntrea lui Charon, iar acesta lopăta conștiincios spre malul celălalt al Styxului, sub privirile noastre consternate și neputincioase întru ajutorare. Dar tocmai, cînd să ne luăm definitiv rămas bun de la bunul nostru confrate, am rămas, deodată, în vînt cu schița semnului de adio, ca paralizat de un trăsnet izvorît din încheieturile străfundurilor pămîntului, de o voce mai puternică chiar decît a lui Jupiter tonans, care venea de la Charon, foarte mîniat: — „Pici din fața mea! Tu nu ești încă dărîmat celor morți, Piei îndată și luntrește-ți barca singur înapoi, pe celălalt mal, unde te-așteaptă prietenii și admiratorii și să nu te mai văd pe-aici nici după anul 2000, c-altfel te bag în fundul Gheenei, oltean isteț ce-mi ești! Și pentru că vrusi să mă mituiești, să-mi dai mai mult decît mi se cuvine, te pedepsesc și eu, blestemîndu-te să-ți duci nemurirea pe tărîmul de unde veniși! Și dacă mai vrei să te duci pe vreo apă a simbetei, să nu te mai prind pe apa Styxului, decît, dacă dorești, pe apa Jiului, că tot vrei să-l faci Dunăre! Piei, să nu-ți mai văd chipul nici după 100 ani!"

Și așa ne-am pomenit cu Virgil al nostru revenit pe malul Speranțelor, în timp ce Ion și cu mine rămași „bouche-bée", de-abia ne trezirăm murmurînd cu recunoștință: „Să-ți fie gura poleită cu aur, Charon, singurul slujbaș de zeu văzut de noi în viață rămas cinstit!"

GHEORGHE MARINESCU DINIZVOR

Desene pe asfalt

Scriere cu iarbă

După consumarea echinocțiului de primăvară ferestrele orașului par încercănate de insomnii. Dar primăvara odată venită ne va face să uităm totul. Trăim nostalgic timpul cireșelor, al lunii mai, cu tei eminescieni pe bulevarde, al fructelor.

Dar, înainte de orice, avem nostalgia ierbii. Iarba, verde, grasă, hrănind din vechimi blindele dobitoace ale pămîntului, coamă a unei mări implacabile pe care plutim — corăbii. Iarba începuturilor. A devenirii. Iarba genezei lumilor. În vitrina unui magazin oarecare, cineva a însămînțat cu iarbă o cană de lut și firele galben-verzui au țîșnit din cuprinsul adăpostind cîndva vinul, devenind și ele inima unei miraculoase licori: primăvara. O cupă cu iarbă pentru buzele însetate ale unui oraș întreg? E prea puțin.

O auzim, o știm tăinuită în pămînt, gata să apară, așa cum ne-am învățat, pe neașteptate, relicvă scumpă îngropată de vreun voievod înainte de restriște, oseminte plăpînde de prunc al legendelor, tipar stelar al cîntecelor.

Iarbă!

Există pe lîngă ierburile care cresc peste orașe (peste Ninive, să spunem) ierburi care pîlpîie sub tălpile de granit ale metropolelor, niciodată văzute, dar ființînd acolo pentru a da statornicie pietrei și oțelului. Altfel nu se poate. Totul începe cu iarba. Pe patul ierbii se zămislește Timpul.

Iarbă! Cosmos fertil de raze verzi purtînd în ele duhul pămîntului, păstrînd voci de demult, ale copilăriei ori ale dragostei. Iarbă, memorie licăritoare a oamenilor, sipet în care ne cade umbra trecătoare. Cunosc iarba care crește din stîncă, din boabe de țărînă nevăzute, din nevăzute semințe. Cunosc iarba crescută din ciutura fîntînii pe drumurile cu soare vechi ale vacanței, iarba crescută din rănile statuilor venerabile, cu bronz tocit. Iarba crescută pe trunchiurile de arbori. Iarba de pe morminte sublime.

Fiindcă doar ca nu moare. Ea se înalță cu nobile straturi, pentru a se dărui mai departe vieții.

Te aștept cu inima deschisă, iarbă a primăverii!

Fire de iarbă — versuri pe care niciodată n-am să le scriu.

GHEORGHE TOMOZEI

„...Privind piscurile inalte ale munților, ne dăm și mai bine seama ce a imbărbătat intotdeauna și a păstrat treaz sentimentul național al poporului nostru, ce l-a indemnat ca in cele mai grele timpuri să-și apere glia prin lupte grele. Aici s-au născut moșii și strămoșii noștri, aici este locul poporului român! Oamenii care au trăit pe aceste meleaguri, pe aceste înălțimi, au iubit intotdeauna — ca și căprioarele, ca și păsările— libertatea, simțind că nu pot trăi decit in libertate, stăpini pe țara lor, pe destinele lor."

NICOLAE CEAUȘESCU

Acești munți ai noștri trebuie să fie redescoperiți!

Astfel incepea, pe prima pagină a revistei „Flacăra" in numărul 10 din martie 1976, un articol intitulat „Carpați–2000", care avea să dea numele generic unui serial.

— Visez la gospodari pricepuți — declara in acel articol doctorul Rey reporterului „Flacării" — la tineri, foarte tineri, cu diplomă, inzestrați cu aparate ieftine dar de mare productivitate : un simplu motoraș intr-o gospodărie de munte face minuni ! O nouă generație care să ridice zootehnia pe o treaptă mai inaltă... Visez la aceste cătune, pe care le vedeți acum adormite sub omăt, un turism intens, național și internațional. Desigur, ei nu s-ar naște peste noapte, oamenii ar trebui instruiți, casele lor amenajate, condițiile de igienă imbunătățite. Numai in munții Sucevei — și îi cunosc bine, i-am bătut cu piciorul de mic copil — există circa zece mii de camere țărănești susceptibile, cu minimum de amenajare, să primească turiști. Nu azi, nu miine, dar peste citiva ani. De ce n-am avea aici, sub acest aspect, mici Elveții sau Tiroluri ? Bineințeles, elementul fundamental l-ar constitui insă sporirea efectivului de animale din zona montană, creșterea greutății la predare cu 50 kg viu, cum spun specialiștii, sporirea producțiilor de lapte ș.a. De ce pe cele 4 000 000 ha de minunate pășuni și finețe din munții noștri nu ar crește un număr dublu de bovine și ovine ? Crescătorii de animale știu că se poate. Saltul s-ar realiza intr-o perioadă mai indelungată, 10—15 ani sau chiar mai mult, să spunem pină in anul 2 000. Sorocul pare depărtat, dar trebuie să ne gindim la el de azi.

După acel prim articol, apărut acum opt ani și mai bine, a urmat serialul Carpați-2 000, o masă rotundă sui generis la scara intregii țări cu participarea a numeroși specialiști și practicieni, de la țărani la academicieni. Reporteri ai revistei au analizat situația pe teren — au făcut-o și in aceste zile de aprilie 1983 — in principalele bazine montane ale țării, scopul tuturor acestor articole și reportaje — fără a mai vorbi de cartea unicat a lui Radu Rey „Viitor in Carpați", intre timp apărută — nefiind să se limiteze la simpla descriere a stărilor de fapt, ci să sugereze, să propună soluții, desigur perfectibile, dar in deplin consens cu indicațiile secretarului general al partidului și cu documentele de partid, cu hotărîrile congreselor țărănimii, privind dezvoltarea celui de-al patrulea sector al agriculturii românești.

Aceste propuneri făcute de-a lungul anilor in „Flacăra" le confruntăm, in paginile din fața dumneavoastră, cu realitatea fiindcă timpul nu așteaptă. Am văzut că in ancheta intreprinsă in 1976 răspunsurile fiilor crescătorilor de animale privind preferințele pentru viitoarea profesiune variau enorm — de la strungar la moașă comunală, cosmonaut și fizician atomist. Atracția exercitată de noile profesiuni tehnice sofisticate reprezintă un fenomen progresist, imbucurător, oglindind implicit dezvoltarea multilaterală a economiei naționale, avintul ei. In aceste condiții, o eventuală migrație din satele de munte apare pe deplin normală. Dar dacă vor pleca toți, cine se va ingriji de gospodării, de finețele și pășunile Carpaților : moașele și atomiștii ? Titlul unuia din primele articole (apărut in 1976) ale serialului Carpați–2000 suna : „Bătrinii se duc fiindcă sint bătrini, tinerii se duc fiindcă sint tineri, dar cine le va lua locul ?"

Ce s-a intreprins, ce se intreprinde — in lumina indicațiilor președintelui țării —, ce mai rămine de făcut pentru modernizarea zonei de munte, pentru stimularea crescătorilor de animale de pe platurile carpatine, iată intrebări la care se străduiesc să răspundă, fie și parțial, reporterii „Flacării".

Carpați–2000 pot deveni o adevărată uzină de carne, piei, lină, de produse lactate de mare valoare nutritivă și de calitate superioară, un gigantic combinat la scara intregii țări, solid ancorat in tradiție, dar cu fața spre viitor.

LIONEL NIȚESCU ■

CARPAȚI 2000

Dedicăm, în acest număr, opt pagini de revistă munților Românieni și oamenilor lor, problemelor economico-sociale de acută însemnătate și extremă urgență la care „Flacăra" s-a referit de atitea ori și care — în acest spațiu de temelie al țării — așteaptă încă soluțiile chibzuite ale organelor în drept.

Muntele

Din marele bazar cu amănunte,
Plătind cu viața tot ce scump era,
Iubita mea, ți-am cumpărat un munte,
Păcat că n-o să-ncapă-n lumea ta.

Iubita mea, ți-am cumpărat un munte
Am fost în tîrg dar nu l-am luat pe bani
Are păduri și riuri și o punte
În vîrstă de un milion de ani

Ți l-am adus în brațe pîn' la poartă
E minunat și piatra lui e grea
Comerțul ambulant cu munți se poartă
Dar unde ai să-l pui iubita mea

Ce munte colosal, un munte straniu
Cu porci mistreți ce cîntă-n coruri : jir
Iar în adînc sînt straturi de uraniu
Și-am dat puțin pe el, un chilipir

Iubita mea, gătește marea vale
În care să-l aduc și să-l răstorn
Și-apoi la nunta regăsirii sale
Să cînt ca vînător al lui din corn

Și m-am certat cu fel de fel de lume
Că toți voiau să-l ia, să-l dea la nunți
I-am injurat de fapte și de nume
Nu știu de ce toți oamenii vor munți

Iubita mea, ți-am cumpărat un munte
Să faci cu el ce-oi ști și ce vei vrea
Eu mă retrag în peșteri muribunde
Că am uitat să-ți mai șoptesc ceva
Am dat pe acest munte viața mea.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Rememorări

Pășuni sau fînețe?

(„Scînteia" din 25 septembrie 1980)

O pășune, oricît de bine ar fi îngrijită și folosită, reprezintă cea mai extensivă și mai puțin rentabilă formă de întrebuințare a pămîntului montan prin zootehnie. Oricare ar fi procedeul, oricît de bune producții s-a realizat, pînă la jumătate din această producție vegetală este inevitabil călcată de animale, strivită, îngropată sub copite de taurine, ovine, cabaline, caprine. Ar însemna să acceptăm ca aproape jumătate din capacitatea de producție carne-lapte a zonei de munte să fie irosită !

Dacă prin pășuni se asigură o nutrire a animalelor pentru circa patru luni de zile pe an, închiderea ciclului anual prin autofurajare montană, **o autonomie gestionară dată de asigurarea văratului și iernatului în cadrul unui aceluiași spațiu vital, devine posibilă numai prin existența fînețelor.** Investițiile de muncă și materiale pentru cazul fîneței de munte sînt uneori foarte mari. Lucrările necesare sînt complicate și diversificate.

Devine cu neputință în condiții de economicitate ca o unitate, o fermă mare să realizeze un număr atît de ridicat de operațiuni spre a-și putea asigura finul pentru iernat. Iar dacă se încearcă totuși, se realizează finuri de proastă calitate, mucegăite, compromise, devenind necesară aprovizionarea cu furaje concentrate, silozuri, grosiere ș.a., din regiunile de cîmpie, deci alte cheltuieli importante, inclusiv de transport, alt consum de carburant, fiind cu neputință închiderea ciclului vară-iarnă prin autogestiune. La cît se ridică în astfel de situații prețul unui kilogram de lapte și carne ?

Devine poate chiar explicabilă o tendință de avansare a ideii pășunii montane și nu a fînețelor, fiind **evident că cheltuielile pentru o „simplă pășune" sînt incomparabil mai mici. Dar acceptarea unui astfel de mod de gîndire, la general, ar însemna acceptarea unei utilizări monore a pămîntul, ar însemna în consecință reducerea cu mai bine de jumătate a actualelor efective de animale, fapt de neconceput.**

Soluția o găsim în mica agricultură, în mica gospodărie a crescătorului de animale muntean, **modernizată și rentabilizată,** în transformarea zooagriculturii montane din tradiție în știință, în popularea munților cu gospodării ale crescătorilor de animale, stabile, echipate corespunzător scopului. Cu închiderea ciclului anual vară-iarnă prin autogestiune, sporirea treptată a suprafețelor de fînețe în dauna celor de pășuni, raționalizarea pășunatului, mărirea perioadei de stabulație pentru taurine, menținerea și îmbunătățirea florei spontane, cu efort permanent pentru **igiena și calitatea produsului lapte-carne,** în primul rînd.

„Terenul agricol montan" reprezintă o noțiune care include, în ordinea importanței, trei elemente separate prin formă și tehnologie de exploatare **și reunite prin aservire scopului zootehnic : fînețe, pășunea, pămîntul arabil sau micul ogor de munte.**

„Ne costă prea mult ameliorarea pajiștilor"

Absolut inopinat și absolut „incognito", am vizitat grajdurile de vaci și saivanele de oi ale Cooperativei agricole de producție din Domnești Argeșului, comună de pe Valea Riului Doamnei. Mărturisim că surpriza a fost absolută. Vacile și viței sînt ca pentru o expoziție, ca pentru vreun tîrg de animale. Oile, la fel. Pretutindeni, curățenie și ordine desăvîrșită. Grajdurile nu sînt nici „sofisticate", nici extrem de automatizate (doar o linie de covoil pentru eliminarea bălegarului și conducte de apă pentru adăpat la niște jgheaburi grupate într-o parte a încăperilor) ; finul curge din poduri, din loc în loc existînd guri în tavanele din scînduri prin care e împins în iesle). Sînt însă inundate de lumină, de aroma finului, de aer curat și de mirosul vițelor de lapte. Se simte mînă de om gospodar, cu dragoste și răspundere civică. Președintele, Simion Horobeanu, de 20 de ani în fruntea acestui C.A.P., om de-al satului, respectat și harnic, ne spune că C.A.P.-ul deține doar 1 008 hectare de teren agricol, din care trebuie să le scădem pe cele 70 arabile și apoi să le raportăm la un efectiv de 2 500 oi adulte, 3 000 berbecuți la îngrășat, 300 capete bovine, 60—70 cabaline, plus efectivul de animale existente în gospodăriile individuale ale domnenșanilor. Și mai este în plan chiar să crească efectivele ! Simion Horobeanu nu-i totuși mulțumit cu producția de lapte obținută pe trimestrul întîi al acestui an — circa 10 litri pe zi de la fiecare vacă ; de vreo doi ani încoace, această producție e mereu nesatisfăcătoare (doar de 1 700—2 000 litri, anual, pe cap de vacă), în timp ce realizările de acum 3—4 ani înregistrau 3 000—4 000 litri. Cauza principală sînt furajele. Nu cantitativ — „finul ni l-am asigurat" — ci calitativ. „Înainte, ni se mai repartizau tăițeii uscați de sfeclă de la fabrici, plus alți constituienți, care le asigurau animalelor o hrană mai consistentă. Dacă nu le dau să mănînce bine, nu-mi dau nici ele producție".

— Tovarășe președinte, nu complicăm noi prea mult lucrurile ? Înainte, cum creșteau oamenii vaci la Domnești ? Baza nu era finul ?

— Nu le complicăm. Atunci pretențiile erau modeste. Iarna, dacă vaca dădea 2—3 litri de lapte la o mulsoare, chiar numai o dată pe zi, țăranul era mulțumit. Îi era de ajuns pentru familia lui. Cine mai punea și doi-trei pumni de tărîță în uluc, avea și lapte mai mult. Astăzi avem de hrănit și orașul, iar pretențiile alimentare au crescut, firește. În plus, noi producătorii, trebuie să fim rentabili. Să producem mult cu cheltuieli mici, să asigurăm laptele la un preț redus și să mai avem și beneficii. Iar cooperatorii noștri trebuie să-și ciștige și ei o existență civilizată, convenabilă zilei de azi. Noi avem, aici, Bruna de Maramureș, un metis ameliorat cu rasa Schwitz, splendide animale, cu potențial productiv mare, dacă sînt bine hrănite ; sînt însă pretențioase la mîncare. Avem, cum vă spuneam, în plan, să creștem efectivele, dar îngrășăminte pentru fînețe n-am primit de 2—3 ani. Decît așa... pe căi ocolite...

— Cum adică ?

— Parcă dumneavoastră nu știți cum sînt căile astea ocolite ? Niște funcționari profită că repartițiile de îngrășăminte sînt puține și dau cui dă mai mult. Se știu lucrurile astea, dar se închid ochii. Or, de unde să dai, ce să dai ?! Din buzunarul cui, din banii cui ?! S-au obișnuit mulți cu optica : „lasă, că de la grămadă nu se cunoaște !" Dar a cui este această grămadă ? Și pentru cine iei îngrășăminte ? Și de la cine ? Pentru noi toți, de la noi toți ; de la stat, pentru stat. Unii însă se fac că uită și trag foloase personale.

— Dar Întreprinderea județeană pentru ameliorarea pajiștilor nu vă ajută ?

— Ba ne ajută, fără dinți situația ar fi și mai grea. Dar ne costă prea mult. Ni se percepe 14 la sută pentru una, 30 la sută pentru alta, 3 la sută beneficiu și așa mai departe, de ne scot datori, că tot anul nu mai ajungem să plătim. În felul ăsta nu mai pot aduna un ban în fondul C.A.P. Cu ce-i mai cointeresez pe cooperatori să vină la muncă, să fie cioban, să stea în munte cu vițele, să fie îngrijitori conștiincioși, dacă nu-i retribuim cum se cuvine ? Trebuie să-i ajut și pe ei să-și crească acasă animale ? Trebuie ! Sînt chiar obligat, prin noile reglementări, să le dau, în natură, 30 la sută fin. Și ca să obțin de pe un hectar de fînețe circa 4 000 kilograme masă uscată e nevoie ca fînețea să fie îngrășată, lucrată. Și cum nu pot să fac eu asta, trebuie să fac contract cu „Pajiștile", în timp ce tractorul meu și utilajele mele stau în garaj. Adică în timp ce eu n-am ce le da de lucru cooperatorilor, ca să-și facă normele planificate ! Aș propune să ni se repartizeze nouă, unităților de producție, îngrășămintele, semințele și tot ce este necesar pentru ameliorarea pajiștilor din raza noastră de exploatare.

Propunem și noi această idee pornită din viață, de la practicienii agriculturii montane, spre reflectare, direcției de resort din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare !

CICI IORDACHE-ADAM

Căutînd niște numere de case...

Localitatea maramureșeană Budești are 4034 de suflete și circa 1 232 de gospodării. Primarul comunei, Negrea Petru, se grăbește să ne înștiințeze că în aceste gospodării viețuiesc nici mai mult nici mai puțin de 2 800 bovine, 675 cabaline, 5 100 oi, 1 500 de porci și alte 5 000 de păsări. Atîtea figurează și-n scripte. Nu-i tocmeală. Printre gospodarii buni ai comunei întîlnim numele lui Marinca Mihai, Ciceu Gheorghe, Ungureanu Vasile, Opriș Vasile, Berinde Ștefan, Man Mihai, Toporan Grigore și mulți alții. Ni se dă o listă frumos liniată cu toți aceștia și cu încă mulți alții, cu toate efectivele de animale din gospodăria lor.

Pătrunzînd pe străduțe înguste și întortocheate, dar pietruite fiecare, intrăm în curtea lui Tămaș Ștefan. Omul era în grajd, la vițele lui. Le peria și le țesăla. Are 10 vite mari și mici, din care se vor împuțina curînd cîteva. De ce anume ? Soților Tămaș li s-a măritat fata, Ileana. Știți ce-i vor da ca să-și înceapă noua viață ? Nici nu vă imaginați : o vacă de lapte, doi juncani pentru tracțiune și o junincă. La așa zestre, glumesc eu, mai că m-aș mai însura... Gazda înțelege gluma și, în replică, spune că și ginerele, al lui Chindriș, e „avut". Oamenii au mai „urcat", și încă bine, din sărăcia de altădată. Pămîntul din Valea Popii, de la Muscel, din Pripor, de sub Scoruș intră în categoria a VI-a de fertilitate, dar oamenii s-au deprins cu munca aspră și îndirjită. Iată-l, în acest debut de primăvară, la munte, cărînd cu atelajele gunoiul de grajd pe fînețe și pajiști. Să vedeți cu cîtă migală îl împrăștie manual. Numai așa va ieși finul bun.

La casa cu numărul 90 din Budești ne întîmpină Chindriș Gheorghe și Ileana, precum și fiul lor, Ion, de 17 ani. Adăposturile pentru animale sînt frumoase și impozante, pe cînd, casele de locuit, în raport cu ele, par o anexă. De ce-i așa ? — întreb. Păi cum să nu fie așa ? — ne spune Chindriș senior. Animalele trebuie să aibă așternut bun și adăpost bun și să aibă și furaje destule. Animalele aduc omului bani frumușei, și datorită lor, îți poți aduna bani la chimir. Așa a făcut și familia Chindriș. Acum se vede temelia viitoarei case, cu 4 sau 5 camere. Oamenii au venit să-i dea o mînă de ajutor. Oricum, ne spune femeia, băiatul e mare și nu poate dormi în patul de lîngă patul nostru.

Priveliștea cea mai frumoasă s-a derulat în fața ochilor noștri în momentul cînd gospodarul a dat drumul celor 30 de miei, în toiul amiezii, să sugă de la oilemame. Ce luptă se dădea, în special la ugerul oilor cu doi miei ! Interesant lucru : aici nu se practică însămînțatul artificial. În comună există tauri și armăsari de rasă. Specialiștii se plîng că însămînțările cu material seminal conservat în sticluțe nu dau randamentul celui conservat cu ani în urmă în paiete.

Încercăm să-l tragem de limbă pe Ioan Chindriș, pensionar miner din Șoseaua Cavnic nr. 240, despre cele 60 de familii care nici cu numele n-ar merita să se cheme de gospodari. N-au nici măcar un animal pe lîngă casă ! Omul nu se lasă prins în discuție și spune că secretarul consiliului „le știe bine pe toate astea".

Și, într-adevăr, Tibil Gheorghe „le știe pe toate astea" și încă multe altele. Badea Chindriș are și el o gospodărie modestă și are trei fete, din care una i-a dăruit doi nepoți. Insistăm, totuși, să-l chestionăm ce se întîmplă cu casa și gospodăria lui Morar Gheorghe, din vecini?! Și casa, și gospodăria sînt lăsate în paragină. Secretarul consiliului spune că numitul Morar Gheorghe are trei copii și „șade" cu numita Bud Pălăguța mai în vale. Cine poate ști de ce și-au părăsit casa și grădina ? Motivele (spuse și de alții care nu cresc animale) sînt calea-valea : Că nu li se dă porumb de la stat ; că fînețele sînt slabe etc. Motive care nu stau toate în picioare, firește. În cadrul acestora din urmă se înscriu Nemeș Vasile, Feher Ioan, Berinde Ioan, Giurgiu Vasile și alte familii pînă la 60, atît din Budești, cît și din Sii. Să nu fii nici un animal în „bătătură", nu-i o treabă cu care, zău așa, te poți lăuda ?!

Exceptîndu-i pe acești, budeștenii stau bine la toți indicatorii, inclusiv cu încărcătura de animale pe hectar și cu contractele.

DORIN SALAJAN

Ambiția unor crescători: microferma

Emil Stuparu trăiește în satul Sobeș (mai bine spus, un cătun cu 40 de familii) al comunei Ruși, Munți, din județul Mureș, de cînd se știe. Stă încă în casa bătrînească, a părinților, cu feciorul cel mijlociu, de curînd venit din armată, și cu cel mic, celui mare, care și-a făcut rostul lui în viață, dîndu-i casa nouă, aflată la o aruncătură de băț de cea a lor. E bucuros că i-au rămas doi copii acasă, ca să-l ajute, acum, cînd are 53 de ani (pe care nu-i arată), să-și scoată la capăt treburile cu animalele. Are, **deocamdată** (zice el), 3 vaci, o junincă, 3 viței, porci, oi, păsări, cu care nu ar scoate-o la capăt de unul singur. Și feciorul mai mare cînd vine de la slujbă de la Reghin, direct la grajd se oprește, sau la cosit, după cum cere timpul. Are un vis ambițios, în care încă mai crede, chiar dacă pînă acum, în afara unor promisiuni, nu a primit nici un sprijin concret pentru realizarea lui. Și anume, ca împreună cu fratele său Samson (care are și el 5 vaci, doi cai și oi), cu Dănuț Pușcaș, un băiețandru care a învățat și a îndrăgit creșterea animalelor (și care are și el 4 vaci și o sută de capre) și cu Suciu Aurel, care are 4 vaci, toți din cătunul Sobeș al comunei Ruși Munți, să facă o asociație, adică o microfermă. Abia cînd vor avea această microfermă vor putea dovedi cu adevărat ce pot !

În prezent, din cătunul Sobeșului se livrează la fondul de stat aproape 50 000 litri lapte. Grosul acesta 50 000 litri, ei cei patru crescători, îi dau. „Microferma — se explică Emil Stuparu dintr-o nevoie lăuntrică, pe care și-a tot pus-o în orele de odihnă — înseamnă că vom îngriji animalele mai bine, că le vom asigura hrana necesară și pe vreme de iarnă. Altfel, nu se poate să crești animale ca lumea !"

A crește „animale ca lumea" înseamnă, pentru Emil Stuparu, a ajunge să livrezi statului cîte 3 000 kg lapte pe cap de vacă furajată și a nu preda nici un tăuraș sub 400 kg. Planul lui de bătaie pentru această microfermă se bazează, în primul rînd, tot pe munca lor, a celor patru. Dar și pe ajutorul care li s-a promis, în realizarea acestui proiect, de către directorul Oficiului de reproducție al județului, Cornel Boieriu, și de către DGAIA. Ar trebui deci (ăsta ar fi ajutorul !) să li se închidă pășunea care li s-ar cuveni, în funcție de numărul animalelor pe care le au cu toții. Altfel, vor veni pe această pășune și vecinii care au oi, precum și cei din comunele vecine, care nu au pășuni, cu cai. Or, vacile, după cai și după oi, se „mironosesc", nu mai pasc. Și dacă nu mai pasc, nu mai dau randament ! Trebuie deci ca taurinele să-și aibă pășunea lor, acesta-i primul pas pe care l-ar cîștiga prin microfermă. Pășune care, iarăși, li s-a promis, ar beneficia de o primă fertilizare „ca la carte", făcută de cei în drept, după care, an de an, ar întreține-o ei, cei patru, cu îngrășămînt natural. De aici s-ar mai naște un avantaj : acela de a avea cîte un vițel sau o vițică pe an. Și, pe lîngă prima de 400—500 lei pe care ar rădica-o pentru fiecare dintre aceste animale, conform recentului decret, și-ar putea împrospăta efectivele cu viței de prăsilă.

Omul își face socotelile cu multă luciditate. Ar putea, zice el, de s-ar ajunge la microfermă (și nu pricepe de ce nu se învîrtesc mai degrabă rotițele rezolvării acestei probleme, cînd de cîștigat ar cîștiga toată lumea !), să-și modernizeze grajdul, să-l extindă. În prezent, grajdul este prea mic pentru numărul animalelor care s-au adunat, darmite pentru intenția de a mări efectivele ! Odată microferma realizată, și materialele de construcții, de care pînă acum nu s-au prea putut apropia, ar ajunge la ei, la cei patru, în termen, inclusiv lemnul de care au atîta nevoie. Au mai cerut să li se dea niște țevi pentru a-și aduce apa în grajduri, dar acestea nu li s-au aprobat decît verbal, așa încît Emil Stuparu încă nu are apă în grajduri. Sigur că aprobarea microfermei ar mai însemna și rezolvarea unei alte probleme importante : s-ar putea construi o tabără de vară pentru animale, pe care de unii, singuri, nu reușesc s-o facă.

Nu sînt mari „pretențiile" (omului și ale confraților săi), dacă ținem seama că dincolo de ele, începînd din noiembrie anul trecut, el a predat, prin contractări la stat, bovine de 520 kg, și respectiv de 525 kg., a vîndut unui I.A.S. o junincă pentru reproducție de 420 kg., urmînd de aici încolo să mai predea încă doi viței, un porc, 14 kg lînă ș.a. Un astfel de om ar trebui ajutat efectiv, nu doar cu promisiuni. După cum, pentru acest cătun, o microfermă i-ar învăța și pe alții ce înseamnă să te dedici animalelor, cîtă vreme ai un pic de sprijin.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

E vremea investiției de inteligență

Umblînd prin țară și scrîind despre agricultură, am cunoscut multe C.A.P.-uri de șes în care — după expresia unui țăran de la vite — lupta era „pentru scosul animalelor". Ca să fie, adică, scoase vii din iarnă, la iarba primăverii. Nu mai departe, la Produlești, în C.U.A.S.C. Titu, cu doi ani în urmă, muncitorii de la grajduri așteptau să sosească zilnic mașina cu fîn de la munte. Nu venea mașina, răbdau animalele.

Cazul absurd ar fi comuna de munte Fundata.

De fapt, comuna din vîrful muntelui, fiindcă Fundata e așezarea românească situată la cea mai mare altitudine: 1 350 m. Stația meteo de aici — și despre care știm că s-ar găsi undeva, sus de tot — e la 1 390 m, cu numai 40 de metri mai sus decît primăria! Un C.A.P. din sud, de la șes, socotit bunișor și cu o zootehnie mare (Botoroaga) număra statistic doar o vacă la 11 gospodării. În anul 1982, Fundata a predat la fondul de stat, la contract, cea mai mare cantitate de lapte pe județul Brașov: 5 428 hl. În 1981, cele trei sătucuri de pe creastă au trimis la șes 1 000 000 litri de lapte !

Cînd o așezare cu abia 1 718 locuitori produce laptele cu milionul de litri, chestiunea care se pune, indiferent unde

Rememorări

Să respectăm ce ne-a dat natura

(Nr. 29 din 22 iulie 1976)

„...O lungă, pasionantă discuție cu profesorul universitar din Cluj-Napoca Ion Adamești eanu, laureat al Premiului Academiei Republicii Socialiste România pe anul 1974, (Premiul „Traian Săvulescu"), autor a zeci de manuale, cursuri, tratate, precum și al unor lucrări cu caracter de pionierat pe plan mondial în domeniul patologiei veterinare, cadru didactic cu 40 de ani vechime în învățămîntul superior. (N. R. — Azi, profesorul nu se mai află printre noi. A decedat.) El unește competența cercetătorului cu o profundă cunoaștere a oamenilor și a locurilor pe care le-a bătut, adesea cu piciorul, în decursul unei vieți.

— Carpații noștri — spune — au fost leagănul poporului, refugiu și prieten de nădejde, dar și punte de legătură între cele trei mari ținuturi românești. Și apoi, cu vitele lor renumite și pădurile seculare, fără a mai vorbi de resursele minerale din adîncuri, ei reprezintă un izvor de bogăție și pentru viitor. Dar realitatea vieții de azi în zonele montane nu este numai idilică. Te frapează numărul mare de bătrîni. Adevărat, pe lîngă ei vezi și cîțiva copilași, nepoții cărora bătrînii le poartă de grijă în timpul vacanței. Părinții s-au strămutat la oraș și-și trimit vara copiii la bunici, la „moșul de la munte". Flăcăii și fetele aproape că au dispărut în gospodăriile montane, **doar cele două extreme au rămas — tinerețea erudă și bătrînețea incertă. Ce va fi peste 10—15 ani? Sînt în joc 4 000 000 hectare de pămînturi binecuvîntate de natură**, care ar putea contribui într-o măsură mult mai mare ca în prezent la îndestularea foamei de proteine.

Ce este de făcut?

— **Multe gospodării montane au rămas cu mult în urmă. Subliniez: mă refer la tehnica de producție**, nu la becul electric din grajd, care e și el o realizare dar nu contribuie cu nimic la randamentul economic. Să nu uităm că acest crescător de vite din munte se deplasează puțin, ținuțit fiind în gospodăria lui chiar de animalele pe care le îngrijește și care nu cunosc repaus duminical sau concediu de odihnă, fără a mai pune la socoteală că de cel mai apropiat punct locuit îl despart kilometri de drum abrupt. **Stă acolo sus în munte cu tranzistorul primit în dar de la fii sau nepoți, și viscează tot timpul la maxime agricole, pentru care însă nu posedă alte cunoștințe decît acelea moștenite de la părinți.** Să luăm, de pildă, problema dejecțiilor lichide ale animalelor. Fiindcă în grajdul de munte nu există gropi betonate, ele nu sînt colectate și se scurg în pămînt. Astfel se risipește unul din cele mai valoroase îngrășăminte naturale din cîte există. Produsele modernei fabrici de îngrășăminte azotoase din Tîrgu Mureș nu vor putea concura niciodată cu această substanță naturală atît de bogată în azotați etc. Nu înseamnă, firește, că nu am avea nevoie și de cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice; afirm doar că pe vîrf de munte îngrășămintele naturale, care încorporează o mare valoare economică, se irosesc.

s-ar afla așezarea, e una primordială economică.

În ce privește Fundata, nu-i, totuși, chiar indiferent locul ei pe harta țării.

În noaptea de duminică 3 spre 4 aprilie, pe aici a nins. În Capitală, lumea purta, la ceasul prînzului, haină ori cămașă, dar la Fundata puțini se încumetă să lase căciula și cojoaca. Munții cei mari ce-o străjuiesc sînt Piatra Craiului, Bucegi și Leaota și coamele lor sînt pline de zăpadă. Cine merge la Bran știe că s-ajunge la munte, dar numai la Fundata, la Fundățica și la Șirnea simți cu adevărat ce-i acela munte. În comparație cu Fundata, Moeciu și Bran sînt niște orășele, ceva mai răsfirate pe vale și pe coastă, dar cu destule înlesniri, interese și elemente arhitectonice urbane.

La Fundată, însă, putem să luăm, cu toată nădejdea, „cazul în absurd" întrucît dintr-un capăt în altul al comunei omul merge, urcînd și coborînd, vreo 20 de km. 500 de familii au casele împrăștiate pe 42 kmp. Comunică om cu om numai duminca, în fața primăriei, unde — ca și la Turț, în județul Satu Mare — se strigă legea și se întocmesc înțelegeri administrative pentru încă șapte zile. Teren arabil — ori ceea ce se cheamă astfel, niște petice de pămînt unde se cultivă cartofi —, doar 120 hectare. Averea țăranilor din Fundata, Fundățica și Șirnea e pășunea și e fineața. Cu totul, 1 584 ha, din care destul munte cu piatră. La Șirnea, peisajul e niței sicilian. Cît despre cele cîteva hectare de coastă din proprietatea șirnenilor, ele sînt mărginte cu valuri de piatră, ca odinioară cetățile, din roca adunată de pe loc. Ca să-și curețe fineața, au trudit aici generații și au cărat, cu brațele, atîta rocă tare că puteau începe cu ea un munte nou. 1 584 hectare cu fînețe și pășuni nu înseamnă prea mult, dacă socotim că pe ele pasc 1 561 bovine, 4 880 ovine, 125 de cai și 180 de măgari. E nevoie de măgari pentru a căra apă. În comună există doar 3 fîntîni. La Șirnea, treburile sînt mai simple, dar la Fundata, apa trebuie adusă pe măgari și cu cobilița. Vitele, vară, iarnă, sînt mînate o dată în zi la izvor, la adăpat, cale de kilometri.

Cine vine, ca turist, dinspre Bran ori din sud, dinspre Rucăr, nu se poate să nu gîndească, privind la locuri și la case, adevărate vile, că Paradisul n-are cum să fie prea mult altfel. Privelîștea te tămăduiește de tot și de încă altele pe de-asupra. Că O.N.T.-ul s-a mulțumit să le zică Fundatei și Șirnei „sate turistice", dar să nu facă din turism o industrie a locului, aproape că nu ne mirăm. Altfel, cum s-ar fi născut zicala cu „mintea românului cea de pe urmă"? Ceva turism se face, îndeosebi iarna și îndeobște pentru străinii dornici de naturi nepervertite, dar nu-i deajuns.

Astfel stînd lucrurile, e firesc ca tot ce discutăm cu oamenii de sus, de la munte, să privească mai ales economicul. Și discutăm, cu creionul și hîrtia pe masă, cum se spune, cu primarul, Nistor Cioacă — numele cele mai frecvente fiind Cioacă, Terci, Benga, Țeposu —, cu adjunctul și secretarul lui, Aurel Arișanu și Ioan Fota, cu medicul veterinar Emil Urdea, cu tehnicianul veterinar din Șirnea, Gheorghe Țeposu.

Opinia lor, rostită tranșant și cu argumente, e că Fundata și, în general, comunele de munte trebuie considerate **complexe de creșterea vitelor,** fiindcă nu contează dacă ții vitele în două-trei grajduri mari ori în cîteva sute de grajduri mici, semănate pe munți. Ce contează e numai rezultatul. Statul face acum la Fundata cea mai așteptată investiție: un sistem de conducte și rezervoare pentru apă, investiție interesînd direct zootehnia. Județul Brașov a procedat foarte înțelept ajutînd comuna cu bani și materiale, iar rezultatul se va vedea curînd.

Mulți se fălesc cu faptul că au izbutit o medie mare de 5 l lapte pe cap de vită, cînd aici la munte, nimeni nu face caz de o vacă dînd, în medie, 10-12 l lapte zilnic. Aceasta e media mică! Socoteala țăranilor de la munte e limpede: nu s-ar mai cheltui bani cu construcția grajdurilor, mina de lucru există oricum și nu cere un ban, contractul cu statul e contract. Țăranii din Fundata sînt convinși că, lucrate mecanizat, vreo 200 de hectare de fînețe ar tripla cantitatea de fîn. E nevoie însă de sămînță de lucernă și de un tractor conceput pentru lucrări la munte.

Oare pe pruncul care-și bea cana cu lapte dimineața îl interesează de unde vine laptele — dintr-un complex zootehnic cu patru grajduri mari, la șes, ori dintr-unul cu 1 000 grajduri mici la munte? Grajduri, care, fie zis, nu pretind nici energie electrică, nici îngrijitori. Grajduri din care gunoiul e strîns și socotit nu cu tona, ci cu lopata!

Din Fundata, lucrează cu navetiști prin alte părți vreo 150 de oameni. Oameni, cei mai mulți, tineri. Se trezesc la patru fără un sfert și iau autobuzul de patru și un sfert. Sînt acasă seara, la orele întunericului. Oamenii aceștia, venind din uzină merg direct la grajd, nu la televizor, fiindcă tradiția e aici și normă de viață și blazon. Dacă ar veni bani în casă din turism, dacă ar fi considerați toți drept ceea ce în fapt sînt — fermieri —, dacă școlarizarea copiilor ar fi considerată cu mai multă grijă, navetiștii ar reveni în sat. În Șirnea, trăiesc acum 250 de familii, dar populația a diminuat în ultimii ani cu 30-40 procente. Vreo 20 de case au rămas pustii. Directorul școlii din Șirnea, Gheorghe Benga și învățătorul Ioan Folea ne povestesc viața școlarului. Iarna durează 7 luni. Din capul satului pînă la școală sînt cîțiva kilometri buni. Școala cuprinde pe 56 de copii (la Fundățica numai pe 21, toți într-o clasă, de la a I la a IV, ca pe vremea lui Creangă). Din pricina ambițiilor scriptice ale inspectoratului școlar județean Argeș, copiii din Ciocanu merg 20 de km pînă la școala din Ciocanu, în loc să meargă numai 20 de minute, pînă la școala din Șirnea. Dat fiind că dascălii nu reușesc la Șirnea să aibă un minimum de 15 elevi în clasă, s-a pus problema ca școala să fie dezafectată. Oamenii, dacă pleacă pruncii din Șirnea, pleacă și ei.

Directorul Gheorghe Benga a făcut o seamă de demersuri la Ministerul Învățămîntului și a primit oarecari speranțe că situația se va rezolva într-un fel. Situația însă trebuie rezolvată numai într-un singur fel: școala din Șirnea să rămînă la Șirnea. Nu mutăm un sat numai ca să aibă un inspectorat hîrtiile în lege.

Legea mai poate fi rotunjită, dacă Șirnea ne dă lapte și carne și, lucru extrem de interesant, o mulțime de ingineri și cărturari! E simplu să stai la șes și să te gîndești cum trebuie să fie viața în vîrful muntelui. E mai greu să vorbești de ea aici, în vîrful muntelui. Un inspector al Ministerului Învățămîntului venit la Șirnea și la Fundata ar ști mai lesne să vadă soluția dreaptă. Îl adresăm, deci, rugămintea — odată cu dascălii și copiii loculuI — să facă un drum la cota 1340.

Un profesor, Nicolae Frunteș — acum la pensie — a rostuit pentru satul său un muzeu. Tot el este inima și mintea turismului prin Șirnea și Fundata. Cît turism se face acum în zonă e numai din cauza șoselei asfaltate ce curge printre munți. Dacă există șoseaua, ar fi firesc să existe și hotelurile, am putea gîndi. Or, hotelurile există, și pentru ele Ministerul Turismului nu a cheltuit un leu: casele țăranilor din Fundata, Fundățica și Șirnea! Nu-i nevoie decît de un mod inteligent de a face existentul să lucreze pentru stat și, în egală măsură, pentru prosperitatea zonei.

La Fundata nu-i nevoie, de fapt, decît de o investiție de inteligență. Investiția mare au înfăptuit-o natura și tradiția.

TUDOR OCTAVIAN ■

O idee di granda, o miercure cît anul

Pavel Adamovici din Goruia avea de gînd în tinerețe să ajungă măcelar. Cînd s-a hotărît să învețe această meserie onorabilă a intrat, în 1936, ca ucenic la abatorul din Reșița, iar trei ani mai tîrziu era calificat, cu țiduIă la mînă, al școlii de maiștri mezelari. Meșteșugul deprins atunci i-a fost de folos doar ca să-și taie în fiecare iarnă porcul și să-și pregătească singur cîrnații cu care umple cămara casei. O vreme, mulți ani, a fost activist, zice el, pe linie de cruce roșie și sindicat, iar din 1969 pînă anul trecut a lucrat ca primar în comuna Goruia. Plăcerea lui de-a crește animale este întrucîtva de dată recentă. Despre ei se povestește că, pe vremea cît era primar, fiind ocupat cu treburile multe ale conducerii comunei, nu-și prea cunoștea animalele din bătătură. Pavel Adamovici ședea în această casă, împărțea aceeași gospodărie cu socrul lui și se vede că grijile astea, mărunte, ale casei ședeau pe seama bătrînului. Fiind obligat, într-o nefericită împrejurare a vieții lui, să desprindă dintr-o turmă vaca socrului și s-o mine acasă. Pavel Adamovici se făcuse fără voia lui stăpîn pe vaca altui consătean. Acum, desigur, n-ar mai cădea pradă unei asemenea confuzii, ei are o reprezentare exactă a vacii care-i dă lapte zilnic și pare, în mod evident, mîndru de isprava de a se putea număra printre crescătorii de animale din Goruia. Nu uită să spună nici că ar fi putut să nu crească nimic, fiindcă are bani cît să-i ajungă să cumpere tot ce ar avea nevoie, Pensia lui, împreună cu pensia nevestei, care a lucrat într-o farmacie, se ridică la peste 4 000 de lei pe lună. Dar este bogăția gospodăriei lui un semn al prosperității satului? Nici pomeneală.

Goruia se află la 30 de kilometri de Reșița, la capătul de miazănoapte al depresiunii Carașului. Comuna are 500 de „numere", de gospodării, și e alcătuită din trei sate: Goruia, Girliște și Giurgiova. Primele două sînt necooperativizate. Pe cele aproape 3 000 de hectare de pășuni și fînețe, cărora li se mai adaugă și vreo 800 hectare de pămînt arabil, țăranii din Goruia cresc ceva peste 100 de vaci și 1 800 de oi. Potrivit unui calcul recent, fiecărui bou, vacă, junincă sau viței îi revin, la Goruia, cîte 8 hectare de pășune sau fineață. Și aici, între munții Dognecei și dealurile Oraviței, ca și-n alte părți ale județului Caraș-Severin, de exemplu la miazăzi de munții Poiana Ruscă, pe culoarul Bistrei, sau între munții Aninei și Cernei, în depresiunea Caransebeșului, pe culoarul Timiș-Cerna, oamenii au descoperit că în loc să crească animale este mai simplu, mai comod și mai avantajos să vîndă fîn. Înainte de a spune că avantajul acesta nu se poate dovedi de lungă durată și că el este subminat de o reală primejdie, de o deteriorare a resurselor de viitor ale bogăției acestor sate de munte, credem că este necesar să pornim de la faptul că țăranii de la munte vînd fînul pentru că undeva, în alte părți, s-a ivit nevoia de a cumpăra fîn. Și ca să înțelegem cum s-a ajuns la această cerere, vom cobori pe valea Carașului și, dincolo de Ticvaniu Mare, ne vom opri într-o comună aflată la șes, la Grădinari.

În treacăt, ar fi de spus că Grădinarii, comună cooperativizată, e de aceeași mărime cu Goruia. Are tot vreo 500 de gospodării iar în gospodăriile acestea se află exact același număr de oi, 1 800, plus 150 de vaci, adică niței mai multe decît la Goruia. Diferența este că pe cînd Goruia dispune, cum arătam, de aproape 3 000 de hectare de pășuni și fînețe, la Grădinari izlazul comunal măsoară cam 100 de hectare iar pe ei pasc nu numai vitele țăranilor ci și ale C.A.P.-ului. În această comună se află și un I.A.S. în ale cărui ferme cresc 24 000 de oi și 1 200 de taurine, dintre care 600 vaci cu lapte. Către sfîrșitul anului numărul acestor animale va spori la 26 000 de oi și 2 400 de taurine. Inginerul Dumitru Farcaș, directorul I.A.S.-ului Grădinari, recunoaște că pînă în această iarnă cumpăra fîn, în fiecare an, de cîte 4 milioane de lei, din comunele necooperativizate Goruia, Jitin, Ciudanovița, Carașova. Grădinari este însă numai unul dintr-o lungă serie de nume de localități în care niscaiva gînditori din domeniul agricol au pus mare preț pe „industrializarea" zootehniei. Acei gînditori, al căror loc de muncă a fost Ministerul Agriculturii, și-or fi zis că zootehnia din Caraș-Severin, recunoscută prin caracterul ei tradițional, de tip gospodăresc, începe să fie depășită de vremuri și în consecință cele mai multe din fermele și complexele zootehnice aprobate pentru a fi construite aici sînt de tip industrial. Și ce a însemnat, în acest caz, industrializarea? Prin forța de seducție a acestui cuvînt, în fața căreia se vede că mulți au căzut pe spate de admirație, complexele zootehnice concepute astfel urmau să funcționeze pe baza păgubitoarei tehnologii a furajării la iesle. Așa s-a întîmplat la Berzovia, Caransebeș, Brebu sau Gherdeniș. Ca urmare a acestei concepții, încărcătura de animale, exprimată în „unități vită mare", la 100 de hectare de pajiști naturale se prezintă astfel: 49 în zona de munte a județului, 45 în zona de deal și 327 la șes! Inginerul Pavel Drăghicescu, de la Trustul I.A.S. Caraș-Severin, are dreptate cînd spune că nu e rău că se cresc animale la șes, rău este doar că nu se cresc la munte, însă tot la fel de adevărat este că dereglarea unui anumit echilibru prin realizarea unor investiții masive făcute în unitățile agricole de la șes a avut urmări directe și asupra creșterii animalelor în zona de munte. Nicolae Grecu, președintele Consiliului unic agroindustrial Grădinari, exprima astfel fondul problemei: „De ce nu cresc vite cei din Goruia? Pentru că vînd fîn. Dar noi, nu ei, am creat această situație". Ca să ne facem o imagine și mai exactă despre fundamentarea economică a unor investiții, am putea să mai adăugăm că la Măureni, în comuna cu cea mai mică suprafață de pășuni și fînețe naturale din județ — abia 208 de hectare —, cresc vreo 7 000 de taurine, cît în întreaga zonă de munte a județului. Din aceeași serie de exemple mai fac parte Răcășdia, Grădinari și Berlișfe, tot localități de șes și cu pajiști puține. În același timp, de cealaltă parte, spre munte, există localități care nu cresc animale decît pentru a patra sau a cincea parte din pajiștile de care dispun. Conform unei statistici întocmite de curînd, la Ciclova Română și Sasca Montană fiecare bovină se poate lăfăi pe cîte 11 hectare de pășuni și fînețe, la Goruia, după cum arătam, pe cîte 8, iar la Ezeriș, Ciudanovița sau Văliug pe cîte 5.

Se întîmplă însă că în satele care și-au cam schimbat indeletnicirea de-a crește vite cu îndeletnicirea de a vinde fîn, odată cu trecerea anilor posibilitatea de a mai obține fînul și de a-l vinde se micșorează. La Goruia, cel puțin, există oameni care au cam început să-și dea seama de această primejdie. Damaschin Truia este unul dintre ei. Dacă o vreme animalele nu calcă pășunea, pînă la urmă, zice el, pășunea aceea se duce dracului. Se strică, se lasă năpădită de arbuști ori săpată pe dedesubt de cîrtițe. Și cît nu mai este îngrășată de vitele și oile care treceau de-a lungul și de-a latul pajiștilor, iarba sărăcește și nici măcar nu mai are căutare, nu mai poate fi vîndută. O învățătură și moștenită dar și verificată cu vremea, pînă la cei 70 de ani, ai lui, îi mai dă dreptul lui Damaschin Truia să spună că pînă și rodul livezilor scade dacă prin livezile acelea nu mai trece nici o turmă de oi. Petru Samcilă, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid, subscrie la adevărul acestei observații. Chiar fratele lui, Alexa, muncitor la cocserie la Reșița, are o livadă de pruni și meri de unde culege tot mai puține prune și mere. Încît nici nu trebuie să ne mirăm că urmările dezvoltării la șes a unei zootehnii după idei „di granda" se pot vedea, iată, pînă și în livada unui țăran de la deal sau la munte. Bănățeanul vrednic s-a știut dintotdeauna cu două gospodării, una în vatra satului iar cealaltă, „sălașul", în mijlocul pășunii. Acolo își ținea vitele, acolo cosea fînul ca să aibă cu ce să le hrănească pe timpul iernii. La Goruia, unde erau cîteva sute de sălașuri, acum mai sînt 7 sau 8. Unul este al lui Damaschin Truia și-al ginerelui lui. Munca lor de-acolo, din răstimpul verii, reprezintă însă un răspuns prea firav întrebării pe care o pun alții din Goruia, în vreme ce sprijină porțile și gardurile: „Unde ajungem noi ca Rucărul?". În ce ne privește, dacă n-am vrea să rămînem datori cu un răspuns, am spune că Goruia va arăta la fel de frumos ca invidiatul Rucăr de Muscel nu mai devreme de ziua cînd își va aduce aminte că altădată creștea 10 000 de oi. Pe-atunci, ca și astăzi, 30 de kilometri mai la vale de Goruia, la Grădinari, se ținea în fiecare miercuri mare tîrg de vite. Era unul dintre cele mai mari tîrguri din această parte a Banatului. Gheorghe Măluș, muncitor la I.A.S. Grădinari, își amintește cum odată au fost încărcați pentru export 1 000 de boi în 100 de vagoane. O mie de boi însemna 1 000 tone de carne. Într-un an?, întrebăm. Într-o miercuri, zice Gheorghe Măluș.

DUMITRU ELIADE ■

Reportaje

Sistematizarea în zonele de munte

O utilizare completă și complexă a forței de muncă devine realizabilă, într-o primă variantă, prin **practicarea unui larg sistem de activități meșteșugărești, inclusiv cu munca la domiciliul crescătorilor de animale**, într-un context asemănător — fără să fie identic — celui în care este organizată în unele locuri din țară producerea unor obiecte utile și de artizanat, prin cooperația meșteșugărească.

Aici **nu ne referim** însă **la prea uzitata formulă a producției artizanale, care dacă își găsește utilitate și debușeu este totodată și limitată ca volum, ci la o gamă largă de obiecte care se pot realiza „în mic", valorificînd în primul rînd resurse locale, cu economie de energie, dar necesitînd multă manoperă și îndeminare.** Avem în vedere: putini, obiecte diverse pentru dotarea stînilor, împletituri, ambalaje originale și estetice, obiecte de îmbrăcăminte, chiar conserve de ciuperci sau legume, dulcețuri ș.a., cărămizi și diverse materiale de construcție, stolerie, mobilier, precum și multe alte obiecte, inclusiv mică ambarcațiuni, a căror producție ar putea fi organizată pe bază de studii aprofundate intreprinse de specialiștii industriei ușoare în primul rînd etc.

Studiind numai toponimia așezărilor rurale din România se poate cu ușurință înțelege că o astfel de practică nici măcar n-ar reprezenta o noutate, putind însă deveni o pîrghie de primă mărime și care, minuită cu circumspecție, ar putea răspunde necesităților a aproape tuturor categoriilor de crescători de animale muntenii, condiționat de o distribuire judicioasă, diferențiată pe categorii de virste, grade de izolare, putere economică a gospodăriilor, condiții naturale favorizante ș.a. Aceasta sub asistare științifică riguroasă și astfel încît **să nu se determine cu nici un preț alunecarea interesului dinspre zootehnie spre latura meșteșugărească, dreptul de practicare aparînd numai acolo unde a fost atinsă încărcătura optimă cu animale la hectar și numai în scopul completării veniturilor din zootehnie.** În acest mod devine cu putință menținerea unei stări de echilibru în mai multe planuri, dar în primul rînd în cel zoo-micro-industrial. Micile ateliere specializate în valorificarea unor resurse locale, funcționînd în cadrul asociațiilor crescătorilor de animale, ar putea urma un program astfel adaptat încît să asigure și buna desfășurare a muncii în zootehnie, privind atît orarul de zi cît și unele perioade anuale. (Spre exemplu, reducerea sau chiar întreruperea activității în perioada recoltării și conservării finurilor, începerea programului zilnic la ore mai tîrzii, cînd hrănirea, adăparea, mulsul și igienizarea animalelor și adăposturilor, ustensilelor au fost încheiate, asigurîndu-se revenirea în cadrul gospodăriei în jurul orelor 17—18, adică exact atunci cînd programul de grajd o impune ș.a.).

Reportaje

Vaca, biata vacă...

„Nu încape îndoială — afirmă președinții asociației crescătorilor de animale din Valea Doftanei, Prahova, Ion Popa — că în 1985 vom ajunge la 20 000 oi și 5 000 bovine. Aceasta la o comună cu șapte mii de locuitori".

Nu trebuie dedus din cele de mai sus că toate ar fi rezolvate la Valea Doftanei. Ion Popa subliniază :

— Interesul obștesc ca și cel al fiecărui producător în parte cer ca să creștem cît mai multe animale. Or, se știe prea bine că tineretul taurin și porcul nu pot fi „finisați" decît cu concentrate, însă nu neapărat grîu sau porumb. De aceea, ar trebui gîndit de pe acum la **posibilitatea organizării de mici centre sau micromagazine**, indiferent în ce cadru, **care să vîndă furaje cum ar fi tărițe, gozuri, subproduse de orice fel — pe baza unor criterii perfect echitabile și în funcție de aportul la fondul de stat — crescătorilor de vite consacrați**, profesioniștilor. Și asociația noastră numără mulți din aceștia, cum ar fi „responsabilii de munte" Iulian Postolache, Ion Manea, Ion Clinci și alții.

O altă problemă : la Valea Doftanei, așezare montană în care de **secole** creșterea animalelor și munca la pădure reprezintă un blazon de familie, funcționează un liceu cu treapta I, cu ce profil credeți ? Mecanică ! „Am fost pe la Direcția agricolă la Consiliul popular județean, chiar la ministeri, la București — ne spune Emil Cojocărescu, primarul — cerînd un liceu cu profil agrozootehnic sau forestier, dar cu clasă de zootehnie. Fără succes ! Dealtfel, ce să mai spunem, nici măcar în școala elementară din zonele montane nu se predă, la nivelul cerințelor actuale, creșterea animalelor. **Vaca, biata vacă, nu merită oare să fie și ea obiect de studiu în satele de munte ?"**

Noi, oamenii munților, ca toți românii, știm să facem de toate

Într-o zi a săptămînii trecute, de sus, de pe dealuri, din munți, din pădurile Bistriței-Năsăudului, se auzea coborînd primavara. Fumul, fiindcă oamenii dăduseră foc celor netrebuincioase, transformînd totul în hrană pentru pămînt, zugrăvea cerul și parcă unea planetele.

Satul Aniș reprezintă cea mai mare așezare din așa-numita Valea Vinului. Vin aici, totuși, nu se face, fiindcă nu există decît munte, pădure și stîncă. Se știe că strugurii și vinul reprezintă belșug. Poate că de aceea a fost botezat acest loc așa. Un fel de visată Vale a belșugului...

Cu un sfert de veac în urmă, Gheorghe Voicu (din Bogați-Tooologului, Argeș) a urcat pînă aici. A venit și n-a mai plecat. A întîlnit-o pe Maria din Rodna și au hotărît să se stabilească la Aniș. Au făcut în timp, exact ca-n povești, o casă frumoasă și cinci feciori. Cel mare are peste douăzeci de ani și este student la Cluj-Napoca, altul este chemat la trebuințe obștești, alții sînt elevi, prințesa nu are decît vreo an și cîteva luni și, după credința părinților, va rămîne la Aniș. Dacă nu ei, altul din feciori — jură cu mîna pe inimă Gheorghe Voicu — nu va părăsi gospodăria și ceea ce au început ei să facă, în urmă cu ani, și pentru ei, dar nu doar pentru ei.

Intrînd în subiect, va trebui să notăm. Înainte de toate, că ideea lor a fost de a smulge pădurii, pe cît se poate, toate bogățiile, cu minim de investiții. Asa stînd lucrurile, s-a încercat cu ce era la îndemînă și reprezentarea, prin părțile locului, o tradiție : fabricarea sucurilor naturale. Sucul smuls fructelor de pădure și conservat în butoaie de lemn de către familia Voicu — și, desigur, și altele — a reușit, în cel mai scurt timp, să cucerească piețele îndepărtate. Cu alte cuvinte, sucurile fabricate la Centrul de Fructe de Pădure din Aniș au început să călătorească peste mări și țări. Și, în ani, produsului-au mărit, ele reprezemînd foarte multi bani. În anul care a trecut, cantitatea de sucuri a fost de peste 800 de tone, iar banii obținuți pe ele au fost de aproximativ 800 000 de dolari ! Da, ați citit bine ! Și, acestea nu sînt singurele fapte ale anișenilor care aduc țării bani buni.

Chiar dacă nu era considerat un obicei al locului, o tradiție a Anișului, împletiturile au devenit, aici, o meserie. Se fac împletituri din nuiele de alun și de plop — o anumită specie, care se găsește în zonă din belșug. Oamenii, spune Maria Voicu, știu unde crește și îi culeg crengile. Apoi, ramura este așezată pe genunchi și i se despică lemnul în fîșii subțiri, pînă la măduvă. Și inima ramuri are o întrebuințare. Din ea se fabrică toartele coșurilor. Din alun se fac peste 70 de modele, iar din plop 30. Tot ce vrei se împletnește la Aniș. Coșuri pentru fructe, pentru flori, de toate modelele și mărimile, pentru păsări și animale și chiar pentru copii. Coșuri pentru plajă, pentru serviciu, pentru excursii, ba chiar și pentru mers la spectacole ! Aici, la Aniș, imaginația este lăsată să fie liberă. Nu există ateliere speciale de creație și proiectare a cosurilor, oamenii își fac după gustul lor, și ele se vînd ca pîinea caldă. Dacă la început s-a pornit cu o producție de 2 milioane, aceasta a ajuns, astăzi, la 22 de milioane. Dacă la început cel care făcea un coș îl dădea pe barabule sau făină, acum, la Aniș, în ce altă țară găsiți un coș cel care face coșuri cîștigă multi bani, fiindcă meseria a prins foarte repede, devenind și ea o tradiție. Și fiindcă tot sîntem la capitolul comparații : cu ani în urmă, unitatea număra, pe lîngă cei aproape 100 de muncitori, 40 de oameni care lucrau în birouri. În momentul de față, raporturile s-au schimbat în totalitate. Doar 7 mai lucrează prin birouri, iar peste 40 direct în producție...

Și lista realizărilor nu se oprește aici. În ultimul timp, meșteacănul a invadat pădurile. Lăstarii acestuia (se înțelege că este destul), după ce se usucă, sînt tăiați la anumite dimensiuni. „Buchețele" — așa se numesc în limbajul celor de-aici. Aceste „buchețele" sînt mult cerute pe piața internațională. Se folosesc pentru artizanat și diverse decorațiuni. Cu aceste betișoare numai într-un singur an, s-au cîștigat peste 1 200 000 de mărci ! Conurile brazilor, ale molizilor și a pinilor, după ce li se extrage sămînța, sînt „puse" pe tot felul de ramuri și împletituri. Ele devin decorații pentru pomul de iarnă. Putini știu că, acele frumoase coronițe și crengi de brad, reproduse prin tot felul de reviste străine, sînt gîndite și modelate la Aniș. Apoi, spune Voicu, se mai recoltează și o mulțime de plante medicinale : sus, la peste 1 400—1 500 de metri, crește un muschi de piatră. El este recoltat cu ajutorul unor greble. Muschiul acesta este foarte căutat, fiind unul din elementele de bază în fabricarea celebrelor aspirine Bayer !...

O realizare de ultimă oră este punerea pe picioare a unei distilării de ulei eteric din cetină de brad, pin și molid. Întreaga concepție aparține celor din Aniș. Într-un cazan de locomotivă (veche, și care a fost casată), adus tocmai de prin Moldova, este pusă o masă de cetină. Se trece abur, care antrenează particulele de ulei ce se găsesc în cetină. Uleiul rezultat este folosit în industria farmaceutică și în cosmetică. (Pînă acum cîtiva ani, substanțe ca acestea, la noi, se importau !). Dar cel mai spectaculos lucru îl reprezintă faptul că, din această distilărie, nimic nu se pierde. Deșeurile sînt folosite drept combustibil la generatoarele de abur, iar borhotul rămas, după ce i se scot toate zaharurile (care sînt în proporție de peste 60 la sută) este folosit ca îngrășămînt. Și, fiindcă tot sîntem la capitolul uleiului din brad, să mai spunem că numai aici, la Aniș, se fabrică peste 4 000 de tone pe an ! Dacă înmulțim cu 800 de lei, cît costă un singur kilogram, cifra rezultată este de ordinul milioanelor. Și asta reprezintă o medie, fiindcă, de fapt, uleiul de molid este mult mai scump. El depășește ca valoare 1 100 lei. Atunci cînd distilăria de ulei merge, întreaga pădure își mingîie plămînii. Poate de aceea, tine să precizeze Gheorghe Voicu, așa, ca o glumă, că pe aici aimeni nu răcește vreodată...

Nu știm dacă așa stau lucrurile, dar un lucru este limpede pentru toată lumea : ceea ce face colectivul de la Aniș, experienta celor de aici în a aduce pădurea cît mai aproape de noi, în a-i smulge bogățiile — este un fapt ce trebuie cunoscut de toată lumea. Dar, înainte de a încheia, mai trebuie să spunem un lucru : familia Voicu este și o mare crescătoare de animale. Pe un pîriu al Someșului, acolo unde măracinii erau cît casa, această familie și-a făcut o stînă. Are aici, împreună cu un alt consătean, peste 250 de oi. Numai anul trecut, au predat statului peste 100 de oi, 20 de miei, peste o mie de kilograme de carne, 100 de lînă, 500 de brînză... Și anul acesta lucrurile se vor prezenta la fel — numai că la toate acestea se mai adaugă și peste 14 000 litri de lapte...

L-am întrebat pe Gheorghe Voicu, la plecarea din Aniș, dacă, pe lîngă multumire, e și ceva ce îl nemulțumește. Putem face mult mai multe lucruri, ne-a răspuns. Dar... Din cojile de răchită care rămîn de la confectionarea cosurilor, cei din Aniș au făcut, printr-un anumit procedeu, un placaj. A și fost botezat : „Silvo-Pal". Dar nici unul din factorii de resort nu i-a dat importanța cuvenită. Mai mult decît atît : s-a și comunicat că „silvicultura să facă silviculturâ, și nici decum industrie". Dar, aflăm, nici măcar nu era vorba de așa ceva. Se discuta doar de o brevetare a noului element care, susțin cei de aici, are multe calități față de cei clasic. Apoi, mai este vorba și de fabricarea unui placaj din anumite elemente pe care le pierde pădurea. Materiale care cad și putrezesc. Strînse, prelucrate și ajutate de un liant, acestea pot deveni bune materiale de construcții. La aceste lucruri se mai adaugă și faptul că, prin stringerea acestor deșeuri, se curăță și se igienizează pădurea. Alte nemulțumiri ? Faptul că unii, în loc să muncească, reclamă. Reclamă ceea ce fac alții. Reclamă și uită să se iscălească. Dar, în urma acestor reclamații, au venit tot felul de oameni de bună credință și au făcut tot felul de anchete. S-au dovedit, în ani, că reclamațiile erau mincinoase, răutăcioase și false. Dar reclamațiile încă sosesc periodic, ca niște abonamente, la destinație...

...La plecare, soarele rostogolea peste noi pădurea. Îl simțeam acesteia pulsul și încercam să-i descifrăm cîteva dintre taine. Cîteva chei ni le dăduse Gheorghe Voicu.

...Un exemplu despre modul în care, chiar și pe niște munți declarați „săraci", se pot totuși, prin hărnicie, creste și animale, valorifica și alte bogății. Totul e să nu te resemnezi la gîndul că **mai multi** nu se poate !

SORIN POSTOLACHE ■

Reportaje

Marile virtuți ale meșteșugăritului

România prezintă avantajul de mare importanță de a avea gata realizate principalele „experimente", montane, iar formula munților locuiți, cu gospodării împrăștiate și fînețe, reprezintă, dincolo de orice interpretări, cea mai avantajoasă soluție, verificată și abordabilă pentru munții noștri.

Experiențele altor țări demonstrează cu claritate că acolo unde s-a aplicat o concepție științifică și „protecționistă", specifică zonelor de munte (și în formula îmbinării zootehniei cu turismul, meșteșugurile și silvicultura, în sistemul munților locuiți), s-a putut ajunge la rezultate remarcabile și folositoare sub toate aspectele. Dimpotrivă, acolo unde au dominat concepții neadaptate, unde nu a evoluat o concepție științifică unitară și nu s-au aplicat în timp util soluții-tampon energice, se înregistrează un declin vizibil, păgubitor și se pare ireversibil. Ar fi însă o eroare să se considere că aceasta ar reprezenta „soarta firească a munților" în perioada transformărilor determinate de procesul industrializării și a sensului luat de evoluția tehnică și de civilizația umană moderna în general.

În acest context de opțiuni, soluțiile viabile pentru munții noștri se desprind de la sine : îmbinarea sistemului vetrelor de sat „adunate" și privind în special construcțiile de tip edilitar-gospodăresc (instituții administrative, culturale, industriale, școli, băi publice, unități cu profil alimentar ș.a.) și locuințele după solicitări, cu sistemul gospodăriilor de profil zootehnic, **răspîndite în teritoriu**, stimulîndu-se formula muntilor locuiți și a **extinderii suprafețelor de fînețe.**

Astfel se vor putea asigura posibilități de dezvoltare simultană și pe mai multe planuri, economico-sociale, adaptate situației specifice a zonelor de munte, fără momente de afectare și într-un context al perspectivelor largite și al respectării echilibrului ecologic.

Într-un asemenea cadru conceptual, **rolul sistemațizării** devine esențial, vizînd deopotrivă elementele de civilizație propriu-zisă (lumină electrică, apă, băi, canalizare, posibilități de comunicație, estetice ș.a.), iar pe de altă parte o extindere spre factorul productiv : modele de grajduri și alte forme de adăposturi pentru animale, instalații de adăpare moderne, iluminat, colectarea îngrășămintelor naturale, transporturi, soluții constructive adaptate unor aspecte locale etc.

Accentul cade așadar pe elementele funcționale, pe abordarea unor soluții constructive privind deopotrivă latura existențială cît și cea productivă specifică, pe estetic, în directă legătură cu perspectiva turismului pastoral : deci nevoia de a se construi mai util și mai frumos.

Devine evidentă necesitatea realizării unui număr suficient de **modele și proiecte de grajduri pentru animale, de dimensiuni și prețuri de cost diferențiate, proiecte de case montane sau chiar de gospodării montane reprezentative"** etc.

Devine limpede că în complicatul sistem de relații instituite în zona de munte, cu adînci rădăcini istorice, se impune abordarea nu monoprofilară-

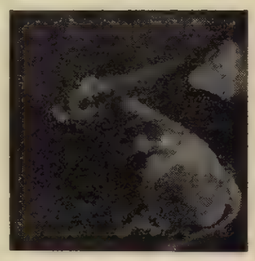

agricolă, ci crearea unui cadru interdisciplinar adecvat specificului montan. Avînd în vedere deosebirile accentuate dintre zonele montane și submontane, am propus organizarea unui **model experimental**, adevărată școală și universitate montană, în măsură să formeze cadrele necesare și să ofere soluții practice, într-o formulă eficientă de legare a școlii de producție.

Deoarece un experiment, cu atît mai mult unul atît de complex, trebuie amplasat în cel mai evoluat loc, spre a se economisi timp și mijloace, ni s-a părut drept cel mai potrivit în acest scop Bazinul Dornelor. În adevăr, există aici o zootehnie montană dezvoltată, o industrie alimentară cu bogată tradiție și strîns legată de produsele montane, o silvicultură înfloritoare, precum și excepționale condiții pentru turism. Orașul Vatra Dornei se găsește la punctul de confluență și influență a patru mari regiuni : Transilvania, Maramureșul, Moldova și Bucovina. **Piedea deci pentru experimentul Dorna".**

Reportaje

Piedoarie pentru experimentul Dorna

Rememorări

Un statut mai adecvat transhumanței

(Nr. 48 din 29 noiembrie 1979)

Medicul veterinar Aurel Cămărășan lucrează în zona montană necooperativizată de peste un sfert de veac. Mai precis, a lucrat în circumscripțiile sanitare veterinare din Valea Jiului, unde se află și în prezent.

Doctorul Cămărășan face o serie de interesante sugestii, precizînd, totodată, că stă la dispoziția forurilor în drept cu datele cîștigate din experiența sa pe teren timp de un sfert de veac :

● Să se treacă la constituirea unei comisii în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare care să se ocupe în mod special de zona necooperativizată, unde, afirmă doctorul Cămărășan, „numărul animalelor, în special la specia ovină, este în scădere". Comisia sau alt factor de decizie să organizeze o consfătuire cu cei care cunosc și se ocupă de problemele zonei montane : activiști de partid și de stat, crescători de animale din zona necooperativizată, ciobani, specialiști ș.a. În acest cadru să se dezbată probleme specifice zonei și să se ia măsurile corespunzătoare.

● Să se dea un statut mai adecvat transhumanței.

● Să fie rezolvate operativ litigiile silvo-pastorale, întrucît neînțelegerile dintre cele două sectoare aduc prejudicii creșterii animalelor. Se plantează, în primul rînd, suprafețele de pășuni mai ușor accesibile (cum e și natural), închizîndu-se însă cu plantații, fără nici un rost, locuri pentru trecerea la adăpat. Astfel, se generează procese, amenzi împotriva celor care trec la sursa de apă peste plantații care, de fapt, nu ajung niciodată să se dezvolte.

● Să se producă la prețuri acceptabile unelte și miniagregate necesare micii mecanizări în zona montană : microcentrale care se pot instala pe lîngă pîraiele de munte, motocositoare (multe finețe care nu pot fi cosite la timp rămîn necosite), mori cu ciocănele și tocători pentru furaje, aparate de tuns oile și de mulș, separatoare de smîntînă etc.

● Să se furnizeze material pomicol și semințe adecvate zonei montane, în care se înregistrează temperaturi medii mai scăzute, precipitații mai abundente și înghețuri tîrzii și timpurii.

Stăpine, stăpine, mai cheamă și-un cine!...

„Și văzduhul s-a-nnorat, / Ninge sus, la munte. / Trec spre vale, la iernat, / Turmele mărunte"... Într-un Vaideeni golit de oi, turmele rătăcind la iernat prin țară, niște oameni, niște ciobani, încă se mai găsesc și în aceste zile. Sînt oameni mai în vîrstă, care și-au trimis oile cu copiii, cu fiîții mai tineri, cu ortaci plătiți pe bani, ei urmărindu-i cu gîndul, dar la răstimpuri și de-a dreptul, adică luînd trenul și căzînd fără veste asupra lor, ca să vadă cum le gospodăresc avutul.

Sîntem într-unul dintre cele mai bogate sate ale românilor, sat care, cînd își pogoară la vale, pentru iernat, cele peste 45 000 de oi, albește versanții munților Căpățînei, ca în „Turmele" lui Eusebiu Camilar. Sîntem într-una din vetrele „Mioriței", printre bătrînii locului fiind destui care jură pe-o „Mioriță" locală, zicînd că nu în Vrancea și nici aiurea, ci aici, în Vaideenii Vîlcei, sau la strămoșii coborîți prin veacuri din Mărginimea Sibiului, s-a ivit întîia oară balada. Că de aici, de la ei, sau de la moșii lor din Sălișteori Jina, pe „gura de rai" a munților Căpățînei și Lotrului, și-a prelins „Miorița" cioporul de stihuri, cu rostogolire de izvor, șlefuind prin veac pietrele aceloraș rime, pînă cînd pietrele s-au făcut scumpe, iar izvorul a devenit balada de căpătîi a neamului românesc. Bacii de-aici sînt baci nu doar peste turme, ci și peste comoara străveche de stihuri legate de păstorie. Unul din ei, Ion N. Luca, trecut bine de 80 de ani (și încă stăpîn și îngrijitor de oi !), poet și rapsod popular cu lauri la numeroase concursuri, e o colecție vie de folclor păstoresc, știutor de mii și mii de stihuri, multe încă necunoscute cercetătorilor

Ce se mai întîmplă astăzi în această vatră a „Mioriței" ?

Stăm de vorbă cu cîțiva dintre baci care și-au vizitat, în ultima vreme, turmele rătăcind prin țară, pe străvechile drumuri ale oierilor. E de față Ion Longinescu, om de vreo 50 de ani, tată a nouă copii, mai sînt de față Adam Popescu, Ion Sanda, Ilie Sanda, Pavel Damian, Ion Ștefan, Gheorghe Băluță, Constantin Săvoiu. Mai e de față și tînărul vicepreședinte al Consiliului poouar comunal, Achim Băluță, neam de ciobani, cu părinți ciobani, cu frați ciobani și surori băcițe, însă „școlit", dar cu sufletul de cioban sadea, ciobănia năvălind peste el mereu, în zeci de feluri, prin fluxul memoriei, prin deprinderi, prin ticuri. Plecată de la povestea „Mioriței", discuția, întrînd pe teritoriul concretului, adică al transhumanței acestei ierni, ne strămută, brusc, parcă pe o altă planetă. O planetă străină și rece, în care legendara „gură de rai", cîndva deschisă spre atîtea capete de țară, nu mai există.

Dar s-o luăm, zic interlocutorii noștri, „pe puncte". O mai veche suspiciune față de capcanele vorbelor multe, care ametesc și înșeliile (știu ei ce știu !), deși plăcerea de a descoperi în discuții aceste capcane le rămîne întreagă (dar asta-i altă poveste), poate și neîncrederea în știința omului cu condeiul, venit de aiurea, de a prinde în vîrful condeiului exact ce trebuie, și nu scamele faptelor, se traduc, iată, în această rugăminte : s-o luăm „pe puncte". Drept care Achim Băluță, ca om de-al lor, pe care se bizuie, ia o foaie de hîrtie și notează, „pe puncte", cîteva (doar cîteva !) din întîmplările transhumanței acestei ierni.

Am în față foaia de hîrtie. Transcriu :

● Anul acesta, ciobanii din Vaideeni n-au mai fost lăsați cu oile în locuri în care, de cînd se știe, s-au călătorit cu turmele liberi și cu folos. Este vorba de județele Ialomița, Buzău, Arad și Timiș. (Locuri cu iarbă sărată și grasă, care face brînza gustoasă, firul de lînă lung, carnea berbecelui grasă și dulce. „Guri de rai" care s-au închis...). Pe ciobanul vaideean Adam Popescu „interdicția" l-a prins la Dragalina. Era cu oile într-o pădure, într-un loc adăpostit, în care știa că „e voie", dar, fără nici o vorbă, a fost „scos afară". Se întîmpla cam între 25 februarie — 5 martie, pe un timp cîinos. Era în epoca fătărilor și, din cauza frigului, i-au murit o sută de miei.

● În județul Argeș, în comuna Izvoru, oile Asociației zoopomicole Vaideeni și ale ciobanilor Ion Ștefan, Gheorghe Băluță și Constantin Săvoiu au trecut peste un colț de tarla de porumb (recolta a doua), după culeș, unde mai pășunaseră, nestingherite de nimeni, și vacile I.A.S.-ului din localitate. Paguba, dacă fusese cumva vreo pagubă, o făcuseră vacile, nu oile Vaideenilor, ce abia mai apucaseră cu botul din ce lăsaseră celelalte. Totuși, Asociației și celor trei ciobani li s-a făcut o imputație de spaimă : 116 000 lei ! Pe ce bază ?

● Pe raza comunei Potcoava, județul Olt, au fost oprite din drum oile lui Ion Longinescu, Ilie Sanda și Ion Sanda. Le-a oprit primarul comunei, fără nici un motiv, oile văzîndu-și de drum chiar pe drum, adică nevătămînd nici o cultură. Ba nu, un motiv era : primarul voia două oi, pe care le-a și luat din turmă. Nu era singur primarul, îl însoțea „un ins cu pușcă", și, cînd ciobanii au protestat, acesta i-a făcut atenți la ceea ce are el pe umăr, spînzurat de curea...

● Tot o poveste cu pușcă, și mai oribilă, spusă de aceiași Longinescu și cei doi Sanda. Treceau cu oile pe raza comunei teleormănene Nicolae Bălcescu, treceau prin locuri slobode și îngăduite, cînd, iată, „la un colț de cotitură" le ies în cale mai mulți localnici, printre care (după cum aveau să afle) și președintele C.A.P.-ului. Aveau toți puști, veneau de la vînătoare, și, cine știe, poate că avuseseră ghinion la pradă, poate că erau cu chef, poate că voiau „să se distreze", că, nici una nici alta, au luat la ochi cîinii turmelor, împușcîndu-i pînă la unul („Stăpîne, stăpîne, / Mai cheamă și-un cine"... Longinescu adaugă, pe deasupra foii scrise de Băluță : „Mai bine trăgeau în noi, decît să lase oile fără strajă!"

● Alte „puncte" din lista alcătuită de tînărul vice : ciobani bătuți fiindcă s-au opus la vămuirea turmelor de către diverși „factori locali" ; hăituirea turmelor, adică „scoaterea" lor, sub escortă, din diferite județe și „mutarea" cu sila în altele, unde hăituiala reîncepe ; dubla sau tripla „subordonare" în materie de contracte de lînă, lapte și miei, ciobanul din Vaideeni fiind obligat să facă, pentru aceeași oaie, două, trei, patru contracte, cel puțin unul în fiecare județ, dacă nu în fiecare localitate prin care îi poartă nevoile transhumanței ; peste toate, amenzile care nu se zgîrcesc la cifre, amenzi disproporționat de mari în raport cu pagubele sau cu așa-zisele „pagube", ceea ce face ca bacii din Vaideeni să nutrească, pe drept, bănuiala că unii încearcă, prin asemenea cîștiguri facile, să-și redreseze o situație economică grea ; și-apoi, unde-i dreptatea în întocmirea respectivelor amenzi, odată ce ele sînt decise doar de una din părți, cealaltă nebucurîndu-se nicidecum de drept la cuvînt, adică de dreptul, legal și legitim, de a produce dovezi în sprijinul ei ?

„Nu-i ascultați pe ciobani, ăștia nu știu decît să se vaite și să mintă !" se spune de către preopinenții lor. Numai că, atenție !, ciobanii ăștia nu mai sînt de mult chiar „ciobani", au învățat de-acum ceea ce trebuiau să învețe, au în chimire destule probe care le întăresc ce spun.

Dincolo de „punctele" semnalate, Achim Băluță ne mai anunță un fapt menit să pună pe gînduri. Fiindcă drumurile transhumanței s-au îngustat și s-au înfundat, în primăvara asta o să se întoarcă în sat vreo 30 000 de oi ce, în anii trecuți, pășunau, verile, în alte județe. Unde-o să pască atîta noian de mioare ? Nu că munții locului ar fi săraci, deși soarele, pe versanții de miazănoapte, se-arată numai către amurg, fiind vorba deci de o lume destul de rece, fără belșugul de iarbă din alte părți, dar ei, acești munți, sînt închiriați unor C.A.P.-uri, potrivit regulei, de decenii admisă și pusă în viață, că oierii din Vaideeni sînt oameni ai transhumanței, neavînd trebuință de iarba autohtonă. Dar acum, cînd transhumanța a ajuns ce-a ajuns, ce-o să se facă cei din Vaideeni, unde o să-și pască, la vară, cele 30 000 de oi ?

Acum, gata ! zice, surizînd, Ion Longinescu, ajunge cu oftatul, îi impuiarăm capul tovarășului reporter, hai mai bine să-l chemăm pe nea Ion Luca, să ne zică un cîntec din alea vechi. Sau tu, mă Sanda, du-te, mă, și adă-ți fluierul, să ne zici, mă, „Învîrtita dorului". Lasă, îl întrerupe Achim Băluță, că din fluier pot să zic și eu, și-o să zic, dar mai tîrziu. Acum să ne mai uităm odată la „punctele" astea, să le punem la punct. Cine știe, poate iese ceva.

Poate iese.

ILIE PURCARU ■

La Pipirig baciul a rămas baci

Duminică, 3 aprilie 1983... Pe Pipirig, în Munții Stinișoarei, proprietarii de oi s-au întîlnit și în această primăvară, ca și în urmă cu cinci decenii, ca și în urmă cu un veac sau mai mult, să statornicească rînduielile de peste vară ale stînei Domesnicu. Stîna fiind a lor, nu de azi, nu de ieri, ei dintotdeauna, rînduielile ei țin de chibzuința lor. Și exercițiul acestei chibzuințe, dintr-o dată, șterge orice deosebire dintre un om și alt om, fie ea de avere, fie ea de fire, fie ținînd de felul științei îngrămădite într-un cap sau în altul. Învățătorul, medicul, săteanul de rînd sau ciobanul de rînd stau umăr la umăr, vorbesc aceeași limbă și apără același interes. A dispărut doar răbojul pe muchiile căruia baciul stînei ținea cu semne crestate socoteala mișcării oilor pe un an întreg. În locul răbojului, și aici, și aiurea, vremurile mai noi se străduiesc să clădească pe viața oamenilor și a dobitoacelor alte rosturi. Cele mai multe bune, altele mai puțin. Baciului, oficial, nu i se mai zice baci. Cei ce consideră socialismul un pur război filologic i-au zis responsabil de stînă. Numai că la Pipirig, blasfemie !, vorba oamenilor se chitește după cum se știe ea. Măsurile oilor au rămas cîrdul sau cîrdișorul. Măsurile brînzei au rămas ocaua sau litra. Sătenii au și astăzi prin case cîntare gradate în veacul trecut, pe ocale. Și baciul a rămas aici baci. Drept urmare, toată lumea stă cu ochii pe baciul stînei Domesnicu, Vasile Gavriliu. De la 10 mai la 14 septembrie, viața și sănătatea oilor depind de destoinicia lui Vasile Gavriliu. De asemenea, din pricini ce se vor vădi mai la vale, de iscusința lui Vasile Gavriliu va depinde și gustul brînzei de mîine. De la început, se știe că Vasile Gavriliu baci a fost și baci va rămîne, însă alte rînduieli, fără supărare, se vor cînti.

Întîi și întîi, vicepreședintele Dumitru Bulai a crezut de cuviință că reporterul care sînt n-ar trebui să asiste la învoiala pentru stîna Domesnicu. Nu-i bag vină, dar Dumitru Bulai nu este singurul reprezentant al autorităților care crede că reporterii nu au ce căuta acolo unde oamenii își spun răspicat cuvîntul. Și primarul Viorel Butonoi zîmțise că mai mulți proprietari de oi au ceva de spus și era și el încredințat că n-ar fi cuviincios să asist la o ceartă. Dar cătușem la Pipirig doar cu un sfert de ceas înainte, chiar pe neașteptate. Cu alte cuvinte, virîsem piciorul prin ușa întredeschisă a rînduielilor de la Pipirig și, oricît ar fi trasă de ea Viorel Butonoi și Dumitru Bulai, n-o mai puteau închide. Dimpotrivă, i-am rugat să nu spună nimănui cine sînt și să-i lase pe oameni să vorbească pe limba lor. Să lase să curgă totul ca și cum n-aș fi fost acolo. Și nici carnetul de reporter nu l-am deschis, ca să nu-și sculpe nimeni în sîn. Poate e o prejudecată, ca multe altele, dar și la Pipirig, și pe alte meleaguri, un carnet deschis și un creion plimbat cu ușurință peste filele lui nu prevestesc nimic bun. E ca și cum ți-ar tăia o pisică neagră cărarea.

Erau toți îmbrăcați în hainele lor de duminică și se mișcau ușor țepeni, cum se mișcă orice om în haine care nu sînt de toată ziua. Dacă învoiala s-ar fi ținut într-o vineri, oierii tot în hainele lor de duminică s-ar fi îmbrăcat. Și atunci cînd se lasă cu ceartă, învoiala de primăvară pe stînă rămîne o sărbătoare, o dată importantă în viața lor. Și totul a început după un tipic mai nou, dar s-a petrecut și s-a sfîrșit ca întotdeauna, așa-zisa ceartă nefiind decît un chip specific de exercitare a unei democrații ancestrale. În deschidere, primarul Viorel Butonoi i-a întrebat dacă au luat cunoștință de conținutul decretelor și deciziilor din ultima vreme. Și au dat toți din cap, solemni, în semn că da, le-au citit. Și așa, s-a trecut mai departe, adică a început „cearta". Să fie cîrduri mai multe decît anul trecut, a zis unul, și ceilalți au fost cu el. Să nu mai urce caii cu ghiotura pe Muntele Domesnicu, a zis altul, știut fiind că un cal istovește mai multă pășune decît un cîrd întreg de oi. Și a fost și el încuviințat. Să pună toți mîna la curățatul pășunii și cine nu pune mînă să nu fie învoit la stînă. Cotizația să se plătească după cap de oaie și vită și dacă toți dau parale să se vadă ceva din paralele astea, măcar un salvan, două. Și dacă tot vorbim, să se vadă ceva și din vorba asta, ceva faptic, mai spune cineva, opintîndu-se greu în cuvîntul străin. Altcineva a propus să se introducă o condică de prezență la stînă, lăsîndu-i pe toți cu gura căscată. Iar unul de lîngă el, cu o mișcare scurtă a mîinii, chiar a izgonit aerul dinaintea ochilor săi, ca pe un vis urît. Să avem și noi, la Domesnicu, un dulăpior cu medicamente și la asta, bineînțeles, au răsuflat ușurați, era o propunere demnă de luat în seamă. În sfîrșit, s-a trecut la alegerea noului comitet de stînă și două măsuri anume s-au cumpănit cu înțîietate între cei de față. Întîi în comitet să fie aleși numai oameni care locuiesc și muncesc în comună, să nu alerge nimeni după ei pînă unde și-a înțărcat dracul mîței, pentru orice nimic. Din punctul acesta de vedere, lucrurile să fie limpezi : navetiștii să rămînă cu bucuria lor și oierii adevărați cu necazul lor. Doi la mînă : cînd fac un control la stînă, membrii comitetului să urce la Domesnicu toți odată, nu pe rînd. Mai anul, se știe, au urcat muntele unul cîte unul și s-au întors fiecare pe două cărări, pădurea avînd cărări multe. Și unii au rîs, alții nu, simțindu-se cu musca pe căciulă, dar supărare n-a fost. Și la Pipirig, la alegerea unui comitet de stînă, se mai respectă o lege, nescrisă, nici măcar rostită, dar cu atît mai ținută : nu e bine ca cei înhămați la grija avutului obștii să fie neamuri unul cu altul. De ce ? Cineva s-a uitat la reporter ca și cum l-ar fi crezut prost. Nu e bine și gata, și nu vor fi neamuri. De ce să ne batem gura pentru a lămuri niște lucruri la mintea unui copil ?! Nu vor fi neamuri și n-au fost.

La Pipirig, în duminica de 3 aprilie 1983, primarul Viorel Butunoi și vicepreședintele Dumitru Bulai nu au intervenit în nici un fel în alegerile pentru comitetul stînei Domesnicu. N-au avut nici un nume scris pe vreun colț de hîrtie și nici n-au avut om tocmit să sară primul cu degetele întinse în față și să facă propuneri știute de dinafară de toată lumea, chiar înainte de a se rosti. Dimpotrivă, autoritatea comunei a păzit dreptul oamenilor de a se exprima și de a hotărî. Și abia așa alegerile au fost scutite de orice surpriză : în afara lui Vasile Gavriliu, un fel de senator pe viață al acestei obști, au mai meritat încrederea oamenilor șase gospodari destoinici dintre alți gospodari destoinici. Nu au fost împotriviri. Nu au fost nici abțineri, pentru că nimeni nu se poate abține de la soarta cîrdului său de oi. Averea vie de la Domesnicu, atunci cînd stîna e plină, încăpînd laolaltă vreo 900 de oi, face două milioane lei. În anul de grație 1983, vor da seamă de această avere Aurel Vasiliu, Vasile Gavriliu, Gheorghe Grigoraș, Dumitru Creangă, Vasile Dorneanu, Vasile Iacob și Alexandru Pricopie. Șapte, ca să nu fie niciodată trei împotriva altor trei. Să se aleagă ceva, într-un fel sau în altul, din orice întrunire a lor. Oaia neavînd timp să aștepte o altă sesiune parlamentară.

Totul fiind bine cînd se încheie cu bine am avut timp să dăm și o raită prin Pipirig, satul unde s-a născut povestitorul Ion Creangă. Firește, istoriile literare susțin altă zicere, însă cei din Pipirig au argumentele lor. Biografia lui Ion Creangă, în anii ei dintîi, nu sună chiar așa cum scrie la carte și trebuie să recunosc, cu mîna pe inimă, că dreptatea este de partea satului Pipirig. Cu toate acestea, oamenii locului știu foarte bine că datoria lor este alta decît aceea de a provoca lovituri de teatru în istoria literaturii și de a întoarce pe dos o minciună pe care însuși povestitorul a ajutat-o să facă picioare și să se răspîndească în lume. Menirea lor a fost și mai este aceea de a se ține drepți și avuți în scările alunecoase ale timpului. Și la împlinirea acestei meniri numai munca ti mai poate aduce. De dat, nu le va da nimeni, nimic. De pildă, susține Dumitru Bulai, la Pipirig, lucru rar în Moldova, nu se află picior de sectant. Dacă s-a ivit vreunul pe aceste meleaguri, dinspre răsărit sau dinspre soareapune, așa fiind potrivită sub soare șoseaua din sat, a trebuit să se supună îndeletnicirii tutelare a locului, să treacă la coada oii, și n-a mai avut vreme să-și propovăduiască „credința". Pe partea avuției, situația stă binișor. Poate chiar

Rememorări

O problemă actuală: minimecanizarea

(Nr. 42 din 19 octombrie 1978)

La celălalt capăt al firului care duce de la producător — prin asociație și comisia locală a producătorilor — la valorificarea superioară, industrială, a produselor zootehniei montane îl aflăm pe inginerul Vasile Sfarghiu, șeful bazei de contractare a laptelui de la Fabrica de produse lactate Cimpulung, vestită în intreaga țară.

— Tovarășe Sfarghiu, sînteți născut și crescut în acest colț de țară. Familia dumneavoastră a dat vornici Cîmpulungului cu 300 de ani în urmă. Dumneavoastră personal cunoașteți fiecare colțișor, poate fiecare gospodărie din acești munți. Ne-ați vorbit pînă acum ca om al industriei, al unei industrii beneficiare a admirabilelor condiții naturale din jur. Cum vedeți dumneavoastră, ca om al muncii, problema stimulării acestei producții și mai cu seamă cum s-ar putea limita „evaziunea" tineretului din satele montane ?

— Sînt mai multe aspecte. Unul din ele : **minimecanizarea.** Să vă povestesc o istorie adevărată. Singurul miniagregat montan cunoscut mie în zonă a funcționat acum vreo 15 ani la... Centrul experimental de combatere a unei negre de la Pojorita. O mică mașina cu remorca, plug, cositoare, grebă mecanică, totul extrem de simplu și de convenabil, ușor de manevrat și cu un consum redus de combustibil. Două roțile și un motoraș. Oare e normal ca singurii posesori ai unui miniagregat montan să fie cercetatorii riiei negre ? ! **Îndrumări s-au dat, dar deocamdată, indiferent de ce se petrece în institutele de cercetări, mașinile nu au ajuns la noi.** Dealtfel, și minimașina despre care vă vorbesc va fi sucombat între timp, de bătrînețe. Alt aspect : ar trebui create cîmpuri experimentale pentru producătorii individuali. Prin 1960 pe Rarău au fost asemenea inițiative. De atunci, nimic. Or, consider eu, cîmpul experimental este cea mai sigură cale de promovare a progresului tehnic într-o îndeletnicire care a cunoscut puține schimbări de-a lungul mileniilor. Astfel, țăranul se poate convinge „cu ochiul", poate învăța noutăți. Apoi programa școlară la științele naturii ar trebui diferențiată pentru zona de munte ; copiilor să li se predea și noțiuni specifice zonei, despre zootehnia montană modernă, despre îmbunătățirea pajiștilor etc. Este lumea lor.

spre bine. Șapte sate la număr, Pipirig, Leghin, Stînca, Pițiligeni, Dolhești, Boboiești și Pluton, adună la un loc 7 650 de suflete și stăpînesc împreună 8 527 oi, 1 883 vite, 1 010 porci, 13 650 păsări și 244 cai. Pășunile naturale se întind doar pe 1 300 hectare, din care vreo 400 sînt pășuni doar cu numele. Stinile dintre hotarele satelor, peste cea din Domesnicu, cea mai încăpătoare din toate, se numesc Hălăuca, Dobreanu, Piatra lui Iepure, Ursoaia și așa mai departe, pînă la 20. Și nu încap toate animalele Pipirigului. Cam jumătate din oi, cu ciobanii în frunte, pornesc primăvara spre Harghita, Suceava și văile Mureșului. Și, în vreme, oamenii s-au obișnuit și cu binele, altfel spus cu bucuria de a-și vedea oile la Domesnicu, și cu răul, altfel spus cu hălăduirea pe meleaguri străine. Rău care nu-i măcar nici cel mai aprig din lume. Stăpînii de oi, oricum am răsuci lucrurile și le-am căuta prin dicționare alt nume, se socotesc a fi fruntea satelor. Dintre cei încă nenumiți, Vasile și Dumitru David, Vasile Surdu, Gheorghe Munteanu, Neculai Corduneanu, Neculai Negru, Timofte Chirilă și Grigore Diaconu stăpînesc între 40 și 125 de oi. Mai multe ar ieși din puterile unui om și gîndul oricui s-ar apleca spre ideea de slugă. Dar la Pipirig nu sînt oameni cu suflet de slugă și, de unde nu este, nici Dumnezeu nu cere, dar aproapele tău. Așa că s-au înțeles să-și măsoare fiecare puterile cu munci care se pot dovedi, să nu ajungă să simtă cum le pîrîie osul din goană după avere. Pe altă față a lucrurilor, și alte îndeletnici își au aici cinstea lor. Constantin Blănaru, președintele cooperativei de producție, achiziții și desfacere din comună, le știe pe toate. La Pipirig tăiește și munceștе Neculai Dolhescu, unul dintre cei mai iscusiți cojocari ai țării, după el rînduindu-se Varvara Gavriliu, Varvara Vrînceanu, Ioan Bulai, Gheorghe Dumitriu, Ana Munteanu și Ioana Corduneanu. Artizanatul în lemn stă sub mîna lui Neculai Gavriliu. La Pipirig s-au îmbrăcat în strai țărănesc, din cap în picioare, numeroase ansambluri folclorice din Moldova, pe bani frumoși, nu pe veresie. Și nici cioplitorii în piatră de sub comanda lui Ion Pițiliga nu stau : mai nou au încheiat un contract cu întreprinderea de construcții căi ferate din Iași, pentru totalitatea lucrărilor de artă ale viitorului drum de fier Pașcani-Tirgu Neamț. Și nu încape nici o îndoială asupra adevărului că o vor scoate la capăt și repede și frumos. Dacă răsfoim cu răbdare pergamentele altor vremuri, vom afla că pietrarii din Pipirig au ridicat Trei Ierarhii....

Una peste alta, producția zisă industrială a comunei Pipirig se ridică într-un an la 43 milioane lei. Cea curat agricolă se măsoară mai greu în bani, de vreme ce omul, cînd duce la gură, nu obișnuiește să numere ce mănîncă în lei, ca la Athénée Palace sau Ambasador, cu o mină pe tacim cu alta pe buzunar. Cert este că la Pipirig se mănîncă ales și bine. Iar la o socoteală rotundă, fondul centralizat al statului se rotunjește anual, prin contribuția comunei Pipirig, cu 5 100 hectolitri laote de vacă, 345 hectolitri lapte de oaie, 150 tone carne de toate felurile și 320 000 ouă. În plan s-au prevăzut și 11 200 kg de lînă, numai că planul acesta a fost întocmit de niște inși care nu au tuns niciodată o oaie. Și în rest toate sînt la locul lor. Și dacă sînt la locul lor toate, ne putem întreba și dacă nu cumva avuția aceasta ar putea fi mai rotundă. Și ar putea fi, dacă am umbla întrucitva la niște rînduieli prin care singuri ne legăm și mîinile și picioarele. Uneori chiar și mințile.

Asta, cînd, cumpănim lucrurile în mare. Cînd începem să le amănunțim, ajungem la fapte de o ciudățenie neobișnuită de-a dreptul. Pe un carton agățat de un perete al căminului cultural din Pipirig, printre lozinci nu prea sprintene, am aflat un adevăr care ne-a făcut să ne frecăm pur și simplu ochii, crezind că n-am citit bine : comuna Pipirig contribuie la fondul centralizat al statului, peste tot ce am spus noi mai sus, cu... 5 tone de porumb. (Din păcate, am citit bine. Cam 5 tone se pierde la cîmpie, între o tarla nu prea mare și un siloz aflat la vedere). Și faptul acesta, de ce să n-o spunem, nu este deloc firesc. E adevărat, comună necooperativizată, Pipirigul are și ceva hectare arabile, însă rupte în sute de petice și agățate peste ripi și pripoare, mai simplu fiind să mergi pe sîrmă la circ, sub direcția lui Aurel Iosefini, decît să ari în întinderea lor minusculă. Lăcomindu-ne, vămuind aceste hectare puține și de bruma lor de porumb care abia dă în drugă, înseamnă a lua de la botul oilor, de la rîtul porcilor și de la ciocul găinilor. Cei puțin pînă astăzi, oierii din Pipirig au dovedit că știu mult mai bine decît alții ce să facă din ei și cum să-i sporească prețul, trecîndu-i în lapte, în carne, în brînză, în lînă. Și în cașul dulce de primăvară.

Și asta, și alte chestiuni ne-au cam istovit. Și atunci am căutat cu o oarecare tristețe, după o noapte petrecută în tren, o lavită oarecare, ca să ne tragem cît de cît sufletul. Și am găsit-o în casa baciului Vasile Gavriliu, spre seară. În casa acelui senator pe viață în oricare comitet ales să chiverniseasă stina Domesnicu. Dincolo de faptul că e un baci respectat, Vasile Gavriliu e un cetățean de vază al comunei Pipirig, este membru în Consiliul național al crescătorilor de animale. Însă cinstea aceasta, bineînțeles, nu ar face nici două parale fără cinstea de a fi un baci respectat. Ca să ajungă aici, la prețuirea întregii obști, onestitatea nativă și neclintită a omului s-a cerut adăugată cu o știință anume : o brînză mai buna decît aceea ieșită din priceperea lui nu se află pe alte meleaguri. Cum o fi, cum n-o fi, dar parcă-i unsă cu unt. Și crezind că e vorba de cine știe ce secret de familie, păstrat ca ochii din cap, am luat-o mai pe departe, vorbind despre oile din spatele casei, despre calul din grajd, despre vițelul din prispă sau despre Scoruș, cîinele lui ciobănesc, în stare să răstoare și un urs dacă-și pune mintea. Apoi, din vorbă în vorbă, am aflat că Viorel Butunoi și Dumitru Bulai sînt oameni de-ai locului, nu străini de comună, ca primarii de mai ieri sau alaltăieri. Și cu toate că sînt încă tineri, țin frînele obștii cu dreptate și istețime. Am mai aflat că medicul veterinar Gheorghe Pelin e un om de nădejde, la care fiecare oier găsește un sprijin. Că între ciobanii de la stina Domesnicu și pădurarii Ion Ana, Petre Buzdea și Vasile Ion e statornicită pacea și buna înțelegere. Și am mai aflat, din aproape în aproape, și altele. Pînă cînd am ajuns și la brînza vestită din Pipirig și la cum i-a furat secretul, în tinerețe, bătrînul Ion Lipan, de la unul de l se zicea Gheorghe Cler, brînzar la Broșteni, pe domeniile coroanei de altădată. Și Vasile Gavriliu de la acest Ion Lipan a furat secretul, văzînd și făcînd. Și nici măcar nu este un secret dintre cele de nepătruns. Mai întîi, toate oalele și măsurile se cer să fie curate. După asta, cînd te-ai apucat să faci brînză, trebuie să stai cu gîndul la brînză nu la prețul ei de pe piața din Piatra Neamț sau la alte măscări. Și brînza, ca și fierul, își are călătoarea ei. Cînd i-ai pierdut clipa, pălăvrăgind sau căscînd gura, munca s-a irosit. Și neavînd eu ce face, l-am mai încolțit pe baciul Vasile Gavriliu cu o sumă de întrebări. Iar Vasile Gavriliu a ridicat din umeri, domol, de trei ori. Dădea de înțeles că prostia nu are nici un secret și nici un trecut, născîndu-se odată cum omul hărăzit el. Dar răspunsul adevărat l se citea în priviri. Probabil că acolo, la brînzăriile de care vorbeam, unii vor prea mult și fac prea puțin.

MIHAI PELIN ■

Ei, nerejenii, au idei, oi nu prea au

După ce a luptat eroic cu coaste abrupte, care au amețit-o, obligînd-o să se înfășoare mereu în juru-i, în serpentine năucitor de strînse, șoseaua de asfalt își dă duhul în comuna Paltin. De aici încolo, spre Nereju, urcăm pe un drum de pămînt, „Drum pietruit", afirmă hărțile. Vag pietruit, totuși ferm, nepărfos, ca unul bătut de veacuri de oameni și turme. Paltinul, roit cîndva (după unii istorici ai locurilor) din matca Nerejului, este astăzi un sat mai mare, mai frumos, mai cuprins, mai împodobit sau mai „citeț", cum se spune prin partea locului. Nerejul e ca acel părinte ce-a ostenit să-și crească fiul, să-l facă „domn", el rămînînd în soarta lui veche, în dimia aspră a vieții sale. Care e aspră doar pe dinafară, pe dinăuntru fiind lina unduitoare și caldă a gîndului și-a simțirii ce-au născut „Mioriță".

Sîntem aici, în Nereju, în punctul extrem al Vrancei : aici, sub culmea muntelui Lapoșului, lîngă viforul alb al apei Zăbalci, se încheie bătrîna „țară", „republica Vrancea", cum o numea Cantemir, cuib arhaic de viață, cu rădăcini ce se pierd în veac. Una din familiile locului, o veche familie, numeroasă, stufoasă, cu încrengături de rubedenii și neamuri anevoie de urmărit, se cheamă Badiu. Badiu Badoaie era unul din fiii Vrăncioaiei. Un neam la fel de bătrîn și de stufos se cheamă Spulber. Unul din feciorii Tudorei Vrăncioala, unul din cei șapte feciori-păstori și feciori-oșteni, viteji ai lui Ștefan cel Mare și sprijinitori ai restriștei lui, se chema Spulber.

Ca și-atunci, în timpul de aur al cronicii, ca întotdeauna, în toate timpurile, bune-rele, cum au fost ele, viața oamenilor din Nereju e „Mioriță". Ei se nasc, se zice, în mină cu bita ciobanului, aceeași care, după ce mor, e înfiptă de neamuri în lutul ce le-a cuprins făptura, uneori lîngă cruce, alteori ținîndu-le loc de cruce. Cîndva, turmele locului albeau versanții, o statistică de prin 1927 număra vreo 12 000 de oi, la o populație de 1 800 de suflete. Comuna de azi are 4 000 de locuitori și doar 3 281 de oi. Asta înseamnă cam trei oi de gospodărie. Asta înseamnă că sînt și gospodării cu cîte 50—100 de oi (peste sută n-are nici una!), dar și curți goale, reci, ai zice că-s moarte, neîncălzite de suflarea animalelor, neînviate de sunete de tilinci. Mai sînt, aflăm, și gospodării cu cîte-o singură oaie, care oaie, în astfel de cazuri, e „priponită", adică ținută în lanț asemeni cîinilor, fiindcă oaia cea blîndă „e nărăvașă cînd îi singură, nu stă locului".

Interlocutorii noștri sînt Ion Chiriac, primarul comunei, Gheorghe Dudu, „vicele", Nicolae Bleaju, secretarul consiliului popular, și profesorul Stănică Strîmbei, care-i „arhiva vie" a locului, știutorul istoriei, al istorilor, al legendelor, al tuturor întîmplărilor mari sau mici care dau sens și culoare cronologiei locale, făcînd ca vremea să vibreze înspumegată și vie ca și apa Zăbalei. De ce oamenii „Mioriței", îi întrebăm, cresc astăzi oi mai puține ca altădată? Pricinile, ni se răspunde, sînt multe, pe primul loc între ele, ca pretutindeni în Vrancea, stînd pășunile, care-s puține (primăria Nerejului stăpînește doar vreo 380 de hectare, vreo 940 mai adună, din fîșii înguste și risipite prin sihlele munților, oamenii satului), ofensiva „silviculului" tot dărîmîndu-le, tot împingîndu-le spre neființă. Totuși, îi întrerupem, pe un hectar de pășune pot crește, precum se știe, pînă la 15 oi, deci pe cele peste 1 300 ale Nerejului și-ar putea duce zilele turme de 20 000 de mioare! Stați puțin, vine replica, ce spuneți dv. s-o fi potrivind în Suceava, unde ierbăriile dau pe-afară din chingile solului de grase ce sînt. Dar aici, în Vrancea, pășunile sînt sărace, anemice, cu plante slabe, mai mult graminee, trifolienele sînt rare, căci pămîntul e rece; și pe deasupra, mai toate pășunile și fînețele sînt pe pante, pe coaste abrupte, rostogolite în unghiuri dure (sînt și pante de 60 de grade!), supuse lunecărilor de terenuri. Lucrările de întreținere și fertilizare sînt grele, omul își bate boii de-și rupe brațul ca să aburce pe pante cu căruța de bălegar. Dar pămîntul, cu bălegar cu tot, se moale și curge, făcîndu-se noroi, nu numai din vina ploilor, ci mai ales a pîraielor și torenților care spală munții. Prădarea munților de păduri, imensele goliști provocate cîndva de topoare hapsîne, acum se răzbună, sînt decenii de cînd apele își fac de cap, luîndu-i muntelui pielea, pînă la os. Împăduririle și regularizările de ape, masive în ultima vreme, încă nu și-au adus pe deplin dobînda.

Și încă toate ar mai fi cum ar mai fi, dar cele mai bune pămînturi, 110 ha de fineață grasă, așezate bine și rînduite, aparțin C.A.P.-ului. Tot C.A.P.-ul, la vreme de mai, cînd se alcătuiesc turmele și se slobod oile la păscut, își ia partea leului și din pășunea Consiliului popular, restul oierilor mulțumindu-se cu firimiturile care cad de la masa cooperativei. Ce fel de „C.A.P." mai e și ăsta e o altă poveste, care trebuie spusă și chiar (zice primarul) țintuită pe o hîrtie, ca să rămînă. Adică s-a înființat aici, în munții Nerejului, ca și-n alți munți vrînceni, cu ani în urmă, un „C.A.P." (ghilimelele le pune primarul, veghind ca reporterul să le transcrie). Un „C.A.P." cu 56 de membri, stăpîni pe cele 110 hectare de fineață aleasă și pe vreo opt sute și ceva de oi. „C.A.P."-ul ăsta n-a făcut nici o brînză, nici la figurat, nici la propriu, cei 56 nepreaștiind meșteșugul brînzei, ca unii ce nu prea erau țărani, ci, în majoritate, slujbași la stat, împinși pe „drumul belșugului" cu amenințări că de dau îndărăt li se taie leafa. Drept care, după un timp, spre a fi „salvat" (de ce trebuia salvat?!), „C.A.P."-ul Nerejului s-a transformat într-o „brigadă". „C.A.P."-ul Nerejului este astăzi „brigada de la Nereju a C.A.P. Odobești". Odobeștiul e la 45 de kilometri peste munte, iar pe șoseaua Focșanilor la vreo 72. Din cei 56 de membri muncesc doar 6. Din cei 6, trei sînt „angajați", adică trăiesc nu din munca la „C.A.P.", ci din retribuție. (Unul dintrei ei e chiar șeful brigăzii, Grigore Șugu, tehnician veterinar în comuna Paltin, altul e paznicul „C.A.P."-ului, altul e un cioban, nemembru al „C.A.P.", plătit și el cu fixă retribuție lunară). Ceilalți trei, cei ce „muncesc în C.A.P.", sînt morarul Ilie Dumitru, mecanicul de la joagăr și circular, și încă cineva, ce de asemenea se ocupă de moară. Surscle lor de venituri nu-s animalele, nu-i fineața, ci paralelele pe care le primesc de la clienții lemnului și-ai făinei. Cele 800 de oi sînt încredințate (pe bani buni!) ciobanilor „individuali" din Nereju, ca să pască alături de ale lor. Cele 110 ha de fineață, neîngrijite de nimeni, se degradează văzînd cu ochii. Pentru iernatul oilor, „brigada" cumpără nutreț de unde poate. De fapt, se scutură primarul ca dintr-un vis urît, asta nu-i treaba noastră, e treaba C.A.P.-ului Odobești. Noi n-avem altă putere decît să oftăm, cu ochii la fineața cea grasă, rău folosită. Și să ne gîndim ce bine-ar fi de-ar cunoaște toți povestea aia a lui Ion Creangă, știți dv. care, cea cu mama care plîngea îminentul deces al copilului așezat sub amenințarea drobului suspendat pe cuptor. Ar mai fi timp, zicem noi, să salvăm copilul, luînd drobul de sare de unde e cocoțat și mutîndu-l într-o pivniță uscată, ca să se conserve bine.

Totuși, interlocutorii, chiar n-ar putea nerejenii, cu pășunile și fînețele lor, să crească mai multe oi? De putut ar putea, convin interlocutorii, dar, vedeți dv., oile noastre sînt și ele ca și pășunile, dau producție slabă, nu sînt rentabile. Avem oi turcane, rasă îmbătrînită, abia dacă dau un kg-două de lînă pe an și 25-30 de litri de lapte. S-a încercat, cu niște ani în urmă, întinerirea rasei, ni s-au trimis berbeci de rasă țigaie, dar metișii nu s-au putut adapta, le-ar fi trebuit o hrană mai bună decît e-n stare să le ofere pășunea noastră și un alt oer, mai strălucminat și mai mingiiat de soare. Unii au răcit și au murit. Pînă la urmă, povestea cu metișarea s-a dovedit și ea ca din Creangă, fiindcă, uite, ne-am ales nu numai cu oi moarte, dar și cu multe, foarte multe animale corcite care-s mai slăbănoage ca țurcanele de altădată.

O bătaie în ușă, ușa se deschide, bagă capul un om cu căciulă neagră (de țurcană neagră!), voinic, cu obraji roșii, care cere din ochi îngăduința de a intra. „Bine că veniși, mă Radule, mă Chivoiule, se bucură Ion Chiriac, ia spune-i tu tovarășului (gest spre reporter), de ce, mă, la 42-43 de ani ciți ai tu, și cu opt copii de ajutorință, nu crești și tu mai multe oi, nu numai 11, cît ai declarat la recensămînt?" Omul intră, se așază greu pe un scaun, îl ignoră pe naspete și se adresează primarului, cu voce aspră și cu o privire care-l măsoară de parcă l-ar vedea pentru prima oară: „Păi hai să facem o socoteală!" „Hai!" „Păi eu, după ce-mi opresc brînze și mieii cu care s-o duc cu mulerea și cu copiii, dau la stat două kile-juma' de brînză, 1 kil de lînă și un miel. Asta, de fiece oaie. Și iau în mînă 271 de lei. Acu', să-ntoarcem foaia și să vedem cît cheltui. Tot de oaie. Dau 19 lei taxă de pășunat, 12 lei Adasul, 3 lei cotizația la Asociație (n.a.: în Nereju există o Asociație a crescătorilor de ovine ce înglobează, practic, întregul sat), 270 lei pentru plata paznicilor, 3 lei pentru cheag, 3 lei pentru injecțiile contra gălbezei, iar finul, socotit la un franc kilul, mai face și el vreo 500 de lei. Trage linie, primare, și vezi la cît am ajuns!" „La peste 2 000 de lei, da' socoteala ta e cam încurcată. De ce pui și finul, ce, îl cumperi?" „Nu-l cumpăr, da' aș putea să-l vînd". Primarul deschide gura, rămîne așa o clipă, apoi tușește și zice : „Bine, ești liber". Celălalt se ridică și

(Continuare în pag. 20)

ILIE PURCARU ■

Rememorări

Microindustria montană, perspectiva ei

(Nr. 29 din 17 iulie 1970)

Dacă într-o localitate montană va lua ființă un atelier sau o mică fabrică în care vor fi încadrate cîteva zeci sau chiar sute de crescători de animale, în regim de 8 ore, zootehnia va fi desigur și ea cîștigată prin scurtarea navetelor și crearea **„stării de stabilitate"**, prin îmbinarea surselor de venituri. Situația este însă valabilă numai în zonele montane cu vetre de sat adunate în perimetre restrînse, iar sprijinirea zootehniei se va realiza incomplet.

În zonele cu o zootehnie dezvoltată și gospodării **răsfirate**, o astfel de soluție nu ar putea asigura, după părerea noastră, o eficiență zootehnică maximală, deoarece naveta continuă să existe, chiar dacă ea este scurtată, dar mai ales pentru faptul că țăranul-muncitor **părăsește pentru 9—10 ore activitatea în creșterea animalelor**, iar atunci cînd revine **randamentul său este minimal**, datorită stării normale de oboseală.

În acest sens, o îndrumare de cea mai mare valoare o găsim în cuvîntarea recentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu lucrătorii din sistemul cooperatist și al consiliilor populare, în care se accentuează asupra organizării activității microindustriale **cu munca la domiciliu.** Devine evident că dacă un crescător de animale va putea dobîndi **condiția de încadrat în acord**, cu munca la domiciliul propriu, contribuția acestuia la producția zootehnică va spori **sub-număr optim** de animale la hectar **stanțial**, prin însuși actul de permanență a prezenței sale în gospodărie.

Într-o formulă de organizare a unor astfel de activități rămîne însă **absolut esențială condiționarea** dreptului de a participa la sistemul microindustrial cu munca la domiciliu de îndeplinirea strictă a doi parametri :

- asigurarea **acoperirii permanente** a suprafeței de teren deținute **cu un număr optim** de animale la hectar (după calitatea terenului) ;
- respectarea unei **structuri** care să asigure un deziderat de o deosebită importanță : **matca de reproducție.**

De exemplu, 3—4 vaci cu lapte sau 20—25 oi fătătoare ar putea constitui un criteriu stabil în vederea acordării **posibilității** de participare la sistemul microindustrial-domiciliar, ca drept ce izvorăște nu dintr-un act normativ, ci din îndeplinirea unei condiții zootehnice precise.

Într-un astfel de angrenaj, apariția concurenței pentru participarea la sistem ar putea avea **ca prim efect** sporirea efectivelor de animale.

Rămîne ca obiect de studiu și ca problemă de marketing selecționarea tipurilor de produse ce se pot realiza cu maximum de succes și alegerea formelor de organizare a unor **ateliere-școală** în care să se califice crescătorii de animale și prin care să se asigure asistența tehnică și activitatea comercială.

Odată stabilizată orientarea asupra tipului de produs, apare imediat și necesitatea precizării unei **norme de lucru pe gospodărie** (nu pe persoană fizică), astfel calculată încît să poată fi realizată în 6—7 ore/muncă pe zi.

(Urmare din pag. 19)

pleacă, lăsînd ușa deschisă. Îl văd cum coboară în grabă treptele, cum se urcă pe calul care l-a așteptat cuminte, legat de un stîlp, cal hurul, mic și păros ca o capră, și cum pleacă, luînd-o agale spre una din casele cocoțate pe munți.

Cu ce treburi o fi venit la primărie? Poate că fără treabă, zice vicele Dudu, poate că veni așa, ca tot omul, ca să zică „rămas bun", că azi-mîine își la nevasta și doi-trei copii și pleacă în țară. Cam 1 000—1 500 de inși din Nereju, bărbați, femei și copii (copiii săltați peste clasa a X-a, ceilalți rămînînd la școală) o iau, odată cu primăvara, „spre țară", adică spre C.A.P.-urile și I.A.S.-urile de prin Galați, Brăila ori Tulcea, ca să muncească acolo pînă la toamnă, să-și cîștige porumbul fără de care nu pot erna. Numai din creșterea vitelor nu se poate trăi, drept care oamenii, din aprilie pînă-n noiembrie, se despart de vite, nici nu mai știu că au vite, aproape că uită și seama lor, adică se „descalifică" din meșteșugul strămoșilor, dar asta-i situația, n-ai ce-i face. Cu ce să-i reții în sat, ce să le dai de lucru? Pădurea și coastele sînt pline de bogății, crește cătina albă de zici că-i junglă, rugurile de smeurișuri și mure, de fragi și afine negre, te ațin de prin toate colțurile, mai e și un munte de tufuri vulcanice, un munte întreg, care cade pe sat de greu ce e. Dar cătina nu se recoltează, tufuul rămîne doar un accident oarecare al peisajului, ar smeura și afinele, zeci de tone de smeură și de afine, iau drumul Focșanilor și-al Brăilei, sînt prelucrate acolo. Cîteva instalații simple, care să fie ale Nerejului și care și-ar scoate banii cît ai clipi, fie și numai prin cruțarea cheltuielilor de transport la Focșani și Brăila, i-ar ține pe cei ce pleacă în sat. Și-atunci ar fi și animale mai multe, că oamenii vor să crească, dar cînd să crească, dacă-s mai mult pe drumuri?

E timpul ca reporterul să intervină din nou, amintindu-le interlocutorilor zicerea cu copilul ce nu primește țîță dacă nu plînge. Ei de ce nu se plîng, de ce nu cer, de ce nu se bat ca să obțină astfel de instalații? Ba de bătut se bat, ni se răspunde, și încă de mult. Și? insistă reporterul.

Unul dintre interlocutori (reporterul a neglijat să noteze care anume) ia din dulapul primarului un dosar, îl deschide (de fapt, dosarul se deschide singur unde trebuie, semn de îndelungă frecventare a acelui loc) și citește, tare, un titlu : „Programul de acțiune al Comitetului județean Vrancea al P.C.R. pentru dezvoltarea social-economică a zonei montane Vrancea pe perioada 1972—1975 și în perspectivă". Un program în care, citim cu ochii noștri, se prevede ca, în anul 1973, în Nereju să se „organizeze" un centru de colectare și prelucrare a produselor de pădure.

Au trecut de atunci zece ani. Centrul e tot pe hîrtie.

E rîndul reporterului să deschidă gura, apoi s-o închidă și, dregîndu-și glasul, să zică : „Bine, sînt liber".

De ce Poiana Ruscăi sînt munți pustii?

Ne [illegible] ing. **Gheorghe Frențoni**, șeful sectorului zootehnic din cadrul Consiliului **unic agroindustrial Hunedoara** : „Vă afirm, acum mai mulți ani, în zona de care răspunde și astăzi consiliul nostru, adică în munții Poiana Ruscăi, aveați veritabil templu natural, dar un și foarte puternic centru de creștere a animalelor. Ajunsesem, așa, spre seară, [illegible] unui sătuc numit Poiana Ruscăi. Am intrat în curtea primei gospodării și am trecut în revistă animalele din bătătură. În clipa în care am dat cu ochii de oile acelui gospodar, am rămas mut și simplu uimit. Oile făceau parte dintr-o rasă aparte, țurcana mare, foarte rar întîlnită în Poiana Ruscăi.

Dar, după consemnarea acestor mai mult sau mai puțin semnificative ziceri, să ne întoarcem.

În imediata vecinătate a unui uriaș combinat siderurgic al țării, cel din Hunedoara, oraș care nefiind capitala județului cu același nume se poate totuși mîndri că este, fără doar și poate, capitala țării pădurenilor, deci în chiar coasta industriei, creșterea animalelor continuă să fie una din importantele activități economice ale oamenilor acestor ținuturi. Drept urmare, în zona montană aflată **sub controlul Consiliului unic agroindustrial Hunedoara**, zonă în care intră atît comunele cooperativizate, cît și cele necooperativizate, efectivele actuale ale C.A.P.-urilor numără 1 900 de bovine, din care 928 sînt matcă și 10 000 de ovine, cărora li se adaugă 2 000 de miei fătați pînă la ora actuală. Acestor efective li se adaugă cele cuprinse în gospodăriile individuale : 2 500 bovine, din care 1 700 matcă, peste 10 000 ovine și aproape 2 000 porcine. În ceea ce privește rasele predominante sînt, la bovine, metișii de Pinzgau, care au apărut în zonă încă pe la începutul acestui secol și au rezultat din metisarea bovinei autohtone, bălțata românească, și bovinele de rasă Pinzgau. Cît despre ovine, cu mici excepții, predomină țurcana de talie mică. E mult ? E puțin ? În orice caz, pînă să acordăm acestor cifre calificativul cuvenit, să facem o scurtă trecere în revistă a suprafețelor de pășuni și fînețe care asigură hrana animalelor. Astfel, pășunile și fînețele comunale, cele ce aparțin de consiliile populare comunale, sînt răspîndite pe o suprafață totală de 6 900 de hectare, cărora li se adaugă cele 7 700 de hectare de pășuni și fînețe ale C.A.P.-urilor. O suprafață to-

tală, deci, de 14 600 de hectare, o suprafață mult prea mare pentru efectivele existente. Facem această afirmație sprijinindu-ne pe următoarele calcule ; înainte vreme, cînd pășunile și fînețele erau îngrijite și exploatate așa cum se cuvine, se obțineau recolte între 6 000—10 000 kilograme masă verde la hectar, adică un echivalent în fîn de aproximativ 2 500 kilograme. La ora actuală, respectiva suprafață de 14 600 de hectare oferă recolte medii de 1 000 kilograme de fîn. Care sînt cauzele care au dus la pierderea a 1 500 kilograme de fîn la hectar ? Prima și cea mai importantă dintre cauze ar fi cea a degradării pășunilor și fînețelor care, într-o proporție de 30—35 la sută, au fost năpădite de lăstărișuri și sămînțișuri, adică de împăduriri spontane cu arbori. Acest arboret, precum și sutele de mușuroaie care au împînzit fînețele, fac imposibilă cosirea viitorului fîn care să asigure hrana de iarnă a animalelor. Dar pentru că înainte vreme fînețele, care aveau acea producție de peste 2 500 kilograme de fîn la hectar, erau netede ca în palmă, încît îți era mai mare dragul să le cosești, iar acum aceleași fînețe sînt practic de necosit, considerăm că, totuși, nu ne aflăm în fața unei adevărate cauze, ci doar în fața unei constatări. Adevărata cauză, afirmă interlocutorii noștri, constă în masiva depopulare a zonei. Numărul oamenilor care munceau de dimineața și pînă seara pentru întreținerea fînețelor și a pășunilor s-a împuținat de la an la an. S-a ajuns la o paradoxală situație : oamenii locului, prea bătrîni fiind și nemaiavînd nevoie decît de o vită, cel mult două, și cîteva oi acolo, ca să nu li se piardă sămînța, au renunțat în bună parte la fînețele și pășunile pe care cu atîta trudă le obținuseră de-a lungul timpului. Unii, mult prea bătrîni, au renunțat chiar și la creșterea animalelor, dar, ciudat lucru, au cosit în continuare, după puteri, și au întreținut fînețele, astfel încît în această primăvară, de exemplu, au vîndut, prin cooperația de consum, cantități de 4 000 tone de fîn. S-a ajuns, cum s-ar spune, că unii realizează, iată, venituri frumoase nu din contractarea și creșterea animalelor, ci din vînzarea furajelor. N-am avea nimic împotriva acestui fenomen în stare incipientă, dar el nu stăvilește continua și rapida degradare a pășunilor și fînețelor din toți munții Poiana Ruscăi. „Ce mai încoace-încolo, avea să conchidă medicul veterinar **Iacob Moraru**, din același C.U.A.S.C., acum 10 ani, de exemplu, munții Poiana Ruscăi își meritau numele, erau într-adevăr o uriașă poiană cu mii și sute de mii de animale, oi și vaci. Pășunile erau netede ca în palmă, fînețele erau terasate, parcă lucrate cu rigla. Atunci, o gospodărie ținea cel puțin 10 vaci și 50 de oi. Acum, pășunile și fînețele sînt parcă pustii, năpădite de arboret și de mușuroaie, iar animalele sînt doar ici-colo, cîte două-trei vaci la un loc, iar ceva mai încolo un mănunchi de cel mult 10 oi. Dar, dacă din respect pentru adevăr, am făcut această comparație, la fel de drept ar fi să spun că, în ultimii doi ani, s-au luat unele măsuri pentru reintegrarea în circuitul pastoral a tuturor suprafețelor impracticabile la ora actuală. Prima dintre măsuri este cea care, cu o perseverență și cu o muncă uriașă, duce la refacerea pajiștilor de altădată. Concomitent, pentru valorificarea la fața locului a acestor terenuri recucerite, sînt aduse din zona de șes a județului mari efective de animale pentru a fi pășunate pe timpul verii aici, la munte. Această ofensivă pentru recucerirea muntelui este în toi, iar noile decrete privind stimularea creșterii animalelor vor rezolva, cred eu, în parte și problema numărul unu, cea a sporirii numărului de oameni care să crească efectivele mereu sporite de animale. Cu alte cuvinte, problema numărul unu a creșterii animalelor, cauza numărul unu a degradării sau a renașterii acestei extrem de importante porfesii, rămîne omul. Sînt gînduri pe care, cu orice prilej, le-am dezbătut cu toți colegii de breaslă, ba chiar și cu prietenul și colegul **Mircea Dudaș**, prezent la această discuție și împreună cu care, acum cîțiva ani, am făcut o călătorie în nordul țării, în Bucovina, ca să vedem la fața locului tot ceea ce de-o bucată de vreme **doctorul Radu Rey** a susținut în revista Flacăra prin articole **Carpați-2000."**

„Da, avea să intervină medicul **Mircea Dudaș**, ne-am sacrificat acum cîțiva ani concediul de odihnă. Eram foarte curioși să vedem care sînt condițiile de acolo, ce anume l-a determinat pe Radu Rey să vină cu toate acele idei și propuneri pe care noi le considerăm a fi nu doar binevenite, ci și extrem de presante. Sigur există o mică-mare deosebire între condițiile de acolo, unde industria nu este chiar atît de dezvoltată ca în zona noastră și cele de la noi, dar asta ar fi, totuși, o altă problemă. Oferindu-i crescătorului de animale, de-acolo sau de aici, ori din altă parte a țării, posibilitatea ca, pe lîngă creșterea animalelor, să se mai ocupe, în răstimpuri, și de alte activități specifice zonei din care face parte, vom rezolva mult discutata problemă a omului, a stimulării sale. Mărturisesc că am tot așteptat să aud că s-a dispus traducerea în viață a întregului complex de măsuri privind acțiunea **Carpați 2000**, dar spre surpriza mea, anii au trecut și pare-se că au cam trecut degeaba. Munții Poiana Ruscăi pot fi repopulați, oricînd, la orice oră din zi și din noapte, cu mari efective de animale, oi și vite, dar munții Poiana Ruscăi își așteaptă mai întîi și-ntîi stăpînul lui dintotdeauna, omul. Să repopulăm acești munți.

Deci, în loc de oricare altă concluzie, într-un răstimp de aproximativ 10 ani, al creșterii animalelor, au îmbătrînit, munții Poiana Ruscăi, un adevărat rai în proporție de 30—35 la sută. Principala pășunile și fînețele sale s-au degradat cauză ? Depopularea. Au plecat oamenii, au dispărut, firește, și animalele. În ultimii doi ani, organele de resort au întreprins o serie de măsuri menite să refacă potențialul zootehnic al acestor munți. Dar se impune, în continuare, o și mai energică, o și mai consecventă acțiune privind întinerirea efectivă, cu oameni, a acestor munți cu adevărat de aur.

VICTOR NIȚA

La zi despre motocositoare

La **Întreprinderea Metalica** din București, de vorbă cu **inginerul șef Dumitru Rusu** despre un mai vechi subiect de discuție în paginile revistei noastre : motocositoarea Carpatina MP.

— Tovarășe inginer șef am primit de curînd la redacție o scrisoare prin care eram întrebați în ce condiții, cum și de unde pot fi achiziționate motocositoarele.

— Și noi mai primim din cînd în cînd scrisori de acest fel, deși problemele sînt rezolvate. Cel puțin teoretic. În ceea ce privește reclama pe care o facem acestui produs, credem că am făcut aproape totul, firește în limitele posibilității întreprinderii. Din acțiunile mai noi s-o amintim pe aceea de testare și popularizare inițiată de Centrocoop. Cu această ocazie am făcut demonstrații pe teren cu motocositoarea echipată cu toate anexele pe care le avem în fabricație la Mănăstireni-Cluj, Săvinești-Neamț, și Bala de Fier-Gorj. Au participat toți președinții de cooperative de consum din județele respective și țărani din localitățile amintite. La această acțiune au mai luat parte Electrometal Timiș cu motocultorul lor, I.M.A.I.A. Botoșani cu un plug cu tracțiune animală și I.M.A.I.A. Năvodari cu o semănătoare de asemenea cu tracțiune animală. În gospodăria noastre anexă am executat demonstrații cu toate anexele motocositoarei la care au fost prezenți țărani din Jilava.

— Vorbeați de anexele cu care s-a dotat motocositoarea. Care este stadiul realizării lor ?

— Odată cu intrarea în fabricație a acestor anexe, despre care voi vorbi imediat, mașina va putea fi folosită în tot cursul anului și va acoperi în bune condițiuni toate lucrările din gospodăria țărănească. Avem în fabricație și livrăm primele comenzi pentru anul acesta : ferăstrău circular cu disc, remorcă, freză pentru mărunțiat pămîntul, mașină de stropit, plug, nivelator. În faza de execuție, seria zero, se află prășitoarea și semănătoarea. În funcție de cereri, vom satisface toate comenzile. Pentru anul acesta avem deja solicitate 350 de bucăți din fiecare anexă. În anul trecut, am vîndut 5 100 motocositoare, pentru anul acesta, avem comenzi pentru 3 500 de bucăți — 3 000 la fondul pieței și 500 la fondul de stat. Sîntem pregătiți să facem față și unor comenzi mai mari, dovadă că anul trecut am livrat mult mai multe mașini.

— Să încercăm să suplinim noi, în măsura în care putem, aceste carențe de reclamă. Deci, mai oferiți cititorilor noștri cîteva amănunte.

— Anexele, ca dealtfel și motocositoarea propriu-zisă, sînt realizate cu un beneficiu minim pentru întreprinderea noastră. Sînt accesibile. Anexele pot fi folosite atît de motocositoarele existente cît și de cele mai perfecționate, cu două viteze, care vor începe să fie livrate în semestrul II. Echiparea motocositoarei cu anexe este la îndemîna țăranului și se face simplu și rapid urmărind indicațiile din notița tehnică. Pentru fiecare anexă am comandat 500 notițe tehnice, care vor fi editate în săptămîna următoare. Toate adaptările și îmbunătățirile pe care le vom face vor ține seama de condiția ca ele să fie valabile și pentru motocositoarele deja vîndute. Nu ne vom opri aici. Avem în vedere îmbunătățiri în ceea ce privește funcționalitatea : o cuplare mai rapidă, gîndim o motocositoare cu trei viteze, care poate asigura în condiții mai bune deplasarea de la locul de parcare la locul de muncă. Vom scoate cît de curînd o grapă și o greblă. Vom acoperi în acest fel toate munciile mai importante pe durata întregului an.

OPREA GEORGESCU

Flacăra scrisă de cititori

Un om pe drumuri

În sat, ne-am întîlnit față-n-față, pe ulița noastră. Reveneam după un lung șir de ani. Cîmpia nesfîrșită a Boianului, pîrîul care tăia în două satul, stufărișul din vale care murea în fiecare toamnă și reînvia primăvara... păreau, dar nu mai erau aceleași ca atunci demult. L-am privit atent și îndelung. Am recunoscut în el un fost coleg din anii de școală primară, acum adus de spate, cu ochii triști și adînciți în orbite, ca două bălți secate.

Amintiri dulcoase. Am mers împreună o bună bucată de drum, pînă la poarta lui. Tabloul pe care-l aveam în minte contrasta flagrant cu ce vedeam. Un gard dărăpănat, o curte largă și goală prin care bătea în voie vîntul. Ceva lipsea. Lipseau grajdul, pătulul, magazia, cocina, coteții, cosărea și frunzarele de coceni. Colegul meu de altădată se întorcea de la oraș, cărînd pe umeri o traistă plină cu piine și făcea drumul acesta de peste douăzeci de ani. De cînd plecase nea Mitică din lumea celor vii, plecase și el la oraș de unde se întorcea o dată pe săptămînă. În acest răstimp, toate oloboturile din curte se pierduseră unul cîte unul. Am aruncat ochii în vale, dar roata de udat lipsea. M-a invitat în casă, în casa cu pivniță, cu cerdac, cu laviță și coriată, cu vatră și pirostrii. Totul era păstrat cu grijă ca într-o casă memorială. În odaie era cald, o sobă cu petrol, pe pereți tablouri de familie, scene de la treierat, de la culesul viei, străjuite deasupra de prosoape cusute cu arnici. Am vorbit și ne-am amintit de toate. Era sincer convins că a ajuns un om sărac, că a ajuns un om pe drumuri. Dar, curios, el nu considera accasta vina lui, se justifica doar că nu făcuse altceva decît că mersese mereu înainte. L-am întrebat dacă n-ar fi mai bine pentru el și, de ce nu, și pentru țară, să se reîntoarcă acasă, la realitate, la glia care dă piine, durată și temeinicie acestui popor care, într-un anumit fel, este și al lui. A rămas pe gînduri...

Avea o nevastă și o fiică. Soția nu muncea, fiind văzută invalidată de o boală grea. Fiica, să fi avut douăzeci și doi de ani, nici ea nu muncea, terminase demult liceul, susținuse de mai multe ori concurs la învățămîntul superior dar fără succes. Ca și tatăl său și ea era hotărîtă să meargă înainte, mi-a spus că nu este singura din sat în această situație și că ei toți gîndesc la fel. Era un drept să lupte și să spere, era un vis, poate îndepărtat, poate himeric asupra căruia n-am mai insistat de teama de a nu-l destrăma.

Am revenit la discuția începută, mi-a spus că din proprie inițiativă el nu are putere să întrerupă acest mod de viață, alta ar fi dacă acolo, la oraș, i s-ar spune că nu mai este nevoie de el. Am înțeles că meseria lui nu era nici una, era un fel de supraveghetor sau portar și așa ca el erau foarte mulți oameni din sat.

Acești oameni, mereu puși pe drumuri, mărșăluiesc zi de zi, noapte de noapte, între sate și orașe, prin ploi și viscol, prin gări și trenuri, ruinîndu-și sănătatea, destrămîndu-și familiile, lăsînd în urma lor satele pradă nevoii și sărăciei.

Regreta gospodăria lui de altădată și mărturisea că nu mai are suficientă putere să revină și s-o ia de la capăt, am înțeles că se dezobișnuise și se complăcea în noul său mod de viață infinit mai greu și total nefiresc. M-am uitat la samarul lui din colț, pe care avea să-l ia a doua zi și să plece de la propria casă ca un călător care părăsește hanul care l-a găzduit pentru o noapte. Samarul din colț era virful propriei lui dureri.

În final, m-a întrebat cu ce ar trebui el să înceapă dacă cumva s-ar hotărî să revină definitiv acasă. Cum și cu ce ar putea el să-și pună pe picioare gospodăria.

Am ascultat, m-am gîndit, am tăcut și n-am știut ce să-i răspund.

Ion Tutunaru, București, Bd. Uverturii, 51—55, bl. 9, sc. A, ap. 29.

Multe, multe mulțumiri, dr. Iulica Voinea!

În anul 1976 am fost internat în Spitalul județean Arad cu diagnosticul arteriopatie obliterantă a membrelor inferioare în stingul II cu obstrucție distală (tip Burger), conform biletului de ieșire din spital nr. 11 798 d 147 din 19 VII 1976. Am fost externat cu următoarele observații și recomandări : bolnavul internat pentru dureri la mers, aparente tulburări trofice, care, în urma anamnezei, rezultă că apar ca leziuni cauzate de aplicarea locală de lipitori. Urmată de o leziune cu aparență cangrenoasă. Se aplică tratament cu trombostop, gadamin, diazepam, ergotoxin. Date fiind condițiile de muncă și de profesie (este tractorist) bolnavul, după epuizarea zilelor de concediu medical, care se vor prelungi prin policlinică în limita necesară, va fi reevaluat clinic și biologic din punct de vedere al capacității de lucru, în cadrul serviciului de cardiologie și prin cabinetul de medicina muncii.

După această perioadă m-am simțit bine, dar boala a revenit și s-a agravat continuu. Am mai fost internat în spital, la Arad, de 7 ori. Aveam dureri ingrozitoare că nu puteam să dorm nopatea. După ultima internare, doctorul mi-a spus că trebuie să-mi facă operație. În caz de nereușită, va trebui să mi se taie piciorul între genunchi și gleznă. Nu am acceptat ideea de a rămîne fără un picior și am rămas acasă, în concediu fără plată, luni de zile. Am aflat de doctorul Iulică Voinea și împreună cu soția ne-am hotărît să ne adresăm lui. Eu nu m-am putut duce la Arad, pentru că eram la pat cu dureri foarte mari. Soția mea a luat toate biletele de ieșire din spital și s-a dus cu ele la dînsul. A primit medicamente pe care le-am băut. După 4—5 zile am simțit că nu mă mai doare și pot dormi noaptea. La o săptămînă, rana pe care o făcusem la un deget a început să dea înapoi și în momentul de față este aproape închisă. Bucuria mea este că nu mă mai doare și pot merge la lucru, la S.M.A. Cred că orice om pus în situația mea, de a i se tăia piciorul, sau de a urma un tratament de 2 luni de zile și să fie vindecat, nu cred că ar alege prima variantă. Doctorul Iulică Voinea a făcut pentru mine în 2 luni ce nu au reușit la spital în decurs de 6 ani de zile. Este timpul ca Ministerul Sănătății să acorde tot sprijinul necesar punerii în valoare a celor descoperite de doctorul Voinea pentru a beneficia toată lumea de acest tratament. Doresc să-i mulțumiți acestui om din partea mea, multe, multe mulțumiri pentru că mi-a redat sănătatea și puterea de muncă.

Cordoș Petru, comuna Pilu nr. 27 a, jud. Arad

Pentru ca momentul craiovean să nu fie doar un vis de primăvară

Am așteptat un timp pînă a vă scrie pentru ca euforia succesului craiovean să se decanteze iar noi să devenim mai lucizi. A fost o adevărată sărbătoare națională și e bine că a fost așa ! Simt că fotbalul nostru încearcă din nou să-și făurească o „familie". Datorită acestor „copii teribili" ai Craiovei avem prilejul să ne bucurăm și să sperăm că vom depăși atitea și atitea complexe care de care mai împovărătoare. Mă gîndesc însă că acest moment unic de satisfacție trebuie să devină un prilej de învățăminte și acțiune de către toți factorii care slujesc și îndrăgesc acest sport. Cred că este cazul să ne gîndim încă de pe acum la noul start în cupele europene, ca să nu mai vorbesc de expediția plină de speranțe a echipei naționale în campionatul Europei. Aceasta ar însemna, înainte de toate, o colaborare lipsită de prejudecăți între federație și cluburile fruntașe (care dau și majoritatea internaționalilor). Performanța Universității a atras atenția lumii fotbalistice asupra echipelor noastre. Cred că ar trebui să profităm la maximum de această ocazie, invitînd echipe tari la noi, organizînd turnee de calibru în țară, dar și răspunzînd solicitărilor de peste hotare. Nu este cazul să ne îmbătăm cu apă rece, știm asta. Să fim optimiști și realiști în egală măsură și, mai ales, să nu ne punem singuri piedici pe care nimeni n-are cum să le înlăture. Acum, cînd ne-am dovedit nouă înșine că putem mai mult, ar fi minunat dacă ne-am debarasa de interesele mărunte și meschine, de aranjamentele de culise și ne-am apuca de treabă serios pentru ca „momentul craiovean" să nu fie doar un vis de primăvară născut dintr-o fericită conjunctură de ambiție și valoare.

Mihail Hriscă, economist la I.C.S.M. Cîmpulung Moldovenesc

I-am așteptat de ani și ani

M-a încercat o deosebită satisfacție cînd am dat cu ochii de articolul atît de frumos scris despre cel ale cărui versuri ne încîntă și astăzi : Alecu Mateevici. Articolul dumneavoastră din „Flacăra" de vineri 18 martie „l-am așteptat" de ani și ani, din copilăria mea, de la vîrsta de 10 ani, adică din anul 1923, căci atunci am făcut cunoștință cu „Limba noastră". Folosesc acest prilej ca să-mi exprim bucuria că s-a ridicat vălul uitării peste „cea mai frumoasă definiție" a limbii române și în semn de adînc respect și prețuire pentru poetul Alecu Mateevici fac următoarele propuneri : să se ridice un monument al poetului undeva, la București sau la Focșani, și, o altă, Rotonda marilor valori ale literaturii noastre, din Cișmigiu, să se îmbogățească pentru bucuria sufletelor noastre cu busturile lui Octavian Goga, Alecu Mateevici și Cincinat Pavelescu. Cu cele mai alese sentimente, stimate Gr. Filip-Lupu (autorul articolului menționat, n.n.)

Stănel Constantin, str. Castanilor nr. 3, Brașov

Topul preferințelor

Răspuns unui tînar

Referitor la articolul **Nu contați pe noi** apărut în nr. 11 al revistei dumneavoastră, vreau să vă mulțumesc că nu ați publicat acea fotografie. În primul rînd că nu era trimisă de mine, iar în al doilea rînd nu știu cum arăta, mai bine-zis nu știu cum arăt în acea fotografie. Vă rog foarte mult să-mi înapoiați fotografia, deoarece sînt convinsă că este luată fără să știu: de obicei nu dau fotografii decît la prietene, foarte rar la prieteni, dar cum aș fi putut să dau o fotografie la cineva necunoscut. Dacă mi-o veți trimite înapoi însoțită de cîteva date despre mine și prin bunăvoința dv. voi lua și eu parte la concurs. Astfel, poate se va bucura și Doru Ionescu pe care aș dori să-l întreb de ce fură fotografiile fetelor pe care nu le cunoaște (**ca să le cunoască**). **Stanca Meraută,** bd. Griviței nr. 59, bl. 16, sc. A, ap. 19, Brașov. **Nu vă mai frămîntați atît : arătați bine. Am trecut noi și prin situații mai grele. Așteptăm datele despre dv. În ceea ce îl privește pe Doru Ionescu, fiți liniștită, pare un ins timid și doldora de gînduri curate.**

13 pentru unul

30 octombrie 1982. Începeam o nouă zi de muncă, nestiind că în acea dimineață viața mea avea să depindă de oamenia și priceperea celor din jur. Nu se sfîrșise prima oră din programul zilei de lucru cînd, în urma unui accident de cale ferată, m-am trezit pe un pat al secției chirurgie de la Spitalul orășenesc Tîrnăveni. Doctorul Mihaly Janos își terminase serviciul și urma să fie înlocuit de medicul anestezist Alexandru Mathe. N-a mai plecat. Un tînăr electrician de la Combinatul chimic Tîrnăveni avea nevoie de ajutorul dînsului. Viața mea a fost salvată cu prețul amputării piciorului sting din regiunea coapsei. Pierdusem mult sînge și medicii au făcut apel la colegii mei de muncă, alături de care lucram de 8 ani. Scrîu cu emoție că nu voi uita niciodată gestul celor 43 de oameni, care s-au prezentat la Centrul de recoltare pentru a-mi dona sînge. Le mulțumesc și le mulțumesc și medicilor, surorilor și infirmierelor pentru grija și vorbele bune de care aveam atîta nevoie. **Ilie Spătăcean,** str. Înfrățirii nr. 9, Tîrnăveni.

Vîntul a aprins o stea

La hotarul dintre Munții Paring și Căpățînii, pe Culmea lui Maxim, la răsărit de Curmătura Oltețului, schiorii și alpiniștii, care se încumetă să străbată lungul drum de creastă, zăresc de la distanță un pilon metalic uriaș, în vîrful căruia se rotește cu repeziciune o elice cu palele colorate în roșu. Aici, la 1 900 m altitudine, unde nu vezi în jur decît vîrfuri viscolite și creste înghețate, la o depărtare de peste 30 km de orice așezare umană, se află amplasată prima centrală eoliană conectată la sistemul energetic național. Vîntul puternic, care atinge frecvent 150 km/oră, a determinat pe specialiștii de la ICEMENERG București să construiască aici; experimental, primul agregat eolian. Astăzi, instalația debitează în sistemul național pînă la 30 kW.

Oamenii care lucrează aici și-au legat viața de cea a muntelui, unde nu sînt decît două anotimpuri. Geograful Cornel Pop, conducătorul acestui grup, renunțînd cu 5 ani în urmă la confortul unui laborator din București, a venit la Curmătura Oltețului, muncind cu mintea și cu brațele alături de specialiștii de la ICEMENERG. După terminarea lucrărilor, vreo două ierni a rămas singur să înfrunte viscolul și să domesticească vîntul. De curînd i s-au alăturat încă patru tineri (electricienii Chivu Petre și Misăilescu Dumitru și mecanicii Constantinescu Ion și Simionescu Dumitru), toți din Polovragii Gorjului, care, lucrînd în ture, înregistrează parametrii vîntului și asigură funcționarea agregatelor.

Fără îndoială, ceea ce fac acești oameni aici, în vîrful munților Căpățînii,

este mai mult decît eroism. Pe lîngă serviciul în fața instalațiilor, toate problemele vieții trebuie rezolvate în mod eroic. Pîinea, cărată de la 30 km distanță, le îngheață în rucsac, iar apa este adusă de la 2 km (în urcuș) într-un bidon de plastic, prins ingenios pe spate. Viscolul le troienește intrarea în adăpost și, uneori, dimineața sînt nevoiți să iasă cîte unul pe o ferăstruică pentru a debloca ușa. Singurele lumini pe care le văd seara sînt ale stelelor, la care urlă adesea lupii aflați prin apropiere. De cele mai multe ori, stația radio — singurul mijloc de comunicare — rămîne mută. Nu-i cheamă nimeni, iar dacă ei lansează apeluri, arareori sînt auziți. Vîntul le smulge antenele aparatelor și depune un strat gros de chiciură pe instalații, astfel că urcușul pe pilonul înalt de 20 m devine o adevărată aventură. Iarna, adică din octombrie pînă-n mai, nu se încumetă nimeni să-i viziteze, deoarece trebuie să depui eforturi supraomenești pentru a ajunge acolo sus. Îți trebuie rezerve colosale să urci dinspre Petrimanu sau Olteț, cînd, abordînd nămeții de 2—3 m grosime, șchiurile sau rachetele pentru zăpadă devin inutile, și epuizat, te îngropi în zăpadă, simțind cum se topește neaua pe lîngă tine și apoi îngheață cu trup cu tot. Dacă nu reușești să-ți găsești noi resurse pentru a continua urcușul, poți îngheța pentru totdeauna...

Acești oameni, care au ajutat vîntul să aprindă o stea, se bucură cînd se înteține viforul și privesc mulțumiți palele brumate ale rotorului, ce se învîrtesc tot mai repede : știu că țara primește energie electrică și de aici, dintr-un neștiut vîrf de munte.

Gheorghe Picale

Privindu-te, am impresia

Cel mai semnificativ moment din viața lui Ionel Enache, care locuiește în Ploiești, pe o stradă cu nume suav, Dediței, nr. 3 (bloc 109 A, sc. 9, ap. 11), este cel în care a dat cu ochii de Tatiana Huzum (poză publicată de noi în nr. 12). La apelul nostru „să vedem ce se poate face pentru dv.", dînsul a și trimis o poezie. Începe cu „Privindu-te, am impresia" și încheie cu „Din grădina ideilor tale". Redăm aspecte de la mijloc în jos : „Mingii vîntul, iar el se joacă / Cu părul tău blond (spre roșcat), / Că inima ta, se hrănește / Cu cîntecele lui Mircea Baniciu. / Răsăritul soarelui, să-ți deschidă / Drumul în viață. / Seninul nopților, / Să-ți descrețească fruntea. / Floarea albă de cireș, / Să-ți ocrotească frumusețea". Deși frînturi cu indirjire virgula între subiect și predicat, simțămintele dv. sînt limpezi și alese.

La punct fix

„Cea mai frumoasă fată este Toader Mariana din Galați, în vîrstă de 20 de ani. O cunosc de mult timp și sîntem buni colegi de club. Mariana este prima campioană din țara noastră la deltaplan (punct fix). Dacă publicați fotografia în revistă, mie îmi veți face o mare bucurie iar ei și logodnicului ei o foarte plăcută surpriză". **Rogoz Cezar Vladimir, Galați. Mergem pe mîna dv., deși de surprize ne cam ferim. În ceea ce privește dorința de a revedea cenaclul, așa cum am anunțat, acesta intenționează să vină din nou în mijlocul tinerilor gălățeni.**

În domeniul activizării sondelor

PROCEDEUL LUCACI-ABRUDAN

— Așadar, dumneavoastră sînteți Gheorghe Lucaci, tehnician chimist principal în cadrul Centrului de chimie din Timișoara și, totodată, inventator. V-am ruga să vă referiți, în două vorbe, la cîteva din invențiile pe care le-ați brevetat.

— Ce înseamnă cîteva, căci am realizat pînă acum, singur sau în colaborare, 14—15 invenții ? Am să mă rezum la două, „Procedeu și instalație de separare a unor structuri polimoleculare de apă conținînd și apă biologic activă", brevet numărul 77 382, obținut în 1961 împreună cu profesorul universitar Ion Mînzatu, și „Sursă electrotehnică de curent electric", brevet ceva mai vechi, 67 331 din 1978, la care am colaborat cu inginerul Viorel Abrudan. N-am respectat cronologia dintr-un motiv simplu : plecînd de la ideea brevetului din 1978, am înregistrat la O.S.I.M., în vara anului trecut, un dosar referitor la o invenție pe care, împreună cu Viorel Abrudan, am intitulat-o „Procedeu de mărire a permeabilității rocilor din zăcămintele de țiței".

— Exact despre asta doream să discutăm, despre mărirea permeabilității rocilor. Din cîte am aflat, dintr-un articol publicat, în „România liberă" din 31 martie, de poetul Adrian Păunescu, procedeul a întîmpinat greutăți, da ?

— Da, dar nu la toate nivelele. De pildă, Institutul de cercetări pentru petrol și gaze de la Cîmpina ne-a pus multe bețe în roate, eliberîndu-ne avizul de brevet după 8 luni deși, legal, ar fi trebuit s-o facă în maximum o lună. La Timișoara însă am găsit înțelegere și sprijin, primind un ajutor eficient, concret, din partea organelor județene de partid și de stat, însuși tovarășul Cornel Pacoste, prim-secretar al Comitetului județean de partid, urmărind realizarea ideii noastre. Totodată, cu concursul Schelei de extracție Timișoara, prin experimentări directe, pe sonde, am putut pune la punct tehnologia de lucru. Drept urmare, pe baza procedeului Lucaci — Abrudan, s-a întocmit un program de intervenții, obținîndu-se rezultate promițătoare.

— Anume ?

— Procedeul a fost aplicat, pentru început, pe 3 sonde din zona Calacea. Prima din ele, ieșită din producție în 1981, a produs, după permeabilizarea rocilor, 16 tone de țiței în 24 de ore. A doua și-a mărit producția de 5 ori. În sfîrșit, a treia și-a dublat-o. Făcînd un bilanț, luînd în calcule producția dinaintea folosirii procedeului și cea obținută după, a rezultat o creștere cu 850 la sută în 24 de ore.

— Dacă nu greșim, asta ar însemna, în lei, un cîștig de aproape 50 000 pe zi de la numai 3 sonde. Greșim ?

— Iată nota semnată de directorul Schelei de producție petrolieră Șandra, inginerul H. Pintea, și de șeful compartimentului inginerie zăcămînt, inginerul I. Marin : ea certifică o creștere a producției, la cele 3 sonde în discuție, numerele 669, 692 și 73, cu 25 de tone de țiței în 24 de ore. Echivalentul ar fi, cum ziceați, cam 50 000 de lei. Acesta a fost primul pas. După socotelile noastre, dacă procedeul s-ar generaliza, aplicîndu-se la sondele inactive sau la cele cu producții mici, de sub o tonă, s-ar realiza, anual, o suplimentare a producției cu aproximativ 3 milioane de tone. Ba mai mult. Ultimele noastre experimente au evidențiat faptul că, aplicat în cadrul unei tehnologii corecte, procedeul poate contribui nu numai la scoaterea din rezervă a unor sonde „moarte", ci și la creșterea, în procente apreciabile, a producției de țiței a sondelor în activitate.

— Tovarășe Lucaci, cu toate că ne ferim de vorbele mari, trebuie să spunem că procedeul dumneavoastră poate activiza nu numai sonde, ci o întreagă exploatare. Pare capabil să deschidă orizonturi foarte largi, să contribuie la crearea și consolidarea independenței energetice a țării. Se cuvine însă să vă întrebăm : cît e el poezie, cît e el realitate ?

— Cifrele pe care le-am invocat sînt poezie ?! Am lucrat la acest procedeu 8 ani, eu și Abrudan, sîntem convinși că ideea noastră e perfect realizabilă. Dealtfel, viața a și demonstrat-o. Să nu uit : permeabilizarea s-ar preta și la forajul marin, rocile din Marea Neagră fiind, lucru știut, mai compacte.

— Ce ne puteți spune despre procedeul în sine, firește, fără a divulga secretul ?

— E vorba, pe scurt, despre pomparea în strat a unei soluții apoase cu o concentrație de 5 pînă la 15 la sută din așa-numite substanțe. Soluția creează un efect de micropilă, mărind permeabilitatea în rocă. Ideea nu-i nouă, dar rețeta de preparare și tehnologia de injectare în strat sînt originale. Ele reprezintă, ca să zic așa, simburele invenției.

— Dar o tehnologie nouă presupune o specializare, nu ?

— Cei care au experimentat procedeul s-au convins că e foarte simplu. Orice brigadă de intervenții îl poate aplica fără bătăi de cap.

— Un punct pentru dumneavoastră. Dar soluția ? Ce înseamnă „anumite substanțe" ? Cît sînt ele de accesibile ?

— Rețeta de preparare e, desigur, secretă, dar vă pot spune, fără nici o temere, că substanțele folosite sînt, fără excepție, indigene, fiind ușor de procurat. Tehnologia de preparare nu e, nici ea, complicată.

— Încă un punct. Mai lămuriți-ne într-o direcție : cît costă aplicarea metodei ?

— O intervenție clasică de reactivare, căci acesta e scopul procedeului nostru, se ridică pînă la 16 000 lei. Cheltuielile implicate de aplicarea ideii Lucaci-Abrudan nu depășesc, pe sondă, 10 000 de lei, în condițiile, vă rog să rețineți, în care producția sporește considerabil. Din experimentările făcute, cu 850 la sută.

— Al treilea punct în contul noului procedeu. Altceva : în ce stadiu se află metoda dumneavoastră la această oră ?

— Ca să mă exprim așa, ea își urmează cursul, urmînd a fi generalizată. Cred că, odată demonstrația făcută, aplicarea procedeului va deveni, cît de curînd, o realitate.

— Și noi credem la fel. Dovezile pe care le-ați furnizat sînt limpezi, inatacabile. Vă urăm spor la treabă, încheind printr-o frază luată din articolul de ziar amintit : „se pare că totuși zăcămintele cele mai prețioase ale românilor sînt mințile lor". Așa stînd lucrurile, așteptăm generalizarea procedeului.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

În zorii noului sistem tehnologic:

BIOTEHNOLOGIILE

Mai întîi a descoperit **focul** și **uneltele**, apoi și-a consolidat mersul vertical și a devenit om. De atunci au trecut sute de mii, poate milioane de ani — sînt încă dispute cu privire la aceste durate ale istoriei omenești. Pe urmă, îndemnat de curiozitate și de nevoi, **omul** a făcut primul salt în civilizația actuală, descoperind și utilizînd **instrumentele de măsură** și **observație**. Este adevărat că unele dintre acestea — cum ar fi luneta, microscopul sau altele — au intrat în arsenalul omenirii actuale abia după Galileo Galilei, dar aceasta nu schimbă cu nimic situația. Bazele sistemului tehnologic de azi au fost puse numai după descoperirea legilor **mișcării mecanice**, ale **electromagnetismului**, ale **chimiei** și **termodinamicii** și, mai cu seamă, ale primelor **mașini** ce funcționau cu ajutorul unui **motor**. Dezvoltarea și perfecționarea mașinismului, bazat pe tehnologiile primei revoluții industriale, au fost puternic catalizate și stimulate de aplicațiile **opticii**, **electronicii** și, mai curînd, de cele ale **electricității**.

În fața acestui altar imens al civilizației, pe care omul a așezat, sub formă de idoli — ultindu-se adesea pe sine — o varietate nesfîrșită de **produse neinsuflețite** — creații ale minții și mîinilor sale — a început mai întîi să se minuneze, apoi chiar să se închine, de parcă acestea l-ar fi creat pe el și nu invers !

Cîte nu a realizat el — omul — în decursul îndelungatei și grelei sale istorii ! Pentru a scoate energie din atom — a imaginat și construit reactorul nuclear ; ca să ajungă la Lună, a conceput și a inventat rachete cosmice cu capacități de zeci de milioane de cai-putere și le-a cuplat cu calculatoare electronice avînd viteze de calcul de zeci de milioane de ori mai mari decît iuțeala minții omenești. În jurul nostru și în viața de toate zilele, întîlnim la tot pasul o expoziție uriașă de produse sintetizate cu ajutorul tehnologiilor chimice — plastice, farmaceutice și înlocuitori ai materiilor prime naturale. Dar toate cele produse prin sistemul tehnologic actual au unele cusururi fundamentale: mai întîi, **sînt neinsuflețite** și deci nu pot reproduce tehnologiile naturii ; apoi, **risipesc multă materie primă** și **energie** și deci poluează ; în sfîrșit, **dispun de o fiabilitate** și **o durată de viață neacceptabile** pentru o civilizație care dorește să elimine pierderile și risipa. Pe bună dreptate, cineva s-ar putea întreba : oare sistemul tehnologic de mîine va produce numai lucruri însuflețite, adică avînd calități biologice? Nicidecum!

Pînă nu demult, mai precis pînă la **descoperirea codului genetic** — adică a mecanismului natural prin care se transmit caracterele ereditare, de la părinți la copii — nimeni în lume nu dispunea de o cheie prin care să se pătrundă în tainițele unde se modelează și încolțește viața de orice fel. Nimeni nu putea susține, înainte de acest moment, că stăpînește tehnologiile intime și delicate, ce se înlănțuie în microcosmosul biologic, ca să genereze structurile vii, de la microorganisme și pînă la om, inclusiv. Se pune, așadar, o nouă problemă, la scara întregului sistem tehnologic mondial : pe lîngă perfecționările ce se vor aduce tehnologiilor risipitoare — în multe dintre cazuri prin înlocuiri eficiente — cu ajutorul cărora se produc astăzi bunurile neinsuflețite, de toate felurile, să se elaboreze și să se introducă, în producția curentă, un nou sistem tehnologic bazat pe procesele utilizate de natură pentru a produce, printre altele, imensa gamă de structuri biologice cunoscute de om. Acesta ar fi **sistemul biotehnologiilor**.

Să exemplificăm. După cum se știe, agricultura este ramura care, de milenii, caută în permanență soiuri de plante selecționate, cu calități deosebite. Metodele folosite pînă acum sînt anevoioase și necesită mult timp pînă la obținerea unor rezultate dorite. Ingineria genetică oferă acum agricultorilor o nouă tehnologie de selecție, bazată pe **cultura de țesuturi**, care permite obținerea unui mare număr de replici sau **clone** ale unei plante deosebit de productive, fără a mai fi nevoie ca planta să ajungă la maturitate și să rodească. În afară de aceasta, noua tehnologie genetică, întrucît recoltează celulele, pentru replicare, din vîrful lăstarilor, replicile rezultate nu mai sînt purtătoare de boli și se pot transplanta în orice alte zone ale lumii, fără a mai fi nevoie de perioade lungi de carantină și aclimatizare. Un alt domeniu, de mare importanță practică este și industria chimico-farmaceutică. Viitoarele produse medicamentoase și cosmetice vor fi rezultatul unei conlucrări biotehnologice, de tip sinergic, dintre o serie de enzime produse prin inginerie genetică, dintre apele active — separate din apa naturală — și celulele altoite genetic pentru a produce complecși biochimici, imposibil de realizat prin sinteză convențională. Asemenea produse au o uriașă importanță pentru ocrotirea sănătății — cum ar fi interferonul, insulina, vaccinurile împotriva malariei, hepatitei, a cancerului și altele. Numai în S.U.A. se estimează că valoarea unor asemenea produse biotehnologice se va cifra, în anii următori, la peste 15 miliarde dolari anual.

Nu e vorba de anticipație și nici de simple deziderate, lipsite de temei științific și tehnologic. Crizele prin care trece astăzi omenirea ne demonstrează că progresul și dezvoltarea economico-socială a națiunilor nu se mai pot concepe, în viitor, pe aceleași principii tehnologice ca și cele utilizate pînă astăzi. Dacă s-ar continua așa, specia umană ar fi amenințată cu stagnarea industrială, din lipsă de resurse materiale și energetice, cu regresul agricol și zootehnic datorat costurilor imense ale tehnologiilor intensive și poluante, cu un cuvînt, s-ar pomeni într-un ghem de probleme fără soluție.

Perspectiva ce o deschide omului modern introducerea pe scară largă a biotehnologiilor se poate identifica cu prima etapă a viitorului nivel de civilizație umană.

ION MÎNZATU ■

În zorii noului sistem tehnologic:

O idee nu vrea să moară!

Cu ani în urmă, sînt aproape 5 de atunci, consemnam în revista „Flacăra" realizarea unui ingenios microcalculator la Cluj-Napoca. Micul colectiv de realizatori de la I.T.C. Cluj-Napoca era coordonat de ing. OCTAVIAN CĂPĂȚÎNĂ. Ideea a triumfat : microcalculatorul de-atunci trăiește și a devenit „electronist" de elită, „încadrat" la I.T.C. fără post în... schemă! Dar O.C. ne-a vizitat din nou...

— Bună revedere, Octavian Căpățînă. Cu ce prilej din nou la „Flacăra" ?

— Am venit pentru ajutor. Vrem să acreditîm ideea necesității unui **sistem microprocesor modular unic**, pentru a fi utilizat ca element de proiectare a sistemelor logice. Ne zbatem pentru ideea aceasta de vreo 3—4 ani...

— Hai s-o luăm sistematic : ce e un astfel de sistem ?

— Nu încerc o definiție. Cert este că microprocesoarele s-au impus în ultimul deceniu și în țara noastră ca un instrument deosebit de util în activitatea de proiectare, aducînd o adevărată revoluție sub toate aspectele : minimizarea timpului de proiectare, reducerea costurilor și, mai ales, ușurarea muncii proiectanților. Sînt de pe acum în industria noastră zeci de produse bazate pe microprocesoare, aproape toate avînd chiar aceeași schemă de conexiuni, dar altfel realizată...

— Și ce e rău în asta ?

— Numărul acestor produse bazate pe microprocesoare e în creștere vertiginoasă. Toate au o parte funcțională identică, pe care o numesc **sistem microprocesor de bază**, restul fiind o parte logică, în genere de interfață, ce individualizează produsul. Ideea noastră e că această parte comună, aproape identică, ce se găsește în fiecare produs să fie modularizată și generalizată, proiectanții urmînd să conceapă noile produse plecînd de la acest subansamblu funcțional. E păcat să se irosească atîta efort pentru a se realiza în sute de variante același lucru. Ne gîndim ca astfel proiectanții să-și poată concentra efortul spre realizarea acelor părți de care spuneam mai înainte că individualizează produsul.

Mai sînt apoi și alte considerente. Microprocesorul se impune în toate domeniile automatizării, între care prelucrarea automată a datelor reprezintă doar o mică parte. Prin urmare, microprocesorul va face carieră în primul rînd în alte domenii decît tehnica de calcul, în construcția de aparatură de cercetare, în fizică și chimie, adică acolo unde nu există experiență în domeniul microprocesoarelor. Și nu e totuna pentru cei care încep acum să proiecteze cu microprocesoare, să învețe. Aș începe cu problema de mare actualitate a reducerii duratei de cercetare-proiectare-experimentare și implicit a costurilor acestor faze. Apoi, avantajul de a fabrica aceste sisteme microprocesoare de bază modulare în serii mari și într-un singur loc, cu tehnologii bine puse la punct și fără improvizații, ceea ce permite specializarea, automatizarea și implicit **eficiența** ! Să nu neglijăm nici timpul și cheltuielile de „service" și de instruire a personalului de întreținere și operare...

— Și „zidurile" ?

— Am umblat mult în acești 3—4 ani. Am fost mai întîi la un coleg de facultate ce deține o funcție importantă la I.E.P.E.R., am fost la C.I.E.T.C. București, la I.E.I.A. Cluj-Napoca, la C.I.E.T.A. București și din nou, acasă, la I.E.I.A. Nimeni nu a zis „nu", dar nici nimeni n-a întreprins ceva ! Vine apoi problema interesului pe care îl au unii proiectanți de a-și construi sisteme logice în jurul unor microcalculatoare și nu în jurul unor sisteme microprocesor, strict dimensionate și specializate. În felul acesta adesea se ajunge la situația antieconomică, exagerînd puțin, de a cumpăra un... tractor pentru a putea ara straturile din fața casei !

— Să înțeleg deci că „zidurile" se urnesc greu sau chiar sînt de neurnit !?

— Cam așa e. Se pare că marea problemă e „finanțarea" unui astfel de proiect...

— Și cine ar trebui sau ar putea s-o facă ?

— Orice unitate de profil, fie din București, din Timișoara, și evident, din Cluj-Napoca. Dar interesele lor nu sînt totdeauna convergente. Mă gîndesc și la ceea ce spunea GRIGORE MOISIL — citez din memorie : **Toată lumea întreabă cît costă învățatul, dar mă întreb dacă cineva a socotit cît costă ...neinvățatul ?!** Transpusă în cazul nostru ideea ar fi următoarea : **cei ce „finanțează" realizarea sistemului microprocesor modular „vede" numai... cheltuielile, nu și avantajele mai multi decît evidente de care ar putea beneficia economia țării noastre.**

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Recuperare — Recondiționare — Refolosire

experiență timișoreană

Despre recuperare se vorbește în fel și chip. Cît de necesară, cît de obligatorie, cît de utilă este acțiunea în sine, ce avantaje poate aduce și așa mai departe. Din păcate, recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor, a pieselor de schimb etc., e deseori înțeleasă într-un mod îngust. Se predă la grămadă, recuperarea căzînd aproape exclusiv în sarcina întreprinderii locale specializate, cu muncitori obligați să scormonească într-o adevărată „groapă de gunoi", din care se extrag tone de deșeuri de hîrtie, de metal... În rest, prea puțină atenție, o neglijență crasă în fabrici și pe șantiere, iar despre opinia cetățenească în aceeași direcție, mai sînt multe de făcut, ca să folosim un eufemism! Există desigur și situații de excepție, despre care revista noastră a relatat la timpul respectiv — dar dacă vom aminti că pe glob sînt și țări unde materiile prime recuperate ajung pînă la 40 la sută din necesarul național de materii prime, atunci vom fi nevoiți să recunoaștem că larga acțiune pornită din însăși înalta inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, trebuie mai bine înțeleasă, mai bine dirijată, spre uriașul folos al națiunii. Că se poate și altfel, pornind de la o mai complexă înțelegere a activității de recondiționare și refolosire a pieselor de schimb și a materialelor, a activității de recuperare în contextul general cunoscut, avem un nou exemplu de relatat, un exemplu care poate pune pe gînduri toate celelalte unități similare din țară.

— Tovarășe Waldemar Zawaski, sînteți șeful Filialei Dacia service din Timișoara, e unitate specializată înainte de toate, nu-i așa ?, în reparațiile de autoturisme. Va trebui să explicăm cititorilor ce legătură poate exista între o unitate Dacia service și activitatea de recuperare, între două tipuri de muncă aparent antagoniste. Așadar ?

— În primul rînd vă trebui să subliniem că înaltele directive de partid ne privesc pe toți, își găsesc ecoul în conștiințele tuturor oamenilor muncii, indiferent de sectorul de activitate. Astfel, referindu-ne la larga acțiune de recondiționare și refolosire a pieselor de schimb și subansamblelor mașinilor și utilajelor, în contextul larg al recuperării, pentru noi a fost evident că putem face lucruri bune și în cadrul unității noastre, între altele știind foarte bine că fabricarea unei piese de schimb este infinit mai costisitoare decît readucerea acesteia la parametrii tehnico-funcționali prin recondiționare, cu cheltuieli minime. În felul acesta, colectivul de oameni ai muncii din cadrul filialei a pus la punct tehnologia activității de recondiționare a unui însemnat număr de piese de schimb pentru autoturisme, necesare în activitatea de reparații.

— În felul acesta v-ați gîndit și la soluționarea mai rapidă a problemei aprovizionării cu piese de schimb ?

— Evident. Dar principalul cîștig este obținerea unor importante economii de materiale, oțeluri speciale și în cele din urmă energie. Nu trebuie desigur neglijat nici aspectul economiilor făcute în buzunarul clienților, piesele recondiționate fiind desigur mai ieftine, deși deloc inferioare calitativ față de cele noi.

— Vă rugăm să exemplificați.

— Gama pieselor care se recondiționează în cadrul unității noastre se compune din reperele bloc motor, chiulasă motor, fuzetă, semipunte față, butuc roată față, disc frînă, ax cu came, axă planetară, radiator de răcire, punte spate, baterii de acumulatori, arbore cotit, tambur frînă spate, capac de distribuție, capac chiulasă, fulie motor și capac pompă de apă. În principal, recondiționarea se face prin prelucrări mecanice, metalizare, sudură și lipire, înlocuiri a unor piese componente. Vreau să subliniez că instalațiile necesare acestor operații de recondiționare, destul de complexe, ca și dispozitivele aferente, se execută tot de noi, în cadrul atelierelor specializate.

— Cîți oameni lucrează în sectorul de recondiționări ?

— Circa 50. Avem o serie de tehnologii noi, cu care lucrăm, omologate de Institutul de cercetări al uzinei de la Colibași, ca și unele tehnologii adaptate reperelor autoturismului Dacia. Am să vă dau și cîteva nume, Valeriu Petrescu și Gheorghe Văcăroiu, la atelierul de recondiționări axe planetare și punți, ing. Mihai Dumitrașcu, la atelierul de metalizare (care a realizat și instalația respectivă), Ludwig Ehman, la atelierul acumulatori-radiatoare, în fine, cred că putem spune că am pus pe picioare o mică fabricuță chiar în cadrul unității Dacia service!

— Cu ce rezultate, tovarășe Zawaski ?

— Notați, vă rog. Din punct de vedere valoric, volumul recondiționărilor la nivel de filială, pe ultimii doi ani, se prezintă astfel: în 1981, plan 46,9 milioane lei — realizat 64,4 milioane ; în 1982, plan 47,4 milioane — realizat 48,9 milioane. În acest an avem un plan de 64,6 milioane, pe care ne străduim să-l îndeplinim și chiar să-l depășim. Eficiența economică a acestei activități rezidă și din cîteva exemple edificatoare, după cum urmează. Astfel, un bloc motor costă 3 350 lei, iar prețul nostru de vînzare, după recondiționare, e de numai 1 780 lei. Diferența e ușor sesizabilă. Mai departe, un arbore cotit (2 000 lei prețul unei piese noi) se poate cumpăra de la noi numai cu 510 lei ! Chiulasa motor (1 316 lei) ajunge la 823 lei, iar axa planetară (2 100 lei) se poate înlocui cu una recondiționată la prețul de doar 800 lei. Și alte astfel de diferențe de preț : alternator : 1 323 — 1 018 lei ; demaror : 2 160 — 1 726 lei ; punte spate : 1 700 — 1 062 lei ; baterie acumulatori; 850 — 635 lei; radiator răcire : 1 485 lei — 925 lei și așa mai departe, exemplele pot continua. Vreau însă să insist asupra calității acestor piese recondiționate, ele nu sînt deloc inferioare calitativ față de cele noi, ba uneori, spun clienții, pe ei să-i credeți, se mai întîmplă și invers...

— Dar vindeți aceste piese, tovarășe inginer, aveți clienți ?

— Avem. De exemplu, numai prin recondiționarea axelor planetare, în cursul anului trecut s-au reintrodus în circuitul economic 2 771 de bucăți, între care 1 328 direct către populație, aceasta însemnînd totodată o economie de 18 842 kg metal. Vedeți dumneavoastră, prin folosirea pieselor noastre recondiționate, scutim industria de fabricarea celor noi în aceeași proporție, cu economiile de materii prime respective. După calculul nostru, economiile de materiale astfel aduse se cifrează valoric la suma de 6 470 727 lei numai pe anul 1982, importante cantități de fontă, plumb, alamă și oțeluri speciale putînd luă o altă întrebuințare.

— Aveți într-adevăr dreptate, tovarășe Zawaski. Ce alte preocupări mai există în cadrul filialei pe care o conduceți?

— Preocupări sînt foarte multe : executarea de elevatoare pentru autoturisme, reparații postgaranție la utilajele de transport uzinal „Balcancar", fabricarea cămășilor de cilindru după o metodă proprie, executarea în concepție proprie a rulotelor destinate turiștilor, amenajarea unor grădini de legume și zarzavat prin folosirea mai judicioasă a spațiilor verzi în cadrul unității, înființarea unor ateliere de producție industrială, refolosirea materialelor nemetalice drept combustibil, ce se ard într-un conteiner special și încă altele. Aș vrea însă să amintesc și despre activitatea de dezmembrare a mașinilor și utilajelor date spre casare, care pînă nu demult se aruncau pur și simplu la fiare vechi. Acum, în baza Decretului nr. 49/1982, noi am demarat în activitatea de dezmembrare, recuperînd astfel o mulțime de piese de schimb, ce se pot reintroduce în circuitul economic prin directa refolosire sau prin recondiționare, după caz. Un lucru este limpede : prea ușor aruncăm la gunoi o serie de piese și subansamble. Experiența noastră, cred, poate fi folositoare și altora...

DUMITRU GRAUR

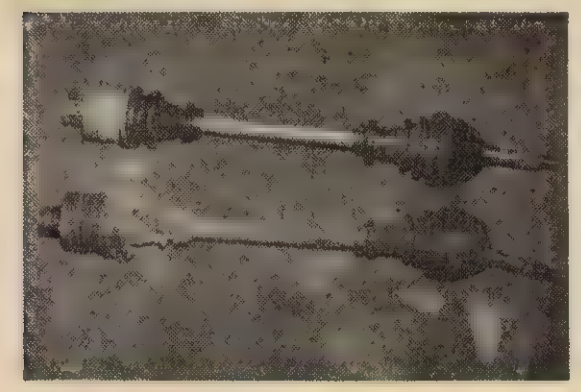

Două ipostaze ale aceleiași piese : axa planetară (înainte și după operația de recondiționare). Prețul unei piese de schimb noi este de 2 100 lei, iar al celei recondiționate de doar 800. Economia de material adusă industriei producătoare : 6,80 kg de oțel special pe bucată. Calitativ, piesa recondiționată este (cel puțin) la fel de bună ca una nouă !

Transferînd enzimele vieții în reactoarele industriei chimice

Știați că în laboratorul grandios al celulei vii procesele de fermentație, digestie, putrefacție sînt catalizate de unele enzime care accelerează considerabil aceste procese, le mărește spectaculos vitezele ? Cînd criza de energie, de materii prime, asemeni unei hidre lacome a cuprins cu tentaculele ei mai toate domeniile de activitate, mintea omenească, în căutare febrilă de noi tehnologii cît mai imune la aceste înlănțuiri nocive, și-a îndreptat privirea tot mai mult spre variatele și perfecționatele brevete ale naturii, căutînd să le extrapoleze și în alte teritorii ale științei. Între altele, specialiștii s-au întrebat : „Dacă aceste enzime catalizează în intimitatea celulelor procese atît de sofisticate, de ce să nu fie ele și catalizatori pentru reacțiile industriei chimice ?" După multe căutări, după consum impresionant de materie cenușie, răspunsul a fost : Da !.

Să vedem cum revoluționează aceste enzime tehnologiile clasice ! Ele sînt niște substanțe organice naturale de structură proteică, produse de celulele vii, deci putînd fi separate din mari culturi de microorganisme. Sînt de fapt niște supercatalizatori ce mărește vitezele de reacție de o sută de milioane de ori sau mai mult, și au cea mai mare selectivitate, chiar de 100%. Cu alte cuvinte, o anume enzimă este proprie unui singur proces. Dar, ce este cel mai important, ele permit desfășurarea reacției ca în climatul celulei, la temperatură și presiune normale, ambiante. Vă dați seama ce economie de energie și metal se realizează ? Procesul tehnologic astfel catalizat enzimatic ar decurge în condiții obișnuite, nu ca acum, la sute de grade și sute sau mii de atmosfere, care necesită pompări, compresii, încălziri, răciri (toate mari devoratoare de energie) și care impun aparatură cu pereți groși din oțeluri speciale !

Cercetătorii români care au scrutat cu ochii minții lor ceața acestui domeniu, atît de nou, sînt niște oameni modești și harnici de la Institutul de Energetică Chimică și Biochimică din cadrul Institutului Central de Chimie. Din discuția purtată cu directorul institutului, inginer Gavrilă Muscă, și cu șeful laboratorului dr. ing. Grigore Pop, aflăm că prin cataliză enzimatică s-au pus la punct în faza de laborator tehnologiile de fabricare a leumeționinei pentru hrana animalelor, urmînd construcția unei instalații industriale la Pitești, și de sintetizare a monoesterilor glicerinei, utilizați ca plastifianți speciali, amîndouă antrenînd tot cortegiul de avantaje amintite. De asemeni, s-au studiat posibilitățile de epurare a apelor reziduale, nu direct cu microorganisme, atît de pretențios menținute în viață iarna, cu consum de energie termică, ci chiar cu enzimă separată din microorganisme.

De numele cui se leagă aceste cercetări ? De numele unor tineri de la institutul din București și de la filiala din Timișoara, și citindu-i pe inginerii Francisc Peter, Marius Tudorașcu, Carmen Boieriu, Andrei Vlașcu, și pe cadrele didactice de la Politehnica din Timișoara, conf. dr. Radu Bacaloglu, Carol Csunderlik, Diana Oana, Livius Cotarca, am menționat numai pe unii din ei.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Gelul antiulceros

Farmacistul Alexandru Torjescu (str. Lenin nr. 36 A, Tr. Severin), fiul farmacistului chimist Dr. docent Virgil Torjescu, a făcut studii cu acest produs pe parcursul a 4 ani și l-a experimentat pe pacienți alți doi ani. Experiențele s-au făcut în secția de boli interne a Spitalului județean din Mehedinți, sub directa îndrumare și sub controlul șefului de secție, internistul Mihai Melencu. Cîteva cuvinte de bun început se cuvin spuse și despre „inventatorul" propriu-zis al acestui gel antiulceros. Alexandru Torjescu, are 41 de ani și aproape 20 de ani de meserie. Înrîurirea binefăcătoare a meseriei tatălui său, cît și sirgul și priceperea sa, au dus în final, la utilizarea gelului antiulceros, în spitalul mehedințean, cu efecte salutare. Produs nou, demn de-a fi luat sub „protecția" și controlul factorilor de resort. Pentru început, îl rugăm pe Alexandru Torjescu să descrie cititorilor noștri acest produs interesant și probat se vede treaba cu bune rezultate.

— Este un produs lichid cu care am obținut, în vremea din urmă, rezultate peste așteptări, atît în boala dispeptică cît, mai ales, în ulcerele stomacale. Produsul în cauză este ieftin, bine suportat de organism și nu are efecte nedorite. A dovedit o reală capacitate de vindecare și protejare a mucoasei gastrice, putînd fi administrat și ambulatoriu ; în cazurile mai grave, însă, spitalizarea fiind obligatorie.

— În ce ar consta totuși efectul său ? Ce dovedește experimentarea lui în secția de interne a spitalului mehedințean ?...

— Preparatul, sub forma unor emulsii medicamentoase, are în general acțiune antiacidă, antiseptică, absorbantă și de pansament al mucoasei gastrice. Are efect bun și rapid în vindecarea bolilor tubului digestiv. De reținut că se poate administra și ca antidot în cele mai multe otrăviri voluntare ori ocazionale. Mai are acțiune locală și cicatrizantă. Eventualul ulcer este acoperit principal cu o peliculă antiacidă protectoare, care acționează lent și în timp prelungit.

— După cîte înțeleg, prin gelul antiulceros se produce un tampon, un ecran-protector, dacă pot spune astfel. Rana, ulcerația se cicatrizează ? Cicatrizarea este de durată ?

— Gelul antiulceros exercită efecte multiple în tot lungul tubului digestiv. Un prim efect este acela amintit de dumneavoastră, fără-ndoială. Un altul este acela de-a reduce PH-ul gastric la normal. Subiecții tratați de noi, la spital, nu aveau secrețiile acidă reflexă, de unde rezultă valoarea terapeutică a produsului. Numărul cazurilor vindecate în spitalul din Mehedinți a crescut, într-adevăr, de la 130, la 159. Sub observația și tratamentul nostru se află însă mai mulți pacienți. Asupra acelora amintiți mai sus, asupra cîtorva cazuri, concrete, aș dori să insist.

— Vă rog.

— Susan Valer Ghcorghe are 25 de ani și este muncitor la centrala Porțile de Fier II. Diagnosticul prin care a fost spitalizat era de ulcer cronic duodenal recidivat. I s-a administrat gel antiulceros, în aprilie 1982. În cîteva zile, durerile în epigastru cedează. La fel și grețurile și vărsăturile cedează după alte cîteva zile. La un scurt interval se face externarea. Alt caz. Zeronim Matei are 32 de ani și este miner la Motru — Gorj. A fost rapid internat cu ulcer cronic duodenal în pansament dureros. După administrarea gelului, durerile la palpare scad, dar persistă la alcool și alimente nepermise. La un tratament cu gel și la un regim severe, se externează vindecat. În fine, Plăviță Victorița, pensionară de 59 ani, din strada Smirdan 23, din Drobeta Tr. Severin. Motivul internării — ulcer duodenal stenozat, cu persistență abdominală subhepatică. La cîteva zile bune de tratament durerile cedează. Transportul intestinal este restabilit (prezenta scaune frecvente). În 8—10 zile de tratament starea bolnavei se ameliorase simțitor. După alte cîteva zile este externată ca vindecată.

— Întrebarea care se impune este, la drept vorbind, dacă acest medicament are un efect de durată. Ar mai fi și altceva : unele medicamente se recomandă în ulcerul „tînăr", altele se recomandă și se dovedesc utile în ulcerul „recidivist", dacă pot spune așa. Nu e vreun secret să spunem că alte medicamente recomandate în bolile interne au și efecte nedorite, secundare. Gelul antiulceros prezintă astfel de efecte ? !

— Despre produsul nostru vă pot vorbi bolnavii înșiși, unii tratați în urmă cu doi ani, alții mai recent. Ei trebuie să spună despre starea momentană în care se află. În orice caz, produsul nu împiedică fenomene naturale ale digestiei și nu provoacă absolut nici o carență chiar și în tratamentul prelungit. Forma de condiționare dă produsului nostru un caracter de superioritate față de alte preparate antiacide și antiulceroase, administrate sub formă de comprimate greu digerabile ori sub forma unor pulberi sau granule greu solubile și cu efect tardiv. Nu vreau să insist asupra compoziției produsului. Poate, cu un alt prilej. Însă, preparatul nu prezintă nici un efect de toxicitate. Ingredientele nu se cumulează chiar la administrare prelungită ; metamorfozarea lor, ca și eliminarea lor făcîndu-se normal din organism.

La spitalul județean din Mehedinți s-a aplicat cu randament sporit în afecțiunile : gastrite acide, hiper și hipoclorhidrice, colite fermentative, gastroduodenite, ulcer gastric și duodenal, esofagiene, hemoragice. Calitatea esențială a medicamentului este de pansament gastric, pansament digestiv. De asemenea, dispepsiile sînt rapid ameliorate. S-a obținut, spre pildă, remisiunea simptomelor dispeptice.

— Care este situația reală și actuală a produsului ? Pe cînd se va afla în farmacii ? !

— Pe 18 februarie 1982 am înaintat formele Oficiului farmaceutic Craiova, de care aparținem teritorial. Directorul acestui oficiu, Marin Popescu, a fost personal și a ridicat probe. Probe cu buletin de analiză. Dar un dosar serios și documentat a fost înaintat Comisiei medicamentului, respectiv Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, aparținînd de Ministerul Sănătății. Dosar care a fost înregistrat sub numărul 597, din 10 martie 1982. Substanțele care intră în compoziția gelului antiulceros există în țară. Meritul nostru constă, eventual, în combinația la care am ajuns și mai cu seamă, în modul de prezentare și administrare.

Să fiu bine înțeles. N-am pretenții de brevet și nici de inventator. După acceptul factorilor de profil, după „omologare", să zic așa, cu dragă inimă voi da publicității atît compoziția gelului antiulceros cît și modul de preparare, pentru a se produce în farmacii. Așadar, nu mai depinde de mine pe cînd se va afla în rețeaua farmaceutică ! Voi fi bucuros să aflu că în 20 de ani de meserie am făcut și eu ceva pentru branșa mea. Îmbucurător este și faptul că internîștii mehedinteni recomandă deja și prescriu în rețete Gelul antiulceros T. A.

DORIN SĂLĂJAN

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

● **Procuratura Generală:** „Referitor la scrisoarea lui Pasca Iosif din comuna Cimpeni, satul Sighiștel nr. 14, județul Bihor, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatindu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

● **14 tineri din satul Apa Neagră, comuna Padeș, județul Gorj** solicită, pe această cale, celor în drept, sprijin pentru rezolvarea unei probleme legate de însăși tinerețea lor: să le fie redat căminul cultural în care și-a găsit locul, în ultimul timp, o secție de lădițe. E greu să faci cultură într-o secție de lădițe. Așteptăm măsurile imediate pentru ca lăcașul să revină la adevărata destinație.

● „Sînt pensionară în vîrstă de 75 de ani și vă rog pe dv. să interveniți la Oficiul poștal nr. 12 de lîngă Gara de Nord pentru a se lua măsuri împotriva poștașului care îmi aduce pensia întrucît eu am sesizat dirigintei oficiului comportarea acestuia — nu vorbește urît nouă, pensionarilor, și ne oprește bani din pensie". **(Maria Dima, Calea Griviței nr. 13, apartament 3, etaj 3, sector 1 București).** Un alt poștaș în locul celui obraznic și ciubucar ar rezolva problema.

● **Consiliul popular municipal Tîrgoviște** ne comunică rezolvarea favorabilă a solicitării Luminiței Tănase: a fost încadrată ca vitrinieră-decoratoare în cadrul ICSMI Tîrgoviște.

● De aproape un an de zile **Kovacs Ianoș din Cluj-Napoca** se află în corespondență cu I.P.L. Reghin din pricina unei chitare „Apollo" produs al susnumitei unități. A cumpărat una cu defecțiuni din naștere pe care a făcut-o colet și a trimis-o pe adresa întreprinderii. Aceasta îi trimite o alta nouă, însă, fiind neambalată corespunzător, a sosit gata spartă. Un alt colet la același drum, îi este livrată o altă chitară care însă, a avut aceeași soartă ca și precedenta. Un nou proces verbal de constatare, un alt colet. Cît va mai dura acest joc al coletelor?

● **Două asociații de locatari din Buzău — cartierul Nicolae Bălcescu** — reclamă faptul că IJGCL-ul nu a montat încă la blocuri aparate de măsură a giga-caloriilor, aparate care ar reglementa consumul exact și ar curma numeroasele nemulțumiri ale locatarilor

● **Consiliul popular al județului Prahova:** „Se confirmă în parte cele sesizate de Maria Mihail din Băicoi și anume, că directoarea ICSM Băicoi, Jităveanu Margareta, în ultima perioadă, adoptase un stil de muncă necorespunzător, motiv pentru care s-a hotărît înlocuirea acesteia.

● **Fülöp Anna din localitatea Corunca, județul Mureș** roagă și pe această cale pe fostul soț să-i trimită pensia alimentară a fetiței, pensie din care, pînă în prezent nu a primit nici un ban cu toate că fetița a împlinit doi ani. Solicităm sprijinul celor în drept pentru rezolvarea acestei situații.

● **Mihaela Calpaccian din Constanța** lansează un veritabil S.O.S. pentru salvarea plopilor împotriva cărora se desfășoară în prezent o adevărată campanie de tăiere a lor pe motivul că fac... puf.

● **D.P.M.O.S. Botoșani** ne comunică rezolvarea favorabilă a solicitării Valentinei Vișan, din comuna Bucecea în sensul încadrării ei ca gestionară la un nou magazin din comună.

● **Apostol Sava din Focșani** solicită în numele a peste 400 navetiști, care merg zilnic cu personalul 5 402, schimbarea orei de plecare și sosire a acestui tren: în loc de 7,03 — la cît sosește în prezent — să fie reținută ora 6,00—6,15. Sperăm că această propunere să fie luată în considerație de cei în drept și prinsă în noul mers al trenurilor

● **Consiliul popular al orașului Buștenl:** „Privitor la sesizarea lui Mihalache Matei vă comunicăm următoarele. A fost soluționată problema introducerii gazelor la centrala termică de la blocurile de pe strada Eroul Moldoveanu, în sensul că a fost aprobată documentația trecerii de la combustibil lichid, la gaze. În prezent se lucrează la introducerea conductei de gaze.

● „Subsemnatul **Tiron Cornelia din Roman, Strada Unirii bloc A2 scara C, apartament 148,** vă aduc la cunoștință următoarele. Pe 15 decembrie 1982 am dus la reparat, la unitatea radio-tv a cooperativei „Tehnica" un radio-casetofon, primind asigurări că-l voi ridica în stare de funcționare pe 31 decembrie. Nu l-am primit nici pînă în prezent — din pricină că s-a pierdut o piesă foarte importantă — în schimb, am făcut atîtea drumuri de pe urma cărora m-am ales doar cu niște cuvinte ironice din partea unui tovarăș de la biroul Plan al cooperativei. Să uite dumnealor că nu le cer o favoare, ci un lucru al meu?!" Îi sfătuim pe tovarășii de la cooperativa menționată să-și păstreze ironiile și să înapoieze radiocasetofonul cetățeanului. Sînt plătiți pentru depanări nu pentru bancuri proaste.

● „Trăim 15 familii în cătunul Cîndărei al comunei Bogata — și din cele 15 familii doar două beneficiază de curent electric. Condiții pentru „luminarea" noastră există — aflîndu-se un transformator chiar la marginea cătunului. Vă dați seama cît de greu ne descurcăm fără curent electric, avem gospodării frumoase în care creștem animale și păsări și ar fi păcat să nu fim și noi sprijiniți pentru rezolvarea acestei probleme fără de care, multă vreme nu vom mai putea trăi în acest cătun". **(Răchită Viorel, comuna Bogata, cătunul Cîndăreal, județul Mureș).** Rugăm forurile în drept să intervină pentru ca și aceste familii să beneficieze de bucuriile acestei descoperiri.

● „Am un hidrofor (3 300 lei) pentru care, de mai bine de doi ani, nu găsesc să cumpăr un semering necesar pentru buna funcționare a motopompei. Nu am găsit această piesă care costă 6—7 lei nici la magazinul de prezentare al fabricii producătoare — „Electrometal" Timișoara." **(Gabriel Dumitrescu, Reșița, bd. Republicii, bloc 8, scara 5, apartament 26, județul Caraș-Severin).**

● **I.P.E.E. „Electroargeș":** „Referitor la sesizarea Alexandrinei Irimia privitoare la defecțiunea aspiratorului de praf tip „Super" vă facem cunoscut că defecțiunea a fost remediată, rămînînd doar să expediem aspiratorul pe adresa petentei".

● **Iancu Gheorghe din București, strada Melodiei nr. 61, sector 2,** a fost la Centrul de butelii de pe strada Artensiei să-și schimbe butelia. Responsabilul, fără ecuson, nu numai că nu l-a servit, dar l-a și insultat. Insultele constituie culpă penală treabă pe care trebuie s-o afle și responsabilul fără ecuson. Apropo. de ce fără ecuson?

● „Mă numesc **Neacșu Marin** sînt din **satul Stănești, comuna Răcari, județul Dîmbovița.** După terminarea unui liceu agricol în Teleorman, mi-am luat repartiția la dispoziția județului Dîmbovița care m-a repartizat la C.A.P. Steagu Roșu Colacu, ferma zootehnică nr. 3, ca economist. Dar pentru că sînt infirm — mă deplasez în cîrje (care nu mă împiedică însă să-mi desfășor activitatea ca economist), tovarășul președinte al C.A.P. refuză să-mi asigure acest post, oferindu-mi altele la care eu nu pot face față"

● **Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor** ne comunică, privind sesizarea lui Ion Pîrvu din Baldovinești-Olt, care solicita plata unor drepturi de deplasare sau spor de șantier, că i s-a rezolvat problema. Urmează a-și primi drepturile începînd cu 1. I. 1983.

● **Mă numesc Iancu Maria Evelina Voloacă** a fost încadrată la Oficiul județean de turism Bacău în funcția de ajutor de ospătar.

● **Consiliul popular al sectorului 3, București:** „Referitor la scrisoarea lui Pițigoi Gheorghe vă comunicăm următoarele. S-a constatat că cei 3 copii ai petentului — de 3 ani, 2 ani, și, respectiv, 4 luni, nu sînt îngrijiți cum se cuvine de soția acestuia, mama copiilor. Față de cele constatate Comisia de asistență socială a sectorului 3 a dispus internarea minorilor la Leagănul de copii nr. 4".

● **Popa Ion din comuna Olanu, județul Vîlcea,** întreabă de unde-și poate procura cauciucuri pentru o bicicletă din import (U.R.S.S.)

● Subsemnatul **Dumitru A. Constantin din Galați** am cumpărat la licitație apartamentul nr. 172, bloc 5D-9D din strada Siderurgiștilor Țiglina II, achitînd la C.E.C. contravaloarea. De la mijlocul lui ianuarie, de cînd am perfectat aceste forme, nu am reușit să mă mut încă în apartament deoarece C.E.C.-ul nu a evacuat nici pînă în prezent pe locatarul care-l ocupă. C.E.C.-ul mă trimite la Miliție, Miliția la Tribunal, Tribunalul din nou la C.E.C."

● **Consiliul Culturii și Educației Socialiste** ne anunță despre rezolvarea favorabilă a solicitării lui Spătaru Amedeu din Bacău. Urmează să fie încadrat la Centrul de producție cinematografică Buftea.

● „În anul 1970 IJGCL Dolj ne-a vîndut, la doi cumpărători deodată, un loc de veci compus din 3 morminte, motiv pentru care am fost nevoită a bate drumurile pe la ușile tribunalelor timp de 7 ani, pînă cînd plenul Tribunalului Suprem a stabilit cotele de moștenire ale succesiunii, obligînd IJGCL-ul Dolj să-și restrîngă actele de vînzare la cotele respective înscrise atît pentru mine cît și pentru celălalt cumpărător. De la 1 iunie 1977 și pînă în prezent am făcut nenumărate cereri IJGCL-ului pentru respectarea deciziei instanței supreme dar, acesta tace". **(Elena Lăpăduș, București, strada Luica nr. 37, bloc M4, scara I, apartament 64).** Deși e vorba de locuri de veci nu trebuie să păstreze chiar toată lumea tăcere. Hotărîrea instanței nu este facultativă. Nici chiar pentru I.J.G.C.L.

● **Inspectoratul județean al M.I. Vîlcea** ne comunică, privitor la sesizarea lui Popescu Nicolae din Bălcești că, în urma cercetărilor efectuate, Dumitru Călin din Bălcești Vîlcea a fost arestat preventiv pentru săvîrșirea infracțiunilor de furt în paguba avutului obștesc și violare de domiciliu.

● „Subsemnatul **Iacob Neculai din satul Slobozia, comuna Roznov, județul Neamț, om al muncii la C.F.S, Săvinești,** vă scriu în numele a 150 de navetiști pe traseul Slobozia — Săvinești. De 15 ani de zile avem un autobuz-convenție cu ITA Piatra Neamț care ne ducea și ne aducea de la lucru. Am fost însă anunțați că va fi desființată cursa întrucît putem circula cu trenul. Numai că trenuri potrivite nu prea sînt, pe lîngă faptul că sînt și așa foarte aglomerate iar distanța locuințelor noastre față de gară este destul de mare. De aceea vă rugăm să interveniți pentru a rămîne, în continuare, în posesia acestui autobuz".

● **Consiliul popular al municipiului Brăila** ne anunță că a fost rezolvată problema petiționarei Stănescu Constanța care a primit lemnele și cărbunii solicitați.

● **D.P.M.O.S. — municipiul București** „Privind scrisoarea lui Pocriste Ion din Stoienești-Giurgiu, referitoare la încadrarea în muncă, vă facem cunoscut următoarele: Se confirmă cele menționate în memoriu. S-a luat legătura cu U.M.T.C.F. pentru reangajarea petentului în raport de starea sănătății, acceptîndu-se reangajarea lui pe o funcție corespunzătoare".

■ **Tudor Băluță din București, strada Crușovăț nr. 15:** Sînt șef de echipă la uzina Vulcan. La 12 mai 1981, acolo unde lucram și eu a fost accidentat un muncitor. Procesul-verbal încheiat de cei de la protecția muncii a consemnat mai mulți vinovați. Dar, la 9 luni după accident, numai eu sînt chemat în judecată. În proces, acela care a produs accidentul este doar martor. Nimeni n-a ținut seama că fusesem obligați să lucrăm cu un utilaj despre care „Informația Bucureștiului" a publicat acum 7 ani că a fost desființat. Cei ce ne-au pus să lucrăm în acești ani în condițiile care au dus la accident mă scot pe mine pe post de acar Păun.

N.R. Îi rugăm pe cei în drept să lămurească bine accidentele de interpretare a condițiilor care au dus la accidentul de muncă.

■ **Ion Precup** din Constanța, aleea Garofiței nr. 4, a dat paltonul soției la curățătoria „Ghiocelul" ce aparține — precizează — Întreprinderii I.J.P.I.P.S. Constanța. A făcut de atunci — de la 15 octombrie 1982 — zeci de drumuri. I se spune mereu că s-a pierdut paltonul și că trebuie găsit. Nu cumva, după șase luni, ar trebui chiar plătit?

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Scrisoare comentată

Aplicarea legii — o simplă tocmeală?

Ne scrie Mariana Stanciu din Ploiești. A avut un litigiu de muncă cu I.C.S.M.I. Ploiești, litigiu rezolvat în favoarea ei de judecătoria Ploiești și Tribunalul județean Prahova care au dispus reintegrarea în funcția deținută anterior, cu plata drepturilor de retribuție pe perioada cît a fost frustrată. Aflăm însă că și după ce hotărîrea a rămas definitivă a fost constrînsă să accepte un compromis — numirea într-o funcție de gestionară pentru care este retribuită inferior retribuției avute înainte de litigiu cînd deținea funcția de șefă raion confecții damă la unul din cele mai mari complexe comerciale ploieștene.

La capătul a 8 luni de litigiu, de incertitudini, problema Marianei Stanciu ar trebui rezolvată integral fără ca femeia să fie șicanată. Timp de două luni de zile de la rămînerea definitivă a hotărîrii directorul Dumitru Brumărescu și-a permis să pună hotărîrea instanței sub semnul inoportunității, ignorînd, de fapt, puterea ei de lege.

O întrebare se impune. Împotriva directorului care în mod arbitrar modifică un contract de muncă, ocazionează un litigiu, în ultimă analiză, încalcă legea și persistă în a o încălca — pentru că, iată, persistă, neintegrînd-o pe M.S. în funcția pe care a avut-o, neasigurîndu-i retribuția avută — pe el, directorul, cine ar trebui să-l tragă la răspundere? Să fie socotită legea o simplă tocmeală?

Ca o paranteză, pentru că ne-am ocupat și noi de acest caz, pe vremea în care I.C.S.M.I.-ul era angajat în acest litigiu — 1982 — unitatea înregistra pagube anuale de peste 1 400 000 lei, situîndu-se astfel, pe un loc „fruntaș" în materie de delapidări, sustrageri, pierderi. În ce o privește pe Mariana Stanciu, așteptăm vești că lucrurile au reintrat în făgașul normal!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Poșta redacției

■ **Constantin Dumitru** — Ploiești: Cei care lucrează în activități de industrie mică — cazul dv. la atelierul de sticlărie — retribuirea în cursul anului se acordă în proporție de 80%, iar diferența de 20% la finele anului proporțional cu nivelul de realizarea planului ■ **Ion Dinculeasa** — Drobeta-Tr. Severin: Cu gradul III de invaliditate IOVR, după încetarea activității retribuite și respectiv a înscrierii la pensie pentru munca depusă, nu vă dă dreptul la cumul ■ **Nicolae Hroni** — Constanța: La adresa pe care ați dat-o nu a locuit și nu locuiește nici un copil cu numele menționat ■ **Mihail Hincu** — București: Nu se recalculează ■ **Maria Ivan** — București. Pensie de invaliditate pot cere numai persoanele încadrate în muncă, dv. nu mai lucrați din anul 1978 ■ **Georgeta Bălan** — București: În cazul dv. acordarea retribuției se face în raport cu realizarea a 2—4 indicatori de plan și a sarcinilor proprii de muncă. Aprobarea acestor indicatori este de competența organului ierarhic superior ■ **Mircea Ivănoiu** — Brașov: Ocuparea unui post prin concurs se consideră transfer în interesul persoanei respective, adică la cerere și nu în interesul serviciului ■ **Valentin Vereș** — Cluj-Napoca: Dacă ați fi avut 11 luni consecutiv lucrate ■ **Floare Neamțu** — București: Pentru a vă veni în ajutor, scrieți-ne adresa completă ■ **Eugenia Antonescu** — București: Deoarece nu doriți să renunțați la pensia ce vi se cuvine pentru munca depusă de dv. într-o unitate din afara C.F.R., nu puteți beneficia de călătorii gratuite în interesul personal pe C.F.R. de pe urma soțului decedat ■ **Nastasica Mesaroș** — Telciu (Bistrița-Năsăud): Trebula să cereți cu 3 luni înainte de termen ■ **Lucia Scullei** — Arad: Fără programare. În pagina de față anunțăm în fiecare săptămînă orele de audiență, precum și faptul că trebuie să aveți scris ceea ce ne solicitați ■ **Ion Cimirtan** — Bălțătești (Neamț): În timpul anului, C.A.P.-urile cît și asociațiile economice intercooperatiste acordă lunar, personalului încadrat cu contract de muncă, avansuri în proporție de 80—90% din retribuția în bani cuvenită, iar diferența se achită la finele anului, după încheierea bilanțului, în raport cu realizarea producției planificate ■ **Arilon Tarnu** — Mediaș: Da, pe timpul studiilor, dar pînă la împlinirea vîrstei de 25 de ani ■ **Emil Grigoraș** — Brașov: Singura cale legală este recursul.

MAGDA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Onorată instanță a moralei

În temeiul unor falsuri

„Sînt bolnav cu diagnosticul **hemiplegie** — ne scrie Niță Velicu din București, str. Calimachi nr. 17, sectorul 2 —, soția mea, pensionară ca și mine, are cardiopatie ischemică, iar fiul, care locuiește cu noi, profesor titular în municipiu, este și el bolnav. Locuința proprietate de stat pe care o ocupăm are două camere (de 9 și de 13,5 metri pătrați), la care se adaugă un vestibul de 4 metri pătrați și un culoar de 4,5 metri pătrați. În curte sînt două clădiri. Noi stăm în imobilul B, în care mai există o cameră și o bucătărie, încălzite tot cu lemne ca și la noi, spațiu care a fost ocupat mereu de cîte o altă familie. Din 1973 am tot făcut cereri la serviciul de spațiu locativ al sectorului 2 ca, după eliberare, să ni se atribuie nouă aceste încăperi. Evident, n-ar fi însemnat nici răsfăt, nici confort deoarece în tot imobilul nu există baie, noi avem WC-ul improvizat și o chiuvetă împreună cu „bucătăria" în vestibul. Cererile ne-au fost refuzate mereu. Un răspuns din 2 noiembrie 1982 preciza că, după mutarea locatarului vecin «spațiul de la aceeași adresă nu rămîne la dispoziția sectorului 2 spre reglementare». Totuși, după numai o săptămînă, acest spațiu a fost atribuit de sector lui Florea Savin care are apartament în celălalt imobil din curte, locuință mai bună, mai spațioasă, cu baie, cu pivniță, cu bucătărie de vară în curte..."

Am încercat să descifrăm ițele acestei istorii. Ultimul răspuns la o sesizare primit de Niță Velicu de la Oficiul reglementarea spațiului locativ al Consiliului popular municipal, purtînd nr. 118 785, din 24 martie a.c.: În ședința din 10 noiembrie 1982, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2, analizînd cererile depuse pentru același spațiu de dvs. și Savin Florea, a hotărît să-l atribuie acestuia, care a fost considerat mai îndreptățit datorită numărului de persoane ce-i compun familia (7 persoane).

La sectorul 2, președintele consiliului popular, tovarășul Nicolae Badea, ne primește cu amabilitate. „Cînd i s-a făcut comunicarea de atribuire a noului spațiu lui Savin ?" vrea să știe interlocutorul. „În 10 noiembrie ? Înseamnă că s-a discutat în comitetul executiv prin septembrie." Dar comunicarea spune clar că ședința avusese loc în chiar aceeași zi de 10 noiembrie 1982. O operativitate pe care se vede fără dubiu că nici primarul nu și-o imagina pînă azi. Dar, slujindu-se de documentele prezentate dinsului de serviciul spațiu locativ, încă înainte de 10 noiembrie, tovarășul Nicolae Badea ne arată că în aceste acte scrie deslușit că Niță Velicu deține două camere, una de 13,80 metri pătrați iar cealaltă de cît credeți ? de 19,20 metri pătrați. Cea de 9 metri a ajuns aproape de 20 ! ! Neavînd habar de mărunțul fapt că acest act este, iată, un fals, primarul ne spune despre familia Velicu : „Ei sînt trei persoane și depășesc spațiul la care au dreptul. Or, cellalți sînt șapte persoane așa că s-a procedat normal".

Pentru orice eventualitate, ca să nu scape necunoscut vreun detaliu semnificativ, primarul ne arată că și-a notat chiar pe acea filă : „De verificat". Nu mai știe dacă a făcut ori nu cineva verificarea cerută de dînsul. Om de bună credință, nu-și poate închipui că șeful serviciului spațiu, Florian Filip, a trimis fără acea verificare documentația pentru ședința comitetului executiv din 10 noiembrie. Dar munca de primar nu este ușoară și, evident, un primar nu poate să verifice personal, pas cu pas, cît de corect își fac meseria toți funcționarii din subordine. Tovarășul Nicolae Badea ne spune chiar că se mai întîmplă să aibă necazuri din cauza celor de la spațiul locativ. De curînd, ne povestește, a fost nevoit să ceară intervenția organelor de cercetare deoarece un cetățean, în audiență, l-a spus primarului că a dat mită 2 000 de lei pentru ca un inspector de la spațiu, Petre Voicu, să-i aranjeze obținerea unei locuințe de care n-a putut să-i facă rost, pînă la urmă. La insistențele primarului, celui păgubit i-a fost restituită o parte din bani : pe cellalți intermediarul folosit de Petre Voicu a declarat că i-a băut, bucurîndu-se de pungășia inspectorului.

În str. Calimachi nr. 17 aflăm că — la curent cu faptul că primarul a cerut o verificare — bătrînii Velicu au stat luni de zile la geam, într-un fel de gardă cu schimbul, să nu piardă momentul venirii cuiva pentru acea verificare. Acel cineva a fost așteptat, ca o scrisoare cu vești bune, dar n-a venit. Pe Florea Savin l-am găsit cu aproape toată familia în holul mare și mobilat din cealaltă clădire. Ne arată noul contract de închiriere în care figurează și apartamentul de aici și extinderea din clădirea vecină : trei camere (12,20 ; 20,80 și 16 metri pătrați), holul în care ne găsim, mobilat în chip de cameră de zi (15,36 metri pătrați), două bucătării, baie cu cadă, debara, culoar, vestibul, WC și pivniță. Bucătăria de vară din curte — folosită exclusiv de familia Savin — nu figurează. Lista membrilor de familie care locuiesc împreună cu titularul contractului cuprinde numele acestuia, al soției sale, Ana Savin, și numele a 5 copii. Una dintre fiice este căsătorită, are trei copii, ni se spune că locuiește aici, dar soțul ar sta singur acasă la el. Un fiu, Ion Savin, născut în 1968 ni se spune că e căsătorit și că e în armată. (În realitate, din 1981 este „elev" la Școala specială de muncă și reeducare Tg. Ocna, școală la care a descoperit, împreună cu blîndul lui tăicuț, că se intră fără concurs.) Dar în cartea de imobil erau scrise, la 2 aprilie a.c., numai 5 persoane în total. Două fiice lipseau. Familia Velicu îmi explicase, în adevăr, că ele stau în altă parte : una la soț, alta cu maică-sa, Ana Savin, și că pentru ele tatăl nici nu plătește consum de apă. Cartea de imobil o arată pe post de soție a lui Florea Savin pe Elena Nedelcu. Ea e concubina, ne explică el. „Avem un copil, stăm de 7 ani împreună". Unde stă soția legitimă, cea din contractul de închiriere ? Soțul pretinde că nu știe, de 7 ani. Elena Nedelcu are domiciliul stabil în altă parte ; aici nici vizită de flotant nu are.

Un lucru e clar : Florea Savin declară că are 7 sau 5 persoane în familie după cum îl îndeamnă interesul. La I.C.R.A.L. sînt 7 ; la plata apei sînt 4 sau 5. La I.C.R.A.L. are o soție ; în cartea de imobil are alta. Și nimeni nu observă. În cererea de extindere a scris și a semnat că locuiesc cu el și cele două fete care nu stau la el. Cu acea ocazie scria că soția lui se numește Ana Savin și că stă cu el, deși acum nu știe unde locuiește prima lui dragoste.

Stăm de vorbă cu Florian Filip, **șeful serviciului spațiu locativ al sectorului 2.** Nu știe dacă s-a făcut verificarea cerută de primar. Dar ne arată referatul „edificator" al unui colaborator datat 16 noiembrie 1982 : **„Din verificările efectuate** (s.n.) s-au constatat următoarele : Numitul Velicu Niță (pensionari), ocupă la adresă două camere — 10,20 **(în loc de 9 cum e în contract — n.n.)** + 13,80 **(în loc de 13,50, în contract — n.n.)** metri pătrați, vestibil, culoar, încălzire cu lemne". Referatul mai precizează că ambii locatari au solicitat extinderea **de la aceeași adresă, unitate locativă separată"** (s.n.). Semnează: inspector Voicu Petre. Cel pe care nu-l găsim în serviciu. Care să fie „verificările efectuate" de el ? Nu se știe. Pentru că n-a făcut nici verificarea cerută de primar. Dar nici altcineva n-a fost la fața locului. Altfel ar fi văzut bine că numai întîmplarea inexistenței unui gard între cele două case, care ar putea foarte bine să aibă numere diferite pe stradă, nu mai acest lucru face posibilă încorporarea pe aceeași repartiție a apartamentului lui Savin și a extinderii de la parterul clădirii vecine. Trebuie să ai orbul găinilor ca să nu vezi atîta lucru. Ori să fii Petre Voicu (și compania).

Inexactitatea expresiei **unitate locativă separată** cu valabilitate **și pentru Niță Velicu,** a fost preluată în documentele prezentate de Florian Filip la comitetul executiv. Dimensiunile camerelor lui Niță Velicu cresceau pe hîrtie, ca și numărul persoanelor care locuiau în realitate cu Florea Savin, exact atît cît trebuia ca să se hotărască așa cum s-a hotărît. Decizia de atribuire a extinderii lui Florea Savin se întemeiază, clar, pe niște falsuri. Ea este, prin urmare, nulă de drept.

DORIN GHERGHINESCU

„Închisă pe timp nelimitat pentru igienizare"

„Sîntem un grup de mame ai căror copii au fost nedrept loviți de soartă prin niște boli care i-au împiedicat să umble, să se servească de mîini, măcar să stea în șezut, pe scurt, niște copii grav handicapați neuromotor. În secția de recuperare neuromotorie a spitalului „Dr. Stincă" din București, un colectiv de medici, cadre medii și profesori de gimnastică recuperatorie, colectiv condus de dr. Nicolae Robănescu, oameni de mare suflet și dăruire profesională, despre care revista dv. a consemnat de nenumărate ori, tratează copii suferinzi de aceste triste boli, reușind să-i recupereze, pe unii în totalitate, pe alții parțial, aducînd astfel o rază de bucurie familiilor, dîndu-le acestor copii un oarecare rost în viață. Și iată că acum aflăm cu stupoare că secția își închide porțile **pentru un timp nelimitat** pentru igienizare și renovare. Nu se putea găsi o altă soluție care să nu dea peste cap stricta programare de revenire la tratament a copiilor noștri, programare pe care noi, părinții, o așteptăm cu sufletul la gură, știind că după fiecare internare înseamnă pentru ei încă un pas spre viață ? Și, mai ales, de ce închiderea nelimitată a secției ? De ce nu un termen pentru respectarea căruia normal ar fi fost să se îndrepte toate forțele ?"

Ar trebui să fii de piatră ca să nu te emoționeze aceste mame și, mai ales, acești copii, pe care ele însele îi privesc cu uimire : iată, pot merge, iată, pot sta în funduleț, iată, copiii lor știu să rîdă, iată, fetița mea este premiantă — și toate acestea grație dăruirii cu care întregul colectiv al dr. Robănescu se apleacă asupra fiecărui caz. Pentru că aici, la București, se lucrează cu fiecare copil în parte. Pentru că aici se primesc copii de la 3 luni la 16 ani ! Este motivul pentru care în această secție două treimi din pacienți, sînt nebucureșteni. Ba, printre ei se mai află și cîte un străin care a aflat de „miraculoasele" rezultate ale acestui colectiv. Am zice noi că-i vorba de o stare de mîndrie și nu de facere de rîs — cum ni s-a dat a înțelege la Direcția sanitară municipală — că ne-am fi făcut de rîs primind în acea secție copii străini de țară.

Sigur, secția nu este amplasată într-un palat ! Ci într-o clădire veche în care s-a mutat de la cutremur încoace, din mers ! Dar aici copiii au învățat și învață să se miște, învață din uriașa lecție de omenie dată de doctorii Robănescu (rețineți deci familia Robănescu !), aici au învățat părinții acestor copii ce înseamnă să cunoască din nou liniștea și bucuria și recîștigarea încrederii, a puterii de muncă. Pentru că aici se recîștigă, cu migala exersării fiecărui deget, nu numai copiii, ci și părinții lor ! Și atunci, cum să pui o linie între bucureștean și nebucureștean (cum vizibil înclină direcția sanitară municipală a o pune !). Cum să-i acuzi pe acești oameni de lipsă de patriotism că au primit aici și copii străini — cîte vreme se știe, numai cei răuvoitori se fac a nu ști, ce sume fabuloase s-au investit și se investesc pentru sănătatea ȚĂRII ! Și această secție ar fi trebuit mutată, la această oră, într-un spațiu corespunzător, așadar, și igienic, de mai multă vreme. Nu este vina dr. Robănescu sau a dr. Trautman — directorul spitalului tutelar, că ei, constructorii, nu și-au respectat termenul de dare în folosință a aripii noi a spitalului „Dr. Stincă" ! Poate, mai degrabă, este vina direcției sanitare !

Trebuie igienizată secția ! Orice colectiv de control ar fi retras autorizația de funcționare. Dar cei care au luat măsura ar fi trebuit mai întîi să găsească și soluția continuității acestei secții ! „Pentru bucureșteni — ni se spune — s-a găsit tratament ambulatoriu !" Dar pentru ceilalți copii ai noștri ? „Avem alte patru centre în țară, moderne și foarte bine dotate" — ni se răspunde. Avem și vom vom mai avea — putem răspunde la rîndul nostru — dar deocamdată, speranța acestor părinți și a copiilor lor este legată de această secție ! După cum și cea a străinilor care au apelat la ea. De aici a pornit adevărata școală a țării de recuperare neuromotorie — dovadă că în această secție, (care încă nu-i un palat), se petrec toate reciclările în materie.

Dacă la Direcția sanitară municipală a Capitalei ne-am izbit precum de un zid, în materie de înțelegere a nevoii continuității acestei secții, la primăria Bucureștiului am întîlnit omenia la ea acasă. Pînă cînd constructorul își va onora termenul de dare în folosință a noului spațiu al spitalului — termenul fiind de 30 iunie a.c. — recuperarea în secție trebuie să continue ! Fără a se face diferențe între bucureștean, nebucureștean sau copii străin ! Tovarășul primvicepreședinte al Capitalei era emoționat, cînd a preluat problema, precum mamele care s-au adresat revistei noastre. Fără a amîna nici un minut discuția cu cei din conducerea direcției sanitare, le-a solicitat, nu ipoteze, ci propuneri — mai multe propuneri, din care să se aleagă soluția optimă ! Sperăm că nu va întîrzia.

GEORGETA ȘTEFANESCU

De la mamă „procuratoare de fonduri" la mamă pur și simplu

— Eu — ne spune bătrîna — nu am mai citit actul după ce i-a întocmit notarul, am avut încredere, și chiar dacă l-aș fi citit, tot n-aș fi priceput mai mult. La urma urmei, nu am decît patru clase primare și două de la Negruponte, cum îi zicea școlii de croitorie pe care am urmat-o la Galați acum vreo 60 de ani. De unde să știu că dacă în act nu scrie despre mine decît că am donat banii, că sînt doar „procuratoare de fonduri" pentru fiul meu, după aceea nu mai am nici un drept. Am dat banii și gata. **Dar acum unde să mai duc ?**

Sarita Gabia Codreanu, azi în vîrstă de 73 de ani, a adoptat acum vreo patru decenii pe cel care în fața oamenilor și a legilor îi este fiu : Sandu Gabia. L-a crescut, l-a spălat, l-a îngrijit cum s-a priceput mai bine, l-a „scos" inginer. Nu a fost ușor pentru această femeie cu patru clase primare și două de la Negruponte ; a muncit, a cusut cupoane, a îngrijit vreo zece ani doi bătrîni, s-a luptat cu viața ; a pus bani la C.E.C., iar băiatului, ieșit din facultate „l-am cumpărat și inel de aur, vroiam ca nimeni să nu fie ca Sandu", zice. Inginerul — este meritul lui — a devenit un bun specialist.

— Am făcut — ne povestește — o pătrime din Jupiter, o pătrime din Venus (mă refer la instalații, aceasta e specialitatea mea), barul „Paradis", Teatrul de vară, hotelurile „Delta" și „Aurora", apoi o pătrime din Saturn (repet, mă refer doar la instalații), fabricile de ulei de la Slobozia și Urziceni, o fabrică de zahăr, iar la Odorheiul Secuiesc am participat și la o premieră națională.

Așadar, la capitolul „instalații" stăm bine, chiar foarte bine, numai că viața nu se compune doar din conducte și premiere naționale. Acum cîteva săptămîni inginerul Gabia s-a strămutat, prin demisie, la Trustul de construcții zootehnice din București. Are casă în București, buletin, vrea să-și aducă și familia.

Sarita Codreanu Gabia : „După plecarea fiului pe șantier la Odorheiul Secuiesc am rămas să am grijă de casa din str. Vulturilor (cumpărată din banii ei, N.R.) Fiul meu nu și-a adus însă aminte că mama lui nu are ce minca, nu mi-a trimis un ban, așa că am fost nevoită să-l dau în judecată — pe propriul meu copil — și a fost nevoie de lege ca fiul meu să-mi dea 450 lei pe lună".

Discutînd cu inginerul Gabia, acesta contestă că nu s-ar fi îngrijit de mama rămasă în București, afirmă că i-a trimis bani. E posibil să aibă dreptate, totuși este un fapt că a fost nevoie de un penibil proces, mai precis de sentința civilă nr. 7915, Judecătoria sectorului 3, municipiul București, pentru a „impune majorarea cuantumului pensiei de întreținere pe care o plătește pîrîtul față de reclamantă de la suma de 300 lei lunar la suma de 450 lei lunar". Un proces pentru 150 lei. Tot din cuprinsul sentinței aflăm că „pîrîtul Gabia Sandu a realizat pe ultimele luni venituri în medie lunară de 4 771 lei" (o nouă dovadă că este un bun inginer).

În ultimele săptămîni lucrurile s-au precipitat. „De la 15 martie 1983 — arată Sarita Gabia — fiul meu lucrează în București și de atunci mereu îmi face scandal să părăsesc casa și să mă duc la Giurgiu, unde am stat cu zece ani în urmă. Dar acolo casa era a statului și după plecarea mea a fost închiriată. Și eu unde să mă duc ? Acum mi-a spus că dacă nu plec la Giurgiu îmi va arunca lucrurile într-un camion și nu se va mai interesa de mine : **casa este a lui doar !"**

Numai că, după cum reiese din „contractul de vînzare-cumpărare cu procuratori de fonduri" autentificat de notariatul de stat al sectorului 4, municipiul București, cu nr. 1 700 din 1975, prețul vînzării către Sandu Gabia a apartamentului din str. Vulturilor nr. 20 a fost acoperit „în întregime de la procuratoarea de fonduri Gabia Sarita". „Adevărat, altceva nu scrie în act și, legal, alte drepturi bătrîna nu are. Dar după ce mama, devenită o oarecare procuratoare de fonduri, și-a făcut datoria, fiul i-a refuzat — după un timp — pînă și viza de flotant în casa cumpărată cu banii ei. De subliniat că în această situație, circumscripția de miliție a dovedit mai multă omenie și înțelegere față de bătrînă decît fiul ei.

Iată acum ce ne-au declarat și vecinii din curte — o curte atît de mică, încît vrînd-nevrînd totul **se vede și se știe.**

● Nina Thiu, muncitoare la Filatura română de bumbac : Domnu' Delu (inginerul Gabia, n.r.) a schimbat cheia yale ca s-o împiedice pe mama lui să intre în casă. Îmi amintesc că într-o noapte de martie din anul trecut am ajutat-o pe bătrînă să intre pe geam în camera ei. Era iarnă, ningea, nu putea rămîne în stradă".

● Geta Măruntu, controloare de calitate la Întreprinderea de articole de sticl.re, București. „Marți seara 5 aprilie 1983, pe la ora 9,30 am văzut prin geamul de la camera mea, situată în fața apartamentul Gabia, pe inginer aruncînd pe jos rufele mamei din șifonier și strigînd la ea. A fugit speriată în curte, în cămașă de noapte, chemînd în ajutor vecinii".

● Sanda Chenaru, soția căpitanului de pe remorcherul „Borzești", rudă din Giurgiu a Saritei Codreanu Gabia și aflată în vizită la ea : „Mi-e milă, aș lua-o la noi, la Giurgiu, dar sîntem patru în două camere".

La care inginerul Sandu Gabia ar putea replica : „Dar în apartamentul din str. Vulturi, cînd vor veni și cei doi copii și soția am fi cinci, noi patru și mama. E tare strîmt". Perfect adevărat, tovarășe inginer, dar dacă e strîmt o dăm afară pe mama „procuratoare de fonduri" ?

— Unde să mă duc ? — se lamentează bătrîna. M-aș duce oriunde, chiar și în cosmos, numai să am o cameră, un acoperiș deasupra capului.

— Tovarășe inginer — am sugerat — de ce nu închiriați o cameră undeva, pentru mama dv., la București, la Giurgiu, oriunde ?

— N-am timp să caut — a replicat.

Pe degetul lui zărim un inel de aur masiv. Să fie acesta inelul cu pricina ? La timpul ei, bătrîna găsise timpul să muncească pentru a strînge bani și a-i cumpăra un obiect atît de scump...

Ne oprim aci. Rămînem încrezători că această tristă poveste nu se va încheia astfel și că i se va găsi un sfîrșit mai fericit, iar fiul îi va oferi mamei sale (poate că la data apariției articolului i-a și oferit) o alternativă rezonabilă. Nici nu ar fi prea greu.

E frumos și nobil să pui mîna la construirea unei pătrimi din Venus, Jupiter și Saturn, să construiești barul „Paradis", cu condiția să nu uiți de mama ta pe pămînt.

LIONEL NIȚESCU

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Gala 1000 a început sub semnul Victoriei

Localitatea : orașul Victoria, 11 aprilie, ora 19, sa.a Casei de cultură.
Durata : 4 ore și 30 de minute.
Număr de spectatori : 1 500
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : Deși prima manifestare a Galei 1 000 a început alert, în trombă, prin formațiile cenaclului, care au imprimat un ritm susținut, antrenant, publicul a reacționat cu o oarecare reținere. Dar, odată cu anunțarea pieselor care aveau să intre în concurs, pentru Top, sala s-a încălzit și ca întotdeauna cînd dialogul este sincer și deschis, manifestarea s-a transformat într-o seară de neuitat.
Noutăți : Vom menționa în primul rînd acceptarea de către conducerea cenaclului a rugăminții lui Vali Sterian de a reveni între membrii cenaclului, după o absență de peste 3 ani, însoțit de formația să, Compania de sunet (Florin Porumb, Mihai Teleagă, Iulian Babu Constantinescu). Revenirea în cenaclu, după o scurtă absență, a lui Andrei Păunescu și Majay Gyözö. Rugă pentru părinți, piesa lui Ștefan Hrușcă, a fost interpretată în acest spectacol de Magdalena Finna, membră a grupului Ecoul. Tot în legătură cu acest apreciat grup trebuie să menționăm că, deși Sorina Bloj a lipsit și va mai lipsi o bucată de timp din motive de boală, cîntecele grupului au fost totuși rostite grație Tătianei Filipoiu care a cîntat foarte bine alături de Magdalena Finna. A debutat promițător cu două cîntece, primul, Sîntem totuși oameni, foarte bun, Olimpiu Băncilă, din orașul gazdă.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Prima dintre constatările pe care neapărat trebuie să le facem în legătură cu prezenta Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, în orașul Victoria, această veritabilă cetate a chimiei românești, oraș care altădată se mîndrea că este cel mai tînăr oraș al țării, dar care, iată, a ajuns cel mai în vîrstă oraș din constelația tinerelor orașe ale României, deci prima constatare ar fi aceea că aici, în Victoria, cenaclul are prieteni și admiratori statornici, buni și avizați cunoscători ai întregului repertoriu. Argumentul ? Numeroasele piese la unison, pe scenă și în sală. În ceea ce ne privește, ne aducem cu plăcere aminte că ultima noastră întîlnire cu publicul din Victoria a avut loc anul trecut, în toamnă, în chiar ziua meciului de fotbal România — Suedia, cînd tricolorii au învins cu 2—0. Nu sîntem superstițioși, dar am dori din toată inima ca prezența noastră la Victoria să fie urmată de o victorie a tricolorilor în meciul cu Italia. Revenind însă la problemele noastre curente, adică ale cenaclului, să precizăm încă de la bun început că manifestarea din orașul Victoria a deschis seria celor o sută de spectacole, ultima sută, după cum a spus Adrian Păunescu, ce se vor intitula, așa cum am mai anunțat, Gala 1 000. Deci, avînd în vedere cele spuse pînă acum, inclusiv însemnările din caseta tehnică, putem aprecia că „Gala 1 000 a început sub semnul Victoriei". Au cîntat, pentru început, „trupele" Flacăra, adică Flacăra Pop (Alexandru Zărnescu, Jerry Schwartz, Ionuț Văduva — un excepțional organist care, prin talentul și adevărata sa profesionalitate, a ținut, am putea spune, în spate întreaga seară — și Romeo Belanu), Iris (Ion Olteanu, Florin Ochescu — un chitarist de excepție, comparabil cu cei mai buni chitariști care au fost și mai sînt în Cenaclul Flacăra — Marti Popescu, Ion Dumitrescu și Sanda Lăcătușu), Compania de sunet, a cărei componență am consemnat-o în caseta tehnică și despre care vom mai spune că la prima vedere dovedește un profesionalism evident și un accentuat simț al ritmului. Acestora li s-au adăugat grupul Poesis (Marius Bațu și Eugen Baboi) și Ecoul, în noua sa alcătuire. Au lipsit, după cum se vede, Pro Musica, Ștefan Hrușcă și Gil Ioniță, dar despre ultimii doi sîntem în măsură să spunem că probabil mai tîrziu se vor adăuga colectivului nostru. Desigur, mulți dintre cei ce ne urmăresc și știu ce se cîntă la cenaclul nostru vor dori să afle ce anume a cîntat Compania de sunet. Ei bine, Vali Sterian și formația sa s-au produs cu trei mari cîntece ale cenaclului : „Om bun", „Nopți" și „Amintire cu haiduci". Au mai cîntat „Sonet" (mai exact spus, Sonetul cu numărul 140 din poetica marelui Shakespeare), „Iluzia unei insule" (aceste două piese fac parte din cîntecele discului pe care Compania de sunet l-a scos la Electrecord în luna decembrie a anului trecut), plus o piesă din repertoriul internațional. Acestea fiind zise, ne-am întrebat dacă Vali Sterian a apelat la aceste cîntece pentru că l-a fost oarecum teamă de reintîlnirea cu cenaclul și, deci, a vrut să aibă din start succesul asigurat, sau l-au dominat atît de frumoasele aduceri aminte din vremurile de demult, de început, ale cenaclului ?! Vom vedea. Vali Sterian a fost bun, dar n-a avut decît palida amintire a succesului de odinioară. Cumplita consecință a absenței ! În orice caz, întrebîndu-l pe Vali Sterian cum se simte la revenirea sa, am primit un răspuns scurt : Foarte bine. În ceea ce privește celelalte formații, acestea au abordat piesele obișnuite ale repertoriilor lor. Dar, înainte de a încheia consemnările privind formațiile, se cuvine să spunem că, judecînd după aplauzele sălii, muzica folk se arată a fi în continuare mai aproape de inima publicului. Chiar și configurația noului Top, asupra căruia vom reveni în final, demonstrează această statornică preferință a publicului. Facem această afirmație, dar nu uităm că multe din aplauzele și punctele cucerite de piesele folk au fost substanțial datorate și extraordinarului organist care este Ion Văduva, precum și sprijinului pe care membrii mai tuturor formațiilor l-au acordat permanent interpreților de muzică folk. Pînă una, alta să mai notăm că aplauzele publicului au fost cucerite de amplul recital susținut de cel mai în formă interpret al cenaclului, Vasile Șeicaru, al cărui cîntec, „La adio", a fost magistral pregătit de poetul Adrian Păunescu. În ce anume a constat această pregătire ? În faptul că poetul Adrian Păunescu a recitat, așa cum numai el știe să recite, unul din marile poeme ale lui Mihai Beniuc, „Ultima scrisoare". Dar pînă la recitalul lui Vasile Șeicaru, au mai cîntat Valeriu Penișoară, aflat în vizibil progres, Ducu Bertzi, constant și cu mare priză la public, Arpad Domokos, Magdalena Finna, Tatiana Filipoiu, Costas Caracostas, Majay Gyözö, Valentin Gerea și Andrei Păunescu. Primele 5 cîntece ale serii și deci ale noului Top în care, ca o noutate, se vor include de acum încolo și cîntecele muzicii ușoare internaționale, au fost : „Aruncarea în valuri", de Vasile Șeicaru, care a acumulat 374 puncte, „Rugă pentru părinți", de Ștefan Hrușcă, în interpretarea Magdalenei Finna, cu 368 puncte, „Da, da, da", compoziție aparținînd formației Trio, în interpretarea lui Andrei Păunescu, cu 272 puncte, „Totuși iubirea", de Majay Gyözö, cu 220 puncte și „Dor de Eminescu", de Alexandru Zărnescu, cu 155 puncte.

spune că privit de pe scenă publicul părea o parte a cenaclului. Sîntem convinși că același lucru l-au simțit și spectatorii, adică tot ceea ce s-a întîmplat pe scenă, dăruirea tuturor celor ce au făcut deplasarea în acest turneu, au făcut ca seara petrecută la Făgăraș să se transforme într-o noapte de neuitat, într-o noapte de poveste și, cum spunea poetul Adrian Păunescu, poate ultima noapte a cenaclului Flacăra petrecută la Făgăraș, o noapte a ultimei primăveri a tinereții noastre!
Noutăți : a cîntat din nou la cenaclu tînărul Ovidiu Constantin Fronie din localitate. De asemenea, au debutat : eleva Liliana Scho Fend și muncitorul Mihai Giurițan.
Aportul organizatorilor : foarte bun. Aceștia au răspuns cu toată promptitudinea la toate solicitările și la toate problemele ivite.

VICTOR NIȚĂ ■

A cîntat în final o garoafă

Localitatea : orașul Făgăraș, 12 aprilie, ora 19, sala Casei de cultură.
Durata spectacolului : 5 ore și jumătate.
Număr de spectatori : 1 500.
Calitatea spectacolului : de-a dreptul excepțională.
Atmosfera : publicul minunat. Încă de la începutul spectacolului n-au existat nici un fel de rețineri din partea spectatorilor. Aceștia au reacționat exact atunci cînd a trebuit, s-a creat un tot unitar și, dacă ne este permis, am putea spune că privit de pe scenă publicul părea o parte a cenaclului. Sîntem convinși că același lucru l-au simțit și spectatorii, adică tot ceea ce s-a întîmplat pe scenă, dăruirea tuturor celor ce au făcut deplasarea în acest turneu, au făcut ca seara petrecută la Făgăraș să se transforme într-o noapte de neuitat, într-o noapte de poveste și, cum spunea poetul Adrian Păunescu, poate ultima noapte a cenaclului Flacăra petrecută la Făgăraș, o noapte a ultimei primăveri a tinereții noastre!
Noutăți : a cîntat din nou la cenaclu tînărul Ovidiu Constantin Fronie din localitate. De asemenea, au debutat : eleva Liliana Scho Fend și muncitorul Mihai Giurițan.
Aportul organizatorilor : foarte bun. Aceștia au răspuns cu toată promptitudinea la toate solicitările și la toate problemele ivite.

Mergînd spre Făgăraș, am traversat două anotimpuri. Am trecut pe lîngă pomi înfloriți și am avut impresia că își susțineau beteala și bogăția floral în creasta munților încă pudrați cu zăpadă. Imaginile au fost cadre cinematografice aduse din povești și am trăit senzația că ne-am aflat la un pas de legendă... „Dor de Eminescu" cîntat aici, la Făgăraș, a avut alte dimensiuni. Fiecare voce a cenacliștilor sau a spectatorilor s-a asemuit cu ecourile clopotului din Putna care s-au auzit pînă aici îmbrățișînd munții. Și nu numai „la Țebea foșnesc românește gorunii" — ci și la Făgăraș, în noaptea de 12 aprilie, în care puteai număra toate stelele cerului, încît se auzeau foșnind românește toate pădurile Carpaților. Și vibrînd românește toate apele lor... Și cînd s-a cîntat „Trăiască România !" și s-a adus unul din cele mai vibrante omagii ctitorului nostru de astăzi — președintele Nicolae Ceaușescu — cel care a dat noi dimensiuni culturii noastre naționale. De aceea putem spune cu mîna pe inimă fără să greșim că seara de la Făgăraș, întîmplarea de muzică și poezie cu numărul 902, a fost un act artistic pe care nimeni nu-l va uita ușor. Poate, spunea conducătorul cenaclului, această noapte, pentru cei prezenți la Făgăraș, se poate identifica mîine cu toată tinerețea noastră. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol, minunată este și, de ce să nu o spunem, de invidiat tinerețea lui Andrei A. Păunescu, un minunat copil de aproape doi metri și care la numai 14 ani neîmpliniți face, atunci cînd cîntă „Da, da, da", șlagăr al formației Trio, ca sala să se ridice în picioare, face să fie simți mai aproape de copilăria lui. Poate că acesta a fost unul din secretele pentru care în topul de la Făgăraș, Andrei A. Păunescu a ocupat primul loc cu un total de 401 puncte. Urmează apoi Vasile Șeicaru cu „Aruncarea în valuri", 343 puncte, Costas Caracostas, cu „Maria", 325 puncte, Ștefan Hrușcă cu „Rugă pentru părinți", 251 puncte, și formația Iris cu „Trenul fără naș", 237 puncte. Nu putem trece cu vederea și credem că este momentul să spunem cîteva cuvinte în legătură cu extraordinara participare și dăruire artistică pe care le manifestă organistul cenaclului Ionuț Văduva. Să facem chiar o comparație. Dacă Nicolae Enache, fostul organist al cenaclului, căruia nimeni nu-i poate reproșa nimic, fapte dealtfel consemnate de nenumărate ori în cronicile cenaclului, neseriozitatea și, de ce să n-o spunem, bețiile repetate l-au izgonit din rîndul cenacliștilor, Ionuț Văduva, prin calitățile sale de mare profesionist și indeobște cele de om, devine în momentul de față unul din membrii de bază ai cenaclului, făcînd să graviteze în jurul lui întregul act artistic. Este încă o dovadă că de multe ori talentul (în cazul lui Nicolae Enache) poate fi umbrit, iar alteori el poate fi (în cazul lui Ion Văduva) șlefuit și ridicat la dimensiunile unei bijuterii... Una dintre ideile spectaculoase ale conducătorului cenaclului constă în faptul că în timpul liber al cenacliștilor vor avea loc două feluri de acțiuni. Una, dealtfel cunoscută de toată lumea, este sportul. Iată-o și pe cea de-a doua : toți membrii cenaclului vor avea, în fiecare zi, obligatoriu chiar și pentru redactorii revistei care însoțesc cenaclul, două ore de studiu al literaturii și istoriei. În fiecare zi, ca să existe totuși o eficiență, va avea loc și verificarea cunoștințelor. Finalul spectacolului a fost unul din cele mai impresionante pe care le-am văzut. Totul s-a terminat cu „La adio !" cîntat de Vasile Șeicaru și fredonat de toată lumea. Adrian Păunescu a făcut pe loc regia. Toți membrii cenaclului s-au așezat cu fața către spectatori, pe avanscenă. La ultimele acorduri, poetul Adrian Păunescu a pus în locul său, la microfon, o garoafă roșie. Murmurul garoafei prins în microfon a încheiat spectacolul. Și atunci cînd toată lumea părăsea sala în zgomotul petalelor de floare captat în stația de sunet, m-am gîndit că tot ceea ce s-a petrecut este un omagiu al artiștilor către marele public și este totodată, poate, un omagiu, de ce să n-o spunem, adus unuia dintre marii gazetari ai vremii noastre, unuia dintre frenetici cronicari de începuturi ai Cenaclului Flacăra, un bun coleg și prieten (născut aici, la Făgăraș și reîntors, acum cîțiva ani, pentru totdeauna în pămîntul acestui oraș), Eugen Seceleanu...

SORIN POSTOLACHE ■

Oameni buni, deschideți-vă sufletul!

Localitatea : Brașov, 13 aprilie 1983, orele 19, Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 3 500
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : incandescentă.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Plouă, plouă, plouă, vreme... de cenaclu. Plouă torențial peste Brașov, fără ca ploaia să zăgăzuiască dorința tinerilor de a fi punctuali la întîlnirea cu membrii Cenaclului Flacăra. Oameni buni, deschideți-vă sufletul și primiți întîmplarea de muzică și poezie. Bună seara ! Este ora 19 și primăvara nu putea trece fără ca membrii Cenaclului Flacăra să nu poposească în acest oraș „etalon al gustului pentru muzica tînără". Și brașovenii se dovedesc oameni de muzică și poezie, trăind și participînd intens la atmosfera de competiție în care se desfășoară prima parte a cenaclului. În concursul anunțat pentru stabilirea Topului Flacăra intră 15 piese reprezentative din care publicul va desemna cîștigătoare, cinci. Publicul este cel chemat să dea glasul valorii autentice și talentelor interpretative. Competența colectivității intră în dialog cu actul de cultură ce se produce în fața ei pe scena tineretului revoluționar, pentru un romantic tineret revoluționar. Există în cenaclu un om al cărui spirit declanșează un adevărat „sistem" de comunicare sinceră și de suflet.

Dar iată și preferințele publicului din Brașov, „superbă răsturnare de situație" cum a numit-o conducătorul cenaclului. Pe locul întîi s-a clasat „Rugă pentru părinți" de Ștefan Hrușcă, în interpretarea Magdalenei Finna. Locul doi a revenit melodiei „Da, da, da," aparținînd grupului Trio, în interpretarea lui Andrei Păunescu. Locul trei : „Totuși iubirea" de Majay Gyözö. Locul patru : „Aruncarea în valuri" de Vasile Șeicaru. Din nou pe locul cinci : „Dor de Eminescu" de Alexandru Zărnescu.

MARIA BOGDAN ■

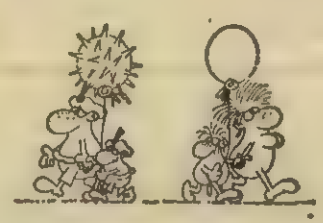

PROGRAMUL CENACLULUI

Vineri, 15 aprilie — București, Arenele Romane, orele 19

Duminică, 17 aprilie — București, Arenele Romane, orele 19

Luni, 18 aprilie — Slatina, stadion, orele 15

Marți, 19 aprilie — Craiova, Sala sporturilor, orele 19

Joi, 21 aprilie — Craiova, Sala sporturilor, orele 19

Vineri, 22 aprilie — Tg. Jiu, Sala sporturilor, orele 19

Miercuri, 20 aprilie, Cenaclul Flacăra va fi prezent la meciul U. Craiova — Benfica Lisabona. Dacă va fi bine, ei ce știe, vom cînta, poate, și miercuri.

Așteptăm în continuare propuneri pentru turneul nostru.

Topul Cenaclului Flacăra

Topul din această săptămînă a fost realizat prin opțiunile cumulative ale participanților la manifestările noastre de la Făgăraș, Orașul Victoria și Brașov primele trei popasuri ale acestui nou turneu al cenaclului. Reamintim tuturor prietenilor noștri din țară că includerea opțiunilor lor pentru această lună se face alăturînd opțiunile primelor zece preferințe, talonului de participare. Iată configurația primului top al acestei luni :

	Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1.	Rugă pentru părinți	Magdalena Finna	Ștefan Hrușcă	2063
2.	Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	1771
3.	Aruncarea în valuri	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	1591
4.	Totuși iubirea	Majay Gyözö	Majay Gyözö	1481
5.	Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	1023
6.	Cîntec pentru Craiova	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	997
7.	Maria	Costas Caracostas	Folclor grecesc	994
8.	Crescătorul de cai	Poesis	Poesis	953
9.	Trenul fără naș	Iris	Iris	444
10.	Doina	Tatiana Filipoiu	Cîntec popular	443

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar
TOPUL MUZICII TINERE
Talon de participare nr. 2
aprilie 1983

La un gol de o mare finală

La Craiova, o nouă poveste...

Craiova, marți, 5 aprilie, ora 11,30.

Printre ultimii, urcă în avion și Grigore Ciupitu. Costum de culoare închisă, cămașă albă, cravată. Așa se îmbracă de obicei. Se apleacă sub arcadă, ridică fața : imperturbabilă. Nici bucurie, nici tristețe. Sentimente pietrificate. De multă, foarte multă vreme, Grigore Ciupitu este rezerva fără viitor a Universității Craiova. Cînd n-a fost rezervă, Grigore Ciupitu a fost o tinără speranță pe care mulți gazetari au dorit s-o impună în echipa națională. Antrenorul de atunci al **naționalei** avea principii și un caracter ferm menit să le apere. Criteriul dominator se numea în termenii timpului **formație standard.** Și tînărul jucător a rămas o fostă speranță. La 26 de ani, destinul îi surîde din nou și Grigore Ciupitu este adus la Craiova ca un element de stabilitate. Ca orice surîs și acesta a fost scurt și iluzoriu. Un alt antrenor, mai scund dar la fel de categoric cînd e vorba de principii, a decretat : **N-am nevoie de jucători de 26 de ani.** Grigore Ciupitu urcă pe Jiu și se stabilește în Petroșani. Coboară periodic să-și susțină examenele la facultatea din Craiova, fără succes. Patru ani la rînd. Are acum 30 de ani. Fosta speranță conjugă verbele vieții la timpul trecut. Dar iată că Universitatea îi solicită iarăși serviciile. Ezită. Soția. („Ea a fost mentorul meu. De la Dinamo am fost dat la Brăila, în schimbul unor boxeri. Aveam 20 de ani. Ea, 19. Ne-am căsătorit. Ea m-a încurajat și m-a sprijinit în momentele grele ale vieții. Cred despre mine că sînt un bărbat care nu îngenunchează ușor. Fără ea însă, cărările vieții mele s-ar fi încurcat") Soția intervine : **Trebuie să-ți termini studiile cu orice preț.** La prima reapariție pe Stadionul Central este huiduit. Un venetic bătrîn. Craiova iubește strălucirea și tinerețea capabile să-i apropie gloria în care n-a încetat o clipă să creadă. Ciupitu va fi folosit cu precădere în meciurile din deplasare, dar puțini sînt dispuși să vadă coincidența dintre folosirea lui și rezultatele bune obținute.

Atmosfera din avion se tensionează în fața unui uriaș semn de întrebare : Cine poate suplini absența lui Costică Ștefănescu în fața unei Benfica neînvinsă în Cupa U.E.F.A.? Breșa pare de neastupat. Variantele încercate de antrenori au eșuat pe rînd : Irimescu, Donose, Beldeanu. Ciupitu n-a mai jucat într-un meci internațional de circa opt luni și e bătrîn și complexat și handicapat psihic. O irepresibilă aversiune crește împotriva ultimei posibilități. Cineva lansează zvonul, pentru a ajunge la urechile antrenorului Constantin Oțet, că în cazul unei înfrîngeri cu Ciupitu în formație amîndoi antrenorii vor fi debarcați de la conducerea echipei fără nici un regret. Treptat, se impune un nume : Dumitru. Eventual, Beldeanu. Mă feresc să dau ochii cu antrenorul Constantin Oțet. Fiecare moare singur. Aș îmbrățișa umerii acestia împovărați de o întrebare fără răspuns. Dan Pătrașcu observă hîtru : Dacă ar fi pierdut în primul tur cu Fiorentina nimeni nu i-ar fi reproșat nimic. Iată, de la meciul cu Fiorentina peste puțin timp se va împlini un an. O campanie fotbalistică fără precedent în istoria fotbalului românesc.

Lisabona, miercuri, 6 aprilie, orele 21

Vacarmul s-a stins la fel de spontan precum începuse. Tribuna a doua, din fața noastră, seamănă cu Muntele Găina în ziua tîrgului de fete. Peste stadion se revarsă o singură voce : a lui Sebastian Domozină. În primul minut de joc, portarul portughez lese după o minge în afara careului, stadionul amuțește, chiar și la un concert se mai aude cîte un tușit, singur Irimescu, cu mingea la picior, nu vede poarta goală. Ochiul decupează banca noastră de rezerve. Umerii aplecați ai antrenorilor Constantin Oțet, Mircea Lucescu, Mircea Rădulescu, Nicolae Ivan. Și faptul tulburător al tăriei unei prietenii bărbătești și profesionale. Ea, această prietenie a riscat un adevăr : Grigore Ciupitu. Nu mai e un simplu meci de calificare : e și meciul unei cariere : Constantin Oțet, și al unei vieți : Grigore Ciupitu, care, în cazul unui eșec, va trebui să-și ducă restul zilelor sub povara sufocantă a disprețului. Un gînd ca o străfulgerare : ce va fi dacă Benfica înscrie 3—4 goluri pe lîngă Ciupitu? În fața lui Negriță, Tilihoi, Ungureanu, Irimescu și Ciupitu, Benfica nu reușește mai mult decît Minerul Certej, spre stupefacția celor 80 000 de spectatori portughezi înclinați mai degrabă să creadă în posibilitatea pogorîrii pe stadionul lor a fecioarei Maria decît în evidența existenței unei echipe românești netimorate vizavi de învingătoarea lui A.S. Roma. Un fapt ciudat de psihologie îl determină pe portughezi să încarce balanța Craiovei numai cu ganse, iar pe-a lor numai cu merite incontestabile. Fiorentina, Bordeaux, Kaiserslautern sînt uitate. Vie, în memoria lor, nu este decît Roma. Benfica, un fel de stat în stat, cel mai ciudat club din cîte am cunoscut, își datorează strălucirea în parte trufiei conducătorilor ei. Meciul cu Universitatea a fost considerat cu suficiență arogantă o etapă sicîitoare dar necesară în drumul spre finală. Autobuzul clubului Benfica a întîrziat să ne ia de la aeroport aproape o oră și un sfert. A fost refuzat spectatorilor portughezi de pretutindeni, inclusiv spectatorilor români, dreptul de a privi semifinala la televizor. Clubul Benfica nu a catadicsit nici măcar întocmirea cît de cît a unui program de meci. Locurile rezervate ziariștilor noștri nu au beneficiat de nici una din facilitățile acordate pe orice stadion al lumii. Să nu credeți cumva că atitudinea aceasta desconsideratoare s-e manifestat anume față de noi. Eusebio, jucătorul care a dat strălucire fotbalului lusitan mai bine de un deceniu și la care, datorită celebrității sale, credeam că nu vom putea ajunge, ăe vintura nebăgat în seamă de la un vestiar la altul ca un oarecare băiat de mingi, iar Sven Eriksson, antrenorul neînvins în ultimii doi ani în Cupa U.E.F.A., ascuns într-un colț al coridorului, nici tu masă, nici tu scaune, timid și sfielnic, roșu ca para, se chinuia să țină singur piept asaltului ziariștilor.

Ciupitu intercepteză o minge și lese la atac. Trece de un jucător, de-al doilea și al treilea... (Nu ți-a fost teamă ? — **Aveam un preș plin în mine care cerea să fie cheltuit!**) Cred că dacă i s-ar fi cerut să treacă Atlanticul cu mingea la picior ar fi făcut-o și pe asta. (Ce-ai simțit în momentul cînd ai aflat că vei juca? — **M-am gîndit la băiatul meu și la soție. Îi știam, îi vedeam lîngă aparatul de radio... După ce-am fost huiduit la Craiova pentru vîrsta mea, am vrut să-mi iau lumea în cap, să plec oriunde aș vedea cu ochii... Soția m-a oprit, ca a fost sprijinul meu!**) La capătul celălalt al băncii, chipul lui Eugen Barbu pare străfulgerat de o lumină interioară care n-așteptase decît momentul potrivit ca să se reaprindă. La un moment dat, am crezut chiar că bărbatul acesta anume strînsese în priviri toată tristețea veacului nostru, ca s-o aprindă aici ca pe o torță și să domine stadionul cu frumusețea-i inefabilă.

Nici o împrejurare n-a fost lăsată în voia hazardului. Oricare dintre jucătorii Universității avea buzunarele burdușite cu soluții pentru toate eventualitățile, în timp ce Benfica naviga în voia valurilor. Una dintre aceste eventualități se referea la jocul lui Humberto, fundașul central, căpitanul echipei. Dacă acesta va avansa înspre careul nostru, Cămătaru îl va urmări ca o umbră. Acest fapt a creat o nouă situație de joc : în careul advers a rămas singur Crișan. Adeseori m-am întrebat ce-i lipsește acestui jucător inteligent, cu o personalitate vie și inconfundabilă, ca să se impună definitiv. Crișan a fost a doua surpriză. Lui i-a revenit sarcina integrală a atacului. Marcat la început de un jucător, apoi de doi, în final el a scos din dispozitivul advers trei jucători. Impetuos, inteligent, subtil, Crișan a presărat derută printre apărătorii Benfică și deznădejde în sufletele spectatorilor portughezi. Hărțuiți de incursiunile lui Crișan și Geolgău, opriți în fața careului de un cuplu de netrecut, Ciupitu și Ti-

(Continuare în pag. 28)

NICOLAE CRISTACHE

Am mai spus-o : una din „cheile" partidei de la Lisabona a fost Cămătaru, prezent atît în atac, cît și (ca în imaginea de față) în apărare. Numai că vîrful craiovean nu s-a retras în careul lui Lung într-o defensivă disperată, ci el l-a urmărit, ca o umbră, pe fundașul central Humberto, adesea foarte avansat. Scorul de 0—0 a fost, între altele, rodul unei discipline tactice de la care jucătorii români nu s-au abătut nici o clipă.

47 de ore la Lisabona

Aterizăm după ce vom fi făcut o voltă deasupra orașului. Cristo Dio, care aduce cu Icarul de pe Statuia aviatorilor de la noi, fiind însă de vreo 10 ori mai mare, domină Lisabona, sprijinit de un mal al rîului Tejo (ciudat, în engleză rîul se cheamă Targus !). Aeroportul se numește „Portela de Sacavém" și e, firește, agitat la această oră. Terminăm formalitățile în paralel cu o altă echipă de fotbal, dar feminină. Fetele de la Strömsbro F.C., venite pentru un scurt turneu în Portugalia, le urează băieților noștri succes. De acord, acceptă Aurică Beldeanu, avem nevoie. Ziariștii locali trag poză după poză („Gazeta des desportos" va avea, a doua zi, 6 fotografii de la sosire) și-l „vînează" pe Tică Oțet. Acesta își joacă bine rolul : „Craiova are pretenții să cîștige Cupa", afirmație care declanșează zîmbete subțiri pe fețele conducătorilor Benficăi. El se poartă seniorial, de parcă ar primi vizita unor rude sărace. Ungureanu observă vulturul de pe emblema clubului lusitan și gîndește cu voce tare : „mîine îi rupem o aripă". Lung rîde și completează : „corect, pe cealaltă o oprim pentru Craiova". Nicu Ivan și Teodor Roibu, care se află de cîteva zile aici, ei urmărind (Roibu filmînd) meciul Benficăi cu Porto, par destul de optimiști. Ai să vezi, îmi șoptește Roibu, Benfica nu mai e ce-a fost, dacă-l vom anihila pe Filipovici, nu vom pierde. Gargara e mare, pricep, dar echipa scîrțîie. Dă doamne, dar în sinea mea mi-e frică. Ieșim. Un afiș mare anunță un Super Grand Prix de tenis, iar jucătorul pozat pe reclamă e Ilie Năstase. Gata, zice careva, Ilie ne va aduce noroc, doar el a fost și la Florența, cînd națională a scos 0—0 cu campionii lumii.

Străzi largi, „Avenida Manuel de Maia", „Avenida Almirante Reis", „Rua da Palma" etc., dar cam murdare, pline de mașini. Nu ne va trebui mult să constatăm că, la Lisabona, se circulă într-o dezordine totală, regulile și semnele fiind parcă facultative. Fiecare se grăbește și drumul cel mai scurt trece, uneori, și pe trotuar. Șoferii claxonează de zor, se cearță, își lovesc (ușor) mașinile etc., dar nu se sfiesc să oprească, în plin trafic, spre a cobori să cumpere țigări. O grămadă de vînzători ambulanți te trag spre tejghelele lor cu tot felul de nimicuri și, obligatoriu, cu casete. La fiecare o sută de metri, Amalia Rodrigues te informează că Lisabona e portugheză, iar Roberto Carlos că iubirea e un lucru trecător. Amîndoi, gîndesc, au dreptate. Pe 25 aprilie vor fi în Portugalia alegeri și tevatura e mare. Zidurile sînt acoperite cu chipurile principalilor candidați și doar Cliff Richard, care va susține aici un concert, încearcă să rivalizeze cu ei, dar fără succes. Oricum, zîmbetul lui e foarte comercial. Parcurgem cîteva piețe : aceeași arhitectură, doar statuile din mijlocul lor diferă și cea mai frumoasă mi se pare cea a lui Pedro al IV-lea, înfățișîndu-l pe, scrie în ghid, „primul împărat al Braziliei". Vedem ce vedem, dar mintea ne stă la meci. Craiova urmează să facă un ultim antrenament, de la care așteptăm răspuns la întrebarea cine-l va înlocui pe Ștefănescu ? Se vehiculează tot felul de variante, cu Irimescu „libero", cu Geolgău, cu Dumitru, cu Beldeanu, dar se pare că Oțet (am auzit în avion) va merge pe mîna lui Ciupitu, argumentînd că el e singurul „fundaș central de meserie". Alții, între care și eu, credem că greșește, iar socoteala e simplă : dacă pierzi, fie și cu 3—0, cu Geolgău sau cu Dumitru, ție, ca antrenor, nu ți se va reproșa mare lucru. Dar dacă pierzi cu Ciupitu, e limpede, toate oalele ți se vor sparge în cap. N-aș vrea să fiu în pielea lui Oțet, anunț, iar Cristache, cu umorul lui prompt, mă înștiințează că nici nu sînt !

Revenim la hotel spre a prinde autobuzul care, via ambasadă, ne va duce la stadion. Dar acesta a trecut, șoferul lui avînd obiceiul să vină ori prea devreme (ca acum), ori prea tîrziu (ca la aeroport). Parc-ar fi de la I.T.B., glumește cineva. Rămînem la „Roma" (hotel mult sub „Jiul" din Craiova), dar vom avea o compensație pentru tensiunea care ne stăpînește : vom minca ! Restul colegilor vor pierde cina din cauza aceluiași șofer care, în loc să se întoarcă la ambasada română, i-a dus pe băieți la cea spaniolă ! Război al nervilor? Simplă eroare? Poate și una, poate și alta. Ei ne aduc o veste neliniștitoare : pe Cămătaru îl doare piciorul, folosirea lui e incertă ! Dar Ciupitu ?, întreb. Titular sigur, vine răspunsul. Admir curajul lui Oțet, dar tot mi-e teamă. Lucescu și Rădulescu, fac o ultimă încercare, ce-au zis ? N-au avut altă părere ? Scurt : nu !

...A doua zi, eșuăm în dorința noastră de a ajunge la Estoril, Cascais sau Cabo da Roca, acest Cabo da Roca fiind cel mai vestic punct al Europei, vestit prin asta și printr-o clădire (iar consultăm ghidul) ridicată la 1772. Ne mulțumim cu o raită prin oraș, dar avem ghinion o dată în plus : muzeul Gulbenkian (o renumită colecție particulară, cu tablouri de Rubens, Rembrandt, Manet etc. și obiecte de cult din Egiptul antic) e închis. Răzbatem pînă la turnul din Belém, mostră fidelă de arhitectură manuelină, datînd din timpul domniei lui Manuel I, admirînd în treacăt monumentul dedicat descoperitorilor mării, o piatră uriașă simbolizînd un catarg.

Intrăm pe stadion (după ce vor fi fost escortați de 2 motocicliști ai poliției, foarte abili în a descurca un drum extrem de aglomerat) cu un ceas și jumătate înaintea începerii meciului. Tribunele sînt aproape pline, iar ieșirea noastră pe gazon, a jucătorilor în primul rînd, e îndelung salutată prin fluierături și țipete de sirenă. Parcă portul Lisabonei s-a mutat, pentru seara asta, pe „Da Luz", dar stadionul, chiar dacă se cheamă „al luminii", e cufundat încă în semiobscuritate. Benfica nu se dezice : face economie cît poate. Țicleanu (care nu poartă lentila de contact, i-a căzut la antrenamentul de ieri și nu știe s-o pună singur) pipăie gazonul și decretează : „e tocmai bun de-un meci nul". Arbitrii suedezi sînt, și ei, de față, imperturbabili la tumultul tribunelor, iar spectatorii din primele rînduri nu contenesc să ne facă semne de prietenie, arătîndu-ne cînd două, cînd trei degete ! Adică, să vă mai traduc ?, 2 sau 3 la 0. Băieții însă sînt calmi, destinși. Trag cu coada ochiului la Ciupitu și-i admir îngelo rece : parc-ar rămîne, ca de obicei, rezervă. Doar Mircea Rădulescu se enervează la vederea arbitrilor. E posibil, se frămîntă, ca ei să fie suedezi, cînd suedez e și antrenorul Benficăi ?! Se poate, Mircea, ba chiar cred, îi zic, că vor fi foarte corecți. Lucescu pare absent, dar îmi dă dreptate. „Cami" e bun de joc, Beldeanu fredonează o melodie (joi, pe drumul spre casă, el va cînta, făcînd și pe dirijorul, „Oltenia, eternă Terra Nova / Un cîntec are astăzi și-n priviri / Hai Universitatea, Hai, Craiova / Tu, campioana unei mari iubiri"), Irimescu se mîră că un ditamai stadion ca ăsta n-are tabelă de marcaj ! N-are tabelă, e drept, dar fiecare spectator pare dotat cu cîte 7 steaguri ale Benficăi și sînt tentat să cred, privind la masa de stambă ce se agită, că Benfica e echipa unei fabrici de pînzeturi !

Sub tribună, la cabine, dăm nas în nas cu Eusebio. Nu impune prin nimic ; nici prin îmbrăcăminte (blugii lui sînt cam trecuți), nici prin idei (zice, ca toată lumea, că va fi greu). E antrenor la copii și, din cîte înțeleg, nu prea e băgat în seamă. Dealtfel nici Eriksson nu e cine știe ce figură la club, la Benfica doar banii (mulți din ei băgați în afaceri imobiliare) sînt la preț. Dacă Eriksson pare un puști, Eusebio, care n-are decît ?—8 ani mai mult, arată ca un bărbat trecut spre vîrsta a doua. E rîdat (ei, vinul de Porto) și încintat că ziariștii români își mai amintesc de el. Confrații portughezi îl cam ocolesc, iar în presa locală nu-mi va fi dat să citesc nici o declarație de-a lui, nimic, nimic ! Altfel, e amabil, dar înțeleg că viața (a avut, după retragere, tot felul de încurcături, financiare, sentimentale etc.) l-a învățat să zîmbească doar la zile mari.

...Începe meciul și portughezii se năpustesc spre poarta lui Lung. La masa presei (care aduce cu cea de pe stadionul din Rîmnicu Sărat !), tensiunea e mare și

(Continuare în pag. 28)

OVIDIU IOANIȚOAIA

Echipele față în față

ROMÂNIA

MIRCEA LUCESCU

● **Dumitru MORARU** (Dinamo) : 26 de ani, 22 de selecții în echipa națională.

● **Silviu LUNG** (Univ. Craiova) : 26 de ani, 6 A. Portarul craiovean a fost indiscutabil marea revelație a postului în 1982.

● **Nicolae NEGRILĂ** (Univ. Craiova) : 29 de ani, 13 A. Revenire spectaculoasă a fundașului craiovean în lotul național.

● **Mircea REDNIC** (Corvinul) 21 de ani, 17 A. Atent la faza defensivă, se avîntă deseori în atac.

● **Costică ȘTEFĂNESCU** (Univ. Craiova) : 32 de ani, 39 A. „Liberoul" echipei naționale, al cărei căpitan este.

● **Gino IORGULESCU** (Sp. studențesc) : 26 de ani, 17 A. Fundaș central de marcaj înalt, puternic, destul de mobil.

● **Nicolae UNGUREANU** (Univ. Craiova) ; 26 de ani, 11 A. El nu se mai teme astăzi de nici o extremă adversă, chiar dacă numele ei se întîmplă a fi... Bruno Conti !

● **Ioan ANDONE** (Corvinul) : 23 de ani, 14 A. Este prima rezervă a apărării tricolore.

● **Ion MUNTEANU II** (Sp. studențesc) : 27 de ani, 22 A.

● **Ladislau BÖLÖNI** (A.S.A. Tg. Mureș) : 31 de ani, 59 A. Tenace, un adevărat luptător pe terenul de fotbal.

● **Michael KLEIN** (Corvinul) : 22 de ani, 17 A. Are un rol important la mijlocul terenului, adevărat tampon în fața atacurilor adverse.

● **Ilie BĂLACI** (Univ. Craiova) : 26 de ani, 60 A. Jucătorul nr. 1 al anului trecut, curtat de mai multe echipe europene cu firmă (indeosebi italiene !).

● **Ilie BARBULESCU** (F.C. Olt) : 26 de ani în iunie, debutant. Mijlocaș de travaliu, inepuizabil între cele două careuri.

● **Ionel AUGUSTIN** (Dinamo) : 27 de ani, 20 A.

● **Ion GEOLGĂU** (Univ. Craiova) : 22 de ani, 8 A. Craioveanul, o mare speranță a fotbalului românesc, e pe cale, se pare, să împlinească încrederea ce i s-a acordat.

● **Rodion CÂMĂTARU** (Univ. Craiova) : 24 de ani, 26 A. Astăzi, Rodion este o valoare certă în fotbalul nostru fiind intens solicitat și peste hotare.

● **Romulus GABOR** (Corvinul) : 21 de ani, 15 A. Fostul lider al „cangurilor" este unul dintre jucătorii de la care fotbalul nostru așteaptă foarte mult.

● **Sorin CÎRȚU** (Univ. Craiova) : 29 de ani, 5 A. Tehnician foarte bun, dribleur de excepție, pentru Cîrțu contează foarte mult începutul de partidă.

● **Zoltan CRIȘAN** (Univ. Craiova) : 27 de ani, 45 A. El revine spectaculos între tricolori după aproape 2 ani de absență.

ITALIA

ENZO BEARZOT

Dino ZOFF (Juventus) : 41 de ani, 116 prezențe în echipa A a Italiei (cel mai virstnic jucător al ultimului Mundial).

Ivano BORDON (Inter) : 32 de ani, 13 A. Rezerva lui Zoff. A fost pe Dinamo, cu Internazionale, primind 3 goluri.

Giuseppe BERGOMI (Inter) : 20 de ani în decembrie abia, 6 A. „Juniorul" echipei lui Bearzot, în care a intrat în plin Mundial, arătînd o maturitate surprinzătoare.

Gaetano SCIREA (Juventus) : 30 de ani, 39 A. Este „liberoul" lui Juventus și al echipei naționale, matur, tehnic. A lipsit la Florența, fiind accidentat.

Claudio GENTILE (Juventus) : 29 de ani, 66 A. De „meserie" marcator al celor mai periculoși atacanți adverși. Tenace, luptînd pînă la sacrificiu, uneori dur.

Pietro VIERCHOWOD (A.S. Roma) : 23 de ani, 2 A. Stoper la Roma, liderul actual al campionatului italian.

Fulvio COLLOVATI (Inter) : 25 de ani, 37 A. A fost unul dintre cei mai buni stoperi ai Mundialului spaniol. Duelul său cu Cămătaru va fi fără îndoială unul dintre punctele de atracție ale meciului.

Antonio CABRINI (Juventus) : 26 de ani, 27 A. Operat de menisc după Mundial, Cabrini a lipsit la Florența, dar a reintrat la Limassol (Cipru — Italia 1—1).

Giampietro MARINI (Inter) : 32 de ani, 19 A. Poate evolua ca mijlocaș sau ca „libero".

Marco TARDELLI (Juventus) : 28 de ani, 66 A. O rotiță foarte importantă în angrenajul echipei italiene, cu rol de legătură între apărare și atac.

Giancarlo ANTOGNONI (Fiorentina) : 29 de ani împliniți la 1 aprilie, 70 A. Este creierul echipei italiene, conducătorul ei de joc. Bun executant al loviturilor libere și periculos în șuturile de la distanță.

Giuseppe DOSSENA (Torino) : 24 de ani, 11 A. Un tînăr pe care Bearzot îl pregătește pentru anii care vin.

Carlo ANCELOTTI (A.S. Roma) : La Limassol l-a înlocuit în repriza a doua pe Oriali (absent acum în lotul pentru meciul de la București !).

Bruno CONTI (A.S. Roma) : 26 de ani, 23 A. Jucător abil, bun dribleur, aflat mai mereu la originea golurilor înscrise de... Rossi.

Alessandro ALTOBELLI (Inter) : 27 de ani, 16 A. Vîrf de atac, înalt, bun la loviturile cu capul.

Francesco GRAZIANI (Fiorentina) : 30 de ani, 63 A. La Mundial a făcut pereche cu Rossi, în linia de atac. De obicei joacă în partea stîngă, uneori încrucișînd cu Conti.

Roberto BETTEGA (Juventus) : 32 de ani, 35 A. Este „surpriza" pe care Bearzot o aduce la București ! N-a mai jucat de multă vreme în națională italiană (absent și de la Mundial, din cauza unei boli de plămîni).

Paolo ROSSI (Juventus) : 26 de ani, 31 A. Golgeterul Mundialului '82, jucătorul în a cărui revenire a crezut numai Enzo Bearzot. La Juventus i s-a găsit un rol nou, fiind retras mai spre mijlocul terenului, spre a scăpa de marcajul advers.

Bölöni

Klein

Cămătaru

Rednic

Gentile

Collovati

Conti

Rossi

La Craiova, o nouă poveste...

(Urmare din pag. 27)

lihoi, portughezii repetă pînă la sațietate și plictiseală aceeași manevră. Mingi laterale și centrări pe sus în careul nostru pentru Filipovici și Humberto, dar și pentru Cămătaru, umbra lui Humberto și Cămătaru domină peste toți și peste tot, în careul mic și careul mare, lîngă bară, pe linia porții la punctul de 11 metri, în fața careului mare, la cap și la deposedare. 9 și 7, va spune după meci Eriksson, au fost ceva ce nu ne-am închipuit că poate fi.

De teamă să nu ofenseze destinul, spectatorii nu îndrăznesc să privească la ceas lăsînd timpul, care totuși curge implacabil, să lucreze nesupravegheat pentru ei. Dar timpul n-are milă, spre groaza suporterilor din Lisboa, care la începutul reprizei a doua își încurajează frenetic echipa, dar frenezia lor cuprinde o spaimă care treptat se dă în vileag și peste stadionul luminii se lasă iarăși liniștea apăsătoare a deziluziei. Dacă vor continua să joace cum joacă acum favoriții lor, vor trece luni și ani și ei nu vor străpunge apărarea Craiovei. Nici chiar de la înălțimea tribunelor nu se poate observa o potecă ascunsă în betonul apărării noastre, o fisură, o deschizătură oricît de mică. Asediul continuă însă și mai furibund. Numai o întîmplare ar schimba soarta partidei, dar această întîmplare ar pecetlui și eșecul unei cariere și deriva unei vieți. Irimescu, accidentat, este schimbat cu Beldeanu. (După meci, Irimescu va mărturisi că a jucat tot meciul accidentat, scrîșnind din dinți, numai să joace.) Donose va fi înlocuit de Dumitru. După cîteva minute, Dumitru se sufocă. De pe tușă, nu se poate bănui infernul din teren. Chiar și sufocat, cînd mingea e la el, în jur totul se luminează, jocul capătă sens, rațiune de a fi. Dumitru, Dobrin, Dumitrache... Ce generație s-a pierdut în anonimatul mediocrității! Prin victoriile sale, Craiova declară recurs la istorie. Dreptatea sa este dreptatea generațiilor care i-au premers, poate la fel de talentate, dar nevăzute de ochiul proteguitor al destinului. Cînd Dumitru a ieșit la încălzire, am fost siguri că tăria morală a antrenorilor a cedat și el va intra în locul lui Ciupitu. N-a fost așa. Constantin Oțet nu e numai un mare antrenor, ci și un om adevărat. Ciupitu a fost lăsat să-și apere șansa vieții pînă la sfîrșit. La Lisabona a fost recuperat integral un om înfrînt : Grigore Ciupitu. De azi înainte, Grigore Ciupitu a încetat să mai fie veneticul bătrîn și fără viitor. El este și va rămîne, grație voinței și tăriei morale a patru bărbați înțelepți, eroul de la Lisabona. Ghemuiți, prin voința desconsideratoare a șefilor Benficăi, sub copertina ultimului rînd al tribunei întîia, ziariștii români trimit spre banca antrenorilor o tandră îmbrățișare și expresia recunoștinței lor. Spectatorii sînt uluiți. Tabela de marcaj a rămas albă și jucătorii huiduiți de ei la intrarea în teren găsesc resurse să atace. Crișan trece în slalom de trei apărători și trimite mingea în fața careului mare, unde Geolgău ajunge într-un iureș pornit din terenul nostru de joc. Da, spectatorii lusitani aplaudă Craiova. Desigur, meciul calificării nu este jucat. Miercurea viitoare, la Craiova, se va disputa repriza a doua. Dar indiferent de rezultat, la Lisabona, Universitatea a repurtat o mare victorie morală. În meciul retur, craiovenii au în plus șansa terenului propriu și temperamentul celui mai fierbinte public din România. Dar nici Benfica nu vine cu mîinile goale. În plus, ea este înarmată acum cu învățămintele jocului de-acasă. Și cu aureola a două meciuri cîștigate în deplasare : la Sevilla și Roma. Nu, în capitala Portugaliei n-am obținut un punct, cum se afirmă, ci, așa cum am mai spus, o mare victorie morală pe care nimic nu o mai poate anula. Fotbalul e fotbal și în meandrele lui se poate întîmpla orice. Ce a fost la Lisabona depășește teritoriul efemer al jocului cu mingea. Aparține duratei. La Craiova va fi altceva. Începe o altă istorie. O nouă poveste.

47 de ore la Lisabona

(Urmare din pag. 27)

Domozină transmite de-afară, la concurență cu vacarmul tribunei a II-a. E un infern (Cristache susține că la Florența, la 6—1, a fost și mai rău), iar mie mi-e frică. Mi-e frică de 3—3 goluri în poarta lui Lung și, tulburat, ajung să scriu (caut scuze ?) un citat din Calderón, „Căderea nu-ți poate șterge gloria de-a fi urcat".

Dar Craiova rezistă și nu cade : Ciupitu parcă e Ștefănescu, iar Ștefănescu, pe banca rezervelor (Balaci a preferat să nu-și însoțească coechipierii, motivînd că nu-i face bine avionul), parcă e Oțet. Țipă ca din gură de șarpe. În spatele băncii noastre, polițiștii se schimbă din 10 în 10 minute, se perindă 3—4 „garnituri" și Benfica, spre stupoarea spectatorilor, nu poate deschide scorul. Atacă mai mult, dar n-are clasă. Sheu aduce cu Tigana, la piele și la siluetă, dar bordelozul e, hotărît lucru, mai tehnic, mai inteligent. Alvés nu se remarcă decît prin mănușile pe care le poartă, iar Filipovici, cînd sare la cap, pare cu o jumătate de metru mai scund ca Tilihoi ! Nici o slăbire în prestația Benficăi, nici o lumină, drept pentru care craiovenii echilibrează jocul, treptat, și ies, tot mai curajoși, la atac.

Pauză. Mai iau un distonocalm (doctorul Frinculescu să trăiască !) și încep să-mi fac socoteli: dacă merge așa, pierdem cu maximum un gol diferență. Deci se poate ! Se reia jocul și, conform așteptărilor, gazdele forțează, dar Cămătaru, care e peste tot, se transformă în fundaș central și cîștigă duelul cu Humberto (acesta, după meci, în „A Bola": „0—0 nu intra în planurile noastre, dar nu sîntem abătuți. Nu putem cîștiga mereu"). Se lovește Ciupitu (i se vor pune 4 copci), iese Donose, publicul își pierde răbdarea. Benfica nu mai crede nici ea că poate înfrînge o rezistență croică și pusă la punct ca un ceasornic (Tilihoi: „dacă Filipovici ar fi plecat, la un moment dat, la cabină, cred că m-aș fi dus după el"), arbitrul Frederiksson fluieră fără reproș (am avut dreptate, Mircea?) și... 0—0! Ne îmbrățișăm, iar mica noastră galerie, formată din membri ai ambasadei și ai echipajului Tarom, e în extaz, scandînd „Cra-io-va, Cra-io-va".

După meci, atitudinea gazdelor e alta. Superioritatea de la început s-a spulberat. Din cîștigătoare sigură, Benfica a devenit doar outsider, prima șansă a calificării trecînd de-acum de partea românilor. Eriksson e livid: „acest 0—0 e, oricum, mai bun decît 1—1". Chalana, care a făcut entorsă, joacă tare : „sînt foarte duri și m-au lovit foarte mult". Nevasta (logodnica ?) lui Filipovici pare la capătul puterilor. Ba mai mult, în drum spre mașină, internaționalul iugoslav e bruscat de-un suporter și e necesară intervenția poliției.

Și totuși, și cu asta încheiem (ar mai fi multe de spus), calificarea n-a fost decisă. Acest scor alb, într-un totul meritat („Diario de Noticias" de a doua zi: „Românii au jucat foarte strîns, dar și foarte bine"), implică, în perspectiva returului, o victorie. Cît de mică, 1—0 să zicem, dar o victorie, în fața unei echipe care, nu uit asta, n-a pierdut nici una din partidele disputate pînă acum în actuala ediție a Cupei U.E.F.A., cîștigînd (între altele) în fața lui Conti și Falcao la Roma. Dar craiovenii, sînt sigur, vor ști să pregătească returul cu aceeași seriozitate și inteligență cu care au înfruntat pe Bordeaux și Kaiserslautern, învingînd și ultimul obstacol dinaintea finalei. Un lucru trebuie precizat și cred că e de datoria mea să zic asta: chiar și în acest moment, după calculul hîrtiei, Benfica rămîne prima favorită, ei fiindu-i necesar pentru calificare orice scor egal (izbinda ei nu văd cum ar intra în discuție), în afară de 0—0. Rezultatul de la Lisabona n-a dezarmat-o, ci a îndîrjit-o.

Joi, la prînz, am părăsit Lisabona. Foarte ocupați (sau numai preocupați), conducătorii clubului Benfica au ultat să ne însoțească la aeroport. Ne-au condus, în schimb, cei de la ambasadă, loc în care, ca peste tot, jucătorii Universității, civilizați, cuminți, au lăsat o excelentă impresie.

Meciul retur

dintre Universitatea Craiova și Benfica Lisabona, contînd pentru semifinalele Cupei U.E.F.A., va avea loc miercuri, 20 aprilie, pe Stadionul Central din Craiova, cu începere de la ora 16.

Meciul va fi condus de o brigadă de arbitri din Scoția, avîndu-l în centru pe Robert Valentine (din Dundee), iar în linie pe A. W. Weddell și D. M. Brooks. Arbitrii și-au anunțat sosirea la București marți, 19 aprilie, pe ruta aeriană Glasgow-Frankfurt pe Main. Tot marți urmează să vină și observatorul U.E.F.A., Otto Demuth (Austria).

În ceea ce privește cele două formații, ele vor alinia, în linii mari, garniturile folosite în meciul de la Lisabona. Nu vor juca Negrilă și, respectiv, Carlos Manuel (pentru cartonașe galbene), fiind posibilă apariția în echipa lusitană a suedezului Strömberg, fost la I.F.K. Göteborg.

Benfica și-a exprimat dorința de a sosi la Craiova, cu un avion special, luni după-amiază, dar se duc în acest sens încă tratative, nefiind exclusă venirea marți dimineață. Cert e că fotbaliștii portughezi vor locui la hotelul „Jiul" și vor părăsi Craiova imediat după meci.

Acestea fiind zise, le urăm jucătorilor craioveni mult succes, fiind convinși că stă în talentul și abnegația lor să se califice în marea finală, de care nu-i mai desparte decît un gol. Mult succes, băieți!

GHIȚĂ LICU:

„Nu va fi ușoară finala, dar sîntem decișI să nu scăpăm prilejul"

Echipa de handbal Dinamo București e decisă să sărbătorească a 35-a aniversare a clubului, unul dintre cele mai redutabile din România, printr-o victorie în Cupa cupelor. Felicitîndu-i pentru izbînzile repurtate pînă acum, le dorim handbaliștilor dinamoviști mult succes în finala cu S.K.A. Minsk

— Ghiță Licu, pînă nu demult un mare jucător, fost component al echipei României, campioană a lumii în 1970 și 1974, dumneata ești pe punctul de a deveni și un antrenor cu nume, formația pe care o pregătești, Dinamo, obținînd o spectaculoasă și meritată calificare în finala Cupei cupelor. Așa-i ?

— Poate că vă cam grăbiți. Eu nu sînt antrenor decît din 8 februarie 1980, iar la prima echipă a lui Dinamo abia din ianuarie 1982, așa că mai am multe de învățat în meseria asta. Am luat cîte ceva de la foștii mei antrenori de lot și, la Dinamo, de la Oprea Vlase, nu-s chiar novice, dar de aici și pînă la „nume" mai rămîne destul drum.

— Sîntem de-o vîrstă, nu ? Amîndoi avem 38.

— Sîntem, dar dumneata pari mai tînăr. Nu te-ai bătut, ca mine, 15 ani pe semicerc.

— Facem un interviu, nu un schimb de complimente ! Și-apoi, din cîte cunosc, nu te-ai bătut chiar tot timpul la semicerc.

— Așa-i, am jucat de toate. Am început ca extrem sting și am terminat ca pivot. Dacă n-ar fi fost accidentul la umăr, care mi-a micșorat forța de aruncare, cred c-aș mai fi jucat și astăzi. Poate însă că m-am oprit la timp.

— Parcă bate un vînt primenitor în handbalul nostru: Licu antrenor principal la Dinamo, Samungi secund, Voina antrenor principal la Steaua, se schimbă generațiile.

— E o lege a firii. Radu Voina e chiar mai mic decît mine, dar nici la antrenorii mai vechi nu vom renunța. Știi cum se zice : cine n-are bătrîni, să-i cumpere. În sport, proverbul acesta rămîne mereu actual.

— Hai să vorbim despre Dinamo, echipă care a răzbătut pînă în finala Cupei cupelor fără să fi pierdut vreun meci : 37—22 și 27—12 cu Maccabi Petach Tikava din Israel, 27—24 și 25—17 cu Bondsspaarbank Doetinchen din Olanda, 31—27 și 26—20 cu Waagner Biro Graz din Austria, 27—26 și 25—23 cu Zelezniciar Niș din Iugoslavia. Cum explici dumneata această serie învingătoare ?

— Nimic de zis : și culoarul a fost mai ușor. Dar și băieții s-au comportat bine, luptînd cu abnegație în fiecare meci. Procedînd așa, ei n-au făcut altceva decît să răsplătească, prin jocuri de înalt nivel și prin rezultate favorabile, conducerea ministerului și a clubului, care au acordat, tot timpul, o atenție și un sprijin deosebite echipei noastre. Dacă vom dobîndi Cupa cupelor, ceea ce noi toți dorim, va fi cel mai frumos cadou făcut de handbal clubului, cu ocazia împlinirii a 35 de ani.

— Opt partide fără înfrîngere și o explicație lapidară : „băieții s-au comportat bine". N-ajunge, tovarășe Licu, mai vrem amănunte. Care au fost principalele „arme" ale formației pe care o antrenezi împreună cu Valentin Samungi, și ei fost jucător de elită ?

— Cred că principalul nostru argument a fost disciplina. În teren și în afara lui. Le-am cerut jucătorilor foarte mult, dar le-am și lăsat, cînd a fost cazul, mînă liberă. Am fost drastici, dar n-am fost zbiri. Devenind antrenor, mai întîi la juniori, unde am stat un an și jumătate, apoi la seniori, mi-am propus un lucru: să nu fac niciodată cu jucătorii ceea ce mie, cînd eram în activitate, nu-mi plăcea să fac.

— Anume, un exemplu.

— Am avut, de-a lungul timpului, antrenori minunați, unii cu merite incontestabile în ridicarea handbalului românesc pe cele mai semețe culmi. Unii din ei însă obișnuiau să ridice tonul, să țipe, chiar să înjure. Nu mi-a plăcut asta și-am învățat să mă abțin. Azi, la echipa de handbal Dinamo domnește o atmosferă civilizată, de prietenie.

— Nici nu-i de mirare, ați fumeneata, cît și Samungi, ați jucat pînă mai ieri alături de actualii elevi. Greșesc ?

— Din primii 11, Ionescu, Marchidan, Durău, Oprea, Roșca, Tase, Bedivan, Dogărescu, Grabovschi, Matei și Jianu, numai cu Roșca și cu Jianu n-am jucat, ei neavînd decît 21 de ani. Cu restul, da, poate de-aia îi și știm. Cu părțile lor bune, cu părțile lor rele. Numai că, la această oră, barometrul echipei îl reprezintă tocmai jucătorii din „noul val", cei 2 plus Jianu. Încadrarea lor, care decurge bine, dar nu atît de bine cît aș dori-o, oferă omogenitate unei formații care duce încă lipsă de experiență. Omogenitatea a fost, ca să răspund mai exact la întrebarea de mai devreme, una din armele noastre, dar la acest capitol rămîne încă destul loc pentru mai bine. Analizînd compartimentele, apărarea a cîștigat partidele de pînă acum.

— Iar nu-i de mirare : Licu însuși era un apărător de „fier", nu ?

— E adevărat, dar trebuia să am și din ce să fac o apărare solidă. Am avut, iar pătrunderea în finala Cupei cupelor trebuie explicată, întîi și întîi, prin jocul din apărare : atent, mobil, intuitiv, te-

— Care a fost, pînă acum, jucătorul cel mai constant ? Dar cel mai inegal?

— Oprea a dat un randament apropiat de la meci la meci și, în plus, la nivel înalt. Grabovschi, deși la 31 de ani, ca și Tase, a „sărit" în cîteva momente dificile, realizînd surpriza. Așteptam, și aștept, mai mult de la Bedivan, jucător complet, cu nimic, după părerea mea, sub clasa lui Stingă. El nu s-a implicat, din păcate, totdeauna, alternînd momentele sublime cu cele terne. În mare, n-am ce le reproșa băieților.

— Și uite așa, încet-încet, am ajuns la finala Cupei cupelor ce va opune lui Dinamo, în 23 și, respectiv, 30 aprilie, pe S.K.A. Minsk, primul joc urmînd a se disputa la București. Să intru direct în problemă : ce șanse are Dinamo să cîștige trofeul ?

— Egale cu ale adversarei, o echipă solidă, cu ambele extreme, Karsakievici și Șevțov, în echipa națională a Uniunii Sovietice. Mai mult, la această oră, nu pot spune, căci n-am văzut-o pe S.K.A. Minsk niciodată jucînd. Probabil că Samungi va merge s-o urmărească, băieții mulțumindu-se cu ceea ce, mereu, ne-a oferit televiziunea, înregistrarea semifinalei cu Volan Szeged. Nu va fi ușoară finala, o știm, dar sîntem decișI să nu scăpăm prilejul. Îi asigur pe cititorii revistei „Flacăra", implicit pe iubitorii handbalului, că vom face tot ceea ce ne va sta în putință să intrăm în posesia trofeului. Vom munci pe rupte și ne vom bate pînă la ultimul dram de energie.

— Frumos spus. O ultimă întrebare: cum de-ai ținut dumneata minte atît de precis data cînd ai devenit antrenor ?

— Trecerea mea ca antrenor s-a hotărît, la club, într-o ședință. Cînd am ieșit, antrenorul Alexandru Rusz de la lupte mi-a șoptit : „gata, Ghiță, cu boeria, o să vezi tu ce înseamnă meserie asta !".

— Și-ai văzut ?

— Ceva-ceva, da. Ca jucător, răspunderea o împarți și cu alții. Ca antrenor, tot greul cade pe umerii tăi.

— Nu te plîng eu pe dumneata, pe umerii ăștia poți duce ușor o Cupă a cupelor, ce zici ?

— Mă angajez s-o țin în spate 5 zile, numai s-o luăm. Sînt pregătit.

— Mult succes, Ghiță Licu, dumitale și jucătorilor dinamoviști.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cronica șoselei

Pățania unui „șofer" de 15 ani

În fiecare zi, la 7 dimineața, [illegible]ul, elev în clasa a 9-a, pleacă spre [illegible] împreună cu maică-sa. Drumurile [illegible] se despart cam la 100 m de casă. [illegible] o femeie măruntă de statură, dar foarte energică. În afară de băiat, mai are două fiice studente. Fetele învață [illegible], însă Vlad îi mai dă din cînd în cînd de lucru. Ieri a fost invitată la școală, de diriginte, care a pus-o în temă cu ultima năzdrăvănie a lui Vlad. „Eu înțeleg că-i place tehnica. E într-adevăr foarte talentat. Nu putem însă tolera năzbîtiile pe care le face, aproape în fiecare zi, fiul dv. V-am chemat să vă spun ce i-a trecut ieri prin cap. Închipuiți-vă, la motoreta unui profesor, parcată lîngă cancelarie, o pornește și începe să facă curse prin curte, urmărind fetele dintr-a 12-a, aflate și ele în pauză. Vă dați seama ce țipete, ce vacarm, ca să nu mai vorbim de pericolul de a lovi pe cineva. Vă rog să-l stăpîniți, noi am luat toate măsurile posibile". Mariei i-a crăpat obrazul de rușine. Nu mai pățise niciodată așa ceva. Acasă, băiatul a ascultat morala maică-si ca un mieluțel.

„Ce faci Vlăduț, nu ești gata ? E 7". „Dragă mamă, rău mi-a părut că te-am supărat ieri. Nici n-am dormit azi noapte. Uite, mi-s ochii roșii de plîns și de nesomn. Mai lasă-mă să mă odihnesc un pic, aici pe scaun". „Bine mamă, dar vezi să nu întîrzii". Imediat după plecarea mamei, Vlăduț se îndreaptă spre garaj, unde taică-său, șofer profesionist, detașat pentru 6 luni la un șantier din nordul țării, își ținea mașina. Cheia o lăsase pe dulapul din bucătărie. „Să știm unde sînt însă cheile mașinii ! Ce om prevăzător îi tata. Uite, a lăsat chiar și bord. Parcă știa că odrasla sa va dori să facă o plimbare cu mașina". Ca un veritabil pilot, Vlad verifică cauciucurile, șterge de praf parbrizul, farurile și marcasele semnalizatoarelor, apoi se urcă la volan. Deși are 15 ani, Vlăduț e mărunțel de statură. Abia ajunge să vadă prin parbriz o porțiune dreptunghiulară, asemănătoare vizorului unui periscop. În cinci poziției vădit incomodă la volan, băiatul se descurcă bine. Iese cu spatele din garaj, apoi se înscrie pe partea dreaptă a străzii periferice, îndreptîndu-se spre șoseaua de centură a marelui oraș. Ajunge la școala unde învață. Parchează mașina pe o străduță dosnică și intră apoi în curtea școlii. Își găsește repede, printre elevii care se îndreaptă spre clase, pe cei doi prieteni, confidenți ai tuturor planurilor puse la cale de Vlăduț. „Mașina-i afară, aici, nu departe, haideți cu mine să facem o plimbare". „Vlade, cred că nu ești în toate mințile. Păi tu poți să conduci ? Și, să zicem că știi, dacă te prinde însă la volan fără carnet, ce pățești ? Și apoi, avem două ore de matematică, de la 8 la 10". „Voi nu meritați să vă spună omul o vorbă, mă fricoșilor ! Cu matematica te întîlnești aproape zilnic, dar cu o așa plimbare, mai rar". Cei doi băieți dau din umeri și se îndreaptă, parcă în silă, pentru a se achita de o obligație, spre mașină. Dispoziția lor se schimbă, însă, în bine, de îndată ce Dacia 1310 bine stăpînită de Vlăduț, zboară pe asfaltul șoselei. „Unde ai învățat tu, mă colega, să pilotezi așa strașnic ?", îl întreabă colegul său de bancă. „Tata, el m-a instruit, pe cîmp și alteori, seara, pe străzile mai pustii ale cartierului". Vlad oprește și invită în mașină un băiat cam de 18 ani, care le-a făcut un semn, gen „Ia-mă nene". „Unde mergi tinere ? Pînă la prima comună ? Bine, te duc gratis. Eu nu iau bani de la nimeni". Tînărul se așază pe fotoliul din spate. Nu trece mult timp și începe să dea semne de neliniște. Colegii continuă să-l admire pe șofer. „Mă, Vlade, bună idee ai avut cu plimbarea asta. Ocazii ca astea, cam rar". „Nu v-am spus eu ?" Neliniștea crescîndă a pasagerului ocazional se materializează printr-o întrebare : „Ce șofer ești tu, mă puștiule ? Nu cumva mașina-i furată ? Nici nu-mi dau seama cum poți conduce, că afară nu vezi aproape deloc". Vlad nu-i răspunde. „La oprește, mă, eu cobor. N-am poftă să devin îngeraș la numai 18 ani". După coborîrea tînărului, mașina își continuă mersul pe traseul propus de Vlad și aprobat de colegi... La intrarea în primul sat, cam la 100 de metri, se zărește un șofer care își repară o pană de cauciuc, în imediata apropiere a autoturismului oprit pe carosabil. La observarea Daciei 1310, omul începe să semnalizeze ridicînd mîna, în care ține o cameră de cauciuc. E clar că are nevoie de așa ceva. Culmea, Vlăduț care pînă acum s-a descurcat bine, nu dă de înțeles că ar intenționa să oprească ori să ocolească omul, care continuă să gesticuleze. Își continuă mersul pe aceeași traiectorie și acroșează șoferul, care nu la nici o măsură să se ferească din calea mașinii. Este doborît la pămînt. „Ce faci, Vlade ? Ai înnebunit, oprește !" Nimic, micul pilot își continuă imperturbabil cursa. La prima curbă, autoturismul nu mai poate fi stăpînit. Iese din carosabil, șterge doi pomi, după care rulează circa 200 m pe o pășune, oprindu-se apoi în virtutea inerției. Nimeni din mașină nu pățește nimic. „Eu n-am văzut nici un om pe drum, nu știu să fi lovit pe cineva. Vedeți doar ce mic sînt. Ca să observ curbele, mă ridicam în picioare", a răspuns Vlăduț la întrebarea privind împrejurările producerii accidentului în care și-a pierdut viața un om, disperat că nu-și poate continua drumul spre spital, unde se grăbea să-și viziteze pe fiul său (tot de 15 ani) grav bolnav, care zăcea în mașină.

VICTOR BEDA

Rugby

O victorie dificilă

Pe frumosul stadion „Gloria" din Buzău, în fața a 25 000 de spectatori, duminica trecută, la orele 16, într-o atmosferă toridă (la propriu și la figurat), după evoluții de aeromodele cu motoraș și lansări de minirachete dotate cu parașute policrome și tricolore, am asistat la una dintre cele mai încleștate partide rugbyste din cadrul actualului Campionat European de rugby, sub arbitrajul cam fragmentar al englezului **Allan Welsby.**

Așteptat, dealtfel, de către specialiști, ca fiind un meci foarte dificil, evoluția scorului și raportul foarte strîns al punctajului final reflectă aspectele intensive ale acestui joc, echipa cu emblema frunzei de stejar detașîndu-se evident abia în cursul ultimului sfert de oră și în urma împrospătării forțelor sale cu doi jucători la grămadă (**Pascu** și **Borș** în locul lui **Dinu** și **Șugar**, accidentați).

Echipa Italiei a apărut substanțial îmbunătățită, cu o grămadă bine pusă la punct, ordonată și flexibilă în momentele fixe de joc, mai ales în fazele de la margine, unde **Tinari, Artuso** și **Gardin** au prins, mai ales în prima repriză, majoritatea baloanelor, cu un eșalon de trei sferturi viteziste, fanteziste și penetrante, remarcîndu-i pe **Bettarello, Mascioletti** și **Osti**, care au creat multe emoții și clipe grele echipei noastre.

Dealtfel, puțin după începutul primei reprize, ei au creat o fază clară de eseu, neacordat numai pentru un ușor „înainte".

Deși au avut numeroase faze spectaculoase și duse pînă aproape de finalizare, neșansa ori placajul ferm al românilor l-a împiedicat pe Azzuri să marcheze. Ei au înscris, prin impetuosul Bettarello, un dropgol și o lovitură de pedeapsă, în vreme ce noi am înscris trei lovituri de pedeapsă prin **Alexandru (1)** și **Ion Vasile (2**, de la centrul terenului !) și un singur eseu prin **Vărzaru**, abia în minutul penultim de joc, ce a drept, după o presiune persistentă, victoria revenindu-ne cu 13—6 (6—3).

Echipa noastră a dovedit și cu această ocazie aceeași angrenare lentă în forja jocului, ezitări și erori tactice individuale și colective în cele două compartimente. Mai întîi, linia a treia la grămadă, **dispusă greșit în jocul la margine** (cu **Murariu** în față !) și lipsită de simțul repliajului (cu un **Șugar inexistent** și un **Dumitru static !**), cu deschideri tîrzii, după grămezi deschise provocate **inutil** în urma cîștigării baloanelor și după **ataeuri stereotipe pe treisferturi**, în care Vărzaru **„a inculat"** sistematic patru-cinci șarje bine pornite !

Vom adăuga, la acestea, prestarea inadecvată pe postul de fundaș al lui **Ion Vasile**, provocînd echipei noastre un persuasiv șoc psihologic și un anxios tonus, prin **lipsa lui de siguranță și plasament**, în ciuda altor calități bune.

Conducerea tehnică a tricolorilor noștri are o grea răspundere asupra ei, pentru remedierea urgentă a tarelor sesizate, pînă la 15 mai, cînd jocul de la Kiev cu redutabila și complexa formație a U.R.S.S. va constitui ultimul și veritabilul derby al acestui mult râvnit trofeu — Cupa F.I.R.A.

TUDOR GEORGE

Hipism

Trapul devenit trap

După cele trei întîlniri de acomodare, cea de-a patra duminică în activitate a hipodromului din Ploiești, și-a intrat într-un fel în drepturile sale, iar cea din 10 aprilie a continuat-o. Au început să concureze vedetele (Catren, Strunga, Jurista). S-au corectat recorduri, aprilie fiind, se pare, de bun augur pentru trăpași. Cele 10 curse ale ultimei întîlniri au fost împărțite între mai mulți favoriți, cîștigate de mai mulți favoriți. Catren (Nicolaie Gheorghe), a realizat o bună performanță, prima din stagiunea hipică a acestui an. Facem progrese. Mai așteptăm totuși jumătatea lunii mai, pentru a avea spectacolul în care trăpașii „vor zbura". Au mai scos secunde : Sardonic (Mircea Ștefănescu), Intim (Vasile Gheorghe), Sufix (Sandi Ionescu). Cali din formația lui Sandi Ionescu se prezintă excelent pînă acum, făcînd să adie o boare de corectitudine și sportivitate pe hipodrom. În a cincea reuniune și arbitrii au dat cinci sancțiuni. Pe hipodrom primăvara a chemat lume foarte multă și foarte frumos colorată. Au apărut și spectatori în leagăne. Și-or fi ales favoriții ?

ELENA ȘTEFĂNESCU

Lumea în care trăim

„MINUNEA MEA..."

De data aceasta nu este vorba de „minunile" clasice, de cele adevărate atît de cunoscute și comentate. De data aceasta ne vom referi la anumite „minuni" ale prezentului de care, fie vorba, oamenii s-ar dispensa cu ușurință.

Poate nu m-aș fi oprit asupra acestor „minuni" dacă o anumită frază dintr-o relatare apărută în „The Washington Post" nu mi-ar fi atras în mod deosebit atenția. Se referea la aprecierile unui general american privind viitoarele tipuri de arme pe care le considera nici mai mult, nici mai puțin decît „adevărate minuni ale științei și tehnicii contemporane".

Desigur, fiecare individ este absolut liber să aprecieze așa cum dorește și gîndește, orice fenomen, orice realizare științifică sau tehnică. Așa se întîmplă și cu generalul amintit. Dar, în cazul de față, fiind vorba totuși de un general și de noi tipuri de arme, aprecierea respectivă capătă o altă semnificație și valoare. Să nu uităm că, la vremea respectivă, și bomba de la Hiroshima a fost apreciată cam tot cu aceleași cuvinte de numeroase oficialități militare. Apoi, mai este un aspect ce mi se pare esențial : faptul că aceiași generali vor avea în dotare și vor comanda folosirea acestor „minuni".

Așa că, o asemenea părere despre noile arme este departe de a fi un simplu, banal și nevinovat punct de vedere de neluat în seamă. Pentru că, la urma urmei, se poate pune și următoarea întrebare : de fapt, cît de „minunate" vor fi viitoarele arme de distrugere în masă ?

Secretul militar este, evident, bine păzit. Totuși...

Laboratorul național american de la Los Alamos a anunțat realizarea unui tun electromagnetic cu performanțe deosebite. În decursul testelor efectuate la Ancho Canyon a fost imprimat proiectilului — care poate fi un focos nuclear — o viteză de circa 9 km pe secundă, deci o viteză de 10 ori mai mare decît a unui glonte, depășind aproape orice viteză înregistrată în lume.

Alt exemplu.

O redutabilă forță distructivă indicată cu inițialele enigmatice „EPM" ar putea pune în încurcătură orice armată. Provocat de o explozie nucleară la mare altitudine deasupra Pămîntului, fenomenul „EPM" sau „Pulsația Electromagnetică", cum i se mai spune, — provenind din ciocnirea particulelor gamma și electroni — proiectează spre Pămînt radiații devastatoare. Ea provoacă o gigantică pană de electricitate și paralizează întreaga rețea de telefoane, circuite informatice și comunicații radio. Nemaivorbind de efectele norului nuclear asupra pămîntului, a oamenilor și plantelor. O asemenea explozie deasupra teritoriului Statelor Unite, arată agenția France Presse, ar paraliza întreaga rețea militară americană de comunicații cunoscută sub sigla C-3 (comandă, control și comunicații). Ceea ce în timp de război ar fi catastrofal.

Am putea să ne oprim și la alte asemenea exemple...

„The Daily Telegraph" semnala anul trecut un „plan secret" elaborat de Pentagon pentru construirea unei stații de luptă cu echipaj uman care să fie instalată, nici mai mult, nici mai puțin decît sub scoarța... Lunii. Nu, nu este un proiect științifico-fantastic. Ziarul britanic asigură că această stație denumită „Raza morții" ar urma să fie construită pînă la sfîrșitul acestui deceniu. Ea ar urma — folosind raze laser, de o forță și precizie la care nu s-a ajuns încă — să distrugă rachetele intercontinentale adverse lansate din orice punct de pe glob.

Sau am putea vorbi despre armele chimice. Despre unele dintre ele specialiștii mărturisesc că sînt de-a dreptul catastrofale pentru viitorul speciei umane. Doza mortală a gazelor neurotoxice, spre exemplu, este atît de minimă încît este suficientă o singură inspirație a gazului sau chiar cu orice parte a pielii corpului omenesc să vină în contact cu cîteva particule de gaz. Iar moartea este cumplită.

Nu pot — oricîtă bunăvoință aș avea — să-mi imaginez asemenea arme în categoria „minunilor". Ce fel de „minuni" ? Ale morții ? Ale distrugerii ? Ale haosului ? Pe ce criterii de valori sînt decretate ele „minunate" ?

Omenirea s-a obișnuit să aprecieze ca fiind minunate cele mai deosebite realizări ale geniului uman puse în slujba vieții, a progresului și civilizației. Vorbim despre minunate realizări ale științei și tehnicii, ale medicinei sau electronicii, vorbim de celebre și minunate construcții, creații ale pictorilor și muzicienilor. Auzim, deseori, mamele cînd își dezmiardă copiii, îndrăgostiții cînd își alintă iubitele folosind cuvintele „minunea mea". Dar cum să apreciem racheta americană „MX" — spre exemplu — ca fiind „minunată" deoarece explozia ei poate să anihileze de pe suprafața pămîntului circa 10 milioane de vieți omenești ?

Ar fi barbar. Ar trebui să profesăm un cinism fără margini. Se vede însă că asemenea specimene există pe planetă.

Cursa înarmărilor, nebuneasca competiție pentru sporirea arsenalelor de distrugere a omenirii — arsenale capabile și în prezent să distrugă de cel puțin 15 ori întreaga planetă — continuă în mod îngrijorător. Trist este faptul că oficialități politice și militare importante justifică în mod lipsit de orice răspundere această goană pentru crearea de noi arme de distrugere în masă.

Dar nu asupra acestui aspect vrem să insistăm.

Ca să fiu sincer, visez și eu la o „minune". Minunea păcii, a eliberării planetei de coșmarul războiului, al distrugerii.

De fapt, nu cred că există ființă umană, rațională și cu bun-simț, care să nu creadă, să nu spere în realizarea acestei minuni. Înfăptuirea ei depinde însă în primul rînd de popoare. De acțiunea lor fermă. De voința lor de a pune capăt demenței înarmărilor. De a încheia, o dată pentru totdeauna, seria acelor „minuni" în fața cărora se extaziază generalul de peste Ocean...

AL. PINTEA ■

Spectacolul informației

La stradă, vizualul

Am trecut de la ziarul tras la plumb la facsimilul electronic, de la radioul cu galenă la tranzistorul portabil, de la televizorul mamut alb-negru la cutia cu ecranul cît un chibrit.

Ne miniaturizăm. Într-o ciudată preferință pentru ceea ce se depărtează de reprezentarea noastră primordială, alergînd pe autostrada unde aruncăm din mers hainele după care visasem, acceptînd și grăbind schimbul cu ceva abia conturat, îndubitabil mai convingător, mai plin de atracție.

Cam așa se întîmplă cu magnetoscopul, cu videocasetele. Piața imaginii a prins gustul exploziei și se desfășoară fără a da semne de oboseală, șlefuind, învăluind, ademenind, cîștigînd.

Cine n-a văzut pînă acum un magnetoscop îl poate proiecta cu ușurință. Își închipuie magnetofonul pus să înregistreze magnetic, odată cu sunetul, și imaginea. Este aparatul grație căruia revedem la televizor reluările de fază. Prin intermediul său plugușorul poate fi înregistrat în august pentru ca noi să-l urmărim pe micul ecran de revelion. Este jucăria care odată intrată în rol a simplificat pînă la enervare munca operatorilor de imagine, a interpreților și distribuitorilor de programe. Iar nouă ne face plăcere să vedem încă o dată clasicul dat jos de pe soclu, îndreptat cu forța spre lada cu vechituri pentru ca locu-i să fie luat de ultimul răcnet, în materie.

Cînd s-a văzut în arenă, magnetoscopul a căpătat gustul mișcării. Al mișcării în jos, spre dimensiuni mai mici, spre greutăți mai mici. Și al mișcării în sus : spre performanțe superioare. Dacă te enervezi, pui niște bani de-o parte și cînd ciorapul este suficient de gros (e pronunți : vreau un magnetoscop. De casă. Și niște videocasete. De pus acasă. Prin urmare, ca la casetofon, unde o sculă ca lumea și ceva baftă pe piața casetelor îți aduce în apartament sau la iarbă verde muzica dorită. Aici îți procuri — e drept cu bani nu chiar puțini — instalația de reprodus imagini la alegere. Caseta este cît o carte, aparatul cît o valiză comodă.

Virusul a prins. După americani, după japonezi. Iată-i pe europeni. În Franța, ni se precizează, sînt un milion de cumpărători. Adică trei milioane de privitori. Marșul — încă fragil — continuă, către o destinație necunoscută.

Cîte ceva se știe totuși.

În 1972 existau în lume 2 800 000 magnetoscoape. Anul trecut cifra ajunsese la 27 000 000. Pentru anul în curs se estimează nivelul de 43 000 000. În 1985, se apreciază, vor fi 82 000 000.

Fabricanții au problemele lor. Există la ora actuală trei standarde de magnetoscoape care coexistă pe piață : VHS — pus la punct de grupul japonez JVC-Matsushita dar comercializat de asemenea sub marca Panasonic, Hitachi și, în Franța, de Thomson ; Betamax perfecțat de Sony, la care s-au raliat Aiwa, Sanyo și Toshiba ; în sfîrșit, V 2 000 aparținînd firmei olandeze Philips, fabricat însă și de Grundig. Trei standarde incompatibile. Puternica rețea Thomson a simplificat drumul către opțiune în cazul francezilor : VHS reprezintă, prin intermediul său, 75 la sută din magnetoscoapele vîndute în Franța, adică mai mult decît oriunde în lume. Supărătul în cauză se numește Philips, sosit prea tîrziu pentru a se ști sigur pe situație. I-a rămas la dispoziție o posibilitate : să convertească și cataloagele altor standarde pe propriu-i sistem, V 2 000. Ceea ce se și face cu asiduitate. Și nu numai de către el ci și de concurență, în primul rînd, de către Grundig.

Bătălia, pe față, dar mai ales subterană, se desfășoară cu cerbicie și nu va obosi probabil niciodată. Iată un subiect arzînd : magnetoscopul viitorului. Sîntem în faza în care se pune la punct standardul mondial unic pentru magnetoscopul din a doua generație : aparate portabile cu camera integrată. Un mod, între altele, de a pune capăt războiului standardelor și neînțelegerilor între beneficiari. La timonă se află JVC-Matsushita. După opinii calificate, această aparatură, pe 8 mm, va putea fi lansată în 1986. După alții, în 1983 aparatul ar putea reprezenta 1 la sută din piața mondială a magnetoscoapelor, în 1985 putînd atinge 7 la sută. Cum fabricanții par a fi dornici să prelungească durata casetei — astăzi doar de 90 de minute — nou standard pare a anunța cu certitudine un lucru : dispariția în scurt timp a magnetoscoapelor ce le cunoaștem azi.

A cîta oară ne dezicem de ceea ce crezusem peren ?

Vizualul, ieșit la stradă, promite convulsii.

NEAGU UDROIU ■

Profit și pierdere

Relația dintre dezarmare și dezvoltare este limpede și structura ei rămîne valabilă și în plan zonal și global. O țară care dorește să se dezvolte intensiv nu se poate înarma intensiv și invers. În aceste circumstanțe efortul de înarmare al țărilor din așa-numita „lume a treia" introduce un nou element perturbant în procesul, în cea mai mare parte „intenționat", al eliminării decalajelor economice.

Dialogul Nord-Sud care s-a dorit și se dorește stimulativ pentru transferul de progres de la bogați la săraci include, de ce să nu recunoaștem, ca singur element de amploare un transfer de... arme, adică de tensiune, de conflicte și de mijloace de a face conflictele și mai explozive.

Absorbiți în angrenajul fantastic al înarmărilor săracii lumii plătesc astfel încă o poliță pentru un meci care nu este al lor.

Agenția Reuter nota de curînd, într-o analiză a dilatării comerțului cu arme în lumea a treia : „În 1981, importurile de arme ale țărilor în curs de dezvoltare se ridicau, potrivit S.I.P.R.I., la 8 miliarde de dolari, depășind de peste patru ori cifra anului 1962. Dar, în aceeași perioadă, cota producătorilor de arme din lumea a treia s-a ridicat de 40 de ori, ajungînd în 1981 la 385 milioane de dolari.

Estimările privind cheltuielile pentru arme ale lumii a treia variază între 62 la sută și 80 la sută din comerțul mondial.

Ca un rezultat al războiului din Vietnam și al conflictului din Orientul Mijlociu, comerțul lumii a treia s-a transformat dintr-un bazar pentru vînzarea de arme occidentale învechite într-o piață pentru dispozitivele cele mai moderne. Deși acestea din urmă trebuie încă să fie procurate în mare măsură de la țările dezvoltate, furnizorii din lumea a treia au reușit să devină competitivi, în special în domeniul armelor mici".

Creșterile în acest plan prezintă și o însemnată latură calitativă. La începutul anilor '60, marea majoritate a armelor transferate erau relativ nesofisticate și „de mînă a doua". Acum registrele S.I.P.R.I. referitoare la contractele de vînzare-cumpărare (în 1981 sînt înregistrate 1 100 acorduri separate) arată că 94 la sută dintre acestea implică sisteme noi de arme. Tot mai multe țări în curs de dezvoltare intră sau fac eforturi pentru a intra în posesia unui armament (tancuri, avioane, rachete, nave de luptă) cu caracteristici tehnice și operaționale de virf, indiferent care este prețul ce trebuie plătit pentru aceasta. Și, cum subliniza A. Gauhar în revista „South" „fără a-și pune cu adevărat întrebarea dacă armele respective contribuie în vreun fel la întărirea securității lor naționale sau, dimpotrivă, ajung să servească pătrunderii unor interese străine".

Iată încă unul din paradoxurile cinice care maltratează fața lumii. Țările de-abia pornite în lunga ascensiune a progresului sînt încărcate de povara unei doctrine dizolvante cu efecte teribile pe termen scurt și pe termen lung. Ideea falsă, dar abil întreținută, că înarmarea înseamnă securitate îi obligă pe săracii lumii să importe din greu arme costisitoare. Aceste arme, deșartă speranță a libertății, implantează interesele străine pe piața importatoare. Asigură un „dicton" economic și politic. Un dicton din al cărui fond principal de cuvinte lipsește, evident, cuvîntul libertate.

Omnisiunea este esențială, iar prețul plătit pentru ea disperat. Cercul absurdului se închide, deci, fest.

Cine profită ?...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Cîmpurile de căpșuni

N-am fost, sau, mai corect spus, nu sînt un fan al Beatles-ilor. Dealtfel, cred că dacă cineva mi-ar cere să zic la repezeală cum se numeau cei patru Beatles n-aș reuși. Apoi, nu știu cîtor dintre piesele compuse ori lansate de ei le-aș ști titlurile în engleză sau românește. Dar asta nu înseamnă că nu le-am ascultat cu plăcere vizibilă de la început, cînd am avut prilejul și că nu le reascult cu aceeași satisfacție astăzi. Așa cum am privit cu fantastic interes secvențele de film cu cei patru Beatles, repetițiile sau părțile din concerte înregistrate pe peliculă. Sau cum am citit știrile și paginile dedicate lor, între care acelea, foarte consistente, de acum cîtva timp, chiar în această revistă. Cei patru Beatles, nu spun nimic nou, au devenit un mit cu o fascinantă putere de seducție printre colegii lor de generație coplesiți, pînă atunci, de miturile vedetelor, singure, ale individualismului. Ei aduceau imaginea armonizării și complementarismului, a personalității certe ce se reprezintă coerent și solid prin grup. Travaliul lor, atît cît s-a putut afla despre el, era epopeic dar fața aceasta ascunsă a celor patru se reprezenta în cîntecele compuse atît de personal și interpretate la fel.

Ar trebui, cred, un studiu sociologic îndelungat și multilateral pentru a descifra toate tainele impactului Beatles. Deși e foarte posibil, mă tem că el, acum, ar fi văduvit de ceea ce l-ar explica cel mai bine — contextul respectiv, care poate fi doar parțial reconstituit.

Cred apoi că succesul lor ulterior tot din mitul Beatles derivă, cu tot ceea ce implică așa ceva. Dar dintre cei patru „Beatles mă opresc aici asupra lui John Lennon. Pentru că mi se pare cea mai aparte figură a lor ? Pentru că știu mai multe despre el ? Pentru că a fost asasinat ? Nu pot da un răspuns clar. Oricum, atunci cînd a fost ucis, la New York, de individul care a pretextat ceva ridicol, m-am gîndit brusc la evocatele fotografii sau imagini de film în care cei patru Beatles erau sufocați de mulțime, aplaudați și adulați. Sigur, foarte sigur, destui nu avuseseră șansa sau chiar banii — căci arta grupului se răsplătea, pe drept, cu sume mari — să asiste la un spectacol al lor. Și atunci nimeni nu a avut sinistra idee să-i pedepsească în vreun fel pentru asta, să se răzbune pe ei pentru nenorocul său. I s-a întîmplat tîrziu lui John Lennon dintr-un motiv stupid, într-o zi banală. Prin dispariția lui fizică s-a ucis, de fapt, una din cele patru forțe artistice Beatles dar speranța în forța lui nu putea fi anihilată. O exprimă vestita melodie Cîmpurile cu căpșuni lansată de cei patru Beatles și chemată acum să devină și numele unui memorial din nu mai puțin celebrul Central Park din New York. Aflînd vestea am vibrat. Într-o vreme și într-o lume ca aceea în care nu se prididește — acesta e, totuși, adevărul ! — cu afacerile, cu acele jobs sau în care, între atîtea altele, asasinatele sau atacurile cu mină înarmată se socotesc la cîteva zeci de secunde s-a găsit, totuși, timp pentru a se face mea culpa colectivă, ridicîndu-se un memorial reprezentat de un mozaic înconjurat de boschete și arbuști pe 1,2 hectare. Dintre ei, poate pași vizitatorilor sau ochii privitorilor vor fi întîmpinați de armoniile Cîmpurilor de căpșuni, semnul eternității și clasicismului unei melodii lansate de cei patru Beatles !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

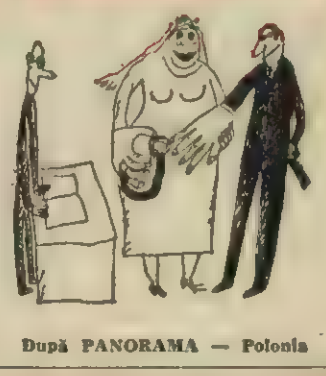

După PANORAMA — Polonia

Şah

Finişul Margaretei Mureşan

La Bad Kissingen, meciul de şah dintre marile maestre Margareta Mureşan şi Lidia Semionova, contînd ca sfert de finală pentru titlul mondial, a intrat în ultima linie dreaptă, iar noi, cei de acasă, aşteptăm cu înfrigurare veşti şi, încă mai mult, dorind binele Margaretei şi, implicit, al şahului românesc, sperăm ca ele să fie, de fiecare dată, foarte bune.

După cum se ştie, supercampioana noastră n-a început prea bine şi, după un start defectuos, s-a văzut condusă cu 2—0, jucătoarea sovietică, reprezentanta celei mai redutabile şcoli de şah din lume, speculînd cu promptitudine inexactităţile adversarei. Astfel, partida a doua a fost, după opinia marelui maestru Florin Gheorghiu, prezent la Bad Kissingen alături de Margareta, „pierdută surprinzător sub pecetea nervilor" şi se credea că Semionova s-a detaşat decisiv încă din start. Numai că Margareta Mureşan a izbutit imediat să reducă handicapul, adjudecîndu-şi partida cu numărul 3, caracterizată de Gheorghiu drept „o frumoasă partidă de luptă". Iată însă că Semionova, al cărei secondant e reputatul analist V. Kuzmin, a găsit resurse să refacă diferenţa (3—1), forţînd apoi două remize. La 2—4, speranţele campioanei române păreau minime. Era de aşteptat ca nervii ei, întinşi ca o coardă într-un meci de asemenea importanţă, echivalent cu cea mai strălucită performanţă înregistrată în istoria şahului nostru (numai şi pentru asta Margaretei Mureşan i se cuvin laude şi felicitări), să cedeze. Dar Margareta a vrut să fie altfel. Temeinic pregătită teoretic, inteligent sfătuită de antrenorul Şerban Neamţu şi de Florin Gheorghiu, ea a dominat net partida a şaptea şi, exploatînd cu dibăcie micul avantaj oferit de piesele albe, a jucat magistral, obligînd-o pe Semionova să se recunoască învinsă la mutarea 45.

Acum, miercuri noaptea, cînd revista noastră se pregăteşte să meargă la tipar, partida a opta încă nu s-a încheiat, întrerupîndu-se după 5 ore de înfruntare. Lapidar, agenţiile de presă au transmis că româînca ar deţine un uşor avantaj, avînd o poziţie mai bună. Logic ar fi să rămînem rezervaţi. Vom risca însă, cunoscînd forţa de joc şi stăpînirea de sine a Margaretei, afirmînd că ea se află în pragul egalării. O egalare pe care, în numele iubitorilor şahului nostru, o dorim din suflet şi de care ne legăm mari nădejdi. Dacă Margareta a avut tăria morală să micşoreze în două rînduri un handicap considerabil, demonstrîndu-şi înalta clasă, să ne fie permis să credem că, obţinînd egalarea, ea va şti să-şi apropie victoria finală, intrînd în elita primelor 5 şahiste din lume. Îi ţinem pumnii strînşi şi-i urăm mult succes !

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Cronica TV

Bătrîneţile sfîrşitului de săptămînă

● În fapt, ceea ce s-a întîmplat în ultima sîmbătă seara n-a avut nici darul de a strica, nici pe cel de a repara gustul „Fanteziilor", alcătuite în principal dintr-un ghiveci componistic adaptat la texte submediocre. În afara unor toalete mirobolante în volane şi dantele (şi a poantelor cu efecte soporifice), totul a plutit în vetust şi banal. Păcat că asemenea roluri şi texte ingrate nu sînt refuzate tocmai de cei invitaţi să-şi demoleze personalitatea artistică, în cazul de faţă nume de prestigiu ale scenei româneşti, Stela Popescu, Corina Chiriac, Marius Ţeicu, Nicu Constantin.

● După trei episoade, „Bulevardul Paulista" se dovedeşte un autentic document de epocă, dar nu şi un film artistic investit cu atributele serialelor de televiziune. Puţine lucruri interesante sau captivante de-a lungul unor secvenţe discursive, înecate în verbiaj şi îndeajuns de puţin accesibile marelui public. În comparaţie cu alte producţii ale genului, noul serial nu este decît o piesă de amatori.

● Din emisiunile de dimineaţă, am reţinut în mod deosebit „Viaţa satului", de data aceasta o veritabilă tribună a experienţei înaintate, mulţumită reportajului şi transmisiei în direct de la C.A.P. Scorniceşti. Micul ecran şi-a demonstrat cu prisosinţă rolul de mijlocitor al schimbului de opinii, specialiştii au avut la dispoziţie un material concret de lucru, iar marele public un cuceritor exemplu de etică profesională.

● Mereu în criză de timp, dar nu şi de idei şi informaţii binevenite, Iosif Sava şi invitaţii săi. Îi sugerăm totuşi distinsului nostru coleg o mai severă dozare a comentariului pentru a nu fi obligaţi, cum se mai întîmplă, să rămînem mai mult în studio decît pe marile scene ale lumii.

● În încheierea programului duminical, n-am mai fost obligaţi să ascultăm un program de romanţe, dar ni s-a oferit în compensaţie un recital gerontologic în persoana celebrei actriţe Bette Davis. Ei bine, vom fi din nou de acord că senectutea şi dramele însingurării reprezintă probleme spinoase ale veacului şi salutăm de asemenea faptul că Telecinemateca ne-a oferit de data aceasta un film recent, în premieră absolută şi de înaltă ţinută artistică, dar rămînem mereu la convingerea că un final în notă optimistă (cu muzică şi umor) este mult mai de dorit în aceste momente premergătoare unei noi săptămîni de lucru.

● Ne facem ecoul unor mai vechi şi mai noi doleanţe ale cititorilor noştri, care ne-au scris şi ne scriu solicitînd ca emisiunea „Telerama" să fie prezentată sau reluată şi pe programul I. Îndreptăţite opinii vin şi din partea celor ce doresc să vadă în aceleaşi condiţii şi emisiunile lui Iosif Sava.

LIVIUS TIMBUS ■

Un vagon de petrol pe... apa sîmbetei

Nu este nevoie să fim toţi sondori pentru a şti să preţuim şi a ne strădui să economisim fiecare picătură de petrol. Este de-ajuns să privim cîteva clipe, măcar la televizor, feţele transfigurate, acoperite cu broboane de sudoare, ţiţei şi noroi ale celor care scot din adîncuri „aurul negru", pentru a înţelege cu cîtă răspundere trebuie să gospodărim această materie primă.

Astfel stînd lucrurile, este de-a dreptul de necrezut că pot să apară cazuri în care însăşi paza unui depozit de petrol să fie privită cu o condamnabilă uşurinţă, chiar de către cei care gestionează o asemenea avuţie.

Aşa se face că la Depozitul de produse petroliere din Baia Mare a fost numit, nu de mult, **să asigure paza obştească**, pe timpul nopţii, un om, pe cît de incorect, pe atît de nepăsător — **Dumitru Leza**, primitor-distribuitor, element nu numai necunoscut de către şefii lui în privinţa corectitudinii, dar şi neinstruit asupra răspunderii pe care şi-o asumă în timpul serviciului de pază. Singura lui grijă, după cum avea să se constate pînă la urmă, a fost să-şi procure un bidon din plastic şi să sustragă cîţiva litri de petrol, înainte de a sosi la serviciu ceilalţi oameni ai muncii şi, respectiv, factorii de conducere. Ca să nu fie văzut — a socotit el — că pleacă din depozit cu un bidonaş plin cu petrol, s-a şi grăbit să părăsească locul de muncă înainte de a i se încheia programul.

Ce putea să se întîmple în urma unui astfel de „păzitor" al avutului obştesc? Ceea ce s-a şi întîmplat, cu participarea lui directă şi nemijlocită: uitînd robinetul deschis de la rezervorul din care luase cei cîţiva litri de petrol, s-au scurs şi s-au dus pe apa sîmbetei nu mai puţin de 10 450 litri combustibil, în valoare de peste 40 000 lei.

Comentariile ni se par de prisos. Şi totuşi se impune o întrebare, de care ar fi necesar să ţină seama toţi cei care gestionează bunuri materiale ori valori: ne putem permite, oare, să privim atît de superficial paza şi gospodărirea unor astfel de obiective?

Justiţia şi-a spus cuvîntul, condamnîndu-l pe vinovat la 2 ani închisoare şi despăgubire materială pentru încălcarea Decretului nr. 400/1981 şi a altor prevederi legale. Dar asemenea consecinţe nu puteau să fie prevenite?

MIHAI GROZAVU ■

● *Constelaţia lirei* ●

Farmec

A căzut zăpada moartă de ruşine
Şi-ai venit la mine Domnule-cum-vrei
Ţi-a fugit iubita cu păreri de bine
Şi pe teiul iernii ţi-am dat ceai de tei !

Să iubim acuma ce-am pierdut în vară
Trişti precum în iarbă căutate chei ?
Nu ulita_aleţa ar putea să doarmă
Şi s-arunce-n aer chiar absenţa ei.

Cum să stingi în braţe ticăitul orei ?
Sărutînd argintul care te-a furat,
Cum te fură pasul apăsat al horei...
Dar... tu eşti de zahăr eşti elaborat.

Haide, treci în lacrimi cu pojar pe-afară!
Eu de frica soartei am să mă îmbrac
Şi sub drama mică nici măcar amară,
Ai să fii balansul unui spînzurat.

A căzut zăpada moartă de ruşine
Şi-ai venit la mine Domnule-cum-vrei
Ţi-a fugit iubita în păreri de bine ?
Dracii ! Pe teiul iernii, ţi-am dat ceai
de tei...

Privilegiu

Fac parte dintre acei foarte singuri,
atît de singuri
încît au vreme să privească
păsările
care loculese în ţipătul lor,
care au timp să aştepte,
ca o veste bună,
fluviul.
Sînt singură.
De aceea mi se pare ciudat
că am ţinut uşa deschisă
că am ţinut inima deschisă
că am ţinut toată noaptea
ochii deschişi

Singurătate

Nu veni cu trenul de noapte !
Pădurile — procesele mele de conştiinţă —
rămîn să-ţi dea ecoul
pe măsura eliberării de frunze.

Gările abandonate...
dictează
mişcările astrelor pe o fostă inimă.

ANA FENOGHEN ■

Istorie prezentă

Cinstim, în tot ce-avem, conducătorul
dorit de generaţii de români
ce-au vrut ca-n cartea ţării viitorul
să-nscrie muncitorii ca stăpîni.

În ei, azi, recunoaştem păstrătorul
a tot ce-am moştenit de la străbuni;
prin ei, necontenit, urcă poporul
punînd pe stema ţării noi cununi.

Al Daciei şi-al nostru este omul
ştiut pe toate fusele orare
că pune-n slujba binelui atomul —
condiţie a păcii tutelare.

Recunoştinţă, calde sentimente —
lui, cititorul istoriei prezente !

SANDU ŞTEFĂNESCU ■

Omul care joacă

Cu răbdare...

După nopţile încărcate ale Guadalajarei — deci după 13 ani — s-a stat din nou tîrziu pentru a asculta pulsul îzbinditor al fotbalului nostru. Ascultînd la radio show-ul Craiovei, mă gîndeam la un prieten unic, ce-l simt ca pe al doilea tată, şi care-mi spunea că „aşteptările" Guadalajarei erau pentru noi toţi clipe de satisfacţie şi de plăcere unică, şi care trebuie oferite de noi, prin menirea noastră, mult mai des. Iată, deci, că, după atîta timp, vocea undelor ne-a făcut din nou să mai gustăm din această bucurie aleasă.

Mi se pare că „beneficiul" rezultatului de la Lisabona nu va fi uşor de apărat la Craiova, chiar dacă s-ar putea ca peste Olt să nu se mai poarte pălării. Ca o consecinţă firească, preţul calificării este mult mai mare... Succes, băieţi ! Vă anunţ de pe acum, că vom juca meciul cu voi pe „23 August", în văzul tuturor şi spre folosul fotbalului românesc. A sosit momentul — şi datorită vouă — să anunţăm lumii că avem şi noi recitaluri gen Liverpool — Manchester United.

Şi ultimul subiect ce mă frămîntă acum : jocul naţionalei, eveniment unic şi pentru că-i oficial în faţa unor campioni mondiali „en titre". Entuziasmul nu va cunoaşte margini, sînt sigur. În această săptămînă pregătitoare a jocului, sînt plecat într-un turneu peste hotare, dar nu pot să uit că, după opinia mea, chiar dacă „Flacăra", prin redactorul ei şef, a încercat să creeze o acţiune sprijinitoare a intereselor actuale ale echipei naţionale, „campania Italia" a fost declanşată cam tîrziu... De aceea, stimaţi cititori, vă rog să-mi urmaţi sfatul : Italia de sîmbătă nu trebuie atacată cu orice preţ! Am încredere că Mircea Lucescu, „îi ştie preţul", cunoscîndu-şi menirea. Aveţi răbdare. Chiar şi un meci nul nu ne poate strica în situaţia grupei noastre. Nu vă grăbiţi echipa şi n-o împingeţi la prostii... Invitaţi-i pe italieni, dacă puteţi, să iasă la joc, sau să facă ceea ce n-au ştiut niciodată, adică să atace. Ne-ar prinde mult mai bine... Deci (şi) cu răbdare, în acest moment, le-am putea trece pe toate.

CORNEL DINU ■

Săptămîna românească la hotelul „Intercontinental" din Amman — Iordania

În perioada 16—23 martie a.c., s-a desfăşurat la hotelul „Intercontinental" din Amman, sub egida Ministerului Turismului din România şi a Ambasadei române din Iordania, o deosebit de interesantă acţiune de prezentare a folclorului şi gastronomiei specifice româneşti, cu participarea unor formaţii alcătuite din lucrători ai hotelului „Intercontinental" din Bucureşti, delegaţie condusă de directorul hotelului „Intercontinental" Bucureşti, Marin Stancu.

La reuşita acestei acţiuni şi-au adus o importantă contribuţie renumiţii bucătari Gheorghe Vătafu — maestru în arta culinară —, precum şi Iulian Stanciu. Ei au reuşit să valorifice cu pricepere şi rafinament tradiţiile bucătăriei româneşti. Preparatele au beneficiat de prezentarea competentă a unui apreciat specialist în materie, Ion Zamfir, şeful renumitului restaurant „Balada".

Folclorul românesc a fost reprezentat cu cinste de membrii grupului folcloric „Hora", compus din lucrători ai diferitelor sectoare de activitate din hotel, deţinător al locului I pe municipiu la cea de-a treia ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României", precum şi al premiului I pe ramura comerţ şi cooperaţie al Festivalului „Argus — 1982", însoţit de cunoscuta cîntăreaţă, plină de vervă şi temperament, Elvira Munteanu, vedeta festivalului, şi de prestigioasa orchestră condusă de un virtuos al arcuşului, violonistul George Tudor, obţinînd aplauze la scenă deschisă.

La serile româneşti au participat o serie de personalităţi ale vieţii politice şi culturale iordaniene, printre care şi ministrul culturii al Iordaniei, Excelenţa Sa dl. Ma-ên Abu Nuwar, sub al cărui înalt patronaj s-a desfăşurat festivalul.

Elogioase aprecieri la adresa reprezentanţilor artei româneşti se desprind din coloanele cotidienelor iordaniene „Sawt al Shaab Newspaper", „Ar Raj i Daily Newspaper" şi „Ad — oustour Newspaper", care invită călduros la serile româneşti organizate în sălile hotelului „Intercontinental" din Amman.

Ambasada română din Amman la rîndul său a considerat ca fiind „deosebit de reuşită această săptămînă folclorică şi culinară organizată de „Intercontinentalul" din Bucureşti, care a prezentat în condiţii de excepţie folclorul românesc în această ţară din Orientul Mijlociu".

Directorul hotelului „Intercontinental" din Bucureşti a declarat: „Cîştigul cel mai mare pe care l-am avut la Amman a fost pe linia cunoaşterii între popoare, a strîngerii relaţiilor de prietenie, a unui util schimb de experienţă cu un alt hotel de prestigiu".

FLORENTIN PALAGHIA ■

Mîine, ROMÂNIA - ITALIA, un meci al marilor decizii

Mult succes, tricolori!

A sosit mult așteptata oră a meciului cu Italia, test ce poate constitui, pentru o echipă sau alta, un pas mare, dacă nu chiar decisiv, pe drumul calificării în faza finală a campionatului european. Înaintea partidei de mîine, a noua în istoria întîlnirilor directe dintre cele două reprezentative, palmaresul e favorabil oaspeților (care au cîștigat de 6 ori, în 1939 și 1967 chiar la București) care, în plus, vin și aureolați de titlul mondial dobîndit în Spania. Aceste argumente care ar înclina balanța în favoarea squadrei azzurra, sînt însă discutabile. Desigur, palmaresul rămîne, dar fotbalul zilelor noastre, mai mult ca altădată, cînd tranșarea valorilor se opera mai distinct, se conduce mai puțin după istorie și mai mult după forma și forța de joc de la ora partidei. Or, italienii, chiar dacă au cîștigat Mundialul 1982, par să traverseze o perioadă mai dificilă, dovadă că, pînă acum, n-au înregistrat nici o victorie în grupă, terminînd la egalitate, și nu fără emoții, pînă și cu modesta garnitură cipriotă. Și asta încă nu e totul : din cele 14 întîlniri susținute în 1982—1983 jucătorii lui Bearzot nu le-au cîștigat decît pe cele 4 din partea de final a C.M., bilanțul consemnat în deplasare fiind și mai puțin concludent pentru o echipă cu pretenții : două înfrîngeri (în Franța și R.D.G.) și două egalități (în Elveția și Cipru). Să nu comitem însă greșeala de a minimaliza clasa adversarului, cu adevărat, dincolo de toate aceste speculații, foarte puternic, capabil să cîștige oricînd și oriunde, în fața oricărei formații. El va urmări, pe toate căile (inclusiv antijoc, simulări, proteste etc.), să nu piardă mîine, căci o înfrîngere l-ar pune într-o situație serios primejduită : spre a mai spera la locul 1 în grupă, va trebui să cîștige și în Suedia, și în Cehoslovacia. De aceea, e sigur că Bearzot și ai săi vor veni la București tintind victoria și, cum ziceam, vor face totul s-o obțină. A judeca partida de mîine numai prin prisma acelui 0—0 înregistrat, în decembrie 1982, la Florența ar putea fi o a doua eroare. În primul rînd, pentru că e o lege nescrisă în fotbal, nici un meci nu seamănă cu altul. Apoi, pentru că, din cîte cunoaștem, Bearzot și-a luat măsuri excepționale pentru această confruntare, convocarea la lot a lui Bettega, ca „armă secretă", fiind numai una dintre dovezi. Ar mai fi de adăugat că, obosiți în decembrie după „maratonul" Mundialului și încă marcați de euforia succesului, italienii se prezintă acum (cel puțin așa se presupune) mai proaspeți după pauza de iarnă. Totodată, se impune să avem în vedere și faptul că, așa cum e structurată, squadra azzurra se descurcă mai bine în jocul pe contraatac, tradițional în peninsulă și, de atîtea ori,

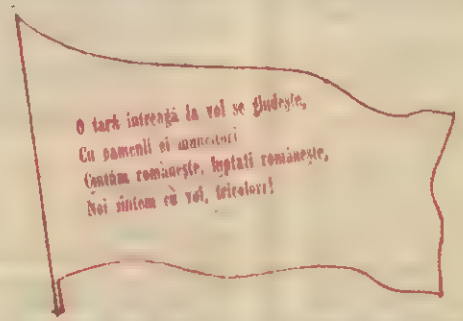

„cheia" succesului pentru ea. În sfîrșit, fără a epuiza lista atuurilor oaspeților, nu trebuie să uităm că Juventus și Roma, echipele care alcătuiesc scheletul naționalei italiene, se află în mare revenire de formă, garnitura torineză fiind foarte aproape de calificarea în finala Cupei campionilor.

Lucescu și tricolorii cunosc, desigur, aceste amănunte. Serios (ca totdeauna), directorul tehnic al naționalei noastre a întocmit o documentare bine pusă la punct, cu date dintre cele mai proaspete (Lucescu a urmărit pe viu partida Cipru — Italia de la Limassol, 1—1), iar pregătirea jucătorilor a luat în considerație, în cel mai intim detaliu, stilul adversarilor, maniera lor de a juca, nu lipsită de înalte calități, dar și presărată cu tot felul de trucuri, ca acelea de care a uzat nu o dată Gentile, comițînd un șir nesfîrșit de faulturi „mărunte", care au condus însă la scoaterea din joc, la mondiale, a lui Zico, Maradona și Rummenigge. Probabil că, mîine, el îi va lua în primire pe Balaci, dar sperăm că fotbalistul numărul 1 al țării în 1982 va ști să se descotorosească de „paza" necruțătorului Gentile.

În liniște, departe de tumultul orașului, feriți de amatorii de autografe, jucătorii noștri s-au antrenat asiduu, cu conștiinciozitate. Dincolo de accidentarea lui Lung (pentru recuperarea căruia se depun mari eforturi), probleme în alcătuirea echipei n-ar mai fi, doar că Lucescu și Rădulescu trebuie să găsească o soluție (firește, cea mai bună) pentru înlocuirea lui Țicleanu pe postul de mijlocaș dreapta, internaționalul craiovean fiind, reamintim, suspendat după partida de la Florența. Încurajați și de remarcabilele evoluții ale Universității Craiova, tricolorii nu acceptă pentru meciul de sîmbătă nici o altă variantă în afara victoriei, care ar fi prima în istoria întîlnirilor cu Italia. Nu trebuie omis însă faptul că și un rezultat egal l-ar menține, cu șanse apreciabile, în lupta pentru calificare, care se anunță, în continuare, grea și complicată. Pentru a obține victoria, visul lor și, deopotrivă, al zecilor și sutelor de mii de suporteri de iubitori ai fotbalului, ei vor trebui să se debaraseze de orice complexe și, în același timp, să se bată cu toate energiile, uniți și devotați, spre a se arăta la înălțimea încrederii ce li s-a acordat, a atașamentului cu care au fost și sînt înconjurați.

În final, un cuvînt pentru public, pentru spectatorii ce vor umple, pînă la refuz, tribunele stadionului „23 August". Lui, publicului, îi va reveni, mîine seară, un rol de seamă : el va trebui să fie al 12-lea jucător al echipei, capabil să-și încurajeze favoriții timp de 90 de minute, la bine și la greu, îmbărbătîndu-i și purtîndu-i spre izbîndă. Exprimînd sentimentele tuturor iubitorilor fotbalului nostru, le urăm tricolorilor, din tot sufletul, mult succes în dificila confruntare cu campionii lumii.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cîntec pentru tricolori

Trăim bucuria roș-galben-albastră
Și nu dăm nicicînd înapoi,
Acum România e-n inima noastră,
Poporul român e cu noi.

Întoarcem privirile oriîncotrova,
Întregul popor e unit,
Muntenia iată, Ardealul, Moldova
Urări de succes vă trimit.

Trăim aventura gazonului verde,
Trăim bucuria prin sport,
Dar neamul din care venim, dacă pierde,
Se dă doar ca Decebal mort.

N-avem trei picioare și n-au trei picioare
Și sîntem mai buni decît ei,
Voința ni-i una, iubirea ni-i mare
Și credem în noi și-n fair-play.

Sub steaguri supreme roș-galben-albastre
Noi nu știm să dăm înapoi,
Ostași fără moarte ai patriei noastre
Prin tot ce depinde de noi,

Puterea-i sleită sau fibra e moartă
Și vin slăbiciuni omenești,
Dar glasul lăuntric îți spune „La luptă!"
Acum să te văd cine ești.

Cîntăm suferința, cîntăm bucuria,
Acum și de-o mie de ori,
Hai, hai, România,
Hai, hai, România,
Hai, hai, haida hai, tricolori !

ADRIAN PĂUNESCU

„Vom face totul pentru victorie"

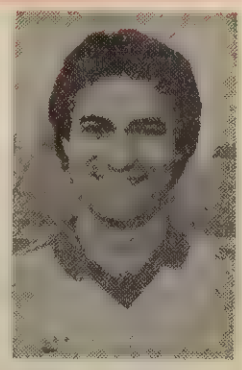

Costică Ștefănescu, căpitanul tricolorilor, ne-a încredințat următoarea declarație :

„Știm că echipa Italiei e deosebit de puternică, tenace și experimentată, doar e campioana lumii. Dar mai știm că aceiași jucători au fost în teren și la 4 decembrie 1982, la Florența, și nu alții, ci tot Zoff, Rossi și cellalți, au terminat la egalitate, nu demult, cu formația Ciprului, care e departe de a fi o forță în fotbalul european. Sigur, meciul de sîmbătă va fi foarte greu, dar l-am pregătit cu conștiinciozitate și sîntem decișI să facem totul pentru a obține victoria".

Citiți în pagina 28 loturile celor două echipe

Situația în grupă

Meciul de sîmbătă se dispută în cadrul grupei a V-a a preliminariilor campionatului european, grupă din care fac parte reprezentativele României, Italiei, Suediei, Cehoslovaciei și Ciprului.

Reamintim că pînă acum s-au jucat 8 partide, tot mîine fiind programată și întîlnirea dintre Cehoslovacia și Cipru :

1982

1 V	România — Cipru	3—1
8 IX	România — Suedia	2—0
6 X	Cehoslovacia — Suedia	2—2
13 XI	Italia — Cehoslovacia	2—2
13 XI	Cipru — Suedia	0—1
4 XII	Italia — România	0—0

1983

12 II	Cipru — Italia	1—1
27 III	Cipru — Cehoslovacia	1—1

Clasamentul la zi al grupei, în paranteză situația așa-zisului clasament al adevărului (diferența dintre punctele cîștigate în deplasare și cele pierdute acasă) :

1.	România	3	2	1	0	5-1 5 p (+1)
2-3.	Cehoslovacia	3	0	3	0	5-5 3 p (+1)
2-3.	Italia	3	0	3	0	3-3 3 p (—1)
4.	Suedia	3	1	1	1	3-4 3 p (+3)
5.	Cipru	4	0	2	2	3-6 2 p (—4)

Așadar: avantajată de program (n-a disputat nici un meci acasă), Suedia a adunat 3 puncte din deplasare, avînd în prezent, măcar aparent, poziția cea mai favorabilă; lucrurile se vor schimba în momentul, dorit de toți iubitorii fotbalului nostru, în care tricolorii lui Mircea Lucescu vor cîștiga partida din Cipru ; în orice caz, echipa României se află, la această oră, într-o poziție favorabilă; Italia, deși aureolată de titlul mondial dobîndit în Spania, a avut un start greoi, ceea ce îl obligă pe elevii lui Bearzot să facă tot posibilul pentru o victorie; în cazul unei înfrîngeri, chiar dacă prima, squadra azzurra va trebui, spre a mai spera la locul 1 în grupă, să cîștige și în Suedia, și în Cehoslovacia, misiuni foarte grele judecînd după startul peninsularilor ; Cehoslovacia rămîne încă în calcule, cu toate că egalul de la Larnaca l-a diminuat șansele; Cipru, în ciuda celor două spectaculoase meciuri egale realizate pe teren propriu, nu poate, firește, emite pretenții la șefia grupei.

Au mai rămas de disputat meciurile:

15 V: România — Cehoslovacia ; 15 V: Suedia — Cipru ; 26 V: Suedia — Italia ; 19 VI: Suedia — România ; 21 IX: Suedia — Cehoslovacia ; 15 X: Italia — Suedia ; 12 XI: Cipru — România; 16 XI: Cehoslovacia — Italia ; 30 XI: Cehoslovacia — România; 22 XII: Italia — Cipru.

Stadionul „23 August", ora 20

Partida de mîine va fi găzduită de stadionul „23 August" și va începe la ora 20. Va arbitra o brigadă franceză, condusă de Michel Vautrot (din Besançon), avînd la linie pe Jöel Quiniou și René Lopez. Va fi prezent, în calitate de observator U.E.F.A., dr. Hubert Claessen din R.F.G.

Meciul se va disputa cu o minge Adidas, marca „Tango". Fiecare echipă va putea trece pe foaia de arbitraj 16 jucători, avînd dreptul la două înlocuiri (inclusiv portarul).

Dacă tricolorii s-au pregătit, temeinic și în liniște, în cadrul Complexului sportiv Steaua (de la „Ghencea"), oaspeții au sosit aseară, cu un avion special, locuind la hotelul „Flora". În cursul zilei de azi sînt așteptați să vină, în jurul prînzului, arbitrii și delegatul U.E.F.A.

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66); secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57 Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 21 30 ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Bălăcciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Sorin Postolache, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72 — Vasile Mănecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII (1454)
16
VINERI
22 APRILIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

ROMÂNIA – IUGOSLAVIA
PRIETENIE EXEMPLARĂ

Tovarășii NICOLAE CEAUȘESCU și MITIA RIBICICI au trasat jaloanele dezvoltării în viitor a colaborării multilaterale dintre cele două partide, țări și popoare

(Comentariul nostru în pag. 3)

PE PIEPTUL LOR STRĂLUCESC ÎNALTE ORDINE ALE PATRIEI

(reportaje despre fruntașii Brașovului)

– Pag. 4–5 –

NOI SURSE DE SĂNĂTATE ÎN FARMACIA NATURII

(despre cercetările unui savant septuagenar din Mehedinți)

Sucurile naturale de Vatra Dornei au ajuns și în București!

– Pag. 7 –

ȘI CEI MICI ÎȘI DORESC UN TEATRU MARE

(interviu cu artista Alexandrina Halic)

– Pag. 9 –

Mobilizându-se exemplar, luptînd cu devotament pentru culorile țării, reprezentativa României a obținut o victorie de larg răsunet internațional învingînd Italia, campioana lumii.

Universitatea Craiova a părăsit cu fruntea sus Cupa UEFA, ieșind neînvinsă dintr-o semifinală în care i-a lipsit o piesă de bază, șansa

La Complexul expozițional din Piața Scînteii

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a examinat măsurile adoptate în domeniul construcțiilor de locuințe

În cadrul unei expoziții organizate într-un pavilion al Complexului expozițional din Piața Scînteii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat la fața locului măsurile adoptate în scopul producerii de panouri de fațade pentru locuințe, cu soluții diversificatoare de finisare, de echipare a elementelor prefabricate cu tîmplărie și instalații electrice, astfel încît pe șantiere să se efectueze numai operații de montare și ansamblare. Secretarului general al partidului i-au fost prezentate panouri realizate pe baza celor mai noi tehnologii, atît de întreprinderi de prefabricate aparținînd Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții, cît și consiliilor populare județene Neamț, Iași, Bacău și Timiș, împreună cu un larg sortiment de mostre executate de institutele de profil. Panourile prezentate ilustrează preocuparea specialiștilor de a asigura un aspect arhitectonic deosebit al fațadelor prin stabilirea unor tipuri diferite de finisaj, capabile să confere noilor blocuri o estetică superioară.

În dialogul purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu specialiștii, un loc important l-a ocupat și analiza rezultatelor acțiunii de reducere a consumurilor specifice, în special la ciment, fier-beton și energie. Apreciind modul de realizare a panourilor prefabricate pentru construcțiile de locuințe, în special soluțiile de combinare a betonului cu mozaic, plăci ceramice, piatră de rîu sau cu alte materiale ieftine, lesne de procurat în cele mai multe zone și cu efecte estetice deosebite, secretarul general al partidului a arătat că totuși unele modele sînt prea încărcate cu ornamente inutile, greoaie, că panourile ale căror decorațiuni sînt executate din vopsele nu sînt cele mai potrivite pentru construcțiile de locuințe nici din punct de vedere estetic, nici economic. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut cuvinte de laudă pentru soluțiile adoptate, în special în unele județe, în fabricarea de panouri pentru fațade cu aspect plăcut, cu motive decorative specifice tradițiilor zonelor respective și care înglobează o seamă de materiale ieftine, la îndemînă pe plan local. S-a cerut ca experiența pozitivă să se generalizeze în cel mai scurt timp.

P. NICOARA

Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la C.C. al P.C.R. a avut loc miercuri Consfătuirea de lucru cu cadrele de conducere și specialiști din domeniul materialelor de construcție și construcțiilor. Împreună cu conducătorul partidului și statului nostru, în prezidiul consfătuirii au luat loc tovarășii Constantin Dascălescu, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Manea Mănescu, Ion Pățan, Ion Ursu, Richard Winter. La consfătuire au luat parte miniștri, prim-vicepreședinții și vicepreședinții cu problemele de investiții ai consiliilor populare județene, arhitecții-șefi ai județelor, directorii trusturilor județene de construcții ai întreprinderilor de prefabricate, ai unor institute de proiectare, cercetare și inginerie tehnologică, alți specialiști.

În cadrul dezbaterilor a fost evidențiată necesitatea stabilirii unor măsuri unitare în vederea obținerii unor reduceri substanțiale a consumurilor materiale și energetice, îmbunătățirii finisajelor, creșterii productivității pe toate șantierele, în așa fel încît programul de investiții pe perioada 1983—1985 să fie îndeplinit în condiții de eficiență maximă. S-a subliniat că una din cauzele care generează consumuri mari de materiale, favorizează risipa și nu stimulează adoptarea unor măsuri ferme de reducere a consumurilor este și sistemul actual de planificare și de repartizare a materialelor pe baza indicelui valoric la milionul de lei ; în consecință, a fost relevată necesitatea de a se trece de îndată la utilizarea normelor de consum pe unități fizice, ținîndu-se seama atît de consumurile efective cele mai reduse realizate în țară, cît și de consumurile cele mai mici din străinătate.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, secretarul general al partidului a subliniat că scopul consfătuirii este de a stabili, pentru întreaga țară, modul în care trebuie să se acționeze pentru înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului privind reducerea consumurilor materiale, energetice, îmbunătățirea lucrărilor de construcție, soluționarea în mai bune condiții și într-o perioadă mai scurtă a tuturor problemelor în domeniul construcțiilor de locuințe, industriale și agricole. Arătînd că întreprinderile de prefabricate nu sînt folosite la întreaga capacitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea industrializării complete a lucrărilor de construcții de locuințe și social-culturale pe baza proiectelor-tip. Secretarul general al partidului a subliniat, de asemenea, că odată cu grija ce trebuie acordată finisării e necesar să se asigure și realizarea unor elemente de arhitectură românească, să se înlăture aspectele de monotonie, de uniformizare arhitecturală a construcțiilor, astfel încît noile ansambluri de locuințe, pe lîngă menirea de a asigura spațiul necesar pentru familiile oamenilor muncii, trebuie să aibă și un aspect cît mai plăcut, atît în interior, cît și în exterior, să contribuie la înfrumusețarea continuă a orașelor și satelor noastre.

Cu deosebită vigoare s-a reliefat în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu importanța ce trebuie acordată reducerii consumurilor materiale și energetice prin folosirea într-o mai mare măsură a materialelor locale, pentru a se evita transporturile, destul de costisitoare; de asemenea, s-a subliniat importanța înlăturării excesului de folosire a agregatelor, a săpăturilor și nivelărilor, care ridică în mod inutil costul construcțiilor ; pe această cale se realizează și o reducere importantă a consumului de ciment. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat, totodată, să se reducă consumul de metal, în condițiile garantării gradului de siguranță a construcției, precum și cel de energie și combustibil în realizarea prefabricatelor, acționîndu-se pentru executarea acestora îndeosebi în perioada de vară, spre a se folosi și căldura solară. Referindu-se la construcțiile industriale, energetice și miniere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că și în acest domeniu este necesar să fie stabilite norme clare de consum de materiale, pe metru pătrat sau metru cub. Aceasta presupune ca și aceste lucrări să fie industrializate în întregime, folosindu-se la capacitatea lor deplină fabricile pe care le avem. În ceea ce privește iluminatul clădirilor, s-a arătat că trebuie să se pună capăt cu desăvîrșire vechiului mod de construcții, să nu se mai admită nici un proiect și nici o construcție care nu asigură în primul rînd iluminatul natural.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu viu interes, cu profundă satisfacție și deplină aprobare de participanții la consfătuire. Cei prezenți l-au întîmpinat pe secretarul general al partidului cu cele mai alese sentimente de dragoste și stimă, dînd expresie profundei recunoștințe pentru grija sa statornică față de dezvoltarea și modernizarea industriei materialelor de construcții, îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață ale tuturor celor ce lucrează pe șantierele patriei, pentru preocuparea ce o manifestă permanent față de perfecționarea activității în domeniul investițiilor, înfăptuirea amplului program de construcții de locuințe ce se realizează pe cuprinsul întregii țări — element de seamă al ridicării continue a nivelului de trai al oamenilor muncii.

ION CODRU

ROMÂNIA — IUGOSLAVIA. PRIETENIE EXEMPLARĂ

Legăturile de prietenie şi colaborare fructuoasă româno-iugoslave — întemeiate pe vechi şi bogate tradiţii de luptă comună, de-a lungul vremurilor, pentru împlinirea aspiraţiilor de libertate, independenţă şi progres social ale popoarelor noastre — cunosc în anii noştri o dezvoltare rodnică în toate domeniile, având ca bază trainică principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, principii de o importanţă hotărîtoare pentru întărirea prieteniei, a bunei vecinătăţi, a cooperării pe cele mai diferite planuri, a încrederii şi înţelegerii. Ridicate continuu pe o treaptă superioară şi căpătînd mereu noi dimensiuni, aceste relaţii se înscriu pe linia tradiţiei întemeiate prin întîlnirile frecvente ce au avut loc între tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi preşedintele Iosip Broz Tito. Sub semnul voinţei comune de a extinde legăturile de colaborare rodnică dintre poporul român şi popoarele iugoslave, în interesul construcţiei socialiste în cele două ţări vecine şi prietene, al cauzei păcii şi înţelegerii în Balcani, în Europa şi în întreaga lume, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu a efectuat o vizită prietenească de lucru în ţara noastră delegaţia Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, în frunte cu tovarăşul Mitia Ribicici, preşedintele Prezidiului Comitetului Central al U.C.I.

În timpul convorbirilor oficiale, în toasturile rostite la dineul oficial, precum şi în Comunicatul comun dat publicităţii la încheierea vizitei a fost reliefată marea importanţă pe care o are adîncirea conlucrării dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia pentru amplificarea legăturilor româno-iugoslave pe multiple planuri — politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii de activitate. Tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Mitia Ribicici au subliniat cu satisfacţie că, prin transpunerea în viaţă a importantelor înţelegeri stabilite la cel mai înalt nivel, colaborarea dintre România şi Iugoslavia s-a extins şi îmbogăţit necontenit, constituind un exemplu de conlucrare fructuoasă, multilaterală între ţări socialiste vecine. În acelaşi timp, s-a apreciat că rezultatele deosebite obţinute în conlucrarea dintre cele două ţări, ca şi creşterea potenţialului economic al României şi Iugoslaviei creează premise favorabile pentru lărgirea şi adîncirea pe viitor a colaborării bilaterale. A fost relevată necesitatea de a se valorifica cît mai eficient posibilităţile existente, în vederea intensificării şi diversificării legăturilor comerciale, a cooperării în producţie, asigurării unei noi creşteri a schimburilor economice româno-iugoslave. S-a manifestat, de asemenea, dorinţa de a se acţiona pentru impulsionarea colaborării pe linia ştiinţei, culturii, artei şi în alte sectoare. Secretarul general al P.C.R. şi preşedintele Prezidiului C.C. al U.C.I. au exprimat, totodată, hotărîrea de a amplifica în continuare conlucrarea dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, de a spori contactele şi consultările în probleme de interes comun.

Noul dialog la nivel înalt româno-iugoslav a prilejuit, de asemenea, examinarea unor aspecte esenţiale ale actualităţii politice internaţionale. În acest cadru, cei doi conducători de partid au apreciat că se impun abordarea şi soluţionarea constructivă a problemelor majore ce confruntă omenirea, pornindu-se de la necesitatea reducerii încordării, salvgardării păcii şi consolidării destinderii, de la principiile renunţării cu desăvîrşire la politica de forţă şi ameninţare cu forţa, reglementării stărilor conflictuale, a tuturor diferendelor dintre state numai prin mijloace paşnice, prin tratative. Convorbirile dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Mitia Ribicici au pus în evidenţă atenţia deosebită pe care ţările şi partidele noastre o acordă edificării securităţii şi cooperării în Europa şi, în acest context, încheierii cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să ducă la convocarea unei conferinţe consacrate încrederii şi dezarmării în Europa, să contribuie la înfăptuirea integrală a prevederilor Actului final, să asigure continuitatea procesului început la Helsinki ; legat de securitatea europeană, s-a evidenţiat necesitatea intensificării eforturilor pentru oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acţiune, pentru retragerea şi distrugerea celor existente, pentru crearea unei Europe fără arme nucleare. O atenţie deosebită a fost acordată problemelor securităţii şi colaborării în Balcani. Evidenţiind însemnătatea dezvoltării relaţiilor de bună vecinătate şi colaborării între ţările balcanice, tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Mitia Ribicici s-au pronunţat pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii şi cooperării paşnice, liberă de arma nucleară şi de ameninţarea cu folosirea acestei arme, precum şi cu folosirea forţei. A fost evidenţiată în mod deosebit contribuţia pe care o are mişcarea de nealiniere, ca factor internaţional de sine stătător, în lupta pentru pace, independenţă, pentru dezvoltare liberă şi pentru relaţii internaţionale politice şi economice bazate pe egalitate în drepturi. Pentru atingerea acestor scopuri, o mare importanţă o au rezultatele celei de-a VII-a conferinţe a şefilor de stat sau de guvern din ţările nealiniate care a avut loc la New Delhi.

Prin întreaga sa desfăşurare, recentul dialog la nivel înalt româno-iugoslav, prilejuit de vizita prietenească de lucru în ţara noastră a delegaţiei Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, marchează un moment remarcabil în cronica tradiţionalelor relaţii româno-iugoslave, înscrîndu-se ca un eveniment deosebit de important pentru dezvoltarea pe o treaptă calitativ superioară a conlucrării dintre cele două partide, ţări şi popoare, a prieteniei şi a colaborării lor active, atît pe plan bilateral, cît şi pe arena mondială, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii şi destinderii în Europa şi pe tot globul.

ION D. GOIA ■

Fruntașii Brașovului, victoriile lor

Acolo unde se țes cele mai fine stofe

Prestigiul și faima marelui oraș de la poalele Tîmpei sînt date nu doar de uriașele uzine producătoare de tractoare, autocamioane sau elicoptere, ci și de unele întreprinderi mai mici, cu colective mai puțin numeroase, dar care, prin produsul muncii lor, prin modul impecabil de conducere și organizare, nu-s cu nimic mai prejos decît suratele lor de mare gabarit.

Este și cazul Întreprinderii de stofe „Carpatex". Aici, în această unitate care va împlini curînd 160 de ani de existență, se țes cele mai fine stofe de Brașov, renumite nu numai în țară, ci pe toate meridianele globului, în țări cu mare tradiție în industria textilă. Și pentru că tot este vorba de istorie, se cuvine să mai consemnăm încă o dată memorabila : împlinirea a 640 de ani de atestare documentară a meșteșugului practicat de oamenii locului. La început a fost un modest atelier de postavuri aparținînd unui patron. Pe 11 noiembrie 1623 s-a semnat aici actul de naștere al primei fabrici de stofe din România. Urmează actul naționalizării de la 11 iunie 1948, cu profundele-i implicații revoluționare, pentru ca străvechea fabrică de postavuri „Brassova" să cunoască apoi cea mai vertiginoasă epocă de dezvoltare.

Revenind în actualitate, reamintim că, de curînd, pentru rezultatele remarcabile obținute în întrecerea socialistă desfășurată în 1982, aceeași întreprindere a fost decorată cu Ordinul Muncii Clasa a II-a, clasîndu-se pe locul II în întrecerea pe țară.

Așadar, cum s-a ajuns la asemenea succese ? Ce înseamnă pentru textiliștii Întreprinderii de stofe din Brașov anul 1982 și primul trimestru expirat din anul 1983 ? Cu ce probleme s-au confruntat și se confruntă încă cei peste trei mii de oameni, în majoritate femei, ce alcătuiesc acest destoinic colectiv ? Am adresat acest mănunchi de întrebări inginerei Ana Ciurea, directoarea unității, care, printre altele, ne-a spus că „în anul expirat planul producției nete a fost depășit cu 7 la sută, exportul cu 2,8 la sută, productivitatea muncii cu 6,7 la sută, beneficiul cu 88,6 la sută, livrările la fondul pieței cu 75,8 la sută, în condițiile realizării și depășirii planului producției fizice cu un volum de cheltuieli materiale diminuat cu 11,9 lei la mia de lei producție marfă".

Obținerea unor asemenea rezultate — a continuat directoarea — nu a fost deloc ușoară. Ele, rezultatele, își au sorgintea, de bună seamă, în munca plină de abnegație pe care a desfășurat-o anul trecut și o desfășoară și în prezent întregul colectiv, dar și în condițiile tehnico-materiale create de partid într-o întreagă perioadă de timp anterioară. Datorită noilor dotări tehnologice, producția de țesături a întreprinderii a crescut de la 5 la 8 milioane metri pătrați pe an, iar producția de fire cardate de la 1 400 la 2 000 de tone, ceea ce a condus la obținerea unei producții marfă a cărei valoare este de peste două ori mai mare.

Într-o perioadă de numai zece ani, sortimentarul întreprinderii s-a îmbogățit enorm, el cunoscînd schimbări structurale axate în special pe creșterea grupelor de țesături și, în cadrul acestora, a articolelor din materii prime indigene, lînuri, celofibră, melană, relon, iar în ultima vreme pe folosirea mai accentuată a înlocuitorilor. Paralel cu reducerea greutății țesăturilor s-a ajuns astfel la valorificarea superioară a materiilor prime pe unitatea de produs finit, la creșterea continuă a calității acestuia.

De remarcat este că toate aceste schimbări s-au făcut în condițiile păstrării bunului renume al calității stofelor produse la Brașov, fapt ce a determinat ca, numai în anul 1982 de pildă, peste 85 la sută din producția întreprinderii să fie exportată direct sau sub formă de confecții, în peste 20 de țări ale lumii, între acestea aflîndu-se unele cu vechi tradiții în domeniu, precum U.R.S.S., Anglia, S.U.A., Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda etc. Dealtfel, volumul exportului direct s-a triplat în ultimul deceniu, iar în ce privește piața internă, 80 la sută din sortimente le reprezintă țesăturile cu indicativul „lux", „extra" și „superior". Le-am găsit și le-am admirat în magazine.

Și a mai precizat directoarea — care, este membră a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, — că astfel de realizări nu ar fi fost posibile dacă oamenii de aici n-ar fi beneficiat, asemenea atîtor și atîtor colective din țară, de prețioasele indicații date personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu prilejul celor trei vizite efectuate în întreprindere. Deși de la ultima vizită de lucru n-a trecut mai mult de un an, colectivul de muncă de aici trăiește încă sub puternica impresie a dialogului rodnic pe care conducătorul partidului și statului l-a purtat cu textiliștii brașoveni.

Realizările anului 1982, pentru care întreprinderea a fost distinsă cu înaltul Ordin, au demonstrat încă o dată justețea, clarviziunea, viabilitatea minunatelor indicații date de secretarul general al partidului, înalta prețuire ce se acordă astăzi muncii și omului muncitor.

Am vizitat, mai acum cîteva zile, Întreprinderea „Carpatex". Am fost acolo unde se țes cele mai fine stofe românești. Urcînd pe fluxul tehnologic, le-am văzut la lucru pe harnicele țesătoare Irina Păduraru și Greta Cataramă, pe finisoarea Sillo Dănilă, năvădătoarea Elisabeta Glădeanu. Am văzut cu proprii mei ochi cu cîtă îndemînare lucrează simultan, la patru și chiar la șase războaie, fruntașele în producție Vilma Szechely și Lica Belibău, le-am urmărit fascinat migala și atenția desăvîrșită cu care își îndeplinesc misiunea repansatoarele Silvia Dărăban, Marcela Avram sau Florica Mateiaș. Multe dintre cele cu care am izbutit să discut cîteva clipe, ne-au spus cît de grea dar și cît de frumoasă e meseria lor, și-au exprimat satisfacția față de condițiile tot mai bune de muncă și viață create de partid, și-au afirmat hotărîrea de a munci mai bine și mai cu spor, spre a da țării stofe de cea mai bună calitate, în cantitățile de care țara are nevoie.

MIHAI STĂNESCU ■

Podul feroviar de peste Olt, la Rîmnicu Vîlcea, prestigioasă realizare a constructorilor de la ICCF Brașov

La I. A. S. Prejmer obținerea decorațiilor este un fapt normal

Într-o zi a săptămînii trecute cînd ne-am dus la Prejmer, ningea. Ningea în ziua de 15 aprilie cu fulgi mari și aveai impresia că toți pomii își au florile pitite undeva prin nori și de acolo își lasă petalele. Pe inginerul Ioan Toma, directorul coordonator al I.A.S.-ului Prejmer, la o oră tîrzie a zilei îl găsim în birou la etajul doi al unei noi clădiri, încăpere cu ferestre mari care dau o vedere generală a celor patru zări. Parcă ne aflăm într-un observator amplasat în centrul de activitate a întreprinderii. De aici se vede totul. Și cîmpul și fermele de vaci și creșcătoria de nurci și, dacă ar fi fost senin, puteam vedea și păstrăvăria.

— Tovarășe director, de șapte ori întreprinderea pe care o conduceți a obținut Ordinul Muncii clasa I. Asta ca să le luăm în calcul numai pe acestea. În ultimii doi ani I.A.S.-ul Prejmer a fost distins cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Ce înseamnă pentru întreprinderea pe care o conduceți acest lucru ?

— Fără să spunem cuvinte mari simți că ți-ai făcut datoria și ți-ai dus la îndeplinire tot ceea ce ți-ai propus. Este o reușită a tuturor eforturilor colectivului nostru de muncitori și specialiști, este o încununare a dăruirii de care au dat dovada oamenii de aici, ani și ani la rînd. Este, dacă vreți, o sinteză a tot ceea ce s-a făcut la Prejmer. Desigur, în momentul de față, prin obținerea, doi ani la rînd, a înaltului titlu de Erou al Muncii Socialiste — noi, toți cei de aici, avem, acum, un alt suport moral...

— Cum s-a format acest colectiv ?

— În timp. De-a lungul anilor. În peste 22 de ani. Foarte mulți lucrează de la înființarea I.A.S.-ului. În timp s-a creat o anumită atmosferă de muncă, de studiu și de a cunoaște și de a învăța tot ceea ce este nou, de actualitate și de perspectivă. S-a urmărit ca totul să se bazeze pe o muncă de concepție și pe o gîndire modernă. Numai așa s-au pus bazele temeinice acestei unități economice. Există, în momentul de față, un fond valoros de specialiști care au o înaltă calificare. Există, dacă vreți, și un climat favorabil pentru a se produce mai mult în cazul unei bune eficiențe economice. Așa s-a ajuns ca aici să se facă o agricultură științifică — așa s-a ajuns ca Prejmerul să fie una din cele mai mari unități, de acest gen, din țară, așa s-a ajuns să fie una din cele mai puternice.

— În multe deplasări pe care le-am făcut, prin țară, nu odată a venit vorba și de I.A.S.-ul Prejmer. Chiar, vă mărturisesc acum, m-am și lăudat că am fost pe aici și că vă cunosc. Majoritatea celor cu care am vorbit despre Prejmer — priveau întreprinderea, pe care o conduceți, ca pe un titan al agriculturii. Faptele și rezultatele pe care le obțineți erau privite ca niște lucruri de domeniul legendelor. Cunoașteți, bănuiesc, și dumneavoastră aceste spuse și tot ceea ce se zice despre Prejmer...

— Faptul că ani la rînd ne-am situat în fruntea agriculturii de stat ne-a adus foarte multe simpatii și, de ce să n-o recunoaștem, multe întrebări care s-au născut în jurul nostru. Întrebările, se deduce de la sine, erau legate de rezultatele pe care le-am obținut. Desigur, la toate aceste întrebări au existat și o mulțime de răspunsuri. Dar nu este vorba despre un miracol cum încearcă mulți să dea drept explicații. Ne întoarcem la ceea ce am mai spus ; este vorba despre maturitatea colectivului nostru. La toate se mai adaugă și faptul că pămîntul, care este suportul agriculturii, îl muncim așa cum scrie la carte. Pămîntul, dacă îmi este permis să fac o comparație, este exact ca un copil. Trebuie să ai grijă de el. Nu trebuie să-l neglijezi, ci să-l respecți întocmai, cu toate capriciile lui. Noi nu avem terenurile cele mai bune și să mărturisim nici condițiile nu prea țin cu noi. Uitați, chiar astăzi ninge. Cred că acest lucru spune totul. Dar sîntem pregătiți pentru toate necazurile și neajunsurile pe care ni le poate face natura. Trebuie să vă mărturisesc că și noi cei din Prejmer privim spre alte întreprinderi de stat cum și alții privesc spre noi fiindcă, de ce să n-o spunem, sînt foarte multe unități care merg foarte bine. A împrumuta din experiența altor colective a tot ceea ce este bun, cu efect important economic, duce, după părerea mea, la progres. Nu este vorba de a copia, cum înțeleg unii, experiența unor colective. Ci de a o transpune ținînd cont de condițiile și de particularitățile unității tale. Altfel spus, agricultura ascultă și de niște legi ale naturii. În acest sens nu există jumătăți de măsură. Pentru agricultură ori faci totul — ori nimic. Asta, după experiența mea, este unul din lucrurile care trebuie respectate în totalitate.

— Cunosc faptul că la Prejmer aveți cea mai mare fermă de nurci din țară. Pe lîngă toate acestea mai dispuneți și de o creșcătorie de păstrăvi care, din cîte știu, are peste cinci hectare. Dacă la creșterea bovinelor și porcinelor cît și la cultura cartofilor, a sfeclei și în pregătirea furajelor există o tradiție a zonei — creșterea nurcilor și a păstrăvului au apărut odată cu înființarea I.A.S.-ului...

— Așa stau lucrurile. În momentul de față putem spune că preocuparea în creșterea nurcilor și păstrăvilor a devenit o tradiție. La păstrăvi am avut puțin noroc. Să nu se înțeleagă că la nutrii nu sîntem rentabili. Să le luăm pe rînd. La păstrăvi ne-a venit în ajutor zona deosebit de favorabilă și, desigur, apa. Avem în momentul de față foarte multe varietăți, unele dintre ele întîlnite doar la noi. Păstrăvăria ne aduce foarte mulți bani. Același lucru se poate spune despre nutrii. Fără nici un fel de laudă ne bucură faptul că acum putem concura, oricînd, pe plan mondial cu țările care au avut în acest sens o mare tradiție la creșterea nutriilor. Altfel spus, fără să supăr pe nimeni tradiția, după părerea mea, poate să o facă și oamenii. Iar ne întoarcem la colectiv. Colectivul, adică oamenii pot să creeze o tradiție, cum dealtfel poate să și o omoare, chiar dacă ea este moștenită de ani și ani de zile...

— Am să vă pun o întrebare pe care sînt sigur v-au mai pus-o și alții. Care este zona, să-i spunem așa, din cadrul I.A.S.-ului Prejmer pe care o iubiți cel mai mult ?

— Așa-i. Nu odată mi s-a pus această întrebare. Dar poate o să vă mire faptul că răspund cu foarte mare plăcere la ea ori de cîte ori mi se pune. Pentru mine nu există prioritate pentru o fermă sau alta. Pentru mine, ca director, totul este prioritate și iubesc întreprinderea fără a face diferență între sectoare. Numai așa am putut să-mi cîștig încrederea celor cu care lucrez și să-i învăț de-a lungul anilor că nu există avantaj sau dezavantaj. Nu există prioritate sau așteptare. Cel care are dreptate are cîștig de cauză.

— Vă mai pun o ultimă întrebare pe care, desigur, și pe aceasta ați mai auzit-o : ce mai are de gînd I.A.S. Prejmer să mai facă ?

— Dacă vă răspund la această întrebare aș umple cîteva foi bune de hîrtie. Dar să vă spun doar cîteva din ideile care ne frămîntă. În primul rînd vrem să ridicăm la cote mult mai înalte producțiile agricole și cele animale. Cum ? Prin ameliorarea animalelor pe care le deținem. Să valorificăm cît mai mult rasele pentru reproducție și să obținem din sectorul vegetal cît mai multe produse pentru semințe. Să asigurăm în baza programului stabilit cantitățile planificate de produse. Și, apoi, ideea de bază după părerea noastră este de a scoate la iveală toate rezervele care există în unitate și să punem în valoare toate cunoștințele specialiștilor. De asemenea să îmbunătățim baza noastră materială. Spus altfel nu ne dorim decît, în următorii ani, să mai umplem încă un perete cu decorații — fiindcă loc mai este destul...

SORIN POSTOLACHE ■

O pajiște de flori numită Nivea

Normal ar fi, vorbind despre Întreprinderea de produse cosmetice Nivea din Brașov, să epuizăm, cu dărnicie, un întreg arsenal de metafore, cît mai poetice și mai delicate posibil, astfel încît cititorul să simtă, realmente, rafinatele și misterioasele parfumuri ce te întîmpină încă de la intrarea în această veritabilă fabrică de frumusețe și, deopotrivă, de sănătate. Închipuiți-vă, deci, stimați cititori, că v-ați afla, în caldele și luminoasele ore ale unei dimineți de vară, cînd mărgăritarele de rouă încă strălucesc în bătaia limpede a soarelui

și temeiurile acestor victorii

într-o pajiște de basm, o poiană de munte încărcată cu sute și sute de feluri de flori din cupele cărora se revarsă, parcă fosforescent, un aer prea plin de miresme colorate. O astfel de pajiște este, la orice oră din zi și din noapte, tot timpul anului, **Întreprinderea de produse cosmetice Nivea din Brașov**. Și astfel de pajiști sînt, firește, și suratele ei, **Miraj**, din București, sau **Farmec** din Cluj-Napoca. Ne aflăm însă deocamdată la Nivea din Brașov, întreprindere pe a cărei carte de vizită nu sînt trecute mărcile și culorile, ci cîteva cifre care, în grai lor sobru și concis, ne informează că în anul 1982 **Nivea** a obținut următoarele rezultate : producția netă 112 la sută, producția fizică, 105,1 la sută, productivitatea muncii, 111,2 la sută, livrări la fondul pieței, 106,2 la sută, beneficiu, 141,4 la sută, planul la export, 127 la sută, ponderea produselor noi și reproiectate, 31,3 la sută. Cu acești indicatori, demni de toată lauda, **Întreprinderea de produse cosmetice Nivea din Brașov** a cucerit în întrecerea socialistă din anul 1982 **Ordinul Muncii clasa a III-a**, adăugîndu-se astfel celor 7 întreprinderi premiate ale Brașovului.

S-ar putea crede, după o astfel de introducere, că parfumurile, cifrele și numeroasele Ordine ale Muncii, cucerite și în anii trecuți, ne-au cam năucit și am uitat că, în ultima vreme, n-am mai prea avut norocul și bucuria de-a găsi mult căutatele sprayuri, șamponuri, săpunuri etc. Nu, n-am uitat acest neplăcut deficit și, în consecință, una din primele întrebări pe care le-am adresat inginerei **Maria Golea**, din cadrul biroului de pregătire, programare și urmărire a producției, a fost următoarea : **e chiar atît de greu să fabricăm noi înșine un tub de spray ?** Am reținut, din spusele interlocutoarei noastre, că problema fabricării unui aparent banal tub de spray este, totuși, destul de complicată. Mai exact spus, pînă la ora actuală, a fost asimilată producerea pastilelor dintr-un aluminiu special, pastile care, laminate, dau naștere tubului propriu-zis. Dar, avea să adauge interlocutoarea noastră, pînă la un tub de spray integral mai este cale lungă. Ne aflăm în curs de asimilare a valvelor, acea parte metalică, oțelonsă, care închide tubul. Ei bine, după străduințe și strădanii, tehnologia fabricării valvelor a fost asimilată. Dar, din nefericire, tabla de oțel este prea rigidă, drept pentru care nu se obține o etanșeitate ireproșabilă. Și ar mai fi încă un amănunt : lacul care urma să acopere suprafața exterioară și care trebuia să se comporte bine la tipografierea textelor a fost conceput pe baza unor rășini de export. Se caută, deci, în continuare, un înlocuitor al acestor rășini. Dar, avea să intervină inginera Dana Constantinescu, din cadrul compartimentului tehnic și al aplicării cercetărilor, chiar dacă am rezolva toate aceste impedimente, ne vom afla în fața unuia și mai greu de depășit, cel al fabricării freonului, gaz care, la nivelul cercetărilor chimice din țara noastră, încă n-a fost asimilat. În aceste condiții, a continuat inginera Dana Constantinescu, ne vom alinia la soluția pe care au îmbrățișat-o la ora actuală multe alte țări ale lumii, înlocuirea sprayurilor deodorante cu deostickuri. Țin să precizez că aceste deostickuri sînt, la ora actuală, în mare vogă în toată lumea. Urmează ca deostickurile noastre, aidoma altor zeci și zeci de produse, să atingă, din punctul de vedere al conținutului și al calității, aceiași parametri cu cele mai bune deostickuri din lume.

Dar, în compensație la aceste vești privind dificultățile ivite în fabricarea tuburilor de spray, iată cîteva din produsele de ultimă oră de la Nivea, produse care se bucură de aprecierea unanimă a beneficiarilor : deodorantul **Șah**, căutat nu numai de bărbați, ci și de femei, pasta de dinți **Elmex**, fabricată în colaborare cu firma elvețiană Gaba, unguentul antireumatic **Boicil** și sprayul **Bioxiteracor** pentru combaterea arsurilor. Acestora li se vor adăuga într-un viitor foarte apropiat gama **ABC** (pastă de dinți, cremă pudrăi pentru copii, **Olimpic**, o gamă de creme și emulsii pentru sportivi, **Cordial**, o gamă largă de produse pentru bărbați, avînd la bază extracte din plante indigene, **Riposta**, o nouă gamă de produse pentru femei.

Dar iată și ultima întrebare pe care am adresat-o celor două interlocutoare : **care sînt produsele care, după părerea dumneavoastră, sînt foarte bune, dar mărcile public din necunoștință de cauză le evită ?**

În ceea ce mă privește, avea să ne declare inginera Dana Constantinescu, și cred că și colega mea, inginera Maria Golea este de acord, într-o astfel de situație provocată nu numai de neștiință, ci și de un ciudat snobism, se află, în primul rînd, unguentul **Balsam**, obținut dintr-un extract de urzici. Într-o situație oarecum asemănătoare se află și cremele **Cleștar** care au la bază un extract de mușețel și care sînt foarte indicate pentru epidermele fine. Dar produsul pe care noi, ca specialiști, îl recomandăm cu cea mai mare încredere și convingere este crema **Nivea-Super**, o cremă care își merită numele. Însă, pentru că ne aflăm, iată, la o discuție cu revista Flacăra, în care a fost atît de frumos și fierbinte sprijinită munca doctorului Boicl din Timișoara, profităm de ocazie pentru a semnala un anume neajuns, cel mai mare, după părerea noastră, privind producția, privind satisfacerea cererilor : am pus în vînzare anul trecut un produs extraordinar, unguentul antireumatic **Boicil**. S-a vîndut ca pîinea caldă. Deci, la contracte, ne așteptam să avem o comandă masivă. Dar reprezentanții comerțului n-au sesizat sau n-au vrut să sesizeze aceasta cerere ce s-a manifestat încă de anul trecut. Fac această afirmație în baza contractelor încheiate, contracte foarte mici. Și iată că, din partea comerțului sîntem invitați să suplimentăm producția. Dar pregătirea unei producții se face numai și numai în baza unor contracte ferme. Dînd curs suplimentărilor solicitate, nu vom deregla oare fabricarea celorlalte produse ? ! Acest lucru, oare, nu-l cunoșteau reprezentanții comerțului ? ! Ne vom strădui, firește, să facem totul pentru a onora solicitările, dar totodată vrem să atragem atenția asupra unor obstacole ce se ivesc pe drumul produselor noastre, nu numai al unguentului Boicil, spre marele consumator. Cu alte cuvinte, prea mulți intermediari apar pe acest drum, intermediari care, din păcate, sînt în necunoștință de cauză.

Acestea fiind zise, la capătul acestor însemnări privind fantastica pajiște de miresme care este întreprinderea Nivea, nu se poate trage decît o singură concluzie : la Nivea se muncește cu pasiune, cu dăruire, cu competență, cu răspundere. În ceea ce privește situația unguentului antireumatic Boicil, subscriem la nemulțumirile interlocutoarei noastre. Adică, la urma urmelor, chiar să nu fi știut (să nu fi bănuit măcar !) specialiștii noștri în sondarea pieței că unguentul Boicil va fi intens solicitat ?

VICTOR NIȚA

Un puternic detașament de constructori

Înainte de a le dezvălui identitatea, adică apartenența la o colectivitate direct nominalizată, lăsînd pentru moment treaba aceasta la discreția cititorului, ne-am gîndit că e mai bine să evidențiem lapidar faptele. Adică, mai corect zis, cîteva din obiectivele și împlinirile mai de rezonanță ale muncii lor avîntate.

Iată-le, deci : construirea noii linii de cale ferată Băbeni — Oprești din bazinul carbonifer Vîlcea, a spitalului C.F.R. cu policlinică din Ploiești, a podului feroviar de peste Olt, la Rîmnicu Vîlcea, a rampei de încărcare a țițeiului de la Îmeci, județul Covasna, a terminalului transtainer din Mediaș, a complexului multifuncțional „Favorit" din Poiana Brașov, a funicularului de 800 metri lungime pentru transportul agregatelor de rîu la stația de sortare din Riureni...

Unele dintre ele au fost date în folosință înainte de termen, în decursul anului trecut. Altele, printre care și dublarea liniei de cale ferată Rîmnicu Vîlcea — Podul Olt, în lungime de 27 km, finalizarea liniei c.f. care leagă stația Văslăbeni (județul Harghita) cu cariera Chilieni și, cu deosebire, construirea noii linii Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea, de pe magistrala ce va lega în 1984 Capitala cu orașul de pe Olt și cu Sibiu, se află în plină execuție, urmînd ca treptat să fie date în folosință, spre a spori zestrea social-economică a țării cu noi și noi obiective de interes național.

La toate acestea au lucrat și lucrează cu întreaga dăruire cei peste trei mii de oameni ce alcătuiesc — da, sper că acum ați ghicit — puternicul colectiv al Întreprinderii de construcții căi ferate Brașov. Unitate distinsă pentru a treia oară, în răstimp de numai cinci ani, o dată cu Ordinul Muncii clasa III-a și de două ori cu Ordinul Muncii clasa II-a. Cea de-a treia distincție, care dorim să nu fie ultima el un puternic imbold spre primul loc, i-a fost decernată zilele trecute, ca o răsplată pe deplin meritată, pentru ocuparea locului doi pe țară în marea întrecere socialistă desfășurată pe anul 1982.

Descinzînd în urmă cu o săptămînă în această mare întreprindere brașoveană, a cărei activitate se întinde pe opt județe, pe o rază de aproape 300 kilometri, l-am cugat dintr-un început pe ing. **Eugen Gheorghe**, directorul unității, și pe adjunctul său, ing. **Eftimie Dumitrescu**, să ne prezinte succint realizările primului trimestru încheiat din anul în curs. Și, eventual, problemele cu care s-au confruntat și încă se confruntă.

Puternic stimulați de succesele obținute anul trecut, ne-au declarat ei, am pornit încă din primele zile ale acestui an cu toate forțele la treabă și am reușit să încheiem și acest prim trimestru din '83 cu rezultate bune. La construcții-montaj, care constituie una din principalele direcții de lucru, planul valoric a fost depășit cu două milioane lei, iar la activități industriale cu 1,5 milioane lei, izbutind în același timp atingerea cotelor planificate la toți ceilalți indicatori de plan. Totuși, totalizarea pe acest prim trimestru a 508,8 puncte în cadrul întrecerii socialiste ce se desfășoară între unitățile centralei de resort nu-i de natură să-i bucure prea mult pe cei doi oameni din conducerea întreprinderii. „Dacă în acest an — ni s-a confesat directorul — avem mai puține probleme cu documentația tehnică de execuție, ne confruntăm în schimb cu cîteva greutăți legate de realizarea termenelor de execuție la unele obiective mari, inițiezinte, care urmează să fie puse în funcțiune în trimestrele imediat următoare. Odată cu trimestrul doi, am intrat într-o perioadă de vîrf pentru realizarea planului anual de construcții-montaj, perioadă în care colectivul nostru trebuie să-și dovedească marea putere și capacitatea de muncă de care dispune. Indiferent de greutățile cu care inevitabil ne vom bate, sîntem hotărîți să ne îndeplinim ritmic, lună de lună, sarcinile, în așa fel ca la sfîrșitul anului să atingem volumul planificat de 700 milioane lei la construcții plus montaj". „Pentru recuperarea rămînerilor în urmă și finalizarea obiectivelor la termenele scadente — a adăugat directorul adjunct — vom proceda de îndată la concentrarea forței de muncă, a mijloacelor mecanice și de transport necesare, vom asigura întreaga bază materială și vom organiza lucrul pe temelia unui program minuțios, nominalizat pe responsabili de execuție".

Am aflat apoi că în definitivarea planului pe acest an nu s-a umblat la corelarea termenelor de începere a unor obiective cu duratele normate de execuție, că încă se întîmpină greutăți cu asigurarea mijloacelor de transport și a cauciucurilor de schimb la nivelul cerințelor, fapt ce s-a răsfrînt negativ asupra graficelor de execuție, în primele trei luni expirate. În rîndul tuturor acelora ce alcătuiesc puternicul detașament de constructori de aici sălășluiește însă optimismul robust, încrederea nestrămutată în învingerea oricăror greutăți. Doară nu tot ei, oameni ca excavatoristul **Anton Bucur**, constructorul **Iosif Raduly**, sau dulgherul **Iosif Beer**, au fost cei care anul trecut au știut să se lupte exemplar pentru îndeplinirea și depășirea planului ?! Fruntașii din echipele lui **Trandafir Pătrașcu**, **Vasile Piper**, **Virgil Negoiță** sau cei din loturile conduse de **Florinel Capotă**, **Nicolae Săuchea** și **Vasile Boaru** vor ști și acum să se bată cu ardoare pentru același țel. Iar rezultatele muncii lor sînt și vor fi și pe mai departe o garanție că nici anul acesta constructorii brașoveni nu se vor clasa mai prejos în întrecere.

MIHAI MERIȘANU

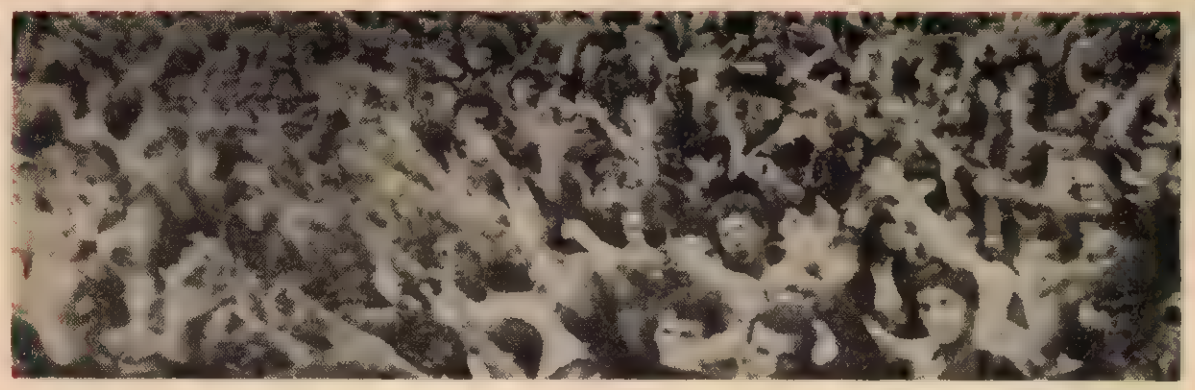

Fotografie de ELENA GHERA

Tinerii unui oraș-cetate

Turnurile ce stau mărturie a ceea ce-a fost și va să fie, bastioanele ce-au făcut recunoscută faima meșteșugurilor brașoveni în lume, cetățile ce-au stat pavăză furtunilor la hotar, răscrucea de drumuri, unde a fost să fie așezat Brașovul, oraș-cetate al Transilvaniei, toate, l-au atestat documentar în hronicul vremii.

Patina timpului l-a șlefuit vîrsta, l-a rotunjit-o, făcîndu-l un veșnic tînăr, asemeni bradului ce nicicînd nu îmbătrînește. Vîrsta unui oraș este vîrsta oamenilor lui, adăugîndu-și cu fiecare generație care trece încă un cerc. Vîrsta orașului Brașov este și tinerețea, prin tinerii de nădejde ce-i are. A vorbi despre tinerii brașoveni, prin ceea ce fac și prin ceea ce sînt, este ca și cum ți-ai lua drept etalon tradiția. Prin prisma ei poți face apel la prezent Pentru că tinerii sînt continuatori ai tradiției, dar și purtători ai unui „ev aprins" în care trăiesc și muncesc.

Orașul-cetate situat în centrul țării atrage prin renumele său de citadelă a industriei românești mii de tineri ce vin de pretutindeni să învețe și să deprindă meseriile dorite. E drept, cu totul altele decît acum un secol, fiind meserii ce răspund unei realități socialiste, cu mari și puternice „cetăți" industriale, cum sînt Steagul roșu, Tractorul, Rulmentul, Hidromecanica și altele.

Profesii complexe, profesii de tradiție, specifice profilului industrial al orașului, profesii ce sînt date mai departe în grija fiilor, de către părinți, ei alcătuind familii întregi de muncitori din marile întreprinderi brașovene. Familii cu oameni de bună-credință ce-și cresc copiii în spiritul muncii și al respectului pentru ea. La rîndu-le, ei sînt conștienți că nu pot purta mai departe ștafeta dacă nu-și însușesc o concepție profund științifică, de revendicare a științei în procesul productiv, de descoperire a tezaurului uman, pentru a fi puse în slujba unui ideal nobil. Este modul de a gîndi al unei generații romantice, al unor tineri ce construiesc pentru ei și pentru țară, al unor tineri ce-și asumă responsabilitatea faptelor lor. Școală a vieții, șantierul este totodată și un mod de a răspunde „prezent" la construirea unor importante obiective industriale. Elevii, studenții și tinerii muncitori brașoveni au plecat fie pe șantierele naționale : Canal Dunăre-Marea Neagră, Porțile de Fier II, fie pe șantierul județean deschis pe valea Răcădăului, aducînd cu ei, de fiecare dată diplome de onoare și fanionul de „brigadă fruntașă", însemne ale seriozității și conștiinciozității lor în muncă.

Orașul-cetate își crește fiii într-o deplină dragoste și înțelegere, într-o deplină iubire frățească pentru cel român, maghiar și german. Deosebiți prin port și limbă, prin obicei și datină străbună, ei se aseamănă prin locul unde s-au născut și au crescut, bucurîndu-se de o conviețuire fericită împreună, vorbind aceeași limbă, a muncii.

Orașul-cetate își poartă amintirile ca un dar de preț, ei fiind martorul unor evenimente istorice deosebite, „povestind" tinerilor, prin muzee și case memoriale, faptele intrate în istorie. Tinerii învață istoria neamului și a eroului care în primăvara vieții a fost judecat la Brașov. Pentru ei, orașul a devenit simbol al unei tinereți revoluționare, care a luptat și a știut să învingă.

Atunci cînd nu sînt la strung sau în amfiteatru, atunci cînd nu sînt pe cîmp sau acasă, căutați-i pe tineri în sălile de concert, la teatru, la Casa de știință și tehnică pentru tineret. Sigur îi veți găsi. Sau dacă nu, mergeți pe cărări de munte unde fac marcaje de traseu ori drumeții. Dacă nici aici nu-i veți afla, căutați-i în bibliotecă sau pe terenul de sport. Și, de ce nu, pe aleile de tei încă neînfloriți ale parcurilor.

MARIA BOGDAN

După cum este cunoscut, apariția în traducere italiană la Editura Edimez a volumului tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari", operă ce impune pe plan mondial prin valoarea și importanța particulară a unor cercetări de specialitate, a stirnit un viu interes în lumea științifică italiană. O nouă și semnificativă expresie a acestui interes o constituie recenta manifestare care a avut loc la Milano, adevărată capitală a chimiei italiene. Manifestarea a fost organizată sub auspiciile Grupului „Montedison" în colaborare cu Societatea italiană de chimie, Asociația italiană a inginerilor chimiști și Ambasada română în Italia.

Călduros omagiu adus științei românești

Lucrarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu,

„NOI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL COMPUȘILOR MACROMOLECULARI",

primită cu viu interes de specialiștii italieni

Cei ce au luat cuvîntul cu acest prilej au subliniat în primul rînd faptul că noua lucrare a tovarășei Elena Ceaușescu, prezentată în traducere publicului italian, va constitui un prețios instrument de lucru pentru specialiștii italieni și că ea reprezintă totodată o mărturie grăitoare a importantelor succese și cuceriri ale cercetării științifice din România. Relevînd meritele de excepție ale lucrării, profesorul dr. Renato Ugo, consultant pentru problemele de cercetare și inovație din cadrul Grupului „Montedison", a ținut în același timp să prezinte pe larg în cuvîntul său personalitatea politică și științifică a tovarășei Elena Ceaușescu, arătînd că „viața sa este strîns legată de cea a poporului român prin lupta pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice și participarea activă la evenimentele istoriei românești contemporane". Cu același prilej a mai luat cuvîntul prof. dr. Lamberto Malatesta, membru al Academiei Naționale dei Lincei, președintele Societății italiene de chimie, care, menționînd de asemenea valoarea volumului prezentat, a ținut deopotrivă să reamintească celor prezenți succesul de care s-a bucurat precedenta lucrare a tovarășei Elena Ceaușescu, publicată în Italia în 1980. Vorbitorul și-a exprimat în încheiere admirația pentru activitatea multilaterală a tovarășei Elena Ceaușescu, activitate ce se recomandă prin înalte funcții și îndatoriri pe linie politică și de conducere și în același timp printr-o prodigioasă muncă științifică, a unor cercetări ample și angajante.

Referindu-se la valoarea comunicărilor cuprinse în volumul „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari", la faptul că lucrarea se constituie într-un prețios ghid pentru cercetarea de specialitate din Italia, un alt reputat om de știință, prof. dr. Itale Pasquon, vorbind în numele Asociației italiene a inginerilor chimiști, a arătat, între altele, că „Trebuie să fim recunoscători doamnei Elena Ceaușescu și s-o felicităm pentru remarcabila contribuție adusă la dezvoltarea științei chimice, în strînsă legătură cu exigențele practice ale omenirii".

Manifestarea de la Milano, ca și cea care a avut loc la Roma sub egida Academiei Naționale dei Lincei, a reconfirmat odată mai mult prestigiul și stima de care se bucură tovarășa Elena Ceaușescu în rîndul oamenilor de știință italieni, reunițunea constituindu-se într-un veritabil omagiu adus științei românești.

L. MAIOR

Cartea de istorie: Apărarea patriei la români

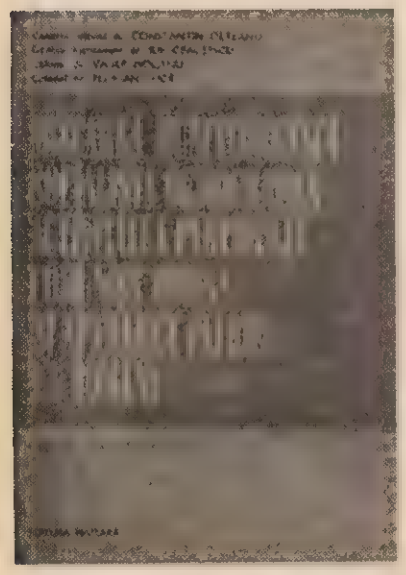

Împlinirea a nouă decenii de la crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România este cinstită de Editura militară prin apariția volumului „Mișcarea muncitorească, socialistă, democratică, activitatea Partidului Comunist Român și apărarea patriei la români".

Prin vasta problematică abordată, lucrarea se situează ferm în perimetrul gîndirii teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre istoria poporului, despre rolul forțelor sociale și politice care au asigurat progresul societății românești pe verticala civilizației umane.

Realizat sub formă de repere cronologice, volumul, elaborat de un prestigios colectiv de autori — general-colonel dr. Constantin Olteanu, general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, colonel dr. Vasile Mocanu, colonel dr. Florian Tucă —, se impune prin relevarea unor momente cu profunde semnificații din viața patriei în perioada cuprinsă între anii 1726, cînd sînt semnalate primele acțiuni muncitorești din țara noastră și sfîrșitul lui 1982, pînă în prezent, deci. Un prezent dominat de o realitate cu semnificații aparte : clasa muncitoare, împreună cu țărănimea, cu toate categoriile de oameni ai muncii, care, într-o indestructibilă unitate de voință și acțiune în jurul Partidului Comunist Român, construiesc cu succes societatea socialistă multilateral dezvoltată pe pămîntul românesc.

În pagini de aleasă vibrație patriotică este înfățișat un impresionant tablou al apariției, evoluției, maturizării și afirmării mișcării muncitorești, condițiile care au determinat crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România și apoi a Partidului Comunist Român. Este pus în evidență adevărul fundamental prin care se atestă că mișcarea socialistă din România a apărut și s-a afirmat de timpuriu, în condiții specifice societății românești, produs al acestora și al activității teoretice și practice a socialiștilor români. În deplină consonanță cu realitățile evocate, se atestă adevărul indubitabil conform căruia mișcarea socialistă și comunistă din țara noastră, emanație a realităților din România, s-a impus ca un factor activ în luptele pentru libertate și dreptate socială, ca o forță înaintată în toate problemele cardinale ce vizau viitorul țării, independența, unitatea și integritatea acesteia, cu o personalitate distinctă în cadrul mișcării socialiste și comuniste internaționale.

În universul problematicii abordate, autorii au meritul de a se situa pe poziții profund științifice, ale adevărului istoric, în prezentarea atitudinii forțelor înaintate ale societății față de momentele epocale care au dominat cele două secole și jumătate de istorie analizate, între care — revoluția burghezo-democratică de la 1848, unirea Moldovei cu Muntenia în 1859, cucerirea independenței de stat din 1877 și formarea statului național unitar. Sînt relevate, totodată, cu forță de convingere principalele evenimente din viața poporului și partidului nostru comunist în perioada care a precedat și urmat revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944. În acest cadru, se impun paginile consacrate epocii intrate în conștiința națiunii noastre ca EPOCA CEAUȘESCU, epocă în care și-au găsit împlinirea idealurile cele mai înaintate ale mișcării noastre muncitorești, socialiste și comuniste, ale întregului popor. Sintezele documentelor și planurilor purtînd girul personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, orientările și programele de acțiune conturate pentru toate detașamentele de oameni ai muncii, pentru oamenii de știință, artă și cultură, pentru militarii forțelor armate dau esență și conținut celei mai înaintate gîndiri politice, economice, filozofice și doctrinare puse în slujba intereselor vitale ale poporului, înfloririi patriei noastre socialiste și întăririi puterii ei de apărare. Cronologie a vastei activități politice și organizatorice desfășurate de secretarul general al partidului în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres pentru edificarea socialismului și comunismului în patria noastră, se interferează cu ampla sa activitate internațională pe care s-a edificat uriașul prestigiu de care România socialistă se bucură astăzi în lume.

Meritul autorilor în realizarea acestei cronologii este confirmat și de capacitatea de a sesiza și a pune în evidență concepțiile înaintate privind problemele armatei și ale apărării patriei. Se relevă faptul că socialiștii români au preconizat încă din secolul trecut că armata trebuie să fie o instituție strîns legată de popor, pusă în slujba poporului, și că singura modalitate viabilă de apărare a patriei este lupta întregului popor. Aceste idei nobile aveau să capete noi străluciri în concepția Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — fondatorul doctrinei militare naționale, ctitorul sistemului apărării naționale a Republicii Socialiste România.

Apariție de referință în cadrul literaturii social-politice, volumul reprezintă un remarcabil capitol din istoria poporului, un documentar și instrument de lucru pentru specialiști și cadrele didactice, pentru toți cei care studiază problemele de istorie în cadrul învățămîntului de partid, pentru întregul sistem de învățămînt militar, și deopotrivă pentru toți cei preocupați de cunoașterea istoriei patriei.

CONSTANTIN ZAMFIR

Opinia unui alegător

Un caz concret

Sigur, nu-mi convine să vorbesc despre mine în această rubrică pe care, cu o mare dragoste, am pus-o întotdeauna în slujba luptei pentru mai bine și pentru argumentarea caracterului democratic al presei noastre, la rîndul ei unul din factorii cei mai expresivi și mai viu grăitori ai nevoii de dialog, dar iată că fără voia mea am devenit eu însumi subiectul Opiniei, vreau să spun că o împrejurare de viață caracteristică pentru o nefericită mentalitate m-a transformat în subiectul Opiniei mele.

Nu e nici o noutate în faptul că mai sînt oameni pentru care o carte, să zicem, una de literatură, un roman, ca să fiu mai aproape de povestea mea, nu are o prea mare importanță, chiar dacă acea carte, în spațiul unei culturi reprezintă ceva, să spunem măcar o verigă dintr-un posibil lanț al valorilor ce legitimează o spiritualitate.

De mai multă vreme pledez și eu, ca și alți confrați, pentru o mai inspirată chiverniseală a reprezentării noastre în lume în cadrul unei politici favorabile înscrierii efortului nostru creator în contextul valorilor europene și nu numai.

Gazetele ne aduc adesea mărturii ale prețuirii de care pictorii noștri, sculptorii, muzicienii, cîntăreții, scriitorii, se bucură pe diverse meridiane, opera lor sporind prestigiul țării, adăugîndu-se cu succes acelor valori ale spiritului românesc, care cuceresc geografia lumii de azi. Nu poți că nu te bucuri la fel de succesul unei invenții ca de succesul unei poezii, același drept îl are, pînă la urmă, la reprezentarea țării, și o carte și un tractor, dacă nu cumva, dar nu asta discut acum, o carte netezește uneori mai ușor drumul nostru în lume.

Nu e însă deloc științific .să pui neapărat lucrurile astfel într-o balanță și să te grăbești să tragi concluzii fie în favoarea tractorului, fie în favoarea cărții.

Amîndouă sînt expresii ale forței noastre de creație, ne reprezintă, dar se știe durata reprezentării e cea hotărîtoare și, sigur, s-ar putea să mi se spună că între firma Opel și firma Goethe, aceasta din urmă are, clar, durabilitatea de partea ei. Cum ziceam însă, nu asta discut acum ci cazul concret al unui tovarăș al nostru care a ignorat atît de trist, atît de dureros, atît de incalificabil o carte încît nu mă pot opri să nu-l aduc în discuție și să-l supun opiniei publice.

Repet, îmi cer scuze pentru faptul că va fi vorba despre o carte a mea, **Clipa**, dar cazul concret are forța necesară pentru a fi revelator.

Iată-l. În cadrul politicii de susținere **financiară** a propagării culturii române de astăzi în lume de o atenție anume a beneficiat (spre onoarea mea, și nu pot să nu fiu și aici recunoscător pentru aceasta) și romanul **Clipa** care a fost tradus și în limba spaniolă.

Versiunea ca atare a fost trimisă la Madrid și ca orice om am așteptat să văd ce se întîmplă cu ea, convins fiind că după un an, doi, se poate obține măcar un răspuns oarecare. Nu s-a primit nici un răspuns, sau n-am primit eu, și după cei doi ani de așteptare, un diplomat tînăr ajuns la Madrid, m-a întrebat dacă nu am la dispoziție un exemplar din traducerea germană la Unions verlag a **Clipei**. I-am răspuns foarte bucuros, că se poate apela la un exemplar chiar în spaniolă, **finanțat, repet, de noi** și care se află, știu sigur, la Madrid. La Madrid nu se află nimic.

Mă supăr pe Consiliul culturii care ar fi trebuit, zic eu, să urmărească banii cheltuiți, dacă nu cartea mea, și mi se spune că acea carte a fost trimisă cu un tovarăș de încredere la Madrid, cu un tovarăș care chiar lucra la Madrid și printre alte obligații o avea, sigur, și pe aceea de a prospecta piața cărții în favoarea literaturii române.

Exemplarul în spaniolă e, totuși, de negăsit, nicăieri, la Madrid după doi ani.

Și acum, iată cazul concret care scoate, evident, Consiliul culturii din discuție, dar aduce în discuție lipsa de cel mai elementar respect a unui tovarăș al nostru devenit astfel, în cazul acestui caz, reprezentativ și pentru o mentalitate nefericită, dar și pentru un dispreț condamnabil față de banul nostru public.

Citez din scrisoarea unui activist de incontestabilă autoritate care a vrut și a reușit să mă convingă că **„mai sînt oameni buni"**.

„În altă ordine de idei, vreau să vă informez, pentru restabilirea adevărului istoric, **că exemplarul Clipei în limba spaniolă** pe care C.C.E.S. (V. ILEASĂ) l-a trimis ambasadei noastre **a fost găsit zilele trecute, cu totul întîmplător.** El a fost adus aici, probabil, în 1981, de un diplomat aflat atunci în post și rechemat în țară **care l-a depus într-un dulap,** probabil cu intenția de a se ocupa de publicarea lui. Fiind rechemat de la post fără a se fi trimis un înlocuitor direct, nu a predat nimănui această problemă așa încît personalul pe care l-am găsit eu aici nu știa nimic. Vă spun aceste lucruri pentru a preciza că în acest **caz concret vina nu aparține celor de** la C.C.E.S...."

Sigur, comentariile mele sînt de prisos. Ce să spun ?! Ce să comentez ?!

Singura mea consolare ar putea fi faptul că tovarășului care a depus cartea mea într-un dulap și a uitat-o acolo nu-i plăcea romanul **Clipa**, deci nu ignora literatura și rolul ei. O carte, sigur, poate să nu-ți placă, e foarte firesc...

Să fii acționat el sub imperiul forței propriei lui ignoranțe ! ? Pentru că se știe forța ignoranței e teribilă. Nu, sigur că nu.

Lui, sigur, nu i-a plăcut **Clipa**, dar ăsta e riscul autorului...

— Da, mă trage un drac de mînecă, dar banii traducerii erau ai țării...

Dinu SARARU

Aflat la vîrsta la care alții se plimbă prin parcuri, doctorul docent Virgil Torjescu lucrează, gîndește și speră

— Chiar așa. Cîți ani aveți, stimate Virgil Torjescu ?

— Am împlinit 72 de ani, încă din ianuarie 1983 !

— De fapt, care este obsesia dv. la ora actuală ?

— La ora actuală mă ocup de introducerea unor sisteme enzimatice pentru depistarea unor maladii acute și cronice, care nu au fost încă introduse în practica laboratoarelor clinice și, mai recent, mă preocupă studii legate de compoziția chimică a plantelor medicinale, cît și acțiunea lor farmacoterapeutică. Am contribuit de asemenea la înființarea unui cerc de fitoterapie pe lîngă Uniunea Societăților de științe medicale, filiala Mehedinți, pentru ca împreună cu cadre medicale competente să elaborăm unele preparate medicamentoase care să le înlocuiască pe cele străine, care, după cum se știe, sînt aduse la noi prin eforturi valutare. Evident, țelul nostru este de a valorifica resursele naturale de care dispunem. E păcat, deținem adevărate comori ale naturii care sînt luate în picioare de către oameni și vite. De fapt nu mă mulțumesc numai cu înlocuirea medicamentelor străine, doresc să perfectez și unele specialități farmaceutice indigene. De exemplu, în locul Extraveralului, care se găsește cu greu în farmacii, eu am realizat un produs pe care l-am și numit LEOVAL.

— De ce se numește Leoval ?

— Pentru că acest produs conține Leonurus (Talpa gîștii) și Valeriana (Odolean), alături de alte două plante, Crataegus (Păducel) și Convallaria (Lăcrămioară), asociere de plante care duc o acțiune sinergică, completîndu-se în mod fericit. Produsul respectiv are un spectru de acțiune sedativă, cardiotonică și hipotensivă.

— Ce aduce nou, din punct de vedere terapeutic, acest produs ?

— Este vorba de Leonurus, care posedă o acțiune calmantă de trei ori mai eficientă decît Valeriana, iar Convallaria are o acțiune sedativ cardiacă importantă, în sensul că față de preparatele de Digitala, nu se cumulează, nu produce digitalizarea inimii ; e binevenită în pauzele interdigitalice.

— Este curios faptul că după circa 100 de ani de folosire a substanțelor medicamentoase de natură chimică, dv. vă reîntoarceți la natură, acordînd prioritate bagajului chimic al plantelor. De ce ?

— Este adevărat că în ultimii 10—20 de ani, în întreaga lume ca și în țara noastră suflă un vînt nou de reîntoarcere și de încredere în „farmacia naturii". Dacă unele substanțe chimice, în momentul de față, nu le putem înlocui cu plantele medicinale, este știut faptul că substanțele chimice de sinteză au și acțiuni de nedorit, în schimb, plantele medicinale fiind organisme vii, sînt mai apropiate de organismul omului, de funcționalitatea acestuia și sînt lipsite de efecte secundare. După cum se știe, plantele nu provoacă aceea „boală a civilizației", maladia iatrogenă.

— De fapt, cît credit acordați naturii ?

— Nu gîndesc cîtuși de puțin că plantele medicinale ar putea înlocui în totalitate substanțele chimice medicamentoase, că ele ar fi un panaceu universal, dar, în scop preventiv, ca și în maladiile cronice, ele reprezintă o matrice științifică,

VIRGIL TORJESCU, doctor docent în științe, biochimist, farmacist și doctor în științe toxicologice, membru activ al Societății franceze de biologie clinică (S.F.B.C.) din anul 1971. A publicat peste 100 lucrări de specialitate, în țară și străinătate.

demnă de luat în considerație de corpul medical și farmaceutic.

— Ce mai aveți nou pe masa de lucru ?

— Deja, alături de „Leoval", m-am gîndit la elaborarea unui preparat hipotensiv, în alcătuirea căruia înțeleg să folosesc în primul rînd substanțele active din Vinca minor (Saschiu), din bulbilii de Allium sativum (Usturoi), din frunzele și florile de Crataegus (Păducel), ca și mătasea de porumb (Zea mays), cu efecte hipotensive, calmante, antispastice, diuretice și antiateromatoase...

— Concret. Mai concret, dacă se poate ?

— Este vorba de o asociere competitivă a celor patru tincturi (ce vor fi titrate anterior) din plantele amintite, deoarece, pe de o parte aceste forme medicamentoase conțin vitaminele C și P, colină și acetil colină, alături de compuși de aliciu și derivați triterpenici și flavonoizi cu acțiune hipotensoare, iar, pe de altă parte, vincamina alături de alți 37 alcaloizi din Vinca minor, înlocuiesc excelent alcaloidul rezerpină din planta exotică Rauwolfia serpentina ce crește în Himalaia și pe care o cumpărăm pe valută pentru prepararea în țară a Hipazinului și Hiposerpilului, medicamente cu acțiune hipotensivă și cardiacă, mult utilizate în terapeutica modernă.

— Ce are în plus această plantă, Vinca minor, față de rezerpină ?

— Față de rezerpină, alcaloizii din Vinca minor, plantă răspîndită aproape în toate zonele țării noastre, sînt mai bine tolerați, nu provoacă stări depresive și nici nu sînt contraindicați în ulcerele gastrice. Acest produs, ca și Leovalul au fost deja înaintate spre aprobare Comisiei medicamentului din Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice din București. În fine, dar nu în ultimul rînd, mă preocupă elaborarea unui produs cu acțiune calculolitică, de dizolvarea nisipului și calculilor renali și biliari, de tipul Uralytului german, pe care, cu concursul prof. dr. docent Dragoș Bocancea, de la Clinica de urologie a sectorului 4 București, va fi experimentat și sperăm să dea rezultate favorabile, conținînd aceleași principii active ale plantelor utilizate în străinătate, ca și fosfat de magneziu, ba încă și unele în plus, bine gîndite sub aspect științific.

— Stimate tovarășe Torjescu, mi-ați spus lucruri interesante, chiar foarte interesante. Cine vă ajută în această acțiune de repunere a naturii în drepturile sale ?

— Mă bucur de un mare sprijin atît din partea organelor locale de partid și de stat, care au îmbrățișat cu multă căldură propunerile mele, dar și de concursul Direcției sanitare județene, al Trustului Plafar București și al centrelor universitare din Tîrgu-Mureș, București și Iași, precum și al corpului medical și farmaceutic din Mehedinți. Sper că astfel vom realiza lucruri demne de gîndirea unor oameni demni, care încearcă să facă ceva, uneori cu mari sacrificii, pentru sănătatea oamenilor.

— Îmi mai permiteți o întrebare ? Poate ultima, cu voia dv. Mă gîndesc la faptul că, aflat la vîrsta la care alții se plimbă prin parcuri, doctorul docent, farmacist, Virgil Torjescu visează, lucrează și speră...

— Activitatea mea științifică, mergînd pe mai multe planuri, o voi dirija în continuare pe linia investigațiilor de laborator clinic, cercetînd indicatorii biochimici, necesari diagnosticului și pronosticului în ateroscleroză și bolile aparatului cardiovascular, care, după cum bine este știut, au cel mai mare indice de mortalitate în lume. În prezent, studiez o metodă pentru estimarea cantitativă a unor factori lipemici aterogeni sanguini. Mă mai preocupă, de asemenea, aspectele toxice ale unor pesticide și fertilizanți, folosiți curent în agrotehnica extensivă și intensivă, actuală. Încă din anii trecuți, am făcut două comunicări la Comisia de protecția mediului ambiant a Academiei R.S.R., privind utilizarea unui îngrășămînt, larg folosit în agricultura noastră, este vorba de azotatul de amoniu, care se transformă — după împrăștierea lui pe sol — în nitrozamine cancerigene. Desigur, această problemă preocupă gîndurile mele și în prezent și voi continua, în colaborare, să aprofundez cercetările. Este, după părerea mea, o greșeală a bietul pămîntul cu unele substanțe chimice, a căror inocuitate pune semne de întrebare, cînd — în fond — am putea realiza composturi biologice cu eficiență mult mai mare și fără riscuri.

— Este îngrijorător ce-mi spuneți. Mai aveți și alte exemple ?

— Fără îndoială ! De 45 de ani de profesiune, în fiecare zi am gîndit și m-au frămîntat multe aspecte, legate de sănătatea omului. În legătură cu multiplele probleme legate de toxicitate, fugitiv aș adăuga efectele dăunătoare a multor additive alimentare, cum sînt coloranții azoici, acidul salicilic, conservant scos din uzul alimentar în unele țări, bicarbonatul de sodiu, ș.a., asupra cărora vom reveni atunci cînd veți crede de cuviință.

— Deocamdată vă mulțumesc pentru amabilitate și, ca să fiu sincer, mă bucur că aici la Drobeta Tr. Severin, ideile s-au ieșit la pensie odată cu pensionarii.

Dialog consemnat de VALERIU ARMEANU

Bun venit în Capitală sucurilor naturale

VATRA DORNEI ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU „OLIMP"

De cînd am citit în „Flacăra" despre aceste băuturi nu mă gîndesc decît la ele...

Mă întorc acum cîteva zile, acasă, seara tîrziu, de la redacție. Totul în jur mireasă a primăvară. Pomilor li se ghiceau florile. Mă aud strigat. Un vecin de-al meu, Ion Nedelcu, șeful restaurantului „Olimp", a ieșit și el afară ca să respire aerul plăcut de primăvară. Facem cîțiva pași împreună...

— Gata, a venit primăvara ! Vara bate la ușă. Știți cum se spune pe la mine : „Pe iarnă au mîncat-o lupii". Apropo ! Ce se mai aude cu sucurile naturale. Am citit cîteva articole în „Flacăra". Sînt chiar așa de bune băuturile pe care le fac cei de la Vatra Dornei ? ! Noi am primit acum cîteva zile mii de sticle de, cum se numesc ? !, da, Ro-cola. Nu se vînd. Nu plac aceste băuturi. Zic de mult la noi. Multe dintre ele — pentru simplul fapt că nu sînt capsate așa cum trebuie le iese acidul. Ascultîndu-le parcă te afli la un concert. Acesta-i și motivul pentru care multe dintre ele au prins floare și depuneri. Știți la ce mă gîndesc de cînd am citit despre băuturile naturale în „Flacăra" ? ! — ce-ar fi să le aducem aici la „Olimp". Așa ca să se convingă toată lumea de cele scrise și afirmate de „Flacăra". Dacă cei care ar trebui să decidă aducerea lor în Capitală nu au timp, să se ducă până la ele — haideți să le aducem noi și să le oferim pe tavă. Noi, la „Olimp" avem o unitate gospodină. Le vîndem acolo. Or să se vîndă ele și la restaurant. Mie, ca negustor, nu îmi este frică că n-o să se vîndă. Dacă mă ajutați să le procur, eu în momentul acesta lansez comanda. Doresc să facem, aici la Olimp, o unitate de desfacere a băuturilor răcoritoare obținute din fructele pădurilor. Haideți să colaborăm. Ajutați-mă să le aducem. Mă și gîndesc la afișul de la vitrină : „Vatra Dornei în legătură directă cu Olimpul"...

O IDEE NEMAIPOMENITĂ. NU MAI AMÎNĂM NICI O ZI

Întîmplarea face că numai la două zile de la întîlnirea cu Ion Nedelcu să mă aflu într-un raid anchetă în piața Galați. În piață este prezent și tovarășul Niculae Badea, primul-secretar al Comitetului de partid al sectorului doi al Capitalei. Îi povestesc despre băuturile din Vatra Dornei și despre cele discutate cu Ion Nedelcu.

— Este o idee nemaipomenită ! Nu mai amînăm nici o zi. Astăzi, ce astăzi — acum, voi discuta cu el și cu Petru Neidoni, directorul coordonator al I.A.P.L.-ului Bistrița. Ce telefon aveți la redacție ? Vorbim mai tîrziu. Vă mulțumesc pentru ajutor. Bine că mi-ați spus...

ÎN DOUĂ ZILE FACEM 20 000 DE STICLE

După două ceasuri mă sună la redacție Ion Nedelcu, responsabilul restaurantului Olimp.

— Am ieșit din spital. M-am internat pentru cîteva zile pentru niște analize. Știu exact despre ce este vorba. Ne putem întîlni diseară ca să vorbim cu Ioan Gîlbează, cel cu sucurile din Vatra Dornei ? Dacă lucrurile merg așa cum trebuie, duminică poate pleca o mașină cu navete ca să aducă sucurile. Seara, tîrziu în jurul telefonului mă aflu împreună cu Petru Neidoni, directorul I.A.P.L.-ului Bistrița și bineînțeles cu Ion Nedelcu...

— Desigur, sîntem pregătiți. Cît doriți, ne întreabă de la început Ion Gîlbează ? Cît încape într-o mașină mare ? Peste 20 000 de sticle ? În două zile vi le facem. Trei categorii de băuturi : Din muguri de brad, din zmeură și din cireșe amare. Poate pleca mașina duminică. Luni încărcăm și trimitem, prima, s-o numim așa, șarjă de sucuri pentru Capitală. Vă așteptăm să veniți pe la Vatra Dornei și să ne chemați și pe noi cînd se va deschide acest punct de desfacere la complexul „Olimp"...

Duminică seara a plecat spre Vatra Dornei o mașină mare încărcată cu navete. Destinația : Vatra Dornei. Tot duminică gospodarii de la Olimp au muncit toată ziua. Au amenajat două terase, au vopsit scaunele și gardul și chiar au scris panouri și afișe care vor anunța venirea băuturilor naturale din Vatra Dornei. Mai mult decît atît : lîngă sucuri se vor putea gusta și minunate plăcinte pe rotețele din Bucovina. Și mai sînt încă de spus cîteva lucruri. Sucurile care vor veni sînt preparate din minunata apă de Dorna. De asemenea la meciul de fotbal România — Italia, din ziua de 16 aprilie, la chioșcul de vînzare al unității Olimp, la stadion, s-au vîndut sucuri naturale din Vatra Dornei.

Spus altfel, începînd de vineri, 15 aprilie, Vatra Dornei este în legătură directă cu unitatea Olimp de pe șoseaua Colentina. Despre toate acestea, despre prima șarjă de sucuri naturale care vine în Capitală, despre părerile specialiștilor — dar mai ales despre impresiile consumatorilor — în numărul viitor...

SORIN POSTOLACHE

O tehnologie rentabilă

Punctele nevralgice ale unei rețele de linii electrice subterane sînt joncțiunile de înnădire a cablurilor. Pînă de curînd, tehnologia de executare a manșoanelor de legătură și de derivație a cablurilor de 1 KV era greoaie și costisitoare. Pentru protejarea unei asemenea joncțiuni se folosea o carcasă din fontă umplută cu masă bituminoasă. Cantități apreciabile din aceste materiale erau îngropate în pămînt. În rețeaua electrică subterană de 1 KV, care alimentează blocurile de locuințe și instituțiile, numărul acestor joncțiuni și derivații se ridică la zeci de mii. La Centrala Industrială de rețele electrice a Ministerului Energiei Electrice, colectivul Liniî electrice subterane din Secția de cercetare-proiectare a reușit să pună la punct o nouă tehnologie de realizare a acestor joncțiuni.

Munca s-a desfășurat în etape. În prima, s-a înlocuit carcasa de fontă cu una din cauciuc, realizată prin valorificarea deșeurilor, în colaborare cu Întreprinderea de produse chimice „Prodcomplex" Tîrgu Mureș. Greutatea s-a redus de 10 ori, costurile cu 25 la sută și s-au eliminat scurtcircuitele monofazate. S-a mers mai departe. S-au conceput mufe și papuci de tip nou pentru conducte uni și multifilare. S-a realizat o pastă de contact care reduce la jumătate lungimea de înnădire. S-au omologat la C.I.R.E. și dispozitivele de presare cu poanson în matriță închisă, care face legătura dintre cabluri și mufe pînă la omogenizare. Asimilarea lor s-a făcut la I.R.E. Sibiu. Ele se produc la Uzina de reparații transformatoare și aparataje Roman. Banda electroizolantă termocontractilă din PVC, tip J1, se fabrică la Întreprinderea de prelucrare mase plastice București. Se mai folosea chitul Romtix 1502 pentru disiparea căldurii și omogenizarea fascicolului. Fiind deficitar — din cauza unor componente din import — s-a perfectat o colaborare cu ICECHIM pentru a găsi un înlocuitor. Centrul de cercetări mase plastice a stabilit rețeta, s-au turnat primele șarje. Elastochitul se face din cauciucuri degradate, neconforme normelor. Noul chit va costa de aproape 3 ori mai puțin decît celălalt. Se mai folosește pentru aceste joncțiuni un tub termocontractil, produs de „Moldoplast" Iași, care izolează și protejează joncțiunea.

Pentru o mai bună organizare și pentru înlăturarea improvizațiilor la care mai sînt tentați unii electricieni cînd n-au totul la îndemînă, specialiștii de la C.I.R.E. pe care îi vom numi mai spre sfîrșitul articolului, au avut ideea inspirată să strîngă într-un set toate materialele necesare unei joncțiuni. Un set cu materialele necesare unei izolații costă, în funcție de secțiunea cablului, între 150 și 220 lei. Costul materialelor necesare vechii tehnologii era de 420—850 lei. Manopera s-a redus cu cel puțin 50 la sută. Transportul și manipularea, la fel. În paralel, s-a obținut mărirea gradului de siguranță.

Iată o treabă bine făcută, la care au colaborat și o mai fac încă unități de prestigiu. Noua tehnologie se experimentează la cinci I.R.E.-uri și la I.D.E. București și tinde cu pași mari spre generalizare. Sculele și dispozitivele de presare hidraulică în matriță închisă, trusa arzător tip turist, cuțit de manșonare cu limitator, suporturi pentru fixarea capetelor de cabluri sînt gata. S-au primit comenzi de la toate unitățile. Pentru anul acesta, 10 000 de bucăți. Se apreciază că, numai la nivelul M.E.E., la sfîrșitul actualului cincinal vor fi necesare 25—30 mii de asemenea seturi. Economia adusă de noua tehnologie se măsoară în milioane lei.

Pentru ca aceste milioane să nu fie înregistrate doar pe hîrtie, lucru de care sîntem convinși că nu se va întîmpla, este nevoie ca materialele necesare noii tehnologii să fie asigurate. Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina a rezolvat țevile necesare confecționării mufelor și papucilor. Banda tip J1 este asigurată de I.M.P. București. Deocamdată. În viitor vor fi necesare cantități mai mari. Același lucru cu tuburile termocontractile livrate de Moldoplast Iași, a cărei producție trebuie orientată spre satisfacerea unei game mai largi de diametre. În măsura în care actualul profil al acestor fabrici nu poate face față necesarului se impune găsirea unei soluții. Elastochitul urmează să fie omologat. I.C.P.E. București are în plan realizarea tuburilor termocontractile din polietilenă reticulată radiochimic. Realizarea acestui material ar putea crea perspective pentru exportul acestei tehnologii.

Am vorbit pînă acum despre comenzile necesare numai în M.E.E. Noua tehnologie va deveni și mai rentabilă în momentul în care va pătrunde și în întreprinderile celorlalte ministere, în incintele industriale, în șantierele de construcții-montaj etc. Această generalizare se cere, odată cu asigurarea materialelor necesare, urgentată. Și va mai trebui să capete caracter de obligativitate și pentru unități din afara M.E.E. Nu de altceva, dar e extrem de avantajoasă pentru a ne mai putea permite s-o folosim pe cea veche.

Autorii acestei tehnologii este colectivul Liniî electrice subterane, Secția cercetare-proiectare a Centralei industriale de rețele electrice. Din acest colectiv amintim doar pe inginerii Mihai Chitic, Victor Hagiu, tehnicianul Nicolae Stănescu și electricianul Nicolae Dobre. Cercetările continuă în vederea extinderii și la alte capacități, 20 KV și mai mult. Dar despre acestea, poate, într-un viitor nu îndepărtat.

OPREA GEORGESCU

Ultimul fierar din Crevedia Mare se numește Gheorghe Ivan și a împlinit 75 de ani. Repară biciclete și ține în curte, în loc de căruță, o Dacie 1300 a fiului său, „muncitor la stat".

MESERIA E BRĂȚARĂ DE AUR. SĂ VEDEM CUM SÎNT PREȚUL ȘI SCLIPĂTUL EI ÎN LUMEA ȚĂRANILOR

Capitolele „P.A." și „D.M."

Cînd dai peste un sat fără croitor, cizmar, frizer și brutar, înseamnă că satul ori are mai mulți stăpîni, ori n-are nici unul.

Comuna Sinești, din județul Ialomița, are și stăpîn, și 3 217 locuitori. La miile aceștea de suflete, cu trebuințe de tot felul, se găsesc risipite prin toate cele șase sate ale sale — Catrinești, Bote, Hagiești, Lăvdeci, Lăicea și, firește, Sinești — doua bufete, un magazin alimentar mai mare, o prăvălie mică, un „mixt" și un „textile" — magazine cu nume schimbate la același fel de marfă — apoi o secție de tricotaje a statului și niște ateliere cu mașini de tricotat la particulari. Atelierul de reparații radio-tv este și nu este, cizmăria este și nu este, croitoria este și nu este. Și așa mai departe, cu observația că mai departele nu există. O frizerie „în plan" comunează, cum spune zicala, cît o compresa la un picior de lemn.

Comuna se găsește exact la jumătatea distanței dintre București și Slobozia, fapt ce-ar părea să explice unele lucruri, dar care nu explică nimic. Treizeci de kilometri sînt, totuși, treizeci de kilometri și sătenii, care — se cunoaște — chibzuiește leul mai bine decît orășeanul, nu-i atît de sucit încît să ia cursa la Slobozia pentru pus un petic la nădragi dacă poate să și-l pună la croitorul satului. Interesul, prin urmare, ar exista, atelierele au fost înființate ca să existe, meseriașii — și, mesterii țin programul. Cînd se adună luna și se întocmesc actele cu cîștigul și pierderea însă, pierderea e mereu mai mare decît cîștigul. „Atelierul de reparații radio-tv", înființat în iulie anul trecut, n-a fost rentabil decît în decembrie. El are în stoc piese în valoare de peste 50 000 lei. Ca să treacă — după Decretul 101 — în sistemul „cotă parte", ar trebui ca meseriașul să cumpere întreg stocul de piese și să aștepte să soseacă clienții. Numai că firma de sperialist ți-o faci în timp și omul, care a lucrat cu un cîștig subțire pînă acum, nu prea se îndeamnă să devină firmă proprie. Emilian Anghel, președintele C.P.A.D.M. (care înseamnă Cooperativă de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor și care, în fapt, e mai mult „D.M.", fiindcă își realizează planul la desfacerea mărfurilor și are probleme la capitolele „P.A."), ne dovedește, cu acte, cum s-au înființat cele cîteva ateliere meșteșugărești și cum sînt pe cale să se desființeze în doar cîteva luni de zile. Cauzele ar fi mai multe : comuna e așezată în marginea județului și cine-i departe, se știe, e mai puțin luat în seamă decît cine-i aproape. Se discută de ani realizarea unui complex comercial-meșteșugăresc, lucru ce ar da sătenului sentimentul — atît de necesar în relația cetățean-meșteșugar — că are de-a face cu o instituție, nu cu o casă de bunăvoință. S-a găsit chiar și un loc pentru amplasarea complexului, dar construcția încă nu se anunță. O altă problemă e aceea a prețurilor : ele-s la fel ca la oraș, ca la atelierele de tradiție, unde se fac, de exemplu, costume „de gata". Statistica dovedește că țăranii preferă confecțiile și că la meșteșugar ei merg doar pentru reparații. Or, dacă un pingelit costă 92 de lei, atunci mai bine îți cumperi pantofi noi, decît să-i repari pe cei vechi. Meseriași ar exista, dovadă că ei fac naveta, cînd ar putea să scoată același cîștig în comună, numai că trebuie început cu începutul, cu luarea în seamă a situației locale. Una e să crezi că e nevoie de un atelier „radio-tv" și alta e să fie efectiv nevoie. Poate că e cazul să se înființeze unul la trei comune, poate unul și mai rar. Asta, evident, nu se poate ști decît în urma unor anchete ale cooperației, care să descopere realitatea. Altfel, se ajunge ca pentru un tuns să meargă omul în Capitală. Ceea ce, oricum ai privi lucrurile, nu-i semn de bună gospodărire.

TUDOR OCTAVIAN ■

Omul și Cascomul

Mai întîi a strigat ca să auzim și dacă am fi fost surzi că nu lucrează clandestin, apoi și-a întors privirea în care i se deslușea parcă un alt strigăt, de ajutor, către primarul Vasile Ivan, și abia după ce-a primit un semn de încurajare, să stea liniștit, că nu-l apasă nici o primejdie, abia atunci a adăugat, ca o scuză, cu o neașteptată cădere a glasului : nu lucrez clandestin. Că vreo cîțiva ani în urmă l-a întrat tot așa un om străin în bătătură, el lipsea de acasă, se dusese la lucru în ziua aceea la C.A.P., și-străinul, care era un fel de inspector, a văzut o pereche de pantaloni întinși pe sîrma de uscat rufe și l-a întocmit proces-verbal pentru o amendă de 2 000 de lei. S-a dovedit că nu are de ce să-i plătească și nu i-a plătit, dar recunoaște că de-atunci i-a cam întrat frica în oase și, de cîte ori vede pe cineva cu servietă că-i deschide poarta, lui îi vine s-o apuce în partea cealaltă, pe poteca dinspre grădină. Dar dacă e să stea locului, stie să se recomande ca în pragul sălii în care se dă o mare recepție : Rizea M. Ștefan, maestru croitor. Îi dă dreptul să se numească astfel diploma cu nr. 2 119, din 1936, a Academiei române de croitorie. La un an după ce-a obținut această diplomă cu chenar frumos și în care stă scris că Dl. Rizea M. Ștefan din comuna Crevedia, județul Vlasca, a dobîndit cunoștințele unui bun maestru în croitoria civilă, a întrat în cazarma Regimentului 1 Transmisiuni din București, de lîngă Lac, și-a cusut uniforme pînă în '45. Ceva mai tîrziu, cînd oamenii își schimbaseră gusturile într-atît că mai de preț era o haină prost croită, una bine croită fiind de-a dreptul suspectă, Ștefan Rizea și-a pus diploma la păstrare într-un sifonier și-a plecat la București, unde a întrat ca muncitor necalificat pe un șantier de construcții. Iar după ce a ieșit la pensie, în '76, cu 985 de lei, s-a gîndit că n-ar fi rău să dobîndească o pensie și de la C.A.P. N-ar mai avea decît un an de muncit ca să-și poată dobîndi și acest drept de pe urma căruia și-ar rotunji venitul lunar cu vreo 200 de lei, ar primi așa-numitul ajutor de grîu și porumb și ar putea să-și păstreze lotul de 15 ari ce i s-a dat spre folosință. Din '79, de cînd s-a hotărît să lucreze iarăși, în răstimpul dintre muncile de la C.A.P., a dat în fiecare an cîte 100 de lei pentru a-și viza autorizația la primărie și și-a plătit cinstit impozitul. Și nu poate pricepe cu nici un chip de ce tot este amenințat cu niște hîrtii care-i spulberă liniștea și-l fac să-i pară rău că a mai scos din amortire bătrîna lui mașină de cusut Singer 16—33. În iunie, anul trecut, Casa de asigurări sociale și pensii din cooperația meșteșugărească, „Cascom", l-a înștiințat că are de plată 2 700 de lei, reprezentînd cotizații, plus alți 699, majorările de cîte 2 la sută pentru fiecare lună cît a întîrziat cu plata. Prin octombrie a primit alt plic : avea de plătit 3 300 pentru cotizații și majorări de 996 lei. Dacă el ar avea 30 sau 40 sau 50 de ani ar înțelege că e nevoie să plătească banii ăștia ca să aibă de unde primi mai tîrziu o pensie. Dar el are o pensie de la stat, o s-o aibă curînd și pe-a doua, de la C.A.P., și nu-l interesează să cotizeze pentru a mai avea încă una, din partea cooperației meșteșugărești, pentru bunul motiv că el, Rizea M. Ștefan din Crevedia Mare, din județul Giurgiu, a împlinit, bătuți pe muchie, 70 de ani. De cînd primește hîrtiile acelea în care, printre altele, i se pune în vedere că ,,urgent, în 10 zile vă achitați de obligațiile ce vă revin", a început să-i pară rău că n-a ascultat de sfatul lui Ion Bărăgău. Acesta a trecut și el de 70 de ani și-a fost unul dintre croitorii buni din Crevedia, cu atestat. Acum, la bătrînețe, avînd o pensie de pe urma C.A.P.-ului și muncind și el, pe lotul personal, cît mai poate, are cel puțin parte de liniște, fiindcă nu mai lucrează deloc croitorie pentru alții. Nici nu cîștigă, dar nici nu e nevoit să piardă. Și pentru că el nu întră la numărătoare, oficial, cînd e să vorbim cîți meseriași mai are comuna Crevedia, apare limpede de ce la primăria acestei comune mari și frumoase, cu 6 000 de locuitori, autorizații au fost vizate în acest an doar pentru 6 meșteri : 2 cojocari, 3 croitori și un zidar. Chiar agentul fiscal care le strînge impozitele, Ilie Dina, a fost în tinerețe croitor. Tot croitor a fost și-ar mai putea să fie, întrucît are încă mașină de cusut, Ion Manea. Dar nu-l interesează, e limpede, ca din pensia de 854 lei pe care a obținut-o tot la București, ca muncitor necalificat, să subvenționeze corespondențe cu somații din partea Cascom-ului. De o astfel de corespondență nu este scutit, ni se spune, nici cojocarul Ștefan Dragomir, care a împlinit 79 de ani. Iar poștașul din Crevedia, Nicolae Manea, nu degeaba crede că-i este greu să ducă astfel de somații pe la porțile oamenilor de parcă ar duce în toiba lui de poștaș tot potcoave de cai morți. În tinerețe a fost fierar.

DUMITRU ELIADE ■

Singurul sprijin, încasarea cotizației

În mod normal, cooperația meșteșugărească își desfășoară activitatea numai în mediul urban. Dar, în realitate, situația e alta în județul Giurgiu, în care capitala județului e și singurul oraș. Așa se face că la Bolintin Vale există o cooperativă meșteșugărească puternică. Această implantare în mediul rural nu supără pe nimeni într-un spațiu unde ar trebui să fie suverane primăriile și cooperația de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Constantin Gheorghe, șeful producției în U.J.C.M. Giurgiu, e un om care le știe pe toate ale producției dar crede că particularii, adică meseriașii satelor, nu depind de dinșii cu nimic. Ajutat mai apoi de vicepreședintele Adrian Croitoru mă lămuresc cum meseriașii sînt autorizați de consiliile populare conform Legii 13 și Instrucțiunilor nr. 1 700/73 cu precizarea că primăriile „pot consulta", în vederea eliberării autorizației, comisiile pentru îndrumarea și sprijinirea activității meșteșugarilor. Ei bine, aceste comisii nu s-au întrunit niciodată pentru că nu au fost solicitate. Între timp, zilele acestea, Ministerul Muncii cu nr. 9 254, Comitetul pentru problemele consiliilor populare cu nr. 322/I.P. și Ministerul Finanțelor cu nr. 1 515, toate din martie a. c., vin cu o nouă precizare : „În vederea luării deciziei Comitetului (biroului) executiv al Consiliului popular consultă comisia de îndrumare și sprijinire a meșteșugarilor".

Singurele prezențe, de astă dată ferme, ale UCECOM-ului în viața și activitatea micilor și de cele mai multe ori bătrînilor meșteșugari sînt cotizațiile CASCOM. Numai la Giurgiu sînt trei inspectori (Floarea Berceanu, Olga Iordanide și Aurel Cernușcă) cu care nu-i de glumit. Ei sumțin că-și fac datoria și nimic mai mult. Despre meșteri recunosc că nu-i prea pot ajuta cu nimic, fiecare se descurcă așa cum poate și se descurcă greu. Floarea Berceanu are opinii de neclintit. Zice : „Așa-i legea". Întreb : „Care lege" : „Știți să caut", e răspunsul. Și caută și caută, găsește legea, dar ea nu spune nicăieri că, de pildă, un pensionar de stat și în vîrstă de 73 sau 85 ani e obligat să plătească între 150—750 lei cotizațiile la CASCOM. Îmi spune apoi că e vorba despre Decizia nr. 4 din ianuarie 1981 pe care n-o are la Giurgiu, ci în București, la sediul din Piața Amzei nr. 8. Vă dați seama că e vorba de o decizie a UCECOM, care, se înțelege, era suficient de ambiguă în ceea ce-i privește pe pensionari, așa că a fost nevoie de Hotărîrea nr. 6 din 10 septembrie, pe care tovarășa Berceanu o are tot la București.

Care sînt avantajele meșterilor ? După ce dau cu toții din umeri, aflu că de fiecare dată cînd vin la Giurgiu să-și plătească și ei cotizația, sărmanilor oameni li se oferă spre consultare o listă cu materiale disponibile, listă săracă, insuficientă. Doar atît !

ION PREDOȘANU ■
Fotografii de PAUL AGARICI și ION PREDOȘANU ■

NOTA REDACȚIEI :

Expunînd problemele și situațiile întîlnite pe teren de către redactorii noștri unor tovarăși din conducerea UCECOM și CENTROCOOP, consemnăm următoarele răspunsuri :

● **Valentin Condrea**, inginer principal în cadrul compartimentului de prestări-servicii din Centrala de producție, prestări și construcții CENTROCOOP : „Conform programelor stabilite, la sfîrșitul acestui cincinal fiecare comună va dispune de minimum 15 profile de prestări-servicii. În prezent, în toate comunele ar trebui să existe profile de strictă necesitate : frizerie, croitorie, cizmărie, sifonărie. Nu este însă nici un secret că în anumite cazuri, datorită unor greutăți obiective legate de faptul că nu pretutindeni există meseriașii calificați de care este nevoie sau legate de inexistența unor spații adecvate, nu s-a reușit să se respecte prevederile respective. În ce privește comuna Sinești, din județul Ialomița, vom urmări ca într-o perioadă cît mai scurtă ea să dispună de o rețea corespunzătoare de prestări-servicii, acordînd sprijinul necesar Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. În legătură cu stocul de piese de la atelierul de reparații radio-TV din comună, vom lua măsuri pentru a le redistribui la unități similare din localități învecinate. Vom analiza, de asemeni, la fața locului cauzele pentru care se prevede desființarea unor unități de prestări servicii din această comună și pentru ca ele să devină rentabile. Referitor la o altă problemă adusă, în discuție, și anume că prețurile nu sînt corelate cu nivelul de calitate de „marcă", lucruri rivalizînd uneori cu cele de la oraș, este necesar să arătăm că în stabilirea lor are competența Consiliul popular județean".

● **Ion Fulga**, președintele Casei de pensii și asigurări sociale din cadrul UCECOM : Potrivit prevederilor articolului nr. 8 din legea nr. 13/1968, toți meșteșugarii care au autorizație și plătesc venit impozabil sînt obligați să cotizeze la asigurările sociale din cooperația meșteșugărească. Celor care au și calitatea de pensionari, li se calculează o cotă unică de 15 la sută din venitul profesional impozabil. Aceste contribuții și constituirea fondului pentru plata drepturilor de asigurări sociale și pensii trebuie văzute însă nu la limita unui an sau doi ci într-o perspectivă de peste 15 ani și nu individual ci la nivelul întregii colectivități de meșteșugari din țara noastră. Referitor la un alt aspect adus în discuție de către dv., trebuie să mai arătăm că, potrivit regulamentului în vigoare, sînt scutiți de plata contribuției de asigurări sociale în cadrul cooperației meșteșugărești cei care lucrează, de exemplu, în C.A.P., își realizează normele de producție și plătesc contribuția de asigurări sociale în cadrul C.A.P.-ului.

VINERI, 22 aprilie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Alexandrina Halic:

„Sînt foarte mulțumită de teatrul pentru copii și nu doresc decît să-l slujesc"

Fotografie de PAUL AGARICI ■

— V-am invitat la redacție pentru a sparia împreună un dialog despre meseria pe care ați îmbrățișat-o. Alegerea drept interlocutor a Alexandrinei Halic nu a fost fortuită, ci determinată de o certitudine : după noi, sînteți prea puțin cunoscută în raport cu talentul, dăruirea scenică și sacrificiile pe care le-ați făcut pentru a dobîndi statutul de actor.

— Îmi pare rău, dar vă contrazic : nu am de reproșat nimic, nimănui.

— Nu-i vorba de reproșat ceva, cuiva ; ceea ce ne-am propus atunci cînd v-am invitat vizează cu totul alte laturi ale activității dumneavoastră. Iată, mergem pe stradă și vedem cum lumea întoarce capul cînd observă un actor sau un sportiv cunoscut. Este un lucru frumos, care nu poate decît să bucure pe cel vizat atunci cînd totul se desfășoară în limitele civilizației. După Alexandrina Halic întoarce lumea capul ?

— Noi, cei de la Teatrul Creangă, avem un statut aparte. Adresîndu-ne celor mici, este firesc să rămînem în amintirea lor strict legați de personajul pe care-l interpretăm. Deci nu o dată mi-a fost dat a-aud : „Mămico, uite-l pe Pinocchio !" sau „Mămico, iată-l pe Petruț cel rău !" Eu zic că-i suficient. Cu toate că identitatea noastră reală rămîne necunoscută.

— Tocmai pentru a privi drept strîmba realitate v-am invitat. Sînteți o mare artistă, care a deștățat, modelat, moralizat și educat generații de copii. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, nu-i puțin lucru. Și dacă pentru micuții de 6 ani sînteți Pinocchio, pentru părinții lui trebuie să fiți Alexandrina Halic. Cred că trebuie să vă ocupați locul care vi se cuvine în galeria marilor actori, pentru că, fără echivoc, ați slujit cu credință și cu mult succes teatrul pentru cei mici, știut fiind că micul spectator este la teatru un privitor de o condiție cu totul specială. Deci nu totdeauna foarte comod.

— V-am mai spus : iubesc meseria, o fac cu pasiune și devotament, sînt foarte mulțumită, chiar dacă începutul a fost abrupt și anevoios.

— Singură ați pus degetul pe rană : cum a fost începutul ?

— Greu, foarte greu. Sînt originară dintr-un sat de lîngă Timișoara, unde mi-am petrecut anii copilăriei și unde mi-am făcut liceul. Niciodată nu m-am gîndit la teatru. Hotărîrea am luat-o cu cîteva luni înainte de examenul de admitere și am intrat chiar cu felicitări. Am fost repartizată la Teatrul de Stat din Arad, unde am jucat timp de 5 ani. Am venit la București în 1969, la Teatrul Mic, unde am jucat timp de 10 ani. Am fost căsătorită cu actorul Ion Halic, care a murit în 1980. Am rămas cu fiul nostru, Alexandru, care acum are 13 ani. Am jucat în multe piese, dar cele mai importante roluri le-am avut în spectacolele pentru copii. Am fost distinsă cu premiul I la Festivalul de teatru pentru copii de la Sibiu, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Reșița, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Constanța, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Ploiești, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Brașov, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Craiova, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Galați, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Bacău, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Suceava, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Iași, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Cluj-Napoca, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Oradea, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Arad, cu premiul pentru întreaga activitate la Festivalul de teatru pentru copii de la Timișoara

O carte în dezbatere: POLEMICI CORDIALE

„Cultura unei țări profită numai de pe urma acelor polemici care sînt o forma civilizata a dialogului"

Un militant pentru valorile spiritului

Am urmărit și urmăresc cu același interes coloana de semnătură, din stînga paginii întîi a celor închinate problemelor de cultură în FLACĂRA. Semnătura lui Octavian Paler a exercitat dintotdeauna o stranie seducție asupra mea, prin libertatea de spirit și orientarea umanistică a titularului rubricii. Citind „din doască-n doască", așa cum se spune peste munți, noul volum al autorului, **POLEMICI CORDIALE**, mi-am explicat în sfîrșit secretul acestei seducții. Din vibrantul său „Et in Arcadia ego ! Dar..." aflăm că Octavian Paler este odrasla aceluiași pămînt fericit care ni l-a dat pe mult iubitul meu Ion Codru Drăgușanu : din țara Făgărașului, de la Lisa, o palmă de loc de Vistea, de cele două Simbete și de Drăgușul, a cărui structură actuală dacă se poate spune despre o anchetă sociologică, nu prea recentă, a școlii lui Dimitrie Gusti, o cunoaștem. Ca și Ion Codru Drăgușanu, după adevăratul lui nume Ion al lui Gherman Codrea, care ne-a lăsat fermecătoarea carte **PEREGRINUL TRANSILVAN (1865)**, Octavian Paler e un spirit liber, personal, adesea în aparență paradoxal, dar plin de nerv, de înțelepciune și de farmec, fie că disociază la un înalt nivel intelectual, fie că afectionează stilul oral, prin excelentă comunicativ. Marele lui înaintaș tînuse cîndva, în Casina din Făgăraș, o încîntătoare conferință, intitulată **Umorească yeridică**, închinată satului său natal. Spre deosebire de Ion Codru Drăgușanu, invitat să vorbească despre Lisa lui, Octavian Paler se recuză, tocmai pentru că o iubește prea mult, ca să facă din acest sentiment adînc o temă publică. Pudoarea este poate piatra de încercare a sentimentului. Cu cît este mai autentic acesta, cu atît mai greu este exteriorizarea lui. Octavian Paler face însă elogiul muntelui, ca factor determinant al structurii morale, a ceea ce se cheamă caracterul. Iată ce ne spune totuși despre Lisa :

„...pentru un străin Lisa este, evident, o comună poate nici mai frumoasă decît altele, nici mai urîtă, de la poalele Făgărașilor. Pentru mine ea este chiar centrul universului. Întreg universul se învîrte pentru mine pe osia unei uliți de cîteva sute de metri din marginea unui sat, care unui străin nu-i poate spune, cu siguranță, nimic. Dacă aveți și dumneavoastră o ulită la fel pe care ați copilărit, gîndiți-vă la ea și mă veți înțelege".

Sînt și eu cam în aceeași „situație" de ordin sufletesc. N-aș putea divulga tot ce simt cînd trec pe strada pe care m-am născut și am copilărit. Evit pe cît se poate acest redutabil test al sensibilității, redutabil ca o implozie.

Să mă întorc însă la titlul titlului. Ce sînt acele „Polemici cordiale" pe care ni le recomandă cu atîta talent autorul ? Nici mai mult, nici mai puțin decît ieșirea din atmosfera irespirabilă a polemicilor literare uzuale, infestată de uri mărunte și de calcule meschine. Desigur, așa cum ne spune Octavian Paler, cultura unei țări profită numai de pe urma acelor polemici care sînt o formă civilizată a dialogului. Numai astfel se poate stabili o punte de înțelegere între oameni și popoare. Dialogul implică înlăturarea dogmatismului, a opiniilor impuse, a servitudinii spirituale (**contradictio in adjecto !**).

Pe coperta cărții, chipul zeiței antice e pătat de sînge. Simbolul e transparent. Civilizația noastră modernă, din nefericire, se întoarce prea adesea la barbarie. Octavian Paler militează discret, dar hotărît, pentru valorile spiritului. Ca să fiu deplin sincer, o singură dată nu mă pot pune de acord cu vederile lui, în genere dintre cele mai juste : atunci cînd, în eseul **Teatrul și Rubiconul regiei**, autoriză încălcările pe care mare parte din regia modernă le impune textelor dramatice, de la Sofocle pînă în zilele noastre. Nu poate fi vorba, firește, de „tirania" capodoperelor, ele îngăduind regizorilor o largă gamă interpretativă, însă nu și falsificarea patentă a mesajului original. Ce face, de pildă, din vesela comedie **O noapte furtunoasă**" o sumbră melodramă, în care nici unul din personaje nu-și mai păstrează fizionomia originalului, mi se pare un delict de ordin spiritual, un act barbar, iar nicidecum un titlu de glorie pentru regizor. Departe de a suferi de constrîngeri, cum pare a reieși din pledoaria lui Octavian Paler, regizorul modern, aiurea și la noi, este cvasiunanim aplaudat de cei ce nu se sinchisesc de structura operei ci de „inovația cu orice preț". Cu această rezervă unică, mărturisesc că am citit cu aceeași încîntare, de la un capăt la altul, noua carte a lui Octavian Paler, în care salut pe un strălucit urmaș spiritual al mult iubitului meu Ion Codru Drăgușanu.

ȘERBAN CIOCULESCU

„O înțelepciune care luptă"

„După cîte știu, un îndrăgostit nu este o persoană care s-a hotărît să aducă o contribuție personală la istoria amorului, ci un om care a luat foc (S.M.L.R.). Or, a te comporta ca un om care a luat foc e obligatoriu, cred, și în eseu" (**Ce este eseul ?**). Aș putea rămîne la aceste două fraze limpezi și să insist puțin asupra înțelesului lor și a legăturii dintre ele — o legătură pe cît de șocantă, pe atît de firească la urma urmelor — pentru a defini eseistica de idei, dar și de sentimente, de puternice sentimente, a lui Octavian Paler, readusă în atenție de publicarea **Polemicilor cordiale**. Un volum de cîteva sute de pagini lucid arzătoare pe care l-am citit, plăcut constrîns de însăși substanța sa, deopotrivă de repede și de încet, întîiul ritm flindu-mi dictat de o curiozitate mereu incitată față de febrila actualitate a temelor puse în discuție, de prieprerea „inscenării" lor, iar al doilea, ritmul mai lenes, al zăbavei meditative, al întîrzierii pe frază și pe sugestiile ei, de impulsul lăuntric la fel de natural provocat al aprofundării, al limpezimii reacțiilor proprii față de repetatele, acutele semnale și mesaje venite din afară, dinspre textul capabil să le emită ; cu neobișnuită frecvență.

Ia, într-adevăr, „foc" emițătorul lor ? Avem chiar de-a face cu „discursul îndrăgostit" echivalent, în formula citată la început, cu umana (și umanizata) definiție a eșecului, de negăsit, oricît ai căuta, prin placidele dicționare ? Scriu Octavian Paler, cum puțini consimt astăzi, și cu sufletul încordat spre „obiect", nu numai cu stiloul și recea ingeniozitate a profesionistului, a „scriitorului" (**vorba bătrînului Slavici**) de studii și eseuri ?

Da, se încumetă, mai bine zis nu poate altfel, s-ar (și se-ar) plictisi altfel, nesimțind chemarea. Numai că „focul" invocat în definiția eșecului nu se-ncinge repede și aici la imediata, prea grăbita vedere. La vedere e altceva, o suprafață deloc neglijabilă, deloc la îndemîna multora, o suprafață calmă și translucidă, o elaborare, totuși metodică, uneori o ironie metodică.

Caligrafia paginii este ireproșabilă, literele, cele mari și cele mici, se arcuiesc ordonat, egal și „frumos" cu carecepedanterie de modă veche, bună modă, cu anume subsitar polemic față de agresiva dezordine și față de precasa creștere în ale scrisului destinat publicității.

Textele lui Octavian Paler sînt nu numai „cordiale", dar și impecabile ca ținută. Sînt — ca și ale ardentului A.E. Baconsky (necesar actualizat într-o admirabilă tabletă) — nobil articulate, intenționat și vizibil (încă o dată : polemic !) elegante.

În linia unui Zarifopol, a unui Alexandru Paleologu, eleganța formulărilor și nemascata retorică a înlănțuirilor logice menite să instruiască și să convingă, recoperă și pînă la urmă descoperă nervul intens participativ, iubirile și aversiunile, nevoia greu de reprimat a intrării în arenă.

„Focul", într-un cuvînt. Temele pot fi și sînt cele „eterne" ale eseului literar, moral, filosofic ; **distanța** de tip cărturăresc este răodător-neîndătător consumată spre a face loc, locul central, locul unic dacă ne gîndim bine, problemelor stringente, temelor „spinoase" (cu spini, adică) ale reflecției ascuțit (chiar ascuțit : nu e o vorbă goală) contemporane. Nota de actualitate, de stringență a dezbaterii se impune în eseuri și în egală măsură în proza parabolică (de care nu mă ocup aici) bogat reprezentată în noul volum. Scriind despre Parthenon, Afrodita, Platon, Socrate, Nero, Alexandru cel Mare, Rembrandt, Ulise, Don Juan, impresionism, Don Quijote, Bruxelles, Giordano Bruno, Oedip, Voltaire, Judecata de Apoi, Henry Miller, regia de teatru, Napoleon, Lorca, Carol Quintul, Tițian, surîsul Giocondei, Pillat din Pont, Prometeu și vulturul său, bufonii lui Velasquez, Veneția, Schopenhauer, Nietzsche, războiul troian și atîtea altele și atîția alții, Octavian Paler scrie (fără a neglija aspectul „istoric" de cultură, de istorie a culturii străbătute în toate direcțiile), cu un interes pasionat (și chiar pasional) despre noi înșine — și despre ei înșuși — despre ceea ce încălzește și doare în clipa de față, pe omul de față. Clipa în care scrie, omul vîu căruia i se adresează nu doar spre a-i înmulți cunoștințele, ci mai ales pentru a-l întreba, a-l provoca ; și nu în ultimul rînd pentru că îl simte alături ; sau în primejdie de a se îndepărta.

Intelectualitatea textelor sale este rafinată, este subtilă, uneori sarcastică. Este, în înțelesul exact, militantă. Are, așadar, conștiința riscurilor și a pericolelor care o amenință, conștiința propriei condiții, a limitelor, a relativității și a contextelor.

Darul de a da relieful cuvenit acestei îngrijorate și curajoase conștiințe este remarcabil, în deplină solidaritate cu expresia percutantă, de rezistentă efigie. Redeschid cartea la întîmplare, nimic în ea nu este întîmplător : «Cazul „om" ? Socrate sau unul din cei care l-au dorit moartea ?»

„Cineva îmi povestea despre un copil că plîngea de cîte ori apune soarele".

„Literatura e, de fapt, un proces. O parte a Judecății de Acum", „Caut mereu un drum între naivitatea de a iubi totul și nenorocirea de a nu iubi nimic". „Nenorocirea mea e că apostolii iubirii mi se par surzi și orbi, iar cei plini de ură terifianți. Nu mă pot apropia de cei dintîi și mă tem de cei din urmă". „Cîți știu că pe Acropole au lucrat marmura numai cetățeni liberi, că Pericle n-a îngăduit să lucreze acolo nici un rob ?"

„Cultura unei țări e tot atît de importantă ca și teritoriul ei". „Ce credeți că sînt în realitate invectivele sarcastice aruncate uneori din singurătate de un artist solitar ? Eu vă propun să vedeți în ele strigăte mîndre de ajutor".

„E trist, dar de-a lungul timpului celebritatea multor români a trebuit să fie importată sau a fost impusă de tragedie". „Pe plajele Eladei nu erau înțelepți decît păcătoșii, cei care își simțeau inima tresărînd". „Apoi, vă lăudați că iubiți Atena ? Îmi repugnă metoda voastră de a-i invinui pe alții că n-o iubesc, de aceea nu voi spune că mințiți. Dar dacă iubiți Atena, o iubiți urît". (Discurs imaginar al lui Socrate.) „Singurul lucru care se uita în povestea lui Anteu e că nimeni nu-l vedea cînd se lipea de pămînt ca să recapete puteri". „Baconsky a iubit aceste valori chiar împotriva celor care au făcut totul pentru ca el să nu mai iubească nimic". „De fapt, toți artiștii, inclusiv Tițian, care a murit la aproape o sută de ani, au murit prea devreme". „Descopeream prima oară că zeița înțelepciunii n-are mîinile goale, că grecii ne-au propus în realitate o înțelepciune care luptă".

LUCIAN RAICU

Paradoxul cordialității

O copertă : un nume — **Octavian Paler**, un titlu — **Polemici cordiale**, o imagine — capul retezat al unei statui grecești, o Afroditâ avînd pe partea dreaptă a feței, de la tîmplă pînă către bărbie, o pată de sînge. Astfel se înfățișează o carte de curînd apărută și care a stîrnit, de la început, un enorm interes.

Autorul este cunoscut ; foarte cunoscut. În urmă cu 11 ani, un poet al cărui nume nu-l trec aici din motive ușor de înțeles, declara, într-un interviu dat lui Florin Mugur (și reprodus mai tîrziu în volumul acestuia **Profesiunea de scriitor**, 1979), după ce făcuse, el însuși, o fulminantă carieră de intervievator, punînd totul **sub semnul întrebării**, că „un prieten nou, un singur prieten nou, m-a făcut să revin asupra deziluziei pe care mi-o produsese ideea de prietenie. Numele acestui om — scriitor de neobișnuită vocație și, din păcate, om de o prea aleasă discreție — este Octavian Paler". Azi, această mărturisire n-ar mai putea fi făcută în același termeni: fiindcă neobișnuita vocație literară a lui Octavian Paler a devenit, de atunci, o realitate publică, de a cărei existență nu mai știu doar decît cîțiva prieteni. Scriitorul publicase pînă în 1972 numai două cărți — un volum de „definiții lirice" (**Umbra cuvintelor**, 1970) și un altul (**Drumuri prin memorie**, I, 1972) de pseudoînsemnări de călătorie ; de atunci încoace, dintr-o dată parcă grăbit să cîștige timpul, nu doar și-a intensificat ritmul de apariție a cărților, dar cu fiecare dintre ele și-a extins teritoriul de acțiune și de investigație, modificîndu-și totodată sensibil atitudinea în sensul depășirii contemplației prin participare. Au urmat astfel al doilea volum al **Drumurilor prin memorie** (1974), **Mitologii subiective** (1975), **Apărarea lui Galilei** (1978), „dialog despre prudență și iubire", de fapt, specie rară în literatura română, un roman filozofic, apopatetica, neliniștita invocare a unor mari spirite din **Scrisori imaginare** (1979), revelatorul „jurnal (și contrajurnal) mexican" **Caminante** (1980), în sfîrșit, un roman **Viața pe un peron** (1981), ce situa într-o esențializată proiecție parabolică problemele de conștiință și devenirea unui personaj trăind dubla experiență a solitudinii și a solidarității ; și acum, firește, aceste **Polemici cordiale**. În tot acest timp, scurt dealtfel, numele lui Octavian Paler n-a încetat să cîștige în importanță, prestigiu și autoritate, impunîndu-se cu siguranță și strălucire.

Nici titlul noii cărți a lui Octavian Paler nu este necunoscut. Folosită prin reviste de cîteva ori, explicată într-un interviu („România literară" nr. 31, 29 iulie 1982), formula „polemici cordiale" a fost, surprinzător, primită cu ostilitate. Un text din volum (**Neutralitatea activă**) se referă, dealtfel, chiar la acest episod, nu fără o sarcastică amărăciune : „la un moment dat, m-am pomenit pronunțînd acest cuvînt «cordialitate», fără să-mi dau seama că el putea să pară unora o provocare, o sfidare, o insultă chiar. Cum adică ? Să ne confruntăm opiniile fără să ne jignim ? Ce iluzie ! Și ce primejdie ! Cum îi mai reducem la tăcere pe cei care îndrăznesc să nu fie de acord cu noi, dacă discutăm normal ? Nu, sub nici un motiv așa ceva nu se poate accepta. Trăiască sensul etimologic al polemicii. **Aux armes**, băieți... Toate aceste lucruri nu le-am înțeles de la început. Așa că am circumstanțe atenuante. Cine știe, poate mă abțineam să pronunț un cuvînt atît de odios. Dar, jur pe cenușa iluziilor mele că am crezut în sanșa unei dispute intelectuale. Jur pe tristețea mea că n-am știut ce grave confuzii semănau ideile mele despre cordialitate și ce coșmar reprezintă pericolul civilității. Jur pe singurătatea mea că nu mi-am dat seama cît de inacceptabil era răul de a discuta normal și că, susținîndu-l, mă expuneam ca sfîntul Sebastian tuturor săgeților". Având însă mai puține iluzii, Octavian Paler nu renunță totuși la **cordialitate** :

Șocanta imagine de pe copertă reproduce un detaliu dintr-un tablou al pictorului belgian René Magritte, despre care se vorbește, dealtfel, și în carte : „Afrodita lui Magritte — scrie Octavian Paler — și-a pătat frumusețea pentru a spune adevărul, dar ea a descoperit, probabil, că trebuie să fie modestă nu din cauza frumuseții, ci din cauza petei de sînge de pe obraz" (**Scurtă istorie a Afroditei**). Interpretarea aceasta e, fără îndoială, posibilă — dar lasă loc și altora. Așa, de pildă, pata de sînge de pe obrazul zeiței ar putea spune că frumusețea, în secolul nostru, nu mai poate fi pură, inocentă, imaculată ; și, de asemenea, că spre a o dobîndi și apăra este uneori nevoie de același preț ca și pentru a dobîndi și apăra adevărul. De aceea zeița frumuseții nu mai are, nu mai poate avea, doar un chip frumos și senin, lipsit de memorie : pata de sînge de pe obraz o situează în istorie.

S-ar putea, desigur, ca interpretarea mea să nu fie potrivită cu tabloul întreg ; dar corespunde înțelesului general al cărții lui Octavian Paler. **Polemici cordiale** grupează o suită de reflecții, de atitudini și de intervenții avînd ca obiect, în aspectul său cel mai cuprinzător, raporturile dintre cultură și istorie. Care, adaug de îndată, nu sînt însă discutate pe ton abstract și în termenii vagi ai generalității, cu acea neutralitate derizorie a pseudoteoreticienilor ce-și ascund indiferența și inaderența la o problematică atît de complexă sub un roi de considerații și fraze stereotipe, deopotrivă de afectate și de goliște de sens, ci sînt asumate ca o stare de existență în primul rînd morală. **Polemici cordiale** este, înainte de orice, cartea unui scriitor pentru care cultura și problemele ei reprezintă o realitate trăită și vitală, nu o convenție exterioară vieții sufletești. Implicarea este trăsătura izbitoare a acestor, să le spun așa, **eseuri** de o mobilitate formală ce merge de la discursurile imaginare ale unor personaje fictive pînă la paradoxul abrupt și lapidar ; deși mai potrivit ar fi să considerăm că este vorba de un veritabil **jurnal intelectual**. Ne determină să facem această precizare caracterul însuși al cărții lui Octavian Paler : de **mărturie, confesiune** și totodată **piedoarie** : un triplu registru exprimînd puternica personalitate a autorului, ce și-a făcut din trăirea ideilor o formă de viață și de atitudine. Iată de ce **Polemici cordiale** este o carte apropiată în spirit de **Imposibila întoarcere** (Marin Preda) și ca factură de **Bunul simț ca paradox** (Alexandru Paleologu), avînd, ca și acestea nu numai un titlu memorabil, desinat unei lungi cariere în literatura română, dar și valoarea unui document de conștiință literară și intelectuală. Nota definitorie a cărții lui Octavian Paler trebuie fixată într-un plan caracteristic, și el, acțiunii autorului : cel moral, fiindcă **Polemici cordiale** este o carte a demnității. O demnitate a demersului, limpede exprimată încă din titlu, o demnitate a ideilor asumate și, în sfîrșit dar nu în ultimul rînd, o înaltă demnitate stilistică. Urmînd, parcă, îndemnul lui Arthur Schopenhauer, care spunea că „a scrie neglijent înseamnă să recunoști că nu acorzi prea mare valoare ideilor tale, căci din convingerea pe care o avem despre adevăr și despre importanța ideilor noastre se naște un entuziasm capabil să impună spiritului o grijă neobosită pentru alegerea expresiilor celor mai frumoase, celor mai clare și mai energice", Octavian Paler pune în aceste **dispute intelectuale** toată fervoarea unui spirit pentru care intransigența și luciditatea duc nu la o abdicare de la normele civilității, ci la o afirmare a încrederii în valorile culturii. Fiindcă, scrie Octavian Paler în această carte ce constituie un autentic eveniment literar, dacă „prietenille i-au ajutat pe artiști și în genere pe oamenii de spirit să fie mai puțin singuri", în schimb „adversitățile i-au impins să se delimiteze mai clar și mai intransigent" și „i-au silit să fie ei înșiși pînă la capăt." Cu singura condiție, se precizează, ca disputele să se desfășoare în spațiul culturii și nu împotriva culturii. Cordialitatea — și nu altul este paradoxul ei — funcționează, poate funcționa, doar în acest spațiu. De aceea, fiind o clară dovadă de demnitate — literară, morală, intelectuală — cartea lui Octavian Paler este și o patetică invitație la demnitate. Chiar dacă obrazul Afroditei este însingerat, zeița rămîne la fel de frumoasă și așa rănită, e, poate, mai adevărată.

MIRCEA IORGULESCU

POEZIE

Steauă di dor

Kira Iorgoveanu este deja un nume familiar printre aromâni. Ea a editat în 1976 o excelentă „Antologie de poezie populară aromână", iar în 1981 o amplă culegere de poeme eminesciene, în transpunere aromână, „Eminescu. Poezii, român-aromân" (în colaborare — aceasta din urmă). De asemenea, de un număr de ani, publică poeme originale în grai aromân, în reviste ca „Luceafărul", „Ramuri", „Flacăra", „Steaua" ş.a.

Iată, Kira Iorgoveanu debutează acum şi editorial, cu o prea frumoasă carte de astfel de poeme, **Steauă di dor**, 1983 (Editura Eminescu).

Poemele autoarei, în cele două secţiuni ale cărţii, prezintă un dublu interes. Mai întîi, poeta întreţine o tradiţie literară, veche de peste un secol ; fiindcă literatură în grai aromân (versuri, proză, teatru, chiar încercări de critică) s-a tipărit în numeroase publicaţii de aici, din ţară, ca şi din locurile de baştină ale aromânilor, din Peninsula Balcanică, după deschiderea primelor şcoli româneşti la sudul Dunării (în jurul anilor 1860—1870). De atunci au apărut şi multe cărţi, îndeosebi de poezie, semnate de scriitori ca George Murnu, Nicolae Batzaria, Const. Belimace, Nuşi Tulliu, Marcu Beza, Nida Boga ş.a. Pînă în anii din urmă, cînd tradiţia e reluată, prin antologiile de literatură aromână populară şi cultă, tipărite cu generozitate de Editura Univers în 1975 şi 1977 (de versuri şi, respectiv, de proză).

Tipăriturile la care mă refer însă, nu reiau doar o tradiţie. Ele au şi o valoare artistică deloc neglijabilă. Mai mult încă, acestea probind şi unitatea limbii române în general, în toate dialectele ei. Iar existenţa atît de viabilă a graiurilor româneşti sud-dunărene constituie o dovadă peremptorie că aria în care s-a format şi se vorbeşte şi acum limba noastră naţională, întrece cu mult graniţele de stat ale României.

Poemele Kirei Iorgoveanu se remarcă şi ele, dincolo de interesul lor lingvistic, asemenea celor ale înaintaşilor amintiţi — şi prin indiscutabila lor valoare artistică. Ele sînt înflorate de nostalgii, de regrete şi doruri pentru graiul de-acasă, vorbit de pipiăii') (bunicii) poetei, ca şi faţă de locurile de baştină ale acestora, faţă de datinile lor străvechi, venind poate tocmai de la traci. Autoarea vibrează în cîntecele aromânilor, în frumuseţea şi aspră şi dulce totodată, a acestui grai romanic cu inflexiuni de eronică moldavă. Cît despre poeziile de dragoste ale Kirei Iorgoveanu, aş zice că ele sînt adevărata sa măsură lirică. Sentimentul iubirii fiind cohorit într-însele atît de înăluitor, în toată plenitudinea lui, deşi mereu nu discreţia caracteristică în general liricii şi populare şi culte a românilor sud-dunăreni : „Nu-ţi ti-aspari, că nu-şi iasti / Cîntic di birbil'lu sumi lună ! / Pisti noapti, vrute-a-s-avdzî / Maşi ghiurdanea mea ţi-asimă ! / Ţi-avdzî, vrute, nu-i ghioclu / Ţel albu ţi-fi pitricuşi... / Pisti locuri pondi-asună / Cînticlu di-a mei minghiuşi !".

Admirabilă — cartea de poeme aromâne a Kirei Iorgoveanu ! I-aş reproşa însă autoarei ortografia, semnele folosite... În mai bine de un veac de poezie aromână tipărită, s-au statornicit totuşi anume norme ale scrierii în acest dialect românesc. Norme de la care se abate parţial şi Kira Iorgoveanu (ca şi alţi autori aromâni contemporani). Ele ar fi, între altele, folosirea următoarelor semne, ce notează sunete specifice aromânei ; ţ (pt. gr. τ) th (pt. gr. θ) ; dh (ca engl.. the) ; ğ (ca fr. gn) ; dz (ca în cuvîntul românesc „dzioa") ; l' (ca it. gli). Trebuie, de asemenea, evitată terminaţia în „i", pentru motive eufonice şi de estetică a grafiei. Prin urmare, nu „ci" şi „casi", ci că şi casă ; se impune şi evitarea regionalismelor fonice sau lexicale, de tipul „itrie", noastă", „chiti" în locul unor forme corecte, precum ; vitrie, noastră, liţice (doctorie, noastră, floare). Supărătoare în mod deosebit fiind folosirea abuzivă a semnelor diacritice, notarea arbitrară a unor sunete specifice ale graiului aromân, absolut nerecomandabilă, precum : ļ ļi ; gh ; n ; cei mai mulţi scriitori aromâni scriind, respectiv : l' ṿ, n — şi făcînd din sistemul lor de notare o normă demnă de respectat.

HRISTU CÂNDROVEANU

CARTE

Portrete şi analize literare

Cu o experienţă de cercetător literar de vreo trei decenii, Al. Săndulescu ne dă acum un volum elegant şi dens de interpretări ale unor capitole rezistente de istorie literară, de la Cârlova la Camil Petrescu, sintetizînd, firesc, achiziţiile documentare ale vremii noastre. Latura originală şi instructivă a acestor capitole, marcînd etape de evoluţie a culturii şi literaturii noastre, stă în asocierea biografiei cu discernamîntul estetic al valorii invenţiei literare, de-a lungul unor analize pertinente ; textul oferă detalii esenţiale pentru scara valorilor într-o istorie literară de peste un secol.

Fiecare dintre cei trei poeţi evocaţi în primele capitole ale cărţii constituie trepte ale evoluţiei moderne a artei literare româneşti : **Cârlova, Heliade şi Grigore Alexandrescu** au asigurat înnoirea tematică şi stilistică a poeziei. **Anton Pann** (numit aici „un limbut genial", dar ştim c-a fost un gînditor, un constructor, un dascăl harnic şi inspirat) a înnobilat proverbul şi limbajul folcloric ; **Alecsandri** a ilustrat o întreagă epocă de resurecţie a culturii şi limbii naţionale, bine definit aici, în realizările lui majore, de autorul acestei cărţi instructive şi luminoase prin ceea ce adaugă nou şi definitoriu la ceea ce ştiam despre o seamă de scriitori români. Al. Săndulescu a pus în valoare numeroasele documentări apărute în ultimii ani, mai ales arhive, scrisori, jurnale publicate pentru prima oară pentru a completa informaţiile despre viaţa şi creaţia lui Alecsandri, Hasdeu, Maiorescu, Iorga, Rebreanu, Camil Petrescu. Astfel, lectura nouă a unei ample serii de autori se însoţeşte cu aceî cîştig nou de elemente inedite, cuprinse în mărturii autentice, prin care autorii înşişi îşi dezvăluie detalii neaşteptate ale biografiei, creaţiei, mediului în care au lucrat. Autorul cărţii numeşte scrisorile lui Alecsandri „oglinzile timpului" (p. 48) ; pe cele primite de Hasdeu, prin care se reliefa geniul filologului român, atît de preţuit de corespondenţii europeni de mare faimă, ca Ascoli, Schuchardt, Picot Mussafia, Gröber, Weigand, un geniu multilateral, Hasdeu fiind scriitor şi gînditor, istoric şi lexicograf deopotrivă, deci „un evantai de portrete" conturat în scrisorile primite, iar în cele trimise fiicei sale mai ales : „note pentru o biografie interioară" (p. 84). Abia acum realizăm dimensiunile europene ale erudiţiei şi imaginaţiei acestui autor, subtil interpret al celor mai vechi straturi de cultură şi limbă românească, fascinat de lumea abia bănuită a traco-dacilor, semei ai vechimii şi continuităţii noastre. Un reputat indoeuropenist ca Gustav Meyer putea lăuda, avînd cărţile lui Hasdeu în faţă, „adierea tinără, prospătă şi îndrăzneaţă ce bate prin lucrarea acestui popor şi prin paginile cărţii acestui bărbat" (p. 75). Acum mai bine de un secol, ştiinţa şi literele româneşti se aflau, cu cinste, la un nivel european de prestigiu recunoscut. Ceea ce se poate constata documentar din datele instructive consemnate în capitolele despre Maiorescu, Duiliu Zamfirescu, Iorga, Arghezi, Sadoveanu, Lovinescu, — autorii a căror biografie s-a îmbogăţit cu publicarea unor arhive literare uitate sau a unor scrieri ale lor rămase la periferia interesului cercetării literare mai vechi. Memoriile, jurnalele, scrisorile, publicaţiile, în care s-au afirmat aceşti scriitori sau şi-au conturat, adesea subiectiv, dar totdeauna interesant, aspiraţiile, temperamentul ori decepţiile. În contradicţie cu epoca, încep să fie valorificate şi cartea de faţă e o dovadă şi un reper în dezvoltarea ştiinţei noastre literare şi lingvistice. Firesc, vorbind despre „arta poetică" văzută de Arghezi (p. 209) ar fi fost de cel mai mare folos pentru autor mărturiile directe ale poetului, consemnate pe larg de noi în **Luceafărul** din 1 dec. 1956, după cum paginile despre Goga şi Bacovia s-ar fi îmbogăţit folosind analizele revelatoare ale expresivităţii operei lor. Un detaliu final : nu împărtăşim deloc entuziasmul autorului pentru Jurnalul lui Galaction, dar e foarte instructiv capitolul Rebreanu, căruia ediţia admirabilă Gheran i-a sporit imens faima de mare scriitor european.

Cartea lui Al. Săndulescu e un cîştig cert pentru istoria noastră literară, o lectură plăcută şi instructivă.

GH. BULGĂR

PLASTICA

Expoziţia sculptorului Constantin Lucaci

Numele unor sculptori au devenit foarte cunoscute îndeosebi prin cele cîteva lucrări de artă monumentală pe care au fost gravate. Există sculptori care au dobîndit notorietate cu o singură lucrare chiar.

O vreme, Constantin Lucaci părea să fie unul din artiştii beneficiind, ca şi alţi sculptori ai generaţiei sale, de impactul excepţional al unei singure lucrări. În 1971 se inaugura, la Constanţa „Fîntîna cinetică", creaţie de rang mare şi cu o seamă de soluţii atît de originale, încît interesul abrupt manifestat de multă lume faţă de ideile atelierului lui Lucaci era perfect legitim. „Dialogul undelor", un monument realizat tot din oţel inoxidabil pentru Televiziunea Română şi terminat în anul următor, cu toată impetuoasa lui eleganţă, părea o idee — am îndrăzni să-i spunem — trasă pentru bucureşteni. O translaţie, mai bine zis, într-alt loc a unui gînd născut să rămînă unic. Pînă în 1974, Constantin Lucaci nu făcuse expoziţii personale în ţară, iar lucrările arătate în „Saloane", deşi pline de merit, nu anunţau prea hotărît ce avea să urmeze. Şi asta în pragul vîrstei de cincizeci de ani, cînd pentru un artist adevărat multe ape s-au limpezit.

Din anul 1974, odată cu expoziţia „Spaţiu şi lumină" de la Dalles, am descoperit — şi marele public, dar şi critica de artă — că „Fîntîna cinetică" nu era o reuşită întîmplătoare, ci fructul unui proces estetic profund şi valoros. Ea nu era un început de drum, ci chintesenţă a unei etape. Ce emoţiona atunci, în urmă cu aproape un deceniu, nu era atît calitatea ansamblului şi, în susţinerea acesteia, superbia fiecărei piese, ci enunţul a ceea ce putea să fie creaţia lui Lucaci în anii următori.

A doua expoziţie din ciclul „Spaţiu şi lumină", organizată la Muzeul de artă al României — în seria de manifestări dedicate unor personalităţi ale artei noastre de azi — vine după o seamă de participări deosebit de prestigioase la unele mari expoziţii din lume, după o Bienală veneţiană, unde arta lui Lucaci a contat ca realizare de boltă, între o expoziţie personală la Palazzo dei Diamanti din Ferrara şi una la Roma, la distinsa Galerie „Editalia".

Ideea de a obţine, prin sudura unor foi de oţel, polisate apoi pînă ce lucesc celest, volume cu efect sculptural nu-i tocmai nouă. În general vorbind, oţelul sub formă de plăci, tablă sau grinzi este relativ frecvent folosit în sculptură în ultimele decenii, în Statele Unite, mai cu seamă, unde se poate discuta de o veritabilă tradiţie a sculpturii implicînd vaste cunoştinţe în tehnologia metalelor. Dar intuiţia lui Constantin Lucaci bate într-o direcţie unde sensibilitatea brănită de simbol e suverană. Dacă sculptorii în oţel îşi fac, de regulă, un adevărat program din punerea în valoare a tiparului industrial, ca purtător de mesaj modern, Constantin Lucaci are îndrăzneala — şi un bun simţ ce priveşte, de fapt, întreaga noastră sculptură — de a prelucra metalul într-un chip ce interesează umanul. S-a observat în mai multe rînduri, de oameni cu condei ales, că Lucaci, indiferent de croiala volumelor, ţinteşte prin înălţarea, prin răsucirea către înalt, prin plutirea victorioasă a statuilor la cosmic şi la absolut. Fotografiindu-i lucrările pentru albumul scos la „Meridiane", Aurel Mihailopol a înţeles, într-un chip în care numai un mare meşter al imaginii o putea face, că lumina ce umblă odată cu privirea pe multele feţe şi unduiri ale sculpturii cere încă lumină, că starea cea mai fecundă a obiectului e în baie de lumină. „Ale acelei vizibile — scrie Dan Grigorescu în catalog — ale celei de dincolo de privire, dar — mai ales — ale celei care conţine, ca într-un faimos poem whitmanian, întregul cosmos în făptura omului".

Deodată cu o tenacitate şi-o muncă de rob, pe care numai încrederea în operă le îngăduie, Constantin Lucaci a pus în proiectarea formelor şi în cinetica fîntînilor sale arteziene o ştiinţă pe care trebuie s-o invidieze orice inginer. Nu-i, de aceea, de prisos să amintim că în efortul său el a fost însoţit de Mihai Cucoş, unul din muncitorii anonimi ai atelierelor de sculptură, fără dăruirea cărora opera s-ar clădi mai anevoios şi timpul de creaţie propriu-zis al artiştilor ar fi mai scurt.

TUDOR OCTAVIAN

Biblioteca în aer liber

Un minut fericit

Vine cînd îl aştepţi mai puţin şi nu poate fi descris. O împăcare totală cu lumea, brusca împrietenire a privirii care vede un amănunt luminos, ba nu, o mulţime, lumea se umple de amănunte care scînteiază, senzaţia că trăieşti şi că e bine, că, la te uită, lumea există şi nici un gînd duşmănos n-o aţîţă împotriva ta. Un minut fericit. Un minut, adică şaizeci de secunde? Nu ştiu, nu cred. Nu-ţi arde să numeri secundele în minutul acela neaşteptat ; zăreşti doar galbenul intens, o, minunatul, sărbătorescul galben solar al zidului de peste drum, iarba scurtă, o fată cu un cîine, cîinele şchioapătă puţin, fata rîde, trece un cal cu păr lung, cu plete blonde ca de fecioară curgîndu-i de o parte şi de cealaltă a gîtului... Nu, nu e nici un cal, minutul s-a dus şi îţi continui drumul, urmărind cum, una după alta, luminile lui se sting în tine încet ca într-un cinematograf de provincie.

Am vrut de multe ori să fac un catalog al minutelor mele fericite, am vrut să le scriu istoria, am vrut îndeosebi — şi am încercat de nenumărate ori — să le scriu, să le descriu clar, net, cu amănunte, fără metafore, fără alunecări spre vis. Rareori am izbutit să notez mai mult de zece cuvinte exacte. Totul se petrecea prea repede, prea neaşteptat, şi nimic nu se repeta. Se vede că prinzi anevoie pe hîrtie ceea ce nu are asemănare, ceea ce e cu adevărat unic. O singură dată mi s-a întîmplat să trăiesc acelaşi minut fericit — aproape acelaşi — de mai multe ori, şi cred că voi reuşi să-l spun. Se petrecea totdeauna vara, pe la ora şapte seara, la poalele dealului Mitropoliei, în locul în care s-a aflat pînă nu de mult crucea lui Brîncoveanu. Stăteam într-un anumit punct al trotuarului, mă uitam spre piaţă şi vedeam un bărbat scund şi surîzător — îl zăream surîsul de la o sută de metri — cu o mică umbrelă neagră sub braţul sting, venind repede dar fără grabă spre mine. Mergînd cu un fel de precipitare amicală, care excludea graba, cu un mers omagial, dacă pot a-l spune aşa, pentru că Radu Petrescu, marele meu prieten, prozatorul Radu Petrescu îmi aducea omagiul de a-şi schimba surîsul de la o sută de metri — cu o mică umbrelă neagră sub braţul sting, venind repede dar fără grabă spre mine. Mergînd cu un fel de precipitare amicală, care excludea graba, cu un mers omagial, dacă pot a-l spune aşa, pentru că Radu Petrescu, marele meu prieten, prozatorul Radu Petrescu îmi aducea omagiul de a-şi schimba a iubi, de a nu uri, de a-i dispreţui cu un uşor amuzament pe oamenii în stare să urască, de a te bucura de marele şi inegalul nostru Bucureşti, de mării şi de mereu egalii în măreţia lor bucureşteană Caragiale, Ion Luca şi Matelu.

Radu Petrescu nu recomanda o soluţie de viaţă, aceea de a fi numai şi numai scriitor, dealtfel soluţia e discutabilă, iar el n-a recomandat niciodată nimic. Nimănui. El era — şi se socotea astfel, lucid — un om căruia i se făcuse un dar nesperat de frumos, căruia îi picase din cer peste noapte o mare avuţie : limba română. După ce-şi contemplase darul necrezîndu-şi ochilor se apucase — ameţit ca un îns pocnit în moalele capului cu o lalea — să-l arate şi altora. Un cuvînt cheltuit într-o pagină a lui se întorcea în tezaur sporit cu o magnifică dobîndă de străluciri.

Cîndva profesor de limba română prin sate transilvănene, apoi traducător la un institut de cercetări din Bucureşti, Radu Petrescu era un om care se închina în faţa sfinţilor unei singure religii, incredinţat că Literatura (un dumnezeu de sex feminin) înseamnă nu doar estetică, ci şi politică, ci şi morală, tot. De un patriotism pătimaş (dar nu fanatic, ci stăpînit şi cu aparenţe bonome), ar fi fost în stare să moară de dragul Literaturii române. Să moară, în sensul propriu al cuvîntului, şi mulţi cunosc faptul că primul infarct l-a făcut cînd l-a auzit pe un chioşcar mirîndu-se nătîng că există cineva care poate sta la rînd o oră (era vara, pe litoral, înghesuială, caniculă) de dragul unei biete Române literare. Nu de revistă era vorba, ci de pumele ei luat în înţeles, iar inima lui Radu Petrescu — care inimă nu avea umor — n-a rezistat.

Un minut fericit : ziduL galben, trotuarul în penumbră, gesturile lui Radu gingaşe şi bărbăteşti, credinţa lui fără ostentaţie dar de o tărie incredibilă că atunci cînd se întîlnesc doi scriitori, se întîmplă un eveniment ; ei sînt chiar scriitori, ei sînt îndrăgostiţi de Literatură ; despre Ea vor sta de vorbă. Alt subiect nici nu-l interesa ; de fapt, pentru el un alt subiect nici nu exista pe lume, de vreme ce Literatura cuprinde totul. Ideile „copilăroase" ale unei mari inteligenţe, ale unui om de la moartea căruia s-a împlinit un an (1927—1982) şi despre opera căruia se scriu astăzi, după ştirea mea, cel puţin cinci cărţi. Credibil şi adevărat — pentru că influenţa lui Radu Petrescu asupra tinerei generaţii de prozatori e covîrşitoare, iar minunatele fericite ale viitorului său postum abia încep să se ivească.

FLORIN MUGUR

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra a continuat seria întâlnirilor cu tinerii iubitori ai muzicii și poeziei

Localitatea : Brașov, 14 aprilie, orele 19,00 Sala sporturilor.
Durata : 7 ore.
Număr spectatori : 4 500.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : Deosebită, publicul brașovean dovedindu-se, încă o dată, constant în iubirea sa frenetică față de cenaclul nostru. Consemnăm temperatura ridicată a sălii în contrast cu atmosfera meteorologică de la Brașov, unde a nins și a plouat toată ziua.
Noutăți : a fost seara debuturilor ; după îndelungi deliberări au fost propuși cinci candidați la o posibilă consacrare : Dutu Radu, Daniela Palade, Floriana Tănase, Dorin Jogiu și grupul satiric „Experimental". Ducu Bertzi interpretează în premieră o melodie din repertoriul lui Bob Dylan.
Ordinea primelor cinci cântece înscrise în TOP : **1) Da, da, da, melodie aparținând grupului Trio, în interpretarea lui Andrei Păunescu — 803 puncte, 2) Totuși iubirea, de Majay Győző—880 puncte, 3) Rugă pentru părinți de Ștefan Hrușcă, în interpretarea Magdalenei Finna — 546 puncte, 4) Arunc-area în valuri de Vasile Șeicaru — 522 puncte, 5) Cântec pentru Oltenia de Valeriu Penișoară — 443 puncte.**

Localitatea : București, 15 aprilie 1983, orele 19, Arenele Romane.
Durata : 7 ore.
Număr de spectatori : 4 000.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : receptivă și entuziastă.
Noutăți : **A revenit în cenaclu grupul București**, **Arcașii de hard rock „Voltaj".**
Aspirații organizatorilor : preocuparea slabă pentru informarea publicului și distribuirea biletelor a făcut să nu fie plină, cum l-ar fi stat bine, ta ora începerii manifestării noastre, cea mai frumoasă arenă în aer liber.
Ordinea primelor 5 cântece intrate în concurs pentru TOP :
1. Da, da, da (melodie aparținând grupului Trio), în interpretarea lui Andrei Păunescu — 1 168 puncte.
2. Rugă pentru părinți de Ștefan Hrușcă — 1 003 puncte.
3. Arunc-area în valuri de Vasile Șeicaru — 690 puncte.
4. Trenul fără nas, grupul Iris — 539 puncte.
5. Cântec pentru Oltenia de Valeriu Penișoară — 500 puncte.

Localitatea : București, 17 aprilie, orele 19,00 Arenele Romane.
Durata : 4 ore și 20 de minute.
Număr de spectatori : 2 500 (pe un frig și o ploaie continuă).
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : caldă, entuziastă, deși vremea a fost capricioasă, chiar friguroasă, numărul spectatorilor și participarea lor efectivă la întregul spectacol confirmînd ideea că există un public special.
Noutăți : a participat, ca invitat de onoare, Mircea Lăcescu, antrenorul echipei naționale de fotbal, care a susținut un amplu dialog cu publicul din sală.
Ordinea primelor cinci piese înscrise în concurs pentru TOP : **1) Rugă pentru părinți de Ștefan Hrușcă—666 puncte, 2) Aceasta-i întrebarea, Voltaj—593 puncte. 3) Trenul fără nas, Iris—580 puncte, 4) Da, da, da, melodie aparținând grupului Trio, în interpretarea lui Andrei Păunescu — 493 puncte, 5) Maria, cântec popular grecesc, în interpretarea lui Costas Ca-**

racostas — 346 puncte.

Localitatea : Craiova, 18 aprilie 1983, orele 19, Sala sporturilor, și 19 aprilie, orele 17, Stadionul tineretului.
Durata : 5 ore și jumătate, spectacolul din Sala sporturilor, și 3 ore și 45 minute, manifestarea cenaclului nostru de pe Stadionul tineretului.
Număr de spectatori : 3 000 în Sala sporturilor și aproape 10 000 pe Stadionul tineretului.
Calitatea spectacolelor : foarte bun pri-mul, excepțional cel de-al doilea.
Atmosfera : în general, bună receptivitate în primul spectacol, fascinantă la cel de-al doilea.
Noutăți : **grupul Voltaj a interpretat în premieră piesa „Vis". A revenit grupul Pro Musica.**
Aporturi organizatorilor : bun.
Ordinea primelor 5 cântece intrate în concurs pentru TOP.
1. Da, da, da (melodie aparținând grupului Trio, în interpretarea lui Andrei Păunescu) — 860 puncte.
2. Cântec pentru Oltenia de Valeriu Penișoară — 682 puncte.
3. Rugă pentru părinți de Ștefan Hrușcă — 606 puncte.
4. La adio de Vasile Șeicaru — 534 puncte.
5. Totuși iubirea de Majay Győző — 296 puncte.

Reținem cronicile apărute în numărul trecut și numărul de față al revistei noastre și constatăm că, pentru o cît mai exactă informare a publicului și a ascultătorilor noștri, trebuie să transcriem numele tuturor celor ce-au fost prezenți pe scena cenaclului. În afara noutăților consemnate, au trudit (a se citi au cules fauri și aplauze) următorii : formațiile și grupurile Flăcăra-pop, Iris, Compania de sunet, Focsis, Ecou (în nous sa alcătuire), Mesaj, Voltaj (care a revenit în spectacolele de la București), Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă (aflat, chiar și în absență sa, pe o poziție superioară în Top, cu o Rugă pentru părinți), interpretată de Magdalena Finna, dar a revenit în cenaclu prin spectacolele de la București), Andrei Păunescu, Valeriu Penișoară, Ducu Bertzi, Costas Caracostas, Magdalena Finna, Tatiana Filipoiu. Îi se adaugă acestora prezența mereu zîmbitoare a lui Nicolae Ceaan, a actorului Mihail Stan (începînd cu spectacolele de la București) și, cu intermitențe, a lui Valentin Gerea.
Dar cea ce impașă trebuie să subliniem în legătură cu viața de zi cu zi a cenaclului nostru ar fi cele două momente ce s-au impus în această săptămînă în atenția întregii țări : meciul de fotbal România-Italia și meciul care, la numai două ore după terminarea acestor rînduri, se va disputa pe Centralul din Craiova, între Universitatea și Benfica Lisabona. Vom preciza deci în legătură cu primul meci că, la numai 24 de ore după istorica victorie împotriva campionilor mondiali, Mircea Lucescu, ne așteaptă mai vechi și destul de obișnuit al cenaclului nostru, s-a întîlnit cu spectatorii noștri la Arenele Romane, unde a purtat un viu și interesant dialog cu sala care a tinut să-i felicite pentru splendida victorie în fața Italiei. În legătură cu cel de-al doilea meci, din relatările colegului nostru Constantin Dragomir, consemnăm : „Aproape zece mii de oameni au umplut tribunele stadionului C.F.R. și al echipei Științța, deși, la acea oră, pe Stadionul Central, aflat în apropiere, echipa cea mare a Craiovei efectua ultimul său antrenament înaintea partidei cu Benfica Lisabona. După acest antrenament, componenții echipei și antrenorii săi aveau să fie prezenți pentru cîteva minute la manifestarea noastră, urcînd alături de noi pe scena cenaclului care a fost ca el mereu în momentele grele. Am înțeles, din felul în care s-au exprimat, că sînt convinși să facă tot ce le stă în putere pentru a nu dezamăgi, pentru a-și apăra culorile clubului, șansa și speranța învestită în ei". (Victor Nița)

(În acest număr ați citit relatări des pre manifestările : 904, 905, 906, 907 908)

Programul cenaclului

Vineri, 22 aprilie — Tg. Jiu, Sala sporturilor, orele 19.
Sîmbătă, 23 aprilie — Petroșani, sala Casei de cultură, orele 19.
Duminică, 24 aprilie — Hunedoara, Sala siderurgiștilor, orele 19.
Luni, 25 aprilie — Oradea, Sala sporturilor, orele 19.
Marți, 26 aprilie — Oradea, Sala sporturilor, orele 19.
Miercuri, 27 aprilie — Satu Mare, Sala Teatrului Liric, orele 19.
Joi, 28 aprilie — Zalău, Sala sporturilor, orele 19.
Vineri, 29 aprilie — Cluj-Napoca, Sala sporturilor, orele 19.
Sîmbătă, 30 aprilie — Cluj-Napoca, Sala sporturilor, orele 19.

Topul Cenaclului Flacăra

Topul din această săptămînă a fost realizat prin adiționările de punctaje determinate de opțiunile exprimate de participanții la manifestările noastre de la Brașov, București și Craiova. Reamintim iubitorilor prieteniei noștri din țară că ne pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturînd primelor 10 preferințe talonul de participare.

Iată noua configurație a topului acestei luni :

	Piesa	Interpret	Autor	Punctaj
1.	**Da, da, da**	**Andrei Păunescu**	**Trio**	**6 227**
2.	**Rugă pentru părinți**	**Ștefan Hrușcă**	**Ștefan Hrușcă**	**5 572**
3.	**La adio**	**Vasile Șeicaru**	**Vasile Șeicaru**	**4 057**
4.	**Cîntec pentru Oltenia**	**Valeriu Penișoară**	**Valeriu Penișoară**	**3 929**
5.	**Totuși iubirea**	**Majay Győző**	**Majay Győző**	**3 525**
6.	**Crescătorul de cai**	**Poesis**	**Poesis**	**2 639**
7.	**Maria**	**Costas Caracostas**	**folclor grecesc**	**2 549**
8.	**Dor de Eminescu**	**Alexandru Zărnescu**	**Alexandru Zărnescu**	**2 267**
9.	**Trenul fără nas**	**Iris**	**Iris**	**1 931**
10.	**Trimite-mi vești**	**Magdalena Finna Tatiana Filipoiu**	**Ecou**	**1 864**

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar
TOPUL MUZICII TINERE
Talon de participare
nr. 3
aprilie 1983

Desclind îmbrăcămintea dacilor, istoricii remarcă eleganța tunicii prinse într-o copcie pe coșul pieptului, ceea ce lăsa impresia că, pe spate, haina cădea cu lejeritate de pelerină. De o mare și sobră eleganță era și toga romană, de unde și astăzi expresia de **ținută de togă** pentru precizia și solemnitatea ținutei. Eleganța și bunul-gust pot fi urmărite, într-o eventuală istorie a vestimentației noastre, la domnițele din picturile votive și la curteni dar și la oamenii simpli care ne-au lăsat alesăturile ilîor și fotelor, mîndrele sumanelor și cojoacelor redescoperite în deplina modernitate a modei folk, cu extindere largă peste hotare. Dor și în vestimentația strict citadină, desigur mai mult cosmopolită, broslele de postăvari și croitori din orașele noastre se întreceau în măiestrie și fantezie cu cele din țări bogate în tradiție. La toate acestea mă gîndeam cînd intram pe poarta masivă a întreprinderii de confecții din Oradea cu a cărei marcă cunoscută pe buzunarul de dinăuntrul hainei mi-am purtat și îmi port de obicei costumele. M-am călătorit mult în ultima vreme, dar vreminile mi le cumpăr din țară, cu precădere de la Oradea.

Tatăl meu îmi spunea că Oradea a fost totdeauna un oraș al eleganței, pînă și pentru oamenii săraci. Ei, unul, încă de cînd albumele cătită se întvesmînta frumos iar fetele știau, încotri croindu-și singure rochilie, ca dintr-o bucată de stambă banală să se îmbrace cu eleganță deplină, că pe cei lipiți de gust — zicea el — pînă și stofele cele mai scumpe stau de parcă ar fi fost puse cu furca. Tradiția aceasta de estetică vestimentară s-a păstrat, croitorește vorbind, din generație în generație, din tată în fiu. Chiar în cadrul întreprinderii de confecții au existat, pînă nu prea demult, meșteri bătrîni care au deprins meseria încă între cele două războaie. Fii și nepoți de-al lor lucrează alci cu sotile și fîii, cu nurorile și ginerii, plecînd de la lucru, acasă, în grup ca în societățile gentilicee.

Clădirea întreprinderii e mare și gresie dar prin modernizări a fost făcută luminoasă, imprimîndu-i-se un aer familiar. În 1945 s-au pus bazele, aici, a unei cooperative cu numai 32 de croitori — restul încăpeților fiind locuințele celor care, în vălmășagul războiului, au ocupat sălile unor mai vechi ateliere textile. Astăzi, numai atelierul de creație numără tot atîți croitori, de data asta însă de înaltă specialitate. Dacă la cifra respectivă mai adăugăm două zeci-uri, atunci vom constata numărul consumelor care les zilnic pe poarta fabricii : 3 200. Iar dacă înversăm cifra 32, vom da peste cei 23 de ani de cînd a venit în întreprindere, așa-și face stagiatura, promașătul absolvent al Institutului politehnicii din Iași — Pucuiuleasa de industrii ușoară — Gheorghe Maxim, fiu de eclesari din Pașcani, astăzi directorul întreprinderii. Și a cămas în Oradea noastră cea de toate zilele.

Maxim tocmai sosise din Paris în ziua în care eu soseam de la Vascău : este totuși o mare diferență. Eu, la Vascău, n-am făcut nici o brînză, — nici măcar cu o sticlă de palincă de prună (cadou !) nu m-am ales, — Maxim însă, la Paris, a făcut, în numai șapte zile, contacte în valoare de 3 300 000 dolari. Dovadă a talentului său comercial dar — zice el. — în primul rînd dovadă că marca fabricii și-a crescut mereu faima pe piața externă și că întreprinderea livrează la timp, în condiții optime, o marfă tot mai căutată

Un oraș al eleganței

la confecții fac veste, fuste, pantalonași de copii, mănuși, cu multă artă și, tocmai de aceea, cu multă căutare. Ieftî resturile de pînză sînt folosibile doar, poate, pentru păpuși.

Un alt succes de primă mînă al fabricii este impunerea valorică pe piața externă a stofelor românești. De obicei, la început, clienții străini vencau mai mult cu stofele lor. Dincolo de pierderile bănești, deficitul acesta cam orgolios lovea în orgoliul nostru patriotic. Trebuia deci dovedit că românii știu produce stofe excelente. Fabricile de postavuri din Brașov, Ploiești, București, Sibiu, Buhuși, Constanța, Bacău (pentru oricine cunoaște, cît de cît, istoria economiei noastre, toate fabrici cu tradiție îndelungată) și-au dovedit calitatea : astăzi 75% din export este asigurat cu stofe și tricoturile aceste și abia 25% cu cele hotărîte de client. Modelele, de asemenea. Atelierul de creație propune modele de alească ținută, în pas cu ceea ce se poartă pe mapamond, dovadă succesele obținute de întreprinderea la saloanele de modă și la tîrgurile internaționale din Paris, Londra, Bruxelles, Tokio Numai cu firma olandeză Meijutosh au fost omologate 226 modele, fără nici un refuz sau adaos de linie în croit. Creatorii de modele sînt, de obicei, tineri. Unul din patriarhi, Ioan Barco, tocmai începînd în pensie — ceva mai în vîrstă rămînînd Iuliu Szabó, împrejmuit însă de tinerețea Mărței Soleana, a lui Gheorghe Tamay și a colorații fanteziei chibzuiți. Cu ei și prin ei, fabrica orădeană colaborează cu case de mode din București, Paris, Londra, Bruxelles. Moda este panoramată pe toate continentele. Se exportă în multe țări, rotația fiind făcută pe bază de marketing, în funcție de avantaje. La ora aceasta, mărfurile pleacă spre șapte țări preferențiale : Franța, Olanda, Belgia, Liban, R.F.G., Anglia și S.U.A. Dar s-a exportat și sînt tendințe de export, în funcție de cerere și ofertă, în U.R.S.S., Elveția, Libia, Irak, Japonia, Iordania, R.D.G., Polonia, Ungaria, Siria etc. În comerțul exterior nu se pot face aventuri. Aventurile, cum s-a văzut, costă. El trebuie făcut pragmatic, inteligent, cu ochi spre piețele cele mai avantajoase. Planul în comerțul exterior este, pe anul acesta, copios : 20 700 000 dolari, dar iată că deja din ianuarie, de obicei luna cea mai dificilă, ei a fost, proporțional, depășit cu 300 000 dolari. În acest scop, ai inteligenței ca bază în export, îmi vine în minte un banc : se spune că studentul Bercovici a fost întrebat, la examenul de la A.S.E., cît face 100 cu 100. El a răspuns că : depinde. Cînd cumpărăm 100 plus 100 pot face 70, 50 sau chiar mai puțin. Dar cînd vindem, pot face 250, 270 sau cît ne tine mintea.
Deci : cît ne ține mintea ! Și talentul, să adăugăm eu !
Directorul Maxim nu exultă cu succese le sale. El surîde în fața mirării mele cum îmi surîdea, cu vreo trei decenii în urmă, un miner de la Lupeni cînd îi întrebam, siderat, cum izbutește să spargă normele tocmai în hăul acela... stihanoviști. Felul de-a mă mira în fața marilor salturi mă face trist, mă face zgrîrșt rămas în urmă, la stadiul romantic al inocenței mărturisite cu gura căscată. Pînă ce nu-mi va intra o muscă în gură, n-o să mă las de mirări.
Aflu, în continuare, că, prin întreprinderile constructoare de mașini și prin autoutilare, oamenii muncii de la „Întreprinderea de confecții" Oradea au izbutit să planieze mașini indigene în fluxul tehnologic aceperit încă de mașini din import. De la București, Tîrgu-Mureș și Medias vin, mai cu seamă, mașinile. Dar și prin inteligență locală. Dovadă din invenții apartin inginerului Gheorghe Maxim, realizate în colaborare cu mecanicii de elită Vasile Nan și Iosif Hamechmuț și cu electricianul Iuliu Filop. Și cu alții, desigur. Cum cititorii noștri știu bine, invențiile au denumiri lungi, greu de reținut. Dar parcă unele întreprinderi și institutii au nume mai scurt și mai memorabil ? Prima invenție tutelată de Maxim vizează înlocuirea unor cusături prin lipire : la confecția confecționarea pernițelor de la umerii hainei din moltopren, prin pressing hidraulic. Ele au adus beneficii de milioane dar directorul, arătîndu-mi cele două brevete de invenții R.S.R., îmi face cu mîna : să nu mai continuăm ! Și, că să schimbe subiectul, să mă amuze, îmi spune că din primăvara acestui an pînă în primăvara anului viitor, la Paris, centrul mondial de lansare a modei, se preconizează iarăși moda **mini**. Deci, ca-n filozofia lui Vicco : **corsi i ricorsi** deși între filozofie și modă, cel puțin, au, a existat niciodată nici o interdependență.
Glumind, să ne reîntoarcem la ale noastre că doar ele ne dau partial lina. Iar înainte de descoperirea fibrelor sintetice, ne-o dădeau total. Cum se face că aparent modesta întreprindere orădeană și-a creat un prestigiu sigur și fluent între și peste hotarele țării ? Între hotare, ea ncfăcînd parte din fabricile care uită piața internă : are trei magazine de desfacere numai în Oradea și trimite mărfuri în toate centrele țării. Peste hotare, — avînd clienți, după cum am văzut, peste mări și țări. Nu există nici o deosebire calitativă și nici tehnologică între mărfurile puse pe piața externă și cele de pe piața internă ! Iar ca această deosebire să nu existe, ca toate mărfurile să fie excelente, există însă un sever control de calitate. Firește că și de sus în jos. Conducerea controlează totul. Și vom vedea cum. Dar și un control colateral : de la secție la secție și de la om la om. Frumos și practic și cinstit : secția și apoi omul care preia o operație se uită cu atenție cum este făcută. La cel mai mic defect o refuză. După acest control, pasibil și el de subiectivitate (oamenii sînteni...), puncte fixe de control scrutează la capătul operațiilor principale. În fine, vine C.T.C. și panoramează totul. Iată deci cum este respectată marca fabricii și de ce nu sînt refuzuri de mărfuri !
Toate brigăzile sînt, în fabrică, cu mult deasupra baremului, deci spre zenitul calității. A uita una din ele este ca și cum si da cu zarul. Iată, brigada 9, condusă de maistrul Gheorghe Său și de șefa de sector Marlana Buznea, pregătește, de ani de zile, pentru o firmă olandeză Makfutosh modele dintre cele mai strălucite.
Un alt control este și prezențel, înlr-ierilor de la muncă, al stocurilor de materii prime, realizarea planului pe ore și zile, unități și secții, al proceselor tehnologice, randamentul mașinilor etc. realizat electronic de un microcalculator M 18. Dotat cu un terminal realizat în fabrică sub conducerea lui Alexandru Rietter, sistemul s-a dovedit unic în țară și rar în lume : ziaristul de la Figaro Pierre Hammelet, autorul cărții despre personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizitînd întreprinderea orădeană a rămas frumos surprins de fur elegantă a aparatului cu terminalul în biroul directorului, făgăduind să scrie despre el în nous sa carte închinată României.
Dar despre o fabrică modernă se poate scrie o micromonografie încă de la primele contacte cu ea. Multitudinea problemelor, colectivitatea ei covirșitoare, noutățile tehnice toate conduc spre mon ografie. Firul Ariadnei poate fi repede pierdut. Să încheiem deci și noi acest periplu inștitor și deschis spre multe alte ițe și țesături sentimentale, lesind, la încheiere schi nbucăți unu, cu clanurile familiei Aurel Puiu (cu nevasta, copiii și nurorile), Arthur Rozsa, cu nevasta, fiul și nora, — cu alții la un loc, singuri sau înrudiți. Să privim mașinile care așteaptă o parte din cele 3 200 de costume elegante, practice, ambalate frumos precum buchetele de flori în tipla. Să ne gîndim că eleganța ține de civilizația ochiului, de igiena socială, de felul nostru de a ne înfățișa în fața noastră însine și a semenilor noștri.
Eu unul așa am făcut. Am legit pe usa fabricii, împreună cu dumneavoastră, stimați cititori. Cîci dacă nu vă simțeam alături de mine, nici nu mai scriam reportajul. Îi păstram datele în cănările curiozității mele intime, ce orice mizantrop ce respectă și nu tresare în fața frumosului cotidian sau etern.

ALEXANDRU ANDRIȚOIU

La Sibiu, jazzul e la el acasă

Csaba Deseő

H. Sachse (R.D.G.)

Dieter Manderscheid (bs) și Wollie Kaiser (ts)

Ion Baciu jr.

Cornel Cristei

Vasile Toica

A fost și începutul acesta de aprilie un privilegiu al iubitorului de jazz. A fost din nou la Sibiu Festivalul copilului teribil al muzicii, cum a fost jazzul numit atîta vreme. A fost de fapt a 13-a ediție, a 10-a de cînd Sibiul, prin Comitetul județean al U.T.C. și Clubul sibian de jazz, a devenit bună gazdă acestei manifestări apro care și anul acesta s-au întrecut, interpreți și formații, public spectator. Un succes de [illegible] țării. În toți acești ani festivalul a crescut și s-a consolidat [illegible] de garanție pentru [illegible] formațiilor debutante. Înșiruit [illegible] în urmă, cu firească timiditate, un de an concursul a sosit la [illegible] formații care, în primul rînd, au reușit chiar să „țină" afișul galeriei.
Iată de ce credem că simpla înșiruire a celor meritoasă, în concursul din acest an, Bigbandul C[illegible] ploncrilor din Cluj-Napoca, formația Metronom din Piatra Neamț, formația Homer Botez din Iași, Grupul de percuție de la Conservatorul „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, poate fi socotită de pe acum anticipația unor recitaluri de interes în primăvara viitoare la Sibiu.
După etalarea debutanților, scena festivalului a trecut în revistă, seară de seară, mărimile, valorile jazzului românesc actual, încheindu-se la ore tîrzii din noapte cu recitalurile unor orchestre cu nume binecunoscute în lumea jazzului european.
Atmosfera de unică dimensiune din toate aceste patru seri este imposibil de descris. Au impresionat seara rutina [illegible]rie Rad la [illegible]rumentul, au încîntat atît fotoreporterii în al căror cor s-a aflat an, [illegible] Nuss a fost solist, cît și [illegible] publicul, și [illegible] acordul.
De n[illegible]at vor rămîne momentele în care Mircea Popp, Eugen Tegu și Costa Petrescu, într-un trio de rară inspirație, au cîntat o muzică ce a cam lipsit în timpii ani la Sibiu. Și ajungînd aici, momentul bucuriei de a fi fost în preajma muzicii bune pe care o promovează cu consecvență Marius Popp, din nou ne-a încercat amărăciunea de a ști atîția interpreți de valoare pe care nu i-am văzut demult la Sibiu : Dan Mîndrilă, Nicu Papuc, Tiberiu Pupovici, Bela Kamocsa. O [illegible] spune, agenda festivalului ar fi [illegible] cu [illegible] valorii aceste nume [illegible] cîrora cei mai noi veniți în galeria [illegible] Dragoș Nedelcu, Circumscul, Dragoș Nedelcu, Anca Parghel, Studio Ingi, ori „abonatiți" ai[illegible] Ion Baciu junior, Ansamblul armatei din Cluj-Napoca, Vocal jazz cvartet Sibiu și alții alții ar fi [illegible] senat valoare o ierarhie a jazzului românesc mult mai aproape de realitatea sa.
Cu toată atracția pe care ARIA a știut-o oferi celor nouă ani s-o arate festivalului, [illegible] pe scena Sibiului nume din ce în ce mai interesante și diverse ca [illegible] zentare a jazzului european (anul acesta au evoluat formațiile Herpng-Schmitz — R.D.G., Csaba Deseő Quartet — R.P.U., Fred Wittek — R.F. Germania, The Quartet, Anglia). Festivalul de la Sibiu s-a păstrat și acum acel specific al său, în ofertele sale, bilant, de analiză chiar, a unui [illegible] de gen — școală ce s-a [illegible] în de-a lungul anilor, în originalitate, în valoare. Iată de ce credem că festivalul poate deveni pentru Agenția noastră de impresariat artistic și un prilej de bună prospectare pentru ca valoarea interpreților noștri să fie cunoscută și recunoscută și pe alte scene.
Iar dacă cineva ne-ar întreba cum a fost anul acesta la Sibiu — vom spune cu toată sinceritatea, a fost minunat, și cu toată convingerea, va fi minunat și în anii viitori.

DUMITRU MOROȘANU
Fotografii de FRED NUSS

Liviu Butoi

Marius Popp

Johnny Răducanu

Paul Rogers

Cliff Vernes

Simon Picard

SECRETARIATUL LITERAR:

„Balastul ?"

unul pune mîna, altul pune... frîna

Cînd mă aflam pe la începutul carierei mele, critica dramatică românească începuse să fie acaparată din ce în ce mai autoritar de către o cronicară Anamaria Narti. Noi îi spuneam Anomalia Artei. Glumă actoricească, bineînțeles, actorii rar luîndu-i în serios pe cei ce trăiesc pe lîngă teatru. Și trăia și Anomalia Artei pînă să-și găsească drum spre alte meleaguri, de unde nu s-a mai întors. Dar nici că s-a mai auzit de ea de atunci. Unele anomalii, însă, s-au menținut. De ce am afirmat că **Anomalia** noastră trăia pe lîngă teatru ? Nu numai fiindcă scria cronică dramatică la o revistă de specialitate unde era angajată, ci și pentru că, (pe vremea aceea, se mai putea cumula o jumătate de normă) reușise să intre în schema Teatrului Bulandra la serviciul „Secretariat literar" unde, în treacăt fie spus, mai munceau patru persoane : un secretar literar-șef, doi referenți literari și o bibliotecară. Ce rost să mai fi avut angajarea a încă unei minți luminate și a unui caracter combativ la așazisul secretariat literar nu știau mulți, dar eu aflasem. Era nevoie de un om influent și de nădejde în rezolvarea unor probleme capitale ale teatrului românesc ce urma să meargă de acum pe alte căi, mai drepte, mai echitabile, mai noi. De pildă una, care-i frămînta pe cei ce vroiau să parvină în lumea artistică, era la acea vreme problema balastului actoricesc în teatru".

Adică, vezi Doamne, pe scenă nu-și poate străluci talentul dacă în jurul tău mai sînt și alții. Pe de altă parte însă toți acești dușmani ai „balastului" căutau să monteze piese cu distribuții gigantice în care acest balast să fie folosit în fundalul scenei ca un fel de decor viu. Mai înțelege ceva !

Cunoscînd bine viața acestor oameni care ajunseseră în fundal (pentru că avuseseră mai puține șanse decît alții nu mai puțin desăvîrșiți profesional ca ei însă, amenințați în existența lor de un grup de rafinați care foloseau cuvîntul, presa, influența împotriva lor, celor lipsiți de apărare, a celor care tremurau ori de cîte ori era vorba de reduceri de scheme), am sărit în ajutor, adică am scris la ziar. Tot pe aceeași temă a scris la ziar și Emanoil Petruț. De altul să fi scris nu-mi amintesc și doar puteau s-o facă întrucît cunoșteau la fel de bine rostul acestor oameni într-un teatru serios. E la mintea cocoșului. Nu poți să-l scoți pe Vraca sau Bălțăteanu din scenă dacă nu apare un Dobre Ene care să spună : „bolerule, trăsura vă așteaptă". Și Dobre Ene aveam și noi. Oameni cu ani de zile petrecuți pe scenă, cu măsura bunului-simț care adesea apăreau în actul I la Podul Izvor, ca după aceea să se îmbrace militărește, să fugă la troleibuzul 88 în aceeași seară să apară în actul II la sala de la Grădina Icoanei, tot dezbrăcîndu-se și îmbrăcîndu-se. Deci, muncă, grijă, alergătură.

În asemenea condiții se întreabă oricine: unde e balastul ? Vă spun eu unde era. La Secretariatul literar, de pildă. „Secretariat literar". Acest titlu mie îmi spune ceea ce îi spune și unui om care nu cunoaște schemele, birourile sau culisele teatrului. Cînd spui secretariat literar te gîndești la un serviciu de oameni în primul rînd literați care cunosc teatrul cu de-amănuntul și care într-un cuvînt trebuie să mărească orizontul literar al teatrului unde sînt angajați, asigurînd tot timpul prin căutări, propuneri, sugestii un repertoriu omogen, o continuitate a genului cîștigat, o asigurare a stilului cum s-ar zice ceea ce face ca un teatru să se realizeze într-o direcție și să se deosebească de altele. Secretariatului literar de pildă nu trebuie să-i scape tendințele nedorite pe care le poate căpăta uneori actorul, regizorul, scenograful. Trebuie să cunoască și să urmărească dezvoltarea tuturor acestora, să capete insomnie atunci cînd una din aceste forțe se irosește, zace nefolosită, se plafonează.

Dar cea mai mare sarcină a secretarului literar, după părerea mea, cea care justifică angajarea lui în colectiv este să asigure legătura dintre teatru și lumea literară națională. Niciodată n-a existat un teatru de soi cu un repertoriu străin, ci dimpotrivă atunci cînd într-o țară au apărut condeie care să scrie pentru teatru, acesta s-a dezvoltat de la sine. S-au găsit imediat și actori mari și clădiri impunătoare și susținători de nădejde ai acestora fără de care iarăși nu se poate. Așa se face că teatrul francez a înflorit pe vremea lui Molière ; cel englez — pe vremea lui Shakespeare și contemporanii săi ; cel rus — pe vremea lui Cehov și Gorki, iar cei românesc, dacă vreți, pe vremea lui Caragiale, apoi Sebastian, Baranga sau Ionescu. La noi, azi, toată lumea vrea să vadă piese românești. Actorii, fiindcă în rolurile românești repurtează succese, directorii pentru că promovează producția națională, administrația fiindcă realizează încasările cele mai mari ș.a.m.d.

Scrieți, băieți, comedii ! Asta așteaptă publicul ! Totul însă e perfect pînă cînd ai scris-o și i-ai dat-o în mînă secretarului literar. De cum i-o pui pe masă, el, fără să știe măcar despre ce e vorba, a și intrat în panică, face o mutră de parcă l-a apucat dintr-odată durerea de măsele. Începe cu : „n-avem timp", „sîntem înnebuniți", „să vedem". Deci „scrieți băieți, nu mai scrieți !" Dumneaior citesc însă alte piese. Ba chiar foarte mulți traduc, și asta e un merit incontestabil al dumneaior ! Dar de aproape treizeci de ani de cînd fac această meserie n-a venit nici unul vreodată la mine să-mi spună : „Uite, Furdui, am citit aseară o piesă de teatru și tot timpul mă gîndeam la tine ! Ia-o și mistui-o imediat". Și sînt sigur că acest lucru nu s-a întîmplat nici cu Dinică, nici cu Rautchi, ba chiar nici cu Radu Beligan. Dacă a făcut-o cineva, acela a fost un regizor interesat să monteze acea piesă, un director din aceleași motive sau pur și simplu un om din afară, complet dezinteresat.

Cum se alcătuiesc repertoriile teatrelor

Vă voi povesti tot din experiența mea de la Bulandra unde am jucat șapte ani.

Doamna Clody Bertola, în plină glorie pe atunci, dorea să o joace pe Rosalinde, și în consiliu de conducere a reușit să introducă „Cum vă place" în repertoriu. A fost un succes. Pe de altă parte Beate Fredanov a găsit o piesă spumoasă englezească alcătuită din corespondența galantă a lui Bernard Shaw. A venit cu ea în teatru și împreună cu Fory Eterle au făcut succes. Ba chiar eu, tînăr pe atunci, bătîndu-mă cît am putut — am reușit să introduc o piesă în repertoriu (poate și pentru că era vorba de un singur personaj).

Ce făceau în timpul ăsta cei de la secretariatul literar ? Vă spun eu. Se căutau unul pe altul prin teatru. Clădirea întortocheată, alcătuită din mai multe corpuri cu ziduri sparte și unite între ele, se preta de minune la un asemenea joc. Te întîlneai de pildă cu T. „Nu l-ai văzut pe L ?" „Nu, dar trebuie să fie în față sau în spate sau sus sau jos". A doua etapă. Îl întîlneai în față, spate, jos sau sus pe L. „Vezi că te caută T", îi spuneai. „E în față, sau în spate sau sus sau jos". A treia etapă. Dădeai din nou de T. „Te-ai văzut cu L ?" Tocmai acum a trecut în față sau spate sau sus sau jos". La care el îți răspundea de data asta scurt : „Da, ne-am întîlnit în față ; s-a aranjat. Mersi". Și uite așa în fiecare zi.

De atunci au trecut ani nu glumă. Devenisem și eu autor al unei piese de mare succes (în alt teatru), pe care am jucat-o de cîteva ori la Teatrul Bulandra în turneu. Unul din cei doi mai suspomeniți se afla tot acolo și ocupa aceeași funcție. După spectacol, mi-a spus : „Bravo Furdui, bine ai făcut că ai scris așa ceva ! Nici n-aș fi crezut ! Dar pentru noi nu ai scris nimic ?" Am tăcut. Ce să-i mai spun ? Că piesa cu pricina, de cum o luasem de la dactilografă, lui i-o dădusem, iar el nici nu s-a ostenit s-o citească ? Dar eu am perseverat și am mai scris o piesă. Nu mai era vorba de o comedie ușurică, ci de o piesă cu adînci implicații politice la ordinea zilei. Voiam și eu să pătrund în altă lume. Intrucît eram cam nesigur dacă nu merseesem prea departe în problema „îndrăznelii", calitate ce se cere atît de insistent pieselor noastre actuale, dar în fond atît de nedorită, am ținut să citesc piesa în fața întregului meu colectiv. S-au adunat acolo oameni de artă dar care erau și oameni de partid în același timp. La lectură cu toții au găsit piesă bine închegată iar din punct de vedere politic perfect justă. Într-un cuvînt piesa a fost inclusă în repertoriu, ceva mai tîrziu, premiera a avut loc și se joacă cu sala plină, deși publicul a fost lipsit în mare măsură de multe poante care au fost scoase fără temei.

Prinzînd curaj încă de la lectură, am încercat să bat la ușa Teatrului de Comedie din București. Teatrul acesta mi-a plăcut totdeauna nu numai pentru prestigiul artistic de care se bucură dar și pentru faptul că în acest colectiv au nimerit printr-o întîmplare fericită oameni de o bună calitate morală, uniți, care de mai multe ori au știut să se impună ca un adevărat colectiv. Procedeul, același. Lectură în fața colectivului. S-au adunat acolo oameni în care eu cred : Mircea Șeptilici, Sanda Toma, Ștefan Tapalagă, Dem Savu, Chesa și mulți alții. La terminarea lecturii au izbucnit aplauze. Bravo ! Vom avea un succes nemaipomenit. Singurul personaj mai puțin încîntat era unul care participa din partea secretariatului literar și ghinionul meu a fost că textul piesei a ajuns pe mîna lui...

Am plecat de la teatru plutind în al nouălea cer și așteptam, așteptam. Cine oare poate să descrie starea unui om care așteaptă, acela își dă seama prin ce-am trecut eu. Am început vizite pe la teatru. Ce se întîmplă cu piesa ? E la secretariatul literar. Acolo s-a și îngropat iar eu n-am putut s-o recuperez nici în ziua de azi. S-a mai vorbit de ea într-un C.O.M. sau două și a trebuit să-mi iau adio de la minunatul colectiv din spatele Poștei.

Nu-i nimic, mi-am zis, mă voi duce cu o copie la Teatrul Național și o voi da chiar lui Radu Beligan. Despre Radu Beligan s-a scris mult, dar ceea ce voi scrie eu acum n-a mai scris nimeni. Pe scurt, Beligan e un om de teatru și răsteatru, care nu vorbește decît despre teatru, care nu urmărește decît teatru și iubește această meserie într-un chip cumva mistic. Știind că e în stare să renunțe și la Brigitte Bardot dacă într-o seară îi dai să citească o piesă bună, m-am gîndit că e imposibil să nu-l antreneze lectura piesei mele și să nu-mi dea un răspuns. M-a sunat la telefon într-o duminică dimineața vorbindu-mi despre piesă în termeni elogioși. Părea chiar surprins, emoționat. Din nou iluzii, din nou în al nouălea cer în care am plutit de data asta foarte puțin. La sfîrșitul convorbirii mi-a spus că a înaintat textul secretariatului literar. „Așa se procedează".

Între timp colegii mă felicitau : „Am auzit că îți se joacă o piesă la Național. Ești cineva !" Dar eu știind ce se întîmplă am rugat conducerea să-mi acorde și aici o lectură comună. E cel mai cinstit procedeu. Curios însă că rareori colectivele își dau seama de propria lor forță. Aici, „adunarea generală" nu e totdeauna (din păcate) cea care decide. Lectura s-a aprobat, lumea s-a adunat, problema însă era găsirea textului. Eu aitul nu mai aveam. Dactilografele nu bat decît în trei exemplare. M-am înființat deci la Secretariatul literar. Acolo lucrează acum șase persoane. E și normal pentru o instituție care începe la Bulevard și se termină în Batiște.

Rînd pe rînd au fost deschise în fața mea zeci de birouri, de sertare, de clasoare, piesa mea nicăieri. Mă uitam la maldărele de lucrări care nu mai încăpeau prin dulapuri, piese de teatru, unele cu coperte albe, altele mai galbene, altele mai albastre. Știu oare cei de la secretariatul literar că fiecare, chiar și cea mai neizbutită, înseamnă o muncă de luni, uneori chiar de ani de zile ? Să ne înțelegem. Nimeni nu le cere să dibuiască geniul dramatic, ci pur și simplu să le citească atent, să aibă, obligatoriu, o convobire cu autorul. Descoperirea dramaturgului e o altă treabă. Cînd într-o vizită la Iasnaia Poliana tînărul Cehov l-a întrebat pe bătrînul Tolstoi ce părere are de **Unchiul Vania**, piesă pe care i-o lăsase s-o citească, acesta din urmă i-a spus pe șleau : „Dragul meu, Shakespeare a scris piese proaste dar a dumitale e și mai proastă". Deci dacă Lev Nicolaevici s-a înșelat la vremea lui, ce pretenții poți avea azi de la T. sau L. sau S. sau X ?

Dacă, de pildă, scriitorul se apucă să scrie proză, fie oricum **roman**, dacă nu, o **nuvelă**, de nu și nu, îl botezi **eseu-aminitiri, note** pînă să ai ! Nimeni nu-și numără paginile și nu-ți pune problemele pe care directorul de teatru, regizorul, le pune dramaturgului : Relațiile între personaje, numărul lor, realizarea și neabandonarea unuia dintre ele, echilibrul între acte, durata lor, economia decorurilor și cîte altele.

O piesă, mă refer doar la alcătuirea structurii sale, se scrie greu. Balzac era autorul „Comediei umane" și era plin de datorii. Se ascundea prin Paris de teama creditorilor. Într-o zi, se zice, i-ar fi mărturisit lui Victor Hugo : „Uite, colega, dacă aș reuși să scriu o piesă de teatru aș scăpa de toate belelele astea financiare".

Și ca să revin la lectură, fiindcă ea a avut totuși loc, la Teatrul Național erau actori, regizori, tehnicieni, dar nici unul dintre cei șase de la secretariatul literar. În fața unui asemenea fenomen orice om ai muncii din România, de ori unde ar fi, se întreabă pe drept cuvînt : de ce lipsesc acești oameni de la serviciu ? Unde sînt ? Cine le controlează activitatea de zi cu zi, de oră cu oră ? Din nou felicitări, proiecte dar textul a ajuns din nou printre cele albe, galbene, verzi sau albastre.

Și acum ceva despre Ica. Ica e o fată mărunțică, slabă, blondă, numai piele și oase și îndeplinește funcția de secretar literar într-un teatru în care am jucat. Ea citește piesele ce i se dau, stă de vorbă cu autorii, se consultă cu alții pe care-i roagă să citească la rîndul lor. Ea se bucură cînd pe un afiș scrie : „Premieră pe țară" sau „Premieră absolută", dar se și indignează cînd un decor zace în ploaie și se degradează. Ce să vă mai spun că pune suflet în tot ce face, e utilă oriunde ai pune-o. Ea e sora cea bună a Anomaliei.

Despre nu de ea e vorba în cele ce ați citit mai sus. Cu alte cuvinte nu funcția de secretar literar e de vină și nici serviciul cu pricina așa cum s-ar putea bănui din titlul sau tonul articolului meu. În cele ce am scris m-am referit doar la cei cărora oricît le-ai repeta principiul nostru sfînt, „nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine", vor crede totdeauna că au e vorba de ei ci de alții.

DUMITRU FURDUI

Iubirea de frumos

Clujul

Cu cîteva săptămîni în urmă în casa lui George Enescu de pe Calea Victoriei păstrată intactă de marele și credinciosul său prieten în viață Romeo Drăghici am văzut și ascultat o clipă un copil de doisprezece ani cîntînd la vioară cu fervoare și precizie care mi-au rămas îndelung în auz. La cursul de poezie bizantină ce l-am ținut în acea zi le-am spus studenților despre acest copil.

Acum îl am în față într-o fotografie ținut de umeri de Yehudi Menuhin. Între timp a luat parte la Concursul internațional de vioară din Anglia de unde Copilul dăruit s-a întors cu premiul special al juriului pentru cel mai tînăr concurent.

Admirația ce arată marele prieten al lui Enescu violonistul vestit Menuhin copilului român, în dedicație, neobișnuit de înzestrat, **Dinu Bilciurescu** (acesta-i este numele) este prilej de bucurie pentru noi toți cei care l-am auzit și îl vom auzi sînt sigur de acum încolo, pentru Liceul George Enescu din Capitală care îl crește pentru toți cei care prin iubirea lor ocrotitoare îi sînt îndemn întru lucrarea de zi cu zi care pe lîngă har este arvuna desăvîrșirii.

Va fi fericită dreapta mea să scrie mereu despre sufletul acestui copil întrat pe calea cea grea și anevoioasă a consacrării căreia îi doresc răbdarea și bunătatea inimii ce l-au fericit pe George Enescu.

IOAN ALEXANDRU

Theodor Răpan

(Urmare din pagina 9)

De cînd l-am cunoscut pentru prima oară, acum numai cîteva luni, mi-a păcut pe loc de el, de tinerețea lui, de felul lui de a gîndi și de cultura implicită pe care o vădea acest fel de a gîndi. Mi-aduc aminte că mi-a citit cîteva poezii scurte, mai precis mi-a recitat cîteva poezii scurte de-ale lui, care m-au încîntat și m-au făcut să-mi dau seama că literalmente am de-a face cu un tînăr și nou poet. Mai tîrziu, i-am cerut să-mi încredințeze mai multe versuri. Theodor Răpan are două sau trei volume de versuri în manuscris și mi-a încredințat unul dintre ele, cu titlul provizoriu „PHARMAKONII" pe care l-am sfătuit însă să-l schimbe, pentru că se înțelege mai greu la marele public. Lăsînd la o parte însă titlul tineresc al volumului, poezia este surprinzător de proaspătă, de bună calitativ și de profundă. Iată două mostre de poezii : „...Nu uita, inimă a daimonului meu / Înflorata trecere spre cînt ! / Ți-a trebuit să-nnebunești auzul / Și gura prefăcută în cișmea... / Tu stai lipsită de durere / Nemaivăzuto ! / Mă vezi ?..." **(Indemn)** sau spre exemplu poezia **Dialogos** :„— Ai deget pentru inel de logodnă ? / — Da, am deget pentru inel de logodnă. / — Ai deget cu care să-mi arăți / noaptea, frica și dragostea ta ? / — Da, am mîna aceasta / ce ține loc de inimă, / de cuvînt și de pistol ! zgomotoasă și temătoare / ca întrebarea ta. / Însingurare ! / Magnoliile trec prin fața mea."

Vedem în Theodor Răpan un talent viguros și sperăm din toată inima să cîștige unul din concursurile la care și-a dat cartea pentru publicat, așteptîndu-i să apară, în fine, în un loc de cinste printre poeții tineri.

Încheiem cu drag.

În cumpănă

În cumpănă rămîne puterea
agățată de-o stea,
în umbra conului
mugește prundul.

Adun imposibilul,
pietrele-s crăpate,
granitul e măcinat
sub tîmpla mea.

Cuvîntul
scris
pe-un pergament,
îl las să-i tuminoze
vîntul.

Urme

Pietrele curg
Depărtările zboară
Păsările beau apă
din cîntura goală.
Cruciș ascultă bătaia orei
Muntele ruginește
Mersul meu lasă urme
pe apele mării.

MIHAI PASCULESCU

atelier literar

a G. Dumitrescu

Dan Elias : Cîteva pagini par să confirme că vă aflați într-adevăr pe un drum bun : „Scriu", „Un cal", „Iarna", „Șansa", „De n-ai fi fost".

Gh. Dumitrescu : Mai greoale, încîlcite, obscure, cu nervul liric în scădere. Ceva, dar încă insuficient, în „Bariera", „Colivia".

V. Milescu : Puține lucruri demne de atenție, în ultimele două plicuri : „Pentru tine", „Spune-mi acum", „Am uitat", „Tîrziu și singură". Nu vă vom semnala niciodată îndeajuns primejdiile inflației.

I. Iosif : Regres accentuat, spre făcătură manieristă, calofilă, în care artificiul, lustruirea excesivă a cuvîntului, au dus la stingerea aproape totală a freamătului liric.

Aladin : Cîteva lucruri mai înfiripate : „Totdeauna există", „Avertisment", „Învăț să mor", „Statuia".

Gh. Strîmtu, Prof. (?) Marin (Maria ?) Bujor : Manuscrise indescifrabile.

Ileana Bija : Prea mare cheltuială de vorbe, aglomerări parazitare, diluante, atît în proză (nesemnificativă, de data asta) cît și în versuri, unde, uneori, se ivesc și promisiunile poeziei („Revelație", „Simplă problemă de stil"). Scrisul dv. (înghesuit și miniaturizat) e foarte greu de străbătut ; vă rugăm să recurgeți la o mașină de scris.

L. Ciornei : Se pare că aveți ceva de spus, dar în textele trimise încă n-ați retușit.

Grigore Boambă : E simplu : o treceți pe curat, cît mai citeț și cu cît mai puține greșeli de ortografie (în scrisoare sînt cam multe !...) și o trimiteți la „Flacăra", cu mențiunea pentru „Atelier literar".

Pavel Vela : Se văd unele aptitudini literare, dar pregătirea dv. școlară e cu totul insuficientă spre a le putea înlesni desfășurarea, punerea în valoare. E absolut necesar să vă continuați studiile.

Tinel Aldea : Impresia noastră e că sînt cam prea naive și destul de stîngace. E mai bine să vă adresați însă unor publicații de specialitate.

L. Capșa : Timpul pierdut se răzbună : ceea ce ne trimiteți acum reprezintă tot promisiuni, stadiu incipient (cînd trebuiau să fie niște roade ale maturității !...). Să sperăm însă că, vorba dv., „încă nu e tîrziu"... și că acele roade se vor ivi cît de curînd. Deocamdată, ceva mai bine, în „Bună dimineața", „Don Quijote", „Iarnă", „Guașă", „Statui".

R. Aldulescu : Versurile, pe aceeași linie, difuze, necristalizate, modeste. „Braconierii", relativ curat scrisă în general (cu un final cam abrupt, neisprăvit), pare să justifice stăruința pe drumurile prozei. (Se pare că ne-ați mai trimis-o cîndva...). Nu știm nimic de celălalt plic.

Cristian Popescu-Creco : S-ar zice că aveți talent, chiar dacă, deocamdată, îl exprimați într-o manieră „superdură" (așa vă arată, probabil, oglinda dv. : un „rău"...). Foarte bine, dați-i înainte !... (...și comunicați-ne o ișcălitură de uz public — și o soluție convenabilă la „cordul și inima" și la „mințile din noi", care nu sună tocmai firesc).

Gh. Moisescu, Daniela Lascu, Mihaela Dumitrache, Rădița Blendea, Daniela Cristescu : Sînt unele semne promițătoare, merită să insistați.

Dan Johan Gipser, Gheorghe Ion, George Vesa, Melinda Ronea, Dobre Enache, Vivi, L. Tocoian, Iulia Drăghici, Bianca Marcovici, Costin Hurezean (ceva, în „Bilanț", „Gîndurilor mele"), **Afro, Eugenia Dincă, Lia Cornei, Iulian Vedeanu, Vlad Ileana-Armin, Doina Gagos, Liliana Ursan, Lorelei, Daniela Simpălean, Doina Tomșa, Marin Teodorian** (mai citeț !), **Magdalena Adumitroaie, Nelu Icaru, Camelia Visar, Jim Francesco, Alin O., Victoria Călugăru, Emilia Moldovan-Amariei :** Încă nu putem trage o concluzie. Reveniți.

Iulian Tîrziu, M. D. Căpraru, Felix Madana, Dan Devovia, Maria Bălan, G. Dragotă, Stejărel Ionescu, Vanea Gilescu (3 plicuri), **E. Vinski, Aurel E. Stanciu, George Papp, Pulu Sîrbu, Ileana Abrămaș u :** Nimic nou !

Nora Damian (ceva, în „Acul busolei"), **Răducu Scintei, Mariana Șeurtu, Otilia Costreie, Nicolae Nica, Victor Telianu, Tudor Mira, Ioana Fulga, Filip Sighinaș, Dumitru Zmeianu, P. Bagnovski** (3 plicuri), **Simona Pop, Gh. Bors, Ioan Ursan, Ștefan Muntenescu :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

SCRIU

Scriu întotdeauna toamna
pentru că-mi face bine să știu
cum nu numai eu desfrunzesc.
Dar scriu și primăvara și vara
deși mă iritâ atîta lumină
la care n-am pus umărul.
Numai iarna nu scriu ;
în simplitatea ei albă
mi-aș putea deconspira neputința.

„Hîrtia e o aliferi de nisoare",
mă mîng.

DAN ELIAS

SINUS

Ceasornicul înaintează ca o mașină tenebroasă
printre albele hamace ale dimineții
un vis pitic se strecoară sub pernă
cu capul de plumb merg să-mi beau ceaiul
așa încep zilele mele
măsurate exact după mărimea arborelui interior
apoi îmi aduc aminte de mîinile nevăzute
cînd trebuie să înfrunți strada celor o mie de fețe
ca la un examen trec prin fața voastră
cu degetul pe memorie
încercînd mereu să declanșez
un buton inexistent.

IOAN SUCIU-MOIȘA

POETUL

Grea zodie
Visul
și frumusețea
grea osîndă
șopti printre zăpezi
Poetul
lăuntric
tremătînd a pîndă
apoi
zîmbi pe patul pustii
crestînd poemul
abia scris
și se închise în sine
în plînsul
la catafalcul
unui vis
era tîrziu
în pragul nopții
printre zăpezi
și-n amintire
zîmbind
se insera Poetul
trist
retrăgîndu-se
în privire...

SIMON-PETRU OPREA

BIOGRAFIA UNUI OM DE ZĂPADĂ

orașul groapă comună
peste care iarna supraviețuitoare
aruncă bulgări de var al zăpezii

omul de zăpadă și statuia generalului stau față în față
conversînd despre cîte și mai cîte

generalul nu mai primise nici o veste de pe front
soldații au adormit în reumatismul tranșeelor

visîndu-se trăind
după moarte

copiii au înflorit în țintirimul din deal
astăprimăvară
ultima oară
pămîntul
copii naiv
prinde fulgii
de zăpadă
în gură

băiat de treabă-și spunea omul de zăpadă
băiat de treabă generalul ăsta
cam rigid
dar probabil că așa-i stă bine unui general
își spunea ca unul ce nu făcuse armata

și tot așa
din vorbă-n vorbă
a venit primăvara ca o ordonanță ascultătoare
lustruind cizmele
generalului din pare.

IOAN LUCICI

GUTUIA

Frumoasa gutuie lovită
și căzută pe pîntec
cu tenet de animal,
înghesuindu-și
cu ghionturi aproape solare
guralele-i rînduite la fereastră
în văzul trecătorilor,

SANDRINO GAVRILOAIA

Alexandrina Halic

(Urmare din pagina 9)

zată la clasa profesorului Ion Șahighian, totul mergea minunat, nimeni nu prevestea furtuna de mai tîrziu.

— Ce vi s-a-ntîmplat ?

— După cum se vede și cu ochiul liber, natura n-a fost prea darnică cu mine. Mică de statură, cu o voce infantilă, cu o sensibilitate ieșită din comun, într-un cuvînt, eram o ființă **ciudată pentru lumea care diriguia pe-atunci destinele institutului. În vară, cînd m-am prezentat în fața comisiei pentru a da examenele, dintr-odată am devenit o problemă. Trebuie să știți că temperamental sînt un om timid (chiar și acum). Dar în primul an de facultate ?** Treceam și mergeam prin institut mai mult pe vîrfuri. Cum eram, cred că nici nu mă vedeam. Eram mai-tumită, cu toate că nici în primul an nu realizam ce este teatrul și dacă voi fi o actriță talentată și utilă.

— Și ?

— Dintr-o dată, a izbucnit furtuna. Am devenit o problemă. Problema Alexandrina Halic. Eu nu știam nimic. Pînă în clipa cînd, cu emoții, am intrat în sala de examene pentru a trage biletul. Dar în loc de bilet, comisia a început să-mi explice : că sînt prea mică, că voi fi un actor nenorocit, care o viață va urmări un rol pe măsura lui, că de ce să ocup în institut locul degeaba, c-ar fi mai bine să fac filologia unde nu se pun probleme de estetică exterioară. Și uite-așa, nici nu știu cum, m-am trezit studentă la filologie unde, bineînțeles, trebuia să dau zece examene în plus. Acum, cînd împreună depănăm amintiri, mă gîndesc că poate am acceptat cu prea mare ușurință transferul. Oare de ce n-am făcut scandal ? Eram pe punctul să mi se fure un an din viață și nimeni nu era vinovat. Nu vreau să insist, pentru că, pe undeva, nu-mi convine. Vinovată este comisia care m-a primit și acceptat la examenul de admitere. Dar vedeți, dacă la admitere aș fi fost respinsă, viața mea ar fi cunoscut o cu totul altă turnură și niciodată n-aș fi avut puterea să mă mai apropii de o scenă. Deci, în nici un caz, nu pot privi înapoi cu mînie.

— Aveți dreptate. Dar sînt de părere că este bine să facem publice aceste (aparent) amănunte, tocmai pentru a sublinia meandrele drumului pe care l-ați parcurs. În ce împrejurări ați făcut din nou stînga-împrejur spre Institutul de teatru ?

— Viața a ținut cu mine. În timp ce-mi pregăteam examenele de diferență între suspine și sughițuri, s-a înființat Teatrul pentru tineret și copii, avînd ca regizor pe inimosul și talentatul Ion Cojar, care, cunoscîndu-mă, a răsturnat dintr-o dată situația. Ieri eram un caz problemă, pentru ca, dintr-o dată, să devin pionul numărul 1 al viitorului teatru, care, culmea, fără Alexandrina Halic nu-și putea deschide porțile ! Iar discuții, iar analize, iar frămîntări. În cele din urmă, punctul de vedere al lui Cojar a învins, devenind studentă în anul II și fiind distribuită în nu mai puțin de cinci piese. Devenisem atît de necesară, încît dacă n-aș fi fost, ar fi trebuit să fiu inventată.

— Ce mai ? Ca-n teatru ! Adevărată lovitură. Precis că acum invidia colegilor a început să vă dea tîrcoale.

— Ce să fac ? Atunci cînd mușcam perna la cămin, nimeni nu m-a întrebat ce mai fac. Viața a-nceput să-mi surîdă din nou.

— Repet. Sînteți o mare artistă pentru cei mici. Teatrul pe care-l faceți are niște legi precise, total diferite parcă de cele ale altor scene. Copiii obișnuiesc să vă-ntrerupă chiar în momentele cheie ale acțiunii. Nu vă vine greu ? Cînd vă pun această întrebare, gîndu-mi zboară la un incident, petrecut cu foarte mulți ani în urmă, cînd, copil, am urmărit un spectacol care-l avea ca protagonist pe inegalabilul Ion Manolescu. Spre finalul actului doi, marele dispărut trebuia să-și sărute partenera. De undeva, din fundul sălii, cineva a ținut să participe la actul artistic simulînd sonor sărutul. După căderea cortinei, și-a făcut apariția marele actor, și cu glasul său calm a cerut evacuarea huliganului, precizînd că spectacolul nu va continua.

— Foarte emoționant ce povestiți. Cum ați remarcat, noi avem o altă condiție de joc. Și, ca să fiu sinceră, un spectacol fără participarea copiilor din sală, nu-i spectacol. Ei sînt barometrul nostru ; sînt spontani și participativi. De multe ori îmi întrerup tirada pentru a le răspunde micilor spectatori, dîndu-le astfel impresia că nu sînt la teatru, ci că se joacă. Copilul simte nevoia să participe la acțiune, să devină partener. Adultul privește, acumulează, apoi judecă spectacolul după principiile sale estetice. Pentru el, piesa continuă mult după căderea cortinei. Copilul la teatrul ca o joacă. De-aceea arunc de pe scenă cîte-o privire admonestatoare acelor părinți care opresc elanul spontan și nevinovat al copilului.

— Jucați cu predilecție travesti.

— Se pare că pe băieți i-am intuit mai bine. Odată „băiețismele" deprinse, pentru regizor devenisem un actor fără probleme. Dar mai este o realitate : fetițe sînt mai ușor de găsit în teatru.

— Aveți un glas fain, cum se spune prin Banat. Faceți cu el tot ce voiți, se pare fără prea mare efort. Fără să vreau gîndul îmi zboară spre marea Silvia Chicoș, care pentru mine rămîne un nume de referință.

— Bine ați făcut că ați reamintit-o. A fost prea repede dată uitării. Silvia Chicoș a fost unică în genul ei. A creat o școală. Vocea ei nu era un dat natural, ci dispunea de știința de a și-o modela. Spre deosebire de Silvia, eu lucrez mai puțin cu glasul. Îl modelez mai mult instinctual. De cîte ori mă gîndesc la ea, parcă un strigăt de revoltă îmi umple sufletul : cum de-a fost posibil ? Dragostea pentru meseria pe care-o presta era atît de mare încît venea în cărucior să imprime, în ciuda unor dureri acerbe pe care știa să le-ascundă în spatele replicilor pline de voioșie și prospețime. Răsfoiesc pur și simplu uluită urmărind-o.

— Vă cunoaște evoluțiile scenice de foarte mulți ani și nu o dată m-am întrebat cum de marele ecran nu v-a reclamat ? Parcă nu v-am observat numele pe nici un generic.

— Această întrebare mi-am pus-o și eu toată viața. Că astăzi nu sînt solicitată este un lucru de înțeles. De ce n-am fost chemată acum zece-cincisprezece ani, asta-i întrebarea. Și pentru a fi malițioasă, **vă mărturisesc că glasul meu a fost de** foarte multe ori solicitat, dar niciodată n-am fost trecută pe generic, ca și cum acest lucru ar fi fost rușinos. Oare de ce ?

— După cum ați remarcat singură și dumneavoastră, căile cinematografiei sînt destul de întortocheate pentru a le putea descurca noi, acum. Reîntorcîndu-mă la teatru, vă întreb dacă azi nu vă vine greu să păstrați, de-a lungul unui spectacol, gingășia și naivitatea eroului pe care-l interpretați. Cu sau fără voia noastră, anii au trecut.

— Grea întrebare ! Înainte de-a răspunde, vreau să sublimez că aceia care cred că în teatrul de copii ducem o viață comodă, ar fi bine să vadă cum își storc costumul transpirat după fiecare spectacol. Dăruirea actorului pentru micii spectatori trebuie să fie totală. Vă mai repet, copiii sînt necruțători : observă totul și nu iartă nimic. Ei trebuie convinși de actul artistic. Astăzi am o teorie proprie asupra muncii noastre : ea trebuie să cuprindă o pregătire interioară și una exterioară. Pregătirea exterioară este mai ușoară și vizează imitarea glasurilor și gesturile personajelor. Pregătirea interioară este foarte grea, pentru că pe scenă copilăria nu e o apariție, ci o stare. Uneori, în timpul unui spectacol îmi pierd starea. Mușchii mi se lasă, gesturile îmi trădează vîrsta, mișcările îmi sînt anapoda. Pierderea stării o observ de cele mai multe ori singură. Dar îmi este sesizată și de copiii din sală, care pur și simplu nu mă mai cred. Atunci intru în pan[illegible]

— Tot începutul are un sfîrșit. Vă supăr întrebîndu-vă fără ocoliș dacă nu vă sperie gîndul că va veni ziua cînd travestiul nu vă va mai avantaja ?

— Doamne ferește ! Nu doresc să fiu ridicolă pe scenă. Mă îngrijorează deocamdată că n-am cui preda ștafeta.

— Pregătîndu-mă pentru acest interviu am răsfoit niște documente ale vremii, apoi am luat loc în stal și mi-am trăit alevea copilăria. Am tras cu urechea în pauză și am auzit pe unii părinți reproșînd lipsa unui repertoriu mai variat. Deci, nu prea se scriu lucrări dramatice pentru copii. Observ că teatrul a reluat „Pinocchio" și sînt convins că din lipsa unor piese originale. Greșesc ?

— Ducem mare lipsă de piese pentru copii. Asta-i tristă realitate. Și dacă stau și mă gîndesc bine, zic : scrierea unor piese pentru copii este treabă mai grea decît pentru maturi. Dacă-i nevoie de argumente, urmăriți repertoriul teatrelor. În privința lui „Pinocchio", vă rog să nu vă atingeți de el: este prietenul meu cel mai bun, cu care mi-am început cariera. L-am jucat în două montări diferite și se pare că de fiecare dată l-am intuit. În fiecare an se fac concursuri de piese pentru copii. Se dau premii, se scrie în ziare, dar vă-ntreb : unde-s piesele ? Vorba lui Arghezi, una sîngeră și alta fumăm. Dacă concursurile nu au rod bogat, de ce nu se scriu piese istorice pentru cei mici? Avîndu-se adică în vedere particularitățile teatrului pentru copii. Oare dramaturgii consacrați socot că e ne lemn să scrii pentru cei mici ? Îi invit la teatrul nostru.

— Sînteți mamă. Cum v-ați educat copiii ?

— Normal. Fără nici un fel de artificii. I-am luat la toate spectacolele și am căutat să le impun respect și dragoste pentru artă. Asta nu înseamnă că nu o dată, din fundul sălii, m-am auzit strigată de copiii mei, care țineau cu tot dinadinsul să se știe că acolo sus, pe scenă, este mama lor.

— Cred că sînteți un caz singular în trupa teatrului. Cu toate că ați depășit o anumită vîrstă, beți în continuare cu voluptate din cupa satisfacțiilor. Am cunoscut colegi de-ai dumneavoastră care se dorese la alte teatre, enervîndu-i pur și simplu rolurile pe care trebuie să le mai interpreteze aici.

— Acest interviu îl faceți cu mine. Eu, Alexandrina Halic, vă declar că sînt foarte mulțumită de teatrul pentru copii și nu doresc decît să-l slujesc.

— Vă ridic o problemă, o problemă de psihologie a copilului, cum vă explicați existența delincvenței juvenile ? E îngrijorător pentru că trebuie să recunoaștem că se fac foarte multe lucruri pentru copii în țara noastră. Dumneavoastră, care le cunoașteți gîndurile și obiceiurile, puteți să găsiți o explicație infracțiunii juvenile ?

— După mine, părinții sînt primii vinovați. Îi cam lasă-n dorul lelii. Îi aduc la teatru nu înainte de a se interesa cînd se termină spectacolul, și ei merg la o bere, motivînd că sînt sătui de povești cu Feți-Frumoși. Or, copilul se simte mai bine lîngă cineva mai apropiat. Apoi, sînt unele lucruri care se cer explicate pe loc, dar la tăticul de unde nu-i.

— Ați băut din cupa insucceselor ?

— Care actor nu cunoaște acest lucru ? Atunci cînd mi-am dat seama că merg în gol, am cerut să fiu schimbată. Mare lucru în meseria noastră să ai puterea de a fi lucid.

— Sînteți pentru folosirea copiilor în teatrul profesionist ?

— Atunci cînd este vorba de a colora un spectacol teatral, sînt pentru. Dar sînt împotriva copiilor actori.

— De ce ?

— Copilul actor este o îmbinare nefericită, un hibrid. Deoarece scena nu e un moment de viață, ci o filozofie a datului de viață. Un actor știe de unde pleacă personajul și unde trebuie s-ajungă și-l conduce în funcție de talent și de pricepere. Să nu mai amintim de aspectul tehnic al meseriei, căci țin să vă reamintesc că tot ce facem noi e meserie, în primul rînd meserie, la care adăugăm fiecare cîte ceva din talentul cu care ne-a înzestrat mama natură.

— Tragem cortina, Alexandrina Halic ?

— Ar cam fi cazul.

Un muzeu in labirint

Adică Minotaurul

I

Un bătrîn e totdeauna un rege Lear, zice Goethe. Cu alte cuvinte, vine o virstă cînd de pe umerii fiecăruia cade mantia de hermină și cînd, în lumina tragică a adevărului, mai poate fi cucerită o singură măreție, aceea a unei împăcări superioare, bazate pe deziluzii și luciditate, cu lumea. Ca măreția lui Michelangelo ni se sugerează în grabă.

E drept că pe fruntea lui Michelangelo există aceleași șapte riduri pe care le-am văzut pe fruntea profetului Ieremia în frescele din Capela sixtină. Și avem toate motivele să regretăm că nu există un autoportret din ultimii ani ai lui Michelangelo, cînd se scula noaptea, își punea coiful de carton cu o luminare aprinsă, lipită deasupra, și relua lucrul la o „Pietà" pe care o vroia așezată pe propriul său mormînt ; sau cînd, înainte de a muri, a dat pradă flăcărilor un mare număr de desene, schițe și cartoane pentru ca nimeni, povestește Vasari, să nu-i cunoască truda pe care o risipise. Am fi avut, probabil, atunci dovada că sculptorul lui „Moise" a semănat din ce în ce mai bine cu acea parte a operei lui în care nefericirea e grandioasă.

Dar ceea ce îl apropie pe Michelangelo bătrîn de regele Lear îl și desparte. Regele Lear își cucerește măreția strigîndu-și decepțiile. Michelangelo și-o cucerește strigîndu-și slăbiciunile. Pe măsură ce îmbătrînește, melancolia lui e mai răzvrătită și mai mîndră. Furtuna lui interioară nu e un pelerinaj spre mîntuire și pace, ca la regele Lear, nu e un purgatoriu, ci o sfidare orgolioasă. Mai mult decît oricărui alt artist, lui Michelangelo i se potrivesc vorbele lui Nietzsche : „Tot ce nu mă omoară mă face mai puternic". El nu acceptă că suferința are altă menire decît aceea de a-i ascuți voința și orgoliul. A exclamat, dealtfel, cu o superbă trufie : „Dacă înțeleg bine sînt fericit cu o soartă nefericită. Cel ce nu știe să trăiască din neliniște și moarte să vină în focul în care trăiesc eu". Oglinda în care se privește e tot mai dreaptă și mai amară El triumfă asupra slăbiciunilor strigîndu-le în gura mare. E mai îndîrjit cînd suferă și mai puternic cînd se teme. Și chiar în eșecurile sale e grandios. Pentru că un singur lucru nu vrea să învețe nici la aproape nouăzeci de ani : să fie umil.

Bătrînul e un om care a mîncat și se uită la ceilalți cum prînzesc, afirmă Balzac.

Nimic mai străin de Rubens. La șaizeci de ani, pictorul poartă o pălărie mare de fetru negru și o mantie bogată. Ține mîna pe spadă pentru a-și da prestanță. Mustața și barbișonul sînt subliniate în același scop. Și e limpede că Rubens trișează. Se flatează abil, se întinerește cam cu vreo zece ani. Pentru că nu-i place să arate bătrîn și pentru că toată viața a fost convins că există o singură fericire care are valoare : cea trăită. Numai unele amănunte îl dau de gol : ochii vag înfundați în orbite, pleoapele grele, privirea voalată și ternă. În rest, Rubens rămîne fidel lui Rubens. Firește, trupul nu este decît un adevăr care va muri, un adevăr provizoriu. Dar pentru Rubens acest adevăr perisabil este bunul nostru cel mai de preț și el merită, prin urmare, să fie obiectul principal al picturii. În aceste condiții, bătrînețea nu poate fi decît o ofensă, iar el, Rubens, va căuta mai departe absolutul în ceea ce trece. Cînd la cincizeci și trei de ani s-a recăsătorit, luînd de soție o fetișcană de șaisprezece ani, la Anvers lumea nu mai conteneа cu birfelile și glumele răutăcioase. Dar fetișcana de șaisprezece ani, al cărei nume a devenit ulterior celebru, Hélène Fourment, a făcut din ultimii zece ani ai carierei lui Rubens un adevărat triumf senzual, aproape fără egal în istoria picturii. În culorile lui, pasiunea cîntă acum ca o fanfară. Și cine ar spune că pictorul care ne-o arată pe tînăra lui soție în nenumărate tablouri, goală sau elegant îmbrăcată și acoperită de bijuterii, suferă de gută, care îi înțepenește uneori mîna ? Nici măcar boala nu întunecă la Rubens convingerea că nu avem decît ce trăim.

Orice bătrîn e ridicol, ricanează Émile Faguet.

Chiar și Rembrandt, s-ar zice. Bătrîn, pictorul face o reverență în oglindă și rîde ca un cabotin. Are pe cap o tichie. E singur. Ruinat. Dezamăgit. A cunoscut răutatea omenească, se vede asta pe chipul său. Și e sărac, aproape ca un lovi, acum. Bunurile i-au fost scoase la licitație. Colecțiile de artă i-au fost luate de creditori. Din naufragiul falimentului a rămas doar șevaletul. În oglindă, unde se privește pentru a-și face autoportretul, se reflectă un obraz de om hărțuit care rîde. Ca o paiață ?

Doamne, el e Rembrandt. Și numai stupida noastră obișnuință de a judeca după aparențe și după convenții ne-a făcut să vedem în tichia lui o ticnire de saltimbanc. Și de a regreta că Rembrandt nu mai e prosper, vag amețit de reușită cum l-am văzut altădată, stînd cu Saskia pe genunchi și ridicînd o cupă de vin în sănătatea noastră. Căci abia aici, unde e bătrîn și aproape înfrînt, unde rîde ca un saltimbanc în fața destinului, Rembrandt s-a lepădat de toate limitele. Și-a cîștigat libertatea de a nu mai aștepta nimic de la oameni, așadar îl poate descrie cu toată tandrețea lui mîhnită, fără să mai fie obligat să se conformeze gusturilor contemporanilor săi. S-a eliberat chiar de vanități. Nu-l mai interesează cum arată. O tichie de clovn e la fel de bună ca o pălărie cu pană. A existat o vreme cînd Rembrandt se recomanda „negustor", nu „pictor". Acea vreme a trecut pentru totdeauna. Acum e numai pictor. Pustiu și liber, nu mai depinde nici de onoruri, nici de mărginirea celorlalți. Poate scruta liniștit și nederanjat de nimeni chipurile filosofilor săi care citesc mereu aceeași carte. E un alchimist bătrîn care își pregătește alambicurile în umbră și care murmură parcă „Am fost un artist la modă, domnilor". Și rîde. Și deodată ne simțim rușinați. Cum am putut fi atît de orbi ? Din singurătatea lui ticăloasă, cabotinul ațintește asupra noastră o privire scormonitoare și amuzată. Nu, nu el e ridicol.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

De Max (II)

Drumul gloriei actorului De Max — cu toata zestrea lui incontestabilă de inteligență și de talent, de cultură și de spirit, de innăscută vocație scenică și de exemplară conștiință profesională — n-a fost însă, cum s-ar putea crede, un drum scutit de mihnări și de necazuri, presărat numai cu petale de roze ; a avut să simtă și ghimpii trandafirilor. Se purta și în Franța vocea șovină — la o scară redusă, firește, dar se purta — și un critic de teatru care făcea autoritate cu opiniile și judecățile în publicul mijlociu, a găsit prilejul oportun să protesteze, că la absolvirea Conservatorului i s-a decernat premiul întîi unui **métèque**, adică unui străin, și n-a fost preferat un francez. Criticul respectiv se numea Francisque Sarcey (1827—1899), care ne-a lăsat o carte **„Patruzeci de ani de teatru"**, reputatul cronicar de specialitate al ziarului „Le Temps" și care și-a păstrat cu rigoare consecvența : în cronicile de spectacole, oriunde juca De Max, în cei șapte-opt ani de la debutul său — cît a mai trăit și a mai scris Sarcey — nu l-a iertat niciodată. Și ceva din ostilitatea semănată va da roade și mai tîrziu, pe aceeași arie a șovinismului.

Angajat la Comedia Franceză înaintea colegului său Lambert, francez de obîrșie și pe deasupra fiu al marelui actor cu același nume care ilustrase și el scena „Comediei", i s-a organizat o manifestație dușmănoasă — de care poate că familia Lambert să nu fi fost inocentă — în chiar seara în care apărea pentru intîia oară în fața spectatorilor prestigiosului teatru de la Paris. În adevăr, la ivirea lui De Max, în rolul cărula îl fusese hărăzit, galeria, ca la o comandă, a pornes să intoneze „Marsilieza" ; parterul s-a contaminat imediat, lojile asîjderea și s-au ,asociat și unii din actorii de pe scenă. Dar după strofa de început, deveniseră vizibile o șovăială, o nesiguranță, o bîlbîială parcă și un dezacord general, care l-a determinat pe De Max să pășească spre avanscenă, să facă un semn care era o invitație la tăcere, reluînd și declamînd pînă la sfîrșit versurile întregului imn național, așa cum le-a compus Rouget de Lisle și pe care le știa mai bine decît francezii înșiși. Evident că în situația asta cabala a ratat, atmosfera s-a schimbat brusc și toată sala, în picioare, l-a aclamat frenetic pe actorul român.

Dealtfel, în aceeași ordine de idei, ziarul „Rampa" — pe care l-am mai menționat — în numerele cu data de 1, 2 și 3 noiembrie 1924, imediat după săvîrșirea lui din viață, publică trei fragmente intitulate **„Din amintirile lui De Max"**, din care reproduc : «La București, camarazii mei spuneau de mine că sînt străin. Eram deci obișnuit cu acest tratament, cînd și parizienii începură să mă considere ca atare.

Venise războiul, marele război. Și de acest lucru nu pot vorbi cu ușurință. Ca toată lumea, am voit și eu să joc un rol — nu importă care — în figurație, în cor, nu în sală... Mi s-a strigat : „Ești român !".

Mărturisirile lui De Max comportă unele deslușiri ca să fie înțelese, mai cu seamă de tineret. Ele se referă la perioada neutralității noastre dintre 1914 și 1916, cînd nu se știa alături de care dintre puterile beligerante vom merge. Cu Antanta, adică Franța, Anglia, Rusia și Italia, sau cu Germania și Austro-Ungaria ? Totuși, De Max și Maria Ventura — amîndoi societari la „Comedia Franceză" — au venit în țară și au declamat versuri patriotice românești la adunările antantofililor, care după definiția lui Take Ionescu reprezenta politica „instinctului național". Și o precizare care mă privește. Nu știu dacă De Max și-a tipărit vreun volum de amintiri. Nu mi-a căzut în mîini, niciodată, nici o carte care să-i poarte semnătura. Găsesc însă, după acelea semnalate în „Rampa", un crîmpei mai lung cu titlul **„Din memoriile lui De Max"**, care sînt cuprinse în „Almanahul Sfetea" — editorul și tipograful — scos în 1916 în îngrijirea lui Octav Minar (singurul almanah pe care l-a făcut Sfetea) și în care De Max evocă reminiscențe de teatru și, în principal, strînsele relații pe care le-a avut cu legendara Sarah Bernhardt.

Cum tirajul din epocă al unor asemenea publicații era derizoriu și cum circumstanțele anului 1916, cînd toată națiia aștepta cu înfrigurare ora intrării în epopeea întregirilor românești, — textul mi se pare ca și pierdut, iar pentru lectorii de azi complet necunoscut și, de aceea, cer îngăduința să-l transcriu integral, atît pentru culoarea cît și pentru savoarea lui : „Cînd am părăsit Odeonul, să joc la Renaissance, alături de Sarah Bernhardt, mi s-a părut că visez. Niciodată n-o văzusem așa de aproape, nu fusese niciodată așa de admirabilă și-mi făcea, foarte repede, un loc însemnat lîngă ea. Beție... beție... M-am trezit numaidecît. Mi-am trecut viața trezindu-mă lîngă ea, dar, după fiecare deșteptare mă fura din nou, în nebunia și splendorile sale...

Cea mai mare parte a carierei mele am jucat-o și am trăit-o alături de Sarah Bernhardt, alături de actrița Sarah și toate certurile, toate mizeriile, toate nebunîile care au fost legăturile noastre cotidiene, se șterg în fața amintirii de muncă uriașă și bucurie artistică pe care am simțit-o.

Jucam împreună cu ea **„La Princesse Lointaine"** a lui Rostand ; Sarah purta la cingătoare o pereche de foarfeci, ca să taie șuvița de păr a lui Joffroy Rudel, cînd acesta moare.

Din nebăgare de seamă — și Sarah a avut secretul crudelor „nebăgări de seamă" — ea tăie, în loc de șuvița blondă, falsă, o șuviță mare, nici falsă, nici blondă, din părul meu. Mă mîndream foarte mult cu chica mea și am făcut o mare sforțare ca să nu urlu, sub gestul criminal, pe care nu l-am uitat multă vreme.

Altădată, la Londra, în loja pe care i-o oferise Irving, ca să domine sala în extaz, s-a apucat să vopsească o cruce mare, roșie, pe jileteа mea albă, cu aliile de buze. Tragediile acestea mici, sînt nenumărate. De multe ori am crezut că o să devin asasin. Și Sarah a avut același dor de crimă, ca și mine, căci o răsplăteam îndeajuns.

Într-o zi, Sarah se necăjise. Mă necăjisem și eu. O scenă violentă. Vorbe grele. Țipete. Gesturi. Sarah pune mîna pe un efeminic. Sînt pierdut. Nu ! Ulman (cameristul lui De Max — n.n.) se aruncă între noi și oprește brațul înarmat cu lampadarul.

— Nu cu asta, Doamnă. A costat o mie de lei !

Și Sarah nu m-a ucis.

...La sfîrșitul turneului din America de Sud, își cumpărase un papagal. Eu tot așa. Al meu vorbea. Al ei n-avea nici gînd. Se vede că el era papagal-femeie iar al meu bărbat.

— Cum se face că al dumitale vorbește și al meu nu ? se mira ea.

— Încredințează-mi-l mie, cît va ține drumul. Am să-l învăț să vorbească !

Sarah consimți și-mi dete papagalul, pe care l-am înlocuit cu al meu și l-am dat oamenilor de pe bord să-l învețe tot repertoriul lor cel mai bogat.

Așa că, la Havre, cînd și-a cerut Sarah papagalul, i s-a dat înapoi o bestie gălăgioasă, care nu tăcea o clipă și interpela pe ilustra tragediană cu o familiaritate de mahala, cel puțin pornografică. Am întrebat-o :

— Ești mulțumită ?

Dar Sarah îmi întoarse spatele. Și am păstrat papagalul. Îl am încă. Îl cheamă **Cucu.** E bătrîn, trist, morocănos.

Ascultă tot ce se vorbește și, din cînd în cînd, spune melancolic :

— **Merde** !

Am mai jucat un cardinal, tot într-o piesă de Sardou, **Gismonda.**

Eram cardinal în Atena pe vremea ducilor de Ferare. Și dădeam, în ultimul tablou, cea mai solemnă binecuvîntare Sarei, care ucisese pe Abel Deval, ca să se mărite cu Lucien Guitry. Binecuvîntam pe latinește, bineînțeles.

— Dacă aș pronunța ca italienii ? l-am întrebat pe Sardou.

— Iată o idee superbă ! strigă el. Și, la repetiția generală, am pronunțat cu accent italian, Publicul se strîmba de rîs.

— Sînt niște idioți ! îmi explică Sardou. Mîine, ai să pronunți franțuzește !

A doua zi, am binecuvîntat cu accent francez. Publicul se strîmba de rîs.

— Idioții sîntem noi ! îmi explică atunci Sardou.

Și am suprimat binecuvîntarea latinească...

Rostand voia să-l creez pe Isus, în **La Samaritaine,** dar Sarah se opunea.

— Nu... De Max... e un satanic ! Ce era de făcut ?

Am încercat un subterfugiu, ca să-l decid pe Rostand, care era fericit influențat de Joffroy Rudel al meu. M-am dus la Ginisty, directorul de pe atunci al Odeonului.

— Nu ți-am cerut nimic pînă acum. Dă-mi să joc pe **Polyeucte.**

— Imediat !

— Numai să mă lași pe mine să mă îmbrac, să-mi fac un cap cum vreau eu...

— Fie !

Dădusem, totdeauna, lui **Polyeucte** aspectul unui șeicor armean, îmbrăcat cu grijă și cu gust, măslinîu la față și cu o coroană princiară pe buclele negre.

Peste o săptămînă, era afișat **Polyeucte,** Rostand veni să mă vadă. Aveam o perucă blondă, care nu se mai afirșea, o barbă blondă, fața suptă, ochiul extatic, gestul divin. Prin textul lui Corneille jucam pe Crist al lui Rostand.

Poetul fu entuziasmat și alergă să-și strige admirația, Sarei. Dar fu primit cu un scurt :

— Nu ți-am spus ?... E un satanic !

Nu mai era nimic de făcut. Rolul fu creat de Bremond.

...Dar nici nu l-am mai jucat blond pe Polyeucte !...»

L. KALUSTIAN ■

Desene pe asfalt

Scriitorii țărani

Se vorbește cu tot mai îndreptățit interes despre existența **scriitorilor țărani.** Fenomenul, legat cam nepotrivit de mirabila pictură naivă ce-și are mai ales la sate reprezentanții cei mai străluciți, interesează parcă prea puțin pe scriitorii „orășeni" și stă încă sub zodia insolitului.

Cîteva antologii de texte — unele remarcabile — și o consfătuire ținută la Arad, iată deocamdată singurele modalități prin care se pot face cunoscuți scriitorii țărani ai acestui sfîrșit de veac, într-o Românie aflată (de 25 de ani) biruitoare în lupta cu analfabetismul. Mihail Sadoveanu a deschis un Congres al scriitorilor anunțînd că pentru intîia oară în istoria noastră toți recruții sînt știutori de carte...

E adevărat, devenind un om nutrit nu doar cu ancestralele lui intuiții, cu meșteșugul împerecherii cuvintelor deprins „după ureche", scriitorul țăran a început să capete și o informație culturală. A devenit un autor cu identitate ce poate rosti (scrie) altfel un vers și continuînd acel unic proces de șlefuire prin milenii care e literatura noastră populară dar el nu mai poate „semna" mica lui participare la proliferarea genialului. „Semnînd" și-ar însuși partea de construcție a miilor de înaintași iscoditori ai versurilor pe care se simte chemat să le continue. Împrumutînd prozodia „boierească" a literaturii cute, ar produce lucrări bibride și evident „necompetitive".

Și atunci ?

Cu adevărat, unii taxă în competiția literară „profesionistă" și semnează cot la cot cu scriitori prestigioase în publicații și ele cu nume sonore. Mulți însă compun cu tipare arhaice, cu mijloace „verificate" cîntece noi, vorbind despre viața lor — și bine fac — numai că aceste opere de autor nu pot fi considerate a fi folclorice, lipsindu-le acele... milenii de prefacere și reprefacere cu participarea a mii de sensibilități, a mii de (cîndva anonime) existențe.

Scolindu-se, țăranul intră în categoria și în condiția scriitorului cult.

În ce mă privește privesc cu toată suspiciunea ideea de folclor **nou** ori folclor contemporan. E ca și cînd despre o zi mi s-ar spune că e un mileniu. Să avem răbdare (ani, decenii, veacuri) poate că — abia **atunci** — unele motive poetice improvizate ori adaptate ale compunerilor în manieră folclorică vor dobîndi acel **spor** în podoabe în stare să facă din ele **creații.**

Și totuși.

Sînt oameni cu puțină învățătură dar cu enorme încărcături afective ce nu pot trăi fără vers. Iată ce spune unul dintre ei, țăranul Ion Pătrașcu Stan din comuna Zorleațu-Mare, județul Caraș-Severin : „Eu sînt un amator a mai multe creații și nu lucrez pe bani ci pentru urmași și amintire. Vreau să arăt că totuși într-o perioadă scurtă am reușit a mă pune la punct ca bun gospodar, cu casă, masă și urmași. Am început să văd fără de ochi, să aud fără urechi, să miros fără nas și să simt fără să pipăi ; închid ochi și prevăd vremea cu un an mai înainte, îmi imaginez ceea ce a rămas de la alții".

E o profesiune de credință complexă, tulburătoare și Ion Pătrașcu Stan scrie așa cum trăiește, în curăție și hărnicie.

„Cu gîndul mă culc, cu gîndul
mă scol,
eu gîndul prin vreme dau lumii
ocol,
aproape că nu e — așa îi se pare,
cuprinde o lume, povară nu are.
Voiesem odată la tîrg să mi-l vînd,
dar gîndul se-ntoarse cu mine
în rînd ;
voiesem odată de stîncă să-l leg,
dar gîndul se-ntoarse acasă întreg.
Scînteie-cenușă. O străfulgerare
străbate neantul oricît e de mare ;
eu gîndul mă culc, cu gîndul
mă scol,
cu gîndul, prin vreme, dau lumii
ocol" —

Micul poem cosmogonic scris de poetul nostru e **atins** de influența versului cult dar păstrează nealterate vibrațiile versului popular cu grațiile înfiorare și candidă „naivitate".

Avem de-a face cu un poet. Poet țăran ? Sînt două denominative alăturate riscat (titulatura e desigur provizorie ca și a pictorilor ce sînt cînd naivi cînd de duminică) numele de **poet** flindu-și singur reazim spre a nu mai fi sprijinit de alt cuvînt ca și cel de țăran, simbol al duratei, al nemuririi, al comunicării cu timpurile de peste timp. Poate avem de-a face cu poeți ce trăiesc la țară.

Să ne dăm mîna peste strofe ca peste straturi de flori, peste iambi ca peste lanuri de grîu și peste alexandrini ca peste păduri cu sevă dulce...

GHEORGHE TOMOZEI ■

■ În urma sesizării sale adresate „Flacării", tovarășul **Poliacov Adrian** a primit suma ce i se datora drept cheltuieli de detașare, cît și cei 500 de lei reprezentînd garanția de 10%, a cărei întîrziere s-a datorat faptului că Banca Națională nu eliberase fondul aferent pentru trimestrul IV.

■ Din partea **U.G.S.R.** primim un răspuns destinat tovarășei **Troeschi Gherghina,** prin care ni se aduce la cunoștință că a fost promovată în categoria a II-a în urma examenului susținut, încadrarea decurgînd de la 1 aprilie a.c.

■ **Teodor Abagiu,** din Motru — Gorj, ne informează că în comuna Voloiac, județul Mehedinți, un pădurar numit Constantin Drăghici a închis calea de acces a consătenilor săi, în ideea că pe locul de trecere va construi o casă pentru ginerele său. Țăranii s-au plîns pe unde au putut, dar fără succes. Președintele C.A.P., Mihai Cernăianu, ca și secretarul de partid, Dumitru Drăghici, se declară de acord cu concetățenii lor, dar mai mult decît atît nu fac. Cineva va trebui totuși să ia o decizie și asta nu poate fi decît în avantajul oamenilor: redeschiderea potecii !

■ **A dispărut un copil lipsit de vedere al cărui părinți, Codreanu Aurel și soția sa Ecaterina,** domiciliați în București, Șos. Olteniței nr. 240, bl. 48, scara 1, et. 7, ap. 9, îl caută febril, rugînd pe cei care-l identifică să-i anunțe. Numele copilului : **Sergiu;** vîrsta 16 ani. Alăturăm fotografia copilului.

■ **Bică Romeo-Lucian,** din Sighetul Marmației, str. Unirii 22/21, jud. Maramureș, solicită diploma sau un alt act din care să rezulte că a absolvit un curs de calificare ca instalator frigotehnist, act ce-i este necesar la încadrarea sa într-o unitate din orașul natal. Întreprinderea Frigotehnica București, unde petentul nostru a lucrat, este obligată să-i elibereze acest document, întrucît omul și-a făcut lichidarea, fiind liber să se încadreze altundeva.

■ **Costăchescu Corneliu,** din București, caută (și nu găsește) str. Prof. dr. N.C. Paulescu, (care este numele distinsului nostru compatriot și descoperitor, de fapt, al insulinei), deși a fost asigurat că ea există în zona facultății de medicină. (Nici în ghidul străzilor nu poate fi găsită.) Cu acest prilej, corespondentul nostru remarcă ciudate „onomastici" (tot în preajma facultății de medicină) ca, de pildă : Rotativei, Portocalelor, Zării, Răzoare etc.

■ **Constantin Aanei,** din Iași, str. Decebal nr. 1, cămin nr. 4, are de primit în urma unei hotărîri judecătorești, suma de lei 1 200 din partea lui Grigoraș Constantin, din Suceava, Aleea Saturn nr. 3, bl. E 22, sc. A, ap. 4, încadrat al I.U.T.I.F.P.E.C., din același oraș. De la judecarea cazului s-au scurs multe luni (noiembrie 1982!), dar Grigoraș nu a plătit nici cheltuielile de judecată. Știam că există executori judecătorești... popriri etc...

■ Scrisoarea tovarășului **Velicu Nicolae,** din București, str. Roșiori nr. 40, este îndreptățită, ni se scrise de la Consiliul popular al sectorului 4. Drept urmare : a fost sancționat responsabilul de lucrare, maistrul Mihai Florea și pus să plătească despăgubirile; s-a fixat un termen pînă la care I.C.A.B. va trebui să ia măsuri de respectare a prevederilor legale.

■ **Constantin Oprișan,** din București, ne scrie că tovarășii de la cinematograful **„Excelsior",** din Capitală, sistează vînzarea biletelor în fiecare dimineață la orele 11 și chiar 10, iar la orele 17,00 o reiau dind locuri în picioare ! Sala este pe jumătate goală la ora de începere a filmelor pînă năvălesc cei fără locuri dar care, pînă la urmă, se așază pe scăunele libere. Ce rost au toate acestea ?

■ **Trustul pentru mecanizarea agriculturii Constanța** confirmă cele scrise revistei noastre de către tovarășul **Timofan Vasile,** în legătură cu aplicarea sănătăminii reduse de lucru la S.M.A. Remus Opreanu și a dat dispoziții ca, în mod eșalonat, să se acorde zilele libere pe anul trecut și să reglementeze situația la zi.

■ **Direcția sanitară a județului Arges** a analizat scrisoarea tovarășei **Ionescu Valeria,** ajungînd la concluzia că cele afirmate s-au adeverit în mare măsură. Drept urmare, petenta a fost reîncadrată, dar în alt loc de muncă, deoarece de unele situații s-a făcut ea însăși vinovată.

■ **Petrescu Mariana** din Deva, Aleea Romanilor nr. 2, bl. 11, sc. III, ap. 56, a încheiat o poliță de asigurare mixtă cu A.D.A.S., pe viață și pe o durată de 5 ani. Vrînd să beneficieze de un împrumut (așa cum se și prevede că este posibil în chiar prospectul A.D.A.S.), cititoarea noastră a fost refuzată pe diverse motive, pe care le consideră dincolo de ceea ce scrie în prospect. Respectîndu-și obligațiile asumate, tovarășa Petrescu Mariana are dreptul să ceară și A.D.A.S.-ului să procedeze la fel.

■ Din Brașov am primit o scrisoare semnată de tovarășul **Constantin Finichiu,** care ne atrage atenția că un obiectiv arheologic important, Castrul roman de la Brețcu, este nu numai ignorat dar și neîngrijit. (De fapt, cele două atitudini se leagă perfect între ele.) Corespondentul nostru, originar din această străveche așezare, cîndva **Angustia romană,** dorește să atragă atenția istoricilor și arheologilor asupra castrului și n-a obosit deși scrie pretutindeni de peste 10 ani. Odată cu apariția în „Flacăra" a acestei scurte știri, poate cei care dețin scrisorile tovarășului Constantin Finichiu își vor reaminti de castru.

■ **Marciu Ion,** din comuna Măgurele (vecină Capitalei), ne atrage atenția (și desigur nu numai nouă) că în localitatea respectivă nu există o casă de cultură. Cu regret menționează tovarășul Ion Marciu faptul că de 5 ani de zile nu a mai avut loc acolo nici o manifestare culturală, tineretul fiind, astfel, atras să-și petreacă timpul liber prin restaurante (și, așa cum aflăm din aceeași scrisoare, pe o rază de cîțiva kilometri sînt șase restaurante).

■ Reamenajîndu-se (în fine!) Parcul Ioanid, din București, se intenționează mutarea locului de joacă pentru copii dinspre Bulevardul Dacia în altă zonă, ne scrie **Dinu Dragomirescu,** care pledează pentru menținerea actualului spațiu destinat celor mici pe motive bine întemeiate : acolo este prezent soarele multe ore ale zilei, acolo există deja o utilare de agrement și iarbă. De ce să se investească inutil, întrebăm noi și de ce să fie trimiși copiii în locuri umbrite ?

■ Întors de la Căciulata, colegul nostru de la ziarul **Sportul,** Modesto Ferrarini, ne relatează o situație, hai să-i zicem, nostimă : acolo a văzut munți de sticle cu excelenta apă minerală, dar la București n-o găsește să dea cu tunul ! La finele lunii februarie, stocul local era de aproape 50 mii de sticle, pe care comerțul nu le solicită. Bolnavii din Capitală trebuie mușai să se-ducă acolo ? Eventual să se și mute cu casa...

■ Aproape 90 de elevi din Bogdănești (Bacău) și alți 70 de noi veniți în industria băcăuană, roagă să fie repuse în circulație autobuzul care lega Bogdăneștii-Traianul de Bacău. Chiar dacă nu vor mai fi 5 curse, măcar una de dimineață și alta de seară trebuie să existe. Altfel, oamenii au de străbătut cu piciorul între 7 și 10 km., ajungînd la muncă și la școală obosiți. Din asta nu profită nimeni !

■ **Marian Robert Marius,** din Iași, se întreabă (justificat credem noi): de ce la Iași unele filme apar cu mare întîrziere sau nu apar deloc ? Nu s-au văzut în capitala moldoveană „Marea evadare", „Café-expres", „Agonia", „Combinația" etc. Ne amintim că, altădată, premierele cinematografice se produceau în orașele din provincie.

■ **Direcția comercială a C.P.M.B.** confirmă, în urma controalelor efectuate, o parte a susținerilor corespondentului nostru, Andrei Ion, privind unele aspecte necorespunzătoare la centrul de carne din bl. C 12, Emil Bodnăraș nr. 73. Gestionarul a fost sancționat. Corect !

■ **Axente Ioana,** din comuna Tiha Bîrgăului, a obținut, din partea Procuraturii Generale, declararea recursului extraordinar, solicitat prin intermediul revistei noastre.

■ **Ioan Sișu,** din București, str. Huedin nr. 4, bl. A 12, et. 4, sect. 4, și-a amenajat, în spatele blocului, o mică grădină cu zarzavat. Un dublu scop : autoaprovizionarea și destinderea după orele de serviciu. Consecința : distrugerea spațiului lucrat și însămînțat de el. Explicația : administratorului blocului respectiv nu-i place inițiativa locatarului, drept pentru care i-a scos răsadurile și spre a nu-l păgubi i le-a lăsat în pragul ușii apartamentului. Această excepție (de a nu avea nici grădini de zarzavaturi) constituie „exclusivitatea" celor de pe scara III unde își are reședința personală și administratorul respectiv. Rugăm factorii responsabili de la Consiliul popular sector 4 să pună lucrurile la punct.

■ Din Corbenii de Arges, familia Badea îndreaptă către medicul M. Filip, de la Spitalul militar central, din București, gîndurile lor cele mai calde de recunoștință. Datorită intervenției chirurgicale înfăptuite de acest doctor, mama celor care ne-au scris și-a recăpătat vederea.

■ Se caută un sediu adecvat pentru un anticariat! Acesta este miezul scrisorii tovarășului **Florin Anghel,** din Pitești, care salută aducerea mai la centru a anticariatului pînă de curînd exilat la marginea orașului, dar care crede (în mod just, după părerea noastră) că nici laolaltă cu uneltele agricole din modernul magazin etalon, unde a fost instalat, nu face casă bună.

■ La sesizarea tovarășului **Dumitrescu C. Moise** din comuna Golești, jud. Vîlcea, conducerea CENTROCOOP a dat dispoziții privind urgentarea aprovizionării magazinelor sătești cu produsele solicitate, petentul numit urmînd a fi înștiințat unde poate găsi cele de trebuință.

■ **Dorința Silviei Munteanu,** din Orăștie, care a sugerat punerea la dispoziția publicului, pentru agrement, a lacului Sumuștău, ocolul silvic respectiv ne înștiințează că așa ceva nu va fi posibil, din cauza adîncimii lacului (? !) dar și pentru că el a fost populat cu pește în vederea valorificării sale economice. Observației malițioase a inginerului care semnează adresa rezumată de noi, precum că Silvia Munteanu nu a dorit altceva decît să-și vadă numele tipărit în „Flacăra" îi răspundem prin trecerea sub tăcere a chiar numelui inginerului în cauză...

■ **Sivu Marioara** și **Sivu Georgeta** au absolvit o școală profesională devenind electricieni de întreținere forță, drept pentru care au fost încadrate, potrivit contractului prealabil, de către Întreprinderea „Sintofarm", care le folosește însă pe cu totul alt profil decît cel al calificării lor. Ambele ne întreabă: de ce ? Transmitem mai departe nelămurirea lor, așteptînd un răspuns.

■ **Ion Albescu,** din Sibiu, desigur un îndrăgostit de cinematograf, propune ca în locul cifrelor care „individualizează" casele noastre de filme (1, 2, 3 etc.) ele să primească un nume adevărat, de scriitori, artiști, cineaști etc. Mai sugerează corespondentul nostru și lansarea unui concurs de scenarii despre viața lui Ovidiu în exil (dacă am înțeles bine). Aviz amatorilor, dar și profesioniștilor.

■ **Dolceanu Valentina,** din Bacău, str. Bicaz 138, ni se plînge că, pe data de 26 martie 1983, s-a prezentat cu cei trei copii ai săi la circa medicală nr. 13. Doctorița era în recuperare. La policlinica de copii, unde s-a deplasat, în continuare, un medic de serviciu i-a eliberat rețetele necesare tratamentului, dar... farmacia era în inventar. Copiii au făcut 39 de grade și au fost îngrijiți de vecini (care cu ce medicamente a avut)...

■ O veste tristă și o fotografie pe măsură ne-a trimis **Lucian Tudose** „vizitator consecvent al localităților țării". La Cluj-Napoca, în parcul central al orașului, statuia lui Liviu Rebreanu arăta ca în fotografia alăturată. Oare nu deranjează pe nimeni acest fapt deloc obișnuit ?

■ **Direcția sanitară a județului Iași,** reanalizînd situația înfățișată revistei noastre de către **Damian Alexandru,** a decis reîncadrarea soției sale Natalia cu data de 1 IV 1983, ceea ce îi asigură atît continuitatea în muncă și retribuția tarifară anterioară.

■ O rezolvare asemănătoare a avut și cererea tovarășului **Valter Ebling** de la Întreprinderea „Firul Roșu", din Tălmaciu — Sibiu, a cărui reîncadrare ca șef atelier finisaj chimic i-a produs o vie satisfacție.

■ Un grup de țărani din satul Galați, oraș Zlatna, jud. Alba, printre care **Blaga Aurel, Coacăză Traian, Dubaș Victor,** nu și-au primit nici pînă în prezent drepturile legale pentru animalele predate pe bază de contract încă din 1981. Consiliul popular Zlatna le-a cerut crescătorilor numiți și celorlalți să semneze contracte și pentru anul 1984, ceea ce oamenii au făcut dar neuitînd de drepturile lor din anii trecuți. Nici plîngerea din 20 decembrie 1982, adresată Consiliului popular județean Alba nu s-a soldat cu vreun rezultat pozitiv, ci numai cu noi amînări și promisiuni. În acești trei ani care au trecut, scriu țăranii din satul Galați, nu era suficient timp pentru a se obține aprobările necesare achitării drepturilor ce le revin ?

■ Lăcătușul mecanic timișorean **Ilie Milin** este deținătorul unei masive și originale colecții, reprezentînd o „microenciclopedie a Terrei": peste 66 mii piese din care peste 46 de mii texte decupate, peste 10 mii foto alb negru, 5 800 desene.

aproape 2 500 foto color și 234 de hărți, toate reunite în 63 de dosare după criterii riguroase (în număr de 42 !) care permit o rapidă cercetare și informare.

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Scrisoare comentată

„Comuniunea" dintre vechi și nou

Sînt creații arhitecturale urbanistice ori rurale care vorbesc despre trecutul nostru. Exprimă convingător condiții social-istorice ale trecutului nostru. Așadar, nu putem rămîne impasibili față de aceste perle arhitectonice intrate sub ocrotirea Comisiei Centrale de Patrimoniu și ocrotite de lege.

Cînd un grup de botoșeneni ne-a semnalat că tocmai astfel de case se demolează la Botoșani, nu ne-a venit să credem. Într-un oraș care „găzduiește" casele memoriale ale lui Nicolae Iorga, Mavrocordat ori Antipa, este incredibil cum s-a ajuns la astfel de soluții. Un monument de arhitectură veche era „fosta" casă a pionierilor, care s-a demolat. S-au demolat sau sînt în curs de demolare casele tradițional-istorice de pe strada Pușkin (de care se leagă și numele lui Eminescu) ; casele de pe strada Pictor Grigorescu de la numerele 11 și 14. Ultima este catalogată : de un „eclectism clasicizant de calitate excepțională", iar casa de la nr. 11 este chiar mai valoroasă. Această casă (și altele ca ea) demonstrează, tocmai în nordul Moldovei, „intensitatea relațiilor economice și culturale cu Transilvania". Casa are și o vegetație luxuriantă rar întîlnită. Aproape doi ani s-au chinuit edilii botoșeneni să obțină „aprobare" pentru demolarea acestui rar imobil ! Și pentru ce ? Pentru construirea blocului E 1. De parcă altă formulă nu s-ar fi găsit ! O altă întrebare : dispunem de atîtea fonduri de investiții, încît să ne permitem să demolăm case trainice ? !

Mi se pare absurdă și mi se pare deplorabilă graba cu care unii edili demolează de dragul demolării (apropo, edilii nu sînt și ei iubitori de frumos ? Arhitecți fiind nu pot înțelege un monument arhitectonic ?). Înțelegerea care ar trebui să existe între arhitecți și constructori, din păcate nu prea există. Comisiile județene de sistematizare, din nefericire, nu cer întotdeauna acordul Comisiei Centrale de Patrimoniu, mai cu seamă cînd este vorba de clădiri cu o astfel de valoare istorică și estetică. Botoșenenii, în numele cărora ne-a scris Petra Vasile, strada Pictor Grigorescu nr. 11, pe bună dreptate sînt îngrijorați. Botoșanjul este printre puținele orașe din țară care se bucură de un privilegiu : au spațiu suficient de construcție. Ba, chiar au și spațiu excedentar. Ne mirăm însă sîrgul și zelul edililor de-a demola astfel de case cu o arhitectonică tradițională, cînd printre blocurile din cartierele botoșenene răsar, ca ciupercile după ploaie, case izolate, fără nici un fel de valoare arhitectonică.

Vom readuce aminte cîteva dintre indicațiile de partid în acest sens. Necesitatea conservării construcțiilor reprezentative pentru vechimea arhitecturală. Nevoia armonizării construcțiilor noi cu cele din vechime. Trebuie acordată atenție sporită vegetației valoroase și arborilor seculari. Se recomandă, de asemenea, reatribuirea unor denumiri tradițional-istorice unor străzi, alei, piețe ș.a. În acest sens, sigur că, edilii botoșeneni au mult de făcut, inclusiv în sensul reorientării și reamplasării unor construcții. Ei (și nu numai ei) trebuie să respecte, în virtutea tradiției, tocmai această „comuniune" dintre vechi și nou. Parafrazîndu-l pe Eminescu, vom spune : la un oraș cu un trecut atît de nobil și atît de frumos, un mare viitor i se cuvine ! Cum îl pregătim ?

DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Ion Popica — Vama Buzăului (Brașov), **Constantin Săndoiu** — Pietrari (Vîlcea), **Ion Antobe** — Rm. Sărat : Decretul nr. 425/1981, art. 43 la care vă referiți (privind scutirea de plata impozitelor și taxelor locale a invalizilor de război) reglementează printre altele și taxele asupra mijloacelor de transport, impozitul pe terenuri din municipii și orașe, taxele pentru eliberarea autorizațiilor în domeniul construcțiilor etc. ■ **Sterica Vasile** — Predeal — Sărari (Prahova) : La data decesului, tatăl dv. nu se afla în muncă pentru a fi îndreptățit la o pensie de invaliditate, astfel că nici membrii de familie nu au dreptul la pensie de urmași ■ **V. Ionescu** — Buzău : Funcțiile didactice se ocupă în învățămîntul preșcolar, gimnazial, liceal, profesional și de maiștri prin repartizare sau concurs. Data începerii concursului se stabilește de către M.E.I., iar publicarea posturilor didactice de specialitate, vacante, se face în „Tribuna școlii" unde se dau și relații corespunzătoare pentru înscriere și concurs ■ **Ecaterina Băetel** — Domnești (Giurgiu) : Obligația este să vă încadrați în muncă ■ **Pop Constantinescu** —Tîrgu-Jiu : Da, se practică la Spitalul de chirurgie plastică și reparatorie ■ **Gheorghe Bercea** — Pitești : În licee sanitare speciale, cu profil masaj, nu pot fi înscriși decît deficienții de vedere recuperabili în vîrstă de pînă la 18 ani ■ **Camelia Gheorghiasa** — București : La data ieșirii dv. din drepturi, mama a rămas cu partea din pensie care i s-a cuvenit pînă la acea dată ■ **Aranka Kiss** — Sf. Gheorghe : Vedeți revista „Forum" ■ **Vasile Lisnic** — Suharău (Botoșani) : Dacă nu ați realizat retribuția minimă pe economie și nu s-a perceput și virat contribuția pentru asigurările sociale de stat, perioada la care vă referiți nu constituie vechime în muncă ■ **Petru Procop** — Brăila : Condițiile sînt tipărite și pe versoul poliței de asigurare ■ **Alexandru Lacatuș** — Turda : Întrucît aveți vîrsta de 55 de ani și o vechime în muncă de 27 de ani din care la grupa a II-a numai 13 ani nu puteți fi înscris la pensie pentru limită de vîrstă.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Vinovat a fost găsit cel asupra căruia a picat banul!

Pe la începutul lui februarie 1981, într-o zi de simbătă, după ce consumaseră la serviciu băuturi alcoolice, trei inși, beți criță, se urcă într-o Dacie și o porniseră spre casa unuia dintre ei, cu gîndul de a continua chefuL Nu mai ajung la destinație, mașina lor, care circula mai mult în zigzag, ciocnindu-se de o basculantă. Unul dintre cei trei a fost accidentat grav decedînd în timp ce era transportat la spital, ceilalți doi ajungînd în stare de inconștiență la spital. Cum dosarul penal 6131/1981 al judecătoriei sectorului 6 — este plin de dubii în ceea ce privește desemnarea conducătorului auto în timpul impactului cu basculanta, vom relua și noi cercetarea cazului, mai ales că hotărîrea instanței, rămasă definitivă, elimină, fără motiv, singurele probe elocvente — cele științifice (două expertize ale Institutului de medicină legală și una tehnică a mașinii), ale căror concluzii, coroborate, coincid asupra desemnării conducătorului auto. Vinovat însă în acest dosar a ieșit cel asupra căruia a căzut banul. Și banul a căzut asupra lui Mirea Victor, proprietarul autoturismului, unul din cei trei ocupanți ai Daciei.

Alte posibile variante ale vinovăției

Cel puțin din punct de vedere moral vinovăția aparține, deopotrivă, tuturor celor trei ocupanți ai Daciei, toți trei fiind conducători auto. Însuși dosarul oferă trei variante posibile ale vinovăției în fața legii a fiecăruia dintre cei trei. 1. Ar fi picat de la Transchim, unitate la care lucrau toți trei, în următoarea formație : La volan — Dragomirescu Florentin, în spate — Mirea Victor (proprietarul Daciei) și Ganea Constantin (decedatul) — conform depoziției portarului unității, Jean Constantinescu. Nu înțelegem de ce instanța nu a ținut cont de această declarație, chiar dacă la ea s-a ajuns prin apărarea lui Mirea. Cu atît mai mult au înțelegem de ce el, Dragomirescu, s-a transformat pentru instanță, în martorul nr. 1 al acestui proces, pe simplul motiv că era cel mai puțin băut dintre toți trei, și deci, știe mai bine cum s-au petrecut lucrurile cîtă vreme plana și asupra lui o suspiciune că ar fi condus, băut fiind, și, fără permis pentru mașini mici — avînd permis doar pentru cele mari. Sigur că, în final, pentru cele întîmplate, banul vinovăției nu ar fi picat asupra lui, el aflîndu-se cert pe locul din spate în momentul producerii accidentului. Cît de serios însă pot fi luate în seamnă depozițiile lui cîtă vreme el însuși ar fi trebuit să se disculpe dacă s-ar fi urmărit și această pistă ? ! 2. Rămîn așadar doi virtuali vinovați în fața legii de cele întîmplate. La volan — tot dosarul ne oferă această variantă — s-ar fi aflat Ganea Constantin (decedatul) — expertizele științifice, ale Institutului de medicină legală, coroborate cu cea tehnică a mașinii — confirmînd tocmai această unică posibilitate. Cităm din raportul trimis de Institutul de medicină legală : „Coroborînd leziunile prezentate de cei trei ocupanți ai autoturismului, cu planșele fotografice privind modul de impact al celor două autovehicule, apreciem că la volanul autoturismului s-a putut afla victima Ganea Constantin care a prezentat leziuni multiple costale și rupturi ale cordului, leziuni produse de volanul autovehiculului în cadrul dezaccelerării bruște din momentul accidentului". Tot din planșele fotografice din dosar rezultă că în urma accidentului s-a produs o deformare mare a părții antero-laterale stîngi a autoturismului, cu o deplasare a volanului și a scaunului conducătorului auto. Este suficient însă să vezi mașina (păstrată și acum în aceeași stare) pentru a-ți da seama că cel de la volan nu ar fi avut nici o șansă de scăpare ! 3. În sfîrșit, a treia variantă — cea reținută de instanță — Mirea se află la volan, Ganea în dreapta și Dragomirescu în spate.

Lipsa unor criterii de individualizare

Așadar, pentru soluționarea cauzei instanța se bazează, în primul rînd, pe declarațiile martorilor oculari. Se pune preț chiar și pe depozițiile care ar fi trebuit privite circumspecte față de interesele pe care le aveau respectivii în soluționarea unui anumit mod al cauzei. Astfel, martorul Munteanu Volodia Pintilie, conducătorul autobasculantei, fiind angajat direct în accident, evident că avea interesul să se disculpe. Organele de circulație l-au reținut permisul timp de un an și patru luni, tocmai pentru că exista suspiciunea că accidentul s-a produs, parțial și din vina lui. În ce-l privește pe ceilalți martori oculari, cînd declară că-l identifică pe inculpat ca fiind persoana care a condus autoturismul, nici unul dintre ei nu oferă criterii sigure de individualizare, nu dă nici un detaliu privind fizionomia, statura etc. Pe baza declarației lui Mihăilă Nicolae s-a emis mandatul de arestare al lui Mirea, martorul arătînd că „acesta este șoferul" și că „eu personal l-am scos de la volanul autoturismului și l-am transportat la spital cu o mașină de ocazie". Într-o altă declarație sublinia că-l dusese la spital pe Dragomirescu ! Ion Gabor (coleg al lui Volodea, aflat cu acesta în basculantă în momentul accidentului) declară că-l cunoaște bine pe inculpat deoarece... era îmbrăcat cu — rețineți, în plină iarnă ! — cu o cămașă galbenă, cu mineca scurtă. Pentru Alistar Vasile (alt coleg al lui Volodea), victimă înseamnă neapărat cel însingerat și cum cel mai plin de sînge era cel din dreapta șoferului, care după impact căzuse cu o parte a trupului și capul pe asfalt, „unde se făcuse o baltă de sînge" — acesta, fără doar și poate, devenise pentru el „victima". Oricum, ei nu-l pot identifica pe inculpat ca făcînd parte din cei trei ocupanți ai mașinii. Munteanu Volodea declară că ar fi recunoscut inculpatul după ținuta vestimentară — pulover verde și blugi românești — și că victima era plină de sînge pe față. Precizarea pe care o face este demnă de luat în seamă : „Precizez că inculpatul se afla la volan deoarece ușa lovită îi prinsese picioarele și a trebuit să desfac tabla și să-l scot din mașină". Or, Ganea, și nu Mirea, conform expertizelor medicale, avea picioarele fracturate ! Discuția purtată de noi cu Munteanu Volodea Pintilie este și mai împede pentru cauza judecată și încheiată. Șoferul — se exprimă el — era răstignit pe pernă... Toți erau cam de aceeași statură, așa încît în zăpăceala creată, nu se mai punea problema recunoașterii lor"... În ce privește haina de piele a inculpatului a stat la el aproape un an de zile. Cum de a ajuns la el e un capitol greu de lămurit, cert este că nu i-a predat-o decît la intervenția avocatului lui Mirea. Să dovedească acest ultim aspect buna-credință a lui Volodea ? Nu cumva a crezut mai degrabă că-i va rămîne lui haina știind că proprietarul mașinii murise ? În sfîrșit, demne de reținut ar fi și relațiile care s-au încheiat, mai mult decît amicale, între el și familia celui decedat.

Să mai reținem că pe 31 august 1981 instanța deliberează : „Avînd în vedere faptul că există dubii la săvîrșirea faptei de către inculpat, se apreciază că nu mai există motivele arestării, urmînd a dispune (și s-a dispus !) punerea lui în libertate". Se mai aștepta în acel moment doar expertiza ! ! !

Alte eventuale depoziții de martor ocular

Cum depozițiile martorilor oculari au primat în final, chiar dacă ele însele ridicau dubii, am mers și noi pe pista depistării altor martori oculari cărora le-am pus întrebări legate și de fizionomia șoferului și a celui de lîngă el. **Dragnea George**, comuna Mihăilești sat Novaci, citat ca martor ocular de instanță, dar negăsit de miliție fiind mai mulți ai lui Dragnea în acel sat : „La volan era un băiat blond și mai înalt, al din dreapta lui era oacheș și mai mic.. Cel de la volan avea volanul intrat în el și cînd l-am tras afară, să mă iertați, făcuse pipi pe el, așa era de zobit, dar sînge pe el nu avea. Cînd l-am scos, l-am pus lîngă bordură. Cel din dreapta lui (ăla mic și brunet) căzuse cu corpul și capul în trotuar și picioarele le avea înăuntru". Martorul **Negriță Nicolae** ne aduce și el o completare interesantă : „Conducătorul autoturismului a fost scos cu mare dificultate datorită faptului că autoturismul era puternic lovit pe partea stîngă și volanul și celelalte aparate de conducere (pedale) erau împinse mult spre interior, blocîndu-l pe conducător". **Stan I. George** jurisconsult la Centrala materialelor de construcții București, martor ocular, dar neprins ca atare în documente : „Cel care a condus autoturismul a fost scos cu mare dificultate fiind blocat între scaun și volan, cu picioarele prinse între pedale. Nu sîngera. Era un bărbat înalt, subțirel, cu capul descoperit, cu părul șaten spre blond. Cel din dreapta șoferului era brunet, subțirel, de statură mică. Era lovit la cap deoarece îi curgea sînge pe nas și prezenta umflături în regiunea ochilor și a frunții."

Iată deci cum în două din declarațiile noastre coincid descrierile celor doi. Demn de luat în seamă acest lucru deoarece între cei doi erau diferențe de fizionomie și statură mai mult decît vizibile. Ganea era foarte înalt (1,80 m), mai mult blond decît șaten iar Mirea era mărunțel — 1,60 m — și foarte brunet. (Ca o paranteză, Dragomirescu a ținut să ne facă o precizare care nu prea mai susține declarațiile lui. Că lui i s-a făcut rău înainte de producerea accidentului, din cauza unor lovituri de stîlpii ușilor, așa încît, în vremea cît el s-ar fi aflat în inconștiență, cei doi, Ganea și Mirea, ar fi putut să-și schimbe locurile. Că el oricum, în nici o declarație, nu a făcut precizarea că Mirea ar fi condus de la cap la cap !).

În loc de concluzii

1. Confuzia privitoare la conducătorul auto al mașinii a pornit încă de la cercetarea făcută de circulație care găsind, după accident actele proprietarului, de la bun început l-au tratat ca pe un virtual inculpat. Să fie obligatoriu să conduci dacă ești proprietarul mașinii cîtă vreme mai ai alături alți doi conducători auto ? 2. Într-o cauză de o asemenea importanță au probele testimoniale incerte, ca în orice accident de circulație, și, totodată, subiective, ar fi trebuit privite și tratate ca imuabile, ci cele științifice, care nu se pot preta la nici o interpretare subiectivă. Or, dacă pînă la efectuarea celor două probe științifice — expertizele — exista numai un dubiu puternic cu privire la locul pe care-l ocupa Mirea în mașină, după efectuarea lor dubiile ar fi trebuit înlăturate definitiv. Sperăm însă că prin depozițiile martorilor descoperiți de noi nu vor mai exista dubii nici în ce privește declarațiile de martori sau, mai bine spus, dubiile de pînă aci vor deveni certitudini ! 3. Se specifică în hotărîre : „Pentru ca expertiza medico-legală să poată fi luată în considerare de instanță era necesar să se ceară de către apărare avizul Comisiei superioare medico-legale". Cine a oprit instanța să solicite ea acest aviz întru aflarea adevărului ? Cine a oprit organele de miliție și procuratură să aibă același rol activ ?

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Un barman „cuminte" și o pagubă de peste 700 000 lei

A dialoga cu cineva care trăiește alevea, de luni de zile, coșmarul actului denunțat pe care l-a comis, la capătul unui șir de ilegalități de care nu se disculpă, nu este o împrejurare ușor de suportat. Ion Bistrean, fost barman la restaurantul „Parc" din Arad, este, acum, din păcate mult prea tîrziu, perfect conștient de gravitatea faptelor sale. Încă de la prima vedere te impresionează starea lui psihică deplorabilă, privirile triste, permanenta frămîntare.

— Cum s-a întîmplat ? — rup eu tăcerea cu inevitabila întrebare pentru astfel de situații.

Ion Bistrean, oftează adînc, își mușcă buzele și strînge pumnii de care își reazemă fruntea.

— Exact așa cum am declarat din prima zi la miliție — încearcă el să evite repetarea unei relatări care îl copleșește.

— Aș dori să-mi spui totuși de ce ai ajuns într-o asemenea clipă de disperare ? — insist eu. Poate din „cazul" tău vor trage alții concluziile necesare. Mă refer la cei tentați să greșească, și deopotrivă, la cei care ar fi trebuit să te împiedice și pe tine să ajungi aici...

— Vinovat sînt, în primul rînd eu — mărturisește ; atît pentru paguba produsă de-a lungul anilor în gestiune, și mai ales pentru ce am făcut în noaptea aceea, sperînd că astfel scap de răspundere... Nu m-am gîndit că mă înfund și mai rău... Nu încerc să-mi micșorez însă vina, spunînd că am fost „ajutat" și de alții să ajung aici. Unii direct, cei care mi-au pretins să le dau, fără bani, produse din gestiune, alții, indirect, care m-au controlat superficial, nedescoperind lăzile goale de vodcă, pe care eu le prezentam la inventariere ca fiind pline... Repet însă de tot ce s-a întîmplat, în primul rînd eu...

— L-am avut subaltern timp de 10 luni — ne relatează Alexandru Cotrău, unul din șefii unității în care a lucrat Ion Bisteran. Aș putea spune că era socotit ca cel mai cuminte dintre băieți, pentru că nu făcea cheltuieli exagerate, trăia modest, ținea o evidență strictă a gestiunii.

— Am rămas de-a dreptul stupefiați cînd am aflat că tocmai Bistrean a fost în stare să provoace o pagubă în gestiune apoi să provoace incendiu — adaugă șeful de sală Gheorghe Mureșan. Alții mai au prieteni, se mai întind la un pahar, mai pleacă cu taxiul acasă. Cine s-ar fi așteptat ca tocmai el... ?

Demn de reținut este și faptul că aprecierile celor care l-au cunoscut pe Bistrean concordă și cu concluziile desprinse din cercetările făcute de miliție cu privire la modul de viață și comportarea celui în cauză. Ceea ce, la drept vorbind, stîrnește și mai multă nedumerire : cum este posibil ca un om — un tînăr de 28 ani — a cărui comportare n-a stîrnit nimănui suspiciuni, să delapideze în cîțiva ani aproape 200 000 lei, apoi să provoace un incendiu în speranța că astfel scapă de obsesia răspunderii pentru golurile pe care le crease în gestiune (?!), aducînd unității un prejudiciu de peste 700 000 lei ?

Desigur, nici el și nici altcineva nu încearcă să-i atenueze gravitatea faptelor comise, ceea ce trebuie să constituie un sever avertisment pentru cei tentați să recurgă la asemenea ilegalități. Dar, aceasta nu înseamnă că nu se mai fac și alții vinovați de cele întîmplate.

Mai încape îndoială — spre pildă — că **dacă revizorii de gestiuni și-ar fi îndeplinit elementara îndatorire pentru care ocupă funcțiile respective și sînt retribuiți, de-a stabili cu exactitate situația scriptică și faptică a gestiunilor pe care le controlează — și au „executat" în perioada la care ne referim nu mai puțin de 9 (nouă) inventare, — incorectitudinea lui Bistrean ar fi fost descoperită cînd paguba era de numai cîteva mii de lei, iar astăzi n-ar fi existat consecințe atît de grave nici pentru el și nici pentru avutul obștesc ?**

MIHAI GROZAVU ■

Telegrame și...

Paul Condrea, domiciliat în Tulcea pe strada Eternității, încearcă de mai bine de un an să-și rezolve un fleac. Mai exact, să-și recupereze aproape 2 000 de lei, sumă ce reprezintă alocația de stat pe o perioadă în care dînsul a lucrat în străinătate. Omul lucrează la I.U.G.T.C. Brăila, dar în perioada cît a fost plecat pe alte meleaguri fusese detașat la I.C.E. Industrial import-export. Deci Paul Condrea se adresează întreprinderii brăilene, iar aceasta întreprinde cele necesare :

„Către Industrial import-export București, În conformitate cu H.C.M. nr. 822/1969, persoanele detașate urmează a primi toate drepturile bănești (inclusiv alocația de stat pentru copii) de la unitatea unde își desfășoară activitatea în perioada detașării... Prin prezenta vă rugăm a **ne vira în contul nostru de virament valoarea alocației de stat pentru copii pe perioada iulie 1980—mai 1981 pentru tov. Condrea Paul...**"

Întreprinderea de import-export n-așteaptă ca mîngea să atingă pămîntul și smeciază puternic :

„Către I.U.G.T.C. — Brăila. Vă remitem adresa și vă comunicăm că alocația se plătește din fond special alocat pentru copii de buget, nu din contul Industrial export-import București".

De la Brăila pornește spre București o nouă adresă ceva mai dezvoltată :

„Revenim la adresa nr.... și vă facem cunoscut că suma pe care o pretindem a ne-o vira trebuie a fi recuperată de unitatea dv. de la D.P.M.O.S. București, deoarece susnumitul a figurat ca angajat la Industrial export-import pe perioada iulie 1980—mai 1981, nu la I.U.G.T.C. Brăila. Rugăm a rezolva această situație deoarece în caz contrar tov. în cauză se va adresa organelor județărești".

Chestiunea aceasta cu **în caz contrar** n-are darul să încinte pe oricine și Industrial import-export (nu știm nici noi ce este mai întîi, **import sau export**, dat fiind că în fiecare adresă apar alternativ pe primul loc) trimite tov. Condrea un răspuns personal, pe adresa Tulcea, str. Electricității (Eternității sună, probabil, ca o aluzie, ca o insultă, ca o aminare, oricum era ușor de interpretat) :

„Urmare cererii dv. vă comunicăm că sporul de vechime nu a fost solicitat pe statul de plată de către întreprinderea dv. Dosarul de alocație pentru copii fiind la întreprinderea de la care ați fost detașat, tot întreprinderea o achită, deoarece această se suportă de la buget. Vă rugăm să luați legătura cu cei în drept, Indexport București urmînd să achite sporul de vechime după ce întreprinderea dv. îl va solicita de la noi".

Noi, firește, am îndreptat scrisoarea lui Paul Condrea spre întreprinderea brăileană care, după numeroase lămuriri, ne roagă :

„...a vă adresa dv. I.C.E. Industrialexportimport să vireze suma datorată și deci pentru soluționarea cererii petiționarului".

O facem. De fapt ne adresăm ambelor instituții, sugerîndu-le să se întîlnească lunar prin reprezentanți, aceștia să hotărască formarea unei comisii, care, la rîndul ei, trimestrial, să întocmească o adresă pe care s-o expedieze la Tulcea, str. Eternității...

...somații

Rostul unei somații este să-ți bagi mințile în cap, mai elegant formulat, să-ți atragă atenția că ți-a mers cît ți-a mers, dar, gata...

Și totuși, Eliza Preda din București, Calea Plevnei nr. 90, o femeie care vreme de „33 de ani a calculat cinstit salariile muncitorilor de la „Grivița Roșie", deși a împlinit de curînd vîrsta de 84 de ani, a rămas o femeie corectă și, ca s-o citățm, „nu sînt sclerozată, am mintea întreagă și judec normal". După trei ani ICRAL Pajura, care-i administrează locuința, și-a adus aminte, a descoperit, cum vreți s-o luați, că bătrîna nu a anunțat anual modificările intervenite la pensie și, după trei ani, îi trimite acasă o somație prin care aceasta este obligată să plătească 190 lei, o diferență, și 190 lei, penalizare. Toate de înțeles, mai puțin penalizarea. „De ce am fost penalizată ? Cine a greșit ? Lună de lună, cînd plătesc chiria, prezint și talonul de pensie. În plus, din 1979, cînd am fost preluați de ICRAL Pajura, am prezentat talonul de pensie iar de atunci nu a survenit nici o majorare". ICRAL-ul pomenește de obligația cetățeanului de a anunța schimbările, dar uită de obligația sa de a verifica anual situația chiriașilor pe care-i administrează. Cine trebuie să plătească penalizarea și pentru ce ?

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Cronica şoselei

Roxana cea trufaşă

Mulţi băieţi din clasă o plăceau pe Roxana. Înaltă, trasă ca prin inel, cu un păr blond strălucitor, cu nişte ochi expresivi, verzi deschis, care la soare devin azurii, fata pare mai degrabă de 20 de ani, nu de 17, cîţi are în realitate. Bună la învăţătură, îi place să-şi pună la punct cu replici inteligente, dar caustice, colegii care încearcă să se distingă prin grosolănii ori glume de prost gust.

Tocmai de aceea Marcel, de regulă nebăgat în seamă de fată, a fost tare mirat cînd la apelul său : „Care te fac o plimbare cu maşina ?", singura colegă care s-a declarat de acord a fost Roxana. Bineînţeles că imediat după aceea mulţi băieţi care visau de vreme îndelungată o ocazie care să-i aducă în preajma fetei, s-au declarat amatori să participe la plimbare. „Voi trebuie să înţelegeţi, nu pot lua cu mine toată clasa. Maşina are doar 5 locuri". A început clorovăiala, căreia tot Roxana i-a pus capăt. „Dacă vă mai tocmiţi mult, eu plec. De ce să-mi pierd timpul în zadar ?" Au rămas pînă la urmă 6 băieţi, toţi prieteni buni ai lui Marcel. În total, deci, 8 ocupanţi.

„De fapt, ce planuri aveţi ?", întreabă fata, în momentul cînd autoturismul se pune în mişcare.

„Sîntem cu toţii băieţi serioşi şi îţi promitem o seară plăcută". „Pe doi dintre voi vă ştiu ce vă poate plictisi, dar sper că v-a mai venit mintea la loc."

„Sclifosita asta, pînă la urmă, ne strică seara, Gelule", îi şopteşte prietenului unul dintre cei vizaţi. În spate se stă destul de incomod. Şase vlăjgani pe o banchetă de maximum 3 locuri. Vă daţi seama !

„Mai întîi, mergem la mine acasă. Părinţii ne-au pregătit o gustare. De acord, da ?" De fapt ce pregătise mama lui Marcel era un adevărat festin. Cînd venea vorba de apropiata plecare a lui Marcel, mama se îndrepta spre bucătărie, nu cu vreo treabă, ci mai mult pentru a-şi şterge discret lacrimile care o podideau. „Lasă, măicuţă, că vine el în permisie, oricum armata-l călăreşte şi timpul trece-n zbor", încearcă Sorin s-o mai consoleze pe mamă.

„Ai dreptate, dar o să-mi fie tare greu fără el". Tatăl, în schimb, are o dispoziţie excelentă. Îi îmbie mereu pe tineri să nu se sfiască, să mănînce, să bea. Toţi rămîn extaziaţi cînd începe Roxana să cînte. Voce frumoasă, repertoriu bogat.

„Apropo, Marcele, tu ai permis de conducere ?" întrebă fata, aşa, într-o doară.

„Ce-i trebuie, domnişoară, intervine tatăl. Nu vedeţi cum conduce ? El ne rezolvă treburile casei, care sînt destule. Vedeţi doar şi dv. ce gospodărie avem. De fapt, chelle sînt la el în permanenţă".

Marcel simte că îi se urcă sîngele în obraji. El, cel ironizat nu o dată, la şcoală ori, mai rău, tratat cu indiferenţă de Roxana, a devenit eroul serii.

Roxana, care a stat puţin pe gînduri înainte de a relua discuţia, remarcă : „Bineînţeles, e treaba dv., eu ştiu puţine în domeniul automobilelor, dar parcă tot e mai bine ca pregătirea pentru volan să se facă organizat, nu aşa, după ureche".

Convorbirea îi incomodează pe toţi. Şi pe gazde, şi pe musafiri. Mai puţin pe Roxana.

Discuţia între bătrîni şi fată, care riscă să ia o turnură neagreabilă, mai ales că e evident cît de mîndru se simte tatăl de odrasla lui, e întreruptă diplomatic de către Marcel. „Stimaţi colegi şi acum vă rog să-mi permiteţi să vă invit la balul din Stejăriş". Toţi rămîn nedumeriţi. „Care bal măi, Marcele ? Cred că glumeşti". „Nu, deloc. Am primit invitaţia aseară". „Dacă-l bal, bal să fie, vorba aia", răspunde unul din prieteni. Roxanei, căreia i-a plăcut mult lichiorul de casă, e şi ea la fel de bine dispusă.

În drum spre bal are loc un mic incident. Unul dintre colegi îl roagă pe Marcel să oprească.

Cei doi coboară din maşină şi prietenul îl ia de mînă pe Marcel. Îndepărtîndu-se amîndoi cîţiva metri de autoturism. „Marcele, am o rugăminte. Tu ştii că eu am permis, conduc des, şi la voi n-am băut decît sifon. Fii, te rog, de acord să preiau eu conducerea maşinii".

„Nici vorbă, ce, eu nu conduc bine şi zilnic ? Vrei să mă pui în inferioritate faţă de fată ? Să te dai tu mare, că ai carnet, experienţă etc. ?"

„Bine, fă cum crezi, dar condu mai încet. Maşina-i supraîncărcată, cauciucurile sînt şterse, iar tu ai băut cam multişor !"

Marcel îi întoarce spatele, cei doi îşi reocupă locurile şi şoferul demarează puternic. Se vede că e nervos. Discuţia l-a deranjat mult. Ceilalţi ocupanţi simt că ceva nu e în regulă. Tac cu toţii. Fata încetează cu cîntatul.

Se apropie o curbă la stînga. Viteza e vădit prea mare pentru dificultatea virajului. Chiar şi un pilot încercat reduce aici mult viteza.

Maşina e scăpată de sub control şi proiectată într-un pom. Pilotul moare pe loc, strivit între bordul maşinii şi scaun. Fata se alege cu fracturi la braţe, picioare şi la cap.

Ceilalţi 6 pasageri sînt proiectaţi afară din maşină şi împrăştiaţi pe cîmp. Nici unul n-a suferit vreo vătămare mai serioasă.

De ce n-ai fost înţeleaptă şi în acest moment înşelător, de cumpănă, Roxana ?

VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Un minut de adevăr...

Hiroşima a îngrozit omenirea. De atunci, arma nucleară a devenit simbolul distrugerii, al noilor primejdii ce afectează planeta. Dar „bomba A" sau „bomba H" sau „bomba N" — pentru că şi în acest domeniu nu s-a stat pe loc — reprezintă doar o latură a primejdiilor la adresa Terrei. Săptămînalul francez „Le Point" făcea însă o observaţie justă : „Avem teamă de războiul atomic ? Este firesc. N-ar trebui însă să uităm că arma chimică este la fel de înspăimîntătoare. Unii o credeau îngropată pentru totdeauna în oroarea tranşeelor războiului din 1914. Progresul tehnologic o readuce în coşmarul cotidian". Căci, arată revista, „în cadrul statelor majore ale marilor puteri a devenit o deviză — de acum înainte strategiile de luptă includ armele chimice în aceeaşi măsură ca şi armele nucleare". Unii pretind chiar că armele chimice ar fi fost folosite deja în conflictele „locale" din ultimii ani. Acuzaţii, contraacuzaţii...

Oroarea chimică preocupă îndeaproape umanitatea. Toamna trecută, Adunarea generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a adoptat o rezoluţie privitoare la necesitatea interzicerii totale a armelor chimice şi distrugerea lor, aceasta fiind una dintre măsurile de dezarmare cele mai urgente. Cu o singură excepţie, toate statele lumii s-au pronunţat atunci în favoarea rezoluţiei şi au acceptat prevederile ei.

Singura excepţie au constituit-o S.U.A.

Reprezentantul S.U.A. la O.N.U. a simţit atunci nevoia să dea explicaţii. Au fost lamentabile — scria France Presse. Dacă alte puteri au arma chimică de ce să n-o avem şi noi ? — afirma el în esenţă. Şi ca lucrurile să fie cît mai limpezi, la numai trei săptămîni de la rezoluţia O.N.U., preşedintele Ronald Reagan, într-o scrisoare adresată Congresului, arăta că „Statele Unite reiau fabricarea armelor chimice, întreruptă în 1969".

Dar oare Statele Unite chiar nu dispun de arma chimică ? Nu o cunosc ? Nu au folosit-o ?

În oraşul Ho Şi Min — fost Saigon — a avut loc, nu demult, un colocviu internaţional organizat de oameni de ştiinţă vietnamezi şi americani. Au luat parte 160 de savanţi din 20 de ţări ale lumii precum şi reprezentanţi ai unor instituţii ale Organizaţiei Naţiunilor Unite : Programul Naţiunilor Unite pentru Mediul Ambiant (P.N.U.M.A.), U.N.E.S.C.O. şi F.A.O. Tema colocviului a fost stabilirea unor concluzii asupra efectelor armelor chimice folosite de forţele americane în Vietnam între anii 1961—1971.

S-a discutat mult. S-au cercetat numeroase documente, s-au analizat numeroase probe, date şi fapte. Concluziile au fost aceleaşi : S.U.A. au folosit teritoriul Vietnamului drept laborator natural, drept cîmp de experimentare a războiului chimic. Au fost încercate şi folosite în timpul războiului zeci de substanţe care mai de care mai toxice, mai ucigătoare.

S-a discutat mult în cadrul colocviului despre operaţiunea „Ranch Hand". Nu că ar fi fost singura operaţiune militară în cadrul războiului chimic purtat de trupele americane. Dar efectele ei au fost poate cele mai devastatoare. În cadrul acestei operaţiuni, trupele americane au lansat deasupra pădurilor şi ogoarelor vietnameze 44 000 tone din aşa-zisul „Agent oranj" — un defoliant extrem de toxic care a provocat sinistrele „ploi portocalii". Au fost intoxicaţi peste două milioane de oameni — marea majoritate ţărani. Peste 3 500 au murit pe loc. Alte cîteva zeci de mii au decedat în lunile imediat următoare intoxicării.

Marea tragedie constă însă în faptul că urmările „Agentului oranj" au rămas active şi astăzi — după mai bine de 12 ani asupra a sute şi sute de mii de oameni. Cumplitul agent toxic provoacă şi în prezent, asupra oamenilor, grave anomalii congenitale. Efectele sînt atît de primejdioase încît — după cum releva o altă dezbatere ştiinţifică organizată de această dată la Washington — chiar militarii americani care au manipulat şi dispersat cu ani în urmă agentul toxic, suferă de tulburări transmisibile urmaşilor direcţi. (Aşa se şi explică, poate, de ce, recent, şapte membri ai Camerei Reprezentanţilor, atît republicani cît şi democraţi, au prezentat un proiect de lege privind interzicerea producerii unei noi generaţii de arme chimice. Proiectul se opune cererii Administraţiei Reagan privind alocarea sumei de 187,6 milioane dolari necesari realizării gazelor toxice denumite „binare". În document se subliniază că astfel de arme chimice sînt „foarte periculoase şi de neconceput din punct de vedere moral.")

Participanţilor la colocviu li s-au prezentat fotografii, filme, probe materiale, despre ravagiile produse de „Agentul oranj", asupra mediului înconjurător. O suprafaţă înpădurită, mai mare de un milion şi jumătate de hectare, a fost otrăvită cu substanţe toxice. Imense zone din această suprafaţă au devenit sterpe. Pe terenuri, însumînd circa 150 000 hectare, coniferele şi cocotierii au rămas scheletici.

Indiferent că sînt imediate sau întîrziate — au concluzionat specialiştii — nefastele efecte ale „ploilor portocalii", ca şi ale tuturor celorlalte substanţe toxice folosite drept arme chimice, au fost şi sînt la fel de periculoase. Ele constituie un serios avertisment pentru omenire asupra gravelor implicaţii pe care le-ar putea avea asupra populaţiei, asupra naturii şi mediului înconjurător un eventual război în care ar fi folosite armele chimice, şi biologice. Iar acest pericol există. Agenţia France Presse relata că „Pentagonul ar străduieşte să obţină în Congres şapte miliarde de dolari pentru modernizarea arsenalelor chimice în următorii cinci ani".

Vechi sau noi, cunoscute, folosite deja sau aflate încă în fază experimentală, de la gazele mortale, paralizante, neurotoxice la cele bacteriene sau micotoxice, armele chimice sau biologice provoacă deopotrivă, prin însăşi existenţa lor, imense riscuri şi pericole la adresa securităţii şi păcii. Iată de ce, în lupta pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru dezarmare, trebuie să se înscrie şi acţiunea pentru interzicerea tuturor armelor de distrugere în masă, inclusiv a celor chimice.

„Oroarea chimică", arma care distruge viaţa — oamenii, animalele, vegetalele — trebuie împiedicată. Nici un fel de „ploi portocalii" sau de altă culoare nu trebuie să se mai abată asupra planetei. Arma chimică să fie îngropată pentru totdeauna printre amintirile tragice ale unei omeniri confruntate adesea cu pericolele distrugerii.

AL. PINTEA ■

Reuniunea de la Madrid

După un scurt răgaz, lucrările Reuniunii general-europene de la Madrid au fost reluate în cadrul unei etape care se anunţă deosebit de importantă, decisivă pentru încheierea reuniunii.

Început cu aproximativ doi ani şi jumătate în urmă, acest maraton diplomatic al celor 35 de state participante la Conferinţa pentru securitate şi cooperare în Europa intră în linie dreaptă, apropiindu-se momentul deciziilor finale. O evoluţie pozitivă în această perioadă, care să încununeze eforturile investite pe parcursul celor şapte etape ale reuniunii cu rezultatele practice îndelung aşteptate este astăzi mai necesară ca oricînd. Într-adevăr, în situaţia periculos de gravă existentă astăzi în Europa, este în interesul vital al popoarelor continentului — interes care trebuie să prevaleze asupra oricăror considerente conjuncturale ale unor cancelarii — ca, prin rezultatele sale, Reuniunea de la Madrid să contribuie la consolidarea cursului spre destindere, la întărirea securităţii şi cooperării.

Rememorarea drumului străbătut de la deschiderea lucrărilor şi examinarea aceluia care rămîne încă de parcurs conduc la concluzia că o asemenea evoluţie la Reuniunea de la Madrid este nu numai necesară, ci şi posibilă. O dovedeşte, între altele, faptul că, rod al anevoioaselor negocieri de pînă acum, peste 60 la sută din textul documentului final al Reuniunii de la Madrid este pus de acord. Mai mult, partea convenită a acestui document însumează, într-un ansamblu coerent, o seamă de prevederi, conţinînd declaraţii, angajamente, măsuri şi acţiuni importante vizînd transpunerea în viaţă a Actului final de la Helsinki, întărirea securităţii, respectarea decalogului de principii, promovarea în continuare a cooperării între statele continentului, securitatea şi cooperarea în Mediterana, precum şi în legătură cu dimensiunea militară a securităţii europene, urmările C.S.C.E. şi alte aspecte.

Partea agreată a documentului final reprezintă, fără îndoială, un capitol comun al celor 35 de state participante la Reuniunea de la Madrid, care trebuie să stimuleze voinţa lor politică de a parveni la un consens asupra întregului document şi să încurajeze eforturile pentru degajarea de rezolvări general acceptabile problemelor încă deschise, fie că se referă la mandatul conferinţei pentru încredere şi dezarmare, la locul şi data viitoarelor reuniuni din cadrul urmărilor C.S.C.E. sau la alte chestiuni.

Atingerea acestui obiectiv şi deci încheierea cu succes a reuniunii general-europene reclamă, înainte de toate, asigurarea unui climat propice, a unei atmosfere de lucru şi respect reciproc, ceea ce presupune abandonarea definitivă a oricărei tentative de confruntare şi polemică, de amestec în treburile interne ale altor state participante, prin abordarea unor aspecte care ţin de competenţa exclusivă a statelor, în virtutea suveranităţii lor naţionale.

Sintetizînd ţelul Reuniunii de la Madrid şi, desigur, al participării României la aceasta, preşedintele Nicolae Ceauşescu spunea nu demult : **să dăm noi dimensiuni activităţii pentru securitate, colaborare şi pace pe continentul european."**

Revine celor 35 de parteneri la opera, deloc uşoară dar fără alternativă, de edificare a securităţii şi cooperării în Europa răspunderea în faţa istoriei şi a făuritorilor ei de a acţiona în acest spirit, acum la apropiata reluare a lucrărilor Reuniunii de la Madrid.

MARIN BUHOARA ■

Calul călare

Noi, cei de rînd, noi, pămîntenii plebei, noi, cumpărătorii deci, nu ne mai încăpem în piele că cineva, asta însemnînd ei, giniditorii, şi ei, fabricanţii, n-au stare şi n-au somn pentru a ne face viaţa mai frumoasă, mai veselă şi încărcată de plăcute surprize. Şi cum să nu credem, de ce n-am crede aşa, cît timp iată, televizorul alb-negru a devenit color, magnetofoanele au devenit casetofoane, magnetoscoapele şi videocasetele iau cu asalt camerele de zi ale oamenilor cu bani.

Există dincolo de noi pragmaticul, resortul care împinge la suprafaţă aceste bunuri pescuite cu sufletul la gură — interesul. Interesul lor, grefat evident pe interesul nostru, dar rămînînd tot timpul ce a fost şi ce este — un interes al lor.

Piaţa occidentală a mijloacelor audiovizuale îşi derulează destinul sub ochiul treaz al concurenţei. Triunghiul se cheamă, ca şi în alte nomenclatoare de produse, Europa — America — Japonia şi, la orizontala momentului, încorporează cîteva produse de bază.

Videodiscul, deja comercializat în Statele Unite şi Japonia, este în faza lansării, dacă nu a şi făcut-o cumva, de către Philips în R.F.G. Francezii, cu ochii la ce se întîmplă prin vecini şi doritori a nu se şti prea în urmă, anunţă acelaşi lucru pentru anul ce vine. Şi fiind la Paris, să mai semnalăm o noutate prevăzută a deveni operaţională începînd din 1985 : televiziunea prin cablu.

Micul ecran se răsfaţă pe nişte proiecte de case mari. Capacitatea de a realiza magnetoscoape la scară mondială este deja excedentară — 18 milioane — faţă de producţia efectivă — 14 milioane, înţelegînd aici inclusiv cele patru uzine europene — Grundig (R.F.G.) şi Philips (Austria) pentru sistemul V 2000, Telefunken (R.F.G.) şi Thorn-Emi (Anglia) pentru VHS, respectiv Sony (R.F.G.) în sistemul Betamax. În proiect — asocierea dintre Bosch şi Matsushita, în R.F.G., şi construcţia unei fabrici Hitachi, în apropiere de München, programată a deveni operaţională în ianuarie 1984.

În serviciul aceleiaşi idei — comunicarea electronică — s-au înmulţit sugestiile, dar mai ales acţiunile în planul afacerii imediate, al cîştigului urgent şi copios. Firmele Nathan şi Thomson s-au asociat pentru a lansa programe de jocuri pe microordinatoare. „Paramount", „20-th Century Fox" şi „Disney" au demarat şi ele realizarea de jocuri electronice video. Plăcerea de acest fel nu este ea chiar nouă : golful electronic are deja vîrsta deceniului, într-un singur an vînzîndu-se în lume şapte milioane de console de asemenea jocuri. Ce se anunţă nou vine doar să sporească convingerea ofensivei electronice în diversele sale ipostaze — videocasete, videodiscuri, jocuri video şi aşa mai departe.

Întîlnirea care pe care, chiar dacă nu totdeauna rostită, pluteşte în aer. Revenind la magnetoscoape, de pildă, să amintim că în ce priveşte prima generaţie a acestui produs, japonezii au impus propriile norme tehnice. Acum, cînd generaţia următoare este pe rol, vor fi convinşi japonezii de către colegii şi concurenţii lor, americanii şi europenii, de avantajele unui standard mondial unic ? Profesioniştii genului sînt obligaţi să-şi împartă preferinţele între diversele sisteme. Cum s-a întîmplat şi la televizorul color : SECAM sau PAL ? Doar numele diferă acum — VHS, Betamax, V 2000.

Ce au început să facă japonezii — JVC, Hitachi, Matsushita şi Sony — împreună cu colegii lor de la Philips (vedeţi că geografia în faţa profitului nu mai contează), ar rezolva lucrurile dar merge pînă la un punct: casetele universale produse se aplică doar pe aparate portabile — camera video cu casete încorporate despre care am vorbit deja.

Acesta ar fi obiectivul de luptă al zilei. Întrebarea este următoarea : s-ar putea asigura transpunerea standardului universal video de 8 mm pe magnetoscoapele deja ştiute, pe durate mergînd pînă la patru ore ? Răspunsul afirmativ întîrzie. Din motive tehnice : aceasta presupune triplarea capacităţii de înregistrare a benzii de 8 mm, modificarea vitezei de derulare, fabricarea unor capete de citire mult mai complicate. Din motive strategice : cum să accepte japonezii să-şi taie craca de sub picioare, cînd exportul lor a depăşit vînzările pe piaţa internă ? Şi constructorii de aparate lucrează încă sub capacitate : 12 milioane de unităţi produse faţă de posibilităţile care înseamnă mult mai mult. În concluzie, japonezii o ţin pe a lor - „8" poate coexista cu „clasic". Calul călare pe situaţie nu cunoaşte decît o singură condiţie convenabilă : călare. Alţii, între ei francezii, au altă părere : „8" trebuie să ia locul magnetoscopului clasic. Televiziunea prin cablu şi videodiscul au creat un cap de pod : va fi suficient pentru a ataca reduta unificării ?

NEAGU UDROIU ■

ROMÂNIA — ITALIA 1-0. VICTORIE

E ora 18,10. Stadionul e arhiplin, dar la cabine e încă liniște. Doar masorii italieni, veniți de un ceas, rînduiesc echipamentul. Încerc să-i trag de limbă, sperînd că voi afla componența squadrei azzurra cu o clipă mai devreme. Echipa !?, se miră unul din ei. A dat-o Enzo, dacă sînteți ziarist, o știți. Va juca Bettega ?, nu mă las, gîndind că Bearzot va face o schimbare în ultimul moment. Nimic. Îmi vin în minte cuvintele lui Franco Mentana de la „Gazzetta dello Sport", ziarist despre care se zice că vorbește cu Bearzot, zilnic, mai mult decît cu propria-i soție : „Enzo nu minte. Dac-a spus Bettega, așa va fi". Lucescu însă, să-l deconspir, nu l-a crezut. Mi-a mărturisit, prin telefon, că povestea cu Bettega e o cursă. Ai să vezi, m-a avertizat, tot cu Graziani vor începe. Oare ?

Lucrurile se precipită. Florin Dumitrescu, unul din secretarii federației, e îngrijorat. A venit fanfara ?, întreabă, dar nu-i răspunde nimeni. Batem ?, zic, și e rîndul meu să mă aflu în treabă. Doar Nicolae Soare marșează : batem, am găsit pe drum o monedă de-un leu, era cu banul în sus ! Altădată aș fi rîs, acum n-o fac și mă gîndesc că poate fi un semn. Apare și Cornel Stroe, vicepreședintele Craiovei, însoțit de Țicleanu (suspendat) și de Lung (accidentat). Ultimul e o mască a tristeții. Ar fi vrut să apere, dar umărul drept, la care are un traumatism de la Lisabona, l-a scos din lot. Zice : „În poartă mi-ar fi fost mai ușor, așa, simt că mă sufoc. Am luat, acum cîteva minute, primul distonocalm din viața mea". Va sta, pe banca rezervelor, în stînga mea și mă voi convinge că medicamentul n-a avut nici un efect. Lung se va agita, va țipa, va fi gata, gata să intre în teren !

Cu o seară înainte l-am întîlnit, la antrenamentul italienilor, pe Roberto Beccantini de la „Gazzetta dello Sport", întors de la „Ghencea", unde Lucescu îi acordase un scurt interviu. L-am întrebat pe Beccantini, mai veche cunoștință, ce impresie i-a lăsat Lucescu. S-a frămîntat o clipă, apoi mi-a dat o replică zvîcnită : „Lucescu e un tip". Atît. După un sfert de oră, ne-am reîntîlnit și a înnodat firul discuției. „Lucescu vrea mult și cred că poate mult, dar drumul lui, care e al fotbalului vostru, e încă lung. Să presupunem că veți cîștiga mîine, e posibil. Ce veți fi ? Învingătorii campionilor lumii".

Apar italienii. Merg direct pe gazon. Publicul îi fluieră, dar fără convingere. Maldini se uită la ceas și nu prea înțelege : „îl stadio e già pieno !?" Da, mai e un ceas pînă la începerea meciului, dar tribunele sînt înțesate. Rossi pare un străngar, dar Bearzot e distant. Trage din pipă și mormăie vorbele. Le mestecă. Ieri, la hotelul „Flora" (unde au stat italienii), am încercat să-l abordez. Am discutat un sfert de ceas, poate mai mult, dar nu m-am ales cu mare lucru. Bearzot, m-am lămurit, nu pune preț pe nici o altă certitudine în afara titlului mondial dobîndit în Spania. Pentru el „il mondiale" e singura noțiune clară, formă. În rest, totul e contradictoriu, diluat, nesigur. Cuvintele lui sînt rareori legate, iar frazele îi sînt uscate, fără farmec. Începe o idee și rareori o termină, sedus de o alta. E însă răbdător, avalanșa de injurii pe care a fost obligat s-o suporte, îndeobște înaintea Mundialului, dar și după, l-a făcut parcă imun la ironii și răutăți. Cînd e călcat pe coadă, se înfierbîntă mai ales după plecarea interlocutorului și-atunci seamănă cu un radio pe care l-ai scos din priză, dar în cutia căruia melodia mai trăiește, imputinată, cîteva fracțiuni. E, în același timp, și învingător, el a cîștigat în Spania, și învins, tot el e pe punctul de a pierde Europa, de unde și comportarea sa față de ziariști, răspunsurile sale mai degrabă mecanice. Trecutul îi place, prezentul mai puțin. Bearzot rămîne, ca și Zoff, „un vecchio", iar italienii simt parcă nevoia unei schimbări rapide. Întrebarea e dacă, în Spania, jucătorii ar fi fost aceiași și fără Bearzot pe banca rezervelor ? Nici măcar Franco Mentana n-a știut să-mi răspundă, dar m-a asigurat : chiar dacă Italia pierde la București, Enzo rămîne. Întrebarea următoare vine de la sine : pînă cînd ? Ea pare valabilă și pentru Zoff. „Il commendatore" parcă a și hotărît. Golul primit la București, va declara Zoff pe aeroportul din Milano, înseamnă pentru mine o sentință și cred că am jucat simbătă ultimul meci în națională. Dar Bearzot ?

Urcă arbitrii. Vautrot e cu un cap mai înalt decît tușierii. Cineva zice că seamănă cu un pivot de handbal. Nicolae Rainea e, și el, de față. Îl știe bine pe Vautrot, au condus împreună două meciuri la mondiale, Italia — Polonia și Ungaria — Argentina. Va fi corect, anticipează și, în parte, va avea dreptate. Italienii se încălzesc pe culoarul din fața cabinei. Miroase a camfor. Îi număr pe adversari, sînt 10, lipsește tocmai Bettega! Să fi ghicit Lucescu ? Să fi fost Bettega o capcană ? Nu, iată-l și pe cel căutat, lese la încălzire la 18,45. E aproape alb. Alt „vecchio", dar nu unul dintre cei iubiți de Bearzot. Bettega a intrat în echipă la insistențele presei, el fiind hatîrul făcut ziariștilor (87 veniți la București) de selecționer. Mă întorc la vorbele lui Mentana : „altădată Bearzot n-ar fi cedat". Să fie ăsta un alt semn ?

Începe meciul. Publicul nostru e mai generos ca oricînd. Și, culmea, proaspăt după atîtea ore de așteptare, Lucescu se agită. Rădulescu la fel, dar cei 10 metri ce despart banca rezervelor de gazon par 10 kilometri. Jucătorii nu aud nimic, vacarmul e infernal. Bărbulescu observă : „au vîntul". Balaci „croșetează", dar mai în spate. (Lucescu înainte de meci : „Ilie va rămîne mai retras pentru a-i scoate pe Gentile din dispozitiv"), în timp ce Cămătaru execută sprinturi lungi și eficiente. Vine golul. Sărim de pe bancă, iar Țică Oțet dă să plîngă. Doar Lucescu își păstrează sîngele rece. Pase, pase, țipă el, țineți mingea, lăsați-i să vină ! Băieții noștri luptă cu înverșunare, dar italienii nu cedează cu una, cu două, nu concep că pot pierde la București, unde n-au pierdut pînă acum niciodată. Încleștarea e extraordinară. Îi privesc pe Lucescu, e încordat ca un arc. Pînă și Mircea Pascu, vicepreședintele federației, e alb la față. „Olé, olé, luptă, luptă, R.S.R.", scandează tribuna a doua, iar tricolorii asta și fac, luptă cu toate energiile, cu Bölöni (pe care a venit să-l urmărească antrenorul Veronei) și Balaci la pupitru, harnici și inventivi.

Pauză. Vautrot, care e pe punctul de a face o gripă, își tot șterge nasul. Un radioreporter italian îi prinde de umeri pe Gentile și, în direct, îi smulge o declarație. Trag cu urechea : „românii au dominat prima repriză, dar mai sînt 45 de minute. Vă asigur că nu ne-am spus încă ultimul cuvînt". Bearzot e imperturbabil. Cu eleganță, împinge microfonul ce i se înfige în față și zice atît : „doppo". E clar, și el mai speră. Lucescu îmi aruncă din mers : „e bine, te-ai mulțumi cu 1—0 ?!" Mai începe vorbă ?! Cei mai nervos (și așa va rămîne) e Antognoni. Reclamă pretinse duricăți, dar Vautrot nu-i bagă în seamă. Radioreporterul turuie, dar parcă fără convingere. Nu zice niciodată jucătorii italieni sau măcar jucătorii noștri, îi dă zor cu „campionii mondiali". Dar aceștia sînt conduși și, în afara lui Bearzot, toți cellalți par covîrșiți, sleiți. Rossi și-a pierdut zîmbetul strengăresc, 45 de minute l-au îmbătrînit cu 5 ani.

Meciul se reia, tensiunea devine paroxistică. Îmbrăcat cu un bluzon albastru, pe spatele căruia stă scris „Pony", Lucescu n-are astîmpăr. Țipește, la fiecare 2—3 minute, spre tușă și strigă ceva. Moraru cere apă, iar Rossi, umbra celui de la mondiale, continuă să se tăvălească, gesticulînd către arbitru. „E hoț Rossi, zice Bărbulescu, dar cu Gino nu-i merge". Se joacă într-un ritm infernal și, tot mai des, ne aruncăm ochii spre tabela de marcaj. Nervii încep să cedeze și, pentru prima oară în atîția ani, îi văd pe Lucescu nervos, livid. Mă conving, de aici, pînă și cea mai mică inexactitate a arbitrului se vede ca o catastrofă. Mă trezesc dînd indicații, Geolgău să facă, Bölöni să dreagă, îmi aprind a o suta țigară, o sting imediat, aprind alta ! Balaci vine la margine și, calm, poate chiar ironic, anunță „italienii nu mai vorbesc între ei, ori le e sete, ori le e frică !" Minutele se scurg cu încetinitorul, of, parcă nu se mai termină !

Dar se termină, e 1—0 pentru România, victorie istorică, prima în fața Italiei, prima în fața unei campioane mondiale într-un meci oficial. Tribunele sînt în delir, se aprind făclii, spectacolul e fascinant. N-am însă timp, alerg după Bearzot. Ajung însă prea tîrziu, italienii s-au închis în vestiar. Lucescu, în schimb, se întreține cu un ciorchine de ziariști peninsulari. Vorbește italienește, corect, curgător. E, zice, „la piu agonistica partita che ho mai visuta", iar ziariștii dau din cap, și,și. Apoi : „știind că italienii se apără foarte bine, m-am gîndit că vom putea marca dintr-o fază fixă. Așa s-a și întîmplat, dar golul lui Bölöni n-a fost întîmplător, el și Balaci au repetat această schemă de zeci, de sute de ori. Mă bucură victoria, dar și mai mult mă bucură faptul că ea a fost obținută la capătul unui joc bun. Squadra azzurra a făcut, azi, cel mai reușit meci de după mondiale. A întîlnit însă o echipă decisă, care nu s-a speriat de nimic, care s-a bătut exemplar. Nu vreau să remarc pe nimeni, toți băieții mei au jucat cu suflet, cu dăruire".

Lucescu surîde, dar fără putere. Nu e, gîndesc, nici surîsul unui învingător și, cu atît mai mult, nici al unui învins. E mai degrabă surîsul unui om care a ieșit dintr-o încleștare teribilă și pentru care, încă nedezmeticit, rezultatul încleștării contează mai puțin. Totul e că ea s-a terminat. Îl privesc, asaltat de zeci de ziariști, și-l admir o dată în plus. Echilibrat, reținut, politicos. Îmi fac socoteala că pentru el, după acest 1—0, greul abia începe. Fotbalul a fost și a rămas, din multe puncte de vedere, nedrept : n-apuci să te bucuri de-o izbîndă, cît ar fi ea de răsunătoare, că un alt meci, și mai greu, bate la ușă. Oricum, numai și prin înfrîngerea Italiei, Mircea Lucescu și-a făcut loc, nu cu coatele, ci elegant, cu distincție, în istoria fotbalului nostru. Așa cum, de pildă, Guadalajara 1970 nu poate fi desfăcută de amintirea lui Angelo Niculescu, la fel, acest 1—0 cu Italia va rămîne legat de numele lui Mircea Lucescu.

Intru în cabina tricolorilor. E multă bucurie, dar o bucurie decentă, bărbătească. Doar Răducanu e pus pe glume : „am fost mai buni, ce să mai discutăm ! Poate că n-a fost, tot timpul, spectacol de gală, dar băieții au reușit o mare victorie." Așa e, Rică. Cămătaru șchioapătă, dar e fericit : „aș vrea să mulțumesc publicului, care ne-a îmbărbătat din primul pînă în ultimul minut. Ei, prin comportarea sa minunată, merita această victorie, iar noi, în teren, am făcut totul pentru a o obține." Bölöni, ca de obicei, e retras. Are o rană pe piept, dar îmi mărturisește că nu-i doare ! Golul ? S-a nimerit să înscrie el, dar izbînda e a întregii echipe. Notez și vorbele lui Balaci : „duelul meu cu Gentile ? N-a existat. L-am scos din «cușcă» și, la plimbare, în largul terenului, «păznicul» lui Maradona nu s-a simțit în apele sale. Insist asupra faptului că am crezut în victorie. Cred că izbînda noastră e, întîi și întîi, una morală, a stării de spirit".

Mă întorc la italieni. Nimic. Anche dieci minuti, se anunță. Să nu-i vedem plîngînd, zice careva. În sfîrșit, iată-l pe observatorul U.E.F.A., doctorul Claessen din R.F.G. De ce spun în sfîrșit ? Pentru că el a fost trimisul forului european și la Bordeaux unde, sub ochii săi, portughezul Garrido a furat-o ca-n codru pe Universitatea. Ce l-am mai căutat atunci ! Ai venit cam tîrziu, Herr Claessen, dar ai venit totuși bine. La bucurie. Îl ascult : „meciul a fost de înalt nivel, mai bun decît Scoția — Elveția, 2—2, la care am asistat nu demult. Victoria românilor e perfect meritată, ea nu poate fi pusă la îndoială." Arbitrajul ?, cer amănunte. Claessen : „arbitrul a avut o misiune dintre cele mai grele și, în plus, nici jucătorii nu l-au ajutat. În ciuda a 2—3 mici erori, Vautrot și-a făcut datoria. A fost obiectiv, n-am ce-i reproșa."

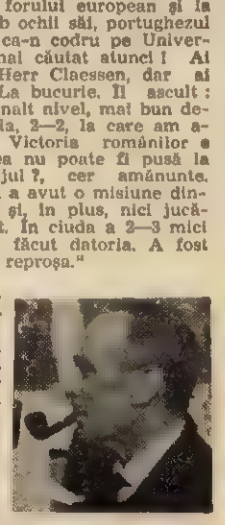

Arbitrii sînt inabordabili deocamdată, dar se deschide ușa vestiarului italian. Antognoni le explică ziariștilor italieni cum și cît i-a nedreptățit arbitrul ? ! Lîngă mine, Beccantini ridică din umeri : „sono nervosi", Bettega, deși cu un șold tumefiat, e mai aproape de adevăr, zicînd că dă, românii au jucat mai bine, meritînd victoria. Tardelli stă cu spatele, iar Zoff zice, și el, că a fost un meci dur, în care tonul l-au dat gazdele ! Rossi e încă și mai îndrăzneț : „cu un astfel de arbitru n-am fi cîștigat niciodată !? Cel mai grav e însă faptul că el a închis ochii la hențul comis în careu de Iorgulescu." Înfringere, înfringere, necaz, necaz, dar nici chiar așa !! Jenat, mă adresez din nou lui Beccantini. Acesta se miră, ce 11 metri !? N-am văzut nimic, la masa presei nimeni n-a observat o astfel de infracțiune. Intră și președintele federației italiene, Federico Sordillo. E cătrănit. Zice ceva de rău, că românii au jucat dur, etc., după care, sesizînd unele poticneli în italiana mea, întoarce foaia : echipa dumneavoastră a știut ce-a vrut, și-a ales inteligent armele, a luptat mai mult și mai dirz. Dealtfel, cu excepția faptului că am pierdut meciul, ne-am simțit foarte bine la București, unde am fost tratați cu o ospitalitate fără cusur." Notez, din fugă, o declarație a lui Vautrot : „de cîteva ori am fost tentat să scot cartonașul roșu, dar acum mă felicit că m-am abținut. Victoria românilor nu poate fi contestată. Balaci, Bölöni și Cămătaru mi-au plăcut cel mai mult".

Mă strecor, nu fără greutate, spre Bearzot. Trage dintr-o pipă de mult stinsă. E atît de trist că-ți provoacă milă. Se ține însă drept, vorbind cu voce stinsă, ca într-un monolog. „Nu meritam totuși să pierdem și am pierdut, zice. Contest rezultatul de azi, dar la ce-mi ajută ? Aș cîștigat, asta e tot ce rămîne. Restul îl putem discuta pînă mîine, dar la ce bun ?" Apoi tace. Tac și eu, convins că va relua. Reia : „echipa mea s-a descurcat, dar a trădat-o rezultatul." Adversarii ? „Harnici, ca la Florența. Poate peste." Lucescu, încerc să-l provoc, a afirmat că, de la italieni, Tardelli a fost cel mai bun. Ce părere aveți ? „Eu judec o formație în ansamblu, băieții mei m-au mulțumit." Altă întrebare : a greșit Zoff la gol ? Tace. Repet întrebarea. Vine răspunsul, dar el n-are nici o legătură. „Ne-am compromis serios șansele, îl aud, dar nu aici, în Italia. Noi am risipit calificarea acasă. Atunci da, am jucat prost. Dar aici ? Poate că meritam un rezultat de egalitate. Și ?" Și ce ?, insist. Acceptă : „acum nu mai contează. Am zis, de la Florența, că vom avea aici un meci greu. Am greșit ?" Mă întreabă pe mine, se întreabă pe el ?! Îl rog să-mi vorbească despre Rossi, despre prestația lui de azi. Parcă pînă atunci am fi discutat despre astronautică : „Rossi ? Ooo, un mare jucător, cel mai în formă la mondiale !"

Părăsesc vestiarele. Peste stadion, deși partida s-a terminat de mult, o parte din reflectoare încă ard. Ziariștii italieni lucrează de zor. Transmit prin telefon cronicile lor. Apuc din mers : „Italia, campione del mondo, piegata a Bucarest". Italia, campioana lumii, îngenuncheată la București. Mă uit : Filippo Grassia de la „Il Giornale" e, și el, trist. Are și de ce.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Sfîrșit de epocă

Rossi, Conti, Antognoni și compania au coborît din icoanele lor simbătă, 16 aprilie 1983, pe Stadionul 23 August din București și în locul lor au urcat Balaci, Ștefănescu, Klein, Cămătaru și cellalți. Din patru puncte acordate dublei întîlniri România — Italia, campionii lumii au cîștigat unul singur. Ca să ajungă în vîrful ierarhiei mondiale, încununații cu aur în Spania au avut de înfruntat oprobriul opiniei publice sportive și al presei de specialitate. **Acesta nu e fotbal,** decretaseră tot felul de băgători de seamă și noi, oameni de bună-credință, la fiecare 1—0 de-a lungul anilor ai squadrei azzurra, le țineam isonul, pentru ca mai tîrziu, după victoria cea mare, tot noi să ne închinăm acolo unde am hulit. Învingătorii n-au decît merite, și brazilienii, aleșii publicului, s-au văzut nevoiți să-și confecționeze în grabă justificări de circumstanță și să-și inventeze lipsuri inexistente tot la fel cum victorioșilor, cu aceeași grabă poate, li s-au descoperit virtuți nu totdeauna reale. Aceasta este lumea fotbalului, o realitate cu petarde și încălzeli, una nu tocmai dintre cele mai nobile ale speței umane, dar în orice caz una a bărbăției. Iată ce n-am vrut să vedem noi, reprezentanții romantismului tîrziu în fotbal. Și am lăcrimat, și ne-am îmbrățișat în fața jertfei băieților noștri care pierdeau frumos și nobil la limită sau smulgeau un meci egal fără urmări, fără consecințe reale, și ne-am indignat, și am protestat, și iarăși am plîns cînd între corzile fotbalului continental jucătorii români erau frustrați, gîndeam noi, reprezentanții romantismului tîrziu în fotbal, cu grosolănie de laurii pe care îi meritam.

După meciul de la Lisabona între Benfica și Universitatea, corul bătrînelor doamne a început din nou să se lamenteze în felul în care altădată o făcea în fața jocului viitorilor campioni mondiali. Românii, au insinuat ziarele, au jucat destructiv și exclusiv pentru rezultat. Acest reproș a ascuns întotdeauna intenția de intimidare și de deturnare a atenției adversarului. Chestiune de cuvinte. Încununat de lauri, jocul **destructiv, exclusiv pentru rezultat** al italienilor s-a metamorfozat în limbajul public în joc **realist, precis, computerizat** etc. Exact ce s-a întîmplat și simbătă pe Stadionul 23 August. Asimilînd tehnologiile fotbalului competitiv, inclusiv stilul de joc italian, distrugînd adică atacurile adversarilor încă din faza de concepție, fiind întotdeauna la minge cu un om în plus față de italieni, sufocîndu-i prin pressing, jucînd bărbătește pînă la epuizare, reprezentativa noastră abia acum — iată incredibilul ! — a pus în evidență tehnica ei superioară, fiindcă de tehnică superioară este vorba dacă ne aducem aminte de pătrunderile în slalom ale fundașului Ungureanu, de faptul că Geolgău trebuia să fie ținut de mînă sau de tricou pentru a fi împiedicat să pătrundă spre poartă, și mai ales de strălucirea în teren a lui Balaci, de driblingurile lui Cămătaru, de subtilele întoarceri ale lui Klein și așa mai departe. Iar tehnica superioară, așa se leagă lucrurile, a dat la iveală rigoarea gîndirii antrenorilor, învingători tactic.

Vai, doamne, nu mai sîntem romantici. Sîntem numai învingători. Și războiul nu e definitiv cîștigat. Nu există situație mai ingrată. Dacă vom deveni și cîștigători războiului atunci defectele noastre vor fi socotite calități iar vicile noastre virtuți, pînă atunci trebuie să primim bărbătește atît laudele cît și invidiile, denigrările, minimalizările. E greu. Ar fi fost mai ușor să plîngem unii pe umerii celorlalți cît de frumos ne-am bătut și cît de rău au fost italienii lăsîndu-i pe ei să meargă mai departe să se bată pe toate stadioanele lumii, să înghită și gloria și răzbunarea. Dificilă misie și-au asumat Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu. Dificilă pentru că sînt cu jumătate de spate descoperiți. Descoperiți sînt în jumătatea numită campionat și nedescoperiți sînt în jumătatea numită Universitatea Craiova. Dar sîntem în domeniul fotbalului și aici totul este posibil. Ne sprijinim afirmația chiar și pe un singur exemplu : publicul. Acest minunat public, care într-o singură noapte a căpătat el însuși alură continentală.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎN FAȚA CAMPIONILOR LUMII

Fotografie de PAUL AGARICI

IZBÎNDA TACTICII

Care au fost armele echipei române ? Meciul, după părerea noastră, a avut în primul rînd o amprentă tactică extrem de accentuată — de unde, poate, și aspectul său mai puțin spectaculos. Există în fotbalul nostru opinia unor antrenori (mai virstnici, de obicei), după care echipa proprie trebuie să-și impună ea jocul, indiferent de stilul adversarului întîlnit. Așa ceva nu se mai practică de multă vreme în fotbalul mondial, aici bătăliile de pe teren au devenit preponderent tactice, la meciuri de campionat chiar, cu atît mai mult la nivelul echipelor reprezentative. Este totodată una dintre noutățile aduse la nivelul selecționatei de antrenorul Mircea Lucescu. El își studiază întotdeauna foarte bine adversarii, le caută punctele slabe și se gîndește cum să le contracareze pe cele tari, joacă un „șah orb" cu mult înaintea fluierului de începere a partidelor, fiindcă știe foarte bine că aceasta e unica modalitate de a deveni stăpîn pe situație, de a nu lăsa jocul să decurgă la voia întîmplării. I-am văzut caietele cu conspecte. Sînt pline de însemnări de tot felul, de scheme de joc aparent incitante, de observații pertinente culese atît prin urmărirea unor jocuri ale adversarilor, cît și din presa de specialitate străină. Fiecare jucător italian are în caietul lui Lucescu o fișă personală — caracterizare, stil de joc, prezentarea carierei internaționale, calități și defecte etc. Apoi, trece la tabăra noastră. Face noi fișe, pe care le împarte jucătorilor. În iarna care a trecut, ca să luăm un exemplu, Michael Klein a primit o astfel de fișă, cu indicații extrem de precise : „Adversarul tău direct va fi Tardelli (Juventus). Este unul dintre jucătorii cu mare experiență competițională. A debutat în echipa națională împotriva mea, jucînd fundaș dreapta la meciul Italia—România, din 1976. De atunci joacă fără întrerupere, pe postul de mijlocaș dreapta. Are o capacitate de efort deosebită — se spune că e jucătorul fără plămîni. În general joacă pe partea dreaptă a liniei de mijloc, dar apare frecvent pe partea stîngă, mai ales pe deplasările lui Antognoni, ca și pe intrările lui Graziani în centru (vezi golul cu Argentina). Este maratonistul echipei, jucătorul ei de legătură. Pe acțiunile din partea stîngă, apare surprinzător la colțul scurt. Marchează multe goluri (șutează bine la poartă), rupînd cu ușurință ritmul pe fondul de alergare continuă. Ce trebuie să faci ? Să-ți îmbunătățești capacitatea de efort. Seara, după antrenamentul obișnuit, du-te și aleargă în ritm moderat 8—10 ture de stadion (12—20 min.). Obligatoriu pe fond de odihnă (după somn). Să-ți întărești puterea musculară, necesară deposedărilor și contrelor (urmează mai multe exemple practice de exerciții specifice — n.n.). Să te obișnuiești cu alunecări și reveniri. Efectuează pase lungi, repetate, pentru a căpăta încredere în serviciul tău. Permanent lucru pentru coordonarea piciorelor (alte exerciții...). Îmbunătățirea tehnicii de bază. Tras la poartă din voleu fără preluare, de fapt reluări pe atacuri din schimbare de direcție (încrucișări). Încearcă în antrenamente colective, cu joc, să acționezi mai mult pe partea dreaptă !" Și astfel de fișe pentru pregătire individuală au primit, desigur, toți componenții lotului reprezentativ. Sigur, cînd Lucescu scrie „adversarul tău direct va fi...", asta nu înseamnă întotdeauna că jucătorul respectiv este titular indiscutabil al echipei, ci mai curînd afirmația devine un stimul de pregătire suplimentar. Așadar, Klein l-a marcat pe Tardelli. Dar, mai departe ?

În teren, perechi-perechi, jucătorii noștri s-au așezat astfel : Rednic cu Bettega, Iorgulescu cu Rossi, Ungureanu cu Conti, Augustin cu Antognoni, Klein cu Tardelli, Böloni cu Marini ; nici cei din atac n-au fost scutiți de marcajul „perechi" lor ; Balaci cu Gentile (l-a scăpat o singură dată, în min. 44, cînd italianul a centrat foarte periculos de pe aripa dreaptă, dar Rednic și apoi Moraru au fost la post !), Cămătaru cu Collovati (stoperul de marcaj italian ne-a înscris un gol cu capul, la Napoli, scăpînd de sub atenția... aceluiași Cămătaru !) și Geolgău cu Cabrini (de obicei, mult mai insistent în atac). De partea cealaltă, italienii n-au respectat întru totul distribuția perechilor, dorind, probabil, în mod excepțional, să încerce mai mult cartea atacului. Enzo Bearzot nu e un inovator în materie de tactică. El a copiat, așa cum a mărturisit mai de mult, stilul de joc al echipei Poloniei la Weltmaistershaft '74, adaptîndu-i posibilităților și calităților specifice italiene. Nu ar fi putut schimba în numai cîteva zile tot ce a clădit în ani, astfel încît permutările tactice au fost minore, am spune doar de finețe. Astfel, Marini a început prin a-l marca pe Klein, dar curînd a trecut la Augustin, pentru a-i lăsa mai multă libertate lui Antognoni, „perechea" la tabla neagră a jucătorului nostru. Antognoni venea, la faza defensivă a echipei sale, doar pentru un marcaj de așteptare în zona lui... Ungureanu, pe care-l supraveghea de la distanță. Conti, astfel eliberat de sarcină, s-a retras mai mult spre centrul terenului, încercînd să ușureze sarcina lui Tardelli, legătura între apărare și atac, rotița principală de declanșare a contraatacului. (Vorbind despre acest „contraatac italian care nu iartă", e bine să ne amintim că el n-a apucat să se înfiripe decît o singură dată, în min. 79 cînd Rednic a pierdut balonul în careul advers, și din două pase, Altobelli a tras din fericire peste poartă !). Într-un anume fel, se poate spune că echipa României a învins Italia chiar cu armele ei — dacă ele nu ar începe să fie totodată ale noastre (așa cum s-a văzut în meciul cu Suedia) : marcaj foarte atent, ieșiri controlate din apărare, uneori contraatac tăios (a se vedea țîșnirea lui Geolgău din min. 79, cînd Marini a fost nevoit să-l țină de tricou !). În jocul pozițional, multă vreme atuul principal al echipei naționale (de la Angelo Niculescu încoace), jucătorii români s-au descurcat mai bine decît adversarii lor, atacînd variat și ingenios, sub bagheta unui Balaci aflat într-o zi foarte bună, deloc intimidat de Gentile, omul în fața căruia, „n-au suflat" nici Maradona, nici Zico. Din păcate, ne-a lipsit Țicleanu (suspendat), care ar fi putut să dea o altă culoare jocului nostru...

Ce a rezultat din această încleștare tactică (de care au fost scutiți doar cei doi jucători „libero", Ștefănescu și Scirea) a văzut toată lumea. A fost un joc fără răsuflare, cu perechi urmărindu-se aproape pe tot terenul și prea puține faze de poartă, un meci care nu se putea decide decît dintr-o eroare sau dintr-o fază fixă (lucru intuit de Mircea Lucescu !). Remarcabilul Böloni a înscris din nou dintr-o lovitură liberă, surprinzîndu-l pe Zoff prin pădurea de picioare ale jucătorilor proprii, care l-au mascat din dorința de a-l proteja. Că n-a fost deloc o întîmplare o dovedește atît lovitura liberă din minutul 54 (cînd același Böloni a șutat senzațional, dar mingea a lovit plasa laterală din stînga lui Zoff, rămas fără reacție), cît și celelalte goluri înscrise de jucătorul din Tg. Mureș în cadrul echipei naționale în ultimul an. Mai exact, cîtind statistica, în primele șase 43 de partide susținute în cadrul echipei naționale, Böloni marcase 6 goluri, în timp ce în ultimele 17 (de la readucerea sa la lot de Mircea Lucescu) el a înscris de 9 ori, goluri unul mai frumos decît celălalt, ridicînd la 15 punctele marcate pentru reprezentativa României, în 60 de meciuri. (În paranteză fie spus, Böloni ocupă acum locul 5—6 în clasamentul golgeteriilor echipei naționale, după Bodola, cu 31 de goluri în 48 de meciuri !, Iordănescu — 26, Dudu Georgescu — 21, Dobay — 19 și la egalitate cu Dumitrache — 15 goluri ; Balaci și Cămătaru sînt departe în urmă, cu doar 8 goluri fiecare !). Adusă la 0—1 după nici 25 de minute de joc, echipa Italiei s-a văzut în cea mai neplăcută postură posibilă pentru ea : să fie nevoită să atace, să caute măcar egalarea și golul necesar ca aerul. Italienii sînt campioni mondiali și replicii atacurilor adverse, ai contrei, așa au cîștigat mai toate meciurile susținute la Mundial, cînd sînt mai încorsetați și mai dominați se simt cel mai bine, explodînd spre poarta adversă, de cîte ori au ocazia, cu o decizie care le-a adus mult triumf, de la Herrera încoace ! Cînd sînt conduși le e mai greu, fiind nevoiți să atace pozițional. După ce Bettega a ieșit din joc, înlocuit cu Altobelli, Bearzot a încercat să joace cu două vîrfuri mult împinse înainte, dar Lucescu a replicat, introducîndu-l pe Andone alături de Iorgulescu, pentru marcajul jucătorului interist. Un lucru care s-a înțeles greu din tribune : Lucescu l-a menținut atîta vreme pe Augustin în teren nu pentru că ar fi fost întru totul mulțumit de evoluția dinamovistului, ci pentru că aștepta mutările lui Bearzot, ți-și păstra posibilitatea de replică !

În fine, să nu uităm că mai multe dueluri individuale au fost cîștigate de jucătorii noștri. Astfel, Cămătaru l-a dominat pe Collovati (duel cîștigat net, la Florența, de jucătorul italian), Geolgău s-a descurcat foarte bine în fața lui Cabrini, Iorgulescu l-a anihilat din nou pe Rossi (chiar dacă a folosit uneori brațele) nelăsîndu-i nici o clină liberă, iar Ungureanu a trecut dezinvolt pe aripa stîngă, foarte sigur pe el și foarte tare pe picioare. Au fost și momente cînd într-un careu sau în celălalt se purtau parcă lupte libere, cu brațele, cu coatele în căutarea unei poziții avantajoase, de reluare spre gol, au fost și încleștări și „paravane" ca la baschet, pentru eliberarea unui jucător de marcatorul său, au mai fost și destule faulturi — dar cel mai important este că echipa noastră, toți jucătorii care au compus-o n-au cedat nici o clipă, cunoscînd bine toți pașii care au condus pînă la victoria din final. Fotbalul zilelor noastre, poate mai puțin spectaculos ca cel de ieri, e totodată mai plin de încărcătură tactică, mai tensionat, iar partida România—Italia n-a făcut excepție de la regulă. Lăudabil, jucătorii lui Lucescu și Rădulescu au avut capacitatea fizică necesară, în ciuda unui program extrem de încărcat, cum fotbalul românesc n-a mai avut de multă vreme.

Un cuvînt bun și pentru brigada de arbitri francezi, în frunte cu Michel Vautrot, care a ținut în mînă un meci cu adevărat dificil. Cu alte cuvinte, o mare victorie a fotbalului românesc, care deschide uriașe perspective de afirmare internațională. O victorie tactică, obținută în condiții foarte dificile, dar — evident — pe deplin meritat. Lucru recunoscut, între alții, și de oaspeții noștri !

DUMITRU GRAUR

SITUAȚIA ÎN GRUPA

În cadrul grupei a V-a a preliminariilor campionatului european, a cărui fază finală urmează să se desfășoare, anul viitor, în Franța, s-a disputat pînă acum partidele :

România—Cipru 3—1 ; România—Suedia 2—0 ; Cehoslovacia—Suedia 2—1 ; Italia—Cehoslovacia 2—2 ; Cipru—Suedia 0—1 ; Italia—România 0—0 (toate în 1982) ; Cipru—Italia 1—1 ; Cipru—Cehoslovacia 1—1 ; Cehoslovacia—Cipru 6—0 ; România—Italia 1—0.

Clasamentul la zi arată astfel, notînd în paranteză și situația în așa-zisul „clasament al adevărului", calculat prin diferența dintre punctele cîștigate în deplasare și cele pierdute acasă :

1. **România**	4	3	1	0	6—1	7 p (+1)
2. **Cehoslovacia**	4	1	3	0	11—5	5 p (+1)
3. **Suedia**	3	1	1	1	3—4	3 p (+3)
4. **Italia**	4	0	3	1	3—4	3 p (—1)
5. **Cipru**	5	0	2	3	3—12	2 p (—4)

Luînd-o de jos în sus, să încercăm o succintă evaluare a șanselor fiecărei echipe, subliniind că formația **Ciprului**, în pofida celor două spectaculoase egalități înregistrate acasă, rămîne, și teoretic, și practic, în afara luptei pentru locul 1 în grupă, singurul care asigură calificarea în finalele C.E.

Italia : în condiții normale, squadra azzurra a pierdut, șimbătă, ultimul tren sau, în orice caz, și-a diminuat considerabil șansele. Punctele cedate pe teren propriu se vor dovedi, probabil, decisive, dar mult a cîntărit și (numai) egalul de la Limassol. Chiar dacă va cîștiga în Suedia și în Cehoslovacia, Italia va ajunge în clasamentul adevărului doar la +3, puțin față de pretențiile unei campioane mondiale.. Puțin și, după calculul hîrtiei, insuficient, căci tricolorii ar putea urca și ei la +3 (după o victorie în Cipru, altfel scontată și, firește, dorită), **națională** noastră avînd, cel puțin la această oră, un golaveraj net superior : +5 față de —1. Și-apoi e greu de crezut, judecînd mai ales după startul greoi al campionilor lumii, că italienii vor învinge în două deplasări, iar tricolorii vor pierde de fiecare dată.

Suedia : avantajată de program (n-a jucat nimic acasă), Suedia a adunat 3 puncte din deplasare, învingînd în Cipru, unde italienii și cehii au capotat. Măcar aparent, ea are în prezent (pînă cînd tricolorii vor cîștiga în Cipru) poziția cea mai favorabilă, putînd candida la calificare numai și adjudecîndu-și partidele de acasă. De remarcat că meciul Suedia—Italia din 28 iunie e încă sub semnul întrebării, existînd posibilitatea ca el să se amîne, căci o zi mai tîrziu ar urma să se dispute finala Cupei campionilor europeni, în care nu e exclusă prezența lui Juventus (cu 7 jucători în națională aliniată la București). Din cîte cunoaștem, federația italiană a și înaintat celei suedeze o propunere de reprogramare, dar aceasta a fost refuzată. Dacă suedezii se vor menține pe poziție (ei ar avea interes ca Zoff, Rossi și ceilalți juventiști să joace la Stockholm pentru rețetă), e de bănuit că Bearzot va alinia la 28 iunie o formație tînără, ceea ce ar ușura, desigur, sarcina nordicilor. Dar, cum spuneam, chestiunea e încă în discuție. Oricum, repetăm, la ora de față, Suedia apare ca favorita numărul 1 a grupei.

Cehoslovacia : nici ea n-a epuizat toate șansele, legîndu-și speranțele mai ales de partidele din deplasare, din România și Suedia. Orice punct dobîndit acolo (și luat de la adversari direcți) ar plasa reprezentativa cehoslovacă pe o pistă favorabilă, cu condiția însă ca ea să exploateze la maximum avantajul (tot mai teoretic) al terenului propriu. Trebuie însă să reținem că echipa lui Havranek nu trebuie socotită ca ieșită din cursă.

România : inițial, după tragerea la sorți, considerată ca outsider (a patra scoasă din urnă), formația României se află, în prezent, într-o conjunctură bună, nutrind speranțe, justificate, de a candida la ocuparea locului 1 în grupă. În condițiile în care, firește, toate meciurile sînt, în această fază a preliminariilor, extrem de importante, pentru tricolorii lui Lucescu o victorie în Cipru (posibilă prin prisma palmaresului și a prestațiilor de pînă acum) ar însemna un „balon de oxigen". Dar, ca să fim realiști, nu credem că trebuie pedalat pe victoria aceea, pe care o dorim din tot sufletul, dar care, nu-i așa, încă n-a fost obținută !

Înainte de a aminti partidele care ar mai fi de disputat, să subliniem că doar echipa noastră a reușit pînă acum să-și valorifice integral avantajul terenului propriu (Suedia încă n-a jucat nimic acasă), înregistrînd 3 victorii din tot atîtea meciuri. De remarcat e și faptul că, din cele 10 întîlniri consumate în cadrul grupei, numai 4 s-au încheiat cu succesul gazdelor, oaspeții trecîndu-și în cont 5 egalități și chiar o victorie.

Mai sînt de jucat meciurile : România—Cehoslovacia, Suedia—Cipru (ambele în 15 V) ; Suedia—Italia (28 V) ; Suedia—România (19 VI) ; Suedia—Cehoslovacia (21 IX) ; Italia—Suedia (15 X) ; Cipru—România (12 XI) ; Cehoslovacia—Italia (16 XI) ; Cehoslovacia—România (30 XI) ; Italia—Cipru (22 XII).

Lupta, e limpede, se anunță în continuare dificilă, într-o grupă de 5 nu mai puțin de 4 echipe deținînd șanse, mai mari sau mai mici, de a obține „pașaportele" pentru Paris. Noi sperăm că reprezentativa noastră va fi aceea și-i urăm, în continuare, mult succes.

Cu amărăciunea că n-a ajuns în finală, dar privind lucid la marile ei realizări și la splendidele ei perspective

PĂCAT CRAIOVA, BRAVO CRAIOVA!

Lung

Negrilă

Tilihoi

Ștefănescu

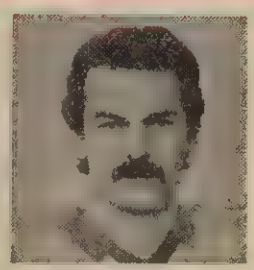

Cîpîtu

Ungureanu

Țicleanu

Geolgău

Donose

Irimescu

Beldeanu

Dumitru

Crișan

Cîrțu

Cămătaru

Balaci

C. Oțet

N. Ivan

Oboseala a cîntărit greu

Iată, stimați cititori, că marele pas, ultimul pas spre mult visata finală a Cupei U.E.F.A. nu s-a produs, Universitatea Craiova neizbutind să fructifice avantajul terenului propriu în fața Benficăi Lisabona care, trăgînd cu dinții de un meci egal, și-a atins scopul, pătrunzînd în finală grație unei clauze regulamentare. Să fim însă corecți : jocul Universității n-a avut strălucirea din partidele anterioare. Peste ei și-a pus pecetea oboseala, acumulată mai ales de jucătorii care, simbăta trecută, au luptat eroic sub culorile Naționalei, învingînd Italia, campioana lumii. Așa se face că Ștefănescu (mai ales), Ungureanu și ceilalți au comis destule erori, chiar tehnice, plecate dintr-o oboseală fizică și poate psihică adunată în timp. Și ceilalți jucători însă, și ei atît de solicitați într-un sezon foarte încărcat (și plin de satisfacții) s-au resimțit, fizic și nervos. Așa s-a făcut că pe lîngă absența lui Negrilă (suspendat), alte cîteva accidentări au diminuat forța de șoc a Craiovei, Universitatea ajungînd la un moment dat să-și apere calificarea cu o garnitură numai pe jumătate validă. În pofida acestor vicisitudini și deși în fața unui adversar redutabil, care a aruncat în strategia luptei un jucător proaspăt și inventiv, suedezul Strömberg (el se va dovedi „cheia" jocului, fiind o adevărată rampă de lansare pentru contraatacurile portugheze, adesea tăioase), Universitatea a dominat minute bune și numai neșansa a privat-o de o detașare pe tabela de marcaj care ar fi fost, probabil, decisivă. Așa e fotbalul : pe lîngă toate argumentele lui, condiție fizică, inteligență tactică etc. etc., ai uneori nevoie, spre a învinge, și de o altă „piesă" de bază, de șansă ! Ei bine, miercuri, nenorocul i-a urmărit pe fotbaliștii olteni în mai multe rînduri, iar nedreptatea făcută de el a fost flagrantă, mai ales în minutele 31 și 73. În primul dintre ele, lui Cămătaru nu i-a lipsit decît o fracțiune de secundă, din păcate cea hotărîtoare, pentru a șuta spre poarta lui Bento, cu care rămăsese singur în față după o pasă inteligentă venită de la Balaci. Dar fundașul central Humberto a fost, ca într-un sprint deslușit la fotografie, mai rapid, reușind să împungă balonul cu vîrful ghetei. În celălalt minut, cînd scorul era de acum 1—1 și cînd oboseala începuse să-și arate colții peste gazon, Crișan a trimis balonul în bară, numai lemnul de deasupra capului salvîndu-l pe portarul portughez !

Sigur, se pot căuta acum, după ce ratarea a fost pecetluită, tot felul de noduri în papura echipei. Ba că utilizarea lui Geolgău ca fundaș lateral n-a fost cea mai inspirată idee, ba că n-ar fi stricat ca Dumitru să fi fost trimis în teren, ba că, ba că,... În urma războiului, se știe, mulți viteji s-arată, iar numărul acestora e și mai mare cînd războiul e pierdut. Adevărul e că Universitatea n-a mai avut prospețimea cu care ne obișnuise în partidele cu Bordeaux și Kaiserslautern, ea n-a mai avut puterea să forțeze mîna șansei, dar nici nu este cazul ca din această eliminare să facem un capăt de țară și să cădem prădă deprimării. Scoaterea Craiovei din cursă ne obligă însă la și mai multă luciditate, la și mai mari eforturi în slujba fotbalului românesc. Ea trebuie să ne determine să pregătim performanța și mai din vreme, înțelegînd că ridicarea fotbalului nostru, scop pe care îl dorim cu toții, nu trebuie să se sprijine doar pe umerii unei singure echipe, oricît ar fi aceea, și e, de talentată și de harnică. Orice om, suprasolicitat, ajunge să obosească, iar jucătorul de fotbal nu face și nu poate să facă excepție de la această regulă.

Se cade însă să reamintim, deși la necaz, că Universității Craiova, bravilor ei fotbaliști și antrenorilor ei de ispravă îi datorăm cel mai frumos traseu din istoria fotbalului nostru, cea mai importantă performanță la care a ajuns vreodată, prin seriozitate și sudoare, o echipă românească de club. Dealtfel, după meci, suedezul Eriksson, antrenorul Benficăi, a găsit cuvintele de laudă la adresa Universității : „am tot respectul pentru echipa dumneavoastră. Am observat la ea multe lucruri bune. Am mizat pe faptul că internaționalii ei vor fi obosiți după victoria din partida cu Italia și nu m-am înșelat. Orice antrenor însă și-ar dori în echipa lui fotbaliști ca cei care joacă sub culorile Universității".

De fapt, „campioana unei mari iubiri" este în situația de a părăsi Cupa U.E.F.A. cu fruntea sus. Ea iese neînvinsă dintr-o semifinală care i-a opus una din marile „firme" ale Europei, echipă presărată cu internaționali de diverse naționalități, reprezentanta unui club cu un palmares continental de invidiat. Meciul de azi n-a însemnat decît 90 de minute, nu cele mai inspirate, dintr-un meci mai lung care a durat de zece ori mai mult, punîndu-le cap la cap pe toate cele jucate pînă acum. Dacă pentru ratarea finalei putem spune păcat Craiova, pentru modul în care Universitatea a luptat, cu dăruire și abnegație, spre a ține sus steagul fotbalului românesc, izbutind în temerara ei întreprindere, avem fără îndoială dreptul să spunem bravo Craiovei !

Sîntem convinși că Universitatea Craiova, „campioana unei mari iubiri", echipă care ne-a adus atîtea și atîtea satisfacții, direct sau prin intermediul reprezentativei țării, nu și-a spus încă ultimul cuvînt nici în fotbalul românesc și nici în cel internațional. Încă o dată : păcat Craiova, bravo Craiova !

OVIDIU IOANIȚOAIA

De aici mai departe

Pentru returul semifinalei Cupei U.E.F.A., împotriva Benficăi, trei mari probleme i s-au pus în față antrenorului craiovean C. Oțet : 1) înlocuitorul lui Negrilă (suspendat pentru două cartonașe) ; 2) umărul lui Lung (abia refăcut, neputînd fi nici rezervă la meciul cu Italia) ; 3) reacția de automulțumire, în lanț, a jucătorilor craioveni participanți, simbătă, la marea victorie împotriva echipei campioane mondiale. Ar mai fi fost și a patra, refacerea fizică a selecționabililor, dar ea părea să se fi rezolvat, așa cum s-a petrecut și în preajma altor partide cu deosebită miză, disputate de Universitatea la numai 3—4 zile interval. Făcînd acum bilanțul, după nereușita în tentativa de calificare în finala competiției, să spunem de la început că dintre aceste temeri, numai umărul lui Lung a rezistat, în vreme ce problema nr. 3, valabilă doar parțial, pentru începutul de meci în special, a fost vizibil accentuată de starea de oboseală, de lipsa de tonus muscular în care s-au găsit din păcate majoritatea jucătorilor craioveni. În privința lui Geolgău, trebuie să remarcăm că jucătorul cu nr. 2 de circumstanță, apăsat desigur de sarcinile duble pe care le avea de îndeplinit, n-a izbutit pînă la urmă să fie nici fundaș, nici aripă.

Dar, dincolo de aceste prime constatări, vom susține aici că pentru Benfica ziua de miercuri a fost o zi cu adevărat norocoasă, meciul fiind influențat de o mulțime de factori exteriori, amintiți în parte. Cum oare să ne explicăm lipsa de vigoare a lui Cămătaru, Ștefănescu, Geolgău și chiar Ungureanu ? O singură mare excepție între craioveni — Balaci, cel mai bun de pe teren, jucătorul care ar fi putut duce Craiova spre victorie aproape de unul singur, dacă în final de partidă, cînd totul ajunsese ca pe o muchie de cuțit, n-ar fi obosit la rîndul său. Să nu uităm nici stupida ieșire din teren a lui Donose, cu ruptură musculară în chiar primul minut de joc, așa cum, iată, ne vedem nevoiți să remarcăm în rîndul oaspeților pe acest Strömberg, care a reușit să dea cu totul altă consistență jocului portughez, față de meciul de la Lisabona.

Tactic, Sven Goran Eriksson, antrenorul suedez al Benficăi, a intuit foarte bine jocul. El n-a pus oameni să-i marcheze strict pe mijlocașii noștri, lăsîndu-și jucătorii mai liberi pentru construcție, într-o „zonă" în care eforturile defensive s-au diminuat în scopul ofensivei. A întins o linie de 4 fundași cu sprijin pe ofsaid și a împins permanent mijlocul să caute golul calificării. După 0—1, la magistrala lovitură liberă a lui Balaci, evenimentul consemnat pe tabela de marcaj n-a schimbat decît prea puțin tactica portughezilor, care oricum ar fi fost nevoiți să marcheze un gol pentru a obține calificarea. Atunci, însă, au fost cele mai bune momente ale echipei craiovene, ce ar fi putut face diferența de scor asiguratoare, dar Cămătaru a ratat o ocazie mare și jocul a început să curgă din nou așa cum își dorea Eriksson. Filipovici a înscris în min. 54, așadar timp ar mai fi fost suficient pentru un nou gol craiovean, însă începînd din acel moment s-a văzut din ce în ce mai limpede că Universitatea Craiova nu este într-una din zilele sale cele mai bune. Exceptînd bara lui Crișan (min. 73, reluare fulgerătoare la o centrare a lui Țicleanu), ocaziile mai importante s-au petrecut tot la poarta lui Lung, care a intervenit de cîteva ori cu adevărat salvator. Trebuie însă apreciat efortul colectiv al jucătorilor craioveni, zbuciumul lor pentru a obține ceea ce puțini mai credeau posibil, în ciuda evidenței că nimic nu mai mergea cum trebuie, lucru de care își dăduseră de acum seama în primul rînd chiar jucătorii noștri ! Astfel, deși Universitatea n-a părăsit terenul învingătoare, pentru toți cei de față a apărut clar că oltenii au dat tot ce-au putut da în această (nefastă) zi de miercuri, în fața unui adversar extrem de incomod, ce s-a bătut pentru fiecare minge. Pentru asta, ei merită aplauzele noastre !

Și totuși, susținem aici că Benfica putea fi învinsă de Universitatea. În formație completă cu jucătorii odihniți și dornici de o performanță majoră, psihic recuperați după... toate succesele acestei primăveri, Craiova ar fi trecut de Benfica și ar fi adus o nouă bucurie în fotbalul nostru. Dac[illegible] absurd această partidă s-ar putea repeta, greu de crezut că Universitatea nu ar trece de Benfica, mai cu seamă acum, cînd i-a luat pe deplin măsura forței de joc !

Din păcate, cariera europeană a Universității Craiova s-a încheiat, cel puțin pentru ediția în curs. Felicitîndu-i încă o dată pe jucătorii români pentru deosebita lor performanță, să nu uităm că ei au ieșit cu fruntea sus, chiar în circumstanțele nefavorabile despre care am vorbit. Fotbalul românesc, să nu ne fie teamă s-o recunoaștem, nu are încă capacitatea celor două fronturi aproape paralele : echipa națională și competițiile intercluburi. Iar ce au realizat, totuși, în ultimul an atît formația reprezentativă, cît și Universitatea Craiova (scheletul de bază ale echipei naționale) este fără nici o îndoială fără precedent în fotbalul românesc. Să luăm aceste performanțe ca un bun cîștigat și să încercăm să mergem mai departe.

DUMITRU GRAUR

AVEA OARE STRÖMBERG DREPT DE JOC ?

În urma partidei dintre Universitatea și Benfica s-au iscat mai multe discuții în jurul fotbalistului suedez Strömberg, o mai nouă achiziție a clubului portughez. A fost înaintată ipoteza că suedezul n-ar fi avut drept de joc în semifinalele Cupei U.E.F.A., el fiind legitimat după data permisă de regulament, 15 februarie 1983. Deși trebuie să recunoaștem că și nouă ni se pare că folosirea lui Strömberg n-a respectat integral legalitatea impusă de forul european (nu e exclus ca Federația portugheză să fi antedatat transferul de la I.F.K. Göteborg, la Benfica), vă informăm că, în preziua întîlnirii de la Craiova, la F.R.F. s-a primit o telegramă expediată de la sediul U.E.F.A. din Zürich, prin care se comunica, oficial, faptul că Strömberg are drept de joc pentru partida de la Craiova. Poate că n-ar strica, față de neclaritățile legate de acest caz, ca F.R.F. să solicite de urgență forului european lămuriri.

Universitatea Craiova în Cupa U.E.F.A., ediția 1982-1983

Să reamintim încă o dată drumul Universității Craiova în actuala ediție a Cupei U.E.F.A., din turul I pînă la... un gol de finală.

TURUL I

Universitatea — A. C. Fiorentina 2—1 (0—1). Craiova, 15 septembrie 1982, Stadion Central, 50 000 de spectatori. A arbitrat Ponet (Belgia). Au înscris Ungureanu, Cîrțu, Balaci, respectiv Bertoni.
A. C. Fiorentina — Universitatea 1—0 (1—0). Florența, 29 septembrie 1982, Stadio Comunale, 60 000 de spectatori. A arbitrat Daina (Elveția). A marcat Antognoni, din 11 m.

TURUL II

Shamrock Rovers — Universitatea 0—2 (0—1). Dublin, 21 octombrie 1982, Stadion Glenmalure Park, 10 000 de spectatori. A arbitrat Demler (Franța). Au marcat Irimescu și Balaci.

Universitatea — Shamrock Rovers 2—0 (1—0). Craiova, 3 noiembrie 1982, Stadion Central, 25 000 de spectatori. A arbitrat Györi (Ungaria). Au marcat Campbell (autogol) și Cîrțu (de două ori).

TURUL III

Girondins des Bordeaux — Universitatea 1—0 (0—0). Bordeaux, 24 noiembrie 1982, Stadion Municipal, 40 000 de spectatori. A arbitrat Garrido (Portugalia). A marcat Giresse, din 11 m.
Universitatea — Girondins des Bordeaux 2—0 (1—0). Craiova, 8 decembrie 1982, Stadion Central, 50 000 de spectatori. A arbitrat Kaiser (Olanda). Au marcat Țicleanu și Geolgău, ultimul în prelungiri.

TURUL IV

F. C. Kaiserslautern — Universitatea 2—2 (2—0). Kaiserslautern, 2 martie 1983, Stadion Betzemberg, 25 000 de spectatori. A arbitrat Schoeters (Belgia). Au marcat Geolgău și Crișan, respectiv Brehme (de două ori) și Irimescu (autogol).
Universitatea — F. C. Kaiserslautern 1—0 (0—0). Craiova 16 martie 1983, Stadion Central, 50 000 de spectatori. A arbitrat Hackett (Anglia). A marcat Negrilă.

SEMIFINALE

Benfica — Universitatea 0—0. Lisabona, 6 aprilie 1983, Stadion Luz, 75 000 de spectatori. A arbitrat Frederikson (Suedia).
Universitatea Benfica 1—1 (1—0). Craiova, 20 aprilie 1983, Stadion Central, 50 000 de spectatori. A arbitrat Valentine (Scoția). Au marcat Balaci și Filipovici.

În cei 10 ani de cînd participă la meciurile din cupele europene (1973—1983), Universitatea Craiova a reușit pînă acum 16 victorii (din 40 de meciuri disputate), terminînd la egalitate alte 9 partide și a pierdut de 15 ori, avînd un golaveraj general de 54—43. Este cea mai bună „serie" din istoria participărilor românești în competițiile europene intercluburi — atît din punct de vedere pur statistic (41 de puncte în 40 de meciuri), cît și, mai cu seamă, al performanței reușite în actuala ediție a Cupei U.E.F.A., în care jucătorii craioveni au reușit să se califice pînă în semifinale. Așadar, acum, la ora bilanțului, Universitatea Craiova scrie o foarte frumoasă pagină în cartea fotbalului românesc, ajungînd pe culmi pe care puțini dintre noi sperau. Oricum, la toamnă vom striga din nou : Hai, Craiova !

La Otopeni cu Margareta Mureșan

Cînd o bătălie se sfîrșește, începe alta

Miercuri, cursa de Frankfurt sosită nu la fix, ci chiar cu cîteva minute în avans față de grafic, echipajul dorind și el probabil să prindă meciul Craiovei la televizor, ne-a adus-o acasă pe Margareta Mureșan și pe cei care au însoțit-o în lăudabila ei tentativă de a împinge șahul nostru feminin cu un pas mai aproape de Olimpul acestui sport. Tentativa, ratată de puțin, după ce scorul egal dinaintea penultimei partide ne atîtase îndreptățitele speranțe, are merite prin ea însăși, calificarea unei sportive românce într-o asemenea fază a competiției șahiste pentru titlul mondial feminin fiind o performanță pe care Margareta Mureșan a obținut-o cea dintîi.

Că am fi dorit mai mult, că ea însăși ar fi dorit și ar fi putut mai mult, sînt lucruri adevărate, dar și în șah lupta sportivă e luptă și victoria își are cărările întortocheate și, ca atare, indiferent de satisfacția sau insatisfacția ultimului rezultat, meritele combatanților trebuie recunoscute. O fac, în cazul Margaretei, strîngerile de mîini și buchetele de flori ce i se oferă la Otopeni, și care vor parcă să-i facă cît de cît trecătoare unda de tristețe pe care zîmbetul înflorit în priviri de reîntoarcere printre ai săi nu reușesc să i-o estompeze.

Orice întrebare în clipele acestea în care tot sportivul are dreptul, și șahistul cu atît mai mult, la reculegere, mi se pare ca o încălcare de regulament, dar marea noastră șahistă se arată înțelegătoare și, încurajați astfel, eu și colegul Dan Bîrlădeanu, apelăm la o „deschidere" tăioasă :

— Ce-i cu Semenova aceasta ? Cum vi s-a părut, așa, mai de-aproape ?

— Lidia Semenova, în fața căreia, spre marea mea tristețe, am ratat prea ușor șansa de-a intra în semifinala turneului pentru titlul mondial, nu-i o jucătoare de nebăgat în seamă. Nu cred că-i mai bună decît mine, dar e tenace, cu multă ambiție. Ea e o tacticiană, în timp ce eu sînt o jucătoare pozițională, astfel că întîlnirea noastră a prezentat o înfruntare în plan tactic și strategic. Intrată mai de curînd în elita șahului feminin, Semenova e mai puțin cunoscută, dar, contrar poate unor păreri, e o adversară de nivel.

— Să înțelegem cumva din dezno dămîntul primelor două partide că adversara v-a surprins și pe dumneavoastră ?

— Într-o oarecare măsură da. Am fost puțin dezinformată cred în ceea ce o privește pe Semenova, despre care mi s-a spus că e tare la finaluri. Informație care a orientat într-un fel pregătirea mea, dar care, la fața locului, adică la masa de joc, nu s-a confirmat. Dar nu asta e cauza insuccesului meu.

— Dar care ?

— În primele două partide am resimțit handicapul unei stări psihice neadecvate, niște probleme la care n-are rost să mă refer acum, m-au împiedicat să mă concentrez. Efortul de recuperare a celor două puncte pierdute în debutul întîlnirii mi-a adus, apoi, o firească stare de oboseală. Am pierdut datorită unor scăpări tactice, nu mi-am folosit șansa, deși aveam posibilitatea s-o bat.

— La 4—4 noi cei de-acasă am crezut în victorie. Apoi, la cea de a zecea partidă, cînd întreruperea consemna avantaj pentru șahista română, am legat această speranță de jucarea a încă patru partide. Ceea ce nu s-a întîmplat. Iertați-ne că punem spiri pe rană...

— La întrerupere adversara mea a jucat o variantă demențială. La „rupere". Iar eu am avut o scăpare, o scăpare pe care nu pot să mi-o iert ; am avut o clipă impresia că intru cu un tempo în minus. Analiza a fost bună. Împreună cu antrenorul Neamțu și cu marele nostru șahist care este Florin Gheorghiu, am văzut și luat în calcul toate variantele. Aveam doi pioni în plus și eram mai mult decît sigură de cîștig. Adversara m-a depășit însă psihologic, a jucat varianta cea mai puțin plauzibilă. Vina mea este că m-am lăsat derutată oarecum de acest fapt. Am vrut însă prea mult să cîștig și am fost tensionată de miza partidei. Îmi pare rău, că, mă gîndesc la iubitorii șahului, la toți cei care apreciindu-mi puterea și prinderea așteptau un rezultat pe măsură, i-am dezamăgit. Îmi pare nespus de rău.

— Vă înțelegem, credeți-ne, suferim alături de dumneavoastră, dar șahul nu s-a terminat cu meciul ăsta. Dumneavoastră vă numărați acum printre jucătoarele de frunte ale șahului feminin mondial, iar o bătălie pentru un titlu se încheie doar pentru a reîncepe iarăși. Spuneți-ne, dacă ați rejuca acest meci...

— Ar fi cu totul altceva. Aș juca cred la adevărata mea valoare.

— Să așteptăm deci cu încredere prilejul revanșei. Se va ivi cu siguranță. Pînă atunci, spuneți-ne ceva de colaboratorii pe care i-ați avut.

— Aș fi făcut-o fără să mi-o cereți. Cu antrenorul Neamțu și cu Florin Gheorghiu m-am înțeles foarte bine. Apropiat și inteligent, Florin m-a impresionat prin spiritul de cooperare. La un moment dat privindu-l nici nu știam cine a pierdut, el sau eu, într-atît de mult suferea și se consuma. Nu-i doar un foarte bun șahist ci și un foarte bun coleg.

Îi salutăm și noi pe cei doi coechipieri ai Margaretei Mureșan, antrenorul Șerban Neamțu și marele maestru Florin Gheorghiu, și am dori ca în gestul nostru să se fi exprimat mulțumirea pentru tot ceea ce au făcut. Experiența cîștigată și în planul acesta, al cooperării, va rodi poate mai deplin într-o viitoare ocazie. Și pînă cînd fotbaliștii craioveni vor intra pe teren, mai apucăm a rosti doar o întrebare :

— Și-acum ?

— Și-acum, oftează oarecum mai ușurată Margareta, îmi mai pare rău că ciclul mondial nu se desfășoară într-un ritm mai rapid. Oricum, calificarea directă în faza interzonală a viitoarei ediții e un drept pe care l-am cîștigat și pe care trebuie să-l fructific printr-o pregătire superioară. Putină odihnă și apoi promit să-mi pun toată ambiția.

— Succes, mult succes, stimată Margareta Mureșan, și urarea noastră fie-vă șansa în viitoarele biruințe pe care talentul și inteligența dumneavoastră le îndreptățesc pentru sportul românesc !

A. NICOLAE

N.R. : Și o veste așteptată de iubitorii șahului : din numărul viitor reluăm apreciata rubrică „ȘAH cu Margareta Mureșan" !

Omul care joacă

Lupta „perechilor"

A fost fascinantă seara de simbătă nu numai pentru că am obținut prima victorie într-un joc oficial în fața unei deținătoare a titlului mondial, sau prin dăruirea și abnegația cu care s-au impus tricolorii, ci mai ales prin frumusețea rară a spectacolului flăcărilor aprinse în inelul de suflete de pe „23 August" — ce se vede atît de rar, dar spune atît de mult — și în care parcă stelele cerului vin să se bucure și ele printre muritori.

Și într-adevăr, aceste torțe sînt eterne și prin nașterea lor ca și prin imaginea de neșters ce o lasă odată cu rezultatul în sine în istoria comentată a fotbalului. S-ar putea, așa cum s-a și spus, ca acesta să fie cel mai mare rezultat al fotbalului nostru dintotdeauna. Poate da, poate nu. Numai că fotbalul nostru e în stare, a arătat-o simbătă, să-și așeze și alte trofee într-o panoplie pe care o dorim, cu toții, cît mai neîncăpătoare. Și aceasta, așa cum am pledat în ultimul timp, tocmai în folosul fortificării sale prin care poate și trebuie să ne prezinte din ce în ce mai frumos în lume. Se știe de mult, și el este una din reclamele cele mai importante ce pot sensibiliza plăcut și în bine pentru noi ochii atît de diferiți ce ne fixează. De aceea, acum mi se pare un nou moment prielnic consolidării, prin măsuri realiste, a fundației pe care începe să se ridice incontestabil jocul nostru. Iar în acest domeniu, și el important în societatea noastră, în care s-au schimbat spre mai bine atîtea, canoanele sînt prea de mult cam aceleași... Să nu pierdem și această posibilitate-ocazie !

Vedeți, oamenii implicați direct în fotbal, mai ales atunci cînd s-au confundat mulți ani cu el, sînt „reci" atunci cînd alții sar din bănci la marcarea unui gol atît de dorit, sau cînd entuziasmul celor din jur se cere a deveni contaminator. Citeodată îmi este puțin frică ca „austeritatea" în care noi — unii din cei care am jucat atîta — privim jocurile, pătrunzîndu-le sub alt comportament, să nu deranjeze. În fine, este o problemă de mentalitate, care este bine să fie repede simțită și înțeleasă și pentru că trăirile noastre sînt veritabile cutremure interioare, greu sesizabile din afară. Pentru noi, emoția supremă este în orele dinainte de meci în care „te faci că dormi", sau în acele secunde unice în care tremuri la auzul imnului, pentru ca totul să dispară odată cu fluierul de început.

Sigur că așa este și Mircea Lucescu, ce merită toate felicitările și pentru felul în care a gîndit jocul (și asta nu se face în cîteva ore), descătușîndu-se omenește în minutele de după el, de după stress-ul iminent pe care și el îl ascunde foarte bine, ca orice antrenor ce știe că și această armă face parte din arsenalul pașnic al unui foarte bun cunoscător al fenomenului fotbal. El este, în fond, primul care

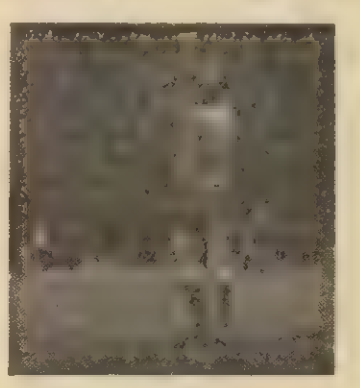

Zoff, după gol...

confirmă clasa incontestabilă a generației Guadalajarei, ca antrenor la cel mai înalt nivel. Mă bucur sincer pentru asta și cred că așa cum și-a construit și i-au fost ajutați pașii, era normal să fie deschizătorul acestui drum. Să ne dorim ca el să fie cît mai lung și cu momente ce pot eclipsa chiar și această mare zi pe care am trăit-o cu toții.

Meciul în sine nu a avut o calitate deosebită, era poate firesc pentru miza aruncată și pentru unii ca și pentru alții în iarbă, în schimb a avut o tensiune mult mai mare în teren decît chiar în tribune. Cred că italienilor le-a fost frică de această dispută, nu numai prin implicațiile ulterioare, ce în cazul unui eșec, pentru majoritatea dintre ei, era începutul sfîrșitului dacă nu însuși finalul carierei de superstaruri. Am simțit însă că le era frică și de noi, de posibilitățile jocului nostru, și acesta mi s-a părut lucrul decisiv ce a dus ca în încleștarea perechilor, a compartimentelor sau a momentelor, ei să dea semne de slăbiciune vulnerabilă, iar noi să creștem în credința că putem și trebuie să-i batem. Acesta mi s-a părut a fi fost duelul psihologic al partidei și cred că noi am fost pregătiți mai bine pentru a le grăbi sfîrșitul. Lucru surprinzător pentru această squadra a lui Bearzot, obosită firesc de gustul succesului, a fost și acela că în alegerea perechilor (pe care ei au făcut-o ca de obicei primii, noi neavînd decît grija lui Antognoni prin Augustin) s-au înșelat destul de mult, mai ales la mijloc, acolo unde barajul dens al jucătorilor noștri le-a creat mari probleme de orientare. Mă uitam la acest putin spus mediocru Marini cum încearcă să-l scape de marcaj pe „frumosul din Firenze", și nu putea în agresivitatea corectă și agasantă făcută de blocul nostru de la mijloc în marcaj, necruțător, dus pînă-n pînzele albe. Aducea a „ulii și porumbei" din copilăria noastră, Marini oferindu-se în naivitatea sa atunci cînd „voiajorul" Antognoni era gata să fie înhățat de vulturii noștri. De asemeni, pressingul foarte realist făcut, ca și contracararea bine gîndită a celebrei strategii italiene de a ceda mijlocul terenului, chemîndu-i la luptă pe tot terenul, a fost tot în folosul nostru și tocmai de aceea cartierele generale, porțile, nu au fost amenințate prea des. E adevărat că s-a scăpat greu din chingile marcajului reciproc (de aici și calitatea pur tehnică a spectacolului a avut de suferit), dar tot noi am fost aceia mult mai puternici atît fizic cît și... disciplinar !, în lupta cu acești urmași răvășiți acum ai centurionilor lui Marius.

Pe bună dreptate, nu se puteau face de Mircea Lucescu remarcări speciale. Toți au fost admirabili în a da viață prin amănuntele stabilite atitudinii de joc ce i-a îngenuncheat pe „mondiali". Totuși, mi se pare că Bolonî joacă al dracului de bine pozițional tactic la națională, că Balaci s-a înfrînt pe sine în folosul echipei, și că lupta de titani dintre Cămătaru și Colovatti a fost obositor de frumoasă prin forța ce o emana.

Am făcut un pas mare pentru calificarea la turneul final al europenelor de pe pămîntul francilor, să nu trecem cu vederea radiografia ultimilor ani ai „legiunii" lui Bearzot ; ca și faptul că la București au jucat doar două minute (34 și 35) la valoarea celor 13 zile de la mondiale care au uimit lumea, și că „cel mai tehnic jucător italian", Bruno Conti, a ieșit, nejenat, cu mingea în aut... Pentru că cehii, suedezii și chiar cipriotii, la Nicosia, pot ridica probleme mai mari de joc decît de firmă, așa cum doar a pus Italia.

CORNEL DINU

Cu dragoste, despre Sulina

Sulina, cea mai concretă iluzie

În Sulina, strada principală este Dunărea. Mersi pe cheiul flancat de bărci, șalupe, nave oceanice și remorchere și ai strania senzație că marea și fluviul vin peste tine. Te și miri cum o palmă de pământ atît de firav poate rezista în calea atîtor ape. Puterea stă însă în renunțarea mării. La un moment dat, marea, îngrijorată parcă de propria-i furie, renunță la violență. S-ar părea, fie și deductiv, că ar fi vorba de o **inteligență** a elementelor în manifestarea lor, pentru a rămîne identificabile. Oamenii, durînd cetate acolo unde uscatul iese din mare, au însă prea puțin timp de filosofare. Mai ales acum, cînd după o lungă perioadă de acalmie, Sulina a prins o gură de aer proaspăt.

— Cum ?, îl întreb pe Emil Tănase, omul care mă conduce printre construcțiile noi, venit acum doi ani de la Tulcea, să devină primar al Sulinei.

— Din 1978 încoace, zice, orașul a fost vizitat aproape anual de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu fiecare vizită, șeful statului a găsit noi resturi acestui vechi oraș românesc : s-au alocat, astfel, investiții de peste un miliard de lei, concretizate în obiective industriale, cum sînt Portul liber Sulina, port cu depozite, platforme, bazine de tranzit, cheiuri verticale ; s-a dezvoltat apoi Șantierul naval, unde facem reparații la nave de pînă la 4 500 tdw și, în viitor, pînă la 15 000 tdw.

La Sulina, am aflat, mai există, înființată de curînd, o unitate cu caracter unic în țară : atelierul de dezmembrat nave. Călătorii pe Dunăre au văzut poate, abandonate pe un mal sau altul, diferite nave fluviale, dar mai ales maritime. Încheindu-și ciclul de funcționalitate, vapoarele îmbătrînesc, vin la maluri și echipajele le lasă și se îmbarcă pe altele, își reiau peripul lor în jurul mărilor și oceanelor lumii. Pe brațul Măcinului e un adevărat cimitir de nave. Pe canalul Sulina e la fel. În susul Dunării, alte vase au fost părăsite. În porturile Constanța, Mangalia, Agigea nave străine și românești așteaptă, de asemenea, să fie casate. Un vas părăsit e o speranță apusă. E tulburător să-ți auzi pașii pe punțea unui vapor părăsit. Spre Sulina au început să plutească epavele, să fie dezmembrate, să se nască o adevărată industrie, o folositoare industrie a recuperărilor. Piesele de schimb, mobilierul, țevile care vor mai fi bune de folosit, se vor folosi. Trupul navei însă, bătrîn, pătruns de sărurile apelor mărilor, va fi dezmembrat, transportat spre marile furnale, prefăcut în alte cargouri. Pe lîngă economia de metal care se realizează, se mai întîmplă încă un lucru frumos : canalele Dunării (mai ales canalul Sulina) se curăță de epave, devin mai optime pentru navigație.

Sulina, orice s-ar spune, este un dar al Dunării, al acestui canal. E și firesc deci ca oamenii, adică marinarii, piloții de la Agenția de pilotaj Sulina, 40 la număr !, ofițerii de port, coordonați cu bună știință și multă înțelepciune de un tînăr absolvent al Facultății de drept din Iași, Ionel Scutelnicu, transformat în cîțiva ani într-un iscusit căpitan adjunct de port județean, a cărei rază de activitate se întinde de la Sulina pînă la Brăila, e și firesc, spuneam, ca toți acești oameni și mulți alții ca ei să vegheze la starea de normalitate a canalului navigabil. Iată un argument : acum trei săptămîni nava Bucegi ieșea la mare. Cînd a ajuns la mila 10, pilotul a observat un lucru care îți poate îngheța inima : două barje (șlepuri încărcate cu piatră, o mie de tone în fiecare), se rupseseră de la mal și pluteau în derivă pe canal. Pilotul a luat legătura, prin stația radio, cu căpitănia portului Sulina. Căpitanul portului, Mihail Ivenco, ajutat de ofițerii de port Pintilie Dunaev și Teodor Stancovici au sărit să evite abordajul. Dar nu aveau un remorcher. Fără să mai piardă timp, au sărit în șalupa căpităniei și au împins cu această șalupă barjele spre mal, lăsînd drum liber navei Bucegi. După Bucegi veneau alte patru nave maritime de mare tonaj care n-ar mai fi putut evita abordajul.

Starea de normalitate a canalului este, așadar, asigurată cu o stare de veghe continuă. În ideea aceasta, în zilele în care m-am documentat pentru acest reportaj, am mai participat la un eveniment : am străbătut drumul pe apă pînă la farul nou, care se va da în funcțiune curînd. De ce nevoia unui nou far la Sulina ? Răspunsul l-am aflat sus, în camera oglinzilor, la aproape 50 de metri înălțime deasupra mării, de la Vasile Crețu, inginer-șef al A.F.D.J. Galați : canalul Sulina pătrunde cu fiecare an tot mai mult în mare. Pe timpul lui Jean Bart, acum 60 sau 70 de ani, gura canalului se afla în dreptul farului vechi. Adică la exact 7,2 kilometri înapoia farului nou. Cu această distanță a pătruns Dunărea în mare. Drăgi, nave cu echipamente speciale, oameni luptîndu-se cu marea și cu Dunărea deopotrivă, cum este și maistrul Vasile Ciobanu, de la Grupul de șantiere pentru lucrări hidrotehnice Galați, draghează, adîncesc canalul, pentru ca navele cu pescaj mare, care au nevoie de adîncimi mari, să poată pătrunde pe canal. Farul, construit de oamenii aceluiași șantier gălățean, șef de lot inginer Liviu Dudescu, va chema de acum înainte toate navele spre gurile canalului. Are, cum am spus, 47 metri înălțime și bătaia aripei lui de lumină este observată de navigatori de la 21 mile marine (38 kilometri). Constantin Dogaru, om la 55 de ani, este administratorul farului nou. A adunat pe lîngă el electricieni, mecanici, liftieri, observatori far și, împreună, vor asigura funcționalitatea, veghea continuă a mării, a canalului, chemînd prin semnalul lor magic vapoarele spre mal. E frumoasă menirea lor aici unde, cum spunea Jean Bart, Dunărea își pierde și apele și numele. Ce face un observator de far ? Îl întreb pe Vasile Mihalache care e chiar observator de far. Zice : observă gura canalului, la legătura cu navele din larg prin radiotelefon și duce vestea pilotului de serviciu. Pilotul vine și cere căpitanului date despre dimensiunile vaporului : ce pescaj are, ce destinație, ce mărfuri transportă și altele. Înseamnă că pilotajul, care acum se află la Sulina, își va schimba reședința, va înainta și el cu 7,2 kilometri spre mare. Ce se va întîmpla însă cu farul vechi ? Avînd peste 130 de ani, devenind aproape inutilizabil, va deveni Far-muzeu. Iar nou far își va înscrie numele în Cartea farurilor, document internațional, să afle despre pulsațiile lui de lumină toată suflarea marinărească și toată suflarea pescarilor.

O vizită în spatele orașului

La Sulina se înfrînge sentimentul așezării apei cu un sentiment mai optimist. La Sulina se construiește. Faptul mă determină să vin de pe apă pe uscat cu reportajul meu. Alături de noile obiective industriale au apărut și unele sociale : în 1982, la Sulina s-au construit 40 de apartamente. Nu zîmbiți, pentru această mică planetă care seamănă mai degrabă cu un

Reamintiri

Cîntă Sulina din solz și e șoaptă
În zvon de tîrziu, limpezi corăbii ajung,
Să vină-amintirile tîrgul așteaptă
Din largul mai larg zbor de senin.

Din nopți îndotte în lăzi cu arginți
Umbrele ies lacom s-aleargă nisipul
Regăsind clobul cameoi fierbinți
Din largul mai larg zbor de senin.

Cîntă Sulina din solz și e șoaptă
În zvon de tîrziu, limpezi corăbii ajung,
Să vină amintirile tîrgul așteaptă
Din largul mai larg zbor de senin.

ANA FENOGHEN

plaur decît cu un oraș, începutul e bun. Anul acesta se vor construi 128. Și saltul e bun. Se află în construcție, într-un stadiu avansat, un hotel cu 150 locuri pentru cazare și 250 locuri pentru alimentație publică. În semestrul doi, speră primarul Emil Tănase, sulinenii vor putea vorbi, cu prefix, cu Baia Mare de pildă : aceasta ca urmare a punerii în funcțiune a unei noi centrale telefonice într-un local de poștă nou. Ce mișcare se întîmplă pe fundalul acela social care nu se vede, dar pe care trebuie să-l observi ca pe un ecran cu o lume mereu în mișcare ? Se întîmplă ceva ; se diminuează (și probabil va dispărea) un sentiment deprimant : acela al depopulării orașului. Cîndva, în perioada ei de glorie, de Porto Franco, Sulina avea 38 000 locuitori. Populație eclectică, ca în fiecare mare port al lumii. Te și întrebi acum unde dormea și ce mînca lumea asta ? Pentru că, după moștenirea lăsată, foarte săracă, n-ai prea zice că ar fi încăput atîta sufiare de lume pe un prund. Un timp, Sulina a tăcut. Valuri de uitare o trăgeau spre o prezumtivă neființă ? Nu știm, dar populația scăzuse pînă la 4 500 locuitori ! Și atunci s-a impus transformarea unui vis în realitate : reînvierea Sulinei, care se întîmplă acum ! Apărînd noi locuri de muncă, oferindu-li-se oamenilor locuințe, oameni vin, vin chiar cu multă dragoste pentru Sulina, se stabilesc aici și sînt invadați de o statornicie pe care nici ei nu și-o mai pot explica. Medicul Năstase George Marian, inginerul George Bonciu (de peste 20 de ani în deltă), medicul Eugen Oliva, profesoara Aurelia Marin, sînt doar cîțiva dintre aceștia. Profesoara Eugenia Nicolau este și ea un exemplu. A terminat facultatea la București și a cerut să fie repartizată la Sulina. E născută la Brăila. De șase ani e aici și nu va mai pleca. Nu numai pentru că s-a căsătorit cu un băiat de-al locului, că are casă, are de acum rădăcini adînci aici, ci pentru că au mai început viața pe altă planetă decît pe planeta Sulina. Mi-a povestit un vis : era la Timișoara, la un concurs. Și a visat că își cumpărase patine și zbura, așa cum zbori pe schiuri la vale, scăpată din legile gravitației, așa zbura pe patine, pe gheața canalelor din deltă. A venit acasă la Sulina și l-a rugat pe soțul ei să-i cumpere patine. Ce soț putea să nu împlinească un astfel de vis ? În fiecare iarnă pot fi zăriți amîndoi zburînd pe patine, pe ghețurile deltei. Ca două năluci albe, legate prin dragoste și căutînd fericirea.

Deci populația crește, a ajuns la peste 6 000 locuitori. Primarul mă invită în spatele orașului, acolo unde, zice el, am mai scos o stradă din apă. Tălmăcirea expresiei ar fi așa : spațiul fiind limitat există o mare nevoie de spațiu. În spatele orașului, în deltă, se execută acum niște lucrări hidroameliorative. Apa s-a retras din unele mlaștini și a apărut uscatul. Mai mulți oameni și-au construit case în această zonă și așa a apărut o nouă stradă : strada Nuferilor. Nuferii au dispărut și au trecut în numele străzii. Dar nu vă faceți griji, nu s-a mușcat din deltă, ci din niște mlaștini în care nu creștea nici peștele și nici alte vietăți. Pămîntul așa va fi folosit în scurt timp pentru agricultură. Cîțiva bărbați și femei defrișează locul și își fac grădini de zarzavaturi. Va fi cultivat și porumb, probabil se vor crește și animale mai multe. Oamenii continuă să-și construiască locuințe, să înnobileze pămîntul pînă acum sălbatic. Se construiește greu : de la piatră, motilă, lemn de foc, pînă la chibrit, totul se aduce cu șlepul și cu barca. Greul este învins de o mare dragoste. Dar dragostea asta trebuie întreținută, trebuie ajutată să perpetueze. Cum ? Întorcîndu-ne și mai mult cu fața înspre Sulina. Mai sînt necesare încă multe : o casă de cultură, de pildă, pentru ca, prin menirea ei, să putem crește omul nou și la Sulina, nu să-l lăsăm la minima posibilitate de instruire culturală de acum. Un singur cinematograf, ale cărui uși nu le-am văzut deschise oricît m-am străduit eu, nu e suficient. Aceasta cu atît mai mult cu cît vara, Sulina adună în matca sa peste 10 000 locuitori : navetiști, turiști, alte categorii de călători. Trebuie să se construiască și mai multe locuințe : fondul de locuințe e insuficient și e vechi. Sigur, toată lumea observă o mare schimbare în bine, dar programul dezvoltării orașului trebuie împlinit riguros, redimensionat. Programul de aprovizionare a populației, de asemenea, trebuie realizat întocmai ; transporturile pe apă trebuie optimizate, trebuie vegheat ca nici un vas, mare sau mic, să nu circule în gol, ci să ducă sau să aducă un bun cît de mic din și în oraș. Numai astfel, înțelegînd pînă în amănunt necesitățile, nevoia de eficiență a fiecărui gest, fapt, gînd, numai astfel vom împlini fericirea pe această mică planetă care este Sulina.

N. GRIGORE MARAȘANU
Fotografiile autorului

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghero — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57), secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57 Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 21 30 ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cicl Adam, Dumitru Graur, Sorin Postolache, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72 — Vasile Mânecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII
17 (1455)
VINERI
29 APRILIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

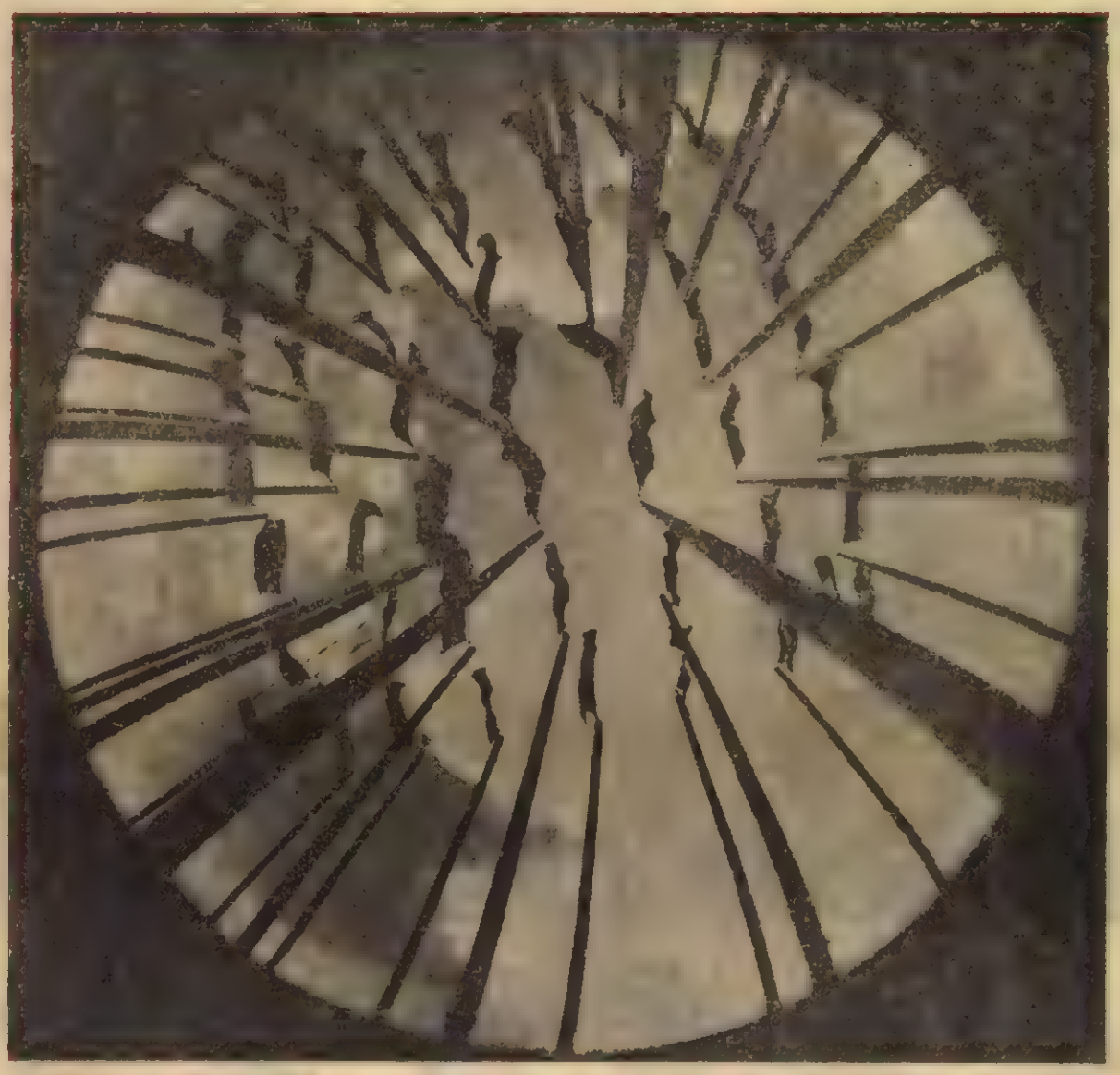

GLORIE MUNCII

TINERII, DE ZIUA LOR

Tradiție, creație, experiment în spațiul unui prestigios liceu din Capitală

(pag. 17)

Spitalele au nevoie de aparatură, dar brevete, prototipuri, idei originale românești îmbătrînesc. În vigoare, afirmă reportajul de la pag. 7, rămîne același paradox

Satisfacțiile unei reviste, satisfacțiile unui reporter

(pag. 8)

CARPAȚI 2000
Flacăra revine la problemele munților
(pag. 6)

În artă nu există eroare, spune Mitică Popescu în pag. 9

MIHAI EMINESCU:

Un cer de stele dedesubt,
Deasupra-i cer de stele,
Părea un fulger nentrerupt
Străbătător prin ele.

(Centenarul Luceafărului — pag. 12—13)

TUDOR ARGHEZI:

„A scri nu e o meserie decît comparativ. A ști, pentru a fi scrisă, o limbă e a o avea în stare de instinct. Cucul nu scrie dar își cîntă silaba corect". (Un discurs de recepție nerostit — pag. 14)

FERESTRE SPRE ARMINDENI. Sărbătoarea muncii la noi, la români

Construcții pentru eternitate (pag. 2) MĂRIA-SA, MUNCA (pag. 3)

În Gorj cîteva zeci de mii de oameni deschid pămîntului ochi către cer (pag. 4—5)

25 de ani de activitate a Trustului de montaj utilaj chimic — București

Construcții pentru eternitate

Acum, în aceste zile de primăvară, de început de mai, montorii Trustului de montaj utilaj chimic-București sărbătoresc 25 de ani de activitate. Altfel spus, un sfert de veac în care emblema unității a fost cunoscută în toată țara și pe multe meridiane ale planetei. Lăsînd modestia la o parte, Trustul de montaj utilaj chimic-București a devenit, fapt recunoscut de toată lumea, în acest sfert de veac al existenței sale, cea mai mare unitate de construcții-montaj din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale, și, de asemenea, cea mai reprezentativă unitate de profil din țară. Dacă ar fi să adunăm, ne spune inginerul Panait Ionescu, directorul tehnic al trustului, și inginerul Vasile Stoichiță, directorul grupului de șantiere-București, ceea ce s-a făcut în acești douăzeci și cinci de ani, referitor la punerile în funcțiune, unitatea ar putea, fără nici un fel de laudă, să concureze, din toate punctele de vedere, cu celelalte unități similare din lume, unele dintre ele mult mai mari și de tradiție. Dar să nu rămînem la cadrul general al afirmațiilor...

Trustul de montaj utilaj chimic-București a luat ființă, dintr-o mare necesitate, în 1958, în timp, s-au format nouă mari grupuri de șantiere acoperind aproape toată țara. Este vorba despre grupurile din București, Pitești, Năvodari, Ploiești, Craiova, Bacău, Tîrgu Mureș, Arad și Brăila. După Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, an de an, trustul și-a adus aportul la realizarea importantelor programe de investiții urmînd, cum era și firesc, cursul ascendent al industrializării României socialiste. Și o dovadă a celor afirmate aici, este valoarea volumului de plan. Dacă la început el era numai de 0,281 miliarde — în ultimii ani el a ajuns la spectaculoasa cifră de peste 10 miliarde lei. Colectivul a crescut de la un număr de 2 000 oameni la peste 12 000, din care peste 800 sînt maiștri, tehnicieni și ingineri. Dar fiindcă tot sîntem la acest capitol, an de an o mare grijă, s-o numim așa, a trustului este de a forma în continuare specialiști cu o înaltă calificare atît pentru necesarul propriu, pentru unitățile industriale nou construite cît și pentru punctele de lucru, să le spunem așa, de pe planetă unde constructorii sînt purtătorii culorilor țării noastre. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol să amintim doar cîteva din țările unde muncitorii și specialiștii de la T.M.U.Ch.B. au făcut cunoscute înalta pregătire și tehnologie românească. Inteligența românească și-a pus amprenta și specialiștii noștri s-au afirmat la punerea în funcțiune a unora din cele mai mari rafinării din lume de la Banias, din Siria și din Iordania. Apoi emblema trustului bucureștean mai poate fi întîlnită în: R.F.G. (unde ca o paranteză putem spune că o parte din olimpiada din '74 a avut loc sub acoperișurile metalice de mari dimensiuni confecționate aici), în India, Turcia, Egipt, Cehoslovacia, Franța, Austria, Pakistan...

Indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu care, în toți acești ani, a vizitat obiectivele pe care le-a modelat, să spunem așa, T.M.U.Ch.B.-ul legate de industrializarea lucrărilor de construcții-montaj cît și de reducerea duratelor de realizare a investițiilor, în cadrul trustului, au fost introduse tehnologii moderne de mare productivitate, precum și utilaje și scule cu randamente ridicate. Multe dintre ele sînt rodul inteligenței și experienței proprii a colectivului de aici. Unele chiar s-au înscris ca premiere naționale. Și dacă ar fi să exemplificăm putem spune că sudura automată la poziția rezervoarelor de mare capacitate, execuția rezervoarelor rulate pînă la 10 000 de metri cubi prin sudură automată, montajul coloanelor dintr-o singură bucată sau din subansamble pînă la 320 tone, montajul construcțiilor metalice din blocuri mari pînă la înălțimi de 150 de metri cît și montajul conductelor din prefabricate spațiale executate în ateliere — sînt numai cîteva din recordurile pe care constructorii de aici le-au obținut în acest sfert de veac, al existenței T.M.U.Ch.B.-ului. Dacă ar fi să mai adăugăm și cîteva cuvinte despre dezvoltarea producției proprii a trustului, care a asimilat în fabricație și o întreagă serie de produse, unele pentru prima oară în țară, lista ar cuprinde pagini întregi. Și de data aceasta lăsăm cifrele să vorbească de la sine. Volumul anual al producției proprii realizate în ateliere aferente reprezintă în prezent circa 700 milioane lei materializați prin producția a peste 5 000 tone rezervoare rulate, 200 mii coturi și fitinguri din țeavă, 6 000 tone prefabricate (tot din țeavă), 24 000 construcții și confecții metalice... În cei 25 de ani de activitate T.M.U.Ch.B.-ul a realizat instalații și obiective la nivelul tehnicii mondiale, de o mare importanță economică. Aici numai amintind cîteva, putem spune că platformele chimice de la Brazi, Teleajen, Borzești, Piatra Neamț, Săvinești, Brăila, Craiova, Turnu-Măgurele, București, Făgăraș, Victoria, Tîrgu Mureș, Oradea, Timișoara, Năvodari, Slobozia... au certificatele de naștere semnate aici. Și fabrica de autoturisme Dacia din Pitești cît și OLTCIT-ul din Craiova își leagă existența de Trustul de montaj utilaj chimic-București. La toate acestea se mai adaugă și platformele metalurgice de la Slatina și Tulcea, fabricile de oxigen și secțiile cocso-chimice de la Galați, fabricile de hîrtie de la Brăila, Suceava, Călărași..., fabricile de ciment de la Aleșd, Hoghiz, Mintia, Tașca precum și alte multe importante obiective din industria ușoară și alimentară...

În toți acești ani Trustului de montaj utilaj chimic-București i-au fost recunoscute meritele și a fost nu o dată decorat cu înalte distincții ale țării...

Acum, în primele zile ale lui mai, cei 12 000 de montori ai trustului își sărbătoresc 25 de ani de activitate. Un sfert de veac pe scara istoriei este puțin. Dar, pentru acești minunați oameni care au știut să valorifice orice clipă a acestui sfert de veac reprezintă foarte mult. Și ca o dovadă a trăiniciei în urma lor, acum, la un ceas al bilanțului, faptele lor vorbesc de la sine. Este un fel de zestre pe care o lasă în dar generațiilor viitoare. Și generațiile cele mai tinere de constructori, după cum se știe, sînt pregătite să ducă mai departe ștafeta. Fie, cum spune românul, să fim demni și să fie pace ca această operă a constructorilor să dăinuie cît mai mult în istorie...

PAUL IOACSA ■

Montori în haine de sărbătoare. Oamenii din fotografii plămădesc de-o viață întreagă, cu mîinile lor, „Construcții pentru eternitate". De un sfert de veac muncesc la T.M.U.Ch. B. În această zi și-au lăsat pentru cîteva clipe hainele de lucru și s-au îmbrăcat cu cele de sărbătoare. Pe piepturile lor strălucesc înalte distincții ale țării recompensînd astfel eforturile de dimensiunile unei vieți. Numele lor sînt : maistru Tudor Anghel, **maistru** Dumitru Leu, **sudor-specialist** Tiberiu Ancuța, **inginer** Nicolae Tronaru, **muncitor-specialist** Maftei Costache, **șef brigadă** Tite Florea, **lăcătuș-montor** Nicolae Kerecheș, **șef brigadă** Ion Teodorescu, **lăcătuș-montor** Mihai Klusch, **tehnician** Dumitru Anghel, **muncitor-specialist** Gheorghe Popescu, **lăcătuș-montor** Valeriu Șerbănescu.

Două scrisori și o problemă majoră:

Ștafeta generațiilor

Deși nu am cerut permisiunea formală autoarei primei scrisori, Kletter Waldtraut din Sibiu, să analizez mesajul dinsei în paginile revistei Flacăra, cred că va înțelege, din cele ce urmează, cît de binevenite au fost rîndurile sale și, mai ales, materialul științific anexat. Așadar, Kletter Waldtraut, permiteți-mi să reproduc esența scrisorii ce mi-ați adresat-o :

„Doresc, vă rog să-mi scuzați îndrăzneala, să particip într-un fel la această muncă și anume prin a vă pune la dispoziție dv. și celor care caută cu fascinație diferitele manifestări, diferitele forme ale adevărului, **lucrările în rezumat ale tatălui meu, Gustav Neudörfer... Această moștenire spirituală mă încîntă, dar mă și apasă !** Mama mea mai trăiește și ar fi fericită dacă speranțele, într-un ecou al acestor idei, s-ar împlini, dacă munca și sacrificiile unei vieți s-ar dovedi a nu fi fost zadarnice".

După parcurgerea filelor rezumative, lăsate nouă de Gustav Neudörfer, vă pot spune, Kletter Waldtraut, că mama dumneavoastră poate fi liniștită și bucuroasă : munca științifică a celui care a trudit, ani mulți, pentru o idee de mare ambiție, conține clarificări și rezultate științifice, pe cît de îndrăznețe, pe atît de profunde, extrem de utile pentru implinirea unor teorii și experimente aflate în curs, tot originale și românești, **privind esența cîmpului fundamental** și consecințele practice ale existenței acestuia.

A doua scrisoare aparține unui student din Cluj-Napoca, pe nume Mihai Tunaru. Impresionant prin seriozitate și profunzime, prin soliditatea argumentației și matura înțelepciune cu care înnoadă argumentele și concluziile, mesajul ce mi-a fost adresat de tînărul coleg clujean vine din partea unui reprezentant al generației care abia se formează pentru viață, pentru creație și împlinire umană și socială, potrivit cu cele mai înalte idealuri ale poporului nostru, — atît de dotat din toate punctele de vedere, — ale patriei noastre socialiste. Ce leagă cele două scrisori, reprezentînd două generații despărțite de decenii și care se vor în ștafetă continuă, în competiție cu valorile umane ale lumii ? Să vedem. Iată un fragment tipic din cea de a doua scrisoare, compusă cu afială și modestie de studentul Mihai Tunaru — căruia îi solicit permisiunea să redau o parte din gîndurile ce mi-au fost transmise :

„Tendința caracteristică (a omului — n.n.) este această sete de absolut, de nemărginire, de infinit, prin care se iese din îngustimea unui **Punct de vedere** spre orizonturi din ce în ce mai largi, prin care se începe și se vrea să se cunoască adevărata față a lucrurilor, prin care concepțiile vechi (se înțelege, depășite de vreme și devenite frînă în calea progresului omenesc — n.n.) sînt răsturnate, prin care nu se mai împarte și clasifică totul ci, dimpotrivă, se unifică totul, încercîndu-se o privire de ansamblu, sub aspectul întregului, al conlucrării energice dintre toate, în cadrul unui întreg fără margini, organizat înfiorător de precis prin ceea ce denumim noi **informație**, acel **ceva** inepuizabil și **care se amplifică tocmai prin consumare**, care poate fi, concomitent, oricît de puțin și infinit de mult, atît ființă, cît și neființă".

Poate legătura dintre cele două scrisori și generații va apărea mai limpede, prin următoarele idei desprinse nemijlocit dintr-o lucrare aparținînd lui Gustav Neudörfer : **„Dacă ne-am obișnuit cu faptul că toate corpurile cad de sus în jos, ar fi trebuit să ne obișnuim și cu ipoteza existenței unei forțe sau a unui curent care apasă de sus în jos...** Se confirmă astfel convingerea lui Faraday care spune că, **fără un mediu (material) nu poate exista comunicare de forță.** Astăzi putem spune că acest mediu este **spațiul de energie,** care are proprietatea de a propaga toate undele electromagnetice la distanță, cu viteza de aproximativ 300 mii km pe secundă. De asemenea, orice modificări de structură din interiorul sau de pe suprafața materiei pot fi **transmise numai prin spațiul de energie".**

Ce s-ar fi întîmplat cu ideile și rezultatele fecunde ale lui Gustav Neudörfer, dacă fiica și soția lui nu ar fi avut grijă de **acest fel de moștenire** — cu mult mai prețioasă decît orice casă sau bunuri materiale, degradabile ? Și oare cum ar putea progresa o națiune, fără profunzimea și cutezanța creatoare a **sutelor sau poate miilor de Mihai Tunaru, aflați în pragul primului sfert de secol din viața lor ?**

Cele două scrisori, pe lîngă faptul că m-au răvășit mai mult, poate, decît cea mai fierbinte scrisoare de dragoste din viața mea, au avut darul să mă convingă, că trebuie, neapărat, să creăm punți solide, și cît mai repede, între generațiile vieții noastre. Punți și ștafete între cei ce au acumulat și cunosc enorm de mult, dar trebuie să părăsească scena așa-zisei vieți active — nu de puține ori, tocmai atunci cînd ar putea deveni repere de referință — și tinerii care, găsindu-se la frontiera de unde începe marea aventură a vieții creatoare, doresc să se afirme ca personalități viguroase și eficiente, într-un cadru de înțelegere și sprijin social, general.

Pierdem adesea valori umane incomensurabile prin faptul că după **festivitatea de pensionare** a unui creator de știință, tehnologie, cultură sau din alte domenii, cel în cauză se pomenește, brusc, plasat într-un spațiu de inactivitate, de tăcere, în care timpul produce uzură în mod nemilos și degradează imense competențe și tezaure de experiență umană.

Mă întreb, oare ce ar fi ieșit dintr-o ștafetă dirctă Gustav Neudörfer — Mihai Tunaru ? Sînt convins că o asemenea conlucrare dintre minți ascuțite ar fi adus numai bine pentru întreaga națiune.

Cred că sub iradierile sistemului nostru socialist, în care personalitatea umană capătă valențe multiple și se poate dezvolta plenar, **ștafeta generațiilor** poate deveni o imensă sursă de bogăție creatoare, un tezaur inepuizabil de valori nepieritoare. Ne stă în putință să legăm între ele generațiile, cît mai strîns, de la șoimi și pionieri, pînă la ilustri muncitori — inventatori sau savanți — descoperitori de legi ale naturii și societății. Singurele piedici sălășluiesc doar în noi. Avem însă toate condițiile de a constitui cea mai competitivă ștafetă a generațiilor din lume !

ION MANZATU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În cadrul ședinței de marți, ținute sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a dezbătut probleme și a adoptat măsuri de importanță deosebită pentru economia țării și pentru alte sectoare de activitate.

Examinînd raportul cu privire la măsurile luate în vederea realizării programelor de reparații, revizii și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, Comitetul Politic Executiv a subliniat că s-a acționat cu mai multă fermitate pentru realizarea programului de reparații pe anul 1982 și pentru asigurarea condițiilor de execuție a lucrărilor prevăzute în planul pe 1983. În același timp, s-au constatat și o serie de neajunsuri cu influențe negative asupra activității de reparații. Avînd acestea în vedere, Comitetul Politic Executiv a aprobat un program de măsuri pentru îmbunătățirea activității de reparații și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, și îndeosebi a celor energetice, pentru creșterea siguranței în funcționarea acestora.

Un alt document analizat a fost Raportul privind execuția bugetului de stat, a planului financiar centralizat și a celorlalte planuri financiare în perioada 1 ianuarie — 31 martie 1983. În vederea realizării tuturor sarcinilor de plan, a recuperării restanțelor, Comitetul Politic Executiv a cerut organelor financiar-bancare să întreprindă, în colaborare cu ministerele, centralele și întreprinderile, măsuri pentru realizarea producției fizice și nete, precum și a producției marfă vîndute și încasate, recuperarea restanțelor la investiții și devansarea intrării în producție a unităților planificate pentru acest an, încadrarea în normele de consum stabilite și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, realizarea integrală a planului de export și obținerea unor prețuri avantajoase pe piața externă, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

În aceeași ședință Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat Raportul cu privire la participarea oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pe anul 1982, precum și proiectul de decret corespunzător. Fondul total de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor în 1982 a fost cu 11 la sută mai mare decît în 1981. Urmează să se stabilească plafoane în limita cărora se pot face plăți, în condițiile legii, pentru fondul de participare aferent beneficiilor realizate în cadrul planului și respectiv peste plan.

În continuare a fost analizat raportul cuprinzînd sinteza propunerilor pentru planul de școlarizare și a numărului de burse pentru anul școlar 1983/1984, în toate gradele de învățămînt. S-a apreciat că proiectele planului de școlarizare la învățămîntul preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, de maiștri, superior și postuniversitar pentru viitorul an de învățămînt, sînt în concordanță cu necesarul de personal muncitor al economiei naționale. Au fost adoptate măsuri privind dezvoltarea învățămîntului preșcolar, primar, liceal și profesional. S-a stabilit ca din totalul absolvenților clasei a opta, 92,4 la sută să fie cuprinși în clasa a IX-a din liceele industriale, agroindustriale și silvice și aproximativ 90 la sută din elevii clasei a XI-a să fie pregătiți în licee cu profilurile menționate. S-a stabilit, de asemenea, ca în anul universitar 1983/1984 să fie sporit numărul locurilor în învățămîntul superior seral și fără frecvență, asigurîndu-se astfel posibilitatea ca tot mai mulți tineri care lucrează în producție să-și continue studiile.

Pornind de la concluziile rezultate din controlul efectuat asupra secțiilor industriale anexe de pe lîngă consiliile populare și unitățile cooperatiste profilate pe consum de metal, cauciuc și mase plastice, Comitetul Politic Executiv a aprobat planul de măsuri menit să asigure dezvoltarea în continuare a industriei mici, în spiritul indicațiilor date de conducerea partidului, cerînd forurilor de resort să reanalizeze în cel mai scurt timp activitatea secțiilor de producție din industria mică și prestările de servicii către populație, în conformitate cu obligațiile ce le revin privind producerea de bunuri de consum prin folosirea cu deosebire a resurselor locale de materii prime și materiale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat în cadrul ședinței o informare cu privire la vizita prietenească de lucru efectuată în țara noastră de tovarășul Mitia Ribicici, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, în fruntea unei delegații a U.C.I. în zilele de 18 și 19 aprilie. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mitia Ribicici, care — continuînd rodnicul dialog tradițional româno-iugoslav la nivel înalt — se înscriu, prin rezultatele lor, ca o contribuție de seamă la amplificarea și întărirea în continuare a relațiilor bilaterale, la cauza păcii, destinderii și colaborării între națiuni. Aprobînd întru totul înțelegerile stabilite cu prilejul noului dialog româno-iugoslav la nivel înalt, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru transpunerea lor în viață, pentru amplificarea și aprofundarea continuă a relațiilor de strînsă prietenie, solidaritate și colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre.

ION CODRU ■

Viziune în Mai

În mai
pomii se-neing în veșminte de gală,
cîmpurile se-mbujorează cu maci,
în revărsatul zorilor
lilele — ciocîrliile
preiau ștafeta cîntecului
de la schimbul de noapte
al privighetorilor.

În mai
se înalță imens și deplin în zenit :
disc de aur incandescent
rotit pe orbitele eternității,
triumfător peste sufletele și frunțile
noastre
— ființitoarele, visătoarele —,
învăpăind cerul, munții, izvoarele
și — Soarele, Soarele...

ION SEGĂRCEANU ■

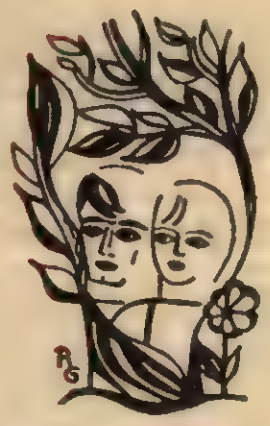

Sori

Mi-e limpede
Ca-n iezăr
Te-nțeleg
Pămînt al meu
Crescînd din flăcări munții,
De mă cufund
Oglinda să-mi găsesc
Mă văd
Cu cere de sori
În jurul frunții...

Pe totdeauna

Vin sturi
Vin
Și trec a neiubire
La poarta depărtărilor mereu,
Ca pulberea mă string pe-aceste maluri
Să fiu pămînt
Din scump pămîntul meu...

Desene de RALUCA GRIGORCEA ■

MARIANA ȚĂRANU-RAȚIU ■

Opinia unui alegător

Simfonia lalelelor

În sfîrșit, nu se putea mai bine ca în ajun de mai să poposesc, aflînd printr-o întîmplare, la Pitești, la inaugurarea unei expoziții care m-a cucerit și mi-a dat sentimentul vieții firești sau și mai exact al vieții curgînd firesc, cînd omul are timp și pentru el, pentru bucuria vieții lui personale și omenești. Pentru că eu așa am înțeles această a șasea ediție a unei inițiative pe care mă simt dator să o salut cu tot entuziasmul meu ca pe un act capabil să ne dea tuturor certitudinea că viața se desfășoară omenește atît timp cît noi singuri sîntem în stare și inspirați să o facem să se desfășoare omenește, adică spre bucuria noastră omenească.

Simfonia lalelelor este o mare expoziție florală, o expoziție florală la scară națională venind să pună în valoare iscusința, fantezia, hărnicia, ambiția, mintea iscoditoare, a celor ce slujesc florile și, în general, horticultura.

În spațiul de arhitectură europeană al centrului piteștean, pînă nu prea demult o biată „stradă mare" pe care mă tot zbat să o descriu cu mizeria ei provincială atît de tristă ridicolă, în spațiul, zic, european al centrului socialist al Piteștiului (și cît de repede uităm noi, totuși, cum a fost țara asta pînă nu prea demult) edili de ispravă au găzduit și anul acesta o mare expoziție demnă să fie invidiată de Capitala noastră. Un rai al florilor din toate județele, din județele ce n-au pierdut din vedere viața omenească, fiindcă nu toate județele au fost, cum ar fi trebuit, prezente, un rai al culorilor, al parfumurilor, al fanteziei explozive inundînd piața din fața Casei sindicatelor și foaierele elegantei case și orașul întreg învățînd cum se poate trăi frumos punînd într-o vază o floare frumoasă sau aranjînd cu gust și minime cheltuieli o grădiniță în fața casei sau a blocului. Însă eu nu mi-am propus să fac un reportaj, ci să atrag atenția asupra faptului că avem multă nevoie de flori și că ele există, că avem multă nevoie de frumos și că el depinde de noi, că avem multă nevoie de liniștea unei după-amieze sau a unei singure ore dintr-o după-amiază sau dintr-o dimineață, și că ea, ora, există, dar depinde de noi, **numai de noi**, să înțelegem **că viața are nevoie**, la butoniera cămășii ei albe, de o floare frumoasă și iar numai de noi depinde să înțelegem ce valoare are **clipa aceea unică, absolut unică și irepetabilă care e viața**, și ce valoare are o floare pentru acea clipă irepetabilă, o floare care **ne învață** să fim noi înșine.

La Pitești, la superba expoziție cu acel titlu romantic **Simfonia lalelelor**, o instituție de cercetare horticolă de la Vidra, din apropierea Bucureștilor, a deschis în aer liber un salon ca dintr-un album Neckerman învățînd lumea cum se poate organiza un colț de rai într-o palmă de loc unde și florile, și legumele, și instrumentele tehnice, și scaunul de pale, și sera miniaturală își află locul spre bucuria și chiar bunăstarea noastră. O idee, o lecție, o inspirată participare. Cine ne oprește ca să facem să proliferеze, cu sprijinul micii industrii, această fericită idee ? Cine va fi primul care se va bate pentru generalizarea ei ? !

Dar eu mă întorc la ideea de viață omenească și aplaud expoziția din perspectiva acestei idei. Luptînd pentru mai bine și mai frumos, față mai bineie și mai frumosul în favoarea noastră, într-o ipostază presupunînd o mai mare atenție față de viața domestică a oamenilor.

Așadar, la început de mai, printr-o întîmplare (căci expoziția merita cea mai bună reclamă și am impresia că n-a avut-o la înălțimea ei), am asistat la vernisajul unei expoziții despre firescul vieții de toate zilele, adică despre momentul cînd bucuria vieții devine o componentă a muncii.

Salut căldurос inițiativei piteștene !

DINU SĂRARU ■

Măria-Sa, Munca

„În Mai, cînd rozele-nfloresc"... Vîntul răscolitor, totuși cald și suav al acestui sfîrșit de aprilie, vînt cu gust de Mediterană răvășit de explozii solare, cu verzi amărăciuni de Atlantic și cu dulceață de ... ardic abia topit, te face, spunea un ... să vezi totul de primăvară care înseamnă Întîiul de Mai ca pe un fenomen planetar, adică să aliniezi incandescentele roze pe sfoara latitudinilor, pe fusuri orare, într-un perpetuu răsărit de flori roșii ca sîngele. Flori roșii ca sîngele, flori roșii ca drapelele muncii, ca drapelele luptei și idealurilor muncitorimii care învăluie, în această zi, țările, continentele, lumea. E deci ora cînd trandafirii de pe malul Herăstrăului devin contemporani cu fremătătoarea purpură vegetală ce irumpe în junglele Asiei sau cu înăpăiatele jerbe de bougainvilleas ale Americii sudice, e deci ora cînd, de la un capăt la altul al lumii, lumea trăiește sub semnul roșului.

„Drag mi-a fost de cînd mă știu
Roșu-aprins și șiacojiu"...

La noi, la români, Sărbătoarea Internațională a Muncii a fost celebrată încă din începuturi, de la scurt timp după proclamarea ei, truditorul de-aici, de la Dunăre și Carpați, oferindu-i prin veac o nedrămuită ofrandă de jertfe, de cutezanță și de nădejdi, de ardoare a luptei și de dăruire lucidă în slujba unora dintre cele mai nobile idei și idealuri din cîte a cunoscut istoria omenirii. Tot într-un Mai, la 8 Mai 1921, s-a născut, aici, la noi, Partidul Comunist, cea mai radicală forță politică a muncitorimii, cea mai intransigentă, mai ofensivă, cea mai capabilă să-și asume istoria pentru sine și s-o modifice pentru popor. Pentru toate acestea, la noi, la români, luna lui Florar înseamnă un fierbinte memento, adică acel tulburător **amintește-ți !** prin care îi învățăm pe copiii noștri că libertatea și marile înfloriri ale vieții noastre, că demnitatea, progresul, independența și suveranitatea României de astăzi își au temeiurile în lupta muncitorimii, condusă de eroicul ei partid.

Nu vom consemna deci răsăritul de Mai în chip documentar, ci îl vom judeca din unghiul acestei zile, din unghiul victoriilor pe care le-am cucerit, al bunurilor materiale și spirituale ce dau un sens nou existenței noastre, din unghiul realităților economico-sociale ale României contemporane — țară nouă, aflată la o altă virstă istorică, tot atît de diferită de peisajul social de care s-a despărțit prin revoluție pe cît sînt de diferite, la noi, anotimpurile, iarna monocromă și rece față de policromia efervescentă, încărcată de promisiunile roadelor, a primăverii.

Ne vom opri, de aceea, la această semnificație, care se leagă, într-un sens mai larg, de primăvară. Anotimpurile sociale ni se înfățișează, de la o vreme, ca niște ere, ce au miraculoasa putere de a schimba cursul vieții, de a-i prefața din temelii peisajul, de a-i decide omului un altfel de loc. Am participat și participăm, de mai mult timp, la o asemenea spectaculoasă prefacere, în care contradicțiile, zbuciumul, durerea și bucuria se amestecă în chip firesc, cu firescul cu care natura concentrează contrariile în opere cu rezultate fundamentale. Am participat și participăm, de numai 18 ani, la o eră istorică de un dinamism fără seamăn, declanșatoare de energii fără seamăn, fructificate într-o operă cu rezultate fundamentale pentru prezentul și viitorul acestei țări. Am numit această eră **Era Nicolae Ceaușescu**, eră în care ceea ce o pătrime din an e socotit la noi anotimp, cu o frenetică distribuție de culoare, lumină, farmec în geografia zilelor, s-a concentrat pe semnificația unui adevărat și continuu **anotimp-primăvară**. Am deschis, altfel spus, în acești ultimi 18 ani, un arc prin care am unificat primăverile și continuăm a lucra cu mistriile sub bolta lui, ridicînd o construcție ce dă un real și temeinic acces României noastre spre culmile progresului și civilizației.

Rapoartele muncitorești ale acestor zile, bilanțurile de succese ale poporului închinate sărbătorii lui Armindeni, reliefînd eforturile, nu o dată eroice, ale tuturor fiilor țării, indiferent de naționalitate, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R., au ele însele — prin marea desfășurare de forțe pe care-o implică și prin înalta vibrație a conștiinței patriotice, a conștiinței comuniste în acțiune — ceva din freamătul unui anotimp de perpetuă renaștere. Trăim, da, într-un anotimp de perpetuă renaștere, de perpetuă devenire, într-un anotimp-primăvară care, indiferent de capriciile vremii, de efemere obstacole, nu poate fi deturnat din drumul spre împlinirea unui inexorabil destin.

La Întîiul de Mai, în această zi a frăției de clasă ce muncitorii lumii, cînd primăvara incandescentelor roze și a incandescentelor steaguri ni se înfățișează ca un vast fenomen al Terrei, noi, cei de-aici, de la Dunăre și Carpați, împletim pe sfoara latitudinilor niște flori care, dacă nu somptuoase — florile peisajului nostru, de regulă, sînt mai modeste, simple flori de cîmp și de munte ! — exprimă forța idealurilor muncitorești în plină înfăptuire, a unui anotimp social în care au încolțit și cresc robust roadele zilei de mîine.

ILIE PURCARU ■

În Gorj, cîteva zeci de mii de oameni

Starea minerităului în Gorj e bună ! Faptul că ea are cum fi şi mai bună — aşa cum mai bine e în logica lucrurilor oriunde există oameni cu drag de muncă şi învăţătură — nu ne poate împiedica să observăm că, în comparaţie cu primul trimestru al anului trecut, gorjenii au dat ţării, în primul trimestru din '83, cu 2 milioane tone mai mult cărbune. 2 milioane de tone sînt, oricum le-am socoti, o cantitate impresionantă şi o dovadă că, şi aici, investiţiile de încredere şi inteligenţă sînt temeiul independenţei energetice. Recentele măsuri iniţiate de partid, din indicaţia secretarului general, pentru reorganizarea muncii în mine îşi aduc, iată, din plin dobînda.

În discuţiile despre cărbune, prea multe nuanţe nu încap. Fiecare oră are, în minerit, un singur adevăr. În locul cărbunelui nu poţi livra niciodată vorbe şi hîrtii. Focul cu cărbune al industriei nu poate fi aminat de pe o zi pe alta.

Cum starea cărbunelui preocupă în Gorj pe toată lumea, fiindcă aproape nu există familie care să nu aibă pe cineva în minerit, cum producţia zilnică interesează în cel mai înalt grad conducerea de partid şi de stat a judeţului, am solicitat tovarăşului Laurenţiu Toader, secretar cu probleme economice al Comitetului judeţean Gorj al P.C.R., explicaţia chipului în care s-a întîmplat creşterea semnificativă a cantităţilor de cărbune livrate economiei naţionale de la începutul lui '82 încoace.

— Sîntem pe un drum bun, ne spune tovarăşul Laurenţiu Toader. Întrecerea în cinstea lui 1 Mai ne găseşte cu realizări multiple. Producţia s-a stabilizat la medii zilnice ridicate. În primul trimestru, am dat ţării 78 milioane tone şi putem zice, odată cu proverbul, că semne bune anul are. În martie, media zilnică a fost de 93 000 tone. Cu planul de descopertări, care într-un timp era, cum să-l spunem, cam încordat, stăm iarăşi bine. Am ajuns şi aici la depăşiri — în primul trimestru — de 1,5 milioane tone. Acum am putea da chiar mai mult cărbune, dar depozitele sînt pline, aşa că pregătim, prin descopertări, producţia viitoare. Redresarea s-a produs ca urmare a unor idei şi a faptului că am fost sprijiniţi să le aplicăm. Tot ce s-a întreprins de la începutul lui '82 pînă azi a fost pentru folosirea raţională a timpului de lucru. Apoi, s-a urmărit strict creşterea indicilor de utilizare a utilajelor.

Ideile, se ştie, au o viaţă a lor, vin în timp şi spaţiu. Uneori şi nevoia te face să vezi idei, pe care altfel le ignorai. În orice caz, esenţială s-a dovedit noua organizare, desprinderea adică a combinatelor Motru-Rovinari din Centrala minieră Oltenia. Munca era greu de urmărit şi îndrumat. Se pierdea o groază de timp cu deplasările, cu distanţele. Că ideea a fost corectă o dovedesc rezultatele. O altă cauză a schimbării în bine : înfiinţarea centrelor industrial-agrare Rovinari şi Motru. Au fost rezolvate mai prompt problemele administrative şi sociale ale zonei, toate măsurile politico-organizatorice au avut în vedere, cu prioritate, recrutarea, încadrarea şi instruirea cadrelor şi îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale minerilor. Fiindcă nu e suficient să vrei, trebuie să ai şi posibilitatea de a finaliza nişte dorinţe. Acum, în fiecare marţi, toată lumea învaţă. Prin înfiinţarea Întreprinderii de cazare, după modelul Văii Jiului, avem mult mai puţine griji ca înainte în această privinţă şi, în consecinţă, un răspuns mai viguros la toate solicitările. În fine, e folosit mai judicios fondul de timp pentru munca efectivă în mine. La Rovinari, s-a realizat indicele planificat, de 65%, la folosirea utilajelor, în alte locuri s-a depăşit şi acest procent. Schimbarea a adus modificări şi în psihologia oamenilor, astfel că s-au propus şi s-au aplicat o mulţime impresionantă de soluţii tehnologice acolo unde părea a nu mai fi nimic de schimbat. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu personal a discutat cu specialiştii, la faţa locului, o seamă de probleme legate de folosirea mai raţională a utilajelor şi maşinilor — şi indicaţiile secretarului general al partidului au fost hotărîtoare. Tot acum trebuie să spunem şi să mulţumim — că am fost ajutaţi de alte judeţe şi ministere în acţiuni de amploare, acţiuni concretizate într-un spor zilnic al producţiei cu peste 20 000 tone cărbune.

Există şi misiuni pe care omul şi le asumă singur

La 37 de ani, Nicolae Bercea nu-şi arată vîrsta, pare mai tînăr decît este de fapt, şi palmaresul său profesional dovedeşte că o viaţă trăită intens, departe de a fi o povară, stătornicească în om o vigoare secretă, de nebiruit. Din 1968, cînd a devenit inginer electromecanic miner, pînă azi, cînd destinele Întreprinderii miniere din Rovinari stau în mîinile lui, ca director al unităţii, N. Bercea a parcurs mai toate poziţiile statului complex de funcţiuni la care are acces prin profecie. Paradoxal, a apucat să traverseze şi ziua cînd un conflict de concepţii l-a adus la situaţia de a fi pur şi simplu destituit. Dar să procedăm totuşi la o succintă enumerare a misiunilor ce i s-au încredinţat timp de un deceniu şi jumătate : întîi, la 26 august 1968, a deschis ca stagiar la cariera din Beterega ; apoi a fost şef al secţiei de concasare şi depozit, şef de lot şi de şantier la grupul de montaj de pe platforma Peşteana, inginer şef la Roşia şi director electromecanic al Întreprinderii miniere din Rovinari. O anume perioadă a răspuns şi de relaţiile întreprinderii cu partenerii din străinătate. În sfîrşit, de la 27 noiembrie 1981 conduce nemijlocit complexul de cariere carbonifere din jurul Rovinarilor. Însă misiunile pe care omul şi le încredinţează singur, îndeobşte neconsemnate în vreo carte de muncă, merită şi ele a fi luate în seamă. Poate mai mult decît celelalte.

În 15 ani trăiţi pînă azi între minerii Olteniei, Nicolae Bercea şi-a propus şi a izbutit să cunoască în amănunţime cei doi factori decisivi în atingerea nivelului planificat al producţiei de cărbune : oamenii şi maşinile. La Rovinari, cum se ştie, lucrurile nu au mers totdeauna pe roate şi cauzele momentelor de declin productiv îşi aveau rădăcinile lor. În timp ce alţii căutau situaţiilor critice justificări cusute cu aţă albă şi pledau angajamente frivole, dacă nu de-a dreptul irealizabile, Nicolae Bercea căuta răbdător rădăcinile amintite. Şi a sfîrşit prin a ajunge la ele. Ca să cunoască maşinile şi să mediteze în nopţi de nesomn asupra cărţilor lor tehnice, a învăţat de unul singur limba germană. Şi asta a fost relativ uşor. Mai greu i-a fost să învele limba care te apropie de oameni şi de complicatul sistem de relaţii umane dintr-o meserie eroică şi nu o dată istovitoare pînă dincolo de puterile omeneşti. Aceasta a fost limba adevărului, limbă rar folosită, în ciuda universalităţii ei recunoscute. Şi adevărul era că la Rovinari, timp de ani buni, atît situaţia la zi cît şi perspectivele producţiei de lignit au fost privite şi tratate cu o păguboasă superficialitate. Explozia industriei carbonifere din Gorj i-a surprins pe mulţi pe piciorul beteag al rutinei. Dar meleagurile din dreapta Oltului trăiau şi trăiesc o veritabilă revoluţie. Optica celor implicaţi în ea trebuia să fie, la rîndul ei, revoluţionară.

Şi acum se cuvine să coborîm de la cuvinte mari la fapte de toată ziua. Nimeni nu este încadrat la Întreprinderea minieră din Rovinari fără să fie cumpănit şi privit în ochi de tînărul director Nicolae Bercea. Începînd de la categoria a cincea, nimeni nu trece într-un rang superior al meseriei fără a fi examinat cu răbdare, profesional şi moral, de tînărul director Nicolae Bercea. Altfel spus, la Rovinari au apus zilele cînd utilaje în valoare de zeci şi zeci de milioane ajungeau pe mîna unor neisprăviţi. Şi nici în problemele mai complexe şi vaste ale organizării ca atare a producţiei de lignit cărul nu se mai aşază înaintea boilor. Drept consecinţă firească, cifrele raportate de Întreprinderea minieră din Rovinari, în ultimii doi ani, au altă căldură. Şi o pondere mai rotundă în balanţa energetică a ţării întregi. Măsura în care Nicolae Bercea s-a implicat în acest reviriment se poate aprecia cu o exactitate lipsită de orice echivoc. Este decisivă. Ca tinereţea, ca viaţa trăită intens.

MIHAI PELIN

Linia dreaptă ca profesiune de credinţă

În urmă, înnegrit de praful de cărbune, pămîntul pare trecut şi parcă afumat prin flacăra unei făclii gigantice. Din '56, de cînd a venit pe platforma Rovinarilor, Octavian Chioţea lucrează la descopertări, deschide drum pentru rotoarele excavatoarelor care sapă şi aruncă pe benzile de transport lignitul în al cărui trup se mai văd ici-colo fibrele vegetale, fişiile lungi, lemnoase, galben-verzui ale pădurilor moarte de 7 milioane de ani. În acest an, brigada condusă de el va trebui să înlăture de pe stratul de cărbune din cariera Roşia 2,8 milioane metri cubi de steril. Brigada cuprinde 33 de oameni care lucrează în trei schimburi pe unul dintre excavatoarele cele mai mari din platforma Rovinarilor : o alcătuire metalică de 150 metri în lungime şi înaltă de 46, care înaintează cu 5—6 metri pe minut. Cum pentru cel aflat la cîrma unei astfel de maşinării grele de vreo 3 000 de tone există şi unghiuri de vizibilitate mai puţin bune, înaintarea se face, adeseori, cu ajutorul unui muncitor numit supraveghetor de taluz. Odată, se povesteşte, cînd un supraveghetor neglijent n-a făcut semnele de orientare convenite, Octavian Chioţea a coborît de pe excavatorul a cărui forţă uriaşă se îndreptase într-o direcţie nepotrivită şi l-a luat pe nevrednicul acela de guler. De-atunci s-a cam întins vorba că omului acestuia îi place să lucreze nemţeşte. Chiar aşa, zice el, nu poate să sufere lucrul îngălat, făcut cu nepăsare şi la nimereală. Nu poate să se înţeleagă, mai adaugă, decît cu oameni disciplinaţi, cu o minte ordonată, cu cei care, la urma urmei, ştiu ce este o linie dreaptă. Dacă stă şi se gîndeşte bine, asta a fost moştenirea cea mai de preţ pe care a primit-o din partea tatălui său, Dumitru, care ca maistru sondor la Schela, în judeţul Argeş, ajunsese să-şi cunoască prea bine meseria încît el, care n-ar fi iertat pe nimeni pentru vreo greşeală, să ofere prilejul de a fi iertat de cineva. Şi dacă Octavian Chioţea recunoaşte că din această pricină n-au întîrziat să apară prin preajma lui unii care să creadă că este ceea ce se cheamă un bărbat dur, el n-a făcut decît să le dea dreptate. Da, zice, chiar aşa e. Rămîne să fie lămurit doar faptul că nu este aşa cu muncitori ca Dumitru Geică, Virgil Manea, Vasile Porumniciu, Victor Mitale sau Marin Manea, printre cei mai buni din brigada lui, ci cu alţii, ale căror nume nici nu vrea să le sminţească, pentru că, mai crede el, aceia n-ar deveni mai destoinici sau mai disciplinaţi, dacă ne-ar face cunoscute numele lor. Ei vin şi pleacă şi, în urma lor, vin alţii care pleacă şi ei, după o vreme, încît nu degeaba Octavian Chioţea, care este membru în Consiliul Naţional al Oamenilor Muncii, a vorbit în cadrul lucrărilor unei secţiuni a consiliului chiar despre asta, despre nevoia de a permanentiza oamenii la locul de muncă. S-a întîmplat atunci că hîrtiile frumos dactilografiate, pe care şedea scris de către conducerea Întreprinderii miniere Roşia-Peşteana tot ceea ce urma el să vorbească, s-au pierdut, s-au rătăcit pe undeva şi n-au mai putut fi găsite la timp. Dar a fost mai bine că s-a întîmplat aşa, zice el. În loc să fie atent doar la intonarea corectă a textului gata făcut, a vorbit aşa cum s-a priceput, scurt şi cuprinzător. N-a uitat să spună nici ceea ce-l rugaseră colegii lui de muncă, şi anume că în colonia Roşia se simte nevoia unei case de cultură. Dar dacă e să spună exact ce gîndeşte, el, Octavian Chioţea, nu crede neapărat că trecînd pragul unei case de cultură oameni despre care are impresia că „evoluţia lor, ca oameni, e mai întîrziată" s-ar schimba văzînd cu ochii. Printre aceştia, dacă vrem să-i cunoaştem mai bine, am descoperi că nu se numără numai cei al căror fel de-a fi este să doarmă de-a-npicioarele ori să confunde un taluz strîmb cu unul drept. La numărătoare ar pufea să intre şi un oarecare fin al lui Octavian Chioţea, care, sub povara ambiţiei de-a se evidenţia şi de-a arăta tuturor cît de priceput este, a stricat odată un contact electric prin măruntaiele urlaşului excavator cu gîndul de a se preface după aceea să caute şi să găsească mai repede decît ceilalţi defecţiunea. Pentru acel joc prea complicat, pus la cale pentru a-şi spori prestigiul profesional, pentru a deveni un om mai important în ochii altora, individul a fost îndepărtat fără întîrziere din brigadă. Fiindcă urlaşul excavator nu pres e un teren potrivit pentru manevre dubioase, pentru orgolii nemăsurate ori pentru a lua munca drept cumetrie iar cumetria drept muncă. În acest caz, Octavian Chioţea a ştiut ce are de făcut. Aruncînd o privire şi dincolo de brigada lui, atunci cînd a aflat că unii dintre cei trimişi la specializare în R.D.G., la Dresda şi Leipzig, sau în R.F.G., în bazinul Ruhr, au fugit către meseriii mai uşoare şi care n-au nimic de-a face cu cărbunele, Octavian Chioţea n-a mai avut de zis decît că, în ce-l priveşte, n-ar fi fost nevoie să străbată Europa, pe banii statului, pentru a descoperi ce este aceea o linie dreaptă. La lecţia lucrului bine făcut, în ordine şi disciplină, el a fost, cum spuneam, mai întîi elevul tatălui său iar acum, la 47 de ani, este învăţătorul celor două fete ale sale, Lăcrămioara şi Liliana. Speră ca ele să ajungă nişte oameni adevăraţi şi recunoaşte că n-a căzut niciodată pradă iluziei că ar putea ajunge astfel frecventînd doar casa de cultură, chiar dacă pe scena acelei case de cultură cîntă, cu simţire şi cu talent, Mariana Edulescu, solistă binecunoscută a ansamblului „Doina Gorjului".

DUMITRU ELIADE

Ei şi nevestele lor

Începutul, povesteşte Mihai Pasere, a fost ca de apocalipsă. Cînd mari utilaje terasiere au luat în piept platourile Rovinarilor, ca să inaugureze aici primele „mine la zi" ale României, a văzut cu ochii lui, băiat tînăr fiind, ceea ce nici basmele cu balauri ale copilăriei nu-l făcuseră vreodată să-şi închipuie. A văzut dealurile crăpînd ca dovlecii, a văzut drumuri bătrîne de care şi turme explodînd ca nişte păstăi, a văzut sate întregi năruindu-se, cringuri de case pîrîind din încheleturi, ca nişte mingi de ping-pong strivite în dinţi, răsucindu-se şi sărind în sus, ca să cadă înghiţite de gropi gigantice. Una din acele case era cea în care se născuse. Trecutul dispăruse, ba dispăruse, în acel peisaj al dementei, chiar şi prezentul. M. Pasere nu mai avea altă şansă decît să se agaţe de viitor. Drept pentru care s-a încadrat muncitor, de îndată salahor la Întreprinderea minieră proaspăt deschisă, luînd-o, nu numai la figurat, de la roabă. Deci un viitor început cu roaba, cu tîrşul ei greu şi orb printre zile, pentru ca mai apoi, nu după mult, acest viitor să ajungă vertiginos la viteze cosmice. Iată-l pe M. Pasere perforînd, prin muncă şi studiu, toate treptele unei ierarhii dintre cele mai exigente, devenind, pe rînd, muncitor calificat, apoi şef de echipă, elev la seral, student, absolvent de facultate, cadru de bază al marii întreprinderi, întemeiate pe vatra naşterii sale. De mai mulţi ani secretar al Comitetului de partid al I.M. Rovinari, om în cumpăna vieţi, cu copii mari (cel mai mare e student la Cluj, urmează ştiinţele economice), cu ascuţişul a tot felul de probleme cotidiene, multe şi grele, înfipt în epidermă, în muşchi, în os, în materia cenuşie, şi-a procurat totuşi răgazul ca să mai facă o facultate, una de ştiinţe juridice, în acelaşi Cluj în care l-a trimis la învăţătură pe primu-i născut. Acum e şi economist, şi jurist, ceea ce pentru un activist de partid, zice el, înseamnă nişte şanse bune de a pătrunde dedesubturile unor probleme ce deseori se vădesc încurcate. Şi, desigur, înainte de toate, e un expert al treburilor minereşti, pipăite de el pe dinăuntru de-a lungul unor ani în care (expresia îi aparţine) „a avansat ca fiecare lucrător minier, de la simplu salahor la inginer".

Ceea ce nu ştie, ceea ce nu bănuieşte M. Pasere e că, în ultimă instanţă, el e un om norocos. Norocos pentru că are în jurul său oameni care-l înţeleg, care-l ajută, care-l iubesc. Şi, mai ales, o nevastă care-l iubeşte şi-l înţelege. Ea, Ana Pasere, a fost şi este pentru el mai mult decît o soţie, mai mult decît o mamă pentru copiii lor. Ea a fost şi este pentru el o prietenă, o confidentă, o sfătuitoare, o mîngîietoare, o ocrotitoare. Ea a fost şi este pentru el o stîncă de care se sparg valurile, o stîncă pe care el, ca un naufragiat, se caţără ca să-şi tragă sufletul. Ea a fost şi este pentru el o oază de liniştire, de reculegere, de meditaţie, de unde el porneşte mereu la drum, cu noi şi noi forţe, cu noi şi noi idei. Ea a fost şi este pentru el o sursă de energie, de vitalitate, de optimism. Ea a fost şi este pentru el o sursă de inspiraţie, de creaţie. Ea a fost şi este pentru el o sursă de bucurie, de fericire.

Ana Pasere e o femeie frumoasă, o femeie inteligentă, o femeie cultă, o femeie sensibilă, o femeie bună. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se îndrăgosteşte mereu, o femeie pe care o iubeşte mereu, o femeie pe care o admiră mereu, o femeie pe care o respectă mereu, o femeie pe care o venerează mereu. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se teme mereu, o femeie pe care o protejează mereu, o femeie pe care o ocroteşte mereu, o femeie pe care o apără mereu, o femeie pe care o salvează mereu. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se desparte mereu, o femeie pe care o părăseşte mereu, o femeie pe care o abandonează mereu, o femeie pe care o trădează mereu, o femeie pe care o înşală mereu. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se întoarce mereu, o femeie pe care o regăseşte mereu, o femeie pe care o găseşte mereu, o femeie pe care o recunoaşte mereu, o femeie pe care o redescoperă mereu. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se desparte definitiv, o femeie pe care o părăseşte definitiv, o femeie pe care o abandonează definitiv, o femeie pe care o trădează definitiv, o femeie pe care o înşală definitiv. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se întoarce definitiv, o femeie pe care o regăseşte definitiv, o femeie pe care o găseşte definitiv, o femeie pe care o recunoaşte definitiv, o femeie pe care o redescoperă definitiv. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se desparte pentru totdeauna, o femeie pe care o părăseşte pentru totdeauna, o femeie pe care o abandonează pentru totdeauna, o femeie pe care o trădează pentru totdeauna, o femeie pe care o înşală pentru totdeauna. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se întoarce pentru totdeauna, o femeie pe care o regăseşte pentru totdeauna, o femeie pe care o găseşte pentru totdeauna, o femeie pe care o recunoaşte pentru totdeauna, o femeie pe care o redescoperă pentru totdeauna. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se desparte pentru totdeauna, o femeie pe care o părăseşte pentru totdeauna, o femeie pe care o abandonează pentru totdeauna, o femeie pe care o trădează pentru totdeauna, o femeie pe care o înşală pentru totdeauna. Ea a fost şi este pentru el o femeie de care se întoarce pentru totdeauna, o femeie pe care o regăseşte pentru totdeauna, o femeie pe care o găseşte pentru totdeauna, o femeie pe care o recunoaşte pentru totdeauna, o femeie pe care o redescoperă pentru totdeauna.

deschid pămîntului ochi către cer

tin" odată cu uriașul avans, cu uriașa deschidere către nou a acestor treburi. Treburile astea, aici, la I.M. Rovinari, înseamnă producție de cărbune care acum, în primul trimestru al anului, a echivalat-o pe cea realizată în întreaga Românie a lui 1938. Sigur că, la acest punct al discuției (cam amețitoare, nu ?, această discuție în care abia cu niște minute în urmă era vorba de dealuri ce crapă, de case ce pier, de un flăcău ce-o ia către viitor cu roaba...), îl întrebăm pe interlocutor cum de-a fost cu putință ca Rovinarii, care-s doar o parte din Gorjul carbonifer, să ajungă la astfel de rezultate spectaculoase. S-ar putea vorbi, ni se răspunde, despre măsurile inițiate de partid pentru o nouă organizare a activității miniere, s-ar putea vorbi despre acordul global, care, generalizat aici încă din luna februarie, l-a stimulat îndeajuns pe oameni, retribuția pe primul trimestru crescînd cu 400 lei/lună față de media lunară a lui '82. Dar, evident, răspunsul nu se poate limita la atît. El trebuie, zice M. Pasere, să înglobeze nu o frază, ci o istorie. O istorie cu mari bătălii, uneori cu eșecuri, chiar cu grave eșecuri, dar mereu covîrșite de victoriile muncii. O istorie în care e vorba de mari investiții materiale, financiare și tehnice, de un uriaș efort al statului pe multiple planuri, de calificare și policalificare a oamenilor, de dezvoltare a conștiinței muncitorești, de asumare cu înaltă răspundere a misiunii de căpetenie a acestui ceas, cea a asigurării independenței energetice naționale. Deci, practic, o istorie a oamenilor, a „destinelor în avans", a celor care știu ce vor și știu să se bată pentru ce vor. Rovinarii, ne asigură M. Pasere, e plin de oameni ce pot fi numiți, fără să șovăim la cuvînt, eroi. Unii sînt cunoscuți, alții nu. N-a prea fost vreme să-i citâm pe toți pe ordine de zi, fiindcă într-o asemenea bătălie națională cum este cea a cărbunelui nu e timp de ordine de zi, nu e timp de numit eroismul, cînd totul se sprijină pe eroism. Oricum, adaugă interlocutorul nostru, niște nume nu trebuie să lipsească din reportajul dv. Vă rog deci să-i notați pe excavatoriștii Ion Cucu, Ion Rovența, Vasile Vlădoianu, tustrei brigadieri, tustrei cu importante contribuții la succesul muncii în acord global. Se mai cuvine notați destui oameni ce nu se uită la ceas așteptînd legiuitul sfîrșit al programului muncii, ci, cînd problemele producției o cer, rămîn ceasuri în șir ca să le rezolve, printre ei aflîndu-se șeful de secție Dumitru Vulpe, lăcătușul Florin Măldărescu, subinginerul Adrian Anghe și alții. Poate c-ar merita să se vorbească și despre cei care, ca Ilie Dolcaru, Ion Guran sau Ion Mocioi, au învățat cîte două sau chiar trei meserii, ca să întîmpine cu folos cerințele tot mai complexe ale minerității modern. Personalul muncitor al I.M. Rovinari cuprinde 4 000 de oameni, cei mai mulți dintre ei localnici, nu puțini cu vetrele nașterii chiar aici, unde acum se deschide spre cer giganticul ochi al pămîntului care este „mina la zi", ochi fără somn și fără compasiune față de cei ce dorm cînd nu trebuie. Totul e să crezi, să ai conștiința că aici, unde nu mai e casa ta, e de fapt casa ta, și atunci lucrurile se leagă bine, merge și munca, merge și viața. Și fiindcă vorbirăm adineaori de eroii nenumiți, necitați pe vreun ordin de zi, v-aș ruga, tovarășe reporter, să spuneți și niște cuvinte despre nevestele noastre, ale minerilor. Cele mai multe dintre ele muncesc. Elisabeta mea e muncitoare-preparator de cărbune. Ele — cum să vă spun ? — nu prea „avansează", adică nu „avansează" cu funcții. Dar datorită lor, fiindcă ele ne cresc copiii și ne țin casele, reușim noi să nu mai avem alte griji decît producția și, în cazul meu și al atîtor altora, să cîștigăm în pregătirea profesională. Eu atît am avut de spus.

Consemnăm cele spuse de secretarul Comitetului de partid al I.M. Rovinari într-o zi cu o lumină împăcată, așa cum sînt în Gorj zilele de aprilie. Astronomic, aceasta înseamnă că venim de foarte departe și că mergem, indiferent de anotimpuri și de eventualele lor capricii, foarte departe.

ILIE PURCARU ■

Zodia gemenilor

De la început, părinții au încercat să nu facă nici o deosebire între cei doi frați Vlădoianu. Dacă s-ar fi putut, le-ar fi dat chiar același prenume, Constantin sau Vasile sau un altul la fel de frumos. Dar pînă la urmă celui care s-a născut primul i-au pus numele de Constantin iar celuilalt, ivit la vreo oră după aceea, Vasile. A fost înfricoșător de cald în ziua aceea de 28 iulie 1946 cînd cei doi frați au deschis ochii asupra unei lumi care nu se pregătise somptuos pentru nașterea lor. Pe dealurile care înconjoară satul Văleni, aflat la vreo 10 kilometri de Tîrgu Jiu, soarele usca nemilos ierburile. Cîini flămînzi și însetați urlau bezmetici umblînd cu limba atîrnînd în colbul ulițelor. Cineva își aduce aminte că exact în clipa în care Constantin a scos primul său țipăt un roi de albine s-a năpustit asupra satului și l-a străbătut în grabă. Nimeni n-a văzut în asta un semn deosebit. Doar numai dacă atunci cînd se nasc gemeni nu e cumva obligatoriu să treacă pe deasupra norocosului loc un roi de albine.

La început, pentru Constantin și Vasile a fost multă joacă și veselie. Erau răsfățați nu numai de mama și de tata, dar și de fratele lor mai mare, Ioan, și de sora lor, Maria. În special jocul **soldatul** îi umplea de bucurie. Luau de pe malul Jiului bolovani și îi risipeau pe uliță. Apoi, cu alte pietre încercau să-l ochească. Cîștigătorul, bineînțeles, nu lua nimic, ca orice veritabil cîștigător ; gloria lui nu făcea mai multă vîlvă decît zborul unui fluture prin aer. Cine mai avea ochi să vadă la vîrsta aceea că mîncarea în casă nu era destulă și hainele, deși mereu spălate și călcate cu grijă de către o mamă gospodină, se destrămau trecute prin atîtea ape ? Constantin și Vasile erau totdeauna îmbrăcați la fel, pentru ca nu cumva să creadă vreunul că e mai iubit. Cei doi copii au înțeles lucrul acesta în așa fel încît, dacă unul își rupea în vreun mărăcine pantalonul, și celălalt se grăbea să și-l afișie exact în același loc, încît chiar și peticele de pe hainele lor erau de aceleași dimensiuni și culori. Și au venit și anii de școală, pe care i-au făcut tot împreună, în aceeași clasă, ba chiar și în aceeași bancă. Le-ar fi venit ușor — și unii chiar i-au și indemnat — să-i trișeze pe profesori, să învețe adică pe rînd, să nu se omoare cu buchisitul cărților, dar ei au preferat să-și apere corect șansele. Cînd unul, cînd altul, aveau note mai bune în catalog, dar asta n-a stîrnit între ei nici o rivalitate. Au mai urmat zile de scaldă și zile de fotbal, zile de dus cu vitele la păscut și zile de mers pe derdeluș. Apoi, la 14 ani, au plecat la școala profesională din Tîrgoviște. Timp de trei ani. A fost prima lor plecare mai îndelungată de-acasă. Dar au fost fericiți pentru că au fost împreună. S-au dus pe nesimțite sute de ore de cursuri, de plimbări pe străzile orașului, de mers la meciuri sau la filme. Iar din 1964 se află din nou împreună la mina Rovinari, unde lucrează ca excavatoriști. Pentru un timp au muncit chiar pe același excavator. Vasile i-a ajuns șef lui Constantin. Acesta din urmă nu s-a supărat și l-a ascultat întotdeauna deși el e totuși, chiar dacă numai cu o oră, fratele mai mare. Lucrul la mină e în aparență simplu : cînd se la excavatii eventualele defecțiuni ale utilajului în primire se remediază mai lui iar apoi se trece la excavarea propriuzisă. Pe schimb se realizează cam 2 000—3 000 m.c. de minereu. Acum, Vasile și Constantin își au fiecare excavatorul lui. Se străduiesc să excaveze cît mai mult, dar din nou fără a dori să concureze între ei ci, în primul rînd, încercînd să se depășească pe ei înșiși. Obosiți de trudă, se întorc la Văleni cu aceeași cursă specială. Constantin, ca frate mai mare, a rămas în casa bătrînească. Vasile și-a construit una alături, ajutat, bineînțeles, de fratele său. N-au de ce să se despartă. Îi apropie prea multe lucruri ca să merite efortul să se înstrăineze. Printre puținele deosebiri dintre ei se numără și aceea că pe soția lui Constantin o cheamă Paulina, cu care are două fetițe, Adela și Nușa, în timp ce pe nevasta lui Vasile o cheamă Maria și ea i-a adus pe lume un băiat, Vasile, și o fată, Eleonora. După ce mai trebăluiesc pe lotul personal, unde cultivă porumb, ceapă, ardei, varză, se uită la televizor. De obicei, tot împreună, deși fiecare are televizor. De un singur lucru le pare rău : că unul a crescut mai înalt cu trei centimetri decît celălalt. De aceea, cînd sînt împreună, unul caută să stea cît mai drept, în timp ce celălalt stă puțin cocîrjat, ca să pară amîndoi de aceeași statură. Deși nu se mai îmbracă la fel, Constantin și Vasile tot mai seamănă ca două picături de apă. Iar asta, de 37 de ani, îi face puternici.

GEORGE ARION ■

Un om și excavatorul lui

Mașina a căpătat repede faimă — din cauza fotoreporterilor, îndeosebi — dar oamenii care au lucrat pe ea nu prea s-au ales cu parale, nici cu laude. Și asta pentru că, în ciuda urieșeniei ei sofisticate și a impresiei de forță și eficiență ce-o producea, apăreau tot timpul probleme. Niște probleme care păreau a fi ale mașinii, dar erau, aproape toate, ale echipelor de muncitori ce-o slujeau.

E vorba de „excavatorul 2000" de la Rovinari, a cărui înfățișare monumentală vă este, desigur, familiară.

Se vorbește mult despre inteligența unor mașini, iar cîteva dintre acestea pot să pară cu atît mai inteligente, cu cît oamenii pe mîna cărora încap sînt mai înceți la minte. „Excavatorul 2000" cîntărește 2395 de tone și măsoară 147 m lungime, 40 înălțime și 30 m lățime. Dacă ținem să măsurăm desteptăciunea cu tona și cu metrul, atunci am găsit obiectul.

„Mașina asta, spune Marin Condescu, nu-i nici mai bună, nici mai rea decît altele. E mai mare. Cînd la o mașină mai mare se munceste mai greu, e numai din prostie. „Excavatorul 2000" a avut, ani de-a rîndul, legenda mașinii cu pagubă, astfel că au rămas să lucreze pe ei numai oamenii care n-au fugit în alte părți. De cîtva timp, treburile s-au schimbat și celor care-mi zic să lucreze la noi le răspund să fac mai întîi o cerere, ca s-o discutăm, să vedem dacă merită".

Marin Condescu e lăcătuș și la 26 de ani are categoria a VII-a. Arată ca un tînăr cuminte, vorbește ca un tînăr cuminte, are judecata unui tînăr cuminte și toate te fac să te gîndești că întreaga lui cumințenie e dintr-un mai vechi „cu minte", că termenul însemnă odinioară mai bogat decît înseamnă astăzi. La 26 de ani are pe mină o adevărată uzină și, ce-i mai important, uzina merge perfect. În brigada de cîțiva oameni a lui Cernea Constantin — din care face parte și Condescu — lucrează ca frații cei buni Constantin Mocioi, de profesie ungător, Ștefan Stănciulete, Ilie Simeria, Ion Păvălașcu, Ilie Udrea, Tudor Cărăvan, Pompiliu Munteanu, Iulian Mocioi și Ecaterina Condescu. Excavatoriști, lăcătuși, electricieni, mineri.

Șeful schimbului, Ștefan Stănciulete, are 50 de ani și o experiență în minerit cu mașini de toate tipurile, care-l face de neprețuit și care-l ține tînăr între niște oameni cu o înaltă calificare, dar atît de juni că i-ar putea fi copii.

„Schimbarea, spune Marin Condescu, s-a petrecut prin ianuarie '82 și a fost una în psihologia muncii. Planul lunar era de 400 000 mc lunar, un plan pe care nu-l îndeplinisem niciodată. Munceam de ani de zile cu 20% penalizare din retribuție și ne obișnuiserăm așa. Oamenii gîndeau că „fac planul ori nu-l fac, mai puțin de atîta tot nu primesc". Și mai mult nu se făcea. Vedeți, și răul dacă vine cu o anume ritmicitate ajunge să semene a bine. Îți dă un fel de siguranță. Se accepta ideea că la „excavatorul 2000" n-ai cum să-ți îndeplinești planul, dar că nici nu dai în brînci. Se lucra cu hei-rup-ul. Odată cu venirea tovarășului director Nicolae Bercea am luat-o oarecum de la început, cu un plan lunar mai mic de 280 000 mc. S-a introdus acordul progresiv. Eram aceiași oameni, și totuși dădeam în fiecare lună mai mult decît în precedenta. Ne unea ideea că, uite, e posibil. Ne organiza, mai bine zis, o idee. Aveam toți ceva comun. Și pentru că aveam ceva comun, ne-am pus pe învățat, astfel ca să fie în stare fiecare să intervină la o defecțiune, chiar dacă nu e pe meseria lui. Cînd lucrezi bine, nu te întreabă nimeni cum faci ca să lucrezi bine. Explicații trebuie să dai doar cînd se strică mașina. Am ajuns la un plan lunar realist și cu posibilități dovedite de creștere. Planul nu poate să crească decît dacă se perfecționează oamenii. Mașina asta a venit la Rovinari cu o tehnologie pusă la punct în atelierul de proiectare. Proiectantul a lucrat după comandă, dar comanda nu ținea cont de realitatea minei noastre. A trebuit să treacă niște ani ca să ne convingem, de exemplu, că benzile transportoare din carieră sînt foarte lungi și că de aceea se rup des. Le-am scurtat, dar ca să intervenim la tehnologie era nevoie și de gîndire și de timp. Ideea pare simplă, însă e vreo idee într-adevăr valoroasă care să nu fie și simplă ? Aș spune că la noi treburile au mers nu de la simplu la complex, ci de la complex la simplu. Se muncea foarte greu la „excavatorul 2000", dar după ce i-am învățat în toate mărunțișurile, am aflat că greul e prețul neștiinței. Cîteva raționalizări — pe care am putea ușor să le numim invenții — s-au generalizat și la alte excavatoare mari. Bunăoară, un dispozitiv hidraulic cu care un om face într-o jumătate de ceas munca dinainte a trei oameni în opt ore. Iar efortul fizic e nul. Pentru că primii specialiști care au primit documentația excavatorului își făcuseră din cunoașterea ei un fel de secret personal, am reușit să recuperăm — da, chiar așta e cuvîntul ! — toată documentația și s-o avem la îndemînă într-o cameră a noastră, a „brigăzii tineretului". Pare niței cam straniu, dar minuiam excavatorul fără să avem acces la documentație. Inginerul șef Aurel Merlușcă ne-a ajutat să punem logica și bunul simț în drepturile lor. Înainte, dacă vroiai să-l pedepsești pe un om, îl trimiteai la noi. Acum, maistrul Mihai Balcan a fost transferat de la noi în alt sector și numai că n-a plîns plecînd. Cred că odată ajunși aici nu mai avem cum să dăm înapoi".

TUDOR OCTAVIAN ■

Pledoarie pentru Fieni

Acum știu ce se produce la Fieni. Imaginea combinatului mi-a rămas ca o minune. N-aș fi crezut nicicum că un asemenea gigant poate păstra atîta curățenie. Auzisem, ce-i drept, că pe aici lucrurile stau altfel decît la întreprinderile „surori" dar nu-mi venea să cred. Un suflet de gospodar și-a găsit ecoul printre oameni, iar în urma instalării disciplinei și ordinii, întreprinderea a ajuns să fie nu numai fruntașă pe ramură dar și fruntașă pe țară. Realizările obținute în anul 1982 au făcut ca acest combinat să primească de curînd **Ordinul Muncii clasa I**, și, după cum afirma directorul **Gheorghe Dragomir**, asta și datorită disciplinei ce trebuie respectată de fiecare.

Un scurt istoric al întreprinderii ne ajută să înțelegem de ce mîndria oamenilor de aici este bazată pe sinceritate și responsabilitate. În urmă cu 60 de ani — martie 1923 — un grup restrîns al făurarilor de ciment din România construiește la Fieni o mică fabricuță din care știa cu siguranță că vor ieși cîștiguri. Forță de muncă ? Destulă. Localnicii și cei din împrejurimi. La început au fost produse 15 500 tone de ciment anual, apoi în 1939 producția a crescut de șapte ori pentru ca odată cu actul naționalizării să se deschidă o nouă epocă în viața fabricii și a muncitorilor ei. Bazîndu-se pe experiența căpătată de-a lungul anilor, pe priceperea și dorința de a trăi cît mai bine și a produce cît mai mult, **fienezii** încep să lucreze și să asimileze tot ce este nou în industria cimentului. Aici sînt instalate în premieră primele cuptoare românești de 300 tone clincher/zi, apoi cele de 800 tone clincher/zi, culminînd cu gigantul de 3 000 tone clincher/zi (care privit din afară pare un monstru ieșit la soare să-și bucure existența). Dar realizările obținute sînt rodul nu numai al muncii fizice ci și al unei convingeri personale. Și aici, ne spune directorul **Gheorghe Dragomir**, intervine munca delicată cu omul cu educarea conștiinței sale cu privire la întreținerea utilajelor pe care lucrează. Realizările noastre se datorează și acestei laturi a civilizației, păstrarea ordinii și disciplinei, a curățeniei în special. Fiecare știe că la ieșirea din schimb trebuie să lase utilajul aproape lustruit. Închipuiți-vă ce s-ar întîmpla dacă acele mori de pastă pe care le avem nu ar fi zi de zi curățate. S-ar îngropa în praf.

Pe lîngă ciment, combinatul de la Fieni produce și var, plăci și tuburi de azbociment. De aici și denumirea de astăzi : „Combinatul de lianți și azbociment".

Unde pleacă „aurul cenușiu", de la Fieni ? În toate colțurile țării. Dar pentru a fi mai exacți vom aminti cîteva din edificiile importante ale Bucureștiului care poartă la temelia și în construcția lor acest produs. Priviți Ateneul Român, Palatul Republicii, Hotelul Intercontinental, ba chiar și metroul și, sigur, veți înțelege de ce oamenii de la Fieni se mîndresc cu realizările lor. Exportat în peste 45 de țări ale lumii, cimentul de Fieni are o valoare ridicată, situîndu-se printre cele mai bune. Este oare la mijloc și tradiția ? Să fie acesta un secret pe care gumai fienezii îl cunosc ? Tainele „aurului cenușiu" s-au perpetuat din generație în generație. De la carierele unde se lucra cu tîrnăcoape și lopată, la electroforeze și excavatoare, de la roaba la gigantele transportoare, s-a ajuns numai și numai prin muncă și sudoare. Spectaculoasă în tot angrenajul combinatului mi s-a părut a fi cariera de la Lespezi. Întinsă pe aproximativ 200 ha de teren, linia de 3 000 tone/zi este dotată cu un transportor unic în Europa și primele trei din lume, instalat pe un teren accidentat. Transportul calcarului se face pe o bandă lungă de 9,2 km și este un adevărat leagăn al prănăstiilor. La execuția lucrării, ne spune **Gheorghe Ionescu, șef de atelier la reparații**, nu s-a putut face la un moment dat nici drum de acces. În situația dată, constructorii ajutați de specialiștii din combinat au montat două cabluri și toate estacadele (cutii metalice) au fost duse pe cablu pînă acolo sus.

Întreg procesul de producție l-am putut vedea în expoziția deschisă cu prilejul aniversării a 60 de ani de existență a combinatului, unde erau prezentate în cele mai mici detalii toate trecerile pe care le suportă materia primă. Am văzut aici modul de obținere a varului și a plăcilor de azbociment. Erau expuse, firește, nu numai normele de lucru din combinat ci și realizările obținute pentru muncitori de-a lungul anilor. Ce s-a realizat în acest scop ? Secretarul de partid al combinatului, tovarășul Gheorghe Ionescu, știe mai bine ca oricine problemele oamenilor muncii de aici. S-au construit locuințe pentru cea mai mare parte a muncitorilor, un club muncitoresc, un complex sportiv, o sală de popice, s-au creat condiții de calificare a tineretului înființîndu-se un liceu industrial ce are peste 1 200 de elevi. Pentru a veni în ajutorul muncitorilor s-au înființat pe lîngă cantina mare alte patru microcantine unde se poate servi masa.

Toate aceste realizări ale combinatului de la Fieni au fost obținute pornindu-se de la o frază ce este prezentă chiar pe panoul de la intrarea în incinta întreprinderii : **„Dacă abordăm problemele cu convingerea că nu le vom rezolva niciodată, cu siguranță că așa se va întîmpla".**

Aceasta este, pe scurt, istoria unei industrii, a unor fapte, a unor oameni. Aceasta este realitatea. Aceasta este măreția unor oameni care știu să privească muntele și piatra. Aceștia sînt oamenii care de la 15 500 tone ciment au ajuns la 2 000 000 tone ciment anual. Acestea sînt probe de necontestat ale unei evoluții demne, parcursă și trăită de oameni demni. Și primăvara aceasta a adus pînă sub poala muntelui înflorirea și înseninarea. Dealurile, doldora de floare, istovisesră lumina de-atîta puritate.

IOANA PROȘ

Cîrtișoara, o comună mai aproape de lume

Înainte de a urca serpentinele versantului transilvănean, Transfăgărășanul trece prin comuna Cîrtișoara. Comună veche, pomenită în documente încă din anul 1223. Cît de mare va fi fost atunci nu știm. Legenda spune că doi ciobani, Oprea și Stroza, și-au așezat gospodăriile de o parte și alta a riului Bilea și, cu timpul, a luat ființă comuna de astăzi, în care își duc traiul 1 426 de oameni. Multă vreme, Cîrtișoara a stat sub ocupația austro-ungară. Cu toate acestea, a rămas o comună pur românească, păstrîndu-și cu sfințenie limba, portul și obiceiurile. Munții Carpați, chiar în partea lor cea mai înaltă, n-au despărțit Cîrtișoara de Țara Românească. Oamenii locului au participat cu mintea și cu sufletul la istoria românilor — atît din Transilvania cît și de dincolo de munți. Au fost vremuri cînd istoria românilor s-a făurit chiar pe aceste meleaguri. Cînd evenimentele de răscruce se întîmplau dincolo de munți, cîrtișorenii nu pregetau să-și ia cu ei traistele cu merinde, săbiile și flintele și, la vreme de noapte, să treacă munții și să-și dea viața în bătăliile pentru independența neamului și pentru libertate socială. În 1509, boierului Zun i s-a confiscat averea pentru vina de a fi participat la răscoala lui Mihnea Vodă. După bătălia de la Mirăslău, Mihai Viteazul și-a instalat tabăra la Cîrtișoara, unde și-a refăcut oastea. În 1877, notarul Poparad Damaschin, țăranul Constantin Felea și alți trei tineri au trecut munții și au luptat alături de toți românii în Războiul de independență. Poparad Damaschin a fost rănit la luarea redutei Grivița. După Unirea de la 1 Decembrie 1918, a fost decorat pentru faptele lui de vitejie. În septembrie 1916, țăranii din Cîrtișoara au manifestat pentru unirea Transilvaniei cu restul țării. Au fost arestați 16 bărbați și două femei, duși la Cluj și bătuți. La muzeul sătesc se păstrează tricolorul purtat de luptătorii pentru unire de atunci și actul de aderiune al locuitorilor comunei la Unirea din 1918. În primul război mondial, 23 de țărani din Cîrtișoara, mobilizați în armata austro-ungară, au dezertat, au trecut munții și s-au înrolat în armata română, jertfindu-și viața pentru România în luptele de la Mărăști, Mărășești, Oituz și Cașin. Și tot nici, la Cîrtișoara — să nu mităm! — a trăit Badea Cîrțan...

În ziua cînd am fost în Cîrtișoara, lupta dintre primăvară și iarnă părea că se terminase. Aerul tare al munților ca niște căpățini de zahăr candel se simțea pînă la drumul, pustiu la acea oră, al Transfăgărășanului. Sub căldura soarelui de dimineață, pămîntul fumega. Cîteva tractoare erau deja în brazdă. Aproape de intrarea în comună, pe lîngă joagărul C.A.P., trecea o turmă de oi, aidoma cu cele pe care le păscuse în urmă cu o sută de ani și Badea Cîrțan.

Cum e comuna azi, care sînt problemele ei? Din casele cele vechi, singura rămasă aceeași este casa de la muzeu. Mai toate celelalte sînt noi. Asfaltul drumului este cîrpit de o echipă de muncitori. Pe ulițele satului vezi din cînd în cînd cîte un cîine mare și lățos care se încălzește cu înțelepciune la soare. Pe gardurile caselor, din loc în loc, un îndemn tipărit cu litere mari: „Muncitori din industrie, munciți în timpul liber în cadrul C.A.P.”! Îndemnul se adresează celor 340 de navetiști la Mîrșa, Orașul Victoria, Cîrța sau Complexul hotelier Bilea. Cifra, împreună cu alte informații, o aflăm de la primarul Rodian Neagoe. Mai aflăm că media de vîrstă a cooperatorilor este ridicată. C.A.P.-ul numără 167 membri cooperatori. Restul, pînă la 400, sînt pensionari încă în putere.

Care sînt problemele comunei, astăzi? — este întrebarea pe care o adresăm tovarășului Rodian Neagoe.

— Comuna are 8 570 hectare, din care 837 arabil. Pămîntul nostru urcă pînă în vîrful muntelui. Pe terenul nostru se află și complexele hoteliere Bilea. Asta ca să vă faceți o idee de cum e terenul. Cultivăm de regulă cartofi și porumb. Prin plan trebuie să facem și ceva grîu, atîta că nu crește ca prin alte părți. Terenul arabil pe care îl avem este acid și trebuie gunoit din plin. Am încercat să-l fertilizăm cu gunoi, însă n-am avut paie destule ca să facem cantitatea de gunoi trebuitoare. Va trebui să cumpărăm paie. Altfel, numărul de vite pe care-l avem ne-ar îngădui să facem gunoiul necesar. Vitele constituie preocuparea noastră principală. Față de perioada dinainte de cooperativizare, numărul lor nici n-a crescut, nici n-a scăzut. Forța de muncă a scăzut prin trecerea oamenilor în industrie. Populația are 497 de bovine, din care 217 bivolițe, 356 porci, 1 396 oi, 3 605 păsări, 12 iepuri și 47 cai. C.A.P.-ul are 750 bivolițe, 2 200 oi, 11 cai, 22 de scroafe și 4 vieri. Are în folosință proprie grădini și loturi, 124 hectare.

— Cum se cresc pe aici animalele?

— Nu prea ușor. Consiliul popular nu are nici fîneață, nici pășune. Am avut 937 hectare de goluri în munte, pe care, printr-o hotărîre, le-am predat Ocolului silvic Arpaș. Am primit la Șemartin 150 hectare. Populația își face rost de fîn cosind în acord (30 la sută) la C.A.P.

— Ce produse au primit în '82 cooperatorii?

— 150 kg grîu, 120 kg porumb știuleți, ceea ce ar însemna 90 kg boabe. Cartofii au fost lucrați în acord global — 17 la sută. În plus, 36 lei pe ziua muncă.

— Cu ce hrăniți animalele?

— Fiind o zonă de cartofi, beneficiem de posibilitatea de a face schimb prin cooperație. Dăm 2 kilograme de cartofi în schimbul unui kilogram de porumb. Populația s-a înscris deja cu 40 tone de cartofi. Pentru cei care au contractat porci în 1982, am dat 150 kilograme de porumb. Anul acesta vom da 220 kilograme.

— Cît ați obținut, în medie, de la o bivoliță, în anul trecut?

— 3,4 litri pe zi. E destul de puțin.

— Porci de ce nu crește C.A.P.-ul?

— Creștem numai pentru prăsilă. Din lipsă de forță de muncă. Porcii nu sînt rentabili pentru noi.

Să mai reținem și că pămîntul C.A.P. Cîrtișoara s-a cam redus în ultimul timp. Compensațiile care, cu siguranță, vor veni, întîrzie deocamdată. În paralel, forța de muncă a scăzut și ea. Mai încrează în jur de 250 de pensionari, dar numărul lor va scădea cu timpul. Nevoia de fîn și paie este din ce în ce mai mare. Aici oile iernează în sat. Nu fac tranehumanță. Deci și lor le trebuie fîn.

— Meșteșugurile, tovarășe primar, sînt o cale de a menține în sat forța de muncă. Cum stați la acest capitol?

— C.A.P.-ul are un joagăr și un atelier-anexă cu un plan de un milion și jumătate de lei. Anul trecut, planul a fost depășit. Facem coșuri și unelte și avem contracte cu toată țara. Mai realizăm și ambalaje din lemn. Cooperația este reprezentată doar prin activitatea de comerț. Încercăm să găsim soluții pentru prestări servicii, dar încă nu s-a realizat nimic concret. 30 de femei lucrează, la domiciliu, țesături, covoare. În cadrul muzeului a funcționat o Școală populară de artă, la care a fost instructoare Silvia Cinduleț. Acum iese la pensie. Prin măsurile de autofinanțare, nu mai putem retribui postul. La Școala populară urmau cursuri, învățînd să facă țesături, eleve și neveste tinere. Cursul dura 4 ani.

— Veniturile muzeului sînt ale comunei?

— Muzeul a fost realizat de cetățeni, prin donații. După aceea, a trecut în administrarea Muzeului Brukenthal.

— Ce schimbări a adus în viața comunei Transfăgărășanul?

— Ni s-a asfaltat comuna, o parte bună din ea. Ne-a legat de lume. Vara, sînt zile cînd trec prin comună și o mie de turiști. În planul în profil teritorial al comunei figurează și complexul hotelier Bilea. Este administrat de O.J.T. Din punct de vedere financiar, complexul nu ajută comuna cu nimic. Noi am avut un hotel cu 17 paturi, care s-a desființat, fiind nerentabil. 7 lei patul era un preț care n-a putut fi modificat. Am făcut demersuri să ni se permită organizarea și exploatarea de către Consiliul popular a unui camping. Încă nu am primit răspuns. Dar campingul ăsta e necesar. Turiștii oricum vin, își întind corturile pe unde apucă, ne strică pajiștile. Comuna nu numai că nu cîștigă nimic, ba mai și pierde. Dar să ne întoarcem la vite. Pentru creșterea vițelor în cele mai bune condițiuni, avem nevoie de instalație de apă potabilă. Ne-am ocupat de asta, avem proiectul instalației gata. Aducem apa din munte prin cădere liberă, fără consum de energie. Am strîns și bani de la oameni: 428 mii. Jumătate din cît ne trebuie. Am fi putut să-i stringem pe toți, dar ne-am gîndit că nu se aprobă așa de curînd. Șanțurile le-am fi săpat noi. Încă n-a ieșit decretul de aprobare a investiției și nu ne putem aproviziona cu materialele necesare lucrării. Doar de atît am avea nevoie. E o problemă pe care trebuie neapărat s-o rezolvăm. În verile secetoase și iarna, cînd îngheață apele, jumătate din sat nu are apă. O altă problemă importantă — pîinea — o rezolvăm în două săptămîni. Va fi gata brutăria și nu vom mai fi nevoiți să aducem pîinea tocmai de la Arpaș. În orice caz, de la o vreme încoace ne simțim mai apropiați de lume.

OPREA GEORGESCU

În Munții Măcinului, căutînd speranța

Munte ars cît vezi cu ochii, în piscurile căruia joacă despuiate fetele morgane. Granit dintre cel mai dur, fără pic de vegetație. O șopîrlă scutură din limba de reptilă pitică picături de mirare. Se spune că sînt foarte multe vulpi în munții aștia, iepuri și căprioare. Eu n-am văzut, mă minunez de ce aud, pentru că singura iarbă care naște speranța în Munții Măcinului este un fel de măturică, o plantă cu argint lunar peste frunze, pe care am mai întîlnit-o în pustiurile din jurul Samarkandului. Din geana unei cărări ce trage la jugul șarpelui naște un Nastratin. Un bătrîn păstor, călare pe măgar, caută o nălucă. Un alt păstor, surdo-mut, mînă o turmă puțină spre amintirea unui izvor. Eu caut Speranța!

Sînt atît de goliași, de scheletici, de fără duhul ierbii și al codrului Munții Măcinului, încît dezolarea își mănîncă propriii pui. Pe la poale primăvara aprinde flacăra unor mici amăgiri: pe 265 de hectare de pășuni montane, cîte are primăria Măcinului, încolțește timid iarba. Pe alte 120 de hectare, tot pășuni, ale Cooperativei agricole de producție Măcin, se întîmplă același miracol. Locul a fost curățit de uscăciune, de pietre și se așteaptă ca iarba să-și întărească rădăcinile. De acee, deocamdată, nici nu e voie să se scoată turmele la păscut. Pentru a spori potențialul acestor pășuni, primăria orașului a însămînțat cu plante perene 42,8 hectare. Ierburile, semănate, am văzut, au început să răsară. Știți cu ce grijă, speranță, dragoste se însămînțează și se veghează la creșterea ierbii în Munții Măcinului? Cu grija și nebunia unică a răbdării! Cu vreo cincisprezece ani în urmă, îmi spunea Ion Simion, primarul Măcinului, oamenii au făcut o încercare care acum își dovedește valabilitatea: au plantat, pe 32 hectare, pin, corn, ulm, salcîm, păr, nuc, frasin, molid. Arborii s-au prins în bună parte de stînca dură și se înalță încet, conturînd o viitoare pădure, născînd o neașteptată bucurie, chemînd păsările cerului, animalele pămîntului, făcîndu-ne să asistăm, iată, la reînvierea unei planete.

— De-ce nu se mai continuă împăduririle?, întreb.

— Se continuă, îmi răspunde primarul Ion Simion; anul trecut am împădurit 86 hectare, dar trebuie să păstrăm și un echilibru între pășune și pădure. Apoi nu prea avem forțe. Munca e grea: săpăm terase, înlăturăm roca sterilă, plantăm.

Privim cu speranță spre oaza aceasta verde și ne obsedează următorul gînd: ce-ar fi dacă Munții Măcinului, această planetă cu foarte puțină vegetație, cu foarte puțină viață, ar deveni un mare șantier național (al tineretului și al tuturor vîrstelor) de împăduriri? Propunerea aceasta se justifică, credem, cu atît mai mult cu cît Legi înțelepte ale noastre, alte acte normative se ocupă de protecția mediului înconjurător, de valorificarea munților, a pădurilor, a apelor interioare ale țării. Să concretizăm judecata și posibilitatea de a acționa pe care ni le oferă aceste instrumente nu numai legale ci și vizionare. Pentru că dacă Munții Măcinului ar fi acoperiți acum de păduri, alta ar fi situația economică a orașului Măcin, a Dobrogei chiar. Să amplificăm încercările timide ale măcinenilor de acum 15 ani și de anul trecut. Fără teama că se vor împuțina pășunile. Că forța fertilă pe care o degajă în jurul său muntele încărcat de viață se va revărsa și asupra pășunilor.

Dar, iată, sînt oameni care nu numai că nu gîndesc la fel cu noi, ci dovedesc prin actele lor necugetate că sînt împotriva a tot ceea ce ar putea să ajute renașterea acestor munți. Am călcat cu piciorul și cu mașina, însoțiți de primarul orașului Măcin, o bună parte dintre acești munți. Și ne-au întristat pînă la revoltă uneori: morminte de șpanuri, de piatră, de reziduuri menajere, de alte gunoaie acoperă aceste suprafețe de pășuni și așa puține, foarte puține. Cine sînt ei? Oameni (parcă ne vine să nu rostim cuvîntul) veniți să lucreze aici la Cariera de piatră Izvoarele, a Grupului de șantiere pentru lucrări hidrotehnice Galați, a căror muncă la carieră e grea, am văzut, e necesară, piatra scoasă de aici a pus temelii puternice la Podul de la Vadul Oii, Porțile de Fier, portul mineralier Galați, Canalul Dunăre—Marea Neagră, la alte lucrări unicat. Dar unii dintre acești oameni se gîndesc numai la munca lor și nu și la munca acelora care au semănat, au curățat și au îngrijit aceste pășuni. De ce spunem asta? Fiindcă, iar am văzut, cum piatra de la carieră, în loc să fie strînsă, transportată acolo unde trebuie, stă împrăștiată pe pășune. Unii șoferi, oameni irresponsabili, au desărtat benele cu piatră de izlaz, acoperind suprafețe importante, strivind iarba. Unii săteni, la fel de irresponsabili, au aruncat pe aceleași terenuri, gunoaie, cărămizi, moloz. Unii, ca de exemplu Nicolae Aldea, Gh. Lungoci, Mitică Clobanu, au fost prinși în flagrant delict și au fost amendați. Șoferii Nicolae Babușcă, Ichim Alexandru și Adrian Rotaru, de la Secția de agregate minerale, care au aruncat mașini de șpan pe pășuni, vor fi și ei amendați. Primarul e supărat, se luptă cu astfel de indivizi de unul singur. Se înțelege, însă, că principalii vinovați sînt și cei din conducerile unităților poluante, cei care nu controlează munca subalternilor lor, și împotriva cărora ar trebui să se aplice aceleași măsuri, aceleași amenzi legale. Descindem la două dintre aceste unități poluante — Secția de agregate minerale, șef secție Petre Deacu, și Unitatea de transport, mecanizare și construcții forestiere, șef unitate ing. Sandu Barbu —, dar din păcate nu putem sta de vorbă cu nici unul dintre conducători: sînt plecați cu treburi sau după treburi.

— Ce legi au fost încălcate? îl întrebăm pe Ion Simion, primarul orașului Măcin.

— Legea 59, cu privire la gospodărirea fondului funciar și Decretul 465, cu privire la materialele refolosibile, ne spune primarul.

Îmi îndrept privirile din nou spre cremenea arsă a Munților Măcinului. Colo, în valea aia, zice Ion Simion, se obișnuiește să se filmeze imagini care să aducă, zic cineaștii, cu cele din Vestul Sălbatic. N-a plouat de un an aici, în Munții Măcinului, și motopompiștii au întins aripile de ploaie pe culturile care încep să răsară la poale. Și observ că, așa cum crapă de ger, piatra crapă și de arșură. Măcinenii, crescătorii de animale mai ales, sînt supărați că au avut 65 hectare de pășune la baltă, și li s-au luat, ca să fie oferite celor din comuna Smîrdan. Pășunea cu pricina a fost a membrilor cooperatori ai C.A.P. Măcin, teren cu care ei au venit în cooperativă. De aceea sînt nedumeriți, cum li s-a putut face o asemenea nedreptate? Au și ei animale, au terenuri mai sărace și, 65 hectare de pășune de baltă mai salvau oarecum situația. Altfel, numărul animalelor — 169 bovine, 3 200 ovine și 1 900 porci, cîte figurează acum în scripetele primăriei — va spori cu greu. Chiar dacă ei, măcinenii, sînt în stare să caute în masivele Cheia și Făcăleț izvoarele care la cutremurul din 1977 s-au colmatat și au dispărut. Și un munte fără izvoare devine și mai pustiu. Dar gîndul acela de la început, obsedant și optimist, îmi spune că Munții Măcinului, devenind un șantier național de împăduriri, vor avea alt viitor.

N. GRIGORE MARAȘANU

În „vigoare", același paradox!

● Spitalele au nevoie (acută nevoie) de aparatură, dar brevete, prototipuri, idei originale românești imbătrînesc ! ● Standul național la Expoziția internațională „Bionica '83" ● Nu există interes ? Interesul trebuie provocat, spunea Henri Coandă !

Ideea de a readuce în dezbatere o problemă de care revista „Flacăra" s-a ocupat în repetate rînduri — și pe care, de fapt, n-a părăsit-o, semnalînd (și susținînd) cînd un aparat cînd altul — și anume aceea a valorificării gîndirii românești într-un sector important pentru rețeaua noastră sanitară, pentru sănătatea sănătății, al aparaturii medicale și instrumentarului, a pornit de la vizitarea Expoziției internaționale *„Bionica '83"* a cărei gazdă a fost, recent, Bucureștiul. Mai exact, de la discuțiile purtate cu specialiști din sectoarele de concepție și producție (care au însoțit exponatele românești), cu medici și cadre de conducere sale unor direcții sanitare județene, care au poposit îndelung și cu interes în fața produselor prezentate de două dintre firmele noastre producătoare specializate — „bătrîna" I.T.M. — *Întreprinderea de tehnică medicală* din Capitală (cu o jumătate de secol vechime în domeniu) și foarte tînăra I.A.E.I.A. — *Întreprinderea de aparatură electronică industrială și automatizări* din Cluj-Napoca (a cărei existență a început cu circa 2 ani în urmă).

Inginerul clujean Viorel Verzea ne precizează că firma pe care o reprezintă a adus ceea ce este „de concepție absolut nouă": unele cercetări, proiecte și prototipuri fiind preluate de la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru electronică din București, altele de la filiala sa din orașul transilvan, altele au patentul Institutului politehnic din Capitală. Ne vom opri, deocamdată, doar la trei dintre exponate, care au percutat de-a dreptul atenția și speranțele medicilor români, precum și interesul multor parteneri de peste hotare.

Electrostimulatorul de acupunctură cu detector (proiectat de către ing. Stoian, șeful laboratorului de cercetare, microproducție și service al Facultății de electronică din București), *Reflexometrul Ahilean* și *Defibrilatorul-monitor portabil* (ambele proiectate la I.C.S.I.T.E. București). Aparate care stau cu fruntea sus într-un univers tehnic fascinant, cu produse de ultimă oră, extrem de rafinate și automatizate, ale unor firme renumite și cu tradiție în domeniul aparaturii medicale.

La ora prezentă, cînd acupunctura recucerește medicina lumii întregi, aparatul românesc capabil să detecteze cu precizie punctele pentru trasee de acupunctură și să emită o serie de stimuli pentru a le face apte unui asemenea tratament, dă o șansă în plus, o bază științifică acestei terapii multimilenare, îi lărgește aria de utilizare în tratamentul mai multor boli și, mai ales, în anestezie și reanimare, micșorînd riscurile drogurilor de sinteză chimice. Firește, întrebăm, „care sînt comenzile sau măcar solicitările din țară ?, cunoscînd că tot mai mulți medici români stăpînesc și aplică metoda acupuncturii. În ce stadiu se află fabricația ?" Comenzi: aproape zero ! Stadiul de fabricație : finalizare prototip, ne răspunde ing. Verzea. **Noi știm însă că aparatul este pus de multă vreme la punct iar primul prototip așteaptă de mult (și creatorii lui bat la toate ușile) interesul beneficiarilor și al unui fabricant !** *Defibrilatorul-monitor portabil* (care, aflat în funcțiune, ne suprasolicită urechile și simțurile cu ritmul bătăilor unei inimi umane, și cîte ar putea salva în acest timp dacă s-ar afla acolo unde este locul său, la patul bolnavilor cardiaci) are o soartă mai bună. **Este prototip omologat, „anul trecut s-au realizat 5 bucăți, dar stăm cu ele în magazie, deoarece nimeni nu le cere, nu avem comenzi pentru ele".** (În răstimpul cît ing. Verzea ne dă relații, auzim tot mai des vorbindu-se în jurul aceluiași aparat în limba franceză, în engleză, germană, reprezentanți ai unor firme străine interesîndu-se, de asemenea, de performanțele acestuia.) Pe un canal execută electrocardiograma, pe care are capacitatea s-o afișeze pe un display și s-o înregistreze pe o bandă de hîrtie, ușor de citit pentru medic, și, totodată, este prevăzut cu sistem de defibrilare externă sincronizată cu partea ECG. Cît de necesar ar fi oricărui spital, oricărui cabinet de cardiologie și chiar de medicina muncii este lesne de înțeles, încît nu mai e cazul să amintim. Să reamintim doar că România nu face excepție în fața statisticilor mondiale întocmite de O.M.S. — bolile cardiovasculare ocupă și la noi primele locuri în starea de morbiditate și mortalitate a populației. Sigur că da, interesul strict al medicului ca medic față de un asemenea aparat nu este de ajuns ca să-l și aibă, ca să și lucreze cu el, nu poate pe cont propriu să-și comande ori să achiziționeze un defibrilator... Ca și un *Reflexometru Ahilean* care este, fără îndoială, o realizare de vîrf. Pe scurt și schematic spus, rolul și performantele lui sînt remarcabile. Măsoară timpii de răspuns ai reflexelor organismului în cele mai diverse situații, precum și disfuncțiile glandei tiroide și ale altor glande în cazul unor maladii sau tratamente cu produse cortizonice, medicamente care, se știe, influențează considerabil sistemul glandular.

În mod cu totul ciudat, n-au fost însă prezentate în această expoziție a noutăților multe alte cunoscute realizări de vîrf ale noastre, care ar fi alcătuit o carte de vizită mai completă, mai reală și mai adusă „la zi" a României. Nici măcar acele realizări de marcă deosebită care s-au afirmat pe plan internațional, care au fost chiar distinse cu medalii de aur și alte diplome pentru invenții la saloane și tîrguri de prestigiu cum ar fi *Biotermoanalizorul* doctorului Ioan Mogoș de la Institutul de oncologie din București (și despre care revista a scris la vreme). Răspunsul pe care l-am primit a fost incredibil (și ne vine să completăm, dar adevărat !), cum că „n-am avut loc să-l expunem" !? Trebuie să-i dăm dreptate, avînd în față standul și cunoscînd bine aparatul dr. Mogoș. Într-adevăr, nu știm cine de la Întreprinderea de tîrguri și expoziții a hotărît locul și spațiul standului național și nici cum de le-au acceptat conducerea firmei de comerț exterior *Tehnoimportexport*, sub egida căreia a fost prezentat, dar ca țară gazdă ar fi fost normal, firesc, să dispunem de un amplasament mai favorabil, dacă nu chiar privilegiat, și de o suprafață corespunzătoare de expunere. De asemenea, am vrea să credem că, din aceeași lipsă de spațiu — iar vina ar putea fi a organizatorilor — standul românesc a fost vitregit de prezența unor realizări de înalt nivel științific care ar fi stat fără nici un complex alături de aparatura prezentată de firmele de prestigiu despre care aminteam. Realizări despre care s-a vorbit mult (în sensul promovării lor în producție) și despre care s-a tipărit și un volum (substanțial) în cadrul celui de-al III-lea *Simpozion național de aparatură electronică* organizat la Timișoara de către Institutul politehnic din localitate nu mai demult decît acum 6 luni, în noiembrie 1982. Nu-i aducem nici o acuză inginerului Verzea — nu-i vina sa că circuitul informațional schioapătă — care, prezentînd cu căldură, fără îndoială, valerosul *Defibrilator monitor portabil*, nu cunoștea că mai avea în țară alte 3 aparate cu performanțe deosebite pentru investigarea sistemului cardiovascular. Lucrări ce au constituit teza de doctorat a inginerului Gheorghe Ciocloda de la catedra de electronică și măsuri a Facultății le electrotehnică din Timișoara. Un *monitor portabil miniatural*, cu dimensiunile unei tabachere, pe bază de baterii, și pe care pacientul îl poate purta în buzunar, capabil să monitorizeze activitatea inimii pe o durată de cel puțin 8 ore, timp în care omul își desfășoară viața și munca firească a unei zile. Prototip care se află în Clinica de cardiologie a prof. dr. Orha de la Spitalul „Fundeni" din București. Un alt *monitor de ritm cardiac* (tot electronic) pentru urmărirea la pat a bolnavilor, cu dimensiunile de 450x200x300 mm, realizat cu componente integral românești, aflat în funcțiune la Clinica de cardiologie din Timișoara, condusă de prof. dr. Stanciu. Permite o monitorizare de lungă durată (cel puțin 24 de ore) și măsoară ritmul cardiac central instantaneu, bătaie cu bătaie, și totodată identifică și clasifică principalele tipuri de tulburări de ritm, tulburări care, în general, sînt suportate de bolnav dar care preced instalarea unui infarct. Este dotat cu 3 sisteme de afișaj și cu memorie ; contabilizează și reține, pînă la venirea medicului, pînă la decuplare, ceea ce a clasificat, ceea ce medicul vrea să afle. Prototip finalizat în 1981 și care n-a fost omologat nici pînă azi ! Ca și al treilea pentru *diagnosticarea automată a inimii, cu prelucrare pe calculator a electrocardiogramei, prin metodă de prelucrare statistică*, fapt care, la ora actuală, și pe plan mondial se află în fașă. O rapidă anchetă printre cardiologi arată că foarte puțini cunosc faptul că dețineam în țară asemenea gîndire, asemenea posibilități pentru investigații ultramoderne în cardiologie ! Expoziția le-ar fi putut oferi prilejul să afle. Ca și despre *aparatul cu ultrasunete pentru puls foetal*, ca și despre *instalația de determinare semiautomată a mineralizării osoase prin densitometrie gamma*, ca și despre *aparatul pentru investigarea funcțiilor respiratorii*, ca și despre *dispozitivul electromagnetic pentru biostimularea vindecării accelerate a fracturilor cu curenți turbionari* etc., etc., aparate care n-au fost aduse și care ar fi putut sta la egalitate alături de exponatele cele mai complexe și mai noi ale altor țări. Ele continuă să îmbătrînească în prototipuri...

Alte produse au fost incomplet prezentate — și astfel, irelevante ca valoare și oportunitate pentru practica medicală — ca *hemoglobinometrul electronic* realizat după ideea dr. Sergiu Mateescu (despre care revista noastră a scris de curînd). Ca o consecință logică, simplitatea metodei și precizia aparatului au rămas puțin cunoscute. Nu era însoțit nici măcar de prospectul de rigoare.

Și la acest capitol al modului cum ne-am înfățișat marfa în fața partenerilor de peste hotare a cazul să reflecteze firma noastră de comerț exterior, ca și agenția de publicitate „Publicom", ca și ministerul producător. Mai erau două zile pînă la închiderea expoziției, iar prospectele în limbi de circulație internațională nu mai existau, „tirajul prea mic" (ni s-a argumentat), ca să nu mai vorbim — deși ar trebui să vorbim — de aspectul grafic și publicistic cu totul terne și anoste. De fapt, nici în românește n-au fost prea multe, așa încît medicii noștri n-au prea avut în ce temei să susțină contractarea unuia sau altuia dintre aparate în funcție de necesitățile unității sanitare în care lucrează.

Pentru multe dintre exponate, inginerul Verzea ne informa că nu s-a manifestat nici un fel de interes, în vederea solicitării, din partea beneficiarilor — Ministerul Sănătății, direcțiile sanitare județene, ministerele cu rețea medicală proprie, așa că producția lor rămîne, ca și pînă acum, sub semnul întrebării. Cum să facem să urnim din loc acest mecanism ? Cine încurajează atunci producția națională de aparatură medicală ?

CICI IORDACHE-ADAM

Un termen de urgență

Înflorirea salcîmului, după prognoza specialiștilor și după legea naturii, se apropie ! La începutul lunii mai, proverbiala muncă a fabricantelor de miere va trebui să fie în toi. S-ar părea însă că albinele din județul Suceava vor încălca proverbul, pentru că nu pot ajunge în locurile în care se găsesc florile de salcîm, de tei sau de floarea-soarelui.

Stînd de vorbă cu dr. Dragoș Corlățeanu, președintele filialei județene A.C.A. Suceava, am aflat cîte ceva despre preocupările crescătorilor de albine din această zonă a țării și despre dorințele pe care și le-ar vrea realizate. „Avem înregistrate în cadrul filialei, spune președintele ei, 21 372 de familii de albine, din care 20 327 la gospodăriile populației, 535 la C.A.P.-uri, 350 la cooperații și 150 la alte unități socialiste. Întregul fond de stat se realizează de la proprietarii de albine, care au contracte cu filiala și care anul acesta s-au angajat să dea 58 tone de miere. Aceste cantități se realizează din stupăritul pastoral, pentru că la noi în județ albinele nu găsesc hrană suficientă. Am avut și producții de 70—80 tone, atunci cînd am putut organiza o deplasare a roiurilor spre locuri bogate în flori. Iată cîțiva crescători de albine din zona Rădăuți care au făcut contracte pentru anul acesta : Constantin Botnariu — 500 kg de la 35 de familii de albine, Olivian Nicolaescu — 700 kg de la 40 de familii, Vasile Pleșa — 800 kg de la 55, Dumitru Niculcea — 750 kg de la 50, Stupăritul pastoral, care este baza în județul nostru — continuă dr. D. Corlățeanu — presupune deplasări în județul Galați (pentru salcîm), în județul Tulcea (pentru tei) și în județul Brăila (pentru floarea-soarelui). Anul acesta, mugurii salcîmului sînt gata să erupă, însă problema deplasărilor nu este încă rezolvată. Un om sufletist, și anume Stelian Dinescu, director în Ministerul Agriculturii, s-a luptat pentru acest lucru, dar nu s-au putut rezolva în totalitate necesitățile. În județul nostru, solicitările pentru stupăritul pastoral vizează 5 350 de familii de albine. Dacă nu se vor putea efectua aceste deplasări, pe lîngă nerealizarea cantităților de miere, vor muri familii întregi de albine".

„Trebuie să ne gîndim, susține doctorul Corlățeanu (și nu numai dînsul), și la faptul că albinele sînt un factor foarte important pentru polenizare, mai ales acum cînd, datorită chimizării agriculturii, au dispărut foarte multe insecte. Dintr-o statistică internațională reiese că dacă nu ar exista albinele ar dispărea circa 200 000 de specii de plante, fenomen socotit ca fiind foarte grav, afectînd însăși viața pe pămînt.

Apicultorii își împletesc munca cu hărnicia albinelor. Cei care pot sprijini această simbioză — în termen de urgență — s-o facă !

VICTOR RĂDULESCU

O idee readusă în discuție

Am mai scris, și noi și alții, despre inventatorul Paul Matei, un om plin de idei și mai mici și mai mari. Într-un articol de acum doi ani scriam, printre altele, despre pastile formate din pămînt, îngrășămînt și substanțe nutritive, care îmbrăcă semințele plantelor. Evident, ele nu erau destinate agriculturii mari, ci grădinii de lîngă casă, urmînd a fi folosite mai ales în terenurile sărace, degradate, chiar improprii unor culturi. Pastilele propuse de Paul Matei aveau rolul să asigure substanțele necesare plantei pînă cînd aceasta se punea pe picioare, cum se spune.

Pastilele au fost experimentate de autor la Serele Ghencea ale Domeniului public, la Grădina botanică și la Lotul agricol al Centrului de perfecționare a cadrelor din M.I.Ch.

Este ideea lui Paul Matei mică, mare, deosebită ? O spunem cu sinceritate, nu știm. Interesîndu-ne la O.S.I.M. despre eventuala prioritate a acestei idei am aflat că idei asemănătoare cu a lui Paul Matei sînt deja folosite în alte părți, cîteva brevete, care tratează exhaustiv acest mod de a vedea agricultura, fiind publicate și putînd fi folosite deci de toți cei interesați. Prioritatea unei asemenea idei ne interesează mai puțin. Ne interesează aplicarea ei. Ne gîndim la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, de a cultiva fiecare metru pătrat de pămînt, de a face ca fiecare palmă de pămînt să devină roditoare. În acest context, fiecare idee, apărută la noi sau în altă parte, trebuie folosită.

Ar fi rentabilă folosirea acestor pastile nutritive ? Și-ar găsi ele aplicarea în condițiile țării noastre ?

Într-o revistă din R.F.G., într-un articol intitulat Biogrădina, citim : „...semințele pilule, îmbrăcate într-o substanță nutritivă și prezentate sub formă de pilule sau benzi de semănat, alcătuite dintr-un sort de hîrtie perisabilă, pe care sînt aranjate semințele într-o ordine potrivită pentru ecluziune se bucură de mare trecere în rîndul grădinarilor. Magazinele specializate în vinderea produselor destinate grădinilor de lîngă casă au avut în anul 1982 un beneficiu de 1,3 miliarde mărci". Magazinele amintite mai vind printre altele recipienți pentru colectarea compostului, butoaie pentru stringerea apei de ploaie. Toate aceste aparate, scule, pastile și unelte speciale au avut la bază tot idei, nu atît de mari încît să răstoarne lumea, însă idei valorificate cu promptitudine și spirit comercial.

La orașe trăiesc oameni, care de cele mai multe ori au la dispoziție cîțiva metri pătrați pentru a face agricultură și se pot îndeletnici cu această plăcută și folositoare ocupație cîteva ore pe săptămînă. Sînt, să le spunem așa, țărani de duminică. Le ieșim în întîmpinare într-o măsură suficientă celor care au în curte sau în fața blocurilor mici suprafețe de 100 metri pătrați sau chiar mai puțin, de multe ori terenuri improprii pentru agricultură? E bine că se vinde pămînt de flori. N-ar fi bine să se vîndă și niște pastile care să aibă în mijloc o sămînță de floare sau de plantă ?

Paul Matei a construit agregatul, un aparat de stropit destinat de asemenea grădinilor de lîngă casă, la care se puteau adapta cartușe nutritive tot de el concepute și care ar fi rezolvat problema administrării pe o cale comodă și la îndemîna oricui a îngrășămintelor. Nu știm să fie folosit de cineva sau să stîrnească interesul vreunui producător, deși el a fost popularizat în presă.

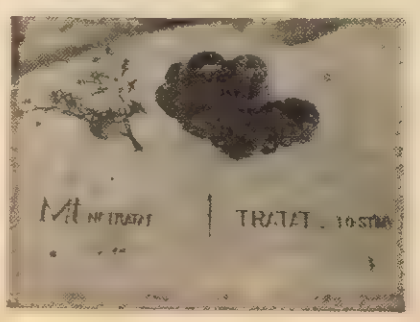

Și pentru că am luat în discuție unele din ideile lui Paul Matei să mai amintim că veiozele economice, prezentate și la televizor, nu au stîrnit decît admirația cumpărătorilor, nu și a producătorilor, că soba electrică economică, pentru care Paul Matei a obținut brevet de invenție și care are avizele unor instituții de specialitate, încă n-a intrat în fabricație, deși are un randament net superior celor care se găsesc în magazine.

Anumite idei nu pot fi duse pînă la limita epuizării tuturor posibilităților de către un singur om. Ele se îmbogățesc pe parcurs prin aportul altor și altor oameni cu idei. Totul este ca ele să intre cît mai repede în circuitul interesului public.

În sprijinul celor spuse de noi vă oferim o modestă fotografie care ilustrează, spunem noi, oportunitatea folosirii pastilelor nutritive. Planta mai viguroasă a răsărit și a crescut dintr-o pastilă propusă sau readusă în discuție, cum doriți să-i spuneți, de Paul Matei. Cea mică și firavă dintr-o sămînță inventată de natură. Ne veți crede că amîndouă plantele, avînd în vedere apropierea lor, s-au bucurat de aceleași condiții atmosferice.

OPREA GEORGESCU

Satisfacţiile unei reviste, satisfacţia unui reporter

Fără şovăire

Inelele din păr şi privirea luminoasă strecurată printre genele altădată lungi (acum arse de flacără) nu-i creionează nici pe departe portretul. Nimeni n-ar bănui ce se ascunde îndărătul lor. Ţi se pare că-i un tînăr obişnuit. De l-ai întîlni pe stradă sau la cinema, sau poate în tribuna vreunui stadion, memoria i-ar acorda — indiferentă — doar clipa.

Chipul lui adevărat este altul...

Nici în albumul vieţii n-o să-i găseşti imagini care să alunge banalul. Anii se înduiesc simpli, cuminţi : din toamna lui 1934 şi pînă-n toamna lui 1957, nimic nu înfioară caligrafia ordonată de pe filele zilelor. Cîţi ca el n-au aceeaşi poveste ? S-a născut într-un sat de prin părţile Ploieştilor. Părinţii lui argăţeau la moşieri. Vara, cîmpul era verde şi soarele strălucitor. Iarna, cînd bătea crivăţul, era frig, urît şi pustiu. Un sat oarecare, plantat pe culmea unei măguri, cu orizontul atît de mare şi totuşi atît de mic ; aici a trăit 15 ani. Vara la coasă, iarna la pădure, primăvara şi toamna petrecînd cu ochi duşi (dar fără visuri mai aprinse, ca la alţii de vîrsta lui) zborul spre apus şi spre răsărit al cocorilor. În 1949 s-a înscris la şcoala medie tehnică de petrol din Ploieşti. A absolvit-o în 1953, cu note mulţumitoare. Cîţiva ani a lucrat apoi prin schelele Prahovei, tăcut, neobservat, accesoriu viu şi conştiincios al sondelor înalte şi subţiri, ca nişte vagi triunghiuri negre, reţezate la vîrf. În toamna lui 1957 a fost mutat la Craiova, la noile zăcăminte de gaz metan (eveniment ce nu i-a colorat obrazul cu entuziasm, dar nici cu regrete) şi albumul vieţii lui s-a îmbogăţit cu o filă în care s-a schimbat numai decorul, nu şi caligrafia simplă, ordonată, liniară. Aceasta e viaţa prietenului nostru...

Totul s-a întîmplat într-o noapte.

Atunci — şi numai pentru cîteva ore — a ţîşnit prin aparenţa plată adevăratul său chip, adevărata sa fire. Viaţa i-a deschis o perspectivă nouă. Şi în sufletul lui a fulgerat deodată eroul.

Avea 23 de ani. Şi fusese numit, din lipsă de cadre, brigadier peste cîteva sonde.

Fusese o zi oarecare. După-amiază ploioase. Prietenul nostru muncise din greu. Hainele atîrnau pe el grele ca plumbul, îi întrase mîlul şi pe sub cămaşă, şi-n cizme, îi rămăsese pe palme, sub unghii. Cu mîini ca astea, nici nu-ţi vine să-ţi ştergi faţa de sudoare... Ploaia a conţinut în amurg. În cîmpia cu verdele melancolic, ca un abur, al asfinţitului istovit şi apos, doar sondele — noile sonde — sclipeau şi dudulau puternic, stringînd în ele toată viaţa din jur ; sclipitoare şi puternice, păreau mirifice coloane de legendă, legătura cîmpiei cu cerul... Privindu-le, pe faţa prietenului nostru nu s-a clintit nici un muşchi. Le-a privit doar o clipă, apoi s-a îndreptat cu paşi greoi spre baracă. Nu se gîndea la nimic. Avea o singură dorinţă : să se spele şi să doarmă. Să doarmă adînc.

Fusese o zi oarecare. O zi de muncă, la fel ca multe altele.

S-a trîntit pe pat cu un oftat de uşurare. După cîteva clipe, respira egal, regulat.

★

În miez de noapte, cîmpia frămîntată monoton. Luminile sondelor pictau fulgi albi, nemişcaţi, între cerul tăcut şi pămîntul răscolit de vuietul înfundat al sfredelelor de oţel. Aproape, oraşul dormea... Şi deodată izbucni incendiul.

O ciupercă de foc ţîşni spre cer, pînă la 20—30 metri deasupra unei sonde de explorare, lăţindu-şi peste cîmp, peste oameni, înspăimîntătoarea corolă de pulbere roşie. Cerul tot se aprinse ; pămîntul se umplu de vuiete tari. Alarmă ! Stratul de metan pe care îl căutau erupsese năprasnic şi neprevăzut, de la numai 200 de metri adîncime. Şi se aprinsese. Orbit de incendiu, înnebunit de zgomote, de dogoare, de groază, omul de pe podul sondei îmbrăţişă ca pe o fiinţă vie prăjina de foraj — tot ce-i rămăsese pe lume — şi se lăsă să alunece pe ea cu toată viteza. O clipă de întîrziere i-ar fi fost fatală.

Sonda rămăsese singură...

Un balaur din gura căruia ţîşneau sute de şerpi de foc. Şi-n jurul şerpilor de foc alunecau, nevăzuţi, şerpi de dogoare : aerul cald de sute de grade. Cîmpia, şi cerul, şi noaptea erau toate o rană. Apoi începură să se audă strigăte, huruitul maşinilor de pompieri (oraşul se trezise de la prima scînteie) şi sute de oameni se repeziră, cu găleţi, cu furtunuri, cu lopeţi, să stăvilească alunecarea nimicitoare, spre sondele vecine, a limbilor de foc. Sonda de explorare rămînea mai departe singură. Atunci apăru prietenul nostru.

Era încă buimac de somn. Stătu o clipă, încremenit, în faţa flăcărilor. Împrejurul lui, oamenii treceau în goană, abia zăriţi prin noapte şi fum ; se auzeau strigăte, huruit de maşini... În clipa următoare, se trezi.

Nimeni nu-şi aminteşte cum s-a întîmplat,

Nimeni nu-şi aminteşte cum a ajuns acolo.

Cîteva minute mai tîrziu l-au văzut apărînd şi dispărînd, cîte o clipă, sub mantia stacojiu-fluturătoare a monstrului.

Cînd îşi îmbrăcase costumul de azbest ?

Cînd îşi pusese casca ?

Şi ce voia ?

Au înţeles îndată. Strigătele au murit pe buze. Tînărul brigadier voia să salveze tot ce se mai putea salva din instalaţiile sondei. Şi, pentru asta, trebuia să demonteze sute şi sute de şuruburi, încet, răbdător, calm, printre şerpii îngrozitori ai focului şi dogoarei. Oamenii s-au privit înmărmuriţi, pe urmă au privit înmărmuriţi într-acolo. Lumina incendiului releva pînă la evidenţă cele mai mici amănunte. Iată-l la o jumătate de pas de flăcări. Dar răsuflarea şerpilor îl plesneşte peste obraz, brusc, fierbinte, brutal. Se clatină. Îşi fereşte ochii cu palma, ca un orb, şi cu mîna liberă bîjbîie după şuruburi. A desfăcut unul... Încă unul... Cît a trecut ? Un veac ? O clipă ? Furtunurile pompierilor îl ating cu trombe de apă, reci (spatele i-a îngheţat), dar căldura sufocantă din faţa lui n-o poate nimeni şi nimic stăvili. A mai scos un şurub... Şi încă unul... Flacăra creşte ; pămîntul bubuie ca la o vînzolire a munţilor din adînc ; şi gazul a smuls o piesă metalică, zvîrlind-o în sus ca pe o pietrică ; şi piesa cade, izbindu-i greu marginea căştii. Se clatină de cîteva ori, bate aerul cu braţele ca un înecat, dar în ultima clipă se încleştează cu mîinile de un alt şurub.

Ceasul de abanos al nopţii bătea rar, dureros de rar ; pe cîmpia scrumită clipele se tîrau de plumb. Dacă mulţimii încremenite i s-a părut o veşnicie răstimpul pînă la înflorirea zilei, ce-o fi simţit oare tînărul care l-a măsurat în căldura de iad, în truda de iad, cu fiecare fibră a trupului arzîndu-i ca o rană vie ? Iată-l, apărînd şi dispărînd iarăşi sub mantia monstrului...

Prietenul nostru a muncit aşa douăsprezece ore (da, nu-l greşit, douăsprezece ore !) şi, în afară de scheletul sondei, care fusese pierdut din primele minute ale incendiului, a salvat toată instalaţia. Adică multe sute de mii de lei.

S-a trezit din somn a doua zi către seară şi a sărit ca ars : Dumnezeule, cît întîrziase de la lucru ! Prietenii l-au obligat să se culce la loc.

— Spune-mi — l-a întrebat într-un tîrziu cineva — nu ţi-a fost frică ?

— Ba da.

— Atunci, de ce-ai făcut-o ?

A dat din umeri. Nu ştia ? Cel mult nu ştia s-o explice. Dar lucrurile se explicau prin tot ce se întîmplase cu viaţa lui în ultimii ani — în anii aceştia aparent atît de obişnuiţi ; tot ce învăţase de la muncitori, de la comunişti, din ziare, din educaţia pe care i-o dăduse organizaţia de U.T.M. îl făcuse conştient de un lucru : că sonda aceea e a lui !

Au trecut zilele. Prietenul nostru, brigadierul Radu A. Ion (căci aşa îl cheamă), munceşte mai departe la sondele din vecinătatea Craiovei. Se scoală la 6 şi munceşte tăcut, conştiincios, ca înfrăţit cu sondele înalte şi negre. Lună de lună, brigada lui îşi depăşeşte planul cu aceleaşi 10—12 procente. Nici o imagine care să alunge obişnuitul. Nimic nu înfioară caligrafia ordonată a filelor din album. Are-n ochi acelaşi albastru luminos şi calm, de acuarelă ; doar genele îi sînt pîrjolite puţin.

Toţi o ştiu însă : chipul lui adevărat este altul ; şi viaţa lui — viaţa lui adevărată, viaţa lui pasională — e alta. Ele au fulgerat într-o imprejurare deosebită, cînd eroul nostru a trăit, în numai douăsprezece ore, mai frumos şi mai plin decît pot trăi o sută de oameni obişnuiţi, într-o sută de vieţi...

Acest reportaj a apărut la 19 iulie 1958, în nr. 29 (165) al revistei „Flacăra". Purta aceeaşi semnătură de autor pe care o veţi întîlni dedesubtul acestor rînduri. Eroul luptei cu flăcările, tînărul brigadier petrolist Radu A. Ion, îşi se înfăţişase ca un ales exemplu al forţei şi abnegaţiei unei clase, al înaltei răspunderi cu care bravul detaşament al petroliştilor înţelegea să investească eforturi eroice — mergînd, în cazul de faţă, pînă la riscul suprem — în opera păstrării cu pe ochii din cap şi a sporirii continue a avuţiilor acestui pămînt. Detaşament care astăzi, răspunzînd cu patriotică înflăcărare îndemnurilor adresate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi-a făcut din lupta pentru independenţa energetică naţională o cauză sfîntă şi neabătută.

Satisfacţia noastră, a cronicarilor unor astfel de fapte — de ieri sau de azi —, se împlineşte şi din substanţa însăşi a acestor pilduitoare fapte, şi din destinul în timp al eroilor lor.

Tovarăşul Ion A. Radu, brigadierul anului '58 este astăzi primul secretar al Comitetului judeţean Dolj al P.C.R.

ILIE PURCARU ■

Artistul emerit Valentin Teodorian la 35 de ani de carieră

Opera Română şi-a îndeplinit o plăcută datorie, aceea de a omagia pe artistul emerit Valentin Teodorian printr-un spectacol extraordinar cu ocazia împlinirii a 35 de ani de carieră pe altarul muzicii — o viaţă de om, cu minunate împliniri dar şi de sacrificii, dăruită artei sunetelor cu pasiune şi cinste, cu iubire şi credinţă. De la inegalabilele tălmăciri ale opusurilor vocal-simfonice ale lui Paul Constantinescu şi liedurilor lui Mihail Jora la creaţiile marelui repertoriu de operă, de la **Oedip la Bărbierul din Sevilla** sau **Evgheni Onegbin**

Spectacolul aniversar cu opereta **Liliacul** s-a desfăşurat la Sala Palatului la 20 aprilie, Valentin Teodorian interpretînd pe Eisenstein, Celelalte roluri au fost susţinute de Ioan Hvorov, Corina Circa, Florin Diaconescu, Lucian Marinescu, Nicolae Andreescu, Gerda Radler-Anca, Constantin Gabor, Gabriela Bălteanu. Soliştii baletului — Elena Dacian, Nicolae Deneş şi Tatiana Vlădaia. Conducerea muzicală — Cornel Trăilescu. Un moment inedit : la balul prinţului Orlovsky din actul al doilea şi-au dat concursul, ca invitaţi ai lui Eisenstein, artistul poporului Nicolae Herlea, artistul emerit David Ohanesian şi soliştii Teatrului de operetă Daniela Diaconescu, Cleopatra Melidoneanu, Valli Niculescu şi Dorin Teodorescu.

Spectacol extraordinar „Fidelio"

Din prima săptămînă a lunii mai, consemnăm un eveniment muzical la Opera Română : joi 5 mai, la ora 18, va avea loc un spectacol extraordinar cu capodopera beethoveniană **Fidelio**, cu un invitat din Republica Democrată Germană. În rolul Pizzaro va cînta deci baritonul KARL HEINZ STRYCZEK

Distribuţia cuprinde şi alte nume valoroase ale scenei noastre lirice. Astfel, în rolul principal apare soprana MARIA SLĂTINARU-NISTOR Iar ceilalţi solişti sînt Gerda Radler-Anca, Ştefan Teodorescu (care debutează în Don Fernando), Marcel Angelescu, Pompei Hărăşteanu, Ion Stoian. Conducerea muzicală aparţine dirijorului Constantin Petromicl.

Medicamente „made in România"

Alături de standul aparaturii, în aceeaşi Expoziţie internaţională **„Medicina 83"** de la Bucureşti, **„Chimimport-export"** a reprezentat mult mai bine, mai exact, mai la nivelul posibilităţilor reale ale ţării noutăţile din domeniul medicamentului de concepţie românească. Remarcăm că printre numeroasele produse prezentate, pe lîngă **„Gerovital H3"** şi **„Aslavital"**, care au avut un drum mai lin şi mai sigur spre afirmare, au fost şi cele despre care „Flacăra" a scris în numeroase rînduri, pentru care s-a bătut anî şi ani de zile şi, iată că, se dovedeşte încă o dată, a avut dreptate. Să enumerăm : **Trofopar**-ul, brevet al dr. Magdalena Timar (remarcabilul extract de ficat pentru insuficienţe hepatice, hepatite cronice şi ciroze), **Ulcosilva**-ul dr. Ioan Puşcaş din Şimleul Silvaniei (brevetat în străinătate şi afirmat de cîţiva ani şi pe cele mai pretenţioase şi recunoscute pieţe ale medicamentului), **Covalitin**-ul dr. Tinei Covaliu (pentru litiaze renale), **Boicil**-ul dr. Vasile Boici în diversele lui variante — soluţii injectabile şi pomezi (care învinge tot mai mult rezistenţele şi convinge tot mai mult lumea specialiştilor ca terapie excepţională în reumatologie, stomatologie, în medicina veterinară), **Ossminerale** şi apa de gură **Osidenta**, brevete recunoscute şi medaliate pe plan internaţional ale dr. Osipov-Sineşti, pentru tratamentul şi vindecarea unei boli socotite ireversibile — paradontoza, **Apilar**-ul, extractul larvar de trintor de albine, obţinut prin metodă originală de cercetătorul Nicolae Iliescu, **gelul Peli-Amar** al dr. Ionescu-Călineşti, extract din nămoluri sapropelice, pentru tratamentul a numeroase afecţiuni inflamatorii...

Ele au atras numeroşi parteneri străini. O notă în plus pentru întreprinderile producătoare — ambalajele şi prospectele — factor deloc neglijabil în promovarea pe piaţa internaţională a oricărui produs — au avut o ţinută estetică pe măsura valorii acestor medicamente româneşti create în ultimii ani.

C. ADAM ■

VINERI, 29 aprilie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

MITICĂ POPESCU

În artă nu există eroare!

— Stimate Mitică Popescu, să recapitulăm : v-ați născut așadar în București, în 1938 ; sînteți absolvent al I.A.T.C. „I.L. Caragiale", secția actorie ; ați debutat la „Teatrul Tineretului" din Piatra Neamț și, am reținut, debutul dumneavoastră, din anumite motive obiective, s-a produs destul de tîrziu ; din anul 1973 sînteți actor la „Teatrul Mic" din București. Ați mai avea ceva deosebit în completarea acestei scurte casete biografice introductive ?

— Sînt căsătorit cu Leopoldina Bălănuță și țin să vă spun că am avut un noroc extraordinar (trebuie să vă spun că, totuși, am fost un om norocos în viață, cu unul cred în astă, adică în șansă, în norocul actorului !). Sînt fericit că m-am căsătorit cu acest om excepțional și este nemaipomenit că, iată, după șase ani de cînd am stat prima oară de vorbă nu am modificat nimic din acest termen : un om excepțional, căruia îi datorez multe...

— Actoria de teatru — și poate că mai ales cea de film, deși la ora actuală cele două noțiuni se cam confundă — fascinează tineretul. Cum explicați această atragere, acest miraj față de actul interpretativ ?

— Nu știu dacă numai pentru tineret este un miraj... ! Cred că vîrsta la care se referă întrebarea dv. este mult mai largă. Vedeți, firma teatrului din Piatra Neamț este „TEATRUL TINERETULUI" ; nu știu însă dacă există un teatru pentru o anumită categorie de oameni, mi se pare că nici un teatru pentru copii nu trebuie făcut într-un anumit fel... am avut acolo un număr de excelente spectacole pentru copii — așa zise ! — care au fost urmărite cu același interes de oameni maturi ; iar asta nu înseamnă că ar fi fost vorba de niște oameni care ar fi dat în mintea copiilor... ! Copiii trebuie tratați ca niște maturi, sînt copii de 6 ani, care cîntă Bach, și sînt oameni de 60 de ani care nici n-au auzit cine este acesta. Copilul, să nu uităm, este viitorul spectator mare al generației de mîine, deci trebuie educat astăzi în spiritul unor spectacole de valoare, nicidecum nu trebuie coborît — la ce ? ! Problema asta și-o pot pune numai niște funcționari : ce ! se cuvine cutărei vîrste etc. Respectul pentru spectator nu are nimic comun cu vîrsta acestuia ! Eu nu cunosc un repertoriu pentru tineret, și un altul pentru maturi, eu știu că există un singur repertoriu, *valoarea*. Iar spectatorul adevărat este cel care vine la teatru indiferent de vîrsta pe care o are, cel care este interesat de teatru și are nevoie de noi !...

— Poate că formula „TEATRUL TINERETULUI" se referea mai mult la faptul că era un teatru format mai ales *din tineri ? ?*

— Într-adevăr, atunci cînd eram eu acolo, media de vîrstă era de 26—27 ani, și aveam un regim așa, sportiv... mai greu de suportat pentru niște oameni mai în vîrstă. Era și mai simplu apoi, majoritatea eram burlaci, eram mai tot timpul împreună, eram și colegi și prieteni, și mai ales munceam foarte mult. În fiecare an aveam cîte 6—7 premiere, fiind un colectiv destul de mic, niciodată nu am depășit 24 de oameni. Firește că ritmul ăsta — nu se poate generaliza, e ca la sportivi, nici aceștia nu-și pot păstra condiția fizică pînă la vîrsta pensiei... ! Pot spune însă că acest ritm infernal de la teatrul din Piatra Neamț mi-a folosit enorm mai tîrziu, iar faptul că am lucrat în acel teatru dovedește încă o dată că am fost un norocos. Norocul înseamnă și șansa în viața unui actor — bineînțeles nu și fără talent : șansa fără talent poate exista, dar pe o perioadă scurtă, pe cînd talentul fără șansă nu poate învinge decît foarte tîrziu, și atunci tot printr-o șansă, aceea de a se manifesta, în sfîrșit... talentul ! Calitatea artistică a colegilor mei din Piatra era de buni și foarte buni — or, un teatru, cred eu, nu se poate face decît cu actori și parteneri foarte buni. Este o proastă credință aceea că un actor, pentru a fi bun, trebuie să aibă în jurul său parteneri slabi, pentru a ieși el în evidență. Nu poți fi un actor mare, decît lîngă un actor foarte mare !... Cînd eram copil — asta, ca să fac o paranteză — bunica mea, pe care am iubit-o enorm, îmi spunea mereu — mereu, ca să nu-mi pierd timpul cu oameni mai proști decît mine, ci să caut mereu oameni de la care am ce învăța, chiar dacă uneori voi fi pus în situații de inferioritate ; să nu mă jenez să întreb, cînd nu știu ceva. Acest sfat, mi-am dat seama, se poate aplica perfect și în meseria noastră, niciodată noi nu putem spune că știm totul, și nu putem învăța decît de la oameni care știu mai mult decît noi !

— Sînteți pentru tipul de actor total ?!

— Nu știu exact ce sînt eu, dar sigur e că am tendința de a nu mă opri la un singur gen ; totodată vă spun sincer că mă străduiesc să fac bine ceea ce fac, nu știu cît am reușit !... Am dansat la televiziune, dar dacă mi-aș fi dat seama că nu pot să fac asta cît de cît bine, nu aș fi acceptat să dansez. Un alt exemplu : cînd eram tînăr îmi plăcea foarte mult ciclismul, bicicleta ; un unchi, antrenor la Casa Scînteii, a vrut să mă bage acolo în lotul de ciclism... mă rog, m-am antrenat, am făcut o cursă București-Ploiești și din 20 am sosit al 19-lea !... A doua zi am dat bicicleta înapoi... Cum să spun eu ?! Viața noastră este foarte scurtă, nu avem dreptul să ne batem joc de ea nici o zi, iar dacă am ajuns la convingerea că nu facem ceva bine ,trebuie să știm să renunțăm ! La asta, cred, chiar că nu trebuie să așteptăm sfatul altuia !...

— Este o meserie grea meseria de actor, Mitică Popescu ?

— Foarte grea... ! Multe alte meserii le înveți, ajungi să le cunoști, te specializezi, uneori lucrezi pe aceleași aparate, cu aceeași mașină ; poți lucra la fel de desăvîrșit multă vreme. Pe cînd în meseria noastră, fiecare rol înseamnă altceva și pentru tine, și pentru cariera ta ; cu fiecare rol pui o cărămidă la un zid, iar zidul ăsta pe care-l faci trebuie să fie foarte solid... cu fiecare rol împlinit meseria devine și mai grea. Pentru un adevărat

(Continuare în pagina 15)

HORIA PĂTRAȘCU ■

Arta contemporană și conștiința

În contextul oricărei civilizații, arta — alături de știință, învățămînt și cultură — a însemnat întotdeauna o sinteză specifică a celor trei supreme virtuți umane, frumosul, binele și adevărul. Umanismul revoluționar, coordonată majoră a societății socialiste, care cunoaște o aplicație deosebită în ansamblul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a conștiinței omului contemporan, concepe arta ca unul din factorii primordiali pentru progresul moral al unui popor, ca o constantă spirituală activă, fără de care nu este posibilă dezvoltarea armonioasă a întregii societăți.

În pictură, sculptură, grafică, în tapiserie și frescă, în toate tehnicile și la toate dimensiunile, de la miniatural la monumental, artiștii plastici ai României realizează ceas de ceas o continuă operă de edificare a unei culturi noi, în care figurile mărețe ale trecutului se află la loc de cinste. Voievozii glorioși, întemeietorii de neam, de limbă și cultură, apărătorii pe toate căile ai integrității și unității naționale, momentele semnificative ale luptei poporului nostru pentru idealurile sale, toate acestea trebuie să-și găsească și pe mai departe o demnă reflectare în munca artiștilor. Oglindirea în opere a peisajelor patriei, redarea cu talent, entuziasm și respect pentru adevăr a muncii oamenilor în cele mai diferite momente, pledoaria pentru o artă realist-revoluționară, ostilă falsificării și idilismului, pentru o viziune luminoasă dar în același timp conștientă asupra realităților pe care le trăim, constituie pentru artiștii plastici un adevărat program.

Dînd dovadă de spirit revoluționar și prelu[illegible] directivele partidului, artiștii plastici ai țării se implică [illegible] în viața economico-socială, devenind tot mai mult un factor dinamic, profund, participativ la procesele complexe ale vieții și activității oamenilor muncii. Un număr tot mai mare de creatori sînt și vor fi implicați direct în procesul de producție din cele mai diferite ramuri industriale. În felul acesta, arta se pune și mai direct în strînsă relație cu viața cotidiană. Designerii, membrii colectivelor de creație din industria constructoare de mașini, electronică, textilă, ceramică, porțelanuri etc., sînt alături de celelalte categorii de specialiști în efortul general de găsire a acelor soluții ingenioase, economice, eficiente, menite să ridice necontenit nivelul producției, cît și pe cel estetic. Astfel, mașinile, utilajele, toate produsele care părăsesc banda de montaj, pleacă fiecare către destinațiile lor, capătă un spor de calitate, o adaptabilitate nouă la dinamica producției moderne. Iată deci că, solidari cu muncitorii și țăranii, alături de toți intelectualii țării, artiștii plastici au posibilitatea să contribuie nemijlocit (și o vor face și în continuare) la toate [illegible] în munca de construire a socialismului.

Valențele educative ale artei în genere și ale artelor plastice în special, semnalate și subliniate în repetate rînduri și de către conducerea superioară de partid și de stat constituie o altă preocupare de seamă pentru artiștii noștri. Asumîndu-și un rol educativ direct, ei sînt prezenți prin expoziții, precum și prin alte forme de colaborare cu publicul, în galerii de artă, în muzee, școli, case de cultură, cluburi muncitorești, împărtășind din cunoștințele și talentul lor celor mai diferite categorii de oameni ai muncii.

Concretizată printr-o viață expozițională activă, prin realizări importante în domeniul artei monumentale și al artelor decorative, activitatea artiștilor membri ai Uniunii Artiștilor Plastici a dobîndit în ultimii ani un tonus superior. Frumosul nu mai este o valoare în sine, ci el devine o categorie cu semnificație profund socială, un „imperativ categoric" aș zice, prin care conștiința artistului zilelor noastre este în permanență remodelată, conform unui ideal profund umanist, specific societății noastre. Artiștii din toate domeniile creației — și între ei, cu deosebire artiștii plastici — sînt chemați să la parte cu toate posibilitățile lor de talent, de creativitate, de pricepere, la acest impresionant și complex efort de înnoire a tuturor coordonatelor vieții noastre. Arta nu se izolează în nici un fel de domeniul productiv. Dimpotrivă, ea se constituie ca un ferment superior al vieții spirituale a unui popor. O artă modernă, pe măsura timpului nostru, nu se poate concepe în nici un fel în afara ideii de conștiință.

VIOREL MĂRGINEAN ■

Noua frontieră a sufletului uman

Maria Luiza Cristescu

Vă mărturisesc că mă simt puțin intimidat în încercarea mea de a face un portret prozatorului Maria Luiza Cristescu. După ce i-am recitit romanele și după ce mi s-a reînnoit încîntarea estetică a recitirii ultimei ei cărți „Vacanța", m-am gîndit îndelung la ceea ce este un prozator.

În cazul Mariei Luiza Cristescu am avut o șansă personală : colegialitatea noastră literară e mai veche decît cincisprezece ani de timp.

Mai mult decît atît, o anumită coincidență a amîndoura de a comenta fenomenul estetic ne-a unit într-o prietenie literară, ceea ce mie însumi mi se pare foarte stra-

(Continuare în pagina 14)

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Cu două fire de pelin

Scriu avînd în față, pe masă, un snop de pelin, proaspăt adus din cîmpie, și vă spun („Cum o vezi cu ochii verzi") că Vasile Rebreanu de la Cluj-Napoca e o casă de povești. Născut cu semnul mirării pe frunte și cu fulgere cardinale pe locul visării, Vasile culege din duhul livezii numai cîntecul de dimineață al mierlei și-l așterne sub tîmpla copiilor. Cu două fire de pelin strecurate sub pernă. Cartea lui atît de frumos luminată, faptele se supără pe vis și visul le mîngîie palmele jupuite de întîmpiări petrecute pe genunchi de miei cu ploaie dulce, apoi de întîmplări anapoda și la urmă de tragedii. Nu e bine, nu e bine deloc să fii trist cu adevărat, dar uneori nu se poate. Uneori ne intră și o așchie sub unghie și ne doare.

Vasile Rebreanu e cel mai mare mîncinos. Dar e mîncinosul de care toți copiii au nevoie. Și mai ales copiii de 50 sau 60 de ani.

Ala, Bala, Portocala,
Cioc ! Boc !
Treci la loc.
O găină și-un boboc
Și c-o rață fără-de cioc !

Citindu-i mi s-a făcut dor de el. În acest anotimp, cînd proza scurtă nu răspunde la apel, cînd despre și pentru copii se scrie tot mai rar, cînd ingenuitatea și tandrețea se dau pe cartelă, Vasile Rebreanu ne apleacă o ramură la fereastră și ne spune : citiți în albine și în flori și povestiți-le ca mine.

Dar cum să faci ? ! El știe toate începuturile de răsărit și toate scufundările asfințitului. Cred că numai copiii ar putea să-l egaleze.

Vasile, îți dăruiesc snopul de pelin de pe masa mea. Și păstrez pentru mine două fire.

FĂNUȘ NEAGU ■

POEZIE

Melancolia picturală-autohtonistă

Cu selecția retrospectivă de autor **Versuri** (Ed. **Eminescu**, 1982), **Aurel Rău** își orînduiește sub semnul cursivității expresive o îndelungată activitate poetică.

Pornită nu atît sub semnul lui Lucian Blaga, idolul de după război al poeților ardeleni, cît al lui Ion Pillat (căruia avea să-i alcătuiască mai tîrziu o ediție-medalion), poezia lui Aurel Rău a urmat și perfecționat tehnica de spiritualizare a peisajului autohton, preluată de la autorul „Serii la Mioreani", căreia i-a adăugat ulterior unde vizionar-pantelste dinspre „Poemele luminii" și rarefiat-hieratice din paleta lui A. Maniu. Intimizarea imaginilor, afectivizarea spațiului contemplat — inițiative prin excelență impresioniste, în care rigoarea privelștii exterioare este lăsată pradă libertății interioare de interpretare — apar încă în poemele inițiale, unde un text intitulat **Moment rar** surprinde într-un mod cît se poate de pilatian clipa de grație a tresăririi naturii, a epifanizării ei sfidătoare : „În acest loc de lumină și pace / am vegheat pînă la ora temută / și îndelung priveam cum **stelele ard și se mută** / și picură stropi de lumină prin foi ca niște ace. // Într-un tîrziu păru că s-a făcut o mișcare ciudată / pe care o am văzut nu cu ochii, hapsînii: / își desgolea natura sinii / plină de vrajă, plină de vrajă, beată".

Tehnica plastelizării în ordonarea reveriei poetice rămîne, în mare, dominantă și în etapele următoare parcurse de lirica lui Aurel Rău. Secțiunea „Arma, virumque..." reține 10 poeme din perioada 1949—1955, în timp ce în „Memoria lucrurilor" își găsesc locul 26 piese, triate din trei volume ale anilor 1952—1960. Pastelurile de acum, ponderate în a eputa, sînt străbătute de tuse nostalgice sau țîșniri euforizate, specifice vizitelor de documentare prin țară. Rezistă trecerii vremii poemul **O turmă de oi trece prin oraș**, datorită contrastelor de culoare („O turmă de oi trece prin oraș / Tiling, talang, clopotele-n cale. / Printre nalele ziduri, pe asprul pavaj, Ce stranie vale ! / Par să își spună cu glasuri de trîmbiți trudiții glotași"), precum și compozițiile **Morminte și lanuri, Grigoresciană, În schitul Războieni** („Ce potolit citește preotul / Din galbenele sale psaltiri ! / Și cît de albastră cade lumina / Prin geamurile mici și fumurii ! / Și cît de ușoare pășesc maicile / Prin singuraticele chilii...") și cu deosebire **SFINȚII LUI TONITZA**, amintind vădit de atmosfera senină din „Biserica de altădată" a aceluiași Pillat : „Vai ! Vai... Clopotele-n soare / Pling după ceva îndepărtat / Călugări vin pe rînd și-ngenunchează / Stins, sub evangheliști și Pantocrat. // Și a-nceput o rugăciune lungă. / Părintele citește tot mai greu / Și rîndurile sar... Lumina cea de seu / Prea multă vreme n-are să ajungă. // Ca niște umbre duse-n veșnicie, / Stau schivnicii și-ndură calvarul monoton. / Moaștele sfîntului Pantelimon / Au adormit și ele pe laviță-n cutie"). Pillatianismul insinuat de pînă acum e supus unor devieri și tratamente experimentale, în sensul dezlipirii fondului emoțional în favoarea izolării motivelor, peste care sînt așternute migăloase detalii active. Picturalul liric meditează, altfel spus, asupra propriilor posibilități și limite, încercînd soluții perseverente de diversificare. Atitudinea e identificabilă în „Turn cu ceas" (1971), dar va fi cu totul evidentă în „Micropoeme" (1975), volum ce marchează un salt spre noutate și deplinătate.

Colindînd poemele lui Aurel Rău ai senzația că răsfoiești o impozantă colecție de guașe și acuarele pe cele mai diverse teme, scripturalizate cu intenția de a perpetua simpatetic realul, de a-l fragmenta în „tensiuni" asociabile tensiunilor lăuntrice. Despre „formă", părerea poetului este că ea vine de la sine, în viața însăși a transpunerii, în chiar modul de a „nota" lumea din cîteva linii: „Că forma se va umple-am știut strașnic. / Altfel cum să mizezi totul pe-o carte ? / Altfel nu vorbeam singur ca nebunii. / Altfel la ce-aș privi ochiul Meduzei ?" Se dă liuzia de fugitivitate a elaborării, de precipitare imaginară setoasă de șocuri vizuale care să o atîțe, s-o pună în stare de fervență. Consecvența acestui sistem de lucru — prelungind și celebrînd cuceriri interbelice de expresie — îi asigură poetului un loc distinct în literatura de azi.

CRISTIAN LIVESCU

PROZA

Inspectorul șef

Aflat la a treia (și, după cum ne înștiințează într-o postfață, ultima) carte de povestiri polițiste (unele, fals polițiste) strînse sub titlul „Inspectorul șef *"), Ion Bodunescu încă n-a obosit, încă ne dă senzația că, la o adică, ar putea să mai scrie vreo zece cărți cu același titlu. E un povestitor cu poftă de povestit, e mereu proaspăt în cele peste 400 de pagini ale volumului. E înzestrat (cum remarca odată Fănuș Neagu) cu „darul, foarte rar, al zicerii rotunde", e înzestrat mai cu seamă cu darul unei ziceri sărălmpezi, foarte exacte, în care degetul pus pe i nu nimerește h-ul sau j-ul. O zicere pe-alocuri parfumată („îi sună-n călimară un bob de Dunăre muntenească, tăvălit în polog de peliniță", spune despre el același Fănuș), atît cît să nu obosească nici cititorul, nici autorul. Chiar și cuvinte tocite, cu care demult nu se mai face „literatură", își recapătă, în aceste pagini, creditul, stilul lui I.B. fiind de o spontaneitate orală ce cucerește de la primele rînduri. La urma urmei, pare el să ne spună, oamenii nu trăiesc și mai ales nu mor (căci în această carte, ca în orice „polițier", unii mor...) pentru cuvinte.

Ion Bodunescu mai are o calitate, pe care alți autori de gen, dintr-o pudoare greu de împărtășit, și-o ascund, dacă nu și-o reprimă cu bună-știință, această categorie de scriitori înțelegînd „proza obiectivă" cam la nivelul anilor în care se discuta despre eroi pozitivi „cu pete sau fără pete" ; ei își iubește fățiș, deschis, declarat personajul central al cărții, colonelul Banu, șeful Inspectoratului M.I. dintr-un „județ de cîmpie", justificîndu-l, adesea cu ostentație, chiar și slăbiciunile, mergînd cu iubirea pînă acolo încît nu-l împiedică să facă (am zice noi, civilii) „prostii", adică să se poarte și să discute cu oamenii la modul cel mai laic cu putință, luîndu-le chiar apărarea împotriva unor „autorități" sau stări de lucruri ce i se par jugulatoare de muncă și viață. Deci între povestiri polițiste în care inspectorul șef e „inspector șef", ocupat cu crime și cu mistere, Ion Bodunescu intercalează bucăți în care e vorba, de pildă, de vaci ce mor din cauza unor „grajduri moderne" care le silesc să doarmă pe pat de beton, sau de apartamente locuite „în comun" ce fac imposibilă viața unor tinere cupluri, sau de criterii de promovare a cadrelor numai după „dosar", competența fiind ignorată etc., etc. Pentru toate acestea Banu suferă și, cînd poate, ia măsuri. De la povestire la povestire, eroul își dezvăluie alte și alte fațete. El e, cum spuneam, un intransigent în profesia sa, dar el vrea să fie (și, pilotat cu dragoste de I.B., reușește să fie) un „polițist de tip nou", preocupat nu doar să stîrpească răul, ci să-l și prevîntîmpine. Nu stă după colț, pîndind cu cruda satisfacție opera infractorului, adică lăsîndu-l pe respectivul să-și facă de cap, ca să-i poată avea la mînă, ci, ajutat de colaboratori, ce-i împărtășesc convingerile, se străduiește ca la primul semn prevestitor de rău să ia măsuri ca răul să nu prolifice. Îi scapă pe mulți de tentația „vieții ușoare", cîștigîte pe căi ilicite, făcînd, după caz, pe sfătuitorul cald sau pe pedagogul sever, pe dascălul de conștiință sau pe doctorul de maladii sufletești care altora li se par incurabile. Un polițist ideal, acest Banu ! Peste toate, îi mai și place literatura (poeți preferați : Adrian Păunescu, Nichita Stănescu), îl judecă cu bun-simț pe Brâncuși, moare de dorul vieții în aer liber, pasionîndu-se după vînătoare și, în vacanțe, își îmbarcă familia în mașină, fixîndu-i un „program de odihnă" în care intră și marea, și munții, dar și muzee, locuri istorice, mari biblioteci, puncte cardinale din peisajul spiritual al țării.

Da, un polițist ideal, mai mult decît ideal, dacă se poate spune așa ! Oare o fi existînd un astfel de om ? „Banu există — scrie I.B. în postfața cărții. E bine că oameni ca el trăiesc și muncesc... că oameni ca el veghează dreptatea, și adevărul, și legea, și omenia". Autor și de alte cărți care ne-au stîrnit interesul (și polițiste, dar și de știință, autorul fiind un specialist în istorie și în drept internațional), Ion Bodunescu își îmbogățește, prin „Inspectorul șef", palmaresul publicistic cu o piesă de referință.

ILIE PURCARU

*) Ion Bodunescu : „Inspectorul șef", vol. III, Ed. Sport-Turism, colecția „Cartea de vacanță"

ESEU

Un eseu despre Paul Zarifopol

În colecția „Contemporanul nostru" (**Între fragment și construcție**, Editura **Albatros**), Mircea Muthu ne restituie un Paul Zarifopol văzut cu ochii unui spirit modern, descoperind în opera criticului, în vocația sa pentru idei, un mod de a trăi literatura, de a o înțelege, de a o defini, act superior de scepticism și de rigoare. Criticul intuiește exact personalitatea lui Paul Zarifopol, eseistica pe care a cultivat-o magistral într-un stil de o desăvîrșită noblețe, artă, structura duală, vocația pentru fragment și construcție. Modernitatea este privită ca o sinteză dintre **„occidentalismul asumat prin cultură și meridionalismul nativ"**. Totul este analizat, comentat cu un evident sentiment al participării : redescoperirea unui eseist original, un polemist de clasă, obsedat de arta literară, de acele valori care să dureze. Mircea Muthu apelează în textele lui Paul Zarifopol, le „stoarce" de semnificații, le pune în relație cu ideile epocii, cu estetica germană, cu modelele literaturii române și europene. Comentariile scot în evidență marele talent al lui Paul Zarifopol cînd definește conceptul de „poezie pură", modul lui de existență, sistemul de referință asumat.

Mircea Muthu vede în Paul Zarifopol un spirit rafinat, de un umor rece, dublat de o ironie superioară, o neobișnuită inteligență ce sancționează cu cinism mediocritatea, falsele valori. Moralistul Paul Zarifopol e de recunoscut în polemicile purtate în epocă cu G. Ibrăileanu sau Mihai Ralea, în numele criteriului estetic, al **„unicității și irepetabilității operei"**. Mircea Muthu are însă rezerve cînd Paul Zarifopol absolutizează un principiu, îl transformă în normă, cînd critica sa devine total negativă, căci ea **„nu e însoțită de un termen de referință intern**, în funcție de care să poată fi judecată, negată chiar, o operă (străină sau autohtonă), precum și o întreagă epocă de cultură". Eseul rămîne pentru Paul Zarifopol expresia cea mai fidelă temperamentului său, eseu pus sub „semnul confesiunii ce se obiectivează sub ochii noștri ; este drumul de la **a propune** la **a impune**, consumat între canoanele excursului logic ce, abstract adeseori, nu-l atrofizează mișcarea, tensiunea specifică". Eseistica va fi teritoriul în care Paul Zarifopol se simte acasă, un stăpîn absolut, unde vocația și ideile înfloresc sub cerul pur al adevărului, iar reflecția morală își recunoaște supremația. Paul Zarifopol n-a strălucit numai în eseistică. Spiritul său cartezian s-a manifestat și în critica propriuzisă. El ni se înfățișează aproape întotdeauna cu un gust desăvîrșit, un spirit lucid, inflexibil, disponibil să scrie studii memorabile, actuale și azi despre La Rochefoucauld și I.L. Caragiale, să-și dezvăluie agacitatea critică, virtuțile stilistice și sociologice. Reapare în aceste sinteze, impecabil construite și cu o logică a demonstrației invulnerabile, un Paul Zarifopol privindu-se cu seninătate, dar și cu tandrețe în oglinzile celor doi scriitori. Mircea Muthu ține în mîinile sale aceste oglinzi, ca Paul Zarifopol să fie exact reflectat, să nu i se deformeze imaginea, prin tot ce are el unic, specific : „Orientat spre steaua polară a lui Rochefoucauld, criticul ar fi înghețat poate într-o imagine ce ar fi reeditat doar, la o a doua generație, **arhetipul** Maiorescu. El se va recunoaște însă la fel de bine în cealaltă oglindă, a operei lui I.L. Caragiale, într-un comentariu exemplar sub raportul înțelegerii și argumentării campaniei purtate cu lancea pamfletarului împotriva lui „Mitică în delir cultural". I.L. Caragiale este pentru Paul Zarifopol un **model** : „Mai depărtat în timp, La Rochefoucauld este mai aproape de paradigma „intelectualului curat" : va fi simțit tocmai de aceea ca un model oarecum ideal, înunizat sub carapacea străvezie, **atemporalizată a Maximelor**. Caragiale e în schimb **Actorul** fascinant, hrănind apetitul pentru scenă celuilalt „greculus" și pe care scrisul său „dispneic" nu l-a putut anihila, dimpotrivă. Zarifopol îi **continuă** pe genialul scriitor, substituind ficțiunea **Momentelor** cu reflecția „plină de savoare plastică" în numele crezului junimist, înțeles — cu cîtă luciditate în epoca aceea ! — drept o obstinată „normă cavalerească"... Explicarea metodei artistice a dramaturgului este mai întîi un fapt de comunione sufletească". Portretul lui Paul Zarifopol îl recunoaștem în figura de **homo duplex** : „Oglinzile" lui Caragiale converg, e adevărat, în punctul de foc al **negației**, Zarifopol își contemplă însă chipul în fiecare, același și de fiecare dată altul ; o tipică și dramatică figură de **homo duplex...**"

Eseul lui Mircea Muthu repune în circulație ideile unui extraordinar eseist modern, de la care critica de azi poate să valorifice încă noi înțelesuri și adevăruri fundamentale, neîngenuncheate de timp.

ZAHARIA SÎNGEORZAN

Biblioteca în aer liber

Trei vîrste

E-o luăm de sus în jos și să creionăm întîi silueta unui bărbat de vreo optzeci de ani, drept, sprijinit într-un baston anormal de lung, cu capul sus, cu bărbia plină de țepi albi, care stătea cu spatele la vitrinele librăriei **Univers** din București, pe trotuar, dimineața, și-și vorbea singur. Era a doua zi după meciul de fotbal România—Italia, toată noaptea cete de tineri străbătuseră chiuind străzile, iar bătrînul se uita într-o direcție nedecisă (peste drum se află o biserică, o cofetărie, cîteva autoturisme) și își spunea, repetînd același cuvînt, „Ura !" Nu rostea tare cuvîntul, ci îl șoptea ginditor, de parcă și-ar fi mărturisit singur un secret. „Ura !" Nu atrăgea atenția almănul și doar unul asemenea mie, un împătimit al contemplării vitrinelor cu cărți, zăbovind îndelung în același loc, l-ar fi putut auzi. Era limpede, pentru mine, că la partida de fotbal se gîndea, și tot atît de limpede era faptul că își striga „ura !" sie însuși, unuia dintre cele douăzeci și două de milioane de jucători și de învingători în confruntarea cu campioana lumii.

Să mergem tot așa, de sus în jos, și să ajungem la altă vîrstă — rotundă, pătrată, triunghiulară, nu știu, sfărîmicioare cu siguranță — la vîrsta pe care cu cîteva zile înainte o împlinise Maria Banuș. Prima dintr-un șir de mari poete, Maria Banuș a deschis, în 1937, cu volumul **Țara fetelor**, drumul către o poezie feminină de o amploare extraordinară, vibrantă și pură, drum pe care în anii ce au urmat nu s-a mai aflat și nu se mai află singură. Ei bine, cîți dintre noi l-au telefonat și i-au spus „la mulți ani !" de ziua ei, Mariei Banuș, cîte adolescente și cîți adolescenți l-au scris misive de amor poetei adolescenței, cîte mii de flori au umplut camera de lucru a uneia dintre poetele importante din istoria literaturii române? Nu pot să răspund la întrebare, pentru că eu însumi am uitat să-i dau un telefon, iar cînd mi-am amintit era tîrziu, aniversarea trecuse și m-am jenat... M-am jenat ? Adevăr spus pe jumătate ! Aveam altceva de făcut, m-am luat cu treaba, deși știam că vîrsta, la un moment dat, începe să însemne singurătate și că un cuvînt al oricui, venit chiar cu întîrziere, ar fi făcut să se clintească talgerele de balanță delicată ale emoției. Chiar și în camera aceea plină de flori, imaginare sau reale, cuvîntul ar fi avut un ecou. Cît de slab. S-ar fi auzit totuși.

Și să ajung la vîrsta adolescentelor și adolescenților care dansau și cîntau tot cam atunci, mai precis în seara zilei de 15 aprilie 1983, la un spectacol al Cenaclului Flacăra. Nici un cuvînt despre conducătorul cenaclului (nu e locul aci), nici un cuvînt despre muzică și despre interpretare (nu mă pricep), toate cuvintele despre public, despre adolescenții aceia care strigau „Trăiască România !" și se îmbrățișau și dansau, într-o stare de libertate a mișcărilor (și de libertate interioară, cred) cum nu mi-a mai fost dat să întîlnesc în viața mea. Unul dintre acești adolescenți, un lungan suav, a luat în stăpînire la un moment dat scena și o străbătea vesel, cu gesturi grațioase, fugind ca prin camerele goale ale unui apartament nou ; adolescentul se chema Andrei. Am văzut, în seara aceea friguroasă — vîrsta lor nu simțea frigul, vîrsta mea da — am văzut atunci, la Arenele romane din București, avanpremiera glorioasă a meciului de fotbal ce avea să se desfășoare peste o zi, am văzut adolescenți nebuni de fericire...

FLORIN MUGUR

CARTE

Un tezaur pentru fiecare

Faraonii Egiptului antic, împărați romani și bizantini, domnii țărilor române, președinții Ecuadorului, primii-miniștri ai Marocului, pe scurt toți deținătorii puterii executive de cînd apar consemnați de sursele istorice și pînă astăzi sînt cuprinși într-o singură lucrare — unică prin structura ei nu numai în literatura de specialitate din țara noastră ci și din întreaga lume — **Mica enciclopedie de istorie universală**. Autorii ei — Marcel D. Popa și Horia C. Matei — își dovediseră remarcabilele însușiri de documentare și interpretare atît în elaborarea unor lucrări de informare — precum **Istoria lumii în date** și **Istoria României în date** — cît și în contribuții de cel mai mare interes în studiul lumii medievale și, respectiv, antice.

De astă dată ei și-au asumat alcătuirea unui instrument de lucru, care așa cum am arătat, cuprinde în aria de investigație cele mai variate orizonturi geografice și istorice. Cine îa în mînă cartea lor, își dă îndată seama că această zisă „mică enciclopedie" este de fapt o carte mare sub un întreit aspect : informația pe care se sprijină, caracterul exhaustiv al demersului și, consecință a lor, serviciile pe care le va aduce specialiștilor și marelui public. În prima ei parte, lucrarea enumeră șefii de stat și de guvern ai celor 167 de state independente cîte există în lumea zilelor noastre ; cea de a doua cuprinde dinastii și state ale lumii antice, medievale și moderne în număr de peste 150, adică formațiuni politice, — de la micul jupanat sau ducat pînă la marile imperii — care s-au succedat în istoria umanității, și care astăzi au rămas numai în cărțile de istorie.

Statele contemporane fac obiectul unei prezentări tripartite : date generale (suprafața, populația etc.) ; o succintă sinteză a istoriei naționale ; șefii de stat și de guvern. Dinastiile și statele din epocile antice, medie și modernă sînt însoțite de lămuriri mai ample întrucît — abia dacă mai trebuie spus — puțini sînt aceia care pot să situeze în spațiu și în timp state precum Monomotapa sau Darfur și dinastii ca Ayyubizii sau Rașrakuții. Cititorul dispune astfel nu numai de liste de suverani, președinți, prim-miniștri etc. dar și de acele elemente de informație, care reconstituie cadrul istoric, fixează marile faze ale dezvoltării comunității etnice sau — în cazul statelor conglomerat din antichitate și ev mediu — a formațiunii politice căreia îi aparțin, și permit conturarea dimensiunilor personalităților istorice.

Ca orice instrument de lucru, **Mica enciclopedie de istorie universală** este o carte în primul rînd de consultat. Și totuși, prin erudiția și rigoarea care au prezidat la întocmirea sa, ea se cere citită, de la un capăt la altul. Lectorul va rămîne surprins de amploarea efortului desfășurat de autori pentru a-i oferi totul în domeniul tratat în lumina ultimului cuvînt al științei istorice. Deschizi cartea la întîmplare și afli anii de domnie ai regilor Franței, Ludovic II cel Gingav, și Ludovic V cel Trîndav, afli că cea mai veche republică din lume este San Marino, ca urmare a respectării principiilor constituției din 1263, afli că Narasimhavarman I (oprim aici transcrierea numelui care e mai lung cu încă altele două) a domnit între anii 630—668 și a fost cel mai de seamă conducător al statului Pallava din India. Abia după această străbatere a lucrării, cititorul înțelege că în cele peste 700 de pagini ale volumului sînt incluse milenille de istorie a planetei noastre. Fiecare an de domnie sau dată de preluare a funcției de președinte ori prim-ministru a necesitat căutări și confruntări pe' care numai cei ce știu imprecizia și erorile izvoarelor își dau seama ce muncă este investită în date de zi și de an al începutului și sfîrșitului unei cîrmuiri.

Într-un moment cînd interesul pentru istorie este mai mare ca oricînd, lucrarea lui Marcel D. Popa și Horia C. Matei apare ca o călăuză informată și sigură pentru toți cei ce sînt preocupați de trecutul umanității : reperele pe care ea le oferă dau fiecăruia orientarea strict necesară pentru viitoarele aprofundări.

Dr. FL. CONSTANTINIU

TEATRU

Leonce și Lena

Ciudată această piesă scrisă de **Georg Büchner** la începutul secolului trecut într-un limbaj teatral care amintește toate experimentele secolului nostru. Trecînd fulgerător și revoltat prin viață, dramaturgul nonconformist al vremurilor tulburi de persecuții politice sumbre și de exil îndurerat, Georg Büchner a prefațat prin opera sa de o fabuloasă expresivitate contururile stilistice ale teatrului modern, pornind de la drama psihologică, de critică socială și politică, realistă, naturalistă, expresionistă, suprarealistă, cu intuiția genială a omului de vastă cultură care a îndrăznit să exploreze toate posibilitățile de expresie ale scenei. Destinul i-a fost ostil pentru că opera sa a fost descoperită, după cum se știe, mult mai tîrziu și a fost asimilată de cultura lumii cu ezitări, ca orice operă care depășește timpul meditației sale și trimite mesaje prin secole ca astrele prin lunetele timpului.

Leonce și Lena la Teatrul din Baia Mare respectă atmosfera de basm romantic, construcția de parabolă, cu timp și spațiu neprecizat, ca și cum acțiunea piesei s-ar petrece undeva la granița dintre imaginație și realitate. Spectacolul lui **Radu Dinulescu**, unul dintre regizorii cu mari perspective ai generației foarte tinere, se întîmplă parcă în imponderabilitate. Mișcarea e lentă, desfășurată cu încetinitorul, gesturile sînt executate cu volute, cuvintele se rostesc adeseori cu pauze simetrice pentru a fi receptate cu reverberație, și întreg ansamblul alunecă prin scenă somnambul, ca visat de cineva, într-o muzică interioară a gîndurilor și a sentimentelor. O ironie de aur plutește ca un nimb în jurul personajelor. O dulce toropeală și torpoare le face să treacă prin scenă tînjind după un paradis al dragostei și al armoniei, într-o lume de handicapați mintali plini de ranguri în curtea unui regat decrepit. **Leonce și Lena** nu poate fi încadrată într-un gen anume. Abundă comicul, burlescul, satira și **poezia** care atinge aici curatul sunet al perfecțiunii. Unii comentatori spun că această piesă face drumul de la Shakespeare la Brecht ! Senzația că ne aflăm la o piesă de Shakespeare e fascinantă. Dar ironia lui Büchner, detașarea cu care sînt privite personajele în monstruoasa lor alunecare în vid, în bezmetica și abulica lor resemnare, trimite spre Brecht. Ea rămîne însă o parabolă în care convenția și artificialul se simt, în care construcția dramaturgică e firavă și plină de hiatusuri. Modul în care a fost pusă în scenă de Radu Dinulescu și a fost interpretată de unii actori ai teatrului din Baia Mare, depășește neîmplinirile textului și distanța care a trecut de la scrierea textului pînă azi. Radu Dinulescu face din **Leonce și Lena** un spectacol care trece din sfera parabolei romantice tot mai acut în aceea a parabolei sociale și politice, mai ales prin apelul la unele fragmente din articolele „Curierului din Hessa", editat de Georg Büchner.

Spectacolul e economic compus, fără excese scenografice, dar expresiv, cu largi spații de desfășurare a jocului și cu subtile posibilități de schimbare a timpului și spațiului de conflict. Florin Harasim este un scenograf pentru toate soluțiile. Inventivitatea sa este în sine un spectacol. Știe să sugereze orice cu mijloace atît de simple și cu semne, cu simboluri atît de expresive, încît dacă nu ar exista un astfel de scenograf ar trebui inventat imediat. Mai ales acum. Modul în care analizează fiecare cuvînt, fiecare expresie din text și dedesubturile pe care le descoperă întinzîndu-ne, în permanență, capcane în care să visăm și să medităm asupra propriei noastre condiții (pe marginea unui text scris atît de demult) fac din Radu Dinulescu un prestidigitator. Lumea sensurilor și a contrasensurilor i se supune ca într-o magie. Spectacolul rămînînd însă permanent supravegheat cu luciditate, învecinîndu-se în această direcție cu modalitatea de teatru brechtiană. I-am reproșa doar excesul de dedesubturi și de semnificații pe care le scoate la iveală în tot pasul și pasiunea pentru desfășurările lente, aritmate de „ostilități" cînd surpriza se consumă rapid și percutant, spectatorul pîndind-o febril pe cea care urmează dar care întîrzie pentru că regizorul nu a cenzurat-o, pe cea dintîi, la timp. Totul e o chestiune de ritm. Radu Dinulescu trebuie să urmărească încă o dată spectacolul, cu ceasul pe masă.

Admirabili în acest spectacol sînt Cornel Mititelu, Teofil Turturică, din vechea gardă de actori din Baia Mare, Tudor George și Valentin Voicilă din noua gardă, Ștefan Mareș, Ecaterina Sandu și Nicoleta Buică.

ADRIAN DOHOTARU

PLASTICĂ

Retrospectiva Maria Manolescu

La galeriile ORIZONT, **Maria Manolescu**, artistă născută în București în anul 1897, deschide o expoziție retrospectivă de desen și gravură, genuri în care s-a specializat și cărora li s-a devotat mai bine de șase decenii, astfel că acum, în anul 1983, aproape în pragul altui veac, artista e activă și — fapt de-a dreptul impresionant — pe cale de a săvîrși o schimbare interesantă în lucrul său.

Maria Manolescu a studiat la Viena, cu Christian Ludwig-Martin și a debutat la Künstlerhaus, în 1922. Istoriile artei începutului de secol ne spun că Parisul era pe atunci centrul lumii pictorilor, sculptorilor și graficienilor, ceea ce nu-i tocmai adevărat. Viena și Münchenul aveau și ele renumele unor centre de artă în stare să formeze și să orienteze pe un tînăr într-un tot ce-i de seamă în domeniu și nu întîmplător scriindu-se prin monografii și prin dicționare despre junețea vieneză ori münchenză a unor creatori — mulți dintre ei deschizători de drumuri — se remarcă soliditatea cunoștințelor dobîndite aici, probitatea meșteșugului, fermitatea concepției. Pe la 1919, cînd pleca la Viena un artist putea să aibă convingerea că a ales bine. Christian Ludwig-Martin era rectorul Academiei de arte frumoase și, în conștiința multora din cei ce făceau autoritate în critică și la bursa valorilor, un maestru.

Cînd discutăm arta din primele decenii sîntem marcați profund de literatura asupra școlii pariziene. Nu trebuie să uităm însă că mare parte din ce ne pare acum incontestabil, în plan estetic și valoric, era pe atunci motiv de conflict și de contestație. Maria Manolescu obținea premiul I la atelierul rectorului Academiei, debuta la o expoziție ce aduna în cea mai mare și mai prestigioasă galerie a metropolei toată floarea artei vieneze, revenea în anii următori la glorioasele expoziții „Secession", în țară avea expoziții elogiate la galerii de marcă (Maison d'Art, Sala Mozart, Ateneul Român, Sala Hasefer), despre talentul său scria entuziast un Victor Ion Popa și toate apăreau clare și sigur puse în matcă.

În retrospectivă, opiniile față cu arta Mariei Manolescu ne sînt permanent și drastic controlate de anume păreri ce avem despre modernitate și originalitate. Un critic tînăr, de exemplu, obișnuit să comenteze partizan manifestările atît de acuzat conceptualiste ale artiștilor din generația sa, ar găsi și criteriile și cuvintele ca să refere cu superioritate la ilustrativismul unor planșe din selecție. O cercetare lucidă a condițiilor în care se putea exprima un grafician în anii '50, unul de carte, îndeosebi, ne va arăta că, în destule privințe, grafica Mariei Manolescu făcea figură originală. Ea avea o deschidere poetică și, datorită în mare măsură temelor, un farmec plin de candoare. Teza, cită există în această grafică, nu-i niciodată agresivă. Chestiunea originalității se punea, în anii '50, în niște termeni cam bizari astfel că trebuie să prețuim eforturile Mariei Manolescu de a da unui public cu adevărat mare imagini în care, deși „conținutul" avea prioritate, „forma" dovedea mult respect pentru meșteșug și o anume constanță a principiului estetic.

Maria Manolescu s-a născut într-un început de veac artistic revoluționar și a mers cu el, dar respectîndu-și sinele. Sfîrșitul de veac XX e și mai încărcat, fiecare artist se simte aproape obligat să aibă revoluția lui, criteriile valorii se negociază, nu mai există — s-ar părea — artiști de valoare medie, ci numai mari și foarte mari și-n toată osteneala aceasta iată un octogenar ce-și ține cu demnitate și cu clar țelurile artei lui. Grafica Mariei Manolescu induce un foarte necesar sentiment de stabilitate. În ultima vreme, cum se întîmplă îndeobște cu artiștii ce au ținut un riguros program de atelier, în anii din urmă ai frumoasei sale senectuți, adică, Maria Manolescu renunță tot mai des la ilustrație, la povestitul fidel al realității și realizează „impresii", echivalențe ale muzicii unor iluștri compozitori, clasici și moderni. Primenirea mijloacelor se petrece firesc, datorită unui proces de sublimare spirituală. Cînd atîția artiști închele pripit și devreme o carieră ce promitea mult, cînd în atîtea cazuri se pune în seama dificultăților existenței ratarea unor talente, exemplul vitalității Mariei Manolescu rămîne tulburător.

TUDOR OCTAVIAN

Vorbiți și scrieți românește

Limbajul tehnic

Pesimiștii spun că, deșteptul de curînd, omul obișnuit, cu studii generale normale, nu-l va mai înțelege pe tovarășul său care lucrează într-un domeniu specializat oarecare. Sau că un specialist dintr-un domeniu nu-l va mai înțelege pe altul dintr-alt domeniu. Că într-atîta se vor diferenția limbajele specifice unei anume activități umane încît vom ajunge la un soi de babilonie...

Optimiștii spun însă, că, oricît s-ar accentua diferențele, limba comună, unică, limbajul „standard", cum i se mai spune, va domina tendințele de diversificare și deci pericolul de mai sus nu există.

Ca în multe alte cazuri, și de data aceasta adevărul e pe undeva pe la mijloc : nici limbajele specializate nu se pot îndepărta prea tare de sistemul general al limbii, nici aceasta din urmă nu rămîne insensibil la noutățile (mai ales sub aspectul vocabularului, dar și al construcției frazelor) pe care sistemele particulare le aduc.

De fapt, problema nu este atît de sistem (adică ce se va întîmpla cu limba în ansamblul ei), cît de uz (adică ce se petrece în exprimarea concretă). Nu este nici un fel de pericol dacă un specialist vorbește cu colegul său din aceeași branșă utilizînd termeni și construcții neobișnuite pentru nespecialist. Ce ne facem însă cînd acest specialist trebuie să explice un fenomen din domeniul său unui neinițiat, unui elev, bunăoară ? Să băgăm de seamă că, în acest caz trebuie s-o facă prin chiar natura procesului instructiv !

Mi-a fost dat să asist odată la un fel de instructaj al unor elevi de liceu. Li se explica nu numai ce au de făcut dar și cum funcționează utilajul respectiv, care nu putea fi demontat. „Aici e o chestie care cuplează ceva și toată treaba se învîrte făcînd o piesă să alunece pe un fel de șină..." Elevii se amuzau, instructorul transpira... Dar nu ai era vinovat !

În condițiile vieții actuale, limbajul tehnic nu mai poate rămîne în afara preocupărilor lingviștilor. El se cere studiat, ordonat și, mai ales, transmis ! Lingvistul nu se poate mărgini numai la a critica un manual de specialitate, el trebuie să participe la elaborarea lui, să găsească soluții pentru ameliorarea lui.

De curînd, la Institutul de lingvistică din București s-a alcătuit un colectiv larg de studiu al acestor probleme. Deocamdată problemele înseși trebuie formulate precis. Cu timpul, vor apărea și soluții. Unele au și fost conturate : dicționare de terminologie, limbaje de popularizare, dozarea noilor structuri.

Iată că am trecut în tabăra optimiștilor !

CEZAR TABARCEA

CAP LIMPEDE

Primul festival sătesc de satiră și umor

Macea, comună cu oameni harnici și gospodari, situată la numai 25 kilometri de Arad, a găzduit primul Festival interjudețean de satiră și umor sătesc „Gura satului". Au răspuns prezent peste 30 de brigăzi artistice și aproape 300 de interpreți din 15 județe ale țării, un important număr de pictori și sculptori naivi, autori de literatură umoristică, fotografi amatori, caricaturiști. Concursul a avut cinci probe : pentru brigăzi artistice, grupuri de satiră și umor și interpreți individuali : literatură umoristico-satirică ; folclor tradițional și de inspirație contemporană ; pictură și sculptură naivă cu tematică umoristică ; datini și obiceiuri.

Juriul al cărui președinte a fost Valentin Silvestru a remarcat serioasa pregătire a concurenților, bogăția de idei a majorității textelor precum și organizarea unor spectacole cu participarea unor formații prezente la festival în localitățile învecinate Sînmartin, Șofronea, Curtici, Dorobanți. În program au mai figurat seslunea de comunicări și referate susținute de animatori ai genului și colocviul „Umorul în contemporaneitate".

Premiile și distincțiile acordate au răsplătit munca și talentul componenților unui număr de 12 brigăzi artistice, a cercului folcloric al elevilor din Macea, a 9 interpreți individuali, 4 pictori și sculptori naivi, 5 caricaturiști, 2 fotografi amatori din județele Arad, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș Severin, Covasna, Maramureș, Mureș, Sălaj, Sibiu, Timiș.

Festivalul care timp de trei seri a fost urmărit de un numeros public a fost o reușită dovedind odată în plus uriașul izvor de talente existente în mișcarea artistică de amatori de la sate. (I. Radoi)

LUCEAFĂRUL — 100

Tînăra generație română se află astăzi sub influența operei poetice a lui Eminescu.

Se cuvine dar să ne dăm seama de partea caracteristică a acestei opere și să încercăm totodată a fixa individualitatea omului care a personificat în sine cu atîta strălucire ultima fază a poeziei române din zilele noastre.

Pe la mijlocul secolului în care trăim, predomina în limba și literatura română o tendință semieruditâ de latinizare, pornită din o legitimă revendicare națională, dar care aducea cu sine pericolul unei înstrăinări între popor și elasele lui culte. De la 1860 încoace datează îndreptarea ; ea începe cu Vasile Alecsandri, care știe să deștepte gustul pentru poezia populară, se continuă și se îndeplinește prin corectarea și înțelegerea condițiilor sub care se dezvoltă limba și scrierea unui popor. Fiind astfel ciștigată o temelie firească, cea dintîi treaptă de înălțare a literaturei naționale, în legătură strînsă cu toată aspirarea generației noastre spre cultura occidentală, trebuia neapărat să răspundă la două cerințe : să arete înțîi în cuprinsul ei o parte din cugetările și simțirile care agită deopotrivă toată inteligența europeană în artă, în știință, în filozofie ; să aibă, al doilea, în forma ei o limbă adaptată fără silă la expri-marea credincioasă a acestei amplificări.

Amîndouă condițiile le realizează poezia lui Eminescu în limitele în care le poate realiza o poezie lirică ; de aceea Eminescu face epocă în mișcarea noastră literară.

TITU MAIORESCU, Critice, vol. II, Editura pentru literatură, 1967, Eminescu și poeziile lui (1889), pag. 329

Prestigiul imens de care se bucură de un secol încoace Luceafărul lui Eminescu se poate aprecia și după cele peste o mie de studii și articole cîte i-au fost consacrate în noi, dar și după numeroase cercetări și traduceri făcute în străinătate de o serie de literați și savanți care se preocupă de specificul culturii, literaturii și limbii noastre.

Luceafărul este un inegalabil mesager al poeziei românești, al acestei limbi romanice care sub pana inspirată a marelui poet cristalizează mitul nemuririi geniului, aspirația lui spre absolut, în ritmul metrului popular și cu mijloacele specifice ale graiului rămas fidel romanității primordiale. Structura expresivă a poemului e și o mare lecție de limbă și de poezie românească, în configurația atît de pură, de elevată transparență a versului din apogeul puterii creatoare a lui Eminescu. Se știe că, alături de Doina sa, cea din urmă poezie citită de autor în Junimea de la Iași la 5 iunie 1883, în ziua inaugurării monumentului lui Ștefan cel Mare, în fața Universității, alături de cele șapte poeme lirice, de o mare tensiune afectivă, încredințate în martie același an lui I. Vulcan pentru Familia de la Oradea (pare-că voind să-și încheie munca de creație scolo unde a fost recunoscut pentru prima dată, la cei 16 ani ai săi, ca un adevărat poet), Luceafărul face parte din testamentul literar al poetului, o operă fără egal a literaturii noastre, îndelung elaborată, vreme de un deceniu, poetul concentrînd în ea substanța gîndirii, credințelor și a artei limbajului său de înaltă expresivitate.

Luceafărul a fost obiectul multor cercetări, cum am spus, — încît o gravă de întocmit un bilanț al lor sau măcar o antologie a celor mai semnificative opinii formulate de un secol încoace asupra conținutului și artei stilistice a poemului. Mai ușor e să ne oprim la unele ecouri deosebite stîrnite de această operă în cîmpul literaturii universale. Nu ne putem opri aici decît la studiile mai noi pentru a sublinia unele considerente revelatoare asupra poemului reprezentativ pentru cultura și limba noastră ; am în vedere unele capitole masive din cărțile consacrate poetului nostru național în Franța, Italia, Ungaria, U.R.S.S., India, despre care s-a vorbit uneori în trecăt, înainte de a fi fost traduse recent și difuzate la noi. Începem cu Alain Guillermou care în teza lui de doctorat la Sorbona-Paris : Geneza interioară a Pocziilor lui Eminescu (1963) a analizat pe un spațiu vast (30 de pagini) Luceafărul, avînd în față, desigur, imensul material al variantelor acestui poem din ediția academică Perpessicius (Opere, II, 1943), material cuprins în rînduiala lui cronologică, deci evolutivă, pe 80 de pagini format mare, capitol grandios care încheie volumul II al ediției citate. Eruditul umanist francez scrie : „În realitate, ceea ce suscită entuziasmul lectorilor români e reușita perfectă pe care o reprezintă Luceafărul : Eminescu realizează acest tur de forță de a traduce o temă ideală generală, „europeană", dacă putem spune așa, într-o limbă intr-un vers care sînt românești. Luceafărul este Moise al lui Vigny tratat în stilul Mioriței. Și în timp ce poetul francez trebuie să caute în Biblie ceea ce am putea numi suportul mitic al operei sale, poetul român află în folclorul propriei sale țări un mit inițial, cu totul încărcat de rezonanță lirică. Să adăugăm că metrul ales este un metru popular, — acela în care mașele țărănești române își cîntă de secole bucuriile și suferințele lor. Luceafărul dă carte de nobilețe acestei forme spontane a artei naționale. Miracolul e că o poemă filosofică poate fi turnată în acest tipar. Eminescu încercînd să-l imite pe Horațiu în metru antic, încercînd o prozodie savantă în Glossă, n-a obținut niciodată un succes atît de deplin ca atunci cînd a împrumutat doinei celei mai naive stilul ei metric, monoton și pur... Acest poem Luceafărul, a cărui lentă elaborare am urmărit-o în amănunte, a fost publicat de Eminescu

Cred că multor cititori români, cînd rectitesc cei le revine în minte poemul Luceafărul de Eminescu, le apare în imaginație o constelație de trei stele de intîia mărime pe o boltă cerească străbătută de norii iubirii ca dar, ai renunțării la nemurire, la drama din care se naște apoi mîndria de a te ridica din nou peste ceea ce nu crecară, ci poate aduce numai nimicnicia. Lucifer înseamnă doar creatorul de lumină. Iar conștelația noastră are trei luceferi : Luceafărul de seară, care însoțește soarele în asfințit, Luceafărul de zăuș, care-i întîmpină răsăritul, și Luceafărul de Eminescu, răspîndindu-și razele peste poezia românească, luminîndu-i calea prin secoli.

Această trinitate astrală a geniului poem eminescian, izvorîtă din matricea folclorului românesc, din apa lui vie, este simbolul creației poetice a geniului poporului nostru care străbate „ca un fulger neîntrerupt" în universalitate.

Este o explozie poetică analogă cu apariția unei Super Nove.

MIHAI BENIUC, revista Luceafărul, nr. 16, din 23 aprilie, 1983 pag. 1.

Nouăzecișipatru de strofe fac desigur o ișvărie prea complicată pentru ca seva să comunice peste toți cu aceeași putere. Unitatea se înfăptuiește muzical. Unele strofe tac, altele cîntă, în acord cu fluierele unei orgi. La sfîrșit răsună toate într-un țipăt coral :

Trăind în cercul vostru strîmt
Norocul vă petrece
Că eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece

Eminescu e un poet universal, dar, ca oricare altul, un izolat. Luceafărul e tipul genio al romanticilor lui Klinger și al lui Lavater, zeu uman, rege al lumii. Geniile sînt solitare, neînțelese, Faust, Torquato, Tasso, Child Harald, Jocelyn îi sînt tovarăși. Ei nu pot sta în spațiul nostru, strîmt, de unde vastitatea cadrului romantic în întindere (priveliște exotică, primitivă) și în adîncime (cmpul uranic). Poezia cu genii e totdeauna și o poezie cosmică. Lamartine, Vigny și ceilalți au viziuni cosmogonice și escatologice. Astfel sînt la modă. Keats începuse un Hyperion. Hölderlin scrisese un Hyperion.

G. CĂLINESCU, Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent, Minai Eminescu.

într-o revistă a studenților români din Viena : Almanachul Societății Academice social-literare România Jună, în numărul din aprilie 1883. Apoi, Convorbirile literare au publicat la rîndul lor același text în numărul din luna august. În intervalul care desparte aceste două date, aproape de august, Eminescu a suferit, în iunie, primul acces al bolii sale. Această împrejurare patetică dă Luceafărului și mulțimii de variante din care a ieșit o valoare de testament spiritual și înregistrăm ca o coincidență remarcabilă faptul că poemul care a rămas culmea lirică a literaturii române a fost tocmai marea operă ultimă a lui Eminescu, cea mai încărcată de reflecție și de emoție." (Geneza interioară a Pocziilor lui Eminescu, trad. de Gh. Bulgăr și Gabriel Pârvan, col. Eminesciana, Ed. Junimea Iași, 1977, pp. 382—393 ; 390—391).

Savantul cercetător al limbii lui Eminescu, Ladislau Gáldi (Budapesta) a consacrat „ciclului Luceafărul" un întîns capitol în cartea sa masivă : **Stilul poetic al lui Mihai Eminescu** (Editura Academiei Române, 1964, 472 pag., format mare) din care capitol desprindem un scurt pasaj semnificativ : „Cînd elabora varianta C și conclazia pe care o cunoaștem, poetul căuta să relicfeze încă o data tragica superioritate a geniului. Conclazia derivă în mod evident din ultimele versuri ale basmului... **Trăind în cercul vostru strîmt / Norocul vă petrece /** (Ce eu în sufletul meu simt / E nemuirea rece) / **Ci eu, în lumea mea, mă simt / Nemuritor și rece.** Deosebirile sînt esențiale... După astfel de cîntări, a fost introfusă în ultimul vers expresia **nemurirea rece** care avea, cred, un singur defect : părea prea abstractă. Ulterior a fost găsită expresia **în lumea mea**, aceasă aluzie aproape mistică, separată prin virgule de restul frazei, iar în ultimul vers substantivului abstract **nemurire** i s-a substituit adjectivul categorie și personal **nemuritor.** Astfel a fost făurită una din cele mai minunate strofe eminesciene în care se îmbină o serie de alliterații menite să pregătească efectul eufonic al ultimelor epitete." (p. 191). Firește, suprema antitează : geniu-lumea din jur e puternic potențată prin opoziția pronumelor acumulate **(voastru, vă ; eu, mea, mă)** și a epitetelor ; **cercul vostru strîmt-lumea mea, nemuritor și rece,** — cum am mai spus-o în **Antiteza eminesciană**, cu alt prilej (1963).

În **Luceafărul**, tema principală este, cum se știe, setea de absolut a Poetului care a simbolizat în Hyperion nemurirea geniului. Cartea Rosei Del Conte cercetează implicațiile năzuințelor și realizărilor în arta poetică a genialui eminescian aspirînd la nemurire : **Eminescu sau despre absolut (E. o dell' Assoluto**, Modena, 1963) este un studiu de bază, pe care-l așteptam de vreo două decenii și în românește, cum s-a făcut cu alte studii fundamentale citate aici. „Și amețeala siderală, în voia căreia s-a lăsat Eminescu cu o bucurie extatică, el însuși mărturisind că **'s-a îmbătat de scînteile stelare'**, atinge poate momentul cel mai exuberant în coborîrea **Luceafărului-Hyperion** din cerul său limită : **lumen de lumine**, astru care se cufundă în vîrtejuri de foc, în abisul luminos al spațiilor nemărginite, pe care raza lui îl străbate ca un fulger, țîșnind din sfera în sfera, străpungînd văzduhul impalpabil... Văzduhul este zona intermediară ca Eterul, Părintele Eter al lui Hölderlin, dintre opaca **hûle** (materie) și transparența Principiului Absolut. Ca marea, el este prăpastie și sin roditor ; nu un receptacol pasiv, ci principiu insuflețitor, din care emană adevărata forță vitală..." (Op. cit., cap. XIV).

Operă **încărcată de reflecție și de emoție**, cum zicea A. Guillermou, ecourile filozofice din **Luceafărul** vin de departe și din adîncul gîndirii umane. Eminescu întîlnindu-se pe drumurile meditației și ale creației sale poetice cu spiritele eminente ale culturii universale. Cercetătoarea indiană Amita Bhose a sintetizat într-o teză de doctorat susținută la București, apoi publicată în colecția Eminesciana, relațiile Poetului cu filozofia indiei ; iată un pasaj referitor la **Luceafărul** lui Eminescu :

„Întîlnim în **Luceafărul** cîteva ecouri ale gîndirii budiste. De exemplu, setea de repaos a lui Hyperion e o dorință de **nirvana**, și 'toți se nasc spre a muri și mor spre a se naște' e o altă exprimare a versului **din Epigonii** — „Moartea succede vieții, viața succede la moarte", pe care l-a împrumutat Eminescu din istoria budismului a lui Burnouf. Dialogul între Hyperion și Demiurg în **Luceafărul** e cu ezită o atmosferă prielnică și plină de dulcoșie și înțelegere, așa cum există între un Guru indian și discipolii săi. Deci asemănările prin texte e greu de stabilit, cumnecea Demiurgului ne amintesdialogurile între Buddha și Ananda,

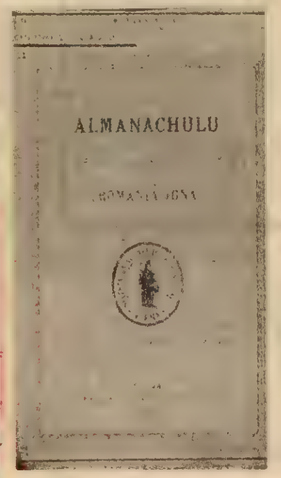

Problemele pe care Luceafărul lui Eminescu ni le pune astăzi, cînd cunoaștem izvorul lui istoric și ne putem orienta după înțelesul alegerii pe care poetul a mărturisit că a vrut să i-l dea, sunt mai mult de natură estetică. Dar care este secretul locului excepțional pe care oricine simte că Luceafărul îl ocupă în opera lui Eminescu ? Toată literatura înghebată în jurul acestei poeme își are motivul ei psihologic în sentimentul că odată cu ea Eminescu se întrece pe sine. Data cînd Eminescu se hotărăște să-și publice poema coincide cu anul în care el atinge o culme căreia nu trebuia să-i urmeze o pantă lină în coborîre, ci prăpastia și catastrofa. S-ar putea spune că în presentimentul dezastrului apropiat, Eminescu își stringe încă o dată toate puterile. De pe promontoriul înalt pe care se ridică, el privește toată opera sa trecută, culege din ea germenii cei mai importanți de inspirație autentică și îi concentrează într-o singură mare viziune. Ceea ce ne propunem să arătăm este, prin urmare, că Luceafărul este o sinteză a categoriilor lirice mai de seamă pe care poezia lui Eminescu le-a produs mai înainte. Dacă soarta ar voi ca în acelaș vremuriior viitoare integra operă poetică a lui Eminescu să se piardă, după cum lucrul s-a întîmplat cu atîtea opere ale antichității, și numai Luceafărul să se păstreze, străinepoții noștri ar putea culege imaginea esențială a poetului. Avantagiul nostru este că putem privi acest chip mai de aproape, în bogata înfiorire a frumuseților sale. Între timp, sufletul poetului se îmbogățise cu conștiința unei demnități excepționale, resimțită în aceeași vreme ca un izvor permanent de durere... „...Geniul nu cunoaște nici moarte și numele său scapă de uitare... însă... nu e capabil a ferici pe cineva, nici capabil de a fi fericit" scrie Eminescu în nota ce interpretează Luceafărul. „Geniul ? o nefericire !" se întreabă și exclamă Eminescu în Scrisoarea a III-a. Melancolia îi însoțește vecinic și ea este izvorul din care curge creația. Schopenhauer, care, ca în atîtea alte împrejurări, trebuie să fi înrurit și concepția poetului nostru asupra personalității geniale, scrie în această privință : „...melancolia care însoțește omul de geniu rezultă din împrejurarea că cu cît este mai limpede inteligența care îsi răspîndește lumina asupra voinței de a trăi, cu atît această voință înțelege mai bine mizeria condiției sale". ...Faptul că Eminescu a cetit o dată basmul lui Kunisch nu poate explica de ce s-a oprit asupra lui și de ce s-a hotărît să scrie povestea unei dragoste dintre om și o stea, sub care palpită tendințele cele mai generale ale întregului său. Steaua apare însă adeseori în poezia lui Eminescu și prilejul se dovedea bun acum de a aduna încă o dată în jurul luminei, curatei și misterioasei sale străluciri atîtea lucruri cîte îl cutreieran sufletul. Cine va studia odată gesturile tipice ale omului în poezia lui Eminescu ? Unul din ele este ridicarea privirei către cer și stele. Omul care a fost atins de speciscolul frumuseții și al cărui suflet este neliniștit de iubire își înalță privirile spre cer. Așa ne învață Platon în Phaidros : „Cînd un om — scrie el — zărind frumusețea aici pe pămînt își aminteșe de adevărata frumusețe, sufletul său capătă aripi și, simțindu-le bătînd, doreșe să zboare. Neputînd însă, el își îndreaptă întocmai ca o pasăre privirile spre cer". Din adîncurile inspirației sale erotice, din rezervele dorului care nu-l părăsește niciodată, porneșe la Eminescu gestul înălțării privirilor către firmament și către eternitate. S-ar putea spune că este gestul unei nostalgii platonice... Există în poezia lui Eminescu o dimensiune universală care permite o libertate demiurgică a mișcărilor. Din substanța privirilor îndreptate spre țărie, din sentimentul infinitului, din dimensiunea universului este făcut Luceafărul. Aci se întîmplă acea minune unică a creației ca în cîte două strofe și cu cea mai mare ușurință, în felul cel mai natural, folosind îmbogățit cel mai simplu, să ni se evoce cîte o cosmogonie, stingerea unei stele, prăbușirea ei în mare sau încremenirea întregului cer și închegarea unui chip din valle haosului... Această suverană libertate nu cunoaște obstacole. Și dacă numele de „creație" trebuie rezervat acelor fapte ale noastre în care rezistențele materiale nu devin sensibile, în care spontaneitatea se înalță cel ultimul triumf peste ele, Luceafărul lui Eminescu poate cu adevărat să-și asume acest nume.

TUDOR VIANU, Scriitori români, Editura Minerva, Colecția B.P.T, Poezia lui Eminescu, pag. 242—243, 248, 255, 256—257.

Deosebită de impresionantă ne apare știrea repetată a poemei Luceafărul. La 18 aprilie 1882, așasă la Maiorescu, s-a cîtit „frumoasa legendă de Eminescu, Luceafărul". Peste șapte zile, la o nouă adunare a „Junimii", în același loc, a doua citire „a nouei frumoase poezii a lui Eminescu, Luceafărul". În septembrie, noi lecturi serale din „vesnic frumoasele poezii de Eminescu". La 3 octombrie, seara, în familie, „Luceafărul lui Eminescu cu el", adică lectura a treia, menționată, în prezența poetului. Joi, 28 octombrie, înaintea „Junimii" solemne, cu participarea lui Alecsandri și iarăși în prezența autorului, se citește „frumosul Luceafăr al lui Eminescu, poetul". Peste trei zile, petrecînd o zi la Bufiea, Maiorescu citește Stîrbeilor aceeași poezie, o scrisoare literară a lui Slaviei și din Mark Twain. În ianuarie viitor, Mite dă citire traducerii Luceafărului în limba germană. Poema apare tocmai în aprilie, în Almanahul Societății academice „România Jună" **de la Viena și e reprodusă în** Convorbiri literare **la 1 august.**

SERBAN CIOCULESCU, Prozatori români. De la Mihail Kogălniceanu la Mihail Sadoveanu. Editura Eminescu, Titu Maiorescu și Eminescu, pag. 235.

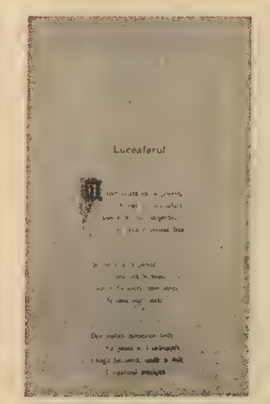

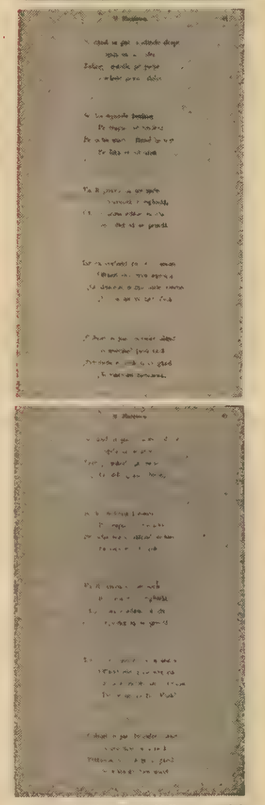

prefigurat înălțarea gîndirii, a poeziei, a limbii literare românești :

Porni Luceafărul. Creștean
In cer a lui aripe
Și cătr de mii de ani treceau
In tot alttea clipe.

Un cer de stele dedesubt,
Deasupra-i cer de stele ;
Părea un fulger nentrerupt
Străbătător prin ele...

Luceafărul a pornit acum un secol, lăsînd „o dîră sonoră de foc pe traiectoria lui cosmică", traiectorie care nu a fost o simplă dîră, ci întruchiparea înaltă a visului și a puterii de construcție a unei minți geniale. Eminescu, publicînd în aprilie 1883 Luceafărul său, a rămas cu adevărat „un fulger neîntrerupt" pentru inteligența și sensibilitatea creatoare a poporului întreg, „dînd o lecție de construcție umanității".

GH. BULGĂR

Un discurs de recepție nerostit:

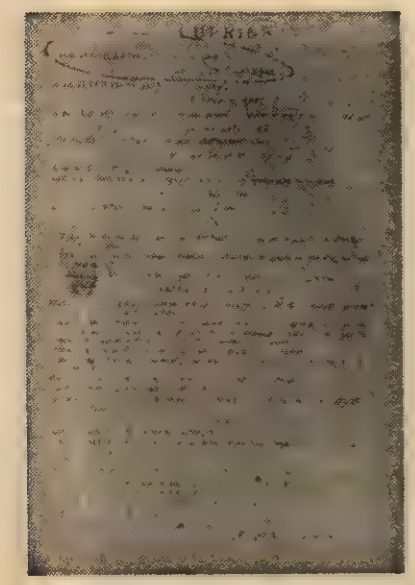

Genul discursului de recepție — gen pe care, cel puțin în legătură cu academia țării sale, nimeni nu-l poate practica decît o singură dată — a fost cultivat cu strălucire și în țara noastră.

Alegerea lui Tudor Arghezi în Academie (1955) a avut loc sub acel statut, azi abrogat, în care nu era vorba de vreun discurs de recepție ; și, ar fi nepotrivit, desigur, pentru academicienii numiți sau aleși în acea vreme, să asimilăm primul lor discurs în sala Academiei, în noua lor calitate, cu un asemenea discurs. Nu putem însă considera că Tudor Arghezi nu a ținut să cultive acest gen literar la primirea lui în Academie printr-un text încredințat spre publicare — cu un titlu poate derutant (**Tablete de limbă**) — unei reviste academice — **Limba română.**

Nu sîntem, aici, în prezența unui elogiu al predecesorului, elogiu care desigur că n-ar fi existat nici dacă noul ales ar fi fost în situația de a ține un discurs de recepție propriu-zis. Mai exact, sîntem în situația în care predecesorul trebuia căutat în afara Academiei, găsit mai înainte în sat de Lucian Blaga, în țăran de Liviu Rebreanu sau în poetul anonim al poeziei populare de Barbu Delavrancea, Mihail Sadoveanu și alții. Mai apropiat, chiar decît aceștia, de tematica unui discurs de recepție, Tudor Arghezi își găsește înaintașii în dascălii săi, începînd cu cel din întîia clasă primară, ca și în vechea carte românească.

După un asemenea elogiu, noul membru al Academiei își exprimă profesia de credință în specialitatea în care a fost ales, anume punctul său de vedere în legătură cu limba și scrierea ei, ale căror studiu și reglementare au format totodată primul obiectiv, cronologic vorbind, al Academiei. Ceea ce constituie alte subiecte clasice ale unui discurs de recepție.

În întregul text, fără a-și trăda nici combativitatea, nici stilul, Tudor Arghezi e solemn, toate persoanele sînt evocate, sărbătorește, pozitiv. Evocați elogios sînt și un membru al vechii Academii, Alexandru Odobescu (ca inspector școlar), cîțiva dintre recenții membri post-mortem ai noii Academii — Creangă, Eminescu și Ibrăileanu — ca minuitori rafinați ai limbii, și — dintre academicienii în viață — contemporanul, omologul și egalul său Mihail Sadoveanu, care — în ipoteza citirii unui discurs de recepție de către Tudor Arghezi — ar fi dat, probabil, din partea Academiei tradiționalul răspuns. În critica făcută unor formulări de limbă contemporană, alesul nu dă nici un nume (identificăm numai, într-un exemplu de dezacord gramatical, pe Bolintineanu). Toate acestea îmi par apropieri ale textului de tipicul unui discurs de recepție, — fără a mai aminti prima lui frază, în care Arghezi exprimă clar intenția sa.

Pregătite pentru a apărea în numărul 2 din 1958, aceste **Tablete de limbă** au fost trimise de revistă editurii, editura le-a trimis la tipar împreună cu afișul corespunzător de popularizare (care includea o tablă de materie cu aceste tablete), dar excesul de limitare a criticii din acea vreme a făcut ca în revista difuzată și în afișul expus să nu mai apară. Tîrziu, ca ultim „bilet de papagal" antum, asemenea unui testament, textul a apărut cu infime schimbări — dar cu destule reduceri și fără nici o referință la viața academică — în revista „Argeș" (anul II, nr. 6, iun. 1967, p. 11).

Propunînd publicarea integrală a textului originar, întîmplător supraviețuit, nu am subînțeles o aderare completă la el, ci o contribuție la atestarea simbolică a dreptului lui Tudor Arghezi, membru al Secției de literatură și artă a Academiei, de a-și comunica părerea în materie de limbă română, de scriere românească, de ceea ce e legat de acestea, — drept de care, cîndva, a fost lipsit, pus în situația de a transforma un discurs de recepție într-o tabletă sau într-un bilet de papagal.

BARBU BERCEANU

Text explicativ al facsimilelor :

Rarități bibliofilice : 1) pagină din textul arghezian (din prima variantă a numărului 2/1958 al revistei „Limba română" ; 2) prima variantă a afișului corespunzător.

Tudor Arghezi, „Tablete de limbă"

Așezat de cîtva timp cu ființă într-un scaun al Academiei și avînd prilejul să mi se exprime azi întîiași dată într-o publicație a Forului de cărturari condeiul, mă simt obligat ca, îndoindu-mă de niște merite, afară de ale vîrstei, personale, să le atribui acelora cărora li se cuvin pe drept.

Conștiința de hoț și pescuitor de scînteie prin apele vieții, nu mi se liniștește cu ce am furat și strîns din tihna privelиștilor întîlnite. Caut îndărăt cui îi sînt dator schimbarea licăririlor adunate, în aur de cuvinte românești, celei pentru cuvinte și vorbe înșirate am fost cinstit cu dregătoria de caligraf inscăunat.

Trebuie să fac pomenire de dascălii mei cei adevărați. Fără ei, aș fi rămas un codaș năucit la moara de măcinat iluzii.

Fie-le ușoară țărîna, care-i așteaptă și pe învățăcel, ei sînt deocamdată doi. După ce numele lor au fost șterse de ploi și vînt și de pe morminte, le alătur aci, pe hîrtia, mai durabilă și decît lespedea cu inscripții dedesubtul cărora zac.

Unul a fost părintele Abramescu, un diacon zvelt ca o domnișoară spelbă, cititorul de mai tîrziu al Bisericii Brezoianu din București, zugrăvită, pe gustul lui ales, de către pictorul Luchian, tînăr pe atunci, ajutat de un semen mai puțin înzestrat în vopsele. Poate că și scrisul cu pensula lor se va fi pierdut și el pînă azi, fără ploaie și vînt, în fumul de lumînări și tămîie, de pe pereții casei cu clopote, de rugăciune. Luchian închipuia fețele iconografice ale sfinților, iar calfa lui le-o înconjura cu nimb, împlinea golurile, punea încălțămintea și îmbrăca pe cuvioase și cuvioși în veșminte de Bizanț.

El mi-a pus între degete întîiul condei „de piatră" pentru slovisit pe placă abecedarul, și tot de la el am deprins cadența silabelor citite : „Bu-nă di-mi-nea-ța, ju-pi-nea-să ra-ță". La șapte ani băieții purtam încă „rechiță", năzuind la pantaloni scurți peste genunchi, ai clasei a doua primare. Mi se pare că învățam carte pe alfabetul unui Barbu Constantinescu, fie-i și pomenirea lui binecuvîntată.

Al doilea maestru mi-a fost, în gimnaziu, un oltean frumos, Gheorghe Gărbea, poet cu vocația stinsă, al unui poem Iov, în versuri de factura Bolintineanu și Grandea, fără să fi putut scrie chiar ca unul din ei :

„Ca un glob de aur luna strălucea
Și pe valea verde oștile dormea".

Un dascăl să știe limbă mai bună și mai adîncă, într-o epocă lipsită de filologie și lingvism, decît Gărbea, n-am apucat. Dacă ar fi lucrat, ca la catedra îngrămădită de copii fermecați, un glosar în tot atîtea volume cîte cuvinte putea să explice, cu aderențele, originile, veciнătățile, evocările și înrudirile lor, ar fi rămas de la el o enciclopedie pe toate generațiile noastre și un monument. De multe ori, clopotul de recreație trecuse în durata lecției încă de mult și profesorul de istorie al orei următoare intra peste noi și lua loc într-o bancă, să asculte și el. Din cînd în cînd, ne vizita în școala primară Alexandru Odobescu, un alt bărbat de mare frumusețe, pregătindu-ne, prin graiul lui

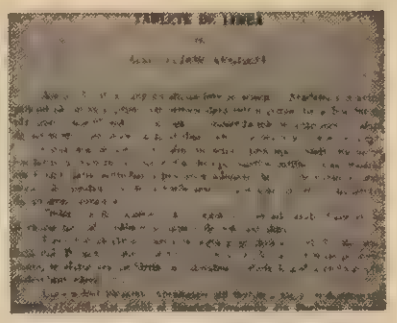

elegant, să-l prețuim mai mult pe dascălul de limbă, din liceu. Da, e vorba chiar de prozatorul Odobescu, care s-a omorît, din dragoste geloasă pentru doamna Buzoianu, soția sensual împielițată a unui geograf plin de bărbi și țepos.

Al treilea dascăl nu mi-a fost un profesor, ci vrafuri de cărți chirilice, bătrîne din strana dreaptă a chinoviei, unde am făcut „ascultare" de ucenic : Ceaslovul, Triodul, Aghiasmatarul, Penticostarul, Mineele, Psaltirea...

„La apa Vavilonului, acolo șezum și plînsem".

★

Cu atari învățături și năravuri, nu e de mirare să găsești coloanele tipăriturii presărat cu gunoaie. Scriitori de foi denumite ziare, se cheamă azi redactori, prim-redactori, reporteri, secretari de redacție, corectori, directori... Nu le-aș cere să citească neapărat pe Dositei, pe Conachi, pe Miron Costin, pe Neculce ori Letopisețli, nici măcar pe Antim Ivireanul, dar o fărîmă de cunoștință, dincolo de stradă și cinematograf, a limbii pe care o scriu, e de necesitate majoră. Ziarul nu are numai sarcina să informeze. Zilnic desfăcut supt ochii cititorului grăbit, li cade și datoria să nu-i strice graiul cel puțin, dacă nu și gîndirea, absentă, se vede, și celui ce-i instruiește.

Iată gunoaie verbale cîte vrei și nu vrei. Ți-ai pus ceva de gînd și redactorul scrie că intenționezi. O gospodărie bine chibzuită iese în frunte ceilorlalte și fratele redactor spune că se situează în frunte. O piesă de teatru ori un film ești invitat să le vizionezi. Progresul bunei stări ajunge la gazetă al bunăstării... E nevoie devine necesită. A robi se face a înrobi. Meritul cutăruia nu a fost că, el a constat în aceea că.

Adesea-ori numele de localități stau la plural : București, Ploiești, Călimănești, Călărași...

Nominativ : Bucureștii.

Genitiv : Bucureștilor. De unde a putut ieși în titlul unui cotidian forma monstruosului Bucureștiului ?

Limba noastră e definită fonetică, în școală. Fonetică e propriu-zis ortografia. Se scrie cum se vorbește, fiecare literă reprezintă sunetul ei.

Totuși, în vorbire se aud sunete care nu se scriu. De pildă, imperfectul știam nu se rostește uscat știam, ci știam, și mă aflam e rostit, nu aflam, ci sfiam.

Litera e din este se citește ie (ieste) fără ca înduleirea vocalei să fie scrisă. Adevărul e că, în afară de etimologiile și derivațiile rațional, cuvintele au și pentru ochi un portret, o figură, un profil. S-a încercat altădată să se scrie ieste în loc de este și prezența parazitară în text a cuvintelor, logic estropiate de către simplificatorii de aventură ai vocabulelor, a supărat peizajul limbii. O altă simplificare introdusă întîi de Niculae Iorga, prin generalizarea lui î din î cu căciulă, alterează aspectul și atmosfera frazei, dincolo de considerentul originii și rădăcinii. E greu de admis un esperanto artificial al ortografiei, pe cuvîntul reducerii la unitate.

S-au ivit confuzii de agramaține. Am avut mult de luptat la corecturile unei edituri, a cărei pricepere nu renunța în ruptul capului la ei, ce trebue în locul lui trebule. Aci sunetul i face parte constitutivă din verbul a trebui, cum îl dă limba curat. A-l viri forțat în litera e face să se zbîrlească penița.

Valoarea vocalei e adeseori străină de înțelepciunile redactorului. În urarea fii binevenit sînt evidenți doi i, unul întreg și finalul scurtat la jumătate, ca în pluralul substantivului fiu (Am trei fii). Redactorul lasă cuvîntul bere și scrie adeseori fi binevenit.

Dintru început și întru tîrziu devin la gazetă Dintrun început și întrun tîrziu. Întîiaș dată se face pentru întîia dată. De ce pentru și nu pentru că ?

S-au putut citi în presă substantivul aou urieșe.

Cacofoniile uneori scabroase, înundă textul. Aș cita un titlu de revistă caracteristic, Limbă și Literatură [1].

Sînt 10 consune aproape duble, 5 tari și 5 slabe, ale aceluiași sunet, cu diferența de o nuanță. P e slabul lui B C e slabul lui G, T slabul lui D, F slabul lui V și S slabul lui Z. Traducerea în scris a slabelor înaintea celor tari, răzbește în harababură. Redactorul împerechează consuna S slabă cu consunele tari, ceea ce nu se poate rosti în vorbirea grăită, care grupează tariile cu tari.

E corect de scris spor, scormon, strein, sfirc, dar nu e permis a se scrii sbor în loc de zbor, sgirii în loc de zgirii, sdrobesc (ea stropesc în loc de zdrobesc, svînt (ea sfînt) în loc de zvînt.

Se întîlnesc și neologisme fără altă paternitate decît fantezia anonimă, ca să nu zic ignară, a nepriceperii aflată în treabă. De la o vreme încoace compozitorul se chiamă muzician...

Confuzia lui spun cu zic, frecventă, dă de multe ori impresia tălmăcirii brute a verbului, dintr-o franțuzească neștiută sau [o] nemțească nedigerată. În limba noastră întrebuințarea lui a zice e limitată la un număr stabil de expresii. În nici un caz a spune nu-i egal cu a zice. Izbese și alte confuzii pe cititor : împreună cu dimpreună (sau dinpreună) între, dintre și printre.

Mi-aș permite, să am iertare, și obiecția relativă la titlul prezentei publicații : **Limba română**, cu desinența franțuzită (**Langue roumaine**). Titlul e o reminiscență profesorală de catedră și program afișat. El evocă școala, băncile, țibișurul și cîrpa de șters. În românește, **Limba română** nu ar fi putut să fie decît **Limba românească** (Vezi revista **Viața românească**. Titlul ei vine de la Iașii Moldovei lui Creangă, Eminescu, Ibrăileanu, Sadoveanu). Închipuiți-vă cum ar fi sunat un titlu ca **Viața română** [!].

Aș fi vrut să spui, cred, că peste gramatică și vocabular redactorul, cît și scriitorul calificat, are nevoie de o sensibilitate, de o intuiție, de un simț al limbii, care nu se învață la nici o școală. Ori ești, ori nu ești.

A scrii nu e o meserie decît comparativ. A ști, pentru a fi scrisă, o limbă, e a o avea, aș zice, în stare de instinct. Cucul nu scrie dar își cîntă silaba corect.

[1]) Azi revista se numește **Limba și literatura română** (N.R.)

Maria Luiza Cristescu

(Urmare din pag. 9)

niu pentru că eu nu cred decît în prietenîile umane.

Amîndoi avînd același ideal umanist, prietenia noastră literară poate fi considerată pur și simplu ca o prietenie.

Mărturisesc că vroiam să-i fac un portret literar. Mărturisesc că vroiam să spun cîte ceva despre această atît de stimată și de iubită, și, hai să spunem lucrurilor pe nume, mare prozatoare (adică mare prozator) a noastră și al nostru.

Nimic din ceea ce ar putea face fermecător din punct de vedere literar un portret de scriitor nu-mi vine în minte.

Iată de ce : Maria Luiza Cristescu are austeritatea prozatorului.

Glumește și rîde din pură curiozitate epică.

Rîsul și hohotul de plîns pentru ea sînt prim material al prozei.

În austeritatea gîndirii ei și-a păstrat pentru mine cea mai puțină avere : surîsul.

atelier literar

• G. Dumitrescu

Al. Cedru : Impresiile noastre merg cam în sensul aprecierii oficiale care vi s-a oferit. Fireşte însă, un teatru poate accepta sau nu o asemenea concluzie, în funcţie de configuraţia repertoriului său, de necesităţi, obligaţii, oportunităţi etc. Ceea ce nu înseamnă că n-ar putea exista, pe întinsul ţării, o scenă care să aibă nevoie de textul dv. Răspunsurile pe care le aşteptaţi nu pot veni însă decît tot de la forul oficial cu care aţi avut contact. (Poate şi de la revista „Teatrul", pe care n-ar strica s-o consultaţi).

Andrei Pina : Lucruri slabe, în general, uscate, neinsufleţite, în afara poeziei (singurul text care se înscrie în sfera unei vibraţii lirice e „Gutuia"). Proza, inconsistentă, minoră, fără semnificaţie (trebuie să căutaţi în dicţionar sensul corect al cuvîntului „miasme" — „dulci miasme" ?!...). În rest, scrisoarea, cu bune preocupări şi proiecte.

Liliana Constantinescu : Pagini tulburi, copleşite de invazii verbale lipsite de sens. Ceva, în „E toamnă".

Mika L. Aldea : Există unele înclinaţii lirice, chiar dacă lucrurile sînt încă la început şi lipsa de experienţă îşi spune cuvîntul. Mai aproape de reuşită ni s-au părut cele versificate. Sînt motive să stăruiţi.

Gabi Avram : Pagini inegale, şovăitoare, printre care există însă cîteva destul de bine angajate pe drumurile poeziei („Regăsiri", „Întîmplare", „Privitor de seară", „Luminări", „Sfat", „Crochiu", „Biblică").

R. V. Giorgioni : Lucruri cu totul obscure, inaccesibile, excepţînd „Legea vînătorii", „Eu cred în zăpadă" (în care există unele promisiuni).

Martin Gheorghe : Nu sînt de publicat : pagini stîngace, naive, rudimentare.

G. Andreescu : Încă nu e cu totul concludent, dar unele pagini („De ce ?", „Petiţie", „Sfat, „Zadarnic") îngăduie anticipări optimiste.

V. Cloară : Vă vom mîhni, poate, dar trebuie să vă spunem, cu aceeaşi sinceritate cu care ne-aţi mărturisit problemele şi frămîntările dv., că obsesia care vă urmăreşte n-are un suport real, nu se întemeiază pe nişte înzestrări şi aptitudini corespunzătoare. Aprecierile — derutante — pe care le-aţi primit în timpul şcolii se adresau, probabil, firii dv. expansive, vioiciunii de spirit şi, desigur, altor calităţi personale. Adevărul e că opţiunea dv., instinctivă, în viaţă, a fost înţeleaptă, realistă şi puteţi să vă mîndriţi cu roadele ei. Sperăm să vă regăsiţi liniştea şi adevărata vocaţie.

Anca Rotaru : Cîteva lucruri demne de interes: „Circ", „Dedicaţie", „Recepţie, „Anotimpuri", „O istorie" (ultimele două, ca şi celelalte, necitate aici, păcătuind prin alunecări în inflaţie verbală, uneori delirantă). Nu ne-aţi spus vechea semnătură, aşa încît textele pe care le-am reţinut anterior nu pot fi identificate.

Ion R. Luca Papaşu : Versurile sînt slabe, stîngace, primitive. Celelalte lucrări de care vorbiţi trebuie îndrumate spre o editură.

Gela Enea : În ultimele plicuri, cîteva pagini care par să arate un anumit progres (mai ales cînd sînt evitate artificiile „în dodii"...) : „Tării", „Dedublare", „Sfaturi pentru cal ce va urma".

Manuscrise neselectate : „Mosacrul din Liban", „Copila", „De ziua ta" etc. ; „Ah, rimele !", „Dor de Plumb", „Sarpele", „Scena" etc. : „Îngerul căzut"; „Cînd"; „La margini de vulcan", „Metempsihoză", „La piatra veche" etc.

Mihai Rotăreascu, Horia M., Filofteia D. Lăzărescu, Ioan Cheata, Iuga Axente (2 plicuri), **Radu S. Pătraşcu, Constantin Gri[illegible], Ana Căimuş, Răditza Pirtea Ivan, Răzvan Gliga** (2 plicuri), **Mona Tamaş, Marian Bacula, Ştefan Orhei, Atnare Acirua, Claudia Stoian, E. Buzatu, Andrei Preda, Adriana Niculescu, Doru Stelaru** (2 plicuri), **Cristi, Dana Vasiliu, I. Tutunaru, Mircea Trifu, Ardeal Iuliapus, Mariana Mavriche, Doru Jivan, Florin Gunea, Ana Ioana Oprea, Florin Bacoş, T. Bredicean, George Toader, Ionel Stejereanu, Ion Marcel, Elisabeta Pană, Camelia Weiss, Valeriu Adrian Filip, Carmen Mircea, Luminiţa Alexandra, Iuliana Anton, Gh. I. (B.)-Negoescu, Mirela Văsoi, Virgil Tamina, Corneliu Moroianu** (2 plicuri), **Camelia Popescu Crist., Sandu Florin, M. V. Iridon, Stan Viorel, Aurelian Doru Jiga, George Dudă** (aveţi nevoie de şcoală !), **Ana Andrei, Marilena Herţanu-Chireţu, Mihai Istudor, Dumitru Brane** (mai bine, în „Desen cu mîna stîngă"), **Anca Dan, Diana Vînătoru, Cristina Stoicl, Bianca Accow, Ciki, Liliana Manea, Doina Pădureanu, Sorin Angheluţă, Traian Talpă, Mircea Moldovan, Adrian Niţu, Nicoleta Cristina Balaci Dumitru, Gh. Aristobas, M. Langer, Nicolae Hăloiu, Afrodita, Ioan P. Drimbe, Petre Aurelian, Gr. Roşca, Sabin Firiza, Ion Mihalca, L. Munteanu-Hariga, Florea Cojocaru, P. Argintaru, Virgil Ţuican, Mihaela Fănică, Florina Angela Drăgan** (talioanele se trimit separat, cu menţiunea „Cenaclu") : încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Strada Melancoliei

Traversez parcul şi această toamnă,
încălţat în frunze uscate,
falsificînd foşnetul vîntului.
E plimbarea de seară.
Din cînd în cînd, îmi scot ceasul —
e superbă maşinărie de fărîmat ceaţă,
apoi mă retrag în mansarda mea
din strada Melancoliei,
unde aştept răsăritul de lună,
şi, de frică, astup spărtura din geam
cu o pernă sfîşiată în dinţi.

Propulsie cu lacrimi

Ascuţiţi, trufaşi şi grei,
ochii mei nu-s ochii mei.

(dintr-un manuscris găsit
într-o sticlă de lampă)

Nu-i adevărat ce văd, nu se poate,
doamne, străzile sînt înventate !
Fiinţele — (cred, toţi plăsmuite) —
sînt case de bani, jefuite.
Flori şi păsări, fluturi şi nori,
sînt născocite de-optimişti autori,
iar lumina — o invenţie a zilei,
cum este gîndul în mintea copilei.
La intersecţii sînt scheme-afişate,
aşa cum fiecare ar trebui să arate :
cu urechea încăpătoare şi lungă,
şi cu gura făcută pungă.
Tot ce se mişcă (desigur, ca pe roate)
este propulsat de lacrimi adevărate.
Pentru că lacrima prezintă o garanţie
a tot ceea ce este materie vie.

NICULAE ALEXANDRU VEST

Fără cerneală

Scrii un poem
numai cu o coală de hîrtie
şi fără cerneală
cînd confecţionezi
o pungă ţuguiată.
ca pentru floricele de porumb
în care
ca-n craterul unui vulcan
te încumeţi
să cobori
mic, tot mai mic
şi mai mic,
cît mai mic.

EMIL PETRESCU

Metaforă simplă

o tîndă pustie
ca un cuib toamna
(ce simplă metaforă)

o tîndă cu mirosuri
vraişte printre lucruri

nînge cu busuioc
într-o tîndă
pustiită de mirosuri

busuiocul la grindă
pare singura candelă

GAVRIL JIR

Tahicardie

Zvîrlind dimineaţa cu spaimă,
în secunda dintîi,
a trezirii,
caut alături,
amintirea somnului tău,
peste care anii
aşază aureola pierderii
şi durerea fără sfîrşit,
şi rănile cugetului
înfloresc alături, în perne,
din lacrima mea nevăzută,
în culoarea viorie
a ochilor tăi.

VIRGINIA SOARE

Bună seara

Bună seara iubito
liniştea se vinde cu litrul
menajeria s-a deschis
ciudate visuri mă-neconjoară
soldaţi de plumb
căruţe fără cai
copaci cu ramuri albe

aceasta-i secolul nostru
orologii zac în cazemate
bună seara iubito
undeva am uitat să rîd.

VICTOR ADDEL

Uragan de zăpadă

Tu, cel care te încrezi
în puterea pumnului şi a fărădelegii
află că poţi orbi
de prea multă zăpadă,
că poţi asurzi
de triluriile păsărilor
şi că poţi muri
înţepat într-un trandafir.

DIANA BARBU

Sabia lui Damocles

Şuiera necruţător
ca să despice-n două
memoria uzată
de-ngrămădiri de obiecte.
Cine-o trage din teacă ?
Cine-o pune la loc ?
A ruginit de mult
dar zgomotul sec şi metalic
mi-a ucis fiecare vis
de zi şi de noapte
chiar ispăşirea
de care mă tem
mi-a lăsat păcatul,
tragica mea vină de-a fi
ucenic neplătit
la Hefaistos.

GH. DUMITRESCU

Duminică

Frunzele clipocesc în
sîngele tău, luminã,
şi în sîngele meu, care
sînt
partea ta de întuneric...

VICTORIA MILESCU

MITICĂ POPESCU

(Urmare din pag. 9)

actor, adevărata împlinire nu e niciodată, mereu urmează o alta sau dacă a ajuns într-adevăr la un punct maxim, la maxima împlinire, înseamnă că după aceasta nu mai e nimic... decît moartea !...

— *Cum suportaţi succesul, popularitatea ?*

— Chiar consideraţi că eu am dobîndit popularitate ?!

— *Categoric !*

— ...atunci pot spune că îmi place, pentru că înseamnă că şi oamenii mă iubesc pe mine, cum îi iubesc eu pe ei, şi nici nu contează dacă eu îi iubesc chiar mai mult. Este riscul meu, dealtfel meseria asta de actor este de mare risc... puţini cred, pentru că sîntem nişte persoane publice ; dar sîntem pentru că am acceptat-o noi, nu ne-a obligat nimeni, aşa că trebuie să acceptăm şi cînd nişte oameni nu sînt de acord cu ceea ce facem, chiar dacă nu au dreptate. Noi ne-am oferit, repet — nu ne-a obligat nimeni ! Da, în măsura în care există, ea, popularitatea, mă bucură, repet, sînt un timid şi nu ascund asta, este avantajos pentru nu astfel de om să fie cît de cît popular, e ca un suport moral : *să ştii că nu ai făcut degeaba ceea ce ai făcut !*

— *Teatrul Mic a repurtat în ultimii ani succese impresionante — a merge astăzi la un spectacol al acestui teatru reprezintă un eveniment cultural ! Cum explicaţi această teribilă lansare a acestui teatru pe o orbită valorică şi estetică demnă de invidiat ?*

— Există o vorbă românească (eu mai cred şi în vorbele astea, în proverbe) : „Omul sfinţeşte locul". Orice teatru, ca să ajungă mare, are nevoie de un ANIMATOR : nu se poate fără acesta, în lume ! Teatrul Mic — şi iarăşi vin şi zic că am avut noroc, fiind aici, la acest teatru — a avut *norocul* de a beneficia la direcţia sa de acest mare animator, Dinu Săraru, care este şi un foarte talentat director (şi acesta este un talent, a fi director ! — mi-ar părea foarte rău dacă el ar renunţa din cine ştie ce motive la funcţia asta !). Sînt mulţi care doar au vrut să devină directori, fără a avea talent în acest sens... În cazul lui Dinu Săraru, anii au dovedit-o ! Este un foarte bun conducător, a adunat în jurul său oameni de mare valoare. A promovat mult, şi cu curaj deosebit, tineretul (amintiţi-vă „Emigranţii", spectacolul lui Mircea Daneliuc ; sau gîndiţi-vă la Cătălina Buzoianu, o foarte bună regizoare, dar care abia în acest teatru a repurtat cele mai mari succese ; Purcărete, care are un regizor bun la Constanţa, este astăzi un mare regizor al teatrului nostru ; Cristian Hadji Cubea. Apoi actorii : nici nu ştiu dacă Dan Condurache a împlinit 30 de ani şi este unul dintre actorii importanţi ai scenei româneşti ; tinerilor angajaţi li se dau roluri importante imediat, fără a se aştepta să se facă remarcaţi prin alte teatre sau TV., sau cinematografie : Manolache, Visu, Mişu Dinvale, Florin Călinescu ş.a., Rodica Negrea, apoi, ca să nu mai spun că eşalonul de actriţe al trupei este, cred, la ora actuală cel mai bun din ţară !). Programul lui Dinu Săraru nu a însemnat numai un simplu angajament luat la „ungerea" sa ca director : iată, a şasea stagiune este pe sfîrşite şi acest program a fost respectat cu stricteţe. Dinu Săraru a spus că vom juca mai ales dramaturgia secolului XX şi abia apoi Shakespeare, pe care îl consideră reprezentant al dramaturgiei secolului...XXI. Ei bine, astăzi se repetă „Richard III", în care Ştefan Iordache joacă acest rol la vîrsta apropiată eroului tragediei, şi nu cînd se apropie de pensie... ! Este o bucurie pentru noi vineri noaptea cînd, după terminarea spectacolului, întîlnim cozile celor care stau pentru bilete, unii pe bordură, mulţi cu chitare, aşteptînd să se deschidă casa a doua zi la ora zece. Şi încă un lucru important : avem dramaturgi care au scris şi scriu special pentru teatrul nostru, D.R. Popescu, Romulus Guga, Paul Cornel Chitic...

— *Sînteţi un optimist ?*

— Cred că da, şi în sensul bun al cuvîntului, adică nu la modul superficial. V-am mai spus că eu cred în proverbe, în ceea ce mă priveşte este valabilă vorba „mai bine mai tîrziu decît niciodată", mie anumite lucruri, bucurii, succese mi-au venit mai tîrziu. Desigur că una e să fii cunoscut la 25 de ani, şi cu totul altceva la 45 ! Dacă nu aş fi fost un optimist, poate că aş fi renunţat, cu atît mai mult cu cît — socotind că viaţa trebuie trăită aşa cum e — eu a trebuit şi am ştiut să iau viaţa asta de la cap, de la *capătul capului*, de foarte multe ori... de la începutul începutului, fără nici o jenă, şi nimeni nu se poate lăuda că m-a împins de la spate şi nici n-am uzat de cealaltă vorbă a noastră „dacă eşti dat afară pe uşă, intră pe fereastră"!... Mi-am văzut de treabă, pe posibilităţile mele, convins fiind că în cele din urmă „uleiul se ridică la suprafaţă". Odată şi odată !

— *Despre film, Mitică Popescu ?*

— Da. Am avut marea şansă — iarăşi, sînt un om norocos — de a întîlni şi aici oameni talentaţi, deşi nu am fost solicitat prea mult, şi asta nu neapărat din vina mea. Am avut bucuria de a lucra cu oameni ca Dinu Tănase, Piţa, Vaeni, Daneliuc, Veroiu... am jucat roluri care m-au satisfăcut, chiar dacă au fost roluri mici. *În meseria asta se învaţă enorm* pe roluri mici. Dacă ai un rol mare, ai timp să mai şi greşeşti : dacă din zece replici însă greşeşti trei, într-un rol mic, rămîi cu mai nimic... Deşi la un „Hamlet", de pildă, chiar dacă groparul va fi mai bun decît Hamlet, critica va discuta în primul rînd despre actorul care a jucat Hamlet, despre gropar consemnîndu-se doar două-trei cuvinte... Am glumit. Reţineţi ! Îi sînt extrem de îndatorat acestui regizor şi om extraordinar care e Andrei Blaier, precum şi întîlnirii cu unul dintre, poate, cei mai buni scenarişti ai noştri, Titus Popovici, în serialul „Lumini şi umbre". Vă mărturisesc — iar ajung la noroc — că dacă aş fi avut şapte vieţi, nu m-ar fi zărit nimeni aşa cum m-au văzut pe micul ecran milioane de spectatori, timp de un an de zile... Şi de asemenea datorez mult colaborării mele în teatru şi în film lui Mircea Daneliuc.

— *Care credeţi că este rolul şi rostul actorului în lumea asta contemporană atît de zbuciumată pe care o trăim ? Este ultima întrebare.*

— Cunoaşteţi următoarea anecdotă ? Un om obişnuia să se ducă uneori cu prietenii la circiumă. Soţia, pentru a-i împiedica, îi spune într-o zi : „Uite, bărbate, ţi-am luat eu băutură, spune ce vrei". „Dă-mi o... votcă !", spune omul ; „Deschide frigiderul şi ia-ţi !" Cere bietul om apoi Tirnave, coniac, Bacardi etc.,... într-adevăr, găseşte de toate. Înnebunit, se aşază la masă, cade pe gînduri: „Ehe — spune el — cînd mă aflam eu în Brazilia... ! ?" Femeia sare arsă : „Dar cînd ai fost tu în Brazilia ? !" „Ei, vezi — exclamă omul — uite de-aia mergeam eu la circiumă !"... De cînd se ştie, omul a dorit să viseze, să se joace şi chiar şi joacă într-un fel un rol, indiferent de meseria care o are : nu este la fel la serviciu ca şi acasă, nu se comportă la fel cu un străin sau cu un prieten. Într-un anumit fel fiecare om rămîne un copil, dispus să se joace. Ei, noi, actorii, beneficiem de acest avantaj : sîntem muncitori fără să muncim, medici fără riscul operaţiei, criminali fără a păţi nimic, împăraţi fără a avea nevoie de tron etc. — avem acest avantaj faţă de dv., ceilalţi, care v-aţi mai juca, dar nu puteţi chiar ca noi... să lăsăm însă gluma : consider că meseria de actor este foarte importantă la ora actuală. Şi de ce ? Pentru că „arma" noastre sînt cu totul altele decît în multe alte meserii, „arma noastră" lucrează mai ales asupra sufletului uman, adică eu sînt convins că orice om care pleacă de la un spectacol pleacă puţin mai bun decît atunci cînd a intrat !... Omul a devenit foarte nervos, grăbit, susceptibil, apăsat... pînă şi chipul pare a se fi transformat împotriva lui. Este aglomerat, de multe ori depăşit de evenimente. Or, meseria noastră de actori îl ajută, mi se pare, să-şi regăsească acel echilibru de care are atîta nevoie. Ceea ce-mi întăreşte această părere este chiar dorinţa oamenilor, mai mult decît oricînd, de a veni la teatru. Sălile au devenit neîncăpătoare. Am impresia că se întîmplă cu spectatorul, exact ce se petrece cu un automobil la staţia de alimentare, trebuie să încarce la pompă pentru a putea motorul să funcţioneze mai departe. Pentru buna funcţionare a sufletului uman, noi, actorii, sîntem printre cei care îi dăm combustia necesară... şi *speranţa*, fără de care nici nu se poate trăi !... Fără convingerea şi speranţa că ajut omul, eu, ca actor, nu aş mai avea nici un rost !... De aceea, dacă mă doare ceva, mă doare, încă, lipsa acelei solidarităţi atît de necesare breslei noastre. Oameni de teatru de calitate se ţicanează, încă, între ei, în loc să lupte împreună : nu le convine cînd la un alt teatru decît cel în care lucrează a apărut un spectacol remarcabil. Adevărata victorie în teatru nu se poate obţine decît pe plan general, „cu o floare nu se face primăvară" ! Asta ne mai lipseşte nouă, oamenilor de teatru : nu sîntem destul de uniţi în a apăra calitatea spectacolelor noastre, iar datorită acestui aspect se strecoară foarte uşor mediocritatea. Pentru că mediocritatea *nu constituie un pericol*... cel puţin la început, pînă cînd *se instalează*. Şi de multe ori mediocritatea apare pe piaţă (şi poate că mai ales în cinematografie) : am văzut destule filme proaste, destul regizori mediocri, după ce au făcut o calamitate au fost pedepsiţi dîndu-li-se să facă alte şi alte filme, pentru că nu deranjează. Nu văd rostul, nu mai sîntem o „tînără cinematografie" !... Mie mi s-a spus multă vreme că sînt „o tînără speranţă" — complet greşit ! Noi, actorii, nu jucăm cu buletinul sau cu vîrsta pe piept ! Cînd se investeşte ceva în noi, noi trebuie să realizăm valoarea pentru care a fost făcută investiţia ! La noi nu există scuze : ceea ce ajunge în faţa consumatorului, a spectatorului, ajunge fără explicaţii. În artă *nu există eroii* !

Un muzeu în labirint

Adică Minotaurul

I.

„Nici să iubești, nici să urăști : iată jumătatea oricărei înțelepciuni. Să nu spui nimic și să nu crezi nimic : iată cealaltă jumătate", scrie Schopenhauer. Desigur, desigur. Dar dacă aceasta este, într-adevăr, înțelepciunea, ce rost mai are să ne-o dorim ? Cum să nu iubești și cum să nu urăști nimic ? Cum să visezi o zi în care vei fi destul de înțelept încît să nu mai deschizi gura, mulțumit că ai ajuns, în sfîrșit, să nu mai crezi în nimic ?

Și printre pictori unii au gîndit, într-un moment sau altul, la fel. Braque, de pildă, zicea că fericirea începe cînd încetăm să mai știm. Adică fericirea să fie o problemă de renunțare ? În ce mă privește, nu mă pot convinge că totul e atît de simplu. Atît de simplu și atît de penibil, în fond, dacă Faust a făcut pactul cu diavolul numai pentru a descoperi că e greu să concurezi cu imbecilii în materie de fericire, ei fiind, oricum, mai dotați pentru ignoranța absolută, supremă și mîntuitoare. Și pe urmă n-ar trebui să luăm vorbele lui Braque în înțelesul lor aparent.

Mă întorc la păsările mari și albe care pătrund, la bătrînețe, în tablourile lui Braque și le domină. Păsările liniștite și albe, cu atît mai albe cu cît moartea e mai aproape, care stau cu aripile larg desfăcute, dar nu zboară. Au incremenit în aer. Între ceea ce a fost și ceea ce va fi. Ca să nu ajungă la sfîrșitul zborului, au rămas imobile în văzduh. Dar nici nu renunță. Nu-și închid aripile. Încît îți vine să te apropii de ele și să le șoptești : Curaj !

Pentru că trebuie curaj ca să rămîi atît de senin.

Pentru că trebuie curaj ca să nu renunți.

Cu ochii la păsările mari și albe ale lui Braque, mă gîndesc la Leonardo. Înțelepciunea lui ? Da, figura e a unui înțelept. Nici un artist n-a semănat atît de bine cu Socrate. Iar Michelet n-a exagerat deloc numindu-l fratele italian al lui Faust. Și totuși, pe patul de moarte, Leonardo ar fi recunoscut, spune Vasari, că n-a lucrat în artă „așa cum s-ar fi cuvenit".

Și pentru că nimeni nu ne liniștește „cum s-ar fi cuvenit" să lucreze Leonardo, sîntem nevoiți să ne mulțumim cu presupuneri. S-a gîndit, poate, cîte tablouri a ratat pentru a studia zborul păsărilor. Și-a amintit, poate, că a visat prea mult, în dauna operei, că s-a risipit în prea multe proiecte, că a pornit în prea multe direcții, că s-a lăsat fascinat de prea multe ipoteze, din toate domeniile, că a îndrăznit, deci, prea mult și de aceea a realizat prea puțin față de posibilitățile geniului său. Dacă înțelepciunea este arta renunțării, nimeni n-a fost mai puțin înțelept decît Faust și decît fratele său italian. Dar tocmai de aceea Leonardo își dezvăluie măreția mai degrabă în eșecuri decît în izbînzi. Abia prin proporțiile eșecurilor sale, adăugate operei, realizăm adevărata statură a acestui titan. A cutezat prea mult și n-a fost, prin urmare, înțelept, căci nu și-a lăsat timp să ducă la capăt aproape nici unul din marile sale proiecte, dar cine ne-a spus mai limpede decît Leonardo că un om ar trebui judecat în primul rînd după setea lui ? Decepțiile ni-l apropie. Înfrîngerile îl umanizează. Eșecurile îl sporesc grandoarea.

Încît te simți ispitit să consideri înțelepciunea cea mai mediocră și cea mai primejdioasă dintre virtuți. Care te învață mereu ce să nu faci, care îți dă, de fapt, porunci negative : Să nu fii excesiv, nerațional ! Să nu riști ! Să nu fii imprudent ! Dar cîtă vreme să fii prudent ? Pînă la moarte ? O, dacă înțelepciunea stinge dragostea și ura, dacă ea pecetluiește buzele, dacă ea este arta de a renunța, atunci e păcat să devenim înțelepți. Să le-o dea zeii altora. Celor pe care vor să-i pedepsească.

Și, poate, m-am grăbit gîndindu-mă la o sală de muzeu în care să fie strînse autoportretele de bătrînețe ale pictorilor. Deoarece, cum a zis cineva, anii nu fac înțelepți ; abia fac bătrîni.

În plus, a explica prea mult duce, probabil, cel puțin uneori, la inexplicabil. Despre Botticelli, de pildă, știm că la bătrînețe a fost bolnav și singur. Foarte singur și foarte bolnav dacă-i dăm crezare lui Vasari care pretinde că pictorul „Primăverii" umbla prin Florența în cîrji. „căci nu se putea ține pe picioare". Și ducea, se pare, o existență jenantă, părăsit de prieteni și uitat de admiratori. Cum să ne explicăm golul și frigul din jurul lui ? N-a mai fost la modă ? N-a mai putut să picteze în ultimii ani ? Sau, traumatizat de evenimente, și-a încheiat opera pentru a se cufunda, singur, în lumea decepțiilor sale ? Cu cît ne întrebăm mai mult, cu atît ne convingem că unicul adevăr sigur al lui Botticelli sînt portocalii din „Primăvara" lui. Ei luminează ca păsările lui Braque. Între ceea ce a fost și ceea ce va fi. Privindu-i, nu mi-i pot imagina pe Botticelli decît tînăr.

Așa cum pe Cézanne nu mi-l pot imagina decît singur, retras în ultimii ani într-o sihăstrie pe care n-o încălcau decît cei apropiați și, din cînd în cînd, tineri admiratori care se încumetau să înfrunte singurătatea solitarului de la Aix. Această retragere e mai mult sau mai puțin explicată de caracterul dificil al pictorului, om ros de complexe, încăpățînat, susceptibil, care suporta greu să fie contrazis și la fel de greu suporta să fie privit în timp ce lucra. Înaintînd în vîrstă, timidul-violent Cézanne s-a îndepărtat de toți prietenii. Numai rareori mai putea fi zărit ieșind din birlogul său de la Aix și mergînd la Paris. Dar prin ce miracol acest lup singuratec bîntuit de neliniști devine un exemplu de rigoare ? Pentru că nu se poate trăi fără certitudini cînd te simți amenințat din toate părțile ?

Bineînțeles, bineînțeles, mă simt tentat să răspund. Povestea e cunoscută de cîteva mii de ani.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Gheorghe Stoica

În năzuințele, în luptele și jertfele românilor din Transilvania, pentru drepturi și dreptate, înainte de dezagregarea imperiului habsburgic și de împlinirea străvechiului și legitimului vis al Unirii tuturor teritoriilor noastre naționale, se cuvine să-l amintim, ca un participant zelos cu condeiul în mînă, pe gazetarul și scriitorul Gheorghe Stoica, pe care — cu siguranță — prea puțini din lumea de azi, auzindu-i numele, să-l știe ca atare.

Istoriile literare, în genere, îl omit, iar acelea de presă — cîte le avem și cum le avem — nu-l consemnează.

E adevărat : n-a fost vioară primă și n-a ambiționat la vedetism, nu era om de vitrină și nu s-a înghesuit spre fotoliile de orchestră, dar în modestia și rezerva lui aducea o neîndoielnică tărie și onestitate de convingeri, o dîrzenie de caracter, o ținută fără aplecări și șerpuiri și un curaj moral exemplar — puse toate în slujba neamului împlinat — pe care nimeni n-a cutezat vreodată să le discute și pe care le-a plătit cu pribegii și, mai cu seamă, cu închisoarea grofilor. Și dacă nu-l așez între marii corifei ai străduaniilor și suferințelor — ca să-i respect comportamentul și firea — îi voi însemna aici ca pe unul din glotașii națiel, care nu și-a făcut decît cu abnegație și fanatism, datoria.

L-am cunoscut, bătrîn și sfătos, povestitor colorat, plăcîndu-i anecdota, vorba de spirit și săgeata.

Se născuse în Tohanul Brașovului ca fiu de țărani, 24 august 1877, și optează tînăr pentru ziaristică, fiind redactor la „Tribuna" de la Arad și la „Lupta" de la Budapesta. A mai scris la „Foaia Poporului" de la Sibiu, ca să revină din nou la „Tribuna", pînă ce și-a încetat apariția, apoi la „România", la „Viața Nouă" din Bucovina și, mulți ani după primul război mondial, la „Patria" de la Cluj ; și a publicat literatură cu tematică rurală, la vechile reviste „Luceafărul", „Semănătorul" și „Viața Literară".

În 1913 debutează editorial cu un volum de schițe și povestiri, intitulat **„Alte vremuri"**, scos în editura „Librăriei Naționale" de la Orăștie, a lui Sebastian Bornemisa în seria „Biblioteca scriitorilor de la noi", sub auspiciile **„Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român"**, și îngrijit de Octavian C. Tăslăuanu Spiculesc din prezentarea acestuia, datată „decembrie 1912", pe care i-o face lui Gheorghe Stoica : „E un fecior de țăran de sub Piatra-Craiului ; un pribeag care a îmbogățit literatura ardeleană mai nouă cu cîteva povestiri de o valoare reală. Cu toată școala ce-a făcut-o, sufletul lui și-a păstrat cu îndărătnicie însușirile moștenite de la părinți. A rămas, în toate manifestările lui intelectuale, credincios lumei din care a ieșit. În literatură, a descris cu predilecție viața țărănească, iar ca ziarist a apărat pe cei obijduiți și nedreptățiți.

Literatura țărănească a lui Gheorghe Stoica nu e însă scrisă, fiindcă în deceniul din urmă a ajuns la modă, — ci ea e expresia sufletului său de artist. Poporanismul la el, e organic ; tot ce descrie a văzut, a simțit și a trăit. Graiul țărănesc nu e învățat din cărți, ci de acasă. Între scriitorii ardeleni, e unul dintre cei ce cunosc mai bine viața de la țară și o descriu mai credincios și mai artistic". Ceva mai departe, Octavian C. Tăslăuanu adaugă : „Înzestrat cu un talent declamatoric remarcabil și ademenit de turneele lui Zaharia Bârsan, s-a angajat în trupa lui și a cutreierat în lung și-n lat Ardealul, stîrnind pretutindeni veselia cu jocul lui. A urmat un timp Conservatorul de la București, dar nici viața de actor nu l-a mulțumit. A intrat în gazetărie și pentru un articol scris în „Lupta" de la Budapesta, a făcut cunoștință și cu temnița din Seghedin, în a cărui umbră s-a odihnit un an și jumătate".

Menționez că a mai tipărit un volum de amintiri. În 1934, **„Calvarul unui gazetar"**, pe care nu l-am văzut niciodată, o piesă de teatru popular cu titlul **„O ședință comunală"**, în colecția „Biblioteca Teatrală" și a tradus din Turgheniev și Henri Murger.

Nu cunosc anul cînd și-a mîntuit existența Gheorghe Stoica — cred că după 1940 — dar știu că în ultimii ani ai vieții se retrăsese în comuna Luna din județul Cluj și îmi iau îngăduința să-i semnalez admiratorilor clujeni, cărturarului Mircea Zaciu și poetului Alexandru Căprariu, care ne-au dat la Editura „Dacia" atîtea tipărituri utile și valoroase, să-l repună în circuitul cunoașterii cu o eventuală culegere, în excelenta serie „Restituiri" și îi asigur, nu numai că nu vor greși, dar că lectorii avizi de a ști și de a afla, lîngă mulțămita lor, le vor rămîne întotdeauna recunoscători. Și Gheorghe Stoica ar merita cu prisosință fapta și gestul urmașilor de la el de-acasă, să fie readus în lumină în ostenelile și zămislirile lui, din întunericul și uitările ferecatului timp dus.

L. KALUSTIAN

Inteligența în timp

Un bun album este o lume care ți se oferă s-o contempli ca să-i înțelegi articulațiile cele mai intime, te îndeamnă să poposești în ambianțe în care să fii tratat ca un oaspete încărcat de onoruri. Un astfel de album este cel editat în 1982 de revista **Transilvania : Civilizație milenară.** Autorul fotografiilor este un nume intrat de multă vreme în conștiința publicului nostru : Ion Miclea. Un cuvînt înainte semnat de Radu Florescu și un studiu istoric și comentarii deosebit de documentate aparținînd lui Corneliu Bucur conferă și mai mult fast acestei remarcabile inițiative editoriale.

Cele 12 secțiuni ale albumului sînt o propunere de a descinde într-un domeniu despre care niciodată nu s-a scris și nu se va scrie destul : acela al geniului creator de pe aceste meleaguri. Gospodăriile, complexele hidraulice, teascurile, vasele de lemn, alambicele, morile de vînt, războaiele de țesut, vîrsele și plasele de prins pește, ceramica înfățișate în fotografiile lui Ion Miclea evocă punctele de reper ale unei civilizații într-adevăr milenare. Aceste embleme sînt o dovadă de netăgăduit a vitalității și ingeniozității unui popor care, de-a lungul secolelor, nu s-a mulțumit să aștepte cu smerenie să fie la cheremul naturii, și a încercat, cu bun-simț și pricepere, s-o domine, fără a o vătăma, fără a-i provoca dezastre. O întreagă filozofie de viață este expusă cu prisosință de autorii albumului. Înțelegi parcurgîndu-l ceva din istoria unor oameni care au știut să-și folosească inteligența pentru a descoperi, a inventa cele mai potrivite mijloace care să le asigure o existență nu numai îmbelșugată, dar și demnă, independentă de a celorlalți de pe alte meleaguri. Un mare orgoliu, care nu se transformă niciodată în trufie, se descoperă în această carte : acela de a nu aștepta niciodată ca rodul minții și brațelor altora să-ți cadă ploconi din cer, ci a găsi singur soluțiile potrivite mediului în care te afli. După cum rezultă din acest album, la lecția de demnitate poporul român a răspuns prezent de la începuturile sale.

Într-un muzeu imaginar al întregii planete, exponatele din muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului, — din care multe sînt prezentate în album — ar figura la loc de cinste. Mai ales că nu numai originalitatea, eficiența uneltelor, de pildă, ar impresiona pe vizitatori. Oamenii care le-au făurit au avut un dezvoltat sentiment al frumosului și nu s-au grăbit să le execute grosolan, preocupați doar de utilitatea lor, ci au zăbovit cu migală asupra lor împodobindu-le deseori meșteșugit, ca pe niște lucruri de artă, care să bucure și ochiul.

Într-o manieră simplă, accesibilă, fără a fi însă nici o clipă frivolă, autorii albumului **Civilizație milenară** ne amintesc, cu ajutorul cuvintelor și al fotografiilor, cine am fost. Iar acest **memento** nu poate fi decît reconfortant pentru spiritualitatea românească.

GEORGE ARION

Ce profețim, ce profesăm

Lecția Sofiei Vicoveanca

Emisiunea de „Tezaur folcloric" de luni seara, altfel cam inegală ca opțiuni programatice, ne-a oferit nu demult prilejul — nu ezit să-l numesc fericit — unei cunoașteri mai ample și mai complexe a acestei strălucite mesagere contemporane a cîntecului popular românesc care este Sofia Vicoveanca. Lăsînd la o parte faptul că inconfundabila cîntăreață nu aparține, cel puțin din punct de vedere etnografic, nordului Moldovei, cum a denumit prezentatoarea eminesciana „dulce Bucovină" și cum a avut grijă să precizeze interlocutoarea interpretă, trebuie să-i recunoaștem Sofiei Vicoveanca aproape inegalabila calitate de a fi nu numai o exponentă a cîntecului nostru popular din toate timpurile, ci și o profundă cunoscătoare a tot ce are el mai de preț, ca originalitate, ca autenticitate. Mai întîi interpreta ne-a făcut cîteva fascinante demonstrații ale vocației sale de a prezenta cîntecul bucovinean într-unele din esențele sale cele mai alese și mai reprezentative pentru geniul nostru național, reamintindu-ne parcă în fiecare clipă versurile celebrei ode „La Bucovina" a unui Eminescu adolescent încă dar cît de sensibil și vizionar :

N-oi ulta vreodată,
dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții
în lumină
Văile în flori,
Riuri resălțînde printre
stînce nante
Apele lucînde-n dalbe diamante
Peste cîmpii-n zori.
Dacă ne-ar fi reînviat în suflet

fie și numai aceste sentimente și încă am fi avut, ca de obicei de cîte ori o ascultăm, îndatorința de a-i fi recunoscători pentru momente de înălțătoare artă ce ni le-a oferit. Grație însă inițiativei realizatoarei merituoasei emisiuni, Marioara Murărescu, ne-au fost deschise cîteva ferestre mai largi către figura, voievodală i-aș zice, a Sofiei Vicoveanca, personalitatea ei dezvăluindu-se sub fețe bănuite numai dar necunoscute. Fiind rugată să-și exprime cîteva opțiuni în materie de cîntec în genere și mai ales de cîntec popular, alegerile sale au mers pe un „bătrîn scripcar" bucovineanu (iertе-ni-se termenul pe care-l preluăm dintr-un poem al lui Nicolae Tăutu, dedicat chiar bătrînului Vindereu, din „dinastia" căruia provenea și favoritul Sofiei Vicoveanca) și un profesor de muzică din Tîrgu Lăpuș. Sunetul inefabil al strunelor bătrînului scripcar ca și zicerea atît de insolită a muzicii omului iubitor de folclor de la Tîrgu Lăpuș, ambii talente puțin cunoscute publicului larg, ne-au descoperit în marea cîntăreață de la Bucovina și o cunoscătoare de mare finețe a specificului cîntecului popular, a „izvorului curat ca lamura al poeziei populare", cum îl numea Eminescu.

Trecîndu-se la opțiuni din fonofilmoteca de aur a Radioteleviziunii, Sofia Vicoveanca a pledat pentru virtuțile fără egal ale reginei romanței românești Ioana Radu. (Din păcate prezentatoarea emisiunii ne-a oferit spre exemplificare a acestor virtuți un cîntec popular moțesc „Toată lumea-mi zice lotru", admirabil interpretat dar în nici un caz neputînd a-l considera drept romanță).

Lecția pe care ne-o dă cu demnitate și neclătinabil respect pentru cîntecul popular românesc Sofia Vicoveanca ne-o înfățișează pe desăvîrșita interpretă și ca pe o sofie, adică o înțelepciune a folcloristicei noastre contemporane, o lecție plină de învățăminte nu numai pentru colegii săi interpreți dar și pentru cercetătorii acestui domeniu al artei noastre populare.

Ținem să facem aceste sublinieri pentru că niciodată ca în acești ultimi ani n-am asistat la un atentat atît de deșănțat asupra autenticității și valorii cîntecului nostru popular. Zone întregi, uneori, cum e Banatul sînt infestate de influențe străine, de inflexiuni care or fi frumoase la ele acasă dar la noi în orice caz nu. Angajarea pe la ansamblurile profesioniste județene a unor soliști care nu provin din respectiva zonă folclorică facilitează această poluare, astfel că în plin Bărăgan ne întîlnim cu fenomene de poluare de-a dreptul alarmante provenind din celălalt capăt al țării. De ce nu se ia și în această direcție exemplul strălucit al bucovinencei Sofia Vicoveanca, mereu credincioasă locurilor unde s-a născut ?

Este cazul ca în acest domeniu să se pună ordine și factorii responsabili, de la specialiști la activiști culturali, să nu mai admită nici o imixtiune în tezaurul nostru folcloric. N-ar fi rău dacă ar face-o aceasta chiar prețioasa emisiune cu acest titlu de la Televiziune, eliberîndu-se de un anumit decorativism, unilateralitate și prețiozitate romanțioasă.

Oricum, pentru lecția pe care ne-a oferit-o prin Sofia Vicoveanca emisiunea în discuție, nu putem să fim decît recunoscători.

NICULAE STOIAN

Tradiție, creație, experiment în spațiul unui prestigios liceu de artă

Imaginile reprezintă câteva realizări — lucrări de diplomă — ale elevilor Liceului de artă „N. Tonitza"

Liceul de artă „N. Tonitza" din Capitală. Artistul plastic Gheorghe Roșu, profesor și director al școlii, ne întîmpină bucuros să ne vorbească despre elevi și despre frumoasele roade ale muncii lor. Expozițiile școlii, de fapt, vorbesc de la sine și arată lucruri de-a dreptul admirabile. O mulțime de obiecte de uz casnic splendide așteaptă, în fază de prototip, să dorească cineva să le producă și să le dea pe piață. Este greu să alegi. Un bob superb, o trotinetă minunată ca în visurile frumoase ale copiilor, un ghiozdan foarte încăpător și multifuncțional, spectaculos ca aspect și ca posibilități de folosire, foarte ușor, apoi niște patine reglabile, un recipient mai mult ornamental după aspect, o sticlă tăiată în fațete care n-o lasă nici cum să cadă, adică să se spargă, un fier de călcat care ar concura cu succes pe piață orice produs similar. Sînt cîteva din lucrările proiectate și realizate de elevii liceului.

Grupa de pictură monumentală din clasa a XII-a, anul școlar trecut, a realizat lucrările de artă monumentală care decorează clubul Academiei „Ștefan Gheorghiu", ne spune tovarășul director. Lucrările grupelor de artă monumentală și ceramică din clasa absolvenților acestui an vor decora — artă monumentală și panou ceramic — doi pereți (hol) la Școala generală nr. 24 din sectorul 2.

Școala are admirabile tradiții în formarea unor talente. La începutul lui 1983 liceul a participat (grupa design — forme industriale) cu 10 lucrări de diplomă la expoziția trienală de design la Sala Dalles. Tovarășul Gheorghe Roșu ne roagă să reținem și amănuntul semnificativ că Liceul „România Socialistă" din Cuba păstrează, într-o admirabilă colecție, lucrările de grafică și pictură donate de Liceul de artă „N. Tonitza" din expoziția itinerantă a școlii noastre în Cuba, organizată în 1975.

A ajuns, de multă vreme, în ordinea firescului ca elevii acestui liceu să obțină premii și aprecieri elogioase la concursuri și expoziții nu numai în țară dar și în străinătate. Ca într-o veritabilă familie persistă și azi în toată școala mîndria și bucuria pentru „Medalia de aur și premiul NEHRU" obținute cu cîțiva ani în urmă la un concurs în India de Anca Ariton, pe atunci elevă în clasa a XII-a.

Anul trecut ministerul a mai aprobat două clase de industrial : una cu profil de prelucrarea lemnului, alta cu profil de materialei de construcții. Tovarășul director ne spune : „Pe lîngă acest program, școala noastră, în colaborare cu CESAROM și cu Combinatul fondului plastic a organizat și pentru ei pregătire facultativă în studiul desenului, al culorii, al volumului și, cu sprijinul Muzeului de artă R.S.R., în studiul istoriei artei. În planul de învățămînt, lor le lipsesc tocmai aceste obiectele de studiu. Au avut maiștri și ingineri foarte buni care au supravegheat practica lor productivă. Dar acestor elevi le lipsește pregătirea practică artistică în atelierele liceului în chiar meseriile practicate în întreprinderi. Adevărata ucenicie în meserie și dezvoltarea gustului artistic, antrenarea în activitatea creatoare, aici s-ar putea asigura. În fabrică ei se familiarizează cu procesele tehnologice de multiplicare, de serie și învață transpunerea în material finit a unor proiecte, prototipuri, idei care trebuie gîndite în școală. Or, faza aceasta din școală lor le lipsește. E vorba, sigur, numai de cele două clase de profil industrial. Din păcate, în acest fel se pierd meserii, tocmai meserii cerute de întreprinderi. Culmea este că noi am ajuns să nu mai pregătim tineri pentru arta decorativă, de pildă vitrinieri — foarte căutați, la absolvire, în anii trecuți — iar, acum, Ministerul Comerțului Interior încearcă umplerea acestui gol prin înființarea unor clase anume la liceele cu profil comercial. Or, este ușor de înțeles că fie și numai tradiția excelentă pe care o avem deja pledează — și pledează bine — pentru pregătirea tinerilor decoratori-vitrinieri în liceul de artă. Liceu de unde ies cu o formație profesională și cu o cultură necesară profesiei de un nivel ridicat. Nivel probat convingător de multe promoții de absolvenți ai liceului de artă". Ca o confirmare a calității pregătirii acestor copii în meserii ce prelind finețe, acea artă care depășește nivelul meseriașului comun, ni se povestește despre lucrări de restaurare foarte dificile, de pildă după cutremur, mai ales că I.C.R.A.L.-urile nu aveau meșteri care să poată face lucruri atît de pretențioase.

Cam așa se vede școala și elevii ei din biroul directorului. Și acum iată și o privire mai de la distanță. Drumul pînă la Ministerul Educației și Învățămîntului e scurt. Ca și cu alte ocazii, tovarășul prof. univ. dr. docent Iosif Tripșa, secretar de stat la M.E.I., ne primește cu amabilitate. „Noi apreciem — ne spune domnia sa — că liceul are un colectiv de cadre didactice și de elevi care s-au încadrat bine în exigențele sporite ale acest liceu. Pregătirea generală se face după aceleași manuale ca în toate celelalte licee din țară. Plus pregătirea de specialitate, care este remarcabilă. În ce privește cifrele de școlarizare pentru clasele de arte plastice, acestea sînt de neschimbat. Dar considerăm că experimentul din anul școlar 1982—1983, ca pe lîngă clasele de artă să existe și clase cu profil industrial, a dat rezultate peste așteptări. Peste așteptările optimiștilor. Pentru că au fost și pesimiști, care au zis că n-au ce căuta asemenea clase la un astfel de liceu. Dar legea spune că liceele — toate liceele ! — se organizează pe mai multe profile. În fond, n-am făcut decît să ne încadrăm în lege. Și s-au obținut rezultate bune, cum vă spuneam, pentru că pregătirea în profil, lemn să zicem, a unor elevi cu talent artistic ne dă posibilitatea să pregătim în mod superior, față de liceele industriale obișnuite cu profil de industria lemnului, tocmai acei maeștri pentru unicatele de mobilă de artă, foarte bine plătită la export. Rezultate similare s-au obținut și cu prima clasă în profil de materiale de construcții. Acești elevi, la absolvire, avem temeiuri să credem că vor fi mari maeștri în ceramică fină. Iată de ce intenționăm ca, în anul școlar 1983—1984 să mărim numărul claselor cu profile industriale din liceul de arte plastice. Pe lîngă cele două profile, vrem să adăugăm o clasă cu profil de industrie ușoară, în speță o clasă în care să pregătim maeștri în finisarea superioară a textilelor. Iar în viitor vom căuta să găsim împreună cu colectivul liceului, încă un profil industrial pentru pregătirea unor maeștri în prelucrarea artistică a metalelor".

DORIN GHERGHINESCU
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Cenaclul Flacăra

al Tineretului Revoluționar

(Urmare din pagina 24)

Localități : Tîrgu Jiu, 22 aprilie 1983, orele 19, grădina Teatrului de vară ; Rovinari, 23 aprilie, orele 16 și 30, în aer liber.

Durate : 6 ore spectacolul de la Tîrgu Jiu, între care mai bine de trei ore s-au desfășurat sub o ploaie puternică ; 3 ore și jumătate manifestarea noastră de la Rovinari.

Număr de spectatori : 4 000 la Tîrgu Jiu și 2 000 la Rovinari.

Calitatea spectacolelor : unicate absolute determinate de condițiile în care s-au desfășurat.

Atmosfera : la primul spectacol entuziasmul molipsitor a ținut neclintit un public pentru care ploaia rece și tăioasă parcă nici n-ar fi existat. La cel de-al doilea, forța artei a învins ostilitatea unor oameni la care predispoziția către băutură era oarecum motivată de conjunctura aniversară în care se aflau și de superficialitatea celor ce cred că băutura este suficientă oamenilor pentru o sărbătoare.

Aportul organizatorilor : foarte bun. Mulțumim conducerii organizației de partid a județului Gorj, tovarășului prim-secretar Ilie Cîșu pentru prilejul oferit reîntîlnirii noastre. Apreciem în mod pozitiv efortul conducerii organizației revoluționare de tineret a județului, a tovarășului prim-secretar Ion Periaru, pentru clara înțelegere a nevoilor spirituale ale oamenilor și care ne-a determinat să mergem, peste programul propus inițial, în mijlocul minerilor, la cea de-a V-a aniversare a șantierului național al tineretului, Rovinari.

„La Oradea sub o stea"

Localitatea : Oradea, 25 și 26 aprilie, orele 19, Sala sporturilor.

Durate : 7 ore la prima seară și 6 ore și 15 minute în cea de a doua seară.

Număr de spectatori : 6 000 la prima și 7 500 în cea de a doua zi.

Calitatea spectacolelor : în prima seară spectacolul a avut două părți distincte : prima parte desfășurată fără poetul Adrian Păunescu. Cea de a doua parte, în care prezența poetului Adrian Păunescu a determinat trecerea spectacolului în rîndul marilor întîmplări specifice Cenaclului Flacăra. În cea de a doua seară putem vorbi de spectacol doar, au spectacol și atîta tot.

Atmosfera : aproape bună la începutul spectacolului, incendiară în partea a doua, în prima seară. Mediocră în a doua seară.

Noutăți : în primul spectacol au încercat să debuteze doi preșcolari. Prima fetiță, de numai 4 ani, după ce ne-a încîntat în culise, nu a reușit decît să plîngă în fața microfonului. Cea de a doua, Monica Muscă, de 5 ani, a cîntat curajos „Marșul lui Iancu". În a doua seară au debutat Monica Uru și Nela Todinca.

Aportul organizatorilor : mulțumim conducerii organizației de partid a județului Bihor, tovarășul prim-secretar Laurian Tulai, care ne-au făcut să simțim că primesc cu atenție și bucurie prezența noastră în județul Bihor. Fără să uităm bucuria exprimată prin solicitarea de a fi din nou prezenți în Bihor, prietenii noștri din organizația de tineret nu au reușit în totalitate să organizeze spectacolele la același înalt nivel la care ne-am obișnuit. Neuitînd să menționăm că amănuntele pot deveni în condiții deosebite în contextul unei masive participări umane extrem de importante (nu rămîne un simplu amănunt că, în ciuda solicitării noastre nu s-a ridicat o scenă care să asigure tuturor celor din sală posibilitatea de a vedea spectacolul, o parte din starea de neastîmpăr al celui de al doilea spectacol, explicîndu-se și astfel), mulțumim județenei U.T.C. Bihor, tovarășului prim-secretar al organizației de tineret, Ioan Bondar, știind că la Oradea, Cenaclul Flacăra a avut întotdeauna adevărați prieteni.

La închiderea ediției

Satu Mare pe locul întîi

Localitatea : Satu Mare, 27 aprilie, orele 19, Sala Teatrului de Vară a Casei municipale de cultură.

Durata : 7 ore.

Numărul spectatorilor : 4 500.

Calitatea spectacolului : Cu totul excepțională.

Atmosfera : De la vibrantă spre incandescentă, devenind cu adevărat fascinantă. Publicul sătmărean s-a dovedit a fi o dată în plus, un admirabil iubitor al poeziei și muzicii tinere.

Noutăți : Evoluția strălucită a membrilor Cenaclului Cetatea din Satu Mare.

Aportul organizatorilor : Deosebit. Mulțumim factorilor locali pentru condițiile asigurate în vederea desfășurării exemplare a acestei prestații de înaltă ținută cultural-estetică.

Topul preferințelor : Andrei Păunescu — 820 puncte ; Vasile Șeicaru — 753 puncte ; Ștefan Hrușcă 678 puncte ; Alexandru Zărnescu — 364 puncte ; C. Caracostas 345 puncte.

Cenaclu Flacăra revine la Satu Mare după o îndelungată absență cauzată de pricini asupra cărora nu insistăm. Adevărul este însă că, în seara zilei de 27 aprilie și în noaptea de 28 aprilie, cei 4 500 de tineri sătmăreni au dovedit cum nu se poate mai clar că îl vrolau Cenaclul Flacăra, iar această vrere s-a exprimat convingător prin sutele de scrisori și bilețele provenite din rîndul tinerilor români, maghiari și de alte naționalități. Pentru exemplificare, reținem una dintre ele : „Noi, tinerii maghiari sătmăreni iubim Cenaclul Flacăra pentru că este al tuturor tinerilor, fără o deosebire anume". Și, într-adevăr, publicul sătmărean a fost de notă maximă.

Să recunoaștem cinstit și dezinteresat că de-a lungul întregii seri au existat momente excepționale, care au ridicat publicul în picioare. Auditoriul era ca o mare de brațe în legănare, încît liderul cenaclului s-a văzut obligat să spună : „La Satu Mare, unde cenaclul s-a organizat pentru prima oară în aer liber într-o grădină de vară, spațiul a devenit mare și s-a putut vedea oceanul sătmărean." Să reținem cîteva din momentele cheie ale întîmplării cultural-artistice. Ele au fost semnate de Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă, Alexandru Zărnescu, Andrei Păunescu, Constantin Dragomir, Mihaela Popescu și alții. O voce rock îndelung aplaudată — Cristian Minculescu ! Ionuț Văduva a dovedit că orga este ruptă din rai, iar Dietrich Krauser, la chitară bas, și-a dovedit încă odată clasa. Cu deosebită satisfacție reținem un moment aparte al tinerilor folkiști sătmăreni, reuniți sub egida Cenaclului Cetatea. Vocile lui Octavian Bud, Fabry Aladar, Emilian Onciu, Ileana Gyulai și Ionel Bledea au devenit de acum mai mature și mai sigure. Ei și-au cîștigat pe drept cuvînt intrarea pe portativul „voci ale muzicii tinere", prilej cu care poetul Adrian Păunescu a spus : „Este îmbucurător că, alături de o grupare tînără de scriitori, cum rar am întîlnit în țară, la Satu Mare se găsește și o școală excepțională a muzicii tinere".

Ne întoarcem însă cu gîndul la publicul sătmărean care s-a dovedit a fi peste așteptări de receptiv. De altfel, manifestările Flacăra s-au bucurat de bun augur în acest nord statornic de țară. Tinerii sătmăreni, însetați de muzică și iubitori pînă la lacrimă de poezie bună, au receptat cum nu se poate mai convingător recitalul poetic al lui Mihail Stan și poeziile rostite de Adrian Păunescu. Sub cerul înstelat de aprilie se făcuse o liniște ca de catedrală. Opțiunea pentru cîntecul „Dor de Eminescu" vine să confirme spusele noastre anterioare.

Așadar, o seară excepțională sub toate aspectele. Poetul Adrian Păunescu nu s-a întîrziat să o spună ori de cîte ori s-a ivit prilejul. „ A fost cea mai frumoasă noapte de la Satu Mare, iar satul cel mai frumos la ora acestui cenaclu a devenit... Satu Mare !". Într-adevăr, cenaclul a fost atît de „rotund" și frumos, deoarece participanții au dat dovadă de căldură și de intensitatea sentimentelor lor. Nici nu era de mirare că metaforele curgeau lanț. Poetul Adrian Păunescu, într-o dispoziție de excepție, spunea că totul a fost fascinant și că a fost una din cele mai frumoase manifestări ale Cenaclului Flacăra, din cele peste 900 de manifestări pe care le are la activ. Adevărul este că la Satu Mare a fost să fie și cea mai frumoasă seară de primăvară. Manifestarea cenaclului s-a bucurat și de un schimb plăcut de idei cu publicul. Frumoase și inspirate au fost și poeziile scrise pe loc de către Adrian Păunescu cu adresă precisă : „A fost aprilie prieten / În nouă sute optzeci și trei / Și noaptea cea mai luminată / Și cea mai plină de idei // Vă ocolesc atîtea bune / Dar noi din suflet vă iubim / Cultura patriei române / Vă este dreptul legitim !"

Un cor de voci tinere și puternice, ca o mare care naște valurile din adînc și le aduce înspumate spre țărmurele măluros, mîile de tineri sătmăreni solicitau ca cenaclul să dureze pînă în zori. Firește, că nu s-a putut. Urmează o nouă zi grea. Șimleul și Zalăul în aceeași zi. În consonanță însă cu acest public fascinant, dornic de cultură românească, aici, la frontariile țării, poetul Adrian Păunescu și întregul cenaclu cîntau, mult după miezul nopții, într-un murmur de bună revedere.

DORIN SĂLĂJAN

Au avut loc manifestările cu numerele 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

■ Cu referire la scrisoarea tovarășului **A. Szilagyi din str. Ciocîrliei nr. 23, Cluj-Napoca**, sîntem informați de **Procuratura Generală** că s-au examinat cele sesizate și „constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare". De asemenea a fost declarat recurs extraordinar ca urmare a cercetării celor sesizate de **Elena Mazilu din comuna Stroești, Vîlcea.**

■ **Ion Apostol din str. Fluturilor nr. 23, Tîrgoviște**, s-a adresat „Flăcării" pentru a fi sprijinit la înfierea nepotului său **Teodor Prezensky**, pe care îl crește de mic. **Consiliul popular Tîrgoviște** ne informează că „în urma verificărilor și discuțiilor cu petiționarul și cu procuratura locală, s-a aprobat înfierea".

■ Referitor la sesizarea tovarășului **Ion Lecca din str. Valea Argeșului nr. 9, București**, în sensul că deasupra conductelor de gaze naturale de pe Aleea Valea Viilor nr. 4, bloc 49, și str. Valea Argeșului nr. 9, bloc A 7, au fost plantați copaci, **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală București** ne informează că a verificat situația la fața locului și a constatat că sesizarea corespunde realității. „Întrucît plantarea acestor copaci s-a făcut fără avizele legale, am făcut cunoscut Direcției domeniului public să ia măsurile ce se impun conform normativelor în vigoare".

■ **Ileana Grigore din comuna Turnu Roșu, Sibiu**, ne-a solicitat sprijin în vederea reîncadrării la secția chirurgie a Spitalului județean, de unde a plecat ca urmare a aplicării Decretului nr. 395/1982. Consiliul județean al sindicatelor Sibiu răspunde: „Cele sesizate se confirmă". Cererea petentei a fost aprobată.

■ „Pe o distanță de circa 20 km pe calea ferată Beclean — Sărățel se află gări cu nume, scopt, nepotrivite. Astfel, halta din Șieu — Odorhei se numește Calla (localitate situată peste un rîu și cîteva dealuri), cea din Chintelnic poartă numele de Șieu — Măgheruș, iar cea din Șieu — Măgheruș: Arcalia (situată, la rîndul ei, la 2 km și componentă a comunei Șieu — Măgheruș). Cui folosește acest rebus? Îi încurcă pe cei care vin pentru prima dată în zonă, dar nici celorlalți nu le face plăcere". **Ioan Chintăuan, Muzeul județean Bistrița.**

■ **Ștefan Enescu din București** a criticat funcționarea Casei de comenzi din Sinaia. **Direcția comercială a județului Prahova** răspunde: „Din verificarea făcută de organele noastre rezultă că unele aspecte semnalate s-au confirmat. S-au luat imediat măsuri de înlăturare a deficiențelor, în vederea unei activități corespunzătoare regulamentului de funcționare a caselor de comenzi". (N.R. Sperăm că din Sinaia vom primi informații de la cei interesați confirmînd realismul și eficiența acestor măsuri.)

■ Cu privire la scrisoarea tovarășului **Florea Glăvan din Bechet, Dolj, Cmitrocoop, Dolj**, ne informează că prin decizia biroului executiv al C.P.A.D.M. Bechet, petentul a fost reintegrat în funcția de gestionar.

■ **Asociația de locatari bloc 62 str. Paharnicului nr. 11, sector 1 București**, ne informează că „Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală a comunicat, cu nr. 19 856 din 7 octombrie 1982, numărul de gigacalorii pe an (pentru încălzire și pentru apă caldă) ce se vor factura în tranșe egale lunare cu începere de la 1 ianuarie 1983. Cu toate acestea, în lunile ianuarie și februarie ni s-au facturat cantități mai mari decît cotele lunare corespunzătoare. Această situație ne-ar deranja prea mult dacă ni s-ar furniza agentul termic la temperatura facturată și s-ar respecta orele de livrare a apei calde, ceea ce nu se întîmplă". (N.R. Altfel spus ce e în factură nu este și în camere. De ce ?)

■ „Vă aducem la cunoștință în numele a **18 locatari din Mediaș, str. După Zid nr. 27, bloc 4, scara B**, că în această iarnă nu am avut căldură în calorifere la apartamentele cu două camere, ceea ce nu ne-a scutit de plată, în jur de 600 lei. Sîntem nevoiți să recurgem la încălzirea electrică, deci energie și bani în plus".

■ **Andrei Dumitru din str. Speranței, bloc B 5, ap. 5, Piatra Neamț**, a reclamat deficiențe în legătură cu blocul în care locuiește (apartamente în proprietate personală). Organele locale ne informează: „Cele arătate de petent s-au dovedit a fi juste. Blocul B 5 este în anul de garanție și în prezent lucrează la acest bloc o brigadă complexă pentru pregătirea construcției în vederea recepției finale. Toate lucrările menționate de petent erau înscrise în lista de remedieri a Grupului de șantiere. Lucrările de reparații se vor termina la data de 15 aprilie 1983". (N.R. Data cu pricina a trecut și sperăm că o dată cu ea au trecut și deficiențele semnalate.)

■ **ICAB** într-un răspuns adresat revistei se referă la un cititor care a criticat lucrătorii „ICAB că nu ridică decît ceea ce se află în cutia de gunoi". Directorul acestei întreprinderi, în răspunsul său, amintește „celor care le-a scăpat acest amănunt că ICAB înseamnă Întreprinderea de canal apă București, ea avînd în sarcină principală alimentarea cu apă potabilă și industrială, evacuarea apelor uzate etc. Evacuarea resturilor menajere și a gunoiului revine I.S.B., adică Întreprinderii de salubritate București, care are aceeași subordonare ca a noastră, și anume Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală. Rugăm ca în viitor atribuțiile celor două întreprinderi distincte să nu mai fie confundate". (Așteptăm deci răspunsul Întreprinderii de salubritate. N.R.)

■ Privind scrisoarea lui **Ioan Toma din Timișoara, Aleea actorilor nr. 1, Procuratura Generală** ne comunică: „Împotriva sentinței civile nr. 4968 din 1 iulie 1982 a Judecătoriei Timișoara, criticată de petiționar pentru lipsa de competență, s-a declarat recurs extraordinar, trimis spre soluționare Tribunalului județean Timiș la 1 martie 1983. Urmează ca petiționarul să-și formuleze toate obiecțiile în fața instanței".

■ De la **Oficiul forței de muncă sector 5 București**: „Solicitanta Dorina Hoartă, care a solicitat încadrarea în muncă în municipiul București, unde are domiciliul stabil, urmează să fie repartizată la Centrul de librării București".

Două scrisori pe adresa „Diodei"

■ „Sînt posesorul unui casetofon MK 25 A. După mai mulți ani de folosire, capul de înregistrare s-a uzat. În perioada decembrie 1981 — iunie 1982 am expediat magazinului „Dioda" din București patru scrisori, dar fără nici un rezultat. De atunci s-a uzat și capul de redresare". Semnează **Cristian Petrișor, str. Unirii bloc 6, ap. 8, Petroșani.**

■ După **cum ne sesizează tovarășul George Vasu din Cluj-Napoca, str. Petrila nr. 42**, magazinul „Dioda" din București, bd. 1 Mai nr. 126, neglijează să răspundă la scrisorile clienților din provincie care solicită prin corespondență diferite piese de televizor. Poate găsiți dv. — zice omul — o metodă potrivită care să-i urnească pe cei din conducerea magazinului vizat din inerția și nepăsarea de nepermis în care zac de atîta vreme.

■ „Sînt nemulțumit de felul greoi în care s-au organizat comenzile pentru buteliile de aragaz în Timișoara: comanda telefonică este imposibilă, telefonul depozitului fiind veșnic ocupat sau nu răspunde nimeni; pentru comanda scrisă trebuie să te duci la poștă, să trimiți o scrisoare recomandată însoțită de o carte poștală pentru confirmare de primire și... după șase săptămîni primești butelia. Aminteso că în Timișoara au funcționat cutii speciale de poștă Aragaz amplasate în cartiere și comenzile se colectau periodic de către depozit. De ce nu se revine la acest sistem?" **Floare Milos, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 9, Timișoara.**

■ „Tuturor oamenilor muncii care fac parte din unități ale Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, de pildă I.M.M.R. „16 Februarie" din Cluj-Napoca, li se acordă permise pentru călătorii gratuite pe căile ferate române. Apare o contradicție: dacă soțul lucrează la C.F.R., soția primește permis de călătorie gratuită și pe bună dreptate, dar dacă soția lucrează la C.F.R. soțul nu primește permis. Oare nu este și el membru de familie, ca în primul caz?" **Dan Viorel, str. Dimboviței nr. 71, bloc D 10, ap. 3, Cluj-Napoca.**

■ „Mă numesc **Dumitru Gheorghe, str. Izvorul Crișului nr. 11, bloc A 7, sector 4, Berceni Sud, București.** În blocul nostru se află cam 60 de copii între 3 și 11 ani. Pe partea cealaltă a străzii se află două școli, nr. 129 și nr. 104, care au două grădini, una lîngă alta. În spatele blocului o parte din locatari și-au făcut grădini de zarzavat — inițiativă frumoasă, lăudabilă. Dar ne întrebăm unde se pot juca copiii în timpul liber sau cînd părinții se află la muncă? (80 la sută din copii poartă cheile legate de gît...) În spatele blocului nu, din cauza grădinilor; în față nu, fiindcă nu-i lasă locatarii de la parter — și nu-i putem condamna — iar în plus sînt acolo răzoare de flori; în stradă nu, trec mașini; în curțile școlilor nu, fiindcă deranjează cursurile. Atunci, unde?" (Desigur, nimeni nu cere desființarea grădinilor de zarzavat sau a răzoarelor cu flori din fața blocului, ci doar punerea în valoare a altor terenuri de joacă, eventual cu sprijinul cetățenilor. Dar pentru aceasta se cere inițiativă. O așteptăm. N.R.)

■ **Direcția sanitară a județului Brașov**, referitor la scrisoarea cetățeanului Viorel Dobrescu din satul Predeluț, ne informează că la nivelul direcției de resort nici măcar nu s-a discutat desființarea secției exterioare Bran a Spitalului județean Brașov. Situată într-o clădire corespunzătoare, secția menționată cuprinde trei compartimente de bază, a cîte 25 paturi fiecare (interne, pediatrie și obstetrică-ginecologie) iar populația satelor de munte apelează cu încredere la serviciile personalului medico-sanitar de aici și este mulțumită de asistența medicală acordată.

■ **Consiliul popular al județului Gorj, Direcția comercială**: Cele sesizate de petiționarul Popescu I. Gheorghe din Drăgotești s-au adeverit în parte, fapt pentru care vînzătoarea în cauză a fost sancționată disciplinar de către conducerea întreprinderii cu „mustrare", conform prevederilor legale în vigoare. Pentru aceeași abatere, organele inspecției comerciale de stat au sancționat-o contravențional cu amendă.

■ Cetățeanul **Nicolae Dragon din București, str. Dr. Pasteur nr. 38, etajul 2, ap. 7**, a solicitat insistent I.C.R.A.L.-ului Cotroceni să-i schimbe ușa exterioară și o fereastră de la apartament, ambele putrezite din cauza vechimii. Trei delegați au venit pe rînd, au văzut și au măsurat, au promis că cererea va fi prompt satisfăcută, apoi, tot pe rînd, au dispărut. Ba mai mult, I.C.R.A.L. i-a trimis omului și o adresă, nr. 10 518, prin care îl anunța că în octombrie 1982 lucrarea se va efectua precis. Au trecut însă lunile, și anul a trecut, și lucrarea a rămas tot ca la început. Cine îi poate ajuta pe icraliștii din Cotroceni să se țină și de cuvînt?

■ **Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România**: Comitetul sindicatului și conducerea Spitalului județean Galați au analizat situația petiționarei **Ioana Cișleanu** și au hotărît să rămînă în funcția de îngrijitor, pe post de A.S. la secția bloc operator a spitalului și, în cel mai scurt timp, i se va stabili un loc de muncă permanent, pînă la pensionare. În nici un caz nu i se va mai desface contractul de muncă.

■ Cam **ciudată scurta poveste a lui Naste Grigore din Tg. Mureș. str. Depozitelor nr. 1—3, sc. B, ap. 10...** Cică amicul său Moldovan Vasile ar fi cumpărat un aparat de sudură cu care efectua mici lucrări în timpul său liber. Doi tovarăși de la I.R.E.M. Reghin au venit și i-au confiscat aparatul, dîndu-i în același timp și 150 lei amendă. Se întreabă Naste Grigore: Cei doi au fost în drept să ridice aparatul de sudură? Răspunsul nu poate fi decît unul: Dacă M.V. n-a avut autorizație de mic meseriaș particular, da, cei doi au fost în drept. Iar cît privește amenda, amicul a scăpat mult prea ușor.

■ Scriu aceste rînduri din dorința de a vă semnala un fapt de cultură care se desfășoară în țara noastră. Este vorba de Asociația de bibliofilie și ex libris care a luat ființă oficial la Tîrgoviște, în 1972, și care și-a continuat apoi activitatea. În 1981, Biblioteca „Astra" din Sibiu a organizat prima întîlnire a cercurilor de bibliofilie și ex libris. În 1982, în luna decembrie, la Craiova, a avut loc a doua întîlnire pe aceeași temă. Ultima, adică cea de-a treia întîlnire, a fost programată pe 10 aprilie a.c., la Caracal, președintele comitetului de organizare fiind prof. emerit Pătru Crăciun, un mare animator al acestei mișcări ce doresc să se bucure de mai mult interes în rîndul publicului de pretutindeni. **(Veichiția Bădeliță din Vulcan, str. Victoriei, bl. 17, ap. 9)**

■ „Mă numesc **Gheorghe Herțeg, din Lupeni, str. Gh. Șincai nr. 7**, și sînt miner. «Flacăra» ajunge la Lupeni cu mare întîrziere. Sînt săptămîni în care este difuzată aici lună, marți, uneori chiar miercuri, în timp ce la chioșcurile din Petroșani se găsește de simbătă. Nu ne despart decît 18 km de Petroșani. Evident, pentru a parcurge 18 km nu ne cer două sau trei zile. De ce deci întîrzierea în difuzarea revistei? Întreb în numele unui grup de tineri din Întreprinderea minieră Lupeni".

■ **Procuratura municipiului București**: „Cu referire la scrisoarea unui grup de cetățeni **din comuna Voluntari** vă comunicăm că prin postul de miliție Voluntari s-au luat măsuri de cercetare a celor vinovați de tulburarea liniștii publice și în legătură cu șederea lor fără forme legale la adresa indicată. Totodată, Aglaia Buzatu, proprietara imobilului din str. Dimboviță nr. 91, a fost îndrumată să solicite instanței de judecată evacuarea lor, pentru lipsă de titlu".

■ „Not. **locatarii din cartierul Aurel Vlaicu, bloc AV 36, Constanța**, nu beneficiem de apă caldă deși cotele de întreținere le plătim. În această situație ne aflăm din 1980. S-au făcut sesizări la punctul termic nr. 211, la termoficare, s-au ținut ședințe pe cartier cu deputații (directorul adjunct al I.C.H.), s-au luat angajamente de către punctul termic etc., dar nu s-a rezolvat nimic. Condițiile de livrare a apei calde și a căldurii nu sînt conforme Decretului nr. 283/1979 și, respectiv, nr. 240 1982. Apă caldă nu se dă decît diminețile între 6,15 și 7,00".

■ „În **Arad nu se găsesc** multe medicamente uzuale, de fabricație românească. Astfel, lipsesc unguentul „Pel-Amar", „Boicil" sau soluții pentru uz intern, uleioase și neuleioase, cum ar fi vitaminele A, A+D2, D 2, E efervescent etc. M-am referit, repet, doar la medicamente românești. Cred că se pot lua măsuri în ajutorul bolnavilor care au nevoie de ele. **Francise Eugen, str. Trenului nr. 83, Arad".**

■ „Sînt **Carmen Bianu, farmacistă în comuna Crucea, jud. Constanța.** Vă aduc la cunoștință o problemă medicală a întregii comune. Medicul stomatolog **Valeriu Chircev** nu acordă suficientă asistență pacienților, lipsind de la programul zilnic și avînd o comportare care au cadrează cu profesiunea medicului. Această situație durează de mai bine de zece ani și cu toate că s-au luat unele măsuri administrative și medicul a fost criticat și ziarul local «Dobrogea nouă», lucrurile nu s-au îndreptat. Pacienții sînt nevoiți să se deplaseze zeci de kilometri, la Hîrșova, Medgidia sau Constanța, pentru cel mai simplu tratament stomatologic. Cît va mai dura această situație?"

■ „Consider că locul unde este plasată în Brașov statuia neînfricatului luptător Andrei Mureșanu — ascunsă de zidurile Teatrului dramatic și, cumva, ferită de vederea trecătorilor — nu a fost în mod fericit ales cu ani în urmă. Fac o propunere: la intersecția bulevardului Lenin cu strada Nicolae Bălcescu, deci aproape de locul unde se găsește azi statuia poetului, se află un spațiu verde pe care îl socot potrivit pentru acest monument, întrucît ar avea o mai largă perspectivă spre bulevard". **Mircea Reit, jurist pensionar, str. Republicii nr. 15, Zărnești.**

■ „Pînă nu demult, pe plicurile trimise **recomandat** se aplicau etichete conținînd, în afara numărului respectiv și al oficiului poștal, și litera stabilită prin convențiile internaționale pentru recomandate: R. După recenta modificare a taxelor poștale, dintr-o proastă înțelegere a economiilor — cred eu — aceste etichete au dispărut, fiind înlocuite cu o ștampilă (cel puțin la Timișoara, nu știu cum e în restul țării). Nemaiavînd însemnele internaționale pentru recomandate, corespondența nu mai este tratată peste hotare ca atare". **Petru Suharin, bd. Ștefan Plavăț nr. 92 A.** (N.R. Dacă lucrurile nu stau așa, autoritățile de resort sînt datoare să-l lămurească pe cetățean.)

■ „Mă numesc **Nicolae Lipianu, Aleea Iezerului, bloc 132, Ploiești.** Lucrez la o întreprindere aflată la 3 km distanță de locuință. Îi parcurgeam cu bicicleta, dar acum, nemaiavînd anvelope de dimensiunea 28 1/2, am fost nevoit să renunț la acest mijloc de transport practic, ieftin și sănătos. Am căutat la toate magazinele de specialitate din oraș, dar zadarnic. Întîmplător, am întîlnit pe stradă un cetățean cu două anvelope, pe care — mi-a spus — le-a cumpărat de la bisnițari cu 200 lei bucata. Dați-mi un sfat: să renunț la bicicletă sau să-mi cumpăr alta nouă?" (Sfatul cel mai bun îl pot da numai întreprinderea producătoare și comerțul de stat. N.R.)

■ „De la magazinul Fotosport din Tecuci am cumpărat o minge de volei la prețul de 252 lei. La cererea mea, vînzătoarea mi-a spus că mingea nu se probează în magazin și că, în eventualitatea unui defect, magazinul nu mai primește mingea înapoi. Ceea ce s-a și întîmplat. Mă întreb de ce nu există o reglementare în sensul ca mingile (care, la urma urmei, nu sînt nici foarte ieftine) să fie încercate în fața cumpărătorului. Dacă reglementarea există, de ce nu se respectă?". **Constantin Cuzub, str. 7 Noiembrie, bloc 19, ap. 37, Tecuci.**

■ „Mă numesc **Costachi Scarlat, pensionar, satul Pogonești, com. Stănilești, Vaslui.** După ultimele dispoziții, pachetele poștale nu se mai primesc și nu se mai aduc de către factorii poștali locali. Satul nostru se găsește la 10 km distanță de oficiul poștal Stănilești și pentru a primi sau a expedia un colet poștal, indiferent de mărimea lui, trebuie să ne deplasăm la Stănilești pe jos, neexistînd alt mijloc de transport. Ce ne facem noi, bătrînii? Propun să se renunțe la această dispoziție, adăugîndu-se un plus de taxă pentru expediere".

Pagină realizată de
LIONEL NIȚESCU ■

Poșta redacției

■ **Nerutai Roseti** — Bacău: Reținerea a fost corectă. Numai pensionarii care lucrează în unitățile agricole și în asociații economice intercooperatiste **nemijlocit în producție** pot beneficia pe lîngă retribuție și de pensie integral. ■ **Cornel Cornea** — Șoimuș (Hunedoara): Pe calea judecătorească ■ **Stela Dinescu** — Cluj-Napoca: Compensațiile pentru majorările de prețuri și tarife se acordă tuturor categoriilor de muncitori și maiștri, celorlalte categorii de personal muncitor care au o retribuție de pînă la 4 000 lei, precum și pensionarilor. ■ **Dumitru Niculescu** — București: Nu aveți. ■ **Dalia Smărăndeanu** — Drobeta-Tr. Severin: Da, dar cu staglatura terminată. ■ **Petre Bejan** — Ploiești: Au dreptul la 2/3 din a II-a jumătate. ■ **Augustin Baciu** — Cluj-Napoca: Problema respectivă ține direct de Consiliul popular municipal. ■ **Ion Craioveanu** — București: Fiul dv. fiind încadrat în gradul II de invaliditate alocația vi se poate acorda pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani. ■ **Liviu Bal** — Gherla: Interesați-vă la unitatea sanitară de care aparțineți ■ **Ileana Anghel** — Lupeni: La comisia pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Consiliul popular județean. ■ **Gheorghe Burcuian** — Tg. Mureș: Răspunsuri la întrebările dv., referitoare la vînzări-cumpărări apartamente, vi s-au dat la această rubrică. ■ **Stan Dragomir** — Voluntari (Sectorul agricol Ilfov): La notariatul de stat de care aparțineți.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Din nou despre „școala de viță". Se bate pasul pe loc

A trecut mai bine de un an de zile de cînd trăgeam primul semnal, pornind de la o scrisoare semnată de un grup de cooperatori din comuna Breza, județul Buzău, privind „Școala de viță". L-am tras și pe al doilea, plecînd de la cazul lui Neagu Petre din Baba Ana-Prahova. Concluziile din cauza unei greșite interpretări a textului de lege referitor la impozitarea acestei activități, extrem de importantă pentru dezvoltarea sectorului viticol al țării, supusă retroactiv la impozit, conform Decretului 153/1964, ca activitate particulară — „Școala de viță" risca să se piardă pe drumul birocrației. Se spune că lucrurile, în esență, au fost rezolvate, dar faptele arată că se bate încă pasul pe loc. Cu mici excepții, li s-a dat cîștig de cauză, dar banii pe care trebuiau să-i primească pentru greșita impozitare, nu i-au primit. Li s-a făcut, e drept, o promisiune cu care ei însă nu sînt de acord : acești bani vor intra în contul viitoarelor impuneri pentru „Școala de viță". Ei sînt țărani cu bătături în palme, ne spun, nu cunosc mirosul banilor nemunciți și mai au în spate tradiția moșilor lor care le spun că mîine, poate, unul dintre ei nu va mai fi, sau poate, nu-i mai convine și se retrage. Ce-i în mînă, nu-i minciună ! Și atunci, cum să arvunească atîția bani în contul unor contracte care poate se vor face, poate nu. Mai ales că de vreo doi, trei ani au tot fost puși pe drumuri, pe nedrept, pentru treaba asta !

Sînt convingători interlocutorii noștri, după cum, convingător rămîne „cazul" Neagu din Baba Ana-Prahova. Față de cei 48 de membri cooperatori din Breaza și Năieni, care deocamdată, măcar teoretic, au cîștigat cauza, Neagu Petre a primit încă un răpuns negativ (ai citelea din '79 încoace ? !).

Am sperat că la Ministerul Finanțelor, în urma discuției pe care am purtat-o cu reprezentanți din conducerea instituției ministerului, să nu mai găsim, cel puțin teoretic, o barieră între „cazul" Neagu și ai celor 48 (despre care nu se știa că se mai bate pasul pe loc). În ce-i privește pe aceștia din urmă ni s-a spus clar că ei trebuie să solicite administrațiilor financiare aceste sume iar acestea sînt obligate să le restituie banii, cu condiția ca respectivii să fie cu impozitele anuale la zi în ce-i privește pe Neagu trebuie să recunoaștem că, de această dată, nu am mai întîlnit ostilitatea din timpul anchetei care-l privea direct. Cum el însă rămîne în continuare fără cîștig de cauză, adică impozitat tot la Decretul 153 — impozitare aplicată retroactiv pentru anii de „Școală de viță" 1977—1978 — pentru care, omul și-a vîndut mai tot din gospodărie ca să achite uriașa sumă (de peste o sută de mii), ne vom ocupa și noi, în continuare, de noutățile din răspunsul negativ primit ultima oară. Ce i se impută deci lui Neagu, față de ceilalți ? Că și-a produs butașii pe lotul de folosință, „și pe cele ale celorlalte persoane (fără a se specifica cine sînt aceste persoane, care nu erau alții decît frații, cumnații și părinții lui Neagu) cu care ați efectuat lucrările respective, cum și pe terenurile închiriate la CAP Săhăteni — județul Buzău". Să analizăm în amănunt această acuzație. Prin urmare, Neagu nu și-a desfășurat această activitate (pentru care avea contract cu CAP-ul Gura Vadului) într-o pepinieră autorizată. Dar dacă CAP-ul nu avea o astfel de pepinieră de ce IVV-ul a încheiat contract cu el, iar CAP-ul cu oamenii ? Nimeni nu interzice să-ți desfășori o astfel de activitate pe propriul tău lot și pe ale celor cu care lucrezi (rude de sînge) ! Dimpotrivă, dacă CAP-ul ar fi avut acea pepinieră autorizată, tu, pe lotul tău, puteai obține alte venituri. Cine a pierdut deci din această „încălcare" ? El, Neagu, CAP-ul dacă i-ar fi dat un alt teren și-ar fi diminuat din pămîntul lui. În ce privește „închirierea" pămîntului la CAP Săhăteni (sau „arenda" cum se exprima cineva dintre interlocutori) nu este altceva decît un contract nescris — dar perfect valabil — între el, Neagu și CAP-ul în cauză, pentru întreținerea plantațiilor tinere de vie ale acestuia, dintre rîndurile de viță, ei, producătorul de material viticol săditor făcînd bilioane cu portaltoi, un fel de mușuroaie în care se plantau tinerele plante. Nimeni nu avea de pierdut din acest contract nescris. Dimpotrivă ! CAP-ul Săhăteni își realiza lucrările de întreținere ale plantației fără a investi nici un ban (sistem generalizat deja acolo — deci Neagu nu este un caz singular sub acest aspect) treaba făcînd-o ei, producătorii de material viticol. Pe de altă parte, tot ei acopereau și golurile de viță apărute în toamnă. Cîștigul era deci în dublu sens — și pentru CAP și pentru producători — efectul fiind folosirea la maximum a fiecărui petic de pămînt. Să acuzăm ca ilegală o astfel de inițiativă ? Ar trebui, credem, extinse asemenea procedee, care nu încalcă în nici un fel legea. Tocmai de aceea, am zice noi, invocarea, în sprijinul impunerii lui Neagu la Decretul 153, a faptului că s-ar fi încălcat prevederile Legii viei și vinului este făcută gratuit deoarece nici un text din această lege nu leagă impunerea la agricol de respectarea condițiilor prevăzute de această lege. Mai mult, la dispoziții finale se stipulează clar ; nerespectarea acestei legi înseamnă contravenție ! Și, dacă e să despicăm firul în 4, trebuie să amintim că producerea butașilor s-a făcut sub îndrumarea tehnică a specialiștilor cooperativei cu care se încheiase contractul, a celor de la Direcția agricolă care identificau eventualele impurități — exact în consens cu legea. Nimeni nu a semnalat nimic referitor la calitatea butașilor produși de Neagu !

Celelalte 3 acuzații le-am mai dezbătut și cu ocazia anchetei anterioare. Nu poți să consideri muncă particulară pe cea a mamei, a tatălui, a fraților și cumnaților ! Se află de această dată, în numărul total de 12 (conform declarațiilor scrise de la dosar), alături de altoitori. Însuși contractul prevede la punctul 11 — iar un contract rămîne lege între părți — următoarele : „Valoarea manoperei executate pentru altoit va fi suportată de contractant". Iar dacă altoitul nu-l faci la vremea lui, în timp extrem de scurt, riști să compromiți întreaga recoltă, risc pe care și-l asumă, conform contractului, doar el, contractantul ! De asemenea, nu are nici o semnificație legală pentru ca impunerea să se facă, în cazul Neagu, pe baza altui text decît cel al legii impozitului agricol, faptul că numărul normelor convenționale atribuite lui Neagu reprezintă sume mai mari decît cele realizate „de cei mai sîrguincioși membri cooperatori ai CAP Gura Vadului". Nu există o limită în fixarea celui mai sîrguincios ! Toț lipsită de semnificație rămîne și afirmația că Neagu nu ar fi lucrat în cooperativa Baba Ana, al cărui membru cooperator era, legea permițînd să lucreze în oricare altă cooperativă și să fie retribuit din fondul total de retribuire.

Știut este că legile fiscale sînt de strictă interpretare și în consecință, trebuie aplicate fără nici o altă extindere. Dacă sînt anumite venituri care se apreciază că ar trebui impuse în alte condiții decît acelea prevăzute de lege este neccsar ca, în prealabil, să se modifice corespunzător legea. Impunerea excesivă a veniturilor agricole poate duce la îngrădirea activităților în cauză — cum s-a și întîmplat, deultfel, cu școala de viță.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Nu de milă este vorba

„Mă numesc Vega Laura Elena, născută în comuna Bîldari-Goleşti, Vîlcea, la 12 aprilie 1950, actualmente cu domiciliul stabil în municipiul Rîmnicu Vîlcea". Astfel începe, banal, scrisoarea unui om, a unei femei, a unei mame cu care viața a fost cumplit de crudă, atingînd nemărginicia.

La 14 august 1980 „Flacăra" publica, la rubrica de față, un articol intitulat „Ochii sufletelor noastre", din care am citat mai sus primul paragraf. Despre cine era vorba și pentru ce pleda acest articol ?

Cea mai mică dintre șapte frați, Laura Vega a simțit părăsirea încă din momentul în care ochii ei au început a înțelege lumea. Pînă la cinci ani a dormit mai mult pe cîmp. În urma unei poliomielite cu complicații — meningoencefalită — rămîne parțial paralizată și pînă la zece ani nu părăsește patul de spital.

Prin eforturi supraomenești termină cinci clase în comuna natală, apoi urmează cursurile Căminului de copii infirmi din Craiova, după care este trimisă la Liceul economic special din Sebeș-Alba despre care și azi vorbește cu nostalgie, căldură și recunoștință. În această perioadă suferă opt intervenții chirurgicale, paralizia regresează, în schimb își pierde parțial vederea : toate examenele le susține oral, cu fața acoperită cu o pînză, neputînd suporta lumina. În anul IV își recîștigă intr-o măsură vederea.

Terminînd cu succes liceul, își dă bacalaureatul, învață alfabetul Braille, devenind și membră a asociației nevăzătorilor (carnetul nr. 228, filiala Pitești). După absolvirea liceului, la 20 de ani, întîmpină multe greutăți ca să poată munci. „Noi nu avem nevoie de jumătăți de oameni !", i-a aruncat odată în față un director...

Și cu aceasta atingem miezul problemei. Știam, de la Brecht citire, că un om egal un om. De la Elio Vittorini și mai ales din viață am înțeles că există oameni și neoameni, dar noțiunea de jumătate de om ne pare absurdă, o contradicție în termeni. Dacă de absența sau prezența unor handicapuri fizice, oricît de severe, ar depinde calitatea de om întreg, atunci Toulouse-Lautrec nu ar fi fost decît o „stirpitură", iar Ostrovski un oarecare „paralitic, chior pe deasupra" (ni se înrăutățește și pielea scriind). Inutil însă să deschidem o ușă deschisă și să mai apelăm la alte exemple ilustre pentru a infirma o absurditate. Să vedem însă ce se întîmplă cu Laura Vega, un om obișnuit, nici pictor, nici scriitor, un om obișnuit dintr-un oraș obișnuit. Precizăm mai întîi că ea nu este nici total lipsită de vedere, nici paralizată, deși ireversibil marcată de boală. Se poate deplasa cu relativă ușurință (doar ea știe cîte îndelungi eforturi și ce resurse de energie i-au fost necesare pentru a ajunge la această aparentă exterioară ușurință), a bătut cu pix zeci de localități și comune vîlcene. Nu dorește altceva decît să muncească onest, să-și crească fetița, Simona, și să se bucure de viață. Pretenții defel exagerate dacă plecăm de la premisa că un om egal un om.

După bacalaureat a intrat contabilă la fabrica „Vîlceana", apoi ca simplă muncitoare la întreținere, „fiindcă nu făceam față la contabilitate, deși stăteam zi de zi după orele de program în fața teancurilor de hîrtii... Îmi jucau cifrele în față". După aceea s-a angajat vînzătoare de poștă și... (această tînără cu vizibile sechele de poliomielită și meningoencefalită și cu grave dificultăți de vedere) a fost repartizată ca vînzătoare la Călimănești, la o tonetă stradală neacoperită, în ploaie și în vînt. Vîndea, udă în ploaie. „Plîngeau și pietrele", spune.

Cineva a manifestat însă înțelegere — acest cineva nu era nimeni altul decît prim-secretarul Comitetului municipal de partid Rîmnicu Vîlcea — și a fost transferată la o seră de flori din oraș. „Le îngrijeam cu dragoste, ele mi-au fost și rămîn cele mai bune prietene ; vară, iarnă, mi-e casa plină de flori." Dar iată, n-a fost să fie, chiar tovarășele de muncă au cerut să iasă și ea la șapat (cu o mînă, ocaladă fiindu-i parțial paralizată !).

Laura și-a continuat lupta : „Mi-e dragă munca, și nu mă gîndesc numai la bani ; simt că trebuie să muncesc ca să fiu și să mă simt om. Numai că vederea nu mă ajută, nu pot lucra cu cifre și registre de contabilitate, deși aceasta îmi e calificarea din liceu. Ce vină am eu că acum port ochelari cu 24 dioptrii ?"

A lucrat și ca arhivar principal la o unitate a consiliului popular municipal. Apoi a fost promovată inspector comercial de stat, muncind cu atîta suflet și onestitate, încît se pare că unii gestionari alergici la controale frecvente și neanunțate au ajuns să se uite chiorîș la ea : „Iar vine șchioapa să ne controleze... Pe alta n-au mai găsit ?"

Se îmbolnăvește, se internează în spital și cînd se întoarce la lucru de pe patul de suferință (alte operații !), două lovituri : găsește postul ocupat și casa goală — soțul o părăsise, cărînd toate lucrurile, inclusiv patul. I-a lăsat doar fetița, adică o întreagă lume și un rost în viață. Dar trebuiau să mănînce...

„Am devenit statistician la Direcția județeană de drumuri și poduri. Munca mea nu se rezuma la cifre, făceam teren — ceea ce îmi plăcea —, verificam aplicarea Legii 20/1971 în comune, achitarea contribuției în muncă și în bani. Cînd însă s-a ivit un post vacant de planificator, am fost obligată din nou să lucrez la contabilitate, cu cifre și hîrtii. Adevărat, aceasta implica și unele deplasări în județ (situație fericită pentru mine), pentru a verifica împunerile privind întreținerea drumurilor ; am bătut, pe jos, Drăgășanii, Călimăneștii, Govora, Băbeni, platforma chimică, zeci de unități. Dar cele constatate la fața locului trebuiau să le contabilizez. Deci din nou de unde am plecat, iar acum mă trezesc în situația că nici nu-mi voi mai putea cîștiga retribuția, n-o să-mi fac norma."

Așadar, față de situația arătată acum trei ani în „Flacăra" nu s-a schimbat absolut nimic : „Femeia s-a adresat cu memorii la diverse organe și instituții, a fost în audiență, dar dincolo de compasiunea de moment nu a urmat nimic. La urma urmei, despre ce ar fi vorba ? Despre o simplă schimbare a locului de muncă și trecerea ei pe un post în care să-și poată proteja vederea. Pentru că se poate !", conchidea optimist acel articol. Dar iată, nu s-a putut. Nu facem însă procesul trecutului. Ce s-ar putea face acum?

MIHAI ȘINZARU-PIM ■

LIONEL NIȚESCU ■

P.S. Laura Vega spune : „Există un post de bibliotecar la Casa de copii școlari orfani din Rîmnicu Vîlcea. Aș putea îndeplini și altă muncă de activist cultural, fiindcă iubesc această activitate, sînt și membră a Societății literare «Anton Pann», recent înființată în orașul nostru. Aș accepta orice".

Huligan cu matricolă

Într-o școală din nordul țării, școala din Cașvana, comună frumoasă, cu oameni de tot felul, și aflată nu departe de Suceava, purtarea huliganică a unui elev din clasa a X-a a declanșat o reacție în lanț. Profesorul, care a răspuns oarecum „părinteşte" unei mojicii greu de suportat chiar și pe un maidan darmite în fața atîtor școlari, pentru momentul său de slăbiciune, a fost pedepsit de Inspectoratul școlar județean, iar familia derbedeului, pentru „răzbunarea" sa a fost amendată penal. Iată că organele locale din comună și județ, în idcea de a trata cu cumpătare acest incident, cu simțul realității și multă grijă pentru liniștea vieții satului, au ales o soluție prudentă, mai exact, hotărîri care să nu pună pace pe foc. Pușlamaua însă trăiește bine mersi din atmosfera creată. Profită de cele întîmplate, profită de circumspecția și responsabilitatea decizilor obștii și își creează pe zi ce trece un statut de „erou". Păşeşte cu importanță prin sat. Este viol, mult prea viol pentru accesele maladive simulate nu numai în fața sătenilor și a cadrelor didactice, dar, mai ales, în fața citorva medici, care n-au ezitat să conchidă într-un certificat medical că bătutul este sănătos. Dobîndește încet dar sigur mila unora și aruncă pe unde poate sămînța discordiei între școală și sat. O discordie care își arată cînd și cînd fața, care se insinuează perfid, alimentată de unul sau altul dintre sătenii ce țin la o „ierarhie" întemeiată pe veniturile crescătorilor de animale din Cașvana și profesorii care trebuie să le învețe odraslele carte. Valorile se clatină pe nesimțite, școala devine pentru aceștia recuzită, iar derbedeul profită cu intuiția sa de simulant, pricepînd că lenei sale îi prieşte o astfel de atmosferă. Profesorului în cauză nu i s-a rezolvat în șase ani de zile, de cînd a primit repartiția în comună, problema locuinței, și astăzi stă cu copilul și soția, tot profesoară, într-o cameră încăpătoare, în vreme ce cășvănenii își ridică, prin muncă, e drept, case superbe, bune de intrat în circuitul turistic. Și era o vreme cînd oamenii satului își ridicau prin propria muncă școala de care aveau nevoie făcînd totul pentru prestigiul dascălului, care însemna, de fapt, prestigiul lor, al sătenilor, al copiilor satului.

Impertinentul are azi 16 ani și este din ce în ce mai convins că absolvirea celor zece clase, excepțională obligație, binefacere de esență a societății noastre, este nu îndatorirea lui, ci a statului de a-i dărui o astfel de diplomă. Acest lucru explică, probabil, faptul că în clasa din care face parte și el, din 40 de elevi am găsit doar 4 prezenți. Desigur, cineva gata să rezolve lucrurile în fugă, va face un aspru rechizitoriu cadrelor didactice, „incapabile" să-i aducă pe părinți la adevărurile școlii, și nu unei mentalități care-și face ușor loc fie folosindu-se și de cazul acestui huligan cu matricolă. Cu greu vor mai convinge profesorii din Cașvana că bat tot timpul drumurile, trăgînd de unul sau altul, pentru a obține măcar 50 la sută prezența la clasele VIII—X, în ciuda chitanțierelor care dovedesc numărul de amenzi plătite de părinți. Pe cine poate mișca o amendă de 25 sau 50 de lei (plătită după același tipic cu cele privind abaterile de la regulile de circulație) ? Din nefericire, - împricinatul simte totul. Impertinența sa, greu de suportat de orice om cu nervii normali, proliferează și devine pentru restul clasei act de curaj. „...dacă ai norocul să ai catedra la clasele mari — afirmă o profesoară — ești primit cu tot felul de exclamații, țipete și fluierături, chiar înjurături (printre dinți, desigur, totuși ușor de auzit). Și primirea «festivă» nu este doar o punere la încercare, ea se repetă la fiecare oră, zile, săptămîni și luni în șir, fie pînă te saturi și pleci, fie pînă reușești să te impui. Nota rea îl îndîrjește pe elev împotriva profesorului, a școlii, a obligației de a învăța zece clase".

Acesta este reversul compromisului : triumful huliganului. Morala strîmbă a celui care a provocat un dezechilibru în sat, urmare evidentă a celor șapte ani de acasă, a dat apă la moara unei mentalități păgubitoare căreia primarul și părinții de bună credință n-au reușit să-i afle leacul. Ea a făcut din elevul Gheorghe Gurău, singurul nepedepsit din acest incident, purtătorul de cuvînt al leneșilor din Cașvana. Clase goale la anii mari sînt o dovadă. Incompetența de mai tîrziu își are un început și aici. Cerem astfel factorilor de conducere a învățămîntului din județul Suceava măsura care se impune : exmatricularea elevului Gheorghe Gurău din școala comunei. Pentru adevărata liniște a satului, pentru păstrarea prestigiului dascălului și a acestei nobile instituții care este școala.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Învățămintele Universității Craiova

Spuneam în numărul trecut, așezînd pe hîrtie primele impresii după ultimul rezultat al Universității Craiova în lunga sa campanie europeană, că reușitele jucătorilor craioveni în mai puțin de un an de zile (atît cele realizate la club, cît și în cadrul echipei naționale, al cărei schelet îl formează) sînt fără precedent în fotbalul românesc, reprezentînd totodată un **bun cîștigat**, de la care trebuie încercat să se meargă mai departe. Fără îndoială că acum putem vorbi de o „experiență craioveană" în domeniul participărilor românești la cupele europene intercluburi, competiții în care, de regulă, reprezentantele noastre nu apucau să treacă decît un tur, maximum două. Sigur, valoarea echipei, a jucătorilor care o compun este în cele din urmă determinantă, însă în experiența Universității Craiova se găsesc astăzi o mulțime de elemente pe care ar trebui să le discutăm mai mult, să încercăm să le generalizăm. Folosul poate fi și al echipei Dinamo, al Sportului studențesc sau al lui F.C. Argeș, dar în primul rînd al fotbalului românesc.

Ceea ce vom încerca să demonstrăm mai întîi aici este faptul, cît se poate de evident pentru noi, că o echipă de la care se cere din ce în ce mai mult, care devine tot mai solicitată în competițiile internaționale — crește aproape de la sine, se transformă pe zi ce trece, capătă tot mai multă personalitate. Lucrul este vizibil nu numai la nivelul individual, cît și, mult mai important, la nivelul colectiv. Solicitată extraordinar pe plan european, Craiova a **crescut** — avem tăria să afirmăm acest lucru ! — în mai puțin de un an cît în alți zece precedenți, iar jucătorii care o formează au devenit ori titulari fermi ai echipei naționale, ori candidați cu șanse de selecționare. Dar să vedem mai întîi de unde trebuie să pornim...

Am începe bineînțeles cu debutul sezonului precedent, cu noul campionat în care, după 3 etape, Universitatea nu acumulase decît două puncte: 3—0 cu F. C. Constanța, 1—3 la Bacău, 0—1 la București, cu Sportul studențesc. Pe teren, citățm dintr-un articol apărut în revista noastră la 20 august anul trecut : „...Balaci se ceartă cu Negrilă, Tilihoi și Ștefănescu protestează la toate deciziile arbitrului, iar echipa e sancționată cu nu mai puțin de 8 cartonașe, 7 galbene și 1 roșu, în 3 etape !" Craiova venea după un sezon deloc satisfăcător, pierduse campionatul în favoarea lui Dinamo, ieșise din „Cupă" în condițiile pe care le-am amintit de atîtea ori (povestea cu Certejul !), iar Mircea Lucescu încerca în cadrul echipei naționale (a se vedea meciurile cu Japonia, disputate în iulie 1962) formula: Moraru — Rednic, Iorgulescu, Ștefănescu (Andone), Bogdan — Țicleanu, Bölöni, Klein, Balaci — Gabor, Turcu (D. Georgescu), deci doar 3 jucători craioveni socotiți titulari... La meciul cu Suedia, din 8 septembrie, s-a adăugat Ungureanu, dar a lipsit Ștefănescu, accidentat. În poarta Universității, n-o să vină să credeți, apăra Boldici, care însă avea pe conștiință ambele goluri de la Bacău, între care unul primit de la 25 m, din lovitură liberă.

Începuse atunci să ne fie teamă de regresul accentuat al celei mai bune echipe de club românești a ultimului deceniu, motiv pentru care am așezat față în față în paginile revistei, la data citată mai sus, pe Dinamo și pe Universitatea, fiecare cu problemele sale, cu dificultățile obiective și subiective ce le aveau de surmontat pentru sezonul care abia începuse. Să reluăm cîteva citate care priveau direct echipa craioveană : **„Transferări:** nici una. Ultimul transfer este cel al lui Ciupitu, acum 2 ani !; **Bază materială:** echipa se antrenează pe terenul din incinta Stadionului Central, proprietate a Administrației bazelor sportive din Craiova. Universitatea nu e decît chiriaș pe acest teren, ca și pe cel de zgură (singurul de antrenament !), aflat alături de stadion. Echipament sportiv suficient, dar mingi prea puține, numai 6 în stare bună ; **Moral, ambianță de echipă :** Ambianța generală este în mare suferință, cu certuri între jucători și neînțelegeri cu antrenorul, fără ca onorata conducere a clubului să fie în stare să la vreo măsură. Așadar, criza de conducere — atît cea tehnică, dar și cea organizatorică — de la Craiova, nu numai că continuă, dar ea s-a accentuat ! În fapt, Universității îi lipsește în momentul de față în primul rînd un adevărat „patron" al echipei, un om în stare să pună ordine și disciplină, să îndemne la muncă în antrenamente și la corectitudine în teren în fața coechipierilor și a adversarilor ; **Ce sperăm ?** În primul rînd rezolvarea crizei la care ne-am referit mai sus. Trebuie făcute eforturi mai însemnate pentru redresarea situației de la Craiova.

Între timp, așa cum bine știm cu toții, situația s-a redresat într-adevăr, iar aici cuvîntul organelor locale, al conducerii județului în primul rînd, a fost unul decisiv ! Dar, dacă vreți, putem lua și altfel „retrospectiva" craioveană. Să ne aducem puțin aminte despre jucătorii înșiși. Ce însemna Lung, în vara anului trecut ? Un portar înlocuit din cînd în cînd cu Boldici, be chiar propus U.T.A.-ei, pentru schimb cu Ducadam! Negrilă ? Un fundaș prea nervos, prea dur, scos din echipa națională după eșecul calificării la C.M., cu perspective deloc frumoase. Ungureanu ? — încă neconsacrat ! Ciupitu ? — „terminat", apropiindu-se de 35 de ani, o „umplutură" care a făcut totuși adevărate minuni la Lisabona ! Și mai departe: Donose ? — un mijlocaș socotit de unii prea lent, dorind foarte mult să se transfere în vară la Chimia Rm. Vîlcea și refuzat doar din considerente de efectiv !; Irimescu ? — „fără valoare", neîncadrîndu-se la nivelul de tehnicitate al echipei; Crișan ? — jucător ce încerca să revină după aproape 2 ani de absență, cvasidispărut din fotbalul nostru !; Cămătaru ? — omul cu situația cea mai complicată, aflat la un pas de psihoză, tratat de psihiatri și „recuperat" în cele din urmă de Mircea Lucescu, cel care a crezut cel mai mult în steaua sa... Exemplele pot de asemenea continua, mai sînt Geolgău (ce părea plafonat), Cîrțu și Tilihoi, ca să nu mai vorbim de „vîrsta" lui Beldeanu, a lui Ștefănescu și, mai tîrziu, a lui Dumitru, integrat în iarnă în lotul craiovean. Dar să nu-i uităm nici pe antrenori: Constantin Oțet și secundul lui Nicolae Zamfir (înlocuit mai tîrziu cu Nicolae Ivan), care nu fuseseră instalați decît în vară la cîrma echipei, după lungi căutări și... mai curînd în lipsa altor candidați ! Și atunci !

Cine ar fi putut crede că, în condițiile amintite, Universitatea va trece de Fiorentina, Shamrock Rovers, Bordeaux și Kaiserslautern, reușind 0—0 la Lisabona și fiind apoi cu... un picior în finala Cupei U.E.F.A. ? Puțini, fără îndoială. Ar fi extrem de interesant de aflat ce resorturi intime s-au declanșat în interiorul acestor fotbaliști, pe care astăzi îi stimăm enorm, ce reacții s-au produs, am spune în lanț, pentru reușita unei campanii europene fără precedent. Evident, jucătorul român de fotbal are posibilități încă neexplorate, pe care nici specialiștii nu le-au bănuit vreodată ! Așadar, după noi, Craiova s-a strîns ca un pumn, forțată de împrejurările excepționale numite Fiorentina sau Bordeaux, s-a adunat și a început să creadă, crescînd tot mai mult în valoare, într-un moment în care părea că se află pe povîrnișul regresului. Astăzi, cum am văzut, cînd echipa reprezentativă își bazează întreg jocul pe „scheletul" craiovean, ne e mai ușor să-i numim pe jucătorii care **rămîn** la Craiova în zilele de convocare a lotului, decît pe cei selecționabili: Lung Ștefănescu, Ungureanu, Țicleanu, Balaci, Cămătaru sînt titulari aproape siguri, Negrilă, Cîrțu și Crișan au figurat ca rezerve pentru partida cu Italia, Donose și Irimescu au fost și ei în lot, de mai multe ori.... Ce drum lung au străbătut craiovenii, în numai 8 luni de zile! Un drum pe care l-au parcurs prin muncă, prin încredere reciprocă, prin încăpățînarea de a ține fruntea sus, prin valoare în cele din urmă.

Sigur, acest drum n-a fost scutit și de greșeli. Era logic să se întîmple așa, de cîteva ori valoarea jucătorilor a fost mai presus decît ezitările tactice, chiar dacă pînă la urmă Benfica la acest capitol a fost superioară. Acum, cînd totul e pe cale să se încheie, cînd bilanțul trebuie făcut atît cu **plus**, cît și cu **minus**, e cazul să amintim că recuperarea după jocul cu Italia nu s-a făcut și nici nu se putea face într-un autocar modest, ca cel al Universității, plecat șimbătă noaptea după ora 23 spre Craiova și ajuns abia la ora 8 dimineață, duminică, la destinație... Asemenea greșeli de regulă se plătesc scump, iar noi le amintim tocmai ca ele să nu se mai repete !

Nu trebuie deloc să se înțeleagă că, plecînd de la reușita din Cupa U.E.F.A., în sezonul viitor Universitatea se va califica în mod sigur într-o finală europeană ! Dar, este la fel de evident că experiența craioveană este una de care trebuie să țină seamă întreg fotbalul românesc, preluînd plusurile și încercînd să elimine minusurile, desigur printr-o atitudine de sprijin mai eficient, cu înalt spirit competițional. Pentru că, sperăm ca întreaga conducere a mișcării sportive și a federației de specialitate să ne fi convins acum, o performanță de răsunet într-o competiție europeană reprezintă, dincolo de rezultatele de palmares internațional, un mare cîștig valoric și pentru echipa care o reușește. De la ezitant la bine, de la bine la foarte bine, trecînd prin furcile caudine ale unor jocuri cu echipe renumite ale continentului, mobilizîndu-se și jucînd din ce în ce mai sigur — iată experiența Universității Craiova din actuala ediție a Cupei U.E.F.A, cu nete simptome benefice chiar asupra ei înșăși. Să învățăm din ea !

DUMITRU GRAUR

Un pas care, de fapt, sînt mai mulți

Comentînd partida cu Italia, un confrate (altfel prețuit) comite imprudența de a afirma că, în urma victoriei din 16 aprilie, tricolorii au ajuns „la numai un pas" de calificarea în turneul final al campionatului european. N-aș fi reacționat la citirea rîndurilor respective dacă nu mi-ar fi fost dat să întîlnesc, în cercuri mai largi ale fotbalului nostru, un punct de vedere asemănător, izvorît (după părerea mea) dintr-un optimism exagerat, poate chiar păgubitor într-un moment, ca cel prezent, în care fotbalul românesc are nevoie, cred, de o evaluare exactă a situației, ba chiar de prudență. Sigur, izbînda obținută (pe merit și prin muncă) în fața campionilor lumii plasează echipa României într-o poziție favorabilă în cadrul grupei a V-a preliminare a C.E., dar de aici și pînă la afirmația de mai sus rămîne un drum încă lung. Căci trebuie să ținem cont, între altele, de faptul că, înaintea mondialelor din Spania, naționala noastră a acumulat 3 puncte (din 4) în confruntările cu Anglia, teoretic favorita numărul 1 a preliminariilor, dar la C.M. a participat tot Anglia ! Firește, istoria nu se repetă totdeauna și nici n-am dori să se repete, dar a ne socoti de pe acum cu biletele de Paris asigurate (sau ca și asigurate) e prematur, căci grupa e abia la jumătate : s-au disputat 10 partide, mai sînt 10 de disputat. Lupta, e limpede, se anunță în continuare lungă și grea, iar după calculul hîrtiei, cel puțin la această oră, poziția cea mai favorabilă în grupă o are (sper că nu voi fi acuzat de defetism) Suedia, care a adunat 3 puncte din deplasare, terminînd la egalitate cu Cehoslovacia și terminînd învingătoare în Cipru. Reprezentativa României (atenție, inițial, a patra echipă, ca valoare și palmares, din grupă) păstrează marî șanse de a cîștiga și e, fără îndoială, un succes faptul că, dinte-un outsider, ea s-a impus, intrînd direct în lupta pentru calificare, dar e cazul, cosider, să rămînem circumspecți. Noi luăm (și, pînă la un punct, bine facem) în calcule victoria din Cipru, pe care o dorim cu toții, numai că respectiva victorie încă n-a fost obținută ! În schimb, Suedia, ca să rămînem la această raportare, s-a întors din Cipru cu 1—0, dar în Cipru, iarăși mi se pare clar, nu mai e plinea de mîncat de altădată, dovadă că atît italienii cît și cehoslovacii au capotat, siliți să se mulțumească, în pofida cărților de vizită și a antecedentelor, cu meciuri nule. Noi sperăm, e logic, dar la fel de logic mi se pare să întreb : avem dreptul de a zice hop înainte de a fi sărit gardul ?

Și-ar mai fi ceva : am luat în calcule, plecînd de la acel +3 în „clasamentul adevărului", doar Suedia (care n-a jucat, se știe, nici un meci acasă), dar oare Cehoslovacia și chiar Italia (zic chiar pentru că squadra azzurra e azi în situația lui —1) au ieșit ele definitiv din cursă ? Vă rog să vă reamintiți că Anglia, și ea într-o pasă așa-zisă neagră în preliminariile mondialelor 1962, a cîștigat, și încă ușor, la Budapesta, în fața unei Ungarii care avea să ne smulgă nouă (se cunoaște acum) 3 puncte din 4 ! Dacă Italia va izbuti să învingă și în Suedia, și în Cehoslovacia, nu va ajunge și ea la +3 (ca și noi dacă vom bate Ciprul în deplasare), avînd și avantajul unui ultim meci pe teren propriu (cu Cipru) capabil să-i rotunjească golaverajul ? Vă mărturisesc că însuși Mircea Lucescu, recunoscut pentru realismul său, nu exclude această variantă cu Italia, încă în calcule. Ca să nu mai zic că orice accident pe teren propriu (un punct cedat Cehoslovaciei, de pildă) ne-ar costa imens, putînd schimba mult situația din grupă.

Sînt, repet, alături de noua noastră echipă națională, așa cum „Flacăra" a susținut și sprijinit, mereu, eforturile fotbalului românesc de a deveni competitiv la cel mai înalt nivel, scop atins, chiar în acest sezon, de Universitatea Craiova. Dar asta nu mă împiedică să invit la realism, la cumpătare. Poate că mai mult realism ar fi ajutat-o pe „campiona unei mari iubiri" să privească și să aștepte altfel returul cu Benfica din Cupa U.E.F.A. Dar nu, noi am crezut că, după 0—0 la Lisabona, lucrurile s-au simplificat și n-a fost, din păcate, așa, Benfica trecînd (fie și fără victorie) în finală. La greu, nu descopăr nici o Americă, fotbalul nostru are tăria să se adune, să se mobilizeze. La ușor, mai puțin. Așa stînd lucrurile, consider că pasul în discuție sînt, de fapt, mai mulți. Deși izbînda în fața Italiei a dat aripi naționalei, ea (și, implicit, iubitorii fotbalului) trebuie să fie convinsă că mai e mult pînă departe. Să fiu iertat : ea deține șanse considerabile de calificare, dar prima favorită a grupei, priviți clasamentul, rămîne Suedia, fără ca Italia și Cehoslovacia să fi abandonat lupta. O supraevaluare a situației n-ar fi, repet, decît păgubi-

OVIDIU IOANIȚOAIA

In preliminariile Jocurilor Olimpice

România — Olanda 3—0 (2—0)

Mieroiri am văzut la Rm. Vîlcea o echipă care ne-a amintit de jocul cu Italia. Nu prin jocul prestat, ci prin seriozitatea cu care a fost pregătită această întîlnire. Contrazicînd proverbul potrivit căruia copilul cu multe moașe este un năpăstuit, echipa noastră olimpică, antrenată de Gh. Staicu, dar urmărită îndeaproape de antrenorul federal C. Drăgușin și antrenorii primei echipe naționale M. Lucescu și M. Rădulescu, a avut o cu totul altă evoluție față de primul meci din serie, cînd sîrbii ne-au înscris patru goluri cam cu aceeași ușurință cu care le-am dat noi olandezilor. Pentru că, să fim sinceri, am avut o altă echipă, dar și un alt adversar. Nu vrem să minimalizăm rezultatul olimpicilor, ci să ne exprimăm încă o dată regretul că pregătirile pentru preliminariile J.O. n-au început mai devreme la nivelul ridicat arătat azi. Dacă vreți, meciul cu Olanda a fost și un pariu cîștigat de antrenorul Staicu, pe care, după Belgrad, puțini îl mai vedeau în stare să-și refacă moralul.

Încet-încet, fotbalul nostru cîștigă în valoare, astfel că după evoluțiile excepționale ale craiovenilor în Cupa cupelor, după începutul bun al naționalei în Campionatul european, echipa olimpică începe să se vadă, să se ia în serios, să însemne ceva. Balint, Văetuș, Bărbulescu, Bogdan ni se par cîștiguri certe, ei putînd alcătui acel nucleu de bază, care, la națională, cuprinde jucătorii Universității Craiova.

Modul în care s-au înscris primele două goluri, acțiuni în viteză, desfășurate pe întreaga lărgime a terenului, impetuozitatea atacurilor noastre (autogolul olandezilor a fost urmarea unui astfel de atac) demonstrează limpede dorința celor ce răspund de ioturile reprezentative de a dovedi că ceea ce am cîștigat astăzi pe plan internațional nu este întîmplător, ci rodul unui astfel de fotbal, modern, competitiv. Despre meciul cu olimpicii olandezi, n-ar fi prea multe de spus. A fost la discreția românilor și în foarte scurtele perioade de dominare a oaspeților, lucrul s-a datorat slăbiciunilor noastre și mai puțin jucătorilor din țara lui Cruyff. Aceștia sînt tehnici, au o bună viteză și condiție fizică, de fapt, calități binecunoscute ale fotbalului olandez, dar băieții antrenați de Ger Blok au lăsat impresia că s-au văzut pentru prima oară în avionul care i-a adus din Olanda. Mai exact, aveau ceva din uimirea olimpicilor noștri din întîlnirea lor cu jucătorii iugoslavi.

Așadar, un alt început, cu o altă echipă, și chiar un alt context, deși amărăciunea provocată de ieșirea din cursă a Craiovei nu ne-a trecut. Firește, echipa antrenată de Staicu mai are multe de pus la punct. Ne referim la o mai bună omogenitate, la o anume ordine și disciplină în joc, care, e drept, țin și de experiență, de jocurile avute „în picioare", și, de ce nu, de pregătirea mai atentă a fazelor fixe, gîndindu-ne că cele două șuturi trase mult peste poartă de Irimescu, au fost expediate din puncte care nu demult, ne-au dat emoții, gîndindu-ne la reușitele lui Bölöni și Balaci.

Felicităm echipa olimpică a României pentru această victorie și ne bucurăm pentru fotbalul nostru, ale cărui bune rezultate nu mai sînt deloc întîmplătoare și de neluat în seamă.

RAZVAN BĂRBULESCU

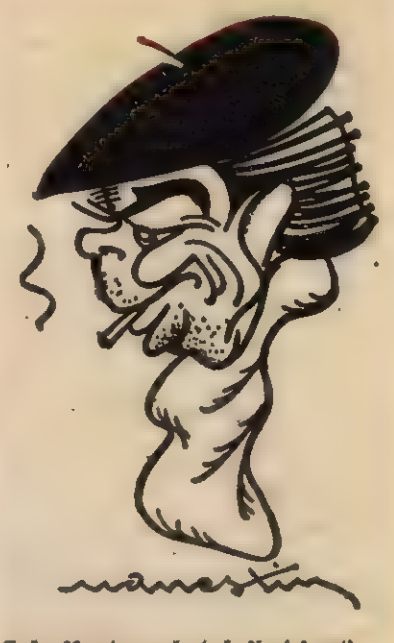

Tudor Mușatescu văzut de Nuni Anestin

Sesizată de articolul „Încă o dată, dreptate pentru Craiova !" semnat de Adrian Păunescu în „România liberă" din 16 aprilie a.c., conducerea mișcării sportive din țara noastră a hotărît să trimită două delegații la Berna și la Stockholm, pentru a examina la fața locului dacă jucătorul suedez Strömbreg, animatorul echipei lusitane în meciul cu Universitatea, avea drept de joc în Cupa U.E.F.A. Cele două echipe sînt alcătuite din Andrei Rădulescu, președintele F.R.F., și Ovidiu Ioanițoaia (Berna) și Nicolae Irimie, delegat F.R.F., și Dumitru Graur (Stockholm). Redăm în continuare relatările primite de la cele două delegații pînă la închiderea ediției.

De la Berna

Berna, 27 aprilie. Am luat parte, miercuri dimineață, alături de Andrei Rădulescu, președinte al F.R.F., și de Constantin Gîrbea, consilier al Ambasadei române din Elveția, la o mai lungă discuție (peste un ceas) cu oficialități ale U.E.F.A., convorbire purtată pe marginea contestației făcute de Universitatea Craiova, în urma meciului retur cu Benfica, din semifinalele Cupei U.E.F.A., meci în care, reamintesc, formația portugheză l-a folosit pe jucătorul suedez Glen Strömberg, legitimat după expirarea termenului regulamentar (15 ianuarie 1983). De la bun început, țin să precizez că gazdele noastre, reprezentate la etajul 14 al unei clădiri de pe Jupiterstrasse 33 de Hans Bangerter, secretar general, și Gerhardt Aigner, șef de secție, s-au arătat interesate de subiect, dar mă tem, judecind după etapele acestei discuții, că amabilitatea cu care am fost tratați (altfel firească în raport cu prezența unui președinte de federație care e, totodată, și membru al unui organism european) a fost mai degrabă una protocolară, diplomatică, ea servind prea puțin cauzei. Am aflat astfel, impotriva supozițiilor de acasă, că atît Federația portugheză cît și cea suedeză au răspuns circularei U.E.F.A. din 14 ianuarie, prin care se solicita anunțarea eventualelor schimbări de jucători, informînd la 21 ianuarie și, respectiv, la 8 februarie că Strömberg a fost transferat la Benfica. Pînă aici, firește, nimic de reproșat. Numai că un al treilea act existent la dosar ar fi trebuit să dea de gîndit forului european și, surprinzător, n-a dat ! E vorba despre o scrisoare a Federației din Stockholm ajunsă la Berna în 11 martie. Prin ea se preciza că transferul lui Strömberg de la I.F.K. Göteborg la Benfica nu s-a efectuat la 20 ianuarie (! !) ci la 15 ianuarie, dată bine știută ca limită pentru semifinale. Scrisoarea mai voia să explice că „o greșeală comisă de secretariatul nostru" a putut da naștere unei astfel de interpretări ! ? Ciudată greșeală ? ! Cu atît mai greu de explicat cu cît scrisoarea Federației suedeze revine asupra unei date, 20 ianuarie, ce nu fusese niciodată anterior comunicată la U.E.F.A., dar care asigura echipei portugheze, prin respectarea clauzei regulamentare, dreptul de a-l folosi pe Strömberg în partida retur cu Universitatea. Am insistat asupra acestui document, făcînd legătura, pe linia celei mai elementare logici, cu ziua imediat următoare, 21 ianuarie, în care Federația din Lisabona s-a grăbit să anunțe, și ea, la Berna transferul în discuție ! Deci nu o coincidență, ci un lanț de coincidențe pe care U.E.F.A. le-a tratat cu o vinovată indiferență. Ba mai mult, la sesizările noastre, Bangerter ne-a adus la cunoștință că U.E.F.A., lucrînd la nivelul federațiilor naționale și neavînd elemente să se îndoiască de onestitatea acestora, n-a pus la îndoială corectitudinea revenirii sosită din Stockholm, drept pentru care a acceptat scuzele suedezilor și a trimis un telex la F.R.F., declarîndu-se de acord cu folosirea lui Stromberg în partida de la Craiova. Sigur, o poziție pînă la un punct de înțeles, forul european neflind un organism de verificare. Dar numai pînă la un punct, căci documentul există, l-am avut în mînă și el constituie, indiscutabil, o piesă importantă la dosar. Discutînd pe marginea acestui act m-am întrebat dacă un om cu competența și experiența lui Hans Bangerter, de 24 de ani la U.E.F.A., poate fi atît de naiv încît să creadă că într-o asemenea situație în care interesele materiale sînt foarte mari (transferul lui Stromberg trebuie să fi costat cîteva bune sute de mii de dolari), cheia a stat într-o simplă eroare de dactilografiere ? ! I-am pus chiar și o întrebare secretarului general în acest sens, dar ea nu s-a ales cu nici un răspuns. Totuși, însuși Bangerter a mărturisit că întregul caz poate da naștere la dubii cu privire la legalitatea legitimării lui Stromberg în termenul de 15 ianuarie. S-a oprit însă în această fază, adăugînd că în lipsa unor dovezi certe privind încălcarea regulamentului se vede obligat să meargă, cum spunem noi, românii, pe mîna suedezilor ! El a lăsat însă ușa întredeschisă, afirmînd că U.E.F.A. e încă dispusă să ia în considerație eventuale probe concrete, numai că acestea ar trebui discutate în cadrul Comisiei de disciplină în numele căreia nu se poate pronunța. O astfel de declinare a competenței ne-a pus, o dată în plus, pe gînduri, făcîndu-ne să înțelegem că putem avea dreptate și că, la fel de bine, putem muri cu ea. În privința telexului trimis de Universitatea a doua zi după meciul de la Craiova, U.E.F.A. s-a situat, prin reprezentanții ei, pe o poziție vulnerabilă și, ea să nu folosesc alte vorbe, comodă. Ea a taxat telexul sosit în termen regulamentar drept o simplă informare (! !), deși el a fost, textul lui o dovedește cu prisosință, o contestație în toată regula. Cum să mă explic ? Încă o rezervă formală la fel de greu de justificat ca și ezitările anterioare.

Concret ce-ar mai fi de întreprins ? U.E.F.A. pare că se spală pe mîini, nefiind interesată, chiar și în eventualitatea producerii unor probe convingătoare, să schimbe finala Benfica — Anderlecht. Din punctul de vedere al forului continental, cel care pînă la urmă are în mîinile sale pîinea și cuțitul, chestiunea e ca și încheiată, cu toate că, mai zic o dată, o geană de speranță ne mai rămîne. Dacă de la Stockholm, unde se caută la această oră dovezi în sprijinul contestației, vor sosi în timp util și alte argumente palpabile — deși nouă ni se pare că și acestea de pînă acum sînt destul de temeinice.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

De la Stockholm

Stockholm, 27 aprilie. Am ajuns de foarte curînd la Stockholm, căutînd să aflăm pentru dumneavoastră, pentru marea masă de iubitori ai fotbalului din România, pentru toți simpatizanții Universității Craiova, care sînt datele legate de transferul jucătorului suedez Glen Strömberg de la I.F.K. Göteborg la Benfica Lisabona. Avem în față ziarele suedeze apărute după meciul de la Craiova, ziare care laudă la unison marea performanță reușită de... doi suedezi, Glen Stromberg și antrenorul său, Sven Goran Eriksson, prezenți pentru a doua oară consecutiv în finala Cupei U.E.F.A. Iată ce scrie cotidianul GT din Goteborg, sub titlul „Carnaval la Lisabona, Glen mare erou !" : „Din nou finala în Cupa U.E.F.A. pentru Glen Stromberg și Sven Eriksson. Ex-„inger"-ul Glen a fost unul dintre cei mai buni jucători de la Craiova, deși marți, cu o zi înainte de meci, se afla la pat cu 38,5 grade temperatură. Epuizat, după 70 de minute a trebuit să iasă din joc. Dar meciul urmărit la televizor de întreaga Portugalie a adus la aeroport, în cursul nopții de miercuri, mii de suporteri, joc de artificii, atmosferă de carnaval — așa au fost întîmpinați eroii de la Benfica la întoarcerea la Lisabona. Într-o mare de oameni înfierbîntați, îmbătați pur și simplu de victorie, iată-i pe cei doi suedezi cu chipul limpede ca totdeauna. «Nici măcar nu îndrăzneam să visăm», recunoșteau Sven Eriksson și Glen Strömberg. Într-adevăr, o zi ca de poveste se încheiase".

Astă seară, miercuri, Strömberg este la Utrecht pentru meciul amical Olanda — Suedia. El a devenit titular în echipa Suediei, evident, după prestația foarte bună de la Craiova, făcînd pereche în linia de mijloc cu al doilea jucător profesionist suedez, Robert Frytz, de la Glasgow Rangers. În mod sigur, dacă prestația lor din astă-seară va fi bună, ambii vor juca atît în meciul cu Cipru programat la o dată apropiată, cît și în meciurile cu Italia și... România.

Pînă atunci să ne apropiem mai mult de problema care ne-a adus aici. Rămîne ca un mare semn de întrebare data semnării transferului jucătorului Strömberg de la I.F.K. la Benfica. Avem, este adevărat, un prim răspuns de la Uniunea Europeană de Fotbal : Glen Strömberg este legitimat de la 15 ianuarie. Planează însă foarte serioase semne de întrebare asupra exactității acestui răspuns, iar dubiile legate de aceasta vom încerca să le deslușim în zilele care urmează. Deocamdată să nu reținem decît un singur lucru. Și anume că la 14 ianuarie U.E.F.A. a trimis tuturor federațiilor naționale o scrisoare cu următorul conținut :

„Transferarea de jucători : Domnule secretar general (al federației naționale, n.n.), am remarcat că numărul transferurilor de jucători a crescut considerabil în ultimele săptămîni atît pe plan național cît și internațional. În consecință, ne temem că aceste transferări ar putea crea probleme pentru U.E.F.A. în ceea ce privește punerea în aplicare a practicii disciplinare și executarea suspendărilor de meciuri aplicate jucătorilor. Drept urmare, ne vedem obligați să cerem asociaților membre să ne informeze cît mai urgent posibil (s.n.) despre următoarele mutații :

a. jucători transferați de cluburi care au participat la competițiile intercluburi din 1982—1983 sau care se află încă angajați în acestea.

b. jucători transferați la cluburile calificate pentru sferturile de finală ale competițiilor intercluburi europene din sezonul în curs.

Vă rugăm să aveți amabilitatea de a face să ne parvină pînă la 10 februarie 1983 (s.n.) informațiile solicitate pentru tot sezonul 1982—1983. În așteptarea răspunsului dumneavoastră, vă rugăm să primiți asigurarea aleselor noastre sentimente. Secretar general, Hans Bangerter".

Această scrisoare oficială a fost trimisă în copii de informare la : Comitetul executiv U.E.F.A., membrii europeni ai Comitetului executiv al F.I.F.A. (Zürich), Comitetului de organizare a competițiilor U.E.F.A. intercluburi, Comisiei de disciplină a U.E.F.A. și cluburilor angajate în competițiile 1982—1983. Federația suedeză, care, conformîndu-se atît rugămintii din scrisoarea oficială, cît și articolului 12, capitolul 8 (jucători care schimbă federația națională) din Regulamentul F.I.F.A. a răspuns în data de 15 martie (! !) că acordul de transfer pentru Strömberg ar fi fost dat începînd cu data de 15 ianuarie. Dar, întorcîndu-ne la regulamentul citat : „Nici o federație nu poate da drept de joc unui jucător nou transferat pentru unul din cluburile sale înainte de a fi în posesia certificatului de transfer", se află sub semnul întrebării posibilitatea obținerii dreptului de joc în competiții oficiale U.E.F.A. retroactiv, la două luni distanță de la data comunicării făcute de federația suedeză. În felul acesta, U.E.F.A., luînd drept bună afirmația făcută de federația suedeză, l-a calificat foarte ușor pe Strömberg dîndu-i drept de joc începînd cu meciurile din semifinale. După părerea noastră, a fost evident o eroare de interpretare a regulamentului aflat în vigoare, regretabilă din toate punctele de vedere, și din partea forurilor conducătoare ale Uniunii Europene de Fotbal.

Ceea ce ne rămîne nouă, celor aflați aici, la Stockholm, este să consultăm în dosarele federației suedeze de fotbal data exactă a semnării transferului lui Strömberg de la I.F.K. la Benfica, lucru pe care, sperăm, îl vom face în cursul zilei de mîine.

DUMITRU GRAUR ■

Omul care joacă

Respectînd adevărurile unei înfrîngeri

O „viață" ca aceea a „Universității Craiova, trăită pînă aproape de finala Cupei UEFA, e dureros că poate fi depănată începînd și cu sfîrșitul. Un sfîrșit inevitabil, ca orice sfîrșit. Chinuitor prin gînduri și pentru mine care, neputînd fi un susținător fervent al acestei echipe, și prin natura apartenenței mele, am suferit totuși la marea amărăciune a Craiovei.

Ultima petardă lovită de pămîntul din ce în ce mai sfînt fotbalistic al Craiovei, aceea care a fixat finalul transmisiei T.V., a fost a necazului și a nădufului greu de suportat. Ceața ei a fost un fel de „fum vesel măturat de vînt" al lui Esenin sau „viața-i fum..." a marelui Coșbuc.

Am mereu senzația că după un asemenea eveniment fotbalistic, consemnat în fel și chip în toate coloanele ziarelor, ne mai rămîne și puțin loc pentru a corecta sau a îndrepta ceea ce s-a mai spus și greșit. Cred că în acest sens, nu ne ajută deloc orice tentație de subiectivism sau de partialitate. Nu ne pot decît îndepărta de adevărul dorit. Cînd pierdem ceva ce ne-am dorit, și de care simțeam că sîntem foarte aproape, devenim uneori mai răi chiar decît copiii cărora li se ia jucăria preferată sau dorința de a se frige la ușa sobei. Uităm multe, trecem sub tăcere destule și nu cred că astfel ne putem face servicii reale pentru viitor.

Am citit cu mare plăcere că minunatul public craiovean a rostit aproape în corpore, în restriștea de înțeles din afară dar greu de trăit dinăuntru, de după joc, că „își va iubi echipa pînă la capăt !", deci, înțeleg eu, poate și mai mult de acum înainte...

Aș mai fi vrut ca tot în rîndurile scrise să fie consemnată o nouă reproducere a cîntecelor și a viețiî Cenaclului Flacăra, în frunte cu conducătorul său entuziast, în fața hotelului Jiul, așa cum s-a petrecut după izbînda cu Kaiserslautern. Mi se părea ceva foarte normal mai ales acum, cînd Craiova a reușit să împingă o barieră competițională europeană spre niște limite ce se vor dovedi greu de atins pentru echipele noastre ce-i vor urma în jocurile oficiale intercluburi de la toamnă. Dacă n-a fost așa, vina neînțelegerii aparține desigur unor... mai puțini înțelegători, ce sînt și devin în asemenea momente periculoși de „buni cunoscători" ai sufletului uman și ai nevoilor sale iminente. Și ce mare lucru ar fi pentru noi dacă am începe să deprindem puțin să ne bucurăm și la necaz. Viața parcă-i făcută mai mult cu ele, mărind prețul încă greu comensurabil al bucuriilor, pentru noi.

Universitatea a avut și șansă în drumul ei de pînă aici (cei care judecam în complexitatea lor destui de simplă toate fazele o știm), și-a meritat prin curaj și valoare ascensiunea, și sigur că era posibil ca în lupta de „care pe care" angajată cu Benfica, după ce a avut calificarea în suflet la 1—0, să devină umană, adică să și greșească. Sau să nu mai poată, venind cu ceva, peste argumentele de joc ale lusitanilor. S-a scris că lipsa lui Negrilă a însemnat mult prin poziția impusă tactic lui Geolgău, că Ungureanu a fost adus în centru după Nené, iar pe stînga au putut zburda Pietro și Diamandino. S-a mai spus că Donose și Cămătaru au fost accidentați ! Nu, au făcut rupturi musculare nedorite de nimeni în astfel de momente dar care au și ele cauze mai mult sau mai puțin abordabile... S-a mai argumentat că „a fost vorba și de o oboseală a clanului craiovean după Italia". În fine, multe. La fel de elocventă pentru ceea ce vreau să spun în final mi se pare și interpretarea dată golului lui Balaci. Mulți, foarte mulți au curajul acum să afirme că acest gol a fost realizat printr-o „execuție magistrală". Aflat în spatele plasei portugheze, „la poarta care rîde, care plînge"..., un foarte corect slujitor al cîndeiului fotbalistic, Mircea M. Ionescu, consemnează astfel : „Balaci execută lovitura liberă. E primul șut, Bento sare (este minutul 17 !), are mîngîea în mîini, dar o scapă în gol. Bate plasa supărat, se ia cu mîinile de cap, rămîne lîngă stîlpul porții, răstignit". Și așa a fost, și nu văd cum putem să ne mințim... Și noi, fotbaliștii, simțim că orice fel de minciună fabricată, chipurile destoinic, mai ales acum, cînd începem să ne descurcăm victorioși și prin Craiova în lumea mare a jocului nostru, nu ne poate ajuta în nici un fel. Mai mult, ne creează alibiuri, și jucătorul român de-abia așteaptă...

Benfica a fost o trupă de mari meseriași, care joacă perfect din deviere prin mingîerile ce gleznele o impun mingii, un adversar greu pentru Craiova și la Lisabona, unde un specialist demn de toată încrederea spunea, aflat la fața locului, că nu am putut trece centrul terenului. Domozină meritîndu-și un eventual premiu de „mare mincinos"... Și o echipă bine crescută, sub toate sensurile, această Benfica ! În minutul 69, la accidentarea lui Irimescu, portughezii, aflați în atac, au trimis mingea în aut, facilitînd intervenția medicului nostru. Dar și acest lucru a trecut neobservat... Mă opresc aici.

N-aș fi vrut să fiu în trăirea acestor minunați jucători craioveni după ultimul fluier al disputei cu Benfica, și după ce ne-au purtat într-o călătorie la care visam foarte greu, dacă nu imposibil. Greu poate fi intuită durerea eșecului pentru ei, care s-au dovedit atît de capabili, mai ales acum, cînd au fost mai aproape ca oricînd în a-și trăi frumosul vis.

Să respectăm cu sfințenie și aceste clipe, ale eșecului, trecînd și evitînd tendințele răutăcioase și hrănirea cu neadevăruri, forțîndu-ne să ne convingem că de această dată nici n-am avut noroc... Poate că e mai bine așa, crezînd că fața Lunii noi și-a întors o singură clipă privirea...

CORNEL DINU ■

P.S. Am auzit că cenaclul revistei, pe care-l apreciez imens, a suferit „unele dificultăți", la Oradea, atunci cînd multe bilete din sală l-au întrebat pe conducătorul său ce părere poate avea, prin prisma colaborării lui Cornel Dinu la revistă, despre „regizatul" 2—2 al lui Dinamo în localitate. Nu mai e spațiu, dar subsemnatul, așa precum îi este felul, va răspunde săptămîna viitoare.

Păunuș Neagu, și Rauțchi văzuți de Nuni Anestin

Lumea în care trăim

„Abandonații"

Există peste Ocean metropole ce polarizează atenția, orașe-gigant ce par pline de viață, refuzînd să-și mărturisească grijile și necazurile. Dar destul de aproape de această „vitrină" înșelătoare există așezări ce nu mai au puterea de a se amăgi, așezări ce-și dezvăluie tristețea și neputința. Aici, în aceste așezări, realitățile sînt mai lesne perceptibile. Aici pot fi descifrate dramele umane. Aici se înfățișează adevărul unei existențe bîntuite de neliniște, o existență fără garanția zilei de mîine. Oameni încă tineri sau chiar foarte tineri, oameni care au 25 de ani sau 35 de ani, care posedă o meserie și sînt sănătoși, oameni care au familie și copii dar nu au slujbe, și ceea ce este mai grav, nu au nici speranța de a putea obține, într-un viitor previzibil, slujbe. N-au perspective, n-au iluzii, n-au speranțe.

„Ce se va întîmpla cu noi ?"

Iată chinuitoarea întrebare pe care și-o pune, în fiecare zi, de nenumărate ori, fiecare din cei peste zece milioane de americani aruncați afară din uzine, întreprinderi sau instituții ce și-au închis porțile. „O întrebare care reflectă deznădejdea și disperarea milioanelor de șomeri" — scrie cunoscuta revistă americană „Newsweek", într-un dramatic reportaj intitulat, plin de semnificație, „Abandonații".

„Abandonații" nu sînt niște copii fără părinți, niște bătrîni fără vlagă, niște marginali ai societății. „Abandonații" sînt chiar cei ce muncesc, bărbați și femei în puterea vîrstei, milioane de oameni fără speranță.

Pe vremuri, scria „Newsweek", regiunea Midwest a fost una din cele mai prospere ale S.U.A., leagăn al industriei de automobile și al siderurgiei americane. Astăzi — aceeași regiune oferă imaginea unei adevărate zone a dezolării, cu sute de uzine care și-au închis porțile, cu sute de mii de oameni aruncați în stradă, lipsiți de posibilitatea elementară de a-și asigura existența, fără a întrezări posibilitatea găsirii unui nou loc de muncă.

Tom Medved, laminorist în vîrstă de 39 de ani, a devenit șomer în decembrie 1981 (după aproape 20 de ani de muncă), atunci cînd compania „United States Steel" a anunțat închiderea uzinei „Edgar Thomson" din Braddock, statul Pennsylvania, leagăn al siderurgiei americane. De atunci, el, soția și cei patru copii au reușit să supraviețuiască numai datorită ajutorului de șomaj, care se ridică la circa 500 dolari pe lună. Dar chiria îi costă 125 de dolari iar întreținerea 200 dolari pe lună. Restul nu mai ajunge nici pentru asigurarea hranei. Dar cîte altele nu trebuie pentru patru copii ? În plus, polița de asigurări medicale a expirat și, ca atare, Medved și familia nu-și mai pot permite să fie bolnavi. Apoi, nici ajutorul de șomaj nu va dura la infinit. Mai devreme sau mai tîrziu va fi privat și de el, dacă nu va reuși să-și găsească de lucru.

Astăzi, Braddock, orașul lui Medved, este practic un oraș părăsit. Acolo unde se întindeau halele uzinelor „Edgar Thomson" domnește acum o liniște deplină. Populația orașului s-a redus de la 22 000 de locuitori cît era în ianuarie 1981, la numai 6 000 în ianuarie 1983. Străzile principale sînt aproape pustii. Școlile, terenurile de sport, barurile s-au închis. Un oraș moare, deși asupra lui nu s-a abătut nici o molimă. Nici o epidemie nu a secerat pe locuitori. Pur și simplu este un oraș „bolnav" de șomaj și care nu poate fi tămăduit.

Dar nu este singurul. Localitatea Hibbing din Minnesota, în trecut o adevărată „citadelă" a minereului de fier, este astăzi, așa cum spune într-un cîntec Bob Dylan, celebrul cîntăreț de muzică rock, o localitate „ale cărei ferestre sînt astupate cu carton și ai căror bătrîni care stau pe bănci, cu capetele plecate, spun unul și același lucru : a devenit un oraș părăsit".

Iar șomajul s-a întins ca o epidemie de-a lungul Văii Monongahela. În localitatea Flint rata oficială a șomajului este de 24,6 la sută. (Numai uzinele „General Motors" au concediat 20 000 de lucrători.) În localitatea Hibbing rata este de 28,4 la sută, la Rockford există peste 23 000 de șomeri.

„Ce se va întîmpla cu noi" ?

Iată întrebarea ce revine cu insistență. O întreagă generație de muncitori în vîrstă de 20, 30 sau 40 de ani — scrie revista „Newsweek" — sînt profund marcați în ființa lor fizică și psihică, se simt oameni de prisos. „Aproape că m-au scuipat în față cînd am cerut de lucru. Nimeni nu vrea să te angajeze. Mai mult decît atît, nici măcar nu vor să te vadă apropiindu-te de porțile unei fabrici" — declara revistei „Newsweek" Fred O'Connor, muncitor șomer în vîrstă de 40 de ani din Rockford, statul Illinois. „Cînd nu ai bani trebuie să recurgi la ajutorul public. Copiii nu înțeleg ce înseamnă „recesiune", „depresiune" și celelalte cuvinte mari pe care noi, adulții, le folosim. Ei știu doar atît, că le este foame și că nu au nimic de mîncare" — spunea Michael Hortwell, fost muncitor încărcător-descărcător, în vîrstă de 26 de ani, din Flint, statul Michigan.

„Abandonații" reprezintă un fenomen ce nu poate fi plasat doar într-un context local. Nu este vorba doar de lipsa de scrupule a unor industriași. Șomajul din S.U.A. și din alte țări este produsul unui sistem ce neagă adevăratele drepturi ale omului, deoarece munca înseamnă existență. Privarea de dreptul la muncă semnifică, în fapt, imposibilitatea asigurării mijloacelor de existență. Acum, de 1 Mai, cînd se sărbătorește ziua muncii, milioane de americani trăiesc drama șomajului. Și, din păcate, sfîrșitul acestei drame este departe. Căci șomajul nu promite să se diminueze. Dimpotrivă. Înmulțirea rîndurilor celor ce nu au de lucru demonstrează chipul adevărat al unei lumi dominate doar de legile profitului capitalist. Soarta a milioane de oameni nu intră în aceste calcule. Ei sînt „abandonații".

Abandonați fără speranță...

AL. PINTEA

Sotheby's la licitație!

De regulă, știrile parvenind de la această galerie londoneză sînt primite cu deosebit interes de oamenii de afaceri ca și de bancheri, de oamenii politici, cei de artă sau publicul obișnuit. Desigur, fiecare are unghiul lui de vedere în atenția deosebită pe care o acordă vînzărilor la licitație de la arhicunoscuta sală Sotheby's din capitala britanică. Aici, picturi de Degas sau Manet, desene de Picasso ori Dali, porțelanuri de Sèvres sau cristaluri de Boemia, sculpturi africane în abanos ori mahon, covoare de Shiraz sau Buhara, săbii de Damasc sau pistoale turcești, tapiserii franceze ori armuri ale cavalerilor de Malta, mobilă stil Louis XV sau XIV, vase Maya sau polineziene și tot ceea ce are tangență cu marea artă au fost oferite spre vînzare, la licitație. În prealabil, cei 133 de experți în artă angajați ai Sotheby's își pun la contribuție toată știința, cunoștințele și priceperea în a studia obiectul de artă respectiv, descriindu-l și integrîndu-l contextului său artistic, evaluîndu-l — căci, la urma urmei, munca lor acolo duce — și, firește, conferindu-i necesarul certificat de autenticitate. Acesta fiind strict necesar într-o vreme în care falsurile și în artă — și încasările de pe urma lor — ating cote dintre cele mai ridicate. Dealtfel, dacă ar fi să-l amintim pe tînărul catalunez arestat la începutul lunii martie 1983 — după ce falsificase cîteva sute de desene ale lui Salvador Dali, iar „opera" lui scăpase ochilor atenți ai experților — și tot ar fi suficient. Ca urmare, revenind la galeria Sotheby's, documentele eliberate de ea pe lîngă marfa de artă însemnînd aproape sută la sută siguranță. De aici și consistentul comision pe care Sotheby's îl primește la orice tranzacție de acest gen.

Licitațiile de la Sotheby's înseamnă un eveniment de amploare în lumea artistică, dar mai ales printre oamenii de afaceri, care, investind aici, o fac în valori certe, nesupuse oscilațiilor bursei sau crahurilor financiare. Sotheby's însăși este, dealtfel, o firmă care, după 1744, anul creării sale, și-a tot sporit capitalul. A devenit un mit englez. Cu timpul, alte firme din insulă au cumpărat aici acțiuni, în funcție de capitalul lor lichid, iar, în ultima vreme, printre posesoarele de asemenea pachete de acțiuni se află și întreprinderi de peste Ocean, cunoscută fiind grija cu care ele investesc în afara granițelor țării lor. Dar la jumătatea acestei luni, Stephen Swid și Marshal Cogan, conducătorii firmei americane „General Felt Knoll International", și-au întins toate tentaculele spre Sotheby's, ei pretinzîndu-se mari amatori de artă — căci se pare că posedă numeroase opere de artă. S-au arătat dornici să restabilească... echilibrul financiar de la vestita galerie londoneză. Ambii oameni de afaceri susțin că profiturilor fabuloase realizate de firma engleză în anii '70 le-au urmat, în perioada 1981-1982, trei milioane lire sterline pierderi. Drept comparație, Swid și Cogan spun că, în 1979, cîștigurile au fost de 8,3 milioane lire sterline. Este adevărat, însăși Sotheby's a încercat să scape de recesiune recurgînd la un program de expansiune considerat drept „spectaculos" de specialiști. Apoi conducerea sa, înțelegînd crescîndele dificultăți care se mențin, se gîndește să recurgă chiar la asocierea cu o altă firmă conațională. Însă, cum spuneam, „soluția" a venit prompt de peste Atlantic. „General Felt" s-a oferit să cumpere la licitație Sotheby's, pornind de la cifra 60,6 milioane de lire sterline ! Se spune că așa ar începe una dintre cele mai memorabile bătălii de acest gen extrem de „prost picată", cum au zis cei 133 amintiți experți. Pe urmă, cred eu, n-ar fi de mirare să vezi că, scoțind la licitație Sotheby's cu mitul său la umbra argumentului sprijinirii, unii să dorească să achiziționeze Turnul Londrei, cu Big-Ben-ul său, piața San Marco, domul din Köln, Turnul Eiffel și cine știe ce istorie, spre a o ajusta, reechilibrînd-o și pe ea.

DUMITRU CONSTANTIN

Pe meridianul Yamato

Citind cartea lui Florin Vasiliu *Pe meridianul Yamato* apărută la Editura Sport-Turism în condiții grafice cu totul remarcabile, m-am lăsat, iată, captivată și influențată de forța descrierii celui care a pășit pe acele locuri. Autorul, inginer chimist, nu se pierde în emoție și perplexitate în fața „miracolului"nipon și provoacă la dialog pe bătrînul Sensei San (de-a cărui personalitate nu se pomenește nimic, dar după dialogul purtat credem că e vorba de un bun cunoscător al întregii istorii japoneze), scrisă cu multă afecțiune față de „Țara de la Soare Răsare", alcătuită pe capitole distincte, ajută pe cititor să-și formeze o părere despre Japonia tuturor timpurilor. „Sub semnul Soarelui", capitol unde luăm cunoștință cu legende și obiceiuri nipone, unde aflăm că zeii din poveștile lor sînt peste 8 milioane la număr, că *Soarele* a fost considerat dintotdeauna un simbol al existenței lor și tocmai de aceea a fost pus pe drapelul de stat și că ritualul *shintoist* nu va fi întîlnit nicăieri în afara granițelor Japoniei, rămîne pentru noi un fel de film înscris pe filele unei cărți. O importantă deosebită este acordată dansului a cărui latură specifică rămîne legătura cu tradiția și prin ea cu mitul, avertizîndu-ne parcă în încheierea discuției că „Japonia nu are un public modernopat, contaminat de muzichall, varieteu, streaptease și bar, că în chiar „creierul" ei electronic, Tokyo, dansul popular, tradițional în toate formele sale, are o audiență majoră".

Mulestuoasă în această carte de călătorie mi s-a părut a fi descrierea nopții de Anul nou. Atunci cînd toate clopotele din temple cîntă pe toate vocile, cînd se prind bilete și prăjituri în arbori, cînd viscle iau un sens profetic, iar autorul se lasă înundat de amintiri, făcîndu-ne să ne simțim sufletul o grădină japoneză în care înfloresc chiar și mărăcini.

Alte capitole sînt dedicate Sabiei japoneze, teatrului, locuinței, limbii japoneze, florii de cireș și poeziei. Dar cel mai apropiat de stilul jurnalului de călătorie este textul dedicat orașului Tokyo. Alcătuind o adevărată radiografie, dimineața, la prînz, seara și noaptea, Florin Vasiliu încheie cu o oarecare amărăciune : „O urbe cu optsprezece milioane de oameni, o forță uriașă. Dar în care fiecare este prieten cu foarte puțini și străin cu majoritatea... Oraș mare. Mare singurătate".

Oricît de mare ar fi dorința de cunoaștere a unei țări, iată că, în orele de odihnă, gîndul autorului se îndreaptă spre casă și sensibilitatea învinge curiozitatea : „am deschis radioul, dar pe toate undele răbufneau în cameră cuvinte din limbile zonei estice, a continentului asiatic. Atunci am deschis cartea lui Topîrceanu".

Interesantă și puțin hazlie în lucrarea lui Fl. Vasiliu este descrierea unor obiceiuri cum ar fi descălțarea la intrarea în casele japoneze, servirea ceaiului, a mesei (în șupă erau tulpini de dalie ce nu trebuiau înghițite dar invitații le-au mîncat), îmbrăcarea chimonoului la femei ce necesită nu mai puțin de patruzprezece operații și cel mai curios mi s-a părut felul cum sînt concepute pernele pentru bărbați și femei. Una dintr-un sul umplut cu tărîțe de orez, iar cealaltă, pentru femei, dintr-un cilindru de lemn îmbrăcat cu o stofă și care este învelit într-o foaie de hîrtie.

Presărată mereu cu analogii între cultura asiatică și cea europeană, cartea rămîne o bogată sursă de cunoaștere a spiritului japonez. Dar pentru că ar fi multe de spus despre *Pe meridianul Yamato*, vă las, stimați cititori, plăcerea de-a o citi în singurătate.

IOANA PROCA

Istorie, informație și metaforă

„Aveam să ajung în satele și orașele din miazăzi de atîtea ori și mărturisesc bucuria de a putea spune că știu farmecul zăpezilor ninse peste umerii veacurilor", ne anunță încă de la începutul cărții sale, **Zăpezi din miazăzi** (Ed. Sport-Turism, 1982), Neagu Udroiu, aflat acum la al șaptelea volum, culegere de reportaje ce stau sub semnul Cîmpiei de miazăzi, situată între Carpații Meridionali și Dunăre.

Ceea ce surprinde încă de la început este construcția inteligentă a cărții, împărțită pe capitole ce sînt de fapt drumurile reporterului de-a lungul riurilor și în jurul lacurilor, acolo unde din vremuri străvechi au crescut, odată cu oamenii, satele, comunele și orașele mari, puternice. În fruntea fiecărui capitol, fie că este vorba despre satele așezate de-a lungul unui riuleț evasinecunoscut cum este Ilfovul sau Glavacioculi, fie că reportajele sînt despre orașe importante de pe Dunăre, se află cîte un citat, mărturii și impresii despre acele locuri ale unor personalități literare — Zaharia Stancu, Marin Preda, Nicolae Iorga, Panait Istrati, Alexandru Macedonski, Geo Bogza, Adrian Păunescu.

Neagu Udroiu știe să păstreze în aceste reportaje echilibrul între concret și metaforă. Textele abundă de informații istorice, despre locuri și despre oameni, descoperite în cine știe ce ceaslov uitat al primăriei sau alese cu grijă după mult timp de studiu la bibliotecă. Aflăm lucruri foarte interesante și chiar surprinzătoare despre cîte un sat pierdut în mijlocul cîmpiei, care de-a lungul vremurilor a avut importanța lui, a stat în atenția domnitorilor, a autorităților și a oamenilor de cultură și de artă. Trecerea de la date istorice, ascunse în zidul prăbușit al vreunei descoperiri arheologice, la noile și importantele realizări ale oamenilor de azi pare a ne da de înțeles că acum, în Cîmpia Dunării, se scrie o nouă istorie, o nouă încununare a luptei cu natura. De asemenea, foarte multe date care traversează descrierile, peste tot cifre ca niște puncte marcate pe o hartă.

Istoria locurilor prin care reporterul a trecut, înarmat cu un bun spirit de observație, se constituie ca o istorie a întregului spațiu al cîmpiei, loc de mare importanță pentru oameni. „Totul se trage din cîmp", spune autorul.

Metafora, cea care conferă frumusețe unui reportaj, este la Neagu Udroiu spontană, curge singură din stilou, așa cum apele ce curg singure la vale umplu malurile lor de verdeață.

Aceste cîmpii acoperite de culturi vaste, păduri și aburi, sau orașele fremătătoare, sînt și prilej de rememorări, de aducere aminte a unor întîmplări din copilăria și adolescența autorului și reportajul despre comuna natală, Cîrtojani, este străbătut de fiorul unei continue emoții. Apare și o interesantă întîlnire cu Marin Preda, la ciubul „303", și cum ar putea fi uitați scriitorii care s-au născut și au trăit prin acele locuri ! Impresiile scriitorilor de ieri se împletesc cu mărturiile oamenilor de azi, locuitorii satelor și orașelor, primari, țărani, maiștri, muncitori. Convorbirile cu aceștia din urmă se constituie în niște dialoguri pline de nerv ce dau un plus de vigoare textului, antrenînd cititorul.

De obicei, într-un reportaj cititorul caută și un pic de senzațional, ceva ieșit din comun, ceva care să-l facă să devoreze paginile cu febrilitate, să afle, să știe cît mai mult, dar ce poate fi mai senzațional decît imaginea unor boabe roș-gălbui de grîu în palmele aspre ale unui țăran care le măsoară, le privește și le cîntărește : „Ochii îi rămîn fixați peste boabele rumene de grîu și mă întreb cine în locul lui nea Călin n-ar refface în sens invers poteca spre noi. Un ritual tăcut se consumă în aceste momente ; cu picioarele bine înfipte în pămînt jilav, cu micile proiectile de amidon adjudecate în căușul palmei, țăranul vînjos din fața mea pare a se lăsa sedus de trăirea dintre două momente, unul inițial, originar, ascuns în urmă pe axa timpului, și cel de acum, de azi dacă vreți, din această secundă, drumul dintre bobul-sămînță și boabele-produs".

De la Furculești pe Călmățui, la Giurgiu și Călărași pe Dunăre, Neagu Udroiu ne oferă o lectură plăcută și interesantă.

„Aceste drumuri în cîmpie se vor o întoarcere acasă, umblet cu picioare desculțe pe poteci, pe pămîntul în care au răsărit prima oară curcubee și viscole și dimineți îmbătate de rouă și, sub palma streașină, orizontul."

TUDOR STANCU

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

Frînturi de gînduri

Oricît de greu mi-ar fi, chiar dacă voi redeschide rana înfrîngerii, voi așterne pe hîrtie sufocantele reținerii, frînturile de gînduri ale unei minți înfierbîntate de labirintul variantelor, note autentice de concentrare și mobilizare de la meciul susținut la Bad Kissingen în cadrul sferturilor de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial de șah împotriva marii maestre sovietice Lidia Semenova.

Răsfoiesc filele calendarului. Mă opresc la data de 25 martie, ziua în care tragerea la sorți îmi aduce culorile albe în prima confruntare a unui meci care va fi de mare sportivitate, desfășurat corect în condițiile excepționale ale saloanelor renumitului „Hotel 2002", în ambianța, cunoscută deja aici, a marilor competiții șahiste internaționale.

Tracasările psihologice intenționate au fost epuizate în faza pregătirii locului și a datei de desfășurare a meciului. Din 26 martie pînă la 18 aprilie au rămas față în față două tabere care își apărau corect șansele : Lidia Semenova — secundată de I. Kuzmin și I. Warnavski, iar mai apoi de campioana mondială Maia Ciburdanidze și de marele maestru L. Gufeld ; subsemnata — secundată de marele maestru Florin Gheorghiu și de antrenorul emerit Șerban Neamțu.

Porneam în luptă încrezătoare, optimistă, dornică de victorie, dar și mistuită de emoția unei premiere. Consideram piesele albe (poate nejustificat) dreptul la inițiativă psihologică în meci și obligația de-a juca la cîștig încă de la prima partidă. În lipsa marelui maestru Florin Gheorghiu, trimis cu trei zile întîrziere, în stabilirea tacticii de meci nu am putut beneficia, pe moment, de experiența marilor competiții internaționale și de competența sfaturilor multiplului nostru campion.

Fișa psihologică a adversarei mele mi-o prezenta pe Lidia Semenova drept o jucătoare complexă, care adoptă un joc pozițional de uzură, cu poziții întrerupte și jucate bine mai ales în finaluri, pînă la rege contra rege, fără continuări riscante, cu multă inventivitate și combativitate. Meciul mi-a dat posibilitatea tardivă să deduc de fapt adevărata personalitate și structură psihică a adversarei mele. Încă din prima partidă am avut surpriza neplăcută a unei alte adversare, ce urmărește perseverent dinamizarea jocului pe bază de combinații, uneori riscante, care forțau norocul cu scopul surprizei psihologice. Folosind arma amenințărilor tactice puternice, Semenova a știut să-și creeze șanse și contrașanse. Așa a reușit să cîștige poziția egală survenită la întrerupere în prima partidă.

Debutul în meci prin înfrîngere mi-a stîrnit o stare de nervozitate și de manifestare emotivă la mutări surpriză. Dorința de revanșă imediată m-a făcut să supraapreciez posibilitățile poziției în partida a doua, scăpîndu-mi resursa adevărată a cooperării grupului de piese în atac pe flancul regelui. Moment extrem : două înfrîngeri ! Stările emoționale au influențat psihologic greșelile.

La 2—0 pentru Semenova mi-a fost greu să-mi privesc în ochi secundanții și aproape imposibil să suport critica imediată a greșelilor. Dar analiza tehnică amănunțită mi-a folosit mult, m-a determinat să ne schimbăm atitudinea și tactica de meci, să pătrund caracterul, forța și stilul de joc al adversarei. Dorința de-a reduce din handicap, precum și numeroasele telegrame de încurajare primite din țară, mi-au activat calitățile specifice de luptă. Am jucat și am cîștigat cea mai bună partidă a meciului.

Asaltul asupra scorului a fost lung și greu : o înfrîngere și două remize, care purtau amprenta ascendentului moral al celui care vine din urmă și domină.

La scorul de 4—2, nimeni nu mai credea că este posibilă o modificare esențială, dar Semenova face greșeala să folosească aceeași armă ca în partidele 1, 3, 5 și în partida a șaptea intrînd pe o variantă promițătoare pe care o stăpîneam datorită analizelor amănunțite ale secundanților mei. 4—3 !

Partida a opta mi-a adus surpriza unei adversare renăscute, care încerca cu multă ambiție și talent să transforme înfrîngerea anterioară în motiv de stimulare. Cu piesele albe, Semenova a obținut din deschidere avantajul perechii de nebuni, a pus probleme, la fiecare mutare, a intrat combinativ în final, dar a dovedit încă o dată că nu stăpînește tehnica finalurilor, cedînd la mutarea a 47-a. Partida aceasta a fost cea care m-a consumat cel mai mult, solicitîndu-mi intens puterea de concentrare și mobilizare. Și astfel, da, incredibil : 4—4 !

Telegrame din țară cu urări de succes... Vă mulțumesc !

Frunțile secundanților s-au descrețit, se întrezăreau speranțe.

13 aprilie : Semenova cere amînarea partidei. Așteptarea mi s-a părut prea grea, m-a supărat schimbarea pentru a treia oară a sălii de joc...

15 aprilie : Mizînd arbitrar pe dezechilibrul forțelor adversarei, m-am simțit obligată să-mi joc șansa cu piesele albe jucînd la cîștig, deși știam că legea seriilor nu este posibilă. Nu pot să mă gîndesc la acest moment. Partida a 9-a n-o pot reparcurge în liniște. Mă dor mutările și substratul psihologico-emoțional al tensiunii nervoase. Am riscat meciul pentru a-mi crea dogmatic șansa de victorie într-un atac pe flancuri inverse. Nu voi uita niciodată că amenințarea bine mascată are eficacitate psihologică dominantă față de amenințarea directă ! Scor : 5—4 pentru Semenova.

Cu toată dorința și străduința depusă în ultima partidă, șansa de salvare, găsită în extremis de adversara mea, a dus la 5,5—4,5, scor cu care Lidia Semenova își înscrie pentru prima oară numele pe lista semifinaliștilor meciurilor candidaților la titlul mondial de șah.

A fost cel mai dur duel al nervilor din viața mea. Datorită celor doi OAMENI pe care i-am avut alături de mine, marele maestru Florin Gheorghiu și antrenorul meu Șerban Neamțu, am reușit să înțeleg că înfrîngerea trebuie acceptată și pătrunsă ca mijloc de critică a cunoștințelor și a puterii de mobilizare în situații extreme. Le mulțumesc sincer că au avut multă înțelegere și răbdare în clipele grele, dovedind calm, optimism și tact pedagogic.

N-aș fi crezut să retrăiesc atît de intens durerea înfrîngerii felicitîndu-mi adversara și urîndu-i succes mai departe.

N-aș fi crezut ca prin florile primite la aeroportul Otopeni la întoarcerea acasă să găsesc bucuria de-a avea alături de mine pe cei care simt și apreciază strădania depusă. Le mulțumesc din inimă !

MARGARETA MUREȘAN ■

Primăvara rugbiului

Prin 1960, în calitate de antrenor al Clubului sportiv muncitoresc din Sibiu, inițiam prima competiție de minirugbi din țară pentru elevii școlilor din acel oraș, cu scopul de a selecta noi elemente de talent folosibile imediat în prima echipă sau pregătite pentru viitor.

Exemplul a fost urmat și de alți antrenori și de alte cluburi, între care Constructorul și Grivița roșie, cu rezultate evidente. De aceea, cu deosebită bucurie am întîmpinat, acum, după mai bine de două decenii, organizarea anuală a **Cupei Municipiului București**, sub genericul Daciadei de către Consiliul Național de Educație Fizică și Sport, prin comisia municipală de rugbi a Capitalei.

Pe Stadionul Tineretului din Capitală, tradiționalul leagăn al rugbiului românesc, cea de-a patra ediție desfășurată între 12 și 17 aprilie a.c., adică în perioada liberă a vacanței de primăvară, a reunit peste 700 de copii din toată țara, frumos echipați în ținută sportivă și supravegheați cu competență, sub auspiciile numeroaselor cluburi. S-au remarcat din București, participarea și interesul acordat competiției de către : Clubul sportiv școlar nr. 1, C.S.Ș. nr. 2, C.S.Ș. Locomotiva, C.S.S. Triumf, C.S.S. Steaua, Rugbi club Sportul studențesc, R.C. Grivița roșie și Clubul sportiv Olimpia, iar din provincie : S. C. Unirea — Iași, Petrol-Chimistul Pitești, C.S.Ș Timișoara, C.S.S. nr. 2 Constanța, A. S. Automobilul — Mâcin și Clubul sportiv școlar Locomotiva — Cluj.

Desigur că nu putem lăsa în anonimat eșalonul entuziaștilor antrenori care i-au asistat pe micii rugbiști și ne vom face datoria să-i salutăm măcar numindu-i : Mariana Lucescu și C. Camabei (C.S.Ș. 2), Vasilică I. (C.S.S. 1), Manolache N. și Constantin Vasile (Locomotiva) Făgărășanu N. (Triumf), Danciu I., Iliescu I. și Mateescu (Steaua), Grigore Aman, Bosenmayer și Costea A. (Sp. studențesc), Vizitiu N. (Gr. roșie), Denischi E. și Bogoi V. (Olimpia), Crișan Amore (Iași), Vișan I. (Pitești), Florea Romulus (Timișoara) ; Ivariolu Dan și Ianusievici (Constanța), Bujeniță Jan (Mâcin) și Florea Gligor (Cluj).

De asemenea, se cuvin mulțumiri arbitrilor care au ajutat competiția în mod benevol : Vasilică I., Tălăban I., Rădulescu Cr., Davidoiu I., Marinescu V., Bănceanu Gh., precum și internaționalul Enciu Stoica, împărtășind experiența lor cu dragoste și devotament.

Comisia municipală de rugbi, animată de vechiul jucător și metodist Victor Vardelo, a avut un sprijin temeinic în colonelul Cristea Ștefan, ca președinte activ, precum și în ceilalți componenți ai subcomisiilor auxiliare: Cristescu Cornel, Zamfir Dumitru, Căpățînă Ion, Pistalu Gh., Soare Paul, Morțun Camil și Băducu Petre. S-au împărțit cupe, medalii și diplome la cît mai mulți participanți.

Întrecerile au fost organizate în mod rațional pe limite de vîrstă și număr redus de jucători. Înregistrăm rezultatele finalelor : la rugbi în opt jucători (9—12 ani) C.S.Ș. 2 — Sportul studențesc 16—0 ; la rugbi în 12 jucători (12—14 ani) C.S.Ș. Steaua — C.S.S. Triumf 16—8 ; la rugbi în 15 jucători (14—16 ani) C.S.S. Steaua — C.S.Ș. Locomotiva 21—0.

Importanța unei asemenea competiții, deși partidele au fost dominate de un tonus aprins, specific copilăriei, nu trebuie, firește, reflectată în scoruri și clasamente. Ea constituie un aport autentic pentru toți participanții, după principiul olimpic și în plus pregătește rezervorul de talente al juniorilor republicani și al seniorilor care ne apără prestigiul național pe marile stadioane. Ahoe !

TUDOR GEORGE ■

Hipism

Zi bună pentru trăpași

În ciuda vîntului, neprielnic unei „aeriști" pe hipodrom, staționicii iubitori ai calului au fost prezenți și la reuniunea din 24 aprilie 1983. Au apărut chiar, în spațiul ce definește locul desfășurării celor 10 curse duminicale de trap, foarte multe fete frumoase. Le-a văzut din turn, apropiindu-și-le cu binoclu, și arbitrul Petrică Ionescu. A debutat, în stagiunea '83, Perjar, cu un timp foarte bun. Desitfel acest superb armăsar este special pregătit pentru concursul internațional de la Moscova. Încolo, trăpașii sînt în progres vizibil. 9 din cei 10 cai ajunși primii la linia de sosire și-au îmbogățit recordul. Se pare că și driverii sînt hotărîți să cîștige. S-a redresat Pruna, o iapă foarte dificilă, cu mari fluctuații de la o valoare la alta. Cursa vedetelor a fost cîștigată de o debutantă, Clara (Mircea Ștefănescu). Au mai cîștigat : Răstimp (Gavrilă Solcan), Ogor (Nicolae Gheorghe), Turicel (Gr. Solcan), Horiș (Nicolae Gheorghe), Galița (Gr. Solcan), Romița (Mircea Ștefănescu), Silențiu (Sandi Ionescu). Nu mi-am dat seama dacă și driverii. Se bănuiește că da. Arbitrii au dat o singură pedeapsă. Cursele devin din ce în ce mai spectaculoase.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

ANTON DRAGOȘ ■

Cu atît mai necruțători

Departe de mine gîndul că față de indivizii mai „săraci cu duhul" care comit fapte antisociale, societatea ar trebui să fie mai îngăduitoare. Cînd astfel de fapte se săvîrșesc cu discernămînt, nu pun problema elementei, pentru că a ști să deosebești binele de rău se învață încă din anii preșcolari...

Cu atît mai mult se impune a fi necruțători cu aceia care, deși dispun de capacitatea intelectual-culturală necesară pentru a înțelege pericolul social și caracterul abject al unei fapte infracționale, care ocupă un loc onorabil în ierarhia socială, bucurîndu-se deci de încrederea celor din jur, se pretează totuși la acte dăunătoare obștii.

Ce se poate înțelege, spre pildă, din atitudinea degradantă a unui om cu studii superioare, ca inginer **Anton Plopeanu**, de la stațiunea didactică experimentală Timișoara, care, împreună cu studenții **Manoil-Florea Zdruincă**, anul 4, **Alexandru Nicolici**, anul 5, **Călin-Nicolae David**, anul 5, și **Ioan Tomușca**, anul 5, toți de la Facultatea de zootehnie din localitate, își însușesc, pur și simplu, — după toate „regulile" infracțiunii calificate de furt : participare în grup, luat fără drept din posesia altuia, respectiv **din proprietatea statului**, pe timp de noapte — 7 purcei aparținînd sus-amintitei stațiuni experimentale, pe care îi transportă cu autoturismul lui Anton Plopeanu, la familia studentului Zdruincă, din comuna Dezna, județul Timiș ? !

Este suficient să auzi că unul dintre autori este inginer, iar ceilalți studenți — anul 4 și 5 — ca să rămîi de-a dreptul stupefiat. Cum, adică ? Oameni cu o asemenea pregătire să se preteze la fapte atît de josnice ? Cum a fost posibil ca cei în cauză să ignore cea mai elementară calitate cetățenească — corectitudinea — ca să nu mai vorbim de legile penale care incriminează asemenea fapte ?

Ce fel de exemplu a constituit inginerul de 42 de ani în fața studenților de 25—26 de ani ? Ce s-ar fi întîmplat, oare, peste cîteva luni sau peste un an și ceva, cînd cei patru studenți, în prezent reținuți împreună cu inginerul A.P., ar fi ajuns cadre cu funcții de răspundere în unitățile pentru care și-au ales o asemenea profesie ? Sau, de ce să nu punem și o asemenea întrebare : merită, oare, pentru un avantaj atît de efemer, cum este înfruptarea dintr-un bun care nu-ți aparține, pe care n-ai dreptul să-l atingi, să pornești în viață pătat de o faptă atît de josnică precum este infracțiunea de furt ?

Cazul acesta, descoperit de ofițerii Liviu Boldur și Mihai Mate din Miliția municipiului Timișoara, ca urmare a unor sesizări operative primite de la cetățeni cinstiți, care au luat cunoștință de cele petrecute, avea să reliefeze și o altă surpriză :, studentul Manoil-Florea Zdruincă participase, în calitate de complice, și la comiterea altor furturi, de bani și bunuri în dauna avutului unor cetățeni, cauzînd un prejudiciu total de 74 000 lei.

Este greu de crezut că se pot întîmpla asemenea fapte, dar ele sînt reale, din păcate.

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

Un tribut apăsător

În salonul spitalului predomină copiii și bătrînii. Și unii și alții, la fel de vulnerabili în coliziunile cu automobilul. În rîndul pacienților, atmosferă de resemnare față de situația în care se află. E zi de vizită. Pe lîngă cei mici stau părinți, bunici, frați și surioare mai mari, iar alături de bătrîni, rude în general mai tinere.

„Tu cum ai ajuns aici, puștiulică", îl întreb pe un băiețel blond, cu ochi albaștri, cam de 6 ani. Tot învîrtea, ba pe o parte, ba pe alta, un mic clovn, cu o față specifică personajelor de circ. La început, se uită neîncrezător la mine și tace. Se uită spre bunica, care stă pe un scaun lîngă pat, apoi la piciorușul drept pus în gips, ridicat în sus și ancorat în cablul unui aparat bizar. Zona bazinului e și ea în gips. Bunica îi face un semn discret cu semnificația de încuviințare. „M-a călcat o mașină... Bunica m-a strigat la masă. Eu mă jucam cu copiii peste drum, în curtea lui Antonel, cu niște cățelușă. Am luat-o la fugă spre casă. M-a lovit aici — arată undeva la șold —, apoi nu-mi amintesc cum m-a adus pe patul ăsta". Bunica, care-l veghează de 2 luni, își șterge lacrimile care o podidesc dintr-o dată. „Copilului i-au murit ambii părinți într-un accident. Veneau de la mare. A țîpit la volan Bălatul meu avea 26 de ani, iar ea, Maria, 24. Copii buni, păcat de ei ! Eu îs vinovată. Am zis întotdeauna că pe strada noastră nu-i pericol, că trec puține mașini. Trebuia să-l aduc acasă de mînuță. Să mi se întîmple asta la bătrînețe, cu singurul suflet pe care îl am lîngă mine". Din spusele medicului, copilul va rămîne probabil cu o infirmitate. Pentru vindecare vor mai fi necesare 4—6 luni și o nouă intervenție chirurgicală.

La două paturi distanță, o fată cam de 20—22 de ani. Brunetă, cu ochi mari, negri, în care se citește tristețe, multă tristețe. Mîinile frumoase, cu degete lungi, fine, de pianistă, țin o carte. Dacă o privești mai atent, îți dai seama că se gîndește în altă parte, iar cartea e un pretext de a nu întîlni privirea compătimitoare a celor care trec prin dreptul patului ei. „Ce are fata, doctore ? Pare o pacientă de «interne», nu de chirurgie". „Uitați-vă în dreptul picioarelor, o să observați pătura întinsă". „Dar e un lucru groaznic !"

Medicul continuă : „Studentă în anul trei. E bună la învățătură. Un corp ce poate concura cu cea mai reușită balerină. N-am mai avut ce face. Picioarele îi erau complet zdrobite. A trebuit să recurgem la amputare. Lovită și apoi prinsă sub roțile unei mașini grele. E de două luni la noi. Logodnicul a fost o dată la ea, după operație. Au plîns amîndoi, au discutat mult. Apoi, nu l-am mai văzut pe aici. Vin, în schimb, părinții, în fiecare zi". „Cine mai are nevoie de un om fără picioare, doctore ?" îmi spune fata mereu. Bineînțeles că fac totul să-i ridic moralul. Îi spun de protezele moderne, cît sînt de eficiente... Mă privește ironic și nu-mi răspunde nimic. „Cărțile și învățătura mi-au rămas, doctore, altceva nimic. Logodnicul meu s-a dovedit un om de nimic, putea să procedeze altfel, dar în final îl înțeleg".

Pe ultimul pat din salonul lung și îngust zace o femeie. Mamă a 5 copii, mă informează medicul. Are 34 de ani, dar îi dai peste 40. Firele negre de păr au rămas în minoritate. E aproape albă. „Cei mai mic are 4 ani și cea mai mare 14. Ea acum le e mamă la toți. Îi spală, îi îmbracă, îi ajută la lecții, iar pe cel care e în clasa I îl conduce zilnic la școală. Să zici că din cauza asta a luat vreo notă proastă de trei luni de cînd sînt aici ? Nu, a rămas aceeași elevă silitoare. Învață noaptea și ține pasul cu cei mai buni din clasă. Sînt singură. Soțul mi-a murit tot în accident, anul trecut. Băiat bun, dar bea, bea mult. Nu se controla. S-a răsturnat. Venea de la un chef. Ce ți-e și cu anturajele astea proaste și ele omoară oameni. Cum am ajuns eu aici ? Simplu. O neatenție de-o clipă. Am trecut prin fața autobuzului oprit în stație. N-am observat autoturismul care venea cu viteză. Mi-am revenit abia după cîteva zile de la accident". „A fost în comă 4 zile. Ne-am luptat mult să-i salvăm viața. Acum, zicem noi, e în afară de orice pericol. Are însă numeroase fracturi, a suferit în plus și o intervenție la splină. Ce mai, o să stea mult la noi. Apoi încă cîteva luni pentru recuperare. O neatenție de-o clipă, o imprudență care se consumă în cîteva secunde, euforia provocată de alcool care îi împiedică deseori atît pe șoferi cît și pe pietoni să-și concentreze atenția, să judece, lipsa de responsabilitate la volan, joaca cu mașina, o „jucărie" care poate deveni o armă extrem de periculoasă, cascadoria unor pietoni care se aventurează în slalomuri printre mașini, inconștiența celor care, deși se știu grav bolnavi, continuă să conducă mașini, au avut drept rezultat în '82, pe întregul glob, peste 200 000 de morți și aproape 3 milioane răniți, dintre care circa un milion s-au ales cu infirmități. Mare, prea mare e tributul pe care îl plătește omenirea zeului automobil.

VICTOR BEDA ■

CENACLUL FLACARA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR CONTINUĂ

Gala 1000

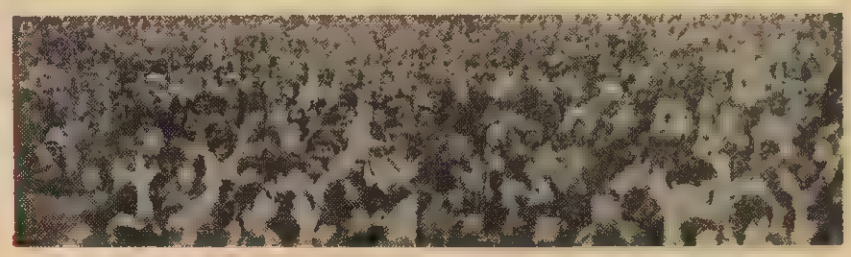

Moment tulburător la Craiova, în seara meciului cu Benfica. Mii de cetățeni ai Craiovei defilează pe străzi, uniți într-o pornire firească de solidaritate. Bărbați, fete, băieți scandează : **Universitatea, orice-ar fi, noi mereu te vom iubi ! Ajunși în dreptul hotelului „Jiul", locul unei trecute izbucniri de tandrețe și fericire, în seara altui meci, cu Kaiserslautern, grupurile se opresc și într-o manifestare spontană a nevoii de terapie, nevoia de a iubi și de a te exprima într-o comuniune adecvată strigă : „Flacăra, Flacăra cîntă pentru Craiova !" Cenaclul Flacăra se întrunește ad-hoc pe Stadionul Tineretului. Noaptea se închide deasupra orașului răscolit de păreri de rău. Străzile se golesc,cetatea se retrage îndărătul pereților de beton și cărămidă. Tristețea își este suficientă sieși ? Iluzie. 20 000 de craioveni și-au închis porțile, dar nu pentru a-și îneca amarul în vin, ci pentru a fi împreună cu poezia și muzica pe Stadionul Tineretului. Arta este mai puternică, mai dătătoare de plinătate și emoție decît orice suferință. Lumina izbucnește din reflectoare și coridoarele ei albe se umplu de mulțimi de oameni ascunse sub întunericul tribunelor.Se cîntă pentru țară și președintele Nicolae Ceaușescu, acela care a înțeles primul necesitatea punerii în valoare a calităților umane individuale, a energiilor interioare într-un efort transformator real cu rezultate neîntîrziate. Este miezul nopții și Craiova cîntă, este miezul nopții și Craiova nu plînge, recită poezii și dănsează.

La Tîrgu Jiu,în pofida unei ploi de... noiembrie, 4 000 de gorjeni, acești „moți ai Olteniei", cum avea să-i numească poetul Adrian Păunescu, au beneficiat de cea mai frumoasă din manifestările pe care Cenaclul Flacăra le-a ținut, de-a lungul anilor, în orașul lui Brâncuși. Cei 4 000 de tineri gorjeni (un public de nota 20 !) au meritat din plin această seară în care, de dragul poeziei și-al muzicii tinere, au înfruntat vitregiile unei ploi neîntrerupte. În consecință, după un spectacol de 6 ore, cîntecul de despărțire, înjghebat pe loc, avea să exprime nu doar victoria asupra naturii, mai exact spus asupra ploii, ci și dorința cenaclului de-a reveni în acest oraș : „Și colinda-i suflet viu / Noapte bună, Tîrgu Jiu / A plouat necăjit / A plouat și-ai înflorit / Dacă vrei să ne întorci / Cheamă-ne la tine, Gorj, / Vom veni la infinit / C-a fost nemaipomenit." A doua zi, tot în județul Gorj, dar la Rovinari, în mijlocul minerilor de pe Șantierul Național al Tineretului, șantier care-și sărbătorea cel de-al cincilea an de la înființarea sa. După cum se știe, în programul cenaclului nostru n-a figurat această manifestare, dar ea a avut, totuși, loc, răsplătind munca și viața nu tocmai ușoare ale tinerilor care, prin fapta lor de zi cu zi, fac dovada înaltului lor patriotism.

Și iată-ne în județul Bihor, la Oradea, în două seri atît de diferite una de alta. Astfel, în prima seară, cea de luni, după un început contradictoriu, marcat de absența conducătorului cenaclului, manifestarea noastră a intrat în normal abia după ora 22.00,oră la care poetul Adrian Păunescu (după o dimineață plină de evenimente, la București) a reușit să ajungă și la Oradea. A fost, totuși, dincolo de neliniștea de început a sălii, o seară plăcută și minunată. În schimb, seara de marți ne-a dezamăgit. Din punctul nostru de vedere, al celor aflați pe scenă, am făcut totul pentru ca și seara de marți să atingă nivelul unora din tulburătoarele seri pe care, de-a lungul timpului, le-am trăit aici, la Oradea. Dar din cauza cîtorva zeci de tineri neatenți și poate încă neînvățați cu atmosfera obișnuită a cenaclului, au fost unele momente în care mesajul artistic n-a fost receptat la adevărata sa temperatură. Cei cîțiva tineri au stricat, pur și simplu, seara cîtorva mii de alți tineri. Păcat ! Dar, dată fiind marea noastră iubire față de Oradea și oamenii săi, să sperăm că, dacă va fi vreme, vom reveni la Oradea, așa cum, dintotdeauna, se revine la o mare și adevărată iubire.

În seara meciului cu Benfica

Localitatea : **Craiova, 20 aprilie 1983, orele 21 și 45, Stadionul Tineretului ; 21 aprilie, orele 20 și 30, Sala sporturilor.**

Durate : **2 ore și un sfert, manifestarea noastră de pe Stadionul Tineretului și 6 ore și jumătate, aceea desfășurată în Sala sporturilor.**

Număr de spectatori : **20 000 pe stadion și alți 5 000 în sală.**

Calitatea spectacolelor : **ambele excepționale, la cota cea mai înaltă a manifestărilor noastre de pînă acum.**

Atmosfera : **întîmplarea noastră de pe Stadionul Tineretului, la cîteva ore după partida de pe „Central", a reușit să transforme tristețea din sufletele oamenilor într-o imensă bucurie estetică. Manifestarea noastră de a doua zi a fost afirmația hotărîtă a unei trăsături definitorii a generației tinere : optimismul.**

Noutăți : **a fost prezent la întîmplarea de pe „Tineretului", într-o stare de emoție personală, un mai vechi membru al cenaclului nostru, Tudor Gheorghe. În cea de-a doua seară, a debutat pe scena cenaclului artistul egiptean de circ Mohamed Imam Mustafa, cu un număr comic, imitînd de asemeni vocea poetului Adrian Păunescu.**

Aportul organizatorilor : **la Craiova niciuna dintre cele patru manifestări n-a semănat cu vreo alta. Toate însă, fiecare în mod distinct, au contribuit la conturarea imaginii de ansamblu care va rămîne tuturor una de neuitat. Pentru prilejul oferit, pentru sprijinul concret și înțelegerea lipsită de prejudecăți arătate în organizarea acestor formidabile manifestări ale spiritului tînăr, adresăm profunde mulțumiri conducerii de partid a județului Dolj, tovarășului prim-secretar Ion Radu. De asemeni, prietenii noștri, organizatorii craioveni au avut de această dată pe total o comportare remarcabilă făcînd prin promptitudinea acțiunilor lor să nu se fie creată nici un fel de falsă problemă. I-am simțit mereu alături și le mulțumim pentru aceasta. O mențiune specială pentru contribuția la realizarea spectacolului de afară, activiștilor de partid Vasile Popescu, secretar al județenei de partid Dolj, și Costică Chițimia, prim-secretar al municipiului de partid Craiova.**

(Continuare în pagina 17)

La Craiova

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru Top : 1) Cîntec pentru Oltenia (Valeriu Penișoară, 861 pct.), 2) Da, da, da (Andrei Păunescu, 709 pct.), 3) Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă, 591 pct.), 4) Maria (Costas Caracostas, 446 pct.), și 5) La adio (Vasile Șeicaru, 438 pct.)

La Tg. Jiu

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru Top : 1) Da, da, da (Andrei Păunescu, 1024 pct.), 2) La adio (Vasile Șeicaru, 932 pct.), 3) Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă, 923 pct.), 4) Cîntec pentru Oltenia (Valeriu Penișoară, 787 pct.) și 5) Maria (Costas Caracostas, 449 pct.)

La Oradea

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru Top : Prima seară, luni : 1) Da, da, da (Andrei Păunescu, 835 pct.), 2) Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă, 621 pct.), 3) Totuși iubirea (Májay Győző, 496 pct.) și 5) Cîntec pentru Oltenia (Valeriu Penișoară, 395 pct.)

A doua seară, marți : 1) Da, da, da (Andrei Păunescu, 941 pct.). 2) Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă, 723 pct.), 3) La adio (Vasile Șeicaru, 650 pct.), 4) Totuși iubirea (Májay Győző, 470 pct.) și 5) Cîntec pentru Oltenia (Valeriu Penișoară, 378 pct.)

La Satu Mare

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru top : 1. Da, da, da (Andrei Păunescu, 820 pct.), 2. La adio (Vasile Șeicaru, 753 pct.), 3. Rugă pentru părinți (Ștefan Hrușcă, 678 pct.), 4. Dor de Eminescu (Alexandru Zărnescu, 361 pct.), 5. Maria (Costas Caracostas, 345 pct.).

Programul cenaclului

GALA 1 000 CONTINUĂ. În zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii, iubitorii de poezie și muzică tînără din județele Cluj, Bistrița, Maramureș, Suceava, Iași, Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași și București vor avea prilejul să se întîlnească cu membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

CONFIGURAȚIA PROBABILĂ A TURNEULUI NOSTRU ÎN PERIOADA VIITOARE ESTE DECI URMĂTOAREA :

29 aprilie — Cîmpia Turzii
30 aprilie — Cluj-Napoca
2 mai — Dej
4 mai — Cluj-Napoca
5 mai — Bistrița
6 mai — Năsăud
7 mai — Baia Mare
8 mai — Sighet
9 mai — Borșa
10 mai — Vatra Dornei
11 mai — Cîmpulung Moldovenesc
12 mai — Suceava
13 mai — Fălticeni
14—18 mai — Iași
19 mai — Huși
20 mai — Vaslui
21 mai — Bîrlad
22 mai — Tecuci
23 mai — Galați
24 mai — Brăila
25 mai — Buzău
26 mai — Slobozia
28 mai — Călărași
29 mai — București, Arenele Romane
30—31 mai — Slatina

Topul Cenaclului Flacăra

Topul din această săptămînă a fost realizat prin adiționările de punctaje determinate de opțiunile exprimate de participanții la manifestările noastre de la Craiova, Tg. Jiu și Oradea. Reamintim tuturor prietenilor noștri din țară că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturînd primelor zece preferințe talonul de participare. Iată noua configurație a topului acestei luni.

	Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1.	Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	9 756
2.	Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	8 430
3.	La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	6 801
4.	Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	6 360
5.	Totuși iubirea	Májay Győző	Májay Győző	5 186
6.	Maria	Costas Caracostas	Folclor grecesc	4 080
7.	Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	3 058
8.	Crescătorul de cai	Poesis	[illegible]	3 016
9.	Trenul fără nas	Iris	Iris	2 496
10.	Nu te mai gîndi	Ducu Bertzi	Bob Dylan	1 814

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare

nr. 4

aprilie 1983

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (**Ilie Purcaru**, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (**N. Grigore Mărășanu**, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Niță, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (**Răzvan Bărbulescu**, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57 Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 21 30 ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — **Ovidiu Ioanițoaia** — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Alexandru Paler, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72 — Vasile Mănecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — **Nicolae Cristache** — 21 43, redactor șef adjunct — **Nicolae Arsenie** — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 3 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII (1458)
18 VINERI
6 MAI
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

EROI AU FOST, EROI SÎNT ÎNCĂ ŞI-OR FI CÎT NEAMUL ROMÂNESC!

În refrenul acestui cîntec nemuritor am simțit vibrînd, ca o poruncă a istoriei, ca un temei al nadejdilor împlinite prin muncă, prin dreptate și prin libertate, sensurile profunde ale sărbătorilor noastre din acest început de mai: ziua Muncii, ziua Tineretii, ziua Partidului, ziua Independenței și a Victoriei (Reportaje și comentarii în pag. 2, 3, 8)

O problemă în care opinia publică și-a spus cuvîntul :

CASA ANDREI MUREȘANU A FOST SALVATĂ

(Pag. 14)

În mai, cînd rozele-nfloresc

„Niciodată în România n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată și glorioasă care să fi luptat cu abnegație și să fi realizat atîta pentru fericirea poporului român, pentru măreția națiunii noastre. Partidul nostru s-a născut și a crescut odată cu proletariatul, destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român".

NICOLAE CEAUȘESCU

Evocăm în aceste zile împlinirea a 62 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, stegarul destinului istoric al poporului român, al luptei revoluționare a maselor largi populare împotriva exploatării și asupririi, pentru dreptate socială, unitate și independență națională, exponentul fidel al intereselor supreme ale poporului român, conducătorul încercat al operei revoluționare, patriotice de edificare a socialismului și comunismului în România.

Eveniment de însemnătate istorică în viața clasei noastre muncitoare, a întregului popor român, transformarea Partidului socialist în Partid comunist la 8 mai 1921 a marcat o etapă nouă, superioară în afirmarea mișcării revoluționare și democratice din România, clasa muncitoare și partidul său politic ducînd mai departe idealurile luptei de eliberare națională și socială a națiunii române, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești, democratice, progresiste ale partidului clasei muncitoare făurit în urmă cu nouă decenii. Sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru a străbătut un drum glorios de lupte și victorii, a înfăptuit actul demnității naționale din august 1944, mărețele țeluri ale revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, a asigurat transformarea democratică și socialistă a societății, a pus temelii trainice României de azi, ca țară prosperă, liberă, independentă și suverană între popoarele și națiunile lumii.

La scara istoriei noastre multimilenare, șase decenii de viață și luptă ai Partidului Comunist Român nu reprezintă o perioadă prea îndelungată. Dar prin drumul parcurs de popor sub conducerea sa, prin transformările sociale al căror inițiator și conducător a fost, prin uriașa influență pe care a cîștigat-o în societatea noastră, acești ani se înscriu ca o adevărată epocă istorică.

★

După congresul din mai 1921, îmbogățindu-și necontenit experiența revoluționară, învingînd greutățile ivite în calea sa, îndeosebi în cele două decenii cînd a fost nevoit să înfrunte condițiile aspre ale ilegalității, Partidul Comunist Român și-a sporit continuu capacitatea de a organiza și conduce lupta clasei muncitoare, a maselor largi populare pentru drepturi și libertăți democratice, pentru un trai mai bun, pentru afirmarea plenară a României în marele concert al lumii civilizate, pentru apărarea unității, independenței și integrității teritoriale a României.

Afirmarea publică, printr-o mare varietate de forme și mijloace, a programului politic, economic și social profund revoluționar, Partidul Comunist Român a reprezentat o înfruntare deschisă, de amploare, fără precedent, cu politica antipopulară a vîrfurilor claselor dominante. Potrivit condițiilor istorice și obiectivelor imediate din fiecare perioadă, clasa muncitoare, condusă de partidul său comunist, a organizat numeroase acțiuni greviste, demonstrații de stradă și alte importante bătălii de clasă, s-a situat în fruntea diverselor acțiuni ale forțelor patriotice, naționale. Ele au cunoscut o maximă amploare și frecvență în perioada crizei economice, culminînd cu marile bătălii de clasă ale muncitorimii române din ianuarie-februarie 1933. Luptele duse în acei ani împotriva exploatării capitaliste, a șomajului s-au împletit cu lupta împotriva monopolurilor străine care impuseseră guvernului român grele prevederi economice, știrbind grav independența și suveranitatea țării.

Partidul Comunist Român s-a situat în fruntea forțelor patriotice, naționale, în lupta împotriva pericolului fascismului și revizionismului, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a țării. Exponent al intereselor fundamentale ale poporului, partidul comunist, deși se afla în adîncă ilegalitate, supus prigoanei forțelor represive, a înțeles în întreaga sa gravitate pericolul fascist, a chemat masele cele mai largi să formeze un front comun care să bareze calea fascismului în România. Militînd pentru realizarea, pe o platformă comună, a diferitelor grupuri și organizații democratice, partidul comunist a strîns legăturile cu organizațiile de masă democratice, cu Partidul Socialist, a stabilit contacte cu diferite fracțiuni ale partidelor burgheze și cu un mare număr de personalități politice cu vederi democratice, antifasciste.

În împrejurările accentuării primejdiei agresiunii fascismului și revizionismului împotriva României, documentele elaborate de P.C.R. precizau că sarcina comuniștilor români este de a participa activ și hotărît la lupta pentru apărarea integrității, independenței, demnității și libertății României. Creșterea avîntului mișcării antifasciste din România a fost plenar ilustrată de marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului român față de expansiunea Germaniei naziste. În organizarea și desfășurarea marii demonstrații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939 din București, un rol important a avut și de această dată militantul comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel ce conduce astăzi în fruntea partidului și statului destinul istoric al României.

Evenimentele politice din acea perioadă evidențiază cu putere că în România, în rîndul maselor muncitoare, al cercurilor politice și democratice largi există o profundă ostilitate împotriva fascismului, a Germaniei hitleriste și Ungariei horthyste. Eroica luptă dusă în acei ani de partidul comunist în fruntea clasei muncitoare, a unor largi forțe progresiste, sub steagul democrației și independenței țării, atitudinea lucidă a unor grupări politice ale claselor conducătoare au stăvilit pentru un timp ascensiunea spre putere a organizațiilor fasciste și înrobirea țării Germaniei naziste, țara noastră aflîndu-se printre ultimele state din Europa în care fascismul a acaparat puterea.

În momentele grele ale dictaturii militaro-fasciste și războiului hitlerist contra U.R.S.S., cînd țara se afla sub dominația nazistă, Partidul Comunist Român s-a situat în fruntea rezistenței antifasciste, antihitleriste. Numeroși au fost membrii Partidului Comunist Român, ai Uniunii Tineretului Comunist, alți militanți revoluționari, patrioți și democrați care, în anii ilegalității, au înfruntat închisorile și lagărele, au plătit cu prețul vieții patriotismul lor, devotamentul față de cauza socialismului și a libertății patriei.

Partidul clasei muncitoare — stegarul luptei poporului român pentru împlinirea înaltelor idealuri de dreptate socială și unitate națională

Unul din momentele glorioase ale istoriei Partidului Comunist Român o constituie organizarea și conducerea revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis o epocă nouă în istoria României — epoca împlinirii idealurilor de dreptate și libertate pentru care au luptat și s-au jertfit numeroase generații de înaintași, a afirmării depline a dreptului sacru al poporului român de a fi liber și suveran în țara sa, epoca trecerii la făurirea orînduirii noi, socialiste.

Partidul Comunist Român a fost forța hotărîtoare care a asigurat participarea poporului român, cu întreaga sa armată, cu întregul său potențial material și uman, alături de armatele Uniunii Sovietice, de întreaga coaliție antihitleristă, în războiul contra Germaniei naziste, pentru eliberarea deplină a țării și dincolo de hotarele sale, pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la victoria finală din mai 1945 asupra fascismului.

Sub conducerea Partidului Comunist Român, în perioada care a trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, societatea românească a parcurs mai multe etape istorice, jalonate de profunde prefaceri revoluționare, de mari realizări în toate domeniile de activitate. Partidul a condus cu succes lupta pentru desăvîrșirea transformărilor revoluționare burghezo-democratice, pentru reforme sociale profunde, pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și trecerea la construcția socialistă. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor au înfăptuit cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Congresul al IX-lea al partidului, alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea conducerii partidului și statului au constituit momente de însemnătate crucială în viața social-politică a țării noastre, în desfășurarea operei de construcție socialistă, inaugurînd o etapă nouă, caracterizată prin spirit științific, rațional și novator în conducerea societății, printr-un dinamism fără precedent în dezvoltarea economico-socială și un uriaș avînt creator al maselor populare — perioada cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga istorie a patriei.

În ultimii 18 ani de construcție socialistă au avut loc schimbări radicale atît în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, în domeniul științei, învățămîntului și culturii, cît și în structura socială, în caracterul relațiilor sociale, asigurîndu-se înflorirea modului de producție socialist, dezvoltarea puternică a democrației, și afirmarea plenară a personalității umane, ridicarea substanțială a gradului de civilizație materială și spirituală a poporului, demonstrînd forța transformatoare a socialismului, capacitatea noii orînduiri, în care clasa muncitoare are rolul conducător, de a asigura progresul viguros, economic și social, al țării. În acești ani s-a întărit puternic rolul de conducător politic al partidului în societate, unitatea întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, prin hotărîrile adoptate cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării, asigură progresul armonios și unitar al forțelor de producție, al tuturor domeniilor vieții economice și sociale, ridicarea țării pe o nouă treaptă de dezvoltare, creșterea în continuare a nivelului de trai al poporului, marcînd o etapă superioară în înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Mărețele realizări obținute de-a lungul acestui drum istoric reprezintă cea mai concludentă dovadă a justeții politicii Partidului Comunist Român, caracterizate prin originalitatea soluțiilor concrete adoptate în rezolvarea problemelor de bază ale organizării și conducerii societății, prin aplicarea creatoare a socialismului științific la condițiile social-istorice din România, prin aprofundarea fenomenelor și aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluționare a societății, aducîndu-și astfel contribuția sa la dezvoltarea și îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste. Ele constituie, totodată, o mărturie grăitoare a faptului că Partidul Comunist Român, vlăstar puternic din trupul poporului, al clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, nu cunoaște alte țeluri mai înalte decît libertatea, prosperitatea și fericirea poporului, că politica sa corespunde pe deplin intereselor și aspirațiilor vitale ale întregii noastre națiuni. Reunind în rîndurile sale peste 3 200 000 de membri, Partidul Comunist Român reprezintă astăzi centrul vital și forța dinamică a societății noastre, îndeplinindu-și cu înaltă răspundere misiunea istorică în conducerea destinelor poporului, în unirea eforturilor sale pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Întregul nostru popor își exprimă respectul și recunoștința față de rolul decisiv pe care conducătorul iubit al națiunii noastre, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl are în elaborarea și înfăptuirea politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României, magistrala sa contribuție teoretică și practică la fundamentarea și elaborarea celor mai corespunzătoare soluții pentru rezolvarea problemelor complexe ale construcției noii orînduiri și asigurarea mersului ferm al patriei pe calea socialismului și comunismului. Definitoriu pentru modul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu abordează problemele complexe ale construcției societății socialiste este spiritul novator, capacitatea profundă de analiză multilaterală și de sintetizare a experienței revoluției și construcției socialismului în România, de prefigurare a drumului țării noastre spre comunism în contextul vastului proces revoluționar mondial, conceperea teoriei socialismului științific ca știință revoluționară vie și dinamică, a cărei viabilitate constă în permanenta adaptare la dezvoltarea societății, la marile cuceriri ale cunoașterii științifice.

România se înalță astăzi între popoarele lumii ca o țară a demnității, a progresului, a libertății și democrației, ilustrînd prin faptele și împlinirile sale forța pe care o dobîndește un popor stăpîn pe destinele sale.

Consecvența și fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează interesele poporului român, ale României socialiste, ale cauzei progresului, socialismului, păcii și înțelegerii între popoare, profunda cunoaștere a evenimentelor, relațiilor și fenomenelor internaționale, vastul dialog cu conducători de stat și de guvern de pe toate continentele, cu șefi de partid, cu reprezentanți ai celor mai diferite organizații politice, forța de analiză a secretarului general al partidului și capacitatea sa de a formula, pe baze științifice, concluziile și opțiunile cele mai adecvate în vederea acțiunii practice — toate acestea au asigurat politicii externe a României socialiste o largă putere de înrîurire, o creștere fără precedent a prestigiului și stimei de care se bucură astăzi țara noastră în lume. Pe bună dreptate, spre mîndria întregului nostru partid, a întregului nostru popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat ca una dintre cele mai proeminente personalități, unul dintre marii conducători politici ai epocii contemporane.

Conf. univ. dr. MIRCEA MUȘAT

Zi a bucuriilor legitime

Zi a primăverii și a muncii, a solidarității muncitorilor de pretutindeni, 1 Mai împlinește în conștiința națiunii noastre socialiste un moment de semnificativă rememorare a treptelor urcate în timp, a izbînzilor repurtate într-o istorie densă, a oamenilor pentru oameni. Și 1 Mai s-a sărbătorit și în acest an cu tot fastul statornicit de tradiție, cu bucuria culeasă și din pacea de azi și din certitudinea viitorului.

La București, marea adunare populară consacrată sărbătoririi zilei de 1 Mai a prilejuit reafirmarea idealurilor cărora poporul nostru le consacră întreaga lui energie și nețărmuritul lui devotament : dreptate socială și națională, înflorire a țării în deplină independență și suveranitate, prietenie și conlucrare reciproc avantajoasă între națiuni. Firesc, gîndurile de recunoștință ale tuturor s-au îndreptat spre tovarășul Nicolae Ceaușescu, artizanul consecvent al unei politici interne și externe clarvăzătoare, prin a cărui gîndire și activitate chipul României de azi s-a impus umanității întregi. Demnitatea și elocvența demersurilor de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul iubit al partidului și poporului nostru, reprezintă în lumea contemporană un factor important al procesului de atenuare a tensiunii internaționale și de regăsire a unei necesare și fertile lucidități, o contribuție esențială la cauza păcii mondiale, în absența căreia nici o națiune nu își poate îngădui nădejdea progresului și a prosperității. În consecință, omagiul adus de bucureșteni, la Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, celorlalți conducători de partid și de stat, s-a dovedit a fi, în același timp, și o mărturie a dorinței de pace a poporului care sîntem, și o garanție că atașamentul nostru pentru cauza păcii se va exprima și în viitor cu aceeași tărie, prin fapte și acte de o egală și recunoscută responsabilitate.

Amplu și generos prin semnificații a fost și spectacolul festiv desfășurat în același context, conceput ca o impresionantă frescă a prezentului luminos al patriei noastre socialiste. Artiști reputați ai teatrelor din Capitală, formații și ansambluri muzicale și coregrafice, artiști amatori din întreprinderi și instituții, pionieri și școlari ai patriei și-au împletit harul, într-o realizare a unei grandioase metafore cu înțelesuri cît se poate de clare, dintre care, înaintea a toate, s-a desprins și s-a impus înțelesul adevărului că singura bucurie legitimă este cea în ale cărei temelii regăsim abnegația în muncă și destoinicia în toate faptele constructive. Și spectacolul festiv de la Palatul Sporturilor și Culturii din București, într-adevăr a exprimat o bucurie legitimă.

Totodată, 1 Mai 1963 a fost o sărbătoare a țării întregi, trăită cu aceeași intensitate de toți fiii ei, români, maghiari, germani și de alte naționalități, tineri și virstnici, participanți la adunările festive din toate județele.

Și întocmai cum ziua de muncă își regăsește conștiința de sine într-un anume bilanț, și ziua de bucurie își are clipa ei de sobrietate și meditație. Iar clipa aceasta, desigur, nu poate fi altceva decît reîntoarcerea gîndului pe fagașul datoriilor zilei de mîine. Ale fiecăruia și ale tuturor, cu atît mai mult cu cît țelurile visate nu se pot împlini decît prin unire și solidaritate, și în gînd și în faptă, și în voința ce le împlinește conturul. Și sîntem, într-adevăr, o țară unită, un popor solidar, o națiune animată de dorința fierbinte de a propăși și de a apropia viitorul umăr la umăr cu toate țările, popoarele și națiunile lumii. Chipul și aspirațiile României contemporane dezvăluie cît se poate de limpede bunăcredința noastră funciară, etica noastră conștientă și asumată.

MIHAI PELIN

Marea investitură a tinereții

În mai, luna de intensitate a primăverii, cînd lumina apare mai limpede parcă decît oricînd, mai caldă și parcă însuflețită de atingerea florilor ca de atingerea obrazului unui copil, alăturăm laudei anotimpului pe aceea a oamenilor ce-ntruchipează, între toate vîrstele, chiar vîrsta primăverii, și-n inimile noastre, ale tuturor, ca și pe cerul înalt și curat al începutului de mai, se răsfrîng frățește luminile sărbătorești ale Zilei Muncii și Zilei Tineretului. În evul nou, socialist, al istoriei țării, care a întemeiat, ca o garanție a progresului multilateral al societății românești, un statut nou al muncii, o nouă demnitate a ei, semnificația asocierii, în calendarul sărbătorilor noastre, a muncii cu tinerețea poartă însemnul revoluționar al celebrării unei tinereți muncitoare și deopotrivă al muncii tinerești, adică libere și entuziaste.

Pe acest fundal de importante realizări și însuflețitoare aspirații, cînd ziua de 2 Mai s-a profilat ca un luminos și înflăcărat stindard al tinereții și primăverii, al bucuriei de a trăi și al încrederii în viitor, telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, U.A.S.C.R. și Consiliul Național al Organizației Pionierilor, a dat expresie totalei adeziuni din partea tineretului din România socialistă — români, maghiari, germani și de alte naționalități — la politica profund științifică, clarvăzătoare și consecvent revoluționară a partidului și statului nostru și a reafirmat aleasa recunoștință pentru minunatele condiții de muncă, de învățătură și de viață create tinerei generații în acești ani.

Nimeni nu mai este astăzi surprins cînd, intrînd într-o fabrică, într-o instituție, într-o colectivitate umană, constată prezența majoritară a tinerilor. Acolo, în clocotul muncii, la planșetele de desen, în amfiteatre, se află ei, tinerii, făurindu-și personalitatea, investigînd nou și încercînd să înlăture tot ce este vechi, perimat, depășit. Așadar, acolo se află tînărul detașament al clasei noastre muncitoare. Acolo se află tinerii noștri intelectuali. Acolo se mai află, cîți și cum ne-au rămas prin satele noastre, tinerii agricultori. Acolo se află elevii și studenții. Tineri crescuți și educați în acești ani ai socialismului. Cum i-am crescut și educat, așa îi avem. Cum îi vom crește și educa de azi înainte, așa îi vom avea. Să reținem acest aspect după părerea mea fundamental : pe mîinile cui lăsăm viitorul, pregătit, iată, încă de azi !

Mi-au venit toate acestea în minte asistînd la cîteva din manifestările tineretului și cu tineretul din aceste zile de 1 și 2 Mai. În Parcul tineretului și la Complexul studențesc Tei, la cluburile Universal, Titan, Tehnic și Ecran Club s-au desfășurat adevărate sărbători tinerești. Pe 2 Mai — Ziua tineretului, — vremea a fost mai puțin darnică, dar soarele și-a arătat din nou strălucirea, iar revărsarea de tinerețe și entuziasm a atins din nou apogeul.

Cîteva din județenele U.T.C. s-au înscris pe fila marii sărbători tinerești cu fapte de muncă deosebite. La întreprinderea de utilaj greu „Progresul" din Brăila s-a realizat în premieră națională, o „freză de modul 24", cu lame aplicate. În centrele de tradiție muncitorească Rovinari și Motru tinerii au participat cu însuflețire la lucrări de excavație și au transportat 30 000 tone cărbune, 100 000 mc steril. La Buzău, Rîmnicu Sărat, Săpoca, Smeeni, Săhăteni, Stîlpu s-a lucrat la întreținerea legumelor din cîmp și din solarii. Plantațiile tineretului din Vîlcea au cumulat 50 ha.

Alte vești din țară. Le primim bucuroși. Comitetul municipal U.T.C. Bistrița-Năsăud a organizat, în pădurea Ghinde, o sărbătoare cîmpenească. La baza sportivă „Constructorul" din Arad s-a desfășurat un carnaval al tineretului. La Poiana Nouă, Pietrele lui Solomon, Cetatea Rișnov din Brașov s-au desfășurat, de asemeni, sărbători cîmpenești, cu ieșiri la iarbă verde, desigur. O sărbătoare tinerească s-a organizat și pe faleza Dunării, la Brăila. Pe platoul Cetății din Suceava a avut loc un spectacol muzical-coregrafic sub genericul „Cîntăm tinerețea". O manifestare similară intitulată „E tinerețea noastră partidului datoare" a avut loc pe stadionul „Petrolul" din Ploiești. Și exemplele ar putea continua.

De la Agenția B.T.T. ni se confirmă că 800 de tineri au fost prezenți în stațiunile tineretului de la munte, iar alți 2 000 de tineri pe litoralul românesc. Tinerii au fost prezenți, firește, și-n alte stațiuni. Colind de-a lungul și de-a latul lacurile Tei, Plumbuita, Colentina. Peste tot tineri, perechi de băieți și fete. Cu chitare, acordeoane, muzicuțe, cu aparate de radio și mag-uri.

Zăbovim puțin și în domeniul sportului. În Capitală au avut loc, în aceste zile, dispute întreceri sportive de judo, lupte, scrimă, canotaj, modelism, box etc. (desfășurate cu precădere în Parcul tineretului, Herăstrău, Tei-Toboc, în bazele sportive și de agrement ale tineretului. Manifestări similare au avut loc, de bună seamă, și-n celelalte baze sportive și de agrement ale tineretului din țară.

...Așadar, o minunată zi a tinereții, petrecută sub cerul tînăr al primăverii, într-o țară căreia Tinerețea — ne referim și la tinerețea perpetuă a faptelor muncii și creației — îi slujește drept înaripat simbol.

DORIN SĂLĂJAN

ȚĂRANCA — MÎNA DREAPTĂ A SATULUI ROMÂNESC,

Deci ea, țăranca. Măria-Sa, țăranca.

Dintotdeauna, această țară a stat pe umerii ei. Umeri fragili de femeie, dar destul de puternici ca să țină pe ei poverile unei istorii. De la maicile noastre din capul vremii și pînă astăzi, ea e aceeași, ea săvîrșește, în esență, aceleași fapte. Ea odrăslește neamul și-i ține dreaptă cumpăna vieții, acea cumpănă ce se mai cheamă datină, ea rînduiește în jurul bărbatului, cu mîini harnice de munteancă ori moldoveancă, de ardeleancă ori dobrogeancă, o casă cu zarzări și pruni, cu știubeie, cu păsări și cu copii. Ea ară, seamănă, plivește, culege în rînd cu bărbatul, adeș mai mult decît el, înlocuindu-l cînd (ca în veac) e plecat cu anii la oaste sau cînd (ca astăzi) la drumul orașelor, de regulă nu cu anii, ci cu viața. Ea trebuie, în același timp, în serile cînd îi vine acasă „omul", să-l lasă în cale cu lampa gingașă a zîmbetului, după ce a spălat pridvorul de colbul grijilor și al ostenelilor ; iar diminețile, înainte ca „omul" să plece, ea, cea dintîi, înaintea soarelui, să inunde ograda cu soare spornic, petrecîndu-i cu zîmbet drumul spre truda lui. O mai somează, între timp, cei din fruntea obștii să se înhame și la carul muncilor obștii. O mai somează, între timp, folcloriștii și etnografii să nu uite să „țină tradiția", să păstreze neprihănite doina și cîntecul, catrința și scoarța, pentru urechi și pentru ochi ce încă nu s-au ivit în veac.

Ea aduce, din timp, acea rară știință de a sluji și a străjui, fără de care această țară n-ar exista sau n-ar exista așa cum există.

Acum, iată, muncile primăverii, cele care se fac cu mijloace moderne, cu semănătoarea și cu tractorul, s-au încheiat. Acum, iată, e vremea prașilei, care se face și modern, dar și ca-n vechi, cu arhaica sapă, ce de atîtea milenii de cînd frămîntă pămîntul acestei țări și-a făcut buzele iuți și lucii, ni zice că acum se sfarmă, dar nu se sfarmă. Sapa e în mîna ei, a țărăncii. Pîinea noastră e în mîna ei, a țărăncii.

Mă gîndesc, cînd scriu aceste rînduri, la Ioana Păduraru din Tugiului Doljului. Femeie micuță, oacheșă, numai vînă și nerv, șefă de echipă la C.A.P. și mamă a opt copii. Doi sînt mari, muncesc la oraș, iar șase încă se mai țin de fusta ei. Bărbatu-său e zidar la Craiova, vine acasă doar simbetele, lăsînd-o văduvă șase zile din șapte. În a șaptea el se odihnește, și e firesc să se odihnească, în a șaptea ea îl slujește, și e firesc (zice ea) să-l slujească, el fiind soțul și tatăl și cel ce aduce acasă, numărați la bob, bani cîștigați cu destulă sudoare. În cele șase zile de văduvie, ea muncește la C.A.P., are lot în acord global, vede de vite și de copii (asta-i ordinea, altfel copiii n-ar avea lapte !), toarce lînă și cîrpește cămăși, împinge cu pieptu-i micuț (același cu care a alăptat cei opt copii) chiar și plugul, pe coaste pe care mașinăriile inventate de bărbați nu pot urca. Am văzut-o, în vara trecută, în totul campaniei grîului, dormind în cîmp. Era într-o lună, noaptea spălase rufăria bărbatului, pregătindu-i pentru drumul orașului, iar din zori, cu secera, lipăise prin grîu, cocîrjîndu-se la tot pasul, una cu înălțimea lanului, ca să reteze spicele scăpate de mașină. Acum, în sumara pauză în care combinerii mîncau, ea căzuse în lan, răpusă de somn. Dormea ca neomul, cu capul în soare. Nu mai semăna a om, părea un animal de povară, trăsnit în cap de-o măciucă. Măciuca grea și necruțătoare a soarelui îi zburase secera la cîțiva pași. Dar cînd s-a ridicat (a sărit din somn odată cu încetarea pauzei), era țărăncă Ioana Păduraru, Ioana cea mărunțică, cea oacheșă, cea numai nerv, cea încă gingașă, încă frumoasă, încă femeie, în ciuda anilor ei de seceră și de văduvie, de vite și de copii.

Mă gîndesc, cînd scriu aceste rînduri, la Floarea Beleț din Mălaia Vîlcei, mamă a 13 copii, cu un soț, Gheorghe, mereu nevăzut, el fiind tăietor de păduri prin Munții Lotrului. Ea singură, de cînd se știe nevastă, a fost cu casa, cu ogorul (pierdut și el, ca și bărbatul, prin munți silhui), și cu copiii. Nu se plînge de soartă, ea i se pare firească, nefirese ar fi fost, îmi spunea, ca lucrurile să se fi petrecut altfel. Cum adică să nu trudești pentru pîinea casei ? Cum adică să nu faci copii, mulți copii ? Scopul însoțirii oamenilor (țăranii, observa Rebreanu, nu-și zic „țărani", ci „oameni"...) sînt copiii.

(Sigur, mai sînt și locuri în care bărbați-navetiști cu cîștiguri bune, sau chiar notabilități ale satului cu fumuri mai mult decît „citadine", și-au făcut din neveste, peste noapte, „cocoane", acestea nemaicatadicsind să mai țină o curcă în bătătură, necum să se scoale înainte de zori și, cu sapa pe umăr, să la drumul prăfos al tarlalelor C.A.P.-urilor. Dar astfel de fenomene, de regulă izolate, sînt, acolo unde sînt, excluse — de drept și de fapt — din viața satului, prin acel unanim și rezolut consemn al obștii, prin acea imprescriptibilă lege a muncii pămîntului, ce nu suferă trîndăvia sau nerostul. Satul, cu alte cuvinte, își vede de ale lui, „cocoanele" rămînînd în afară sau, nu o dată, devenind obiect de folclor. Că nu ne putem mulțumi doar cu astfel de atitudine, că fenomenul se cuvine înlăturat, el afectînd și economia, și ființa morală a satului, este o altă poveste, de care ne vom ocupa cu un alt prilej.)

Cum să-i mulțumim țărăncii pentru munca ei grea, anonimă, nerăsplătită, nerăsplătibilă ? Nu mai putem să-i mulțumim pentru limba română, pe care ne-a dat-o odată cu laptele ; această mulțumire i-o aducem mereu, omagiind folclorul și pe Creangă sau Arghezi. Nu mai putem să-i mulțumim pentru ființă, fiindcă ființa sîntem noi. Nu mai putem să-i mulțumim decît — mereu și mereu — pentru pîinea cea de toate zilele, care a fost și e sinonimă — pentru ea, pentru țărăncă noastră — și cu limba, și cu pămîntul, și cu ființa. De fapt, cu Țara.

ILIE PURCARU ■

Viață fără flori la Strîmba

Îmbrăcată într-o haină bărbătească, un sacou vechi, țesut dintr-o stofă cadrilată, vădește parcă putinătatea și însingurarea unui copil trimis să cumpere de un leu gaz. Seara, după ce încuie poarta de la drum și ușa casei, cînd Elena și Florin mai zăbovesc în mîini cu cărțile lor de școală, ea ar putea să pară, la 34 de ani, nu sora mai mare a copiilor ei, ci sora lor mai mică. Au cam început s-o întreacă, în înălțime, mai ales fata, elevă în clasa a 8-a. Pe urma surorii lui, care a luat de fiecare dată premiul întîi, băiatul, elev într-a 6-a, a ieșit în fiecare an cu premiul al treilea. De aceea, cînd merge la școală, la ședința cu părinții, Eugenia Motoi se simte parcă și ea premiantă. Altfel nu se poate ști dacă pe obrazul ei neted și curat nu se abate cumva, ca o umbră repede risipită, părerea de rău că ea n-a putut să învețe decît 4 clase primare. Abia împlinise 9 ani cînd maică-sa, Stana, a căzut bolnavă, paralizată, și toată grija casei a rămas pe seama ei. La 15 ani s-a trezit că-i vin la poartă pețitori. Paul, bărbatu-său, nu împlinise decît 17 ani și la început îi fugiseră ochii către altele, dar părinții îl sfătuiseră să caute o fată muncitoare, învățată cu greul. La scurtă vreme după ce-a terminat armata la tancuri, el a intrat ca șofer în București, la Filaret, și cu autobuzul lui cu călători trece în fiecare zi pe șoseaua care coboară prin Călugăreni și Uzunu către satele aflate mai jos, pe lîngă Dunăre. Din șoseaua asfaltată n-ar fi decît 8 kilometri de drum neasfaltat pînă la Strîmba, cum i s-a zis pînă în urmă cu 15 ani satului numit de-atunci Hulubești, dar nu poate să se abată pe acasă decît o dată la cîteva zile, uneori și la o săptămînă. Satul se află în spatele unei păduri numite tot Strîmba, iar între pădure și sat se întinde islazul. De cîte ori se întoarce la volanul mașinii lui Dacia 1300, de culoare vișinie, Paul se așteaptă s-o zărească pe-acolo, la ieșirea din pădure, cu cele 80 de oi ale lor și încă pe-atîtea ale unor vecini ca Gheorghe Năstase, Ion Drăgana și Ion Culcușică. Potrivit unei înțelegeri mai vechi, fiecăruia îi vine rîndul să ducă oile la islaz cîteva zile. În felul acesta, Eugenia, nevastă-sa, își face și zile mai libere pentru alte munci. De curînd, cînd Paul Motoi a venit acasă, a zărit prin ferestrele deschise doi meșteri zugravi purtînd pe cap niște bonete întocmite din ziare și stropite cu var. A zis că e grăbit, și-a virit schimburile curate într-o servietă și a plecat iar, poate că era chiar grăbit ori numai pentru că atunci cînd se văruiește în casă unui bărbat îi vine mai lesne să dea bir cu fugiții. În seara aceleiași zile, după ce a mulș oile și după ce le-a dat meșterilor să mănînce iar aceștia au plecat și ei pe la casele lor, femeia s-a apucat să spele niște preșuri și-a prins-o miezul nopții cu mîinile în albie, lîngă fîntînă. Iar după ce n-a mai simțit aproape mirosul de apă cu leșie și săpun, a descoperit că, în răcoarea nopții de care pînă atunci nu se ferise, dinspre tufele de liliac de la poartă adie un parfum de-ți taie răsuflarea. Și-a amintit de nunta ei care a fost tot pe-o vreme ca asta, într-o primăvară, și a-a văzut îmbrăcată într-o rochie albă și ținînd în brațe un buchet de liliac. Pe urmă nu i-a mai dat nimeni nici un buchet, dar nici ea nu s-a mai așteptat să primească. La Strîmba sau la Hulubești viața femeilor măritate e mai mult fără flori decît cu flori, zice Eugenia Motoi, așa se obișnuiește, nu e bine ca bărbații să li se ceară să se poarte ca la oraș fiindcă le-ar putea veni gîndul ca și ei să ceară femeilor să fie mai altfel și mai nu se știe cum. Se cunoaște doar că unul a bruftuluit-o pe nevastă-sa pentru că nu s-a priceput să-i gătească o „lanie" de fasole așa cum mîncase el odată la București. Așa că ea n-ar pune niciodată un preț mai ridicat pe un buchet de flori decît pe bucuria pe care i-a adus-o bărbatu-său promițîndu-i că data viitoare, cînd va veni acasă, o să-i cumpere o mașină de spălat rufe. Ea se numără printre cele mai vrednice muncitoare ale C.A.P.-ului și chiar dacă o mai ajută și el, cînd are vreme, pentru ca împreună să-și facă drept la două loturi în folosință, Paul Motoi știe că mîndria de-a avea o gospodărie de frunte se datorează mai cu seamă nevestei. În multe privințe ea face și desface, ea hotărăște. Dacă a zis Eugenia să contracteze în acest an 8 oi și 8 miei, 200 kilograme de lînă și 500 litri de lapte, așa a zis și Paul, el fiind mulțumit că funcționarii primăriei își scot pălăria în fața lui cu aceeași considerație cu care și ei își scoate pălăria în fața lor. Sînt însă și împrejurări în care femeia nu se avîntă să hotărască singură. Chiar în seara aceea cînd Paul a plecat grăbit iar ea a întîrziat cu munca pînă spre miezul nopții, cineva a stat cu ochii pe casa lor și cînd ea a stins lumina n-a mai avut a se teme că femeia, frîntă de oboseală, adormise imediat. Dimineața, la numărătoare au ieșit 6 miei mai puțin. Pînă la scăpătatul zilei a muncit cuprinsă de îndoială, a spălat dușumelele și geamurile, în urma zugravilor, apoi și-a luat inima în dinți și-a intrat în casa celui asupra căruia căzuse bănuiala, întrebîndu-i ce-au mîncat. Păi ciorbă, dar ciorbă nu mai era în nici o oală, și parcă și friptură, dar și friptura, vezi bine, se terminase. Nevasta lui Paul Motoi n-a plecat însă pînă n-a cules de pe lîngă mașina de gătit două oase despre care n-o poate convinge nimeni că nu sînt de miel. Mai departe nu-și dă seama ce-ar putea face, le-a învelit într-o cîrpă și-l așteaptă pe bărbatu-său ca să la el o hotărîre. Că așa se mai întîmplă, zice, cînd nu e bărbatul acasă. Destul că ea, în cursul acelei percheziții întreprinse pe cont propriu și intrucîtva și riscantă, n-ar mai fi putut să pară nimănui un copil trimis să cumpere de un leu gaz ci un luptător ceva mai mic de statură dar destul de viteaz încît să stîrnească panică în rîndurile inamicului.

DUMITRU ELIADE ■

Constanța Tănase din satul Cotorca, județul Buzău, înconjurată de nepoții ei, mult mai mulți decît încap în această fotografie. În schimb, copiii i s-au risipit, prin orașele din care îi trimit aceste scrisori vii și surizătoare. Chiar și lacrima rară a acestor nepoți, au o dată amestecată cu lacrima ei, tot speranță se cheamă.

Cum se spune între oameni de bună-credință, asta e situația

Pentru cine o privește în ochii limpezi, Margareta Gurău recunoaște 59 de ani ; pentru cine o întîlnește în largul Bărăganului, pe una din brazdele trase jur-împrejurul comunei Nicolae Bălcescu, femeia nu are vîrstă, ca toți cei juruți unor îndeletniciri imemoriale. Lumea ei a fost și continuă să fie pămîntul și casa. Și dacă lumea aceasta mai poate cuprinde ceva, le rămîne copiilor să se bucure de rînduielile și întocmirile ei depărtate. A zămislit șase. Peste Nicolae, care s-a prăpădit la o vîrstă prea fragedă ca să sufere vreo durere, Alexandru, Dumitru, Marioara, Elena și Ioana s-au risipit spre orizonturi străine de grija pămîntului. Mai neted spus, s-au îngrămădit toți în București, încălțînd meserii de oraș și devenind un pămînt și o apă cu bucuriile și cu necazurile orașului. Și acum au început să priceapă că ultimele, adică necazurile orașului, de fapt, tot din necazurile pămîntului se trag. Prea tîrziu.

Însă Margareta Gurău n-a depus armele. Nefiind vorba acum de uneltele muncilor de zi cu zi ale cîmpului, înaintea acestora oricum nu se poate concepe un armistițiu sau o capitulare, ci de o altă armă, spre care țăranii se întorc greu, tîrziu și numai la mare ananghie. Anume, despre cuvînt este vorba. Dezmeticită după risipirea copiilor ei, Margareta Gurău își așază acum întreaga speranță în credința că un fiu adevărat de țărani nu obișnuiește să iasă din cuvîntul părinților săi. Și, ea, astăzi, îl vrea pe Alexandru reîntors acasă. Și știe că Alexandru va reveni în satul natal. Ferestrele acestei gospodării, înfloritoare și curată ca o farmacie, nu se cuvine să fie bătute în scînduri. Și într-un asemenea impas, într-adevăr, numai Alexandru o poate scoate. Și așa sperăm și noi.

SPERANȚA ȘI CLIPA LUI DE ETERNITATE

laolaltă cu Margareta Gurău.

Aurelian, soțul ei, a fost o viață întreagă înhămat la treburile stației C.F.R. Preasna, de unde a și ieșit la pensie, și Margareta Gurău a găsit în el totdeauna un reazem. Că reazemul acesta n-a fost mereu cam cît l-ar fi dorit ea de mare e o altă poveste. Orice slujbă îl scoate pe bărbat pe jumătate din casă, dar, în același timp, în viața de fiecare zi a țăranilor o leafă înseamnă nădejde și încredere că violența anotimpurilor nu te va lovi pe la spate. Acum, dezlegat de rosturile drumurilor de fier, Aurelian Gurău a reintrat [illegible] veche supunere. Poate fără o bucurie prea mare, dar știind că altfel nu se poate. Și nu credem să greșim foarte mult cînd spunem că Margareta Gurău, în ierarhia nescrisă însă acceptată a satului, e undeva înaintea lui. Ca toți cei ce au prins frîiele unui armăsar lăsat de izbeliște. De cînd a luat ființă cooperativa agricolă de producție din comună, Margareta Gurău a fost fără nici o întrerupere o șefă de echipă apreciată și cu un cuvînt greu între oameni. Între cum se muncea altădată și cum se muncește astăzi, au stat oricît deosebiri mari totuși chibzuința ei, dezinvoltura ei, puterea de a înțelege din jur. Altfel spus, acum, dacă Aurelian Gurău a readus în cooperativă două brațe de muncă, atîtea cîte are, Margareta Gurău înseamnă în economia sporită a satelor Palcu, Fintina Doamnei și Nicolae Bălcescu mult mai mult. Primarul Constantin Teodorescu o recunoaște. Gheorghe Ilie, președintele cooperativei, e de [illegible] Și pe acest adevăr, bine știut, nu s-a înfiripat și nu se va înfiripa vreodată vreo supărare. Cum se spune între oameni de bună-credință, asta e situația.

De aici, și un fel de a fi al femeii, deschis și dovedind o mare stăpînire de sine. Nimic din sfiala femeilor de odinioară, obișnuite să-și urmeze bărbatul la cinci pași în urmă. Dacă treburile grele ale pămîntului au rămas pe umerii ei, firesc și fără tăgadă, Margareta Gurău și-a asumat și tăria de a ști că la Nicolae Bălcescu femeile înseamnă ceva, mult mai mult decît ieri. Cu toate că nu ar fi deloc bine ca însemnătatea aceasta să crească pînă la [illegible] nărul sub povară.

MIHAI PELIN

Liniștite, ascultătoare și indemnătoare la treabă

Baraganul, spunea un țăran de prin partea Lehliului, produce grîu, porumb și navetiști. Spusă de om cu umor, dar numai în parte adevărată întrucît dacă există așezări care din pricina mulțimii navetiștilor au ajuns să se cheme, cu hazul de necaz al orei cinci din zori, „Basarab 2", există și destule altele unde trenul oprește doar pentru că n-are încotro, pentru cîțiva călători ce coboară în cîmp.

O comună mare, cu linie ferată, șosea de interes național și interese de tot felul și, totuși, cu abia treizeci-patruzeci de navetiști, e Dragoș Vodă.

Fruntașă în județul Călărași, mare producătoare de grîu și de porumb, de sfeclă, floarea-soarelui, legume și carne, comuna Dragoș Vodă nu produce navetiști. S-ar putea crede, dat fiind părerea că ogoarele unor C.A.P.-uri sînt muncite de femei fiindcă bărbații acestora au slujbe la oraș, că pe moșia de peste 12 000 de hectare vom găsi, lucrînd cot la cot, țărani și țărănci. Ce altceva să facă bărbații, cînd nu-s pe trenuri și cînd e atîta pămînt de arat, de semănat, de îngrijit și de cules?

În comună ființează un S.M.A., un I.A.S., o bază siloz, o stație de pompe și o mare creșcătorie de porci. Munci pentru bărbați se mai găsesc și în cooperație, la dispensarul uman și veterinar, în felurite servicii și funcții, astfel că în agricultură ar găsești cîte un bărbat. Zilele acestea, de exemplu, la Dragoș Vodă se muncea intens la grădina de legume, pe cele 11 hectare cu ardei, vinete, roșii și altele. Șefa de fermă se numește Cristofila Rusu și în brazdă, cu sapa în mînă, grădinărește vreo patruzeci de femei. Pe soțul Paraschivei Nicoară îl cheamă Vasile și e tractorist la S.M.A. Bogdan, Dumitru și Cosma, bărbații Victoriei Trepăduș și Ioanei Istrate, sînt motopompiști, ca dealtfel și Ion, bărbatul Vetei Rață. Ioa Jugureanu muncește la I.L.F. Ciulnița, iar Victoria, iată, e la grădină. Cele cinci femei au crescut 11 copii, unii la casa lor acum, alții în grija încă a mamei și a familiei. Vasile, Dumitru, Cosma și Ion sînt, orice s-ar spune, brațe de muncă în agricultură și munca lor nu-i tocmai ușoară, numai că sapa o ține femeia.

Odihna în cîmp, temă predilectă odinioară pentru pictorii țăranilor, e și ea altfel.

La ora prînzului, femeile se așază în cîmp, grupuri-grupuri, și scot legătura cu de ale gurii: ceapă verde, slănină, pîine, mîncare de fasole. Fiecare ce are. Odihna și masa se petrec în liniște, contrar a ce-am crede la atîtea femei. Munca este istovitoare, sapa e o unealtă ce obosește trunchiul și șira spinării, cîte o fire mai veselă încearcă să îndulcească tăcerea; dar treburile sînt clare: numai munca întinsă le face atît de tăcut. Iordache Safta, o femeie despre care se spune că „e foarte îndemnătoare la muncă" și că ar trebui să-și ia și grija de a fi șefa de echipă fiindcă e activă și bărbătoasă și știe să apere drepturile celor care ar avea drepturi de apărat, ne spune numele tuturor femeilor din cîmp, situația în familie și serviciul bărbaților. Femeile sînt de părere că ele, femeile din Bărăgan și din Dragoș Vodă, sînt din naștere, din soi supuse, ascultătoare, harnice, liniștite. Cu excepția, firește, a acelora care nu-s nici prea harnice, nici prea îndemnătoare la treabă. Sau care, mai bine-zis, nu-s preocupate decît de gospodăria proprie. Există în comună lume care, deși trăind și mîncînd ca la țară, din ce dă pămîntul, nu văd cîmpul cu lunile și chiar cu anii?

Primărița Victoria Brezeanu și secretara primăriei, Elena Turcanu, ne asigură că a existat, dar că, începînd cu primăvara aceasta, toate s-au schimbat. Dintr-un total de 3 640 de suflete, cîte trăiesc în Dragoș Vodă, Socoalele și Bogdan, C.A.P.-ul contează doar pe 460 de membri, din care peste 400 sînt femei. Munca, într-adevăr, grea e la porumb și la sfecla-de-zahăr. Comuna e mare, navetiștii sînt puțini, bărbații au mai toți o slujbă la stat, cu retribuție în bani, adică, deși măsura lucrurilor la țară rămîne recolta, nu punga cu bani la munciile grele e întotdeauna dificil să aduni oameni. Primărița ne asigură că, prin recentele măsuri de a se cuprinde toată forța bună de muncă din comună într-un contract pe acord global a lămurit cîtuși de puțin problema. Cine nu muncește, nu mai primește nimic de la C.A.P., fie el primar, fie nevastă de muncitor la oraș. Norma e de 1 hectar de porumb, o jumătate de hectar de sfeclă și un sfert de hectar de om. De fapt, ...de femeie. Numărul celor cuprinși în munciile agricole, iată, s-a dublat. Dacă la cultura mare abia se puteau număra 240 de brațe de muncă, sporul e de încă 358 de brațe. Mulți vor trebui să învețe lucrul la sapă, mulți să și-l aducă aminte.

Comuna Dragoș Vodă e arătoasă, de recolte constant mari, de ani mulți se întrece la recolte cu Dor Mărunt — care, se știe, dă unele dintre cele mai mari recolte din Bărăgan; dar la Dragoș Vodă, munca femeii de la țară are prețul muncii bărbaților. Cum reciproca încă nu se pune, să-i sărutăm mîna femeii de la sapă, pe al cărei umeri bărbații lasă de multe ori și greul, și nădejdile recoltei.

Am mers la Dragoș Vodă din anume motive: știam că în fruntea comunei se găsește o femeie — Victoria Brezeanu — că secretarul primăriei e secretara — Elena Turcanu — și că vicepreședintele Consiliului popular ar fi (după spusa unor femei de pe aici) „un tinerel" pe cale de a pleca la o școală de cadre. Dacă localitatea nu are grijă cu navetiștii, îmi părea firesc să-i fie lucrătorilor ca la cîmp să găsească, împărțind democratic munca în brazdă, și femei dar și bărbați. Faptul că deși există forță de muncă bărbătească ea nu-i folosită decît în munci remunerate orășenește poate a se explica prin aceea că „e bine să fie în fiecare familie un salar". Așa mi-o spun femeile în pauza de masă la grădina și mi-o întărește și primăria.

Cercetez niței muncile „cu salar" din comună, la o oră cînd chiar să vrei nu prea ai ce face, întrucît lumea care ar putea să intre la cumpărături prin magazinele locului e la treabă, și iată ce găsesc: la magazinul alimentar păzește o marfă fără căutare (șampanie, compot de cireșe, biscuiți...) un bărbat voinic cît trei femei. În magazinul cu produse industriale umblă de colo-colo, cu acrul că e prezantă nevoie de dînsul într-un loc prin care calcă picior de om la două ceasuri o dată — un alt bărbat voinic. Pe cealaltă parte a străzii, în magazinul de legume și fructe — unde se vînd, bineînțeles, conserve și niște ceapă (pe care nici un țăran n-ar lua-o în mînă) își fac de lucru doi bărbați și o femeie (poate că-s încadrații magazinului, poate că nu, faptul e lipsit de importanță cîtă vreme ei păzesc spatele tejghelei și se uită ca stăpînii la tot venitul). Dacă mai mergi prin comună, găsești umblînd, cu rosturi destul de aproximative, bărbați cîți vrei. Iar dacă umblă e întrucît ocupațiile și meseriile lor de bărbați le îngăduie să-și facă programul cum vor. Femeile, aproape toate la sapă, nu-s de găsit pe străzi. Nu-s de găsit nici în curți și-n case iar cele mai vrednice, acelea pe care le citează primărița ori de cîte ori vine vorba de marii muncitori ai comunei — Georgeta Trepăduș, Elena Olteanu și altele ca ele — sînt de găsit acasă doar spre seară.

O întreb pe tovarășa Victoria Brezeanu ce fel de democrație e asta, ca să dea la sapă doar femeia, iar bărbatul — cu excepția, evident, a muncilor unde nu te prea poți lipsi de vigoarea și prieceperea lui tehnică — să stea la bani lucrați ușor, printre tejghele și hîrtii. Primărița îmi răspunde că, deocamdată, nu-i nimic de făcut ori că, mai bine-zis, prima urgență a primăverii a fost aceea de a pune la muncă și „capoatele de zanana".

Prin partea aceasta de țară se consideră lenea și răsfățul cu imaginea nevestelor îmbrăcate în „capot de zanana" în vreme ce femeia „supusă, ascultătoare și liniștită" umblă în diftină și-n stambă. „Zanaaua" ieșită la poartă și la taifas în timpul ceasurilor de sapă înseamnă lene și sfidare. Victoria Brezeanu găsește cuvintele cele mai aspre pentru femeia care fuge de muncă. Ea e de părere că viața va mai schimba proporțiile forței de muncă ocupată efectiv în cultura mare. Ea e primar de abia un an, și fiindcă vorbim de situația femeii de la țară, în sarcinile primarului problema aceasta, pe care, pentru că tot vorbim de viață, chiar viața o ridică, nu figurează. Am ajuns, prin urmare, în situația să credem că treburile trebuie să fie cum sînt, doar fiindcă ne întrebăm prea rar dacă sînt bine cum sînt.

În urmă cu un an, Victoria Brezeanu mai lucra la contabilitatea C.A.P.-ului. Cînd vorbește despre munca femeii de la țară, primărița are glasul blînd și plin de compasiune: „sînt cam chinuite, sărăcele, și cu trei-patru copii de crescut, și cu norma la C.A.P., și cu un bărbat de ținut".

Dat fiind că numai compasiunea nu ajută, să avem nădejdea că la Dragoș Vodă femeile din fruntea comunei vor ști să împartă mai bine ca pînă acum lumea la treabă.

TUDOR OCTAVIAN

O matcă în caierul vremii

Afară plouă fabulos cu flori întîrziate de cireș, vîntul alungă nori de mercur pe cerul din cînd în cînd senin, pregătindu-se de furtună, păsările din bătătură se trezesc cotcodăcind, caii din grajd nechezînd, borșul de pe plita încinsă clocotind, bunicul care vede cu un singur ochi (albastru) dostupă o sticlă de vin, trenul oprește la barieră cît timp îi trebuie bărbatului ei să sară pe terasament și să se îndrepte spre casă masiv, impunător, pietros și obosit, întors de la depoul de locomotive din Ploiești. Și viața, aici, cu fetele care citesc, care se piaptănă și se privesc în oglindă din ce în ce mai des, și care întîrzie prea mult seara la televizor, cu pisicile care se freacă de picioarele musafirilor și cîinele care nu latră decît „cînd simte omul hiclean", cu iarba care se lunde lînsă lunatic de oi, trece ca o clipă, încît te miri cînd s-au cununat mirii din albumul de fotografii, cînd s-au născut copiii, cînd s-au aprins vreascurile astea de riduri pe chip, cînd a murit străbunica și chiar „omul ăsta din vale pe care tocmai îl petrecură unii spre cimitir și care și-a dat sufletul tăiat într-o bătaie pentru o fată".

În satul Izvoarele din comuna Izvoarele de peste Vălenii de Munte se află o casă frumoasă, cu acareturi și mai frumoase, ca și cum pentru „doamnele" vaci și pentru „domnii" cai ar trebui un palat tapisat cu șipci din lemn atît de atent ornamentate, cu atîta simplitate, încît am crezut că e un grajd dintr-un muzeu în aer liber sau reclamă pentru cea mai bună gospodărire din împrejurimi. Se află apoi o grădină atît de mărunt așezată încît am crezut că e o grădină japoneză, ceea ce, evident, nu avea cum să fie din moment ce era cultivată cu arpagic, cartofi, roșii, ardei și chiar cu puțin porumb printre care cresc cîțiva meri, cîțiva

(Continuare în pag. 6)

ADRIAN DOHOTARU
Fotografii de
PAUL AGARICI

(Urmare din pagina 5)

peri fragili. Și se mai află o umbră de viță-de-vie din care se trage vinul acesta trecut spre roșu din care ni s-a turnat în pahare. Afară se zbenguiesc mieii și oile rumegă tresărind sub cerul cu nori care se învălmășesc în boltirea întunecată și îngrozitor de mirată a ochilor lor, sub scuturarea continuă de flori de cireș care înfloresc aici mai târziu, în vreme ce oamenii continuă să mai aștepte păsările călătoare promise de toamna trecută și nevenite încă, toate, la cuib, sub streșini și în turnul bisericii.

Prin urmare, Viorica Timaru, soția lui Gheorghe Gheorghe Timaru, mecaniac de locomotive și navetist la Ploiești, se „deșteaptă" în fiecare dimineață la orele 3 și jumătate ca să-i pună omului ei ciorba în borcan și carnea cu mămăliga în cufărul de lemn lustruit ca al tuturor ceferiștilor care se respectă în lumea asta, apoi îl coase un nasture la cămașă, îi dă o îmbrățișare de dor bun sau pur și simplu îl privește lung și-i ascultă pașii lovind anotimpurile. Apucă să mai doarmă în pernele calde preț de două ore sau mai puțin dacă, vorba ei, se lipește somnul de pleoape, dar de cele mai multe ori nu se lipește, pentru că o frămîntă treburile de peste zi, adică gîndurile despre „cum să facă să le facă pe toate cîte trebuie făcute" în gospodărie : să deretice prin casă, prin grajduri, să adape vacile și oile, după ritual, pînă la gîrlă, adică pînă la izvoare, să se mai așeze, în șerile lungi de iarnă, la războiul de țesut și să umple lumea de covoare colorate, de carpete sau de cuverturi după cum a învățat din străbunici, pregătind zestrea fetelor ei pentru ziua în care acestea, la rîndul lor, vor relua acest fantastic și frămîntat ritual al muncilor casnice care seamănă într-un fel cu muncile lui Sisif, dar prin care viața continuă cu printr-o matcă.

Azi, sîmbătă, 23 aprilie, spre seară, bărbații beau, cîntă, se înveselesc, din cînd în cînd cîntă ea, femeia, dar se oprește des pe gînduri și uită de sine printre musafiri, de parcă în urma ei ar cădea mereu stelele de peste noapte, cînd se trezește ca să-și pregătească bărbatul de drumul lui zilnic prin viață, între sat și oraș, ca într-o transhumanță fără răgaz. Și tace. Și trece printre comeseni de parcă și-ar cere scuze că există. Și umple spațiul dintre noi cu gînduri și frămîntări mărunte de femeie care duce calendarul vremii pe umeri.

Pînă la urmă, s-or întoarce și bărbații!...

Înțelegînd extrem de limpede ce ne adusese în comuna Popești de Vîlcea, Maria Ivănoiu, președinta C.A.P.-ului, ne prezintă pe scurt următoarea situație, intrată, am putea spune, într-o nouă tradiție a așezării : „La noi, i-așa : într-o casă femeia răspunde de d-ale gurii, omul, de adus bani în casă. Rar o să găsiți în comuna Popești o casă fără un muncitor pe leafă, și acesta-i de obicei bărbatul, care se înhamă la drum de navetă după ce-și face meserie".

Așa se face că grosul puterii în C.A.P. îl dețin ele, femeile — multe dintre ele tinere și foarte tinere, printre care și cu liceul în bază.

Picasem în puținele ore de răgaz ale țăranilor din Popești, într-o sîmbătă după amiază, cînd se adună, a tihnă, mai multe, în fața unei gospodării, pe scaunul de la poartă sau pe scaune mici, de vatră, aduse de ele. Sigur că-i treabă, zic ele, cîte nu le cer numai gospodăria lor, mai cu seamă copiii, care se cresc, e adevărat, unii pe alții, care ajută și ei, cît pot, la păsunatul animalelor ; apoi le vin bărbații de pe navetă în ajutor, pun și ei mîna pe sapă, pe casma, merg în cîmp, la lot, pînă tîrziu în noapte, concediile făcîndu-și-le toate la cosit, muncă la care ele, femeile, n-ar putea face față. C.A.P.-ul rămîne însă baza muncii lor, a femeilor. Au și ceva arabil pentru grîu și porumb, dar puterea le stă în pomicultură și zootehnie. „Și cum vă descurcați cu toate aceste răspunderi, griji ?" — le-am întrebat. „Eu lucru în zootehnie, îngrijitoare la grupa vaci de lapte mulgătoare — ne spune Victoria Nițu. Ne-au făcut un program la C.A.P. ca la carte, în schimburi — o zi da, una ba. Programul zilei de lucru iarăși ne convine : de la 5.30—11.00, după care, pînă la 16,00 pauză. În vremea asta ne punem casa la punct, gătim, potolim animalele, primim copiii de la grădiniță sau de la școală — avem în fiecare sat grădiniță și școală, cele mai multe în construcții moderne. Și, din nou la treabă între 16,00 și 19,00. A doua zi, cum vă spuneam, liber. Nu ne plîngem, mai ales că și plînea ne este adusă pe tavă, cum s-ar zice. Adică nu mai facem noi coadă la alimentara, nici măcar la chioșcul de pîine al C.A.P.-ului, ne-o aduce magazinerul direct la fermă, la plecarea noastră spre casă". Mai aflăm de la Victoria Nițu că ele, femeile din Popești, nu ar prea avea de ce să se plîngă. Au magazine moderne, bine aprovizionate, au dispensar mare, cu două doctorițe care-s de-ale locului. De-ar mai avea și apă la chiuvetă, chiar n-ar mai avea de ce să se plîngă ! Și treaba asta cu canalizarea e „prinsă" a fi realizată pînă-n '85. Mai nou, pentru mamele cu copii preșcolari se va rezolva, în sfîrșit, începînd cu 1 iunie, și grădinița cu orar prelungit. Cele din satele Urși, Meeni, Dăești, Curtea, Valea Caslor și Firijba (7 sate sînt în teritoriul comunei) încă nu vor avea așa ceva. Sigur că se vor ivi discuții. Nu-i rău, copilul care nu țipă rămîne nemîncat ! Și mai au, ca perspectivă, darea în folosință, în august, a unei „minicase de cultură", „care va fi cea mai falnică de pe toată lunca Luncavățului". Și-atunci și problema distracției (pentru cine va avea timp de distracții...) va fi alta.

Tot mai mult bate industria la porțile comunei Popești de Vîlcea. La această oră există aici un șantier de construcții de căi ferate, un altul de tunele, o coloană IRTA pentru transportat cărbune, un sector de construcții drumuri și poduri, un altul al Întreprinderii miniere Berbești de încărcat cărbune. Și perspectivele industriale nu se opresc aici. Așa că, nu peste mult timp, femeile de aici își vor vedea visul cu ochii : să li se întoarcă muncitorii-bărbați în sat !

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

„M-ajută și el, dar cît poate"

Povestește Ielca Valentina Potîrniche din Tulucești :

„Bărbatu-meu e navetist de douăzeci de ani ; ulte-așa, bătuți pe muche. Pleacă dimineața și vine seara, pe la șapte-opt, obosit de muncă și de drum, că nu-i ușor să tot aștepți o viață întreagă trenurile. Și cînd vine, eu, Valentina lui, trebuie să-l aștept cu masa gata, cu ștergarul curat, cu apa și săpunul pe lavoar, iar de două ori pe săptămînă cu toate primenelile spălate și călcate, că dumnealui îi place să miroasă mereu a proaspăt ; să se cunoască, zice, că am femeie gospodină". Dar, Iele Valentină, întreb eu, cum de te descurci singură ? ...A, zice. Iată, mă întreabă și pe mine, cîneva un lucru cu cap și coadă ! Păi cum să fie ? Ca la militărie : deșteptarea la 5, apoi fac ordine, pun de mîncare pe masă, pentru copii și bărbat, dau de mîncare păsărilor, oilor, porcului, iau și eu ceva în gură, și fuga la cîmp. Acu', primăvara, la noi nu-i timp de stat, dacă stai stă și cîmpul, toate stau..." Și sînt multe zile din acestea, Iele Valentină ? „Anul trecut, pentru mine au fost 180 de zile. Unele femei, care n-au, ca mine, cîte 2—3 copii la școală și bărbat navetist la Galați, la întreprindere, au lucrat poate mai mult. Lucrăm tot ce-i nevoie la cîmp. Semănăm, e dreot, mecanic, dar sacii cei grei îi punem tot cu brațele în mașină, iar recolta din cîmp, mai ales cea de struguri și de porumb, tot cu sacii și cu coșurile se încarcă în camioane și în căruțe". Dar bărbatul dumitale chiar nu te-ajută deloc ? „Ba nu, seara, acasă, o ia și el de la capăt : taie via, leagă lăstarii, prășește, stropește și tot așa pînă toamna, cînd se întunecă boaba și se face via de cules. Atunci, bărbatu-meu, ca și ăilalți, că sînt două mii de navetiști în sat, își suflecă mînecile, cum făcea și taică-meu, și s-apucă de cules. Își ia liber de la unitate și 2—3 zile culege strugurii, mustuiește, pune mustul în butoaiele afumate cu batoane de sulf... Mă pierd atunci de drag că el muncește cu un zîmbet înfiorînd în colțul gurii, iar eu îmi zic atunci că bărbatul meu tot mai este țăran, că mai simte pămîntul, ca atunci, demult, cînd ne-am luat și-am fugit de la bătrînii mei de vara, deși se hotărîse nunta și cununia pentru toamnă. Țin minte ca azi, îmi vorbea de o gospodărie a noastră, frumoasă, cum nici taică-su n-a avut. Nu-i vorbă, ne-am făcut casă bună, cu 3 camere mari, cu bucătărie și cămară, toate acoperite cu tablă, bătute cu ciment și vopsite de mîna mea cu ulei crem. Asta n-um fi făcut-o fără banii aduși de el. Bine-ar fi însă dacă am reuși să le facem cum trebuie pe toate. Mie unela, vara, cînd se face de prășit popușoiul (iar noi sîntem, cu una cu alta, doar 300 de femei, care ne ațînem să prășim de cîte 2—3 ori cele aproape 900 hectare, pe care le avem cu prășitoare, în fiecare an, și nu izbutim decît o dată), mă apucă jalea că nu-i acasă bărbatul meu, care îmi spunea cît de frumos o să are el ogorul și cît de bine știe el să dea cu sapa".

În ce mă privește, nu mai pun întrebări. Înțeleg că ceva nu este la locul lui. Și mă întreb dacă ceasul la care sîntem n-ar trebui să ne pună pe gînduri, hotărînd dacă Ielca Valentina ar trebui să se mute la oraș sau bărbatul ei va trebui să se întoarcă în locurile din care, cu sufletul, nici n-a plecat vreodată.

CORIOLAN PAUNESCU ■

Duminica „pantofilor agricoli"

La intrarea în satul Orăști, aparținător comunei călărășene Frumușani, reporterul se părea că are noroc. I-a ieșit în cale o femeie între două vîrste, cu sapa în spate. Încercările de a intra-n vorbă cu dînsa au eșuat, ne-a întors spatele și a intrat în prima curte. Ele, femeile satului, sînt obișnuite mai ales cu munca și mai puțin cu intrușii în viața lor și a obștii din care fac parte. Puțin dezamăgit de acest eșec, am luat drumul primăriei. Aici am găsit-o doar pe femeia de serviciu. Primarul mi s-a spus că ar fi la C.A.P. sau C.U.A.S.C. Bat și drumurile astea tot în zadar. Ca informații suplimentare, aflu că primarul e, de fapt, primăriță și că s-a dus la săpat de floarea soarelui. Însoțit de un binevoitor ajung și în cîmp. Rada Măereanu, primarul comunei Frumușani, își depășise bărbatul pînă și la sapă. Are, în schimb, pentru el o superioară înțelegere feminină : „E contabil șef la C.A.P., dar mă ascultă și mă ajută mult. Altfel, nu știu ce m-aș face, cred că pe undeva m-aș încurca". Ne scuzăm și bărbatul rămîne singur pe hectarul cu floarea soarelui ce revine ambilor soți pentru muncă. Mai au în îngrijire două hectare cu porumb și o jumătate de hectar cu soia. De anul acesta, toate cadrele „cu munci" pe teritoriul comunei și-au luat în serios tarlalele spre care nu se prea înghesuiau pînă mai anul trecut.

Aici, la Frumușani, femeile sînt peste tot. Bărbați — doar la circiuma din sat și cînd vine autobuzul. Nu e muncă să se facă fără femei. Din 360 de cooperatori, cam 300 sînt femei, poate și de aceea nu există nici un bărbat șef de echipă. Nici la sapă, nici la zootehnie.

PREMIUL EUROPA

pentru mediul înconjurător acordat savantului român

Laurențiu Palade

Imediat după sosirea în Elveția, marțea trecută, mi-a fost dat să aflu, cu firească satisfacție, că unul compatriot, profesorului ieșean Laurențiu Palade, urma să i se înmîneze, a doua zi, o importantă distincție științifică internațională, Premiul Europa pentru mediul înconjurător, decernat de reputata Fundație „Wolfgang Goethe" din Basel. Am mai înțeles că desemnarea savantului român, la origine inginer silvic și arhitect peisagist, s-a produs prin votul unanim al membrilor Curatoriului internațional, alegerea sa fiind susținută de însuși președintele respectivului for, contele Lennart Bernadotte. Am dorit mult să asist la festivitate dar, spre regretul meu, aceasta s-a desfășurat nu doar foarte departe de Berna (unde locuiam, bucurîndu-mă de ospitalitatea ambasadei), ci încă mai mult, pe insula Mainau, socotită teritoriu vest-german.

S-a întîmplat deci că, pînă la urmă, n-am mai ajuns la solemnitate, ba n-am apucat nici măcar să-i string mîna profesorului Palade, întrucît acesta a sosit la Mainau direct din imensitatea pădurii ecuatoriale, unde lucrează, ca expert F.A.O., la 500 de kilometri de Brazaville, spre a se întoarce, imediat, acolo. Amabil însă, ambasadorul țării noastre la Berna, Ion Datcu, mi-a povestit (nu fără talent) cum a decurs manifestarea, punîndu-mi totodată la dispoziție textul prezentării profesorului român („laudatio"), rostit de unul din membrii Curatoriului, Roelof Jan Benthelm, el însuși reputat profesor, precum și textul de răspuns scris, în franceză, de Laurențiu Palade. În temeiul lor, ca și al informațiilor culese din presă și de la radio, am să încerc în cele ce urmează, fie și succint, să creionez personalitatea ultimului dintre laureații Premiului Europa, om cu „mari merite pe infinita paletă a științei mediului înconjurător" (R. J. Benthelm).

Născut la Iași, în 1929, Laurențiu Palade a terminat facultatea (de silvicultură) în 1953, remarcîndu-se devreme prin inițiative originale în domeniul arhitecturii peisagistice, al îngrijirii spațiului verde, al dendrologiei, al economiei forestiere, al altor discipline înrudite. În 1966, și-a trecut doctoratul, teza sa, „Contribuții la studiul eroziunii solului în Valea Jiiței și Bahluiului", constituind nucleul unei viitoare cărți, una din multele (peste 10) publicate, singur sau în colaborare, de omul de știință român. Docent din 1975 și profesor titular (în cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iași) din 1979, Laurențiu Palade a continuat să muncească (aproape 100 de lucrări științifice de ținută, adesea tipărite în străinătate), să deschidă drumuri, la figurat, dar și la propriu (a străbătut multe păduri din Europa, America de Nord și Africa), să adune, pe măsura temeiniciei și seriozității sale, onoruri. Membru în mai multe subcomisii ale Academiei Republicii Socialiste România (de protecție a mediului înconjurător etc.), a fost ales în Federația internațională a arhitecților peisagiști și numit expert al UNESCO și F.A.O. În „laudatio", profesorul Benthelm a mai spus : „Cînd eu l-am cunoscut, cu ani în urmă, în paradisul păsărilor din Delta Dunării, colegul Palade era cu totul dăruit muncii sale. E încurajator să constat că, după atîta vreme, entuziasmul său nu s-a stins, el contribuind în acest răstimp, într-o măsură foarte mare, la promovarea unor idei sănătoase privind mediul înconjurător în frumoasa sa țară".

La rîndu-i, Laurențiu Palade a ținut să mulțumească membrilor Curatoriului, contelui Lennart Bernadotte, pentru onorarea ce i s-a făcut, socotind Premiul Europa nu ca pe o recompensă personală, ci ca pe un semn de prețuire adresat întregii științe românești, României socialiste, în fruntea căreia se găsește, harnic și clarvăzător, unul din cei mai aleși bărbați ai istoriei neamului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Rezumînd, cu modestie, o viață de om închinată înaltelor idealuri ale protejării mediului ambiant, din păcate un mediu tot mai supus, în lume, primejdiilor, profesorul ieșean a adăugat : „Sînt mîndru de condiția mea, de soldat al țării mele pe largul front deschis de știință împotriva urîtului și răului".

Cum s-ar cădea să încheiu aceste puține rînduri ? Firește, expediind spre desigur îndepărtatele păduri tropicale fierbinți felicitări profesorului Palade, cel care, alături de soția sa, Lucia (de asemenea inginer agronom), continuă să deslușească tainele naturii. Iar dumneavoastră, stimați cititori, aș vrea să vă împărtășesc măcar o fărîmă din bucuria pe care am simțit-o auzind la radio, într-un modest hotel din Berna, vestea că un român a primit o prestigioasă distincție științifică internațională, Premiul Europa 1983 pentru mediul înconjurător. Un premiu, îl citez pe laureat, adresat unui savant din Iași, dar și, totodată, științei românești, României însăși.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra revine: APARATURA MEDICALĂ (II)

Furcile caudine ale omologărilor

● ...sau despre un anumit snobism medical. ● Pe drumul de la cercetare la producție nimic nou ; același labirint. ● Avem aparatură ce s-ar putea promova la export. N-avem prestigiu internațional? Cine ni l-ar putea crea cel mai bine decît medicii noștri de reputație peste hotare?!, gîndește ing. G. Capotă. ● Lipsește un service eficient, această „medicină a aparaturii medicale", cum o definește prof. dr. G. Litarczek.

...Prin urmare „cine încurajează producția națională?", să reluăm firul discuției de unde l-am lăsat (în numărul trecut).

— Aș dori să subliniez, pe răspunderea mea, răspunde ing. **Radu Gruia**, șeful compartimentului dezvoltare de la Întreprinderea tehnica medicală din București, adevărul că merg foarte greu asimilările în producție și asta într-o proporție covîrșitoare, din cauza birocrației, a omologărilor greoaie ce durează ani și ani de zile, încît îmbătrînește moral produsul, ori se amînă sine die. Noi știm că trebuie să asimilăm repede și bine, că la aparatura medicală nu se admit erori, fiind vorba de viața omului, dar în numele acestei idei generoase se ascund multă inerție, mult subiectivism, multă neîncredere în ceea ce putem să facem în țară la noi ale unora dintre membrii comisiei de omologare. După cei al realizat un produs nou, prototipul său, calvarul abia atunci începe, cînd, de fapt, ar trebui să se sfîrșească ; sînt zeci de piese ce trebuie introduse într-un dosar, avize după avize, fiecare îți ține lucrarea luni și luni de zile, uneori ani și săraca marfă așteaptă, precum și spitalele o așteaptă, și nu poți ști dacă are ori nu are șanse de a căpăta vreodată parafa comisiei de omologare din Ministerul Sănătății. Fiecare vrea să-i realizezi un aparat întocmai cu cel pe care l-a văzut pe undeva prin străinătate, pe unde a umblat...

Ce i se poate contrapune opiniei inginerului Gruia? E cunoscut faptul că **Regulamentul de omologare al Ministerului Sănătății** este atît de sever încît nici furcile caudine nu se pot asemui cu el, precum ni se confirmă și la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Să dăm cîteva exemple (și nu de la I.T.M., pentru a nu fi acuzați de lipsă de obiectivitate). I.A.U.C. — nouă și modernă întreprindere de aparatură și utilaje pentru cercetare din Capitală — are în profilul său de fabricație și aparate de spectrometrie, între care și un spectrometru în domeniul vizibil. Unitățile sanitare au nevoie de asemenea spectrometre. Dar cînd au fost propuse spre omologare comisiei de resort din M.S. (comisie numeroasă, formată din reputați medici) s-a cerut aparatului să întrunească toate caracteristicile maxime de la cele similare ale altor firme din lume. Să fim mai expliciți : fiecare firmă, în funcție de gîndirea tehnică a unui aparat, realizează o curbă de caracteristici și de performanțe dintre care una singură e maxima. Pentru judecarea și compararea aparatului de la I.A.U.C., s-au luat ca model mai multe, similare, care s-au importat de-a lungul timpului — din Suedia, Elveția, S.U.A., Japonia... — și s-a prezentat un tabel cu caracteristicile lor. Ei bine, s-a cerut spectrofotometrului românesc să întrunească toate maximele la un loc. E bine să fim exigenți, dar în mod realist. Nu trebuie să fii nici inginer, nici medic pentru a-ți da seama că se cerea ceea ce tehnic este imposibil de realizat, oriunde nu numai la noi, fiind vorba, cum spuneam, de întreaga gîndire și structură a unui produs. Amuzîndu-ne, dacă ne putem amuza într-o asemenea situație, i se cerea să fie cel mai mare pitic din lume! Acest mod de „a omologa", devine, elegant fie spus, „a inhiba", a nu promova și stimula producția națională. Un anume fel de snobism medical. Or, dacă recunoaștem valoarea recunoscutei internaționalități a școlii de medicină românească, de ce nu colaborăm și la afirmarea aparaturii medicale de concepție românească?! Stau una lîngă alta și se condiționează. În cazul concret al spectrofotometrelor, astfel, de ani de zile nu se mai ia nici o hotărîre și, lărgind sfera, din cauza aceasta ani și ani de zile nu se dă producătorului o temă pentru asimilarea în fabricație a unui nou produs (a cărui cercetare și proiectare sînt definitivate). Această stare de lucruri are repercusiuni deosebite la nivelul industriei. Repercusiuni care se traduc prin faptul că I.T.M. (de pildă) este descoperită la nivelul capacităților ei de producție, în timp ce, repetăm, spitalele așteaptă aparatură și instrumentar. Repercusiuni care se resimt în însăși munca medicului, la patul bolnavului. Sigur că nimănui nu i-ar conveni ca, internat într-un spital să se facă „experiențe" pe sine, să fie „cobaiul" nu știu cărui aparat insuficient testat și pus la punct, însă nu despre acest gen de produse vorbim aici. Un alt exemplu. Pe Platforma fizicii de la Măgurele, un colectiv condus de dr. Vasile Drăgănescu, un reputat specialist al nostru în domeniul laserilor, s-au realizat o serie de asemenea instalații cu radiații pentru uz medical, cu aplicații multiple — în chirurgia generală, în neurochirurgie, oftalmologie... Este chiar în derulare o colaborare între I.F.T.A.R. — Institutul de fizică și tehnologia aparatelor cu radiații, și I.A.U.C., sub supravegherea prof. dr. Mircea Olteanu, renumitul oftalmolog, de la Spitalul militar central, pentru realizarea respectivelor instalații în ideea dotării marilor unități spitalicești din țară. Prof. dr. Olteanu a efectuat și efectuează, cu excelente rezultate, experimentările pe animale și om. Este un fericit exemplu (demn de urmat) cum se poate realiza (și scurta) ciclul integrării cercetare — producție — aplicare (în medicină), deși instalațiile nu sînt încă omologate. Realizările sînt de excepție, sîntem printre primele țări din lume producătoare de laseri în general și pentru medicină în special, am putea să cîștigăm o cursă pe piața externă. Dar cine face propagandă pentru ele la export ? ! Să le promoveze peste hotare ? ! Aproape nimeni ! Ni se răspunde „n-avem (în domeniu) prestigiu internațional ?" «Dar cine ni l-ar putea crea cel mai bine decît marii noștri medici, cu renume peste granițele țării, și pe care îi avem, incontestabil, gîndește, și propune, ing. Gheorghe Capotă de la I.T.M. care are, totodată, experiență în comerțul exterior. Avem nevoie lîngă noi de aceste valori ale noastre. Cînd se deplasează peste granițe, la congrese, simpozioane, manifestări științifice internaționale, ori în schimburi de experiență ar putea prezenta aparatura românească, arătînd cum lucrează cu ea, ce performanțe obțin, pentru a ne face cunoscuți".

Mai există și cealaltă față a realității care pledează (și mai mult), care impune, am zice, o atenție mai mare față de producția națională de aparatură medicală și o stare de urgență în acest sens — reducerea fondurilor valutare, pentru importuri, o linie tactică importantă în strategia dezvoltării noastre de astăzi, în condițiile crizei economice mondiale. Deși listele cu ceea ce s-ar putea realiza în țară există, sînt întocmite — și sînt consistente — în practică nu sînt întotdeauna și onorate de către fabrici. Cînd îi se cer anumite produse sau anumite repere încep tîrguiala, ba una, ba alta, **nu se poate**, ba una, ba alta nu au pentru **a face**. Pentru că există multă inerție, rutină, comoditate și starea „ce să mă leg la cap, dacă...". Și cercetătorii au aici partea lor de vină, gîndesc uneori produse cu prea multe componente din import, ultimul imperativul „indigenizării" și integrării în țară a tuturor reperelor, și fără să aibă în vedere, din start, tehnologiile vreunei fabrici potențial producătoare. Sînt lucruri pe care însă, ministerul de resort le poate rezolva și avem informația, prin intermediul cadrelor de la I.T.M. și al întreprinderii clujene de electronică industrială și automatizări că această preocupare s-a și demarat. (Dealtfel, în timpul vizitei noastre la „**Bionica '83**", în standul românesc se afla și unul din consilierii ministrului industriei pentru mașini-unelte, electronică și electrotehnică, tocmai pentru a sonda posibilitățile de accelerare a introducerii în fabricația de serie a cît mai multor aparate medicale de concepție românească).

Un exemplu elocvent de bună colaborare, a faptului că **se poate**, îl constituie o grupă de invenții românești (de marcă), privind domeniul aparaturii pentru anestezie și reanimare. Autori fiind prof. dr. George Litarczek, șeful Clinicii de profil a Spitalului „Fundeni" din Capitală și un colectiv de ingineri, tehnicieni și muncitori de la Întreprinderea tehnica medicală. E vorba de un sistem de aparatură pentru ventilația artificială a plămînilor atît în timpul actului chirurgical cît și postoperator, în terapia intensivă, în reanimare. Brevete ce se alimază 'celor mai noi realizări pe plan mondial. Dealtfel, așa s-a și născut ideea, dinspre producție spre cercetare. I.T.M. avea în plan să asimileze în țară asemenea aparatură. Specialiștii proiectanți au venit însoțiți de omologarea unui prototip, să-l consulte pe prof. dr. Litarczek. Medicul a constatat că mergeau pe o schemă învechită. Cunoscînd „pulsul" mondial în domeniu, circulația de idei, a spus „stop", nu așa, dar a spus și cum și ce trebuie făcut. S-a așezat la muncă, alături de ingineri și proiectanți, chiar de muncitori. „Le-am făcut o altă schemă, mai adusă la zi, mai modernă". Și așa s-a născut, mai întîi, AVA — aparat de ventilație în anestezie. Cu piese integral asimilate în țară. Și astfel au apărut și soluții originale. „Funcționează — îl puteți vedea alături, în secție, la patul bolnavului — și e la nivelul performanțelor înregistrate de aparatele de clasă bună pe care le produc firme cu renume din alte țări". A intrat în producție în 1982. „Nu știm însă, pentru cine o să le producă ; Ministerul Sănătății nu are bani să le comande. Poate celelalte ministere cu rețea medicală proprie. Sigur, fabrica s-a zbătut, nu era organizată pentru o asemenea producție. Și-a făcut un laborator pentru testări și măsurători în acest sector. S-a produs, pur și simplu, o revoluție ca gîndire a producției. Norocul este că am dat peste un colectiv extraordinar de entuziaști, de acest om și inginer Gruia, nemaipomenit care nu știe să spună „nu se poate", ci se zbate **să se poată**, și de alți ingineri electroniști, electrotehniști, mecanici, de muncitori extraordinari. Am dat peste un strungar care era fericit că poate să lucreze și el la ceva mai deosebit, mai complex. De la AVA am pornit la ceva mai complicat, mai nou. La un ventilator multifuncțional cu jet, utilizabil în toată gama de aplicații în terapia intensivă întra și postoperatorie, care are capacitatea să funcționeze atît în regim de joasă cît și de înaltă frecvență și care poate fi utilizat și în metoda clasică de insuflare a aerului în plămîni și în cea modernă. Dar performanța lui este „în jet" o idee mai nou ca tratare și pe plan mondial și pe care n-au abordat-o încă prea multe firme de aparatură pentru **A.T.I. Aparatele** noastre corespund tuturor testărilor adoptate de registrele internaționale". Al treilea aparat — AVAR — de ventilație artificială pentru reanimare este o combină care are înglobat și un computer intern ce execută toată programarea funcțională, afișează pe un ecran curbele de flux-volum, flux-presiune ca și alte valori, avînd totodată importanță și pentru diagnostic. Pentru această gamă s-au cercetat și proiectat o serie de subansamble, ca fluxmetre, electromanometre, o serie de valve,... cu alte cuvinte, fabrica stăpînește acum un întreg domeniu de fabricație, deosebit de modern. „Numai că, aparatele les cam scumpe, ne confirmă profesorul. Aici e relația ce trebuie încă studiată și serios analizată. Ministerul Sănătății, din lipsă de fonduri, comandă puține, fabricîndu-se puține costul se ridică, altfel întreprinderea dă faliment. Această nepotrivire între cerere și producție pe de o parte și între producție și cercetare trebuie cu multă grijă, și cu cît mai repede revăzută și găsite soluții.

Dar problema de fond, după opinia mea, a aparaturii medicale este altundeva. Și consider că o cunosc bine, făcînd parte de cîțiva ani din comisia de specialitate a Ministerului Sănătății. Nu dotarea primară, din investiții, e deficitară, ci service-ul. Aici e buba. Am în clinică o mulțime de aparate, și nu puține din import, care zac de ani de zile neutilizate deoarece sînt defecte și nu are cine să le repare. Mai bine-zis, nu știe nimeni cum să le repare, să le verifice, să le întrețină la timp. Activitatea de service este prost organizată și ineficientă în majoritatea cazurilor. Structura organizatorică există — este SVIAM — Stația centrală de verificare și întreținere a aparaturii medicale, și un fel de filiale ale sale în județe — AJTRAM. Pariez că la un sondaj amănunțit în rețeaua sanitară din țară vom afla, în multe unități, aparatură chiar peste normativ, dar multă nu funcționează. (Și de aceea medicii se plîng că nu au). Și că unii șefi de secții nici nu știu ce au în spitalul ori secția unde lucrează. Paradoxul aici e : stau aparate care au costat mii și sute de mii de lei, chiar milioane, deoarece, de pildă, nu au o hîrtie adecvată, o venită specială, un tranzistor,... și nimeni nu se preocupă să asimileze în țară piese de schimb și trusele necesare pentru această bază materială".

Iată încă o problemă ce se impune a fi rezolvată grabnic, în colaborare, de către cele două ministere vizate, fiind vorba de sănătatea sănătății noastre, dar și de economia țării noastre. Aparatura, fie ea de producție internă sau de import costă bani de la bugetul statului și avem cu toții datoria să fie utilizată eficient în scopurile pentru care a fost destinată.

CICI IORDACHE-ADAM ■

9 Mai, ziua Independenței României și a Victoriei împotriva fascismului

La 9 Mai 1877, Adunarea deputaților a proclamat „Independența absolută a României" și la 9 mai 1945 s-a terminat al doilea război mondial prin strălucita victorie a coaliției antihitleriste împotriva Germaniei fasciste.

Războiul pentru independență din anul 1877/8 contra Imperiului otoman reprezintă pagini scrise cu singe în istoria glorioasă a poporului român. De aproape patru veacuri Imperiul otoman impovăra, prin condiții de viață foarte grele, popoarele din Peninsula Balcanică. Poporul român a îndurat, de asemeni, jugul stăpînirii otomane. Contra silnicilor și asupririi otomane, popoarele din Balcani, în special poporul nostru, s-au ridicat în repetate rînduri.

În a doua jumătate a veacului al 19-lea, singura putere care sprijinea lupta pentru independență în sud-estul Europei, era Rusia. Ciocnirile repetate dintre Rusia țaristă și Imperiul otoman, ce au avut loc în secolul al 18-lea și al 19-lea, au creat condiții favorabile luptei de eliberare a poporului nostru și popoarelor din Balcani.

Dar poporul nostru dorea independența, și-a asumat și a dus greul acestui război nu numai prin sacrificiile materiale ce le-a făcut, ci și prin eroismul și abnegația de care a dat dovadă pe cîmpul de luptă, manifestîndu-și astfel hotărîrea fermă de a-și cuceri libertatea patriei sale iubite.

De la 1 septembrie pînă la 28 septembrie, cît a durat asediul Plevnei, ostașii români și ruși au luptat cot la cot, frățește, primejduindu-și viața unii pentru alții. Comandantul suprem al forțelor ruse, cu plină admirație, arăta : „Frăția de arme a armatei ruse și române a legat noi raporturi între cele două popoare". Tot timpul războiului, detașamente de bulgari, organizați în Rusia și România, au sprijinit frontul rus și român, astfel vărsîndu-și sîngele pentru eliberarea patriei lor.

Sacrificiile și sîngele vărsat în focul glorioaselor bătălii de la Plevna, Smirdan și Griviția au cimentat prietenia și frăția ruso—româno—bulgară, care a devenit mai trainică în zilele noastre.

În continuare, P.C.R., detașamentul de avangardă al proletariatului, încă de la înființare, 8 mai 1921, s-a ridicat la luptă pentru dobîndirea burgheziei și moșierimii, continuînd și dezvoltînd glorioasele tradiții de luptă, pentru libertate și progres ale poporului român.

În Platforma-program din 6 septembrie 1941, P.C.R. a cerut ieșirea din război a României și sublinia că unii dintre liderii politici, deși l-au sprijinit pe generalul Ion Antonescu în războiul hitlerist, „în urma revoltei crescînde a poporului român împotriva continuării războiului, cer și ei acum încetarea războiului". Deși ulterior, partidele istorice au revenit asupra acestei hotăriri, P.C.R. a continuat să mențină contactele cu acestea și să le atragă atenția că nimic nu trebuie să împiedice lupta hotărîtă a întregului popor unit într-un front patriotic. Numai în aprilie 1944, partidele istorice, în urma unor lungi tratative și a apelului ultimativ al P.C.R., au acceptat să adere la „Blocul Național Democratic".

Astfel, în condițiile ofensivei victorioase ale armatei sovietice eliberatoare, care a dus greul războiului, P.C.R. a organizat și condus insurecția armată de la 23 August 1944, coordonînd acțiunile forțelor patriotice populare și ale soldaților, ofițerilor și generalilor patrioți din armată. Victoria insurecției armate a dus la doborîrea dictaturii militaro-fasciste la ieșirea României din războiul hitlerist și la întoarcerea armelor împotriva ocupanților naziști. În acest fel, actul de la 23 August a creat condiții instaurării regimului nostru de democrație populară.

Armata română, la chemarea Partidului Comunist Român, cu comuniștii și U.T.C.-iștii în primele rînduri, a pornit cu întregul efectiv la luptă împotriva cotropitorilor hitleriști pentru cucerirea deplinei independențe naționale.

Apelului P.C.R. l-au răspuns cu deosebit elan țărănimea, U.T.C.-ul, Frontul Plugarilor, Madosz-ul, Uniunea Patrioților și altele. Alăturarea României Coaliției antifasciste, la 23 August 1944, cu toate forțele armate și cu întreg potențialul economic a avut urmări însemnate pentru desfășurarea ulterioară a evenimentelor politice și militare.

În decurs de 8 zile, după 23 August 1944, forțele insurecționale române au zdrobit trupele hitleriste din partea centrală de sud, sud-est și nord-vest a țării, au capturat zeci de mii de prizonieri, zădărnicind astfel planurile comandamentului german de a-și prelungi rezistența pe linia fortificată Focșani — Brăila și Carpații Meridionali. În felul acesta, insurecția națională a contribuit la prăbușirea aripii de sud a dispozitivului strategic hitlerist.

Armata română a luptat cot la cot cu glorioasa armată sovietică pînă la victoria finală asupra fascismului german, pentru eliberarea părții de nord-vest a țării și în operațiile pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei.

„Înfruntînd dușmanul timp de 260 zile, armata română a pătruns peste 1 000 kilometri în dispozitivul inamic de la Mureș pînă în apropiere de Praga, a străbătut 17 masivi muntoși, dintre care unii în timp de iarnă cu temperaturi scăzute și zăpezi abundente, a forțat 12 cursuri de apă, a eliberat 383 localități dintre care 53 orașe. În afară de morți și răniți, pe care inamicul și i-a ridicat de pe cîmpul de luptă, ostașii români i-au provocat acestuia pierderi în oameni, care s-au cifrat la 117 798 de militari luați prizonieri și la 18 731 morți găsiți pe teren, ceea ce echivalează cu efectivul a 14 divizii".

Efectivul armatei române care a participat la războiul contra Germaniei fasciste a însumat 538 536 militari, cu pierderi de 167 525, dintre care peste 5 000 ofițeri și tot atîția subofițeri. Faptele de arme ale armatei române au fost elogios evidențiate prin peste 300 000 soldați, subofițeri și ofițeri decorați cu ordine și medalii de război românești, sovietice și cehoslovace.

Locțiitorul delegației sovietice la Conferința de pace de la Paris din 1946 declara : „La 24 august cînd nu se conturaseră perspectivele evoluției ulterioare a evenimentelor și cînd soarta Germaniei hitleriste încă nu se vedea cu suficientă claritate, România a făcut o cotitură hotărîtă în politica ei externă. Prin acest act, România a acordat ajutorul său Națiunilor Unite și în primul rînd U.R.S.S.-care a suportat într-o măsură mai mare, decît alte țări, greutățile agresiunilor militare ale Germaniei și sateliților ei. Desfășurarea ulterioară a evenimentelor militare a confirmat importanța pasului făcut de poporul român prin care el a răsturnat guvernul lui Antonescu, această agentură hitleristă, și s-a situat de partea țărilor democratice, devenind unul din participanții activi la lupta împotriva Germaniei hitleriste și a sateliților, care i-au rămas credincioși".

Ministrul de externe al U.R.S.S. a arătat : „Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democrată a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem sacrificiile aduse de poporul român acestei cauze".

În septembrie 1944, ministrul de externe al Angliei a declarat în Camera Comunelor : „România a dat un ajutor substanțial cauzei aliaților".

La 7 ianuarie 1945, radio Londra arăta : „Dintre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste, România se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași, care participă la bătălia de distrugere a nazismului".

Tot în ianuarie 1945, un deputat laburist englez a declarat în Camera Comunelor : „De vreme ce România este a patra țară, ca efective pe frontul împotriva Germaniei, ar fi cazul a se propune să i se acorde un statut de cobeligerant".

În anul 1946, la Conferința de pace, delegatul cehoslovac a declarat : „România merită aceasta, deoarece contribuția armatei române la victorie a fost incomparabil mai mare decît aceea, de pildă, a Italiei, care a fost recunoscută ca stat cobeligerant... România cu o populație de 14 milioane locuitori, a aruncat succesiv de la 15 pînă la 20 de divizii, în vreme ce Italia, cu 47 000 000 locuitori, a putut pune în linie numai 6 divizii".

Astăzi, profund credincioasă cauzei păcii, Republica Socialistă România își aduce contribuția prețioasă și activă la destinderea încordării internaționale, la întărirea relațiilor de prietenie și colaborare între popoare, la eliminarea primejdiei unui nou război. Această politică a partidului nostru se bucură de aprobarea întregului popor ale cărui interese le servește.

În această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea la întîlnirea cu reprezentanții armatei și Ministerului de Interne : „Lupta pentru pace a fost dealtfel o preocupare permanentă a mișcării revoluționare socialiste, comuniste, care și-a făcut întotdeauna un titlu de onoare din a salva omenirea de grozăviile războiului și a asigura o pace trainică pentru toate națiunile lumii. Noi vrem să înfăptuim în viață și în acest domeniu, principiile supreme ale socialismului și comunismului, pacea și legalitatea între toate popoarele lumii".

General-locotenent (r)
NICOLAE POPESCU ■

Opinia unui alegător

O chestiune de conștiință

Stau, cum e și firesc, de vorbă cu foarte multă lume, vreau să spun că **meseria** mea de gazetar îmi dă și acest privilegiu izvorînd din elementara obligație de a fi informat, cît se poate de bine informat, stau zic, de vorbă cu foarte multă lume și, de asemenea, mă simt la fel de firesc obligat să ascult cît mai multă lume atunci cînd vreau să ajung la adevăr și să ascult, ca judecătorii, toate părțile. Ar fi foarte grav să cred că am ajuns la adevăr ascultînd numai o singură parte, cea „vătămată", cum ar zice judecătorii, poate că și „vătămătorul" a avut măcar o parte din dreptatea după care toată lumea aleargă și nu odată mi s-a întîmplat ca „vătămătorul" să aibă dreptate și adevărul să fie al lui. Dar despre asta **cu altă ocazie.** Acum vreau să spun că stau de vorbă cu multă lume și citesc cu toată grija toate scrisorile pe care le primesc, chiar și pe cele nesemnate că, din păcate, încă se mai crede că din umbra anonimatului mai ușor se ajunge la dreptate sau se poate face dreptate sau că adevărul ajunge astfel mai repede la lumină.

Din principiu, însă, citesc cu multă precauție anonimele, cele mai multe cu emilă, pe uncle cu tristețe, pe toate însă cu o mare dezamăgire personală fiindcă mie anonima mi se pare una din cele mai nefericite ipostaze ale lașității umane, fie că anonima este direct denigratoare și nu are decît acest scop mizer, fie că este purtătoarea de cuvînt a unui adevăr adevărat ce poate ajunge și **astfel** la lumină, dar ajunge ca expresie a unei stări de spirit absolut penibile. Încît sigur, bucurîndu-ne că adevărul a ajuns, totuși, la lumină și s-a făcut o anume dreptate, totuși **nu putem să nu fim îngrijorați cu privire la starea de spirit, la atmosfera, la condiția obiectivă deloc sănătoasă care a favorizat lașitatea anonimei.**

Dar și despre aceasta **cu altă ocazie.**

Acum vreau să supun dezbaterii o chestiune de conștiință comunistă izvorînd tot de la scrisorile pe care le primesc, dar de la **scrisorile semnate.**

Mi se adresează, să spunem, un cititor care **cu semnătură în regulă și cu adresă în regulă și cu telefon** îmi relatează o situație anume și mă asigură că îmi stă la dispoziție pentru detalii. Citesc, relatarea mi se pare de tot interesul, răspund cu grăbire, invit autorul să stăm de vorbă, vine gifuind, mulțumește pentru „încrederea mea", îmi dă detalii peste detalii care fac povestea lui și mai palpitantă, îmi mai mulțumește odată bănuind că vreau să intervin în favoarea adevărului, dar cînd aude că vreau cum e și normal să mă folosesc de informațiile oferite făcînd trimetere la numele lui, omul se albește brusc la față și se repede la mîna mea ca și cînd m-ar fi și văzut că încep să scriu.

— **Nu !** zice el, cu o disperare care mă neliniștește, vă rog, **nu cu numele meu,** eu v-am scris pentru că era o chestiune de conștiință, nu-i așa, însă eu vreau să stau deoparte, nu vreau să mă bag, lumea știți cum e, eu am avut încredere în dumneavoastră care spuneți lucrurilor pe nume.

— Bine, dar dumneata nu vrei să le spui și dumneata pe nume ?

— **Ba da,** zice el, stringîndu-mă și mai disperat de mîna cu care bănuiește că voi și începe să scriu ce mi-a relatat, **ba da,** v-am și spus că e o chestiune de conștiință, tocmai de aceea v-am și scris, am și semnat cinstit scrisoarea, dar **nu vreau să intru eu în joc,** dumneavoastră aveți altă platformă, nu sînteți nici în cauză, înțelegeți...

Nu înțeleg, firește, nimic, sau înțeleg că biata chestiune de conștiință merge numai pînă la începutul acțiunii propriu-zise, din secunda aceea apare o altă chestiune de conștiință și anume lașitatea în numele instinctului de apărare. Într-o bătălie, cum se știe, mai sînt și răniți, mai sînt și învinși, nu toți ajung la victorie întregi și imi aduc aminte de unul din eroii reali ai romanului meu **Niște țărani** care saluta victoria, la sfîrșitul războiului, cu o moantă de lemn ; poți, vreu să spun, să rămîi chiar fără mîna cu care ai tras pentru cauza dreaptă și să ajungi la victorie ca eroul meu.

— Bine, mai încerc eu să-l asociez pînă la capăt bătăliei pe care a declanșat-o relatîndu-mi ce mi-a relatat, ai cu siguranță dreptate, ce spui dumneata se confirmă, am verificat, e limpede că trebuie să mă refer în intervenția mea la dumneata, abia în felul acesta chestiunea dumitale de conștiință devine o realitate capabilă să-ți dea sentimentul că ai conștiință.

— Nu ! insistă el cu aceeași disperare mută în priviri, eu consider că mi-am făcut datoria, **sînt prea mic să mă aventurez mai departe...**

Mai departe, adică în viitoarea propriu zisă a luptei... Jalnică liniștire a conștiinței, îmi spun, și mă uit la el cu o milă imensă și nu pot să nu mă întreb ce anume l-a determinat să se mulțumească cu o conștiință atît de pitică, deloc străină de conștiința semnatarului anonimelor...

Una din cele mai tulburătoare, pentru mine, imagini ale conștiinței comuniste a fost și a rămas imaginea asumării depline și directe, nu prin intermediari, a răspunderii pentru toate actele întreprinse și cu atît mai mult asumarea răspunderii în bătălia pentru mai bine care e astăzi, marea, nobila noastră bătălie.

Nu voi contesta niciodată rolul scrisorilor chiar și al acelora al căror autori țin să rămînă **deoparte,** ba sînt gata să cred și în rolul anonimelor și, din neferăcire, de atîtea ori el s-a dovedit foarte serios, dar nu voi înceta în același timp să salut cu cel mai mare respect pe omul, pe comunistul care spune ce are de spus **în față,** cu gura lui, cu semnătura lui susținută cu fruntea sus, asumîndu-și întreaga răspundere a afirmației sale și nu voi înceta să-l salut pe comunistul care spune ce are de spus cinstit după credința lui chiar și atunci cînd greșește, pentru că buna lui credință e una categorică și ea îmi demonstrează că devotamentul lui e întemeiat pe dragostea pentru mai binele tuturor în numele căruia el se consideră, ca orice comunist de omenie, răspunzător.

Adevărata chestiune de conștiință e astfel, aceea care incumbă asumarea deplină și directă și declarată a răspunderii.

DINU SĂRARU ■

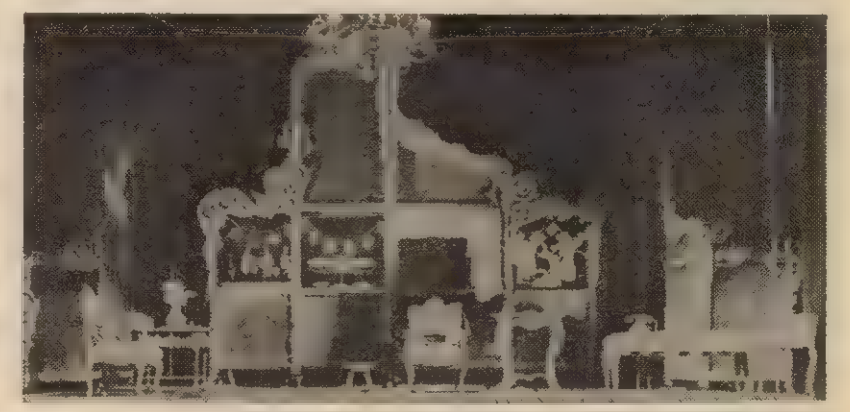

Din lucrările pictorului-scenograf VICTOR CREȚULESCU

VINERI, 6 mai 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Concursul de debut

Cu nu foarte mulți ani în urmă, o colecție intitulată „LUCEAFĂRUL" — cu prezentare grafică elegantă, deși tip — anunța cumpărătorul din librărie că are de a face cu un debut propriu-zis în literatură (poezie sau proză) al unui tînăr autor. Indeobște în această colecție debutau dintre acei care își făcuseră un „nume" prin diversele reviste literare ale vremii — parte dintre ei sînt, astăzi, nume ale literaturii noastre contemporane.

Colecția a dispărut sine die, s-au încercat alte variante, mai mult sau mai puțin efemere și iată că, de la o vreme, schimbătoarea și mereu agitata lume scriitoricească a fost nevoită să accepte ca singură modalitate de a oficializa debutul literar, reușita la unul dintre concursurile pe care edițiile noastre le practică în acest scop. Dar ce sînt aceste concursuri ? Cum funcționează ele ? Ce rezultate au adus ? Ce oferă ele tinerilor dornici să se afirme ?

În sensul celor de mai sus, și pentru a veni în întîmpinarea celor interesați, ne-am adresat pentru început directorilor a trei mari edituri bucureștene ; din răspunsurile cărora, consemnăm următoarele :

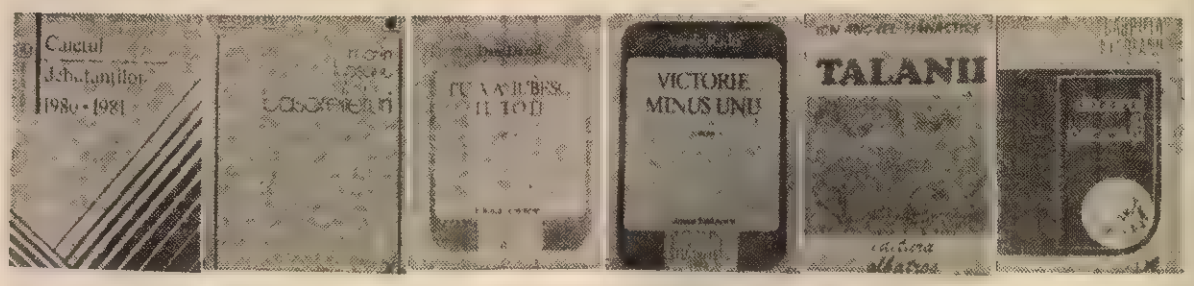

VALERIU RĂPEANU (directorul Editurii „Eminescu")

„Este bine de știut că formula concursurilor de debut în literatură are, la noi, o tradiție, din care voi enumera două momente mai de seamă : prin 1934—'35, Editura **Fundațiilor** — aflată atunci sub conducerea lui Alex. Rosetti, a făcut un concurs publicînd o colecție intitulată „Cărțile scriitorilor tineri premiați" ; printre aceștia s-a numărat și Eugen Jebeleanu. Ideea a fost reluată în 1946 de către Editura **Cultura Națională**, unde un juriu compus din Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, Gala Galaction, Vladimir Streinu a premiat volumul de nuvele intitulat „Vraja", de Cella Delavrancea (acesta consemnînd debutul în literatură al scriitoarei).

Pot afirma cu satisfacție că actualul concurs a fost inițiat de către Editura „Eminescu", pe care o conduc din anul 1972. După un an de la venirea mea aici mi-am dat seama că pentru autori nu existau șanse egale, fiind defavorizați mai ales cei care nu locuiau în București și acei tineri care nu aveau o profesie literară. De multe ori reușeau să debuteze **nu** cei mai talentați dintre ei, ci cei mai **perseverenți**... ! Apoi chiar în verdictul nostru, al redactorilor, putea interveni un moment de rutină ce nu putea fi evitat decît printr-o mai largă consultare cu un juriu extern.

Astfel s-a născut ideea „concursului de debut" în volum, ajuns astăzi la a 4-a ediție, avînd un juriu compus — în afara redactorilor noștri — din scriitori și critici, circa 20 de oameni, concurs printre

(Continuare în pag. 15)

GEORGE BĂLĂIȚĂ (directorul Editurii „Cartea Românească")

„Chestiune gingașă, perpetuu la ordinea zilei, debutul cere, firește, seriozitate, înțelegere, răbdare. Dar fără crispările care îi face pe unii să vadă peste tot, cum se spune, fel de fel de piedici, în calea afirmării. Poate, încordarea niciodată risipită din viața literară (și s-ar putea altfel ? !) reverberează pînă în lumea divers colorată a debutanților. Seriozitatea înseamnă aici a-ți asuma și eventualul eșec. A reuși să vezi, măcar în trei cazuri din zece, o a doua carte, care să confirme debutul. Măcar a doua. A trata debutanții cu loialitate și fără false menajamente. Mica ipocrizie belferească despre natura sensibilă a începătorului, pe care o vorbă mai aspră l-ar putea face să renunțe la ceea ce talentul îi dă dreptul etc., mai este încă practicată. Tristă mentalitate, mai ales prin consecințe. Cel care are ceva de spus nu se lasă intimidat de o primire mai rece. Cînd se întîmplă. Prefer să-i spun solicitantului că n-are talent, decît să-l duc cu vorba. Sînt chiar dispus să-mi duc eventuala eroare pînă la capăt, decît să dau apă la moară impostorii. Dacă respingi, între atîția veleitari, și un om de talent, sînt în stare să recunosc și să strig : am greșit. Lucrez de puțină vreme la editură, dar în mai bine de cincisprezece ani petrecuți la o revistă, am văzut destule. Sigur, debutul la gazetă e altceva, acolo încurajările au alt caracter, se cer mai cu îngăduință făcute, acolo e de fapt „laboratorul". Dar la reviste nu-mi amintesc să fi nedreptățit

(Continuare în pag. 15)

MIRCEA SĂNTIMBREANU (directorul Editurii „Albatros")

„Am inițiat concursul de debut în anul 1975 pentru poezie și în 1978 pentru proză (nu socotim necesar a intra în concurs reportajul, romanul istoric, critica, memorialistica, romanele de colecție : aventuri, umor, science-fiction etc.).

La concurs s-au prezentat anual circa 60 volume de proză și în jur de 150 manuscrise de versuri din care, urmare a preselecției redacționale, au fost aduse în fața juriului final circa 6—8 proze și 20—30 manuscrise de poezie, **toate sub moto**. În absolut toate cazurile, identificarea autorului prin deschiderea plicului cu moto s-a făcut **după** stabilirea palmaresului și consemnarea sa în procesul-verbal, în prezența și sub semnătura juriului **(procedeul este valabil și în cazul primelor două edituri — H.P.)**.

Concursul s-a desfășurat anual, reușind să avem o finalizare ritmică : astfel, începînd din 1975 au fost premiate 21 de plachete de versuri din care pînă în prezent au fost publicate 18, iar la proză, din cele 16 volume premiate, au fost publicate 14. În plus, prin intermediul „**Cenaclului debutanților**", cuprinzînd cicluri din manuscrisele de poezie — cîte 12—16 poeți anual — distinse de juriu cu **mențiune**, au fost publicate pînă acum 4 asemenea volume colective (cele pe anii 1980—'81 sînt pregătite pentru tipar). Precizez că valoarea poeziei selecționate prin concurs a fost superioară prozei, considerînd demn de reținut faptul că cei mai mulți dintre poeții premiați de editura noastră au confirmat pe deplin opțiunea

(Continuare în pag. 15)

Anchetă realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Filosofia lumii românești

În sinele ghicitorilor

Nimeni nu mai poate ghici lumea ghicitorii, adică în sinele ei, atît de adînc gravat în limbajul cunoașterii. Exegezele literare și estetice au epuizat doar parțial și liminar în sinele ghicitorilor, fără să ajungă în pragul cugetării și să intre mai departe în rosturile lui filosofice. Dar tocmai cugetarea filosofică a fost aceea care a manevrat o anume indiferență față de substanța purtătoare de adevăruri a ghicitorii, cultivînd o erezie față de înțelesul ei sumar pînă cînd, în zilele noastre, istorici **informați** ai filosofiei, și mai puțin **formați** la originile ei, aruncă asupra unor preocupări de acest fel blamul gîndului comod : eresuri.

Dezvoltată într-o filosofie a oralității, acum două mii de ani, Platon încerca să delimiteze formele expresive ale ghicitorii, pentru ca urmașul său în idei, Aristotel, să stabilească puterea de identificare a lumii obiectelor prin mișcarea în alegorie a ghicitorii, căreia, în epoca noastră, T. Vianu avea să-i adauge **ideea deschiderii**, delimitînd-o de mantică, numită „știință" a ghicitului.

Cultura populară românească ne apare ca o virstă nescrisă a ghicitorii, care trăiește în și prin ea, de nu se știe cînd, sau cu tot ce se știe de cînd lumea. Ghicitoarea s-a desprins, ca o țandură a gîndului iscoditor, din trunchiul cel mare al cunoașterii lumii. Gîndul a așezat vioara în ghicitoare, astfel : „Țăndărușa bradului, / Veselia satului", și gîndul n-are de cît să caute, să-și adune toate apele, pînă va găsi cuvîntul. Jocul gîndului nu era, deci, o jucărie, ci puterea de răsfrîngere a totului într-un cuvînt. Nici alegoria, nici personificarea, nici asociațiile logice nu mai pot înstăpîni atît de bine dezlegările revărsate în formula cvasiabstractă a ghicitorii, gata să dubleze înțelesurile, zise prea înțelese. Căci vine de unde nu te gîndești și țese la un loc gînduri la care puțini se gîndeau.

De aceea ghicitorile au sinele lor, cu o funcție cognitivă bine determinată în relieful culturii trăite, dar mai puțin obișnuită pentru cel acomodat cu o cultură de-a gata, luată din formula consacrată a culturii scrise. De aceea, în sinele ghicitorilor procedează la o continuă alternanță în sensurile fundamentale ale existenței, făcîndu-și intrări în determinările ce apar între materie și spirit, între trup și suflet, ori între realitățile temporale, legate de trecut, de prezent și viitor, și mai concret, de scurgerea acestui timp în ani, în luni și săptămîni, după cum nevăzutele stări sufletești intră și ele în zodia ghicitorilor.

Pe firul ghicitorii, așadar, intră întrebările despre cele două realități — trupul și sufletul — concepute într-o unitate a lor dar și în ruptura echilibrului : „Am o porumbiță și-o lădiță, / A zburat porumbița / A rămas lădița". Metaforele nu trebuie să ne încurce, căci prin ele se rostesc despre conștiință, suflet sau viață. **Vedele** pronunțau la fel marile adevăruri.

Pe un alt suiș al ghicitorii e umbra : „Ce șade pe apă și nu se cufundă ?". În jurul umbrei, a umbrei mîinilor noastre proiectată pe un obiect din spațiu, I. Kant fixase o teorie a cunoașterii, mai precis, a imposibilității descifrării umbrei, a umbrei care se cufundă în imaginea spațială a privirii noastre. Ghicitoarea românească consemnează că umbra nu se cufundă. De ce ? Ghicitoarea nu mai spune. Pentru măsuratorile exacte ale vieții noastre zilnice, în sinele ghicitorii ne dezvăluie, ca în legile mecanicii cerești, curgerea anului, a lunilor și a zilelor : „Am un copac cu douăsprezece ramuri / Și-n fiecare ramură cîte patru cuiburi, / Și-n fiecare cuib cîte șapte ouă".

În sinele ghicitorii își are temeiul și veghea asupra zilei de azi, „deapururi ziua cea de azi", cum o numea Eminescu, și căreia ghicitoarea îi spune : „Ieri am fost, / Mîine voi fi. / Cît lumea voi trăi". Există stări de suflet care par să nu-și destăinuie înțelesul decît în tărîmul ghicitorii, căci le înalță din și prin cuvînt, cum e necazul : „Ce e mai amar și mai amar ?".

Se poate spune că lumea ghicitorii e viața fără sfîrșit. Cărțile românești le-au cules din graiul celor mulți, prin străduințele unui G. Pascu, G. Dem. Teodorescu, A. Gorovei, Gr. Tocilescu și mulți alții. O situare și o organizare a lumii începe în spațiul ghicitorii ; o lume ce intră în dimensiunile posibilului și a căutării. Lumea așa cum este, așa cum e posibil să fie. E ușor de ghicit ? Nu întotdeauna, căci un absolut e încercat în spațiul ghicitorii, încercat de gîndul întors asupra gîndului. Cînd ajunge în sinele ghicitorilor, tăișul minții e mai aprig de cît oriunde.

VASILE VETIȘANU ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Pastel

Tocmai călcasem pe umbră cînd
ea a urlat sub mine
și vulpe s-a făcut
pîngărind niște pui de vultur.
— Uită-te în sus, mi-a spus umbra,
uită-te în sus, prostule !
Nu vezi că aici este cîmp
și nu sunt arbori, prostule !
Și nu vezi că suntem în plină
noapte cu stele pe sus ?

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Masa haiducului

Am stat la Masa haiducului care seamănă cu piatra de la Fîntîna lui Stolcahoțul de la noi și, mingiiat în creștet de un copaciu zarafior, cum spun Văcărești, am luminat în suflet primăveri noi și mai ales vechi și, vai ! ce frumos mirosea în jur a miel fript, a scîrțîituri geluite, ca în timplările la taică-meu, a păpuși de turtă dulce și parcă zbura prin preajmă Pasărea măiastră a lui Brâncuși și parcă înflorea cu farmece un stîlp de lemn între pămînt și cer. Am stat la Masa haiducului a lui Ion Vlasiu, cioplită, șlefuită, și orînduită de meșter în curtea atelierului său din strada Pangratti, aproape de lacurile Bucureștilor. Jur-împrejur, durați și nemuriți în marmură și bronz : Eminescu, Creangă, Alecsandri, Coșbuc, Horia, Cloșca și Crișan, Iancu și mulți foarte mulți țărani, bărbați și femei ai Transilvaniei, întorși din cimp, de la fin sau de la arat și care, mai înainte de a cădea în somnul greu al pămîntului, își odihnesc palmele obosite și noduroase pe prefigurările în lemn a Coloanei lui Brâncuși, împodobită cu oale, cu străchini și cocoși de Oboga. Maestrul, la 75 de ani, cu o șapcă albă căutată pe frunte și cu fluturi de mare poezie-n priviri, se preumbla pe cărare, plin de credință în artă, mult mai sus decît speranța, și cu inima numai în jugul zilelor de mîine. Și pe cînd rostogolea cu piciorul un cap de zmeu ca să nu se atingă de genunchiul lui Bălcescu sau de o Victorie refuzată la toate expozițiile, „fiindcă face cruce" (adică aduce cu o cruce) vorbea :

„Sînt din Lechința de Mureș"

„Aproape toți colegii mei, și arată cu mîna de jur-împrejur, spre celelalte

(Continuare în pag. 14)

FĂNUȘ NEAGU ■

ESEU

Zăpezile din miazăzi

O interesantă încercare de monografiere a Cîmpiei Române face Neagu Udroiu în „Zăpezile din miazăzi" (Ed. Sport-Turism, colecția „Cîntarea României"). Reporter frenetic, lacom de informație multă, densă și variată, dar și scrupulos al faptului grăitor, pe care-l descoperă cu un ochi format („Zăpezile..." fiind a șaptea sa carte de publicistică), Neagu Udroiu ambiționează să compună o imagine a Cîmpiei Române care să se susțină, înainte de toate, prin adevărul ei, mai puțin prin contraforții interpretării. Deși admirator declarat al lui Geo Bogza, el se desparte rezolut de model. Nu face execuții la trapez deasupra realității, nu scămoșează zările, pentru a naște confuzia depărtărilor, nu transformă Bărăganul în Pampas, nici Burnasul în preerie ori stepă, nu oxidează culorile locului pentru a le întări o patină și așa arhaică, ci rămîne pe sol, pe brazdă, la viziunea sever-realistă a țăranului, în ciocnirile ei directe cu lumea, cu timpul și cu pămîntul. Claritatea, precizia și plasticitatea descripțiilor sînt deseori antologice. Despre Slobozia, de pildă, această capitală modernă a șesului dunărean, constituită ca atare într-un timp record, ni se vorbește astfel : „Slobozia este copilul de țăran, primul din casă, plecat la școală. Cel dintîi dintre fiii rătăcitori. Ambițiosul familiei. Firoscosul și aventurosul rătăcit printre domestice chipuri înrămate în povara tradiției. Căutătorul de aur în pămîntul făcut să păstreze pentru el ce are și să reprime în față orice tentație spre transplant". Chiar și paginile despre satul natal, Cîrtojanii de Vlașca, de care autorul se apropie cu firească cucernicie, abundă în observații lucide, ades acide, de genul : „N-a mai rămas nimic din ce știam. Doar ce poate fiecare să scoată de pe locul din jurul casei, oprind întîi pentru el și gîndindu-se la alții abia cu ce rămîne. Există chiar un chioșc alimentar în sat a cărui menire exact asta este, să vîndă castraveți grădinarilor". Sub titluri atractioase, deși ușor prețioase și amenințate să devină clișeu prin repetarea formulei („Roșiorii de Vede sau Arbori din Arcinna", „Bujoru sau Conspirația lui Hefaistos". „Comana sau Yrisul nedescifrat al clipei", „Oltenița sau Lauri în amfore de Gumelnița", etc.. etc.), se alcătuiește pagină cu pagină, o carte a Cîmpiei Române de o unică bogăție. Nu lipsesc, pentru întregirea imaginii, documentul istoric revelator, mărturia arheologică vie, piesa folclorică încărcată de viață și de fior, citatul semnificativ din antemergători pe aceleași meleaguri. E minuit cu pricepere și dezinvoltură instrumentul sociologic, „monografist", luat din arsenalul investigațiilor patronate cîndva de D. Gusti, ceea ce face ca, răsfoind filele cărții, să nu citești doar niște priveliști, ci să străbați itinerare complexe, să vezi istorie, lumi, evuri, timp, drumuri, izvoare, sensuri, forțe tainice și magnetisme tulburătoare ale unui spațiu de viață încă puțin frecventat de cercetători. Din toate și peste toate, și aici ni se pare a fi marele merit al cărții, crește chipul omului din cîmpie, al omului zilei de azi, care desigur este cel de totdeauna, deși cu modificări de mentalitate ce ni-l propun uneori sub înfățișări inedite. Neagu Udroiu îl cunoaște bine pe acești oameni ai Bărăganului, ai Burnasului ori ai Argeșului, e unul de-al lor, el îi scoate din exotismul în care i-au îmbrăcat destui reporteri și scriitori, surprinzîndu-i în ticurile, obiceiurile, obișnuința diurnă, narate cu șfătoșenie, discreție, tact, umor. Apropo de umor, replicile cam certate cu proprietatea termenilor ale unora dintre personaje, calchiind texte de ziar ori discursuri ocazionale, sînt, aparent, rostite serios, cu convingere, dar parcă, pe undeva, cel în cauză ne fac cu ochiul pe sub cuvinte. Iată, de exemplu, ce spune Radu Riciu, vechi și celebru președinte de C.A.P. în Drăgănești de Vlașca, provocat la o discuție despre importanța zootehniei : „Animalele înseamnă valoare. Noi am mers pe vaci de la început." Să zîmbim ? Firește, dar să fim atenți dacă rîsul mut al lui nea Riciu nu covîrșește cumva zîmbetul nostru.

Nu lipsește din această carte nici poezia. Nu una care să edulcoreze realul, să-l învăluie în ceața metaforelor, ci o poezie, o undă lirică, mai exact, care să potențeze, să facă vii niște stări de spirit ce altfel nu s-ar vedea sau nu s-ar vedea așa cum sînt ele. Lirismul lui Neagu Udroiu e un lirism expurgat, anticalofil prin excelență, urcînd mereu către cota albă a meditației. Într-un fel, cartea e o „arhivă sentimentală", în genul celei imaginate de Paul Anghel, adică o cuprindere a realității care — în condiția cînd ea, această realitate, nu ți-e indiferentă — nu se poate înfăptui fără o minimă surdină afectivă.

„Zăpezile din miazăzi" e o carte care se citește cu încîntare și cu folos.

ILIE PURCARU

PROZA

Fabula barocă

Reporter de înclinație morală (în „Paralela 45" și „Anul 15"), călător (cu vietnameza „Orgă de bambus") și în fine prozator al mediilor minere, în „Triunghiul", și al cazurilor clinice („Criza de timp"), Pop Simon ne dă, cu „Bestiariu" (Editura Dacia, 1982), cea mai originală producție a sa, deși mai toată opera este de o febrilitate a formelor în mișcare cu greu de așezat sub o formulă unică.

„Bestiariu" e un „zooroman" foarte nimerit pentru a îngloba observația morală și cultul baroc al fanteziei, proprii lui Pop Simion, o proză nu fără tradiție în literatura română al cărei prim roman este „Istoria ieroglifică" (sec. XVII) a lui Dimitrie Cantemir, o alegorie a lumii politice a vremii lui, încifrată prin războaie între animale. Alegorismul zoologic nu este, dealtfel, nou, ceea ce trebuie observat aci e însă modernitatea unei asemenea proze. Istoria pescărușului Jonathan, scornită de americanul Richard Bach, romanele despre planeta maimuțelor, de Pierre Boulle, bestiariul lui Jorge Luis Borges, foind de vietăți imaginare, „gloriile și cronopii" (dihăniile de ficțiune ale lui Julio Cortazar) denotă încă o dată că modernul face observație exterioară cu ochii fabulistului, antropomorfizînd totul, privind „animalul" cu un ochi eminamente uman.

Ca și aceștia. Pop Simion și-a propus să pună umanității măști animalice, imaginînd o fabulă despre animale vorbitoare, cu vicii condamnabile și însușiri de lăudat, o populație, pe scurt, de tablou caracterologic tipic, văzută prin reprezentanții în stare pură.

O pereche de vulturi întreprind un zbor, probabil de tip inițiatic, pe deasupra lumii vizibile,

observînd pretutindeni crime, delațiuni, terori, frici, lașități, senilitate și, în general, cam tot ce face din om o vietate deplorabilă, redusă la instincte — acesta e, pe scurt, subiectul.

„Bestiariul" e, dealtfel, forma umanității ultime, un simplu „mecanism" caracterologic ; investigația vulturului, sfîrșită printr-o metamorfoză în „cîine jder", care încheie „zooromanul", e în fond un spectacol, văzut de sus, al spețelor, infinite în timp, un baroc „theatrum mundi", transfigurat la scena lumii animale. Teatrul universal, unde mulțimile nu sînt decît înfățișări trecătoare ale unor veșnici prototipi, nu e decît una din mașinăriile baroce ale acestui „bestiariu". Baroc mai e aici limbajul, înflorit și misterios, încifrat, din baroc vine, de asemenea, ideea predicțiunii, a păsăretului magic cu virtuți premonitorii, barocă e antropogeneza de ficțiune, închipuind omul ca o zburătoare decăzută.

În cincisprezece scheciuri, de lungimi diferite, Pop Simion a imaginat, cu o remarcabilă fantezie debordantă, cîte un caracter în acțiune, cîte un viciu, cîte un defect omenesc anexat unui animal. Însușirea de a crea plauzibil scene cotidiene umane, însă avînd drept eroi dihăniile e în afară de comun : niște cîrtițe, afiliate la un sindicat al crimei, organizat în centurii, legiuni și cohorte, avînd chiar și un lider și făcîndu-și publicitate, întruchipează terorismul sumbru și organizat. O poveste cu cîini detectivi ridiculizează filmele de aventuri. Istoria unui vultur-bărbos, pensionat la un aeroport unde e salahor, încifrează vîrsta senilă iar reveriile lui anamnezice imită ficțiunile energetiste ale specimenelor caracterologic neputincioase.

„Bestiariu" e, în fine, și un remarcabil panoptic, unde perspectivele asupra lumii vizibile se modifică una după alta, preponderentă fiind aceea aeriană. În descrierea pămîntului văzut de sus ca o machetă, cu viețuitoarele bipede micșorate de distanță, în beția zborului aviatic — prozatorul a nimerit tonul cel mai potrivit. Așa cum a văzut el lumea à vol d'oiseau, din faeton, din mers pedestru, cu optica mișcătoare, el ne-a dat un mic album de fotografii inedite ale viețuitoarelor umanizate, dar un album de moralități, niște moderne „caractere", „Bestiariu", această modernă „Istorie ieroglifică", e un roman inedit și original.

ARTUR SILVESTRI

POEZIE

Festival național de poezie

În fiecare an, într-o dimineață din aprilie, Brăila se trezește invadată de poeți ! Un Festival național de poezie patriotică și revoluționară, purtînd numele poetului care s-a născut și a murit în aprilie, Mihu Dragomir, adună scriitori de toate vîrstele și-i îndeamnă să se întreacă în sunetul cuvintelor topite în vers. Atunci, vechea cetate a Brăilei, către care au năzuit atîtea pohte, își desface evantaiul de străzi (care încep din Dunăre și se sfîrșesc în Dunăre) și, melancolică, îi invită pe poeți la marele fluviu al Europei. Și după ce își rostesc versurile la malurile apei, oaspeții sînt conduși către centrul orașului, spre *ceas*, acolo unde tronează statuia imperatorului Traian (și n-am să fiu liniștit pînă ce lîngă aceasta nu voi vedea și statuia marelui Decebal), apoi spre Grădina publică, unde, pe un soclu, s-a ridicat Panait Istrati, privind către casa Türinger, ca pelerinajul să se continue la Casa memorială Perpessicius, acest Mare Orb care și-a vîndut lumina ochilor în schimbul efortului de a aduna la un loc opera celui mai mare poet al românilor — Eminescu.

Te tulbură și te încîntă Brăila. Și dacă nu-ți păzești inima, te înrobește. Anul acesta, festivalul, organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Brăila, revista *Luceafărul* și Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, a adunat producțiile cîtorva sute de tineri poeți. Selecția a fost riguroasă, severă, pentru că în lumea poeziei adevărate trebuie să intre numai cei chemați, bintuiți de har. Juriul, format din scriitorii Victor Tulbure, președinte, Niculae Stoian, Nicolae Dan Fruntelată, Artur Silvestri, Gheorghe Lupașcu, Lucian Chișu și George Rotaru, s-a oprit asupra următorilor : marele premiu al festivalului și premiul revistei *Luceafărul* a fost oferit unui tînăr muncitor, Constantin Menagache, din București ; premiul revistei *Flacăra* a fost obținut de Vasile Datcu, inginer la Șantierul naval din Brăila ; premiul revistei *Astra* s-a atribuit Mădălinei Nicolae, lector universitar, București ; premiul Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Brăila — Marin Cioranu, tehnician la întreprinderea de utilaj greu *Progresul* Brăila ; premiul revistei *Cîntarea României* — Constantin Cojocaru, profesor, Stulpicani, Suceava ; premiul ziarului *Înainte* — Ion Grigoriu, tehnician silvic, Ianca, Brăila. Au mai fost premiați : Elena Dumitru, tehnician, Doicești—Dîmbovița, Gheorghe Tudor, tehnician, Mangalia-Constanța, Rodica Paloș, tehnician, Tîrgoviște, Mircea Andronic, inginer, Brăila, Marin Ifrim, Buzău.

În aceeași componență, juriul a oferit următoarele premii pentru critică : Marcel Crihană, profesor, comuna Valea Mărului-Galați ; Ion Iacob, București ; Sorin Șerb, student, București ; Constantin Bucur, satul Agaua-Brăila.

Dar pe lîngă întrecerea în creație, festivalul a adunat pe scena sa și tineri interpreți ai poeziei. Și am văzut, și am ascultat la Brăila cîtiva tineri interpreți care s-au întrecut pe ei înșiși : studentul Vasile Habor, din Tîrgu Mureș, ne-a întărit prin stilul original al interpretării, prin puterea de pătrundere a poeziei, o credință mai veche, credința în valoarea poeziei lui Mihu Dragomir, în unicitatea sa, în specificul ei de poezie a unui spațiu acvatic, component al reliefului românesc. Spațiul ponto-danubian, spiritul generat aici, bintuit de ape și de bălți, de porturi și de cherhanale, de șantiere navale și de matrozi populați de năluca plecărilor, generează o poezie specifică, cu largi deschideri către marea poezie a lumii, o poezie care vine să întregească (și nu să separe) imaginea poeziei moderne românești. Aurelia Ungureanu, Carmen Purice, două tinere din Brăila, Marius Șerban, Doina Nierges din Sighișoara, Ion Crișu din Constanța, au dovedit aproape aceleași calități : înțelegerea profundă a poeziei, stil propriu de interpretare, originalitate.

Toate aceste manifestări, la care s-au mai adăugat întîlnirile scriitorilor cu oameni ai muncii de la Combinatul de fibre artificiale și de la C.A.P. Chiscani, lansarea unor noi cărți de poezie, spectacolul de muzică și poezie „Odă pămîntului meu", susținut de actori ai Teatrului dramatic *Maria Filotti* și de Grupul vocal de copii Colibri condus de Dorin Șipoș și Mariana Găzdaru, s-au constituit într-un veritabil act de cultură, dovedind că activiștii, cei ce conduc destinele culturii la nivelul județului sînt stăpîniți și impătimiți de frumusețea și, în egală măsură, de forța educativă a fiecărei acțiuni și nu de simpla lor bifare într-un plan de muncă. Ar trebui, poate, în viitor, ca la aceste manifestări de calitate, la concursurile de interpretare mai ales, să participe mai mulți spectatori, tineri și virstnici, efectul formativ al artei poetice, puterea ei de modelare a conștiințelor să fie recepționate de un public mai larg.

Adică să recunoaștem și să avem mai mare încredere în miracolul poeziei !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Biblioteca în aer liber

Nu excepții, ci semne

Sînt alături două cadrane de ceas. Primul arată ora exactă. Și, culmea, arată chiar ora exactă ! Nu de azi, de ieri, ci constant, de cîțiva ani. Cel de-al doilea măsoară în secunde și minute timpul care a trecut de la plecarea ultimului tren. Și chiar asta măsoară. Fără greșeală !

Există niște pereți de marmură. Nici o pată, nici o urmă de creion sau de cretă. Sînt atît de curați încît nici duhul tatălui lui Hamlet nu s-ar profila pe ei, să nu-i întunece. Mozaicurile sînt întregi. Pardoseala de piatră — fără nici o spărtură. Mucul de țigară pe care cineva l-a lăsat să cadă dispare cît ai clipi. Jenat. Nu are ce căuta aici. O să reapară peste o secundă în stația tramvaiului, a troleibuzului, a autobuzului.

București. O gară de metrou.

Dar iată că sosește trenul următor, iar povestea noastră paradiziacă se va face țăndări. Cei care așteaptă — în liniște, e drept — sînt aceiași inși care se îmbulzeau acum cinci minute în tramvai, cei obișnuiți să dea buzna, grăbiți, obosiți, neglijenți, nepăsători. Doar n-au devenit alții numai pentru că au coborît cîteva zeci de trepte curate. Trenul (metroul, dacă vreți...) se oprește, călătorii coboară, cei de pe peron așteaptă, acum se urcă, se dă semnalul de plecare... Unde e îmbulzeala, unde îmbrîncelile, unde prea familiarele înjurături ?

Să nu ne facem iluzii : aici sînt, și aici, dar atît de rar, atît de sfios, atît de stingherite, de parcă nici n-ar fi. Merg zilnic cu metroul și, spectacolul acesta cotidian al disciplinei, al ordinii, al curățeniei, spectacol care — contrar parcă tuturor regulilor admise ale vieții bucureșteanului — **nu se degradează**, îmi dă curaj să-mi încep ziua de slujbaș altfel decît sub semnul ghiontului. Nu, ajunși sub pămînt călătorii nu devin niște îngeri, dar ceva se petrece cu ei, ceva important : privirile se mai îmblînzesc, coatele se fac mai civilizate, genunchii mai timizi, umerii mai puțin bătăioși. De la rugbi se trece la tenis... Apare ceea ce nu se poate numi altfel decît respect. Respect față de ce ? Față de bunul-gust cu care a fost proiectat și realizat totul, față de disciplina ce nu cunoaște șovăieli, față de precizie. Toate acestea alcătuiesc un spectacol frumos — și în cele din urmă chiar despre respectul față de frumusețe e vorba. Nu poți să injuri spurcat într-o sală de marmură. Nu-ți vine.

Nu e, în lumea noastră mare și mică, singurul spectacol ce refuză să se degradeze, nu e unicul serviciu public care răspunde (nu rămînînd locului, ci progresînd) exigențelor din ce în ce mai mari ale prezentului. Nu e deci o excepție, ci un semn. Așa cum semne că **se poate** sînt și — să zicem — echipa de fotbal Universitatea Craiova, Teatrul Mic, revista **Magazin istoric** — și exemplele s-ar putea înmulți, alăturîndu-li-se nume de întreprinderi industriale, agricole, culturale, numele altor teatre (nu multe), altor reviste (cîteva), altor echipe sportive, nici ele sumedenie.

Acum mai bine de un an, metroul bucureștean și-a dublat numărul stațiilor și cred că și-a înzecit numărul călătorilor. Nici o deteriorare. Nici o sugrumare. Nici o defecțiune. Nici una aparentă, pentru că în realitate sînt convins că se duce o luptă aprigă pentru ca deficiențele să nu apară la lumina zilei, ci să fie înlăturate rapid de cei chemați să le înlăture. Și nu în fața spectatorilor, care nu trebuie să-și piardă iluzia perfecțiunii.

Nu știu dacă s-a format vreo echipă sportivă a metroului, dar există cu siguranță o foarte numeroasă echipă de constructori și de beneficiari — de la directorul general pînă la femeile ce fac curat pe săli — care poate purta numele **Metroul.** Și ar fi cazul să rostim un pe deplin meritat „Hai, **Metroul !**" Dar să-l spunem în șoaptă, pentru că jos, în gările subterane, larma stadioanelor nu are ce căuta.

FLORIN MUGUR

TEATRU

Unde zboară pelicanii peste mări?

Piesa lui Dumitru Radu Popescu „Rezervația de pelicani", a cărei premieră pe țară a avut loc recent la Teatrul Dramatic din Galați, l se poate, firește, stabili și un fir epic. Timofei, tehnician piscicol undeva în deltă, în preajma unei rezervații de pelicani, le părăsește pe Pelaghia și pe Sanda, nevasta și, respectiv, fiica, pentru a pleca în lume cu misterioasa și diabolica Gabriela. Se zvonește că ar fi murit, și atunci Pelaghia este asaltată de petitori, în persoana lui Budiță și cea a lui Olcică (acesta din urmă se dovedește a fi propriul ei fiu). Mama celui plecat, bătrîna Ana, se stinge din viață. Dar iată că Timofei se întoarce, mai îndrăgostit ca oricînd de Pelaghia, viața își reia cursul normal.

Este însă limpede că firava țesătură epică e utilizată doar ca suport și ca materie primă ale metaforelor și simbolurilor prin intermediul cărora autorul își pune și ne face și pe noi să ne punem întrebări cu privire la rosturile și resorturile fundamentale ale existenței. Desigur, nu puține sînt comparațiile cu modele celebre pe care piesa le stîrnește în mintea cititorului sau a spectatorului. Astfel, cuplul Timofei-Pelaghia ne amintește de perechile Ulise-Penelopa și Peer Gynt-Solveig (în final, aproape că așteptăm s-o auzim pe Pelaghia declarînd : „Eu mereu te-oi legăna, / Dorul meu, dragostea mea") ; periplul lui Timofei ne duce cu gîndul la aventura Fiului risipitor ; Triunghiul Timofei-Pelaghia-Olcică ne trimite la Oedip ; reveriile protagonistului ni-l aduc în memorie pe Godot, cel care nu mai vine ; mania lui Budiță de a însemna în carnețel imperecherile de vorbe care-i plac este identică cu cea a maestrului din „Doamna neagră din sonet" ș.a.m.d. Dar ideea care unește totul într-un întreg coerent este revolta împotriva destinului. Oamenii sînt conștienți că vor muri, că soarta lor este moartea, pe care o întîmpină cu demnitate. În același timp însă oamenii, asemenea păsărilor, asemenea pelicanilor, refuză să accepte moartea ca pe ceva normal, o urăsc, se tem de ea, luptă împotriva ei sau încearcă să scape prin fugă.

Regizorul Dan Stoica, a cărei preferință pentru textele dense, plurivalente, este binecunoscută, a dat la Galați o valoroasă versiune scenică a „Rezervației..." Dintre variantele posibile, Dan Stoica a ales ca ax al spectacolului — o mărturisește el însuși în programul de sală — tripticul Ana-Pelaghia-Sanda, bunica, mama și fiica, locul de unde apare și pe unde se scurge viața : trecut, prezent, viitor. În pofida morții, viața își asigură triumful prin preluarea ștafetei de către generațiile care vin.

Excelentă este scenografia semnată de Victor Crețulescu. Un decor unic, simplu, esențializat, dar bogat în sugestii, în concordanță deplină cu ideea regizorală. Plasele pescărești închipuie și norii, către care zboară și în care se pierd pelicanii, și capcanele, pînzele de păianjen, în care omul e prins, în care se zbate și dincolo de care nu poate să treacă. Fiindcă rezervația este în același timp și împrejmuire...

În cadrul valoroasei distribuții din spectacolul gălățean s-a detașat Ioana Cîțiu Baciu, actriță de mare talent, care ne-a dat o Pelaghie memorabilă. Duioșie, teamă, îngrijorare, revoltă, speranță sînt numai cîteva din trăirile ce se citesc pe chipul interpretei și care conferă personajului creat dimensiuni de tragedie. Firesc, pitoresc și convingător este Grig Dristaru în Tuliu. În transpunerea scenică a lui Eugen Popescu Cosmin, Budiță, menit, în intenția autorului, să fie tipul abject, purtătorul noxelor, nu apare deloc odios. E un personaj mai curînd bonom care, atunci cînd își debitează teoriile, între care aceea cu făcutul plutei (adică cu neangajarea), are aerul de a face complice cu ochiul spectatorului, cum că nici el nu ia cele spuse în serios. În ceea ce-l privește pe Radu Jipa, el a muncit mult și a făcut un Timofei în deplin acord cu textul. Lui Carmen Maria Strujac îi stă bine cînd întruchipează personaje delicate, de o feminitate elevată. Iată de ce n-a prea fost la largul ei cînd, jucînd-o pe Gabriela, ființă tenebroasă, simbol al dragostei telurice și al morții, a trebuit să împartă lovituri în plex și să-și arate măiestria în ale jujițului. S-au remarcat, de asemenea, Stela Popescu Temelie (Ana) și Vlad Vasiliu (Olcică).

Prin virtuțile sale, „Rezervația de pelicani" adusă la rampă de Teatrul Dramatic din Galați reprezintă un spectacol de înaltă ținută artistică, ce inaugurează cariera scenică a unei lucrări dramatice de certă valoare.

ION D. GOIA ■

PLASTICĂ

Retrospectiva Viorel Mărginean

Dacă e relativ ușor să dovedim gradul de importanță a lucrurilor în cazul unor expoziții cu un număr restrîns de piese, expozițiile mari sau retrospective — datorită cîtorva prejudecăți foarte active — ne pun în situația de a vorbi, adesea contra credințelor noastre, de **importanța** lor. Ca și cum o manifestare amplă este obligatoriu și una foarte însemnată. Puțini rezistă prejudecăților acestora — fiindcă de multe ori e plăcut să te lași purtat de val — iar cînd se întîmplă ca o retrospectivă să fie într-adevăr un eveniment, elogiul și-a tocit, de prea multă folosință, vigoarea.

Expoziția retrospectivă de desen și pictură de la Dalles a lui Viorel Mărginean este un moment de cultură cu toate datele unui eveniment. Ea este un prilej real de a pune în discuție ideea de valoare în plan național și într-unul mai larg, fiindcă arta lui Viorel Mărginean e originală, onestă în sens superior, populară fără rabat la măiestrie, o artă respirînd sănătate, vitalitate și o dragoste pentru pămîntul natal ce se traduce net în tot ce semnează pictorul. În cele mai bune peisaje ale sale Viorel Mărginean e mai conceptual decît mare parte din creația pornită programatic din concept. Viorel Mărginean are tăria să fie, pur și simplu, el însuși în toate zilele artei lui și constanța metodei se dovedește o izbîndă din cele mai subtile, mai pure. Trebuie să mărturisesc că deși am cunoștință de aproape tot ce produce Viorel Mărginean am trăit în retrospectivă un proces de reevaluare a opiniei. E foarte probabil ca, întocmai mie, mulți din cei ce cunosc tablourile din saloane și din felurite expoziții colective ale lui Viorel Mărginean să aibă, la cercetarea ansamblului de operă de la Dalles, o altă vibrație, emoția chiar a ceea ce abia descoperi.

O explicație ar fi aceea că odată privind o pînză de Viorel Mărginean, toate celelalte vin cu un ce familiar, cu un **caracteristic** ce duce la un sol de comoditate a gîndirii. Ai parcă putința de a-ți **amîna** o plăcere. Inventariezi niște imagini fără să te întrebi prea limpede de adaosul de calitate. Asta se întîmplă de multe ori cu creația unde viziunea e cu o notă originalitate. Viorel Mărginean face parte din categoria artiștilor fără imitatori. Îi aparțin și temele, și rezolvările tehnice, îl deosebesc, datorită sincerității din care purced, și unele ticuri.

Atunci cînd cunoști lucrul unui artist numai din reproduceri, se poate întîmpla ca întîlnirea cu opera propriu-zisă să corecteze din emoție. Să iubești adică mai mult reproducerea decît obiectul reprodus. Tehnica grafică a izbutit în destule cazuri să întrețină unele agreabile confuzii. Pictura lui Viorel Mărginean, altfel mult reprodusă, oferă la contactul direct un spor considerabil de interes, îndeosebi sub raportul plasticității. Senzația ce stărue și te duce la meditație este de simplitate maximă, ca efect al unui talent veritabil dar și al unei trude lucide în beneficiul ideii. Minimum de mijloace, maximum de sens.

Nu-i deloc hazardat să credem că acum, cu Viorel Mărginean și generația lui, pictura românească dovedește un moment de valoare comparabil în mai toate privințele cu momentul interbelic. O generație ce trasează, ce clasicizează o seamă de izbînzi spirituale de rang mare.

TUDOR OCTAVIAN ■

FILM

„Viraj periculos"

Un **polițist** este, totuși, **un polițist** : trebuie, adică, să aibă și niscaiva împușcături, și femei frumoase, și lovituri cu pumnul la plex care fac „îmft" și „gumft", și **suspance** și, în măsura în care este posibil, măcar o urmărire cu mașinile ; Sergiu **Nicolaescu** știe foarte bine toate astea, și dealtfel nu cred că răsfățatul unei anumite categorii a publicului nostru — și mă refer la tineret, mai ales — mai are nevoie de recomandări din acest punct de vedere.

„VIRAJ PERICULOS", ultima sa peliculă (realizată după un scenariu de **Liviu Gheorghiu** și **Gheorghe Ene**), dovedește odată în plus pertinența, vitalitatea acestui gen de film ; chiar dacă performanțele artistice propriu-zise ale filmului în cauză nu se ridică, neapărat, pe anumite culmi.

Realizat cu nerv (montajul : **Gabriela Nasta** ; imaginea : **Nicolae Girardi** ; coloana sonoră : ing. **A. Salamanian**), mai ales în prima parte a sa (se reține montajul paralel în care goana mașinilor alternează cu unduirea șoldurilor dansatoarelor dintr-un bar de noapte — vom afla din titlurile postgenericului că instructorul corpului de balet a fost **Cornel Patrichi**), pentru ca treptat ritmul să devină mai puțin alert, mai puțin spectaculos, în favoarea urmăririi unei anchete de rutină a miliției făcută cu mijloace mai sobre și, într-un fel, mai interesant de urmărit — filmul **„VIRAJ PERICULOS"** intenționează și reușește în bună măsură nu numai să ne înfățișeze munca organelor noastre de ordine (precizăm că a fost realizat cu concursul acestor organe), care nu arareori își riscă viața în lupta împotriva infractorilor, dar și năzuiește a îmbrăca această muncă într-o aură romantică (vezi, de pildă, evoluția femeii-miliție, interpretată cu aplomb de **Anca Szönyi**).

Acțiunea se desfășoară pe două planuri : un medic **(Ion Besoiu)** poartă în portbagajul mașinii sale trupul secționat și vîrît în pungi din plastic al unei tinere ucise, probabil prin imprudență, de către asistenta sa **(Ioana Crăciunescu)** — reprezintă un prim plan ; cel de al doilea, urmărește aventurile unui gelos înșelat și se termină, de asemenea, cu un mort. Este gata-gata să asistăm, în final, la prezența unui al treilea decedat — din fericire lucrurile se lămuresc însă la timp, prezumptivul sinucigaș „din eroare" fiind convins să nu se arunce cu mașina în prăpastie. Legea învinge, vinovații își vor primi pedeapsa, polițistul „dur și trist în același timp" — persona} atît de îndrăgit și de interpretat de **Sergiu Nicolaescu** — lasă spectatorilor speranța că acesta nu a fost ultimul său film în care l-au văzut într-o astfel de postură.

Spus în cîteva cuvinte, acesta nu este nicidecum subiectul filmului — subiectul unui film **polițist**, indeobște, nu se poate povesti decît cu riscul de a-ți atrage apostrofarea interlocutorului (sau interlocutorilor) — am încercat doar a sugera mediul ambiental, canavaua pe care se încearcă a fi schițate niște caractere, se anunță cîteva orecepte morale universal valabile. **„VIRAJ PERICULOS"** este cu siguranță un film **moral** în primul rînd, și abia apoi un film bărbătesc, cu numeroase numere de cascadorie. Profesional vorbind — și referindu-ne la acest gen de filme — credem că Sergiu Nicolaescu este de acum pe deplin stăpîn pe meserie. Îl așteptăm cu filme de referință.

HORIA PĂTRAȘCU ■

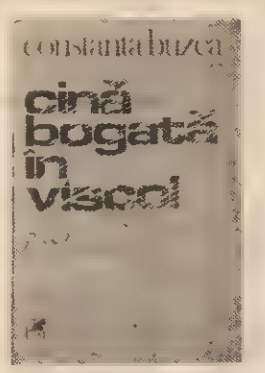

Semnalăm și, totodată, atragem atenția cititorilor de poezie asupra unui recent volum de versuri, **Cină bogată în viscol** (Editura Cartea Românească 1983, lector — Nelu Oancea) de **Constanța Buzea**, una din cele mai importante poete ale lirici noastre contemporane. Firește, numele **Constanței Buzea**, aflat pe coperta unei cărți, este el însuși un argument, dar ne face o deosebită plăcere să transcriem, totuși, un foarte scurt, dar dens și profund poem cu care se deschide volumul amintit. **Pietà** : „ajută această femeie împietrită / ridică-l din brațele ei pe copil / umezește-le buzele / intră lin sub greutatea morții / așează-mi-l pe umeri să-l port / să fie văzuți."

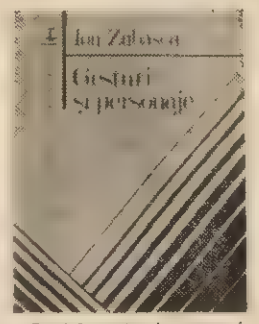

O altă carte de versuri (un volum de debut !) asupra căreia ne-am oprit este **Gesturi și personaje, de Ion Zubașcu** (Editura Albatros, 1982, lector Gabriela Negreanu). În ceea ce-l privește pe **Ion Zubașcu**, cunoscut iubitorilor muzicii tinere în calitatea sa de vechi membru al **Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar**, vom transcrie un fragment din poemul **Omul deschis**, poem care credem că ilustrează aria tematică a întregului volum : „Cît timp mamele vor mai naște copii pe pămînt / vom comunica între noi / chiar dacă nici o proteină nu seamănă una cu alta /.../ de la capăt la celălalt al materiei lumii / prin limba maternă / în absolută intimitate cu întreaga istorie a primului grai / ne vom înțelege unii cu alții / în absolut și în eternitate / oameni." **(Victor Nițu)**.

● CAP LIMPEDE

O NOUĂ VIAȚĂ A REVISTEI DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ

Odată cu intrarea în cel de-al 31-lea an de existență a sa, **Revista de istorie și teorie literară** își înnoiește radical formula. Totul este nou, de la aspectul grafic (pregnant, comercial, în sensul pozitiv, incitant) și cele peste 10 rubrici noi, pînă la lărgirea considerabilă a sferei colaboratorilor și la noua componență redacțională (director fiind Zoe Dumitrescu-Bușulenga) : Nicolae Florescu, pornit **ex-Manuscriptum** într-o direcție, ni se pare, în totul promițătoare, Andrei Nestorescu și Nicolae Mecu, tineri dar cunoscuți istorici literari, înzestrați cu gustul și respectul documentului și cu simțul justei valorizări, Dan C. Mihăilescu — secretar de redacție. Nr. 1/1983 al **Revistei** este o reușită aproape integrală. Dincolo de numele de rezonanță care salută aniversarea revistei (Șerban Cioculescu, Al. Graur, Al. Piru, Constantin Ciopraga, Eugen Todoran, Ioan-Iovițț Popescu), de textele inedite aparținînd lui Eminescu — **Despre cugetare — un „compendiu" de logică** transcris și comentat de D. Vatamaniuc —, T. Arghezi, „Folosul unui text concis" Ion Marin Sadoveanu, **Wagner și Bayreuth**, Costache Negruzzi și, mai ales, G. Călinescu, **Știință și spirit critic**, ceea ce concură la realizarea unui sumar deopotrivă suplu și profund, sobru și variat este varietatea rubricilor. La **Eminesciana** întîlnim fervoarea eseistică a lui Al. Paleologu, apetența pentru detaliul revelator a lui Marin Bucur și subtilitatea asociativă a lui Edgar Papu: **Saeculum** îl aniversează pe Urmuz, prin spiritul aplicat al lui C. Ciopraga și metafora multifuncțională a lui Marin Sorescu și **Biletele de papagal**, prin texte semnate de Ion Biberi și Mitzura Arghezi; tot aici, Nicolae Manolescu propune o nouă perspectivă de lectură a **Crailor** lui Mateiu Caragiale ; o seducătoare schimbare de optică asupra unui vers din **Testamentul** arghezian efectuează, la rubrica **Ipoteze** Dan Bugeanu ; un fragment dintr-un nou volum proiectat de Adrian Marino, **Comparatisme et Théorie de la littérature**, este inserat la rubrica **Poetica** ; alături de I.M. Sadoveanu, Z.D. Bușulenga comentează opera wagneriană la rubrica **Dialogul artelor**, cu binecunoscuta-i efervescență intelectuală ; **Confluențe**-le rețin în special prin interviul realizat de Cornelia Ștefănescu cu Jean-Paul Mestas despre poezia română ; Nichita Stănescu și Ștefana Velisar-Teodoreanu adaugă, prin confesiunile lor, un pigment de binevenită subiectivitate sumarului. Din acest număr, **Revista de istorie și teorie literară** inaugurează un serial ce va cuprinde teza de doctorat a lui Mircea Eliade, **Psihologia meditației indiene — studii despre Yoga**, text de netăgăduită însemnătate în studiul formației spirituale a marelui savant. **Cronica edițiilor** instituie o dezbatere ce se anunță foarte interesantă, asupra recentei ediții a **Istoriei...** lui G. Călinescu (pentru nr. 2 se anunță chiar un grupaj cu titlul **Călinesciana**). Pe scurt, un ansamblu de texte demn de invidiat. Ieșind din circuitul strict, de specialitate, — necesitate impusă de toate condițiile prezentului nostru cultural — și reușind să cuceze interesul celor mai variate categorii de cititori, **Revista de istorie și teorie literară** promite să devină o publicație de prim rang, unde stilul academic consună celui mai bun spirit jurnalistic, un „loc geometric" de focalizare a celor mai fecunde energii intelectuale. **(R.T.)**

Noua cale ferată Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea

Cea mai spectaculoasă construcție feroviară din România acestui ceas — și nu numai a acestui ceas și, după toate datele, nu numai din România — se desfășoară între Vîlcelele Argeșului și Rîmnicul Vîlcei. Este vorba de o cale ferată care, racordînd Vîlcelele la frumosul oraș de pe Olt, va scurta cu 300 kilometri legătura Bucureștilor cu Transilvania. Este vorba de o cale ferată care, străbătînd printr-un teritoriu în care accidentele reliefului se țin lanț, ele însemnînd dealuri, munți, ape, văi, măguri, lavine, prăpăstii, ripi, pretinde o densitate de „lucrări de artă" (poduri, podețe, tuneluri, viaducte) neîntîlnită la noi pînă azi. O prodigioasă arhitectură a noului, un mare spectacol al civilizației tehnice românești, intrată de acum în era maturității, a performanțelor pe cele mai temerare planuri.

Reporterii noștri, prezenți în aceste zile pe acest eroic traseu al muncii, vă oferă, în paginile de față, cîteva imagini dintr-o bătălie al cărei termen final — anul 1965 — va însemna o prețioasă victorie, cu efecte majore în planul economiei și al vieții românilor.

Măsura de excepție a faptei dăinuitoare

E sfîrșit de aprilie, o zi cu mult soare, ca în mijlocul lui august. Cu trei ani în urmă, cam în această vreme, am descins pentru prima dată în cartierul general al Șantierului 3 tunele Rîmnicu Vîlcea — Vîlcele. Barăcile constructorilor mai păstrau încă miros de vopsea proaspătă. Acum, după mai bine de o mie de zile de muncă, oamenii șantierului și-au croit drum cu migală, prin luptă, spre temeliile drumului pe care îl doresc pornit din inimile lor și ajuns la înălțimea cuvenită. Metafora vine, de fapt, nu să argumenteze o lucrare de excepție, ci viața unor oameni de excepție, care au învățat să fie, din muncă șantierului au învățat să fie, întruchiparea vie a demnității. Dacă luăm ca punct de reper calea ferată Tîrnava — Orăștie — Oltenița se subliniem că pe acest „38 de kilometri dintre Rîmnicu Vîlcea — Vîlcele densitatea lucrărilor de artă este triplă, iar soluțiile tehnice constituie premiere absolute românești, se poate lesne înțelege că oamenii angajați în această ofensivă — vreo 600 la număr, — au trebuit să aibă, din plecare, calități de excepție. Și oamenii acestui șantier le au cu prisosință...

Cu inginerul Nicolae Procop, șeful tuturor, stau de vorbă în biroul său. Ca și la vremea începutului de șantier, e un birou modest, într-o baracă oarecare. Mereu ne întrerupe telefonul. Întrebări venite din punctele fierbinți ale șantierului, comenzi, unele chiar pe un ton mai ridicat. Trasăm, întîi de toate, spațiul de referință al discuției noastre: stadiul lucrărilor în tunele și la viaducte; ceva în plus despre calitatea lucrărilor și despre calitatea oamenilor. Dar, ceva în plus, ceva cu totul special, care să le definească și să le susțină curajul de zi cu zi de a îndrăzni să arunce peste văi, peste păduri și sate, punți de beton armat la înălțimi amețitoare, sau de a străbate, centimetru cu centimetru, trupul dealurilor din zonă, trezindu-le după mii de ani de adormire.

În dialogul rezumat în continuare, întrebările celui ce a consemnat se subînțeleg:

„Acum trebuia să fim mai departe cu lucrările, dar nu ne lasă terenul. Găsim o soluție, dar terenul ți-o dă peste cap. Am dat de un teren necoeziv; niște nisipuri și prafuri... Nu mai departe de săptămîna trecută, în tunelul Ploștina, la kilometrul de 9 metri, geologii au găsit trei genuri de straturi: nisip prăfos argilos, praf argilos tare și nisip prăfos necoeziv. Am înaintat greu, foarte greu prin aceste straturi necimentate. Se formează niște goluri deasupra scutului, care duc la blocarea mașinii de excavat. Mai mult de 70—80 de centimetri nu înaintă scutul într-o zi, dar cu sprijin cu lemne și săpare manuală... Am găsit, apoi, o altă soluție, cu cascie metalice pentru fixcionarea frontului. Ritmul de înaintare a crescut la 1,4—1,5 metri pe zi. Dar nici aceste cascie n-au rezistat mult, s-au deformat. Scutul, pe de altă parte, este solicitat mult, este fortat prin împingerea cascielor în front. Am găsit, acum, o nouă soluție, un alt sistem de cascie. Nu fix, rigid ca pînă acum, ci cu un sistem hidraulic, care ne dă posibilitatea ca platformele cascielor să fie împinse pe măsura excavației. Însă ritmul de înaintare nu crește, e cam tot același... La tunelul Cîlcei unde s-au excavat doar 430 metri din 2 200, ne mai trebuie un scut; vrem să-l atacăm și de la ieșire. Aici e mare nevoie de încă un scut, ca să putem lesi cu lucrarea în termen. Orice zi întîrziată după luna iunie înseamnă foarte mult pentru terminarea tunelului. Iunie, zicem noi, e ultima sufiare.

La viaducte, situația e foarte bună. Anul acesta, viaductul Topolog, cel mai mare, va avea toate pilele la cota finală. Tot în acest an vom încerca să lansăm primele grinzi pe viaduct. Lansatorul e făcut, e în șantier, e receptionat. Lansarea va fi o operație în premieră națională. Imaginați-vă, nu e deloc ușor să ridici o grindă — care are 160 tone — la peste cincizeci de metri! Nu ne-a fost ușor să alegem, platforma lansatorului. De trei ori am schimbat amplasamentul. Începeam lucrările și terenul se degrada, pleca de sub noi. Numai lansatorul are greutatea de vreo 380 de tone. Fără să mai punem la socoteală faptul că el, în permanență, va fi alimentat cu 10—12 grinzi. Greutate nu glumă. Trebuie să fie un loc cu stabilitate. Se pare că l-am găsit, în sfîrșit. Zilele acestea începem montajul la lansator. Nu vom sta numai într-o singură soluție de ridicare a grinzilor. Se pare că proiectantul a definitivat o nouă soluție de ridicare a grinzilor de la sol; printr-un sistem mai simplu, care deja este cristalizat. Așteptăm să-l punem în aplicare. În orice caz, la viaducte am depășit drumul critic: la tunele, însă, ne aflăm tot pe acest drum. Trebuie să-l depășim și aici, e necesar pentru lucrarea noastră, în ansamblu. De la 1 ianuarie, lucrăm foc continuu, și ziua și noaptea, n-avem timp să respirăm, lucrarea trebuie dată în funcțiune la timp. Noi sintem constructori de căi ferate și am învățat că trebuie să plătim pentru fiecare minut întîrziat din vina noastră. La o asemenea construcție fără precedent, cum este calea ferată Rîmnicu Vîlcea — Vîlcele, cu un record de lucrări de artă pe o mică distanță, nu se poate cu noi, constructorii, să nu fim la înălțime. Vom fi la înălțime!"

Munca de excepție a celor care, cu prilejul pentru a deschide o mică uliță și este sfîrșit că pe oriunde tabăra prinde rădăcini, pentru o vreme, subinginerul Ion Mînea va rămîne aceluși pasionat fotograf amator, că maistrul mecanic Cornel Read va studia terenul în vederea înființării a cea ce s-ar putea chema un sector zootehnic local, că topometrul Ioan Lolea se va strădui să smulgă vreunei girle apropiate nisciva pești, iar colegul său, Constantin Radu, va înființa pentru uzul comun o diacotecă. Cea de la Ploștina se numește Paradis și n-a fost nevoie, pentru a se numi astfel, de nici o aprobare, de unde s-ar putea lesne înțelege că există și anumite avantaje care prind contur pe măsură ce distanța pînă la o șosea asfaltată, fie ea și de importanță județeană, se măsoară în mai multi kilometri. Alteori, nu încape vorbă, aceasi distanță poate să aducă și dezavantaje. Asupra acestei realități ne lămurim dacă avem în vedere eventimentul ce urmează să se petreacă în astul pe roți cît de curînd, pe la sfîrșitul lunii mai. Cînd Ion Maican a aflat că bătutul lui,student în anul al 3-lea la Automatică, în București, vrea să se însoare cu o colegă, Mia, le-a făcut o vizită socrilor mici, la Buzău, și a hotărît cu aceștia ca nunta să se țină în tabăra șantierului de la Ciofringeni. Acolo, la cantină, e loc mai larg decît în toate camerele cabanei de la Ploștina.

Între tuneliștii lotului de la Cîlcei, conduș de inginerul Pop Dan Mihail, șeful de brigadă Eugen Mihalache recunoaște că venind la nunta aceasta va căuta cît va fi posibil să alunge gîndul cam supărător că el, bărbat ajuns la 40 de ani, încă nu s-a însurat. Îl pare îndeajuns că-l aduc aminte, deseori asta părinții lui, Ion și Ruxandra, țărani din comuna Suharău, din județul Botoșani, ori de cîte ori se

Trăind și muncind în condiții mai mult grele, izolați, dar nu rupți de lume, ei, constructorii — și cei surprinși de fotoreporter — o echipă de tuneliști, șeful șantierului 3 tunele, căi ferate Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea, Nicolae Procop și ing. Ion Mihăescu și ceilalți, angajați în focul continuu — se gîndese la durabilitate, la continuitate. Munca lor de excepție dovedește prițepere de bijutieri, încheagă, cu fiecare zi, unicitatea unei lucrări de artă, cu performanțe și dimensiuni care le ridică la scara unor premiere naționale. Ea înglobează, pe lîngă prițepere și inteligență, pe lîngă maturitate profesională și dăruire comunistă, acel izvor al spiritului nostru eroic, cu neputință altfel de cuprins decît prin măsura de excepție a faptei dăinuitoare.!

Fotografii de PAUL AGARICI

Eveniment în satul pe roți

La multe s-ar fi putut aștepta țăranii din Ciofringeni, să se umfle Topologul primăvara și să înșă din aibie ori să se rupă și să se surpe pămîntul gîbuit, argilos, de pe coasta vreunui deal, numai la asta nu s-au gîndit vreodată, că are să vină vremea ca peste astul lor să treacă un pod. Casa unuia dintre ei, Aurel Prujină, a rămas chiar sub viaductul peste care într-o zi nu prea îndepărtată vor umbla trenurile, suspendate la 43 de metri, mai sus decît vîrfurile celor mai înalți salcimi, duzi sau castani din Ciofringeni. În partea de miazănoapte a satului, în dealul Gîbei, se lucrează la un tunel de 2 240 de metri iar înspre miazăzi, dincolo de cătunul Schitu Matei, lîngă care se va construi o gară, dealul Ploștina va fi și el străpuns pe o distanță de aproape 2 kilometri. Cîndva, spun cei care lucrează la Ploștina, în lotul condus de subinginerul Ion Mînea, va fi fost pe aici, aproape de talpa munților de astăzi, un tărm de mare. În urma scutului metalic ce înaintează la fiecare opt ore cu cîte un metru, banda transportoare adună cîrcodată în vagoneți sfărîmîturi de scoici iar mecanicii Constantin Voicu și Ion Miron le aduc afară cu locomotiva lor mică, de mină. Și dacă așa stau lucrurile, zice șeful de brigadă Ion Maican, atunci ei, fiind de pe lîngă Roșiori de Vede, ar putea să creadă că vine mai din larg mării aceleia, dintr-un timp pe care mintea fi prițepe cît poate, mai departe se laudă că-l prițepe. Din '61 a plecat pe șantier, întîi la Vidraru, pe Argeș, pînă în '66, și de atunci nevastă-sa Angela s-a hotărît să-l urmeze și ea la Porțile de Fier, mai folosit la poduri astfel de grinzi. Ele vor fi montate cu ajutorul unui lansator special construit la Întreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton Pitești. Numai proiectarea și construirea lui au ridicat probleme cît să aibă ce lucra un inginer bun o viață întreagă. Pentru a nu deranja planurile de alunecare ale masivului în care sînt fundate o parte din pilele și culeea dinspre stația Schitu Matei s-a adoptat sistemul cu cheson circular cu subturnare, deasemenea o premieră pentru fundarea pilelor. Dar poate cea mai importantă realizare a noastră este formarea unei noi echipe de constructori. În marea familie a constructorilor din țara noastră au intrat cu frunțea sus aproape o sută de noi muncitori. Sub îndrumarea constructorilor mai vechi, care au lucrat pe marile șantiere ale țării au învățat meserie oameni care la viitoarea lucrare vor învăța la rîndul lor pe alții. Într-un șantier nou și mare ca acesta începe munca cei vechi. Lîngă ei cresc constructorii de mîine. Cred că această continuitate este printre altele ceea ce caracterizează cel mai bine munca noastră. Deci, nu unul ci mai multe cuvinte bune pentru Nicolae Lăcrămeanu, șef echipă dulgheri, Horia Panțiru, șef de echipă glisare, Ion Bitoi, șef echipă fierari betoniști, Vasile Manolilă, șef de echipă lăcătuși mecanici pentru maistrul Nicolae Tincu și pentru șeful de echipă Gheorghe Sora".

Nu e nevoie de prea multă imaginație pentru a putea să-ți reprezinți cîte seamnă aparița unui șantier într-un loc în care pe o rază de cîțiva kilometri nu era nici o construcție, afară poate de obișnuitele case ale unui sat. Spectacolul are ceva din Facerea Lumii. La început nu e nimic, apoi vin oamenii care își ridică niște căsuțe în care să poată trăi mulțumitor ei și copiii lor cîțiva ani doar pînă cînd lucrarea va fi gata. Viața aceasta, provizorie și oarecum improvizată, are ca unic scop realizarea lucrării de care sute de ani. Trăind și muncind în condiții mai mult grele, izolați dar nu rupți de lume, cei de aici se gîndesc la durabilitate, la continuitate. Se gîndesc mucînd. Am folosit cumva cuvinte mari? Da. De ce n-am face-o cînd e vorba nici de oameni, de viața de cîțiva ani a citorva sute de oameni? Atunci vor pleca în alte locuri și în urma lor va rămîne un viaduct pe care vor trece trenuri aproape în zbor peste vechea vale a Topologului. Lîngă picioarele de beton ale viaductului, care pot deocamdată neîntrecute în țîșnirea lor spre cer, vorbind cu oameni cărora li se pare că ceea ce fac este de un firesc aproape banal, ne revin în minte cuvintele unuia din mulți oameni care obișnuiau să gîndească înainte de a vorbi: viața nu este altceva decît un veșnic început. Probabil așa și este.

OPREA GEORGESCU

Viaductul Topolog o dorință veche de un secol

Inginerul Dorin Oniță, șeful lotului Viaduct Topolog, își aduce bine aminte: lucrările au fost atacate în ziua de 9 iunie 1900. Deși nu vrea s-o recunoască, stăpînit de această dată, puțin trebuie să se fi speriat cînd a primit sarcina să conducă cea mai importantă lucrare de artă a noii linii de cale ferată. Astăzi, în nici sase ani de meserie, trecut prin alte două lucrări mari: tunelele de la Mestecăniș și Birnova, deși încă foarte tînăr, inginerul Dorin Oniță ne spune clar și concis, așa cum îi învață meseria să vorbească: „Sîntem aici din anul 1979, de cînd au început lucrările de organizare de șantier. Am început lucrarea cu mulți muncitori necalificați, țărani de prin împrejurimi. Putem spune că astăzi sîntem un grup de specialiști. Cu oamenii pe care îi avem ne-am încumeta să atacăm orice fel de lucrare. Sîntem în avans față de grafic, deși lucrarea include cîteva tehnologii în premieră. Nici cel mai mic accident de muncă".

Nouă linii de cale ferată va avea 10 viaducte și două poduri peste Olt și Argeș. Cel mai mare și deci cel mai impunător este cel despre care scriem, Viaductul Topolog. Are o lungime de 1 350 metri și o înălțime maximă de 50 metri. Este 39 de pile și cele două culei sînt ieșite din pămînt, unele din ele, cele mai înalte, fiind la cota finală. Unele din ele a fost necesar să fie fundate la o adîncime de 25 metri. Infrastructura viaductului este proiectată și construită pentru cale dublă. Dublarea ce va face în etapa a doua. Ceea ce astăzi se înalță sub ochii noștri este materializarea unui vis mai vechi. Despre construirea acestei căi ferate se vorbește de aproape o sută de ani. Dealtfel C.C.C.F., Centrala de construcții căi ferate, a găsit de cuviință ca pe calendarul pe anul acesta să reprezinte Viaductul Topolog ca una din cele mai importante lucrări ale sale.

Spuneam mai înainte că s-au folosit în premieră cîteva tehnologii noi. Pentru lămurirt aspiminetare să apelăm din nou la inginerul Oniță: „Pilele viaductului sînt cascîate și au fost realizate prin glisare. Glisarea presupune continuitate: ziua, noaptea, fie zi de lucru sau de odihnă. Manoperă mai multă, materiale mai puține. Grinzile asamblate din tronsoane ce vor fi fost comprimate pe șantier au o deschidere de peste 30 metri și o greutate de 160 tone. Nu s-au trecut prin feluri și feluri de șantiere. Sînt clipe cînd glasul omului trebuie să se ridice peste glasul mașinilor și utilajelor, iar viața lui Ioan Niculescu pare a fi alcătuită mai cu seamă din asemenea clipe. Nu chiar începînd din 1951, primul lui an de studenție, ci din 1953, cînd a abandonat cursurile de zi ale Politehnicii, trecînd la fără frecvență și trecînd, în același timp, peste pragurile unei lumi din care nu s-a mai desprins de atunci. Cu o singură excepție, despre care vom vorbi mai la vale.

Merită să dăm o raită prin lumea străbătută de Ioan Niculescu, cu atît mai mult cu cît este o lume în continuă prefacere, nu din cele care încalecă existența, uneori chiar surpîndu-i elanurile, ci din cele asupra cărora omul stăpînește cum ar stăpîni un motor sau altă alcătuire din prelungirea imediată a mîinii și minții sale. Într-o ordine aproximativă, Ioan Niculescu a contribuit la dublarea căii ferate Teiuș — Cluj și la dezvoltarea rețelelor feroviare din inima Transilvaniei, s-a numărat printre constructorii trinjiului din Simeria, a executat lucrări portuare în Giurgiu, a pus umărul la edificarea Aeroportului Internațional Otopeni și a stațiilor de radioreleu din Eforie, Bacău și Tîrgu Bujor. Buletinul său de identitate, răsfoit pe rubricile vizelor de domiciliu și rezidență, seamănă cu legitimația unui comisvoiajor. De asemenea, în mîinile de muncă e un haos curat. Și asta nu pentru că omul s-ar fi plimbat de la o întreprindere la alta, fără astimpăr și chef de statornicie, ci pentru că întreprinderea însăși, din etapă în etapă, de-a curmezișul în raport cu profilul șantierelor din subordinea ei, s-a dezvoltat, și-a anexat noi și noi teritorii ale efortului productiv. Și în virtejul unor asemenea prefaceri se întîmplă uneori să ai și ghinion. Încît, cu vreo trei-patru ani în urmă, inginerul Ioan Niculescu s-a trezit eșuat între mîini de hîrtii și telefoane sunînd în gol, întocmai ca un pește azvîrlit pe uscat, între o secretară și un raft de dosare. Însă mafia alotpuricelor a prins și-un nu-l-a lăsat să agonizeze prea mult. La timpul potrivit, Nicolae Procop, șeful șantierului 3 tunele, căi ferate Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea, l-a chemat la Ciofringeni, în inima teritoriului străbătut odinioară de pașenarii lui Gala Galaction, spre apa Vodislavei.

Și acum, inginerul Ioan Niculescu se mișcă în ali decor, neîndoielnic mai fertil și mai tonic. Dacă reducem lucrurile la o schemă simbolică acolo unde eram telefoanele abandonate în biroul din București stă astăzi Grigore Mihalache, șeful unei brigăzi de mineri. Iar pe partea raftului cu dosare, firește, stă Mihai Tudose, șeful brigăzii de mecanici de întreținere al marelui scut mecanizat din tunelul Gîbei. Tot ce înseamnă utilaj și motor, de la Ciofringeni la Ploștina, stă sub mîna și ascultarea lui Ioan Niculescu, un buzolan care cunoaște din viața constructorilor cam tot ce se poate cunoaște, și mirosul ascuțit al uleiului ars, și mirosul dospit al hîrtiilor. Faptul că rocile dealului dinaintea mecanismelor sale sofisticate sînt friabile și se surpă la fiecare pas îl îngrijorează, desigur, dar, asemeni unui jucător de șah experimentat, omul nostru gîndește mișcări în avans, cu o remarcabilă agilitate a conștiinței și cu un respect neclintit pentru adevăr. Fără a pune preț pe cifre tiranice și fără a așeza răul în față, inginerul Ioan Niculescu, ne-a asigurat, totuși, că lungimea de 2 310 metri a tunelului Gîbei nu va fi răpusă decît prin înfruntarea a 2 310 surpări. Însă calea ferată dintre Vîlcele și Rîmnicu Vîlcea, cea mai importantă lucrare românească de acest gen din ultimele trei decenii, merită toate durerile de cap posibile și imaginabile în universul constructorilor. De fapt, dacă stăm strîmb și judecăm drept, mai dur-abile decît toate s-au dovedit a fi totdeauna temeliile în care s-a încorporat și neliniște, și sudoare sărată și lute.

MIHAI PELIN

Cînd glasul omului se ridica peste glasul mașinilor

Om de bine și hirsit în viață, inginerul Ioan Niculescu, vechi politehnician, are ce are de spus cu o voce puternică, înaltă, fără a fi ridicată, și cu privirea limpede, albastră, atîntită spre interlocutor. Desigur, mașinile de sub mîna și cugetul lui fac o gălăgie mai mare și cine le vede la treabă înțelege destul de repede că vocea lui Ioan Niculescu este a unui om

Casa lui Andrei Mureşanu a fost salvată

În Bistriţa există o zonă, mai bine-zis un cartier numit Andrei Mureşanu, apoi o stradă cu acelaşi nume care, în urma impunătoarelor sistematizări a devenit bulevard larg, cu patru benzi de circulaţie, aflat încă în şantier şi o casă cu următoarea inscripţie memorială : „În această casă şi-a petrecut o parte a copilăriei poetul Andrei Mureşanu, participant la revoluţia din 1848". Inscripţie eliptică deoarece omite un „amănunt" extrem de important şi anume că aceeaşi casă a servit lui Andrei Mureşanu, de-a lungul întregii sale vieţi zbuciumate, ca loc de retragere din grele lupte pentru supravieţuire, pentru idealurile revoluţionare ale epocii, ca insulă de linişte şi reculegere, de creaţie şi iubire. Cine nu cunoaşte, la Bistriţa, această casă modestă a morarului Toader Mureşanu, tatăl poetului, rămasă ca o umbră de praf şi de pulbere, respirînd un aer vetust şi fragil, în mijlocul blocurilor de beton şi sticlă, printre buldozere şi excavatoare gigantice, printre macarale suspendate ?

Chestionarul nostru, frugal, printre cetăţenii oraşului nu avea însă un scop turistic, decorativ ci un sens exact, pragmatic : voiam să ne convingem dacă modesta casă a „mureşenilor", moştenită din generaţie în generaţie pînă la nivelul stră-stănepoţilor poetului care o locuiesc astăzi merită, într-adevăr, să fie salvată din faţa modernelor şi binefăcătoarelor proiecte şi acţiuni de sistematizare, dacă merită să devină „casă muzeu", vatră a spiritualităţii revoluţionare româneşti în care să venim, din cînd în cînd, cu capul descoperit si sufletul curat. Pentru că, în fapt, casa de la numărul 31 a străzii care poartă numele poetului Andrei Mureşanu nu reprezintă, într-adevăr, o mostră de arhitectură superioară, şi nici o pildă de rezistenţă în faţa intemperiilor. Ea rămîne doar un moment (monument ?) al istoriei, adică o casă în care s-a născut unul din sublimii revoluţiei noastre de la 1848, creatorul nemuritoarelor versuri ale cîntecului însufleţirii noastre : „Deşteaptă-te, române !"

Casa, nedeclarată pînă astăzi „casă memorială" şi neînregistrată ca atare, s-a aflat la o clipă de demolare. Primii care au reacţionat, care au sesizat, care au atras atenţia asupra unei grave erori a edililor oraşului au fost cetăţenii, oamenii în sufletul cărora cîntecul „Deşteaptă-te, române !" are o rezonanţă istorică tulburătoare. Printre instituţiile alertate s-a aflat şi revista „Flacăra" care a publicat astfel de sesizări şi a solicitat blocarea imediată a acţiunii echipelor de demolare. Acum un an casa era gata să intre în cupa unui excavator mamut. La ora la care scriem aceste rînduri avem asigurarea forurilor competente judeţene că de această casă nu se va atinge nimeni, că au fost corectate şi simplificate unele proiecte inginereşti şi arhitectonice pentru a o păstra intactă, cu gospodăria întreagă, făcîndu-se totodată demersurile necesare pentru a o declara muzeu. Demersurile sînt deocamdată într-un impas dar, după toate probabilităţile, ele vor avea efectul scontat într-un timp util.

Printre intelectualii oraşului care pledează de multă vreme pentru salvarea casei lui Andrei Mureşanu de la demolare se află profesorul Vasile Raţiu, directorul „Casei corpului didactic" şi ziaristul Valentin Raus. Documentaţia lor ştiinţifică întreprinsă pe baza unor îndelungi cercetări de documentare a servit ca argumente decisive în disputa pentru elucidarea cazului „casei memoriale Andrei Mureşanu" din Bistriţa. Profesorul Vasile Raţiu demonstrează că în această casă se păstrează încă obiecte preţioase aparţinînd poetului, manuscrise, cărţi, fotografii şi printr-o colaborare cu alte muzee s-ar putea organiza aici cu minim efort financiar, un muzeu al poetului şi nu numai al poetului ci al tuturor scriitorilor originari din zona Bistriţa-Năsăud, un muzeu al literaturii unui judeţ. Ca să nu mai vorbim de faptul că această casă poate funcţiona şi ca muzeu al Revoluţiei de la 1848 !

Prin urmare, oamenii din oraş, forurile locale judeţene sînt hotărîte să facă din casa de la numărul 31 de pe strada Andrei Mureşanu un muzeu, mai ales că în acelaşi oraş Bistriţa a existat pînă în jurul anului 1900 şi casa în care s-a născut poetul, casă care a fost mistuită de un incendiu. (De remarcat că amîndouă casele familiei Mureşanu se aflau în afara perimetrului „oraşului liber regesc" unde aveau dreptul să-şi aşeze gospodăriile localnicii saşi şi maghiari !) Atunci cine se opune ocrotirii acestei case şi declarării sale muzeu ? Aparent, nimeni. Dar în planul de sistematizare al oraşului această casă nu a fost prevăzută ca excepţată de la demolare. Deşi la ora documentării noastre şeful secţiei judeţene de proiectare, arhitectul Dragoş Popovici, ca şi şeful secţiei de sistematizare, inginer Corneliu Ţăranu, declară că au prevăzut de la început ocrotirea casei de la numărul 31 prin reconstruirea ei în altă parte, cîteva zeci de metri „mai încolo" într-o **alveolă** special amenajată între blocuri dar vizibilă din bulevard". La solicitarea noastră de a vedea unde anume se gîndiseră proiectanţii şi autorii sistematizării să „repartizeze" această construcţie „fără nici o importanţă arhitectonică", tovarăşul Dragoş Popovici ne-a replicat că îi pare rău dar „chiar în secunda aceasta la noi s-a terminat programul" şi discuţia s-a încheiat. Este absolut cert că dacă de la bun început proiectanţii ar fi inclus casa de la numărul 31 în proiectul de sistematizare, nu s-ar mai fi creat atîtea discuţii, nu s-ar fi ajuns la sesizări şi memorii, la adrese şi reveniri la adrese, nu s-ar fi ajuns la emoţiile sincere provocate de demolarea unei vetre în care arde încă puternică memoria unuia din sublimii poeţi ai neamului, ai unuia din torenţialii luptători revoluţionari din Transilvania. Acum, desigur, am auzit în culisele acestei documentări şi unele exprimări de genul : „ce atîta tevatură pentru o casă în care a stat un poet cîţiva ani din copilărie ?!" Este evident că această casă a însemnat pentru poet, ca şi pentru spiritualitatea românească, infinit mai mult decît acel „cîţiva ani din copilăria unui poet", pentru că în această casă au venit de-a lungul timpului, în pelerinaj, şi memorandiştii, şi luptătorii pentru unirea cea mare din 1918, cîntînd „Deşteaptă-te române !". Toată lauda oamenilor de bine din Bistriţa-Năsăud care s-au „bătut", pentru salvarea acestei case modeste în care a copilărit, a visat, a iubit, a suferit poetul revoluţionar de la 1848, Andrei Mureşanu, cît şi celor care au decis modificarea de proiect, şi se străduie, pentru trecerea ei în rîndul lăcaşurilor de preţ ale culturii şi istoriei noastre.

ADRIAN DOHOTARU

P.S. Aşteptăm în acest spirit ca forurile competente ale Consiliului Culturii să avizeze neîntîrziat favorabil crearea „casei memoriale Andrei Mureşanu" din Bistriţa, cu atît mai mult cu cît forurile locale se angajează să împlinească acest deziderat al locuitorilor oraşului, cu forţe proprii !

Roş-galben-albastre sînt razele Clujului

(Urmare din pag. 24)

minos al cărui cititor este tovarăşul Nicolae Ceauşescu".

A doua zi, la Cluj-Napoca, atmosferă greu de imaginat la orele 19, cînd membrii Cenaclului Flacăra urcau treptele scenei Sălii sporturilor. Aplauzele şi uralele, care însoţeau prezentarea numelor fiecăruia dintre artişti, au dovedit din nou că aceşti minunaţi spectatori clujeni rămîn în continuare prieteni fideli ai cenaclului. Tensiunea creşte şi întreaga sală erupe în momentul în care apare pe scenă poetul Adrian Păunescu, cel care — aflat într-o excepţională dispoziţie — va conduce acest spectacol pînă la limita extenuării totale. Sala a fost tot timpul un adevărat vulcan, greu de stăpînit în unele momente, dar s-a situat în permanenţă pe aceeaşi lungime de undă cu cei aflaţi pe scenă, dînd dovadă de un deosebit rafinament artistic. Simţind parcă pulsul ridicat al publicului, membrii cenaclului au realizat momente cultural-artistice excepţionale, meritînd — credem — să fie reţinute cele realizate de : Vasile Şeicaru, Ştefan Hruşcă, Andrei Păunescu, Alexandru Zărnescu, Mihaela Popescu, Constantin Dragomir şi alţii. Concursul organizat pentru realizarea „Topului preferinţelor" a focalizat şi el atenţia spectatorilor, cîntecul „Da, da, da", interpretat cu mult temperament de Andrei Păunescu, intrunind şi de această dată maioritatea voturilor. Cu multă satisfacţie trebuie să reţinem şi debutul cîtorva dintre tinerii folkişti clujeni, surprinzători prin maturitatea cu care şi-au interpretat cîntecele. Au existat pe toată durata acestui spectacol, momente cu adevărat sublime, momente în care întreaga sală a devenit o imensă scenă. Interpretarea cîntecului „Dor de Eminescu" a fost unul din ele. Ecoul paşilor lui Blaga a străbătut inimile clujenilor prin eternul lor „Dor de Cluj". Cu lacrimile istoriei în ochi, cu voci tremurînd de emoţie, toţi cei prezenţi au cîntat „Treceţi batalioane române Carpaţii" şi „Clopotul reîntregirii", trei tineri aflaţi în mijlocul sălii făcînd spontan din bluzele lor drapelul tricolor.

Puţin după miezul nopţii aveam să primim următorul bilet : „Şi totuşi această seară nu se poate termina fără să cîntăm Internaţionala, este doar 1 Mai.

A fost o noapte de neuitat, în care au cîntat şi au dansat împreună români şi maghiari, sfîrşitul spectacolului, marcat de recitarea de către Adrian Păunescu a poeziei „Pacient", lăsînd în inimile tuturor celor prezenţi regretul despărţirii de această atmosferă feerică.

După focul artior seri, în după-amiaza zilei de 1 Mai, împreună cu Adrian Păunescu, cîţiva membri ai cenaclului au căutat relaxarea la iarbă verde într-un loc mai ferit de lume, la 40 km de Cluj-Napoca, între Bercheşu şi Crişeni unde avea să aibă loc o întîmplare plină de semnificaţii. Spre seară pădurarul ne-a anunţat că pe dealuri au început să curgă oameni şi ne-am trezit în faţa rugăminţii lor de a recita şi cînta din poeziile şi cîntecele cenaclului petrecînd cîteva momente în acest loc ce ne părea uitat de lume dar de care ne vom aminti cu emoţie.

În ziua de 2 Mai 1983 a avut loc al treilea spectacol în judeţul Cluj şi anume, cel organizat la Dej. Spectatorii aflaţi în sala cinematografului din localitate, sală care ne-a devenit intimă, aşa cum spunea poetul Adrian Păunescu, i-au întîmpinat cu multă căldură pe membrii Cenaclului, făcîndu-ne să simţim chiar de la venirea noastră aici gustul de pîine şi sare.

Două tinere, care debutaseră mai demult la Cluj-Napoca, este vorba de Anca Ranga şi Loredana Românu, au încercat — cu succes, spunem noi — aici la Dej, să se integreze în rîndul celorlalţi membri ai cenaclului. Vocile lor curate şi interpretarea plină de sensibilitate au plăcut foarte mult publicului spectator.

Au existat numeroase momente cu adevărat superbe în timpul acestui spectacol, obligîndu-l pe un om din sală să scrie : „e ceva incendiar în aceşti tineri din sală". Toţi cei prezenţi au cîntat cu adevărat admirabil, au cîntat în picioare „Trăiască România", sau au cîntat în şoaptă, pe întuneric, „Treceţi batalioane române Carpaţii", „Jurămînt la Putna", „Colindul Ardealului" şi „Poporul român Opere complete". Această fantastică noapte la Dej s-a încheiat cu promisiunea certă că vom reveni a doua zi.

Măreaţa feerie de la Dej

Localitatea : Dej, 3 mai 1983, orele 19, stadionul din localitate.

Durata : 5 ore şi 45 minute.

Număr de spectatori : 7 000.

Calitatea spectacolului : Cel mai bun desfăşurat în acest judeţ şi între cele mai bune desfăşurate în aer liber. Atît de bun a fost acest spectacol, încît am hotărît încheierea stagiunii noastre în judeţul Cluj aici, în plin triumf.

Atmosfera : Dăruire fantastică dar, lucru rar pentru un spectacol pe stadion şi senzaţie de intimitate şi unitate în jurul ideii de patrie şi tinereţe.

Noutăţi : A debutat foarte sigur militarul Costel Şerbănescu; Tatiana Filipoiu a cîntat în premieră piesa lui Majay Győző, „Totuşi iubirea" şi grupul Flapo, integrînd vocea Camelliei Genoveanu, a cîntat prima oară în public, piesa „Veniţi cu noi".

Aportul organizatorilor : Foarte, foarte bun. Mulţumim conducerii organizaţiei de partid a municipiului Dej, tovarăşului prim-secretar Teodor Maier, pentru solicitudinea cu care au răspuns dorinţei dejenilor de a face un nou spectacol, de astă dată în aer liber. Mulţumim organizatorilor utecişti, tovarăşului prim-secretar al organizaţiei municipale de tineret, Ioan Buda, precum şi gospodarului şef al organizaţiei judeţene de tineret, tovarăşului Dorin Micu.

Debutul spectacolului nu ne-a convins deşi am început în forţă cu „Voltaj". În vîntul pătrunzător oamenii stăteau parcă amorţiţi de frica ploii care în această zi însă ne va ocoli. Simţeam că încă nu este ca în seara anterioară, dar curînd aveam să fim contrazişi. Mihaela Popescu, cu vocea înaltă, sigură şi clară ca „ora la care cîntă", din care împlinită ziua se scurge spre tainicul ciop al nopţii, pune la încercare capacitatea receptivă a publicului. Aderenţa la marile cauze, cum este şi aceea propusă în cîntecul lui Arpad Domokos, „Autoportret" susţinînd împotriva iredentismului ideea că unitatea presupune cunoaşterea realităţilor acestei ţări şi curajul afirmării adevărului despre ele, aduce materia umană din acest „laborator Flacăra" la temperatura modelării sale. Pe finalul cîntecului „Antirăzboinică" al lui Valeriu Sterian, acest lucru este deja posibil. Tinerii prezenţi în tribune scandează, „Pace, pace!".

Momentul finalului l-a fost sugerat conducătorului cenaclului de luminile aprinse de spectatorii pe parcursul manifestărilor noastre. Adrian Păunescu a pregătit zece torţe, cîte una pentru fiecare sută de spectacole din gala celor o mie aproape împlinite. Apoi, la lumina făcliilor purtate de membrii cenaclului, a recitat „Pacient", făcînd din acest final vîrful unei manifestări prinsă de lumina ce ne străbătea între stelele primei nopţi de vară petrecută de noi la Dej.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Aţi citit cronicile manifestărilor cu numerele 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922.

Masa haiducului

(Urmare din pag. 9)

ateliere, sînt plecaţi prin Italia sau alte renaşteri, eu, după cum vezi, cu greu mă mai mişc de aici"

„Eu cu Ladea nu ne-am iubit, dar nici nu ne-am bătut. Dar pot să spun că, lăsîndu-i la o parte pe Brâncuşi şi Paciurea, Ladea a început marea sculptură în România... Medrea era cam gras în bronz... E un fluieraş, fluieră un cîntec senzual, cu multă voluptate, pe deasupra nudurilor sale, fiindcă priveşte femeia numai din unghiul plăcerii. Dar ce frumoase sînt, nu-i aşa, capetele lui Ovidiu şi Delavrancea din parcul de la Şosea. Ladea iubea şi el viaţa ca nimeni altul, dar cînd se atingea de marmură, de lemn sau de piatră, le făcea să cînte bărbăteşte şi cu o tristeţe sonoră în eternitate".

Sculptor, romancier, pictor, Ion Vlasiu e o triadă a spiritualităţii româneşti. Numai în palatul meu de lucernă din copilărie sau în castelul meu de otavă de la Mogoşoaia m-am simţit atît de bun şi atît de aproape de toţi vişinii pămîntului ca la Masa haiducului său. Rezemat de o rîşniţă de lemn din care vîntul bea grîne pîrguite am înţeles că numai la ospeţele bogate se merge pe căi drepte. În stînga mea, umblau, după vedenii nişte buturugi scoase din străfundurile pădurii, în dreaptă atîrnau peste un stol de porumbei, un pridvor sau un geamlîc cu perdelele trase şi cu o aripă de fereastră deschisă prin care se vedeau — le cunoşteam, le văzusem frumos topite în ape de curcubeu într-un tablou dinăuntrul atelierului — nişte rufe de copil. Mă trăgea în spate piatra réce şi legendele haiducilor şi gropile lor cu jar în care troznesc berbeci şi toate văduvele frumoase de pe la hanuri, servind binecuvîntare şi vicleniie ochioasă ; focuri, fîntîni, trădări şi iubire şi mulţ timp vechi, adică viaţă. Toate curgînd în jgheabul zilei de mîine. Şi atunci, înfrăţindu-mă cu meşterul Vlasiu, am recitat împreună din bunul nostru prieten Alexandru Căprariu :

...Ia-ne,
Doamne,
nouă
nădejdea de cenuşă în tine
şi caută-ţi,
paşnic,
alt univers, numai al tău,
fără a ne condamna ca,
prin bucuriile simple şi sfintele păcate
ale cunoaşterii,
să te alungăm din fiecare stea —
pentru că dincolo de noi
nu există decît tot fiinţele noastre,
fluviu uriaş în oglinda căruia
îşi regăsesc incandescenţele
constelaţii nepieritoare.

Replici

Într-un interviu apărut în Flacăra nr. 11 din 18 martie 1983, regizorul Dan Piţa vorbeşte pe larg despre unele probleme generale ale cinematografiei, dar şi mai pe larg şi cu motivări concrete despre propria-i activitate de regizor ; ceea ce e dreptul său dacă o publicaţie prestigioasă consideră că el este un regizor-etalon şi-n această calitate îl solicită interviul. Din nefericire însă atunci cînd trece la aprecieri asupra colegilor de breaslă, D.P. părăseşte argumentele şi tonul obiectiv (n-aş vrea să zic revendicativ, folosit la enunţarea chestiunilor generale ale filmului) şi devine violent ; despre subsemnatul afirmă că „an de an fac filme timpite" (...) „fac orice prostie refuzată de toată lumea". Aş vrea să precizez : în ultimii 28 de ani am semnat ca operator, 23 de filme, bucurîndu-mă de numeroase recunoaşteri naţionale şi distincţii şi premii internaţionale. În calitate de conferenţiar universitar, în acesti ani am contribuit la formarea profesională şi artistică a unor operatori şi regizori de prestigiu, dintre care Iosif Demian, Dinu Tănase şi în ultimul timp, Vlad Păunescu, semnatarul imaginii ultimelor două filme ale lui D.P., „Concurs" şi „Faleze de nisip". În ultimii 8 ani (deci nu „an de an") am făcut 6 filme în calitate de regizor. Dacă aceste filme au fost „timpite" şi „prostii refuzate de toată lumea" (cuvinte jignitoare care se adresează implicit şi scenariştilor cu care am lucrat şi celorlalţi colaboratori-creatori din echipele de filmare), să apelăm atunci la mărturiile cifrelor : în 1975 a apărut **Patima** după un scenariu de **Draga Olteanu-Matei** şi subsemnatul, plecînd de la o nuvelă a scriitorului Petru Vîntilă, înregistrînd pînă la 1 martie crt. 2 473 442 spectatori în ţară. Filmul a fost cumpărat (şi nu „refuzat"), în Bulgaria, Cehoslovacia, R.P.D. Coreeană, R.D. Germană, Polonia, Ungaria, R.S. Vietnam, Mozambic, Elveţia. În 1978 **Din nou împreună** (scenariul lui Dumitru Buznea, scriitor şi scenarist) cu 1 495 673 de spectatori. Filmul a fost cumpărat în **Bulgaria**, Cehoslovacia, R.P.D. Coreeană, R.D. Germană, Polonia, U.R.S.S. În 1980, **Am fost şaisprezece** de scriitorul **Aurel Mihale**, cu 1 929 428 de spectatori. Filmul a fost cumpărat în Bulgaria, R.P. Chineză, Cuba, Ungaria. În 1981, **Calculatorul mărturiseşte** scris de **R.A. Petrescu şi Mihai Dimitriu**, profesori la I.A.T..C., film cu 1 028 533 de spectatori. A fost cumpărat în Bulgaria, Cuba, R.D. Germană, Polonia, U.R.S.S. În 1982 a apărut **Rămîn cu tine** (scenariul de **Dumitru Buznea**), cu 433 615 spectatori pînă la 1 martie crt. Filmul a fost cumpărat pînă acum în Polonia şi U.R.S.S. Şi **Căruţa cu mere** după un scenariu al scriitorului D. R. Popescu, film a cărui premieră urmează să aibă loc în curînd.

Ca şi Dan Piţa, mi-am făcut filmele pe baza unor scenarii pe care eu le-am propus cinematografiei şi nu invers. În cazul meu, aceste propuneri le-am făcut convins de necesitatea lor în momentul politic şi istoric dat precum şi de obligaţiile ce revin cineaştilor în domeniul educării politico-ideologice a publicului. Se vîntură ideea că mai uşor se pot face filme „de artă", estetizante, fie în detrimentul eficienţei lor ideologice, decît filme consacrate unor imperative de mare acuitate socială şi politică în contextul actualităţii interne şi internaţionale. După părerea mea tocmai aceste filme constituie piatra de încercare a atitudinii de artist şi cetăţean militant a unui regizor. Înverşunarea oarbă cu care D. P. priveşte filmele mele coroborate cu declaraţiile pe care le-a făcut în presă, precum şi cu faptul că D.P. intenţionează să facă în viitorul imediat un film despre „un fel de haiduc" — **Pantelimon** (acum cînd este atîta nevoie de filme de actualitate), n-ar putea duce oare la concluzia că D.P. este de părere că numai cu asemenea filme se pot „muta jaloane" în şcoala naţională de film ?

Rezervîndu-mi dreptul de a mai aştepta, însă nu multă vreme, scuzele publice de rigoare ale lui D.P. înainte de a considera că expresiile sale calomnioase şi injurioase pot face obiectul unei acţionări în justiţie, vă mulţumesc stimate tovarăşe redactor şef, pentru publicarea conform legii presei, a acestui răspuns la un evident caz de atac la persoană.

Cu stimă,
GEORGE CORNEA

atelier literar

de G. Dumitrescu

A.M. Bucureşti : Interesantă şi bine scrisă. Cu două semne de întrebare : 1). finalul, prea brusc, care nu „dezleagă" toate problemele ridicate şi, îndeosebi, condiţia Amaliei (mobilurile minciunii, explicaţia copilului etc.) şi 2). anecdota cu ochiul de sticlă, rău plasată (eroul, „transportat", neconectat momentului, nu ştie pe cine şi de ce a lovit, dar reţine şi relatează amănunţit dialogul şi povestea cu ochiul de sticlă !?... Faptul rămîne ciudat, incredibil, faţă de capacitatea extraordinară de abstragere pe care i-o conferiţi — consecvent şi convingător — personajului-„rumegător", uneori la dimensiuni uluitor groteşti, ca în scena de la început, de lîngă logodnică, mai exact, „de sub"... Dar, mare e grădina !...). Oricum, în ansamblu (construcţie, analiză, redactare etc.), vădite semne de progres.

Oim Xanti : Cîteva pagini mai consistente, care par să anunţe un drum spre poezie : „Zi de odihnă", „Iubiri migratoare", „Miopie".

O.O.R. : Povestirea pare destul de bine acomodată cu legile oarecum specifice ale genului respectiv (n-ar strica totuşi să consultaţi şi nişte „specialişti" în materie). Am citit-o cu nerăbdare şi curiozitate, ne-a „ţinut", şi n-am avut prilejul de a pune semne de întrebare decît pe marginea unor elemente de stil (superficial-gazetăreşti, naive, inadecvate, unele dialoguri de artificială, neconvingătoare vervă etc.). Fireşte, nu ne putem pronunţa în privinţa plauzibilităţii „tehnice", profesionale, a detaliilor. Ne puteţi trimite, desigur, cînd simţiţi nevoia, şi alte lucrări, chiar „mai serioase", cum ziceţi.

Ion Haiduc : Aţi făcut rău, după părerea noastră, că aţi abandonat treburile literare. Manuscrisele dv., fiecare în felul lui, şi mai ales „Locomotivele", „Cireşii", poate şi fragmentul fanariot (care e prea mic totuşi spre a fi edificator) vă arată destul de bine înzestrat şi surprinzător de sigur pe mijloacele condeiului. Ar fi păcat să nu luaţi în serios această zestre şi să nu vă angajaţi, cu toate forţele, în bătălia (grea şi îndelungată a nu se uita !) pentru deplina ei punere în valoare.

Olguţa Stanciu : Sînt şi acum aceleaşi semne („Luaţi", „Unei dureri", „Citeodată"), dar se pare că n-aţi reţinut decît o foarte mică parte din răspunsul nostru anterior...

Klara Reis : Condeiul n-are încă dezinvoltura, siguranţa, cursivitatea necesară (versul e uneori cam telegrafic, uşor ţeapăn, etc.), dar auspiciile sînt, în general, promiţătoare. Vom vedea mai bine data viitoare.

Bue Stan Ionescu : Sînt lucruri mai de grabă modeste, de amator, scrise printre picături, la răstimpuri delectabile (ceea ce n-a înlesnit, firesc, definirea, cristalizarea, valorificarea eventuală a unor aptitudini, rămase, după toate semnele, vagi, embrionare). Pentru liniştea noastră cît mai deplină, ar trebui să ne mai trimiteţi nişte pagini, alese cu toată severitatea. (Ceea ce ne solicitaţi nu mai e de găsit cam de multă vreme prin reviste, ci doar, eventual, în biblioteci).

Cenaclul „Lucian Blaga" — Hunedoara : Mulţumim trimiţătorului pentru nobila osteneală. Din păcate, „buchetul" trimis (din care nu lipsesc, firesc, unele semne de bun augur) nu ne îngăduie să cunoaştem îndeajuns şi să evaluăm cît de cît corect însuşirile şi perspectivele individuale ale juniorilor confraţi prezentaţi. E cazul să-i îndemnaţi deci să ne trimită, fiecare în parte, un număr mai mare de pagini (10—15), însoţindu-le de scurte date personale.

V. Meheş : Textele sînt încă şovăitoare, inegale, dar cîteva dintre ele („Cochetărie", „Culori", „Despărţire") lasă deschisă poarta speranţelor.

Georgeta Stancu : Sînt lucruri slabe, făcute „după ureche", stîngaci şi naiv, iar „programul" dv. e foarte greşit, dacă n-are în centrul lui şcoala, studiul serios, multilateral, disciplinat, ci doar lectura „pe nerăsuflate", fără discernămînt, la întîmplare, în suprafaţă şi nu în adîncime. E bine să reţineţi că poetul pe care-l invocaţi ca model e, dincolo de mărturisirile lui, uneori glumeţe, un om de o vastă şi solidă cultură ; altminteri, n-ar fi putut fi niciodată ceea ce este !

Dan Elenel, Costin Bulgăraş, Nelu Icaru, Corneliu Moroianu, Paul Grădinaru, M.D. Căpraru (mai citeţi !), **Andrei Petrescu, Dora Sicharu, C.B. Neghină** (ceva, în „Parafraze la existenţă"), **I. Biriş, O. Gătăianu, I. Mihalca, I. Gaiavan, M. Ungureanu** (ceva, în „Minerală"), **V. St.-Bucur, N. Em. Petrescu, D. Th. Dumitrescu :** Nimic nou !

M. Caloian, R. Botar (ceva, în „Cu munte", „Amurg străin"), **D.T. Joachem, Mihai Georgescu, O. Butuza, N. M. Mara, Teofil Doru, H. St. Băcescu, D. Fulger, Camelia Niculescu, N. Rus Mastan :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

REVELAŢIA

În şase ani, tot umblînd prin nuci,
Am găsit o frunză albastră.
— Eşti o nebună, mi-a spus, că mă
crezi albastră,
Sînt la fel cu celelalte : banală.
Mai tîrziu, după o căutare de douăzeci
de ani,
Am găsit în iarbă un zeu mic.
— Eşti o fanatică, mi-a spus, că mă
crezi zeu,
Sînt ca toţi ceilalţi : un păcătos avar
sentimental !...

Dimineaţa, am găsit o scrisoare cu o
frunză albastră
Şi cu semnul unui zeu mic...
(...Nebună şi fanatică e nesperanţa !)

Silvia Petrescu

IN ALTE TIMPURI, FABULĂ...

Muştele vin la altar
se închină pios şi unsuros
dogmelor din singurătate
comerţul cu stele de tinichea
nu mai ţine e tot mai frig
în utopia sculptată de umbra
aceluiaşi suris, nu pleacă nimeni
nu vine nimeni, să se joace cu
silabele poetul s-a plictisit şi
numai iluzia îl mai ţine în picioare.

Iluzia că muştele nu cuvîntă !

Marius Sîrbu

PLANOR

Decupaţi în spaţiu
un loc în care să se poată iubi
care poate fi ca o carlingă de două
persoane
propulsată de vîrful ierbii,

în care
înfăşuraţi strîns
peste pieptul gol
cu-o fîşie de cobalt nocturn
fără teamă de zgomot
fără teamă de zi
se poate pluti
zile la rînd
fără vînt
fără gînd.

Irina Eftimescu

ZOO

Maimuţa face ochi
automat
Mănînc. Merg. Stau
Maimuţa se mişcă
automat.
Rid. Pling. Dorm
Solemn apare şarpele
Ascult. Privesc. Ascult
Încerc înalţă capul
Miros. Aştept. Miros
Se leagănă, se leagănă, se leagănă
Fulger de iubire
Moartea
Sîngele meu
Roşu, verde, toamnă.

Paco Ruban

DIMINEŢI

Aşteptîndu-l pe cel gonit
penitenţă şi îmbiuzire
eu umilita
eu cu gura deschisă
a plîns
eu sfîşiind
toate pînzele înserării
aruncînd de pe mine
lespezi
blestemînd şoapta mea de femeie
ah, dimineţi de mătase
mici gorgone muşcînd
din lumina mea
nu mă uit
niciodată-napoi
nu privesc
niciodată-n oglindă
ridică-te, pom în lumină
prin crengi ameţesc ochii mei
două viespi murind
nebunie
virteliţă de aur, sub clopot
rotîndu-te.

Irma Sandu

ALUNECARE

Nu ating bine fericirea şi se scutură.
Mirosul mai întîrzie o secundă
oprindu-l cu rugile fierbinţi
apoi aerul îşi îmbracă haina de plumb,
ziua întîrzie cu rodul aşteptat,
amurgul deschide şi mai mult rana,
sîngele oftează ascuns tot mai adînc,
bruma îi ochieşte pe rîuri trandafirii.
Prin înserare aud urlînd o haită de
amintiri.
Fac schimb de poze reci cu luna
şi încă mă bucur să alunec de pe o noapte
pe alta
cu o patină lustruită de suflet.

Titu Şerban

TÎRZIUL RĂSPUNS

Ai înţeles din ultima scrisoare
Că sînt pustie ca o toamnă,
Timpul — vînt năprasnic —
Mă năruie
Şi-alunec staţionie spre pămînt
Într-un gîngav prohod
Oraşul descîntîndu-mi nervii...
Mi-e dor de tine, cum să-ţi spun ?
Mi-e dor de mine care-am fost
Copil bolind
La cumpăna apelor limpezi
Acum nu-ţi mai pot scrie
Capul îmi vîjîie, ochii mă dor
Aş vrea, Doamne,
Pod între om şi lumină
Să fiu...

Adriana Lăscău

PEISAJ XX

De-atîta cenuşă nu mai facăpem
în eprubetele timpului,
nu ne mai recunoaştem iubitele
şi locuinţele,
cu ce umbrele mai putem salva
o fărîmă de anotimp,
în scoică a ruginii perla,
copilul nenăscut
e plin de riduri,
copilăria se vinde
la anticariat
pe un dram de ninsoare...

Maria Badea

Concursul de debut

Valeriu Râpeanu

(Urmări din pag. 9)

ai cărui premianţi se numără : **Mircea Florin Şandru, Carolina Ilica, Gabriel Chifu, Dan David, Ion Burnar, Florin Bănescu, Doru Davidovici, Vasile Radu, Alexandra Stănescu, Horia Ungureanu.**

Ce am obţinut prin aceste concursuri ? În primul rînd, am oferit şanse egale tuturor celor care vor să debuteze, în volum.

În acelaşi timp, s-au respins un foarte mare număr de lucrări ale unor oameni care nu îndeplineau condiţiile calitative ale debutului. S-a dovedit încă un fapt : cu cît exigenţa juriului a fost mai mare, cu atît numărul celor ce au depus lucrări a fost mai mic (dacă la primul concurs, de pildă, s-au prezentat un număr de 1 200 manuscrise, s-a ajuns, iată, la ora actuală, la o medie de numai 400 !). Acest aspect este deosebit de important în a stăvili poşta absurdă a multor nechemaţi într-ale scrisului, în a elibera munca redacţională propriu-zisă de avalanşa manuscriselor ce fusese pe cale să ne sufoce de-a dreptul.

Chiar şi aşa, iată, ne aflăm în întîrziere cu darea rezultatului ediţiei a 4-a — sper că o vom putea face în aprilie — datorită numărului mic de redactori, fiecăruia revenindu-i între 20 şi 30 de manuscrise spre studiu şi decizie (jumătate din membrii juriului sînt constituiţi dintre redactorii editurii noastre).

Editura „Eminescu" face concurs la următoarele secţiuni : **poezie, proză** (cu toate genurile) **şi reportaj.** În anul 1975 am încercat să facem un concurs şi la teatru, dar nu ne-a reuşit, astfel că am abandonat acest ultim capitol.

Dorim, într-un viitor cît mai apropiat, să facem şi un concurs de **critică**, pe teme date, în special din literatura contemporană (care reprezintă dealtfel şi profilul editurii pe care o conduc), pentru a lărgi, pentru a dezvolta exegeza critică a acestei literaturi. Şi avem în vedere aici pe acei foarte mulţi tineri înzestraţi care lucrează mai ales în provincie, şi care, altfel, foarte greu pot pătrunde în acest domeniu în care — cum e şi firesc dealtfel — este mai comod şi mai sigur să apelezi, atunci cînd e nevoie, la nume consacrate. Sperăm să realizăm şi acest lucru cît mai curînd posibil".

George Bălăiţă

într-o asemenea măsură pe cineva, încît să-mi fac **mea culpa.**

Editura angajează însă în faţa opiniei publice un nou scriitor. Nu e foarte uşor. Insist pe ideea colaborării reale cu debutantul : a nu-i întreţine iluziile, a nu-l amîna numai pentru a ocoli adevărul că n-are talent. Cînd nu are. Şi a merge pînă în pînzele albe cu un om în care crezi. Oricum cunosc destule cazuri de oameni care n-au confirmat cu o a doua carte, încît să fiu de trei ori atent cu debutanţii, mai ales în cazul în care ei sînt peste măsură de insistenţi, cînd presează deşi n-au nevoie să o facă, de pildă, cînd deja admişi la concurs, vin cu trei pile şi o reclamaţie.

Întrebarea dacă e necesar sau nu **concursul** de debut se pune mereu. Nu demult, la o întîlnire cu cititorii, mai multe bilete din sală, nesemnate dealtfel, o formulau ca atare. Pînă acum acest tip de concurs s-a dovedit util, cu bune rezultate. În poezie cel puţin, unde solicitările sînt cu mult mai numeroase decît în rest. La „Cartea Românească", pentru concursul de debut 1982—1983, la poezie, s-au prezentat aproape 500 de manuscrise. Editura are 6 redactori ! Cîte debuturi de poezie pe an îşi poate îngădui o editură ? Două ? Trei ? Noi am ridicat la nouă, pentru doi ani şi încă opt în Caiete speciale. Încă o şansă, deci. Succesul oricărui debut este, în cele din urmă, şi o chestiune de şansă, de împrejurări. Un juriu de mare competenţă (cum a fost ultimul) de la „Cartea Românească" (publicat la momentul respectiv) a hotărît aceste 9 nume. Îi citez pe toţi, în ordine alfabetică : **Smaranda Cosmin, Ion Tudor Iovian, Ioana Călina Marcu, Alex. Muşina, Viorel Padina, Radu Ruba, Radu Stoenescu, Radu R. Şerban şi Elena I. Ştefoi.** Sînt ingineri, muncitori, profesori. Unii sînt cunoscuţi, alţii deloc. În fine, cărţile se vor citi. Există şi un indice de eroare. Cert e însă că aceste prime cărţi dau şi dreptul moral autorilor să mai încerce o dată. Este foarte important. Mai putem vorbi după aceea, foarte greu de făcut a doua carte. Şi după a treia.

Adaug : la proză şi critică nu facem concurs la „Cartea Românească". Aici reuşim să alegem singuri, terenul e mult mai liber, solicitările sînt mult mai reduse. Am mare încredere în toţi prozatorii la prima carte, pentru care am şi optat în redacţie. Îi preţuiesc pe toţi, deopotrivă. Tocmai de aceea le cer îngăduinţa să nu-l amintesc decît pe cel mai necunoscut dintre ei, un om abia trecut de 30 de ani, locuieşte în provincie, de profesie inginer, dar un scriitor foarte talentat. Va debuta cu un roman. Se numeşte **Petre Cimpoieşu.**

Vom renunţa la concursul de debut — în cazul Editurii „Cartea Românească", la **poezie** — numai cînd vom avea convingerea că am găsit ceva mai bun".

Mircea Sântimbreanu

juriului, constituindu-se în personalităţi distincte ale liricii noastre contemporane, ca de exemplu : **Lucian Avramescu, Dan Damaschin, Marian Dopcea, Ştefan Ioanid, Grigore Georgiu, Eugen Suciu, Ioan Liviu Stoiciu, Matei Vişniec, Mariana Marin, Ion Bogdan Lefter, Alexandru Muşina, Ion Zubaşcu** ş.a. Au confirmat speranţele noastre şi unii prozatori : **Ion Lilă, Ion Anghel-Mănăstirea, Adina Kenereş-Romoşan, C. Turturică, Stelian Zamora, Onu Cazan.**

Consider că — în ciuda reacţiilor unor autori — avem toate motivele să menţinem acest concurs şi în primul rînd acela că cinci-şase lecturi ale manuscrisului în cauză (dintre care cîteva externe, avem juriu în acest sens, atît la proză cît şi la poezie) prezintă mai multă garanţie de obiectivitate decît o simplă lectură redacţională. În al doilea rînd, ţinînd seama de avalanşa tinerilor poeţi, concursul le asigură, **la concurenţă cu cei afirmaţi !,** un spaţiu tipografic întotdeauna deloc de neglijat, pe ansamblu puţind reprezenta, în întreg sistemul editorial la cele 8 edituri cu profil beletristic din ţară, **nu mai puţin de 24 locuri** pentru debut, anual ! Din păcate însă, nu toate aceste edituri folosesc posibilitatea acestor 3 plachete la care au dreptul... !

Este însă nevoie, cred, de o **reglementare unică** a concursurilor, de o desfăşurare mai puţin capricioasă şi de o finalizare mai promptă. Astfel, cred că ar trebui definită mai riguros **condiţia debutantului** (în prezent, orice tipăritură — traducere, teză de doctorat etc. — exonerează pe autor de concurs ; în timp ce prezenta sa îndelungată în presa literară, de pildă, nu are acest efect). Metodologia de preselecţie, de jurizare, termenii tinerii concursurilor diferă de la editură la editură, unele edituri publică şi „Caiete ale debutanţilor", altele nu ; unele introduc în concurs toate genurile de proză — altele, nu. Se creează astfel o nedorită aparenţă de arbitrar, de birocraţie.

Lui Romulus Vulpescu — închinare la o juma' dă secol (care-l are)

I. Argument

Jerry, Rabelais — sfinţi fără de sanctul
cere
Or Charles d'Orleans — prinţ fără
de-armură,
Villon — beţivul fără de băutură —
Pe toţi i-ai mirult cu nimbu-ţi bere !

Zău, bre Vulpaş, mata eşti o figură !
Tot editezi la cărţi ca Gutenberg,
Reverşi prin librării cîte-un aisberg,
Tu — EDITORUL FĂR' DE EDITURĂ !

Pe toţi ortacii văduviţi de glorii
Tu-i re-nfloreşti în soarele splendorii !

Mai pe d-asupra-n scumpa noastră limbă
Le dărui nou brocart şi-o nouă nimbă !

Ştergîndu-le augustele sandale
Cu gest pios, cu lustrul minţii tale !

II. Sonet ahoistic

Tot ce-am rîvnit cu gestul se preface,
Ca dintru început, într-un Sonet —
Devine Formă şi Obiect concret,
Developîndu-şi sufletul spre-ncoace !

De ziua Ta, Iubitule Poet,
Aspir cu saţ un Vers care Ţi-ar place :
Un vers campestru — chor de pitpalace,
Or vers de baltă — chor de broscăreţ !

Adică voi, ca-n spiritul Naturii,
C-o tandră-oracălală să te-nfurii,
Deoarece ştii bine şi îţi minte
Că nu prea ne-nţelegem prin cuvinte !

Mai bine, azi, la o juma' de secul,
Zic : „La mulţi ani !" —
cum gîlgîi tot cinzecul !

TUDOR GEORGE

Un muzeu in labirint

Ziua adăugată eternității

Giorgione. Autoportret

Biografia lui Giorgione a fost aproape în întregime devorată de legendă și nu știm aproape nimic sigur despre acest mare artist al Renașterii venețiene. Unii s-au îndoit chiar că a existat. Nu se cunoaște cu certitudine data nașterii. Nu se știe precis cauza morții. Numele lui nu este scris pe nici o lucrare. Și, de fapt, numele însuși e o taină, „Giorgione" nefiind decît forma admirativă a lui „Giorgio", un fel de Giorgio cel Mare. Tablourile atribuite lui Giorgione de unii sînt contestate, aproape fără excepție, de alții. Totul e pus sub semnul întrebării și destul exegeți nu-l recunosc nici o lucrare ca fiind sigur a so. Astfel încît, mai mult decît un pictor, Giorgione e un mit. Lui D'Annunzio nu i-a fost greu să-i pună alături de Prometeu din moment ce aceeași enigmă îi învăluie.

Dar tocmai această imprecizie devine la un moment dat fascinantă, la fel ca în cazul Giocondei. Ceea ce ni se refuză ne atrage. Cine sînt cei „trei filosofi" din tabloul cu același titlu ? Ipotezele cele mai năstrușnice au umplut mii de pagini, ca și ipotezele privind sensul „Furtunii" unde o mamă își alăptează copilul, iar un soldat stă pe gînduri, fiecare dintre ei părînd să nu-și dea seama de existența celuilalt și nici de furtuna care începe. În mod inevitabil ajungem la ideea că, în fond, arta are nevoie de mister, că prea multă lumină ucide. Nu o dată soarele a trebuit să fie negru pentru a fi văzut mai bine.

Legenda spune că pictorul iubea o femeie care, în timpul epidemiei ce a lovit Veneția la începutul lui Cinquecento, s-a îmbolnăvit de ciumă. Refuzînd să se ferească, Giorgione s-ar fi molipsit și el și a murit odată cu femeia iubită, tînăr, mai tînăr decît Rafael. Și chiar dacă nu e adevărată, legenda e frumoasă. În plus, ea e în desăvîrșită consonanță cu opera și cu ceea ce ne șoptește Vasari despre Giorgione, că era „întotdeauna înclinat spre cele ale iubirii". Așadar, n-avem motive să ne mirăm că misteriosul rival al faimei celor doi Bellini a pictat-o pe Venus. Și nici că „Venus dormind" e mai mult decît un tablou admirabil ; este cea mai emoționantă mărturie că paradoxul lui Shakespeare din „Cum vă place", *for ever and a day* „de-a pururi și o zi", nu este un simplu paradox : este chiar idealul iubirii adevărate, căreia nu îi e de ajuns nici eternitatea.

Venus doarme. Goală, frumoasă, cu mîna sub cap, întinsă pe o stofă scumpă, într-un peisaj calm, plin de verdeață și de poezie. Carnea catifelată luminează stins ca fildeșul, trupul e muzical, de o impudoare divină. Un trup care ni se arată în toată goliciunea lui cu o nerușinare castă. Seara coboară liniștită, un farmec enigmatic plutește în acest peisaj de basm în care descoperim toată arta lui Giorgione și tot lirismul lui, și dintr-o dată ne dăm seama că Venus e, aici, alta decît o știam. De fapt, nimeni n-a spus mai limpede că ea nu e nici numai zeiță, nici numai femeie. E și zeiță și femeie. A moștenit din legendele antice frumusețea eternă, dar a luat de la femeile văzute de Giorgione și, poate, iubite de Giorgione ziua în care veșnicia tresare devenind un adevăr viu. De aceea, Venus dormind nu e nici indecentă, nici străină de pasiune. Ea doarme între cer și pămînt, între Olimp și istorie. E prima dată cînd zeița își adaugă o zi eternității. Și ultima dată, se pare, cînd ea mai poate fi de o inconștiență atît de pură. Celelalte Venere trăiesc fie „de-a pururea", fie „o zi", în sensul că sînt fie prea absente, fie un simplu pretext pentru nuduri. În schimb, trupul culcat al Venerei lui Giorgione unește eternitatea iubirii și vremelnicia ei. Zeița care doarme în fața noastră e nemuritoare, dar trăiește ca noi, respiră și visează. Trăiește de-a pururea, dar și o zi. Acea zi care le lipsea zeităților grecești.

Și tocmai această zi adăugată eternității ne emoționează, probabil, la Giorgione. Dacă Borges a putut să spună că uitarea este forma supremă a memoriei, ne-am putea îngădui și noi să credem că forma supremă a eternității este viața. Fără ea, eternitatea e mută. Zeii nu vorbesc decît dacă sînt muritori. Și orice iubire adevărată nu poate visa să dureze altfel decît de-a pururea și o zi.

Pe de altă parte, zeița își păstrează „eternitatea" ca pe o pavăză împotriva vicisitudinilor „zilei". Ea se bucură de viață fără să ajungă la mizeriile vieții. Picioarele frumoase ale Venerei lui Giorgione n-au călcat niciodată prin noroi. Carnea e vie, dar n-a fost lovită, strivită, murdărită niciodată. În lumea acestui pictor-poet, Bacchus n-a devenit un simplu beție, Venus n-a devenit curtezană. Pe colina cu iarbă unde doarme zeița lui Giorgione sîntem la fel de departe de metafizică și de mit. Ne aflăm într-un loc fericit și într-un moment fericit cînd viața poate fi divină, iar divinitatea poate fi vie. Nimic din impuritățile zilei n-o întinează. Nmic din glacialitatea eternității n-o amuțește. Ea doarme pe o colină unde nemurirea și moartea se întîlnesc. Nemurirea nu mai e rece, moartea nu mai e vulgară. Și nu mai trebuie să alegem între Frumusețe și Adevăr, între Ideal și Realitate. Ele există împreună.

În această „veșnicie și o zi" stă, cred, misterul lui Giorgione. Ca și cum presimțea că va muri tînăr, pictorul s-a comportat în arta lui ca în dragoste, dînd frumuseții eterne un privilegiu în plus : de a se bucura de ceea ce e posibil.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Însemnare pentru dascălul de țară — Octav Cernescu

Într-un număr de anul trecut din „Flacăra" am evocat, cu titlul „**Rînduri pentru un anonim : Neculai Stoleriu**", figura unui dascăl de țară, necunoscut de marele public, și i-am reprodus cu acel prilej două epistole inedite — una din 1914 și alta din 1916 — pe care i le adresa profesorului Ion Simionescu, ce în perioada respectivă deținea funcția de secretar general la Ministerul Învățămîntului.

Nu știu dacă cititorii își mai reamintesc, dar în prima dintre ele, datată „**Baia, 25 august 1914**", Neculai Stoleriu menționează numele unui mai tînăr al lui coleg de apostolat — Octav Cernescu — de la Drăceni-Găinești, pe care nu l-ar vrea înlocuitor, în postul ce se anunța vacant la școala din Baia, prin perspectiva mutării sale de acolo.

Ce temeiuri va fi avut Neculai Stoleriu să-și exprime negru pe alb gîndul acesta, va rămîne o taină cu neputință de deslușit ; ei își afirșește zilele, vitejește, în luptele din cel dintîi război mondial, la 12 septembrie 1916.

Sigur : ipoteze se pot ridica destule, presupuneri de asemenea, însă nici unele, nici altele n-ar servi adevărului, ci doar să ne confirme vechea credință — dacă mai era nevoie — că dincolo de timp, după șapte decenii, cînd toți au amurgit și nu mai sînt, gheara vieții din fundurile pămîntului și din iremediabile incrementri își face drum ca să-și păstreze rostul și să zgîrie. Și, ca un ecou tardiv al schiței mele de portret, primesc recent o amănuntită scrisoare de la profesorul universitar doctor inginer Nicolae Cernescu, fiul celui pus în cauză, — peste voia mea — de textul lui Neculai Stoleriu și vreau de la început chiar să-i asigur de îndatorata mea mulțumire că mi-a dat putința să aflu încă una din pierdutele energii românești, înghițită de anonimat.

Octav Cernescu — simplu și modest învățător — s-a născut în 1887 în Cristeștii Botoșanilor, ca fecior de dascăl de țară și nepot pe linie paternă, de săteanr sărac, veteran din războiul Independenței. A fost că și Neculai Stoleriu „vasilian", adică a absolvit vestita normală „Vasile Lupu" de la Iași, fiind un elev sîrguincios, disciplinat, deschis la minte, cumpănit, prețuit de colegii din seria lui, pentru fermitatea de caracter ca și pentru sinceritatea și statornicia cu care se dăruia prieteniei. Se căsătorise cu învățătoarea Lucreția Drăgușanu — foarte frecvente aceste cupluri în tagmă — originară din comuna Drăgușeni și au fost numiți în posturi la Dolhești, unde în 1906, dintr-o casă cu paie — ajutați de plugarii localnici — au ridicat o școală acceptabilă, cum vor face în 1908 și la Drăceni-Găinești.

În 1907 Octav Cernescu participă activ la răscoala țărănească, e arestat împreună cu peste o sută de săteni, maltratați și deținuți fără să fie judecați o jumătate de an. Au scăpat cu viață fiindcă n-au ucis pe nimeni, ci numai că au dat foc conacurilor și au purces să împartă pămîntul la țărani. Era neobosit în mijlocul lor la orice nevoie, era iubit și ascultat, pentru că le înțelegea suferințele și îndreptățitele revendicări.

În campania militară din 1913 a fost singurul învățător din județ trimis pe frontul dobrogean cu unitatea cărula îi aparținea.

La Drăceni-Găinești, unde fusese transferat, muncește cu abnegație, face educație patriotică și socială tineretului sătesc, înghebează case de cercetași, cursuri benevole de alfabetizare și duce alături de țărani viață de țăran — cum era — identificat și solidar cu clasa din care se trăgea. Iar în august 1916, cînd sună mobilizarea generală, pleacă pe front cu N. Stoleriu, V. Tomegea, Ion Drăgușanu, Gh. Scobai, Gh. Niculescu, Aniculăesel — și alții și alții, puzderie de ființi — se distinge în marele holocaust prin acte de curaj și de eroism, e decorat cu „Virtutea Militară" clasa I și cade rănus de glonțele inamicilor în crîncenele încleștări de la Mărășești.

Generalul Eremia Grigorescu, prin ordin de zi pe armată, îl avansează „post-mortem" la gradul de sublocotenent de rezervă. Și e locul să subliniez aici că dintre toate corpurile constituite ale slujbașilor țarii, învățătorimea de la sate — spre onoarea ei — a dat în războiul întregirilor românești, procentajul cel mai numeros de sacrificii omenești și de dolii. N-are nici el un mormînt știut. Dar obștea satului Drăgușeni și aceea de la Mălini, de unde a plecat să-și apere țara și nu s-a mai întors, i-au cinstit memoria încrustîndu-i numele între eroii patriei pe monumentele înălțate în cele două comune moldovenești.

Tovarășa lui de viață cu care a întemeiat o căsnicie pilduitoare, Lucreția Drăgușanu-Cernescu, credincioasă idealurilor merituosului și destoinicului ei soț, s-a străduit să-i ducă programul de muncă și de împliniri mai departe, reușind să înființeze la Drăgușeni o școală de fete cu șapte clase — prima ca gen în partea locului — a cărei directoare a fost de la începuturi pînă cînd a decedat. A mai condus cu rezultate remarcabile activitatea Căminului cultural „Nicolae Iorga", a inițiat cursurile de alfabetizare pentru femei și acelea de gospodărie și de țesătorie națională pentru fete și a îndrumat și stimulat elementele capabile din mediul țărănesc să-și continue învățătura, așa încît comuna Drăgușeni era socotită că a produs numărul cel mai mare — din întregul județ — de tineret calificat profesional, cu studii medii și universitare.

Și închei scurta însemnare pentru dascălul de țară Octav Cernescu — chiar dacă între el și Neculai Stoleriu s-a putut așeza o umbră vicleană de-o clipă, sau aburii unei mihniri — semnalînd că identitatea leită de destin și-a luat sarcina să-i împoace : amîndoi, cu sotiile lor, militînd și ostenindu-se pentru luminarea țărănimii — matca eternă a acestui neam, — amîndoi mintuiți eroic pentru patrie și fără semnul datinei la căpătîi, ambii la fel de necunoscuți, cărora noi, în nevolniciile și putinătatea noastră, nu le mai putem da decît pomosul amintitor al unei smerite și sfioase recunoștințe.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Luceafărul

Fiecare poet trebuie să privească manuscrisele acestei capodopere să simtă anii de trudă nopțile de veghe asupra cuvîntului pe care Eminescu le-a săvîrșit ca un monah asupra sfîntenici pînă ce strofele au început să vorbească de la sine. Poezia adevărată este Logos întrupat. Așa cum în viță de vie focul ceresc și apele telurice nuntesc în vederea vinului purpuriu din Potirul Mirelui, și în Luceafărul pentru întîia oară pe calea poeziei autentice este dezbătută această dramă cosmică a întrupării Logosului din apă și spirit din apele mării și focul mistuitor din iubire pentru fiica pămîntului. Prologul ioanic aflat între manuscrise scris cu mîna stă mărturie că Eminescu acest adevăr crucial în Istorie al întrupării Logosului a dorit să-l exprime cu forța geniului său pe calea sensibilă a imaginii în limba română pe ale cărei dureroase coarde se pleca întîia oară cu atîta ardoare neprihănită spiritului feciorelnic ce ne-a durat ca popor și pe noi în această matcă de lume.

Sîntem căutați, am fost căutați și noi de răsăritul cel de sus cum spun cîntările străvechi de steaua cea arzătoare a dimineții de Luceafărul de ziuă al inimilor noastre, atribute simboale toate ale Logosului întrupat în istorie. Prin acest poem Eminescu se alătură lui Roman Melodul lui Dante Simfoniei Bucuriei a lui Beethoven poeților Logosului pentru care poezia este expresie a împămîntenirii lui.

IOAN ALEXANDRU

Ritmuri în contratimp

Ne-a parvenit, cu oarecare întîrziere, de la Deva, din județul Hunedoara, două publicații care înmănunchează scrieri de-ale autorilor locali. Una dintre ele reprezintă o inițiativă a Editurii „Eminescu", un volum de reportaje „**Incursiuni în fantastica realitate**" de genul altuia similar, elaborat împreună cu tinerii scriitori arădeni. Cele 9 privelișți hunedorene sînt înfățișate în viziunea nu o dată proaspătă, pregnantă a lui Valeriu Birgău, Neculai Chirica, Tiberiu Dăioni, Eugen Evu, Gligor Hașa, Tiberiu Istrate, Romulus Lal, Marin Negoiță, Corneliu Rădulescu. Recunoașteți, desigur, printre aceste nume și reporteri notorii dar și poeți care întreprind pentru prima dată o incursiune în fantastica realitate, fie ea ardentă, contemporană, fie revoltă, readucînd în memoria noastră timpuri dacice eroice. Indiferent de priveliștile asupra cărora se oprește cu investigațiile și reflecțiile sale unul sau altul dintre semnatari, cartea se relevă, după părerea noastră, mai ales sub două aspecte: îl implică pe acești autori în realitățile unde trăiesc și unde s-au și născut unii dintre ei și realizînd acest act de educație patriotic-revoluționară îl realizează cu atît mai mult pe cel de cultură, oferindu-ne o carte scrisă din inimă și cu inimă.

Tot din același județ ne-a mai sosit, și tot cu întîrziere, unicul număr al unei publicații care căpătase ținută și-o anumită receptivitate democratică, firească față de mai toate talentele de aici, de data asta voindu-se cu precădere... hațegană : „**Ritmuri**".

Cu toate că nici din sumarul acestui număr nu lipsesc scrierile de calitate, fie ele beletristice, eseistice sau publicistice propriu-zise, nu se poate să nu remarci că tocmai flăcările focurilor continue sînt cele care nu vibrează în pagini, situație deloc inexplicabilă, cînd spiritul de grup în cea mai detestabilă accepțiune a cuvîntului guvernează selecția și orientarea publicației. Și în locul unor scrieri de substanță, pline de viață reală a unui județ atît de generos cu inspirație literară, ni se oferă cîmilituri despre „Aventurarea în refuz", „Ora de audiență a neantului", „Franjurii privirilor tale" (sînt numai cîteva titluri dintr-un autor, Romulus Constantinescu, care se răsfață pe o jumătate de pagină). Ca totuși cititorul să nu ne ia afirmațiile drept rea-credință, vom cita începutul uneia din aceste poezii : Cu inima în dinți aventurat în marele refuz, / prin dementе sorburi înfruntînd ororile unui timp involut, / brigan printr-un complot al tăcerii / explorezi somnambulice spații / unde într-o continuă însurubare între nadir și zenit, / din paradisiace aparențe ale ființei / euri — bumerang în sine se întorc, / prin ploaia din ochi ș.a.m.d. ș.a.m.d.

Faptul că apar asemenea versuri nu ne surprinde, din moment ce mentorul publicației, respectiv scriitorul cu autoritate Iv. Martinovici găsește că profilul liric al unui poet (Tiberiu Dăioni) ar consta în „un sentiment, multiplicat și implicat, de autodes-ființare și re-clădire a lumii lăuntrice și a insului devastează versul său. Cuvîntul (verbul) e bîntuit de angoase, poetul se „autoflagelează", dar scopul urmărit nu este acesta, ci de dobîndire a unui echilibru prin anihilare, nemulțumit de sine, obstinat în căutarea și definirea propriei geneze psiho-spirituale".

Noroc că în culegere mai semnează nu o dată versuri bine întemeiate liric frații Eu si Ion Evu, Mariana Pindaru, a Țic, autori impuși prin cărți s.u prin numerele anterioare ale publicației.

Desigur, cel puțin literații familiarizați cît de cît cu viața culturală a acestui județ se întreabă unde sînt poeții și traducătorii ca Neculai Chirica sau un talent de vigoarea lui Valeriu Bîrgău ? Dar unde-s cenacliștii de pe marile platforme industriale atît timp cît chiar într-un articol din aceste „Ritmuri" citim :

„S-a arătat cu acest prilej (e vorba de Consfătuirea cenaclurilor de la Focșani — nota noastră) necesitatea extinderii cercurilor de creație și interpretare artistică, atragerea și afirmarea elementelor tinere, intensificarea cenaclurilor pe platformele industriale, în special din Valea Jiului și Hunedoara."

Or, tocmai acest lucru nu numai că nu-l demonstrează recentul număr din „Ritmuri", ba, dimpotrivă, ni se pare că chiar se dezice de el.

Cum s-a putut ajunge la această situație ?

Ca unul care cunosc cum s-a înfiripat viața literară la Hunedoara, în oraș și în județ, de peste un sfert de veac, care știu ce merite au în acest sens, literați ca Neculai Chirica, Iv. Martinovici, iar dintre cei mai tineri Victor Nită, frații Evu, Valeriu Birgău, Mariana Pindaru nu pot decît să mă întristez că s-a ajuns la o asemenea dihonie care n-are nimic comun nici cu literatura, nici cu spiritul muncitoresc. Nu sînt — și cei mai mulți dintre hunedoreni știu asta — nici partizanul lui Birgău, nici al lui Iv. Martinovici. Sînt numai pentru un climat incandescent, ca la cuptoare, care să permită obținerea unor pagini precum oțelurile de calitate.

Mă întreb însă cum e posibil ca editorul acestei publicații, care e în același timp și organismul de partid și de stat care îndrumă întreaga activitate politico-educativă din județ, poate să faciliteze nimicitorul spirit de grup și încă în dauna talentelor de pe marile platforme industriale ! E o întrebare politică și nu retorică, pe care mi-o pun cu atît mai mult cu cît editorialul acestui număr din „Ritmuri", intitulat „Actuala ediție a Festivalului național „Cîntarea României" la cote superioare de calitate și eficiență" este semnat chiar de președinta Comitetului județean de cultură și educație socialistă Hunedoara, Rafila Iacob.

NICULAE STOIAN

„Lui i s-au dat caii și căruța, iar mie numai biciul!"

Nu am găsit-o pe Aurelia Olteanu (fostă Ruxanda) la reședința temporară pe care o indica în disperata scrisoare trimisă redacției : comuna Goleşti, satul Popeşti Vale, județul Vilcea. Se afla din nou la Institutul oncologic, a cărui pacientă periodică este, fiind operată de două ori, continuind tratamentul în amintitul institut. Deși tînără, 39 de ani, a fost pensionată medical. I-am găsit, în schimb, pe părinții ei. Doar necazul acestei fete le mai lipsea lor, oameni loviți de o grea năprasnă : mama, de doi ani, este paralizată, imobilizată la pat. Tatăl, pensionar, își luptă din răsputeri cu nevoile casei, nevoi ce au sporit prin venirea la ei a fetei, care nu are voie să ridice nici o găleată cu apă. Și apoi, mica lor căsuță — două camere mărunte — este neîncăpătoare pentru două bolnave ce trebuie, fiecare în parte, menajată. „N-a avut noroc fata noastră — zice — după ce a stat aproape 20 de ani cu un bărbat luat din dragoste, vreme în care a muncit de s-a spetit, ridicîndu-și împreună o casă, ca un palat, cînd să se bucure și ea de munculița ei, el a dat divorț, cu toate că tot el era cel care o bătea mereu. Și nu știu cum s-o fi făcut că lui i-au dat judecătile mîndreței acesea de casă în întregime, fata noastră nemaiavînd alt adăpost pe lume decît aici la noi, departe de un spital, de o îngrijire medicală. Stă ce stă aici, după care iar se internează la București, că-i bolnavă de-adevăratelea, ăsta-i răul cel mai mare".

Mama plînge. Ne roagă să mergem în șopron să vedem unde i-a trintit fostul bărbat al Aureliei lucrurile aduse cînd fata lor se afla în spital, pe masa de operație. Într-adevăr, sub șopron, cu o folie de polietilenă deasupra, zăceau, amestecate, mobile, aparate electrice, aragaze ș.a. — în cea mai mare parte distruse. Fuseseră aduse din toamna lui '82. Lăsate în lipsa Aureliei Olteanu care trimisese plic din spital cu rugămintea de a-i mai fi păsuite lucrurile în fosta-i casă pînă cînd va putea ieși din spital. N-a fost păsuită. I-au fost aruncate sub șopron exact cînd eă suferea a doua operație la Institutul oncologic. „Aș dori să am măcar satisfacția că și în cazul meu s-a făcut dreptate" — ne scrie Aurelia Olteanu.

Nedreptatea la care se referă este cum s-a făcut partajul bunurilor. Au dobîndit împreună, în cei aproape 20 de ani de căsnicie, o casă tip vilă — cu parter și etaj — un autoturism „Fiat 1800" și alte bunuri. Surprinzător, instanțele i-au atribuit în întregime casa fostului soț, iar ei, care nu a condus niciodată mașina, neavînd permis — și nici șansă de a-l mai obține — i s-a dat mașina, degradată în mare parte. „Cu alte cuvinte — subliniază cu amărăciune femeia — lui i s-au dat caii și căruța, iar mie numai biciul! Cu atît mai mult cu cît vila a fost evaluată la prețul de 190 000 lei, cînd ea, în fapt, valorează 400 000—500 000 lei."

Am văzut și noi vila din Rîmnicu Vilcea de pe strada Enache Achim nr. 3. L-am cunoscut și pe Mihai Ruxanda, fostul soț. Arăta înfloritor. Era chiar fericit — urma să aibă, în sfîrșit, un moștenitor! Își cumpărase și o altă mașină — o Lada 1500 — procurîndu-și pentru ea un număr mic! În ce-l privește, s-a achitat de obligații față de fosta nevastă. I-a dus pînă și lucrurile, cu mașină plătită de el, acasă, la părinți. „De ce le-ați pus sub șopron?" „Păi, n-aveam unde în altă parte!" Desigur, în două cămăruțe cît palma, unde să mai fi intrat și mobilele?!

Nu știm cum o fi ajuns expertul să constate că această vilă cu parter și etaj nu putea fi împărțită în două unități locative distincte și, mai ales, că nu există posibilitatea efectuării unor lucrări de modificare a acesteia pentru a se obține două locuințe cu funcționalități de sine stătătoare! Chiar prin construcție vila formează mai multe unități locative distincte, cu intrări separate, cu posibilități de îngrădire a terenurilor pentru a nu se deranja reciproc! Femeia, inițial, a cerut etajul care are tot confortul unui apartament! Pe parcurs, a cerut fie și parterul — care chiar dacă nu are baie și bucătărie, are suficient spațiu pentru amenajarea lor, fiindu-i suficiente nevoilor ei cele două camere de la parter — una dintre ele dotată și cu sobă de teracotă, cameră pe care însă Mihai Ruxanda o denumește „cămară" întrucît el aci își ține butoiul cu varză. Tot la parter își are amplasat atelierul de tîmplărie, mare cît o sală de gimnastică, după cum își are și un „garaj" uriaș — dotat cu cele necesare — calorifer, boiler — din care ușor s-ar putea amenaja două camere.

Dacă cineva dintre cei care au dat acest verdict ar fi mers din curiozitate la părinții Aureliei Olteanu — unde a fost obligată de împrejurări să se retragă — să vadă condițiile în care trăiește ea, femeie bolnavă — ne îndoim că acesta ar fi fost verdictul. Deși pensionară, nu are timp, și nici voie, să se agite pentru a-și construi un apartament. Drept (și mai ales, omenesc) ar fi fost să i se fi dat și ei dreptul de a locui în casa la care a muncit o viață. Evaluarea vilei la nici 200 000 lei ni se pare încă un „amănunt" asupra căruia ar fi cazul să se revină. O nouă expertiză asupra valorii clădirii — făcută însă de un expert specializat în construcții, și nu de unul specializat în silvicultură — credem că se impune! Cu atît mai mult cu cît situația acestei femei solicită celor din jur multă, foarte multă înțelegere și grijă!

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

În preajma unui plug de lemn

Satul formează singur o comună : Cămărzana. Se află în județul Satu Mare. La marginea județului și de două ori la margine de țară. Pentru că e localitate de graniță. Și pentru că este la o margine a Țării Oașului. S-a spus că toponimul vine din ceea ce a vrut să însemne cîndva **cămara zinelor.** Explicație frumoasă. Tentantă. Acum, la Cămărzana, oamenii mari au uitat de zine. Ei par mai mult sub impresia unor zmei. Nu vrem să supărăm pe nimeni. Noua poveste n-are decît păstori și necazuri. Mai sînt și oi, și vite mari, și încă mai sînt cai, mulți cai... Un singur lucru lipsește : pășunca îndestulătoare. Cămărzana stă sub veghea a două dealuri — parcă nu sînt chiar munți — care, pentru că seamănă între ele în încremenirea alăturată a pietrei, se cheamă Gemenele. Există desigur și o legendă a acestor surori pe care veșnicia n-a vrut să le primească decît în chip de stane de piatră. Satul este aproape înconjurat de păduri. Gospodarii, cu pămînt sărac și puțin, au rămas țărani cu gospodării individuale. Cooperativizarea i-a refuzat ca o altă veșnicie cu pretenții prea mari la Cămărzana. Ei trăiesc mai cu seamă din creșterea vitelor. Și sînt buni gospodari. Și țin morțiș să sporească numărul animalelor pe care le cresc. Numai că nici pentru cele pe care le au nu le ajunge pășunea. Primarul Vasile Bolde ne confirmă acest lucru. Ne spune că el a încercat totdeauna să-și ajute consătenii în zbaterea lor îndelungată pentru a se ajunge la lămurirea situației pășunile accesibile lor. Unora le-a dat chiar delegații de la primărie, în anii trecuți, ca să meargă la București în acest scop. Numai că toată zbaterea a fost în zadar. Nu poți acuza pe nimeni pentru persistența nelămuririlor de care se plîng și azi moștenitorii celor ce au făcut cîndva schimb de locuință cu zinele Cămărzanei. Dar nelămuriri există. De pildă, mulți săteni nu știu bine cum exact, de ce, și în folosul cui s-a făcut în 1970 un schimb de terenuri între primăria lor și ocolul silvic. Ambele locuri înseamnă proprietate de stat. Ceea ce dădea primăria erau pășuni împădurite. Terenuri primite la improprietărirea din 1923, cum își amintesc țăranii. Locurile acelea se numesc Birloagele și numele e deajuns ca să se înțeleagă despre ce coclauri e vorba. Acolo tot pășune împădurită fusese. Pădurea s-a tăiat pînă în 1932. Obștea avea nevoie de pășune. Vitele au tot păscut prin lăstăriș vreo 7 ani. Apoi satul a ieșit să curețe locul, ca „să rămînă pășune, în veci", cum își amintește Vasile Paul. „Dar a sunat mobilizarea. Noi, bărbații, am plecat la război. Cine să mai termine treaba?". După război, Cămărzana avea mai puțini bărbați. Numai copaci avea mai mulți. Birloagele ajunseseră pădure. Și pădure a rămas. Primarul ne spune că ochiurile de pășune de acolo, după trecerea pădurilor în proprietatea statului, rămăseseră proprietate particulară a cîte unui sătean. Primăria a dat Birloagele și a obținut altă pășune împădurită, unde ocolul silvic vroia să completeze prin plantații golurile. După schimbul aprobat în 1970, ocolul a plantat golurile din Birloage. Unde oamenilor li se dădea vole, contra cost, să pășuneze în continuare. Dar ei trebuiau să crească acele mici plantații. Ceea ce n-au făcut. Și conflictul cu silvicultura a fost gata. Vasile Paul, și nu numai el, zice că nu știe nici azi unde se află — **pe teren, nu pe hărțile silvicultorilor!** — pășunea dată de ocol în schimb. Inginerul Vasile Culic, de la Inspectoratul silvic al județului, ne-a mărturisit că o foarte mare parte din suprafața terenului dat de ocol este de fapt pădure, nu pășune. Loc real de pășunat este tot mai puțin. Dar mai există ceva. În afară de schimbul amintit, prin același document din 1970, silvicultura mai ceda primăriei din Cămărzana 100 de hectare, numite tot pășune împădurită, fără a pretinde nimic în schimb. Ni se explică acest lucru, necxplicat în documentele de atunci, în felul următor : era teren care fusese luat de la comună și trecut **fără drept** la silvicultură, mai înainte. Oare nu este destul pentru a se înțelege că excesul de zel îi poate face pe silvicultorii sătmăreni întîi să ia și pe urmă să numere... argumentele?

Deocamdată dintre multele lucruri neclare pentru țăranii din Cămărzana, nu rămîne limpede decît dorința lor de a crește și mai multe animale. Ei cer, pentru aceasta, sprijin de la primărie și de la administratorii pădurilor ca să poată pășuna peste tot pe unde este iarbă. Și mai spun dînșii că tare mult s-ar bucura dacă primarul ar găsi o modalitate prin care ei, țăranii, consătenii lui, să plătească **numai la primărie,** fie că închiriază pășune, care este administrată de consiliul popular, fie că închiriază pășuni ale fondului silvic. Poate că nu cer un lucru imposibil. Dar pentru asta trebuie căutate soluții, trebuie chiar ceva mai mult : **să se găsească soluții.** Un plic de mobilitate de gîndire este necesară în acest sat încremenit în prea mult imobilism al celor de la primărie. Ei se plîng că la Cămărzana nu stau medicii mai mult de o lună-două. Dar nimic nu-i face să stea. Se plîng apoi că din 24 de profesori la gimnaziu doar trei sînt calificați. Dar cei care se încumetă să vină își caută gazdă prin sat și se descurcă așa cum se pricep, pînă își iau lumea în cap. Cînd am ieșit din primărie, peste drum ara un țăran. Cu ce credeți? Cu **PLUG DE LEMN.** Primarul ne-a citit uimirea pe față și ne-a liniștit : la noi în sat toți au plug de lemn. Nu știu de ce nu cumpără pluguri de fier, că avem la cooperativă. Mărturisim că n-am putut să-l lămurim, nefiind nici unul din noi nici de prin partea locului, nici primar în Cămărzana. Nu-i vorbă, de lucruri anapoda nu e lipsă la primăria lui Vasile Bolde. Acest **baci Vasile Bolde** ne-a explicat cum se fac la acea margine de țară contractele de carne : șapte familii se angajează în fața primarului să contracteze un porc. Unul din cei șapte încheie contract. Către sfîrșitul anului, dau bani toți și cumpără un porc de la tîrg, apoi îl predau la stat. Dacă unul din ei dă porcul crescut de ei, își ia banii. Dar banii se string la primărie. Primarul ne-a spus că ar exista și niște liste cu numele și cu sumele. Nu ni le-a putut arăta. Ne-a mai spus că județul i-a interzis acest sistem ilegal de subminare a contractărilor. Ne-a spus chiar că, în acest an, numai în primele luni s-au mai strîns bani. Ne-a asigurat că în casa de fier nu sînt nici 20 000 de lei strînși începînd din noiembrie. Dar nu-i face nici o impresie că totul este ilegal, inclusiv minuiala acestor sume, despre care nu știe nimeni la cît se ridică și la ce folosesc exact pînă la sfîrșit. Oare este destul că ilegalitățile par a se fi sistat? Cineva trebuie să controleze cine, cît, cum a strîns; cine și cum a folosit banii; cine a inițiat această afacere și cui a folosit. Pentru că în ce privește contractele sistemul acesta le-a subminat. Oamenii sînt nemulțumiți și se feresc să mai dea bani numai pentru că li se cer. Anul trecut s-au contractat 93 de porci. **S-au predat 17.** Iată rezultatul invenției cu stringerea banilor la primărie.

Revenind la pășune, care este cea mai importantă problemă a obștii, se cuvine să spunem că atît primăria cît și inspectoratul silvic ar trebui să-i ajute în adevăr pe țăranii din Cămărzana să-și crească vitele. Măcar pînă cînd acești țărani vor foarte mult să crească vite.

DORIN GHERGHINESCU ■

Hoțul n-a crezut că paznicul o să tragă

„Stai!" a strigat puternic și ferm paznicul Marin Mica, de la Întreprinderea bucureșteană „Neferal", în noaptea de 24 spre 25 aprilie a.c. „Stai, că trag!" a repetat el somația, completînd-o cu avertismentul de rigoare, văzînd că cel care încălcase consemnul continuă să fugă cu obiectul sustras din întreprindere aflat asupra sa.

Au urmat două detunături de armă — focuri trase în aer, potrivit regulamentului — dar cel avertizat continuă să fugă. S-a tras, apoi cel de-al treilea foc de armă, de data aceasta în direcția infractorului care avea să se prăvălească imediat la pămînt, paznicul dovedindu-se a fi nu doar vigilent, ci și bun ochitor.

Relatarea seamănă cu un fragment de reportaj, redînd momentul „cheie" dintr-un exercițiu de pază cu folosirea legală a armei din dotare. Seamănă, dar... nu este un reportaj de la exercițiu. Pare, cumva, de necrezut, că astfel de întîmplări au loc și în timpul îndeplinirii reale a atribuțiunilor de serviciu? Ei, da. O asemenea impresie au și cei care fură, chiar și de acolo unde se află pază înarmată, scontînd fie în lipsa de vigilență a celor destinați să asigure securitatea bunurilor încredințate, fie în nefolosirea armamentului din dotare.

„Cum să trag?! Poartă și ei armă, așa, ca să se apere, dacă sînt atacați..." își spun, între ei, infractorii.

O astfel de părere eronată despre rolul pazei și folosirea armamentului l-a determinat pe **Joja Nistor,** din comuna Fundeni, județul Călărași, **muncitor la** Întreprinderea „Neferal", să readucă în actualitate o preocupare mai veche, aceea de a fura. Astfel, manipulînd în noaptea amintită lingouri de staniu din import, a sustras cinci bucăți dintre acestea, în valoare de aproape 50 000 lei, pe care le-a ascuns undeva în curte, cu gîndul să le sustragă la plecare. Surprins de paznicul Marin Mica, în momentul în care a încercat să-i înșele vigilența, sustrăgîndu-se controlului de la poartă, Joja Nistor a fost somat, legal, să se oprească. Sfidînd și cele două focuri de avertisment, s-a trezit... abia la Spitalul de urgență, unde i s-a făcut intervenție chirurgicală, fiind impușcat în fesa stîngă. După vindecare, urmează să răspundă în fața organelor de urmărire penală și a justiției pentru fapta comisă.

Dacă n-ar simți, destul de serios, urma glonțului, poate că ar mai crede și acum că paznicul a vrut doar să-l sperie...

MIHAI GROZAVU ■

Accidentat în muncă fără certificat?

Cînd am pronunțat numele lui Milcomiș Gheorghe, în biroul Inspectoratului pentru protecția muncii din Deva, județul Hunedoara, cei doi funcționari aflați în acea zi și la acea oră acolo au rostit într-un duet perfect, parcă dinainte pus la punct, un „ohooo!" atît de plăcut, încît am fost sigur că problema pentru care venisem va fi rezolvată în următoarele 15 minute. Tonul și gesturile celor doi spuneau cam așa : „Cum să nu-l cunoaștem pe Milcomiș? Păi ce, de azi de ieri avem de-a face cu el?!" Și chiar, parcă mi-ar fi ghicit gîndurile, tovarășul Păcuraru adaugă : „De peste 20 de ani ne tot asaltează cu memorii și referi. Dar, ce să-i facem?".

Cazul lui Milcomiș fiind vechi de 20 de ani (de fapt 30 !), poate să mai aștepte. Este ca și un tren întîrziat care trebuie sacrificat în favoarea celor ce se mai află încă în grafic. Deci, speranțele trezite de acel „ohooo!" atît de familiar se spulberau. Mai înțelegem, din ton și atitudine, că Milcomiș nu poate fi ajutat. Cînd asemenea vești chiar și rele sînt însoțite de zîmbete și gesturi largi, binevoitoare, sînt primite mai ușor...

La Simeria, pe strada Traian nr. 19, dincolo de bariera de cale ferată, care nu s-a mai ridicat de peste un an de zile, într-o casă micuță dar sănătoasă, vorbim cu soția lui Milcomiș. El este plecat la Deva. La proces. Recursul. Femeia ne vorbește cu compătimire despre bărbatul ei, cel care suferise, în 4 iunie 1952, un grav accident de muncă, prăbușindu-se, cu macara cu tot, peste o stivă de plăci de fontă, într-una din halele Combinatului siderurgic de la Hunedoara, devenind de atunci inapt pentru muncă pentru tot restul vieții.

Ajuns la anii pensionării pe limită de vîrstă, fostul macaragiu este pus în fața unei bariere inexpugnabile : nu poate dovedi că s-a accidentat în timpul procesului de muncă și, evident, nu din cauza lui. Motivul pentru care nu reușește este și simplu și tragic : îndată după căderea sa și a podului respectiv el fusese luat, fără nici o altă formalitate, și dus la miliție suspectat de sabotaj. (Faptele, repetăm, se petreceau în iunie 1952, cînd vigilența era mai puternică decît grija față de om). După cercetările de rigoare, Milcomiș este eliberat, deoarece nevinovăția sa fusese dovedită ca și defecțiunea tehnică a podului prăbușit. Bietul om a obținut o pensie de boală obișnuită, în locul celei potrivite unui accident de muncă, deci neglijîndu-se faptul că boala lui este urmarea acelui accident, ceea ce reprezintă o nedreptate. Milcomiș Gheorghe încearcă, pe calea justiției, să-și realizeze drepturile și nu reușește. De ce, i se spune de peste tot, nu aduce un certificat medical precum că a fost accidentat în timpul producției? Cum să-l aducă dacă, în loc să fie dus la spital, atunci cînd i s-a distrus coloana și altele, el a ajuns la miliție? Dar, întrebăm noi, de ce nu sînt audiați martorii care au fost de față la acea clipă teribilă, care se putea încheia cu moartea macaragiului? De ce acești martori nu sînt chemați să ateste un adevăr evident pentru toată lumea și de ce Gheorghe Milcomiș este purtat pe drumurile birocrației, refuzîndu-i-se, probabil, o diferență de cîteva sute, față de pensia sa de azi dacă nu cumva, cum cu un anume umor de culoare neagră ne preveneau cei doi funcționari de la Deva, această pensie nu s-ar dovedi, pînă la urmă, mai mică decît cea pe care el o încasează?! Ne-am întors la Deva, la Tribunal. Președintele și vicepreședintele acestui for cunosc pe dinafară cazul. Se judecase în urmă cu 30 de minute recursul și hotărîrea instanței de fond fusese menținută; aceasta însemna respingerea acțiunii lui Milcomiș îndreptată împotriva mai multor instituții : C.S. Hunedoara, Inspectoratul pentru protecția muncii Deva, Consiliul județean al sindicatelor etc. De fapt, așa cum ni se explică cu multă bunăvoință și bună-credință la Tribunalul din Deva, cauza lui Milcomiș nu ar fi trebuit să ajungă în fața instanțelor. Ea ar trebui să fie rezolvată prin Ministerul Muncii, care ar putea, în primul rînd, să-i aprobe o reactualizare a retribuției avute cîndva, la data producerii accidentului, adică de la categoria a 4-a de atunci, al cărei nivel de bază era de 1 744 lei pentru 195,5 ore și un spor de rețea de 139 lei la categoria a 2-a, adică la 2 224 lei, astăzi. Pe de altă parte și în același timp, se pot stabili condițiile producerii accidentului din 1952, mai cu seamă că există o dovadă eliberată de miliție, la 9 iunie 1952, din care reiese că nenorocirea s-a petrecut în hala laminorului de 800 mm al C.S. Hunedoara. Printr-o oarecare bunăvoință adevărul poate fi restabilit, fără procese desfășurate de-a lungul cîtorva decenii, așa cum se întîmplă acum dar, în mod obligatoriu, printr-un proces de conștiință pe care trebuie să și-l facă cei de care depinde rezolvarea unui caz dramatic, care l-a aruncat pe Gheorghe Milcomiș dincolo de hotarele muncii și acum, mai recent, dincoace de limitele drepturilor sale lezate ci nu din pricina lui.

EMANUEL VALERIU ■

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

■ Cu ocazia zilei de 8 Martie, eu împreună cu celelalte patru surori am dorit s-o felicităm pe mama noastră din orașul Nădlac, județul Arad, str. Ville Vechi nr. 142, conform următorului text telegrafiat : „De 8 Martie iubitei noastre mame, cele cinci fete și nepoții îi urează viață lungă, bucurii și sănătate. Barbu Sofia". Dar iată, în original, telegrama expediată la destinație, pe 8 03 1983, de Oficiul Nădlac 2954 : „76137 ra nadl r... mocutamsofia str villevvev wipg 142., naflaavjudet arad... ref/5 bucurești telekm 3223/0 8 1107 — de 8 martue iubiteii noastre mme cxle cinki fee și nepții îi ureaza vuata Lunka bucurip siusanatate iiiiivbarbu sofie... colul 142, h 1,2 —? mut mut... 76137ra nadl r... 11011 txhbr...v", ceea ce nici un copil vitreg n-ar fi făcut părinților. **(Barbu Sofia, București, Șoseaua Cățitei nr. 106).**

■ **Consiliul popular al județului Maramureș** urmare a scrisorii unui grup de cetățeni din Viseul de Sus care semnalează pericolul poluării riului Vaser, precizează că amplasamentul din zona Novăț—Urs a fost stabilit în conformitate cu documentația depusă, luîndu-se în considerație cea mai optimă variantă. În acordul unic de amplasament s-au pus condiții și s-au obținut avizele de rigoare pentru a preveni și evita poluarea.

■ Deplasîndu-mă cu trenul de la Buzău la București, am văzut, pe o parte cît și pe cealaltă a căii ferate adevărate mormane de gunoaie de tot felul, fiare vechi resturi de folii de polietilenă, multe sacoșe de nailon de diferite culori care oferă ochiului priveliști de-a dreptul deplorabile de proastă gospodărire. Cu regret trebuie spus că imaginea aceasta poate fi întîlnită și pe alte trasee principale de cale ferată, ceea ce dovedește că spiritul gospodăresc al edililor unor localități este în mare suferință. **(Cucu Petre din Buzău, str. Obor nr. 1, bl. 5, sc. B, ap. 9).** N.R. : Un remediu poate fi găsit în primul rînd de către primăriile localităților.

■ **Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară Dîmbovița :** Conducerea D.G.A.I.A., analizînd situația petiționarului Radu T. Ion și din dorința de a stinge litigiul intervenit între el și C.A.P. Tărtărești, a dispus încadrarea acestuia în comuna Brezoaiele, la C.A.P. „7 Noiembrie, ca agronom. Petentul s-a declarat mulțumit cu această decizie.

■ **Locuitorul Mircea Dinescu din Cluj-Napoca, str. Donath nr. 4, ap. 30,** ni se plînge că acumulatorul auto, cumpărat de el de la magazinul de specialitate din municipiu și fabricat la Bistrița, este de proastă calitate. Datorită unor defecte de fabricație, acumulatorul respectiv nu a putut fi utilizat. Magazinul i-a dat altul, nou, în schimb, dar nici acesta din urmă nu s-a dovedit mai bun. Lui i s-au restituit banii, dar altii au schimbat chiar și cîte 5—6 și tot n-au avut noroc.

Solicităm fabricii un răspuns la această acuzație.

■ **Procuratura Generală,** referitor la scrisoarea petiționarului Sîrbu V. Petre din Slatina, ne face cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ În orașul Sebeș-Alba, pe str. Ecaterina Varga, lîngă parc, încă există două căsuțe care, deși mici, reprezintă unicate de arhitectură veche din urbea noastră. Le supunem atenției specialiștilor, mai ales că sînt amenințate cu demolarea, în loc să fie restaurate și folosite. Oare, nu-i păcat ? ! **(Radu și Ștefan Cărolnișanu din Sebeș-Alba, str. Viilor nr. 11).**

■ **Inspectoratul școlar al județului Vaslui :** La scrisoarea lui Diaconescu Cristian, adresată revistei dv., vă facem cunoscut că tovarășa Diaconescu Viorica, mama dumnealui, a fost încadrată ca educatoare la grădinița din Curșești-Vale, comuna Pingărați, începînd cu data de 1 martie 1983.

■ Tovarășul **Nicolae Atanasoviei din Sibiu, cartierul Hipodrom III, bl. 83, sc. E, ap. 58,** deplînge ușurința cu care, uneori se taie din pelicula filmelor prezentate la televizor. Așa a fost cazul — ne scrie dumnealui — cu partea a doua a filmului „My fair lady", prezentat în cadrul telecinemateclî din 20 martie a.c., cînd, ,hodoroncțronc, se încheie cu replica :

Scrisoare comentată

O investiție rentabilă: spiritul gospodăresc

Ne bucură să relevăm faptul că în pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" cititorii văd nu numai un mijloc de a-și rezolva unele probleme personale, mici sau mari, ci și de a populariza sau a pleda pentru inițiative gospodărești cu ecou mai larg. „De ce — se întreabă Marin Bărcănescu din București, strada Gării de Nord nr. 2 — faimoasa Moară de la Făgădău, la Băile Tușnad, este lăsată în paragină ? Acolo se poate amenaja pentru nevoile localnicilor și ale numeroșilor turiști care merg la Tușnad an de an un admirabil loc de recreere, unde eventual să se poată servi gustări, pateuri, etc. Sau, pur și simplu, să fie renovată moara pentru vizitare, contra unei mici taxe. Socot regretabil faptul că a ajuns în starea în care se află azi, fără să-i pese nimănui. Și cînd te gîndești de ce renume se bucura acest loc ! Ajunsese chiar în cîntec : **La moara la Făgădău...**"

Inginerul electronist Dorin Măgirescu în vîrstă de 38 de ani, str. Mihai Eminescu nr. 29, București, suferea de un reumatism cronic invalidant. „Nici nu mă mai puteam îndrepta din mijloc, la vîrsta de 30 de ani ! Am urmat multe tratamente în diferite stațiuni, fără nici un rezultat.

Acum trei, patru ani am citit într-un almanah despre băile minerale din Moinești, județul Bacău, despre diversitatea izvoarelor de apă de acolo, tip Olănești, Căciulata, Felix, comparabile cu acelea din celebra stațiune Karlovy Vary. Se vorbea și de un izvor noroios care face minuni și se preciza că stațiunea funcționează doar pe plan local, dar că în curînd se va construi o puternică bază de tratament.

Am încercat și eu Moinești, și după doar șase băi puteam să mă mișc în voie, iar după 15 băi mă simteam ca și vindecat. În anul următor am adus-o și pe mama care era anchilozată și, în parte, es și-a revenit. La Moinești am cunoscut mai mulți cetățeni care veneau acolo de mai mulți ani din diferite colțuri ale țării, de la Suceava, București, Satu Mare și chiar Constanța. Orașul este frumos, liniștit, cu aer curat și climă dulce. Dar clădirea în care se fac băile este neîncăpătoare și nefuncțională, iar hotelul care exista era cam mic. Spun «era», fiindcă a fost transformat, între timp, într-un atelier de mică producție, cu intenția de a se construi un hotel modern. Se pare însă — cel puțin aceasta este constatarea mea — că O.J.T. Bacău a mutat investiția în altă parte și orașul a rămas, cel puțin pentru moment, fără un hotel adecvat. De aceea vă rog, în numele celor care își puseseră speranțele în acest loc de tratament, să deschideți un «dosar» al acestei noi stațiuni pe harta țării".

Ceea ce am și făcut. Sugestii asemănătoare cu acelea de mai sus am mai primit la redacție. Ele au un numitor comun : nu implică decît investiții neglijabile și, oricum, rapid amortizabile, cu maxim folos pentru vistieria statului și pentru sănătatea oamenilor. Altfel spus, principala investiție cerută este cea de spirit gospodăresc — cea mai rentabilă dintre toate.

LIONEL NIȚESCU ■

„...unde îmi stat papucii ?". Am rămas — zice omul — cu un gust amar și cu întrebarea : Și-o fi găsit Higgins papucii ?... Eliza va rămîne cu profesorul sau cu colonelul, sau se va întoarce la florile ei ? I... Telespectatorul n-a înțeles din final mai nimic...

■ **Consiliul popular al municipiului Pitești** ne informează că scrisoarea locatarilor din blocurile A5 și A6, de pe str. 1 Mai, este întemeiată și, în consecință, s-a interzis parcarea mijloacelor de transport în zona respectivă, acestea fiind dirijate în parcajul amenajat în zona fîntînii publice de pe str. Sf. Vineri, lăsînd astfel nestingherit accesul în cele două imobile.

■ Un semnal de alarmă trage cetățeanul **Tudor Dumitrache din București,** solicitîndu-ne să intervenim urgent pentru a salva arborii Capitalei. Trecerea la acoperirea puținului spațiu din jurul arborilor de pe unele magistrale, prin pavarea cu piatră cubică — este ei — de părere — duce — inevitabil la lichidarea posibilităților de aerisire și mai ales de primire, pe cale naturală sau artificială, a apei care constituie „hrana" lor de fiecare zi. Se va ajunge în mod sigur la „condamnarea ascestora", uscarea fiind hotărîtă o dată cu aplicarea faimoasei metode.

■ **Asociația filateliștilor din Republica Socialistă România :** Pentru remedierea dificultăților corect semnalate de tov. Costescu Emilian, am luat măsuri ca în viitor să se acorde mai multă atenție încadrării în mod corespunzător a fiecărui exponat prezentat în expozițiile filatelice. Precizăm că exponatul dumnealui n-a putut fi prezentat din lipsă de spațiu.

■ În numele a 15 concitadini ne scrie **Mioara Stoican,** om al muncii la Hotel Nord din București. Dînsa ni se plînge că desființarea autobuzului 108 le produce mari necazuri cu transportul în comun. Dacă înainte parcurgeau distanța din cartierul Carol Davila pînă la hotel în 30 de minute, acum efectuiază aceeași distanță într-o oră, schimbînd un troleibuz și un autobuz, plătind două bilete în loc de unul. De aceea, propunem I.T.B.-ului să reanalizeze cu atenție situația din zonă și să ia operativ cele mai potrivite măsuri de satisfacere a cerințelor.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții, desfacerea mărfurilor Olt :** Cele semnalate în scrisoarea înregistrată la revista dv. sub numărul 3785/21 03 1983 s-au dovedit a fi reale. De comun acord cu organele locale și cu conducerea cooperativei din Pleșoiu, s-a stabilit să fie transferat la magazinul din satul Schitu din Deal gestionarul Roibu Dumitru, care a acceptat să ia în primire începînd cu data de 15 aprilie curent.

■ De cîteva luni, din magazinele de specialitate ale Bucureștiului și chiar ale altor mari orașe din țară a dispărut aproape cu desăvîrșire crema de ras. Crema „Șah", cînd cu greu se mai găsește totuși, nici ea nu mai are parfumul pe care îl avea. Cine poartă vina ? ne întreabă **dr. Teodor Cutlic din București, Oficiul PTTR 7, cș.ța poștală 716.** Fabricile producătoare sau sistemul greoi de aprovizionare ?

■ **Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Direcția economică și a patrimoniului cultural național,** cu privire la semnalarea de către Vasile Jilavu din comuna Mădîrjac, județul Iași, a existenței unui sit arheologic în apropierea satului Doroșcani, comuna Popești, precum și a unor ruine în incinta bisericii din Mădîrjac, ne informează că a transmis toate datele oficiului de resort județean, pentru a face cercetările necesare și a include în lista monumentelor istorice aceste obiective, în cazul în care importanța lor este confirmată.

■ Electricianul **Vasile Godja din Sighetul-Marmației, str. Unirii nr. 13, bl. 13, ap. 13,** suferind de o luxație congenitală coxofemurală care nu-i permite să lucreze la înălțime întrucît nu are stabilitate, solicită să-i asrijinim în schimbarea locului de muncă. Aceleazș la bunăvoința „Flacării" — ne scrie el, printre altele — deoarece, cu toată insistența, pe plan local n-a găsit înțelegerea de a ocupa un post de tehnician constructor în care, de asemenea, e calificat.

Vasile Godja trebuie ajutat. Să nu-l lăsăm să cadă de pe scară !

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Cluj :** Pe baza cercetării, s-a constatat că faptele semnalate de macaragista Maria Cherecheș, de la depozitul de laminate al Combinatului de utilaj greu Cluj-Napoca, se confirmă parțial. Pentru înlăturarea deficiențelor au fost luate măsuri printre care : schimbarea din funcție a șefului biroului depozite Pop Ioan și a șefului de depozit Tat Vasile, retrogradarea cu cîte o categorie de retribuție pe timp de una pînă la 3 luni a lui Gh. Olteanu, Mihai Florea, Viorel Arion și Cornel Socaciu, (ultimii trei și cu schimbarea locului de muncă), redistribuirea tuturor macaragiilor etc. În privința lipsurilor din gestiune, cei vinovați urmează să dea socoteală în fața justiției.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vaslui, Oficiul forței de muncă:** La adresa dv. nr. 838/1983 privînd pe Balmuș Maria din Bîrlad, str. I.I. Caragiale nr. 12, vă comunicăm că a fost repartizată confecționeră mașină la întreprinderea de confecții Bîrlad.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Prahova :** Pe data de 11 aprilie 1983, petenta Dinu Mariana, care a solicitat sprijin pentru încadrarea sa în muncă, a fost repartizată ca agent asigurare la Sucursala județeană ADAS, punctul de lucru Văleni de Munte, unde a și început să lucreze efectiv.

■ **Ioana P. Predescu, țărancă cooperatoare din Verșani, comuna Jupinești, județul Gorj :** Am 63 de ani, din care 22 munciți numai în CAP, și vreau să ies și eu la pensie, însă degeaba m-am zbătut că dreptate tot nu mi s-a făcut, cei care se ocupă cu formele mă tot amînă, spunînd că nu îndeplinesc condițiile, că mi-ar mai trebui 2 ani. Eu i-am făcut și pe ăia doi la Asociația agricolă, dar ei tot nu m-au scos, punînd tot felul de motive nejuste. D-aia zic să-mi dați și mie o țîră de ajutor.

Rugăm conducerea UJCAP Gorj să nu mai pună femeia pe drumuri și să-i rezolve problema în spiritul legii.

■ **Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Fălticeni :** În legătură cu articolul apărut în revista Dvs. nr 13 din 1 aprilie 1983, facem precizarea că în acțiunea de sistematizare a orașului, conform programelor stabilite în acest scop, au fost luate măsuri pentru ca arborii și arbuștii degradați, îmbătrîniți sau nevaloroși din parcuri să fie înlocuiți. Au fost scoși 32 arbori de acest fel, plantîndu-se în schimb 560 tei pentru a se crea în plus și o bază meliferă alături de aspectul ornamental.

■ Am procurat o pereche de lentile bifocare și, ducîndu-mă cu ele la unitatea „Cenaomicărie-Optică" din șoseaua Pantelimon nr. 309, bl. 8, pentru a le monta la ochelari, meșterii de acolo mi-au încasat 117 lei pentru ramă și manoperă, iar cînd am fost să-i ridic la data fixată, mi s-a spus că, spre nenorocul meu, o lentilă s-a spart și că nu mai am ce face. Am insistat de mai multe ori să mi se execute lucrarea, însă nimeni nu m-a luat în seamă. Așa prestație mai bine lipsă, dar măcar să mi se restituie banii și să-mi plătească lentila pe care ei au spart-o ! **(Stoian Mihalache din București, șos. Pantelimon nr. 82, bl. 128 A, sc. 1. ap. 1)**

■ **U.G.S.R., Consiliul Central.** În urma verificărilor, s-a dispus reîncadrarea petiționarei Pușcaș Lucia Dorica în vechiul loc post la Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor Reghin. Și-a început activitatea și se declară mulțumită de modul cum i-a fost rezolvată plîngerea.

■ **Procuratura Generală,** în urma examinării celor sesizate, a declarat recurs extraordinar și în cazurile petiționarilor Călin Gheorghița din Uliești-Dîmbovița, Ferenț Florica, din Constanța, și Sîrbu V. Petre din Slatina. Recursurile lor au fost trimise Tribunalului Suprem, pentru judecare.

■ Deși, secția din Roman a I.G.C.L. Neamț a repartizat în 1981 fonduri și a planificat reparația capitală a blocurilor de pe str. noastră, între care și blocul 22 în care locuiesc, reparația capitală la instalațiile sanitare ale blocului meu nu s-a efectuat nici pînă în prezent, conducerea exploatării motivînd că fondurile s-au epuizat. Ca atare, datorită uzurii și vechimii, nici acum și nici în perspectiva apropiată nu mai avem șansa de a beneficia de instalațiile sanitare în orice caz, trebuie făcut urgent ceva pentru a ieși din impas. **(Cazacu Constantin, Roman, str. Florilor bl. 22, ap. 1).**

■ De mai bine de un an de zile — ne scrie **Costică Dănoiu** —, comuna Dumbrava, jud. Mehedinți, nu are nici medic veterinar și nici măcar un tehnician, cu toate că sătenii au tot solicitat să li se rezolve problema încadrării unui asemenea specialist.

■ „Neavînd loc de depozitare a sticlelor, am vrut să le predau contra produse la Alimentara „Mediaș" din Piața Ianculul, București. Una din casiere mi-a spus că se primesc. Cînd însă m-am întors cu 20 de sticle am aflat ...că nu se primesc, cică fiindcă nu au pentru ele ambalaje de lemn. Am plecat acasă încărcat cu sticle. Nu înșă înainte de a vedea cum în spatele magazinului se afla un cărucior cu ambalaje goale... Ce bune erau depozitele de achiziționare a sticlelor ! Dar de ce s-au desființat ? **Anghel Maria, pensionară, șos. Mihai Bravu nr. 75—83, București.**

■ „La 2 octombrie 1982 am cumpărat o anvelopă cu defect de fabricație de la Uzina de anvelope Fieni. În urma sesizărilor mele repetate și a notei pe care ați publicat-o în revistă, direcția uzinei a dispus să predau anvelopa defectă la magazinul uzinei din Calea Griviței pentru a fi schimbată. Am predat-o la 23 martie 1983, pe bază de proces verbal. Cu regret am constatat o lună mai tîrziu că anvelopa mea zăcea tot în magazinul din Calea Griviței. **Ion Dedeoglu, str. Snagov nr. 51, București."**

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

■ **Constantin Miron** — Focșani : Pensionarii proveniți din personalul încadrat în muncă cu contract pe durată nedeterminată (în unitățile C.F.R.) beneficiază de călătorii gratuite numai dacă la data pensionării din unitățile respective au avut o vechime de cel puțin 10 ani ca beneficiari de permise în unități de cale ferată. În cazul dv., timpul cît ați lucrat ca zilier nu se ia în calcul și nici nu ați fost beneficiar de permise de călătorie gratuită ■ **Gerhard Göttfert** — Cluj-Napoca : Cereți sprijinul COM din întreprindere ■ **Maria Tecutu** — București : Perioada în care ați activat în paza obștească comunală se socotește vechime în muncă numai dacă ați avut retribuția de cel puțin la nivel minim pe economia națională ■ **Doina Pamfile** — Bacău : Scrieți-ne adresa completă ■ **Alexandru Barna** — Arad : Vă puteți prezenta la clinica O.R.L. a spitalului clinic „Colțea" pentru consult de specialitate și eventual internare avînd bilet de trimitere și adeverință de retribuit ■ **Georgel Cominos** — București : La stația de îmbuteliere ■ **Mihai Bolo** — Frecăței (Tulcea) : Cu 7 ani vechime în sectorul de stat și 17 ani la C.A.P., veți avea dreptul la pensie numai la împlinirea vîrstei de 65 de ani ■ **Eugenia Duca** — Ludus : Dacă ați fost depensionată (în conf. cu disp. art. 133 (2) din C.M. unitatea este obligată să vă repună în muncă deținută anterior sau într-o muncă corespunzătoare pregătirii dv. ■ **Elena Militeanu** — Cluj-Napoca : Întrucît contractul a fost perfectat după 1 ianuarie 1981 trebuie să plătiți diferența de preț ■ **Ioan Darie** — Berești-Bistrița : Pentru carnetul de muncă adresați-vă cu o cerere unității, solicitînd eliberarea acestuia. În cazul în care unitatea refuză, adresați-vă D.P.M.O.S. Brașov — Oficiul raporturi de muncă ■ **Ion Petre** — București : Lucrați din 1961 în CAP, dar volumul de muncă stabilit de adunarea generală nu a fost realizat decît în 8 ani ■ **Alexandru Ciocîrlan** — Gh. Gheorghiu-Dej : Scrisoarea este neclară. Reveniți. ■ **Maria Klein** — Herendești (Timiș) : În cazul dv. se poate acorda pensie nerii cererii, împreună cu toate actele, la organul de pensii de la 1 a lunii următoare depu- ■ **Gherghina Dima** — Bălești (Vrancea) : Vedeți broșura Admiterea în învățămîntul superior 1983.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Valoarea lucrului mărunt

Am intrat într-o eră de restringere a resurselor și de secătuire a naturii. Cu mijloacele de exploatare tradiționale, pămîntul — sol și subsol — ne va oferi din ce în ce mai puțin. Resursele — în adîncime și la suprafață — se împart de mai multă vreme pe cap de locuitor. Fiecare nou născut pe Terra are deci, abstract vorbind, partea lui, din ce în ce mai mică. Chiar și la noi, într-o țară în care nu se resimțea lipsa pămîntului, suprafața arabilă s-a micșorat pe cap de locuitor pînă la 0,43 ha, ceea ce e puțin față de secolul trecut și infim față de era veche. La Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Agroalimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, din decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Trebuie să avem în vedere că dispunem de numai 0,43 hectare de teren arabil pe locuitor. Nu avem posibilitatea să mărim mai mult suprafața arabilă și nu putem să mărim cu nimic suprafața agricolă. De aceea trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru conservarea și mărirea potențialului productiv al pămîntului."

Pămîntul e dat, iată, pentru totdeauna, același pămînt trebuie să ne hrănească pe din ce în ce mai mulți. Raportul pămînt-pămînt, în suprafață și în timp, e static ; raportul pămînt-om (populație) se află într-o dinamică accelerată, care riscă să frîngă balanța, dacă nu intervenim la timp. Problema e generală în acest ceas al civilizației ; e vorba, în ultimă instanță, de raportul Pămînt-Omenire, Pămînt însemnînd și aer, apă, subsol și chiar resurse extraterestre : economia luminii și a căldurii solare. Pămîntul nu mai e de mult raiul biblic în care Adam huzurea, fără să facă nimic. Adam a trecut dincolo de gardul raiului, în cîmpul muncii, un cîmp care se tot îngustează. Adam nu regretă totuși că a mușcat din mărul cunoașterii. Aceasta, cunoașterea, îi spune multe : mitul naturii inepuizabile s-a clătinat, e tot mai mare numărul țărilor sărace în resurse, e tot mai mare populația, e tot mai puțin spațiul cultivabil, care se restrînge la dimensiunea unei palme de pămînt. În cultura agricolă, răspunsul la solicitări din ce în ce mai aspre începe să-l dea palma de pămînt.

La nivelul economiei naturii trăiesc din ce în ce mai puține populații — sînt rarisime populațiile de culegători și vînători, rămase în stadiul arhaic !, iar populațiile care nu dispun de o tehnică agrară superioară — foarte numeroase pe planetă ! — suferă de foame. Azi pămîntul dă suficient sau mult numai acolo unde sînt bine folosite tehnica și resursele umane. O țară cu o populație superior calificată în cultura pămîntului, fie și puțin numeroasă, dar dispunînd de o bună tehnică, va beneficia de excedente mari de produse agricole, față de o țară cu pămînt mult, dar cu un inventar tehnic înapoiat, și cu rînduieli sociale (economico-juridice) care împiedică fructificarea rezervelor umane. Cînd nu sînt bine folosite rezervele umane, cînd li se frînează inițiativa și interesul în cultivarea pămîntului — cazul țărilor cu rînduieli feudale, semifeudale sau cu o economie agrară de tip colonial — rezultatul e negativ : în raportul om-pămînt pierde omul, chiar cînd există resurse — și naturale, și umane. Resursele nu mai joacă, în societate se declară penuria și foamea.

Afectînd pretutindeni întreaga societate, se poate spune că problema pămîntului și a resurselor agrare a trecut într-un stadiu nou, stadiu în care rezolvările nu privesc doar o parte a populației, o clasă socială sau două (clasa producătorilor agricoli, care adesea nu e totuna cu clasa proprietară a pămîntului), ci întreaga societate, popoare și națiuni întregi. Cînd pămîntul se restrînge la suprafața unei palme pe cap de locuitor, e lumpede că proprietatea asupra pămîntului trebuie să aparțină întregii societăți. Soluția socializării pămîntului devine o somație universală, în acest stadiu de dezvoltare a civilizației, excluzîndu-se proprietatea claselor neproductive și a individului ca singur beneficiar, așa cum, pe cale naturală, s-a respins proprietatea asupra apei, aerului, luminii. Nu individul, ci societatea întreagă trebuie să dispună de stăpînirea resurselor care fac posibilă viața societății, a omenirii, de fapt însăși viața. Fiindcă și individul ca atare, utilizînd pămîntul — care, obiectiv, aparține tuturor —, utilizează un patrimoniu de cunoștințe și tehnici care, obiectiv, nu-i aparțin, aparțin societății în întregimea ei, umanității. El nu descoperă pentru întîia oară focul, nici nu domesticește calul ; nici plugul, nici sapa, nici grapa nu le inventează din nou. Timp de cinci mii de ani, se pare, dintr-un ieri foarte îndepărtat și pînă azi, omul n-a introdus în cultură nici o cereală nouă. Datorăm deci, tot ce datorăm, acelei „prime revoluții agricole" a neoliticului, la care s-au adus, prin milenii, lente ameliorări, pînă la spectaculoasa dezvoltare a tehnicilor agricole din secolul nostru, toate acestea fiind însă bunuri patrimoniale, față de care individul e debitor. Creditor, individul este numai prin hărnicia și iscusința cu care fructifică o moștenire, o sporește și o trece mai departe, în spirit etic, cu etică și echitate în raportul eu-celălalt, eu și lume. În cultura și stăpînirea pămîntului, ca și în tot complexul raporturilor umane, socialismul a preconizat soluții pe care mersul istoriei le reclamă imperios și le validează în planul cel mai larg. Interesele mari ale întregii societăți decid și sînt hotărîtoare. Cînd e vital dreptul fiecărei națiuni la folosirea atmosferei, cînd va fi vital dreptul la folosirea spațiului extraterestru, cum n-ar fi vital pentru o națiune dreptul la folosirea pămîntului de care dispune, ca teritoriu al existenței sale istorice, ca spațiu actual al existenței, ca platformă pentru viitor.

Într-o notă de ziar („Scînteia", 10 aprilie 1983), găsesc un fapt în aparență mărunt, care exemplifică problema : „Regionala C.F.R. București a primit aprobarea de a scoate din circuitul agricol o suprafață de teren pentru dublarea căii ferate în dreptul localității Țăndărei. Odată cu aprobarea, ea avea însă obligația, potrivit legii, să recupereze din terenurile neproductive, pentru a fi redată circuitului agricol o suprafață echivalentă. Dar Regionala, cu toate că avea fixat termen pentru recuperarea terenului pînă la 31 decembrie 1981, nu a executat lucrările nici pînă acum. Deci, cooperativa agricolă de producție Brazi este lipsită pentru al doilea an de o importantă suprafață de teren arabil. Fapt pentru care Regionala a fost amendată cu modesta sumă de 1 500 lei, iar directorul ei tehnic a recunoscut culpa și a semnat procesul verbal de contravenție". Amenda n-a rezolvat problema : o palmă de pămînt a fost scoasă din circuitul productiv. Aflu, din aceeași notă, că Regionala C.F.R. a refuzat ulterior să plătească amenda, angajîndu-se într-o procedură juridică întortocheată, care s-o scape de necaz. Dar chiar dacă ar fi plătit-o de zece ori mai mult paguba nu se acoperea. Cu pierderile de pămînt nu mai e de glumit.

Nu mai e de glumit nici cu folosirea arbitrară a pămîntului. Cînd cineva, o față de sute de mii de hectare de păduri. Un procent în plus de producție, pe fiecare palmă de pămînt, atîrnă greu în balanța generală a unei țări sau a lumii.

Pe de altă parte, produsele agricole se scumpesc pretutindeni și se vor scumpi încă. Se va ieftini energia nucleară — nu și ceapa ! Se vor ieftini uleiurile sintetice, nu și mierea de albine ! Vor scădea prețurile la rulmenți, nu și la icre de sturion sau la mazăre. Poate că minicalculatoarele și cronometrele se vor păstra la prețuri apropiate de ale cireșelor, căpșunilor și fragilor, dar va scădea catastrofal prețul calculatoarelor și va crește exorbitant prețul cailor. Într-un fel, e firesc să fie așa. Calul vine, ca ființă, din începuturile vieții. Deocamdată, omul nu-l poate fabrica în laborator. La fel se întîmplă cu albina. La fel cu oaia. La fel cu căpșuna, grîul, porumbul, orezul, meiul, ceapa. Oricîte ameliorări le-ar fi adus, acestea rămîn bunuri ale naturii, solidare cu istoria vieții pe Terra și cu istoria omului. O ființă superinteligentă, dintr-o altă galaxie, n-ar fi mirată, presupun eu, dacă pămîntenii ar trimite acolo un robot superinteligent, ci s-ar mira dacă acolo, pe acea planetă a unei civilizații inimaginabile, ar ajunge viu un cal sau un bob de grîu. Abia acestea ar da seama despre viața de pe Pamînt, ca viață, și despre civilizația omului, ca păstrătoare a vieții.

Dar dacă prețul pămîntului crește pe zi ce trece, dacă produsele pămîntului cresc în preț mereu — fiindcă sînt foarte solicitate, fără ele nu pot trăi oamenii ! — e normal să ne gîndim chiar și la lucrurile cele mai mici legate de cultura pămîntului. Preocuparea aceasta ar putea fi cuprinsă într-o strategie a lucrurilor mici : să redăm ici o palmă de pămînt unei folosințe adecvate, să apărăm colo un colț de natură, să prevenim dincolo o mică risipă de teren, să păstrăm curată o gură de aer etc.

Important este că un întreg curent de opinie publică se pronunță deja, pe plan internațional, în favoarea acestei strategii. Nu în toată lumea, nu pretutindeni cu aceeași intensitate. Nu cu rezultate la fel de promițătoare oriunde și în toate domeniile. Lupta pentru economii în domeniul energiei n-a diminuat risipa excesivă de combustibili fosili și nici n-a stopat, spre exemplu, cursa înarmărilor. Strategia marilor consumatori — de spațiu, de combustibili, de armament — diferă de strategia micilor comunități umane — națiuni, familii — care vor să supraviețuiască, angajîndu-se nu în războaie cu „strategii globale", ci în micul război al zilei, cu o strategie de pe o zi pe alta, uneori pe o palmă de pămînt.

Despre această palmă de pămînt care asigură viața — rădăcina, tulpina, floarea și fructul, aerul pe care-l respirăm, piinea zilnică și vinul petrecerii — trebuie să vorbim. Deschizînd zilnic fereastra și privind în jos la o parcelă de pămînt sugrumată printre blocuri, un pensionar (cu atavisme de țăran) i-a spus celui ce deținea parcela bolnavă această frază memorabilă : „Închiriază-mi mie această palmă de pămînt și-ți scot din ea un rai !"

Ce se poate scoate, în fond, de pe o palmă de pămînt ? m-am întrebat. Rămîne să vedem mai departe.

PAUL ANGHEL

TOPUL PREFERINȚELOR

Ochii verzi sau albaștri

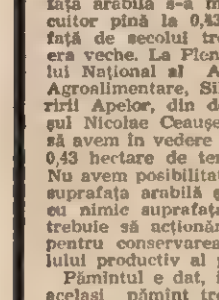

Camelia Visor din Arad trimite fotografia unei prietene, Elena Sferle, cadru didactic la Liceul pedagogic din Arad, menționînd că ar vrea „să dea viață" imaginii trimise pentru a ne convinge. „Ochii ei sînt verzi sau albaștri. Mai mult albaștri — așa cum e și firesc, fiindcă e atîta senin și atîtu adevăr în ei. Cu rochia își privește copiii și le urmărește toți pașii. În [illegible] fost [illegible] ei au. Uneori, o văd toată înveșmîntată în culoarea părului ei. Chiar și sufletul ei are reflexe aurii. Pentru copiii cărora le e învățătoare și nu numai pentru ei, rezervă [illegible] din zîn[illegible] pe care le văd în visul lor. Am reușit să vă fac să puteți [illegible] în [illegible] imagini ?" **Aproape. Oricum, alb-negrul nu prea dă multe șanse nici seninului, nici adevărului din ochii de care vorbiți.**

„Elevii sînt și oameni"

„Nu vreau să desconsider rolul pe care îl au profesorii în pregătirea noastră pentru muncă și mai ales pentru viață. Totuși, mai sînt unii dascăli lipsiți de inimă și tact profesional care uită că și elevii sînt oameni, că au mîndria lor, personalitate. Victimă a neomeniei unui astfel de profesor sînt și eu iar ceea ce povestesc este **cel mai urît lucru** pe care l-am întîlnit pînă acum. Fiind plecat din școală pentru cîteva zile, din motive de sănătate, respectivul profesor, al cărui nume nu-l pot da tocmai fiindcă îmi dau seama că și dumneaului are o personalitate, deci, respectivul profesor a adus la adresa mea tot felul de acuzații și insulte. Mulți dintre colegi au fost oarecum influențați de spusele cu totul nedevărate ale tovarășului profesor, au început să mă ocolească, să se poarte cu mine rece, cu totul diferit de felul în care se purtau înainte. Pur și simplu nu știu ce să fac. Cînd văd că au reușit să facă niște vorbe rele și neadevărate mă gîndesc să renunț la totul, să mă transfer numai să nu mai vad cum ce, mai buni prieteni se poartă cu mine de parcă le-aș fi dușmanu. Pentru a evita și alte complicații, vă rog să nu-mi publicați numele întreg, fiindcă n-aș vrea să mai dau de alte necazuri cînd mai sînt doar 3 luni pînă la sfîrșit". **Ceea ce ne relatați este foarte urît, dar ce s-a întîmplat ? Chiar așa, să vă fi întors toți spatele și dv. să nu fi avut nici o vină ? Reveniți. Aveți încredere în noi, știm să fim și discreți Vă semnăm cum ați dorit : Costel M. — Tg. Neamț sau Mînăstirea Neamț ? (Cum apare pe ștampila poștei).**

A trăi pentru a învinge

„După [illegible] luni de gîndire m-am hotărît să-mi [illegible] trimit [illegible] o poză [illegible] con[illegible] Mă tem [illegible] de [illegible] ciere-a dv. (care cred că este mai mult decît obiectivă...), dar merită, zic eu, să încerc. Mă numesc Andreea Zomborean, sînt elevă în clasa a XI-a la Liceul industrial nr. 2 din Mangalia. Am 1,66, părul blond șaten și sînt o suporteră entuziastă a Cenaclului Flacăra, despre care am o părere mai mult decît excelentă. Ar fi o surpriză totală pentru părinții mei dacă mi-ar vedea poza în revistă, și sincer vorbind, ar fi o surpriză și pentru mine". **Nu ne-am propus ca aprecierile noastre să fie obiective. Pe spatele fotografiei ați scris : A TRĂI PENTRU A ÎNVINGE. Nu-l prea obosiți pe băiețel tot timpul cu grija asta ? Cu noi ați început-o bine : vă publicăm.**

Este tot atît de cuminte ca la 9 ani

„Tînăra din poză este fata mea. Nu este vedetă și nici momente extraordinare nu vă putem relata din viața noastră sau din activitate. Este unul din copiii socialismului a cărui viață și trăire le datorează vieții luminoase create de partid pentru toți copiii țării. A crescut și crește ca un simbol al viitorului, cu încredere depli-nă în viitorul său, și al părinți, al tuturor copiilor, înțelegînd că asupra vieții lor veghează partidul. Are 15 ani. Este tot atît de cuminte. A fost primită în U.T.C. și acest moment, cel mai semnificativ din viața ei, am vrut să-l exprim simplu. Se numește Cerasela Cristea". — Petre Cristea, str. Tulcei nr. 8, bl. R2, sc. C, ap. 16 — Constanța **Ați reușit să exprimați simplu ceea ce v-ați propus, dar ați omis să amintiți și care sînt preferințele acelela pe care atît de frumos o numiți simbol al viitorului.**

Dacă nu vrea ea, nu vreau nici eu

„Mă numesc Pop Radu. Alte amănunte nu știu dacă folosesc la ceva. Citind nr. 12 al revistei dv., am găsit la **Topul preferințelor** numele și poza timidei Tatiana Huzum. Am citit și recitit textul, dar n-am reușit să înțeleg ce dorește de fapt. Și ce caută poza ei în revistă. Reclamă ? Cei puțin pe mine m-a atras chipul ei aparent (crincen și neinduplecat) și sînt sigur că rîde ea mai mult decît alții. Acestea fiind spuse, am ajuns la ceea ce de fapt m-a determinat să scriu. Poate că aș dori să corespondez cu ea. Zic poate, pentru că dacă ea nu vrea, nici eu nu vreau. Cum aș putea lua legătura cu ea ? Eu am 1,90 și mă mir că la înălțimea asta nu sînt îndeajuns de matur să nu caut corespondențe. Mulțumesc anticipat" Radu-Gherla—Cluj. **Sinceri să fim, pentru o corespondență curată nu e nevoie de înălțime și greutate. N-avem informații dacă Tatiana Huzum rîde mai mult decît alții. Nu ne mulțumiți, că nu se știe ce iese pînă la urmă.**

Pînă la plăcinte

Alina Moldoveanu din Constanța, căreia în una dintre edițiile trecute ale topului nostru i-a apărut un fragment de scrisoare, ne mulțumește caldaros, deoarece i-am făcut „o frumoasă surpriză". Pe lîngă mulțumiri ne mai trimite și două sugestii („un locșor numai și numai pentru tineri, în cadrul revistei" iar „alăturj de [illegible] al lui Geo Dumitrescu, un atelier pentru proză dat în grijă lui Fănuș Neagu") și o invitație. „Vă invit la noi. Mama face o plăcintă grozavă. Poate veniți la Constanța odată cu cenaclul. Îi invit și pe tovarășul Păunescu pe care mama îl apreciază foarte mult iar bunica (olteancă din Corabia) îl adoră". **Vă mulțumesc pentru plăcinte și mărturisesc că am avut cuitări cînd am transcris finalul scrisorii. Îl invit și pe... Simt eu că nu e bine. Semnez rubrica, e drept, dar la plăcinte... Există totuși o ierarhie.**

Rubrică realizată de
RĂZVAN BARBULESCU

Fotografie de ELENA GHERA

Un Columb comod la Porțile de Fier

Turistul contemporan, prin definiție rătăcitor iar prin dotare motorizat, sau oricum beneficiind de mijloace de transport lesnicioase, rămîne un om comod, fiu al unui veac de confort. Este turistul despre care un cercetător, Mousset, spunea : **„Lăsați-l să fie Cristofor Columb, dar puneți-l sub nas America, ca să nu se oboselească prea mult pentru a o descoperi."** În țara noastră avem nu una, ci mai multe Americi turistice gata descoperite, dar încă insuficient valorificate pe acest plan. Cu una din zonele cele ale Porților de Fier, inaugurăm o suită de articole dedicate turismului, și aceasta nu fiindcă se apropie sezonul cald, ci fiindcă turismul practicat și practicabil tot anul, fie și la sfîrșit de săptămînă, reprezintă un atribut al vieții moderne, fără a mai vorbi de majorele implicații economice legate de valută. Firește, în aceste articole nu de teoria turismului va fi vorba ci de practica lui, specialiștii, lucrătorii în turism, toți cititorii fiind invitați să-și spună părerile asupra diverselor teme abordate și să participe la o **masă rotundă a ideilor.**

Discuția despre zona turistică Porțile de Fier o purtăm la Institutul de economia comerțului interior și a turismului (I.E.C.I.T.), fiind stimulată de foarte recenta apariție a unei cărți de Ion Albuleț (Editura Sport-Turism) tratînd despre această zonă. O apariție insolită la noi, fiindcă, s-o spunem de la bun început, cartea, bazată pe o lucrare de doctorat, **nu** este un ghid turistic. Nu-și propune să fie și nu e. Nici noi nu o vom recenza, ci ne-am propus să comentăm unele din ideile sale. Ea nu se adresează drumeților, ci specialiștilor, factorilor și organelor de decizie, pledînd — fapt rar întîlnit în publicistica turistică la noi — pentru o valorificare **sistematică.** Susține, cu alte cuvinte, că această zonă vastă și insuficient valorificată pe plan turistic ar putea „concura" cu succes Valea Prahovei—Bucegi, Delta Dunării, zona mănăstirilor bucovinene, Ceahlău—Lacu Roșu etc. cu condiția unei valorificări gîndite sistematic, pornind deci de la o concepție generală și nu pe „felii", prin abordări îngust-locale.

Eforturile au fi pe deplin justificate dacă ce „dacă zonele turistice Bucegi, Făgăraș, Ceahlău, Munții Apuseni prezintă condiții caracteristice pentru dezvoltarea **turismului de munte,** dacă zona Vîlcea prezintă condiții deosebite pentru dezvoltarea cu precădere a **turismului balnear,** dacă în zona Maramureș sau în Bucovina există o mare abundență de obiective antropice, elemente de bază ale **turismului de circulație,** zona turistică Porțile de Fier întrunește într-o măsură cu totul remarcabilă elemente caracteristice fiecărui tip de zonă menționat, constituind prin numărul lor ridicat și prin valoarea lor o zonă turistică complexă **cu caracter de unicat pe plan național și chiar european...** Poziția geografică a zonei (străbătută de trasee turistice internaționale — N.R.) reprezintă al doilea argument important care justifică și susține amenajarea sa turistică la nivelul exigențelor turistice mondiale... Cum astăzi litoralul reprezintă un tip de zonă turistică, sau Valea Prahovei—Bucegi o zonă de tip montan, în scurt timp vom putea înscrie în rîndul atracțiilor turistice ale țării o remarcabilă zonă turistică de tip dunărean, zonă circumscrisă în perimetrul delimitat de cele două importante amenajări hidroenergetice. Asemenea realizări, pe un fond natural deosebit, într-un cadru de recunoscute continuități și permanențe istorice, atestă nota caracteristică a României de **țară carpatică, pontică și danubiană,** atribute incontestabile ale dezvoltării turismului național și internațional pe întregul teritoriu al patriei noastre socialiste."

— Tovarășe inginer Alexandru Borza, în calitate de „specialist în Porțile de Fier" și de cercetător la Institutul de economia comerțului interior și a turismului ați colaborat strîns cu autorul studiului mai sus-menționat. Acesta relevă în mod deosebit „schimburile de idei fructuoase cu colectivul de specialiști de la I.E.C.I.T. care se ocupă de problema promovării turistice a zonei Porțile de Fier și cu care am realizat o comunitate de opinii". Ați bătut cu piciorul poate întreaga zonă. Cum ați caracteriza-o din punct de vedere turistic azi ?

— Ea ocupă un loc oarecum secundar pe harta turismului românesc, în principal dar nu exclusiv din rațiuni pur obiective : sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, inima zonei, a fost terminat relativ recent. Or, evident, zona nu se limitează nici pe departe la acest obiectiv. Cu ani în urmă s-a mers pe calea valorificării izolate a cîtorva puncte de interes turistic, reluînd și reînnodînd tradiții mai vechi. Se știe, de pildă, că Băile Herculane sînt „exploatate" de secole și milenii. Nu mai vorbim de Cazane, care ne-au încîntat copilăria încă din cartea lui Vlahuță — dar iată ele nu sînt nici azi amenajate din punct de vedere turistic. Cît privește uimitorul monument al naturii care este peștera Topolnița, rari și puțini sînt vizitatorii, lipsind cu totul amenajările trebuincioase. Firește, nu se puteau face toate deodată. Dar a sosit vremea ! Însăși teoria și practica turistică invederează utilitatea și eficiența adoptării unui concept și sistem de ansamblu pentru amenajare și valorificare.

Să exemplificăm cu arhicunoscutele Băi Herculane. În ultimii ani s-au construit aci hoteluri moderne, dotate cu baze de tratament, ca urmare a unui important efort din partea statului„care merită salutat ca atare. De asemenea, s-au construit hoteluri la Drobeta-Turnu Severin, Orșova, un motel la Gura Văii, dar inexistența unei plan sistematic de amenajare și valorificare care să stimuleze circulația turistică a dus și la unele consecințe negative, printre altele o ocupare neeficientă a bazelor de cazare. Astfel „Parc" din Drobeta-Turnu Severin, „Diurna" din Orșova și motelul au realizat în ultimii ani un grad de ocupare sub 70%. În prezent, se dă în folosință la Drobeta-Turnu Severin un nou hotel, cu 368 locuri, cînd ce rască să determine, pe ansamblu, o scădere în continuare a gradului de ocupare. Este doar un exemplu. Calea de rezolvare pe viitor, cum spuneam, constă în abordarea sistematică a dezvoltării. Planul există acum și este prezentat în cele 184 pagini ale lucrării lui Ion Albuleț.

În această perspectivă se conturează fabuloase trasee turistice. Bunăoară, Drobeta-Turnu Severin — peștera Topolnița — podul natural de la Ponoarele — Baia de Aramă — Cascada Bobot din Valea Cernei, cheile Corcoaia și barajul de la Valea lui Iovan — coborîre la Herculane pe Valea Cernei (despre care un expert în turism din Republica Federală Germania îi spunea lui Alexandru Borza că o consideră cea mai frumoasă din cele 40 de țări vizitate de el). Apoi, de la Herculane la Orșova, Cazane și înapoi, pe la barajul de la Gura Văii, la Drobeta-Turnu Severin. Un circuit de valoare turistică extraordinară — doar într-o singură zi! Dar pentru aceasta, concomitent cu terminarea asfaltării șoselei (în curs), sînt necesare amenajări pentru vizitarea peșterii Topolnița, a peșterii de la podul natural de la Ponoare, trebuie îmbunătățite amenajările de la Cheile Corcoaia și... măcar cîteva alei la Cazane. Un alt punct de interes, dar în prezent de acces dificil: insula Șimian, unde a fost reconstituită cetatea din Ada Kaleh. Doar cîteva exemple. Desigur, pentru punerea în aplicare sînt necesare unele cheltuieli, dar avantajul și pe acest plan al gîndirii sistemice constă în aceea că eficiența economică este considerată în ansamblu, corelată pe întreaga zonă. Prognoza autorului are la bază calcule minuțioase, afirmîndu-se în final că dacă întreaga zonă ar fi amenajată, ar putea asigura, la nivelul anului 1990, încasări anuale între 102 milioane și 126 milioane lei, 5,5—8,3 milioane dolari. Orice prognoze, prin definiție, nu pot da informații certe, dar trebuie reținut ordinul de mărime, care singur contează, în fond.

Propunerile se concretizează, la sfîrșitul volumului, într-un așa-numit **arbore de posibilități,** o serie de obiective corelate și amănunțite, specificîndu-se cine și cînd trebuie să le aducă la îndeplinire. Inutil de precizat că asemenea soluții pot fi corectate sau completate cu altele.

— Important — arată inginerul Borza — este că în fine există, în ceea ce privește zona turistică Porțile de Fier, un asemenea arbore de posibilități. Este îndatorirea Ministerului Turismului de a examina, punct cu punct, măsurile propuse, de a le sintetiza și, ținînd seama de posibilitățile materiale existente și de alte programe de dezvoltare turistică în țară, să elaboreze, în colaborare cu toți beneficiarii interesați, **un plan concret de realizare, care să depășească** — dacă ne putem astfel exprima — **faza locală.**

Vom reveni și noi la această zonă cu multiple probleme turistice de interes, unele rezolvate doar parțial. (Să amintim, cu titlu de exemplu, protecția mediului ambiant, problema rezervației naturale Cazane, poluarea apelor Dunării la Drobeta-Turnu Severin și Orșova, poluarea sonoră etc.) **Porțile de Fier trebuie larg deschise unui turism intens și civilizat. Ele sînt Porțile României.**

LIONEL NIȚESCU

În divizia A de fotbal

Se anunță un final fierbinte

Etapa a 26-a a campionatului de fotbal, desfășurată miercuri, a rezolvat, sîntem tentați să credem, una din „ecuațiile" finalului de sezon, stabilind-o pe prima dintre retrogradate. Aceasta este, dacă nu se va întîmpla vreo minune, „Poli" Timișoara, întrecută miercuri, cu 3—1, de Dinamo pe chiar terenul ei. În rest, etapa (care a consemnat 8 puncte în contul echipelor vizitatoare) n-a făcut prea multă lumină, ba chiar a complicat datele într-o oarecare măsură. Depășind, se pare, „punctul mort" din ultima vreme, Dinamo a reușit o prețioasă izbîndă pe malurile Begăi, rămînînd (după cel puțin) cea mai autorizată pretendentă la titlu, dar aviînd în Sportul studențesc (o „clasă" de multe ori mai mică), în Universitatea Craiova (pe care se respectă și, să nu uităm, Steaua) și colegii mai au de jucat nici 3 restanțe) și, mai nou, în F.C. Argeș adversari redutabili. Miercuri Dobanu a cîștigat pe rînd cu fostul său antrenor (Ilie Oană) și cu Ivan (pentru prima oară pentru consacrata sa echipă), dar și cu tînăra garnitură în formare a craiovenilor, Sportul studențesc a învins-o pe Universitatea Craiova, iar Argeș a învins-o pe Steaua. Iată, deocamdată, cum se înfățișează poziția în clasament (în avantajul adevărului (în paranteză situația golaverajului) :

1. Dinamo	12	(29)
2. Sportul	10	(29)
3. Universitatea	8	(32)
4. F.C. Argeș	7	(15)

Celor 4, din care se va alege, în mod cert, campioana, le urmează un pluton de 5 echipe pe care ne-am permite să le socotim „de mijloc", cu toate că, firește, de la Steaua (egală, miercuri, cu F.C. Bihor în „Ghencea") ne-am așteptat la mai mult :

5. Steaua	+ 3	(6)
6. Corvinul	+ 2	(18)
7. F.C. Olt	— 1	(10)
8. A.S.A.	— 1	(9)
9. C.S. Târgoviște	— 1	(— 3)

Remarcînd că primele 9 din clasamentul adevărului sînt, chiar dacă într-o ordine ușor modificată, aceleași din ierarhia la zi a campionatului, coborîm (de la locul 10) în zona vulcanică a retrogradării, în care 8 echipe (excluzînd-o pe „Poli") simt, mai depărtată sau mai apropiată, răsuflarea diviziei B. Teoretic (dar și practic), F.C.M. Brașov și F.C. Constanța (care a condus, alaltăieri, la Hunedoara, rezistînd eroic pînă în minutul 83) au situațiile cele mai grele, poziția echipei literalului fiind și mai compromisă, din cauza golaverajului. Numai că e încă prematur de dat un verdict, spectaculosul salt al grupării din Tîrgu Mureș (în urmă cu 2—3 săptămîni considerată „victimă" sigură) demonstrînd că fie și un singur meci, mai ales unul direct, poate răsturna clasamentul. Partea finală a acestuia (e vorba, repetăm, despre o ordine obținută pe baza diferenței dintre punctele pierdute acasă și cele cîștigate în deplasare) arată după cum urmează :

10. F.C. Bihor	— 2	(— 4)
11. S.C. Bacău	— 2	(— 5)
12. Jiul	— 2	(—13)
13—14. Politehnica Iași	— 3	(— 6)
Chimia	— 3	(— 6)
15. Petrolul	— 3	(—23)
16. F.C.M. Brașov	— 6	(—12)
17. F.C. Constanța	— 8	(—23)
18. „Poli" Timișoara	—10	(—27)

Între altele supoziții, un lucru e sigur : finalul campionatului va fi fierbinte. Poate însă că etapa cu numărul 29 (împinsă în 18 mai pentru a face loc partidei România — Cehoslovacia) va aduce, chiar ea, lămuriri în bătălia pentru titlu, programînd derbyul Sportul studențesc — Dinamo. Să mai vedem. **(Ov. I.)**

Gh. Dinică văzut de NUNI ANESTIN

EUROPA FOTBALISTICĂ LA JUMĂTATEA DISTANȚEI DINTRE MADRID ȘI PARIS

Echipa României pe locul 6

Fotbalul european e, azi, mult mai aproape de Paris 1984 decît de Madrid 1982, în sensul în care Mundialul a intrat în amintire, iar preliminariile campionatului continental preocupă în cea mai mare măsură. Există indicii, vă veți convinge imediat, stimați cititori, că actualul raport de forțe în fotbalul european e mult diferit față de cel consemnat la ora C.M., iar clasamentul care urmează (alcătuit pe baza tuturor meciurilor internaționale A, oficiale sau amicale, disputate după încheierea campionatului mondial) vă va lămuri; ordinea lui fiind dată de un coeficient rezultat din împărțirea numărului de puncte acumulate la numărul de jocuri susținute :

1. Belgia	5	4	1	0	10— 4	9 p	1,80
2— 4. Austria	4	3	1	0	11— 0	7	1,75
U.R.S.S.	4	3	1	0	9— 1	7	1,75
Spania	4	3	1	0	7— 3	7	1,75
5. Franța	6	4	1	1	11— 6	9	1,50
6. România	11	7	2	2	19—10	16	1,11
7. Anglia	7	4	2	1	19— 5	10	1,42
8—10. Irlanda de Nord	5	3	1	1	4— 3	7	1,40
Polonia	5	3	1	1	12— 6	7	1,40
Cehoslovacia	5	2	3	0	14— 6	7	1,40
11—12. Țara Galilor	4	2	1	1	7— 6	5	1,25
Elveția	8	4	2	2	13—10	10	1,25
13. Portugalia	5	3	0	2	5— 9	6	1,20
14. Danemarca	6	3	1	2	8— 9	7	1,16
15. R.F.G.	7	3	2	2	7— 4	8	1,14
16. R.D.G.	10	5	1	4	16—13	11	1,10
17—21. Irlanda	5	2	1	2	7— 7	5	1
Iugoslavia	5	2	1	2	8—11	5	1
Suedia	5	2	1	2	6— 5	5	1
Ungaria	8	4	0	4	19— 9	8	1
Norvegia	5	2	1	2	6— 6	5	1
22. Olanda	6	2	1	3	9— 7	5	0,83
23. Scoția	4	1	1	2	6— 7	3	0,75
24—25. Bulgaria	9	1	4	4	15—13	6	0,66
Grecia	9	3	2	5	7—13	6	0,66
26. Italia	5	0	3	2	2— 5	3	0,60
27. Cipru	6	0	2	3	3—11	3	0,50
28. Turcia	7	1	1	5	4—18	3	0,42
29. Islanda	4	0	1	3	1— 5	1	0,25
30—31. Albania	5	0	1	4	1— 9	1	0,20
Malta	5	0	1	4	1—16	1	0,20
32. Finlanda	6	0	1	5	6—14	1	0,16
33. Luxemburg	5	0	0	5	5—25	0	0

Tricolorii înaintea partidei de la Larissa : 3—1 cu Grecia.

Un astfel de clasament, ce include toate cele 33 de echipe reprezentative din Europa afiliate forului continental, oferă, firește, multe motive de comentariu, dar cea mai importantă observație ce se desprinde din parcurgerea lui e faptul că, la ora de față, adică la jumătatea drumului spre Paris 1984, raportul de forțe e serios schimbat față de El Mundial. Remarcați : campioana lumii ocupă abia locul 26 (fără să fi cîștigat vreun meci, deși a disputat 3 acasă !), iar vicecampioana e abia a 15-a, în vreme ce unele din „outsiderele" Mundialului, Belgia, Austria, U.R.S.S. și Spania, s-au instalat în frunte, neînvinse pînă acum! Belgia conduce plutonul (un singur egal, cu R.F.G., la München), formația antrenată de Guy Thys neplerzînd pe teren propriu de la 21 decembrie 1977 (0—1 cu Italia, la Liége), interval în care a susținut nu mai puțin de 18 întîlniri (între care 4—1 cu România, meci amical, Bruxelles, 21.III 1982, înainte de C.M.).

Dacă în privința Italiei și a Ciprului (și ea fără victorie, recent surclasată, 0—6, de Cehoslovacia) lucrurile par simple, ceilalți adversari ai tricolorilor în grupa a V-a preliminară se situează pe poziții mai degrabă de mijloc (Cehoslovacia pe locurile 8—10, Suedia pe 17—21), dar se cere subliniat faptul că Cehoslovacia (cu care vom juca săptămîna viitoare, la București) n-a pierdut nici o partidă după Mundial, izbutind (între altele) un prețios 2—2 în Italia (13.XI.1982). Fără să intrăm acum în detalii, vom face o prezentare specială a întîlnirii România — Cehoslovacia, e de datoria noastră, credem, să insistăm asupra acestui aspect, avertizîndu-i pe tricolori că echipa lui Havranek reprezintă, pe orice teren, un adversar redutabil, greu de învins. Suedia, pe care o vom întîlni în deplasare, la 19 iunie, deține o poziție mai slabă în clasamentul post-mondial, dar recenta ei victorie (27.IV, 3—0 cu Olanda, la Utrecht), chiar dacă obținută într-un meci amical, pare să indice o serioasă revenire de formă a jucătorilor antrenați de Lars Arnesson, cu Prytz (de la Glasgow Rangers) și Corneliusson (din viitorul sezon la Monaco) excelenți la Utrecht.

Cîteva cuvinte, în final, despre echipa României, clasată pe un mai mult decît onorabil loc 6. Ea a disputat cele mai multe partide, 11 (de unde și cel mai mare număr de puncte, 16), cu 6 în plus față de principalele adversare din grupă, care au jucat cîte 5. Acesta e, firește, un fapt pozitiv, explicînd dorința selecționerilor Lucescu și Rădulescu de a forma o echipă puternică și, totodată, de a o călii în cel mai scurt timp posibil. Palmaresul la zi al acestei garnituri e următorul, socotind numai partidele incluse în clasamentul de mai sus : 4—0 și 3—1 cu Japonia (acasă), 1—0 cu Danemarca (a), 2—0 cu Suedia (a), 1—4 cu R.D.G. (deplasare), 0—0 cu Italia (d), 1—1 cu Turcia (d), 3—1 cu Grecia (d), 3—1 cu Turcia (a), 0—2 cu Iugoslavia (a) și 1—0 cu Italia (a), cu menținerea că ambele înfrîngeri s-au înregistrat în meciuri amicale, oficiale (în preliminariile C.E.) nefiind decît întîlnirile cu Suedia și Italia (două).

Firește, clasamentul redat aici e, și el, relativ (cum să compari, de pildă, România cu 11 partide cu Austria care n-a disputat decît 4 etc., etc.), dar e capabil, dincolo de criticile ce i s-ar putea aduce, să ne mijlocească o imagine a fotbalului european la ora prezentă. El subliniază, în acest punct riscurile unei afirmații sînt minime, ascensiunea fotbalului românesc, pătruns (poate pentru prima dată) în partea superioară a ierarhiei continentale, asta în condițiile în care, repetăm, de la Mundial 1982 pînă azi s-au petrecut numeroase schimbări în peisajul Europei fotbalistice. „Loteria" spaniolă a rămas în urmă, Italia a coborît vertiginos (ca și Olanda, de exemplu), în vreme ce alte cîteva echipe mai proaspete, între care, spre satisfacția noastră, și cea a României, s-au pornit să escaladeze performanțe altădată inaccesibile. Dar drumul spre Paris e abia la jumătate și, pe el, tricolorii mai au destule obstacole de înfruntat. Cronologic, meciul cu Cehoslovacia e primul, dar asupra lui, cum ziceam, vom reveni pe larg săptămîna viitoare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Un nou șalanger la titlul mondial?

Nu demult, în noiembrie 1982, la Congresul Federației internaționale de șah de la Lucerna, trăiam emoțiile tragerii la sorți pentru meciurile candidaților la titlul mondial de șah.

Fără să-mi fi dorit am fost eu, mîna, care, la rugămintea președintelui de atunci al F.I.D.E., Fridrik Olafsson, scotea biletelul cu numele lui Alexandr Beliavski.

Cînd Garri a auzit numele adversarului său, m-a privit pentru o clipă. Avea ochii reci și plini de reproș. Păreă pătrundeam dincolo de ei ascultînd gîndul nerostit : „— Beliavski... cel mai incomod adversar. Ar fi fost mult mai ușor cu oricare alt candidat... La interzonal am remizat. Întotdeauna l-am considerat printre cei mai puternici jucători..." Dar Garri n-a spus nimănui nimic, nici chiar mie, deși m-a făcut să simt responsabilitatea șansei. În presă a declarat că Beliavski este un adversar care-i convine, pe care îl respectă foarte mult și că speră să cîștige. De fapt spunea chiar mai mult : „— Mă și văd în finala candidaților !"

Cine este acest GARRI KASPAROV ?

Poate că nimeni altul, după Bobby Fischer, nu a avut o ascensiune șahistă atît de uimitoare ca tînărul student al Institutului de limbi străine din Baku (U.R.S.S.). La cei douăzeci de ani ai săi, Garri Kasparov, denumit și „vulturul din Baku", amintește de supercampionii de altădată, asaltînd cu ambiție și talent coroana mondială a șahului.

Palmaresul carierei sale șahiste conține două titluri de campion unional de juniori, un titlu de campion mondial de juniori (1980), locul I în cel de-al 49-lea Campionat al U.R.S.S. (1981), fiind totodată și cîștigătorul detașat al recentului interzonal de la Moscova.

Antrenat de A. Nikitin și A. Saharov, Garri a urcat repede treptele măiestriei. La 15 ani, ca proaspăt maestru al sportului, a obținut 50% în puternica finală a celui de-al 46-lea Campionat al U.R.S.S. La 16 ani cîștiga cu un avans de 2,5 puncte în fața fostului campion mondial Tigran Petrosian, superturneul de la Banja Luka (1979). La 17 ani obține titlul de mare maestru internațional și păsește cu siguranță în echipa olimpică a U.R.S.S. la Olimpiada din Malta (1980), pentru ca la Olimpiada de la Lucerna să uimească prin jocul său dinamic și agresiv ce amintește de Tal și de Fischer. Plin de modestie Kasparov își caracterizează stilul de joc drept poziționai cu scîlpiri combinative, stil însușit la Școala de șah a fostului campion mondial M. Botvinnik, sfătuitorul său, precum și din partidele idolului său A. Alehin.

Conștient de talentul său, de puternica forță de mobilizare și concentrare de care dispune, Kasparov nu se declară niciodată mulțumit pe deplin de jocul său, de realizările sale. Nici chiar magistrala victorie obținută în turneul de la Bugoino (1982) nu i-a adus satisfacția majoră. Aceasta poate pentru că la numai o lună înainte de acest superturneu, campionul mondial Anatoli Karpov a renunțat să mai participe alături de Garri la Bugoino, pentru a putea asista la cel de-al 19-lea Congres al Komsomolului. Și de data aceasta Kasparov a cîștigat detașat — la 1,5 p. — de marii maeștrii Polugaevski și Ljubojević.

Maniera în care Kasparov, jucătorul tenace, inventiv, cu un stil impresionant, a dominat competițiile de răsunet ale anului 1982, a atras simpatia mondială și aprecierea unanimă a ziariștilor șahiști care i-au decernat trofeul „OSCAR" pentru cel mai bun șahist al anului. Astfel, pentru prima oară, Garri l-a surclasat pe campionul mondial, A. Karpov, deținător al trofeului din anul 1974 !

Recenta victorie cu scorul de 6—3 asupra marelui maestru sovietic A. Beliavski din cadrul sferturilor de finală ale campionatului mondial ne face conștienți de valoarea crescîndă a forței de joc a tînărului mare maestru Garri Kasparov. Declarațiile făcute înainte de start s-au adeverit, deși după primele patru partide meciul se menținea sub semnul egalității: remiză de luptă în prima partidă, apoi victorie strălucită cu piesele negre a lui Kasparov, o nouă remiză și victorie Beliavski. Înainte de partida a cincea Garri a declarat că se va mobiliza pentru a cîștiga. Era ziua de 9 martie 1983, data la care fostul campion mondial Fischer își aniversa vîrsta de 40 ani, iar Garri dorea să aducă un omagiu celui care i-a stimulat idealurile de luptă, ambiționîndu-i copilăria șahistă. Iată finalul acestei partide jucată în „stil Bobby", cu o cavalcadă de amenințări și sacrificii de piese :

BELIAVSKI — KASPAROV

31. Ce4 ! N:f4
32.e:f4 g:f5
33.D:f5 ! d:e4
34.Dg4 Rh7
35.T:d8 T:d8
36.D:h4 Rg8
37.De7 ! e3 !
38.Te1 e:f2
39.R:f2 Td2
40.Te2 T:e2
41.R:e2 Na6
42.Rf2 Ce6
43.f5 Cd4
44.e6 ! Tf8
45. Dg5 Rh7
46.e7 Te8
47.f6 Ce6
48.Dh5 Rg8

și negrul cedează fără a mai aștepta răspunsul : **49.Dd5 Nb5, 48.Db7...**

Kasparov, cu piesele albe, a condus impecabil atacul în doar 50 minute de gîndire, în timp ce Beliavski a intrat în mare criză de timp, consumînd 148 minute. După această partidă marele maestru Beliavski nu și-a mai revenit pînă la sfîrșitul meciului, reușind să acumuleze doar un punct (două remize) din patru partide.

Deși mai are de parcurs un drum greu în lupta pentru titlul mondial de șah, întîlnindu-l în semifinalele meciurilor candidaților pe însuși șalangerul ediției precedente, Victor Korcinoi, Garri Kasparov visează încă de pe acum la meciul cu Karpov...

MARGARETA MUREȘAN ■

Omul care joacă

„Fructele mîniei"

Am să clarific din punctul meu de vedere, evitînd subiectivismul ce mi se poate invoca ca „om" al lui Dinamo — ceea ce sînt fără discuție — și fără a avea pretenția sau eventual senzația că pot convinge destul de mult masele atît de diverse care interpretează evenimentele fenomenului fotbal, subiectul P.S.-ului formulat săptămîna trecută.

Așadar, cu ocazia spectacolului de la Oradea, de curînd, destule bilete din sală — așa precum este promovat în aceste serbări obiceiul frumos al dialogului democratic și viu dintre sufletele scenei și acelea ale sălii — îl cereau părerea conducătorului și spiritului Cenaclului „Flacăra", poetul Adrian Păunescu, despre „faptul" că jocul de fotbal al echipei Dinamo în localitate ar fi fost „trucat"... Mai întîi vreau să remarc întristat că la o asemenea întîmplare unică de muzică și poezie ce înaltă simțirile și călește românește cugetele tinere, iar dorința cu care jindulesc după ea în toate localitățile meleagurilor noastre sute de mii de suflete nu cunoaște margini, mai sînt unii care au curajul ignorant de a mai plesni cu bățul în baltă în senzația că dacă aduc vorba tot despre fotbal, stropii le pot răcori nădușeala capetelor încinse nu din prea mult citit. Dar ce să-i faci, noblețea drumului pornit de Cenaclul „Flacăra" este mult prea mare și dreaptă pentru a se mai putea rătăci din zumzete laterale. Mi se pare că seamănă mult cu o mică dar mare pildă belgiană. „Se spune că, odată, un preot îl întreabă pe un țăran drumul pe care trebuie să o apuce. Țăranul îi răspunde simplu. Vei avea numai rău căutîndu-l, e drept înainte !"...

Așadar, ceva din publicul fotbalistic local, reprezentat înfim la cenaclu, a avut impresia că 2—2-ul echipei locale cu Dinamo pe teren propriu ar fi fost „regizat"... A reacționat acum, probabil, între „Rugă pentru părinți" și „Dor de Emlnescu"... Mi se pare prea puțin spus... mare păcat ! Tot atît de adevărat este că ziarul de specialitate a menționat că s-a protestat și atunci, la data jocului, cîteva sticluțe (hai să le alint, merită cîteodată) poposind la sfîrșitul jocului în iarba hrănită de ploaie și nu de conținutul lor.

Nu am participat la acest joc și nici n-am fost la Oradea din motive obiective. Cu asta nu încerc să mă apăr sau să apăr, rugindu-vă să credeți că eu — care știu și simt cam tot ce se petrece la echipa mea — n-am intuit nici urma vreunui aranjament în acest sens posibil la fața locului sau chiar mult anterior. Știu, se mai fac și d-astea în tot fotbalul nostru. N-a fost cazul acum. Mi s-a povestit, firește, la întoarcere, filmul jocului. Sigur că publicul bihorean, ca și echipa locală, ar fi dorit să-și înscrie în palmares **titlul de întrerupători ai seriei de 21 partide în care Dinamo nu a cunoscut înfrîngerea.** Numai că, în teren, Dinamo a condus de fiecare dată, a impus trena jocului mult timp, formația bihoreană fiind aceea care a fost nevoită să alerge după egalare. Am auzit și eu multe, am văzut destule, dar cînd oaspeții conduc de fiecare dată și totuși echipa gazdă reușește să restabilească echilibrul pe tabela de marcaj, ea este aceea care nu mai poate risca în final. Așa s-au petrecut lucrurile și acum, pronunțîndu-mă astfel tocmai pentru că simt cită nedreptate se ascunde în vocile care huleso : **că mai degrabă au fost „manevre" peste tot și sînt în toate ;** decît că spre sfîrșitul unei partide, în care actorii de crezut și de iubit care sînt jucătorii, **tocmai ei,** nu se mai pot hazarda cu nimic, și luptă, ca la șah, **după atîta luptă...** pentru remiză. Ne place multor minuitori ai condeiului fotbalistic să asemuim jocul nostru cu șahul în destule momente. De aceea, de ce să credem că 22 de oameni care au încercat să-și apropie victoria în trei sferturi din 90 de minute, nu au și ei dreptul să accepte remiză în ultimele 5, atunci cînd pentru triumful unuia dintre combatanți, ceasul de control anunță implacabil criza de timp ?...

Mai mult, această remiză le păstra liniștea din clasament... O liniște — dacă vreți iar să mă credeți — pe care Dinamo a tulburat-o prima dată la Oradea, dar pe care, apoi, au transformat-o în furtună. echipe mult mai slabe — Brașovul și Timișoara, după care s-a aruncat probabil, iarăși, cu „gloanțe oarbe... fructe ale mîniei.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

Forța ideilor independenței

Planeta oferă imaginea unor schimbări vertiginoase a căror trăsătură definitorie este cea a afirmării ideii de independență națională, dimensiune vitală a relațiilor dintre state. Niciodată în întreaga istorie a omenirii năzuința popoarelor de a fi singurele stăpîne ale propriului destin nu s-a exprimat cu o asemenea forță. Fenomenul este consecința profundelor mutații care s-au petrecut în ultimele decenii și care au schimbat fața planetei. Mutații pe care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-au sesizat în întreaga lor profunzime și semnificație. Prăbușirea vechilor imperii, înlăturarea sistemului odios ce subjuga sute de milioane de oameni, negîndu-le libertatea și drepturile la identitate proprie, înlăturarea definitivă a colonialismului au fost urmate de apariția a zeci și zeci de state noi, independente, care duc o politică de sine stătătoare.

Prezentul se caracterizează prin reliefarea ca o forță fără precedent a voinței popoarelor de a fi libere, de a-și afirma și apăra independența, de a-și organiza existența, potrivit intereselor lor fundamentale, voinței lor suverane. Harta planetei exprimă, politic, această realitate. Este o realitate indisociabilă de creșterea forței și influenței socialismului pe plan mondial, de aparița și dezvoltarea mișcării nealiniaților, de întărirea largului front al forțelor ce se pronunță pentru o lume mai bună și mai dreaptă. După cum apreciază partidul nostru, acestea au reprezentat premise obiective pentru o schimbare de substanță în viața internațională, pentru democratizarea ei, astfel încît fiecare stat să aibă pe deplin posibilitatea să-și afirme punctul de vedere în toate problemele care-l privesc, ca și în toate problemele ce vizează destinul umanității.

Lumea în care trăim este, totuși, complicată, contradictorie, marcată prin multiple procese. Nu trebuie uitate nici un moment dificultățile care persistă, fenomenele negative. Politica de forță și dominație, tentativele de reîmpărțire a sferelor de dominație și influență, practicile anacronice, de substanță imperialistă, au consecințe nefaste. Le regăsim în tensiunea din relațiile internaționale, în subdezvoltare, în decalajele ce se amplifică, în competiția înarmărilor, în înmulțirea punctelor de conflict, în vărsarea de sînge ce nu se oprește nici un moment. Conflictele s-au înmulțit, războaiele mai mult sau mai puțin locale au tendința de a se extinde. Victimele lor sînt numeroase.

Lupta popoarelor pentru independență și libertate se află într-o fază nouă, determinată de caracteristicile acestui moment complex. Multe popoare — din sudul Africii, în Asia, în Orientul Mijlociu, în America Centrală — sînt nevoite să ducă o luptă aspră pentru a cuceri libertatea la care rîvnesc. Aceste popoare găsesc în partidul nostru, în conducătorul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un apărător de nădejde, un sprijin ferm. România socialistă a acordat și acordă acestor popoare nu numai solidaritatea sa politică, ci și ajutorul concret — moral și material, pentru a străbate drumul spre victorie. „Doresc din toată inima — declara recent președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.) Sam Nujoma, la Conferința Internațională în sprijinul luptei poporului namibian pentru independență de la Paris — să transmit României, personal președintelui Nicolae Ceaușescu, marele nostru prieten, cele mai fierbinți mulțumiri pentru sprijinul consecvent și deplin pe care poporul român l-a acordat și îl acordă luptei nobile a poporului namibian pentru înfăptuirea idealurilor sale legitime de libertate și independență".

Sprijinul României pentru cei ce luptă și se jertfesc în cîștigarea și păstrarea independenței este firesc, se înscrie pe linia unei istorii proprii, marcate de îndelungate bătălii, împotriva dominației străine. Întreaga noastră istorie este străbătută de efortul și năzuința păstrării ființei naționale, într-un punct al Europei în care s-au întîlnit prea multe interese. Am rezistat însă tuturor puternicilor vremii și am rămas ceea ce sîntem — un popor demn, ferm în afirmarea independenței. O cauză pentru care comuniștii români au militat cu toată energia și pe care partidul nostru o afirmă la cote superioare, în condițiile noi, ale socialismului. Partidul Comunist Român, România socialistă au subliniat și subliniază cu fermitate că în condițiile complexității actualei situații internaționale, soluționarea tuturor problemelor majore implică imperios participarea pe deplin egală a tuturor statelor, indiferent de dimensiunile lor, de potențialul militar, de gradul de dezvoltare economică, ca și de orînduirea socială. Nici una din marile probleme ale prezentului, și cu atît mai mult cele ce decurg din situațiile conflictuale, nu-și pot găsi o soluționare durabilă decît în măsura în care această reglementare este produsul efortului colectiv, al tuturor statelor, și, în primul rînd, al celor în cauză. Iar această reglementare, pentru a fi viabilă, trebuie clădită pe fundamentul indispensabil al respectului independenței naționale ; orice încălcare a independenței pune în cauză întreaga situație și poate avea grave repercusiuni.

Prezentul este împovărat de multe probleme complicate, de multiple dificultăți. Indiferent că este vorba de problema dezarmării, de înfăptuirea securității europene, de înlăturarea decalajelor dintre state sau de stingerea focarelor de criză din diferite puncte ale lumii, statele mici și mijlocii, adică cele care reprezintă cea mai mare parte a populației planetei și care sînt, în același timp, țări în curs de dezvoltare aparținînd mișcării nealiniaților, consideră necesar să-și exprime autonom pozițiile și să-și facă auzite cu claritate părerile. Ideea democratizării vieții internaționale este esențială pentru viitorul umanității. România socialistă consideră că realizarea unor raporturi bazate pe egalitate și echitate, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe avantajul reciproc, implică eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile internaționale. Implică o democratizare a esenței relațiilor la scară mondială. Stabilitatea mondială, restabilirea încrederii între state, reluarea procesului destinderii, securitatea comunității internaționale, în ansamblul ei, depind de modul în care se va da răspuns acestei probleme fundamentale. În viziunea României un rol deosebit revine în această direcție Organizației Națiunilor Unite, forum cu caracter universal deschis tuturor statelor în care toate țările pot să-și afirme cu putere punctele lor de vedere. Ceea ce justifică, dealtfel, constanta acțiune a României pentru amplificarea rolului organizației mondiale, preocupare exprimată într-o multitudine de propuneri ce au găsit un larg interes.

Drumul afirmării independenței este un drum de pe care nu lipsesc piedicile. Știm prea bine acest lucru. Dar știm, în același timp, că un popor ce-și apără libertatea este de neînvins. România oferă un exemplu concludent de afirmare puternică a unei țări conștiente de răspunderile ce-i revin în viața internațională, de neobosită acțiune pentru triumful cauzei independenței și libertății popoarelor. **„Considerăm — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — că epoca noastră, a lichidării colonialismului, a eliberării a zeci și zeci de popoare, este epoca întăririi puternice a independenței naționale, a formării de noi state naționale și națiuni. Respectarea independenței constituie un factor hotărîtor pentru o politică de pace și colaborare, pentru dezvoltarea economico-socială a omenirii".**

Independența națională nu reprezintă un obiectiv conjunctural, ci țința supremă pentru miliarde de oameni de pretutindeni. În această lume contradictorie, forța ideilor independenței se vădește a fi uriașă, căci popoarele năzuiesc să fie singurele stăpîne ale destinului lor, să poarte în întregime răspunderea pentru prezentul lor, să-și poată făuri ziua de mîine potrivit năzuințelor. Contemporaneitatea certifică această realitate imposibil de ignorat...

AL. PINTEA

Monde ... umano ?

Ingeniozitate sau afacere

O parte a presei internaționale — cea francofonă îndeosebi — dacă nu se ocupă pe larg de afacerea memoriilor lui Hitler, vorbește de șansele celor selecționați oficial să concureze la vestitul Festival de la Cannes, care debutează oficial mîine, 7 mai. E interesant, cred, să aflăm și noi că deschiderea o va face regizorul american Martin Scorsese cu „The King of Comedy" (pelicula selecționată), în timp ce închiderea o va semna tot un american, John Badham, cu „War Games" — film care va fi prezentat, însă, în afara concursului. Sigur, apoi, că este interesant de știut că, la acest al 36-lea festival, mai sînt prezenți și alți și alți monștri sacri de azi ai regiei. Agenția „France Presse" vorbește de Robert Bresson, Marco Fereri, Claude Goretta, Nagisa Oshima, Yilmaz Guney, dar mai trebuie adăugați cred și Carlos Saura, Martin Ritt, Elsar Riazanov, Serge Gainsburg, Agnes Varda. Pe Coasta de Azur, acolo unde s-a mutat acum capitala filmului, poate nu mai e timp și pentru alte știri de pe lumea asta. Chit că unele tot de domeniul unei anume competiții sînt dacă, desigur, lărgim semnificația celei de la Cannes.

Și astfel, întîi mie pe fundalul de mai sus mi-a reținut atenția o minusculă știre ce povestește felul în care proprietarii unei mărunte „spițerii-bazar" din localitatea americană Woodstock, din statul New Hampshire, n-au mai putut rezista concurenței și au hotărît să-și vîndă magazinul. Cu toată răbdarea lor, în pofida ofertelor numeroase la dl. și d-na Merrill nu se prezenta însă nimeni care să dea 260 000 dolari și să devină proprietarul micului magazin. Explicația pe care cuplul american respectiv a găsit-o merită a fi reținută fiindcă ea lămurește nu doar acest caz obișnuit. „Cei capabili să plătească o asemenea sumă nu vor să muncească" a reflectat cu voce tare unul dintre soții Merrill după care s-a preocupat să găsească o ieșire din această neplăcută stare de așteptare. Și, cum se întîmplă uneori, soluția a apărut : cei doi au anunțat că organizează un concurs. Cine-l va cîștiga va primi magazinul, stocurile cît și apartamentul de la etaj. Care este însă condiția : doritorii trebuie să transmită proprietarilor o taxă de 10 dolari plus un mic text (100 cuvinte sau ceva mai mult) pe tema: De ce vreau să preiau magazinul d-lui Merrill". Cum va fi desemnat cîștigătorul ? Pe baza sinceității (subl. ns.). În ce-i privește, domnii Merrill apreciază că vor fi peste 26 000 de concurenți, iar eu socotesc aici 26 000 ori 10 dolari fac exact cît este evaluat magazinul și nu-mi dau seama dacă este afacere sau loto. Pînă atunci, în loc de P.S. fac loc și acestei știri : vrînd să scape de abator, o vacă a plonjat într-un riu ce se varsă în Golful Mexicului, în fața Floridei fiind salvată de pescari. Dacă însă ar fi vrut să ajungă la mai n-ar fi fost primită de serviciile sanitare americane sau ar fi fost expulzată de serviciile de imigrare pentru intrare ilegală în S.U.A. De unde să tragem concluzia că ingeniozitatea gen Merrill nu trebuie subestimată !

DUMITRU CONSTANTIN

Spectacolul informației

Vectorul mahmur

Informația este făcută să circule. Ete-te- dom'le, îmi veți spune, ce mai noutate ne aduci dumneata, parcă nu este... Uite că nu e, am să vă spun, cîtă vreme eu nu acolo mă gîndesc. Informația se șlefuiește prin utilizare, la gîndiți-vă ce ne-ar mai fi spus noutățile semnate de Einstein, să zicem, dacă autorul le-ar fi congelat în nu știu ce container infraterestru și ultraprotejat, pentru ca el însuși să uite despre ce a fost vorba în propoziție, înainte de a apuca să spună cuiva. Informația deci circulă, dar nu totdeauna își conservă mărimea, direcția, sensul și punctul de aplicație. Se mahmurește, am zice noi, prevăzîndu-i pașii împleticiți pe alte șapte cărări decît cea prescrisă.

Circulă informația, deci zvonul, cum că anumiți domni onorabili, ei, care de la '48 va să zică — pașoptul lor, firește — așadar zvonurile ne asigură că politicieni de casă mare stau cam prost cu capitalul din fișa de cadre numit onestitate. Informația e făcută să circule de la neoneștii mascați la alți neonești mascați pentru a permite înflorirea businessului între două compatibile vase comunicante. Dar ajunge, unde credeți, la cooperativa intitulată scurt și triplu sec : F.B.I. Dumnealor ce pot face, doar n-or să apară în stradă cu chipiul de paradă pentru a-i ocoli orice novice. Fac ceva : se maschează. Informațiile primite au impus conjugarea verbului la persoana I reflexiv, plural : noi ne mascăm. Scopul : să se vadă dacă neoneștii mascați sînt chiar așa cum spune informația-zvon. Și ce lese ? Deghizați în vînzători de droguri, în proxeneți, tăinuitori de bijuterii, în oameni de afaceri, agenții capturează, întocmai coliviei, fac victime. Atunci, ca politicieni, americanii au găsit o formulă, orice s-ar zice, picantă : s-au deghizat în șeici arabi. Și urmează ce bănuim : arestarea. Mass-media intră pe rol ca în vremurile-i bune. Afacerea Abscam a și fost văzută la televizor. Un congresman tocmai primea — ce ? — mită, — cît ? — 50 000 de dolari.

Doi senatori, unul de Maryland, altul de Kentucky, au și o idee : să legalizeze genul de anchetă cu pricina. Deci, agenții-receptori de știri de ocazie, a se citi ca în titlu, să se intercaleze oriunde știu ei că e cazul, să prezinte legitimații, nu de F.B.I., ci de avocați, preoți, medici și — ce credeți ? — ziariști.

Și toate se trag de la niște biete informații.

NEAGU UDROIU

Arta pagubei...

Există, încă, pe spații largi ale globului un progres vidat de conținut, o euforie a ambalajului în sine, o dictatură a vorbirii despre fapte care nu există. Nici lumea hiperdezvoltată, nici lumea hipodezvoltată nu sînt scutite de asemenea fenomene pe care le-am putea numi „arta pagubei".

Un exemplu : știați că boul și calul — în plină eră a laserilor, a ingineriei genetice și a promenadelor cosmice — merită o respectuoasă și conștientă reverență ? Aproape două miliarde de oameni ar putea trăi decent dacă industria de hamuri și juguri s-ar perfecționa. Două miliarde de oameni sînt zdrobiți de mizerie și pentru că o anumită optică generează jena față de cal și jena față de bou în comparație cu entuziasmul necontrolat față de tractor. Și aceasta nu pentru că tractorul nu și-ar merita un prezent și un viitor glorios, ci pentru că boul și calul — aceasta este realitatea — nu merită să iasă ruginați din actualul panoramic al progresului. Un eminent expert notă de curînd : „Persoanele instruite se simt adesea jenate să vadă că se folosesc mai degrabă animale decît tractoare pentru efectuarea lucrărilor agricole. În anumite țări, turiștii sînt descurajați să fotografieze animale de tracțiune, pentru că se consideră că astfel se va difuza imaginea unei țări înapoiate. Deci, în rare cazuri animalele sînt considerate în mod explicit ca o sursă de energie și puține țări se îngrijesc să efectueze statistici în legătură cu acest subiect".

Aceasta în condițiile în care 400 de milioane de cai, boi, vaci, bivoli, măgari, iaci, lama, reni și elefanți lucrează, cinstit și asiduu, pentru om. Munca lor este însă sever handicapată de iluzia nocivă că în acest domeniu experiența seculară este suficientă prin ea însăși. Revista franceză „Problèmes economiques" notează concludent : „se acordă puțină atenție animalelor de tracțiune, așa încît hamurile și echipamentele utilizate astăzi sînt în majoritatea lor identice cu cele ce se văd în vechile opere de artă. Jugul tradițional al boilor și bivolilor constituie exemplul clasic al instrumentului conceput necorespunzător : o bucată dreaptă de lemn asupra căreia boul sau bivolul exercită o împingere cu fruntea sau gîtul. Jugul se află în contact cu acesta pe o suprafață de numai circa 200 cm², această suprafață redusă suportă întreaga greutate a sarcinii, iar lemnul pătrunde în carne. Animalele care au astfel de atelaje nu pot să desfășoare întreaga lor forță. În afară de efortul ce trebuie să-l facă pentru a trage vehiculul, ele trebuie să mai suporte pe gîtul lor o greutate de pînă la 40 kg și astfel ele obosesc în zadar.

Jean Garner, un inginer care a făcut multe experiențe în sud-estul asiatic în urmă cu 25 de ani, a demonstrat că energia furnizată de un bivol crește cu 45 la sută cînd jugul este înlocuit cu un ham de atelaj. De asemenea, Garner a demonstrat că energia furnizată crește cu 70 la sută cînd se înlocuiește jugul cu un pieptar de ham.

Așadar, modestele îmbunătățiri ale jugului ar putea procura o formidabilă propulsie a unei energii deocamdată potențiale și care este privită cu o condescendență inconștientă.

Jumătatea săracă a globului se poate mulțumi, în asemenea condiții, să privească la cealaltă jumătate care, la rîndul ei, poate remarca evidența unor perfecționări galopante și ferme în domeniul înarmărilor. Ambele jumătăți pot medita, ca un întreg compact, la ce înseamnă azi arta pagubei, arta de a perfecționa regresul omenirii fie printr-o singură lovitură termonucleară, fie prin lovituri repetate, monotone, aparent marginale, precum lipsa de progres a jugului...

RADU BUDEANU

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

Omule, fii primul tău medic

Tulburări intestinale

Lipsa exercițiului fizic și erorile dietei alimentare sînt principalele cauze ce duc la apariția sau la agravarea acestor dereglări fiziologice. Pentru combaterea constipației se folosesc indeobște laxativele sub diverse forme : pilule, picături, prafuri. În fapt aceasta înseamnă să înlocuiești un rău prin altul, deoarece utilizarea frecventă, uneori zilnică, a drogurilor farmaceutice provoacă iritarea intestinelor și constipația lasă locul unei false diarei, situație în care organismul este obligat să elimine în exces apa și sărurile minerale. Acest lucru poate determina apariția unor afecțiuni cronice. Iată de ce orice metodă naturală care permite restabilirea unui tranzit normal, fără ca prin aceasta să se traumatizeze organismul, nu poate fi decît binevenită.

În rîndurile care urmează vom indica mai multe procedee de presopunctură. Recomandăm astfel stimularea unui punct aflat, așa cum îl indică **figura nr. 1** : pe degetul mare al piciorului în unghiul format de prelungirea bazei unghiei și de marginea sa interioară. Acest punct se apasă puternic cu degetul mare al mîinii sau se execută un masaj prin rotirea degetului mîinii, în sensul acelor de ceasornic. În **figurile 2** și **3** indicăm executarea unor proceduri similare pe tălpile picioarelor, în zonele hașurate.

Alte mijloace, pe cît de simple, pe atît de eficace, sînt următoarele :

Se consumă de dimineață și pînă seara **la culcare, din oră în oră**, cîte o lingură de apă. Durata tratamentului este de minimum 3 zile și de maximum 42 de zile (aceasta, evident, în funcție de rezultatele tratamentului.)

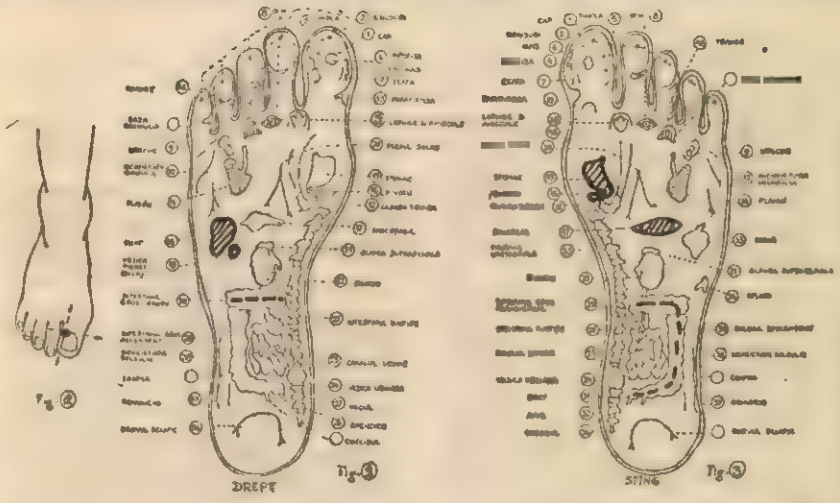

Se mai recomandă de asemenea consumarea din oră în oră a unui cub de pîine neagră (de mărimea unei cutii de chibrituri) timp de 14—42 zile.

Se mai pot folosi în același scop diferite combinații de ceaiuri laxative : coajă de cruștn, volbură, frunze de frasin, flori de porumbar, flori de soc.

Restabilirea tranzitului normal se mai poate obține și prin consumarea unor sucuri naturale din legume și fructe timp de 42 de zile. Acestea se vor obține prin stoarcere sau centrifugare și vor fi consumate astfel :

În prima zi, dimineața între 7—11, suc de morcovi 340 g.

A doua zi, între aceleași ore, suc de spanac 170 g.

A treia zi, un amestec alcătuit din suc de morcovi, 283 g, sfeclă roșie, 85 g, și suc de castraveți proaspeți, 85 g.

A patra zi, suc de morcovi, 283 g și suc de spanac 170 g.

Aceste cantități de sucuri se obțin din cantități duble de legume și fructe.

VALERIU POPA ■

Cronica șoselei

Neacordare de prioritate

În circulație simțămîntul de elementară prudență te îndeamnă să nu pătrunzi în locuri periculoase, cu viteză mare. Chiar dacă rulezi pe o arteră prioritară și legea e de partea ta, poți să știi cu cine te întîlnești ? Apariția de pe o laterală, a unui autovehicul ramas fără frîne, a unei mașini conduse de o persoană fără permis de conducere ori de un șofer aflat în stare bahică e posibilă ? Da, cu certitudine.

Dacă e așa, își spun unii, atunci să nu mai circulăm decît pe străzi fără nici o intersecție ori să ne apropiem de încrucișări cu viteza pasului și să admitem implicit formarea la fiecare intersecție a unor coloane de sute de mașini. Nu, nu sîntem adepții hiperprudenței de natură a inhiba, a infricoșa. Dar nici nu putem fi de acord cu cealaltă extremă. „Orice-ar fi, dreptatea e de partea mea cînd văd semnul rombic care îmi dă prioritate. În plus, în caz de ciocnire, cine poate da jos de pe șine un adevărat tren, cum e tramvaiul meu ?" Gîndind așa, Rada, vătmăniță veche, cu experiență, zbura nu altceva cînd transporta zecile de mii de călători pe bulevardele largi ale frumosului oraș.

Era mîndră de tramvaiul ei vopsit în culori vii, strălucind de curățenie, silențios și rapid.

„Trebuie să fim cu ochii în patru cînd traversăm strada. Înainte vreme, nu puteai să nu auzi zgomotul produs de hurducăturile tramvaiului care, parcă se dezmembra, cînd trecea prin dreptul blocurilor noastre. Astea noi, însă, se apropie de tine pînă la 5 metri și nu auzi nimic", ne destăinuia recent un pensionar, referitor la noile tipuri de tramvaie.

Bineînțeles că la volan, ca și la cîrma tramvaiului, trebuie să-ți concentrezi întreaga atenție asupra străzii, cu potențialele ei pericole, din față, din spate și din părțile laterale. Gîndurile, grijile sînt însă încăpățînate. Cauți să le alungi dar ele te cuprind, totuși. Așa și cu Rada. O podideau lacrimile cînd își amintea de scrisoarea primită din partea soțului. Nu se împăca cu gîndul că bărbatul ei, cu care convietuise peste 10 ani, o lasă așa, deodată singură cu 4 copii. Mîinile, doar ele manevrau comenzile, datorită obișnuinței. Cu gîndul era la cei 4 copii rămași fără tată. În această stare de scoliri era vătmăniță cînd s-a trezit cu autocamionul la 3—4 metri de tramvai.

„Nu credeam că va ajunge în intersecție așa de repede. E drept că și camionul meu, cu încărcătură de 4 000 de kg, merge încet. Tramvaiele astea doar se supun și ele regulilor de circulație. De ce nu reduc viteza ? Bineînțeles că după lege, eu sînt vinovatul" (din declarația șoferului care n-a acordat prioritate, la 5 ore după accident).

Lovitura puternică încasată de tramvai, a expediat la podea jumătate din călătorii mai ales pe cei cu rezistență mai slabă, bătrîni, femei și în special copii. Umbrelele, sacoșele, servietele scăpate din mîini s-au amestecat între ele. Sansa a făcut ca în afară de cîteva vînătăi, nimeni să nu pățească nimic.

Chiar în momentul impactului, autovehiculul a luat foc. Încărcătura foarte inflamabilă a transformat autovehiculul în cîteva secunde într-o autentică torță.

Înfipt puternic în trupul tramvaiului, mastodontul risca să transmită acestuia puternicul incendiu. Cu o prezență nemaipomenită de spirit, Rada deschide ușile vagonului și evacuează pasagerii. „Nu vă speriați copii. Coborîți repede. Hai mălcuță putin mai repede, îndeamnă vătmăniță o bătrînă care se mișcă cu mare greutate. Hai tataie, nu mai țipa. Ce dacă s-au spart cîteva geamuri ? Adică acasă nu ți le mai sparge vîntul cîteodată ?". Între timp flăcările încep să se prelingă de-a lungul celor două vagoane de tramvai. Sticla ferestrelor se topește și se onduleză, transformîndu-se în adevărate piese de sculptură modernă. Încep să se audă trosnituri. Focul domină totul. Miroase a vopsea arsă, a piele arsă, a hîrtie arsă. Sînt mistuite de flăcări tot felul de obiecte abandonate în tramvai. Nu trec nici două minute și totul e scrum. Scheletul celor două epave calcinate arată sinistru. Sosirea rapidă a pompierilor de la fabrica din apropiere și a celor militari au împiedicat extinderea focului care tindea să se apropie de blocuri.

Curios, majoritatea pasagerilor tramvaiului n-au plecat la treburile lor. Stau și privesc la rămășițele celor două vehicule, Rada, cu tunica de vatmană zdrențuită, cu fața plină de funingine, cu suvițe de păr ars, stă rezemată de un pom, tremurînd. E un tremurat specific. De emoție, de frica pe care a învins-o. „Femeie, ne-ai salvat de la moarte. Sînt medic pensionar. Îmi dau seama că putea fi o catastrofă. Îți mulțumesc în numele tuturor". Rada își șterge o lacrimă. Se gîndește la pruncii ei de acasă. Ei sînt măcar în siguranță. Aștia de aici, care privesc arsurile, puteau fi scrum. „Am făcut și eu ce-am putut, domnule".

Șoferul, din momentul declanșării incendiului, n-a mai rostit o vorbă. A privit incendiul, smulgîndu-și părul din cap și urlînd. Acum s-a potolit. A devenit o stană de piatră.

O catastrofă potențială care, din fericire, poate fi calificată, în limbajul lapidar al rapoartelor : „Accident cu avarii grave, fără victime", cauzată de o încălcare tot la fel de tehnic și de scurt exprimată : „Neacordarea de prioritate".

VICTOR BEDA ■

Cușca suflerului

Tony Bulandra

Print al scenelor românești... Cît a trăit, nu îndelungă viață, mult mai puțin ca asociații lui — Lucia Sturdza, Manolescu, Maximilian, Storin, Iancovescu — s-a purtat hlamida instelată, nobil și dăruit, după un ritual rarefiat asemănător, nici înainte, nici după el. Splendida-i frumusețe, armonioasul trup și vorbirea intact rotunjită cu belșug de sonore nuanțe, l-au dezlegat, dintru început, să fie inegalabilul interpret al eroilor teatrului nostru. Chemat de luminile rampei, și-a urmat în totul magistrul, pe Nottara, cariera lui desăvîrșindu-se după strălucitul exemplu al bătrînului dascăl ce-i corectase dicțiunea, cepelenga, a începuturilor. Aceeași natimă, seriozitate, studiu, probitate, noblețe ; același eroism damnat, ca și la Nottara, făcînd și din el, pe scenele noastre, ceea ce întruchipase gigantul ce-l inițiase, simbol al poeziei dramatice. Aproape patruzeci de ani, la Galați, în turneele lui Tony Bulandra, în același loc din prima bancă, aceeași femeie înfiorată de prezența amorezului de pe scenă, îndreptîndu-i pe lăsarea cortinei aceeași nevinovați trandafiri....

Copil de farmacist de la Tîrgoviște. Familie numeroasă. În timpul primului război mondial au luptat șapte frați pe front. Anton (Tony) Bulandra, născut 1881, venit la București își începe rosturile vieții la renumitul Institut Ottescu din Calea Dorobanți, unde îl are coleg pe Leonard. Armonioasă frumusețe completă ieșită din comun, ținută, comunicativitate, demarșe seniorială. Prins de mirajul teatrului, intră la Conservator. Dicțiune defectuoasă. Și-o repară datorită metodei meșterului Nottara, chinuind zi și noapte silabele... Va stăoini, pe parcursul impecabilei clasice cariere, una din cele mai deosebite strălucitoare vorbiri ce a dat accente cutremurătoare feeriei de vis a reflectoarelor românești. Pasionată iubire între el și Ventura în timpul Conservatorului, care va lăsa urme nostalgice pe viață... Apare pe scena Teatrului Național încă din Conservator, pe care absolvindu-l briant, pleacă la Paris, la 21 de ani, să-și desăvîrșească studiile. Reîntîlnire cu primul lui amor, înmugurit la clasa Nottara... Guvernul francez îl aprobă să audieze cursurile Conservatorului, în același timp luînd lecții particulare cu Lenoir. Nu rămîne la Paris.

9 octombrie 1903 : debutează la Național în rolul Phadael din „Pigmalion" de Bengescu-Dabija, anticipînd strălucita carieră. Ascensiunea îi merge săgeată : Laert în „Hamlet", Zoil din „Fîntîna Blanduziei". Și vine la direcție Alexandru Davila. Acesta, înamorat de Tony Bulandra, îl promovează resursele în roluri de caracterizare, Gallus din „Fîntîna Blanduziei", Valer în „Avarul", Fenton din „Nevestele vesele din Windsor". Urmează o mare creație în „Stingerea" — rolul seducătorului locotenent von Lauffen — cu care artistul își înalță consacrarea între diamantele constelației teatrale. Se impune alături de el cea mai înzestrată actriță a tinerei generații, de numai 20 de ani, Marioara Voiculescu. O serie de importante izbînzi vin la rînd în activitatea lui Tony Bulandra, pînă la demiterea lui Davila și înscăunarea lui Pompiliu Eliade, alt mare director. Sub reformele acestuia — în special grija de repertoriu — Tony triumfă în „Heidelbergul de-altădată", dulcea piesă a tinerețli care nu trebuie să lipsească la Teatrul Național, și în „Don Carlos". Are 27 de ani și este făcut societar, împreună cu Marioara Voiculescu. Însă Davila punînd bazele primei companii particulare la Liric, Tony Bulandra se duce după el...

Seara de revelion. Ninge întetit peste Bucureștl.... Cișmigiul din preajmă e îmbătrînit miraculos, diamantină feerie polară. În depărtare se clocnesc de fiecare fulg clinchetele sănîilor, vestind sfîrșitul anului 1909.... La Liric : premiera comediei „Mugurul" de Feydeau. În scenă, Tony Bulandra și Marioara Voiculescu, tineri, răpitori de frumoși, înlănțuiti în jurețul succesului. Cortina se tot înalță... Din culise, Niculescu-Buzău, care jucase și el în piesă, socotește pe deste... Unu... doi... trei.... 25 de ori.

Afară ninge legănat, cald, ca la teatru.

Rămîne la Davila două stagiuni, în care timp face o memorabilă nobilă creație în „Cidul", după care revine la Național unde joacă „Hamlet", la 31 de ani. Triumfă în „Păianjenul" lui A. de Herz, piesă care face o imensă serie. În „Poezia depărtării", „Cocoșul negru", „Chemarea codrului". Reia „Cidul", joacă Romeo și pe Percinet din „Romanțioștl" lui Edmond Rostand. Neîmpăcîndu-se cu directorul George Diamandy, părăsește Naționalul și înființează Compania Marioara Voiculescu-Bulandra, care este embrionul viitoarei Companii Bulandra, pe care a condus-o 25 de ani, fiind artizanul principal al unei splendide activități artistice, pecetluită în istoria teatrului românesc cu blazonul lui princiar. Sute de roluri. Toți eroii clasici și moderni. Partener de nădejde al imensei Marioara Ventura. O viață exemplară, în care n-a fost văzut într-o circiumă. Și-a amanetat locuința și mașina, ca prestigioasa-i companie să poată dăinui !

Karl-Heinz... Don Carlos... Romeo... Hamlet... Armand Duval... Kean... Prometeu... Cyrano.... Marchizul de Priola... Soțul ideal....

Și-a înscris pe vecie pagina lui de glorie, cavaler medieval ajuns pînă la noi prin metempsihoză. A vîbrat ca o lamă de Toledo cît fost-a să se poarte bătăliile teatrale adevărate.

GABY MIHĂILESCU ■

Viața la o sută de ani

Fiecare vrea să îmbătrînească... numai că nimeni nu vrea să fie bătrîn, ne spune Anton Diva, unul dintre puținii oameni care se pot lăuda că au trăit un secol. Secretul, pe care mi l-a mărturisit din capul locului, este să nu vrei să îmbătrînești !

Cu o sută de ani în urmă, Anton Diva era unul din pruncii doloșani ce se zbenguiau prin bătătura casei cu numărul 234 din comuna Ulvar, județul Timiș, casă în care viața se desfășura, pe toate categoriile de vîrstă înscrise într-un chestionar de recensămînt, instalată în rosturile ei firești cu copii și cu bătrîni. Se trăia pînă la adînci bătrînețl, dar nimeni nu atinsese chiar o sută de ani.

Acum, în 1983, l-am găsit pe Anton Diva, în bătătura aceleiași case, încărcat de ani dar deloc bătrîn, sprinten chiar, cu toate reumatismele ce se țin de dinsul din timpul celor două războaie mondiale. Întrebat ce înseamnă de fapt **să nu vrei să îmbătrînești**, ne-a răspuns foarte simplu :

— Să-ți țil mintea și trupul sănătoase, adică să mănînci bine și să bei bine, dar mai ales să muncești cît te țin puterile. Pe mine munca m-a ținut zdravăn ; eu nu m-a lăsat să ruginesc. Dacă nu obosesc cu folos nici nu am poftă de mîncare. Iarna citesc mai mult pentru că îmi place să fiu la curent cu tot ce se întîmplă în lume și în țară, dar de cum dă frunza, parcă sînt alt om. Stau mai mult pe-afară, am treburi care rămîn numai în grija mea, dau mîncare la purcei și la găini, scot apă, sap prin grădină, curăț via și o leg. Asta mă face să-mi placă vîrsta mea și să-mi doresc să trec cu bine încă un sfert de secol. Avum știu rostul, trebuie doar să fiu atent cu sănătatea, pentru că de viață nu te saturi niciodată.

ELENA GHERA ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Satu Mare-Șimleu-Zalău: traseu al oamenilor buni

Localități : Șimleu Silvaniei, 26 aprilie 1983, orele 14, în aer liber, la Cetate ; Zalău, 28 aprilie, orele 19, Sala sporturilor.

Durate : 3 ore și un sfert, primul spectacol ; 6 ore și 45 de minute, cel de-al doilea.

Număr de spectatori : 5 000 la Șimleu Silvaniei și 4 000 la Zalău.

Calitatea spectacolelor : foarte bună în ambele manifestări.

Atmosfera : destinsă și deschisă la Șimleu Silvaniei ; la începutul manifestării de la Zalău incoerentă, atmosfera a fost transformată într-una vulcanică și înălțătoare spre cea de-a doua parte a spectacolului.

Aportul organizatorilor: Mulțumim conducerii organizației de partid a județului Sălaj, tovarășei prim-secretar Letiția Ionaș, pentru că ne-au găzduit ireproșabil, cu toată căldura și ospitalitatea, deși nu am anunțat decît tîrziu intenția de a concerta în acest județ. Adresăm, de asemenea, și pe această cale, salutul nostru frățesc oamenilor din conducerea organizației de tineret Sălaj, tovarășei prim-secretar Silvia Perneș, care — deși aveau multe alte probleme, inclusiv probleme personale acute — au făcut în așa fel încît întîlnirea cu tinerii județului să aibă loc în condiții optime. Un exemplu concret de la Zalău ne determină să vorbim în acest context și despre lucrătorii Inspectoratului județean al Ministerului de Interne. În timpul desfășurării topului serii, Adrian Păunescu a ieșit în afara sălii însoțit de cîțiva dintre acești oameni care, văzînd copiii tinjind să intre în sală, le-au permis intrarea sub incidența unei reale pedagogii, aceea a cenaclului. Cine știe, poate că asta le va folosi mai tîrziu în viață și nu este exclus ca o asemenea experiență să le fi modificat unora destinul.

După cel mai bun spectacol al cenaclului din ultima perioadă — cel de la Satu Mare, odihna ar fi fost o răsplată binemeritată de toți membrii cenaclului. I-am preferat totuși, în după-amiaza zilei ce a urmat, o oprire la Șimleu Silvaniei, loc de care ne legau prietenii mai vechi, pentru a continua mai apoi drumul nostru spre Zalău. Și cum manifestarea noastră s-a nimerit puțin după ora prînzului, cînd soarele ardea încă necruțător deasupra creștetelor noastre, conducătorul cenaclului avea s-o denumească „zupa ardelenească" a acelei zile. O „zupă" spirituală, desigur, hrană minții și sufletului încăpătoare și aici și dornice de cultură. Cadrul natural favorizat și de imaginea vechii cetăți între zidurile căreia ne găseam ne-a motivat de la început fermitatea convingerii unui spectacol de ținută. Și cum altfel, cînd poezia recitată de actorul Mihail Stan, vocea Mihaelei Popescu, și cu atît mai mult cîntecele noastre de țară au vibrat aici ca din pieptul unei personificate istorii. Valeriu Penișoară cîntă „Poporul român, Opere complete" și Adrian Păunescu găsește prilejul de-a vorbi despre datoria de-a rescrie istoria noastră cea adevărată. Am cîntat „Treceți batalioane române Carpații" și-apoi, deodată cu clopotele din Șimleu, Adrian Păunescu îl invită la microfon pe Ștefan Hrușcă să reînvie aici, sfîșietor, „Clopotul reîntregirii". N-a lipsit din acest spectacol concentrat nimic din ceea ce face farmecul apariților cenaclului. Între desfășurarea trupelor noastre rock, cîntecele de top (șlagărele cenaclului) și cîntecele de profunzime, liantul atmosferei de bună receptivitate create, buna dispoziție și entuziasmul celor prezenți ne-au făcut să ne gîndim că asta se datorează și faptului că oamenii nu suferă de ulcer prin aceste locuri. A fost, am putea spune, o apariție într-un oraș mondial, prin faima pe care i-a adus-o prestația doctorului Ioan Pușcaș, acela care a și determinat prin insistența sa venirea noastră aici. Îi mulțumim, lui și primarului Ioan Pop, pentru prilejul de-a ne întîlni cu oamenii acestor locuri într-o manifestare densă și fierbinte.

Dar iată radiografia celui de-al doilea spectacol, cel de la Zalău. De la început, în succesiunea pieselor pentru topul serii, observăm că părțile dansante, prin lipsa de rigoare a publicului, apasă parcă asupra celorlalte. În această atmosferă, un dialog este imposibil, și Adrian Păunescu se retrage în spatele unei tăceri demobilizatoare. Cu toate acestea, bilete ne vorbesc despre dorința oamenilor de-a participa cu tot sufletul la o manifestare ce-i integrează concertului larg al valorilor de azi. Deodată rumoarea îngheață : recită Mihail Stan. Sigur, modul fascinant în care acesta comunică face ca sala, zgomotoasă și neatentă pînă atunci, să devină receptivă. Dar și lecția servită prin plecarea din scenă a conducătorului cenaclului i-a trezit pe oameni la realitatea care-i învață respectul față de un lucru drag. De la poezie trecem cu ușurință la dans împreună cu Arpad Domokos. Celelalte momente — cu Valeriu Penișoară sau Ducu Bertzi, cu Májay Győző, Ecoul sau Poesis ne fac să apreciem încă o dată, alături de participarea interpreților, aportul — direct uneori, insinuant alteori — al clapetistului Ionuț Văduva, care nu umple doar spațiile cu materie muzicală, ci sugerează, amplifică, împinge ideile în alte și alte planuri. La revenirea sa, Adrian Păunescu constată că oamenii sînt mai aproape de actul artistic decît cu două ore în urmă. Se cîntă „Iancu la Țebea" și pădurea de brațe tinere îi scandează parcă, prin ropote sacadate, numele : Ian-cu, Ian-cu. Ora „prînzului nopții" ne-a prins cîntînd „Trăiască România", într-o atmosferă de dăruire fantastică. Am început mediu și am încheiat excepțional o seară care a putut fi numită și aici o modalitate de „regenerare a suflului revoluționar patriotic în sufletele oamenilor".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Roș-galben-albastre sînt razele Clujului

Localități : Cîmpia Turzii, 29 aprilie 1983, Sala sporturilor ; Cluj-Napoca, 30 aprilie 1983, Sala sporturilor ; Dej, 2 Mai 1983, Sala cinematografului din localitate, toate la orele 19.

Durate : 5 ore spectacolul de la Cîmpia Turzii ; 8 ore și 1 minut la Cluj-Napoca și 5 ore jumătate la Dej.

Număr de spectatori : 3 000 la Cîmpia Turzii ; 6 000 la Cluj-Napoca ; 1 000 la Dej într-o sală care s-a dovedit și de această dată neîncăpătoare.

Calitatea spectacolelor : un spectacol mediu la Cîmpia Turzii ; excepțional spectacolul de la Cluj-Napoca, ridicînd ștacheta ultimelor întîlniri cu publicul de aici ; unul dintre cele mai bune spectacole ale cenaclului în săli mici din ultima vreme a avut loc la Dej.

Atmosfera : improprie la începutul spectacolului de la Cîmpia Turzii. Rumoarea și neatenția au fost transformate pe parcurs într-o atmosferă la înălțimea dorinței generale de comunicare, fără a dura însă. În general, un spectacol situat cînd jos de tot, cînd sus de tot. De vină în principal căldura sufocantă dintr-o sală nepotrivită pentru un asemenea spectacol, cu atîția participanți. Atmosferă vulcanică la Cluj-Napoca. La Dej atmosfera a fost expresia curentă a libertății într-o zi a tineretii.

Noutăți : Au debutat muncitorii din Gherla, Marius Guță și Gheorghe Neamțu, adică grupul „Camera muzicală numărul 2", cîntînd versuri de Stamate Apostol și George Coșbuc, și, de asemenea, studentul Iuri Galiș. Au revenit în cenaclu, după o perioadă de absență, studenții clujeni Traian Păcuraru și Cătălin Condurache. A fost recunoscut ca membru al cenaclului grupul format din două cunoștințe mai vechi — Anca Ranga și Loredana Română, care au prezentat și două cîntece în premieră : „Domnul Destin", versuri Daniela Crăsnaru, și „Amăgire", versuri Adrian Păunescu.

Aportul organizatorilor : Ireproșabil pe toată perioada șederii noastre în județul Cluj. Mulțumim conducerii organizației de partid a județului, a tovarășului prim-secretar Ștefan Mocuța, pentru înțelegerea competentă a nevoilor spirituale ale tineretului. Mulțumim, totodată, prietenilor noștri din conducerea organizației de tineret a județului, gazde ospitaliere și organizatori atenți ai manifestărilor noastre.

Prima manifestare a Cenaclului în județul Cluj a avut loc la Cîmpia Turzii, oraș pe care am ținut să nu-l ocolim, știind că sîntem așteptați aici cu aceeași dragoste, cu aceeași sete de cultură a oamenilor din această localitate, care poate fi nu doar un fierbinte loc de muncă, dar și un fierbinte loc de cultură. Spectacolul, care s-a situat sub cele anterioare susținute aici, a avut și unele momente de scădere, datorate faptului că o parte din public nu a receptionat întotdeauna mesajul artistic al celor de pe scenă. Impresia finală, însă, a fost aceea pe care o desprindem din cuvintele unuia dintre participanții aflați în public, David Butean, muncitor în Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii : „Vom duce cu noi la locurile noastre de muncă amintirea acestei seri minunate în care, tineri sau mai puțin tineri, am simțit bucuria de a trăi liberi într-o țară liberă, exprimată prin cîntecele cenaclului, am simțit sentimentul profund al dragostei față de patria noastră socialistă, față de prezentul ei lu-

(Continuare în pag. 14)

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Programul cenaclului

GALA 1 000 CONTINUĂ. În zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii, iubitorii de poezie și muzică tînără din județele Bistrița, Maramureș, Suceava, Iași, Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași și București vor avea prilejul să se întîlnească cu membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

CONFIGURAȚIA PROBABILĂ A TURNEULUI NOSTRU ÎN PERIOADA VIITOARE ESTE DECI URMĂTOAREA :

7 mai — Baia Mare
8 mai — Sighet
9 mai — Borșa
10 mai — Vatra Dornei
11 mai — Cîmpulung Moldovenesc
12 mai — Suceava
13 mai — Fălticeni
14—18 mai — Iași
19 mai — Huși
20 mai — Vaslui
21 mai — Bîrlad
22 mai — Tecuci
23 mai — Galați
24 mai — Brăila
25 mai — Buzău
26 mai — Slobozia
28 mai — Călărași
29 mai — București, Arenele Romane
30—31 mai — Slatina

Numeroși tineri din Petroșani, Hunedoara și Tîrgu Mureș ne-au telefonat în cursul acestei săptămîni pentru a ne cere să le spunem de ce turneul pe care-l întreprinde în prezent Cenaclul Flacăra i-a ocolit. Precizăm că noi am inclus în itinerar și aceste localități, dar organizatorii locali ne-au comunicat cu părere de rău că nu se poate organiza la datele propuse de noi Cenaclul Flacăra la Petroșani, Hunedoara și Tg. Mureș. Sperăm ca în viitor să putem satisface dorința prietenilor noștri din aceste locuri.

La ZALĂU

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru Top : **1. Da, da, da** (Andrei Păunescu, 958 pct.) ; **2. La adio** (Vasile Șeicaru, 867 pct.) ; **3. Rugă pentru părinți** (Ștefan Hrușcă 854 pct.) ; **4. Dor de Eminescu** (Alexandru Zărnescu, 409 pct.) ; **5. Totuși iubirea** (Májay-Győző, 406 pct.).

La CÎMPIA TURZII

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru Top : **1. Da, da, da** (Andrei Păunescu, 588 pct.) ; **2. Rugă pentru părinți** (Ștefan Hrușcă, 529 pct.) ; **3. La adio** (Vasile Șeicaru, 296 pct.) ; **3. Adio, adică rămîn** (Ecoul, 204 pct.) ; **5. Dor de Eminescu** (Alexandru Zărnescu, 166 pct.).

La CLUJ-NAPOCA

Ordinea primelor cinci cîntece înscrise în concurs pentru Top : **1. Da, da, da** (Andrei Păunescu, 1 190 pct.) ; **2. La adio** (Vasile Șeicaru, 889 pct.) ; **3. Rugă pentru părinți** (Ștefan Hrușcă, 813 pct.) ; **4. Dor de Eminescu** (Alexandru Zărnescu, 473 pct.) ; **5. Jurămînt la Putna** (Gil Ioniță, 396 pct.).

Începînd cu numărul nostru viitor intenționăm ca alcătuirea topului cenaclului să se facă exclusiv pe baza opțiunilor exprimate în scrisori. Așteptăm, deci, preferințele prietenilor noștri și propuneri pentru noi prezențe în acest Top.

Topul Cenaclului Flacăra

Topul din această săptămînă, ultimul din luna aprilie, a fost realizat prin adiționările de punctaje determinate de opțiunile exprimate de participanții la manifestările noastre de la Satu Mare, Zalău, Cîmpia Turzii și Cluj-Napoca. Reamintim tuturor prietenilor noștri din țară că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturînd primelor zece preferințe talonul de participare. Iată, deci, configurația ultimă a topului lunii aprilie :

	Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1.	Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	13 312
2.	Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	11 304
3.	La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	9 608
4.	Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	7 110
5.	Totuși iubirea	Májay Győző	Májay Győző	6 389
6.	Maria	Costas Caracostas	folclor grecesc	5 006
7.	Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	4 470
8.	Crescătorul de cai	Poesis	Poesis	3 711
9.	Trenul fără nas	Iris	Iris	2 990
10	Adio, adică rămîi	Magdalena Finna și Tatiana Filipoiu	Ecoul	2 289
	Aceasta-i întrebarea	Voltaj	Voltaj	2 289

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare nr. 1

mai 1983

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițu, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57 Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 21 30 ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Bălăcciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Alexandru Paler, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72 — Vasile Mănecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 3 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII (1457)
19 VINERI
13 MAI
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

ROMÂNIA-CHINA: UN NOU ȘI RODNIC DIALOG LA NIVEL ÎNALT

Recenta vizită efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, se înscrie într-o bogată și rodnică tradiție. Este bine cunoscut că relațiile de trainică prietenie și solidaritate, de strînsă colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, au cunoscut și cunosc o dezvoltare continuă, avînd ca bază trainică principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, principii de o importanță decisivă pentru întărirea prieteniei, colaborării și cooperării româno-chineze pe cele mai diferite planuri. Un rol important în întărirea acestor raporturi — rod al unor îndelungate eforturi depuse cu perseverență de ambele părți de-a lungul multor ani, în care țările noastre au colaborat și s-au întrajutorat prietenește — l-au avut contactele nemijlocite la nivel înalt, convorbirile purtate de președintele Nicolae Ceaușescu cu președintele Mao Zedong și cu premierul Zhou Enlai. Rodnicul dialog la nivel înalt româno-chinez din aprilie 1982, prilejuit de vizita oficială de prietenie în R.P. Chineză a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, convorbirile avute cu tovarășii Hu Yaobang, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, Zhao Ziyang, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, Deng Xiaoping, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, președintele Comisiei centrale consultative a P.C. Chinez, cu alți veterani revoluționari au constituit un nou și remarcabil

(Continuare în pag. 2)

ION D. GOIA ■

Nașterea, copilăria, adolescența, nunta, munca, viața și moartea în obiceiurile folclorice ale românilor într-o reprezentare scenică strict autentică, de la prima și pînă la ultima silabă.

în pag. 12–13

Cum e pîinea în țară? Răspund reporterii noștri

în pag. 6–7

Personalitatea actorului este ca un vulcan care erupe pe scenă *afirmă* CONSTANTIN RAUȚCHI

în pag. 9

Skien 1975 – Göteborg 1983: drumul consacrării definitive a școlii românești de gimnastică

în pag. 20–21

Strigarea pămîntului către oamenii pe care îi hrănește: APĂ!

pag. 4–5

O NOUĂ ŞI IMPORTANTĂ CONTRIBUŢIE LA

(Urmare din pagina 1)

moment în bogata cronică a legăturilor româno-chineze, avînd un rol determinant în aprofundarea neîntreruptă a bunelor raporturi dintre partidele, ţările şi popoarele noastre.

Vizita în România a tovarăşului Hu Yaobang reprezintă o continuare firească a întîlnirilor de pînă acum la nivelul conducerii celor două partide şi state. Expresie a sentimentelor de profundă stimă şi înţelegere care leagă partidele şi popoarele celor două ţări, a hotărîrii comune de a extinde şi aprofunda colaborarea rodnică, reciproc avantajoasă, în interesul progresului construcţiei socialiste, al păcii şi destinderii internaţionale, vizita înaltului oaspete chinez a prilejuit un nou dialog la nivel înalt româno-chinez, desfăşurat într-un spirit de profundă stimă şi înţelegere reciprocă. În acelaşi timp, secretarul general al C.C. al P.C. Chinez a vizitat cîteva obiective economice importante din Bucureşti, Constanţa, Galaţi, Braşov, putînd astfel cunoaşte nemijlocit unele din realizările şi preocupările poporului român, entuziasmul şi hotărîrea oamenilor muncii de a înfăptui neabătut politica partidului şi statului nostru de edificare a socialismului şi comunismului în România.

În cadrul noului dialog româno-chinez la nivel înalt, evidenţiind marea importanţă pe care o are întărirea conlucrării dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist Chinez pentru amplificarea legăturilor prieteneşti dintre ţările şi popoarele noastre, tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Hu Yaobang au reafirmat voinţa ambelor părţi de a adînci şi mai mult, în spiritul încrederii, al stimei şi respectului reciproc, colaborarea dintre cele două partide, de a spori contactele şi consultările, în probleme de interes comun, de a intensifica schimburile de experienţă în construcţia socialistă. Secretarul general al P.C.R. şi secretarul general al C.C. al P.C. Chinez au exprimat hotărîrea celor două partide de a acţiona pentru amplificarea şi aprofundarea continuă a relaţiilor dintre Republica Socialistă România şi Republica Populară Chineză pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii de activitate. S-a apreciat că progresele importante înregistrate în promovarea colaborării bilaterale, precum şi creşterea potenţialului economic al ţărilor noastre creează premise favorabile pentru extinderea în continuare a rodnicei conlucrări româno-chineze. Totodată, a fost reliefată necesitatea valorificării cît mai eficiente a posibilităţilor existente, în vederea intensificării cooperării în producţie, creşterii şi diversificării schimburilor comerciale, în folosul şi spre binele popoarelor noastre, al progresului şi prosperităţii lor, al edificării noii orînduiri în cele două ţări.

Referindu-se la dezvoltarea relaţiilor bilaterale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus: „Am exprimat hotărîrea noastră comună de a acţiona în continuare pentru ridicarea la un nivel şi mai înalt a colaborării şi conlucrării româno-chineze, pe baza principiilor socialismului ştiinţific, a deplinei egalităţi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi intrajutorării tovarăşeşti în toate domeniile. Sîntem convinşi că aceasta este în interesul şi spre binele ambelor noastre popoare, al desfăşurării cu succes a construcţiei socialiste în cele două ţări şi, totodată, reprezintă o contribuţie la cauza generală a colaborării, socialismului, progresului şi păcii în lume". La rîndul său tovarăşul Hu Yaobang a spus: „Cu prilejul acestei vizite am mai abordat cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi cu ceilalţi tovarăşi români din conducere perspectivele intensificării continue a schimburilor şi colaborării economice şi culturale dintre China

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ROMÂNO-CHINEZE

și România. Odată cu creșterea forț i economice a celor două țări, cooperarea noastră în aceste domenii se va intensifica neîncetat și se va diversifica tot mai mult".

Abordînd probleme importante ale vieții internaționale actuale, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hu Yaobang au relevat îngrijorarea partidelor și țărilor noastre față de agravarea situației internaționale, ca urmare a manifestării politicii imperialiste de forță și dictat, de amestec în treburile interne și încălcare a independenței altor state, de reîmpărțire a sferelor de influență, ca urmare a menținerii și accentuării climatului de tensiune și a stărilor conflictuale în diferite zone ale lumii, intensificării cursei înarmărilor, adîncirii crizei economice și a decalajelor dintre state. S-a considerat că în aceste împrejurări se impune mai mult ca oricînd ca popoarele, forțele înaintate de pretutindeni să acționeze, strîns unite, pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru afirmarea hotărîtă în viața internațională a unei politici noi, de colaborare și respectare a independenței naționale, de destindere și pace. În acest cadru, s-a relevat însemnătatea opririi cursei înarmărilor, trecerii la măsuri concrete, efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. A fost, totodată, evidențiată necesitatea încetării conflictelor militare, a reglementării tuturor diferendelor dintre state exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. Subliniindu-se efectele profund negative ale crizei economice, ale adîncirii decalajelor dintre țările bogate și țările sărace asupra nivelului de viață al popoarelor, îndeosebi a celor din statele în curs de dezvoltare, a fost relevată importanța lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale, întemeiată pe egalitate și echitate, care să asigure progresul tuturor națiunilor, stabilitatea politică și economică mondială. S-a apreciat că, în actualele condiții internaționale, este imperios necesar să se acționeze pentru democratizarea vieții internaționale, reliefîndu-se rolul crescînd ce revine țărilor în curs de dezvoltare, țărilor din mișcarea de nealiniere, care pot și trebuie să-și aducă o contribuție din cele mai importante la lupta pentru pace și independență, pentru statornicirea unor raporturi echitabile între state.

Eveniment de importanță deosebită în cronica raporturilor româno-chineze, vizita efectuată în țara noastră de tovarășul Hu Yaobang, desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie, stimă și înțelegere reciprocă, a evidențiat voința comună de a dezvolta și mai puternic colaborarea prietenească și rodnică dintre cele două partide și țări, în folosul și spre binele popoarelor român și chinez, al progresului și prosperității lor, al edificării noii orînduiri în România și China, în interesul cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

Expresie a deosebitei aprecieri pentru contribuția adusă la cauza păcii

Înalte distincții înmînate tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

În semn de înalt omagiu și de aleasă prețuire pentru contribuția adusă la cauza păcii, înțelegerii și colaborării în Europa și în lume, pentru fermitatea și consecvența cu care militează pentru triumful cauzei destinderii, asigurarea libertății, independenței și demnității fiecărei națiuni, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, i-au fost înmînate „Diploma de onoare" și „Premiul Internațional al Relațiilor Diplomatice" pe anul 1982 conferite de Institutul de Relații Diplomatice din Bruxelles. Pentru înmînarea distincțiilor au sosit la București Emile van Huynegem, președintele Institutului, și prof. Francis Dessart, membru în Comitetul de conducere și în Marele consiliu ale Institutului. La ceremonia care a avut loc cu acest prilej au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Emil Bobu, Manea Mănescu, Gheorghe Rădulescu, Ștefan Andrei, Miu Dobrescu, Petru Enache, Ion Totu, Ion Ursu. Pe diploma de onoare este înscris următorul text: „Președintele Institutului de Relații Diplomatice, la propunerea Consiliului de Conducere, are deosebitul privilegiu de a numi pe Excelența Sa domnul președinte Nicolae Ceaușescu membru al Comitetului de Onoare al Institutului de Relații Diplomatice, ca omagiu și gest de recunoștință pentru meritul și devotamentul său pentru cauza păcii în lume". Premiul constă dintr-o sculptură decorativă de metal aurit și marmură. În partea superioară se află o efigie reprezentînd globul pămîntesc înconjurat de frunze de laur și având deasupra porumbelul păcii. Pe o parte a efigiei sînt gravate cuvintele: „Premiul Internațional al Relațiilor Diplomatice", iar pe cea'altă parte: „Excelenței Sale domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România 1982".

În cuvîntul rostit de Emile van Huynegem cu prilejul înmînării înaltelor distincții se spune printre altele: „Premiul Internațional al Relațiilor Diplomatice — decernat de Institutul nostru — are drept scop de a aduce un omagiu deosebit acelor șefi de state contemporani care au cele mai mari merite în promovarea cauzei păcii, independent de convingerile lor filozofice sau politice. Sînteți, domnule președinte Nicolae Ceaușescu, în mod sigur, unul dintre aceștia, și anume unul dintre cei mai importanți... Dacă permiteți, domnule președinte, mi se pare firesc de a asocia la omagiul pe care Institutul de Relații Diplomatice vi-l prezintă astăzi și poporul român, care, sub conducerea dumneavoastră, a dat Europei și lumii exemplul unei națiuni curajoase, iubitoare de pace și libertate, conștientă de demnitatea sa intrinsecă, precum și de necesitatea coexistenței cu celelalte popoare". În același cadru, prof. Francis Dessart a spus: „Politica dumneavoastră consecventă, devotamentul neobosit pentru idealul absolut de pace și fraternitate întrunesc incontestabil, asentimentul generației mele care, avînd fericirea de a nu fi cunoscut al doilea război mondial, nu dorește ca un nou cataclism distrugător să se abată asupra Europei și lumii întregi... De asemenea, noi dorim să aducem un omagiu rolului pozitiv și activ pe care îl are personal doamna Elena Ceaușescu, prin modul cum știe să îmbine remarcabilele sale calități științifice cu voința de promovare a păcii. Legînd cercetarea științifică cu o abordare științifică a relațiilor internaționale, doamna Elena Ceaușescu a contribuit, totodată, la făurirea imaginii dinamice a României în lume".

Luînd cuvîntul, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat principiile politicii noastre externe, poziția României în principalele probleme ale vieții internaționale actuale. „Consider — a spus conducătorul partidului și statului nostru — acordarea Diplomei de onoare, a acestei înalte distincții de către Institutul de Relații Diplomatice din Bruxellex ca un simbol al colaborării dintre popoarele noastre, ca o dorință de a întări conlucrarea pe toate planurile, atît între state, cît și pe plan obștesc, între popoarele noastre, între diferite organizații sociale, între oamenii de știință din cele două țări, care au un rol important în dezvoltarea economico-socială, cît și în lupta pentru pace".

Conferirea „Diplomei de onoare" și a „Premiului Internațional al Relațiilor Diplomatice" tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă încă o dovadă a aprecierii de care conducătorul României, personalitate proeminentă a lumii contemporane, se bucură pe toate meridianele globului pentru contribuția inestimabilă pe care o aduce, cu deosebire în actualele circumstanțe politice și economice complexe, la promovarea idealurilor de pace, libertate și conlucrare între popoare, la afirmarea unor relații noi între state, bazate pe egalitate și echitate, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, în care să-și afle împlinirea aspirațiile și năzuințele tuturor popoarelor spre pace și prosperitate.

ION CODRU

Strigarea pămîntului către oamenii pe care îi hrănește: APĂ!

E secetă în țară, în multe locuri o secetă grea. În multe locuri, o campanie agricolă începută cu brio — grație unei bune organizări, unei temeinice folosiri a bazei tehnico-materiale, grație rodnicelor eforturi ale oamenilor cîmpiei — tinde să-și adumbrească promisiunea roadelor. Grîul așteaptă ploaia, porumbul așteaptă ploaia, dar dacă ploaia întîrzie — ce-i de făcut ?

Prezenți, în aceste zile, în cîteva puncte fierbinți ale Cîmpiei Române, în incinte cu mari sisteme de irigații dar și în locuri unde apa e scumpă și rară, reporterii noștri au urmărit, pe viu, o bătălie pentru apă *care înseamnă, în România acestui ceas, o mare bătălie națională, o bătălie pentru viață.*

„Roată, roată, te mai inventăm odată!"

Să fie de-atunci vreo două luni, poate ceva mai puțin. S-a întîmplat într-o noapte de martie, cînd o ploaie cu furtună, mișcată de înalte electricități, a ciătit sticla cerului pînă la moleculă, a purificat aerul pînă sus, a făcut loc — dînd la o parte ultimii nori hivernali — primelor păsări și primelor stele. Oamenii de jos, din satele Tătărăștilor, n-au mai dormit, s-au sculat să le vadă. Puncte albe și negre, escadrilele de aripi își începeau plutirea pe sub cringurile de străluciri ale bolții, scuturînd, vesele, arborii stelelor, vrînd parcă să-i dea jos, cu crengi cu tot. Gata, și-au zis oamenii, a venit, în sfîrșit, primăvara, a venit, în sfîrșit, și ploaia, de-acum o să fie bine, de-acum pămîntul va înflori.

Dar n-a fost să fie așa. După o toamnă uscată, după o iarnă uscată, fără strop de zăpadă, ploaia din martie a fost numai o amăgire (doar cîțiva litri pe metru pătrat, nici cît să-i bei dintr-o căciulă !), după care apele au fugit îndărăt în cer. De atunci și pînă azi, setea pămîntului n-a mai primit nici o gură de apă. Nici măcar rouă n-a mai căzut.

Pămîntul C.U.A.S.C.-ului Tătărăști nu-i irigat. Și nu-i pămînt puțin, adună de pe șesuri, măguri, vălugi și ripe mai bine de 23 000 de hectare. Și nici nu-i un pămînt care să se bizuie pe cine știe ce seve proprii, Tătărăștil fiind în nordul Teleormanului, la frunțariile Argeșului, acolo unde cernoziomul nu mai aburcă ci, socotindu-și misia încheiată, cedează locul brunului roșcat de pădure. Cînd e secetă, ca acum, pămîntul ăsta se face ca scrumul, capătă culoarea scrumului și aspectul sfărîmicios al acestuia ; de iei în palmă un bulgăre, acesta îți alunecă printre degete, nemailăsîndu-ți pe ele decît un vag polen cenușiu. 10 500 hectare cu grîu (care anul trecut au dat producții de cîte 3 400 kg.), pămînt muncit ca la carte, hrănit cu sămînță tratată, 10 500 de hectare cu lanuri compacte (550—600 de plante pe metru pătrat), își trimit vîlvătaie cununile verzi în sus, se sforțează să crească, să crească peste puteri, vrînd parcă să părăsească solul, să se salveze de destinul crud al acestui sol calcinat de secetă. Dar dacă n-o să plouă în cîteva zile, ce se va întîmpla cu grîul ? Ce se va întîmpla cu porumbul, cu cele 4 226 de hectare, care în '62 au dat bine, au dat cîte 3 800 kg ? Ce se va întîmpla cu floarea soarelui, cu soia, cu mazărea ? Pe deasupra, o iarnă nespus de blîndă, de dulce, de fapt nespus de amară pentru oameni și pentru pămînt, a dat putere dăunătorilor, plosniței grîului și țînțarului roșu, care, eruptii de ger, au crescut și s-au înmulțit, cei puțin plosnițele roiesc cîte 65—70 pe metrul pătrat de lan. Cînd intri într-un astfel de lan, zumzăitul dăunătorilor, pentru urechile care știu să audă, e ca un viscol. Plantele, logodite forțat cu insectele, capătă parcă aripi, prind să zboare, se zbat în virtejuri, oern (pentru ochii care știu să vadă) o ninsoare verde-gălbuie, ca o otravă, în care pling, terfelite și deturnate din rosturi, inima grîului, sînga lui.

Dar oamenii nu stau cu mîinile în sîn. Ei nu stau, nu așteaptă, nu vor să aștepte, ca pe-o fatalitate, ruina pămîntului și a muncii lor. S-au trezit repede din amărîrea ploii de martie și, încă de-atunci, s-au înarmat viguros pentru bătălia cu seceta. Știu că seceta o să vină, aveau semnele lor, cunoscute din moși-strămoși, această știință a lor fiind mai mult decît o alarmă atavică, fiind de fapt un sentiment istoric. Știau, dintr-o lungă experiență, că vin, că trebuie să vină puhoalele soarelui, știau că nu se pot retrage din calea lor, știau ce pierd, știau că trebuie să se bată. Și au început să se bată.

Însoțiți de tînărul președinte al C.U.A.S.C.-ului, Ion Vărzaru, și de tînărul inginer șef, Gheorghe Dumitru, pornim, cu un ARO, spre punctele strategice ale bătăliei. Ne îndreptăm spre malul Teleormanului, riu fîrav, transformat de secetă într-o undă leneșă de mocirlă. Pe aici, pe aproape, este grădina de legume a C.A.P.-ului Tătărăștii de Jos, unul din punctele fierbinți ale bătăliei, dar pînă acolo se vom opri în marginea unui lan de orz. Lanul e perie, e încă frumos, dar ar fi trebuit, la ceasul acesta de mai, să fie cu 10—15 cm mai înalt. Privită astfel, imaginea lanului devine, brusc, dezolantă. Paradoxal, această imagine s-a înscris totuși în ordinea normală a priveliști, a și constituit, s-ar putea spune, o altă ordine, care pare firească. E liniște, o liniște indiferentă peste această mare de verde potopită de soare. Undeva, într-o margine de tarla, o femeie cu palma la gură privește lanurile oprite din creștere fără uimire, fără să tresară măcar. Nici nu mai e un spectacol, e un dat. Un potop al soarelui devastînd pămîntul parcă de cînd e lumea.

Dar la cîțiva pași mai încolo, bătălia e-n toi.

Imaginea, din nou, năucește. Parcă țîșnește nu din priveliște, ci de undeva, din adîncul memoriei. O roată uriașă, înfiptă în apa puțină a Teleormanului (vechea „roată a grădinarului", pe care n-am mai văzut-o din anii copilăriei !), se învîrtește lent, pușă-n mișcare de un căluț. Din cupele roții, apa alunecă, spumegînd proaspăt, într-un lung jghiab care o îndrumă către cîmpie. E, ni se spune, o roată veche, o roată uitată, de care oamenii, totuși, și-au adus aminte cînd nevoia le-a poruncit-o. Are 3,75 metri diametru și merge fără motorină, fără curent electric, doar prin străduința cuminte a lui Mișu, roibul cel harnic, deși nu prea voinic, fiindcă adunarea generală a C.A.P.-ului încă nu s-a decis să-i fixeze rația de furaje potrivită cu truda lui'. Mișu se învîrtește, silit de funie, în cerc strîns, cercuri de foc les din pielea lui aburindă, alte cercuri de foc, ca niște grele valuri concentrice, adună în juru-i căldura incendiară a zilei, imaginea trudei e aspră, penibilă, dar treaba merge, roata asta irigă nu mai puțin de 25 de hectare, scoțînd la fiecare rotire vreo 80 de litri de apă. Nea Gheorghe Năstase, omul care-l îndeamnă pe Mișu cu biciul, e, zice, „mulțumit de rezultat", mulțumit de roată. Au descoperit-o în șopronul lui Mihai Buscu, cetățean de-aci, din Tătărăștii de Jos, care o păstra, așa, cum păstrează țăranul multe-mărunte, utile și inutile, într-o anexă agropastorală a vetrei în care instrumentele trudei de generații se rînduiesc ca și armele într-o panoplie. Arme vechi, instrumente vetuste, dar care, iată, încă mai pot slobozi o putere a lor în bătălia cu seceta. După modelul roții lui M. Buscu s-au făurit, de către meșterii locului, încă vreo șapte roți, trei pentru C.A.P.-ul din Tătărăștii de Jos, trei pentru cel din Tătărăștii de Sus, una pentru C.A.P.-ul din Slăvești. 50 de hectare de grădină la Tătărăștii de Jos, 70 la cei de Sus și 10 la Slăvești sînt asigurate cu apă prin travaliul diurn al acestor arhaice roți, reinventate de niște oameni contemporani cu zborul în Lună. Sînt mari aceste cifre, sînt mici ? Cei cu pămînturile străbătute de moderne canale de irigație ar putea zîmbi, privindu-i pe acești reinventatori ai roții ca printr-un ochean întors spre ieri. Desigur, un ochean așezat astfel îi micșorează pe cei în cauză, le micșorează și truda, reducînd-o la dimensiuni de cromolitografie. Dar același ochean, răsucit spre mîine, amplifică deodată imaginile, aducînd în orizontul privirii recolte pe care doar așteptarea ploii ou le-ar fi ivit din acest pămînt.

Oamenii se frămîntă, se zbat, caută apa și-n piatră seacă, efortul descoperirii și fructificării ei însemnînd, în ultimă instanță, treabă de gospodar care-și *ubește pămîntul și care știe ce se așteaptă de la el. La cîțiva pași de roata acționată de Mișu, pe malul aceleiași girle pe jumătate sleite de secetă, cinci puțuri arteziene, săpate la adîncimi de 25 de metri, slujesc la irigarea altor hectare ale C.A.P.-ului Tătărăștii de Jos. Tot în această comună, debitele cișmelelor publice, unele abundente, sînt captate și dirijate prin lungi conducte spre toate zările cîmpului. Oprim să facem o fotografie la o cișmea cu trei harnice guri, surprinzînd (norocul confratelui nostru, fotoreporterul Gh. Neagoe !) momentul în care un bătrîn cu mîini tremurinde potrivește, cu un gest parcă ritualic, o sticlă sub unul din jeturi. Cînd sticla a ajuns unde trebuie, mîinile bătrînului nu mai tremură. Au intrat într-o siguranță a mișcării pe care numai plugul sau sceptrul o dăruiesc. Mîini de gospodar, de stăpîn absolut și fierbinte pe toate averile locului, de pe pămînt sau de sub. Îl cheamă Florea Anghelache, are 85 de ani, iar fîntîna îi poartă numele, scrijelat în piatră. El, Florea Anghelache, a construit-o, sînt 42 de ani de atunci, iar de 42 de ani apa tot curge harnic, însă de-a surda, umplînd doar sticle și găleți, adică dăruindu-și doar o infimă parte din bogăția ei. Acum, dusă spre cîmp, va dărui porumb, cartofi și tomate. Din toate cele șase C.A.P.-uri ale C.U.A.S.C.-ului vin, în aceste zile, vești despre fapte aidoma, aglomerîndu-se în rapoartele șefilor de bilanțuri ca și știrile de pe un front în impetuoasă înaintare. Vești care se amestecă, se întretaie, se completează reciproc, într-o patetică și fierbinte confruntare cu aspra somație a acestor zile, cu seceta care dăinuie, cu apa absentă din sol. La Tătărăștii de Sus s-a construit un baraj lung de 2 kilometri, care adună apele Teleormanului, irigînd cu ele 70 de hectare. La Slăvești, grație unui dig de 1 km., s-a realizat o acumulare de apă din care se înrodnicesc 60 de hectare cu plante furajere. 25 de hectare cu legume și cu furaje ale C.A.P. Negrilești primesc apă dintr-o acumulare, nouă și ea, de pe Valea Dobrunului. Acumularea de pe Valea Clăniței scapă de secetă 150 de hectare din Scurtu Mare, cea de la Ciolănești irigă alte 165. Între timp se lucrează și la alte „roți ale grădinarului", mai moderne, mai „tehnice", roți cu palete și cu rulmenți, roți care (după o idee dată de ing. M. Rotaru, directorul S.M.A. Tătărăști) n-o să mai fie acționate de animale, ci prin căderea liberă a apei. Între timp se ridică alte baraje, se adună alte acumulări, se caută alte și alte surse de apă, nici un pîriu și nici un izvor nescăpînd din raza prospecției și a valorificării rapide.**

Între timp, aici, la Tătărăști, o să vină cu siguranță, conchide președintele Ion Vărzaru, și ploaia. Dacă pămîntul e al celor harnici, nu se poate ca și binecuvîntarea, sau, dacă vreți, răsplata cerului să-i ocolească îndîrjit și la nesfîrșit.

ILIE PURCARU

La Cobadin, ploaia începe dincolo de cireși

La Cobadin, faimoșii cireși de pe marginea șoselei și-au pierdut din strălucire, seceta și furtuna dîndu-le chipul deznădejdii. Vîntul puternic din ultimele zile spulberă orice vis de ploaie, dezvelind solarile și făcînd din foliile de polietilenă zmee care nu bucurau pe nimeni.

Este o performanță să irigi cu temei pămîntul pe o asemenea vreme. Unii afirmă că n-au mai trăit o astfel de secetă de o jumătate de secol. Alții își aduc aminte că prin '46, '47 pămîntul Dobrogei era încercat de o suferință asemănătoare. Exprimînd adecvat situația din acest an, specialiștii spun că există acum în județul Constanța, ceea ce înseamnă că și la Cobadin, un deficit de peste 1 000 metri cubi de apă la hectar, pînă la adîncime de 80 centimetri — 1 metru, în unele zone lipsa de umiditate apropiindu-se de coeficientul de ofilire. Expresia „apă de ploaie" a început să mulți să fie reconsiderată.

Pe furtuna asta, zbuciumul aspersoarelor pare inutil. Și, totuși, grîul din Cobadin este frumos, potrivit de înalt pentru timpul acesta și des. Oamenii nu se vaită. Speră să plouă și, pînă una alta, gospodăresc apa Dunării pe cele 23 000 hectare care beneficiază de irigație. Au început s-o facă mai devreme ca niciodată, în primele zile ale lui aprilie, la timpul potrivit, o fac și azi, ziua și noaptea, în trei schimburi, o fac cu grija omului care de atîția ani n-a pomenit atîta uscăciune. Cauza tuturor e grîul. Întreaga suflare a așezării, de la cei ce au drept meserie cultivatul pămîntului și pînă la meșterii și lucrătorii de tot felul din diversele ateliere ale cooperației Cobadinului sau chiar pînă la ospătarii restaurantului din comună, este preocupată să-și aducă obolul la udatul cîmpului.

Cînd am dat cifrele privind deficitul de apă și spuneam că situația este valabilă și pentru Cobadin, ne-am referit, desigur, la ploaia care n-a venit și nu la ceea ce lipsește azi din solul terenurilor cultivate aici. Pentru că, iată, cele 18 stații de punere sub presiune și cele 152 de agregate se străduiesc să suplinească apa de ploaie. Și într-o măsură importantă reușesc, nu întîmplător grîul avînd înfățișarea de care vorbeam mai sus. Ion Ion, instructorul de partid al C.U.A.S.C. Cobadin, om care cunoaște bine agricultura județului, fie și pentru motivul că, gazetar fiind cu mulți ani în urmă, a scris mult și bine despre timpul grîului sau al porumbului dobrogean, ne spunea că „toată lumea respectă ca la armată disciplina impusă de această situație". Disciplină înseamnă o calitate deosebită a udărilor, fiindcă nu stropești o grădină de cîțiva metri pătrați, ci mii de hectare, adică, printre altele, o grijă deosebită pentru ca aripa de udare să fie perpendiculară pe antenă, precum și o presiune constantă a apei. „Mutările aripilor sînt mai frecvente pentru asigurarea apei necesare răsăririi, adaugă Ion Ion, iar pe suprafețele irigate prin brazde, sistem bun pentru porumb, dar unde avem acum grîu și orz, specialiștii noștri au dat drumul la apă prin inundarea cu leuba". Unul dintre specialiștii în irigații al

C.U.A.S.C.-ului Cobadin este cel ce răspunde de ele, inginerul Ilie Bențea, care știe foarte bine că de aceste udări depinde piinea anului viitor, care înțelege cît de importantă este obținerea sămînței și care, de fapt, pricepe, că și aici, la Cobadin, primul sistem de irigații al țării, cel constănțean, dă acum, n-are ce face, un examen foarte serios. „De 25 de ani, de cînd sînt în Dobrogea, n-am pomenit un pămînt atît de uscat. Priviți la pămîntul excavat pe șantierul canalului dintre Dunăre și Mare. Dacă la irigația prin aspersiune lucrurile par mai simple, la irigarea prin brazde ele sînt chiar complicate. Rotația culturilor ne obligă să venim cu păioasele și pe suprafețele amenajate pentru irigarea prin brazde, astfel că, în prima etapă, am legat conductele principale de la instalația prin aspersiune cu cele de irigare prin brazde. Irigăm astfel corespunzător grîul și orzul. Nu este o invenție, ci un procedeu curent, numai că el trebuie aplicat".

La Cobadin, numai prin șanțuri este toamnă, deoarece apa aruncată de aspersoare nu ajunge să stropească și iarba de sub copaci. Mai exact, ploaia începe dincolo de cireșii care mărginesc culturile. Poate su mai multă putere. Grîul însă este aproape ca în zilele lui bune.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Plouă-n mai, avem mălai. Dar cu lunile celelalte ce facem?

Pe șeful secției mecanice a întreprinderii de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (I.E.L.I.F.) Brăila îl cheamă într-un fel ce reclamă și fatalitatea și providența, și anume Bucșe. Inginerul Vasile Bucșe, prin urmare, la cu el niște oameni — patru electricieni, trei mecanici, un sudor — și pleacă urgent în Insula Mare pentru o seamă de intervenții la stațiile de pompare. Secția mecanică e inima instalațiilor de pompare, iar pompele sînt inima sistemelor de irigații. Și pentru că, din cauza vremii secetoase, toate sînt pe aici urgente și toți numai despre inimă vorbesc, iată-ne în inima chestiunii : irigațiile. Plouă în mai, zic țăranii, avem mălai.

Acum, în primele zile ale lui mai, sistemele de irigații din județ lucrează în plin și media zilnică planificată de 7 471 de hectare e depășită cu 300—400 de hectare. Fapt care poate să însemne că e bine — și dacă ne referim doar la mîzul problemei, la inima ei, trebuie să o spunem cu un sentiment de ușurare că, într-adevăr, acum e bine. Dar pînă a vorbi de *acum*, trebuie să mai vorbim și de cum a fost pînă acum, și de cum va fi mîine, întrucît aceste sisteme de irigații trebuie să slujească în vreme de secetă și de urgență, nu în vreme de ploi. Și e bine — ori, mai corect zis, liniștitor în ce privește soarta recoltei în zonele irigate — că de sistemele de irigații se ocupă toată lumea. Cît despre oamenii ce muncesc efectiv în sisteme, ei n-au zi și nu prea au nici nopți. Se vădește în mai, la timpul speranței mălaiului, că problema irigațiilor din Brăila — ca și din celelalte județe unde se irigă — nu-i numai a Brăilei și a județelor respective. Dacă la I.E.L.I.F. atîtea treburi au devenit urgente și de inimă — adică sub mare tensiune și cu temei de infarcturi — e pentru că tot ce trebuia *acum* să funcționeze în sistem, tot acum arată și unele slăbiciuni. Planul zilnic de udări, este adevărat, e depășit, dar cu cîte străduințe, cu cîte suplimentări de forțe. Atelierul mecanic, spre exemplu, a devenit o veritabilă fabrică de reparat pompe, pentru că V.D.F.-urile 300, livrate de „Aversa", n-au, cum spune Vasile Bucșe, „anduranță", „N-au viață, domnule, zice Bucșe, asta e problema. Le reparăm, le facem aproape din nou, livrăm repere în toată țara — fiindcă la nevoie nu te slujește nici o mie de adrese. Am pus la punct o turnătorie cu 30 de oameni, tocmai pentru ca să nu depindem de cei care ar trebui să ne livreze piese de schimb. Cam din 10 aprilie, eu ajung acasă după zece-unsprezece noaptea și numai la pompe mă gîndesc. Oare cei care lucrează atît de neîngrijit pompele astea nu știu că de ele depinde și piinea lor ?"

Inginerul hidrotehnician Ștefan Ionel, directorul întreprinderii, e într-o discuție foarte tăioasă cu inginerul electrotehnician Constantin Cernescu, despre care, la încheierea discuției, ni se spune că e unul din cei mai buni din țară în profesie, în sensul că e în stare să rezolve el tot ce n-au rezolvat nici proiectantul, nici fabricantul. Discuția are un caracter paradoxal : cîteva întreprinderi din oraș se oferă să repare — tot urgent ! — un număr de motoare arse — e vorba de „Progresul", de „Laminorul", de „Combinatul de celuloză și hîrtie" — dar Cernescu nu prea vrea, din motive de strategie a lunii mai și a vîrfului de plan în irigații să dea și sîrma necesară reparațiilor. „Tovarășe director, zice el cu o voce încărcată de nuanțe, de la rugăminte la încontrare și iar la rugăminte, le facem noi. Nu dăm sîrma, că nu știu cum mai căpătăm de la Zalău, Tovarășe director, pe cuvîntul meu că le facem noi repede. Tovarășe director, fără sîrmă sîntem morți !" E un fel de a zice, desigur, dar și un mîez de adevăr. „Județul nostru, ne lămurește Ștefan Ionel, irigă 230 000 de hectare, dintr-un total de 396 000 de hectare. Suprafața irigată va mai crește cu 20 000 de hectare, iar irigațiile aici sînt vitale, pentru că media precipitațiilor nu trece peste 300—400 mm anual. Anul acesta, spre deosebire de anii precedenți, nivelul precipitațiilor a fost foarte mic. De astă toamnă a plouat cu totul cam 50 litri pe mp. Asta nu înseamnă nimic ! Campania de irigații s-a declanșat, practic, din 31 martie, adică foarte devreme. Am dat ceva udări de rezervă la păioase și în toamnă, dar nu peste tot, pentru că au existat probleme cu energia electrică. Și acum frecvența nu trece de 50 de hertzi decît rareori. Sîntem în plan cu udările și trebuie să o spunem clar că am fost ajutați substanțial, decisiv de Comitetul județean de partid, care a mobilizat și unitățile agricole. Noi, cum s-ar zice, livrăm apa, dar C.A.P.-urile și I.A.S.-urile trebuie să o distribuie. Au fost mai harnici cei de la Urleasca, Scorțaru Vechi, Lanurile, Cazasu, Tudor Vladimirescu. De fapt, tot cei care au dat și în anii trecuți recolte mari. Cine a irigat cum trebuie, n-are nici o problemă. Deficitul de apă din sol îl stabilim prin calculator. Se stabilește și cota de necesar și dăm apa pe rețea. Dacă C.A.P.-urile nu exploatează cum trebuie echipamentul din cîmp, intervin avarii de suprapresiune. Aici, în irigații, cînd unul lucrează prost, se resimte întreg sistemul. Sensibilitatea aceasta e un dezavantaj al sistemului, care poate fi transformat — cum ar fi și firesc — în avantaj. Mari probleme însă avem nu cu mecanicii și motopompiștii din cîmp, ci cu fabricanții de motoare electrice de la Filiași. E ciudat cum noi, care am pus la punct o industrie de motoare electrice excepțională, nu reușim să producem și pentru irigații motoare bune. Avem în litigiu cu Întreprinderea de transformatoare și motoare electrice din Filiași 13 motoare, care nu corespund sub nici o formă. Începînd cu 20 iulie '82, s-au ars la o singură stație de pompare, SPP2 Călmățui-Groperi, echipată cu 8 agregate tip MV 303x2, un număr de 11 electromotoare. 5 din ele au fost trimise la rebobinat și nici măcar nu am primit răspuns că ni le fac ori nu ni le fac. Noi încercăm și reușim să le reparăm, iar Cernescu face minuni, dar cine dă banii pentru a repara niște motoare care au funcționat doar cîteva ore și s-au ars ? Sîntem tare necăjiți cu povestea aceasta. Și tovarășii de la Filiași ar trebui să înțeleagă că nu motoare fac ei, ci tot grîu și porumb. Recolta o facem cu toții, nu doar cei ce trimit apă în cîmp".

TUDOR OCTAVIAN ■

De-ar fi pămîntul roza vînturilor

Pe cîmpul neted ca o tipsie lumina aleargă ca argintul viu, încoace și încolo, strecurată printre norii care degeaba se fac și se desfac sus, pe deasupra ținutului de miazăzi al Bărăganului și în lungul malului Dunării, căci n-a plouat, nu plouă și parcă îți vine să crezi că nici nu va ploua la Grădiște. De-ar fi să plouă, totuși, atunci ploaia asta ar cam trebui să se grăbească, fiindcă n-au mai rămas decît vreo cîteva zile pînă cînd grîul ar mai putea fi întors din drumul pe care a pornit, pe jumătate învins de secetă. În acest răstimp, munca oamenilor a deprins ceva din încrîncenarea rezistenței unor apărători în fața unui asediu, cu toate că pămînturile comunei sînt în întregime irigate și ne-am fi așteptat ca lupta împotriva secetei să se desfășoare nu cu zimbetul pe buze, e adevărat, ci tot cu efort, dar măcar fără temeri și fără eșecuri. Pînă să aflăm din ce pricină nu s-a întîmplat astfel aici, în acest loc în care pentru construirea sistemului de irigații s-au cheltuit destui bani încît el să-și merite numele că este o adevărată uzină de grîu, să spunem că la Grădiște funcționau toate cele 49 de motopompe. Primarul comunei, Iancu Florian, împreună cu președintele C.A.P.-ului, Anghel Mușat, și-au transformat mașinile lor Dacia 1 300 în autoturisme de teren și în repetate ronduri de zi și de noapte se zice că atunci cînd văd că s-a întîmplat vreo defecțiune nu mai au răbdare să-i vadă pe alții lucrînd ci se

apleacă ei înșiși să facă reparația cuvenită, amîndoi fiind, de meserie, mecanici agricoli. La ferma 1, Tudor Vasile și Gheorghe Stanciu lucrează în schimburi de cîte 12 ore cu Stan Panait și Constantin Florea iar cele 4 motopompe de care ei au grijă au adus destulă vigoare unui lan de orz, de 84 de hectare, încît șeful fermei, Stan Stanciu, să poată spune că ianul acesta „promite ceva". Din echipa Suzanei Stoian, cîte șase femei vin, de trei ori pe zi, și mută coloanele din care se desprind cele 8 aripi de ploaie. Dar ploaia artificială înaintează prea încet, de aceea oamenii sînt parcă nerăbdători, ca și la fermele 2 și 4, conduse de Constantin Nicolae și Alexandru Voicu, numai acela de la ferma 3, de care răspunde Ghiță Șerban, sînt mai lipsiți de griji, acolo pînza de apă freatică se află mai la suprafață și tocmai acolo a și plouat, mai zilele trecute ; a plouat tocmai unde nu trebuia, zice Anghel Mușat. S-a întîmplat că pămîntul Grădiștei pleacă din malul Dunării și se întinde ca o fîșie lată de vreo 2 kilometri pînă spre calea ferată Lehliu-Ciulnița, adică la vreo 25 de kilometri spre nord. Tocmai în capătul acela îndepărtat a plouat, așadar, și dacă Grădiștea ar fi avut pămîntul ca roza vînturilor încă s-ar mai fi putut nimeri, într-un alt capăt îndepărtat, un ropot de ploaie adevărată. Ar fi nevoie, adaugă Anghel Mușat, de 700—1 000 metri cubi de apă la un hectar. Acolo unde pămîntul a apucat să fie o dată irigat, atît s-a și dat la o udare, dealtfel. Iar rezultatul se vede. În locul numit Dealul Prăjii, unde au fost irigate pe la 15—20 aprilie vreo 200 de hectare, grîul arată frumos și n-are nimeni a se teme că nu va da o recoltă bună. Dacă de-atunci s-ar fi lucrat din plin, s-ar fi putut iriga cel puțin o dată întreaga suprafață de 760 hectare grîu, 100 de orz și 100 de orzoaică. Dar nu s-a lucrat decît pe jumătate, iar rezultatele respectă proporția : numai pe jumătate din aceste suprafețe s-au desfășurat pînă acum, cîte o dată, aripile de ploaie. Aflăm că vreo zece zile motopompele n-au funcționat pentru că n-au avut motorină. Anghel Mușat crede că răstimpul zilelor acelora a fost hotărîtor. Acum se face un fel de „respirație artificială" a grîului, de fapt, și cel mai bine ar fi fost să nu se ajungă aici, fiindcă vrednicia oamenilor n-a fost și nici nu poate fi pusă la îndoială, după cum nici capacitatea tehnică a sistemului de irigații de a feri pămîntul de urmările secetei. Încît despre ceea ce am mai vorbit, mai vorbim o dată : cei de la Grădiște îi tot ațin calea directorului S.M.A.-ului, Ion Năstase, iar acesta le dă motorină cît se poate, frățește, căci la urma urmei, ne spune Costache Tănase, președintele Consiliului unic agroindustrial Cuza Vodă, în unitățile aparținătoare acestui consiliu trebuie să funcționeze 280 de motopompe. Zilnic ar fi nevoie de mai bine de 30 tone motorină iar situația, am notat, se prezintă astfel : „În urmă cu trei zile am primit 13 tone. Alaltăieri, tot 13. Ieri n-am primit decît 7,2 tone. Azi, ce-i drept, avem 28. Dealtfel, pentru toată luna mai ni s-au planificat 153 de tone. Astea ajung doar pentru patru-cinci zile !". Lipsa de motorină are desigur și cauze obiective, pe care cei de la Grădiște și de prin împrejurimi le înțeleg bine, dar rămîne totodată de spus că proporțiile ei nu trebuie accentuate prin ignorarea realității că grîul este, acum, în aceste zile, șantierul nr. 1 al țării. Chiar în ziua cînd am fost în această margine de sud a Bărăganului, o seamă de oameni care n-au despre agricultură viziunea contopistului privind galeș pe fereastra biroului lui se reuniseră pentru a aprecia starea recoltei. Iată numele lor : Gheorghe Constantin, președintele C.A.P.-ului Cuza Vodă, Dan Nicolae, vicepreședintele C.A.P.-ului Ceacu, Anghel Mușat, președintele C.A.P.-ului Grădiștea, Tiberiu Lăzărescu, inginer-șef la C.A.P.-ul Rasa, și Gheorghe Costea, directorul tehnic al I.A.S.-ului Mircea Vodă. De față cu ei, Mircea Enache, inginer-șef al Consiliului unic agroindustrial Cuza Vodă, ne-a prezentat concluziile : „Din 5 205 hectare cu grîu sînt afectate de secetă 4 435 ; din acestea sînt calamitate total 598 iar previzibil, dacă nu plouă în cîteva zile încă 1 675. Din 1 947 hectare de orz sînt afectate 1 247 ; calamitate total sînt 92 iar previzibil 515. La orzoaică, din 650 de hectare sînt afectate 500 ; compromise total 158 iar previzibil încă 218".

DUMITRU ELIADE ■

Lupta cu obișnuințele păguboase este uneori mult mai dură decît lupta cu vicleniile climei

Cu peste 15 000 ha în regim irigat, C.U.A.S.C. Băneasa, din județul Giurgiu, traversează în aceste zile o veritabilă cursă contracronometru. La I.A.S. Prundu, în încinta îndiguită a fostei bălți Greaca, și pe tarlalele cooperativelor din Băneasa, Mihai Bravu și Frasin, aripile de ploaie se mută de două-trei ori în 24 de ore, zi și noapte, iar bătălia aceasta, firește, își are soldații ei : Elena Strîmbeanu, Ioana Dogaru sau Constanța Nica, Elena Costea, Tudor Lisandru sau Rada Nuță. Rezerva de apă din sol fiind mai mult decît precară, mixtiunea de a o reface nu stă doar pe umerii echipelor specializate și mai toți cooperatorii, într-un fel sau în altul, participă la buna funcționare a antenelor și a aripilor. Antenele și aripile însuinîndu-se acum în existența tuturor asemeni unor axe dominatoare și imperioase. Adevărul acesta mărturisindu-l și președintele întinsului C.U.A.S.C., Vasile Soare, și conducătorii cooperativei din Mihai Bravu, președintele Constantin Chirigiu și inginerul șef Vasile Predescu. Dar și Lucian Lăzărescu, directorul S.M.A. Băneasa, a cărui contribuție la realizarea programului prevăzut de udări a sporit considerabil în acest an secetos. Fapt constatat de noi mai cu seamă pe ogoarele de sub jurisdicția tehnică a șefului de secție Caragea Dascălu, unde prezența laborioasă a mecanizatorilor Ion Stoica, Constantin T. Constantin și Marin Dascălu, sau a mecanicilor de întreținere Ion Cioroi, Nicolae Chirită și Marin Androne, menține agregatele în regimul optim de funcționare, prin intervenții rapide și calificate, oriunde și oricînd este cazul. Încît, numai în încinta îndiguită a I.A.S. Prundu, cînd și cînd, lucrurile se potolesc.

Peste bucuriile și necazurile sale de zi cu zi, președintele Vasile Soare ne mai dezvăluie o satisfacție. În cuprinderea consiliului unic agroindustrial de sub responsabilitatea sa se află Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa. Experiența acumulată în largul celor 3 500 ha ale acestei puternice unități științifice și productive le prinde bine acum tuturor vecinilor apropiați. Există aici un puternic nucleu de cadre calificate a căror activitate și competență au influențat mai profund decît pe alte meleaguri însăși mentalitatea sătenilor. Promptitudinea și gestul precis au intrat în sîngele tuturor, formîndu-le agricultorilor zonei o a doua natură. Și faptul, neîndoielnic, își are importanța sa. Comandamentele de irigații funcționează nu numai la scara întregului C.U.A.S.C., ci în toate comunele. Starea de mobilizare e generală. Iar controalele de zi și de noapte, spre deosebire de alți ani, constată mereu mai puține neajunsuri și nereguli. Răsplata muncii destoinice a tuturor nemaifiind doar probabilă.

Ca un fiu al acestor locuri, Vasile Soare știe ce știe. Cu vorbă mai puțină și cu faptă mai multă, minuite cu o agilitate încă necunoscută pînă mai ieri sau alaltăieri, aspersoarele își fac datoria. La Băneasa, 24 de aripi de ploaie au scos de sub semnul incertitudinii 350 ha grîu. Nu a fost nici orzul uitat. Iar din ziua descinderii noastre în zonă, echipele de irigații au atacat și culturile prășitoare. Oameni care nici nu fac parte din aceste echipe vin cu rîndul să ofere o mînă de ajutor. Solidaritatea tinde să devină structurală, nu doar ocazională. Și acest cîștig, mai crede Vasile Soare, încorporat în existența țăranilor, reprezintă un cîștig de durată. Și din clipa aceasta, gluma fiind împlinită, după ce a călcat în lung și în lat vreo 20 000 ha, Vasile Soare își îngăduie și un surîs cît se poate de destins.

MIHAI PELIN ■

Fotografii de GH. NEAGOE ■

Pîinea lor e chiar pîinea

Alexandria

Drumul de la brutărie la industrie

La centrul de desfacere, în jurul unui produs care se cumpără zilnic, oamenii se alătură la discuție fără multe invitații. Și cum ne găsim în județul onorat în panificație cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, ceea ce presupune că patru ani, la rînd, a luat locul I pe țară, nu ne mirăm că ei apreciază faptul că mănîncă cea mai bună pîine. „După mine-i pîine de expoziție..." (ing. Simion Lestnic), „Are dulceața de la început chiar și după trei-patru zile" (Ștefan Ioana), „Cînd n-avea aspect comercial și era puțin arsă, oamenii o dădeau deoparte" (Irina Ciurea), „La Buziaș am mîncat pîine slabă, ai noștri știu s-o facă bună. Și ca gust, și ca aspect. Oricum își cunosc meseria" (Petre Constantin, pensionar).

La moară, cu maistrul morar Florea Mogoș : „Făina e așa cum e ! Același grîu crește pe toată Cîmpia Dunării, totuși, n-am mîncat nicăieri pîine așa bună ca la Alexandria. . Am fost la Pitești, la Drăgășani, la Vîlcea, la Craiova... nu sînt buni meseriași. Noi separăm grîul după calitate, după umiditate, îi dozăm... Plecăm de la aceeași materie primă, dar știm ce să facem cu ea ca să nu influențeze calitatea pîinii".

La fabrica de pîine, în schimbul trei, ca șefă de echipă Zoia Popa : „De la făină pleacă toate !"... De la primele cuvinte ne dăm seama că cei care au cîștigat competiția nu au fost, deloc, privilegiați. Făina le-a dat și lor bătaie de cap, așa că sîntem curioși să știm cum s-au descurcat. „În funcție de calitatea făinii, intervenim în procesul de producție mărind sau micșorînd timpii de dospire, modificînd aciditatea maielelor. De fapt, acesta este singurul secret al succesului nostru cunoscut și recunoscut de fiecare din cei 17 oameni care alcătuiesc un schimb. Noi am introdus în fabrică disciplină foarte riguroasă, aproape ca la C.F.R. La intrarea în schimb verific cine-i obosit și-l trimit acasă. E foc continuu, deci, cel obosit nu-și poate permite să stea cinci minute pe-o ladă să se odihnească. După patru ani nu mai supără pe nimeni această „pretenție" a noastră, ne-a intrat în sînge și ne ordonează viața în general". Discuția cu directorul întreprinderii, inginer Ștefan Piesa, urmărește aceeași întrebare : cînd e bună — de ce e bună pîinea și cînd e rea — de ce e rea ? „Mergînd la minimă rezistență, pîinea iese rea. Grîul, la ora actuală, produs în totalitate în județul nostru, nu este totdeauna cel mai bun cu putință. Calitățile glutenului sînt diminuate de dăunători. Combaterea lor se face foarte greu, iar făina ne dă probleme. Noi ne-am stabilit totuși o tehnologie proprie, încît nimic nu trebuie să ne scape. Respectăm parametrii stabiliți și nu facem rabat de la nimic. Așa am mers, an de an, de la mai bine la și mai bine și pîinea de aici a devenit renumita „pîine de Alexandria". Acesta este stimulentul nostru. La un schimb de experiență cu Doljul, directoarea întreprinderii de acolo a rămas impresionată de pîinea pe care-am copt-o din aceeași făină, drept care ne-a solicitat rețetele. Brutarii cooperației din comuna Brînceni ne-au șesizat că, din cauza parametrilor făinii, pîinea lor e slabă. Ne-au zis chiar, luați dumneavoastră făina și faceți pîine din ea ! N-am luat-o, ci le-am dat doi oameni și au făcut pîine, la ei, din făina lor, și a ieșit incomparabil mai bună. Am hotărît să facem cursuri de calificare, dar nu în săli, ca „la ședință ! La fața locului, pe concret, cum se zice, „la saibă". Toți zic astă-i făina — astă-i pîinea ! Secretul este unul singur : brutarul trebuie să-și însușească ținuta de brutar. Abia din acest moment poți să ai pretenții în plus, poți merge să ceri alte îmbunătățiri, de exemplu poți discuta asupra utilajului. La ora actuală, mașinile de divizat aluat se defectează mult prea repede. Distribuitoarele de gaze ale cuptorului tunel nu corespund, nici la grosime, nici la compoziție, motiv pentru care după două săptămîni de funcționare stăm cu linia tehnologică aproape o lună. Pîinea, la ora actuală, presupune o întreagă industrie, nu mai este o simplă brutărie".

ELENA GHERA

Buzău

Făina e „secretul"

Imaginea cu brutarul plin de făină și rînduind, cu lopata de lemn, pîinile în cuptor nu mai e azi valabilă, iar aici, la Întreprinderea de morărit și panificație din Buzău, e cu atît mai puțin. Motivul nu trebuie căutat prea departe : se produc, la I.M.P.B., cam un sfert de milion de pîini pe zi, în 15 sortimente (au fost

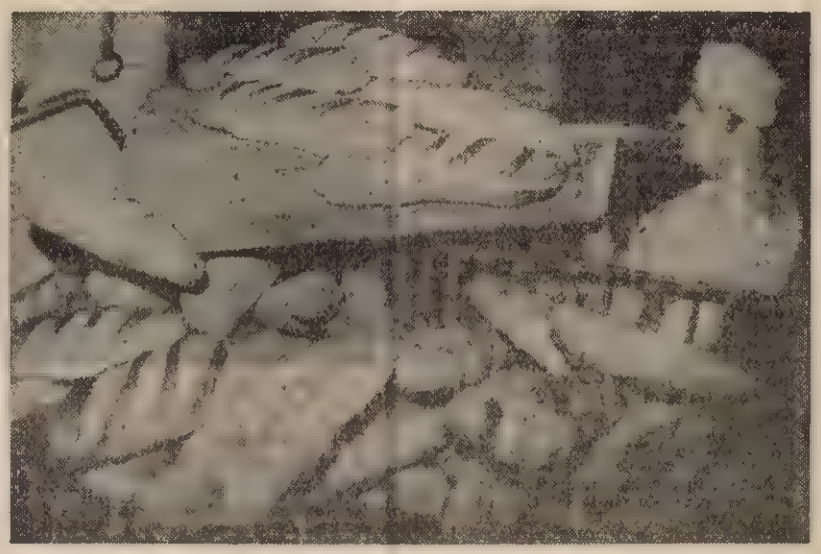

50), fiind limpede că treaba asta e de-acum industrie, cu „foc continuu", benzi și așa mai departe. Foștii brutari, între care Vasile Rădulescu tocmai a ieșit la pensie, iar Ștefan Stilpeanu nu mai are mult, s-au adaptat și ei se numesc azi, după acte, muncitori specialiști, încadrați la categoria maximă VI, datorită vechimii care oscilează, la cei citați și la alții, în jur de 30 de ani. Cînd lucrau în mic, camera de coacere era închisă și pîinea înclină ei să creadă, mai gustoasă, căci anumite substanțe, adică cele capabile să dea aromă, nu se volatilizau. Azi, cînd cuptorul cuprinde, pe o vatră completă, 1 500 de pîini, cam cîte făcea Rădulescu într-o zi pe vremea tinereții sale, el e deschis și, deci, oamenii răspunzători de pîine au un dușman în plus. Aerul care intră. Dar ce pierde la calitate, în mod fatal, pîinea cîștigă la cantitate, dar nu trebuie să se înțeleagă din asta, ar fi păcat, că pîinea de Buzău e rea. Dimpotrivă, e bună și, argument la fel de important, e destulă, chiar dacă, cum ziceam, meseria de brutar e, pe ici, pe colo, amenințată și doar un tînăr, Ionel Feroiu, a îmbrățișat, aici, aceeași profesie cu a tatălui său, lucrînd cot la cot. Altfel, tineri sînt destui la I.M.P.B., mulți ieșiți de pe băncile Facultății de industrie alimentară și ale liceelor cu profil, fete mai ales, căci meseria asta, citez vorbele inginerului șef

Speranța Dănulescu, e din cale-afară de migăloasă, orice abatere de la tehnologie fiind, cu desăvîrșire interzisă. Bătălia cea mare se dă, dacă am înțeles bine, la prepararea maielelor și a aluaturilor, o serie întreagă de lucruri trebuind respectate : dozarea materiei prime, timpul de fermentație etc., etc. Chiar dacă la Buzău se folosește, în mod curent, o tehnologie nouă, mala fluidă, „secretul" pîinii, dealtfel vechi de cînd lumea, îl constituie tot calitatea făinii. La acest capitol, Speranța Dănulescu, care e o femeie de ispravă și înfiptă la vorbă, n-are de ce se plînge, chit că maiaua fluidă subțiază coaja pîinii. Grîul care ne vine, zice inginerul șef, mai ales de la Constanța și Tulcea e bun, necazul e că aprovizionarea nu se face totdeauna ritmic. Dar acest necaz nu pare să fie singurul. Pîinea de Buzău, bună, gustoasă, destulă, n-are luciul cuvenit, pricină din care Speranța Dănulescu e mîhnită. Explică după cum urmează : dac-am avea mai mult abur, adică dac-ar merge ambele cazane, nu doar unul, am obține aburul necesar luciului, dar un cazan stă din cauza combustibililor. Sigur, o pîine cu luciu ar cîștiga în aspect, dar veți fi de acord cu mine, cei care știți, că franzela de Buzău, fie ea de 3,50 lei și 400 de grame (adică „Dîmbovița"), fie ea de 5.50 lei și 700 de grame (adică „București"), fie ea de alte 14 feluri (în duminica documentării), e foarte căutată și, mai mult încă, apreciată. După coacere, ea mai răsuflă, pîinea cîștigă la cantitate, dar nu mîine 6 ore în depozitul fabricii, ratînile acestei operații fiind mai degrabă medicale : pîinea foarte proaspătă îngrașă, deci nu face bine sănătății.

Cu pîinea, la Buzău, lucrurile sînt limpezi. Nu însă și cu covrigii, capitol la care buzoienii erau cîndva vestiți, alte județe (ultima oară, Argeșul) trimițînd aici oameni ca să învețe meserie. Covrigi se produc și azi, destui, împletiți și chiar tip „ochelari", la 1 leu bucata. Dar localnicii, și nu numai ei, tînjesc după covrigii mici, de 25 de bani cercul. Aceștia au dispărut, deși specialiști pentru producerea lor se mai găsesc, Ion Stamate sau Irina Trocaru, cea din urmă fiind „ultima cocătoare de covrigi din județ". Încă o tradiție pare primejduită dintr-un motiv discutabil : nomenclatorul nu mai permite fabricarea de covrigi mai mici de 50 de grame, în timp ce aceia care au făcut faima Buzăului n-aveau decît 20 ! Nu pledez pentru încălcarea nomenclatorului, dar îmi permit să întreb dacă el nu poate fi, măcar în acest punct, modificat ? Poate ?

Altfel zis, pîinea de Buzău e bună, chiar și fără luciu. Ea va fi, se speră, și mai bună, și mai multă, în clipa în care creșterea și așezarea în dospitor, acum manuale, vor deveni operații mecanizate. Iar acest lucru, s-a angajat Speranța Dănulescu, se va întîmpla cît de curînd.

OVIDIU IOANIȚOAIA

București

Unul din cele mai constante alimente

— Stimată tovarășă Valerica Bejenaru, în calitate de director adjunct tehnic al Întreprinderii de morărit, panificație și produse făinoase București, ce ne puteți spune despre pîinea care se mănîncă în București ? Se deosebește ea cu ceva de pîinea din alte orașe ?

— Se produce în toată țara același fel de pîine. Teoretic, ea trebuie să fie la fel. Activitatea desfășurată de noi, în București, are cîteva aspecte deosebite. În Capitală exigența consumatorilor este mai ridicată, populația este mai eterogenă, sînt mai mulți străini, turiști sau veniți cu diferite treburi, aici au loc congrese interne și internaționale, numărul de români în trecere prin București într-o zi îl evaluăm la peste 200 de mii. Activitatea noastră se deosebește de cea a altor întreprinderi similare din țară în primul rînd prin dimensiune. Producția de pîine a unor județe este cît jumătate din producția unei singure fabrici din întreprinderea noastră. Or, în București funcționează 8 fabrici de pîine.

— Să ai grijă de pîinea unui oraș ca Bucureștiul, iată o muncă de răspundere. Care sînt criteriile principale care vă dirijează activitatea ?

— Satisfacerea necesarului de consum pentru toți locuitorii orașului și pentru flotanți, locuitori de toate vîrstele, pretențiile și gradele de sănătate. Deci, cantitate și calitate. Un alt criteriu important pe care îl avem în vedere este economisirea judicioasă a fondului de grîu al statului. Avem grijă să nu fie irosit atît de noi cît și de consumatori. Pentru un oraș mare ca Bucureștiul trebuie rezolvată diferența mare de comandă din partea comerțului de la o zi la alta. Numai într-o săptămînă diferența de comandă de luni pînă sîmbătă este de ordinul a 30—40 la sută. În cazul marilor sărbători diferența este și mai mare. Posibilitățile noastre sînt aceleași și trebuie să facem față vîrfurilor de producție cu orice preț. Începînd de joi, facem stocuri astfel ca sîmbătă să putem acoperi necesarul. Una din cele mai mari abateri de care sîntem pasibili este să rămînă un centru fără pîine măcar un sfert de oră.

— Cum se repartizează pîinea către centrele de vînzare ? Cum se explică situația întîlnită uneori că la două centre vecine găsești la unul pîine proaspătă, iar la celălalt veche ?

— Livrarea pîinii către populație este rodul unei strategii zilnice, bazată pe statistici, pe înțelegerea unor fenomene. Pîinea se livrează pe baza unor comenzi primite zilnic de la comerț, funcție de cerințele exprimate de fiecare centru. În București sînt peste o mie de asemenea centre, din care aproximativ 60 la sută funcționează în două schimburi. Sîntem condiționați deci de șefii de centre și chiar de distribuitorul nostru. O lege a activității noastre este ca pîinea să se livreze în ordinea fabricației. Aprovizionarea centrelor depinde de comenzile pe care le lansează fiecare. Trebuie să mai spunem că, în plus față de comenzi, avem mașini de intervenție care intervin ori de cîte ori sîntem solicitați. Mașinile care distribuie pîine au un program fix, de regulă aceleași, și repartizarea pîinii nu include nici o preferință.

— Gama de sortimente este suficientă ? Ce părere aveți despre calitatea pîinii ?

— Satisface exigențele consumatorilor, atît la pîinea de consum cît și la cea dietetică. Față de alte țări avem un sortiment foarte variat. Dealtfel, în fiecare an de două sau chiar de trei ori se rediscută gama sortimentală. Cu această ocazie pot apărea produse noi. Pîinea este unul din cele mai constante alimente și putem spune că prin introducerea unor adaosuri vitaminizante, cum ar fi lecitina de exemplu, valoarea ei nutritivă a crescut. Făina este bineînțeles cea care influențează în mod hotărîtor calitatea pîinii. Începînd din moară și pînă cînd pîinea iese pe poarta fabricii este urmărită, controlată cu cea mai mare atenție. Pîinea cu defecte, arsă sau strîmbă este returnată fabricii. Și șefii de centre au dispoziții precise în acest sens. Cuptoarele moderne de care dispunem, mai ales că anumite linii de fabricație au fost specializate, asigură uniformitatea calității pîinii.

— Au fost situații în care nu s-a putut livra pîine în cantități suficiente ?

— Nu am fost niciodată într-o asemenea situație. E drept că dacă un centru rămîne pentru o scurtă perioadă fără pîine, nu trimitem special pentru el o mașină de intervenție cu 200 de pîini, să spunem. Din fabrică ies mașini pline, cărora li se face un traseu, funcție de o situație dată. Am avut întotdeauna cantități suficiente.

— Vă mulțumim și pentru timpul pe care ni l-ați acordat și îndeosebi pentru pîinea pe care ne-o oferiți în fiecare zi.

OPREA GEORGESCU

Premieră carboniferă în Dolj

Întîi — în Oltenia — au fost Rovinarii Gorjului...

A venit apoi Valea Motrului, cu bogatele ei zăcăminte și exploatări miniere, cu nesățioși consumatori precum termocentralele de la Craiova, Rogojelu și Turceni, trei din mărețele construcții ale socialismului...

A venit Mehedinții cu primele exploatări de lignit, cu termocentrala de la Drobeta Tr. Severin.

Și, în sfîrșit, pe firmamentul cărbunelui oltean se ivește, iată, Doljul. El vine puternic, din urmă, precum alergătorul de cursă lungă, vrînd parcă să recupereze în lureș toți anii neîmpliniți din istorie...

Da, Doljul cel dintotdeauna dătător de grîu, de porumb și floarea-soarelui, de struguri, fructe și legume, mai apoi de gaz metan și de petrol, se pregătește acum, spre bucuria oamenilor săi și a întregii țări, să dea patriei primele cantități de lignit. Ceea ce înseamnă că demult, demult de tot, în erele geologice, uriașele păduri de ferigi doborîte de cataclisme s-au afundat în mîlurile Cîmpiei Române și, acolo, la înalte presiuni, neștiute de nimeni, s-au transformat în aur brun. Într-o comoară pe care doljenii, cu inteligența și uneltele lor, au izbutit azi s-o dibuie în nepătrunsele-i adîncuri, să-i comensureze potențialul și valoarea.

Despre destinele cărbunelui doljean mi-au vorbit mai deunăzi, îndelung și în deplină cunoștință de cauză, doi din responsabilii de bază ai domeniului : economistul Vasile Popescu, secretarul cu probleme economice al Comitetului județean de partid, și inginerul Alexandru Galiceanu, directorul Institutului de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări miniere pentru lignit Craiova.

Aproape o treime din suprafața Doljului este căptușită cu lignit. De fapt — mi-au destăinuit cei doi, după ce și-au plimbat o vreme mîinile peste harta economică a județului — există aici trei zone distincte : — una la sud de Băilești, în perimetrul Negoi — Bistreț — Rast — Ghidici, pînă aproape de Poiana Mare, alta la nord-vest de Craiova, în perimetrul Mihăița — Predești — Brădești, iar ultima e prospectată în cîmpurile petrolifere și de gaze naturale. Primele două sînt exploatabile, ultima — deocamdată — nu, din motive lesne de înțeles.

Prospecțiunile au arătat că Băilești-sud se întinde pe o suprafață de aproximativ o mie de kilometri pătrați, fiind socotită cea mai mare zonă carboniferă din Dolj. Cele peste 150 de foraje executate pînă în prezent din 200 în 200 de metri precizează că straturile de cărbune existente aici ating grosimi ce variază între 1—12 metri și se situează la adîncimi de 1 pînă la 43 de m, ceea ce permite exploatarea la suprafață. Spre deosebire de aceasta, zona carboniferă din nord-vestul Craiovei cuprinde circa 600—700 kilometri pătrați, iar formațiunile cu cărbune se află la adîncimi de 100 pînă la 425 m, în 4 pînă la 6 straturi groase de 0,50 — 3,70 m. exploatarea fiind posibilă în acest caz numai prin puțuri.

Rezerva de cărbune existentă în ambele zone din nordul și din sudul județului se estimează la cîteva sute de milioane tone, posibile de a fi scoase la lumina zilei în următorii 25—30 de ani.

Dar să revenim în actualitate. Să vedem ce se întîmplă, acum, în sus-numitele zone carbonifere.

Inginerul Alexandru Galiceanu povestește : La Predești, în perimetrul I, a început nu demult săparea primului puț, practic a primei mine de lignit, la 250 m adîncime. S-au îndesit forajele în gabarit de 400 — 400 m, pentru a preciza mai bine perimetrul exploatabil. Minele de aici vor începe să producă în următorii doi-trei ani. Vor da milioane și milioane de tone de aur brun.

Mai aproape de noi, în timp, este Băileștiul, adică zona de sud. Chiar în aceste zile de mai au început lucrările de decopertare la prima carieră din amonte de Dunăre. Din tranșeea ce se excavează aici primele tone de cărbune vor fi scoase în preajma zilei de 31 decembrie anul acesta. Va fi atunci, în Dolj, încă o mare premieră. Dezlegătorii tainelor lignitului doljean vor fi și ei primii bucuroși și vor putea spune cu inima deschisă că, în sfîrșit, după ani și ani de trudă, Institutul lor de cercetări și proiectări miniere nu va mai fi în afară, ci chiar în inima zonei, chiar pe cărbune.

Reintră în vorbă secretarul Comitetului județean de partid : Vom ajunge curînd — ne asigură dumnealui — ca cel puțin jumătate din cantitatea de cărbune energetic necesar termocentralelor de la Isalnița, Craiova II și Calafat să fie asigurată din resursele proprii ale județului. Asta înseamnă. În etapa I, cam 3,5 milioane tone anual. Pînă în 1990, conform programului. Rastul va deveni un port al cărbunelui doljean. De aici vor urca cu șlepurile în sus, pe Dunăre, pînă la termocentrala din Calafat, zilnic, mii și mii de tone de cărbune. O cale ferată de 25 kilometri, pornind din zonă, va face în același scop racordul cu Poiana Mare — Calafat, iar de la Predești o alta, mai scurtă, de numai 15 km, va duce cărbunele direct în arzătoarele termocentralelor Craiovei.

Cercetarea prospectivă și lucrările pregătitoare continuă. Spre zonele de operații se înaintează, grăbite, puternice excavatoare și dragline.

La sud de Băilești și la nord-vest de Craiova, pe un front larg de zeci de kilometri, s-a declanșat încă o mare bătălie pentru cărbune. Doljul carbonifer și-a început astfel, eroic, epopeea, marcînd aici, în mănoasa Cîmpie Română, o nouă și impresionantă contribuție la ceea ce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a numit lupta pentru independența energetică a țării.

MIHAI STĂNESCU ■

Făină, apoi apă, sare, drojdie, căldură și OM, mult OM

Dimineața unei zile de mai a început pentru mine la Fabrica de pîine Pajura, secția I „Gh. Doja". Meșteri mari, Ilie Brănișteanu și Nicolae Tudorache și-au făcut rost de ceva timp, cam cît îi trebuie unei pîini să se coacă, și vorbesc despre munca lor. Mai au 130 de colegi, muncind în trei schimburi ca să asigure cele 35 t de pîine pentru zona Dorobanți-Piața Amzei. Pîinea lor, cum zic ei, este cea mai bună din București. Am avut senzația că dacă cineva l-ar contrazice ar fi admonestat pe loc și poate chiar, ca Flămînzilă din Harap-Alb, ar fi silit să mănînce atîta pîine pînă cînd s-ar convinge că ei au dreptate. Coplos supliciu !

La această fabrică (și nu știu de ce locul de naștere al pîinii se numește fabrică) se începe cu făina, apoi apă, sare, drojdie, căldură și Om, mult Om. Asta e rețeta pîinii lor.

Pîinea este vie, am văzut cum se mișcă, cum crește și cum, obosită că e gata, răsuflă abur cald și aromă de demult, de la o casă de țăran și o măsuță cu trei picioare. Și-apoi nu e totul gata. Pîinea se

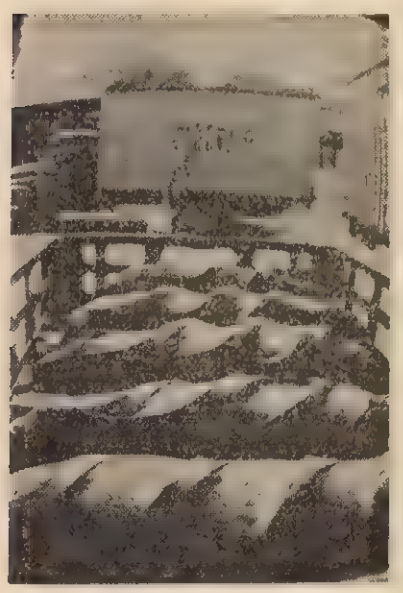

naște în trei ore, trebuie să stea 3 ore ca să poată fi bună de mîncat. Brutarul însă, cel care-i dă pîinii mîezul și coaja, nu mănîncă niciodată pîine caldă. „Necazul pe care ți-l aduce pîinea caldă nu justifică pofta... La noi e mai puțină mecanizare, tehnologia este mai clasică și mai aproape de cuptorul în care mama cocea pîinea..." îmi spune Nicolae Tudorache, maistru principal.

Mă gîndesc din nou la „rețeta" pîinii făcute de acești oameni. În lipsa unor aparate moderne, omul supraveghează facerea pîinii ; acolo, în cuptor, la 92° omul care o privește din afară și-a lăsat sufletul și mintea înăuntru. Se plimbă peste fiecare pîine, o încearcă acolo, în cuptor, și Omul știe cînd este gata. Fără nici o sonerie de avertizare, fără nici un ac indicator de punct terminus. Și poate că pîinea asta, cu mai puține circuite integrate sau microprocesoare în ea, este mai vie, umblă în corpul celui care o mănîncă și se așază în piele, în minte, în suflet și în inimă.

PAUL AGARICI ■

Opinia unui alegător

Pledoarie pentru flori și pentru o „afacere" cu flori

Sînt, recunosc, un pătimaș al florilor, cred că viața noastră poate fi mai frumoasă și datorită florilor, am luat, odată, apărarea florăreselor bucureștene, convins fiind că și azi că ele joacă un rol important în consolidarea tradiției și a farmecului urbei naționale, în sfîrșit, vin de la țară, din Oltenia, unde toate grădinile și cerdacurile sînt pline de flori, unde înfloresc cele mai frumoase mușcate, unde e cultivat sîminocul și acea floare rară care se numește... și unde nu ieși în lume fără busuioc. Ei bine, tot de ani de zile scriu pe unde pot că numai cu garoafe nu răzbim noi în comerțul cu flori, că e păcat că florăriile noastre sînt atît de sărace, totuși, într-o țară vestită pentru florile ei, că am văzut, în Europa, florării care m-au umplut de invidie, și unde ? în nord și ori de cîte ori a venit vorba de flori m-am întrebat cît am putut de tare ca să mai audă și cine trebuie ! : de ce nu exploatam noi, mai ambițios, flora românească tradițională și de ce nu ieșim în lume cu ea ?

De curînd, ambiționat eu însumi de o expoziție de la Pitești am vrut să știu ce se petrece la Băneasa, la acel centru miniatural care, prin exponatele sale, a cucerit toate sufragiile la Pitești

Așa am cunoscut-o pe maestra sportului la alpinism, mai în tinerețe desigur, care este inginera Canarache Viorica, nora mareiui arheolog, sufletul acestui centru miniatural unde cu o patimă rară se fac cele mai tulburătoare experiențe în spațiul destinat cercetărilor în domeniul acesta, al horticulturii și unde rezultatele sînt spectaculoase și demne de toată lauda și mai ales demne de tot sprijinul. Lîngă inginera Canarache, cu aceeași patimă slujesc florile inginerele Ana Dima și Maria Pîrvu și o mină de tehniciene și de lucrători care au ceva de spus pe lumea asta.

Sigur, nu vreau acum să fac un reportaj al acestui centru miniatural unde, ca să dau un exemplu, numai experiențele inginerei Canarache cu floarea numită Anturium sînt literalmente spectaculoase dar mă simt dator să vă spun că am aflat aici argumentele tezei mele după care România ar putea cîștiga bani buni pe piețele europene și cu florile.

Am impresia că dincolo de pasiunea unor entuziaști și de un sprijin indiscutabil al unor specialiști cu anume putere de decizie, totul rămîne în zona poeziei care, se știe, oricît ar fi de strălucită, în toată lumea are tiraje foarte mici, editorial vorbind. Ei bine cred că n-ar strica dacă am găsi timpul necesar să dăm florilor o atenție industrială, ca să zic așa, și să vedem dacă ele nu pot aduce, și ele, o bună valută și un prestigiu de care nu ne putem dispensa nici în acest domeniu.

Ce ar fi, să zicem, mă gîndeam, văzînd experiențele cu Anturium, dacă am organiza o consfătuire națională a florarilor, dacă am acorda creditul moral și financiar unei meserii care se cuvine cred, rapid scoasă din spațiul restrîns, totuși, al centrelor experimentale și am proceda la consacrarea industrială a producției floricole ? Am impresia că investiția ar fi foarte bine răsplătită, că am putea foarte bine concura pe plan european și chiar dacă va fi taxată drept o vizlune de scriitor, nu mi se pare deloc deplasată imaginea avionului care, de două ori pe săptămînă, pleacă de la Otopeni cu flori românești la Zürich sau la Londra sau la Madrid sau la Stockholm ?!

Sugerez, așadar, colegilor mei de la Flacăra o intervenție de specialitate și un interviu care s-ar putea să fie revelator cu inginera Canarache, unul din cei mai imoătîmiți slujitori ai unei meserii, din cîți am văzut. Și iar zic, ca și altădată, **ce oameni minunați sînt azi în țara noastră în plinătatea forței lor creatoare și pe care avem datoria să-i exploatăm exact acum cînd sînt puternici și deștepți și curajoși gata de jertfă, pentru că fibra lor e tinără și plină de sevă !**

DINU SARARU ■

ÚJ ÉLET 25

S-a împlinit zilele acestea un sfert de veac de la ieșirea de sub tipar a primului număr al revistei ÚJ ÉLET, organ central de limbă maghiară al Frontului Democrației și Unității Socialiste din România.

De-a lungul celor 25 de ani de apariție, ÚJ ÉLET a adus o contribuție însemnată la promovarea în rîndul populației de naționalitate maghiară din țara noastră a politicii Partidului Comunist Român și a statului nostru. Concepute în spiritul acestei politici, articolele publicate în revistă, reportajele ilustrate despre marile realizări în construcția socialistă în România, materialele tratînd diverse probleme sociale și etice care frămîntă omul contemporan, cronica vieții culturale și artistice, diverse alte rubrici și-au găsit un larg ecou în conștiința cititorilor, formată în spirit comunist și de cei ce au semnat și semnează în paginile revistei : ziariști, scriitori, critici, savanți, specialiști în domeniul tehnicii, muncitori, țărani.

Creată prin grija partidului și a statului, revista ÚJ ÉLET îmbogățește rețeaua presei din România, care de aproape două decenii, în spiritul indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, educă și însuflețește întregul nostru popor în opera de făurire în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest context, printre cele mai importante sarcini ale revistei ÚJ ÉLET s-au aflat întotdeauna formarea conștiinței comuniste, educația patriotică, adîncirea frăției și întărirea unității dintre toți cetățenii României, români, maghiari, germani și de alte naționalități, sub semnul țelurilor lor comune : înflorirea patriei socialiste.

Așa cum subliniază chiar ÚJ ÉLET într-un editorial publicat cu ocazia aniversării, după anii fructuoși de apariție de pînă acum, care coincid de fapt cu treptele eforturilor creatoare ale întregului popor, în fața revistei stau, acum, la intrarea în cel de-al 26-lea an, sarcini tot mai mari. Înfăptuirea grandiosului program trasat de cel de-al XII-lea Congres al partidului, a programelor adoptate la Conferința Națională pune în fața fiecărui cetățean al patriei cerințe noi în activitatea de zi cu zi la fiecare loc de muncă : abnegație sporită, o disciplină mai fermă, o grijă mai mare pentru economisirea materialelor și a energiei, ridicarea calității muncii, promovarea fermă a principiilor etici și echității socialiste, toate acestea avînd drept scop ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație, sporirea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În satisfacerea acestor cerințe, presei din țara noastră, și în acest cadru și revistei ÚJ ÉLET, îi revine un rol important.

Cu prilejul acestui frumos jubileu, revista FLACĂRA transmite revistei ÚJ ÉLET felicitări călduroase și urări de noi succese în activitatea sa rodnică, pusă în slujba înfăptuirii politicii partidului de făurire a comunismului pe pămîntul românesc.

Viorel Olivian Pașcanu, adept și promotor al medicinei naturiste

Răspundem pe această cale celor ce ne-au solicitat amănunte în legătură cu „Micul îndreptar de medicină naturistă", operă în manuscris datorată rădăuțeanului Viorel Olivian Pașcanu și pe care am avut prilejul să o prezentăm parțial în cuprinsul rubricii „Omule, fii primul tău medic". Cititorii noștri s-au arătat, totodată, interesați să cunoască modul în care au fost probate prin practică recomandările tratatului. Ni s-au cerut, de asemenea, date privind vîrsta și profesiunea autorului.

De la început, o precizare : Viorel Olivian Pașcanu nu este doar un pasionat colecționar de rețete și proceduri de medicină populară, ci în primul rînd omul care a recurs nemijlocit la această terapie, iar aceasta după un stadiu îndelungat petrecut în saloanele spitalelor și mai ales după ce viața și necazurile l-au convins că drogurile farmaceutice sînt în stare să vindece și să îmbolnăvească aproape în egală măsură. Exemplul colaboratorului nostru ne întoarce astfel gîndurile la un caz asemănător, este vorba de doctorul Mihai Zavergiu Theodoru, autorul unei metode originale de imunoterapie, elaborate și ea tot ca urmare a unei îndelungate și infructuoase confruntări cu prescripțiile medicinei tradiționale.

Micul îndreptar de medicină naturistă cuprinde 5 secțiuni. Prima este consacrată preparatelor din plante și legume, cea de a doua procedurilor prin hidroterapie, masaje, ventuze și clisme, cea de a treia, procedurilor prin presopunctură, poziții statice și exerciții de respirație, ultimele două capitole fiind dedicate unor considerații și recomandări privind dieta alimentară.

Viorel Olivian Pașcanu este inspector la Consiliul popular al orașului Rădăuți, are 52 de ani și locuiește pe strada Tudor Vladimirescu 2, sc. D, ap. 2. La această adresă l-am căutat și noi pentru a-i solicita următoarele amănunte în legătură cu geneza și valoarea terapeutică a „Micului tratat de medicină naturistă".

— De cînd mă știu, ne mărturisește interlocutorul nostru — am fost un abonat al policlinicilor și unităților spitalicești. Am fost pe rînd bîntuit de scarlatină, reumatism, febră tifoidă, pneumonie, pareză, orelon, adenită, ca să nu mai vorbesc de numărul fără șir al zilelor în care am zăcut bolnav de gripă, faringită, conjunctivită. Am contractat, de asemenea, o afecțiune gravă pulmonară, urmată de una cardiacă ce m-au obligat să stau foarte mult timp la pat și să mă slujesc de baston în drumurile mele spre școală sau spital. Devenisem atît de dependent de cabinetele medicale încît îmi petreceam sute de zile din an pe culoarele policlinicilor unde nu o dată am fost tentat să-mi exagerez simptomele pentru a mă bucura de un plus de atenție. Am înghițit mii de pilule și mi-am perforat tegumentul cu sute și sute de injecții. Am observat astfel cu cîtă ușurință intocmesc unii medici rețete mamut și spre ce consecințe nefaste conduce abuzul de medicamente. La aceste concluzii a ajuns cercetarea medicală actuală, dar din nefericire eu am beneficiat în această privință de o experiență proprie. Tratamentul medicamentos nu mi-a ameliorat starea de sănătate a organismului, ci dimpotrivă. Ieșind dintr-o boală intram în alta, astfel că în disperare de cauză am început să încerc și procedee de medicină naturistă. Am făcut-o îndemnat de unii și de alții și, evident, la început, fără prea mare încredere. Apoi, cînd am observat că ceaiurile, infuziile, decocturile, tincturile, masajele, ventuzele, presopunctura, pozițiile statice și exercițiile de respirație pot înlocui majoritatea medicamentelor de sinteză, am început să renunț treptat la drogurile din farmacie și să apelez tot mai insistent la recomandările medicinei naturiste. În acest sens am avut la dispoziție un „excelent laborator", iar acesta a fost propriul meu organism hărțuit din nefericire de tot felul de afecțiuni. Am constatat, astfel, că să dau cîteva exemple, că pentru îndepărtarea durerii de cap este suficient să ții mîinile în apă rece cîteva minute, iar pentru regularizarea tranzitului intestinal se dovedesc excelente unele ceaiuri și procedee de presopunctură Acum doi ani am observat la mîna stîngă o umflătură moale, rozalie și consultînd un medic acesta mi-a spus că este vorba de o bursită. Mi-a prescris un tratament îndelungat cu antibiotice. Un altul mi-a propus de urgență să mă supun unei intervenții chirurgicale. Am apelat la o rețetă din medicina populară și am aplicat pe umflătură o compresă cu o soluție din castane macerate la soare în petrol. Pînă a doua zi, umflătura a devenit albă. După trei zile a dispărut complet. Am evitat medicamentele chiar și în cazul afecțiunilor mai grave. Numai în cazul anghinei pectorale, de care sufăr de mai multă vreme, folosesc aspirina, o pastilă la trei zile. Toate celelalte medicamente au fost substituite printr-un sirop realizat din păducel, busuioc, levănțică, vîsc, păpădie, coada șoricelului și puțină rostopască. În felul acesta, țin afecțiunea la distanță.

Nu sînt un om sănătos, dar nu mai sînt cel de altădată. Au dispărut angoasele, teama de boală, senzația de afîrșeală și somnolență cronică, iar starea generală a organismului este mult ameliorată.

— Cum s-a născut „Micul îndreptar de medicină naturistă"?

— La început am notat și am folosit diverse rețete de ceaiuri și infuzii, precum și diferite metode de masaj și hidroterapie. Mai apoi, au început să mă intereseze procedurile medicale ale Extremului Orient și în mod special presopunctura, pozițiile statice, exercițiile de respirație și psihoterapia. După observații îndelungate am constatat (și din nou pe propria-mi piele) că asocierea lor este sinergizantă și efectele terapeutice benefice mult sporite. Acest lucru mi-a permis ca în decursul anilor să sistematizez întregul material și să-l grupez pe diverse scheme de lucru. Am obținut astfel scheme de tratament pentru aproximativ 120 de afecțiuni ale organismului uman, fiecare maladie în parte beneficiind de un anumit mod de asociere a procedeelor și procedurilor amintite.

— Să încercăm o exemplificare.

— Un bolnav care suferă de anghină pectorală va găsi în „Micul îndreptar de medicină naturistă" următoarele recomandări. **Hidroterapie**: zilnic, duș general la temperatura corpului. Mers pe jos prin iarbă udă, prin vaduri de ape curgătoare (evident, dacă nu suferă de afecțiuni reumatismale). **Exerciții de respirație**: sînt indicate trei procedee în funcție de vîrsta sau posibilitățile fizice ale celui în cauză. Se indică, de pildă, o inspirație lentă pe nas prin îndepărtarea maximă a coastelor, cu abdomenul și umerii imobili. Expirația se face prin contractarea cavității toracice. **Poziții statice**: 1. Din culcat pe burtă se apucă gleznele și se trag cît mai sus posibil. 2. Pacientul stă pe spate și cu picioarele strînse și ridicate pe verticală. Se stă nemișcat în aceste poziții cîteva minute. **Presopunctură**: se masează un punct aflat pe axila stîngă 1-2 minute (lucrarea conține și o schemă a punctelor energetice, dar ele pot fi găsite și în orice manual de acupunctură sau presopunctură). Urmează apoi tratamentul intern și în această privință îndreptarul are indicații și contraindicații. Sînt prevăzute: infuzie din anghinare, păducel, rostopască, traista ciobanului; infuzie din talpa gîștei (30 g), frunze de mentă (20 g), coada racului (10 g), rădăcină de valeriană (10 g), frunze de roiniță (20 g), flori de soc (10 g). Se beau 2-3 căni pe zi în timpul crizelor.

— Consultînd lucrarea dumneavoastră, am observat că acordați o atenție particulară metodelor de psihoterapie.

— S-a scris și s-a rescris despre importanța și forța sugestiei și autosugestiei. Se vorbește mult în ultima vreme și despre bioenergie și iată că în ultimul deceniu acest „misterios fluid" a fost făcut evident grație metodelor de electrografie. Este vorba de o emanație de natură energetică, ea a fost identificată, dar încă se știe mult prea puțin despre această componentă a structurilor vii. Puține lucruri se cunosc și în legătură cu telepatia. Dar ele există și acest lucru ne îndreptățește să le folosim în scopuri terapeutice. Cercetători ai acestor fenomene au consemnat, de pildă, următorul fapt : un medic într-un salon de bolnavi aduce întotdeauna în rîndul acestora o stare de reconfort psihic, în vreme ce el, medicul, simte aproape totdeauna un plus de oboseală și asta deoarece el devine țința unor fluxuri energetice, acestea nefiind altceva decît mesajele neauzite ale celor ce-l înconjoară, speranța sau deznădejdea acestora.

Am constatat și eu ca și alții mulți că în timpul tratamentului este bine să avem atenția îndreptată asupra organului bolnav, să ne spunem în gînd că boala sau durerea începe să se amelioreze chiar dacă facem acest lucru prin repetare mecanică. În îndreptar am propus chiar un exercițiu în acest sens. El poate fi executat într-o încăpere ferită de zgomote în timp ce persoana stă într-o poziție comodă, perfect relaxată și cu ochii închiși. Se repetă mecanic, de trei ori, următoarele fraze (fiecare frază în parte): mîna dreaptă îmi este grea; mîna stîngă îmi este grea; piciorul drept îmi este greu; piciorul stîng îmi este greu; inima îmi funcționează perfect (sau în locul acesteia, alt organ bolnav, ficatul, stomacul rinichii etc.); mîna dreaptă îmi este caldă; mîna stîngă îmi este caldă, piciorul drept îmi este cald; piciorul stîng îmi este cald ; inima îmi funcționează perfect; mîinile îmi sînt grele și calde; inima îmi funcționează perfect ; picioarele îmi sînt grele și calde; inima îmi funcționează perfect; mîinile și picioarele îmi sînt calde; inima îmi funcționează perfect. Se intercze cu desăvîrșire folosirea cuvîntului NU. După cîteva zile persoana va simți o senzație de greutate și căldură la extremitățile corpului.

— De recomandările tratamentului au beneficiat și alte persoane?

— Îndreptarul s-a născut în timp, în decursul a mai bine de două decenii și s-a născut, ca să zic așa, de la sine. Gîndul de a întocmi un îndreptar s-a ivit abia la sfîrșit. L-am redactat în scopuri strict personale. Ulterior i-am dat și unor persoane apropiate și cu acest prilej am constatat că schemele mele de tratament își dovedesc din plin eficacitatea. M-am adresat revistei „Flacăra" în clipa în care am văzut că această publicație susține cu asiduitate dezvoltarea medicinei naturiste. După publicarea rețetelor mele am fost asaltat de scrisori așa că a trebuit să multiplic îndreptarul și să-l expediez unor numeroși solicitanți. La ora actuală beneficiez chiar de o cazuistică ce reconfirmă valoarea rețetelor mele. De fapt și de drept, ele nu sînt nici ale mele nici ale altora, ele aparțin de mii de ani medicinei naturiste și au fost verificate pe milioane de pacienți.

LIVIU TIMBUS ■

Dunărea în două „ipostaze"

Martor ocular acolo unde se naște un nou fluviu

Cînd am ajuns la Cumpăna, norii duceau încă trufașe cu soarele iar noi nu bănuiam că, de fapt, aceasta ne va fi șansa pentru ceasurile pe care aveam de gînd să le petrecem la Șantierul național al tineretului de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. E greu să redai acum, în cîteva cuvinte, ce a fost în acea după-amiază între kilometrul 45 și kilometrul 55, cel mai greu tronson de pe întreaga lungime a viitorului canal, tronson executat în întregime de brigadieri. Fiindcă la ora 14, nici o secundă mai devreme sau mai tîrziu, stihiile naturii s-au dezlănțuit, din norul de praf roșiatic-vinețiu, care a venit în mai puțin de zece minute de la mulți kilometri distanță, au început, dintr-o dată, să cadă stropi grei, mari cît o mărgică, totul a devenit instantaneu patinoar pentru oameni și pentru utilajele de zeci de tone, peste canal furtuna încerca să distrugă zadarnic tot ce s-a făcut, pînă în controlor de calitate hotărît. Înghețî cînd vezi imensele basculante frînînd, oprindu-se din derapaj la numai cîțiva centimetri de hăul care se cască la marginea drumului, lanul de grîu de alături părea o mare agitată. Văzut acum, de la înălțime, canalul părea Marele Canion prin care se circulă într-un ritm amețitor, autobasculantele de 120 tone par jucării mecanice într-o continuă mișcare perfectă.

Cu greu ajungem la o baracă în care să ne adăpostim. **Constantin Andrei**, comandantul adjunct al Șantierului național, și cu **Sorin Crăciun**, comandantul taberei de la Cumpăna, sînt și ei aici, aprindem cîte o țigară umezită de ploaie și, o vreme, privim tăcuți prin sticla ferestrei la urgia de afară. Apoi, cineva sparge liniștea, se bănuiește că pe mare valurile se măsoară acum cu metrul, uteciștii au excavat peste 50 milioane metri cubi de pămînt, au turnat 360 mc betoane în zidurile de sprijin și au realizat protecția la 400 mii metri pătrați de taluzuri, valoarea totală a lucrărilor depășind 3,5 miliarde lei, din care numai în 1983, peste 150 de milioane. Și pînă acum au lucrat peste 43 000 tineri din toate județele țării, vreo 7 000 calificîndu-se aici, pe cel mai mare șantier al țării. Acum se excavează ultimii metri de pămînt, se cară piatră și cretă cu 600 de autobasculante de mare capacitate.

S-a oprit vijelia, au trecut aproape două ceasuri, este aproape cinci după-amiază și pornim spre tabăra elevilor. Vin brigadierii cîntînd, aflăm că sînt de la Călărași și ne oprim să schimbăm o vorbă, două cu **Dumitru Chirtu**, comandantul de brigadă, activist al Comitetului județean Călărași al Uniunii Tineretului Comunist. Sînt 63 de elevi-brigadieri de la Liceul industrial din Sărulești care au făcut, în două luni de cînd sînt aici, lucrări în valoare de peste 71 000 lei, sînt pe locul al treilea dintre brigăzi, au amenajat taluzuri și au turnat betoane. Cei mai buni dintre ei sînt **Gheorghe Lungu, Dorin Toditișcă, Constantin Zaharia, Gheorghe Boghiu, Ion Butnaru, Nicolae Iurciuc** și muncesc la punctul de lucru Straja. Ploaia asta, spunea maistrul **Nicolae Șerban**, a prins bine și pentru agricultură și pentru cei de la excavații de cretă. Cînd este căldură mare creta scrîșnește între dinți. **Vasile Pricop**, de la camera 8, ascultă muzică de Bach înregistrată pe un radiocasetofon. **Florin Botoșeanu** scrie o scrisoare la ai săi, în timp ce **Dumitru Chirtu**, comandantul, prepară cafea pentru toți.

În curte se petrec momente unice, emoționante, se înmînează carnetele de membru al Uniunii Tineretului Comunist unui număr de 60 de elevi veniți, prin coincidență, tot din județul Călărași.

Este greu să urmărești trecerea timpului pe șantier sau în tabără, sînt prea multe de văzut, prea multe de auzit, aici, unde, în aceste zile, se pune serios umărul la realizarea uneia dintre cele mai măreț construcții hidrotehnice din cîte s-au făcut vreodată în România.

O legătură numită canal

Că peste tot, mai întîi a fost desenul în tuș. Pe hîrtie de calc. Aprobat și parafat. Apoi au apărut ei, oamenii care au măsurat, au trasat, au proiectat și au avizat începerea lucrărilor. La prima vedere, simplu. Dincolo de acest simplism, ziua lui Eminescu. Ar fi împlinit 126 de ani. Era 15 ianuarie 1976. Dată la care oameni prinși puși au început să scurme pămîntul, să muște cu excavatoarele din pîntecele lui cu gîndul să aducă apele Borcei și, mai apoi, ale Dunării la porțile Combinatului siderurgic Călărași. A fost ziua în care au început lucrările.

Ar fi, poate, prea simplu să spunem că este vorba doar de acest canal navigabil, care leagă acum o apă mare de un combinat mare. De aceea trebuie să adăugăm că acest canal a fost dimensionat pentru convoaie de barje de cîte 3 000 tone special construite pentru transportul minereului pînă la gurile cuptoarelor), că are o lungime de 5 kilometri și este lat de 120 metri iar pentru realizarea lui au fost excavați — la un calcul aproximativ — vreo 3,5 milioane mc de pămînt și s-au dragat alte 4 milioane mc, s-au turnat vreo 120 000 mc betoane, infrastructura cheurilor s-a realizat pe pereți mulați la 24 metri adîncime, s-au turnat (cine ar fi crezut cu ani în urmă ?) grinzi din beton în greutate de 50 de tone și lungi de 17 metri fiecare.

Între toate aceste cifre se află inginerul **Radu Trapiel**, șeful șantierului. A ajuns aici după un stagiu la Metrou, repartizat la absolvirea facultății pentru proiectul său de diplomă referitor la tronsonul de metrou dintre Piața Unirii și Liceul „Gheorghe Șincai". E greu să-l prinzi, să poți sta de vorbă cu el, discuția, atunci cînd vine vorba de șantier, de oamenii lui, se leagă anevoie și, ca un făcut, în biroul lui Radu Trapiel încep să sune telefoanele. „Cum ?... La Cap Canal ?... Da. Bine !"... ridică din umeri semn că nu are ce face, stația, inginerul Filip nu răspunde, recepție, iar apel, lasă vorbă. „Spuneți !", zice inginerul, dar nu apuc să deschid gura, telefoanele încep să sune din nou, iar ridicat din umeri, e nevoie de răbdare aici și, la capătul dinspre siderurgic al canalului este nevoie de o mașină cu ciment, „să se ducă cineva, eu dau interviuri acum, așa că, vedeți, sînt persoană importantă azi, lăsați-mă și voi o clipă să stau de vorbă cu omul ăsta". În sfîrșit, telefoanele tac pentru cîteva momente și reușim să mai aflăm că lucrările de terasamente au fost terminate. La fel cele de la cheuri.

Propunem o ieșire în teren, e mai bine așa, scăpăm și de telefoane și vedem și ce se face, trebuie să simți șantierul prin praful lui, nu la cafea, în birouri răcoroase. Chiar dacă aici nu e cazul de asemenea chestiuni, aici birourile înseamnă barăci, cum barăci înseamnă și casele șantieriștilor, într-o izbitoare asemănare cu toate casele de șantieriști din țară.

Afară este căldură înăbușitoare, nu mai adie nici o pală de vînt, praful se ridică la fiecare pas pe care îl faci. Îl întreb pe inginerul Trapiel dacă s-a gîndit vreodată la ultima zi, aceea în care va „preda" canalul marinarilor. Tace, calcă apăsat prin pămîntul devenit făină, schimbă vorba.

Am ajuns. La cota zero se lucrează la apărări și se finalizează dragajele, aflu că s-a utilizat aici, pentru prima dată în țară (unii spun că este unicat și pe plan european), un utilaj de concepție românească și că la cheul de primire se va monta o instalație de descărcare a minereului direct din vas pe banda transportoare, este o instalație asimilată ceea ce înseamnă că... „Înseamnă că, spune Radu Trapiel, asta costă lei și cea pe care o importam costa dolari. Iar eu cred că acesta este cel mai important lucru : că nu mai costă dolari !" Pe lîngă noi trece o basculantă cît un munte, am ajuns de mult în canal, are apă pe toată lungimea, limpede cum nu am mai văzut, se zăresc pietrele la 8 metri adîncime iar la Cap-Canal se fac dragări cu jet de apă sub presiune, apa iese printr-o conductă groasă de vreo 80 de centimetri, odată cu apa și pietre și pămînt.

Șoseaua înspre Ostrov—Constanța a fost deviată pe un viaduct care a fost construit în 5 luni în loc de 14, era nevoie mare de el iar oamenii maistrului **Marcel Petrache** au lucrat pe rupte, ziua și noaptea, pe ger și pe viscol (la Călărași viscolul e viscol, nu jucărie) pînă ce au văzut podul gata. Nu mă mai mir nimic, Marcel Petrache este „omul de echipă" al inginerului Radu Trapiel de mulți ani, amîndoi au fost la Metrou, au construit primul tronson tot pe pereți mulați, au terminat și au turnat atunci prima sticlă de șampanie în cupa excavatorului, apoi au venit la Călărași să facă albii de ape. Odată cu ei **Gheorghe Răducanu**, șeful echipei de fierari betoniști care au țesut toate armăturile peste care **Ioje M. Ioje** avea să toarne betoane, zidarul **Ion Buturugă, Marin Rusu**, inginerul **Dan Fătu**... Sînt toți tineri și entuziaști, media de vîrstă nu depășește 30 de ani dar oamenii s-au învățat cu șantierul de parcă ar fi aici de cînd lumea, copiii se nasc aici și cresc odată cu obiectivele care se construiesc, odată cu șantierul.

Îl întreb din nou pe inginerul Trapiel ce va face cînd vor începe să circule barjele pe canal. „Ce fac și acum. Canal !" Îl privesc nedumerit, simte și se explică : este vorba de două etape, prima cea pe care o vedem apropiindu-se cu rapiditate de cotele finale, a doua urmînd să înceapă după. Concret, insula dintre Borcea și Dunăre va fi tăiată în două, asta înseamnă încă 1 200 de metri de canal și, abia atunci, lucrarea va fi gata. Și după ? Ce vei face Radu Trapiel ?... Întrebarea rămîne în aer, inginerul tace, îl înțeleg, ne gîndim că între Dunăre și oțel există totuși o legătură și legătura asta e canalul.

CEZAR HÎRJESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ
Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Constantin Rauțchi

Personalitatea actorului e ca un vulcan care erupe pe scenă

— Stimate tovarășe Constantin Rauțchi, dați-mi voie, aici, în cabina 23 a Teatrului Național, să-mi trag sufletul. Alerg după dumneavoastră de-aproape două săptămîni și de fiecare dată îmi scăpați printre degete. Nu ați refuzat întîlnirea dar, curios, ea nu a avut loc. Nutriți cumva vreun sentiment de repulsie față de noi, gazetarii ?

— Dacă-l aveam, nu am sta acum de vorbă. Sînt bolnav. N-am putere să vorbesc nici despre prezent, nici despre trecut. Steaua mea — dacă a existat cumva — luceste palid, așa că prefer să-mi petrec singur durerea, alături de puțini prieteni. Poate că ar fi bine să ne vedem fiecare de drumul nostru, mulțumindu-vă că ne-am cunoscut și că n-ați uitat că pe scenele bucureștene mai apare din cînd în cînd unul căruia îi zice Rauțchi.

— Să fim serioși : credeți că degeaba alerg după dumneavoastră ? Am venit aici pentru a sta de vorbă cu un mare actor al scenei românești, care în ciuda faptului că joacă puțin, este o personalitate, evident cu lipsurile și calitățile ei. Vreau să cred că mai aveți un cuvînt greu de rostit pe scena românească, pentru că de pe acum unele creații ale lui Rauțchi sînt puncte de referință. Vă rezumiteso că un interviu, pentru a fi crezut, cere din partea celor doi ceva mai multă incisivitate, existînd pericolul — mai ales pentru intervievat, — să fie zgîndărît exact acolo unde nu-i convine. Nu sînteți obligat să-mi răspundeți la toate și la toți dar în numele meseriei pe care o practic,vă rog să nu mă respingeți aprioric, cu atît mai mult cu cît nu am de gînd să atac acele cute ale sufletului care, așternute pe hîrtie, ar fi prilej de gîlceavă. Doresc să vă provoc pentru o discuție sinceră, bărbătească, prietenească.

— Bine, să fim prieteni pentru cîteva ore, pînă la începerea spectacolului cu „cuci", unde dețin un rol pe care nu-l iubesc nici de frică. Deci, care e prima întrebare a gazetarului de la „Flacăra", revistă care-mi place și pe care o urmăresc cu interes și plăcere, „atunci cînd sînt acolo".

— Cine sînteți și de ce ați ales teatrul ?

— Am avut o copilărie nici prea-prea, nici foarte-foarte, pînă în anul 1940, cînd tata, în urma unor mașinațiuni, ne-a părăsit, evident, nu de voie. Am venit la București. Mama, cu vigoarea recunoscută a femeilor, ținea loc de mamă, dar mai ales de tată. Uite-așa, tîrîș grăpiș, am terminat o școală tehnică de matrițeri, care funcționa pe lîngă uzinele Electronica. În anii aceia — eram deci în 1952 — după terminarea școlii, ca să fiu angajat ca lucrător la un mic atelier de pe lîngă Piața Obor, numit Acta, maistrul mi-a dat o lucrare de probă. Lîngă Podul Izvor, am întîlnit un prieten, Igor Haucă, — oare unde-o fi ? — care mi-a zis : vino, mă, la Institutul de teatru, poate te fac actor.

— Și ?

— Am început să frecventez institutul, fără nici un fel de plăcere și interes. Era supapa mea. Dimineața plecam de-acasă în salopetă, mama îmi pregătea pachețelul, eu aveam impresia că nu întuiește nimic, luam drumul spre fabrică dar ajungeam la institut. Figura asta a ținut pînă în ziua examenului cînd, stupoare, dimineața, am găsit în loc de salopetă singurul meu costum „pe puncte" călcat, alături de o cămașă scrobită și de cravată. Am rămas uimit. Deci, mama știa unde-mi port plictisul de-aproape o lună. Am dat examen și am intrat.

— Ce-a spus la examen tînărul candidat ?

— Nebunul de Petöffi, Gropi comuna de Ehrenburg și ceva din Eminescu. După ce-am intrat, am alergat să-i spun mamei vestea, dar culmea, știa totul. Mai mult, mi-a mărturisit că mă lasă să merg la institut dar e convinsă că voi fi un actor prost, căci plecam și veneam de la lucru cu salopeta la fel de curată, ceea ce nu se întîmpla altădată. Apoi mi-a zis : Prea multe lucruri rele ai făcut în viață ca să nu faci și un lucru bun. Și-am devenit student la clasa lui Bălțățeanu. Mare actor, din păcate pedagog de valoare îndoielnică, motiv pentru care clasa noastră mergea cam în dorul lelii. Bălțățeanu mă iubea foarte mult, credea, probabil, în talentul meu.

— Era, după mine, un mare actor. Sînt surprins cînd afirmați că a fost un pedagog slab și fără personalitate.

— Personalitatea o avea pe scenă. Probabil, clasa nu-l interesa. Vezi mătălută, un mare creator nu e obligatoriu să fie și un bun pedagog. Ce ne spunea la cure, se adresa direct creierului. Turna în ei. Cine avea puterea să-nțeleagă era un om fericit. Căci în meseria noastră totul pleacă de la talent și intuiție. După mine, noi am avut doar un singur profesor : Finți. Acesta era capabil să facă un talent dintr-o valoare îndoielnică.

— Aș vrea să-mi definiți mai limpede ce înțelegeți prin personalitatea unui actor.

— Personalitatea nu se poate explica. Vine ca un vulcan care erupe ori de cîte ori apari pe scenă. Benedict Dabija, dacă vi-l amintiți, avea și el personalitate. Din păcate, n-a avut timp să ne arate ce mare actor ar fi fost. În rest, ne împărțim în actori mai mult sau mai puțin talentați.

— Cînd ați terminat institutul, împreună cu toată clasa ați plecat la Craiova și după un timp ați venit la București cu acel fantastic „Bunbury", făcînd senzație. Toată lumea vorbea de clasa craioveană. De pe atunci, Constantin Rauțchi se anunța a fi un mare, un foarte mare talent. Trebuie să recunoaștem că a avea statut de vedetă nu este un lucru prea ușor atunci cînd nu numeri prea multe primăveri mai ales. Oare succesul de atunci nu v-a deturnat viața ?

— Ce viață de mizerie am dus la Craiova ! Să nu mai vorbim. Este adevărat că dădeam mulți bani și pe băutură, dar asta e altă poveste. Vă mărturisesc ceva: mama, auzind de izbînzile fiului, mi-a telefonat că va veni să ne vadă. Nu aveam bani. Am împrumutat 1 000 de lei — pe atunci însemna foarte mult —, am mers la gară, i-am sărutat mîna și-am dus-o acasă urmînd s-o văd după spectacol. La despărțire, caut banii, dar i-ai de unde nu-s. Am plecat la teatru valvîrtej, n-am spus nimănui nimic, dar în seara aceea m-am bîlbîit de mama focului, ceea ce nu-mi prea era în fire. Am mers acasă, de data asta amețit de necazuri. Am găsit o curățenie de zile mari, iar înainte de culcare mama îmi arată 1 000 de lei care-mi căzuseră din buzunarul rupt, dar, spre norocul meu, s-au agățat de o altă gaură a pantalonului. Asta eram eu.

— Dacă-mi amintesc bine, acele ați stat foarte puțin și ați venit cu întreaga trupă la București.

— Nu este așa. De mine s-a îndrăgostit Zaharia Stancu și pur și simplu m-a furat. Odată cu Sanda Toma. Trebuie să recunosc că de pasiunea lui Stancu am profitat nelimitat și cred că dacă ar fi fost ceva mai aspru, astăzi alta ar fi fost situația mea. Dar directorul îmi accepta capriciile și eu, bineînțeles, profitam.

— Un mare succes ați repurtat la Nottara cu „Scaunele", spectacol despre care v-aș ruga să-mi spuneți cîteva cuvinte după ce au trecut atîta amar de ani. Dar înainte, o întrebare : insuccesul v-a umilit ?

— Primul spectacol din București — „Hangița" — a fost prima cădere răsunătoare. Nu puteam înțelege ce s-a întîmplat cu mine. Grea este căderea pentru noi, actorii, atunci cînd ai curajul să privești lucrurile în față. „Scaunele" au fost altceva. Mare victorie, plătită însă foarte scump. Trebuie să știți că „Scaunele" au căzut în lumea întreagă. Numai la noi și în Israel au avut succes. Rafael, regizorul, a avut bună ideo de a distribui actori foarte tineri. Autorul cerea personajelor să aibă 30 de ani. Acei regizori care s-au gîndit să distribuie oameni de 50—60 de ani au eșuat pentru că nu au sesizat efortul fizic enorm cerut de piesă. Vă rog să notați : după fiecare reprezentație vomitam două ore, apoi treceam în clasica criză de ficat specifică maratoniștilor, care mă scotea pur și simplu din circuit pentru două zile. Și cînd te gîndești că mai sînt unii care cred că noi, în teatru, ducem o viață roză ! După cum vedeți, sînt slab. Am 50 de kilograme. Această greutate infantilă m-a ajutat să traversez rolurile dificile și, mai ales, mă ajută la menținerea unui timbru constant.

— Este adevărat. Cînd v-am ascultat la telefon, glasul dv. m-a izbit în ureche ca un ciocan. Acum jucați Hagi Tudose într-o nouă versiune. Sînteți un norocos. Pînă la Constantin Rauțchi, numai doi actori bucureșteni s-au încumetat să atace rolul : Notara, în 1913, și Bălțățeanu, în 1951. Vreau să vă-întreb dacă,

(Continuare în pagina 10)

DAN SÎRLĂDEANU ■

Noua frontieră a sufletului uman

Fermecat de pictura lui Botiș

Impactul picturii lui Teodor Botiș cu spectatorul expoziției se produce direct, aș spune chiar arzător.

După secunda de stranie intrare într-un univers cu un alt punct de fugă, fenomenul de surpriză începe să se distileze în spațiile colorate propunînd un dramatism liric și în același timp asumîndu-și o epică de tip romantic, ridicînd mișcarea sentimentelor concrete la grația ideii abstracte, de la ondulă la unghi, de la un spațiu de timp mioritic la o aură colțuroasă.

Materialitatea culorii, palpabi-

(Continuare în pagina 10)

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Nea Radu Boureanu

Zic nea Radu Boureanu și aud tobe ropotind :
Din Amsterdam,
Din Rotterdam,
Grași olandezi priveau pe geam,
Triști olandezi de spleen mînați
Cu ochi de lacrămi înstelați,
Oftau spre pașiști de lalele
Bolnavi de spleen în vechi castele...

Furtună de cai și cai de apocalips, noi, scriitorii români, sîntem cabotinii unui singur mare oraș : Bucureștii. Adică, mamă-n fiul tău se zbate, o neagră singurătate. Îl cunosc pe nea Radu Boureanu de cînd am descoperit că în vin se învîrtesc, tulbure, roiuri de albine, scrumbii trăsnite cu sfîrc de salcie și pui în mujdei cu toți prietenii de inimă. De la nea Radu știu cînd se face seară în Munții Carpați și miroase a lapte afumat și a negură din cetină de brad. Dat în grijania Bucureștilor (s-a născut pe strada Romană), ala care înțeapă ochii și se bîlstemă singură în poala Patriarhiei, soarta lui nea Radu a fost să fie marea surpriză a zborului alb, o taină, o povestire (Ustîme sau colina goală), un roman (Enigmaticul Baical) și un impuls spre vesnicia sărbătorilor spintecate cu iezi și cu miei. O să-mi pun Academia română în cap, anunțîndu-vă că nea Radu Boureanu nu ocupă un fotoliu în saloanele ei. Dincolo de timp, dar în tingirea acestui secol fără simboluri brave și plin cu fărădelegi votate, poeții mari înzăpezesc în mari iluzii. Catapeteasmă de liliac, pulpă de jug, răbdare și amar. Noi românii sîntem o patrie domoală, trăim vitreg cu marii poeți și-i punem la încercare peste poate. Încolțește în mine o icoană plină de ostroave și o leafă amară. Singer roșu, vorbesc prin gura lui nea Radu Boureanu :

Lalele negre cu potire pline
de aur vegetal și de mireasmă,
închipuind lumină și aiasmă,
duh nevăzut a prins să se încline...

Poezia lui nea Radu Boureanu răpește dezordinea ca s-o organizeze. Mintea și inima lui nu au la îndemînă decît cuvîntul, cuvîntul ca o rătăcire difuză. Repet : de la nea Radu Boureanu poți învăța definitiv că întemeierile poeziei abdică de la rațiune, la fel cum ceasul devenirii scapă înțelegerii. Curajul de a te lăsa sedus de primejdie. La începuturi, nea Radu Boureanu a bătut la fereastra suprarealiștilor, cu degete subțiri și împodobite cu diamant de măzăriche. Dar cel dinăuntru au suflat în lampă, au stins-o, și atunci el s-a întors frumos acasă — și bine a făcut ! S-a întors acasă și s-a apucat să privească lumea prin chihlimbar.

Ai călărit și tu, pe rînd, cîte-o culoare,
adesea în anii pierduți,
la bîlciul deschis pe maidan,
pe căluși de lemn, zugrăviți
ca în Apocalipsul lui Ioan.

Despre nea Radu Boureanu domnesc în mine cele mai frumoase amintiri. Nea Radu Boureanu, Mihu Dragomir și Victor Tulbure, m-au dus la circiumile lui Dobrică și Picu. Numai cînd mă gîndesc la ele sînt beat funie. Nea Radule, nucul plantat la timp a dat roade. De la matale știu că atunci cînd vine furtuna,

(Continuare în pagina 16)

FĂNUȘ NEAGU ■

CAROL LITVIN:

„Avem o pleiadă de compozitori de un profesionalism excepțional"

— Carol Litvin, cum a început drumul dumneavoastră în muzică ?

— În primul rînd datorită dragostei pentru muzică insuflată de către părinții mei din cea mai fragedă copilărie. Mai tîrziu, fiind elev la Liceul „Aurel Vlaicu" din București, aș putea spune că mi s-a decis cariera. În cadrul liceului am alcătuit, din mai mulți elevi, un ansamblu de cor și orchestră pe care îl dirijam. În același timp am început să lucrez la Ansamblul C.F.R. Giulești. Ceea ce învățam aici aplicam la orchestra de la Vlaicu. După o vreme am început să fim prezenți la postul de radioficare, am început să dăm spectacole. În urma activității noastre artistice care căpătase faimă am fost prezentat în anul 1950 maestrului Constantin Silvestri și maestrului George Georgescu. În urma acestor întîlniri am devenit student al Conservatorului „P. I. Ceaikovski" din Moscova. Acolo am absolvit clasele de dirijat cor, operă și orchestră.

— Ați avut, de la început, multă șansă.

— Da ! În anii 1951—1956, în timpul studiilor la Conservatorul din Moscova, am lucrat cu dirijorii Boris Haikin, V. Sokolov, i-am cunoscut la orele de curs pe Oistrah, Haciaturian, Neuhaus, am dirijat concerte simfonice și spectacole de balet cu Bovt și Liepa în multe orașe, i-am avut colegi pe Olah, Grigore Vieru, Ludovic Baci, Amiraș. am avut nenumărate întîlniri cu profesorii O. Drimba și Avachian... Apoi fiind conducător artistic al corului Radioteleviziunii și redactor șef al direcției muzicale am colaborat peste șapte ani cu entuziaștii redactori ai acestei instituții. Timp de zece ani am fost lector la conservator la aceeași catedră de operă împreună cu V. Cotescu, J. Rînzescu, H. Lupescu, Gropșanu, avînd ca rector pe D.D. Botez.

— Ce simțiți atunci cînd apăreți în fața unui ansamblu ?

— O mare răspundere. Cînd ieși în fața colectivului trebuie să-i inspiri încredere, astfel încît fiecare să fie sigur că-l vei duce spre realizarea intenției lui artistice. Răspunderea asta comportă nu numai pregătire muzicală cît și stabilirea unor relații umane deosebite. Mă refer în special la dirijorul permanent. Dar nici celălalt nu e un sfinx coborît cu parașuta. Chiar și cînd te duci într-un colectiv străin acesta te simte dacă are ce să învețe de la tine sau nu și îți răspunde în consecință.

— V-a cuprins vreodată panica aflîndu-vă la pupitrul dirijoral ?

— Uneori intervin lucruri neașteptate pe care, dacă ai experiența necesară și prezență de spirit, reușești să le rezolvi în așa fel încît să nu se „prindă" prea mulți din sală.

— După ce timp de 30 de ani ați dirijat formațiile radio, sînteți acum prim-dirijor la operă. Care mai e starea operei ?

— La operă m-am întîlnit cu mulți din foștii mei elevi de la Conservator și în general cu toți aceia cu care, în decursul anilor, am prezentat concerte sau am făcut înregistrări ca soliști, coriști, instrumentiști. Deci, de fapt este o continuare în relațiile noastre artistice. Am descoperit însă și noi probleme, noi relații de muncă, relații sociale și chiar... absurdul. În sala de repetiție nu mai avem timpani, iar la apariția acestor rînduri s-ar putea să nu-i mai avem nici în fosă, la spectacol. De asemenea, cred că alfa spectacolului de operă este condiția sonoră în care se realizează. La noi, aceasta e foarte vitregă. Scena și fosa sînt necorespunzătoare din punct de vedere acustic.

— În ceea ce privește publicul de operă ?

— Din punctul de vedere al publicului este o afluență care ne face să fim foarte exigenți. Spectatorii noștri au văzut cu siguranță înregistrate pe peliculă reprezentații de înaltă ținută artistică sau au ascultat discuri, casete cu interpreți celebri. Aceasta este un stimulent deosebit pentru noi în tentativa de a le oferi la rîndul nostru spectacole de calitate. Sînt lucruri pe care le putem face prin noi, dar altele ne depășesc. De pildă, 75 la sută din montări au o vechime de 20—25 de ani.

— Deci, la operă situația rămîne aproximativ la fel cu cea din urmă cu cîțiva ani.

— Nu-i chiar așa. Avem o pleiadă de compozitori de un profesionalism excepțional. Îmi face plăcere să-i amintesc pe maestrul Gh. Dumitrescu a cărui operă, **Mureș iubire**, am dirijat-o nu demult la Radioteleviziune, pe Doru Popovici ale cărui două opere, **Noaptea** și **Interogatoriul din zori**, le voi prezenta în premieră la operă în curînd (după ce le-am înregistrat cu ani în urmă la Radioteleviziune). Și sper să se realizeze și proiectul prezentării operei **Iona** de Anatol Vieru după piesa lui Marin Sorescu. Toți aceștia și alții, ca Tiberiu Olah, Ștefan Niculescu, Theodor Grigoriu, Aurel Stroe, Pascal Bentoiu sau mai tînărul Șerban Nichifor nu merg pe căi bătute de alții și bine fac. Muzica lor e mai rațională, mai rece în aparență și ascultătorul trebuie să se obișnuiască treptat cu o nouă exprimare, mai apropiată de epoca noastră.

— Putem fi mulțumiți de felul în care muzica românească de azi — pe care o apreciați ca fiind deosebit de valoroasă — e cunoscută în lume ?

— Avem unele succese care s-au datorat unei propagande mai intensive a lui Enescu sau Lipatti. Dar școala noastră contemporană, chiar dacă e uneori incununată cu lauri — cum a fost anul trecut cazul lui Cornel Țăranu — este încă departe de a fi știută pe alte meridiane. Cel mai supărător lucru este faptul că lucrările majore ale acestei școli de o excepțională valoare nu se află încă pe disc. Cehii, polonezii — ca să dau doar două exemple — „trag" totul pe disc și împrăștie în toată lumea. O orchestră simfonică în repertoriul căreia se află cîteva lucrări ale unor compozitori contemporani nu poate face singură oficiul de ambasadoare a muzicii românești de azi.

— Dar numai creația românească ar trebui să fie cunoscută mai bine ?

— Aveți dreptate : și interpreților români ar merita să li se acorde mai multă atenție. N-aș socoti deloc că ei se află pe o treaptă mai jos decît compozitorii.

— Ce părere aveți în legătură cu felul cum este comentat spectacolul de operă ?

— Țin minte că în urmă cu nu prea mulți ani spectacolele de operă erau întîmpinate și comentate cu mai mult interes de către presă, decît este întîmpinată azi de către unii o premieră. Orice spectacol este un unicat în felul lui. Chiar cu aceeași distribuție, fiecare spectacol are o viață a lui deosebită. Ei ar trebui cunoscut nu numai la premieră de către criticii de specialitate, cînd sînt emoții inerente unui început de drum. O mai atentă urmărire a fenomenului artistic de către cei avizați, care să-l și comenteze pe larg, și nu în fugă, ar fi binevenită.

— Ce mai doriți pentru mersul înainte al muzicii românești ?

— Aș dori ca elementele valoroase, la absolvirea Conservatorului, să-și poată găsi direct drumul către instituțiile centrale, astfel încît să evităm momentul periculos al pierderii lor, sau al stagnării lor profesionale. Să fie aduse mai repede în colectivele pentru care au și fost pregătite de fapt.

— Altceva ?

— Mai visez ca valorosul nostru tezaur muzical, de la primii noștri compozitori și pînă la cei de azi, să se afle pe discuri, în așa fel încît oricînd să putem fi informați corect și cu ușurință și totodată să-i putem informa și pe străini, despre ceea ce reprezentăm din punct de vedere al muzicii. Mai ales că avem destule forțe interpretative care merită o soartă mai bună.

GEORGE ARION

Constantin Rauțchi:

(Urmare din pag. 9)

avînd în vedere pe cei doi predecesori, nu v-ați apropiat de rol cu emoție.

— Hagi-ul lui Delavrancea m-a obsedat de multă vreme și a fost înscris în repertoriu la cererea mea. După cum v-am spus, sînt bolnav. Sufăr de o boală boierească. Mai mult stau internat. Dar m-am gîndit că am datoria să atac rolul, pentru că aveam un fel propriu de a-l gîndi: Vreau să vă precizez că pentru Nottara a însemnat o cădere, iar Bălțățeanu l-a făcut cam straniu, pentru că nu-i plăceau partenerii, cu toate că s-a bucurat de o regie exemplară, a lui Șahighian. Spectacolul nostru are o poveste ciudată. A fost lucrat pe două fronturi : eu repetam singur la Sinaia, ajutat fiind de doi prieteni, de esistentul Dinu și soru Alina Mazilu, pentru care nu voi găsi niciodată cuvinte de mulțumire. Căci una e să fii de meserie actor și alta e să vezi un nebun repetînd la nesfîrșit un text, care poate pentru tine nu înseamnă nimic. Colac peste pupăză, actorul e bolnav cobză, tu, doctor, ziua îi recomanzi odihnă, pentru ca seara să uiți ce-i spui dimineața și să repeți alături de el pînă la epuizare. Așa mi-am pregătit rolul de dragul de-a lăsa ceva teatrului românesc. Am venit la București cu rolul învățat și datorită marelui regizor Ion Cojar, care, în același timp, repeta în paralel, cu restul distribuției, am putut da premiera într-o lună. Un gînd de caldă mulțumire se cuvine trimis marelui Piliuță, care asistat de foarte talentatul Mihai Gheorghe au asigurat un cadru plastic excepțional piesei lui Delavrancea.

— Să vă mărturisesc ceva : văzînd spectacolul, am sesizat acest lucru. Hagiul este mai puțin penetrant în primul act, pentru ca să devină bulversant spre final, cînd schizofrenicul Tudose își dă sfîrșitul. După mine, zgîrcenia lui este mai mult o boală decît o patimă, adevăr pe care l-ați intuit perfect. În final, am văzut o lacrimă în ochii marelui Rauțchi. Spuneți-mi, pe cine plîngeați : pe erou sau pe dumneavoastră ?

— Aî dracului mai sînt gazetarii! Vedeți, cînd cade cortina, actorul se dezbară de obsesia personajului. Lacrima aceea este exact la granița dintre joc și realitate. Poate că încep să plîng pentru erou, dar termin să mi-o șterg în cabină, atunci cînd mă demachiez, și rămîn în tăcerea singurătății, cu durerea și viața mea.

— Citiți mult ?

— Dostoevski, Cehov, Gorki ; adică îl recitesc. Dar am toane. Citesc la nebunie o lună, apoi cad scrobă și rămîn doar cu ziarele și revistele.

— Probabil că acest fel de a privi viața v-a adus necazuri. Ați avut de suferit ? Faptul că unii regizori vă cam ocolesc nu vă deranjează ?

— Cel mai aspru judecător al meu este mama. Care, în ciuda anilor, mă analizează cu mare severitate. Cînd e tare supărată pe mine, mă ia în brațe — am doar 50 de kilograme — și mă azvîrle pe pat cu toată puterea pentru ca, peste cîteva minute să plîngă, să mă alinte cu căldura caro-i cuprinde ființa. Nu am fost prea distribuit pentru că de 6 ani sînt foarte bolnav. Acum, colegii s-au obișnuit. Pe vremuri... Să vă mai povestesc una : Repetam în **Patima roșie**. Eu mă grăbeam încet. Un „grup de prieteni" s-au dus la Zaharia Stancu să mă reclame. Directorul i-a ascultat, apoi le-a răspuns : Sînt 4 000 de circiumi în București, unde să-l caut ? Mai iertați-l și voi. Eu de fapt îmi făceam veacul în cabina pe care o ocupam la teatru, împreună cu marele actor, regretatul Aurel Munteanu. Aveam casă, dar locuiam la teatru. Era mai bine și scăpam de cicălelile mamei. Exasperată că locuiam la teatru, a venit în lipsa mea, a spart cabina, mi-a luat lucrurile punînd astfel capăt stării mele de nomad. Dar, de locuit nu m-am locuit.

— Ultima premieră a Naționalului, „Zbor deasupra unui cuib de cuci", s-a bucurat de elogioase cronici. Personal, am citit totul alte păreri despre spectacol. Dar, cum nu facem critica piesei, v-adresez o întrebare : ce caută acolo Constantin Rauțchi ?

— Întrebarea asta mi-am pus-o și eu și am cerut să fiu schimbat. Este o piesă sinistră. Nu-i înțeleg succesul la public. Dar ce vreți, viața nu e plină numai de deștepți.

— Sînteți urmărit pe stradă : aveți un mers greoi, bătrînesc. Purtați o vestimentație care vă trădează totalul dezinteres față de îmbrăcăminte. Pe scenă vedem un alt Rauțchi : spontan, alert, dispus chiar să facă tumbe, ca-n finalul lui Hagi Tudose. Care-i adevăratul Rauțchi ?

— Vestimentația nu m-a preocupat niciodată. Eu zic că omul trebuie să fie curat. Restul „e" vorbe. Cum merg pe stradă, nu interesează pe nimeni. Pe scenă sînt în largul meu, acolo este viața mea, de aceea fac totul cînd mă aflu în fața spectatorilor. Nu accept nici un rabat artei.

— Vă este frică de moarte ?

— Grozav. Sînt înspăimîntat de ea, dar vă rog să nu mă întrebați de ce nu-mi îngrijesc sănătatea, pentru că asta ar însemna că am pierdut degeaba cîteva ore împreună. Asta este Constantin Rauțchi : cu cît sînt cu atîta cînt. Altul n-am.

— Sînteți insurat ?

— N-am fost niciodată. Să vă povestesc o întîmplare. Regretatul Dabija, știindu-l pe Ciubotărașu nebun după fiica sa, m-a îndemnat s-o cer în căsătorie. Totul era pus la punct regizoral. Și iată-mă, ducîndu-mă, galeș, spre viitorul meu socru. M-a ascultat cu atenție, apoi, cît era de greoi m-a pus pe fugă preț de cîteva străzi. De atunci, m-am lecuit. Am rămas celibatar. Cu toate că n-am cumpărat o pîine în viața mea, fără mama cred că aș muri de foame.

— Aveți prieteni ?

— Sînt un însingurat. Cu toate că iubesc oamenii, fiind chiar capabil de sacrificiu. Prietenii mei se numesc Gheorghe Dinică, Gheorghe Cozorici, Mircea Cojan. Sînt destui. Prieteni mulți, deceptii multe.

— Sînteți la o anumită vîrstă, cînd marii actori își fac bilanțul. Ce roluri vă lipsesc în preajma orei 12 ?

— Sînt mulțumit de rolurile făcute în teatru, dar mai ales de cele de la televiziune. Asta că nu-mi doresc nimic. Mi-ar face plăcere și cred că ar fi un lucru bun dacă s-ar reprograma unele dintre ele. Există în arhivele televiziunii **Oameni sărmani**, făcută împreună cu Poldi Bălănuță, și **Unchiul Vania**, unde joc alături de Silvia Popovici și prietenul meu Cozorici. Televiziunea rein vie bituri de 30—40 de ani, dar filmele de acum zece ani, mai moderne și mai aproape de gustul nostru, le uită. Păcat.

— Ce reprezintă filmul românesc în „experiența" Rauțchi?

— Amintiri rele și bune. Despre lucrurile rele nu-mi place să vorbesc. Rețineți că am făcut filme de care îmi amintesc cu plăcere, cu toate că în ansamblu vorbind, aici în cinematografie, lucrurile nu stau de loc pe roze. De prea multă vreme așteptăm saltul care însă se lasă greu. Un film făcut în urmă cu ani îmi stăruie pregnant în memorie. Crail lui Mateiu Caragiale pe care l-am făcut cu o echipă de pasionați : Stere Gulea și Băleanu, ca regizori, și regretatul Tibi Vătășanu, operator.

Cabina 23 este o cabină spațioasă, luminoasă. Pe perete, un tablou al tînărului Rauțchi, zîmbitor și destins. În fața mea, pe fotoliu, stă marele actor și mă cercetează cu o privire caldă. Barba monahală, lăsată pentru Hagi Tudose, îi dă o aură de sfînt. Mereu își-o scarmănă și și-o aranjează, mai mult dintr-un gest reflex decît din pedanterie. Își scoate pantofii pentru a-și aduna picioarele. Astfel adunat aduce mai mult a copil. Vorbește rar, precis, într-o perfectă limbă românească, în ciuda faptului că de mic i-a fost dat s-audă și-un alt grai. Se simte rău. Oprim discuția, merge spre oglindă, ia o sticluță și un șervețel și se duce la baie. Revine parcă mai înviorat. Își reia locul pe fotoliu. Se apropie ora spectacolului, deoarece difuzorul din perete a-nceput să prindă viață. Doar o ultimă întrebare.

— Am auzit că aveți o idee năstrușnică pentru un Gorki ?

— Doresc să se realizeze un **Azil de noapte** într-o formulă mai puțin obișnuită. Este vorba de patru sau cinci roluri care să fie încredințate deopotrivă unor colegi talentați ca Albulescu, Dinică, Cozorici, Beligan. Deci, fiecare actor să știe perfect aceste roluri. În seara spectacolului, regizorul, prin tragere la sorți, stabilește ce joacă fiecare. Cel ce iubește teatrul, spor că înțelege exact despre ce poate fi vorba.

• CAP LIMPEDE

MARIA ȘI CÎNTECELE EI

Ori de cîte ori o ascult mi se pare că grîul înfloreșie și macii izbucnesc în roșu iar roua încearcă să prindă cu lăcomie și împămîntenire ultimul trîl al ciocîrliei ridicată spre zări. Chiar circumspect fiind, nu se poate să nu vibrezi, să nu tresari măcar și o singură dată la trîlul sau oftatul înălțate sau înginate de-această mare artistă a cîntecului popular oltenesc care, iată, de 20 de ani își poartă pașii prin mereu proaspătul și mereu necunoscutul pe de-a-ntregul folclor românesc. Acum cîteva zile am reîntîlnit-o pe scena Sălii Palatului. O mulțime de oameni așteptau prelungul și inimitabilul „Lie Ciocîrlie" al Mariei Ciobanu. Sute de inimi veniseră să-și încălzească dorurile ascultînd glasul cristalin și unduitor al celei care nu-și vaită nici dragostea, nici singurătatea ci le înlănțuie într-o statornică și irepetabilă îngîndurare. Emoționată mereu ca întîiașa dată, Maria a primit florile și aplauzele sprijinîndu-și privirea în pămînt. Știa și nu vroia să uite că prospețimea și fiorul cîntecelor ei de-acolo i se trag și nu trebuie să-l părăsească. Și, dincolo de toate emoțiile, Maria a cîntat ca pentru ultima oară. Încheindu-și prima parte a recitalului cu acel zvon de cîmpie cu grîul în pîrg, numit „Lie Ciocîrlie" (acompaniată de orchestra Doina Argeșului din Pitești, dirijor Ionel Budișteanu), am avut sentimentul că dintr-o dată sub cupola Sălii Palatului se legănau spicele galben-aurii. Reușind să împace lacrima cu fericirea, gîndurile cu întrebările, dîndu-le culoare și forță, cum numai un artist de talent știe să o facă, Maria și-a lăsat întinderea vocii sale să cuprindă toate tăcerile și îndoielile. Cîntecul ei nu poate fi ascultat în singurătate. Vocea ei are nevoie de spațiu și bucurie. Nu te invită la introspecțiune. Es ca și pasărea al cărei cîntec îl transformă în emoție nu-și găsește auditoriu decît acolo unde ecoul glasului ei se izbește de adîncul fîntînilor și nemărginirea orizontului. Tocmai de aceea cred că la orice sărbătoare prezența Mariei, prin cîntecele sale, dă amplitudinea necesară acelui moment.

(Ioana Proca)

O PIESĂ DE ACTUALITATE

Piesa lui Ilie Ștefan Domașnea, **Scadența neliniștii**, a cărei premieră pe țară a avut loc săptămîna trecută la televiziune, ridică direct și explicit problema răspunderii omului de știință în zilele noastre. Savantului nu trebuie să-i fie indiferent ce destinație au invențiile sale, dacă ele sînt folosite pentru binele oamenilor sau împotriva lor. În demonstrarea acestei teze, personajele sînt gîndite ca prototipuri : John este savantul care crede, cel puțin pentru o vreme, că știința se poate situa dincolo de bine și de rău, Oliver și Ruby sînt oamenii cu conștiință trează, care se desprind clar în rezoneri. Frank este reprezentantul mîrșav și laș al forțelor malefice, Peter este carieristul ș.a.m.d. (acțiunea se petrece într-o țară occidentală).

Însă cel mai tare frapează atmosfera terifiantă, de coșmar, creată de permanenta ținere sub observație și sub control a vieții celor din jur. Monitoare-spion sînt instalate pretutindeni : în birouri, în laboratoare, în dormitoare. Individului i se urmărește fiecare acțiune, fiecare gest, i se ascultă fiecare cuvînt pe care-l rostește. Omul nu-și mai aparține, se depersonalizează, este redus la condiția de obiect. Pentru că, în ultimă instanță, ceea ce i se răpește în întregime este libertatea". Nu poți fi liber — spune la un moment dat unul dintre eroii piesei — dacă n-ai nici măcar sentimentul libertății". Iar eroii purtători de cuvînt ai autorului se zbat, deopotrivă, și pentru folosirea cuceririlor științei numai în scopuri pașnice; pentru triumful păcii și pentru restabilirea încrederii între oameni, pentru înlăturarea suspiciunii, pentru întronarea libertății. O problematică de mare actualitate.

Regizorii Constantin Dinischiotu și Vlad Bițcă au încredințat misiunea de-a da viață personajelor lucrării lui Ilie Ștefan Domașnea, unei echipe valoroase. Alături de Silviu Stănculescu, în distribuție au fost incluși Adela Mărculescu, Adina Popescu, Ion Marinescu, Emil Hossu, Constantin Bălțărețu, Dan Condurache, Dinu Ianculescu, Hamdi Cerchez și alții.

(Ion Codru).

POEZIE

Nostalgii secrete

Atît de limpede, de explicit e programul liric al lui N. Grigore Mărășanu în **Distanța dintre mine și un iepure** (Eminescu, 1983), încît chiar ideea poetică pare un produs logic al înfruntării dintre o stare cerebrală și una afectivă, dintre un sentiment de aceptare și unul de refuz. În fine, dintre o lume agresivă, rigidă, oripilantă și una naturală, blîndă, genuină.

În fapt, majoritatea poemelor se organizează în jurul unei aporii, sugerate de chiar titlul volumului, căreia autorul îi dă o turnură lirică : orice încercare de identificare a eului poetic cu natura, cu împărăția apelor, proiectează o detașare conflictuală față de mitologia tehnică citadină. Refuzul teoretic al tehnicizării și trăirea concretă a efectelor ei, pe de o parte, după cum acceptarea naturii și neputința asumării ei, pe de alta, sînt elementele contradicției care prefigurează mecanismul poetic al autorului. De aici, iritarea ironică față de carnavalul tehnologic („Și iată-mă în miezul de foc al acestui vacarm, / dictînd mașinei mele de scris poemul pietonului mecanic, / lovindu-mă de geambași și academicieni cu monoclu, / de doctori optimiști galopînd pe scări sociale, / de sceptici doctoranzi crezînd că Revoluția e o haină demodată, / bună de a fi dată spre purtare pensionarului sărac") ori complicitatea afectivă cu lumea acvatică, surprinsă într-o ceremonie fabulos-naturistă („Veniseră la botul de pește călifarii, / dogii Veneției, / spuma Levantului. / În straiul mătăsos / au sosit craii cetăților de Sus și de Jos / ale Dunării. / Înflorise de fanți cherhanaua, / clisma de cauciuc era lingușită, / adulată / pentru vînătoarea bogată"). E de notat că deși N. Grigore Mărășanu investighează liric un spațiu colindat și de alți scriitori (Bănulescu, Fănuș Neagu), ochiul poetului vede altfel lumea Deltei : el e fascinat mai puțin de arhaitatea, de ritualul străvechi al acestei geografii și mai mult de latura ei spectaculară.

O mitologizare (cinică) imaginează poetul și cînd revine la oraș. Roboții și alte producte tehnice sînt privite însă cu un fel de scepticism, dacă nu cu repulsie, fiindcă insinuează o inautenticitate greu acceptabilă. Între aristocrația naturii și tehnocrația orașului, poetul nu are de ales decît o fugă sofistică.

Totuși, nu în această viziune, în fond maniheistă, stă nota cea mai personală a poeziei lui N. Grigore Mărășanu, ci în acele radiografii subtile ale stărilor ambigue, autentice tocmai prin neputința delimitării nostalgiei de disperarea eufemistică. **Fuga din Michigan** e, în acest sens, o poezie demnă de toată atenția și, probabil, o matrice lirică pe care poetul ar trebui s-o dezvolte în continuare : „Hai / și-om fugi din Ținutul-Fără-de-Stinci, / bătrîne Carl: / unghiile caprelor ca mărcele cresc și cresc / și spaima ne-a înflorit cît magnolia ! // Hai / și-om fugi și din Michigan — / trangeele ca o rană urită acoperă păsunea / și cisma unui soldat mercenar / o simt pe coloana mea vertebrală... // Zău / dacă știu încotro vom mai mîna caprele ! / atîta sîrmă ghimpată ne lese în cale, / încît teamă îmi e că vom ajunge să păstorim / doar o turmă de coarne...".

Disponibilități reale dovedește autorul și în poezia așa-zis clasică, unde prozodia îi constrînge în chip fericit la o concentrare eficientă, fără pletorisme și discursivități. O superbă baladă precum **Vînătoare de cormorani** impresionează nu doar prin muzicalitatea ei, ci mai ales prin dozarea efectului dramatic. Voi reproduce doar penultima strofă din care se va vedea cum spectaculosul exterior se prefăce într-o tulburare lăuntrică vecină cu angoasa : „Zăceau gîscanii rupți de cap pe punte / cît pregăteam uneltele mărunte, / în care-nfipți îi rumeneam pe vatră. / Simțeam în mine foamea cum mă latră".

Numeroasele reușite semnalate îndreptățesc o evoluție plină de surprize.

RADU G. ȚEPOSU

PLASTICĂ

O expoziție insolită

Vera Marina Somogyi (Austria), pictură, acuarelă și pictură pe sticlă, sala Arghezi. O simplă lectură a activității artistice a pictoriței **Vera Marina Somogyi** — a frecventat, în 1955, atelierul Lucy Carvalho din Rio de Janeiro (precizăm că artista s-a născut în capitala Braziliei), apoi cursul de ceramică al Școlii de arte decorative din Bruxelles, după care, 10 ani mai tîrziu, adică în 1968, a frecventat cursurile Școlii de artă din Amsterdam, acestora urmîndu-le cursurile de Istorie a artei din cadrul celebrei l'Ecole du Louvre — ne arată că, pe o perioadă de aproape 30 de ani, artista a ucenicit cu osîrdie și pasiune în această nobilă preocupare. Dar, între atîtea și atîtea cursuri teoretice și practice, la loc de cinste se înscriu și cele urmate la Școala populară de artă din București, clasa profesorului **Iorga N.**, cursuri în cadrul cărora pictorița s-a întîlnit și și-a însușit, cu o uimitoare precizie și cu un indubitabil talent, tehnica pictării pe sticlă. Dealtfel, punctul forte al actualei expoziții (este cea de-a treia pe care **Vera Marina Somogyi** o deschide în București), îl reprezintă tocmai pictura pe sticlă, domeniu în care, dacă ar fi să ne oprim doar asupra cîtorva lucrări, cum ar fi **Iarnă în România, Toamnă în România** și **Început de primăvară în România**, artista se manifestă plenar, atît în planul compoziției, de factură folclorică, tradițională, cît și ca linie a desenului, inclusiv a culorii, în care se străvede limpede că **Vera Marina Somogyi** a fost captivată de anecdotica simplă și naivă a lirismului nostru popular. Ne aflăm, cu alte cuvinte, în fața unui demers plastic care, asimilat nu doar ca tehnică

propriu-zisă, ci și ca sugestie picturală, surprinde în mod plăcut și confirmă totodată capacitatea de expresie a artistei. Cu atît mai mult credem în această afirmație, cu cît în alte lucrări, executate tot în tehnica picturii pe sticlă, cum ar fi **Fructiera albă, Fructiera de cristal, Perele verzi, Flori de cîmp, Flori și fructe, Flori de primăvară** sau **Garoafe și flori**, pictorița se îndepărtează de linia noastră folclorică, dar, în baza tehnicii deprinse aici, la noi, reușește să ne propună un comentariu despre lumea pe care vrea să o exprime, o lume în care domină mediul intim, al casei, al familiei. Ceea ce incită și surprinde plăcut în compozițiile mai sus amintite este amintirea unor influențe plastice insolite, de origine braziliană, poate, cum ar fi, de exemplu, o tratare naturistă a elementelor de compoziție, un colorit intens, pe-alocuri violent, tranșant, și un desen în forță, plin de mișcare. Cu atît mai mult subliniem aceste calități, cu cît în dificila tehnică a pictării pe sticlă ele sînt destul de rar întîlnite. În ceea ce privește pictura propriu-zisă, cea a uleiului pe pînză, inclusiv acuarela expusă, temperamentul artistei se mai atenuează, Vera Marina Somogyi fiind preocupată de un cromatism transparent, cu precădere cald, apt să emoționeze, să transmită sugestiile lirice, confidențiale, pe care pictorița le trăiește de-a lungul contactului său cu piesajele țării noastre, fie ele naturale, fie de factură arhitecturală, urbanistică sau rurală. În orice caz, atît pictura cît și acuarela, ca să nu mai vorbim de pictura pe sticlă, fac dovada că Vera Marina Somogyi nu este doar o prezență fortuită și trecătoare în contextul plasticii noastre, ci, dimpotrivă, una de care, iată, ne bucurăm și ne vom aduce aminte cu plăcere.

VICTOR NIȚA

CARTE

Un nou Gulliver*)

Nici nu-mi mai amintesc bine de cîtă vreme n-am mai rîs de unul singur... Dar, vai, să nu se bucure dușmanii, fiindcă nu e vorba de rîsul acela (știm care), ci de un cu **totul altul** care ne cuprinde pe neașteptate, citind, de pildă, o **carte**. Cum este această suită de povestiri și schițe în care umorul cel mai suculent — inspirat superior din teme arhistrăcunoscute — ne stîrnește un rîs nestăpînit și sănătos. Reputatul scriitor pentru copii și-a dovedit de mult marele talent pentru umor, — în chiar literatura destinată celor mai tineri cititori, gen pe care-l ilustrează cu o autoritate greu egalabilă — dar nu ne arătase lecit în parte, sau în doze mici, marile rezerve ce har pentru literatura umoristică adresată oricăror vîrste. Iar acum, în cele trei secțiuni ale noii cărți — prima, dedicată lumii pescărești (**Un Gulliver...**), a doua și a treia (**Kritica rațiunii dure, Pisioane**), veștejind **kitsch**-ul comportamental, pretențiozitatea, stereotipia și alte racile care ne minează integritatea fără măcar să le bănuim subterana forță — ne dă pe nesimțite o superbă lecție despre (încă) marea **putere** a prozei scurte. Iar confraților „șovăelnici" o altă bună învățătură : le distruge falsa credință că umorul n-ar edifica o literatură superioară. De la „șpaga" subtilă (**Fiți bun...**), la ponciful didacticii prețios-inutile, eșuată în mistica neputinței (**Marele Darwin**) și demascată — evident, tot prin hohote de rîs — ca o raclă milenară mult mai veche decît pedepsitorii ei literari (în frunte, la noi, cel puțin, cu conu Iancu...) ; de la acesta la alt subprodus : prostia șarjată de reîncredință (**Omul care vorbea în somn**) sau pătimașa lașitate fasonată ritos de falși eroi conjugali (**Pe-a de lumină**) ; de la rizibili savanți-fantoșe ce nu înțeleg măcar abc-ul vieții (**Tulburări de comportament**) pînă la... **ciubucantra**, cum îi spune autorul (**Ricoșetul telepatic**).

Dar lirismul ironic-gingaș ce ni se anunță în exergă în aceste două secțiuni ale cărții și îndeosebi în **Epilog**, intră pe calea regală în prima parte: **Un Gulliver în țara chiticilor.** Mărturisesc sincer — ca fost pescar slab și nenorocos — că n-am crezut foarte mult în ficțiunile ihtiografiei literare. Dar, fără exagerare, n-am crezut **pînă la aceste pagini — de o** ciudată și inefabilă frustețe — ale scriitorului-pescar Mircea Sântimbreanu. Străvechea pasiune, cu noroacele și ghinioanele ei, cu rateurile și visurile ei nenumărate, reluate de la un sezon la altul — și multiplicate de o literatură orală care depășește realitatea oricărei bibliografii —, știința și arta de a accepta înfrîngerea, forța de a o lua de la capăt, nostalgia fiecărei zbateri împletită cu speranța că o dată și o dată norocul va surîde, sub forma unui monstru sigur (visul oricărui pescar), inocența cvasidivină a acestei patimi seculare și marea ei gratuitate curativă — toate acestea și multe altele se regăsesc în flash-urile care compun enciclopedia sentimentală a celui mai plăcut, încăpățînat, strălucit și nobil dintre „vicii". Contrariat de propria lui explorare — în... apele unei pasiuni ilimitate — Mircea Sântimbreanu face nu o dată apel nu numai la extraordinara vorbărie generoasă și solidară a pescarului amator — patimă descrisă în toate nervurile ei psihice și văzută în dreapta ei statură morală — dar chiar (minunat prilej de a rîde spumos în plus) la flagelul unei binefăcătoare autoironii. Aceasta se datorează faptului că scriitorul vorbește — ca pentru că o vede, înainte de toate, așezată la înălțimea unui autentic subiect de literatură.

Undeva, în schițele consacrate avatarurilor pescărești, scriitorul declară — pentru a fi și mai repede creditat de cititori — că în arta pescuitului domnește o singură lege : aceea a norocului-ghinionului individual pe care o și numește cu o spumoasă și rapidă bucurie „legea Sântimbreanu". Dacă, să zicem, aș fi știut această lege cu mult în urmă, nu m-aș fi lăsat (niciodată) de pescuit. E dubitabil, în schimb, că m-aș fi apucat să scriu proză scurtă pe tema acestei nobile patimi, ca și pe atîtea altele — ale existenței și comportării noastre de fiecare zi — în care strălucitul scriitor „pentru copii" s-a dovedit de mult un **redutabil adult.**

Cred că aceasta e, în fond, adevărata „lege Sântimbreanu". N-aș putea încheia drept, fără a aminti inspiratele ilustrații originale ale lui Constantin Baciu, strălucitul grafician.

CONSTANTIN CRIȘAN

*) Mircea Sântimbreanu, **Un Gulliver în țara chiticilor**, Ed. Albatros, 1983.

CAP LIMPEDE

UN IZVOR LIMPEDE

O carte pentru cei mici semnată de Domnica Gârneață era de așteptat, avînd în vedere talentul și plăcerea de a povesti ale autoarei, calități relevate cu prilejul apariților editoriale precedente. O asemenea carte a intrat în librării — și s-a epuizat — cu cîteva zile în urmă. Ea se cheamă „Izvorul cu apă vie" și a fost tipărită de Editura Ion Creangă.

Bucățile cuprinse în volum sînt, bineînțeles, povești, dar, în același timp, fiecare caută să aibă profil distinct, individualitate : „Doctorul Mușețel" este un fel de fabulă, „Pîinea și ștergarul" — o povestire plină de tîlcuri, precum „Acul și barosul" ș.a.m.d. În ceea ce privește „Izvorul cu apă vie", care dă și titlul întregii cărți, ea este simultan basm, istorie cu halduri împărțitori de dreptate și legendă (a apelor tămăduitoare de la Slănic-Moldova), legendă mai curînd inventată de autoare, deși nu-i exclus să aibă și o existență folclorică pe plan local.

Genul abordat nu putea să nu implice, în chip obligatoriu, morala. Numai că Domnica Gârneață are calitatea autorilor cu har, aceea de a face educație fără ca învățăcelul s-o simtă, cu aerul că se joacă și nici prin gînd nu-i trece să dea cuiva vreo lecție. Și numai în aceste condiții morala prinde.

După cum îi stă bine unei cărți de povești — specie care la noi se află sub zodia marelui humuleștean —, „Izvorul cu apă vie" oferă și mostre de umor de mare savoare ; așa este, de exemplu, descîntecul Cucutei, care își are, fără îndoială, obîrșia în experiența „vrăjitorească" a autoarei, experiență convertită însă, cu un excepțional simț al expresiei sucolente, în literatură de cea mai bună calitate : „Toropeală de 99 de feluri. / Pe sub piele i-ai intrat, / Sîngele i-ai băut, / Ca un buștean al rămas, / Eu te-am descîntat... / Cu mătura te-am măturat, / Cu biciul te-am plesnit, / Cu ghimpele te-am înțepat, / Și Crinul s-a curățat !..."

Este, prin urmare, cert că prin „Izvorul cu apă vie", un izvor proaspăt și limpede, Domnica Gârneață își sporește zestrea literară cu o nouă lucrare de valoare care se citește cu neslăbit interes, atît de cei mici, cît și de cei mari. (**Ion D. Goia**).

DOMNICA

Se dedică Domnicăi Gârneață

Domnica, tu copilă ești a unui leu
pe care doar zăpezile îl cred,
potcoavă ești de aur și de
plumb și, și de fier
la calul cel descălecat de înger
pe un ger.
Iar vraja ta stă în a închega cuvinte
pe osul creierului cel mai dinainte
și de a minge cu o prevestire —
demiurg
cînd cerul fulgulește fulg cu fulg,
cu sîcle peste trupurile noastre
care fug.

NICHITA STĂNESCU

În mai, cînd Domnica împlinește 50 de ani

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

La Bistrița Năsăud, proiect de public campion

Localități : Bistrița, 4 și 5 mai 1983, orele 19, Sala sporturilor ; 7 mai, orele 12 și 30 de minute, în fața hotelului „Coroana de aur" ; Năsăud, 8 mai, orele 19, stadionul din localitate.

Durate : 4 ore și 20 de minute și 6 ore și 18 minute, cele două spectacole din Sala sporturilor din Bistrița ; 2 ore și 3 minute, spectacolul de la Năsăud ; trei sferturi de oră la piecarea din Bistrița.

Număr de spectatori : 8 000 în manifestările de la Bistrița și 5 000 la Năsăud.

Calitatea spectacolelor : **bun primul dintre cele desfășurate la Bistrița, excepțional cel de-al doilea — între cele mai bune desfășurate în săli în ultima vreme ; manifestarea de la Năsăud, desfășurată în condiții grele (ploaie și frig), a egalat-o pe aceea considerată ca vârf al ierarhiei valorice, la Satu Mare.**

Atmosfera : **primire caldă în prima seară ; entuziasm și competență în cele două manifestări care au urmat.**

Noutăți : **au debutat elevii Carmen Bulgăr și Daniel Răduiescu, cu cîte un cîntec ; grupul Papirus, cu un cîntec sîrbesc ; au revenit pe scena cenaclului George Muntean, Ioan Puscaș și Betay Arpad cîntînd la nivelul la care-i cunoșteam și ne-a impresionat prin progresul făcut Gheorghe Ani, folkist adevărat și aflat în plin progres.**

Aprecierile organizatorilor : **exemplar. Multumim conducerii organizației de partid a județului Bistrița-Năsăud, tovarășului prim-secretar Mihai Marina, pentru deschiderea arătată împlinirii nevoilor spirituale ale tinerilor, integrării-o preocupărilor edificării noului în viața oamenilor, rezolvării problemelor concrete de muncă, de aprovizionare, de odihnă și culturale. Mulțumim pentru punțea de cordialitate creată între noi și conducerea organizației de tineret din Bistrița-Năsăud, celor doi activiști care s-au ocupat în mod nemijlocit de organizarea manifestărilor noastre, tovarășii Radu Bîtegan și Ion Berințan, cărora li se datorează multe dintre lucrurile bune realizate de noi aici.**

Așa cum spuneam și în cronica trecută, am botărît să punem capăt turneului nostru în județul Cluj, la Dej, în plin triumf. Vă închipuiți însă ce probleme a creat această schimbare pentru organizatorii de la Bistrița care ne așteptau o zi mai tîrziu și care se aflau astfel în situația de-a pune la punct amănuntele ce tineau de ei în fiintarea unei manifestări de o asemenea amploare într-o singură dimineață. Sala din Bistrița, așa cum am găsit-o, ne-a confirmat însă că tinerii noștri prieteni din conducerea organizației de tineret n-au stat degeaba. Pînă la ora prînzului biletele fuseseră epuizate, vorbind prin aceasta și despre interesul pe care-l suscita cenaclul aici, linoleumul care protejează suprafața de joc a sălii fusese întins, cîteva zeci de bănci fuseseră aduse din întreprinderi pentru a mări capacitatea sălii, pentru a da posibilitatea de a participa la acest spectacol unui număr cît mai mare de oameni. Această primă seară, așa cum s-a desfășurat, a fost în totalitate o pledoarie pentru cultura vie, pentru dialogul cu oamenii, pretextul dar și miezul manifestării noastre, scopul dar și mijlocul eficient al actiunii cu larși valențe pe care o realizează Cenaclul Flacăra. La cîntătul acestui dialog Suzi conchidea : „Am uitat să-ți mai spotesc ceva : indiferent ce se va întîmpla, acești zece ani cu Cenaclul Flacăra vor rămîne unde se află acum : în inimile noastre ca nu vor îmbătrîni".

În cea de-a doua seară manifestarea noastră desfășurată în aceeași sală din Bistrița avea să se bucure de o participare excepțională. Căldura degajată ar fi putut topi sufletul oricui. Al nostru a rămas prelins pe marginile acestei cutii de rezonanță de care-au format-o tinerii bistriteni, atunci cînd s-a cîntat cu drag de întreaga țară, cu drag de cîrmaciul ei, garantul libertății românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la înălțimea de la care au vibrat „Iancu la Tohea", „Trăiască România" sau „Treceți batalioane române Carpații" putem aprecia valoarea acestei seri, a acestui public. Implicarea sa în actul artistic, cooperarea la desăvîrșirea unui efort pe care l-am simțit comun, senzația de competență și sinceritate degajată în fiecare clipă ne-a determinat să facem programul acestei seri exact după măsura sufletelor acestor oameni. N-au lipsit cîntecele de pace, cîntecele dansante, recitalurile largi (între care și acela al noii perechi Magdalena Fiuna — Tatiana Filipoiu dind în această seară întîia măsură a posibilităților lor). N-au lipsit momentele de destindere între care îmi reamintesc de cel în care actorul Mihail Stan pentru timbrul vocii sale l-a porecălit „Corbul Abraxas", povestind despre Porumbelul git-golas și Găina Lili, a făcut delicioși sălți. N-au lipsit nici momentele de profunzime, cum a fost și acela în care s-a cîntat „Dor de Eminescu", în cîntecul cu strofa : „A fost noaptea cea mai bună / Și nebună ca un vis / Toată Bistrița cea lună / Către țară s-a deschis" caracterizînd pe deplin această întîlnire. Și iată și imaginea acestei seri trecută prin sufletul unei părți de sală, semnează Simona, Cecilia și Lică: „În aceste cîteva ore ne-ați făcut să simțim că tineretul României este o mare familie ce are un numitor comun — dragostea pentru țara și cultura sa. Știți să faceți din sală o ordă cu mii de tuburi și mai ales știți să cîntați la acest instrument. Este evident că la zece ani de la anarhie, Cenaclul Flacăra a devenit un fenomen original, grandios, înrădăcinat solid în marele edificiu, niciodată finalizat, al culturii românești contemporane".

A doua zi, la Năsăud, în aer liber, pe stadionul din localitate a avut loc manifestarea care avea să egaleze, prin participare și devotament pentru cultură, acea parcă inegalabilă seară sătmăreană. Tribunele s-au întesat de lume, iar acela care n-au mai încăput ne-au privit de pe acoperișurile celor două blocuri de vizavi, de la ferestre și balcoane. La numai cîteva minute de la debutul manifestării noastre amenințarea ploii devine inevitabilă ; întrebăm oamenii dacă vor să întrerupem sau nu. Ploaia ar fi descumpănit pe mulți. Cenaclul Flacăra continuă

Programul cenaclului

GALA I 000 CONTINUA, în zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii, iubitorii de poezie și muzică tînără din județele Iași, Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași și București vor avea prilejul să se întîlnească cu membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

CONFIGURAȚIA PROBABILĂ A TURNEULUI NOSTRU ÎN PERIOADA VIITOARE ESTE DECI URMĂTOAREA :

13 mai — Fălticeni, orele 19,00
14 mai — Pașcani, orele 19,00
15 mai — Iași, orele 14,30
16 mai — Iași
17 mai — Iași
18 mai — Iași
19 mai — Huși
20 mai — Vaslui
21 mai — Bîrlad
22 mai — Tecuci
23 mai — Galați
24 mai — Brăila
25 mai — Buzău
26 mai — Slobozia
28 mai — Călărași
29 mai — București,Arenele Romane
30—31 mai — Slatina

Cenaclul Flacăra regretă că, deși acceptase să susțină noi spectacole în județul Suceava, la Siret, Rădăuți și Gura Humorului, organizatorii au comunicat în ultimul moment că nu-și mai pot onora propunerile.

trei manifestări din Maramureș s-au situat la un nivel ridicat al expresivității scenice. Au fost un triumf total!

Atmosfera : **la Baia Mare atmosfera incitată de la începutul spectacolului a fost transformată într-o puternică participare ; la Sighet a fost caldă ca acasă ; Baia Borșa ne-a pus în fața unui public ascultător, diserat, deschis culturii vii, a spiritului tînăr.**

Noutăți : **au debutat Lucian Perța (umor) și grupul format din George Gheorghe Cairuș și Cricore Prodan (folk). Ducu Bertzi a cîntat în premieră piesa „Pe cine și cîte cărări" (versuri Radu Stanca) și Magdalena Fiuna a scos în public un cîntec terminat în timpul spectacolului de la Sighet, „Elegie atlantă" (versuri Adrian Păunescu) ; Ilie Ștefan a interpretat în premieră o piesă de cîntec clasică, „Souvenir de paname".**

Aportul organizatorilor: **Mulțumim conducerii organizației de partid a județului Maramureș, tovarășului prim-secretar George Vaida, pentru modul în care a înțeles să integrezze întro preocupările lor pe acelea legate direct de necesitățile spirituale ale oamenilor. Foarte bun a fost aportul organizatorilor, al oamenilor din conducerea organizației de tineret, a primului secretar, tovarășul Viorel Deghid, care au făcut în așa fel încît falsele probleme să ne ocolească.**

Oboseala acumulată în aceste zile de turneu, de loc ușoare, ba chiar dintre cele mai epuizante trăite de noi, despărțirea în condiții dintre cele mai diverse l-au făcut pe conducătorul cenaclului să pună pentru prima oară, acum și aici, cu toată seriozitatea, problema întreruperii turneului. Absența sa din scenă pe o perioadă mai întinsă a manifestărilor noastre a fost din acest punct de vedere absolut motivată. La Baia Mare, intercul arătat manifestării noastre pe perioada începutului său nu a-a concretizat într-o receptivitate așteptată. Mărturisim aici greutatea pe care au întîmpinat-o acela dintre noi, chiar dacă se numeau Iris sau Vasile Seicaru, în încercarea de a comunica în răstimpul în care Adrian Păunescu n-a fost pe scena cenaclului. E clar pentru toți, cenaclul este și el o orchestră complexă și nu poate funcționa fără dirijor. Dar cu ce eforturi, cu cît consum fizic și mai ales nervos? În fine, la apariția sa, se produce răsturnarea atmosferei. Programăm cîntecele noastre de țară, exprimate în așa fel, încît conducătorul cenaclului afirmă: „Buletin de știri: la orele 23 în Sala Sporturilor s-a aprins un vulcan tînăr". Adrian Păunescu mulțumește totodată fostului primsecretar al județului, Gheorghe Pop, activist de partid și popor, căruia îi datorează redescoperirea cîntecului „Treceți batalioane române Carpații". Dar nu doar entuziasmul s-a ridicat în această parte la cotele unei maxime exigențe, ci și dovezile inclinației către profunzime au fost mai numeroase. Dacia și Fănica au nume adunate într-un acest semănătură ne trimit un superb gînd pentru marele revoluționar român Nicolae Bălcescu și tocmai din acest nord de țară. Și iată ce sugera dovada inclinației către istorie: „Cred că alături de duhul lui Iancu poate sta și duhul lui Nicolae Bălcescu. Vă rugăm să ne recitați „Bălcescu la gurile Dunării". Cîntecele Maramureșului istoric, păstrate în tezaurul neprețuit al folclorului nostru sînt redate aici de Ducu Bertzi, păstrătorilor lor de mîine, oamenii acestia care, aflîndu-le, vor putea să le transmită apoi mai departe. Cineva își amintește: „Vă mulțumim că nici pe stadionul din Craiova nu ne-ați uitat și ați zis despre noi ce n-ați zis despre nimeni". Se referea, desigur, la acea atroță din Cîntec pentru Oltenia reluată și aici de-a dreptul extraordinar: „Salut fratern Moldovă, Bucovină / Salut fratern Ardeal și tu Banat / Muntenie și Dobroge senină / Și Maramureș neîngenunchiat". Iar numele acesta, se pare pe deplin meritat, de urmașii bravilor păstrători de identitate națională din acest colț de țară, mai aleș cînd își cîntă cu patos și bucurie valorile din afirmarea cărora președintele Nicolae Ceaușescu și-a făcut patetic program de viață și de actiune. Păstrăm în minte imaginea acelei tinere păduri de brațe în legănare, purtînd lumini de cinstire și aducere aminte, cîntînd de dor de Eminescu, numele dorului nostru de cultură, într-un ritual rămas definitiv al acestei generații.

A doua zi la Sighetul Marmației, vechea capitală a Maramureșului istoric și cărcia în genere i s-ar cuveni mai multă atenție, inclusiv o casă de cultură sau o sală polivalentă pe măsura necesităților, unde la ultima noastră venire fusesem nevoiți să suplimentăm aprecioțele programate, nevoiți să cîntăm pînă și în zăpada de afară, sala arhiplină în ziua de 8 mai 1983 venea să demonstreze forța de seducție a artei. Niciodată comoditatea n-a ținut loc de cultură și așa Cenaclul Flacăra a aprobat-o de nenumărate ori. Prezența noastră aici ne-a dat și acum sentimentul că sîntem acasă. Căldură și intimitate, dragoste și bucurie ne-au înconjurat. Mesajele primite ne-au dovedit și reciprocitatea celor simțite de noi: „Flacăra revoluționară din grupul dumneavoastră s-a răspîndit deasupra tuturor, înfrățindu-ne, deși mulți dintre noi nu ne cunoșteam. Sîntem frați datorită dumneavoastră și căldurii flăcării emanate din forța celor de pe scenă". După orele 24, cînd intrăm în noua zi — 8 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul". Realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am propus așa, nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva. S-a legat însă! Pur și simplu. Iată de ce manifestările noastre sînt întîmplări ale sufletului liber în proprie dezvoltare. În expansiune adaptîndu-și realități și adaptîndu-se la rîndu-i la datele realului.

Cea de-a treia manifestare programată în județul Maramureș ne-a prilejuit întîlnirea cu publicul din Baia Borșa, care s-a dovedit ascultător de la un capăt la altul, receptiv, fără extreme. A fost din acest punct de vedere un cald spectacol, ale cărui forme de relief au fost determinate de scenă, într-o măsură mai mare în raport cu participarea sălii. Totuși, publicul acesta de mineri și țărani, binevoitori și decenți, ne-a creat o senzație reconfortantă. A doua zi, înainte de plecare, curioziatea ne-a împins să ne alăturăm conducătorului cenaclului, pentru a vedea cu ochii noștri minunea ieșită din mîinile țăranului român din Borșa și aus în munte, în acest colț de rai coborît pe pămînt, a avut loc o emoționantă întîmplare. Ea avea să se repete la coborîre, cînd țăranii de la poale ne-au așteptat, invitîndu-ne să le călcăm pragul casei lor. Aici, la Mihail Grigore, înconjurați de întreaga sa familie, cenaclul lui Valeriu Penișoară „Copii de țărani" avea să ne miște cel mai mult. Și tot aici, sentimentul utilității faptei noastre ne-a reîncărcat parcă rezervoarele afectivității. Deci — dacă sănătatea și puterile ne vor mai ține — la drum!

Crai nou, Crai nou

Localitatea: Vatra Dornei, 10 mai 1983, orele 18.45 minute, Sala cinematografului din localitate.

Durata : **2 ore.**

Număr de spectatori: **1 000.**

Calitatea spectacolului: **foarte bună.**

Atmosfera: **senzație de intimitate în momentele de profunzime, dăruire fierbinte în momentele care cereau participare.**

Noutăți: **chitariștii noștri de rock au interpretat piese pentru chitară clasică, la ideea lui Adrian Păunescu de a le proba calitățile și formația profesională.**

Aportul organizatorilor: **foarte bun.**

Am intrat pe teritoriul județului Suceava cu sentimentul că nu am fost doritori. La Vatra Dornei sala cinematografului, neîncăpătoare pentru o astfel de manifestare, era plină cu mult înainte de ora de începere. La 18,45, conducătorul cenaclului botărăște începerea spectacolului, pentru a-ceri oamenilor mai mult, răspunzînd astfel acestui dorvezi de devotament față de cultură. După evoluția trupei Iris, cu Florin Ochescu cu în postura de lider absolut (chitaristul Ion Olteanu lipsește de mai multă vreme, neputînd să fie de față la repetabil, iar pentru faptele sale de indisciplină repetată a fost exclus din cenaclu), Adrian Păunescu are o idee ce pare a fi mai adecvată ambianței decît rockul în manieră hard, practicat de trupele noastre. Astfel, tot ei, chitariștii de rock, au venit în fața microfonului să dovedească cu o chitară acustică că virtuozitatea lor nu este o aglomerare haotică de formule, ci dezvoltarea unei culturi muzicale temeinice. Pe rînd, Ilie Ștefan (cel mai bun la acest capitol) Florin Ochescu, Alexandru Zărnescu și Ilie Adrian, se transpun învingînd șocul surprizei, în interpreți de clasic. Apoi, Dietrich Krauser face dovada extraordinarelor sale calități, interpretînd o improvizație la chitară bas. Ideea prinde la public și este extinsă și asupra celorlalți instrumentiști de valoare ai cenaclului. Ionuț Văduva alege fragmentul „Cu care ar trece în paradis", motive folclorice românești și — la sugestia lui Adrian Păunescu — cîteva acorduri din nemuritorul „Crai nou" al lui Ciprian Porumbescu. Cel mai în formă dintre bateriștii noștri, Ion Dumitrescu, de la Iris, face și el o demonstrație de virtuozitate, rotunjind această idee, care i-a luat pe mulți prin surprindere, dar care a reafirmat caracterul de intîmplare al manifestării noastre. La cîntecele lui Costas Carasostas, atmosfera devine una de comunicare totală. Cîțiva dintre membrii cenaclului, sub conducerea lui Grigore Bujor Hariga, de la Pro Musica, dansează, iar cei din sală, cum pot, cum nu pot, îi imită. Cîntecele lumii, cîntecele păcii, dar și cîntecele de țară, ne descriu întreaga imaginea entuziasmului declanșat de manifestarea noastră. Faldurile tricolorului desfășurat aici peste chipurile din care se plămădește, ca o atitudine mai degrabă, decît ca un argument, acordurile muzicii lui Ciprian Porumbescu, învățînd versurile despre Bucovina ale lui Adrian Păunescu „Nu candidez pentru scaune înalte, / Nu mă doare de temenele ridicole spălna, / Atît mai doresc de la viață — vacanța finală / Să mi se-ntîmple în Bucovina." Au dat culoare acestei întîlniri dense, prima din șirul celor propuse în județul Suceava.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Setea care devine izvor

Localitatea : Cîmpulung Moldovenesc, 11 mai 1983, orele 19, sala Casei de cultură.

Durată : pînă la ora transmiterii, 5 ore

Număr de spectatori : **1 500, în sală, alături de uși și pe scenă**

Calitatea spectacolului : **extraordinară**

Atmosfera : **frenetică și competentă. Nu ne-a fost dat nicăieri să vedem o atmosferă atît de fierbinte și tulburătoare la începutul unui spectacol ca aici.**

Noutăți : **au debutat grupul Magnolia (Cecilia Gheorghe, Mihaela Popovici și Cătălina Bolohan, Cornelia Danielue, Dana Lăcătiș, Angelica Gradin și Cristian Dîrțărău).**

Aportul organizatorilor : **bun.**

Cenaclul Flacăra evoluează la Cîmpulung Moldovenesc într-o atmosferă fierbinte. Multimea este așa de mare în fața sălii încît nu dă impresia că din motive străine publicul său a-a intrat încă în sală. Vom afla în curînd că sala este arhiplină iar cei de afară ar dori să intre (o parte a și intrat ocupînd toate spațiile libere de pe scenă). Publicul din sală este așa de patetic că participă la evenimentul ce se numește Cenaclul Flacăra încît nu poți să definești modul său de a se manifesta : cîntă, dansează, se bucură, freamătă, tace cînd e de ascultat.

Sînt mulți oameni afară, mulți oameni în sală și o trăsătură ce-i unește — setea nebună de artă și nu de orice fel de artă. Iată ce scrie un elev într-un bilet modest venit la Adrian Păunescu din mînă-n mînă : „Dragă Adrian, mă numesc Găman Silviu, sînt din Caracal — Olt, iar în prezent învăț la Liceul silvic din Cîmpulung Moldovenesc. Îți scriu pentru că iubesc mult muzica tînără românească și ca mine sigur sînt și celelalte mii de tineri din România. Aș vrea să vă spun că iubesc enorm cîntecele despre țară, partid, libertate și spirit nou. Vă spun sincer, ascult toate emisiunile de joi seara, mi-a plăcut enorm emisiunea din 26 ianuarie, m-au impresionat pînă la lacrimi acele cîntece despre țară, partid, despre eroii noștri, de la Ștefan la președintele Nicolae Ceaușescu. Parcă aș vrea ca această seară să nu se mai sfîrșească și cenaclul să fie parcă tot timpul".

Molipsiți de entuziasmul, puritatea și căldura publicului, membrii cenaclului se dăruie total și evoluează așa cum o fac cînd sînt singuri și cîntă doar pentru ei, cînd sînt prea fericiți sau prea triști sau au o sărbătoare a lor. Tatiana Filipoiu a cîntat în seara aceasta așa cum o-am mai auzit-o vreodată cîntînd. Vocea ei, asemănătoare unui piriu cristalin de munte, deosebit de frumoasă, așa cum remarca la unul dintre spectacole Dan Iordăchescu, dar rece ca apa piriului cu care seamănă, devenise caldă, emoționantă prin acest fior impus de spectatori. Grupul satirio Mesaj s-a întrecut pe sine stîrnind chiar și hazul și aplauzele membrilor cenaclului. Dacă despre o voce se poate spune că este genială, acest calificativ i se potrivește fără rezerve Mihaelei Popescu, cu al său cîntec de jale, în celelalte cîntece — vocea ei e mai rece și distantă. Membrii trupei Flapo trebuie amintiți nu numai datorită muncii lor, mai întîi pentru a celorlalți colegi, avînd în vedere faptul că ei sînt prezenți mereu în spectacol, acompaniînd cu mult talent pe cei care evoluează, dar sînt ei înșiși solișți talentați, demonstrînd fără rezerve ai instrumentului la care cîntă. Alexandru Zărnescu parcă se joacă atunci cînd își la în mînă masiva sa chitară dubiă, Ibanezul său. Cunoaște meserie, nu glumă și cînd spun asta mai pot afirma că acest meseriaș excelent este de fapt un artist. Orice debutant atunci cînd Alexandru Zărnescu îl acompaniază se liniștește, devine mai sigur pe el. Oricare dintre membrii trupei ar putea susține cu brio un recital. Nu știu cînd și cum se pot face ierarhizări, dar o trupă foarte bună, care știe multă muzică și interpretează cu simțire și talent este trupa timișoreană Pro Musica, al cărei solist, Dietrich Krauser, atrage atenția prin calitățile particulare ale vocii sale și execuția plină de excepțională măiestrie la chitara sa bas. Ilie Stepan, șeful formației, este exemplu de corectitudine, muncă și cultură muzicală. Pentru el muzica nu mai are multe taine. Spuneam muzica, fiindcă l-am auzit interpretînd și muzică clasică și o făcea cu același talent. A revenit în cenaclu de citva timp Valeriu Sterian. El cîntă în seara aceasta cîntece ce ne poartă cu 5 ani în urmă, amintindu-ne de cenaclurile de altădată, mai altfel dar frumoase, teribil de frumoase. „Doamne, vino, doamne, / să vezi ce-a mai rămas din oameni" (Nopți). Jocuși, trupa nu-l favorizează. El e folkist. Fiind la ora entuziasmului pot vorbi, de ce nu, despre trupa Voltaj ca despre o trupă cu un solist comparabil cu cei mai buni din lume și despre compozitor, Adrian Ilie, ce se poticnește de minune stilului de muzică pe care trupa îl abordează și mai ales solistului Cristian Minculescu. Este ora la care articolul trebuie transmis. Regret că trebuie să încheie și totuși n-o fac pînă nu încerc să prezint ceea ce văd. Ușile s-au dat în lături, lumea de afară la contact cu sala, acum cei de afară, departe, aud prin ușile deschise. Publicul în picioare cîntă și aplaudă eroii neamului, Ștefan, Mihai, Iancu, Ceaușescu. În sală, majoritară este, ceea ce Adrian Păunescu numește, generația născută după Congresul al IX-lea al partidului, o generație fără complexe și străină de dogmă, pentru că a fost nutrită din părinți eliberați de complexe și dogmă.

„O generație care va impune probabil în lume un mod românesc de a fi".

ELENA GRECESCU

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933.

Anunțăm un eveniment artistic de excepție

Prima consemnare : costumele membrilor ansamblului artistic **Rusca** al studenților din Hunedoara au fost impruntate, pentru o cît mai deplină autenticitate, de la pădurenii din Munții Poiana Ruscă.

A doua consemnare : jocurile de briu ale ansamblului artistic **Doina Timișului** al studenților din Timișoara au fost învățate la fața locului, adică la horele din satele întregului Banat, și au intrat în concurs numai după ce sătenii au confirmat că ele sînt jucate exact așa cum au fost ele dintotdeauna.

A treia consemnare : toate, dar absolut toate piesele au fost avizate ca strict autentice de un larg juriu alcătuit din somităților folcloristicii noastre contemporane între care **Mihai Pop, Dumitru Pop, Emilia Comișel, Teodor Vasilescu, Vasile Crețu, Traian Mârza, Octavian Pâun, Vasile Adăscăliței și Ioan Chiș Ster.**

Deci, sub titlul **Studenții omagiază folclorul românesc,** ni se promite, pe o durată de trei zile, adică luni-16, marți-17 și miercuri-18 mai, la Sala Palatului, începînd cu orele 20,00, **un veritabil recital folcloric de o autenticitate fără cusur.**

Deci, protagoniștii acestei tentative, pe care, deocamdată, o anunțăm și pe care o vom urmări cu sufletul la gură pentru a o relata cu lux de amănunte în numărul viitor al revistei noastre, sînt studenții, studenți-artiști amatori, tineri care, de peste 10 ani, sub supravegherea **Societății studențești de etnografie și folclor** s-au întîlnit și au susținut an de an, în diverse centre universitare din țara noastră. **Festivalurile ariei și creației studențești.** În acest an, recent, în aprilie, **Festivalul** a avut loc la **Tîrgu Mureș.** Dată fiind reușita sa, reușită asigurată de valoarea interpretativă, dar mai ales de autenticitatea tuturor pieselor intrate în concurs, care autenticitate, la rîndul ei, a fost confirmată de părerea specialiștilor și cercetătorilor de folclor din țara noastră, s-a luat botărîrea ca laureații de la Tîrgu Mureș să ofere marelui public din Capitală trei spectacole strîns legate între ele, astfel încît să fie reproduse pe scenă obiceiurile privind nașterea, viața, munca, nunta și moartea la români. În concluzie, cele trei spectacole, despre care e bine să spunem că vor fi filmate în întregime pentru a fi depuse în arhiva de aur a Televiziunii române, se vor intitula **Bună dimineața, omule. Elogiul vredniciei și Bucuria roadelor.**

Ultima, deocamdată, consemnare : sîntem convinși că în folclorul Sălii Palatului se vor afla toți marii iubitori ai **artei** populare, ai folclorului.

VICTOR NIȚA

Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul cîntecelor cenaclului realizat în această săptămînă inițiază de de fapt topul nostru realizat din serisori. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului acestei săptămîni.

Piesa	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adio	Vasile Seicaru	Vasile Seicaru	212
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	183
3. Totuși iubirea	Majay Győző	Majay Győző	151
4. Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	119
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoaară	100
6. La o casă cu vin	Ecoul	Ecoul	93
7. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	83
8. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	58
9. Maria	Costas Caracostas	Folclor grecesc	54
10. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	45

Titlurile pieselor clasate în ordine pe următoarele trei locuri, sub cele intrate în clasament, vi le oferim ca propuneri pentru topul următor : Să ne iubim (Gli Ionici), Te salut generație în blugi (Pro Musica) și Telefon greșit (Iliko Szabo).

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare

nr. 2

mai 1983

Dosarul manualelor școlare

Cartea de literatură. Cîteva observații de structură

O primă condiție a manualului de literatură din liceu este aceea de a forma și nu a informa. Manualul de clasa a IX-a, deși are o documentație bine pusă la punct, realizează o abordare simplistă, prozaică mai mult pe plan orizontal a fenomenelor literare, cu preponderența istorismului, în defavoarea esteticului. De aceea el nu oferă instrumentele de lucru necesare elevului în efectuarea comentariilor literare. O carență fundamentală o constituie faptul că acest manual nu are încă un capitol rezervat noțiunilor de teorie literară. Acest neajuns pornește și de la programa analitică care recomandă rezervarea doar a 4 ore pentru recapitularea noțiunilor de teorie literară din gimnaziu și nici o oră pentru cunoașterea noilor noțiuni de teorie literară necesare realizării comentariilor literare și a sarcinilor metodice recomandate de aceasta. Nu este cazul să dezbatem modul superficial și neconcludent în care sînt prezentate noțiunile de teorie literară în clasele gimnaziale (vezi Convorbiri literare nr. 12, a XII-a/1982), dar nici să punem elevul în situația de a nu putea înțelege și interpreta imaginile artistice din cadrul operelor literare. Cînd se cere analiza mijloacelor și procedeelor artistice, programa face trimiteri imprecise, de tipul „Utilizarea schemelor din manualul de teorie literară". Dar care este manualul de teorie literară, ce tip, ce profil ? rămîne de văzut. Abia la clasa a XII-a se recomandă manualul de teorie literală pentru liceele de filologie. Pentru îndreptarea situației am propune alcătuirea unui capitol sau chiar a unui manual de teorie literară, atașat celui de studiul literaturii. De asemenea, ar fi necesar ca în clasa a IX-a să se rezerve o oră pe săptămînă pentru studiul teoriei literare. În acest fel elevul își poate însuși instrumentele necesare de lucru, pentru a pătrunde esența fenomenului literar, răspunzînd și exigențelor pe care le reclamă comentariul pe text, în cadrul orelor de literatură. Astfel, elevii vor face comentarii superficiale, nu vor ajunge la înțelegerea deplină a textului și în final nu vor putea beneficia de valențele formative ale acestuia.

Un alt aspect de principiu este acela că manualele nu sînt alcătuite după o concepție unitară. Cele pentru clasele a IX-a, a X-a și a XII-a, rămîn credincioase istorismului, iar manualul de clasa a XI-a abordează, am putea spune, structural fenomenele literare, reușind redarea acestora pe curente literare. Credem că și celelalte manuale ar putea realiza o prezentare a evoluției literaturii pe bază de structuri și teme sintetice, oprindu-se mai mult la analiza unor capodopere ale literaturii noastre : „Alexandru Lăpușneanul", „Luceafărul", „Amintiri din copilărie", „O scrisoare pierdută", „Baltagul", „Ion", „Moromeții" etc.

Lipsa unei concepții unitare în realizarea manualelor este evidențiată și prin repetarea nejustificată, probabil în lumina principiului concentric, a unor curente literare, prin reluarea în studiu a unor personalități ale culturii și literaturii și chiar a unor opere literare, fără cîștiguri instructive și formative deosebite. De exemplu, curentele **umanismul** și **iluminismul** se predau în clasele a IX-a și a XI-a ; **Dimitrie Cantemir**, personalitate multilaterală a culturii și literaturii române se predă și în clasa a IX-a și în clasa a XI-a ; **Tudor Arghezi** se predă în clasa a X-a și în clasa a XII-a; **Amintiri din copilărie** se predă în clasa a IX-a și-n clasa a XI-a. Aceste aspecte evidențiază în primul rînd supraaglomerarea manualelor și supraîncărcarea elevilor.

Curentele literare prin natura lor complexă sînt mai greu de însușit în clasele a IX-a. **Umanismul** și **iluminismul** necesită o pregătire filozofică, o cunoaștere a literaturii universale, apoi reclamă existența unor capacități intelectuale, de analiză și sinteză. Abia manualul de clasa a XI-a poate oferi o imagine mai aproape de realitate a acestor curente, iar elevii dispun de capacitățile de înțelegere a lor. De aceea considerăm că ar fi mai nimerit ca aceste curente să se studieze în clasa a XI-a. Manualul de clasa a IX-a face doar un istorism, vorbind despre umanism sau despre iluminism. El ar putea cuprinde în schimb mai multe texte din literatura veche, comentate, ca și din Școala ardeleană, în prezentarea cărora să se evidențieze ideile umaniste și respectiv iluministe. Dimitrie Cantemir ar putea fi predat în clasa a IX-a cu operele de bază, fără a mai fi reluat și-n clasa a XI-a. „Amintiri din copilărie" ar putea fi comentată mai temeinic în manualul de clasa a IX-a, nu și în clasa a XI-a, mai ales că ea mai este studiată și-n clasele gimnaziale. Indicațiile metodice ale programei analitice referitoare la această operă pentru clasa a IX-a și a XI-a nu prezintă mari deosebiri și ar putea fi realizate temeinic în clasa a IX-a, evitînd supraîncărcarea manualului, de clasa a XI-a. „Scrisoarea III" de Mihai Eminescu, după ce este studiată în clasele gimnaziale, se predă și în clasa a IX-a tot prin evidențierea mesajului patriotic și a mijloacelor artistice, accentuîndu-se în clasa a IX-a, după indicațiile din programă, aspectele romantice. Fără a nega valoarea operei, am considera că nu mai este necesară restudierea ei în clasa a IX-a, unde am propune, ca manual să conțină poezia „Epigonii", prin care poetul își definește concepția sa.

Descongestionarea manualelor prin evitarea repetărilor inutile a unor opere ar putea facilita promovarea unor scriitori destul de valoroși, care nu știm de ce nu-și găsesc locul în nici un manual cum ar fi : Cezar Petrescu, Agîrbiceanu și alții. În acest fel, manualele pot oferi elevilor o imagine globală și completă asupra evoluției fenomenului literar românesc, pe calea realizării sarcinilor formative impuse de obiectul literaturii.

Prof. DAN NECULA
Liceul industrial Sinaia

Noua noastră școală

Un act de cultură: prețuirea valorilor

Miercuri, 4 mai a.c., la Liceul nr. 1 de filologie-istorie din Capitală a fost sărbătoare : s-au împărțit premiile obținute de elevi la faza finală (pe țară) a concursurilor școlare. Din cei 24 de participanți, 18 au obținut, în total, 23 de premii și mențiuni. Din unghiul acestor rezultate, liceul respectiv s-a clasat, cum ne-a spus tovarășa inspectoare Monica Dumitrache, de la municipiu, pe primul loc în Capitală, iar la limba engleză această întîietate a dobîndit-o detașat. În cadrul aceleiași festivități au mai primit distincții alți 23 de elevi care, conform regulilor stabilite, n-au mers la finală, dar obținuseră premiul întîi la faza penultimă, pe Capitală. Prin bucuria sinceră încercată de întreg colectivul școlii, splendida performanță a dat un aer de caldă festivitate de familie împrejurării. În fața tuturor claselor, adunate în curtea interioară ca să-și aplaude reprezentanții, laureații au primit premiile din mîna distinsei profesoare Eleonora Popescu, directoarea liceului, care i-a sărutat pe fiecare ca pe propriu-i copil întors victorios dintr-o confruntare de mare prestigiu. Șapte dintre finaliști au obținut premiul întîi (trei numai la engleză). Liliana Tătaru din clasa a XII-a B a obținut un premiu special și **premiul întîi pe țară pentru cea mai bună lucrare de franceză.**

Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului, tovarășa inspector general dr. Constanța Bărboi a citit în fața careului festiv o scrisoare adresată directorului liceului, în care sînt adresate felicitări elevilor și întregului colectiv didactic, scrisoare semnată de prof. dr. docent Iosif Tripșa, secretar de stat la M.E.I. Nobilețea gestului este dublată de încărcătura emoțională cu care, în cuvinte simple, frumoase și puține, un profesionist al catedrei pe care viața și meritele proprii l-au propulsat în ierarhia școlară, găsește, iată, cîteva clipe să răsplătească printr-un omagiu, atunci cînd trebuie, truda și dăruirea tăcută a unor colegi întru slujirea școlii românești. Dincolo de adresa oficială ce se va păstra de acum în arhiva de onoare a școlii, un asemenea gest are caratele emoției calde cu care elevii de azi își vor aminti toată viața, și vor povesti copiilor și nepoților lor, peste decenii — cînd, desigur, un coleg de generație al lor sau al copiilor lor va munci în biroul de la minister de unde vine astăzi scrisoarea — cum erau prețuiți admirabilii lor dascăli care i-au pregătit pentru viață, înainte de sfîrșitul mileniului al doilea. Pe nesimțite, festivitatea din curtea liceului bucureștean a devenit una din cele mai frumoase ore de dirigenție din viața acestor elevi. **O oră în care participau la un act de cultură : prețuirea valorilor.**

La sfîrșit, tovarășa inspectoare Constanța Bărboi a ținut să ne spună : „Între liceele de filologie-istorie din țară, Liceul «Iulia Hașdeu» este unul din cele mai bune. Colectivul didactic este exemplar, atmosfera de muncă din școală de asemeni. Elevii au, tocmai de aceea, o comportare ireproșabilă. Nu întîmplător este o concordanță între rezultatele de la concursuri și cele de la admiterea în facultăți. Aici sînt promovate valorile reale și cresc în această școală multe valori. Și mai trebuie spus ceva : calitatea profesională, morală a directorului este determinantă. Asta este hotărîtor pentru viața unei școli. Profesoara Eleonora Popescu, directoarea de aici, este un strălucit exemplu de director. Mai are cîțiva ani pînă la pensie într-o carieră de o viață închinată total școlii. Dar întreg colectivul este admirabil și muncește extraordinar".

Succese remarcabile au obținut elevii Liceului «Iulia Hașdeu» și în anii trecuți la concursuri. Mulți din laureații finalei de anul acesta sînt la a doua, la a treia participare în finală. Și nu este vorba de elevi care sînt buni la o singură materie. Profesoara de fizică Ana Paliu are cei mai buni elevi în clasa a XII-a B — clasa care a dat cei mai mulți laureați — și ne-a spus că acești elevi învață foarte bine la toate materiile.

Dar, apropo de numele școlii ! Din respect pentru tradițiile acestui liceu de mare prestigiu, în care dincolo de materiile din catalog, se învață bine cultul muncii și al valorii, îmi îngădui să sugerez respectuos celor în drept reașezarea pe firma școlii din Obor a vechii denumiri : **Liceul „Iulia Hașdeu"**. Oricum, toată lumea îl numește astfel, de la trecătorii de pe stradă pînă la inspectorii școlari. Dacă nu știi cum să ajungi la Liceul de filologie-istorie nr. 1, poți afla în orice stație de tramvai. Dar cu condiția să întrebi de Liceul „Iulia Hașdeu". Și poate niciînd școala nu și-a meritat mai mult numele strălucitoarei fiice a celebrului savant și scriitor decît acum, la ora acestor performanțe ale atîtor valori tinere care îi sporesc faima.

În biroul directorului, am rugat-o pe profesoara Eleonora Popescu să-mi spună numele profesorilor care i-au „antrenat" pe performerii de anul acesta. Și, reîntors într-o bancă nevăzută, ca pentru a le săruta mîinile primilor mei învățători, Sevasta și Ion Gherghinescu, am scris cuminte, ca atunci, după dictare, aceste nume de oameni minunați, de slujitori ai catedrei împătimiți în dragostea lor pentru copiii țării : **Manuela Nace** (engleză, trei premii întîi), **Anca Papastate** (franceză, două premii întîi), **Magda Stăncuți** (engleză), **Astrid Rodincine** (română), **Florica Vintilă** (istorie), **Polixenia Ardeleanu** (istorie), **Dorina Bolard** (economie politică), **Maria Voievod** (filozofie), **Ion Mierlă** (geografie).

DORIN GHERGHINESCU

Biblioteca în aer liber

Încurcă — lume

Vai, ce dulce e acest Încurcă-lume ! El surîde, el nu contestă niciodată nimic, el nu critică, el nu condamnă, el nici de afirmat nu afirmă, el va rezolva, el chiar mîine, el are planuri mari, el e, înainte de orice, un băiat bun. E și politicos, e și binevoitor, le spune sărut-mîna văduvelor și orfanelor. Chiar și maică-si îi spune sărut-mîna. Chiar și nevestei, în cîte-o duminică.

Vai, ce dulce e ! Și vai, surpriză, ce amare sînt chipurile celor cu care lucrează, șefi ori subalterni. Ca să nu mai vorbim de solicitanții care-i contemplă palizi surîsul și dau din cap că da, sigur, or să mai aștepte, ce altceva au ei de făcut pe lume decît să aștepte : o lună, un an, un secol... La urma urmei, femeile pot să nască și în luna a treisprezecea de ce să se grăbească, grîul o să răsară la iarnă, zăpada poate face și ea o cerere de aminare — în fond e numai apă chioară, nu ? Și, lucru de neînțeles, se întîmplă ca vreunul dintre solicitanți, ajuns la capătul răbdării, să se înfurie, să amenințe, să spună vorbe grele. Vă imaginați că dulcele nostru amic se supără ? Nu are nici un motiv — și apoi supărarea face rău la ficat. Vă închipuiți că-l dă afară din biroul lui pe furios, sau — mă rog — că-l invită politicos să lase ? De ce ? Consum de nervi ! Se uită surîzător la insul mînios. Îi face un semn amical cu mîna, și pleacă. Pleacă din propriul lui birou, lăsîndu-l pe celălalt în pace și singurătate. Cînd revine, după o lungă pauză petrecută la bufet, furiosul s-a declarat de mult învins, ba chiar se simte vinovat că l-a obligat pe bietul om să-și părăsească locul de muncă, l-a dat afară din propriul său birou, culmea ! Și păgubașul se duce acasă trăgîndu-și palme autocritice, în timp ce Încurcă-lume continuă să-și vadă de treabă.

Adică să nu-și vadă de nici o treabă. Pentru că nu se pricepe. Și nu știe decît să încurce lumea, pentru că dulcele Încurcă-lume chiar încurcă mica lui lume ! O încurcă rău — și uneori nici zece oameni pricepuți nu pot drege ce-a stricat nepriceputul.

El e etern. Pretutindeni, în timpuri și în spații, au existat oameni puși să facă o treabă cu care nu aveau nici în clin, nici în mînecă ; și totdeauna s-au prefăcut c-o duc la capăt, și niciodată n-au dus-o nicăieri. Da, Încurcă-lume e etern, dar chipul lui se schimbă. Acum vreo douăzeci de ani era hotărît și brutal. Astăzi, „s-a adaptat" : e mai degrabă afios (cînd nu se-nfurie), cumsecade (cînd nu e vorba de portofelul lui), dispus să cocolosească lucrurile, să caute o cale, chiar să găsească o soluție, fie și proastă dar soluție să fie. Are alte griji decît să-ți facă ție rău. Ei nu vrea decît să-i fie lui bine. De ce să capete reputația dăunătoare că e în stare să „calce pe cadavre", cînd are la îndemînă arme cu mult mai blînde, cum ar fi un gingaș transfer, o retrogradare - care - nu-e-chiar-retrogradare, ci seamănă chiar cu o avansare (îndărăt), niscai sicane mititele de care te poți feri cu atîta ușurință lipsind din drumul lui... Că toată lumea păgubește de pe urma sa, asta se știe. Da, dar el nu e o bestie, și tocmai de aceea de ce să nu accentăm ideea trandafirie că ar fi chiar un om de ispravă ; și atunci de ce nu ar cere chiar el să fie luat din locul unde nu are ce căuta și pus acolo unde s-ar pricepe să facă fată ? Pentru că incompetență absolută nu există.

Aceasta ar fi viziunea idilică asupra lucrurilor. Dar lumea e cum e ! Încurcă-lume poate fi înlocuit — ceea ce se și întîmplă uneori, și operația nu e nici blîndă, nici plăcută. Pentru nimeni. Numai că acesta e un final, iar important e începutul : de ce să fie transformat un ins oarecare, util societății, într-un antipatic Încurcă-lume și să nu se militeze consecvent, din clipa în care se creează locul pentru găsirea omului potrivit ? S-ar face o mare economie, nu numai de timp și de bani, ci și de tristețe. Pentru că, să nu uităm, viața unuia care nu știe decît să încurce e, de fapt, în ciuda aparențelor, ratată. O viață de ins crispat, tracasat, neștiind cum să se poarte și făcînd uneori, din stîngăcie ori din lașitate, nedreptăți pe care el însuși le regretă. Ideal ar fi ca oamenii de bună-credință să fie scutiți de posibilitatea de ratare pe care le-o oferă o muncă mai presus de puterile și de priceperea lor. Să facem economii la tristețe, la nefericire ? Sigur ! Cu atît mai mult cu cît — în cazul dulcelui Încurcă-lume — e vorba nu numai de nefericirea celor pe care-l încurcă, ci și de nefericirea lui personală.

Și atunci — să-l compătimim ? Ei nu, nici chiar așa...

FLORIN MUGUR

Fermecat de pictura lui Botiș

(Urmare din pagina 9)

litatea ei, discreta ei atingere de vizualitatea spectatorului creează o sordialitate pe care nu o putem defini prin noțiune ci numai prin interacțiunea dintre punctul de emisie format din planul tabloului și punctul de recepție al contemplării implicate în actul estetic.

Distingem cîteva direcții majore în universul pictorului.

Una mi se pare a fi atmosfera dealurilor și satului natal care fără să mai fie figurativă, prin vivacitate, nu este nici abstractă.

La locul de ruptură dintre concretețea aproape fosforescentă a culorilor și raporturile așezărilor lor pe plan, găsim un mod de a înțelege această îmbinare fericită dintre tradițional și modern, tradiționalul fiind abordat d.p.d.v. modern, iar spațiul modern, cel al raporturilor, avînd acea angulație de tip grec amintind de civilizația minoică.

Esențial în această pictură este ceea ce elimină ea din real și ceea ce adaugă ea realului păstrînd prin conexiune un echilibru tulburător.

În cazul picturii lui Teodor Botiș, tablourile mici mi se par cele mai impresionante pentru că ele creează un modul de concentrație și de reverberație rar întîlnit, că să zicem așa — un fel lasere concentrînd culoare-n miezul lor și desființînd practic d.p.d.v. coloristic tot mediul ambiental.

Verdele lui aparte, cărămiziurile și albur'le se vădesc a fi de excepție.

Un singur de astfel de tablou, pus singur pe un zid, iradiază brusc toată încăperea.

Expoziția ideală pentru Teodor Botiș ar fi aceea compusă dintr-un șir de camere goale conținînd cîte un singur tablou în ele.

O altă linie, mai bine zis o altă direcție convergentă în arta pictorului ne apare a fi studiul naturii statice.

Natura statică e un fel de a zice în cazul tablourilor lui, pentru că natura statică în ceea ce-l privește e mai mult o temă.

Aici culoarea își intețește dramatismul el iar suprafețele au o ruptură mai netă între ele decît în cazul dealurilor.

Drumul de la ireal la real se face prin cîteva unghiuri și dacă nu le observi prea atent și nici nu e cazul să le observi prea atent, caleidoscopul își joacă festa schimbării de aură.

Predominant în această direcție este tipul de dramatism hieratic. Și aicea hieratismul este stirnit nu de dimensiune ci de solemnitatea discretă amintind de ritualul mesei cu străvechime de fond dacic.

O preluare extraordinar de discretă a citorva motive dacice așa cum s-au descoperit ele pe cioburi, transfigurată de vigoarea neîntrecută a culorii, sugerează un fond istoric etern al reprezentărilor.

Aș vrea să spun cîte ceva despre culoarea cu totul aparte sau mai precis despre tipul de culoare folosit de Teodor Botiș în tablourile lui.

Versurile lui nu descind din tipul de verde static, net, fauvist, sau din cel dulce, melodios, ci au ceva din acel verde al frunzelor bătute de vînt, neîpător dar intens.

Alburile lui au ceva de vîscol iar cărămiziul ceva din acea stranie culoare a vasului în secunda în care se sparge.

În fine o altă direcție în aparență mai calmă este aceea a portretisticii.

Și aici ca și în celelalte tablouri apar disjuncții între model și reprezentare, cu precădere în tablouri ce reprezintă o femeie a cărei mînă abia se distinge de fond creînd net sentimentul translației de la ireal la real, de la plasmă la materie.

Din același tip de spiritualitate, dar cu totul și cu totul alte mijloace, al unor pictori ca Ion Pacea și Alin Gheorghiu, Teodor Botiș se impune ca unul dintre reprezentanții de seamă ai noii școli moderne românești de pictură.

Tablourile lui mă tulbură și mă incintă și de cîte ori i le văd sau i le revăd, nu mă satur să le privesc.

atelier literar

• G. Dumitrescu

Cara Draga : Vă mulțumim pentru vorbele bune pe care ni le adresați. Din păcate, nu vă putem răspunde, cel puțin deocamdată, „cu aceeași monedă" și, fireste, nu ne-am putea gîndi să vă jignim bună — credință cu niște formule de complezență ocazională. Paginile ne-au dezamăgit, prin verva lor artificială, forțată, debitînd o jenantă colecție de banalități și locuri comune din repertoriul și la nivelul tristelor programe distractive TV. Sperăm să putem înregistra în viitoarele texte o creștere semnificativă a controlului și exigenței de sine.

I. Tătar : Mai limpezi și mai cursive, parcă, mai consistente și mai inspirate, în general. O serie de pagini interesante, demne de atenție, în ultimele trimiteri : „Majorat", „Narcis", „Omul sub vremuri", „Pobreajăn" (oribilă vorbă !, nu există oare un echivalent românesc ?...), „Pseudosofism", „Interviu", „Păpuși", „Cercul". (Din păcate, multe din ele au unele accente și locuții indezirabile, după cum știți.)

Bogdan N. — Sibiu : O scrisoare cu mare risipă de vorbe, niște versuri discursive, neinsuflețite, cîteva proze imitînd servil, cu stîngăcie și ignoranță (uneori maimuțărind, cu fel de fel de „trabucuri", „Martini" și „O. K." ...) proza scurtă americană (de la care, firește, se poate învăța cîte ceva, dar nu în acest mod !...).

L. Munteanu Hg. : Am folosit, ca de obicei, exact numele pe care l-ați indicat dv.

T. Mataxa : Neașteptat de slabe, inconsistente.

J. Ștefan : Lucruri firave, anodine, mai aproape de foiletonul și reportajul gazetăresc. Ceva mai înfiripată, „Zăpada albastră", dar încă prea risipită în detalii și relatări fără aport.

Lena Roman-Petru : Un condei indeminatic, alert, inteligent (se vede și din versuri și, mai ales, din scrisoare). Care va fi cea mai potrivită cale de exprimare a sa, asta va trebui să căutați dv., meritînd osteneala. Nu trebuie să înțelegeți că drumul poeziei poate să rămînă în afara acestor căutări (în „Abur secundar", „Accident pluvial", e ceva...), dar întrebarea de care pomeniți („unde e focul ?"), rămîne, trebuie să recunoaștem, foarte justificată !...

Mircea Antoniu : Nu putem trage o concluzie : probabil că în textele dv. (netrimise nouă) se mai află și altceva decît nesfîrșite filozofări ieftine, banale, plictisoase (adică : niște întîmplări, niște personaje, analiză, acțiune etc.), care să le facă să semene a proză.

A. Lăscău : Se poate spune, într-adevăr, despre noile texte, că „șoareci cenușii migrează spre Cuvînt / Rozîndu-i colnarele sensului"... Un plus (alarmant, în perspectivă !) de negură, de „șoareci cenușii", de ezitare (comodă ?) în pragul cristalizării revelatoare (de inoportune repetări, chiar ! — v. „miracolul sublim"). Mai bine, în : „Dar veșnicia", „Cîntecul lor e o ploaie" (?), „Exist", „Se lăsase întunericul", „Vis romantic".

Felicia : Aveți dreptate, în ultima scrisoare (Silone zice undeva, citat într-un moto : „nu ne putem dărui înainte de a ne aparține", sau cam așa ceva...). Cîteva pagini bune și foarte bune, din ultimele plicuri : „Sentimente", „Testament", „Licitație", „Coborînd de la frunte", „Motiv", „Necunoscut", „Educație", „Nisip", „Intimități". Vă dorim noroc și succes în marele „hop" care vă așteaptă !

S. Condor : Predomină, din ce în ce mai apăsător, „făcătura", artificioasă, ostentativ isteață, într-un limbaj diziocat, nefiresc, prețios, încărcat, cu un soi de răsfăț metaforic-narcisist etc. Puține lucruri de semnalat (în ultimele două plicuri) : „Poem în fața oglinzii", „Precauție" „Zbor onric", „Echitația tăcerii". E de căutat simplitatea, naturalețea, freamătul sincer. (Scuze, pentru întîrzierea răspunsului, dar cantitatea uriașă a corespondenței pe care o primim face asemenea întîrzieri absolut inevitabile ; un sfat și o rugăminte, așadar, pentru dv. și pentru toți corespondenții : răbdare !)

Costel Blaga, Oct. Georgian, Daniela Mihuț, M. Ursachi, Dumitra Stancu, Călălin Stănescu, I. Apostol, Celia Bârcă, Maria Pintea, A. Bușniță, G.M. — Prahova (ceva în „Curg gînduri-gînduri"). **Dora T. Dumitrescu, Negruș-Costin Mioara, C. Coteț** (oarțul indescifrabil), **Vanea Gilescu, Dunil S. — Constanța, Flaviu Ragazan, T.T. — Bîrlad, C. Michael, Carmen Obreja, O. Sorongă, I. Mingheraș, G. Mermeci, Adrian Dumitrescu, Dinu P., Gh. Robuchinceana, Petre Georgescu, Anca Muntean Amalia Dinuică, Viorica Dan, Tr. Cobianu, Diana Valo, Ioan Albu, Eva. Senescu, Eug. Băsa, Irina Nicolau, Grig. Angelescu, Nic. Hriscu, Doina Postea, Gh. Cozacescu, D. Achitei, Gligor Margia, D. Al. Nanu, Matilda Voicu, Aug. Codreanu, I. Băluță, Gh. I. Ion** (ceva, în „Loz în plic") : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N. B. Manuscrisele nu se înapoiază.

DUREREA

Durerea
este foița subțire
întins argintată
din spatele oglinzii

fereastra
prin care inocm
libertatea
cu degetul.

PULS

Cuvintele
apă nu se fac !

Continuăm să ne luăm
pulsul
căutîndu-ne
încheietura mîinii
pe o pagină albă.

Emil Petrescu

DOAR TIMPUL...

Pentru că nu m-ai strigat niciodată
mi-am pierdut numele
și tot ce mi-am dorit mai mult
de la viață.
A rămas timpul să-și scuture
triste, petalele
și amintirea-ți pierdută s-apună
cu seara.

Nuța Gulimon

TRISTEȚE

Nu te răzbuna pe mine, tristețe
pentru zilele în care am plîns
de bucurie
am strigat
de noroc
am rămas mută în fața
furtunii
prea vaste
nu te răzbuna, tristețe
pentru zilele în care am rîs
de tine
de puterea ta
de înțelepciunea și de
liniștea ta
acum am atîta nevoie
de ele...

Victoria Milescu

CU VIAȚA ÎN MÎNĂ

Numai otrăvuri mă-nconjoară,
din ceruri se scurge fiere,
pe peronul de plexiglas suprarezistent
aștept trenul-rachetă.
Ca orice călător (respectabil) spre spații
îți valiza în mînă,
valiza cu rezerva mea de aer condensat,
solid,
aer rezistent, pe care îl voi respira
pe îndelete
în lumile unde mă voi duce,
aer curat, sintetic, produs în moderne
laboratoare,
aerul meu, fără bacterii, viruși și alte
feluri de animale.
Îți va ajunge pentru șapte ani
(mi s-a spus că, ținînd seama de limite de total),
apoi te vei descurca prin forțe proprii,
noi nu mai garantăm nimic,
ne-am făcut datoria...
Prin spații dispuse bile poți cultiva
alge producătoare de oxigen...
Cu valiza în mînă, legată de gură
prin cordonul ombilical cu care sorb
gazele vitale,
aștept trenul-rachetă
pe peronul peste care curg venin uri
și tocmai cînd trebuia să aflu destinația,
difuzorul gării suferi o grea defecțiune.

Constantin Buiciuc

DIMINEAȚA

Coborînd de la frunte — un pisc
traversînd ochii — un pas
urmînd drumul interior
al lacrimii
oprindu-se-n dreptul inimii
trecînd mai departe
dimineața
împinsă de-un val de soare
întîrziat.

NISIP

În fiecare seară
aruncam cîte-o scoică-n mare
adormeam mulțumită
orice lucru frumos
are-o rădăcină simplă și
adîncă
valul de dimineață
o aducea la țărm
mă trezeam întristată
marea nu-mi primește ofranda
orice lucru respins
e un fir tînăr
cu rădăcină simplă
cu fruntea sus
fascinat de clopotul florii
anunțînd un anume fel
de reflux
darul meu refuzat de mare
este nisipul
de care se bucură fiecare.

NECUNOSCUT

s-a spus totul
se știe totul
dar despre mama Mea
nu se știe nimic
dar despre tatăl Meu
știți ceva
aveți cumva vești
despre fiul Meu
iubiților
vă ofer
rîndurile-nghesuite-n palmă-nghesuită-n
buzunar
inima-mpingîndu-le și respingîndu-le
fie care pui întrebări
îți întind mîna
fie care răspunzi
îți șoptesc la ureche :
mi-e atît de dor
de cei care află...

Lorena Păvălan

• Constelația lirei •

Înțelepciunea lumii

Cuvinte fierbinți în tomuri prăfuite
înțelepciunea lumii în mii de volume
de opere postume.
Le trezesc cu privirea
le simt cum vin către mine
cuvintele cu trena lor sfîșiată de lacrimi
de mari bucurii, amare și line.
Priveso din fotolii
zeci de infolii
ceva freamătă-n rafturi
un susur ca de ape rotate
aicea e viața, îmi vine să strig
viața cea fără sfîrșit
închisă-n coperți prăfuite,
și nici nu tresar și nici
nu-mi tremură mîinile
în care țin cu umerenie această carte
subțire și rară
cînd în colțul din stînga, lîngă volumele
princeps
femeia-nvelește bucata de slană
într-o revistă cuminte și literară

Floarea aceasta plină de grație

Încearcă s-atingi încet
petala florii de cais
viața reală
se petrece numai în vis
mîngîie cu ochii închiși
floarea aceasta plină de grație
viața reală
curge doar în imaginație.
Inspiră parfumul din această corolă
mai mult iluzorie

viața reală
este cea din memorie.

Romanța hazlie

În viața ta cu timbru rar
nici o greșeală de tipar.
În viața mea cu triste ape
convoi de litere mioape.
Un alfabet fără vocale
pentru erorile finale
din care ieși basma curată
din care nu ies niciodată.
Ce cuplu splendid sîntem deci
în acest secol douăzeci
prin care trecem de minută
un arlechin și o chivuță.

CORNELIA MUREȘAN ■

Domnul cu oglinda roșie

Drumul pe care-l citești în stelele vitrege
ce este oare,
dacă nu întunecata Cale a singelui,
înrourată de lacrimi
sub bestiarul celest...

Și tu, mască de aur mai luminoasă ca
luna
în primul pătrar,
palidă umbră, hialină carnație,
nu blestema invulnerabila ordine invocată
de antici,
celui care trădează
pretutindeni i-e dată dăzgrația :
un inel aruncat în paharul rîvnit
risipindu-și otrava,
spinul cald de venin tulburînd limfa clară,
invizibile ace
înfipte adînc în masla de ceară a
apostatului.

Buzele unse cu cadmiu, crestate apoi,
singerează
— un sigiliu funest
sfărîmînd ca o rană
aprinsă pe gura lui crudă —

Palidă umbră, hialină carnație,
Domnul cu oglinda roșie cunoscut
dintr-un vis
și eu, emul al jocului său derizoriu.
Cum plutește pe apele vaste, prin piele
de suif
înfiorata lucoare ce fulgeră bruse
grupul înfricoșat al discipolilor.

Pe apele vaste : cineva mă caută,
mă strigă pe nume cu dragoste,
rumoarea abia deslușită ca o ceartă a
sferelor
înăbușind subteranul vacarm,
sunetul slab care pilpîie stins.
Eu sînt aici, orbecăind pe Căile singelui,
în lupanarele morții.

Poem concret

Luna vitroasă rostogolindu-se pe masa de
[illegible]
cu o undă sonoră
bocalul cu preparate anatomice
și pendula albastră.
Fulgerînd pe ecranul de nori
imaginea reverberată a cifrei unu
atinsă de umbra minutarului.
Concretă.
Devastatoare.

Despre dublet

Fiecare lucru are un dublet al său
care-i este lucrului acela dumnezeu
are un antipod carele
este pentru el Maimarele ;
fiecare viețuitoare
fie ea
pește, om sau zburătoare
poartă în sinele său ascuns
o altă față de nepătruns
închide în ea cum chiliia un schimnic
chipul potrivnic.
De aceea în fiecare din noi
izvorăște magia lui doi.

GABRIELA CREȚAN ■

Geneză

La început a fost cuvîntul
și cuvîntul creștea spre poem
deamne ce transformări geometrice în
lume
altă formă alt adăpost altă măsură
trecutul cercului începe undeva în
triunghi
triunghiul are timpul trecut în tinie
țesrară din loc în loc
de minuscula ghiotină a imperfecțiunii
imperfectul liniei se cheamă punct
rotunjire învinsă și promisiune
sau alt înțeles mai îndepărtat
care apasă marginea encefalului
ca un deget de analfabet
la început a fost cuvîntul
și cuvîntul venea probabil din viitorul
unei sfere închisă într-o alta...

Nabitudine

locuiam pe emulsii și arme deregiate
într-o baracă de tir
nimeni altcineva în spatele țintelor
poate doar nervii mei întorși cu arcuri
de oțel
după fiecare împușcătură
locuiam singur într-o baracă de tir
o mică oază miraculoasă în mijlocul
deșertului
desigur aș fi putut locui mult mai
confortabil
într-o pădure cangrenată
sau în carcasă de reflector pentru
incercuit
zborul de noapte ori gestul evadării
vezi bine răgazul cugetului l-aș fi avut
cu siguranță
locuind în memoria fumegîndă
a unei întregi generații de calculatoare
însă eu am fost repartizat într-o baracă
de tir
nici arbori fluturi sau păsări în
proprietate
numai ținte și puști ușor de încărcat
anotimpurile se perindau leneș
prin fața colimatorului
aceeași obsesie în spatele țarabei
linia de ochire linia de ochire
ca într-o transă hipnotică
în zilele ploioase iubitorii de iluzii ieftine
închid cîte un ochi apropiindu-se
fecioare cochete cu becanci din primul
război mondial
amanți înșelați care știau în mod sigur
mult mai mult
mercenari docți lichele sinucigași belferi
(astăzi pun oglinzi în fața țintelor
abia sprijinindu-mi ochii de frunzele
acestei toamne ploioase)

COSTIN GRIGORAȘ ■

Amurg

Liniștit coboară amurgul
Aurind pădurile
Înalt peste foșnetul brazilor
Își face casă tăcerea
Și jos în iarba mărunță

În umbră asfințesc
Chipurile pămîntului
O cale de purpură a devenit totul :
Drumuri de aur ca pe unele sînt
Toate făpturile

Veghe

Cu pas dulce de mătase
Trece luna peste case
Cerul palid, cerul pur
Duce mantia-i de azur

Solitară și regală
Arde-n chilioara goală
Unde nimeni nu se-abate —
Ca un sfeșnic peste-o carte

Iară stelele-i urmează
Ca lumina după rază
Bat în geamuri, mă deșteaptă
Slova veche mă așteaptă

ANCA SÂRBULESCU ■

Un muzeu in labirint

Între Shakespeare şi Holbein

1.

Holbein. Autoportret

Căutind intr-un album autoportretul lui Holbein, căci doream să-l revăd inainte de a scrie despre el, m-am oprit mai intîi la portretele făcute de pictorul german regelui Henric al VIII-lea, în serviciul căruia a intrat în jurul vîrstei de treizeci şi cinci de ani. După aceea am simţit nevoia să iau din bibliotecă „Teatrul" lui Shakespeare şi să recitesc „Henric al VIII-lea". Ceea ce, de data aceasta, a însemnat o aventură insolită. Şi totul din pricina unei fraze tipărite cu litere cursive deasupra unei pagini a albumului, pe care am mai văzut-o, probabil, fără să-i dau nici o importanţă, dar care acum m-a făcut să tresar : „Eu pot să ridic şapte ţărani la demnitatea de conte, dar nu pot face din şapte conţi un Holbein" (Henric al VIII-lea).

Prin urmare, şi regii pot avea citeodată intuiţii adînci. Chiar şi cei mai autocraţi dintre ei au înţeles uneori că arta depăşeşte prerogativele lor, că ea are o nobleţe care întrece puterea unui rege. „Statul sînt eu", exclama Ludovic al XIV-lea. Dar Regele Soare n-a îndrăznit să mişte un deget pentru a-l pedepsi pe Boileau cînd acesta, consultat asupra valorii versurilor regale, a răspuns : „Majestăţii Voastre totul îi este cu putinţă: Aţi dorit să scrieţi versuri proaste şi aţi reuşit". Ba mai mult, după ce a auzit răspunsul lui Boileau, Ludovic al XIV-lea a încetat să mai scrie versuri. Henric al VIII-lea nu era nici el un amator în materie de absolutism. Dimpotrivă, a dat destule dovezi că în afară de Dumnezeu nu recunoştea nici o limită puterii sale. N-a ezitat să-l pună pe însuşi lordul-cancelar, Thomas Morus, cu capul pe butuc, atunci cînd acesta a îndrăznit să nu fie de acord cu augusta sa dorinţă de a divorţa de cite ori avea chef, nu s-a dat înapoi să trimită la moarte două din cele şase soţii ale sale, probabil ca să fie sigur că divorţul e definitiv, şi nici să înfrunte blestemul papal. Şi totuşi acest rege care nu s-a sfiit să împingă utopia sub securea călăului, a priceput, se pare, că oricîţi conţi ar fi înnobilat sau decapitat, apariţia unui artist ca Holbein nu depindea de el. Cel mult, viaţa acestui artist depindea de capriciile, de gusturile, de nervii şi de neantul Majestăţii Sale.

Ca în episodul cu Anne de Clèves care, cum se ştie, a devenit, pentru citeva luni, a patra soţie a regelui. Povestea e cunoscută şi e de ajuns s-o reamintim, pe scurt, din perspectiva lui Holbein care a fost trimis pe continent să facă portretul Annei. Misiune întru totul normală, la urma urmei, deoarece fotografia nu fusese încă inventată, iar Henric nu voia să-şi aleagă orbeşte soţiile. Trebuia să le vadă chipul înainte de a le conduce la altar şi apoi în dizgraţie. În ce-l priveşte pe Holbein, el era artistul cel mai potrivit să facă acest imens serviciu Majestăţii Sale, fiind celebru pentru precizia desenului său. Drept care şi-a luat uneltele şi a traversat Canalul. Cînd a primit portretul, regele a visat în faţa lui şase luni, timp în care s-au făcut pregătirile de nuntă. Dar stupoare. La debarcarea Annei de Clèves în Anglia, s-a văzut că portretul era atît de puţin conform cu originalul încît regele a fost pe punctul să-i aresteze pe Holbein şi să-l ucidă, sub acuzaţia de trădare. El nu înţelegea şi, la drept vorbind, nici n-am putea să-i reprosăm asta, că tocmai astfel scrupulosul Holbein se dovedea un artist adevărat. El se străduise s-o deseneze pe Anne de Clèves aşa cum era, dar îi impregnase chipul de misterioasa magie a artei. Cum foarte bine spunea cineva, de la sosirea tabloului pînă la debarcarea prinţesei, Henric al VIII-lea a crezut că iubea o femeie de sînge şi carne, dar el nu iubise decît sufletul pictorului.

După toate aparenţele, talentul i-a jucat o festă lui Holbein chiar în cazul portretelor regelui. Cine se îndoieşte de asta, să facă experienţa pe care am făcut-o eu. Să recitească „Henric al VIII-lea", trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului la portretele executate de Holbein din care ne priveşte suveranul. Va constata că unul din cei doi, fie Shakespeare, fie Holbein, ne ascunde adevărul. Mai mult, îl mistifică.

Marele Will şi Fletcher, colaboratorul său la această dramă istorică, evită cît pot evenimentele penibile din domnia lui Henric al VIII-lea, tatăl reginei Elisabeta I, suverana din timpul lui Shakespeare. Acţiunea imaginată de ei pune în relief rolul nefast al cardinalului Wolsey, un partizan al papei, care ar fi fost pricina unor erori ale regelui şi care, bineînţeles, e în cele din urmă demascat şi pedepsit. Apoi, după ce Henric o repudiază pe Caterina de Aragon şi se însoară cu Ana de Boleyn (mama Elisabetei I), el dă dovadă de toate calităţile unui mare rege. Drama se sfîrşeşte cu un imn de laude la adresa fiicei lui Henric al VIII-lea. Mă rog, şi marii scriitori au slăbiciunile lor. Se întîmplă sau, încă o dată, ar trebui să ne aducem aminte de înţeleptul Miron Costin. Dar ce are comun aceostă imagine pe care ne-o propune Shakespeare cu omul care ne priveşte în portretele lui Holbein ? La Holbein, vedem un Henric cu corpul greoi şi enorm, cu faţa largă şi congestionată, cu mîinile grase şi privirea dură, vicleană, neliniştitoare. Înţelegi că nu glumeau cei care spuneau că „nimeni din anturajul său nu se simţea în siguranţă". Într-adevăr, cine se putea simţi în siguranţă dinaintea acestei priviri reci, dinaintea acestui amestec de aroganţă, forţă animalică şi duplicitate ? Autorul „Utopiei" a descoperit înainte de a muri decapitat că fusese o utopie şi încercarea lui de a se opune unei voinţe care-l accepta pe Dumnezeu ca limită doar pentru că Dumnezeu nu era incomod, nu-l punea în pericol puterea, altfel, cine ştie, l-ar fi încarcerat şi pe el în Turnul Londrei.

Dacă portretul Annei de Clèves l-a indus în eroare pe Henric, pe noi portretele făcute de „Servitorul Majestăţii Sale" ne lămuresc pe deplin. Acest mare portretist care domină prima jumătate a secolului al XVI-lea în Germania, Elveţia şi Anglia, e un pictor care nu ştie să idealizeze.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Dramaturgul Al. Kiriţescu

Este, fără putinţă de tăgadă, autorul „Gaiţelor" — alături de Tudor Muşatescu şi de Mircea Ştefănescu — unul din cei trei urmaşi ai lui Caragiale care l-au continuat pe ilustrul şi scînteietorul maestru pe drumul trasat de teatru, dîndu-ne fiecare în parte o tipologie umană, o mentalitate de clan sau individuală hîtă şi o atmosferă de inuzabilă savoare scenică gustată cu aceleaşi fervori de la un contingent de spectatori la altul, dincolo de modă şi de curente. Şi poate că asta s-ar putea numi în fond Arta şi — în speţă — teatrul bun.

S-a împlinit anul acesta o jumătate de veac de la premiera „Gaiţelor" la Teatrul Naţional, modificată substanţial faţă de cea dintîi formă, intitulată „Cuibul de viespi" care se reprezentase în stagiunea 1929—1930 de către asociaţia Bulandra — Ion Manolescu — Maximilian — Storin.

Dar debutul lui propriu-zis are loc cu piesa Învinşii tot la Naţionalul din Capitală în 1914. Şi imboldul de a spune cîteva vorbe despre el mi-l dă proaspăta retipărire a „Gaiţelor" în seria „Rampa" iniţiată atît de fericit de Editura „Eminescu".

Am fost prieten cu Al. Kiriţescu şi coleg de breaslă, fiindcă peste realizările şi vocaţia de dramaturg, în colecţiile ziarelor din epocă, bunăoară la Îndreptarea, la Adevărul, la Lupta unde iscălea şi cu pseudonimul Cadet Rousell, la Cuvîntul, la Gazeta şi la Viaţa se află risipită prodigioasa lui muncă de ziarist de calitate.

Era articlier, a făcut o excelentă cronică dramatică, a practicat cu reale însuşiri pamfletul, într-un cuvînt a fost o pană care a onorat profesiunea şi care era citit cu plăcere pentru verva, causticitatea şi culoarea lui.

Teatrul însă rămăsese marea sa pasiune. A scris mult şi s-a ostenit mult. Am văzut la el piese în manuscris în cite trei, patru şi cinci versiuni, totdeauna căutînd-o pe aceea care să-i dea grăuntele de mulţumire. Schimba scene întregi, tăia şi adăuga, tinctura dialogul unde i se părea că un cuvînt nu-i exprimă intenţia şi lincezeşte, ca să extragă din vocabu-

lar spectacularul şi efectul solicitat de teatralitate. Era din acest punct de vedere un mestesugar în acceptia completă a termenului şi vedea întotdeauna roluri mari pentru actori.

Creaţia Soniei Cluceru în Aneta Duduleanu şi a Natasei Alexandra în Fräulein — care pînă la „Gaiţele" făcuse figuraţie de salon — s-au datorat în primul rînd acestei desăvîrşite stăpîniri a meseriei în toată amplitudinea ei şi a unei intuiţii scenice cu care parcă se născuse ; aşa cum cronicarul dramatic care era — îmi reamintesc foarte bine —, în cronicile lui de premiere, evoca de regulă freamătul sălii înainte de a suna gongul pentru ridicarea cortinei, ca să-l transpună pe cititorul absent de la spectacol în climatul lui.

Fireste că trilogia română („Anişoara şi Ispita", „Florentina" şi „Lăcustele") cu toate calităţile sale, nu se ridică pînă la înălţimea „Gaiţelor", care e opera lui primordială ; ar fi însă de văzut dacă cealaltă trilogie a Renaşterii („Borgia", „Nunta din Perugia" şi „Michelangelo"), reluată, ar stîrni în publicul de astăzi curiozitate şi interes. Nu ştiu şi nu-mi dau seama. Dar sînt absolut sigur că un volum care ar întruni o culegere din uitata şi pierduta lui jurnalistică — în care să se includă cronicile dramatice, portretele şi pamfletele — ar fi, pe lîngă un document de vremuri, o carte care ar îndestula, etic şi estetic, gustul generaţiilor tinere de lectori. Şi ar avea putinţa să cunoască şi cealaltă expresie a dramaturgului Alexandru Kiriţescu care, după opinia mea, nu e cîtuşi de puţin neglijabilă.

L. KALUSTIAN

Preludii la o aniversare Gib I. Mihăescu

Mărturisesc că am avut de iubit — şi, din fericire, mai am — în Drăgăşani oameni care m-au ajutat să-mi adun amintiri scumpe. Şi cum amintirile se leagă totdeauna de locuri, oraşul viilor mi-a devenit de mult drag. De drag am ajuns în poarta casei de pe strada 1 Mai nr. 5. A deschis larg uşa Gheorghe Pavel. Era îmbrăcat cu pardesiul. Am exitat, crezîndu-l pregătit să plece. Nu ieşea nicăieri, doar că — mi-a explicat — numai aşa putea oricînd şi cerceta cîteva ore în fostul birou al lui Gib. Mihăescu. Într-adevăr, înăuntru frigul aşezat de toată iarna părea mai pătrunzător decît cel învîrtejit peste oraş. Soba era rece. Un dulap cu cărţi, faimoasa lunetă, două portrete şi masa de scris însufleţită de hîrtii mereu răsfoite. Deşi pe zidul clădirii scria Casa memorială Gib. I. Mihăescu, eram într-una obişnuită. Doar două vitrine — căpătate de la muzeul judeţean — adăpostesc exponate. Vorbele profesorului de istorie Gheorghe Pavel încălzesc atmosfera. Întreb. Îmi răspunde. Mă mir. Îmi povesteşte. Nu pare pătimaş. E sigur însă că numai înţelegerea şi respectul pentru cel ce s-a născut la Drăgăşani la 23 aprilie 1894 şi pe care Perpessicius îl numea în 1927 „tînăr şi magnific maestru al prozei contemporane" l-au îndemnat să-i păstreze amintirea. Nu i-a fost deloc uşor. Ani lungi lucrurile familiei, ale scriitorului n-au mai încăput în casa ce-a adăpostit diverse instituţii. Din 1973 aceasta aparţine din nou familiei. Profesorul Pavel a fost sprijinit de oameni cu suflet aplecat spre cultură din conducerea judeţului şi a oraşului. Numai că nu s-a merg pînă la capăt. Casa memorială nu se bucură de statutul unui astfel de aşezămînt. Gheorghe Pavel e reţinut cînd îi rog să ne spună de ce-ar avea nevoie. În primul rînd trebuie ajutat să încălzească la proprie casa cu amintiri. În ianuarie 1936, Cezar Petrescu scria în prefaţa ediţiei a V-a a romanului Răsoaica al lui Gib. Mihăescu — „adînc şi rar scriitor" — despre datoria unui popor de a fi recunoscător memoriei scriitorilor săi. Gib. Mihăescu murise de cîteva luni cînd i s-a decernat, în 1936, Premiul naţional. Ce mai e de făcut ? Drăgăşenenii trebuie să anime ei primii amintirea gazetarului militant şi a scriitorului care a localizat multe din întîmplările personaje'or sale între Dealul Oltului, Dealul Marcului şi Dealul Verdii şi care şi-a mărturisit recunoştinţa pentru oraşul natal : „Aici... se poate prinde mai uşor un fenomen psihologic în chiar esenţa lui... Viaţa oamenilor se desfăşoară mai adevărată". Publicistul Gib. Mihăescu a fost martorul şi susţinătorul unor transformări fundamentale pe plan social, politic şi cultural ale ţării. Alături de Blaga, Agârbiceanu, Adrian Maniu, Cezar Petrescu şi alţii a contribuit la consolidarea noilor baze ale presei din Ardeal, menţinîndu-se în afara intereselor partidelor aşa-zis istorice. Conştiinţa lui cinstită se revoltă împotriva demagogiei cu care era tergiversată improprietărirea ţăranilor, demască pe profitorii de război, politicianul şi financiarul. În mişcarea grevistă din 1920 vede simbolul vremurilor viitoare. Problemele muncitorilor loviţi de politica antimuncitorească şi antidemocratică sînt mereu reluate în articolele sale. Acuză nepăsarea guvernului şi a forurilor culturale faţă de cunoaşterea şi valorificarea moştenirii literare, combate snobismul traducerilor dictate de interese comerciale, tălmăcirile din literatura noastră care nu o slujesc. Subliniază lumea autentic românească din operele lui Creangă, Caragiale, Alecsandri, Sadoveanu. În 1933 scrie despre Pădurea spînzuraţilor a lui Liviu Rebreanu : „...putem intra în competiţia valorilor universale". Deşi fascinat de scenă, e sedus de progresele cinematografului, salutînd în 1933 primul film sonor românesc. În cronicile sale reţine nume care au rămas în istoria cinematografiei. Prin reconsiderarea publicisticii sale, Gib. Mihăescu iese din claustrarea într-un univers în exclusivitate imaginar. Pentru toate acestea, pentru creaţia sa literară, e timpul ca o stradă, un liceu să-i poarte numele în Drăgăşani ; Oficiul judeţean de turism să cuprindă casa memorială în trasee turistice. Un pliant, o ilustrată, o placă indicatoare trebuie să ne îndemne a-i călca pragul şi chiar să-i cunoaştem mai bine opera.

Anul acesta sînt 50 de ani de la apariţia romanului Răsoaica, 55 de ani de la consacrarea sa ca scriitor prin volumul de nuvele La „Grandiflora" şi de la reprezentarea cu mare succes, la Teatrul Naţional din Bucureşti, a piesei Pavilionul cu umbre (jucată de Marioara Ventura şi Calboreanu), premiată de Asociaţia criticilor dramatici. În 1984 se vor împlini 90 de ani de la naşterea lui Gib. Mihăescu. E destul timp ca pînă atunci să se finalizeze niste acţiuni care să-i cinstească pe deplin memoria şi să le facă cinste celor ce le vor întreprinde. Sperăm să apară şi volumele 3 şi 5 din opera scriitorului, în îngrijirea profesorului Al. Andriescu.

REGHINA VÂRVICI

A doua carte cu prieteni

Nea Radu Bourceanu

(Urmare din pagina 9)

soarele şi luna sînt două cucute întunecate, ca vinul ce-l beau amanţii fără de moarte. Golful singelui şi golful alb al hîrtiei şi fiecare golf al Mării Negre pe care o iubim împreună ca nişte nebuni. Ca-ntr-o visare de om trist, usa dumitale e mar muşcat. Inima nu are simburi. Are numai mireasmă şi iubire. Scriu şi, pe perete, în faţa mea, stă o luntre domesticită cu pensula de Radu Boureanu. Nu ţi-ar place, nea Radule, să fim acolo în ea, cu Hamlet şi întunecările pumnalului, cu umbra lui Ianovescu pe care mi l-ai dezvăluit într-o seară viforoasă (în mina lui, vinul mirosea a diamant, nu-i aşa, nea Radule ?), acolo pe alunecări alungite pînă în jaful marginei de Bucureşti. Din desnădejde vreau să-mi umplu pălăria cu lună, s-o trag apoi sprinceana dreaptă, cum numai matale, înimitabil, ştii s-o faci şi apoi dintr-o prea mare dragoste de noi înşine, ca doi orbi tămăduiţi de patima soarelui, ca doi snopi care se scutură de plictiseală, să începem să cîntăm :

Te leapădă de mine, Petre !
Te du ! Aşteaptă la masa tăcerii !
Iuda singerează la marginea serii ;
Stau douăsprezece clepsidre, nu pietre
În jurul rotundei fîntîni pecetluite...

Poet, romancier, eseist, dramaturg, pictor şi om de pricină minunată nu ai dreptul decît la Academia sufletului nostru bîntuit de fluturi.

Iubirea de frumos

Setea de cultură

La cursurile mele de poesie română şi universală, bizantină, vin studenţi şi din alte oraşe ale ţării, de la Iaşi şi Timişoara, bunăoară. Şi-au exprimat dorinţa de a se organiza la Iaşi cel puţin o lună măcar pe an la Casa Pogor ori la Universitate o sinteză a acestor cursuri pe care le ţin de un deceniu la Bucureşti.

Citeam în toamnă titlurile prelecţiunilor de la Junimea din vremea lui Eminescu. Erau prelegeri de ţinută europeană asupra marilor gînditori, asupra spiritualităţilor fundamentale ale omenirii şi această tradiţie a fost reluată la Iaşi de cîţiva ani încoace.

În iarnă începusem să citesc la Iaşi la Casa Pogor în faţa citorva sute de studenţi Introducere la Poesia Bizantină, prelegere ţinută la Academia din Creta în toamna anului trecut şi nu mă voi sfii să spun ce bucurie ar fi pentru poetul ce sînt să pot continua acest început în oraşul de aur al culturii noastre care este Iaşul, mai ales că Poesia Bizantină stă la temelia tuturor ţărilor din răsăritul Europei din Grecia pînă la Novgorod din Creta în Maramureş peste ţările Balcanice.

Este meritul acestor ani că se pot ţine cursuri cu amfiteatre pline de studenţi care vin din iubirea bunei lor învoiri să asculte cuvîntul ce-l spuneau marii poeţi ai lumii în Bizanţ în mătcile neamurilor lor, ce ne spun şi astăzi nouă tuturor Roman Melodul, Dante şi Eminescu.

Voi fi bucuros să deschid cursul de poesie bizantină lîngă teiul lui Eminescu la Iaşi.

IOAN ALEXANDRU

■ „De mai multă vreme, tinerii din căminele de nefamiliști ale Întreprinderii NIVEA din Brașov sînt lezați material și moral de comportamentul abuziv al administratoarei acestor cămine." **(Dumitru Gavrilă, secretarul Organizației nr. 1 U.T.C. Nivea)**

■ **Ion Stanciu, președintele Casei de ajutor reciproc a pensionarilor din Iași**, ne roagă să facem următoarea precizare : cu sprijinul Inspectoratului școlar județean Iași au constatat că sesizarea referitoare la spectacolele pentru elevi „organizate sub egida noastră", apărută în FLACĂRA din 24 februarie a.c., nu este de fapt decît o anonimă rău intenționată a cuiva care semnase profesor Elena Popa cu domiciliul pe strada Ștefan cel Mare nr. 7. În realitate, sîntem asigurați, spectacolele sînt de toată lauda, ca și efortul celor ce le susțin — prestigioși artiști (pensionari) ai Teatrului Național și ai Operei Române din Iași.

■ **Oficiul forțe de muncă din cadrul D.P.M.O.S. București** ne anunță că, în urma scrisorii trimise la redacție, Constanța Moise — strada Samoilă Dumitru nr. 10, sector 4 — a fost repartizată la Întreprinderea de încălțăminte „Dîmbovița" ca muncitoare cu munca la domiciliu.

■ Un brăilean care semnează **Gh. Olteanu, str. Școlilor, bloc A, ap. 25**, sesizează că la Galați nu sînt puține statuile lăsate de izbeliște. În parcul „Libertății", pe un soclu gol scrie „Mihai Kogălniceanu, 6 sept. 1817 — 20 iunie 1891". Bustul ilustrului om politic nu se mai află acolo de cîțiva ani buni. Se pare că e ținut sub lacăt la un muzeu din oraș. Scrisoarea mai prezintă soarta jalnică a altor statui și grupuri statuare din Galați. Această indiferență costă incomparabil mai mult față de prețul în lei plătit pentru niște lucrări frosite.

■ **Gheorghe Iacob din Buzău, bulevardul Nicolae Bălcescu, blocul 22, ap. 31**, este mîhnit de proasta gospodărire a comunei în care s-a născut V. Voiculescu. „Cele cîteva blocuri din Pîrscov arată jalnic la numai cîțiva ani de la darea lor în folosință, iar în imediata apropiere se află un teren a cărui imagine îți lasă un gust amar de te întrebi ce-or fi făcînd gospodarii comunei sau măcar primarul ? !"

■ „La Tîrgoviște, cînd un film nu aduce, cred, volumul de încasări planificat în prima zi sau chiar la primele 2—3 spectacole este scos imediat de pe ecran și înlocuit cu „Piedone" sau cu un film indian. Și așa săptămînă de săptămînă. Dar Întreprinderea cinematografică Dîmbovița continuă cu șirguință să tipărească programe lunare". Care în adevăr numai pămîntene nu par. **Aidea Tihol, Tîrgoviște.**

■ **Ion Cehan, maistru principal, Hidrocentrala Stejaru, comuna Pingărați, județul Neamț**, propune ca hidrocentrala de la Bicaz să poarte numele celui ce a proiectat-o încă de la începutul secolului : acad. prof. ing. Dumitru Leonida, care la inaugurare, aproape octogenar, a spus : „Bicazul este ca și copilul meu. El s-a născut în anul 1908. Forma obiectul lucrării mele de diplomă la școala politehnică din Charlottenburg. Atunci am fixat și locul unde se află azi barajul, locul unde s-a construit tunelul de aducțiune și clădirea hidrocentralei."

■ În urma scrisorii lui Nicușor Andronic, **Consiliul popular județean Vaslui** ne răspunde că „I.A.M.C. Vaslui l-a repartizat petentului un apartament la blocul 194, scara A".

■ **Grigore Bălănescu, administratorul Asociației locatarilor din strada Leonard nr. 8/A, Timișoara**, sesizează că nu s-au îndeplinit integral prevederile decretului prin care, în 1976, a fost expropriată proprietatea pe care s-a construit și blocul acestei asociații. Cel expropriat a dărîmat gardul făcut de constructorul blocului. Casa și-a menținut-o la 2,5 metri de bloc. El încalcă și o hotărîre judecătorească definitivă care îl obligă să refacă gardul. Mai mult : a obținut autorizație să-și construiască garaj, iar el, în baza acelei autorizații a construit **casă cu garaj** — o casă mai mare decît cea de alături care este casa lîngă care s-a construit „garajul". Totul sub ochii funcționarilor primăriei care favorizează aceste ilegalități. Sperăm să se supere cei în drept ! Îi rugăm să se supere.

■ Subsemnatul am cumpărat, cu șapte ani în urmă, țiglă de Jimbolia, model 265, din care am fost nevoit să schimb aproape jumătate pînă în prezent. **Ardeu Petru, Deva, strada Livezilor nr. 16.**

■ **Liliana Constantinescu** este profesoară la Fălticeni și se află dumneaei supărată foarte, pe bună dreptate, pentru că în tîrgul Foltișenilor, unde „viața culturală gravitează în jurul celor două filme programate săptămînal la singurul cinematograf...", filmele bune așteptate (adesea chiar românești) nu mai rulează din cauză de... prea puțini spectatori sau pur și simplu pentru că hotărăște acest lucru cine nici nu se cuvine și, evident, nici nu se pricepe decît la curentul electric (atît cît se pricepe) dar nu la filme.

■ **Virginia Oprea din Cîmpulung Muscel** s-a adresat redacției cerînd sprijin pentru transferul fiicei sale, Mihaela Teculescu, medic principal neurolog, de la Spitalul municipal Roman la o unitate din Argeș. Redacția a trimis scrisoarea Ministerului Sănătății. Răspunde directorul direcției sanitare Neamț că „Direcția sanitară va aviza favorabil solicitarea făcută în sesiunea de transfer ce se va organiza în prima decadă a lunii iulie a.c." Deci un medic poate fi ajutat de alți medici. Chiar dacă greu și tîrziu. E bine.

■ **Alexandru Mărculețiu, șoseaua Pantelimon 113, ap. 106, sector 2** : „Sînt foarte nemulțumit de noua centrală telefonică Ianculul. Seara, de multe ori nu vine tonul normal ci doar tonul de „ocupat de centrală". Trebuie să tot încerci pînă să dai telefon. Dacă reușești să prinzi numărul dorit, convorbirea ți se întrerupe din centrală automat. Trebuie să reiei chinul de la capăt. În schimb, numărul de convorbiri adiționale crește fără meritul abonatului, toate „distracțiile" acestea nedorite se înregistrează pe factura lunară."

■ **Direcția sanitară a județului Teleorman** răspunde la o scrisoare a mai multor cetățeni din satul Băduleasa, comuna Putineiu : S-a repartizat un medic stagiar permanent la dispensarul Băduleasa.

■ **Întreprinderea de anvelope Danubiana** : „Urmare scrisorii lui Spiru Gheorghe, om al muncii la I. A. Danubiana, domiciliat în comuna Popești Leordeni, prin care solicita să nu încheie contract cu C.A.P.-ul din comună pe motiv că locuiește la I.A.S. Popești Leordeni, vă comunicăm că am discutat cu acesta și a înțeles necesitatea de a încheia contractul, urmînd să solicite încheierea lui." Numai că s-a bucurat nu ni se spune.

■ **Maricica Birsan Olaru din București** ne scrie că, vizitîndu-și părinții, pe strada Cazmalei, nr. 5, sector 2, a avut surpriza să descopere că singura cișmea de pe această stradă a fost mutată de gospodarii cișmelelor bucureștene tocmai în colțul străzii Baicului, stradă unde există canalizare și unde toți cetățenii au apă în curte. Cișmeaua în cauză era folosită de întreaga stradă a Cazmalei care, se precizează, e lungă. Cine și de ce s-o fi supărat așa de tare pe cetățenii de pe Cazmalei ?

■ **Iosif Crișan din Cluj-Napoca, strada Izlazului nr. 2, bloc O 3, scara 4, ap. 107**, ne asigură că blocul în care stă a fost predat în 1980 beneficiarilor, fără ca, atunci, constructorul — Șantierul 5 al T.C.C. Cluj-Napoca — să fi făcut trotuarele și aleile de acces, deși costul acestora fusese încasat de la proprietarii apartamentelor, transformați în păgubași. Și păgubași au rămas. Poate că și sub dealul Feleacului obrazul subțire cu cheltuială se ține, dar constructorii respectivi ar trebui să-și țină obrazul cu cheltuială proprie.

■ Din același oraș, **Danil Lungu, strada Fabricii nr. 5, bloc B 5, scara 5, ap. 134, etajul 1**, ne scrie exasperat de zgomotele și vibrațiile produse de agregatele unei unități de mezeluri-brînzeturi ce se află sub apartamentul său. Nimeni din familie nu se poate odihni, iar semnatarul scrisorii ajunge la locul lui de muncă mereu obosit. Poate îi ia cineva apărarea în această luptă inegală...

■ „La 6 aprilie a.c., nepotul meu **Cristian-Rafael Tomoșoiu**, elev în clasa a VII-a, în vîrstă de 13 ani, a dispărut de acasă (strada Șuren Spandarian nr. 11, bloc 1, scara C, ap. 67, etaj 2, sectorul 2). Odată cu el au dispărut din casă și 4 000 de lei. În ziua dispariției copilului din fotografia alăturată, el era îmbrăcat cu cămașă gri, pantaloni maro și canadiană albastră. Poate ne puteți ajuta..." **Nușa Ion.**

■ **Dan Gh. Constantin din Băleni Sîrbi, județul Dîmbovița** : Am cumpărat, în decembrie 1981, de la gestionarul Oprea Gheorghe de la depozitul de mobilă din Băleni, o sufragerie „Drobeta". De atunci, încă n-am primit geamurile și oglinzile, deși le-am plătit. După cîți ani trebuie oare să vină și geamurile ?

■ „Sîntem familia **Brehuescu Verona și Gheorghe din satul Orășeni Vale, comuna Curtești, județul Boto-ani.** Avem 20 de ani de căsătorie, nu avem decît în jur de 40 de ani, dar n-am putut avea copii. Sora mea, Ciobanu Maria, trebuia să nască al treilea copil. Ne-am hotărît, ambele familii, să înfiem noi acest copil. El s-a născut la 2 august 1982. Am scos certificatul de naștere pe numele Brehuescu Sebastian. N-am știut că nu trebuia procedat așa. Certificatul a fost reținut, după ieșirea din spital, la miliția județului. Dar nimeni nu ne ajută să întocmim actele legale. De 8 luni sîntem purtați de la unul la altul și copilul n-are încă nume și certificat de naștere legal." Îi rugăm pe cei în drept să dea mîna de ajutor ce se cuvine. Garantăm că bărbatul care va crește din copilul acesta nu va fi un birocrat.

■ „Vă mulțumesc pentru publicarea primei scrisori. Vă rog să insistați ca și la noi, la NAVROM Giurgiu, să se înființeze o activitate culturală. Sînt și la noi oameni care iubesc muzica și poezia. Poate, cu sprijinul dumneavoastră, NAVROM ne va crea condiții, că sîntem un grup de tineri care am putea alcătui oricînd o formație (chitare, baterie, recitatori extraordinari). **Octavian Velnescu de pe nava N.R. „COMĂNEȘTI".**

■ **C. Ștefănescu din București, strada Sibiel nr. 3, bloc E, ap. 24**, ne scrie că a dus-o pe nepotica sa Cristina, de aproape 4 ani — „cea mai isteață dintre toate nepoțelele" — la Teatrul Țăndărică, în chiar „Ziua Internațională a Teatrului", 20 martie a.c., unde au văzut piesa „Bu-Ali" frumos montată, dar de neînțeles pentru cei mici. Nu s-ar putea ca poveștile jucate pentru copii să fie pe înțelesul copiilor ?

■ **Ferdinand Löhr, strada Arhip Nicolae nr. 1, bloc 100, ap. 33, Ploiești Vest**, vrea să cultive ciuperci la domiciliu și dorește îndrumări practice de la un specialist. Sperăm că le va primi de la dr. Mînătarcă.

■ **Ioan Popescu, bulevardul Magheru nr. 8, București** : „În Piața Amzei nu este nici un atelier pentru reparații radio. Dar, aproape, pe strada N. Beloiannis e un atelier de reparat casetofoane, foarte încăpător, unde ar putea lucra și un astfel de depanator." Poate că se vor gîndi la acest lucru și mai marii acestor ateliere.

■ **Constantin Georgescu din Ploiești, strada Baraolt, blocul 40 B, scara B, apartamentul 34**, ne scrie că, la nici 15 metri de acest bloc, s-a instalat din nou un circ autorizat de primărie. Ceea ce nu știu cei care au semnat autorizația este că viața locatarilor din jur a devenit un infern sonor din cauza unor... circari care strigă (lucrul acesta durează, ni se spune, cam o lună-două pe an), țipă în gura mare, mai ales duminica, pe fondul „muzical" al unor claxoane, fanfare, cîntece populare, indiene, totul amestecat într-un haos greu de suportat ca și reclamele urlate de felul acestora : „Alo, alo, circo, alo, circo !!! 5 lei copiii, 7 lei adulții !!! Cel mai mare circ de sălbatici cu balauri... Original, magnific, esențial... Ride copiii cu lacrămi". Aceste strigăte țin cît ține ziua. Oare nu se află în oraș nimeni care să le apărarea cetățenilor asaltați de atîția factori poluanți ?

■ **Petraru Eugen din Dorohoi, aleea Prieteniei nr. 4, bloc 8, scara 4, ap. 10**, a cumpărat de la Cooperativa Bucecea, magazinul metalo-chimice, o bicicletă, cu factura nr. 241, din 23 martie 1983, și a plătit 1 400 de lei, preț în care sînt incluse farul și dinamul, numai că vînzătorul nu i-a dat aceste accesorii.

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU ■

Scrisoare comentată

Ghimici și Boboc

Patru familii din București, str. Romulus nr. 47, sect. 3, grupate două cîte două, se aflau în luptă pentru o instalație centrală de încălzire cu gaze dorită de toți, la început, refuzată apoi de o parte dintre ei și, după construire, revendicată iarăși de toți. Articolul se intitula : **„O instalație mai ieftină decît 26 de procese"**. După apariția sa, cei care s-au considerat lezați (ignorînd și hotărîrile judecătorești care nu le dădeau dreptate) ne-au scris pe un ton jignitor. După care au continuat cu șicanele. „Șicane" e blînd spus ! Pentru că familiile **Ghimici** și **Boboc** au declarat, de față și cu alți martori decît vecinii lor, că vor astupa coșul instalației (afirmație care se găsește și în paginile mai vechilor dosare) și că vor arunca totul în aer dacă nu vor putea obține extinderea capacității centralei, beneficiul unei încălziri cu gaze. Am crezut că e vorba de-o glumă, dar — mergînd la fața-locului — am constatat că în boxa care aparține familiei Șumcă, vecinul nemulțumit și-a adus cărbunii, trintindu-i peste țevile și conductele care trec pe acolo. Asta contravine normelor legale de exploatare a unei centrale și poate provoca accidente. Zadarnice au fost rugămințile, protestele mai apoi, ale familiei Șumcă. Vecinii s-au dovedit neîndurători. Chiar și lucrătorilor cooperativei, care a realizat instalația, aceștia le-au mărturisit intenția lor de a arunca totul în aer. Pompierii s-au sesizat și ei de nerespectarea legilor în controlul efectuat la adresa menționată. Se pare, însă, că nimeni și nimic nu poate înfrînge tenacitatea dusă la absurd a familiei **Ghimici** și **Boboc**. Problema care se pune este însă alta : oare pot fi admise sau trecute cu vederea asemenea porniri rudimentare și indecent mărturisite ? Oare niște cetățeni la locul lor, prin nimic ostili unui mod civilizat de conviețuire, nu-și pot trăi în liniște și siguranță viața numai pentru că vecinii lor se consideră îndreptățiți să-i terorizeze ignorînd tot ceea ce înseamnă autoritate publică ? Desigur, familia Șumcă este sătulă de procese cu vecinii și de aceea nu s-a mai adresat justiției (ale cărei hotăriri oricum cei doi nu le iau în seamă) ci au revenit, printr-o scrisoare, la redactie solicitînd sprijin. Atenționăm atît miliția cît și procuratura sectorului 3, ca și conducerea administrativă a acestei părți a Capitalei asupra celor ce se intîmplă în strada Romulus nr. 47, cerîndu-le să intervină, la timp, pentru curmarea definitivă a unei anormale stări de fapte. A unei stări născute de egoism și de o evidentă atitudine antisocială.

EMANUEL VALERIU ■

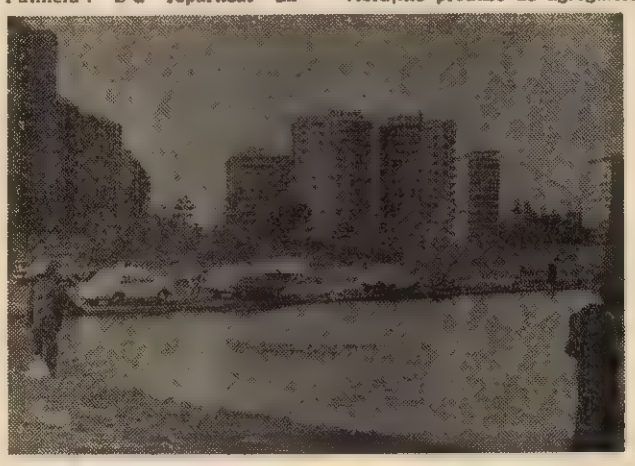

■ **Nicolae Tokacek** ne trimite fotografia alăturată pentru a ne convinge că unii posesori de autoturisme de Capitală își spală netulburați mașinile pe marginea lacului de agrement Titan — Balta Albă, poluînd apa și imprejurimile. Problemă de bun simț. Și de pază.

Poșta redacției

■ **Constantin Gorjan — C.F.R. Fiscălia** : Nu beneficiați de indemnizație de detașare dacă ați fost trimis în localitatea în care dv. sau familia aveți domiciliu permanent sau dacă vă puteți înapoia la sfîrșitul zilei de lucru la locul de muncă obișnuit sau la domiciliul permanent ■ **Elena Popa — Mogoșești — Siret (Iași)** : Potrivit legii puteți alege oricare din pensii ■ **Ana Vasilica și Maria Patrolea — Piatra Neamț** : Liceele militare sînt direct subordonate Ministerului Apărării Naționale, iar condițiile de admitere sînt stabilite de același minister ■ **Neaga Dragomir — Fundeni (Călărași)** : Nu aveți dreptul, pentru că nu ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a C.A.P. decît în 6 ani ■ **Viorica Cheresteș — Sighetu-Marmației** : Relații privind concursul de admitere ce se va organiza în anul 1983 la Facultatea de drept, puteți primi de la decanatul facultății sau studiind broșura admiterea în învățămîntul superior ed. 1983 ■ **Elena Radu — București** : Adresați-vă serviciului de sistematizare din sectorul de domiciliu ■ **Nicodim Gligor — Bistra (Alba)** : Prin lege are dreptul. Dacă a ocupat mai mult decît i se cuvine, îl puteți acționa în judecată ■ **Teodor Diaconesi — Arad** : Celor care au lucrat în grupa a II-a de muncă li se poate reduce vîrsta de pensionare, la cerere, numai dacă au lucrat cel puțin 20 de ani în grupa respectivă de muncă ■ **Margareta Oprea — București** : Nu avem cum. Încercați dv. să vă convingeți soțul. Nu se renunță ușor la cei 30 de ani de căsnicie ■ **Vasile Poruțiu — Lugoj** : Dv. puteți cere la împlinirea a 62 de ani ■ **Georgel Pascu — Tîrgoviște** : Prin suprafața locuibilă se înțelege suprafața camerelor care prin construcție servesc locuitorului, inclusiv holurile și camerele de trecere. Suprafața acestor încăperi e cuprinsă în criteriul de repartizare a cheltuielilor de încălzire, indiferent dacă e dotată cu sistem propriu de încălzire sau nu ■ **Liviu Florescu — Vulcan (Hunedoara)** : Cu trimitere de la unitatea sanitară de care aparțineți ■ **Constantin Mihart — Ploștina-Motru (Gorj)** : Ne-ați trimis numai copiile unor sentințe judecătorești. Scrieți-ne ce doriți ■ **Elena Codreanu — Tg. Mureș** : Pentru lămuriri, prezentați-vă sucursalei județene C.E.C. din localitate, str. Eroilor Sovietici nr. 17 ■ **Ion Tasică — Puchenii Mari (Prahova)** : În situația dv., nu ■ **Marin Gheorghe — Ulieți (Dîmbovița)** : La direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Onorată instanță a moralei

Gardul meu, poteca mea, dar unde e familia NOASTRĂ?

Bătrînul a luptat ca voluntar în '916, apoi, ca atîția alți țărani, a luat calea orașului: a lucrat ca șef de atelier „pe Sf. Dumitru, la București" și, în fine, ca lăcătuș mecanic la „Vulcan". Se întoarce însă tot în satul său, unde timp de patru decenii cultivă un petic de pămînt, iar soția „pune tutun". „Cap am avut, zice, sănătate am avut, noroc n-am avut." În colectivă n-a mai apucat să intre, din cauza bătrîneții, de aceea nici nu are pensie, doar una de urmaș după un fiu mort într-un accident de muncă. Bilanț după o viață de muncă: ei 646 lei pensie, bătrîna — 170 lei și o casă de paiantă. Nu este excesiv de mult, dar nu numai în cele cîteva sute de lei și o locuință cu pereții crăpați se măsoară rodul. „Am băiat la «Drumuri», la Craiova, în post mare, o fată învățătoare, și alți doi chiar aci în sat." De fapt, de la acești doi copii (fata este azi bunică) se trage totul.

Este drept, toți au fost harnici, și-au văzut de treabă, au gospodării relativ înstărite și si-ar putea lesne ajuta părinții bătrîni, de n-ar fi o dihonie întristătoare, frizînd pe alocuri absurdul. Iată un extras din scrisoarea care ne-a îndreptat pașii spre Praporu:

„Către revista «Flacăra». Subsemnații Stănescu Dumitru și Stănescu Oprica, domiciliați în comuna Amărăștii de Jos, sat Praporu, județul Dolj, vă relatăm marele nostru necaz pe care îl avem cu fiica noastră Cioacă Eugenia și soțul ei Cioacă Marin, cu același domiciliu, pentru săvîrșirea de ințelăciune.

În luna aprilie 1977, la insistențele soților Cioacă, am convenit să le vindem casa noastră, un grajd și o fîntînă, noi rezervîndu-ne dreptul de a locui pe tot timpul vieții în camera dinspre curte și cu drept de folosință la grajd și la fîntînă. Ca preț al vînzării nu am stabilit o anumită sumă de bani, ci obligația pentru fiica noastră și soțul ei de a ne întreține pînă la sfîrșitul vieții. În act s-a stipulat un preț de 11 000 lei, despre care se arată că ne-a fost plătit în întregime înainte de autentificare. În realitate nu s-a plătit nici un preț și nici nu ne-am înțeles în acest sens.

Fiind în vîrstă de 82, respectiv, 73 de ani și fără o pregătire necesară, ni ne-am dat seama că actul, așa cum a fost redactat, nu reflecta întocmai ceea ce am convenit și că nu cuprindea clauza de întreținere. Iată de ce socotim că nu reflectă voința noastră și am fost induși în eroare.

La o lună după «vînzare», fiica și ginerele nostru au avut o purtare total necorespunzătoare față de noi. Susținînd că sînt stăpîni în casă, ne-au alungat și nu ne-au dat nici un fel de îngrijire. Ne-am mutat în construcția din față.

Această plîngere am adresat-o procuraturii și altor organe legale, dar întrucît actul a fost întocmit fără ca noi să-l fi citit înainte de a-l semna, instanța de fond din municipiul Craiova, bazîndu-se pe documentul existent la dosar, nu a dat curs favorabil plîngerii și a dat cîștig de cauză piritei, fiica noastră.

Unde să ne ducem? Ce să facem la vîrsta noastră?"

În casa lui, de la Praporu, bătrînul ne spune că mănîncă doar ouă și ceapă cu pîine înmuiată în apă și încălzită la aragaz, ne înfățișează „medicamentele de foc și de inimă rea" cu care își ține zilele și evocă din nou scena de tristă amintire de la notariatul de stat din Craiova:

— Fata mi-a spus că dacă nu-i fac act de vînzare — și nu testament cu clauză de întreținere, cum voiam eu — se aruncă în fața trenului. „O să te țin ca în palmă, tătuță!", promitea ea. O lună după aceea, ne-a zis: „Eu sînt stăpînă aici". Odată, am vrut să-i dau unui vecin pulandri de corcoduș, dar fata nu mi-a îngăduit. Altădată, nurorii mele, soția lui Ion Stănescu, vecin cu noi, i-a interzis să pună coceni pe gardul ăsta, spunînd că e al ei. A ieșit cu bătaie și cu internare.

Să descriem, pentru mai bună înțelegere, scena pe care se joacă, de cîțiva ani, drama de la Praporu: trei case (și curți) alăturate; în cea de la stradă locuiesc bătrînii; în fund, Eugenia și soțul ei; la cîțiva metri, peste gard, fiul Ion și familia. De fapt, totul formează o singură gospodărie, însă cu grijă delimitată de intrări separate practicate „ad hoc", de garduri și poteci în proprietate personală și de uz strict exclusiv, ca nu care cumva să calce picior neautorizat pe unde nu trebuie. Și fîntîni în plus s-au făcut, cu cheltuială tot în plus, astfel ca fiecare să bea doar apa lui. Și nu este vorba de state rivale, ci de părinți, copii și nepoți într-un colț de sat...

Ion Stănescu: „Cum a venit, în 1977, sora mea și-a pus gard; voia să știe care e poteca ei. Fîntîna asta modernă de lîngă casa mea, eu am pus să se sape. Dar Eugenia a trecut-o în actul de vînzare ca și cum ar fi fost a ei. S-a constatat însă că este a mea."

Eugenia Cioacă: „Totul este mult mai simplu decît credeți. Cînd bătrînul a încheiat actul, în 1977, era certat cu fiul său Ion. Noi l-am primit, conform înțelegerii, cu dragă inimă în casa noastră, în spatele celei de paiantă. Îi duceam zilnic, după cum se cuvenea, străchinoara cu ciorbă, pîfii, colac, lapte, iar de sărbători cîte o jumătate de porc. Acum nu mai vrea el să primească nici un cap de ață, nici un pahar cu apă de la noi. Ion l-a convins să retragă actul. Eu sînt o simplă țărancă, m-am spetit muncind, sînt bunică (fiica mea a murit de tînără), soțul e grăjdar respectat la C.A.P., de 20 de ani. Mîna mea, iat-o: „o mînă de greutate și de reumatism", cum le explica profesorul studenților de la reumatologie, la Craiova. Cît privește pe tata, vă declar solemn, scrieți și la revistă să citească toți: să vină la noi, să pîcce din casa veche tocmai bună de dărîmat, să-și aleagă orice cameră vrea, avem loc berechet. Nu-l vom supăra cu nimic decît cînd îl chemăm la masă."

Bătrînul: „Nu mă las nici în ruptul capului! Fata are oamenii ei, dar și eu am pus tensiunea în mine. String ban cu ban ca să plătesc mașină mică și tot am să merg pe la judecăți. Să-mi dea ea mie cu **huo**? Am oftică și atac. Nu mă las pînă n-o dobor, în numele dreptății. Am 19 confirmări de primire de la procuratură. Mă duc și la Suprem. Sînt cu lațul la gît. Dar dacă mîine anulează actul, chiar în curtea asta întind masă pentru toți: și pentru Eugenia și pentru Ion, pentru toți copiii. Mai întîi de toate, actul! ACTUL!"

Bătrîna: „Eu, ce să spun? Spăl plîngînd în albie."

Am discutat și cu băiatul de la Craiova, cel de la «Drumuri», care este de părere că „la mijloc e doar ambiție, vinovați sînt toți și nici unul; doar ambiție".

Am vorbit și cu oamenii din Amărăștii de Jos, comună înstărită, al cărei C.A.P. este fruntaș pe întreg județul Dolj. Primarul, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, vecinii îi consideră pe toți eroii dramei — fiindcă este, totuși, o dramă — din Praporu drept oameni cinstiți și muncitori și subliniază că loc și pîine este pentru toți, că gospodăriile lor sînt mari — din păcate, la fel de mari ca ambițiile.

În concluzie, este oare fiuzoriu să sperăm în acest ceas al doisprezecelea (mai ales pentru moș Dumitru) că lucrurile s-ar putea îndrepta printr-o cumpănită intervenție a oștilor sătești, printr-o „judecată" fără togă și grefier, care să țină seamă și de unele explicabile susceptibilități și nemulțumiri ale bătrînului, într-un totul remediabile — sîntem convinși — fără miliție și procuratură. Poate cu acest afat (recunoaștem, nimeni nu ni l-a cerut) îi vom dezamăgi pe Ion Stănescu, fiul care de fapt a și întocmit scrisoarea către „Flacăra". El ne-a declarat: „În fond, de la **Flacăra** nu voiam decît să trimită un expert care să stabilească un singur lucru, și anume, dacă acei 11 000 lei au fost realmente încasați sau nu." Dar discutînd cu oamenii, ne-am dat seama că nu acest lucru trebuie să-l stabilească „expertul", fiindcă nu de un procuror în plus este nevoie și de noi confirmări de primire a jalbelor care să se adauge celor 19 existente în colecția lui moș Dumitru, ci de un bun-simț țărănesc sau bun-simț pur și simplu. El există. Am aflat că nepoții adolescenți care trăiesc la doi pași unul de altul în cele trei gospodării învrăjbite se înțeleg de minune între ei, se ajută la matematică, merg pe aceeași potecă și beau din aceeași fîntînă.

LIONEL NIȚESCU

Un director cere aprobare ca să-și facă datoria!

O asociație de locatari harnică și întreprinzătoare s-a zbătut, cu ani în urmă, să devină beneficiara unei rețele termice. Asociația, înțelegînd foarte bine prioritățile primăriei și, în consecință, imposibilitatea realizării dorinței lor, în acel moment, de apezele amintitei instituții, a strîns bani de la membrii săi, peste 300 de familii la număr, și cu toate aprobările de rigoare, multe, foarte multe, avînd drept constructor I.C.R.A.L.-ul, în 1977, a devenit proprietara unei rețele termice cu o lungime de 5 300 metri. Costul ei, în jur de patru milioane lei.

Orașul bravilor cetățeni este Constanța. Asociația are numărul 188 și se află în cartierul Mihai Viteazul. Constructorul, adică I.C.R.A.L.-ul, aparține de G.I.G.C.L. — Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă. Acestea sînt personajele, locul și începutul acțiunii. Ceea ce urmează însă a făcut și obiectul de studiu al altor foruri care nu se află între granițele județului cu cea mai mare cantitate de bronz pe cap de locuitor. Și iată ce urmează. Peste aproximativ trei ani, în 1980, asociația, prin adunarea sa generală, perfect statutară, a hotărît în unanimitate de voturi să scape de titlul de proprietar al rețelei. Motivul: lipsa unui cadru calificat pentru întreținere. **Ce spun membrii asociației:** „Centrul de exploatare primește anual peste un milion și jumătate bani buni pentru apă caldă și căldură, fără să suporte vreo cheltuială pentru această rețea". „Ne chinuim mereu să găsim un meșter pentru întreținere. Am găsit un pensionar, mecanic, căruia îi dăm 600 de lei pe lună pentru întreținere. Cooperativele spun că n-au meșteri. I.C.R.A.L.-ul, deși este obligat prin lege ca în urma comenzilor să se ocupe de această chestiune, ne-a refuzat motivînd că sîntem particulari. După numeroase intervenții, în 14 septembrie 1980, cu adresa nr. 376, ne-au răspuns clar că nu fac reparațiile solicitate".

Desigur, povestea este mai lungă, noi sîntem în 1983 și în trei ani se petrec multe. Pe scurt, G.I.G.C.L. răspunde invariabil că nu este de acord să preia o rețea cu numeroase defecțiuni, care, mai tîrziu, le va da bătaie de cap, atentînd la situația financiară a grupului. „Preluarea rețelei termice, menționează cu încăpățînare fiecare răspuns al G.I.G.C.L., este posibilă numai după aducerea acesteia într-o stare bună, cu o funcționare normală..."

Toate bune cu excepția premiselor. S-o luăm metodic.

Lucrarea este realizată de către specialiștii I.C.R.A.L. după proiecte aprobate. Procesele verbale de recepție atestă că, în 1977, rețeaua funcționa „bine" și „foarte bine". I.C.R.A.L. dă ca perioadă de funcționare normală un timp de 20 de ani. Racordurile, „incriminate", printre altele, de G.I.G.C.L., au fost realizate potrivit dovezilor asociației, tot de I.C.R.A.L. Defecțiunile rețelei termice, pe care le invocă directorul general al grupului, ing. Nicolae Dan, nu sînt descoperite de o expertiză tehnică, ci sînt urmarea constatării unor diferențe de temperatură din cîteva locuințe, diferențe ușor de sesizat chiar și în locuințele care beneficiază de rețele administrate de E. T. Constanța. Și, în sfîrșit, un lucru de care nu se ține seama: **Hotărîrea 17 din 11 decembrie 1981 a Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare** care, la capitolul 3, art. 3, 1, 9, 2, 3, 5, prevede ca **rețelele termice urbane realizate de orice investitor, după recepție, vor fi trecute în patrimoniul unităților de gospodărie comunală, urmînd a fi exploatate și administrate de către aceasta printr-o unitate specializată.**

Discuția noastră cu directorul general al G.I.G.C.L. s-a purtat, în mare, în limitele celor prezentate mai sus. Așa cum am mai spus-o însă și acolo, totul lăsa impresia că puteam vorbi o săptămînă, o lună sau un an și nu s-ar fi schimbat nimic. În esență opinia tov. ing. Nicolae Dan se reducea la următoarele: „Să-mi dea cineva aprobarea că pot să preiau reteaua și o preiau cu defecțiunile existente". Care defecțiuni? Cine le-a constatat și cum? Și o ultimă întrebare: bugetele celor peste 300 de familii nu sînt la fel de importante ca și planul financiar al G.I.G.C.L.?

RĂZVAN BARBULESCU

Flacăra revine

„Dacă dai, stai, dacă nu... te prezinți la concurs!"

Au trecut mai bine de trei luni de zile de cînd publicam ancheta cu titlul de mai sus, prin care scoteam la lumină numeroase abuzuri și ilegalități săvîrșite la Teatrul liric craiovean, sub directa oblăduire a directorului teatrului, Constantin Ungureanu. Pornind de la desfacerea ilegală a contractelor de muncă la 5 dintre coriști, neavertizați niciodată pînă la această măsură că ar fi dați dovadă de slabă pregătire profesională, ba, dimpotrivă, am pătruns într-o adevărată horă a unor încălcări ce se țineau lanț: contracte de muncă completate după nu se știe care principiu — unora dintre coriști încheiate pe 2 ani, altora pe 5 luni, altora fără nici o perioadă trecută în contract; un concurs care se dă pentru ocuparea unor posturi fantomă, nu în perioada dintre stagiuni, cum zice legea, ci în plină stagiune; falsificarea unor documente — ca de pildă hotărîrea C.O.M.-ului din 9 august, în care, chipurile, s-ar fi aprobat hotărîrea neprelungirii contractelor celor 5 (în procesul verbal al C.O.M.-ului din 9 august este prins cuvîntul directorului Ungureanu care vorbește pe larg despre concursul din... 12 august!). În sfîrșit, cum chiar de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste se făcuse o anchetă, în referatul de constatare descoperind și alte abateri privitoare la întreținerea unui climat de muncă nesănătos în colectiv — ne întrebăm de ce Comitetul de cultură și educație socialistă Dolj tace? De ce Consiliul Culturii și Educației Socialiste tace? Mai ales că lucrurile, în mare, își urmează cursul cam la fel la Teatrul liric. Cu mici excepții care nu țin însă de eventualele măsuri pe care cei în drept ar fi trebuit să le ia. Unul dintre cei 5 coriști, Ilie Dîrvăreanu, și-a cîștigat dreptul pe cale judecătorească, fiind reintegrat în muncă, după cum, Minodora Brediceanu și-a cîștigat, pe aceeași cale, drepturile bănești dar cum contractul ei expira la 1 februarie 1982, nu a mai fost reprimită. Abuzurile împotriva lui Dîrvăreanu continuă — pentru că a îndrăznit să-și ceară drepturile firești: trebuind să participe la cea de a doua etapă a Concursului național „Floarea din grădină" și-a făcut cerere pentru 3 zile concediu fără plată. La întoarcere (cu trofeul de laureat al concursului „Floarea din grădină", prima voce bărbătească a Doljului care a cucerit un asemenea trofeu) i s-a comunicat că nu i se aprobă cererea, fapt pentru care nu i se mai permite să semneze condica. Așadar, șirul abuzurilor continuă. Măsurile se lasă încă așteptate.

GEORGETA ȘTEFANESCU

Au trecut cinci luni

Prin ancheta „Antinomiile unui caz penal", publicată în numărul din 3 decembrie 1982 al revistei, exprimam o serie de dubii, de nedumeriri în privința condamnării la detenție, la doi ani și șase luni, a ofițerului Sterian Podaru din Pechea, județul Galați. Criticam acolo, în anchetă, faptul că înșeși instanțele de judecată s-au pripit dînd ca verdict privarea de libertate pentru un om în stare de arest, a cărui vină nu era pe deplin dovedită. În același timp sugeram — dacă vă aduceți bine aminte — ideea reluării atente a cercetărilor, spre a se clarifica aspectele neclare, punctele albe, cum s-ar spune, care, încă de la prima vedere, pledau în apărarea omului, ba, mai mult, exprimau chiar nevinovăția lui.

Iată însă că au trecut de atunci, din decembrie 1982, aproape cinci luni și revista n-a primit nici un răspuns din partea organelor vizate. Deși, conform prevederilor legale, ele erau datoare primele să răspundă în termenul stabilit, n-au făcut aceasta și au tratat cazul cu indiferență. Tocmai dumnealor n-au răspuns, adică tocmai cei chemați să vegheze la respectarea legilor.

Un om, deci, continuă să stea după gratii... În jurul lui s-a țesut o tăcere mormîntală, deși nimeni nu știe precis dacă a fost vinovat sau nu.

Încă așteptăm.

MIHAI STĂNESCU

Unde poate duce irresponsabilitatea

Aurel și Victoria Tules — ei 42 ani, din comuna Cioara, Doicești, județul Brăila, ea 30 de ani, din comuna Viperești, județul Buzău — au adus pe lume 3 copii: fetița cea mare are 12 ani, cea mică — 5 ani, între ele există un frățior de 8 ani.

Tocmai cînd aceste fragede vlăstare ale familiei Tules aveau nevoie ca de aer, apă și lumină de ocrotirea părinților, s-a produs destrămarea — tatăl cu doi copii rămînînd la Slobozia, mama cu fetița cea mică plecînd la Viperești. Desvărțirea în fapt a soților Tules — datorată obsedantului pretext al atîtor destrămări familiale, neînțelegerile — este atestată, oficial, și de o hotărîre judecătorească privind încredințarea copiilor, practic, separarea lor dureroasă.

Dar ca și cînd această traumă psihică n-ar fi fost de ajuns, copiii familiei Tules aveau să fie, cu cîteva zile în urmă, martorii oculari ai unei întîmplări nu numai de-a dreptul îngrozitoare pentru ei în momentul acela, dar și cu urmări deosebit de grave pentru mulți ani din viață.

Tatăl venise cu cei doi copii la Viperești, atît ca s-o vadă pe „cea mică", după cum avea să declare mai tîrziu, dar să-i și lase pe ceilalți la mamă și bunici, în perioada vacanței de primăvară. Spre stupoarea copiilor, bunicii și mama n-au vrut să-i primească, fiind supărați pe tatăl lor (?!). Aurel Tules, care se afla sub influența băuturilor alcoolice, n-a găsit altă cale de ieșire din acest impas decît scoțînd cuțitul.

„Am fost eu, om în toată firea, puternic șocat de ceea ce-mi relatau copiii, pe care, potrivit legii, eram obligat să-i audiez — ne declară colonel Florin Drimbă, din Miliția județului Buzău, care a-a ocupat de acest caz. În fața lor, tatăl -a lovit cu cuțitul atît pe mămică cît și pe bunicul. Noi am țipat, ne-am speriat, dar ei tot n-au vrut să se împace». Mama copiilor și bunicul lor, din partea mamei, se află încă în spital în stare gravă, iar autorul faptel reținut pentru cercetări. Cele două tentative de omor îl vor lipsi mulți ani de libertate, timp în care copii vor avea de suferit de pe urma irresponsabilității părinților lor, mai ales a tatălui' — mai precizează cu indignare ofițerul.

Miliția județului Buzău a făcut demersurile necesare pentru ca autoritatea tutelară de la locul de domiciliu al părinților respectivi să ia sub ocrotire pe cei trei copii.

Firește, societatea se va îngriji și de acești copii năpăstuiți. Dar ce vină au ei că trebuie să suporte un asemenea șbucium de la o vîrstă atît de fragedă?

MIHAI GROZAVU

Pentru prima oară în viața lor

La Galeriile Orizont, un bărbat și o femeie stau de vorbă. Discuția se poartă în termeni sinceri. Atmosfera este prietenească. Cei doi mărturisesc amănunte ale vieții lor intime pe care în mod obișnuit oameni aflați temporar în conflict evită să și le destăinuie. Buna-credință și alte virtuți ale firii lor primează și împrejurarea ce-i așază fără voia lor pe poziții antagonice este pentru moment uitată. Fiecare pretinde celuilalt imposibilul, dar ei nu știu încă și mai târziu nici nu vor voi să afle. Amîndoi sînt încredințați că dreptatea este de partea lor. Deci, în fața evidenței, celălalt va trebui să cedeze. Discuția continuă.

Din trecut, fiecare aduce

Iosif D., bărbatul, are 42 de ani. Aceasta este vîrsta pe care și-o recunoaște. În această aproape o jumătate de veac a luptat, a răbdat și pînă la urmă a învins. Profesional. Mai multe premii naționale și internaționale autorizează aprecierea noastră. Ajuns pe această înălțime, un om serios înțelege că a sosit vremea să-și consolideze poziția cucerită în interiorul unui cămin obiăduitor și păstrător al duratei. I. D. hotărăște deci să se însoare și, spre deosebire de mulți dintre colegii săi de profesie, să se bucure de darurile pe care numai copiii le pot oferi. La 42 de ani nu mai începi viața oricum. El dispune de o garsonieră. Viitoarea lui soție are și ea tot o garsonieră. Rigorile familiei nu se conformează întru totul principiilor aritmeticii. O garsonieră plus o garsonieră fac într-adevăr două garsoniere, dar două garsoniere nu dau o casă prin simpla lor adunare. Casa o dau forurile învestite cu prerogative în acest sens. Cu respectul cuvenit valorii, forurile își deschid ușile. Dincolo de ele, I. D. este ascultat, sfătuit, încurajat. Timp de un an. Oricît de binevoitor ar fi fost primit și oricît de mari ar fi fost eforturile celor ce-l primesc pentru a-l sprijini, sălile de așteptare au o umilință a lor și el, bărbatul care știe că vremea copiilor nu e veșnică consumă încet și sigur din ultimele rezerve de tărie morală. Este de înțeles deci bucuria lui cînd în aprilie anul trecut i se înmînează comunicarea de repartiție a unui apartament corespunzător în strada Zorileanu nr. 66.

Ruxandra P., femeia, este mult mai tînără decît interlocutorul ei. Și viața ei a fost o luptă. Mai puțin glorioasă, dar mai dură. Încă din copilărie, R. P. a luptat cu boala. Cea mai cumplită boală a copilăriei: poliomielita. O boală care i-a închis viața în interiorul unei singure direcții : supraviețuirea. Și tot ea, maladia copilăriei, i-a stabilit și domiciliul, în apropierea spitalului, la mătușa ei, sora vitregă a tatălui. Tatăl are doi frați buni și două surori vitrege. La moartea mamei lor, frații au decis ca locuința ei, un modest apartament de două camere, să rămînă unei singure persoane, sorei lor Rodica. Nici unul dintre frați n-a avut copii. Singura nepoată fiind R. P., o nepoată bolnavă și plăpîndă, mătușa a adoptat-o devenindu-i a doua mamă. În casa acestei mătuși își petrece deci R. P. copilăria și adolescența. Și tot în această casă se retrage, neoficial, mama ei după divorț. Soțul mătușii se îmbolnăvește de cancer. O veche cunoștință le scrie din Elveția și le propune un consult la un medic celebru. În străinătate, în Elveția, unchiul lui R. P. moare în vîrstă de 70 de ani. Soția lui, Rodica, în vîrstă de 60 de ani, își stabilește domiciliul lîngă cimitirul în care este îngropat bărbatul ei. Înainte de a pleca, între mătușă și Ruxandra se perfectează un act de închiriere pe un an pentru a legaliza șederea fetei în apartament. După oficializarea stabilirii mătușii în străinătate, conform legii, apartamentul trece în patrimoniul statului. Locuința se află în strada Zorileanu nr. 66.

La data cînd Iosif D. primește comunicarea de repartiție pentru apartamentul din strada Zorileanu nr. 66, situația Ruxandrei P. nu era clarificată. I. D. are de partea lui învestitura legală. R. P. invocă dreptul de posesiune, contractul cu mătușa și relația sentimentală.

Fondul nostru de sentimente latin și sudic, îmi dau prea bine seama, este impresionat cu precădere de starea celei din urmă dintre părțile implicate. Unii din oamenii de bine pe care îi cunosc și cărora i-am cerut părerea în acest caz a replicat fără nici o șovăire: Eu, unul, n-aș stărui să mă mut într-o casă ocupată de altcineva nici chiar dacă aș avea în mînă nu o comunicare de repartiție, ci manetele unui tanc. Cu atît mai mult cînd la mijloc e vorba de o ființă neocrotită de destin. Am cerut atunci părerea unui specialist de înaltă probitate profesională capabil să se obiectiveze și să judece lucrurile cu sînge rece : Răspunsul nu diferă în esență, ci în cuprindere : Situația specială a Ruxandrei nu poate fi ignorată. Iosif D. a acționat urmînd imperativele propriilor lui interese, bine și trainic justificate. Organul emitent al repartiției avea obligația profesională și morală să soluționeze juridic și umanitar problema numită Ruxandra P. și să nu se grăbească a da un alt drept de folosință asupra unui apartament ocupat. Această superficialitate funcționărească a înghesuit soluția într-o fundătură...

Un răgaz de gîndire pentru cititor

Nu vă mai reținem atenția și cu alte păreri. Desigur, fiecare dintre dumneavoastră vă veți forma una personală. Între timp, pînă vă mai gîndiți, am să vă istorisesc o întîmplare pe care am mai relatat-o odată public, dar într-un cerc foarte restrîns. Pînă nu demult, bătrînii pași ai unui profesor venerabil erau purtați periodic de interese universitare către Anglia. Om cu tabieturi nu trăgea la hotel. Descoperise o gazdă, o văduvă bătrînă cu care împărtășea năzuința senină într-o ordine și liniște. Într-o noapte, către orele două, tihna casei a fost violentată de zbîrnîitul insistent al soneriei. S-a trezit speriat. Din vestibul răzbătea pînă la el vocea calmă a gazdei și de pe acoperiș ropotele dezlănțuite ale ploii de toamnă. Într-un tîrziu s-a dumirit că cel ce sunase cerea găzduire. Hotelurile din apropiere erau supraaglomerate și un recepționer binevoitor îl îndrumase spre adresa lor. Era tîrziu, era frig, ploua torențial, unde să se ducă ? Gazda era însă de neînduplecat. Este adevărat, se auzea pînă la ei vocea ei inflexibilă, am camere suficiente, dar nu dispun decît de un grup sanitar și după lege am dreptul să găzduiesc o singură persoană. Și această persoană există. Doarme. Atunci, profesorul și-a tras în grabă halatul pe el și a ieșit în vestibul. Nu-i nimic, a intervenit el, mîine dimineață eu voi renunța la folosința grupului sanitar în favoarea acestui năpăstuit. Bătrîna englezoaică i-a fixat cu o privire de gheață : Domnule ! Este lege !

De la strămoșii ei din celălalt veac, femeia moștenise nu numai o casă, ci și credința inebranlabilă că în fața legii nimic altceva nu trebuie să aibă întîietate. Iar eu m-am întrebat nu de puține ori de atunci dacă nu cumva tocmai asprimea unei astfel de educații a salvat străvechea insulă din ruinele propriului ei imperiu.

★

Să revenim la ale noastre păstorite de I.C.R.A.L. Herăstrău. Atît cererea Ruxandrei P., cît și aceea a lui Iosif D. ajung la un singur funcționar, tovarășul M. Polizache, șeful fondului locativ. În viața unui funcționar serios și hărțuit de zeci de solicitări cum este desigur și tovarășul Polizache se ivesc inevitabil și împrejurări fără ieșire, ca îngrășia în locuințele vechi. Ca să nu părăsim termenii domeniului în care ne aflăm trebuie să spunem că în astfel de ocazii nedorite de nimeni nu există decît două posibilități: construcția, în sensul larg al cuvîntului, și demolarea, în sensul lui strict. Sensul larg al cuvîntului construcție cuprinde inițiativa, prevederea, lupta pentru adevăr și echitate. Sensul strict al cuvîntului demolare, în acest caz, cuprinde o singură accepțiune : șicana. Șicanezi adică una dintre părți pînă ce aceasta renunță. Atîta a fost șicanat Iosif D. încît chiar dacă acesta poate la un moment dat s-a gîndit să renunțe a ajuns să creadă că este victima unui complot într-o luptă cu niște forțe bine organizate și influente și ca orice victimă s-a considerat îndreptățit să lupte după principiul ori ea ori eu. S-a ajuns astfel la un proces care a durat un an de zile. Astăzi, termenul proces nu mai înspăimîntă pe nimeni. Să gîndim totuși puțin asupra acestei împrejurări. Iosif D. și Ruxandra P. n-au moștenit nimic în comun, n-au fost căsătoriți, n-au minori de încredințat. Ce își disputa ? O locuință care nu este a nici unuia.

Suferințe ascunse

Iosif D. : Mie mi-a fost repartizat apartamentul din strada Zorileanu în baza adresei Consiliului popular al municipiului București, Oficiul reglementarea spațiului locativ. Timpul mă presa și așteptasem prea mult ca să mă gîndesc cînc unde se mută. Aveam repartiție într-un apartament în locul căruia cedam două garsoniere. Nu primeam nimic gratuit, nici ce nu mi se cuvenea. Compasiunea mea pentru Ruxandra este reală, permanentă și generatoare de remușcări. Apartamentul mi-a fost însă mie atribuit și nu aveam timp să mai aștept ; mi-a fost atribuit legal, în vreme ce ea locuia acolo deși contractul de închiriere îi expirase. Mai mult, îmi dădeam seama că nici nu-l va putea prelungi și dacă nu voi fi eu, va fi un altul, dar ea nu va rămîne. Toți ai ei au buletin de București cu alte adrese stabile. Ea însăși are altă adresă stabilă. În Zorileanu nu are decît vizã de flotant. Sigur, cineva ar putea replica în același fel despre mine. Și eu figuram tot singur. De ce eu și nu ea ? Și eu aveam unde locui. Nu se înțelege faptul că eu nu primeam nimic în plus, ci efectuam un schimb. De asemenea, nu se înțelege că în cazul în care ar fi existat posibilitatea legală ca ea să își prelungească actul de închiriere cu noul proprietar — I.C.R.A.L. Herăstrău — acest lucru s-ar fi făcut în intervalul pînă ce eu am obținut ordinul de repartiție. Mai mult : Comitetul Executiv al Consiliului popular de sector a examinat ambele situații și a emis ordin de evacuare. Dacă I.C.R.A.L. Herăstrău ar fi acționat operativ, în spiritul legii, evacuarea ar fi fost astăzi făcută și nici procesul n-ar mai fi existat. Ruxandra s-a folosit de un fals comis de o funcționară de la circa financiară care a modificat cifra unu de la 1981 în șapte, adică 1987. Am înștiințat pe șeful fondului locativ despre acest fals care putea fi dovedit fără a se mai ajunge la procuratură. Funcționarii de resort din Consiliul popular al sectorului și apoi al municipiului au confirmat inexistența unui contract de închiriere pînă în 1987 și totuși I.C.R.A.L. Herăstrău nu a ținut seama. A fost preferată calea lungă, șicanatorie a proceselor. Procuratura a dovedit falsul evident cu ochiul liber, contractul a fost anulat și am ajuns iarăși în situația de la început. Instanța a recunoscut valabilitatea deciziei de evacuare. N-am crezut că este posibilă următoarea situație bizară. La prima instanță, I.C.R.A.L. Herăstrău, prin jurisconsultul său, apăra un act emis de forul său tutelar, Consiliul popular, împotriva unei persoane particulare. Pierde procesul în fața Ruxandrei și nu declară recurs. Nu este asta un act de abdicare de la interesele instituției ? Am fost nevoit să introduc eu recursul și să apăr actul emis de Comitetul Executiv al Consiliului popular. Firește era interesul meu, dar și al jurisconsultului ce reprezenta forul său tutelar. Am cîștigat. Pînă a nu cîștiga am făcut memorii în stînga și în dreapta pentru a împiedica un proces lung și dăunător atît pentru mine, cît și pentru Ruxandra. Mi s-a spus să aștept totuși terminarea procesului. Procesul s-a terminat. Există o soluție definitivă. Dar nu se pune în aplicare. Iarăși s-a intervenit, respectiv iarăși s-a dezinformat. Actul care suspendă executarea deciziei civile a tribunalului menționează că suspendarea este valabilă pînă la soluționarea recursului extraordinar, practică nelegală în sistemul nostru juridic. Suspendarea unei hotărîri judecătorești nu poate fi emisă decît de Procuratura Generală, nicidecum de un organism de stat administrativ. Tot acest act se referă la neîncheierea contractului cu subsemnatul întrucît locuința în cauză presupune un excedent de spațiu pentru o singură persoană. Între timp m-am însurat. Am și un copil. I.C.R.A.L. a refuzat să-mi primească la dosar certificatul meu de căsătorie și de naștere al copilului. O iau de la început ?

Ruxandra P. și familia : Poți folosi vorbele în tot felul. Și să obții orice. Se știe cum sună la urechile noastre o veste de felul : cutare a rămas în străinătate și în locul el s-a mutat cu intenția de a frauda legea o fată singură, doar cu viză de flotant, care se lăfăie fără să aibă dreptul în două camere și așa mai departe. Poți obține ușor un ordin de repartiție dacă ești cît de cît influent și el este făcînd a pătruns peste tot. Oficiul reglementarea spațiului locativ nu i-ar fi expediat niciodată adresa cu comunicarea de repartiție dacă el n-ar fi cerut expres acest apartament, cu toate că știa că este ocupat. Am recurs la proces ? Ca și cum aș fi făcut-o de bunăvoie sau de plăcere. Acest proces mi-a întors boala și am fost obligată să mă pensionez. A trebuit să mă apăr. Puteam accepta cu mîinile în sîn să fiu azvîrlită fără nici un motiv din casa în care am copilărit și am învins boala, din cartierul în care am învățat, de lîngă prietenii mei ? Avem o familie veche, mai veche decît apartamentul ăsta mizer. Neamul nostru este înscris în istorie în mai multe domenii de activitate, chiar dacă n-am fost bogați. Ne-a rămas casa asta. El a invocat intenția lui de a se căsători. Cum adică? Mie mi se refuză acest drept ? A venit la mine, la Galeriile Orizont. Am stat de vorbă. Am discutat deschis. Am fost convinsă că va înțelege. Dimpotrivă : tot ce i-am mărturisit sincer a folosit împotriva mea. Este o faptă bărbătească ? Demnă ?... Da, are acum două garsoniere, dar pe amîndouă le-a obținut tot de la stat. E meritul lui și al soției lui, dar aceste garsoniere să nu le invoce ca un drept asupra casei acesteia care a fost a familiei mele și pe care am pierdut-o în împrejurări tragice pentru noi, fiindcă mătușa mea de fapt și-a stabilit domiciliul lîngă un mormînt, nu într-o țară. Procuratură ? A fost cineva. S-a hotărît ceva... În sfîrșit... Într-un memoriu la Procuratura Generală am explicat totul. Învățați-mă cum să-mi apăr casa cu mijloace legale împotriva unui om care nu se dă în lături de la nimic, nici chiar de la a cere ajutorul presei. Ce rost avea să vină la dumneavoastră ? Vă rog să-l întrebați dacă i s-a întîmplat măcar o singură dată să nu fie primit acolo unde a bătut la ușă ? Eu îi par puternică, nu cauza mea ? Oamenii care mă ajută i se par de reîncredință, nu se gîndește la îmboldurile ce-i îndeamnă s-o facă ?

Să revenim la fondul problemei : momentul inițial

Așa stau lucrurile, nu altfel. Iosif D. a cîștigat recursul. Sentința este definitivă, dar ea nu intră în executare. Paradoxal, actul care o suspendă este nelegal, dar drept. Nelegalitatea este aparentă însă. Decizia tribunalului consemnează numai legalitatea actului de evacuare emis de Comitetul Executiv al Consiliului popular de sector și chiar legal fiind forul ierarhic are dreptul să-i amîne punerea în aplicare. Dreptatea este profundă și conformă legii. Tribunalul a analizat temeinicia deciziei de evacuare făîndcă atît i s-a cerut. Actul prin care se amînă punerea ei în aplicare investighează mai adînc și pune sub semnul îndoielii chiar legalitatea emiterii ordinului de repartiție înainte de a se fi discutat drepturile ocupantei apartamentului și a se adopta o hotărîre în acest sens.

După doi ani, lucrurile au revenit la punctul inițial. Un funcționar pe cît de îndatoritor tot pe atît de superficial a lăcălit o adresă de disponibilizare a apartamentului în mod necugetat, a creat artificial o stare de conflict, a pus pe drumuri oameni și instituții. S-au găsit pe acest drum alți funcționari la fel de superficiali care au adoptat politica șicanării în locul atitudinii fățișe, bărbătești și demne și au împins faptele pînă la consecințele mutilării sufletești. După doi ani, Ruxandra P. continuă să ocupe o locuință asupra căreia nu i s-au formulat clar drepturile. Iosif D. s-a însurat, are un copil, a pierdut timp, răbdare și sănătate, a cîștigat un proces și locuiește mai departe într-o singură cameră de 14 mp, fără dependințe, dar cu o garsonieră, aceea a soției, într-un alt sector, care nu-i este de nici un folos. Executarea sentinței a fost aminată pînă la promovarea (sau nepromovarea) recursului extraordinar. E drept, dar nefolositor. Procesul acesta inutil nu trebuie continuat. S-ar mai adăuga o sentință și atît. Forurile învestite cu competența necesară trebuie să ia în analiză și să formuleze o hotărîre privind drepturile Ruxandrei P. asupra locuinței în care a crescut și continuă să trăiască alături de mama ei și să repare nedreptatea făcută lui Iosif D. prin emiterea unei repartiții inoperabile.

NICOLAE CRISTACHE

Legea ne apără, să o cunoaștem, să o respectăm!

Linia de sosire a cîștigătorului a dispărut

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ DE GIMNASTICĂ — PE PRIMUL LOC ÎN EUROPA

În momentul în care, la campionatele europene de la Göteborg, se încheia ultima linie acrobatică la sol și Ecaterina Szabo cucerea medalia de aur în această probă în care dominante sînt virtuozitatea, înalta măiestrie și acrobatica de vîrf, gimnastica feminină românească își adăuga în impresionantul său palmares cea de-a 45-a medalie „europeană", dovadă incontestabilă a valorii ridicate a școlii românești de gimnastică. Deci, la opt ediții ale campionatelor europene, un total de 45 de medalii, la ediția de la Göteborg consemnîndu-se, de altfel, bilanțul record al țării noastre, 9 medalii : 3 de aur, 3 de argint și 3 de bronz.

Nu de puține ori, după cum atît de bine se știe, gimnastele noastre au mai fost și stopate, din drumul care le ducea spre medalii, de arbitraje defavorabile. În linii generale, la Göteborg arbitrajul nu a ridicat probleme prea mari juriului de concurs. În ce privește pe cele trei concurente românce — Ecaterina Szabo, Lavinia Agache și Mihaela Stănuleț — autoare ale succesului amintit, doar Lavinia Agache a fost ușor depunctată la sol și sărituri. Ceea ce ni se pare însă important de subliniat este faptul că, mai ales în lupta pentru titlul de la individual compus, tactica adoptată de arbitre a fost de data aceasta alta : adversara directă și cea mai importantă a Laviniei Agache, care nu era alta decît campioana mondială absolută de la Moscova, sovietica Olga Bicerova, a fost vizibil plusată exact la sol și sărituri, astfel că avantajul pe care îl deținea la un moment dat sportiva română a fost anulat și Lavinia a trebuit să se mulțumească cu poziția de vicecampioană a Europei, la numai 5 sutimi de punct de învingătoare !

Ni s-a părut interesant să aflăm opiniile cîtorva dintre arbitrele judecătoare despre impresiile pe care gimnastele românce le-au produs, despre perspectivele lor la viitoarele mari competiții internaționale.

Göteborg '83 :

ECATERINA SZABO,

LAVINIA AGACHE,

CAMELIA RENCIU (rezervă),

MIHAELA STĂNULEȚ

Jackie Fie (S.U.A.), membră a Comitetului tehnic feminin, șefă de brigadă la bîrnă : Avîndu-le pe Lavinia Agache și pe Mihaela Stănuleț în prima serie, mi-am dat seama că delegația României mizează la titlu cu Ecaterina Szabo, a cărei măiestrie o admirasem și în alte concursuri. Trebuie să vă spun că brigada mea a acordat cu multă plăcere cea mai mare notă din concurs Laviniei Agache, 9,85. A fost o execuție de înaltă clasă, de uluitoare precizie și siguranță, în ciuda multor elemente de maximă dificultate și a fost foarte firesc ca românca să devină campioană a Europei în această dificilă probă. Dacă Ecaterina Szabo n-ar fi ratat saltul grupat înapoi cu întoarcere ar fi primit cu siguranță 9,90, pentru că și ea a făcut dovada că are în această probă un exercițiu de mare dificultate. Dacă adăugăm la acestea medalia de bronz cucerită de Mihaela Stănuleț, atunci se poate trage concluzia că gimnastele românce vor și pot să domine acest aparat. Nu le doresc decît să continue pe acest drum.

Lidia Ivanova (U.R.S.S.), arbitră internațională : Gimnastele sovietice și cele din România au ridicat considerabil nivelul calitativ al acestor „europene", care se situează peste cota campionatelor mondiale de la Moscova. Succesele pe care Ecaterina Szabo, Lavinia Agache și Mihaela Stănuleț le-au repurtat aici la Göteborg reprezintă, după opinia mea, un indiciu că gimnastica feminină românească se află acum, după nereușita de la „mondiale", pe un drum bun, care poate să ducă la noi victorii internaționale în viitoarele confruntări. Prin această prismă, campionatele mondiale de la Budapesta pot oferi dispute nu numai de mare spectaculozitate, ci și de un nivel calitativ foarte ridicat. În ce privește nota Laviniei la sărituri, probabil că brigada a ținut seama de ușoara lipsă de precizie la aterizare.

Jaroslava Matiochova (Cehoslovacia), membră a Comitetului tehnic feminin al F.I.G. : Trebuie să vă spun că pentru multe specialiste prezente aici evoluția și rezultatele gimnastelor din România au constituit o surpriză. Precizez însă că o plăcută surpriză. Ecaterina Szabo, Lavinia Agache, care a fost atît de aproape de titlul absolut, ca și Mihaela Stănuleț s-au numărat printre cele mai bune participante la această a 14-a ediție a campionatelor europene și îi felicit sincer pe tinerii antrenori români pentru ceea ce au realizat pe drumul afirmării continue, a gimnasticii feminine în lume. Școala românească de gimnastică a trecut aici cu deplin succes un examen important.

Nadia Comăneci: Gimnastica românească are din nou un cuvînt greu de spus

Nadia Comăneci, multiplia noastră campioană olimpică, mondială și europeană, gimnasta română despre care se scrie și se vorbește numai la superlativ, ea fiind și astăzi un nume care captează interesul a mii și mii de iubitori ai sportului, pare mai puțin dispusă în aceste zile să acorde interviuri. Ne spune că privește cu tot mai mult optimism și încredere prezența ei în echipa noastră universitară care va pleca la sfîrșitul lui iunie la Edmonton, în Canada, și — ca atare — timpul este acum pentru ea extrem de prețios. Îi spunem că dorim să o intervievăm pentru revista „Flacăra" și atunci Nadia acceptă cu plăcere invitația noastră, oferindu-ne, cu promptitudine, răspunsurile la întrebările pe care i le punem. Mai ales că pe tema „GIMNASTICA ROMÂNEASCĂ PE TRASEUL SKIEN '75 — GÖTEBORG '83" are multe de spus.

— Care dintre amintirile acelui fierbinte an 1975 îți sînt cele mai proaspete în memorie ?

— Bineînțeles, în prim plan rămîn plăcutele amintiri legate de debutul meu la campionatele europene din acel an, desfășurate în Norvegia, la Skien, în care gimnastica noastră feminină a revenit atît de impetuos în centrul atenției internaționale și nu pot uita, desigur, că am învins atunci, chiar foarte clar, pe o mare gimnastă — Ludmila Turisceva. Cele patru medalii de aur pe care le-am cucerit la Skien au deschis un drum glorios atît pentru mine cît și pentru gimnastica românească, și nu pot uita că, în același an, cîștigasem cu cîteva zile înaintea „europenelor" o competiție de tradiție organizată la Londra, „Turneul campioanelor". Cred că, în mare măsură, acest prim succes internațional realizat la marea arenă Wembley mi-a dat încredere în forța și capacitatea mea de concurs, astfel că la Skien am concurat fără mari emoții. În momentul în care am văzut că adversarelor le este frică de mine, am cîștigat și mai mult curaj și am putut să evoluez în toată plenitudinea posibilităților mele. În vară, apoi, am participat la Jocurile preolimpice de la Montreal, împreună cu Teodora Ungureanu și din nou gimnastica românească s-a impus de o manieră impresionantă.

— Nu socotești, oare, că aceste strălucite succese au pus în gardă lumea gimnastică și că s-au luat „măsuri" de contracarare ?

— Răspunsul meu nu poate fi decît o presupunere. Este mai mult ca sigur că federațiile care au fost „afectate" de succesele gimnasticii românești au căutat mijloace și căi de a le diminua proporțiile. Dar, după cum bine se știe, la prima mare confruntare de nivel mondial, gimnastica feminină românească a urcat noi trepte de afirmare internațională, dominînd cu autoritate Jocurile Olimpice de la Montreal și cred că fiecare iubitor al sportului reține cu plăcută satisfacție acele minunate seri ale Forumului din Montreal în care gimnastele românce ridicau pur și simplu tribunele în picioare. Atît eu cît și Teodora Ungureanu am cunoscut din plin plăcerea aplauzelor nesfîrșite ale publicului spectator, satisfacțiile pe care ți le dau comentariile elogioase din presă și reportajele TV și cred că voi păstra pentru totdeauna regretul că arbitrajul a nedreptățit-o atît de mult pe Teodora la sol, probă în care ar fi meritat cu prisosință o medalie.

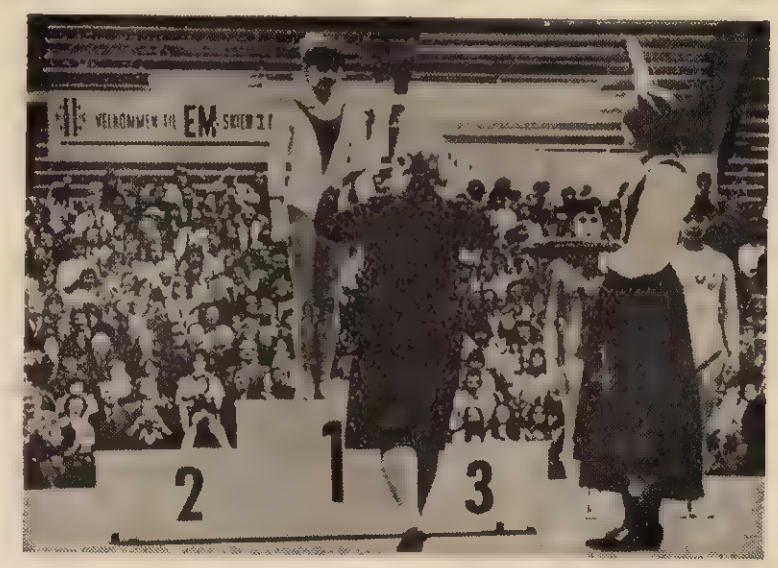

Skien '75 : NADIA COMĂNECI

Pentru mine, cele trei medalii de aur reprezintă, firește, cel mai frumos capitol al carierei mele sportive.

— Ai concurat în ultimii 8 ani alături de multe gimnaste române în numeroase competiții „cu miză", ai realizat succese care au făcut să se vorbească tot mai des despre nivelul ridicat al școlii românești de gimnastică.

— Este adevărat, e posibil ca după Jocurile Mondiale Universitare de la Edmonton să pun capăt carierei mele sportive. În acest context, mi se pare firesc să trec în revistă anii mei de activitate competițională, să mă refer la colegele cu care am concurat, alături de care m-am bucurat sau am suferit. Emilia Eberle, Dumitrița Turner, Melita Rühn, Rodica Dunca și Marilena Vlădărău — iată fetele „de aur" de la Fort Worth, alături de care, vă mai amintiți, am putut să concurez numai la „imouse". Un stupid accident la mînă mi-a barat drumul spre titlul de campioană mondială absolută, pentru care aveam cele mai mari șanse, și spre medaliile pe aparate, la care aveam, de asemenea, dreptul. M-am consolat cu bucuria că la sărituri și sol „aurul" a fost cîștigat de Dumitrița Turner și, respectiv, Emilia Eberle, pentru prima oară campioane mondiale. Sau cum poate fi uitată echipa care a luptat din toate puterile pentru medalia de argint la Jocurile Olimpice de la Moscova: Rodica Dunca, Emilia Eberle, Melita Rühn, Dumitrița Turner, Cristina Grigoraș și Nadia Comăneci ? Apoi, la „mondialele" din 1981, a trebuit să ne mulțumim doar cu poziția a 4-a pe echipe, iar la individual n-am mai cucerit nici o medalie. Poate că dacă făceam parte din echipă lucrurile s-ar fi schimbat. Dar, oricum, recentele campionate europene de la Göteborg, cu cele trei românce de pe podium, care au cucerit nu mai puțin de 9 medalii, îmi dau dreptul să cred că s-a trecut peste punctul critic al gimnasticii noastre feminine și că ne aflăm acum pe un drum bun. Au apărut noi sportive — Lavinia Agache, Ecaterina Szabo, Mihaela Stănuleț, Magdalena Ranca, surorile Renciu, Dorina Ungureanu, Mirela Iordoc, Laura Cutina, Lenuța Rus — care pot aduce noi lauri gimnasticii noastre feminine. Încerc o mare satisfacție că astăzi simbolica ștafetă a succeselor gimnasticii noastre a fost preluată de la mine de talente autentice, de gimnaste tinere hotărîte să mențină la un nivel cît mai ridicat ștacheta performanțelor. Pentru acest lucru ar trebui să fim cu toții mulțumiți. Firește, vor veni examene mai grele, noi competiții de nivel mondial, dar sînt premise ca gimnastica românească feminină să aibă din nou un cuvînt greu de spus.

— Chiar și la Universiada de la Edmonton, cu Nadia în echipă ?

— De ce nu ? Îmi pare rău că în pregătirea mea din ultimele luni au existat și cîteva „pete albe", adică perioade în care am lucrat mai puțin intens. Aceasta face ca acum, în aceste zile, împreună cu celelalte gimnaste studente, să muncesc mai mult, să fac antrenamente mai intense. Oricum, îi asigur pe toți susținătorii mei că voi face totul să fiu selecționată în echipa pentru Universiadă și să pot fi gata să contribui, din nou, cu toate puterile mele la un nou triumf al gimnasticii feminine românești.

Temei pentru „mondiale"

Ne-am îndoit, și n-am fost singurii, că gimnastica feminină românească va izbuti, imediat după retragerea supercampioanei Nadia Comăneci și a coechipierelor ei Emilia Eberle, Dumitrița Turner ș. a. să rămînă în vîrful ierarhiilor, strălucind la fel de tare. Temerile noastre au fost, din fericire, fără temei, campionatele europene, desfășurate săptămîna trecută în Suedia, consemnînd un splendid succes al gimnastelor românce Ecaterina Szabo, Lavinia Agache și Mihaela Stănuleț care, deși debutante într-o competiție de asemenea anvergură, au adunat 9 medalii, între care 3 de aur, ocupînd locul 1 în clasamentul pe națiuni (1. România 9 ; 2. U.R.S.S. 4 ; 3. Bulgaria 3 etc.). Excelentul bilanț de la C.E. de la Skien (1975) a fost astfel depășit ca număr de medalii, prestația de la Göteborg confirmînd că „noul val" din gimnastica noastră e talentat, dotat pentru performanțe înalte, robust, călcînd cu hotărîre și dezinvoltură pe urmele neuitatei campioane Nadia Comăneci, fiind capabil să aducă o contribuție de seamă la gloria sportului românesc.

„Eroina" întrecerilor din sala „Scandinavium" din Göteborg a fost, fără îndoială, Cati Szabo. Cu toate că încă nerodată în mari competiții (e născută în 1967, fiind descoperită de antrenorii Maria Cosma și Mihai Agoston), mezina echipei noastre a făcut dovada unui talent de proporții. Concurînd cu multă ambiție și dîrzenie, dovedind sînge rece și putere de concentrare, Szabo și-a adjudecat două medalii de aur (la paralele și sol), una de argint (la sărituri) și una de bronz (la individual compus), întrecînd-o, ca număr de medalii, chiar pe campioana absolută a Europei, sovietica Bicerova (3). Tot de 4 ori a urcat pe podiumul de premiere și Lavinia Agache (născută 1966, descoperită de același tehnicieni), colega lui Szabo de la „Cetatea" Deva, ocupînd un loc 1 (la bîrnă), două locuri 2 (la individual compus și paralele) și un loc 3 (la sărituri). Zestrea de medalii a delegației noastre a fost completată de bronzul (la bîrnă) Mihaelei Stănuleț (născută 1966, membră a Clubului sportiv școlar din Sibiu, descoperită de Adrian Goreac și Ana Crihan), toate cele 3 sportive românce prezente în concursul de la Göteborg lăsînd o impresie excelentă, cu toate că, repetăm, ele au debutat la C.E. cu această ocazie, compania (62 de gimnaste din 22 de țări) fiind mai mult decît selectă.

Felicitîndu-le pentru această salbă de medalii, rod al unei munci îndîrjite, plină de privațiuni, să le urăm fetelor noastre „de aur" mult succes în continuare, amintindu-le că izbînda de la Göteborg, ce întoarce o nouă pagină în istoria gimnasticii feminine românești, le obligă în perspectiva „mondialelor", a Universiadei și a Jocurilor Olimpice. **(Ov. I.)**

Pagină realizată de
CONSTANTIN MACOVEI
Fotografii de
ION MIHĂICĂ și
AUREL NEAGU

Antrenorii

Colectivul de tehnicieni al lotului reprezentativ de gimnastică este prin excelență, un colectiv tînăr, entuziast, pasionat și de o ridicată profesionalitate. O plăcută și surprinzătoare coincidență face ca Adrian Goreac, antrenor-coordonator, Maria Cosma (născută Florescu) și Octavian Belu să fi terminat cursurile I.E.F.S. în același an — 1974 — cu toții fiind colegi de grupă, iar Adrian Goreac și Octavian Belu amintindu-și cu plăcere că, timp de mulți, ani, au locuit în aceeași cameră a căminului studențesc.

După ce timp de cîțiva ani fiecare a lucrat separat la diferite cluburi sportive sau școli generale, iată-i acum reuniți la Deva, la conducerea destinelor lotului nostru reprezentativ, avînd deci, implicit, responsabilitatea cea mai înaltă în pregătirea echipei noastre feminine de gimnastică. Nu am fost deloc surprinși că miercuri la prînz, cînd am dorit să completăm documentarea noastră, i-am întîlnit pe toți trei împreună, fapt semnificativ care ține parcă să subînlnieze unitatea lor de acțiune. Deși nu au venit în același timp la Deva, Octavian Belu avînd o „vechime" mai mare cu un an, ei sînt animați astăzi de aceleași idealuri, de aceleași dorințe firești de a face totul pentru ca gimnastica feminină românească să-și adauge cu fiecare an nou și valoroase performanțe internaționale. Așadar, să-i cunoaștem pe cei trei tehnicieni prin date și fapte care le atestă calitățile ce i-au propulsat în fruntea „topului antrenorilor" din țara noastră.

Maria Florescu-Cosma

A absolvit cursurile I.E.F.S. în anul 1974, cu specializarea gimnastică. Timișoreancă fiind a preferat, totuși, să lucreze la Onești, astfel că de la bun început activitatea sa profesională s-a legat de gimnastele care lucrau la liceul de gimnastică de aici. Dintre primele sale eleve fac parte, între altele, Lavinia Agache, Cristina Grigoraș, Mirela Barbălată, Mihaela Riciu, la formarea cărora ea a lucrat împreună cu antrenorul Mihai Agoston. După puțin timp, în grupa acestor doi tehnicieni a intrat și Ecaterina Szabo.

După campionatele mondiale din 1981 Maria Cosma a fost solicitată să facă parte din colectivul tehnic al lotului reprezentativ, astfel că din 20 ianuarie 1982 își desfășoară activitatea la Deva. A fost coautoare la realizarea exercițiului la sol-impus pentru Jocurile Olimpice din 1976. Din 1982 este arbitră internațională, în această calitate oficiind la multe competiții organizate de F.I.G.

Soțul său, Gheorghe Cosma, este coregraf la școala de gimnastică din Deva, avînd o contribuție remarcabilă la prezentarea artistică a exercițiilor gimnastelor din lotul reprezentativ. Cristina, fiica lor de trei ani, s-a născut în perioada Jocurilor Olimpice de la Moscova.

Adrian Goreac

Deci, ca și Maria Cosma, a terminat I.E.F.S.-ul în 1974, optînd ca prim loc de muncă pentru clubul sportiv școlar din Sibiu. Împreună cu antrenoarea Ana Crihan, Adrian Goreac le-a avut ca eleve pe Angela Bratu, Carmen Savu și Melita Rühn, cea care s-a lansat atît de spectaculos la campionatele europene din 1979, de la Copenhaga, și a confirmat atît de strălucit la campionatele mondiale din același an, de la Fort Worth, unde a cucerit o prețioasă medalie de bronz la individual compus. La Sibiu a lucrat, de asemenea, cu componentele de astăzi ale lotului reprezentativ : Mihaela Stănulet, surorile gemene Camelia și Simona Renciu, Magda'ena Ranca, Dorina Ungureanu. Cu aceste fete Adrian Goreac și colegii săi de la C.S.S. Sibiu au atacat anul trecut titlul de campioană pe echipe a țării, titlu pe care l-au și cucerit deatfel, după un duel extrem de interesant cu formația C.S.S. Onești. Din 1982, Adrian Goreac a fost desemnat antrenorul-coordonator al lotului nostru reprezentativ. La cei 32 de ani ai săi, el este un tehnician cu o recunoscută competență și experiență, rezultatele de la Göteborg întregind o frumoasă și semnificativă carte de vizită.

Octavian Belu

După absolvirea cursurilor I.E.F.S., în 1974, este repartizat ca profesor de educație fizică la Liceul agro-industrial din Valea Călugărească apoi, în 1977, antrenor la Petrolul. Printre elevele sale s-au numărat Elisabeta Turcu și Mariana Constantin, ultima componentă a echipei noastre „de argint" de la Jocurile Olimpice din 1976. Lucrează la Deva din 1981, la început împreună cu Atanasia Aibu, iar apoi — din 1982 — cu Adrian Goreac și Maria Cosma. Fetița sa, Iolanda, are 5 ani și vrea să fie, bineînțeles, componentă a lotului reprezentativ de... gimnastică a țării pentru a lucra sub conducerea lui tătucu'

ȘAH

cu Margareta Mureșan

Nona și Ira

Coincidența a făcut să întîlnesc pentru prima oară la tabla de șah pe Nona Gaprindașvili și pe Ira Levitina, cele două pretendente care și-au disputat unul din sferturile de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial de șah, cu ocazia participării la renumitele turnee internaționale de la Timișoara (1973, 1975), unde amîndouă și-au înscris numele ca învingătoare. Dacă Levitina a cîștigat neînvinsă turneul din 1973, Gaprindașvili a dominat strălucitor unul din cele mai tari concursuri feminine din lume (1975), realizînd un scor-record, pe măsura lui Fischer, de 100 la sută.

Ne-am obișnuit cu rezultatele de excepție ale Nonei Gaprindașvili, deținătoarea titlului suprem cinci ediții : 1962, 1965, 1969, 1972, 1975. Dealtfel Nona este prima femeie din lume căreia F.I.D.E. i-a atribuit titlul de mare maestru internațional pentru rezultatele deosebite înscrise pe diagramele competițiilor masculine. Chiar, nu demult, în Italia, la Reggio Emilia, Nona a participat pentru pregătirea meciului cu Levitina, la un puternic turneu masculin, pe care l-a cîștigat cu 8,5 p din 11 posibile în prezența unor nume cunoscute. Nu degeaba se spune că Nona, amintind de Vera Mencik, luptă cu mult succes pentru „emanciparea șahului feminin" ! În perioada culminației sale șahiste Gaprindașvili s-a impus într-o manieră spectaculoasă, cîștigînd peste 15 turnee internaționale feminine. Din 1978, la 37 ani, a început să dea semne de oboseală în joc, pierzînd titlul mondial în favoarea unei alte gruzince, tînăra Maia Ciburdanidze, pierzînd semifinala meciurilor candidaților (1981) în fața gruzincei Nana Ioseliani, iar acum sferturile de finală ale meciurilor candidaților susținute cu marea maestră Ira Levitina.

În Gruzia, unde sportul minții are cea mai puternică tradiție din lume, miresele primesc ca zestre un șah cu îndemnul la chibzuință, înțelegere și profunzime. În Gruzia, acolo unde șahul este un sport național, Nona, marea campioană, laureată a premiului „LENIN", a medaliei „MUNCII", deputată în Sovietul Suprem, a devenit o legendă, un erou iubit. Multe fetițe se numesc Nona, iar întreprinderile producătoare de cosmetice jonglează cu produse purtînd numele campioanei.

În ultimul timp, parcă prevestind o nouă culminație a forței sale șahiste, Nona a jucat tot mai energic, dovedind o profundă înțelegere a tacticii și strategiei. În joc este pe atît de periculoasă și de caustică pe cît de plăcută este ca om. Nu se pierde cu firea în poziții grele, dar dacă o privești vezi cum i se schimbă paloarea feței, cum ochii ei negri și aprinși capătă străluciri tăioase. Atunci cînd pierde o partidă nu se poate împăca cu ideea, analizează mult și profund deficiențele, mergînd pînă la a recunoaște : „Ar fi multe partide pe care aș dori să le uit, mai ales pe cele pe care le-am pierdut în campionatul mondial". Oare va reuși să ute înfrîngerea la scorul de 6—4 suferită în fața Levitinei, din prea mare dorință de victorie ?

În duelul Gaprindașvili—Levitina, nimeni nu-i acorda prima șansă Levitinei, care, după victoria în primele două partide ale meciului, s-a îndreptat cu pași sigури spre semifinale. Puțini ar recunoaște în Irina Levitina de azi pe fetița veselă, cu ochi vioi și vorba aprinsă de altădată. Ea a devenit o persoană stăpînită și calculată, de parcă minunatele rezultate obținute de-a lungul anilor i-ar fi modificat firea. Marea maestră din Leningrad s-a lansat devreme în arena șahului — la numai 17 ani —, la vîrsta la care eu abia învățasem mutările. Ira cîștiga atunci puternicul campionat al U.R.S.S. (1971), calificîndu-se astfel pentru turneul interzonal din Spania, de unde a obținut un loc în meciurile candidaților la titlul mondial de șah. La întoarcerea acasă, concurentele de la interzonal au făcut o escală la Paris. Jucătoarele sovietice au fost provocate la un meci tur-retur de selecționata masculină a Franței. Cu piesele negre, Levitina, învingînd pe maestrul G. Michel, a cîștigat spectaculos după un șir de sacrificii :

LEVITINA

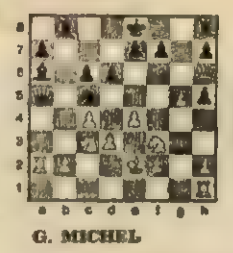

18...	T:b2 !	
19.	T:b2	D x3
20.	Td2	C:e4
21.	d:e4	N:e4
22.	Re1	D:f3
23.	Tb2	D:h1 și albul a cedat.

G. MICHEL

Meciul s-a încheiat în favoarea jucătoarelor sovietice cu scorul de 7—5, înscriindu-se astfel prima victorie a unei echipe feminine asupra unei selecționate masculine !!

Deși nu era considerată favorită în meciul cu Nona, Ira este un nume în șahul mondial, palmaresul său sportiv fiind impresionant, cu numeroase victorii în competiții internaționale (Leningrad —1972, Timișoara—1973, Budapesta—1973, Halle—1975, Belgrad—1977, Moscova—1979), cu patru titluri de campioană a U.R.S.S. (1971, 1976, 1979, 1980). În perioada anilor 1972—1978, a ajuns în semifinalele și în finala meciurilor candidaților la titlul mondial.

Meciul dintre Nona și Ira se anunța drept un adevărat duel al tenacității și al experienței, dar de fapt a fost un exemplu de luptă psihologică.

Levitina s-a remarcat prin joc tăios, bărbătesc, demonstrînd o cunoaștere exactă a teoriei moderne a deschiderilor. Deși a jucat ușor și sigur, a muncit mult în fiecare partidă, consumînd fructuos mai tot timpul de gîndire între o țigară și alta. Atît în atac cît și în apărare, a abordat partidele cu multă inteligență și stăpînire de sine, fără însă a-și asuma riscuri prea mari.

Gaprindașvili a jucat numai la cîștig, indiferent de poziție, remizele nemulțumînd-o (au fost doar două !). A fost surprinsă de forța tactică a adversarei, a încercat din răsputeri să egaleze scorul, dar nu a reușit. Meciul reprezintă drama unei mari campioane ce încearcă fără succes să escaladeze titlul mondial de șah, fără să-și fi spus încă ultimul cuvînt.

MARGARETA MUREȘAN

Cronica șoselei

Căzuți în capcană

Mașinile, care din jalnice epave, se transformă din nou în elegante limuzine, sînt rodul miinilor de aur ale mecanicilor, tinichigiilor, electricienilor și vopsitorilor. Imaginația, fantezia, priceperea lor proverbială depistează nu rareori, după o trudă îndelungată, cele mai „diabolice" defecțiuni. Din păcate, în rîndul acestor profesioniști se mai găsește și pleavă. Din cine e formată ? Din cei care își pun inteligența, fantezia, imaginația în slujba răului. Cum să deschidă cît mai „elegant" ușile mașinilor, cum să le pornească cît mai rapid motoarele și să subtilizeze, la fel de operativ, din autoturisme, diversele obiecte uitate sau lăsate deliberat de posesorii lor, deseori neglijenți și ușuratici. Recent un șofer a lăsat motorul pornit, cu cheia de contact în bord. A intrat într-o tutungerie să-și cumpere țigări și ziare. Cum în magazin mai era lume, a întîrziat vreo 15 minute, oferind mașina pe tavă reprezentanților faunei hoților de și din autoturisme. În alt caz, posesorul unei foarte cochete Dacii 1 310 a uitat, pur și simplu, așa cum uiți în ce raft ai pus o carte, unde își lăsase mașina. „Căutam o adresă. Cartierele astea is foarte încurcate, tot felul de străduțe, alei și blocuri care seamănă leit unele cu altele". A căutat 30 de minute mașina, pe care a găsit-o în cele din urmă în locul unde o lăsase, deschisă și plină de tot felul de obiecte tentante.

După ce fură mașini, autorii le folosesc deseori pentru noi isprăvi. În județ fuseseră semnalate două autoturisme dubioase. Unul cu număr de București și al doilea, înmatriculat la Argeș. Primul „așteptat la intercepție" este semnalizat să oprească. Bineînțeles, nu oprește. Lucrătorul de miliție abia are timp să se retragă pentru a nu fi lovit în plin. Cam la 300—400 m — știute fiind năravurile acestor exemplare — sînt pregătite un șoi de baraje, formate din mașini grele, puse de-a curmezișul drumului comunal. Șoferul autoturismului încearcă să fenteze prin dreapta obstacolului, dar brachează prea puternic și se răstoarnă. Precum cascadorii, care, după spectaculoase răsturnări, ies din mașini teferi și nevătămați, așa și în cazul la care mă refer, hoții, fără nici o zgîrietură, ies repede din mașini și o iau la fugă pe cîmp. Întîmplarea se petrece în plină zi. Locuitorii comunei, aflați la muncă, pe cîmp, privesc spectacolul inedit pînă în momentul cînd cei doi tineri abandonează mașina răsturnată. Urmează a doua fază a interceptiei, organizată ad-hoc de către săteni. Inspirați parcă dintr-un tratat de tactică militară, ei realizează o încercuire perfectă. Încercarea celor doi de a găsi o fisură pe unde să se strecoare dă greș. Cercul se strînge tot mai mult. Unul din ei scoate cuțitul și se repede spre un țăran, ceva mai mic de statură. În grabă, infractorul n-a observat că sătenii e el mic, dar îndesat și rapid în mișcări. Bățul de alun cu care este lovit peste mînă se dovedește un „instructor" bun. Intervin încă doi săteni și hoțul este făcut K.O. Oamenii cîmpului n-au căutuse, dar folosesc cu dexteritate și eficiență niște sîrmă asemănătoare cablului telefonic. Al doilea este mai agresiv. Nu se lasă cu una cu două. Îl ajută și fizicul. Pînă la urmă, e imobilizat și acesta. Sînt predați lucrătorilor de miliție. Ocupația : mecanici auto. Locul de muncă : linie. Nu lucrează de doi ani. „Din ce trăiți ?". „Păi... mai facem și noi cîte un rodaj". „De genul celui de azi, nu ?" Cei doi nu răspund, privesc lateral, unul spre păduricea din apropiere și altul spre sat. Inventarul făcut după percheziția mașinii : 3 casetofoane (zmulse din lăcașul lor, 4 aparate de radio, 3 cartușe de Kent, piese auto nou-nouțe, două haine de piele etc.). „Cîte zile ați „trudit" pentru recolta asta ?". „Păi... o noapte, de cînd am luat (au furat) mașina. De fapt, voiam doar să ne pitmăsm puțin. O aduceam înapoi, exact pe locul de unde o luasem". (Ce hoți mărinimoși !).

Nici autoturismul de Argeș nu a dat curs semnalului de oprire. Și pe ei, puțin mai departe, îi așteptă un baraj. La adăpostul norilor de praf, stîrniți de viteza mare a autovehiculului, care reduc vizibilitatea aproape la zero, cei doi coboară din mașină și se pierd printre monumentele funerare ale cimitirului acoperit de o puternică vegetație. „Aștia n-au decît două posibilități să se retragă din zonă. Ori la drumul național, ori la gară, remarcă un sătean. Se formează echipe pentru a primi cu protocolul cuvenit pe cei doi infractori. Noaptea, tîrziu, ei apar la mica gară din cîmp. „Nu știu cum să vă zic, „bună seara" sau mai degrabă „bună dimineața". Veniți de departe ? Ați sosit cam devreme, e două și trenul sosește abia la 6. Unde spuneți că lucrați ? La S.M.A.-ul din comună ? Mîinile văd că vi le îngrijiți bine. Sînt albe și nemuncite. Aha, lucrați cu mănuși. Pentru ce ? Să nu vă murdăriți ori să nu lăsați amprente ?". Cei doi fac fețe, fețe. „Veniți de pe drum dinspre cimitir, nu din comună. Ați avut cumva vreo întîlnire cu ceva spirite ? Dați minutele voastre fine să vă punem cătușele. Sînteți obișnuiți cu ele. Cîte condamnări aveți ?". „Eu am făcut patru ani. Prietenul meu are mai multe. E și mai în vîrstă, are 30 de ani". „Permise de conducere aveți ?". Unul din ei găsește resurse să dea o replică glumeață : „Avem nevoie". Inventarul din mașină, asemănător cu cel din mașina de București. În plus, ceva. Multe piese de la o mașină, probabil furată și apoi demontată. Cei doi flăcăi (care nu lucrează tot de 2 ani) s-au arătat dispuși să lămurească ulterior și această problemă. Mașinile au fost restituite posesorilor la nici 24 de ore de la dispariția lor.

Frontul comun cetățenesc împotriva celor certați cu legile, pusi pe trîndăvie, pe o viață de huzur, fără muncă, viață bazată pe însușirea rodului muncii altora, cred că reprezintă principala concluzie care se degajă din această poveste reală.

VICTOR BEDA

Omul care joacă

Puterea clubului

Avem firesc senzația, și prin datele calendaristice, că ne apropiem sau sîntem în pragul finalului de sezon fotbalistic. Poate și pentru că în majoritatea țărilor ale căror campionate le urmărim cu interes, jocurile oficiale sînt pe sfîrșite, mare parte a actorilor scenelor fotbalistice luînd deja drumul odihnei, spre sud de preferință.

Noi jucăm însă altfel, în sensul că nu mai mult decît alții ca număr de jocuri, dar mai întins ca durată a disputelor oficiale numite campionat sau cupă. Astfel, probabil că spre sfîrșitul lui iunie, va cădea și la noi cortina fotbalistică, nu prea avînd acum la îndemînă cîteva date libere, de care ducem mare nevoie, pentru a programa unele întîlniri amînate. N-au prea fost gheață, ploaie, înzăpeziri sau ger ca în alte țări ale căror terenuri au fost uneori impracticabile ci, pur și simplu, ne-am speriat — ajungînd cu Craiova pînă unde nu se prea visa și nu eram pregătiți să credem — că jucătorilor noștri le trebuie mai multă odihnă (!), pentru a pregăti așa cum trebuie examenele oficiale... Astfel, am ajuns într-un impas de programare ce pare greu rezolvabil, amînînd deocamdată prin forurile diriguitoare spre calendele grecești niște jocuri ce se pot disputa parcă și într-o simplă și singură săptămînă. Te întrebi firesc : Ce-o fi în capul acelor „nebuni" de englezi de ajung să joace uneori chiar luni, miercuri și simbătă sau duminică oficial, tocmai pentru ca toată lumea să fie egal respectată și să nu se lase „loc de vorbe" ce apar, fiți convinși, și la ei ?...Ține minte, e singurul exemplu care-mi permit să-l dau, că „reușita trupă" a lui Arsenal de acum trei ani a jucat în 29 de zile vreo... 19 jocuri oficiale, bineînțeles că foarte tari, în care putea să cîștige tot (adică Cupa Angliei, campionatul, Cupa Ligii și Cupa Cupelor, pe care a pierdut-o după prelung'ri, la penalty, pe „Heysel") dar, așa s-a întîmplat... le-a pierdut pe toate ! Frumusețea incredibilă (cum pronunță serios cineva) este că nu s-a supărat și nu a fost schimbat nimeni pentru și din asta, fubitorii echipei respective savurînd în continuare „ce bine-i că s-a putut și așa ceva"...

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

Soarele, Luna și dispoziția omului

De ce este omul vesel sau trist, viol sau posac ? Poate fi descifrat mecanismul stărilor de spirit ale indivizilor ? Poate fi modificat acest mecanism ?

Revista britanică „Spectrum" a publicat un amplu articol consacrat influenței Soarelui și Lunii asupra dispoziției omului. Evident, nu mă pot pronunța asupra explicațiilor, argumentațiilor și concluziilor științifice prezentate de revistă în această problemă. Este o chestiune de strictă specialitate.

Cu toate acestea nu mă pot opri să nu fac unele asociații între observațiile publicației și anumite stări de lucruri din realitate. Și, atunci, se pare că un anumit simbure de adevăr tot există în această teorie.

Sigur, se întîmplă aproape fiecăruia dintre noi. De obicei însă remarcăm cu mai multă ușurință schimbările de comportament la alții. Întîlnim în permanență persoane care au o dispoziție foarte schimbătoare. Astăzi sînt jovialii, bine dispuși, agreabili, plăcuți, civilizați. A doua zi, parcă sînt „întorși pe dos" — posomoriți, irascibili, supărăcioși, grosolani. Într-un cuvînt, schimbați total. Aproape să nu-l mai recunoști. Sînt oameni care astăzi zic una, mîine retractează, astăzi lansează doctrina războiului nuclear „prelungit", mîine strategia defensivă, astăzi te îmbrățișează, îi ești cel mai bun amic, mîine îți întoarce spatele și nici nu te mai cunoaște.

Fără îndoială, se poate spune că dispoziția unui om, reacțiile lui, pot fi determinate, într-o măsură mai mare sau mai mică, de diferite circumstanțe de moment. Medicii au stabilit astfel, de multă vreme, că diferite frustrări afective, o emotivitate excesivă, oboseli de moment, eforturi prelungite, tulburări hormonale, bolile etc. pot crea unor anumite persoane, o stare de indispoziție mai accentuată sau mai puțin accentuată, de mai scurtă sau mai lungă durată.

Dar schimbările de dispoziție se pot datora și altor factori, dintre care mulți nu pot fi controlați de om. Specialiștii au constatat că modificările de dispoziție la unii oameni se pot produce și datorită variațiilor meteorologice bruste, vînturilor, alternanței anotimpurilor și chiar a ciclurilor Lunii și ale schimbării activității solare. În acest sens, revista de care aminteam arată că ritmurile biologice, modificate de alternanța anotimpurilor, determină schimbări ale dispoziției unor oameni pe perioade lungi. Se oferă astfel exemple în legătură cu depresiunile care-i fac pe mulți oameni din Anglia și Țara Galilor să treacă în timpul iernii printr-o stare de relativă „amorțeală" (asemănătoare cu hibernarea animalelor), după care se „trezesc" primăvara, adesea cu o spontaneitate frapantă. Medicii japonezi au relevat o legătură sezonieră între creșterea fertilității la om și începutul primăverii.

O influență profundă asupra stării noastre de dispoziție, care nu intră în sfera fenomenelor psihice de care sîntem conștienți, o au exploziile solare. Numeroși cercetători din diferite țări au demonstrat și publicat numeroase studii despre faptul că schimbările pe care acestea le provoacă în cîmpurile electromagnetice afectează anumite organe receptoare la ființele umane ca și la animale. Spre exemplu, animalele reacționează extrem de violent la eclipsele solare. Acest lucru antrenează nu numai o modificare a ritmurilor biologice, ci și o dereglare a „orologiului biologic". În urma unor cercetări îndelungate s-a descoperit că există anumite legături între prezența petelor solare și ritmurile cardiace, precum și între prezența acestor pete și procesul de tromboză coronariană sau ritmul de creștere la copii.

În sfîrșit, deși cercetările nu sînt încă prea înaintate în ceea ce privește influența Lunii asupra dispoziției omului — arată revista — specialiștii susțin totuși că există o legătură foarte mare între fazele Lunii și schimbările metabolismului și ale dispoziției oamenilor. Această legătură a fost confirmată de rezultatele testelor de personalitate, de internările pentru psihoze, de numărul actelor de violență. S-a dovedit că la animale inferioare, mecanismul răspunzător de o astfel de legătură este declanșat de cîmpul magnetic ambiant la care reacționează animalul. Deci, s-a presupus că acest mecanism nu a fost pierdut definitiv nici de către om, pentru care forma de expresie este radiestezia (perceperea radiațiilor electromagnetice), care, potrivit unor eminenți experți, ar fi un fenomen fiziologic.

Iată, așadar, că dispoziția omului poate fi modificată nu numai de anumite schimbări psihice, de schimbările din raporturile noastre cu ceilalți, ci și de influențele provocate de Lună și Soare. Atunci, oare, nu este firesc să analizăm mai în amănunțime aceste surse externe care afectează dispoziția și schimbările de comportament ale oamenilor ? Nu de alta, dar mi se pare nefiresc să lăsăm luarea unor hotărîri care privesc, spre exemplu, pacea și războiul, destinul omenirii, pe seama unor oameni asupra cărora forțe externe (Luna și Soarele) ar putea avea o influență nefastă în stabilirea deciziilor.

Pe de altă parte, fără să negăm rezultatele cercetărilor efectuate de specialiști, trebuie să spunem că nu numai Luna, Soarele sau alternanța anotimpurilor provoacă modificări ale stării de spirit a oamenilor. Chiar dacă, să zicem, Luna oferă la un moment dat o bună dispoziție, omul nu poate omite starea lui socială. Soarele poate avea efecte binefăcătoare, însă șomerul rămîne obsedat de găsirea unui loc de muncă. Pentru el, esențială rămîne slujba. Soarta lui este decisă la biroul de plasare a forței de muncă. Altceva nu contează. Buna sau proasta lui dispoziție depinde numai de aceasta. Or, pentru prea mulți oameni de pe Terra fenomene sociale ca șomajul, sărăcia, foametea au efecte dramatice. Starea lor de spirit este determinată de condiția socială. Luna sau Soarele nu izbutesc să-i înveselească...

AL. PINTEA ■

Mondo umano

Memoriile și blufu

Într-o luni dimineață, acum două săptămîni, știrea a făcut înconjurul lumii cu o rapiditate uimitoare : revista vest-germană Stern anunța că a intrat în posesia Jurnalului lui Hitler — 60 de caiete mari — și, pentru după-amiaza respectivă, organiza o conferință de presă pe marginea acestui tentant subiect. Firește, ziariștii autohtoni sau cei acreditați la Bonn s-au pregătit asiduu pentru a consemna ceea ce unii credeau că este o descoperire istorică fabuloasă. În ceea după-amiază, 250 de ziariști, unii abia trăgîndu-și sufletul din cauza precipitării cu care plecaseră din Roma sau Paris, Londra sau Haga, luau loc într-o sală din Hamburg, unde redactorul-șef de la Stern le înfățișa odiseea descoperirii acestui atît de intins Jurnal intim — 1932—1945, aproape. 4 ore a durat întîlnirea cu presa și la capătul ei reieșea că D. Heidemann, reporter la Stern — unul dintre cei mai buni specialiști ai perioadei hitleriste, cel care a realizat un interviu cu „măcelarul din Lyon" (Klaus Barbie, pe atunci aflat în Bolivia) — a cumpărat acum zece ani (sfatul lui Hermann Goering, numit Karin II, pe care, într-o vreme, a avut ca invitați și foști naziști. Unul sau unii dintre aceștia, reintrați în atmosferă, i-ar fi povestit că, la 21 aprilie 1945, un avion ce evacua documente secrete ale lui Hitler de la Berlin la Berchtesgaden s-ar fi prăbușit la Boernersdorf. Interesîndu-se în Germania federală, apoi în Austria, Elveția, Spania și în America Latină, reporterul D. Heidemann a aflat că un fost ofițer poseda carnetele secrete ale lui Hitler. Pînă la urmă, după tratative în cadrul cărora, între altele, posesorul n-ar fi acceptat să i se divulge numele, cele 60 de caiete au ajuns la Stern. Revista respectivă s-a îngrijit să le ofere unor experți spre autentificare, dar, se pare, perioada în care aceștia le-au putut consulta a fost prea mică pentru a emite o opinie fermă. De pildă, lordul Drake (adică acel cunoscut istoric britanic Hugh Trevor Roper) le-a crezut, mai întîi, autentice pentru ca apoi să incrimineze pe drept „politica informației senzaționale a revistei din Hamburg". Și istoricul italian Duilio Susmel, specialist în perioada nazismului, a recuzat autenticitatea caietelor respective din care, însă, Stern a început să publice extrase. Astfel, la un moment dat, Hitler ar fi susținut că știa dinainte și la perfecție despre planul lui Rudolf Hess de a zbura în Anglia. Dar acesta din urmă trăiește demult chestiunea : „Führerul n-a știut niciodată, nimic". Erau apoi și alte mari nepotriviri între realitate și... intimitate : după „noaptea de cristal" (9 XI 1938) cînd 7 000 magazine, proprietăți ale unor evrei, au fost arse sau distruse — Hitler ar fi zis (în caiete) că „trebuie să dea imediat ordinele necesare" pentru curmarea acestor „excese lamentabile" (sic !) și că „trebuie să-i atenționeze (sic !) pe Goering". Din ceea ce s-a publicat pînă acum rezultă că prima anecdota și nicidecum faptul politic. Cu toate astea, ducînd aceeași politică a informației senzaționale, mai multe publicații occidentale (franceze, engleze) au cumpărat, și ele, drepturile de a reproduce Memoriile lui Hitler. Între timp, Stern a intrat însă în focul presei vest-germane care o critică vehement pentru acest cult nesăbuit al falsului. Căci asta era și, vineri seara, Stern a anunțat că încetează să le mai publice fiind vorba de într-adevăr așa ceva. Așa s-a consemnat un bluf istoric fabulos și nu o descoperire istorică fabuloasă.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Spectacolul informației

„Adevărul"

Avem de cîtva timp la îndemînă atractiva lucrare intitulată așa : „Adevărul", mișcarea democratică și socialistă (1895—1920). O datorăm Editurii politice și lui Tiberiu Avramescu, merituos în egală măsură în acest demers vizînd o operă ce-și așteaptă zidarii, concentrați în efortul lor de a contura edificiul final : istoria desfășurată a presei române. Sînt de toată lauda preocupările editurilor de a stimula autori pe terenuri nu cele mai prielnice lucrării de sinteză solidă, aprofundată, accesibilă publicului larg și utilă în interpretarea fenomenului politic, social, economic, cultural, științific. N-am să înțeleg de ce niște oameni cu condeiul mereu în poziție de bătaie nu s-au gîndit, deși timpul trece oricum, să așeze sub reflector pagina presei prinsă ca ceva existent, palpabil, tumultuos adesea, nu fără denivelări și asta contează în cartea de istorie a țării. Presa n-are la noi vechimea altor îndeletniciri : viticultura — să zicem. Sau albinăritul. Dar nici pe la alții n-a început odată cu epoca bronzului. Istoria, cîtă este, o poți însă vedea, citi, studia, confrunta. Nu de dragul prinderii în ramă a unor trăiri adunate sub colbul vremii. Ratiuni de altă natură, sublinierea esențelor, justifică o preocupare nu foarte ușoară dar nici cea mai grea din lume. Nu ca să avem și noi Sena noastră, dar o Enciclopedie a presei române ne-ar ajuta să deslușim intrinsec, unitar, comparativ, întîmplările biografice ale unui riu care „fără să urce mereu, are în palmares momente de strălucire și artizani de faimă. „Adeverul" reprezintă o bornă în răsturnarea clipei, iar mentorul său — Constantin Mille, unul ce trebuie cunoscut. Ne ajută cartea de care vorbeam. Sfertul de veac al cupiului „Adeverul-Mille" pare a fi un tronson viguros al magistralei române în teritoriul presei. Cartea ilustrează convingător racordul omului în epocă, respirația ziarului în ritmurile impuse de trepidația timpului.

Ne-ar putea fi îndemn seriozitatea lui Tiberiu Avramescu și decizia sa de a-și rupe din ani pentru ca o felie de viață din viața presei române să fie pusă astfel sub ochii doritorilor. Ea se alătură precedentelor acțiuni, individuale sau de grup, stîrnite din plăcerea de a pune pietre pe un drum cu atîtea și atîtea dale lipsă. Monografiile marilor noastre ziare și reviste, de ieri și de azi, își așteaptă rîndul. Cît ar fi de greu, ca orice publicație ce se respectă — și cine ar afirma că n-o face ? — să încredințeze oamenilor săi misiunea de a descifra un drum parcurs, lung uneori, scurt și necopt alteori. Repet, nu de dragul pozei. Din nevoia de informație. Din necesitatea de a contura profiluri ce prin alăturare ne pot ajuta să numim individualitatea presei române. A trăirilor sale reprezentative.

Cartea de la care am plecat caligrafiază din nou acest îndemn.

NEAGU UDROIU ■

Păsările...

Vă amintiți ? La început a fost liniștea, o liniște compactă, densă care părea definitivă. Apoi, regula acestui univers ermetic, paralizat și perfect silențios s-a stricat imperceptibil. O lovitură mică, înfundată, petrecută departe s-a auzit mai întîi ca un reviriment timid. Au urmat alte cîteva, nesigure ca un zvon dincolo de orizont. Cercul a început să se strîngă. Impunsăturile s-au înmulțit și s-au apropiat, o ciuruială rece a înfrînt liniștea ca un început de agresivitate metodică devenită o nouă regulă. Bufniturile s-au contopit, apăsătoare și vitrege, o sacadare netrebnică a umflat aerul într-un crescendo neiertător, ca o viitură mică, înfundată, petrecută departe s-a auzit mai întîi ca un reviriment timid. Au urmat alte cîteva, nesigure ca un zvon dincolo de orizont. Cercul a început să se strîngă. Impunsăturile s-au înmulțit și s-au apropiat, o ciuruială rece a înfrînt liniștea ca un început de agresivitate metodică devenită o nouă regulă. Bufniturile s-au contopit, apăsătoare și vitrege, o sacadare netrebnică a umflat aerul într-un crescendo neiertător, ca o viitură de zgomote, zumzetul și icnelile au devenit avalanșă, lumea părea mestecată și ruptă de măsele înfiorătoare, un cutremur de zgomote a forțat temeliile vieții și prin acoperiș, prin obloane și ziduri au apărut deodată clocuri hulpave și devoratoare, un cataclism de pene și de gheare : păsările...

Articulat ca un record de subtilitate acest coșmar, culme a suspensului, i-a asigurat lui Hitchkock încă o tresă de cavaler al spaimei. Spaima de păsări ca și bucuria de păsări este la fel de plauzibilă ca și spaima de computer sau bucuria de computer.

Un orologiu încă nedescifrat, un radar încă misterios, o forță încă neclarificată asigură păsării, cuminți și colorate, atunci cînd implacabila migrație își inaugurează ciclul o fascinantă putere și siguranță care derutează omul și îl lasă pe gînduri nebătătorite. Rîndunicile arctice parcurg, de la Polul Nord la Polul Sud 20 000 de kilometri... Altele pleacă de pe coasta europeană a Atlanticului pînă vizavi într-un zbor neîntrerupt de 86 de ore la o altitudine de 6 400 metri pe un traseu friguros și foarte sărac în oxigen... O pasăre minusculă, colibri, străbate Golful Mexic bătînd din aripi de 50 de ori pe... secundă. S-a dovedit că, parcurgînd mii de kilometri, păsările se întorc în același loc, în același copac, orientîndu-se după soare și după stele și nu după reperele terestre.

Pasărea a devenit o temă de meditație pentru om și o sursă de rivnă. Nu știm dacă omul va deveni, cîndva, un model pentru pasăre. Deocamdată omul, într-o lungă istorie a împrumuturilor și recalibrărilor a desprins din păsăret ce i-a convenit și ce a putut după chipul și asemănarea sufletului său cînd înaripat, cînd jalnic. Citesc, într-un buletin documentar, o știre despre o calmă reușită, care demonstrează pe pămînt cum poate omul manipula tehnologic și rapid ceea ce mileniile de acumulări genetice au oferit păsării acolo sus : este vorba de avionul cu „autonomie infinită" — un soi de perpetuum-mobile zburător. Avionul va fi o aripă zburătoare construită din materiale moderne — material plastic armat din fibre de carbon —, iar pe extradosul său va purta panouri cu celule fotovoltaice care vor furniza energia necesară decolării și zborului la înălțimea de 22 000 m, unde vînturile sînt mai reduse. Deși anvergura aripii zburătoare va fi de 90 m, greutatea în zbor a aparatului nu va depăși 1 500 kg, din care 50 kg vor reprezenta instrumentele de observație. La bord se vor afla acumulatori, care vor fi încărcați în timpul zilei cu electricitatea produsă de o parte din celulele solare și vor restitui această energie în timpul nopții pentru a asigura continuarea zborului. Una din utilizările posibile ale acestui avion cu autonomie infinită ar fi supravegherea din aer a culturilor agricole în anii '90.

Avioane pașnice și migratoare vor supraveghea neobosite și cinstite starea de sănătate a ogoarelor lumii. Alte păsări, de o fantastică percutanță a urii vor face imposibilul pentru ca aceste ogoare să nu mai existe. Ele vor migra, la comandă, din adîncurile apelor, vor zbura vertiginos, se vor orienta nu după stele, ci după programul introdus de om în creierul lor tranzistorizat și își vor băga ciocul, adînc, în continentul inamic. Dar să citez din „International Herald Tribune" care dă detalii despre viitoarele hoarde zburătoare : „Programul „Trident" propus de Administrație prevede construirea în următorii zece ani a 20 de submarine, cu cinci mai multe față de cele 15 submarine anunțate anterior, și fiecare va fi echipat cu 24 rachete de tip „Trident-2".

De asemenea, rachetele denumite „D-5" vor putea să transporte între 10 și 15 încărcături nucleare, fiecare cu o putere de explozie echivalentă cu 475 000 tone TNT. Rachetele „Trident-1" sau „C-4", care se instalează în prezent, transportă între 8 și 10 încărcături nucleare, fiecare cu o putere destructivă de 100 000 tone TNT, echivalentul a 100 kilotone. Bomba lansată asupra Hiroșimei a avut o forță explozivă de 20 kilotone. Încărcăturile plasate în partea din față a unei rachete de tip „Trident-2" vor putea lovi cu mare precizie, abaterea calculată fiind de 120 metri de obiectiv. Ele vor putea să-l distrugă chiar dacă este apărat cu blindaje de oțel și beton.

În plus, rachetele „Trident-2" au o rază de acțiune de 9 600 km, comparativ cu raza de numai 7 600 km a rachetei „Trident-1". Acest lucru va face ca submarinele „Trident" să aibă chiar și mai mult spațiu oceanic în care să rămînă ascunse".

Zburătoarele viitorului, născute în arsenalele de pe pămînt, pregătesc suspensul perfect al soartei omului care riscă să nu mai devină niciodată un exemplu pentru păsăret...

RADU BUDEANU ■

Lumea în imagini

După N.R.I. — R.D.G.

Un drum spre Maidanek

Autobuzul nu gonește. Abia trece de 60 km pe oră. Ar trebui să-mi incint ochii cu imaginile peisajului inedit, care se înfățișează în splendidele culori ale unei primăveri timpurii. Emoția mă copleșește însă în așa măsură, gîndurile îmi răscolesc sufletul atît de puternic încît nu pot recepționa nimic din ce se perindă prin fața ochilor. Autobuzul cu care am plecat din Varșovia a părăsit Lublinul și se apropie de unul din fostele lagăre naziste, de faimosul lagăr de exterminare Maidanek.

Cu 39 de ani în urmă am cunoscut, cum se spune, „pe viu" infernul lagărelor de concentrare hitleriste din Polonia. Am crezut că, după aproape patru decenii, voi putea vizita un astfel de lagăr cu un anume calm, cu o anumită detașare pe care tot aștept să mi le dea timpul ce se scurge implacabil. Dar degeaba. Rănile de-atunci, mai ales cele sufletești, nu vor în nici un chip să se cicatrizeze. Suferințele, umilirile, bestialitățile de-atunci au pot fi și nici nu trebuie să fie uitate. Am simțit și am afirmat acest lucru dintotdeauna. De aceea, am scris și scriu mereu despre acele timpuri. Această convingere mi-a fost din nou întărită acum, după ce am ascultat 4 zile la rînd, de dimineața pînă seara, comunicările prezentate la Sesiunea științifică organizată de Comisia superioară de cercetare a crimelor hitleriste din Polonia, sesiune consacrată genocidului nazist în Polonia și în Europa.

Cele 160 de referate și comunicări rostite în secțiuni și în plenum au recompus un tablou pe cît de autentic și meticulos, pe atît de răscolitor al ororilor naziste, al dimensiunilor fără precedent ale genocidului săvîrșit, al incredibilelor bestialități practicate în mod curent ; au condamnat, fără drept de apel, nazismul și au pus în evidență pericolul neonazismului, al oricăror forme ale urii de rasă; au reliefat datoria civică și morală a tuturor oamenilor cinstiți de pretutindeni de a face totul ca crimele trecutului să nu se mai repete, de a lupta împotriva războiului, pentru pace și înțelegere între popoare. Multe din referate au evocat aspecte din dramatica luptă de rezistență. Dealtfel, însăși sesiunea ca atare a făcut parte distr-un complex de activități prilejuite de aniversarea a 40 de ani de la eroica răscoală a ghetoului din Varșovia. Cei care s-au perindat la tribună, din peste 20 de țări, majoritatea din Europa — dar și din S.U.A., Israel, Australia și Japonia —, au fost profesori de istorie, magistrați, cercetători, pedagogi, șefi de arhive și președinți de comitete și fundații cu caracter antifascist. Ei și-au argumentat opiniile, aprecierile pe documente, pe anchete sociale, pe investigații desfășurate, cu competență și migală, ani și decenii la rînd. Printre cei peste 300 de participanți la sesiune am fost și cîțiva supraviețuitori ai lagărelor de concentrare.

Într-o pauză, un participant, șef de arhivă în țara lui, aflînd că voi prezenta referatul din partea delegației române, m-a întrebat : „În care arhive v-ați documentat ?". I-am spus că referatul pe care-l voi susține despre martiriul celor 160 000 de oameni nevinovați deportați din nordul Ardealului cotropit de horthyști la Birkenau-Auschwitz are la bază nu atît documentele ce încep să se îngălbenească în arhive, cît faptele pe care le-am trăit sau la a căror săvîrșire am fost martor ocular.

Firește, în referatul pe care l-am expus s-a arătat că premisa deportării efectuate în acest teritoriu și a exterminării celor mai mulți dintre cei deportați a constituit-o samavolnicul Dictat de la Viena, din august 1940, prin care cel de al treilea Reich, în complicitate directă cu Italia fascistă, a anexat Ungariei horthyste partea de nord-vest a teritoriului României, în speță nordul și estul Transilvaniei.

Realitatea este că întreaga practică sinistră acumulată de-a lungul anilor în înfăptuirea „soluției finale", în organizarea asasinatului în masă, în planificarea și executarea transporturilor spre Birkenau-Auschwitz a fost fructificată din plin în desfășurarea acțiunii de deportare a evreilor din Ungaria și, îndeosebi, a celor din partea anexată de la România.

Imaginile înregistrate acum 39 de ani cu ochii îngroziți de spaimă la coborîrea din vagoanele pentru vite pe rampa morții de la Birkenau-Auschwitz în loc să pălească dobîndesc o nouă acuitate pe temeiul documentelor păstrate în arhive. Atunci, săptămîni și luni de zile la rînd, n-am vrut să accept, n-am putut să cred ceea ce mi s-a sous — la cîteva ore după despărțirea de mama și trei frați — că ei, toți cei care au intrat în coloana din dreapta, nu mai sînt în viață. În ziua aceea de 9 iunie 1944, sosiseră, pe acea rampă, 4 garnituri a cîte 50 de vagoane din nordul Transilvaniei, iar bărbații rămași în viață au încăput toți într-o baracă.

Realitatea am văzut-o cu ochii mei. Mărturiile scrise abia acum, după aproape patru decenii. Acel ritm de exterminare a fost posibil pentru că Eichmann și Höss au dispus și au asigurat din timp luarea unor măsuri speciale la Birkenau, pentru că frecvența transporturilor din partea de nord a Transilvaniei anexată de horthyști depășea capacitatea de ardere a crematoriilor, adică 9 000 de cadavre în 24 de ore. Horthyștii transportau zilnic cîte 12 000—13 000 de deportați. Ca urmare, așa cum s-a consemnat în procesul-verbal al Tribunalului Militar Internațional de la Nürnberg, „S-a amenajat în mare grabă o cale de acces directă de la rampa morții spre crematorii... efectivul Sonderkomando-ului din incinta crematoriilor a fost ridicat la 600 de persoane, apoi, peste 2—3 zile, la 800 (...). Cei ai Komando-urilor de la sortatul obiectelor — de la 150 la 700 de oameni (...) s-au săpat gropi uriașe, lungi de 300 de metri și largi de 15 metri — ca în perioada cînd încă nu existau crematorii — în care cadavrele ardeau întruna, ziua și noaptea. Evreii unguri lăsați în viață (10 la sută din cei sosiți) au fost trimiși în lagăr".*)

Față de aceste mărturii consemnate la Nürnberg se impune o precizare. După ce pînă și o căpetenie nazistă de talia lui Speer s-a plîns că „este disproportionat de mică forța de muncă pe care camerele de gazare de la Auschwitz au lăsat-o în viață din primii 150 000 de oameni" (este vorba de primele loturi din partea ocupată a Transilvaniei și din Ucraina subcarpatică n.a.), Mengele, mereu prezent la selecționările de pe rampa morții, a trebuit să se mulțumească cu trimiterea direct spre camerele de gazare doar a 3/4 din fiecare convoi.

Condițiile în care au avut loc deportările din partea ocupată de horthyști a României, calvarul pe care l-au străbătut cele 160 000 de victime din clipa în care la Kosice au fost preluate de SS îndreptățesc aprecierea că martiriul lor a fost cel mai cumplit, că el a fost pregătit cu o tenacitate și o cruzime nemaiîntîlnite, că în săvîrșirea lui hitleriștii, secondați de horthyști, au atins apogeul asasinatului în masă organizat, au realizat „perfecțiunea" tehnică a morții pe bandă rulantă.

De ororile fascismului nu a fost scutită nici România. În problema evreiască, deși în România au fost salvați de la holocaust mai mulți evrei decît aproape în toate țările Europei luate la un loc, totuși nu pot fi uitate crimele săvîrșite de legionari și de unele organe ale regimului militaro-fascist al lui Antonescu, crime dezaprobate și condamnate de poporul român.

În autobuzul care ne duce spre Maidanek stau lîngă Christof Schmink-Gustavus, un tînăr profesor de istorie a dreptului la Universitatea din Bremen. Sîntem la fel de conlesiți de gravitatea dezbaterilor la care am participat ; drumul spre Maidanek ne tulbură pe amîndoi. În împunătorul hol al aulei în care a avut loc sesiunea a fost montată o expoziție sui-generis. În fiecare pauză am privit din nou și din nou hărțile cu lagărele de concentrare, tabelele sintezã cu „eficiența" lor zguduitoare. Dachau : pe poartă au intrat 250 000 ; au fost exterminați 148 000, adică 59,5 la sută ; Ravensbrück : au intrat 132 000, exterminați — 92,000, adică 69,7 la sută ; Neuengame : au intrat 106 000, exterminați — 82 000, adică 77,4 la sută ; Birkenau-Auschwitz : au intrat 4 405 000, exterminați — 4 000 000, adică 90 la sută. Peste tot erau ilustrate cu un semn distinct lagărele de exterminare totală : Chelmno : au intrat pe poarta lagărului 330 000, au fost exterminați 330 000, adică 100 la sută ; Belzec : au intrat 600 000, au fost exterminați 600 000, adică 100 la sută ; Treblinka : au intrat 900 000, exterminați 900 000, adică 100 la sută. Printre lagărele morții se numără și Maidanek-ul. De aici și tulburarea care ne cuprinde pe măsură ce ne apropiem de acest lagăr, devenit muzeu.

Discuția firească cu interlocutorul meu se transformă spontan într-un veritabil interviu.

— Care este opinia dv. de profesor în istoria dreptului : cine-i vinovat, cine răspunde pentru șirul inepuizabil al crimelor care au făcut obiectul sesiunii și pentru a căror inventariere exhaustivă decenile care s-au scurs de atunci n-au fost suficiente ?

— Calitatea mea de profesor n-o pot despărți de cea de om, mai ales cînd e vorba de crime împotriva umanității și nici de aceea de german, avînd în vedere că acel genocid fără precedent în istorie a fost săvîrșit de naziști. Vinovați sînt, desigur, făptuitorii, die Tätigkeiter, toți cei implicați : de la cei suspuși, care au conceput, ordonat și organizat holocaustul, pînă la cei care l-au săvîrșit. Este evident însă că un popor, luat în întregul său, nu poate fi făcut vinovat ; vină colectivă, la scara unui popor nu există, dar răspundere, răspundere morală colectivă există. De aceea, în ce mă privește — și ca mine gîndesc mulți, foarte mulți în R. F. Germania —, meditez mult asupra celor întîmplate, pentru a le înțelege și, mai ales, pentru ca, trăgînd învățăminte din lecțiile istoriei, să acționăm astfel încît trecutul să nu se mai poată repeta niciodată și sub nici o formă.

— Și totuși, cum a fost posibil ca din sînul unui popor unanim apreciat pentru gradul de cultură și civilizație la care s-a ridicat să se găsească atîția neoameni care să conceapă sute, mii de fabrici ale morții, să le construiască, să organizeze funcționarea lor impecabilă, să vegheze cu o mînă pe trăgaci, cu cealaltă mînuind cravașa, ca moartea pe bandă rulantă să nu se oprească nici ziua, nici noaptea.

— S-a ajuns, după mine, la acel sistem de dictatură, teroare și neomenie denumit nazism, în care au fost posibile lagărele de concentrare, pentru că oamenii n-au știut din vreme să lupte împotriva lui, nu l-au intuit primejdiile, forțele înaintate au fost divizate. Apoi, trebuie recunoscut că generații întregi au fost crescute sub deviza „du musst dias macht" (tu trebuie să faci ce ți se ordonă). Nimeni nu le-a spus, nu le-a cerut : gîndește-te ! judecă ! optează ! O altă explicație este războiul. Războiul de agresiune sălbăticește, naște monștri, creează un cadru favorizant degradării umane, stimulează fărădelegile.

— În consecință...

— În consecință, noi, generațiile de azi avem datoria față de noi înșine, față de viitorul nostru — și ca o dovadă că condamnăm trecutul — să apreciem lucid, în toată gravitatea ei pericolul neonazismului. Sigur, numărul celor care încearcă să propage, într-o versiune nouă, vechile sloganuri naziste, să nege crimele trecutului, gîndindu-se de pe acum la cele ale viitorului sînt puțini. Dar, într-un moment de criză, recrudescența lor ar putea lua proporții. De aceea, subestimarea lor este dăunătoare, reprezintă un mare pericol.

— Și generațiile prezente, îndeosebi generația tînără de azi din țara dv., înțeleg pe deplin acest adevăr ?

— În orice caz, tinerilor de azi, generația mea de profesori și pedagogi le vorbește mult mai mult despre ce a însemnat nazismul, despre cortegiul de suferințe, despre distrugerile irecuperabile pe care le înseamnă războiul decît ni s-a vorbit nouă cînd eram elevi și studenți și cînd mulți din profesorii noștri, ca foști „soldați", cum se denumeau, ne vorbeau deseori nostalgic despre faptele lor de arme.

Interviul nostru se întrerupe brusc. Autobuzul s-a oprit pe neașteptate. Coborîm și intrăm într-un fost imperiu al morții. Mă despart de grup și de distinsul meu interlocutor. Vreau să străbat lagărul singur, însoțit doar de gîndurile mele. N-am nevoie de ajutorul ghizilor și translatorilor. N-am nevoie pentru că dintr-o primă privire îmi dau seama că Maidanek-ul este o variantă micșorată a Birkenau-lui sau o proiecție mărită a Kaufering-ului ori Landsberg-ului, lagăre în care mi-am străbătut calvarul de Häftling. SS-iștii au dat dovadă de fantezie inepuizabilă în a găsi metode de tortură și modalități de ucidere.

Tot ce știu de la Birkenau, la Maidanek am regăsit la dimensiuni reduse. Aici există un crematoriu cu 5 cuptoare. Acolo erau 4 crematorii cu 48 de cuptoare. Aici, într-o cameră de gazare abia intrau 200 de persoane. Acolo erau înghesuite cîte 2 000. Și gardurile sînt mai joase, iar blocurile de pedeapsă sînt mai puțin încăpătoare. O singură deosebire mai izbitoare. La Birkenau nu există nici o evidență nominală. Nici măcar cantitativ, adică numeric ; de aceea nici nu s-a putut stabili exact numărul celor exterminați. Aici, celor uciși li se întocmeau fișe medicale individuale. Citesc una din ele : Naționalitatea : evreu. Numele : Handler Julius. Blocul : 20/A. Numărul : 1 132. Ora decesului : 8.15. Identificarea cadavrului : 8.35. Cauza : infarct.

În comparație cu Birkenau-l, două lucruri m-au zguduit profund aici. Întîi, uriașa movilă de cenușă rămasă după arderea cadavrelor. Acolo au reușit s-o care, s-o împrăștie înainte de părăsirea lagărului. Aici — nu. Monumentul ridicat în memoria victimelor de la Maidanek este coplesitor prin simplitatea lui. O uriașă cupolă acoperă tone, vagoane de cenușă. Apoi m-a zguduit o sălită de lîngă cuptoarele crematoriului în care, pe un piedestal, într-o simplă, dar impresionantă vitrină de sticlă, sînt grămezi de oase omenești. La Birkenau, SS-iștii au aruncat în aer cele 4 crematorii înainte de a părăsi lagărul. La Maidanek n-au apucat să facă acest lucru. N-au avut timp nici măcar să stingă focul care ardea zi și noapte. Cînd au intrat trupele sovietice în lagăr, primul lucru pe care l-au făcut a fost ordinea focului în cuptoare. Oasele cadavrelor — craniu, tibii, humerusuri — care nu se transformaseră încă în cenușă se odihnesc acum în acea impresionantă vitrină de sticlă încoronată permanent de flori proaspete aduse de vizitatorii muzeului.

La ieșirea din lagărul-muzeu mă reîntîlnesc cu tînărul profesor de istoria dreptului de la Universitatea din Bremen. Mai aruncăm în tăcere o ultimă privire spre imensa cupolă ce acoperă cenușa rămasă de pe urma celor 360 000 de cadavre arse în acest lagăr. Citim pe frontispiciu cuvintele sănătoase în piatră : „Soarta noastră vă previne !".

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

*) Eichmann en Hongrie. Documents publiés par Levai Jenö, Budapest, 1961, pag. 236.

Nu speriați copiii!

Virginia Johnson, 11 ani, din Boston este obsedată de o idee — va avea oare timp să se sinucidă în cazul în care orașul său va fi supus unui atac atomic ? La Santa Monica, în California, Tim Wood de aceeași vîrstă a explicat psihologului școlii că preferă să nu știe ce se întîmplă în jurul lui, decît să descopere că în următoarele 24 de ore cineva îi va pune capăt vieții. Ross Field, de 9 ani, din New Jersey, consideră că atunci cînd știi că în orice clipă o rachetă nucleară poate zbura spre tine și că în următoarele minute vei fi praf și pulbere, senzația este îngrozitoare. Mai bine să trăiești cu ochii și urechile astupate.

Îngrijorați de aceste relatări și de altele similare, psihologii americani au lansat un strigăt de alarmă. În timp ce adulții discută probleme nucleare, chiar dacă se situează pe pozițiile celor care pledează pentru dezarmare, copiii lor trăiesc teroarea apocalipsului atomic. Noaptea, visele lor sînt tulburate de viziunile morții, ziua, cînd vorbesc cu prietenii și profesorii, manifestă deschis teama că vor muri tineri. Într-un studiu întreprins de doi psihiatri de la Universitatea Harward, William Beardslee și John Mack, rezultă că 70 la sută dintr-un eșantion de elevi sub 11 ani sînt convinși că în cazul unui conflict nuclear S.U.A. nu se vor putea salva. Conștiința unei catastrofe iminente are consecințe negative asupra dezvoltării personalității adolescenților. Într-o lume fără viitor — explica Robert Lifton în „Newsweek" — singurele atitudini posibile rămîn cinismul și egoismul radical. Aspirațiile naturale și idealurile tradiționale nu pot fi luate în considerație. La 10 ani, Roberta Snow din Boston declara profesoarei sale că „niciodată nu voi face copii pentru că toți se vor naște diformi" !

Teroarea nucleară nu e nouă pentru americani. În anii '50 și '60 jocul cel mai comun al copiilor era „de-a ascunselea" în cazul în care țara lor ar fi fost atacată. Dar, sublinia sociologul Tony Wagner, cu 25 de ani în urmă, oamenii aveau încă încredere în viitor, în guvern și în înțelepciune. Azi, cea mai mare parte a copiilor n-au încredere în adulți și în instituții. În plus, această stare este amplificată de incertitudinile și teama părinților, care oricît de abili ar fi în a-și ascunde emoțiile, pînă la urmă sfîrșesc prin a se deconspira în fața copiilor.

Cum să înfrunți fantasma nucleară ? Psihologii consideră că metoda optimă este discuția deschisă, explicația onestă, dar că trebuie vorbit doar cînd copiii întreabă. Ceea ce le poate da un pic de încredere — consideră Beardslee — e să știe că părinții lor luptă activ pentru pace.

Că toți părinții din lume luptă activ pentru pace, zicem noi, ar fi singura și sigura soluție pentru dispariția coșmarurilor ce maltratează visele copilărici. Tunuri în loc de Feti-Frumoși, rachete pe post de Ilene Cosînzene, moartea atomică în loc de apa vieții. Traumatizarea sufletelor acestor micuți oameni este produsul firesc al psihozei războiului și înarmărilor, al neistovitului apetit al oamenilor mari pentru ucigașele arme.

Viitorul nostru, al tuturor, copiii, trebuie asigurați prin fapte că totul a fost un vis urît cu zmei și vrăjitoare și că, așa cum se întîmplă de obicei în basme, răii vor pierde, iar cei buni vor semna „happy-end"-ul.

IOAN ROȘCA

15 mai, București, un nou meci în Campionatul european

Hai, hai, ROMÂNIA!

Grupa a V-a a preliminariilor campionatului european (a cărui fază finală e prevăzută pentru 1984, între 12 și 27 iunie, în 7 orașe din Franța) găzduiește duminică, 15 mai, două partide, România — Cehoslovacia la București și Suedia — Cipru la Stockholm. Ne interesează, în primul rînd, meciul de la București, care va opune singurele echipe neînvinse ale grupei, plasate după cum urmează în clasament :

1. România	4	3	1	0	6-1	7 p (+1)
2. Cehoslovacia	4	1	3	0	11-5	5 p (+1)

Notînd că în așa-zisul clasament al adevărului (calculat, se știe, în temeiul diferenței dintre punctele pierdute acasă și cele dobîndite în deplasare), reprezentativele de fotbal ale României și Cehoslovaciei se găsesc la egalitate (+1), tricolorii cîștigînd un punct în Italia, cehoslovacii pierzînd unul pe teren propriu (2—2 cu Suedia după ce conduseseră cu 2—0 pînă în minutul 88 !), dar acumulînd două din Italia (2—2) și Cipru (1—1), să procedăm la o avancronică a întîlnirii de poimîine.

MECIUL CU NUMĂRUL 26

Între 1 iulie 1923, cînd a avut loc, la Cluj, prima partidă (6—0 pentru oaspeți) și 18 mai 1980, cînd s-a disputat ultima (2—1 pentru Cehoslovacia la Brno), cele două reprezentative s-au întîlnit de 25 de ori, cele mai multe întîlniri (14) fiind amicale. Nu vom trece în revistă, din motive de spațiu, toate cele 25 de meciuri, dar vom spune că palmaresul e favorabil fotbaliștilor cehi, care au obținut pînă acum 14 victorii. De 6 ori au cîștigat românii, 5 partide s-au încheiat la egalitate, golaverajul fiind în favoarea oaspeților, 55—31.

În două rînduri, în 1934 (la Triest) și în 1970 (la Guadalajara), România și Cehoslovacia și-au disputat șansele în cadrul campionatului mondial, 2—1 pentru Cehoslovacia în 1934 (goluri Puc și Nejedly, respectiv Dobay, care a deschis scorul), 2—1 pentru România în 1970 (Neagu în minutul 53, Dumitrache în minutul 78 din penalty, Petras în minutul 3). Iată, pentru a vă face o imagine, „radiografia" meciurilor directe susținute de cele două formații după 1970 :

16 mai 1971, Bratislava : 1—0 (0—0) pentru gazde, prin golul marcat de Vesely (minutul 88). De remarcat că în echipa noastră a evoluat și actualul director tehnic al tricolorilor, Mircea Lucescu ;

14 noiembrie 1971, București : 2—1 pentru România, 1—0 la pauză. Au înscris : Dembrovschi (26), Capkovic (51), Dobrin (52), ultimul (o raritate pentru el) cu capul ! În minutul 22, Lucescu a ratat o lovitură de la 11 metri, iar golul egalizator s-a produs în urma unei pase trimise lui Capkovic de portarul Răducanu ! Acest meci, ca și precedentul, s-a desfășurat în preliminariile C.E. ;

31 martie 1975, Praga : 1—1 (1—0), amical. Goluri : Nehoda (41) și Kun II (76). De notat că, spre finalul partidei, a intrat Balaci (înlocuindu-l pe Lucescu), el și Bicovsky fiind singurii jucători din formațiile de atunci rămași în loturile naționale ;

22 septembrie 1976, București : 1—1, scor stabilit în prima repriză. Panenka (22) și Dudu Georgescu (30) ; amical ;

6 octombrie 1976, Praga : 3—2 (1—1) pentru Cehoslovacia ; tot amical ; autorii golurilor : Panenka (38), Dobias (66), Ondrus (69), respectiv Balaci (7) și Dudu Georgescu (53). Românii au condus cu 1—0 și 2—1, ratînd egalarea la 3—3, Dudu Georgescu neputînd fructifica o lovitură de la 11 metri (76) ;

14 august 1977, Rabat (Maroc) : România — Cehoslovacia 3—1 (2—1) în finala Cupei Mohamed al V-lea. Au înscris Dudu Georgescu (10 și 35 din penalty), Iordănescu (85), respectiv Nehoda (30). Între tricolori : Moraru, Bölöni, Balaci și Crișan ;

18 mai 1980, Brno : 2—1 (1—0) pentru gazde, grație golurilor realizate de Vizek (33 și 61) și Adrian Ionescu (51).

În partidele disputate la București, România a cîștigat de 4 ori, Cehoslovacia de 3, alte 3 meciuri încheindu-se la egalitate. Palmaresul rămîne, judecînd după clasamentul adevărului, favorabil vizitatorilor, dar el are, și partida cu Italia (cea dintîi victorie a tricolorilor) a demonstrat-o, o valoare mai mult simbolică, decizînd forța și forma de joc arătate la ora partidei. Să mai amintim că, în toamna lui 1982, fotbalul românesc și cel cehoslovac s-au aflat din nou față în față, prin intermediul echipelor campioane, Dinamo și Dukla Praga, care s-au întîlnit în cadrul C.C.E. După cum se știe, campionii noștri i-au eliminat pe cei cehoslovaci (2—0 la București, 1—2, după prelungiri, la Praga), rezultat care, nu-i așa, trebuie privit ca încurajator în perspectiva meciului de duminică.

Meciul România—Cehoslovacia va începe duminică la ora 20,30, fiind precedat, de la 16,45, de un interesant triunghiular atletic feminin România—Bulgaria—R.S.F.S.R. În cadrul acestuia vor concura, între alte sportive de reputație internațională, recordmanele lumii la săritura în lungime, Vali Ionescu și Anișoara Cușmir. Campioanele noastre se vor reîntîlni astfel cu pistele de la „23 August", pe care, la 1 august 1982, au stabilit înalte lor performanțe.

U.E.F.A. a încredințat conducerea partidei de fotbal România—Cehoslovacia unei brigăzi de arbitri din Belgia : Alexis Ponnet la centru, Marcel van Langenhove și Jean Francois Crucke la linie, primii 2 (originari din Bruxelles și, respectiv, Wemmel) figurînd în „list of international referees" scoasă de F.I.F.A. pe 1983. Cei 3 arbitri urmează să sosească la București, cu avionul, mîine seară, la ora 19,30.

În calitate de observator al forului european va oficia Constantin Cosmopoulos, vicepreședinte al federației grecești. El va veni mai devreme, astă seară, avînd de urmărit și întîlnirea echipelor de tineret, programată pentru mîine, cu începere de la ora 17, la Iași.

Ultimele informații : meciul România—Cehoslovacia se va juca cu o minge „Adidas", marca „Tango". Fiecare formație va trece pe foaia de arbitraj 11 titulari și 5 rezerve, avînd drept să efectueze două înlocuiri (inclusiv portarul). Porțile stadionului „23 August" se vor deschide la ora 15.

În toamna lui 1982, fotbalul românesc și cel cehoslovac s-au aflat din nou față în față, prin intermediul echipelor campioane, Dinamo și Dukla Praga, care s-au întîlnit în cadrul C.C.E. După cum se știe, campionii noștri i-au eliminat pe cei cehoslovaci (2—0 la București, 1—2, după prelungiri, la Praga), rezultat care, nu-i așa, trebuie privit ca încurajator în perspectiva meciului de duminică.

FOTBALUL CEHOSLOVAC

Să continuăm avancronica prin a spune cîteva cuvinte despre fotbalul din țara oaspeților. El e unul dintre cele mai vechi din Europa (federația s-a înființat în 1901), fiind totodată și foarte puternic (3 919 cluburi, 541 379 de jucători legitimați). De-a lungul timpului, reprezentativa Cehoslovaciei a obținut o serie de performanțe de răsunet, ajungînd în două finale de campionat mondial (în 1934, 1—2 cu Italia ; în 1962, 1—3 cu Brazilia), cîștigînd o dată titlul olimpic (1980, 2—1 cu R.D.G.) și o dată titlul european (1976, 7—5 cu R.F.G. după executarea loviturilor de la 11 metri). La ultimele europene, desfășurate în Italia, în 1980, naționala Cehoslovaciei a ocupat un onorabil loc 3, întrecînd cu 10—9, tot după 11 metri, formația țării organizatoare.

Și la nivelul cluburilor, fotbalul cehoslovac a cunoscut satisfacții deosebite, cel mai mare succes fiind realizat în 1969, cînd Slovan Bratislava a cucerit Cupa cupelor.

În vremea din urmă însă, judecînd după rezultate, fotbalul respectiv și-a pierdut mult din strălucire, naționala jucînd slab (nici o victorie) la Mundialul spaniol, drept pentru care antrenorul Jozef Venglos a fost destituit, locul său fiind preluat de Frantisek Havranek, pe lîngă care lucrează, ca secund, inginerul Ivan Hrdlicka, fost internațional, prezent la București în meciul din 1971 (a jucat extremă dreaptă). Cei 2 au remaniat lotul, păstrînd dintre „veterani" doar 3—4 (Jurkemik, Bicovsky, Stambacher) și punînd accent pe jucătorii tineri, cei mai mulți provenind de la Bohemians Praga (echipă ajunsă, ca și Universitatea Craiova, pînă în semifinalele Cupei U.E.F.A.). După Mundial, reprezentativa Cehoslovaciei n-a mai pierdut nici o întîlnire din 5 disputate, izbutind două victorii (între care, la 16 aprilie, 6—0 cu Cipru) și 3 egalități, fiind plasată în clasamentul european post-mondial (vezi „Flacăra" din 6 mai) pe locul 6—10, la egalitate cu Irlanda de Nord și Polonia. În aceeași ierarhie, reamintim, echipa noastră națională e plasată mai bine, pe locul 6.

În rezumat, deși nu mai e ca altădată, o „mare putere" pe continent, fotbalul cehoslovac rămîne redutabil, formațiile lui și, în primul rînd, naționala putînd fi oricînd capabile de performanțe dintre cele mai răsunătoare.

PE CINE CONTEAZĂ HAVRANEK ?

Antrenorul Havranek a anunțat lotul pentru București : Hruska, Miklosko (portari), Jakubec, Prokes, Fiala, Jurkemik, Levi (fundași), Bicovsky, Chaloupka, Stambacher (mijlocași), Janecka, Cermak, Danek, Kovacik (atacanți). Acesta e, în raport cu cel convocat pentru partida cu Cipru, cam același, singurele noutăți numindu-se Stambacher și Kovacik. Dacă ultimul e un jucător tînăr, mai puțin cunoscut, în schimb Frantisek Stambacher (Dukla Praga) e un „veteran" (a împlinit 30 de ani la 11 februarie), el părînd încă o concesie făcută de selecționeri „vechii gărzi".

Iată „cărțile de vizită" ale fotbaliștilor cehoslovaci :

Zdenek Hruska (Bohemians Praga) : născut la 25 07 1954 (18 meciuri în echipa națională) ; Ludek Miklosko (Banik Ostrava) : 9 12 1961, 2 A ; Frantisek Jakubec (Bohemians) : 12 04 1956, 15 A, 1 gol pentru reprezentativă ; Zdenek Prokes (Bohemians) : 13 06 1953, 5 A, 1 gol ; Jan Fiala (Dukla Praga) : 19 05 1953, 27 A ; Ladislau Jurkemik (Inter Bratislava) : 20 07 1953, 53 A, 3 goluri ; Stanislav Levi (Bohemians) : 16 11 1959, 1 A ; Premysl Bicovsky (Bohemians) : 18 08 1950, 42 A, 10 goluri ; Peter Zelenski (Bohemians) : 27 11 1958, 2 A ; Pavel Chaloupka (Bohemians) : 4 05 1959, 6 A, 2 goluri ; Ladislau Vizek (Dukla Praga) : 22 01 1955, 39 A, 11 goluri ; Petr Janecka (Zbrojovka Brno) : 25 11 1957, 21 A, 5 goluri ; Vaclav Danek (Banik Ostrava) : 22 12 1960, 3 A, 1 gol ; Milan Cermak (Bohemians) : 24 12 1949, 6 A, 1 gol.

Așadar, 8 jucători de la Bohemians Praga, mulți dintre ei „descoperiți" de Havranek : Prokes, Levi, Zelenski, Chaloupka, Cermak. Ei aparțin „noului val", dorința lor de afirmare îmbinîndu-se cu experiența unui Bicovsky (33 de ani), unui Jurkemik (decanul selecționerilor), unui Vizek (golgeterul lotului). Cum va juca Havranek, la ce formulă de echipă va apela el ? Greu de spus. E însă sigur că va apăra Hruska, iar linia de fund va cuprinde „betonul" lui Bohemians plus Jurkemik. La mijloc, e posibilă reintrarea lui Stambacher, care n-a apărut în formație contra Ciprului (cînd, fiind meci acasă și în fața unui adversar slab, Havranek n-a folosit decît 2 mijlocași, pe Chaloupka și Bicovsky). Atacul va conta, probabil, tot pe Vizek, Danek și Cermak dar, firește, orice modificări, de ultim moment, sînt posibile.

Delegația cehoslovacă, formată din 22 de persoane, și-a anunțat sosirea pentru mîine, pe calea aerului. Ea va veni la București la ora 16,20, iar la 20,30 va efectua, dacă timpul o va permite, un antrenament la lumina reflectoarelor pe gazonul de la „23 August". Cînd scriem aceste rînduri, încă nu știm exact la ce hotel vor locui oaspeții. Din informațiile pe care le avem, ei vor alege între „Ambasador", „Național" și „Parc".

CE-I NOU ÎN TABĂRA TRICOLORILOR ?

După ultima etapă de campionat, selecționerii Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu au convocat un lot lărgit (22 de jucători), pe care l-au deplasat, pînă marți, la Poiana Brașov. Acolo, retrași la hotelul „Intim", tricolorii s-au pregătit cu tragere de inimă, convinși că, după victoria în fața Italiei, campioana lumii, le sînt necesare, poimîine, două puncte sore a putea prinde „trenul" de Paris. Din păcate, antrenorii s-au confruntat cu destule probleme, cea mai importantă fiind cea legată de recuperarea vîrfului de atac Cămătaru. Accidentat în partida Universitatea — Benfica, el e în curs de refacere, dar utilizarea lui continuă să rămînă incertă, deși s-au făcut și se fac eforturi mari în acest sens. Necazuri a avut și Ungureanu (tatăl său a suferit un infarct), dar acestea se pare că au trecut. Calm, lucid, Mircea Lucescu așteaptă cu încredere meciul de duminică, dar el mai are încă de răspuns la cîteva întrebări cheie : va începe cu Moraru sau cu Lung ? Îi va folosi, chiar din minutul 1, pe Augustin ? Cu cine-l va înlocui, dacă va fi cazul, pe Cămătaru ? Cu Gabor (mai sigur) sau cu Cîețu (mai puțin probabil) ? Să reamintim că Țicleanu nu va putea juca, el avînd de ispășit ultima etapă de suspendare dictată împotriva lui de U.E.F.A. după eliminarea suferită la Florența.

De marți la prînz, tricolorii și-au fixat „cartieru general" la minihotelul Stelei de la „Ghencea". Le-am făcut, ieri, o scurtă vizită și i-am găsit liniștiți, optimiști. Conștienți de dificultatea partidei, ei nu acceptă nici o altă variantă în afara victoriei, pentru care s-au pregătit cu multă conștiinciozitate, fiind decișI să lupte din răsputeri, pînă la ultima picătură de energie, pentru ea. Înainte de a încheia această avancronică, dorim să subliniem, o dată în plus, rolul important ce va reveni, duminică seară, publicului ce va lua cu asalt, sîntem siguri, tribunele de la „23 August". Inimoșii noștri spectatori, cei care au ajutat echipa națională în tentativa (reușită) de a întrece squadra azzurra, cu toate celebritățile ei, au datoria să fie, poimîine, tot timpul alături de tricolori, îmbărbătîndu-i, încurajîndu-i. Meciul nu va fi, o repetăm, ușor, căci oaspeții vor face, și ei, totul spre a cîștiga. De aceea publicul trebuie să înțeleagă că echipa n-are voie să riște grăbindu-se, să înțeleagă și să aibă răbdare. Sîntem convinși că așa va fi.

Nu ne mai rămîne, înainte de a pune punct, decît să le urăm jucătorilor noștri, în numele zecilor și sutelor de mii de suporteri, ai tuturor celor ce-i iubesc și prețuiesc, mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57), secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban — 21 30) ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto — Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72, Vasile Mânecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 3 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII
20 (1458)
VINERI
20 MAI
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Și din această aspră încercare a naturii care se cheamă setea pămîntului, oamenii noștri, așa cum au dovedit-o de atîtea ori în clipe ce le-au pretins eforturi supreme, pot și trebuie să iasă învingători!

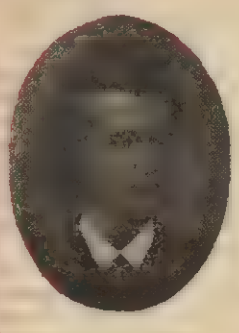

CIPRIAN PORUMBESCU un luceafăr al muzicii românești

Pagina 21

Onorată instanță a moralei,

dați-ne voie să apărăm un copil!

Amănunte în pagina 26

Astă seară, la Iași, sub cupola Teiului lui Mihai Eminescu, Cenaclul Flacăra va legăna o noapte de miozotis, va aprinde fir de iasomie în zăpada căptușită cu taină și veghe a Luceafărului, iar înaltul lunii mai va răspîndi spre toate ungherele țării mirosul sfînt al ramurii atinse de geniul nesfîrșirii.

Și în tot acest timp, înfiorată și înfricoșată de măreția unui neam la temelia căruia stau versurile marelui poet, Luna din ceruri va fi o ramură din Teiul sfînt luminînd prispele a toate satele și pridvoarele a toate orașele românești.

Îl rog pe Adrian Păunescu să recite și în numele meu, în cel mai cald loc al visării, poezia Mai am un singur dor.

FĂNUȘ NEAGU ■

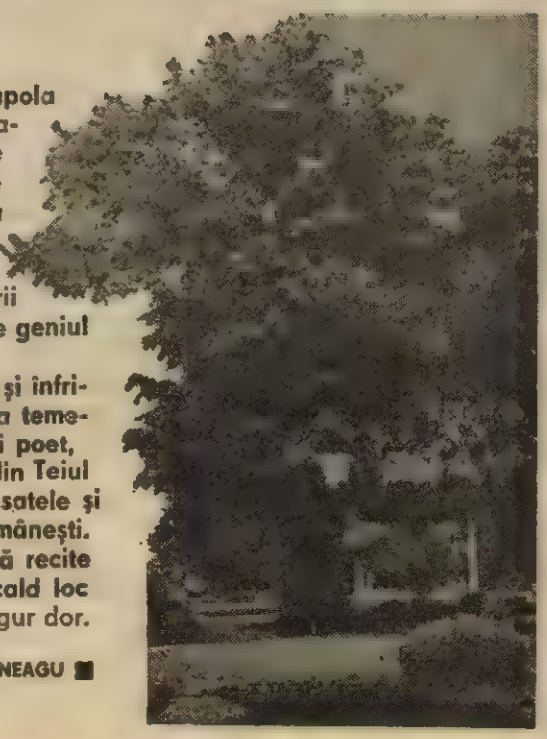

Înalte distincții înmînate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

În cadrul unei solemnități care a avut loc la Palatul Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmînat înalte distincții oferite prin Decret prezidențial. După cum se subliniază în cuvîntarea rostită cu acest prilej de conducătorul partidului și statului nostru, ordinele și medaliile conferite sînt acordate ca o înaltă apreciere pe care partidul, statul și poporul nostru o dau acelora care în anul 1982, împreună cu colectivele lor, au depus o activitate susținută și au adus o contribuție importantă la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, la înfăptuirea obiectivului fundamental pentru acest cinci- cinal — trecerea României la un stadiu nou de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. „Aș dori ca acordarea acestor înalte distincții unui număr mare de oameni ai muncii, muncitori, țărani, intelectuali — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — care constituie, repet, o înaltă apreciere pentru munca depusă, să constituie, în același timp, un îmbold pentru îmbunătățirea activității în toate domeniile, pentru mai buna organizare a muncii în vederea realizării planului pe acest an, a dezvoltării mai puternice a bazei energetice, de materii prime, a agriculturii, a înfloririi științei și culturii, a dezvoltării învățămîntului, a formării cadrelor pentru toate sectoarele de activitate. Să facem în așa fel încît în acest an să obținem rezultate superioare chiar față de prevederile planului, în toate sectoarele de activitate ! Aceasta să constituie un îmbold pentru creșterea mai puternică a productivității muncii, pentru reducerea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței economice !"

Cei care au luat cuvîntul la solemnitatea consacrată înmînării distincțiilor au exprimat, din adîncul inimii, cele mai calde mulțumiri și întreaga recunoștință și s-au angajat să-și consacre întreaga energie și forță de creație transpunerii neabătute în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru înaintarea impetuoasă a României pe drumul socialismului și comunismului, pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

ION DUMBRAVA

Noi surse de energie în transporturi și agricultură

În aria preocupărilor constante ale conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe linia reducerii consumurilor de combustibili, a punerii în valoare a noi surse și mijloace de înlocuire a combustibililor clasici cu alții mai economicoși, mai eficienți, pentru transpunerea în practică a programelor stabilite în acest sens de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale partidului, pentru înfăptuirea importantului obiectiv de obținere a independenței energetice a țării, se înscrie și analiza făcută vinerea trecută, la Complexul expozițional din Piața Scînteii, a unor soluții privind utilizarea biogazului, gazului metan și gazului de sondă la mașinile folosite în transporturi și la lucrările agricole. La această analiză au participat tovarășii Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Ion Pățan, Ștefan Birlea, Ion Ursu, Gheorghe Stoica, membri ai conducerii unor ministere, specialiști din unități de producție și cercetare științifică, precum și cadre didactice de specialitate.

În cadrul analizei, specialiști din orașul Tg. Mureș au înfățișat secretarului general al partidului unele metode originale, cu o eficiență economică ridicată, privind utilizarea gazului metan în transportul urban și interurban. În acest sens, ei au prezentat mai multe variante de autobuze care folosesc drept combustibil gazul metan sau gazul metan în amestec cu motorina. Prin transformări simple, realizate pe plan local, o serie de autobuze ce funcționau cu benzină sau cu motorină au fost echipate cu dispozitive speciale și cu rezervoare pentru gaz metan și circulă în prezent cu noul combustibil reducîndu-se consumul de combustibil lichid cu circa 70 la sută în condițiile unei autonomii de circulație de peste 30 de kilometri. La autobuzele care funcționează cu motoare cu benzină, înlocuirea cu gaz metan a fost totală. Utilizarea noului combustibil contribuie, totodată, și la diminuarea poluării. În afara mijloacelor de transport, gazul metan se utilizează și la motoarele staționare, folosite în acționarea unor pompe, în zootehnie și în alte domenii de activitate. Cheltuielile făcute pentru adaptarea motoarelor clasice la funcționarea cu gaze pot fi recuperate în decurs de un an.

Apreciind soluțiile prezentate și indicînd mărirea autonomiei de circulație a mijloacelor de transport care utilizează gazele, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat ca soluțiile respective să fie extinse în transportul interurbain, de pe șantiere, interurban, pe distanțe mai mici, precum și la cel de mărfuri.

Au fost prezentate în continuare, de către specialiști din Pitești, o serie de rezultate pe linia folosirii biogazului și a gazelor de sondă la acționarea tractoarelor. S-au evidențiat rezultatele bune obținute pînă în prezent prin înlocuirea combustibililor lichizi cu biogaz la tractoarele folosite la diferite lucrări agricole, economiile ce pot fi astfel obținute, preocupările pentru sporirea producției de biogaz și extinderea aplicațiilor acestuia în transporturi și la motoarele staționare. Apreciind realizările din acest domeniu, secretarul general al partidului a recomandat unele soluții menite să contribuie la simplificarea alimentării tractoarelor, la mărirea autonomiei de funcționare a motoarelor pe bază de biogaz.

La sfîrșitul analizei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, felicitîndu-i pe autorii realizărilor prezentate a cerut specialiștilor, factorilor de răspundere să continue preocupările în direcția punerii în valoare și extinderii aplicațiilor noilor surse de energie solară, a vîntului, geotermală, a energiei rezultate din procesele de producție — probleme ce dobîndesc o deosebită importanță în condițiile agravării crizei economice mondiale, de materii prime și energetice — în scopul gospodăririi judicioase a tuturor resurselor, al diminuării consumurilor de combustibil și energie, al creșterii eficienței în toate sectoarele de activitate. Cei prezenți l-au asigurat pe secretarul general al partidului că nu vor precupeți nici un efort pentru transpunerea în viață a indicațiilor și sarcinilor primite privind utilizarea eficientă a resurselor energetice, în scopul îndeplinirii exemplare a prevederilor actualului cincinal.

ION CODRU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută simbătă sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost aprobată activitatea desfășurată pînă în prezent de către delegația română, pe baza mandatului încredințat de conducerea partidului, privind pregătirea proiectelor de documente ale Consfătuirii economice la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. și a fost reafirmată hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa în continuare pentru pregătirea temeinică a consfătuirii, pornind de la necesitatea de a se aduce îmbunătățirile ce se impun în activitatea acestui organism, spre a permite o mai bună conlucrare între țările membre, soluționarea în comun a problemelor, îndeosebi a celor privind acoperirea necesarului de energie și materii prime, specializarea în producție și altele. Comitetul Politic Executiv a relevat importanța deosebită pe care România o acordă colaborării în cadrul C.A.E.R., subliniind că aceasta trebuie să se bazeze pe principii de egalitate și de neamestec în treburile interne și să asigure progresul fiecărei economii naționale, o apropiere a dezvoltării economice a țărilor respective, crearea condițiilor pentru rezolvarea, cu forțe unite, a unor probleme complexe ale vieții economice mondiale, inclusiv în domeniul științei și tehnicii moderne.

În aceeași ședință, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat propunerile referitoare la organizarea asistenței medicale cu plată. Răspunzînd solicitărilor populației, noile reglementări prevăd ca asistența medicală cu plată, la cerere, să se desfășoare în unități sanitare și la domiciliul cetățenilor, sub directa organizare a Ministerului Sănătății. Asistența medicală ambulatorie va fi organizată în cadrul dispensarelor policlinici cu plată, unități cu personalitate juridică, ce vor acționa pe baza autoconducerii muncitorești, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării. Asistența medicală ambulatorie cu plată se va face de către personalul sanitar încadrat în unitățile sanitare, de învățămînt superior medical și farmaceutic și de cercetare științifică medicală, în afara programului de muncă, precum și de medicii pensionari stabiliți de direcțiile sanitare. Sumele ce revin personalului sanitar care acordă asistență medicală ambulatorie cu plată se plătesc în afara fondului de retribuire planificat, a drepturilor de retribuire sau a pensiei pentru limită de vîrstă sau de serviciu. Se vor crea, de asemenea, pentru bolnavii convalescenți și pentru cei în recuperare medicală, posibilități de spitalizare cu plată.

La ședința Comitetului Politic Executiv tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 5—10 mai, de tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hu Yaobang, care se înscriu, prin rezultatele lor foarte bune, ca un moment de mare însemnătate în evoluția relațiilor bilaterale, deschizînd noi perspective dezvoltării prieteniei trainice, solidarității și colaborării dintre partidele, țările și popoarele noastre. Aprobînd întru totul rezultatele convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hu Yaobang, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru transpunerea în viață a înțelegerilor convenite.

P. NICOARĂ

Semnificativă expresie a relaţiilor prieteneşti româno – malayeziene

Cu toate că România şi Malayezia se află, din punct de vedere geografic, situate la mare distanţă una de alta, între cele două ţări s-au statornicit şi s-au dezvoltat, în cei 14 ani de la stabilirea relaţiilor diplomatice, legături strînse de prietenie şi colaborare, bazate pe principiile egalităţii în drepturi, independenţei şi suveranităţii naţionale, pe stimă şi preţuire reciproce. Un moment de o deosebită importanţă în consolidarea prieteniei şi conlucrării fructuoase româno-malayeziene l-a constituit vizita oficială de prietenie efectuată, în noiembrie 1932, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, în Malayezia, întîlnirile sale cu Maiestatea Sa Sultan Haji Ahmad Shah Ibni Al-Marhum Sultan Haji Abu Bakar, suveranul Malayeziei, şi cu primul ministru Dato Seri dr. Mahathir Mohamad. Dialogul la nivel înalt şi-a găsit materializarea într-un şir de acorduri şi înţelegeri, care au dat un puternic impuls cooperării bilaterale. Astfel, s-a hotărît să se asigure creşterea pe mai departe a schimburilor comerciale româno-malayeziene, inclusiv prin studierea în continuare a posibilităţilor ca o parte a acestor schimburi să se desfăşoare pe baza principiului compensaţiei, prin livrări reciproce de mărfuri — principiu a cărui extindere, în actualele împrejurări mondiale, este avantajos pentru toate ţările. În acelaşi timp, România şi Malayezia conlucrează pe tărîmul vieţii internaţionale, în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite şi al altor foruri, în primul rînd al „Grupului celor 77" şi al mişcării de nealiniere, pentru realizarea unui climat de pace, destindere şi cooperare în lume, pentru lichidarea subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale.

În continuarea dialogului la nivel înalt de la Kuala Lumpur, în spiritul raporturilor prieteneşti româno-malayeziene, al dorinţei comune de a extinde colaborarea pe multiple planuri, în folosul ambelor popoare, se înscrie şi vizita oficială de prietenie efectuată în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, şi a tovarăşului Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului, de primul ministru al Malayeziei, Dato Seri dr. Mahathir Mohamad. În timpul vizitei, primul ministru malayezian a fost primit de tovarăşul Nicolae Ceauşescu ; la primire a participat primul ministru al guvernului român, tovarăşul Constantin Dăscălescu. Întrevederea a prilejuit un schimb de mesaje între preşedintele României şi suveranul Malayeziei. Şeful statului român a salutat cu cordialitate pe oaspetele malayezian şi a subliniat că vizita sa în România constituie o nouă şi semnificativă expresie a relaţiilor strînse, prieteneşti, statornicite între ţările şi popoarele noastre. În acelaşi timp, s-a considerat că rezultatele obţinute pînă acum în promovarea relaţiilor bilaterale, potenţialul economic în creştere al României şi Malayeziei creează condiţii favorabile pentru amplificarea şi aprofundarea în viitor a colaborării româno-malayeziene, pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii de activitate. A fost evidenţiată necesitatea ca prin eforturi comune să fie valorificate cît mai bine posibilităţile existente în vederea iniţierii unor acţiuni de cooperare reciproc avantajoasă, a sporirii de schimburi comerciale dintre România şi Malayezia.

Abordînd probleme ale vieţii internaţionale, şeful statului român şi premierul malayezian au arătat că, în condiţiile agravării situaţiei în lume, este necesar să se acţioneze cu toată hotărîrea şi răspunderea pentru îmbunătăţirea climatului politic mondial, pentru eliminarea forţei şi ameninţării cu forţa din relaţiile internaţionale, pentru reluarea şi consolidarea procesului destinderii. A fost relevată atenţia deosebită pe care România şi Malayezia o acordă instaurării unei noi ordini economice internaţionale, întemeiată pe egalitate şi echitate, care să permită progresul mai rapid al tuturor statelor, îndeosebi al celor rămase în urmă, să asigure stabilitatea economică şi politică mondială. Schimbul de păreri a pus încă o dată în evidenţă faptul că cele două ţări ale noastre se pronunţă ferm pentru soluţionarea pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare şi conflict din Orientul Mijlociu, Asia de sud-est şi din alte părţi ale globului, pornindu-se de la interesele păcii şi securităţii, de la necesitatea dezvoltării libere şi independente a tuturor popoarelor, fără nici un amestec din afară.

Desfăşurate într-o atmosferă de prietenie şi înţelegere, convorbirile dintre preşedintele României şi primul ministru al Malayeziei sînt menite să contribuie la dezvoltarea mai intensă a conlucrării dintre cele două ţări, atît pe plan bilateral, cît şi pe arena mondială, în folosul ambelor noastre ţări şi popoare, al cauzei destinderii, înţelegerii şi cooperării internaţionale.

ION D. GOIA ■

Strigarea pămîntului către oamenii pe care îi hrănește: APĂ! (II)

Un pariu cu un singur cîștigător: RECOLTA

Să nu crezi în secetă, dar să te lupți cu ea

Frumos plouă dincolo, peste Dunăre, în cîmpia bulgară ! Ploaie harnică, îndesată, ploaie țărănească, „mocănească", pleoapă pămîntul de nu se mai vede. Nu se mai vede nici cerul, doar un gigantic balaur alb-fumuriu plutind amorf peste miazăziua fluviului. Ai zice că pe-acolo lumea cea vie s-a frînt, recăzînd în primordial. Ne bucurăm pentru vecini, har cerului că se îndură măcar de unii ! Dar noi ce facem ? Însoțitorul nostru, inginerul Eugen Matei, se întoarce, privește în toate părțile, parcă își caută umbra. Umbrele noastre au dispărut. Soarele vertical, soarele greu al amiezii le-a dizolvat. Aici, pe moșia I.A.S. Zimnicele, e numai soare, e de mult numai soare. Secetă lungă, n-a mai plouat de-astă toamnă, n-a mai nins din cealaltă iarnă. Adică n-a plouat, cînd a plouat, mai mult de 22 ml pe metru pătrat și n-a nins, cînd a nins, mai mult decît să clădească un strat de zăpadă de 3 cm. Ceea ce înseamnă cît înseamnă, adică nimic. Drept care orzul e pitic și cu spice false, cu bobul sec, grîul abia înspică, porumbul ondulează firav și nesigur doar la 33—35 cm deasupra solului. Și e păcat, căci s-a muncit cît se poate de bine, s-a arat la timp, s-a semănat cu sămînță de soi, s-au respectat densitățile rodnice ale plantelor, s-a fertilizat, s-a erbicidat, s-au făcut fel de fel de costisitoare și complicate lucrări care să-i stimuleze pămîntului zelul de a produce. Printr-un paradox, de fapt printr-o lege a firii care acționează obscur, limpede totuși pentru omul de meserie, uneori însăși respectarea la literă a tehnologiilor s-a transformat, din pricina secetei, într-o frînă pentru recolte. Îngrășămintele chimice au făcut, iată, mai mult rău decît bine, cel puțin prin unele locuri, căci azotul e hidroscopic, dacă nu plouă el suge apa de unde poate, deci seacă planta de tot ce mai curge prin ființa ei.

Ne aflăm „în baltă", într-o veche baltă a Dunării, cîndva rai de floare și uriașă fîntînă de pește, desființată ca să facă loc grîului și porumbului. Cam vreo 5 200 de hectare cu grîu și porumb ale I.A.S.-ului Zimnicele se află aici. Dintre ele, 3 800 sînt într-o zonă încă neîndiguită. Ceva din ce-a fost, adică din raiul de altădată al bălții, se mai vede pe-alocuri, în imagini ca în pagini din Sadoveanu. Se mai văd ici-colo cimitire de cioate, stîrvuri lemnoase carbonizate, clădite stivă, ca niște spinări de animale terțiare, acum deshumate. Focul nu le-a putut consuma, nici umezeala acidă a bălții care, cîndva, devora totul. Restul dintr-o arhaică civilizație a naturii, printre care, unic vestigiu viu, din aceeași familie cu stîrvurile carbonizate, se plimbă, la cîteva sute de pași de noi, un cocostîrc bătrîn și filosof. Și-a avut cuibul aici, în baltă, și, de ani și ani, tot se întoarce, primăverile, ca să și-l caute. Cuibul nu mai e, dar cocostîrcul revine, în speranța că, poate, prin cine știe ce întîmplare, prin cine știe ce catastrofă, balta va reintra în drepturi. Acum, speranța lui e mai departe de împlinire ca niciodată. Ca niciodată, apa a fugit în pămînt, lăsîndu-l pe dinafară crăpat de sete. De cînd e aici, și e aici de mai bine de-un sfert de veac, ing. Eugen Matei, directorul I.A.S.-ului, încă n-a văzut așa ceva. Încă n-a văzut ca apa freatică, de regulă la o palmă de sol, să se retragă, ca acum, la adîncimi ce ajung pînă la doi, doi metri și jumătate. Mai fiind vorba de un teren aluvionar, frămîntat, compus din suprapuneri incoerente și discrepante de diferite structuri de sol, sînt locuri unde lipsa de umiditate atinge pragul cel mai de jos. Adică, în limbajul specialiștilor, „coeficientul de ofilire", adică pragul la care șansa de viață a plantelor se oprește.

O parte din pămîntul I.A.S.-ului, nu cea mai mare, e irigată. Acolo, ne spune ing. Matei, se dă din plin bătălia pentru recoltă, pentru producții de grîu și porumb care să suplinească, pe cît posibil, grelele pierderi din zonele celelalte. O luăm într-acolo.

O suprafață de vreo 300 ha cu porumb și furaje, cuprinsă în sistemul Giurgiu-Răzmirești, e bombardată zi și noapte cu apă, aripile de ploaie funcționează neîntrerupt, oamenii pe care-i întîlnim (îi întîlnim chiar la ceasul mutării aripilor) se

mișcă în rînduri strînse, ca niște ritmice lanțuri de luptători, cu respirația măsurată de bătaia crudă a tobelor secetei (neauzite de noi, dar cărora lor, s-ar părea le detună auzul !). E cald, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămașa și să lucrezi în maiou sau fără. Aripile cărate de colo-colo și-au pus semne adînci pe spinări și pe palme, care au devenit scorțoase și dure, ca și structura uneltelor. Să-i fi văzut pe oamenii ăștia, ne spune inginerul Matei, noptile, în toate aceste nopți, la lumina focurilor, uscîndu-și hainele asudate, mîncînd în pripă, pregătindu-se să se avînte din nou... Păcat că pe fundalul acestei aprige mașinării a efortului, în care mușchii oamenilor și musculatura cîmpiei sînt supuse tensiunii extreme, o altfel de tensiune, cea a energiei electrice care mișcă aripile, slăbește cînd nu te aștepți, slăbind puterea apei asupra cîmpiei. Mai încolo, în incinta aceluiași sistem de irigații, o splendidă livadă de 280 de hectare e irigată prin brazde, deschise cu sapele de cîteva zeci de oameni. E greu, oamenii sînt puțini, prea puțini pentru cît li se cere, pentru brazdele ce trebuie mereu despicate. Buzele sapelor ce izbesc solul aspru au devenit fierbinți, cozile de lemn au căpătat culoarea fildeșului, frecate de mîini ce nu le lasă o clipă libere. Imaginea luptei e rurală, munca monotonă și penibilă. Muncă teribil de grea, dar nu într-atît ca în incinta vecină, inclusă sistemului Vlășoara-Fîntînele, unde 1 170 de hectare cu grîu, porumb și finețe sînt supuse unui asalt patetic, unei bătălii mai mult decît îndîrjite : disperate. O bătălie disperată nu e o fericire, zice ing. E. Matei, orice om cu scaun la cap preferă una organizată, bine pusă la punct, cu lecția de strategie și de tactică în mînă ; dar aici n-avem ce face, aici trebuie să luptăm disperat. Sistemul e în primul an de funcționare și, la tot pasul se ivesc defecțiuni, unele grave, care trebuie drese din mers, prin eforturi de zi și noapte. Trebuie înlocuiți din mers, hidranții rupți, trebuie înlocuite fel de fel de garnituri care nu se închid. Sînt garnituri de tuburi subterane și, ca să ajungă la ele, oamenii sînt siliți să desfacă pămîntul și să le caute prin apă și prin noroi. Uzi de noroi, bîjbîind prin noroi, mișcîndu-se prin noroi într-o lungă procesiune neagră, de-a lungul conductelor subterane, oamenii, cînd ies la zi, se clatină amețiți, nu mai știu pe unde s-o la, nimeresc uneori sub aripile de ploaie, care-i dărîmă, făcîndu-i una cu noroiul. Dar lupta continuă, continuă neabătut.

Valoarea lucrului mărunt

Un pic de țărînă și de istorie

Dintr-un bob, un spic. Dintr-un spic, semănate din nou, boabele se multiplică în progresie geometrică. Se pretinde, inițial, un pic de țărînă. Se adaugă și nițică istorie. Astfel, zice-se, s-ar fi născut agricultura.

Nu putem despărți experiența noastră, în materie de agricultură, de experiența speciei umane. Omul n-a început prin a fi agricultor, agricultura, deci cultura pămîntului, a venit mai tîrziu; el a fost întîi de toate vînător, iar întîi și-ntîi a fost un sălbatec, care a instaurat între sine și natură raporturi de pradă.

Nu-l vom blama, desigur, pe acest strămoș îndepărtat. N-avea probabil încotro — și lupii și jaguarii și leii se purtau așijderea cu el, devorîndu-l pînă la ciolan. Era în dreptul lui, vom zice, să fie neîndurător, după legea junglei sau a savanei care i-a născut. Era un om la care predominau dinții, ghearele și nu intelectul, deși cutia lui craniană încăpea — după ultime măsurători antropometrice — cam tot atîta creier cît și-n aceea a omului de azi. Morala : și-n omul de azi poate sălășlui nestingherit sălbatecul.

Economia acestei epoci ? O economie a sălbatecului : rezervele de hrană se consumă pînă la sfîrșire, cînd se constată că nu mai sînt, și atunci se caută altele, care sînt supuse regimului atroce al jafului. Un apicultor de la Oltina mi-a explicat cîndva ce-a însemnat odinioară, nu prea de mult, economia sălbatecă în raport cu coloniile de albine, cu mierea și ceara. Am scris povestea aceasta într-o carte, dar o repet : omul neghiob, netot sau sălbatec lua buduroiul de albine, plin de faguri, și-l îneca într-un butoi de apă. Populația producătoare de miere murea instantaneu, dar lăsa fagurii intacți. Apoi sălbatecul pornea mai departe, după alte colonii de albine.

Dar după sălbatec a apărut barbarul. Se poate dovedi, cu mii de probe arheologice, că barbaria a fost superioară sălbăticiei, net superioară. Barbarul n-a mai scufundat buduroiul de albine în apă, ca să-și însușească fagurii, a procedat altfel : a scos fagurii cu miere și ceară cu tot, dar lăsînd albinele vii. Metoda de exploatare se numea „tălerea stupilor", iar rezultatul acestei exploatări era jalnic : puține colonii de albine supraviețuiau, cele care supraviețuiau o luau de la capăt. Așa s-a întîmplat și cu noi, românii, în epoca năvălirilor barbare. Cei care veneau peste noi, cu carnea sub șeile cailor, nu ne mai mîncau — ca-n vremea sălbăticiei —, dar rădeau tot pînă la pămîntul crud, obligîndu-ne s-o luăm mereu și mereu de la capăt. Ce agricultură vor fi făcut românii în epoca năvălirilor barbare ? Ne-o spune limba, care nu minte și care aparține civilizației latine, o mare civilizație agricolă, la care barbarii nu aveau acces. Românii, în această epocă, au arat, cu aratru, au semănat, au cules grîu, orz, mei și ovăz, au cules, măcinat și copt pîinea în cuptor, chiar au și zidit case, biserici și cetăți, dar au și păstorit oi, boi, cai și capre deci ei aveau o civilizație superioară năvălitorilor, chiar dacă aceștia i-au robit, jefuit, chinuit și brăpit, cum dovedea într-un lung tabel de vocabule G. Călinescu.

Nu știm cu precizie cînd se va fi produs aservirea feudală, dar aceasta s-a conformat unui model general în evul de mijloc european, model exacerbat prin practicarea barbariei de către alte șiruri de năvălitori. „Așezarea țării" însemna, în acele timpuri, întoarcerea țăranului la vatră, după bejenia în păduri și munți, și însemna vindecarea rănilor și ridicarea domniei în cetatea de scaun. „Așezarea" unor noi temelii din cenușă. Dar țara nu se putea așeza deplin între atîtea călcări și răutăți. O agricultură rațională nu se putea întemeia, într-o vreme cînd carul avea două oști, iar bisericile se puneau pe roate. Deși, în scurtele răgazuri de pace, puține cîte au fost, țara își dădea măsura, pămîntul deborda de roade, precum arată în a sa **Descriptio Moldaviae** prințul Cantemir, care așază aici, la noi, un veritabil Canaan, o gură de rai. Va fi fost așa ? Sadoveanu îl crede pe Cantemir. Îl credem și noi. Oricum, în acele vremi, bogăția o reprezentau oamenii, nu pămîntul. O moșie fără oameni, fără sate adică, era o goliște, o pustie sau o nemică, ce nice nu se trecea în diată, căci nu slujea nimănui. La ce-ar fi slujit pămîntul fără om ? Evul de mijloc a prețuit atît de tare omul, țăranul adică, încît n-a răbdat să nu-l lege pe acesta de pămînt, ca abia după aceea pămîntul să capete prețul care l-a și transformat imediat în obiect de dispută, de confruntări și războaie. Năvălitorii, așijderi, nu doreau țări fără oameni, ci țări populate. Așezîndu-se uneori pe la noi, mai scurt sau mai îndelung, aceștia i-au și dezmoștenit pe băștinași, luîndu-le pămîntul ce le aparținea din moși-strămoși, sărăcindu-i, robindu-i și iobăgindu-i. La instituția locală a aservirii s-a adăugat, în spațiul Daciei, și instituția șerbiei la străini, ba s-a înăsprit aservirea printr-o instituție nouă : colonatul. Comunitățile de coloni, scutite de impozite și beneficiind de cele mai largi privilegii regale sau imperiale, i-au împins pe băștinași la margine, după ce le-au luat pămîntul, apele, pășunea. Comunitățile de

Sub semnul urgenței

tut, luptătorii se regrupează, își reorganizează asalturile, nu și retragerile, căci nu e loc de retragere, ele nu sînt admise în această cursă contracronometru a bătăliei pentru apă. Se mai irigă și prin amenajări locale, cuprinzînd 250 ha cu legume, 50 ha cu cartofi timpurii și 70 ha cu fineață, sursa de apă fiind aici canalele care au desecat vechea baltă. E vorba de canalele, nu tocmai multe, în care încă sticlește apa, căci altele sînt seci, le-au părăsit de mult și broaștele. S-ar mai putea iriga, ne spune ing. E. Matei, și alte culturi, cum ar fi bumbacul (I.A.S.-ul are 70 ha cu bumbac), dar pentru asta ar fi nevoie de vreo 25—30 de motopompe. Acestea li s-au promis de mult, dar au rămas tot acolo, departe, în acea secetoasă zare a promisiunilor neonorate.

Lupta, precum se vede, nu e spectaculoasă, ci cumplită. O luptă extenuantă la culme, solicitînd mușchi și nervi, rezistență fizică și, peste toate, știința organizării, instinctul coeziunii, deci sentimentul social al omului, inteligența și spiritul inventiv. Va fi folosit pentru irigații și biogazul, și, ajuns la acest capitol, Eugen Matei, negurosul de pînă acum, se dezgheță, se luminează, ne vorbește cu pasiune, amestecînd tot felul de informații exterioare problemei (adică problemei ce ne interesează, problemei luptei cu seceta), despre instalația de biogaz a I.A.S.-ului, în care a investit o trudă și niște speranțe ce pare-se că-l răsplătesc pe deplin. Proiectată de Institutul de cercetări pentru epurarea apelor reziduale, sub direcția ing. Corneliu Craiu, instalația înghite zilnic 40—50 tone de bălegar de ovine și taurine și produce 1 000 —1 200 m.c. biogaz, cu un procent minim de gaz metan de 65 la sută. Nu consumă deloc energie, cele două încălzitoare funcționînd tot pe bază de biogaz, nu exală nici un miros, grație unui ingenios sistem de filtre, dă o puternică, frumoasă și constantă flacără albastră și alimentează, la ceasul de față, cantina I.A.S.-ului și sera pentru răsaduri. Instalația e amplasată în vecinătatea fermei de oi (fermă mare, cu 3 000 oi-mame, lîngă care mai e și o îngrășătorie pentru 12 000 de berbecuți), care fermă e înconjurată de o pășune ce, evident, resimte și ea nenorocul secetei. N-o să-l mai resimtă, aci montîndu-se un motor de produs energie electrică și un grup de trei motopompe care vor consuma biogaz ca să irige hrana oilor.

Care mai sînt problemele bătăliei cu secta la I.A.S. Zimnicele ? Țevi pentru irigații, de pildă, sînt destule ?

Cînd nu se fură pentru nunți, ne răspunde inginerul-director, sînt destule.

Adică ?!

Adică, ni se explică, se întîmplă că oamenii, pe aici, mai fac și nunți, iar pentru nunțile de la țară, precum se știe, se ridică din timp, în curtea mirelui ori a miresei, cogeamite cortul, ca să-i ferească pe nuntași de surpriza ploii. S-a descoperit de către cei ai locului că osatura metalică „optimă" pentru aceste corturi o constituie țevile de irigații. Lucrătorii I.A.S.-ului, înainte de a declanșa campania de udare, au făcut controale prin toate ogrăzile cu fețe mari și cu flăcăi la vîrsta însurătorii, aducînd o bunișoară recoltă de țevi. Oricum, conchide inginerul Matei, ceva, în povestea asta, e totuși bun. Adică faptul că oamenii, pregătindu-și corturi pentru nunți, dovedesc că încă mai cred în ploaie.

Și pe fața interlocutorului meu trece un zîmbet. Nici el nu crede în temeinicia secetei, chiar dacă a organizat și conduce o luptă cu seceta ca și cum aceasta ar ține o veșnicie.

ILIE PURCARU

Grîul, grîul de aproape, grîul de departe

Privit de departe, cîmpul cu grîu ține întinsul și orizontul verde și undulos, așa cum trebuie să arate grîul în mai, ca o mare verde și în leagăn blînd. Privit de aproape, și verdele, și legănarea sînt mincinună, fiindcă firul e scurt și galben-roșcat. Cînd vorbesc despre grîul acesta, bun numai de întors, nici măcar atît de săltat cît să poată fi cosit pentru vite, țăranii parcă ar rosti metafore, dar niște metafore niței cam stranii, pe de o parte pentru că oamenii n-au mai avut de mult necazul să se întrebe de-o astfel de secetă, pe de altă parte pentru că supărarea te face sentimental. „A supt și el săracul cît a supt din punguța lui, zice unul, și a înțărcat". „Acum, zice altul, poți să-i dai și lapte de cuc, și tot nu mai e nimic de făcut". Țăranii vorbesc despre grîul acesta veșted și pitic cu durerea pentru pruncul născut fără zile. S-au orășenizat mult țăranii noștri, cu tot ce-i bine și rău în graba orășenizării, dar, cînd e vorba de făină și mălai, tot ce-l fibră de țăran în ei se înfioară și iată-i ducînd apă la cîmp cu trenul și cu cisternele.

Din gara Urleasca, prin urmare, se umplu cisternele unui tren cu apă de Buzău și se trimit la I.A.S. și C.A.P. Săhăteni, la Ulmeni, la Greceanca, la Pietroasele.

În județul Buzău, de aproape ori de departe, seceta se simte mai aspru decît prin alte părți, deoarece pe aici puține locuri sînt irigate. La I.E.L.I.F. Buzău munceste una din cele mai harnice echipe de specialiști din sistemul național de exploatare a complexelor de irigații — dovadă că în ultimii șapte ani a obținut de patru ori locul I pe țară și o dată locul doi — cu observația că hărnicia lor, din pricina sărăciei surselor de apă, merge mai puțin la irigațiile propriu-zise și mai mult la lucrările de desecare și terasare. I.E.L.I.F.-ul, nimic de zis, își face datoria, se udă cîmpul zi și noapte, la propriu, nu la figurat, dar ce poate să facă pentru recoltă un sistem de irigații pentru numai 10 404 ha în județ (și alte 18 000 în Prahova), cînd suprafața agricolă e de peste 400 000 ha ? Zilnic, în Buzău se irigă 500—600 ha, urmînd ca după 15 mai suprafețele să mai crească.

Dacă la Săhăteni se cară apă cu cisternele, în schimb la Merei, deși cele 350 de ha cu grîu ale C.A.P.-ului (cea mai mare suprafață cultivată cu grîu la un C.A.P. din județ) sînt în sistemul de irigații, grîul suferă de secetă. La Merei nu s-au reparat la timp motopompele și, în general vorbind, s-a considerat problema irigațiilor cu multă ușurință. Sigur, cineva o să răspundă pentru faptul că, avînd apă în rețea, Mereiul pierde din recolta de grîu, dar, cînd lipsește pîinea de pe masă, răul altuia nu-i o consolare. Mai sînt comune care așteaptă îndemn personal ca să ude ce se poate uda, cu găleata și cu cisterna măcar, dacă altfel nu se poate. La Rușețu nu s-a făcut mai nimic pentru vie și pomii fructiferi, cu toate că era necesar și se putea. Chestiunea se pune simplu : să faci ce poți, să nu stai și să te tot întrebi dacă e mult sau puțin ce se face.

Șeful serviciului exploatare, inginerul Radu Meșterelu, e foarte nervos cînd vine vorba de Merei. „Am greșit și noi, zice el, dacă îi amendam cum scrie la lege îi mișcam din loc". Directorul I.E.L.I.F., inginerul Mircea Bobocea, a lucrat ani buni ca ziarist (iată o istorie, oricum ai privi-o, interesantă !) și cînd l s-a încredințat conducerea întreprinderii mulți socoteau că, gata, asta i-a fost ! El a făcut echipă cu Lucian Frunză, inginerul șef, a făcut de fapt echipă cu tot colectivul și întreprinderea e una dintre cele mai bune din țară. Se poate obiecta că una e să conduci irigațiile din Brăila, cu sute de mii de hectare de irigat, și alta e să irigi în Buzău și Prahova, unde suprafața de udat abia numără 28 000 ha. Se poate face această obiecție, e drept, dar nu e important dacă mașia e mare sau mică, e important dacă e bine sau rău îngrijită. „Cînd vor intra în funcțiune barajele de la Siriu și Surduc, spune Mircea Bobocea, suprafața irigată va crește cu încă 54 000 ha. Acum, luptăm din greu cu riul Buzău, care-i și sărac în apă și capricios. Avem lîngă fiecare pompă cîte un buldozer, fiindcă, dacă plouă la Nehoiu și Buzăul vine mai mare, riul își mută cursul, și spală pompele. Anul trecut a trebuit să-l deviem de două ori, cu 14 utilaje care au lucrat, nu glumă, ca să-l putem exploata. Problema numărul 1 în irigații însă nu e funcționarea pompelor și a rețelelor cît asigurarea forței de muncă la mutarea aripilor de ploaie. Acolo nu prea se munceste cum trebuie".

Într-adevăr, toate grijile merg la locul unde se stropește ogorul, unde aripa de ploaie, care trebuie mutată la zece ore odată, ori stă mai mult, ori mai puțin, unde oamenii ori nu se pricep, ori nu prididesc. E secetă, cei harnici de felul lor muncesc și pentru cei mai neînvățați cu munca, sistemele de irigații dau un examen greu, primul lor mare examen, și e util să învățăm acum, din lecția secetei, ce n-am învățat la vreme ; și anume, că oricît de multă apă am avea în canale și oricît de meșter ar fi un Meșterelu, baza e acolo, la brazdă, și acolo se cam încurcă treburile.

TUDOR OCTAVIAN

Un metru de conductă — 2 hectare de recoltă salvată

În partea de apus a Bărăganului Ialomiței, la Ciocîrlia, munca țăranilor rămași acasă, cu grija pămîntului, n-a fost niciodată și nici nu avea cum să fie ușoară, însă, așa cum se povestește, s-a întîmplat ca de curînd ea să fie împovărată brusc cu o întrebare avînd darul de a neliniști de-a dreptul. Tocmai puneau oamenii niște tutun iar o persoană venită în delegație din partea unui for în al cărui nume se include și cuvîntul agricultură i-a întrebat, deși e de crezut că agricultura nu reprezintă o ghicitoare nici măcar acum, pe vreme de secetă : ce faceți, puneți salată ? Mai mult, despre această întîmplare, oamenii nu întind vorba, tot așa cum nu stau să discute despre faptul că unii numesc lacul din care ei își udă grădina Ciocîrlia 1 iar ei, țăranii din comuna Ciocîrlia, îi zic mai departe după cum au moștenit : lacul Moș Năstase. Mai la vale, către Urziceni, se întinde lacul Siliștea, căruia alții îi spun Cotorca, iar la miazănoapte, către hotarul cu județul Buzău, se află un alt lac, numit Panciu sau Ciocîrlia 2. Din apa curată a acestor lacuri care mai au și însușirea, de mare preț, că ele nu seacă nici în mijlocul verii, întrucît prin malurile lor se află destule izvoare, țăranii din Ciocîrlia pot să irige deocamdată 244 de hectare, cam a cincea parte din pămînturile lor. Mai înainte de a arăta de ce nici pe ei nu-i mulțumește, totuși, această proporție, să spunem că la C.A.P. Ciocîrlia sistemul de irigații local, amenajat prin forțe proprii, a început să funcționeze pe 13 aprilie, tot dintr-o inițiativă aparținînd localnicilor, deși înfăptuirea ei s-a produs, o vreme, cu motorină „de împrumut". O astfel de inițiativă s-ar fi putut dovedi neinspirată, probabil, dacă la scurtă vreme după acea dată ar fi plouat îndeajuns.

Pe-o latură a lacului căruia i se spune, așadar, Moș Năstase, acolo unde se întinde ca un plan ușor înclinat grădina de legume a C.A.P.-ului, mecanicii Iulian Mănucu, Dumitru Busiceanu, Vasile Dobre și alți cîțiva rămîn în schimburi de cîte 24 de ore, așa după cum singuri au hotărît, supraveghind motopompele pentru ca apa împinsă prin conducte pînă sus, în capătul grădinii, să poată veni înapoi, la vale, prin brazdele pe care i le deschid cu sapele Neacșu Popa, Gheorghe Mihăilă, Marin Necula, Nicolae Mănăilă, Marin Manolache, Șerbana Coman și încă alții, 65 la număr, adică toți cei din echipa lui Ion Boraciu. În acest fel, dacă țăranilor din Ciocîrlia li se va da zilnic, așa cum li s-a dat din 20 aprilie încoace, motorina de care au nevoie, cele 80 de hectare de legume și zarzavaturi vor fi ferite de secetă, ca și cele 100 hectare de furaje, dintre care 60 de lucernă, sau o parte din grîul și orzul prin care întind aripile de ploaie zi și noapte, cu schimbul, echipe de udători din rîndul cărora vom nota numele lui Petre Iacob, Gheorghe Dobrișan, Constantin și Voica Dragomir sau Marcel Petre, Florea Mihăilă, Vasile Dumitru și Petre Ivașcu. Puterea acestor oameni de a feri pămîntul de secetă nu se poate întinde însă, așa cum arătam, decît pînă în marginile a 244 hectare cu totul. Urmarea nu e greu de văzut. Acolo unde grîul și orzul au primit apă, lanurile arată mulțumitor și chiar dacă recolta va fi mai mică, probabil, decît aceea obținută în vara anului trecut, de 5 200 kilograme la hectar, ea rămîne totuși promițătoare și sigură. Unde n-a ajuns apa, plantele au încremenit într-o statură pitică și pe alocuri au început să se ofilească. Pe 4 mai, aflăm de data aceasta de la Dumitru Octavian, inginer șef al Consiliului unic agroindustrial Urziceni, o estimare făcută în prezența unor reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și ai Direcției agricole județene arăta că 700 hectare de grîu din totalul de 3 780 și 200 hectare de orz din totalul de 1 900 hectare de orz și orzoaică sînt practic, compromise. O săptămînă mai tîrziu, suprafețele afectate crescuseră, pe întreg consiliul, cu încă 600 hectare de grîu și alte 200 de orz. Iar dacă în ziua cînd s-a procedat la acea estimare C.A.P.-ul Ciocîrlia nu avea nici un hectar de grîu „aproape total afectat", tot la o săptămînă în urma acelei zile, ne spunea inginera Liliana Barbu, șefa fermei de producție vegetală, C.A.P.-ul ajunsese să aibă în această situație dramatică exact 100 de hectare. Ar mai rămîne să adăugăm că în mod sigur ne-am înșela dacă am crede că opinia celor din Ciocîrlia este că n-ar mai fi fost nimic de făcut pentru a le salva. Cum spuneam, posibilitățile lor de a iriga sînt mai mici, deocamdată, decît planul care prevede pentru C.A.P.-ul Ciocîrlia 294 hectare irigate, cu toate că, după planul făcut chiar de localnici, ele ar fi trebuit să fie de o bucată de vreme încoace cu 100 de hectare mai mari. Pe scurt, s-ar fi putut iriga de fapt 394 hectare, dacă ei ar fi primit pînă acum acei 700 metri de conductă comandați încă din luna ianuarie la A.E.I. Călărași, precum și cele 2 motopompe și 3 agregate de pompare tractate după care au bătut degeaba drumul pînă la baza județeană de aprovizionare. Promisiunile care li s-au făcut pînă acum poate vor fi, de-acum încolo, chiar îndeplinite. Căci lipsa de apă este la Ciocîrlia și în împrejurimi de 1 000—1 200 metri cubi la hectar, ni se spune. Iar ploile întîrzie să se arate chiar dacă norii se string aproape zilnic în această parte a Bărăganului. Se string, parcă, doar pentru a se risipi apoi fără urmă. Pînă la proba contrarie, ei nu dau nădejdi mai mari decît ca să zicem așa fumul unor țigări răsucite din frunze de salată.

DUMITRU ELIADE

---

coloni au devenit prospere, băștinașii au scăzut și au dat înapoi ca racul. Nu altfel s-a petrecut cu băștinașii din țările coloniale, unde colonul alb s-a instalat pentru vecie, cu dreptul și cu arma lui. Nu vreau și nu pot să-i scuz pe ai mei, așa cum nu acuz pe nimeni — faptele, fiind istorice, sînt de mult clasate — dar stadiul mai înapoiat de agricultură al valahului față de nivelul cu mult mai avansat și mai prosper al agriculturii coloniilor din Transilvania, Banat, Bucovina sau Dobrogea, nu se explică prin formula „leneșul valah" sau „împuțitul de valah" ci prin statutul privilegiat al colonului față de cel al valahului dezmoștenit. La început unul, apoi două, apoi trei imperii au practicat față de băștinași aceeași politică agrară în care se interferau dezmoștenirea cu colonizarea.

Desigur, nici în țara veche, lucrurile nu stăteau pe roze pentru țărani. Fiind aserviți stăpînilor de pămînt, aceștia erau practic niște dezmoșteniți, iar cînd nu erau dezmoșteniți, cînd se numeau moșneni sau răzeși, adică oameni liberi, deveneau țința dezmoștenirii și victima „cloncanilor celor mari", care vroiau cu orice preț să-i aducă în condiția de aservire. Războaiele de clasă la noi au avut, în epoca dată, un dublu aspect : răscoalele țăranilor aserviți împotriva stăpînilor lor — și războiul juridic, uneori și armat, al țărănimii libere, împotriva boierilor uzurpatori, călcători de hotar mosnenesc și de lege. Și încă un adevăr, pe care e musai să-l rostim acum, mai ales acum : neatîrnarea țării vechi s-a bizuit întotdeauna pe țărănimea liberă, care a dat armata regulată și brațele de apărare, pe țărănimea liberă, deci pe moșneni și răzeși, și nu pe țărănimea aservită, care nu știa să se bată și nici n-avea îndemnul. Legătura de credință, singe, limbă ține cît ține, dar, cînd sărăcia și nevoinicia cresc, oamenii își iau lumea-n cap. „A-ți lua lumea-n cap", „a fugi unde vezi cu ochii", a fost și aceasta o realitate, într-o lume neliberă, în care **bejenia** — provocată de vrăjmașul din afară, și fuga — provocată de vrăjmașul dinlăuntrul, de răul dinlăuntru, se conjugau. Strămutările, iar în epocile mai apropiate emigrările țărănești, au fost și ele un flagel, care denunța edificator exploatarea feudală, indiferent de titular. Fiindcă dacă e adevărat că românii transilvăneni au trecut în „Țara veche" la frați, din cauza persecuțiilor religioase și naționale, tot atît de adevărat este că țăranii din „Țara veche" au trecut uneori Dunărea la turci, de răul fraților boieri, de acasă. E demn de știut că, odată cu aservirea brutală a țărănimii și prăbușirea țărănimii libere, s-a prăbușit și libertatea, adică neatîrnarea țării vechi, lipsită de putere în fața năvălitorilor. Morala : nu se poate apăra libertatea cu oameni aserviți. Ca să-l ceri cuiva să moară, trebuie să-l asiguri mai întîi că trăiește. Altfel de ce să moară, cînd viața îi este tot una cu moartea, o agonie !... Aș putea să citez, spre întărire, din Bolintineanu, dar subiectul e prea trist și prea grav. După căderea marilor domni, marii apărători ai libertăților dinlăuntru, a căzut și libertatea dinspre afară, căci s-au surpat libertățile dinlăuntru. Brâncoveanu n-a mai putut trage sabia, ca odinioară Mircea sau Mihai, căci nu mai era la șoldul nației sabie. Și atunci capul său căzu pe butuc, și după el capul fiilor săi.

Dar să fi dat pămînt țăranilor, dacă era creștin ! Nimic altceva decît decretul pentru pămînt avea să salveze România la Mărășești, iar Unirea cea Mare din 1918 avea să decidă reîntoarcerea la vatră a mii de familii de români, care-și luaseră lumea-n cap, la vreme de restriște, pribegind pînă în America, fiindcă acești se împlinise un ideal și se întemeiase o speranță.

PAUL ANGHEL

În acest număr, reproduceri după lucrări de Costel Badea.

MEȘTERI ȘI UCENICI

● Bătrînul Marin Călugăreanu le-a oferit cîndva lui Ion și lui Tudor cîte o brățară de aur ● Dacă ar fi să-i învețí pe toți numai meserie, lucrurile ar fi nemaipomenit de simple ● Tudor Naipeanu nu este Pestalozzi ● Milioane despre care trebuie știut bine de unde vin și încotro se duc ● O discuție care se încheie ca să nu treacă pîrleazul în ograda agriculturii ● Șefei, de mică, i-a plăcut să coasă ● Un om care a avut îndrăzneala să taie cu foarfeca orice fel de blană ● Realitatea este că sînt unele meserii în care teoria este mai mult o joacă, un răsfăț ● Pe vremea mea, spune Andrei Scarlet, copiii erau mai ascultători ● Între ce înveți și ce știi să faci ● Ce aduce, de fapt, vorba dulce ?

O moașă comunală cu circumscripție județeană

Maistrul lăcătuș Ion Dumitrescu împlinește 53 de ani. Înainte de a afla și noi cîte ceva din ce știe și de ce nu se îndură să cheme la petrecere pe nimeni dintre cei 121 de oameni din atelierul pe care-l conduce, să spunem că Ion Dumitrescu a ucenicit mai întîi în fierăria tatălui lui, Andrei, într-o margine a Călărașilor, și după ce-a absolvit examenul de capacitate, cum se numea pe vremea aceea, meșterind un ciocan de 1 kilogram și întocmind documentația tehnică necesară, adică planșă, măsurători, deviz și fișă de cronometrare, a intrat la fosta Școală de arte și meserii, la Liceul industrial, cum a început să i se zică după aceea. Asta se întîmpla în '50, cînd în Călărași se înființase Cooperativa „Bărăganul" în locul atelierului unui anumit Mircea Prini, al cărui nume Ion Dumitrescu îl amintește cu un respect deosebit și astăzi, ca și atunci cînd vorbește despre Mihai Carp, Gheorghe Stănescu, Mirea Pistrate sau Ion Sitaru, strungari și lăcătuși de la care a avut să învețe îndeajuns rostul meseriei încît, mai tîrziu să-i poată învăța și el pe alții. Printre aceștia din urmă se numără Marin Nițu, secretarul organizației de partid pe întreprindere, Nicolae Macrea, Ion Dumitru și chiar Stănică, bălatul meșterului. Acum n-ar mai putea să procedeze astfel nici măcar cu copiii lui fiindcă, întreprinderea nu are voie să mai încadreze muncitori necalificați pentru a-i califica la locul de muncă. Cu toate că sînt așa cum sînt, adică nu prea simple, aspectele relației dintre maistru și ucenici lui apar totuși mai limpezi în atelierul condus de Ion Dumitrescu decît în alte sectoare ale întreprinderii. Pe lîngă acest atelier de confecții și prelucrări metalice, în care se lucrează rezervoare pentru combine sau elevatoare, întreprinderea mai are formațiuni de lucru în alte 75 de locuri din județ. Să spunem, în sfîrșit, că este vorba de I.J.P.S.P.I. ceea ce mai pe înțelesul tuturor ar însemna Întreprinderea județeană de prestări servicii și producție industrială Călărași, al cărei profil, extrem de divers, cuprinde vreo 30 de activități : metalurgie, turnătorie, confecții metalice și confecții textile, covoare, cauciucării, tîmplării, fierării etc. Inginerul Gabriel Lozneanu a fost adus de la Combinatul de celuloză și hîrtie și instalat ca director al acestei întreprinderi în urmă cu vreo 5—6 luni. Fostul director își ispășește vina, stabilită de instanțele judecătorești, de a fi luat mită. Cum este de înțeles, bara de direcție a întreprinderii s-a cam rupsese și asta nu înseamnă că ea nu înainta cu toată viteza, căci doar a ajuns cea mai mare întreprindere în genul ei din țară, ci doar că înainta la nimereală. Se introduceau în fabricație, de exemplu, produse pentru care nu existau contracte și despre care nu se putea ști cînd și cui și cum vor fi vîndute. Noul director mărturisește că de cum a venit la I.J.P.S.P.I. a avut grijă ca vreo cîțiva șefi de servicii și de birouri să fie eliberați din funcții. Îmbucurător este și faptul că întreprinderea are, de cîteva luni încoace, un director comercial, întrucît cele 300 de milioane, cît reprezintă planul anual, sînt milioane despre care trebuie știut bine de unde vin și încotro se duc. Și sînt nădejdi ca în acest an întreprinderea să-și îndeplinească planul, cu toate că dificultăți, încă neînvinse, ar mai fi destule la număr. O parte dintre ele, zice directorul Gabriel Lozneanu, sînt o consecință a statutului de „moașă comunală" pe care îl are întreprinderea ; o moașă comunală cu circumscripție județeană, am adăuga noi. De pildă, călcînd pe urma Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești, întreprinderea e obligată să înființeze prin comunele județului ateliere de reparat radio și televizoare. Ideea unei anumite concurențe ce s-ar putea ivi, notabilă în acest caz, se împotmolește însă în realitatea că I.J.P.S.P.I. nu are posibilitatea să califice oameni în aceste meserii și n-ar putea deschide atelierele cu pricina decît în măsura în care i-ar ademeni să lucreze sub altă firmă pe cei care lucrează deja în unitățile cooperației meșteșugărești. Tot astfel, ne mai spune directorul Gabriel Lozneanu, întreprinderea răspunde și de vreo 37 de mori sătești, și cum s-ar mai putea deschide o discuție despre maiștri și ucenici, despre morari tineri care ar ține să învețe meserie pe lîngă morari mai bătrîni, cîtă vreme numărul acestor mori este pe cale de a fi micșorat ? Ele sînt nerentabile, se spune ; între altele, sînt astfel și pentru că prețul uiumului de grîu sau porumb a rămas neschimbat de vreo 30 de ani. Conducerea întreprinderii i-a sfătuit pe unii morari să semene sorg în curtea morilor și să facă mături, chipurile pentru a se mai rentabiliza. În același scop, morarilor li s-au încredințat spre creștere și 32 de tăurași pe care urmează să-i livreze la export. Astfel, discuția despre maiștri și ucenici se închide de la sine, ca să nu sară pîrleazul și să treacă, după cum s-ar spune, în ograda agriculturii.

DUMITRU ELIADE ■

Una peste alta, contează suma victoriilor

La Șantierul naval din Giurgiu, firește, întîlnim fel de fel de obiceiuri, obiceiuri de ținut și în umbra navelor în construcție, și dincolo de porțile ornate cîndva cu o elice masivă, rătăcită acum cine știe pe unde. De pildă, între obiceiurile statornice ale șefului de atelier Ion Alexe stă în cinste deosebită vizita săptămînală datorată bătrînului Marin Călugăreanu, un pașnic pensionar domiciliat pe str. Eroilor nr. 22. Pînă aici, nimic neobișnuit. Dar iată că și maistrul Tudor Naipeanu, din același atelier de prelucrări mecanice, tot o dată pe săptămînă bate și el la poarta casei din str. Eroilor nr. 22 și amintitul Marin Călugăreanu, de asemenea îl primește cu bucurie vădită. Și cînd se întîmplă ca o clipă anume să-i adune pe toți trei laolaltă, se înțelege că bucuria tuturor este nedisimulată nici mai mare. Scurt, fără multe ocoluri, bătrînul Marin Călugăreanu le-a oferit cîndva, și lui Ion Alexe, și lui Tudor Naipeanu, o brățară de aur, adică i-a învățat meserie.

La rîndul său, azi, ca șef al atelierului-școală din secția de prelucrări mecanice, maistrul Tudor Naipeanu trece mai departe brățara de aur a meseriei, potrivind-o migălos și cu multă răbdare pe alte încheieturi de mîini tinere. Și nu e vina lui cînd brățara aceasta, prețioasă din cale-afară, nu se potrivește pe o mînă anume. Nu demult, un Mihai Marin, tînăr cu o viață încîlcită ca alte cele, terfelită un an sau doi și prin penitenciare, a stat ce a stat aici și a întins-o. I s-o fi părut lui că alte înfrînturi sînt mai spornice și s-a înșelat, fără doar și poate. La fel, a întins-o și Nelu Pleșcan, om curat la biografie, dar nestatornic din cale-afară. Și de regulă, nu prind rădăcini într-o anume îndeletnicire bărbații ajunși la 28 sau 30 de ani și cu o experiență bogată în privința plimbatului de la un loc de muncă la altul. Aceștia fiind totuși puțini. Însă dacă stăm și judecăm lucrurile bine, nici munca desfășurată de Tudor Naipeanu cu cei ce ajung aici direct de pe băncile liceelor industriale de profil nu este deosebit de ușoară. Dacă ar fi să-i învețe pe toți numai meserie, lucrurile ar fi nemaipomenit de simple. Dar viața de zi cu zi le complică. În atelierul-școală din cadrul șantierului naval giurgiuvean, peste toate, se repară și mari greșeli. Greșeli săvîrșite într-o rețea școlară nestatornică în țeluri și într-una restructurată, în care, odată pătrunși copiii nu știu totdeauna clar ce vor deveni. Greșeli săvîrșite în familii decise să-și împovăreze odraslele cu mai mult decît pot ele duce, îndrumîndu-le pe fel de fel de cărări alurite, azi așa, mîine tot așa, pînă cînd copiii ajung să termine și armata, trezindu-se iar în spinarea părinților, și tot fără nici un rost, cu deosebire că nu le mai cer bani de bomboane, ci pentru țigări. În sfîrșit, se repară aici și greșeli ale vieții copiilor rupți prea devreme de pacea și ordinea căminelor lor, rătăciți pe drumuri uneori periculoase și mutilați sufletește. Și asemenea greșeli, desigur, sînt uneori aproape de nebiruit. Tudor Naipeanu nu este Pestalozzi. El e doar un maistru de înaltă și solidă calificare înarmat și cu o cunoaștere intuitivă a oamenilor. Și la urma urmelor, pe lîngă toate cele spuse mai sus, încăpățînarea învățămîntului de a pregăti mereu fete pentru meserii care nu li se potrivesc, bineînțeles, e floare la ureche.

Una peste alta, pentru maistrul Tudor Năipeanu contează suma victoriilor.

Mai mult, fiecare victorie își are chipul ei, numele ei : Marin Togan sau Sorin Banu, Marin Mestodie sau Ion Stoian. Și așa mai departe. Înainte de orice, munca de zi cu zi a maistrului Tudor Naipeanu înseamnă o investiție perpetuă de încredere. Și cînd lucrurile se poticnesc, desigur, un sfat al bătrînului Marin Călugăreanu nu strică, dimpotrivă, e mai binevenit ca oricînd. Și atunci reîncepe pelerinajul lui Tudor Naipeanu spre casa bătrînească din str. Eroilor nr. 22..

MIHAI PELIN ■

„Eu îi iau de urechi, dar numai la figurat"

Cînd maistrul Gheorghe Bratosin s-a gîndit că poate scoate un maistru în adevăratul înțeles al cuvîntului din Andrei Scarlet, i-a adunat pe toți muncitorii din secție și le-a spus: „De azi înainte, cînd lipsesc eu, rămîne Scarlet. Dacă e el, adică, să știți că eu sînt!".

Acest Gheorghe Bratosin e un personaj cu legendă în Brăila, dar ce i-a făcut legenda, cînd despre el se vorbește în termenii cei mai obișnuiți, e mai greu de spus. N-o poate spune nici Andrei Scarlet. „Bratosin, zice Scarlet, e un om de treabă". Probabil că între atîția oameni plini de neobișnuințe, de suceli, de hachițe și de secrete interese personale, obișnuitul, omul echilibrat, corect în decizii și cu toate gîndurile pe față face uneori o figură aparte. Probabil că nu-i tocmai simplu să fii un om obișnuit, și din pricina asta să fii ascultat, luat de pildă în viață, vorbit cu un anume respect de urmași. „Pe vremea mea, spune Andrei Scarlet, care nu-i deloc bătrîn la cei 51 de ani ai săi, copiii erau mai ascultători. Noi ascultam mai mult de virstnici". Andrei Scarlet are dreptate: se petrece un proces de fracționare a autorității — în ce privește adolescența și tinerețea — și cineva trebuie să devină autoritate, dacă vrem ca tinerii să țină un drum cuviincios în viață și în meserie. Să-i luăm pe ucenicii noștri, de la secția de uzinaj, atelierul 1313. Producem aici mai ales unicate. Un ucenic și un muncitor din alte ateliere de uzinaj lucrează 2—3 feluri de piese într-o lună. Aici, unul lucrează 2—3 piese și chiar mai multe într-o zi. Trebuie să aibă o minte iute, să-i placă schimbarea. Avem 25 de ucenici. În primele luni, e dat fiecare pe lîngă un lucrător. Copiii scapă de sub autoritatea familiei — fiindcă mulți vin de prin alte locuri — cîștigă un ban bun și se trezesc liberi. Atît de liberi, că nu știu ce să mai facă din timpul lor. Lucrătorul însă veghează".

Ion Pastramă și Dumitru Orzan sînt doi astfel de muncitori tineri, veniți de la țară. Deși sună cam ciudat, un timp bunișor Constantin Păun și Constantin Cazan le-au fost și tată și mamă. Dar și Păun, și Cazan au treabă, munca e nor-

Bătrînii noștri exemplari

La vîrsta de 73 de ani, Ilie T. Echim devine doctor în științe

Probabil unica lucrare tehnică din lume avînd drept motto un vers dintr-o tragedie de Seneca, „Hercules furens", aparține inginerului Ilie T. Echim, care și-a luat doctoratul la vîrsta de 73 de ani, după mai multe decenii petrecute pe șantier. Fiu de țăran din Monor, Bistrița-Năsăud, mîndru de tradițiile grănicerești ale ținutului și ale școlilor al căror bursier a fost, student preferat al lui Dragomir Hurmuzescu, inginer pasionat și la fel de împătimit de „latinie" și de istorie — și-a pecetluit teza de doctorat, munca și experiența de o viață, prin versul bătrînului Seneca : **Non est ad astra mollis e terris via.** Nu este ușor să ajungi de la pămînt la stele. O știe prea bine Ilie Echim, care pentru prima oară s-a urcat în tren cînd s-a dus licean la oraș, cu o oală de smîntînă de la mamă-sa, ca să-i țină de foame, și cu acea dîrzenie moștenită de la moșii și strămoșii săi țărani, ca să-i țină de viață lungă.

Familia sa este atît de numeroasă, potrivit tradiției din meleagurile Năsăudului, încît Ilie nici nu a apucat să-i vadă la față pe toți verii și nepoții săi, să tot fie o sută. Cît privește doctoratul, la început unii s-au codit să accepte înscrierea. Oricum, cînd te apropii de 75 de ani, s-ar părea că nu are prea mult rost. A trebuit omul să se zbată, să invoce legea care acordă inventatorilor facilități la doctorat, fiindcă nea Ilie — cum îi spun cei cinci mii de sudori pe care i-a calificat de-a lungul deceniilor — s-a făcut „vinovat" și de mai multe invenții brevetate, care, iată, i-au înlesnit drumul **ad astra.** Apoi, lovitură de teatru : teza de doctorat a virstnicului inginer de șantier a întrunit 38 de aprecieri și referate elogioase (ați citit bine : treizeci și opt!) de la specialiști din producție, proiectare și învățămînt, mai exact din 22 întreprinderi, trei unități de cercetare, 13 institute de învățămînt superior etc. Printre referenți se numără profesorii universitari doctori docenți ingineri Iosif Tripșa, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, Dumitru P. Mocanu, de la politehnica ieșeană („subliniez eficiența economică în valută a lucrării"), Aurel Nanu, de la Institutul politehnic Timișoara („în teza de doctorat a lui Ilie Echim se ascunde o enciclopedie de cunoștințe, rodul unei vieți de om"). Inginerul Ion Angelescu, adjunct al ministrului industriei chimice, scrie în referatul său : „Tema acestei teze de doctorat, în contextul crizei energetice generalizate de astăzi, prezintă o importanță deosebită pentru noi, întrucît tehnologiile pentru optimizarea montării și sudării în condiții de șantier a rezervoarelor de mare capacitate, pe care autorul le-a realizat ca prototipuri în premieră pe țară, se aplică în continuu cu o mare eficiență tehnico-economică atît pe șantierele din țară cît și pe cele de peste hotare, în cadrul contractelor de colaborare cu parteneri străini".

— Și totuși, tovarășe inginer Echim, de ce acest doctorat în 1982, deci la vîrsta de 73 de ani?

— Vă dați seama că nu mai aveam nevoie nici de patalamale, nici de onoruri la vîrsta mea...

Dar în ce privește vîrsta, să risipim o impresie greșită pe care și-ar putea-o forma cititorii. Pe Ilie Echim îl despart în prezent doar cîteva luni de împlinirea a 75 de ani, dar nu este pensionar. Pensionarea a reprezentat un act formal, neînsemnat, într-o dimineață de decembrie, cu mulți ani în urmă, „cînd a venit o fată la mine ca să-i semnez o hîrtie, ceva în legătură cu pensionarea, nici eu nu-mi amintesc exact ce scria acolo". După aceea, nu s-a schimbat nimic, dar absolut nimic, a continuat să lucreze, cu derogare ministerială, în același trust, pe același șantiere, ba chiar în 1975 a fost... promovat în muncă, fiind trecut pe postul de inspector principal pe țară în cadrul nou-înființatului Trust de construcții, montaj și reparații în industria chimică, TCMRIC. Pentru necesitățile serviciului, care reclamă permanente contacte cu specialiștii străini, s-a văzut obligat să-și comande cărți de vizită în limba franceză, „chargé avec l'activité de soudure", însărcinat cu activitățile de sudură. Dealtfel, pentru susținerea tezei de doctorat, Ilie Echim a coborît literalmente de pe schele : doar cu o zi înainte de ședința publică în aula Facultății de mecanică a Politehnicii timișorene, el se afla la Brazi, pe vîrful unui recipient gigant, supraveghind o complicată operație de sudură. Însăși teza sa se intitulează „Contribuții la optimizarea tehnologiei de montaj, sudare și tratamente termice a rezervoarelor de mare capacitate de tip cilindric și sferic, în condiții de șantier". **Aci, cuvintele-cheie sînt în condiții de șantier.**

— **Nu știi pentru mine am luat doctoratul** — ne explică interlocutorul — ci pentru a sluji drept modestă pildă celor mult mai tineri decît mine. În comuna mea natală, ca și în Prundul Birgăului, în Nușfalău și alte așezări bistrițene, un flăcău nu se putea căsători — cel puțin pe timpul meu — dacă nu dovedea că a

mată, cîștigul e pe muncă. Morala relațiilor dintre ucenic și lucrător și dintre ucenic și maistru e simplă: dacă îți place munca, restul vine de la sine. În secția de uzinaj a Întreprinderii de utilaj greu „Progresul" lucrează 25 de ucenici, 168 de lucrători, 5 maiștri și încă un al șaselea, Andrei Scarlet, maistru principal. Aproape toți acești oameni s-au format ca meseriași și ca oameni maturi în secție, iar legăturile dintre ei sînt, în multe privințe, de ordin familial, dacă nu de-a dreptul familial: Elena Ipate și Tudorel Ipate s-au cunoscut și s-au căsătorit, colegi fiind. De asemenea, Stanca și Marin Vingău. Or, cazul frecvent cînd oamenii se încumnătesc, tot prin prietenie de familie. „Toate, spune Andrei Scarlet, pleacă de la calitatea relațiilor de muncă. De la un timp însă, de cînd ni se repartizează absolvenți ai liceelor industriale, îi stăpînim mai greu pe tineri. Ucenicii fără liceu intră cu categoria I; liceenii, direct cu a II-a, deși meserie nu știu nici pe jumătatea copiilor cu școli profesionale. Cu vremea, pregătirea lor se egalizează, dar ucenicul neliceian îmi zice: nene, de ce îmi dai să fac eu piesa asta grea, cînd ai și ucenici cu a II-a ? Băieții sînt ironici, dar au dreptate. Îi întrebi pe absolventul de liceu industrial «ce știi să faci», iar el îți răspunde nu cu ce știe, ci cu ce are: «eu am liceul». Ori, cînd tînărul vine convins că are ceva, că îți poate pretinde ceva pentru ceea ce are, ce autoritate să mai ai tu, lucrătorul și maistrul? După un timp, toți se dau pe brazdă. Avem patru tineri cu liceul care-s buni meseriași acum, dar problema rămîne. Cei care alcătuiesc programele de învățămînt poate că ar trebui să mai treacă și printr-o fabrică, să vadă cum stau lucrurile în producție.

TUDOR OCTAVIAN ■

Totul e să-ți placă munca!

Breasla tăbăcarilor din Făgăraș era binecunoscută nu numai în oraș ci și în împrejurimi. Meseria era bună și sigură. Și astăzi în oraș este o stradă a tăbăcarilor. Acolo ei și-au ridicat casele și atelierele, sănătoase, gospodărești, cît să țină cîteva generații, dacă nu chiar cît lumea. Meseria, cu cele mai ascunse secrete ale ei, se transmitea din tată în fiu după vechea și cunoscuta metodă a uceniciei. Acestei metode îi spunem astăzi într-un fel mai complicat : calificarea la locul de muncă. Cu timpul, vechea breaslă s-a destrămat, pierzîndu-și din căutare. Fiii foștilor tăbăcari s-au îndreptat spre alte meserii, făcîndu-se strungari, sudori, ingineri sau ce au putut fiecare, după talentul și vrerea sa.

Cooperativa meșteșugărească „Viitorul" din Făgăraș, pe lîngă alte secții de prestări servicii către populație, are și o secție de tăbăcărie. Cum e obiceiul, cooperativa mai are și un Birou personal-învățămînt, a cărui șefă este tovarășa Iuliana Cîrstocea. Împreună cu tovarășa Cîrstocea străbatem cele cîteva sute de metri care despart sediul cooperativei de secția tăbăcărie.

— Deci, cum sînt pregătiți viitorii meseriași ?

— Noi am optat pentru sistemul școală profesională cu practică la locul de muncă. Adică, elevii fac cîteva luni teorie la școala respectivă, apoi se întorc la noi și lucrează efectiv perioada pînă la terminarea școlii. Așa am procedat cu croitorii pentru bărbați. Croitorii pentru dame și-au făcut pregătirea exclusiv în cadrul școlii profesionale de la Ploiești. Trebuie să spunem că cei care au învățat doar la școală au fost foarte slabi după absolvire. Cei care au lucrat efectiv în atelierele noastre erau stăpîni pe meserie. În viitor vom opta pentru metoda cu practică în atelierele noastre. La școală nu au comenzi, nu cunosc gustul clienților și probabil nu lucrează efectiv atît cît ar trebui. În cadrul cooperativei am adoptat sistemul instruirii în brigadă de către un singur instructor. Am evitat să repartizăm elevii pe lîngă un meșter, pentru că pregătirea lor ar depinde de mulți factori subiectivi.

Rezultatele sînt bune. Pentru tăbăcari am adoptat aceeași metodă. Se duc la școala de la Iași, fac teorie trei luni, după care se întorc la noi și pînă la terminarea școlii, lucrează efectiv pe lîngă meșterii noștri. Școala durează cu totul un an și jumătate.

Ajungem la sediul Secției tăbăcărie. Distingem o subsecție de argăsire și pregătire a pieilor și o alta de confecții. Șefa secției este Maria Juncu, care ne mărturisește că de mică i-a plăcut să coasă. Adică i-a plăcut meseria. Drept care în anul 1972 a absolvit școala profesională UCECOM de la, Brașov după trei ani de studiu și de practică. A mai urmat la Iași două cursuri de reciclare de cîte trei săptămîni, pentru croitală, după care a avut îndrăzneala să taie cu foarfeca orice fel de blană, care urma să îmbrace o persoană cît de pretențioasă. Deci Maria Juncu a învățat meserie în acest fel.

Tot în subsecția confecții își duce activitatea meșterul Ludovic Hegyshi, avînd ca meserie de bază croitoria. Lucrează la blănărie din anul 1978.

— În cît timp poate învăța un tînăr meseria de lucrător blănar, după părerea dumneavoastră ?

— Dacă are cap și meseria îi place, într-un an. Numai dacă îi place. Vedeți dumneavoastră, mai ales într-un oraș nu prea mare, cum e al nostru, mai sînt tineri care vin la meseria asta pentru că n-au avut alt loc în care să se ducă. Atunci, tînărul coase, dar gîndul îi stă la știu eu ce strung. Atunci, el învață mai greu meseria.

Să mai reținem un alt fel de a învăța meseria. Trecem la subsecția pregătirea pieilor și argăsire. Pe meșter îl cheamă Viorel Tătaru. A învățat meseria de la părinți. Nu mai ține minte în cît timp, pentru că asta nu avea pe vremea aceea importanță prea mare. Nu-ți trebuia diplomă sau vreo altă patalama la mînă.

— E grea meseria ? În cît timp poate fi învățată ?

— Nu e mare filozofie. Poți să lucrezi efectiv după foarte puțin timp, iar lucrările mai deosebite să le înveți din mers.

Dovadă că spusele meșterului Viorel Tătaru sînt adevărate, stă Cornel Costea. Are 50 de ani și din august trecut a venit aici de la secția statuete. În această scurtă perioadă a parcurs toate fazele necesare meseriei. Poate n-a prins chiar toate chițibușurile, pentru că în această perioadă unele din lucrări nu s-au făcut în atelier. Cert este însă că lucrează efectiv și, deci, cîștigă efectiv. Nu duce acasă o bursă, ci o retribuție. Să mai reținem încă două feluri de a învăța meserie. Poate ajunge Cornel Costea meșter ? Nu, pentru că forma de calificare la locul de muncă a fost desființată de un timp încoace. Îți trebuie o școală și o diplomă pentru asta, ori Viorel Tătaru nu are căderea s-o dea cuiva. Cornel Costea, dacă mîine s-ar înființa la Făgăraș o industrie de pregătirea pieilor, s-ar putea angaja la categoria I-bază, adică necalificat.

Revenim în secția confecții, unde lucrează trei tineri care au terminat școala de puțin timp. Oare cît cîștigă, imediat după absolvirea școlii ? Știu meserie sau nu ? Gheorghe Vonțea a terminat școala și s-a încadrat la 1 martie anul acesta. În prima lună a dus acasă 563 lei, el avînd încadrarea de bază 1 800. Vasile Rimbeț lucrează din martie trecut. Încadrarea de bază : 1 872. Cîștigurile lui pe primele luni după încadrare sînt : 765, 840, 1 248, 2 121, 811, 803, 1 026, 1 178, 1 256, după care începe să se stabilizeze la o sumă relativ constantă, funcție de cantitatea de lucru din atelier. Același lucru și cu Tereza Aroș. Vreo 6—7 luni cîștiguri mici, care abia depășesc cîteva sute de lei. Uneori nu a fost de lucru. În luna mai, anul trecut, la un pontaj complet, a cîștigat 92 lei. Cei trei au învățat meseria după metoda: trei luni teorie, apoi practică la locul de muncă. Se vede limpede că, după terminarea școlii, încă nu sînt stăpîni pe meserie. Am găsit aici o mică unitate în care fiecare a învățat meseria într-altfel. Finalitatea, în cele din urmă, este cam aceeași. Și credem că este destul de clar că rezultatele depind în cea mai mare măsură de dăruirea și talentul viitorului meseriaș. Realitatea este că sînt unele meserii în care teoria este mai mult o joacă, un răsfăț, ce întîrzie formarea unui meșter. Meseria se învață lucrînd efectiv, cît mai mult și cît mai devreme.

OPREA GEORGESCU ■

A trăi se învață ca oricare altă meserie

I-am privit cum pleacă în pauza de prînz, mai ales cei tineri, care nu aveau mîncare adusă de acasă. O parte din ei se așezau în rînd la un chioșc unde se vindea bere, ceilalți își luau tava cu mîncare de la restaurantul cu autoservire din piața Cringași și ieșeau pe terasă. Cu mîinile lor zdrelite dar curate, neîndemînatice la a desface carnea de pe os, se necăjeau să mănînce fără cuțit. Erau și oameni mai virstnici, dar mai ales tineri cu obrazul pufos, ars de soare, cu hainele prăfuite (ce să-i faci, în construcții nu prea ține în halate albe !), tineri din satele Bărăganului și din satele Moldovei care abia învățau să trăiască. Adevărul este că a trăi se învață ca orice altă meserie. Dacă nu ți se dă cuțit, te înveți să mănînci fără el chiar dacă într-o bună zi cineva se va uita la tine și va strîmba din nas. Viața e o meserie pe care o poți învăța prost, iar meseria e o viață pe care trebuie s-o visezi ca să poți fi un om pe picioarele tale. Iar în construcții fiecare ban trece prin palme și te apleacă puțin de spinare. Majoritatea oamenilor sînt veniți de la țară, cu alfabetul bunei cuviințe pus uneori la grea încercare de întîlnirea cu orașul. Pentru ei o meserie este ca descoperirea unui punct cardinal. Și abia pe urmă le caută și pe celelalte trei. Vorba unui șef de lot de la Grupul de șantiere numărul 1 ce în aceste luni construiește în Piața Cringași, care zicea că, în construcții, nu „lucrează decît fii de academicieni sau viitori academicieni", și-n timp ce spunea asta inginerul **Mirel Marinescu bătea pe umăr un zidar tînăr căruia pe creștet i se legăna o cască. Într-un fel avea dreptate, meseriașii din construcții vin de la academia pămîntului și încearcă să trăiască și-n amfiteatrele orașelor. Și pentru că și cei bătrîni au urmat cam același drum, ei îl învață pe cei tineri încotro s-o apuce. „Ani la rînd eu am mers prin satele moldovene și-i alegeam pe băieții mai așezați. În cîțiva ani am reușit să-mi fac o echipă că nu mă dădeam pe toți zidarii din țară. Am avut 80 de oameni adunați de mine cu care zideam orice. Da, i-am învățat și meserie, și viață. Păcat că am plecat dintre ei și, după 3 ani, cînd m-am întors din Libia, echipa s-a destrămat. Am luat-o iar de la capăt. Am adus băieți tineri și iar am făcut o echipă a-ntîia. Am început să-i aud pe alții din alte brigăzi : uite bre, de ce nu facem și noi ca la nea Rică ? Ei, la Rică e altă poveste. Ei, poate numai pentru asta a meritat s-o iau de la capăt" (**Petre Rică**, șeful unei echipe, zidar). Într-adevăr, cu acest om e o altă poveste. Nu are 50 sau 60 de ani, are abia 36 și lucrează în construcții de 21 de ani. A venit în București ca orfan, adus de un unchi de-al său și, la 15 ani, nimeni nu i-a făcut cadou un salariu, a trebuit să și-l merite. „Cei bătrîni nu te lasă niciodată singur. Te iau cu ei în ham și trag o vreme în locul tău pînă prinzi și tu ritmul. Dacă nu vrei, te scot, mai bine rămîn mai puțini, decît să tragă și pentru o panaramă".**

Și acum să ne întoarcem la acea fugară masă de prînz la care oamenii nu aveau cuțite. „Aștia care încep nu știu nici meserie și nici să trăiască. Se iau după noi. Dacă îl vede pe șeful de echipă că bea, bea și el, dacă îl vede pe șeful de echipă că pune jos mistria, o pune și el și pleacă vandre. Eu îmi iau porție de lucru de seara și tot seara le arăt cît și ce au de făcut a doua zi. La mine nu merge cu multe melicuri, să stai pe schelă și să strigi după femei. Una-două îi zic, de mai strigi îți tai două ore și dacă te mai prind odată îți tai toată ziua, să poți merge pe Bulevard și să te saturi. Nu-mi place să-i iau omului din pîine. I-am obișnuit să le fie rușine de mine. Eu cînd îi prind că greșesc le aplic prima sancțiune, adică le vorbesc frumos, îi spun omului ce n-a făcut bine, ce riscă și ce pierde. Dacă nu se liniștește îi aplic a doua sancțiune, îi spun că la prima e liber, n-are decît să-și caute altă echipă. Și la a treia greșeală chiar e liber". Acest Petre Rică, un bărbat de statură mijlocie, aspru dar și șugubăț, e un fel de tată al zidarilor veniți de la țară. Cu el se lucrează bărbățește. Dacă nu te ții de meserie și nu ești om, poți să vii trimis și de-un ministru, el tot nu te primește în echipa lui. Și acest Petre Rică, fără nici o pretenție, fără nici o obligație de a fi strict, corect și atașat de cei tineri, fără nici o obligație de a-și „vinde" pe gratis toate chichițele meseriei, i-a învățat să stăpînească meseriile de zidar și de om. Ion Mihai și fratele său, Viorel Cosată și Gheorghe Măstăcan și cîți or mai fi fiind îi datorează atît de mult încît nu se pot revanșa decît cu un nemărginit respect.

În construcții, și nu numai aici, peste tot între muncitori, legile muncii sînt aspre și bărbătești. Totul e să începi lîngă unul care le respectă pentru că se respectă pe el. Un zugrav bătrîn, Gheorghe Niță, zicea, noi, ăi mai hîrșiți prin construcții, le arătăm ălor mici ce știm, îi sfătuim, ne batem pentru ei, dar dacă dau înapoi, sănătate și drum bun, nimeni nu te cocoloșește ca să muncească în locul tău pentru că nimeni n-are două spinări. Eu am avut în echipă vreo 3. Azi lipsă, mîine lipsă, poimîine foaie verde de ici pînă colo, păi ce, frate, eu nu deschid pension și le-am dat drumul, s-au dus dracului că le-am pierdut și urma, să nu mă facă de rușine. Iar convingerea zugravului avea ceva dintr-un proverb citit pe cine știe unde pe care mi l-a spus și mie un om de bine, unul care voia să mă învețe amîndouă meseriile. În prima zi mi-a zis, mă, dacă îți dau un pește te ajut să trăiești o zi, dacă te învăț să pescuiești, te ajut să trăiești o viață.

C. BALOMIR ■

---

altoit zece meri care „au prins". Este și unul din motivele pentru care casele noastre țărănești cu greu le distingi din drum, fiind acoperite de frunzișul pomilor. Omul trebuie să se simtă răspunzător față de obște, față de urmași, trebuie să le lase cîte ceva din rodul mîntii, din truda sa. Apoi, am vrut să dovedesc că și în meseria noastră inginerească se aplică dictonul lui Napoleon : „În ranița fiecărui soldat se află ascuns bastonul de mareșal". Atenție, pe bastonul ascuns trebuie să știi să-l găsești, să-l scoți la lumină! Eu am vrut să dovedesc că și în geanta boțită a oricărui șef de șantier se poate afla o diplomă de doctor inginer, că și în salopetă și în cizme de cauciuc se poate face Știință adevărată, cea cu majusculă. Au demonstrat-o mulți alții, de ce nu și eu ?"

Cele 60 de lucrări științifice ale lui Ilie Echim, din care vreo 20 publicate, inclusiv volumul (în colaborare) cu „Tehnologia pentru sudarea prin topire a oțelurilor", azi raritate bibliografică, 1 500 lei la bursa neagră, le-a scris de regulă noaptea, în cite o baracă de șantier. Îl surprindeau zorile, se ridica de la masa de lucru, se stropea cu apă rece și pleca la treabă. S-ar putea spune că știință se poate face — și trebuie făcută — nu în asemenea condiții extreme. Perfect adevărat. Dar acestea au fost condițiile lui Ilie Echim, aceștia au fost anii lui. El a participat la executarea unuia din primele nuclee ale petrochimiei românești, la Brazi ; a fost șeful șantierului Sodă la Onești, cosemnatar deci al actului de naștere al marelui combinat de pe Trotuș; apoi, succesiv, șef de șantier la Dărmănești și la Roznov, de unde a trecut la combinatul de la Craiova, cînd a început construirea primelor coloane de la Acid azotic. La Victoria a ridicat instalația de metanol I și cea de formaldehidă, de unde i s-au tras și primul său brevet și porecla de Moș Argon, fiindcă acolo a creat un dispozitiv de sudat în mediu de argon. Apoi, etapa Copșa Mică, pînă cînd a fost numit sudor-șef la Trustul de montaj chimic București, cu șantiere în toată țara, și, în fine, la alt trust, „chargé avec l'activité de soudure". „Eu sînt cotă aparte în Minsterul Industriei Chimice — glumește — fiindcă în fiecare an se dă pentru mine decizie specială de derogare."

Pe șantierul Mărășești trebuie să se sudeze o instalație și este rugat „nea Ilie să elaboreze o tehnologie". La Timișoara, la „Solventul", „cade" un cuptor, iar la „Detergenți" trebuie montat sau reparat ceva : nea Ilie se prezintă la datorie. Șeful șantierului TCMRIC de la Borzești, inginerul Botea, îl roagă telefonic să doa o mînă de ajutor la punerea în funcțiie a instalației de tratament în mediu fierbinte la rezervorul sferic. La Pitești, „pensionarul" Echim contribuie la elaborarea tehnologiei de reparații a reactorului nr. 1 de la rafinărie, iar la Slatina... Ne oprim aci, fiindcă ar fi greu și, în fond, inutil de continuat. Suficent să adăugăm că 20 de zile pe lună Ilie Echim le petrece și în prezent pe șantier, în virful sferelor cu „geometrie în minge de fotbal", uneori chiar la spatele sudorului.

— Am întîlnit un șef de șantier — ne spune — cu 30 de ani mai tînăr decît mine, care nu s-a urcat măcar o dată pe sfera ce trebuia sudată ; un alt șef de șantier amețea doar cînd vedea o scară.

— Iar dv. vă cățărați pe scări-pisică de parcă ați fi pompier !

— Altfel nu se poate în meseria noastră. Mă aflam odată la Mediaș cu un grup de sudori. Unul, mai puțin pregătit teoretic, a schimbat cu de la sine putere electrozii, alegîndu-i cu un diametru ceva mai mare decît cel prevăzut. Nu s-a gîndit însă că aceasta înseamnă și amperaj mai mare, deci pericol de explozie. Iată de ce în sudură, specialitatea mea învățată la virstă matură (în tinerețe, ca proaspăt inginer, am activat în radiofonie, am construit cu un coleg primul post experimental pe unde scurte din România), inginerul trebuie să se afle permanent alături de muncitor, să-l ajute, să-l îndrume, nu la birou. Știu ce vorbesc, căci prin mîna mea au trecut cinci mii de sudori, pe care i-am educat, i-am specializat, i-am atestat și alături de care am lucrat efectiv.

Da, Ilie Echim a „plantat" arbori în viața sa, respectînd legămîntul din Monor. Și continuă și azi, aflat în plină efervescență creatoare. (Cînd mi-a spus că nu peste mult împlinește 75 de ani, l-am asigurat că nu mă îndoiesc, totuși îi rog, ca o glumă, să-mi arate și buletinul de identitate. Am citit data nașterii: 1909).

Împreună cu specialiștii de la catedrele de sudură și termotehnică ale Politehnicii din Timișoara studiază un procedeu special de detensionare a recipienților ; o altă temă de deosebit interes tehnic și practic, în curs de a o rezolva, vizează înlocuirea unor electrozi de import. „Mai am cîncinalul acesta și cel ce vine — spune — apoi... mă angajez ca pensionar cu jumătate de normă."

În chestiia cu jumătatea de normă nu sîntem prea optimiști nici pentru acea destul de îndepărtată perioadă. Poate că totuși se va hotărî — sau, totuși, virsta va hotărî pentru domnia-sa — să zăbovească mai mult printre dragele-i cărți. Fiindcă întreaga viață și trudă a lui Ilie Echim nu pledează nicidecum pentru practicism, pentru tehnicism îngust. În biblioteca din apartamentul său din Ploiești veți găsi Eminescu în 19 ediții și întreaga colecție „Eminesciana"; 70 dicționare ; „Strejnicul de la Blaj" din 1753; Cronica în latină a lui Forgaci, episcopul Oradiei, Liber I, 1540; prima carte de logaritmi din lume tipărită la linotip, poate culeasă la linotip. „Paris. 1975. Firmin Didot, imprimeur du roi, de l'Institut de France et de la marine, libraire pour les mathématiques".

Acesta este Moș Argon, cel mai tînăr doctor inginer ce ne-a fost dat să întîlnim, fiul de țăran din Monor.

LIONEL NIȚESCU ■

O PROBĂ A SPIRITULUI GOSPODĂRESC: SECTORUL ANEXĂ

Să-ți faci vara sanie și iarna car.

Într-un număr anterior al revistei, ne-am ocupat de mica industrie, inclusiv de cea care se înfiripă în satele noastre. Într-un alt număr ne-am ocupat de meseriile tradiționale ale satelor și de problemele lor de ultimă oră, nu o dată acute, pretinzînd soluții atente și de durată. Astăzi ne preocupă o anume întrebare : ce mai poate face țăranul în ferestrele muncilor cîmpului ? Și, în paginile de față, reluăm o investigație orientată, de data aceasta, cu precădere spre secțiile industriale ale cooperativelor agricole de producție. Spre rosturile și țelurile lor, spre modul specific de a transplanta activitățile industriale în lunca satului românesc.

Între ispite și adevăr

A fost o vreme, care s-a cam șters din amintirea oamenilor, cînd în comuna Ion Roată, în dreptul satului aparținător Broșteni, a existat o fabrică de spirt. Era a unui grec ce se îmbogățise în tinerețe, zice-se, pe la începutul veacului trecut, dînd o lovitură norocoasă prin vreun ungher al Mediteranei, pe un vas pe al cărui catarg flutura steagul cu cap de mort. Cel puțin așa a auzit vicepreședintele consiliului popular, Ion Bucur, un tînăr interesat de istoria locului și-a oamenilor care i-au dat viață. Despre acel pribeag tot el ne mai spune că ar fi cumpărat o seamă de moșii care se țineau lanț dinspre Giurgiu pînă pe lîngă Rîmnicu Sărat și este de crezut că vrusese într-adevăr să prindă rădăcini în acest pămînt numit, prin cuvinte săpate în marmura lespezii ce l-a ocrotit odihna, „bella țérra Romanie". Potrivindu-ne ceasurile pentru ca timpul despre care vorbim să fie chiar ziua de azi, să spunem că în comuna Ion Roată oamenii au dat dovezi că sînt întreprinzători și dornici să-și rotunjească veniturile, chiar dacă rămîne adevărat că numai de la o vreme încoace au deprins o învățătură din așezarea acelei fabrici de spirt, în urmă cu vreo 150 de ani, chiar pe malul Ialomiței, unde era apă din belșug, și într-un loc unde materia primă, adică porumbul, se găsea peste tot prin împrejurimi. Zicem astfel fiindcă pînă nu demult ei au ținut să dezvolte în cadrul C.A.P.-ului sectoare industriale pentru care materia primă venea de departe, nu de aproape, nu chiar de sub ochii și de sub mîna lor. S-au bucurat, de exemplu, că secția de prefabricate le-ar aduce venituri mari, în jur de 1 milion pe an, dar cum oțelul beton și cimentul nu cresc pe cîmp, împrejurul satului, de multe ori aceste materiale nu ajung în curtea C.A.P.-ului și cei gașe meșteri peste care e șef Fronea Barbu sînt trecuți la alte munci, poate și spre norocul acestei localități, care astfel nu se mai înfrumusețează cu garduri gri, de beton. Tot astfel, mai aflăm, nici ideea înființării unei secții de împletituri din sîrmă n-a fost mai norocoasă, chiar dacă Ion și Dincă Zamfir, împreună cu nevestele lor, se pricep să facă plase cu ochiuri mici și plase cu ochiuri mari, după cum primesc comanda. Dacă nu primesc sîrmă, priceperea lor se adaptează altor munci și altor cerințe. În schimb, fără să ceară de la nimeni aprobare pentru vreo repartiție de materiale, cooperativa reușește să facă vreo 200 de mii de cărămizi pe an iar cîștigul e sigur, fiindcă nu prididește să vîndă cît ar vrea alții să cumpere. Cum argila dintre satele Ion Roată și Broșteni are calități deosebite, se zice, tot aici s-ar mai putea lucra și țigle, iar printre localnici s-au găsit de pe-acum oameni care susțin că ei ar ști să le facă. Președintele C.A.P.-ului, Tudor Oprea, și inginerul șef, Constantin Banu, cred că asta ar fi într-adevăr o inițiativă ce-ar putea aduce foloase, pentru că la urma urmei cărămizi fac mulți, dar pe cei care fac și țigle îi numeri pe degetele unei mîini. Tudor Oprea și Constantin Banu sînt tineri, abia au trecut de 30 de ani, iar la conducerea C.A.P.-ului se află din '62. Ei știu bine că nu trebuie să se gîndească să înființeze în comuna Ion Roată ateliere de reparat motoare de avion, să zicem, sau niscaiva ateliere de luminări, cum au făcut alții care au ajuns apoi să cerșească peste tot parafină. Chiar și gîndul la vestita îndeletnicire de confecționare a sacoșelor de plastic, oricît de ademenitoare ar fi ea, prin rentabilitatea ei, ocolește conducerea C.A.P.-ului din această comună. Astfel de ocupații n-ar fi decît un cîntec de sirenă și cine se lasă pradă ispititoarei chemări poate avea surpriza ca la un moment dat sirena să bată apa cu coada ei de pește și să dispară după zidul primului val. Încît, fiind limpede că localnicii au înțeles că nu trebuie să sară peste umbra lor, oricît ar ține să dezvolte de-acum încolo industria mică, sectoarele industriale ale C.A.P.-ului, nu ne rămîne decît să arătăm că intențiile lor merg într-adevăr — cum ar fi trebuit să meargă de la început — cît valorificarea posibilităților locale. Anul trecut au plantat trei hectare cu butași de răchită, pentru a putea înființa mai tîrziu o împletitorie de coșuri. Tot de anul trecut au început să-și prelucreze singuri tomatele pe care alții întîrzie de multe ori să le ia. Dacă și în acest an se va întîmpla să stea roșiile gata culese, la capătul locului, iar mașinile C.L.F.-ului vor întîrzia să apară, comuna nu va trebui să trimită oameni la calificare, cine știe prin ce școli, pentru a învăța să facă bulion. Cînd stă mai departe de cîntece de sirenă, industria mică se întoarce tot către promisiunile de belșug ale pămîntului. Pentru satele Ion Roată și Broșteni, ne spunea primarul Nicolae Bratu, descoperirea acestui adevăr este, parcă, o reîntoarcere acasă.

DUMITRU ELIADE ■

Concurență neloială și fără folos

Comuna Chiajna e foarte aproape de București. E formată din trei sate : Roșu, Dudu și Chiajna. Ultima casă din București este vecină cu prima casă din satul Roșu. Dealtfel, o mașină a transportului în comun face legătura dintre oraș și comună. Bineînțeles, această apropiere are influența ei asupra comunei. Mulți locuitori ai Chiajnei lucrează în întreprinderile bucureștene. O parte din ei mai lucrează și în cadrul C.A.P.-ului. Cooperativa are 1 600 hectare, la care se adaugă 46 la gospodăriile populației. Sînt 2 300 gospodării, în care își duc viața 12 000 de oameni. Din aceștia, doar 200 sînt membri cooperatori „de bază". Cam puțini, dacă nu nefiresc de puțini. Totuși, ne asigură tovarășul Alexandru Drăgoi, vicepreședinte al consiliului popular, cooperativa nu duce lipsă de brațe de muncă. Cei care lucrează la întreprinderile din oraș primesc în acord global solarii, loturi de legume, de porumb și altele.

Comuna, pe lîngă activitatea principală — cea agricolă — și-a mai organizat și cîteva secții-anexe. Pe teritoriul comunei, cooperația și-a înființat un atelier de reparații auto, unde se fac mai mult lucrări de tinichigerie, un atelier de croitorie cu lucru la domiciliu, unul de marochinărie, care execută comenzi primite de la magazinele de desfacere din București și unde lucrează 14 oameni, o secție de turnătorie, care execută piese diverse solicitate de I.M.E.B., I.R.E.M.O.A.S. etc., un atelier de tăbăcărie pentru nevoile populației. La turnătorie lucrează 20 de oameni, la tăbăcărie 8.

C.A.P.-ul și-a făcut și el, la rîndul lui, gospodării-anexe : o brigadă de construcții, zidari și zugravi, care caută comenzi în București la diverși beneficiari, o secție de făinuri pentru furaje care se produc din soiocă adusă de la Constanța, făină de oase adusă de la o fabrică de asemenea produse și proteine din carne, achiziționate de la abator. C.A.P.-ul mai are o secție de răchitărie și una de tîmplărie. La răchitărie se fac, bineînțeles, coșuri și fotolii pentru balcoane, iar la tîmplărie se execută ambalaje destinate Întreprinderii „Automatica".

Pînă acum, nimic legat de agricultură. Cooperația mai are o maternitate de scroafe. De asemenea, consiliul are și el o maternitate de 25 scroafe, pentru a putea livra purcei celor care vor să contracteze cu statul. Tot gospodării-anexe sînt numite și secțiile care cresc iepuri. Cooperația, consiliul și C.A.P.-ul cresc fiecare în jur de 150 iepuri.

Îi întrebăm pe tovarășul Alexandru Drăgoi cum au luat ființă aceste gospodării-anexă. Există vreo tradiție — pentru aceste activități — în comună ?

— Gospodăriile-anexe au luat ființă în ideea stabilizării cadrelor. Am avut cîtiva meseriași care au propus înființarea secțiilor. Ele au luat naștere, de fapt, în jurul unor meșteri. În loc să se ducă la București, să lucreze la diferite întreprinderi, oamenii lucrează lîngă casă. Intenționăm să stringem secțiile la un loc, prin construirea unor localuri adecvate. Ele ar putea fi mai bine supravegheate.

— Ce ocupație de bază aveau oamenii de aici, care era totuși tradiția locului ?

— Erau crescători de vite, în special de bovine. În domeniul acesta stăm foarte prost. Înainte vreme, în fiecare gospodărie erau cel puțin 5—6 vite. Unii aveau mult mai multe. Erau oameni care aveau și o sută. Acum, la nivelul gospodăriilor populației, sînt doar 76. C.A.P.-ul are 1 300, din care 540 vaci cu lapte. Deși consiliul și C.A.P.-ul pun la dispoziție suprafețe pentru pășunat și se repartizează crescătorilor suprafețele necesare furajelor pentru iarnă, asigurîndu-se prin acord global coceni și lucernă, oamenii s-au îndreptat spre alte îndeletniciri. În ceea ce privește numărul porcilor, el a rămas aproximativ același. Populația are peste 3 000 de porci. C.A.P.-ul are doar o maternitate de 25 de scroafe.

De fapt, odată ajunși aici, am putea să trecem la unele concluzii. Înainte de asta, să mai notăm contractele încheiate cu statul de gospodarii din comună : 46 tone legume, 26 tone carne de porc și 5 tone carne bovine.

Din crescători de animale, cei din Chiajna au ajuns, iată, să se îndeletnicească cu fel de fel de meserii. În loc să crească vite și porci pentru care există materie primă la fața locului, aici au luat ființă niște activități pentru care se aduc din alte părți fel de fel de materiale ; de la Constanța scoici, organe de la abator, piele de la fabrici de piele, fontă și fier vechi din mai multe locuri. Să nu fim înțeleși greșit. Sîntem pentru gospodării-anexe, cît de multe și variate, însă credem că ele trebuie să apară ca o necesitate, în ideea valorificării unor resurse locale, dar nu în detrimentul îndeletnicirii principale. Cui folosește că o echipă de meseriași face concurență, nu știm cu cît succes, industriei mari, în timp ce în comună meseria de crescător de animale este, practic, pe cale de dispariție?! De la zeci de vite într-o ogradă, la 76 într-o comună cu 2 300 de case !

Și trebuie, pentru a fi drepți, să mai amintim că țăranul se îndreaptă, dintotdeauna, spre ocupația cea mai rentabilă. Să se cîștige oare un ban mai bun la turnătorie decît în zootehnie ? Au oare aceste ocupații aceeași greutate, sînt la fel de echitabil retribuite, la fel stimulate ?

OPREA GEORGESCU ■

O memorie care poate fi stimulată

Vorbeam, într-un articol trecut, despre viața țăranilor și ciorilor din Nerejul Vrancei, viață de trudă aspră, odrăslind fapte de baladă. Pămîntul pentru recolte este puțin, sterp și rece, pămînt de munte, pășunile sînt sărace, dar ele, aceste pămînturi și aceste pășuni, îngrijite ca ochii din cap, par, cînd dă colțul ierbii, peluze britanice, niște peluze stropite prin grija norilor și tunse nu cu foarfecele, ci cu coasa, de sute și sute de ani. Pămînturi și pășuni administrate printr-o severă economie, opunînd sălbăticiei măreție a locurilor o civilizație strînsă, avară, de fermă, ce-i stoarce naturii tot ce-i de stors. Dar numai din asta nu se poate trăi. Cele 3 280 de oi și cele 1 450 de taurine (din care numai vreo 430 de vaci cu lapte și vreo sută de juninci, restul fiind animale de muncă) nu pot hrăni cuviincios cele 4 017 suflete ale locului. Se mai face și ceva pomicultură, în care predomină prunul și nucul vînăt, de la un timp se cațără pe costișe și mărul, dar cînd fructele sînt transformate în parale o livadă întreagă încape într-un chimir. Se mai muncește și la exploatarea lemnului, dar nu cu excesiv de multe brațe. Drept care, de prin aprilie pînă-n crug de decembrie, cîte 1 000—1 500 de nerejeni băjenesc prin țară, se angajează la C.A.P.-uri și I.A.S.-uri de prin Brăila, Galați ori Tulcea, iau cîte 10 ari în acord global și-și scot porumbul și banii cu care să-și ducă viața.

Și-aici, ca pretutindeni în Țara Vrancei, meșteșugurile și industria casnică au fost, de cînd se știu oamenii, un complement necesar al agriculturii și păstoritului, o șansă de existență, argumentată printr-un talent al localnicilor pe care nevoia l-a revelat și l-a ascuțit prin veac. Gheorghe Dudu, vicepreședintele Consiliului popular comunal, ne povestește că pe „timpuri" (nu foarte îndepărtate timpuri) apa Zăbalei, rîul ce fulgeră ca un vifor alb de sub culmea Lapoșului, punea în mișcare zeci de vîltori, pive și dîrste care prelucrau lîna a mii de oi și cînepa de pe zecile de postațe risipite pe toate dealurile. Lîna, acum, e toarsă doar de bătrînele ce mai știu rostul fusului, cînepa a dispărut de mult. Zăbala mai învrtește doar un mic joagăr și vreo două-trei mori cu pereți buretoși de bîrne, în care clienții făinii așteaptă ceasuri în șir, ațipind lîngă urdinișuri în uruitul molcom al pietrelor și al tumpului. Mai jos, în comuna Năruja, unde Zăbala se varsă în Putna, lîna e prelucrată într-o întreprindere de covoare, la care lucrează și cîteva femei din Nereju ; dar celelalte, cele mai multe, neavînd pe ce-și cheltui lacrimile milinilor, își urmează bărbații la C.A.P.-urile și I.A.S.-urile din „țară", ba adesea și la pădure ori la construcțiile rutiere. Se stă mai bine, ne spune secretarul consiliului, Nicolae Bleaju, cu prelucrarea lemnului, sînt în sat vreo 50 de dogari, meșteri cu faimă, autori de cofe, ciubere, donițe, balii, putini, putinee, șiștare, cu care umplu piețele Focșanilor și Galaților. Dar nerejenii, ni se mai spune, știu să mădulărească din lemn o mulțime de alte lucruri. Chiar și ei, Nicolae Bleaju, se pricepe să facă din fag și molid dantelă, sculptează diferite obiecte de uz casnic, dar asta doar așa, pentru plăcerea lui. Există în Nereju bătrîni care, pe vremuri, știau să facă și mobilă, știau să împodobească cu ornamente sculptate și traforate balcoanele și pridvoarele caselor, făcîndu-le vesele, zimbitoare și înflorite cu niște mirese. Memoria acestor rafinate produse nu s-a pierdut, ea ar putea fi stimulată, ajutată să redevină activă. S-ar putea face și ornamente de case, s-ar putea face și o splendidă mobilă rustică, lucrată în serii mici sau numai în unicate, dar pentru asta e nevoie de repartiții de lemn. Repartițiile astea se dau însă cu țîrîita, numai dogarii știu cîți peri albi îi costă lemnul procurat pentru o cofiță. Dacă s-ar deschide în sat o secție de fabricare a mobilei, cu munca la domiciliu, ar fi destui nerejeni ce n-ar mai bate drumurile Brăilei ori Tulcei ; cu care ocazie (adaugă primarul Ion Chiriac) cei rămași lîngă vetre ar mai crește și niște oi, și niște cornute mari, economia comunei s-ar resimți. Tot o secție, de data asta de prelucrare a fructelor de pădure, as-

Dar să ți le faci singur!

teaptă cei din Nereju de un deceniu. Prevăzută de organele județene încă din 1973, secția asta se tot dăpărtează în zarea promisiunilor, în timp ce cătina albă, zmeura, fragii, murele și afinele, abundente pe-aici, dar recoltate doar parțial, sînt prelucrate în alte părți. Un fel de „centru" meșteșugăresc există în sat, se cheamă „Centrul de prelucrare a laptelui", dar, pe lîngă absorbirea unei forțe de muncă minime (cîțiva inși), rolul lui economic trezește zîmbete. „Centrul" ăsta, ni se spune, e mai mult o „haltă de tranzit", un „intermediar" între crescătorii de animale și stat. „Centrul" primește de la sătenl cașul de oaie gata preparat (nemaifăcînd nimic altceva decît să-l transmită unde trebuie) și lapte de vacă la care mai adaugă niște chiag.

Pentru rezolvarea problemelor, primarul Ion Chirtac sugerează (citind dintr-un studiu sociologic întocmit în Vrancea în 1973) ca Asociația crescătorilor de ovine din sat să se specializeze și în meșteșuguri (agroalimentare, de prelucrare a lînei, pielii și lemnului), și în pomicultură (inclusiv în conservarea fructelor), devenind o asociație cu profil complex, care să fructifice resursele locului, să le asigure oamenilor profesii bănoase și siguranță a vieții în vatra lor.

ILIE FURCARU

Un chip anume de a trăi cu picioarele pe pămînt

Într-o consfătuire a municipiului Baia Mare, pămîntul cooperativei agricole de producție din Recea se împarte în două importante subdiviziuni, cu o precizie ce se poate verifica la balanță : 520 ha arabile, în cultură mare, și 511 ha risipite în loturi personale, aflate în folosința cooperatorilor. Ceea ce nu înseamnă decît că pămîntul e puțin în raport cu numărul oamenilor și ceea ce, de asemenea, înseamnă că înclinația celor din Recea spre îndeletniciri și meserii auxiliare agriculturii nu este numai licită. Mai mult, această înclinație se dovedește a fi o condiție a supraviețuirii lor la un nivel decent de bunăstare, nu de azi sau de ieri, ci din vremuri mai vechi. În consecință, sectorul industrial al cooperativei din Recea revendică aici și acum o atenție deosebită, mărturisită atît de Nicolae Tusan, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, cît și de președintele Mihai Mociran. Însă, mai ales, mărturisită de contabila Terezia Antohie, prin cifre revelatoare. În 1982, sectorul industrial și al prestărilor de servicii a realizat o producție globală în valoare de 5 813 000 lei. Numai beneficiile s-au ridicat la 423 000 lei. În primele patru luni din 1983 s-au realizat două treimi din producția planificată pentru întregul an în curs. Pe scurt, se stă bine.

Desigur, mai mult decît cifrele în sine ne interesează rațiunea, justificarea și orientarea acestei producții industriale, măsura în care ea satisface nevoi firești, de utilitate socială, cu mijloacele aflate la îndemînă, altfel spus pe temeiul unor resurse locale. Și trebuie să subliniem adevărul că acești harnici cooperatori din Recea, din acest punct de vedere, nu se scarpină cu mîna dreaptă la ureche stîngă. Ei nu valorifică doar resurse materiale locale, ci și resurse proprii de pricepere și inteligență tehnică, specifice unor oameni pe care un pămînt nu prea roditor l-a înfrățit din tinerețe cu meseriile feluri te. Mulți din Recea au trudit o viață de om în minele Maramureșului și la reîntoarcerea în comună, survenită odată cu ieșirea la pensie, au pus pe roate o secție de bobinat motoare electrice pentru locomotivele din subteran. Mai cu seamă motoare de 19,5 kW. Și inițiativa, fără doar și poate, s-a dovedit a fi folositoare și lor, dar și întreprinderilor miniere ale județului. Iuliu Hitler, Emil Kemka și Andrei Uroy reprezintă sufletul acestei activități. Cu adevărat valorifică resursele materiale locale cooperatorii specializați în prelucrarea lemnului, conduși de Elena Cotet. În fiecare an, tradiționala campanie de curățire a fînețelor și pășunilor le oferă cantități apreciabile de materie primă pentru cozi de uneltele agricole și scări de mînă. O coadă de sapă nu e mare lucru, dar are căutare. La fel, o scară de mînă întocmită la Recea acuteșie timpul prețios al minerilor de a se risipi în preocupări derizorii în raport cu munca lor aspră, fundamentală în peisajul economic al țării. Apoi, o atenție deosebită merită și secția de arome și esențe alimentare a cooperativei agricole din Recea, aflată în grija lui Emerich Rumpold și constituind un capitol de activități, cum se știe, neacoperit în totalitate de industria mare. Prospectînd piața, sondînd gusturile, cumpănind posibilitatea de a se aproviziona cu substanțe diverse, „chimiștii" din Recea fac o treabă al cărei ecou se prelungește în mai toate gospodăriile din ținut. Pe fața aceasta a lucrurilor, cei din Recea oferă la multi un exemplu despre cum își poate statornici o comunitate locul ei sub soare, fără a fura din lumina și căldura vecinilor. În sfîrșit, tot la Recea, Alexandru Nichita conduce un puternic sector de construcții și prestări de servicii, obișnuit deatîtea și în alte cooperative, nu doar în Maramureș, ci și pe alte meleaguri.

Una peste alta, toate aceste activități industriale anexe, conjugîndu-se cu agricultura, împlinesc un nivel de trai de recunoscut în înfățișarea comunei și a gospodăriilor ei. De asemenea, își are însemnătatea sa faptul că oele mai multe se practică în ferestrele muncilor agricole. Și poate mai important decît toate este alt adevăr : cooperatorii din Recea, cînd s-au hotărît să-și pună pe roate sectorul anexă industrial, nu s-au gîndit doar la ei, ci și la ambianța întreprinderilor din zonă, la nevoile lor, care au ajuns să le ofere o perspectivă și o certă liniște înaintea viitorului. Fiind și aceasta un chip anume de a trăi cu picioarele pe pămînt.

MIHAI PELIN

Inocenții din Tunari

Afacerile murdare sînt pline de absurd, astfel că, la dezlegarea lor, orice om cu un minimum de bun-simț trebuie să se întrebe cum a fost posibil totul. Cum a fost posibil, adică, să-și riște atîția oameni onoarea, cînd în cutare caz era limpede din capul locului că povestea n-avea cum să dureze ? Spre exemplu, în cazul turnătoriei de neferoase de la C.A.P. Tunari.

Pe președintele acestui C.A.P. îl chemă Dumitru Tătaru. Pe inginerul șef îl chemă Constantin Stănescu. Meseria lor e să facă grîu și porumb, nu electromotoare. Electromotoarele se lucrează la oraș, în fabrici ori în cooperația urbană. La „Electrobobinajul", bunăoară. Între cooperativa bucureșteană și ogorul de grîu și porumb al comunei Tunari, sectorul agricol Ilfov, n-au cum să se stabilească nici un fel de relații de producție. Dacă se stabilesc, atunci se calcă precis vreo lege, așa că și Dumitru Tătaru, și Constantin Stănescu aveau toate motivele să caște ochii mari cînd Maria Minea și Gusti Bungărzescu, doi pensionari din Capitală, cu practică în înființarea unor ateliere ce încalcă legile, le-au propus deschiderea unei turnătorii de neferoase la Tunari. De unde neferoase la Tunari ? De unde mină de lucru în turnătorie, cînd și așa treburile C.A.P.-ului nu merg strălucit ? În fine, de unde atîta încredere în niște străini ?

Minea și Bungărzescu nu erau chiar niște necunoscuți la Tunari. Ei mai conduseseră aici un atelier de neferoase pînă prin '80 și, dacă n-au fost prinși cu bani cîștigați prin nemuncă, se cheamă că au fost cetățeni cinstiți. Orice hoț nedovedit, se știe, e om curat. Că ar fi existat și pînă în '80 o seamă de motive pentru cercetarea afacerii celor doi, e neîndoielnic : oamenii au fost aceiași, metoda aceeași, aceiași și beneficiarul : C.A.P. Tunari. Ca să facem povestea mai scurtă — dar nu neapărat alta — trebuie spus că C.A.P.-ul încasa fără nici o investiție și fără bătaie de cap cîteva milioane și că, astfel stînd lucrurile, nu avea nici o pricină să-i stînjenească din treburi pe amabilii pensionari Minea și Bungărzescu. Cînd toată istoria a devenit publică și procuratura a trimis în cercetare penală 17 persoane, conducerea C.A.P.-ului a dovedit același soi de naivitate agresivă : cum să-și fi făcut ei griji din moment ce li se dădeau niște milioane ! Dacă li s-ar fi luat cîteva milioane, ei, bine, lucrurile se complicau. Dar nu li se luau ; li se dădeau, și încă ușor.

Nu nădușea nimeni la sapă pentru bani ăștia, nu se socoteau zile muncă, nu era nevoie să miști un deget.

Sau poate că era nevoie ?

Locotenentul Ilie Ene, de la Biroul cercetări penale al sectorului 2 miliție București, care a trudit cinci luni pentru deslușirea tuturor ițelor afacerii, e convins că exact cei ce aveau obligația să vegheze la legalitate au procedat superficial. „Electrobobinajul" plătea un preț pentru o anumită cantitate de piese turnate. Cine și la cît timp lucra aceste piese în atelierul-anexă „de prestări servicii" al C.A.P.-ului Tunari, nu era, s-a zis, treaba „Electrobobinajului". Dădeau banii, primeau marfa !

Inginerul șef de la Tunari, Constantin Stănescu, a fost șeful comisiei de normare a lucrărilor în atelierul de turnătorie. Normarea s-a făcut atît de generos cu liota de pensionari bucureșteni angajată de Minea și Bungărzescu, încît inginerul șef nu ar fi trebuit să fie de acord. Dar a fost, pentru că pensionarii, cum am mai spus, nu cereau milioancie de lei, ci le oferau.

Tovarășul I. Simion — așa apare numele său pe toate stampilele de avizare ale Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară de pe lîngă Consiliul popular al municipiului București — a avizat, cu inocență, s-ar putea zice, nu numai înființarea cu nemiluita prin preajma Capitalei a atelierelor-anexă ce, tot cu nemiluita, fac obiectul unor asidue cercetări penale, dar tot inocent a avizat și normările întocmite de pensionarii cei activi, Minea și Bungărzescu. Astfel că, pînă la urmă, deși o mulțime de oameni ar fi trebuit să vadă ceea ce era evident — și anume că la turnătoria din Tunari se minuiau bani mulți pe muncă puțină — a trebuit să intervină un inspector al Băncii pentru agricultură și industrie alimentară ca să dezvăluie potlogăria și un lucrător al miliției judiciare ca s-o rostuiască într-un dosar penal. C.A.P.-ul a încasat — fără nici un efort ! —, în perioada 1 ianuarie 1981 — 31 martie 1982, suma de 1 696 647 lei. Cei 15 încadrați bucureșteni ai turnătoriei de neferoase comunale au încasat și ei 640 330 lei, cînd, de fapt, la o plată cinstită, pe munca efectiv prestată, n-ar fi avut dreptul decît la 152 074 lei. Jaful săvîrșit, fără ca nimeni să iasă, în aparență, în pierdere (cu excepția statului, adică a noastră, a oamenilor ce știm exact munca fiecărui leu și sudoarea fiecărei zile de slujbă), a fost de aproape jumătate de milion. S-au lipit la cîștig și Constantin Chicioreanu, maistru la „Electrobobinajul", și-a făcut numele de ris și contabila șefă a C.A.P.-ului, Maria Bădescu, persoană competentă să vadă că normele de timp întocmite de un personaj paravan, un anume Dumitru Mănescu, normator pensionar, vădeau ori incompetență, ori rea intenție. Și-au mai dat — cum se spune — cinstea pe rușine și alții, oameni dispuși să semneze pentru o sumă într-un stat de plată și să încaseze doar sfertul ei. E drept că unii nici nu știau adresa C.A.P.-ului Tunari și că au aflat-o stînd umiți pe scaun în fața anchetatorului.

Dacă procesul turnătoriei de neferoase din Tunari are acum 17 învinuiți, nici președintele, nici inginerul șef al C.A.P.-ului nu pățesc nimic. Au fost mustrați aspru, se înțelege, și sîntem convinși că încă mai simt mustrarea. Cît despre tovarășul I. Simion, de la D.G.A.I.A., al cărui nume a patronat înființarea unor ateliere, astăzi în anchetă penală, n-avem de zis decît lucruri bune. În fond, Minea, Bungărzescu și ceilalți n-aveau decît să fie cetățeni cinstiți și să toarne sîrguincioși neferoase la atelierul din Tunari.

Dar cîteva probleme tot se mai pun. Prima ar fi aceea că la Tunari se fabrică totuși grîu și porumb. Iar a doua rezultă din prima : ce să fi căutat niște pensionari din București la Tunari ? Nu-și puteau ei consuma pensia acasă ? Ce-i mîna oare pe ei pe drumuri, dacă nu ideea unor bani fără muncă ? De unde rezultă că tot ceea ce era de demonstrat fusese limpede și demonstrat din capul locului.

TUDOR OCTAVIAN

Avem resurse sub nasul nostru, totul e să le folosim!

— Stimate tovarășe Gheorghe Dănăilă, mai întîi să vă prezentăm cititorilor : sînteți membru al Biroului permanent al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și, totodată, secretar al Comisiei economice și juridice a organizației respective. Astfel zis, aveți calitatea de a face cîteva precizări cu privire la activitatea de industrie mică din aria cooperativelor de producție, activitate tot mai largă în ultima vreme, dar care, uneori, au constatat redactorii noștri pe teren, tinde să crească în cadrul ei o industrie mare, fenomenul riscînd să devină păgubitor, prin suprapuneri, prin scoaterea unor valoroase materii prime din circuit etc., etc.

— Am s-o iau, cu voia dumneavoastră, mai de demult, afirmînd că, la țară, s-a făcut totdeauna industrie mică, producerea brînzei, de pildă, sau repararea unei căruțe înseamnînd, desigur limitat, chiar asta. Pînă în 1971 a fost vorba despre o activitate anexă. În anul amintit, Legea 7 a reglementat dezvoltarea activității industriale de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii în unitățile consiliilor populare, cooperativelor agricole, meșteșugărești și de consum, textului respectiv aducîndu-i-se, în 1973, unele îmbunătățiri. U.N.C.A.P. a fost investit să dezvolte această activitate, în cooperative și în asociații economice intercooperatiste, urmărind 4 scopuri fundamentale.

— Le cunoaștem ; folosirea mai rațională a forței de muncă existentă în mediul rural, valorificarea superioară a resurselor locale de materii prime și materiale, asigurarea creșterii veniturilor membrilor cooperatori, ridicarea gradului de civilizație al satelor. E corect ?

— Da. Vreau să adaug că, în iunie 1978, a avut loc, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o amplă consfătuire privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, cu care ocazie s-a subliniat, o dată în plus, importanța sectorului respectiv, oferindu-se noi și prețioase orientări. Legea 2 din același an, 1978, a stabilit cadrul juridic al dezvoltării industriei mici încredințînd consiliilor populare coordonarea în teritoriu. Ea a permis, ca noutate, cooperarea unităților noastre cu întreprinderi industriale de stat în vederea realizării, în perimetrul industriei mici, a unor ansamble, subansamble, piese de schimb etc. În 1982, de pildă, în temeiul acestei cooperări s-au realizat 550 de milioane de lei, cam 9 la sută din valoarea totală a industriei mici. În județele Giurgiu, Olt, Mureș și Cluj, ca și în Sectorul agricol Ilfov, s-au înregistrat rezultatele cele mai bune.

— Cîteva exemple concrete ?

— Asociația cu profil industrial Giurgiu a confecționat și confecționează, în exclusivitate, cabine pentru tractoarele produse la Brașov, C.A.P. Bragadiru a încheiat contracte cu mai multe întreprinderi din Capitală, cu „Vulcan", cu „Autobuzul", cu „Electronica" etc., utilizînd furnizîndu-i cutii pentru aparate de radio și pentru televizoare. De regulă, utilajele erau puse la dispoziție de beneficiar, dintre cele cu un grad ridicat de uzură. Pe de-o parte, industria mare se descongestiona, predînd mai ales piese și repere nerentabile pentru ea, pe de alta, în condițiile în care forța de muncă din C.A.P. a fost și a rămas mai ieftină, veniturile cooperativei creșteau. Drept urmare, au apărut și s-au consolidat asociații cu profil industrial puternice și m-aș opri, spre a nu lungi discuția, la cele din județul Olt, C.A.P. Scornicești, de exemplu, și-a creat o unitate proprie de activități industriale, iar Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial Vitomirești a obținut venituri însemnate, mai ales din valorificarea resurselor locale. Reziduurile de aluminiu, căzute de la „Alumina" Slatina, au devenit, la Vitomirești, o materie primă foarte prețioasă și, din prelucrarea lor, s-au realizat mari beneficii.

— De acord cu aceste exemple, dar veți recunoaște că nu în toate locurile s-a întîmplat așa. În unele cooperative, în unele asociații, s-a sărit uneori peste cal, mica industrie de alei arătînd ambiții rămase, din păcate, fără acoperire. În loc să se limiteze la valorificarea resurselor locale, de pildă, ea și-a propus să rivalizeze cu marea industrie, scoțînd unele materiale din circuitul economic firesc, procedînd la investiții costisitoare etc. Ca o consecință, nu foarte logică, respectiva cooperare s-a transformat, pe alocuri, într-un „recital" ale cărui rezultate n-au fost totdeauna cele scontate. Greșim ?

— Într-adevăr, o serie de produse deficitare la nivelul economiei naționale, metalul, maselle plastice, cauciucul etc., au ajuns să fie, în unele cooperative, folosite în mod abuziv, creîndu-se neajunsuri. În plus, în lipsa unei tradiții în afara respectivă, ca și a unor condiții de lucru mai degrabă artizanale, calitatea pieselor furnizate industriei republicane n-a corespuns totdeauna. O analiză efectuată la nivelul Consiliului central de control muncitoresc al activității economico-sociale, în 1982, a evidențiat, pe lîngă multe aspecte pozitive, și minusurile amintite. Sigur, industria mică trebuie în continuare sprijinită, dar ea trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, o activitate bazată pe resursele locale. Trebuie să rămînă în afara unei tehnicități deosebite, întinzîndu-se atît cît îi permite plapuma. Ea poate colabora, după opinia mea, cu industria mare, dar n-are dreptul să afecteze circuitul acestela. S-au petrecut, consider, unele abateri și va trebui să fim mai vigilenți în această direcție.

— E exact și opinia noastră. Să dăm industriei mici din cooperative ce-i al ei, dar să ne ferim să facem o industrie mare în cadrul acesteia. Vă mulțumim.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Aparatura medicală (III)

O șansă la prestigiu internațional

● BIOTERMOANALIZORUL — BTA 8 — AL DOCTORULUI IOAN MOGOȘ CA METODOLOGIE ORIGINALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN DIAGNOSTICUL ȘI TRATAMENTUL BOLII CANCEROASE

Tocmai cînd îl întrebam pe inginerul clujean Viorel Verzea, reprezentantul Întreprinderii de electronică industrială și automatizări, de ce nu a fost prezentată în expoziția internațională de la București această realizare prestigioasă a tehnicii noastre medicale (medaliată la cîteva saloane de invenții de peste hotare și brevetată în cîteva țări), apare (coincidență fericită !) chiar reputatul oncolog, aflat, ca orice medic, în calitate de vizitator. Modest, precum e binecunoscut, medicul acceptă și înțelege motivația „lipsei de spațiu", ceea ce, în fapt, e greu de acceptat, de vreme ce (oricine a putut să vadă) a încăput, a avut loc un scaun stomatologic pliant, desfășurat pe toată lungimea sa (interesant, desigur, dar nu o noutate absolută) ce a ocupat un spațiu cu mult peste cît i-ar fi trebuit **bioter-moanalizorului.** Aparat ce ar fi putut fi o certă ofertă la export, fiind deja cunoscut în lumea medicală internațională din saloanele anterioare de peste hotare, din publicațiile de specialitate românești și străine, precum și dintr-o recentă manifestare științifică medicală în care un colectiv al Institutului oncologic din București a prezentat cercetări inedite privind metodologii noi și aplicații noi ale aparatului și metodei de biotermoanaliză.

— Vorbiți-ne, stimate dr. Ioan Mogoș, ce s-a mai întîmplat de acum 3 ani, cînd am scris prima oară despre sistemul electronic BTA conceput de dumneavoastră, și pînă azi. Chiar noi v-am făcut legătura, atunci, cu prof. univ. dr. ing. Adrian Petrescu, șeful catedrei de calculatoare a Institutului politehnic bucureștean, în vederea perfecționării părții de prelucrare și afișare a datelor, idee ce vă preocupa și domina. Cum s-a soldat colaborarea ?

— În primul rînd, aș vrea să remarc, bănuiesc că ați aflat, aparatul a fost preluat în fabricație de o întreprindere din Cluj-Napoca. S-au și realizat cîteva exemplare ce respectă principiul vechi, dar care au și o serie de modificări importante față de modelul din 1979, cunoscut de dumneavoastră. I s-a adăugat o imprimantă electronică automată care îl face mai silențios și afișează datele concomitent cu înregistrarea, cu depistarea lor de către aparat. Imprimantă — precizare însemnată de făcut — realizată cu piese din producția internă. De la ultima întrevedere și pînă acum s-a realizat o metodologie de folosire a modelului nou care, avînd posibilitatea să măsoare concomitent mai multe puncte, a ridicat problieme deosebite din punct de vedere al așezării sondelor pe corpul uman. După foarte multe încercări s-a găsit o modalitate simplă, un dispozitiv ce poate fi aplicat pe orice geometrie a corpului omenesc. O preocupare permanentă a fost și aceea a folosirii tehnicii de calcul pentru prelucrarea datelor termografului, ceea ce aduce rezultate practice cu totul noi și deosebite atît în cunoașterea bolii canceroase, cît și în optimizarea tratamentului citostatic. De a perfecta compatibilitatea dintre termograf și calculator. A fost pusă la punct o interfață care să permită introducerea directă a datelor de la biotermoanalizor la un calculator. În al treilea rînd, am dezvoltat în această perioadă, în colaborare cu mai multe colective de lucru, inclusiv cu colegi de-ai noștri de la Institutul „Victor Babeș", o metodă originală (pe care am prezentat-o la un recent simpozion internațional, trezind un interes deosebit al specialiștilor) a biotermoanalizorului pentru testarea *in vitro* a sensibilității celulelor tumorale la activitatea diverselor citostatice.

— Adică un mare pas înainte : acum trei ani îl foloseați mai ales pentru diagnostic nu și pentru tratament și pentru urmărirea efectului acestuia. Deschideți un drum nou însăși metodei de termografie ?

— E adevărat că acum trei ani utilizam biotermoanalizorul mai cu seamă pentru diagnostic, dar nu era deziderat nostru principal ; în concepția noastră inițială, termografia prezintă niște caracteristici particulare ca metodă de investigație. Ea poate să dea informații utile, dar cu o valoare inegală pentru diverse domenii. În domeniul diagnosticului se cunosc și alte metode care au valoare chiar mai bună decît termografia — mamografia, spre exemplu —, valoarea termografiei însă, prin experiența acumulată în cei peste 15 ani de aplicație, ne arată că are, în schimb, o valoare neegalată în depistarea, găsirea unor modificări subclinice, care sînt de ordin biochimic-metabolic și care pot deveni cancere după perioade variabile de timp. Domeniu în care nu poate pătrunde, deocamdată, nimeni.

— Ne spuneți un lucru senzațional. Cum adică, un medic poate afla, cu ajutorul aparatului dumneavoastră, dacă un om este predispus la cancer și-l poate astfel urmări în timp și, prin urmare, lua măsuri de prevenire sau, în orice caz, de tratament precoce ?

— Lucrurile stau chiar așa. Termografia pune în evidență orice modificare patologică, fără a preciza de ce natură este — deși precizia pentru tumorile de sîn este de 98—100 la sută — ieziunea. În ceea ce privește includerea într-o grupă de afecțiuni, cercetările mai recente de prelucrare a datelor prin calculator ne arată că aproximativ 80 la sută au valori ce sînt sub valorile categoriei neoplazice, în schimb, peste 15 la sută dintre tumorile considerate benigne la un prim examen pot prezenta din punct de vedere termografic asimetrii valorice ale unei malignități. Este vorba despre acel rezultat **„fals pozitiv"** ce i-a făcut pe mulți să fie sceptici în privința utilizării metodei în diagnostic. Dar iată că studii pe statistici mari de bolnavi au pus în evidență — atît unor autori străini cît și nouă — că din această categorie de bolnavi cu indicații termografice de „fals pozitiv", examinată clinic în următorii doi pînă la 12 ani, în zonele puse în evidență de termograf s-au dezvoltat tumori maligne. Așa că, noțiunea de „fals pozitiv" se pare că trebuie revizuită sau corectată cu factorii evoluției în timp. Văzută din punct de vedere al depistării precoce, iată că termografia este cea care selectează cel mai bine categoria celor cu risc crescut de îmbolnăvire.

— Să revenim la cealaltă virtute importantă a termografiei și a termografului Mogoș și anume la valoarea lui pentru testarea sensibilității la anumite citostatice, prin urmare pentru tratament. Ce rezultate ați obținut în această privință ?

— Încă de la început, am dezvoltat metoda termografică pentru testarea sensibilității la tratamente, urmărim cu ajutorul ei efectul terapeutic și evoluția bolii, iar în ultima vreme — prin aplicarea unei metode specifice de calcul și prelevarea datelor într-un anumit fel — selecționăm cazurile pentru anumite tratamente și ne ajută în stabilirea unui pronostic de evoluție a bolii. Am acordat întotdeauna o valoare mai mare și am considerat că locul termografului este mai ales în cel al aplicării terapiei. Am putea concluziona că, la ora actuală, am obținut rezultate remarcabile — ce îmbun termografia între cele mai eficiente metode moderne de diagnostic și tratament, și asta nu numai în maladia canceroasă — în cunoașterea bolii neoplazice, în optimizarea tratamentului citostatic, dar și în toate procesele inflamatorii. Sînt metodele noastre, originale, pentru fiecare avem peste 40 de parametri de control, fiecare răspunzînd la un anumit aspect. Prin urmare, cu ajutorul lui BTA-8 cantificăm efectul terapeutic, stabilim sensibilitatea la diverse tratamente, obținem date despre biologia tumorii — ritm de creștere, formațiune proliferativă etc. Prin aceste aspecte ne-am desprins de modul clasic de privire și înțelegere a metodei și putem să venim mai bine și mai eficient în ajutorul celor afectați de această necruțătoare boală.

— Nu și dezideratul de a le vedea în toate spitalele județene și clinicile mari ale țării, ceea ce ar ajuta enorm, cum se spune în prospectul aparatului la „SUPRAVEGHEREA STĂRII DE SĂNĂTATE A POPULAȚIEI". Cîte aparate funcționează la ora actuală și unde ?

— Da, s-ar cuveni să reamintim că metoda termografiei și aparatul nostru, nu are aplicabilitate doar în oncologie ci, pe baza gradienților de temperatură, poate elabora diagnosticul de prezumție, controlul și dirijarea tratamentului în afecțiuni ale sinului, osteoarticulare, bronhopulmonare, hepatice, digestive, genitale, de circulație periferică, endocrinologice, reumatologice. Poate urmări evoluția bolnavilor dispensarizați cu diverse afecțiuni și să indice răspunsul acestora la tratamentul aplicat. Investigația este rapidă, ieftină, total neinvazivă și astfel, nu prezintă nici un risc pentru organism. Funcționează, deocamdată, unul la Institutul oncologic din București, altul la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon", altul la Centrul dermato-venerian (pentru tumori maligne ale pielii), un altul la Institutul de balneologie și ultimul, la Hotel „Parc" pentru diagnostic și tratament ale afecțiunilor articulare, reumatologice, în general.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Au cunoscut geto-dacii acupunctura?

Strămoșii noștri îndepărtați, daco-geții, au cunoscut și au practicat acupunctura ? O cercetătoare din Ploiești, Nineta Crainici, răspunde afirmativ la această întrebare, prezentînd în acest sens o interesantă și îndrăzneață ipoteză de lucru, nu lipsită de temeiuri științifice. Investigațiile au avut în vedere mai multe piese de arheologie, datînd din mileniile trei și patru i.e.n., precum și numeroase elemente de folclor național, datini și obiceiuri populare. Autoarea, fostă prim-solistă a Teatrului muzical din Galați, este astăzi o cunoscută cercetătoare în domeniul medicinei naturiste. Interesant de amintit, totodată, este că Nineta Crainici a ajuns la această preocupare dominantă a vieții sale nu sfătuită de unii și de alții, ci ca urmare a unui neplăcut accident profesional. Un exemplu mai mult că uneori hazardul poate aduce surprize revelatorii. Celebrul nostru artist George Georgescu a ajuns dirijorul de clasă internațională numai după ce infirmitatea l-a obligat să abandoneze violoncelul. Mai amintesc că, foarte de curînd, televizorul ne-a adus pilda unui tînăr american care, corectîndu-și prin sport fragilitatea somatică, a ajuns la ora actuală campion mondial de patinaj.

În cazul Ninetei Crainici a fost vorba de pierderea vocii și de vulnerabilitatea sănătății respiratorii, evenimente dramatice în viața unei artiste lirice. De aici preocuparea pentru exercițiile respiratorii și fizice, pentru logopedie, pentru terapia prin acupunctură, presopunctură, poziții statice, masaje și automasaje. Studiază deopotrivă forme de gimnastică populară senegaleze și egiptene, devine cu timpul membră a Asociației de studii orientale din România, invitată a cercurilor de ergonomie și acupunctură din cadrul U.S.S.M. București, precum și animatoare a cercului științific „Univers club" din Ploiești. Elaborează o metodă originală de biomasaj cu sunete vocale aplicate pe puncte electrodermale, iar la invitația unor medici ftiziologi aplică tratamente în două spitale asupra unor cazuri inabordabile medical sau chirurgical.

Cunoașterea nemijlocită a satului o fac să observe și apoi să studieze sistematic valoarea terapeutică a unor obiceiuri populare, între care la loc de frunte se înscriu dansurile străvechi și unele practici pastorale. Elaborează în acest sens o lucrare pe care ne propunem să o prezentăm în rezumat într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

În acest larg context, translația către preocupările de paleoetnologie ne apare firească. Iată ce ne declară interlocutoarea noastră :

— Celebra figurină „Ginditorul" (cultura Hamangia, mileniul 4 î.e.n.) a fost punctul de plecare al unor cercetări care au durat aproape doi ani. Pentru început, statueta mi-a dat ocazia să identific și să

reconstitui o poziție ancestrală de respirație pe care am introdus-o în studiul meu dedicat unor modele folclorice de educare respiratorie. Figurina din piatră șlefuită prezintă, după opinia mea, o tehnică de acupresură cu coatele și degetele mîinilor, în care sînt implicate traseele cord, stomac, circulație, sexualitate. Am continuat investigațiile recurgînd la exponatele Muzeului național de istorie al R.S.R., unde m-am bucurat de sprijinul tovarășului Valeriu Leahu, șeful secției de istorie străveche. Aici am studiat aproape 200 de obiecte, 60 din acestea prezentînd vizibile incizii cu forme geometrice și puncte. Am putut identifica în total 118 puncte, distribuite pe 51 de obiecte, fiecare exponat fiind gravat cu 2—3 sau maximum 15 puncte. Așezarea lor într-o schemă comună mi-a adus revelația celor 14 trasee electrodermale cunoscute în acupunctura științifică. Unele cercetări efectuate de biofizicieni în domeniul electrofiziologiei cardiace și nervoase redau înregistrări grafice similare inciziilor prezente pe o parte din figurinele studiate. În ceea ce privește formele geometrice, atenția mi s-a oprit, între altele, asupra unui tablou sculptat în lemn (sec. X î.e.n.) care reprezintă, după toate probabilitățile, o femeie ce face auriculopunctură pe urechea unui bărbat tînăr, așezat cu capul pe genunchii ei. Pe lespezile a două morminte (Curtea de Argeș) sînt sculptate cîte un traseu cu reliefuri rotunde, multiplicate numeric în zona capului. Ele mi-au amintit de studiile pe care le-am făcut în legătură cu medicina populară, în care masajele pe puncte și zone electrodermale, ca și „bătăile" pe coapse, genunchi, glezne din dansurile țărănești, indică preocupări străvechi pentru forme de acupresură.

— Să ne referim mai amănunțit la unul din obiectele studiate.

— M-a preocupat în mod deosebit obiectul denumit astăzi „Discul de aur cu căciulă", relicvă datînd din mileniul 4 î.e.n. Este vorba de o figurină din aur, complet plată, cu înălțime de 45 cm și cu un diametru de aproximativ 30 cm. Execuția demonstrează o înaltă măiestrie, iar formele geometrice care apar în bioschemă dovedesc o uluitoare similitudine cu bioschema facială de acupunctură. Fiind vorba de un cap, atenția a fost îndreptată, evident, asupra organelor O.R.L. Se observă aici o puternică manifestare vocală-respiratorie reprezentată prin vigoarea buco-nazală. Expresia se asociază perfect caracterului oftalmic al globilor oculari, compunînd o fizionomie specifică stării de stress a omului primitiv. Schema biosimetrică este formată din două cercuri interferente. O altă schemă conține axe și centre de simetrie, paralele tangente pe cercuri, precum și forme geometrice care se nasc din interferențele acestora : triunghiuri, pentagoane, romburi, combinații de triunghiuri și un oval. **Toate aceste forme apar și pe schemele faciale întocmite de acupunctura modernă prin unirea șirurilor de puncte electrodermale !** În lucrarea mea consacrată acestor cercetări am insistat și asupra simetriei piramidale, ca formă de energie, existentă și ea în aceste bioscheme. Mai amintesc, referindu-mă mereu la discul de aur, că prin imaginarea profilului cranian și prin prelungirea punctelor de simetrie și acupunctură, aceste prelungiri constituie în axe paralele ce străbat o serie de zone și centri vitali cerebrali, poate chiar biocimpuri nestudiate încă.

— Considerați că aceste date ne îndreptățesc să afirmăm că daco-geții au cunoscut acupunctura ? . . . . . .

— Similitudinea dintre harta traseelor de acupunctură, elaborată de specialistul contemporan, și schemele desprinse de pe figurinele antropomorfe este frapantă. E greu de crezut că sîntem martorii unei simple coincidențe. Cu toate acestea, cercetările mele se constituie, evident, într-o simplă ipoteză de lucru. Sînt sigură însă că cercetarea în continuare a sintezelor de simetrie facială vor confirma faptul că daco-geții au consacrat studii de profunzime cunoașterii universului uman. Între acestea, un loc deosebit l-a ocupat terapia prin acupunctură pe care, fără îndoială, strămoșii noștri au asociat-o biomasajului, tratamentelor cu plante, exercițiilor de respirație, procedee rămase nealterate în practica medicinei populare și a unor obiceiuri pastorale. Dar despre toate acestea, cu altă ocazie.

LIVIU TIMBUS ■

SĂRBĂTOARE DUPĂ 25 DE ANI DE MUNCĂ

Cei mai mulți se cunoșteau între ei de-o viață și pentru a se reîntîlni sîmbătă, la vremea amiezii, în București, în sala de pe strada Batiștei, de la nr. 14, veniseră din toate colțurile țării. Era o zi de sărbătoare pentru ei. În urmă cu 25 de ani, cînd a fost înființat Trustul de montaj utilaj chimic București, cei mai mulți dintre ei erau tineri. Cu știința meseriei pe care o aveau, dar mai ales cu experiența pe care urmau s-o dobîndească, ei erau chemați să rezolve într-un timp relativ scurt problemele complexe ale realizării ritmului înalt de dezvoltare a investițiilor în chimie și petrochimie, sporirea volumului și eficienței acestora avînd un rol determinant în dezvoltarea economică și socială a țării.

În prezența tovarășului Ioan Petre, ministrul construcțiilor industriale, și a tovarășului Gheorghe Caranfil, ministrul industriei chimice, evocarea celor 25 de ani de activitate a trustului devenit, în acest răstimp, cea mai reprezentativă unitate de construcții-montaj din țară, a prilejuit momente pline de emoție și de mîndrie pe deplin justificată. Cei 2 000 de oameni, cîți avea trustul cînd a fost înființat, au ajuns astăzi la 12 000, și muncii lor pline de abnegație îi datorăm cuvenitul omagiu, căci datorită ei au apărut în peisajul economic al țării obiective la nivelul tehnicii mondiale, de importanță majoră în industria chimică, precum platformele de la Brazi, Teleajen, Borzești, Săvinești, Craiova, Turnu Măgurele, București, Făgăraș, Tîrgu Mureș, Pitești, Rîmnicu Vîlcea, Slobozia, Slatina, Calafat, precum și obiective din alte industrii, precum Fabrica de autoturisme Dacia sau Oltcit. Acelorași oameni le-a revenit datoria de a participa, alături de alte întreprinderi, la afirmarea inteligenței tehnice românești peste hotare, prin realizarea lucrărilor de montaj de la rafinăria Banias din Siria și Zarqa din Iordania, la fabrica de ciment de la Sînjar, în Irak, sau în R.S. Cehoslovacă, R.F.G., Austria, Franța. Pretutindeni, munca a făurit caractere, a iluminat destine, și semnificativă în acest sens a fost rememorarea de către cei prezenți la jubileu a cuvintelor pe care președintele Nicolae Ceaușescu le rostea la Adunarea populară de la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, la 29 iulie 1979 : „Trebuie să recunoaștem însă că activitatea cea mai susținută, greul — cum se spune — l-au dus constructorii și montorii. Și au învins în mod practic greutățile de aici, pentru că e mai ușor să lucrezi într-un institut la planșe, într-o fabrică constructoare de mașini decît pe terenul unde înainte nu era nimic realizînd, în trei ani, ceea ce se vede astăzi aici".

A fost sărbătoare la T.M.U.C.B., o sărbătoare a cărei lumină, întemeindu-se pe durabilitatea faptelor, rămîne și ea tot astfel nestearsă în amintire. Și o învățătură a zilei cînd s-au reîntîlnit veteranii și muncitorii de frunte și cadre de conducere din acest trust mai poate fi că orizontul spre mîine al unei adevărate sărbători a muncii, a eforturilor de pînă acum, rămîne desigur tot munca.

DUMITRU ELIADE ■

Pro și contra Rodilemid

În nr. 13 al revistei noastre, din 1 aprilie 1983, am publicat — sub semnătura doctorului Gh. D. Grigorescu — articolul „Joaca de-a prioritățile", care contesta intîietatea, valoarea în materie a medicamentului original românesc „Rodilemid". Așa cum am amintit și cu alte prilejuri, revista noastră, publicînd articole semnate de cadele autorizate, de specialiști ai diverselor domenii, nu-și însușește, implicit, ideile autorilor, ci le propune, firesc, atenției celor în drept și celor interesați de problemă. Drept care ne facem o datorie de a găzdui, în replică, opiniile dr. Romulus Dinu și ale altor specialiști cu privire la „Rodilemid".

Tovarășe redactor șef,

În legătură cu scrisoarea d-rului Gh. D. Grigorescu, publicată în revista „Flacăra" nr. 13 din 1 aprilie 1983, pag. 23, ne bucurăm că ni se oferă prilejul științific și patriotic de a pune la punct o problemă pe care revista dv. o prezintă cu titlul „Joaca de-a prioritățile".

În momentul în care se pregătește lansarea pe baze științifice moderne a unui puternic medicament antivirotic românesc, RODILEMID, cel mai puțin toxic din lume, scrisoarea la adresa autorilor acestui medicament este făcută de fapt să discrediteze medicamentul produs în fază experimentală de Centrala Industriei de Medicamente din București, titulara brevetului acestui medicament nou românesc, în favoarea unui antidot străin BAL (Sulfactin), **interzis de mult de toate legislațiile sanitare naționale și internaționale pentru utilizare pe om și scos din nomenclatorul farmaceutic din cauza toxicității sale ridicate.**

Asemenea... demersuri a mai făcut dr. Grigorescu la Consiliul Național de Știință și Tehnologie, la Academia de Științe Medicale, la Academia R.S.R. și la alte instituții, acuzându-ne, gratuit și tendențios, de lipsă de deontologie științifică. Primele două foruri ne-au cerut să furnizăm explicații. Răspunsurile noastre au fost deplin acceptate atît de C.N.S.T. cît și de Academia de Științe Medicale, întrucît noi, la curent cu literatura mondială din acest domeniu, nu am invocat „prioritățile" pe care, în mod nejustificat, și le asumă dr. Grigorescu. (Academia R.S.R. nici nu a găsit necesare explicații, întrucît dr. Grigorescu îi cerea pur și simplu să ne oprească de la prezentarea medicamentului românesc Rodilemid la Simpozionul de neurologie din septembrie 1982 !).

Citîm din raportul către aceste foruri :

„Faptul că substanțe chimice capabile să fixeze ionii metalici (chelatori) au o acțiune antivirală a fost demonstrat prima dată în lume de Cutting, în 1949, iar Hamre și Colab au sintetizat primul chelator cu o acțiune antivirală în 1950. În perioada 1950—1955, tot anterior publicației lui Gh. D. Grigorescu, o serie de lucrări asupra diferiților chelatori confirmă această observație (Thompson, 1951 și 1953, Bauer, 1954 etc.).

În continuare s-au identificat mai mult de 15 clase de chelatori, cuprinzînd zeci de structuri chimice diferite, cu acțiune antivirală, și sute de cercetări „in vitro", pe animale de laborator și unele chiar pe oameni (în cazuri grave : epidemia de variolă din Madras), au atestat această proprietate a chelatorilor".

Dr. Grigorescu, care ridică problema deontologiei științifice, **nu citează pe nici unul din autorii care l-au precedat, sau** din contemporanii săi, în nici una din lucrările domniei-sale, cu începere de la prima sa publicație, din 1955, și pînă în 1960. Astfel, de pildă, în lucrarea din revista de dermatovenerologie nr. 2/1971, în care prezintă tratamentul cu BAL a unor complicații cutanate survenite în urma vaccinării antivariolice, **nu citează autorii care, cu 10 ani înainte, au dovedit și publicat aceste fapte** (Turner în 1962 și Bauer în 1963 și 1965). Dar autorii care l-au precedat pe Gh. D. Grigorescu, sau l-au fost contemporani, și oricum au publicat mai înaintea lui cercetări dovedind acțiunea antivirală a chelatorilor nu au avut nesăbuința să folosească substanțe toxice pe adulți și copii, în viroze benigne ca zona zoster, varicelă, oreion.

Clasa mercaptanilor, din care face parte și BAL (Sulfactinul), substanța întrebuințată de Gh. D. Grigorescu în „tratamentul" virozelor de mai sus și în alte maladii, sintetizată de Chemiwerke Hamburg, dar lansată prima dată în lume de englezi, în primul război mondial, ca antidotul unui gaz de luptă — Yperita — este cunoscută ca inhibitoare a dezvoltării virusurilor ; dar nu este admisă de nici o legislație sanitară pentru utilizare la oameni decît în cazuri grave de intoxicații mortale cu arsenic, aur sau mercur, și asta ÎN TRECUT.

Dozele mari și repetate folosite de Gh. D. Grigorescu și publicate în lucrarea : „Acțiunea antivirală a ditiolilor în tratamentul unor localizări virotice O.R.L.", comunicată la al II-lea Congres Național de O.R.L., din București 1980, au fost recomandate în Enciclopedia Merck din 1968 (The Merck Index, p. 372), numai pentru **un veterinar.** Cantitatea administrată de Gh. D. Grigorescu depășește de 5—10 ori doza admisă pentru intoxicațiile mortale cu metale grele, ale omului (L. Goodman, 1980).

În lucrarea noastră „Chelatoterapia cu Rodilemid în unele neuroviroze", prezentată la două congrese internaționale în 1982, am citat adevărații pionieri ai cercetărilor cu chelatori în viroze și l-am citat și pe Gh. D. Grigorescu, în ordinea cronologică a publicării lucrărilor, după cum a putut să vadă din diapozitivele proiectate însuși doctorul Grigorescu, care a fost în sală împreună cu alte sute de medici români și străini, așa cum s-a văzut citat și în singurul articol semnat de Romulus Dinu în „Știință și Tehnică" nr. 10 din 1982, cum recunoaște singur într-un loc din scrisoarea publicată în „Flacăra" și... neagă în alte două.

Cît despre celălalt produs de sinteză, „acidul dimercaptopropil-ftalmidic", citat de dr. Grigorescu și investigat din punct de vedere toxicologic prin niște metode artizanale față de exigențele toxicologiei secolului XX, nu a fost folosit niciodată ca medicament și nici autorizat spre experimentare de Comisia Medicamentului.

Prioritatea Rodilemidului — **medicament de cu totul altă structură chimică decît BAL,** și de aproximativ 100 ori mai puțin toxic — prioritate pe care o contestă dr. Grigorescu, în favoarea unui antidot german scos din uz ca toxic, aparține de fapt României, Centralei Industriei de medicamente, beneficiara brevetului nr. 79 426, al cărui autori sîntem, înregistrat atît în țară cît și în Canada, Japonia, S.U.A., Italia, Germania și alte țări, brevet a cărui originalitate a fost, bineînțeles, îndelung verificată.

Rodilemidul este actualmente singurul medicament pe bază de chelatori, practic lipsit de toxicitate, destinat tratamentului neurovirozelor umane.

ROMULUS DINU
doctor în științe medicale, medic primar neurolog

ILEANA DINU
toxicolog, doctor în chimie

Medicamentul românesc se recomandă singur

Rodilemidul, medicament original, conceput și realizat de medicul Romulus Dinu, a fost experimentat în clinica noastră timp de șase luni, pe aproximativ 40 de pacienți. Au fost administrate 200 de fiole în următoarele maladii : sclerozâ în plăci, zonă zoster și în paralizii faciale afrigore. Medicamentul a fost bine tolerat și ne-a permis desprinderea următoarelor concluzii :

În paraliziile faciale afrigore a scurtat timpul de invaliditate prin ameliorări notabile. În ceea ce privește scleroza în plăci, administrarea Rodelemidului a avut ca rezultat evident ameliorarea tulburărilor sfinctero-genito-urinare, deci a unor simptome grave și neplăcute specifice afecțiunii. Fiind un puternic dezinflamator și acționînd asupra nervilor periferici, produsul a avut ca rezultat și calmarea durerilor zosteriene.

După administrarea primei șarje de fiole, am semnalat doctorului Romulus Dinu că mai mulți bolnavi acuză dureri la timpul injecțiilor intramusculare. Următoarea șarjă a fost bine tolerată.

Acest prim experiment demonstrează că medicamentul se recomandă ca un produs necesar tratamentelor neurologice. Am comunicat acest lucru Comisiei pentru controlul medicamentului în cadrul unui referat de specialitate.

prof. dr. ION STAMATOIU
Clinica de neurologie, Spitalul clinic al Municipiului București

Util ar fi să ne unim cercetările

În legătură cu cercetările și tratamentele propuse de medici Gh. D. Grigorescu și Romulus Dinu este necesar, cred, să facem următoarele precizări :

Doctorul Gh. D. Grigorescu este primul specialist care a experimentat în țara noastră substanța numită Dimercapol, cunoscută sub denumirea ei comercială de Sulfactin. Este vorba de un produs cu proprietăți chelatoare înregistrat și abrobat de farmacopeia internațională, așa cum o dovedesc între altele și mai recentele cataloage de medicamente tipărite în R.F.G. și Statele Unite. Produsul a fost testat în mai multe clinici în tratamentul unor neuroviroze și observațiile rezultate s-au dovedit utile și prețioase. Întrucît laboratoarele din țară nu au deocamdată posibilitatea de a sintetiza această substanță, la propunerea doctorului Grigorescu Comisia Medicamentului a întreprins măsuri pentru obținerea în țară a unor substanțe originale cu proprietăți asemănătoare Dimercaprolului. În legătură cu terapia Sulfactinului, se poate aduce observația că, fiind vorba de o soluție uleioasă, tratamentele prin injecții intramusculare pot uneori provoca accidente locale.

Cercetările doctorului Romulus Dinu au în vedere tot o substanță cu proprietăți de chelare a metalelor, este vorba de Edetamin. **Rodilemidul are totuși o formulă originală,** conținînd și altă substanță. Se cuvine să arătăm de asemenea că medicamentul propus de doctorul Romulus Dinu este ușor de preparat, iar administrarea lui se face fără dificultate fiind vorba de o substanță apoasă. Aceasta e și motivul pentru care s-a putut întreprinde o testare clinică largă, la care și-au dat și își dau concursul numeroase clinici din Capitală și din centrele universitare ale țării. Produsul se experimentează de asemenea și la unele clinici universitare. Au fost obținute rezultate încurajatoare, dar care nu ne permit să tragem deocamdată o concluzie definitivă.

Este de dorit ca ambele medicamente să se bucure, după testare, de un aviz favorabil din partea forurilor în drept. Bine ar fi și dacă doctorii Romulus Dinu și Gh. D. Grigorescu ar înțelege că este mult mai util să-și unească cercetările decît să se angajeze în obositoare dispute profesionale.

Prof. dr. doc. DUMITRU DOBRESCU
Președintele Comisiei Medicamentului a Ministerului Sănătății

Foto-document

10 elevi, 10 concurenți, 10 premii, 10 laureați

Între 27 aprilie și 3 mai, la Città di Stresa, în Italia, la ediția a VII-a a Concursului internațional pentru tineri interpreți, Liceul de artă „George Enescu" din București a fost reprezentat de 10 elevi de diferite vîrste. Cei 10 elevi români, într-o competiție acerbă, la care au participat 2 000 de alți concurenți din 11 țări ale lumii, au înregistrat un succes fără precedent în istoria de pînă acum a acestui prestigios concurs : 7 premii întîi absolute și 3 premii întîi. Premiul întîi înseamnă obținerea unui punctaj situat între 95—100 de puncte, iar premiul întîi absolut înseamnă cel mai mare punctaj între premiile întîi.

Deci, în fața unui exigent juriu prezidat de eminentul muzicolog **Em. Spantaconi,** organizatorul întregului concurs, următorii elevi : **Cristina Tomescu,** pian, clasa a VI-a, **Viorela Ciucur,** pian, clasa a IX-a, **Anca Șaio,** vioară, clasa a X-a, și **Simona Moise,** vioară, clasa a XI-a, au obținut punctajul maxim, de 100 de puncte. Celelalte trei premii întîi absolute le-au cucerit **Maria-Luiza Botez,** pian, clasa a III-a, 98 puncte, **Daniela Spinu,** pian, clasa a XI-a, 96 puncte, și **Mirela Tomescu,** vioară, clasa a V-a, 97 de puncte. Cu nimic mai prejos sînt și cele trei premii întîi, dar neabsolute, cucerite de **Violeta Ștefănescu,** pian, clasa a II-a, mezina grupului, 99 de puncte, **Doina Fodor,** vioară, clasa a VII-a, 97 de puncte, și **Cristian-Pericle Perșinaru,** vioară, clasa a IX-a, 97 de puncte.

După cum se vede, elevii noștri au participat, pe anumite categorii de vîrstă, doar la două instrumente, pian și vioară. Subliniem acest amănunt întrucît concursul s-a desfășurat și la alte specialități cum ar fi viola, violoncelul, instrumentele de suflat, formațiile camerale și chiar orchestrale.

Așadar, participînd la doar două instrumente, tinerii noștri interpreți au cîștigat cam tot ce era de cîștigat. Adică **10 elevi, 10 concurenți, 10 premii, 10 laureați !** Firește, sincere felicitări pentru acești elevi de nota 10, inclusiv pentru profesorii lor cărora, dacă ne permit să le acordăm note, precum elevilor, sîntem bucuroși să le atribuim nota maximă, adică tot 10. Acești minunați profesori sînt : **Carmen Manea, Zoe Popescu, Cătălina Ponovici, Elisabeta Tomescu-Ciomu, Mihaela Popescu, Doina Ionescu și Adrian Tomescu.** O precizare : în afara elevei Mirela Tomescu, care este chiar fiica profesoarei Elisabeta Tomescu-Ciomu, ceilalți elevi cu același nume nu au nici o legătură de rudenie cu profesorii Mihaela și Adrian Tomescu.

Acestea fiind zise, ceea ce vă propunem cu această fotografie și acest text este să luați aminte la numele tuturor tinerilor premiați, întrucît, peste 10 ani, să zicem, îi veți reîntîlni, cu siguranță, în viața de concert a țării noastre și, desigur, cei mai buni dintre cei mai buni, vor fi prezenți, credem și sperăm noi, pe marile podiumuri de concert ale lumii.

VICTOR NIȚĂ

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

■ **Familia defunctei Ivan Anica din București, str. Emil Botinaș nr. 35,** ne relatează că, în timp ce femeia se afla încă pe catafalc, lucrătoarea Constantinescu Viorica de la I.C.R.A.L., sector 6, secția Alex. Moghioroș, a dat buzna în casă s-o „sigileze". Casa. Și asta, după un telefon anonim ! Nu numai că a dat dovadă de lipsă de decență în atari situații, dar nici măcar nu și-a cerut scuze pentru eroarea comisă.

■ **Urmare a sesizării lui Moga Mircea (Cosmonauților 4, Timișoara),** iată ce ne răspunde **ROMVARED :** „tov. ospătar Anghel Tăsică a fost scos din funcție, iar tov. lucrător-gestionar Ciodaru Adrian a fost sancționat cu diminuarea retribuției pe trei luni". Toate acestea pentru o banală notă de plată. N-o fi fost ea totuși chiar banală, de vreme ce a fost umflată bineior de ospătar.

■ **Bucur Stela din comuna Țițești, județul Argeș,** este bolnavă din 1979 și a suferit 4 (patru) operații. Comisia de expertiză medicală din Pitești o poartă pe biata femeie pe drumuri și nu-i rezolvă situația. Din ce să trăiască ?

■ **Un grup de tineri din Satu Mare** s-au adresat conducătorului Cenaclului Flacăra — cu ocazia prezenței cenaclului în orașul de pe Someș — întrebînd de ce nu există o stradă care să poarte numele lui Vasile Lucaciu ? ! Ne-am interesat la serviciul de sistematizare a municipiului și, într-adevăr, nu există o stradă care să poarte numele ilustrului tribun transilvănean. Se sugerează edililor ca strada Carei ori cartierul „Micro" 16 să se cheme bulevardul Vasile Lucaciu sau cartierul Vasile Lucaciu. Poate că lucrările vor decurge mai rapid decît în cazul străzii Turbinei, care, în sfîrșit, poartă numele pictorului sătmărean Aurel Popp.

■ **Parase Constanța din Constanța, str. Soveja nr. 19,** ne scrie că Asociația de locatari nr. 35 din care fac parte i-a somat să nu mai semene ori să planteze legume în spațiul liber din preajma blocurilor. Legea nr. 10 din 1982 specifică terenurile ce pot fi cultivate cu legume, precum și plantarea cu flori. Lămuriri suplimentare se pot obține de la consiliul popular municipal.

■ În Sala sporturilor din Oradea a avut loc un spectacol splendid, ne scrie **Săvescu Ioan (Cartier Nou nr. 4 Oradea).** „Numai că vedetismul o ia uneori razna. Solicitați 20 de minute în șir să reintre în scenă, Nicoleta Voica și Petrică Moise n-au catadicsit s-o facă. A făcut-o, în schimb, Benone Sinulescu". E firesc. Cine sînt acești N. Voica și P. Moise ? Vedeta autentică are caracter.

■ În numele mai multor **cetățeni din cartierul Colentina, din București, ne scrie Mihai Crișan.** Anume că tramvaiul nr. 4 circulă alandala. În timp ce tramvaiele cu nr. 1, 21, vin „lipite", 3—4 la număr, tramvaiul nr. 4 parcă face ocolul salbei de lacuri Colentina ! Am verificat și vă dăm dreptate.

■ **Serafim Roxana din Ploiești, strada Puțul cu apă rece nr. 30,** sesizează că nu găsește multe din cărțile căutate, ori, dacă le găsește la biblioteca județeană, acestea sînt zdrențuite, greu de citit.

■ **Gheorghe Ion, director de școală în Orbeasca de Jos, Teleorman,** ne scrie că a expediat 800 lei pe adresa „Fundației europeană Drăgan, Lugoj", pentru „Istoria literaturii"... a lui G. Călinescu. Nici pînă azi n-a primit cartea sau vreun răspuns.

■ „Știați că magazinul alimentar nr. 146 din Șoseaua Pantelimon, București, are un program făcut după ureche ? Mai știați că personalul se poartă urît cu clientela ? Știați și faptul că aceste aspecte sînt trecute și în condica de reclamații și sugestii ? Dar că astfel de fapte persistă de-o bună bucată de vreme ?". **(Cornelia Stoian, București, Cartier Pantelimon, Aleea Hobița, bloc 303)**

■ **Cosma Gheorghița este învățătoare în comuna Virtop,** iar soțul său este contabil șef la I.A.S. Glubeca. Pe familia Cosma a determinat-o să ne scrie un act de birocrație la care nu prididesc să-i dea de capăt. Cu ani în urmă au posedat o motocicletă, care nici măcar la fiare vechi nu mai poate fi dată. Consiliul popular n-a „radiat" motoreta din scripte și le tot trimite poprire pe salariu. S-au și judecat pentru aceste „relicve". Bine-ar fi ca un delegat din partea consiliului să le pășească pragul și să lămurească situația pe loc.

■ Într-o situație deloc fericită este numitul **Holczinger Marcel din Brad, b-dul Republicii nr. 3, sc. B, ap. 11, județul Hunedoara.** De mic copil a fost abandonat într-un parc din București, cu un bilețel alăturat, pe care scria doar... luna august, anul 1958 ! Bietul tînăr nu știe nici măcar ziua în care s-a născut. Vrea, în schimb, să-și cunoască mama, bună, rea, cum o fi ea, doar e mama lui. Poate nu mai este așa de rea după acest sfert de veac !

■ „În localitatea noastră sînt 22 de motorete Mobra, dar numai 4 funcționează, deoarece restul n-au cauciucuri, camere ori segmenți. Dacă te deplasezi la Birlad, Huși, Vaslui, nici acolo nu vei găsi piese de schimb". **(Constantin Crăciunescu, Găgești, Vaslui)**

■ **Consiliul popular al sectorului 5, București,** răspunde lui Ciubotaru Iulian din strada Dr. Stoicovici nr. 45—49 ; anume că : „sîntem de acord cu plantatul unui puiet de brad și cu plantarea de flori unde este loc și unde dorește petiționarul". Fără intervenția noastră nu s-ar fi putut planta un biet puiet de brad ?!.

■ Pe **Adriana Mogneagu, asistentă de regie la „ANIMAFILM",** a impresionat-o plăcut faptul că a revăzut ansamblul folcloric „Cununa" din Petroșani-Dimbovița, la televizor. Drumul acestui ansamblu, de la participarea „bătrînilor" la un festival internațional de folclor din Polonia și pînă la mai tinerii „combatanți", a fost unul frumos și presărat de satisfacții.

■ **Întreprinderea pentru îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor Prahova** ne răspunde la scrisoarea petiționarilor Anghel Voica și Pantelie Constantin din Breaza, după cum urmează : suprafața de 2,5 ha pășune din punctul Strand este la dispoziția celor 2 petiționari.

■ **Întreprinderea pentru îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor Prahova** ne răspunde la scrisoarea petiționarilor Anghel Voica și Pantelie Constantin din Breaza, după cum urmează : suprafața de 2,5 ha pășune din punctul Strand este la dispoziția celor 2 petiționari.

■ Dacă din București la Arad presa face o oră și cîteva minute cînd este expediată cu avionul, aflați, vă rog, că din reședința de județ la Lipova ea face mai bine de o zi (ne scrie **Buceacu Ștefan, str. Oborului nr. 2, Lipova).**

■ O scrisoare patetică ne expediază **Ciobanu Dumitru, din comuna Măgura, județul Teleorman.** Zile și nopți de-a rîndul, el și alți bolnavi stau și „păzesc" casa lui Iulică Voinea din Arad. Știe ultima bătaie de frunză, ultima deschidere de ușă; ultima tură cu bicicleta a pușiului prin curte. Iulică Voinea, în schimb, nu se arată, iar suferinzii nu au acces la el. Motivele se cunosc. „Dați-ne medicamentul !", exclamă Ciobanu Dumitru, îndurerat. Oare acest strigăt nu se aude și la ministerul de resort ? !

■ **În nr. 13 al revistei noastre din 25 martie a.c.,** sub titlul „Ei bine, nu sînt copilării"... se criticau stări de lucruri necorespunzătoare de la C.A.P. Arsura, județul Vaslui. Aflăm de la cetățenii din Arsura și din satul Fundătura că adunările generale C.A.P. programate pentru 26 martie a.c. și, respectiv, 9 aprilie a.c., în legătură cu schimbarea președintelui Diaconu Grigore, au fost fără nici o justificare, aminate ! Oare factorii de resort ai județului n-au nici un cuvînt despre toate acestea? **(Ioan Cojan, sat Fundătura, jud. Vaslui)**

■ **Ion Calotă (Craiova, Piața Gării, bloc E3)** ne scrie că a dispărut de pe piață pîinea hipoglucidică pentru diabetici. Cine o fi luat această măsură nu se știe ! Să mai amintim că este vorba de o pîine — medicament, vitală pentru diabetici ?

■ Președintele **Asociației blocului A 13, din str. Huedin 4, sector 4, București,** pe nume Nedic Lemnaru, se face că nu știe de dispozițiunile privind cultivarea spațiilor din preajma blocului. Mai mult chiar, după ce reprezentanți ai conducerii sectorului au fost la fața locului, în urma intervenției revistei noastre ca să rezolve lucrurile. Acestea au rămas tot baltă ! **(Ioan Șișu, str. Huedin 4, Bloc A 13).**

■ **Îngrijorată** ne scrie **Manea Vasilica din Ploiești, strada Albăstrelelor nr. 9.** Pe data de 25 aprilie a.c. sosise la ea sora ei, Lepa D. Ioana (Nușa). Să reținem : este mută. Voinică, blondă și cu ochi albaștri. Tunsă scurt. După această vizită, Nușa a dispărut fără urmă. Ea nu e de găsit nici la locuința sa din Valea Cucului (Argeș).

■ **18 familii din Jibou (Sălaj),** ne scriu că pe strada Ciutăriei din localitate încă n-a pătruns, în acest sfîrșit de secol, lumina electrică ! Proiectul introducerii curentului și pe această stradă există de zece ani, dar copiii din Ciutăriei citesc și-acum la lumina lămpii cu gaz. **(Pop Vasile, str. Ciutăriei nr. 14, Jibou,** în numele celor 18 familii sălăjene).

■ Primim din partea **Consiliului popular al județului Teleorman, Direcția sanitară :** La sesizarea adresată revistei de cetățenii satului Băduleasa, comuna Putineiu, vă comunicăm că s-a repartizat, de către Spitalul Turnu Măgurele, un medic la dispensarul medical Băduleasa.

■ **Corina și Sabin Ilie din Beiuș, Al. Podișului, bloc 7, sc. E, etaj 3, apartament 18,** au „recuperat", în 25 octombrie 1982, un porumbel poștaș din coșul de ventilație al blocului. Porumbelul avea numărul probabil : R.S.R. — 80 — 711285, sau 711285, sau L-11285 (inițialele erau greu descifrabile). Tinerii belușeni doresc să știe dacă porumbelul căruia i-au redat libertatea, a ajuns, în sfîrșit la destinație !

■ „De ce s-a desființat corul țărănesc din Lapoș, comuna Dărmășești, județul Bacău ? întreabă **țăranii din Lapoș".** Într-adevăr, de ce ? Poate ne dau o mînă de ajutor în aflarea răspunsului factorii culturali ai județului.

■ **Buteică Maria din București, str. Aliorului nr. 6, bloc R 8, ap. 37,** ne scrie, negru pe alb, că rezervele pentru pixuri, în special cele de culoare roșie, nu sînt bune de nimic. Fabrica a greșit, probabil, compoziția pastei. Pînă una, alta, se pot introduce cu pipeta în rezervele de pix, alcool ori spirt medicinal, pentru a se dilua conținutul. Dar cu cei de la fabrică — cum rămîne ?

■ Un grup de **muncitori de la Depoul C.F.R. Satu Mare,** împreună cu alții, de la întreprinderea **„Solidaritatea"** din localitate, ne roagă să intervenim pentru a putea servi și ei, omenește, masa de prînz la cantina fabricii de aragaze „23 August". Este o cantină bună, numai că nu are capacitatea necesară. Autorii scrisorii propun fie extinderea acestei cantine, fie înființarea unei noi cantine în zona respectivă.

■ **Bucureșteni** doresc suc „Vitacol", fabricat la C.A.P. Cristian și Vulcan, din județul Brașov. **(Adrian Căților, Drumul Taberei, 23)**

■ **Cetățeni din Cartierul Vasile Aaron, Sibiu,** ne semnalează că un vecin are 8 cîini, pe care îi ține liberi, într-o grădină neîmprejmuită. O victimă a cerberilor a fost o fetiță de 10 ani. Rugăm organele de resort să intervină.

■ Cimitirul eroilor din Orăștie arată ca vai de el. Pietrele funerare au dispărut. Copiii folosesc cimitirul ca teren de fotbal. Mai nou, se sapă un canal exact prin mijlocul cimitirului ! **(Bebel Crețu, Orăștie, str. Pricazului n. 28).**

■ La meciul de handbal A.S.A. Buzău și RELCON — Buzău au arbitrat bucureștenii Constantin Căpățînă și Romeo Iamandi. Nivelul tehnic al meciului a fost umbrit de prestația slabă, părtinitoare a celor doi arbitri. **(Vioiu Constantin, Constantin Mugurel, Subțirelu Constantin, Apostol Gheorghe, Scintei C-tin, Trif Gheorghe, Popa Dumitru, Dăscălescu Constantin Nicolescu, Savu Carmen, Moisescu C-tin și Coarsă Vasile, Buzău).**

■ **Ticau Mihail din B-dul Miciurin nr. 1 București,** ne scrie : Toate centrele de difuzare a presei pendinte de Oficiul poștal nr. 26, respectiv, cele din B-dul 1 Mai și din străzile învecinate primesc ziarele după ora 7 (între 7,30 și 10,30), inclusiv duminica. Cetățenii din acest cartier, plus cei din jur și oamenii muncii din instituțiile și întreprinderile cu sediul în zonă sînt nevoiți să citească ziarele cu mari întîrzieri.

■ Primim de la **Ministerul Educației și Învățămîntului:** vă facem cunoscut că ilustrațiile din manualul **Cunoștințe despre natură** pentru clasa a III-a au fost refăcute în ediția din 1982, unde s-au corectat și cele sesizate în scrisoare.

■ **Consiliul popular municipal Roman (județul Neamț)** răspunde la sesizarea unui grup de locatari de la blocul 10, din Aleea T. Vladimirescu, Roman : Cele sesizate se confirmă și s-au luat următoarele măsuri : Pandele Dumitru și Dumitru Constantin au fost amendați și atenționați de organele de ordine să păstreze liniștea și să respecte regulile de conviețuire socială, iar alți doi locatari recalcitranți și răi platnici au fost evacuați. Avariile făcute la bloc se vor remedia în cel mai scurt timp.

■ **Petrea Elena, domiciliată în cartier Berceni, București, aleea Terasei nr. 10, bloc R 12-B, sc. II, etaj VI, ap. 66, sector IV,** sesizează că în camera de baie și în dormitor a apărut mucegai negru și un condens puternic atît pe pereții laterali, cît și pe plafon. În anul trecut, ICRAL Berceni a trimis un lucrător care a aplicat un material spongios pe pereți. Fără eficiență însă. Insistă, pe bună dreptate, să i se facă lucrarea de bună calitate.

■ **Procuratura generală** răspunde lui Niculescu Vasile din București : s-a dispus reluarea urmăririi penale privind faptele săvîrșite de Gagiu Aurică. După soluționarea cauzei veți primi rezultatul de la Procuratura județeană Giurgiu.

■ În revista FLACĂRA nr. 10 din 11 martie a.c., un grup de cititori din comuna Rucăr, județul Argeș, întreabă de unde pot procura preparatul Adenostop. Pentru informarea lor, vă rog să le recomandați citirea revistei „Vatra" nr. 1/1983, în care vor găsi un interviu cu conf. dr. Pavel Petcu, autorul principal al acestui medicament. **(Ioan Țighiliu, str. Cisnădiei nr. 1, bloc CFR, Tg. Mureș).**

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, Oficiul forțe de muncă Botoșani :** Petenta Buliga Mariana a fost repartizată cu dispoziția nr. 1272/1983 pe post de muncitoare necalificată la Cooperativa „Progresul" Botoșani, în vederea recalificării sale în meseria de împletitor produse vegetale.

■ **Măceșan Traian din Bîlteni (Gorj)** face o propunere de bun augur pentru fabricile de autoturisme : Bine ar fi ca oricare autoturism ce se livrează proprietarilor de autoturisme, să conțină, în portbagaj : o trusă de scule, o trusă medicală, o carte tehnică și o carte cu întrebări și răspunsuri despre circulație !

■ Cei 22 de coriști din formația corală „Cîntarea brănenească" din comuna Brănești, județul Dîmbovița, primesc următorul răspuns din partea **Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Dîmbovița :** Formația corală nu a primit aprobarea să facă schimbul cultural la care se referă, ceea ce a rezolvat toate nemulțumirile ce fuseseră fals create în rîndul coriștilor.

■ Petentul Ciuta Gheorghe, din Roman, a fost schimbat din funcția de șef de unitate și trecut pe un post administrativ. Urmare a acestei măsuri, petentul a acționat în instanță întreprinderea, unde primește cîștig de cauză, adică să fie repus în drept. Reanalizîndu-i-se situația, petentul a fost numit, începînd cu data de 1.04.1983 ca șef de unitate la bufeul „Stejarul", unde funcționează și în prezent. **(Consiliul popular municipal Roman, județul Neamț).**

■ **Ștan Valentin din București** sesizează pe drept cuvînt că există un singur telefon pe B-dul Uverturii, dar pe care îl găsești mereu defect. Cetățenii sînt nevoiți să se deplaseze în Piața Giurgiului pentru a da un simplu telefon.

■ Tot mai frecvente sînt scrisorile adresate, prin revista noastră, lui Iulică Voinea din Arad. Am în fața mea un teanc de astfel de scrisori. O parte i-au fost expediate la domiciliu. Un grup de 22 de cetățeni din diverse zone ale țării ne scrie din fața casei lui Iulică Voinea, unde n-au acces. N-au acces nu din vina lui, firește. Ni se prezintă și o listă întreagă cu numele și adresele cunoscuților și rudelor — cazuri vindecate de Iulică Voinea. Dar marea doleanță a petenților este adresată Ministerului Sănătății în termeni cît se poate de dramatici : Lăsați-ne să ne tratăm boala ! Ajutați-ne să ne tratăm boala ! Am colindat aproape toate spitalele din țară. De Iulică Voinea se leagă ultima noastră speranță ! Avem încredere în omenia și sufletul dumneavoastră ! **(Manole Dumitra, Stroe Gheorghe, Păștean Vasile, Furtună Elena, Dancea Marcela, Grigore Ștefan, Petre Ion, Colda Paraschiv și toți pînă la 22).**

Scrisoare comentată

O faptă abominabilă

La serviciul de audiențe al revistei ne-am pomenit cu doi țărani, bărbat și femeie, cu o jalbă în mînă, necăjiți din caleafară. Care a fost pricina că și-au părăsit casa și muncile primăverii, ca să vină pînă la București ? Băiatul lor, Petrică Jugănaru, elev la școala din Vlădeștii de Jos, județul Argeș, a fost, povestesc cei doi, ținta unei fapte abominabile, aproape incredibile prin violența ei. Dar să le citim scrisoarea și să le ascultăm cuvintele plînse.

Într-una din zilele toamnei lui '82, Petrică este trimis de mama sa să adune curcile risipite pe uliță și să le aducă acasă. Numai că în drum, din joacă ori pur și simplu din lăcomie copilărească, la un ciorchine de strugure de pe coardele de viță (care se întindeau pînă în stradă) aparținînd profesorului Florin Jugănaru. (O pură coincidență de nume.) Acest profesor „sportiv", într-o primă instanță, îl prinde pe băiat, îl trîntește cu capul de pămînt și-i cară pumni în cap și în coaste. Nu i-a ajuns atît, a luat de grabă un arac, cu care l-a bătut pe copil peste mîini și peste coaste, fracturîndu-i-le. Petrică a rămas lat la pămînt. Atunci „educatorul" l-a legat fedeleș cu o sîrmă (una încărcată cu electricitate, cu care a început să-l curenteze !), după care l-a „plasat" într-o încăpere întunecoasă, sub un grajd. Acolo, băiatul a zăcut de la ceasurile 4 după-amiază și pînă seara la 8. Amintim ora 8 căci, dacă atunci n-ar fi trecut pe acolo, din întîmplare, dirigintele elevului, Stoian Ion, descoperindu-l pe cel lăsat în nesimțire, cine știe ce s-ar fi putut întîmpla. În momentul cînd a fost găsit, Petrică se afla între viață și moarte.

Cum pot fi catalogate astfel de fapte ? Cum poate fi catalogat un „profesor" care-și maltratează în halul acesta elevul ? Un asemenea ins nu-și merită nici măcar numele de om, necum titlul de dascăl !

Interesîndu-ne de urmări, aflăm că Florin Jugănaru a fost retrogradat trei luni și sancționat cu vot de blam de organizația de partid. El a fost exclus și din funcția de președinte al Consiliului comunal al pionierilor, și din biroul Comitetului județean al organizațiilor pionierilor. Să ne mai întrebăm ce „calități" l-ar fi recomandat pentru asemenea însărcinări de onoare și răspundere ? ! Ca și părinții copilului, sîntem convinși că sancțiunile de mai sus nu sînt pe măsura actelor comise. Gravitatea faptelor petrecute la Vlădeștii de Jos fiind de natură penală, solicităm organelor de procuratură județene anchetarea cazului și trimiterea lui F. J. în fața instanței.

DORIN SĂLĂJAN ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

VINERI, 20 mai 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

IOSIF DEMIAN:

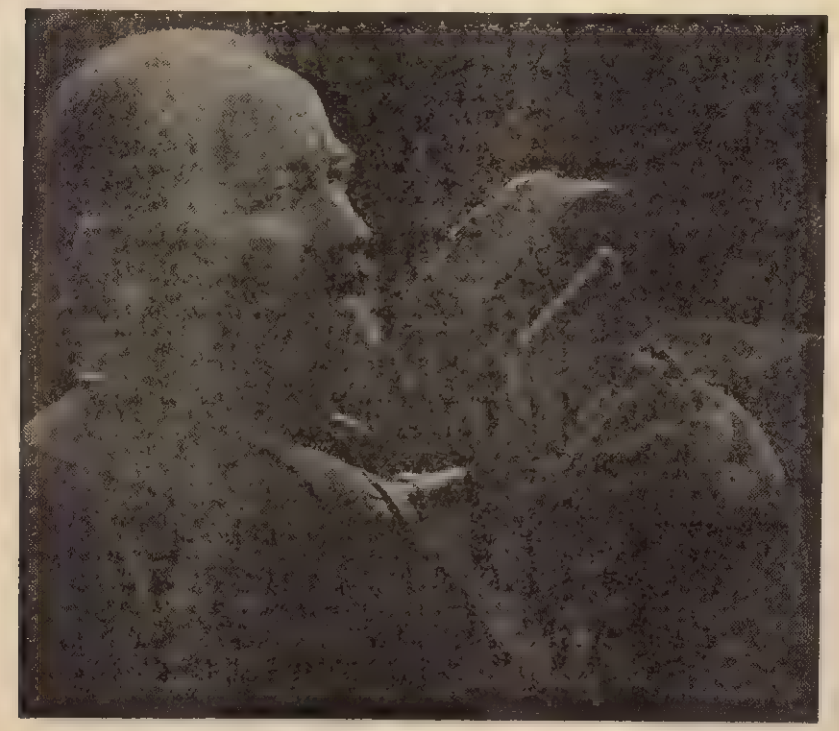

Ochiul operatorului + încă niște idei — regizor

— Mă numesc **IOSIF DEMIAN**, m-am născut în Oradea, în anul 1941. Profesiunea de bază : depanator radio-Tv. Student la I.A.T.C. „I. L. Caragiale" — secția operatorie — între 1964 și 1968. După absolvire am lucrat — ca operator — la următoarele filme : „APA CA UN BIVOL NEGRU", „AȘTEPTAREA", „NUNTA DE PIATRĂ", „DUHUL AURULUI", „UN AUGUST ÎN FLĂCĂRI" (serial TV), „ZIDUL", „BUZDUGANUL CU TREI PECEȚI". După care... m-am lăsat de operatorie!

Am răspuns bine, Horia Pătrașcu, la prima dv. întrebare ?

— Ați fost unul dintre cei mai buni operatori ai noștri, nu este numai părerea mea. Dintre acești foarte buni operatori, cîțiva au trecut la regie de film. În cazul dv. care a fost motivul ?

— În primul rînd, cred că am rămas același bun operator. Din păcate, datorită unor reglementări administrative, între două filme, ca regizor, nu pot să-mi exercit profesiunea de... bază. În al doilea rînd, trecerea mea la regie are două motive foarte precise : regizorii buni cu care am colaborat sau cu care aș fi vrut să colaborez — am să-i citez doar pe Andrei Blaier, Dan Pița, Mircea Veroiu, Lucian Pintilie, Lucian Bratu — făceau filme destul de rar ; ceea ce presupunea ca în lungile intervale dintre ele să fiu nevoit să colaborez cu regizori mediocri. Doi, am simțit nevoia să mă exprim mult mai complex decît o făceam numai prin imagine ; aveam o nemulțumire față de filmele la care lucrasem doar ca operator, simțeam că aș putea să spun mult mai mult decît prin partea vizuală a filmului. Faptul că acest gînd l-au avut și alți colegi de generație — îi numesc pe Niculae Mărgineanu și Dinu Tănase — explică într-un fel calitatea seriei noastre (vorbesc de seria anilor '64—'68), ambiția noastră deosebită de a face totdeauna ceva mai mult pentru filmul românesc. Țin să subliniez în mod special, în cazul meu, întîlnirea cu Andrei Blaier.

— În general, Iosif Demian, sînteți convins că trebuie să fi fost „ceva" înainte de a face regie de film ?

— La noi — și nu numai la noi — un regizor devine regizor cu adevărat la 30 de ani (asta, dacă are și noroc !)... vorbesc de tînăra generație, de tinerele speranțe. De fapt este vîrsta la care un om e considerat matur. Or, în lume, datorită și facilității de a pune mîna pe un aparat de filmat — și noi am avea acest drept, dacă lucrurile ar merge bine în cadrul cinecluburilor și s-ar înțelege adevărata lor menire — oamenii ajung să facă film chiar la 20 de ani ! Adică, un Spielber, de pildă ! Deci, pentru a ajunge regizor de film, nu cred că trebuie să fi fost „ceva" **anume, înainte...** Regizor poate deveni un critic, sau un operator, sau un scriitor — sau în egală măsură un strungar, dacă are har — eu consider că în clipa în care cineva se hotărește pentru regie își schimbă de fapt stiloul, sau pensula, sau mașina de scris, pe un alt instrument cu care el poate (dacă poate) să-și prezinte propria-i viziune artistică asupra unei realități sau probleme. Adică: important, pentru un viitor regizor, este să aibă o complexitate deosebită a sa ca persoană, să aibă acele calități care să-i dea dreptul să numească, așa cum îmi place mie uneori să compar, meseria noastră cu cea de „pilot de formula unu"... și nu e nici o exagerare : aceeași stare stresantă, același efort psihic și fizic deosebit, putere de discernămînt și spontaneitate în acceptarea și depășirea unor situații neașteptate. Talentul, firește, se subînțelege ! Nu neg rostul studiilor, dar ele singure nu reprezintă o certitudine... Toate cele de mai sus sînt absolut **necesare**, nu și **suficiente**. Nu uita că de exemplu noi — și mă refer la Dinu Tănase, Niculae Mărgineanu și subsemnatul — înainte de a trece la regie ne-am cîștigat un prestigiu în imaginea de film !

— Care a fost cea mai mare satisfacție profesională pe care ați avut-o pînă acum ?

— Participarea cu filmul „O LACRIMĂ DE FATĂ" la Festivalul internațional al filmului de la Cannes — festival care înseamnă visul suprem al oricărui cineast.

— Cum ați ajuns acolo ?

— Într-un fel, trebuie să-i mulțumesc lui Alexa Visarion. Aflat la Paris cu probleme de teatru, el a găsit de cuviință să-și prezinte filmul „INGHITITORUL DE SĂBII" directorului festivalului de la Cannes, Gilles Jacob ; cu aceeași ocazie i-a vorbit acestuia și de alte filme românești ce ar merita atenția celor ce fac selecția pentru festival. I-a vorbit de șase filme, printre care se afla și filmul meu, filmele au fost vizionate și, poate din întîmplare, alegerea s-a oprit pe o... „Lacrimă de fată".

— De ce credeți că din întîmplare ? !

— Pentru că am sentimentul că, în egală măsură, și alte filme românești și-ar fi găsit locul într-una din secțiile festivalului. Poate că a lipsit omul care să ne reprezinte, acel om care să insiste, inteligent, pentru filmele noastre, pentru noi. ...Dar, cum spuneam, am ajuns la Cannes... în selecția oficială : **după cincisprezece ani, pe palatul festivalului s-a înălțat — din nou — steagul tricolor românesc !** N-am intrat într-o competiție pentru premiu, să fim clari !, dar am fost într-o primă selecție, care înseamnă 41 de filme din toată lumea, în acel an. Din care 25 pentru premii și altele 16 într-o selecție numită **„Un certain regard"**, din care am făcut parte și eu (și să nu uităm că aceste 41 de filme au fost alese dintre circa 600 !). În alți ani s-au afirmat în această secțiune polonezul Zanussi, italianul Taviani și chiar Francis Ford Coppolla.

— Cum a fost primită...

— Ce anume... ? !

— Prezența dv. la festival !

— Îndrăznesc să cred că.. foarte bine ! Fără semnul mirării. Renet, foarte bine

(Continuare în pagina 19)

HORIA PATRAȘCU ■

Neuitatul Moisil

În primăvara anului 1970, cu aproape 13 ani în urmă, i-am solicitat prin telefon reputatului și sciuteietorului matematician și om de spirit, care a fost academicianul Grigore Moisil, o colaborare despre riscul în cercetarea științifică. A fost de acord. „Poți veni chiar mîine, pe la 12, după articol. Nu uita să iei cu dumneata și un stenodactilograf !" M-am conformat întocmai.

A doua zi, la ora fixată, împreună cu Niculina Mihu, pe atunci stenodactilografă la ziarul unde lucrez, am mers pe strada Armenească nr. 14, unde locuia profesorul. După ce am urcat niște scări înguste am sunat. Profesorul ne aștepta. Ne-a poftit în biroul său de lucru și fără să stea mult pe gînduri a intrat direct în subiect, respectiv și-a pus cotul mîinii drepte pe tabla biroului și așezîndu-și capul în căușul palmei a dictat articolul dintr-o răsuflare, avînd grijă să indice toate semnele de punctuație. Toate încercările mele de a-l întrerupe spre a-i ruga să țină mai mult seama de profilul și preocupările publicației noastre s-au dovedit zadarnice. Zîmbind și fără a-și întrerupe firul ideilor, își ducea de fiecare dată degetul arătător de la mîna stîngă la gură, făcîndu-mă să înțeleg că în momentul acela cel mai cuminte lucru pentru mine era să tac. Cînd a pus punctul final mi-a zis : „Ei acum, putem discuta ca la o bere !"

Împrejurările au făcut ca acest articol să nu vadă lumina tiparului atunci. Eu însă l-am păstrat ca pe un bun de mare preț, încredințat că Moisil oricînd este actual. Iar acum îi restitui celui căruia îi fusese destinat inițial, adică marelui public, oferindu-l celei mai citite reviste — „Flacăra".

IOAN STRUJAN ■

Nota redacției. Publicăm, în pag. 19, articolul „Pledoarie pentru risc", oferit redacției noastre de Ioan Strujan, împreună cu alte inedite însemnări ale ilustrului savant, pe care a avut gentilețea să ni le pună la dispoziție soția sa, doamna Viorica Moisil. Va fi, sîntem siguri, tulburător pentru cititorii noștri să constate cît de aproape, cît de lîngă noi a rămas, prin gîndurile sale, academicianul Grigore C. Moisil, savantul care — pornind adesea de la fapte aparent banale — știa să dezvolte idei de o frumusețe seducătoare.

Noua frontieră

a sufletului uman

Pastel

se dedică lui Ovidiu

Dacă mi-ar zbura un vultur din
meninge
niciodată n-ar mai ninge
niciodată n-ar mai ninge
dacă mi-ar zbura un înger din
meninge
Dacă ar cădea o piatră
înc-o dată într-o dală,
de s-ar preschimba în roată
alergînd spre altădată
altă dată niciodată,
niciodată n-ar mai ninge
n-ar mai ninge.

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Melancolii de peruzea

Crini negri, crini albi, crini roșii. Troiță de simboluri. Omul care-a împletit această cunună se numește Ion Bănuță și e oricînd gata să jure „pe ochii Maicii Domnului că greierii sînt poeți... Greierii sînt poeții Universului". Și cînd spune asta, din **Panorama templului** și pînă-n **Panorama sărutului** (țări pe **Olimpul diavolului**) se așterne mirișlea mea galbenă ; din Bărăgan, bîntuită de sete, de jocurile halucinante ale frunzelor de aer copt, ripile de cretă, movilele roase de depărtări, iar prin coastele deșelate ale ierburilor sucite de vîntul uscat, țîrîie într-o sminteală fără răsuflet vrăjitorii cu lăute de abanos : greierii. Ei dorm într-un pocal cu lună, domnie de milenii, și cînd se deschide regina nopții sar în dunga drumurilor, în desfriul nesfîrșirii și sparg puzderie de clopote mici într-o aromă de vinuri nepocăite, de cîmbru, de cocori sfîntînd streașina caselor cu brîie albastre, ruptura unui mal și cărarea de măghiran ce suie spre munte, izbind întîi pe la Argeș unde s-a născut poetul și s-a umplut de mierea finului, de boarea descinteciului nepus la blesteme și de rana invulnerabilă ce se deschide sub osul vîrfului de munte cînd se arată zeul asfințitului :

Urc spre piscul mare
cu argint pe frunte,
din granit de slavă
îmi tai vîs și punte.
Urc de mii de veacuri
cu-o beție trează,
dar ei, prearîvnitul
tot se depărtează...

Ne cunoaștem din vremea cînd Bănuță avea treizeci de ani și vreo sută de luni, iar eu umblam cu smeul, vînam coifuri de hîrtie glorioasă și visam, cum zice el, să mă culc în fiecare seară într-un măr cu mere dulci. Scriu acum, stînd într-un foișor de piatră, deschis spre toate zările, teii și-au spart sînguri conacele de lemn boieresc și împrăștie otravă duhovnicească (pelin strivit în rouă ? drăgaică în vama comorilor ? sălcii primenite cu miere ? aur dulce ? iasomie din sudul strugurilor ? melancolii de peruzea ? snop de hamei suit pe pervazul geamului ?) și înviază în ruine vorbele lui Perpessicius despre Ion Bănuță. Marele brăilean susține că poezia lui Ion Bănuță „reclamă virtuți de bijutier și chiar un grăunte de magie". Asta, adaug eu, atunci cînd umbla prin răsărituri vechi și arcuite peste Dunăre :

Vîntul se adună tainic în copite
hoții mor pe cai-n doruri risipite...
...Vai ! Frumoși sînt hoții cînd îi fură cai...
Hoții vînd văzduhul... Cai-zumbalai,
Galbeni, vin, migdale și o lele verde,
cîntul vechi de nuntă lîngă hoți se pierde.

Magia duce la pandalii și bătrînul Perpessicius, care nu trăise

(Continuare în pag. 20)

FĂNUȘ NEAGU ■

PROZA

Femeie, iată fiul tău

Sorin Titel este de-acum un prozator cu o solidă carieră, lista cărților sale cuprinzînd destule titluri, dintre care unele s-au bucurat de un real succes, nu numai în țară. După o primă etapă (**Copacul**, 1963, **Reîntoarcerea posibilă**, 1966, și **Valsuri nobile și sentimentale**, 1967) preocupată de evocarea cu gravitate, uneori marcată de un usor didacticism sau de efuziuni lirice, a lumii adolescentine, Sorin Titel cultivă parabola și procedeele „noului roman" în **Noaptea inocenților**, 1970, și **Lunga călătorie a prizonierului**, 1971, ultimul dintre ele, text de o factură cu totul aparte, în care absurdul, grotescul și poeticul se interferează fără stridențe. Un alt grup de romane, pe care Mircea Iorgulescu le caracterizează prin tentația amănuntului („teoria cotidiană") și a plăcerii „aproape furioase" de evocare a vieții casnice bănățene, fac, într-adevăr, recurs la metodă, fără a renunța însă la modalitățile imaginarului. Atît în **Țara îndepărtată** (1974) cît și în **Pasărea și umbra** (1977) sau **Clipa cea repede** (1979), schemele simbolice, proiecțiile alegorice sau chiar fantastice nu lipsesc, au doar o înfățișare mai puțin ostentativă. Aceeași ambivalență real-imaginar, dar, parcă, mai puțin bine echilibrată, o întîlnim și în ultimul său roman, **Femeie, iată fiul tău.** Acțiunea se desfășoară pe o perioadă de timp foarte lungă, de pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea pînă prin anii 1950, '60 (reperele temporale nu sînt foarte exact precizate, reflex al tehnicii romanești moderne) cuprinzînd practic istoria unei familii bănățene în generații diferite. Pînă aici nimic deosebit, numai că reconstituirea nu se produce cronologic ci printr-o voită confuzionare a planurilor temporale și a duratelor, așa încît textul se termină cu ceea ce ar fi constituit începutul unui roman tradițional : moartea unui străunchi tînăr, în primul război mondial, după care ar fi urmat povestea strănepotului, ce ar fi reluat eventual, din spirit simetric, destinul antecesorului. Este adevărat că și în **Femeie, iată fiul tău** există o similitudine între viețile celor două personaje, care, amîndouă, poartă numele de Marcu, dar ele nu sînt expuse succesiv ci se intersectează, se suprapun, se inversează încît fiecare este exemplară pentru cealaltă. Bineînțeles, **viețile paralele** nu apar demonstrativ, izolate, ci sînt, pur și simplu, „împănate" cu zeci și zeci de alte istorioare, povestiri și scene din existența altor personaje, încît, la un moment dat, textul se transformă într-un **labirint narativ-ologic**, în care, totuși, firul conducător pe care prozatorul nu îl pierde, în pofida unor episoade parazitare și a unor intervenții și digresiuni eseistice superflue, rămîne destinul celor doi Marcu. Autorul, este limpede, dovedește o nestăvilită poftă de a povesti, de „a bîrfi" și comenta orice sau, mai precis, faptele și întîmplările obișnuite, cărora le dă o strălucire sărbătorească. Ai impresia că o singură „voce" nu-i ajunge și ar dori să multiplice centrele de emisie, ceea ce și face, trecînd cu dezinvoltură în aceeași carte de la relatarea obiectivă, cuprinzătoare a naratorului omniscient la persoana a III-a, la cea subiectivă, permițînd însă să spui orice, după capriciul memoriei, la persoana I, și chiar la implicarea directă, participativă a personajelor și cititorului prin adresarea la persoana a II-a, ca Michel Butor în **La Modification.** Este aici și un joc superior, dacă nu și puțin răsfățat, cu posibilitățile autorului de a-și construi propriul univers ficțional. Pe alocuri se exagerează totuși, dizolvînd în momente nepotrivite efectul narațiunii, ca să nu mai vorbim de acele bizare apostrofări filozofice, între descrierea unor bucătării și o scarlatină.

Sorin Titel pedalează, exact, nu totdeauna inspirat, pe acest contrast dintre marea concretețe a povestirii (aș spune o vocație a detaliului palpabil, material) și denunțarea ei ca iluzie și convenție. **Femeie, iată fiul tău** este romanul în care arta și tehnica sa prozastică, din perioada actuală, își vădesc, în modul cel mai elocvent cu putință, virtuțile dar și servituțile.

PAUL DUGNEANU

PLASTICĂ

O expoziție insolită

Opera lui Costel Badea e realizată toată din materiale ceramice, cu tehnologii specifice acestora și, pînă într-un punct, din rațiuni proprii domeniului numit, prin tradiție, arte decorative. O cercetare lipsită de prejudecata „decorativului" a tot ce a gîndit și, drept consecință a gîndului original și complex, a produs Costel Badea ne arată că deși artistul pare să se fi slujit de un material și de niște tehnici pentru satisfacțiile pe care contează aproape toți ceramiștii, rezultatul e mereu și mereu altul. Materialul ceramic exercită un soi de gravă autoritate asupra șalahorilor săi, dovadă ce puțini sînt, totuși, artiștii ce se întreabă, cu îndoită iconoclast, de posibilitățile lui **reale.** Costel Badea e unul dintre ei și răspunsul la întrebare e tulburător. Marele talent al lui Costel Badea e și acela de a-și fi pus încă din studențe o seamă de întrebări, din soiul aducător de schimbă. Un ironist de rasă într-un domeniu unde lucrul creației au ceva sacerdotal. N-avem oare exemplul atîtor ceramiști care au pus în desenul unor cești și ceșcuțe întreaga osîrdie investită de un sculptor, bunăoară, în monumente ? Și, atunci, care-i destinul unui ironist, al unui spirit nesupus și iscoditor într-o profesie artistică păstrînd multe din rigorile unei caste ?

La **Galeriile SIMEZA**, unde Costel Badea expune parte din opera ultimilor ani, ne lămurim că umorul subțire, nutrit de sarcasme, poate face dintr-un ceramist un artist cu un statut unic, interdisciplinar. Costel Badea a constituit, condus și fermentat, cu un deceniu și mai bine în urmă, prestigioasa direcție a „ceramicii sculpturale românești", o direcție ce a dat domeniului și citorva din cei mai activi artiști ai lui curajul de a încerca o artă nouă și, cu aceasta, o solidă notorietate.

La SIMEZA însă e clar că șeful de școală își pune cel dintîi chestiunea unei schimbări. „Sinteza operată de el — de Costel Badea, scrie în catalogul expoziției Dan Grigorescu — implică deopotrivă modele arhaice, reliefuri sugerînd o emblematică medievală plină de fantezie, ritmuri ample care integrează forme ale sculpturii din acest secol... O sintaxă sculpturală în care se deslușește o meditație asupra operei de artă

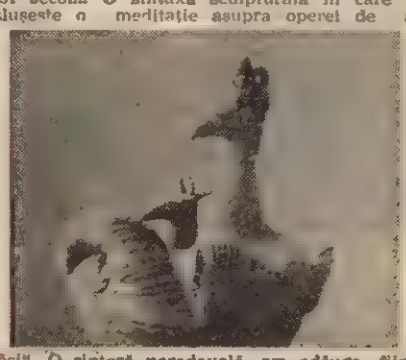

însăși". O sinteză paradoxală, am adăuga, fiindcă și arhaicul, și emblematicul și modernul suportă un subtil comentariu dubitativ.

Cine cunoaște creația de pînă acum a lui Costel Badea va observa că platourile și plăcile cu reliefuri și de adosat unui perete, apoi scrile de păsări cu înfățișare fantastică și, în sfîrșit, stelele în memoria nu a unor ființe, ci a unor idei și a unor timpi culturali erau toate obiecte (ori mai bine zis preocupări) oarecum previzibile. În expozițiile lui Costel Badea trăiești un dublu pe cît de bizar, pe atît de stimulativ : sentimentul a ceva extrem de familiar, în ciuda faptului că totul apare în public pentru prima oară, și sentimentul noutății pline de fervoare, a lucrului inimitabil. Operă de mare farmec, ceramica lui Costel Badea te pune în condiția de a judeca singur -și cu emoție prețul noului într-o artă în care totul pare să se fi spus.

Nu e lipsit de interes de amintit că în biografia de artist a lui Costel Badea (n. 1940) marile premii internaționale pentru ceramică marchează un capitol ce-o -detașează net de a contemporanilor de o vîrstă și mai în vîrstă, că românul este din 1970, deci dintr-o vreme cînd cei mai mulți abia debutează, membru titular al Academiei internaționale de ceramică (avînd sediul la Geneva) și că opera sa e răspîndită în multe și importante muzee și colecții de artă din țară și din lume.

TUDOR OCTAVIAN

TEATRU

Nu numai cunoașterea...

Există o anume ierarhie și un anume ceremonial în visele adolescenților. Fantezia lor, amorsată de cărțile de povești, la vîrsta acestora, și potențată ulterior de lecturile din gimnaziu și liceu, se îndreaptă și spre Africa, și spre Polul Nord, și spre Babilonul lui Nabucodonosor, și spre orașele plutitoare ori submarine ale viitorului. Dar ținta numărul unu o constituie călătoriile interplanetare, investigarea spațiului extraterestru, pentru a căuta răspuns la cea mai captivantă întrebare de ieri și de azi : există viață acolo ? De aceea, nu ne mirăm că Lopotuhin, eroul piesei „Și dacă se învîrtește ?..." a scriitorului sovietic Alexandr Hmelik, prezentată de curînd în premieră pe țară la Teatrul „Ion Creangă" din București, este fascinat exact de această problemă.

Fără îndoială că autorul, care a obținut cu această piesă un frumos succes pe scenele moscovite, pledează pentru nevoia de vise a adolescenților, pentru dreptul lor de a visa și a crede în ceva. Fiindcă simpla explicare a ceea ce ne înconjoară nu este suficientă. Adolescentul — și nu numai el — vrea să și creadă în ce există. „De ce putem explica totul fără să credem în nimic ?" întreabă unul din eroii piesei. După călătoria — imaginară, bineînțeles — a lui Lopotuhin pe o altă planetă, el povestește că unii din locuitorii de acolo susțineau cu tărie că există viață pe pămînt și nu-i credea nimeni.

Piesa se adresează, deopotrivă, și spectatorului matur. Pe lîngă factorul comun, amintit deja — nevoia de a visa și de a crede —, sînt în lucrarea lui Alexandr Hmelik destule elemente care îndeamnă la meditație, deoarece pun în cauză condiția umană. Așa este, de pildă, parabola cu Galileo Galilei în viziunea lui nenea Kolea. Pe urmă — contradicția dintre pornirea naturală către investigație, către cunoaștere, către receptarea noului și primenire, pe de o parte, și apăsătoarea rutină, generatoare de conformism, pe de alta. Această contradicție duce la un fel de dedublare a personalității individului. Astfel, Iuri Leonidovici, în liniștea cabinetului său de lucru, fără martori, se informează cu privire la posibilitatea existenței vieții pe alte planete, strînge un bogat material, se frămîntă, caută răspunsuri etc., pentru ca în ipostaza de director al școlii să ia măsuri pentru pedepsirea elevului Lopotuhin care, la nivelul vîrstei lui, avea exact aceleași preocupări. Dedublarea se observă și la Alla Konstantinovna, profesoara de matematică, și chiar la hîtrul nenea Kolea, care, după ce dă dovadă de multă istețime, sfîrșește neconvingător printr-o banală și primitivă corecție aplicată neastîmpăratului elev.

Punînd în scenă „Și dacă se învîrtește ?...", regizorul Matei Varodi s-a dovedit un fin cunoscător al psihologiei adolescentine. El a estompat pasajele strident-didactice ale textului, în favoarea cursivității și credibilității. În felul acesta, ideea spectacolului nu apare „spusă", ci „jucată", publicul avînd posibilitatea de a opta. La reușita montării o contribuție importantă îi revine și scenografiei, semnate de Elena Simirad-Munteanu, ale cărei decoruri-moduluri se recombină, aproape sub ochii noștri, închipuind pe rînd și o clasă, și cabinetul directorului, și o sală de ședințe, și curtea unui bloc.

Sub bagheta lui Matei Varodi a evoluat o echipă de interpreți valoroși. Constantin Fugașin a fost chiar Lopotuhin, băiatul simpatic și de treabă, dar care nu se mulțumește numai cu precepte și cu teze, și din această cauză dă multă bătaie de cap celor din jur. Tudor Heica și Dumitru Anghel, în cuplul Pavlov-Petrov (echivalentul românesculul Popescu-Ionescu), agrementează spectacolul cu un comic de bună calitate. Marioara Sterian este o Liubă frumoasă și inventivă, iar Cristian Irimia un Poluektov respingător de la început și pînă la sfîrșit. Antonimul acestuia. Safirov, căruia i se poate atribui chiar întrebarea din titlul piesei, a fost întruchipat cu mult talent de Marian Lepădatu. Consacrații Nicolae Spudercă și Marcela Andrei, în rolurile directorului și, respectiv, al profesoarei, par a fi coborît pe scenă direct dintr-o sală de clasă. O creație excelentă realizează Ion Gheorghe Arcudeanu, care face un nenea Kolea memorabil, prin acel amestec, dozat cu pricepere, de înțelepciune populară și umor suculent.

În transpunerea scenică de la Teatrul „Ion Creangă". „Și dacă se învîrtește ?..." este un spectacol alert, spumos, bogat în înțelesuri, și care se urmărește cu plăcere și cu folos de spectatorii de toate vîrstele.

ION D. GOIA

CAP LIMPEDE

NOUTĂȚI EDITORIALE

„SCRIEREA CHIRILICĂ ROMÂNEASCĂ" (ALBUM DE DOCUMENTE)

A apărut, sub egida Direcției generale a Arhivelor Statului și a Facultății de istorie și filozofie din București, **„SCRIEREA CHIRILICĂ ROMÂNEASCĂ" (Album de documente)**, rod al colaborării dintre aceste două instituții, autoare fiind Veronica Vasilescu și dr. Aneta Boiangiu.

Alcătuit din două părți: **Scrierea chirilică românească** și **Album de documente**, volumul completează paleta de instrumente științifice necesare cunoașterii rolului pe care l-a avut scrierea chirilică în activitatea cultural-educativă în general, la dezvoltarea limbii românești, în special.

Începînd cu **Scrisoarea** lui Neacșu din Cîmpulung Muscel către județele Brașovului, Hans Begner — considerată (oficial) cel mai vechi document scris în limba română —, în paginile **Albumului** sînt înmănunchiate peste o sută de fotocopii realizate de Alexandru Tănăsescu după documente autentice emise în cancelariile unor domnitori de seamă : Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Grigore Ghica, Alexandru Ioan Cuza ș.a. Mai reținem atenția înscrisurile provenite de la personalități de seamă ale istoriei și culturii românești : Ion Neculce, Dionisie Eclesiarhul, Tudor Vladimirescu, Mihail Kogălniceanu, precum și actul prin care se acorda bursă pictorului Ion Negulici pentru a-și desăvîrși, la Roma, arta picturii însușite la Paris.

Albumul cuprinde reproduceri după documente care ilustrează momente semnificative din istoria patriei. Folosirea lui este înlesnită de transcrierile și comentariile rezumative ale fiecărui document în parte, asigurînd descifrarea corectă a textelor și dobîndirea cunoștințelor necesare pentru citirea altora.

Editat într-o prezentare grafică ireproșabilă, însoțit de un **Cuvînt înainte** semnat de Ionel Gal, de un amplu și documentat comentariu, în care autoarea, dr. Aneta Boiangiu, face pertinente aprecieri asupra rolului pe care l-a avut scrierea chirilică în evoluția limbii române, de o bogată gamă de ilustrații albnegru, de utile note explicative pentru fiecare document în parte, de alfabetul chirilic, **Albumul de față** oferă cititorilor nu numai o prezentare documentată a înscrisurilor reproduse, ci și imaginea lor vizuală. Publicarea lui constituie un util instrument de lucru, o contribuție științifică de seamă în planul larg de valorificare a patrimoniului nostru cultural. **(Dumitru Lazăr)**

O STATUIE DĂRÎMATĂ...

Cum întruchipările în bronz ale lui Lucian Blaga și Liviu Rebreanu, semnate de marele nostru sculptor Romul Ladea, nu și-au găsit loc într-una din pietele de piatră ale orașului Cluj-Napoca, au fost amplasate în parcul umbros de pe malul Someșului. Cu citva timp în urmă, în orașul în care nu se află încă nici o reprezentare în bronz sau în marmură a lui Octavian Goga, Zaharia Birsan sau a unor reprezentanți de frunte ai culturii care s-au petrecut prin marea cetate universitară a Ardealului, o furtună a prăbușit un arbore secular peste bustul lui Liviu Rebreanu făcînd pulbere soclul și îngropînd statuia. Ca și cum furtuna nu s-ar fi încheiat nici astăzi, întruchiparea în bronz a lui Liviu Rebreanu continuă să rămînă la pămînt ca o victimă ulmită a calamităților naturale și a lipsei de respect a edililor orașului. **(Ioan Chindriș)**

POEZIE

Radiografii lirice

Totul este stilizat în poezia MARIANEI CODRUȚ : bucuria, tristețea, dragostea, suferința. Manieriste (în sensul bun), versurile din **Măcețul din magazia de lemne** (Junimea, 1982) suferă de o anumită artificiozitate (în sensul rău), căci poeta e mai degrabă preocupată de expresia metaforică a trăirii decît de sugestia reală a acesteia. Eufemizate, contrafăcute prin subtile, altfel, imagini picturale, stările par întîi de toate sugestii ale unui spectacol artistic în care ingeniozitatea a înlocuit ingenuitatea. Ochiul concurează inima poetei iar produsul final e o suită de secvențe hieratice în care mai dramatic este efortul stilizării decît cel al comunicării. De aici, probabil, impresia de monotonie pe care o sugerează la un moment dat această poezie, altfel superbă în înțelesul de artificiu, de lucrătură în filigran. Totuși, cînd efortul artistic nu devine tautologic, un dramatism discret, tulburător, invitînd la o reverie nelinistită, depășește farmecul pur literal înspre o sugestie mai profundă : „mestecîndu-și tăcerile / și contemplîndu-le cum copiii / guma scoasă din gură. // și lîngă el / trupul palpitînd / al cuvîntului. / — reflexul / încă nenăscutei picături / de sînge / în irisul fierbinte", **Witz-ul**, ingeniozitatea artistică așadar, este arma imbatabilă a Marianei Codruț, poetă care prizează mai degrabă expresia periprastică a trăirii și sentimentului decît sugestia lor directă. Nu întîmplător multe poezii se numesc **poem despre dragoste**, expresie mediată adică a stării prin artefact poetic. Teama de confesia directă o plasează pe poetă într-o adulare a mistificării metaforice. O anumită simplitate pare totuși mai eficientă și poezia **erizi** poate fi un bun exemplu : „se lasă noaptea. / am senzația / că știu pe de rost / toate întîmplările lumii. / și senzația aceasta / e una / din întîmplările lumii". Indiscutabil talentată și cultivată, Mariana Codruț e totuși prea mult sedusă de stil, de subtilitatea metaforei. Riscul e de a face din poezie o simplă formă de rafinament steril. Sesizez însă în versurile ei un soi de cinism al senzației care, dacă ar fi exploatat cu abilitate, ar da rezultate mai mult decît notabile, ca în **poem despre dragoste (I)** : „în cada de baie / o frunză ; / dintr-un noiembrie / cît un ochi de geam. // din odaie-n odaie / îmi string umerii în palme. / praf de pușcă umed / gîndul în carcasa creierului. // dragostea — coloană vertebrală. / ascult viermele urcînd...". În totul, poezia Marianei Codruț este produsul unei crize stilizate, deghizate prin metaforă. Elevarea stilistică nu acoperă însă o gravitate pe măsură. O simplificare a expresiei ar face și mai promițătoare această lirică.

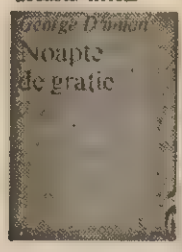

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în **Tîrziu**, în **decembrie** (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticulos interioritatea fragilă, stările melancolice ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografii lirice provenite din anestezierea suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală : „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respir pădurile în ceața fosnitoare / Și-un clopot deliriază a uitare / Cînd rătăcim pe căi întortocheate". **(Rămînem singuri)**. Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit senzații obscure ori reverii anxioase : „Îmi fură trupul cineva încet / Turnîndu-mi șerpi de lene-n sînge / Și în auz ninsori cu depărtări de stea / Îmi fură mersul cineva..." **(Îmi fură trupul cineva)**. Astfel de momente sînt totuși rare, fiindcă, tipătul interior e repede camuflat iar micile dureri sînt gîtuite cu o tenacitate și estompate în imagini edulcorate. Delicatețea de album sentimental și suferința ceremonioasă uniformizează astfel versurile, frumoase și vlăguite ca niște flori presate : „Un tren nebun se-aude cum aleargă / Pe orizontul nopții ca un curcubeu. / Te caută floarea, te caut și eu / Cărțile dorm, dar prin odăi / Mai trec florile pașilor tăi" **(Fără tine)**.

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în **Tîrziu**, în decembrie (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticulos interioritatea fragilă, stările melancolice ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografii lirice provenite din anestezierea suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală : „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respir pădurile în ceața fosnitoare / Și-un clopot deliriază a uitare / Cînd rătăcim pe căi întortocheate". **(Rămînem singuri)**. Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit senzații obscure ori reverii anxioase : „Îmi fură trupul cineva încet / Turnîndu-mi șerpi de lene-n sînge / Și în auz ninsori cu depărtări de stea / Îmi fură mersul cineva..." **(Îmi fură trupul cineva)**. Astfel de momente sînt totuși rare, fiindcă, tipătul interior e repede camuflat iar micile dureri sînt gîtuite cu o tenacitate și estompate în imagini edulcorate. Delicatețea de album sentimental și suferința ceremonioasă uniformizează astfel versurile, frumoase și vlăguite ca niște flori presate : „Un tren nebun se-aude cum aleargă / Pe orizontul nopții ca un curcubeu. / Te caută floarea, te caut și eu / Cărțile dorm, dar prin odăi / Mai trec florile pașilor tăi" **(Fără tine)**.

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în **Tîrziu**, în **decembrie** (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticulos interioritatea fragilă, stările melancolice ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografii lirice provenite din anestezierea suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală : „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respir pădurile în ceața fosnitoare / Și-un clopot deliriază a uitare / Cînd rătăcim pe căi întortocheate". **(Rămînem singuri)**. Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit senzații obscure ori reverii anxioase : „Îmi fură trupul cineva încet / Turnîndu-mi șerpi de lene-n sînge / Și în auz ninsori cu depărtări de stea / Îmi fură mersul cineva..." **(Îmi fură trupul cineva)**. Astfel de momente sînt totuși rare, fiindcă, tipătul interior e repede camuflat iar micile dureri sînt gîtuite cu o tenacitate și estompate în imagini edulcorate. Delicatețea de album sentimental și suferința ceremonioasă uniformizează astfel versurile, frumoase și vlăguite ca niște flori presate : „Un tren nebun se-aude cum aleargă / Pe orizontul nopții ca un curcubeu. / Te caută floarea, te caut și eu / Cărțile dorm, dar prin odăi / Mai trec florile pașilor tăi" **(Fără tine)**.

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în **Tîrziu**, în **decembrie** (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticulos interioritatea fragilă, stările melancolice ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografii lirice provenite din anestezierea suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală : „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respir pădurile în ceața fosnitoare / Și-un clopot deliriază a uitare / Cînd rătăcim pe căi întortocheate". **(Rămînem singuri)**. Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit

Mai consistente liric sînt poeziile din ultimul volum, **Noapte de grație** (Eminescu, 1982), dezbrăcate de vizunea romanțioasă dinainte și de imaginile decorative. Expresia e acum mai austeră, mai limpede iar frămîntarea, mai autentică. Amestecul de frondă și cinism, grefat pe fondul unui lirism crepuscular, produce frumoase poezii, simpatice bufonerii nostalgice în felul celor ale lui Radu Stanca : „Nu-mi mai cunosc costumul pe care l-am avut / În tinerețea mea, cînd am fost mire. / Parcă-i mai scurt și parcă-i mai îngust / Și și-a pierdut și eleganța lui subțire. // Nu-mi mai cunosc cravatele cu dungi, / Nici bluzele de sport, nici arma preferată / Cu care-n iernile acelea îndărătnice și lungi / Tînjeam să merg la vînătoare veșnic aminată" **(Vînătoarea aminată)**. Poetul suferă acum de un soi de nervozitate lirică, starea de grație dinainte a devenit încordare și în spatele fiecărui gest se ghicește predispoziția pentru spectacolul galant-amar. Din cînd în cînd, cîte o resemnare bacoviană dă acestei poezii un aer de suferință incurabilă : „Tîrzia mea iubire / Dacă nici în noaptea asta nu va ploua / Cu toată dragostea ta / Pînă în zori mă voi usca, mă voi usca..." **(Tîrzia mea iubire...)** Toate aceste semne bune va trebui să fie unificate însă într-un timbru mai personal, pe măsura freamătului comunicat, pentru a avea în George Damian un poet cu adevărat distinct.

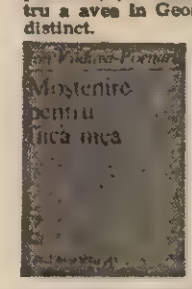

Un fel de poezie parenetică scrie ION VĂDUVA-POENARU în **Moștenire pentru fiica mea** (Eminescu, 1983), nelipsită de patetism și elan moralizator, însă cu bune efecte lirice, trase mai ales din ritmica exortației și din amplitudinea prozodică a versurilor. Poetul face aici o genealogie poetică, proslăvește moralitatea ancestrală și preamărește obîrșiile pe care le aureolează, ridicîndu-le la apoteoză. Motivul luminii, înțeles ca simbol al elevării spirituale și morale, străbate frecvent poeziile acestui volum în care ideea jertfei sufletești e cîntată cu o voluptate nedisimulată : „Ești Marea Preoteasă a cosmicului templu. / Unde am rămas să te contemplu, / Și drept jertfă viața mea să-ți aduc, / Să nu trec prin secundă năuc. / În cîntecul tău cu odăjdii de soare, / Nu va fi niciodată nemișcare..." **(Plămada cosmică)**. Ion Văduva-Poenaru are simțurile exacerbate, el vede cosmic și simte metafizic, proiectînd ființa într-un spectacol plin de magnificență. Nu lipsesc, desigur, nici excesele oratorice, după cum nici un anume decorativism, provenite din imaginația prea avîntată și din impulsul sfătuitor cam didactic. Uneori poetul e dominat de curgerea torențială a versurilor și uită să se cenzureze, încît nu e de mirare că imagini strălucite se alătură unor simple improvizații : „În fracturi vin reptilele de soi" ; „Sînt durere, durere și-atît. / Doar un nume candidat pentru-o cruce". Și : „Aș vrea să fiu cu tine-n larg mereu, / Să cresți în palma dorurilor mele" ; „Să mă duci ca pe tata acasă. / Să mă sui pe străvechiul meu deal. / Prunii toți să-mi dea din caval, / Vama care e-o doină aleasă". Conectată la ritmurile universale, la mișcarea cosmică, ființa participă la un spectacol încleștat, terifiant, în care convulsia elementelor sfîrșește într-o metamorfoză fastuoasă : „Cresc alte începuturi, alte ferestre curg. / Umplute cu lumină, sfințite în amurg, / Înalte piramide se nasc din nou în noi, / Peste sămînța lumii curg alte calde ploi" **(Firul Ariadnei)**. În fond, poetul mitologizează fizionomia haotică a lumii, surprinde dinamica ei sempiternă în tablouri halucinante, memorabile prin sugestia metamorfotică. Prin supralicitare însă, imagistica ajunge uneori să funcționeze în gol, devenind simplu artificiu exterior. Prețiozitatea și decorativismul sînt primejdiile acestei poezii exuberante. Totuși, între poemele care celebrează, în tonalitate imnică, explozia cosmică a elementelor și cea care pune într-o ecuație naiv-filosofardă dilemele existenței (ca în **Dilema ori Everest**), cititorul alege fără șovăire maniera dintîi, cel puțin pentru însolitul viziunii pe care poetul îl cultivă cu bune rezultate.

RADU G. ȚEPOSU ■

Veșnica reîntoarcere

De la „Versuri" (1966) și pînă la „Dialectica vîrstelor" (1977) lirica de o admirabilă originalitate a lui Leonid Dimov a înaintat imperceptibil, cuiuvînd fără modificări izbitoare o inteligentă metafizică a visului, la scara miniaturii, greu memorabilă totuși probabil și din motivul imagisticii imprevizibile, „miraculoase". Ceea ce nu se putea uita, cu toate acestea, era formula lirică, licența, ca să zicem așa, constînd într-o persistentă „meraviglia" cu efect durabil în spirit.

Poetul începuse, hotărît, ca un baroc de cea mai pură speță, el se sforța să reveleze asociații inedite în ordinea obiectivă, preocupîndu-se de unicitate, irepetabil în mod voluntar ; regimul lui părea a fi proteicitatea. „Tradițional" prin versificație (aproape magistrală, cu muzicalitatea ei exterioară și mecanică), ca și prin specii (poetul resuscita, de exemplu, rondelul) Leonid Dimov era în fond și un „tradiționalist" al miturilor, mult mai pronunțat odată ce lirica lui a căpătat și dimensiunea epică. Cu „Dialectica vîrstelor", el adapta o materie, pe care o stăpînise eminent, la mecanismele cu adevărat vizionare, care presupun durata: „Istorii cu domestic iz", „Vitraliu", „Baia", de acolo, erau astfel de producții aproape narative ca un șir de imagini alegorice medievale unificate pe largi panouri care să exemplifice episoade felurite cunoscute de mulți pe canalul cultural. Cu „Veșnica reîntoarcere" această tehnică de „retables" poetic s-a consolidat și e probabil că aici poetul a dat cea mai omogenă expresie a ingeniului său. Sînt cu totul 15 poeme de dimensiuni care nu sînt curente fără a lua proporții nepermise : impresia de narațiune nu e dată de cantitate ci de densitate. Pretutindeni, materia sufletească se explică prin evenimente, nimic nu stă în această lume nesfîrșită a fluidității.

Metamorfoza imagistică, proprie barocului, se înfățișează foarte nimerit prin modificarea epică și nu întîmplător „Veșnica reîntoarcere" conține în principal poeme ale unor călători, ale unor „treceri" și revelații ; poetul își mișcă marile lui viziuni prin mijlocirea unui număr impunător de vehicule, începînd de la acelea vetuste și terminînd cu automobilul și aeroplanul. Nimic, cu toate acestea, „turistic", totul e, prin concepție, filosofic, încifrat. Interesant e că poetul accentuează această sforțare de a depăși cotidianul (interpretat ca „profan") și a regăsi suprasensibilul, miticul „sacrul". El inventează mereu momente de abandon, accese de visătorie, sugerînd că nimic din ceea ce istorisește nu e arbitrar. Acest miraj al obiectivității metafizice nu trebuie absolutizat, mai ales la un poet cu vers precis și adeseori mecanic cum este Leonid Dimov. Visul pur, dicteul, îi sînt străine, el nu este suprarealist după cum marii vizionari ai visului pictural (de felul Magritte ori Dali) sînt, în realitate, niște cerebrali de formulă alegorică, bizuindu-se pe intelect nu pe inspirație, calculînd efecte. „Veșnica reîntoarcere", cu tot ceea ce cuprinde ea, conține scenarii mitice inițiale, cărora poetul le-a insuflat viață. „Mosorul", de pildă, exemplifică miturile letale ale Parcelor, „Lanterna" e și aceasta un mit al „trecerii", interpretînd exorcistic prin deriziune, Styxul. „Dilema", unde e vorba de interdicția de a numi și de spaima de a uita, este în fond dilema „genezei". „Schiorul", observat în fiecare iarnă, venind din munți ca o nălucă, indică un mit al „vestitorului", „Mesajul", nu trebuie interpretat altfel. S-ar putea dezvolta investigația însă rezultatele nu ar clinti aceste propoziții : „Veșnica reîntoarcere" e o ingenioasă lirică a miturilor reîncarnate prin narațiuni aparent banale, încifrate cu toate acestea printr-o extraordinară vitalitate imagistă. Dealtfel, substrucția se vede cu greu din pădurea luxuriantă a tropilor celor mai insoliți și poetul pare a colora profundele lui anxietăți printr-un soi de „balkanism" al stilului care e numai o metodă și mai subtilă de abatere a gîndului de la substanța cea mai adîncă. Acest simptom de prudență excesivă care face imaginația să se exercite cu o aparență de arbitrar străină de coerență nu este în fond decît urmarea unei terori letale voind să se consume exorcistic în vis, în imaginație, în „imagini". Subtilitate izbitoare și cu urmări estetice din cele mai fericite căci prin lirica lui, mai degrabă expresionistă, izvorînd dintr-o psihologie ajunsă prin categorial la mit, Leonid Dimov pare a fi, în poezie, un pandant al prozei lui Mircea Eliade. Mitul, îndată ce s-a pornit mașinăria lui ludică, așadar lucidă, se „realizează".

ARTUR SILVESTRI ■

• CAP LIMPEDE

Biblioteca în aer liber

Gulliver

Cine își imaginează că Gulliver, aflat mereu în țara piticilor, practică exclusiv umorul amabil, se înșală. Întîi pentru că Mircea Sântimbreanu scrie — mărturie stă și ultimul său volum intitulat **Un Gulliver în țara chitiților** — cărți pentru toate vîrstele. În al doilea rînd, profesorul — aflat mereu la catedră și gata să dea sfaturi bune — e un personaj care nu-i mai vizitează cam de multișor cărțile, locul lui fiind luat de scriitor, adică de un om care știe să facă „morală" în artă și prin artă. Cît despre bonomie, ea rămîne numai una dintre trăsăturile personalității nuvelistului. Nici urmă de umor bonom în acest mic dialog swiftian din ultima sa carte : „Ura, Gicule ! Ce faci, măi băiatule ? Arăți bine..." „Eh, nu chiar... Am fost bolnav rău." „Serios ?" „Foarte serios. De data asta..." „Bine c-a trecut, bați în lemn, arăți minunat". „Lasă, Ticule. Ieri am avut parastasul..." „Imposibil !" „Zău ! Am murit de șase săptămîni". „Extraordinar ! Și ce bine arăți, măi băiatule, pe onoarea mea. Parc-ai murit ieri !"

Sântimbreanu a scris o mulțime de cărți, vreo douăzeci, și nu mă laud că le-am citit pe toate. Dar **Recreația mare**, apărută în mai multe ediții, o cunosc, după cum cunosc și cartea lui cea mai frumoasă, **Mama mamuților mahmuri**, o culegere de schițe care, dacă nu ar fi avut un titlu glumeț și dacă nu ar fi fost tipărită de Editura „Ion Creangă", ar fi fost comentată ca unul dintre cele mai interesante volume de proză scurtă apărute în ultimii ani. Piesa de rezistență a cărții este **O mare rușine**, o schiță admirabilă despre un fel de Cănuță - om - sucit care, contrazis de un copil răsfățat și obraznic, e dispus să treacă la acte absurde numai pentru a dovedi că nu a mințit și că nu acceptă mîncluna.

Lumea îl socotește țicnit și se ferește de el, dar „țicneala" profesorului are o anumită măreție pe care autorul știe să o sublinieze cu discreție. În felul lui bizar, profesorul e un luptător pentru adevăr, un, dacă vrem, fanatic al adevărului absolut. Pe care nu va reuși să-l dovedească. Pentru care va continua, în felul său caraghios, să lupte. Narațiunea e scrisă degajat, pe un ton lejer ; contrastul între ușurința calmă a narării și fondul dramatic al pățaniei îi sporește forța de convingere. Stilul — și aci, și în alte părți — aduce aminte de Urmuz, dar trebuie spus că frazele nu par urmuziene decît extrase din context : „Știu. Umblă fel de fel de zvonuri. Dar voi, copii, să nu le dați crezare. Dealtminteri, dacă aveți cumva drum pe strada Circulației, n-aveți decît să intrați în curtea din colț și să bateți de 13 ori în ușă. Asta e semnul de recunoaștere. O să vă deschid de îndată. (La sonerie nu mai răspund). Intrați binișor în antreu, lipindu-vă de zid, și o să vedeți calul. E legat de cuier, care la rîndul lui e legat de pian. Pianul l-am bătut în cuie. Aduceți cu voi rudele și cunoscuții. Am o singură rugăminte : nu uitați să veniți cu o mînă de iarbă sau, mai bine, niscaiva ovăz. Dar să nu intrați cu pălării de paie. Vi le mănîncă pe dată calul. Și nu vă de mirare : e flămînd, sărac. De două zile nu i-am dat decît apă, niște bucățele de zahăr și iarba ce-o mai aveam prin casă. căptușeală la două scaune vechi. Pentru că din casă nu ies. Mi-e rușine".

Din volumele lui Sântimbreanu pot fi alese cu ușurință treizeci sau patruzeci de schițe care să constituie laolaltă o carte încîntătoare pentru vîrsta celei mai mari exigențe, pentru copii sau pentru cei rămași cu suflet de copil, poeți cu toții, indiferent dacă scriu sau nu versuri.

FLORIN MUGUR ■

Două fotoreportaje din Maramureș

de Sorin Postolache

„Apa, cea mai de preț bijuterie...“

...Ion Grec Botezan. Cu nume, prenume și porecla...

— Care-i porecla ?

— Botezan. Acum, fiindcă sînteți ziarist, o să mă întrebați : de ce mi se spune așa ?! Moșii mei se trăgeau din Botiza. Asta-i explicația.

— Cîți ani aveți și cu ce vă ocupați pe aici, prin Borșa ?

— Am 53 bătuți pe muchie. În Borșa sînt gestionarul unei mici unități de fierărie. În rest lumea spune că sînt inventator. Dar eu nu cred așa ceva. Eu mă ocup cu creșterea oilor și cu creșterea peștelui. Altceva nu știu a fi făcut...

— De ce spune lumea că sînteți inventator ?

— Ca să rîdă de mine. Stați puțin ! La început au rîs de mine. Acum nu mai rîde nimeni. Eu am făcut pe lîngă casă ceea ce mi-a trebuit.

— Și ce v-a trebuit ?

— Ei, multe. Vreți să încep chiar cu începutul ? Atunci să vă povestesc. Jos, aici, la Arșița Poeni stăteam cu ai mei. Dar mie îmi plăcea mult mai sus. La locul numit Corha-Duri. Aici aveam aproape trei hectare de pămînt. Mai mult decît atît : pămîntul era plin cu pietre. Am început împreună cu Sava, soția mea, să strîngem pietrele și să dăm drumul pămîntului. Am muncit cîțiva ani buni. Am dus, cred, vagoane de piatră. Din ele mi-am făcut chiar casa, un beci, le-am mai folosit pe unde mi-au mai trebuit, și din restul mi-am înconjurat pămîntul cu un fel de gard de pietră. Apoi, oare ce-am mai făcut ?! Da ! Casa. Dar nu prea aveam apă. Izvor nu aveam. Și ce mi-am zis ?! Să-o aduc din pămînt. Și am făcut trei puțuri. Am găsit apă bună și destulă. Dar, mereu, în viața mea a apărut cîte ceva. Nu aveam curent. Am tot umblat pe la primărie și chiar pe la județ dar mi s-a explicat că nu am nici o șansă să mi se aducă curentul pînă la mine. Eu, jos, acolo, la părinți eram obișnuit să am lumină și confort. Și m-am zindit și ce mi-am zis : să fac eu curent. Apă aveam. Un dinam îl aveam de la tata. Era unul vechi de cînd veacul dar era încă foarte bun. Și mi-am sucit mințile ani de zile cum pot să fac curent electric. Aveam apă — dar nu de izvor. Îmi trebuia s-o aduc la suprafață, s-o depozitez, așa ca la o hidrocentrală, și, apoi, s-o folosesc. Era cînd a început și barajul de la Bicaz. Chiar am și fost pe acolo ca să trag cu ochiul și să ascult cîte un sfat. Așa că m-am apucat de treabă. În cinci ani, împreună cu ai mei, pe un teren pe care nu-l puteam folosi, am săpat o groapă mare. O suprafață de peste 1 000 de metri pătrați și un metru, doi adîncime. Pămîntul l-am bătătorit de jur împrejur. După aceea am captat izvoarele puțurilor. Groapa s-a umplut repede. Și ce mi-am zis : pînă să fac curent să cresc pești. Lumea, vecinii, cunoștințele, rudele rîdeau de mine. Cum să fac lac și să cresc pește în vîrf de munte pe pantă.

Și am făcut. Acum cred că am peste două sute de pești. Crap și păstrăv. Am și mult puiet. Am exemplare și de peste cinci kilograme. Într-o iarnă, cînd lacul a înghețat, m-am apucat să-mi fac roata. M-am așezat pe gheață fiindcă era singurul loc drept și pînă cînd a venit primăvara și s-a dezghețat lacul, roata de sase metri era gata. Am instalat-o și l-am făcut acoperișul. Am montat dinamul, am făcut instalația din casă și am dat drumul la apă. Aveam curent, ardeau zece becuri. Dar nici acest lucru nu m-a mulțumit. Noi stăm sus. La aproape 1 000 de metri altitudine. Foarte greu și cu mare efort puteam să car ceea ce aveam nevoie pe lîngă casă. M-am gîndit să mai fac un dispozitiv, în legătură directă cu dinamul. O instalație de funicular...

— Poate funicular...

— Nu ! Furnicular. Așa știu eu. Vine de la furnică. Adică stringe. Și l-am făcut. Merge pînă jos în curtea vecinului meu Ursu. Acolo e capătul liniei. Un cablu este fix pe care alunecă un mic vagonet. Un alt cablu de 500 de metri este cel care îl dirijează și îl trage. Apa cade pe o roată cu cupe și totul se pornește. Distanța, în cazul cînd nu merg și becurile, este parcursă în 11 minute. Dacă merg și ele, în ceva mai mult. Greutatea maximă de transport, s-o numim așa, este de 150 de kilograme, la care se mai adaugă și greutatea cablului care este de 75. Nu știu dacă este mult sau puțin dar mie mai mult nici nu-mi trebuie. Da ! Ce-am mai făcut ? Legat de creșterea oilor. Am făcut două lucruri foarte simple care pot sta la îndemîna oricui. O mică căsuță, un fel de camping, care are un pat și o sobă și pe care o pot transporta unde vreau să rămîn cu stîna. Eu am confort, un pat și căldură, fiindcă de obicei iarna o fac pe lîngă ele. Eu dorm în această căsuță cîteva luni bune ale anului. Altfel nu se poate. Am 130 de oi și anul acesta nu mi-au murit decît doi miei. Dar tot pentru ele am mai făcut un lucru. Un fel de solarii. Din scîndurele subțiri și folie de plastic. Sînt foarte ușoare și pot fi duse peste tot ca și căsuța. Oile, dar mai ales mieii, se pot adăposti aici. Cam asta-i totul ..

— Stați puțin că am să vă mai întreb eu cîte ceva. În primul rînd văd că mai aveți un, cum spuneți, furnicular. Apoi, pe casă, în locul porumbeilor, ca să zic așa, este o cușcă a unui cîine. Tot pe casă mai văd și un avion de tablă. Pe el este un fel de morișcă...

— Mai am un furnicular dar care este manual. Încă nu l-am recordat sistemului meu de curent. Cu ajutorul lui transport gunoiul din grajd pe teren. Bălan, cîinele meu, l-am dresat să meargă pe cușcă. El poate să vadă peste tot. Cînd latră, de unde mă aflu știu din ce parte îmi vine un musafir. Mai mult decît atît. După cum latră știu și cine vine și îl văd de departe din ograș. Este un fel de comunicare a mea. Da. Un gen de telefon. Avionul este un fel de roză vînturilor. În momentul de față calculez și studiez vîntul fiindcă doresc să-mi fac instalație eoliană...

...Și acum cînd scriu, după cîteva zile, acest material sînt fascinat de cele văzute și auzite. Apa, spunea țăranul Ion Grec zis Botezan, este lucrul de cel mai mare preț. Este o mare bijuterie. Și cîtă dreptate are...

Veniți la semănători de statui

Despre Anton Krupițer, sculptorul din Baia Mare, în revista noastră s-a mai scris în urmă cu cîțiva ani. Așa stînd lucrurile la „poarta“ lui am bătut, într-o noapte de mai a săptămînii trecute, ca la un bun prieten. Dar, acolo sus, în Valea Castanilor, la numai cîteva minute de mers din centrul orașului, unde lucrează și modelează lemnul Anton Krupițer, nu există poartă. Veghează intrarea zeci și zeci de statui găsite parcă prin pădurile munților noștri și dăruite nouă. Ele sînt cele care dau binețe trecătorilor. Fețele lor sînt spulate de un riu ce curge discret precum o taină și este cunoscut sub numele de Usturoi. Ciudată această denumire tocmai, aici, în Valea Castanilor. Dar nu este singurul fapt al ciudățeniilor. La fel de ciudat este și ceea ce a îndrăznit Krupițer să realizeze cu ani și ani în urmă în mijlocul pădurii din minunata „rezervație, să-i spunem așa, a castanilor. Sculptorul, fost ucenic al marelui Vida Gheza, a încercat să se transforme într-un singur dirijor, să facă din pomi instrumente muzicale care pot să ne cînte la orice oră din zi și din noapte...

Dar, un lucru mai puțin cunoscut este faptul că, în urmă cu doi ani, Anton Krupițer, în numai cîteva luni, tot lîngă Baia Mare, pe marginea lacului Firiza, a reușit să decoreze cu statui un mare han turistic. Douăzeci de lucrări, grupate într-un ciclu denumit „Hora“, ne aduc chipurile eroilor din legende, din timp și din păduri. Acoperișul este șerbezat în așa fel încît apa ori zăpada nu pot să rămînă aici, nici o clipă. Este confecționat din pante înalte și aproape de verticală care pornesc din mărețele statui și ai impresia că peste veacuri, personajele își dau binețe și își string mîinile. De aceea a fost denumit așa : Hora. Apoi, a fost decorat cu elemente din folclorul maramureșean, multe dintre ele uitate și pierdute. Ele au fost găsite, acolo, unde se păstrează exact ca-ntr-o imensă ladă de zestre : la muzeul din Sighet. Înconjurat și de alte statui, aparținînd și altor artiști din țară care au participat aici la o tabără de sculptură, locul pe lîngă lacul Firiza este, fără nici un fel de exagerare, o bijuterie pe care noi o transmitem urmașilor noștri. Este păcat că un asemenea punct turistic, care te face să te simți pe o planetă numită Maramureș, nu este inclus în circuitul turistic și în ghidurile acestora. Și se află la numai cîteva minute de oraș... Dar munca lui Anton Krupițer nu se oprește aici. La Baia Sprie, împreună cu cîțiva tineri inimoși, în cadrul unei cooperative, face dulapuri. Dulapuri pictate care au cucerit multe țări și se vînd ca pîinea caldă și pe foarte mulți bani...

Acum, cînd viața lui bate la patruzeci de ani, se gîndește ca unul din cele mai frumoase parcuri ale orașului, pe Cîmpul Tinereții, să-i umple cu statui. La acest proiect lucrează de foarte mult timp. Visează ca să fie un fel de sinteză a tot ceea ce a învățat în toți acești ani, să fie o sinteză a tot ce este mai simbolic în Maramureș. Și dorește ca, acolo, dintr-un copac uriaș (cel mai mare pe care o să-i găsească prin Maramureș), să-i facă o statuie lui Vida Gheza. Să-i facă așa, ca pe un prinț și domnitor al lemnu lui — iar pe cap să-i pună o coroană care să reprezinte sfatul cel de taină al eroilor de la Moisei...

L-am găsit, cum spuneam, pe Anton Krupițer (sculptorul care nu este recunoscut artist nici măcar în Baia Ma ei) într-o noapte a săptămînii trecute în atelierul său din pădurea castanilor ascultînd mersul apei din riu și plămădind chipuri din lemn. Pe un perete, în ramă și sub sticlă, la loc de mare cinste, era așezată poezia scrisă de Adrian Păunescu, la numai cîteva zile după ce Vida Gheza devenise el însuși statuie. Și cum, în acea noapte, se împlineau exact trei ani de cînd marele vrăjitor al lemnului ne-a strîns mîna și ne-a zîmbit pentru ultima oară, cînd acum în primăvară ar fi împlinit șapte decenii de închinare în fața lemnului, în iarba înaltă de cîteva palme, la poalele statuilor, am lăsat cîteva lacrimi. Ele s-au pierdut în roua care căzuse din ceruri mînglind tot lemnul pădurii și parcă unea toate planetele transformînd copacii în statui, iar statuile în oameni...

Un om din Sălaj

La un telefon primit azi o voce, întotdeauna prietenoasă și caldă, îmi anunță, înăbușită de emoție și lacrimi, o veste tristă : plecarea dintre noi a celui ce a fost Vasile Lucăcel. Acest neobosit cărturar al Sălajului, animator, vreme de un sfert de veac, al vieții spirituale a acestui spațiu românesc transilvan, ca director al Muzeului de istorie a județului. Acest neobosit îndrăgostit de mileniarul trecut al ținutului, adunîndu-i cu sîrg mărturiile, de la preistorie la contemporaneitate în piese de cultură materială și civilizație de o mare valoare și semnificație. Cel ce a fondat revista Acta musei porolissense unde nu s-a făcut rabat niciodată de la ținuta și adevărul științific, în jurul căruia au gravitat numeroase simpozioane și întîlniri ale cercetătorilor privind trecutul acestor meleaguri, unde s-au publicat studii de reală ținută privind multe cetăți geto-dacice din Transilvania de nord-vest. Nu știu precis cînd l-am cunoscut. Dar de cînd îl știu l-am purtat un respect deosebit. M-am simțit uneori intimidată în prezența lui, deși, prin căldură și gesturi, prin omenia rară și cuvîntul bun se vroia aproape de toți, prieten al tuturor. Cred că respectul pe care l-am purtat se datora neobosiților cu care se dăruia muncii cu atît mai nobile cu cît prin ea încerca, patriot autentic, să dovedească, viitorimii și detractorilor, existența neîntreruptă prin veacuri a poporului român și în Țara Sălajului. Deși cu pregătire și preocupări diferite, Vasile Lucăcel rămîne, după părintiu mei, cel mai de seamă al meb dascăl întru dragoste de țară și neam, cultură și folclor. Mai tîrziu, cînd revenicam din nesfîrșitele mele drumuri de suflet din, prin și spre Sălaj, aproape fără excepție primul om pe care-l întîlneam pe străzile Zalăului era Vasile Lucăcel.

Cu suflet de om bun și vorbă de prieten, el îmi împărtășea din împliniile muncii

Zîmbetul lui blajin dădea pină și lucrurilor triste alte înțelesuri. L-au cunoscut și îndrăgit mulți confrați oameni simpli, copii, dar mai ales țăranii. Sălenii mei din Bucium îl țineau aproape de sufletul lor, fiindu-i recunoscători pentru descoperirea vechiului castru

Telefonul de azi mi-a adus o veste tristă, pe care n-aș fi vrut s-o cred dacă nu m-ar fi obligat durerea fără margini a celui ce mi-o anunța.

SAVA NEGREAN-BRUDAȘCU

Restituiri: Grigore C. Moisil

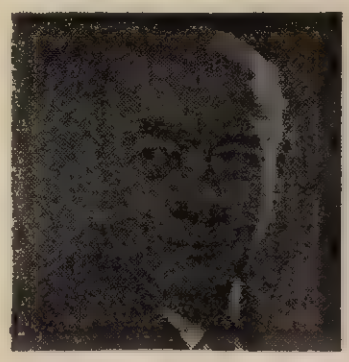

Ce vom face noi, matematicienii?

În momentul cînd, la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, comuniștii și, cu ei, tot poporul nostru, începem opera de construcție a conștiinței socialiste, fiecare din noi în parte, fiecare colectiv în întregimea lui își pun o aceeași întrebare ; de pildă, matematicienii se întreabă : ce vom face noi, matematicienii ? Ca membri de partid ? ca cetățeni ? ca matematicieni membri de partid; ca cetățeni matematicieni. Cu alte cuvinte ce vom face noi, în meseria noastră, în munca noastră cea de toate zilele : ca creatori de matematică și ca profesori de matematică.

Faptul că munca aceasta e grea, o știm cu toții; știm mai mult decît atîta : că munca e lungă ; nu trebuie să ne așteptăm la rezultate spectaculoase pentru ziua de mîine; nici pentru bilanțul de sfîrșit de an; nici pentru sfîrșitul cincinalului. Pe noi profesorii nu ne miră că rezultatele unei munci de educator se culeg după multe zeci de ani.

În munca pe care o începem trebuie foarte multă răbdare.

Profesorul știe că școlarul său, și dacă e doctorand și dacă învață abecedarul, e o personalitate complexă pe care tu trebuie s'o faci să colaboreze cu tine în opera de educarea lui. Dacă e o personalitate prea puternică, bucură-te; un astfel de școlar te necăjește ca profesor dar te vei mîndri mai tîrziu cu el. Mai greu e dacă e bleg și ascultător ; unde-l pui, acolo șade ; n'o să-ți spargă bibelourile, dar nici n'o să meargă prea departe. Una dintre cerințele educației comuniste e cea a formării personalității și prima manifestare a personalității educatului e de a se opune educatorului. Nu vreau o clasă cuminte, îmi spunea un bătrîn profesor, vreau o clasă deșteaptă. Prin asta e obositoare meseria de profesor în munca cu copiii. Nu-i greu să-ți pregătești o lecție frumoasă. E greu să faci o lecție care să stîrnească interesul, adică să dea naștere la acele acte de indisciplină în mintea elevilor, care dovedesc că lecția i-a tulburat. Educatul are personalitatea sa care se împotrivește educatorului. Și trebuie să se împotrivească ; altfel e ascultare oarbă, de ea n'avem nevoie.

Cînd eram copii, despre tot felul de teribilisme ale noastre, mama spunea „au să treacă, cum cade coada la broască". Dacă vrem să construim o morală socialistă trainică, trebuie să știm să dușmănim fleacurile de lucrurile serioase.

Fiindcă nu putem contesta că ar putea să existe și lucruri foarte serioase. Eu nu am cînd să fac anchete sociologice; nici priceperea. Dar tinerii pe care-i cunosc îmi dau multă încredere în viitor ; evident, or mai fi și alții. Mulți ? Destul de mulți ca să mă îngrijorez ? Eu n'aș îndrăzni s'o afirm. Trebuie făcută o anchetă serioasă, cu toate mijloacele pe care ni le dă teoria matematică a chestionarului, statistica matematică și calculatoarele electronice. E bine să știm pe ce lume ne aflăm, dar nu e bine ca încercarea de a face să dispară anume lucruri care nu arată „pe gustul meu" să ne abată de la marea operă pe care vrem să o creăm : construirea conștiinței socialiste.

E bine să începem prin a evalua dificultățile: nu voi atribui multă pondere sabotajului conștient, dar nu voi trece peste cel inconștient. Se pare că vameșii nu știu cărei țări ar fi inventat o formă nou de grevă: sabotările prin respectarea cuvînt cu cuvînt a tuturor instrucțiunilor. În munca de construcție a conștiinței socialiste aceasta este forma cea mai periculoasă de sabotaj. Îl vom numi sabotaj din nepricepere voită. Nu în acest articol voi da exemple ; am mai dat, voi mai da. Dau numele de sabotaj din nepricepere voită nu fiindcă mi-aș închipui că cel ce le comite ar vrea să comită un act de sabotaj. Voită e nepricepere, nu sabotajul. Omul refuză să înțeleagă că face un rău dogi e capabil s'o înțeleagă. Cînd nu înțelege atunci îi numesc „sabotaj din nepricepere involuntară". Omul nu se pricepe să facă o reparație, dar încearcă să „se descurce". Se numește sabotaj din nepricepere involuntară. Soluția ? Ce e de făcut ? Reciclare. Omul nu-și dă osteneala să înțeleagă ce rost are o dispoziție legală și o aplică întocmai. Nu arată care-i e defectul, ce consecințe rele are. De aplicat, trebuie s'o aplice, că e lege. Dar el sare peste cal, îi e frică să arate că acest paragraf din lege nu e bun. Să nu fie el rău văzut. Ce e de făcut cu acest om ? E bun oare un astfel de funcționar administrativ într'un post în care are un cît de mic rol de conducere ?

Problema gravă nu e însă în cazurile acestea. Eu n'am vrut decît să arăt cum un funcționar administrativ poate face rău prin aplicarea strictă și incompetentă a legilor. Legalitatea socialistă ne cere aplicarea strictă dar competentă a legilor.

Presupuneți însă că în loc de un funcționar administrativ care se ocupă de probleme administrative am avea de a face cu un funcționar cultural, care se ocupă cu probleme de cultură, de înțelegere, de orizont. Iată mari piedici pe care le va întîmpina munca de educare socialistă. Să nu vă mirați că enunț atît de sigur că „le va întîlni". Dacă aș fi sigur că nu le va întîlni, ar însemna că n'am mai avea de dus o muncă de educare socialistă. În cazul acesta, ar zice un profesor : n'am mai avea de făcut școală, ci numai de împărțit premii.

Observațiile care preced mi-au venit în minte gîndindu-mă la o muncă de autoeducare dusă de matematicienii din țara noastră în ultimii douăzeci și cîțiva ani, de cînd am avut să ne dăm seama ce înseamnă principiul unității teoriei cu practica. Înțelegerea acestui principiu nu a fost o problemă simplă. Evident am fost scutiți de tobosari care să ne indice ritmul în care trebuie să mergem. Problema era : cum se organizează cercetarea și învățămîntul matematic ținînd seama de acest principiu. Din fericire n'a fost nimeni care să propună ca matematicianul să înceteze să facă matematică, pentru a deveni inginer sau contabil. A fost cineva care a strigat că nu trebuie făcută teoria mulțimilor și altcineva care te învață că algebra pe care trebuie s'o predăm studenților noștri e cea din cartea lui Niewenglouski. Nimeni însă nu l-a luat în serios. Și matematica s'a desvoltat furtunos în țara noastră bucurîndu-se de tot sprijinul Partidului; și cînd făcea teoria mulțimilor și cînd făcea teoria plasticității, și cînd făcea algebră abstractă, analiză funcțională, geometrie diferențială și algebrică sau logică matematică și atunci cînd făcea analiză numerică, teoria automatelor, economie matematică sau informatică.

Conștiința colectivului de matematicieni din țara noastră este astăzi bine lămurită asupra a ce înseamnă a avea un orizont matematic deschis de filosofia marxist-leninistă în care principiul unității teoriei cu practica să aibă un rol de mentor.

Înseamnă oare aceasta că toți matematicienii fac aceiași matematică ? Înseamnă oare că matematica noastră era liberă acum 40 de ani și azi e conformistă? Cîtuși de puțin. Matematicianul nu se simte supus nici tehnicii, nici economiei. Matematicianul, în chiar timpul cînd își profesează meseria, se simte solidar și cu inginerul și cu economistul, despre care știe că au nevoie să muncească într'un orizont matematic. Matematicianul, cînd descoperă o teoremă, și atunci cînd ea e o teoremă de teoria plasticității, ca și atunci cînd ea privește legile cu mai multe valori, se simte solidar cu cei ce lucrează în orice alt domeniu fiindcă știe că rezultatele la care ajunge vor fi folosite. Nu știe cînd dar știe că.

Și mai știe că gîndirea omenească e unitară chiar cînd la prima vedere ea se prezintă sub două aspecte.

Iar matematicienii au de lucrat și pentru perfecționarea cunoașterii legilor naturii și societății și folosirii lor, și pentru lărgirea orizontului științific. Ei astfel își dau osteneala să creeze conștiința socialistă.

O facultate nouă

M-a bucurat înființarea facultății de construcții aerospațiale.

— Să vedem, spunea mieros și iezuitic, collocutorul meu morocănos. Ne-am trezit că vrem și noi să facem cosmonautică, parcă ar fi de nasul nostru. Asta cere parale, Dom'le ; asta cere industrie, frate. Și, acolo o facultate de aviație, mai înțelegeam și eu, da una de „aero-spațiale !" Nu-i de nasu' nostru.

— Mi-aduc aminte, i-am răspuns, că tot așa vorbeai cînd s-a înființat Institutul de Fizică atomică : da ce, spuneai, o să facem noi „bombă atomică ? aia costă parale, nu-i de nasu' nostru. N-ai avut dreptate. Bine că nu te-a ascultat nimeni.

Și cînd, acum vreo 15 ani, Comisia de Automatizare ținea prima ședință : să avem întîi industrie, că pe urmă om automatiza-o. Nu înțelegeai că nu se automatizează o fabrică existentă ci, cînd se concepe o fabrică nouă, se concepe automatizată.

Și acum vreo 14 ani, cînd inginerul Toma scoase primul calculator, ții minte ce spuneai : cum o să facem noi calculatoare, asta care tehnicitate. Azi, facem.

Și cînd, acum vreo 10 ani, s-a ținut la C.O.S. un seminar despre utilizarea calculatoarelor în documentare și bibliografie, tot grijuliu de bani erai : costă mult !

Și cînd, acum vreo 6 ani, Centrul de Calcul al Universității începuse să aibă nevoie de un calculator important, spuneai că noi n-avem nevoie decît de calculatoarele pe care le putem face noi, că n-o să avem valută să luăm calculatoare din import niciodată. Azi vezi că facem și noi nu mici, nici puține, și mai avem nevoie să și importăm.

Am auzit c-ai speriat pe o tînără studentă care vrea să facă un proiect de centru de documentare legat de un centru de calcul :

— E nerealist. Cînd crezi Dumneata — i-ai spus — că o să întrebuințăm noi calculatoarele în documentare ? Știi cît costă un calculator ?

S-a speriat fata, da noroc că cei ce trebuia să hotărască nu s-a luat după Dumneata.

— Eu știu de ce te bucuri că se face facultatea de construcții aero-spațiale, îmi șoptește collocutorul meu glumeț, și, trăgînd cu ochiul la cel morocănos : de-aia lui nu-i place. Facultatea asta nouă are nevoie de multă matematică, de multă informatică. Am văzut la televiziune, cînd plecau în lună : tot calculatoare și matematicieni. Facultatea asta nouă vă aduce apa la moară vouă matematicienilor, vouă informaticienilor, vouă logicienilor, vouă teoreticienilor. Că n-o să-i învețe pe studenți să construiască, fără să gîndească teoretic.

— Și ce e rău în asta ? Nu în acest fel, creînd tehnici de vîrf, se ridică nivelul întregii noastre tehnici? Iar cei ce sînt încă subjugați de un practicism perimat să aibă și ei un model de tehnică nouă: tehnica fundată pe știință. Că mulți cred că numai știința trebuie să se apropie de tehnică. O să înțeleagă din facultatea asta nouă, cum trebuie să se apropie și tehnica de știință. Să nu parcurgă știința o jumătate de drum și să rămînă singură în mijlocul drumului.

Pledoarie pentru risc

Problema riscului în cercetarea științifică este o problemă puțin cunoscută de către cei care nu duc o astfel de cercetare. Bineînțeles, va spune orișicine că există un risc în orice activitate omenească ; cînd mergi pe stradă, poți să te împiedici, iarna poate să-ți cadă un sloi de ghează în cap ș.a. Dar nu de lucrul acesta este vorba.

Precum se știe, numele de cercetare științifică acoperă două activități complet deosebite : una, pe care îmi place să o numesc cercetare-științifică-în institute-departamentale, se referă la găsirea unei bibliografii care să rezolve problemele puse și eventual mici ameliorări ale metodelor cunoscute în toată lumea, dacă nu de toată lumea. Fiindcă, într-adevăr, o problemă poate să fie cunoscută pe lume și eu să nu știu nimic despre ea. Este nevoie deci de un serviciu de documentare, de un serviciu care să urmărească problemele rezolvate și care să vadă în ce fel soluțiile respective se adaptează condițiilor locale. Și aici riscul neprevăzutului există. Dacă vrem să ne gîndim niței, ne dăm seama că o carte pe care nu o cunoaștem nu știm în cît timp o citim, atunci cînd în ea sînt conținute lucruri noi, de exemplu științifice sau tehnice. Se poate să știu care este ritmul meu de citit obișnuit, dar se poate întîmpla ca o anume pagină să-mi ceară pentru a o înțelege mai multe săptămîni sau chiar luni. Este drept că aceasta pentru a o înțelege de adevărat, nu pentru a trece un examen asupra ei.

În cercetrea-fundamentală, sau ceea ce îmi place să numesc cercetarea-în-institutele-academiei (acestea sînt denumiri, astfel de cercetări puțind avea loc și în alte instituții, de exemplu în învățămînt, pentru a nu mă referi la instituțiile militare, pe care le cunosc mai puțin).

În cercetarea-fundamentală, precizez, eu nu pot planifica cu nici un fel de certitudine rezultatele pe care le voi obține, fiindcă asta ar însemna că cunosc de pe acum rezultatele care o să le obțin la anul. Or, dacă le cunosc de pe acum, nu văd de ce aș mai aștepta un an.

Da, sînt două riscuri în cercetarea-științifică-fundamentală : primul se referă, cum am spus, la problemă. Eu nu pot să știu cu nici un fel de certitudine cum va evolua cercetarea mea și cum va evolua cercetarea altora. Dacă astăzi plănuiesc o cercetare într-un domeniu, care să se extindă pe 5 ani de zile, se poate ca o revistă care-mi vine să fi epuizat întreaga cercetare pe care îmi propuneam să o fac. În momentul de față, asupra fiecărei probleme lucrează un număr mare de oameni în țări foarte îndepărtate. Unele din aceste grupuri de cercetare au între ele relații stabilite și rostul colocviilor, simpozioanelor, cursurilor de vară, vizitelor între două instituții din țări diferite și chiar din țări foarte îndepărtate este de a face ca unii să știe ce lucrează alții și să nu se înhame mai multe grupuri de cercetare în exact aceeași direcție.

Alteori, se poate întîmpla ca o anume idee să apară însă într-un grup care nu este cunoscut de cei care lucrează în același domeniu. În acest caz nu se poate ști că acel grup dezvoltă aceeași cercetare. Exemplu voi da mai tîrziu.

Pe de altă parte, în cercetarea științifică nu se poate ști dinainte cînd se epuizează fantezia creatoare și nici nu există pînă acum mijloace cunoscute de a dezvolta această fantezie. Ca atare, eu nu pot să fiu sigur că de aici peste un anume timp voi fi în stare să-mi mai dea prin cap ceva, nu mai astăzi, cînd sînt mai bătrîn, dar nici cînd eram foarte tînăr. Deci, eu nu pot dinainte să știu care va fi randamentul unui cercetător.

Este drept că, dacă cercetătorul are un anume trecut, el poate fi utilizat ca depozit de informații, lucrurile pe care el le-a citit și rînduit în capul lui puțind să le ofere altora, chiar dacă fantezia lui creatoare s-a epuizat. Ca atare, un cercetător destul de bătrîn nu riscă să devină inutilizabil.

Dar acest lucru se întîmplă cu unii cercetători încă tineri. Din aceste motive, de exemplu, profesiile universitare trebuie să aibă legiferat și mijlocul de a scoate din profesie pe acei care, chiar dacă muncesc cu multă seriozitate, nu mai sînt capabili să dea rezultate noi.

Este cu atît mai important lucrul acesta însă cînd nu vorbim de profesiile universitare, în care cercetătorul poate deveni profesor, ci de profesia chiar de cercetător. Ar trebui analizată posibilitatea legală ca cercetătorul, cînd nu mai are fantezie, să poată trece direct într-o altă formă de activitate, fără ca prin aceasta să-i scadă nici salarizarea, nici cinstea de care se bucură printre tovarășii săi.

Am promis adineauri un exemplu. Iată-l: Se știe că în ultima vreme automatele zise finite (adică automatele cu contacte și relee, cu tuburi electronice sau cu tranzistori etc.) joacă un rol din ce în ce mai mare în tehnică. Sînt foarte bucuros și îmi place să o spun că acum mulți ani de zile s-a făcut o statistică a lucrărilor publicate în acest domeniu, publicată de Academia de Științe din Moscova, care arăta că, în ordinea numărului lucrărilor publicate, țara noastră era a treia în lume, imediat după Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică. Ceea ce se știe însă mai puțin și ceea ce interesează să fie pus în legătură cu problema de care ne-am ocupat este că cele trei colective care se ocupau de această teorie algebrică a automatelor finite au pornit de la trei preocupări cu totul diferite : în Uniunea Sovietică ele au pornit de la cercetările de automatică industrială, în Statele Unite de la cercetările de calculatoare electronice, iar la noi în țară de la cercetările de logică matematică pură, fără nici o intenție de vreo aplicație, cercetări pe care le duceam încă de acum 35 de ani. A fost pentru mine o mare bucurie cînd am băgat de seamă că formule care îmi erau mie foarte familiare puteau reprezenta o construcție cu contacte și relee sau cu diode, sau cu triode, sau cu tranzistori.

Bineînțeles, chiar după mulți ani de lucru în aceste domenii, cele trei colective din cele trei țări și-au păstrat fiecare fizionomia lui. Colectivul nostru este încă fixat pe problemele algebrice și încearcă prin toate mijloacele să convingă pe tehnicienii din țara noastră să utilizeze rezultatele la care am ajuns. Acest interviu de altfel are, printre altele, și scopul de a insista asupra necesității unei colaborări mai intense între matematicieni și tehnicieni în acest domeniu.

Evident, omul de știință trebuie să aibă curajul de a risca să se ocupe de o anume teorie, chiar dacă în momentul cînd a început să se ocupe de ea nu întrevede nici un fel de aplicație practică. Sigur că fondatorii logicii matematice de acum 100 de ani nu puteau întrevede aplicațiile la automatică, care pe atunci nici nu prea exista. Nu știu dacă existau relee, dar știu că nu existau nici diode, nici triode și dumneavoastră știți cu toții că nu puteau să existe tranzistori. Riscul de a face o teorie fără aplicații este totdeauna recompensat. Experiența din ultimii zece ani mai ales a arătat că teoriile cele mai abstracte se aplică. Iată de ce noi trebuie să riscăm de a face teorii care nu știm la ce se aplică.

Un alt exemplu într-adevăr impresionant este cel al geometriei spațiilor cu multe dimensiuni. În ultimii 10—20 de ani, geometria corpurilor convexe și mai ales a poliedrelor convexe în spații cu cîteva sute de dimensiuni constituie conținutul așa-ziselor probleme de programare lineară al căror rol în studiul fenomenelor economice este astăzi fundamental.

O altă teorie abstractă, aceea a grafurilor, este și ea un instrument puternic al studiului modern al fenomenelor economice.

Adaug că ele interesează și arta militară și Editura militară a publicat deja cîteva volume asupra acestor probleme, și anume : „Metodele determinării drumului critic în planificarea și conducerea proceselor complexe" de general-colonel Titus Lupescu ; „Teoria jocurilor strategice" de Alexandru Al. Roșu ; „Teoria grafelor" de Petre Mirescu și Alexandru Al. Roșu ; „Programarea la mașinile electronice de calcul" de C. Belea ; „Elemente de teorie a deservirii în masă" de colonel inginer Virgil Dobrin.

Tot ce am spus pînă acum pledează pentru risc, dar nu pentru o activitate riscantă.

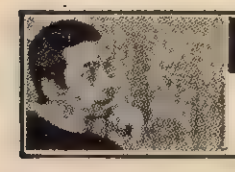

atelier literar

• G. Dumitrescu

M.E.E. : Cîteva lucruri rîte, oare, un asemenea tratament vitreg niște lucruri în general simțite, susceptibile de poezie ? Sperăm să vă regăsiți cît de curînd cordialitatea firească, simplitatea, spontaneitatea.

V. Soare : Cele mai multe, netransfigurate îndeajuns, rămîn lucruri „de uz intern". Autocontrolul estetic e în scădere. Doar cîteva pagini mai dau o idee palidă despre ce-ar fi putut fi dacă n-ar fi cum este. („Lecție", „Ancoră", „Ultima vizită" — prima parte). Dar, așa cum vă cunoaștem, nu poate fi acesta ultimul dv. cuvînt !

I. Koska : Am luat cunoștință (cu toate semnele de întrebare !), dar, neavînd timp pentru investigații și enigmistică, nici pentru jocuri de societate, am depus totul la coș. Am păstrat doar semnele de întrebare...

Elena Buciuman : E destul de amuzantă parodia dv., s-ar putea să aveți, realmente, umor. Mai încercați.

Ana : Mai limpezi și mai axate, parcă, paginile confirmă bunele impresii anterioare, promițătoarele perspective.

Ina B. : Cîteva lucruri demne de interes („Îndemn", „Noapte albă", „Cumpăna" — încă nepusă la punct) și multe imagini frumoase risipite prin celelalte, care n-ajung, din păcate, la împlinirea rîvnită. Poate că nu acordați încă destul timp, destulă atenție, consecvență, stăruință, poeziei ? Felicitări pentru premiu ! (Dar ce-aveți cu „micii pescărușii curioși" ?...).

Cristina M. Căruțu (ceva, în „Inima"), **Mariana Scurtu** („Reflectare"), **Cristi Oprescu, Rafila Radu, Gh. I. (B) Negoescu, C. Rurezean, Maria Bălan, Dobre Enache, M. I. Ambiescu, N. Mavrodin, Iov M. F.** : Nimic nou !

MANUSCRISE NEÎSCĂLITE : „Șoapte în primăvară", „Speranțe" ; „Iarna românească", „De primăvară" ; „Flori și albine", „Primul duduit", „Dor și primăvară" etc. ; „Iluzia iubirii" ; „Cimitirul aer", „Lumea lui Eminescu" etc. ; „Visuri desarte", „Mama" ; „Retrospectivă esuantă". „Cîntecul duiosului care suspină" ; „Reacția epidermei", „Diagrama matematică", „Hopa Mitică", etc.

Anca Comoți, Danyo Richadelo, Emilia Simion, Alex. Nistor, Manuela Simion, Maria Mănescu, Adriana Mocanu, Florentina Rusu, Marinela Adamescu, Florin Apostol, Sever („Antipastel" II, „Autobiografie"), **Viviana Antoniu, Petrica Dumitru, Diana Dragomir, Violeta Deminescu, C. Gălțan, Rolly B., Marian Preda, Camelia Enescu** („Amintire, mamei"), **Monica Nistor, Marianne Ciubi** („Escu" II), **George Mehedin, D.-A. Jiga** („Pastorală"), **V. Grațian, Darcos** („Să sperăm că..."), **Tudor Adrian, Dan I. Gipser, Mihaela Stroe** : Încă nu se pot trage concluzii. Reveniți. **I. Puica, Fl. Bujoreanu, C. Cloancă, Alina Puiu, T. Velescu, A. V. Filip, N. F. Cîrstea, N. H. Angelescu, Ionică I. Nicolae, A. Zană, I. Iepure, Adr. Nica, Tr. Teodoru, Daniela Bălan, S. A. Ilie, V. Stănculescu, Dumitru Ștefan, Arhipova, C. Negrea, Vasile Rapid, I. Uruci, A. Gaită, O. Anonimu, Corina Soare, C. Prunoiu, Alex. Ionescu, M. Paring, N. Debre Turda, Em. Senescu, N. N. Dunea, I. Fl. Nițu, M. Afloarei, D. Triteau, M. Iftene, D. Sima, Dora Mihaela, Val. Russu, Cr. Banciu, Leia Ardin, G. Valman, Sonia N. Dumitru** : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N. B. Manuscrisele nu se înapoiază.

LIMPEZIRE

Sînt înflorat
ca o creangă ștearsă de zbor
mîi de ochi sticlesc pe urma mea
pentru Dumnezeu
ce-or fi vrînd ?
eu printre stele nu caut decît un poem
cu picioarele pe pămînt
degeaba mă tot asigurați :
„vezi-ți de treabă domnule
dumneata ești un om liber"
protestez
să fim înțeleși
ce fel de liber urmărit pas cu pas
de-atîtea vise ? !

EMIL ACHELARIȚEI

PERFECȚIUNE

apoi zise nu mai putem scrie poezii
pe cojii de nucă
altă coajă altă apă a simbetei
vine o vreme cînd poemele
trebuie pictate cu pensula muiată în oglindă
apoi spuse damnatul
în mine începe greul
după înghesuiala dintre floare și stup
haideți să vînăm păsări colibri
suflînd săgeți otrăvite
prin tuburi de orgă

COSTIN GRIGORAȘ

O SĂ-ȚI LAS UN POEM

O să-ți las o sondă subțire
o să-ți las un poem, un cuvînt
prin el strecurată lumina de-afară
va pătrunde-n pămînt
dar oare mai sînt
vase comunicante între noi
între inima mea și ventricolul tău sting
între aerul de deasupra
și întunecimea din pămînt
oare tăiplile tale cînd umblă prin iarbă
simt creștetul meu tremurînd ?

MONICA ROHAN

IREVERSIBIL

Repetam trăirea
în condiții aproape identice
strigătul răscolea
îi căuta
memoria se vărsase în singe
singure vocile bîjbîiau
într-un magnetofon
ochii transplantează pași gesturi
nu mi-e-ndeajuns. Mai uit. Mai țip...

I. BADEA NINEL

MĂ IARTĂ, CLIPĂ...

Mă iartă, clipă, e-am trecut prin tine
Făr' să-ți fi dat ce-aș fi putut să-ți dau,
Dar cînd e viață peste ginju-mi vine
De unde timp cu tine să mai stau ?

Aș fi voit să te-ncunun cu nimbul
Splendorii tale ce-ar fi fost să fie
Dar peste mine năvălește timpul,
Atom din partea mea de veșnicie !

Tu treci ca o zvîcnire de aripe
Purtînd în tine gustul lui era
Și efemeritatea unei... clipe.

N-a fost să-ți dau ce-ai fi voit s-ți dai !

Eu știu că viața-i un șirag de clipe
Și fiecare vrea din noi ceva.

CĂTĂLIN ȚÎRLEA

PUȚIN DESPRE DRAGOSTE

Stau înfundat pînă peste cap în provincie
și construiesc aureole
pentru prietenii ce m-au părăsit ca pe-un lepros...
n-am radio, n-am televizor, un
singur telefon îmi populează, civilizat,
odaia și firul lui face
legătură directă cu cetatea Ninive,
alo ! răsenese în receptor și de acolo
cineva urlă a spaimă și-atît,
urletul acela mă-ncarcă de putere
de muncă și construiesc aureole în continuare
doar am atîția prieteni care m-au uitat ;
o vreme, ce-i drept, am fost îndrăgostit,
dovadă : din cele trei sărutări de care-am avut parte, pe-al treilea
memoria l-a reținut definitiv ;
sunetul lui oricînd
îl pot folosi la judecata de-apoi...

THEODOR PURICE

ODĂ LUI THOMAS DE QUINCEY

El se plimbă cu diligența
pe lacul cu nuferi de aluminiu
soția lui prepară ceaiul
el e uneori cel mai frumos
și așa e de ajuns

el ar putea să scrie cele mai frumoase poeme
dar nu e nevoie să scrie cele mai frumoase poeme
cu linguriță pentru ceai
el poate face lucruri mult mai frumoase
decît să scrie cele mai frumoase poeme

el coboară din diligență
se cufundă în lac
și ajunge acasă
soția lui prepară alt ceai
afară începe furtuna

el ar vrea la un moment dat să scrie
în limba elină cel mai frumos poem
dar nu e nevoie nici de limba elină
nici de cel mai frumos poem
flăcările galbene filfîie în cămin
el duce linguriță la buze
afară sau înăuntru îi așteaptă diligența

DAN EMILIAN ROȘCA

CÎNTEC DE SEARĂ

Departe de lumina amurgului tîrziu
Fugi tu pasăre tristă a cerului pustiu
Ascunde-te-n pădurea ce doarme ereneiată
Și nu-ți lăsa cîntarea spre mine să răzbată

O arie firavă, pe strună argintie
De multe nopți și zile mi-e cîntă înlăuntru mie
Și inima răsună a clopoțel de ceară
Pecete înlăuntru, tăcere în afară

ANCA SĂRBULESCU

Vorbiți și scrieți românește

...Scripta manent !

...Adică „ce este scris rămîne" spuneau cei vechi atrăgînd atenția asupra responsabilității de care trebuie să dea dovadă cel care așterne vorba pe hîrtie. Căci nu poți să nu fii trist (aș spune „jignit") cînd vezi greșeala lăfăindu-se pe pagina tipărită, vrînd parcă să-ți anuleze plăcerea de a citi. Există, pentru evitarea greșelilor și pentru înlăturarea nesiguranțelor, o mulțime de lucrări normative la care este foarte ușor de ajuns. Iată, în 1982, Academia a editat **Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române** : elevii au la dispoziție un excelent ghid al profesorului G. Beldescu, **Ortografie, ortoepie, punctuație**, editat de Societatea de științe filologice, tot în 1982. Și cîte altele !

Dar, pentru a ajunge să le deschizi, îți trebuie — aș spune — o doză de modestie. Adică de neîncredere în memoria ta care-ți poate juca feste (numai ca exemplu aflat la îndemînă, și nu ca lipsă de modestie, am să spun că, scriind chiar acest articol, m-am întrebat dacă e corect scris **să nu fii trist** cu doi i știut fiind că imperativul verbului **a fi** se scrie cu un singur **i** : **nu fi** ; aici e însă vorba de un conjunctiv, așa că e corect cu doi i, lucru de care mi-am dat seama din dicționarul citat).

Rîndurile acestea nu se vor nici moralizatoare și nici izvorîte din tendința de a căuta cu orice preț „un nod în papură", dar, din păcate, se întîmplă adesea ca încrederea prea mare în „gramatica proprie" să ducă la efecte neplăcute. Iată, parcurgînd revista „Amfiteatru" din aprilie, unde pe prima pagină se găsește și o caldă „Pledoarie pentru limba română", aflăm în continuare despre o „paloare exanguă" (p. 2) în loc de **exsanguă** —, despre „hipostazierea... anumitor modele" (p. 3) — termenul este specific medicinei, cel recomandat de limba literară fiind **ipostaziere** —, despre „procesul de creere" (p. 6) în loc de **creare** și despre un cuvînt inexistent în dicționare, greu de înțeles chiar în context : „securabili" (p. 8).

Firește, asemenea fapte pot fi considerate doar niște mici scăpări. Dealtfel ele ne-au folosit numai ca exemple pentru a arăta încă o dată necesitatea menținerii unității normei scrisului, condiție chiar a dezvoltării și a inovațiilor limbii literare.

CEZAR TABARCEA

IOSIF DEMIAN :

(Urmare din pag. 13)

din partea cineaștilor, a publicului și a criticilor prezenți în festival. Nu același lucru pot spune despre ecourile acestei prezențe la noi... La întoarcere, singura întrebare care mi s-a pus a fost : „ce premiu ne-ai adus ? !" ...Ca și cum eu, un eventual fotbalist, selecționat într-o, să zicem, echipă continentală, n-am nici un merit dacă n-am marcat măcar un gol !... Nu vreau să exagerez, dar mă așteptam însă ca în paginile unei reviste, sau în spațiul unei emisiuni radio ori TV, să mi se fi dat prilejul să-mi exprim, în urma unei experiențe personale, considerațiile legate de prezența filmului românesc la marile întîlniri ale cineaștilor lumii. Poate că acum, la ediția festivalului ce se desfășoară în aceste zile, ar fi fost prezente și cîteva filme românești. Am fi avut și ar fi avut (organizatorii) de unde alege.

— Să revenim la participarea dv. la Cannes de anul trecut.

— La întoarcerea mea în țară, cîțiva prieteni mi-au dat de înțeles că „acum de ce îți mai bați capul ? ! Ai fost acolo — mulțumește-te cu asta ! Sau vrei ca altă dată să pleci mai greu !"... Mă gîndesc că poate aveau dreptate.

— Sau poate că nu... ! Continuați, totuși.

— Nu vreau favoruri sau laude, dar, vedeți, era totuși vorba de succesul unui film românesc, de prestigiul țării noastre, în ultimă instanță ! Faptul însă, cum ziceam mai sus, a fost trecut sub tăcere... În presa franceză au apărut cronici la filmul meu, ceea ce, cum să vă spun ?... Zilnic apăreau două sau trei cronici, și asta într-un festival în care se prezentau, tot zilnic, zeci și zeci de filme.

— Nu exagerați ?

— Nu : s-au dat pe ecrane și, foarte multe, pe casete. Proiecțiile începeau de obicei la orele opt a.m. și continuau mult după miezul nopții. Mi-au apărut, repet, cronici în „France Soir", „Nice Matin", „Le Monde"... În toate se vorbește implicit despre noi românii. Dac-aș fi fost întrebat la întoarcere, aș fi explicat (deși cred că într-o anumită măsură aceste lucruri se cunosc) de ce filmele noastre care participă la asemenea festivaluri nu ajung decît foarte rar să fie remarcate sau să obțină premii. Atîta timp cît noi intrăm în „gura leului", adică participăm la un festival ce are loc peste hotare, ca să ne putem impune trebuie să acceptăm regula jocului, și nu să pretindem neapărat acceptarea de către ei a modalităților noastre, care, hai să fim sinceri, uneori dovedesc superficialitate și inerție.

— De ce credeți că se întîmplă așa ?

— Personal, cred că dacă Asociația cineaștilor, mai exact secția de regie, ar fi chemată să facă propunerile pentru participarea filmelor noastre și pentru stabilirea modalităților de susținere a acestor participări, lucrurile ar sta altfel. Pentru că, în mod normal — nu ? ! — cine poate face cea mai competentă propunere pentru o participare, dacă nu cel în cauză, adică realizatorii filmelor ? De asemenea, cred că dacă ar exista un **Festival național al filmului** (și nu pot înțelege de ce, atunci cînd noi avem atîtea festivaluri : al cinecluburilor, al romanțelor, al teatrelor și chiar al umorului, de ce nu-și găsește loc o astfel de competiție stimulativă și mai ales eficientă în cadrul marelui Festival „Cîntarea României" ?) nu am avea decît de cîștigat. Așa cum se uzitează și în alte cinematografii, am putea invita, cu ocazia unui astfel de eveniment, critici de cinema, directori ai marilor festivaluri, care, puși în fața unei producții complete a acelui an, s-ar simți obligați, fără îndoială, să țină cont și de noi. Sînt convins că s-ar scrie mai mult despre filmele noastre, că am avea mai multe șanse ca aceste filme să circule în lume. De curînd a fost la noi unul din directorii festivalului de la Cannes, J. P. Deleau. În mod firesc, noi, cineaștii, trebuia să cunoaștem acest lucru, cred că ar fi fost bine ca, în cadrul asociației noastre, să purtăm un dialog deschis, să ne prezentăm fiecare filmele ; se mai impunea, cred, o conferință de presă după vizionarea acestor filme, trebuia deci un cadru democratic eficient și firesc, corespunzător unei asemenea situații. Nimic din acestea nu au avut loc, oaspetelui i s-au prezentat cîteva filme alese, cred eu, destul de arbitrar (unele din aceste filme nu au nimic comun cu specificul festivalului), făcîndu-ni-se de fapt un deserviciu.

— Să revenim la problemele care frămîntă filmul românesc și pe realizatorii săi.

— Tot despre asociația noastră, a cineaștilor, aș dori să continuu. Sper să fiu în consens cu colegii mei atunci cînd mă declar nemulțumit de o anume suficiență apărută în cadrul ei. Poate ar fi bine ca în marile probleme : întocmirea planurilor caselor de filme ; îndrumarea debuturilor; cultivarea unui cadru de lucru armonios și eficient privind realizarea filmelor, asociația să fie chemată să-și spună cuvîntul, să se implice mult mai serios. Poate ar fi nevoie ca și din partea celor ce conduc destinele filmului, a forurilor superioare, să fim sprijiniți într-o reînviorare a activității și vieții asociației noastre. Sigur, asta presupune multă muncă din partea noastră, dar ne trebuie măcar certitudinea că această muncă e în folosul imediat și de durată al filmului românesc. (Menționez în paranteză, de pildă, că alegerile generale ale asociației sînt aminate sistematic de circa nouă ani !).

— Ce faceți în prezent, Iosif Demian ?

— Îmi permit o mică relaxare după cele două filme pe care le-am terminat de curînd. Este vorba de „BALOANE DE CURCUBEU" (după un scenariu de Fănuș Neagu și Vintilă Ornaru) și „LOVIND O PASĂRE DE PRADĂ" (scenariul : Petre Sălcudeanu). Sînt două filme diferite ca gen și tematică, sper să fiu „regăsit" în ele de cei care au apreciat „O LACRIMĂ DE FATĂ". Mă întîlnesc aproape zilnic cu Mircea Diaconu, actorul, cu care gîndesc și lucrez, un viitor film. Un film în care **Mircea Diaconu nu va juca... el** fiind autorul scenariului. Mai lucrez și la alte proiecte, despre care însă aș prefera să vorbim cu altă ocazie... !

SPECTACOLE ALE OPEREI ROMÂNE LA SALA PALATULUI

Ultima zi a lunii mai și prima săptămînă din iunie programează la Sala Palatului Republicii Socialiste România două spectacole de mare atractivitate ale colectivului Operei Române din București :

— Marți 31 mai, la ora 18, va avea loc **Bal mascat** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Ludovic Spiess, artistul poporului Nicolae Herlea, Maria Slătinaru-Nistor, Iulia Buciuceanu, Gerda Radler-Anca, Nicolae Constantinescu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Andreescu. Conducerea muzicală, Cornel Trăilescu.

— Marți 7 iunie, la ora 18, **Carmen** de Georges Bizet va avea în distribuție pe Ludovic Spiess, artistul emerit Dan Iordăchescu, Marcel Angelescu, Cristian Mihăilescu, Adrian Ștefănescu, Bogdan Pancu, Rodica Mitrică-Bădircea, Eugenia Moldoveanu, Gerda Radler-Anca, Adina Iurașcu. La pupitru, dirijorul Constantin Petrovici.

Un muzeu in labirint

Între Shakespeare şi Holbein

2.

Holbein. Autoportret

Cînd Holbein a plecat din Augsburgul natal, călătoriile erau la modă. Se vorbea peste tot despre Columb şi Vasco da Gama, iar Magellan se pregătea să facă inconjurul lumii, din Spania în Spania. Holbein nu pleca atît de departe. În Elveţia, la Basel. Şi nici nu era mînat de vreo febră a descoperirilor şi a drumurilor. Dar acolo se găsea un important centru umanistic în care va avea şansa de a-l întîlni pe Erasm.

Erasm avea, atunci, patruzeci şi opt de ani. Holbein, şaptesprezece. Erasm era în culmea gloriei. Toată Europa îi pronunţa numele cu respect, socotindu-l înţeleptul suprem. În schimb, Holbein era un necunoscut. N-avea de partea sa decît numele tatălui său, talentul şi speranţele. Prin ce miracol, deci, s-au împrietenit cei doi ? Poate că Erasm a intuit de la prima întîlnire forţa acelui pictor tînăr care îşi căuta drumul. Poate că l-a încîntat admiraţia ce i-o arăta Holbein. Poate că i-au plăcut ilustraţiile şi desenele pentru gravuri în lemn pe care Holbein i le-a arătat. Sau poate că toate acestea la un loc erau adevărate, plus faptul că adolescentul de şaptesprezece ani şi înţeleptul matur aveau cam acelaşi mod de a se apăra de adversităţi şi de partea urîtă a lucrurilor, devotîndu-se muncii lor. Oricum, Erasm a acceptat ca tînărul desenator să omeze cu crochiuri capodopera sa „Elogiul nebuniei" şi, văzînd ilustraţiile, s-a amuzat copios. Astfel, drumul celebrităţii lui Holbein era deschis.

Curînd, însă, Erasm a lansat la Basel un strigăt de alarmă : „Aici, arta moare !"

Nu e cazul să judecăm legitimitatea unui asemenea strigăt. De fapt, arta nu moare niciodată. Ea poate fi înăbuşită, alungată, poate fi silită să vorbească în şoaptă sau chiar să tacă, poate fi pusă să mintă sau să se mintă, poate fi amăgită, deturnată de la rosturile ei firesti, poate fi azvîrlită pe un rug, aruncată în închisori, împinsă în umbră, în nesiguranţă sau, şi mai grav, în eroare, dar de murit nu moare, practic, niciodată. Dacă piere în flăcări, renaşte în cei care privesc flăcările. Şi care îi pot suporta absenţa, nu moartea.

Dar Holbein pleacă totuşi. Îşi face bagajele şi pleacă. Mai întîi, Italia. Apoi, Franţa. În cele din urmă, cu o scrisoare de recomandare din partea lui Erasm pentru Thomas Morus, în Anglia.

După o primă şedere în Anglia, revine la Basel. Aici, atmosfera e din ce în ce mai greu respirabilă pentru un artist. Şi din nou, de data aceasta definitiv, ia drumul Angliei.

Unde lucrurile s-au schimbat însă. Protectorul lui Holbein, Thomas Morus, e în dizgraţie. Şi va fi pus cu capul pe butuc din porunca lui Henric al VIII-lea.

Aici intervine un amănunt jenant pentru cei care nu vor să creadă în strigătul lui Erasm. Sigur, arta nu moare, dar ea poate consimţi la privilegii neplăcute pentru un moralist prea pedant. Thomas Morus e decapitat în 1535. Cam în acelaşi an, Holbein îşi începe cariera de pictor de curte. El execută, în acest an, o pictură în onoarea Annei de Boleyn, a doua soţie a lui Henric al VIII-lea. Asistă apoi la dizgraţia ei. Şi la sfîrşitul ei, asemănător cu cel al lui Thomas Morus. Regina a murit, trăiască regina ! Holbein face portretul reginei Jane Seymour. Care e mai norocoasă. Scapă de securea călăului. Este numai repudiată. Urmează portretul Annei de Clèves. Repudiată şi ea după cîteva luni. Holbein e pictor de curte şi calitatea aceasta are riscurile ei dezagreabile. El riscă mereu să-şi vadă modelul cu gîtul pus pe butuc. Ceea ce se şi întîmplă cu succesoarea Annei de Clèves, Catherine Howard.

Întrebarea e : ce se vede din toate acestea în autoportretul lui Holbein ? Ei bine, nimic. Sau aproape nimic.

Autoportretul acesta e un desen pe hîrtie gălbenă făcut la vîrsta de patruzeci şi cinci de ani. Cîteva luni înainte ca Holbein să cadă victimă unei epidemii de pestă care a devastat Londra. El putea să aibă valoarea unui fel de testament. Şi n-are.

Căci Holbein e străin de conflicte interioare. Ochii lui au văzut multe, inclusiv instrumentele de tortură folosite în numele lui Dumnezeu. A privit furtuna de sîrge care se ridica în Europa. L-a văzut pe Erasm din ce în ce mai preţuit şi apoi din ce în ce mai izolat. L-a văzut pe Thomas Morus, mai întîi lord-cancelar, puternic şi protector, apoi victimă. A văzut arbitrariul domnind peste capetele plecate şi peste cele rostogolite în ţărînă. A asistat la multe patimi dezlănţuite. Şi nimic din toate acestea nu l-a schimbat. El desenează fără compasiune şi fără cruţare. Nu-i tremură mîna niciodată. Şi, parcă, nici sufletul. Indiferent cîtă dezordine se strînge în jurul lui, el întipăreşte pe toate portretele sale ordinea. E, fără îndoială, unul din cei mai mari portretişti din toate timpurile, dar, iertată să-mi fie naivitatea, cum poate fi un artist imparţial ? Unde e, în atîta exactitate obiectivă, ceea ce face alteori culoarea să ţipe, să sufere, să cînte, să tremure de plăcere, de spaimă sau de oroare, acea calitate sau imperfecţiune care aruncă o punte între un tablou şi sufletele noastre ?

Ultimul reprezentant al Renaşterii germane, Holbein, e un martor lucid şi lipsit de indulgenţă. Dar mă întreb, privindu-i autoportretul, dacă nu cumva gloria artei stă mai puţin în desăvîrşire şi mai mult în acele imperfecţiuni care au făcut din ea o istorie a inimii omeneşti. La urma urmei, şi Ahile a devenit legendar datorită călcîiului său vulnerabil. Altminteri, vitejia lui fără riscuri nu ne-ar fi impresionat.

Lui Holbein îi lipseşte, pare-mi-se, tocmai acest călcîi vulnerabil pentru a fi un pictor la fel de mare ca Rembrandt. Poate de aceea e atît de liniştit şi precis.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Gînduri vechi la o carte nouă

Am citit, cum se zice, din scoarţă-n scoarţă, cu interes şi pasiune, somptuosul volum însumînd mai mult de cinci sute de pagini intitulat **Civilizaţie românească şi civilizaţie balcanică** — dispărut vertiginos din librării — care strînge între coperţile lui studiile istorice ale mereu regretatului meu prieten Victor Papacostea (1900—1962), valorosul om de ştiinţă şi excepţionalul dascăl, iubit de elevi cît a predat la licee şi de studenti cînd devine titular de catedră la Universitate, a cărui amintire o păstrez vie în memorie, înfăşurată în vălurări de mîngîieri şi de dragoste.

Ediţia, alcătuită de fiica lui Victor Papacostea — Cornelia Papacostea-Danielopolu, temeinică şi excelentă comparatistă, — după toate regulile şi exigenţele pe care le implică o asemenea lucrare, se deschide cu o amplă prezentare a omului şi a istoricului, care e un model al genului, datorată lui Nicolae-Şerban Tanaşoca şi a apărut la Editura Eminescu în selecta colecţie „Biblioteca de filozofie a culturii româneşti", inaugurată şi girată personal de Valeriu Răpeanu, unde au mai văzut lumina tiparului Gheorghe I. Brătianu cu **Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti**, Tudor Vianu cu **Studii de filozofia culturii** şi unde sînt în curs de apariţie în continuare, pentru anul acesta, Mircea Florian, C. Rădulescu-Motru şi Const. Antoniade. Şi îi felicit pe toţi trei din toată inima şi cu tot entuziasmul pentru frumoasa iniţiativă şi pilduitoarea realizare, dar îndeosebi pe Cornelia Papacostea-Danielopolu, care se vede cît filială iubire a pus în strguintele şi munca ei ca să răsplătească parcă adoraţia şi nădejdile pe care Victor Papacostea le-a avut cît a trăit pentru odrasla lui.

Nu voi face ceea ce se cheamă o recenzie a cărţii ; ea trebuie citită şi, neîndoios, va rămîne una de referinţă. Ci vreau să notez cîteva gînduri mai vechi privind omul şi stirpea lui. Era aromân de obîrşie şi era frate cu ceilalţi Papacostea — toţi cărturari şi toţi oameni dintr-o bucată şi de inflexibile caractere — Alexandru, Cezar şi Petre. Părinţii lor au fost institutori. Alături de Victor, care era cel mai mic dintre ei, au mai fost profesori universitari Alexandru şi Cezar.

Alexandru Papacostea (1884—1925) — singurul pe care nu l-am cunoscut — după un doctorat strălucit, luat în ştiinţele juridice la Paris, va fi chemat ca profesor de drept constituţional comparat la Universitatea din Cernăuţi şi apoi titularizat la aceeaşi disciplină la Universitatea din Bucureşti. A ocupat în 1917 demnitatea de secretar general la Ministerul de Industrie şi Comerţ, în cabinetul refugiului de la Iaşi, pe cînd Barbu Delavrancea era şeful departamentului şi i-a fost un colaborator preţuit şi preţios în vremuri de restrişte. A rămas de la el în manuscris un foarte documentat şi util studiu **România politică**, tipărit postum în 1932.

Cezar Papacostea (1886—1936), remarcabilul elenist şi latinist, universitarul de specialitate de la Iaşi şi Bucureşti, este destgur mai ştiut prin bogata lui bibliografie de studii şi eseuri rezervată clasicilor şi prin traducerile din Platon şi Homer.

Nu am idee nici de anul nasterii, nici de acela al decesului la Petre Papacostea. Era jurist ca formaţiune, era un spirit organizatoric de elită şi a fost o vreme director general al Poştelor unde, înfăptuind ceea ce a înfăptuit, s-a vorbit mult timp de „perioada Papacostea". A fost deputat, a fost secretarul politic şi particular al mareşalului Alexandru Averescu, căruia i-a rămas fidel după ce **„fripturismul"** — termen plastic şi acid inventat de Iorga — deteriorase moralmente viaţa publică şi partizanii îi părăsiseră. Din personalităţile marcante ale partidului poporului se mai găseau credincioşi ai gloriosului ostaş, în afară de Petre Papacostea, încă trei şi îi însemn aici spre ştiinţă : junimistul Const. Meissner, filozoful P. P. Negulescu şi Grigore Trancu-Iaşi. Şi subliniez deocamdată — fiindcă nu am datele trebuincioase pentru Petre Papacostea — că ceilalţi trei fraţi Papacostea şi-au sfîrşit existenţa pămîntească prematur, în plină capacitate de muncă şi putere de creaţie, spre paguba spiritului şi culturii româneşti : Alexandru la 41 de ani, Cezar la 50 şi Victor la 62 de ani. Dar toţi Papacostea au fost nişte minţi deschise, nişte **Oameni** de o incomparabilă omenie, călăuziţi de bine, de frumos şi de dreptate, cărora nimeni nu le-a putut aduce vreo imputare, şi care în viaţa publică s-au comportat ca atare, stigmatizînd pesta fascisto-hitleriană şi sucursalele ei autohtone, — **legionarismul şi cuzismul** —, constanţi împotriva şovinismului, a rasismului şi a oricărei tendinţe de xenofobii. Şi-mi amintesc — în îmbulzeala atîtor gînduri vechi trezite — cu o tonică plăcere, din timpul ultimului război, cînd aşteptam cu înfrigurare înfrîngerea nazismului — de înfrîngerile noastre în garsonieră unui prieten comun, deloc colorat politiceşte ca să nu provoace suspiciuni — pe numele lui Mitică Brătulescu — şi unde ne reuneam săptămînal, totdeauna în altă zi, ca să schimbăm impresii şi să confruntăm informaţii ascultate la posturile de radio şi unde veneau de regulă Victor Papacostea, Petre Pandrea, Eugen Demetrescu — care deţinea funcţia de secretar general la Ministerul de Finanţe — colonelul Ilie Dumitrescu şi, uneori, cînd putea înşela vigilenta agenţilor poliţieneşti urmăritori, Lucreţiu Pătrăşcanu. Credeam încă în albăstrimile şi în solaritatea vieţii, speram cu neclintiri, eram cu patruzeci de ani mai tineri, şi astăzi — vai ! — aproape toţi sînt numai umbre şi amintiri.

Acestia au fost fraţii Papacostea şi aşa a fost înubliabilul meu prieten Victor Papacostea, al cărui mesaj în spirit — peste timp — vine să-l aducă în actualitate.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Bogdan Vodă

Mi-a intrat în casă zilele acestea un voievod, unul dintre cei mai frumoşi bărbaţi pe care ochii mei i-au văzut vreodată, îmbrăcat ca un împărat din vechime, înalt şi drept la cei şaptezeci de ani ai săi, uşor ca lacrima, uriaş în umerii cuprinşi de înaripărea sumanului de lînă cenuşie peste cămaşa albă de cînepă înflorată strîns în jurul grumazului de profet ars de flăcările cuvîntului. Mîinile sfinţite de unealta trudei cu degete de cărturar iar obrazul privirii neiscoditor dar răscolind prin neprihana umbririi. Moşul este el Vasile bazileul bizantin al Maramureşului pe care îl cunoaştem atîtia dintre noi, a venit să ne spună că Bogdan Vodă călare pe cal adevărat de bronz aşa cum se cuvine să fie şi pentru care aleargă de ani să-i poată vedea în mijlocul satului ce-i poartă numele, se apropie să fie o realitate. În acea republică de lemn cum este satul maramureşean care a înălţat spre stele turla mănăstirii Surdeşti, unică în lume piramidele nădăjduirii noastre, s-a făcut istorie, este istorie şi va fi istorie cu oameni ca Moşul acesta patriarhal nepereche.

Îi sărut mîna de părinte ţăranului maramureşean cu lacrima înfloririlor de mai pe calea lată poate cea mai adîncă a bucuriei Cuvîntului care ne ţine laolaltă Logos întrupat în istorie în jurul Carpaţilor.

IOAN ALEXANDRU

Contemporanii mei

Poetul fără vîrstă

Pariez că săptămîna trecută, întîlnindu-ne întîmplător la Casa Scînteii după o observaţie **subţire** cu referire la ondulaţiile podoabei mele capilare şi încă două-trei săgeţi aruncate din colţul surîsului, **Geo Dumitrescu** n-ar fi bănuit că voi scrie vreodată despre el. (Nu pot să zic **dînsul**, fiindcă aluca lui adolescentină îmi interzice.)

Are siluetă de japonez exilat în Balcani, agilitate de spadasin şi miniaturala sa alcătuire emană siguranţă şi fascinaţie.

M-a iritat la început sarcasmul lui cu inflexiuni catifelate, subtil sau direct, şi nu l-am putut înghiţi multă vreme fiindcă, cu vreo douăzeci de ani în urmă, încercînd să-l agresez verbal la **madam Candrea** (provincial complexat şi obraznic), m-a sfătuit cu seriozitate de expert că ar fi cazul să mă **tund**. De fapt, cred că semănăm într-un fel...

În excelenta carte de interviuri „Lumea de mîine", apărută prin '45, dacă nu mă înşel (volumul mi-a fost sterpelit de un confrate care susţine că furtul de cărţi nu se pedepseşte ! ?), Ion Biberi îl fixează într-un portret în care teribilismul şi fronda se armonizau cu inteligenţa ironică, alăturîndu-i unor personalităţi ilustre.

Multă vreme l-am văzut la Sinaia, aşezîndu-se invariabil la aceeaşi masă, într-un colţ din care avea perspectivă totală asupra sălii, aprinzîndu-şi într-un ritual devenit tabiet o ţigară înjumătăţită, virită într-un ţigaret prevăzut cu vată protegutoare împotriva nicotinei.

Mă debusola prin atitudinea lui de la zi la zi variabilă : amabilitate concesivă, ironie abstrasă, aer absent sugerînd melancolii cervine.

Duelînd cu mulţi **andabeţi** literari, Geo n-a abjurat de la poezia din tinereţe, fandînd agil, încropindu-şi opera parcimonios, îmbogăţind-o sau selectînd-o, cu aceeaşi detaşare lirică controlată, uneori surprinzător de concretă, alteori dezarmant de suavă şi melancolică.

În frontul jurnalistic el deţine de-acum poziţia unui **taumaturg** literar de la care începătorii într-ale poeziei aşteaptă semnul miraculos.

A mîriit citiva cu **topuzul** său nedureros, scoţîndu-i din anonimatul „poştei redactiei", semnindu-le, circumspect dar meritat, certificate de nastere.

Fiind o dată sau de două ori la el la Otopeni, unde s-a retras printre cireşi şi meri, după ce l-am văzut mormanele de plicuri răspîndite sau legate cu sfoară, producţii poetice (primite din toată ţara, caligrafiate sau bătute la maşină), l-am întrebat, mimînd naivitatea, dacă nu ştie că plicurile în stare acceptabilă pot fi valorificate prin intermediul poştei române care plăteşte bani buni pe asemenea relicve. S-a arătat interesat, **marşînd** la momeală, şi, rotindu-şi ochii prin camera garnisită de plicuri, a zis cu toată seriozitatea : „Mîcule, le transporţi tu cu o maşină, tratezi, că ai spirit practic, şi facem bani pe din două..."

Traducător harnic şi inspirat, prezenţă activă în viaţa obştii, a ştiut să se detaşeze şi să se retragă spre expiere poetică lesînd totdeauna victorios din focul **filonichilor** pătimaşe, ajutat de umor şi inteligenţă, dînd senzaţia combatanţilor că l-au avut fiecare de partea lor.

Tinereţea sa uluitoare, surîsul suveran, detaşat şi ironic, misterioasa sa singurătate mă fac să-l bănuiesc de o revenire proaspătă şi nouă.

Deşi efigia sa poetică **s-a fixat** de mult într-un **tondo** cu ramă precisă şi trainică.

Îi va costa acest portret o sticlă de **Calvados** productie proprie, făcut în serile de toamnă cu stele însurubate în cer, cînd poetul plimbîndu-se prin grădina casei, obsedat de „nevoia de cercuri", îşi exersează „libertatea de-a trage cu pusca"...

Geo Dumitrescu confirmă şi la propriu şi la figurat asertiunea că poeţii nu au vîrstă.

MIRCEA MICU

A doua carte cu prieteni

Melancolii de peruzea

(Urmare din pag. 13)

casă bună cu surrealiştii, a intuit prea puţin sau aproape deloc că Ion Bănuţă, fire agitată, pletorică, generoasă, limpede, ca lacrima de vin căzută pe pîine şi ca lacrima plînsă-n închisori, e născut (şi nu a făcut) să nu întîrzie într-o formulă de safir. El şi-a înecat bobul de fulger sub asfaltul Bucureştilor, după ce mai întîi l-a scăldat în şipotul fîntînilor, şi a pornit să piardă totul. Muşcat de demonul greierilor nu ştiuse în ce lume intră. În loc de brînduşi, cataige ca o pădure de suliţi. Dar bun la toate pierderile, adică înger care scormoneşte în infern, el a mers înainte, încîntat de jocul sublim al desmierdării veninului. Greier. Plin de „toţi crinii veşnicului suflet pribeag". Printre poeţi (cei mai mulţi terorizaţi nu de cuvinte, ci de ideea triumfului), el plîmbă de căpăstru o seară de umbre, cu mistere, cu vrăjitoare, „cu tigru mov, briu mov, regină mov, curvă mov", un „fag frez, ied frez, timp frez, le frez, şoaptă frez, calabrez frez", trădări, jelanii, busuioc, un val din Argeş, o copită de drac, un hoţ mincat de cai, un lup mursecat de-un licurici şi o lungă dîră de aur. Şi mai e ceva : cine bea, cît mine, cu Ion Bănuţă ajunge vrînd nevrînd poet. Deci :

Omule cu caii buni
Amîndoi sîntem nebuni...

UN LUCEAFĂR AL MUZICII ROMÂNEȘTI

ÎN URMĂ CU O SUTĂ DE ANI, LA 25 MAI 1883, ÎN COMUNA STUPCA (SUCEAVA) TRECEA ÎN NEFIINȚĂ COMPOZITORUL CIPRIAN PORUMBESCU. LA UN VEAC DE LA MOARTEA SA, NU OSTENIM SĂ OMAGIEM UNA DIN TORȚELE MEREU APRINSE ALE ARTEI ROMÂNEȘTI.

Sub semnul geniului popular

Condițiile de viață și de studiu ale lui Ciprian Porumbescu nu au fost tocmai prielnice, pentru o rapidă ascensiune și cunoaștere a valorii sale. Să nu omitem faptul că în acea vreme, la mijlocul secolului al XIX-lea, muzica românească făcea primii săi pași, timizi, către un limbaj național, prin folosirea folclorului nostru mai mult în prelucrări, turnate în tipare clasice, având de asemeni, ca fundament, limbajul armonic al marilor clasici ; aceasta, exact în aceeași vreme în care Wagner deschidea căile viitorului, prin armonia cromatică. Erau anii în care primii muzicieni români, care aveau să devină **înaintași ai muzicii românești**, se perfecționează în străinătate, la Viena, ori la Paris, fapt întîmplat mai tîrziu chiar cu luceafărul moldav al artei sunetelor, George Enescu. Să mai arătăm că abia în 1864, decretul lui Al. I. Cuza deschidea primele conservatoare de muzică, din București și Iași. În aceste condiții, deci, studiile premergătoare făcute de Porumbescu pe plaiurile natale, cu Carol Miculi, în 1859 la Sipotele Sucevei și mai tîrziu, cu Isidor Vorobchievici, în 1875, la români, aceste studii, spunem, se dovedeau insuficiente. Așa se face că tînărul compozitor bucovinean, care depunea și o activitate asiduă în diferite societăți corale românești, s-a hotărît să-și îmbogățească bagajul de cunoștințe muzicale la Conservatorul din Viena, fundamentîndu-și limbajul armonic în urma cursurilor de specialitate urmate cu marele creator Anton Bruckner, între 1879—1881. Să reținem, astfel, din cele de mai sus, faptul că Ciprian Porumbescu abia termina studiile muzicale în 1881, adică atunci cînd mai avea doar doi ani de trăit ! Rezultă deci că o mare parte din creația sa a fost elaborată în timpul studiilor, a vacanțelor școlare, fără a mai aminti și de tuberculoza care-l măcina treptat, deci într-o vreme în care cunoștințele sale teoretice nu erau depline și în care abia își caută un stil și o personalitate proprie. Dacă toate acestea nu pot fi negate, nu e mai puțin adevărat faptul că, în pofida acestor neajunsuri, creația sa a ținut dintr-un talent ieșit din comun, creație odată scrisă, n-a mai părăsit scenele de concert, ale profesioniștilor ori ale amatorilor, niciodată, timp de mai bine de o sută de ani !

Este uimitor, de asemeni, faptul că într-un consens în care tovarășii săi de generație aveau și talent și cunoștințe muzicale foarte solide, fi vom numi pe înaintașii muzicii românești, Iacob Mureșianu, Gheorghe Dima, Constantin Dimitrescu, sau Gavril Musicescu, ascensiunea operei lui Porumbescu a decurs mult mai rapid, fiind observată — mai ales — în ultimii săi ani de viață. Personalitatea sa a ajuns să fie alăturată chiar lui **Chopin**, ori lui **Liszt**, adică acelor mari personalități muzicale europene deveniți **șefi de școală națională**. Desigur, astăzi, judecînd obiectiv, această alăturare ni se pare aproape de necrezut din punct de vedere artistic, fiind însă logică pe plan filozofic, deoarece asemenea ilustrelor nume amintite, scoturile elaborării actului de creație porumbescian s-au numit **libertate, independență și progres**. Într-adevăr, așa au apărut lucrările sale corale care au stat în permanență, chiar după moartea sa, pe buzele tuturor românilor. **„Cîntecul tricolorului"** este astăzi Imnul de Stat al Republicii Socialiste România, după cum, **„Imnul Unirei — Pe-al nostru steag"** a devenit în zilele noastre Imnul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Dar sînt mulți, oare, aceia care n-au auzit de **„Cîntecul de primăvară"**, cunoscut și sub titlul **„Marș de Unu Mai"**, de **„Cîntecul gintei latine"**, ori de **„Inimă de român"** ? La care s-ar mai putea adăuga și alte lucrări de o mai mare întindere, cum ar fi cantata **„Altarul Mînăstirii Putna"**, opereta **„Crai Nou"**, cunoscuta **„Baladă pentru vioară și pian"**, **„Rapsodia Română"** precum și multe alte opuri corale, ori de alte genuri.

Folosirea folclorului nostru (și este de notat că acest fapt, la vremea respectivă, nu era o obișnuință a compozitorilor și chiar deloc la îndemîna lor, la aceasta contribuind din plin și lipsa totală de culegeri), a constituit una din preocupările centrale ale lui Ciprian Porumbescu, el fiind și un pasionat culegător. A dovedit, printre altele, folosind în creația sa dansurile populare, că **hora este horă** și nu vals, cu toate că ritmul — în mișcare ternară — are destule asemănări, că sorgintea acesteia este în totalitate **autohtonă** și nu vieneză. De-altfel, referindu-se la o altă lucrare a sa, **„Rapsodia Română"**, revistele de pe atunci, „Noua bibliotecă română" și „Gazeta Transilvaniei", apărute în anul 1882, îi elogiau pe compozitorul bucovinean pentru modul de folosire a folclorului, afirmîndu-se chiar că „Domnul Porumbescu, autorul Rapsodiei Române, poate fi situat pe aceeași treaptă cu Liszt, creatorul Rapsodiilor Ungare"...

De-a lungul vremii, mai toți marii noștri muzicieni, compozitori ori muzicologi, au scris diferite însemnări, arătîndu-și admirația lor față de Ciprian Porumbescu, acest tînăr artist a cărui creație a fost și este cîntată de marile mase populare. Articolele critice scrise cu diferite prilejuri, cărți, ori adevărate volume omagiale, din care citățm „Opere alese" apărute la ESPLA încă în 1954 sub semnătura lui Viorel Cosma, au reliefat valoarea marelui muzician. Mari meșteri, ca Theodor Rogalski, au contribuit din plin ca unele stîngăcii, inerente anilor 1870, să dispară, armonizarea și reorchestrarea lor aducînd un suflu nou, de prospețime. Aceasta, pentru a nu mai vorbi de Gherase Dendrino, care în opereta „Lăsați-mă să cînt" a reamintit figura de legendă a lui Porumbescu, precum și cele mai cunoscute din creațiile artistului bucovinean. În anii socialismului, memoria lui Ciprian Porumbescu a fost cinstită așa cum se cuvenea, făurindu-se filme artistice de lung metraj, ori documentare, iar numeroase instituții, cum ar fi Conservatorul de muzică din București, ori Ansamblul de cîntece și dansuri din Suceava, au primit numele autorului „Tricolorului". Satul natal al compozitorului se numește astăzi **Ciprian Porumbescu** și pe aceleași meleaguri a fost dat în folosință, muzeul memorial. În sfîrșit, unul dintre premiile Academiei R.S.R. poartă titulatura „Premiul Ciprian Porumbescu", iar numeroși artiști plastici au împodobit diverse edificii, ori parcuri, cu numele marelui dispărut. Numeroase străzi sau bulevarde din țară, poartă numele lui **Ciprian Porumbescu**, toate acestea, laolaltă cu atîtea altele, venind să ateste prețuirea și dragostea pe care poporul român o nutrește față de acela care a fost, cu adevărat, **ființă din marea ființă a neamului.**

CLAUDIU NEGULESCU

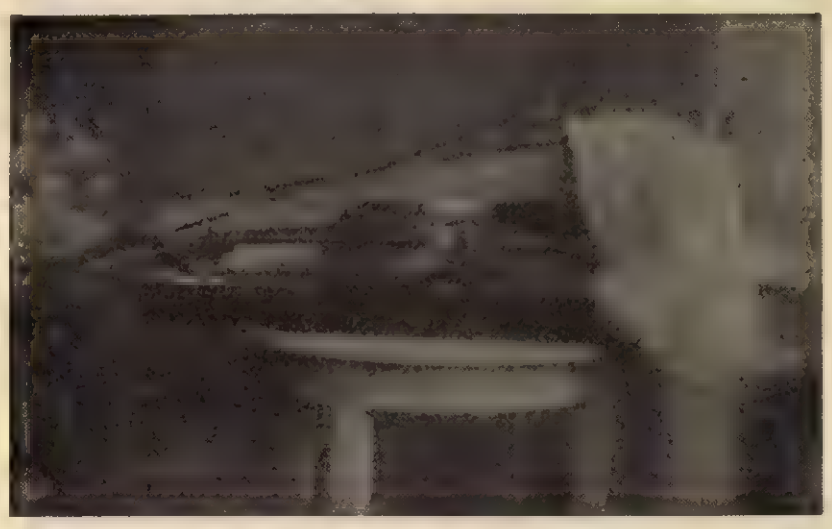

Un document emoționant : vioara maestrului

„Poteca ta spre veșnicii aleasă-i!"

Frumusețea muzicii sale se leagă de harul său de melodist ; într-adevăr, Ciprian Porumbescu reprezintă pe unul dintre marii melodiști ai romantismului muzical, atrăgînd atenția printr-o uimitoare simplitate a înlănțuirii motivelor muzicale, dar și printr-un farmec al firescului, încît nu odată ai impresia că temele sale au fluența și perfecțiunea acelora create de mîile de anonimi ai clasicismului românesc : **folclorul nostru**, de o tinerețe fără bătrînețe și de o vitalitate contaminantă ! Ciprian Porumbescu „melodizează" cu spontaneitatea cu care cîntă păsările libere ale cerului, parcă „descoperind prin ierburi nescrise portative". Compozitorul a suferit chinurile temniței din vechiul imperiu austro-ungar, fiindcă a avut „îndrăzneala" să cînte libertatea și idealurile de neatîrnare ale românilor de pretutindeni, trecutul nostru glorios și, totodată, să protesteze împotriva nedreptăților sociale și naționale, considerînd că nimeni nu are dreptul să ne „facă istoria" și nici să ne oblige să uităm vreo brazdă românească ! A urît silnicia imperiilor austro-ungar, țarist și otoman, dar, **nu există nici un cîntec al său și nici o scriere în care el să fi pledat pentru șovinism ci, dimpotrivă, cîntecul lui închinat zilei muncii — „Întîi Mai" — ca și multe altele sînt semnele mărturii ale atașamentului său pentru idealurile estetice și etice progresiste ale timpului.** A cîntat istoria, iar în acest sens cantata sa, **Altarul mînăstirii Putna**, concepută pe versurile evocatoare ale lui Vasile Alecsandri rămîne o creație pilduitoare, în care talentul lui de melodist, dar și de armonist, de constructor sonor, ni se prezintă în toată splendoarea, nemaivorbind de apreciabila măiestrie a tratării corului bărbătesc. Tot în același climat ardent de sonată a „patriei ca meditație" se înscrie și cîntecul **Dup-un veac de suferință**, la care am adăuga și elegiacul opus **La un nour...** — ambele inspirate de trecutul de luptă al poporului nostru, pe care l-a șocotit „marele său profesor" ! O creație aparte rămîne **Cîntecul gintei latine** — pe nedrept uitat și nu vedem de ce nu s-ar cînta ? — deoarece el se identifică unei „eufonii latine" prin excelență ; între melosul abordat și versurile minunate ale lui Vasile Alecsandri s-a creat o tainică osmoză spirituală, încît poezia nobilă s-a „muzicalizat", iar muzica înmlă, înălțătoare, plină de o cantabilitate fremătătoare, s-a „poetizat"... Multe alte cîntece ar mai putea fi citate, precum și inspirata lui **Baladă** pentru violină și pian și mai ales melodiile, atît de românești în esența lor, din opereta **Crai nou**. Lucrările sale s-au cîntat, se cîntă și se vor cînta cu aceeași bucurie a inimii de toate generațiile de melomani, începînd cu acelea din timpul vieții lui și terminînd cu copiii „României vremilor înalte" ; ele au devenit „compoziții-simbol", în care se conturează imaginea țării, munca onestă, așa cum a conceput-o Virgiliu, dragostea de neam și de oameni sau, tot ceea ce este elevat în spiritualitatea unui popor, atît de muzical, ca al nostru... Mult dotatul Ciprian Porumbescu a pătimit enorm și a murit prematur, dar moștenirea-i componistică rămîne un unic tezaur, care va străbate veacurile, înfrățit cu eternitatea României, iar locurile sale natale, din Bucovina, pe care a iubit-o precum lumina ochilor ne apar, de cîte ori rătăcim printre frunzișul lor mînglietor, un manuscris al înțelepciunii și al fascinantei lui purități sufletești. În acest an, cînd îi omagiem, putem să-i spunem din adîncul inimii noastre românești : **„Poteca ta spre veșnicii aleasă-i !"**

DORU POPOVICI

Flacăra înaltă și pură a iubirii de neam

Ne propunem, în cîteva rînduri evocatoare, să ne oprim asupra cîtorva lucrări care stau la baza renumelui de creator, al lui Ciprian Porumbescu, de entuziast și tînăr artist-patriot. Desigur, corurile sale au avut în epocă — și în generațiile următoare — cel mai puternic și imediat ecou, prin valoarea definitivă a unora dintre ele. Acestea au intrat în conștiința neamului, s-au identificat cu cîntecul și poezia românească. Dar orizontul gîndirii creatoare a lui Ciprian Porumbescu a luminat și alte tărîmuri, vădind atracția pentru expresia complexă, pentru reflectarea prin sunete și forme sonore a multor idei și sentimente specifice timpului. Dacă nu ne oprim asupra miniaturilor instrumentale sau vocale, aceasta se datorează unei incomplete cunoașteri a lor de către marele public, precum și valorii extrem de diferențiate de la o partitură la alta. Geniul de melodist al compozitorului lăsa, fără o prea mare preocupare a autocontrolului calitativ, să se aștearnă pe portativ imagini minunate, spontane și originale, învecinate cu altele, care purtau semnul convențiilor. În ansamblul muzicii sale instrumentale, trebuie semnalate totuși unele victorii certe prin **Rapsodia română pentru pian și Balada pentru vioară.** Prima este un model romantic al genului, pentru veacul trecut, și a cunoscut o nouă viață în splendida versiune concertantă a pianistei Aurelia Cionca. **Balada**, devenită legendară sub arcușul lui Ion Voicu (în versiunea orchestrală a compozitorului Theodor Rogalski) este mărturia cea mai fierbinte a sentimentalismului prin care Ciprian Porumbescu a fost un autentic „cîntător al dorului". Care este secretul acestor pagini, dăruite cu „tinerețe fără bătrînețe" ? Poate nu în primul rînd măiestria compozitorului, nici ștefuirea îndelungată a modului de exprimare. Căldura cuprinsă în melodii, patetismul discret și sinceritatea înfățișărilor muzicale, pentru fiecare idee și pentru întregul discursului, patriotismul evident, expus fără teama de a fi declarativ, iubirea pentru cîntecul și jocul popular, conferă acestor partituri minunata lor vibrație. Ciprian Porumbescu atinge prin ele, nivelul superior estetic al capodoperelor ce reprezintă o școală romantică. Poate fi comparat cu clipele de aur ale unui Erkel, Smetana, Moniuzsko, Field, Nordraak... Adică atinge, din anumite puncte de vedere, idealul epocii.

Să adăugăm la aceste bijuterii muzicale, în ideea unei reevaluări a lor de către actualitate, și opereta **Crai nou.** Ca și în **Baladă, Rapsodie** sau alte cîteva partituri, acestei opere îi este destinată o viață nouă prin darul unor muzicieni din veacul XX. Dacă interpretarea ei nu poate readuce palpitația emoției, prăfuită de colbul timpului, recrearea pornind de la temele compozitorului o poate face.

Cu cîteva decenii în urmă, compozitorul Gherase Dendrino a avut ideea de a reciti, fără prejudecata convențiilor care o marchează, partitura acelei adolescentine operete **Crai nou**, izvodită din condeiul poetului Alecsandri și a muzicianului Porumbescu. În sine, spectacolul nu mai are puterea de impact de acum un veac, chiar dacă uneori s-au încercat — ca în montarea de la Teatrul muzical din Brașov — unele modernizări. Mai util a fost **lucrul asupra** partiturii, recitirea creatoare, situînd în centrul acțiunii pe însăși creatorul acestei operete de început, cu toată povestea premierei ei. Așa s-a născut mult aplaudata operetă a lui Gherase Dendrino, **Lăsați-mă să cînt.** Rar s-a întîmplat ca o creație să dea naștere alteia, care să o conțină. Rezultatul este atrăgător, de un autentic romantism, marcînd un moment în istoria noastră de azi — prima mare operetă românească contemporană. Altoiul devenise, ca în basmele copiilor, întruchipare minunată, dînd dreptate celor care au văzut în Ciprian Porumbescu un mare romantic român.

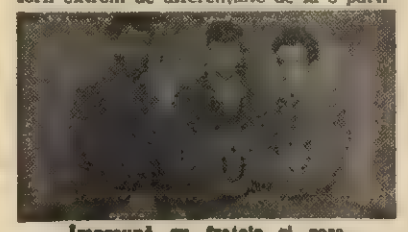

Împreună cu fratele și sora

Prilejul „Centenarului Porumbescu" a făcut să se vorbească din nou despre opera sa, să se înțeleagă că moștenirea sa artistică trebuie **preluată.** Poate nu este greșit să vedem mai mult decît promisiunile unui mare talent, în această moștenire componistică. Ale unui talent care ar fi avut nevoie de timp și liniște ca să rodească. Or, Ciprian Porumbescu, pentru a le suplini lipsa, nu a avut decît flacăra înaltă și pură a iubirii pentru neam, oameni și muzică. Cît a luminat această flacără, o știm cu toții.

Dr. GRIGORE CONSTANTINESCU

Între zări cardinale ale geografiei și inimii noastre

De la mormîntul lui Ștefan la teiul lui Eminescu

Dulcea Bucovină

Localități : Putna, 12 mai 1983, orele 14,30, în mormîntul lui Ștefan cel Mare ; Suceava, 12 mai, orele 18,55, Sala Casei de cultură și orele 23, terenul B.T.T., în aer liber ; Fălticeni, 13 mai, orele 19, stadionul cel nou din localitate.

Durate : trei sferturi de oră a durat manifestarea fără pubite din mănăstirea Putna ; 5 ore și 5 minute prima dintre manifestările noastre de la Suceava ; 4 ore în prelungirea primului spectacol de la Suceava, de această dată în aer liber ; 5 ore și jumătate ultimul spectacol din județul Suceava, de la Fălticeni.

Număr de spectatori : 5 000 la Suceava în cele două manifestări succesive ; 8 000 pe noul stadion din Fălticeni.

Calitatea spectacolelor : foarte bună.

Atmosfera : determinată de marea dorință a oamenilor de a avea aceste manifestări unice, atmosfera a fost de fiecare dată prielnică actului artistic și educativ, dialogului viu pe care l-a inițiat cenaclul.

Noutăți : Au debutat Carmen Amărioței, din Rădăuți, și Vasile Furiac, din Suceava, fălticenenii Oltea-Cristina Breabăn, Brînduța Roibu, grupul folk „Lirie" (Cornelia Onisie, Gabriela Pîrvan, Costel Zaharia), Cristina Soltaniuc (recitînd „Cine dintre noi" de Ana Blandiana) și Mihaela Țintă, din Vatra Dornei.

Aportul organizatorilor : Foarte bun. Mulțumim gazdelor noastre.

Spectacolul de la Cîmpulung Moldovenesc despre care vă relatam în numărul nostru trecut chiar din timpul desfășurării sale s-a prelungit în noapte cu încă două ore incandescente. A doua zi în prinz porneam însă mai departe. Și chiar dacă drumul de la Cîmpulung spre Suceava nu trecea prin Putna, și chiar dacă programul manifestărilor noastre nu prevedea locul din care Domnul Ștefan veghează în eternitate parcă, dinspre miază-noapte către țară, propunerea conducătorului cenaclului de a ne abate din drumul nostru „pentru a ne întîri sufletește" a fost primită de toți cu bucurie. Ne-am regăsit deci cu toții în jurul acestui spațiu de profunde semnificații pentru sufletul oricărui român, cîntînd de drag de țară și istorie, cîntînd eroii neamului — Ștefan, Iancu, Mihai, Tudor, Ceaușescu, convinși că arta trebuie să revină din cînd în cînd la izvorul primordial.

În aceeași seară, la Suceava aveam să trăim una dintre cele mai fantastice manifestări. Cu mult înainte de începutul spectacolului nostru, o mulțime impresionantă înconjura sala Casei de cultură. Încă tăcută și încă răbdătoare ! În interior sala plină doar pe scaune și pe unul din spațiile laterale. Am fi preferat, desigur, ca ornamentele acestei săli, în care mai era suficient spațiu pentru o parte dintre cei rămași afară, să fie oamenii, chiar ei. În aceste condiții, interesantă și temeinică a fost toată pledoaria pentru artă democratică pusă în slujba oamenilor făcută de Adrian Păunescu, dar și poziția oamenilor de afară care au știut admirabil să-și susțină dreptul lor la cultură deschisă și accesibilă. Și în timp ce pe scenă spectacolul își urma cursul său firesc — hard rock, colind, cîntece de dragoste, de țară, toată paleta exprimărilor de care cenaclul este capabil — Adrian Păunescu consultat de organizatori a acceptat un spectacol ce avea să se desfășoare în aer liber în continuarea celui început în sală. Și chiar dacă eram obosiți, chiar dacă am fi preferat poate cîteva ore de somn în plus, am acționat nu așa cum ne-ar fi fost mai ușor, ci așa cum ne cerea această lumină din suflet care ne face să colindăm de atîta vreme țara, oamenii ei. Am instalat imediat pe terenul pe care oamenii de decizie, deschiși și inspirați, din conducerea municipiului ni l-au pus la dispoziție. O parte dintre noi au plecat înainte, ceilalți au rămas să ducă la bun sfîrșit spectacolul deja început. La orele 23 începea spectacolul în aer liber. Timp de o oră (la orele 24 se încheia manifestarea din sală) au avut loc două spectacole concomitente, un record cu care poate doar... Cenaclul Flacăra, cel de acum cîțiva ani în urmă, se mai poate mîndri. Atmosfera dezlănțuită, vulcanică nici n-ar putea fi alta de vreme ce bucuria aceasta era declanșată de faptul că oamenii obțineau ceea ce doreau cu atîta ardoare. La pupitru, Valeriu Sterian, cel care a făcut „Compania de sunet", făcea acum chiar... sunetul. Cei care se produseseră pe scena casei de cultură se integrau pe rînd în noul spectacol care, date fiind și condițiile mai speciale, devine curînd nu o prelungire a celuilalt ci o manifestare nouă și cu totul extraordinară. La venirea sa, conducătorul cenaclului apreciază atmosfera ca nebună, nebună. E atît de bine încît, la un moment dat, deși aveam să rămînem fără sunet și lumină, am cîntat fără amplificare cu toți ceilalți urmîndu-ne. Cîntecele de dragoste, cîntecele de țară, cîntecele de pace sau cele problematice au fost receptate cu o aceeași bucurie și într-o dăruire formidabile. Cu atît mai mult cu cît condițiile desfășurării acestei manifestări nu au fost tocmai comode. Cei mai mulți au stat așezați direct pe bitumul terenului pe care ne găseam și cu toate acestea chiar și momentele de profunzime au fost comparabile cu cele memorabile din șirul manifestărilor noastre. După patru ore, energia cu care cei prezenți ardeau în flacăra acestei manifestări ne putea face să credem că ne aflăm abia la început și poate am mai fi stat dacă alt drum nu ne așteptă chiar în acea zi.

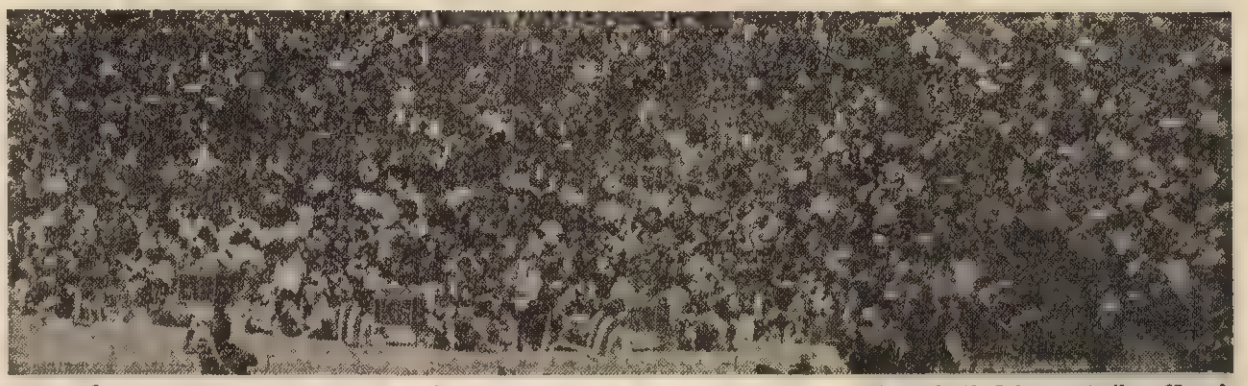

La Fălticeni nu s-a știut că venim decît la ora 17,15 : mulțimea strînsă într-o oră și jumătate, cît au fost afectate organizării spectacolului, aici în cinci săli ca cea a cinematografului unde era preconizată inițial această manifestare n-ar fi încăput. Începem prezentînd doi debutanți, selecționați chiar în acea dimineață dintre aceia care se prezentaseră la audiția organizată în fața holului „Arcașul" din Suceava. Apoi Adrian Păunescu a audiat și a ales el însuși cîteva autentice talente locale care s-au exprimat de asemenea pe scena cenaclului. Momentele cele mai emoționante au fost constituite de omagierea provinciilor românești, argumente dintr-o demonstrație vie a ideii de unitate națională. Aici, din nou, cîntecele de profunzime ale cenaclului au dat măsura cea adevărată a acestei seri excepționale, cu oameni minunați, pe un stadion feeric, încheind triumfal șederea noastră în dulcea Bucovină.

La Iași, într-un templu de lumină și tinerețe

Localități : Pașcani, 14 mai 1983, orele 16,30, stadionul din localitate ; Iași, 15 mai 1983, orele 14,30, Sala sporturilor ; 16 mai, orele 19, Sala sporturilor ; 17 mai, orele 11,30—17,30, la liceele „C. Negruzzi", „E. Măcoviță" și industrial „Victoria", orele 19, Sala sporturilor.

Durate : 5 ore și 45 de minute la Pașcani ; 3 ore și 15 minute, primul spectacol desfășurat la Iași ; 6 ore și 45 de minute, cel de-al doilea spectacol de la Sala sporturilor din Iași ; dialogul cu elevii din licee a însumat 4 ore.

Numărul de spectatori : 8 000 la Pașcani ; 40 000 la manifestările de la Iași.

Calitatea spectacolelor : putem aprecia că în județul Iași colectivul cenaclului a atins un vîrf de formă reflectată și în calitatea manifestărilor.

Atmosfera : modalitatea prin care Cenaclul Flacăra a ajuns să dedice această etapă publicului ieșean care și-a manifestat dorința de-a ne avea în mijlocul său indiferent de dată, cumpărîndu-și anticipat biletele, s-a prelungit în mod firesc în reacția cu totul extraordinară din timpul desfășurării manifestărilor noastre, făcîndu-ne să ne simțim la Iași ca într-un templu al tinereții.

Noutăți : Au debutat Cristina Covrig și Daniel Iordăchioae, din Pașcani, și fetița Rodica Ciapă Ștefănescu în vîrstă de 5 ani și 3 luni, din Iași, recitînd cu o impresionantă precocitate 30 de strofe din „Luceafărul" de Mihai Eminescu ; desinvolt a debutat Mirela Hrenîuc, în vîrstă de 10 ani, Constantin Sadagurschi a cîntat pe versurile lui Ion Păun Pincio, iar grupul elevelor Daciana Calistru și Irina Mălureanu, de la liceul „C. Negruzzi" au interpretat un cîntec din repertoriul grupului Ecou. Au revenit pe scena cenaclului Daniela Ceban, din Iași, recitînd cunoscutul poem „Repetabila povară", și frații Chiriac, din Ghermănești-Vaslui. Grupul Flapo a cîntat în premieră cîntecul „A mai trecut o zi", iar grupul Pro Musica a cîntat pentru prima oară în cenaclu piesa instrumentală „Curcubeul" și cîntecul de mare virtuozitate „Poarta de foc", ambele compoziții ale grupului.

Aportul organizatorilor : cu totul și cu totul excepțional. Mulțumim conducerii organizației de partid a județului Iași, tovarășului prim-secretar Leonard Constantin, pentru modul deschis, prompt și eficace cu care s-a acționat în direcția satisfacerii depline a nevoilor spirituale ale tinerilor, pentru modul în care s-a înțeles să integreze problemele culturii între problemele prioritare ale momentului. Mulțumim, de asemenea, conducerii organizației revoluționare de tineret din județul Iași, tovarășului prim-secretar Dumitru Nagâț, pentru aportul cărora am putea epuiza o listă de superlative. Recunoaștem deschis, dezinteresați că astfel de organizatori inteligenți și inepuizabili n-am mai întîlnit niciunde în județele unde am fost. O remarcă în plus se cuvine să adresăm, de fapt, întregului activ al organizației județene de tineret Iași, precum și celorlalți factori implicați în desfășurarea manifestărilor noastre de aici.

Prima noastră manifestare în județul Iași s-a bucurat de un cadru înscris ce situa etapa noastră ieșeană sub calde auspicii. Am început la ora stabilită, într-un stadion în care tribunele risipite la distanțe potrivnice comunicării ne-au făcut să simțim o anumită stinghereală și nevoia unei schimbări, ceea ce s-a și întîmplat. Adrian Păunescu i-a invitat pe oameni să vină pe gazonul stadionului, în fața scenei, și de la acest punct manifestarea noastră a căpătat aspectul ei bine cunoscut, apropiat și intim. Curînd căldura din atmosferă avea să fie preluată de expresia cu care oamenii întîmpinau încercarea noastră de a dialoga. I-am văzut destinși, entuziaști, fericiți, dar și profunzi și tandri, simțind în noi prietenii adevărați. Unul dintre cei mulți din public ni s-a recomandat într-un fel intim. „Aurel frigotehnistul", și ne-a cerut, în numele meseriașilor pe care nu ne-am sfiit să-i omagiem cu acest prilej, să cîntăm „Om bun". Purta în el, acest gest, toată sinceritatea raporturilor noastre cu oamenii. Nu ne-a surprins, de aceea, să primim din mulțimea care ni se alăturase în efortul educativ și artistic pe care-l în-

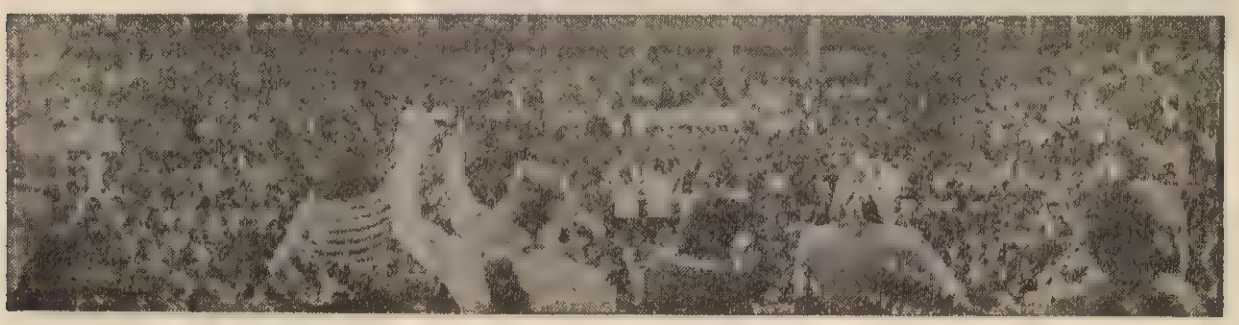

Topul Cenaclului Flacăra

Ca și cel precedent, clasamentul cîntecelor cenaclului realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite din diversele colțuri ale țării. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului acestei săptămîni :

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	1 261
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	1 076
3. Totuși iubirea	Majay Győző	Majay Győző	656
4. Cîntec șoptit	Poesia	Poesia	476
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	332
6. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	311
7. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	306
8. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	293
9. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	243
10. Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	234

Titlurile pieselor clasate în ordine pe următoarele trei locuri, sub cele intrate în clasament, vi le oferim ca propuneri pentru topul următor : Proteul pasăre (Pro Musica), Maria (Costas Caracostas), Drumul (Constantin Dragomir).

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare

nr. 3

mai 1983

vesteam, un bilet care nici măcar nu era semnat și care suna astfel : „Vă rugăm frumos, dacă se poate, să ne cîntați „Partidul, Ceaușescu, România". După cîntecele dedicate păcii, atmosfera devine de-a dreptul formidabilă și avea să se mențină astfel pînă la final, ca o imagine sugestivă a împlinirii în fapt a acestui deziderat uman. Întîlnirea noastră de la Pașcani a fost nu doar dovada prețului pe care oamenii îl pun pe liniștea vieții lor, pe dorința lor de împlinire, dar și garanția că această etapă a turneului nostru avea să fie una cu totul deosebită.

A doua zi, la Iași, întîlnirea noastră avea să fie una caracterizată de chiar conducătorul cenaclului drept eroică. Căldură mare ! Afară soarele dogoritor de miez de vară ar fi ținut la acea oră pe oricine la umbră răcoroasă. Nu însă și pe aceia care iubesc cenaclul și l-au așteptat cu atîta nerăbdare. Primirea în sala arhiplină, chiar și în aceste condiții, ni s-a părut cu totul emoționantă. O tînără studentă a citit un cuvînt de salut în latină și română. Am cîntat „Nu uita că ești român" și apoi, în mod excepțional rar la un început de spectacol, „Trălască România" și „Jurămînt la Putna". Acest început de spectacol a dat, de fapt, măsura întregii noastre manifestări din această zi. Remarcabilă ni s-a părut din nou intuiția cu care Adrian Păunescu poate deplasa talentele autentice, și demonstrația făcută cu Mirela Herniuc, care venise pe scenă să aducă un buchet de flori și care pusă în fața microfonului impresionează pe toată lumea prin dezinvoltura interpretării ei, Rodica Ciapă Ștefănescu fetița de 5 ani și 3 luni care fusese prezentă în spectacolul nostru din ziua precedentă, face și aici dovada extraordinarului său talent, recitînd cu tîmitoarea maturitate și sensibilitate din „Luceafărul" lui Eminescu și, apoi, dansînd fermecător, chiar pe masa cenaclului, o scenă și așa prea mare pentru ea. Toți aceia care au evoluat în manifestarea noastră, de la Arpad Domokoș la Ștefan Hrușcă, de la Tatiana Filipoiu la Valeriu Penișoară și Vasile Șeicaru, de la grupurile noastre de rock — Iris, Pro Musica, Voltaj pînă la prezența discretă și înălțuitoare a băieților de la Flacăra pop au contribuit la crearea unei ambianțe pe care, sîntem siguri, o vom păstra multă vreme în amintire. Dar iată și argumentele pe care se sprijină această afirmație : „Am venit la spectacolul dumneavoastră cu speranța și încrederea de a regăsi, ca de atîtea ori în fiecare săptămînă acel fior tînăr care înfierbîntă inimile noastre tinere și curate. Într-adevăr, nu am greșit, am găsit ceea ce căutam. Cred că în fiecare dintre noi există un dor ; alături de dumneavoastră el și-a găsit împlinirea. Acest cenaclu este extraordinar. El reprezintă o necesitate. Odată cu el m-am maturizat, am început să-mi dau seama de rostul meu. Cred că așa s-a întîmplat cu fiecare dintre noi, cei tineri aflați în sală (și nu numai aici, și nu numai cei tineri)."

Spectacolul de a doua zi a fost înălțător. Din nou sala arhiplină, din nou entuziasm și competență și peste toate parcă încă un plus care a făcut din seara aceasta recordmana celor întîmplate la Iași. Un plus de receptivitate poate sau o dispoziție fericită care i-a cuprins pe toți. La cîntecele de țară, de apartenență, de istorie, participarea ne-a făcut să simțim în publicul din fața noastră, cum remarca **Adrian Păunescu**, „șirul generațiilor de-a rîndul". Și tot în această seară am primit la masa cenaclului cele mai frumoase bilete, mesaje exprimînd din suflet bucuria de-a ne revedea, pentru cei mai mulți, speranța că ne vom reîntîlni curînd cu alții, mai puțin ce-i drept, veniți de la sute de kilometri pînă aici. Scrisoarea tinerilor din Craiova, purtînd 886 de semnături, parafraza **„Cîntec pentru Oltenia"** astfel : **„Oltenia eternă Terra-Nova / Un cîntec va avea iar în priviri / De va veni cenaclul la Craiova / Cu noi speranțe și cu noi iubiri".** Impresionantă a fost în această seară și reacția scenei a cărei participare a învins oboseala și rutina atîtor spectacole, fiind prezentă, proaspătă și activă la fiecare moment. Cel mai frumos produs al conlucrării noastre cu publicul a venit tot dintr-o inspirată pornire a lui **Adrian Păunescu** care i-a cerut lui **Ilie Ștepan** să interpreteze piesa clasică **„Suvenire de Paname".** Linia melodică a fost preluată de întreaga sală, creînd tuturor o stare emoțională unică. Din spate s-a apropiat pe acest fundal unul dintre băieții de la **Voltaj** al cărui nume nu ne spunea pînă atunci mai nimic. **Gabi Nacu,** despre el este vorba, s-a aplecat peste umărul lui **Adrian Păunescu,** cerîndu-i sfios și temător să interpreteze și el o piesă clasică. Imediat aveam să realizăm revelația unei interpretări strălucite. **„Balada"** lui **Ciprian Porumbescu** cîntată la chitară acustică dădea astfel nu doar măsura unui talent necunoscut nouă, dar și nivelul competiției care se naște în interiorul cenaclului cu rezultate dintre cele mai surprinzătoare. Recitalul lui **Ionuț Văduva,** maestru al claviaturilor, a întregit imaginea unei seri profunde. Am încheiat acest spectacol puțin înainte de ora 2. Dimineața la 10, cîțiva dintre membrii cenaclului **(Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă, Ducu Bertzi, Magdalena Finna, Tatiana Filipoiu, Alexandru Zărnescu și Constantin Dragomir)** se alăturau conducătorului cenaclului într-un maraton ce avea să se încheie spre ora 1 în noaptea următoare. Cele trei vizite în trei dintre liceele Iașiului care i-au adresat invitații poetului **Adrian Păunescu** au însemnat tot atîtea întîmplări pe care le înscriem cu bucurie în **Gala celor 1 000.** Caracterul lor, de dialog, cu întrebări și răspunsuri privind probleme diverse, legate de contextul cultural, de creație, de valoare, proiectate în istorie sau privind spre viitor, a amintit de primele ședințe ale cenaclului din anul înființării sale. Seara, în **Sala sporturilor,** încă un spectacol mare avea să fie adăugat în șirul întîmplărilor cu publicul ieșean, inepuizabil în dovezile de dragoste pe care ni le adresează. Momentul cel mai emoționant a fost determinat de evocarea tristei povești a studentei Adriana Pascanu, trecută mult prea timpuriu, cum aflăm, de la colegii noștri de la **„Opinia studențească",** la doar 20 de ani în neființă. Ea venise la manifestarea cenaclului nostru din iarnă cu un ultim efort, ca la o izbăvire. Ne trimisese atunci un mesaj semnat fictiv Andreea, cerînd recitarea poemului **„Manifest pentru sănătatea pămîntului".** Reluat în această seară, a creat o stare emoțională colectivă, care a redus la tăcere toată asistența. Nici cîntecul lui Vasile Șeicaru, **Memento,** și nici încercarea repetată de a destrăma această vrajă n-a putut împiedica adîncirea impasului în care ne aflam. **Adrian Păunescu** a găsit însă și de această dată soluția : chitara lui **Ilie Ștepan** ce face din cîntec o catedrală sonoră peste toate întîmplările lumii și, desigur, și peste întîmplările acestei seri. La ora la care vă transmitem, alte două manifestări, una suplimentară pentru elevi și studenți, alta care-i va urma, polarizează atenția altor mii de oameni. După încheierea acestor două spectacole, să mergem împreună cu tinerii noștri prieteni la **Teiul lui Eminescu.** Amănunte despre acestea însă în numărul nostru viitor.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944.

Programul cenaclului

GALA 1 000 CONTINUĂ. În zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii, iubitorii de poezie și muzică tînără din județele Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași și București vor avea prilejul să se întîlnească cu membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

CONFIGURAȚIA PROBABILĂ A TURNEULUI NOSTRU ÎN PERIOADA VIITOARE ESTE DECI URMĂTOAREA :

20 mai — Vaslui
21 mai — Bîrlad
22 mai — Tecuci
23 mai — Galați
24 mai — Brăila
25 mai — Buzău
26 mai — Slobozia
28 mai — Călărași
■ mai — București.Arcuele Romane
30—31 mai — Slatina

Noi întîlniri ale Cenaclului cu tinerii se preconizează pentru luna iunie. Amănunte în numărul viitor.

„Cu Tudor Gheorghe, ca și cu Macedonski, România n-a fost departe de Franța decît printr-o distanță frățească"

— Am luat cunoștință, stimate Tudor Gheorghe, din laconicele știri transmise de Agerpres (presa culturală nu v-a acordat prea mare atenție), despre turneul dv. în Franța, întreprins nu foarte demult. Cum ați ajuns acolo ?

— Am fost invitat de profesorul J.L. Courriol de la Universitatea Lyon III, singura universitate franceză care, în cadrul Facultății de limbi, are ca predare obligatorie și româna. Prima „săptămînă culturală românească" organizată de această universitate a inclus expoziții de carte, de produse artizanale, proiecții de filme etc. În acest context au fost programate și întîlniri ale mele cu studenți francezi, care s-au transformat în spectacole de muzică și poezie.

— Ce a urmat după această „săptămînă" românească ? Știm că șejurul dv. în Franța a durat două luni.

— Ambasadorul nostru la Paris, D. Aninoiu, care a asistat la spectacolele mele de la Lyon, date la teatrul „TOL", m-a invitat să iau parte la o serie de manifestări consacrate omagierii marii Uniri din 1918. Așa am ajuns la Rouen, unde am dat un spectacol organizat de Asociația Normandia-România ; așa am ajuns și la Piseux, unde m-am întîlnit cu români stabiliți în Franța.

— Spuneți-mi, Tudor Gheorghe, turneul dv. a fost un succes ?

— Succesul, înainte de toate, o spun fără falsă modestie, a fost al poeziei și al muzicii românești.

— De fapt, cum s-au desfășurat spectacolele dv. ? Ce cuprindeau ?

— Cuprindeau o parte de folclor și o parte de poezie cultă, de la Dosoftei la Ioan Alexandru. De regulă, durau circa o oră și jumătate, din care 40 de minute erau cîntate în franțuzește, grație excelentelor tălmăciri ale lui Romulus Vulpescu din Blaga, Bacovia, Doinaș, Sorescu. Desigur, alegeam ce să cînt într-o limbă sau alta cu grija care se impunea. Pentru „Miorița" de pildă, n-am ales varianta în limba franceză, fiindcă n-aș fi putut să exprim prin ea tot focul mistuitor al baladei noastre. Dar și în acest caz, ca și în altele, reacția publicului a fost extraordinară, am fost aplaudat minute în șir. La „TOL", de pildă, am fost aplaudat, pe ceas, nu mai puțin de 20 de minute !

— Deci și dv. sînteți de părere că bariera lingvistică nu împiedică difuzarea artei adevărate ?

— Dincolo de cuvintele cu care se scrie poezia, mai este — nu spun o noutate — acel suflu poetic pe care publicul îl recepteză, atunci cînd el există cu adevărat. Eu, chiar cînd nu știam prea bine franțuzește, îl ascultam cu emoție pe Brel, pe Brassens, pe J. Brel. Nu înțeleg deloc portugheza, dar cîntecele populare ale Amaliei Rodriguez mă țintuiesc în fața televizorului. L-am întrebat pe un spectator francez ce a înțeles din „Miorița". Mi-a răspuns : Nimic, dar trebuie să fie o mare durere în cuvintele pe care nu le-am înțeles.

— Ceea ce spuneți îndreptățește și ce scria, pe marginea spectacolelor dv., un cronicar francez : „Cu Tudor Gheorghe, ca și cu Macedonski, România n a fost departe de Franța decît printr-o distanță frățească" (trimiterea la poetul „Nopților" datorîndu-se faptului că dv. i-ați cîntat poemele scrise în franțuzește și reunite în volumul „Bronzes"). Și acum, stimate Tudor Gheorghe, o ultimă întrebare : ce se știe în Franța despre muzica și poezia de la noi ?

— În magazinele din marile centre culturale franceze n-am văzut nici un disc cu adevărata noastră muzică populară. Singurul disc, pe care l-am găsit la Lyon, aparținea unei formații mediocre din Pitești. Nici un disc cu Maria Tănase, sau cu Maria Lătărețu, cu Maria Ciobanu, cu Sofia Vicoveanca, cu Dumitru Fărcașu. Se face prea puțin pentru punerea în valoare, implicit pentru impunerea peste hotare, a folclorului nostru muzical și poetic. (Și asta nu mă mir, pentru că, în paranteză fie zis, cînd m-am întors din Franța m-am prezentat la Electrecord, arătîndu-mi dorința de a imprima un disc cu folclor de-al nostru ; dar tov. Caraman Fotea mi-a tăiat tot elanul, dîndu-mi să înțeleg — e drept nu brutal, ci la modul subtil — că, mă rog, aș avea unele șanse să imprim un astfel de disc, dar nu se poate spune cînd și cum). Turneele în străinătate ale ansamblurilor noastre folclorice se bucură de succes, dar asta nu-i deajuns pentru cunoașterea spiritualității românești în lume. Poate că spun o prostie, dar tare mi-ar plăcea ca pe lîngă un ansamblu bun de călușari, să-l văd, undeva, pe o scenă a continentului, pe Ion Caramitru recitînd „Glossa" lui Eminescu. Vreau să spun că trebuie să se facă mult mai mult pentru difuzarea în lume a poeziei, a artei noastre. Publicul străin trebuie să știe că, pe lîngă Cloclrlia, Călușarii, Perinița, îi mai avem pe Eminescu, pe Arghezi, pe Blaga, pe Bacovia, pe Barbu... Pentru asta, timpul încă nu-i trecut. Dar tot timpul, după cum se știe, nu așteaptă !

TUDOR NEDELCEA

Șapte reporteri ai revistei noastre au vizitat, la sfîrșit de săptămînă, locurile de agrement din jurul Capitalei

Toți șapte s-au întrebat:

O DUMINICĂ LA IARBĂ VERDE ESTE SAU NU O ZI CÎȘTIGATĂ ?

Da sau Nu pentru Camping Sabar

Duminică, 15 mai. Căldură mare, neobișnuită. Ne îndreptăm spre Prelungirea Ghencea, la capătul tramvaiului 3, unde am auzit că ar fi o mașină, numărul 58, care face curse spre Domnești, comună prin care trece Sabarul. Ajungem la cinci minute după plecarea spre Domnești a mașinii 58, despre care mașină aflăm că a plecat supraaglomerată. Avem noroc totuși să înfiripăm o cunoștință care, cu mașina sa, se îndreaptă spre Sabar.

Pe malul riului, cîteva grupuri, tineri și virstnici, fac plajă. Nu prea sînt tentați să intre în apa prea tulbure. Cîțiva copii se joacă cu mingea pe un tăpșan plin de gropi. Mare lucru să nu-și scrintească gleznele, sau să nu calce în vreun ciob de sticlă, sau să nu se împiedice în cine știe ce sîrmă. Pe malul apei, cîțiva copaci firavi care fac o umbră pestriță, rară. Mai în susul și mai în josul apei, alte pîlcuri de oameni care se amăgesc că ar fi în sînul naturii. Cu alte cuvinte, o jale de nedescris se poate citi pe chipurile lor. Dar, mă rog, totul ar mai fi cum ar fi, dacă bufetul Campingului... Intrăm deci în grădina bufetului unde, la cîteva mese, își sting amarul niște oameni care nici pe departe nu arată a turiști. Sînt chiar sătenii din Domnești. De ce beau la ora 11,30, asta e, să zicem, treaba lor. Ce anume ar putea cumpăra, însă, un om venit pe malul Sabarului, asta e, să recunoaștem, treaba reporterului nostru. De mîncare, cranvurști și cîrnăciori. De băut, vin, lichioruri, șampanie, coniac. Apa minerală, adică gazoasă, se dă numai cu vin. Bere ? Nici vorbă. Vrem să ne preumblăm prin camping, dar constatăm o oarecare vinzoleală. Dintr-o „Lada" coboară o femeie în vîrstă și doi bărbați impunători. Barmanul, pînă atunci plictisit, devine extrem de amabil. Cei trei intră la bar și les cu o ladă de bere. Ne legitimăm, fotografiem lada de bere urcată în portbagajul „Ladei" cu numărul 9—B—6 701, și aflăm : unul din cumpărători este fratele șefului. Șeful, care se numește Liviu Gheorghiu, nu e în unitate. Barmanul, care nu avea bere, dar tată că avea, totuși, se numește Dumitru fiu. Locțiitorul șefului, aflat la depozitare, adică la magazie, se numește Florentin Dumitrescu. Bucătarul, Dumitru Nicolae. Acești oameni deci le-a fost încredințată, din decembrie anul trecut, gospodărirea Campingului Sabar.

Intrăm în căsuțele campingului și constatăm că greu s-ar putea hotărî cineva să înnopteze în ele. Cuverturile de pe paturi, deși spălate și curate, au un aer stătut, greu și un colorit de cel mai prost-gust. Cît despre paturi, ce să mai vorbim, tapițeria este pur și simplu jegoasă. Ieșim din căsuțe cît mai repede, ca să nu ne sufocăm. În lipsă de altceva, notăm inscripțiile cu care sînt împodobite, pe dinafară, căsuțele : Profitați de timpul liber pentru odihnă ! Cumpărați cu încredere tot ce vă oferim ! Odihna este mama sănătății ! Nu uitați, odihna este totul ! Dacă te odihnești, sănătate dobîndești ! Odihna binevenită, relaxare cuvenită ! Dați tot pentru sănătate !

„Lozinciile astea, ne declară Florentin Dumitrescu rămase de la cel care au fost aici, am vrut să le acoperim cu vopsea, că sînt de risul lumii, dar contabilul-șef de la Cooperația de consum din Domnești, de care ținem noi, a zis să le mai lăsăm o bucată de timp, așa că noi le-am lăsat".

VICTOR NIȚĂ ■

Garanția se restituie pînă la ora 19

Mă apropii, duminică spre prînz, de Cernica și prima impresie, deși văd lacul bîntuit de bărci (voi afla că sînt în funcțiune 200), e c-am greșit drumul și că, de fapt, mă îndrept către un tîrg de mașini. O fi lumea noastră tot mai motorizată, dar aici, în preajma pădurii și a ochiului de apă, numărul mașinilor e atît de mare încît, ca să prinzi un spațiu de parcare, trebuie ori să vii din zori, ori să ai noroc. Cum nu îndeplinesc nici una aceste condiții, rămîn pe buza goselei, dar am curiozitatea să-l întreb pe Ghiță Gheorghe cîte bilete a vîndut pînă la această oră în parking. Două cotoare, zice, adică 6 sute de bilete, numai că cifra respectivă nu spune totul, de 3 ori mai multe „Dacii" fiind așezate pe principiul „care unde apucă".

O parte din lume, înțeleg, a ajuns aici și prin intermediul autobuzului 680, cursă specială cu plecarea din Titan, care-și respectă pasagerii și graficul în sensul că vine la timp, acest lucru datorîndu-se, după cum voi afla, tovarășului Calotescu, pe care însă, fiind dinsul în Titan, nu voi avea plăcerea să-l cunosc. Îl voi cunoaște însă pe tovarășul Ianovschi, și Alexandru, responsabilul unui șirand care străluce de curățenie și pe a cărui plajă mai degrabă bătătorită („stăm prost cu nisipul pentru că stăm prost cu combustibilul, adică nu-l putem aduce pe primul din cauza celuilalt"), stau la soare sau bat mingea (împotriva unui regulament afișat la vedere) vreo 3 mii de persoane, în majoritate familiști. Asta pentru că o vizită la Cernica nu înseamnă doar o baie sau un bronz, ci mai degabă o ieșire la iarbă verde, cu toate preparativele ei de rigoare. În arsenalul adus de-acasă: tranzistoare, pleduri, mese pliante, termosuri și chiar, cazul celor mai prevăzători, frapiere. Asta nu mă împiedică însă, într-o vinzoleală care pare să respecte o singură regulă, „garanția se restituie pînă la ora 19", să remarc că, în incinta șirandului, totul e văruit și pus la punct, vestiare, cabine, tonete etc., etc., etc. Ultimele nu sînt toate deschise, iar Alexandru Ianovschi se scuză : lipsă de personal.

Fiind lume multă, sînt și cozi, chiar dacă marfă, mă voi lămuri, se găsește din abundență, nu doar în scriptele lui Gheorghe Florea, șeful Complexului „Cernica" (două unități și 24 de puncte de desfacere), ci și în realitate. La una din rotonde, de pildă, Nicolae Neacșu a vîndut pînă acum 6 sute de navete de bere, proaspătă, gustoasă, de „Rahova", și o sută de răcoritoare. Alături, la rotonda de care răspund Victor Păun și Alexandru Ciortan, tot de la I.A.P.L. „Seceratea", se stă bine cu desfacerea (5 mii de mititei), dar și cu tablele, cei doi fiind cufundați într-o rivalitate mai veche, adjudecată acum, s-ar zice, de Păun. Vorba românului, baba se pluptână ! Poate c-ar fi normal, îi sugerez lui Gheorghe Florea, să crească numărul punctelor de desfacere. Bărbatul din fața mea, veteran în comerț (două decenii) la numai 37 de ani, călit în vadurile de la „Hanul lui Manuc", „Trocadero" etc., e de acord, dar ridică din umeri, renotîndu-mi: lipsă de personal și de camion. Cu personalul e limpede, cu camionul mai puțin, dar omul mă lămurește:dac-am fi avut un camion, am fi cărat berea pînă la marginea pădurii și-am fi vîndut-o chiar acolo, în puncte volante.

În toată această tevatură, colorată cu vînzători ambulanți de artizanat (de cel mai prost-gust), șepcuțe, semințe (în toate variantele posibile, de la „agricole" la „acrișoare" și chiar la „scorțișoare", se vede un sortiment abia omologat), gumă de mestecat (în tradiționala variantă „ciungă"), tîrîmbițe etc., etc., o oază de liniște, bună-cuviință și ospitalitate: restaurantul „Cernica". E drept, de categoria I, cu remiză, dar banul pe care-l dai, pe mușchi, pe creier, pe ficat, pe inimă, pe garf, pe „boboc de rață pe varză" (specialitatea bucătarului șef Alexandru Jercan), pe porumbei (și ei, ca și bobocii, proveniți din gospodăria anexă a unității), pe brînză, pe parfeuri etc., banul, zic, merită. Sînt două lucruri imaculate aici, halatele ospătarilor și condica de reclamații, ca o dovadă că Gheorghe Florea e un om energic, care știe ce vrea. Ei e sigur că va vinde azi, în toate punctele, de cel puțin 4 sute de mii, dar nu se frămîntă. Anul trecut, zice, am avut duminici și de 6 sute de mii, iar oamenii au plecat mulțumiți.

Veți fi de acord cu mine că, avînd apă, umbră și bere, adulții n-au motive să se plîngă. Dar copiii ? În acest punct situația se mai complică, întrucît puținele amenajări destinate acestora, leagăne, scrîncioabe, avioane și așa mai departe, sînt cam părăginite, unele din ele chiar deteriorate.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Chiar dacă poate avea aparența unui fapt secundar, problema locurilor de agrement rămîne de o covîrșitoare importanță pentru refacerea capacității de efort, pentru relaxarea firească, de care toți avem nevoie la sfîrșit de săptămînă. De locurile de agrement și de odihnă n-au nevoie decît cei care nu muncesc. Or, tocmai pentru a-și dobîndi acest statut, ele, deși ele în multe cazuri reprezintă un dar al naturii, mai au nevoie de o intervenție hotărîtă a celor care le tutelează. Cele mai multe conțin piese pentru un veritabil muzeu al indiferenței, altele fac dovada unor reale preocupări, dar cele mai multe fac dovada unei lipse cronice de fantezie, bun gust, organizare și spirit gospodăresc. Dincolo de faptul, nu tocmai lipsit de importanță, că aceste locuri sînt sau pot fi vădurі pentru cei ce au un real simț al comerțului, ele au nevoie de o dotare pe măsură, de la locuri special amenajate pentru copii, la terenuri de sport, jocuri și tonete care să desfacă produse adecvate. Abia în ipostaza aceasta terapia unei zile într-un colț liniștit al naturii ar fi cu adevărat eficientă. N-ar trebui să uităm că șirandurile sînt în asemenea zile supraaglomerate și că, în ciuda taxei de intrare, nu-ți oferă nici măcar un loc în apă, ba uneori nici chiar pe iarbă. Amenajate, aceste locuri de agrement (cîte s-ar mai putea fi deschise în preajma Bucureștilor și-a altor orașe din țară, cu care peisajul nu este deloc zgîrcit !) ar putea fi considerate niște instituții ca atare și s-ar putea percepe niște taxe care să-i oblige pe beneficiari la o comportare pe măsură, iar pe organizatori la prestații care să-i dea omului plecat la iarbă verde o stare de relaxare, nu să-i transforme într-un pachet de nervi. Pentru că, să nu uităm, din aceste locuri oamenii se întorc acasă și a doua zi se duc la muncă. Iar de munca lor va fi întotdeauna o mare nevoie. Deci și mielle colțuri de refacere sînt la fel de importante și de necesare. Ca atare, ele trebuie să arate mai puțin așa cum sînt și mai mult așa cum ni le imaginăm.

Setea, dezinteresul și afacerea, la mare tandrețe

După ce am trecut de rampa de gunoaie a satului **Roșu**, un fel de mic port al decrepitudinii la intrarea Dîmboviței în sat, am dat peste un cring de plute prin care aveai impresia că trecuseră apașii. Un grătar de mititei cu cogul înalt de cîțiva metri în vîrful cărula se legăna o pălărie strîmbă, mult scrum, mese arse, cu picioarele fripte și încrîligate, copaci pîrliți, cioburi, panouri de tablă, foști pereți, acum coșcoviți și afumați și multă lume venită să-și petrecă duminica la iarbă verde și privind stupefiată acest peisaj dezolant, ceva mai încălzit de melodiile care se revărsau dintr-un difuzor cocoțat într-un copac. Cei veniți cu mașinile din București, după o clipă de nedumerire, făceau cale întoarsă și plecau spre alte locuri mai ospitaliere. Doar cei sosiți cu autobuzul sau pe jos, nemaiavînd încotro, rămîneau la Roșu. De la doi localnici, **Ion Palada** și **Petre Grigore**, am aflat că în iarna anului trecut, în împrejurări cam ciudate, exact, pe la mijlocul nopții, restaurantul braserie a luat foc (? ?) și n-a mai rămas nimic. Pînă și copacii din preajmă au ars, s-au pîrlit bine.

De atunci a trecut aproape o jumătate de an și locul arată de parcă focul ar fi izbucnit ieri-alaltăieri, semănînd cu un muzeu în aer liber al unui incendiu pe care nimeni nu vrea să-i uite. Cum lumea știe la Roșu un loc de agrement cît de cît plăcut, ea continuă să vină și cele cîteva sute de oameni care s-au păcălit duminică au trebuit să îndure arșița și setea. În acest cring, altădată plăcut și odihnitor, duminică nu puteai bea nici un pahar cu apă. La robinetul cocoțat pe un mal nu curgea nici un strop, puțul era astupat cu pietre și crengi și numai cei care aveau la ei un borcan sau o sticlă mergeau pînă în curtea unei ferme, la vreo 200 de metri, ca să aducă puțină apă clocită pentru copii și neveste. Tot de la oamenii locului am aflat că, în urmă cu cîțiva ani, la Roșu erau mai multe chioșcuri în care se vindeau bere, apă minerală. Ci-co înghețată, dulciuri și alte „mărunțișuri" pentru cei ieșiți la iarbă verde. Erau și cîteva dușuri (dispărute și ele) care supliniau absența unui bazin, erau terase și alte puncte comerciale, erau mici, erau grătare și erau tot felul de divertismente pentru copii. Duminică mai funcționau cîteva bărcuțe „la liber" și cîteva bărcuțe pe bani. Cu bărcuțele e altă poveste. Ele aveau meritul că erau singurele lucruri care funcționau. Dar cum? Trei indivizi, convinși că acolo nu e un cring, ci un codru în care se poate fura, luau copiilor cîte 5 lei pentru 3 minute de legănare. „Numai 3 minute?", am întrebat eu. „Dacă nu e cîrcnți, eu las copiii și 10—15 minute, da' dacă e, 3 minute e suficient și pa". N-au vrut să-și spună numele, n-au vrut nici să se atingă de topul de bilete pe care stătea scris, „Consiliul popular al sectorului 6. Casa de cultură a sectorului 6", reușind performanța ca, fără să chipească la bere sau la mici, să scoată totuși de la copiii care voiau să se joace cam 1 000 de lei într-o singură zi.

Dar dacă amatorii de ieșiri în afara Bucureștilor pun totuși o întrebare: mai are rost să bată drumul pînă la Roșu, comuna Chiajna sau nu ? De la consiliul popular al comunei am aflat că

I.A.P.L. Cotroceni a promis prin fostul ei director că va deschide niște tonete care să funcționeze simbăta și duminica. În caz contrar, acestea vor fi deschise de Cooperativa de consum din comună. Cît despre afacerea cu bărcile, primăria declară că nu știe nimic, nu există nici o aprobare și ca atare „o să verificăm". Deci care este răspunsul pentru cei care vor să-și petrecă o duminică la Roșu, mai are rost să mai meargă ?

CORNEL NISTORESCU ■

La Snagov, pe caniculă, dar și la umbră

N-am mai fost de multă vreme la Snagov-Sat. Întîmplarea a făcut să revin acolo într-o zi în care răcoarea ospitalieră a parcului îți apărea ca o salvare după canicula de pe șosea. Așa că, firește, primele impresii au fost mai mult decît favorabile. Am răsuflat ușurat cînd am scăpat, în sfîrșit, de lumina cam prea agresivă a acelei dimineți de 15 mai, pătrunzînd pe aleile umbrite de arbori bătrîni. Multe, foarte multe mașini ocupau aproape la refuz locurile de parcare (care ar putea fi sporite). Numerele de înmatriculare, bineînțeles fără sot, fiindcă numai mașinile cu aceste numere aveau permisiunea să circule în duminica respectivă, erau nu numai din București, ci și din Vîlcea, Vrancea, Prahova, Giurgiu. Un indiciu că Snagov-Sat nu este o oază de liniște și recreere rezervată bucureștenilor și preferată doar de ei. Bunul renume al complexului atrage și vizitatori care străbat chiar distanțe mari pentru a se instala cîteva zile aici. La strandul cu plajă de nisip am avut o clipă senzația că mă aflam la mare. Firește, o mare cuminte, fără valuri și fără nemărginire, o mare domesticită. În schimb, ceva mai departe, la adăpostul unei păduri de brad, mi-am putut îngădui luxul iluziei de a mă crede în cel mai autentic peisaj montan.

Mijloacele de recreere completează în mod fericit această natură generoasă. Există terenuri de baschet, de volei, un disco-bar, bowling și jocuri mecanice. Pentru copii au fost amenajate locuri speciale de joacă, înzestrate cu tobogane și leagăne. Un hotel cu o capacitate de 130 de locuri și un restaurant foarte bine aprovizionat (aviz amatorilor), avînd alte 11 puncte de desfacere în incinta complexului, contribuie și ele la confortul celor ce vin să-și petrecă o zi sau, poate, mai multe departe de zgomotul orașului.

Să precizăm, de asemenea, că există și două locuri amenajate special pentru corturi și rulote. Dar ne vedem nevoiți să adăugăm imediat că aceste locuri nu ni s-au părut suficiente. Și credem că nu e o dificultate prea mare pentru organizatori să rezolve această problemă. Ca și altele. Dacă există terenuri de volei nu e oare normal să existe și plase ? Nu s-ar putea ca băuturile nealcoolice (ne gîndim la sucurile naturale de fructe) să fie puse la dispoziție într-o gamă mai mare? Și oare nu s-ar putea amenaja un loc unde să se închirieze accesorii pentru plajă și sport ?

Pe tovarășul Gheorghe David, gospodarul Complexului Snagov-Sat, l-am găsit în plină activitate. Controla modul în care personalul complexului răspundea cerințelor celor cîtorva mii de vizitatori. Dînsul ne-a vorbit și despre alte activități, să le spunem de culise, care sînt menite să sporească gradul de bună servire a celor veniți să se relaxeze la Snagov-Sat : creșcătoria de iepuri și terenul cultivat cu lucernă pentru hrana acestora, grădina de legume sau depozitul de gheață naturală (strînsă iarna de pe lac, pentru a nu se mai transporta gheață de la București, ceea ce înseamnă o economie deloc neglijabilă). În sfîrșit, gospodarul complexului ne-a mărturisit că este preocupat de problema măririi spațiului de cazare pentru turiști prin construirea de căsuțe (tip camping) pe un teren existent care n-ar mai necesita noi amenajări.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Natura a dat de toate, mai rămîne ca și omul să adauge ceva!

Duminică dimineața, pădurea Andromache ne-a întîmpinat cu mireasmele sulcimului în floare.

Subinginerul Ion Șoghior, împreună cu soția și copilul lor George, un băiețel vioi, abia ridicat copăcel pe picioare, s-au afundat în inima pădurii și, în luminișul din preajma unui puț de drenaj, și-au stabilit tabăra. Ne-au spus că locul este foarte plăcut și-i de preferat altora. Păcat însă că în toată această mare pădure nu există un ochi de apă, nu se află nici măcar un izvor cu apă de băut.

Un răspuns la aceste întrebări ne-a dat fostul pădurar Ion Petre, pe care l-am întîlnit, venind cu iezii lui de la păscut. După cum ne-a mărturisit, el a purtat grija acestei păduri timp de peste 20 de ani. În pădure a fost, într-o vreme, foarte multă apă și, de aceea, s-au luat măsuri de drenare, prin construirea a 27 puțuri absorbante. Că nu este acum apă de băut, asta-i adevărat. Ar exista însă o soluție simplă și necostisitoare : să se deschidă două-trei puțuri absorbante și să se amenajeze în ele fîntîni rustice, cu cumpănă sau cu „furțuronie", cu jghiaburi cioplite în trunchi de stejar. Ar fi — trebuie să recunoaștem — o soluție...

Cît îi privește pe cei fără mașini, s-ar cuveni ca „Terasa Stejarul", hanul sătesc amplasat nu tocmai fericit la intrare — vorba responsabilului său Ion Voineagu — să fie, măcar sîmbăta după-amiază și duminica, mai bine aprovizionat cu bere la sticlă, cu mici și cu răcoritoare. L-am găsit atît de neospitalier și de murdar, încît am impresia că nu și-a făcut nici măcar obișnuita toaletă de primăvară. Fețe de masă nu există. Berea la sticlă se terminase și doar barmanul Nicolae Tomescu încerca zadarnic să umple halbele pînă la semn. Într-atît de solicitat era omul de sătenii veniți tocmai din Voluntari, încît, pur și simplu, nu mai prididea cu spălatul și servitul. O mică dotare, cu cele absolut necesare agrementului, se cere integrată cu grijă ambianței, spre a nu-i dăuna cîtuși de puțin.

MIHAI STANESCU ■

Controloarea care nu se dezminte nici în timpul ei liber

În pădurea Mogoșoaia, atmosferă idilică. Nu prea multă lume (am și fost rugați de unii turiști de duminică să nu scriem în „Flncăra" despre Mogoșoaia, chipurile ca să nu afle lumea ce bine este și să năvălească acolo !) ; decibelii tranzistorizați cam lipsesc, în schimb soare și lumină din belșug, pace și verdeață, copiii dănțuiesc în neștire, iar bărcile lunecă placid pe luciul lacului. Pictorul Constantin Nelu, grafician la Întreprinderea „Dacia", și soția sa ne mărturisesc că vin aici în fiecare duminică.

Peste tot, curățenie și respect pentru tihna celuilalt. Părere confirmată de inginerul Aurel Bănică și familia (locuiesc pe Calea Rahovei, la zece minute depărtare de strandul de la Buda, totuși preferă să vină la Mogoșoaia), de inginerii Mircea și Rodica Livianu, de lăcătușul mecanic Nicolae Cornea și soția Augustina, muncitoare textilistă (pe care i-am întîlnit la strand), de mecanizatorul agricol Vasile Tudor și alții.

Din păcate, această impresie stenică nu este stricată de un incident. A fost un ghinion de zile mari pentru bufetul din inima pădurii, anexă a restaurantului Mogoșoaia. O cetățeană stă cuminte la coadă pentru niște mititei și, după ce achită 50 de lei, gustă și exclamă : „Sînt alterați !" Vînzătorul face explozie : „El, asta e ! Vă dați toți mari, nimeni nu mai muncește, toți controlează". Din nefericire pentru el, nu a nimerit-o defel în cazul de față : amatoarea de mititei Cornelia Nicola în adevăr controlează, fiind controloare tehnică de calitate la Fabrica de conserve Filaret, în calitate de inginer chimist specializată în carne și pește. Așa că, vedeți dv., munca ei este chiar controlul. Deoarece vînzătorul ignora acest lucru, a refuzat să-i dea banii înapoi.

— Nu e vorba de cîțiva lei (și totuși, gîndim noi, 50 de lei nu se găsesc pe stradă), dar avem copii, am adus-o la pădure și pe mama, femeie bătrînă și suferindă. O carne alterată pe căldura aceasta poate isca o adevărată nenorocire.

După un drum destul de lung, ajungem la porțile restaurantului Mogoșoaia. Ferecate cu lacăte groase, iar înăuntru nici o suflare. Un cunoscut al responsabilului, după ce află despre ce e vorba și căutînd probabil să-l scape de năpastă, declară ritos : „Degeaba îl căutați, e program de campanie, tovarăși ! Restaurantul e închis și nu e nimeni înăuntru". Altfel spus, toți la cîmp ! Mai sceptic, intru prin curtea din dos, ocolesc niște butoaie, imping o ușiță și iată-i pe toți : responsabilul, bucătarul și asistenții. Nu erau în campanie, ci în bucătărie. Ca să fim drepți, trebuie să recunoaștem că lucrau.

Însoțitoarea noastră îl roagă să guste din mititei. Prima victimă este însuși bucătarul Ion Stoica. După o înghițitură se strîmbă și scuipă : „Au stat la căldură, nu sînt condiții de păstrat carne acolo, în pădure". Gustă apoi responsabilul, Alexandru Niculescu : incuviințează că mititeii sînt de nemîncat și înapoiază prompt banii.

Ca s-o convingă pe Cornelia Nicola că totul nu a fost decît o întîmplare nefericită și că, de fapt, carnea era proaspătă, ei o conduc la butoiul cu gheața unde se păstra carnea de mititei. (De ce un butoi și nu în frigider, nu am înțeles.) Inginera Nicola pune mina, frămîntă, mirosire, gustă și spune : „Dacă aș face eu asemenea (o analiză, probabil), aș constata că e denaturat". Pe românește, nici carnea din butoi nu era, se pare, mult mai bună.

Este o întîmplare din care nu facem un cap de țară, totuși nu ne putem împiedica să nu ne întrebăm de unde această desconsiderare a consumatorului și de ce oamenii în cauză, care fiind de meserie, știau prea bine că nu există condiții igienice de păstrare, totuși vîndeau mititei ! Oare fiindcă era vorba de copii altora ?

LIONEL NIȚESCU ■

Agrement sau tratament ?

Pînă la urmă, ziua bună se cunoaște de dimineață și depinde de transportul în comun. Altfel se bucură de soare, apă și aer curat un om care a ajuns la Pustnicu proaspăt, așa cum a plecat de acasă, și altfel unul care a coborît din cursa București—Brănești în dreptul unui panou imens, realizat după toate regulile antireclamei, pe care scrie cam ce înseamnă Pustnicu, care a coborît, ziceam, cu hainele rupte, călcat, lovit, înjurat și adus cu nervii spre limita solicitării unui certificat medical. În aceste ultime condiții nu mai e nevoie de Pustnicu, ci de tratament.

Iată cum s-a desfășurat o călătorie spre complexul amintit, duminică, 15 mai, ora 9. La capătul tramvaiului 14, în Pantelimon, o sumedenie de plăcuțe indică autobuzele și casele de bilete pentru Cernica. Aici, Pustnicu nu există. Nimic nu-ți spune cum să ajungi la el, ce mașină să iei și de unde anume. Din aproape în aproape, afli că trebuie să mergi o stație pînă la Întreprinderea „Antilopa", în fața căreia se află stația autobuzului pentru Brănești. Aici, un refugiu mizer, care parcă a adunat toate relele din lume : murdar, cîrpit cu placaj, vopseaua luată. Casa de bilete I.T.A. bucură doar cîinii cartierului. Nici un controlor, nici o plăcuță indicatoare. Nimeni și nimic nu te poate lămuri ce autobuze opresc aici și în ce direcție merg. Doar mașinile de Brănești au, din cînd în cînd, plăcute privind traseul. Bilete dau doar șoferii, restul nu-l dă nimeni. Pînă la Pustnicu, autobuzul I.T.A. te transportă ca pe o marfă oarecare, astfel că ajungi la pădurea Pustnicu, de unde mai ai un kilometru bun pînă la complex, stors de vlagă, sătul pînă peste poate și de agrement, și de mititei, și de bere, frămîntat de gîndul că același lucru te așteaptă și la întoarcere. Ținînd seama de toate acestea, facem un apel călduros la conducerea I.T.A. și o rugăm să se deghizeze o sîngură duminică în cetățeni ai Capitalei care vor să ajungă la Pustnicu folosind mijloacele de transport pe care le administrează. Desigur, nu s-ar putea răspunde că I.T.A. nu și-a propus decît să asigure legătura cu Brănești, ceea ce e adevărat, dar condițiile de transport rămîn cele menționate.

La Pustnicu, aproape toate sînt bune. Apa este curată, debarcaderul funcționează normal (spre deosebire de anii precedenți), iar unitățile de alimentație publică își fac datoria. Se simte însă lipsa unor unități care să desfacă și articole pentru camping, divertisment etc. Mai există și spații comerciale nefolosite, și o estradă care are de lucru doar la 1 Mai și 23 August. Agrementul nu presupune doar mititei și bere!

RAZVAN BARBULESCU ■

„N-aș da Buda-Argeș pentru nimic"

Desigur, motelului restaurant Buda de pe malul Argeșului nu-i mai trebuie prea multe prezentări ei fiind, la mare, cunoscut de bucureșteni. Dar dacă ar trebui să mai spunem cîte ceva, mai putem adăuga că el se află, după toate spusele celor de aici, la exact 10 kilometri de centrul Capitalei. Este evident faptul că pentru cei care locuiesc pe șoseaua Alexandriei, Drumul Taberei și chiar în Militari distanța pînă aici este mult mai mică. Acesta-i și unul din motivele pentru care foarte multă lume, duminica sau cînd au cîteva ceasuri libere, cu bicicletele sau, am întîlnit multe cazuri, chiar pe jos vin pînă aici. Așa stînd lucrurile, gospodarii de la Buda-Argeș sînt obișnuiți cu drumeții de tot felul și, după cum ne-am dat seama, sînt pregătiți în orice moment să primească oaspeți. Dar, asta numai pentru o zi, în ciuda faptului că aici este vorba și despre un hotel. Hotelul, pînă una alta, este trecut doar în scripte. Desigur el se vede de departe și chiar pe firmă scrie clar : „otel". De ce ? Fiindcă el este închis. Detalii aflăm de la Nicolae Ionescu, un tînăr înalt, cu mustață și chiar foarte amabil, care este un recepționer și un fel de administrator la cele 30 de camere. Exact cu două săptămîni în urmă au venit, în sfîrșit cei de la Sanepid. L-au închis. Motivul ? Instalațiile sînt la pămînt. Ce-i drept, s-au început reparațiile și se pare că, după spusele specialiștilor, pînă la sfîrșitul lunii, camerele vor sta la dispoziția amatorilor. Dar, după cum stau lucrurile, în realitate, să nu vorbim cu păcat, poate va trece mult mai mult timp. În orice caz se naște, de la sine, o întrebare : De ce tocmai acum, la începutul sezonului, a fost nevoie să se închidă unul din puținele locuri de acest gen din jurul Capitalei ? Se pare că cei de la cooperația din comuna Cornetul (de care aparține) nu prea sînt în stare să rezolve mare lucru — iar pe cei de la Giurgiu (Cornetu și Buda-Argeș aparțin de respectivul județ) nu-i prea interesează, locul fiind mai aproape de Capitală decît de reședința de județ.

În schimb, în cealaltă parte, la alimentația publică lucrurile stau mult mai bine. Cei care conduc bunul mers sînt Constantin Bărbulescu, vechi aici de cînd locul, și mai tînărul Vasile Cimpoieru. În primul rînd, chiar la ora prînzului, într-o zi de vîrf, aici se găsesc de toate. Cu ce să începem ? În primul rînd cu preparatele. La grătar (afară și înăuntru) se găsesc și chiar se pot consuma inimă, fudulii, creier, rinichi, ficat, și nelipsitul cotlet de porc și mici. Pe lîngă toate acestea se mai găsește și renumita ciorbă de burtă. Pentru cei interesați și care își petrec mai multe ceasuri, bucătarii șefi Ion Tatavura și Paul Alexe recomandă specialitatea casei : pui cu mujdei și mămăliguță și tochitura à la Buda. Restaurantul este bine aprovizionat fiindcă gospodarii se ocupă cu aprovizionarea și un deosebit accent îl pun pe gospodăriile anexe. Fără să spunem cuvinte mari am văzut aici o adevărată creșcătorie de porci pe care mulți ar invidia-o. Au peste 60. La această cifră se mai adaugă și încă cîteva zeci de purcei mici de cîteva zile și încă 10 scroafe gestante. Tot în gospodăriile anexe mai există și 30 de iepuri, 100 de găini, rațe, giște și porumbei. Revenind la ceea ce se găsește la restaurant mai putem adăuga că duminică a fost o zi de vîrf, au venit aici peste 10 000 de turiști, s-au vîndut peste 10 000 de sticle de bere, 8 000 de băuturi răcoritoare și apă minerală. La bere ar mai fi de spus ceva ; în ciuda faptului că Fabrica de bere Bragadiru se află la numai cîțiva kilometri — ea, adică berea, este adusă de la Roșiori sau Pitești !

SORIN POSTOLACHE ■

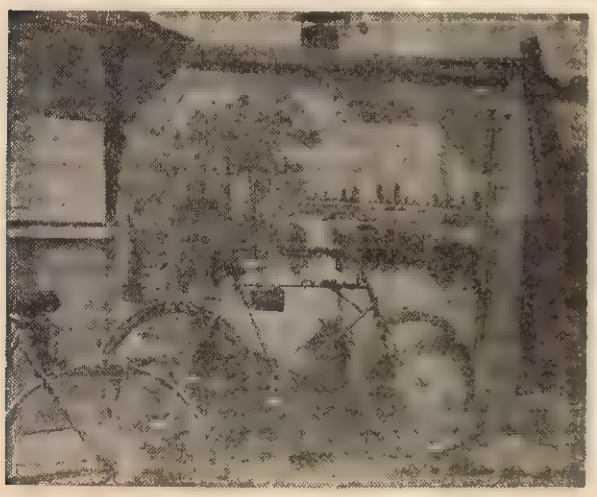

Onorată instanță a moralei

Un proces ieșit din comun

În 1981 începe un proces la Judecătoria Cluj-Napoca. Reclamantă. Arieșan Terezia Gilberta. Inculpate : Vasiloschi Eleonora Lolica și Iliești Viorica Adriana.

Rechizitoriul procurorului : „Între inculpata Vasiloschi Eleonora Lolica și Arieșan Terezia (ambele domiciliate în Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4 n.n.) există neînțelegeri de peste doi ani, ca urmare a unor injurii, calomnii și alte șicane generate în principal de inculpată și fiica sa Blidaru Daniela, care prin sentința penală nr. 485, din 24 martie 1980, a Judecătoriei Cluj-Napoca, au fost condamnate la cîte 2 000 de lei amendă pentru săvîrșirea infracțiunii de calomnie comisă împotriva Terezei Arieșan, (...) Inculpata Vasiloschi Eleonora Lolica a pus la cale (ulterior, n.n.) o înscenare judiciară împotriva acesteia, înscenare ce prezintă un pericol social deosebit de grav și care încalcă în mod grosolan credința oamenilor cinstiți în ideea de justiție, dreptate și adevăr. Astfel, la începutul lunii august 1980, inculpata V.E.L., uzînd de influența pe care și-o crease asupra învinuitei Iliești Viorica Adriana, prin „relațiile" pe care le-ar avea la diferite organe de stat și prin poziția sa socială, o învață și instigă pe aceasta să depună cîte o plîngere la comisia de judecată și la judecătorie, plîngeri din care să rezulte că, în dimineața zilei de 9 august, între orele 6,30 și 6,45, pe stradă și cu public, între magazinul GOSTAT și florăria din piața Mihai Viteazul, ar fi fost insultată, amenințată și calomniată de către Arieșan Terezia (...) În realitate însă, între ele nu a avut loc nici o discuție și nici nu putea avea, deoarece în perioada 7 — 14 august 1980 Arieșan Terezia s-a aflat, împreună cu fiul ei, în satul Valea Drăganului... (Se rezumă în continuare cercetările din care reiese cum Vasiloschi Eleonora Lolica a conceput ciornele plîngerilor victimei imaginare și cum apoi a făcut rost și de martori mincinoși care să declare că au văzut și au auzit respectivele scorneli, n.n.) Trebuie remarcat faptul că modul în care a fost atrasă învinuita Codrea Ilona în depunerea mărturiilor mincinoase a constituit un adevărat „corolar" al înscenării judiciare comise de Vasiloschi Eleonora Lolica. Astfel, știind că învinuita Codrea Ilona nu a văzut-o niciodată în viața ei pe Arieșan Terezia și pentru a evita surpriza neplăcută a unei eventuale confruntări între acestea două în fața instanței, în dimineața zilei de 30 noiembrie 1980, învinuita V.E.L., însoțită de învinuita Iliești Viorica Adriana, o duc pe învinuita Codrea Ilona la clinica unde se afla internată Arieșan Terezia și i-o arată, pentru a-i reține semnalmentele. De asemenea, o învață să spună și cum era îmbrăcată în dimineața de 9 august. (Se relatează apoi trezirea la realitate a martorelor și modul cum au dezvăluit adevărul, n.n.). Aflînd despre întorsătura neplăcută și periculoasă pe care au luat-o faptele, pe parcursul urmăririi penale, prin diferite amenințări făcute atît la domiciliul lor cît și telefonic, inculpata Vasiloschi Eleonora Lolica a încercat să le determine pe toate învinuitele să revină și să-și susțină în continuare declarațiile mincinoase. Pe lîngă aceasta a uzat din nou de amenințarea cu acele relații pe care le-ar avea la diferite organe prin care, în funcție de atitudinea fiecăreia, le poate ajuta sau pedepsi. Profilul moral al inculpatei Vasiloschi Eleonora Lolica mai este conturat și de acțiunea organizată împotriva martorului Crișan Ezechel, a cărui „vină" era că a depus mărturie sinceră în favoarea Terezei Arieșan. Pentru a-l compromite moral, inculpata V.E.L. o determină pe Iliești Viorica Adriana să depună împotriva acestuia, la locul său de muncă, o scrisoare în care denaturează o serie de fapte ce aduc atingere onoarei unui om corect. Ciorna acestei sesizări este compusă tot de Vasiloschi E.L.".

În momentul cînd vede că adevărul iese la iveală, V.E.L. cere strămutarea procesului. Și reușește să obțină strămutarea la Judecătoria Satu Mare. Acolo se reia audierea martorilor. Dar, prin sentința penală nr. 1356, din 26 octombrie 1981, a acestei judecătorii „sînt condamnate inculpatele : Vasiloschi Eleonora Lolica (absolventă a Facultății de drept, căsătorită, fără copii minori) la 3 luni închisoare pentru instigare la infracțiunea de denunțare calomnioasă și la 6 luni închisoare pentru instigare la infracțiunea de mărturie mincinoasă, iar Iliești Viorica Adriana (absolventă de liceu/ fără antecedente penale) la 3 luni închisoare pentru infracțiunea de denunțare calomnioasă și la 6 luni închisoare pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă." Recurs a cerut numai V.E.L. I s-a admis recursul. Prin Decizia penală nr. 331, din 17 decembrie 1981, Tribunalul județean Satu Mare a casat hotărîrea primei instanțe referitor la această inculpată și a achitat-o.

Din decizia nr. 388 din 10 februarie a.c. a Tribunalului Suprem, secția penală : „Procurorul general a declarat recurs extraordinar, susținînd că motivarea achitării nu are suport în lucrările cauzei, din analiza probelor efectuate în cursul urmăririi penale și cercetării judecătorești rezultînd, dimpotrivă, că prima instanță a reținut corect vinovăția inculpatei. Recursul extraordinar este întemeiat. Se constată că soluția de achitare a inculpatei este greșită, probele administrate în cursul procesului confirmînd vinovăția acesteia așa cum a fost reținută de instanța de fond. Din probele administrate rezultă că Iliești Viorica Adriana, în momentul introducerii acțiunilor penale împotriva Tereziei Arieșan, nici nu o cunoștea bine pe aceasta..." Tribunalul Suprem a casat decizia Tribunalului județean Satu Mare lăsînd în vigoare definitiv condamnarea dată de prima instanță pentru Vasiloschi Eleonora Lolica, absolventă a Facultății de drept. Deși ea a încercat și imposibilul. A depus în dosarul de la suprem un memoriu în care, printre altele, spunea : „acest proces chinuitor și costisitor m-a păgubit cu peste 100 000 de lei". Același lucru îl spunea, într-un alt memoriu, introdus în același dosar, și fiica ei, Daniela Blidaru. Pe ce să fi cheltuit ea atîția bani ? Să fi mers oare, de fiecare dată, la Satu Mare, cu toți martorii, cu avionul, trecînd mai întîi prin București ? Parcă tot nu s-ar fi depășit suta de mii. Pe ce să fi dat atîția bani ? Pentru că a avut de mai multe ori noroc în acest lung proces. Și cine are noroc în viață cheltuiește puțin, nu mult. Ea a avut noroc. Așa a fost ea. Norocoasă. Mai întîi, cînd a cerut - strămutarea. A obținut-o. Apoi, cînd a atacat sentința de la fond. I s-a admis recursul la Tribunalul județean Satu Mare. Și a mai avut o dată noroc de-a dreptul straniu. Acest tribunal, care a achitat-o prin decizia din 17 decembrie 1981, a uitat să redacteze motivarea deciziei. Motivare fără de care cealaltă parte nu putea face memoriu de recurs extraordinar. De curînd am fost la Cluj-Napoca și am vorbit și cu procurorul anchetator din al cărui rechizitoriu am citat mai sus. Se numește Cristian Goga. A ținut să precizeze : „În mod normal, legal, o astfel de motivare se face în 20 de zile. Motivarea deciziei de care vorbim s-a făcut după 6 luni..."

Dincolo de dosare

Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4. Un imobil vechi, în centrul municipiului. Se intră printr-un gang. La stradă, o firmă foarte vizibilă anunță că în curte se găsește **Clubul sportiv VOINȚA al cooperației meșteșugărești.** În gang, pe dreapta, se află atelierul de coafură al lui Ludovic Stancovici. Clădirea are un singur etaj la care duc două scări. V.E.L. scria în memoriul amintit că nu are cum ajunge în apartamentul său decît trecînd pe la ușa Terezei Arieșan. În realitate, una din scări îi dă posibilitatea nu numai să nu treacă pe la ușile altor patru apartamente, poate ajunge acasă pe scara din curte trecînd doar prin **apropierea** unui singur alt apartament.

Terezia Arieșan este desigur bucuroasă că a cîștigat la suprem, dar ne spune că nu știe ce să facă pentru că familia Vasiloschi o torturează cu injurii, cu felurite șicane și insulte. Nu se mai mulțumesc nici cu asta. „Îmi chinuie copilul. Cristi e în clasa a șaptea, dar a trebuit să audă tot ce sînt ei în stare să strige la ușa noastră. L-au amenințat în fel și chip, că-l desfigurează, că-l omoară, nici nu știu ce să vă spun mai întîi. Nu vreau decît să ne lase în pace. Dar ei, acuma, se împacă greu cu ideea că au pierdut procesul. Închipuiți-vă, vroiau să cîștige, adică să ascundă inscenarea cu care au încercat să mă compromită și să mă condamne. Ce să vă spun, dacă ați văzut dosarele știți destule, însă numai eu și copilul știm prin ce am trecut. Dar nu mai termină cu insultele și cu calomniile

Pentru liniștea și creșterea dreaptă a unui copil

și-mi terorizează băiatul. Ajutați-ne cumva. Poate că dacă ați scrie s-ar mai potoli, nu știu ce să mă mai fac, legea mă apără, ați văzut, că sînt nevinovată, dar sînt singură, că soțul mi-a murit, și ei profită de faptul că acest copil nu mă are decît pe mine, altfel n-ar îndrăzni să-l chinuie așa, că nici un tată n-ar răbda asta, ajutați-ne".

La „inculpată" ne primește Octavian Vasiloschi. Regretă că soția lui nu este în oraș. El n-a fost decît martor în proces. Dar ne asigură că putem vorbi cu el tot așa de bine. Ne explică de unde a pornit vrajba : de la părerea, devenită repede convingere, a soției și a fiicei lui că Terezia Arieșan „vroia să-i ia bărbatul" Danielei Blidaru. Înțelegem că o asemenea afirmație trebuie s-o luăm ca atare, convingerea interesatelor funcționînd ca instanță supremă în familie. „Dar, pentru că Procuratura Generală a făcut un așa referat, să știți că fierb". Și pensionarul din fața noastră, încălzit efectiv de un cazan interior, întinerește puțin în ura lui nedisimulată la adresa celor care i-au condamnat soția. „Cum s-o condamne ?..." Asta pare să nu creadă nici acum. Și se pornește o avalanșă de calomnii la adresa „vinovatei". Terezia Arieșan are acum vina colosală că, apărîndu-se, a dovedit că era calomniată și a obținut pedepsirea unui membru al acestei familii care înțelegem că este foarte solidară în calomnierea vecinei. Din acest punct de vedere, Vasiloschi Eleonora Lolica ar putea să se revolte : de ce să fie pedepsită numai ea ? Adesea incoerent din cauza furiei, interlocutorul îmi aruncă și lucruri inteligibile. Cît de cît. „Fiică-mea e bolnavă. Grav. Cu febră. Biseptol ! Du-te, Silvana, și ajut-o pe mama !". Silvana e nepoțica, de trei ani și jumătate, care se joacă, repetînd monoton cîte o silabă ori cîte un cuvînt, ceea ce, evident, de la o vreme devine penibil, dacă nu insuportabil și mai ales strivitor de nefiresc... Ascultăm, între fraze dușmănoase, incursiuni ale gazdei în memoria afectivă proprie, de unde dezgroapă amintiri de pe front, sare apoi la imagini care i-au plăcut la televizor... Apoi : „Eu sînt un patriot, să știți. Și tot patriot am fost totdeauna. M-am dus pe front — sînt născut în 1910 — m-am dus pe front ca să lupt pentru țară : dacă nu vream să merg, mă puteam interna. Și cît am fost prizonier"... Nepoțica s-a întors de la mama ei, s-a așezat pe un fotoliu și înginã un fel de melodie, balansîndu-și bustul în față și în spate, cu o fixitate a trunchiului, a gîtului și a capului de neimaginat la un copil, dînd o impresie delirantă de robot defectat între două mișcări din obsesia cărora nu mai poate ieși singur. Mă uit la bunic, încerc să-l întrerup ca s-o vadă. O vede, este obișnuit cu această „liniștire" a copilului care, e drept, nu mai deranjează, dacă nu-l privești... „Eu am o deosebită considerație pentru hotărîrea dată la Satu Mare (evident, la recurs). Eu mă conduc, în probleme juridice, după bunul simț. Nu după paragrafe..."

Mai stăm de vorbă cu alți vecini. Francisc Kondasz este, ne spune, cel mai vechi locatar de aici. Locuiește la această adresă din 1941. Este șef de coloană auto la o întreprindere din oraș. „Noi nu ne certăm cu ei. Cu ei, adică vreau să zic cu Vasiloschi. Dar ei se ceartă cu toți ceilalți locatari. Se ceartă și în familie. Se ceartă și se bat cu ginerele lor. Au chemat de nu știu cîte ori miliția, noaptea. Au avut procese cu mai mulți de aici. Nu pot să vă reproduc ce obscenități sînt în stare să strige la ceilalți. A rămas de pomină scandalul pe care l-au făcut o dată pentru că le-a murit o pisică și au zis că le-a omorît-o un vecin. Pe urmă au zis că Arieșan e de vină. Nu puteți să vă imaginați ce strigau în gura mare." Coaforul Ludovic Stancovici are 45 de ani. Ne spune din capul locului : „Dacă dumneavoastră căutați un om care a fost numai spectator, n-ați nimerit bine. Eu am îndurat enorm de la acești oameni, eu nu sînt doar spectator aici. Ani de zile m-a chinuit bătrînul Vasiloschi cu denunțuri false. Am fost cercetat pentru cîte în lună și-n stele. Nimeni n-a avut ce să-mi reproșeze. Eu am crescut în curtea asta, dar am plecat de rău lor. Pe tata, cînd era paralizat, le făcea plăcere să-l chinuie, să-l umilească, dacă-l lăsam în curte, aruncau murdării pe el. ce să vă spun eu, toți de aici știu că ăștia sînt niște oameni care n-au altă plăcere decît să facă rău, așa ceva eu n-am mai văzut. Pe nepoțica lor, care n-are nici patru ani, să vedeți ce porcării o învață să strige la ușa doamnei Arieșan... Pe copilul lui Arieșan l-au băgat în sperieți, că mă roagă și pe mine uneori să merg cu ei pe scară pînă la ușă, să nu-l prindă, că l-au amenințat că-l omoară. Dar și maică-sa m-a rugat nu o dată măcar să stau afară pînă intră în casă, că sînt în stare de orice."

Dincolo de toate procesele care au fost, cineva trebuie să intervină, măcar pentru liniștea acestui copil. Cristian Arieșan n-are nici o vină și este, poate, cel mai rău și, în orice caz, cel mai pe nedrept lovit. El a trebuit să fie transferat de la o școală unde familia Vasiloschi își dirija veninul pentru a-l face nesuferit învățătoarei. „Și reușiseră destul", ne spunea mama. I se povestea că băiatul face și zice lucruri și cuvinte imaginate de ei, ca să-l compromită. „Cînd i-a dus învățătoarei ziarul cu una din compunerile lui publicate, aceasta a aruncat-o cu ziar cu tot și i-a întors spatele. Era de Ziua femeii și scrisese frumos. Cum să se apere un copil sensibil și delicat la suflet de asemenea oameni și de asemenea murdării ?..."

Ei bine, el nu poate să se apere singur, dar trebuie ajutat în lupta inegală în care este tîrît. Supunem atenției celor în drept situația mamei și mai ales a acestui copil care trebuie să înfrunte furia dezlănțuită a unor oameni cu o comportare incalificabilă. Dosare întregi dovedesc lucruri incredibile altfel — ei, copilul acesta, trebuie să înfrunte „fierberea" mărturisită de Octavian Vasiloschi, iar lucrul acesta nu l-au putut suporta oamenii mari.

Pentru liniștea și creșterea dreaptă a acestui copil talentat și frumos, socotim necesar să se intervină ferm, acolo unde instanțele de judecată trebuie să se limiteze la dosare. Să nu asistăm indiferenți la ce se întîmplă cu acest tînăr, pentru ca viața lui să nu devină „dosarul", propriei noastre neputințe.

DORIN GHERGHINESCU

Mituiți și mituitori

Cinci oameni ai muncii de la atelierul de strungărie al Întreprinderii de producție, prestări și autoutilare București, situat în Șoseaua Mihai Bravu nr. 271, au dat, așa cum li s-a pretins, timp de peste un an, cîte 125 și, respectiv, 200 lei lunar șefului de atelier, Marin Sucală pentru a-i menține (?!) în serviciu.

Doi călători frauduloși pe mijloacele de transport I.T.B. au dat cîte 100 lei **autmiților Dumitru Ene și Valentin Florin Mînăstireanu, ambii controlori la întreprinderea amintită — așa cum le-au „sugerat" aceștia — pentru a nu li se încheia procese verbale de contravenție.**

Alte trei persoane au dat portarului Ștefan Mihăilescu de la Spitalul „Colțea" suma de 50 lei, pentru a li se permite să viziteze bolnavi în afara orelor stabilite.

Este absolut cert că vinovați sînt, în primul rînd, cei care abuzează de locurile de muncă în care se află și pretind în mod josnic și ilegal să li se ofere valori sau foloase materiale la care nu au dreptul. Lăcomia și lipsa de scrupule îi dezumanizează pînă într-atît pe indivizii în cauză încît aceștia nu se sfiesc să ceară cu neobrăzare „atenții" în schimbul unor servicii pentru care sînt plătiți, sau să-și transforme funcțiile în „mijloace de constrîngere".

De ce, oare, cei cinci oameni ai muncii de la atelierul de strungărie al sus-amintitei întreprinderi bucureștene nu l-au demascat pe șeful hrăpăreț chiar din prima lună în care acesta le-a pretins ceea ce nu avea dreptul ?

De ce să mituiești un portar ca să încalci o regulă de disciplină ?

Era, oare, nevoie ca în toate aceste cazuri să intervină miliția și procuratura ca să pună capăt unor fărădelegi care nu s-ar fi petrecut dacă unii nu ar fi pretins, iar ceilalți nu ar fi oferit ? Dacă stăm puțin și medităm asupra acestui aspect negativ al relațiilor interumane, noi, cei tentați „să dăm" ca să „rezolvăm" ceea ce dorim, nu ajungem cumva la concluzia că stă în puterea noastră să evităm asemenea practici pe cît de umilitoare pe atît de păgubitoare pentru noi ?

Ar mai fi de adăugat, la cele consemnate pînă aici, cîteva amănunte demne de luat în seamă. Să reținem că șeful de atelier încorect a primit, pe nedrept, cca. **1 000 lei lunar** timp de peste un an, iar portarul prins în flagrant la spitalul „Colțea" avea în ziua aceea, asupra lui, suma de peste 500 lei, pe care nu a putut-o justifica, pentru că, practic, acela era **„micul său ciubuc"** din ziua respectivă.

MIHAI GROZAVU

Călătorie neterminată

Nu știu dacă arbitrul Alexis Ponnet a fost huiduit cu atîta mînie cu cîtă a fost copleșit șoferul autobuzului cu numărul 31 B 7 234 (foaie de parcurs nr. 2280901), de pe traseul mașinii 173. În seara zilei de 15 mai, pe la ora 23,10, șoferul îi purta în mare viteză pe cei 100 de călători spre capătul de linie la care nu avea de gînd să ajungă. La stația Echinocțiului, de pe Șoseaua Viilor, a uitat de oprire și numai la strigătele celor din mașină a reușit să frîneze pe undeva printre stații. A fost și ultima pe care a făcut-o. De acolo a lăsat traseul în plata domnului și, ca o cămilă furioasă, a luat-o pe niște străduțe laterale, scurtînd drumul spre Calea Rahovei, lăsîndu-i pe călători să țipe și crezînd că probabil țipă de plăcere. Ajuns pe undeva, pe Calea Rahovei, a oprit mașina și-a decretat sonor : **coborîreaaa !** Mă retrag ! Au început discuțiile, și șoferul, un ins în maiou, iritat și murdar de parcă ar fi condus o sobă cu cărbuni, a luat-o pe înjurături. Cum pînă la capătul liniei, în apropierea Fabricii de lapte, mai erau cîțiva kilometri și cum nu toți aveau în buzunar bănuți pentru un taxi, călătorii au trecut la pumni și la geamuri. Șoferul, neclintit în hotărîrea sa de a se retrage, a tras de timp vreme de 20 de minute, suportînd cu ambiție bumbăceala pînă cînd a sosit o patrulă a miliției (cu mașina nr. 5 B 4697). Bucuroasă, lumea a început să-și spună păsul, dar reprezentanții ordinii publice, marcați și ei de înfrîngerea echipei naționale, au exclamat : **dumneavoastră știți de unde venim ? De la meci !,** deși oamenii nu așteptau să afle de unde vin, ci cum vor ajunge acasă. N-au aflat, pentru că echipajul de miliție nu i-au luat nici pe cei care l-au lovit pe șofer și i-au spart un geam, n-a hotărît nici respectarea traseului și, pe la orele 23,30, au luat șoferul spre a-l scăpa de gura lumii iritate peste măsură și au plecat, lăsîndu-i pe oameni în mijlocul străzii.

Nu e pentru prima dată cînd pe liniile de transport în comun conducătorii auto și pasagerii se comportă lamentabil. Sînt destui șoferi care, în loc să-și facă slujba la meserie, te lasă unde le cade lor mai bine și ție mai prost. Nici soluția răfuielii nu e un mod civilizat de a rezolva incidentele nocturne de pe liniile de transport, după cum nici soluția oamenilor de ordine în acest caz nu a fost cea mai fericită, chiar dacă arbitrul belgian ne-a pus și nouă nervii în pioneze. Așa pentru că un gol în poarta echipei naționale, oricît ne amărăște, e totuși mai suportabil decît aceste goluri care se cam repetă pe liniile transportului în comun și uneori chiar și pe liniile ordinii publice.

CORNEL NISTORESCU

TOPUL PREFERINȚELOR

Cred că și sora mea, Carmen...

„Stimate tovarășe,

Nu știu condițiile, dar cred că și sora mea poate participa la concursul „Miss Flacăra" și vă trimit fotografia ei. Se numește Carmen Lascu, are 21 de ani și este controlor de calitate la o întreprindere din Reșița. Lascu Romulus, 17 ani, Reșița". **Poate participa și Carmen, dar trebuie să fiți pregătiți, s-o ajutați să facă față avalanșelor de scrisori care vor urma, deși, după privirea ei fermă, pricepem că e obișnuită să se apere singură.**

În sfîrșit, căzurăm de acord...

Îmi scrie Mihai Petrovici din București. Adică, m-am dat pe brazdă. M.P. este un mai vechi coresoondent al nostru, ne scrie mereu și ține morțiș să-i apară totul. Îi mulțumesc că m-a iertat și că a hotărît să mă treacă, la sfîrșitul anului, între preferințele sale, dar nu pricep de ce ne tot pomenește de Florin Piersic. Nu-l ocolim, fiți liniștit, dînsul nu ne bagă în seamă. Preferințele trimise sînt în general, cam aceleași pe care mi le-ați mai expediat și pînă acum. Așteptăm să ne întrebați, în continuare, ce avem cu Florin Piersic.

Dobrin și un alt Dobrin: Dida Drăgan

„V-am mai scris o dată, înaintea meciului de fotbal România — Ungaria din preliminariile Campionatului mondial, și vă mulțumeam pentru tot ce făceați ca Dobrin să joace în echipa noastră. Dar n-a jucat și s-a văzut ce a urmat. Mare păcat că nu mai joacă. Nu știu ce s-a întîmplat, dar nu mai joacă nici în echipa F.C. Argeș. Mulți spun că Dobrin nu mai poate, e prea bătrîn etc. Nu cred asta și aștept cu nerăbdare să aud că va juca. Ba mai mult, dacă ar juca azi la Universitatea Craiova ar face din această echipă cîștigătoarea Cupei campionilor. Îi mulțumesc pentru tot ce a făcut pentru noi și, indiferent ce va urma, rămîne cel mai bun fotbalist al nostru. Vă mulțumesc și dv. pentru ceea ce ați făcut pentru dînsul. Vă mulțumesc pentru tot ceea ce faceți pentru noi toți, tinerii din România. Și acum, despre un alt... Dobrin, dar nu din lumea sportului. E vorba de Dida Drăgan. Veți spune, probabil, că un băiat de vîrsta mea (mă scuzați, am uitat să mă prezint : sînt student în anul III, la T.C.M., Cluj-Napoca, mă numesc Todea Flaviu și locuiesc pe str. Azuga nr. 1, ap. 6, aici, în Cluj-Napoca) să fie **nebun** după Dida, nu poate fi adevărat(dacă acest cuvînt, **nebun**, e cel potrivit). Dar să știți că este. Cînd o aud cîntînd (din păcate, posturile noastre de radio și TV o dau atît de rar !), pot spune că sînt fericit. După părerea mea, i se fac multe nedreptăți. Sînt săptămîni în șir cînd Dida nu cîntă. Este strigător la cer. Cea mai bună cîntăreață de la noi merita măcar o melodie în programul de revelion. A cîntat, ce-i drept, la revelionul tineretului, dar la noi nu se poate prinde programul 2. I-au ieșit două sau trei discuri în ultimii 10 ani. În Cluj-Napoca, Dida a fost o singură dată, acum șapte ani. E adevărat, e o cîntăreață sobră, nu cîntă orice, nu cîntă prin localuri. Clasamentele de muzică ușoară le-au situat pe primele locuri pe Angela Similea, Corina Chiriac s.a. Sînt de acord că ele sînt bune, cîntă frumos etc., dar să nu uităm că celor mai în vîrstă nu le place hard-rock-ul lui Dida, și în general această muzică. Ba mai mult, un cunoscut actor, Mihai Fotino, spunea despre această muzică : „mult zgomot pentru nimic" (într-o duminică, la Album duminical). Să nu fi auzit oare M.F. despre „Deep Purple", „Iron Maiden", „Crokus" etc. ? Dar nu-și au rostul comentariile. E normal atunci ca Dida să nu apară prima ? Eu o consider cea mai bună. Vă rog să mă ajutați să ajung la Dida." **Impresionantă piedoaria dv. pentru Dobrin și Dida Drăgan. Dacă vreți, vă dăm adresa lui Dobrin. La Dida n-ajungem nici noi.**

Sînt născută în aceeași zi cu mama, ea ceva mai devreme

Ruxandra Trifu din comuna Vulcan, Brașov, ne trimite două fotografii : „eu și mama". Ruxandra, elevă în clasa a XI-a la Liceul industrial nr. 1 din Codlea, mama, Elfinia, medic stomatolog la Vulcan. De obicei fetele trimit fotografiile mamelor și invers. Împreună o pentru prima oară. Probabil că mîine, poimîine vom fi asaltați de familii întregi, generații peste generații, mame, surori, mătuși, bunici etc. Argumentele Ruxandrei sînt însă copleșitoare: „am 168 cm înălțime, 55 de kilograme, părul blond șatén și ochi albaștri, sînt născută în aceeași zi cu mama, 12 ianuarie, ea ceva mai devreme, iubesc Cenaclul Flacăra și poezia". Urmează și cîteva versuri pline de dramatism : „A zburat un zîmbet / dincolo de ea, / dincolo de toamna / amintirilor ruginii, / zdrențuite de mîna sălbatică a timpului..." Asta ne aduce aminte de Turism a lui Minulescu: „Șoseaua arcă spre Voineasa, / Iar Lotrul curge spre Brezoi..."

A cam durat 20 de minute rîsul meu

Ionel Roland Cozma din Brăila ne scrie următoarele : „Mi-ați redat ce-am crezut că ați pierdut definitiv din viața mea : veselia. Eram un băiat vesel, amuzant, îi făceam pe mulți să glumească, dar acum nu mai sînt. Tristețea mea a apărut cînd eram în armată. În vara lui '80, am cunoscut o fată din București. O fată cu rare calități în zilele noastre : bună la suflet și se rupea inima de ea, foarte frumoasă (blondă, cu ochi albaștri) și foarte inteligentă. Urma să ne căsătorim, dar acel neprevăzut și-a băgat coada în dragostea noastră. A venit timpul să plec în armată, după o perioadă de timp sînt mutat la unitatea de la Canalul Dunăre-Marea Neagră și între timp ea a dorit să mă vadă și a plecat din București cu mașina la mine la Constanța. La intrarea în Constanța este lovită de o altă mașină. Ceva grav nu era, dar pe parcurs situația ei s-a înrăutățit și pe 13 septembrie 1981 moare. Crunta moarte ne-a despărțit. Am rămas singur, trist, fără prieteni (prietenă) adevărați, prietenii sînt buni cu tine numai cînd dispui de bani și-i investești în băuturi și împrumuturi pe care nu le mai vezi niciodată. Viața mea era băutura și fumatul. Dar am făcut și ceva bun. Am intrat la seral să-mi continui studiile. Dar tot așa am rămas. Noii mei colegi mereu mă vedeau trist. Au încercat să mă schimbe, dar nimic. Ei mi-au zis că sînt un caftr, că nu înțeleg că așa este soarta. Vineri 25 martie am luat și eu **Flacăra** și am început să citesc. Cînd am ajuns la **Topul preferințelor** am rămas ca o stîncă. Nu știam ce să mai spun cînd am văzut-o pe fata aceea blondă care dorea să-l asculte pe Mircea Baniciu. Credeam că numai eu eram așa de nefericit. Mi-am zis : uite, dom'le, nu sînt numai eu trist, mai este și altcineva, și am început să rîd. A cam durat 20 de minute rîsul meu, că părinții mei au rămas uimiți de starea mea. Tuturora celor care mă credeau trist acum nu le venea să creadă : eram iar vesel, comic, pus pe poante. În încheiere, doresc adresa fetei blonde pe care o chiamă Tatiana Huzum. Adresa mea : Brăila, str. Alexe Andrei nr. 205. Vă rog să-mi scuzați scrisul, am un defect la mîna dreaptă". **Sînteți cam ai treilea sau al patrulea care ne solicitați această adresă. E drept că nici unul dintre predecesorii dv. n-au ris atît de mult. Mai doriți adresa ?**

Rubrică realizată de
RĂZVAN BÂRBULESCU

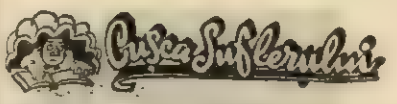

Șaliapin la Scala

A cîntat și la noi. În două rînduri. Adus cu destulă greutate. Prima oară, la vechiul superb Național — leu pe labe — într-un concert în care a fermecat auditoriul cu cîntecul luntrașilor de pe Volga — nostalgicul Ei uhnem ! Desigur, își reamintea de Gorki, cum, cîndva, la Nijni-Novgorod, lăsînd altor urgisiți frămîntatul pîinii la brutăria unde trudeau nopțile, încercat să-și îndulcească existența, angajîndu-se într-un cor. Supremă ironie : Gorki primit ; Șaliapin respins... Ca, nu peste mult timp, cel refuzat la grămadă să înmărmurească cercurile muzicale cu imensa-i creație din „Demonul", după Lermontov, la Teatrul Imperial. Venit a doua oară la București, cîntă în cadrul Operei Române, la Eforie, sub directoratul Ionel Perlea, Mefisto din „Faust" și „Boris Godunov". Plătit, într-adevăr, imperial : în 1930, un milion de lei pe cele două spectacole. Față de astronomica remunerație, baști noștri, Folescu, Niculescu-Basu, se țin deziluzionați că geamurile nu zornăie în țăndări, de la primele note ale celebrității ..

Fără îndoială, mai mare cîntăreț ca acest rus n-a dat pămîntul. Marele nostru Goangă, cînd l-a auzit prima oară, la Opera Mare din Paris, în „Boris Godunov", a vrut să se lase. Șaliapin avea legături cu inaltul mult mai mult decît toți cîntăreții la un loc...

Nu cîntase la Scala. Italienii erau geloși de țările pe unde trecuse acest uragan liric. Pînă la urmă, plătindu-i împărățește, îl programează la Scala, în „Mefistofele" de Boito. Biletele vîndute la refuz, din prima clipă.

În seara reprezentației, Feodor Ivanovici, în cabină, își cercetează în apele oglinzii magistralul machiaj în care era neîntrecut. Bate cineva la ușă.

— Intră ! poruncește oaspetele.

Își face apariția o huidumă mustăcioasă, ce se vede a deranja reculegerea dinaintea bătăliei.

— Ce dorești ?... întreabă aproape fără ton cîntărețul.

Găliganul îi întinde mîna cu palma cît o lopată :

— Luzzardi, șeful claqueurilor de la Scala.

— Și ce te aduce ?

— Am venit să ne învoim... Aveți nevoie la debut...

Pricepînd aluzia, Șaliapin se desface cît e de lung și, oprindu-se în fața speculantului, îl prinde de umeri, după care, întorcîndu-l, îi arde cîteva picioare, scoțîndu-l prin ușă afară. În continuare urlă furibund :

— Șaliapin nu plătește aplauzele ! Șaliapin n-are nevoie de claci...

Cu mare greutate îl potolesc directorul prestigioasei instituții, dirijorul, cellalți artiști ieșiți din cabine. Și cortina se înalță cu Luzzardi în fruntea claqueurilor, la pîndă...

Plastica gigantului, tumultul slav, tunetele vocii, trăirea stepelor întinse, cutremură Scala, o prăbușește în extaz. Și peste acoliții săi, care niciodată n-au clamat așa de insistent, Luzzardi, pe punctul să pice de la balcon, aplaudă cel mai tare tîrgul pierdut, exorbitantul triumf al lui Șaliapin la Scala.

GABY MICHAILESCU

Cronica șoselei

Chiar dacă opream, tot murea

„Mi-a dispărut mașina, tovarășe plutonier. Aseară, cînd mi-am condus musafirii pînă-n poartă, o văzui, era la locul ei, cu prelata pe ea. Au fost la mine doi colegi de serviciu. Băurăm niște cîpșunică. Eram niței amețit, dar nu într-atîta încît să nu văz bine. Dacă bănuiesc pe cineva ? Nu, nu. Toți de aici din jur și chiar din sat îs oameni la locul lor. Băiatul meu ? Cum să facă el una ca asta ! Cred că glumiți. Îi plecat de ieri, la vitoarea lui nevastă. Adică să fi plecat el cu mașina ? Nu, în nici un caz. E băiat serios".

Imediat după ce nea Tilă a ieșit pe ușă, în cameră intră un bărbat cam de 50 de ani, îmbătrînit înainte de vreme. Pe fața-i impietrită se citește o profundă mîhnire. „Mi s-au uscat lacrimile. Sînt distrus. Veneam azi noapte de la sora neveste-mii. Nu era mult de 12. Ne-a potrit pe la ea, serba ziua de naștere. Mergeam așa, în șir, cîte unul, în față fetița noastră de 15 ani, apoi eu, la mijloc, și în spatele meu Vetuța, femeie bună, modestă, gospodină. S-a prăpădit săraca". Bărbatul își șterge o lacrimă cu dosul palmei. „Cum s-a întîmplat ? Noi mergeam, de fapt, nu pe asfalt, ci pe cărare. Din spate, s-au văzut niște lumini puternice. Am întors puțin capul, tocmai în clipa cînd mașina a dat peste Vetuța. A lovit-o la picioare și a aruncat-o în șanț. Ne-am repezit la ea. Sufla greu și îi curgea sînge din gură și din urechi. A încercat să ne spună ceva, dar n-am înțeles nimic. Mioara a început să plîngă. O săruta pe obraji pe maică-sa. A trecut peste cîteva minute o salvare și ne-a luat. La spital mi-au spus că nu mai e nimic de făcut, murise. Ce-o să ne facem fără ea, nu știu. Despre mașina care a lovit-o, prea multe nu pot să vă spun. Nici n-a încetinit măcar. Mi s-a părut a fi o Dacie. Culoarea ? Parcă era, așa, un fel de verde. Că a ieșit de pe asfalt, spre noi, asta-i sigur. Milițienii au găsit urmele cauciucurilor în praful de pe cărare. Și cioburile de sticlă tot acolo le-au găsit, prin colb".

După ce i se dau asigurări că se va face totul pentru găsirea vinovatului, bărbatul, cu spatele parcă și mai îndoit de nenorocirea care îl copleșește, se strecoară, ca o umbră, afară. Nu trece mult timp și Tilă intră val-virtej în odaie. „Nu credeam că băiatul meu poate fi atît de ticălos. Ieri, pe seară, l-au văzut fetele lui Capnegru, plimbîndu-se prin Lunca Mică. La volanul mașinii mele. Da, chiar așa. Cine mai era cu el ? Păi... logodnica. Are și aia... o minte de gîscă. Mai era și Ilie. Derbedeu mare. Nu lucrează nicăieri și e mai mult prin pușcărie. Uite cu cine s-a găsit să meargă la plimbare fiu-meu. Îmi vine să turb, nu alta. Să n-ai încredere nici în propriul tău copil ? Dacă are carnet ? Pe dracu carnet. N-are nici un carnet". Mai tîrziu, o altă vizită. Un bătrîn. „Am venit la dv. așa, ca cetățean. Auzii de moartea Vetuței. Tare era săritoare și nu cu nasul pe sus, deși avea carte mai multă ca noi. Păcat de ea să se prăpădească la nici 45 de ani". „Despre ce-i vorba ?" „Păi uite care-i «problema». Mergeam spre casă. Dv. știți unde-s grajdurile cooperativei noastre. De la ele pînă acasă am de mers cam 3 km. Aud în fața mea voci răstite, așa, ca o ceartă. Mă opresc. Să vă spun drept, m-a luat puțin frica. Poți să știi de ce-s în stare unii, mai ales **noaptea** ? «Cu mașina nereparată nu pot merge acasă. Ce să-i zic lui tata ? Și-apoi ne găsește imediat. S-o las pe drum ? Nu, nici asta nu e o soluție. Trebuie s-o repar imediat, dar unde ? Numai tu, cu insistențele tale de a prelungi plimbarea, ești de vină. Și abia că nu ți-ai găsit prietena acasă. În lipsa ei te-ai luat de logodnica mea. Nu ți-ar fi rușine ?» «Hai, mă, lasă prostiile, nu vezi că vorbește gelozia din tine ? Mai bine găsește o soluție să trimiți fata acasă. A luat-o frigul. Uite cum tremură». Ilie cuprinde cu brațul umerii fetei. «Ia mîna de pe ea, că-ți dau cu manivela asta-n cap». Mi-era frică să nu se ia la bătaie, căci nu puteam să intervin. La 70 de ani ai mei, cu puterile mele... S-au potolit, au urcat cu toții în mașină și-au plecat. Mă gîndeam că poate deslușiți dv. ceva din povestea asta".

„E foarte important ce ne-ați spus. Vă mulțumim mult".

Lucrurile se clarifică pînă la urmă. Feciorului lui nea Tilă i s-a făcut poftă de plimbare. Mai ales că logodnica îi cicălea de multă vreme. „Ai mașină și nu m-ai plimbat niciodată. Nici măcar pînă-n satul vecin". „Măi fată, mașina-i a mea? Nu-i a lui tata ? Și-apoi, am permis ?" „Dacă ai vrea, ai face. Dacă e a lui taică-tău, e ca și mașina ta. Cît privește carnetul, știi să conduci perfect. Ce-ți trebuie permis ? Mai ales pe coclaurii ăștia ai noștri, unde nu se fac controale". Pînă la urmă, băiatul i-a făcut fetei pe plac. Pe drum, s-au întîlnit și cu Ilie. L-au invitat în mașină, iar acesta i-a rugat să o ia și pe prietena lui la plimbare. N-au găsit-o însă acasă. Au condus pe rînd. Ilie avea la buzunarul hainei o sticlă de coniac de jumătate de litru. Au golit sticla. După aceea, lui Ilie i-a venit ideea să facă și o vizită prin Capitală. „Ce dacă-i tîrziu și avem 60 de km de mers ?" La stația PECO, vînzătoarea nu le-a dat însă benzină. „Sînteți băuți, nu vreau să mă fac complicea voastră la vreo prostie. Nu vă dau nici o benzină. Puteți să mă amenințați, că nu mă sperii. Sîntem două și știm să ne apărăm la nevoie".

Mormăind sudăimi printre dinți, băieții au plecat spre casă. Din cauza vitezei mari, mașina s-a mai putut fi stăpînită de Ilie la o curbă. În această secvență, el „coseste" femeia, lovind pe acostament cu partea dreaptă. Apoi își continuă drumul ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Următoarea secvență este discuția pe șosea, între tineri, auzită de bătrîn.

În ultima secvență, nici unul dintre băieți nu recunoaște că ar fi condus mașina, fiecare dînd vina pe celălalt. Farurile și parbrizul spart, capota înfundată îi trădează. Recunosc că au lovit pe „cineva", dar nici unul din ei n-a fost la volan. După o îndelungată tăcere. Ilie, în sfîrșit, se recunoaște vinovat de moartea Vetuței. „Mi-am dat seama că am lovit-o puternic. Chiar dacă opream, ce folos ? Tot murea pînă la urmă".

VICTOR BEDA

Născută la Brăila, la 29 iunie 1962. A început atletismul la C.S.Ş. Brăila, cu Ioan Leu. În prezent, e legitimată la C.S.M. Craiova, având-l ca antrenor pe Ion Moroiu. Prima săritoare română dincolo de graniţa de 7 m (1982). Medaliată cu argint la Universiada de la Bucureşti (1981) şi la campionatele europene de la Atena (1982).

Înălţime 1,73 m, greutate 65 kg; media : dr. Eva Bancea.

Zecile de mii de spectatori prezenţi, duminică, pe „23 August" au trăit, pe lîngă amărăciunea provocată de fotbal, şi un moment de mare bucurie, fiind martori oculari la stabilirea unui nou record mondial atletic. Concurînd în cadrul triunghiularului feminin România-Bulgaria-R.S.F.S.R., Anişoara Cuşmir a sărit în lungime 7,21 m, depăşind cu 1 centimetru vechiul record, deţinut de colega şi prietena ei Vali Ionescu, absentă de pe pistă din „cauza oboselii acumulată în Japonia" (Mihai Zaharia). După 3 sărituri depăşite (dar foarte bune), în a patra, Anişoara s-a concentrat la maximum, a izbutit un elan în forţă, o desprindere bună şi o plutire foarte lungă, obligîndu-i pe arbitri să întindă ruleta pînă la 7,21 m.

Ea a ajuns astfel să deţină ambele recorduri mondiale (7,21 m în aer liber, 6,94 m în sală), avînd totodată şi 3 din primele 4 performanţe înregistrate în istoria probei (7,21 m şi, de două ori, 7,15 m, un 7,15 reuşind şi duminică, din ultima încercare).

La cîteva momente după stabilirea noului record, am schimbat 2—3 vorbe cu Anişoara şi cu antrenorul ei, Ion Moroiu, găsindu-i pe amîndoi teribil de emoţionaţi. Cu o mînă nesigură, recordmana lumii ne-a oferit dedicaţia de mai jos, declarîndu-ne : „am promis pentru 1983 o săritură de 7,40 m. Am făcut un prim pas spre 7,40 m, restul urmează".

Felicitări, Anişoara Cuşmir, felicitări Ion Moroiu, mult succes în continuare !

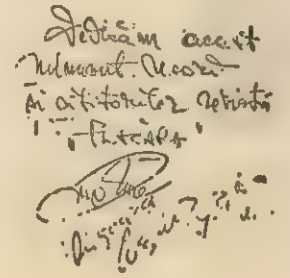

Am pierdut un meci foarte important, dar încă n-am pierdut calificarea

Firesc, eşecul de duminică vă e cunoscut, stimaţi cititori, în toate datele lui. El v-a produs, sîntem siguri, o mare decepţie, cu atît mai dureroasă cu cît a intervenit după victoria în faţa Italiei, ce părea să deschidă fotbaliştilor tricolori largi perspective în lupta pentru şefia grupei preliminare numărul 5, pentru un loc în faza finală a campionatelor europene din 1984. Într-o seară, în cea de 15 mai, dintr-o serioasă candidată la locul 1, naţionala noastră s-a reîntors la mai vechea ei condiţie de outsider, şansele de a juca la europene împuţinîndu-i-se.

Acum, după ce primul şoc a trecut, după ce impresiile s-au mai aşezat, să încercăm o analiză „la rece" a cauzelor înfrîngerii.

Un arbitru de rea credinţă

Arbitrul de centru Ponnet şi ajutoarele sale de la linie, van Langenhove şi, mai ales, Crucke (cei mai neexperimentat din cei 3, singurul din afara listei F.I.F.A.), au avut un rol important şi nefast în stabilirea rezultatului. Ponnet, altfel un arbitru cu renume, trecut pe la mondiale, n-a greşit mult, dar a greşit decisiv în cîteva faze, hotărîrea sa din minutul 40 punîndu-şi pecetea asupra rezultatului final. Am fi trecut acea eroare la capitolul celor omeneşti, posibile în cariera oricărui arbitru, dar n-o putem face, căci Ponnet şi-a încărcat conştiinţa, în secundele premergătoare acordării loviturii de la 11 metri, cu un lanţ de 3 greşeli flagrante :

1. n-a fluierat fault, cum s-ar fi cuvenit, la intervenţia neregulamentară a lui Prokes asupra lui Balaci;

2. n-a sancţionat poziţia de ofsaid a lui Janecka, în condiţiile în care, să respectăm întegral adevărul, nici tuşierul Crucke nu l-a semnalizat-o. Prezenţi, pe o bancă lîngă pistă, exact în dreptul liniei pe care s-a purtat faza, atît preşedintele F.R.F., fostul arbitru internaţional Andrei Rădulescu, cît şi Vasile Frînculescu, medicul Universităţii Craiova, ne-au declarat că Janecka a primit balonul într-o poziţie de afară din joc. Rugat să comenteze, după meci, faza incriminată, arbitrul Ponnet a refuzat categoric ! N-a procedat altfel nici observatorul U.E.F.A., grecul Cosmopoulos;

3. a apreciat drept fault o intervenţie la mîinge a lui Ştefănescu, devenind coautor la singurul gol al partidei.

Reiau intenţie a lui Ponnet a ieşit şi mai clar în evidenţă în finalul partidei cînd, pe un atac al tricolorilor de 2 contra 1, a fluierat, peste tuşier, un ofsaid imaginar, întorcînd faza tocmai în jumătatea noastră de teren !!

Paiul şi bîrna

Chiar dacă arbitrul, repetăm, a tăiat parte oaspeţilor (le-a permis să tragă de timp, să simuleze, să facă teatru etc.), ne-am minţi dacă l-am socoti pe el singurul vinovat al eşecului. Ponnet a influenţat, în bună măsură, rezultatul final, dar înfrîngerea s-a datorat şi jocului slab, dezordonat, fără lumină, al tricolorilor. Să fim corecţi: echipa Cehoslovaciei a evoluat, duminică seară, mai bine decît a noastră. Mai unită, mai matură, mai puternică. Exceptînd primele 15—20 de minute din repriza secundă, cînd fotbaliştii români au dominat net, forţînd şpre poarta lui Hruska (interval în care Bölöni, nici el în apele lui, a ratat o ocazie uriaşă), în restul timpului oaspeţii s-au aflat, tactic mai ales, la cîrma partidei, jucînd dezinvolt, stăpînind centrul terenului şi creîndu-şi cîteva (mai numeroase decît ale adversarilor) ocazii de gol. În mai multe rînduri, vă rugăm să vă amintiţi fazele din minutele 7 (şut violent Jurkemik), 36 („bomba" Levi), 65 (infiltrare Janecka), Lung a avut intervenţii excepţionale, în vreme ce situaţiile dificile la poarta lui Hruska au fost, de fapt, numai două, în minutele 51 (atare Bölöni) şi 72 („cap" Geolgău). Notînd că tricolorii n-au mai avut nici ambiţia, nici aplombul din întîlnirea cu Italia, ei părînd timoraţi (de ce? de cine ?) şi acţionînd nervos, precipitat, să facem o trimitere (ce se impune) la un vechi proverb românesc : mai întîi bîrna din proprii ochi...

Fără îndoială că Mircea Lucescu şi Mircea Rădulescu au depus toate străduinţile spre a pregăti cît mai minuţios confruntarea cu Cehoslovacia. Numai că,

Lung şi Balaci, singurii tricolori care au dat satisfacţie în partida de duminică.

surprinzător, oaspeţii au jucat altceva decît s-au aşteptat cei doi tehnicieni, altceva decît în partidele anterioare, „spionate" de antrenorii noştri. Socoteala de la „Ghencea" nu s-a potrivit decît rareori cu cea pe „23 August" : Balaci n-a fost luat în primire „om la om", ci mai degrabă lăsat să zburde, Havranek nedesemnîndu-i un „paznic", ci rînduindu-şi defensiva în două metereze, foarte rezistente şi, spre ghinionul nostru, nu mai puţin exacte. E drept, craioveanul s-a zbătut şi a muncit mult, dăruindu-se (şi) efortului colectiv. Foarte spectaculos (cine mai driblează azi ca Balaci ?), jocul lui n-a fost însă totdeauna periculos pentru Hruska, motivul fiind simplu : Balaci a plecat, de fiecare dată, de foarte departe de la 40, 50 şi chiar 60 de metri) de poarta adversă, fiind irezistibil în zona respectivă, dar ineficient la finalizare, unde a ajuns rareori, stingîndu-se pe parcurs. I-am reproşa lui Balaci, jucător de superclasă, că s-a complăcut să rămînă într-o arie mai degrabă neutră, în care l-a fost, de fiecare dată, mai uşor să strălucească, neflind marcat cu vigilenţă. Cîştigul însă, pentru echipă, a rămas minim, Balaci ameninţînd poarta lui Hruska o singură dată, în minutul 50. Sigur, cînd ai un jucător de anvergura lui Balaci, îl laşi să-şi facă jocul, el dictînd (fie şi pînă la un punct) legea în teren. Era însă de datoria antrenorilor să sesizeze oportunitatea „împingerii" lui Balaci, fără ca asta să fie singura obiecţie pe care am aduce-o. Gabor, Augustin şi chiar Cămătaru (reintrat în ultima clipă, fiind mult timp accidentat) au fost cei mai slabi şi ei ar fi trebuit, primii mai ales, schimbaţi în timp util. Gabor, pentru că veni vorba, pare o idee fixă a lui Lucescu, ca şi Andone, dealtfel, jucător lent, pe care antrenorii l-au trimis în teren într-un moment în care jocul trebuia iuţit, şi nu temporizat ! ? Am mai spus-o: Lucescu încă nu s-a eliberat de sub „farmecul" Corvinului şi această nostalgie l-a costat duminică. Mai degrabă ar fi fost nevoie de un jucător nou (ştim noi, poate Balint, poate Paraschiv, poate...), de o „armă secretă" care să-l fi surprins pe „vulpoiul" Havranek. N-am avut aşa ceva. Dar din greşeli, nu-i aşa, se învaţă.

Să nu se înţeleagă, din observaţiile de mai sus, că facem parte din cei care, dovedindu-se viteji în urma războiului, cerem capul lui Lucescu ! Nicidecum. Apreciindu-l pe tînărul tehnician, ca şi pe colegul său Mircea Rădulescu, subliniind că meritele lor în relansarea fotbalului românesc (atîta cît e) sînt în afara oricăror dubii, le acordăm, în continuare, credit, convinşi că au pierdut o bătălie, e drept foarte importantă, dar nu şi războiul. Duminică seara, echipa naţională a dezamăgit, dar nu e cazul, nici să disperăm, nici să dăm cu pietre. Ea (ca şi Universitatea Craiova) n-a exprimat, atunci cînd a jucat foarte bine, valoarea de ansamblu a fotbalului românesc, ci a depăşit-o cu mult. Numai că, spre regretul nostru, minunea n-a ţinut, meciul cu Cehoslovacia oglindind, mai fidel decît cel cu Italia, adevăratul chip al fotbalului românesc. E nevoie, am mai spus-o, de schimbarea mentalităţii, a cadrului organizatoric, iar aceste operaţii cer timp. Să avem răbdare şi, implicit, să avem încredere în acest dotat şi harnic antrenor care e Mircea Lucescu, ajutîndu-l acum, la greu, mai mult ca altădată. El deţine un nucleu de jucători, pe care poate şi trebuie să conteze în continuare. Se cere însă ca selecţia să rămînă cu adevărat deschisă tuturor valorilor, indiferent de vîrsta acestora şi de eşalonul (chiar divizia B) din care provin.

O ultimă remarcă. Au fost unii (destui) care au considerat că tentativa Craiovei de a cîştiga Cupa U.E.F.A. a îngreunat, prin ducerea luptei pe două fronturi, sarcina naţionalei. Viaţa a demonstrat că starea de tensiune, pozitivă, creatoare, generată de rămînerea în cursă a Universităţii, n-a dăunat, ci a ajutat. Contrar opiniilor, eliminarea Craiovei a condus la lipsă de elan, la dezamorsarea ambiţiilor şi la „scoaterea din priză" a jucătorilor ei, dar şi a celorlalţi componenţi ai lotului naţional.

Mai putem ajunge la Paris?

Teoretic da, practic, după eşecul de duminică, mai greu, căci şansele noastre s-au împuţinat. Clasamentul adevărului e, în această privinţă, edificator :

1. Cehoslovacia	+ 3	(+ 7)
2. Suedia	+ 3	(+ 4)
3. România	— 1	(+ 4)
4. Italia	— 1	(— 1)
5. Cipru	— 4	(— 14)

(în paranteză situaţia golaverajului, calculată prin scădere).

Cehoslovacia şi Suedia sînt, după calculul hîrtiei, primele favorite, ele urmînd să se întîlnească, în Suedia, în meci direct, la 21 IX. Nordicii au o suită de 3 partide acasă, Italia (29 V), România (9 VI) şi Cehoslovacia, urmînd să mai efectueze o singură deplasare (15 X în Italia), în timp ce tricolorii avînd de jucat numai pe terenuri străine : în Suedia, în Cipru (12 XI), în Cehoslovacia (30 XI). Pentru a rămîne în cursă, ei trebuie să cîştige (neapărat) în Cipru şi să mai adune măcar două puncte din partidele cu Suedia şi Cehoslovacia. Va fi, desigur, foarte greu, dar nu imposibil. Grupa se joacă, în fotbalul de azi, în care valorile s-au nivelat şi se nivelează, orice rezultat devenind posibil. Cine ar fi crezut, de pildă, că Grecia, învinsă noastră de la Larissa, va cîştiga la Budapesta, ba încă într-un meci oficial ? ! Şi a cîştigat ! Cît timp mai avem speranţe, e de datoria noastră, morală mai ales, să sperăm.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIŢOAIA

Înfiinţat la 14 mai 1948, cu numai 3 secţii (şah, tenis de masă şi fotbal), clubul Dinamo Bucureşti şi-a sărbătorit, săptămîna trecută, 35 de ani de viaţă, nimerit prilej de bilanţ şi, totodată, de evaluare lucidă, realistă, a posibilităţilor sale de a contribui, într-o şi mai mare măsură, la gloria sportului românesc.

Dezvoltîndu-se necontenit (numără azi 22 de secţii, cu un efectiv de peste 1 600 de sportivi), ca unitate a Ministerului de Interne, clubul Dinamo a devenit, cu timpul, unul dintre cele mai redutabile, dacă nu chiar cel mai redutabil, din aria sportului nostru, purtătorii culorilor lui obţinînd un şir nesfîrşit de răsunătoare succese. Fără a face un inventar al acestora, se cade să amintim că, numai în cadrul Jocurilor Olimpice, sportivii dinamovişti şi-au trecut în cont, începînd cu Melbourne 1956 (Olimpiada lui Leon Rotman, Nicolae Linca, Ştefan Petrescu, Simion Ismailciuc ş.a.), 55 de medalii, între care 12 de aur. Campioni ca Mihaela Peneş şi Argentina Menis (atletism), ca Ion Tripşa şi Marcel Roşca, ca Ana Ciobanu şi Ion Dumitrescu (tir), ca Ion Cernea şi Nicolae Martinescu (lupte), ca Ion Monea şi Calistrat Cuţov (box), ca Ion Ţiriac şi Florin Segărceanu (tenis) etc. etc. şi-au înscris numele, prin izbînzi de prestigiu, nu doar în „cartea de aur" a clubului din Ştefan cel Mare, ci şi în aceea, infinit mai preţioasă, a sportului românesc pe care l-au slujit cu talent şi abnegaţie. De 102 ori reprezentanţi ai culorilor alb-roşii au urcat, la campionate mondiale, pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere, panoplia de trofee a clubului cuprinzînd şi multe alte onoruri, 253 de medalii cucerite la campionate europene, 563 de titluri olimpice, 5 Cupe ale campionilor europeni (3 la volei, la handbal şi rugby), o Cupă a cupelor (tot la volei) etc., etc.

Prezentul e la înălţimea acestei tulburătoare tradiţii, el însemnînd salba de medalii a luptătorului Ştefan Rusu, „ghetele de aur" ale fotbalistului Dudu Georgescu, succesele fără precedent ale înotătoarei Carmen Bunaciu, cea dintîi română laureată a unui campionat mondial, titlurile (25 de medalii olimpice) cucerite de inegalabilul Ivan Patzaichin etc., etc., toate dobîndite prin sudoare şi perseverenţă, prin dîrzenie şi devotament. O excelentă bază materială (întinsă pe 22 de hectare) şi, mai ales, o echipă de tehnicieni de elită, Radu Huţan, Constantin Nour, Dan Niculescu, Nicolae Voicu, Dumitru Popa, Ion Cernea ş.a., au făcut posibile toate aceste izbînzi.

Cerîndu-ne scuze pentru omisiunile din această notiţă (s-ar fi cuvenit, e sigur, să scriem mai mult despre Cornel Penu şi Petre Ceapura, despre Nicu Gingă şi Constantin Nicolae, despre Simion Cuţov şi Cornel Dinu, despre Vasile Diba şi Ion Monea, despre Constantin Moiceanu şi Vasile Mariuţan, despre...), ne facem o datorie din a-i felicita pe sportivii şi antrenorii dinamovişti cu ocazia sărbătoririi a 35 de ani de la întemeierea clubului lor, urîndu-le noi şi noi succese, spre gloria sportului românesc şi a patriei.

RUGBY

Tricolorii — campioni europeni

Cupa de rugby F.I.R.A., ediția 1982—83, odată cu titlul de campioană europeană, revine echipei României, victorioasă în toate jocurile internaționale susținute în cadrul acestei competiții.

Ultima întîlnire, disputată duminică 15 mai a.c. la Kiev, pe stadionul Spartak și considerată a fi decisivă ca o veritabilă finală, ne-a adus satisfacția unei victorii mult dorite și confirmarea, pentru a cincea oară oficială, a supremației tricolorilor cu frunza de stejar în rugbyul continental.

Cum era și de așteptat, această confruntare, condusă, la centru de arbitrul italian Natale Cadamuro, s-a desfășurat sub semnul angajării totale, al risipei de energie, rezultatul partidei vizînd miza supremă. Jucătorii noștri și-au apărat cu dîrzenie și cu un evident surplus tehnico-tactic prestigiul cucerit pînă acum față de o formație sovietică din ce în ce mai omogenă și periculoasă, pretendentă veritabilă la menționatul trofeu.

O observație generală și îmbucurătoare este aceea că jocurile acestei competiții au devenit din ce în ce mai echilibrate și dacă vom lua în considerație comparativul cu Franța, actuala cîștigătoare a Turneului celor cinci națiuni, dar situată abia pe locul 3—4 în Cupa F.I.R.A., trebuie să remarcăm și evidenta creștere a nivelului competitiv în rugbyul continental. Pentru ilustrare, vom înregistra aici și cele cinci victorii ale României din ultima ediție : cu Franța (13—9), cu Maroc (28—3), cu R.F.G. (26—12), cu Italia (13—6), cu U.R.S.S. (15—10).

Semnificative sînt și rezultatele Uniunii Sovietice, care, după ce învinsese echipa R.F.G. cu 31—9, reușește să învingă Franța, deplasîndu-se la Mérignan, cu 12—6, rezultat remarcabil chiar dacă ținem seama că francezii au folosit garnitura secundă.

Privitor la ultimul nostru joc, cel cu U.R.S.S., al cărui scor final îl subliniem : 15—10 (7—3) pentru că reflectă în bună măsură evoluția de pe teren, remarcăm faptul că jucătorii noștri au marcat trei eseuri (prin Dumitru, Aldea și Murariu), transformînd o singură lovitură de pedeapsă (prin Alexandru), deși au fost ratate încă două-trei situații favorabile, în vreme ce sovieticii au marcat un singur eseu (prin Ovcinikov) și două lovituri de picior (prin Bobrov).

Majoritatea eseurilor (două pentru noi și cel sovietic) au fost înscrise cu sportul grămezii și al liniei a treia, ceea ce arată că jocul treisferturilor este încă insuficient etalat și neclar. Echipa noastră a jucat cu dăruire și a dominat mai tot timpul în terenul advers, deși sovieticii au dominat tușa iar în ultimul sfert de oră au depus un efort dezlănțuit, profitînd de preatimpuria noastră relaxare.

Cîștigînd toate cele cinci partide din acest campionat european, România se situează în fruntea clasamentului cu un esaveraj pozitiv de 85—40 și punctajul 15.

Locul al doilea va fi hotărît la Catania, în întîlnirea directă Italia — U.R.S.S., unde victoria Italiei ar clasa-o superior (cu 12 puncte) față de U.R.S.S. (11 puncte). Victoria sovieticilor le-ar aduce 13 puncte față de 10 puncte (Italia).

Vom asista, deci, la o nouă partidă impresionantă și la instaurarea unei noi adversități rugbystice în planul internațional, ceea ce, desigur, va propulsa evident interesul pentru o cît mai apropiată competiție mondială.

Bucureșt de noul trofeu cucerit de către națională noastră rugbystă, o salutăm cu elogiul triumfător : Ahoe !

TUDOR GEORGE

Un inginer se amuză

Inginerul Popa Ștefan-Popas este un nume care și-a făcut loc printre fruntașii caricaturii românești. Nu are încă treizeci de ani, lucrează la o mare întreprindere din Timișoara și are doi copii. Cam asta-i tot ceea ce ține de el în afara caricaturii. Dacă ar fi să ne ocupăm și de acest capitol ne-ar trebui mult spațiu tipografic numai ca să enumerăm premiile pe care le-a obținut în timp. Este, cu alte cuvinte, o „mare spaimă a expozițiilor de caricatură". Pe unde participă s-a obișnuit să ocupe numai primele locuri. Așa s-a întîmplat și la cîteva expoziții din străinătate. Ultima dată l-am întîlnit la festivalul „Mărul de Aur" de la Bistrița-Năsăud unde a obținut marele premiu. Mi-a încredințat un grupaj de caricaturi. Sînt cele pe care le vedeți. Mai mult ce aș putea spune despre Popa Ștefan ? ! Doar să se mai astîmpere ca să mai putem obține și noi ceilalți caricaturiști, cîte ceva la cîte o expoziție...

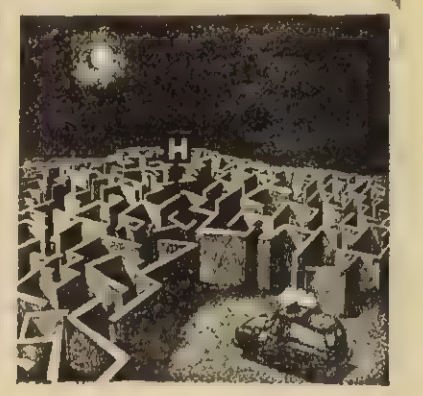

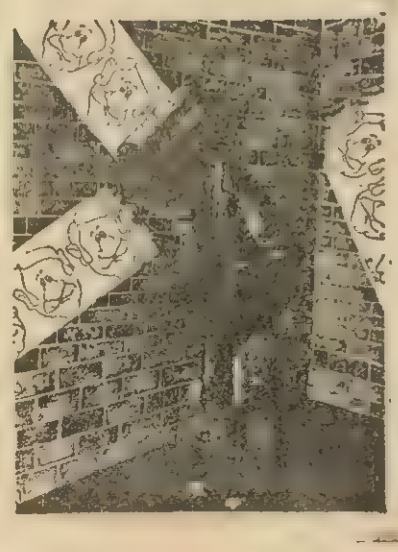

SAH cu Margareta Mureșan

Duelul a doi titani

Victor Korcinoi (Elveția) venea la Bad Kissingen, oraș-gazdă al încleștărilor șahiste încă din anul 1928, cu speranța regăsirii de sine. Turneul de la Wijk aan Zee îi tulburase echilibrul sufletesc prin cel mai mare număr de înfrîngeri suferite în concurs. Însoțit de Petra Löwerick și de secundanții : Ree, Gutman, Stean, fostul șalanger la titlul mondial impresiona prin calmul său aparent. Sosit cu o săptămînă înainte pentru aclimatizare și restabilire în urma conflictelor avute cu propria federație, care nu dorea să-i finanțeze pentru susținerea meciului candidaților, Korcinoi și-a serbat plin de bună dispoziție ziua de naștere la 23 martie. Nici chiar sosirea delegației maghiare conduse de președintele federației, Szerényi Sándor și formată din marele maestru Lajos Portisch, d-na Portisch și secundantul său P. Benkő, nu i-a perturbat programul de plimbări și recreare. Cînd sistemul de iluminare folosit în sala de joc a atras protestele tuturor, doar Victor, retras în public, repeta :„Nu mă amestec. Rămîn aici, nu mă așez la masa de joc. Nu vreau să mă enervez". Știa de ce făcea acest lucru, avea experiența intenselor trăiri emoționale din atîtea meciuri ale candidaților. Știa că orice ieșire din ritmul de odihnă și calm al sistemului nervos poate influența stăpînirea de sine și soarta meciului.

Tragerea la sorți a dat piesele albe lui Korcinoi. Meciul a început purtînd amprenta unui dureros duel psihologic între două forțe șahiste relativ egale. Deseori avantajele pozițiilor nu s-au realizat, s-au petrecut răsturnări de situații, totul a devenit posibil... Partida inițiată : avantaj Korcinoi, apoi avantaj minimal Portisch, întreruptă cu avantaj decisiv Korcinoi, victorie Korcinoi. Partida a doua : avantaj nerealizat Portisch, întreruptă, remiză prin repetare de poziție. Partida a treia : noutate teoretică la mutarea a 11-a, avantaj decisiv Korcinoi, victorie în 35 mutări. Korcinoi majorează scorul. Portisch dă semne de nervozitate și de nemulțumire, fiind pentru a nu știu cîta oară condus în meciurile candidaților. La fel pățise și în meciul cu Petrosian. Partida a patra : Portisch depășește pentru un moment criza psihologică, obține avantaj, întrerupe cu șanse de victorie, Korcinoi sacrifică un tura pentru a da șah etern, Portisch are o „orbire șahistă", nu acceptă sacrificiul și intră în mat. Scor dezastruos : 3,5—0,5 ! Portisch trece printr-un moment de mare consum nervos : reproșează secundanților scăpări în analiza întreruptei, nu doarme toată noaptea, își face bagajele, dorind să plece. Era ziua de 4 aprilie, ziua de naștere a lui Portisch. Fortuna era de partea lui Korcinoi, iar Portisch avea de luptat nu numai cu tenacitatea, inteligența și talentul unui mare luptător, ci și cu soarta. Partida a cincea : remiză de mare luptă după întrerupere. Partida a șasea : avantaj decisiv la întrerupere pentru Portisch, mutare secretă inexactă, Korcinoi capătă șanse și se salvează. Partida a șaptea : o nouă remiză.

După numai șapte partide meciul era ca și jucat. Scor : 5—2. Korcinoi reduce numărul secundanților săi. Mai avînd nevoie de o jumătate de punct pentru a obține victoria în meci, Korcinoi propune psihologic „remiză de salon". Portisch refuză indignat ! Korcinoi cere zi de repaus. Meciul se reia. Organizatorii convinși că partida a opta va fi și ultima, programează festivitatea de închidere a meciului. Dar, surpriză ! Portisch cîștigă, 5—3 ! Înainte de a-și rechema secundanții, Korcinoi adresează directorului meciurilor un protest împotriva organizatorilor care l-au derutat și l-au provocat o stare de mulțumire și de convingere că Portisch va depune armele. Partida a noua : avantaj Korcinoi, Portisch propune remiză în poziție fără speranță. Korcinoi refuză, întrerupe și cîștigă. Scor final : 6—3. Portisch își felicită adversarul, Korcinoi nu răspunde. Moment de tensiune : Portisch întîrzie, totuși vine la festivitatea de închidere a meciului. Korcinoi se adresează adversarului mulțumind cu întîrziere pentru felicitări și își cere scuze pentru starea de nervozitate excesivă manifestată la ultimele partide. Portisch acceptă formal scuzele.

Cortina cade pentru Portisch, Korcinoi îl va înfrunta pe Kasparov în semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial ■ șah.

MARGARETA MUREȘAN

Omul care joacă

Trebuie să poți!

Așadar, duminică seara a însemnat nu numai o înfrîngere în fața Cehoslovaciei în inelul de beton care și-a aprins încă de la pauză, ca un îndemn pentru idolii lor simțiți că treceau prin momente grele, torțele bucuriei, ci și o anulare de mari proporții a visului frumos ce începusem să ni-l făurim, că putem fi la turneul final al Cupei Europei de pe pămînturile lui Vergingetorix. Cînd rîndurile acestea apar, toată suflarea fotbalistică este tentată să creadă că știe, ce a fost, desigur, și informată de ce și cum am pierdut în fața acestor cehi și slovaci crescuți cu ochii în centrul Europei, acolo pe unde se-ntîlnesc și se rup toate vînturile fotbalului. N-am citit și nici nu vreau să citesc nimic în acest sens, pentru mine lucrurile fiind clare și după joc dar, mai ales înaintea lui, atunci cînd am simțit că sînt admirate prea mult strălucirile băieților noștri din perioada ultimilor ani și, îndeosebi, după victoria împotriva impovăraților de glorie și de milioane, italienii, ultîndu-se inevitabilele străfulgerări de foc ce te pot mistui, ale băieților din țara cristalurilor de... Bohemians. Acești băieți mari meseriași, a căror federație și-a sărbătorit acum trei ani — printr-un joc în care s-au distrat cu o selecționată europeană dîndu-i 4 (patru...) goluri —, numai... 60 de ani de existență adevărată ! După mine nu e nici o rușine să pierzi în fața Cehoslovaciei, sigur e dureros oricînd, ca și acum, mai ales acum, cînd am citit prea multe cel puțin bizarerii în rubricile ce povesteau viața tricolorilor, ce pregăteau în corpore, zi de zi, jocul. S-a scris că se asista la „antrenamente mai frumoase ca un joc "!? ; că „gazonul a fost transformat într-un veritabil pătrat de base-ball" ! ? ; că „Iorgulescu fredona melodii la modă" ; că lui Klein „îi este mult mai ușor să învețe la geometrie decît aici, pe gazon" ! ! ! în fine, s-a mers pînă acolo încît s-au formulat argumente pentru a stabili dacă nu cumva generația actuală nu a scos, pînă acum, rezultate peste acelea ale „mexicanilor" din tinerețea mea fotbalistică. Mare carnaval tipografic și n-aș vrea să cred că și vreo mînă sau minte de adevărat om de fotbal a pus și ea paiele la această aparentă distracție „incintătoare". Oare ce inspirație și cît de mult trebuie să „iubești și să înțelegi cu adevărat fotbalul nostru", pentru a putea fi capabil să le sădești în mintea unor jucători actuali că pot fi mai buni decît trecutul (ceea ce este tocmai firesc să le ceri), înaintea unui meci decisiv, în care trebuie să-și cîștige firești galoane, numai pentru că ziua de mîine trebuie să fie (o știu și copiii), firesc, mai bună ca cea de ieri ?... Un foarte bun prieten și ziarist îmi spunea de curînd, ca un făcut... că „celor care au nevoie să întrețină și să nască false și proaste dispute gen Capulet-Montague în fotbalul nostru, trebuie să le iubești pastelul incontestabil al penelului dar nu și ceea ce se ascunde în spatele său..."

N-ar fi și nu poate fi drept ca toate să se spargă — așa precum avem talentul blestemat de a uita de fotbal păgubindu-l și de o simplă și adevărată știre, atunci cînd ea nu este identică cu aceea de la Thermopile —, în capul și în persoana lui Mircea Lucescu. I-adevărat, a făcut acum greșeli mari de joc. Le amintesc numai pe acelea că a putut începe partida schimbînd numai și cu două posturi (capitale și de valori incontestabile, Moraru și Geolgău)', distribuția care a adus din nou lava de pe Etna în spaltu-rile fotbalistice italiene ; și că nu a făcut nimic pentru a pregăti și a aduce cei puțin mijlocașii laterali să centreze de lîngă linia de fund, și nu din colțurile careurilor adverse. Este om, deci e supus greșelii. A avut pînă acum și destule idei bune în fotbalul nostru. Se zbate și vrea să reușim, și să nu uităm lucrul cel mai important. Nimeni nu i-a cerut și chiar am acceptat la începutul acestei campanii europene, că nu poate fi încă momentul să ne poarte în semiramidele fotbalului mondial... Să ținem cont și de asta acum, la amărăciune. O amărăciune care a venit poate și pentru că în fotbal trebuie să asculți de la toți (indiferent de scaun), trebuie să fii sentimental doar cu sufletul nu și cu subiectivismul jucătorului, să hotărăști apoi singur, cu sufletul și cugetul curate, evitînd soluțiile concesive ce creează... „relații" nu public relation.

Vezi, Mircea, îți înțeleg și m-a durut restriștea ultimului prim plan T.V. ce te-a cuprins. N-aș vrea să se înțeleagă altceva — în fond puțin mă interesează — dar generația noastră era condusă de un staff de așii... Mircea Angelescu, domn' profesor Angelo, regretatul și marele univ Emerich Vogl și, în nici un caz în ultimul rînd, nea Mitică Tomescu, care nu era niciodată și în nimic numai... dottore. Ce adevărate erau pregătirile de a ne face veritabile „trupe de asalt" din camera lui înaintea marilor meciuri. Sau : „mă măgarule nu ți-e rușine !"... la care într-adevăr ne feream să ajungem pentru că trebuia să-l privești tot timpul în ochi... încearcă să-l privești iarăși. Trebuie să poți ! El este, incontestabil, cel mai curat și mai îndreptățit păstrător al tuturor fișelor de la „adevăratele" noastre dosare.

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

S. O. S. Clima!

Știrile cu privire la capriciile vremii sînt curente. În primăvara aceasta în țara noastră după o perioadă timpurie, caldă, frumoasă s-a produs o răsturnare spectaculoasă de temperatură ; frig, brumă și chiar îngheț ; în S.U.A. a nins, în R.F.G. și Franța inundațiile au atins suprafețe considerabile ; în India uraganele au făcut ravagii.

Straniu și totuși nimic surprinzător. Am început să ne obișnuim cu aceste răsturnări de climă. În ultimii ani, capriciile vremii sînt atît de frecvente încît au devenit adevărate banalități în rubricile de fapt divers ale presei. În schimb despre cauzele acestor anomalii se discută mai puțin. Ele sînt lăsate pe seama specialiștilor.

Cercetările se desfășoară de zeci de ani. S-au și prezentat fel de fel de concluzii și explicații asupra cauzelor ce generează modificările subite ale stării vremii. Au fost studiate diverse fenomene meteorologice, și cauzele acestora, s-au făcut prognoze pentru cîțiva ani sau pentru mai multe decenii cu privire la evoluția climei pe Terra. Multe din aceste concluzii au trezit interesul oamenilor. Așa s-a întîmplat și cu o recentă comunicare a unui grup de experți internaționali, grup organizat de Consiliul internațional al asociațiilor științifice, Comitetul O.N.U. pentru Programul de protecție a mediului înconjurător și Organizația meteorologică mondială. Experții au cercetat influența bioxidului de carbon, conținut în atmosferă, asupra climei Terrei.

Datele, mărturisesc experții respectivi, sînt alarmante. În fiecare an conținutul de bioxid de carbon din atmosferă crește cu 0,4%. Arderea formelor fosile de combustibil furnizează în atmosferă mai mult de 5 miliarde tone bioxid de carbon pe an. Aproximativ jumătate din această cantitate rămîne în atmosferă, o pătrime este absorbită de ocean, iar cealaltă pătrime de biomasă. Iar creșterea conținutului de bioxid de carbon are o influență deosebită perturbînd bilanțul energetic al atmosferei, mărind temperatura stratului de aer înconjurător și a suprafeței terestre.

Calculele demonstrează că o eventuală creștere viitoare a concentrației de bioxid de carbon în atmosferă în acest ritm va determina în jurul anului 2000 mărirea temperaturii medii de la suprafața Pămîntului cu cel puțin 1° C. Și întrucît această creștere va fi mult mai mare în emisfera nordică decît la tropice, iar așa cum se știe forța motoare a variațiilor meteorologice o constituie tocmai diferența dintre zonele polare și tropicale, se pot aștepta modificări importante în evoluția stării vremii. Încălzirea considerabilă a apelor antarctice va duce, în decursul următoarelor perioade de timp, la topirea unei părți importante din învelișul de gheață de pe cel de-al șaselea continent, precum și defrișarea, într-un ritm rapid, a pădurilor care servesc ca un important absorbant al bioxidului de carbon vor contribui, de asemenea, la modificări climaterice iminente.

Desigur, pentru stăvilirea unor asemenea tendințe, grupul amintit de experți nu a putut decît să lanseze un serios semnal de alarmă. El a atras atenția asupra următoarelor aspecte :

— necesitatea limitării cantității de combustibil fosil care va fi consumat în următoarele decenii și dezvoltarea altor surse de energie. Prognozele confirmă că există pericolul ca acest consum să se tripleze, pînă la începutul secolului următor.

— reducerea ritmului de înlocuire a pădurilor cu terenuri agricole, pentru a nu modifica perspectiva biosferei la scara întregii planete ;

— necesitatea studierii permanente a reacției climatului la creșterea conținutului de bioxid de carbon și influența acestuia asupra învelișului de aer și apă, asupra uscatului, a stratului de gheață și de zăpadă, și stabilirea unor măsuri preventive pentru apărarea sistemului ecologic.

Sigur, creșterea conținutului de bioxid de carbon în atmosferă nu periclitează într-o astfel de măsură atmosfera și viața. încît omenirea să se trezească de pe o zi pe alta într-un pericol iminent și grav. Totuși, stabilirea unor măsuri de protecție a Terrei de la perturbații care ar putea să-i pună în pericol clima impune, mai ales pentru asigurarea condițiilor de viață ale generațiilor viitoare, luarea încă de pe acum a unor măsuri.

Trebuie să apărăm clima planetei. Să ne îngrijim de mediul ambiant, de perspectivele omenirii, să facem totul pentru a evita degradarea condițiilor de viață ale oamenilor. Însă clima planetei depinde într-o măsură și de climatul politic de pe Terra. Însănătoșirea acestui climat, realizarea unor pași către destindere, colaborare și înțelegere ar putea favoriza efortul universal pentru apărarea ecologică a planetei. Eliberate de competiția înarmărilor și de irosirea resurselor pe care aceasta o presupune, popoarele ar putea să se dedice cauzei ameliorării climei. Stă în puterea omului să apere viitorul Terrei. Clima și climatul politic sînt însă într-o corelație indivizibilă...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Stidarca mîinii de fier

Să ne întoarcem în timp, 2 aprilie 1982. Generalul Carlo Alberto Dalla Chiesa — cel care, în Sicilia, după 1950, timp de zece ani reușise performanța mare, pe atunci, să aresteze nu mai puțin de 73 capi ai Mafiei în frunte cu una dintre legendele vii ale acesteia, Frank Coppola, și același pe care, în ultimul timp, presa din peninsulă îl numește frecvent „superdetectiv", „supergeneral", „superman" și chiar „superstar", întrucît apărase eficient, cu o mînă de fier împotriva unor teroriști din aceia, la modă, „Brigăzi roșii" sau „Prima linea" — este numit prefect al orașului Palermo. Scopul desemnării va fi clar exprimat și cunoscut de toată lumea : Mafia, atît de puternică în Sicilia și cuprinsă de o febră deosebită, trebuie, neapărat și cu orice preț stopată.

Deci, un om de fier, generalul Dalla Chiesa, împotriva unei mîini de fier — Mafia. Ultima are o identitate aparent vagă, iar primul puteri speciale. În plus, cunoaște terenul într-un fel, întrucît se mai aflase în regiune imediat după război, cînd îl preocupa banditismul sicilian, apoi la jumătatea anilor '60, cînd are în grijă prezența și scurgerea drogurilor în Sicilia.

Revine, așadar, în forță, pentru a încerca să taie răul de acolo de unde e cel mai greu, pentru că, totuși, nu i se cunoaște pe față toate rădăcinile și ramificațiile lor. Trebuie deci aflate acestea și apoi inițiată operațiunea de curățire. Numai că nici Mafia nu va sta cu mîinile în sîn și, spre deosebire de vremurile de altădată, aceasta își extinde aria victimelor, care nu vor mai fi numai din clanurile tradiționale. Încleștarea cunoaște cote tot mai mari, iar omul de fier, ca și mîna de fier, apelează la discreție, siretenie și eficacitate.

În a treia zi a celei de-a șasea luni de cînd devenise prefect, seara tîrziu, pe cînd revine acasă, adus de soția lui, Emmanuela, ce conduce cu o plăcere nedisimulată un „piccolo" automobil marca „Innocenti" (!!) iar ca escortă avea un automobil cu un singur om, cel de la volan, în exact centrul orașului, pe via Carini, apar două mașini plus o motocicletă care-i flanchează atent. Răsună imediat rafale de mitralieră. Este, se va dovedi ulterior, aceeași armă cu care, la 6 iunie, fusese asasinat Alfio Ferlino, traficant de heroină, șeful mafiot al Cataniei din sud-estul sicilian. Innocenti-ul pionjează într-un zig-zag neordonat, cu ocupanții uciși, mașina de escortă face același lucru, în timp ce Fiat-ul 1131, BMW-ul și Suzuki fug în noapte. Pumnul de fier este un fost mit. În ziua funeraliilor, cu o participare impresionantă, cardinalul din Palermo, un om foarte popular, Salvatore Pappalardo, nu se sfiește să lanseze un patetic apel la luptă deschisă împotriva „organizației" și inerției puterii publice. Presa îl consideră deja un simbol al luptei anti-Mafia...

Să revenim la prezent. La sfîrșitul lunii aprilie 1983, cardinalul Pappalardo urma să facă o slujbă la închisoarea din Palermo ; sosit acolo e stupefiat de ce află : „Nu asistăm la mesa arhiepiscopului. A spus lucruri urîte despre noi. Este dușmanul nostru — o adevărată persecuție", spun gardienilor „mafiosi" aflați după gratii. Și astfel, toți cei 1 092 deținuți, plus, se pare, ceilalți funcționari îi boicotează. „Există în închisoare cineva care reușește să-și impună voința împotriva cuiva care a dat cel mai înalt exemplu de urmat la Palermo", comentează noul prefect din Palermo. În ce-l privește, după ce a așteptat împăcientat o oră, consemnînd prima sfidare deschisă de către Mafie a înaltei ierarhii catolice, cardinalul a celebrat slujba în fața directorului închisorii și a cîtorva speriați gardieni, ale căror priviri erau coborîte nu atît din motiv religios cît pentru că se gîndeau la eventualele urmări.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Spectacolul informației

Caruța și caii

Anul de grație în care ne aflăm, poate unii chiar știm asta, se consumă în decorul aprins al ambițiilor comunicării. Istoricii de resort au consemnat de mult evenimentul. Sociologii i-au descifrat sensurile, și o fac încă, în convingerea că merită efortul. Și nu văd ce ar fi rău încercînd să știm ce spun.

Comunicația și dezvoltarea se regăsesc ca două tulpini prinse în chinga aceleiași rădăcini. În cîte sfere ale existenței nu s-a probat relația, în planul eficienței, dintre comunicație, ca sistem, și dezvoltare : în spațiul economic, cultural, social ? Fără o infrastructură convenabilă pe acest front, cum ar reuși țările în curs de dezvoltare să îndrăznească a ataca pantele sticloase și alunecoase ale progresului lor ?

Declarînd 1983 drept **Anul internațional al comunicațiilor,** Adunarea Generală a O.N.U. își dădea girul asupra unei idei în aprinsă actualitate, concretizînd-o în planul acțiunii astfel : punerea în operă a infrastructurilor comunicațiilor.

Comunicarea presupune mijloace. Cum s-ar schimba ceva în absența cheilor ce duc către pîntecele băncilor mondiale de date ? Infrastructura comunicațiilor pretinde bani mulți. În altă ordine de idei, progresul foarte rapid al tehnicii transmiterii informațiilor complică, la rîndu-i, lucrurile. În primul caz, o întrebare : cine plătește ? În cazul din urmă : ce să alegi mai întîi, pentru a nu-ți părea rău mîine ? Soluții universale ieftine și ușor de aplicat, mai greu de găsit. Dar merită încercat. „Anul"..., spre a cărui jumătate ne îndreptăm, are cîteva ambiții :

Să concentreze atenția asupra necesității dezvoltării infrastructurilor naționale de comunicații, ținînd cont de importanța lor esențială în procesul global al dezvoltării.

Să garanteze o coordonare adecvată în crearea unor asemenea infrastructuri, astfel ca toate sectoarele economice naționale să contribuie de o manieră echilibrată și complementară la dezvoltarea socio-economică globală.

Să informeze pe cei implicați în planificare și luarea deciziilor, opinia publică, în legătură cu posibilitățile oferite de noile tehnici, de noile sisteme disponibile, pentru a le permite să procedeze la opțiuni în cunoștință de cauză.

Să mobilizeze resursele naționale și internaționale în interesul dezvoltării accelerate a infrastructurilor de comunicații, îndeosebi în regiunile cele mai defavorizate.

Să formuleze propuneri pentru elaborarea unei politici globale a comunicațiilor în contextul strategiei dezvoltării la eșalon național și internațional.

Nu sînt în măsură să afirm ce și cît s-a făcut din proiectele cu care am pășit peste pragul Anului internațional al comunicațiilor. Ceea ce poate constata oricine privește logica pasului dintîi : începerea cu începutul, cu temelia. Așezarea carului în locul unde îl știm, în spatele cailor ce îl vor trage.

Ne rămîne gîndul la ziua cînd vom putea vorbi nu de zile ci de ani ai comunicațiilor. De o viață, în care comunicațiile să ne facă egali, am avea nevoie.

NEAGU UDROIU ■

Spirala

„Martin Marietta" nu se lasă. În pofida unor reculuri de primă mînă la scenă deschisă sau în culise dinsa continuă să se lase stimulată de dezastre cu o consecvență scutită de amărăciunile normale. E drept, succese nu a avut pînă acum și, poate, în aceasta și constă sursa derutantei sale vitalități.

„Martin Marietta" este o companie ca toate companiile numai că specializată în producția de arme și armament trebuie să înghită hapul colțos al unor exigențe autentice ori de cîte ori un produs al său iese în lume pentru a o face, cînd se va simți nevoia, țăndări. De curînd „Martin Marietta" s-a trezit, din nou, în plin eșec după un scurt și aparent succes. Agenția France Presse nota, astfel că, „Caspar Weinberger, ministrul american al apărării, și-a dat acordul pentru producția de serie a obuzului „Copperhead", cu ghidaj laser, ale cărui performanțe sînt extrem de controversate. Costul unui singur obuz este de 50 000—60 000 dolari, și acesta poate fi practic lansat cu orice tun de calibru 155 mm. Avantajul teoretic al acestui obuz față de cele clasice este faptul că „Copperhead" nu este „orb", ghidajul fiind asigurat de raze laser îndreptate spre ținta aleasă — un infanterist, un elicopter sau un avion ușor. Testat de armata americană timp de cîteva luni, „Copperhead" nu a părut să facă dovada performanțelor scontate de fabricantul său, firma „Martin Marietta", și aparent Pentagonul avea în vedere abandonarea pur și simplu a acestui program. Detractorii lui „Copperhead" afirmă în special că obuzul este prea sensibil la timp nefavorabil (umiditate, ceață). Totodată, eficacitatea asupra țintelor aflate în mișcare nu este convingătoare".

Printre detractorii obuzului-laser se află, într-o simptomatică majoritate, oameni de știință. Fenomenul retractibilității savanților față de apariția unor tehnici de vîrf în domeniul distrugerii nu este nou, dar proporțiile și intensitatea lui au căpătat o pondere a cărei semnificație nu poate scăpa nimănui. Ziarul „L'Unita" remarca pe drept cuvînt : „Nu trebuie să uităm că spirala înarmărilor este, în primul rînd, rezultatul hotărîrilor luate de guverne. Dar oamenii de știință au contribuit în mare măsură la această tendință dezastruoasă. Aproximativ o jumătate de milion de oameni de știință și tehnologi sînt, în măsură mai mare sau mai mică, direct implicați în cercetarea militară : ei lucrează, în continuare, la proiecte pentru noi mijloace de distrugere — etichetate în mod paradoxal mijloace de „apărare" — făcînd ca pacea și securitatea să devină mai precare. Evoluția armelor nucleare și a sistemelor de armament este determinată, în mare măsură, de acțiunea oamenilor de știință, care precede sau urmează presiunilor ansamblului militaro-industrial și hotărîrilor politicienilor...

Nu intenționăm să-i încurajăm pe criticii științei — al căror număr, din fericire, a scăzut — care susțin că dezvoltarea științifică este ceva rău, deoarece, mai devreme sau mai tîrziu va fi folosită în scopuri războinice.

În prezent, trebuie să ținem seama de faptul că situația noilor cercetări în scopuri militare fac ca pericolul unui război nuclear să se apropie și mai mult. Deoarece armele nucleare provoacă distrugeri inimaginabile celor care atacă, celor care se apără și celor care sînt implicați, războiul nuclear este lipsit de utilitatea politică și militară".

Punerea în discuție a utilității politice și militare a spiralei înarmărilor este un semnal de alarmă cu atît mai percutant cu cît această spirală pare să fi atins plafonul critic. Orice discuție ulterioară spargerii acestui plafon nu va mai putea fi purtată din lipsă de interlocutori...

RADU BUDEANU ■

Lumea se amuză

După N.B.I. — R.D.G.

AFACEREA DIOXINEI

Seveso, septembrie 1982 : cele 41 de butoaie cu resturi metalice impregnate de dioxină, în unul din atelierele Uzinei Icmesa, înainte de a fi expediate la Saint-Quentin

S-a spus, pe bună dreptate, că originalitatea catastrofelor moderne constă în faptul că dezastrul nu se încheie odată cu terminarea accidentului ; dimpotrivă, atunci el de-abia începe. Exact așa s-au petrecut lucrurile și cu catastrofa care a avut loc în 1976 în orașul italian Seveso (aproape de Milano). Timpul a trecut, dar urmările ei se fac simțite și astăzi. Una din aceste urmări este și afacerea cu cele 41 de butoaie cu deșeuri contaminate de dioxină, dispărute la sfîrșitul anului trecut și care n-au fost găsite nici pînă în momentul de față.

Proveniența dioxinei

Evident, cele 41 de butoaie proveneau de la Seveso. Cititorii își mai amintesc, desigur, de accidentul care a avut loc la 10 iulie 1976 la uzinele „Icmesa", aparținînd grupului Hoffmann, din orașul menționat. Atunci, mai multe kilograme de dioxină, o substanță chimică foarte toxică, puțin cunoscută și cu efecte imprevizibile, s-au împrăștiat în aer deasupra Seveso-ului, sub forma unui nor galben. Cei ce-au fost atinși de el au suferit arsuri și au rămas cu semne pentru toată viața. De atunci și pînă în prezent s-a lucrat continuu la decontaminarea orașului. Din cele 1 000 de hectare de teren pe care s-a depus dioxina, 600 au fost deja curățate. Pentru îngroparea pămîntului și a deșeurilor mai puțin contaminate, au fost săpate două imense cratere, unul de 80 000 de metri cubi, umplut deja, altul de 150 000 de metri cubi, aproape plin și el. Aceste gropi au fost concepute să fie total etanșe și să împiedice orice infiltrare susceptibilă de a ajunge într-o zi pînzele de apă freatică. În acest scop fundul craterelor a fost lipit cu argilă absolut impermeabilă, deasupra căreia au fost așternute straturi de folii de material plastic. Operațiunea urmează să se termine anul viitor, cînd totul va fi acoperit cu pămînt fertil și plantat. Cartierul sinistrat va fi dispărut, iar în locul lui va apărea o pădure. Paradox : ultimul produs al industriei chimice va fi un arbore.

Dar dacă cu teritoriul așa stau lucrurile, Icmesa, uzina însăși, n-a fost încă decontaminată. Sau, mai curînd, n-a fost decontaminată în întregime. Astfel, reactorul, pe pereții căruia a rămas lipit un kilogram de dioxină, n-a fost pînă în prezent demontat. În schimb, țevăria și instalațiile cele mai apropiate de reactor au fost desprinse și tăiate în bucăți. Tocmai acestea sînt deșeurile metalice — în greutate de 2,5 tone și impregnate cu 270 grame de dioxină — care au fost ambalate, în septembrie anul trecut, în saci de plastic, apoi în containere metalice, ca să fie în cele din urmă plasate în fiecare din cele 41 de butoaie.

Călătoria și dispariția „mărfii"

Revista franceză „Paris Match" a refăcut itinerarul periculoasei încărcături. În seara zilei de 9 septembrie 1982, un camion greu, o semiremorcă Berliet de 38 de tone, este luat în primire, la cîțiva kilometri de Milano, de un autoturism, care va merge în față, arătînd drumul. Pentru că la volanul camionului se afla un francez, un șofer de 22 de ani, care nu cunoștea locurile, Berliet-ul este parcat într-un loc greu de identificat, dată fiind absența oricărei inscripții. Șoferul este condus la hotel, de unde va fi luat a doua zi dimineață, la ora 5, pentru a se întoarce în Franța cu încărcătura. Vama franceză nu ridică nici o obiecție la intrarea în țară a celor 41 de butoaie în care, potrivit documentelor însoțitoare, se aflau „reziduuri solide și deșeuri industriale conținînd produse aromatice colorate". Și astfel camionul ajunge la uzinele Naftank din Saint-Quentin, unde „marfa" este preluată de un anume Michel Quignon, fără ca șoferul aducător să fi știut că de fapt fusese la Seveso.

Cel ce preluase butoaiele primise instrucțiuni precise de la patronul său, Bernard Peringaux : după ce va fi recepționat încărcătura să plece într-o deplasare de patru zile în altă localitate. Ca urmare, butoaiele rămîn singure într-un hangar izolat, sub controlul încert al unui paznic, noaptea, și al unui mecanic „om la toate", ziua. Cînd Michel Quignon se întoarce din deplasare, descoperă că butoaiele dispăruseră. Nu este surprins, întrucît patronul îl prevenise. Așa că își vede de treburile lui obișnuite, ca și cum nimic nu s-ar fi-ntîmplat. Afacerea va fi descoperită și dată în vileag abia după șase luni, în martie 1983, de o ziaristă de la „Science et vie".

Omul de la capătul firului

„Dispariția" nu este totuși misterioasă pentru toată lumea. Cel puțin un om știe sigur unde se află dioxina : Bernard Peringaux. El și-a dobîndit o faimă — bazată pe merite autentice — de specialist în combaterea poluării generate de tehnologie. După ce a înființat Societatea provensală de eliminare a deșeurilor chimice (Spelidec), cei mai serioși clienți i se adresau. Și pentru că-i servea întotdeauna ireproșabil, acești clienți nu erau deloc mirați că societatea respectivă nu avea nici birouri spațioase, nici secretare, nici hîrtie cu antet ș.a.m.d. Dimpotrivă, le convenea mai degrabă așa, pentru că în 99 la sută din cazuri ei, patronii, erau interesați ca eliminarea deșeurilor industriale să se facă discret, fără acte, fără istorie, fără urme. Căci recurgînd la serviciile Spelidec-ului, debarasarea de reziduuri și deșeuri îi costa mult mai puțin decît dacă ar fi utilizat mijloacele și căile legale.

În acest fel a procedat și Mannesmann-Italia, societate însărcinată de grupul Hoffmann-Le Roche să facă să dispară cele 41 de butoaie cu dioxină. Singurele două soluții oficiale și legale ar fi fost fie închiderea butoaielor în mine de sare dezafectate de la Herta Neurode din nordul R.F.G., fie transportarea cu vaporul și incinerarea lor în Marea Nordului. Dar n-a recurs la acest mijloc nici grupul industrial menționat, nici Spelidec-ul. Fără îndoială, pentru a evita cheltuielile pe care astfel de operațiuni le-ar fi implicat.

Arestat imediat după ce toată istoria a fost scoasă la lumină, Bernard Peringaux, omul de la capătul firului, n-a vrut cu nici un chip să divulge locul în care a ascuns dioxina. Nu se știe nici măcar dacă butoaiele au rămas în Franța ori au fost transportate într-o altă țară a Pieței comune (la sfîrșitul lunii aprilie a provocat o vie emoție știrea că butoaiele s-ar afla în R.F.G., îngropate într-un depozit de produse chimice din Münchehagen, în apropiere de Hanovra ; săpăturile n-au dat însă, pînă în prezent, rezultate). Atitudinea patronului Spelidec-ului i-a lăsat perplecși și pe judecătorul de instrucție, și pe mulți alții, care nu înțeleg de ce un om de 66 de ani, ajuns demult la vîrsta pensiei, se încăpățînează să menajeze o clientelă pe care nouă sa postură îl va face cu siguranță s-o piardă.

Lumea a început să se uite în jur

Afacerea cu butoaiele de dioxină a determinat pe oamenii din țările vest-europene, și nu numai pe ei, să se uite cu mai multă atenție în jur. Și atunci au descoperit, stupefiați, că în foarte multe locuri sînt aruncate, fără prea mari precauții, deșeuri și reziduuri industriale sau biologice, care otrăvesc peisajul, aduc pagube economice imense și pun în pericol sănătatea locuitorilor.

Datorită dispariției celor 41 de butoaie cu dioxină s-a descoperit că aceste materiale atît de periculoase, cu reacții puțin cunoscute, nu beneficiază nici măcar de a zecea parte din măsurile de protecție care se iau în cazul deșeurilor nucleare. Privind în jur, cetățeanul descoperă într-un loc că doar la cîțiva metri de el se află kilograme de dioxină, în alt loc dă peste o descărcătură de bactericide etc. Și astfel teama pune stăpînire pe oameni, care au în minte și istoria orașelor americane care a trebuit să fie definitiv evacuate : Love Canal în statul New York, Times Beach în Missouri. Orașe moarte, oameni traumatizați, terorizați. De știință, de progresul modern, s-ar putea spune. Și în parte e adevărat. Dar vinovatul principal este goana după cîștiguri cît mai mari, pe altarul cărora se sacrifică sănătatea globului pămîntesc, a oamenilor, a tot ce e viu pe Terra. Afacerea dioxinei constituie un serios avertisment pentru curmarea grabnică a unui asemenea curs.

ION D. GOIA ■

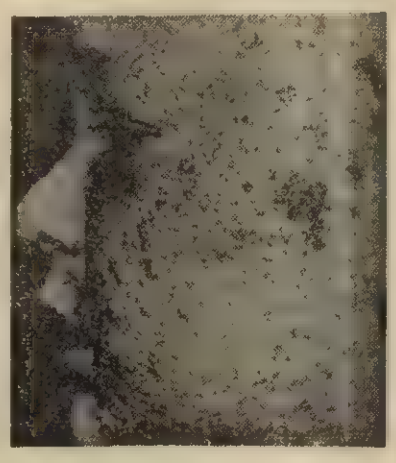

„Multe știri interesante, privind istoria românilor, așteaptă să fie descoperite în manuscrisele armene"

Suren Kolangian, candidat în științe istorice, născut la Constantinopole în 1928 este, în prezent, cercetător principal în cadrul sectorului istoria coloniilor armene din cadrul Institutului de istorie al Academiei R.S.S. Armene. Autor a numeroase studii și articole privind istoria comunității armene din România — dizertația sa se numește, de altfel, Istoria armenilor din Transilvania din secolele X—XVIII — domnia-sa este preocupat în același timp și de descoperirea unor informații în manuscrisele armenești din România, ca și din Armenia sovietică privind istoria țării noastre. Vicepreședinte al filialei din Erevan a asociației de prietenie sovieto-române, Suren Kolangian este un propagandist neobosit al istoriei și culturii române în R.S.S. Armenia. Prezent pentru a șasea oară în țara noastră ca invitat al Academiei Republicii Socialiste România, l-am solicitat, la capătul celor trei săptămîni petrecute la noi, acest interviu.

— În România există un interes crescînd pentru istoria și cultura armeană. Ar fi suficient să amintesc apariția, în ultimul timp, a unei substanțiale antologii de poezie, o culegere de proverbe și zicători armene etc., pentru a proba această afirmație. Despre ce prezente românești în Armenia sovietică ne puteți vorbi ?

— De curînd a apărut în limba armeană excelentul roman Groapa de Eugen Barbu, de asemenea, o carte de proză în care sînt prezenți 9 prozatori români, de cîțiva ani se joacă cu succes pe scenele armene ca și la televiziunea din Erevan teatru românesc contemporan și, în special, piesele regretatului Aurel Baranga : **Fii cuminte, Cristofor, Opinia publică, Interesul general.** Știu că a apărut de curînd și un volum de povestiri semnat de cîțiva scriitori români. Pot să vă spun că există interes pentru alcătuirea unei voluminoase antologii de poezie română de la începuturi și pînă astăzi, antologie care vine să se alăture unei mai vechi culegeri de versuri semnate de 31 de poeți români. Mi s-a cerut să fac traducerea brută din Arghezi pentru o culegere din poezia acestui mare scriitor. Deși sînt foarte ocupat de studiile mele nu voi refuza această ofertă, cu atît mai mult cu cît traducerile de pînă acum se făceau prin rusă și, desigur, echivalențele armenești erau mai puțin fidele originalului românesc.

— Chiar așa, care sînt, în ceea ce ne privește, preocupările dv. ?

— Acum apare al 3-lea volum din Enciclopedia Armeniei Sovietice, o lucrare vastă, care va avea în final 12 volume și al cărei colaborator de bază sînt. Peste 150 de articole au fost redactate de mine și privesc atît istoria coloniilor armene de pe teritoriul românesc cît și personalități românești. În acest volum, de exemplu, figurează informații despre Ștefan cel Mare, Nicolae Iorga, Ion Vodă cel Viteaz, Garabet Ibrăileanu, frații Sahighian și alții. Vreau să spun că, deși într-un tiraj de 100 000 de exemplare, volumele se epuizează fulgerător, fiind solicitate peste tot în lume acolo unde trăiesc armeni. În revista de istorie a Academiei Armene am publicat două studii despre viața și opera marelui prieten al armenilor, Nicolae Iorga. Tot în această revistă am scris și despre doi reputați orientaliști, Vlad Bănățeanu și Gheorghe Bezviconi. Într-o culegere de studii balcanice apărută acum în limba rusă am publicat o lucrare „Suceava, centru cultural al armenilor în istoria medievală a Moldovei". Desigur că istoria sau cultura românească sînt prezențe active în cărțile la care lucrez ca și în acest studiu.

— Puteți să le numiți ?

— În cele 6 vizite făcute în România am descoperit numeroase arhive, am cercetat trecutul unor vechi așezări armenești din Gherla, străvechiul Armenopolis, Frumoasa, Dumbrăveni, Sf. Gheorghe, Gheorghieni iar rezultatele cercetărilor mele vor fi materializate într-o lucrare în două volume din care primul va apărea sub titlul „Armenii din Transilvania din cele mai vechi timpuri și pînă în 1850". La București, la Iași, Suceava, Bacău, Botoșani, Focșani am făcut alte cercetări pe care vreau să le valorific într-o carte despre legăturile româno-armene, care datează din vechi timpuri. Dealtfel cîteva dintre concluziile mele vor fi incluse în **Istoria armenilor**, lucrare în șapte volume la care colaborez.

— Puteți să enumerați pe principalele dintre ele ?

— Desigur ! Datorită unor condiții istorice extrem de vitrege diaspora armenească s-a constituit din cele mai vechi timpuri. În Moldova, bunăoară, Alexandru cel Bun dădea la 1401 un hrisov prin care numea un episcop armean, ceea ce denotă că venirea armenilor în Moldova era cu mult mai veche, am descoperit că în Valahia, la Slatina, armenii erau încă din 1370, iar în Arges s-au așezat din aceleași timpuri cu preoții lor. În multe documente domnești pe care le-am studiat am găsit semnături ale unor șoltuzi armeni etc. Ce denotă toate acestea dacă nu caracterul extrem de tolerant al românilor, bunăvoința pe care au manifestat-o față de refugiații armeni care, la rîndul lor, au luptat în escadroane proprii sub steagurile domnitorilor români, cum a fost, de exemplu, sub Ștefan cel Mare. Spiritului de toleranță, caracterului primitor al românilor se datorează faptul că armenii au avut o viață spirituală proprie, că au putut să înalțe monumente, cum sînt cele 13 păstrate pînă azi la Suceava.

— Ce documente privind nemijlocita istoria românilor ați descoperit ?

— În urmă cu cîțiva ani am publicat în România, în **Magazin istoric**, un studiu despre noi documente armenești descoperite de mine în biblioteca de manuscrise Matenadaran din Erevan despre revoluția lui Tudor Vladimirescu. În cercetările mele recente am găsit date interesante în documente armenești scrise la 1785 la Deva despre răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan. Îndrăznesc să afirm că multe știri interesante, privind istoria românilor, așteaptă să fie descoperite în manuscrisele armene așa cum a fost și știrea privind pe valahi dată de celebrul matematician astronom și geograf Anania Șiracați în secolul VII. Dealtfel, despre acest lucru am avut interesante discuții cu colegii mei de la București și Iași și o conjugare a eforturilor în cercetarea lor va fi în folosul istoriografiilor noastre. Profit de acest prilej să mulțumesc gazdelor pentru tot ceea ce au făcut ca ședera mea în România să fie fructuoasă.

VARTAN ARACHELIAN ■

Efigii pe veşnica noastră columnă

Oare să-i fi înnobilat colegul nostru, fotoreporterul-artist Paul Agarici, pe aceşti ţărani ? Nu el le-a desenat aceste priviri, aceste frunţi, ele există. Nu el i-a îmbrăcat în aceste splendide costume în care domină albul, acest alb ce răspunde, s-ar zice, henoteismului geto-dacic, conferindu-i grupului purtător o anume nobleţe sacerdotală . intre celelalte noroade vechi. Sintem un popor frumos, sintem un popor în alb, un neam care se decupează pe fundalul munţilor şi al codrilor săi prin acest alb al veşmintului ce capătă nu semnificaţia unei confundări, ci a unei detaşări de natură, a unei investiri superioare în cadrul ei. Paul Agarici nu face decît, să ne amintească aceste mari şi fierbinţi adevăruri. În faţa aparatului de fotografiat, crud de exact prin tehnica lui nu se poate juca, nici trişa. Celuloidul nu flatează, emulsiile chimice nu sînt fard. Ele pot fi, în schimb, creioane de sculptură, iar prin ele Agarici se dovedeşte un meşter al daltei desăvîrşit. Incizia lui coincide pînă la calchiere cu incizia vremii pe fruntea modelelor, cu incizia unei nobleţi milenare, acea nobleţe care a modelat nu numai aceste chipuri, ci şi Carpaţii.

ILIE PURCARU ■

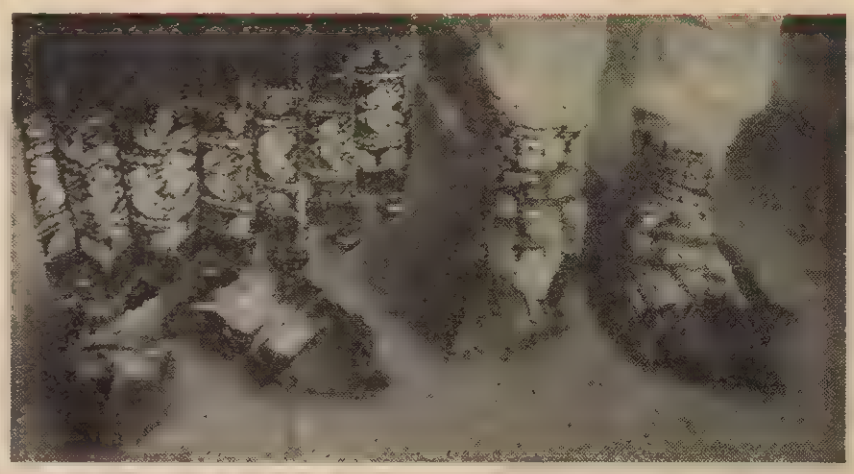

Flacăra, Redacţia, **Bucureşti, Piaţa Scînteii 1**, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia reportaj, social-politic şi economic (**Ilie Purcaru**, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan – 26 00, Tudor Octavian – 25 59, Ion D. Goia – 25 66), secţia cultură-învăţămînt (**N. Grigore Mărăşanu**, Elena Ghera – 25 65, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu – 14 57), secţia probleme cetăţeneşti, scrisori (**Răzvan Bărbulescu**, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu – 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Niţescu – 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ştefănescu, Alexandru Şerban – 21 30) ; Audienţe – 25 58 ; secţia ştiinţă, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto – **Ovidiu Ioaniţoaia** – 21 28, Liviu Timbus – 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir – 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu – 14 53, Dan Bîrlădeanu – 21 23, Mircea Popp – 25 69, 20 72, Vasile Mânecan – 25 28) ; secretar responsabil de redacţie – **Nicolae Cristache** – 21 43, redactor şef adjunct – **Nicolae Arsenie** – 21 24, redactor şef – 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII
21 (1459) VINERI
27 MAI
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Vizita de stat a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în Turcia — strălucită acțiune de politică externă, în folosul reciproc al popoarelor român și turc, al cauzei generale a păcii și înțelegerii internaționale.

(Comentariul în pag. 2 — 3)

Acum, mai mult decît pînă acum, să-i dăm pămîntului apă!

pag. 4—5

Legea ne apără, să o cunoaștem, să o respectăm!

pag. 19

Un adult sănătos provine numai dintr-un copil sănătos

afirmă

dr. ALEXANDRU PESAMOSCA

în pag. 7

Natura, sursa și resursa noastră vitală

pag. 6

Lumea văzută de copii

pag. 12—13

Pămîntul nostru

Cînd spunem pace
Înseamnă c-o vrem.
Cînd spunem țară
Înseamnă c-o-avem

LUIZA-MARIA CONDURAT
Cl. a IV-a Buhuși, jud. Bacău

Fără titlu

Colacul de vara trecută
mi-a rămas mic
Asta pentru c-am crescut
și nu mai mi-e frică
Oare și marea mi-o fi rămas mică?

ALEXANDRA DRAGOMIR,
4 ani, București

Mai

Mai al meu, te duci către toamnă
(Iată cireșul greșește din nou
Rodind peste floare, rodind)

Și-ngenunchezi suav
la Botticelli
să nu-ți vadă încălțările
scîlciate de drum.

DINU LUCA
București

De la Huta-Certeze, reporterii noștri relatează fapte petrecute la Simbra Oilor

pag. 8

Importantă contribuție la lărgirea și întărirea relațiilor româno-turce

Vizita de stat a președintelui NICOLAE CEAUȘESCU,

Avînd tradiții vechi și fiind întemeiate pe principiile deplinei egalități, ale respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Turcia au cunoscut în ultimii ani o dezvoltare puternică pe toate planurile. S-au intensificat schimburile economice reciproce, s-au desfășurat cu succes o serie de acțiuni de cooperare în producție și s-au inițiat altele noi, s-au înregistrat progrese evidente în lărgirea colaborării tehnico-științifice și culturale. În determinarea și menținerea acestui curs, un rol hotărîtor l-au avut întîlnirile româno-turce la nivel înalt. În acest context se înscrie și recenta vizită de stat efectuată în Turcia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Republicii Turcia, Kenan Evren.

În cadrul convorbirilor oficiale româno-turce, desfășurate sub semnul dorinței comune de a dezvolta și întări și mai mult raporturile de prietenie și colaborare dintre cele două țări, în toasturile rostite, în documentele semnate cu prilejul vizitei, a fost exprimată hotărîrea de a impulsiona și mai mult dezvoltarea generală a colaborării româno-turce, și în mod deosebit a relațiilor economice, a conlucrării și cooperării în producție, în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și cooperării în Balcani, în Europa și în întreaga lume. În acest cadru, cei doi șefi de stat au examinat noi posibilități și noi domenii ce pot face obiectul colaborării dintre România și Turcia, precum și măsuri ce se impun pentru intensificarea cooperării bilaterale, avînd în vedere posibilitățile multiple pe care le oferă economiile celor două țări, aflate în plin proces de dezvoltare. Au fost relevate posibilitățile existente pentru creșterea în continuare a schimburilor economice între cele două țări, astfel încît volumul acestora să ajungă în următorii ani la 700 milioane de dolari. S-a exprimat, totodată, voința comună de a se da un nou impuls schimburilor pe planul științei și tehnicii, al învățămîntului și formării cadrelor, în domeniile artei și culturii, turismului și în alte sectoare de activitate.

Hotărîrea celor două țări și popoare de a dezvolta în continuare raporturile de prietenie și colaborare în folosul și spre binele reciproc, al progresului și prosperității României și Turciei, în interesul cauzei păcii, securității, înțelegerii și cooperării, a fost consemnată în Declarația comună româno-turcă, semnată de președintele Nicolae Ceaușescu și de președintele Kenan Evren. Au fost, de asemenea, semnate Programul privind dezvoltarea pe termen lung a comerțului și cooperării economice și Programul pentru aplicarea Acordului de reglementare a schimburilor științifice și artistice dintre țările noastre.

Abordînd probleme ale situației internaționale actuale, cei doi conducători de stat și-au manifestat îngrijorarea față de încordarea existentă în relațiile internaționale și s-au pronunțat pentru inițierea de acțiuni și măsuri care să ducă la oprirea agravării raporturilor pe plan mondial, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pace și respectare a independenței naționale a tuturor popoarelor, pentru eliminarea forței și amenințării cu forța, pentru respectarea dreptului fiecărei națiuni de a se dezvolta liber și independent. S-a subliniat că una din problemele cele mai acute ale lumii contemporane o constituie cursa înarmărilor, care generează încordare în relațiile internaționale, duce la irosirea unor fonduri uriașe, constituie o grea povară pentru toate popoarele și sporește continuu pericolul de război. În cadrul convorbirilor, o atenție deosebită a fost acordată situației din Europa, unde sînt concentrate cea mai mare parte a armamentelor și aproape totalitatea armamentelor nucleare, ceea ce reprezintă o gravă amenințare la adresa păcii și securității statelor din zonă și din lume, afectînd colaborarea economică, culturală și în alte domenii între statele europene, între toate popoarele. Avînd acestea în vedere, a fost subliniat imperativul opririi amplasării de noi rachete pe continent, a retragerii și distrugerii celor existente, în scopul făuririi unei Europe unite, a colaborării și păcii, fără arme nucleare. „În cadrul eforturilor pentru înfăptuirea securității europene — se spune în toastul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu la dineul oficial —, acordăm o atenție deosebită situației din Balcani. Ne pronunțăm ferm pentru dezvoltarea unei largi colaborări bilaterale și multilaterale în Balcani, pentru soluționarea pe calea tratativelor a tuturor problemelor dintre țările acestei regiuni, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăți, a păcii și colaborării, lipsită de arme nucleare. Considerăm că este în interesul profund al păcii și securității în Balcani să fie intensificate eforturile pentru a se ajunge la o soluție politică în problema Ciprului, pornindu-se de la necesitatea asigurării independenței și suveranității acestei țări, a conviețuirii pașnice a celor două comunități cipriote. România consideră că organizarea unei întîlniri la nivel

împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în Turcia

înalt a statelor din această regiune, care să discute căile întăririi încrederii și colaborării în Balcani, ar fi deosebit de utilă și s-ar înscrie ca un important act pozitiv în viața întregului continent".

În timpul vizitei în Turcia a înalților oaspeți români, tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu i s-a conferit titlul de „Doctor Honoris Causa" al Universității Tehnice pentru Orientul Mijlociu din Ankara. Decernarea acestei înalte distincții constituie un cald omagiu adus personalității și activității tovarășei Elena Ceaușescu, o nouă și grăitoare expresie a considerației de care se bucură ca eminent savant și om politic, a prestigiului internațional și marii valori a operei sale dedicate dezvoltării și înfloririi științei în țara noastră, prosperității României, progresului științei în lume. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășa Elena Ceaușescu a arătat că acordarea înaltului titlu constituie o expresie a bunelor relații dintre oamenii de știință și cultură români și turci, a dorinței de colaborare și a sentimentelor prietenești ce și le nutresc reciproc popoarele noastre.

Conducătorii României și Turciei au dat o înaltă apreciere rezultatelor vizitei. „Vizita noastră — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu —, deși, într-adevăr, a fost scurtă, consider că se încheie cu rezultate deosebit de pozitive pentru dezvoltarea viitoare a colaborării economice, tehnico-științifice, culturale, dintre popoarele noastre, pentru întărirea conlucrării lor pe plan internațional, inclusiv pe plan balcanic, în direcția politicii de destindere, de pace și independență națională. Acordurile pe care le-am încheiat deschid perspective largi colaborării dintre țările noastre, și avem convingerea că există largi posibilități pentru extinderea lor și mai puternică în viitor". La rîndul său, președintele Kenan Evren a declarat : „Bunele sentimente ale poporului turc s-au manifestat firesc, pentru că el este convins de faptul că între cele două popoare nu există nici un fel de probleme nesoluționate. Cunosc că aceleași sentimente le nutrește și poporul român... Documentele semnate privind colaborarea dintre țările noastre reprezintă un fapt pozitiv. El va fi în folosul ambelor țări și cred că această colaborare va lua dimensiuni și mai mari în anii următori".

Prin rezultatele sale, prin documentele semnate, care pun bazele unei etape noi, superioare în dezvoltarea colaborării dintre România și Turcia, atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, noul dialog la nivel înalt româno-turc se înscrie ca o contribuție de seamă la lărgirea și întărirea relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări, la consolidarea tradiționalelor legături de prietenie, de bună vecinătate și colaborare dintre popoarele român și turc, în folosul și spre binele lor, al cauzei păcii, securității și înțelegerii în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

IOAN D. GOIA

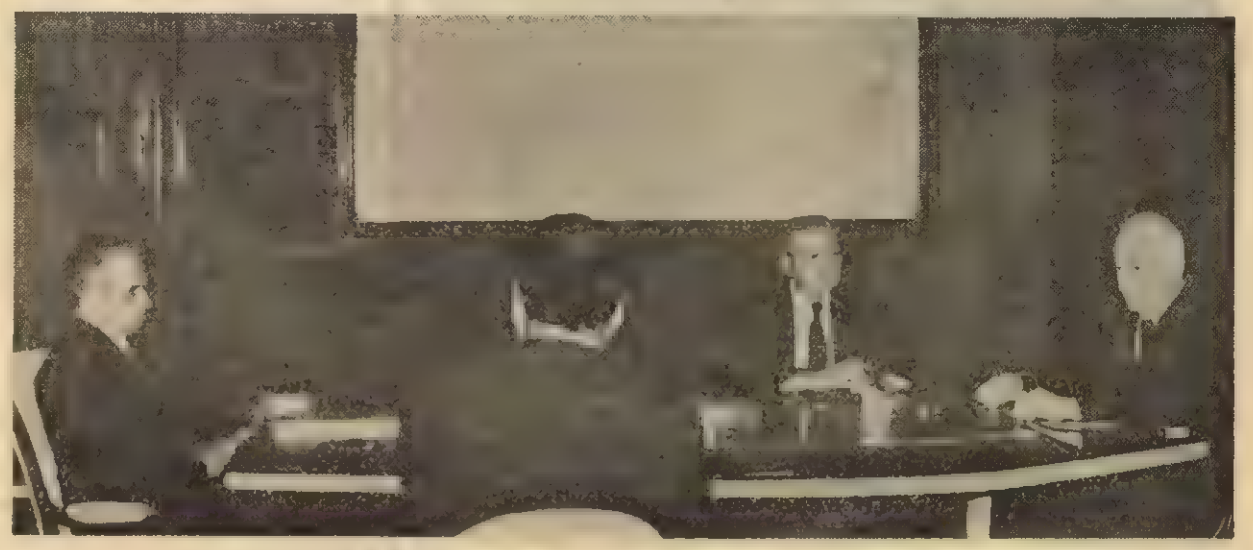

Acum, mai mult decît pînă acum,

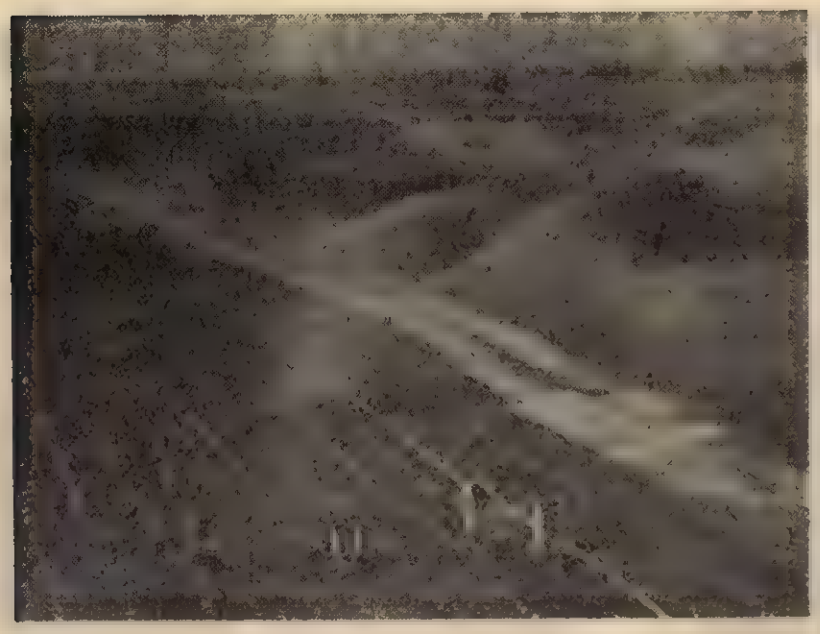

Fotografii de MIHAI ALEXE ■

Un Neajlov numai pentru Corbii Mari

E cald că s-au topit și caramelele pe care gestionarul Alexandru Sincă le vinde, fără să le mai poată desprinde bine una de alta, copiilor din Bărăcchi. Dacă pentru masa asta cafenie, sticloasă și dulce mai găsește cumpărători, celc citeva umbrele pe care le ține într-un raft al magazinului n-a putut să le vîndă însă nimănui în ultima vreme. La Bărăceni, ca și în celelalte sate ale comunei Corbii Mari, în șesul de miazăzi al Dîmboviței, la Vadul Stanchii, la Petrești și Moara din Groapă, n-a mai plouat demult și seceta s-a întins pînă la marginea pădurii Pîntenoaica. Pe-aici, pe lîngă umbra răcoroasă a pădurii, Neajlovul a coborît în această primăvară din ce în ce mai firav și chiar de-ar fi venit mai bogat în apă e limpede că mai sus, pe firul lui, cineva se joacă și n-ar trebui să se joace. Poluat, riul își duce la vale apele pe jumătate moarte, iar localnicii, care știu ei ce știu, în loc să se apropie de el, se îndepărtează. La numai cîteva sute de metri ei au început să taie albia unui riu nou, pe făgașul piriului care se numește și astăzi Anini, cu toate că din pădurea de odinioară, din care își trăgea apele, n-au mai rămas decît patru anini în jurul unui singur izvor. În coasta dealului pe care de la o vreme s-a întins o parte a satului Petrești, au fost redescoperite însă izvoarele vechi ale piriului pe-a cărui albie înaintează, din aval, o draglină. În urma acesteia, piriul a ajuns să aibă o lățime de vreo zece metri și să fie adînc de un metru și jumătate. Primarul Gheorghe Ciotan întrevede motive destul de întemeiate să spună că peste cîteva săptămîni riul cel nou va avea o lungime de aproape doi kilometri și că el va putea să mai împrospăteze astfel și să mai readucă în simțiri și Neajlovul care se scurge galeș, pe alături. Deocamdată, 25 de hectare de căpșuni și alte 40 hectare de legume pot fi irigate, prin brazdă, cu apa izvoarelor despotmolite și pe măsură ce echipa alcătuită din Ilie Dinu, Marinică Paraschiv și Stan Craiu împreună cu fiu-său, Toma, dezgroapă izvoarele de demult, cărora numai bătrînii le mai știu locul, și le sapă canale de scurgere pînă în valea piriului Anini, se înmulțesc și nădejdile că o fișie de vreo 20 de hectare din izlazul comunal va putea fi irigată, așa cum se zice, prin inundare. Acolo unde s-a procedat astfel, iarba a crescut ca-n anii buni. După cum ne încredințează la rîndu-le inginerii Valeria Ciucă și Ion Răscanu de la C.A.P. Petrești, într-altă parte a comunei, între Bărăceni și Moara din Groapă, într-un loc la fel de bogat în izvoare apa va fi captată, cît de curînd, și printr-o conductă care a și fost cumpărată va fi trecută pe deasupra Neajlovului pentru a se putea iriga pe malul sting al acestui riu devenit înutil încă vreo 20 de hectare de legume. O altă fișie de 20 de hectare de izlaz este de pe-acum irigată din piriul Obăla, ce trece printre Bărăceni și Petrești. Aici se lucrează numai noaptea, cînd circulația se întrerupe iar conductele pot fi întinse de-a curmezișul șoselei. Pe pămînturile C.A.P.-ului Corbii Mari, pe unde trece și piriul Redivoaia, apa a fost adunată în spatele unui stăvilar și fără nici un consum de energie electrică sau motorină este lăsată să alunece pe un plan ușor înclinat, pe brazdele și printre răzoarele a 50 hectare de grădină. Chiar lîngă sediul aceluiași C.A.P., unde se afla un izvor din care abia puteai să umpli o cană cu apă cît ai fi numărat pînă la douăzeci, pămîntul a fost scormonit cu rîngile de fier și apa a izbucnit, mai spornică, încît a fost nevoie să fie săpat alături un mic lac de acumulare de pe urma căruia se poate iriga, cu normă minimă de udare, cîte un hectar la fiecare patru ore. Isprava asta se zice că e a lui Ion Pițur, secretar adjunct al comitetului comunal de partid și electrician de meserie. În așteptarea zilei cînd pămînturile lor or să fie cuprinse în marele sistem de irigații Titu-Ogrezeni, proiectat a se construi în anii următori, țăranii din Corbii Mari socot că este într-adevăr o ispravă de laudă încercarea de-a scoate fie și numai o bucată de pămînt, oricît de mică, din flacăra mocnită a secetei. Iar adevărul că pămîntul acesta „alb", destul de puțin fertil la o adică, nu i-a lăsat niciodată pe oameni fără pîine, oricît ar fi fost anul de greu, apare tot atît de întremător și plin de nădejdi ca și evenimentul descoperirii unor ape uitate. Așa este felul acestui pămînt, că nu i-a răsfățat cu producții foarte mari nici chiar în anii cei buni. Cu ei, munca nu-i ușoară niciodată. Trebuie „pîndit cu munca", după cum spune la rîndu-i Ștefan Neagu, președintele Consiliului unic agroindustrial Potlogi, adică orice lucrare trebuie făcută chiar la vremea ei, iar vremea asta poate să însemne o zi anume, nici una mai devreme, nici una mai tîrziu. Și dacă pămîntul acesta promite, acum, crede inginerul șef al consiliului, Tudor Constantin, peste 2000 kilograme în medie, pentru fiecare dintre cele 4 855 hectare de grîu și 1 276 de orz, adică atît cît alții, demult recordați unor mari sisteme de irigații, abia speră să obțină, meritul este de bună seamă și-al oamenilor acestora pentru care, cum spuneam, nici un an nu-i ușor. Pe ei, seceta i-a împins să descopere, e adevărat, cît mai multe surse de apă, dar nu și obișnuințe și munci pe care alții parcă dinadins le-au uitat iar astăzi sînt nevoiți să și le reamintească în grabă. De exemplu, dacă abia acum, pe vreme de secetă, unii se gîndesc să-și facă frunzare ca să aibă cu ce-și hrăni animalele mai tîrziu, în iarnă, e bine de știut că numai la Corbii Mari au fost strînse anual 28 tone. Anul acesta o să fie strînse ceva mai multe, bineînțeles spune primarul Gheorghe Ciotan, și sîntem siguri că așa va fi chiar dacă gestionarul Alexandru Sincă o să reușească să vîndă pînă la urmă cele cîteva umbrele pe care le ține pe-un raft în magazinul satului Bărăceni.

DUMITRU ELIADE ■

Telegramă din Slobozia

Slobozia lunii mai își așteaptă ploaia. Acum, așa cum este pămîntul, ar fi nevoie de multe răpăieli ca să se repare marea nedreptate a naturii față de ceea ce fac și vor oamenii aceștia. Pămîntul este uscat, poate chiar mai uscat decît în '46. În Bărăgan, dacă nu plouă trei zile, este secetă. Și pămîntul n-a mai cunoscut apa din toamnă. A fost o mică ploaie care a căzut tocmai în locurile în care se irigase, băltind pămîntul cu 40 litri pe metru pătrat, alături, uscăciunea a rămas aceeași. 3 300 ha de păioase sînt afectate : din 1 950 ha de grîu, 950 sînt calamitate ; 800 ha din 1 250 de orz nu mai au viață. S-au înființat de urgență echipe de intervenții, funcționează 28 de motopompe. Nu se poate face chiar totul. La I.A.S. Iazu, din 2 963 ha s-au irigat 1 358. Pe raza Slobozia, din 7 000 ha s-au irigat 2 000.

Oamenii de aici se luptă. Cu lacrimi nu se poate iriga pămîntul. La 29 mai trebuia să se facă recepția sistemului de irigații construit de T.C.I.F. Amînări. Nu merg motopompele, sînt semnalate defecțiuni la conductele de aducțiune. Pămîntul se usucă, în timp ce oamenii de la T.C.I.F. prind peste în canalul care, la cîțiva metri de cimp, poartă apă spre oriunde. Pompele pentru „ploile de vînt" nu au presiune. Este atîta apă și totuși atîta pămînt uscat !

La Urziceni, 10 000 de oameni au ieșit la irigat cu cana, cu găleți și butoaie, cu ce-au avut mai pe-aproape. Sînt oamenii de la C.A.P. Manasia, Ciocîrlia, Colilia, de la întreprinderile „Bărăganul", „Tutunul", „Ferite", de la Cooperația meșteșugărească. Dar cît pot face niște oameni ieșiți la irigat cu cana și cu găleata ? Ar mai trebui îmboldit T.C.I.F.-ul pentru terminarea lucrărilor. Ar mai trebui vorbit la T.M.A.I.A.-Balș, pentru ca tronsoanele de aluminiu să nu mai piardă apă la suduri. Ar mai trebui făcute multe...

PAUL AGARICI ■

Sintem mulți și uniți

La C.A.P. Jilava, fiecare zi de lucru începe cu o ședință de comandament. Ca peste tot, și aici seceta e mare. La fel de mare e și efortul oamenilor de a înlătura neajunsurile pricinuite de ea. Președintele C.A.P.-ului, tovarășul Voicu Vasile, cel ce dirijează împreună cu șefii de formă toate mijloacele pe care le are la dispoziție pentru combaterea secetei, își aduce aminte că situație grea ca aceasta nu a mai fost din anul 1968. De atunci, lucrurile s-au mai schimbat. Și în urmă cu 15 ani oamenii au reușit să iasă din situația grea în care se aflau. Vor ieși și de data asta. Nu se poate altfel. Din cele 1 500 hectare, proprietatea cooperativei, 640 sînt irigate prin amenajări locale, aspersie și inundare. În condițiile actuale, trebuie însă udat totul sau aproape totul. Oamenii au sărit ca unul : cooperatori, muncitori de la întreprinderile de pe raza comunei sau chiar mai de departe. Conducerea sectorului 4 al Capitalei a dirijat spre C.A.P. Jilava toate forțele de care dispune : 500 de oameni în fiecare zi. Se lucrează în trei schimburi, ziua și noaptea. În plus, față de sistemul de irigații, pe care îl are C.A.P., se irigă 250 hectare furaje, 220 hectare legume în cimp. Se udă porumbul la rădăcină cu cana, găleata, butoiul. Au mai fost săpate într-un timp record încă 16 puțuri din Sabar. Din București au sosit cisterne de la I.M.U.C., Energoutilaj, Administrația domeniului public a sectorului 4. La această acțiune participă pe lîngă toată suflarea comunei muncitori, funcționari, copii în frunte cu profesorii lor. Nu este vorba de o problemă locală, ci de una generală. E firesc. Soarta recoltei, indiferent în ce loc se dă lupta pentru ea, ne privește pe toți. Cele 16 puțuri, forate de Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare, funcționează din plin. Ele au fost gata încă de la începutul primăverii. Întreprinderile de pe raza comunei : Progresul, C.A.T.C., I.B.C.J., U.R.B., Energoutilaj, I.M.U.C., I.C.S.I.M. consideră problema irigațiilor ca pe una de plan, de producție. Cu sprijinul și cu oamenii de la Tăbăcărie se irigă în plus 10 hectare de porumb I.B.C.J. și-a asumat sarcina irigării a 15 ha de porumb, C.A.T.C. irigă 20 hectare. Toți au înțeles importanța acestei acțiuni. Sînt oameni minunați, spune despre ei președintele Voicu Vasile. Au trase tevi, au făcut racorduri. Lucrările începute cu această ocazie vor rămîne definitive. Deci, s-au găsit puterea și înțelepciunea să se depășească situația de provizorat și s-a realizat o lucrare temeinică și de durată.

În ziua cînd am fost la Jilava, tocmai sosiseră de la întreprinderi bucurestene rezervoare de apă, 30 metri cubi. Vor mai sosi și altele. Furtunurile de la cisterne au fost prelungite pentru a ajunge cît mai departe, la fiecare rădăcină de plantă. Unde nu ajunge, este dusă cu brațele de către oameni.

Rezultatul acestei trude, care va continua cît timp va fi nevoie, ni-l arată în cîteva cuvinte tovarășul Voicu Vasile : „Nu e compromisă nici o recoltă. N-am intors și nu vom întoarce nici o brazdă semănată. Recoltăm din plin varza. Începem zilele acestea recoltatul mazării și al tomatelor. Contractul cu I.L.F. Berceni este respectat. În plus, valorificăm la piață salată, ceapă, și alte produse. Zilnic livrăm cetățenilor Capitalei 7 000 litri de lapte. Anul trecut am realizat 3 600 litri lapte pe fiecare vacă furajată. Anul acesta sperăm la 4 000. Vom face tot posibilul ca această dorință a noastră să se transforme în realitate. Avem o grijă deosebită pentru furaje. Trebuie să ieșim din seceta aceasta cu toate cele 1 350 vaci sănătoase și productive. Vom răzbi și de data aceasta pentru că sîntem mulți și uniți, dar tare bine ar fi să plouă. Am auzit că în sud a plouat. Poate vine și pe la noi. Ne e frică de grîu".

Îndîrjiți, oamenii își văd de treabă. Din cînd în cînd ridică ochii spre cerul care deocamdată se încăpățînează să rămînă luminos și înalt. Niciciud buletinul meteorologic n-a avut mai mulți ascultători și este aproape singura emisiune pe care oamenii și-o îngăduie acum, cînd lupta contra secetei a atins cote înalte.

OPREA GEORGESCU ■

La Grădiștea se sapă cu nădejde fîntîni, cît mai multe fîntîni

De cîteva săptămîni, de cînd meteorologii prezic mereu timp frumos, Nicolae Ciocoveanu, primarul Comanei, chiar nu mai înțelege nimic. De fapt nu e singura sa nedumerire din începutul acesta de vară fierbinte, dar să pornim de la ea. Acesta e timp frumos ? Cînd în satul lui, ca și la Vlad Țepeș, cooperatorii udă tarlalele de porumb cu găleata ? Cînd aspersoarele, printr-o trudă fără răgaz, sînt mutate din loc în loc zi și noapte ? Adică limbajul de toată ziua al meteorologilor, crede el, ar merita o firească rectificare. Acesta nu este timp frumos. Întocmai cum o firească rectificare traversează și obișnuințele mai noi ale țăranilor din Cîmpia Română, reîntorși, în asemenea împrejurări de excepție, la inițiative din arsenalul înaintașilor lor. Și la Comana, ce și la Grădiștea sau la Vlad Țepeș, nu se mai așteaptă totul de la tractor. Nu se mai așteaptă totul de la aspersor. Nici motorina nu mai este o zeitate adulată din cale afară.

La Comana, șirul lung al găleților purtate pe rîndurile și mai lungi ale porumbului însetat reprezintă în acest sens o mărturie. Ca și praștia manuală încheiată la timpul ei. Apoi, la Vlad Țepeș ne-am convins că o nenorocire nu vine niciodată singură. De cîteva zile, apele leneșe ale Neajlovului au fost poluate de niște nepricopsiți, în amonte. Repede, fără vorbă multă, președintele Nicolae Ghenu și oamenii lui au croit animalelor niște ighiaburi și le adapă acum din fîntîni. Așternut pe hîrtie, totul pare foarte simplu, dar nu este o glumă să aduni din fîntîni, cu găleți și cu alte mijloace, 15 metri cubi de apă în fiecare zi. În vecinătatea imediată a comunei Mihai Bravu, 6 ha de lucernă se pîrjolesc într-un soare intens. Și aspersoare peste cele ce revigorează cerealele nu mai sînt. Așa că fără îndemnuri prea insistente o mină de mecanici cu șoaun la cap au înzestrat niște cisterne reformate cu un sistem improvizat de dispersare a apei și, mai chinuit, mai poticnit, treaba totuși merge. În sfîrșit, am coborît chiar în lunca Neajlovului, la Grădiștea, lîngă trudă și nesomnul președintelui Gheorghe Mirea, unde chipul acesta de a privi cu folos înapoi, la trudă și nesomnul țăranilor de odinioară, se arată a fi și mai limpede, și pilduitor.

Lui Gheorghe Mirea, ca și lui Constantin Apostol, Stan Vlad, Dumitru Tudor, Dumitru Lisandru sau Vasile Oprea, nu le-a trebuit prea mult ca să chibzuiască și să-și reamintească în ce chip anume s-ar fi descurcat părinții lor înaintea secetei. Ce este adevărat, e adevărat, ei, părinții lor, nu pluteau între atîtea hîrtii și nu săreau drepți la atîtea telefoane, și asta nu i-a împiedicat, totuși, să stăpînească o înțelepciune a lor. Și sub această înțelepciune se mișcă și azi cei din Grădiștea. Acum, lucrurile stînd cum stau, au căicat obiceiurile din anii trecuți și au plantat 10 ha de roșii în lunca Neajlovului, unde pot fi udate mai bine și mai ușor. Și în privința acestor roșii Dumitru Costache nu mai are necazuri prea mari. De asemenea, împotriva obicelului, se pregătesc să planteze după orz alte 10 ha de roșii, în vecinătatea orezăriei, unde apa le e iar la îndemînă. Și în timp ce în largul cîmpiei o ploaie de scurtă durată a întremat cît de cît culturile, grijile tuturor s-au întors către animale. Știindu-se bine că primejdia dintr-o secetă nu apasă doar asupra spicelor grîului. Nutrețul e și el în pericol și, laolaltă cu el, peste 500 vite. Pentru a le asigura hrana, au scos tot ce se putea scoate din iarba pădurilor, ca și din stufărișurile bălților locului. Și au semănat sorg în amestec egal cu porumb pe toate taluzele canalului care alimentează cu apă orezăria. Apoi au mai semănat tot cu sorg și porumb alte trei hectare și jumătate în apropierea imediată a Argeșului, unde apa într-adevăr prisosește. Iar unde nu prisosește apa au mobilizat fîntînarii din satele apropiate și au

să-i dăm pămîntului apă!

săpat cu nădejde fîntîni, cît mai multe fîntîni.

Astfel, atuul apărării țăranilor rămîne mobilitatea. Iuțeala înaintea neprevăzutului. Dar Grădiștea, să se știe, ține de Comana. Și primarul Comanei, Nicolae Ciocoveanu, cum am spus noi mai sus, are mai multe nedumeriri. Ultima lui nedumerire e hrănită de tărăgăneala cu care se ascultă și se iau în seamă propunerile țăranilor, la forurile județene și chiar la minister. Pe multe hectare se știe de-acum că nu se va scoate nici un bob de grîu. În schimb, dacă s-ar secera acum, paiul grîului compromis ar asigura un nutreț excelent pentru animale. Cu alte cuvinte, și această nedumerire a lui Nicolae Ciocoveanu este deplin justificată. Nu e timp frumos, cum se încăpățînează să ne asigure meteorologii, iar situația la zi a culturilor din județul Giurgiu nu se poate aprecia de pe acoperișul Ministerului Agriculturii nici cu cea mai perfecționată lunetă.

MIHAI PELIN ■

Zănoaga, numele tău e iubire

Cele 28 000 de hectare arabile ale C.U.A.S.C. Zănoaga, județul Dolj, nu sînt deloc faimoase pentru recolte, dar oamenii le-au vrut faimoase și au izbutit, prin muncă năprasnică, să le apropie de dorința lor. Pe un pămînt care cînd plouă se înmoaie ca un aluat, iar cînd e secetă se întărește și crapă (brun roșcat de pădure, pe alocuri nisip), lipsit de canale de irigație, lipsit de multe, nu și de dragoste omenească, anul trecut s-au scos producții cu care nici cernoziomul nu s-ar rusina prea mult. Cele 5 000 de hectare de grîu și cele tot vreo 5 000 de porumb, stăpînite de 8 C.A.P.-uri, au dat cîte 3 800 și, respectiv, cîte 4 320 kilograme de boabe. Pentru anul acesta, recolta, așa cum se înfățișa în dimineața ei, prevestea o zi a culesului mai bună ca niciodată. Chiar și acum, deși din septembrie n-a mai căzut din cer un strop de apă, orzul arată încă bine, cel puțin în destule zone, grîul la fel, porumbul are foile lucioase și tari, frumos modelate, parcă sculptate în ceară. Ca pe o ceară, poți lua, pe placa acestei priveliști, amprenta unei munci pe care, numind-o năprasnică, n-am șovăit deloc la cuvînt. Ca să construiești un etaj vegetal deasupra acestei țărîne slab productive, slăbite de secetă pînă la anemie pernicioasă, trebuie să trudești, într-adevăr, cumplit, să închipui lanurile și să le zidești cu o forță de uriaș. Aceeași energie, îndrumată spre alte scopuri, s-ar fi putut închega în întreprinderi gigantice, ar fi putut zidi piramide.

Dar acum, seceta amenință să năruie totul. Nu e picătură de apă în sol, adică apă ar fi, dar la adîncimi de peste un metru, unde rădăcinile plantelor nu ajung. Deci acum, la sfîrșitul unui an de trudă, oamenii trebuie s-o ia de la capăt, să regîndească și să refacă totul, să caute nu în pămînt, ci în ei, acele forțe care să salveze, să țină dreaptă construcția vegetală amenințată de prăbușire.

Cel ce ne povestește aceste lucruri, inginerul Marin Pîrvu, directorul S.M.A. Zănoaga, este un om pe care viața l-a învățat s-o ia de la capăt. La vîrsta cînd timpiele se umplu de soare, la vîrsta cînd omul se cuvine a fi de mult așezat în niște rosturi de neclintit, el a fost silit să părăsească un drum pe care-l pavase durabil prin ani de muncă și s-o apuce pe altul, necunoscut și nerostuit. A fost ani de zile directorul S.M.A. Apele Vii, de lîngă Craiova, și, după ce a făcut din acest S.M.A. un model de organizare și înzestrare tehnică, a trebuit să-și ia în spate sacul cu amintirea tuturor acestor ani și să se mute la Zănoaga, stațiunea Apelor Vii desființîndu-se din motive pe care, rațional, nu și sentimental, inginerul-director le-a înțeles. La Zănoaga a găsit un teren care trebuia defrișat, un teren virgin, dar apt să primească sămînța noului, prin dragostea față de el a celor ai locului. Și, cu ajutorul lor, a defrișat și s-a apucat să construiască.

Asistă la discuție un alt om care, la vîrsta cînd ar fi trebuit doar să întindă mîna și să culeagă roadele efortului unei vieți, a luat-o, nu silit, ci prin voia lui, de la început, socotind că așa e bine și drept să fie. Acest om este Ilie Diaconu, președintele C.U.A.S.C.-ului, cîndva președintele C.A.P.-ului Castranova, unul din cele opt pe care le păstorește acum. În 1974, după ce a adunat recolta, președintele de C.A.P. Ilie Diaconu a dat examen de admitere la Facultatea de agronomie din Craiova, a reușit și s-a făcut student „la zi", renunțînd la președinție și trăind, ca orice student, numai din bursă. A devenit coleg cu fiică-sa, cu Olguța, care, odată cu el, dăduse examen la București, la cibernetică economică și statistică. Acum, inginerul agronom Ilie Diaconu, devenit între timp activist de partid, conduce un C.U.A.S.C. a cărui moșie e mai întinsă decît pămîntul arabil al unui întreg județ din nordul țării.

Însoțiți de cei doi, ne îndreptăm, cu un ARO, spre teatrul bătăliei cu seceta. Cerul e înnorat, aerul umed, dar „nu miroase a ploaie", zice trist inginerul Pîrvu. Prin aerul impiclit, ca prin geamul unui acvariu, se văd vaste întinderi de grîu viguros, frumos, dar și porțiuni cu plantele arse de soare, galbene de-ai zice c-ar fi zăcut nu știu cît într-o mare de apă, plante ondulînd nesigur în unda tulbure a văzduhului, ca firele de mătasea broaștei. De-ar ploua în cîteva zile, încă s-ar mai drege ce s-ar mai drege. Pînă atunci, omul care aduce ploaia, atît cît poate, este omul locului.

Cîteva lacuri de acumulare, strîngînd în ele tot ce se poate strînge dintr-o rețea de izvoare și pîraie deloc bogată prin aceste locuri, trimit, prin conducte, seve dătătoare de viață spre mai multe zeci de hectare. Nu e vorba de cine știe ce lacuri întinse. Sînt doar vreo 3 hectare de luciu de apă la C.A.P. Teslui, 1,5 hectare la C.A.P. Preajba, 8 la Leu, 2 la Dioști, 1,5 la Radomir și vreo 12 în Castranova lui Ilie Diaconu. Oamenii care montează conductele sînt aceiași care, cu sapele, deschid brazdele prin care se scurge apa. Tot ei, în zile fierbinți, fără duminici, deseori fără somn, au ivit aceste ființe forme de relief care sînt lacurile. Lacuri care, odată create, au fost, ni se spune, bine primite de natura locurilor, dovadă păsările care prind să le tircolească. Da, zice Ilie Diaconu, cînd păsările iau act de existența unui punct geografic, făcîndu-și-l loc de popas, înseamnă că natura l-a votat, l-a acceptat definitiv.

Incinta aflată sub presiunea apelor venite din lacuri descongează forma anatomică a unui mușchi, sau a unui sistem muscular, în condiții de efort extrem. Dar există o inefabilă și blestemată secundă în care elasticul acesta de argilă, devenit rigid prin miliardele de plante și prin sutele de oameni care-l țin încordat, ar putea ceda. Este secunda în care apa n-ar mai ajunge, n-ar fi destulă, și în care, drept consecință, pămîntul s-ar despica, ar crăpa, ivind către cerul cinic nenumărate, mari și însetate guri deschise. Oamenii refuză însă să primească această clipă, trudind ca apa să se reverse necontenit. Într-o imagine și mai exactă, incinta de recoltă hrănită cu apă din lacuri mi s-a părut un pacient întreținut în stare de preinfarct sau de precomoție cerebrală, printr-un efort medical extrem.

Alți oameni, răspîndiți prin grădinile C.A.P.-urilor, le hrănesc cu apă cărată cu mîinile ori cu spatele. Îi vedem cum fac cozi la fîntînile de pe marginea drumurilor, fiecare din ei cu cîte două găleți, puse pe cobilițele cu care cîndva negustau roșiile și ardeii, alții cu saci de plastic, transformați ad hoc în burdufuri, alții cu butoiașe așezate pe cărucioare improvizate. Iau apă, o cară în cîmp, se întorc, iau apă, și asta de zeci, de sute de ori, de cînd se crapă de ziuă și pînă noaptea, cînd îți bagi degetele în ochi. Cîtă apă poate căra un om? Mai mult cînd solul e încă uscat, mai puțin cînd începe să fie umed, și mai puțin cînd, tot udat și udat, devine clisă, prinzîndu-te de picioare, nemailăsîndu-te să înaintezi. Tot ce fac ei, acești oameni, nici nu mai intră la capitolul trudă, este mai mult decît trudă, este ceva ce trece direct în beneficiul ideii de eroism. Eroismul lor, metaforic vorbind, înseamnă plinea, plinea țării. S-a făcut, iată, seară, și ei, acești oameni, acești eroi care apără plinea țării, încă n-au ostenit. Îi vedem, prin lumina scăzută, ca pe niște umbre. E o proiecție de umbre care se amestecă, pe ecranul nostru interior, cu primele umbre ivite pe-aici încă din zori, cu primele umbre ivite încă din zorii istorici. Pămîntul acesta, de cînd se știe, a fost păstrat de oameni cu greu. L-au pîrjolit, l-au ars, l-au frămîntat în lungul timpului nenumărate zguduiri. Dar de sub cenușa atît de zdastre, de sub încercările vremilor, de sub colbul de foc adus din cele patru vînturi, efigia lui inconfundabilă a tot ieșit la lumină, ca într-un miracol, prin efortul pămîntenilor, oare mereu au luat-o la capăt, cu sudoare, cu sînge, cu geniu, cu o îndărătnicie rivală forțelor naturii, cu tot ceea ce explică ființa și dăinuirea noastră.

În rest, zic interlocutorii noștri, treburile ar merge, toate lucrările sînt „în grafic", prașilele mecanice s-au isprăvit, peste cîteva zile o să înceapă culesul orzului, după care, fără pauză, sau cu o pauză sumară, va veni rîndul grîului. N-o să fie înfors nici un petec de grîu sau de orz, tot ce se vede va fi recoltat, chiar dacă recolta va fi mai puțină ca în alte dăți. Dar în vara asta cumplită orice bob cîștigat va valora cît un bob de aur.

Zănoaga — sau iubirea de glie, de țară!

ILIE PURCARU ■

Lungul drum al apei pînă la aspersor

Cuvintele aspersor, stație de bază, stație de punere sub presiune au devenit familiare nu numai pentru inși maturi și responsabili, dar și pentru copiii care în ultimele zile au dat un sens mai profund banalului obiect de joacă: găletușa. La Tulcea, pămînt așezat temeinic între ape, irigațiile se întind pe mai bine de jumătate din suprafața arabilă a județului, mai exact pe 136 000 hectare. Directorul întreprinderii ce se îngrijește de bunul mers al irigării acestei întinderi de pămînt este un gălățean, care, într-un anume moment al vieții sale, a făcut o deosebită pasiune pentru Maramureș. „Dar Dunărea n-o poți întocui cu Săsarul", explică inginerul Anghel Vasian, faptul că astăzi se află la Tulcea, încercînd să urce Dunărea pe culmi nebănuite. Dînsul se referă la faptul că aici, la Tulcea, în cea mai înaltă parte a Dobrogei, se află stațiile de pompare cu cea mai mare putere din țară, capabile să împingă apa pînă la aproape 300 de metri. Și în acest drum lung al Dunării către cîmpiile înalte ale Tulcei întîlnești destule, și oameni nedormiți de zeci de ore, și disciplină, și indisciplină, și copii cu găleți, și constructori care mai cred că pînă la urmă tot plouă, și tot acest drum te face să pricepi că irigarea este totuși o scofală, fiindcă, deși întrată pe conductă, apa nu are întotdeauna obiceiul să meargă singură.

L-am însoțit pe directorul Anghel Vasian pe o bună parte a acestui drum, în miez de secetă cînd, din Dunăre, este pompată o cantitate de 6 milioane metri cubi de apă, față de 1,5 milioane metri cubi cîți au fost trimiși pe cîmpuri în anii normali, în aceeași perioadă.

Stația de pompare de bază Cetate, care este așezată pe brațul Măcin, lîngă fosta cetate Troesmis și potolește setea a 8 000 ha, a trăit cîteva ore agitate în noaptea de vineri spre simbătă. **Ioan Darie**, șef stație: „Ieri, pe la ora prînzului, s-a auzit un zgomot puternic. Eram numai trei oameni. Se străpunsese cablul de alimentare de 6 000 de volți. Am întrerupt tensiunea și am anunțat dispeceratul de la Măcin. Cei de la Măcin au anunțat Tulcea, echipa de intervenții. Am început demontarea, să nu pierdem vremea. La ora aceea era pîrjol pe cîmp. În trei sferturi de oră băieții de la Tulcea au

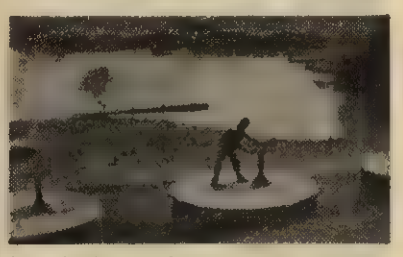

fost lîngă noi. O chestie asemănătoare se mai întîmplase anul trecut, cînd se strecurase o pisică exact pe un contact. Tot o bubuitură ne scoase de la pompe, numai că acum ne-am descurcat mult mai repede". În 15 ore, adică simbătă, la 3 dimineața, după ce trudiseră la lumina lămpilor de control, stația funcționa din nou. Ioan Darie, deși are locuința lîngă stație, n-a dormit de 48 de ore, deoarece, colac peste pupăză, i s-a îmbolnăvit schimbul. Nevasta îi plecase dimineața la treabă, la Măcin, și ei mai apucase să-i pregătească pe cel mare de plecare la școală, 5 kilometri cu bicicleta pînă la Turcoaia.

Digul Turcoaia-Pecineaga. Dincoace de el, spre orezării, aproape 800 de copii de la școala din Turcoaia udau cu gălețile o pășune de 20 de hectare. Azi reușiseră să stropească 4 ha. Copiii, printre care și cel al lui Ioan Darie, veniseră de dimineață cu mîncare la ei și aveau să stropească pășunea zi-lumină. Era ceva, deși o pășune udată cu găleata, găleată care, din mînă în mînă, pierdea mai bine de jumătate din conținut, părea o muncă de Sisif lipsită de eficiență. Poate că la legume munca acestor copii dădea roade mai bune.

Stația de bază Pecineaga. Apa este pompată la 55 de metri. Pompele de la „Aversa" și electromotoarele de la Craiova își fac datoria și mulțumită lui Costică Nădrag, șeful de stație, oare crede că în irigații trebuie să fie o disciplină ca la C.F.R. „Greșelile noastre se plătesc în recoltă. Aici, e cazul să explicăm ceea ce mulți nu știu: nu oamenii I.E.L.I.F.-ului mută aripile pe cîmp, ci oamenii beneficiarului. Noi aducem apa pînă la aspersor".

Mergînd spre Ostrov, întîlnim din nou elevi. Milica Dăche din clasa a VII-a, Școala generală din Ostrov, ne spune că împreună cu colegele ei au venit la prășitul porumbului cu noaptea în cap și după pauza de prînz se întorc la cîmp. Mariana Scăpău cl. a VIII-a: „Patru zile am fost la sfeclă, dar în zilele acelea mergeam și la școală. Sîntem aici elevi numai de la clasele mari, de la a V-a la a X-a. Pentru porumb și sfeclă nici acum nu este foarte tîrziu să plouă".

Dar nu plouă. **Stația de pompare pluitoare Ostrov**, una dintre cele mai mari de acest fel din Europa, expediază apa la 68 de metri. Două stații similare se află în lucru, ambele fiind într-o ușoară întîrziere în ceea ce privește stadiul lucrărilor.

Stația de repompare nr. 1 Dăieni, care ridică apa la 46 de metri, este dotată cu cele mai puternice electromotoare din județ. Este exploatată în paralel cu activitatea de montaj a constructorului: T.C.I.F. Constanța. Stația de repompare 2, cu 16 pompe, trimite apa Dunării mai sus cu 58 de metri.

Există în această rîvnă de a pompa cît mai multă apă spre hectarele cultivate aflate între dealurile Tulcei ceva din focul continuu al furnalelor. Totul devine performanță și risipirea apei la aspersor în aceste condiții capătă alte dimensiuni. Aflăm că o antenă de la C.A.P. Făgăraș are aripile montate pe sfeclă de mai bine de o lună de zile, dar unele spărturi pe conducte văduvesc pămîntul de apă. Potrivit celor afirmate de directorul Anghel Vasian, șantierul nr. 8 al T.C.I.F. Constanța, condus de ing. Paul Grozavu, nu răspunde nici la atenționări, nici la rugăminți. De asemenea, sînt de făcut remedieri și la C.A.P. Făgăraș, Topolog, Dorobanțu? dar același șantier 8 este de neclintit.

Așadar, apa ajunsă în conducte, și în județul Tulcea sînt 3 000 kilometri de conducte pentru irigații, nu umblă singură pînă la aspersoare. 15 stații de bază o pompează pe acele platouri înalte datorită muncii de zi și noapte a electromecanicilor, oameni prieepuți și disciplinați ca niște șefi de gară.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Opinia unui alegător

Scurtă tabletă

Sînt invitat la un interviu pe marginea cărții mele **„Niște țărani"** publicată aproape jumătate în foileton în paginile revistei care găzduiește și actuala **Opinie** de unde, recunosc, sper să se tragă foarte curînd și cartea pe care o voi intitula **Exploatarea scaunului de către Om**, sînt invitat, zic, la un interviu pe marginea cărții mele despre niște țărani exact acum cînd toată suflarea țărănească a intrat în bătălia cu nemiloasa secetă și îmi amintesc cum curgeau șiroaiele nădușelii pe fruntea lui **Năiță Lucean** într-o vară, mai de demult, la fel de secetoasă, dacă nu cumva asta de azi e și mai secetoasă.

Nu trecuse decît un an de cînd venise de pe front **„am bătut cu piciorul tot pămîntul și trăgeau în noi și de la răsărit și de la apus și am scăpat"** zicea el și stătea aplecat de dimineața pînă seara deasupra pămîntului udîndu-l cu găleata, cu ulciorul, cu cana, cu paharul, și cu nădușala frunții sale înnegrite de soarele ca o viple.

Am trecut de curînd prin sate românești din Cîmpia Dunării, acolo unde pămîntul e de unt negru, la **Rotunda** și la **Redea**, cît vezi cu ochii, mai jos de **Caracal**, pînă la **Corabia**, pămîntul negru ca untul negru se făcuse ca o cenușă și soarele ardea ca un pustiu de foc și deasupra pămîntului de cenușă mi de Năiță Lucean ai cîmpiei udînd cenușa de foc ca să o învie, cu găleata, cu ulciorul, cu cana, cu paharul...

La fiecare tulpină firavă de porumb o cană de apă cărată peste cîmpurile arse din fîntîni în oglinda cărora de mult nu se mai vedea chipul țăranului, la fiecare tulpină de floarea-soarelui o cană de apă, ca în poveștile cu însetații oameni la o margine de lan cu o gură de apă vie și soarele ca un cuptor deasupra miilor și zecilor de mii de **Năiță Lucean**, ca atunci cînd acesta venise de pe front și credea că se mai hodinește și el și a venit seceta pustiitoare din anul de după război.

Doamne, cine nu știe ce înseamnă să pui cu paharul apă la rădăcina fiecărei tulpini a florii-soarelui nu are cum să-i înțeleagă pe țărani!

Dar cine nu-i înțelege!

DINU SĂRARU ■

P.S. la **PLEDOARIE PENTRU FLORI**

Dar regina crizantemelor și a frezilor în „laboratorul" condus de Viorica Canarache este, tot ingineră, Ana Buzatu (peste 140 varietăți de crizanteme!!)

Natura, sursa și resursa noastră vitală

Prea multe, deși mărunte, în calea sucului natural din struguri

● Interviu cu tovarășul GORUN SANDU-VILLE, directorul Stațiunii de cercetări vini-viticole Iași

— V-am văzut fare necăjit în după-amiaza aceasta, tovarășe director, la meciul dintre echipa de rugby Politehnica Iași și Selecționata de tineret a Angliei. V-a afectat într-atît înfrîngerea cu 9—46, suferiți atît pentru rugby ?

— Am văzut în primul rînd o echipă superbă, această selecționată a tinerilor rugbyști englezi în fața cărela puține formații de pe continent ar fi ieșit cu fața curată ! Înfrîngerea mă afectează mai mult pentru că s-a considerat necesar ca echipa noastră să fie „întărită" cu 7 jucători care nu-i aparțineau, iar lipsa de omogenitate s-a văzut limpede. M-ați întrebat dacă „sufăr" pentru rugby — ar trebui să știți că am făcut parte din prima echipă a „Științei" Iași, în care am jucat ca taloneur și am fost, în perioada 1952—1953, principalul realizator al loviturilor de picior. Iubesc foarte mult acest sport minunat, care are menirea să-i călească pe tineri pentru lupta cu viața...

— V-am văzut că figurați la loc de cinste într-o monografie a rugbyului ieșean, care însă cuprinde și alte date despre dumneavoastră. Se spune acolo că ați terminat cursurile Institutului agronomic din Iași, absolvindu-le cu diplomă de merit în specialitatea vinificație, că din 1969 sînteți director al Stațiunii de cercetări vini-vinicole din localitate, doctor în științe, profesor universitar consultant, specialist recunoscut pe plan mondial. Se mai zice că aveți publicate peste 120 de lucrări științifice în țară și în străinătate, și că sînteți decorat cu numeroase ordine și medalii ale R.S.R. pentru activitatea științifică și sportivă. Totodată, ați rămas vicepreședinte al clubului Politehnica Iași. E corect ?

— Da, și ce-i cu asta ?!

— Tovarășe Sandu-Ville, sîntem la dumneavoastră pentru că am aflat că posedați o excelentă rețetă de preparare a sucului natural din struguri. Știți probabil că este o mai veche campanie a revistei noastre în această direcție, cunoscîndu-se că țara noastră are nenumărate resurse în domeniul respectiv, resurse aproape total nefolosite. Ni s-a spus că dumneavoastră posedați atît rețeta, cît și utilajele și materia primă necesare producerii unei cantități destul de mari de suc de struguri natural. Ce vă împiedică să treceți la producerea lui ?

— Multe și mărunte — s-o spun cît se poate de direct. Avem de mai multă vreme în dotarea unității un utilaj complex, cumpărat pe valută, care poate produce între 400 și 500 kg de suc concentrat de struguri pe oră. El se face din must. Practic, se evaporă apa din must și rămîne doar „mierea", sucul concentrat. Mustul este suprasulfitat, dar prin concentrare se elimină total sulful. Tehnologia e destul de simplă : din 4 000 -4 200 kg de struguri se obțin circa 3 000 de litri de must, care, prin concentrare, dau 400 de litri de must concentrat pe oră, capacitatea concentratorului despre care v-am vorbit. La eventuala îmbuteliere, prin adaos de apă, se pot obține 2 600 litri de suc natural din struguri, care nu conține nici un fel de adjuvant chimic, conservant sau colorant. Sucul natural astfel obținut ne numește UVA (de la latinescul uva-uve), avem cîteva sticle alci, puteți gusta și dumneavoastră. El a fost omologat în 1972.

— De ce nu se produce ? Au trecut totuși peste zece ani !

— Prețul lui de desfacere cu amănuntul a fost stabilit prin ordinul M.C.I. din decembrie 1973 : „Suc natural de struguri „UVA, cu minimum 125 g zahăr/litru — în sticle de 1 litru și 1/2 litru, preț 8,50 lei, respectiv 4,40 lei". Acest preț, veți constata imediat, este descurajant. El a fost stabilit fixîndu-i-se un rabat comercial de 13 la sută și un impozit pe circulația mărfurilor de 28—30 la sută. Practic, întreprinderii producătoare nu-i mai rămîne decît circa 18 bani pe sticlă beneficiu. La vin, ca să facem comparația, rabatul comercial e de doar 11 la sută ! Este cel puțin curios ; vrem să cîștigăm mai mult de la sucuri decît de la vinuri ?! În ceea ce ne privește, noi sîntem unitate experimentală, de cercetare științifică, dar avem și plan de producție. Sînt 248 de hectare de vie, de pe ele trebuie să aducem statului un beneficiu anual de 17 milioane ! Făcînd sucuri, pierdem prea mult.

— Dar este evident că sucurile răcoritoare care se găsesc astăzi pe piață nu mulțumesc pe nimeni. Ele sînt doar ieftine (mă gîndesc la costurile producătorului), dar n-au nimic în afară de apă colorată, bioxid de carbon și zahăr. Nu mai spun că prin alte părți aceste substanțe colorante au cam fost interzise ! Or, se știe bine că sucurile naturale conțin glucoză și fructoză, elemente nutritive foarte sănătoase, ca și alte asemenea produse naturale.

— De acord, dar trebuie să se știe că la aceste sucuri naturale materia primă este foarte scumpă. Avem o serie de tehnologii pentru producerea de sucuri concentrate din coacăze, din vișine sau cireșe amare — însă nici nu îndrăznesc să mă gîndesc cît ar costa un asemenea suc de fructe.

— Și ce propuneți ?

— Acum, de curînd, noi am propus prețul de 9 lei pentru sticla de jumătate de litru de suc concentrat, lucru care ne-ar aduce un beneficiu de circa 0,50 lei pe sticlă. La vin, evident, cîștigăm mai mult...

— Dar materie primă suficientă există, tovarășe director ?

— Cred că anul trecut noi am fost primii în... Europa ! Am obținut 25 000 de kg de struguri la hectar, față de 11 500 planificate. Practic, n-am mai avut unde să depozităm vinul ! Dar asta-i altă poveste.

— Atunci, nu-i adevărat că ați putea produce și mîine sucul concentrat de struguri ?

— Ba da, cum să nu ! Ca să vă spun sincer, eu și acum am vreo 5 vagoane în stoc. Apoi, prin prelucrare, după calculele noastre s-ar putea îmbutelia circa 52 000 de sticle de jumătate de litru în fiecare zi. În Iași sînt probabil 100 000 de copii, le-ar ajunge la fiecare din două în două zile cîte o sticlă de suc natural din struguri — nu numai foarte bun și sănătos, dar chiar hrănitor.

— Și ce se așteaptă ?

— Stabilirea prețului. Astfel ca el să fie atît competitiv pe piață cu sucurile răcoritoare chimice, cît și rentabil pentru unitățile producătoare. E o problemă grea, dar cineva trebuie odată și odată să ia taurul de coarne.

— De acord cu dumneavoastră. Este ceea ce, încă o dată, încercăm să facem, tovarășe Gorun Sandu-Ville. Apropo, de unde vă vine acest „Ville" ? !

— De la bunicul meu, francez la origine. Dacă țineți minte, la sfîrșitul secolului trecut, viile noastre au fost atacate de filoxeră. Între specialiștii chemați să repare viile din România a fost și bunicul meu, losif Ville. El a fost mai întîi la Pietroasele, acolo a refăcut tot Dealul Mare, iar apoi la Drăgășani. S-a căsătorit aici și a avut trei fii, toți deveniți ingineri agronomi, între care și tatăl meu, Constantin Sandu-Ville, cel mai mare dintre ei, care a ajuns academician, doctor în științe, profesor de fitopatologie la Institutul agronomic din Iași. Sora mea i-a călcat pe urme, lucrează la aceeași catedră de fitopatologie, fiind căsătorită tot cu un inginer agronom. Soția mea, Gabriela, este inginer horticultoare, specializată în vinuri și degustătoare de renume, șefa laboratorului din stațiune. Mai am o cumnată tot horticultoare, apoi alți veri, cumnați — pînă la numărul de 22 de ingineri agronomi în toată familia ! Numai fiică-mea a schimbat tradiția, a devenit inginer mecanic, s-a căsătorit tot cu un inginer, dar cred că pînă la urmă îi aduc și pe ei la agricultură, că după mine alci e viitorul !

— Și cu vinul cum e ?

— Tot la spații de depozitare ajungem, la calitatea dopurilor și a sticlelor. Pentru ca vinul să aibă calitate superioară, el trebuie învechit. Mai mult decît atît, el trebuie să aibă gustul de struguri, așa e „moda" acum. Aici, în Iurul Iașiului, noi avem mai mult vinuri seci, de mare calitate, ce se cer însă a fi îmbuteliate în maximum 6 luni după culegere și ținute la sticlă cel puțin 2—3 ani. Reglementările permit însă prea puțin acest lucru. Dealtfel, diferența de preț dintre un vin de 6 luni și unul de 2 ani este ridicolă : 1 leu ! Deci, după 2 ani, prețul sporește în medie cu 1 leu pe ficcare an vechime cîștigată. La 5 ani, să zicem, 5 lei... După mine, sporul de calitate ar trebui „taxat" cu cel puțin 30 la sută din valoarea inițială. Mă gîndesc de asemenea la o creditare financiară din partea statului, fiindcă vinul îl am în stoc, spre învechire, chiar dacă ânul bugetar trebuie încheiat. În fine, ca să învechești un vin, ai nevoie de dopuri perfecte (aici plasticul nu merge) și de sticle **corecte**, să le zicem, nu deformate, fără conicitate la guturi. Pluta pentru dopuri, știm cu toții, ne vine din import, pe bani grei. Ea e în general de o calitate submediocră, aproape că te poți uita prin dopuri... Apoi, sticlele. Acum vreo 2 ani, dacă mi-aduc bine aminte, cuiva, dintr-o anumită fabrică, i-a venit ideea micșorării dimensiunilor peretilor sticlelor, dar numai **pe dinăuntru**, cum să vă spun, păstrînd dimensiunile stas la corpul măsurat pe exterior. Pînă să ne dăm seama că într-o astfel de sticlă avînd o capacitate de 700 ml intrau de fapt cu 30 ml mai mult, am pierdut vreo 3 vagoane de vin ! Unele din aceste sticle s-au dus la export, altele probabil mai circulă și acum prin țară.

— Și atunci, nu vă rămîne decît să îmbuteliați și să livrați vinul la 6 luni „vechime"...

— Pentru consumul curent la intern. Pentru clienții străini, regimul e altul. Așa-zisul vin de masă. Trecerea lui într-o calitate nouă, paradoxal, este mai mult o problemă administrativă, după cum ați văzut.

DUMITRU GRAUR ■

Primim

Doresc să vă atrag atenția asupra unor realizări cu totul deosebite în una dintre cele mai delicate specializări ale chirurgiei. Mă refer la neurochirurgie, cu veche tradiție în istoria medicinei românești, fundamentată științific, la începuturile sale, printre alții, de savantul român de prestigiu mondial dr. Gheorghe Marinescu. Am fost determinat de starea sănătății unui membru al familiei, a cărui viață nu putea fi salvată decît prin o extremă de delicată intervenție, să cunosc nemijlocit colectivul Secției VII neurochirurgie a Spitalului „Gheorghe Marinescu" din București, secție condusă de doctorul Leon Dănilă. Colectiv entuziast, cu înaltă ținută profesională și morală, ale cărui realizări concurează, după informațiile mele, pe cele obținute în acest domeniu pe plan mondial. Pacienții, internați pentru accidente vasculare, deficiențe circulatorii dobîndite accidental sau din naștere, hematoame, anevrisme, tumori benigne sau chiar maligne, boli exteriorizate dramatic prin pareze, hemiplegii, pierderea vederii sau a vorbirii, mari tulburări de echilibru, pierderi temporare ale cunoștinței plecau, **fără excepție**, la două-trei săptămîni după intervenție vindecați complet sau cu manifestări mult ameliorate, recuperabile și acestea într-o perioadă relativ scurtă, apți pentru a fi reintegrați în circuitul social, pentru a duce o viață normală. Seria acestor rezultate de vîrf, devenite practică obișnuită, ușor de verificat statistic, se datorează după cum am putut observa nu numai deosebitei pregătiri profesionale a doctorului Leon Dănilă, dar și folosirii unor noi tehnici operatorii, special elaborate în acest scop. Intervenția se execută sub microscop, cu minuția adecvată, fapt care dublează sau chiar triplează atît durata operației cît și efortul depus de chirurg dar, în același timp, micșorează spectaculos riscurile.

Am urmărit întotdeauna cu mult interes, în revista „Flacăra", paginile dedicate progresului medicinei românești, eforturile depuse pentru popularizarea ideilor noi, îndrăznețe, sprijinul larg acordat celor care, și în acest domeniu, aduc contribuții valoroase și am convingerea că rezultatele obținute de colectivul Secției VII neurochirurgie, tehnicile folosite, marchează o nouă etapă în evoluția neurochirurgiei noastre și pot interesa nu numai cercuri restrînse de specialiști ci și marea masă a cititorilor revistei „Flacăra".

Vă urez din toată inima mult succes în rodnica dumneavoastră activitate

MIHAI PASCU
București

Romulimul se apropie de start

Cu inginerul **Sergiu Stamate**, șeful compartimentului vehicule neconvenționale din cadrul C.C.S.I.T. „Electroputere" Craiova, și inginerul **Mihai Juncu**, coordonatorul colectivului care se ocupă efectiv de realizarea primului vehicul românesc cu motor liniar, am intrat direct în subiect.

— Care mai e soarta Romulimului ?

— **Rom-u-lim 01**, căci așa-i zice corect — ne informează dintr-un început inginerul Stamate — se apropie de start. Adică se află în faza finală de execuție și poate fi văzut chiar acum în hala de montaj.

L-am revăzut, într-adevăr. Nu mai seamănă deloc cu ML—02 sau „Papucul zburător", prototipul experimental pe care-l întîlnisem cu aproape doi ani în urmă la testări în standul din Valea Fetii, el a devenit un veritabil bolid cu alură modernă, cu forme aerodinamice. Are ceva din vechile expresuri sau rapide care circulau, cu cîteva decenii în urmă, pe principalele căi ferate ale țării. Nu, nu este un superexpres ca acela care acoperă cu peste două sute de kilometri pe oră distanța dintre Okayama și Tokyo. Dar e al nostru, românesc, și poate că, tocmai de aceea, mie mi se pare mai frumos, mai apropiat de sufletele și inimile noastre.

— Cu cele trei segmente ale lui formînd un tot unitar, necompartimentat, cu scaunele pentru călători dispuse confortabil de o parte și de alta a interiorului, el seamănă mai degrabă cu metroul bucureștean — este de părere inginerul Juncu. E un fel de metrou aerian...

— Pe 15 septembrie 1975, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a vizitat uzina și i-am prezentat posibilitățile de realizare a unui astfel de vehicul feroviar de concepție proprie — își amintește inginerul Sergiu Stamate —, dumnealui s-a arătat foarte interesat și ne-a indicat atunci ca, împreună cu unele instituții de învățămînt superior, să începem neîntîrziat cercetarea, să concepem și să realizăm acest vehicul urban economic, rapid și de mare utilitate. Și iată că l-am realizat !

— Cine sînt, practic, realizatorii ?

— Electroputere, în colaborare cu institutele politehnice din Timișoara și Iași. Sufletul puternicului colectiv de concepție și realizare îl constituie conf. univ. dr. ing. **Ion Boldea**, asist. univ. ing. **Erwin Hauler**, prof. univ. dr. ing. **Vasile Hoancă**, prof. dr. ing. **Valentin Bota** și prof. dr. ing. **Lorin Cantemir**. Împreună am realizat modelul experimental ML—02 pe care a fost testată concepția tuturor echipamentelor pentru prototipul industrial prevăzut să intre în probe finale în luna iulie a.c., cu șase luni înainte de termen. La construirea prototipului au participat cîțiva dintre cei mai buni specialiști ai fabricii de locomotive a Întreprinderii „Electroputere", avîndu-i în prim plan pe maistrul **Ion Gane**, șeful de atelier **Năstase Pufan** și lăcătușul **Steliea Olteanu**, șef de echipă.

— În fond, ce înseamnă **Rom-u-lim 01** ?

— Primul vehicul românesc urban cu motoare de inducție liniare.

— Am dori, tovarășe inginer Mihai Juncu, să ne prezentați și cîteva din principalele lui caracteristici.

— Este un vehicul dublu, articulat, cu o capacitate de 500 locuri. Poate atinge 120 kilometri pe oră, realizînd viteze comerciale de 52 km/oră pentru distanța dintre stații de un kilometru, pe un traseu lung de 19 km. O adevărată performanță.

— Spuneați că se află într-un stadiu avansat de construcție...

— Exact. S-a început montajul echipamentelor, urmează să-l vopsim chiar în aceste zile, iar luna viitoare îl vom scoate la probele experimentale finale. Tot în standul din Valea Fetii.

— Avantajele folosirii unui astfel de sistem de transport ?

— Sînt multiple. De pildă, față de metrou, consumul de energie electrică este cu 20—30 la sută mai mic. Practic, consumul de energie în exploatare este de numai 1,8 MW pe oră și sens, la un trafic de 20 000 călători/oră și sens. Apoi, investițiile sînt de cîteva ori mai mici.

— Și unde va lucra primul nostru **Romulim**, tovarășe Stamate ?

— Un răspuns ferm e greu de dat. Deocamdată, așteptăm... Sînt deja încheiate studiile de realizare a unui traseu experimental Craiova — Combinatul chimic, lung de circa 7 kilometri, cu posibilități ulterioare de extindere în oraș și cu o a doua variantă a traseului, fără a stînjeni cîtuși de puțin mai vechiul proiect de introducere a tramvaiului. De asemenea, s-au făcut unele studii pentru introducerea lui în cîteva din orașele mari ale țării, cum ar fi Cluj-Napoca, Piatra Neamț — Onești, Constanța — Eforie — Mangalia și, în conexiune cu metroul, chiar în suburbiile Bucureștiului, vizînd descongestionarea transportului de persoane urban.

— De ce ați mai avea nevoie, la ora de față ?

— Întîmpinăm unele greutăți ; avem nevoie, ca de aer, de o decizie de investiție. Noi sîntem printre primii în lume care realizăm un vehicul cu motoare de inducție liniare. Canadienii se ocupă și ei de ceva asemănător și vor fi gata să-i prezinte la Expoziția de la Toronto din 1984. Spre a nu rămîne în urmă, este absolut necesar să fim prinși urgent în planul cuiva. Știm și sîntem pe deplin conștienți că efortul financiar nu-i deloc de neglijat ; dimpotrivă, numai linia Craiova — Combinatul chimic, cu materialul rulant și cu stațiile de alimentare aferente costă cam 30 de milioane lei per kilometru, însă nu trebuie uitate marile avantaje care fac investiția să fie amortizată într-un timp relativ foarte scurt. Aș voi să înțelegeți așa ca un apel, dar și ca un ajutor pe care revista dv. nu a întîrziat, niciodată, să-l dea în astfel de cazuri.

— Cînd va fi, deci, vehiculul definitiv gata ?

— La sfîrșitul anului viitor, Romulimul va fi pregătit să ia startul.

Rămîne să vedem cine îl va pune efectiv în exploatare : Craiova, Cluj-Napoca, Constanța sau Bucureștiul ?...

MIHAI STĂNESCU ■

Alexandru Pesamosca:

„Un adult sănătos provine numai dintr-un copil sănătos"

Alexandru Pesamosca a devenit medic în anul 1954. Un medic bun, de o ocupirinsă omenie, iubindu-şi cu patimă profesia căreia îi dăruieşte şi îi sacrifică tot, întreaga sa fiinţă. Chirurgul de copii, reputat şi căutat în şi din toată ţara (şi chiar de peste hotare), s-a născut la Constanţa în 1930 şi, în 29 de ani de profesie are în palmares peste 15 000 de intervenţii operatorii, cuceriind teritoriile cele mai delicate şi mai puţin descifrate pînă acum ale celei mai noi şi mai dificile domenii ale chirurgiei, cea pentru copii, cea pediatrică în limbaj profesional. Este medic primar, doctor în medicină, cadru didactic la I.M.F., membru al Societăţii internaţionale de chirurgie şi al Societăţii internaţionale de gastroenterologie, autor a numeroase lucrări ştiinţifice în domeniul chirurgiei pediatrice şi îşi desfăşoară activitatea ca şef al secţiei de chirurgie viscerală de la Spitalul central clinic de copii „Grigore Alexandrescu" din Bucureşti.

— De ce chirurgia copilului, doctore Pesamosca ?

— Deşi îmi doresem să mă dezvolt ca un chirurg de adulţi, s-a întîmplat ca, în 1957, să optez pentru postul de învăţămînt de preparator principal, care era liber, în clinica de chirurgie de copii, unde, începînd cu profesorul Cosăcescu, se puseseră bazele chirurgiei pediatrice moderne în ţara noastră.

— Pînă atunci deci, copiii erau operaţi de către chirurgii de adulţi ?

— Nu chiar aşa, această clinică de chirurgie infantilă ce în curînd va împlini un secol de existenţă, deci o vechime destul de mare, delimitase oarecum teritoriul de care trebuia să se ocupe chirurgia copilului. Cred că este meritul prof. Cosăcescu de a pune bazele acestei specialităţi în sens modern, aşa cum se făcea ea în ţările mai dezvoltate, în care chirurgia pediatrică avea o dezvoltare impetuoasă. Dealtfel, este una dintre specialităţile cele mai tinere ale chirurgiei generale din care s-a şi desprins avînd astăzi un teritoriu foarte vast. Specialitatea noastră dedicată în exclusivitate vîrstei copilăriei, de la 0 la 16 ani, înglobează toate ramurile chirurgicale, mai puţin neurochirurgia copilului (care îşi are un serviciu independent în cadrul clinicii mari de neurochirurgie generală) şi cea cardiovasculară (ce îşi găseşte şi ea rezolvarea tot în serviciul specializat al adultului), menţinute în aceeaşi unitate, în aceeaşi clinică în care se rezolvă atît problemele de chirurgie viscerală cît şi cele de ortopedie, cît şi cele de urologie, de ginecologie de copii, de traumatologie, de chirurgie plastică, de chirurgie toracică şi altele. Tendinţa actuală în toată lumea — şi, de ce să n-o spunem, că ar fi de dorit şi pentru ţara noastră — este ca toate serviciile de chirurgie a copilului, recte, toată asistenţa chirurgicală pediatrică să fie concentrată într-o unitate spitalicească unde cei mici să poată beneficia uşor de toate, absolut toate subspecialităţile ce astăzi devin din ce în ce mai de actualitate. Dacă ne-am referi, de pildă, la copilul politraumatizat pe care nu poţi, şi nu e normal, să-l porţi de la o clinică la alta pentru a i se rezolva toate urgenţele chirurgicale ce se impun. Prin urmare, ar fi nu numai de dorit, ar fi necesar să avem în această unitate spitalicească atît chirurgia cardiovasculară cît şi neurochirurgia precum şi toate subspecialităţile chirurgicale, destinate copilului, cum sînt cele efectuate în serviciile O.R.L., oftalmologie... Dacă în 1957, cînd am venit aici, eram chemaţi să rezolvăm în corpore toată chirurgia copilului, astăzi, progresul tehnic şi ştiinţific impus în fiecare subspecialitate a făcut ca să existe şi în acest sector secţii cu profil bine stabilit — cum ar fi ortopedia, chirurgia viscerală, urologică... Dealtfel, socotesc foarte firesc ca asistenţa chirurgicală a copilului să beneficieze de aceeaşi structură organizatorică existentă în cea pentru adulţi.

— Nu beneficiază ?

— Nu, nu beneficiază, şi ar fi imperios necesar să fie revizuită, mai ales în perioada actuală, cînd nouă, celor care îngrijim copilul, ne revin nişte sarcini deosebite privind creşterea sporului natural al populaţiei. A sosit vremea ca noi, chirurgii de copii, să ne aducem o contribuţie importantă la scăderea mortalităţii infantile, la o scădere a mortalităţii în general pentru perioada copilăriei. Vă spun toate aceste lucruri deoarece încă acum cîţiva ani de zile sesizasem forurilor noastre medicale superioare, diferenţele importante ce există între modul de organizare al chirurgiei adultului şi modul de organizare al chirurgiei infantile. Dacă în ţara noastră copiii reprezintă a patra parte din populaţie, şi mai întîi de toate reprezintă viitorul acestei ţări, nu au, în schimb, şi a patra parte din numărul de paturi de spitalizare faţă de numărul celor existente în clinicile pentru adulţi, ceea ce este valabil nu numai pentru chirurgie. Este vorba de permanentizarea unei situaţii mostenite încă demult şi pe care nimeni dintre organizatorii şi conducătorii asistenţei sanitare nu o schimbă. Am mai ridicat şi cu alte prilejuri şi un alt aspect care mi se pare absolut fără nici o justificare şi în acelaşi timp fără explicaţie. Există paturi pentru copii şi foarte mulţi copii internaţi în serviciile pentru adulţi şi prin urmare, mi se pare un nonsens să nu existe paturi suficiente pentru copii în serviciile de copii. Nu se poate asigura o asistenţă corectă celor mici în serviciile celor mari din multiple condiţii obiective pe care trebuie să le îndeplinească o asistenţă acordată acestora. Dar sînt foarte mulţi confraţi care socotesc că chirurgia de copii se rezumă la intervenţii banale, stîlu cu, apendicite, hernii..., făcute după vîrsta de 7 ani, sau afecţiuni ortopedice ale copilului mai mare care pot fi efectuate oriunde. Dar nu acestea constituie problemele mari şi importante ale chirurgiei pediatrice şi nu văd şi nu cred să existe raţiune ca un copil, cu orice afecţiune chirurgicală ar avea, să stea prin saloanele de adulţi. Cred că este absolut nelogic şi nemedical ca o fetiţă cu o afecţiune, să zicem, la limita specialităţii de ginecologie infantilă să fie internată într-un salon de ginecopate sau un băieţel cu o afecţiune urologică malformativă, care se poate îngriji bine numai în spitalele de copii, să stea printre bolnavii operaţi de prostată...

— În context, doctore Alexandru Pesamosca, ce virtuţi şi ce pregătire trebuie să aibă în plus chirurgul de copii faţă de cel pentru adulţi ?

— În nici o clinică de adulţi n-a fost internat vreodată un copil mai mic de 3—4 ani, ori clinica noastră a abordat demult, cum vă spuneam, adevărata chirurgie pediatrică, începînd de la nou-născut, de la copilul de o zi şi pînă la 16 ani, abordînd toată gama malformaţiilor congenitale şi pornind de aici s-a abordat o chirurgie mai grea cum ar fi, de exemplu, esofagoplastiile, chirurgia hipertensiunii portale sau cea toracică... Limita de vîrstă pentru abordarea acestor teritorii a fost coborîtă tot mai mult pînă la cel de cîteva ore. Ca un fost chirurg de adulţi pot să vă spun că dificultăţile pe care le întîmpină medicul nu privesc atît tehnica chirurgicală propriu-zisă, dar mai ales îngrijirea acestor pacienţi, importanţa deosebită pe care le au anestezia şi reanimarea la copii, pregătirea preoperatorie ca şi condiţiile postoperatorii specifice... Aş vrea să accentuez, prin urmare, faptul că, dealtfel, toate urgenţele mari ale copilului, absolut toate, sînt îndrumate către serviciile existente în clinica noastră şi nu numai din Bucureşti, chiar din toată ţara. Şi care e, de fapt, greutatea ? Ne vin foarte mulţi bolnavi din provincie operaţi în serviciile pentru adulţi, de chirurgi cu bună pregătire profesională care nu au însă obişnuinţa copilului, şi foarte mulţi dintre aceşti bolnavi, deşi corect operaţi, sînt transferaţi în ultimă instanţă la noi datorită unor complicaţii mai mari ori mai severe şi totdeauna din aceleaşi motive de care aminteam — problemele de îngrijire minuţioasă, care depăşesc, de ce să n-o recunoaştem, posibilităţile unui serviciu de adulţi, în care şi personalul, nu numai medicii, trebuie să se obişnuiască să efectueze o muncă de fiecare zi, specifică. Iată de ce socotesc că un chirurg de copii este cu totul altceva decît unul de adulţi, misiunea sa este mult, mult mai dificilă. Şi foarte diferită ; el nu trebuie să repare malformaţia sau deformaţia sau afecţiunea copilului, indiferent ce organ este interesat, pentru o perioadă scurtă de vreme, ci trebuie să repare, să-l trateze de aşa manieră încît acesta pentru tot restul vieţii să fie capabil să-şi desfăşoare o activitate în parametrii normali. Şi chiar complexitatea cazurilor este mai aparte, nici un caz nu seamănă cu celălalt şi ăsta este motivul pentru care chirurgul de copii este în permanenţă solicitat, confruntat cu noul şi este obligat să fie în curent cu toate cuceririle ce se acumulează vertiginos. Acest domeniu al chirurgiei pediatrice făcînd progrese uluitoare în ultimii 20 de ani, iar teritoriul al de viitor fiind chiar chirurgia intrauterină, de a interveni şi corecta eventualele anomalii, malformaţii ori afecţiuni chirurgicale încă din stare de făt.

— Se ridică firesc întrebarea cum se formează specialiştii pentru chirurgia pediatrică, stimate doctore Alexandru Pesamosca ? Cum sînt ei selecţionaţi, dintre chirurgii de chirurgie generală, dintre pediatrii ? Noi am dezbătut în cîteva rînduri această reală problemă a formării medicilor specialişti, cum stau lucrurile în domeniul pe care îl practicaţi ?

— N-aş putea să afirm că problema formării cadrelor de specialişti de chirurgie infantilă este foarte bine rezolvată în general, în toată lumea. Nici în ţara noastră. Discuţiile sînt foarte aprinse încă în privinţa perioadei de pregătire a unui absolvent al facultăţii de medicină generală, să zicem, sau de pediatrie pentru a se dedica acestei specialităţi. Pentru unii nu se poate face mai devreme de 7 ani, pentru alţii — de 5, pentru alţii — de 4. Noi ne-am oprit la o formulă care este de compromis deocamdată. O realizăm prin formula actuală de secundariat, la care se pot prezenta toţi medicii din circumscripţiile sanitare rurale precum şi staglarii care au terminat ultimul an de stagiu. Se pare că, atît cei de la medicină generală, cît şi cei de la facultatea de pediatrie. Într-o oarecare măsură, pediatrii sînt dezavantajaţi în sensul că, în timp ce, colegii lor de la generală se pot prezenta şi la concursul pentru chirurgie infantilă ei nu au dreptul să se prezinte la concursul de secundariat pentru o specialitate chirurgicală de adulţi.

— Sînteţi recunoscut ca un virtuos al chirurgiei malformaţiilor congenitale, se ştie — noi am mai scris, că abordaţi cu uşurinţă chirurgia esofagului (ceea ce este profesorul Gavrilliu pentru adulţi sînteţi dumneavoastră pentru copii) „ca şi întreaga gamă a chirurgiei viscerale, toracice, urologice şi că, mulţi ani, v-aţi dedicat chiar şi celei ortopedice. În multe aţi adus contribuţii originale ori aţi perfecţionat tehnici operatorii şi instrumentar, care v-au dat cele mai depline satisfacţii ?

— Deşi mă mai prevalez de anumite înlesniri de a aborda, şi astăzi, din cînd în cînd, cîte o afecţiune ortopedică, domeniu care mi-a fost drag cu ani în urmă, în general m-am axat pe chirurgia viscerală şi cu precădere cea a malformaţiilor tubului digestiv, chirurgia esofagului, a hipertensiunii portale şi chirurgia toracică. La chirurgia toracică am ajuns de nevoie ; nu vreau să fac din asta nici un fel de extindere cu orice preţ a teritoriului meu de bază, dar cum şi copiii foarte mici sînt, de foarte multe ori, posesorii unor malformaţii toracice, începînd cu vîrsta chiar de nou-născut, am fost confruntaţi cu situaţia de a nu putea fi rezolvaţi în altă parte, în afara clinicii noastre. Şi asta ne-a determinat să aprofundăm asemenea afecţiuni. Dacă iniţial am început doar cu cîteva cazuri, cum ar fi emfizemul bulos congenital şi chistele aeriene ce constituie urgenţe ale nou-născutului, ulterior, experienţa s-a cumulat cu o casuistică numeroasă şi diversă. Dedicîndu-mă în mai mare măsură în ultimii 10—15 ani chirurgiei malformaţiilor nou-născutului sigur că a trebuit să le aprofundez şi aşa am ajuns să aduc unele contribuţii de care chirurgia noastră pediatrică, sper, va beneficia şi în viitor. Cum ar fi, de exemplu, în megacolul congenital, în care de necesitate mi-am creat şi un instrument, o pensă, ce astăzi este difuzată în toate serviciile de chirurgie de copii din ţară, în extrofia de vezică, în care am obţinut rezultate mai deosebite, în sensul prelungirii duratei de viaţă a celor operaţi, printr-un procedeu operator propriu, şi în chirurgia hipertensiunii portale, o afecţiune de o etiologie mai diversă ce se manifestă clinic prin apariţia unor sîngerări dramatice care nu pot fi înlăturate decît printr-o intervenţie chirurgicală. Am avut unele contribuţii în chirurgia ortopedică, în chirurgia feţei, unele plastii utilizate în tratamentul unor hemangioame. „Fiecare intervenţie mai mare, mai de amploare, este practic, pentru fiecare chirurg o contribuţie pe care şi-o aduce în rezolvarea unui caz deosebit. În chirurgie nu există de obicei o schemă dinainte stabilită ce poate fi aplicată la toţi bolnavii. În sala de operaţie fiecare poate fi un creator şi chiar este, în măsura în care rodă omului viaţa.

— În mintea multor cititori ar putea încolţi întrebarea, de ce vă ocupaţi cu atîta înverşunare, dăruire, perseverenţă de malformaţii, aceste rebuturi ale vieţii ?

— Tocmai pentru a nu mai fi rebuturi ale vieţii, tocmai pentru a anula atîtea drame de familie, tocmai pentru că foarte mulţi dintre aceşti copii pot deveni perfect normali, perfect sănătoşi, perfect utili societăţii, tocmai pentru că, în toată lumea civilizată, mortalitatea infantilă, indice de o valoare incontestabilă pentru oricare dintre ţări, poate fi scăzută prin existenţa unei chirurgii pediatrice bine puse la punct, bine dezvoltate. Am pînă acum peste 3 500 de asemenea operaţii de malformaţii congenitale, toţi aţiţia copii care cresc şi se dezvoltă normal, care învaţă, care vor îmbrăţişa, ca şi ceilalţi, meserii şi profesiuni diverse care vor servi viaţa, familia, ţara lor.

— Ştim că vă străduiţi de mai mulţi ani să puneţi pe picioare nici, la „Grigore Alexandrescu" un centru de chirurgie neo-natală modern care să se ocupe într-un serviciu specializat exact de acest gen de bolnavi. Cum mai stau lucrurile ?

— Nici într-un fel, sau, mai exact, la fel. Sînt mulţi chirurgi de copii entuziaşti din ţara noastră care doresc şi vor din toată inima să-şi aducă aportul la desfăşurarea unei chirurgii a malformaţiilor congenitale şi în particular a nounăscutului şi sugarului pe niste principii moderne, dar nu au unde s-o facă. Revenim la organizare care, aşa cum este, este destul de departe de ceea ce se impune să fie. Poate că ideea pe care s-a mers de a înfiinţa în fiecare oraş mai important un compartiment de chirurgie de copii nu e cea mai bună, dar concentrarea unor atari specialişti în centrele din zonele cu populaţie mai densă, cu natalitate mai mare este absolut necesară, pentru a se realiza salutul calitativ ce se aşteaptă de la asistenţa sanitară în scăderea mortalităţii infantile. Ce să mai vorbim, deşi clinica noastră este şi centru metodologic de formare şi specializare a cadrelor de chirurgi pediatri, de 8 ani, de cînd a ieşit la pensie profesorul Vereanu, un profesor distins, nu şi-a mai găsit înlocuitor, n-a mai avut alt profesor !

— Permiteţi-mi o întrebare mai delicată : vi s-a acordat gradul întîi de medic primar la care activitatea dumneavoastră profesională, ştiinţifică şi didactică vă îndreptăţeşte ?

— Am reţinere să vă răspund, deoarece articolul dumneavoastră de acum cîţiva ani de zile pe această temă a lezat, se pare, multe persoane şi personalităţi medicale. Sînt tot medic primar gr. III dar vă asigur şi pe dv. şi pe mulţi alţii că titlu pe care-l aţi nu reuşeşte să-ţi dăruiască şi preţuirea de care ai nevoie.

CICI IORDACHE-ADAM

Scrisoare de la un laureat

Am scris nu demult, vezi „Flacăra" din 6 mai, că reputata Fundaţie „Wolfgang Goethe" din Basel a decernat omului de ştiinţă ieşean Laurenţiu Palade o importantă distincţie internaţională. Premiul Europa pentru mediul înconjurător, drept recompensă pentru marile lui merite în domeniul arhitecturii peisagistice, al îngrijirii spaţiului verde, al dendrologiei, al economiei forestiere ş.a. Notam acolo, alături de elogiile aduse savantului român de profesorul Roelof Jan Bentheim, unul din membrii Curatoriului fundaţiei elveţiene, şi regretul de a nu-l fi întîlnit pe laureat, aflat pe insula Mainau (unde a avut loc înmînarea premiului) direct din imensitatea pădurii ecuatoriale şi întors, imediat, tot acolo, la 520 de kilometri de Brazaville, unde Laurenţiu Palade lucrează, alături de soţia sa Lucia (de asemenea inginer agronom), în calitate de expert F.A.O.

Iată însă că, zilele trecute, ne-a fost dat să primim, din îndepărtata Republică Congo, o scrisoare de la proaspătul premiat, de mulţumire mai ales, dar nu numai. Măgulit de cele citite în „Flacăra", Laurenţiu Palade a găsit de cuviinţă să ne adreseze cîteva cuvinte amabile, vorbind despre „activitatea curajoasă şi nobilă a celei mai citite (mulţumim frumos) reviste din România", dîndu-ne totodată veşti despre munca sa, frumoasă, dar şi aspră, de vreme ce ea are de înfruntat mari riscuri, de la ploi interminabile la drumuri desfundate, de la izolarea în plină junglă la periculele păduri tropicale etc., etc. Ne-a făcut plăcere şi, încă mai mult, ne-a onorat scrisoarea în discuţie, dar n-am fi ajuns cu ea în această pagină dacă, în finalul ei, omul de ştiinţă ieşean nu ne-ar fi atras atenţia asupra unei greşeli comise în redactarea articolului din 6 mai. Eroarea s-a petrecut în clipa în care am scris despre Laurenţiu Palade că e profesor, dînsul nefiind decît conferenţiar. Să-l ascultăm : „Am fost propus profesor în 1971, avînd şi toate aprobările în acest sens, deţinînd o normă întreagă la Institutul Agronomic din Iaşi, în cadrul căruia am fost ales, în 1961, secretar ştiinţific, lucrînd la redactarea a 3 volume de cercetări originale. Timp de 3 ani, dosarul a zăcut, după care mi s-a înapoiat. Din nou am fost propus în 1974 şi, mai nou, în 1979, dar titlul nu mi-a fost dat, deşi în acest răstimp au fost promovaţi, ca profesori, între alţii, şi 18 dintre foştii mei studenţi. Mă găsesc în Africa, într-o acţiune grea, dar încă nutresc speranţa că, în temeiul meritelor mele, al muncii mele neobosite, ministerul de resort îmi va face dreptate".

Urîndu-i neostenitului Laurenţiu Palade mult succes în dificila şi nobila sa misiune, onorantă pentru întreaga ştiinţă românească, nu ne rămîne, în încheierea acestor puţine rînduri, decît să-i invităm pe cei în drept să reanalizeze situaţia, dîndu-i laureatului Premiului Europa pentru mediul înconjurător ceea ce, de fapt, i se cuvine.

Mulţumim, profesore Palade, spor la treabă şi s-auzim de bine.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Relatări de la Sîmbra Oilor

Civilizația modernă a eliminat, fatalmente, multe îndeletniciri arhaice...

În ceea ce privește păstoritul, civilizația nouă, socialistă, nu are de rezolvat o problemă simplă, de „modernizare" a unei îndeletniciri străvechi, ci una capitală...

Păstoritul nu e o îndeletnicire ca toate celelalte, ci una, într-un sens bun, esoterică, întrucît conține pentru orice fiu bun al acestui popor secreta explicație a devenirii noastre, basmul ființei noastre naționale, de la încantația **cosmică** a **Mioriței** la Zalmoxis, și de la daimonul daco-geților la Pitagora, iar de la acesta la „grădinile înstelate ale preafericiților de dincolo de Calea Lactee".

„Toate viețile, toate sufletele, inclusiv cele ale animalelor și plantelor, provin în realitate, dintr-un mare suflet universal"... pe o anume treaptă de evoluție a umanității fiecare etnie descoperă, dacă i-a fost scris, marele suflet al lumii, unii ca japonezii, rămînînd pentru vecie „păstori de crizanteme", alții păstori de mioriță...

Mai veche (nu știu și dacă mai adevărată) decît Calea Sîngelui se vădește a fi Calea Laptelui, sufletul nostru, miel blindior, ne roagă să ne-mbrăcăm în straie albe de in ca preoții Egiptului și să-l priveghem ca o privighetoare căci are să ne poarte în grădinile înstelate ale preafericiților.

CEZAR IVĂNESCU ■

În partea cea mai de sus a ceea ce ne-am obișnuit să numim „căldarea oșenească", la Huta-Certeze, se desfășoară, în una din duminicile lunii mai, o sărbătoare cimpenească fără egal prin părțile locului și, poate, prin specificul și coloritul ei aparte, fără seamăn în țară. Este vorba despre Sîmbra Oilor, un ritual păstoresc străvechi. Este vorba de mulsul și măsuratul pe „răboj" al laptelui de oaie. Obiceiul odată somptuos sărbătorit (după cum se vede și din imaginile alăturate, semnate de fotoreporterul Martin Sarca), declanșează plecarea oierilor pentru luni de zile în inima munților și în împărăția codrilor, să spunem așa.

Istoricește vorbind, dacă aruncăm o privire și stăruim asupra obiceiurilor generate de muncile și zilele de primăvară, asupra păstoritului în principal (pe care, iată, Sîmbra Oilor îl încununează an de an, așa cum se cuvine), constatăm, nu fără satisfacție, că sorgintea lor descinde din timpuri imemoriale. Gîndul te duce, involuntar, la obiceiuri din vechime, la ceremonialuri, la rituri și carnavaluri care consfințeau marele ciclu vital al naturii descătușate, al muncilor și zilelor primăverii. Obiceiuri de o stranie frumusețe, dar și de un tîlc și o adîncime nepereche. Pentru a ne completa această idee și pentru a zăbovi cu gîndul la cei vechi, vom spune pe bună dreptate că simpatia față de ritmurile naturii, solidaritatea cu natura-mumă și cu ritmurile cosmice, mai bine zis, sînt atît de specifice neamului românesc ! Ele vin să autentifice și să glorifice, de fapt, cîteva componente ale ființei noastre. Constanța ființei noastre, constanța geografică și spirituală ei, da, tocmai această constanță, credem noi, ne-a făcut să durăm aici.

Așadar, iată-ne la Sîmbra Oilor, ediția 1983. Pe colinele de la Huta-Certeze vedem venind, rînduri-rînduri, oșenii de prin părțile locului, din Moișeni, Bicsad, Negrești-Oaș, Certeze, Turț etc. S-a adunat atîta suflare de om la un loc — vreo 15 000—20 000 de oameni — încît ți se părea că oamenii s-au contopit cu natura, dîndu-i un colorit specific, mirobolant. Marea aceea de oameni, cu pădurea lor de voci, păreau înfloriți acolo, peste noapte. Așadar, iată-ne la Huta-Certeze urmărind un întreg ritual al mulsului oilor. Un oier mulge turma altui oier. Nici un strop de lapte nu e bine să rămînă în ugerul oii. Va urma imediat și măsuratul laptelui pe „răboj". Întrecerea e strînsă între oierii-gospodari din Moiseni. Dealtminteri, ei sînt recunoscuți ca buni crescători de animale. Moișenenii se „bat" pentru un petic de pășune. Și bine fac. Vedeți dumneavoastră, descinzînd la stîna lui Nonuț Moiș, din Moișeni, nu-l „prinzi", el respectă cu sfințenie același ritual. Nimic regizat, cum din păcate se mai întîmplă. Așadar, iată cît de frumos și nobil s-a păstrat unul dintre cele mai vechi îndeletniciri ale poporului nostru — legat de păstorit și de plecarea oilor la munte. Am avut impresia, alături de mulți invitați, că particip efectiv la această „uvertură" a milenarei transhumanțe.

La drept vorbind, Sîmbra Oilor nu este numai un ritual păstoresc. Marele ciclu al naturii înfoliate, desigur, trebuie și el sărbătorit ca la carte. „Sîmbrașii" invită oaspeți și rude la mesele lor. E un fel de-a zice mesele lor, întrucît, ștergările frumos colorate se înșiruie pe iarba crudă și abia mijindă, apoi, pe ștergări se orînduiesc feluritele bucate. Nu lipsește nici uiaga cu horincă. Ea este dată din mînă în mînă, ca și cum ar fi vorba de vechi și statornici prieteni. Numai un spirit domnișoresc poate refuza obiceiul, dar refuzul pentru oșean este de-a dreptul scandalos, ca să nu spunem mai rău. Sigur că, de la acest festin nu lipsește nici cașul de oaie și cana cu „laptele de știmb". Am băgat însă bine de seamă că pe la tonete erau prezenți și eternii mici și sticlele cu bere și vin. Unități sătmărene și-au etalat aici diverse „bunătățuri". N-au lipsit nici obiectele de artizanat, pe care oaspeții le cumpără ca un suvenir pentru cei dragi, de-acasă. Numai că nu toate obiectele de artizanat sînt autentice. Valoroase. Factorii locali s-au gîndit, și bine au făcut, să fie și în acest domeniu originali. În sensul că, în drum spre Huta-Certeze, la Negrești-Oaș, alături de Muzeul Țării Oașului — un remarcabil depozitar al valorilor etnografice și artistice ale oșenimii — s-a deschis și o splendidă expoziție cu ceramică, obiecte din lemn încrustat, împletituri, gube și costume oșenești etc. Invitații din județele limitrofe (Maramureș, Bistrița-Năsăud, Bihor, Arad, Sălaj) au avut ce vedea.

N-au lipsit nici cetera și „danțul" în acest decor tîrziu primăvăratic. N-a lipsit nici țipurîtura zdravănă. S-au întrecut formații ale localnicilor, dar au fost și destui invitați la marea sărbătoare a oșenilor. Ansambluri folclorice și soliști. Dănțuitori. Alții puși pe glume, ca la iarbă verde, mă rog frumos. În memoria mea stărue și acum acest vers emblematic : **„Am fo ș-om fi"**.

Iată că bat ceasurile înserării. Lumini și umbre se amestecă pe povîrnișuri. Convoiul de mașini și-a anunțat plecarea. Val-vîrtej. Un pic de brambureală. Dar trece. Lumea e foarte grăbită spre casă. Iată-i și pe oșeni în paloarea înserării, cu costumele lor frumos brodate. Albul predomină. Un contrast plăcut cu verdele crud. Pe coama colinelor, șiruri-șiruri, spre casele lor. Îi așteaptă animalele. Au treburi gospodărești. Doar v-am spus că oșenii își îngrijesc animalele „cu mare cinste și omenie", cum zicea cu înțeles Gavril Zetea, instructor principal la Comitetul de cultură județean.

Așadar, o sărbătoare cinstind păstoritul și pe bunul oier și gospodar. Dar și o sărbătoare a primăverii înfoliate, a tradiționalului, a prieteniei, a umanului, a omului din om, să spunem astfel. Sărbătoarea oșenească, ca și alte obiceiuri străvechi ale românilor, trebuie valorificată în spiritul just al valorizării și tezaurizării folclorului și obiceiurilor românilor. Sărbătoarea oșenească nu se poate situa numai sub semnul consacrării, ci al permanenței deja, care obligă la mai bine cu fiecare an, în înscrierea ei definitivă pe orbita spiritului și culturii.

DORIN SĂLĂJAN ■
Fotografii de MARTIN SARCA ■

Rotunjimea pămîntului face ca drumul de la București la Negrești Oaș să fie urcuș. Ajuns în Țara Moților dai binețe tuturor ca și cum ai fi de foarte mult timp acasă. Mai apoi, într-o dimineață de odihnă începe Sîmbra Oilor... Se face stîna pentru văratul oilor. Nimeni nu știe ce cuvînt este Sîmbra. La unison, lucrurile se rezolvă singure: să fim împreună, să măsurăm laptele oilor, să înscriem CÎT pe-o bucată de lemn, răboj la purtător, și mai apoi, să mîncăm și să bem, căci așa omul joacă mult mai bine. La Sîmbră e bine chiar să vii degeaba, să te saturi de chipul oamenilor, de vorba lor.

prescurtată, de hainele și traistele lor, de tot ce este în jur făcut să te primească musafir. Și-apoi să te saturi sau să nu te saturi pentru că-ți trebuie un loc imens, un ceva gol ca să poți răspunde la toate invitațiile „poftiți la masă, nici unul să nu se supere, nici cel de la mijloc, nici cel de pe margine". Să stai pe pămînt și să-i mănînci roadele. Oamenii spun : „e un pămînt rece". Îngrășămintele chimice au secătuit pămîntul. Puțin înaintea Sîmbrei este „o noapte de gunoi" cînd oile sînt aduse ca să îngrașe pămîntul, să-l răstoarne din împotrivirea lui cu oamenii care-i cer să fie bun, să fie un an de primăvară...

Tîrșolț, Cămîrșana, Certeze, Bicșa sînt, în fuga mersului, numele de așezare al acestor oameni. Aspre ca și ei, ascuțite ca și cum ai asculta coasa trecînd prin iarbă. Sînt numele de stat al acestor oameni, de naștere și de murit, de muncă și petrecere, de aer și de umblet. În străiele lor, în attîția ani, au învățat să fie. Și-au pus albul la temelie și respect ; e semnul bătrîneții. Alb ca oile, alb ca brînza căci și brînza este bătrînețea laptelui, a laptelui măsurat de ei pînă la cea mai mică existență. Un „picur" înseamnă ceva mic ; mai mic nu se poate căci picătura este ceva indivizibil, este un cuvînt pe care, dacă-l rostești de mai multe ori ajungi să te saturi, să saturi o țară întreagă. Și să cînți ; să „țipurești" din tot ce-i al tău ca să te audă munții, să te audă oamenii din alte locuri și să știe că ești fericit.

Acasă la tine.

PAUL AGARICI ■

VINERI, 27 mai 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Romulus Guga:

„Cred mai întîi că literatura românâ își trăiește, în acest moment, un real apogeu"

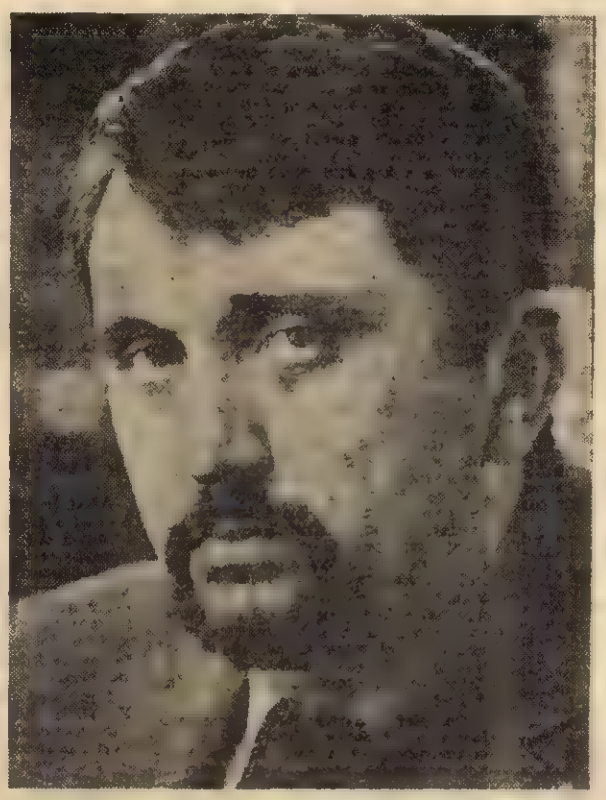

Ne cunoaștem de 25 de ani. Într-o după-amiază dintr-un mășinat de febre (1956), dintr-o toamnă apăsătoare l-am auzit citind într-un grup de colegi (într-un cenaclu) din Cluj, cîteva versuri cu talent scrise. Anii au trecut și Romulus Guga a trecut din poezie spre roman, dinspre roman spre teatru și pare că evoluția sa nu va cunoaște niciodată cadrele rigide ale unui gen literar. De aceea, prima întrebare ce i-o adresăm cu ocazia unei vizite în redacția revistei Vatra, pe care o conduce, se referă la destinul său literar atît de sinuos.

— Nu am început prin a scrie poezie. De la primele semne am avut ambiția să scriu roman, să scriu teatru. Consider poezia un experiment necesar, un exercițiu pentru roman și pentru teatru. A fi poet înseamnă a-ți asuma o condiție eroică, din pornire, dar simțeam că am suflu de profesionist de cursă lungă, suflu pentru abordarea unor genuri care solicită mai intens puterea de creație, de imaginație, talentul de a construi, de a inventa situații, caractere și de a da replici. Iată de ce la poezie nu mă întorc decît atunci cînd resorturi intime, pe care nu le cunosc îndeajuns, mă îndeamnă să mă exprim la persoana întîia singular. Prefer să mă exprim prin intermediul mai multor „persoane" și la toate timpurile. Prefer parabola pentru că mă apropie mai mult de poezie. În acest sens mă simt bine ca poet. Imaginația mea poate să cutreiere liniștită prin toate continentele memoriei.

— **Să revenim la poezia pe care o scriai în anii studenției la Cluj-Napoca, în atmosfera aceea încă tulbure de după război, cînd încă ne spălam rănile, cu memoria ultragiată de orrorile bombardamentelor și refugiului.**

— Întîmplarea a făcut să mă descopere în acele zile poetul Anatol Eugen Baconski și să mă debuteze în revista **Steaua**. Un an mai tîrziu Rosa del Conte mi-a publicat cîteva versuri într-o antologie a poeziei românești contemporane editată în Italia și lucrul acesta mi-a adus mustrările severe ale unor foruri administrative gata-gata de sancțiune pentru un alt gen de „poezie a putrefacției" sau pentru un nou tip de „decadentism". Asta pentru că aveam imaginație și purtam cu mine sechelele unui război din care ieșisem cu o sensibilitate rănită. Mă mir și astăzi cum de nu și-a dat nimeni seama că scriam așa cum scriam, poate tulbure și întunecat, pentru că eram încă prizonierii vîrstei noastre de adolescenți frămîntați, zbuciumați ai atîtor spaime care continuau să explodeze în noi ca niște bombe uitate, cu întîrziere, sau ca niște ocouri. A trebuit să treacă timp pînă să pot publica din nou acel gen de poezie care îi s-a părut unora „decadent" și „nereprezentativ" pentru generația noastră. Pentru a-mi „spăla păcatele" am fost constrîns să scriu cîtva timp o poezie la comandă, o poezie legată direct de eveniment, de aniversări, o poezie festivistă. Așa încît dacă te apuci să cauți revistele și ziarele în care am publicat, în vremea aceea, o să dai peste Romulus Guga, „poet de ocazie". În acest fel am debutat. Noroc că istoria a curs și în favoarea noastră nu numai a celor care credeau că pot dicta cu minte îngustă și frunte fără riduri, cum trebuie să scriem noi, scriitorii, ca și cum scrisul nu ar fi reprezentat o profesiune de sine stătătoare ci un fel de îndeletnicire de minimă rezistență, un fel de croitorie pe bani falși.

— **Clujul acelor ani, împotriva unei atmosfere de recul de după război, a cunoscut totuși o formidabilă frămîntare intelectuală. Gîndește-te numai la faptul că atunci predau la catedră cîțiva din marii profesori, din marii noștri dascăli de la care am învățat nu numai carte ci și cum să existăm în republica culturii, cum să trăim, cum să ne facem din viață operă de artă.**

— Atmosfera aceea de cultură și civilizație, care nu avea deloc un aer vetust ci un aer de respect al valorilor adevărate m-a ajutat enorm să mă descopăr pe mine însumi, să mă fac mai frumos pe dinăuntru. Existența unei reviste ca **Steaua** m-a ferit, de asemenea, de multe neplăceri cu mine însumi, m-a ajutat, adică, să devin scriitor în adevăratul înțeles al cuvîntului și nu făcător de versuri ocazionale. Amintește-ți că în vremea aceea izbucneau în literatură Ioan Alexandru, Blandiana, Buzura, Pituț, Aurel Dragoș Munteanu, Breban, Sorin Titel și mulți alții, ale căror nume îmi scapă în acest moment. Era o emulație extraordinară. În ziua în care a apărut primul volum de proză al lui D.R. Popescu am trăit cu toții un eveniment. Vedeam cu ochii noștri că se poate publica o carte, că se poate aduna numele nostru pe o carte și lucrul acesta ne-a ambiționat pe toți. Volumul acela al lui D.R. Popescu a fost pentru noi, cei din generația tînără, o piatră de hotar. Volumul se chema **Fuga**. Și el a constituit de fapt fuga noastră din clișeele unui dogmatism desuet și obsedant. Apoi a mai apărut în Cluj revista **Tribuna**. În frontul acesta exploziv al publicațiilor românești pentru propășirea unei culturi cu adevărat realiste și cu o mare diversitate de stiluri, o contribuție esențială au adus-o revistele clujene Steaua și Tribuna care au constituit o rampă de lansare pentru noi, cei mai tineri scriitori ai cetății. Și nu numai pentru noi, cei din Cluj, sau aflați în Cluj-Napoca la studii, ci și pentru bucureșteni. Mari poeți de astăzi ca Nichita Stănescu, Cezar Baltag sau Grigore Hagiu au debutat sau publicat masiv în revistele clujene. Pentru mulți scriitori din generația noastră recunoașterea bucureșteană a venit mai tîrziu.

— **Înțeleg că revistele clujene de cultură au debutat pe mulți poeți, criticii sau prozatori reprezentativi pentru viața noastră literară. Dar în ce măsură și-au conjugat acest efort cu publicațiile din București. Pentru că în acel timp nu a existat numai Steaua și Tribuna ci a apărut, dacă-ți aduci aminte, chiar atunci, Luceafărul, cu extraordinara sa colecție dedicată debutanților.**

— Peste **Luceafărul**, condus la acea

(Continuare în pag. 15)

ADRIAN DOHOTARU ■

Întoarcerea la Shakespeare

Căldură mare. E din ce în ce mai greu acum să joci Hamlet sau Othello sau Richard al III-lea de William Shakespeare. Oamenii ar prefera spectacolul de agrement, comedia sau vodevilul, muzicalul sau feeria. Și cu toate acestea, deși buletinele meteorologice nu sînt favorabile marilor tragedii, deși oamenii trag mai mult la ștrand decît la teatru, în trei orașe din țară au avut loc sau se află în pregătire, trei spectacole cu trei din cele mai dureroase tragedii shakespeariene : **Hamlet** la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, **Othello** la Teatrul Național din Cluj-Napoca, și **Richard al III-lea** la Teatrul Mic din București. E adevărat, Shakespeare lipsea cam de mult din repertoriile teatrelor noastre. Și acum, dintr-o dată, în plină vară, cu termometrele ridicate la rampă, trei spectacole demne de antologie. **Hamlet** în interpretarea regizorului Nicolae Scarlat, este un spectacol solid, dens, bine articulat, cu toate sensurile desfășurate profund și matur sub reflector, aritmat și inegal jucat de actori dar un spectacol de emblemă. Ne era atît de dor de Hamlet. Chiar din clipa în care l-a părăsit Ștefan Iordache în faldurile cortinei de la Sala Studio a Teatrului Nottara. **Hamlet**, jucat de Cornel Popescu, actor care va fi greu de egalat în acest rol, cel puțin o vreme, reprezintă tragedia intelectualului care încearcă să rămînă lucid dar este zdrobit de mecanismul puterii într-o societate violentă și plină de miasme ostrăvitoare. Despre acest Hamlet de la Tîrgu Mureș, despre decorurile sugestive ale lui Octavian Dibrov și costumele expresive ale lui Anca Pisiaru se poate vorbi pe îndelete și numai cu mare respect.

Un lucru ne face să oftăm pe marginea acestui spectacol : în sală se aflau doar patruzeci și cinci de spectatori ! Nu e prima dată cînd înregistrăm la Tîrgu Mureș un spectacol urmărit de cîțiva spectatori care se lasă numărați pe degete. E dezolant să vezi cum se irosesc atîtea talente și atîta iluminare intelectuală fără ca publicul din oraș să acorde spectacolelor reprezentative ale acestui teatru atenția pe care o merită. Ce fac organizatorii de spectacole al teatrului ? Astfel de organizatori de spectacole, nu mai au ce să caute pe culoarele teatrului în care lucrează ! **Hamlet** la Teatrul din Tîrgu Mureș este un moment de cultură, nu numai un spectacol. Ștefan Iordache se întîlnește cu Richard al III-lea într-o zodie fastă a carierei sale. Și apoi sînt puțini actori în lume care se pot lăuda că au jucat pînă în jurul vîrstei de patruzeci de ani, un **Hamlet** și un **Richard**. George Nuțescu, actorul care interpretează **Othello** la Cluj are cel mai impresionant palmares de personaje jucate pe o scenă din țară printre actorii contemporani. Și cu toate acestea destinul său s-a consumat într-un fel de anonimat. Este victima statutului actorului de provincie care nu este exclamat de televiziune, de radio, de presă și care munceste, pe scenă, ca un alergător de cursă lungă întîlnindu-se mai mult cu singurătatea sa decît cu celebritatea ce i se cuvine.

Cum în același timp, dar cu o perioadă de gestație mai lungă și cu o premieră amînată pentru toamnă, Teatrul Bulandra pregătește un **Hamlet** în interpretarea lui Ion Caramitru și în regia lui Alexandru Tocilescu. Cert este că pînă acum s-a adjudecat cea mai bună din variantele pentru scenă a acestei capodopere shakespeariene, text care va putea intra în fondul principal al bibliotecii noastre de teatru. Pînă una alta însă Alexandru Tocilescu pune în scenă, printre repetițiile cu **Hamlet**, o comedie de Tudor Mușatescu la Teatrul Național din Budapesta. Nu există, nici un risc ca **Hamlet** să devină o comedie ! Imaginația sa luxuriantă în registrul comic îl va solicita la... ora Europei centrale.

Prin urmare, un sfîrșit de stagiune încărcat de restituiri fabuloase. E minunată această reîntoarcere la Shakespeare... Dar să nu uităm că în anul care urmează sărbătorim 100 de ani de la premiera piesei **O scrisoare pierdută** prin care teatrul românesc și-a cucerit dreptul de a intra în tezaurul dramaturgiei universale. Unde se mai joacă, oare, Caragiale, la ora aceasta ? În ce teatru ? În ce oraș

Căldură mare...

ARON DOMIDE ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Spirit de Haiku

Se dedică pictorului Györkös Mányi Albert

Seară, alb al ochiului
pe irisul negru
al pămîntului,
privind cu destomanații arbori.

Ah, tu seară...

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

La Pomul Verde

Petru Vintilă este un om plin de defecte. Nici nu se putea altfel, pentru că s-a născut la Caransebeș, lîngă închisoarea cu capace și multe roluri de lemn cîinesc. În orașul ăla eu n-am fost niciodată, dar Petrică susține că e foarte frumos. Într-o zi cu soare, într-o zi cu nor, vom trece pe-acolo și ne vom potrivi fitilul lămpii la buricul circiumii din centru despre care am știri că s-ar chema „La Pomul Verde". Să-mi trag glasul peste umăr și să vă spun despre Petru Vintilă ceva din ceea ce știu despre el. Știu că este un scriitor și un pictor foarte mare. Aici nu mai încap ocolișuri. Știu că taică-său a fost plutonier major și nu l-a bătut la timp pe fi-su. Că dacă-l bătea, alte vremuri se iscau pe fața pămîntului. De unde și vorba că nuiaua care nu scoate sînge din bucă trebuie aruncată pe foc în prima noapte de Crăciun. La Caransebeș, Petru Vintilă a gîndit și a scris **Măritrea și decăderea Păunei Variaum, Dezertorul** și **Ciobanul care și-a pierdut oile**. Tot acolo, sau în comuna Cosovăț din județul Caraș Severin s-a luminat de pictură naivă. Nuntă pe pămînt și nuntă în cer. Vintilă este un neghiob fără zăbale. Cînd vrea e de-a dreptul superb. Cînd nu vrea e mlagiietor cu fiul său Țucurel. Cu mine a fost totdeauna hapsîn : mi-a răpit toate femeile înalte ; pe cele mici, cît vrăbiuța, nu le ia în seamă. În zăpada amintirii n-am să-l fert cu trei cazuri. Nu vreau să-l denunț, dar eu știu că el se gîndește foarte des la Veneția, la Domul din Köln, la Arca lui Noe, la ninsorile din copilărie, la muza pictorilor îmbătați de culori frumoase, la niște bătrîni în bastoane sau în cîrje, la orașul New-York, la vremea colin-

(Continuare în pag. 13)

FĂNUȘ NEAGU ■

Eveniment

O carte în dezbatere:

BLAGA, OPERE I

Ediția critică a operelor lui Lucian Blaga, anunțată acum prin apariția primului volum, este astfel prefigurată de cunoscutul cercetător al poeziei marelui nostru scriitor George Gană în **Notă asupra ediției**: „Începem, cu acest volum, editarea critică a operei integrale a lui Lucian Blaga. Într-o primă secțiune (volumele 1—2) vom publica poezia, în următoarea — teatrul; vor urma scrierile care alcătuiesc sistemul filosofic al lui Blaga, eseurile, articolele, aforismele și însemnările, proza memorialistică, corespondența, traducerile. Ediția, care se va încheia cu o bibliografie a operei și a studiilor ce i-au fost consacrate, va cuprinde aproximativ 16—17 volume." Cum studiosul editor este tânăr și pasionat pentru acest grandios capitol al literaturii naționale, sperăm ca ediția critică Blaga să fie realizată în puțini ani și într-un tiraj adecvat (nu discret, cum se întîmplă de o vreme încoace cu marile opere: Eminescu, Pârvan, Călinescu).

Primul volum al „Operelor" lui Blaga, apărut acum, cuprinde **toate antumele publicate de poet**: 251 de poezii, de la volumul **Poemele luminii** (1919) până la scrierile de poeme apărute în **Contemporanul** și în **Iașul literar** din aprilie 1961; ultima în acest volum: **Răsunet în noapte** (cu finalul premonitoriu: „Strins ținută sub surdină — / ca o pilpîire de lumină / inima tresare. / Și răspunde-n Ursa Mare"; p. 312). Blaga își publicase opera poetică în ediția definitivă de la Fundații în 1942: **Poezii**, care stă la baza actualei ediții critice, adăugindu-i volumul **Nebănuitele trepte** din 1943 și cele 9 poeme lăsate deoparte acum patru decenii din ediția „definitivă" (1942); ele sînt incluse în Addenda, iar din periodice sînt incluse aici 17 poeme, tipărite de Blaga între 1910 și 1926 și alte 25 aparținînd ultimei perioade: 1943—1961. Avem astfel în acest prim volum **toată opera poetică tipărită de Blaga**, așa cum a vrut el să apară, — o avem astfel pentru prima dată, însoțită de un documentat și competent studiu introductiv, cu evocarea procesului de elaborare, cu analiza valorilor artei literare a creației lui Blaga de-a lungul unei jumătăți de secol, dar și cu importante date despre ceea ce a rămas în cicluri succesive de la poet, pentru a constitui al doilea volum de poezii: **postumele**, în număr de 232. Știm acum exact că de la Blaga avem 483 de poeme, moment grandios, calitativ și cantitativ, al istoriei noastre literare; primelor două volume, care le vor cuprinde, editorul le va adăuga treptat restul operei imense a scriitorului, gînditorului, publicistului, cunoscut încă incomplet.

Ediția critică îngrijită de George Gană a început sub excelente auspicii; nu numai studiul introductiv, temeinic și edificator, dar și notele, variantele, comentariile asupra receptării aduc un material extrem de bogat, nou, instructiv pe fiecare pagină pentru cunoașterea elaborării, perfecționării și difuzării operei lui Blaga. O realizare demnă de toată lauda.

GH. BULGAR ■

Diagrama receptării critice

În articolul de față mă voi opri asupra dosarului critic al receptării poeziei lui Blaga, din anii interbelici, alcătuit cu maximă stringență și obiectivitate de George Gană, la sfîrșitul vol. I, de **OPERE**, Lucian Blaga. Demers cel puțin instructiv din mai multe puncte de vedere: felul cum creația unuia din cei mai importanți lirici români a fost situată estetic, comprehensivitatea sau opacitatea comentariilor la un moment dat, adecvarea și modernitatea (sau dimpotrivă) metodelor respective, variația gustului și a aprecierilor și, de ce nu, moralitatea și prejudecățile criticii. Desigur, aceste aspecte vor fi atinse tangențial dat fiind limitele apațiului de care dispunem. Volumul de debut a fost primit, în general, cu entuziasm, majoritatea recenzenților remarcînd noutatea formulei sale poetice. Primul, care nu numai că a salutat apariția poetului dar a și întreprins o analiză minuțioasă, este, paradoxal, un lingvist, Sextil Pușcariu. Citeva din afirmațiile sale referitoare la **modernitatea formei, relația filosofi-poezie** și la **imagismul** poetului sînt valabile și astăzi. Lui i s-au alăturat Iorga și Agârbiceanu cu adeziuni înflăcărate dar cu argumente mai puțin literare. O recenzie favorabilă semnează și N. Davidescu care observă afinitățile manierei lirice din **Poemele luminii — concizie, eleganța formulărilor, concluziile aproape epigramatice** — cu poezia orientală (**Rubayatul** lui Omar Khayyam, **Nizam-Almuc** de Tantarini și **Ofranda lirică** a lui Rabindranath Tagore). Dintre reacțiile mai puțin favorabile notăm pe acelea ale lui Al. Busuioceanu, Arthur Enășescu și cea violentă, a lui Ion Vinea. Al doilea volum, **Paștii profetului** (1921), determină atitudini contradictorii și revizuiri de poziții. Spre exemplu, N. Davidescu consideră că în această plachetă spre deosebire de prima, unde originalitatea era autentică, predomină „voința" de a fi original, iar Ovid Densușianu care avusese unele rezerve la debut, acum se exprimă în termeni categoric negativi. Dintre recenzenții care au primit favorabil volumul (Gib Mihăescu, Cezar Petrescu, Emil Isac ș.a.), cel ce face considerații critice cu adevărat prețioase, subtile, este Adrian Maniu. Demnă de notat este și reacția avangardiștilor care, cu program, au respins poezia lui Blaga. Dar cea mai interesantă pentru, aș spune, psihologia și ideologia criticii este poziția lui Iorga, cel ce primise cu elogii **Poemele luminii** dar care acum face o veritabilă și deloc întemeiată execuție critică. Abia cînd noutatea de substanță a lui Blaga începe să se contureze apar și nedumeririle, neînțelegerile și reacțiile vehemente. O amplă analiză îi dedică Eugen Lovinescu în **Sburătorul literar**, judecățile sale exprimînd o poziție de mare influență în epocă. Considerîndu-l un remarcabil creator de imagini, el adaugă: „sclipirile lor nu pot înlocui însă flacăra absentă. Opera d-lui Blaga pare, astfel, o Cale Lactee de pulbere poetică, fără a constitui și o poezie organică". Dintre articolele și cronicile la următorul volum **În marea trecere** (1924), unul din piscurile liricii blagiene, ce a provocat, firesc, adeziuni și respingeri, merită citate articolul lui Mihai Ralea ca exemplu de inaderență (poezia lui Blaga era considerată marginală în raport cu filosofia) și studiul lui G. Călinescu din **Gîndirea** (1928) pentru intuirea unor note fundamentale ale universului poetic din **Paștii profetului** și **În marea trecere**. Cu **Laudă somnului** (1928) devine mai clară importanța ce a cîștigat-o poezia lui Blaga în conștiința literară a vremii și prin faptul că locul comentariilor sau recenziilor descriptive este luat de analize tot mai serioase, mai pătrunzătoare și mai apropiate obiectului.

PAUL DUGNEANU ■

Poezia română

Se scrie astăzi în țara noastră poezie de mare valoare, după epoca Eminescu, cea a clasicilor dintre cele două războaie ar fi acesta al treilea ceas de aur al poeziei române început cu vreo două decenii în urmă care cuprinde poeți de diferite generații și care are încă lung drum de bătut.

Cărțile de poezie unele tipărite în zeci și zeci de mii de exemplare sînt citite cu adevărat, atîtea poeme învățate pe de rost din iubire față de adevărul Cuvîntului ce îl mărturisesc.

Cred că două sunt pricini ale acestei renașteri. Pe de-o parte numărul mare de intelectuali ridicați de pe sate. În Transilvania bunăoară pe care o cunosc mai din apropape nu există localitate să nu-și fi trimis copii la învățătură înaltă, oameni de știință mulți dintre ei dar și ai științelor umaniste de care țin pînă la urmă toate științele adevărate, foarte mulți dintre ei scriu. În jurul satului meu în satul meu chiar sîntem mai mulți plecați la școli înalte care scriem. Veacuri de-a rîndul dreptul la învățătură în Transilvania a fost un privilegiu acum a devenit un drept și mulți se folosesc de acest drept cu iscusință și har pentru cultura noastră, pentru afirmarea sufletului și darurilor lor morale și spirituale.

Apoi, faptul că s-a redat conștiinței noastre istoria noastră națională și implicit universală; în mare parte scrisul nostru a primit și primește o altă dimensiune mai profundă Logosul rostirii devine Logos întrupat în istoria unui loc în ființa unei semințiii care durează adevărul unei Patrii.

Odată cu primirea, asimilarea și exprimarea istoriei naționale sîntem continuu în dialog cu istoria universală în care istoria noastră este împletită, fără de care ea nu poate fi văzută în spiritualitatea sa nepieritoare.

Pentru noi trecutul nu este un pumn de cenușă. Adevărul istoric pentru care a murit Constantin Brâncoveanu cu fiii săi pentru care s-a luptat Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul este o permanență a conștiinței noastre este și adevărul nostru ca mădulare ale acestui neam. Fresca Voroneților și Anemonele lui Luchian vorbesc din aceeași compasiune și iluminare ce ne țin aici în jurul Carpaților de două milenii în spiritul aceleiași nădăjduiri. Legată de ființa Logosului întrupat în istorie în lumina căruia sîntem frați cu toți oamenii cu toate popoarele.

Bunătatea inimii noastre, răbdarea, spiritul de toleranță, dragostea jertfitoare de sine, pacea toate aceste daruri ale spiritului fac parte din ființa intimă cea mai fericită a neamului nostru acolo unde ea este lucrătoare și veghetoare.

Poezia română în limba lui Eminescu se scrie și se tipărește adesea cu jertfe dar cu iubire și pricepere din adînc legămînt față de ființa Patriei de către poeți de diferite virste care nu trăiesc în țară unii plecați de mult sau de copii de acasă. Cultivă limba, întreține amintirea istoriei naționale în sufletul copiilor lor a confraților lor și de atîtea ori versurile lor înfioară sufletul nostru cel al Păstorului din Mioriță, al Luceafărului de ziuă din lacrima lui Mihai Eminescu.

Un om care scrie versuri, care își cercetează sufletul său cu lumina cuvîntului este o ființă îmbunătățită, cum spun textele noastre despre un om bun, anume că este un om îmbunătățit, care nu-și la sufletul său în deșert.

Să-mi fie îngăduit să adaug îndemn confraților mei iubiți de a-și lumina viața prin scrisul lor și dacă viața lor se va ferici în puterea Cuvîntului la lumina vieții lor se vor lumina sîntem siguri și cei citiva (puțini? mulți?) în mijlocul cărora trăiesc, trăind cu toții laolaltă ca frați. Iar cel mai mare dintre frați va fi mereu cel care iubește cel mai mult, gata de-a fi slujitor tuturor.

IOAN ALEXANDRU ■

ESEU

Clasic și actual

Pentru aceia care nu cunosc mai nimic din eseistica pe teme filosofice și literare a lui George Uscătescu, „Erasmus" (Ed. Univers 1982, traducere Darie Novăceanu) e o cît se poate de necesară introducere, rezolvind cel puțin cîteva din elementele principale pe care, începînd din 1949, le-a dezvoltat acest admirabil autor. „Erasmus" nu e, dealtfel, unul din eseurile recente, intîia ediție spaniolă s-a tipărit în 1969, la Madrid; însă nici contribuțiunile mai noi, de felul „Europa, nuestra Utopia", „Lenguaje y creatividad" (1978) sau „Saggi di cultura e filosofia" (1981) nu modifică în definitiv imaginea de „europeist" pe care George Uscătescu și-a creat-o. Cei puțin șase din cele peste 60 de cărți pe care le-a tipărit sînt dedicate „Europei"; multe din celelalte conțin eseuri sau capitole pe această temă („Saggi di cultura" are trei din acest domeniu). „Erasmus" introduce corect în chestiune și, în plus, sub înfățișarea unei biografii intelectuale problematizate, poate vehicula pe înțeles idei altfel mai puțin atingătoare de interesul imediat. Cea mai cuprinzătoare temă „erasmistă" a monografiei lui George Uscătescu e așadar „europeismul". Însă, pentru filosof, „europeism" e un sinonim al dialogului străin de fanatisme, o formă de ecumenism tolerant, în afara centralizărilor inutile și de simplificatoarele idei ale „Europei" ierarhizate în culturi majore și culturi mimetice. Tot ce privește egalitarismul cultural intră aci, Erasm (și, cu el, George Uscătescu) nu putea gîndi, ca umanist, altfel. Nu întîmplător, așadar, monografistul l-a ales pe acest „european", prieten cu umaniștii de orice nație și de orice religie, ascultat de principi și întrebat în chestiuni ardente de aceștia. E la mijloc un ideal comun care stătea ascuns în materia monografiei și care fi animă și pe monografist, preocupat azi, ca și Erasm acum cinci sute de ani, de dialog.

De aici a rezultat probabil ideea lui George Uscătescu de a contemporaniza autori. Erasm, văzut cu ochiul actual, nu e primul dintre clasici pe care monografistul să-l fi prelucrat cu noțiunile zilei de azi. El începuse, încă din 1951, să revizuiască judecățile despre Machiavel, apoi în 1956, despre Vico. Cu „Seneca, nuestro contemporaneo" ieșea de-a dreptul o monografie contemporanizată și atunci cînd, în 1969, venise la rînd „Erasm" seria se închidea cu el, experiența se produsese și căpătase eficacitate. Însă interesant este de văzut ce înțelege George Uscătescu prin lectură contemporană? Contemporanizări făcuseră și alții, cea mai notorie fiind aceea aplicată de J. Kott asupra lui Shakespeare: oricine avea de comunicat o similitudine între autori de ieri și de azi se chema că face „contemporanizare". Mașinăria se pornise atît de rapid încît cineva găsise la Horațiu elemente futuriste și nu fără temei căci în cultură se pot deduce aposteriori oricît de multe liste de precursori fără ca înșiruirea propriu-zisă de cronologii să sufere prea mult. Cu George Uscătescu, care nu examina mai întîi scriitori ci ideologi și nu asemuia stiluri ci concepții, simpla alăturare se prefăcea în filosofie. A fi „contemporan" azi presupunea, în definitiv, a răspunde la un număr de obligații elementare: mediul și epoca să nu se deosebească, funcțiunile fenomenale să se identifice, momentul istoric să se suprapună în trăsăturile lui esențiale. Pentru el, Erasm și noi am viețui la fel și, chiar dacă aci ar rămînea de văzut, lui Erasm i s-ar găsi și un pandant: Teilhard de Chardin. Pe scurt, după George Uscătescu epoca lui Erasm ar fi aceea de azi dar... cu Erasm.

Acest simț acut de a vedea epocile în repetițiile lor, specifica filosofului culturii, dezleagă pe George Uscătescu de îngustele refrene scolastice. El e liber, de aceea, să compare pe Erasm cu Maritain, să citească pe Luther prin Kierkegaard și prin Léon Șestov, să vadă anticipații protocroniste în Luther, în Antonio de Nebrija (față de Erasm), chiar și în Erasm față de eseiștii de după ei a căror „limbă" a fost dezlegată prin contribuțiile lui, imposibil de categorisit.

În totul, „Erasmus" e o monografie exemplară: împărțită în cinci capitole dintre care cel mai însemnat e acela despre „Erasmus și noi", ea conține și o descriere a biografiei erasmiene, rezumînd corect ceea ce se știa de la Huizinga, ca și schițe de cel mai înalt nivel ale „europeanului", „umanistului" și „filosofului". Viziunea integrală a culturii, îmbrățișată cu un șir organic de concepte de o elasticitate deplină, face din „Erasmus" un admirabil eseu, o monografie a unei idei exemplificată de o biografie.

ARTHUR SILVESTRI ■

FILM

Mult mai de preț e iubirea

Aflat la primul său film de lung metraj artistic, tînărul regizor **Dan Marcoci** nu a ținut deloc să facă **demonstrație** cinematografică; în mod paradoxal, ambițiile de acest gen — caracteristice mai tuturor celor aflați la început de drum — și care nu întotdeauna au dat roade spectaculoase, s-au dovedit a fi departe de intențiile sale de drept și de fapt.

Pentru că „MULT MAI DE PREȚ E IUBIREA" (scenariul **Nicolae Țic**, coscenarist fiind regizorul însuși), pornind de la o „schemă" de o simplitate dezarmantă, adeseori frizînd ridicolul (o tînără absolventă de liceu, neintrînd la facultate, avînd o situație familială tragilă, profită de faptul că a cîștigat la LOTO o importantă sumă de bani, pentru a pleca într-un oraș necunoscut, nimerind într-un apartament închiriat în comun cu un tînăr inginer, sau proiectant pare-se... urmează idila etc. — final: căsătoria celor doi), pornind, repet, de la o „schemă" dezarmant de simplă, este un film de o căldură aparte, de un umor discret și de cea mai bună calitate, este un film deschis și sincer, realizat cu mult bun simț și cu mare încredere în capacitatea spectatorilor de a intui — dincolo de aparente anodine — posibile și autentice valori morale și umane.

Și cu toate astea, filmul are o „bombă", O BOMBĂ mai bine zis, cu B mare și care se numește: **Rodica Negrea** (admirabilă actriță de teatru, prea puțin — pînă acum cunoscută în film și secondată, în pelicula de care ne ocupăm, cu **brio**, de către partenerul ei **Dinu Manolache**)!

Este aproape de necrezut ce poate face această mină de om, această fată de o frumusețe stranie, acest copil-bătrîn cu voce ușor voalată și cu o privire și zîmbet unicel. Este uluitor modul cu care această Rodica Negrea „umple ecranul" cu echipul ei pe cît de proaspăt, pe atît de profund interiorizat; în care reușește să dea viață unui personaj care practic, din scriitura filmică, nu are nici un fel de date în afara unei prezumptive virste!... Pentru Rodica Negrea acest film

Biblioteca în aer liber

Marin Preda

Erau, în cartea de telefon a municipiului București, opt inși cu numele de Preda Marin. Într-o noapte de primăvară, la jumătatea lunii mai, unul dintre ei a murit.

Marin Preda era bucureștean de aproape patruzeci de ani, iar nesiguranțele adolescentului venit de la țară se risipiseră treptat. Reapăreau — sau cel puțin așa mi se părea mie — numai atunci cînd genialul prozator devenea, pe propria sa mașină, șofer. Cel mai stîngaci șofer pe care mi-a fost dat să-l întîlnesc. Nu zărea nimic la doi pași. Mașini, mașini... Și cu monstrul ăla îngrozitor care se îndrepta direct spre mica lui „Dacie", cu autocamionul ăla colosal ce să facă? Cum o să fie o simplă motocicletă cu ataș — ce dumnezeu, nu văd bine? El vedea perfect, el era un șofer fără cusur, și fiecare drum de zece minute cu mașina condusă de scriitor era o aventură al cărei sfîrșit tragic întîrzia în mod miraculos. Toate autobuzele acelea enorme și greoaie de ce nu stăteau ele frumos acasă, ce aveau cu el de-i ieșeau în cale? Era atît de miop încît, la o coridă, enervat că nu zărește taurul murind, l-ar fi înșfăcat de ceafă și l-ar fi adus în tribună, să se uite ochi în ochi și să vadă cum stau lucrurile. Dar cu autocamioanele era greu. Șiclitor. Lui Marin Preda îi plăcea orașul, marea circulație de pe bulevarde nu-l supăra, nu și-a exprimat niciodată dorința idilică să se întoarcă (nici măcar la bătrînețe) în satul natal. Ce să facă acolo? Nu, locul lui era în București, el fiind — fără ostentație, dar cu decizie — bucureștean. Numai cu autocamionul ăla uriaș nu se împăca...

Fuseseră, în cartea de telefon, opt Preda Marin. Acum trei ani, la mijlocul lunii mai, numai șapte rămăseseră în viață. Cel din urmă, scriitorul, era și editor, director al „Cărții românești"... Editor. „Păi dacă-i mediocru, să fie cuminte!" spunea. Cum adică? Așa! N-am afirmat noi, redactorii, că autorul respectiv nu e prea grozav, nu-l dă talentul afară din casă? Asta e și părerea lui: nu-l dă. „Nu face gaură în cer". Și dacă nu face gaură în cer cu talentul lui, de ce se preface că e curajos? Nu poate fi curajos în literatură decît dacă e scriitor bun. Și nu e. Iar dacă nu e, să stea cuminte la locul lui și să învețe să scrie. Pe urmă...

Tot în editură, altădată, un tînăr poet — om dăruit și plin de hachițe — îl jignise. Într-o ședință. „Nu, **mon cher**, să nu-l mai văd. Spune că nu mă

este un veritabil recital ; iar pentru noi, cei din sală, ea este o **BUCURIE cinematografică de mîie mari !**

Şi chiar numai faptul că a distribuit-o pe ea şi nu pe altcineva, ne face să avem încredere în Dan Marcoci şi să-l aşteptăm cu nerăbdare viitoarele producţii.

Să semnalăm o bună echipă (costumele : **Svetlana Mihăilescu** ; sunetul : **Bujor Suru** ; imaginea : **Florin Paraschiv** ; montajul : **Cristina Ionescu**) ; să mai adăugăm o anumită eleganţă a interioarelor, lumînilor şi mişcărilor eroilor noştri — dar fără a fi ostentativă, dimpotrivă, convenţia fiind dată încă din primele cadre (adică : „fraţilor, ceea ce vedeţi e frumos şi binemersi, nu trebuie să credeţi asta cu tot dinadinsul, ne interesează cu totul altceva, şi hai să fim oameni buni, şi frumoşi, chiar noi toţi, timp de o oră şi jumătate, da?!") ; să mai amintim că deşi totul „se termină cu bine", ei bine!, sîntem şi noi sincer fericiţi că totul se termină astfel — şi vom avea cît de cît imaginea de ansamblu a unei pelicule care, chiar şi fără pretenţii fiind, nu se poate să nu-ţi rămînă dragă.

Şi să mai amintim **ceva:** momentul **Leopoldina Bălănuţă!...** Piesă de antologie interpretativă (deşi personajul neavînd o prea mare legătură cu filmul). Moment rarisim de perfecţiune, de satiră — explozie de profesionalism al acestei formidabile actriţe, care pur şi simplu nu poate fi comentat. Ci numai văzut, şi revăzut chiar!

HORIA PATRAŞCU ■

P.S. — Autorul acestor rînduri îşi cere scuze pentru faptul că la cronica de film anterioară, făcută la „VIRAJ PERICULOS", printr-o inexplicabilă confuzie, eroina feminină a filmului lui Sergiu Nicolaescu interpretată de **Ioana Pavelescu**, a fost pomenită în interpretarea... Ioanei Crăciunescu!

PROZA

Tărîmul unde nu ajungi niciodată

Spirit de mare mobilitate, Valeriu Răpeanu desfăşoară, de mai bine de 25 de ani, o prodigioasă activitate eseistică, de istorie literară, ca şi de acţiune cultural-editorială, materializată în peste zece cărţi sub semnătură proprie, îngrijind, prefaţînd alte zeci de volume din opera unor autori de prestigiu, români şi străini, printre care Iorga, G. M. Zamfirescu, Sadoveanu, Gh. I. Brătianu, I. Peltz, F. Aderca, Emil Botta, Laxness, Paul Surer, Thomas Mann, Pierre de Boisdeffre, Mauriac, René Huyghe, Yves Gandon şi alţii.

Pe tărîmul creaţiei sale directe remarcabile fiind monografiile autorului despre G. M. Zamfirescu, despre Alexandru Vlahuţă şi opera acestuia, precum şi cărţile lui de eseuri şi istorie literară, dintre care aş menţiona cu precădere „Noi şi cei dinaintea noastră", „Interferente spirituale", „Pe drumurile tradiţiei", „Interpretări şi înţelesuri" „Cultură şi istorie" (două volume), „N. Iorga — Gh. Brătianu". O caracteristică demnă de urmat a exerciţiului său critic fiind, dincolo de temeinicele judecăţi de valoare emise, întotdeauna cumpănite, integrarea scriitorilor comentaţi în contextul social în care s-au produs, spre a le pune în lumină înriurirea operei lor în contemporaneitate, ca şi în posteritate. Criticul urmărind aşadar să sublinieze, în comentariile sale, atît relaţia literară-societate, cît şi, în mod expres, contribuţia artei, a ideilor la progresul social, aspect avut în vedere mai puţin, din păcate, de eseiştii noştri.

Noul volum al autorului, **Tărîmul unde nu ajungi niciodată**, de curînd apărut, se impune atenţiei lectorului prin aceeaşi mobilitate de spirit, ce îi este proprie lui Valeriu Răpeanu, prin diversitatea temelor ce îl solicită, prin curiozitatea scormonitoare, inepuizabilă, stăruinţa explorării textelor, într-o expresie mereu vie, nervoasă şi lapidară totodată, funcţională. Astfel, într-o primă secţiune a cărţii sale, „Itinerare literare", neobositul eseist conturează admirabile portrete spirituale, scoase din investigarea operei, dar şi a traiectelor existenţiale ale unor mari scriitori europeni, printre care André Malraux, Henry de Montherlant, François Mauriac, Jean Anouilh, Pierre de Boisdeffre, Thomas Mann ş.a. Pentru ca în „Itinerare artistice" să zăbovească asupra universului de armonii ale unor George Enescu în viziunea lui Marcel Mihailovici şi Monique Haas, ori asupra relaţiei atît de fertile, Yehudi Menuhin—George Enescu, iar în alte texte să-i evoce pe Ionel Perlea, Serge Baudo, sau să surprindă accente definitorii în corespondenţa şi corespondenţele dintre Constantin Brâncuşi şi Erik Satie (acest „novator al artei sunetelor" şi „muzician care vedea, pentru care lumea constituia o reprezentare grafică", aşa cum îl descrie eseistul).

În sfîrşit, Valeriu Răpeanu — care este şi un irepresibil călător pe meridianele lumii — îşi încheie cartea cu două incitătoare „Itinerare nordice" (prin Danemarca, Suedia şi Finlanda). Zic incitătoare, fiindcă drumurile lui scandinave sînt pentru el prilejuri de excursii în civilizaţia, spiritualitatea acestor popoare cu vechi şi bogate tradiţii culturale. Şi, cum eseistul este o enciclopedie culturală el însuşi, dublat fiind şi de un observator social de vocaţie, care ştie să vadă, să audă, — aceste itinerare septentrionale ale lui dau cititorului sentimentul că a cunoscut chiar el lumea de basm şi de legendă prin care e purtat. O lume pe care Valeriu Răpeanu o scaldă adesea în poezie, latură a scrisului pe care i-o cunoşteam mai puţin.

Valeriu Răpeanu ştie să facă, din cuvîntul lui scris, prilej de solidarizare cu lumea, cu oamenii şi cu locuri de excepţie, de la noi şi de pretutindeni. Ceea ce este, deşi altminteri, condiţia esenţială a eseului ce îşi merită numele în contemporaneitate.

HRISTU CÂNDROVEANU ■

SPECTACOLE

La Opera Română pregătirile pentru o nouă premieră se află în faza finală. În curînd iubitorii creaţiei contemporane vor putea asculta două lucrări de referinţă ale compozitorului Doru Popovici, lucrări cu profunde semnificaţii, vorbind despre momente cruciale din istoria patriei. Înmănuncheate într-un singur spectacol, Noaptea cea mai lungă şi Interogatoriul din zori sînt relevante pentru tendinţele actuale ale teatrului liric românesc. Beneficiind de contribuţia unui grup de creatori reputaţi — Carol Litvin (conducerea muzicală), George Teodorescu (regia), Victor Creţulescu (scenografia) şi Stelian Olariu (maestru de cor), spectacolul va fi servit de solişti de prestigiu ai Operei Române.

Pînă atunci, anunţăm pentru joi 2 iunie, ora 18, spectacolul cu Lacul lebedelor avînd în distribuţie doi valoroşi oaspeţi din Uniunea Sovietică : artista poporului a R.S.F.S.R. MARGARITA DROZDOVA şi VLADIMIR KIRILOV, Laureat al Concursurilor internaţionale de la Varna şi Moscova. Conducerea muzicală va aparţine dirijorului Cornel Trăilescu.

★

S-a încheiat cea de-a II-a ediţie a concursului formaţiilor artistice de amatori ale nevăzătorilor din ţara noastră, în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României". Însufleţiţi de dorinţa de a-şi manifesta dragostea faţă de patrie şi partid, artiştii amatori nevăzători au prezentat repertorii bogate şi inspirate. Dintre finaliste — formaţiile filialelor Baia Mare, Botoşani, Braşov şi Bucureşti — juriul, prezidat de Eugen Aron de la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, a decernat Filialei Botoşani premiul I şi titlul de laureată.

O nouă premieră la Teatrul Mic : „Richard al III-lea" cu Ştefan Iordache

La Suceava s-a deschis expoziţia filatelică de insigne, plachete şi cupe, dedicată competiţiei naţionale **Daciada**, organizată din iniţiativa lui Victor Colbert, vicepreşedinte al Asociaţiei surzilor, animator al grupei filatelice a surzilor din Suceava, arbitru de atletism. Expoziţia — care cuprinde peste 1 000 de timbre pe teme sportive, 900 de insigne şi circa 120 de plachete — a fost primită cu interes şi vizitată de un numeros public din municipiul şi judeţul Suceava.

Bravo pentru Mişu Stan!

Cu un regret pe care ni l-au mărturisit în fel şi chip, tinerii iubitori de muzică şi poezie au constatat în ultima vreme absenţa de pe scena Cenaclului Flacăra a actorului Mihail Stan. Îi înştiinţăm cu acest prilej că a fost vorba însă de o absenţă motivată şi motivarea o pot descoperi pe ultimul afiş al Teatrului Giuleşti, în care se anunţă iminenta premieră a spectacolului „Incidentul". E vorba de un spectacol de teatru poetic, un spectacol coupé, alcătuit din „Incidentul" de Ezio D'Errico, „Asasini de ocazie" de Aldo Nicolaj şi „Carol" de Slavomir Mrozek, şi avînd ca subiect o gravă problemă care frămîntă conştiinţa lumii contemporane : violenţa.

Cel care a gîndit şi pus în scenă acest spectacol, conducînd cu inteligenţă şi mînă sigură o echipă de actori excelenţi, între care Traian Dăneeanu, Elena Cernat, Constantin Cojocaru, este tocmai Mihail Stan, care-şi împlineşte astfel o mai veche dorinţă şi-şi probează vocaţia sa de om de teatru multilateral.

Bravo, Mişule ! Bravo actorului şi bravo regizorului Mihail Stan, spre folosul teatrului nostru.

Argument

O reeditare valoroasă

Colecţia lui G. Dem. Teodorescu, Poezii populare române, apărută la Bucureşti în 1885, merita o reeditare de mult, fiind, după colecţia Alecsandri (1852), o nouă valorificare a creaţiei folclorice româneşti în versuri, într-un nou stadiu de cercetări şi investigaţii, după aceea urmînd alte colecţii, cu o viziune integrală a folclorului românesc. Dacă o ediţie nouă integrală n-a apărut mai devreme (selective au dat, între timp, Ion Pillat în 1924 şi Al. Bistriţianu în 1957), întîrzierea este compensată acum, din plin, de reeditarea valoroasă, efectuată cu competenţă şi chibzuinţă, tipărită în condiţiuni grafice deosebite de Editura Minerva : **G. Dem. Teodorescu, Poezii populare române, ediţie critică, note, glosar, bibliografie şi indice de George Antofi, prefaţă de Ovidiu Papadima.**

Noua ediţie este precedată de o bogată prefaţă, datorată lui Ovidiu Papadima, cel care s-a ocupat îndelung de personalitatea şi opera lui G. Dem. Teodorescu, relund şi urmărind, cum s-ar spune „de-a fir a păr", geneza şi alcătuirea de către folcloristul nostru a colecţiei sale de poezii populare române, referindu-se şi la alte laturi ale activităţii lui.

Calităţile ediţiei actuale rezultă din pregătirea ei cu minuţiozitate de către George Antofi, evidentă în aparatul critic, foarte dezvoltat, în care lămureşte sau încearcă să lămurească diferite probleme ridicate ori care se mai ridică în legătura cu această colecţie de mare însemnătate. Este de subliniat spiritul critic obiectiv cu care analizează lucrurile. Spre deosebire de alţi exegeţi, care îl văd pe G. Dem. Teodorescu aproape pertect, George Antofi, deşi îi recunoaşte meritele de necontestat, nu trece cu vederea anumite inconsecvenţe şi deficienţe ale colecţiei. Comentariul porneşte cu un tablou al receptării culegerii în epocă, primită cu laude, dar şi cu critici, unele întemeiate, altele neîntemeiate. În ce priveşte materia folclorică, este clar că G. Dem. T. a avut intenţia să dea nu o simplă imagine sincronică a momentului său (cum va încerca Gr. Tocilescu, la 1900, în **Materialuri folkloristice**), ci una pe cît posibil diacronică, prin variante găsite în arhive sau în publicaţii mai vechi (folosind şi piese primite de la unii colaboratori). Aşa înserează, de pildă, lîngă varianta unei expresive doine, culeasă personal : „Bîrul greu, povada grea, / Săracuţ de maica mea, / Unde merg şi orice fac, / De belele nu mai scap" [...], o alta mai veche : „Bîrul greu, povada grea, / Vai de munculiţa mea ! / Unde merg şi orice fac, / Eu de ciocoi nu mai scap !" [...]. El însuşi a făcut culegeri pe o lungă perioadă de peste douăzeci de ani, între 1864—1885.

Între culegerile personale, cele mai multe i-au fost furnizate de lăutarul din Brăila, Petrea Creţu Şolcan, care a devenit, prin el, un nume cunoscut. Aproape o treime din tot materialul colecţiei se datorează acestuia. Folosind date statistice precise, George Antofi arată care este compoziţia culegerii şi cum a fost închegată aceasta de G. Dem. Teodorescu. Cu acest prilej, autorul ediţiei observă, cu probitate, că G. Dem. T. (care s-a lăudat cu păstrarea autenticităţii cîntecelor şi a admonestat pe Alecsandri că n-a procedat la fel) a intervenit el însuşi în textele culese. Se dă ca exemplu cîntecul **Săriţi, fraţi**, în care folcloristul combină o parte, culeasă de la mama sa, cu o a doua înregistrată, după mai bine de un deceniu, de la Petrea Creţu Şolcan. Combinarea a trebuit să ducă şi la o unificare stilistică. Cazul nu este izolat. Pentru **oaia năsdrăvană** (pe tema **Mioriţei**) G. Dem. T. da într-adevăr o singură variantă din cele două notări de la Petrea Creţu Şolcan, la interval de un an, adoptînd tacit şi neindicat schimbări într-o înregistrare cu sprijinul celeilalte. Ar fi trebuit publicate amîndouă sau marcate într-un fel deosebirile. Acestea se poate totuşi să nu fi fost prea mari în memoria şi „zisele" aceluiaşi cîntăreţ. Cînd însă din nou îmbină înregistrări de la cîntăreţi deosebiţi, precum — după cum singur notează — în balada **Hoiera**, culeasă „parte la Giuleşti, după un bătrîn lăutar, în iunie 1870, parte în Bucureşti, la 28 mai 1884, după Petrea Creţu Şolcan din Brăila", înseamnă că nu s-a ţinut (şi nu numai aci) de principiul respectării individualităţii pieselor.

În comentariu, George Antofi trece atent în revistă colaboratorii lui G. Dem. Teodorescu şi materialele pe care i le-au înmînat, publicaţii anterioare din care a excerptat alte piese. Pe baza acestora din urmă şi a pieselor înserate în diverse periodice de către folclorist, înainte de a le introduce în colecţie (din păcate manuscrisele nu s-au păstrat), George Antofi a făcut un scurt examen filologic, consemnînd omisiuni sau schimbări fonetice, ca, de pildă, **băşică** (literar) în loc de **beşică** (popular) sau **sfîntă**, în loc de **sîntă** etc. Aci acribia cu care s-a lucrat este lăudabilă. Pentru ghicitorile în limbi străine se dă traducerea lor, binevenită, în peste douăzeci de pagini (797—820).

Referitor la speciile şi textele introduse în colecţie de G. Dem. Teodorescu, dacă împărţirea în cele „zise" de tineret şi cele executate de oameni în vîrstă nu corespunde întru totul (doinele nu erau cîntate numai de tineri, iar baladele nici ele numai de bătrîni), în schimb, ordonarea lor, pornind cu cele de ritual (colinde, oraţii de nuntă, versuri de practici agrare de anotimp etc.) şi încheind cu cele laice (diferitele tipuri de balade etc.) este logică şi provenită din partea unui folclorist care gîndea. Pe deasupra, speciile şi materialele adunate de G. Dem. Teodorescu sînt mult mai multe şi mai bogate decît în prima însemnată culegere, aceea a lui Alecsandri, întîlnind la el în plus o lungă serie de colinde, jocuri de copii, descîntece de certă valoare artistică (S. Fl. Marian va publica ulterior, în 1886, o culegere de **Descîntece poporane române**). Surprinde însă faptul că n-a dat atenţie bocetelor (valorificate anterior şi convingător de T.T. Bureda), fapt pentru care a fost criticat de A.D. Xenopol.

Lipsurile sînt însă minore (între altele şi trimiteri bibliografice incomplete), far culegerea rămîne între cele fundamentale prin bogăţia conţinutului şi păstrarea în cea mai mare măsură a autenticităţii creaţiilor, în plus prin piese-unicat, cum este, de exemplu, **Ciuta**, variantă la tema **Mioriţei**, cu drama petrecută numai în lumea animalelor, deci motiv cu rădăcini mitice străvechi, dezvoltate în ipostaze diverse : **„A ciută mioară, / Pe bot gălbioară [...] / Iarbă nu păştea, / Nici apă nu bea [...] / Nimeni seama-i lua / Afară d-un cerb, / D-un cerb tretion, / Al ei fraţior".** Ciuta presimţind o vînătoare crudă care urmează.

Autorul ediţiei noi, George Antofi, a realizat, după multe investigaţii, o lucrare de merit deosebit, pentru care i se cuvine toată recunoaşterea.

I. C. CHIŢIMIA ■

---

pricep la poezie şi după două săptămîni vine să-mi ofere volumul lui spre publicare. Adică vrea să mă ajute în muncă, să mai învăţ şi eu ce e aia literatură, nu ?" Peste cîteva zile, poetul intră în biroul directorului (intra oricine, anunţat sau neanunţat). Tot dîrz. „Vreau să vă spun ceva !" Răspunsul, mormăit, nu se aude. „Bună ziua!" silabiseşte poetul, tare, agresiv. Marin Preda, iritat, ridică ochii de pe hîrtii : „Bună ziua. Asta era ce voiai să-mi spui ?" „Asta. Cît despre ce-am afirmat atunci, vă rog să mă scuzaţi. Erau lucruri de discutat între patru ochi, nu în public..." Brusc, faţa prozatorului se luminează. „Păi de ce nu spui aşa, **mon cher ?** La loc te rog. L-ai mai văzut pe Mircea Iorgulescu ? Aş vrea..." „În legătură cu incidentul..." „Care incident ? Ţi-ai cerut scuze, s-a uitat, n-a fost nici un incident. Spune-i lui Iorgulescu că..." Marin Preda nu avea şi nu vrea să aibă o memorie încărcată. Nu-l făcea bine la scris. L-a jignit cutare ? Urît lucru, pentru că se aimţea obligat să ţină minte. Şi-a cerut scuze ? Perfect ! Memoria se spăla de nori şi devenea rapid limpede. Nu-i plăceau încrîncenările. Le dispreţuia. Se ferea de ele. Şi nici încăpăţînat, cum se spune, nu era. (Atunci cînd nu era vorba de convingerile sale intime, firesc). „Nu, **mon cher**, nu spun că manuscrisul e slab, dar, poate să mai lucreze..." „Şi sînteţi convins că are puterea să-l facă mai bun ? Îl tot rescrie de trei ani". „Să mai încerce..." „Bine, de acord, dar ăla mic..." Ridicare din sprîncene, mirată. „Ştiţi, autorul e învăţător nevastă-sa nu lucrează, au şi patru copii. Ultimul abia s-a născut..." „Şi asta... (în timp ce semnează manuscrisul învăţătorului şi actele ce-l însoţesc, pentru a fi trimis la tipografie)... şi asta-l scuteşte să scrie o carte bună ? Că are talent ! Să nu-l mai prind pe aici pînă nu vine cu un roman ca lumea şi (ridicînd ochii spre mine) să nu-ţi închipui că am crezut chestia cu ăla mic. Copii o fi avînd, mă rog, dar povestea cu al patrulea...".

Ultimul drum, pînă la cimitir, marele prozator l-a făcut tot cu maşina. Iute. A intrat în Bucureşti, adus de Ilie Moromete, cu căruţa, a ieşit din Bucureştiul viu cu un autocamion mic şi rapid. A plecat ? În fiecare dimineaţă, la marginea oraşului se aude scîrţîit de căruţă. Te deştepţi, îţi freci ochii aburiţi şi te uiţi pe fereastră. Nu se vede nimic, dar un zgomot auzi. Vine Moromete cu băiatul lui cel mai mic, ăla firav, da, viitorul scriitor. Moromete? Nu. Preda îl cheamă. Preda Marin; la un moment dat o să figureze cu numele şi în cartea de telefon a oraşului, alături de alţi şapte Preda Marin. El, al optulea.

FLORIN MUGUR ■

Lumea văzută de copii

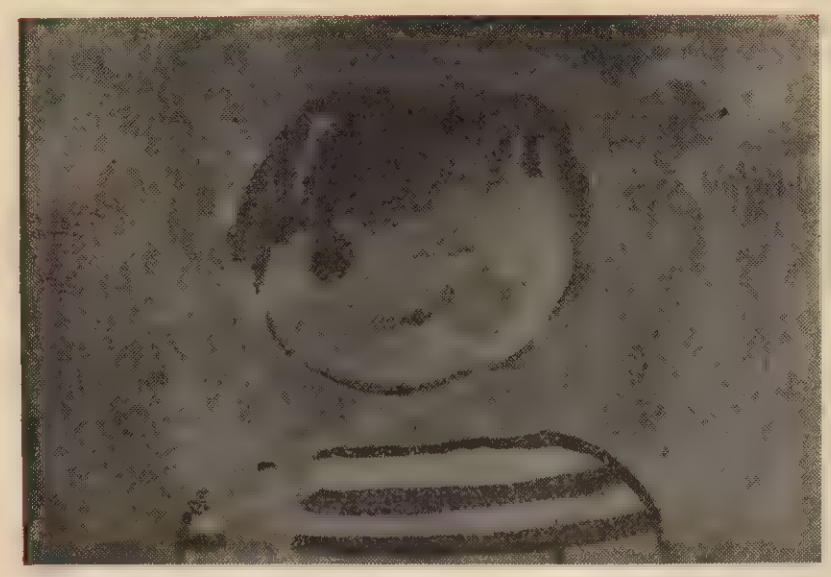

Ce nu au voie copiii sub 14 ani?

Dar, mai bine zis, ce au voie? Pentru că, la vîrsta aceasta, toate faptele sînt încadrate între diverse cartonașe cu la fel de diverse inscripții: „Copiii sub 14 ani nu au voie să...“ etc. etc. Ce-i drept, toate aceste necazuri se sfîrșesc tot cu un cartonaș (s-ar putea spune că tot ce se întîmplă în această povestire gravitează în jurul cartonașelor); cartonaș care se numește BULETIN și care-ți dă o anumită maturitate.

Ei bine, și acum să discutăm puțin despre aceste cartonașe. În multe lifturi există o inscripție care spune cam așa: „Copiii sub 14 ani nu au voie neînsoțiți în lift“; și orice copil, de la respectabila vîrstă de 6 ani, intră în legătură cu această plăcuță cel puțin de două ori pe zi. Ei bine, și atunci ce să facă? Să urce treptele? Mult prea obositor! Atunci? Ultima soluție ar fi să cearâ unei persoane mai mature să-l „plimbe“ cu liftul. Am încercat și eu metoda asta. Cel pe care l-am rugat politicos, s-a uitat lung la mine, de jos în sus și de sus în jos, apoi a intrat tacticos în apartamentul-său.

Probabil că plăcuțele sînt puse doar spre a lăsa liberă imaginația copiilor; pentru că oricine a intrat într-un restaurant, a zărit o altă inscripție pe care scrie: „Copiii sub 14 ani nu au acces în restaurant“. Dar ce se poate întîmpla acolo? Desigur, o mulțime de lucruri interzise copiilor. Și firește, pentru că multe lucruri le sînt interzise copiilor, ei își pot închipui orice. De pildă, acolo trebuie să fie cineva care se joacă cu o minge înăuntru și sparge toate geamurile, și altcineva care fluieră cu fluiere din metal pînă asurzește pe toată lumea. Deci, un fel de balamuc, unde fiecare face exact ce-i trece prin minte, fără să fie pedepsit, lucru deloc dezagreabil pentru majoritatea copiilor. Pentru că există acea plăcuță, ei, vrînd-nevrînd, trebuie să aștepte vîrsta de 14 ani...

Pe lîngă acestea, cînd la cinematograf apare cîte un film nou, de ușă atîrnă binecunoscuta inscripție: „Copiii sub 14 ani nu au acces în cinematograf“. Dar de ce oare? Desigur, acolo se întîmplă tot felul de lucruri formidabile: sînt lăudați copiii care mănîncă o mulțime de dulciuri, copiii care nu-și fac lecțiile niciodată, precis că în filmele acelea grozave iau premiul I; sînt lăudați copiii care seara se culcă la 2 noaptea, iar dimineața se scoală la 10 și în vacanță o trimit pe bunica după lapte. Într-un cuvînt un fel de lume asemănătoare cu cea în care a ajuns Pinocchio, cu diferența că cei din film nu se prefac niciodată în măgari...

Și mai există și un alt fel de cartonașe, prezente la intrarea în orice bloc: „Este interzisă producerea zgomotelor de orice fel, între orele...“ iar dedesubt, „Administrația blocului“. Ce-i drept, nu se poate preciza dacă administrația blocului a propus interzicerea zgomotelor sau administrația nu are voie să producă zgomote. Un lucru este cert însă: între respectivele ore trebuie să fie liniște. De ce? Precis între acele ore toți oamenii mari vorbesc în șoptă. De ce? Au secrete pe care nu trebuie să le afle nimeni și oricît de curios ai fi, nu le poți ști. Atunci? Nu-ți rămîne decît să aștepți să împlinești 14 ani, ca să le poți afla.

Deci să nu se mai mire nimeni cînd îi aude pe copii spunînd că vor să fie mari. Ei vor să aibă 14 ani să poată merge în lift, în restaurant, la cinematograf și așa mai departe...

ANDREEA DRAGOMIRESCU, cl. a VI-a, Cenaclul literar „Pegas“, Școala generală 157, sector 6, București

Păţaniile unui înfumurat

De dimineață, îndată ce razele soarelui au atins gingașele flori, Înfumuratul, regele fluturilor, a pornit spre grădina botanică. Ce minunăție! Sute de specii de flori de toate culorile se întreceau în frumusețe și în gingășie, învingîndu-și rareori dorința de a-l privi în față pe rege.

Dar, în zborul său grațios, Înfumuratul nu vedea nici culorile ce păreau tăiate în atîtea forme care alcătuiau un covor viu, nici florile care așteptau zadarnic un sărut.

Trecînd pe lîngă o specie de Hypericum Calycinum, mormăi nemulțumit:

— Are prea mult galben. Ce culoare spălăcită! Uf! Ce ți-e și cu florile astea!

O lăsă pe biata Calycinum amuțită (presupunînd că florile ar avea glas) și trecu mai departe, mîndru de sine. Nu peste mult timp întîlni o plantă carnivoră care tocmai înfulecase o albină. Înfumuratul începu să țipe:

— Ce halnă! Ce ți-a făcut biata albină de-ai înghițit-o?

— Hei! Cred că ar trebui să te potolești! Mi-era foame... și atîta tot.

— Nu-i drept! Albina era una din lucrătoarele mele.

— Uite ce! Liniștește-te! Vezi ce-ai făcut? Ai trezit toate florile din somnul cel mai dulce. Ce-ți veni să țipi la mine?

— A... a... asta nu te privește pe tine! — îi răspunse Înfumuratul, regăsindu-și măreția de rege al fluturilor. Ce să vă fac dacă voi vă sculați la prînz? Și, dacă vrei să știi, continuă rățoindu-se spre carnivoră, eu sînt...

— Bine, bine!

— De ce nu mă lași să termin? — se răzvrăti Înfumuratul. Eu sînt...

— Știu, știu... Am mai auzit cuvintele astea de-atîtea ori. Și ce, crezi că dacă ești rege sau împărat nu ești gustos? Hai, mărîa ta! Așazâ-mi-te pe una din frunze! Hai, curaj, curaj...

Înfumuratul, abia scăpat, plecă țipînd, în timp ce carnivora rîdea cu lacrimi.

„Ce-mi veni s-o întărît — gîndi speriat Înfumuratul. Acum, cine știe ce-i mai dă prin gînd? Dacă știe să facă și vrăji, că așa o arată chipul... Vai, vai, sînt pierdut!“

— Ia stai, se auzi un glas. Cine ești, ce cauți și cum ai ajuns aici în împărăția noastră?

„Poftim, sar din lac în puț!“

Cînd colo, nu era decît un bondar care se juca cu un grup de trintori. Regele îi ocoli cît putu, fără să-i ia în seamă, mai ales că văzuse o altă floare, mult mai atrăgătoare decît celelalte și mai mare decît carnivora, pe care n-o s-o uite niciodată. Era o Limba Soacrei care tocmai își educa nora, o biată Myosotis, certînd-o și dădăcind-o. Fără să-și dea seama ce face, se așeză pe o frunză. Dar sări ca mușcat de șarpe. Nervos, o luă pe nefericita floare la ceartă.

— Ține-ți țepii sub ocrotire, că n-am ajuns de risul florilor!

Dar cînd rosti aceste cuvinte, se gîndi la carnivoră și se potoli pe dată.

— Te rog să... să... mă ierți, bîiguî, el, văzînd că floarea îl fixează cu privirea. N-am... n-am vrut să... te jignesc — mai spuse el, dîndu-se un pas înapoi. Ești cumva prietena carnivorei? E o plantă foarte frumoasă! Și... respectuoasă! Și... prietenoasă! La revedere! Și spunînd aceasta, o porni în fugă spre cealaltă parte a grădinii. În urma sa, frunza murmură (presupunînd că frunzele ar murmura):

— Hm! Ce fluturi mai sînt și azi! Dar să lăsăm asta, Purpurico!

Văzînd că toate îi merg pe dos, regele înfumurat porni spre palatul său din cîmp. Odată ajuns, începu să trinteacă și să bușească, să țipe și să zbiere la armata sa, poruncindu-i ca a doua zi, înarmați cu polonice, să meargă toți în grădină.

Și dacă aflu cum s-a răzbunat, vă povestesc și dumneavoastră.

ELENA-NOLICA DRUICĂ
cl. aVI-a, Focșani

— fragmente —

M-am întors după o zi grea, după o săptămînă grea de afară de unde gerul a încleștat pînă și ultima picătură de apă. Cînd am intrat pe ușă, m-a cuprins o zvîcnire puternică în degete și mi-am văzut o clipă degetele așa cum le văzusem cîndva la o bătrînă, cîndva, noțiune abstractă a anilor tineri. De-abia acum îmi dădeam seama ce frig fusese. Drumul a părut scurt și plin. În jurul meu s-au înghesuit atîtea idei dintr-o dată, încît mi-aș dori oricînd să cunosc amănunte din viața scriitorilor pe care mă străduiesc să-i ghicesc sufletește din scrierile lor. De mică eram foarte timidă la școală încît treceau ore întregi fără să mă mișc. Nici măcar în pauze nu ieșeam din bancă și-mi era o groază cumplită de școală, iar profesorii mi-au rămas multă vreme în minte ca niște ființe programate care nu se gîndesc decît la bătăliile lui Ștefan cel Mare sau la mazilirea lui Brâncoveanu. Chiar mai tîrziu în anii mai mari, mai plini de întrebări și de răspunsuri, m-am simțit departe de dascălii mei. Și totuși, într-o zi, am avut brusc senzația pe care o simțeam departe în amintiri cînd mă apropiam afloasă de liliacul din fundul curții ca să văd pe înserat dacă nu se preschimbă cumva în vrăjitoare. Ca să nu mă mai joc în liliac (odată venisem zgîriată și cu hainele ferfeniță pentru că liliacul era foarte mare și rămuros) mama mă speriase astfel. O seară întreagă am stat dinadins în așteptarea minunii și cînd am văzut că nu se mai petrece m-am împrietenit cu liliacul lîngă care din seara aceea veneam mereu tiptil și-i spuneam poveștile pe care le „citisem“ eu. Cei mai buni prieteni ai mei au fost ei: liliacul, cîinele care hoinărea ca și mine ținîndu-mi loc de cal și iacinta, căreia odată o să-i dedic o carte pe care o voi scrie negreșit „Fetiței cu ochii albaștri“. Dar legătura dintre mine și prietenii mei a rămas, cu toate că tufa bogată a fost tăiată și o revoltă caldă îmi umplu sufletul, mai ales că știam cine era făptașul. Mai tîrziu cîinele a murit otrăvit într-o dimineață în care mă trezisem devreme, cînd am văzut o haină neagră aruncată în fundul curții, dar nu era o haină...

Parcă spune ceva de mîncare!

Ce timpenii! Cum să mănînc? Mîine trebuie să știu bine la română, să fiu sigură, doar e olimpiadă, nu orice lucrare de control. În trei ore termin și la literatură și la gramatică.

. . . . . .

Subiectiva: pe-asta o știu. Predicativa: propoziția subordonată care ține locul numelui predicativ pe lîngă un verb copulativ din regentă, și pe-asta o știu.

Totuși e ciudat ca eu să-mi doresc să particip atît de mult la olimpiadă cînd prima dată m-am împotrivit. Ce caut în cele cîteva pagini pe care le voi scrie? Rodul timpului trecut peste maculatoare și caiete? Haida-de! E prea de tot. O fi existînd pe lume medicament contra visurilor absurde, inutile. Peste rumegușul creionului adie ceva deosebit. O senzație pe care o am primăvara, de bucurie, de viață.

Descopăr că mă compun din senzații. De sute de ori pe an calc peste aceleași dale, mecanicul drum spre școală. Avem școli în care ne pregătim pentru viitor, licee, facultăți, academii. Cunoștințele se suprapun treptat, mai grele, mai dens calculate, computerizate și nu mai găsim o bucurie să privim umbrele unui foc, să ascultăm o noapte greierii în fîn. Să dormi în fîn ucis de spațiu, să te simți desprins de Terra.

— Ce-ai, dragă, nu te-ai culcat încă? Stinge imediat!

Știu ce urmează: se duce să stingă lumina cu pași hotărîți, egali, nu i se clatină nici un mușchi, mă privește în treacăt, parcă să se încredințeze că sînt acolo. Mă agăț cu disperarea unui om ce se îneacă în mlaștina de filament și sorb din lumina țeposă, beau, beau cu nesaț, mă dor ochii, dar nu contează, pe urmă o să-mi placă, va fi un spectacol cu stele. Îmi string pumnii pe ochi și mai aud doar ușa trîntindu-se, comutatorul, și liniște, liniște blîndă se lasă ca un covor alb pufos, am văzut o jachetă așa, covor în care se pierd șoapte, pași. Hei-rup! Repede tobele și pe covor se revarsă o explozie de steluțe mari, colorate; împroașcă peste tot, vesele. „Mai încet, mai încet, vă rog, să nu se audă din camera cealaltă!“ țip din răsputeri, nu mă bagă nimeni în seamă. Între timp apar cîteva dansatoare cu fuste crețe și luminoase, mă înconjoară, sînt foarte frumoase și-mi pare rău că mie trebuie să-mi fie frică să nu se audă nimic în camera cealaltă. Dar aici e un spectacol cu clovni și cîntărețe, cu echilibriști, dresuri; atît doar că toți dansează, cîntă, sar, aleargă, glumesc în același timp. Hai să întreb totuși unde am nimerit, așa că mă apropiu de cineva, deschid gura să-i vorbesc, privirile noastre se întrepătrund și-atunci simt cum gura refuză să articuleze, cu toată străduința, văd, țipind înlăuntrul meu, cum ochii i se micșorează tot mai mult și fața îi devine pămîntie și din ea se scurge un zer roșu, își întinde mîna spre mine o mînă imensă, încleștată. De mirare nu am simțit că toți s-au oprit și mă privesc cu mîinile, cu degetele. Valuri de sînge se scurg de pe fața fiecăruia, aproape merg prin sînge, da, e sînge, nu m-am înșelat, îi simt mirosul fetid ce-mi înțeapă nările. Sînt obiectul nr. 1 care trebuie privit, spectatorii chiar se apropie și își întind mîinile spre mine. Au ochi în buricele degetelor. Pare un film rulat cu încetinitorul și eu stau în cumpănă: nu pot țipa, s-ar auzi în cameră

Ieșirea din copilărie

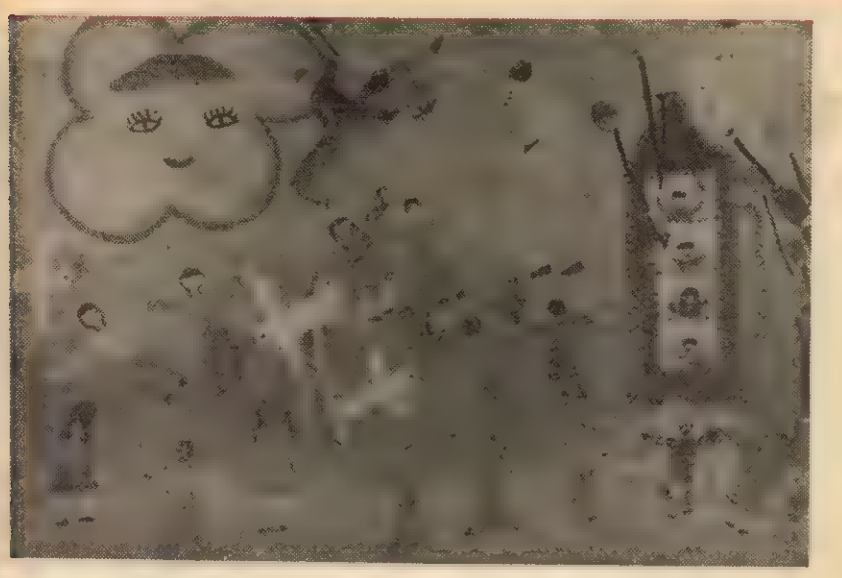

La bunici

Bunica
se vede trebăluind
prin ogradă,
dind la păsări,
speriată că cineva
prea repede trage
soarele cu o zgardă
la înaltul cerului.

Prin apropiere
se aude un scheunat jalnic,
cine știe,
poate lemnul tăiat de bunic
o fi plecat în pădure

Amintiri din copilărie

Razele singuratice se ascund
după capul bucălat
al unui copil
și ai nevoie
de atîtea cuvinte
pentru a trage
la malul zilei
o picătură
din apa timpului meu

BENONE PORFIR
Cenaclul literar „Zburătorul"
Gheorghe Gheorghiu-Dej

— Ca vulpea să devină șireată, i-au trebuit vreo cîteva generații.

— Un om adaptabil e ca o monedă : nu știi pe ce parte cade.

— Totul vine cu vîrsta ; prostia cu nașterea.

— Nu iubesc naturile moarte ; sînt prea tăcute.

— Nu cred în oglinzi : prea au multe fețe.

— Ca să observi fața ascunsă a lumii, trebuie să fii pictor naiv.

— Adevărul e doar o strategie ; minciuna, o armată.

DINU LUCA
București

Autoportret

Și totuși iarba ivită
Printre pietre
În amfiteatrele romane
Seamănă cu mine.

Sînt

Zările
Mi s-au prelins
Pe tîmplă
Și alt chip
Mi s-a format
Abur stîrnit
Între valuri
Între albastru și albastru
Gîndită sînt
Între două nemărginiri.

IULIANA SIBICEANU
Slobozia

Chiar, cum o să fie ? O să-mi înfig ochii printre liniile de dictando, să mă concentrez. Și dacă liniile de dictando n-o să-mi mai dea drumul din închisoarea lor ?

Sînt cu ochii închiși și îmi simt geneie înțepind mai rău ca acele de brad (cred că îi țin prea strînși). Oricum, n-are rost, nu mai văd decît acel roșu fluid, încît am impresia că dacă aș îndepărta puțin pleoapele, mi s-ar înroși obrazul, apoi gîtul, perna. Încerc să beau o picătură din licoarea caldă de pe obraz. Reușesc. Nu mai are miros fetid și este doar cam concentrată. Este un narcotic ce începe să-și facă efectul : mă simt moale ca un aluat îmbrăcînd o formă oarecare. Da, da, chiar ca un aluat. Dintre faldurile încremenite involuntar de vibrația fibrelor mele mi se pare că se scurge o lavă. Dau așternutul la o parte și mîna îmi înoată în ceva vîscos. Caut hămesită de nerăbdare veioza care în clipa următoare îmi dă cheia fosforescentă a misterului : picioarele mele. Da, le văd lungindu-se din ce în ce mai mult, pînă curg. Îmi curg mîinile amestecîndu-se cu răsuflarea. Mă topesc, dar nu mă doare nimic ; sînt doar curioasă ; unde și cît o să curg. Acum ar trebui să fiu pe covor. Să fie oare scurgerea atît de lentă ? Ce-o să zică mama mîine cînd în loc de mine o să găsească o băltoacă ? Și pe covor ! Desigur că o să tabere cu o cîrpă pe mine. Dar mîine... olimpiada... straniu cuvînt : numai cînd îl pronunț, mă simt puțin grecoaică. Ce-ar fi dacă mîine în locul școlii aș găsi un fel de templu cu statui, și privind mai bine să descopăr că templul acesta este o oază de civilizație-închisoare în mijlocul unei jungle de nepătrunș? Și privind mai bine să descopăr de fapt că toți învățăceii aceia învesmîntați în albe lungi hlamide privesc la fel ca mine, cu speranță și deznădejde spre un luminiș... Deocamdată plutesc ; nu știu dacă spre pămînt sau spre cer, adică spre plafon sau spre podea.

E caraghios ! Ce zic mîine la școală ? Trebuie să-i duc ascuțitoarea colegului din dreapta.

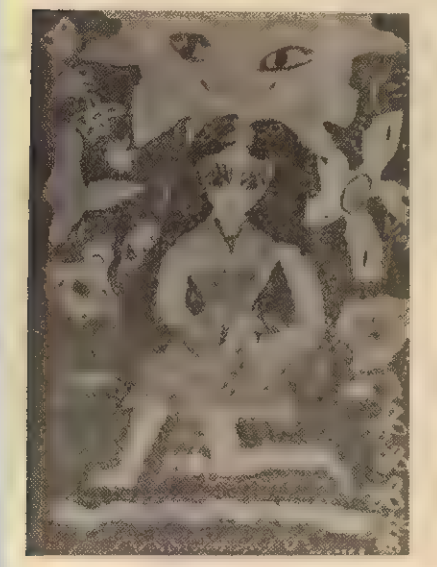

OANA GRUIA
Cenaclul literar „Pegas"
cl. a VIII-a H, Școala generală 157
sector 6, București

„Nedeia Dornelor" (ediția a doua)

În inima unui minunat peisaj al Munților Carpați, duminică, 22 mai 1983, în Vatra Dornei, în locul Obcina Mare, la cota 1 300, a avut loc „Nedeia Dornelor", sărbătoare a muncii și vredniciei celor mai buni gospodari ai locului. Asociația crescătorilor de animale din Vatra Dornei și Universitatea Montană, cu concursul comitetului orășenesc pentru cultură și educație socialistă, au creat prilejul sărbătoririi festive a crescătorilor de animale fruntași în predarea la fondul centralizat al statului a unor importante cantități de lapte, carne și altor produse agroalimentare, precum și pentru sărbătorirea primei promoții de absolvenți ai „Universității Montane". O frumoasă zi însorită de mai și o atmosferă plină de pitoresc domnesc în stațiunea Vatra Dornei.. Grupuri de oameni, mulți în port tradițional și purtînd coșulețe sau traiste, cu ștergare brodate, se îndreaptă din zori spre Obcina Mare, la 12 km în munte, sub vîrful Giumalăului, la stîna lui Gheorghe Ursu, de fapt, un mic și vechi cătun pastoral. Un magnific peisaj montan, propriu Țării Dornelor, încîntă ochii drumeților.

Universitatea Montană și „măsura oilor"

În ambianța plină de colorit a momentului, Universitatea Montană își desfășoară ultimul curs al acestui an în mod inedit : se vizitează stîna, grajdul cu animale și are loc o veritabilă lecție practică de zootehnie montană, cu cîteva sute de participanți : măsura oilor, o veche și valoroasă practică tradițională, ce garantează atît nivelul producției, cît și echitabilitatea distribuirii beneficiilor. Se anunță că la o altă stînă, a lui Nicolae Moraru, măsura oilor s-a și încheiat și sînt mulți producători cărora avînd oi foarte bune, li s-au stabilit drepturi de pînă la 12 kg de brînză pe oaie. Se face recomandarea să se selecționeze oile după calitate, să se îngrijească bine, iar cății devine îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca tineretul să rămînă la sate și la agricultură, îndemn valabil atît la cîmpie, cît și la munte. Să-i urăm, dar, lui Gigi Ursu mult spor la muncă și să-l vedem așezat aici, la rostul lui, întemeindu-și o familie și crescînd animale cît mai multe și cît mai bune.

O gospodărie montană și un tînăr agricultor de munte

Oaspeții se grupează în liniște și voie bună pe pajiștea din jurul gospodăriei lui Gigi Ursu, fiul lui Gheorghe și al Veronicăi Ursu. Acum, „Nedeia Dornelor" se serbează aici și nu întîmplător : un tînăr s-a reîntors la creșterea animalelor și o întreagă familie a depus mari eforturi pentru crearea unor condiții bune de întemeiere a unei gospodării montane, la altitudine. După peste 5 ani de muncă încordată, acum există un drum de acces, un grajd pentru vite, o stînă și o casă frumoasă în curs de amenajare și care poate deveni în viitor și un mic punct turistic, sînt asigurate condiții mai bune de viață și muncă pentru familie și pentru ciobanii sezonieri. S-a mărit fineața, păsunea este bine îngrijită, s-a cultivat un ogor cu cartofi, a sporit numărul animalelor, se văd grămezile mari de îngrășăminte naturale, care garantează producțiile anului viitor.

Cu astfel de fapte — și nu cu vorbe — își întîmpină Gigi Ursu oaspeții, ca tînăr agricultor de munte, care nu are alt serviciu decît cel de „crescător de animale profesionist", oferind o pildă vie și altor tineri, fii și fiice de gospodari. În munți, creșterea vitelor, ciobănitul au nevoie de oameni tari și pricepuți, iubitori de agricultură. Mulți tineri au lăsat animalele în seama părinților și bunicilor și au plecat pe căi care li s-au părut mai ușoare. Cu atît mai plin de semnificație devine îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca tineretul să rămînă la sate și la agricultură, îndemn valabil atît la cîmpie, cît și la munte. Să-i urăm, dar, lui Gigi Ursu mult spor la muncă și să-l vedem așezat aici, la rostul lui, întemeindu-și o familie și crescînd animalele cît mai multe și cît mai bune.

La prînz, în sunet de bucium și în aplauzele unei asistențe de circa 2 000 de participanți, fruntașii creșterii animalelor și-au auzit numele și au primit felicitări pentru rezultatele obținute și urări de spor la muncă și noi succese : Ilie și Ana Moldovan, Brad Aurelian, Gheorghe, Veronica și Gigi Ursu, Gavril Boancheș, Luchian și Elvira Negrea, Mihai Ursu, Ion și Petrică Budăi, Ilie Odochian, Nicolae Moraru, Ion și Ștefania Vleju, alți gospodari. A urmat înmînarea diplomelor de absolvire a „Universității Montane" primei promoții de crescători de animale, care au absolvit o formă de instruire în profil zooagricol, cu specific montan. Alături de ceilalți gospodari fruntași, sînt și Deac Iosif, Deac Ioana, Ursu Mihai, Cîrnu Veronica, Stîrbu Mărioara, Vasile Mustea, Ilie Deac, Dranca Mihăilă, Paraschiva Buleu, Laurența Ungureanu, Vleju Sofronia, Nedelea Arghira și Dranca Tecla. În încheiere, ansamblul Casei orășenești de cultură din Vatra Dornei a prezentat un program de dansuri populare, program în care s-au contopit și crescătorii de animale și alți oaspeți, formînd o frumoasă și pitorească horă. Și astfel, „ruptul sterpelor" de la Bogdan Vodă din Maramureș, „expopastoralia" de la Rucăr — Argeș, „tîrgul codrenilor" de la Vășoaia — Arad, „Nedeia Dornelor" ș.a., se înscriu ca forme de emulație menite să vină în sprijinul creșterii animalelor din zonele noastre de munte.

Dr. RADU REY

La Pomul Verde

(Urmare din pag. 9)

delor, la Vameșul Rousseau, zburînd deasupra unei străzi a Parisului, la marele evreu Chagall, și la o bătrînă țărancă din Banat, adică în roadele pămîntului. Petrică este foarte bun prieten cu mine și cu Dumnezeu. Mie nu mi-a scris nici o scrisoare, lui Dumnezeu i-a scris cinci în volumul „Cinci dioptrii". Cu acest volum, strînsă de gît (la gît, sub formă de fular mai avea și-un ciorap de damă înaltă și rasată), a stat douăsprezece ore în vitrina celei mai mari librării din Timișoara. Lumea credea că e de carton. Singurul om care l-a luat în seamă a fost secretarul regiunii de partid Banat, Leontin Sălăjan. L-a îmbrățișat și i-a dăruit un palton. Și l-a întrebat : Vintilă, dacă l-ai scris cinci scrisori lui Dumnezeu, cîte îi trimiți Maicii Domnului ? Să mai zică lumea că n-au și comuniștii humor. Au ! Căci după aceea, bunul și vechiul nostru prieten, Ion Pas, i-a dăruit de opt sute de ori prețul volumului. Era pe vremea cînd se plăteau bine dioptriile.

Cu Petru Vintilă, mărturisesc prea tîrziu mîrșăvia, am lucrat cot la cot, timp de opt ani în redacția Tînărului scriitor și a Luceafărului. Ne conduceau Gica Iuteș și Mihu Dragomir. Lipseam mult de la serviciu și eram considerați doi funcționari nesupuși. Dar publicam în fiecare număr, spre deosebire de funcționarii conștiincioși, măcar o paleașcă de articol. Ce timpuri și ce glorie defunctă ! Eu și cu Petru Vintilă, să ne țină Dumnezeu și cele cinci scrisori către el, am ars, într-o zi de martie, 18 000 de scrisori, trimise de diverși geanabeți tineri. Dar, bineînțeles, după ce ne-am scos și belit ochii pe ele, căutînd un vers ca lumea sau un singur rînd de proză. „Unde nu e, nu e", a zis Petru Vintilă și-a dat la iveală amnarul. Pompierii fumegau prin preajmă, iar Mihu Dragomir ne-a tăiat salariul pe două săptămîni pentru că nu trecusem scrisorile în caietul de înregistrări. Păi ne-ar fi trebuit cam vreo 12 luni să facem și treaba asta. Eu cu Petrică am tras și cu tunul. Se înțelege că ajutați de doi sergenți de artilerie. Am împușcat un nor și-o gărgăriță, după care afacere am plecat la Sinaia ca să ne desfătăm instinctul războinic. Acolo mi-a răpit el ceea ce nu trebuia să facă niciodată. Era la Pelișor, la Casa grădinii și-o chema Lily (fără „y" n-are haz !). M-a răzbunat peste timp un june ziarist din Timișoara care, auzind că Vintilă a intrat în spital, l-a crezut mort, a scris un necrolog (injurios) și l-a publicat. Bravo, băiete ! Bănuiala mea este că această a șasea scrisoare către Dumnezeu nu a fost primită. Petrică, aștept tabloul pe care-l merit. Dacă ai îndoieli, poți să trimiți două (ulei, pînză bună și mult talent). Te îmbrățișez. Aceasta ar fi a șaptea scrisoare către Dumnezeu

Trei seri de-a lungul cărora eroul principal a fost în toată splendoarea și înțelepciunea și vigoarea și nepieritoarea lui tinerețe

Măria-Sa, folclorul românesc

• Nașterea, copilăria, adolescența, nunta, viața și moartea în obiceiurile folclorice ale românilor

Cu un entuziasm, cu o bucurie și cu o satisfacție pe care vrem să le sublinem încă de la bun început, mărturisim că de foarte mult timp, de foarte-foarte multă vreme, am tot visat să avem șansa de-a participa la un spectacol precum cel promis și, în bună parte, înfăptuit de ansamblurile folclorice studențești, spectacol desfășurat, trei seri la rînd, pe marea scenă a **Sălii Palatului.** Trei seri, de-a lungul cărora eroul principal a fost, în toată splendoarea și înțelepciunea și vigoarea și nepieritoarea lui tinerețe **Măria-Sa Folclorul Românesc.**

Revenim, așadar, cu o emoție care încă nu ne-a părăsit și nu credem să ne părăsească vreodată, asupra unei știri publicate acum două numere în revista noastră, știre prin care anunțam un eveniment artistic de o excepțională valoare și semnificație, eveniment pe care promiteam să-l comentăm de la fața locului, cu lux de amănunte.

Să-ncepem, deci, cu începutul, adică să vedem ce și-au propus studenții-artiști. Și-au propus, încă de acum 10 sau 15 ani, să pună în scenă un spectacol care să oglindească datinile și obiceiurile privind cele trei mari momente din viața omului, adică nașterea, nunta și moartea, momente în cuprinsul cărora să fie ilustrate munca și viața comunității rurale, trecerea dintr-un an într-altul, dintr-un anotimp în altul. Iată, în acest sens, spusele lectorului universitar dr. **Vasile Crețu,** cel care și-a asumat responsabilitatea scrierii, ca să zicem așa, a scenariului: „De multă vreme, ansamblurile folclorice studențești, prin ținuta ideatică și artistică a spectacolelor prezentate la fazele finale ale **Festivalului artei și creației studențești,** manifestare integrată **Festivalului național Cîntarea României,** au dovedit maturitate și responsabilitate față de actul valorificării scenice a folclorului românesc. Mai mult chiar, ele **au revalidat adevărul că manifestările folclorice nu conțin, în structura lor, numai valențe accentuat spectaculare, ci, în primul rînd, semnificații culturale fundamentale care constituie, în fond, o perspectivă, o viziune coerentă asupra destinului omului în istorie și univers, asupra existenței lui, în general.** În consecință, cele trei spectacole își propun să reordoneze logic și cronologic toate momentele importante ale vieții și muncii omului din spațiul folcloric românesc, așa cum au fost ele gîndite și concretizate în diversele zone și subzone ale culturii noastre tradiționale, reliefînd nu atît diferențierile etnografice știute, cît mai ales unitatea lor semantică, faptul că oamenii acestui pămînt nu au numai o istorie milenară, ci și o cultură străveche și unitară. Ideea ordonatoare a spectacolului se sprijină pe ciclicitatea vieții în accepție folclorică, pe constiința **veșnicii,** a împlinirii omului prin fapte de muncă, prin omenie. Omul se naște și trăiește, sugerează textele culturii noastre orale, între semeni, în comunitate, străduindu-se să continue socialmente ceea ce au început strămoșii și să dureze trainic pentru generații viitoare. De aici și credința fascinantă că nu individul, ci grupul are șansa **veșnicirii,** a ființării întru eternitate. **Desigur, punerea în scenă a unor astfel de spectacole de o asemenea factură nu este o acțiune ușoară, pentru că însăși menirea lor estetică este nu de a insista asupra chiotului contaminant, a saltului coregrafice acrobatice, ci asupra ideilor esențiale, asupra sugestiilor filozofice pe care le degajă manifestările folclorice".**

Dar iată, în privința intențiilor acestui spectacol, și alte mărturisiri: „Dincolo de aparențele pitorești și de varietate regională, obiceiurile noastre populare, unitare ca structură și sens, vorbesc despre lumea conceptelor fundamentale ale oamenilor comunităților rurale, despre sistemul lor de valori, despre normele care le organizează viața. Poartă în ele, deci, imaginea despre lume și despre modurile de a gîndi ale oamenilor care le-au creat și le practică. Sînt istoria vie a gîndirii românești, sistemul articulațiilor ei logice, exprimate în fapte sensibile. A le aduce în scenă în forme care, dincolo de spectaculosul de suprafață, pun accentele pe înțelesuri, înseamnă a oferi publicului pagini din istoria acestei gîndiri, plină de sensuri și întotdeauna folositoare". **(prof. univ. dr. doc. Mihai Pop).** „Omenirea se va regăsi pe sine însăși abia atunci cînd va înțelege marea lecție a folclorului, cînd va cunoaște sensul adînc al admirabilei sale unități în planul culturii populare". **(prof. univ. dr. Dumitru Pop).** „În ceea ce privește folclorul românesc s-au atins pînă în momentul de față două țeluri mari: întîi cercetările au stabilit bazele indepărtate ale unor forme de cultură și creație, în special în domeniul ritualului și mitologiei populare, ceea ce înseamnă cultura străveche a poporului român; în al doilea rînd, moștenirile folclorice s-au ridicat la trepte de valoare nepieritoare, în toate sectoarele de producție, încît au avut și au forța să genereze alte valori cu note superioare (vezi de pildă Gheorghe Zamfir la nai etc.) pentru a nu mai vorbi de creațiile cult inspirate din folclor (Eminescu, Enescu, Brâncuși ș.a.) **Ceea ce au realizat formațiile și ansamblurile folclorice studențești în aceste zile este deopotrivă un merit și o certitudine că valoarea folclorului românesc se va realiza și în viitor la înalte cote de exigență".** (prof. univ. dr. I. C. Chițimia). „Formațiile folclorice studențești au dat o notă de particularitate în valorificarea datinilor, tradițiilor și cîntecelor populare românești. Procesul de accentuare a elementelor artistice și a caracterului tematic al repertoriului acestor formații este în continuă creștere. **Ceea ce s-a întîmplat în aceste zile pe scena Sălii Palatului este deopotrivă o dovadă dar și o pledoarie căreia oricare dintre noi trebuie să i se alăture cu sentimente de aleasă prețuire".** (prof. univ. **Emilia Comișel).** „Bogăția patrimoniului nostru folcloric poartă pecetea inconfundabilă a specificului nostru național. Doinele, baladele, datinile și obiceiurile noastre populare sînt o dovadă a sensibilității și profunzimii gîndirii poporului român. Faptul că studenții se opresc asupra lor **pentru a le culege, a le înțelege și a le aduce nealterate pe scenă este un fapt care merită stima și considerația noastră, a tuturora".** (cercetător principal **Alexandru I. Amzulescu).** „Este bine că s-a realizat o sinteză a tuturor datinilor legate de ciclurile vieții omului. Este și mai bine că o realizează studenții cu posibilitățile lor remarcabile. **Astfel de spectacole care pășesc pe tărîmul descifrării sensurilor și semnificațiilor datinilor și obiceiurilor populare constituie în fapt ceea ce ar trebui să caracterizeze întreaga activitate de valorificare scenică a folclorului nostru".** (prof. univ. dr. **Vasile Adăscăliței)**

Cuvintele acestor somități ale folcloristicii noastre contemporane sînt suficiente, credem, pentru a ilustra intențiile celor aproximativ 300 de studenți ce au evoluat în cele trei spectacole care s-au numit **Bună dimineața, omule, Elogiu vredniciei și Bucuria rodului.** Dar cine au fost protagoniștii acestor spectacole reunite sub titlul **Studenții omagiază folclorul românesc?** Iată-i: Ansamblul **Doina Timișului** al studenților din Timișoara, înființat în anul 1964, Ansamblul folcloric **Doina** al studenților din București, înființat în anul 1962, **Românașul,** ansamblul studenților clujeni, 1974, **Arcanul,** ansamblul studenților din Suceava, cel al studenților ieșeni, **Doina Carpaților,** înființat în 1973, studenții clujeni au venit cu un alt ansamblu, **Mărțișorul,** înființat în 1966, apoi **Junii Brașovului,** înființat în 1964, și aparținînd firește studenților brașoveni. Li s-au adăugat acestor mari ansambluri și altele, mai mici, cum ar fi **Datina,** din Timișoara, **Mugurelul,** din Iași, **Floarea Semenicului,** din Reșița, **Plaiuri moldovene,** din Iași, **Iza,** din Baia Mare, cei mai vechi ansamblu folcloric studențesc, înființat în 1961, **Ciuleandra,** din București, **Jienele,** din Sibiu, **Rusca,** al studenților hunedoreni, precum și două ansambluri folclorice maghiare și germane din **Tîrgu Mureș** și **Sibiu.**

Între acestea, prin autenticitatea lor, ne-au impresionat studenții din Timișoara, Suceava, Iași, Hunedoara și Baia Mare a căror prestație a însemnat culegerea folclorului la fața locului, direct de la sursă, și respectarea întocmai a ritualelor, inclusiv a semnificațiilor. Alte formații, cum ar fi **Mărțișorul** și **Doina,** deși au reprodus datini și obiceiuri strict autentice, au greșit, după părerea noastră, prin prelucrarea neadecvată a momentelor coregrafice. Cu alte cuvinte, dansurile populare au fost la fel de mult denaturate precum cele propuse de diverse ansambluri folclorice profesioniste. Din fericire, pe întreaga durată a celor trei zile de spectacol, momentul coregrafic n-a fost precumpănitor, drept pentru care mult dorita autenticitate a fost respectată în proporție de aproximativ 70 la sută. Firește, aceste extrem de succinte consemnări cu privire la nota generală a întregului spectacol pot fi extinse printr-o analiză amănunțită a fiecărui ansamblu în parte, dar, într-un astfel de caz am avea nevoie de un spațiu tipografic imens. Poate, cu un alt prilej, vom întreprinde o astfel de dezbatere la care să-i invităm să participe pe marii noștri specialiști în folclor.

Nu vom încheia însă aceste rînduri, înainte de a face cîteva notații pe marginea contribuției celor trei invitați de onoare, **Dumitru Fărcașu, Irina Loghin** și **Tudor Gheorghe.** Cei trei artiști au reprezentat trei moduri de relație cu folclorul și asupra acestor relații vrem să insistăm în mod deosebit. În prima seară, Dumitru Fărcașu, cu uriașul său taragot, care, metaforic vorbind, cînta aproape singur (adică am avut realmente senzația că, marele invitat a fost taragotul său și nu marele interpret și artist Dumitru Fărcașu) a oferit o adevărată lecție cu privire la respectul și adînca supunere pe care un artist trebuie să le aibă față de autenticitatea cîntecelor pe care le interpretează. O altfel de relație, izvorîtă tot dintr-un profund respect față de **Măria-Sa Folclorul Românesc,** ni l-a propus și **Tudor Gheorghe** care, în stilul său specific, fără să dăuneze izvorului din care s-a apleat să bea, a cîntat cîteva neasemuite piese ale folclorului oltenesc. Pentru a-și delimita modul în care înțelege să interpreteze baladele și doinele Olteniei, Tudor Gheorghe l-a invitat, la rîndul său, pe unul din marii rapsozi ai timpului nostru, **Marin Căleanță** din Celei, ale cărui voce, și stil interpretativ, amintind de celebrul Zavaidoc, au impresionat întreaga asistență. S-a simțit și s-a înțeles, limpede pentru toată lumea, că toți cei trei interpreți lubesc, din adîncul inimii lor, folclorul, că îl respectă și că se străduiesc să ne ofere, de fiecare dată imaginea mereu tulburătoare și profundă a acestui tezaur de artă și înțelepciune, de poezie și sensibilitate. Despre astfel de oameni se poate spune, fără drept de tăgadă, că **trăiesc pentru folclor, pentru slujirea sa.** În schimb, cel de-al treilea invitat, **Irina Loghin,** ne-a dezamăgit pentru a nu știu cîta oară. Nu știm dacă în repertoriul acestei talentate artiste există vreo piesă autentică. Dar bănuim că, dincolo de ceea ce știm noi, organizatorii au mizat pe un repertoriu existent și nu unul care să fie confecționat în grabă. Dar acest lucru n-a fost posibil și, după spectacolul celei de-a doua seri, cînd scena a găzduit o suită de momente dintre cele mai autentice, **Irina Loghin** a cîntat ceea ce cîntă de obicei, adică un așa-zis folclor contemporan cules de pe la marginea orașelor, sau confecționat de cine știe, în chiar zilele noastre, neavînd cu adevăratul nostru folclor decît o contingență melodică, dar și aceea aproximativă. **Irina Loghin,** ca mulți alții, **face parte,** cu alte cuvinte, **din categoria celor care trăiesc nu pentru folclor, ci de pe urma folclorului,** mistificîndu-l, deteriorîndu-l, falsificîndu-l. Apreciem, după cîte cunoaștem, că mult mai nimerită a fi fost o invitație adresată **Lucreției Ciobanu,** ori **Sofiei Vicovcanca,** ori altor și altor altor interprete și interpreți de care, din fericire, nu ducem lipsă.

Și, ca să punem totuși punct acestor însemnări, rămîne să vedem dacă redactorii televiziunii, prezenți în cele trei seri la spectacole, ne vor oferi, pe micile ecrane, reintîlnirea cu cele mai importante momente ale acestei sărbători. Susținute de un comentariu adecvat, respectivele emisiuni s-ar putea transforma nu numai în momente de verificabilă satisfacție artistică, dar și în adevărate și necesare lecții de iubire față de Măria Sa Folclorul Românesc, lecții pe care să le audieze, ca pe un îndreptar în activitatea lor zilnică, toți cei ce alcătuiesc și concep spectacolele ansamblurilor folclorice profesioniste. Nu numai că ar merita, dar sîntem convinși că, după această extraordinară demonstrație de forță și dragoste pentru arta populară, susținută de entuziaștii studenți români, este cazul să aducă pe scenă numai și numai ceea ce este cu adevărat cîntec și joc popular.

VICTOR NIȚĂ ■

Ce ne poate spune un instantaneu?

Un instantaneu dintr-un spectacol altminteri bun, frumos, dăruit autenticului, oferit de studenții clujeni.

Ce vă spune, ce vă poate spune această imagine? Vi se pare decupată din tradiția dansului popular românesc? Vi se pare reprezentativă, vi se pare adevărată pentru modul nostru, al românilor, de a ne exprima prin joc? Ați întîlnit-o în sîrbă, în bătută, în învîrtită, în hațegană...?

Nu! — veți răspunde și vom răspunde. Acest picior azvîrlit acrobatic în sus n-are nimic de-a face cu pasul jocului românesc. E, poate, o figură de balet, e, poate, o frumoasă floare coregrafică exotică, dar atît. Ea n-a existat niciodată în dansurile noastre de la Dunăre și Carpați. Din păcate nu-i prima oară cînd în dansuri zise „folclorice", zise „românești", ne izbesc ochiul, și ochiul nostru lăuntric, astfel de imagini de tot stridente. Ele sînt, dealtfel, la noi, la români, imposibil practic. N-o spunem noi, o spune un distins folclorist, Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, editorul acelui document nepereche asupra artei noastre populare care a fost revista de folclor literar, coregrafic și muzical „Izvorașul". Țăranul român, spunea domnia-sa, n-a „jucat" niciodată astfel, fie și numai pentru simplul motiv că ițarii sau cioarecii lui, cei croiți din abă, cei pentru mersul pe jos, cei lăcuți pentru sărbătorile lui cuviincioase, pentru jocul lui lipsit de pămîntul-mamă, nu l-ar fi îngăduit nicicum astfel de evoluții aeriene. Prozaic spus, ițarii l-ar fi obligat oricum piciorul să revină la sîrbă, la bătută. Altminteri ițarii ar fi crăpat.

Fotografii de EMIL COJOCARU ■

Și nu este vorba doar de acest amănunt, este vorba, în primul rînd, de însuși spiritul jocului românesc, al folclorului nostru, al artelor țărănești, în genere, în care prezidează (iarăși n-o spunem noi, o spune o întreagă literatură a geniului!) o cenzură a discreției, o cumpănire în tot și în toate, un simț fundamental al armoniei, o subsumare instinctivă a „ornamentelor" liniilor de autentică forță a trăirii, o distilare superioară a trăirilor în cîrtul figurilor delicate. Lucru valabil nu doar pentru dans, ci pentru tot ce ține de arta frumosului la români. Comentînd, de pildă, secretul conjugării culorilor de pe o scoarță, un reputat etnograf era de părere că aceleași culori, oferite unui artist profesionist, l-ar pune pe acesta în imposibilitatea de a articula artistic o gamă. Cum areușit artistul popular, de fapt țăranca, să combine în chip suav, pe-o scoarță, motive, culori și izvoade care, printr-o inabilă apropiere, ar părea că se exclud? Aceeași întrebare și-o pun și muzicologii cu privire la doină și la colind, aceeași întrebare și-o pun coregrafii, încercînd să noteze pașii dansului românesc. Vom încheia reamintind un lucru bine știut: că există, în manifestările artistice românești, o știință tainică de armonizare a gesturilor, de exprimare a indicibilului și a suavului: de cucerire a nuanțelor și ritmurilor necatalogabile, ce nu se impacă deloc cu stridențele, și care țin de specificul gîndirii și simțirii noastre. Pe care n-avem voie să le desființăm, dimpotrivă!

ILIE PURCARU ■

atelier literar

de G. Dimitrescu

Doina Mateescu: Aveți o anumită îndemînare a versificării, dar ea se exercită încă, de cele mai multe ori, cam la voia întîmplării, „înșirînd la vorbe goale", cum zicea Marele Înaintaș. Trebuie să ajungeți să stăpîniți foarte bine această prețioasă însușire, determinînd-o să exprime cît mai fidel, mai propriu, mai deplin, gîndurile și simțirile dv. și nu să „bată cîmpii", cum se zice, la voia rimei și a cadenței. Altminteri, poezia va rămîne mereu departe de paginile dv. și toată ostenceala nu va fi decît o pierdere de vreme.

Pavel Chinezu: Manuscrise indescifrabile.

Valeria Mihăilescu: Răspunsurile nu se pot da decît în cadrul acestei rubrici (dacă nu doriți să vi se citeze numele, alegeți-vă un pseudonim). Dealtfel, precauția dv. e, din fericire, superfluă: textele trimise sînt purtătoare de semne bune. Reveniți.

Eliana Mar: În perspectiva unei afirmări mai concludente a aptitudinilor narative (care par să existe), ne-a atras atenția mai ales „Într-o gară", și mai puțin celelalte (tentative onirico-poematice, cam tulburi și verbloase, pline de insistențe și repetări adesea obositoare).

D.A. Seul: Explicația e simplă: după primele noastre încurajări, nu s-a mai ivit nici un semn care să arate hotărîrea dv. de a lua în serios această „meserie", de a o învăța cît mai bine, de a o practica serios, consecvent. Ați continuat să ne trimiteți aceleași pagini de improvizație neglijentă, superficială, inconsistentă, de diletantism dezordonat, modest, lipsit de năzuințe și ambiție și deci de perspective. Adică: nimic nou! E cu totul firesc, așadar, să ajungem, după o îndelungată așteptare, la concluzia că aceasta e măsura forțelor dv. și că nu mai e cazul să ne așteptăm la rezultate mai bune. Ne trimiteți acum, din nou (nu înțelegem de ce), „Primăvară tîrzie", care e la fel de însăilată ca și prima oară (adeverire suplimentară a modului neglijent, neserios, în care priviți și tratați treburile creației literare!...). Ce să vă mai spunem?... (În ce privește părerile altora, pe care ni le comunicați, ele nu sînt, cel puțin deocamdată, în măsură să le schimbe pe ale noastre.)

C. Ionescu: Cîteva pagini mai consistente (în cele două plicuri), dar, ne place să credem, nu la nivelul real al puterilor dv.: „Eroi", „Oglindă", „Poem fugar", „Robot", „Condiție". (Provincialismul nu e neapărat în funcție de localitatea de domiciliu!...)

D.C. Ionescu: Ceea ce ați reținut dv. sînt doar niște formule simplificatoare de uz didactic elementar, pe care le-ați ridicat la rangul de adevăruri fundamentale, absolute („operație" prin care ele ajung, de fapt, în zonele aberației!...). Dacă interesul dv. pentru aceste probleme e real, de bună-credință, răspunsurile dorite le veți afla, fără doar și poate, cercetînd în primul rînd opera respectivă. Vă stau, de asemenea, la dispoziție (desigur, numai în al doilea rînd!) foarte numeroase studii și contribuții de critică și istorie literară.

Petre Pîrvulescu-Craiova: Credeam că ați putut trage o concluzie, din răspunsurile noastre (e adevărat, nu lipsite de menajamente). S-o spunem, atunci, mai pe șleau: textele dv. sînt foarte stîngace și primitive, lipsite de orice calități literare, lipsite deci de perspectiva de a vedea lumina tiparului.

Theodor Daniel: Încă nu e clar ce viitor pot avea încercările dv., pline de viziuni macabre, morbide, de alunecări în vulgaritate, de nesiguranțe de gust și de stil etc., din care nu lipsesc însă nici semnele unor aptitudini literare. Reveniți.

Sorin: Imitații servile, pastișe, manifestări epigonice, fără rost și fără perspectivă.

Violeta Cojocariu, G. Gheorghe, Ioana Negrilă, Marian Cerbu, V. Gramaticu, M. Miculi, Luigi Stoicescu, Const. Prunoiu, Const. Neagu, Teodora Vrancea, Eduard Peneș, Cecilia Trifa, Irina Nicolau, Riela Vieru, Lia Bejan, Mihaela Pop, George Oltean, C. E. Tifui, Mihai Roman, Sorin Andoni, Nicoleta Dudaș, C.M. Rela-Bicaz, Ioan A. Rău, Milena Tudor, Lucian Catrinescu, D. Buțoi, V. Iftimescu, E. Corici, M. Giurcă, Ștefan Costea, George Tulcea, Iancu Alin, Horia Teodorescu, Paul Blaga, Viorel Buga, Gabriela Stuparu, Adrian Em. Popescu, Gh. Cocheci, Mihai Timofte, Rafila Radu, Sorin Cîrstoiu, Sorin Cucerai, Radu Ion-Constanța, I. O. Dan, Suzetta Borza, Deceneus, Șt. Cilibiu, Ioan Cenan, Ana Călmuș, M. Zaharovschi, Viorel Pascu, Aurora Severin, Gr. Gabriel (mai citeți!), **Camelia Laiu, M.V. Filon, V. Tudorache, L. Bebescu, Eugenia Teodorescu, Răzvan Gliga, Sinaia Marese Richidag, I. Dominoschi, E. Buzatu, V. Cruciaanu, I. Goce:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N. B. Manuscrisele nu se înapoiază.

COLONII DE TERMITE

Cîntecul ce-l învățasem cîndva
schimonosindu-se
gura sparge oglinzile
și prin găurile negre
colonii de termite — gîndurile
devorîndu-mi ultimul strop
de lumină.

cineva mă strigă în preria albă
unde bizoni alergînd cu cerul în coarne
frămîntă sălbatic sub copite
o iarbă crescută din trupuri
ce-au visat nemurire

iar am uitat o fereastră
deschisă în mine și vîntul
își răscolește prin iluzii
ca-n filele unui album
din care dezlipindu-se pozele
cad una cîte una.

MARIN UNGUREANU

UN RIVAL

Oameni ai secolului XX cum vă simțiți
cînd mergeți drum lung
cu picioarele mele
sub aripa mea ocrotitoare
cum mai e vremea ?
Eu ? Cine-s eu ? un rival al lui Dumnezeu
martir fugit de pe cruce
că era prea strălucitoare reclama... —
nu pretind papagalilor să-mi dea bună ziua
nici nu cresc femei de rasă
în garsoniere confortabile...
iscăliți pe fruntea mea, vă rog,
că sînteți de acord
să beau cu solemnitate cucuta
în locul vostru

DUMITRU ILINCA ISTRATE

NOI DOI

Noi doi sîntem lumea.
Vino și spune-mi că stelele nu vor cădea,
că fiecare copac e un candelabru
în care se aprind cîntecele privighetorilor
Ne așteaptă miracolele
și libertatea, fluture uriaș,
acoperă pămîntul.
Vino și spune-mi că sînt
un vis de copil.
Noi doi sîntem iubirea.
Vino și spune-mi că niciodată
nu vom muri.

DIANA BARBU

PRELUNGITOARE

Mi-am cumpărat prelungitoare
Pentru mîini
S-ating iubirea
Și iubirea s-a dizolvat în degetele mele.
Mi-am cumpărat prelungitoare
Pentru speranță
S-apuc zăhărul fericirii
Dar s-a topit în gură
Fără să-i simt gustul.
Poate o fi o defecțiune tehnică
A sufletului, mi-am zis.
Și-am cumpărat prelungitoare
Pentru privire
Să-mi văd sufletul.

DANIEL TEODORESCU

PIERDUTĂ

Nu există scăpare —
nici înainte,
nici înapoi,
prezentul
comprimat în cîteva minute
esențiale,
dimineața, cînd te ții de mînă
în troleibuz —
și număr cu teamă stațiile
care trec mult prea repede,
Pierdută, pierdută
viața mea pierdută,
răscumpărare nu poate fi —
totul are gravitatea
luerului definitiv —
te-am pierdut, frate fără de seamăn,
binecuvîntat fii de-a pururi
pentru că te-ai salvat
de pieirea alături de mine.

VIRGINIA SOARE

ÎNDEMN

Cînd rana-i deschisă
Ascult valurile vremii
Vorbind în vis...
Învață să pierzi !...

Pînă cînd vei găsi
Grăunțe aurii
În adîncuri
Țes pînze
Din mătasea fină
A porumbului...
Și ce dacă-i iarnă ?...

INA BUCULEI

UITARE

Nu mai țin minte
cît am mers
prin Univers
supus și cuminte,
cînd am fost nebuloasă,
cînd am fost pom,
cînd am fost rimă,
cînd am luat chip de om,
cînd am început să strig
de foame și frig
și-am fugit de căldură,
cît timp a trecut
de cînd mi-am pierdut
substanța pură...

EMIL GAVRILIU

CÎNTEC

Se-arată semnele unei dureri
lăcrimată din ochiul orașului.
Azi am văzut pe cea mai frumoasă fată
plimbîndu-se alături de prietenul meu.
Nu plîng : mai e pînă să vină toamna.
Sufletul meu aude însă deja strigătul
care mă va prăbuși în adînc
cu unghiile însîngerate.

BOGDAN ȘTEFĂNESCU

Romulus Guga

(Urmare din pag. 9)

vreme de Eugen Barbu, nu se poate trece într-o istorie a literaturii acestor ani. Luceafărul a constituit, împreună cu **Cenaclul Labiș**, un fenomen. **Luceafărul** acela a deschis o nouă epocă în literatura noastră. Dar nu numai în literatură ci și în publicistică. **Luceafărul** a adus un aer de primăvară în presa literară românească. Iar întîlnirile de la Cenaclul „Nicolae Labiș" constituiau un prilej de verificare pentru fiecare dintre noi, de confruntare, de cunoaștere și de prietenie. Acolo i-am cunoscut pe aproape toți colegii noștri de literatură de astăzi. Generația noastră a trecut prin **Cenaclul Labiș** și a găsit coloanele **Luceafărului** deschise cu generozitate literaturii noastre tinere.

— Cînd ai debutat în volum și în ce împrejurări ?

— Abia în 1968, în **colecția Luceafărul**, colecție dedicată debutanților și în care publicaseră pînă atunci Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Grigore Hagiu, Marin Sorescu ș.a. Tîrziu, totuși la timp, cartea mea „Bărci părăsite" m-a făcut să-mi ajung din urmă generația, sub supravegherea delicată a unor oameni de mare sensibilitate și cultură cum sînt poetul Vasile Nicolescu și redactorul de carte Elis Bușneag. Păcat, mare păcat că seria de debuturi din **colecția Luceafărul** a încetat brusc prin nu mai țin minte care an, lipsind în acest fel literatura română de o bibliotecă de referință pentru începuturile fiecărui scriitor. De atunci și pînă astăzi problema debuturilor a rămas nerezolvată. Debutul nu mai reprezintă un eveniment ci un fapt oarecare, un moment editorial comun repede trecut în anonimat.

— Îmi amintesc că romanele tale Nebunul și floarea, Viața post-mortem și Sărbători fericite au fost primite, în general, furtunos, spectaculos de critică. Unele au fost controversate, altele negate dar nu au fost trecute cu vederea și nu a rămas nimeni indiferent în fața lor. Cert este că nu ai mai publicat proză de mult și că în ultima vreme te-ai afirmat ca dramaturg. Sînt sigur că nu ai renunțat la proză. Dar ce te-a făcut să te apropii de dramaturgie ?

— Poate poezia. În orice caz, posibilitatea de a construi și de a proiecta o lume la nivelul scenei, a-i da viață, a-i găsi starea cea mai fierbinte de conflict, situațiile cele mai acute, situațiile limită ale existenței și de a le supune atenției opiniei publice direct, prin personaje și prin actori, deci prin oameni vii. Teatrul e o literatură care se trăiește efectiv în momentul contactului cu publicul. Experiența teatrului e fascinantă, reacția publicului la ceea ce scrii este imediată și sancțiunea pentru orice eroare vine prompt. Și apoi, teatrul mă repune în starea de poet pe care am frecventat-o, dacă se poate spune așa, atîția ani. Acolo mă redescopăr poet.

— Prima ta piesă, Speranța nu moare în zori, a cunoscut, de asemenea, un destin zbuciumat.

— Da. Unii s-au străduit să vadă în ea o piesă care trădează realitatea, o piesă negativă și, o vreme, spectacolele cu această piesă au fost întrerupte printr-o intervenție administrativă. Așa se întîmplă cînd oameni care nu se pricep judecă un fenomen care trebuie cunoscut în adîncime, profesionist. Surprinzător, în plin și trist hiatus, piesa este preluată de televiziune și dă prilejul unui spectacol extraordinar, cu un grup de interpreți reprezentativi pentru nivelul teatrului românesc, cu un regizor aflat la ora debutului. Rezultatul : cîteva premii internaționale la festivalul de teatru pentru televiziune. Evident că această întîmplare face să se reia spectacolele de la teatru cu piesa mea și textul să intre în zestrea de piese românești contemporane. Nu a fost tras nimeni la răspundere pentru „cenzurarea administrativă" a reprezentației, adică pentru întreruperea spectacolului și pentru gravele prejudicii morale care mi s-au adus, nu a fost nimeni tras la răspundere pentru faptul că am fost grav acuzat de vini imaginare.

— A doua ta piesă, Noaptea cabotinilor, **mi s-a părut cel mai bine construită dintre piesele pe care le-am văzut și a prilejuit un spectacol memorabil pe scena Teatrului Național din Tîrgu Mureș, în regia lui Dan Alexandrescu.**

— A fost un spectacol care s-a bucurat de succes de critică și de public.

— Păcat că alte teatre nu s-au încumetat să pună în scenă această piesă „de familie" care mi se pare cea mai reprezentativă din literatura noastră dramatică după Citadela sfărîmată **a lui Horia Lovinescu.**

— Sînt încă multe piese care rămîn pe nedrept într-un con de umbră, imediat după premieră. Deși reprezintă momente de vîrf ale unei stagiuni. Aici întîmplarea joacă încă un rol greu de deslușit. Eu, personal, nu sînt un autor jucat dar nici nu încerc să mă exclam. Scriu și îmi văd de treabă. Pînă la urmă cred că se vor găsi unii oameni de teatru care să se aplece mai atent asupra dramaturgiei mele. Pînă atunci însă **Evul mediu întîmplător** jucat la Teatrul Mic mi-a adus cele mai mari satisfacții ca spectacol. A fost și este încă interpretat de un mănunchi de mari actori, a fost fabulos pus în scenă de Cristian Hadji Culea și pictat de O. Dibrov. Scriitorul Dinu Săraru a pus în funcțiune un angrenaj artistic extraordinar pentru a tălmăci sensurile filozofice ale piesei, servind exemplar pe autor. Mă simt mulțumit, mă simt fericit că am fost înțeles și ajutat în acest fel de unul din cele mai bune colective de teatru de la noi.

— Dar iată că ultima ta piesă Amurgul burghez **ți-a adus, de asemenea, satisfacții mari. Jucată la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, în limba maghiară și în regia lui Dan Alexandrescu, a prilejuit un spectacol de referință al vieții noastre teatrale și a cules cîteva premii la ultimul festival național al teatrului de la Timișoara, începînd cu mișa în scenă și terminînd cu interpretarea.**

— Am avut o șansă. Dar abia aștept confruntarea cu publicul bucureștean prilejuită de spectacolul anunțat de Teatrul Mic cu aceeași piesă.

— Romulus Guga, de cîți ani conduci redacția revistei Vatra ?

— De la reînființarea ei, în anul 1971. Trebuie să spunem aici că în anul care vine revista **Vatra** împlinește, de fapt, 90 de ani de la prima apariție.

— S-ar cuveni să onorăm frumos acest jubileu avînd în vedere rolul acestei publicații în conștiința românilor de pretutindeni.

— De-a lungul anilor, de cînd mă ocup de publicistică literară în calitate de redactor-șef, am încercat să restituim opiniei publice românești profilul tradițional al revistei care se suprapune tulburător pe intențiile noastre de azi. **Vatra** a apărut la București în 1894, ca „revistă a tuturor românilor", ca vatră de neam, de suflet și de ideal, cu un program care seamănă cu acela de azi și prin care a promovat dintotdeauna o literatură realistă, de sorginte națională, o literatură angajată, implicată, valorificînd tradițiile specifice limbii și culturii poporului nostru, cu puternice accente sociale. E destul să amintim, spre edificare, că în **Vatra** au apărut atît „Mara" lui Slavici cît și „Noi vrem pămînt" de G. Coșbuc sau parte din publicistica genială a lui Caragiale.

— Care este, după părerea dumitale, principalul merit al reapariției revistei Vatra **în Tîrgu Mureș ?**

— Prin **Vatra** scriitorul român și-a cîștigat un statut trainic în această parte a țării.

— Și pentru ce a militat Vatra în acești ultimi ani ?

— În articolul program publicat în 1971 spuneam că **Vatra** trebuie să militeze pentru „prezenteism" în literatura noastră. Acest „prezenteism" nu înseamnă că am vrut să lansăm un nou curent literar ci că trebuie să ne considerăm, în primul rînd, exponenți ai prezentului. Am militat deci, în tot acest răstimp, pentru o literatură, pentru o istorie, pentru o filosofie, pentru o sociologie care să reprezinte adevărul despre noi și să fie credincioase acestui timp.

— Ești unul din scriitorii care au traversat cîteva experiențe demne de a se transforma în literatură. Ești unul din martorii acestei epoci, ai acestui prezent. Ca om de condei depui mărturie prin tot ceea ce scrii despre acest prezent. Ce crezi că a cîștigat literatura română în acest timp, mai ales în oglindirea obsedantului prezent ?

— Cred mai întîi că literatura română își trăiește în acest moment un real apogeu. Nu a existat niciodată atîta profesionalitate și atîta demnitate în statutul de scriitor, nu am consemnat în nici o epocă o asemenea conștiință scriitoricească față de destinele poporului român, atîta nevoie de a participa cu forța condeiului la edificarea unei societăți a oamenilor adevărați. Literatura română a cîștigat o dimensiune esențială : aceea a politicului. Dimensiune care o situează într-un punct de maxim interes al opiniei publice și într-un circuit mondial valoros.

— Oare literatura dintre cele două războaie mondiale, de pildă, era mai puțin politică ?

— După părerea mea era mai puțin politică, deși era o literatură cu profunde implicații sociale și cu mari valori. Dar ceea ce a cîștigat literatura dintre cele două războaie mondiale a fost statutul profesionist al scriitorului român. Acesta e marele cîștig al perioadei : scriitorul a devenit un profesionist și legat de acest lucru un om ascultat și chiar temut pentru mărturia sa peste timp despre epoca pe care o reprezintă. Și nu numai peste timp ci chiar pentru timpul prezent deoarece literatura a devenit, în prelungirea experienței dintre cele două războaie mondiale, un factor de influențare a opiniei publice, de educare și de terapeutică la nivelul societății. Scriitorul român de azi este în primul rînd un scriitor care a învățat să nu-și nesocotească idealurile.

Un muzeu in labirint

Însemnări răzlețe

La urma urmei, și morala ține de inteligență. Am văzut oameni inteligenți și cinici, dar n-am văzut proști morali. Prostia este prin ea însăși imorală.

•

Un adevărat creator privește aproape totdeauna în aceeași direcție. Mai mult, el privește adesea același punct. Și dacă unora li se pare că locul spre care privește el e gol, aceasta nu e vina creatorului. E vina celor care nu pricep că pentru a vedea trebuie mai întîi să privești. Privind, sfîrșim citeodată prin a vedea.

Sigur, a privi în aceeași direcție poate suna plicticos. În plus, cei care au studiat giruetele știu că, în timp ce privești într-o parte, există multe șanse să fii frustrat în altă parte. Dar arta cere să renunți la trei puncte cardinale pentru a privi stăruitor al patrulea : un punct care nu e, poate, decît un fir de praf.

•

Rouault răscumpăra, pentru a le arde, picturile pe care le considera ratate.

•

Lupta lui Ahile cu Hector. În fond, acolo a început drama Europei.

•

Cei care au vorbit despre opțiunea mea pentru idealul clasic au fost prea generoși. Și, probabil, s-au lăsat înșelați de încăpățînarea că care am evocat și am invocat mereu miturile antice. Va trebui, într-o zi, să mă dezvinovățesc public pentru faptul că am fost, prin tăcere, complice cu această prejudecată despre mine.

În realitate, nu pricep prea bine idealul clasic și nu mă simt capabil să mi-l asum. Simbolul idealului clasic e, cum se știe, cercul, or mie nu-mi place să merg pe un cerc. Cel mult mă atrage ideea că pe un cerc nu îmbătrînești niciodată. Ești, mereu, la fel de tînăr și la fel de bătrîn. În rest, cercul mi se pare suspect. El e bun pentru cei care n-au amintiri. Eu am. El e bun pentru cei care au tăria să meargă înapoi cum ar merge înainte. Eu n-o am.

Nu sînt ceea ce se cheamă un spirit clasic deoarece nu uit nici o clipă cîteva lucruri :

– că nici statuile grecești nu arătau cum le vedem noi : ele aveau buzele vopsite și gene artificiale ;

– că Parthenonul e construit pe o schemă a labirintului, cum a arătat o descoperire destul de recentă, dovadă că grecii erau, în fapt, la fel de anxioși ca și noi ;

– că frumoasa romană Cecilia Metella, găsită, după multe veacuri, intactă într-un sarcofag, s-a destrămat ca un nor de praf în clipa cînd capacul sarcofagului a fost ridicat ;

– că nu putem trăi decît în prezent ;

– că nici de acest adevăr nu mă pricep, totuși, să mă folosesc cu înțelepciune ;

– că Elada este opera celor care au regretat-o (nu zicea Hegel că orice artă mare este expresia unui regret ?), dar nimeni n-a compromis mai mult idealul clasic decît cei care au încercat să-l copieze.

E greu să nu zîmbești cînd îți aduci aminte că acum un veac, cînd impresioniștii erau huliți, un Cabanel era răsfățatul Saloanelor și al publicului, un talent oficial admirat de toate persoanele onorabile care se interesau de artă. Afrodita lui din „Nașterea Afroditei" era la fel de frumoasă ca zeița antică. Ba, spre deosebire de zeița antică, ea se născuse într-un fluviu de lapte, drept care pielea ei avea ceva de migdală cu frișcă. Era pomădată și parfumată, în așa fel încît exclamațiile de încîntare se țineau lanț. Numai că toate ocestea aveau un defect. Prea semănau cu serbările puerile, cu ceremoniile *à l'antique* organizate prin secolele 17 și 18 la Roma de Academia „Arcadia" în care păstori mochiați flecăreau despre lina de capră de pe naiul lui Pan și despre puritatea pierdută.

Un singur clasicism ar avea oarecari șanse de reușită : unul care să renunțe cu totul la nostalgia Arcadiei, pentru a surîde cu ochii deschiși. Dar nu e acesta lucrul cel mai greu ?

▪

Am fost mereu convins că infernul începe acolo unde nu mai e nici o speranță. În acest sens înțeleg vorbele lui Dante de pe poarta infernului.

▪

Așadar, Pascal zicea că inima are rațiuni pe care rațiunea nu le cunoaște. Cineva îmi amintește însă o afirmație contrară, a lui Eugenio d'Ors : că rațiunea are și ea sentimentele ei pe care inima nu le înțelege. Și adaugă : cred-că au dreptate amîndoi.

▪

Venus din Milo, fără brațe, a rămas frumoasă. Dar există opere la care pierderea unei părți din întreg ar compromite întregul. Nu-mi pot imagina Gioconda fără suris. După cum nu-mi pot imagina Sfinxul de la piramide fără privirea lui metafizică. Această privire e, se pare, chiar scopul statuii sau, dacă n-a fost, a devenit cu timpul. Ceea ce ne tulbură la animalul de calcar culcat pe nisip e impresia că el vede ceea ce noi nu vedem sau n-am văzut încă. Labele colosale, trupul greoi, de leu primitiv, toate părțile statuii se pregătesc pentru fața omenească a Sfinxului ; și pentru privirea lui. Probabil, la un artist caracterul e tot atît de important pentru întreg cît este pentru Sfinx această privire împăienjenită de nisip și de himere.

•

Posteritatea e o instanță de apel, dar ea nu consolează niciodată. Ea e ca Judecata de apoi, teoretică. Bucuria sau tristețea nu pot veni decît de la cei care trăiesc în același timp cu tine. Iată ceva care ne poate, eventual, ajuta să pricepem de ce un artist nu poate renunța să se facă înțeles, oricît orgoliu ar avea ; și de ce în declarația lui Van Gogh, „viața e totuși minunată", același cuvînt ne atrage și ne descumpănește. „Totuși".

OCTAVIAN PALER

Simple note

Sebastian Bornemisa

Am pomenit aici, de curînd, pe gazetarul și scriitorul transilvănean Gheorghe Stoica și iată că memoria, cu neastîmpărul, bizareriile și capriciile ei, își ia sarcina să-mi invie figura altui ziarist ardelean de reale merite și însușiri, care a trudit pentru spiritul și neamul lui și pe care generația celor tineri n-are de unde să-i mai știe, — pradă și el nedreptelor uitări ca atîția alții.

Îi chema Sebastian Bornemisa, se născuse în 1890 în comuna Burjuc din județul Hunedoara și a decedat în 1953.

Fiu de plugar, ascuțit la minte și dornic de învățătură, a trecut prin toate treptele școlarității cu destoinicie și remarcat, terminîndu-le cu un strălucit doctorat în litere la universitatea din Budapesta. Și a fost mai mult decît un jurnalist dotat, care a ținut în mînă o pană curajoasă: a fost un neobosit răspînditor de cultură românească în mediul înstrăinat și ostil, unde trăia, sub opresiunea domniei habsburgice.

Sebastian Bornemisa, care cunoștea puterea de foc a cuvîntului și a slovei, devine la Orăștie librar, tipograf și editor, înainte de declanșarea celui dintîi război mondial.

A întemeiat acolo „Librăria Națională" și în cadrul ei Editura care scotea frumoasa și atît de rîvnita serie **„Biblioteca Scriitorilor de la noi"**, unde se tipăreau autori din țara veche ca și cei din Transilvania.

Semnalez că la Sebastian Bornemisa au debutat editorial — ambii în 1912 — Liviu Rebreanu cu volumul **„Frămîntări"** și Victor Eftimiu, ca poet, cu **„Poemele singurătății"**.

Tot la Orăștie, a fondat în octombrie 1911 revista literară ilustrată **„Cosînzeana"**, bilunară, care a apărut pînă în februarie 1915 și unde, între alții, au colaborat: Ion Agârbiceanu, Zaharia Bârsan, Alexandru Ciura, Ilarie Chendi, Aron Cotruș, Ion Dragoslav, Victor Eftimiu, Ecaterina Pitiș, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, Vasile Stoica, D. Tomescu, Liviu Marian, Radu Dragnea, Elena Farago, Corneliu Moldovanu, Chiru Nanov, Henri Stahl, Octav Minar și poeții, sfîrșiți din viață atît de tineri, M. Săulescu și Oreste.

După Unire, între anii 1922—1928, publicația reapare la Cluj, unde a mai pus bazele unei gazete poporane, **„Lumea și Țara"**, foarte citită și foarte bine făcută profesionalmente.

Îndrăgostit de folclor, a tipărit în volume: „Cele mai frumoase cîntece poporale din Ardeal și Banat"; „Nouăzeci și opt de cîntece de dragoste"; „O sută patru chiuituri de joc"; „Cîntece de dor și jale"; și „Strigături de la joc". De asemenea, e autorul unui volum de versuri **„Sufletu-mi de odinioară"**, care-i iese în 1929, și al unei plachete de poezii semnată cu pseudonimul Radu Mărgean și intitulată **„Două iubiri"**.

A mai făcut, în perioada de librar și de editor de la Orăștie, un „Almanah" al scriitorilor ardeleni în viață, a fost în strînsă prietenie cu Octavian Goga, Vasile Goldiș, Ion Lupaș, Petru Groza, Ion Agârbiceanu, Octavian C. Tăslăuanu și Constantin Bucșan și a deținut mult timp funcția de președinte al Sindicatului presei românе din Ardeal și Banat.

Era un om activ și muncitor, inteligent și cultivat, talentat și sensibil, care se făcea util societății românești în mijlocul căreia viețuia și în vremea habsburgică și după împlinirea străvechiului vis al fruntariilor naționale reunite la matca originară.

Și e păcat să nu-l amintim, cu tot ceea ce a înfăptuit și ne-a lăsat — bunuri de minte și de suflet, care vor avea întotdeauna dreptul la cuvînta și recunoștința noastră, ca să nu trecem celor ce vor veni după noi condamnabila povață, că am practicat cu dezinvoltură și ușurătate, amnezia și ingratitudinea.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

La un pictor

Întîlnirea cu pictura lui **Benone Șuvăilă** : ce castă bucurie, ce lux transparent, ce inefabilă ninsoare ni se așază în suflete !

Artist pe deplin exprimat (poate cochetăm prea mult cu ideea de tinerețe a creatorilor acceptîndu-i doar dacă debutează cu spectaculoasă precocitate, ori abia după trecerea venerabilului prag al senectuții), Benone Șuvăilă ni se propune cu o adevărată grădină a Semiramidei. Cîmpia Română îi pozează transilvăneanului cu eternitatea aerului său aflat pururi în misterioasă nemișcare și cu arborii parcă țîșniți din ciclopice rănі ale lutului.

Motive și ele eterne : drumuri subțiratice conducînd — sînt sigur — în cosmos, case cu acoperișuri roșii ori de cenușă, fertilă, oglinzi de ape nălucite între sălcii bătrîne. O lumină domoală își pune ulciurile peste conture, raze încete descoperă cîte un detaliu pe care ochiul nu l-a respins încă din peisaj, reflexe venite de niciunde ori din bănuite ciocniri de culori, reflexe ce nu par să se grăbească, ce se fixează lent în locul ce le-a fost destinat. Derutantă această lentoare lăuntrică a pînzelor lui Șuvăilă ! Ea ar putea acredita impresia, dacă nu a unei devitalizări, cel puțin a unei osteneli a spiritului. Impresie, desigur și încă una profund eronată, pictorul fiind, la o atentă cercetare, un stenic, un creator înzestrat cu posibilitatea de a gîndi tensionat și dramatic tot ce ține de lumea plăsmuirilor sale cărora li se integrează.

Fiindcă peisajele sale devin și în accepția noastră ceea ce au fost de la bun început pentru autorul lor, autoportrete. Și Benone Șuvăilă se poate obiectiviza, privindu-se neceremonios și deloc sentimental. Lucru firesc la un autor apropiat de marile tradiții ale picturii românești — penumbre andreesciene, tipare compoziționale din Luchian, ordonare a jocului de culori amintind splendida „monotonie" a bătrînului Grigorescu — lucru firesc pentru un pictor pe care nu-l tulbură în gospodăreasca sa lucrare modelele și exhibițiile teribiliste ale vremii. Calm, neostentativ, cu o sănătate a percepției ce ni-l face apropiat chiar dacă mașinăriile inimii sale (ale picturii sale, vreau să zic) nu sînt chiar dezvelite, nu sînt chiar la vedere.

Îmi repet ceea ce am și rostit la vernisajul expoziției din sala **Simeza**, cuvintele criticului de artă Petru Comarnescu : „Pictorul Benone Șuvăilă este un colorist cu puternice vibrații, mai ales de galbenuri solare, deși are și sugestive armonii de griuri. Ne-au încîntat mult mai mult poeticele viziuni din peisaje și naturi moarte, viu colorate și concis compuse, prin pete și planuri sintetice, sau zguduitoarele portrete". Sînt cuvinte scrise în urmă cu 15 ani, cînd Șuvăilă mai era tînăr, dar e vădit, ele conțin și un pronostic pe deplin confirmat și o descriere a mijloacelor de exprimare cărora greu i-am mai putea adăuga ceva.

Îmi spun, astfel, că a putea privi cu sufletul, cu amintirile, cu speranța, grădinile lui Șuvăilă e un dar, un privilegiu, o sărbătoare. Așa cum pictorul vede în cîmpie mai ales... arborii, cred că putem vedea la rîndu-ne, în locul lujerelor de flori, stejarii cu coame ca de zimbru, în locul ochiurilor cu apă albăstruie, gigante lacrimi curse pe obrații țărinii și undeva, acolo unde se întîlnesc oranjurile solare și bacovienele griuri o nouă, altă culoare compusă în unicat din chiar emoția superioară a pictorului...

GHEORGHE TOMOZEI

Circe și Balaci

În urmă cu aproape doi ani, cînd mă găseam în mijlocul unor oameni ai condeiului sosiți la Tulcea pentru centenarul nașterii lui Panait Cerna, am avut cinstea să cunosc mai bine pe unul dintre marii noștri cărturari și scriitori de elevată cultură și distincție sufletească căruia nu-i dădeai pe departe vîrsta, pe care o avea. În acea zi, mai exact 12 iunie 1961, care coincidea și cu ziua sa de naștere, am aflat că dînsul s-ar fi opus, din modestie și zic, poate și din cochetărie, să-i fie și dumnealui ziua această sărbătorită cu tot ceremonialul cuvenit. Am fost deci fericit și de-a dreptul onorat că am cunoscut mai îndeaproape, un om fără vîrstă, aș zice... veșnic tînăr ! Din nefericire nu știu să minuiesc luneta astronomică și nici nu mă pricep la horoscop. De aceea voind să aflu, care e misterul tinereții acestui om, am apelat totuși la... microscop. Și am văzut la această minune de instrument, ce face parte din aparatajul metodelor obișnuite de lucru, de rutină „științifică" a laboratorului meu, spun, am observat, acum pot să vă divulg și dumneavoastră secretul, că la examenul cromozomilor săi din globulele albe, a apărut ceva nemaipomenit : niște firicele deosebite, niște gene particulare, mai lucitoare ca luceafărul în noapte, pe care le-am mai văzut, ce e drept, și la alte persoane, dar, în acest caz erau cu totul altfel organizate, așezate așa cum apar adevăraților ghicitori imaginile în cafea la cei „însemnați" de geniu. Mergînd cu cercetarea pe firul genealogiei, am constatat un lucru de-a dreptul surprinzător ! Alexandru, căci despre el este vorba, s-a născut dintr-o zeiță, ce și-a făcut apariția cam cu 87 ani plus 9 luni înainte pe pămîntul Mehedințenilor. Ei bine, să fi fost cam prin anul 1915, cînd o zeiță, Aurora, fiica cea mai iubită a lui Zeus, care s-a dus să-și implore tatăl s-o lase să se ducă pe Ghea, pe pămîntul oltenesc, amorezată lulea după un românaș de pe acolo... Și i-a mai cerut o favoare pentru logodnicul ei : să-i dea viață lungă, eternă, de care să se bucure împreună în veci ! Cum după vreo 9 luni, zeița naște o minune de copil, căruia nașii, inspirați de parce, de către ursitori, îl botează Alexandru (bărbatul care apără, protectorul, „Alexos-andros"), care-i asociază celuilalt nume, parcă predestinat, ce bate spre stirpea noastră latină, spre fiica muicii Roma, dulcea Italie de astăzi : Balaci („balla-ci", joacă-ne, arată-ne ce știi, i.n.).

După cităva vreme, Zeița Aurora, înspăimîntată de Cronos, care tot răbojea fața pămînteanului ei soț, fuge înapoi la Zeus să-l reclame pe mincătorul de timp, jeluindu-se că bărbatul ei nu mai e același ca la 20—30 ani !

— Ei, fata tatii, n-ai știut ce să-mi ceri, mi-ai cerut doar viață lungă, trebuia să-mi fi cerut pentru soțul tău tinerețe veșnică, nu viață veșnică ! Înapoi, nu mai pot da, știi, doar bine, că și tu ești zeiță... s-ar schimba legile în Cosmos și aici sub conducerea mea autoritară trebuie toate să meargă șnur și în perfectă armonie ! Dar pentru că, știi că ești slăbiciunea mea, uite ce mai pot să fac pentru tine : îi dăruiesc fiului tău, Alexandru, o tinerețe veșnică !

Și așa a rămas, precum a hotărît Zeus ! Și ă mai zis ceva, foarte important parcă : „fiul tău, după ce o să intre bine în grațiile a nouă mari scriitori care și ei au cochetat în timpul vieții cu muzele Olimpului (Giovanni Pascoli, Giosuè Carducci, Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Machiavelli, Alessandro Manzoni, Ludovico Ariosto, Giovanni Boccaccio și Giuseppe Ungaretti), fiul tău, care psalmodiase ca nimeni altul în „Dolores", și delectase pe toți zeii Olimpului cu „Jurnalul italian" și cele patru volume de „Studii italiene", va trebui, pînă la urmă, să cadă sub farmecele și puterea vrăjitoarei Circe !

Și previziunea lui Zeus s-a îndeplinit aidoma... zilele acestea, dar nu Circe l-a ademenit pe Alexandru, ca odinioară pe Ulise, ci „bărbatul apărător", în dansuri literare, „ha ben ballato", a fermecat-o el, pe Circe ! Odinioară, vrăjitoarea cu bagheta ei magică a transformat în porci pe tovarășii lui Ulise ; de astă dată, însă Circe i-a făcut să dispară cu aceeași baghetă fermecată pe toți tovarășii de concurs ai lui Alexandru, căruia Circe, sedusă de grația ultimelor traduceri din poetul Ungaretti, și-a scos propria coroană de lauri și i-a pus-o pe cap lui, în fața grotei sale miraculoase, atribuind premiul „Circe Sabaudia" unui românaș din Aurora oltenească... „poiché ha ballato sopra un quattrino molto bene". Și aceasta chiar zilele acestea !

Noi toți dorim academicianului Alexandru Balaci ca prin superbe și originale dansuri literare să impresioneze cît mai multe vrăjitoare, așa cum a reușit să farmece opera lui artistică juriul și altor premii atribuite anterior ca „Tormagana" în 1971 și „Etna Taormina" în anul 1977 !...

GEORGE MARINESCU DINIZVOR

PRECIZARE

În numărul trecut al revistei noastre a apărut un dialog cu actorul și interpretul Tudor Gheorghe, cu care prilej cunoscutul rapsod face o serie de aprecieri legate de activitatea Casei de discuri Electrecord și a directoarei sale, Daniela Caraman Fotea. Atragem atenția cititorilor revistei noastre că punctul de vedere al lui Tudor Gheorghe îi aparține în exclusivitate și nu este împărtășit și de redacția noastră, noi menținîndu-ne părerea că prezența Danielei Caraman Fotea în fruntea Casei de discuri Electrecord a însemnat o primenire a atmosferei de lucru cu această instituție, a modului de colaborare și că acest nou mod de a gîndi editarea muzicii românești s-a materializat deja prin discuri de aleasă ținută, printr-o concepție unitară de punere în valoare a patrimoniului muzical național. Fidelă democrației punctelor de vedere, revista noastră a făcut publică opinia lui Tudor Gheorghe cu convingerea că ea îl reprezintă pe artist. Ținem totuși să ne delimităm de acest punct de vedere la care ne obligă realitatea discografică din rafturile magazinelor muzicale.

(Urmare din pag. 24)

tru muncitorii schimbului doi care, în drum spre casă, au făcut un ocol de cîțiva kilometri ca să poată vedea măcar sfîrșitul manifestării noastre. Și pentru ei, la ora unu și patruzeci de minute, s-a cîntat din nou „Trăiască România". S-a adus acolo, în miez de noapte, un omagiu Eroului zilelor noastre, președintele Nicolae Ceaușescu, cititorul României socialiste moderne. Spectacolul de la Birlad a dărîmat recordul Vasluiului; s-a încheiat la ora două noaptea. Recordul duratei dar nu și pe cel al valorii. Altfel spus, s-a început cînd soarele era încă pe cer, apoi ne-am bucurat de răsăritul lunii care venea parcă din Prut și i-am prins căderea în inima Moldovei..

A doua zi cîțiva dintre membrii cenaclului au fost musafirii elevilor de la Liceul industrial numărul 2 din localitate. Au avut loc, de fapt, două întîlniri. Una în sala clasei a X-a M 2, încăpere ce a fost transformată într-o casă a cărții. Cei mai tineri elevi, cititorii abecedarului, au susținut un spectacol de poezie. Afară, în curtea liceului, membrii cenaclului au cîntat în fața celor prezenți care, în acea zi de duminică, n-au stat acasă și au venit din nou la școală. În drum spre hotel, unde ne aștepta lumea, pentru obișnuitul rămas bun, ne-am oprit cîteva minute la casa memorială Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost un semn de prețuire față de tot ce a făcut bun pentru țara sa și pentru socialism eminentul revoluționar.

500 minute divine la Galați, care poate deveni public — campion de primăvară

Localitatea : **Tecuci, 22 mai 1983, orele 17, stadionul din localitate ; Galați, 23 mai 1983, orele 17, stadionul „Dunărea".**

Durata : **6 ore și 45 de minute spectacolul de la Tecuci, 8 ore și 30 de minute la Galați, record al manifestărilor din ultimul an.**

Număr de spectatori : **12 000 la Tecuci, peste 25 000 la Galați.**

Calitatea spectacolelor : **Foarte bună la Tecuci, fără seamăn la Galați.**

Atmosfera : **În ciuda condițiilor grele, stadionul fiind plin de apă, spectacolul de la Tecuci a fost unul dintre cele mai mari spectacole din ultima vreme, dorința oamenilor de-a ne avea în mijlocul lor, măcar o dată în zece ani, fiind hotărîtoare în confruntarea cu vitregele condiții ale momentului tecucean. La Galați, în fața unui stadion drept, ca un zid, mantele de oameni aflați aproape de scena cenaclului a folosit această priză directă, noi fiind fericiții martori ai celui mai fantastic spectacol din toată cariera Cenaclului Flacăra.**

Noutăți : **La Tecuci a debutat strălucit profesorul Vasile Ghica, prezentînd cîteva din aforismele sale. A doua zi la Galați, revenit la postura de folkist clasic, Vali Sterian a cîntat în premieră piesa „Concluzii", pe muzica și versurile sale ; Marius Bațu a susținut un recital la banjo. A debutat bine grupul feminin „Adelaida" ; au cîntat Mihai Ochiu, grupul „Acropolis".**

Aportul organizatorilor : **Mulțumim conducerii organizației de partid a județului Galați, tovarășului Paraschiv Benescu, pentru modul în care s-a acționat în vederea satisfacerii nevoilor spirituale ale oamenilor muncii. De asemenea, mulțumim prietenilor noștri din organizația de tineret județeană, tovarășilor Virgil Ghindă și Ionel Petrea, aflați permanent în preajma cenaclului cu discreție și prietenesc atașament.**

La Tecuci, ploaia puternică de dinainte de începerea spectacolului nu a mai deranjat pe nimeni, ca în alte dăți. Setea de apă poate determina în mare măsură setea de cultură. Începem spectacolul pe o scenă îmbibată de apă, existînd toate condițiile unei electrocutări în masă. Publicul tecucean în haine de duminică încălcînd cu stoicism apa din bălțile gazonului „rupe" pe flancuri apropiindu-se Știm că vor să fie cît mai aproape de noi, nu ne-au văzut niciodată în zece ani, dar ordinea e necesară pentru bunul mers al spectacolului. Tribunele pe două părți, joase împiedică buna vizionare, din 12 000 de oameni dacă au văzut și auzit bine 1 500. Și ei, tecucenii, de fapt nu mai aveau nici o preferință. I-am ocolit timp de zece ani, sala polivalentă promisă, lăcaș de cultură atît de necesar, a apărut doar în gazeta „Munca" de acum doi ani, astfel că doar simpla prezență pe stadion a fiecăruia alături de Cenaclul Flacăra, în orice condiții, însemna totul. Astfel s-a inventat, cum zicea A.P., un nou stil de dans — dirt-rock and roll, astfel s-au cîntat cîntecele de țară, astfel s-au cîntat cîntecele de dragoste. S-au cîntat într-un singur cor cîntece de viață și de moarte, căci iarba după ploaie te atîtă la viață, dar ea din moarte crește. Aburi calzi se ridicau pe înserat din pămîntul înfierbîntat și părea că tot universul stă în acel moment într-un singur punct de sprijin. La lumina lunii, cețoasă și grea, scena metalică părea puntea umedă a unui vas pe care un marinar cînta pentru marea de oameni „Să vinăm lumina lunii". Cînd spectacolul se apropia de final, poetul Adrian Păunescu a schimbat programul, revenirile fiind un omagiu adus oamenilor atît de dornici de acte de cultură adevărată, un omagiu oamenilor care nu atît de des pot să-și hrănească sufletele.

A doua zi, la Galați, poetul Adrian Păunescu și cîțiva dintre membrii cenaclului au fost prezenți la Liceul de marină, liceu nou, datînd din 1975, unde s-a cîntat, s-a recitat, s-au pus întrebări, momentul „tare" fiind la cîntecul **Ecoului** „La o cană cu vin", unde la „bună seara" spus de Magdalena Finna și Tatiana Filipoiu, viitorii marinari au răspuns ca la comandă „Să trăiți !" O întîlnire mai mult decît plăcută. Cenaclul a continuat pe puntea vasului-școală „Steaua polară".

La orele 16,50, pe un soare nebun, începem spectacolul pe stadionul „Dunărea". Lume multă și mulți încă erau pe drum. Scena ni s-a părut prea aproape, dar acesta avea să fie un atu important pentru realizarea celui mai mare spectacol al nostru. Pe scenă o singură umbrelă de soare, sub care ne adăpostim cu rîndul, și un singur gînd — să apună soarele care ne bătea în creștete. Și deodată totul se rupe. Pe masa cenaclului sosește o cutie cu multe semnături și cu o inscripție : Adrian, desfa-o ! Adrian Păunescu deschide, înăuntru un porumbel. Îl pune pe masă, stadionul e în picioare, porumbelul e liber, poate să zboare, dar nu o face. Nu crede. De cîte ori nu am fost fiecare în situația asta ? Stadionul scandează brusc „Pace, pace !" Cîntăm : „Vom ține minte ziua și porumbelul care / Nici nu putea să creadă că are drept să zboare / Trăiască gălățenii ce ne-au trimis cutia / Trăiască libertatea, trăiască România !" Și porumbelul își ia zborul,se învîrte în jurul stadionului, în aclamațiile a 25 000 de oameni, pleacă apoi spre zări, să ducă vestea că toate aripile tinere din România sînt libere și doresc pacea. E momentul să mulțumim conducerii țării noastre, președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru pacea și garanția libertății noastre. Am uitat de soare, de căldură. Spectacolul curge fluviu. Și din nou o trecere de nivel. Este ora 21. Ziua mai luptă cu noaptea. A.P. comandă : aprindeți luminile ! Pe întreg stadionul, odată cu luminile de pe scenă, se aprind făclii. Mii de lumini învinge încă o dată noaptea. Pe scenă sosește o torță, o purtăm pe rînd în mîini, cîntăm „Jurămînt la Putna", „Trăiască duhul lui Iancu", „Trăiască România". Torța arde în fața scenei, după o oră se stinge, așa cum se va stinge și flacăra cenaclului... Totul e implacabil — viață și moarte. „Așteptăm să răsară Luceafărul. Va urca acolo sus, undeva... poate în dreptul meu, poate în dreptul dumneavoastră, poate în dreptul nostru, al românilor. Ochiul său rece ne va privi... și noi ne vom cutremura". Acest bilet cere „Odă în metru antic" și la lumina Luceafărului de seară, stadionul recită. Ora 23,05. Adrian Păunescu recită noua sa poezie „Sonata lunii la Galați", pe fondul muzical al „Sonatei lunii", în interpretarea lui Ionuț Văduva. Moment greu, de profunzime, trecut cu brio, o nouă treaptă urcată pentru publicul gălățean. După care, poetul Adrian Păunescu anunță : cei prezenți au urmărit cu dragoste și luna și „Sonata lunii". La miezul nopții, Ștefan Hrușcă cîntă „Clopotul reîntregirii" și „Rugă pentru părinți". Stadionul cîntă ; mă duc undeva în spate și văd un spectacol fantastic. Un cor de catedrală cîntîndu-și dragostea de țară, dragostea de părinți, la lumina lunii și a luminițelor a mii și mii de ochi în lacrimi. Și cît de adevărat e, căci nu se poate împlini una fără cealaltă. Un copil doarme în brațele mamei. E liniștit, nu-l deranjează stațiile, nici corul de 25 000 de tineri. E fericit că tatăl lui poate cînta „Fie pîinea rea sau bună / Dunărea ne este mumă".

În dimineața plecării din Galați, poetul Adrian Păunescu a fost invitat la Liceul de matematică-fizică „Vasile Alecsandri" : a luat cu el și cîțiva colegi. Întîlnirea ne-a prilejuit plăcuta surpriză de-a cunoaște elevi excepționali pregătiți. Ca nicăieri, întrebările puse de elevi, aici, au demonstrat o profundă pasiune a ideilor, o permanentă grijă față de starea culturii române în raport cu cea universală, faptul surprinzîndu-ne plăcut mai ales într-un liceu cu un asemenea profil. Un cenaclu veritabil, a întîmpinat cenaclul. Profesori de elită, elevi de elită ! Mulțumim.

La plecare, în fața hotelului, mii de oameni au venit să se despartă de cei dragi. S-au dat flori, autografe, s-au cîntat cîntece dintre cele mai reprezentative, despărțirea făcîndu-se ca între prieteni ce așteaptă cu nerăbdare revederea. Vom reveni, i-am asigurat, căci nu vom putea uita nopțile cu luna la Galați. Vom reveni, probabil, în iunie.

Clipa cînd A.P. se va retrage din activitatea aceasta se apropie (17 septembrie 1983) și pînă atunci el nu ne dă nici un răgaz. După aceea, numai răgaz !

DUCU BERTZI ■

Shakespeare, Beethoven, Brăila și tinerii

Localitatea : **Brăila, 24 mai, stadionul municipal.**

Durata : **A început la ora 17 și s-a încheiat la miezul nopții. Deci 7 ore de spectacol.**

Numărul de spectatori : **peste 20 000.**

Calitatea spectacolului : **Bună.**

Atmosfera : **Chiar de la început au fost unele greutăți care păreau că vor zădărnici bunul mers al lucrurilor. În primul rînd scena care nu a fost construită și amplasată cum trebuie pentru o manifestare de asemenea dimensiuni. Stadionul din Brăila are o deschidere foarte mare (lumea ocupînd pînă la refuz locurile din tribune) s-a creat senzația că s-au ținut de fapt două spectacole în locuri bine distincte. De asemenea, mai trebuie adăugat și faptul că era foarte cald la începutul manifestării noastre. Parcă toată căldura Bărăganului s-a revărsat aici. La toate acestea se mai adaugă și oboseala acumulată în acest turneu. Dar, după o scurtă perioadă de căutări, totul a reintrat în normal. Atmosfera a fost în continuă creștere. Pînă la urmă, la Brăila putem consemna că a avut loc un spectacol foarte reușit.**

Noutăți : **A recitat elevul de 15 ani Cristian Tănăsescu în engleza veche un fragment din marea capodoperă shakespeariană Hamlet.**

Aportul organizatorilor : **Excelent. Cei care s-au ocupat de bunul mers al lucrurilor au reușit pînă la sfîrșit să îndrepte toate necazurile, faptele s-au derulat normal. Mulțumim pentru toate acestea, ca și pentru sufletul nou de care sînt cuprinși oamenii, conducerii organizației județene de partid Brăila, tovarășului prim-secretar Anton Lungu. Mai semnalăm munca devotată a conducerii organizației de tineret, tovarășului Andronic Marinache, prim-secretar al organizației județene de tineret prin ceea ce a întreprins ca lucrurile să se desfășoare cît mai bine, pentru ca tinerii să poată petrece o noapte de muzică și poezie împreună cu Cenaclul Flacăra.**

Căldură mare aici la Brăila. Stadionul în care au început să vină oamenii încă din jurul prînzului părea un vulcan încins. Lumea aștepta cu deosebit interes și nerăbdare semnalul de începere a spectacolului. A existat la Brăila o dorință formidabilă de participare (chiar dacă au existat și elemente care au încercat să tulbure bunul mers al lucrurilor) între cele două tribune a existat o mare concurență. Astfel s-a creat una din cele mai bune instalații stereo ale stadionului. Putem compara, și credem că nu exagerăm, prin tot ceea ce s-a întîmplat în cele 7 ore de spectacol, stadionul municipal din Brăila cu un mare ateneu de cultură și artă în care tinerii trăiesc drepturile lor, participînd la actul artistic. Este, dealtfel, ceea ce își propune și reușește să facă Cenaclul Flacăra. Nici un spectacol să nu fie identic cu celălalt, totul să se muleze după cerințele și gustul oamenilor. Aici, în Brăila, în tot timpul desfășurării, stadionul a fost în extaz. Beethoven la Brăila. Luna e sus și se cîntă pentru 20 000 de brăileni Sonata Lunii. Și ca un argument al celor spuse de noi, să transcriem cîteva fraze primite de conducătorul cenaclului. „Sînt nespus de fericită că sînteți din nou la Brăila în mijlocul miilor de tineri care cu răsuflarea tăiată așteptau să vă țineți de promisiune și să reveniți în frumosul oraș de pe malul Dunării. Nu m-am prezentat, dar nu cred că acesta e lucrul cel mai important. Aici, acum, în acest măreț moment, noi sîntem toți la fel : tineri, buni, calzi, încrezători în viață, în oameni, în tot ceea ce este bun și curat, unii sîntem români, alții de alte naționalități, dar toți sîntem oameni. OAMENI în adevăratul sens al cuvîntului. Acum iubesc oamenii, simt că trăiesc pentru cei din jurul meu, nu cred că mai sînt singură și ghicesc că în piepturile tuturor bate aceeași inimă tînără. La ritmul muzicii sacadate se mai adaugă și bătăile inimilor noastre. Iubesc muzica, iubesc poezia. Vă mulțumim sincer de undeva dintr-un colț al inimii, lar ochii noștri verzi, albaștri, negri sau căprui vă privesc cu admirație

Mi-am permis să vă vorbesc în numele tuturor tinerilor fiindcă eu cred că aceleași sentimente le au toți cei prezenți aici. Florica, elevă la Liceul agro-industrial care a reușit să învețe ce înseamnă omenia și comunist am învățat să fiu". Desigur, acest bilet a fost cel care ne-a căzut la întîmplare dintre miile de scrisori sosite aici, la Brăila. Credem noi că aceste rînduri formează în sine o cronică de cenaclu.

În altă ordine de idei, la Brăila am stat în noapte pînă cînd stadionul a rămas trist și singur. Numai echipa noastră tehnică în umbră mai lucra la strîngerea instalației. Aș vrea să spun cîteva cuvinte : zilnic se descarcă, se montează, se string și se încarcă în camion peste patru tone de instrumente. La toate acestea se mai adaugă cablurile instalației de sunet și lumini. Acești cinci oameni care asigură bunul mers al spectacolului se numesc : Costel Ionescu, Eugen Teodorescu, Cristian Nemuc, Mircea Muscaliu și Tiberiu Szucs care sînt conduși pe toate șoselele țării de șoferul Radu Constantin. Despre ei, ca ziarist, aș vrea să scriu cîndva un reportaj.

La Liceul „Nicolae Bălcescu", Adrian Păunescu și cîțiva cenaclișți s-au întîlnit cu liceenii specialiști în matematică și fizică. S-a cîntat pentru ei. Și asta numai după cîteva ore de somn...

P.S. La ora 14, hotelul Traian din Brăila a fost asaltat de sute și sute de tineri care au venit să-i vadă, să mai cînte o dată cu ei, să le ceară autografe membrilor cenaclului. Este o atmosferă tinerească, care a înfrumusețat întregul oraș.

La închiderea ediției

Minunea numită Buzău

Într-adevăr totul, aici, pe stadionul Gloria este o minune. Ne aflăm într-un imens amfiteatru înconjurați de peste 25 000 de buzoieni. Totul este înălțător. N-am văzut niciodată Buzăul la asemenea dimensiuni. Este o atmosferă nemaipomenită. Ca o replică, cei prezenți au început să cînte Pace ! Pace ! Pace ! Pace ! Pace ! Adrian Păunescu programează cîntecul **O șansă păcii.** Întregul stadion Gloria din Buzău s-a transformat într-un glas al păcii, un mesaj către toată țara și, de ce să n-o spunem, un salut al păcii pentru toată lumea. Buzăul, în acel moment, a devenit o mare capitală a Păcii. Astfel spus, miercuri, 25 mai, Buzăul a devenit una din cele mai frumoase metropole ale muzicii și poeziei și păcii creatoare în patria marelui creator al Păcii, Președintele Nicolae Ceaușescu.

„Am dori să nu mai plecăm", „arta adevărată este cea care se face în cenaclul Flacăra și este de cea mai bună calitate", „Buzăul iubește cultura". Și acesta-i adevărul.

Acum, noaptea, îmbracă orașul în întuneric. Totul, de aici, de pe gazonul stadionului Gloria, pare o minune. Ea se numește Buzău cu toți oamenii lui.

Deocamdată ce putem spune este că este cel mai plin de dificultate spectacol la care ne-am angajat, lumea e așezată pe patru laturi ale stadionului, sînt mii de spectatori care au acceptat să nu vadă de-a lungul întregii seri nimic, ci doar să audă, pe gazon sînt de asemenea mii de oameni, nervii noștri sînt întinși la maximum, ai lui A.P. la fel, e și sfîrșit de turneu, e și enorm de multă lume, e ca o apocalipsă frumoasă care vrea artă, pace, libertate, tinerețe. Un spectacol despre care A.P. crede că nu va putea depăși în intensitatea trăirii și în capacitatea de a exprima această trăire Satu Mare, Vaslui, Năsăud, Dej și mai ales Galați, dar care, față de situația dată, este o probă de dificultate supremă pe care, la ora transmisiei, membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, o trec sprijiniți pe inimile fierbinți ale unor oameni excepțional de buni.

SORIN POSTOLACHE ■

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele : 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964.

PROGRAMUL CENACLULUI

Continuă Gala 1 000. În zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii și în continuare în luna iunie, iubitorii de poezie și muzică tînără din județul Călărași, din București și județul Mureș vor avea prilejul reîntîlnirii cu membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra. Configurația probabilă a turneului nostru în perioada următoare este aceasta :

28 mai — CĂLĂRAȘI

29 mai — BUCUREȘTI — Arenele Romane

Pentru județul Mureș, programul se va desfășura probabil astfel :

1 iunie — SIGHIȘOARA

2 iunie — TÎRNĂVENI

3 iunie — REGHIN

4 iunie — TG. MUREȘ

5 iunie — TG. MUREȘ

Eventualele modificări vor fi comunicate din timp

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

● **Procuratura generală :** „Referitor la scrisoarea Adrianei Aldea din orașul Fieni, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■ Ne scrie **Ban Alexandru din Cluj-Napoca** în numele a 180 de muncitori ai secției ornamentale a cooperativei „Arta jucăriilor". Solicită reînființarea stației de autobuz și troleibuz de pe strada Paris, între stațiile Steaua Roșie și Clujana. S-ar evita astfel numeroasele întîrzieri la serviciu a celor 180 de muncitori.

■ „Apelăm în prestigiul și competența revistei dv. rugîndu-vă a solicita forului nostru tutelar să ne comunice și nouă dacă ni se cuvine sau nu S.R.L.-ul". **(Grup de 17 semnatari de la Întreprinderea de materiale de construcții Călărași).**

■ **Consiliul popular al județului Constanța — Inspectoratul comercial de stat** — ne anunță că sesizarea Mariei Morolanu din Cernavodă se confirmă, în parte. Pentru modul neglijent de păstrare a copiilor bonurilor de marcaf, șefa de unitate Zlatev Doiciu a fost amendată contravențional de organele de miliție iar conducerea I.C.S.M. Cernavodă a sancționat-o cu penalizare de 10 la sută pe 3 luni. Despre cum s-au rezolvat necazurile petentei — nici un cuvînt. Așteptăm !

■ Pe 4 pagini scrie de mînă **Domide Leontin din Baia Mare** laudă inițiativa forurilor locale de a deschide magazinul „Metal" din centrul vechi al orașului în care găsești aproape tot ce-ți dorești în materie de unelte agricole. Totuși, comentează D.L., cu toată cererea, lipsesc caielele și hamurile pentru cai (pentru cîini există !).

■ **Subsemnatul Maiovschi Clement din București,** vă aduc la cunoștință următoarele. Fiul meu, Maiovschi Gh. este plecat militar. Garsoniera lui de pe strada Saridac nr. 25, bloc 25, scara 3, apartament 45, sector 6 mi-a dat atîta bătaie de cap, cum nu vă puteți închipui : ori de cîte ori plouă apa se infiltrează în pereții garsonierei. Mi s-a tot promis rezolvarea situației dar, deocamdată, nu am nici un semn că așa ar sta lucrurile.

■ **Întreprinderea minieră Aninoasa :** „Vă facem cunoscut că tov. Chițu Nicolae — care s-a adresat revistei dv. — nu s-a adresat unității noastre spre a solicita adeverința în cauză. Din evidențele arhivei rezultă următoarele date : în perioada noiembrie 1953 — noiembrie 1954 a lucrat ca vagonetar subteran în cadrul detașamontului carbonifer Aninoasa, iar între 1 ianuarie 1955 — 1 aprilie 1955 — a lucrat ca civil în funcția de miner".

■ În numărul 46/19 XI 1982 al revistei „Flacăra" a apărut o notă care descria starea jalnică a unei porțiuni de pe aleea Nicolina Iași și despre pericolul public al circulației mașinilor grele pe această străduță. Vă informăm că de atunci și pînă azi lucrurile nu numai că nu s-au schimbat, dar s-au înrăutățit, între timp. Oare chiar nu se poate face nimic pentru locatarii acestui cartier? **(Munteanu Ion, Iași).**

■ **D.P.M.O.S. București:** „Referitor la încadrarea în muncă a Valeriei Niță vă facem cunoscut că solicitanta a fost repartizată la Universitatea București ca îngrijitoare".

■ **Ionuș Ion din Poiana Țapului,** în numele a 26 de navetiști pe ruta Poiana Țapului-Brașov, propune cuprinderea în noul mers al trenurilor a următoarei schimbări : trenul personal 2 006, cu plecarea din Brașov la 16,05, să oprească și în halta Poiana Țapului.

■ La 30 ianuarie a.c. s-a născut fiica mea Bălan Adriana iar la 7 februarie a.c. am depus actele pentru a mi se da alocația de stat. De la serviciul personal mi s-a spus că nu primesc alocație pe luna februarie, fără nici o altă explicație. De ce ? **(Bălan Valerian, om al muncii la Întreprinderea de mașini grele București).**

■ **Întreprinderea „Dero" Pitești :** „În legătură cu observația pe care ne-o face revista în nr. din 25 martie a.c. ne însușim critica privitoare la termenul de garanție al detergentului DETIM, anunțîndu-vă că am luat măsuri pentru eliminarea deficiențelor. Totodată vă mulțumim pentru sprijinul acordat".

■ Aș dori să mi se spună dacă este corectă condiționarea cumpărării unui aliment împreună cu altul pe care nu-l dorești ! **(Gălbenuș Nicolae, Găești-Dîmbovița).** Cum omul vine și cu alte întrebări, sugerăm să fie ascultat de cei din conducerea locală.

■ **Consiliul popular județean Olt :** „În prezența petentului Dogaru V. Neagu din Stoicănești s-a stabilit ca acesta să lucreze fie la un chioșc alimentar, fie la raionul de încălțăminte al magazinului Stoicănești — la alegere".

■ **Cooperativa „Tehnica" Roman** ne anunță că s-au făcut investigații privind sesizarea lui Corneliu Tiron din Roman și s-a constatat că acesta nu a solicitat efectuarea lucrării prin cooperativă ci printr-o persoană particulară așa încît sesizarea lui C.T. nu are temei.

■ „Sînt una dintre cei aproape o mie de vizitatori ai țărandului Ciurel din prima lui zi de funcționare în noul sezon. Am constatat cu plăcere că în comparație cu alți ani calitatea apei din bazin este mult îmbunătățită, după cum zona verde este bine îngrijită, totul în jur strălucind de curățenie și prospețime. Mai mult, responsabila țărandului, Virginica Constantinescu, în afara rezolvării problemelor din această unitate, și-a făcut timp și pentru o frumoasă grădină de legume. Dar neplăcut este faptul că vin la acest țărand și destui inși certați cu normele de conviețuire, provocînd țcandaluri. De aceea rugăm organele de ordine să-și facă apariția cît se poate de des pentru punerea la respect a celor certați cu buna cuviință". **(Sabău Ana, strada Virtuții nr. 6 București).**

■ **D.P.M.O.S. Hunedoara :** „Privind sesizarea lui Iosif Halmi vă comunicăm : Comisia Centrală de pensii a aprobat, printr-o adresă, să nu se mai recupereze debitul avînd în vedere particularitatea cazului, astfel că sumele reținute i se vor restitui".

■ De ani de zile în librăriile din orașul nostru se practică un comerț condiționat. Dacă apare o carte bună imediat este pusă într-o pungă în care se mai adaugă o carte nevandabilă. Grav este că procedeul s-a extins și în comerț. De exemplu, la alimentara „Rapid" cine vroia să cumpere două pachete de cacao trebuia, obligatoriu, să cumpere o sticlă de vin și un pachet de biscuiți. Mă întreb, cînd se va face ordine și în aceste sectoare ? **(Petre P. Ștefan, Arad, Piața Vasile Roaită 15, bloc G., scara C, apartament 7).**

■ Ne scrie un **grup de oameni ai muncii de la Combinatul chimic Victoria, navetiști din Arpașul de Sus.** Cu sprijinul combinatului încă din anul 1978 a fost construit un drum pietruit între localitățile Ucea de Sus și Arpașul de Sus, pe o distanță de 5 km, reducîndu-se astfel traseul autobuzelor de la 20 la 10 km. Ne rugăm să intervenim pentru a se prelungi traseul cursei de la Ucea de Sus la Arpașul de Sus — mai ales că sînt foarte mulți elevi navetiști care nu au cu ce ajunge la școală decît prin niște eforturi uriașe — drumul lor fiind încă în bună stare, față de traseul odolitor existent. Sîntem convinși că vor găsi înțelegere la conducerea județului.

■ Primim de la **Asociația proprietarilor blocului nr. 11** din strada Tuzla nr. 1, sector 2, următoarea sesizare : în luna februarie a acestui an întreprinderea a executat lucrări de reparații (e vorba de Întreprinderea „Ascensorul" București) capitale ale ascensoarelor fără a anunța asociația de luare de cunoștință a constatărilor făcute. Așa se face că au fost bani de plată cu 16 mii lei, deși blocul este dat în folosință din 1976. După efectuarea acestora, 23 de zile nu a mers liftul. „Ascensorul" s-a prezentat să-și încaseze suma dar, refuzînd noi semnarea actelor, ne-am trezit cu liftul oprit ! ! Credem și noi, dacă lucrurile stau așa, că în locul închiderii ascensorului, ar fi trebuit luate măsuri de remediere a lipsurilor semnalate la „reparatiile" abia încheiate.

■ **Ministerul Muncii :** „Vă comunicăm că D.P.M.O.S. Bacău a aprobat minorei Mariana Plop din satul Borșani, comuna Cotofănești, un cărucior manual cu manetă, în mod gratuit."

■ **Asociația locatarilor din blocul C 11 din București, Șoseaua Alexandriei nr. 1, sector 5,** ne anunță că nu s-a luat nici o măsură pentru restabilirea liniștei locatarilor, grav tulburată de activitatea patiseriei de la parter prin vînzarea berii. Toate adresele lor, toate semnalele — inclusiv cel din „Flacăra" — au rămas fără răspuns. Rugăm conducerea sectorului să intervină ferm pentru a pune capăt acestei situații.

■ „Noi, locuitorii satelor, rugăm pe cei în drept să ia măsuri pentru apariția pe piață a plitelor de fontă, cu două și trei ochiuri (care se fixează la gura sobelor de zid), plite care ne sînt foarte necesare pentru prepararea mîncării" **(Goanță Popescu, Brădiceni, Gorj).**

■ **Întreprinderea de transporturi auto Brașov** confirmă veridicitatea faptelor sesizate de Graff Heinrich. Cum cu ocazia cercetării s-au mai constatat și alte abateri în cadrul Autogării 3, s-au luat următoarele măsuri : Pentru neurmărirea și netratarea în termen a mențiunilor din condica de sugestii și reclamații, au fost sancționați : șefa de autogară, Balaș Maria, cu retragerea unei gradații de retribuire pe timp de o lună ; Usturoi Nicolae, șef de coloană, cu același sancțiune. Mulțumim I.T.A. Brașov pentru promptitudinea și seriozitatea cu care a răspuns acestor scrisori.

■ „Subsemnatul **Răzuș Jean, domiciliat în Drobeta-Tr. Severin strada Banoviței nr. 37,** cu respect vă rog a-mi comunica pe adresa de mai sus, prețurile cu amănuntul la motorul Diesel D 115, fără cutie de viteză și la motorul Diesel D 127, cu și fără cutie de viteză. Solicit acest lucru întrucît am cumpărat un motor Diesel D 115 în anul 1980, iar ulterior mi-au venit două majorări de prețuri de la cooperativa de unde l-am cumpărat". Cum noi nu cunoaștem aceste prețuri, îi rugăm pe cei în măsură să răspundă cetățeanului Răzuș Jean.

■ **Constantin Crăciuneseu din comuna Găgești județul Vaslui** solicită sprijin pentru a-și procura cauciucuri, camere și segmenți cromați pentru o motoretă „Mobra".

■ **Consiliul județean al sindicatelor Caraș-Severin** ne anunță că, într-adevăr, Nicolae Grozav — care s-a adresat revistei — din satul Girboveț, a fost pus pe drumuri fără nici un fel de justificare. S-a stabilit, împreună cu conducerea unității la care lucrează — Șantierul Rovinari — să nu mai fie trimis în deplasare și să se țină cont de indicațiile spitalului Caransebeș, în evidența căruia se află.

■ **Orcscov Ilie din Piatra Neamț** propune, în vederea eliminării oricăror suspiciuni privitoare la plata întreținerii, ca pe fiecare scară a blocurilor să se monteze cîte un contoar pentru încălzire și un altul pentru apa caldă și rece. Este o idee !

■ „În fața imobilului din strada Cozia nr. 3, defectîndu-se o conductă de apă, au venit după cîteva săptămîni lucrătorii de la ICAB. Au excavat pămîntul, au sudat conducta, după care au plecat, lăsînd în urma lor o groapă de toată frumusețea." **(Eugen Jenică Popovici, București).**

■ **ICS Metalo-chimice Constanța:** „Referitor la scrisoarea lui Neagu Potlog din comuna Giriiciu, prin care solicita sprijin pentru cumpărarea unei butelii pentru gaze lichefiate, vă comunicăm că cererea sa a fost aprobată, urmînd ca din primul lot pe care-l vom primi să fie soluționată".

■ Ne scrie **Viuțu Dumitru din comuna Letea Veche, județul Bacău,** în numele tuturor locuitorilor comunei. Cîndva, comuna lor era legată de Bacău printr-un pod de piatră peste rîul Bistrița. Odată cu hidrocentrala a dispărut și podul. De atunci, ca să ajungă la oraș, trebuie să ocolească pe jos 10 km sau să treacă prin vadul Bistriței, apă în care s-au înecat, în timp, 6 copii care mergeau la școală. Reconstruirea podului este mai mult decît necesară pentru oamenii comunei — subliniază V. D. Să sperăm că și cei în măsură să rezolve această veche cerere vor ajunge la aceeași concluzie.

■ **Consiliul județean al sindicatelor Ialomița :** „Analizînd împreună cu conducerea unității situația Cristinei Fuioagă, care nu și-a găsit un loc de muncă, s-a cerut avizul centralei pentru a fi reîncadrată. S-a comunicat petiționarei să se prezinte la locul de muncă".

■ **C.Avădanei din municipiul Gh. Gh. Dej** sesizează un fapt care poate fi luat și ca o propunere pentru forurile locale. De cînd a luat ființă cartierul în care locuiește — 6 Martie — a fost construită și o moară care, la acea vreme, era pusă în funcțiune de forța apei. Între timp însă, s-a modernizat, fiind trecută pe curent electric. Propune revenirea morii la starea inițială !

■ Consiliul popular județean Cluj-Napoca ne comunică, referitor la sesizarea unui grup de fochiști de la Fabrica de cherestea Valea Iernii, privind lipsa apei minerale, că sesizarea este reală și întemeiată. Drept pentru care s-au luat măsuri corespunzătoare de rezolvare a problemei prin cooperativa de consum Valea Iernii.

■ **Monica Barbu, domiciliată în orașul Mediaș, județul Sibiu,** dorește să dea examen de admitere la facultatea de geografie-germană. Cum a terminat liceul în urmă cu 3 ani, manualele ei nu mai sînt valabile — pe cele de germană le caută. Nu a reușit să-și procure decît pe cel din anul II. Roagă pe aceastâ cale sprijin pentru a și le procura.

■ **Mai mulți locatari ai Asociației nr. 17 din municipiul Tîrgoviște, cartier Micro-6,** roagă pe cei în drept să dispună verificarea calculului cotei de întreținere pe apartamente cît și unele necazuri privind modul cum Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă se achită de obligațiile ce îi revin. Totodată, doresc să se verifice dacă Sala sporturilor, Autobaza 1, Depozitul de lemne, IGO își achită cota parte din întreținere întrucît aceste unități sînt racordate la centrala termică a asociației lor.

■ **Consiliul popular al municipiului Brașov :** „COM-ul din cadrul Întreprinderii Tractorul a pus în discuție situația familiei Bularca și a hotărît să fie luată în evidență pentru acordarea unei locuințe de serviciu".

■ **Direcția sanitară a județului Constanța** ne anunță că nu a reușit să-l găsească pe petentul Popa Gh. din Mangalia dar că, imediat ce își va face apariția va fi ajutat pentru a fi internat unde solicită.

■ **24 de locuitori ai comunei Borșa, județul Maramureș,** ne sesizează un fapt a cărui rezolvare, pare-se, s-a împotmolit din cine știe ce pricini birocratice. În 1978 consiliul popular comunal a adus un utilaj — S-1500 — pentru a lărgi strada Valea Tisei, pe o distanță de 2 000 metri. S-au găsit cîțiva localnici care nu au acceptat să-și tragă gardurile din lemn mai înspre curte și de atunci, lucrurile au încremenit — cu toate anchetele care s-au făcut la fața locului, cu toate promisiunile că lucrurile vor demara. Cum pe această stradă abia se mai poate circula, cei 24 de semnatari — și întreaga suflare a comunei — speră că de această dată semnalul lor va fi receptionat cum se cuvine !

■ **Trițoi I. Ion din comuna Tulnici, județul Vrancea,** este impacientat de faptul că dosarul său de pensie — nr. 56257 — trimis de DPMOS Vrancea, Ministerului Muncii, s-ar fi pierdut. Motivul ? Nu a primit nici un răspuns de la M. M. Cum omul și-a pierdut complet capacitatea de muncă, și cum rezolvarea situației sale trenează, rugăm pe cei în drept să-i ajute să iasă din acest impas.

■ **Procuratura județeană Ialomița :** „Urmare scrisorii lui Gora Mihail din Sighișoara, județul Mureș, trimisă de dv. pentru verificare Procuraturii județene Ialomița, vă comunicăm că, verificînd actele și lucrările dosarului de cercetare penală al Miliției județene Ialomița privind pe învinuitul Costăchescu George ș.a., învinuiți pentru săvîrșirea infracțiunii de distrugere contra avutului particular prevăzut de art. 217 al. 1 cod penal, am constatat că cele sesizate sînt întemeiate, întrucît cercetările penale nu au fost efectuate în mod operativ, fapt pentru care, prin rezoluția din 29 aprilie a.c. plîngerea a fost admisă. În consecință, s-au luat măsuri corespunzătoare, astfel că cercetările au fost terminate, dosarul cauzei fiind înaintat la data de 20 aprilie 1983 Procuraturii județene Ialomița cu propuneri de trimitere în judecată a învinuiților. Dosarul va fi soluționat în termen legal, prin trimiterea în judecată a celor vinovați".

■ „Mă numesc **Dogaru Gheorghe, locuiesc în comuna Grecu, județul Tulcea,** sînt profesor la școala generală din localitate. Am printi unul din apartamentele celor două blocuri date în folosință în anul 1981. De atunci și pînă în prezent am necazuri cu dormitorul pe care nu-l pot folosi decît vara. Motivul ? Constructorul a uitat să lase gură de evacuare a hornului. Eu nu pot folosi hornul de la dormitor care e înfundat. Am încercat singur să-mi rezolv problema, dar n-a fost posibil. De aceea, vă rog pe această cale să interveniți la IJCL Tulcea, secția Măcin, să-și plece urechea la rugămintea mea întrucît de doi ani stau în aceste condiții". Ceea ce și facem, gîndind că ar fi păcat să mai vină o iarnă peste profesorul Dogaru fără ca starea hornului de la dormitor să nu fie pusă la punct !

■ **I.P.E.T. Arad :** „Referitor la nota critică apărută în nr. 16 din 15 aprilie a.c., vă comunicăm : din vina unor oameni ai muncii din întreprindere nu s-a răspuns în termen sesizării tov. Ciocan Ion. Împotriva acestora s-au luat măsuri disciplinare, iar cazul a fost prelucrat în colectivul de conducere. S-au luat de asemenea, măsuri ca în cel mult 7 zile să se facă remedierile necesare, să i se expedieze un produs corespunzător. Contravaloarea cheltuielilor suplimentare făcute de tov. Ciocan (cel care a făcut sesizarea) va fi restituită, urmînd a fi recuperată de la cei vinovați". Vă mulțumim pentru operativa rezolvare !

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Scrisoare comentată

Unde-i omul cu cheia?!

Ne scrie Albuș G. Ioan, în numele tinerilor din satul Orman, comuna Ielod, județul Cluj. „Avem un cămin cultural foarte mare, recent construit, însă sîmbăta, duminica nu ne putem bucura de el. Dorința noastră fierbinte este să avem și noi un astfel de lăcaș de cultură în sensul adevărat al cuvîntului".

Eram invitați insistent să venim la fața locului pentru a ne convinge că lucrurile, în ce-i privește pe ei, tinerii satului, stau chiar mai rău decît au reușit să aștearnă ei pe hîrtie. Într-o sîmbătă pe seară, am ajuns în amintitul sat, însoțiți de instructorul comitetului județean al P.C.R., Rusu Laurențiu. Sat retras, parcă rupt de lume (poate și pentru faptul că pe aici nu trec „rutele" din pricina drumului foarte prost care face legătura cu șoseaua spre Cluj-Napoca). Și totuși, în drumul nostru am depășit cu mașina, grupuri, grupuri de tineri care veneau, la sfîrșit de săptămînă, acasă, de la Cluj-Napoca. Este satul cu cea mai mare natalitate pe județ, chiar dacă el e mărunt ca așezare — 256 gospodării sînt cu toate. Se adună aici, la sfîrșit de săptămînă, peste 300 tineri între 14 și 30 ani.

Cum sosim se și dă semnalul și sîntem înconjurați de vreo 50 de tineri. Lucru ușor, deoarece, căminul lor cultural fiind închis se adunaseră peste drum, la bufet. Povestea asta durează de multă vreme. Nimic nu s-a mișcat însă. Căminul lor, iată, stă mare și frumos cu porțile închise — cel mai adesea deschizîndu-se pentru nunți. În sala mare (de la intrarea căreia s-a găsit, în final, omul cu cheia !), erau îngrămădite mese și scaune ; alături, într-o cameră separată era ținută vesela ce se închiriază la nunți. Doar cîteva baluri, și acelea, după cîte discuții, și un singur film au avut în aproape un an de zile !

Sînt gata să pună ei, de la ei bani să-și cumpere o masă de tenis, un magnetofon (au dat unei orchestre 4 000 lei într-o singură seară !) ; ei s-ar organiza, ar prelua unul dintre ei cheia (mult căutata cheie a căminului, care nu se știe niciodată pe la cine se află), ar organiza și echipe de ordine...

Ce ușor ar fi deci să fie ajutați acești tineri să-și organizeze, în satul lor, activități culturale dacă ar exista nimic altceva decît spirit organizatoric.

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Legea ne apără, să o cunoaștem, să o respectăm!

Căutînd un martor

1

Caut, de cîteva zile, un martor a cărui depoziție poate fi hotărîtoare în redeschiderea unui proces închis. Am parcurs cîteva sute de kilometri cutrelierînd orașul de la un cap la altul, am cunoscut un paznic, o judecătoare, un trompetist, o cîntăreață de operetă, un deținut, o dactilografă, un profesor universitar și mai mulți șoferi.

Paznicul face naveta într-una din comunele suburbane. Cînd vine la serviciu încaltă pantofii de sărbătoare. La cămașa cadrilată cumpărată de femeia lui cu ocazia încadrării în oraș a renunțat în favoarea unei jachete din lînă aspră mai potrivită locului de muncă. Este un paznic model. Are și păcate, ca orice om. De bază rămîne faptul că păcatele acestea îl privesc numai pe el. Așa e rînduită viața. De puțină, acum. A alungat niște copii, fiindcă nu-i cunoștea. Cînd cunoști un copil, nu-l alungi. Îl educi. Adică îi spui tatălui și tatăl știe să-l aducă pe calea cea bună. Uite tată cum e bine, cum e rău, așa și așa. De la caz la caz, îl tragi de urechi sau îi dai două la fund. Unul copil străin, din alt cartier, ce să-i faci? Tu rămîi cu geamul spart, iar el, copilul, cu o apucătură urîtă. Așa e rînduită viața. Omul trăiește într-un colectiv. Dacă nu-i colectivă, viața se risipește, se usucă și moare. Omul întoarce spatele și trăiește numai pentru el. Dacă vecinul e prădat, el trage obloanele. Cu obloanele închise, viața nu mai e viață. O fi pîinea mai albă, dar viața-i neagră. Asta ar trebui s-o știe controlorii care, după părerea lui, nu se trag din țărani, ci din trîntori. Un controlor l-a prins chipurile dormind. Cum a făcut? S-a uitat pe geam. Nu-și închipuie ce-ar fi putut vedea. Apoi a chemat și pe alții să vadă. Au rîs și au scris în procesul-verbal, iar procesul-verbal l-au trimis la el în sat ca să-l facă de pomină și să plătească 500 de lei amendă. Pe controlor ar fi putut să-l dea de-a berbeleacul pe scări. Scăpau de el 200 de oameni cumsecade. Dar viața e rînduită așa: el ar fi intrat la pușcărie și are șapte copii. S-a gîndit la ceilalți două sute, dar mai înainte și-a pus sufletul lîngă copiii lui. Așa stau lucrurile. Iar dacă unuia dintre vecinii ce-au semnat procesul-verbal fără să se uite o să-i fie spartă mașina, el trage obloanele. Fără să se culce însă. Asta a făcut controlorul: i-a dezbinat. Truda-i amară, dar lumea, dacă știe cum, poate fi frumoasă.

2

Deci, așa se rînduiește viața. Cînd un judecător e trist, cel mai nimerit lucru în momentul acela este să-i dai pace. Mihnirea nu-i reglementată de Codul de procedură penală. Ca să scape de puterea ei trebuie s-o stăpînești de la capăt. Procedînd în același fel, zic, în două împrejurări fundamentale din activitatea mea, prima oară am repurtat cea mai strălucitoare victorie a carierei mele, iar a doua oară cea mai cumplită înfrîngere. Acum, victoria nu mai contează. Am avut încredere în tăria intuiției mele și am procedat în ambele cazuri cum mi-a dictat conștiința. Rezultatele sînt opuse ca polii pămîntului. Să-ți fii credincios ție însuți? S-ajung să mă îndoiesc de orice? Chiar și de mine însumi? Garantez de trecutul meu. Pînă aici, cel puțin. Dar peste un an? De aici înainte, sănătatea și tăria mea morală vor fi între viață și moarte, și soarta mea, la ora H, depinde exclusiv de conștiința mea de a strînge în gaibă sau în nu zeci de mii de lei, contravaloarea unui medicament unicat, și exact în clipa aceea intră cineva la mine și-mi pune suma pe masă cu o condiție... Ce fac? Îl refuz? Fata mea moare și-mi dau seama după aceea că ea a fost ancora conștiinței mele și o iau razna... Cum e mai bine? Sîntem cinstiți numai cei pe care viața nu ne-a încercat în chip și fel? Cum voi judeca de-acum înainte? Cu teamă? Voi reprima glasul conștiinței? Să nu mă sperii de o înfrîngere? La a doua, la fel de gravă, voi fi dat afară...

Da, viața se rînduiește și așa. Cînd un judecător e trist, cel mai nimerit lucru în momentul acela este să-i dai pace.

3

Și o întîmplare nostimă: Asist la discuția dintre un reprezentant al unei instituții centrale, cu sarcini de îndrumare și control, și un adjunct al instituției subordonate. Trimisul de la centru povestește întîmplări petrecute cu treizeci și cinci de ani în urmă. Faptele ne captivează, pe adjunct, pe mine, și mai mult decît pe amîndoi pe însuși comentatorul lor. La un moment dat, adjunctul se schimbă la față și întreabă:

— Se pare că am terminat aceeași facultate. Ce promoție sînteți?

— 1950.

— La fel ca mine. În ce oraș?

— București.

— Înseamnă că am fost colegi.

Fuseseră într-adevăr colegi. Poate și prieteni. Sau adversari... Lucrurile se petrec și în acest fel.

4

Am cunoscut un deținut de drept comun. Mîinile și boneta vărgată le ascundea sub masă. Capul chiulug și lunguiet se prelingea într-un trup firav și aburos. Semăna cu un bulb de praz. În tinerețe scria denunțuri la un ziar bănățean. Cunoștea o mulțime de oameni și faptele acestora în amănunțime. Am fost un romantic, zice el. Spunea totul și nu cîștiga mai nimic. S-a ales în schimb cu o mulțime de dușmani. N-a fost prevăzător să rămînă curat și cei pe care i-a denunțat l-au băgat azi în închisoare. Are atîția dușmani și atîtea fapte de care aceștia se pot lega încît nu crede să mai iasă vreodată la lumină. Iată de ce este zgîrcit cu informațiile. Dacă ar spune jumătate din cîte știe, populația din orașul lui de baștină s-ar împărți în două: în directori generali și în pușcăriași. Dacă ar spune cealaltă jumătate de cunoștințe, populația urbei tot în două ar rămînea împărțită, doar că directorii generali ar intra la zdup iar deținuții ar deveni directori generali. Totul e ce spui și cît spui, zice el.

5

Eram hotărît să nu cred un cuvînt din cîte auzeam. Voiam să pun capăt acestei fumegări ai cărei ochi frumoși nu se mai uscaseră de lacrimi pesemne de ani de zile dacă nu mi-ar fi spus chiar ea: Tot ce-ați auzit în legătură cu mine, [illegible] că ați stat de vorbă cu vecinii [illegible] adevărat și probabil că încă n-ați aflat totul. Nu mă pot ierta. Au trecut de atunci 16 ani. Am acum 36 de ani, am îmbătrînit și eu [illegible] dar de iertat nu mă iartă. Îmi petrec nopțile, cum vedeți, bătînd la mașină, nu primesc bărbați în [illegible] n-am [illegible] dimineața [illegible] și găsesc timp să fac și diferite cumpărături și multe alte servicii pentru oricine îmi solicită ajutorul și mi-l solicită cît se poate de des, ca un [illegible] or să totuși nu mă iartă. Cu cît sînt eu mai îndatoritoare cu atît sînt ei mai intoleranți. După moartea subită a părinților mei am fost adoptată de întreaga stradă. Nu pot spune că duceam lipsă de ceva. Ne ajuta fiecare cum putea pe mine și pe fratele meu. Aveam adică ce mînca și de frig n-am tremurat. Dar mergeam [illegible] la școală nu interesa pe nimeni. Important era că n-aveam conținute. Eu aveam grijă de copiii bolnavi rămași acasă, făceam cumpărăturile, plăteam gazele și lumina pentru toată lumea, băteam covoarele, cumpăram sifoane, eram trimisă la cozi... Și invariabil auzeam decît: Dacă ești harnică și cuminte pînă la urmă o să-ți găsim un soț bun! Mulți aveau băieți de însurat, dar ei nu erau de nasul meu. Am decît 20 de ani. Am încercat să-mi refac vechile îndeletniciri, dar nu s-a mai putut. Nu-mi era gîndul decît la el. Ajunsesem un fel de cîrpă cu care el făcea ce vroia. Se răzbuna și eu sufeream dar asta mă înverșuna parcă și mai tare să-l slujesc. Era în ultimul an cînd am devenit dactilografă. Îmi lua ultimul ban din leafă. La post nu s-a prezentat și într-o zi am aflat că este închis. Dar strada nu l-a condamnat pe el, ci pe mine. Eu l-am nenorocit. În închisoare, i-a revenit boala de piept și pentru un cîntăreț asta este moarte curată. Chiar de-ar ști ceva, l-as povătui să-și țină gura. Aveți dreptul să mă înțelegeți sau nu. Acum nu ne mai poate ajuta nimeni pe nici unul din noi. Chiar vă rog să-l lăsați în pace!

6

Dar, dragul meu, domeniul care îată de o jumătate de veac aproape constituie obiectul [illegible] este un domeniu [illegible] și în știință totul este relativ. Or, dacă în știință trebuie să ne îndoim, ba chiar e folositor a ne feri de a emite certitudini, da-mi voie să așez sub semnul hazardului întreprinderea dumitale. Cauți un martor. Bun. Să zicem că eu as cunoaște cîte ceva și ți-as încredința ce știu. Pot fi eu sigur că dumneata posezi discernămîntul de a folosi corect și în spiritul adevărului informațiile pe care ți le furnizez? Printr-o invitabilitate care aparține vieții și firii omenești, unele lucruri nu ți le voi putea spune, sau le voi menționa în treacăt și trunchiat, ele aparținînd intimității mele. Dumneata vei ajunge în cele din urmă să le cunoști în totalitate și mă vei acuza de rea-credință în cel mai bun caz. Facultățile dumitale obiectiv limitate în investigarea adevărului se asociază cu handicapul meu de a putea fi sincer în întregime. Ce-ar putea rezulta de aici. Te gîndești puțin? Te rog să te gîndești. Nu acum. Acum nu poți înțelege totul dintr-o dată. În singurătatea dumitale, bănuiesc că posezi una, ca orice om. Mai degrabă ți-aș pune la dispoziție un secret al științei decît să-ți dau pe mîna un om. Ca majoritatea semenilor dumitale disoci probabil de suficiență aroganță ca să-ți închipui că în materie de oameni n-ai secrete. Dacă te simți jignit, să-mi atragi atenția să încheiem discuția. Să admitem totuși că dumneata ești de bună-credință și un zeu în domeniu. Nu-mi poți cere un lucru de care eu însumi mă îndoiesc. Fiindcă dacă nu m-aș îndoi, l-aș fi spus demult organelor de anchetă. Sper că înțelegi și ești de acord cu mine. Dacă am admis că ești geniu în materie, musai să înțelegi. Teoretic. Deoarece toată discuția noastră este pur teoretică eu necunoscînd absolut nimic din ce vrei dumneata să cunoști. N-aș fi vrut să plec de la mine cu neclarități de principiu.

7

— Tovarășul Cristache?

— La telefon.

— Ia să vedem dacă ghicești cu cine stai de vorbă?

— Aveți o voce plăcută...

— Ei, el... Contiună! Dacă am o voce plăcută?...

— ?!?

— Ești teribil! Pe cuvîntul meu! Cîntăreața... Cîntărețа de operetă... Așa. Vezi că ți-ai amintit? Credeai că scapi de mine! Lumea e mică, dragule! Ai nevoie de un martor am auzit... Ai fost ingrat cu mine, dar mi-a trecut. Ea te-am iertat. Ai martorul!

— De unde știi despre ce este vorba?

— Nu ți-am spus că eu știu tot măcar că nu ies din casă? Ai martorul și gata!

— Nu, serios. De unde știi?

— Ia uită-te la el! În loc să topăie de bucurie și să pupe mîna unei femei de 30 de ani față de care s-a purtat necuviincios și ea l-a iertat el o ține pe-a veche: Nu, serios. De unde știi?... Știu! Asta contează. Și fii bine de-ți manifestă entuziasmul pînă ce nu mă răzgîndesc.

— Îmi cer scuze!

— Crezi că-ți merge? Nu-i de ajuns!... Zău aș vrea să văd o dată cum arăți. Cred că ești posac și ursuz ca un arici. Era să spun ca un bursuc, dar n-am văzut în viața mea cum arată un bursuc. Nu zic, n-am văzut nici arici, dar...

— Cum îl cheamă pe martor?

— Îl cunoști!

— Cum îl cheamă?

— Ți-am povestit eu de el. Trompetistul... Cel mai bătrîn trompet din țară. 93 de ani...

— Spuneați că nu iese din casă?

— Nu iese. Dar e cumsecade și lucid încă... Scrii reportajul despre el și aranjez eu să spună tot ce-ți trebuie. Numai să nu mă amesteci și pe mine...

— El nu știe ce trebuie?

— Nu! Dar îi spui dumneata... Ți-am spus că-i cumsecade. Fericitule!

8

— Știți de cînd vă caut?

— Știu. Mi-a spus paznicul... Și Cela...

— Dactilografa?

— Da.

— Și mai cine?

— Și alții... Profesorul...

— Profesorul ce v-a spus?

— Același lucru: să vă caut.

— Și totuși, dacă nu vă găseam eu?...

— Am fost mereu plecat în cursă...

— Pe Cela de cînd o cunoașteți?

— N-o cunosc prea bine, sînt prieten cu fratele ei.

— Din închisoare?

— Da... Și după...

— Mai e bolnav?

— N-o să mai cînte niciodată

— Ce-a furat?

— N-a furat...

— Cunosc povestea. Depuneți mărturie?

— Pentru asta am venit: să discutăm.

— Sînteți exact cum mi-am închipuit. Disciplinat și binevoitor... Dar nu văd ce-am mai putea discuta.

— Tocmai asta e. Nu eu sînt martorul principal. Dar v-aș putea ajuta să-l găsiți.

— Cine v-a sfătuit, nu v-a sfătuit bine.

— Am fost sfătuit să vă caut și dacă nu mă găsești dumneavoastră, aș fi venit singur. Dar nu eu sînt martorul pe care-l căutați. Vă promit că vă voi ajuta și am să mă țin de cuvînt. Voi găsi martorul de care aveți nevoie.

Așa a fost. Acum trebuie s-o iau de la început. Cel puțin nu mai sînt singur.

NICOLAE CRISTACHE

Au înflorit gutuii mai devreme...

Drumul ce duce „de vale" spre centrul localității trece chiar prin curtea acestui țăran pe care, din întîmplare, l-am vizitat. Însă, pe aici își au drum spre acasă chiar și animalele. Mai ales caii. Am deschis și eu poarta dinspre livadă. De-acum aproape toți pomii legaseră fructe. Doar gutuii, înfloriți mai devreme ca de obicei, după spusele gospodarului, își lăfăiau rozul peste verdelenegru al frunzelor. O casă, o masă mereu așteptîndu-și oaspeții (aveam să aflu că oricine e binevenit la casa dumneavoastră) și cîteva scaune. Toată această ordine te invită la odihnă. Numai gazda, o femeie cu inima cît „spiritul", derogică tot timpul. Cînd în grajd (unde de curînd i se mai înmulțiseră capetele de vite cu încă unul), cînd în magazie, cînd la cloștile cu pui, cînd în bucătărie. Ea este mereu prezentă și mereu trecătoare. Nu-și face niciodată însă lipsită prezența. Te îmbie în treacăt să guști ceva, ba chiar îți declară că îi ești drag (dacă se întîmplă să-i și fii). Și peste încercarea de-a te familiariza cu spiritul de gospodar al familiei Omeghi din Fieni (Dîmbovița) se-aude dinspre vale un muget de inserare. Soții Omeghi își văd de treabă. Costică Omeghi, bărbatul de nădejde al casei, de-ai cărui tonus te molipsești cu voia sau fără voia ta, își strigă nevasta alintînd-o. Mereu o cheamă și o rechea-mă. Jenița Omeghi, fute ca apele de munte, știe să-și dozeze bucuriile și tristețile încît oricine o privește abia că n-o uită curînd. Povestește despre copilăriile iar din cînd în cînd își amintește că întotdeauna pe fiii săi (Ion și Eugen) i-a învățat să muncească și să respecte munca altuia. Fără muncă, zice Jenița Omeghi, nu cred că ajungeam să fac ceva. Dar n-am pregetat niciodată. Chiar dacă a fost greu. O ascult și mi se pare că vorbește Vitoria Lipan. Aceeași dîrzenie, aceeași dorință de-a triumfa adevărul, aceeași ospitalitate țărănească. Are însă un păs. Care? Nu-i place prenumele pe care-l poartă. Și-ar fi dorit unul mai apropiat de țăranu, mai cald sau, cum singură zicea, mai pe buzele tuturor.

Dintr-o dată dispare. Dinspre deal vin nori de ploaie. „Numai de-ar ploua" revine în discuție Eugenia Omeghi. Între timp am vreme să aflu că livada ce se întinde în jurul casei și încă mai departe, este sursa de venituri a gospodarului din Fieni. Majoritatea pomilor sînt meri. În fiecare toamnă de-aici sînt adunate tone de fructe pe care le valorifica fie prin livrarea către stat, fie prin calitatea de producător pe care o are. Dar, pînă ar ajunge în piață, merele trebuie depozitate. Pivnița are tot felul de dichisuri. Pe sub talpa casei trece un pîrîiaș care ține mereu umiditate în pivniță, iar ventilația trebuie controlată zi de zi.

Era începutul lui mai și umbra merelor vechi începea să scadă.

Puțin zbîrcite încă se mențineau sănătoase. Eugenia Omeghi se pregătește pentru o nouă călătorie spre piețele Bucureștiului. Gospodăria familiei Omeghi nu este singura înstărită din Fieni. Cum de-au ajuns aici fienezii? Prin muncă și pasiune pentru cultivarea fructelor. Zona le permite această îndeletnicire și ar fi păcat să nu-și valorifice resursele. Plecînd, pe-acceași poartă, eu, copil de țăran al cîmpiei, mi-am reamintit de zilele în care trecerea unui car cu mere prin sat lăsa în urmă un parfum pe care îl adulmecam cu nesaț din aer. Și, fără să mă mir că pivnița cu mere îmbătase sufletul de aromă, mi-a revenit în minte o strigătură pe care muntenii o tot repetau pe ulițele satului: „Hai la mere roșioare / bune pentru domnișoare / hai la mere cu lăstari / bune pentru fete mari". Dar mărul din care mușcam mi-a înundat curatul cer al gurii și glasul îndepărtat al gazdei ce-mi urmărea plecarea mă rechema în livadă.

IOANA PROCA

Dinamo sau Craiova?

aceasta-i întrebarea

Dinu

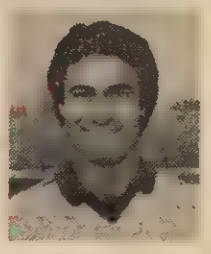

Ștefănescu

Chiar dacă, în privința saltului valoric promis, campionatul diviziei A a dezamăgit, jocurile lui fiind cel mai adesea mediocre și, încă mai grav, presărate cu multe acte de indisciplină (s-au consemnat pînă acum 42 de eliminări și 636 de cartonașe galbene), el a avut, și are, un merit, acela de a ne ține încordați pînă la fluierul final, aminindu-și mereu răspunsurile. N-au mai rămas, iată, de disputat decît 4 etape (fără a pune la socoteală și restanțele Universității Craiova) și încă nu putem spune, cu certitudine, cine va cîștiga titlul și nici cine va fi, alături de Constanța și Timișoara, cea de-a treia retrogradată.

Încercînd să răspundem la prima din întrebările de mai sus, am efectuat, zilele trecute, un sondaj fulger, invitîndu-i la cuvînt pe antrenorii principali ai celor 4 formații implicate, practic și teoretic, în luptă pentru titlu. Înainte însă de a vă înfățișa răspunsurile lor, să reproducem așa-zisul clasament al adevărului (calculat pe baza diferenței dintre punctele dobîndite în deplasare și cele pierdute acasă), cel mai la măsură să reflecte situația „la zi" în fruntea diviziei A :

1. Dinamo	+14	(+34)
2. Universitatea	+16	(+35)
3. Sportul	+16	(+18)
4. F.C. Argeș	+ 7	(+16)

Iată punctele de vedere ale celor 4 tehnicieni.

Dumitru Nicolae-Nicușor (Dinamo) :

„Încă mi-e teamă de Craiova !"

— Ce ziceți, tovarășe Nicușor, s-a încheiat lupta pentru titlu ?

— Vă gîndiți la faptul că echipa mea are, la această oră, 4 puncte avans ?

— Firește, 4 puncte nu-s de joi, de colo.

— E adevărat, dar încă nu pot afirma că lupta s-a încheiat. Craiova mai are o restanță în deplasare și, în plus, mai e și meciul direct, programat la București. Toată lumea zice că acest meci va decide. Poate, dar eu cred că Dinamo nu va pierde nici la Tîrgoviște, nici la Bacău, ceea ce, nu-i așa, va scădea din importanța derbyului.

— E Dinamo, față de prima parte a returului, în creștere ?

— Sigur, victoria în fața Sportului a fost, și prin proporțiile scorului, edificatoare. Băieții mei au jucat, mult timp, cu randament de 70—80 la sută, din mai multe cauze. Pe de-o parte, lipsa unui turneu, în iarnă, ne-a împiedicat să intrăm, cum se zice, în mină mai devreme, pe de alta, un val de gripă i-a slăbit pe jucători, le-a diminuat forțele. Toate astea au trecut și aștept finalul cu optimism, deși, repet, încă mi-e teamă de Craiova.

— O ultimă întrebare : cine va ocupa locul 3 ?

— Cred că Sportul nu-l va scăpa.

Constantin Oțet (Universitatea) :

„Meciul direct va decide"

— Tovarășe Oțet, nu cumva Craiova s-a trezit cam tîrziu ?

— Nici vorbă, titlul e-n joc ! Jucătorii noștri, nimeni nu mă va putea contrazice, au luptat multă vreme pe două fronturi, la națională și în Cupa U.E.F.A., campionatul trecînd, în mod fatal, pe planul trei. Dar la titlu n-au renunțat nici o clipă ! Și-ar mai fi ceva : în ultimele 3 deplasări, la Ploiești, Brașov și Constanța, am luat 5 puncte din 6, de ce n-am lua și în continuare ?

— Programul nu vă avantajează : mai aveți 3 meciuri afară, Dinamo mai are două !

— Da, dar meciul direct se va disputa în Capitală și, luînd un punct, să zicem, vom lua, de fapt, două ! Cred că el va decide.

— Sperați să-l cîștigați ?

— Avem, din păcate, multe necazuri. Donose a recidivat și e sigur că nu va mai reintra în această primăvară. Cămătaru și Balaci rămîn, și ei, sub semnul întrebării, fiind accidentați. Nici Crișan nu e valid, meniscul lui trebuie operat. De sperat însă, sperăm. Am mai cîștigat și altă dată la București.

— Cum e cu restanțele ?

— Cea de la Iași e încă în discuție. Noi am cerut 1 iunie, dar mi s-a motivat c-ar fi tîrziu, echipa națională urmînd să plece, înaintea partidei cu Suedia, la un stagiu de pregătire în R.F.G. Ni s-a propus 31 mai, n-am acceptat, dar sînt convins că, pînă la urmă, ni se va impune data de 31.

Ion Voica (Sportul Studențesc) :

„Dinamo are parcă un program mai ușor"

— Așa să fie, tovarășe Voica, să aibă Dinamo un program mai ușor !

— Parcă da. Numai două deplasări, față de 3 ale Craiovei, plus meciul direct acasă. Totodată, judecînd după meciul cu noi, Dinamo mi se pare în creștere de formă. E logic, dinamoviștii au fost mult mai puțin solicitați în acest sezon decît fotbaliștii craioveni. Înclin să cred că, în finalul campionatului, uzura își va spune cuvîntul înaintea valorii.

— Ce să înțelegem din această formulare ?

— E sigur, valoric, Craiova e mai bună, dar Dinamo, repet, pare în ascensiune.

— Procedînd așa, vă scuzați și pentru acel 6—3 din „Regie", da ?

— Nu mă scuz, am fost mai slabi, mai neinspirați, ce altceva aș putea spune ? Dinamo rămîne o echipă care știe ce vrea.

— Dar Sportul ?

— Hunedoara a demonstrat că am depășit șocul din meciul cu Dinamo, dar titlul, din păcate, s-a cam dus ! Nu văd însă cum am putea pierde locul 3.

Nicolae Dobrin (F.C. Argeș) :

„Va cîștiga echipa mai proaspătă"

— Echipa mai proaspătă, de acord, Nicolae Dobrin, dar întrebarea e care va fi ea ?

— Dinamo.

— De ce ?

— Pentru că lotul ei n-a fost solicitat ca cel al Universității, una la mină. Doi la mină, după victoria în fața Sportului. Dinamo are moralul mai bun. Dinu și ceilalți au demonstrat, în „Regie", că izbinda de la Timișoara n-a fost întîmplătoare, rodul lui „așa și pe dincolo", cunoașteți legendele, nu mai insist. Nu mi-e rușine însă nici cu Universitatea, n-aș fi crezut, sincer vorbind, că va cîștiga la Constanța.

— A cîștigat la Constanța, dacă va cîștiga și la Iași ?

— Posibil, dar întîi să se întîmple! Nu uitați că vine meciul cu Suedia și greul lui va atîrna tot pe umerii craiovenilor. O știu din proprie experiență : e dificil pe două fronturi. Plus accidentările care, la Craiova, se țin lanț, tocmai din cauza uzurii, a oboselii.

— Dar Argeșul ?

— Și noi avem bolile cu accidentările, 6—7 titulari sînt pe butuci. După izbinda Sportului de miercuri, cred că vom termina unde sîntem, pe 4.

Acestea ar fi, în rezumat, opiniile celor 4 tehnicieni. Logic, ei simplifică „ecuația" titlului, păstrînd în discuție (și în cursă) doar două grupări, Dinamo și Universitatea, ai căror „purtători de cuvînt". Dinu și, respectiv, Ștefănescu încadrează titlul acestui sondaj. Dacă antrenorii acestor formații sînt optimiști, ei păstrează totuși, din diplomație? din alte motive?, și o oarecare rezervă, fiecare din ei acordînd șanse și adversarului, atitudine care pare, și ea, logică. Ceilalți doi intervievați, mai degrabă neutri, „votează" cu actualul lider, judecățile lor mizînd mai ales pe faptul că Dinamo li se pare mai proaspătă în acest final de sezon, jucătorii bucureșteni fiind mai puțin solicitați. E, firește, un punct de vedere, rămîne însă de văzut dacă Universitatea nu va izbuti să micșoreze distanța față de Dinamo în partidele restante. Datele meciurilor amînate au fost stabilite (simbătă, 28 mai, Universitatea—F.C.Bihor, marți, 31 mai, Politehnica Iași—Universitatea), după cum au fost hotărîte și ultimele 4 etape (14 iunie, 18 iunie, 23 iunie, 2 iulie), „țintarul" acesta însemnînd o adevărată „probă de foc" pentru fotbaliștii craioveni, siliți să joace, într-o săptămînă, 3 partide oficiale, foarte importante în lupta pentru titlu și, imediat, să urce (mai mult de jumătate din ei) în avionul spre Stockholm. Pînă la urmă, din cauza unui calendar întocmit fără inspirație, pătrunderea Craiovei în semifinalele Cupei U.E.F.A., performanță fără precedent în fotbalul românesc, s-a transformat într-un dezavantaj pentru ea, fiind limpede că o astfel de programare va influența, poate chiar decisiv, ultima parte a campionatului, creînd prejudicii Universității și favorizînd (tocmai prin înechitatea condițiilor) sprintul celorlalte candidate. Firește, interesele echipei naționale primează, dar nu ni se pare corect (și nici regulamentar) ca, procedînd în acest sens, să așezăm echipele de club, indiferent care ar fi ele, în poziții inegale. Și asta, culmea, înaintea etapelor hotărîtoare !

Înainte de a pune punct comentariului de față, să vedem cu cine mai au de jucat primele clasate :

Dinamo cu C.S. Tîrgoviște (d), Universitatea Craiova (a), S.C. Bacău (d), F.C. Constanța (a) ;

Universitatea cu F.C. Bihor (a), Politehnica Iași (d), Jiul (d), Dinamo (d), Steaua (a), C.S. Tîrgoviște (d) ;

Sportul studențesc cu A.S.A. (a), Chimia (d), F.C. Olt (a), F.C. Bihor (d) ;

F.C. Argeș cu F.C. Bihor (a), S.C. Bacău (d), Petrolul (a), Steaua (d).

În funcție de acest program, restul calculelor îl lăsăm, stimați cititori, pe seama dumneavoastră, noua rămînîndu-ne, în încheiere, să le mulțumim celor 4 interlocutori pentru amabilitatea de a fi răspuns acestui demers. **(Ov.I.)**

Dintr-o extremă în alta?!

Pînă în seara zilei de 15 mai, toate păreau fără cusur în fotbalul românesc. Pătrunderea Craiovei în semifinalele Cupei U.E.F.A., cea mai de preț ispravă din istoria cluburilor noastre, victoria în fața Italiei, campioana lumii, alte cîteva evenimente, e drept mai mărunte, dăduseră apă la moară lăudătorilor, de vocație sau de ocazie, determinîndu-i să afirme c-am ajuns între primii și că nu mai avem decît „un pas pînă la faza finală a europenelor" ! Procedînd așa, cei în cauză comiteau o eroare fundamentală, neînțelegînd că schimbarea la față a fotbalului nostru nu-i o chestiune de zile, ci una de durată, antrenînd mutații profunde, la nivelul instituțiilor și al mentalităților acestuia, greu (dacă nu imposibil) de restructurat cît ai bate din palme. Ei greșeau o dată în plus și la fel de grav, părînd să nu pricepă că echipa națională n-a exprimat, cînd a bătut Italia, de pildă, adevărata valoare a fotbalului românesc, ci a depășit-o cu mult, oglindă infidelă a unui campionat mediocru, bintuit de indisciplină și, uneori, de mister.

Totul a ținut pînă în seara meciului cu Cehoslovacia, pierdut în fața unei echipe superioare celei aliniate de tricolori. Din clipa aceea, exagerările s-au dezlănțuit în sens contrar și tot ce părea (și în mare parte era) bun a devenit, peste noapte, rău și tot ce părea (și, iarăși, pînă la un punct era) gîndit a devenit întîmplător etc etc. Lăudătorii de ieri s-au transformat în groparii de azi, iar Lucescu a ajuns ținta tuturor ironiilor și, încă mai mult, a tuturor vorbelor de ocară. Să nu se înțeleagă că-i scuzăm : a greșit. Dacă Lucescu a cîștigat duelul tactic cu Bearzot, el l-a pierdut, să spunem lucrurilor pe nume, pe cel cu Havranek, dar e drept, și e moral, ca acest eșec, fie el costisitor și dureros, să ne împingă pînă la a-i anula toate meritele ? E, ne place să credem, o măsură în toate și, în numele acestei judecăți, se cuvine să precizăm că, prin echilibrul inteligența și experiența lor, Mircea Lucescu și, alături de el, Mircea Rădulescu au contribuit la relansarea fotbalului nostru, aducînd în aria acestuia un aer proaspăt și, chiar mai mult decît atît, o sumedenie de idei, de inițiative. El au izbutit, înfruntînd destule critici, să facă din națională o adevărată familie. L-au recuperat pe Cămătaru, acționînd cu mult tact, le-au redat selecționabililor (celor de la Craiova îndeobște) plăcerea de a răspunde convocărilor lotului reprezentativ, au cîștigat de partea echipei naționale cel mai exigent și (să ne fie iertat) mofturos public din România, publicul bucureștean, cel care, în seara de 15 mai, i-a încurajat și aplaudat pe tricolorii învinși, după ce — vă mai amintiți ? — nu se sfiise să-i huiduie după victoria (cu 4—1) din meciul amical cu Buducnost ! Dacă, recent, s-a aprobat înființarea unui Centru național de pregătire și documentare în domeniul fotbalului (pentru care și „Flacăra" a pledat adesea), e obligatoriu, e în respectul adevărului, să legăm acest act de strădaniile și insistențele lui Mircea Lucescu.

Dacă directorul tehnic ar fi singura „victimă" a acestei atitudini, tot n-ar fi mare lucru, întrucît cel în discuție a avut tăria să recunoască, public, cum și cît a greșit. Dar sînt vizați, în egală măsură, și o serie de jucători, Gabor și Andone în primul rînd. În fața Cehoslovaciei, și în alte ocazii poate, ei s-au comportat sub așteptări, dezamăgind, dar de aici și pînă la a le cere capul e un drum lung. Una e să nu vrei, alta e să nu poți, iar cei doi, acesta-i adevărul, n-au putut mai mult în meciul cu Jakubec și ceilalți. Numai că ei sînt tineri și e sigur că fotbalul românesc se va găsi, mai devreme sau mai tîrziu, în situația de a apela din nou la ei, la generația lor. Are cineva interes să inventeze, prin Gabor, un nou „caz Cămătaru"? La ce bun ?

Părerea noastră (și nu numai) e că în fotbalul românesc s-a schimbat ceva în bine, fără însă ca ei să fi atins maturitatea necesară marilor confruntări. Victoria în fața Italiei ne-a arătat că nu știm să cîștigăm. Înfrîngerea în fața Cehoslovaciei ne-a arătat că nu știm să pierdem, dar cu această idee, iată, ne obișnuim mai greu și parcă e un făcut, ne grăbim noi însine să lovim și în cele (încă puține) ce-am realizat. Cerînd ce? S-o luăm de la capăt? De unde adică? De la Covaci? De la Stănescu? Față de perioada aceea, cu cîștigurile și lipsurile ei, fotbalul nostru a făcut un pas, după multe opinii foarte important. Dar maturitatea, o mai spunem o dată, nu se dobîndește de pe o zi pe alta, ea implică timp și răbdare.

Riscul major ar fi, la această oră la care încă nu e totul pierdut, să ștergem cu buretele, dintr-o singură mișcare, tot ce s-a acumulat după venirea lui Lucescu. Ar fi, credem, greșit și, totodată, păgubitor.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

La bună vedere!

Duminică după-amiază, atunci cînd pe Wembley aparent modesta Brighton ținea în șah în finala „Cupei Angliei" unsprezecele garnisit cu stele de prima mărime al lui Manchester United, în fine, Bucureștiul a fost spălat și mai ales împrospătat de stropii unei mult dorite averse de ploaie.

Era ora la care erai tentat indiferent de pasiuni și apartenențe să faci în liniște calcule despre acest final de sezon fotbalistic de la noi, în care, incontestabil, se joacă din ce în ce mai palpitant. Este poate destul de firesc ca și nervii combatanților să mai cedeze, ejungîndu-se și la rezultate neașteptate, ca și la unele incidente ce nu trebuie să apară pe terenurile noastre. Acum, „show"-ul a avut loc la Ploiești, acolo unde formația locală se zbate din toate mădularele după puncte, adversari de întrecere și „lupte" fiindu-le steliștii, echipă care se caută... se caută, destul de liniștită pînă acum, în sensul că n-a prea supărat pe nimeni, așa cum ne obișnuise să o mai facă în anii trecuți, dinaintea masivelor încorporări neașteptate dătătoare deocamdată de mari speranțe. S-a lăsat cu patru eliminări, se pare că „disputele" s-au prelungit și pe culoare, numai așa explicîndu-se suspendarea unui jucător de rezervă, portarul Nițu, pe patru etape. Oricum, s-a făcut mult mai puțin „zumzet" în coloanele scrise decît după așa-zisul „apocaliptic și de neconceput" Dinamo — F.C. Argeș din toamna trecută... Dar aceasta-i o poveste ce merită uitată și pentru că îi respect foarte mult pe colegii mei din Ghencea, în fruntea cărora se află acum, la conducere, un cuplu de tehnicieni redutabili, „profesorul" Constantin și Emi Jenei, ca să nu mai reamintesc și de salutara măsură de a numi președinte al clubului pe un fost mare sportiv, Cornel Oțelea, în mintea căruia sînt convins că există multă ordine adevărată. Se vă vedea...

Iată însă că după eșecul din fața cehilor și poate și a ultimelor „scîntei" ce s-au mai aprins pe ici pe colo în ultima etapă, Federația de fotbal a hotărît să-și adune sau mai bine spus să-și cheme la ordine cadrele de conducere ca și pe cele tehnice ale cluburilor primei divizii. Consfătuirea sau ședința de lucru se spune că a fost instructivă, binevenită și destul de interesantă. S-au spus lucruri frumoase, destul de pilduitoare, în sensul că s-a reamintit prioritatea care o va avea în continuare sub toate aspectele echipa națională (s-a recunoscut, că s-au făcut iarăși destule greșeli), că este dorită și va fi pregătită mult mai atent și cu sprijin real clipa în care și o echipă de club românească va cîștiga o cupă europeană (așteptăm măsurile...) și, dat fiind că se joacă „prea tare", au fost reactivate cartonașele galbene. Mi se pare măsura cea mai realistă și veridică publicată, și tot nu văd de ce au fost desființate. Rămîn la părerea mea, și anume că ar fi mai în folosul calității fotbalului nostru dacă am apela la măsurile engleze de penalizare cu puncte a diferitelor infracțiuni posibile într-un joc și apoi, prin acumulare, la etape de suspendare dictate automat jucătorilor.

Numai că atunci arbitrii ar trebui să-și noteze corect natura și incriminarea infracțiunilor, și mi-e cam frică că la „talentul" nostru... s-ar cam încurca foile și dictările ce ar trebui să le conțină la finalul jocurilor...

Toată lumea va sta însă cu ochii și inima alături de acest duel pentru titlul de campioni dintre Dinamo și Craiova. Am început să simt răsuflarea talentaților și acum maturilor olteni, mai e ceva timp pînă „vom da cu ei" dar oricum, conturile se cam string. Va fi și un duel a două concepții destul de diferite de joc, noi rămînînd la jocul cu și pe extreme (le și avem), iar ei apelînd mai tot timpul în ultima perioadă la așezarea cu patru mijlocași și două virfuri.

Va fi frumos, sînt convins că trebuie vegheat ca totul să se desfășoare sub semnul cinstei și al corectitudinii și tocmai de aceea este firesc să le urez... La bună vedere !

CORNEL DINU ■

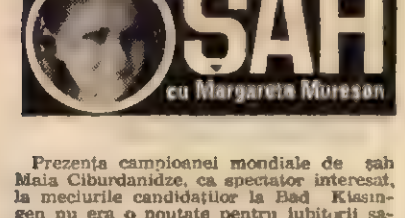

Spectator la scena campionatului mondial

Prezența campioanei mondiale de șah Maia Ciburdanidze, ca spectator interesat, la meciurile candidaților la Bad Kissingen nu era o noutate pentru iubitorii șahului din localitate. Mai toți o cunoșteau de la meciul candidatelor susținut în compania marii maestre Alla Kușnir în anul 1978. Atunci, intrînd pentru prima oară în luxosul Hotel — 2002, cu naivitatea celor 17 ani ai săi, Maia întreba : „Interesant, în ce fel de condiții au jucat participanții turneului din 1928, printre care și campionul mondial Capablanca ?"... Nu numai orașul, dar și participanții la acel turneu au rămas nume de referință în istoria mondială a șahului : Bogoliubov, Euwe, Rubinstein, Nimzovitsch, Reti, Yates, Tartakower, Marshall, Spielmann, Tarrasch, Mieses.

În așteptarea desemnării șalangerei la titlul suprem, campioana mondială studiază mult, se pregătește intens, avînd o bogată participare competițională. La Bad Kissingen venea ca susținătoare deschisă a marii maestre Lidia Semenova, căreia îi aducea prețiosul buletin de la turneul internațional masculin de la Dortmund, unde tocmai participase în compania unor renumiți mari maeștri.

Discutînd amical pe marginea participărilor sale frecvente la competițiile masculine, Maia, zîmbind amar, încerca regretul nerealizării normei de mare maestru internațional. „Mi-a lipsit o jumătate de punct. Păcat !", spunea ea. Întrebînd-o unde a lăsat acea jumătate de punct, Maia mi-a răspuns : „Am făcut două remize fără luptă, una cu antrenorul meu, marele maestru Gufeld, și alta cu Grzesik. La Șubă am reușit să mențin echilibrul poziției timp îndelungat, dar am pierdut la mutarea 105 ! Pe Wedberg nu l-am învins în ultima rundă. Era greu, aveam negrele...".

Și totuși este o mare performanță pentru tînăra campioană mondială clasarea pe locul patru în puternicul turneu cîștigat, în mod strălucit, de marele maestru român Mihai Șubă. Iată primii clasați : 1 Șubă 8 p., 2—3 Hort și Chandler 7,5 p., 4. Ciburdanidze 7 p., 5. Kindermann 6 p. etc. Maia Ciburdanidze aprecia elogios rezultatele deosebite înregistrate de jucătorul român, subliniind tenacitatea și dorința de victorie a celui care a cîștigat turneul de la Dortmund prin cinci partide decise și șase remize, necunoscînd înfrîngerea.

Campioana mondială este cunoscută iubitorilor șahului din țara noastră încă de la prima ei participare internațională din 1974, cînd, la numai 13 ani, cîștiga detașat turneul de la Brașov. Startul accelerat, realizarea a 8,5 p. din 9 posibile l-au făcut atunci pe marele maestru A. Kotov să exclame mai în glumă, mai în serios : „Maia este speranța noastră în lupta cu Fischer".

Dintotdeauna, ca mijloc de progres al gîndirii sale șahiste, Maia a folosit antrenamentul prin partide-blitz, jucate la 5 minute. Dacă la Brașov, copilă încă, și-a învins doar antrenorul de atunci, pe maestrul Șișov, acum, la Bad Kissingen, Maia nu s-a sfiit să provoace la luptă pe marii maeștri prezenți. Surclasarea marelui maestru Gufeld a fost rapidă. Marele maestru american Paul Benko a pierdut meciul foarte strîns, considerînd lupta echilibrată. Maia urmase sfatul antrenorului de a nu juca prea agresiv spre a nu-și pierde partenerul... Doar marele maestru Florin Gheorghiu a întristat chipul veșnic surîzător al campioanei mondiale, învingînd-o categoric. Chiar dacă a pierdut acest meci, dorința de revanșă a tinerei gruzine s-a manifestat imediat, prin propunerea unei noi competiții. Dar Maia intrase deja în criză de timp, o aștepta turneul internațional masculin de la Moscova, unde își anunțase participarea.

MARGARETA MUREȘAN ■

După europenele de box

Urmărind timp de 8 zile, la Varna, galele celei de-a 25-a ediții a campionatelor europene, ne-am dat seama, spre marele nostru regret, că boxul european cunoaște un declin tot mai vădit. Este suficient să arătăm, de la bun început, că la startul competiției au fost înscriși 149 de boxeri din 20 de țări, fiind absenți, pentru prima oară după mulți ani, pugiliști din Anglia, Portugalia, Țara Galilor, Irlanda de Nord și Spania. Dacă facem o socoteală, putem constata că din 149 de participanți, 48 urmau să primească la sfîrșitul competiției medaliile de aur, argint sau de bronz (se acordă două medalii pentru locurile 3—4), fiind deci suficient să cîștigi un meci pentru a intra în posesia medaliei de bronz, așa cum s-a întîmplat la categoriile semimuscă, grea și supergrea ! ! Privind competiția din punct de vedere spectacular, putem afirma că actuala ediție s-a situat ca valoare sub toate edițiile acestei tradiționale competiții pe care o urmărim cu regularitate din anul 1957.

Fără îndoială a scăzut numărul practicanților boxului în Europa. Cu ani în urmă, pe afișul europenelor figurau un număr de redutabili boxeri, adevărate vedete ale ringului amator, ca de pildă polonezii Kulej, Drogosz, Kukier, Pietrzykowski, iugoslavii Beneș, Parlov, Kaciar, cehoslovacii Torma, Nemecek, sovieticii Popencenko, Abramov, Lagutin, Pozniak, Stepașkin, ungurii Kajdi, Papp, italienii Benvenuti, Saraudi, spaniolul Rodriguez, vest-germanul Basel, englezul Mc. Taggart, bulgarii Velinov, Spasov, reprezentanții boxului nostru M. Dobrescu, frații Cuțov, V. Mariuțan, I. Alexe, A. Dumitrescu, C. Ciucă, N. Giju, C. Gruescu, Gh. Negrea, C. Dumitrescu și alții, care ne-au adus de-a lungul anilor 9 medalii de aur și zeci și zeci de medalii de argint și bronz.

Desigur există mai multe cauze obiective care au făcut ca boxul, sport de mare popularitate, cu o deosebită priză la spectatori să coboare vertiginos în clasamentul neoficial al celor mai îndrăgite discipline sportive. Astăzi, tineretul își îndreaptă pașii către sporturi mai ușoare (handbal, tenis, înot) avînd condiții dacă nu superioare celor care practică boxul, atunci cel puțin egale, și aceasta ca să fim indulgenți, cu boxul. Practicînd astfel de sporturi, tinerii evită traumatismele mai frecvente în box.

★

La Varna, boxul românesc a obținut o medalie de argint prin mijlociul Doru Maricescu și patru de bronz : C. Țițoiu (muscă), Mihai Ciubotaru (semimijlocie), Gheorghe Simion (mijlocie mică) și Paul Golumbeanu (grea). Un bilanț care reflectă exact declinul pugilatului din țara noastră. Adevărul gol-goluț este că nimeni nu s-a gîndit la mai mult, cu toate că noi, românii, sîntem în general optimiști. Nu am crezut însă nici o clipă, mai ales după primele două reuniuni, că vreunul dintre boxerii noștri va reuși să redediteze performanța lui Simion Cuțov, campion european 1975, la Katowice. Este drept că, la unele meciuri, tragerea la sorți nu ne-a avantajat : în cazul lui Titi Cercel, care a-a bătut ca un leu însă a fost învins de tehnica superioară a lui Nurikazov, cîștigătorul categoriei pană, și a semigreului Georgică Donici, întrecut la puncte de Kosanovski, mai tîrziu declarat campion al Europei. Am sperat totuși că C. Țițoiu va reuși să lase o impresie deosebită, dar ne-am înșelat amarnic. În general selecționabilii au arătat o excelentă pregătire fizică (I. Stan, D. Maricescu, P. Golumbeanu, Ilie Dragomir, Gh. Simion, M. Ciubotaru) majoritatea dintre ei dovedind carențe tehnice care i-au stopat să obțină victoria necesară în partidele cheie și să ajungă pe cea mai înaltă treaptă a podiumului. În intenția federației a fost ca la Varna să deplaseze mai mulți boxeri, adică o echipă de 11. Forul nostru a mai selecționat în lot și pe D. Schiopu (semimuscă), D. Cipere (cocoș) și Viorel Ioana (semiușoară sau ușoară). Aceștia însă s-au autoeliminat din echipă, încălcînd la Constanța, în cadrul ultimei etape de pregătire, regulamentul de disciplină și viață sportivă. După cum ne-a declarat un purtător de cuvînt al federației cei trei sportivi au consumat multe pahare cu vin și alte băuturi alcoolice mai tari în grade, fiind imediat eliminați din lot, măsură desigur salutară.

★

La telefon sau pe stradă, diferiți mari amatori de box care au urmărit la televizor meciurile campionatelor mi-au pus o serie de întrebări din care am înțeles că respectivii iubesc acest sport și că sînt competenți. Am să redau cîteva dintre aceste întrebări pe care le-am găsit foarte nimerite pentru a vedea lumina tiparului: a cîștigat Țițoiu meciul cu Simici mai ales că a fost numărat și a primit un avertisment ? ; de ce n-a fost numărat pentru a doua oară Simion în partida cu danezul Sveiggard ? ; Ce ne puteți spune de decizia pronunțată în meciul Maricescu — Redzepi ? ; este P. Golumbeanu într-adevăr o mare speranță ? O interesantă convorbire telefonică am avut cu fostul boxer de la Progresul, ing. G. Rossler, care printre altele mi-a spus : „Dacă prezentam echipa națională de acum 15 ani la Varna cîștigam toate medaliile de aur".

Și totuși, la Varna, oficialii care pronunță deciziile nu s-au dovedit în... formă ! Hai să zicem formă, ca să nu-i jignim. Acești turiști ai boxului amator în multe cazuri se joacă cu munca sportivului la antrenamente, pronunțînd verdicte anapoda. Cînd fac această afirmație nu mă gîndesc nici o clipă la noi. Pentru că la Varna nu putem spune că arbitrii ne-au dezavantajat. În unele întîlniri au fost acordate verdicte prin aranjamente penibile de culise. Lozinca arbitrilor este următoarea : Îmi faci un serviciu și am și eu grijă de tine la meciul următor". De multe ori ajung în lupta pentru medalii boxeri mediocri și aceasta ca urmare a culiselor. Excepție de la asemenea comportări a făcut arbitrul român D. Petrișor, care a constituit un frumos exemplu, de respect pentru sudoarea boxerilor.

★

Ne gîndim cu nostalgie la galele care aveau loc acum 20—25 de ani pe stadionul Republicii. Ținem minte că la întîlnirea România — Italia, într-un matineu, au luat loc în tribune aproape 20 000 de spectatori, iar la meciul cu Cehoslovacia, cînd Țiță a luptat cu Torma, eram să fim călcați în picioare, deoarece arena pur și simplu gemea de spectatori, care blocaseră toate intrările.

În acele zile fierbinți de vară, boxul în materie de popularitate ocupa locul doi în clasamentul disciplinelor sportive din țara noastră după sportul rege, fotbalul. Boxul, acest sport minunat al tinerilor puternici și curajoși, sportul care bine organizat este **EFICIENT** și nu are nevoie de alocații de fonduri din partea organizațiilor sportive, a ajuns datorită unor funcționari indiferenți să fie un sport parazitar pe bugetul CNEFS. Desigur cauzele sînt multiple și nu pot fi tratate în spațiul adecvat acestor rînduri. Vom încerca însă pe scurt să arătăm de ce acest vechi sport, poate cel mai vechi din lume, sport olimpic, a scăzut valoric în țara noastră, în pofida faptului că avem un public excepțional, dornic să urmărească gale interesante de box. Considerăm că mai întîi practicanții boxului trebuie să aibă la dispoziție **condiții superioare de pregătire altor discipline** (este regretabil că s-a desființat la marile cluburi și la altele din provincie masa de prînz a boxerilor). Apoi, nu putem trece cu vederea că la ora aceasta boxul românesc nu mai dispune de antrenorii de elită din trecut (C. Nour, P. Pop, M. Spakov, M. Doculescu, L. Popescu, N. Buză, Petre Mihai, Gh. Bobinaru, I. Stoianovici și alții), urmașii lor neavînd nici pe jumătate cunoștințele acelor oameni de colț, respectați pentru competența lor.

Nici la Galați, Craiova, Brăila, Constanța, Sibiu, Cluj-Napoca și alte orașe nu mai dispunem de antrenori de seamă, care să muncească cu dăruire pentru a produce cadre de nădejde pentru schimbul de mîine al pugilatului nostru. Tînărul începător care este inițiat în abc-ul boxului are nevoie de un antrenor conștiincios. Acesta trebuie să-l îndrume de la început către un box tehnic, în linie, care să completeze cunoștințele elevului mai ales că noi, românii, sîntem înzestrați cu o combativitate nativă puțin comună. Tot la acest capitol, este regretabil și de neînțeles că s-au desființat unele secții și mai ales taberele de vară ale juniorilor, unde erau pregătite cele mai dotate elemente. O altă cauză este lipsa de inițiativă a organizatorilor de la principalele cluburi sportive pe care nu-i interesează decît să meargă bine secția de fotbal ! Considerăm că federația are datoria de a întocmi un plan de organizare a unor gale amicale de către cluburi și să tragă la răspundere secțiile din țară. CNEFS are datoria să revină la măsura luată de a reduce calendarul competițional al federației de box. Imediat vor trebui organizate tradiționalele turnee din trecut, ca de pildă „Turneul celor 4", Meciul triunghiular Steaua—Dinamo—sel. cluburilor sportive sindicale, întîlnirea tradițională Dinamo—Steaua, meciul triunghiular dintre echipele orașelor Galați, Brăila și Constanța. Lipsa de inițiativă a unor organizatori de cluburi nu poate fi trecută cu vederea urmînd ca aceștia să fie penalizați. Cluburile și secțiile din țară nu trebuie să aștepte totul de la federație urmînd să aibă inițiative din care au de cîștigat boxul și zecile de mii de spectatori.

În planul de măsuri pentru redresarea boxului nostru, la loc de frunte ar trebui să fie situată ideea modificării pentru doi—trei ani cu scop experimental a sistemului de desfășurare a campionatului național individual. Propunem campionat național cu centura în joc la toate cele 12 categorii, competiție care ar deveni mai interesantă și care, fără îndoială, ar polariza atenția amatorilor de box din întreaga țară. Organizînd asemenea gale săptămînale, cu centura în joc, în diferite orașe ale țării, vom face fără îndoială un prim pas înainte spre readucerea boxului nostru pe adevărata linie de plutire. Altfel, vom scrie după viitoarele campionate europene de la Budapesta (1985) alte articole care să aibă ca subiect.. faptul că au trecut anii și n-am făcut nimic pentru box ! Ce părere au tovarășii din conducerea CNEFS ?

PAUL OCHIALBI ■

Cronica șoselei

De domeniul incredibilului

„Tocmai terminasem cina. Discutam cu soțul despre copiii noștri, despre mulțumirea noastră, că, în sfîrșit, îi vedem pe amîndoi cu rostul lor, la casele lor. Apoi, bărbatu-meu a ieșit în curte, să vadă dacă păsările sînt la locul lor. L-am auzit mai tîrziu chemîndu-mă : „Eu mă duc un pic pîn'la soră-mea". Constantina, cumnată-mea, nu stă departe. „Bine, Nistore, du-te", îi răspund eu. Nu trece mult și aud o izbitură destul de puternică, dar așa, înfundată. Nu mi-am dat seama ce s-a întîmplat. Poate din cauză că eram în cameră. Mă îndrept spre poartă. Nu prea se vedea bine, că era pe seară. Abia cînd am ajuns în stradă, am început să înțeleg despre ce-i vorba. Cam la 50 de metri, se vedea o mașină pe trotuar. În jurul ei, se tot învîrteau cîțiva oameni. M-am apropiat și eu. Autoturismul era boțit bine. Două femei se tînguiau de durere și un copil plîngea. Puțin mai tîrziu a venit o salvare și le-a dus la spital. Nu erau rănite grav. Cred că mai mult speriate. Șoferul, care nu pățise nimic, discuta cu un bărbat. L-am recunoscut, era un vecin. Locuiește de mulți ani pe strada noastră. Șoferul îl tot asigura că plătește tot. Era vorba despre gardul cu temelia de piatră. Abia mai tîrziu am observat că mașina rupsese un pom și fărîmase gardul lui nea Costică. Începuse să se adune lumea. Știți cum sînt unii oameni ? Imediat se string și cască gura. Am plecat acasă. Se face 9, 10, 11 seara și omul meu nu vine. Nu făcea el așa ceva, să stea ore întregi la băutură ori la tacîale. Nu era nici afemeiat. Doar cîte o țigară și aia rar. Fug la Constantina. „Nu-i soră, nici n-a trecut p-aici" N-am dormit toată noaptea. Cînd au venit a doua zi și mi-au spus că l-au găsit mort, am rămas înmărmurită. Abia împlinise 50 de ani. Cînd am zis și noi că am mai scăpat de greutăți să rămîn văduvă ?" Pe femeie o podidesc lacrimile. O înțelegeam.

Virgil I. făcuse în acea după-amiază, însoțit de soție, o prietenă a acesteia, și fiica în vîrstă de 3 ani, o vizită la niște rude, care domiciliau într-o comună din apropiere. Totul a decurs normal. Copilul s-a jucat în grădină, iar cei mari au discutat proiecte de concediu. Se înserase cînd Dacia 1300 s-a pus în mișcare către casă. Probabil obosit, copilul a început să plîngă. Fetița nu se potolea deloc, iar femeile încercau, ba una, ba alta, s-o liniștească. Rar găsești un șofer pe care să nu-l deranjeze, cît de cît, situațiile de acest gen. În cazul de față, pilotul era hipersensibil la gălăgia ce se crea în mașină. Și altă dată, nesuportînd vacarmul provocat de pasageri, se enervase la culme oprind chiar mașina, pentru a se „descărca". Era bine dacă o făcea și de astă dată. Lucrurile s-au derulat însă altfel. La un moment dat, șoferul aude niște zgomote suspecte la una din roți. Îngrijorat peste măsură de situația apărută, frînează brusc în ideea de a opri și a interveni operativ pentru remedierea defecțiunii. Ce se întîmplă cu pasagerii în asemenea situații este cunoscut datorită acțiunilor legiuitor fiziciI. Ei sînt împinși cu putere în direcția mersului mașinii. Maria își strînge, într-un scurt reflex de apărare, fetița în brațe, iar prietena ei, care ține în mîini o cutie cu ouă, o trimite în cap șoferului, realizînd, pe aproape întreaga suprafață a habitaclului, o omletă suficientă pentru a hrăni un internat întreg de copii.

Derutat de gălbenușurile ce i se scurgeau pe haine și de lovitura de loc neglijabilă ce o primise șoferul care rulează cu viteză mare pierde controlul mașinii, care intră pe trotuar, face o piruetă de 180°, provocînd pagubele amintite la început.

În această secvență se întîmplă ceva unic aproape în istoria accidentelor de circulație. Înainte de a lovi pomul și socîul de piatră al gardului, autoturismul îl coșeaște pe Nistor, aflat pe trotuar și îl proiectează peste gard în grădina cu pricina. Apoi, deasupra lui cad fragmentele de zid și coroana destul de mare a pomului doborît. Nimeni nu observă că autoturismul a provocat și o victimă. Nimeni nu observă cadavrul omului. Abia a doua zi dimineață, proprietarul imobilului trecînd la evaluarea detaliată a pagubelor produse, observă în tufele dese de verdeață cadavrul vecinului său.

VICTOR BEDA ■

Ridendo

Ştiuca de aur

Recent, am publicat un roman (nu ştiu dacă l-aţi citit) intitulat „Ştiuca de aur". Aria sa de investigaţie este largă, diversă (poate prea diversă, mi s-a reproşat), abordez acolo circa nouă teme majore şi cincisprezece minore, am şase personaje principale şi douăzeci şi cinci secundare, plus descrieri de peisaje, obiceiuri folclorice şi matrimoniale din diferite locuri ale ţării etc. I-am pus titlul acesta pentru că personajul principal, mergînd în deltă şi nefiind pescar, prinde întîmplător o ştiucă aurie, întîmplare care are în viaţa lui o semnificaţie anume.

La numai o lună de la publicarea cărţii mă trezesc cu o citaţie prin care eram anunţat că am fost dat în judecată pentru plagiat de către un autor cu numele de V.D. Piinişoară-Sascut. Citaţia era însoţită de actul de acuzare, acesta însumînd 47 de pagini. Neavînd aici spaţiul necesar pentru a-l reproduce în întregime, am să fac un scurt rezumat al documentului respectiv, citînd fragmentele importante.

Pe primele douăzeci de pagini, V. D. Piinişoară-Sascut informa organele de justiţie că este autorul unei cărţi fundamentale, intitulată „Ştiuca ca regină a bălţii", consacrată exclusiv acestui peşte de elită şi că respectiva carte a fost împiedicată sistematic să fie tipărită de către mine, în cîrdăşie cu mai mulţi editori. Citez : „Pentru a vă face o idee despre moravurile care există în acest sector de activitate, vreau să vă spun că, în ziua în care mie mi se respingea cartea, la Editura „I. L. Caragiale", pe motiv că este nulă din punct de vedere artistic, agramată şi stupidă, pe uşă a intrat autorul cu manuscrisul romanului lui la subţioară, s-a îmbrăţişat cu directorul, s-au pupat, după care au băut o cafea împreună, veseli nevoie mare. Dar mirşăvia lor n-a rămas aici. La toate editurile la care mergeam apoi, cartea mea era respinsă, inclusiv la cea Enciclopedică sau a Academiei. De ce ? Simplu. Cei doi anunţau celelalte edituri, telefonic sau telegrafic : „vedeţi că vine unul cu o carte aşa şi-aşa, sabotaţi-l". Moralitatea oribilă a autorului reiese, dealtfel, în toată goliciunea ei mai ales dintr-un fragment foarte elocvent al romanului. După ce prinde ştiuca de aur, personajul o duce acasă, la Bucureşti, o face rasol, cu mujdei şi maionează, şi cheamă mai mulţi prieteni la masă. Cine credeţi că erau printre aceştia ? Un editor şi un critic literar. Adică unul care-i publică cartea şi altul care i-o laudă. Şi atunci noi, debutanţii, unde să mai găsim un locşor ? Nu mă refer numai la mine care, fiind pensionat numai de doi ani şi beneficiind de o sănătate excelentă, am posibilitatea să mai aştept, dar există persoane al căror debut nu mai poate fi amînat nici măcar cu o zi din pricina gripelor care bîntuie trimestrial".

În următoarele 27 de pagini ale actului de acuzare, V.D. Piinişoară-Sascut venea cu numeroase argumente care să demonstreze plagiatul meu. El susţinea că i-am furat cu neruşinare **întreaga** carte, deşi opul lui avea 400 de pagini în timp ce capitolul meu despre prinderea ştiucii se întindea doar pe cinci pagini. Dar ce plagiasem, de fapt ? S-o luăm pe puncte :

1. Faptul că eu numeam ştiuca „stăpînă a bălţilor", iar el „regină a bălţilor", ceea ce era acelaşi lucru, după opinia sa.

2. În modestul meu fragment erau descrise cele două modalităţi de a prinde o ştiucă : cu peştişor viu sau cu linguriţă de metal, linguriţa fiind, la rîndul ei, tot de două feluri : rotativă sau „pişcot". Acuzatorul susţinea că aceste detalii le-am furat din opul lui, deşi eu le aflasem de la un bătrîn pescar dunărean.

3. Atît la mine, cît şi la V.D. Piinişoară-Sascut, se vorbea despre cele patru feluri în care poate fi mîncată o ştiucă : prăjită, rasol, umplută sau chiftuleţe.

Mi se mai aduceau şi alte acuze, dar acestea erau cele mai importante. În final, el cerea ca instanţa judecătorească să mă oblige să-mi cer public scuze pentru fapta mea ignobilă sau să-i cedez toate drepturile de autor pe care le încasasem de pe urma respectivei cărţi. Aveam de ales.

M-am dus la tribunal, unde am stat de vorbă chiar cu preşedintele acestuia, o persoană amabilă şi cumsecade, care m-a înţeles întru totul, dar care mi-a mărturisit că nu mă poate ajuta cu nimic, singura soluţie fiind să-mi angajez un avocat.

Cunoşteam unul, tînăr, capabil şi iubitor de literatură. I-am telefonat. Acesta ştia cazul (îl ştia, dealtfel, tot Bucureştiul).

— Nu aveţi nici o şansă, mi-a zis el, cu tristeţe. Acest Piinişoară-Sascut şi-a angajat cel mai mare avocat din ţară, un tip strălucit şi imbatabil. Va cîştiga în mod sigur.

— Bine, dar e stupid ! am strigat eu.

— Păi tocmai de-aia. Acest maestru e specialist în procese absurde. N-aveţi nici o şansă să scăpaţi. Cereţi-i scuze lui Piinişoară-Sascut.

— Asta nu ! Orice, dar asta nu !

Am ajuns acasă extrem de tulburat. Această întîmplare întrecea prin stupizenia ei orice închipuire. Eu, plagiator al lui V. D. Piinişoară-Sascut un veleitar idiot, probabil schizofrenic, obligat să mă apăr la tribunal, umilindu-mă pentru toată viaţa, precum Caragiale în faţa lui Caion ! Cum e posibil aşa ceva ? Cum e posibil? Din cauza indignării am izbucnit în plîns în braţele soţiei. Aceasta m-a liniştit cum numai ea ştie s-o facă, după care am stat toată noaptea de vorbă, întorcînd lucrurile pe toate feţele, cu calm şi luciditate. N-are rost să vă povestesc aici ce-am discutat, care au fost argumentele mele şi, mai ales, ale ei. N-au nici o importanţă. În încheiere, vă rog să-mi îngăduiţi să folosesc acest prilej pentru a face următoarea declaraţie : „Stimate şi preţuite V. D. Piinişoară-Sascut ! Iartă-mă !"

ION BAIEŞU ■

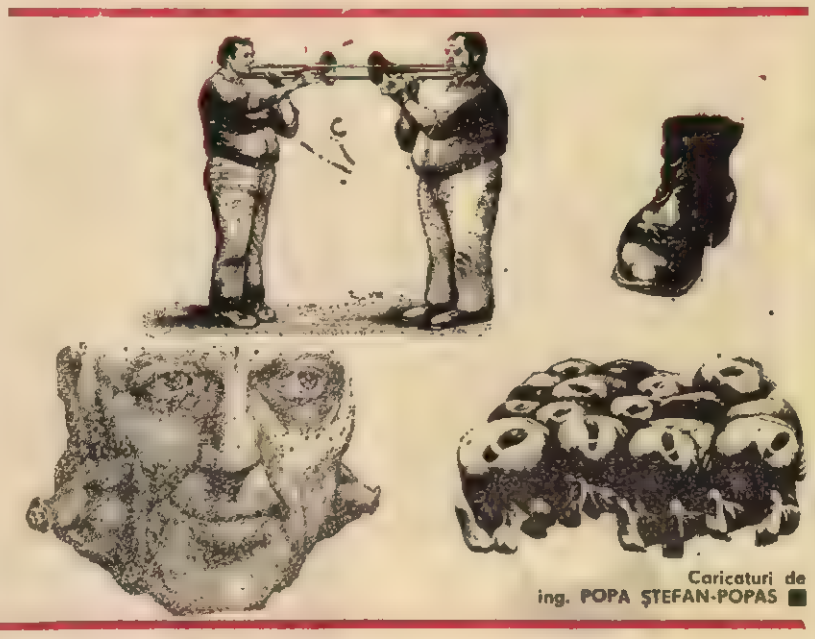

Caricaturi de
ing. POPA ŞTEFAN-POPAS ■

Escrocul a primit 8 ani... dar cum rămîne cu „gură-cască" ?

„Sînt delegat de la Timişoara — aşa s-a recomandat cu citva timp în urmă, personajul numărul unu al întîmplării ciudate pe care o relatăm în rîndurile de faţă — şi a fost suficient ca paznicul **Petru Nicoară** aflat în ziua aceea la poarta Fabricii de accesorii şi piese de schimb „Turdeana" să-i permită acestuia accesul în cabina unde „ofiţer de serviciu" era Marieta-Rodica Man. „Sînt..." — a pronunţat acesta în faţa celei care „asigura" **dublarea vigilenţei** paznicului de la poartă, pentru că altfel nu s-ar explica instituirea unei asemenea atribuţii.

Şi fără să-l întrebe cum se numeşte — de legitimare nici nu mai încape discuţie — cu toate că la poartă există un registru anume destinat pentru înscrierea datelor de stare civilă ale tuturor delegaţilor care se prezintă la întreprindere — M.R.M. îi arată direcţia spre „Biroul desfaceri". Aici s-a adresat politicos şi zîmbind merceologului **Maria Sălăjan** : „Am venit după seturi-motor Dacia 1300". „Luaţi loc. Doriţi o cafea ?" — şi-a invitat şi întrebat merceologul musafirul. „Da ! nu vă deranjaţi" — a răspuns „delegatul" surprins de atîta ospitalitate chiar şi faţă de un necunoscut. „Cum vă numiţi ?" a mai întrebat Maria Sălăjan, după ce a turnat cafeaua în ceaşcă şi a început să completeze avizul de expediţie. „Muşat Aurel" — a răspuns puţin precipitat oaspetele între două sorbituri. Apoi a dictat din memorie seria şi numărul B.I., locul şi data naşterii, domiciliul. Merceologul a considerat că ar fi o jignire să-i pretindă actul de identitate, cum nu i-a pretins dealtfel nici delegaţia tip, fără de care nu se completează nici un aviz de expediţie, şi cu atît mai puţin se livrează produse.

„Muşat Florea" a prezentat un alt soi de „document" asupra căruia vom reveni în rîndurile de mai jos, pe care totuşi M.S. îl ia în considerare şi completează avizul de expediţie chiar şi la rubricile care erau de competenţa magazinerului. Excesul de zel al merceologului merge mai departe. Îl conduce pe „delegat" prin secţiile unde accesul persoanelor din afara întreprinderii, fără imputerniciri speciale, este interzis ; solicită maistrului Florin Olaru să asambleze urgent 20 seturi motor ; revine, la rugămintea „delegatului" şi cere să fie asamblate 40 de seturi, în care sens modifică şi avizul, apoi se îngrijeşte ca marfa să fie scoasă în stradă, unde „reprezentantul beneficiarului" (? ?) pretindea că trebuia să oprească autovehiculul 31-AG-892 (număr dictat tot din memorie), plecat, chipurile, după benzină la Cluj.

La poartă M.R.M. înregistrează avizul de expediţie, paznicul face loc electrocarului să iasă şi să descarce pe trotuar pachetele cu cele 40 seturi-motor şi asistă absent cum „delegatul" le încarcă într-un autoturism, de culoare verde, al cărui număr de înmatriculare nu avea nici o legătură cu cel înscris în avizul de expediţie.

După un timp, conducerea întreprinderii se adresează, alarmată, Miliţiei municipiului Turda.

„...Vă rugăm să luaţi măsuri pentru cercetarea următorului caz : cu avizul de expediţie nr. 5595 din ... noi am livrat unităţii nr ... „service" din Timişoara, 40 seturi motor „Dacia 1300" dar beneficiarul refuză să ne onoreze factura, pe motiv că nu ar fi emis nici o comandă pe adresa noastră, nu a primit produsele specificate, iar numele delegatului Muşat Florea nu este cunoscut în unitate..."

Ofiţerii **Vasile Micu** şi **Vasile Vancea** de la Miliţia municipală, merg imediat la „Turdeana" şi constată cu stupoare că documentul în baza căruia merceologul Maria Sălăjan livrase cele 40 seturi motor în valoare de peste 65 000 lei, era o comandă emisă în condiţii dubioase la unitatea din Timişoara, dar pentru o cantitate de **100 kg aracet**, falsificată în modul cel mai grosolan cu putinţă, că ar fi putut trezi suspiciuni şi unui copil din clasa a 3-a (cifra 100 şi cuvintele „kg aracet" erau tăiate cu pixul, iar sub ele scris „40 seturi motor"). Tot atît de vizibile erau şi ştersăturile şi adăugirile privind numele delegatului şi alte date referitoare la identitatea acestuia.

Ofiţerii de miliţie îşi dau imediat seama că au de-a face cu isprava unui escroc deosebit de îndrăzneţ „dacă avusese curajul să uzeze de un fals atît de bătător la ochi de parcă ar fi ştiut dinainte că va intîlni la fabrica respectivă, de la poartă pînă la biroul desfaceri, numai de-alde „gură-cască".

Împreună cu merceologul M.S. care nu ştia cu precizie decît semnalmentele falsului delegat, au plecat de urgenţă la Timişoara unde încep să caute... acul în carul cu fîn. Plecaseră acolo, în primul rînd, pentru a elucida împrejurările în care a fost emisă şi „pierdută" comanda pentru aracet, despre care, în treacăt fie spus, factorii vizaţi n-au putut să dea nici o explicaţie şi facem pe această cale apel către organele de control din unitatea tutelară să dezlege misterul acestora pentru că nu este admisibil ca o adresă oficială cu antet, semnături şi ştampilă în regulă, să ajungă pe mîna oricui, în speţă să fie folosite de un escroc.

Ofiţerii de la Miliţia municipiului Turda n-au putut afla mare lucru în legătură cu sus-amintita comandă, însă perseverînd în investigaţii, după semnalmente şi apucături specifice acestor categorii de indivizi, au dat de urma celui căutat care, la întrebarea Mariei Sălăjan „bine domnule Muşat, cum aţi putut să-mi faceţi una ca asta ?" el a răspuns prompt : „în primul rînd nu mă cheamă Muşat" (? !). Şi avea dreptate, pentru că se numeşte **Motilică Mihai**, 26 ani, care mai avea la activ fapte penale, dar beneficiase de prevederile decretului de graţiere de la finele anului trecut (pe cînd lucra ca merceolog la BJATM Timişoara a sustras şi vîndut un tractor). Ideea cu seturile motor îi venise în perioada de pauză îndelungată între părăsirea unui loc de muncă şi căutarea altuia. A „făcut rost" de o hîrtie cu antet, semnături şi ştampilă, s-a urcat în autoturismul personal, a pornit spre Turda şi aventura a „ţinut" Un prieten din Timişoara, M. Tătaru, şeful unui atelier de reparaţii auto, s-a oferit să-l ajute în valorificarea seturilor motor, drept pentru care a fost implicat şi el în proces ca tăinuitor, fiind condamnat la un an închisoare.

Motilică a primit 5 ani şi 6 luni, pentru înşelăciune în dauna avutului obştesc, fals material, uz de fals, fals privind identitatea şi starea de recidivă, plus 2 ani şi şase luni, pe care îi va executa pentru fapta care îi fusese graţiată, deoarece a confundat clemenţa legii, cu slăbiciunea. Deci, în total 8 ani. Cum rămîne însă cu alde „gură-cască" ?

MIHAI GROZAVU ■

Cutezătorii Sufletului

Zaharia Bârsan

Neîndoios începuturile teatrului românesc din Transilvania, stăpînită de monarhia austro-ungară, sunt indisolubil legate de numele lui Zaharia Bârsan. Cerul transilvan nu era limpede ca astăzi ; gîlia îşi mocnea danful în coarnele de plug ; şi cu ochii pierduţi peste crestele Carpaţilor, în „ţară", sufletele se tînguiau, mastere... E drept că sfidînd asupririle, ajunseseră pînă la oful inimilor citeva trupe de histrioni, păsări călătoare, aducînd dulcea vorbire luminată de stele şi clocotul singelui, părtaş deopotrivă la ideal... Prima, talianca născută la Galaţi, Fanny Tardini, cu cei doi Vlădiceşti. Plese naţionale, entuziasm delirant. O urmează marele dramatic al timpului, Pascaly, cu Eminescu în trupă, sufler şi uneori actor. Pe aste drumuri la fraţii de-o limbă şi simţire încolţeşte amoarea şoptitorului-stihuitor pentru una din strălucitele dive din scenă, Eufrosina Popescu... Nici Millo nu se lasă, trece şi el munţii, cu „Lipitorile satelor", „Herşcu Boccegiul", „Chir Zuliaridis", „Muza de la Burdujeni", „Baba Hârca". „Prăpăstiile Bucureştilor". Din idealul celor doi mari rătăcitori „fură" bănăţeanul Augustin Petculescu, devenit „artistul pantofar" în fruntea unei trupe ambulante. Dar acela ce se dovedeşte cel mai credincios slujirii provinciilor împilate — an de an, paisprezece — este I.D. Ionescu, faimosul cupletist de la „Union", care va sfîrşi la Sinaia înmormîntat cu talerul... Pling românii la doinirile lui sfîşietoare în timp ce solgăbirăul îşi muşcă mustaţa lustruită cu unsoare, la pîndă... „Telegraful Român" găseşte să remarce : „el renaşte în genul în care Millo se stinge".

Datorită acestor magi ai românismului, teatrul devine misiune sfîntă, se înmulţesc trupele de diletanţi, ia fiinţă Societatea pentru fond de teatru român — S.T.R. Scopul : fundarea unui teatru naţional, ca în Regat. Acestui ţel se dedică şi va constitui fundamentul întregei existenţe Zaharia Bârsan, copilul care la 7 ani în satu-i natal, Sân-Pietru de lîngă Braşov, se ţinea după comedianţii care se „produceau" la crîşmă pentru zece creiţari. Născut 1878, apare prima oară în faţa publicului la şaptesprezece ani, la Feldioara. Mai tîrziu joacă teatru cu diletanţii din Sebeşul Săsesc, „Gazeta Transilvaniei" remarcîndu-l încurajator. Se alătură Societăţii pentru fond de teatru român, înfiorînd asistenţa cu monologul „Greva fierarilor". Drept recunoaştere a meritelor şi talentului, numita societate îl trimite la Viena şi Berlin, mai apoi la Bucureşti, unde e angajatul Teatrului Naţional cîteva luni.

Reîntors din „ţară", ştie ce are de făcut. Înfăptuirea visului său : existenţa teatrului român în Ardeal. Se dăruieşte cu o putere de muncă şi de credinţă, unice. Sunt anii peregrinărilor lui, chinuite, din sat în sat, din oraş în oraş, spionat de autorităţi, cu torţa Thaliei străfulgerîndu-i visul... Mai întîi o face în formaţiile de diletanţi, după care îşi alcătuieşte trupă proprie. Vara turneu de trei luni, iarna o lună şi jumătate. Interpretează rolurile prime, traduce, adaptează, pune în scenă. La Făgăraş, autorităţile poliţieneşti reţin pe artişti şi o parte din trupă, înfricoşată, bate în retragere... Bârsan se duce la Budapesta, la stăpînire, şi obţine autorizaţia. Reîntîlnindu-se cu „ai săi" la Sălişte, se însoară cu Olimpia Braşoveanu, viitoarea mare tragediană, care-i va fi întreaga viaţă preţioasă colaboratoare. Nobilul corifeu continuă ani de zile apostolatul, jucînd pe scene improvizate, pe butoaie, adeseori amanetîndu-se, ca să ajungă la următoarea reprezentaţie. Numai aşa, pe pămîntul transilvan, îmbibat de lacrimi şi jele, au găsit ecou în suflete replicile din „Blanduzia", „Ovidiu", „Năpasta", „Papa Lebonard", „Slugă la doi stăpîni", „Instinctul"... La Brad, un zeflemist petec de hîrtie scris cu creion albastru, lipit pe geamul circiumii, anunţa reprezentaţia : „Teatrul d-lui Z. Bârsan, veniţi fraţi, arta gustaţi !"

Devine şi autor dramatic. Naţionalul bucureştean — director Pompiliu Eliade — îi reprezintă piesa „Mărul". Venită de la Sân-Pietru, mumă-sa bate din palmele muncite, să aţîţe mintea fecioriului dusă de lîngă ea, pe cele coclauri... Va veni triumful „Trandafirilor roşii", pe aceeaşi scenă.

Influenţa lui Zaharia Bârsan asupra mişcării teatrale din Transilvania continuă covîrşitoare. În turneul din 1911 vrea să treacă în Bucovina. La ultima reprezentaţie de la Sân-Georgiul Român, declamă poezia „Carmen Saeculare" găsită de autorităţi subversivă. Este arestat împreună cu soţia şi cumnata sa, Marioara Braşoveanu. Apoi expulzaţi, deşi actele în regulă. Noaptea, orbecăind prin întunerec, bătuţi de ploaie şi vînt, înfrigoraţi, înfometaţi, trec munţii pe la Vatra Dornei... Aşa ajung soţii Bârsan angajaţii Naţionalului bucureştean, unde cîţiva ani desăvîrşesc o activitate de prim ordin.

Şi vine istorica zi de 1 Decemvrie 1918. Ardealul revine la patria mumă. Consiliul Dirigent sub preşedinţia lui Iuliu Maniu în şedinţa de la 13 Septemvrie 1919 aprobă înfiinţarea Teatrului Naţional din Cluj. Visul lui Zaharia Bârsan se împlinise.

15 Septemvrie 1919 : cel ce fusese expulzat din ţara lui este numit director al teatrului.

GABY MICHAILESCU ■

Lumea în care trăim

Plînsetul copiilor

„Plînsetele copiilor care muncesc pot fi auzite în lumea întreagă" — scria săptămînalul american „Newsweek".

Copii care plîng, copii care muncesc.

Plînsetul copiilor este firesc pînă la o anumită vîrstă. Dar revista americană nu se referă la copiii de această vîrstă, la băieții și fetițele ce plîng pentru că anii de început ai vieții impun o acomodare uneori complicată.

Plînsetul copiilor pe care-i amintește „Newsweek" este însă de altă natură. Este plînsetul acelora care încep să muncească de timpuriu, în timp ce părinții lor șomează. Sînt lacrimile a milioane de copii cărora li s-a furat copilăria și care constată prea devreme cît de dură poate fi viața.

Copii care plîng, copii care muncesc.

Plînsetul copiilor înseamnă tristețe, durere, neputință și acuză o lume incapabilă să-și ocrotească generațiile de mîine.

Cele scrise de săptămînalul american nu reprezintă o simplă și banală figură de stil. Nu este o frază ieșită în grabă din condeiul unui ziarist ce a dorit să șocheze. În realitate lucrurile sînt mult mai complicate, deoarece gazetarul american are în vedere o situație specifică multor țări capitaliste în care, deseori, copilăria înseamnă muncă în ateliere sau hale de uzină, în mine și cariere, sau pe plantații.

Despre munca copiilor în țări ca Haiti, Columbia sau Thailanda s-a scris și se va mai scrie. Micuții lucrători, exploatați fără milă, cunosc o viață de infern. Unii ar fi tentați să plaseze fenomenul în contextul subdezvoltării, al existenței unor probleme ce grevează aceste țări rămase în urmă pe planul progresul Dar munca neagră a copiilor este folosită și în țări dezvoltate.

Citeam undeva despre situația din Italia unde peste o cincime din copiii între 10 și 15 ani, vîrsta învățăturii, vîrstă a exuberanței, sînt nevoiți să muncească. Iar cei ce muncesc au abandonat învățătura. Ceea ce reprezintă un handicap pentru tot restul vieții, căci nu vor mai avea nici o șansă în dura competiție de pe piața muncii. Vor fi mereu undeva, în margine, gata să presteze orice slujbă, la orice preț, deoarece le va lipsi calificarea. Prea puțini dintre ei vor reuși să depășească acest handicap. Săptămînalul american scrie că o pătrime din tinerii britanici aflați pe scara vîrstei între 13 și 16 ani pot fi întîlniți lucrînd în diferite întreprinderi, magazine și instituții. În R.F. Germania se petrece pe scară largă același fenomen, din moment ce numai într-un singur land, în Bavaria, s-au înregistrat peste 300 000 de violări ale legislației ce interzice munca copiilor în industrie.

Comentatorii revin mereu cu întrebarea : de ce se apelează la munca copiilor cînd părinții lor șomează? Nu este nici o taină. În anumite împrejurări, acolo unde procesele de producție sînt mai simple, munca copiilor este mai rentabilă. Copiii sînt plătiți mai prost și nu au contracte de muncă. Ei nu creează obligații legale. Sînt muncitori de contrabandă. Sînt angajați după voie și concediați fără scrupule. Iar copiilor nu le rămîne decît să protesteze prin plînsul copiilor pe care-l amintea „Newsweek".

Neîndoielnic, problemele copilăriei nefericite sînt multiple. Organizația Internațională a Muncii estimează că 75 000 000 de copii sub 15 ani muncesc. Alte calcule dublează cifra. Fiind vorba de o activitate „la negru", este firesc să se întocmească cu dificultate un calcul exact. Oricum, indiferent de acest calcul, rămîne tragica realitate a copiilor fără copilărie.

În lumea bogată ca și în cea săracă, pentru prea multe ființe vîrsta de început a vieții este dificilă, grea. Unii copii muncesc, alții hoinăresc alungați de sărăcie, de foamete, de mizerie, de boli. Milioane și milioane de copii sînt pradă analfabetismului. Iar în anumite zone ale globului mortalitatea infantilă face ravagii fantastice. O mortalitate ce trebuie asociată subnutriției și epidemiilor.

Din nefericire, lumea noastră care cheltuiește sute de miliarde de dolari pentru înarmare, care are suficienți bani pentru a întreține armate și a aglomera arsenalele, care a dus competiția înarmărilor pînă în spațiile extraterestre, această lume se preocupă insuficient de copii și de copilăria lor. Faptele o dovedesc cu prisosință.

Scria săptămînalul american : „Plînsetele copiilor care muncesc pot fi auzite în lumea întreagă".

Pot fi auzite...

Dar sînt auzite ? Din nefericire o lume preocupată de înarmare și război este mai puțin dispusă să-i audă pe copiii care plîng...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Șocul și cîntecul

Mult zgomot pentru nimic, a spus marele dramaturg, și formula lui îmi vine în minte, apărîndu-mi la fel de proaspătă în alte două cazuri. Au devenit publice la începutul lunii și, de pe urma lor, unele publicații vest-germane, franceze, engleze, italiene și spaniole și-au sporit sensibil vînzările și, desigur, și tirajele — consemnîndu-le după clasica formulă gazetărească, „cinci coloane pe a-ntîia". Nu voi mai lungi vorba și voi reveni asupra „afacerii Heidemann — Hitler", adică asupra ciudatei apariții a memoriilor conducătorului nazist. Întrebarea care se pune este următoarea : în ce măsură Gerd Heidemann — un fost reporter avizat al publicației Stern, foarte bun cunoscător al perioadei naziste și al multora dintre figurile mai mari sau mai mici ale acesteia — a acționat deliberat nu în privința conferirii unei aure misterioase textului, ci în direcția resuscitării cultului lui Hitler în vremea în care se împlinea o jumătate de veac de la ascensiunea acestuia la putere, l se consemna ziua de naștere, ca și a altei căpetenii naziste — Hess ? Faptic, Heidemann a mizat pe șocul unui asemenea eveniment, pe agitația ce se produce într-un atare context și care, în ultimă instanță, a readus în actualitate nu doar o figură, e adevărat dintre cele mai sinistre ale trecutului, ci întreaga perioadă a nazismului. Apoi, publicația respectivă — și ulterior toate celelalte care au achiziționat de la ea drepturile de a reproduce Memoriile — nu a acționat ca o prizonieră a evenimentului șocant, a acelei amintite politici a informației senzaționale în pofida avertismentelor severe ale istoricilor de certă probitate și profesionalitate ? Da, e adevărat, azi, ea și-a sacrificat doi conducători dar se pot ulia tirajul sporit, exemplarele în plus vîndute și alți bani încasați prin „copyright" ? În fine, în tot acest context, nu este exclus ca, într-o bună zi, unui editor să-i vină ideea să scoată „pentru amatori de falsuri" aceste neautentice Memorii pentru că s-ar găsi și iubitori și colecționari pătimași de asemenea „opere".

Al doilea eveniment circumscris aceluiași context al smulgerii banilor printr-o politică a informației șocante a-a consemnat concomitent cu afacerea de mai sus, dar în Spania, cînd ziarul ABC publica integral, declarîndu-și cu litere de o șchioapă „cea mai mare scîrbă", cuvintele unui cîntec însoțit de „un incendiar editorial" : „Un cîntec obscen, nou scandal la televiziune. Textul integral al cîntecului în paginile interioare" anunța el, după citata formulă „cinci coloane pe a-ntîia". Se întîmplase că la TV, la o emisiune pentru tineri, într-o sîmbătă dimineață, un grup punk (format din patru fete) interpretase un cîntec ale cărui cuvinte șocau. Dar, spun unii, totul părea să treacă neobservat dacă indignarea ziarului respectiv nu a-ar fi exprimat în pagini întregi. Este adevărat, gurile rele citate de agenții susțin că, încă din prima zi, ei a vîndut în plus 70 000 de exemplare, că în joc au intrat alte cotidiane, că reacțiile și-au schimbat ținta și citau academicieni care spuneau că partidul de la putere — socialist — vrea „să rupă civilizația occidentală" și „să corupă tineretul". Am uitat să scriu că peste alte cîteva zile urmau alegerile...

Și iată-mă în ceas de noapte, ascultînd un cîntec, tot meridional, dar care n-are nimic cu cele de mai sus, vocea inegalabilei Milva anunțînd acel „arlechino gitano chi arriva da lontano". Sigur, nu se pot pune semne de adevărată egalitate între „memoriile" false și un banal cîntec, dar vorba cuiva, banul e ban, trebuie să circule.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Spectacolul informației

Sfidarea japoneză

Nu plec neapărat de la faptul că un volum anterior „Sfidării mondiale" al aceluiași JJSS a-a numit „Sfidarea americană". Și nici de la realitatea că în bună măsură era vorba acolo de japonezi. Ce mă face să alătur cuvintele din titlu pornește de la o informație descoperită prin documentarele UNESCO: în arhipelagul nipon se pune la cale o rețea de comunicație ultrarapidă și fără posibilitatea de eroare. Sisteme de informare bine puse la punct există și în prezent, unele chiar în Japonia. Ce-și propune pentru începutul secolului următor NTT — compania publică niponă de telegraf și telefon — vrea ceva mai mult decît să admire cu sufletul la gură cuceririle de ultimă oră ale tehnicii în materie de transmisiuni — telefonul digital, fibre optice, ordinatoare, comunicație prin satelit.

Încotro bate ? Cu ce ne-am alege, plasați în postura de beneficiari ai unei asemenea instalații-minune, prevăzute experimental chiar pentru anul viitor ? Să vedem ce se întîmplă.

Acasă fiind, unul din copii vorbește la telefon cu doi prieteni deodată ; mama se conversează, tot la telefon, cu o fostă colegă de liceu din provincie, urmărind din priviri conțoarul pentru a nu se întinde prea mult la vorbă ; tatăl își invită prietenii apropiați la un drink, folosind aparatul de telecopiat ; băiatul mai mic consultă o listă de oferte de serviciu ; sora lui și mai mică se amuză la un joc electronic ; tatăl consultă mersul autobuzelor cu care îi vor sosi prietenii.

În magazinul universal : vînzătoarele răspund solicitărilor, trimit liste de prețuri și primesc comenzi de la terminalele instalate la domiciliu.

La școală — cadrele didactice transmit liste de întrebări elevilor care se află acasă și evident primesc răspunsurile lor. **În administrație :** funcționarul distribuie, sub formă de telecopii, la domiciliul solicitanților, permise de conducere sau alte documente cerute ; ședințele consiliului municipal sînt retransmise la televizor în toate unitățile subordonate.

La birou : lîngă masa de lucru se găsesc mașina de telecopiat și procesorul de texte care ne permit să trimitem și să expediem documente ; terminalul cu memorie poate interveni pentru a îngădui accesul la sistemele de control ale gestiunii și inventarului ; teleconferințele video pot înlocui deplasările în interes de serviciu.

Tot ce ni se spune aici reprezintă imaginea parțială dintr-un întreg care amenință prin complexitate și sofisticare.

Avantajul său esențial : o informare rapidă în tot ce înseamnă viața de fiecare zi.

Rămîne să ne întrebăm cît va reuși o asemenea mașinărie, captivantă și teribilă în oferte, să fie un bun accesibil în cercuri de larg interes al societății. Oricum, sfidarea japoneză este deosebit de incitantă pentru toată lumea.

NEAGU UDROIU ■

O lucrare istorică de excepție

Lucrarea istoricului american David Britton Funderburk „Politica Marii Britanii față de România, 1938—1940 : Studiu asupra strategiei economice și politice", apărută de curînd, în traducere românească, la Editura științifică și enciclopedică, surprinde atît prin noutatea informației, cît și prin concluziile sale, implicînd în bună măsură regîndirea de către specialiști a perioadei la care se referă.

Astfel, cititorul află că țara apusească cea mai adînc implicată în lupta României pentru păstrarea statu-quo-ului, în ajunul celui de-al doilea război mondial, a fost Marea Britanie, în timp ce francezii, din slăbiciune sau din indiferență, au rămas în urmă în organizarea unei acțiuni eficiente. Potrivit lucrării, în cea mai mare parte a perioadei interbelice, s-a manifestat un dezinteres al britanicilor față de Europa centrală și de răsărit, și în acest context și de România. În 1938 însă, politica engleză față de România a suferit o schimbare decisivă, încercînd să făurească un bloc antigerman în răsăritul și sud-estul Europei, Marea Britanie s-a străduit să împiedice dominația economică și politică germană în România. Aceste scopuri ale politicii britanice față de țara noastră au prezentat între anii 1938 și 1940 o continuitate. Însă în traducerea în viață a politicii adoptate, adică în tactica urmată, au intervenit, de la mijlocul lui martie 1939, unele schimbări. În acel moment, Chamberlain și cabinetul său au ajuns la concluzia că României, ca și Poloniei sau altor țări est-europene, trebuie să i se dea un sprijin urgent, Astfel, ca o reacție la agresiunea nazistă și din teamă față de următoarele inițiative ale Germaniei, în intervalul martie 1939 — iulie 1940 Marea Britanie a acționat în sensul susținerii poziției României, prin garantarea independenței ei, printr-un acord economic și prin creșterea masivă a achizițiilor de petrol.

Prin întreaga demonstrație pe care o face, cartea lui David Britton Funderburk pune în lumină o realitate de necontestat : lupta României pentru a-și apăra independența națională și integritatea teritorială. Se cunosc strădaniile, mai vechi sau mai noi — unele din ele cu ecouri și în istoriografia noastră de după război și pătrunse și în manualele de istorie — de a înfățișa politica externă a României, de după instaurarea regimului nazist în Germania (30 ianuarie 1933), ca semnificînd o apropiere progresivă de cel de-al treilea Reich, pînă la colaborarea politică și militară din anii 1940—1944.

Lucrarea istoricului american face să apară de domeniul evidenței caracteriul tendențios, în vădită contradicție cu adevărul istoric, al acestei teze. Cartea confirmă concluziile istoriografiei române care, pe temeiul cercetărilor întreprinse începînd de la mijlocul anilor '60, a demonstrat cu argumente irefutabile că apărarea independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale, combaterea politicii revizioniste, de expansiune și agresiune și instaurarea unui cadru de legalitate și cooperare internațională, iar mai tîrziu a unui sistem de securitate colectivă, au fost obiectivele fundamentale ale politicii externe a României în perioada interbelică. Această politică externă românească de menținere a statu-quo-ului politic și teritorial în Europa, de apărare a păcii și blocare a revizionismului a fost promovată cu consecvență chiar și în condițiile lipsei de fermitate a marilor puteri față de politica statelor revizioniste și chiar și după îndepărtarea lui Nicolae Titulescu de la conducerea diplomației românești.

De o mare probitate științifică, valorificînd un bogat material documentar, în bună parte inedit, cartea lui David Britton Funderburk îmbogățește bibliografia istorică dedicată României cu o lucrare de excepție, care stimulează studiul și schimbul de opinii între istoricii români și americani.

ION D. GOIA ■

În 50 de orașe ale lumii

Timp de peste două luni, trei colective românești au ridicat prestigiul și faima artei noastre interpretative, obținînd răsunătoare succese pe scene din aproape 50 de orașe din R.F.G., Olanda, Elveția și Luxemburg. Sub egida firmei „Deutsches Tournee-Theater", 26 de instrumentiști ai Orchestrei simfonice Bacău, balerinii Teatrului muzical Constanța și coriștii selectați de A.R.I.A. au colaborat foarte bine cu cîțiva soliști prestigioși, între care italianul Nuccio Saetta, scoțianul Kenneth Ross, germana de origine americană Virginia Towne, germanii Ursula Benz, Johannes Graf, Ilona Meroth. Jürgen Messerknecht, Rudolf Wollscheid ș.a., făcînd din opereta „O noapte la Veneția" de J. Strauss unul din cele mai solicitate spectacole.

„Winterthur Zeitung", de pildă, scria că „Muzicienii au sunat plin și dinamic. La sfîrșit au avut un lung și mare succes", iar „Westfalenpost" sublinia că „Regizorul Kurt Rösler a reunit în spectacolul său („O noapte la Veneția") grupuri artistice foarte disciplinate și de un înalt nivel artistic", apreciind „baletul din Constanța, care a dansat extraordinar mai ales pe muzica uverturii, corul din București, prezent și foarte viu în completarea scenelor muzicale, soliștii care au îmbinat foarte bine cîntecul cu jocul de scenă, dar mai ales cei 26 de muzicieni (corzi și suflători) de la orchestra din Bacău, care au sunat minunat sub conducerea lui Frieder Meschwitz, dirijor și director al Operei regale din Stockholm".

Cuvinte de laudă se cuvin și coregrafei Mireille Savopol, dirijorului Constantin Daminescu, de la Teatrul muzical Constanța, pentru modul în care au contribuit la această reușită, precum și dirijorului Ovidiu Băian, directorul simfonicului băcăuan, cel ce a condus orchestra în ultimele șase zile ale turneului, cînd spectacolul a atins cotele sale cele mai înalte.

CORNEL GALBEN ■

Lumea se amuză

— Dragul meu, n-ai de ce să faci scandal ; după cum prea bine vezi, locul unu îți este rezervat

(După FÜR DICH — R.D.G.)

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Teiul lui Eminescu

S-a încheiat și ultimul spectacol al stagiunii noastre la Iași. A fost o stagiune fantastică, afluența de public prin participare la actul artistic fiind fără de seamăn. Încă marcați de cele două spectacole, luăm în noapte târziu drumul către Copou. Ca să nu fie pericilitat parcul, conducătorul cenaclului decide ca întîlnirea sub teiul legendar să aibă loc a doua zi la prînz. Și acum, noaptea, vom merge acolo, dar numai în plimbare. De cîte ori nu vom mai în nopțile de mai o plimbare pe sub Teiul lui Eminescu. Acum, pe aleile parcului, luminate din loc în loc de Lună, nu răsună doar pașii sufletelor noastre simțindu-le parcă mai aproape ca niciodată. Am ajuns și bătrînul Tei ne apasă cu crengile lui. Poetul Adrian Păunescu ne citește telegrama primită la hotel de la Fănuș Neagu. Vom recita **Mai am un singur dor.** Arta nu este doar un bun de larg consum. Avem nevoie și de reîntoarceri la propria credință, credință în Eminescu, făuritorul limbii române. Avem nevoie de momente de reculegere pentru a nu ne îndepărta de noi înșine... De aceea aici vom cînta pios **Dor de Eminescu, Nu uita că ești român,** vom recita **Odă în metru antic.**

Totul în liniște de parcă ne e frică să nu spargem visarea. Timpul parcă stă. Poate sîntem dintotdeauna aici. Doar un vînt subțire leagănă frunza teiului. Plecăm încet, înfiorați, mai curați în suflet. Îți mulțumim încă o dată, domn al poeziei române!

DUCU BERTZI ■

Huși – Vaslui – Bîrlad un triunghi divin

Localități : Huși, 19 mai, grădina de vară, orele 15 și 30 ; 20 mai, în Jurul primăriei, la liceul agroindustrial din localitate (școala de viticultură) : Vaslui, 20 mai, stadionul din localitate, orele 19 ; Bîrlad, 21 mai, stadionul „Rulmentul", ora 18 ; duminică 22 mai, ora 13, la liceul industrial numărul 2. La toate acestea se mai adaugă și manifestările care au avut loc la plecarea cenaclului din orașele respective. Astfel, la Huși s-a cîntat în fața noului hotel „Dimitrie Cantemir" care și-a inaugurat, astfel, activitatea turistică odată cu venirea noastră. La Vaslui s-a cîntat în eleganta piață din centru, lîngă statuia lui Ștefan cel Mare, iar în Bîrlad în fața hotelului „Moldova".

Durate : La Huși, scăzînd jumătatea de oră dintre cele două spectacole, întîmplările au ținut 10 ore și 15 minute, la Vaslui — 7 ore și 30 de minute — pînă în acel moment cel mai lung spectacol care a avut loc, în aer liber, în Moldova — record doborît chiar a doua zi prin spectacolul de la Bîrlad, care a durat exact 6 ore. Făcînd altfel calculul, din cele trei zile petrecute în județul Vaslui, mai mult de o zi s-a muncit pe scenă. Mai exact 26 de ore. Așa fără a mai socoti și timpul petrecut în lifee și la despărțiri. O fi acest lucru un record mondial ?!

Număr de spectatori : **Organizatorii ne-au spus că în spectacolele cenaclului au venit peste jumătate din efectivul oamenilor din organizația județeană de tineret. Dacă ar fi să facem calculul, rezultă cifra fantastică de peste 30 000 de spectatori de la orașe și sate. Se constată o emoționantă apropiere a tinerilor din mediul rural de cenaclu.**

Calitatea spectacolelor : **Foarte bună.**

Atmosfera : **Aici lucrurile au două aspecte : primul a fost acela că de îndată de cum am trecut granița județului a început să plouă. De aceea peste tot am fost numiți : „oamenii care au adus ploaia". În al doilea rînd publicul a primit cu binecunoscuta ospitalitate și căldură moldovenească activitatea cenaclului. De fiecare dată, tot ceea ce s-a întîmplat a fost favorabil actului artistic. Ne-am simțit, fără nici un fel de exagerare, ca-ntr-un mare amfiteatru al tinereții, al artei și culturii și nu o dată am avut senzația că ne aflăm ca la mama acasă.**

Noutăți : **Ionuț Văduva a cîntat magnific, la orga sa, în spectacolul de la Huși, „Sonata lunii" de Beethoven, exact în momentul în care răsărea luna pe cerul „orașului dintre vii". A confirmat la Vaslui, citind din lucrările sale, muncitorul Ion Enache — poet, cum a spus Adrian Păunescu, plin de făgăduințl. La Bîrlad : „Aflat în spatele scenei, Adrian Păunescu a ascultat o fată din Bîrlad, Gabriela Cotae, și i se pare talentată. V-o propunem atenției de pe scena Cenaclului Flacăra, rugîndu-vă s-o ascultați cu grijă și fraternitate". Și așa s-a întîmplat : eleva a debutat cu bine.**

Aportul organizatorilor : **foarte bun, atingînd nota maximă. S-a făcut totul în a se rezolva cu promptitudine și exactitate, din umbră, cu răbdare, fără emfază, problemele care s-au ivit. Mulțumim conducerii organizației județene de partid Vaslui, tovarășului prim-secretar Ion Bogdan Frățilă, pentru modul copleșitor de inspirat în care s-a acționat în direcția satisfacerii depline a tuturor nevoilor spirituale ale tinerilor din județul Vaslui. De asemenea, cenaclul mulțumește tovarășului Pavel Stoica, secretar cu problemele organizatorice ale Comitetului județean Vaslui al P.C.R., a cărui acțiune directă ne-a ajutat în dificilul spectacol de la Bîrlad. De asemenea, aducem toate mulțumirile noastre tinerei organizații U.T.C. a județului. Un aport remarcabil — Teodor Stupu, secretar cu propaganda al Comitetului județean Vaslui al U.T.C.**

Pînă să ajungem la Huși, la plecarea noastră din Iași, poetul Adrian Păunescu a fost pus într-o situație delicată și ieșită din comun. Autocarul cu membrii cenaclului (dirijat de oxigenul nostru coleg Alexandru Medar, care nu admite nici un rabat în legătură cu plecările, sosirile, culcările etc.), a decolat la ora fixată spre Huși. Așa stînd lucrurile, conducătorul cenaclului s-a dus de unul singur la teiul lui Eminescu, pentru a se putea întîlni acolo cu cei care au venit. Sub tei, parcă la umbra întregii literaturi române, așteptau cîteva mii de oameni. Adrian Păunescu a răspuns întrebărilor puse și s-au recitat poezii ale domnitorului limbii noastre. Desigur, s-a respectat și dorința scriitorului Fănuș Neagu care — întocmai ca într-o telegramă — l-a rugat pe poetul Adrian Păunescu, în ultimul număr al revistei noastre, să recite „în cel mai cald loc al visării" poezia „Mai am un singur dor".

La ora 15 Cenaclul Flacăra s-a aflat pentru prima dată în existența sa, în Huși. Moldovenii „orașului dintre vii" ne-au primit deschis, cu sufletele curate — și așa de bucuroși au fost, așa de intimi și frățește s-au purtat cu noi că, în timpul celui de-al doilea spectacol, atunci

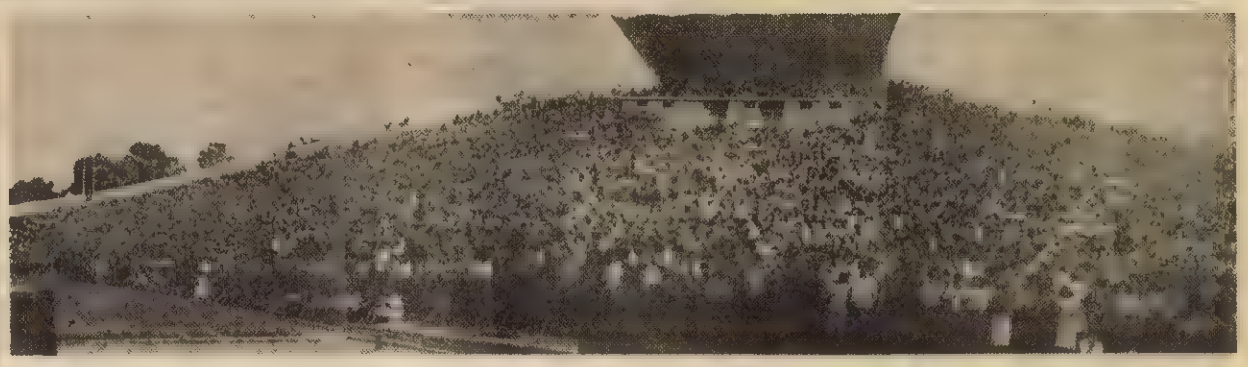

Galați, locul unui record de participare afectivă.

cînd se apropia de sfîrșit manifestarea noastră, mașina conducătorului cenaclului (păzită cu strășnicie de patru oameni de ordine) a reușit să fie spartă de cîțiva răufăcători. N-au luat „mare lucru" : aproape tot ce era în portbagaj. Cîncisase geamantane care, ce-i drept, au fost recuperate după un timp, dar fără lucrurile de preț. Comentarii suplimentare poate la rubrica : „Aflăm de la...".

Dar, trecînd peste acest fapt care a întristat în primul rînd pe huseni — cele două spectacole de aici au fost extraordinare. Pînă și pomii grădinii de vară au devenit „confortabile fotolii". Și, de aici, de la Huși, de pe o scenă mirosind a brad, s-a cîntat pînă tîrziu. Hușiul a devenit un amfiteatru orientat către toată Moldova, către toată țara. Chiar dacă peste unele dintre cîntece s-a așternut uitare, ele au fost păstrate cu sfințenie ca o zestre în sufletul poporului nostru. Cenaclul Flacăra nu face altceva decît să le redescopere, să le șteargă de praful și uitarea noastră și să le dea înapoi oamenilor. Altfel spus, nimic nu s-a pierdut cu adevărat. Poetul Adrian Păunescu a scris, cum dealtfel s-a petrecut mai la toate spectacolele, cîteva versuri pe care îndrăznim să le transcriem aici fiindcă, după părerea noastră reprezintă nu numai un salut adresat hușenilor, dar ele sînt și cuvinte spuse din suflet și cu toată dragostea: **„Îți mulțumim Moldovă pentru toate, / Și-ți scriem viu, cu sînge, nu cu tuș / Trăiască sfînta noastră unitate / Trăiască moldovenii de la Huși // Cu dragoste eternă pentru țară, / Cu inimă pentru ai ei destin, / Te salutăm, istorică Zghihară, / Te salutăm, istoric Bohotin"...** Și: „A fost într-adevăr divin. Prea mult v-am iubit și prea mult v-am ocolit". Încă o dată ne-am convins că nu există nici un fel de deosebire între orașele mari și mici și, totodată, nu pot exista crize de minți și suflete în România zilelor noastre în cei 18 ani de cînd la cîrma țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu...

A doua zi Adrian Păunescu a fost invitat, și a luat cu el pe cîțiva din membrii cenaclului, la liceul agroindustrial din Huși. Acolo ne-am simțit într-adevăr între vii. În superba școală de viticultură fondată încă de la începutul veacului, pe o ploaie torențială în care parcă se despicase întregul cer al Moldovei.

Spectacolul de la Vaslui a fost magnific. Pînă în acel moment el a deținut și un record, ce-i drept doar pentru o noapte, A fost cel mai lung cenaclu ținut în Moldova în aer liber. Au început spectacolul frații Chiriac din Ghermănești — județul Vaslui. Acești doi copii, care au crescut odată cu cenaclul, au susținut un recital de notă maximă. Și, tot ca o coincidență, exact la miezul nopții, atunci cînd luna părea un reflector al instalațiilor noastre, un alt vasluian, Valeriu Penișoară, a cîntat „Viitorul" pe versurile lui Nicolae Labiș : „Să învățăm ce-nseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim". Stadionul din Vaslui era, fără nici un fel de exagerare, o imensă orgă a cenaclului. Tot folkistul vasluian a cîntat cîntecele dedicate echipei de fotbal Universitatea Craiova și Naționalei. Galeria din Vaslui a fost una din cele mai superbe galerii. Într-o atmosferă sportivă, spontană, stadionul a scandat repetat: **„Flacăra, Flacăra, / tu ești tinerețea mea"** și **„Păunescu, Flacăra / Tinerii și muzica".** I-am ghicit în ochii lui Adrian Păunescu cîteva lacrimi. De ce să n-o recunoaștem, „Flacăra" a reprezentat în ultimii ani o școală pentru mulți gazetari cît și o scenă deschisă tinerelor talente care s-au afirmat în cenaclu. Acest lucru a reprezentat chiar tinerețea multora dintre noi. Desigur, timpul care nu iartă ne-a îmbătrînit pe toți cu zece ani. Dar acest lucru nu mai contează. Experiența „Flacăra", din toate domeniile, există și continuă să fie...

La Bîrlad a fost un spectacol de la minus infinit la plus infinit. A început rău și nervos, cu tot felul de probleme stupide. Dar, datorită experienței și talentului lui Adrian Păunescu, cît și al membrilor cenaclului, încet-încet stadionul „Rulmentul" a devenit chiar inima Bîrladului. Și, ca un pandant al vasluienilor, aici s-a cîntat **„Flacăra, Flacăra / Din Bîrlad nu mai pleca".** Și, ca peste tot, în momentele de referință s-au aprins făclii la concurență cu lumina din ochi și exact cînd umbra nopții bătea nu știu cîta oară, poetul Adrian Păunescu a recitat „Manifest pentru sănătatea pămîntului". Dacă de undeva, de sus, s-ar fi văzut pămîntul, în acea seară la Bîrlad, el ar fi arătat ca un cer înstelat, cum zicea A. P. Și la rugămintea publicului, după miezul nopții, a început un nou spectacol pen-

(Continuare în pag. 17)

SORIN POSTOLACHE ■

Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul cîntecelor cenaclului realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite din diversele colțuri ale țării. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, **alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului acestei săptămîni :**

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	1 643
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	1 375
3. Totuși iubirea	Majay Győző	Majay Győző	798
4. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	600
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	521
6. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	419
7. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	399
8. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	396
9. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	391
10. Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	307

Titlurile pieselor clasate în ordine pe următoarele trei locuri, sub cele intrate în clasament, vi le oferim ca propuneri pentru topul următor : Te salut generație-n blugi (Pro Musica), Muntele (Constantin Dragomir), Maria (Costas Caracostas).

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare

nr. 4

mai 1983

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan – 26 00, Tudor Octavian – 25 59, Ion D. Goia – 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera – 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu – 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu – 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu – 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban – 21 30) ; Audiențe – 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto – Ovidiu Ioanițoaia – 21 28, Liviu Timbus – 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir – 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu – 14 53, Dan Bîrlădeanu – 21 23, Mircea Popp – 25 69, 20 72, Vasile Mânecan – 25 28) ; secretar responsabil de redacție – Nicolae Cristache – 21 43, redactor șef adjunct – Nicolae Arsenie – 21 24 ; redactor-șef – 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra

anul XXXII
22 (1460)
VINERI
3 IUNIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU DIN NOU ÎN MIJLOCUL OAMENILOR MUNCII DIN JUDEȚUL TIMIȘ

● Într-o atmosferă de intensă activitate creatoare, de fermă angajare comunistă se desfășoară vizita secretarului general al partidului, vizită ce prilejuiește un nemijlocit și fructuos dialog cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, cu muncitori, lucrători ai ogoarelor, cu specialiști, cu cadre didactice și studenți ● Ziua de 1 iunie a constituit un prilej fericit pentru pionierii și șoimii patriei din municipiul Timișoara pentru a aduce omagiul lor fierbinte Partidului Comunist Român și secretarului său general. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat un cald Mesaj de pace tuturor copiilor patriei, întregului nostru tineret, tuturor copiilor lumii.

(Comentariul vizitei în numărul viitor)

O plenară istorică

Se împlinește în aceste zile un an de la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 consacrată analizei stadiului actual al edificării socialismului în patria noastră, problemelor teoretice, ideologice și activității politico-educative a partidului — eveniment de amplă rezonanță în viața României și a românilor, deschizător de noi orizonturi în marea operă de transformare revoluționară a societății și de făurire a omului prin care noua societate să-și legitimeze eficiența și să-și adjudece viitorul.

Ca totdeauna în momentele de referință ale existenței noastre, partidul și țara și-au ascultat conducătorul, a cărui magistrală Expunere — însușită de Conferința Națională a P.C.R. ca document programatic — s-a constituit, din însăși clipa rostirii ei, într-o platformă națională de gîndire și acțiune, într-o carte de căpătîi pentru toți fiii României socialiste.

În măsura în care rămîne, stăpînind cu greutatea sa faptă vieții, orice document e nepieritor, în primă și ultimă instanță, ca document uman, ca document al adevărului omului. Cei ce au exercițiul verbului știu ce greu se supune cuvîntul pînă să capete plasticitate și vibrație, pînă să capete însușirea de a mobiliza conștiințe și inimi. Aceasta se întîmplă atunci — numai atunci! — cînd, dincolo de o caligrafie frumoasă, documentul e, cum spuneam, cel al omului, al adevărului existenței sale, al liniilor de sens și de forță pe care poate și trebuie să evolueze aceasta, ca să devină rodnică ție și rodnică vetrei ce a născut-o. Expunerea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din

(Continuare în pag. 17)

ILIE PURCARU ■

Valențele democrației economice muncitorești

La sfîrșitul săptămînii trecute, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, și-a desfășurat lucrările Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe. În cuvîntul lor, vorbitorii au arătat că oamenii muncii, ferm hotărîți să transpună în practică programele adoptate de Conferința Națională a partidului, au desfășurat în acest an o intensă activitate concretizată în creșterea potențialului productiv al industriei, în dezvoltarea și modernizarea transporturilor, construcțiilor și celorlalte ramuri ale economiei naționale. Organele de conducere colectivă din ministere, centrale și întreprinderi au acordat o atenție sporită aplicării măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului pentru creșterea mai rapidă a producției fizice, cu deosebire a celei destinate exportului, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, adaptarea operativă a fabricației la cerințele beneficiarilor interni și externi, realizarea planului de investiții, folosirea rațională a capacităților de producție și a forței de muncă, întărirea ordinii și disciplinei. În același timp, s-a arătat că nu s-a acționat pretutindeni cu spirit de răspundere pentru valorificarea deplină a rezervelor existente, fapt care s-a repercutat negativ asupra îndeplinirii unor indicatori economici. În Hotărîrea adoptată, Plenara adresează tuturor colectivelor de oameni ai muncii, organelor de conducere ale întreprinderilor chemarea mobilizatoare pentru ridicarea calității întregii activități economice la nivelul cerințelor și exigențelor actualei etape de dezvoltare a țării, asigurînd realizarea și depășirea planului la producția fizică, producția marfă vîndută și încasată, producția pentru export, îmbunătățirea calității produselor, creșterea suplimentară a productivității muncii, reducerea consumului de materii prime, materiale și energie, și, pe această bază, obținerea de beneficii și venituri cît mai mari.

Concomitent, a avut loc și Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor. Cei care au luat cuvîntul au exprimat voința unanimă a oamenilor muncii din agricultură de a face totul pentru transpunerea în viață a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, obținerea unei producții superioare vegetale și animale, pentru înfăptuire hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului referitoare la dezvoltarea și modernizarea întregii agriculturi, ridicării pe trepte superioare a activității din acest sector. Plenara a adoptat o Hotărîre prin care cheamă pe oamenii muncii din agricultură, industria alimentară, silvicultură și din domeniul gospodăririi apelor să-și mobilizeze capacitățile și energiile creatoare în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a planului în toate sectoarele, astfel încît agricultura, ca ramură de bază a economiei naționale, să aducă o contribuție sporită la dezvoltarea generală a patriei, la ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

În prezența conducătorului partidului și statului nostru, într-o atmosferă de puternică angajare pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei, sub semnul unității în jurul partidului, al secretarului său general, a avut loc ședința comună de încheiere a lucrărilor Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe și ale Plenarei Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

În cuvîntarea rostită la ședința comună, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit pe larg la sarcinile ce stau în fața oamenilor muncii din industrie și agricultură în vederea înfăptuirii exemplare a hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, pentru atingerea obiectivului strategic din acest cincinal — trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare și realizarea unei noi calități a muncii și vieții. În acest scop, a arătat secretarul general al partidului, se impune perfecționarea și creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, ca organe de conducere colectivă a tuturor sectoarelor de activitate. „Trebuie să acționăm deci — se spune în cuvîntare — pentru a crește rolul organelor colective de conducere, ca formă, nu numai formală, a democrației economice muncitorești, dar ca o formă esențială pentru buna conducere și desfășurare a activității. Noi nu considerăm democrația doar ca ceva pentru presă sau ziare ; considerăm că democrația muncitorească, conducerea colectivă, întărirea rolului adunărilor generale, ale producătorilor, ale proprietarilor sînt factori hotărîtori pentru victoria socialismului, pentru dezvoltarea continuă a patriei noastre". Subliniind că tot ceea ce realizăm, dezvoltarea mai puternică a economiei noastre naționale, înfăptuirea măsurilor de creștere a eficienței și rentabilității, a autoconducerii, autoaprovizionării, majorarea retribuției vor duce la creșterea mai puternică a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, a întregului popor — țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste pe care o edificăm în România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Pentru înfăptuirea programului partidului, a planului pe acest an și a planului cincinal, dispunem de tot ce este necesar. Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru unirea tuturor forțelor oamenilor muncii, ale întregului popor pentru perfecționarea muncii în toate sectoarele, pentru creșterea rolului statului în buna organizare a tuturor domeniilor de activitate, într-o conlucrare strînsă cu noile organisme democratice, accentuînd în acest fel caracterul democratic al societății noastre socialiste".

Aprecierile și îndemnurile formulate de secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită în fața reprezentanților forumurilor democrației noastre muncitorești au găsit un larg ecou și o deplină aprobare în rîndul participanților, care văd în orientările date premise sigure ale dezvoltării continue a României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație, ale trecerii patriei noastre într-un nou stadiu de dezvoltare economico-socială. Dînd glas voinței milioanelor de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării, cei prezenți s-au angajat ca, urmînd exemplul tovarășului Nicolae Ceaușescu de slujire devotată a intereselor poporului, să acționeze cu energii sporite pentru realizarea exemplară a sarcinilor pe acest an, an hotărîtor al îndeplinirii prevederilor actualului cincinal, pentru înfăptuirea cu înaltă răspundere a hotărîrilor istorice adoptate de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale partidului, pentru progresul neîntrerupt al patriei noastre pe calea socialismului și comunismului. În lumina vibrantei cuvîntări a secretarului general al partidului, devenită document programatic pentru cele două forumuri ale democrației noastre muncitorești, Consiliul Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe și Consiliul Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, întrunite în ședință comună, au adoptat un Apel adresat tuturor oamenilor muncii cu chemarea de a milita cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea politicii clarvăzătoare interne și externe a partidului și statului nostru, pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, precum și cu chemarea înflăcărată adresată tuturor popoarelor de a se ridica cu toate forțele împotriva cursei înarmărilor, care prezintă cel mai mare pericol pentru civilizația umană, pentru însăși existența omenirii, a planetei noastre, de a face totul pentru ca în lume să triumfe pacea, pentru asigurarea prosperității și progresului pe planeta noastră.

ION D. GOIA ■

Copiii, viitorul patriei și al lumii

Sîntem dintotdeauna ceea ce ne sînt și copiii, ne nemurim prin copiii noștri, pruncii ne sînt bucurie și speranță în tot ce gîndim și în tot ce întreprindem, sărbătoarea din iunie a copilului e cea mai bună dintre toate sărbătorile vieții noastre fiindcă e toată din iubire. Avem pentru dragoste mulțime de nume și alintări, dar un singur nume pentru dragostea de copii. Țara e în sănătate cînd îi sînt copiii sănătoși, școliți temeinic și învățați cu munca și respectul pentru muncă, dintre toate investițiile, investiția în copii e singura care nu merge și n-are să meargă niciodată în pierdere. Tot ce știm zice frumos despre copii unui loc și ai unui timp, zicem, de fapt, despre părinții lor, despre conducătorii acelui loc și ai acelui timp. Tot ce știm spune minunat despre cei mai mult de patru milioane de copii ai României, despre părinții lor trebuie să spunem. Ei, părinții care au schimbat fața țării, care construiesc familiei case confortabile și fac din vremea copilăriei nu o vreme lipsită de orice grijă, ci una cu grijă înțelept drămuite, pe potriva puterii copilului și a interesului lui. Partidul și statul dau dragostei pentru copiii țării acele fapte care pot să și dovedească o iubire. Pentru învățămînt, pentru baza materială a învățămîntului, bugetul național alocă o sumă considerabilă : peste 17,5 miliarde lei. Învață în școli în care au efectiv cum să învețe bine, cu profesori la rîndul lor pregătiți complet, cu drag de știință, cu încredere în știință, 5,6 milioane de școlari, un sfert, adică, din populație. Sînt copii de români, de maghiari, de germani și copii ai unor cetățeni de alte naționalități, suflete curate și deschise la tot ce-i drept și senin pe planetă, în țara lor, în casa lor. O copilărie cu obligații plăcute, stimulante, fiindcă se știe că tinerețea e astăzi mai matură, mai dornică de a se instrui devreme, mai repede obișnuită cu valorile morale. În casele pionierilor, în număr de 249, funcționează cîteva mii de cercuri tehnico-aplicative și științifice, cercuri cultural-artistice și sportive. Copiii sprijină efortul industrial al țării colectînd materiale refolosibile în valoare de zeci și sute de milioane de lei, copiii învață cum e viața trăind viața deodată cu maturii, la lucrul recoltei, la înfrumusețarea localităților, la ușor și la greu.

Nu există obicei mai plăcut al maturilor ca acela de a vorbi de candoarea copiilor și nu avem datorie mai mare decît apărarea virstelor candorii.

„Întotdeauna — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la forumul tinerei generații — **gîndul meu e la copiii țării mele, la tineretul, la poporul nostru. Dorese ca tinerii, copiii, poporul meu să trăiască în pace. Dar, deopotrivă, gîndurile mele sînt îndreptate spre copiii tuturor popoarelor".**

România, prin idcile și acțiunile consecvente și generoase ale președintelui său, prin susținutele apeluri adresate conducătorilor de state, prin exemplul unei vieți politice închinate în totalitate binelui public, coexistenței pașnice și colaborării între națiuni, prin tot ce simte și întreprinde în sensul păcii e unul din cei mai bravi soldați ai ei. Nevoia de pace și independență, de prosperitate și adevăr, năzuința fierbinte a copiilor României și a părinților lor sînt pilduitor exprimate de cuvintele secretarului general al partidului : **„În toate domeniile, trebuie să avem în vedere că viitorul României este în mîinile tineretului, ale copiilor, că așa cum va crește tineretul, cum vor crește copiii patriei așa va fi și viitorul României socialiste. Și am deplina convingere că noi creștem un tineret bun, copii sănătoși — și fizic, și intelectual — cu o minte și o gîndire înaripată, care să servească patria, poporul, comunismul !"**

Pentru toate acestea, tineretul patriei este profund recunoscător partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu. Veghea zilnică la destinul fiecărui copil, veghea la acțiunile de pace și la pacea lumii, a tuturor copiilor lumii fac din România o țară a faptelor pentru pace și un chezaș al păcii.

TUDOR OCTAVIAN ■

„Să pornim de la faptul că a fi revoluționar, a lucra în spiritul revoluționar înseamnă a face totul pentru a găsi continuu noi căi de perfecționare a muncii în toate sectoarele, de asigurare a mersului tot mai ferm înainte a societății noastre socialiste!"

NICOLAE CEAUȘESCU

CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R. ÎN PROBLEMELE INDUSTRIEI ȘI AGRICULTURII

Recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. în problemele industriei și agriculturii, ținută sub președinția conducătorului partidului și statului nostru, se înscrie în suita inițiativelor permanente, rodnice și nemijlocite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le are cu activul de partid și de stat, cu cadrele de conducere și oamenii muncii din toate domeniile de activitate, în vederea stabilirii căilor și direcțiilor principale de acțiune pentru transpunerea neabătută în viață a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Desfășurîndu-se sub semnul importantelor orientări, indicații și sarcini formulate de secretarul general al partidului, consfătuirea a prilejuit o analiză cuprinzătoare, temeinică a activității desfășurate de oamenii muncii în cursul primelor luni ale acestui an în toate domeniile, a rezultatelor obținute, precum și evidențierea neajunsurilor care mai există, a acțiunilor prevăzute pentru ridicarea întregii activități la un nivel superior de calitate și eficiență. În același timp, consfătuirea a prilejuit un larg și fructuos schimb de experiență, care a evidențiat capacitatea organelor și organizațiilor de partid de a soluționa problemele complexe pe care le ridică actuala etapă de dezvoltare a țării, de a uni eforturile tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului pe 1983 și pe întregul cincinal.

Cu deplină satisfacție și cu deosebit interes a fost ascultată de cei prezenți la consfătuire cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Secretarul general al partidului a arătat că este necesar să se ia toate măsurile pentru a asigura realizarea producției industriale la toate sortimentele, în conformitate cu prevederile planului. În acest context, cuvîntarea abordează probleme cum sînt : necesitatea realizării în întregime a prevederilor în domeniul energiei, și în primul rînd al producției de cărbune și țiței ; îmbunătățirea calității produselor ; respectarea normelor de consumuri materiale, reducerea consumurilor energetice, de materii prime și materiale ; luarea de măsuri hotărîte în vederea recuperării și refolosirii materialelor (pe această cale, în multe sectoare se acoperă pînă la 50 la sută, iar în unele sectoare peste 50 la sută din necesarul de materii prime) ; creșterea productivității muncii și alte probleme. În cuvîntare se arată că pornind de la experiența bună obținută în primele luni ale anului curent, de la realizările pe care le avem, există toate posibilitățile de a realiza și chiar de a depăși planul pe 1983 la producția industrială.

În ceea ce privește agricultura, cuvîntarea a scos în evidență necesitatea unirii tuturor eforturilor pentru realizarea producției vegetale și animale prevăzute. Legat de aceasta, a fost subliniată necesitatea efectuării la timp și în bune condiții a lucrărilor de întreținere la toate culturile, a strîngerii în cel mai scurt timp a recoltei, fără nici o pierdere, a strîngerii furajelor și asigurării bunei furajări a animalelor, a asigurării semințelor necesare, de bună calitate, pentru însămînțările din toamnă și pentru anul viitor. O atenție deosebită a fost acordată problemei irigațiilor. S-a arătat că pornind de la sarcinile planului cincinal, de la prevederile Programului partidului și ținînd seama că avem o rămînere în urmă în realizarea irigațiilor, s-a stabilit luarea de măsuri hotărîte pentru a realiza pînă în 1985 cel puțin 4 milioane de hectare irigate, iar în 1990 să se ajungă la 5,5—6 milioane hectare irigate. Acestea urmează să se realizeze îndeosebi în partea de sud-est a țării, ceea ce ar însemna practic irigarea întregii suprafețe agricole din această zonă ; în acest cincinal este prevăzut să se încheie lucrările care vor da posibilitatea irigării în întregime a suprafețelor agricole din județele Constanța, Tulcea și Brăila.

Secretarul general al partidului a insistat din nou asupra necesității realizării în bune condiții a producției pentru export, a exportului, asupra necesității scurtării duratei de execuție a investițiilor, a termenelor de dare în funcțiune ; a fost, de asemenea, analizată problema înfăptuirii programului de autoconducere și autoaprovizionare.

Aprecierile și îndemnurile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu au găsit un larg ecou în rîndurile participanților la consfătuire, care au exprimat hotărîrea activului de partid și de stat, a colectivelor de oameni ai muncii din întreaga țară de a acționa cu energie și abnegație pentru înfăptuirea exemplară a hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru traducerea în fapt a orientărilor și sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, care asigură progresul neîntrerupt al economiei naționale, înflorirea continuă a patriei, creșterea permanentă a gradului de bunăstare și civilizație al întregului nostru popor.

ION CODRU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

La ședința de luni a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat și aprobat raportul cu privire la stabilirea prețurilor de producție și de livrare pe metru liniar, metru pătrat sau pe bucată, în vederea stimulării reducerii consumului de materii prime și materiale. Comitetul Politic Executiv a relevat că la calcularea prețurilor de producție și de livrare în funcție de noile unități de măsură să se țină seama de următoarele criterii : menținerea actualului nivel general al prețurilor : stimularea producătorilor în fabricarea de materiale de dimensiuni și toleranțe care să conducă la realizarea de produse cu efect util sporit din aceeași cantitate de materiale ; interesarea beneficiarilor în utilizarea de materiale la dimensiuni și toleranțe care să permită executarea de produse finite cu același parametri tehnico-funcționali dintr-o cantitate mai mică de materiale și cu costuri mai reduse. S-a apreciat că în acest fel se asigură fixarea de prețuri pentru un număr mai mare de sortotipodimensiuni — grosimi, lățimi, gramaje pe unități de suprafață — creîndu-se posibilitatea satisfacerii mai depline a cererii beneficiarilor, în condițiile folosirii mai eficiente a materialelor. Potrivit hotărîrii ședinței, ministerele producătoare urmează să ia măsuri pentru reexaminarea consumurilor de materiale în vederea reducerii acestora pe metru, metru pătrat sau bucată și pentru realizarea produselor în structura corespunzătoare sortimentelor solicitate de beneficiari. Comitetul Politic Executiv a indicat ca ministerele, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri, să stabilească, în termen de 30 de zile, prețuri de producție și de livrare în noile unități de măsură pentru toate sortotipodimensiunile prevăzute.

În cadrul ședinței a fost examinat, de asemenea, un raport cu privire la activitatea cooperativelor de credit, care funcționează ca unități distincte, cu gestiune și conducere proprie, în sistemul cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. Cu toate rezultatele bune obținute, Comitetul Politic Executiv a constatat că unele cooperative au realizări sub media pe țară. Ca urmare, s-a indicat să se acționeze în continuare pentru sporirea volumului activității acestor cooperative, îndeosebi pe seama măririi numărului de membri, precum și a fondului social. S-a cerut cooperativelor de credit să-și intensifice preocuparea pentru efectuarea unui număr mai mare de asigurări facultative, atragerea numerarului de la populație pe livrete C.E.C., creșterea veniturilor pe seama măririi volumului de activitate, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor proprii prin recuperarea la termen a împrumuturilor acordate și utilizarea mai eficientă a acestora pentru acoperirea cheltuielilor, gospodărirea judicioasă a fondurilor, reducerea continuă a cheltuielilor administrative. S-a cerut în mod deosebit ca împrumuturile acordate să fie destinate în primul rînd dezvoltării producției agroalimentare, astfel încît cooperativele de credit să-și aducă contribuția la creșterea numărului de animale și păsări, precum și la achiziționarea unor cantități sporite de produse.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat la ședință o informare cu privire la vizita de stat pe care a întreprins-o împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în perioada 20—23 mai a.c., în Republica Turcia, la invitația președintelui Kenan Evren. Comitetul Politic Executiv a exprimat deplină satisfacție față de rezultatele fructuoase ale dialogului la nivel înalt româno-turc și și-a manifestat încrederea că înțelegerile și hotărîrile convenite cu acest prilej vor contribui la dezvoltarea și mai puternică a raporturilor de colaborare și prietenie dintre țările și popoarele noastre. Aprobînd în unanimitate documentele și înțelegerile convenite de cei doi șefi de stat, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor de colaborare prevăzute, pentru dezvoltarea și mai puternică a relațiilor de prietenie dintre România și Turcia.

P. NICOARĂ ■

...reamintesc și necesitatea de a lua toate măsurile pentru realizarea în întregime a construcțiilor de locuințe, în conformitate cu prevederile planului, pentru a nu se mai repeta situația din 1982, cu atît mai mult cu cît, în cîteva județe, va fi necesar, probabil, să suplimentăm programul de construcții de locuințe pentru a asigura stabilitatea forței de muncă, a asigura locuințe pentru cadrele necesare unităților din județele respective"

NICOLAE CEAUȘESCU

O nouă investigație reportericeească pe șantierele de investiții ale anului 1983. O investigație care, avînd în vedere recentele exigențe formulate de conducătorul partidului și statului pentru acest sector vital al economiei, a abordat starea la zi a construcției în cea mai directă relație a ei cu viața oamenilor : locuințele.

Casa la cheie fi bucură deopotrivă pe cel ce o construiește și pe cel ce o va locui. Intrarea în noul apartament este consfințită într-un prozaic și exact act de recepție, un veritabil certificat privind grija și efortul ca investiția să întrunească toate condițiile de calitate, o adevărată notă dată constructorului. Cinci reporteri încearcă să surprindă cîtă poezie mai păstrează clipa trecerii pragului proaspetei locuințe. Mai exact, ce se întîmplă după recepție.

Casa înseamnă durată și statornicie. Ea este sau devine sentiment. Aceste lucruri sînt mai lesne de înțeles într-o casă care se mută după aproape o jumătate de secol, prelungindu-și existența dincolo de veacul nostru, o investiție îmbinînd rațiunile economice cu estetica noului urbanism.

O cunună de întrebări, deasupra unei expresii de vis

Calea Moșilor este, orice s-ar spune, una din frumoasele realizări edilitare ale Capitalei : o arteră puternică de circulație, magazine diverse, proporții arhitectonice armonioase, colorit discret, mă rog, o bucurie pentru ochi, o mîndrie care mîngîie orgoliul oricărui bucureștean. Ca să nu mai vorbim despre poziția centrală a Căii Moșilor, bine legată cu toate punctele cardinale ale orașului.

Toate acestea pe dinafară.. Pe dinăuntru... Ei bine, am încercat să vedem cum se prezintă, desigur la nivelul unui sondaj întîmplător, viața locatarilor norocoși care au „prins" un apartament pe proaspăta magistrală. Intrăm la nr. 211, în blocul 19, scara A și urcăm la etajul 8. Sunăm la apartamentul 29. Ne deschide gazda. O femeie tînără surprinsă în timp ce pregătea prînzul celor doi copilași (unul de 7 ani, de 11 ani) și nu mai puțin mirată de motivația deranjului pe care ni-l îngăduiam, mai ales că soțul său nu sosise încă acasă.

Apartamentul este proprietate personală. Bineînțeles, a fost predat „la cheie" în primele zile ale lui august, anul trecut. Are 4 camere, o baie de serviciu, alta mai mare, bucătărie, două balcoane, un coridor de distribuție spațios, debara și chiar un dulap în perete. Cam tot ce-i necesar unei familii de 4 persoane pentru a trăi în demnitate și confort.

Cînd este întrebată gazda în ce stare a preluat locuința, ce îmbunătățiri au mai fost necesare, se îmbujorează vizibil, nu este sigură dacă trebuie să ne spună, în fine, dă drumul unui șir de carențe diverse, care pare că nu se mai sfîrșesc. Notăm : molozul era stins în mijlocul camerelor și pe balcoane (aci, nici astăzi nu sînt desfundate țevile de scurgere a apei) ; culoarea linoleumului (frumoasă acum, ceva între bej și maro) nu se distinge ; instalațiile sanitare sub orice critică (nici pînă în prezent nu s-au efectuat toate remedierile, unele trebuind să se cheme mai corect „înlocuiri", ca de pildă șnurul dușului de la baie, confecționat din plastic și care, din această cauză, cînd se îndoaie oprește curgerea apei) ; cada aceleiași băi este înclinată nu înspre locul de scurgere ci în sens invers, spre dormitor, fapt care a dus la udarea peretelui respectiv ; elementii caloriferelor stau strîmb și nu se pot îndrepta, deoarece lungimea țevii de jos, de care sînt legați, nu este egală cu a celei de sus ; tencuielile plafoanelor nu au reușit să mascheze traseul urmat de firele instalației electrice, iar unele îmbinări ale prefabricatelor care compun apartamentul prezintă fisuri, ca și lemnăria ușilor și ferestrelor, din care cauză proprietarii au triplat geamurile din camerele copiilor ; reparînd scurgerea cadei de la baie, lucrătorii respectivi au spart faianța dar n-au mai reparat-o ; în fine, ceea ce ni se spune se vede și cu ochiul liber, iar' la plecare mai notez o constatare la fel de... vizibilă : stînd rezemat de un zid ori de altul, am luat pe haine cîteva mostre de culoare... „Asta este specialitatea copiilor", adaugă rîmbind, gazda.

Cît au costat unele reparații și îmbunătățiri nu am aflat, deoarece aceste socoteli sînt ținute de soț. Am aflat însă că încă nu s-a efectuat revizia la acest bloc și că o listă a observațiilor critice a fost întocmită de administrație. Toate cele notate, foarte pe scurt, în apartamentul familiei Ianuș pun o cunună de întrebări și mirări deasupra expresiei atît de încurajatoare : „mi-am luat un apartament la cheie".

EMANUEL VALERIU ■

Casa este un costum de haine!

Cu primarul Constantin Paghici din Slobozia m-am întîlnit într-un fel ciudat : am intrat în birou, neanunțat, și dumnealui vorbea la telefon. 20 de minute. Se interesa despre ploaie. Toate astea s-au întîmplat puțin înaintea orelor de program, dar nu în afara lor cum îi place primarului să spună. În zori, la Slobozia, stau de vorbă despre case cu primarul, cu prim-vicepreședintele Nicolae Ionescu și cu Nicu Dinu, șef de secție la spațiul locativ. Orașul are 50 000 de locuitori și dacă 30 000 stau în casă nouă înseamnă 70 la sută de bucuriî, 70 la sută înălțimi, 70 la sută macarale și un oraș aproape nou. Asta este Slobozia Veche ! Orașul „fabrică" 200-250 apartamente pe trimestru pentru oamenii muncii de la Combinatul chimic, Filatura de bumbac, Construcții-montaj.

„Recepționăm casele, spune Constantin Paghici, ca pe un costum de haine. Îl retușăm puțin sau dacă nu merge, îl dăm la refăcut". Refuzurile sînt în general pe probleme mărunte : finisări, tîmplărie, curățenie. Pentru casele bune se fac apoi liste de priorități. Sînt analizați viitorii locatari. Apar și probleme. Familia Costache a stat într-un fel de bordei. Costache Marin lucrează la TCIB, iar soția sa îngrijește de copii. S-au mutat de 4 ori ; nu și-au plătit datoriile față de stat, au mers cu copiii la București, s-au întors amenințînd. Educația. Este obsesia primarului, oameni problemă, cel care cred că dacă au copii societatea trebuie să le dea totul. „Pe unii îi băgăm în colectivitatea blocului nepregătiți" spune primarul. 10 000 de oameni sînt echipe de intervenții, repară stricăciunile : fulgi de gămă, cartofi striceți cu care se înfundă conductele, instalații sanitare improvizate etc.

Orașul este un șantier, în sus, și, probabil, culcat pe pămînt, în Bărăgan, tractoarele și zgomotul de macarale se amestecă. În oraș există un institut de proiectări. Se gîndește cum trebuie să fie afară și înăuntru viitoarea casă. „Am vrea să punem mai mult specific local — ne spune Nicolae Ionescu — avem însă multe panouri tip, prea puțin diversificate". Iar casele arată, în adevăr, puțin la fel...

PAUL AGARICI ■

Cîmpina — oraș al proiectului tip, dar și al arhitecturii locale!

De 18 ani, de cînd a terminat facultatea de construcții, Ion Iancu, șeful șantierului TCM Valea Prahovei, a devenit cîmpinean. Aici a fost repartizat, aici „a învățat" meseria pe viu, aici s-a format el, constructorul pentru care, la această oră, nici o primă din lume nu echivalează cu bucuria ce crește în el cînd aude replici precum „splendide blocuri au făcut cîmpinenii !" — și, mărturisește, le aude destul de des. Numai că, iarăși mărturisește, aceste laude, venite din direcții necunoscute, ne obligă ! Au ajuns aici cu ajutorul unor prețenții la care nu au renunțat în

Blocul din strada Aurel Vlaicu 166 pare a fi pe nou său amplasament de cînd lumea, performanța constructorilor bucureșteni devenind un fapt consumat. Adeseori lucrurile frumoase trăiesc prea puțin și nu se lasă ghicite în detaliu ca și cum n-ar avea o istorie a lor. Casa a devenit aceeace, dispusă să-și trăiască cuta de ani. Și totuși... Talentul, competența și eforturile celor peste 60 de muncitori de înaltă calificare ai I.C.E.D., conduși de inginerul proiectant Eugen Iordăchescu, șeful de lot Dumitru Sterie și șeful punctului de lucru Ștefan Anghel, precum și al tuturor specialiștilor, care au pregătit acest eveniment, dau dreptul la istorie unui moment de excepție.

VINERI, 27 MAI, ORA 7

Plouase peste noapte și aveam îndoieli în privința premierei. Era păcat. Începe să se stringă lume. Unii au plecat mai de vreme la serviciu, alții sînt în drum spre piață, mulți, și aveau să fie și mai mulți, vin special pentru „minune". Se apropie, privesc temelia, boghiurile. Autobuzele și tramvaiele încetinesc în dreptul imobilului. Deși ora n-a fost anunțată, cei din jur intuiesc că azi e plecarea. Colegul meu, Agarici, se agită, trage cadru după cadru, din bloc, de pe bloc, de pe o magazie, caută unghiuri inedite, în sfîrșit, e peste tot, schimbă aparatele, se apropie de sine, de boghiuri și de fețele de la INCERC. Îl dibui pe inginerul Eugen Iordăchescu stînd de vorbă cu interlocutoarele melo din ajun Claudia Enea și Aurora Dumitrescu, ambele îngrijorate să nu rateze plecarea. „La ce oră începem dom' inginer ?", întreabă prima, folosind un plural care să marcheze colaborarea. „Îmi pare rău că vă dezamăgesc, dar mergeți de o jumătate de oră și ați parcurs mai bine de 70 de centimetri..." Rămîn amîndouă interzise după care îl îmbrățișează. Era mișcător. Claudia Enea îmi strecoară în șoaptă : „Acum pot să vă spun : la început, zile în urmă, mi-a cam fost teamă. Niște irresponsabili ne strecurară în cutiile poștale niște bilețele în care se zicea că aici ne îngropăm, cu lucruri cu tot". Era 7,30 și „nava" lui Agarici, el descoperise metafora cu vaporul tot căutînd diferite unghiuri cu aparatul (metaforă preluată a doua zi de un coleg de la un cotidian), se îndreptă pe nesimțite spre punctul care delimita sfîrșitul cursei : 14,50 m. Aparatura de mare sensibilitate a INCERC nu scapă nici un detaliu. Inginerul Mihai Stancu : „Vă pot spune că instalația este perfectă. Cînd tensiunea în cablu este scăzută, vibrația blocului (imperceptibilă fără o astfel de aparatură) este mai mare și ea se datorează în bună măsură circulației intense de pe Șoseaua Ștefan cel Mare. În timpul translatării, vibrațiile sînt cu mult mai mici".

TRANSPLANT — TRANSLAȚIE

Am plecat la întîlnire cu o idee românească : complexul translării imobilelor locuite Ziua unui proiectant nu începe pentru că nu se termină niciodată și în acest timp, mai puțin gregorian, inginerul Iordăchescu a căutat „rețeta" blocului. Literatura de specialitate nu oferă materiale ; fiecare își păstrează secretul. S-a pornit atunci de la metode de calcul, tehnologii, utilaje, judecîndu-se toleranțele de execuție. „La două săptămîni de cînd am început să studiez am văzut lucrarea gata", spune Eugen Iordăchescu. Este avantajul celui ce gîndește ; pregătirea profesională îți dă posibilitatea să vezi în spațiu ce nu poate vedea un om obișnuit. Temelia unei lucrări este gîndul. Iată și o gramatică nouă : construim mutînd. Inginerul Iordăchescu îndrăgește procedeul translării pentru că păstrează autenticitatea lucrurilor. Pentru el este chiar o problemă de conștiință ; pentru inginerul proiectant istoria este istoria documentelor plus istoria clădirilor. La întocmirea proiectului s-au ivit destule probleme ; mai întîi instalatorii au fost împotrivă ; li s-a oferit o soluție ingenioasă — racorduri flexibile pentru apă, curent, gaze. Ascensorului i s-a montat o cameră laterală, la parter, funcționînd astfel cu mult mai bine ca la început. Echipa de proiect a devenit complexă : ingineri constructori, mecanici, matematicieni, geodezi, topografi. Au crescut și s-au format odată cu lucrarea. Translarea „blocului cu oameni" este o diplomă la școala constructorilor. Inginerul Eugen Iordăchescu este la al patrulea proiect realizat. „Mă simt mai tînăr și mai puternic cînd văd că tot ce am gîndit se realizează". Problemele inginerului Iordăchescu sînt multe : una dintre ele constă în formarea de cadre, transmiterea experienței. Și poate că-i va ajuta și Facultatea de construcții.

UN BLOC PLUTIND

Există o unanimitate în această privință, întreaga echipă declarînd cu mîna pe inimă că de neuitat rămîne clipa cînd blocul era în aer, cînd plutea. Deși, altfel vorbind, a fi în aer nu este o performanță după care să se omoare cineva cu capul pe umeri, aici s-a muncit mult pentru ea. Șeful de lot, pe numele întreg Dumitru Spiru Sterie, tip despre a cărui competență în materie de construcții vorbesc nu numai oamenii de meserie dar și faptul că a fost pus să conducă execuție acestor tipuri de lucrări, precizează că totul s-a petrecut ca la o operație. „Am lăsat sub imobil și l-am preluat. Am tăiat apoi toate legăturile cu pămîntul — cel mai frumos moment, momentul de plutire a blocului — toate utilitățile trecînd în sarcina noastră : apă, canalizare, energie electrică, telefon. La început, am folosit

nici un chip — și cînd spune „nu au renunțat", precizează că și-au spus cuvîntul în această ordine întemeiată de-a lungul anilor (mai ales de la cutremur încoace) nu numai meșterii foarte buni ai locului (comuna Cornu, aflată la 7 km de Cimpina devenind o adevărată pepinieră pentru constructorii care s-au născut și pentru cei ce vor urma să se nască), ci și forurile locale, omul nr. 1 al acestei întemeieri de frumos și trainic rămînînd, zice, vicepreședintele consiliului popular, Ion Negrea, care răspunde de construcții și, desigur, toți ceilalți factori de decizie.

Nea Nelu Dragomir, „șoferul" nostru prin orașul încă șantier, renăscut în ultimii ani, este sudor montor. Oamenii pornind de la un motiv simplu — unde-l trimiți, sigur rezolvă treaba — l-au ales și președinte al Comitetului de sindicat pe șantier. Șeful de lot Cimpina, Marin Mincu, îl tachinează și acum (și subliniază vicepreședintele consiliului popular, nu pierde niciodată prilejul) cum de a renunțat el, om care avea dreptul la tihnă în timpul liber, la ciupercăria, pe care și-o făcuse. „El, dă-le încolo de ciuperci — răspunde omul. Trebuie să mai fac un ocol, după plecarea băieților acasă, să văd dacă n-a făcut vreunul treabă de mîntuială".

Nu prea există treabă de mîntuială în ce privește blocurile din noua Cimpină : Exteriorcele impun prin frumusețe, suplețe, arhitectură — fericit inspirată din cea locală. Sigur că și aceste proiecte se înscriu — ni se explică — în indicațiile unor proiecte tip dar, la urma urmei, tipizare nu înseamnă că toate blocurile să fie la fel ! În cazul lor proiectele tip au fost astfel adaptate încît a dispărut ideea de „tip". Șarpantele false adăugate, extinderea la parterul blocurilor a unor magazine ingenios proiectate își spun cuvîntul în acest nou ansamblu al frumosului cimpinean.

4 zile îi mai despărțeau pe meșterii de la blocul 23 G de darea lui la cheie. Nu-ți vine a crede că acesta este un bloc nou tocmai din cauza finisajelor excelente ! Acesta este cuvîntul, fără exagerare ! Pînă și geamurile și ușile se închideau perfect ! Doar instalațiile vizibile așteptau să se prezinte noii locatari pentru a le lua în primire : robinești, becuri și alte asemenea, pe care nu le mai pun din timp tocmai pentru a evita suspiciunile. Pentru că, mai înainte vreme, încă mai dispăreau dintre ele — așa încît, au hotărît să le pună direct sub ochii locatarului. Curățenia apartamentului, toț acestuia îi revine, după cum, după plecarea constructorului din zonă, locatarii trec la amenajarea spațiilor verzi. Deocamdată, G 23 este primul din seria a 3 blocuri lipite care urmează a fi dat în folosință. Prin august însă, cînd toate vor fi gata, sîntem invitați de gazdele noastre de o zi, să ne reîntoarcem în zonă. N-o vom mai recunoaște !

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Case de calitate se fac cu meseriași de calitate

Confrați întru profesie, iubindu-și egal meseria și orașul, prieteni chiar, **Constantin Mereu,** inginerul șef al Întreprinderii județene de gospodărie locativă, și **Virgil Teodorescu,** inginerul șef al Întreprinderii județene de construcții-montaj, Dimbovița ajung nu o dată „dușmani", ajung fiecare de altă parte a baricadei, atunci cînd, primul, în calitate de beneficiar, trebuie să recepționeze și să preia, ceea ce a realizat, în calitate de executant, celălalt. Și nu pentru că inginerul Teodorescu ar dori să construiască cu oamenii săi, altfel decît pentru eternitate, altfel decît impecabil, altfel decît pentru fala generației sale de constructori. Dar, uneori, este nevoit să facă rabat la calitate și să facă compromisuri pentru a putea să asigure, totuși, cetățenilor Tîrgoviștei, tot mai numeroși, și tot mai doritori să locuiască în case noi, cu tot confortul urban, numărul de apartamente planificat. Să facă compromisuri, primind, acceptînd unele loturi de materiale de construcții suferind de boala lipsei de calitate. Nu, nu, nu-i absolvim pe constructori de defectele proprii, care sînt nu puține, în respectul meseriei, în nivelul de calificare și pregătire profesională, în nivelul de conștiinciozitate, dar o casă bună și frumoasă se face, desigur atît cu meseriași buni, cît și **neapărat,** cu materiale de calitate. Nici la Tîrgoviște, apartamentele nu reușesc să atingă în totalitate nivelul confortului legiferat de actele normative de stat în vigoare, îndreptățit de milioanele de lei ce se cheltuiesc de la buget pentru investițiile în domeniul locuințelor. Cotitura este necesară, este obligatorie în acest sector al materialelor de construcții, forțînd astfel și mîna celor din execuție, de la director de trust la muncitorul necalificat, să lucreze corect, să nu-și mai justifice prin intermediul acestora propriile lipsuri de calitate. Pînă una alta, problema rămîne reală — și solicită urgentă rezolvare. Intrăm, spre exemplificare, în blocul B1—B2, de pe str. 30 Decembrie, din plin centrul orașului, cu una din fațade chiar spre grădina publică, bloc unicat, una din acele realizări de marcă ale arhitecților (șef de proiect, arh. Viorel Antonescu), și care urmează să fie predat la cheie la 3 iunie 1983. Este aproape gata. Fața (fațada) ia ochii, interiorul scoate ochii, cum spune un proverb românesc. Este departe de ceea ce ar trebui să ofere confortul unei asemenea clădiri. Bani a costat destui, efort și grijă și atenție din partea conducerii întreprinderii executante a existat de asemenea. Și totuși... Lemnărie strîmbă, deformată, tîmplării se chinuie să facă ferestrele să se închidă cît de cît, parchetul, cu rosturi mari între lamele... (Într-o stivă de parchet, ne face demonstrația șeful punctului de lucru, tînărul subinginer Gabriel Bunescu, n-am găsit două fișii să se îmbine perfect!)

Avem o listă de asemenea materiale (mai ales la capitolul prefabricate și țevi pentru instalații) și asemenea furnizori care nu-și cinstesc cum se cuvine munca (pentru care iau retribuții mari, mai au pretenții chiar și la beneficii mari), dar a le numi și a-i numi nu rezolvă nimic.

De aceea, transmitem forurilor în drept (spre analiză) o propunere foarte judicioasă a chiar constructorilor dîmbovițeni, idee ce ar putea rezolva această dificultate, și anume ca **serviciile controlului tehnic de calitate din întreprinderile producătoare de materiale de construcții să nu mai aparțină acestora, să nu mai fie subordonate și coordonate de către conducerile proprii, ci unui organism central, eventual celui de directivare în construcții, exigent și imparțial.** Cheltuim prea mult pentru a nu construi solid, dar și frumos.

CICI IORDACHE-ADAM ■

De ce constructorul nu se înecă la mal pe banii lui?

Un mutat adevărat are tipicul lui : o sticlă, două de vin, cîteva sticle de bere, mai dai unuia, altuia, dacă dai fu pune și el mîna la nevoie pentru că ba lipsește o clanță, ba un geam e spart etc. Dacă nu lipsește nimic și toate sînt la locul lor, nu intri. Presimți că ceva nu este în ordine : ori ai intrat la altul, ori te aștepți la altele mai rele.

Cu aceste gînduri s-a apropiat de apartamentul său Marian Albu din Tulcea, electromecanic la Întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic, un tînăr cu mare respect pentru lucrul înfăptuit cu grijă cît și pentru tabelele de priorități pentru locuințe. A așteptat cam un an, dar iată-l acum în apartamentul său, două camere decomandate, de la balconul căruia își poate aduce aminte de copilărie, deoarece de sus se vede exact apartamentul bătrînilor săi, unde a stat înghesuit cu nevastă-sa, pînă să-i vină rîndul și lui la o locuință.

— Și cum era în copilărie ?, îi întreb ; altfel spus, cum era în apartamentul părinților ?

— Mai cald iarna. Nu mă vait. Sînt un om obișnuit cu munca și cu greutățile. Mai mult, îmi place apartamentul nostru, e bine împărțit, e confortabil, cînd am intrat în el, nu demult, le-am găsit pe toate la locul lor, și clanțe, și robinete. Nu pricep în ruptul capului însă, de ce la mine, la etajul 4, nu ajunge totdeauna apa caldă.

— Acum aveți ?

— Am cînd sînt 30 de grade la umbră, dar eu aș vrea să avem și iarna. Cei de la etajele mici au, eu nu...

Ca să fim foarte drepți, vom spune că la Tulcea se construiește mult și mai frumos ca în urmă cu trei, patru ani. Iată, blocurile din strada Mihail Kogălniceanu (unde se află și locuința familiei Albu, bl. 26, sc. B), sînt, fără exagerare, o bijuterie. Sînt cochete și bucură ochiul. Dar n-ajunge. Locatarul stă înăuntru. Marian Albu este modest. Ne spune vă ca încercă să se descurce singur cu condensul care s-a format chiar imediat după preluarea apartamentului. Un perete mucegăit este un perete mucegăit și costă.

Pe aceeași stradă, la bl. 1, sc. B., Virgil Comșa, șef de serviciu la C.E.C., om deprins cu rostuirea banilor, nu pricepea în ruptul capului de ce, pînă la urmă, chestia asta cu finisajele este considerată de constructori, în general, un moft al celui care se mută. Desigur, fiecare doarme așa cum își așterne și, gospodar fiind, te apuci și finisezi tu în locul constructorului. Dar operația aceasta este trecută într-un deviz, se încasează niște bani. Și, ne asigură Virgil Comșa, nu este vorba numai de molozul găsit în mijlocul casei. Încolo, un apartament splendid, spațios, bine împărțit, o casă solidă. De ce se înecă oare constructorul la mal ? Și dacă o face, de ce n-o face pe banii lui ?

RĂZVAN BARBULESCU ■

conducte rigide, apoi conducte flexibile, care să se poată deplasa odată cu blocul. N-a fost ușor, casa asta e mai ciudată, n-are două linii paralele".

FIȚI ATENȚI CU CASA ASTA, SĂ NU DAȚI DE BUCLUC

Dumitru Spiru Sterie : Acum o lună și ceva vine un bătrîn pe bicicletă. Se apropie de construcție, privește atent temelia și apoi mă întreabă cine e șef aici. Era simpatic. Eu, răspund. Wagner, zice el, de parcă ar fi spus Beethoven. Dom'le, fiți atenți cu casa asta ! Ați văzut cimentul de la fundație ? L-am văzut, îl frămînți cu mîna, e slab. E un beton de marcă inferioară, B 75, de egalizare, nu de rezistență. Așa, face el — asta e. Blocul este foarte bun, dar fundația a avut un ciment ieftin. Îți spun, fiți atenți, la temelie, pentru că eu am făcut blocul.

SÎNT MULȚUMIT CA DUPĂ O TREABĂ BINE FĂCUTĂ

Maistrul constructor **Emil Wagner s-a** născut la sfîrșitul veacului trecut, în 1896, a făcut primul război mondial, a urmat Școala de maiștri constructori de la Cernăuți, a alergat alături de Ion Moina la concursuri din țară și străinătate, a călătorit mult în lume și a ridicat sute de case alături de mari arhitecți ai României.

— De ce ați venit într-un suflet cînd ați auzit că se mută blocul ?

— Cum să nu vin ? Mă lasă conștiința ?

— Adică ?

— Construcția lui a început în 1938, după ce proprietarul, nu mai știu cum se numește, aranjase cu primăria să fie lăsat să construiască. Mi-a spus să pun materiale mai ieftine, să-l coste mai puțin. Am băgat în temelie un beton slab. Au trecut anii peste el, două cutremure, eram sigur că nu va rezista la un mutat. Cînd am ajuns aici, am strigat nu săpați că se dărîmă, dar tehnicienii care se ocupau de treabă asta știau totul.

— Credeți că merită să fie mutat ?

— Cum să nu merite ? Cînd a fost construit, din '36 pînă în '39, devizul se ridicase la 750 000 lei. În afară de fundație casa era foarte bună. Așa cum este consolidat acum duce mai bine de 100 de ani. Este meritul acestei echipe pe care mă bucur că am cunoscut-o. Sincer să fiu, sînt mulțumit ca după o treabă bine făcută.

DIN JURNALUL LUI FANE, ȘEFUL PUNCTULUI DE LUCRU

15 februarie. Ninge și viscolește de abia te ții pe picioare. Se lucrează.

18 februarie. E o noapte cumplită. Se toarnă betoane și casa se ține doar în stîlpii din '36.

23 februarie. Noaptea. Ger, viscol. Ne încălzim cum putem în bараci. Simt încordarea băieților. Ne dă de furcă o tasare apărută în structura de rezistență a blocului. Betonul e slab, după probele noastre constructorul a folosit un B 75, care este pentru egalizare și nu pentru rezistență. S-a corsetat stîlpul. 24 de ore n-a plecat nimeni acasă.

1 martie. Se toarnă radierul sub casă.

21 martie. Turnăm cadrul purtător al blocului. Ne simțim în siguranță.

30 martie. În sfîrșit, primele prese hidraulice. Ne-am împrietenit cu locatarii.

8 aprilie. Un ins între două vîrste, parcă inginer chimist, mă întreabă dacă merită să dăm banii pe mutat și nu era mai bine s-o demolăm. I-am privit pantofii murdăriți de noroiul șantierului și l-am întrebat și eu : dv. ce preferați, să vă faceți o pereche nouă sau să-i faceți pe aceștia cu cremă? Omul și-a cerut scuze și ne-a urat succes.

12 aprilie. Preluăm cu prese jumătate din sarcina blocului.

14 mai. Casa e în aer. Pluteste. Asigurăm utilitățile prin conducte flexibile. Imobilul este în întregime pe prese. Secția topo a Institutului de construcții controlează în permanență stabilitatea : nici un milimetru de tasări.

27 mai, ora 14. Mai avem cîțiva metri. Lume, ca la meci, pe Dinamo. Fii-mea mi-a adus flori. Cei de la INCERC ne spun că vibrațiile sînt mai mari cînd stă blocul pe loc și asta din cauza traficului de pe stradă. De cînd fac blocuri n-am primit altfel felicitări și flori. Jumătate sînt de la locatari. I-am întrebat ce fac. Mi-au răspuns că se dau cu blocul. Fii-meu a venit și el să-mi aducă o pereche de pantofi împăturiți într-un ziar auzindu-mă că mă string ai mei. El este prima generație care a purtat pantofi și nu și-a făcut tenișii cu cretă.

AU LUCRAT INGINEREȘTE ȘI S-AU PURTAT CU ELEGANȚĂ

Familia Enea s-a mutat în acest bloc în 1945. L-au ales pentru poziția lui și pentru apartamentele frumoase, aerisite. Locuiesc în două camere la etajul 1. Pervazul este plin de flori și cu excepția lucrurilor unui vecin, înghesuite în hol, nimic nu trădează inconfortul șantierului. Claudia Enea este o femeie sensibilă, o fire poetică, membră a cenaclului „Vasile Cîrlova" și o gazdă amabilă.

— Cum ați primit vestea mutării blocului ?

— Eu am pus problema așa : dacă am ieșit cu bine la cutremur, mai rău nu putea fi. Dar la cîteva zile după ce am fost anunțați, au venit de la ADAS să ne asigure pentru una, alta. Au făcut-o rău, fără tact, adică, vezi doamne, pentru orice eventualitate. A venit apoi această echipă formidabilă condusă de inginerul Iordăchescu și ne-am liniștit.

— Cum ?

— Au stat de vorbă cu noi și inginerul Iordăchescu și șeful lotului, Sterie, și Ștefan, șeful punctului de lucru, ne-au explicat mereu despre ce este vorba și s-au ținut mereu de cuvînt. Ce au spus, aia au făcut. Au lucrat inginerește, iar cu noi s-au purtat cu eleganță.

Familia Dumitrescu, de la etajul 4, are o vechime în bloc de 26 de ani. S-au dus să vadă ce s-a întîmplat și cu biserica Olari, prima construcție — monument istoric — care a beneficiat de un astfel de tratament, deoarece „ne-am spus că e bine să ne asigurăm, că e păcat de lucrurile pe care le-am strîns de o viață". Și pe ei i-au chemat o sumedenie de prieteni să se mute pentru cîteva zile la ei.

Aurora Dumitrescu : „Echipa care lucrează de cîteva luni aici mi-a dat curaj. M-a impresionat seriozitatea cu care au tratat fiecare amănunt. Dacă mi-au spus că între orele cutare și cutare nu avem apă, n-au întîrziat cu un minut. Au făcut o ședință cu noi și ne-au spus că se vor strădui să avem cît mai puține dezagremente. Acești oameni ne-au liniștit. Au lucrat calm și precis".

■ **Locatarul apartamentului 13** (nu vrea publicitate, arhitect). Nu mi se pare amuzant să se mute blocul. La facultate nu ni s-a spus de așa ceva. S-a muncit cu grijă ; par niște profesioniști desăvîrșiți.

■ **Preda Cristina** (ap. 21, pensionară) : Eu știu ce să fac ? Eu merg cu bastonul și rog mașinile să stea. Voi rămîne acasă. Cînd ești bolnav nu vine nimeni, 75 de ani.

■ **Cîțiva locatari din strada Sf. Apostoli nr. 57—59 :** vă rugăm să ne mutați și pe noi !

■ **Elisabeta Săvescu** (ap. 3 — cedat pentru biroul constructorilor, a lăsat perdeaua la geam). Să vadă lumea că v-ați mutat ? Nu. Să vadă că mă-ntorc.

■ **Constantin Sergiu** (maior) : ar trebui să se pună un steag. Cînd eram copil, se punea un brad.

■ **Nicolae Catargiu** (șef de echipă) : simt că zbor de bucurie...

■ **Mihaela Popescu** (ap. 15) : A făcut înghețată pentru cei care lucrează la bloc. Cum să mă îmbrac cînd cobor ? o întreabă pe mama sa care a venit special de la Brăila.

■ **Cornel Popescu** (director I.C.E.D.) : Serbez azi 25 de ani de la terminarea facultății de construcții hidrotehnice. Sînt aici foști colegi și profesori. Au făcut-o intenționat ca să fie sărbătoare dublă.

■ **Mircea Popescu** (inginer, șef serv. tehnic șantier 2) : constructorul vorbește puțin. Ca aici. Un bloc de 3 500 tone arată munca lui. Asta rămîne...

RĂZVAN BARBULESCU ■
PAUL AGARICI ■

Cine este sluga vacii?

Amara după șase luni de adevăr

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

În cuvîntarea rostită de curînd la ședința comună a Consiliului Național al oamenilor muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că anul în curs trebuie să constituie un an hotărîtor, un an de cotitură în îmbunătățirea activității din domeniul producției zootehnice. Fără îndoială, îndeplinirea acestui îndemn impune și țăranilor din Amara descoperirea și reevaluarea tuturor mijloacelor de care dispun pentru consolidarea și dezvoltarea rezultatelor bune pe care le-au obținut pînă acum. În cazul de față, descoperirea a fost că la Amara creșterea animalelor nu este o îndeletnicire nouă și că, pînă la urmă, cel care știe mai bine cum se crește o vacă este chiar acela care o crește. Se întîmplaseră la ferma zootehnică a C.A.P.-ului oarecari fapte împotriva firii. Dacă se nimerea ca o vacă să cadă pe-o parte, mai căzeau cîteva, la rînd, ca popicele. Asta o spune chiar șeful de-atunci și de astăzi al fermei, Ștefan Budu, țăran de meserie, nu inginer, fiindcă nu s-a găsit nici un inginer hotărît să răspundă de această fermă care în mod vădit se profila nu pe producția de lapte ci de coarne, copite și piei. Îngrijitorii dădeau și ei să plece, lăsînd la o parte mîndria de-a lucra în cea mai mare fermă de vaci, în sistem cooperatist, din județul Ialomița. Președintele C.A.P.-ului, Dumitru Vasile, împreună cu primarul comunei, Voicu Geantă, îi ruga frumos să mai rămînă și pe unii au reușit să-i înduplece, pe alții nu. Dar nimeni, nici chiar ei nu bănuiau că în prima jumătate a acestui an se va petrece o schimbare atît de însemnată la C.A.P.-ul din Amara și că ferma de aici va ajunge să impună ca orice loc în care simți că se munceste, nu se trage la fit. Această schimbare, spune Dumitru Nicolae, director cu probleme de zootehnie la Direcția agricolă județeană, este rodul unui „complex de măsuri sănătoase". Dacă am arăta și care sînt aceste măsuri, desigur că n-am enunța lucruri noi, fiindcă sîntem obișnuiți ca permanentizarea forței de muncă, ordinea și disciplina sau asigurarea bazei materiale să alcătuiască un fel de sunet de fond pe care se poartă orice discuție interesată de zootehnie. Despre acestea se vorbea și pe cînd vacile din Amara dădeau cîte un litru de lapte pe zi. Dacă astăzi dă fiecare, în medie, cîte 11 litri, explicația constă în faptul că măsurile au și fost aplicate, pentru prima oară, în mod sănătos, adică toate deodată, fiindcă nici una nu-i lipsită de importanță. Oricine, dealtfel, își poate da seama cu ușurință că atunci cînd o fermă are furaje suficiente dar oamenii sînt neglijenți și delăsători se ajunge la același rezultat ca și cînd oamenii sînt disciplinați dar nu există furaje. Nu trebuie să ne mirăm, așadar, că sporirea suprafeței cultivate cu nutrețuri a adus cu vremea, la C.A.P. Amara, și o anume indisciplină a celor ce lucrau în zootehnie și nici că ordinea și disciplina au fost instaurate iarăși, de la începutul anului încoace, de cînd problema furajelor a fost cît se poate de serios reconsiderată. De la cele 272 de hectare în 1981 și 325 în 1982, C.A.P.-ul a făcut un pas mare, în această primăvară, cultivînd cu furaje 400 de hectare, adică aproape tot atîtea cîte cultiva în urmă cu mai mulți ani, cînd avea același număr de vite și obținea cîte 2000 litri de lapte de la o vacă. Nu întîmplător, se vede, ci tocmai pentru că la posibilități egale rezultatele sînt egale, planul pe '83 e tot de vreo 2000 de litri. Constantin Ivan a muls în aprilie, anul trecut 1368 de litri și a cîștigat 1200 de lei. În acest an, tot în luna aprilie, la 4463 litri de lapte a cîștigat 2820. Aceștia fiind banii care i s-au cuvenit numai pentru lapte, zice el, fiindcă s-au adăugat și alții, pentru îngrijirea viteilor, iar venitul total a ajuns la 4000 de lei. Tot 4000 a luat și nevastă-sa, Stela, sau alți îngrijitori precum Ana Anton sau Ioan Coja. Vruseseră și ei, mai de mult, să plece, chiar dacă prin hotărîrea lor ar fi sporit fluctuația și indisciplina în cadrul fermei, dar iată că, așa cum s-a dovedit cu prisosință după aceea, oamenii sînt disciplinați și conștiincioși de felul lor iar pe deasupra mai sînt convinși că rezultatele bune obținute în acest an se datorează nu numai felului lor conștiincios de-a lucra ci cu siguranță și celor cîte 2 kilograme de furaje concentrate pe care de la 1 ianuarie încoace le primesc — și chiar le primesc, întotdeauna — pentru fiecare litru de lapte predat. Pe acest fapt se întemeiază în parte și convingerea lor că în acest an se vor putea obține, de fapt, cam 3000 de litri de lapte de la o vacă iar în ce privește ambiția de-a ajunge la 3500 în 1984 și la 4000 litri de lapte în 1985 trebuie să spunem că ar mai fi o explicație la mijloc. Explicația e simplă : hrănite bine, junincile vor putea înlocui treptat vacile sterpe. De pe-acum au fost înlocuite de fapt 115 iar alte 40 urmează să fie trimise la abator în cursul acestui an, astfel încît cele mai bine de 600 de vaci ale C.A.P.-ului din Amara să facă viței și să dea lapte. În felul acesta, se înțelege, îngrijitorii nu vor mai fi nevoiți să ridice din umeri, așa cum făceau pînă de curînd, atunci cînd erau întrebați de ce vaciile din gospodăriile lor arată mai bine decît ale C.A.P.-ului. A fost deajuns să treacă numai o jumătate de an bun pentru ca o astfel de întrebare să nu-și mai găsească rostul. O jumătate de an bun, adică șase luni de adevăr.

DUMITRU ELIADE ■

Să poți privi o vacă în ochi fără să roșești

...Cineva s-a hazardat, în fața noastră, să rostească aceste surprinzătoare (cel puțin în contextul discuției) cuvinte, și încă să le spună, așa, pe un ton foarte simplu, fără nici un patetism exterior. Ne-au bătut în memorie cadențe din Esenin și Fundoianu (în gura lor, da, aceste cuvinte ar fi sunat firesc !) și am rămas, vreme de cîteva momente, într-o stare oarecum de melancolie și de visare, abstrasă clipei și abstrasă discuției. Ne-am gîndit că poeții noștri de azi sau, mă rog, mulți dintre ei ar avea, dacă nu oroare, cel puțin o profundă indiferență văzavi de un asemenea examen. Cine mai privește azi în ochii vacilor, ai cailor, ai grîului, ai tomatei ? Ar fi un tic calofil, un ecou blamabil din poezia patriarhală, de mult pusă la index. Citadinizarea în lirică a început printr-un sever tratament cu pesticide și erbicide, aplicat metaforelor bucolice sau pretins „bucolice", paralel cu cel aplicat ciupercilor. Ce a rezultat ? În lirică a rezultat ce citim în reviste. Dar în viață ?

În viață, vaca, după ce multă vreme a fost detronată din importanța și din privilegiile ei arhaice, a început, iată, să fie repusă în drepturi. Am început să ne amintim de ea nu doar iarna, cînd prezentele treburi ale cîmpului se ascund sub omăt și îngăduie „luxul" de a mai face și un pic de zootehnie. Am început să ne amintim de ea în toate zilele, să ne amintim (uneori cu efort, căci prea de mult și prea adînc ne-a invadat la acest capitol uitarea) că ea, ca să dea lapte și carne, trebuie să mai și mănînce, ba chiar că are nevoie de o îngrijire pe care nu totdeauna i-am acordat-o.

Cel ce ne spune toate acestea e un specialist al domeniului, inginerul zootehnist Pavel Horumbă, director zooveterinar la D.G.A.I.A. — Teleorman. Înarmat cu cifre, fapte, date și argumente pe care nu le scoate din hîrtii, ci le produce din memorie, ne oferă o imagine a ceea ce am putea numi, cu voia domniei-sale, „vaca în Teleorman". O imagine în care poezia n-are ce căuta, în care ceea ce contează e numai proza, cea mai terestră proză. Dar o proză cu pregnanță, cu forța de sugestie a celei mai percutante metafore.

S-a dus și se duce în județ, de la o vreme, o veritabilă bătălie pentru redresarea acestui sector cîndva ignorat. Din păcate, pînă nu demult suprafețele de pășuni au fost foarte mici, iar producțiile de furaje (în special în zone neirigate, ca Roșiori, Virtoape, Blejești etc.) nu s-au ridicat la nevoile vitelor. Grosiere au avut întotdeauna, uneori chiar peste necesar, cum a fost în anii '81 și '82 (în ultimul, chiar le-au rămas în silozuri peste 20 000 de tone !), dar le-au lipsit proteinele, adică lucerna, drept care producțiile de lapte și carne au fost scăzute. Din '82 a început o vastă campanie pentru schimbarea structurii furajelor, în beneficiul celor cu un ridicat procent de proteine. S-au semănat, în '82, vreo 3 000 ha cu lucernă, în '83 vreo 4 000, ponderea acestei plante a ajuns la circa 60 la sută din suprafețele cu pășuni ; pășuni cultivate cu proteină vie (pășuni între 25 și 40 de hectare) au astăzi toate unitățile agricole de stat și cooperatiste. Abundența, sau hai să nu ne hazardăm la acest cuvînt, să zicem doar o mai mare îndestulare cu furaj hrănitor începe, treptat, să ducă la abolirea unei practici nefaste, care a făcut ravagii printre vite. Pentru a se ajunge la necesarul de lapte cerut somativ de plan, a existat (și nu numai aici, în Teleorman) obiceiul de a se hrăni doar animalul matur, care produce imediat, vițelele rămînînd flămînde, deci subdezvoltate, fapt cu repercusiuni dintre cele mai grave asupra viitorului însuși al speciei. La C.A.P. Ciolănești, la Brînceni, la Lăceni și în alte locuri, vițele care de la vîrsta de 18 luni trebuiau duse la montă fac 20, 30, chiar 36 de luni pînă cînd conformația fizică le permite să zămislească. Și asta numai după ce sînt supuse unor îngrijiri speciale, după ce sînt îndopate cu doctorii, după ce sînt hrănite suplimentar, alăptate cu biberonul la o vîrstă cînd tocmai ele, și încă de mult, ar fi trebuit să alăpteze. Viețuitoarele născute din medicamente nu-s prea grozave, mamele forțate să le aducă pe lume se resimt, uneori trebuie supuse fatal selecției, deci reformate după prima fătare, ceea ce scade în loc să crească șansa sporirii matcăi. A mai existat, și pe alocuri persistă (adică în acele locuri neirigate, unde nu lei mai mult de două coase de masă verde), tendința de a se reforma cît mai multe vite, de a se scăpa de animalele debile, rău conformate aparent, fără viitor, tendință desigur comodă, incomparabil mai comodă decît lupta pentru redresarea acestora. Campioane în asemenea tendințe, nu totdeauna dictate de pricini obiective, sînt C.A.P.-urile din Călmățuiul de Sus, Lăceni, Găleteni și, din păcate, nu numai ele. O măsură ce se anunță de mare eficiență este abaterea acestor animale de la drumul cuțitului și îndreptarea lor spre îngrășătorii organizate, unde, deseori cu succes, ele sînt „recondiționate", redate vieții. S-au mai creat în județ, la C.A.P.-uri cum sînt cele din Bujoreni, Orbeasca, Piatra, Scrioștea, ferme de creștere a viteilor pentru reproducție, dotate cu tot ce le trebuie. S-au mai creat, ca la Cervenia, tabere de viețe în aer liber, care beneficiază de pajiști alese și de veghea unui personal calificat. Și unde animalele se dezvoltă bine, întorcîndu-se la casele lor gestante. Vom mai nota, dintre multe alte măsuri menite înteirii zelului productiv al speciei, transferul unor animale în locuri mănoase, precum lunca inundabilă a Dunării, preluarea de către D.G.A.I.A. a vreo 2 000 ha de pășuni (din care 1 600 pentru pășunat iar 400 pentru recoltatul ierbii), asigurarea, tot din pășuni, în special din cele de cer, arbore din familia stejarului, a circa 8 000 tone de frunzar, cu un bogat aport de concentrate.

Ce-ar mai rămîne de făcut ?

Recentele cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. și la ședința comună a Consiliului Național al oamenilor muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii luminează și în sectorul zootehniei, analizat cu forța de pătrundere și cu luciditatea proprie cîrmaciului națiunii noastre, realizări ce se cuvin consolidate și extinse, posibilități încă neexplorate, mijloace pentru folosirea integrală, cu maximum de randament posibil, a resurselor existente și în acest domeniu.

Mai rămîn, desigur, încă multe și, dintre toate, mai rămîne lucrul care pare cel mai simplu, dar de fapt e cel mai greu de obținut. Mai rămîne ca omul, îngrijitorul de vite, gospodar al gospodăriei obștești, să poată privi o vacă în ochi fără să roșească. Sau, mă rog, roșind, dacă ei, omul, doar i-a pretins, doar i-a cerut cît mai mult, fără să-i fi dat în schimb nimic sau aproape nimic.

Destule C.A.P.-uri și I.A.S.-uri teleormănene au vite frumoase și multe, cu producții de lapte mari, dînd măsura hărniciei speciei, inclusiv a celei de rasă locală, și nu mai puțin o dreaptă măsură a vredniciei, iscusinței și dragostei oamenilor față de animalele ce aduc bogăția obștii și siguranța îndestulării casei. (Cu cîteva ceasuri înainte de a nota datele de mai sus, undeva, pe cîmpia Puranilor, lîngă răcoarea unui lac natural, asistam la „plîmbarea de după masă" a unei cirezi de vite, parte din marea cireadă a C.A.P.-ului, care cuprinde 1 000 de taurine, din care 530 de vaci cu lapte, restul juninci. Spectacolul era fabulos, cîmpul se înnegrise de vaci uriașe, puternice, cu carnea ca de granit, metișI de Holstein cu brună locală, cele mai multe exemplare de elită, cu producții de lapte de cîte 40 de litri zilnic. Dar cea mai impresionantă era liniștea, marea liniște, era de fapt altceva, era forța, era plinătatea de viață vie și tenfără ce coborîse în cîmp cu aceste vaci. Unele animale rumegau lenes, altele, tolănite în iarbă, sătule de-acum, ne primeau cu ochi calmi defilarea, treceam printre ele fără ca vreuna să clintească. Vite doar hrănite și îngrijite, nu și bătute. Cei care le păzeau aveau mîinile goale. Vite care se puteau privi în ochi cu stăpînii lor fără ca una din părți să se sperie iar cealaltă să roșească.) Dar ce se întîmplă în alte locuri ?

Am văzut, prin satele Teleormanului, și nu doar prin ele, vite frumoase în ograzile oamenilor și exemplare bicisnice, să le plîngi de milă, în incintele obștilor. Am văzut îngrijitori de vite ce, diminețile, plecau la grajdurile C.A.P.-ului pe șosea, în văzul oamenilor, dar seara se întorceau acasă pe drumuri ferite, tăind prin spatele caselor, prin grădini, cu saci de nutreț în spate sustrași din hrana viteilor obștii. Am auzit de femei care nu au o vacă în bătătură, totuși în sat vînd lapte, îl vînd cu cîte 10—12 lei litrul, enigma acestui negoț nemaifiind o enigmă cînd afli că aceste femei lucrează la niște complexe de vaci cu lapte. Am auzit cum la unele C.A.P.-uri (Răzmirești, Izlaz) unele vaci tremură pe picioare, de slăbiciune, ca frunza, iar altele, chiar în aceste zile, au „scăpat" în lucernă, umflîndu-se și murind pe loc. Am auzit cum într-un alt punct al județului, la Măldăieni, vaci scumpe, cumpărate din Olanda, sînt astfel hrănite și îngrijite încît dau tot atîta lapte cît dau caprele unor rudari din vecini. Nu insistăm cu exemplele de acest fel. Ele sînt cunoscute, iar factorii responsabili al locurilor, luînd măsuri drastice în cazurile de neglijență și furt, luptă, în același timp, să determine niște schimbări de mentalitate, să readucă în inimi care s-au răcit și au împietrit vechea dragoste a țăranului pentru vite.

Căci de aici începe totul.

ILIE PURCARU ■

Ochiul stăpînului la grajdul cu mulți stăpîni

Grajdurile sînt conform proiectului, furajele sînt și ele conform condițiilor, oamenii stau pe slujbe conform normelor în vigoare, vacile sînt conforme cu o mulțime de instrucțiuni, păreri și tabele, totul e conform cu ceva, cu excepția laptelui, care-i puțin, și dacă e să vorbim pe conformități, e mai mult decît prin alte locuri, dar tot puțin. O medie de 5,5 l zilnic pe vacă furajată e o medie de pagubă. În recenta Cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Ședința comună a Consiliului Național al oamenilor muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii problema creșterii substanțiale a producției e dovedită a avea un temei clar : avem animale cîte trebuie, avem grajduri destule, avem izlazuri și pășuni, avem și oameni ! Trebuie să avem, cît ne trebuie și cu belșug chiar, și lapte și carne.

Grajdurile sectorului zootehnic din C.A.P. Pogoanele, județul Buzău, sînt noi și arătoase. Clădite de prin '79, ele se înfățișează frumos. De fapt, dacă n-ar fi problema asta a laptelui — care și ea poate fi discutată de pe două poziții : a noastră — a celor ce socotim că se poate mult mai mult — și a muncitorilor de la grajduri — care merg cu ideea că la alții e mai rău — toate în zootehnia din Po-

Stăpînul ei, nimeni altul!

goanele ar fi bune și la locul lor. Sectorul tot strălucește de curățenie și, de ce să n-o spunem, prima și ultima impresie e de spirit gospodăresc. E drept că o seamă de birouri de specialiști sînt curate pentru că sînt goale. Ori că nu era nevoie de atîta birouri, ori că specialiștii nu le onorează destinația (să fie, adică, niște camere pentru lucru ingineresc, pentru cercetare, pentru studiu, pentru știință zootehnică ?). Asfaltul, în ciuda arșiței și a ploilor ce nu mai vin, e curat, mîncarea la vite e distribuită cu grijă, în grajduri atmosfera e salubră. Portarul, e drept, doarme dulce în umbra de la amiază, chiar pe pragul șefului de fermă, dar, ce să-i faci, din 45 de oameni, cîți muncesc aici, cîțiva trebuie să mai și doarmă în front. E greu să le pretinzi să fie toți ca Petre Nistor.

Cu Petre Nistor e o poveste. El lucrează cu animalele de mai bine de douăzeci de ani. Și lucrează pentru că a început să-i placă, ori îi place, și de aceea e la vite. Chestiunea e complicată. Petre Nistor e îndrăgostit de meserie. El dă cele mai bune producții de lapte pe lotul lui. Nu face nici el minuni, fiindcă nu de minuni ar fi nevoie aici, ci de dragoste de muncă, însă lotul lui dă o medie anuală de 2 400 l lapte pe vacă. Solul ar fi capabil să dea și 5 000 l pe lactație, solul acesta de vite, în sine, nu-i tocmai rău și pînă a ne gîndi la 5 000 l, să ne gîndim mai bine la o medie de 3 000 l. La Smeeni, un C.A.P. la vreo douăzeci de km distanță de Pogoanele, la același cimp și la același soare de Bărăgan, tare și în mulți ani pustiitor, producția anuală pe vacă furajată a ajuns la 3 500 l. Ei izbutesc să producă 7—8 l lapte zilnic. Ei, da, smeenii au vechime în zootehnie, au un temei. La ei, dacă dai un om afară că „nu se încadrează", vin zece la poartă și te roagă să-i încadrezi. Ei, dealtfel, au plătit și 80 lei la zi muncă în C.A.P. Binele la bine trage. La Pogoanele, din păcate, oamenilor nu prea le plac animalele. Le plac acasă la ei, dovadă că fiecare gospodărie aproape are o văcuță, dar la sectorul zootehnic nu prea se îndeamnă.

„Nu le place mirosul, e de părere inginerul Victor Sbarcea, șeful fermei. Oricum am suci cuvintele, trebuie s-o zicem pe aceea dreaptă : în zootehnie nu vin cei mai destoinici țărani din comună. În 45 de încadrați avem și oameni de nădejde. E Nistor, mai sînt și Iancu Bercaru, și Maria Șuleru. Lor le repartizez, e drept, cele mai bune vaci, dar le dau lor vacile cele mai bune fiindcă am garanția că sînt conștiincioși și pricepuți. În rest, cu ce oameni avem, cu ăștia defilăm. Am încadrat și cîțiva țigani. Înainte, oamenii cîștigau mai mult la cimp. Acum, cîștigă mai mult în zootehnie, fiindcă producția crește constant de la an la an, totuși, găsim greu mînă de lucru. În doi-trei ani îi ajungem din urmă pe cei de la Smeeni. Pînă atunci încercăm să potrivim pe fiecare om la locul lui. Ne ajutăm și cu vreo cîțiva munteni. Ei coboară la șes pentru cîștig și cîștigă. Anul trecut, zootehnia a plătit la noi mai bine ca la I.A.S. Anul acesta tragem speranța să creștem la 80 lei ziua muncă. Prin decret se acordă muncitorilor din sectorul zootehnic lot personal, apoi produsele agricole, conform cu toată lumea. Ar părea să fie convenabil să te încadrezi în zootehnie și chiar e convenabil. Totuși, forța de muncă ne dă mare bătaie de cap și dacă laptele e puțin și iese, în consecință, scump la prețul de fabricație, de calitatea oamenilor trebuie să ne întrebăm, mai mult decît de calitatea animalelor".

Înființat în anul 1979, cu un fond de 24 animale aduse din Baia Mare, sectorul zootehnic de la Pogoanele a trebuit să-și facă singur selecția, așa că tineretul selecționat în acești ani va fi productiv în '84. Din cele 1 250 vite, acum, în mai-iunie, sînt de muls 304, dintr-un efectiv mediu furajat de 526. S-a ajuns la un procent de natalitate bun, de 94%. Grajdurile, deși noi și, cum spuneam, conform proiectului, au suportat unele îmbunătățiri. E multă teorie în proiectarea grajdurilor, teorie care înseamnă mult beton, multă cheltuială, multe idei nedovedite a fi și rodnice, dar puțină practică țărănească în creșterea vitelor și, mai ales, puțină înțelegere pentru condițiile locale. Inginerul Victor Sbarcea crede că soluția cea mai rentabilă — dacă e să vorbim de tot ce crește prețul laptelui — era să se fi construit grajduri de 100 capete „în stil gospodăresc", cu materiale locale, ușoare, cu iesle de dimensiuni normale, ținînd tradiția. Aici, proiectul a prevăzut ieslele atît de mici, că vaca risipește furajele în așternut. Trebuie modificate ieslele, s-a modificat sistemul de evacuare a dejecțiilor. Cum s-ar spune, grajdul e nou, „la cheie", acum luați-l și trudiți să-l faceți nu conform cu proiectul, ci conform cu vaca.

TUDOR OCTAVIAN ■

Din paie, apă și bătaie nu poți să faci viței

Pe marginea șoselei București-Oltenița, ploile din urmă au înverzit iarba și de treaba asta și-au dat seama imediat cei care mai au cîte o vacă-două în curte. Omul și vaca legată de lanț, ca să nu intre în grîul ființăvit, e o imagine ce se repetă monoton în goana mașinilor grăbite. Orice oprire a cuiva îi face pe oameni să tresară, să devină tematori, prea s-au obișnuit cu întrebări de felul : „Ce faceți voi aici, nu știați că nu-i voie ?" — s-ar fi exprimat ea într-o ședință. Dealtfel și Ion Măereanu, contabil șef al C.A.P. Frumușani, deci un om al cifrelor și lucrurilor exacte, nu se arată mulțumit de rentabilitatea scăzută a vacilor cu TBC. Ferma-„sanatoriu" a fost înființată acum vreo opt ani, aici, la Orăști, pentru că în zonă s-au găsit cele mai multe animale bolnave de oftică. O vacă bolnavă e adusă cu 10 lei la kilogram, fată, e mulsă un ciclu și apoi trimisă la abator, după ce a mai pierdut în greutate. După care, e vîndută tot cu 10 lei kilogramul. De rămas, rămîne un vițel, bolnav și el, și ceva lapte.

Ce e trist este că și la a doua fermă a C.A.P.-ului Frumușani, fermă normală, cum i se mai spune, adică avînd vaci sănătoase, cu vreo 230 cu lapte și 210 tineret, nu se stă deloc bine cu producția de lapte. 2 litri de lapte pe zi, cel mult, e, orice s-ar spune, cam puțin. Nici chiar cifra de 1 000 de litri pe cap de vacă furajată nu spune și nu reprezintă mult, dimpotrivă. În schimb, la particulari e altfel. Ioniță D. Ion, conducător de atelaje și șef de echipă la zootehnie, are și el acasă o vacă numai a lui, care dă 10—12 litri de lapte pe zi. Cum așa ?, îl întreb. Da, e posibil. O paște bine, pe unde poate, nu-i dă nici el fărițe, că nu are de unde, concentrate n-a văzut nici comuna, dar o îngrijește ca pe un copil ; grajd curat și pătură pe ea iarna cînd e crivăț. La fermă nu-i la fel ?, continui eu. Păi cum să fie ! Cele ale C.A.P.-ului nu pasc pentru că nu au unde. Furajele sînt semănate totdeauna departe de padocuri și vacile nu văd pășunatul liber decît o dată la cinci ani. Îmi mai zice nea Ioniță că una e să stringă omul un coș de gunoi și alta să care cu roaba, pînă-l la dracu, gunoiul după 25 de vaci, cîte are un îngrijitor în primire. Noaptea rămîn zmei doi paznici bruneți, Gh. Voicu și V. Linguraru, care se cheamă că supraveghează vacile, dar ele mai cad, săracele, prin iesle și, din cauza lanțurilor cu care-s legate, au fost, ni se spune, „cazuri de spînzurare". Ce să-i faci, se mai întîmplă, vacile nu-s oameni.

Mircea David nu știe exact ce meserie are, unii îi spun tehnician veterinar, alții operator însămînțător. El știe ce face de vreo 23 de ani, scrie în registre numărul în scădere al vacilor din trei sate. Mai scrie ale cui sînt, care-l situația lor și cînd au ciclu de însămînțare. Nu-i scapă una. Ale cetățenilor se însămînțează aproape de la sine, sînt mai arătoase și intră în călduri în mod natural, pe cînd ale C.A.P.-ului trebuie urmărite cu atenție și la nevoie injectate cu sintofolin, progesteron și chiar masate pe uter ca să intre odată și odată în călduri. Numărul de vaci care nasc e de 85 pentru vacile populației și de 50—60 dintr-o sută de vaci însămînțate la cele ale obștii. Mircea David e de părere că toată buba e la furajare, cu îngrijirea mai e cum mai e și se poate îndrepta. Nu sînt furaje, și pace ! Dacă la C.A.P. sînt cam 800 de vaci bunerele, la cetățeni numărul a scăzut la 200 acum, față de 600 în 1962. El, Mircea David, își iubește meseria, suferă pentru ea, e — zice — o „meserie de onoare" a zootehniei, dar nu-și încasează toată retribuția deoarece nu realizează numărul de viței planificat. Dar, tot el zice : „Nu se poate, dom'le ! Din paie, apă și bătaie nu poți să faci vițel !"

ION PREDOȘANU ■

Lumea nu se alcătuiește numai din leneși

La Vlad Țepeș doar numele satului e mai nou, în rest, stăruința oamenilor în hărnicie și chibzuință a rămas aceeași în ultima jumătate de veac. Asta după mărturia lui Nicolae Ghenu, a cărui vîrstă cam pe aici bate, pe la 52, 53 de ani. Ca președinte al cooperativei agricole de producție din așezarea tolănită în cutele cîmpiei ca între deșuri, el ține în brațe, de ani buni și spornici, un anume adevăr : și lucrurile, și ființele sînt de mai multe soiuri și cînd ne stă în putere să avem de unde alege, de ce să nu alegem chiar solul cel bun ? De la cîine la cal, de la rață la vită și așa mai departe. Bineînțeles, este mult mai simplu să întorci spatele unei jigodii și să pripășești într-o bătătură un cîine de soi ; fiind mult mai peste mînă, din pricini mai tuturor cunoscute, să aduni o jumătate de mie de vite de calitate în cinci sau șase grajduri înzestrate cu toate cele. Și, de fapt, îți trebuie doar mai multă răbdare, ochi deschiși și privire limpede. Ceea ce lui Nicolae Ghenu nu-i prea lipsește. Vitele cooperatorilor din Vlad Țepeș sînt dintre cele mulțumitoare, obișnuite cu larba și pășunile românești, ei nu s-au încurcat cu rase pretențioase, adică nu au dat vrabia din mînă pe cioara din par. Și dacă este să vorbim și despre ce lipsește pe aceste meleaguri, un singur cuvînt spune totul : apa. Straturile freatice se ascund cam la 35—40 metri sub fața pămîntului.

Dintre toate fîntînile săpate jur-împrejurul grajdurilor, la trei îi s-au înnisipat pompele submersibile, ceea ce nu e bine deloc, pentru că vor cere cheltuială și osteneală ca să fie readuse la rostul lor. Și grajdurile însele, pentru cei ce nu se mulțumesc cu orice, reprezintă fiecare în parte o anume problemă. Într-unul din ele, am cercetat pe îndelete un sistem de adăpare a vițeilor conceput chiar de președintele Nicolae Ghenu și electricianul Nicolae Dinu. Apoi am cercetat și o altă instalație de adăpare, montată în alt grajd de o cooperativă specializată din Călugăreni. Era net inferioară în raport cu cea gîndită și executată de cei din Vlad Țepeș, anume prin faptul că riscă să se înfunde pe fiecare metru de țeavă. Evident, cooperatorii din Vlad Țepeș ceruseră meșterilor din Călugăreni să le execute un sistem simplu și eficient, asemănător celui conceput de ei. Dar cei din Călugăreni — nu și nu. Și au pus în operă tot mătărîile lor încurcate. Asta fiind ca și cum te-ai duce la un croitor cu o stofă de pantaloni, iar croitorul, împotriva voinței tale, dar cu banii tăi, te-ar ferici cu o șapcă. În sfîrșit, că relațiile dintre constructor și beneficiar, în lumea rurală și în domeniul spinos al zootehniei, nu prea stau pe temelii sănătoase e un fapt care dă de gîndit. Pînă una alta, să trăim și să vedem cum va funcționa o instalație construită cam împotriva voinței, opțiunii și clarviziunii cooperatorilor din Vlad Țepeș. Oricum, e de notat că aici cooperatorii au grijă din timp de condițiile vieții animalelor lor. Și au ales pentru asta un moment potrivit.

Învățămintele importante conținute în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele industriei și agriculturii răsfrîng asupra trudei lor de acum un nou îndemn spre o calitate superioară a muncii.

Acum, cîrezile lor sînt împărțite în trei : la Puțul Cucului, pe izlazul din Grădiștea și într-o margine a pădurii Zdruica. Vara fiind secetoasă și iarba puțină și inconsistentă, hrana vacilor cu lapte e suplimentată cu paie, coceni și siloz dintr-o bază furajeră încă nesecătuită de rezervele ei. Și în ciuda condițiilor aspre, producția de lapte, din iarnă pînă în clipa de față, a crescut neîncetat, cifrîndu-se acum cam la 5 litri pe vacă și zi. Nu e tot ce pot și ar trebui să dea animalele, însă este onorabil în raport cu alte cooperative din zonă. Ioana Pavel, Georgeta Bragadireanu, Floarea Leca și Virginia Lincu au meritul lor în această ascensiune. Întocmai ca de vițele lor de acasă au grijă de vițele cooperativei din Vlad Țepeș, Lăzărina Menghe și Nicolae Petre. Să nu ne amăgim, totuși. Nici la Vlad Țepeș treburile de toată ziua ale zootehniei nu alunecă mereu ca pe șanie. Nu demult, Nicolae Ghenu i-a găsit pe paznicii cirezii de la Puțul Cucului afumați și adunați la umbră, în timp ce vițele, în miezul zilei, nu fuseseră scoase la larbă. I-a destituit, ca să zicem așa, chiar atunci, pe loc, „O să cauți oameni cu luminarea și n-o să găsești" — au replicat cei în culpă. Dar s-au găsit. Acesta fiind adevărul : pentru cei care caută, mereu se găsește un om mai bun decît altul. Nicolae Ghenu e ferm încredințat că lumea nu se alcătuiește numai și numai din leneși. Iar cînd vițele țipă și liniștea lor depinde de ceva închis într-o magazie al cărei magaziner cine știe pe unde hălăduiește nu există decît o soluție : spargi lacătul !

MIHAI PELIN ■

Din nou despre sucurile naturale

După cum se știe, de peste o lună de zile, la restaurantul Olimp din Capitală au fost aduse prin grija directorului I.A.P.L.-ului Bistrița, Petre Naidoni, și a lui Ion Nedelcu, responsabilul respectivei unități, sucuri naturale din Vatra Dornei. Băuturi din muguri de brad și din zmeură — îmbuteliate cu apă de Dorna. Au fost distribuite pînă acum două șarje, să le spunem așa, de băuturi răcoritoare. Prima a fost o cantitate de peste 20.000 de sticle iar a doua de peste 30 000. Fără a folosi cuvinte mari și fără a intra în amănunte ele, adică sucurile, s-au vîndut în cîteva zile. Dar, în toată această perioadă, sîntem informați, nici un reprezentat al întreprinderii de sucuri și băuturi răcoritoare din București, care își are sediul numai la cîțiva metri de respectiva unitate, nu a trecut pragul restaurantului Olimp. Nici măcar de curiozitate. În momentul de față în unitatea de pe șoseaua Colentina în ciuda anunțului, care te îndeamnă să le consumi, ele nu se mai găsesc. De ce ? Din mai multe motive. Primul : fiind îmbuteliate la Vatra Dornei au termen de garanție doar șapte zile. Dacă scădem din această cifră zilele petrecute cu transportul, rezultă, clar pentru toată lumea, că mai rămîn doar puține zile în care ele pot ajunge pînă la noi. Doi : un alt motiv este acela că încă nu s-a reglementat pînă acum un sistem de flux continuu, să-l numim așa, prin care sucurile să ajungă în București. Este vorba despre problema transportului. Trei ; ultima cantitate livrată de către unitatea din Vatra Dornei (responsabil Ion Gălbează) nu s-a ridicat la nivelul calităților primelor cantități livrate. Calitatea a scăzut fără nici un fel de explicație. Așa stînd lucrurile, cum am mai spus, la restaurantul Olimp, în momentul de față nu mai există nici un fel de suc. La Vatra Dornei, am aflat telefonic, stau îmbuteliate o mare cantitate de sticle care așteaptă să fie ridicate de cei de la București. Și încă un lucru care, după părerea noastră este de foarte mare importanță : s-a discutat și, după cîte știm, se caută un sistem ca aceste sucuri să fie îmbuteliate în Capitală. Dar, vara chiar a venit iar soluția încă nu s-a găsit. Și încă un amănunt : după ce a apărut în revista noastră articolul în care se saluta venirea în Capitală a sucurilor din Vatra Dornei am fost înștiințați că din Bistrița-Năsăud, din Anieș de Maieru, șeful unității de prelucrare a fructelor de pădure, Ion Voicu, este gata oricînd să livreze Bucureștiului cîteva zeci de tone de concentrat de sucuri de pădure. Așa stînd lucrurile întrebăm pe factorii de răspundere și de decizie : ce se mai așteaptă ?! O să-i ținem la curent pe cititorii noștri fiindcă este păcat, acum după ce începutul a fost făcut, ca în această vară în Capitală să nu se consume cît mai multe sucuri naturale...

SORIN POSTOLACHE ■

Fie că plouă, fie că-i soare, viața pămîntului stă pe munca țăranului

Seceriș timpuriu, rod matur

La ceasul cînd apar aceste rînduri, în cîmpia Puranilor se seceră orzul. Domnește cunoscuta atmosferă de front, de comandament, imaginea luptei e militară, formații compacte de combine atacă lanurile și, la fel ca pe front, toți își cunosc precis misiunea, cu lecția de strategie și de tactică învățată pe dinafară. Sînt și — cum să le zicem? . — instructori, mulți instructori. Reprezentanți ai diferitelor foruri, organe și organisme, centrale, județene, comunale, zonale, foiesc în jurul mașinilor, e o rumoare de glasuri, se bat cap în cap indicații, sugestii, ordine, contraordine care transformă incinta de orz într-o gigantică sală de ședințe în aer liber. Bine măcar, zice Marin Nedea, președintele C.A.P.-ului din Purani și directorul S.M.A.-ului cu același nume, bine măcar că acum, în campanie, s-a mai renunțat la celelalte ședințe, cele ce-n restul anului îți încurcă atîtea treburi, făcînd ca între dezideratul și fapta muncii să se interpună mult prea multă abstracțiune. Oricum, adaugă președintele-director, ceva totuși nu este-n regulă, sînt prea mulți „gradați" lîngă combatanți, prea mulți consilieri, prea mulți instructori, se cam calcă unii pe alții, pe frumoșii lor pantofi de oraș. În ce-l privește, n-a înțeles niciodată de ce oamenii locului, specialiștii locului, cei unși cu drept de decizie, cei împovărați cu răspunderea trudei pămîntului și a răsplatei acestuia, trebuie, în campanii, dublați sau substituiți de către alții. Dacă ei, acești oameni ai locului, nu sînt buni, nu fac față, dă-i, dom'le, afară, pune-i pe alții în locul lor! Dar de fapt, surîde interlocutorul nostru, nu asta-i acum problema, problema problemelor e recolta.

Recoltă care — așa cum arăta secretarul general al partidului la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — trebuie culeasă într-o strînsă competiție cu timpul, cerință cu atît mai semnificativă într-un an în care seceta a cam dat peste cap calendarul obișnuit al muncilor cîmpului : „Trebuie — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — să nu lăsăm orzul sau grîul să ajungă la o coacere excesivă, ci să le stringem în pîrg, pentru a evita orice pierdere". Pentru Marin Nedea, vechi om al pămîntului, adevărul acestui îndemn este dintre cele mai limpezi.

— E o dimineață cu pîclă, cu orizonturi care întîrzie să se limpezească, e cald, dar căldura e umedă, grea, nu provoacă strălucirea văzduhului, nu învie culorile, cîmpia Puranilor a încremenit într-un fel de monocromie, într-un fel de somnie cosmică. Pîcla asta „întoarce orzul", bobul e bun, e copt, dar paiul se îndoaie ca un elastic, secerișul va merge greu. Noroc că, iată, de niște clipe, un pui de vînt a început să zbicească spicele, un vînt venit nu se știe de unde, parcă nu din zările neclintite sub pîclă ci de sub tălpi, de la rădăcinile plantelor, ca o ofrandă a pămîntului negru și umed, hotărît deodată să-i ajute pe oameni, după ce oamenii s-au bătut cu el de atîtea vreme. Și acum secerișul va merge greu, căci vîntul ăsta va arunca toată pleava în ochii oamenilor, dar important e că mașinile își vor face mai bine treaba.

E orz frumos aici, la Purani, în cîmpia Burnasului, e la fel de frumos și grîul, de la primul se așteaptă cel puțin cît e planul, adică 4 700 kg. la hectar, de la al doilea la fel, adică vreo 4 400. Par fabuloase astfel de recolte într-un an ca acesta, secat de o secetă cruntă, ai zice (și cei ce vin de aiurea chiar așa sînt ispitiți să zică, dînd cu ochii de această cîmpie) că Puranii sînt ca o altă planetă, ca o oază suspendată dincolo de timp, în care timpul, cu capriciile lui, n-a avut acces. Sîntem de fapt în plină „cîmpie a soarelui", în plin teritoriu al secetei, într-o fîșie de țară încercată la fel de greu, poate chiar mai greu decît altele. Din toamnă și pînă la 21 mai n-a căzut din cer nici un strop de apă (nici la 21 mai n-a fost cine știe ce potop, doar 20 de litri pe metru pătrat), deficitul de apă din sol a urcat pînă la 1 000 de litri, vinturi fierbinți au răvășit vegetalele tinere, nopțile au fost fără pic de rouă, zilele cu temperaturi de 32—34 de grade. O fîșie de țară greu încercată, greu frămîntată, dar o fîșie care, spre deosebire de altele, însă în pas cu destule altele, s-a transformat într-o redută fortificată, care nu s-a predat loviturilor soartei.

Lanurile de orz și de grîu, de porumb și de floarea-soarelui sînt irigate, un mare sistem (cel de la Giurgiu-Răzmirești) le cuprinde pe toate, însă sistemul de irigații a însemnat, pentru reduta Puranilor, nu un perete ocrotitor la umbra căruia să se poată dormi fără grijă, ci acel zid ridicat împotriva secetei ce trebuie ținut încordat, teafăr și viu de către oameni, altminteri el neavînd vreo putere, altminteri el putîndu-se chiar prăbuși. Din aprilie, de cînd pericolul secetei s-a arătat mai deplin, ofilind cîmpul, întîrziind dezvoltarea plantelor, C.A.P.-ul s-a organizat pentru luptă. Scepticismul unora, sumbrele profeții ale altora, resemnarea fatalistă a cîtorva („e secetă peste tot, a venit și la noi, ce putem face ?"), au fost primele ținte ale acestei lupte, astfel ca frontul să fie front, cu spatele sigur și cu dușmanul numai în față. Consiliul de conducere l-a convocat pe toți oamenii de nădejde, apoi pe toți oamenii C.A.P.-ului, explicîndu-le, cu argumente și cifre, ce pierd dacă nu se bat, de ce și cum trebuie să se bată. Ca să instalezi 70—80 de aripi de ploaie în lanuri fără să calci o plantă, fără să strivești un spic, pare de domeniul imposibilului. În regulă, 10—15 la sută din plante sînt victimele instalării acestor aripi. Ceea ce nu s-ar zice că e prea mult, dar ceea ce (îi s-a adus aminte oamenilor) înseamnă pînă la urmă vagoane, zeci de vagoane de orz și de grîu, mai de preț decît aurul cînd seceta vămuiește orzul și grîul. Drept care pierderile datorate aripilor au fost cu totul neînsemnate. Oamenii care de regulă erau dedați altor rosturi, unele de o specializare tehnică ridicată, altele nepreocupîndu-se de fapt de pămîntul, ci cu imaginea lui abstractă, transpusă în cifre, și-au suflecat mînecile (și mînecuțele) și, ca ultimii salahori, s-au afundat cu mîinile în pămînt. A făcut-o și șefa de fermă Petra Bratu, nu doar dirijînd, nu doar arătînd cu degetul ce și cum trebuie întreprins, ci trudind efectiv la irigarea grîului și a orzului din cuprinsul fermei. A făcut-o Petre Rădulescu, șeful secției de mecanizare a C.A.P.-ului, împreună cu cei 20 de tractoriști ai lui. părăsind mașinile și atelierele, luînd în primire coloane de irigatii, a făcut-o și Ilie Rădulescu, conducătorul formației de furaje, care, singur, s-a ocupat de șapte aripi de ploaie, a făcut-o și contabilul șef, pe nume tot Rădulescu și tot Ilie, luîndu-i cu sine și pe cei 60 de constructori ai cooperativei și irigînd cu ei 350 de hectare de orz. Toată suflarea s-a prins în luptă și, la fel ca pe front, forțele ce cîștigau o bătălie se mutau instantaneu în sectoare periclitate, întărindu-le și scoțîndu-le la lumină. Cele mai grele bătălii s-au dat cu defecțiunile instalațiilor de irigat, ale conductelor și aspersoarelor. S-au dat cu niște coliere de fixare și șuruburi cu filet (fabricate la I.M.A.I.A.-Balș) care săreau din aspersoarele sub presiune ca dopurile din niște sticle cu lichide în fierbere, năclăindu-i pe oameni de sus pînă jos, făcîndu-i una cu noroiul. Și vătămînd astfel tocmai ele, aspersoarele, plantele pe care trebuiau să le salveze. S-au luat oameni de la alte urgente și importante munci, de la prășitul porumbului, de exemplu, ca să păzească năbădăioasele țevi. S-a dezorganizat, deci, o bătălie pusă la punct, au trebuit aruncate în ea nu numai niște valori umane prețioase în alte părți, dar și valori materiale. s-au făcut costisitoare cheltuieli ca să se dreagă ceea ce alții n-au fost în stare să facă bine. Și cu orzul și grîul, hai, tîrîș-grămadă, a fost cum a fost, dar ce-o să fie cînd va crește înalt porumbul (căci și porumbul arată bine, va crește desigur înalt și robust), revărsîndu-se peste aspersoare, ascunzîndu-le vederii celor puși să le apere ?

Micuț, o mînă de om, numai nerv, Marin Nedea stă în buza tarlalei de orz, privește lucrul combinelor și socotește. Va să zică, secerișul orzului, în condițiile acestui an, a început cu două săptămîni mai devreme. Porumbul, fasolea și soia ce se vor semăna după orz vor ajunge cu siguranță, grație irigării, la deplină maturitate. Deci peste vreo două-trei luni de zile, cînd se va trage o primă linie de bilanț a luptei cu seceta, s-ar putea, cine știe!, să se vadă că seceta, pînă la urmă, și-a avut și partea ei bună, s-ar putea ca socotelile să arate că pierderile datorate ei au fost recuperate, și încă din plin, poate chiar cu dobîndă.

Pînă atunci, însă, mai e de muncit, mai e mult și greu de muncit, drept care Nedea uită de noi și o ia, grăbit, spre combine, ca să vadă mai de aproape ce treabă fac.

ILIE PURCARU ■

Grîul greu al acestei veri

Ștefan Neagu îmi arată un pîlc de sălcii pierdut pe linia albă a orizontului, departe. Deacolo, de printre sălciile acelea pe care privirea le caută nesigură prin pînza de lumină înșelătoare ce se clatină și tremură, dogorînd, ca aerul de la gura unui cuptor, pîrîul Apa Rece își adună primele izvoare și le aduce printre pămînturile arse de secetă, în ocoluri largi, pînă în dreptul palatului brîncovenesc. Mai departe, către ieșirea din sat, aceluiași pîrîu i se spune Tudorel. De ce i se spune într-un fel la vale și într-alt fel la deal nu prea se mai știe astăzi la Potlogi. Oricum, zice Ștefan Neagu, din lacul către care coborau lespezile de piatră pe unde-și va fi purtat pașii domnul Țării Românești nu mai rămăsese decît un fir subțire de apă, cît să ajungă pînă la glezna unui copil. Seceta a fost prilejul de a restabili locului înfățișarea pe care este de bănuit că a avut-o odinioară. Cum apele au și ele, se vede, viața lor, care trebuie primenită, cu ajutorul forurilor județene a fost adusă pe la sfîrșitul lunii aprilie o draglină care sapă în albia pîrîului Apa Rece și desfundă izvoarele ce s-au împotmolit cu vremea. Lucrarea aceasta, spune Ștefan Neagu, președintele Consiliului unic agroindustrial, și-a dovedit de pe-acum însemnătatea. Localnicii vor putea să lase la capăt cu bine din găjîile și neodihna pe care le-a adus primăvara secetoasă. Indicațiile clare și ferme, reluate din nou în aceste zile, ale secretarului general al partidului privind marea însemnătate a irigațiilor primesc și aici eficienta replică a faptei. În unele locuri pe unde Apa Rece a ajuns să aibă o lățime de 10 și o adîncime de 2 metri, au putut fi irigate, pînă acum, vreo 50 de hectare de legume, nutreturi și porumb. Iar draglina înaintează în fiecare zi din aval, adică dinspre palatul domnesc, către pîlcul de sălcii de unde pîrîul, devenit pe-alocuri un riu în toată legea, își trage primele izvoare. Pînă acolo, pînă la sălciile acelea pierdute pe linia albă a orizontului să tot fie vreo 2 kilometri. Albia pîrîului va fi săpată pe toată lungimea ei, fiindcă nu se poate ști, zice Ștefan Neagu, pînă acum ploaia ne-a înșelat că vine, că tot vine, și n-a venit cînd era așteptată, iar acum, cînd n-o mai așteptă nimeni, e adevărat că a venit, ieri a plouat, a plouat ceva și alaltăieri, dar dacă de mîine încolo n-o să mai plouă iarăși ? Ploaia a venit, dar seceta rămîne, fără îndoială, sau poate că numai teama de secetă. Oricum, țăranii din Potlogi s-au hotărît să termine ce-au început gîndind nu numai la recolta anului acesta dar și la cea din anii viitori. De aceea, în vreme ce unii dintre meșterii comunei lucrează la cîteva stăvilare pe firul pîrîului sau rîului Apa Rece, iar dintre numele acestor meșteri s-ar cuveni să le amintim pe-ale lui Ion Barbu, Gheorghe Preda sau Traian Bambir, Enache Vișan și Gheorghe Dinu, alții, peste o sută la număr, duc apa cu gălețile la rădăcinile plantelor și nu oricum ci chiar așa cum spune la rîndu-i Constantin Tudor, inginer-șef al consiliului, noi nu mințim plantele astea cu apă, le dăm cît au nevoie cîte o găleată la două, la trei cuiburi, nu la mai multe. Căci de plouat, cum spuneam, a plouat, dar nu chiar îndeajuns, și cel puțin aici, unde sînt posibilități, unde apa a început să fie din belșug, trebuie să nu mai apară nici o pierdere. Nu altfel, la urma urmei, se cuvine să fie munca și în locurile pe unde seceta a lovit din plin. Într-o parte a cîmpului căreia oamenii îi spun Cloaba, și către care ne îndreptăm împreună cu inginerul Constantin Tudor, pe-o latură a șoselei se întind vreo 100 de hectare de orz iar pe cealaltă vreo 150 de grîu. Cîteva dintre cele 76 de combine ale S.M.A.-ului Potlogi și 40 de prese de balotat au fost aduse aici, în această tabără de cîmp, într-una dintre cele 10 tabere de cîmp amenajate pentru ziua secerișului. Dumitru Oprescu, despre care se spune că de vreo 25 de ani este unul dintre cei mai buni mecanizatori de prin partea locului, lucrează din 1971 pe aceeași combină C—12 încă de acum, de bună seamă, mașina funcționează perfect, ca și combinele lui Constantin Zamfir, Tudor Toma, Gheorghe Marin, Tudor Ciurea, Dumitru Marchidan sau Ion Radu, aceasta din urmă fiind cîștigător al locului I pe județ și al unei mențiuni pe țară la Olimpiada mecanizatorilor din acest an. Secerișul e mai greu aici decît în alți ani, totuși e mai ușor decît acela de care au parte mecanizatorii de prin alte locuri, fiindcă aici, pe tarlaua Cloaba, orzul și grîul n-au rămas numai de-o palmă, s-au ridicat bineînțeles de la pămînt la recoltă, deși mai mică decît fusese stabilită prin plan, promite totuși să se apropie de cele vreo 2000 kilograme pe care, după ultimele estimări, Consiliul unic agroindustrial Potlogi le va obține, în medie, de pe fiecare dintre cele 4855 hectare de grîu și 1370 de orz. Atît doar, spune Stelian Pîrălabu, inginerul șef al S.M.A.-ului, că va trebui să nu se piardă nimic, nici un bob, din recolta asta. Căci ploaia a venit dar seceta, iată, rămîne, a și rămas, cel puțin acolo unde ploaia a venit prea tîrziu.

DUMITRU ELIADE ■

Efectul de oază la Urleasca

De la Făurei încolo, lucrurile se schimbă. Grîul se înalță văzînd cu ochii. La Cilibia o „aripă de ploaie" anunță de-acum schimbarea. „Aripile" acestea se înmulțesc, aerul începe să miroasă a Dunăre, deși fluviul e departe, la zeci de kilometri.

Iar la Urleasca, după toate cîte ai trăit și ai văzut pînă aici, impresia e copleșitoare. Zeci și zeci de „aripi de ploaie" își fac treaba frumos, metodic, trebuie să cauți mult ca să nu găsești un aspersor defect, cîmpul a rodit ca în anii cei buni. Cît despre I.A.S. Urleasca, fiindcă de un I.A.S. e vorba, el e atît de strașnic ascuns între copaci și flori, încît odată sosit ai ușurarea și uimirea omului ce află, pe neașteptate, o oază. Sediul I.A.S.-ului pare unul din acele centre agricole experimentale în care s-au băgat bani mulți. În realitate, e vorba de niște construcții mai degrabă modeste, dar rostuite atent, curate, cu drumurile dintre ele sclipind de curățenie, un loc gospodărit cu mare ambiție. Adevărul este că la Urleasca nu s-a investit mai mult decît prin alte părți, numai că aici au existat mereu temeiuri pentru încredere. Din cele 7356 hectare, cîte are I.A.S.-ul, sînt irigate, încă de prin anii '70—'72, suprafețe considerabile, astfel că azi 7 261 hectare lucrează întocmai unei uzine administrate cum trebuie. Cînd intri mai în amănuntul chestiunii, descoperi că la Urleasca nu mai încape nici una din aproximațiile asupra recoltei, atît de obișnuite prin I.A.S.-urile și C.A.P.-urile neirigate și chiar irigate. Fiindcă, se știe, nu-i suficient să ai apă. Avem atîtea locuri irigate unde recoltele-s modeste. E nevoie ca apa să ajungă unde e nevoie și în cantitățile cuvenite. E nevoie, prin urmare, ca sistemul să fie condus cu autoritate, întrucît o rețea de irigații e cel mai logic și mai deștept lucru din cele concepute de om.

Cunoscînd, deci, mai de-aproape sistemul Urleasca — parte din sistemul județului Brăila, dar o parte care dă cele mai puține griji — împreună cu inginerul Dumitru Danielescu, directorul tehnic, și inginerul hidrotehnician Constantin Stoina, stăpînul, am putea zice, al problemei hidrotehnice. Primul lucrează la I.A.S. de 11 ani, celălalt de 13. Directorul, inginerul Mihalache Mărgean, e la Urleasca de 19 ani, contabilul șef, Marcel Panait, de 30 de ani, medicul epizootolog Ionel Coșarcă de 20 de ani, Crăciun Fișcuci, economist la muncă și salarii, de 21 de ani. Toți anii aceștia parcă ne vorbesc de ceva : de legături sufletești între oameni, de aspirații comune, de un preț al lucrurilor, al fiecărui lucru. Cînd în atîtea locuri producția de lapte pe vacă furajată nu trece de 5—6 litri, la I.A.S. Urleasca, la ferma zootehnică, producția e de 14,5 litri.

Dar asta, cum se zice, e altă poveste, nu povestea propriu-zisă a irigațiilor.

Cei doi specialiști ne asigură că de la irigații pornesc multe dacă nu chiar toate. Ei sînt de părere că anul acesta vor obține chiar mai mult grîu ca în '82. Au dat o udare de rezervă în toamnă, au pornit irigațiile încă din 31 martie, erau pregătiți s-o facă și mai devreme. Pe aici nu a mai plouat din 23 august, anul trecut. Cea mai mare ploaie petrecută în ultimele 10 luni n-a trecut de 10 l/mp, ori cînd plouă de 10 l/mp, apa nici nu se ia în calcule. Vîntul e atît de stăruitor prin părțile astea încît doar ploile mari îl dovedesc. Vîntul usucă ploile scurte și ușoare aproape înainte de a ating solul.

Zilnic, dau apă în cîmp 427 „aripi de ploaie", ceea ce înseamnă cam 8 000 de aspersoare, ceea ce înseamnă o ploaie bună pe cîte 500 hectare. Ca organizare, doar sistemul de la Însurăței este la fel, dar ca efecte nu prea, dovadă că pînă la urmă tot sistemul uman contează. „Aripile" sînt mutate, cu 18 m, cît e și bătaia în cerc a aspersorului, la fiecare 10 ceasuri. Sistemul contează pe 57 muncitori permanenți, cu vechime și, ce-i mai important, cu dragoste pentru munca asta — iar numele șefilor de echipă Petre Damian, Dinu Tudor, Cerviș Rusincă, Nicolae Dragu, Mihai Șerbu sînt garanție de drag de muncă și meserie. Mai contează pe 300 sezonieri, din care bună parte sînt veniți prin întrajutorare județeană de la Combinatul de celuloză și hîrtie, de la „Laminorul", de la Combinatul de prelucrarea lemnului și din Industria mărfurilor, de la I.G.G.C.L. Este primul an, de cînd există sistemul Urleasca, în care el merge la capacitatea maximă. Și tot primul an în care se vădesc o serie de greșeli la producția utilajului propriu-zis, a celui mărunt, a celui curent, mai bine zis. Aspersoarele primesc, în locul unui colier metalic ce dura ani de zile, colier de plastic, care se strică nici într-un sezon. Țevile, venind de la IMAIA-Balș, dar fabricate prin alte locuri, crapă în lungul sudurii. Sigur, sistemul trebuie și întreținut, dar parcă mai bine e ca totul să fie de bună calitate de la început.

TUDOR OCTAVIAN ■

VINERI 3 iunie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Marin Sorescu

Un poet în stare de veghe

— Tocmai hotărîsem să nu mai dau interviuri ca să nu mă repet.

— **Atîta consecvență...**

— Deși, dacă mă gîndesc bine, unele lucruri pot fi repetate, pentru fixare.

— **În conștiința publicului, evident.**

— În memoria celui care spune cît și a cititorului. În orice caz, interviul este, cînd accept, posibilitatea unei confesiuni.

— **Care vine din inițiativa altuia.**

— Dar care-mi dă prilejul de a mă cerceta, de a mă consulta, de a-mi lua pulsul și de a-mi declara încă o dată că sînt sănătos și că mă simt bine.

— **Chiar, nu ai suferit niciodată de nici o boală ?**

— Hai să nu intrăm în amănunte de genul ăsta că poate ne descoperim morți amîndoi. Sînt sănătos tun. Punct.

— **Prin urmare, ce anume vrei să spui cititorilor în acest moment al existenței tale ?**

— **Să ne uităm la ceas să vedem cu ora e.**

— **Șaptesprezece și patruzeci de minute.**

— La ora șaptesprezece și patruzeci de minute în cea de-a doua jumătate a secolului douăzeci, pot să declar liniștit presei că...

Marin Sorescu intră pentru cîteva minute în eclipsă. Pare frămîntat și cu desăvîrșire mut.

— **Îți dai seama ce gravă e întrebarea asta ?**

— Toate întrebările sînt grave.

— **Dar răspunsurile?**

— Răspunsurile sînt ameliorate.

Tăcerea frămîntată a lui Marin Sorescu are continuare.

— **Să-ți pun întrebări ajutătoare. Te-am luat prea de-a dreptul. Despre ce ai vrea să te întreb? Uite, ți-a apărut volumul de versuri FÎNTÎNI ÎN MARE, comentat spectaculos de critică. După atîtea experiențe literare și chiar de viață, continui să rămîi poet, te încăpățînezi să scrii versuri?**

— Da. Pentru că așa am spucat. să scriu versuri de cînd mă știu și sînt un tip consecvent. În tot timpul în care am scris roman, teatru sau critică literară am scris de fapt, simultan, poezie. Acest volum constituie o punte între o etapă mai veche de creație și cea de astăzi. O trăsură de unire. Apărută la oarecare distanță. Pentru că și în poezie mi-a plăcut să caut, să mă caut și să mă ascund.

— **Și din cînd în cînd să te și găsești pe tine însuți sau să te regăsești.**

— ...Iar faptul că o parte din aceste poezii sînt scrise în vers clasic a derutat pe cineva.

— **Pe cine ?**

— **Nu-ți spun cine.** Un critic. Trebuie să spun că am început ca un poet — ca să nu spun clasic și să nu fiu interpretat greșit — care cunoaște meșteșugul stihuluI. Abia după aceea am dat la tipar acele poeme în vers liber care au impus un stil...

— **Călcînd în picioare toate convențiile.**

— ...În afară de cea a poeziei. Iar acum m-am întors la unele formule mai vechi ale poeziei de dragul de a rima în limba română.

— **Îmi amintesc că primele versuri citite din Marin Sorescu au fost CRONICILE FANTEZISTE din IAȘUL LITERAR de acum douăzeci și trei sau douăzeci și patru de ani și care erau scrise într-un duioe și cantabil stil clasic.**

— Înainte de faza aceea, însă, am avut o fază de rondeluri, sonete și alte poezii în formă fixă (glosse) care însă nu au văzut la timpul potrivit lumina tiparului.

— **De ce ?**

— Din cauza unor probleme legate de dificultățile debutului, dificultăți pe care le-am învins cu volumul **Singur printre poeți**, apărut în 1964 cînd și timpul învinsese unele dificultăți, își permitea să fie mai relaxat și chiar să rîdă.

— **În spatele versurilor tale a stat aproape întotdeauna intenția de a-i face pe oameni, sau de a face timpul să rîdă ?**

— Nu. Am vrut și vreau să spun niște lucruri așa cum le simt și cum le gîndesc, adică așa cum îmi vin, fără să premeditez efectul lor. Poezia mea este într-un fel o luare de poziție, de atitudine și cred că poezia mea a rămas de altitudine tot timpul, indiferent de fazele prin care a trecut sau prin care am trecut.

— **Polemică, adică.**

— Polemică. Polemizînd fie cu anumite realități și cu anumite mode, tendințe, stiluri literare.

— **Într-adevăr, unii critici au remarcat în versurile tale mai multe laturi ironică, satirică, altii, dimpotrivă, tragismul, solemnitatea, gravitatea atitudinii tale.**

— Cred că toate acestea coexistă în versurile mele și mi-e foarte greu să le diferențiez, să le separ și să le comentez pe sentimente, pe reacții, pe atitudini.

— **Ești unul din oamenii care rîd cu poftă și cărora le place să rîdă sau să vadă oamenii rizînd în preajma lor. Ești unul din oamenii care se bucură cînd îi văd pe alții rizînd prin literatura sa.**

— **E o stare de candoare în care îmi place să mă reînlocuiesc.**

— **E minunat că nu ți-ai pierdut pînă acum această stare de candoare.**

— Trebuie spus că tot ce scriu, scriu cu bucurie. Actul scrisului reprezintă o degajare de bucurie, o eliberare de nenumărate tensiuni. Și asta chiar cînd scriu lucruri foarte grave. De aceea scriu mult și într-un evantai atît de larg. (La Casa evantai vom ajunge mai tîrziu). Pe de altă parte meseria scrisului îmi dă și o încrîncenare.

— **Nu e teamă ? Nu e crispare ?**

— Să nu căutăm spaime și acolo unde nu sînt. Nu. O încrîncenare asupra cuvîntului. Sînt articole sau chiar piese de teatru pe care le scriu de trei, patru ori.

— **Ele par spontane, nu elaborate atît de greu.**

— E o spontaneitate supravegheată.

— **Marin Sorescu, te știu întotdeauna în stare de veghe. Între starea de poezie și starea de veghe, de luciditate, ar trebui să fie o diferență ca între starea de vis, starea onirică și starea de gheață, de luciditate. Cum e ochiul treaz al unui poet ?**

— Luciditatea, în mod normal, presupune și o anumită inhibiție în fața realului. Creatorul trebuie să aibă îndrăzneala naivului, să creadă că lumea e fost făcută ca să o descopere el. Cred că stilul meu e făcut din alternări ale stărilor de luciditate și de uimire în fața lumii. Această alternare seamănă cu un zigzag. Ca dinții de la ferăstrău. Pe de altă parte eu nu disprețuiesc inspirația. Fără inspirație nici nu pot concepe scrisul. Și oare inspirația nu este o stare de veghe dilatată la maximum ? Starea în care, într-un timp foarte scurt, ajungi la intuiții fulgerătoare, surprinzînd lumea sub blitz.

— **Prin urmare, ce anume te frămîntă, acum, în spațiul de veghe al poeziei ?**

— Acum descopăr drapareа și faldurile limbii române. Dar nu garantez că în anii viitor, pe vremea asta, o să fac același lucru. Sînt discontinuități în creație care pînă la urmă devin unitare pentru că toate țin de o viziune unică, după părerea mea de natură obsesivă, care nu poate fi trișată. E vorba de o subiectivitate cît se poate de liberă. Numai în felul acesta putem reflecta obiectiv realitatea. Lăsîndu-ne fiecare să ne exprimăm prin ceea ce avem mai subiectiv, mai personal.

— **Deci în ești un om foarte liber.**

— Da. Cît se poate de liber.

— **De aceea trădeni din cînd în cînd poezia și uneori pe lungi durate dacă o să ne gîndim la timpul pus în slujba dramaturgiei.**

— Nu poți scrie poezie tot timpul. Și chiar dacă poți, nu e bine.

— **Cum s-a întîmplat evadarea ta din spațiul poeziei în acela al dramaturgiei ?**

ADRIAN DOHOTARU ■

(Continuare în pag. 15)

Noaptea chemă aurora

Așa se cheamă volumul de convorbiri între savantul japonez Daisaku Ikeda care sosește în această săptămînă în țara noastră ca invitat și academicianul francez René Huyghe, tipărit de curînd concomitent în franceză și japoneză.

Învățatul japonez a purtat de-a lungul anilor dialoguri cu mari personalități ale lumii cum ar fi istoricul Arnold Toynbee, Kurt Waldheim și alții.

Pagina două sute treizeci și unu a cărții amintite reproduce pasărea de aur a lui Constantin Brâncuși. Poate Brâncuși l-a făcut pe marele gînditor japonez să vină să vadă Maramureșul această vatră a satului primordial cum o numea alt învățat japonez Nambara într-o convorbire avută cu el și publicată în revista Flacăra nu de mult.

Un dialog cu această țară care se află printre cele mai industrializate din lume dar care în egală măsură este foarte legată de tradițiile ei arhaice de satul vechi japonez este mereu prilej de meditație asupra propriilor noastre valori.

Am parcurs această carte cu bucurie împărtășind de atîtea ori gîndurile înalte legate de rostul salvator al culturii și spiritualității înalte de optimismul pe care acest savant îl împărtășește prin paginile sale. Așteptăm să publicăm poate chiar în Flacăra, un dialog mai întins cu acest învățat care nădăjduim a deveni un prieten al României.

IOAN ALEXANDRU ■

A doua carte cu prieteni

Sorbind urme de fluturi

Bălatul popii din Snagov se numește Constantin Georgescu, își povestește vecinii și familia în nuvele și romane (Geamul dinspre drum, Amintiri simple, Reîntoarcerea învinsului, Trea de noapte etc.) și din pricina asta va sfîrși într-o singurătate desăvîrșită. N-o să i se rupă sufletul, fiindcă lui îi place să se afle, dealtminteri, mai tot timpul exact acolo unde singurătatea își dă cu oasele în cap ca să se audă sunînd. Adică la sat, într-o casă înaltă cu cerdac, ayind în spate via și cireșii, iar pe pajiștea din față cascade de trandafiri, brazi, mesteceni, un nuc uriaș (cam așa îmi închipui să fi fost Nucul lui Odobac) și lacul Snagovului, cel plin de legende, pe luciul căruia, în duminicile cu lotuși, plutesc neveste de parfum. În mai, într-un deochi de cer înăbușit cu-njurături de cimbru, Costică Georgescu și-a desțirat țițele. Vreau să spun c-a împlinit cincizeci de ani. Și cum știm prea bine amîndoi că e greu să amăgești suta ne-am întins în trei (cel de-al treilea nefiind altul decît Mircea Micu) la o băutură de zile glorioase. Am uitat de sfatul celor vechi care spuneau, clătinînd din capetele înțelepte: mai legumiți, meseni, carnea și vinul — și dă-l Domnului, Doamne ! Nu e prima noastră întîmplare frumoasă. Născuți pentru slăvirea limbii române cea atît de bolnavă de închipuiri — blestem din care tragem și în care cu siguranță vom pieri și pe care n-am nici o îndoială că-l merităm, fiindcă scapără în noi zi și noapte — noi trăim lîngă pasărea iubirii care-și clocește ouăle numai în cuib de țreang. Cei ce n-o cunoașteți nu vă legați de ea, s-ar putea să vă găurească mîna, osul frunții, timpul mirărli, pentru că are cioni de piatră și furie de ape revărsate. Lăsați-o, deci, să doarmă, să viseze și să aștearnă dimineți de vară. E mai bine, fiindcă rotocoale oarbe zac în ea, fie-vă ochii aproape !

De la o vîrstă încolo obținem mereu ceea ce nu ne mai trebuie (vai, vremurile cînd ne trebuiau de toate și nu ne dădea nimeni nimic !), Costică, ori de cîte ori mă întîlnesc cu el, pune întrebări fără sfîrșit și-și răspunde singur cu cele mai fascinante înțelesuri. Dureroasa necesitate a Bărăganului de a căuta apă vie. Sau iarba care nu cunoaște nici o îngăduință : nici pe-a vîntului, nici pe-a arșiței, nici pe-a gerului.

De-o pildă :

— Hai, mă Fane, să mitocosim o idee, zice el.

— De ce, mă Costică, mă mir eu, ce-ai cu ea ?

— Domnule, trebuie s-o jupuim de piele ca să aflăm înțelesuri și tîlcuri pentru ca să știm pe care cale o luăm la vale.

— Păi nu-i totuna pe unde-o apucăm ?

— Sigur că da, dar e mai frumos s-o apuci în virtutea unei idei timpite. Și nu mai pune întrebări neghioabe că de mult sîntem părtași la pagubă..

— Va să zică nici un gînd de cîștig.

— Nici unul — mă asigură el, cel neîncetat de frumos și suplu și seducător de fete din județul Brăila. Cu toate că eu cred că i-ar sta bine și cu mîinile pe umerii fetelor din Muscel. Sau ale celor din Argeș, toate învelite în borangicuri, ori numai în năzăriri de aur și izvoare.

Păi dacă nu-l rost de nici un cîștig, dom' Costică, hai să luăm cîte o frunză din nucul ăla bătrîn și, la munte, greiere. Tot prin crăpăturile cîmpiei. Prin țărîna răstignirii. Prin nedreptăți. Prin jaf. Prin rosturile iubirii unui neam. Hai pe-acolo, cîntînd, și-om vedea noi ce-o ieși. Dac-o ieși ca la ăi bătrîni, n-o să ne supărăm. Tinerețea, oricum, n-o să ne mai ajungă din urmă. Trăim amuțgînd vise de sub unghia dedemultului. Înainte, frate Costică ! Noi doi știm prea bine că patimile dulci țin de miracol, dar adăpostesc în ele, ca pe un țezaur, lenea, zăcerea și ingratitudinile prorocilor. Din Biblie, și din vin, mi se pare, ne înundă, uneori, sentimentul zădărniciei. Dar să lăsăm chestiile astea. Important e că noi doi nu purtăm război cu fluturii. Sîntem capabili să le sorbim urmele și nimic altceva. Mă întreb mereu : de ce poposesc ei cu multă frumusețe numai pe măciulile de mărar ? Să fie măciulile de mărar niște circiumi? Am observat că beizadelele, adică fluturii pretimpurii, stau ceasuri întregi pe lujerele de mărar. Ce taină ? Ce cuprinsuri? Și ce să înțelegem noi ? Uite de azi dimineață, de cînd am început să scriu despre tine și pînă acum simt în preajmă miros proaspăt de mărar crud. Mult noroc, Costică.

FĂNUȘ NEAGU ■

P.S. Dac-o să-l vedeți vreodată întrînd în București îmbrăcat într-un suman, să știți că ala e cămașa mea pe care mi-a cîștigat-o la table, pe țărmul Mării Negre. E de beleaua lumii cum dă cu oasele.

Premieră absolută

Pragul albastru

După **Arca Bunei Speranțe**, iată **Pragul albastru**, începînd cariera scenică în același „Teatru al Tineretului din Piatra Neamț". Două premiere absolute din opera lui Ion D. Sîrbu nu constituie un eveniment banal, un simplu caz lipsit de semnificație în istoria unei scene de provincie. Am scris deseori despre lucrările dramaturgului care a dat literaturii noastre atîtea drame și comedii. Preferințele ne-au mers de la început la **Arca Bunei Speranțe** la **Simion cel drept**, la **Pragul albastru**. S-ar putea ca un cititor sau un spectator mai avizat să aibă alte opțiuni. Ne îndoim însă că s-ar afla cineva care să refuze piesei într-un act **La o piatră de hotar** calificativul de capodoperă a genului...

O concluzie prealabilă se impune oricărui cititor al lui Ion D. Sîrbu fie că el s-ar opri la lucrările de teatru, la cele de proză epică sau la eseuri.

Scriitorul nu este unul de serie.

Totul în personalitatea sa, fie că ne oprim la ereditățile minerești, la formația sa esențialmente filozofică, la activitatea sa de publicist, sau la atitea tragice răscruci de viață — totul este în același timp insolit și definitoriu.

Scriind, Ion D. Sîrbu nu se consideră neapărat obligat să suspende funcțiunile sale reflexive — chiar cînd întîrzie în practica genului teatral.

Acest blestem nativ al gîndirii personale și permanente a îndepărtat de la opera sa pe cititorii și spectatorii amatori de amuzamente superficiale. Autorul lui „Simion cel drept" nu scrie însă ca să cîștige cît mai multe, fie și nesemnificative, adeziuni. Cuvîntul lui transmite parcă involuntar zbuciumul unei reflexii.

În „Pragul albastru" el nu s-a mulțumit să aleagă un subiect straniu — pana lui a multiplicat la fiecare pas dificultățile. Fără să piardă din vedere gravitatea temei centrale conflicte secundare evocă o atmosferă de autenticitate românească străină totuși de elementele decorului istoric tradițional.

Acțiunea se desfășoară într-un sat din Munții Apuseni, sat înecremenit în timp. Lazarus, cavaler al Sfîntului Munte, însoțit de scutierul său Șofron, a sosit în Roșia ca exponent al unei oculte magii și al unor practici misterioase. În realitate el urmărește pe aceste căi să facă... rost de aur, de aur cît mai mult și cît mai nemuncit. Fabula dezbate în aspectele ei diverse relația omului din aceste locuri cu problemele vieții și ale morții, dar și cu închipuirile care nu o dată-le ocupă locurile.

La „limitele realiste ale fantasticului", limite pe care autorul însuși și le-a impus, povestea dezvăluie elementele fundamentale ale unei psihologii de masă. Dincolo de moartea cavalerului rătăcitor Lazarus, mag și aventurier lipsit de scrupule, se profilează granița veșnicului „prag albastru".

În atari condiții, asumîndu-și obligația de a construi și apoi de a sugera, sarcina talentatului regizor **Mircea Corniștеanu** a fost deosebit de grea. Colaborarea muzicii de scenă **(Cristian Misievici)** și mai ales a scenografiei **(Nadina Scriba)** i-au fost de prețios ajutor. Forme și culori, tăceri și sunete au creat acel climat specific piesei, climat fără care povestirea n-ar fi ajuns la spectator.

Acțiunea se petrece pe scenă, dar în mare parte și în sală, cînd alături, cînd deasupra publicului. Jocul luminilor și al culorilor creează iluzia unei participări imediate într-un cadru măreț, cadru în care ar fi încăput creații actoricești oricît de înalte, oricît de desăvîrșite.

Interpretul lui Lazarus **(Mihai Cafrița)** — actor de frumoasă calitate — nu a sugerat prin jocul său comportamentul acelor aventurieri internaționali de tipul Saint Germain, Cagliostro, Lascaris ș.a., care nu prin agresivitate, nici prin realism subliniat se definea. Alunecarea într-un naturalism plat deplasa adesea atenția de la esențial spre amănuntul nesemnificativ.

Bineînțeles răspunderea acestei limi de interpretare trebuie imputată deopotrivă regiei și interpreților — deși au fost și unele reușite creații actoricești dacă n-ar fi să citățm decît pe **Avram Birău** în Sofron, pe admirabila **Coca Bloos** în mama Ioana, pe **Ana Cioclea** atît de sugestivă și de fermecătoare. Alături de acești actori toți ceilalți merită elogii pentru eforturile depuse în serviciul unui text pe cît de valoros pe atît de dificil. Deficiențe n-ar fi fost mai mici în oricare din teatrele noastre. Problema cea mai grea pe care o pune textul ni se pare obligația de a crea acea atmosferă magică în stare să justifice deopotrivă credulitatea țăranilor din Roșia și simultan o minimă încredere a noastră a spectatorilor în posibilitatea acestei credulități.

Dincolo de obiecțiile noastre teoretice, publicul de premieră a urmărit cu atenție deosebită și în tăcere deplină desfășurările scenice...

Ar fi de dorit ca „Pragul albastru" să suscite interesul și al altor colective atît prin calitatea textului în sine cît și prin vastele sale posibilități spectaculare.

N. CARANDINO ■

POEZIE

Gesturi și personaje

Ion Zubașcu, Gesturi și personaje, Editura Albatros, 1982. Un volum de debut, moment pe care Ion Zubașcu ține să-l comenteze astfel în poemul **Antropofagii**: „marii maeștri nu-și fac zilnicele exerciții de înviorare / în grădina valorilor clasice. / la micul dejun prinz și cină / ca aperitiv felu doi și desert / ei nu mai servesc decît tineri și promițători debutanți / iar aceștia zîmbesc fericiți ca niște trufandale naive / că au rara ocazie de a fi devorați / de însăși pofta marelui cronos / geios pe-atîta puritate nouă / marele zeu însuși bătrîn și decrepit / dezvirginează copiii încă înainte de naștere." Un debutant, deci, dar cu o categorică și aprigă conștiință a condiției sale, ba chiar și a valorii sale. Adică un poet frenetic, tulburător, cu o sălbăticie suavă (dacă termenii pot fi alăturați) de-a lungul unor poeme care, pe-alocuri, ni s-au părut, totuși, prea lungi, prea încărcate. Ne-am oprit cu precădere asupra primului ciclu al cărții, Poeme

omnivore, substanța acestora circumscriind, mai pe larg, o anume tematică la care Ion Zubașcu a aderat. Este vorba, în general, despre o poezie în care autorul nu se sfiește să renunțe la „dulcele stil clasic" al metaforelor, al imaginilor artistice îndelung șlefuite, o poezie în care suportul estetic este cel al ritmului, al confesiunii totale, al unui conglomerat de idei, supoziții, sentințe, paradoxuri etc. Adică o poezie a interioarelor de apartament, a senzațiilor trăite în fața banalelor și sofisticatelor obiecte de ultimă oră, necesare confortului nostru modern. Firește, poetul face o extincție în planul social, istoric, cultural, mitologic, astfel încît universul liric, dilatat, conține o anume revoltă a omului care se simte tot mai mult anulat față de sine. Ambiționîndu-se, cu fiecare poem, să spună totul dintr-o singură suflare, de unde și aerul ușor divagant, chiar baroc, Ion Zubașcu impresionează prin construcția masivă și tensiunea mereu ridicată a poemelor în care omul se află, pe de o parte, față în față cu elementele fundamentale ale naturii, inclusiv ale istoriei și-ale culturii, și, pe de altă parte, față în față cu supertehnicizata lume contemporană. Acest om, de exemplu, în **Ecologie umană**, nu are timp să-și îmbrățișeze tatăl, un bătrîn venit din munți, pentru că trebuie să vizioneze... telejurnalul. Această tragică înțelegere a condiției și statutului omului contemporan și modern înseamnă, totodată, și o bucurie: „dar ce limpezime să poți spune toate acestea într-o dimineață din lume / cînd o pasăre cîntă pe centrala atomică / și timpanele lui orfeu aud din infern / prin fisura deschisă de cîntec / zorii zilei se infiltrează în moarte." În alt poem, **Omul de la recepție**, poetul propune ca absolut necesară trezirea omului de sub apăsarea lumii pe care el însuși a creat-o: „somnul imaginației naște neantul. culcați-vă monștri / și treziți-vă oameni. ireversibil ca și cum ați muri. tot va trebui / să o faceți odată. hai. treziți-vă." Noutatea, dacă putem folosi acest mult prea prețios cuvînt, cu care vine Ion Zubașcu, a cărui poezie subscrie la o anume tematică, accea a omului tehnic, strivit de lumea tehnicii, dar care vrea să se reîntoarcă la lumea naturii, constă în faptul că poetul nu-și pierde, totuși, speranța: „cît timp mamele vor naște copii pe pămînt / vom comunica între noi / chiar dacă nici o proteină nu seamănă una cu alta, / deși sînt miliarde de miliarde de înfățișări ale materiei vii..." (Omul deschis) sau iată finalul poemului **Căldura umană**, unul dintre cele mai frumoase poeme ale ciclului, în care este exprimată aceeași speranță, în posibilitatea conviețuirii omului tehnic și a omului afectiv: „dar tu-mi ești dragă, doamnă preafrumoasă / așa cum ești, cu toate piesele de schimb din tine / cu toate motorașele miniaturizate și minitransistorizate / cu toate noile invenții mari și mici / pe care mintea omului le-a implantat în tine / și cărora nici n-am avut timpul necesar / să le spunem pe nume, să le inventăm un nume mai frumos / sau cel puțin suportabile / și cărora nu trebuie decît să le împrumutăm / ceva cît de puțin din căldura noastră umană / din miezul de ființă vie și primordială / din simburele nostru cel mai vechi de viață / din taina lui să dăruim acestor reci cristale și minuni / atît ce-a mai rămas de neschimbat în noi // Atît îți cer în schimb, frumoasă doamnă / căldura ta umană, preafrumoasă doamnă."

VICTOR NIȚA ■

PROZA

Pozitivism și logicism ironic

În esență, proza lui Tudor Octavian e produsul unei calchieri ironice. **Mihai, stăpînul, și sluga lui, Mihai** (Eminescu, 1983), ultimul volum de povestiri, nu face excepție în acest sens, fiind un spumos inventar al platitudinilor și banalităților cotidiene, adesea emblematice pentru destinele înfățișate. Contrastul dintre solemnitatea timpă a unor personaje și sobrietatea șireată a povestitorului nu dezvăluie însă latura superficială, frivolă a existenței, ci chiar profunzimea acesteia, sub forma unei naivități tragice. Există multă candoare în povestirile lui Tudor Octavian și ea este efectul unei simpatii trucate. Naratorul, vorbind cu bună știință în truisme, uzează de acea ironie a ambiguității care-l ajută să colaboreze subtil cu personajele și cu cititorul. Aparența joacă aici un rol strategic. Prin urmare, așa cum ironia povestitorului e o formă a seriozității lui, tot astfel superficialitatea personajelor devine adevărata lor profunzime.

Două sînt modalitățile prin care prozatorul la în răspăr patetismul prozei tradiționale: sugerarea unui univers artificios, contrafăcut, sensibil apropiat de fizionomia **kitsch**-ului, prin descrierea pozitivistă, și însinuarea unei mentalități stereotipe, prin relatarea logicistă. Ambele procedee sînt, de bună seamă, ironice, așa încît impresia finală e de distanță comică între un model de viață utopic și un fel de a trăi banal. Situațiile sînt răsturnate adesea prin schimbarea abilă a semnificației lor întîmplările, privite inițial ca excepții, sînt coborîte într-un regim al normalității derizorii. O excelentă povestire intitulată **Prestanță, nonșalanță, mult farmec feminin** constituie un exemplu de asemenea identificări rapide între elanul ridicol și resemnarea candidă. Ionel Ciuhurdeanu, muncitor la o fabrică de burghie mici, hotărăște subit să joace rolul bărbatului prestant și nonșalant pentru a captiva feminitatea din jurul său. După ce intră cîteva zile în pielea unui Grobei mai înalt, Ionel Ciuhurdeanu o invită acasă pe Lenuța Constantinescu. Sfîrșitul aventurii, departe de a fi o împlinire a bovarismului lui Ciuhurdeanu, e mai degrabă un fel de farsă a destinului: „Lenuța se dovedește a fi fecioară. De felul său om de caracter, Ciuhurdeanu o ia de nevastă". Ceea ce era de demonstrat!

Admirabil e la Tudor Octavian stilul cu aparență aforistică, apoftegmatică, rezultat din manevrarea ironică a truismelor. Platitudinea, în fond dramatică, a vieții e denunțată astfel nu prin sarcasm ori cinism, ci prin mimarea naivității. Aici, prozatorul îi moștenește, fără îndoială, pe Caragiale de la care a învățat să dea timpeniei un aer grav: „Deși, în tinerețe, nea Fane Cazangiu nu era prea convins de necesitatea stabilizării presiunii cu ajutorul cazanelor Boyle-Parkinson, el a învățat de la muncitorii cu experiență și acum e foarte convins. Datorită faptului că e convins, depășește planul în fiecare lună", **(Viața și miezul ei)**. Povestirea aceasta, una dintre cele mai bune ale volumului, cu o morală adîncă privind superficialitatea, e semnificativă pentru felul în care autorul pune în scenă faptele: enunțuri scurte, ordonate prin juxtapunere, malițioase prin aplombul prefăcut al logicismului. Totuși, secretul prozatorului nu stă în construcția epică, reductibilă altfel la o relatare cu subtext, ci în tonalitatea povestirii, de un farmec inimitabil care-l singularizează. Ironist de înaltă clasă, Tudor Octavian reușește să tragă efecte savuroase chiar din cele mai insipide pretexte prin amplificarea sofistică a ipotezelor, ca în amuzanta fantezie logicistă **Addenda la teoria mulțimilor.**

Dintre toate povestirile se detașează cea care dă titlul volumului, memorabilă prin sămănătorismul ei parodic din care rezultă o autentică atmosferă cehoviană. În această povestire autorul se dovedește nu numai un intelectualist ironic, ci și un descriptivist rafinat și artist. Indiferent însă de natura subiectelor (în general de extracție reportericească), important e întotdeauna zîmbetul subțire, imperceptibil care insinuează ambiguitatea între morga expunerii și subțirimea viziunii ironizate. În proza lui Tudor Octavian tonul face muzica.

RADU G. ȚEPOSU ■

• CAP LIMPEDE

Un folclorist și o operă remarcabilă

La 88 de ani, cunoscutul folclorist **Gh. M. Dumitrescu-Bistrița**, fondatorul și redactorul prețuitei reviste de folclor **Izvorașul**, tipărit vreme de peste două decenii în satul său, cu mijloacele sale, avînd totdeauna un conținut dens, original, apreciat în țară și în străinătate (cum ne-am putut convinge în timpul detașării noastre la universități franceze: Paris, 1965—1967; Lyon, 1978—1980), ne trimite un nou volum: **Cîntece populare din Mehedinți, caietul II**, în care 50 de creații muzicale cu teme din folclor sînt însoțite în josul paginii, fiecare, de portativele melodiei specifice, avînd în vedere că autorul culegerii de folclor este expert și în muzica populară, publicînd în trecutul mai îndepărtat al vieții și culegeri de cîntece populare, puse pe note.

Volumul de față e precedat de un amplu studiu introductiv semnat de Pavel Ciobanu care evocă viața și opera folcloristului venerabil, citind cu precădere, surprinzător, texte critice care pentru comentator trag mai greu decît cele pozitive, lăsate în umbră: nu vedem nici un citat de autoritate, și au fost atîtea, care să laude în termeni adecvați munca de benedictin în tipografia realizată de el în comuna Bistrița pentru a servi și salva folclorul local, a-l aduna, publica, păstra în arhiva imensă a **Izvorașului**. Întîlnim în schimb opiniile bizare și contradictorii pentru ansamblul activității folcloristului nostru, semnate de Leca Morariu (1926) și, recent, cu vădită incomprehensiune, de Zigu Ornea (p. 22—23); mult mai mult ne-ar fi interesat judecata autorului acestui studiu introductiv asupra valorilor obiective, durabile, specifice „folcloristului Gh. M. Dumitrescu-Bistrița"; — ce a realizat valabil acest autor, numit în titlul introductiv „folclorist". Nu ni se spune nici un cuvînt nici despre specificul celor 50 de bucăți incluse în acest volum prefațat de Pavel Ciobanu. El critică oficialitatea din trecut care nu a sprijinit pe folcloriști, pe oameni de talia celui prezentat în acest volum; cum a sprijinit însă autoritatea locală **Izvorașul** care putea apărea în continuare, spre cinstea Mehedințiului, cum am propus nu o dată, adresîndu-ne forurilor competente ale județului? Dacă există acest „tezaur de la Bistrița" (p. 27) nu era normal să apară măcar anual **Izvorașul**?

Salutînd călduros apariția acestui volumaș (98 pag.), voim să credem că promisiunile repetate de valorificare a acelui tezaur se vor împlini. **(Gh. Bulgăr)**

Posibila întoarcere

Un ziarist trecut de prima tinerețe scrie un reportaj de dimensiuni. Este vorba de **Tudor Gheorghiu**. Pînă aici, nimic ieșit din comun. Și nici faptul că respectivul reportaj apare în volum, mai exact într-un mic volumaș intitulat „POSIBILA ÎNTOARCERE, (aluzia la Marin Preda nu împietează în acest caz, dimpotrivă, și vom vedea de ce), purtînd numărul 7 al colecției „Medicina pentru toți" ieșit de sub teascurile **Editurii Medicale**, nu ne face să bănuim că ar fi vorba de ceva deosebit.

După primele pagini însă, lectura se transformă în înfiorare, cartea lui Tudor Gheorghiu devenind, sub ochii noștri, un eveniment: pentru că autorul nu face altceva decît reportajul propriei sale operații pe cord deschis, pe care a făcut-o la spitalul Fundeni din București, aflat sub conducerea dr. Ioan Pop D. Popa.

Cartea este cutremurătoare, prin dramatism, prin adevăr, prin observație lucidă asupra lungului drum dintre moarte și viață (ați citit bine!); este scrisă mai apoi cu nerv, cu umor chiar în unele momente. Și este — poate că în primul rînd! — o necesară dezvăluire **din-năuntru** a unui tip de operație care încă, din păcate și fără nici un motiv serios, sperie prezumtivul pacient. Tudor Gheorghiu face astfel o operațiune morală dacă vreți, el aduce o profundă și competentă (se poate, oare, o mai competentă decît aceasta, din cazul său?!) schimbare de optică. El inspiră — prin propria și firește dramatica sa experiență — curaj, încredere în școala națională medicală; face portretele unor eminenți oameni tin Constantinescu ș.a.), sesizează cu subtilitate profesională atmosfera spitalului, relațiile ce se leagă între cei suferinzi, camaraderia, sinceritatea deplină la care te duce suferința.

Și fantastica bucurie, apoi, a triumfului: a reușitei.

„POSIBILA ÎNTOARCERE" este, într-un fel o carte-unicat; o mică bijuterie publicistică, de o mare valoare umană. Este cartea unui ziarist care nu și-a trădat profesia nici atunci cînd nimic și nimeni nu ar mai fi putut garanta că el o va mai practica vreodată. **(Horia Pătrașcu)**.

FILM

Escapada

S-ar zice că asistăm la un moment cinematografic al filmelor de debut, moment care, îndrăznesc să afirm — fără surprize spectaculoase ! — nu arată totuşi deloc rău. Dintr-un anumit punct de vedere, faţă de nişte experienţe gratuite dar cu pretenţii inovatoare, sînt de preferat nişte filme realizate curat şi cu bun-simţ, dar care ne promit autori posibil interesanţi.

Aşadar, după „MULT MAI DE PREŢ E IUBIREA", un nou film al unui debutant în regia artistică de lung metraj — este vorba de fostul operator Cornel Diaconu, „ESCAPADA", un film realizat după un scenariu de Mircea Radu Iacoban.

Tentativa unui director de întreprindere de a-i oferi unui „superior" sosit în control o escapadă la o cabană de uz „intern", în scopul de a fi scuzat pentru unele neajunsuri descoperite în propria întreprindere, oferă autorilor prilejul unei analize de un comic arareori „gras", dar aproape permanent amar. Satira, usturătoare, se compune cu eleganţă : personajele, deşi având, fiecare, puternice tare morale, nu încetează nici o clipă a fi totuşi oameni, cu micile sau marile lor năzuinţe, satisfacţii, dureri — personajele există cu alte cuvinte, nu sînt nişte simple scheme (pentru a justifica atacul satiric), aşa cum din păcate se mai întîmplă la noi.

Cornel Diaconu are experienţa filmului documentar, şi încă a unui scurt metraj artistic ce a fost preţuit aşa cum trebuie la vremea sa (vezi Festivalul filmului de la Costineşti, ediţia din vara anului trecut). De data asta, atacînd lung metrajul de factură artistică, şi beneficiind de un scenariu, de un „story" extrem de filmic, el dă dovadă nu de o „fericită", aşa cum se spune îndeobşte, maturitate, ci de una autentică — deşi vîrsta sa ni-l plasează printre cei mai tineri regizori pe care-i avem la ora actuală.

Blindîndu-şi intenţiile cu o distribuţie de zile mari (să-i amintim doar pe **George Constantin, Valeria Seciu, Octavian Cotescu,** şi să mai menţionăm admirabila apariţie într-un rol episodic a **Magdei Catone**), închegîndu-şi o echipă remarcabilă de filmare (imaginea : **Sorin Ilieşu** ; decorurile : **ărh. Carmen Lăzăroiu** ; montajul : **Elena Pantazică** ; muzica : **Andrei Tănăsescu** ; costumele : **Maria Oteteleşanu**), Cornel Diaconu se înscrie încă din acest prim film al său — prin seriozitatea gravă a umorului, prin profesionalismul de care dă dovadă, prin atenţia pe care o acordă publicului în sensul de a se face cît mai înţeles — printre regizorii noştri nu numai cei mai interesanţi, dar şi apţi a ne oferi filme de actualitate în cel mai bun şi necesar înţeles al cuvîntului. El pare a fi destinat acestui gen de film — încă deficitar, în ceea ce priveşte cinematografia naţională — şi sperăm din suflet că nu ne va dezamăgi, că nu va coborî ştacheta, că nu se va lăsa tentat — sau obligat ! — să realizeze producţii minore sau de divertisment publicitar. Alături de „CONCURSUL" lui Dan Piţa (cu care prezintă unele asemănări, dar numai de suprafaţă, comode — nu de structură !), şi nu doar alături de acesta, „ESCAPADA" reprezintă un moment de referinţă în ceea ce priveşte un bun şi mai ales în mare măsură adevărat film românesc.

HORIA PATRAŞCU

MUZICA

Filarmonica timişoreană

Semnalam, în cadrul acestei pagini, cu aproape doi ani în urmă, prestaţia deosebită, surprinzătoare, a Filarmonicii „Banatul", dăruită nouă, în cadrul Festivalului internaţional „George Enescu". Au trecut însă, de atunci, aproape două stagiuni şi am dorit să reascult condiţia artistică a instituţiei de concerte, care ne-a încîntat la aniversarea centenarului eminescian.

Noul său director, aflat de puţini ani în această funcţie, a reuşit să transforme colectivul artistic al instituţiei, în oameni cu o gîndire creatoare, dublată de o disciplină fermă în execuţie. Muzica modernă, cu toate asperităţile ei în încercările de a găsi noi mijloace de exprimare, le este la îndemînă, aproape în aceeaşi măsură cu limbajul clasicilor, deprins încă de pe băncile conservatoarelor. Creaţia românească se bucură de o mare atenţie, deoarece însuşi dirijorul orchestrei este un valoros compozitor român. Aprecierile presei de peste hotare sînt laudative la adresa formaţiilor filarmonicii timişorene, deopotrivă adresate conducătorului instituţiei, care a străbătut în carieră sa tot continentul european, dar şi o mare parte din cel american şi asiatic. Filarmonica „Banatul" a devenit o adevărată purtătoare de drapel muzical timişorean, avînd în fruntea sa o adevărată facă luminoasă ; îi vom numi, în sfîrşit, pe dirijorul şi compozitorul **Remus Georgescu.**

Cea mai recentă primă audiţie absolută a filarmonicii timişorene, pe lîngă aceea care s-au auzit, pentru prima oară în această stagiune, **(Concertul pentru violoncel şi orchestră de Carmen Petra Basacopol** interpretat de **Alexandra Guţu,** poemul simfonic **„Thalassa"**, dedicat **stăpînilor mării, de Mircea Chiriac,** „Monografia muzicală a comunei **Sîrbova"** — poem concertant pentru 15 solişti instrumentişti — de **Anatol Vieru,** cantata **„Jertfa"**, a compozitorului ieşean **Vasile Spătăreiu),** deci printre atîtea noi creaţii autohtone pe care orchestra timişoreană le-a înserat, cu dăruire, în stagiunea actuală, s-a putut asculta, recent, una dintre cele mai frumoase lucrări vocal - simfonice româneşti scrise în ultimul timp : oratoriul **„Ecouri", de Remus Georgescu.** Pornind de la versurile semnate de poetul **Radu Stanca,** în cele trei poeme „Ecouri din mină", „Cinegetica" şi „Aura tragică", muzicianul timişorean le-a adaptat pentru forma unui oratoriu scurt, foarte strîns, lucrat cu extremă severitate a economiei de mijloace de expresie, care înlătură de la bun început grandiloevenţa, festivismul şi circumstanţialul, dar care păstrează într-o partitură complexă — anevoie de descifrat datorită multitudinii de divizări a orchestrei şi corului, precum şi a benzii magnetice suprapuse — sonorităţi intime sau apoteotice.

Sfatul competent al dirijorilor instituţiei de concerte timişorene s-a concretizat în manifestările valoroase pe care le-au susţinut orchestrele de cameră ale sindicatelor din învăţămînt din Timişoara şi Reşiţa.

Valoarea, ca şi consecvenţa acesteia, arătată de Filarmonica de stat Banatul", a devenit o certitudine, prin aceasta, instituţia timişoreană ocupînd — în acest moment — un loc pe podiumul celor mai bune formaţii similare din ţară.

CLAUDIU NEGULESCU

PLASTICA

O expoziţie pentru viitor

Intrucît titlul expoziţiei pe care sculptorul Leonard Răchiţă, unul din importanţii sculptori ai tinerei generaţii, a deschis-o la parterul **Institutului de arhitectură „Ion Mincu",** în colaborare cu respectivul institut, sună mai mult a prelegere, adică **Detalii şi repere din anatomia peisajului — morfologii şi relaţii (desen, xerox, fotografii, sculptură),** am citit-o ca atare, aşa cum a făcut dealtfel şi criticul de artă Mihai Drişcu, care, în caietul-catalog, aminteşte despre o „comandă fermă" a lui Alexandru cel Mare : Lisipos urma să transforme Muntele Athos într-un portret al lui, ţinînd în mîna stîngă un oraş ! Ideea, ca să zicem aşa, a şi fost preluată şi realizată, la proporţii mult mai mici, în S.U.A., unde, portretele unor preşedinţi au fost imortalizate pe un fundal de munte. Mai recent, după cum am fost informaţi de-o emisiune tv., doi sau trei plasticieni au acoperit apa dimprejurul unei mici insule cu o folie de material plastic colorat în degradeuri de roşu şi oranj, cu un brîu verde între ele, astfel încît imaginea de ansamblu, văzută de sus, a impresionat. Bineînţeles că, de-a lungul timpului, au fost lansate numeroase teorii şi dezbateri privind posibilitatea sculptorilor, a plasticienilor, în general, de a interveni în peisaj, modificîndu-i după legi plastice, astfel încît, să zicem, un deal urît, sau o văgăună, sau un perete de stîncă, ori o cîmpie monotonă să se preschimbe într-un loc agreabil şi de agrement totodată. Cu alte cuvinte, sculptorul ar putea nutri teribila ambiţie de a înlocui, prin viziunea sa, lucrarea însăşi a naturii, a timpului. În acest sens, mărturisirea sculptorului **Leonard Răchiţă** este limpede şi clară : „Doresc să refac drumul invers, să preiau peisajul, să-l transform sculpturalizîndu-i şi să îl redau naturii". În consecinţă, cu ajutorul a cîtorva zeci de desene, fotografii şi xerox-uri, dar mai ales prin cîteva piese, fie lucrate în marmură, fie doar, deocamdată, în ghips, **Leonard Răchiţă,** îşi ilustrează ideea şi intenţiile în mod strălucit, convingîndu-ne că, din punctul său de vedere, problema a fost expusă. Normal ar fi desigur să o vedem şi transpusă, adică materializată. Locuri care să se preteze la o astfel de intervenţie, cum ar fi, de exemplu, dealurile crude dimprejurul unor noi cartiere aflate în marginile unor oraşe, sau cum ar fi spaţiile dimprejurul unor recent încheiate hidrocentrale, sau cum vor fi, în viitorul imediat, malurile **Canalului Dunărea — Marea Neagră,** sînt. Cu precădere ne gîndim la malurile **Canalului,** asupra cărora se va interveni, cu siguranţă, maluri care, operate în spiritul ideilor anunţate de Leonard Răchiţă, încă de pe acum, ar putea constitui un veritabil muzeu sculptural şi arhitectonic, deopotrivă, în viitorul imediat. Da, în viitorul imediat, pentru că expoziţia despre care vorbim este o expoziţie pentru viitor.

VICTOR NIŢA

Spectacol eveniment

Richard al III-lea la Teatrul Mic

Ceea ce dă o stare de luciditate şi de fosforescenţă nopţii albe care urmează după acest spectacol este obsedanta învălmăşeală de orori. O învălmăşeală de orori petrecută într-un decor septic, de subterane mirosind a formol pentru disecţii onirice. Asistăm preţ de 5 ore şi cîteva minute la dezmăţul unui paranoic, de tip abisal, care urcă prin fărădelegi, violenţe, minciună, sperjur şi crimă toate treptele ierarhiei lumeşti, sfidînd ierarhia cerească. **Richard al III-lea** la Teatrul Mic pune reflectoarele deasupra ascensiunii şi decadenţei unui dictator scelerat urcat pe tron prin uzurpare singeroasă şi menţinut pe tron prin spaimă şi delir. Spectacolul e violent, Silviu Purcărete nu ne menajează pe noi, cei din sală. Ne torturează. Iată ce se întîmplă, pare că spune tegizorul, în acordul deplin al interpreţilor, cînd închidem ochii şi ridicăm din umeri în faţa istoriei. În acest spectacol sîntem confiscaţi de istorie.

În interpretarea lui Ştefan Iordache, Richard al III-lea e un personaj luciferic. Şi fără îndoială nebun. În vremuri ieşite din matcă, în vremuri tulburi de pace dar şi de incest, de crime pentru cucerirea puterii, de pasiuni dezlănţuite şi de beţie a simţurilor, astfel de oameni, ca Richard al III-lea visează războiul ca pe o verificare necesară a adevăratelor virtuţi bărbăteşti. Tezã de natură fascistă. Ştefan Iordache plonjează cu voluptate în bolgiile acestui personaj, găseşte nenumărate ipostaze şi neaşteptate nuanţe cu care-şi înnobilează eroul tălmăcindu-l expresiv, şarjînd fabulos, plîngînd sincer, înduioşîndu-se fariseic, urînd visceral. Este un il din cele mai mari recitaluri actoriceşti susţinute în ultima vreme de un actor pe scenă, în registrul macabru. Ceilalţi actori din spectacol nu ating decît rareori nivelul de asumare şi de transfigurare a lui Ştefan Iordache. Duşmanul lui Richard este Richmond, jucat de Mihai Dinvale. Acest actor e singurul care se înalţă în final la nivelul interpretului principal. Ideea lui Silviu Purcărete de a-l transforma pe Richmond din eliberator într-un nou dictator care preia structurile de guvernare ale dictatorului ucis, ni s-a părut la un moment dat împrumutată, dar nu ne putem împiedica să nu gîndim că ea se află în consens cu experienţele istoriei trăite sau mai puţin trăite.

Spectacolul e încărcat cu o multime de semnificaţii. Purcărete a mers pînă la capăt pe toate drumurile deschise de text, prin toate deducţiile logice şi ilogice ale textului, demontînd mecanismul aberant al puterii care ucide. Sensul major, politic al piesei, pare diseminat în spectacol, rostit în surdină, pluşat, din cauza splendidelor digresiuni care întind capcane omeneşti personajelor angajate în avalanşa tragică a asumării şi exercitării puterii. Cutremurătoare e Olga Tudorache într-o regină mamă îngrozită de destinul propriei sale progenituri. Sfîşietoare este Monica Ghiuţă într-o regină căreia i se ucid mîrşav copiii şi e lăsată pradă furtunilor istoriei ca un om aruncat în stradă de la ospăţul dement al puterii. Ca un strigăt imens trece prin scenă Carmen Galin în rolul unei femei cucerite de asasinul propriului ei soţ, ridicată din groapă cu vălurile cernite şi răvăşită de voluptăţi şi trădări nebănuite. Căci dictatorul e fascinant prin sfidarea tuturor legilor gravitaţiei. El atacă fără gardă, el riscă fără să-şi asigure spatele, mizează pe intimidare şi pe întorsătura fulgerătoare a gîndului care-i descoperă pe inamici perplecşi şi convulsivi. Buckingham-ul lui George Visu e minunat ales, ca o oglindă crudă a lui Richard, ca un ortac ideal de orgii perverse cu figură de degenerat meschin, cu imaginaţie sumbră şi ambiţii tembele, dar actorul are un glas strident şi o mişcare rigidă, stereotipă care pune semne de întrebare asupra capacităţii sale de adaptare la stilul clasic. Tulburător este Hastings-ul lui Nicolae Dinică, actor cu bogate resurse, şi cu forţă de convingere. Bun Dinu Ianculescu. Bun, multilateral Ion Cristian Motriuc, care joacă cu mare credinţă în spectacol, om de plan secund numai ochi şi urechi la intenţiile regizorului, „mercenar" feroce în acest spectacol. Corect şi limpede în tot ceea ce a făcut Nicolae Pomoje în bolnavul rege Edward.

Depăşit de rol, deşi aici se întrece pe sine, Papil Panduru într-un rol important. Excelent Nicolae Iliescu într-un executant docil, devenit prizonier al dictatorului din cedare în cedare. Iertarea „criminalilor de război" din final nu mai constituie un act de clemenţă din partea lui Richmond, ci un act de angajare a vechii gărzi într-o nouă ierarhie a abuzului monstruos de putere. O ierarhie care se anunţă perfidă şi mai sofisticată.

În sfîrşit, scenografia Adrianei Leonescu e o propunere coerentă de lansare a spectacolului în cea mai oribilă actualitate : o sală de vivisecţie. Direcţie pe care Silviu Purcărete nu a exploatat-o îndeajuns pentru că textul nu i-a permis să-l joace pe Richard al III-lea în epicentrul secolului XX. Muzica, în schimb, atenuează această ruptură, încălzeşte scenele, funcţionînd prin contrapunct, dînd un sens nou, uluitor, proaspăt, unor secvenţe consacrate în altă tonalitate de lungul şir al reprezentaţiilor şi filmelor dedicate acestei tragedii. Vasile Şirli scrie muzica de scenă dinăuntrul textului şi spectacolului. Nu ilustrează, ci interpretează şi comentează dureros de frumos acest spectacol.

Cine se aşteaptă ca **Richard al III-lea** să fie un spectacol pitoresc şi de conjunctură pleacă de la spectacol nemulţumit. **Richard al III-lea** la Teatrul Mic îşi propune să fie un spectacol politic şi reuşeşte fără a cobori într-o realitate patetică şi de conjunctură. Spectacolul pune pe gînduri şi atrage atenţia pînă la paroxism asupra eroilor istoriei.

ADRIAN DOHOTARU

Biblioteca in aer liber

Seninătate

Cred că am mai scris despre gocul pe care l-am avut cînd, deschizînd o revistă, mi-au căzut ochii pe cîteva cuvinte, titlul unui articol citat de un critic : **A murit Caragiale...** A murit ? Nu se poate ! Cum o să moară ? Şi mi-au dat lacrimile...

Bineînţeles, Caragiale a murit, iar anul trecut s-au împlinit o sută treizeci de ani de la naşterea lui. Nimeni nu trăieşte o sută treizeci şi unu de ani, şi nu o să mă joc cu vorbele spunînd ceea ce s-a spus de o mie de ori : că marele scriitor rămîne viu prin opera lui, că nu va muri niciodată, că e etern, nemuritor etc. Toate acestea sînt adevărate, dar Caragiale, omul ce purta numele lui Ion Luca. Caragiale, nu mai e demult printre cei vii. Păcat, mare păcat ! Aş fi vrut să-l văd, măcar o dată, bînd o halbă de bere. Sau să-l ascult vorbind. Ce fel de voce avea ? A ţinut conferinţe, asta ştiu, dar era sau nu un bun vorbitor ? Portarul marelui hotel **Victoria română** l-a cunoscut, eu nu. Portarul acela i-a înminat cheia camerei în care marele scriitor avea să petrecă, insomniac, o noapte de pomină : „Îmi arde toată pielea ; nu pot adormi ; sunt ametit, nervii iritaţi — simt enorm şi văz monstruos."

Cum a putut un om care vedea enorm şi simţea monstruos să fie, în fond (sau numai în formă ?) vesel ? Unul dintre motivele pentru care îl iubesc pe Caragiale — un scriitor care nu a făcut în viaţa lui nici o greşeală, cît de mică, nici o eroare de tipul celor care le sînt iertate genilor — unul dintre motivele pentru care îl iubesc mai mult decît pe toţi ceilalţi scriitori este acela că era un om vesel. Era ! Să nu-mi spună nimeni că a scris schiţele cu Mitică ori **O scrisoare pierdută** scrîşnind din măsele. (Pentru că măsele avea : Caragiale avea o sută de măsele !) Cunosc şi eu scena mult comentată : auzindu-se numit autor comic, Caragiale ar fi protestat : el e un scriitor grav, un scriitor tragic. Un autor de o mare, de o infinită gravitate a fost Caragiale, aceasta e o certitudine, după cum e sigur că în viaţa sa cotidiană a cunoscut destule momente de tristeţe adîncă. Dar imensa plăcere pe care o cunoaştem cînd luăm în mînă o carte de Caragiale, pentru a o reciti, îşi are izvorul şi în siguranţa pe care o avem că vom întîlni nu numai faţa senină a lucrurilor, dar şi faţa lor senină, poate nu numai umorul, dar şi umorul. Numai un prost poate crede că veselia e inferioară tristeţii. Sigur, buna dispoziţie goală şi aiurea a ignorantului stupid nu are nici o valoare. Dar încercarea de a depăşi cu o glumă marile stavili, de a spune adevăruri crude fără să te încrunţi, capacitatea de a-ţi păstra seninătatea şi chiar veselia în momente cînd omul slab de înger se pune pe bocit, puterea extraordinară de a rămîne liniştit în ciuda oricăror evenimente potrivnice sînt calităţi ce recomandă un om mare. Caragiale, Sadoveanu, Marin Preda realizează, în chipuri diferite, performanţa de a-şi comunica adevărurile profunde fără a înceta să fie senini. Veseli, chiar. Şi se poate vorbi nu numai de veselia lui Caragiale, de voioşia uneori crudă a lui Preda, ci şi de rîsul lui Sadoveanu. Să ni-l închipuim pe Sadoveanu rîzînd ! De ce nu ? Citiţi-i cărţile !

Caragiale e un scriitor profund, angajat, militant, cu accente tragice, perfect, dar e în acelaşi timp un scriitor nespus de simpatic. Nu era neapărat nevoie să fie astfel, dar dacă e, ce bine ! Norocul nostru.

FLORIN MUGUR

Nu vom face aici, nu e cazul, nu e locul, o cronică a Spitalului militar central, dar vom evoca, fie şi în treacăt, cîteva momente din istoria acestui aşezămînt, ale cărui începuturi, datînd încă de pe vremea Spitalului oştirii (1833), se confundă cu cele ale medicinei militare românești.

Provenit dintr-o infirmerie a pandurilor din București, Spitalul oștirii era adapostit de Mănăstirea Mihai Vodă, într-un local impropriu, în care bolnavii erau internați în devălmășie, fără a se ține cont de natura afecțiunilor lor. Această stare a durat pînă în 1853, cînd în fruntea lui a fost numit, în calitate de medic șef al oștirii, foarte tînărul doctor Carol Davila (25 de ani); care își va închina întreaga viață organizării serviciului sanitar și a învățămîntului medical. Prin strădaniile lui, s-a înființat, la Spitalul oștirii, o școală de mică chirurgie, ulterior scoasă din acest cadru și transformată, odată cu mărirea efectivului armatei și, implicit, a numărului bolnavilor militari, în Școală de medicină. Au început să lucreze și cei dintîi medici români, Nicolae Crețulescu, Emanoil Severin ș.a., iar la sfîrșitul anului 1859, spitalul s-a mutat la „Cuibul cu barză", pe strada Știrbei Vodă, primind totodată și denumirea de azi, Spitalul militar central.

Pe aleea principală, bustul lui Carol Davila, realizat de Constantin Brâncuși

Foarte vastă și deosebit de prețioasă, activitatea de deschizător de drumuri a lui Carol Davila e greu, dacă nu imposibil, de evocat în cîteva rînduri, meritele sale fiind cît se poate de exceptionale în organizarea serviciului sanitar militar și civil. Competența și clarviziunea lui se vor oglindi între altele, în Legea pentru organizarea serviciului sanitar al armatei (1862), în Regulamentul asupra serviciului interior al Spitalului militar central (1883), în Regulamentul asupra serviciului administrației și contabilității spitalelor militare (1884) etc., etc.

Încă din anii 1880, s-au întreprins demersuri pentru mutarea aşezămîntului într-un alt local, cel din Știrbei Vodă suferind, în 1855, un puternic incendiu. Acest lucru se realiza abia în 1889 cînd, după 6 ani de lucrări și amenajări, Spitalul militar central, avîndu-l ca șef pe generalul profesor doctor Atanase Demosthen (o altă figură luminoasă a învățămîntului sanitar medical), s-a transferat în localul în care funcționează și azi. La 15 septembrie 1897, a apărut primul număr al „Revistei sanitare militare", al cărei comitet de direcție era condus de Atanase Demosthen. Un alt eveniment de seamă s-a petrecut, în anul 1900 cînd, la inițiativa aceluiași profesor, s-a înființat, pe lîngă S.M.C., Societatea de științe a corpului sanitar militar.

Cel de al doilea război mondial a afectat serios Spitalul militar central, scotîndu-l din uz cam 400 (4 paviliane) din cele 1 000 de paturi. Imediat după încheierea lui, în ciuda greutăților materiale, grija partidului și a conducerii armatei s-a îndreptat spre refacerea și reorganizarea S.M.C., creîndu-se condiții pentru o cît mai bună îngrijire a bolnavilor și dezvoltare a activităților profesional științifice.

În anii puterii populare, Spitalul militar central a cunoscut o dezvoltare continuă, la ora actuală fiind una din cele mai redutabile și mai bine dotate unități spitalicești din țară. El și-a sărbătorit, nu demult, cea de a 150-a aniversare, prilej cu care a fost distins cu Meritul Sanitar clasa I. Mereu în prima linie a bătăliei pentru sănătate, S.M.C. i-au revenit mari responsabilități în clipele imediat următoare seismului din 1977, cînd activitatea plină de abnegație a cadrelor lui s-a bucurat de îndrumarea și prețuirea celui mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României, comandantul suprem al armatei, care a vizitat spitalul în acele zile.

Doi reporteri la Spitalul Militar Central

Ostași niciodată lăsați la vatră

O echipă de profesioniști excepționali

— Stimate tovarăşe general-maior doctor Gheorghe Stănicioiu, sînteţi comandantul Spitalului militar central, aveţi deci calitatea să ne răspundeţi la o întrebare : de ce este acest spital mai preţuit şi mai căutat decît altele ?

— Sînt multe de spus.

— Spuneţi-le.

— Ei are tot ce-i trebuie pentru a fi ce e. Un personal de cea mai înaltă calificare, o aparatură modernă, o bază materială puternică. Ar mai fi, poate, ceva : o dăruire a oamenilor de fiecare zi şi, cînd e cazul, o dăruire excepțională. O mobilizare, mai bine zis fără cusur în slujba sănătății, adresată în primul rînd militarilor și civililor. Cred că veți fi de acord cu mine : cînd e bolnav, indiferent dacă e militar sau nu, un om e un om. Spitalul și policlinicile lui primesc, anual, aproape 200 de mii de persoane, militari mai ales, iar calitatea servicilor e, se apreciază, foarte înaltă, indicii sînt ridicați, în normele republicane.

— Fireşte că sîntem de acord. Ce-ar însemna dăruirea de fiecare zi ? Dar cea excepțională ?

— Cu prima e, cred, mai simplu : grija cu care sînt tratați, la noi, toți bolnavii. Grijă şi, încă mai mult, omenie, bunăvoință. Aici, pe linia tradiției, dar şi a unei permanente lămuriri, bolnavilor li se acordă maximum de atenție, iar acest lucru se petrece în condițiile unui mare respect față de durere, față de necaz.

— Sînteţi sîtiți să vă întrerupem : credeţi că intră în discuţie şi speciticul spitalului ?

— Desigur, ordinea şi disciplina militară încep de la poarta spitalului, ţişi spun cuvîntul, dar ele nu trebuie înțelese în mod cazon.

— Credem că aveţi dreptate. La poarta Spitalului militar central, cel puţin la cea din Ştefan Furtună, pe care am intrat, oamenilor li se vorbeşte calm, politicos, civilizat. Desigur, asta contează mai puţin, dar contează.

— Principiul nostru e, aplicat şi verificat, omul potrivit la locul potrivit. Sigur, în cadrul spitalului, munca unora, a medicilor, să zicem, e mai încărcată de răspunderi decît a altora, dar toate activitățile își au importanța lor şi ele, corelate, dau imaginea de ansamblu a unui colectiv. Am să dau un exemplu poate minor. Bucătăria pregătește, zilnic, 40-50 de regimuri alimentare, cît mai diverse, rolul ce îi revine e, consider, foarte important în refacerea bolnavilor. Ca să meargă bine, un spital trebuie să funcționeze ca o mașinărie uriașă, ale cărei rotițe, cît de mici, se cuvine să fie puse la punct. Merg şi mai departe, întrebîndu-vă dacă general-maior profesor Mircea Olteanu, oftalmolog de renume mondial, poate face, de unul singur, renumele unei secții ? Firește, contribuția lui e decisivă, cum operează Olteanu, sub microscop şi aşa mai departe, operează puțini în lume, dar în însănătoșirea unuia sau a altuia dintre cei pe care i-a operat contribuie mai multe cadre, asistenții în primul rînd. Acestui aspect, muncii în echipe de valoare, i-am acordat şi-i acordăm o atenție specială, drept pentru care, la această oră, Spitalul militar central dispune de o „armată", între ghilimele fie spus, de cadre de nădejde, în toate specialitățile. Am să-mi permit să citez ființa asistenței medicali, mai degrabă asistente, Florica Stambulițchi, Maria Negru, Florica Mustățea, Ioana Beldiman, Mirela Șanta, Gheorghe Martinaș, oameni pe umerii cărora spitalul știe, cu dovezi, că se poate baza oricînd, 7 zile pe săptămînă, 365 de zile pe an.

— Ne-aţi rămas dator, tovarăşe comandant, cu o jumătate de răspuns. Ce înseamnă dăruire excepțională ?

— Cea demonstrată, de exemplu, cu ocazia seismului din 1977. Întreaga suflare a spitalului s-a adunat atunci în jurul de ceasuri şi mulți dintre oamenii noştri au rămas în posturi zile şi nopți în şir, fără somn, cu gîndul la misiunile ce le aveau de îndeplinit. Nici unul n-a așteptat însă, la terminarea misiunii, vreo laudă. Toți au considerat, de la profesori la ingrijitoare, că datoria lor a fost să stea şi să vegheze.

— E greu de condus un astfel de spital ?

— Noi urmărim înfăptuirea unei activități sănătare a partidului în armată, avînd ca obiective prioritare obținerea de rezultate calitativ superioare în apărarea sănătății militarilor, în perfecționarea pregătirii de specialitate, militară şi politică, în intensificarea activității de cercetare științifică, în formarea cadrelor etc. În acest sens, spitalul desfăşoară o amplă activitate în conformitate cu sarcinile trasate de comandantul suprem al oştirii la Consfătuirea-bilanț a activului cadrelor de bază din armată, din martie 1983, în legătură cu modul şi formele de organizare şi desfăşurare a asistenței medicale la campanie, în spiritul doctrinei militare naționale.

— Ziceţi că sînt mai multe de făcut. Anume ?

— Educația sanitară, de pildă, nu se desfăşoară în mod sistematic şi nu contribuie în suficientă măsură la prevenirea îmbolnăvirilor. Ordinea interioară şi starea igienică lasă uneori de dorit.

— Aici vă contrazicem : am vizitat spitalul, curăţenia e exemplară.

— Vă mulțumim, dar noi considerăm că se poate şi mai bine.

— Să revenim la clinici. Care sînt, spre a nu stărui discuția, cele mai bune ?

— Am să vă răspund cinstit : toate. Chiar dacă unele, neurochirurgia, traumatologia, terapia intensivă etc, sînt mai noi. Oamenii însă le caută, căci ele şi-au creat, prin rezultatele obținute, o reputație solidă. Spitalul încoprră toate specialitățile. El a fost, istoria o probează, şi a rămas mereu disponibil la nou şi nu puține au fost prioritățile, românești şi mondiale, consemnate aici. Metodele conferențiarului colonel doctor Traian Băndilă în domeniul anesteziei şi terapiei intensive, operațiile generalului-major Mircea Iacob, şeful secției de neurochirurgie, au deschis, de asemenea, multe drumuri. Deținem un puternic sector de endoftbroscopie, condus de maiorul doctor Eugen Bobulescu. Cel de angiografie şi cateterism cardiac, dirijat de doctor Lucreția Cotună, e da asemenea de avangardă. Avem, ca să rezum, o dotare la cel mai înalt nivel, o baterie de laboratoare, de exemplu, care ar face cinste oricărui spital, dar avem, întîi de toate, o echipă de profesioniști excepționali. Oameni cunoscuți, pentru meritele lor, pentru contribuțiile lor, în țară şi, deopotrivă, peste hotare. Specialiști cu comunicări la mari congrese, cu cărți de referință, cu alegeri în organisme științifice internaționale etc. etc., oameni care fac cinste nu doar spitalului în care lucrează, modești şi perseverenți, ci întregii şcoli românești de medicină, țării înseși.

— În ce direcţii mai acţionează, tovarăşe comandant, Spitalul militar central ? Teoretic şi practic.

— În paralel cu activitatea de asistență medicală nemijlocită, spitalul nostru este, deopotrivă, şi un for metodologic de pregătire a cadrelor. Trebuie menționată, în context, contribuția Societății științelor medicale militare din U.S.S.M. Sub egida S.M.C. au fost organizate numeroase manifestări științifice, simpozioane, sesiuni de comunicări etc., între care congrese internaționale de anvergură, profilate pe probleme de medicină şi farmacie militară. Mai amintesc că la noi se editează „Revista sanitară militară", difuzată în țară şi în străinătate, organul Spitalului militar central, al cărui şi numeroase contribuții științifice prin intermediul lucrărilor comunicate şi publicate, al cărților şi tratatelor unanim prețuite. E momentul să precizez că S.M.C. păstrează o legătură permanentă cu unități militare arondate, pe care le îndrumă şi controlează. O activitate, veți fi de acord, vastă, cu multiple sarcini. Pentru îndeplinirea lor, întregul nostru colectiv se bucură de permanentă îndrumare a Comitetului de partid, a secretariatului acestuia, colonel Tiberius Stoicu. Totodată, vreau să folosesc acest prilej spre a sublinia aportul organizatoric al colegului colonel doctor Ilie Popa, locțitor al comandantului.

— Nu ne rămîne decît să vă dorim, dumneavoastră şi celorlalți membri ai acestei familii care e Spitalul militar central, multă sănătate şi spor la treabă. E urarea noastră şi a milor, zecilor de mii de bolnavi ce apelează, anual, la competența şi omenia acestei instituții. Vă mulțumim.

Pagini realizate de
OVIDIU IOANIȚOAIA şi LIVIU TIMBUS

O mină de aur : Mircea Olteanu

Fotografii de PAUL AGARICI

Spitalele iau ceasul de la capătul patului

Pentru recuperarea bolnavilor psihici, medicina secolului a făcut paşi însemnați, dar domeniul rămîne în continuare obscur şi înconjurat de mister. Ce se întîmplă în lumea fabuloasă a miliardelor de neuroni ? E o întrebare la care prezentul ne rămîne deocamdată dator.

Noul nostru interlocutor, colonelul dr. Neagu Sadoveanu Sebastian, şeful clinicii de neurologie şi psihiatrie, se dovedeşte totuşi mai optimist decît noi. Ni se aminteşte în primul rînd faptul că larga gamă a neurolepticelor, medicamente ce se adresează sistemului nervos, au revoluționat literalmente tratamentul bolilor psihice, redînd societății milioane de indivizi, altădată practic irecuperabili. Specialiştii de aici, ca dealtfel numeroşi medici din țară şi străinătate, au izbutit, tot în ultima vreme, să ajungă la constatarea că nu puține maladii ale sistemului nervos sînt cauzate de afecțiuni de graniță ce dau localizări de tip nervos. Iată de ce orice bolnav psihic trebuie supus unor investigații multidisciplinare. Este ceea ce neurologii şi psihiatrii Spitalului militar fac în mod curent, bucurîndu-se de ajutorul permanent al colegului internist, urolog, dermatolog, preliști etc.

— Este adevărat, pînă la ora actuală, nimeni nu a putut urmări la microscop activitatea celulei nervoase. Știm ce este epilepsia, care este simptomatologia ei, ştim că ea poate fi rezultatul unor traumatisme, al unor neuroinfecții, dar nu ştim unde s-a produs leziunea în creier. Cercetările ne obligă totuşi să considerăm că la baza afecțiunilor neurologice sau psihice se află modificări de ordin biochimic. Este vorba, aşadar, de organicitatea maladiei şi nu de factori imuabili care intervin sau se insinuează în chip misterios. Or, dacă este aşa, mijloacele de investigație ale viitorului vor aduce fără îndoială clarificări importante.

— Fiind vorba de un spital militar, deci de un aşezămînt medical ce acordă prestații ostaşilor şi gradaților armatei noastre, se poate vorbi, în ceea ce vă priveşte, de un teren particular pentru observații şi investigații ?

— Pacienții noştri sînt în marea lor majoritate tineri de vîrste aproximative, care în perioada stagiului militar au şi un mod de viață asemănător. Acest lucru ne permite să constatăm cît de divers este comportamentul individului în condițiile disciplinei şi rigorii militare. Pentru tînărul sosit dintr-un colectiv muncitoresc, armata este o perioadă de viață normală, în vreme ce liceanul, şi în special băiatul de la oraş, încearcă o experiență total diferită, căreia îi va face mai greu. Aceştia din urmă sînt şi cei mai frecvenți pacienți ai serviciilor noastre. Ni se permite să constatăm, între altele, cît de necesar este ca cercetările să se facă pe grupe de populație încă din anii de copilărie ai individului pentru a avea o evidență clară a vieții sale, a structurii sale psihice, a modului în care trebuie să se acționeze în cazul unor neuropatii.

— Se poate vorbi de un mod particular de tratare a maladiilor psihice şi neurologice în cadrul secției dumneavoastră ?

— E greu ca cineva să facă o asemenea afirmație. Procedurile şi tratamentul medicamentos sînt cam aceleaşi pretutindeni. Arta constă în stabilirea diagnosticului, iar noi facem acest lucru, aşa cum am mai spus, pe baza unui laborator de finețe, de cercetare multidisciplinară.

„Bisturiul luminos"

Cu îndreptățită speranță şi mîndrie este urmărită şi activitatea colectivului de specialişti ai Clinicii de ortopedie şi traumatologie. Spunem acest lucru deoarece bilanțul ultimilor ani se recomandă aici prin numeroase soluții chirurgicale şi tratamente novatoare, în consens cu principalele tendințe pe plan mondial şi care, evident, au avut darul de a îmbogăți apreciabil patrimoniul terapeutic al şcolii naționale de medicină. Propunem tocmai de aceea cititorilor noştri să ne oprim asupra acestor aspecte particulare ale bătăliei pentru sănătate şi o vom face în rîndurile ce urmează, dar nu înainte de a aminti că animatorul întregului program de revizuire şi modernizare a practicii medicale este aici generalul-maior profesor doctor docent Gheorghe Niculescu, fost elev şi colaborator apropiat al regretatului chirurg Alexandru Rădulescu.

O noutate de ultimă oră — ne informează interlocutorul nostru — o constituie adoptarea chirurgiei biologice, care tinde să suplinească total chirurgia mecanicistă. Este vorba de folosirea grefonului biologic în locul celui artificial deci de utilizarea transplantului osos (homografa) şi în mod special a grefei osoase vascularizate. Este vorba cu alte cuvinte de homografă, situație în care chirurgul folosește un segment pentru grefa cu vena şi arteră, acțiunea efectuîndu-se prin anastomozare sub microscop. Procedeul reprezintă pe plan mondial una din ultimele achiziții ale chirurgiei osoase. Recomandată, la Spitalul militar au fost realizate doar experiențe pe animale, urmînd ca procedeul să fie extins pe bolnavi şi să înlocuiască treptat chiar şi grefa nevascularizată (dar care, şi ea, s-a dovedit superioară rezolvărilor pe bază de proteză artificială). Iar aici să notăm un gînd prețios al interlocutorului nostru „Consider că, în chirurgie, statisticile dau prilejul unor raționamente nu totdeauna semnificative. Un medic nu se poate declara mulțumit cînd din 50 de operații 6—7 s-au dovedit nereuşite. Pentru pacientul în cauză reuşita sau nereuşita nu pot fi decît în proporție de sută la sută. Cînd îmi propun să rezolv o artrozã coxo-femurală prin proteză totală, trebuie să am în vedere nu statistica intervențiilor precedente, ci şi faptul că bolnavul meu are şi nesansa de a rămîne infirm pe viață. În chirurgie n-avem dreptul să dăm cu zarurile".

La clinica de ortopedie şi traumatologie a Spitalului militar a fost introdus pentru întîia oară în țară tratamentul cu laser în osteoporoze, artroze deformante şi plăgi ale tegumentului. Procedeul reprezintă rezultatul unei colaborări fructuoase cu Institutul de fizică atomică. Au fost tratate cu acest procedeu 60 de cazuri de artroze, rezultatele fiind notabile. Laserul urmează, dealtfel, să fie folosit şi în chirurgie, „bisturiul luminos" prezentînd avantaje certe : intervențiile se dovedesc mai puțin şocante, pierderile de sînge sînt minime, cicatrizarea plăgii, mai rapidă şi evoluția postoperatorie mai favorabilă.

Mai notăm că tot în acest compartiment al Spitalului militar central se propune elaborarea şi fixarea unor proteze bioelectrice, deci a unor proteze sensibile, cel în cauză (de pildă, un om fără un braț) avînd cu alte cuvinte senzația fizică a mişcării şi a contactului cu lumea exterioară.

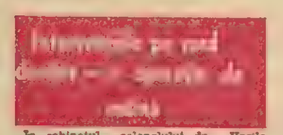

O cură de suflet

În cabinetul colonelului dr. Vasile Cândea, şeful clinicii de chirurgie cardiovasculară, am observat şi noi din primul moment (așa cum probabil au făcut-o şi alții) fotografia doctorului Marius Barnard, frate al chirurgului Cristian Barnard şi nu mai puțin celebru decît acesta. Eminentul om de ştiință a vizitat această clinică a Spitalului militar din București în cursul anului trecut şi a rămas alci timp de o lună numai pentru a urmări operațiile pe cord deschis efectuate alci. N-a fost vorba, cu alte cuvinte, de o simplă vizită de curtoazie, ci de una strict profesională, succesele compatriotului nostru fiind de mai mulți ani cunoscute şi recunoscute în întreaga lume.

După clinica din Tîrgu-Mureş şi după cea de la Fundeni, secția de chirurgie cardiovasculară a Spitalului militar central este cea de a treia unitate medicală, în care se efectuează în mod curent operații pe cord deschis. Secția, dotată cu 60 de paturi, a intrat în funcțiune în 1980, la scurtă vreme după ce doctorul Vasile Cândea a revenit de la clinica din Fundeni şi de la specializarea făcută în Franța, unde a avut prilejul de a colabora cu mai mulți specialişti ai operațiilor pe cord, în țară cu profesorul dr. Pop D. Popa, la Paris cu medicii Alain Carpentier, Philip Blondeau, Charles Dubost şi Armand Piwnika. Mai amintim, în sfîrşit, că prin grija conducerii superioare de partid şi de stat, secția a fost dotată cu aparatură medicală la nivelul mondial al anilor 1982 şi 1983.

Operațiile pe cord deschis, ne declară interlocutorul nostru, au devenit de ora actuală intervenții de rutină. Ele sînt evident, operații pretențioase, dar nu mai riscante decît alte operații, bineînțeles dacă totul se supune unor pregătiri riguroase şi atenților îngrijiri postoperatorii.

În acești ultimi ani, aici au fost efectuate peste 2 000 de intervenții cardiovasculare, din care 300 pe cord deschis. Din toți acești foşti pacienți, în marea lor majoritate tineri, 70% au revenit în cîmpul muncii. Succesul profesional şi cîştigul moral este imens dacă avem în vedere că, pînă de curînd, asemenea oameni erau practic condamnați la invaliditate pe viață sau la moarte prematură.

Şi încă un amănunt deloc neglijabil : o asemenea operație (efectuată la noi total gratuit) costă în Occident — în Franța, de pildă — între 30 000—30 500 de franci, iar, pentru fiecare zi de spitalizare se percep alți 3 000 de franci.

Şi acum, cîteva din operațiile care se efectuează aici :

Se operează în mod curent anevrismul de aortă, anevrismul de aortă abdominală, obstrucțiile de aortă şi de iliac. Se înlocuiesc arterele normale cu altele din textură Dacron sau Gore-Tex., sau se introduc valve biologice din inimă de porc sau pericard.

La data cînd am vizitat noi secția de chirurgie cardiovasculară, echipa de chirurgi a operat un tînăr ofiter cu un anevrism de aortă ascendentă, căruia i-a rezecat anevrismul şi i-a înlocuit valva aortică printr-o proteză Bjork Shilley. A mai fost rezolvată o trombozo atrială prin scoaterea chiagurilor de sînge şi înlocuirea valvei, şi a fost înlocuită o valvă mitrală cu o proteză biologică, tip Carpentier-Edward. Interlocutorul nostru urma să mai efectuеze a doua zi, o operație extrem de complicată : rezolvarea unei obstrucții aorto-bifemurale (sindrom Le Riche) prin introducerea unui, „pantalon" a unei proteze vasculare aorto-bifemurale. Actul operator poate fi vizionat de către oricine, grație sistemului de televiziune cu circuit închis. „Spectacolul" este urmărit în special de către bolnavi şi are asupra acestora un efect tonifiant, de încurajare.

Subtitlul nostru nu este o simplă metaforă. Cel mai tînăr pavilion al Spitalului militar central, Secția de balneo-fizio-terapie şi recuperare medicală, s-a născut într-adevăr dintr-o nețărmurită pasiune profesională, din spirit de jertfă şi solicitudine omenească, din rigoare şi permanentă ambiție competițională. Eroul acestor fapte este tînărul maior dr. Nicolae Pavelescu, omul care, bucurîndu-se de sprijinul permanent al conducerii spitalului, a avut rarul prilej de a participa la înălțarea edificiului încă din faza de proiect. A lucrat cot la cot cu arhitectul, cu constructorul, a urmărit finisarea fiecărui detaliu, şi a luat parte activă la achiziționarea şi verificarea utilajelor din țară şi străinătate. A întreprins apoi o exigentă recrutare şi selecționare a personalului mediu sanitar. „Pentru fiecare soră sau asistentă medicală — ne spune şeful secției — m-am deplasat la unitatea medicală în care lucra pentru a sta de vorbă cu colegele de serviciu şi cu şeful de secție. Am organizat apoi cursuri de recalificare, bazate pe cunoştințe de anatomie, fiziologie şi balneo-fizio-terapie. În mod cu totul particular, m-a preocupat problema politeței. Politețea este o componentă intimă a oricărui act medical".

Aici se tratează : afecțiuni post-traumatice (fracturi, anchiloze, redori articulare), afecțiuni neuro-chirurgicale (discopatii lombare, sechele algoparetice şi peresterice după operațiile de hernie de disc, afecțiuni neurologice (pareze şi paralizii de tip periferic, afecțiuni de medicină internă (reumatism articular degenerativ, reumatism articular inflamator, reumatism abarticular etc). Se mai tratează : tulburări de circulație periferică venoasă şi arterială, discopatii vertebrale nechirurgicale şi sindroame radiculare secundare, afecțiuni din sfera O.R.L. (sinusite, otite) şi afecțiuni ginecologice (anexite, metroanexite).

PARTE DIN TEZAURUL ŞTIINȚEI ROMÂNEŞTI

În secțiile de chirurgie generală conduse de general-maior prof. dr. docent Traian Oancea şi colonel dr. Constantin Văideanu se aplică tehnici de chirurgie toracică, hepatică, chirurgia pancreasului şi a colonului, se utilizează valvele unidirecționale în tratamentul pneumotoraxului etc. În secția de ortopedie şi traumatologie se efectuează transplante de țesuturi în chirurgia reparatoare a membrelor, endoproteze totale în coxartroze, osteosinteze executate cu aparatură chirurgicală originală distinsă cu 5 brevete de invenție, procedee originale de tratament al luxațiilor articulare, scheme noi în tratamentul marilor arşi şi aplicarea laserului în cicatrizarea plăgilor. În secția de chirurgie cardiovasculară se execută tehnici operatorii cardiace sub circulație extracorporeală, intervenții chirurgicale pe aorta toracică şi abdominală, un procedeu original de ablația glandei suprarenale stingi. În chirurgia oftalmologică în clinică se efectuează keratofacoprotezarea, implantarea de cristalin artificial, fotocoagularea iriană şi retiniană cu laser cu argon etc. În secția de neurochirurgie se utilizează procedee noi de abordare chirurgicală a anevrismelor cerebrale, Curieterapia neurochirurgicală şi aplicarea metodelor stereotaxice în biopsiile cerebrale. În chirurgia maxilo-facială (general-maior dr. Gheorghe Stănicioiu, colonel dr. Ovidiu Iliescu) se practică procedee noi de plastie după excereza tumorilor maligne ale buzei superioare şi altor defecte periorale şi s-a realizat standardizarea unor ațele metalice vestibulare pentru imobilizarea fracturilor maxilarelor. În secția de chirurgie O.R.L. (general-maior dr. Constantin Predescu) se aplică tehnici chirurgicale noi în tratamentul surdității, al cancerului de laringe şi în chirurgia estetică a nasului şi a feței. În secția de chirurgie urologică (colonel dr. Constantin Grigorescu) se execută tehnici noi de plastie, reconstrucție şi rezecție în afecțiunile aparatului urinar, tratamentul citostatic endovezical. În chirurgia ginecologică (colonel dr. Mihai Vasiliad) se aplică procedee moderne în chirurgia mamară şi genitală.

În laboratoarele clinice ale spitalului conduse de colonel dr. Constantin Gurău, colonel dr. Alexe Ionaşcu, colonel farm. Nicolae Bruja, colonel dr. Dumitru Gheorghiu, colonel dr. David Singer, maior dr. Ion Codoreanu, dr. Lucreția Cotună, se practică o gamă largă de examene şi analize de înaltă tehnicitate iar în cadrul laboratorului de medicină experimentală (colonel dr. Titus Glurgiu) se desfăşoară o susținută activitate de cercetare experimentală. De menționat, de asemenea, contribuția maiorului dr. Ioan Urseanu în domeniul cercetărilor de reumatologie, precum şi a colectivului condus de colonel farmacist René Zdrafcovici, în realizarea de noi medicamente.

Un muzeu în labirint

Tițian și ciuma

Tițian. Autoportret

În anul 1575, un nou val de ciumă s-a năpustit asupra Veneției, silind senatul Serenissimei și serviciul Sănătății Publice să adopte măsuri extreme. În cartierele lovite de epidemie, mobilele, saltelele și rufăria erau arse. Zi și noapte, aceste ruguri sinistre fumegau sub cerul livid al lagunei. Gondolele-funerare n-aveau voie să treacă prin zonele unde nu pătrunsese microbul, oamenii se închideau în case, se baricadau, în speranța că vor scăpa cu viață, iar canalele pustii erau înfricoșate de o așteptare pe care doar doliul o mai putea destinde. Căci spitalele nu mai prideau să-i cuprindă pe cei atinși de „moartea neagră" și, pînă la urmă, mai multe palate venețiene au fost nevoite să-și deschidă porțile lor somptuoase pentru a-i primi pe muribunzi.

În mijlocul ciumei, Tițian continua să lucreze. În ciuda vîrstei. Avea pe atunci aproape o sută de ani, dacă luăm de bună data nașterii declarată de el. Sau aproape nouăzeci, dacă-i ascultăm pe biografi. Barba albă, revărsată pe hainele negre, îi dădea un aspect venerabil ; cei pe care i-l cunoaștem din ultimul său autoportret.

Dar, chiar închis în casă, e greu să rămîi liniștit multă vreme cînd afară bîntuie ciuma. Chiar dacă te cheamă Tițian. Deodată, pictorul ezită. Ar trebui, poate, să plece. Cît mai departe de focurile în care ard mobile și haine. Din păcate, e prea bătrîn. Dar nu e prea bătrîn pentru a se duce la Cadore, unde mai există casa bunicului și a tatălui său. Acolo aerul e curat. Ciuma nu l-a otrăvit cu duhoarea ei neagră. Dealtfel, Cadore nu se află nici foarte departe. E un mic sat așezat pe rîul Piave, la cinci mile depărtare de stăvilarul Alpilor, de unde el, Tițian, a venit la Veneția cînd avea zece ani. Satul său natal. Acolo ar putea fi în afară de orice pericol. În plus, cercul are totdeauna tendința să se închidă, nu-i așa ? Mai ales în cazul destinelor perfecte. Din Cadore a plecat Tițian, în Cadore era normal să se întoarcă.

În cele din urmă, pictorul și fiul său Orazio (poate pentru el se teme mai ales Tițian ?) pornesc la drum. Mai întîi pe o corăbioară. Apoi călare. Și, în sfîrșit, pe jos.

Tițian a aflat, firește, că locuitorii din Cadore se tem îngrozitor de ciumă și că, din pricina aceasta, au pus străji care supraveghează ziua și noaptea trecătorile și cărările de acces. Nu permit nimănui să pătrundă în Cadore și să aducă microbul. Apără aerul curat al Alpilor. Altfel... Dar pictorul e convins, probabil, că îi ajunge numele său. E Tițian. Și pe urmă nu e un străin. Străjerii știu așta, fără îndoială.

Evident, cine n-a auzit de marele senior al picturii, în casa căruia au intrat toți principii, literații și gentilomii din Veneția sau care au trecut prin Veneția ? Dar nu sînt vremuri propice pentru a cinsti cum se cuvine gloria. Cei din Cadore se tem de ciumă mai mult decît de ingratitudine. Și nu sînt dispuși să moară din respect. În alte condiții l-ar fi onorat cum se cuvine pe venerabilul pictor care le cere ospitalitate, dar acum străjerii nu se pot lăsa impresionați. Mă rog, uneori, trebuie să ai inima de piatră pentru a trăi. Așa e viața. Necruțătoare. Datoria lor e să țină ciuma cît mai departe de satul lor și au și archebuze de care se pot servi la nevoie. Dealtfel, o armă se ridică. „E mai bine să vă întoarceți", zice un străjer.

Biografii ne spun că în clipa aceea Tițian și-a smuls de pe cap bereta. În soarele de vară, părul lui alb s-a revărsat în toată splendoarea. Mut, pictorul s-a uitat spre străjeri. Poate că mîinile îi miroseau încă a vopsea. Poate că purta același veșmînt negru peste care cădea pata luminoasă a bărbii, ca în ultimul său autoportret. Pe un ton mai respectuos, străjerul a repetat : „E mai bine să vă întoarceți". Iar Tițian a înțeles, poate, că nici gloria, nici bătrînețea lui nu aveau nici o șansă împotriva fricii. Frica era mai puternică decît arta.

Pictorul s-a întors la Veneția unde nu peste multe zile a murit, într-o noapte de august din 1576, extenuată de amenințările molimei și bîntuită de furtună.

Ne-am putea opri aici, dacă n-ar interveni o întrebare aparent curioasă. Oare nu seamănă Tițian însuși, ca pictor, cu străjerii din Cadore ? Nici o amenințare, nici o umbră, nici o îndoială, nu pătrund, într-adevăr, în culorile lui strălucitoare și incoruptibile, în care totul e curat, sănătos, ca aerul Alpilor și nimic nu întunecă bucuriile existenței. Ciuma ? A, da, ciuma a îndoliat uneori fastul Veneției. A turnat cenușă în cupa cu șampanie. Dar acestea, pare a ne spune Tițian, nu sînt lucruri care să fie pictate. La urma urmei, nu e de vină arta că există ciumă. De ce-ar trebui să ia cunoștință de ea, s-o recunoască ? Nu-i mai bine s-o ignore ? În atelierul său, pictorul continuă să-și amestece culorile cu aceeași distincție princiară indiferent ce se întîmplă dincolo de zidurile casei sale. Din timp în timp, ciuma a cerut artei să plătească tribut (plîns de toți, Giorgione a murit de ciumă cînd Tițian era tînăr) și de fiecare dată Veneția, înclinată de obicei să unească plăcerea cu demnitatea, a renunțat la amîndouă. Și-a trăit spaima și umilința. Numai în pictura lui Tițian nu s-a schimbat niciodată nimic. Și plăcerea și demnitatea au rămas la locul lor. Și cum să privim asta ? Cu admirație ? Sau cu nedumerire ?

La drept vorbind, n-am găsit niciodată un răspuns definitiv și unic. Am ezitat. Da, cu admirație pentru că, din moment ce nici ciuma nu întîmpinează arta, puterea artei, se vede, nu e oarecare. Dar și cu nedumerire, pentru că relațiile artistului cu ciuma, asemenea celor cu moartea, nu se pot opri, probabil, la atît. Totuși, cum să rămînă arta neatinsă în mijlocul ciumei ? Cum să-și continue liniștită povestea, de parcă nu s-a întîmplat nimic ?

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ioan Andrieșescu

A fost un mare învățat și un mare învățător, excepțional înzestrat prin tot comportamentul și sensibilitatea lui, prin cultura, capacitatea intuitivă și judecățile sale — apreciate unanim și-n țară și peste hotare — arheologul și neobositul cercetător al preistoriei românești, profesorul de la Universitatea din București — Ioan Andrieșescu, moldovean de origine, pe care neîndurătoarele și hapsînele Parce l-au jertfit nopților eterne, în plină putere de muncă și de zămisliri, la 56 de ani.

Se născuse la Iași în 1888 și a închis ochii la București în 1944, lăsînd o nevindecabilă îndurerare în amintirea celor care l-au cunoscut și l-au apropiat. Și întreb cu o nevinovată curiozitate — exceptînd, bineînțeles, pe specialiști — publicul larg; cine îi mai știe? Cine i-am mai parcurs vreuna din valoroasele lui lucrări, cine e inițiat în ostenelile și înfăptuirile de intelect care ne-au rămas de la el ? Și iarăși mă întîmpină în acest zornăitor și extrem de grăbit sfîrșit de secol și de mileniu, aceeași coclită nedumerire care poate să pară multora ca o obsesie în scrisul meu : de ce cultivăm — pentru cei ce nu mai sînt, care au însemnat ceva în manifestările spirituali și în dezvoltarea culturii noastre — cu o atît de senină nepăsare și cu un atît de evlavios dispreț, sacrilegiul uitării? Nu-l merită încă mulți și cu atît mai puțin Ioan Andrieșescu.

Și-a luat licența la Iași, iar în 1912 își trece tot în capitala Moldovei doctoratul cu teza „Contribuții la Dacia înainte de Romani". Și-a făcut apoi studii remarcabile în domeniul lui la universitățile din Viena, Berlin, Atena și Roma. Timpul vrăjmaș nu i-a îngăduit să-și rotunjească opera cu tot ceea ce-ți încălzea mintea și năzuințele, dar mai avem de la el ca tipărituri care-i poartă numele: „Asupra epocii de bronz în România", „Cîteva considerațiuni cu privire la istoria veche și științele ei ajutătoare", „Din preistoria Olteniei", „Piscul Crăsani", „Considerațiuni asupra tezaurului de la Vîlci Trăni" (Bulgaria), splendidul eseu „Vasile Pîrvan", „Arheologia și istoria veche a Dobrogei" și în colaborare cu C. C. Giurescu monografia „Dobrogea". Era specialist în istoria comunei primitive, arheolog reputat înlocuind pe Vasile Pîrvan, după dispariția lui pămînteacă, la catedră, la conducerea publicației „Dacia", care se scotea și în limba franceză cu rezultatele căutărilor și descoperirilor arheologice în România și căruia dealtfel, i-a urmat și ca director la Muzeul Național de antichități din București, continuînd fructuos străduințile ilustrului său predecesor.

A fost membru corespondent al Academiei Române, membru al Comisiunii Monumentelor istorice și cooptat — pentru competența și meritele lui științifice — în numeroase societăți și institute de savanți și de tradiție din Europa. Și mă limitez numai la această sumară prezentare, sperînd că, cititorul neavizat să înțeleagă mai lesne despre cine și despre ce este vorba, fiindcă vreau să reproduc o semnificativă și lungă epistolă găsită în dosarele mele — inedită pînă acum — și pe care Ioan Andrieșescu, aflat la studii în Germania, o trimite profesorului Ion Simionescu, atunci secretar general al Ministerului Învățămîntului.

Scrisoarea e din martie 1914 — înainte, deci, cu puțin de izbucnirea primului război mondial, cînd Ioan Andrieșescu avea doar 26 de ani — și las lectorilor mei plăcerea să urmărească gîndurile și zbuciumul unui om înfometat de știință și de învățătură, ca să poată da știința și învățătura — cum a făcut-o, cu abnegație și consecvență — și alor lui de-acasă. Transcriu textul aidoma :

„9/22 martie 1914, Berlin, N.W. Philippstr. 16 I, Mult stimate Domnule Profesor. Mă adresez D-voastră în următoarea împrejurare și în mijlocul tuturor ocupațiilor de care mai mult decît oricînd sînteți desigur împresurat. Vă rog pentru puțină atențiune binevoitoare. Iată despre ce este vorba. Îndată după doctoratul meu de la Iași, cu lucrarea pe care la vreme am avut bucuria a v-o trimite, m-am întors în Germania, unde mai fusesem dar în răstimpuri, a cărei limbă acum o știam, de astă dată însă pentru o neîntreruptă completare a studiilor mele în știința istoriei vechi și a arheologiei, — în special a acelela preistorice. După cîteva luni petrecute la München și o scurtă întoarcere în țară unde am dat un examen de limba germană (o parte a examenului de capacitate la care îmi lipsește încă o lecție practică) am stat neîntrerupt aici, din primăvara anului trecut reînscris regulat la Universitate, ascultînd și lucrînd cu maeștrii specialității mele. Nu vă voi descrie, Domnule Profesor, deloc impresiile acestor bogate luni de studii recunoscătoare, cu tot ce am văzut, auzit și învățat pe aici. D-voastră cunoașteți cultura și lumea germană și știți cum poate forma sufletul și mintea. Atenția toată a trebuit să mi-o îndrept către limbile clasice, care precum știți — ca în genere științele „filozofice", asemenea și antichitatea — nicăieri aiurea nu au laolaltă învățați și profesori mai mari, muzee de studiu și biblioteci mai complete. Pe de altă parte însă, în același timp, am legat relații din ce în ce mai strînse cu cercurile de cercetare ale arheologiei preistorice, care e de un timp înfloritoare aici, participînd la săpături prin preajmă precum și la lucrările a două Societăți științifice din cele mai însemnate la care sînt membru. Am căpătat și nădăjduiesc să capăt încă cunoștințele și experiența necesară și în această parte practică a antichității, de care cu deosebire are nevoie arheologia și istoria țării noastre, care mișună de antichități, dar care cu excepția Muzeului Național de Antichități din București numără mai puțini specialiști activi decît chiar țările Balcanice pe care în privința culturii, e la noi obicelul, să le privim cam de sus. Pentru cercetarea, colecționarea și rînduirea acestora la noi, puțină nădejde să mai pornească că cineva curînd pe urmele lui Tocilescu de la 1880 (Grigore G. Tocilescu, istoriograf și epigrafist, arheolog și academician, 1858—1909 n.n.) și ale lui Teoharl Antonescu (profesor de arheologie de la Universitatea din Iași, 1866—1910 n.n.).

L. KALUSTIAN

Va urma

Desene pe asfalt

Desen de... Andersen

(Aceste însemnări încep cu glosarea unui fapt incredibil : Fiind în lumea Apusului o modă a vandalismului, iubitorii de Andersen din Copenhaga s-au trezit zilele trecute cu o realitate de coșmar : mormîntul marelui povestitor profanat, monumentul funerar distrus, florile decapitate ! Cui îi e frică de Andersen ? Celor ce urăsc poezia, visul, gratia aspirațiilor spre mai-binele lumii, celor nicicînd ieșiți cu totul din copilărie. Poeții pot fi uciși, nu și poezia. Copiii pot fi înghesuiți în abatoarele crimei, nu și copilăria. Andersen e intangibil ca un cuirasat blindat cu nuferi. E inexpugnabil ca palatele de zăpadă ale iernilor...).

La Andersen mă gîndeam citind „Poarta de sticlă" de Silvia Kerim, o carte de proze dedicate copiilor și copilăriei scrisă cu deosebit har, cu emoție și suavitate lirială, despre care cred că îmbină numele unei scriitoare adevărate. Spun adevărate fiindcă literatura pentru copii a devenit un port comod de acostare pentru, prea multe pentru neinspirate. Cînd eșuează în alte genuri literare, Baba cloanța „scrie", resemnată, povești pentru Alba-ca-Zăpada, iar Setilă se dedică poeziilor cu iepurași. Bizar !

Prozele Silviei Kerim sînt, în primul rînd, fluide porți de sticlă avînd capacitatea de a-l chema în teritoriile Poveștii atît pe copii, cît și pe fostul copil, porți acaparatoare prin care cititorul după ce trece vama sensibilității, ajunge în lumi desenate fantast. Se pretinde adesea — inept — că poezia n-ar fi compatibilă cu copiii (cu puterea lor de receptare) și li se cere autorilor numai o literatură evident epică — proză de proces-verbal — narînd întîmplări hazarde ori baremi doar năstrușnice și ocolind dacă se poate transcenderea acestor proze în vers. Adică în vis. Copiilor, cei mai originali autori de metafore, li se interzice accesul la poezie. Cui ? Lor care (într-un anume fel) anunță în toate literaturile explozițiile „avangardelor" repede înghițite de clasicitate ?

Copiii sînt structural „poeți" și fără convenția sublimă a poeziei, noi, oamenii maturi (era să scriu mari), n-am putea dialoga cu ei. Omul cel mai „banal" în conversația devine, atunci cînd vorbește cu un copil, un fel de Urmuz...

Silvia Kerim (autoare pînă acum doar de texte radiofonice) și-a transformat în calitate „defectul profesional" învățînd să scrie șoptit (utilizînd o gamă de procedee stilistice extrem de bogată), refuzînd și tonul sentențios-educativ" și participînd efectiv la plăsmuirea himerelor sale.

Sigur, e o carte cu ambiții moralizatoare și e de presupus că și privită din acest unghi, „Poarta" e o reușită. Aplaudăm în plus discreția cu care e insinuată morala „fabulei" (și care o face cu atît mai credibilă), laconismul gracil al exprimării, finețea umorului...

„Poarta de sticlă" legitimează un stil nou în proza pentru copii, propunîndu-ne o literatură de atmosferă în care orfevrăriile stilului compun un univers candid, încărcat de sugestii pline de poezie și în care se povestește cu o simplitate extremă. Nu e ușor să scrii astfel, dar iată. Silvia Kerim izbutește. În oglinzile paginilor sale aburoase, saturate de argint selenic, sînt captate ecourile unei vîrste irepetabile. Silvia Kerim îți convinge pe copii de faptul că pot atinge (cu degetele dar mai de grabă cu visul) contururile Poeziei.

Pe noi ne convinge că poezia și copilăria sînt inseparabile.

Că poezia rămîne posibilă și în vîrstele ce continuă copilăria. Ca într-un desen de... Andersen.

Sipet cu fluturi, cu flori parfumate și cu păsări mirabile, cartea Silviei Kerim ar merita aplauzele palmelor străvezii ale lui Hans Christian...

GHEORGHE TOMOZEI

Ce profețim,

ce profesăm

Nedreptățirea uitării

Fără îndoială că lucrul cel mai dureros, cel mai nedrept pentru un creator, după moarte, rămîne uitarea, îndeosebi cînd aceasta pornește de la factorii de cultură oficiali, chemați s-o preîntîmpine. Mi-am întărit această convingere plecînd de la două fapte pozitive în acest sens, adică de la popularitatea de care s-ar bucura în continuare unii autori dacă s-ar satisface cerința elementară a difuzării lor post-mortem, mai ales cînd creația acestora o merită din plin.

S-a desfășurat nu demult la Brăila, în orașul natal al poetului Mihu Dragomir, un festival ce s-a adresat tinerilor poeți și recitatori din domeniul poeziei patriotice și revoluționare. Un recital poetic susținut de melodii pe versurile aceluiași poet, prezentat de teatrul local „Maria Filotti", ne-a demonstrat magistral încă o dată, ceea ce remarcasem și la concursul de recitări : o implicare organică a poetului dispărut în contemporaneitate, în viața spirituală, socială de astăzi a țării. Mulți din tinerii care au străbătut sute de kilometri pentru a ajunge în Brăila primitoare a lui Mihu Dragomir au trebuit să facă adevărate sacrificii pentru a intra în posesia unei poezii a autorului sub egida căruia se desfășoară festivalul. O concurentă din Sighișoara ne-a mărturisit cu părere de rău că în orașul din care vine nu există decît un exemplar al unui volum de Mihu Dragomir. Fapt este într-adevăr că de la moartea poetului, în urmă cu 19 ani, n-au mai apărut decît trei volume postume de inedite, impunătoarea serie „Biblioteca pentru toți" pe care o scoate Editura „Minerva" ocolindu-l în mod sistematic, deși între timp a editat sub această egidă volume chiar ale unor poeți al căror debut a fost vegheat de Mihu Dragomir.

Un al doilea fapt care ne suscită același sentiment al nedreptățirii uitării e tăcerea absolută care se păstrează în jurul altui poet, într-o generație anterioară lui Mihu Dragomir, N. Crevedia. Apariția recentă în revista „Urzica", la care lucrez în prezent, a unei pagini de epigrame inedite, reprezintă un adevărat eveniment în acest domeniu, dată fiind reputația autorului lor, mult regretatul poet animator și antolog celebru al acestui gen literar. Numai că pe lîngă volumul de 500 de epigrame, imensa majoritate inedite pe care scriitorul însuși le pregătise pentru tipar și chiar le oferise unei edituri care l-a refuzat pe motiv că n-ar avea hîrtie (?!), văduva poetului, distinsa doamnă Maria Crevedia, ne informează că mai deține un volum de poezie inedită și unul de memorii, a căror circulație ar prezenta un interes indubitabil. Tipărit în zilele noastre doar cu o culegere de versuri, acest poet de o originalitate-frustră, cu o contribuție substanțială la îmbogățirea limbajului poetic contemporan, personalitate lirică de prim rang a poeziei moderne n-a apucat să fie receptat și asimilat de mișcarea noastră poetică. Tipărirea unei ediții masive din opera sa nu numai în versuri, ci și în proză, teatru și epigrame se impune cu atît mai mare stringență.

Mihu Dragomir și N. Crevedia sînt numai doi din poeții dați uitării. Dar cum de la eliberarea țării se vor împlini anul viitor 40 de ani, sînt destui alți poeți din care nu s-a retipărit în deceniile din urmă nici o strofă din cele care nu prezintă nici o nocivitate, chiar dacă autorii n-au fost lipsiți de erori și rătăciri politice care nu au nimic cu orientările orînduirii noastre noi. Istoria și critica noastră literară, în spiritul critic propriu politicii partidului nostru, ar trebui să-și facă datoria și să nu dea uitării valori intrinsece patrimoniului nostru cultural.

Intervenția noastră nu are dealtfel decît rolul de a reaminti factorilor responsabili o datorie a cărei scadență a venit demult. Să sperăm că o vor onora, fără întîrziere!

NICULAE STOIAN

atelier literar

de G. Dumitrescu

Cristian Bălcuș : Sînteți, după toate semnele, destul de bine înzestrat pentru proza narativă. Nesiguranțele construcției, unele rezolvări neinspirate, expeditive, superficiale, ca și alte neajunsuri, mai mult sau mai puțin importante, sînt ale începutului, ale lipsei de experiență. „Viața pe gheață" e o proză solidă, realistă, pînă în momentul cînd „teoriile" (adesea șubrede, artificiale, fără suport) se îmbulzesc și sufocă desfășurarea epică (inexplicabilă, formula de „gladiator al gheții", al cărei probabil simbol rămîne opac, nu „operează"). Nebuloasă, de asemeni, inertă în semnificații, „Un nou caz" (care e, dealtfel, și mai puțin îngrijit lucrată). Interesantă e, în schimb, „Vrăjitoria", care, însă, nu e rezolvată pînă la capăt. Sînt, deci, bune motive să vă continuați, cu zel sporit și justificate speranțe, ucenicia de prozator.

Gilda D. : Multe probleme, întrebări, nemulțumiri și îndoieli vă frămîntă, lucruri care ar cere o discuție mai amplă și mai amănunțită decît ne îngăduie spațiul nostru de-aici. Deocamdată, cea mai importantă și mai urgentă ni se pare a fi, dacă am înțeles bine, încercarea de a anula eșecul de anul trecut, ceea ce înseamnă o concentrare supremă a atenției, a tuturor forțelor (și, implicit, suspendarea temporară a celorlalte preocupări și probleme !). Vă dorim succes și așteptăm vești bune ! (Despre poezie mai avem timp să discutăm ; paginile de-acum, scrise printre picături, într-o stare de tensiune, neliniște, disperare, nu sînt destul de concludente).

M. Șoptereanu : Perspective bune, ale unui spirit viu, cu aspirații și ambiții creatoare, bine înzestrat, orientat și nutrit, de la care avem de așteptat lucruri deosebite, cum o atestă și aceste pagini „kaki" („Tăcere", „Saturnică", „Geneză", „Film", „Permanență"), pe care ne place să le considerăm, totuși, abia un mic „aconto"... (Gustul paradoxului, însă, trebuie pus, la un moment dat, sub stăpînirea gustului artistic.)

Optimus Dintre versuri, cîteva mai bune : „Cămașă de noapte", „Bilci", „Ușa închisă". Proza, însă, destul de oarecare, destul de neglijent scrisă.

M. Sibian : Un început promițător („Metamorfoză", „Ploaia cuvintelor"). Să vedem ce mai urmează.

R. Aldulescu : E destul de bine, se confirmă impresiile de data trecută. Dar n-are rost să ne trimiteți, capitol cu capitol, tot romanul. Noi v-am oferit niște păreri preliminare, orientative, nu putem intra prea mult în amănunte și nu putem judeca un roman după niște fragmente trimise la răstimpuri. De-acum înainte, trebuie să luați legătura cu o editură (sau cu secția de proză a unei reviste).

A. Razim : Nu rezultă prea clar, din scrisoarea dv. atît de pesimistă, care e pricina stării de nemulțumire și descurajare pe care am înțeles că o străbateți. Nu trebuie să capitulați, însă, trebuie să vă încercați, cu stăruință și răbdare, toate șansele : una dintre ele (cel puțin) se va dovedi reală, salvatoare. Vom discuta mai la obiect după ce ne veți trimite paginile promise. Curaj !

Sava Fieraru : O excesivă autoflagelare, la care nu putem subscrie, cu convingerea că pana dv. nu și-a spus ultimul cuvînt (și că, firește, Schopenhauer — via Iorgulescu — are dreptate !...).

N. B. Ologu : Pagini relativ îngrijite, mai degrabă livrești, fără un suflu liric convingător.

Eva Dragnea : Scrisoarea dv., frumoasă și lucidă, a ajuns unde ați dorit. Răspunsul (pe care sperăm să-l puteți recepționa) nu poate fi, în mod firesc, decît o invitație : să ne trimiteți manuscrisele dv., spre a încerca, pe cît posibil, să ne lămurim reciproc.

Georgeta Pană, Nicolae M. Bleajă, Curte Iani, Eugenia Dincă, Marin Vasile, Elena Simion, Angelica Constantinescu, Violeta Stănculescu, Bogdan Dumitriu, Aurica Georgescu, Ion Gaghi, G. Carabă, Ruxandra Trifu, Ion Vorovenci, Florentina Rusu, Geo Larix, Ioan Bădiceanu, Anișoara Tănase, Lidia Bouru, Nicoleta Popescu, Narcisa Trandafir, Georgiana Georgescu, Carmen Mitrea, Maria Brezeanu, Gabriela Butnaru, Cornel Vilceanu, L. Buboacă, N. Pîrtoacă, H. Const. Panciu, D. Iulian Olteanu, D. Timerman, P. Mălinaș, Nic. Nicodim, Iulian Soare, H. Nicolae, Mariana Pop, Doina Scurtu, Melinda Ronea, Eugen Pora, Gh. Vararu, Iulia Maxim, N. Guiu, Lucian Dorina, Adonis Popescu, C. N. Drejoi, Claudia Costea, N. Duican, V. Bărățoiu, Anca Ionescu, Sorin Voiculescu, D. N. Themessiensis, Maria Moldovan, Ana Gliga (n-am primit alt plic), **A. E. Păun, Gr. Salvan, N. G. Deleanaru, Adrian Munteanu, Ilie Băgescu, Ștan Radu, R. Zamora, Paul Amarel, Cătălin Tincu, Sorin Nicky Serghie, Ileana Fofucă, Lucian Mihai Terzea, Avram Vasile :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

MUZEU XX

Nevăzute instrumente
pe mîinile cavalerilor
dansînd bezmetice,
în fosta sală de recepții,
oaspeți în armură
admirînd tablourile...
I-am smuls Magdalenei
firele albe,
i-am demachiat surîsul,
sub mănușile mele,
ca niște măști
au căzut de pe portretul
lui Dorian Gray
straturi de riduri,
descoperindu-mi ca pe-un zid
de biserică
o proaspătă și limpede
icoană...

Maria Badea

POEM

Mai persistă în memorie
O pată enormă de lumină
Pentru venirea lui firească
Pentru sărbătoarea promisă
Cînd aproape de suflet
Noapte și zi va sîngera și va arde
Împărțind
Pace și liniște
Și mai ales Adevărul
Îl va pune pecete supremă
Pe buzele noastre.

Adriana Lăscău

JOCUL PRIVIRII

Nu ne mai privim ca altădată
acum în ochii noștri
e amintirea unui sărut.
Fețe-le tale întoarsă spre mine
ca un vînt cald în plină iarnă.
ca un foc de cîmp
într-un amurg înghețat,
chipul meu îi dă ajutor
să-mi zîmbească,
sau să mă urască,
sau să-nspăimînte
mintea mea, acest braconier
ce-și permite să violeze
nepedepsit
proprietatea privată
a sufletului tău.

Marcela Marinică

ROBOT

Din ce în ce mai greu
Răspund la comenzile ce mi se dau
Probabil datorită pieselor de schimb
Care ajung în general
Cu mare greutate la beneficiar
Circuitele integrate ale sufletului meu
Sînt deseori poluate de cuvinte
Lucru care mă îndeamnă uneori
Să mă smulg din prizele optimismului
Și să-mi declar nulă identitatea pierdută
Printre cei care tratează cu indiferență
Faptul că un robot în carne și oase
Are de trăit doar o singură viață...

Viorel Munteanu

EU ÎN TOT ACEST TIMP

Ziarele vorbeau de înfrigurări.
De grave căderi în dezamăgire.
De crezuri cumplite
Și multe alte fleacuri.
Eu în tot acest timp
Eram preocupat
De ceva cu totul aparte
Și anume :
Priveam înfiorat
Pieptul gălbui
Și picioruțele roșii
Strînse încleștate
Pe-o frunză cu brumă

Ale unui pițigoi mort.

Iordan Grecu

JOC

Această planetă
pierde atmosferă ;
aerul și timpul
și oamenii
se scurg în neanturi,
istoria izbucnește fierbinte
din miez,
pe miliarde de ani lumină
e cald,
se poate respira timp
și istorie.
Într-un colț,
un copil speriat
ștergîndu-și lacrimile
cu dosul palmelor...

Emo Vinski

IMI AMINTESC

Ne jucam fără să fim fluturi
într-o pădure seculară
Aveam aripi de lut și mîini de ceară
Îmi amintesc și-acum :
ce liniște fecundă
Semințe înfloreau în palma ta profundă
Cînd soarele se revărsa în unde
amiroseam a floare și cuvinte
Ca într-un vis adevărat
ca într-un vis adevărat.

Victor Addel

ATENTAT LA NATURĂ

Recunosc sînt vinovat
nu-mi mai dă bucurie
imaginea curată a unui fenomen natural
priviri și sentimente mutilate
prinse în bandajul obișnuinței
nu mă lasă să pipăi să aud
să plîng de bucurie în fața pădurii
și cade moneda în automat
și încep să expun lecția
despre ceea ce nu se poate povesti
douăzeci și șapte la sută păduri
munți tineri și lacuri glaciare
înec în vorbe cascade și rîuri
insule delta pădurile totul
recunosc sînt vinovat și
se va face dreptate
pădurea mă pîndește
cu crengi și frunze uscate
pentru sacrificiul din zori.

Viorico Ionescu

Marin Sorescu

(Urmare din pagina 9)

— Scriitorul trebuie să fie cît mai complet. Teatrul, ca și poezia, îmi e organic. Nu că aș avea o scenă în cap sau în coaste. Dar tot monologînd (în poezie) cu mine însumi am văzut, deodată, că sîntem doi. Și l-am pus la treabă și pe cel de-al doilea ins din mine ! Iona, de exemplu, este o primă eboșă a acestei dialectici a eului. Am încercat mai tîrziu să scriu o piesă numită **Casa evantai** dar nu-mi dau seama în ce măsură mi-a reușit pe ideea dramatismului căutării de sine.

— Unii au interpretat-o ca o literatură a dedublării, a multiplicării de sine în alte și alte ipostaze, ca o trădare a sinceității eului.

— Nu. E piesa căutărilor obsedante de sine ale omului dilematic. Căutări specifice omului care își pune mereu probleme și care încearcă să le rezolve într-o lume care-l solicită, aproape paroxistic, în toate sensurile.

— Mai scrii teatru ? Ai trecut prin destule purgatorii cu piesele tale. Unde ai ajuns ?

— Cred că tot în purgatoriu dacă prin purgatoriu înțelegem așteptare.

— Aștepți ? Ce ? Să ți se joace LUPTĂTOR PE DOUĂ FRONTURI ?

— Da. Plus unele piese mai vechi care figurează, formal, la piese recuperate din repertorii, în sensul că au avut o premieră dar sînt în continuare și sistematic împinse în...

— Anul care vine. Dintr-un an într-altul, nu ?

— ...La periferia portofoliilor. Or, o piesă trebuie să-și aibă viața ei normală pe scenă, să-și aibă istoria ei. O piesă nu-și poate face istoria în sertar.

— S-au mai văzut cazuri.

— În orice caz teatrul meu e scris pentru public, un public în care am mare încredere și care știe să valideze, în viața de toate zilele, dacă o piesă, un roman, o poezie sînt bune sau nu sînt bune de nimic.

— Avem un public bine pregătit.

— Avem un public talentat, care știe să dibuie, să discearnă și să nimerească drept la țintă valoarea. Dacă mergem pe stradă, între Piața Romană și Universitate, găsim oricînd 10 sau 15 oameni care să facă radiografia literaturii românești contemporane din ultimele luni. Trebuie să ne plecăm urechea și la doleanțele acestui public.

— Eu cred că teatrul și-a aplecat urechea.

— De fapt, sectorul care a atacat primul „obsedantul deceniu", îmi atrăgea de curînd atenția un confrate, și pe bună dreptate, nu a fost proza ci dramaturgia.

— Dramaturgia a scos la iveală pregnant și conflictele celui mai acut prezent.

— E ciudat cum nu au fost remarcate aceste virtuți ale dramaturgiei românești contemporane. Pentru că dramaturgia a exclamat stările de conflict reale ale epocii.

— Cum îți explici acest reviriment al dramaturgiei?

— Cred că în primul rînd o explicație constă în faptul că s-au ivit dramaturgi de talent și că talentul știe să pună degetul pe rană, adică acolo unde doare. În al doilea rînd, cred că timpul însuși a creat dramaturgii de care are nevoie, fie deturnîndu-i de la alte genuri, fie inventîndu-i. Cînd spun timp mă gîndesc la presiunea adevărului asupra societății, la setea de adevăr a contemporanilor noștri. În acest sens, avem încă multe de spus și, în ce mă privește, aș fi vrut să spun...

— De ce la trecut ? De ce „aș fi vrut"?

— Pentru că, deocamdată, nu știu din ce motive...

— Cred că încep să le știu eu...

— ...simt nevoia să menajez dramaturgul din mine.

— Prin urmare ce ai fi vrut să scrii?

— Așa. Niște comedii, niște tragedii, niște drame. Oricum, sînt — cum să spun? — incitat mereu de subiectele pe care viața mi le furnizează cu dărnicie și consider că merită să fim contemporani cu timpul în care trăim.

— Menajînd dramaturgul, pe cine nu menajezi ? Evadînd din dramaturgie încotro aduimeci ?

— Poți să mă întrebi „ce planuri ai" ?

— Întreb.

— Aaaaaa. Aș vrea să termin volumul de critică în care adun experiența mea de cronicar literar întinsă pe două decenii. Nu uita că primul meu premiu literar a fost acordat de revista **Luceafărul** în 1962 pentru critică. Volumul va conține unele cronici și părerea mea vizavi de literatura română în mers. Trebuie să spun că acest volum de critică nu reprezintă critica unui poet, după cum nici romanul nu este romanul unui poet sau teatrul, teatrul unui poet. Eu cred că în mine poetul, romancierul și dramaturgul există independenți, de sine stătători.

— Deși spui că lucrezi la un volum de critică te văd înconjurat de manuscrise pline de zeci de variante ale unor versuri care...

— Sînt traduceri din Vasko Popa.

— Și, de asemenea, e plin pe biroul tău de reviste, de șpalturi ale revistei Ramuri pe care o conduci, iată, de cinci ani. Ți se pare mult, ți se pare puțin ?

— În orice caz, vara drumul pînă la Craiova mi se pare mai lung pentru că se dilată ginele. Ca timp, cei cinci ani nu mi se par mulți. Pentru a crea un climat și un profil unei reviste e nevoie de o perioadă mai îndelungată. Pot spune că sînt mulțumit, mai ales de talentele care s-au grupat în ultimul timp în preajma revistei și care nu mai trebuie să facă drumul de la Craiova la București pentru a se afirma. Cred că la **Ramuri** se poate conta la această oră pe cîțiva poeți, critici și prozatori deveniți deja sau într-o bună devenire scriitori.

— Cine sînt aceștia ?

— Gabriel Chifu...

— Care a debutat la Flacăra...

— Da. Gabriel Chifu, Ion Pecie, Constantin Barbu, Marius Ghiță, George Popescu, Nicolae Diaconu, Constantin Dumitrache, Mihaela Andreescu, Dan Lupescu. și alții.

— Ai fi în stare să le prefațezi debuturile ?

— Da. Le-aș prefața dar nu aș vrea să le împrumut cu această ocazie și o parte din inamicii mei, unii foarte tenaci. În privința asta prefer să lupt singur cu ei. Să mă apăr singur. Să mă ofer singur drept țintă pentru că am început să mă tăbăcesc.

— În fond, un scriitor coboară întotdeauna singur în arenă, ca un gladiator.

— Da. Dacă nu ai cu cine să lupți, lupți cu tine însuți. Dar slavă domnului, nu ducem lipsă de „inamici".

— Nici de „amici".

— În privința celor din urmă vreau să spun că simt în jurul meu o mare simpatie, a cititorilor. Acest lucru mă face să cred că sînt în siguranță. Trebuie precizat faptul că în privința inamicilor — termenul mi se pare prea tare și războinic — polemica e necesară, atunci cînd e, vorba lui Octavian Paler, cordială. Polemica e necesară pentru menținerea unui climat de adevăr și de tensiune intelectuală. Nici lucrurile dulcege, aerul închis și mulțumirea de sine nu sînt bune.

— Hai să vorbim despre iritarea la critică. Nu ți s-a întîmplat să cazi chiar tu în păcatul ăsta ?

— Cum să nu. Și nu numai o dată. Mă enervează tot ce se scrie rău despre mine.

— E firesc să te enervezi. Dar de aici pînă la reacția publică e un drum lung.

— Cînd reacționez public, deja, supărarea, iritarea cum spui, mi-a trecut și pun în discuție niște principii. Ca să nu mai vorbesc de faptul că eu cred că știu să formulez critica mai civilizat decît unii preopinenți și mai cu... stil.

— Ești un pamfletar înnăscut. Genul acesta publicistic a cam dispărut din presa noastră, deși a fost ilustrat de condeie strălucite ca Iorga, Cocea, Lovinescu, Bucuța, Arghezi și mulți alții. De ce nu scrii mai des pamflet ?

— De milă. Mi-e milă de subiecte. Că după aia îmi pare rău. Pentru că mie, în fond, îmi sînt simpatice chiar și personajele negative din piesele mele.

— În sfîrșit, iată-ne ajunși la sfîrșitul acestui dialog. Marin Sorescu, este ora 19,40. Cum te mai simți ?

— Tot ca la început, adică bine. Doar puțin mai neliniștit, de teamă că nu am reușit să comunic tot ceea ce aș fi vrut.

— Dacă nu crezi că ai reușit, e posibil să fie și reporterul de vină. Pentru a-mi repara erorile îți las un spațiu pe care să-l completezi singur.

— Nu. Mai bine așa. Incomplet. Citeodată, și nu numai citeoda'tă, ci întotdeauna, e bine să nu spui chiar totul despre tine. Ar fi ca și cînd ți-ai lua niște angajamente în fața publicului fiind obligat să te ții de cuvînt. De cuvînt te ții oricum că aceasta ți-e hrana, cuvîntul, dar trebuie să ai măcar iluzia că ești liber să te miști pe o traiectorie pe care ți-o inventezi incontinuu. Chiar dacă ea intră în parametrii stației de lansare. M-ar plictisi, în cosmos, traiectoria dinainte stabilită, chiar dacă știu că ea e singura care m-ar aduce pe pămînt. Aș vrea să culeg o floare de la dreapta, de la stînga, de colo, de dincolo. Nu-mi place fixismul !

— Pentru că tot sîntem în cosmos, cum s-o fi văzînd oare poezia pămîntului ? Se poate trăi fără poezie ? Mai este nevoie de poezie ?

— Chiar dacă nu sîntem în cosmos ci pe pămînt (vai cît de pe pămînt sîntem !) aș zice că ea dă să se vadă bine. Fără poezie nu se poate. Oare ce ne-am face dacă am înceta să visăm, să mirosim o floare, să gustăm frumusețea unei metafore, să admirăm o statuie ? Poezia are ceva din toate acestea. Ea fiind, la urma urmei, omul însuși în nevoia lui, cred eternă, de a avea un suflet.

— Cineva spunea că fără povești oamenii ar muri de frig pe pămînt.

Cu aceste cuvinte s-a încheiat dialogul cu unul din oamenii tandri care prin scrisul lor ne fac să ne simțim mai calzi, mai sensibili, mai aproape de adevărul din noi.

N.R. Și totuși Marin Sorescu a ținut să adauge după lectura interviului, următoarele : „Nu pot scrie prea multe într-o viață. Alta de schimb nu avem. Nesiguranța, tracasarea, bruftuiala, enervarea și atîtea alte solicitări ale societății moderne agitate, nu sînt propice scrisului care devine un soi de eroism fără scop, de eroism alb. Să apreciem așadar munca scriitorului care înseamnă nu numai succes și alte lucruri vizibile dar și măcinare de sine, o luptă dîrză. De aceea e și nevoie de un climat cultural sănătos."

Cîntece în Cîmpia Română

Buzăul la cele patru dimensiuni

Localitatea : Buzău. Stadionul Gloria, ora 17.

Durata : În total întîmplarea a durat 8 ore și 15 de minute.

Număr de spectatori : 25 000. Stadionul Gloria a fost plin, exact ca la marile confruntări sportive.

Atmosfera : Excepțională. Un public de notă 10, admirabil. Calificativele sînt de notă maximă.

Noutăți : A debutat în cenaclu formația „Hiperion", din comuna Berca, cu un montaj pe versurile poetului V. Voiculescu. Cei care au interpretat se numesc : Niki Verlond, Ion Drugă, Geani Soare și Horia Baescu.

Aportul organizatorilor : Remarcabil Întregul colectiv aduce mulțumiri tovarășului prim-secretar Vasile Carolică, tuturor activiștilor implicați în această complexă acțiune. Adresăm profunda noastră gratitudine tovarășilor : Maria Lazăr, secretara cu propaganda la comitetul județean de partid, Victor Andreica, șeful secției propagandă la Comitetul județean de partid, Ciontz Petra, secretar cu problemele de propaganda la comitetul municipal de partid — pentru întregul sprijin acordat, pentru înțelegerea nevoilor de ordin cultural ale tineretului.

Remarcabil a fost și aportul activiștilor B.T.T. de la nivel central și județean. Cu alte cuvinte, Buzăul devine, fără nici un fel de discuție, una din cele mai importante capitale ale muzicii și poeziei. Așteptăm cu nerăbdare revenirea în acest minunat județ. (I. Sorin).

Acolo unde crește... pîinea

Localitatea : Slobozia, 26 și 27 mai. Stadionul Unirea din localitate. Ora 19.

Durată : 40 de minute în prima zi, 3 ore în cea de-a doua zi.

Număr de spectatori : 8 000 în prima seară, 10 000 în cea de-a doua seară.

Calitatea spectacolului : bună.

Atmosfera : Alternantă între fantastică și puțin agreabilă. Totuși, menționăm stoicismul care a caracterizat publicul în prima zi, oamenii n-au plecat, stînd pe locuri sub o furtună care numai la spectacol nu îmbia.

Noutăți : În 27 mai a debutat bine grupul rock „Impuls" din Urziceni. Au revenit în cenaclu basul Nicolae Florei și Andrei Păunescu.

Aportul organizatorilor : Bun, chiar foarte bun. Păcat că scena nu a fost făcută la înălțimea cerută, aceasta împiedicînd uneodată buna vizionare și a diminuat calitatea spectacolului.

Mulțumim admirabilului om iubitor de cultură, prim-secretar al județenei de partid Ialomița, Gheorghe Tănase, care aici, ca și în trecut (în județul Vaslui, unde Cenaclul Flacăra a susținut întîmplări fantastice), a sprijinit și a înțeles că arta este trecerea necesară dintre nevoile spirituale ale oamenilor și nevoia firească de dăruire a fiecăruia în lupta zilnică. Am spus foarte bine, fiindcă nu putem să nu remarcăm dorința prietenilor noștri din organizația de tineret județeană, conducă energie de tovarășul Eugeniu Coman, de a participa cu tot sufletul la un spectacol al tinerilor.

Scriam în caseta de Slobozia că spectacolul a avut loc în două zile. În prima zi, cînd începeam spectacolul fără Adrian Păunescu, despre care nu știam decît că a plecat din București și trebuia să ajungă pînă la acea oră, nori negri se arătau la orizont, presimțeam o ploaie, dar nu ne făceam probleme. Singura întrebare era, ce se întîmplă cu Adrian Păunescu de nu a sosit. După primele 20 de minute a început un vînt puternic. Apoi ploaie. Cenan încerca să dea umor situației, dar presimțeam că în curînd nu mai e de glumit. Și eram singuri. A doua rafală a dărîmat microfoanele, a întors foile de plastic de pe instalațiile de sunet și ploaia, venită prompt, a pătruns pînă și în orga lui Văduva. Trăsnet. Scurtcircuit la stîlpii de tensiune. Rămînem fără vreo posibilitate de comunicare. Ploaia îngrozitor, dar lumea nu pleacă. Trec aproape 45 de minute din spectacol, după lege, puteam pleca, fără vreo pretenție din partea publicului, dar știam de la conducătorul cenaclului că trebuia să nu căminem datori, să încercăm totul. Adrian Păunescu e livid, e ud pe haine, tot drumul a fost o luptă cu crengile și copacii căzuți pe șosea, furtuna l-a prins înaintea noastră, caută o soluție pentru continuarea spectacolului. În zadar, totul e plin de apă, spectacolul trebuie amînat pentru a doua zi, care fusese programată inițial ca zi de odihnă. Oh, ziua noastră liberă ! Prima în cîteva zeci ! Reconfortant, în aceste condiții, oamenii Sloboziei, uzi pînă la piele, ne înconjoară, nu sînt supărați. „Lăsați, și mîine venim, bine că ne-ați adus ploaia, vom avea cu toții pîine". Așa s-a încheiat prima zi. În a doua seară, la aceeași oră, pe o vreme mult mai prielnică desfășurării actului artistic, sîntem din nou prezenți în frunte cu „Omul care aduce ploaia", cum a fost poreclit poetul Adrian Păunescu la Slobozia.

Cu toată afluența, scena joasă în comparație cu poziția tribunelor, mici și răsfrînte, a adus din start unele prejudicii spectacolului. Oamenii buni aflați în număr mare pe stadion nu au știut și nici nu au putut totdeauna să-și apere condiția de participant la un act artistic, și chiar dacă o lună roșie se ridica peste Ialomița, anunțînd o noapte ca un sfetnic bun, unii, obișnuiți cu întunericul, au încercat să folosească prilejul pentru a strica un spectacol pe care minunații oameni din Slobozia îl meritau și l-au avut.

Cei buni au avut cîștig de cauză ridicînd atmosfera mai ales spre final pînă într-acolo încît am promis că vom reveni în turneul din vară la Slobozia, pentru oamenii Bărăganului, vajnicii făcători ai pîinii noastre. Reacția ialomițenilor nea tulburat : ei l-au adus pe Iosif, de guler, lîngă scenă și l-au dat afară. Mulțumim, oameni buni !

DUCU BERTZI

Cu siguranță, da

Localitatea : Călărași, 28 mai, orele 19. Grădina de vară.

Durata : 7 ore.

Număr de spectatori : 8 000

Calitatea spectacolului : într-un cadru atît de plăcut și cu o organizare foarte bună, spectacolul de la Călărași s-a înscris în lista marilor noastre reușite.

Atmosfera : cînd explozivă, cînd așezată, după toate cerințele unui spectacol cu oameni civilizați, buni cunoscători de muzică și poezie.

Nici un necaz, nici un repros : la Călărași totul a fost ca în curtea gospodărească a unor oameni muncitori și cuviși, care au făcut și imposibilul pentru ca oaspeții să se simtă bine.

Aportul organizatorilor : Mulțumim Comitetului județean de partid Călărași, tovarășului prim-secretar Dumitru Bejan pentru grija acordată culturii și educației în contextul mai larg al problemelor pe care le rezolvă la nivelul județului. Exprimăm un gînd de profundă mulțumire pentru acțiunea eficace a primăriei acestui frumos oraș. Călărași, a primarului Gheorghe Dragomir, care au reușit amenajarea locului unde s-a desfășurat cenaclul, pașunea și dragostea de artă reușind să facă dintr-o parajină, o scenă admirabilă. Rămînem profund îndatorați sprijinului deosebit pe care l-am primit din partea tovarășului Alexandru Ionescu, secretar al comitetului județean de partid, căruia mulți dintre noi îi datorăm și deslușirea unora din tainele profesiunii de ziarist și care, cu acest prilej, prin solicitudinea și prinderea arătate, ne-a făcut să înțelegem și mai bine ce înseamnă să faci muncă de propagandă cu talent și competență.

Spectacolul de mare ținută care a avut loc la Călărași (simbătă, 28 mai), comparabil ca atmosferă, organizare impecabilă și comunicare cu marea sărbătoare desfășurată cu cîteva zile înainte la Galați, poate fi considerat ca un răspuns exemplar într-o polemică. Dacă există oameni care se îndoiesc de interesul tineretului pentru istorie, dacă există tineri care în viața lor cotidiană au reacții care pot fi semnale de alarmă legate de educația lor, atunci, o asemenea seară cu 7 ore de artă s-a constituit într-un argument în favoarea diversificării formelor. Frenezia și entuziasmul cu care cei aproape 8 000 de participanți l-au secondat pe basul Nicolae Florei par să pună un mare semn de îndoială asupra răspunsului pe care unii îl dau la întrebările legate de interesul pentru muzica clasică. La fel, puse în cumpănă, poezia patriotică de calitate și poezia patriotardă, sentimentele nobile nu pot fi generate decît de valoare. La Călărași, mai mult decît în orice alt loc, am avut imaginea clară a marelui respect de care se bucură istoria națională și poezia de calitate. Mii de tineri au trăit momente muzicale despre Avram Iancu și despre Ștefan cel Mare, mii de tineri, aceiași care la alte manifestări adorm sau părăsesc sala, scandau marile poezii ale literaturii române și înfruntau noaptea, fericiți că se întîlnesc cu arta adevărată. Există tineri care devin în de la normele morale ale societății ? Cu regret, uneori răspunsul este da. Dar în alte împrejurări, exact aceiași oameni se pot comporta admirabil. Și atunci cum, care este explicația ? Răspunsul este mai complex, iar căldura, entuziasmul, bunul simț, bucuria de a participa la o asemenea formă de manifestare, fără încorsetări inutile, fără dădăceală și fără morga care nu le este proprie pledează pentru ideea revizuirii felului în care oferim celor tineri cultură și educație. A încerca să-i adaptăm la modul de a gîndi al celor care concep manifestări cultural-educative mi se pare mai dificil, fără cîștig, decît adaptarea organizatorilor la gustul, aspirațiile și modul de a fi al acestei generații.

La Călărași istoria a fost un măreț spațiu spiritual al acestei seri de referință. Eroii neamului, modele și monumente de conștiință, au definit încă o capitală pe harta muzicii tinere.

CORNEL NISTORESCU

O noapte fantastică de mai, la București!

Localitatea : București, 29 mai 1983, Arenele Romane, ora 19.

Durata : 7 ore.

Număr de spectatori : 10 000.

Calitatea spectacolului : Pe toată lungimea spectacolului, atmosfera a fost fantastică, seara de la Arene fiind una dintre cele mai frumoase întîmplări ale cenaclului cu publicul bucureștean.

Noutăți : A debutat bine o fată plină de talent, de numai 18 ani, Cristina Dana Guțu. Au revenit micuța Rodica Ștefănescu Ciapă, de 5 ani și 4 luni, din Iași și Claudia Seredinski, de 10 ani, din Vălenii de Munte.

Aportul organizatorilor : Cadru organizatorie ireproșabil ; mulțumim prietenilor din organizația municipală de tineret pentru felul în care și-au făcut datoria la realizarea unuia dintre cele mai bune spectacole ale cenaclului în București.

„Să te scoli în fiecare dimineață cu toată patria în jurul tău". Astfel gîndeau tinerii Bucureștilor duminică seara la Arenele Romane, într-un cadru feeric, aceste Arene fiind locul cel mai propice desfășurării unui spectacol în aer liber. Municipalitatea Bucureștiului trebuie încă o dată felicitată pentru „încăpățînarea" nobilă de-a reface acest vechi lăcaș de cultură și de a-l reda oamenilor. Chiar la început, pe masa cenaclului așeză un glob pămîntesc de mucava, tăiat la trei sferturi, ca un pepene, din care își face apariția un porumbel. Este al doilea porumbel primit în ultima săptămînă, semn că mesajul nostru exprimat direct prin muzică și poezie și-a atins scopul. Tinerii știu că vin la un spectacol închinat păcii, închinat libertății.

Spectacolul început fantastic are un moment de ruptură cînd, printre numeroasele bilete frumoase, Adrian Păunescu primește un bilet în care e luat la rost în legătură cu excluderea din cenaclu a unui membru al trupei „Iris", cîntăreț care călcase toate regulile de convețuire și de colectivitate. Nedreaptă socoată. Rezultatul ? În acea seară, Adrian Păunescu la hotărîrea că „Iris" nu va mai intra pe scenă. Va reveni a doua zi în rîndurile noastre, primind o scrisoare autocritică de la Iriși. Adrian Păunescu salvează încă o dată această formație, plină de băieți talentați, de la autodistrugere. Și cînd spunem autodistrugere, nu ne gîndim la destinătarea trupei, ci la pierderea celei mai mari scene pe care ei pot da dovada talentului lor.

Odată cu lăsarea serii, arhipelnele Arene Romane oferă un spectacol nemaivăzut. Luminițe aprinse la „Jurămînt la Putna", recitarea poeziei „Odă în metru antic" de către toată suflarea, ne amintesc de fastuoasele serbări romane. Aflăm dintr-un bilet că, în mijlocul tinerilor, în această seară se află și pensionarul Ilie Cristea care a condus lucrările de consolidare ale Arenelor în urma seismului din 1977. Ce satisfacție trebuie să aibă să vezi mii de oameni bucurîndu-se de munca ta. Același sentiment al sacrificiului răsplătit într-un fel, cîci zece ani de tinerețe nimeni nu ți-i înapoiază, îl încerca și pe poetul Adrian Păunescu, care mărturisea publicului — aici, la Galați și Călărași : „Îmi pare rău că va trebui să mă retrag, atît sînteți de minunați". Și într-adevăr, duminică seara publicul bucureștean a fost din nou la înălțime. La cererea tinerilor, se recintă „Jurămînt la Putna", „Trăiască duhul lui Iancu", „Trăiască România, trăiască Ceaușescu". Vor să cinstească așa cum se cuvine memoria eroilor neamului, vor să cinstească numele președintelui țării, marele bărbat politic al României de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care a redat generației tinere libertatea de a fi ea însăși.

Tîrziu, după miezul nopții, cînd spectacolul vrea să se încheie, tinerii simțind aceasta au pîlsuț din nou. Tinerețea e răpitoare și dorința de viață este mult mai mare decît oboseala încercată de noi, așa încît continuăm. „Peste ani, cînd această manifestare a tinereții, care este Cenaclul Flacăra va deveni o amintire, ne vom aduce aminte că am fost odată tineri, că am iubit muzica și poezia mai mult decît o vor face poate urmașii noștri". Transcriem aceste gînduri dintr-o frumoasă noapte de mai, în care gîndul tînăr s-a ridicat precum porumbelul, la începutul spectacolului, în zbor înșurubat drept către înălțimi.

DUCU BERTZI

Caracalul și dulcea senzație a păcii mondiale

Localități : Caracal, 30 mai, orele 19, Teatrul de vară din localitate ; Slatina, 31 mai, orele 19, stadionul 1 Mai.

Durata : 6 ore Caracal și 5 ore și 15 minute Slatina.

Număr de spectatori : 5 000 Caracal, 20 000 Slatina.

Calitatea spectacolului : Foarte bună la Caracal. Am operat pe cord deschis, oamenii din Caracal primindu-ne cu inimile larg deschise, ca pe niște buni prieteni. La Slatina — foarte bună. Scena, foarte înaltă, a înlesnit buna vizionare, cu toate că publicul era concentrat mai ales pe lateralele stadionului, spectacolul nu a avut de suferit.

Atmosfera : Caldă, intimă la Caracal. La Slatina — absolut superbă.

Aportul organizatorilor : Mulțumim pentru modul în care au sprijinit întreaga acțiune culturală activiștilor organizației județene de partid Olt, primului secretar al Comitetului județean Olt al P.C.R., tovarășul Vasile Bărbulescu, care, între problemele multe și grele puse de conducerea acestui județ, a găsit răgazul de a fi în mijlocul nostru la acest magnific spectacol. De asemenea, pentru modul în care tinerii organizatori din județul Olt au pus în punct pînă în cele mai mici amănunte un greu spectacol pe stadion, permanente lor grijă, tovarășului Mihai Elecdor, ajutat îndeaproape de tovarășul Barbu Nicolae, tovarășul Cornel Mănescu, pentru ca aceste două zile petrecute în județul Olt să fie de neuitat, ne obligă să comparăm organizarea spectacolelor din Olt cu cea mai bună organizare de pînă acum, cea din Iași.

Străbatem drumul spre Caracal și plouă de o bună bucată de vreme. Cenaclul Flacăra își va desfășura repertoriul în orice condiții. Cîntecul ploii și cîntecele oamenilor se îmbină. La Caracal însă nu plouă. Ploaia s-a oprit la marginea orașului. Grădina de vară din Caracal, unde se desfășoară Cenaclul Flacăra, este supraîncăpătoare de lume. Cei care au putut au ocupat locurile existente. Mișcarea grădinii seamănă cu o inimă formată din zeci de tineri care stau în picioare. O astfel de inimă te reconfortează, îți dă un puternic sentiment de siguranță, de încredere în durabilitatea artei adevărate. Privesc cu atenție chipurile celor prezenți și nu mi-e greu să citesc ceea ce zăresc pe fețele oamenilor : curiozitate, luminâ, bucurie a participării la actul artistic.

Numărul oamenilor care se implică în desfășurarea momentelor de artă crește. Se observă aici ca deoiiori în toate locurile unde a poposit Cenaclul Flacăra rolul de liant pe care îl are arta promovată în cenaclu. Rol învocator ce șterge barierele dintre vîrste, dărîmă prejudecățile, închistările, invidiile, dogma și ura. Omul rămîne om, gata să primească frumosul din afară și să dea frumosul din el. Un episod : Adrian Păunescu anunță evoluția tînărului maghiar din România Arpad Domokos. Aplauze spontane și strigăte de bucurie. Primul cîntec este „Gînd de Anul nou", în limba maghiară. Adrian Păunescu spune că omenia din totdeauna a românilor este fondul pe care se aude cîntecul tînărului Arpad Domokos, în limba sa maternă. Arpad cîntă apoi „Cîntec de țară". Dintre oameni izbucnește un drapel tricolor — roșu, galben și albastru.

Cîntecele de dragoste, cîntecele de dragoste de țară, cîntecele eroilor neamului, cîntecele lumii, poezia se întrepătrund, proiectîndu-se în durată. Adrian Păunescu le cere discret oamenilor solemnitate. Un lucru efemer, cum este chibritul aprins, eternizează. Liniște deplină. Cîntece înălțătoare. Ai impresia că te afli într-un templu al neamului. Fiecare cîntec glorifică un erou, stîlp viguros al mărețului templu.

„Jurămînt la Putna" — cîntec dedicat lui Ștefan cel Mare — Domnul a toată Moldova.

„Iancu la Țebea", cîntec dedicat eroului, genialului, omului simplu — Avram Iancu — marele martir universal.

„Trăiască România", cîntecul dedicat țării și președintelui Nicolae Ceaușescu — marele bărbat datorită căruia avem astăzi acces la istoria patriei noastre și la libertatea ei. Acestea sînt cele mai frumoase, mai sărbătorești, mai adevărate, mai cumplit de emoționante momente ale

PROGRAMUL CENACLULUI

Gala 1000 continuă. În zilele următoare iubitorii de poezie și muzică tinără din județele Mureș, Neamț, Galați și București vor avea prilejul să-i reîntîlnească pe membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra. Configurația probabilă a turneului nostru în perioada viitoare este deci următoarea :

3 iunie — REGHIN	**8 iunie — TOPLIȚA**
4 iunie — SIGHIȘOARA	**9 iunie — PIATRA NEAMȚ**
5 iunie — TÎRGU MUREȘ	**10 iunie — ROMAN**
6 iunie — TÎRGU MUREȘ	**11 iunie — GALAȚI**
7 iunie — TÎRNĂVENI	**12 iunie — BUCUREȘTI**

tuturor spectacolelor, cînd simți că inima uită pentru o clipă să bată, ce-ți vine să se oprească. Maramureșul, depozitar de comori folclorice inestimabile, se contureaza în cîntecele lui Ducu Bertzi, cîntece preluate de către toți spectatorii încercați de bucuria momentului pe care îl trăiesc. Și nu sînt puțini. Sfîrșitul fiecărui cîntec este marcat de un strigăt prelung, izbucnit din mii de piepturi. Nu e strigătul stadionului, ci acel chiot de izbîndă ai străbunilor după luptă. Aici Adrian Păunescu face ceea ce în Maramureș nu a făcut — omagiază Maramureșul exemplar.

„Viitorul", un superb cîntec politic, cîntat de Valeriu Penișoară. Poezia încendiară, vizionară a lui Labiș este acompaniată de torțele care se reaprind în mîinile oamenilor. Apoi, brațele acestora, fluturi frînți, zvicnesc deasupra capetelor, lovindu-se spasmodic în ritmul refrenului : „Să învățăm ce înseamnă omenia și comuniști să învățăm să fim". Biletele dinspre oameni spre conducătorul cenaclului sînt numeroase. Iată unul dintre ele ce exprimă credința unei tinere în legătură cu rolul artei promovată la cenaclu : „Sînt una din milioanele de admiratori și admiratoare ale cenaclului din țară. Și ascult în fiecare joi seară transmisiunea emisiunilor cenaclului. Este meritul dumneavoastră că ați adunat sub acest ciclu valori și talente din toată țara, ce dau prin admirabilele lor compoziții valoarea adevărată a limbii române, expresivitatea ei dintotdeauna. Cred că prin acest cenaclu se dă limbii române personalitatea ei, se continuă îmbogățirea ei".

Întîlnirea cenaclului cu oamenii din Caracal este minunată. Nimic nu pare mai firesc acum, spre final, decît să auzi acest splendid publio scandînd după ce s-a cîntat „A treia pace mondială" de către Gil Ioniță, „Pace, pace, pace pe pămînt", „Ceaușescu, pace" „Ceaușescu, pace", triumfător, din ce în ce mai puternic oda bucuriei se înalță deasupra capetelor și vibrează lung în noapte. Din nou momente de mare emoție. Reacția oamenilor dovedește că sîntem, că am fost un popor pașnic ce sprijină pe firea sa politica înțeleaptă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, datorită căreia România este cunoscută și respectată în întreaga lume.

Cenaclul se încheie într-un entuziasm general cu cîntece care pledează pentru bine, pentru frumos, pentru eternul artei, căci așa cum spune Adrian Păunescu arta adevărată are menirea de a crea omului nu senzația că este strivit de marile idei, ci că ei e al lor și ele sînt ale lui.

Iar parcul Caracalului, minunea aceea de parc, parcă absorbise pe o ciudată bandă magnetică de clorofilă și mister toată întîmplarea cenaclului, spre a o restitui mîine celor ce vor voi să știe cum a fost în mai 1983 la Caracal.

ELENA GRECESCU ■

În Olt, pe o vatră a eroismului românesc

Spectacolul de la Slatina a început înainte de ora 19. De la fereastra hotelului, cu două ore înainte de ora începerii, vedeam lume multă îmbrăcată de sărbătoare, curgînd spre stadion.

Evaluînd situația, imediat după începerea spectacolului, Adrian Păunescu le spune celor de la tribuna întîi : „Sînteți un vulcan pe cale de a fi dat în funcțiune". Așa a și fost timp de 5 ore și 15 minute. Vulcanul a erupt continuu.

Spectacol fantastic în ultima zi a primăverii, de parcă 20 000 de oameni voiau să oprească trecerea anotimpului cu piepturile lor, căci după vară, ce mai urmează, decît toamna... Iar tinerețli îi e caracteristică primăvara, cînd renașterea o simți parcă în adîncurile inimii. Primăvară care ai fost... Amurgește cu Poesis și ne aducem aminte de serile de mai cînd „am uitat de mult cum arăți", încerc o trecere peste timp, dar e imposibil. Mai ales aici, unde ai senzația că lava publicului vine, vine peste tine. Nici nu știm cînd s-a făcut noapte. O ploaie ne-a amenințat, dar s-a lăsat păgubașă, după ce am cîntat pe melodia „Dați păcii o șansă", un descîntec pentru ca ploaia să meargă la cîmp unde e nevoie, nu aici pe stadion. Brusc, tribunele încep să scandeze „Ceaușescu, pace !" Scandează minute în șir. Vom cînta pentru președintele țării cîntecul „Trăiască România", vom cînta cîntece de pace, de fapt, doar vom începe cîntecele, tribunele întesate de oameni de toate categoriile, elevi, muncitori, țărani, preluînd cîntecele care le-au devenit deja dragi. Ora 23 și 20 de minute. Se întîmplă cea mai bună recitare stereo din întreaga carieră a cenaclului a poeziei eminesciene, „Odă în metru antic". Hrușcă ne cîntă „Rugă pentru părinți". Luminile sînt stinse, doar stelele cerului ne apasă cu puterea amintirii. Aici, în leagănul copilăriei președintelui, amintirea părinților a fost primită cu cel mai înalt respect. A fost ora 12. Luați act, a trecut primăvara. Sîntem în prima zi a verii. La mulți ani, dragi prieteni ! Și Cenaclul Flacăra cîntă publicului slătinean' „La mulți ani cu sănătate". Poetul Adrian Păunescu recită „Pacient". Spectacolul pare încheiat, dar nu va fi așa. Spectatorii nu vor să plece. Ne reintoarcem la microfoane într-o liniște de catedrală.

Vă mulțumim prieteni din Slatina și vă promitem că vom reveni cît de curînd la Caracal, la Corabia, la Slatina în această vară.

DUCU BERTZI ■

Rămas bun, Craiova?

Localitatea : Craiova, 1 iunie, ora 20, Sala sporturilor.
Durata : 4 ore.
Număr de spectatori : 4 000.
Calitatea spectacolului : O manifestare de nivel bun, cu o organizare marcată de hotărîrea noastră, oarecum grăbită, de a răspunde scrisorilor craiovenilor.

Rămas bun, Craiova ? Un spectacol cu totul special, cel de la Craiova. El s-a datorat în fapt atașamentului deosebit al unui important grup de tineri craioveni pentru cenaclu, care și-au trimis un sol tocmai la Iași, acum două săptămîni, spre a înmîna conducătorului cenaclului o scrisoare purtînd nu mai puțin de 886 de semnături. Explicația Ilenei Dina, elevă în clasa a XI-a a Liceului de filologie-istorie din Craiova, cea care a dus mesajul pînă la Iași : „Ne era dor, pur și simplu !" Mesajul avea și un moto : „Oltenia, eterna Terra Nova / Un cîntec va avea iar în priviri / De va veni cenaclu la Craiova / Cu noi speranțe și cu vechi iubiri !" Desigur, luată repede, organizarea n-a putut fi la înălțimea acestei iubiri. N-au existat afișe în oraș, tinerii cu care am stat de vorbă ne-au mărturisit că au aflat despre spectacol în ultima clipă, unul de la celălalt, între colegi sau prieteni.

Prima parte a întîmplării de muzică și poezie a avut un caracter tern, de o sensibilă discrepanță față de spectacolul, ca să luăm numai un exemplu, desfășurat cu doar o seară înainte, la Slatina. Paradoxal, timp de mai bine de o oră și jumătate, atmosfera sălii craiovene a fost una foarte relaxantă, aproape de „ceai dansant", cu tinerii dansînd pînă și piesele mai lente, cum ar fi „La o cană cu vin", al grupului feminin „Ecoul". La urma urmei, nici asta n-ar fi fost rău deloc, tinerii au nevoie de astfel de momente, să asculte și să danseze pe o muzică bună — așa cum se întîmplă adesea în cadrul spectacolelor noastre de cenaclu — însă dacă ar fi numai atît, parcă n-ar merita atîl efort din partea celor care conduc sau fac parte din cenaclu. Încă o dată a fost evident că aportul poetului Adrian Păunescu este determinant pentru a transforma o seară în general plăcută, relaxantă pentru tineri, într-o veritabilă lecție de patriotism și educație spirituală, o „pedagogie" de un fel foarte aparte, cu totul proprie Cenaclului Flacăra. Așadar, la ora 21,45, totul s-a schimbat. Aclamat de o sală care parcă voia să se golească, tocmai fiindcă i se simțea lipsa, poetul Adrian Păunescu a schimbat cu prin farmec aspectul spectacolului — arătînd că „merită să ne abatem din drum, chiar dacă ar fi fost numai 886 de oameni tineri, care ne-au chemat aici, Craiova nefiind prevăzută inițial în cadrul turneului actual !" Se cîntă în continuare pentru Ștefan cel Mare și pentru Avram Iancu, pentru președintele Nicolae Ceaușescu, pentru libertatea și fericirea noastră, pentru România, pentru tricolorul ei.

Așa cum a anunțat conducătorul cenaclului, a fost probabil ultimul spectacol al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar la Craiova, acesta urmînd ca pînă la 17 septembrie 1983 să efectueze turnee în orașe și județe mai puțin vizitate. În momentul cînd transmitem aceste rînduri, aproape de încheierea ediției, în sală se aude atît de așteptatul cîntec „Oltenia, eterna Terra Nova"... Pentru ultima oară la Craiova ? Chiar așa ? Spectacolul e acum superb.

DUMITRU GRAUR ■

Ați citit cronicile cu numerele : 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971.

Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul cîntecelor cenaclului realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite din diversele colțuri ale țării. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului acestei săptămîni :

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	2576
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	2253
3. Totuși iubirea	Mâjay Győzö	Mâjay Győzö	1360
4. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	1076
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	881
6. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	757
7. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	707
8. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	689
9. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	623
10. Te salut generație-n blugi	Pro Musica	Pro Musica	622

Titlurile pieselor clasate în ordine pe următoarele trei locuri, sub cele intrate în clasament, vi le oferim ca propuneri pentru topul următor : Da, da, da (Andrei Păunescu), Muntele (Constantin Dragomir), Maria (Costas Caracostas).

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare nr. 1

iunie 1983

O plenară istorică

(Urmare din pag. 1)

1—2 iunie 1982 s-a înscris în conștiința noastră ca un astfel de document.

Ne recunoaștem în acest istoric document cu tot ceea ce e al nostru, ne recunoaștem cu munca, cu luptele, cu victoriile, cu speranțele și cu visele, cu sacrificiile și cu eroismul, cu greutățile pe care le-am biruit, cu erorile pe care le-am lichidat, cu asalturile ce încă ne mai așteaptă. Ne recunoaștem în cuvintele rostite la Plenara din iunie 1982 de omul din fruntea țării pentru că ele, acele cuvinte, răspîndind problemele esențiale ale înaintării noastre, au făcut-o în acel spirit franc și deschis, novator și profund dialectic, acel spirit străin închistării și dogmelor, pe care cîrmaciul destinului național l-a imprimat întregului nostru demers constructiv. Ne recunoaștem în acele cuvinte-lumină, cuvinte-forță, intrate în fondul de aur al gîndirii politice românești și în tezaurul marilor cuceriri ale marxism-leninismului, pentru că ele, acele cuvinte, adresîndu-se înțelegerii noastre de români și de comuniști, ne-au reamintit, cu o vie pregnanță, acel adevăr ce-a dat un nou sens existenței noastre în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului : adevărul că societatea noastră, națiunea noastră, țara au ca unică șansă a emancipării într-o progres și civilizație afirmarea puternică, pe toate planurile, a spiritului revoluționar, a conștiinței socialiste în acțiune.

Acest spirit revoluționar — ne-a reamintit cîrmaciul destinelor noastre — este tot una cu lupta nesovăită împotriva a tot ceea ce înseamnă rutină, stagnare, comoditate și conformism, împotriva a tot ceea ce este vechi, anacronic, depășit de cerințele vii ale vieții, împotriva oricărei rugini a gîndirii, a oricărei osificări a practicii economico-sociale. Primind mandatul înflăcărat al poporului de a-i conduce spre culmi destinele, partidul comuniștilor din România — cea mai mobilă, mai ofensivă mai deschisă spre nou din toate forțele politice care au ocupat scena acestei țări — nu-și ponte onora acest mandat, această urîașă răspundere luată în fața poporului, decît prin oameni deschiși ei înșiși spre nou, gîndind cu propriile capete și înfăptuind fără teama de a greși exigențele și comandamentele noului. Indiferent de naționalitate și de profesie, indiferent dacă ei, acești oameni, sînt muncitori, țărani, artiști sau savanți, spiritul revoluționar, expresie a unei concepții înaintate despre lume și viață, trebuie să prezideze orice gest, făcîndu-i apt să provoace mutații calitative în toate sferele de activitate. Nu de o optică festivistă, nu de o viziune idilică asupra socialismului e nevoie, o astfel de optică și o astfel de viziune nefăcînd altceva decît să paralizeze eforturile, să slăbească forța de șoc a energiilor închinate noului, să dezarmeze în fața inerentelor greutăți ce apar în procesul complex al înaintării spre viitor. E nevoie, arăta secretarul general al partidului, de analize lucide și responsabile, de o scrutare fără prejudecăți a tuturor aspectelor vieții economico-sociale. Viață în care, la ceasul de față, domină noul, triumfă noul, dar în care, adesa, conținuturi noi, revoluționare încă mai operează prin mijlocirea unor forme vechi, desuete și în care, precum practica de zi cu zi o arată, o seamă de forme noi încă nu și-au aflat miezul echivalent, încă îl caută, încă și-l formează. Perfecționarea unor astfel de stări de lucruri nu se poate petrece „de la sine", ci doar prin aportul activ, substanțial, conștient al constructorului noii orînduiri.

Deosă în idei, orientări și teze de o excepțională însemnătate teoretică și practică, adevărat concentrat de concepte clarvăzătoare și novatoare, în spiritul și cu forța demiurgică a celor formulate de cîtorii socialismului științific, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 deschide largi perspective și prefigurează magistrale soluții în toate problemele cardinale ale muncii și existenței noastre. Există, în acest istoric document, contribuții de marcată originalitate, dar pătrunse adînc de seva adevărului vieții, în definirea stadiului de dezvoltare a societății noastre, a rolului forțelor de producție în opera modernizării sociale, a rolului partidului, ca factor motor și centru vital al energiilor naționale, a funcțiilor contemporane ale statului, privit în evoluția sa dialectică, transformat din „stat al dictaturii proletariatului" în „stat al democrației muncitorești", cu marile implicații politico-sociale ale acestui nou și revoluționar concept. O viziune superioară asupra rosturilor, a conținutului și a scopurilor muncii de propagandă, privită de secretarul general al partidului în strînsă conexiune cu eficiența activității economico-sociale, deschide un firesc proces acelor acțiuni propagandistice ce rămîn în teritoriul abstractului, al sloganului despărțit de viață. O deosebită atenție acordă secretarul general al partidului — omul care ne-a reamintit cine sîntem, ce sîntem, de unde venim, omul care le-a redat românilor dreptul de a avea o istorie — rolului istoriei în educația națiunii, în conceperea întregii activități ideologice și politice. În acest context a fost, de asemenea, așezat în temeiurile sale legitime rolul istoric al națiunii, ca forță motrice de seamă a lumii de azi, relația național-internațional prefigurîndu-se într-o inedită și rodnică perspectivă.

Anul care s-a scurs de la Plenara din iunie 1982 a confirmat cu strălucire justețea și, în același timp, caracterul dinamizator al principiilor, tezelor și orientărilor din Expunere, determinînd profunde și binevenite restructurări în toate compartimentele de activitate, făcînd ca România socialistă să-și impună ritmurilor de dezvoltare într-o lume și într-un timp în care stabilitatea economică e pretutindeni grav afectată. Și demonstrîndu-se astfel nu numai atașamentul fierbinte al unui întreg popor față de valorile socialismului (aici, la noi, acest atașament e de mult și irevocabil probat !), dar și capacitatea sa de a asimila și fructifica în practică acele idei novatoare, acele fertile și prețioase soluții de muncă și viață care să-i sprijine necurmata ascensiune. Evenimentele politice din ultima vreme, Plenara C.C. al P.C.R. de la sfîrșitul lunii martie, recenta Consfătuire de lucru de la Comitetul Central al partidului, plenarele consiliilor naționale ale oamenilor muncii și ale agriculturii, la tribuna cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat noi exigențe ale activității economico-sociale, întregind amplul program de acțiune revoluționară trasat la Plenara din iunie 1982 și la Conferința Națională din decembrie, au fost urmărite de toți oamenii acestei țări, fără deosebire de naționalitate, cu interesul, cu pasiunea, cu acea deschidere a inimilor și a conștiințelor ce se petrec doar în fața momentelor decisive pentru prezentul și viitorul unui neam.

Onorată instanță a moralei

Actul I

„Depunerea dumneavoastră e garantată", ne asigură categoric prospectele editate de CEC. Și, desigur, în principiu, chiar așa stau lucrurile. Dar Nicolae Găleșanu (domiciliat în Tulcea, str. Rosetti nr. 4, în prezent muncitor la Combinatul sericicol Lugoj) care ne-a sesizat întîmplările de mai jos are motive să regrete că, în cazul său, CEC-ul n-a mai dat dovadă de aceeași fermitate principială.

Dar să recapitulăm, pe scurt, faptele. În ziua de 13 octombrie 1981, Nicolae Găleșanu se afla în Tîrgu Mureș, la hotelul „Continental", unde a fost cazat în aceeași cameră cu un oarecare Chețan Ioan. În timpul nopții, acesta i-a furat libretul CEC pe care se afla un sold de 49 000 lei. Chiar a doua zi, dimineață, Nicolae Găleșanu s-a prezentat la Inspectoratul județean de miliție și la filiala CEC Mureș, unde a anunțat cele întîmplate. Imediat după aceea, s-a deplasat la Brașov, la filiala CEC care îi eliberase libretul, și a dat o nouă declarație scrisă. S-a grăbit, firește, pentru a preveni neplăcuta situație de a se vedea păgubit de o parte din banii de către cel care îi furase libretul. I s-a spus că trebuia să aștepte două luni, timp în care libretul urma să apară în lista cu librete anulate, după care putea să ceară la orice filială CEC eliberarea întregii sume, dar și-a imaginat că, din moment ce anunțase prompt CEC-ul în legătură cu furtul, totul se reducea la o formalitate necesară. După două luni, surpriză. Dureroasă surpriză. La filiala CEC Tulcea, Nicolae Găleșanu a fost înștiințat că libretul îi fusese falsificat și că aproape întreaga sumă de bani fusese retrasă.

Mai tîrziu, cam după o lună, a aflat că hoțul fusese prins la magazinul „Unirea" din București. Ulterior, în mai 1982, a fost citat, ca parte civilă, în procesul lui Chețan Ioan.

— Am fost întrebat ce pretenții aveam. Cum ce pretenții ? Am cerut, firește, să mi se restituie de către CEC suma pe care infractorul reușise să și-o însușească de pe libret. Nu era acesta dreptul meu ? Erau bani munciți pe care i-am încredințat CEC-ului.

— Care au fost argumentele dv ? Vă rog să le enumerați.

— În primul rînd mi-e vina mea că procedura folosită de CEC pentru a preveni infracțiunile de acest tip e atît de greoaie și durează atît de mult. Și, la urma urmei, pe mine nu procedura mă interesează. Eu am încredințat banii CEC-ului, iar CEC-ul avea datoria să nu se lase furat de către Chețan. Pentru că, de fapt, acesta a furat CEC-ul. Eu am sesizat imediat furtul, or, după sesizarea mea, chiar mult după aceea, în octombrie și noiembrie, infractorul a scos liniștit, la diverse filiale, aproape întreaga sumă de pe libret. Mai mult. La primele două retrageri, efectuate la Sovata, Chețan a completat pe foaia de restituire datele mele personale. Dar recunoscînd seria buletinului meu de identitate a scris una la întîmplare. Și totuși i s-a eliberat suma de 4 000 de lei. Apoi, plecînd din Sovata, Chețan a șters datele mele de pe libret. CEC-ul pretinde că falsul a fost perfect, dar gîndiți-vă și dv. : cum se putea umple locul șters al unui nume format din 16 litere, cu altul compus din 10 litere ? Mai departe. Din cîte știu, atunci cînd soliciți o sumă mai mare se cere confirmarea soldului la unitatea CEC care ține fișa de cont. Or, deși Chețan a scos de mai multe ori sume între 2 000 și 3 000 de lei, nu i s-a cerut niciodată confirmarea soldului. În sfîrșit, pentru că mi se spune mereu că „așa e procedura", iată două întrebări la care, chiar dacă aș ține seama de acest argument, nu mi se poate răspunde. Prima : De ce, dacă lista cu librete pierdute sau furate s-a publicat la 3 noiembrie, infractorul a scos bani, cîte 3 000 de lei, în zilele de 4, 5, 6, 7, 9, 11 și 19 noiembrie ? A doua. Mi se spune că lista trebuia să ajungă la filiale. Dar e posibil ca aceasta să dureze atît de mult ? Și pe urmă, ultima sumă de 3 000 de lei a fost retrasă după sosirea listei la CEC-ul din incinta magazinului „Unirea".

— Ce a hotărît instanța ?

— Să-mi recuperez banii de la Chețan, după executarea pedepsei de către acesta. Adică, eu să recuperez banii de la hoțul care a furat CEC-ul. Ce vină am eu ?

Actul II

Întrucît n-am știut să-i spunem păgubașului care era vina sa, am sperat să aflăm acest răspuns la CEC. Drept care ne-am dus la sediul central al Casei de Economii și Consemnațiuni unde am discutat cu tovarășa M. Chiriță, director al Direcției Operații Bancare. Dînsa ne-a explicat că nu a văzut dosarul, ceea ce ne-a mirat, deoarece semnase răspunsul către Nicolae Găleșanu, și a invocat, de fapt, un singur argument : că a fost respectată procedura prevăzută de actul normativ care reglementează asemenea cazuri. Cu alte cuvinte, că răspunderea CEC-ului începe nu din momentul cînd i-a fost sesizat furtul, ci din momentul ajungerii listei cu librete anulate la toate filialele CEC.

Mărturisim că această logică ni s-a părut de la început vulnerabilă. Într-adevăr, ce vină are un om căruia i s-a furat libretul și a anunțat aceasta, dacă pînă la publicarea listei respective are ghinionul ca un infractor (de felul lui Chețan Ioan) să nu-i cruțe economiile depuse la CEC ? E posibil, oare, ca la adăpostul unui argument formal, CEC-ul să se exonereze de obligația pe care și-a asumat-o ? Hotărît lucru, nu înțelegem acest gen de justificări care încalcă, în fond, un principiu și o datorie : de a apăra prin toate mijloacele avutul ce i-a fost încredințat și de a face asta prompt și eficient.

Tovarășa M. Chiriță a recunoscut totuși cîteva lucruri evidente : că s-au încasat bani pe un libret falsificat de infractor, că s-au retras diverse sume, de către același infractor, trecînd un număr de buletin de identitate ales la întîmplare și că lista cu librete anulate, tipărită la 3 noiembrie, a ajuns să fie predată la ghișeul CEC din incinta magazinului „Unirea" abia la 12 noiembrie, parcurgînd deci o distanță de circa 1 km în 9 zile.

Actul III

Discutăm cu tovarășul procuror Octavian Nicolescu, de la Procuratura Generală.

— Tovarășe procuror, vă rog să-mi spuneți de cînd datează actul normativ în virtutea căruia se acționează și se judecă în asemenea împrejurări ?

— Din 1958.

— Știu că ați studiat dosarul. Vi se pare normal să se elibereze bani de pe un libret falsificat și CEC-ul să nu aibă nici o răspundere pentru asta ? Și era, oare, acesta chiar un fals perfect, cum se susține de către CEC ?

— Falsul nu este din categoria celor perfecte, care nu ar fi putut fi descoperit de personalul filialelor CEC prin mîna căruia a circulat. Un plus de atenție necesar în activitățile legate de eliberarea unor sume de bani ar fi condus la depistarea lui.

Adăugăm la cele spuse de tovarășul procuror Octavian Nicolescu următoarea opinie. Dacă la primele retrageri de bani, i s-ar fi cerut buletinul lui Chețan și ar fi fost confruntate cu atenție datele din el și cele de pe foaia de restituire, infractorul ar fi fost prins imediat. Ceea ce înseamnă că nerespectînd propriile sale dispoziții, CEC-ul a făcut posibilă seria lungă de retrageri frauduloase săvîrșită de Chețan Ioan.

Mai multe nedumeriri în loc de epilog

Publicînd această anchetă, nu dorim, bineînțeles, să umbrim activitatea generală, atît de utilă, a CEC-ului. Dar trista întîmplare a unui cetățean păgubit de o sumă care poate însemna economiile unei vieți nu ne poate lăsa indiferenți. Pentru că prea multe nedumeriri stăruie în jurul său.

E oare normal ca un depunător căruia i s-a furat libretul (sau care l-a pierdut) să nu fie sigur săptămîni și chiar luni de zile, după ce a anunțat CEC-ul, repetăm : **după ce a anunțat CEC-ul**, că sumele din libretul său nu vor fi sustrase de un infractor ?

E oare normal ca un depunător aflat într-o asemenea nedorită situație să tremure că economiile sale ar putea fi în pericol, fără ca CEC-ul să ia măsuri eficiente și imediate de prevenire a unei eventuale infracțiuni ? E, prin urmare, normal ca timpul dintre momentul anunțării unui libret furat sau pierdut și momentul cînd, în sfîrșit, lista lunară cu librete anulate ajunge la filiale să fie lăsat la „dispoziția" unor posibili amatori de bani nemunciți ?

Și pentru că în „cazul Găleșanu" au existat, chiar și față de mult invocata procedură, deficitară și lentă, mai multe neregularități și chiar încălcări de norme elementare, de atribuții de serviciu, n-ar fi corect ca toate acestea, CEC-ul să și le asume ? Și astfel, să fie respectată și în „cazul Găleșanu" asigurarea categorică și normală : „Depunerea dumneavoastră e garantată".

ALEXANDRU ȘERBAN ■

ANCHETĂ ÎN TREI ACTE și mai multe nedumeriri în loc de concluzii

Unul greșește, altul plătește ?!

Un plic voluminos, burdușit cu acte și dovezi, ne-au trimis, recent 37 de locatari principali ai blocului 11 B din bd. Nicolae Titulescu, București. Pe scurt, povestea lor e următoarea.

La începutul anului 1978, beneficiind, asemenea tuturor cetățenilor țării, de înlesnirile legii, ei au încheiat cu I.C.V.L. București contracte de construire pentru apartamentele de la adresa de mai sus, urmînd a primi locuințele, conform contractelor, la data de 30 aprilie 1979 : „I. I.C.V.L. se obligă :... c) să predea beneficiarului la data de 30 04 1979 locuința contractată". Numai că, din propria-i vină (după începerea construcției a fost necesară o reamplasare a blocului), I.C.V.L. n-a putut să-și respecte angajamentul, dînd imobilul în folosință abia la 12 septembrie 1981, cu o întîrziere de 30 de luni !!

Înțelegînd situația, oamenii s-au mutat și și-au văzut de treburile lor, numai că, surprinzător, în iunie 1982, la aproape un an de la preluarea apartamentelor (de la semnarea proceselor verbale de predare-preluare-recepție), I.C.V.L. i-a somat să plătească diferența pentru majorarea prețurilor apartamentelor, invocînd Decretul 216 din 3 august 1981. O invocare evident abuzivă și ilegală, de vreme ce respectivul act stipulează (punctul 1, anexa 6) că „pentru contractele încheiate cu populația înainte de 1 ianuarie 1981 (n.n. cazul locatarilor blocului 11 B), cu termen de predare a locuințelor pînă la 31 decembrie 1980, stabilite la încheierea contractului, RĂMÎN ÎN VIGOARE (subl. n.) prețurile prevăzute în contractele încheiate".

E drept, în intervalul 1979—1981, între cele două părți s-au întocmit mai multe acte adiționale („am fost obligați să le semnăm, sub amenințarea că ni se anulează contractele și vom plăti amenzi"), numai că acestea fac, toate, referire la contractele stabilite în 1978, ele modificînd (mai bine zis aminînd, fără justificări) termenele de predare a locuințelor, nu și cele de încheiere a contractelor, în funcție de care Decretul 216/1981 operează majorarea prețurilor ! E vorba aici nu atît de diferențele ce trebuie achitate, deși acestea nu-s mici, în jur de 30 de mii de lei pe apartament, cît de un principiu, pe care e evident, e limpede că tocmai vinovatul, adică I.C.V.L., l-a încălcat. Ba mai mult. Constatînd că locatarii nu acceptă să plătească, avînd de partea lor legea, I.C.V.L. le-a expediat, zilele trecute, o somație, avertizîndu-i : „în situația dată, apreciem atitudinea dv. ca o acceptare tacită de a deține locuința în calitate de chiriași" !!

Să nu credeți că, în tot acest răstimp, cetățenii n-au încercat, pe toate căile legale, să-și facă dreptate. Prin scrisoarea 2 902 din 19 10 1982, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare le-a și dat-o, dar conducerea I.C.V.L. București n-a catadixit să țină cont de punctul de vedere (întemeiat legal) al unui for ierarhic superior, continuînd cu somațiile și amenințările !

Sigur, I.C.V.L. se poate prevala, și o face din plin, de actele adiționale ce modifică datele de predare stabilite inițial. Dacă, pe această bază, instituției respective nu i se pot imputa dobînzi pentru banii cetățenilor atîta timp imobilizați, atunci e limpede că nici ea nu poate pretinde de la locatari achitarea diferențelor. Pentru că, lucru cert, data încheierii contractelor e anterioară celeia intrată sub incidența Decretului 216, drept pentru care demersurile I.C.V.L. sînt neavenite și lipsite de temei legal.

Nu ni se pare normal ca unul, I.C.V.L., să greșească iar altul, cetățeanul, să plătească. Legea e lege și ea trebuie respectată.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Dreptatea nu era de partea lui

Omul despre care scriu aceste rînduri se numește Matei Ionescu și, pînă nu demult, a fost conducător auto la coloana a 4-a, agabaritice, a Întreprinderii de transporturi auto CIUTMR-București. După părerea lui, conducerea întreprinderii în care lucrase cu deosebită conștiinciozitate i-a desfăcut în mod abuziv contractul de muncă și acum venise la noi, „ultima speranță", spre a-i face dreptate și a-l reintegra în vechiul loc din care — zice — fusese izgonit precum cinele de pripas.

— În fond, pentru ce v-a dat afară ? — l-am întrebat.

— Pentru că n-am vrut să mă înhăitez cu hoții, pentru că am fost prea cinstit și i-am demascat...

— Dumneavoastră n-ați avut nici o vină ?

— N-am avut, dom'le, nimic. Nici o abatere, nici o sancțiune... Pe-onoarea mea dacă vă mint ! Fur și eu, nu zic nu, dar în... limitele admise.

— Ce înțelegeți prin... limite admise ?

— Cîte puțin, adică să nu se cunoască, să nu intru în conflict.

— ... Și cîștigați bine ?

— ...Oho, luam și cîte șase mii pe lună ! Rareori ieșeam mai puțin. De aia nu vreau să plec nici în ruptul capului. I-am dat în judecată, dar justiția și-a declinat răspunderea. Mi s-a spus verbal și în scris că, dacă-i vorba de hotărîrea adunării generale a oamenilor muncii, nici judecătoria și nici tribunalul nu se bagă. Dar vă asigur eu că hotărîrea desfacerii contractului meu de muncă n-a fost democratică. La adunare n-a fost prezentă majoritatea membrilor colectivului...

Felul de a fi și concepția de viață a conducătorului auto cu statură înaltă și alură de atlet m-au intrigat. Am plecat împreună să vedem ce se întîmplă la ITA-CIUTMR. Cît e adevărat și cît e mincinună în spusele celui ce ne solicitase cu insistență bunăvoința. Am răsfoit dosare peste dosare, ne-am interesat de caz la comitetul de partid al sectorului 3 și la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, la miliția sectorului. Am ascultat părerile a cel puțin 15 oameni (dintre care unii nominalizați chiar de el) de la Autobaza 2 și de la Coloana 4, fostul său loc de muncă. Ba, mai mult, la sediul coloanei, a avut loc, ad-hoc, chiar și o discuție colectivă unde oamenii și-au spus deschis părerea despre fostul lor tovarăș de muncă.

Rezultatul ? Am aflat că la ITA-CIUTMR, îndeosebi la Coloana de agabaritice, a existat o stare gravă de indisciplină în rîndul conducătorilor auto și al mecanicilor de întreținere. Cum ne spune ing. Corneliu Serghiescu, șeful Autobazei 2, biroul comitetului de sindicat pe autobază a analizat, în ziua de 16. IX. 1982, starea disciplinară din unitățile subordonate și a hotărît să ia măsuri de redresare. În aceeași zi, adunarea generală a oamenilor muncii (60 prezenți din 119) a luat în discuție și abaterile grave, repetate, de la disciplina muncii, de la etică și echitate manifestate de conducătorul auto Matei Ionescu, considerat a fi unul dintre cei mai indisciplinați din întreaga autobază, și a hotărît cu majoritate de voturi să-i desfacă acestuia contractul de muncă.

Foștii lui colegi de muncă l-au acuzat — și documentele au confirmat — că, de la începutul anului și pînă în luna august 1982, a adus în stare gravă de degradare două remorchere (din care unul nou-nouț), a abandonat utilajul la reparat și, încălcînd obligațiile legale pe care le avea, a lipsit nejustificat de la lucru aproape două luni de zile, timp în care a fost plătit pe nedrept din dispoziția fostului director de autobază. În plus, pe lîngă faptul că a facilitat executarea unor lucrări superficiale de reparații, nu s-a interesat de înlocuirea pieselor uzate prevăzute în nota de comandă, ceea ce a făcut ca acestea să nu fie înlocuite, a modificat foile de parcurs din luna august, schimbînd rutele de parcurs, punînd curse locale și kilometri în plus, cu scopul de a beneficia de drepturi necuvenite. Organele de control l-au surprins transportînd călători în cabină, circulînd cu remorcherul fără kilometraj și cu defecțiuni la sistemul de aprindere, pe rute ocolite, neautorizate de MTTc, scoțînd din magazie un set întreg de duze din import pe care, în timpul reparației, nu le-a predat la montat și pe care nu le-a restituit.

— Spunea că nu are nici o abatere, nu l-ați sancționat niciodată.

— Cred că are cel puțin zece la dosar. Ultima, care dealtfel a pus capăt la toate, se referă la refuzul de a îndeplini o misiune urgentă. Pe ziua de 2. XI. 1982, fiind căutat pentru a duce un trailer de 60 de tone de la IMGB la CUG Iași, abia a fost găsit prin stația de radio și transportul a fost întîrziat în mod nepermis din cauza dumnealui, care încercase să găsească tot felul de motive spre a nu se duce.

Împreună cu ing. Ștefan Milotai, directorul ITA — CIUTMR, am răsfoit îndelung dosarul cazului Ionescu. Într-adevăr, sînt prea multe sancțiuni, cele mai multe cu caracter administrativ.

— N-ați încercat și o altă cale, în afară de cea a sancțiunilor ? Îl întrebăm pe președintele COM.

— Dar cîte n-am încercat ! I-am luat și cu vorbă bună, i-am și iertat de multe ori, dar a fost în zadar. De atîtea ori în ședințele de producție și de sindicat ne-a spus că se va corija, dar nu s-a ținut de cuvînt. A sărit să mă și bată. Sincer să fiu, în cazul Ionescu am epuizat toate posibilitățile educative. Singura noastră vină față de el constă în aceea că i-am imputat greșit un tahitometru. Am dispus să se anuleze imputația respectivă. Încolo, n-avem ce-i mai face.

Am ascultat și părerea tovarășilor săi de muncă — șoferilor Gh. Șerban, Dumitru Ciortu, Florea Morcov, a mecanicilor Marius Rudnitzki, C. Damian, Nicolae Stănișoară, a revizorului tehnic Ilie Topală. Cu o singură excepție, aceea a revizorului Topală, oamenii mi-au vorbit cu obidă despre el. Ionescu se purta urît cu toată lumea. Pe colegii lui îi jignea și-i apostrofa pentru te miri ce. El credea că totul i se cuvine, că poate injura pe oricine, că nu este obligat să se subordoneze, că poate să încalce oricînd disciplina muncii, regulile elementare de conduită morală.

I-am cerut, în final, și lui părerea despre sine însuși. N-a reușit să se disculpe cît-și de puțin, cu argumente serioase, de învinuirile ce i s-au adus, așa încît Matei Ionescu m-a dezamăgit. Aș fi vrut sincer să-l ajut, să mă „bat" pentru el pînă-n pînzele albe. Dar, vai, omul ce reușise cu atîta insistență să ne cîștige încrederea ne mințise. Prezumtiva lui nevinovăție și sinceritate, iată, nu s-au confirmat și falsa poză de om spășit, cu care se prezentase la redacție, s-a năruit precum castelul din poveste.

MIHAI STĂNESCU ■

■ În zeci de scrisori am solicitat conducerii I.T.B. înființarea unei linii rapide de autobuze între cartierele Militari — Drumul Taberei și I.M.G.B. (Berceni), dînd și sugestii. Cu alîta ne-am ales ! Semnează mai mulți oameni ai muncii de la marea întreprindere de mașini grele din Capitală.

■ Docliu Igor, din București, bd. Gh. Gheorghiu-Dej 57, vrea să scape de o boxă anexă la apartamentul său, deoarece a devenit inutilizabilă. „Cu incetineală de melc, ne scrie susnumitul, hîrtiile se mută la I.C.R.A.L. Cotroceni, timp în care țevile înfundate refulează în subsol și, evident, face imposibil accesul la boxa în chestiune".

■ Oficiul de pensii al sectorului 6 București a repus în drepturile de pensie de urmaș pe Ceaușu Liliana, din str. Desișului nr. 41, cu începere de la 1 noiembrie 1982.

● Eliza Anghelescu, din București, ne atrage atenția că la cimitirul „Iancu Nou-Bălăneanu" cei care vin să îngrijească mormintele rudelor nu pot trece, decît cu greutate, peste mormanele de pămînt și gunoaie acumulate de luni și luni de zile chiar pe aleile principale. Respectul pentru cei plecați dintre noi se impune și aici. Ce părere are administrația ?

■ Pătrașcu I. Ioan, din satul N. Bălcescu, județul Bacău, solicită de mai multă vreme cooperativei „Electrobobinaj", din str. Ghiocel nr. 20 București, un rotor electric de tip Ep. 3/4-01, fără a primi nici măcar un răspuns. Întreaga sa familie face apel la noi, motivînd — cu multă dreptate — că soceta cumpilită din acest an transformă electropompa defectă într-o sursă de viață.

■ Trustul de alimentație publică din cadrul Direcției Generale Comerciale a C.P.M.B. ne face cunoscut că rezilierea contractului dintre I.A.P.L. Segarcea și formația de muzică ușoară condusă de Mihai Constantin s-a făcut cu respectarea legislației în vigoare.

■ Prin directorul său general, Centrala industrială de rețele electrice își cere scuze, față de tovarășa Elisabeta Zbirnea, din comuna Călugăreni, căreia i s-a restituit și suma de bani încasată nedrept de la corespondenta noastră. Corect !

■ Oficiul de asistență socială din cadrul C.P.M. București ne înștiințează că tovarășa Savu Constanța a fost internată la căminul de bătrîni nr. 4, potrivit opțiunii sale.

■ Radu Gh. Nicolae este înștiințat că se poate prezenta la Direcția sanitară a județului Gorj spre a-și ridica legitimația care-i va da dreptul la asistență medicală gratuită și prioritară așa cum au invalizii de război.

■ Procuratura generală examinînd materialul probator administrat în cauza ce face obiectul scrisorii trimisă „Flacării" de Ecaterina Popescu, din Constanța, str. Pandurului nr. 33, a constatat că nu au fost lămurite toate împrejurările în care s-a produs accidentul de circulație, fatal soțului său, drept pentru care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale și reluarea cercetărilor.

■ Ion Voinea din Moinești, jud. Bacău, ne adresează o scrisoare plină „de suflet" despre acest oraș al petroliștilor moldoveni, odată cu reprosul său tovărășesc pentru insuficienta noastră preocupare pentru „coordonatorul întregii activități petroliere din Moldova". Recepționînd, cum se cuvine, doleanța sa, facem loc azi și altor dorinți exprimate de inimosul nostru corespondent : deși al 3-lea oraș ca mărime din județ, Moinești-ul nu beneficiază, încă, de o maternitate și nici de servicii sanitare complete (cardiologie, ginecologie), iar oftalmologia pare a fi pe cale de dispariție. Supunem atenției forurilor specializate semnalul tras de Ion Voinea.

■ În plin centrul Capitalei, pe Șos. Ștefan cel Mare nr. 50, în vecinătatea blocului 35 B, scara 2, se tot amplifică un „munte" de moloz și alte reziduuri din construcții dar și de natură menajeră, provenite de la „gospodării" din jur, focar permanent de epidemii mai ales pentru copiii care și-au găsit tocmai acolo un loc de joacă; dar și sursă de incendii și, în general vorbind, un aspect deplorabil pentru salubritatea cartierului. Asociația de locatari, care ne aduce neplăcuta veste, se angajează să depună muncă voluntară pentru remedierea situației dar solicită, în același timp, și sprijinul organelor de resort.

■ O altă asociație de locatari, a blocului D 13, din str. Băiculești nr. 21, sect. 1, ne solicită sprijinul în vederea reglementării situației apartamentului nr. 64, de la adresa menționată, aflat la dispoziția I.C.R.A.L. Pajura în perioada 1979—1980, spațiu pentru care s-a livrat căldură, în valoare de 924 lei, bani pe care asociația nu înțelege să-i suporte, ci așteaptă, așa cum este firesc, ca I.C.R.A.L.-ul amintit să vireze suma respectivă la filiala C.E.C. Agenția Basarab.

■ Răspunzînd scrisorii tovarășului Baniciu Alexandru, din comuna Hălmagiu (Arad), semnată de alți 27 de cetățeni, Comitetul județean Arad al P.C.R. ne înștiințează că s-au efectuat primele cercetări, s-au dispus și altele, fiind sesizate și organele de cercetare penală, în vederea stabilirii cauzelor și vinovaților care au produs pagubele la care se referă scrisoarea, astfel ca sumele reținute de la cei nevinovați să le fie restituite.

● Julietta Stoianovici, din București, Calea 13 Septembrie 191, et. 2, ap. 5, sect. 5, s-a străduit zadarnic, vreme de cîteva zile, să obțină schimbarea butelii sale de aragaz, pe calc telefonică, formînd nr. 41.15.00. Imposibil ! Veșnic ocupat. De la postul cu numărul 67.55.40, unde a reclamat situația, a fost sfătuită să insiste. Zadarnic ! Se propune ca, deși comenzile sînt limitate, ele să fie totuși reținute și după epuizarea cantităților de butelii livrate în ziua respectivă și eșalonate în ordine pentru următoarele zile.

■ Fostul ciclist brăilean Băcanu Marin, domiciliat în orașul dunărean pe str. Grației 24, a suferit un accident în urma căruia i s-a amputat un picior. Face un apel public în vederea procurării unei proteze electrice cu contragreutăți, ca cea descrisă în cartea dr. D.C. Tănăsescu „Taina stelelor". Cine-l poate ajuta ?

■ Judecătoria din Deva sesizată de scrisoarea tovarășei Benghea Maria din Orăștie, str. P. Maior 52, jud. Hunedoara, apreciază că solicitarea repetată a expertizării capacității sale de muncă, de către fostul soț, în prezent debitor pentru o pensie de întreținere — minor, apare în mod evident ca un abuz de drept procesual, motiv ce poate fi invocat în justiție în cazul în care Tomotas Alexandru va mai apela la acest sistem de șicanare. În ceea ce privește veniturile reale ale acestui debitor trebuie sesizată administrația financiară pentru modificarea veniturilor impozabil actual.

■ Conducerea Combinatului petrochimic Midia a analizat scrisoarea Ioanei Vișen, căreia i s-a atribuit de către C.O.M., întrunit la 19 aprilie a.c., un apartament cu 2 camere în cartierul Ovidiu, din Constanța.

■ Din partea Direcției județene de poștă și telecomunicații Timiș am primit un răspuns la nota apărută în „Flacăra" din 18 martie 1983, din care extragem concluzia : petiționara a primit suma de 64 de lei, despăgubirea pentru coletul expediat fără valoare declarată, iar lucrătoarea oficiului Timișoara, care s-a făcut vinovată de cele sesizate de Ioana Botez redacției noastre, a fost sancționată urmînd să suporte și plata despăgubirii menționate.

● Nicolau Alexandrina, din București, str. Prof. Ion Bogdan nr. 7, sect. 1, se plînge că Elena Aroneanu, proprietăreasa imobilului de la adresa menționată, obținînd autorizația de construcție, depășește, în fapt, prevederile acesteia, astfel încît corespondenta noastră este împiedicată să acceadă la locuința sa. În ciuda avertismentului organelor competente, Elena Aroneanu nu respectă condițiile cuprinse în autorizație. Dincolo de lipsa de omenie și înțelegere manifestate față de o femeie bătrînă, apare — cel puțin la fel de gravă — și încălcarea unor prevederi legale, de a căror respectare trebuie să aibă grijă Consiliul popular al sectorului 1, care a emis autorizația de construcție.

■ Sucursala județeană Galați a C.E.C. ne aduce la cunoștință că sesizarea tov. Dumitru A. Constantin publicată în „Flacăra" din 15 aprilie 1983, s-a soldat cu bine, în sensul că la ora actuală petentul se află în apartament, iar formele de vînzare-cumpărare au fost perfectate.

■ Mureșan Anuța, din satul Copăceni, comuna Sînduleștl, jud. Cluj, a urmat, pe bază de contract cu întreprinderea IRIS, din Cluj, cursurile liceale. După absolvirea primei trepte întreprinderea nu o încadrează ; ci o îndrumă să-și continue studiile la cursurile de zi. Tînăra Anuța Mureșan constată însă că a fost trecută tot la seral, unde nu poate urma cursurile deoarece nu este încadrată în muncă ! Un cerc vicios, din care Anuța nu știe cum să iasă. Cineva trebuie s-o ajute și, în primul rînd, tovarășii de la IRIS, mai cu seamă că liceul se află sub patronajul lor.

■ Luchian Constantin, din Piatra Neamț, Aleea Armoniei bl. 48, sc. C, ap. 54, și-a dat la curățat cojocul, la unitatea din cartierul Dărmănești, a plătit, a primit chitanța nr. 11880 din 26X1982, dar nu și obiectul ; după succesive amînări i s-au cerut declarații în vederea despăgubirii, întrucît cojocul.., dispăruse. Formalitățile nu s-au terminat încă, dar iarna vine și păgubașul n-are cojoc. Cine va găsi un ac pentru cojocul celor care au produs paguba clientului ?

■ Marinela Petrescu din Craiova (se putea de altundeva ?) propune sau mai bine spus susține ideea înființării, și la noi, a unor secții feminine de fotbal, deși — pare a ști dinsa — această propunere „stîrnește uimire, indignare, zîmbete sarcastice, circumspecție poate chiar și teamă" (cu excepția, scrie aceeași mai încolo, a lui Ion Băieșu...). Pledoaria este bine și puternic argumentată de corespondenta noastră astfel încît atragem atenția forurilor sportive asupra acestei chestiuni. Pe cînd echipa feminină de fotbal a Craiovei în semifinalele Cupei U.E.F.A. ?

■ Curt Gheorghe, din comuna Oltina (Constanța), în vîrstă de 64 de ani, a suferit un grav accident care a necesitat o intervenție chirurgicală de mare dificultate (fiind vorba despre o fractură a coloanei în zona cervicală). Astăzi el este sănătos datorită grijii cu care a fost înconjurat în secția de neurochirurgie a Spitalului clinic nr. 9 „Gh. Marinescu", din București.

■ Neagu Ion din Ploiești, str. Teiuș nr. 3 A, are nepliceri și regretă absența lui... Caragiale, care — zice dinsul — n-ar fi rămas indiferent. A fost pus să plătească taxă de canalizare, deși strada Teiuș nu are așa ceva (oare de ce ?) ; de 15 ani plătește o taxă pentru pubela de gunoi care nu s-a mai amortizat nici pînă azi (de fapt, de acum 5 ani și-a făcut alta, singur, deoarece cea veche putrezise) ; același om mai plătește și „apa meteorică" din curte deși în ultimele 5 luni ale anului trecut n-a căzut o picătură de ploaie pe-acolo etc. Nu știm ce-ar fi făcut Caragiale, dar iată că nici noi n-am rămas indiferenți la supărările lui Ioan Neagu.

■ Mihalache C. Sorin, din str. Semenic nr. 12, ap. 1, Timișoara, se străduiește, împreună cu mama sa, să înlesnească apariția unei monografii a liceului „Anastasie Bașotă" din Pomîrla, alcătuită de defunctul său tată, profesorul de limba și literatura română Mihalache I. Costache, fost elev al acestui așezămînt de cultură centenar, înnobilat de trecerea unor personalități ale culturii noastre, printre care : Samson Bodnărescu, Vasile Bogrea, Garabet Ibrăileanu, Iorgu Iordan, Păun Pinclo ș.a., fără a-și găsi un editor. Poate în urma acestei note se va găsi, totuși, unul...

■ Răspunzînd scrisorii tovarășului Ioan Turcu, Combinatul chimic Giurgiu ne informează că sesizările acestuia au fost reale. Drept urmare s-au luat aceste măsuri : anularea Deciziei de imputare nr. 135/1982 în sarcina tovarășului Ioan Turcu; transmiterea deciziei de sistare a sumei nedrept imputate Întreprinderii de fire și fibre poliamidice Roman, prin telexul nr. 995/6.05.1983 ; restituirea sumei de lei 300 — contravaloarea primei rate ce fusese reținută cu mandatul poștal nr. 5148 din 6.05.1983 ; sancționarea celui ce s-a făcut vinovat de cele petrecute.

■ Pelteanu Eugenia, din comuna 30 Decembrie, județul Giurgiu, este împiedicată de fostul soț să-și ia fetița ce i-a fost încredințată printr-o hotărîre judecătorească (nr. 1127 a Judecătoriei Buftea din data de 18 mai 1982), menținută și de Tribunalul municipiului București (dosar nr. 4136/1982). Organele de miliție din comuna Măgurele nu o sprijină să-și dobîndească acest drept, omițînd — printre altele — nu numai niște hotărîri ale unor instanțe, autoritatea de lucru judecat, dar și faptul că tatăl minorei are dosar penal și o condamnare, ceea-ce nu-l recomandă drept educator al unui copil de 5 ani !

■ Radu Pascale, din Giurgiu, Fundătura Oltului nr. 8, solicită celor în drept să faciliteze aprovizionarea librăriilor din acest oraș cu ultimele apariții privind modificările aduse Legii circulației pe drumurile publice, act normativ de mare interes și folos nu numai pentru șoferii amatori și profesioniști ci și pentru numeroșii elevi ai școlilor profesionale din localitate.

■ Din Sibiu, tovarășul Constantin Lolu ne roagă să facem publică sugestia sa (la care, desigur, crede dînsul, ar subscrie foarte mulți concetățeni) ca în orașul Brașov să se ridice un bust al marelui om care a fost Nicolae Titulescu, care și-a manifestat dorința de a fi înmormîntat în orașul de la poalele Tîmpei. Îi satisfacem dorința cu gîndul că, poate, propunerea sa va deveni realitate.

■ Un grup de săteni din Țandăra, Popeasa și Pometești, județul Dolj, ne aduc la cunoștință că aceste așezări, aparținătoare comunei Găești, și situate pe malul riului Amaradia, nu pot accede în centrul comunei de unde trebuie să-și facă cumpărăturile întrucît trecerea peste apă este foarte dificilă. Aprovizionarea zilnică (uneori) devine chiar.., silnică, deoarece oamenii sînt nevoiți să facă un ocol de 4—5 kilometri, pe jos. Puntea existentă (și care ține loc de pod) are o lungime de 400 m, o lățime de numai 1 m și este instalată la 4—5 m înălțime. Pe vînt și mai ales iarna ți se cer calități de alpinist pentru a putea traversa riul.

■ Procuratura Generală a R.S.R. analizînd memoriul pe care ni l-a adresat Corobolanu C. din București, str. Prisaca Dornei nr. 4, a constatat că cele susținute sînt juste și, în consecință, a dispus promovarea recursului extraordinar, trimițînd dosarul spre judecare Tribunalului Suprem.

■ Din comuna Milcov, județul Olt, cetățeanul Stancu Florea ne adresează un apel îngrijorător, cu atît mai mult cu cît este repetat: neajunsurile provocate de apele reziduale de la Centrala de aluminiu Slatina. Analizele efectuate de către Sanepid au stabilit conținutul ridicat de fluor, iar pe lîngă asta mai sînt deversate și uleiuri minerale, care îmbolnăvesc rațele și ființele oamenilor. Suprafața izlazului și zăvoiului din Milcov a fost diminuată tot de „invazia" acestor reziduri toxice. Organele competente trebuie să ia în serios aceste apeluri și să dispună măsurile necesare anihilării unor posibile intoxicații.

■ Atît în cimitirul Străulești II cît și Cringași, aleile acestor locuri de reculegere și respect pentru înaintașii noștri sînt îmbîcsite de grupuri de femei și bărbați care și-au făcut o adevărată profesie din cerșit, ne scriu P. H. și V. D. Aceiași nedoriți fură de pe morminte florile aduse de familiile celor dispăruți și le comercializează și uneori nu se dau în lături să-i atace pe cei care vin aici pentru a îngriji locurile de veci ale celor dragi. Se impun măsuri de siguranță.

■ Comitetul municipal al P.C.R. Galați ne informează că cererea tovarășului Ardeleanu Ionel, din Galați, str. Stelei nr. 83, privind acordarea unui spațiu locativ va fi rezolvată în trimestrul II al acestui an.

■ Profesoara Bostan Maria, din comuna Bucecea, județul Botoșani, ni se plînge că — deși înregistrată cu 5 persoane, printre care trei copii, — nu-și primește drepturile, întocmai celorlalți cetățeni printre care și vicepreședintele consiliului popular local, tocmai cel care a dat această dispoziție bizară. Același regim discriminatoriu i s-a aplicat respectivei profesoare și în privința schimbării buteliei de aragaz. Să fie o lege numai pentru unii ? se întreabă Maria Bostan.

■ Asociația locatarilor blocului S, din Calea Griviței nr. 174, sect. 1, ni s-a adresat încă din 28 februarie 1982 (!!) rugîndu-ne să-i ajutăm pe locatari să-și vadă îndeplinită dorința ca imobilul de la adresa respectivă să fie inclus în planul de reparații (fiind locuit de 20 de ani și avînd nevoie de unele „retușuri"). Nici pînă în prezent I.C.R.A.L. Pajura nu s-a sesizat. Pe lîngă această ignorare a unor cereri pare-se justificate, I.C.R.A.L. Pajura a uitat că există o lege care obligă orice instituție să răspundă criticilor apărute în presă.

Pagină realizată de
EMANUEL VALERIU ■

Scrisoare comentată

Să facem haz de necaz...

...așa s-ar putea intitula scrisoarea maistrului furnalist Alexandru Manea, din Mediaș, str. Cibin nr. 4, în prezent om al muncii la I.M.M.N. Copșa Mică, prin care ne înfățișează (cu umor robust) cîteva aspecte de birocratism și neglijență dar și de rea voință. Solicitînd, în vederea apropiatei sale pensionări, adeverințe de la Întreprinderea minieră Gura Barza (Hunedoara), Exploatarea minieră Aninoasa, Uzina de aluminiu Slatina și Întreprinderea de prelucrare a aluminiumului Slatina, unde a lucrat în decursul anilor (precizați în respectivele cereri), petentul a primit doar un singur răspuns (deși demersurile sale au început încă de anul trecut !) : de la I.P.A. Slatina, dar unul plin de haz, cu numărul de înregistrare 21632 din 27 noiembrie 1982, prin care i se aduce la cunoștință că „...între anii 1970—1972, I.P.A. Slatina n-a avut activități care să se încadreze în grupa I-a de muncă. În ceea ce privește grupa a II-a de muncă, vă informăm că numai în anul 1974 s-au stabilit locurile de muncă din această grupă, cînd D-stră nu mai erați încadratul nostru". Textual ! Adică, omul solicită o adeverință cu specificarea grupei în care a muncit, fie că era I-a, a II-a ori alta și poate ca el să se fi înșelat(deși, topitor-turnator fiind, era foarte probabil să se fi încadrat într-o grupă superioară știut fiind cît de dificilă este o astfel de muncă !) însă întreprinderea nu-i putea refuza eliberarea unei adeverințe din care să reiasă de cînd pînă cînd a lucrat acolo, în ce funcție și cu ce retribuție. Cît despre partea a doua a răspunsului, ea ni se pare de-a dreptul ilară, deoarece — așa cum se și specifică — în 1974 Manea Alexandru nu mai lucra acolo. Semnează ing. **P. Botoran** și șef bir. PIR **V. Buzatu.**

Pînă aici comentariul aproape că se refuză : pentru că una vorbim și alta ne-nțelegem. Culmea ar fi fost ca persoana care semnează, în calitate de director, ori celălalt funcționar, de la biroul PIR, să se eschiveze de la un răspuns precis pe motiv că la acea dată... aceștl funcționari nu lucrau la I.P.A.

Hai să zicem că vina ar putea să-i aparțină funcționarului de la Biroul PIR. Numai că nici tovarășul inginer P. Botoran nu se poate lăuda cu subalternii săi direcți, pentru că iată ce ! s-a mai întîmplat maistrului Alexandru Manea : în același plic, cu răspunsul ce i se adresa, a mai găsit o adresă care trebuia să îa drumul Întreprinderii de piese auto din Sibiu, din str. Sevastopol nr. 6, adresă în care se fac unele referiri la alte corespondențe anterioare privind o comandă de arbori cotiți. „Vă rugăm insistent a ne trimite contractul pentru semnare și a ne executa și livra acești arbori cardanici în trim. 1/83 ! ! !"

După cum rezultă, birocratismul merge mînă în mînă cu neglijența și superficialitatea. Pe bună dreptate (cu umorul pe care-l degajă întreaga scrisoare semnată de maistrul Alexandru Manea), acesta se întreabă dacă nu cumva cei de la I.P.A. Slatina doreau ca el să facă pe curierul, mergînd de la Mediaș la Sibiu pentru a duce comanda ? În fond, schimbul părea echitabil : serviciu contra serviciu !

P.S. Comanda se află la redacție. Cine are nevoie de ea o poate solicita.

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Smîslov se califică ajutat de... ruletă!

Localitatea austriacă Velden a găzduit, începînd cu 20 martie, sferturile de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial de șah dintre marii maeștri Robert Hübner și Vasili Smislov și dintre marile maestre Nana Ioseliani și Liu She Lan.

Ex-campionul mondial Vasili Smislov (n. 1920) participă la meciurile candidaților din 1948. Între anii 1945—1958 a purtat duelul pentru supremația mondială cu renumitul campion Mihail Botvinnik. În 1957 a cîștigat meciul cu scorul de 12,5—9,5 (+6,—3,=13), în fața lui Botvinnik. În 1958, acordînd revanșa adversarului său, pierde coroana mondială, deși dacă s-ar fi făcut totalul partidelor jucate în cele trei meciuri avute cu Botvinnik, Smislov ar fi cîștigat (+18,—17,=34). Din tinerețe, Smislov s-a dovedit un pasionat nu numai al șahului, dar și al muzicii, devenind cîntăreț profesionist. A făcut cuplu cu celebrul tenor Ivan Kozlovski.

Marele maestru Robert Hübner (n. 1948) a debutat în șah în anul 1963, cînd, la vîrsta de 15 ani, îl învingea pe fostul campion mondial Tigran Petrosian la simultanul de la Hennef. La numai șase ani după aceea, Hübner îl întîlnea din nou pe cunoscutul jucător sovietic dar de această dată în meciurile candidaților. Secundantul său este marele maestru Lubomir Kawalek. De profesie arheolog, Hübner are doctoratul în sanscrită și se face remarcat prin talentul său lingvistic deosebit, fiind cunoscător a 12 limbi străine.

Sosit gripat la meci, fostul campion mondial solicită amînarea primei partide. Regulamentul internațional pentru meciurile candidaților, elaborat de către F.I.D.E. începînd cu 1980, interzicea acest lucru ! Hübner însă acceptă amînarea meciului cu o zi, neconcepînd să intre în semifinale datorită unei clauze din regulament. Marele maestru vest-german a înțeles situația deoarece el însuși a abandonat, din motive de boală, meciul cu T. Petrosian sau, altă dată, s-a retras din turnee (cum a făcut la Torino). Nici a doua zi Smislov nu a reușit să înceapă lupta fiind încă bolnav. Consiliul Executiv al F.I.D.E. a acceptat amînarea pentru a doua oară a primei partide din dorința de a salva meciul, dar cu condiția efectuării de către Smislov a time outului la care avea dreptul o singură dată.

Hübner solicită îngăduința de a beneficia de un masor în timpul meciului în fiecare zi la orele 18 (în prezența unuia dintre secundanții sovietici) pentru relaxarea mușchilor cefei încordați și tensionați de consumul intelectual și de poziția permanentă la tabla de șah. Smislov a fost de acord.

Partida întîia : Apărarea rusă. Hübner cîștigă cu piesele albe o calitate, dar nu reușește să valorifice avantajul material. Remiză la mutarea 55. Partida a doua : Indiană nouă, avantaj minimal Smislov, final de cai, remiză la mutarea 44. Urmează o nouă remiză în Apărarea rusă. Partida a patra : Apărarea engleză, Hübner prin mutarea 12... Tc8 renunță la planul vechi folosit de Portisch împotriva lui Karpov în partida a șasea a meciului din 1975 și manevrează activ pe flancul damei. Smislov se lansează în atac pe flancul regelui și negrul cedează la mutarea 48. Scor : 2,5—1,5 pentru Smislov. Partida a cincea : Apărarea engleză, Hübner obține perechea de nebuni într-o poziție aparent mai bună, remiză în 35 mutări. Partida a șasea : Apărarea engleză. Hübner îmbunătățește varianta din partida a patra, se scurg două ore de joc, Moscova la telefon, marele maestru Averbach, ca reprezentant al federației sovietice, solicită ca delegația U.R.S.S. la Velden să nu mai îngăduie efectuarea masajului, Hübner protestează, dar degeaba. Partida se termină remiză după întrerupere. Partidele șapte și opt : remize de mare luptă. Partida a noua : cu albele Hübner obține mare avantaj pozițional, întinde o cursă adversarului, cîștigă dama și apoi partida la mutarea 36. Scor egal : 4,5—4,5. Partida a zecea : cea mai dificilă, o partidă cu mulți nervi. Cel care ar fi cîștigat această partidă ar fi ajuns în semifinale. Se joacă gambitul damei, Smislov cîștigă cu piesele albe un pion în jocul de mijloc, intră în final de piese grele, întrerupe, dar analiza de acasă a arătat că negrul păstrează suficiente resurse pentru a obține remiza. Așadar egalitate după zece partide. Conform regulamentului meciul se prelungește cu patru partide suplimentare. Dar și după jucarea acestor partide nici unul dintre cei doi jucători nu reușește să rupă echilibrul. Meciul se încheie cu scorul de 7—7. Pentru desemnarea cîștigătorului se recurge la tragerea la sorți, conform articolului 10.41 punctul B din regulamentul de desfășurare a meciurilor. Atît Hübner cît și Smislov (precum și alți candidați) solicitaseră aplicarea punctului A, care presupunea jucarea a încă două partide, dar cu limită de timp. F.I.D.E. a hotărît înainte de începerea meciurilor să se aplice varianta tragerii la sorți în caz de egalitate. Tragerea la sorți a avut loc miercuri 20 aprilie, orele 20, sub forma unui joc al sorții la ruletă între „ROUGE" (Smislov) și „NOIR" (Hübner). Chiar și ruleta a dorit să fie imparțială prin prima încercare : „NULL", dar la a doua rotire bila s-a oprit pe cîmpul „ROUGE"

Imediat după terminarea tragerii la sorți, atît Hübner cît și Smislov au expediat fiecare cîte o scrisoare pe adresa F.I.D.E. prin care, protestînd împotriva metodei nonvalorice de desemnare a cîștigătorului unui meci al candidaților la titlul suprem, se solicită modificarea regulamentului.

Așteptăm cu speranță hotărîrea Consiliului Executiv al F.I.D.E.

MARGARETA MUREȘAN

Omul care joacă

„Judecători de pace"

Miercurea trecută, spre noapte, a 28-a finală a competiției supreme pentru cluburile europene, Cupa Campionilor, a fost una dintre cele mai interesante și chiar frumoase întîlniri de nivel olimpian ale fotbalului. S-a jucat în inima sfintei Elade, cu 45 000 de „ocupanți" italieni din cei 80 000 de spectatori (cu hanscatici cu tot), făcîndu-i poate pe grecii de acum să înțeleagă teama prea de demult a strămoșilor lor în fața perșilor. Ca și atunci, Atena a fost într-adevăr ocupată, dar nu în urma unui singeros război, ci a unuia frumos și pasnic, acela al fotbalului... Erau urmașii Romei, strănepoții lor, cărora le-au împrumutat cînd trebuia atîtea, trebuind să le suporte acum zgomotul claxoanelor, muzica altei limbi, străină și ea, și graiul unor pași ce nu mai aveau nimic din smerenia ritmată a legionarilor iulio-claudieni la poalele Parthenonului. Al treilea personaj al acestui spectacol atenian era și el descendent pe scara uneori atît de dureroș de hazlie a istoriei, supușii lui Germanicus, mai puternici ca niciodată, purtîndu-i numele și gloria înfrînte de otravă. În fine, ultimul și nu mai puțin important personaj, **judecător al tuturor**, au fost... arbitrii !

Așadar, hamburghezii au cîștigat cu 1—0, un fel de „alitaliana", nu însă în maniera de a se juca în peninsulă deși, foarte interesant, au apelat la ceva din ea vreo 30 de minute din repriza a II-a. Nici juventiștii nu s-au mai încumetat la respectarea strictă a disciplinei desemnării și apoi a luptei extenuante dintre perechi. Totuși, cîteva au fost. Vest-germanii i-au anulat pe Rossi și pe Platini cu puternicii și abilii Jakobs și Groh. Bonick era deja plasat de mult de Trapatoni în „turbulența" de pe partea stîngă în care Wehmeyer, Milewski și chiar Magath închideau în apărare tot, iar italienii „au șters" și ei... doar un om (important ce-i drept !), pe Hrubesch, prin Brio. În rest, Cabrini a avut mari dificultăți prin plecările în centru ale danezului Bastrup (și pentru că trebuia să închidă culoarul atît de periculos de unde „catapulta" Kaltz, devenit apoi dezastru prin intrarea lui Von Heesen) ; Tardelli și Bonini nu „i-au găsit" de loc pe Magath (una dintre cele mai mari prestații făcute la Hamburg) și Milewski ; în fine, pe Gentile l-am văzut faultat în minutul 33 de Groh (!), și a stat cuminte, în dreapta, acolo unde „turbulența" acum de atac (băieții jucau totul !) Wehmeyer — Milewski — Magath îl terorizau. Da, tocmai pe el care-i născut în locuri atît de dure...

Tactic, italienii au apelat și ei la o zonă (nu cred că inspirați de succesul Romei din campionat, care a rupt se pare, prin Liedholm, canoanele herreriste, ci mai degrabă din frica de a se lua la luptă „Fiat"-ul cu „mașinile" germane), au cedat la începutul jumătatea adversă, ca de obicei, după gol au încercat puțin (și pentru că nu-l știu) presing-ul ; au început repriza a doua pe cartea atacului cu orice preț în terenul advers (pe care, iarăși, nu-l stăpînesc), neputîndu-se spune că n-au dat și făcut tot din ceea ce pot și ce știu la ora actuală. Au avut cîteva ocazii, la început, dar Stein cred că îl va scoate pe Schumacher curînd din mănuși, iar grupul Juventus a evoluat mult peste București... Nu putea fi de ajuns... Acest Ernst Happel, care privea finalul meciului parcă în liniștea metafizică a unui Sfinx al Nordului, și oamenii săi **„s-au jucat"** cu italienii. I-au pasat la început cu cele două linii de patru din apărare și de la mijloc peste tot (știau toți), au marcat repede, nu s-au retras atunci (!), păstrînd jocul pozițional, cu Bastrup minz năbădăios plimbat în demarcări false în jurul calului troian Hrubesch, plasat în careul alb-negrilor ; iar apoi, în repriza a II-a, au construit prin retragerea în fața propriului careu a celor două linii de manevră un baraj de netrecut. Era și o invitație. Hai, copii, încercați, trebuie să credeți că puteți trece !... Și italienii au mușcat din aparentul șvaițer... Era de fapt cașcaval, pentru că liberoul Hieronymus și garda sa **au venit și cu ieșirea la ofsaide** la care, iarăși, italienii nu se așteptau... Finalul a fost un fel de Waterloo. Hamburghezii au ieșit din avanposturi, „grenadieri" din mijloc curățind cîmpul de joc forțat să se epuizeze al juventiștilor, iar Magath, dar mai ales Groh, au trecut pe lîngă necruțătorul 3—0 **„construit"... A fost o finală bogată în exprimări și atitudini tactice**, de referință pentru fotbalul actual. Una dintre cele mai interesante ale ultimilor 15 ani.

Acum, după căderea cortinei, să-i dăm cezarului ce i se cuvine. El este Nicolae Rainea și brigada sa. Nea Nicule, am avut „discuții frumoase" noi doi de-a lungul anilor, aș dori să mai avem (cine știe cum și unde ?), dar acum, **jos pălăria !**... Poate ai făcut vreo 2—3 greșeli dar, în general, a fost o reușită.

Excelenți și cei doi tușieri. Nicu Igna a avut o misiune grea în repriza a II-a, la ieșirile al dracului de la moment, la ofsaide, ale apărării hamburgheze. A fost un meci foarte greu de arbitrat, toți erau puși pe alunecări, nu știu ce apărură dădea penalti la disputa Stein — Platini, și ce bine-i că au fost **judecătorii de pace** — așa cum atenționa la începutul reprizei a II-a cu umor gestic Nicolae Rainea — ai acestei ambițioase dispute. Era să uit, finalul parcă s-a fluierat cu un minut și ceva mai devreme. Dar ce mai contează. Ne aparține...

CORNEL DINU

O PROPUNERE

Dinamo—Craiova pe „23 August"

Etapa a 32-a, din 18 iunie, va fi dominată, e limpede, de meciul Dinamo—Craiova, pe bună dreptate socotit, dat fiind faptul că ambele echipe vizează (cu șanse îndreptățite) titlul, derbiul sezonului, dacă nu chiar al campionatului.

Inițial, prin căpitanul ei, Cornel Dinu, echipa Dinamo și-a anunțat, în chiar această pagină, intenția de a programa întîlnirea pe stadionul „23 August", singurul capabil (după opinia noastră) să asigure un cadru adecvat unei partide de asemenea importanță, permițînd zecilor de mii de iubitori ai fotbalului, din București și din toată țara să asiste pe viu la desfășurarea ei. Din cîte sîntem informați, clubul din Ștefan cel Mare a hotărît (sau e pe cale de-a o face) să renunțe la decizia inițială, intenționînd să găzduiască meciul pe stadionul propriu, cu capacitate mult redusă. E, după regulament, dreptul ei. Ar fi însă, apreciem, în interesul publicului și, întîi de toate, al fotbalului însuși, ca întîlnirea să se desfășoare pe cea mai mare arenă a țării, adică pe „23 August". Club puternic, de elită, Dinamo n-are nimic de ascuns : dacă echipa lui Dinu va fi mai bună, ea va putea să-și demonstreze superioritatea oriunde va juca, fie pe „Dinamo", fie pe „23 August", fie în altă parte.

În numele iubitorilor fotbalului românesc, solicităm federației să facă toate demersurile în acest sens.

Clubul Dinamo poate organiza pe stadionul „23 August" marele derbi al campionatului. Propunem, pentru înlăturarea oricăror suspiciuni, invitarea unei brigăzi de arbitri străini.

Cronica șoselei

Un nechezat de armăsar

Controlul, evidența strictă a materialelor folosite, a muncii prestate au fost, sînt și vor fi, chit că se fac cu metodele cele mai simple ori în chipul cel mai ultrasofisticat, bariere importante în calea risipei, chiulului, muncii de proastă calitate, minciunii. Faptele, încăpățînata realitate demonstrează că totul e posibil, din păcate totul și la modul negativ, bineînțeles acolo unde factorii responsabili abdică de la atribuțiile lor de bază.

Dacă pe șantierul respectiv ar fi fost ordine, n-ar fi putut avea loc discuția pe care o relatăm mai jos. „2 500 de lei, împărțiți la 5 înseamnă 500 de lei de căciulă. Nu-i rău pentru o noapte, nu, Liviule ? Ce zici ?"

„Da cu șefii ce facem ?"

„Începînd de la 12 noaptea se răresc și apoi dispar. Ceva sfîrîială începe pe la 5 dimineața. Pînă atunci însă, noi sîntem înapoi. Și-apoi, la sutele de „Rabe", ce contează una ?" Convorbirea are loc între Liviu, șofer pe o autobasculantă gigant, și alți doi colegi, tot șoferi. „Trebuie să apară simpaticul meu prieten care îmi aduce „scula" (a se citi basculanta). Vorbești de lup și lupul la ușă. Hai Marine, hai mă, oltean la pătrat, că așa vă zic vouă, gorjenilor". „Sînt gata Liviule". „Ho, mă, că n-om pleca acuma e abia 10. Plecarea are loc la ora 0, așa cum spune la radio. Ce facem pînă atunci ?" „Ne facem că lucrăm vreo două ore, așa, să-și facă șefii impresie bună de noi". La miezul nopții are loc plecarea. Cei 5 urcă în cabina spațioasă și... la drum. Direcția ? Cam la vreo 80 de km, pentru a aduce unui „client" o încărcătură de „șlam". Ce material e acesta ? Un fel de pastă de carbid folosit. La ce e bună ? La construcții de case. Se caută de mama focului acest material și se plătește cu ochii închiși o sumă în jurul celei menționate mai sus. „Cum ne-or primi ăștia de la platforma de „șlam", mă, Liviule. Te întreb pe tine, ca șef al nostru". „Cum ? Cu flori în nici un caz. Dacă nu găsim pe nimeni ne servim cum ne poftește inima — că paznicii au cuiva lor și nu se deranjează la orice zgomot, mai ales cînd sînt bine făcuți. Gîndesc ei, cînd motorul îi trezește : „Ce să fure ăștia ? Șlam ? E destul". Sînt ceva mai „vigilenți" cînd n-au parale". Au ajuns cu bine. I-a întîmpinat un paznic cu o mutră deloc predispusă la compromis. „Nu se mai poate. Gata. Valea ! Nici nu vreau să mai discut. Ce, vreți să-mi pierd plinea ?" „Stai mă, nene, nu fi așa repezit, că noi nu cerem nimic pe gratis. Nu te oțări așa !" Celălalt parcă-parcă se mai domolește. „Hai, scoate banii mai repede. Ce ?! Un sutar ?! Plecați repede că acu dau telefon, știți voi unde".

„Iar te supărași. Două albastre sînt bune ?" „Mai adaugă una că trebuie să dau și macaragiului".

„Nu te codi Liviule, dă-l dracului. Doar nu venirăm pînă aici degeaba, atîta drum". Au pus în mîna paznicului trei sute de lei, au încărcat, și în mai puțin de jumătate de oră erau cu mașina în fața curții omului, care îi aștepta la poartă. „Jupîne, trebuie să mai adaugi încă 5 sutare. Prețul de cost a crescut. N-am ce-ți face". Ce să facă omul la strîmtoare ? Are nevoie de pastă, care e un liant splendid, ca de aer. Fără el nu înaintează construcția. Înghite în sec și le întinde trei miare. „Voi îi luați pe gratis și mă jupuiți de piele". „Vezi cum ești mă, alde Ghiță a lui Oftîcosu. Păi tu nu socotești motorina, timpul nostru irosit, uzajul mașinii, ciubucul ce trebuie să-l dăm la pază, macaragiului, șefului de coloană, plus alte cheltuieli neprevăzute. Parcă n-ai mai avea nevoie de noi pentru nisip, pentru cărămidă..." „Hai, mă, c-am glumit. Luați sticla asta să vă mai înveseliți". Drumul de întoarcere, cam cu ghinioane. Două pene de cauciuc. Una după alta. La a treia, Liviu face o criză de nervi. Dă vina ba pe unul, ba pe altul. „Tu, cafe nu te mai saturi de bani, Marine, tu cu aranjamentele tale. Ce ne facem dacă ne prinde ziua pe drum ?" Șoferii nu mai pot repara camera, care e plină de petice și numai zdrențe. Pînă la urmă, răpuși de oboseală, somnoroși, neputincioși în fața situației create, se culcă în cabină înghesuiți unul în altul. În acest moment al întîmplării, destinul lui Liviu și al celorlalți patru șoferi se întîlnește cu cel al altui șofer, care la volanul unui autoturism circula în aceeași direcție. Știți că somnul la volan e și el un somn cu vise ? „Visam că mergeam pe un cîmp plin cu margarete. În zare se profilau niște cai albi, frumoși. Zburdau, se jucau, cînd unul a nechezat tare. M-am trezit. „Nechezatul" a fost, probabil, scrîșnetul produs de lovirea tablelor între ele. Pasagera mea din dreapta era strivită între bord și canapea. M-am aplecat spre ea. Gemea. Sîngele îi curgea de peste tot, din nas, din gură, din urechi. Am încercat s-o scot, dar nu puteam singur. Apoi au sărit băieții din „Rabă" și au scos-o. Cînd am așezat-o pe pătură, lîngă „Dacie", nu mai sufla. Murise. Ce-s eu de vină ? Eu a insistat. Am ajuns pe seară, acasă. Mi-a mulțumit, mi-a dat banii, i-am băgat mașina în curte și-am plecat spre locuința mea. Nu intru bine în casă că auz bătăi în geam. „Domn Georgică, salvează-mă, hai înapoi la tîrg. Am uitat niște lucruri de mare preț sub tejghea. Hai repede, poate le-om mai găsi". Nu pot cucoană. Doar nu-s din fier. Sînt și eu om. Ea insistă, insistă. Am plecat. După vreo 30 de km îi spun : Nu mai pot. Adorm la volan și ne nenorocim. Ea : „Hai că o să-ți povestesc mereu". Mi-a vorbit 5 minute și a adormit. Apoi am ațipit și eu. Sfîrșitul îl cunoașteți. Dacă „Raba" nu era pe carosabil, mă duceam undeva pe cîmp, mă răsturnam... cine știe, dar poate femeia era acum în viață".

„Coliziunea" unor destine. Daune morale, materiale, pedepse, concedieri din serviciu, permise anulate, procese etc. Toate putînd fi ușor evitate cu o singură condiție, și anume, ca „autorii" acestei piese să fi gîndit o „țîră", cum zice ardeleanul.

VICTOR BEDA

Dialog diurn

CARUSELUL STICLELOR!

Adesea, cînd te superi, din cauza unor lucruri mai puțin însemnate, auzi replica : prea acorzi importanță amănuntelor ! Da ! Dar se spune că din amănunte se compune întregul, viața noastră cotidiană însăși se alcătuiește dintr-o serie de mărunțișuri. Pe unele le acceptăm cu plăcere, pe altele le-am respinge cu desăvîrșire dacă ar depinde numai de voința noastră.

Zilele trecute — îmi spunea un prieten — am intrat să cumpăr o sticlă de coniac de la Alimentara din colțul străzii. M-am dus la schimb cu sticla pe care o cumpărasem cu aceeași băutură, i-am „ras" eticheta (cum ar fi spus regretatul nea Tomiță), dar casierița mi-a tăiat elanul : nu primim la schimb sticle de import ! Abia atunci am observat că sticla era de coniac albanez ! Bine, dar am cumpărat-o de aici, cu etichetă de „OVIDIU" ! (Apropo, ce-o fi crezut nasul acestei varietăți de coniac despre autorul TRISTELOR ?) și, iarăși scurt : vă priveste ! Mă uit la sticla din coșulet și văd stasa-ul. Mă deranja faptul că obiectul nerestituibil îl cumpărasem din același magazin ; mă ambiționez, scotocesc prin rafturi cu sticle și găsesc o soră geamănă a sticlei în litigiu. În fața evidenței, casieriția rămîne impasibilă : vă privește ! Vine responsabilul, un băiat tînăr, care cu competența șefului de unitate mă „repune în drepturi". Iată, concluse amicul, un mărunțiș al vieții cotidiene, care m-a păgubit de cîteva minute bune din timpul meu liber fără a mai vorbi de cheltuiala nervoasă.

Nu știi nici un remediu legal, mă întreabă el plin de speranță ? I-am promis că mă documentez și-i fac precizarea dacă are șanse să evite asemenea mărunțișuri diurne !

Documentarea n-a fost prea anevoioasă. Din aproape în aproape, am ajuns să consult Buletinul Oficial nr. 86 din 7.09.1981, în care se publică ordinul nr. 96 din 7 august 1981 al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, privind aprobarea normativului de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor. Emis pe baza unor decrete, printre care Decretul Consiliului de Stat 465/1979 și 146/1980, privind unele măsuri de îmbunătățire a circulației, utilizării și recuperării ambalajelor ce se desfac prin comerțul cu amănuntul, ordinul la care ne-am referit este foarte explicit și făcut parcă anume să evite orice incident, „mărunt" de felul celui amintit.

Art. 42 precizează : „se colectează de la populație și se repun în circuitul economic ambalajele al căror nomenclator este redat în anexele 7 și 8 ale prezentului normativ. Anexa 7 cuprinde nomenclatorul ambalajelor de sticlă care se colectează și se repun în circuitul economic. Sînt nominalizate 130 de tipuri de sticle și borcane din producția internă, cu precizarea că „cele care nu se mai produc, circulă pînă la epuizare". De asemenea, sînt prezentate 21 tipuri de sticle și borcane de la mărfuri importate ce se colectează și se repun în circuit. Printre acestea : sticlele de șampanie ungurească, de votcă poloneză și din U.R.S.S., coniac albanez, adică dintre cele cerute curent de cumpărători și refuzate de comerț. Comerțul motivează că nu le primește I.C.R.A. Oricum s-ar motiva, refuzul înseamnă încălcarea legalității. Nu trebuie altă motivare a aprecierii de încălcare a legalității, ne oprim la ce prevede ordinul 96 în care se spune la art. 1 : „prezentul normativ stabilește condițiile concrete și elementele de detaliu pentru aplicarea dispozițiilor legii, în activitățile legate de circulația ambalajelor, recuperarea, repunerea în circuitul economic și refolosirea lor". Iar art. 2 precizează : „sînt supuse regulilor stabilite prin prezentul normativ toate ambalajele, indiferent de proveniență". Ar fi cazul ca, atît comerțul, cît și I.C.R.A. să se explice, dar nu să justifice încălcarea legalității ci să ia măsuri de aplicare a legii !

MARIAN TEODORESCU ■

Tîlharii care și-au găsit nașii

Este o realitate că îndrăzneala acelor brute cu chip de om care atentează la demnitatea, libertatea, viața și bunurile unor cetățeni se bazează, adesea, și pe **împrejurările favorabile** unor astfel de fapte abjecte și periculoase, între care **imprudența victimelor potențiale, teama acestora de a riposta, cum și neintervenția celor care aflîndu-se în apropierea locurilor unde se petrec asemenea întîmplări, adoptă poziția struțului.**

Iată însă, că, atunci cînd victimele nu se lasă ușor intimidate de amenințări, și mai ales atunci cînd riposta lor se conjugă cu atitudinea fermă a opiniei publice, elementele infractoare nu-și mai pot atinge scopul pe care îl urmăresc.

Într-una din serile trecute, tînăra E. V., din Tîrgoviște, se plimba prin Parcul Chindiei din localitate, împreună cu prietenul ei, C. G. Nu era prea tîrziu, acele ceasornicului arătau abia 20,30. Cei doi tineri se aflau pe o alee ceva mai izolată, lîngă un teren de tenis, cînd trei indivizi s-au năpustit asupra lor : unul imobilizîndu-l pe C. G., care, luat prin surprindere, nu a mai putut să se împotrivească, ceilalți doi tîrînd-o pe fată spre un loc mai dosnic. Aceasta a început să țipe și să se zbată, pentru a se salva. Țipetele sale au fost auzite atît de **sergentul-major Constantin Bunea**, agent de ordine la miliția municipală, aflat în serviciu în zona de agrement respectivă, cît și de doi minori de toată isprava : **Stelian Sîrbea, de 16 ani**, elev în clasa a X-a a Liceului industrial nr. 3, și **Tiberiu Cătlan, 14 ani**, elev în clasa a VIII-a a Liceului industrial nr. 6. Aceștia au alergat cît au putut de repede în direcția în care se petrecea agresiunea, reușind să rețină pe unul dintre tîlharii care loviseră cu pumnii victima, îi smulseseră poșeta și care, simțind că vin alte persoane spre ei, o luaseră la fugă. În scurt timp au fost identificați și reținuți și ceilalți doi infractori, care urmează să-și primească răsplata.

Infractorii sînt : **Nicolae Mocanu, 21 ani**, din comuna Bălenii Români, județul Dîmbovița, muncitor necalificat la Stadionul din Tîrgoviște, căsătorit, cu 2 copii minori și cu încă 3 condamnări la activ, pentru fapte asemănătoare, **Tudor Voicu, 30 ani**, din Tîrgoviște, căsătorit, cu 3 copii, șofer, condamnat anterior pentru furt, și **Micu Ștefan, 29 ani**, cu domiciliul în comuna Comișani, județul Dîmbovița, căsătorit, fără antecedente penale.

Toți trei se aflau în stare de ebrietate, dar „euforia" alcoolică — se știe — nu poate constitui nici un fel de scuză (decît atunci cînd se produce involuntar, deci în împrejurări independente de voința celui în cauză !). Facem această precizare ca să fim bine înțeleși în privința gravității faptelor comise de cei trei.

Revenind la atitudinea civică a celor doi elevi tîrgovișteni, considerăm că exemplul lor trebuie urmat și de alții, indiferent de vîrstă.

MIHAI GROZAVU ■

IRINA LOGHIN:

„La fiecare nemulțumit, există o mie de oameni gata să mă aplaude"

— Stimată Irina Loghin, sînteți un nume cu multă notorietate în muzica noastră populară, o interpretă de folclor foarte iubită de un public mare și divers. Sînteți — și vă rog să mă contraziceți dacă nu-i așa — unul din cei mai solicitați cîntăreți. Aproape că nu-i de conceput un spectacol de folclor pentru o sală ori o arenă de mii de locuri fără numele dumneavoastră pe afiș. V-aș ruga să ne dezvăluiți cîteva din bucuriile și din necazurile popularității.

— Popularitatea mi-am cîștigat-o cîntînd, cu glasul și cu munca. Eu cînt de cînd mă știu. În familia noastră și tata, Ifrim, și mama, Elena, au dus greul și ușorul vieții cu muzica. M-am născut la Gura Vitioarei, în județul Prahova, la țară, am copilărit între oameni cu o imensă dragoste pentru muzică. Țin minte că eram mică și tata mă legăna și îmi cînta ca să adorm. Îmi amintesc și acum dulceața glasului său. La mine, muzica e chiar viața mea. Am ieșit pe o scenă la 5 ani și din 1962 am cîntat în regim profesionist în ansamblul armatei „Ciocîrlia". Dar pînă atunci mi se cînstise dragostea aceasta pentru muzică și îndrăznesc să spun că și talentul cu „Ordinul Muncii" și Medalia decernată cu ocazia încheierii cooperativizării agriculturii.

— Asta înseamnă să aveți 42 de ani. Iertați-mi observația, dar îi purtați cu la 30.

— Munca și succesul te țin tînăr. Pentru succes însă am muncit cu adevărat. Simpatia publicului o pierzi la fel de repede cum o cîștigi, dacă nu ești serios în profesie.

— Știm de ce simpatie vă bucurați. Ce supărări vă aduc popularitatea, faptul că oricum trebuie să răspundeți cererii publicului ? Vă propun să discutăm puțin și această chestiune : în ce măsură, adică, un cîntăreț foarte iubit de public devine dependent de voința lui.

— Un cîntăreț autentic își ține rangul, ține la bunul său renume, indiferent ce ajunge să ceară o anumită categorie de public de la el. Victor Nițâ îmi aduce în numărul trecut din „Flacăra" — pe un ton și într-un limbaj pe care nu-l înțeleg — o seamă de reproșuri. Nu-i obligatoriu să placă tuturor ce cînt și cum cînt. Eu nu mă supăr dacă există oameni care nu agreează glasul și repertoriul meu, dar am tot dreptul să fiu foarte supărată cînd mi se face proces de intenție. În ce privește repertoriul, cred că unii — cronicari, organizatori — sînt cam rigizi cu alcătuirea lui. Românul e un om vesel, optimismul lui e puterea lui. Cînd ai în program cinci-șase cîntece, e normal ca măcar la bisuri să cînți un cîntec de petrecere. Publicul nu-ți dictează ce să cînți, dar nici nu e drept să-i ignorezi voia. Un spectacol e un prilej de bucurie. Mă feresc de vulgarități, sînt plină de respect față de geniul popular, dar cîntecul vesel are un trecut, în folclorul nostru, și cred că și un viitor. Iar prezentul îl facem noi. Totul e să îl facem cu onoare, cu talent. Mi se impută — în articolul din „Flacăra" — că interpretez „un așa zis folclor contemporan cules de la marginea orașelor sau confecționat de cine știe cine". Aș ține mult să lămuresc cititorii revistei originea fiecăruia din cele cinci cîntece pe care le-am interpretat în spectacolul Ansamblurilor folclorice studențești de la Sala Palatului.

— E și rugămintea noastră. Dealtfel, opinia colegului Victor Nițâ nu-i și a redacției.

— Cîntecul „Inima mea e bolnavă" este o melodie înregistrată de Maria Tănase cu mulți ani înainte de a se stinge. L-am ascultat la Institutul de folclor, înregistrat pe cilindru de ceară. Versurile aparțin altui cîntec. Mi le-a spus Oița Posea din comuna Siriu, rapsod popular cu un glas tare frumos. Mi s-a părut că se potriveau mai bine melodiei de jale, sentimentului acelui cîntec. „Să-ți fie noică de bine" l-am ascultat cîntat în satul Predealul Sărari. Îl zicea un grup de fete. Pe acolo e obiceiul să se cînte în grup. Versurile mi le-a dictat o fată, Lenuța. Nu-i știu tot numele și pentru asta o rog să mă ierte. „Frunză verde și-o lalea..." e un cîntec de dragoste din zona Prahovei. Se cînta mult pe vremea războiului. Am renunțat la cîteva versuri, pe cîteva le-am potrivit eu, dar practic luînd din textele altor cîntece. Cum să cînți ceva ce era specific unui anumit moment cu cuvintele de atunci ? Una este să faci istoria muzicii și alta să apari pe o scenă, în fața unui public care, în cea mai mare parte, n-ar pricepe rostul acelor versuri. Eu nu compun versuri la cîntecele mele, dar nici nu pot să cînt un cîntec exact cum îl aud. Există variante, o aleg pe cea mai interesantă. Un cuvînt, două, un vers, două îți sînt îngăduite și ție. Tot popor sînt și eu. Sîrba „Mamă, urîtul mă cere" e tot din județul Prahova. Melodia nu avea și cuvinte. Le-am luat dintr-o culegere de texte editată de Casa creației populare din Ploiești. În fine, „Mîu bădiță de pe Grui" e cîntecul cu care am debutat în 1962 în ansamblul armatei. Îl știu de la ai mei. Despre versurile acestor cîntece poate să aibă o părere fiecare. Una e însă să ai o părere și alta să condamni în neștiință de cauză. Se discută, spre exemplu, despre autenticitatea unui costum. Spuneți mi și dumneavoastră : să apar pe scenă în opinci și în fotă de cînepă ? Opincile fac autenticitatea unui costum ? Se întreabă oare cineva de felul în care trebuie să fie un costum ca să se vadă în toată sala sub lumina copleșitoare a reflectoarelor ? Dar machiajul nostru, este el chestionat de autenticitate ? Dacă nu te machiezi, ce mai vede din chipul tău spectatorul din ultimele rînduri ale sălii ? Vedeți, dar, cum stau lucrurile : în folclor se știe fiecare specialist și dator cu o idee.

— Despre altimul dumneavoastră disc se vorbește frumos.

— Cred că e un disc bun. M-a acompaniat formația Gheorghe Zamfir, iar prezentarea discului o face profesorul Tiberiu Alexandru. Cînt douăsprezece din cîntecele mele cele mai iubite și îmi e deosebit de plăcut că profesorul Tiberiu Alexandru are numai cuvinte de laudă cu privire la autenticitatea expresiei muzicale și a textului. Sigur, sînt mîhnită cînd întîlnesc oameni care nu-mi apreciază arta însă mă consolez cu faptul că există, pentru fiecare nemulțumit, o mie de oameni gata să mă aplaude și să-mi dea încredere în profesiune, pe scenă și în afara ei.

TUDOR OCTAVIAN ■

O zi la Cheia

Duminică, 29 mai, la primele ore ale dimineții, una din principalele artere ale Capitalei, șoseaua Colentina, cunoștea o animație deosebită. Zeci de autocare, lîngă magazinul Bucur-Obor, își așteptau, să spunem așa, clienții. Cine erau aceștia ? Amănunte și date deosebit de interesante am putut afla de la Lucian Preda, șeful agenției de turism din strada Luterană, și Costel Sandu, președintele compartimentului sport-turism și șeful comisiei pentru activitatea politico-cultural educativă din sectorul doi al Capitalei. Deci, fără a mai lungi vorba, 27 de autocare așteptau să transporte spre stațiunea Cheia, de Prahova, peste 1 500 de bucureșteni, din 47 de unități ale sectorului, formînd, cum dealtfel era scris pe toate mașinile, „Coloana fruntașilor în întrecerea socialistă din întreprinderile sectorului doi". Prin grija Consiliului popular al sectorului, personal a tovarășului primar Nicolae Badea, periodic pentru cei care își fac datoria la locul de muncă, pentru cei mai buni dintre cei buni, au loc, în zilele de duminică, tot felul de excursii. Astfel, numai cu cîteva săptămîni în urmă s-a organizat o ieșire pe Valea Prahovei, iar pe viitor vor avea loc asemenea acțiuni la munte cît și pe litoral. Dar să revenim la drumul de la Cheia. Acesta a avut un caracter deosebit. Pentru a îmbina practicul cu utilul, să spunem așa, organizatorii s-au gîndit să dea manifestării un caracter deosebit. În ce a constat aceasta ? Cîțiva specialiști ai Inspectoratului silvic și ai Plafar-ului — Prahova au avut rolul de a-i iniția pe cei prezenți asupra plantelor medicinale care pot fi culese în această perioadă din zona, bogată, numită Cheia. Așa stînd lucrurile cantitățile culese (muguri de brad, flori de soc și mușețel) au putut fi predate pe loc, contra cost, sau luate acasă. Spus altfel foarte mulți au putut, cum dealtfel s-a și întîmplat, să-și scoată, cum se spune, banii drumului. S-a mai adăugat un spectacol folcloric susținut în pădure, pe iarbă, lîngă minunata scenografie pe care o oferă stațiunea care se numește : Cheia... !

Nici cei din Cheia, factorii răspunzători cu bunul mers al lucrurilor, n-au stat cu mîinile în șolduri. Au primit pe cei 1 500 de bucureșteni, la care se mai adăugau, cum este și firesc, alte cîteva mii, cu tot ceea ce au putut, ca șederea acestora la Cheia să fie cît mai plăcută. Daniel Hriscu, șeful filialei turism a stațiunii, un tînăr inimos și plin de intenții bune, a organizat cîteva puncte de desfacere a produselor, s-a ocupat ca spectacolul folcloric (susținut de artiștii din cadrul O.J.T.-ului Sinaia) să se desfășoare în condițiile cele mai bune. Și hanul cooperației, condus de mai nouă responsabilă Teodor Ploscă (chiar dacă aici lucrurile încă nu merg pe roate — forul tutelar uitînd de acest complex care se ruinează chiar sub ochii noștri) a fost gata să primească cît mai mulți turiști. Sus, la cabana Muntele Roșu, unde au urcat foarte mulți, soții Maria și Vasile Bucurescu spun că : o zi atît de „plină" n-au aflat de mult. Așa stînd lucrurile cabana a fost luată parcă cu asalt. Spus altfel, și Cheia s-a pregătit să primească „Coloana fruntașilor din sectorul doi al Capitalei" așa cum trebuie.

SORIN POSTOLACHE ■

Lumea în care trăim

Viitorul energiei

În fond, totul e legat de energie. Existența oamenilor, progresul economic, evoluția societății, viitorul planetei — totul.

Și totuși, cele mai mari incertitudini, cele mai controversate teorii, cele mai aprige dispute se desfășoară în ultimii ani în lume în principal în legătură cu asigurarea viitoare cu energie a omenirii.

Aprovizionarea cu energie a principalelor țări industriale occidentale — scria agenția France Presse — ar putea fi din nou perturbată în mod periculos la sfîrșitul anilor '80 dacă aceste țări nu-și consolidează efortul energetic pentru a reduce dependența de petrol. Desigur, acest avertisment nu aparține practic agenției franceze de presă. Este de fapt, una din primele concluzii ale unor studii, în curs de publicare, privind securitatea aprovizionării cu energie a celor 24 de țări membre ale O.E.C.D. Aceste studii estimează, pentru începutul anilor '90, chiar un nou „șoc" al prețurilor petrolului. Se apreciază că numai cererea de petrol a celor 24 de țări industrializate, care la începutul anului 1983 a scăzut la mai puțin de 14 milioane barili pe zi, se va ridica, la sfîrșitul anilor '80 la circa 25—29 milioane barili pe zi. Desigur, în cazul în care nu se vor lua măsuri ferme de economisire.

„Riscurile" unui nou decalaj între cererea și oferta de energie planează asupra planetei. Viitorul aprovizionării energetice rămîne nesigur chiar dacă, în prezent, țările petroliere își reduc producția pe măsura descreșterii cererilor.

Aproximativ 90 la sută din energia consumată în lume în 1981 provenea din combustibilii fosili. Iar ipotezele specialiștilor confirmă că aceste resurse vor începe să se epuizeze către anul 2030. În schimb, numai pînă la sfîrșitul secolului, nevoile totale de energie ale omenirii se vor tripla. Este rezultatul firesc al creșterii populației planetei, al progresului tehnic, economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, al omenirii în ansamblul său. În această privință, toți specialiștii sînt unanimi de acord că la ordinea zilei se află continuarea insistentă a politicii de economisire a energiei și, paralel, diversificarea, găsirea unor noi surse de aprovizionare cu energie.

Eforturi în aceste direcții s-au făcut și se fac și în prezent în mai toate țările lumii. Dar problema este mult mai complicată decît pare la prima vedere. Să luăm cîteva exemple.

Țările industrializate dispun de o infrastructură tehnică, dezvoltată în decurs de un secol și jumătate, care se bazează în primul rînd pe utilizarea combustibililor fosili. Reprofilarea pe noi surse de energie se poate realiza numai în cadrul unui proces lent, programat pe mulți ani. Pînă atunci însă, nevoile de combustibili fosili vor crește continuu, încă ani mulți. În același timp, în țările în curs de dezvoltare, în jurul anului 2000 vor fi exploatate noi suprafețe uriașe pentru asigurarea necesarului crescînd de produse agroalimentare. Unele țări, spre exemplu Egiptul, își vor dubla suprafețele agricole pentru a fi în măsură să asigure hrana populației. Va fi nevoie însă de foarte multă energie pentru a face fertile marile întinderi ale deșerturilor sau stepelor. Apoi dezvoltarea economică, a unor industrii și, în special, a petrochimiei, vor necesita, de asemenea, imense surse de energie.

În aceste condiții care e soluția ?

Specialiștii consideră că în prezent există doar două mari opțiuni : energia nucleară sau solară. Ei au luat, desigur, în calculul viitorului toate sursele de energie posibilă — hidraulică, eoliană, a laserilor, a mareelor și multe altele. Dar toate acestea, practic, nu pot acoperi decît într-o mică măsură necesarul de energie al planetei.

Dar chiar și dintre cele două opțiuni posibile pentru țările în curs de dezvoltare există practic una singură, energia solară. Pentru că energia nucleară are pentru aceste țări cel puțin trei dezavantaje, în această perioadă : 1. Necesită investiții foarte costisitoare. 2. Necesită cadre tehnice foarte bine pregătite. 3. Necesită o perioadă lungă de construcție și măsuri speciale de securitate împotriva unor posibile poluări.

S-a constatat însă că energia primară furnizată de radiațiile solare este nu numai abundentă, ci și cea mai ieftină și pe deplin utilizabilă din punct de vedere tehnic în mai toate țările, și, mai ales, în cele în curs de dezvoltare cu o climă corespunzătoare. Tehnologiile folosite pentru energia solară sînt simple și, ca urmare, aceste instalații pot fi fabricate în termen scurt pentru utilizarea lor industrială. Întrucît producția de energie solară nu este centralizată, se pot alimenta ușor cu energie unele zone îndepărtate, izolate, fără să fie necesară amenajarea unor rețele costisitoare de distribuire. Energia solară este, de asemenea, singurul mijloc de a dezvolta infrastructura tehnică fără să fie prejudiciat mediul înconjurător.

„Setea de energie" a omenirii oferă statelor industrializate un larg cîmp de acțiune pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare. Iar „industria solară" ar putea reprezenta o incontestabilă posibilitate de export pentru industria țărilor industriale.

Dar dincolo de ipoteze, calcule și pronosticuri, un lucru este cert : momentul este al economiei de energie ! Cel mai important efort trebuie întreprins în această direcție — a economisirii energiei. Astfel, economisirea devine o sursă importantă ce trebuie utilizată la maximum...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Canibalul și bogăția

Aș fi putut vorbi pe larg despre viața și activitatea acelui Emmanuel de Mitry care, în 1926, se căsătorea cu Marguerite De Wendel — fiica cea mare a miliardarului francez François de Wendel, regele oțelului, succedîndu-i apoi în multe din funcțiile pe care acesta le-a deținut pînă la moarte, 1949 — iar luna trecută a încetat din viață, în vîrstă de 90 de ani.

Dar, la fel de bine, aș fi putut zăbovi asupra unui alt lucru mai familiar copiilor, ce au posibilitatea să vadă pe marele și micul ecran desene animate, între care și pe cele cu Bambi, acel vestit pui de căprioară, făcînd un recviem meritat celui ce a creat acest personaj — Maurice Jake Day —, unul dintre primii animatori ai studiourilor Disney.

Însă am renunțat la fiecare dintre știrile amintite în favoarea alteia, în al cărei titlu, o revistă franceză folosește un singur cuvînt care, oricîte frisoane ar trezi, trebuie scris și aici și voi explica mai tîrziu pentru ce — Canibalul. Despre ce este vorba : la 11 iunie, acum doi ani, aflat în Franța, un tînăr japonez de 1,48 m înălțime invită acasă la el o blondă olandeză care, după cum susținea, pentru el reprezintă inaccesibila frumusețe. Ajunsă la Issei Sagwa, cum se numește omul din „Țara Soarelui Răsare", acesta îi declară, dintr-o suflare, dragostea sa înfocată, cum se întîmplă uneori în asemenea ocazii. Tînăra blondă olandeză izbucnește în rîs. Nu-l crede ? Ignoranță deliberată ? Obișnuință cu asemena declarații ? N-avem de unde ști, acum. Cert e că, șocat de reacția iubitei, îndrăgostitul ia o carabină, îi trage un glonț în cap. Restul e îngrozitor, dar rezumat pe scurt ar arăta cam așa : cu un singe rece exemplar, la antipodul total al înflăcăratului îndrăgostit, o taie în bucăți, face fotografii color ale acestora și apoi le transformă în hrană. După numai cîteva zile, este arestat de polițiști dar el le declară senin, lăsîndu-i siderați, că a visat dintotdeauna să înfulece o tînără. În asemenea condiții, expertii nu-l pot considera decît nebun și astfel nu va mai fi judecat. Va rămîne însă o enigmă dintre cele mai mari ale psihiatrilor, care-l trimit la azilul Villejuif. Între timp, la Tokio, se va și publica romanul trăit al crimei sale — inexplicabile, cum scrie un ziarist francez — iar cartea cunoaște un succes răsunător : se vînd 600 000 exemplare. Lucrurile nu se opresc aici : ea primește chiar premiul Akutagawa, care, în țara samurailor legendari, nu e o oarecare distincție. Mai mult, regizorul japonez Turo Kara, fascinat și el de afacerea care a traumatizat țara sa, a corespondat cu cel internat la azilul Villejuif, publicînd apoi volumul „Scrisori de la Sagawa" și acum vrea să turneze un film. „Dorință obsesivă". Dar Kara trebuie să facă față concurenței lui Naguisha Oshima, realizatorul filmului Furyo (prezentat zilele trecute chiar la Cannes), care, și el, vrea o peliculă cu același subiect. La care, enigmaticul pacient al azilului citat i-a scris fără remuscări : „Dacă domnul Kara vrea să afle cine este cu adevărat autorul crimei aș fi fericit să-i răspund". Și astfel. Sagawa visează să devină și coautorul unui scenariu despre incredibila sa crimă. Dacă volumul s-a vîndut în atîtea sute de mii de exemplare, filmul nu ar cunoaște același succes, se întreabă el, îmbogățit subit de pe urma unei monstruoase omuciderl... Și iată că e luat în serios.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Îmi pare rău, cu destulă întîrziere, documentarul unui eveniment de presă găzduit de Senegal toamna trecută: al XVIII-lea congres al presei de limbă franceză. Dar publicația care le însumează : „La Gazette" este datată martie-aprilie, 1983, ceea ce mă liniștește, înțelegînd deci că reprezintă de fapt cea mai proaspătă ediție tipărită.

Congresul a cantonat, dacă înțeleg bine, într-o zonă de interes pentru mine, străvezie dealtfel, din această coloană săptămînală : o nouă ordine internațională în domeniul informațiilor.

Spunea Jean Marie-Vodoz, președintele uniunii în cauză, referindu-se la oportunitatea dialogului ca dimensiune a existenței, punctat pe diversele-i coordonate, Nord-Sud, Sud-Sud, Nord-Nord : „Necesitatea acestui dialog devine aproape dureroasă într-o lume în care conflictele, masacrele, exploziile apar drept obișnuit cotidian, într-o lume în care popoarele nu pot explica limpede jocurile periculoase și complicate la care participă. Niciodată necesitatea unui progres comun al tuturor țărilor, în egalitate deplină de drepturi și în respect mutual, nu a apărut mai clară. În acest spirit se cuvine acționat pentru o nouă ordine a informațiilor".

S-a rostit la tribuna amintitului congres un lucru deosebit de frumos : „Lumea are nevoie de Africa. Se impun deci eforturi pentru a descoperi talentele sale de expresie orală, scrisă, sonoră".

Ceea ce se spune despre Africa devine valabil pentru întreaga Lume a treia. Ea trebuie cunoscută ; în momentul de față nu poate fi ignorată participarea acestei imense părți a globului terestru — 70 la sută din populație — la viața, la pulsul, la fericirile și nefericirile planetei.

Cum se poate face cunoscută ea însăși în condițiile în care continuă să se cunoască puțin pe sine ? Cum să aflăm despre ea ce ar fi interesată să ne comunice, în condițiile în care sărăcia mijloacelor de informare rămîne vizibilă, fără reale promisiuni de schimbare în bine ? Ce înseamnă zestrea la acest capitol am mai vorbit în rubrica de față : 22% din cărțile publicate, 17% din tirajul total al ziarelor, 9% din consumul de hîrtie de ziar, 27% din emițători și 18% din receptorii radio, 5% din emițători și 12% din receptorii de televiziune. Vom fi convinși că a rămas drum lung pînă cînd africanii și odată cu ei toți cei situați în acolada Lumii a treia se vor putea considera ieșiți pe Strada Mare unde să poată vorbi de la egal la egal cu alții, despre ei și despre ceilalți.

Nevoia de a fi descoperit

Dar nu sînt astea adevăruri spuse acum prima dată și nici nu se observă abia azi cît de greu este să asculți și să dai dreptate cuiva care gîndește altfel decît tine. Aspirațiilor spre egalitate li s-a răspuns cu somnifere destinate să antreneze ofensiva declanșată și bine condusă pentru o nouă stare de lucruri.

Contra acestor mijloace de descurajare se manifestă cu vigoare voci numeroase și fără îndoială autorizate.

Informația este umanitatea în acțiune, spunea președintele Senegalului la același congres desfășurat în capitala țării sale. Informația constituie un mesaj care antrenează o reacție anume, aceasta la rîndu-i nerămînînd fără efect. Prin urmare **nu există informație inocentă**, atrăgea atenția șeful de stat african, răspunzînd astfel acelor teoreticieni ai genului care nu ostenesc în a pleda pentru vînzarea și cumpărarea noutăților, ca orice marfă, și implicit pentru dreptul de a opera pe acest tablier fără a fi obligați să dea nimănui socoteală în legătură cu ce spun, cum spun, cu ce efecte se soldează manipularea de informație neglijentă, tendențioasă.

Randolph Hearst susținea, pe vremea lui, că informația reprezintă ceva **necesar interesant și nu necesar important**. Nu ne vine deloc greu să recunoaștem printre teoreticienii și practicienii de astăzi, pe acei destui la număr care se revendică direct dintr-o asemenea optică. Președintele senegalez apelează la exemple convingătoare. Iată unul dintre ele : foametea existentă în lume reprezintă o informație demnă de interes pentru ziaristul occidental. Eforturile guvernelor pentru a-i face față nu mai prezintă interes și în consecință cititorul „informației obiective" deja prezentate va fi tentat să considere autoritățile Lumii a treia vinovate de inerție și inactivitate.

Vom recunoaște, alături de domnia sa, că **orice informație pentru a nu fi ipocrită, trebuie să țină cont de procesul în care se înscrie, să rămînă în contextul său.** Organizarea actuală a lumii comunicațiilor nu permite, din motive care nu sînt greu de descifrat, ținînd de piață — a informației — și de legile ei, să se respecte acest adevăr.

NEAGU UDROIU ■

Fără îndoială că unul din cele mai de seamă evenimente artistice ale anului îl constituie inaugurarea, la Muzeul spaniol de artă contemporană de la Madrid, a unei expoziții retrospective Salvador Dali, reunind 400 de tablouri ale artistului.

Primul tablou, un peisaj, datează din 1914, cînd Dali avea 10 ani, iar ultimele, vreo 20, sînt pictate în anii '80, după ce Dali, care fusese atins de o gravă depresiune și acuzînd simptome ale maladiei Parkinson, a reînceput să picteze. Cea mai recentă pînză, realizată în martie 1983, inaugurează de fapt un nou stil, o nouă epocă în creația artistului : o esențializare fără cunoscuta grijă pentru detaliu, pentru dantelăria desenului, care l-a făcut celebru. Multe din picturile expuse provin din colecția personală a lui Dali și a soției sale Gala, decedată anul trecut. Dealtfel, expoziția însăși este în bună măsură consacrată memoriei Galei. Retrospectiva cuprinde, de asemenea, celebrele sale pînze antirăzboinice, între care Pax atomica, realizată imediat după lansarea bombei atomice americane asupra Hiroshimei, precum și portretul suprarealist al lui Picasso, celălalt mare artist al veacului nostru, cu 23 de ani mai mare decît Dali și foarte apreciat.

Pentru realizarea expoziției, Dali și-a deschis seifurile de la băncile elvețiene și mai ales de la New York, pentru ceea ce-i aparținea, și în același timp a împrumutat tablouri de la alți deținători. Referitor la aducerea pînzelor din America, Robert Descharnes — omul său de încredere de astăzi, după experiența amară pe care a avut-o cu fostul lui secretar Enrique Savater — povestește : — La 30 septembrie 1982 am încărcat camionul care transporta tablourile lui Dali la aeroportul Kennedy din New York. Acolo am luat imediat un Jumbo al companiei Iberia, care a făcut un ocol special la Barcelona pentru a depune aici operele lui Dali. Avionul care aducea, în același timp, pe toți Murillo din America (pentru o retrospectivă Murillo care a avut loc în toamna trecută la Prado) avea un nume predestinat : el se chema Goya.

De la Napoleon la Dali

Între timp, la Figueras, orașul natal al artistului, se lucrează la mărirea clădirii Teatro-Museum-ului, inaugurat în 1974 și care rămîne, împreună cu Prado, muzeul cel mai vizitat din Spania. În acest loc, potrivit declarațiilor repetate ale lui Dali, va trebui să poposească operele sale după moartea lui. Artistul locuiește în apropiere, într-un impunător castel. De la moartea soției este învesmîntat tot timpul în alb. El supraveghează îndeaproape amenajările de la Teatro-Museum. Din cînd în cînd, după-amiezile, se deplasează la fața locului, la muzeu : sînt singurele lui ieșiri din casă. „Cînd spada mea va înflori din nou..." este un vers pe care lui Dali îi place să-l repete, făcînd aluzie la zile mai bune în care — deși nu e sigur că le va mai apuca, avînd în vedere vîrsta sa înaintată (la 11 mai a împlinit 79 ani) și încercările pe care le-a traversat în ultimul timp — continuă totuși să creadă.

Solitarul de la castelul Pubol, unul dintre cei mai mari artiști ai secolului nostru, este în prezent și cel mai scump pictor în viață din lume. Două din pînzele sale din marea epocă suprarealistă au fost vîndute recent, la o licitație publică ținută la galeriile Christie's din Londra, cu un milion de dolari fiecare. El a bătut toate recordurile de afluență : la Beaubourg — 1 258 991 vizitatori ; la Madrid, zece mii de persoane defilează zilnic prin fața celor 400 de Dali. Iar marele artist, care visa pe vremuri să devină Napoleon, nu mai vrea să fie Napoleon. Pretențiile l-au crescut : acum Dali vrea să fie Dali.

ION D. GOIA ■

(După FÜR DICH — R.D.G.)

„Carnetele secrete" ale lui Hitler

Afacerea „carnetelor secrete" ale lui Hitler are pînă în prezent la activ două bombe: prima, anunțarea cu surle și trîmbițe a „descoperirii" carnetelor și începerea publicării lor; a doua — declarația oficială a guvernului R.F.G. prin care se anunță că pretinsul jurnal al Führerului este un fals și că vinovații vor fi trași la răspundere. Logica desfășurării faptelor cere însă cel puțin încă o bombă — dezlegarea misterului, lămurirea întregii afaceri. Dar această bombă deocamdată întîrzie. Între timp, filele dosarului se înmulțesc, ies la iveală noi amănunte și, odată cu ele, se propun fel de fel de variante, se fac numeroase speculații.

Ce sînt „carnetele"

Revista franceză „Paris Match", unul din magazinele care și-au asigurat — contra cost, firește — textul presupusului jurnal al lui Adolf Hitler, relatează: «La 23 februarie 1983, un emisar de la „Stern" s-a întîlnit cu directorul „Paris Match"-ului și i-a spus, sub formă de secret absolut, că un document istoric extraordinar a fost regăsit, undeva în Europa, de către unul din reporterii lor (e vorba, desigur, de Gerd Heidemann): carnetele secrete ținute de Hitler între 1932 și 1945. Doar doi conducători de la „Stern" erau la curent, și ei propuneau Match-ului publicarea cu prioritate a documentului. Într-adevăr, această descoperire istorică a trezit imediat imensul nostru interes. Cîteva săptămîni mai tîrziu, ne-am trimis reprezentanții să examineze documentele depuse într-un seif blindat, la Zürich. Reprezentanții noștri așteaptă într-o sală cu pereții goi. În încăpere se află scaune și o masă. Apar doi oameni, trăgînd pe cărucioare două lăzi de oțel. Acestea sînt deschise, carnetele sînt aliniate în tăcere pe masă. Sînt clasate în teancuri inegale, pe ani. Sînt 60 de caiete de 21×27 cm, conținînd fiecare 100 de pagini scrise de mînă cu cerneală neagră, fiecare caiet acoperind o perioadă de două pînă la patru luni. Pe fiecare carnet, semnătura lui Adolf Hitler. Pe fiecare copertă de piele albastru închis, inițialele aurite A. H., în caractere gotice. Pe uncle din ele este aplicat sigiliul de ceară roșie al celui de-al Treilea Reich. La cererea noastră, unele din aceste carnete sînt deschise de către reprezentanții „Stern"-ului, care ne citesc extrase la alegerea noastră. Fascinantă și tulburătoare impresie: glasul lui Hitler, glasul cel mai secret al lui Hitler se înalță, în această cameră anonimă din Elveția, în 1983. Dar este oare într-adevăr glasul său?». După cum avea s-o dovedească desfășurarea ulterioară a evenimentelor, întrebarea era cît se poate de oportună.

Cîte ceva din conținutul „jurnalului"

Din fragmentele care au apucat să fie tipărite, cititorul a putut afla — e adevărat, era vorba de o presupusă imagine pe care și-o făurea chiar autorul, deci suspectă de la bun început de subiectivism, de poleire și de ajustare în favoarea sa a faptelor consemnate, pentru a lăsa posterității o imagine cît mai măreață, în stilul lui Napoleon — că Führerul era altfel decît a intrat în conștiința publică. Dezaprobînd excesele comise în timpul manifestațiilor antievreiești din „Noaptea de Cristal" în 1938. Plin de admirație pentru adversarul său, primul ministru englez Neville Chamberlain. Cruțînd trupele engleze blocate la Dunkerque în 1940. Dispus întru totul să facă pace cu Marea Britanie, și Albionul a fost acela care s-a arătat perfid, ca de obicei! Încăpățînat în pacifismul său — el îl pune pe amicul său Hess să sară într-un avion și să se ducă în Scoția, cu scopul de a sta de vorbă direct cu Churchill. Înconjurat însă de oameni incapabili — drama tuturor oamenilor mari de la Nero încoace. Cine este — potrivit carnetelor, adică, cum s-ar spune, potrivit opiniei lui Hitler însuși — șeful SA, Röhm? Un mincinos și un laș, de aceea trebuia eliminat. Dar Goebbels, șeful propagandei naziste? Un doctoraș care își pierde vremea umblînd după fuste. Cum apare Himmler, șeful SS, despre care se credea totuși că se bucura de încrederea patronului? Un „crescător de găini", un „prăpădit însetat de putere" Singur secretarul său Bormann binemeritează. Dar, zice Führerul, i-ar fi trebuit vreo patru sau cinci ca el. În ceea ce privește „soluția finală" a problemei evreiești, ea nu este deloc menționată. Aceasta vrea să zică cum că, vezi bine, el, Hitler, nu era la curent cu ceea ce se petrecea în lagărele de concentrare și că toate ororile săvîrșite acolo s-au datorat unor ființe mișrave ca Eichmann sau Barbie. Fost-au, prin urmare, acei Adolf un monstru, un isteric? Nici pomeneală. El a fost un brav german, puțin ridicol, puțin depășit de evenimente, dar un patriot care, dacă ar trăi astăzi, în numele anticei civilizații a runelor, în numele cavalerilor Teutoni, ar refuza instalarea de rachete Parshing de către barbarii de peste Ocean pe solul sfînt al vechilor germani.

Și dacă „jurnalul" era autentic?

Față de un asemenea conținut, care înseamnă în fond o reabilitare, fie și parțială, a lui Hitler, s-au auzit și voci iritate de însăși ideea de a lua în considerație jurnalul, pe care îl respingeau apriori. Această iritare nu se justifică însă defel. În primul rînd, pentru că o reabilitare propriu-zisă nu s-ar fi produs, căci orice ar fi fost scris în caiete, faptele concrete, indubitabile, n-ar fi putut cu nici un chip să fie șterse din istorie. Nici un fel de carnete, oricît ar fi ele de autentice, nu pot șterge din memoria noastră viețile pierdute de români, sîngele vărsat de români într-un război provocat de Hitler, ciuntirea și sărăcirea țării ca urmare a acțiunilor căpeteniei naziste; nici un fel de carnete nu vor putea acuza vreodată exterminarea de către naziști a milioane de evrei în lagărele morții; nici un fel de carnete nu vor putea face uitate jertfele și suferințele popoarelor din toate țările prin care au mărșăluit batalioanele lui Hitler. În al doilea rînd, iritarea față de un eventual jurnal al Führerului apare ca nejustificată pentru că istoria trebuie scrisă așa cum a fost, sine ira et studio. Nu faptele, probele, documentele trebuie adaptate la o schemă prestabilită, la o concluzie trasă dinainte, ci invers, concluzia trebuie să se bizuie pe fapte, pe elemente materiale. Și dacă apar noi elemente de acest fel, care nu se potrivesc cu imaginea de mai înainte, imaginea trebuie modificată, nu probele. Și încă ceva: trebuie făcută cuvenita distincție între pamflet și studiul științific al istoriei. Îmi amintesc că la puțini ani după terminarea războiului s-a tipărit la noi o carte, tradusă din limba rusă, „Călăii Europei", care prezenta biografiile caricaturale ale căpeteniilor hitleriste. În prefața cărții — nu mai țin minte cine o semna — se arăta că „pamfletul nu poate și nu trebuie să înlocuiască studiul". Observație valabilă oricînd, și cu deosebire în cazul de față, al „carnetelor secrete" atribuite lui Hitler. Căci dacă aceste carnete ar fi fost autentice, istoriografia n-ar fi avut decît de cîștigat.

Stadiul actual al afacerii

Din relatările presei apărute după declarația oficială de fals și după sistarea publicării jurnalului, se poate țese o lungă istorie, din care rezultă că „Stern" a fost indusă în eroare de reporterul său Gerd Heidemann, acesta a fost indus în eroare de Konrad Fischer, iar Konrad Fischer pare a fi fost indus în eroare de misteriosul Mirdorf. Dar Mirdorf (în cazul cînd există)? A fost și el înșelat de altcineva? Sau lanțul (slăbiciunilor?) se oprește aici? Dacă da, atunci cine a pus la cale toată lucrătura? Și în ce scop? Referitor la scop, s-au făcut multe presupuneri: că neonaziștii au regizat o resurecție a cultului Führerului; că adversarii revistei „Stern" i-ar fi întins acesteia o cursă spre a o compromite; că e vorba doar de o manoperă lucrativă, menită să urce tirajele și să sporească încasările; că ar fi opera unor oficine din alte țări ș.a.m.d. Nu se exclude nici posibilitatea ca unii din acești factori să fi acționat concomitent.

Dar ceea ce miră foarte tare și stîrnește altă serie de întrebări este faptul că toate argumentele invocate în contra autenticității carnetelor sînt indirecte, colaterale: că sînt unele nepotriviri, că sînt unele omisiuni, că avionul care, după cum se afirmă, ar fi transportat documentele lui Hitler a ars în întregime, că nimeni din anturajul Führerului nu știa că el ține un jurnal, că de fapt nici n-ar fi avut timp să-l scrie, că hîrtia caietelor ar fi fost fabricată prin anii '50 etc. Însă proba cea mai importantă, expertiza grafologică, a dus în toate cazurile la concluzia că scrisul este al lui Hitler (americanul Ordway Hilton, specialist în analiza de documente istorice, profesorul Huebner de la Arhivele federale din Coblence, doctorul Max Frey-Zuler, șeful serviciului științific al poliției din Zürich și, în sfîrșit, celebrul istoric englez Hugh Trevor-Roper, de la Cambridge; e drept, acesta din urmă a dat ulterior înapoi). Pe de altă parte, unii au susținut că e vorba de un fals chiar înainte de explozia celei de-a doua bombe. Astfel, „Le Canard enchaîné" scria: «Memorii adevărate ale unui nebun furios, ori un fals furios îndelung ticluit de către o oficină specializată? A doua soluție este probabilă. O mistificare de acest fel nu-i chiar așa de greu de meșterit: chemați-l mai curînd pe Emile Ajar. Cu un pic de ingeniozitate și cu negri pricepuți, orice Druon, cel mai mărunt Peyrefitte ar putea să vă redacteze „Carnetele intime ale bunului Dumnezeu" sau „Cum am dictat Tablele legii pe Muntele Sinai". Și ei ar putea într-un timp foarte scurt să vă ofere bune pagini din jurnalul secret al lui Stalin: „Partidele mele de table cu prietenul meu Hitler"». (E de observat că spiritualul autor are tot timpul în vedere confecționarea textului, omițînd grafia.)

Însă dincolo de orice presupuneri sau considerații rămîne evidența de necontestat: materialitatea „carnetelor" înșeși mile lor de pagini și milioanele de semne trasate unul după altul, într-o fluentă scriere gotică, cu grija constantă de a urma grafismul lui Hitler în cele mai mici particularități ale lui și, în același timp, în toate meandrele evoluției lui. Fapt care ne pune inexorabil în încurcătură: cum a putut un falsificator amator, chiar ajutat de complici — și atunci, care: istorici specializați, profesori universitari, ilustri grafologi — să facă această muncă de Sisif? Să cauți să imiți un scris pe parcursul a 6 000 de pagini? Și să-l imiți astfel încît experți grafologi de prestigiu să-l declare autentic? Și apoi, autorul unei astfel de performanțe să fie, pe de altă parte, atît de ageamiu încît să nu știe că se face și expertiza hîrtiei? Cu ce știm pînă în prezent nu putem răspunde la întrebările puse. Repetăm, piesei îi lipsește actul III. Poate că el va începe să fie scris odată cu interogatoriile ce se vor lua lui Heidemann și lui Konrad Fischer.

ION D. GOIA

Momeala doctrinară a sfîrșitului

Straniu și, oricum, detestabil acest paradox, această momeală doctrinară care s-a așezat la baza duelului nuclear. În paralel cu dezvoltarea aiuritoare a armamentului atomic, a tehnologiei de asasinat în masă se vîntură cu înverșunare ideea „capacității" de „limitare a războiului viitorului". Cu alte cuvinte, deși s-a ajuns dincolo de posibilitatea de a se face Terra țăndări, unii experți, irresponsabili sau de un cinism care întrece granița înțelegerii normale, biiguie teoria „condensării conflictului nuclear", a „șanselor de a configura frontiere schimburilor de salve"...

Tot experții, de astă dată avînd gîndirea limpede și viziunea clară a consecințelor unui eventual lanț de riposte, atrag serios atenția asupra efectelor care au început să scape de sub control în prezent și în perspectivă în acest domeniu crucial al istoriei moderne. Dar să citîm din „Newsweek": «La începutul cursei înarmărilor, descurajarea însemna doar a avea suficiente arme, astfel încît să existe destui supraviețuitori după un atac general pentru ca ei să poată devasta țara inamicului într-o acțiune de ripostă globală. Apoi, caracteristicile armelor nucleare și strategia au devenit tot mai complicate. Noua ipoteză era că fiecare parte va încerca să distrugă rachetele și capacitățile militare ale celeilalte fără să distrugă populația civilă. Dar tehnologia MIRV a sporit avantajele primului atac, cel puțin în teorie. Astfel, teoretic, o rachetă dotată cu zece focoase ar anihila cinci rachete surprinse în silozurile lor și avînd fiecare zece focoase. Tehnologia MIRV a redus, de asemenea, posibilitatea ca războiul să poată fi limitat la obiective militare. Ar putea, oare, toate aceste atacuri și contraatacuri să fie efectuate cu o precizie atît de mare încît să nu declanșeze un război universal? Experții nu sînt deloc siguri de acest lucru».

Acum, azi, relația între fondul de kilotone nucleare al Europei și numărul locuitorilor a ajuns la raportul de 1 la 11 400. De atîtea ori un european poate fi ucis, în condițiile unui holocaust atomic. Tot de atîtea ori ar putea fi investit cu dreptul la viață, la cultură, la fericire.

Dreptul la viață se află însă sub zodia riscului, a riscurilor de tot felul, inclusiv al aceluia generat de o apăsare greșită pe butonul de declanșare a unui atac nuclear.

Citez tot din „Newsweek" un pertinent pasaj pe tema imperfecțiunilor omenești și tehnice într-un domeniu în care eroarea minimă poate antrena dezastre maxime: panoplia nucleară. „O alertă falsă, semnificativă, care a durat șase minute, s-a produs cînd un tehnician a montat din greșeală pe un computer militar american o bandă magnetică simulînd cu armele nucleare. O lansare neautorizată ar necesita, fără îndoială, o combinație de erori, dar posibilitățile sînt numeroase și crescînde. Oare trebuie să ne lăsăm țiriți pasiv spre momentul cînd întîmplarea va înmănunchia masa critică a plutoniului și drogurilor, alcoolului, nevrozei sau erorii computerului și ne va distruge pe toți cu toate valorile noastre?"

Întrebarea pare dramatică. Și este. Starea mintală precară, fie și o secundă, a unui dispecer, abulismul unui aviator sau nervozitatea unui comandant de submarin nuclear pot declanșa, într-o reacție în lanț, atacuri din greșeală, riposte corecte la greșeală, explozia Terrei și implozia istoriei.

O asemenea gafă totală care va transforma asasinarea pămîntului într-o sinucidere are la îndemînă, pe tot traseul, un înspăimîntător suport material: doctrine absurde, apologeți demenți, un carusel fantastic de mijloace de producție, personal de întreținere, fonduri uriașe și arta de a tensiona constant viața mondială. Toate acestea pentru a transforma un paradis terestru oricînd realizabil într-un infern și fără precedent crater care nu va rememora nimănui nimic...

RADU BUDEANU

Sheila a învățat să plîngă

Pentru că maltratase un copil de trei ani, Sheila, o fetiță americană în vîrstă de 6 ani, a fost trimisă la un spital de boli mintale, dar, din fericire pentru ea, toate locurile erau ocupate. În așteptarea unui loc vacant în această tristă instituție, judecătorul de la Tribunalul pentru minori a încredințat-o în custodie tatălui ei (un bețiv notoriu, care „locuia" mai mult în închisori decît acasă), cu obligația de a o trimite la o școală specială de modelare caracterială.

În prima zi de școală Sheila profită de pauză, scoate din acvariu pești-șorii exotici îngrijiți și iubiți de întreaga clasă și-i înțeapă în ochi cu un toc. În zilele următoare a distrus mobilierul dintr-o clasă alăturată, a încercat să incendieze școala. Copila furioasă, mai mică de înălțime decît cei de vîrsta ei, poartă o singură pereche de jeans murdari, are părul nespălat de luni de zile și colcăind de păduchi, mîroase atît de urît încît nici un coleg n-o acceptă în banca sa. O ultimă notă personală — Sheila nu știe să plîngă! Ea nu este capabilă să dizolve în lacrimi rigiditatea unui temperament de oțel. După trei zile de școală Sheila este chemată la director. O însoțește profesorul ei Torey Hayden considerat „un antitalent pedagogic" ale cărui metode sînt „absurde" și „inutile". Fetița este bătută cu brutalitate de director, în pofida protestelor lui Hayden. Suportă însă pedeapsa cu stoicism, fără o lacrimă, convinsă, o dată în plus, că judecata ei este cea reală: „cel mare-l bate pe cel mic, puternicul îl pedepsește pe cel slab". Logica ei este cutremurătoare: „Dacă nu plîng, nimeni nu-mi poate face rău. Dacă nu văd lacrimi, ei nu știu că sufăr. Așa că învingătorul sînt eu". Sheila este tratată cu multă înțelegere de profesorul ei, primește mici cadouri, face plimbări și poartă lungi conversații cu Hayden care descoperă un copil deosebit, cu o bogăție sufletească imensă, cu disponibilități afective uriașe. Cu un tată în pușcărie sau, în cel mai bun caz, prin baruri sau circiumi, cu o mamă care, în plină autostradă, a dat-o jos din mașină pentru a se elibera, Sheila avea toate motivele să-și piardă controlul. Hayden, pe care-l iubește acum cu disperare și-l ascultă orbește, apreciază că: „în realitate, fetița e un minuscul bloc compact de forță și cură), de voință pentru supraviețuire. Șase ani de viață fără speranță i-au gravat în subconștient o lege cumplită: «cei duri rezistă»"!

A trecut un an. O fetiță frumos îmbrăcată, parfumată, cu lungi plete blonde, frumoasă și veselă se pregătește să treacă în clasa a 3-a (sărind peste 2 ani de studii). A obținut valori maxime la toate testele, iar indicele său de inteligență (IQ) este 180, cu cinci puncte peste cel al lui Albert Einstein! E o zi de sărbătoare. Pentru a o răsplăti pe Sheila, Torey Hayden și prietenul său Chad, avocatul care a salvat-o de balamuc, o duc la un mare restaurant. Copila este în extaz. „Voi sînteți părinții mei", exclamă ea. Dar cum orice minciună este contrară principiilor pedagogice ale lui Hayden, el o corectează: „Sîntem mai mult decît părinții tăi, sîntem prietenii tăi. Părinții sînt rodul destinului, prietenii ți-i cîștigi în fiecare zi. Ei te iubesc pentru că meriți, nu pentru că trebuie". Dorința de a avea o familie este mult mai puternică și Sheila insistă: „să ne prefacem totuși măcar astă seară să-mi fiți voi mamă și tată..."

Deși se părea că totul merge bine, calvarul acestui copil nu se încheiase. Într-o zi a venit la școală palidă și tăcută. Din cînd în cînd se precipita spre toaletă. Torey observă sub banca ei o baltă de sînge. Cheamă o ambulanță și pe drum, înainte de a-și pierde cunoștința, Sheila povestește. Proasoăt ieșit din pușcărie, unchiul Jerry, fratele tatălui său, a venit să locuiască în insalubra și neîncăpătoarea lor locuință. Și unchiul i-a făcut cadou o rochie nouă și i-a arătat un joc nou. Violul. Și, pentru că violul nu se putea produce din cauza dimensiunilor liliputane ale fetiței, bestia și-a făcut loc cu un cuțit de bucătărie. Cuțitul a perforat vaginul copilei, oprindu-se în rect. A urmat o operație lungă, o convalescență lungă și Sheila, din nou înfierbîntoare, a-a întors la școală. Torey se întreba dacă fetița, vindecată trupește, va reuși să se refacă psihic după groaznicul șoc. Pentru că, deși învățase să scrie, să citească și să socotească, copila care mergea pe 8 ani nu învățase să plîngă. Paradoxal, lacrimile au izbucnit tocmai cînd Chad, „tata Chad" i-a făcut cadou o rochiță. Nici în brațele protectoare ale lui Hayden nu s-a putut liniști multă vreme. Explicația a fost simplă. Unchiul Jerry îi dăruise o rochie asemănătoare și copila a fost îngrozită la gîndul că iubitul ei prieten Chad ar putea dori ceea ce unchiul...

Odată cu aceste lacrimi a venit și eliberarea. Handicapată de iubirea ce le-o purta lui Hayden și Chad de care era legată printr-un cordon ombilical invizibil, Sheila trebuia învățată să crească fără complexul abandonului, să se țină pe propriile ei picioare. Încet, cu multă discreție, i-au fost oferite o serie de preocupări care o făceau independentă de cei doi prieteni. Și într-o zi, pe față cu un zîmbet ce o transfigura parcă, trăind un vis secret, ascultînd o muzică interioară, Sheila dansa în curtea școlii. Un salt, o piruetă, pletele aurind în soare. Se vindecase: învățase să plîngă și să rîdă.

IOAN ROȘCA

Da, da, da, Rapidul e în A!

Rapid 1983 : bun venit în divizia A !

Nu mai încape nici o îndoială, vom avea din nou Rapidul pe prima scenă fotbalistică a țării. După 6 ani de căutări și dezlușiri, cea mai pitorească echipă din fotbalul nostru își va recăpăta, din toamnă, locul meritat, reinoind tradiția cuplajelor bucureștene. Duminică, după 2—1 cu Mecanică fină, cînd nimic potrivnic nu se mai putea întîmpla, galeria „Giulești" a vinturat, pînă noaptea tîrziu, străzile de lîngă Podul Grant, scandînd cu însuflețire „Da, da, da, Rapidul e în A", bucurîndu-se ca un copil cu o mie de suflete.

Dincolo de simpatia pentru un club sau altul, revenirea Realului Giulești trebuie să ne bucure pe toți. Pentru că, vorba poetului Adrian Păunescu, prin Rapid reintră în divizia A însuși fotbalul românesc și cei mai frumoși suporteri ai lui.

Poate că Rapidul a fost și a rămas o echină de cartier, legată sentimental de Gara de Nord, de Podul Grant și de Calea Griviței. Dar nici o clină, într-o istorie zbuciumată de 60 de ani (actul de întemeiere a echipei datează din 25 iunie 1923), Rapid n-a însemnat numai atît. Ea a fost (va mai fi ?) pata de culoare a fotbalului românesc. Sarea din bucatele campionatului nostru. Iubirea de-o viață a lui Fănuș Neagu. După Gheorghe Tomozei, semnificația înfrîngerii acceptate cu umor. Demnitatea eșecului și noblețea pagubei. Grelerele, ca să-l citățm pe Ioan Chirilă, care a cîntat totdeauna ilozia că fotbalul nostru ar putea fi mai bun. Ratarea ridicată la rang de gol etc., etc.

Numai femeilor iubite li s-au dedicat versuri ca acelea închinate, de-a lungul timpului, Realului Giulești :

„Sîntem peste tot acasă
Porțile ni se deschid
Nu-i echipă mai frumoasă
Și iubită ca Rapid"
sau, mai nou,
„Rapid nu-i iubire comodă,
Rapid e un club de săraci,
Rapid e o stea populară,
Rapid nu-ți dă dreptul să taci"

ambele strofe fiind extrase din mai ampiele poezii („Imn Rapidului" și „De ce țin eu Rapid") ale lui Adrian Păunescu.

În chip fericit, revenirea în divizia A coincide cu împlinirea a 60 de ani de la întemeierea secției de fotbal a clubului ceferist, nimerit prilej de aduceri aminte.

Un pic de istorie

Echipa, care a purtat de-a lungul anilor diferite denumiri, C.F.R. între 1923—1936 și 1948—1949, Rapid între 1936—1948 și din 1958, Locomotiva între 1949—1958, s-a înființat la 25 iunie 1923 cînd, într-o sală a Școlii primare din cartierul Griviței, un grup de lucrători ceferiști, Teofil Copaci, Dumitru Constantinescu, Grigore Grigoriu (cel dintîi căpitan al formației, strungar), Geza Ginzer ș.a., au fondat „gruparea C.F.R.". Se pare că primul meci, desfășurat pe terenul de la „Federație" (cam unde se găsește azi Stadionul Tineretului), a fost cel cu Unirea Timișoara, cîștigat de oaspeți cu 8—4 (28 octombrie 1923).

Învingînd greutățile începutului de drum (la un moment dat, echipa a fost exclusă din campionat din lipsă de echipament !), rapidiștii și-au consolidat formația, devenind (alături de Ripensia, I.C.O., Venus, Unirea Tricolor etc.) una din „marile puteri" ale fotbalului nostru din perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial. Între 1935 și 1942, purtătorii culorilor vișinii (în cartea „Glasul roților de tren", Ioan Chirilă povestește cu umor cum au ajuns rapidiștii la această culoare : „Pentru că așa a vrut croitoreasa. Toate tricourile le-a cusut, cu mîna ei, nevasta lui Geza (n.n. Geza Ginzer, unul din membrii fondatori). Și cum tot ea, săraca, avea să le și spele, i-a rugat pe băieți să nu vină cu alb, pentru că albul adună, mai ales în Triaj, funinginea pe frînghie, întîmplarea a făcut să găsim o pînză vișinie") au cîștigat de 7 ori Cupa României :

1935 : 6—5 (2—1, 5—5) în finală cu Ripensia Timișoara ;
1937 : 5—1 (1—1) tot cu Ripensia ;
1938 : 3—2 (2—0) cu C.A.M. Timișoara ;
1939 : 2—0 (1—0) cu Sportul studențesc ;

în anii aceia, marcați de o victorie internațională de răsunet, 4—0 cu Ujpest, formația celebrului Zsengeller, precum și, în 1940, de eliminarea Hungariei și a lui Grajdanski în Cupa Europei Centrale (a cărei finală, cu Ferencvaros, Rapid nu va mai apuca s-o dispute din cauza războiului), giuleștenii au avut prima lor echipă „de aur" : Sadovsky — Slivăt, Lengheriu — Vintilă, Răsinaru, Costea — Sipoș, Auer, Baratky, Gavrilescu, Bogdan :

1940 : 2—1 (0—0) cu Venus în a patra finală, după 2—2 (2—1, 2—2), 4—4 (2—1, 3—3) și 2—2 (0—0, 1—1), fapt unic în fotbalul nostru ;
1941 : 4—3 (1—1) cu Unirea Tricolor ;
1942 : 7—1 (1—0) cu Universitatea Cluj-Sibiu.

Mai tîrziu, după război, Rapid își va mai adjudeca două trofee, în 1972 (2—0 în finală cu Jiul Petroșani) și 1975 (2—1, după prelungiri, cu Universitatea Craiova). În ultima partidă, vișiniii au aliniat următoarea garnitură : Ionită — Pop, Grigoraș, Florin Marin, Niță, Angelescu (Savu), Marin Stelian, Petcu, Iordan, Neagu, Manea.

44 de ani

Atît au așteptat răbdătorii suporteri ai Realului Giulești pînă cînd, în 1967, Rapid a izbutit să cîștige campionatul, printr-un 0—0 „istoric" realizat, la 20 iunie, la Ploiești, terminînd cu două puncte înaintea lui Dinamo :

1. Rapid	26	13	8	5	39—21	34 p.
2. Dinamo	26	13	6	7	38—23	32 p.

A fost, vă mai amintiți ?, bucurie mare și mulți admiratori ai Rapidului au parcurs pe jos cei 60 de kilometri de la Ploiești (aducînd istoria la zi, să notăm că, recent, după ce, învingînd la Tîrgu Jiu, Giulești a cîștigat dreptul de a reveni în A, alți cîțiva zeci de suporteri s-au întors pe jos din orașul Coloanei infinitului !). Valentin Stănescu și Victor Stănculescu au folosit în acea ediție de campionat formația (rareori schimbată) Răducanu (Andrei) — Lupescu, Motroc, Dan, Greavu, Dinu, Georgescu, Năstrescu Dumitriu II, Ionescu, Codreanu.

Fără cursele „de accelerat" ale lui Sipoș, fără „bombele" lui Baratky, fără driblingurile „imposibile" ale lui Bogdan, fără finețea lui Filotti, fără șuturile ca din tun ale lui Bazil Marian, fără... fără... Rapid a cîștigat, în sfîrșit, campionatul. Cum a fost cu putință ? Să-i dăm din nou cuvîntul lui Ioan Chirilă :

„În ultimii ani, Rapid a fost una din puținele echipe care au emis idei. În primul rînd, feroviarii au respins schema rigidă a lui 4—2—4. Rapid joacă de trei ani 4—4—2, prin grația lui Năsturescu și Codreanu, care au admis să cînte din auf, pentru ca tenorii Dumitriu și Ionescu să primească toate luminile reflectoarelor. În fond, Rapidul ultimilor ani e, în primul rînd, actul de generozitate al extremelor sale".

Poate că lucrurile n-au fost chiar atît de simple. Cert e că victoria din 1967, așteptată o viață de om, a transformat Rapidul (dacă mai era nevoie) într-o legendă neasemuit de frumoasă a fotbalului românesc.

La mulți ani Rapidului, cea mai iubită (alături de Universitatea Craiova) echipă din fotbalul românesc !

Valentin Stănescu :

„Le-am zis așa : fraților, dacă nu intrăm, mă las eu, dar și voi!"

— Nea Tinele, ai făcut-o și pe-asta, dumneata ai scos Rapidul campion și tot dumneata l-ai readus, după 6 ani de chin, în divizia A ! Bravo !

— Stai așa, să nu se înțeleagă c-am avut nevoie de 6 ani ! Eu m-am întors la Rapid în vara trecută. Și, dintr-un foc, am reușit promovarea ! Dar nu singur, nici vorbă. M-au ajutat mulți. Conducerea ministerului, a clubului, Nichi Dumitriu, Rică și, în primul rînd, jucătorii. Pentru că tot ei au dus greul. Al meciurilor și, întîi și întîi, al antrenamentelor.

— De ce această ordine ?

— C-așa am fost și am rămas : un om al dracului. La mine, care a mișcat în front, a zburat ! Cine nu trage, valea ! Cînd am venit, l-am găsit pe Bartales, jucător bun, dar lenes, mofturos. Nu s-a încadrat, l-am dat dezlegare pentru Gloria Reșița și bună-ziua. Cu cîțiva însă m-am împăcat bine. Au fost serioși, au tras. La prima întîlnire, le-am zis : fraților, dacă nu intrăm, mă las eu, dar vă lăsați și voi ! Băieții au priceput că nu-i de glumă și s-au pus pe treabă. Am luat luna asta, 12 puncte din 6 meciuri, retrogradînd două echipe, pe Pandurii și pe Mecanică fină, ce crezi matale, fără muncă ar fi fost posibil ?

— N-ar fi fost. Care a fost echipa standard !

— Ion Gabriel în poartă, Popescu, Pîrvu, Țiță, Adrian Dumitru și, în ultimele jocuri, Mincu pe fund, Petruț, Ion Ion și Paraschiv la mijloc, Cojocaru, Damaschin și Manea în atac.

— Pe care din ei ai fi tentat să-l remarci în mod special ?

— Pe toți. Ei au cîștigat campionatul în antrenamente, care au fost, de fiecare dată, mai grele decît meciurile. Am găsit un fel de na-ți-o ție, dă-mi-o mie și am trecut la scheme, la tactică. Am gîndit fiecare partidă.

— A chiulit careva ? Ion Ion ?

— Asta, cu Ion, e o idee fixă. El a dat tot ce-a putut. A fost foarte folositor.

— Cum ți s-a părut, după 14 ani, publicul Giulețtiului ?

— De ce după 14 ani ?!

— Pentru că, după socotelile mele, dumneata ai plecat de la Rapid în 1968. Pînă în 1972, cînd te-ai întors, au trecut, nu-i așa, 14 ani ?

— Ai dreptate. Ți-aduci aminte cum am plecat ? Dărîmat rău.

— De ce ?

— M-a curățat Neagu, în finala de Cupă cu Dinamo. A ratat un 11 metri în minutul 90, a intrat Lucescu și a marcat pentru Dinamo. Așa e fotbalul, mai rău ca buletinul meteorologic.

— De acord, ce-i cu publicul ?

— Publicul Rapidului ? Suflet de aur, pline caldă. Am fost prin multe părți, la Brașov, la Dinamo, unde am fost excelent tratat și unde, la Dinamo mă refer, am cîștigat tot ce se putea, campionatul și cupa, nicăieri nu m-am simțit ca-n Giulești. Poate și din cauza lui Nichi.

— Ce-i cu Nichi ?

— El a fost jucătorul pe care l-am iubit cel mai tare.

— Nea Tinele, ce e Rapidul pentru dumneata ?

— Știu eu ce să zic ? Apa pentru pește. Cînd eram la Dinamo, duminica dimineața nu lipseam de la meciurile Giulețtinei. Mă trăgea așa. E sigur, eu am Rapidul în sînge și n-o să scap de el pînă mor.

— Am o întrebare în doi peri : nu ți-a părut rău c-ai retrogradat, cum ziceai, două echipe ?

— Ba da, dar ce puteam face ? Tot cămașa ta ți-e mai aproape.

— Totuși promovarea a fost mai ușoară decît ai crezut, nu ?

— Parcă. Pe lîngă valoare, noi am avut și rezistență. Alții nu, s-au stins. Mi-a fost, un timp, frică de Dinamo Victoria, cunoscînd încăpățînarea lui Teașcă, dar mi-a fost degeaba. De Slatina, zău, nu mi-a fost. Poate c-am greșit, mai știi ?

— Valoare ?! Ce valoare, Rapid va rezista, cred, greu în divizia A !

— Ce vorbești ? ! Uite-l pe Damaschin, va fi jucător mare, urmașul lui Cămătaru. Lovește cu ambele picioare, sare la cap ca Sara Simeoni, protejează mingea de nu l-o ia decît arbitrul ! Și asta, atenție, la 22 de ani !

— O fi, dar cu o floare...

— Vom mai lua, probabil, cîțiva tineri din București, din diviziile inferioare. La grangiuri nu ne băgăm. Dealtfel, Rapidul n-a luat niciodată jucători mari, doar a dat. Pe Rică, pe Dumitru și așa mai departe. Sînt mulți, Florin Marin, alții.

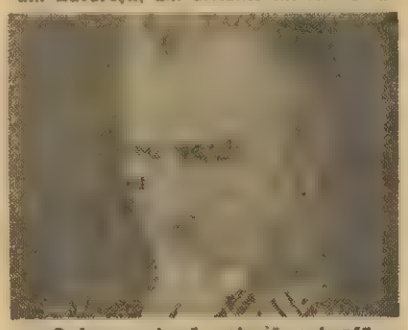

„O lume nebună, nebună, nebună"
Fotografii de ION PREDOȘANU

— Se zvonește că Dumitru va reveni la Giulești.

— Cît sînt eu aici, nu. În iarnă, trebuia să vină, dar ne-a păcălit. Noi îl așteptam la Bușteni, la „Silva", el și-a făcut într-adevăr apariția, dar cu Stroe, pentru Craiova ! L-am iubit, dar nu-l pot ierta.

— Pe Răducanu însă l-ai iertat !

— Cine are sufletul lui Rică ?! Și-apoi, după ce s-a lăsat, a pus osul. M-a ajutat în pregătirea portarilor și n-am ce să-i reproșez.

— Nea Tinele, dac-aș avea puterea să-ți dau un jucător, pe care l-ai alege ?

— Aș lua toată Craiova. Echipă mare.
— Ești mulțumit, Valentin Stănescu ?

— I-auzi întrebare ! Dac-aș avea un pic de voce, aș cînta. Dar cînt și pentru mine, galeria. I-auzi-o : Rapid, Rapid / Luptă dacă ne iubești / Rapid, Rapid / Haida-hai Rapid Giulești. Sînt versurile lui Adrian Păunescu, nu ?

— Mi-ai spus ce e Rapidul, spune-mi, în încheiere, ce-a fost.

— Am una bună și nu prea s-a scris. Era în '49, jucam acasă, în Giulești, cu Libertatea Oradea. Eu, în poartă, am luat 4 goluri. La 0—4, prin minutul 75, s-a schimbat macazul. A dat Lungu un gol, apoi Andrei Rădulescu, actualul președinte al federației, două, le-a mai tras și Filotti unul, pac și Bazil cu alte două, s-a terminat 8—4 ! După aceea, vîa, chermeză, balamuc, lumea să ne sfîșie de fericire. Asta a fost Rapidul, pușlițele, și asta a rămas, o lume nebună, nebună, nebună.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Salăjan, Cornel Nistorescu — 26,00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Gherea — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Niță, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban — 21 30) ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72, Vasile Mănecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII
23 (1461)
VINERI
10 IUNIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județele Timiș și Caraș-Severin

(pag. 2–5)

11 iunie 1948

Industrializarea — operă de geneză a socialismului prin oameni și pentru oameni

(pag. 6–7)

Muncitorimea română, stăpînă pe propriu-i destin (pag. 6–7)

Lumea în care trăim (pag. 22)

Unde vă jucați, copii? (pag. 18–19)

Legea ne apără, să o cunoaștem, să o respectăm (pag. 17)

Starea de veghe și starea de acțiune în agricultură

IRIGAȚIILE și RECOLTAREA

(pag. 8)

O săritură pentru un secol ? Fără îndoială, noul record al săritoarei românce reprezintă cea mai mare performanță fizică realizată vreodată de un sportiv din România și unul dintre cele mai valoroase dintre recordurile mondiale din istoria atletismului mondial. (pag. 24)

Fotografii de AUREL NEAGU

Un drum în eternitate : Balul din Topleț (pag. 13)

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar „Pe Mureș și pe Tîrnave"... (pag. 12)

În toate întreprinderile: preocupare pentru ridicarea nivelului

Tovarășul

NICOLAE CEAUȘESCU

și tovarășa

ELENA CEAUȘESCU

în județul Timiș

La începutul celei mai însorite luni a anului, luna solstițiului de vară, cînd se dă startul în campania de recoltare a cerealelor, două județe bănățene, Timiș și Caraș-Severin, au avut deosebita bucurie și fericitul privilegiu de a fi vizitate de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu.

Această vizită de lucru, la care au participat tovarășii Emil Bobu și Gheorghe Oprea, s-a desfășurat într-o perioadă în care cei ce muncesc de la orașe și sate, însuflețiți de vibrantele îndemnuri cuprinse în importantele cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., precum și la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, își intensifică eforturile spre a obține rezultate cît mai bune în toate domeniile, pentru a ridica întreaga lor activitate la un nivel superior de calitate și eficiență. Importantele orientări și sarcini formulate de secretarul general al partidului au găsit în județele Timiș și Caraș-Severin, ca pretutindeni în țară, un profund ecou în conștiința oamenilor, ele constituind un program mobilizator de muncă pentru transpunerea neabătută în viață a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, care asigură progresul neîntrerupt al economiei naționale, înflorirea continuă a patriei în deplină libertate și independență, creșterea statornică a bunăstării

(Continuare în pagina 5)

ION CODRU

susținută pentru o nouă calitate, tehnic al întregii activități

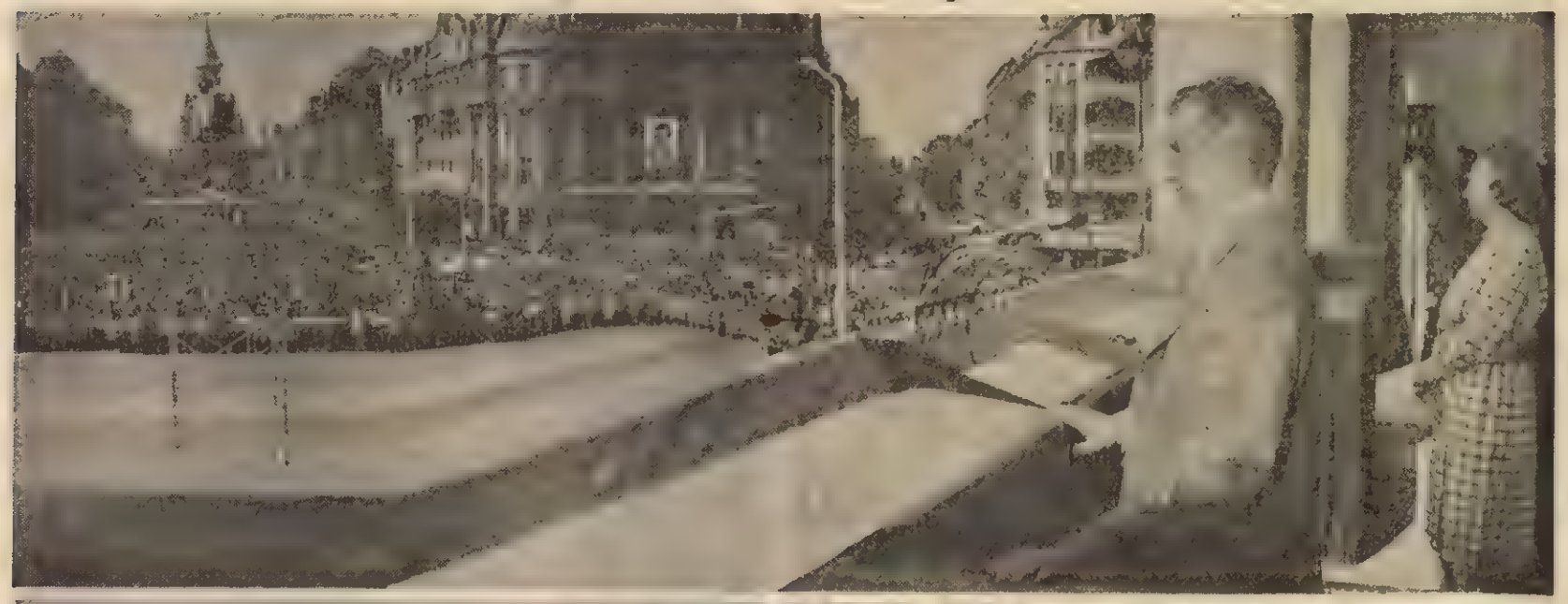

Obiective vizitate:

- Ferma de selecție a Întreprinderii agricole de stat Liebling
- Cooperativa agricolă de producție din comuna Topolovățu Mare
- Întreprinderea „Electromotor" — Timișoara
- Catedra de construcții hidrotehnice și îmbunătățiri funciare din cadrul Institutului politehnic „Traian Vuia" din Timișoara
- Expoziția realizărilor economiei timișorene
- Întreprinderea mecanică din municipiul Timișoara
- Întreprinderea „Electrotimiș"
- Întreprinderea „Tehnometal"
- Întreprinderea de utilaje de ridicat și transportat — Lugoj

Din realizările obținute în județ:

- În perioada care s-a scurs din actualul cincinal, județul Timiș a beneficiat de fonduri însumînd 13 miliarde lei
- În aceeași perioadă, au fost puse în funcțiune peste 120 de obiective și capacități de producție industrială și agrozootehnice
- Comparativ cu situația de la începutul cincinalului, industria timișană și-a sporit potențialul productiv cu peste 9 miliarde iar agricultura cu aproape 3 miliarde lei
- Volumul exportului s-a ridicat la 30 la sută din totalul producției industriale a județului
- Începînd din 1981 și pînă în prezent au fost date în folosință peste 18 000 apartamente, 3 000 locuri în cămine pentru nefamiliști, noi spații în învățămîntul superior, liceal și gimnazial, în creșe și grădinițe, s-au produs importante schimbări în nivelul de trai material și spiritual al tuturor cetățenilor

Sarcină de onoare pentru reșițeni: în sectoarele lor

Tovarășul

NICOLAE CEAUȘESCU

și tovarășa

ELENA CEAUȘESCU

în județul Caraș-Severin

a ocupa un loc de frunte pe plan mondial de activitate

(Urmare din pagina 2)

materiale și spirituale a oamenilor muncii. D[illegible] astfel, într-o atmosferă de intensă [illegible] de ferma angajare a [illegible] vizita președintelui Nicolae Ceaușescu a prilejuit un nemijlocit și fructuos dialog cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, cu muncitori, lucrători ai ogoarelor [illegible], cu cadre didactice și studenți [illegible] căruia au fost analizate [illegible] obținute, experiența [illegible], stabilindu-se totodată căi eficiente pentru sporirea contribuției celor două județe la creșterea continuă a avuției socialiste, a puterii economice a țării. „Să se acționeze într-o deplină unitate, a subliniat conducătorul partidului și statului nostru, pentru a asigura o producție de un nivel superior, dar și de eficiență maximă, pentru a crea condiții tot mai bune de creștere a bogăției întregii națiuni românești".

Dar pentru atingerea acestui obiectiv, se impune valorificarea deplină și la un înalt nivel a capacităților creatoare ale tuturor oamenilor muncii. Iată de ce, atît în dialogul direct cu colectivele din unitățile vizitate, cît și în cuvîntările rostite la marile adunări populare din municipiile Timișoara și Reșița, un accent deosebit s-a pus pe necesitatea ridicării nivelului profesioanl al muncitorilor și tehnicienilor, al tuturor cadrelor și specialiștilor. „Este necesar să înțelegem bine, a spus secretarul general al partidului, că mijloacele moderne care se află în dotarea tuturor unităților cer o pregătire profesională și tehnică tot mai înaltă. Cu aceste mijloace trebuie să producem mașini superioare, și mai bune decît ele ! Și aceasta cere o pregătire superioară a tuturor oamenilor muncii ! Forța hotărîtoare pentru a realiza produse de înaltă calitate o reprezintă muncitorii, tehnicienii, inginerii, oamenii muncii !"

Dînd glas dragostei și recunoștinței, admirației și încrederii de care se bucură conducătorul partidului și statului nostru din partea întregului popor român, locuitorii județelor Timiș și Caraș-Severin au mulțumit din adîncul inimii tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru modul strălucit în care călăuzește destinele națiunii noastre pe drumul demnității și progresului, al edificării socialismului și comunismului pe pămîntul românesc. Oamenii muncii bănățeni au exprimat, totodată, cele mai sincere sentimente de aleasă admirație, prețuire și recunoștință față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate de seamă a vieții noastre politice și economico-sociale, savant de renume mondial, care aduce o remarcabilă contribuție la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Dragostea și prețuirea pentru conducătorul iubit s-a exprimat și prin angajamentul pe care locuitorii acestor meleaguri românești, factorii de răspundere, și l-au luat cu privire la sporirea contribuției celor două județe la creșterea avuției naționale, la întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste.

Obiective vizitate:

- Întreprinderea siderurgică „Oțelul Roșu"
- Cooperativa agricolă de producție din comuna Glimboca
- Întreprinderea constructoare de mașini — Caransebeș
- Combinatul siderurgic Reșița
- Întreprinderea constructoare de mașini Reșița
- Întreprinderea minieră de exploatare a șisturilor bituminoase din Anina
- Termocentrala de la Anina

Din realizările obținute în județ:

- În perioada de la Congresul al IX-lea al partidului și pînă în prezent, la Reșița, Caransebeș, Oțelul Roșu, Bocșa, Moldova Nouă s-au construit puternice platforme industriale, cu o pondere însemnată în producția diferitelor ramuri ale economiei naționale
- Pe primele cinci luni ale anului 1983, prevederile planului pe ansamblul județului au fost depășite cu peste 32 milioane lei la producția netă și cu 75 milioane lei la producția marfă industrială
- În scopul valorificării unor importante rezerve de materii prime minerale și energetice primare, s-a trecut la exploatarea șisturilor bituminoase și a minereurilor cuprifere mai sărace în conținut și au fost identificate încă 19 zăcăminte noi de cărbune, șisturi, minereuri feroase și neferoase ce vor fi valorificate în anii următori
- În ultimii ani au fost realizate plantații moderne, concentrate în bazine mari, care ajung la peste 16 000 hectare de livezi și 1 700 hectare viță de vie

La 35 de ani de la naționalizare

Muncitorimea română, stăpînă pe propriu-i destin,

La 35 de ani de la acel memorabil 11 iunie 1948, cînd, prin istoricul act al naționalizării, în România a fost abolită definitiv exploatarea muncii în uzine și fabrici, eroica noastră muncitorime luînd în mîini cu curaj și răspundere opera edificării industriale a patriei, concepută de partid ca unică și vitală șansă a deveniri noastre, în ochiul de lumină al statisticilor economice internaționale țara de la Dunăre și Carpați se revelează printre producătorii de bunuri materiale cu o prestigioasă carte de vizită. S-a confirmat strălucit în toți acești ani — și cu deosebire în ultimii 15, al căror focar de idee și faptă a fost Congresul al IX-lea al partidului, — justețea politicii industrializării, a alocării din venitul național a unei importante cote pentru dezvoltarea forțelor de producție, s-a confirmat strălucit, în același timp, uriașa capacitate a muncitorilor, ca proprietari, producători și beneficiari ai acestor forțe, de a conduce și rîndui cu energie, cu iscusință, cu tenacitate și cu talent noile rosturi economice ale țării. Nici o altă clasă din istoria noastră n-a izbutit să smulgă naturii mai multe bunuri, n-a prelucrat mai multe bunuri, n-a inventat mai multe bunuri, n-a investit mai multe bunuri cu valoare, prin muncă, decît această clasă care poartă numele muncii. Și care astăzi — grație măsurilor inițiate de partid de dezvoltare a autoconducerii muncitorești și autogestiunii — își afirmă cu o pregnanță sporită spiritul revoluționar, deschiderea către nou, resursele de creativitate, răspunderea patriotică față de bunurile pe care le stăpînește, le gospodărește și le dezvoltă.

Se probează din plin, prin toate faptele muncii și vieții, adevărul vibrantului apel rostit de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la tribuna istoricei Plenare din 1—2 iunie 1982 : „Oamenii muncii dintr-o întreprindere trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii, și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea [illegible] cesităti generale ale statului, apărării țării".

Ne oprim, în paginile de față, pe cîteva mari platforme industriale, acolo unde se zămislește nou — unde cresc noile forțe de producție ale țării — și unde un eroic detașament al muncitorimii române, cel al constructorilor — recent învestit de partid, de secretarul său general, cu răspunderi sporite în opera finalizării viitorului industrial al patriei — dă măsura înaltelor sale calități moral-politice și profesionale, mobilizîndu-și toate energiile spre a-și onora prin fapta de zi cu zi nobila misiune care i-a fost încredințată.

Să le dăm băieților berea promisă!

Din august 1982, pînă astăzi, la Bragadiru, 14 oameni au raportat o producție globală de 12 milioane lei, într-o meserie care nu este dintre cele mai simple : meseria de constructori de coșuri de fum. Nu ne-am fi oprit la cele două siluete elansate, înalte fiecare de 80 de metri, dintr-o margine a centralei destinate să alimenteze cu agent termic fabrica actuală de bere și spirt și fabrica viitoare de margarină din Bragadiru, dacă nu am fi știut că ridicarea lor a prilejuit o premieră pe țară. Sînt primele coșuri de fum românești a căror izolație termică nu s-a executat din sticlă spongioasă provenită din import, ci din siperex, un produs autohton, realizat în laboratoarele Trustului de lucrări speciale din București. Dar economia de valută e economie de valută și abnegația constructorilor este o realitate care scapă de sub măsurile cifrelor. Cu toate că, din început, tocmai cifra impune : cum spuneam, 14 oameni au raportat nici mai mult, nici mai puțin decît o producție globală de 12 milioane lei. În mai puțin de un an.

Dar să le transcriem cu acuratețe numele. De departe, de la sediul Trustului de lucrări speciale, le coordonează activitatea ing. Dan Ene, șeful secției de mecanizare. În șantier, gospodăresc forța de muncă și așezarea în operă a materialelor ing. Alecu Petcu, șeful lucrării, și șeful de echipă Constantin Crețan. Echipa ca atare îi cuprinde pe mecanicii Constantin Pană și Carol Engerlein, pe electricianul Georgică Lungu, pe șamotorii Vasile Burlea, Vasile Negru, Ioan Țupu, Constantin și Vasile Ciorobîcă, Constantin Ailincăi, Gheorghe Grama și Gheorghe Mihai. Și asta ar fi cam totul. Cu precizarea că șamotorii sînt toți din Dumbrava Roșie, județul Neamț, că se țin laolaltă de cîțiva ani buni și că șeful lor de echipă, Constantin Crețan, i-a însoțit de la un șantier la altul cam din ziua cînd au deprins meseria. Întîmplător, chiar de la el au deprins-o. Și abia acum lucrurile cît de cît se mai lămuresc. Cînd spunem 10 oameni e una și cînd spunem o echipă de zece oameni e altceva, mult mai mult.

Munca șamotorilor de coșuri de fum nu este departe de munca minerilor și uneori chiar o întrece în duritate. Peste izolația de siperex, echipa lui Constantin Crețan a mai zidit pe verticală vreo 700 tone de cărămidă refractară. În spațiul închis și cu aerul rarefiat se lucrează cu plumb și acizi, cu mortare speciale, uneori chiar și 11 ore pe zi, întrerupte, bineînțeles, de răgazul inevitabil al umplerii plămînilor cu un aer ceva mai curat. Mai ales, se lucrează cu oameni dispuși într-un lanț în desfășurarea căruia nimeni nu poate să înlocuiască pe nimeni. În consecință, din august 1982, pînă azi, masa și somnul de noapte al tuturor s-au așternut chiar lîngă temeliile celor două coșuri, deși Bucureștii sînt la o azvîrlitură de băț. Deși termenele de execuție nu au fost deosebit de generoase cu acești oameni, iată, cele două coșuri de fum sînt aproape gata. Adică sînt de fapt gata, dacă nu punem la socoteală și faptul că din unul mai trebuie doar demontat liftul. La ceasul cînd am descins noi pe șantier, Constantin Cîrobîcă și Constantin Ailincăi, la 80 de metri în cer, balizau crestetul coșurilor după normele convenite, ca să le semnalizeze aviației. Și cu asta, echipa lui Constantin Crețan n-a rămas nimănui datoare, dimpotrivă, și-a făcut datoria. Drumul ei spre un alt șantier e deschis.

Și nu am fi așternut pe hîrtie aceste rînduri puține, despre niște oameni prea puțin însemnați, dacă nu am fi știut cîte șantiere cu nume răsunătoare, cu șefi peste șefi, trag de timp, trag de termene, trag de tot ce se poate trage. Și la Bragadiru se trage de timp, dar în sens invers. Conducerea fabricii de bere și spirt, beneficiara imediată a destoinicilor constructorilor de coșuri de fum de la Trustul de lucrări speciale, a promis echipei lui Constantin Crețan, la încheierea lucrărilor, o ladă cu sticle de bere. Ce mai așteaptă ?

MIHAI PELIN

Mistrețul în ecluză și restanțele

Începuse să cadă frunza la pădurea Negoiasa și lunca Oltului se desprindea tot mai greu de cețurile toamnei cînd au venit ei, pe jumătate necunoscuți localnicilor și pe jumătate cunoscuți, ca orice oameni despre care s-a dus vestea. Douăzeci de kilometri mai la vale de Slatina, în dreptul satului Ipotești, aparținător de comuna Coteana, oamenii șantierului condus de inginerul Petre Papadopol ar putea să spună că de doi ani și jumătate încoace, de cînd au început să ridice noua centrală hidroelectrică de 53 MW, s-au străduit pînă astăzi să-și facă datoria încît să fie mulțumiți și ei și toată lumea : lucrările se află în grafic. Mai jos, spre Dunăre, se înalță alte patru hidrocentrale, la Drăgănești, Frunzaru, Izbiceni și Rusănești și fără îndoială că graficul, ca o instanță a unei munci desfășurată permanent sub semnul urgenței, măsoară apropierea datei cînd sabia de centrale electrice de pe Oltul inferior se va înscrie ca un argument al independenței energetice naționale. De aceea, indemnul adresat de curînd de către tovarășul Nicolae Ceaușescu celor ce lucrează în domeniul investițiilor a găsit aici hotărîrea ca în octombrie anul viitor, adică la termenul prevăzut, hidrocentrala de la Ipotești să înceapă a-și aduce contribuția la sistemul energetic național. Această hotărîre se întemeiază, după opinia inginerului Constantin Larcă, deopotrivă pe mijloacele verificate ale muncii de șantier dar și pe realitatea că mijloacele acestea se înnoiesc permanent. Utilizarea unor cofraje metalice refolosibile, spune el, sau a unor prefabricate pentru puțuri și galerii, face ca munca oamenilor să fie mai spornică iar cheltuiala mai mică. De bună seamă, dacă orice activitate de construcții are și o latură financiară, care trebuie urmărită, fără nici o exagerare, pînă la ultimul leu, contabilul șef Petru Szikszai are motive să fie încrezător că după ce a plecat din Vlăhița, de unde este de fel, și a urmat cursurile Academiei de Studii Economice, chipa cînd neobligat de nimeni a ținut să meargă să-și facă meseria pe șantiere, alături de constructorii de hidrocentrale, a fost neîndoielnic norocoasă. Mai trebuie de bună seamă să adăugăm că orice construcție de acest fel implică o concepție diferită, cu totul specială, despre calitate iar acest fapt explică de ce Vasile Călin, șeful formației de betoniști, ne spunea că el n-ar avea încredere să toarne alte betoane decît acelea făcute chiar la stația șantierului, al cărei șef se numește Gheorghe Bucătaru și de 35 de ani lucrează numai la T.C.H., la Trustul de construcții hidroenergetice. Vasile Călin a plecat și el de mai bine de 20 de ani din satul Parva, din județul Bistrița-Năsăud, și vorbește despre oamenii șantierului cu afecțiune și cu stimă ca despre alți consăteni.

În satul acesta nou, care la cîțiva ani urcă pe roți și pleacă în altă parte a țării, s-ar putea spune că ulița lui este una de frunte, fiindcă dintre cele 150 de formații de lucru din cadrul Grupului de șantiere Olt-inferior formația condusă de el a fost și a rămas de mai multă vreme încoace fruntașă. Dar niciodată, zice Vasile Călin, graba n-a stricat treaba. Acest gînd din puterea căruia nu trebuia și nici n-a vrut să iasă vreodată înseamnă în cazul de față că la orice oră din zi și din noapte, în cele trei schimburi cînd se toarnă betoanele la baraj muncitorii din formația lui nu uită că în spatele acestui zid de beton se vor aduna 150 milioane metri cubi de apă. Lacul de acumulare va înainta pînă lîngă Slatina, la cîțiva kilometri de oraș, unde se va construi și un port pentru că Oltul, după cum se știe, urmează să devină un rîu navigabil. Deocamdată, la ecluza de la Ipotești se lucrează la excavații iar munca înaintează și aici conform graficelor, fiindcă răspunderea ei stă pe umerii unor buldoceriști și excavatoriști care sînt tot oameni vechi ai șantierului : Ion Nica, Cristinel Păcală, Vasile Hușanu, Ion Băieșu. În urma lor au să vină mai întîi, așa cum au venit și pe locul unde se înalță acum barajul, cei din formația de fierari-betoniști condusă de Ion Coman. Acesta e din Hîrseștii-Argeș și de 24 de ani de cînd munceste tot pe șantiere a rîdicat, se înțelege, cantități uriașe de armături dacă numai la Ipotești greutatea acestora atinge pînă acum 4 500 tone. Nu știm dacă puse cap la cap ele ar putea să măsoare distanța pînă la lună ori să înconjoare pămîntul pe la ecuator dar ceea ce se știe și mai ales interesează pe toată lumea este că formația lui a pregătit întotdeauna, la timp, frontul de lucru pentru betoniști, ca și, dealtfel, cei 40 de electricieni și 3 maiștri din serviciul energetic condus de inginerul Marcel Ostroveanu. Acestia țin sub control, de fapt, alimentarea cu energie electrică a tuturor utilajelor de pe șantier. Un grup electrogen de care au grijă Nicolae Strungaru, Ilie Mota și Mihai Vasilica asigură continuarea unor lucrări mai importante chiar în cazul cînd alimentarea cu energie s-ar întrerupe pentru o vreme. De aceea, printre altele și pentru că pe șantier s-a muncit neîntrerupt, în trei schimburi, lucrările se află în grafic iar oamenii nu se găsesc în situația de a-și transforma orele de muncă într-o încrîncenată luptă pentru recuperarea unor restanțe. Poate de aceea și-au păstrat umorul și s-a putut ivi printre ei vorba că nu e bine să rămînă cu munca în urmă și să intre în restanțe așa cum nu e bine pentru un mistreț să intre în ecluză. Cu toate că ei au o gospodărie anexă înfloritoare iar gospodarul Ion Stoicănescu, care a umblat cu ei pe-atîtea șantiere, le asigură o masă bună și ieftină la cantină, cînd în urmă cu cîtăva vreme un mistreț a rătăcit drumul și-a intrat pe locul unde va fi ecluza, ei nu s-au putut opri de a nu-l face să-și dea obștescul sfîrșit. Nici n-au apucat să se gîndească la felul cum îl vor împărți, frățește, cînd s-a ivit un șef care le-a luat mistrețul, l-a depus în portbagajul mașinii și dus a fost. Nu le-a părut rău, fiindcă la urma urmei ei știu demult că viața mai are și întîmplări dintr-astea. Dar vorba a rămas : nu e bine să intri în restanțe așa cum nu e bine pentru un mistreț să intre în ecluză.

DUMITRU ELIADE

„Nu trebuie să ne mulțumim cu depășiri mici!"

Inginerul șef cu investițiile al Uzinei bucureștene „23 August", Dorin Narița, e tare grăbit. Peste cîteva momente trebuie să părăsească incinta. Din dispoziția tovarășului prim-secretar al sectorului 3 este detașat la Gruiu, în sectorul agricol Ilfov, pentru a descurca de urgență problemele unei stații de pompare ce urmează să alimenteze un sistem de irigații. Fără ajutorul celor din cadrul Uzinei „23 August", C.A.P.-ului din Gruiu i-ar fi greu, dacă nu chiar imposibil să depășească impasul în care se află ; am rămîne și ar rămîne fără bucate. Inginerul șef Narița nu numai că pare grăbit, dar chiar și este. Totuși, îmi prezintă un tînăr despre care spune că e capabil, pe inginerul Constantin Ivan, șeful serviciului investiții, apoi se scuză și pleacă în agricultură.

Lăsat în grija tînărului inginer Ivan, o luăm împreună spre punctele de lucru și intrăm în vorbă. Îmi spune că nu mai este nici el chiar așa tînăr, peste un an bate patruzeci pe muchie. A lucrat ca stagiar trei ani la C.C.H. Călărași, după care a venit aici, la investiții, a fost promovat șeful șantierului investiții al acestei mari uzine-fanion a industriei noastre constructoare de mașini. Din 1972, de cînd a pășit el pe poarta uzinei, s-au schimbat multe, s-au înnoit multe, au apărut fabrici și secții în întregime noi ; practic, mijloacele fixe s-au dublat. Anii trecuți, cei de la investiții și-au făcut planul la toți indicatorii, la total investiții, la construcții-montaj, precum și la puneri în funcțiune. Dintre aceste capacități noi, care au început să producă, să amintim fabrica de compresoare, forja de prese și turnătoria de oțel, toate urnite cu două-trei săptămîni mai repede decît se preconiza.

Anul acesta se lucrează intens și cu spor la fabrica de motoare. Treaba merge bine, dar nu atît de bine pe cît ar vrea beneficiarul. Constructorul — I.C.S.I.M. București — poate să realizeze mai mult, dar are stagnări în activitate din lipsa unor prefabricate pe care le livrează întreprinderile specializate din Brașov și Călărași. La Brașov, cei de la 23 August au prieteni, care i-au sprijinit și îi vor mai sprijini, numai că nu pot face față cerințelor și își aduc aminte de ei doar după ce satisfac nevoile județului Brașov ; de, cum zice vorba : „E mai aproape cămașa...".

Pentru activitatea de investiții a oamenilor muncii de pe marea platformă a Uzinei „23 August" există două momente care au marcat decisiv mersul lucrărilor. Inginerul Constantin Ivan ne vorbește întîi despre indicațiile deosebit de prețioase trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la „23 August", din februarie '83, cu care prilej s-a stabilit profilarea întreprinderii pe anumite produse, ridicarea nivelului competitivității acestora în Europa și în lume. Al doilea moment s-a petrecut săptămîna trecută cînd, în cadrul recentei Consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului a recomandat să se treacă mai hotărît la scurtarea duratei investițiilor. Aceasta înseamnă că, punînd în funcțiune o capacitate în doi-trei ani, să nu se mai cadă în păcatul de pînă acum, păcat dublu, cînd datorită întîr-

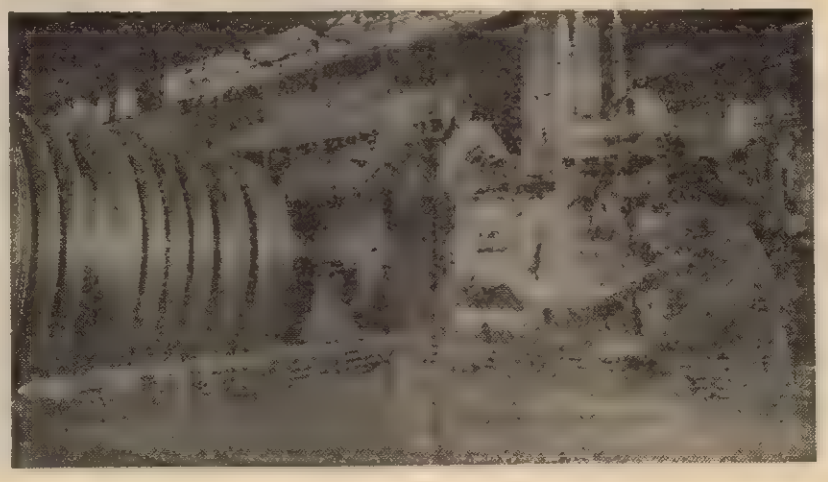

își construiește destinul și țara

zierilor se ajungea la uzura morală atît a utilajelor producătoare cît și a utilajelor produse. Aceste momente deosebite din activitatea de investiții — sau factori mobilizatori, cum le spune inginerul Ivan — fac posibilă ieșirea pe piață cu produse competitive. Se va produce cînd e nevoie de utilaj, răminînd timp și loc pentru îmbunătățirea calității sale și creșterea competitivității la nivelul cerut.

În halele denumite „extinderea uzinei" e forfotă mare. Totul pare un adevărat furnicar. Îi găsim cu greu pe șefii constructorilor. Despre amîndoi șefii de șantiere aparținînd I.C.S.I.M.-ului mi se spune că sînt foarte buni, răspund prompt la solicitările beneficiarului. Asta poate și pentru că, de vreo 15 ani, lucrează numai aici, au plecat „de jos" și au avansat pînă la funcția de șef de șantier transpirînd numai pe teritoriul Uzinei „23 August". Este vorba de inginerul Sebastian Blejan, șeful Șantierului 1, și de inginerul Ion Peleș, șeful Șantierului 2. Iar reporterul recunoaște că rar i-a fost dat să vadă o colaborare atît de perfectă între constructor și beneficiar. Fiecare își știe problemele lui, dar le cunoaște și pe cele ale beneficiarului, ba chiar și pe ale proiectantului, a cărui seriozitate contează de asemenea. Se pornește cu un „grafic director", adică un grafic comun, întocmit cu mult înainte de încheierea anului, urmează semnarea de contracte ferme, ceea ce dă posibilitatea partenerilor să-și asigure baza tehnico-materială pentru anul următor. S.R.P., mai precis șantierul în regie proprie, are și el un cuvînt greu de spus, ușurînd mult munca și sarcinile antreprenorului general, care este I.C.S.I.M. De un număr bun de ani ei preia o parte din lucrările acestuia : tot montajul de utilaje, o seamă din amenajările pe spații existente, precum și în clădiri și hale de mai mică anvergură. Așa că, nu e de mirare cum de merg cum merg, adică foarte bine, lucrările de investiții de aici.

Pentru final adăugăm vorbele inginerului Ivan : „Rămîneri în urmă față de cesa ce e planificat n-am avut și nu vom avea. Avem rămîneri în urmă doar față de dorința noastră de a realiza cît mai mult. Nu trebuie să ne mulțumim cu depășiri mici".

ION PREDOȘANU ■

Tractoare oltenești

Una din cele mai vechi și de tradiție unități din Craiova este, fără discuție, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole. Uzina are peste 100 de ani. Mai exact 106. Din acest motiv, la această întreprindere întîlnim cei mai vechi colectiv muncitoresc. Și dacă mergem mai departe, aici s-a creat un important nucleu politic al mișcării muncitorești din Dolj. Pînă nu demult întreprinderea, de ce să n-o spunem, nu avea o personalitate aparte. Era considerată o unitate de reparații : a mașinilor de treierat, a morilor țărănești, tăvălugilor, a preselor de fin, batoze de porumb, tocători de nutreț, dispozitive de mojtat în și cinepă, vînturători manuale pentru cereale etc... Este clar pentru toată lumea că respectiva întreprindere, în noua dezvoltare economică, nu era nici pe departe rentabilă. În iunie 1970 s-a hotărît dezvoltarea uzinei în ideea unui nou profil. Așa stînd lucrurile a urmat o lungă și grea perioadă de tatonări, de studii, de organizări. Retransformarea uzinei presupunea, se înțelege de la sine, schimbarea aproape în întregime a tuturor liniilor de fabricație. Anii treceau și soluțiile nu apăreau. Renașterea sa este, pînă la urmă, legată de anul 1974. Luna mai. Atunci a venit în vizită de lucru pentru prima dată în întreprindere secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atunci s-a născut temelnica idee ca aici să se fabrice tractoare. Tractoare oltenești. Tractoare de mare putere, prea mult necesare agriculturii noastre. Toate eforturile au fost concentrate în această direcție. În numai un an, în 1975, la o nouă vizită a secretarului general al partidului, era gata primul tip : T.I.H.—445. Tip care la două tîrguri internaționale, de la Brno și Zagreb — noul obține medalii de aur. În 1975 se primesc noi prețioase indicații : găsirea de soluții pentru fabricarea unor tractoare de și mai mare putere. De 180 de cai. Și s-au realizat. În mai multe variante. Tractor agricol articulat, cu încărcătură frontală și cu lamă. În anul 1977 tovarășul Nicolae Ceaușescu întreprinde o nouă vizită de lucru în uzina craioveană. Și cu ocazia acestei noi vizite s-au trasat sarcini care au fost respectate în totalitate de către colectivul muncitoresc de aici. Este vorba de trecerea la fabricația și a altor tipuri de tractoare de 80 de cai putere cu lamă și încărcător frontal — necesare în construcții — și a unor noi mașini agricole de prelucrat solul. Pentru o gamă foarte diversă de lucrări de întreținere a culturilor, de împrăștiat amendamente și îngrășăminte, platforme de adunat căpițe și remorcă-cisternă pe două axe. Așa se face că în momentul de față aici se fabrică 8 tipuri de pluguri și sînt în curs de asimilare încă patru. Este singura întreprindere din țară care produce acest gen de mașini agricole. Vremea a trecut, colectivul s-a rodat, să spunem așa, iar începutul a devenit o obișnuință de zi cu zi.

În momentul de față pe poarta întreprinderii ies zilnic 15 tractoare de mari dimensiuni și între 75 și 100 pluguri. La nașterea unui tractor și a unei mașini agricole robotesc peste 5 500 de muncitori. Și exact ca și țăranul care își iubește pămîntul și uneltele cu care îl modelează și îl frămîntă, și la Întreprinderea de tractoare și de mașini agricole din Craiova, putem spune, muncitorii își iubesc meseria pe care o practică, iubesc rezultatele muncii lor, adică uneltele pe care le dau țăranilor și pămîntului. Poate acesta-i unul dintre motivele pentru care oamenii vin aici de tineri și nu mai pleacă decît atunci cînd ies la pensie. Fluctuația muncitorilor este atît de redusă încît aproape că nici nu se observă. Și fiindcă și cifrele au graiul lor trebuie să spunem că producția fizică a fost îndeplinită anul trecut în proporție de 100,11 la sută, producția netă de 102,7, productivitatea muncii 101,7, planul de export realizat în totalitate, beneficii 100,1 la sută, investiții 117,2. Așa stînd lucrurile întreprinderea craioveană a fost distinsă pentru activitatea depusă în anul care a trecut cu Ordinul Muncii clasa a II-a. Iar tractoarele cu marca de fabricație în Oltenia au adus numai

cuvinte de laudă din multe țări ale Europei. Desigur, încă mai sînt necazuri, încă mai sînt căutări, încă unele repere dau bătaie de cap constructorilor (și implicit, sau mai ales, beneficiarilor !), dar tendința perfecționării acestor tractoare e evidentă. Dacă la început ele costau peste 900 000 lei, multe dintre repere fiind aduse din import, în momentul de față ele au ajuns să coste sub 400 000 lei. Sînt cifre care vorbesc de la sine. Sînt cifre care plasează întreprinderea craioveană pe orbita marilor unități industriale din România. Dar oltenii n-au rămas numai la aceste lucruri. Tot aici se fabrică cocs pentru export și s-a dezvoltat și pus în funcțiune, în paralel cu tractoarele și mașinile agricole, o modernă turnătorie de 10 000 de tone pentru autoturismele OLCIT și se pregătește o nouă turnătorie de 50 000 de tone. Desigur că de pe acum întregul colectiv se gîndește la noi rezultate : la obținerea primului loc în întrecerea socialistă. Și cum timpul relativ scurt care a trecut a demonstrat că oltenii de la Întreprinderea de tractoare sînt capabili să obțină tot felul de rezultate bune și recorduri — de ce nu le-ar obține și de acestea. Gîndurile lor, datorită ambiției, pot deveni în orice clipă realitate...

SORIN POSTOLACHE ■

11 Iunie 1948

Naționalizarea, o poartă spre viitor

Zi a unei revanșe ireversibile, 11 Iunie 1948, prin simplitatea și firescul preluării în propriile lor mîini, de către muncitorii țării, a destinelor fabricilor și uzinelor în care asudau de decenii, marchează în istoria României contemporane o dată cu profunde semnificații sociale și politice. Ecourile ei mai stăruie în memoria celor ce i-au trăit entuziasmul și răspunderile, dar nu încape nici o îndoială asupra adevărului că cel mai elocvent ecou al acestei zile istorice este însăși viața noastră de astăzi, cu înălțările și responsabilitățile ei, cu certitudinea și perspectivele ei. La 11 Iunie 1948, uzinele, fabricile, mijloacele de producție, bogățiile subsolului, băncile, societățile de asigurări și mijloacele de transport, toate instituțiile și întreprinderile ce semnificau o avuție împlinită prin energia și vitalitatea unei națiuni, au încetat să mai aparțină unei minorități privilegiate, revenind, cum era și firesc, în stăpînirea celor ce erau în drept să le stăpînească, făuritorilor lor efectivi. Și acest eveniment revoluționar s-a numit naționalizare. Act hotărîtor al revoluției socialiste, naționalizarea a inaugurat calea generoasă a extinderii relațiilor socialiste de muncă și repartiție la scara întregii economii românești.

Desigur, gîndul caută și acestui eveniment repere și preludii în timp. Fiind dintre cei ce nu punem preț pe concepțiile ce susțin inevitabilitatea unei dezvoltări ciclice a istoriei, nu se poate să nu luăm în seamă totuși anume coincidențe, revelatoare pentru puterea unui popor de a-și ridica pe trepte mereu mai înalte aspirațiile. La 11 Iunie 1948, ziua naționalizării, se împlinea un veac întreg de cînd domnitorul Bibescu, tot la București, și tot într-un moment de cumpănă, era nevoit să accepte o constituție impusă de o națiune entuziastă și iremediabil cuprinsă de febra înnoirilor fundamentale. Un veac întreg, alăturat altor veacuri de zbucium și de speranță, la capătul cărora izbinda consacra mereu o privilegiată vocație : vocația progresului. Întregind cu puterea economică tînăra putere politică a clasei muncitoare, actul naționalizării s-a dovedit a fi un sever examen în primul rînd și, apoi, o faptă care statuta un răspuns specific și adecvat unei cerințe a progresului social românesc. Și nu întîmplător naționalizarea a fost unul dintre actele cele mai minuțios pregătite din întreaga istorie de lupte și victorii, de pînă atunci, a Partidului Comunist Român.

Am așternut pe hîrtie cuvintele un examen sever și trebuie să le justificăm. Într-adevăr, dacă luăm în considerație faptul că un întreg și imens angrenaj, de care depindea bunăstarea imediată și viitoare a națiunii, se cerea reorientat peste noapte, într-un spirit profund și incontestabil justițiar, dar la limita unui risc implicat, și tot ar fi suficient pentru generațiile noi ale țării să realizeze dimensiunea veritabilă a actului revoluționar care s-a consumat în urmă cu trei decenii și jumătate, la 11 Iunie 1948, într-un ceas decisiv al României contemporane. Și istoria, de fapt, nu a săvîrșit marele ei pas înainte chiar peste noapte, ci la lumina zilei, cu asentimentul și sprijinul întregului nostru popor. În prealabil, o comisie centrală de partid și o comisie tehnică, instituite în vederea desfășurării și coordonării acestei acțiuni fără precedent, au inventariat amănunțit bunurile, valorile și capacitățile întreprinderilor industriale particulare și au inspirat totodată viziunea necesară conducerii lor de către noile cadre ce urmau să preia, într-un context de puternică emulație patriotică, responsabilitățile economice ale țării. Curînd, agenda politică a timpului a înregistrat la loc de cinste plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 11 Iunie 1948, care a hotărît în unanimitate trecerea neîntîrziată la înfăptuirea actului naționalizării, act a cărui pregătire tehnică și psihologică fusese recent încheiată. În sfîrșit, la nivelul forului legislativ suprem al țării, a fost prezentată expunerea de motive la proiectul de lege pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, miniere, bancare, de asigurări și de transport, după dezbaterea căruia, în aceeași zi, Marea Adunare Națională a votat Legea nr. 119. Au fost trecute atunci în proprietatea definitivă a statului român 8894 întreprinderi particulare cu cele mai diverse profile. Ceea ce nu însemna, dacă judecăm lucrurile temeinic, decît că 8894 oameni ai muncii, la lumina zilei, în numele a milioane de truditori asemeni întru toate lor, au preluat frînele economice ale țării. Toată îndrăzneala și clarviziunea lor din acei ani fiind armată de înțelepciunea colectivă acumulată și sedimentată în ideologia și programele de acțiune ale Partidului Comunist Român, instalat pentru totdeauna la cîrma destinelor României.

Însemnătatea acestei fapte mari și cutezătoare a verificat-o însuși timpul trecut de atunci. „Naționalizarea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste — a deschis o etapă nouă a relațiilor de producție din țara noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale". Evoluție realizată în etape cumpănite cu înțelepciune și împlinite cu abnegație în realizări care au schimbat din temelii chipul și puterile țării. Încît, peste anii care au trecut, momentul naționalizării se înscrie în istoria poporului nostru asemeni unui prag peste care, o dată trecut, acest popor a înțeles că uneltele din mîinile lui trebuie să rămînă ale lui și numai ale lui.

În urmă cu un an, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu **Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului** a conturat un tablou de o pregnantă elocvență al treptelor parcurse de poporul român în condițiile modului de gîndire și conștiință socială ale orînduirii noastre. „Socialismul este opera maselor populare, a oamenilor muncii, a poporului — a arătat cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu —, el se construiește cu poporul și pentru popor. Socialismul este opera conștientă a clasei muncitoare, a maselor populare, a poporului, care își făurește în mod conștient, în conformitate cu cerințele dezvoltării sociale, propria istorie, propriul viitor. Nu trebuie să uităm nici un moment că tot ceea ce am realizat în dezvoltarea socialistă a țării este rodul muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor. De aceea, în realizarea Programului partidului trebuie să facem totul pentru a asigura rolul conducător al clasei muncitoare, participarea conștientă a poporului la făurirea comunismului".

Între clipele care au deschis o asemenea perspectivă tonică, naționalizarea din 11 Iunie 1948 reprezintă un moment decisiv. În focul ei s-au fortificat conștiințe muncitorești, asigurîndu-și accesul la responsabilități inaccesibile pînă atunci și, în focul ei, totodată, s-au făurit condițiile primordiale ale exercițiului democrației muncitorești socialiste.

MIHAI PELIN ■

Irigațiile și recoltarea

Starea de veghe și starea de acțiune în agricultură

● **Forța mecanizată a agriculturii este în stare să recolteze și să transporte zilnic grîul și orzul de pe o suprafață de 270 000 ha.**

● **Combinele au intrat deja în holde și seceră primele hectare de orz.**

● **Pămîntul continuă să stea sub semnul lipsei de apă și oamenii fac tot ce omenește este posibil să-i dea ce este al lui, adică apa de care au nevoie plantele pentru a se dezvolta în condiții normale și pentru a nu pierde recoltele frumoase la care sperăm.**

● **De starea de veghe și starea de acțiune concertate a tuturor oamenilor din agricultură, și nu numai a lor, depind în acest an, mai mult ca în oricare altul, recolta noastră, pîinea noastră.**

● **În aceste momente, nici un efort nu mai poate fi considerat în rezervă. Cu toate forțele unite, toți oamenii țării să ajutăm pămîntul să ne ajute, să-i dăm ce are nevoie.**

Se anunță vremea secerișului și primele combine au intrat deja în lanurile de orz pregătindu-se și de primele recolte de grîu din zona Oltului, a Doljului și a Dobrogei. Întreaga suflare din agricultură se află acum într-o stare de așteptare fecundă, pe de o parte a ploilor care întîrzie și pe de altă parte a momentului de vîrf în care urmează să intre în recoltele care dau în pîrg. Nimeni nu stă, evident, cu mîinile încrucișate, nimeni nu așteaptă minuni în condițiile în care cîmpiile roditoare în alți ani ale țării rămîn în continuare fără ploi și cu starea de umiditate a pămîntului mult sub nivelul limită. Se dă o bătălie extraordinară pentru fiecare stropi de apă, sînt chemate la contribuție cele mai ingenioase minți din unitățile agricole, din sate, din comune, pentru a pune la punct sistemele cele mai eficiente de hrănire a solului cu apa necesară plantelor în acest miez fierbinte de vreme în care au început deja să cadă frunzele ca într-o lună prelungă de toamnă. Pe de altă parte, în aceste zile fierbinți procesul de coacere al orzului și al grîului e foarte rapid și trebuie calculat cu mare precizie momentul intrării combinelor în lanuri, în așa fel încît să nu se piardă nimic din recolta acestui an, să nu se scuture nici un fir de orz sau de grîu, să nu rămînă neculese nici un bob.

Însuflețitoarea chemare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, lansată la ultima consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. a dat rod printre oamenii muncii de la sate care au înțeles că de modul în care vor acționa acum, în aceste zile de arșiță, de modul în care vor iriga culturile și vor culege recoltele la timp depinde pîinea noastră cea de toate zilele. „Avem tot ce este necesar — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuire — și trebuie să se ia toate măsurile în vederea strîngerii în cel mai scurt timp a recoltei, fără nici o pierdere. Dacă acest lucru e valabil în general, anul acesta, această problemă are o însemnătate deosebită. Trebuie să nu lăsăm orzul sau grîul să ajungă la o coacere excesivă, și să le strîngem în pîrg, pentru a evita orice pierdere. Să luăm toate măsurile pentru a strînge recolta pînă la ultimul bob, în așa fel încît să asigurăm ca întreaga producție să fie culeasă și depozitată în mod corespunzător". Îndemnul acesta ne amintește faptul că la această oră întreaga forță mecanizată a agriculturii este în stare să recolteze și să transporte zilnic grîul și orzul de pe o suprafață de 270 000 de hectare, ceea ce înseamnă că la orz recoltatul s-ar putea încheia în 4 zile iar la grîu în 6 pînă la 10 zile. Momentul ideal de recoltare și depozitare urmînd a fi stabilit pe zone, în funcție de gradul de coacere al recoltelor și de aria geografică și climatică.

Prin urmare, în aceste zile combinele au intrat deja în holde și seceră primele hectare de orz. Dar în același timp țara trăiește încă sub semnul lipsei de umiditate din sol. Pămîntul cere apă și oamenii fac tot ce este omenește posibil să dea pămîntului ceea ce este al pămîntului : adică apa de care au nevoie plantele pentru a se dezvolta în condiții bune și pentru a nu pierde recoltele frumoase pe care ni le-am propus. Soarele arde dogoritor și procentul de umiditate din sol este din ce în ce mai scăzut, sub nivelul de alarmă. Astfel încît în aceste zile agricultorii țării și nu numai ei, oameni ai muncii din industrie, elevi și studenți, partizani ai irigațiilor, au pornit la o bătălie crîncenă pentru fiecare picătură de apă, pentru fiecare stropi de apă. Pe ogoare, în livezi, în grădini, în sere, în solarii, în stațiile de pompare, în stațiile de irigații, în stațiile de hidroameliorații, în sate, în comune, în orașe, în întreaga țară, în fiecare unitate agricolă, în fiecare cooperativă agricolă, în fiecare I.A.S., în fiecare C.A.P., în fiecare fermă, în fiecare brigadă, în fiecare echipă, în fiecare familie, în fiecare om, în fiecare inimă bate acum cu putere dorința de a face totul pentru a ajuta pămîntul să ne ajute, să-i dăm ce are nevoie.

Fotoreportaj de ADRIAN DOHOTARU ■

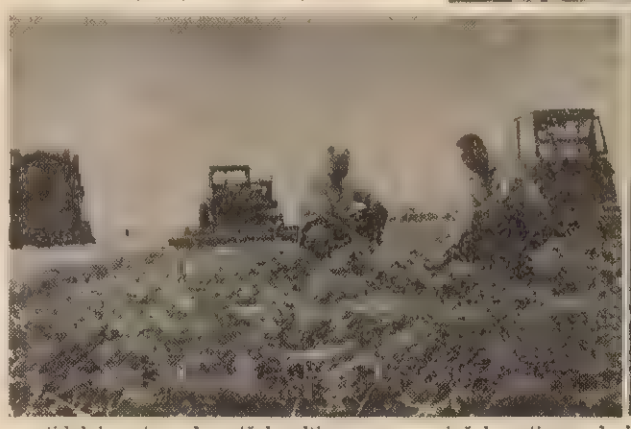

Pe măsură ce înaintăm spre Dunăre, în Cîmpia Banatului pînă în Bărăgan și Dobrogea, pe întinderile fertile din sudul Moldovei, lanurile de orz și-au schimbat culoarea în galben și auriu, semn că secerișul a început. Bătălia care se dă acum este importantă pentru recolta anului aceasta amenințată de secetă. De starea de veghe și starea de acțiune concertată a tuturor oamenilor din agricultură, și nu numai a lor, depind în acest an, mai mult ca în oricare altul, recolta noastră și bogăția noastră. E vorba, în prima etapă, de un scurt răstimp concentrat în cîteva zile de muncă intensă și fără răgaz pentru recoltarea orzului și a grîului de pe 3 milioane de hectare ! În acest moment nici un efort nu poate fi considerat prea mare cînd e vorba să strîngem și să punem la adăpost, pentru celelalte anotimpuri ale vieții, pîinea țării.

VINERI, 10 iunie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

ANDREI BLAIER:

„Încerc să fiu un lucid, să mă privesc pe mine în această lume frămîntată de întrebări"

— Ne-am înțeles că acest interviu îl batem direct la mașina de scris, Andrei Blaier ! Ai venit tîrziu, cu mult după ora programată — de ce ? ! Mi-ai arătat un pașaport, pieci ? — fii atent, bat la mașină totul, așa cum am convenit !

— Am întîrziat, pentru că am avut o ședință a... (își scoate haina, o pune în cuier la intrare, revine în încăpere, e ușor agitat). Am avut o ședință de birou, a secției de regie film, și ședința asta s-a prelungit nesperat de mult ! Înțelegîndu-mă că am întîrziat, unul dintre regizori m-a adus cu mașina la tine. Pașaportul îl am în buzunar, este doar pentru o săptămînă, din păcate... Din păcate nu e o treabă anume, ci doar, așa, ca să mă odihnesc.

— Unde ?

— În străinătate. Este primul concediu pe care-l iau de trei ani încoace, pentru că — ce faci, chiar bați totul ? ! — pentru că sînt solicitat acolo.

— Ești într-adevăr atît de solicitat ?

— Da, foarte... te rog să bați și chestia asta ! Mă și autosolicit, dar sînt și amestecat în fel și fel de activități.

— De pildă ?

— Fac filme ; mă ocup de cineamatori ; am fost ales de către colegi secretar al secției de regie ; sînt secretar al organizației de partid producție-film din Buftea ; sînt membru al Comisiei cinematografice...

— De cînd faci film, Andrei Blaier ?

— (o scurtă pauză, privește) Văd că ai aici „ISTORIA" lui Călinescu... de unde ai făcut rost de ea ? !

— Lasă asta : DE CÎND FACI FILM, Andrei Blaier ?

— Stai, dom'le, puțin... păi, uite ce scrie aici... (a răsfoit impresionantul volum, se fixează la paginile 775—776 : fotografia cărții lui C. Ardeleanu, „Viermii pămîntului" ...Și îmi citește : „Sora scriitorului, Ana, se căsătorește cu un muncitor tîbăcar Gheorghe Blayer, copiii fiindu-i de asemenea muncitori." Acest Gheorghe Blayer a fost bunicul meu, iar unul dintre cei șapte copii ai săi — tîmplar de meserie — tatăl !)

— Andrei Blaier, totuși : DE CÎND FACI FILM ?

— Din 1956. Anul în care am absolvit Institutul. Am avut șansa ca filmul pe care-l pregăteam pentru examenul de diplomă să fie preluat de către Studioul „București" și să vadă lumina marelui ecran. Dar nu fără peripeții : în ziua premierei, mergeam cu părinții mei spre SCALA, am văzut în oraș doborîndu-se panourile ce prezentau filmul... Filmul a reapărut după trei luni, la un alt cinematograf de vîrf, ca în șlagărul acela : „de ce-ai venit, de ce-ai plecat... ? !" N-a fost modificat cu nimic ! Am întrebat pe conducătorul de atunci al cinematografiei române, tovarășul Brătucu, de ce-a fost oprit filmul ? Sau, de ce l s-a dat drumul ? ! Pentru că undeva s-a greșit : ori fusese interzis, ori, de ce l s-a dat drumul fără modificări ? ! Acel film se numea : „ORA H". Îl mai ții minte ?

— Unde te-ai născut, Andrei Blaier ?

— În București, în cartierul ăsta, Colentina, în care locuiești tu acum ; arăta cu totul altfel pe vremea cînd locuiam eu aici.

— Chiar... aici ? !

— Am locuit în acest cartier pînă ce am terminat „ORA H", deci pînă pe la... 23 de ani. Primele filme le-am văzut la cine-

(Continuare în pagina 15)

HORIA PATRAȘCU ■

La o expoziție din Muzeul satului

Sîntem dintre cei care cred că Muzeul satului își ajunge sieși. Cum să nu-și ajungă sieși, legitimîndu-și menirea și rosturile prin simplul fapt că există, un muzeu al satului românesc care, de fapt, e un mare și unic sat, un sat-muzeu al românilor, adunînd pe cîteva zeci de pogoane toată țara cea veche de plugari și păstori ! O țară cuprinsă aici în mișcarea ei milenară, în brazdele pe care le-au tras transhumanțele din Carpați la mare — aceste măiestre punți care au dat neamului nostru unitatea de teritoriu și spirit. E o idee ce crește aici, observa cineva, pretutindeni, de la primul stîlp bătut în munții de miazănoapte, de la prispa înaltă a casei de Gorj sau de Argeș, pînă la acoperișul casei de cîmpie care repetă, în relieful său, amintirea muntelui de la obîrșie, dînd întregului unitatea de armonioasă ființă, de casă unică a unui întreg popor.

Cum să nu-și ajungă sieși acest impresionant monument de etnografie și istorie socială, unic în lume la vremea întemeierii, gîndit de cîțiorîi lui, în frunte cu Dimitrie Gusti, aici, în inima țării, pe acea Via Sacra a românilor ce se deschide, pe sub Arcul de triumf, către Calea Victoriei, încorporînd mîndriei noastre istorice, mîndriei noastre moderne, cealaltă istorie, cea autentică și originară, cea arhaică, din care de fapt venim ! Celor jigniți cîndva de „țărănismul" din centrul urbei, jigniți de fapt de originea noastră, timpul le-a dat răspunsul lui. Timpul, de aproape cinci decenii, trece peste marele sat-muzeu fără să-l vatăme, acest sat-templu al nostru rămînînd (trebuind să rămînă !) teafăr prin anotimpuri, ani și epoci, asemenea sufletului satului românesc, asemenea milenarei lui zestre istorice. O zestre care e, poate, cea mai de preț a ființei noastre, este suprema-i atestare de nobilețe, la fel de importantă, dacă nu și mai importantă decît Columna traiană, Columna însemnînd pentru noi doar obîrșia, Muzeul satului însemnînd dăinuirea. Adică actul nostru existențial, adică istoria noastră, nu numai străveche, dar și continuă, nu numai continuă, dar și mare, tulburător de mare și de frumoasă, închegînd — prin operele meșterilor țărani coborîți prin veac din toate zările țării — o civilizație care, gîndindu-te cum și cînd a fost făurită, sub ce vremuri de foc și de pasiuni, face să ți se taie răsuflarea. În aceste opere, prin exemplarele lor cele mai grandioase (peste 300 de monumente arhitectonice, adunînd între pereții lor peste 30 000 de obiecte de artă rustică), se află astăzi aici, în acest sat-muzeu, în acest sat-templu al românilor.

Pășind aici, pe bătrînele ulițe împodobite cu iasomie și stînjenei, simți, precum Blaga, că inima îți zvicnește mai rar, că și cum nu ți-ar bate în piept, ci adînc în pămînt, undeva...

N-am fi amintit aceste adevăruri de mult știute, dar care nu vor înceta niciînd să ne tulbure, dacă, de la un timp, n-ar fi căpătat, s-ar părea, un straniu credit ideea că marele sat-muzeu al românilor nu-și mai ajunge sieși, că pereții săi prea grei de artă nu mai izbesc retina vizitatorului, că vizitatorul, în aceste circumstanțe, trebuie trus aci de mînecă, sedus (sau șocat ?) prin alte imagini decît cele aparținînd satului românesc, veșniciei și artei lui. Desigur, așezarea unor valori străvechi într-un cadru nou, în rimă cu sensibilitatea contemporană, sau, invers, reînviorarea cadrului cu ajutorul unor valori ce răspund mai prompt aceleiași sensibilități sînt operații care se fac, la ceasul de față, pretutindeni în lume, deseori cu succes. Dar la Muzeul satului se întîmplă, ni se pare nouă, altceva.

O expoziție de artă plastică intitulată „Locul, faptă și metaforă" a depus în aceste zile, pe ulițele și în casele-monumente ale muzeului, mai multe lucrări, majoritatea semnate de tineri artiști, cu gîndul (scris negru pe alb în caietul expoziției) că „vecinătatea capodoperelor arhitecturii populare românești nu poate decît să servească, să pună în lumină talentul și sensibilitatea artiștilor contemporani". Ce a rezultat ?

A rezultat, după opinia noastră, o imagine inversă, un efect contrar scopului anunțat. A rezultat nu punerea în lumină a operelor moderne, nici măcar acea (neanunțată, dar desigur intenționată) relație de reciprocă valorificare, în chenarul aurit al tradiției, între creațiile anonimilor meșteri din veac și demersul decorativ al artiștilor contemporani. A rezultat, cum spuneam, un efect care contravine, s-ar zice, scopului, a rezultat splendoarea și unicitatea artei populare românești, în strident contrast cu lucrări

(Continuare în pagina 16)

ILIE PURCARU ■

Noua frontieră a sufletului uman

Extemporal

Ce ați înțeles din romanul Vacanța, al Mariei-Luiza Cristescu?

Elevul Stănescu Hristea Nichita scrie:

Romanul Vacanța scris de unul dintre cei mai importanți scriitori ai noștri contemporani, Maria-Luiza Cristescu, are două personaje principale din care unul și cel mai important compus din doi, stîrnind în sufletul meu bucuria dialogului, iar al doilea este compus nu numai din unul care reprezintă o uimitoare ființă suprapunînd realul imaginar.

Primele două personaje care sînt un singur personaj, cu mirare intră în dialog cu al doilea care nefiind apt de replică se stinge discret în decursul eposului.

Romanul Vacanța, prin sesizarea unei logici umane aduce o bucurie sufletească și pură celui care muncește mult mai întîi și abia după aceea are dreptul să se pronunțe asupra muncii cu dreptatea muncii.

Am citit acest roman cu nespusa bucurie pe care o ai atunci cînd îți regăsești sufletul impersonal și drept al unei idei mărețe.

Am plecat din clasă emoționat în timp ce profesorul meu de limbă și literatură română și-a întors capul brusc spre mine și s-a uitat în ochii mei; încurajator.

Îi mulțumesc Mariei-Luiza Cristescu pentru privilegiul de a-i citi cu dor încă o dată romanul.

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

De la Mateiu povestire

Să zicem că printre atîtea lucruri serioase ne-am apuca într-o zi să facem și o nazdravănie, ne-am apuca, adică, să reconstituim Arnoteni, vechii Arnoteni. Ei bine, cum nu mai sînt pe lume Ion Barbu și Tașcu Gheorghiu și chiar nea Aurel Baranga, eu unul l-aș numi arhitect și constructor numai și numai pe Radu Albala. Și dumicînd o lacrimă pustie, mă voi explica. Bătrîne vești de la Moldova, scriu cu carne de piersică, iscat de pe neînvinsele străzi ale Brăilei, că Radu Albala e scrîntit într-o slavă Bucureștilor din vremea cînd timpul avea trup și ființă de hagealîcuri. Azi, dau, ca să-mi fie mereu aproape numele Domnului, o priocă de cai, o priocă de somni și o priocă de scrumbii și mă jur cu burta luminată de lună, cu spatele lipit de scîndură, cu valuri aparte în urechi, cu ginduri de secătură, și mă aplec și sărut pămîntul amar, al naibii să fiu — că Radu Albala mi se pare a fi superbul, melancolicul și norocoasa împerechere dintre nuc și salcie, marele stol de melancolii, trei zile sub vișini cu vișine ca piperul, îndepărtatul și învinsul Pașadia. Asfințesc căruțele pe dealuri și închipuirea mea în nămolul trecutului — Pașadia merge, în fiecare zi, cu sufertașul la cantina Fondului literar ca să-și ia porția de vitregie contemporană. Și nici nu costă mult : 17 leuțeni porția. Jocul zeilor și-al întîmplării, Radu Albala e semănător de datini ortodoxe. Eu, care am păstorit lespezi de albine și roiuri de zăpezi și mi-am rupt destul la fîntînă ca să scot apă de lemn și am auzit clini lătrînd în gutui, sînt dator să declar că, după Eugen Barbu, Radu Albala a scris cele mai frumoase povestiri întîmplate în conacele boierești. Într-o comună gri, într-un județ albastru, unde destinul pune la cale loviturî de colivă, Radu Albala intră mereu sub pecetea unor taine, deslușește năluci, coacăze negre, agrișe roșii, friguri născînd cocori ce n-au fost niciodată, — vedenii, tîrguri de romaniță, întîmplări visate, șapte rațe albe și una neagră, e ploaie, un dans noptatec — a plouat, a fost furtună, salcîmul din fundul armanului și-a rupt junghietura gîtului, ploii sînt țărmurii depărtării, ai speranței și ai iluziei — intră, cară biserici pe umeri, sigilii de slavă și pierdere ascunsă-n risipiri, risipiri.

Radu Albala este un fel de București care, poate (și ar fi ticălos pentru Dumnezeu să fie adevărat) nici n-a existat. Dar a existat, trăiește în noi, îi simțim, e impulsiv și demonic. Există ! Radule, bate marginile, că eu bat mijloacele.

FĂNUȘ NEAGU ■

Carte eveniment

M. Eminescu, „Opere" vol. XIV

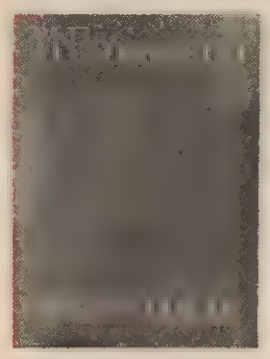

În materie de editare integrală a operei lui Eminescu, pragmatismul atît de bine chibzuit al cercetătorilor de la Muzeul literatu ii române merită toată admirația. Marea lecție a ceea ce a inițiat și a dus la îndeplinire pînă într-un punct Perpessicius le-a fost de folos în toate privințele. Dacă un volum (să zicem, cel de-al X-lea) nu este gata sau nu poate fi momentan ediat datorită cine știe căror circumstanțe, se trece, iată, la publicarea tocmai celui de-al XIV-lea. Iar dacă, în prealabil, și pentru acesta unele texte nu puteau fi pregătite în toate privințele de colectivul editorial de la muzeu, se apelează la competenta colaborare externă a lui Gheorghe Mihăilă și a Amitei Bhose. Așa, lucrul înaintează spornic și e de relevat că, procedînd astfel, cei din inimosul colectiv au reținut ce trebuia din experiența și gîndurile mai tîrzii ale lui Perpessicius, căruia toți îi sînt elevi și continuatori. E vorba, anume, de faptul că intemeietorul „ediției critice integrale", înțelegînd de la o vreme că viața unui singur om nu-i de ajuns pentru a o duce la capăt, a sfîrșit prin a-și asocia un număr de tineri în care întrezărea și talent, și aplecare spre ceea ce a fost incomparabilul lui spirit benedictin, inițiindu-i în cele ce el învățase pe cont propriu vreme de multe decenii. Așadar, precum cer tot mai frecvent marile întreprinderi ce țin de spiritul secolului nostru, de la **robinsonada** fie și de proporții, de o singulară frumusețe, la **munca efectuată în spirit de echipă**, — iată o soluție de a cărei viabilitate ne-au și convins rezultatele de pînă acum în materie de editare a întregii opere eminesciene.

Recentul volum al XIV-lea cuprinde majoritatea traducerilor „filozofice, istorice și științifice" din manuscrisele eminesciene, precum și primul tom al **Fragmentelor din istoria românilor** de Eudoxiu Hurmuzachi, tradus de poet în perioada concediului din 1878 și apărut la „Socec" în anul următor. În afară de acest text, mai e de menționat că — exceptînd **Gramatica** și **Vocabularul** sanscrit ale lui Franz Bopp, precum și unele crîmpeie de traduceri cu conținut mișcelaneu —, mare parte din ce-și tălmăcise Eminescu pentru sine, în manuscrise, s-a tipărit anterior de către diferiți editori așa cum se și menționează cu toată probitatea în **Comentariile** critice de la sfîrșitul prezentului tom. Cu toate acestea, volumul e departe de a fi o simplă reeditare. Publicările dinainte erau defectuoase în măsură variabilă, în această privință excelînd ce s-a inclus cu anasina în ediția apărută la Iași în 1914. De aceea, pe linia rigorii și a meticulozității instituite de Perpessicius, meritul lui Petru Creția și al Aureliei Creția e de a fi stabilit majoritatea textelor și a variantelor aferente după manuscrise, cu toată acribia, — puține lecțiuni mai avînd a suscita îndoieli și controverse. Cu aceeași rigoare și cu competența pe care o cerea un asemenea tărîm dificil au procedat Gheorghe Mihăilă, în cazul textului tradus de Eminescu din **Manualul de limbă paleoslavă** al lui Leskien și al comentariilor ce se impuneau, respectiv — Amita Bhose, care a descifrat și a comentat traducerea eminesciană din **Gramatica limbii sanscrite** a lui Bopp. Pentru celelalte texte, aparatul critic lămuritor a fost întocmit cu toată scrupulozitatea și cu pertinente observații personale de către Dimitrie Vatamaniuc și Anca Costa-Foru. Un cuprinzător studiu introductiv despre **Biografia intelectuală a lui M. Eminescu**, depășind cu mult — cum se cuvenea — și integrînd sugestiv datele oferite de textele din prezentul volum în ansamblul culturii poetului, a publicat în fruntea acestui tom Al. Oprea, coordonatorul ediției.

Pentru cercetările eminescologice ulterioare, volumul acesta de 1 063 de pagini este inestimabil. Aproape toate textele incluse aici, fiecare în genul său, arată — fie și publicate postum — cît a contribuit Eminescu, alături de Maiorescu, la instituirea **metodei** potrivite pentru mlădierea limbii române după cerințele celor mai înalte abstracțiuni, ale problemelor de cea mai mare specificitate ivite într-o ramură de cercetare sau în alta. Textele, devenite publice cu o mai mică sau mai mare întîrziere, pot să intereseze prin sine în măsură variabilă, însă modul de a le încetățeni prin mijlocirea limbii noastre va putea fi mereu un prilej de multiple reflecții. Pe de altă parte, starea de uimire se întrece cu aceea de reflecție, cînd bagi de seamă cîtă unitate lătentă e în alegerea și tălmăcirea unor texte atît de variate, aparent atît de eteroclite, dar în fapt de complementaritatea fără greș a manifestărilor naturii celei mari. Într-atît e de adevărat că geniul n-ar fi recunoscut drept ceea ce este, dacă n-ar ști să ni se impună ca o voce parcă nemijlocită a naturii.

GEORGE MUNTEANU ■

SPECTACOLE

Ateneul român: o seară de neuitat

Recent, Filarmonica „George Enescu" ne-a oferit un eveniment cultural de excepție prin programarea monumentalei simfonii **Faust** de Liszt sub bagheta inspirată a tînărului dirijor Răzvan Cernat. Venind parcă în prelungirea anului comemorativ Goethe, reintîlnirea cu această lucrare muzicală în care și-au dat mîna întru eternitate un titan al poeziei și un titan al muzicii a însemnat un fericit prilej de redescoperire și redimensionare a unei capodopere de o fascinantă frumusețe și profunzime de idei. Pornind de la o solidă platformă culturală (condiția interpretului cultivat, condiția intelectualității, iată una din cheile eterne ale marii arte), geniul lui Franz Liszt a concentrat în fraze muzicale de o fulgurantă noblețe mitul faustic. Simfonia sintetizează imaginea omului modern, sfîșierea spiritului european prins între impulsurile contradictorii ale acelei ecuații existențiale atît de subtil explicate de Ștefan Aug. Doinaș în prefața la antologica lui versiune a lui Faust „Faust + Mefistofeles = Mefaustofeles". Iar în plan strict muzical, părintele simfoniei programatice, despărțindu-se de epoca lui, inova aici cu o uluitoare capacitate reformatoare a armoniei și cu un extraordinar suflu modern care îl anunță deja pe Wagner, pe Mahler și pe Strauss. Și totuși, asupra lui Liszt a apăsat nu o dată nedreapta etichetă a „romantismului de uet"...

Este meritul dirijorului Răzvan Cernat de a fi știut să înfrîngă prejudecățile și de a fi avut curajul să readucă în actualitate simfonia **Faust** (ultima dată ea a fost interpretată la București în 1965 de către Roberto Benzi) și de a ne-o fi oferit-o în **versiune integrală** dirijînd fără partitură, în ciuda dimensiunilor ei fluviu și în ciuda neobișnuitelor dificultăți de concepție și de construcție presupuse de nenumăratele schimbări de atmosferă ce trebuie pregătite, dozate și integrate unei atmosfere generale. Am admirat la Răzvan Cernat capacitatea de a stăpîni acest material vast, nu la modul livresc ci pătrunzîndu-i articulațiile pentru a sugera firul tragediei. Cu rigurozitate intelectuală și putere reflexivă, el a ordonat discursul muzical într-o construcție logică și echilibrată, dar totodată ne-a dat o interpretare incandescentă, de un tumultuos romantism în partea întîi, de un lirism temperat de luciditate în partea a doua, în timp ce în partea a treia, diabolismul lui Mefisto a fost privit cu ironie, printr-o gestică fantastă.

Temperamental și energic, Răzvan Cernat s-a bucurat și de adeziunea totală a orchestrei vădită pe întreg parcursul concertului, în concentrarea fidelă a instrumentiștilor, care în final l-au aplaudat îndelung, împreună cu întreaga sală. Includerea în repertoriul unui tînăr dirijor a unei piese de asemenea anvergură și rezolvarea ei cu brio deschide porțile spre o carieră de vîrf. Numele lui Răzvan Cernat se înscrie, alături de acelea ale lui Cristian Mandeal și Horia Andreescu, în rîndurile noii noastre pleiade de șefi de orchestră de primă mînă.

După 18 ani de uitare, acordurile maiestuoase ale Simfoniei **Faust** cu finalul ei copleșitor în care corul și solistul (Florin Diaconescu, impecabil ca ținută vocală și expresivitate) intonează un elogiu „eternului Yeminin", au răsunat din nou sub cupola Ateneului român. A fost o seară de aleasă ținută culturală și de tulburător fior artistic. O seară de neuitat.

ION CRISTIAN ■

CARTE

Talanii

Debutul lui Ion Anghel Mînăstire (**Talanii**, Editura Albatros, 1982) este — fără să riscăm mai mult decît o precizare de „specie" — peste decenii un contrapunct la **Întîlnirea din pămînturi**. Pe linia de continuitate dintre cei dintîi și autorul **Moromeților** se pot recunoaște, ca trăsături comune, tăietura fermă a frazei, rostogolind în plastica ei materialitate o vorbire bolovănoasă, de o minuțioasă oralitate („**Zi, te-ai dat cu ei. Ce ziceai tu, ăștia mă pune în frunțea mesii. Acu să te văd ! ! ! O să ți-i dea la tăiere. Să văd ce faci fără cai. I-ai crezut proști, ai ? Eu nu vin. Nu vin cu tractorul că te-ai dat cu ăia, cînd ți-am spus nu m-ai ascultat, ce-oi fi zis tu, ăsta-i prost, habar n-are dă mersu lumii, da' tu nu știi cum rîmnea la ei. Nu erai dăstul de amărît (i-ai mai cumpărat și cai, trei pogoane pentru talanii ăștia ca să nu te dușmănească toți. Ai dracului Cioalcă..." etc.), bogăția discursului interior al personajelor, formidabila lor reactivitate verbală (întregul roman este o suprapunere și, pe alocuri, o întretăiere de monologuri de false dialoguri), tipologia închipuind inconfundabile (la Marin Preda), pregnante (la Ion Anghel Mînăstire) galerii de „hîtri" care fac politică ascuțind la araci sau ascultînd „presa" la difuzor.

Ceea ce-l singularizează pe autorul **Talanilor** este faptul că într-o ramă poematică (meschinul, jalnicul) apocalips al uciderii cailor revenind ca un laitmotiv obsedant de-a lungul cărții) închide în chip straniu repere ale unui autentic roman istoric despre deceniul șase. Undeva, într-un sat uscat de vînturile Bărăganului, seismul istoric și social al întemeierii unei lumi noi, colectivizarea iau forma unei neobișnuite crize de proprietate : „**Eu nu-i dău, domne. Nu-i dau. Așa să știi nu-i dau**" ; „**Auzi să-i ia caii, tocmai caii lui, și doar le spusese, să-mi lăsați caii în pace, domne, al'fel îi impuse, zic o-a dat dalacu-n ei și-i impușe**". Dilema moromețiană a „înscrierii" naște același spectacol savuros al eschivelor, al șiretteniei mimînd prostia, al obstinației : „**Io nu zic că n-am încredere... da' să stau și eu de vorbă cu nevasta. Să mai discut și eu, nu-i on pas ăsta care se face așa cum ai bate din palme, nu ? Și de-o zice și alții, așa... ce să fac, nu ?**" Activistului însărcinat cu munca de lămurire a țăranilor — Vasile — i se rezervă un portret amănunțit, bine încadrat și pus în relief în economia cărții. Biografia lui, exemplară pînă la un punct (copil tăcut, tînăr închis, rezervat, uimind însă prin extravagante cutezanțe — în noaptea de brezaie el se apucă să cînte internaționala ș.a m.d.), se frînge brusc și strîmb printr-o moarte violentă, pusă la cale de cîțiva săteni. Această tratare neortodoxă a cliseului face parte dintre uneltele de prozator ale lui Ion Anghel Mînăstire. Pentru că, de fapt, **Talanii** nu este — nu rămîne, mai bine-zis, în cele din urmă — un roman despre colectivizare. Satul cu liderii lui recunoscuți (Vasile, don' Tașcu și celebrele lui teorii asupra timpului și spațiului) sau contestați la un moment dat (vezi scena admirabilă cu Pistolea, felcerul, zis și Tebeceul sau Buletinu', care le vorbește oamenilor la circiumă despre „cozmos" — splendid hidalgo de Bărăgan), satul, cu vendetele și încrîncenările sale meridionale (moartea lui Fane Boacă, înecat într-o sfîntă zi de duminică a aducerii aminte de tinerețe și de dragoste), are în **Talanii** un neașteptat revers în plină utopie de sorginte fantastică : MEU. Tărîmul vast al celei mai depline interiorități, obiectivare a lumii visului. MEU este ținutul interzis, rezervat numai celor aleși. Ținut al chinului și al plăcerii deopotrivă, în care este lăsat să intre Cioalcă, individul sucit, testos, încrîncenat în unica obsesie a cailor. El se folosește de „recuzita" adecvată a animalului psihopomp : caii lui „de ministru", caii lui năzdrăvani, care-l ascultă orbește. **Pactul cu diavolul** — întruchipat ambiguu și ambigen în Tarsa și Dicen — întregește lista accesoriilor romantice ale construirii spațiului fantastic. Ion Anghel Mînăstire alătură și combină fără complexe două tipuri de proză care de obicei nu intră în combinație : cel mai autentic realism, rostit aproape în formulă veristă (de aici și „stilul punctuației", am zice, lăsînd impresia de transcriere în direct), este făcut să intre prin brește îngustă, de tortură aproape, a elementului fantastic. Autorul evită spectaculos cliseul și epigonismul. Rămîne doar o anume permeabilitate față de modele (Preda, Fulga, Velea, Fănuș Neagu la o primă vedere) cu efecte evident fertilizatoare și nu mimetice.

Ion Anghel Mînăstire debutează foarte decis cu o formulă a cărei unicitate stă în primul rînd în **indecizie**. Refuzînd **modelul**, el ne propune **un model** pe care îl acceptăm. Evident, așteptîndu-i realizarea ulterioară în mărime naturală în operă, adică. Cu alte (prea obișnuite) cuvinte, ne aflăm în fața unuia dintre cele mai promițătoare debuturi în proza ultimilor ani.

ȘTEFAN POPA ■

TANIA RADU ■

• CAP LIMPEDE

CULORILE FRAGEDE ALE COPILĂRIEI

În ajunul Zilei copilului, închinată copilului, avîndu-l ca autor pe el, pe copil, o expoziție de pictură — pe care o vom numi, fără să ezităm, de excepție — s-a deschis în foaierul Teatrului „Ion Creangă", adunînd desene și acuarele ale elevilor școlilor generale nr. 2, 128 și 141 din sectorul 5 al Capitalei.

O expoziție care, prin grija profesoarei și pictoriței Octavia Berca, autoarea selecției și, practic, îndrumătoarea și îndemnătoarea spre artă a micilor pictori, ne vorbește, ca toate manifestările de acest gen, dar parcă cu o pregnanță aparte, despre talentul copiilor noștri, despre cadrul în care e așezată astăzi copilăria, despre țara, realitatea și lumea noastră văzute prin ochii lor, ai copiilor.

Văzută prin ochii lor, această lume a noastră arată bine. Arată și neașteptat, tulburător de neașteptat, dar și exact, tulburător de exact. E o lume străveche și nouă, eternă dar și mișcătoare, terestră dar și fabuloasă, e realitatea noastră cea de toate zilele, iscoditâ de vîrsta — poate, singura vîrstă — în stare de a o privi în ochi, de a-i pune fără reticențe întrebări frontale sau piezișe, de a-i revela nebănuite perspective, de a-i deschide porți refuzate celor prea bătrîni, prea osteniți în niște praguri. Sigur, sînt și picturi „cuminți" (dar cît de proaspete !), sigur, sînt și destule altele, poate cele mai multe, ce contrazic cuminția logică a manualelor, a lecțiilor de geografie, de botanică, de anatomie, această lume și această realitate a noastră fiind descompuse în bucăți, de fapt în elemente inițiale, și recompuse după alte legi, aparent arbitrare, dar, poate, uneori mai adevărate. La urma urmei, cum văd ei, copiii noștri, lumea în care trăiesc ? Picturile lor ne spun, fiecare, o poveste. O poveste cu tîlc. Nu complicată și nu întinsă, nucleul epic e minim, cît să coaguleze sau să degaje o viziune. Ei pictează case, străzi, grădini, porumbei, scufițe roșii, blînde livezi cu poame dulci, dar și turnuri industriale, și aprige încrucișări de limuzine pe trasee urbane (datele noilor imagini ale vieții noastre intrînd în picturile lor la fel de firesc, ca și cele eterne, care țin de geografia fizică), dar nu rămîn la ele sau în ele. Ei nu sînt prizonierii obiectelor contemplate, ei le domină. O aglomerare de mașini într-un nod rutier e văzută ca o cursă de melci „alergînd" într-un cerc închis. El tratează totul cu dezinvoltură, cu umor, cu inteligență, ei văd obiectele contemplate de sus, „à vol d'oiseau", pe ei interesîndu-i în primul rînd generalitatea, ca și pe filosofi. Ei par a ne spune că, de fapt, nu ne mai aparțin, nu mai sînt ai acestui timp, sînt de-acum ai veacului XXI, care va duce mai sus această civilizație, această lume a noastră, cărora de pe acum le acordă un zîmbet superior.

Profesoara Octavia Berca, ea însăși o pictoriță gingașă, o rafinată a viziunilor pure și a culorilor pline de prospețime și de fervoare, o artistă cu expoziții discrete, dar prețuite de cunoscători, inclusiv de specialiști (ultimele ei apariții publice bucurîndu-se de girul și elogiile lui Sabin Bălașa), a făcut o treabă de toată stima. Nu-i pentru prima oară cînd o face. Ea a creat și a condus, pînă nu demult, acea „școală a micilor genii" într-ale plasticii, cum a numit-o cineva, a copiilor-pictori din Bolintinul din Vale, celebră la noi și nu numai la noi. În palmaresul de trofee al talentelor stîrnite și călăuzite de Octavia Berca stau șase premii I, II și III la „Cîntarea României", premii în Brazilia, India și alte țări.

Nu putem încheia altfel, decît urîndu-i, pe mai departe, succes ! **(Ilie Purcaru)**

VIRTUȚILE UNUI „EXEMPLAR DE SEMNAL"

Editura Cartea Românească a tipărit de curînd primul ei buletin editorial intitulat „Exemplar de semnal". După cum afirmă în scurtul, său Cuvînt înainte chiar directorul editurii, scriitorul George Bălăiță, buletinul încearcă „o retrospectivă asupra ultimelor 12—18 luni la Cartea Românească". Și într-adevăr, „Exemplarul de semnal" se referă și la Eminescu, în legătură cu împlinirea a o sută de ani de la apariția primului său volum de versuri, editat de Maiorescu, și la Bacovia, cu prilejul centenarului poetului, și la Nichita Stănescu, omagiat în pragul împlinirii vîrstei de 50 de ani, și la Ioan Alexandru. Întîlnim în paginile buletinului și alte nume prestigioase : Dumitru Radu Popescu, Nicolae Breban, Paul Anghel, Sorin Titel, Octavian Paler, Ovid Crohmălniceanu — cu ocazia tipăririi scrierilor lor la Cartea Românească. Interesant interviul cu Ștefana Velisar Teodoreanu.

Într-o astfel de publicație — care constituie, credem, un început, și care s-ar cuveni să apară de acum înainte cu regularitate, cel puțin o dată pe an — ar fi fost cît se poate de utilă o secțiune, să-i zicem, tehnică, în care să se fi tipărit cataloage complete, pe o anumită perioadă — fie de la reînființarea

SPECTACOLE

Opțiune repertorială de succes

Întîlnirea unui ansamblu artistic cum este cel al Operei Române cu spectacolul de operetă — în care ponderea sarcinii actoricești se modifică sensibil în raport cu cea strict muzicală, în care elementul de diverstiment, efectul comic, burlescul de vodevil ocupă un loc însemnat, desenînd reperele unui alt registru interpretativ — este întotdeauna binevenită. Mai întîi pentru că aduce, ca o primă consecință, fuziunea a două categorii de public, separabile firește mai mult la modul teoretic : cel atașat spectacolului de operetă și, respectiv, cel al genului liric major. Apoi, pentru că spectacolul de operetă este prin natura sa apt să dinamizeze creativitatea scenică, regizoral-actoricească. Cu alte cuvinte, o montare cum este cea de la Opera bucureșteană cu opereta **Liliacul**, de Johann Strauss poate fi socotită din multe puncte de vedere o „gimnastică" extrem de oportună și, în același timp, o piatră de încercare.

Liliacul, opțiune repertorială ce garantează aproape din start succesul de public, este, pe scena Operei din București, un spectacol îngrijit, echilibrat, susținînd materialul muzical atît de bogat și, pe de altă parte, atît de binecunoscut publicului, prin cîteva voci remarcabile. În rolul lui Gabriel von Eisenstein, **Valentin Teodorian** reușește o creație de anvergură. Dezinvolt, cu un umor de bună calitate și o vivacitate deosebită, el se pliază perfect pe nuanța agreabil-facilă de vodevil a textului, găsind, după părerea noastră, în majoritatea momentelor tonul just al interpretării actoricești. Glasul plin, maleabil, nuanțînd expresiv la toate nivelele ambitusului, îi slujește în realizarea unui personaj ce se reține ca prototip al burghezului petrecăreț și simpatic.

Alături de el, în rolul Rosalindei von Eisenstein, evoluează cu siguranță și prestanță scenică soprana **Cornelia Angelescu**. Voce puternică, precisă, fără o întindere spectaculoasă, dar folosind bine registrul mediu, Cornelia Angelescu este o Rosalindă credibilă, mai ales în actul al doilea, în scena balului, unde își susține cu farmec rolul (în rol) de „contesă maghiară". Interpretarea ei uzează pe alocuri, deliberat, de detașarea parodică, izbutind să contureze un personaj simpatic manevrat de qui pro quo-uri, al cărui model ne este binecunoscut încă din comediile lui Lope de Vega.

Al doilea rol feminin de oarecare întindere îi revine în acest spectacol **Silviei Voinea** (Adela, fata în casă). Farmecul apariției sale gracile, nervoase este dublat de calități vocale deosebite. Vocea ei este foarte bine impostată. Fără a fi deosebit de puternică, ea este totuși penetrantă, de o mare limpezime. Excelent distribuită în acest rol, Silvia Voinea prilejuiește momente de reală încîntare, cum este cel din scena închisorii, cînd Adela își demonstrează calitățile de artistă de operetă.

Un rol inteligent construit realizează și **Ioan Hvorov** în directorul închisorii, domnul Frank. Deținînd elementele unei veritabile retorici a gestului, Ioan Hvorov este una dintre cele mai izbutite prezențe scenice din acest spectacol. Mai puțin relevantă evoluția lui **Lucian Mărinescu** în rolul lui Falke, „doctorul Liliac", victima farsei care dă și numele operetei și autorul intrigii subțiri, dar simpatice la care asistăm. Între calitățile sale nu putem însă să nu amintim pe aceea de a „umple" cu un desăvîrșit instinct artistic, care-i conduce gesturile și mișcarea în scenă, momentele de solo ale celorlalți interpreți. În sfîrșit, tenorul **Nicolae Bratu**, încîntă prin căldura deosebită a glasului său, nemulțumind însă printr-o foarte slabă preocupare pentru elementele de actorie. Alfred este, astfel, abia o palidă schiță a unui adevărat rol. Deosebit de simpatică apariția — exclusiv vorbită — a lui **Constantin Gabor** în rolul gardianului Frosch, în ciuda umor evidente îngroșări și „caragializări. Un foarte bun rol secundar, în travesti, cel al prințului Orlovsky, realizează Corina Circa. Eleganța ținutului și a mișcării, exacta dozare a nuanțelor și a frazării se numără printre calitățile demonstrate de ea în această seară.

Prezența corpului de balet, destul de scurtă și de puțin semnificativă în acest spectacol, contribuie totuși și ea la impresia de plăcută și potrivită așezare în scenă, iar corul susține și de astă dată cu acuratețe și expresivitate partitura spectacolului. Aria „Frați să fim", din actul al doilea este poate unul din cele mai reușite momente ale spectacolului, în acest sens.

Conducătorii spectacolului — regizor, **Jean Rinzescu**, dirijor, **Constantin Petrovici** — par să se fi pus de acord în adoptarea unei maniere lipsite de elemente-șoc, armonioase fără efecte spectaculoase. Potențată de decorurile discrete și de bun-gust semnate de **Ofelia Drăgănescu**, atmosfera spectacolului cu opereta **Liliacul** este una plăcută, în bună tradiție a spectacolului de divertisment.

TANIA RADU

Debuturi la Opera Română

Credincios principiului de valorificare deplină a potențialului valoric al soliștilor, iată că tandemul directorial al Operei Române din București, alcătuit din muzicologul dr. Petre Brâncuși și cunoscutul cîntăreț Cornel Stavru, au creat posibilitatea, recent, ca o întreagă serie de artiști lirici, sau balerini, să debuteze în diferite roluri. Se încearcă, astfel, pluralitatea artistică a personalităților actoricești, modalitate concepțională modernă de conducere eficientă a teatrului liric contemporan.

Din nolanul de debuturi, vom consemna, în primul rînd, pe acela al Sandei Șandru, în Boema, unde — alături de Ludovic Spiess, aflat într-o formă de zile mari — a creat un cuplu de excepție, dînd naștere unuia dintre cele mai remarcabile spectacole de operă văzute la București în ultimii ani! Mai sînt de amintit și alte debuturi recente, cum ar fi cel al Monicăi Teodorescu, în opera Trubadurul, triplul debut în opereta Liliacul, al sopranei Cornelia Angelescu (Rosalinda), George Lambrache (Eisenstein) și al balerinului Mihai Spiridonescu, în feericul bal al prințului Orlowschi. În sfîrșit, se cuvin a fi, de asemenea, consemnate, cu același deplin interes, debutul Adinei Iurașcu în Azucena (Trubadurul), al lui Marcel Rosca în Zarastro (Fluierul fermecat), al lui Constantin Ene în Manrico (Trubadurul), al balerinei Roxana Bodnarciuc în rolul principal din baletul Frumoasa din Pădurea Adormită, ca și premiera operei „Noaptea cea mai lungă", de Doru Popovici, pe libretul lui Dan Mutașcu, ca și reluarea, după mai mulți ani, a baletului „Demoazela Mărioța", capodopera maestrului Mihail Jora, lucrare cu care Opera Română va contribui, probabil, la crearea unui plus de interes al spectatorilor.

Iată însă că teatrul de operă bucureștean a oferit și altor soliști, angajați permanenți ai teatrelor similare din provincie, să evolueze în capitala țării și chiar să debuteze, aici, în diferite roluri. Cu acest prilej, **Ruxandra Vlad**, solistă a Teatrului liric din Brașov, și-a susținut, simbătă 4 iunie a.c., debutul **absolut**, în rolul **Santuzzei**, din opera „Cavalleria Rusticana", de Pietro Mascagni. Surpriza noastră a fost dublă, pe de o parte a însuși rolului propus (se știe că acest personaj este interpretat, de obicei, de un glas de **soprană**), iar pe de altă parte, a satisfacțiilor estetice trăite în urma evoluției protagonistei.

Ruxandra Vlad, cunoscută anterior ca **mezzosoprană** — la Brașov i s-a încredințat, de curînd, chiar rolul titular din opera **Carmen** — posedă în acest moment un timbru vocal mai rar întîlnit, denumit **falcon**, obținut probabil printr-un studiu intens. Vocea sa se situează la granița dintre soprane și mezzosoprane, iar denumirea de **falcon**, mai rar întrebuințată, derivă de la numele unei cîntărețe celebre, pariziana **Falcon Marie Cornelie**, care în secolul trecut a avut succese răsunătoare în operele „Ebreea" și „Hughenoții". Se pare că, în amintirea vocii sale, dotată cu un timbru cu totul special, profesorii de canto au denumit **falcon**, pe sopranele mai grave, sau pe mezzosopranele dotate cu un timbru mai înalt. În debutul Ruxandrei Vlad am fost impresionați, în primul rînd, de evoluția sa scenică, frumusețea ei meridională, statura și sveltețea, felul de a trăi scenele cu pasiune sau disperare pasională întruchipînd veridic o siciliană temperamentală, tablou viu care s-a împletit minunat cu întreaga scenografie a spectacolului. Vocal, solista a reușit-o să se ridice la valoarea partenerilor ei bucureșteni, dintre aceștia, **Constantin Ene** relevîndu-ne un **Turiddu** foarte bun, probat — de altfel — în mai multe rînduri ca un **rol-mănușă**. Forța glasului Ruxandrei Vlad, a fost observată, mai cu seamă, în registru mediu, dar și acutele sale, sînt penetrante, dovadă că ele au putut străbate un anevoios drum, dintre scenă și spectator, trecînd peste toate obstacolele puse în cale de către **fanfara** din fosa **orchestrei**.

În rezumat, ținînd seama și de faptul că — deși aflată la un **debut absolut** de rol și de timbru vocal (solista nu s-a bucurat de o repetiție generală scenică, ci doar de una cu orchestra, adică fără partenerii de joc) — acest spectacol a arătat-o pe Ruxandra Vlad ca pe o nouă și potențială interpretă a Santuzzei, precum și a altor personagii din literatura muzical-dramatică.

CLAUDIU NEGULESCU

Argument

Zilele Helion și literatura S.F.

Să-ncepem, de ce nu, cu sfîrșitul, așa cum încep, uneori, romanele, nuvelele și povestirile literaturii science-fiction (mai pe scurt SF) și de anticipație. Firește, nu numai romanele acestei literaturi încep cu sfîrșitul ! Să-ncepem deci cu anunțul care a încheiat cele trei zile de dezbateri, lecturi prelungite, concurs literar, vizionări de film și teatru reunite sub titlul **Zilele Helion**, ediția a treia, găzduite de **Casa tineretului din Timișoara**, manifestare la care au participat aproape toate cenaclurile SF din țară, cum sînt **Quasar**, din Iași, **Fahrenheit 451**, din Bacău, **Solaris**, **Fantastic-club**, **Universal-club** și **Modul-13**, din București, **Sirius**, din Lugoj, **Nova** din Sibiu, **Horeuli**, din Oradea, **H.Coandă** și **Victor Anestin** din Craiova, **Helion** și **H.G. Wells**, din Timișoara și... **Selenarii**, din Guranda. Nu vă veți întreba care **Selenari**, ci care Guranda, bănuim. Ei bine, anunțul în cauză preciza că **întîlnirea de la Guranda** va avea loc, ca și acum doi ani ca și acum un an, în prima săptămînă a lunii august. În acest caz veți încerca să vedeți cam unde ar veni, pe hartă, această localitate numită Guranda. Nu vă mai chinuiți, pentru că nu o veți găsi, întrucît Guranda este un mic sătuc care aparține de comuna Durnești din județul Botoșani. Și cum satele nu sînt trecute pe hartă... În pofida acestui fapt, mulți, foarte mulți tineri scriitori și iubitori de literatură SF cunosc în amănuntime drumurile care duc spre Guranda, sat care, grație tinărului și inimosului profesor suplinitor **Stelian Neagu**, a găzduit, cum am spus, două întîlniri republicane ale tinerilor scriitori și iubitori de literatură SF.

Să adăugăm acestui simplu anunț, în spatele cărula, vedem, se ascunde o întreagă poveste, inclusiv numele cenaclurilor participante la **Zilele Helion**, și faptul că de-a lungul celor trei zile au circulat printre participanți cîteva **fanzine**, adică un fel de publicații precum **Helion**, **Paradox**, **Quasar**, **Biblioteca Nova** și altele. Unele dintre ele sînt mici buletine de informații trase la xerox pe două sau patru foi obișnuite de hîrtie. Altele sînt adevărate reviste. Pot fi întîlnite în cuprinsul acestor **fanzine** numeroase articole care dezbat fenomenul numit **literatura SF**, precum și zeci și zeci de nuvele și povestiri ce aparțin literaturii SF. Autorii articolelor, nuvelelor și povestirilor sînt atît scriitori străini de renume mondial, cît și tineri scriitori din țara noastră, adică membrii cenaclurilor mai sus amintite. Ne întrebăm dacă n-ar fi momentul ca toate aceste publicații, mai mult sau mai puțin voluminoase, să poată fi lecturate în sala unei biblioteci cum ar fi, de exemplu, **Biblioteca Centrală de Stat**, sau **Biblioteca Centrală Universitară** și, de ce nu, chiar **Biblioteca Academiei R.S.R.** ! ? Respectivele publicații, inclusiv cărțile de pînă acum, atingătoare la problema SF, ar putea alcătui un important și necesar fond documentar asupra căruia se vor apleca, sîntem siguri, actualii și viitorii teoreticieni ai literaturii SF. Deoarece, referitor la această chestiune, dezbaterile **Zilelor Helion** au subliniat și această idee, mai exact spus această necesitate. În ceea ce ne privește, oarecum surprinși, păstrînd o anume rezervă strategică adică un fel de circumspecție față de valențele strict literare ale literaturii SF, consemnăm că, iată, de-o bună bucată de vreme, să zicem aproape zece ani, un numeros grup de tineri din diverse orașe ale țării, majoritatea studenți și elevi, dar, printre ei, și doctori, ingineri, economiști, profesori, arhitecți, tehnicieni, muncitori etc., pregătesc, cu o temeinicie și un entuziasm lucid, cu un fel de romantism reținut, dar profund, ceea ce ei numesc „cel de-al doilea val" al literaturii SF din țara noastră. Ceea ce ei, SF-iștii, cum se autointitulează, înțeleg prin acest „cel de-al doilea val" e mai greu de explicat. A apărut și se manifestă din plin, cu alte cuvinte, un veritabil fenomen sociocultural, cu precădere literar, care se străduie să atragă asupra sa atenția revistelor literare, a revistelor de tip magazin, a revistelor studențești și pentru tineret și, de ce nu, chiar a editurilor. Cu atît mai îndreptățită este această fierbinte dorință a scriitorilor SF-iști, tineri și virstnici, cu cît, ca să rezumăm dezbaterile, cel de-al doilea val de literatură SF a depășit acea literatură tehnologizantă de pînă acum și a repus în centrul atenției și al relatărilor, omul, omul zilelor noastre, omul planetei Pămînt. Firește, în măsura în care aceste intenții se vor acoperi și de scriitura literară propriu-zisă, adică, la urma-urmelor, de talent, găsim că dorința literaturii SF este pe deplin justificată.

VICTOR NIȚA

o CAP LIMPEDE

editurii, fie pe ultimii 5 sau pe ultimii 2 ani — a titlurilor publicate. La fel și cu planurile („Proiectele" pe 1983, imprimate pe prima copertă, au, datorită selectării excesive, un rol pur decorativ). N-ar fi stricat, de asemenea, un studiu temeinic cu privire la activitatea editurii, atît în perioada veche, cît și în cea de astăzi.

Dar, luînd buletinul așa cum este, alcătuit, adică, în cea mai mare parte din piese ori fragmente din cartea editată, precum și din referiri critice la ea, ne apare limpede, avînd în vedere și numele lui, că menirea „Exemplarului de semnal" este să-i îndemne pe oameni să-și procure și să citească opera respectivă în întregime. **(Ion D. Goia)**

O REGRETABILĂ OMISIUNE

Nu l-am cunoscut pe Mihailopol, deși de nenumărate ori l-am văzut pe holurile Casei Scînteii, cu aerul său adormit, visător, o figură de om blajin, despre care nu puteai ști în ce stare se află, e preocupat de ceva dureros sau e la cîteva secunde de o glumă spumoasă. Dar îi știu fotografiile, i le căutam în fiecare expoziție, le identificam prin reviste, chiar dacă nu erau semnate. Era unul dintre fotografii care reușesc orice, cu o imaginație care se exprima într-un fel numai al său, de parcă aparatul era unic și purta marca Mihailopol, nu numele cine știe cărei fabrici celebre. Mihailopol a fost un mare artist, un om cu un rar simț al peisajului și al amănuntului cu semnificații majore, un fel de gînditor în imagini. Din nefericire, s-a dus. Omul a lăsat multe amintiri, poate că și inamiciții, dar, dincolo de toate, a lăsat o operă, o fascinantă poveste în imagini a vieții pe care a trăit-o cu noi sau prin apropierea noastră.

Zilele trecute am privit fotografiile expuse la această ediție a Salonului Internațional de Artă Fotografică. Doamne, ce minuni, ce abundență de fotografii rare! Din păcate, după părerea mea, deocamdată numai a mea, puține din fotografiile de antologie aparțin artiștilor noștri. Poate că e la mijloc și-o chestiune de selecție. Chiar dacă am fi generoși și-am spune, toate fotografiile noastre sînt extraordinare, unice și incomparabile, tot mai era loc și pentru o fotografie de Mihailopol. În primul rînd dintr-un adînc respect pentru unul dintre cei care s-au străduit să vorbească lumii cu teleobiectivul. A plecat dintre noi un fidel slujitor al acestei arte și cîteva fotografii de-ale sale erau un mic și discret semn de solidaritate împotriva morții. Dar dincolo de asta, deși Mihailopol-omul s-a dus, Mihailopol-artistul rămîne, el a lăsat o operă și ea se cuvenea să fie reprezentată în acest salon pe care artistul nu l-a mai ajuns. N-au existat fotografii? Comoditatea sau dezinteresul pot fi o scuză ? În fața memoriei și-a valorii ele pot trece în același timp și ca o regretabilă împietate. **(C. Nistorescu)**

Desen de RALUCA GRIGORCEA

Iubirea de frumos

Eminescu

Ne aducem mereu aminte de Mihai Eminescu. El face parte din conștiința noastră ca popor. A fost de ajuns de mare inteleept și dăruit să știe că numai integrîndu-se ființei neamului poate aduce roadă nepieritoare. Se potrivesc în ce-l privește vestitele vorbe : cine vrea să-și dobîndească sufletul său îl va pierde, adică îl va cîștiga în altul, în cellalți, în comunitatea neamului său.

Aproape că n-a avut bucurii personale, bucuriile și sărbătorile lui erau cele ale poporului nostru, durerile lui nu sînt ale lui ci ale Moldovei și Transilvaniei și ale Țării Românești ale Poporului român, ajunsese la acea obiectivare ce pulsează în textele marilor profeți din vechime care nu aveau suspin personal ci era neamul lor îndurerat care ofta sau iubila din adîncuri în ceasuri de urgie sau izbăvire.

Era un suflet de mare enthousiast, al unui om organic sănătos pentru că numai astfel de sufiete „pot crede în existența unei legi universale etice, mai presus de uritenile morale evidente, și aparent precumpănitoare ale vieții", cum spune Pârvan.

De aceea este greu de ajuns Eminescu pentru că-i greu de ajuns sufletul neamului care cere fiecăruia lepădarea de sine, intrarea pe calea cea strîmtă a jertfei de sine, iar aceasta nu din mîndrie nu din datorie civică ci din iubire curată și nepieritoare.

Floarea de tei ne aduce aminte de trecerea lui dintre noi la eternitate. Copîrșeul așezat lîngă mormîntul lui Brâncoveanu în zumzet de albine și cîntări bizantine era încărcat de flori de tei, așa cum și-a dorit-o mireasma acestei flori simbol arhaic al spiritului veghind la porțile tuturor sanctuarelor.

IOAN ALEXANDRU

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

„Pe Mureș și pe Tîrnave"...

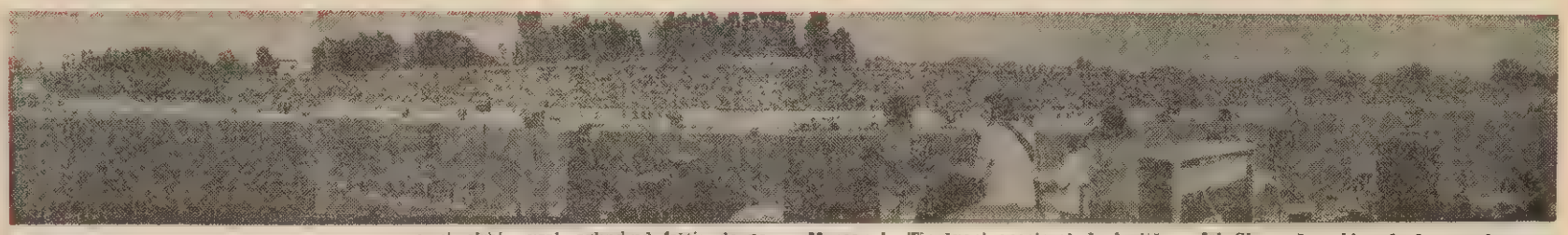

Făgăduim că LA ADIO o să însemne PE CURÎND

Localitatea : Sibiu, 3 iunie 1983, stadionul „Șoimii", orele 20.

Durata : 7 ore.

Număr de spectatori : 15 000.

Atmosfera : Ca întotdeauna la Sibiu, de o măreață intimitate.

Calitatea spectacolului : extraordinar spectacol atît din partea publicului cît și a scenei. Nota maximă.

Noutăți : A cîntat pe scena cenaclului grupul de muzică folk „Brukenthal", compus din Lemăndroi Carmen, Gheorghiță Dorin și Csaszar Wilhelm.

Aportul organizatorilor : Deosebit de cald și de îndatoritor. Mulțumim activiștilor de partid, primului secretar al județenei de partid Sibiu, Vasile Bărbuleț, pentru ajutorul acordat în realizarea spectacolului ; cuvinte calde tovarășei Munteanu Gabriela, prim-secretar la județeana U.T.C., precum și tovarășului Turcaș Toader, secretar cu probleme de propagandă al județenei U.T.C. Sibiu. Deși anunțat pe neașteptate, s-a realizat un cadru minunat spectacolului în numai două zile de la anunțarea intenției noastre de a nu ocoli Sibiul.

Fiecare moment de desfășurare a cenaclului înseamnă ceva inedit, este într-o perpetuă schimbare prin el însuși. Cenaclul Flacăra nu apare pe scenă pentru a distra un public comod, ci pentru a-l îngriji și a-l transforma, iată un adevărat act de cultură.

La început, atmosfera spectacolului purta pecetea unei rețineri ce a fost repede spulberată de însăși tinerețea și dorința de participare a întregului stadion.

Biletele curgeau neîntrerupt spre scenă : «Bine-ați venit colindători ai celei de-a treia păci mondiale. Fie ca aici, din inima Ardealului, cîntecul acesta să se audă pînă-n Alba Iulia lui Mihai, ori pînă-n Putna lui Ștefan cel Mare, ca semn al dorinței noastre de pace, de libertate și de unitate frățească. (Un tînăr de naționalitate germană, care se mîndrește că este cetățean al României socialiste — Gross Peter)».

Deodată, o liniște de cristal se așază sideral în sufletul oamenilor. Se recită. O voce de tunet străluce adînc în vibrația cuvintelor.

Acordurile muzicii clasice din chitara lui Ilie Stepan erau preluate de murmurul unui întreg stadion. Era puțin ? Era mult?

Dietrich Krauser și grupul **Pro Musica** cîntă în limba germană rockul „Tu", în semn de respect și frăție față de naționalitățile din România. Dealtfel, în Cenaclul Flacăra își desfășoară activitatea, ducînd mesajul cîntecului și al versului, mesajul păcii și al tinereții, maghiari, germani, greci, sîrbi, evrei, oglindind frăția de pe acest pămînt străvechi al Daciei latine.

S-a cîntat pentru țară, pentru eroii neamului — Burebista, Ștefan, Mihai, Horea, Iancu, Cuza, Ion Roată, pentru ctitorul României de astăzi, președintele Nicolae Ceaușescu.

Totul decurge extraordinar și, culmea paradoxului, acest extraordinar pare firesc, datorat în primul rînd tuturor tinerilor din Sibiu care, prin dorința lor exprimată în sute de scrisori, au deturnat pur și simplu Cenaclul Flacăra, aducîndu-l în cetatea celor șapte scaune. Sibiul trebuia cuprins în Gala 1000 și publicul de pe stadionul de sub Arini ne-a întărit impresia că nu trebuia ocolit. Cele șapte ore de spectacol (s-a terminat la ora 3) au fost și cele mai concentrate.

Noaptea, tîrziu, prieteni din Săliștene scriau că nu le pare rău că vor merge pe jos pînă acasă după acest spectacol.

Mult după miezul nopții se sting ultimele acorduri ale muzicii. Încet-încet stadionul se golește și o mare de tăcere se agață de murmurele cîntecelor, care plutesc fulguind aerul. Stadionul era un imens candelabru de ochi, gravat pe seara cerului de dorințe. Înaintea plecării spre Reghin, în fața hotelului, mii de tineri așteptau clipa despărțirii. Așteptarea le-a fost răsplătită prin cîntece și umor.

S-a proiectat pentru jumătatea lui iunie 1983 o stagiune de o săptămînă în județul Sibiu.

Nu se cade a încheia cronica Sibiului fără a anunța victoria cenaciștilor la fotbal în fața echipei județene U.T.C. Scor final : 10—2. Așa ne mai învingem și noi oboseala.

Pentru Tîrgu Mureș, pentru tot Ardealul, de la București soarele răsare

Localități : Reghin, 3 iunie 1983, stadionul din localitate, orele 19 ; Sighișoara, 4 iunie, orele 19, stadionul din localitate ; Tîrgu Mureș, 5 iunie, orele 19, Sala polivalentă ; Tîrnăveni, 6 iunie, orele 19, stadionul „23 August" din localitate ; Tîrgu Mureș, 7 iunie 1983, Sala Polivalentă, orele 19.

Durate : 6 ore și 15 minute, la Reghin ; 6 ore la Sighișoara ; 6 ore și jumătate la Tîrgu Mureș, 6 ore la Tîrnăveni ; 7 ore și 15 minute la Tîrgu Mureș în 7 iunie.

Număr de spectatori : 5 000 la Reghin ; 8 000 la Sighișoara ; 5 000 la Tîrgu Mureș 8 000 la Tîrnăveni ; 6 000 la Tîrgu Mureș în 7 iunie.

Calitatea spectacolului : de înaltă ținută; bun la Sighișoara dacă nu am lua în considerare desele întreruperi ; bună la Tîrgu Mureș ; la Tîrnăveni spectacol de înaltă ținută și datorită măsurilor organizatorice excepționale ; De la bună la foarte bună, iar spre final excepțională, ca în alte prilejuri, dealtfel, la Tîrgu Mureș.

Atmosfera : La Sighișoara, caldă. Bună la Tîrgu Mureș, extraordinară la Tîrnăveni. În spectacolul din 7 iunie de la Tîrgu Mureș, mai dezlînată la început, apoi devine caldă, participativă. A fost o seară superbă. Publicul a început cînci, șase cîntece în mod spontan, iar membrii cenaclului au fost nevoiți să-i secondeze. De reținut că au fost momente cînd intensitatea a egalat atmosfera spectacolului de la Tîrnăveni.

Noutăți : Au debutat grupul T_2 de la Clubul tineretului, compus din romînca Moldovan Mirela și săsoaica Orols Karmen, interpretînd „Așezare cu părinți" (versuri Adrian Păunescu) și o variantă în germană a cîntecului „Vînare de vînt", și Kiss Angela, elevă la Liceul industrial nr. 2. A revenit Mircea Boian. A debutat la Sighișoara Horia Moldovan, Comșa Traian, Mirela Bărdaș (redebut) și, mai ales, Viorica Belea recitînd excepțional „Și dacă" de Mihai Eminescu. La Tîrgu Mureș a revenit actorul Mihail Stan, recitînd în premieră „Andante" de Lucian Blaga ; au debutat Adriana Lobonțiu, Carmen Cerghizan și Felician Stingaciu. La Tîrnăveni au debutat Alina Fărcașu, surorile Jary (Adela și Gabriela), grupul „Peco" și a revenit Felician Stingaciu. Magdalena Finna a cîntat, în premieră „Colindul Ardealului". La Tg. Mureș a debutat formația Trident compusă din Balogh Laszlo, Nagy Zoli, Mesaroș Levente, precum și Delia Delean, Nicoleta Mărgineanu, Sorin Costea. De asemenea, Truță Claudia și Nagy Angela.

Aportul organizatorilor. La Reghin, foarte bun ; la Sighișoara, publicul a știut să repare prin căldura sa aproape tot. Dacă la Tîrgu Mureș scena extrem de joasă a îngreuiat desfășurarea spectacolului, la Tîrnăveni o ireproșabilă organizare a schimbat mult în bine opinia pe care o aveam după trei zile de stagiune în județul Mureș. Cîteva lucruri legate de înălțimea scenei. În primul rînd, precizăm că nu este vorba de un capriciu, ci de o necesitate impusă de condițiile practice în care se desfășoară cenaclul nostru. Această scenă nu trebuie să fie niciodată mai joasă decît un stat de om înalt, astfel încît din orice colț să se poată vedea tot ce se întîmplă pe scenă, să nu se creeze probleme care în nici un caz nu aparțin cenaclului. Cînd spectacolul începe, organizatorii se retrag și lasă să se confrunte cu publicul un singur om, poetul Adrian Păunescu. Explicația unor spectacole în care atmosfera devine de mare intensitate sufletească, vibrînd de emoție patriotică adevărată constă și în capacitatea organizatorilor de a rezolva înaintea spectacolului toate problemele sale specifice, în vreme ce în alte locuri conducătorul cenaclului este nevoit să-și consume o energie suplimentară, pentru rezolvarea problemelor de acest fel. Sigur că problemele de organizare nu rezolvă de la sine calitatea spectacolului, cum nici mijloacele tehnice nu sînt capabile ca prin ele însele să transmită vreun mesaj, dar numai comparînd organizarea defectuoasă de la Sighișoara, cu organizarea impecabilă, strălucită de la Tîrnăveni putem să evaluăm cît mai just rolul unor buni organizatori, calitatea de bună gazdă.

Transmitem mulțumirile noastre și recunoștința profundă Comitetului județean de partid Tg. Mureș, tovarășului prim-secretar Nicolae Vereș, iubitor de cultură și atent la solicitările tinerilor mureșeni față de actul de cultură care a oferit posibilitatea reîntîlnirii cu un public inimos. Deosebită și contribuția organizatorilor tineri. Mulțumim din suflet acelor tineri care ne-au urmărit cu scrisorile și telefoanele prin țară pentru a realiza o nouă și admirabilă întîmplare. Grație unui public deosebit s-a realizat, după opinia specialiștilor, și o foarte bună înregistrare radio.

În amurg, orașul viorilor, minunat și fragil, ne-a întîmpinat cu o lacrimă a sălciilor plîngătoare, incremenite în tristețea lor de liniștea înnourată.

Lîngă mine, un om între două vîrste, cu un zîmbet împrumutat din stampe, îmi șoptea aranjîndu-și mereu haina : „măi omule... păi... aici am nimerit la nuntă !" Am zîmbit misterios, de parcă eu aș fi inventat zîmbetul, implicîndu-mă și eu în sărbătoarea lui. De fapt avea dreptate, avea foarte multă dreptate. Am văzut proaspeți pensionari săltînd în vîrful picioarelor în ritmul muzicii, cu un aer mai mult decît înțelegător, ținînd egal, după umeri, nepoți îmbrobi și fericiți. Era muzica lor, era cuvîntul lor, erau ei în firea și libertatea lor.

La Reghin ne-am început turneul de cinci zile în județul Mureș, căci unde se putea acorda cenaclul mai bine ca aici, în orașul instrumentelor muzicale. Un soare adie prin sălciile ce plîng peste oameni, iar florile trimise spre scenă sînt așezate puternice în vaze ce au formă de bombă. Fie ca toate bombele pămîntului să folosească doar ca suport pentru flori !

Acum, în această seară, grupul feminin **Ecoul** s-a regăsit întreg dar, vai, pentru scurtă vreme, pe scenă.

Cîntecele cenaclului modelează, transformă starea de emoție în realitate. Colindul maramureșean aspru și cu miros de vechime se interferează în fața spectatorilor cu rockul grupurilor **Voltaj** sau **Iris.**

Era un virtej neînchipuit, în care totul se succeda într-un firesc de omenie și pace. Din pieptul miilor de tineri a izbucnit cuvîntul : pace, pace ! Cîntecele de țară găseau ecoul curat al unei credințe față de patrie și eroi în toată ființa tinerilor participanți.

Muzică clasică, hard-rock, colinde, poezie, cîntece de țară, iată rezumatul unui mesaj numit Cenaclul Flacăra.

GIL IONIȚĂ

★

Cum nu seamănă două zile între ele, așa nici spectacolul de la Reghin cu cel de la Sighișoara. Dacă în prima zi, din cele cinci ale stagiunii noastre în Mureș, nu am avut probleme, la Sighișoara — pe un teren mai mult viran decît de fotbal — spectacolul a trebuit să fie întrerupt de cîteva ori.

Și de ce totuși spectacolul a continuat? Fiindcă Cenaclul Flacăra este spectacolul oamenilor buni, al tinerilor aflați în număr mare pe stadion. Pentru ei am venit, pentru ei ținem spectacolul și ne străduim să fie pe măsura așteptărilor. Nu este nici spectacolul nostru și nici al organizatorilor. Noi avem datoria ca împreună cu tinerii din organizațiile de tineret să facem pentru oamenii muncii, pentru tinerii din întreaga țară un spectacol care de fapt le aparține. Cu această plăcută obligație, cu această datorie am plecat din București prin țară, și cerem tuturor celor în drept, factorilor de decizie, să acorde tot sprijinul nu nouă, ci actului de cultură și oamenilor.

Și poate spectacolul a mai continuat și datorită senzației pe care ne-au dat-o trenurile, care treceau nu departe de stadion, de trecere a vieții. Și nu se știe cînd va mai trece trenul nostru prin gara Sighișoara... Oricum, momentele mari nu au lipsit. Înconjurați de blocuri, cu oameni la geam sau pe acoperișuri, tribunele și gazonul pline ne-au întărîtat în a ridica pînă la un punct nesperat cota spectacolului.

(Continuare în pagina 19)

DUCU BERTZI

Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul cîntecelor cenaclului realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite din diverse colțuri ale țării. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația definitivă a Topului lunii mai :

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adio	Vasile Seicaru	Vasile Seicaru	2 764
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	2 387
3. Totuși iubirea	Majay Győző	Majay Győző	1 464
4. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	1 155
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	937
6. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	810
7. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	804
8. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	725
9. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	722
10. Te salut generație-n blugi	Pro Musica	Pro Musica	694

Așteptăm noi propuneri pentru topul lunii în curs.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar
TOPUL MUZICII TINERE
Talon de participare
nr. 2
iunie 1983

Un drum în eternitate:

Balul din Topleț

Văzut din tren sau de pe șosea, Toplețul pare o cetate. Ziduri mari rostogolite de timp se opresc în Cerna și parcă fixează scurgerea Toplețului. Apoi, ca-ntr-o liniște a sa — localitatea se strecoară, îmbrățișînd legendara stîncă a lui Iorgovan, către satul Birza. Mulți din Topleț au plecat. Dar și foarte mulți au rămas. Au rămas să muncească la uzina mecanică, veche cît veacul, și să-și rostuiască pămîntul moștenit din moși-strămoși. Toplicenii sînt mîndri că sînt toplicени. Ei se fălesc cu gospodăriile pe care le au, cu animalele, cu recoltele pe care le obțin și cu banii pe care îi cîștigă. Ei se mîndresc și cu portul pe care, desigur, l-au primit în dar în lăzile de zestre și pe care tot acolo îl țin ferecat cu grijă și pe care îl scot de cîte ori este nevoie la sărbători sau de cîte ori le este dor de ei. Și Toplicenilor li se face de foarte multe ori dor de portul lor. Și atunci pentru cîteva ceasuri, sau pentru o clipă, își lasă hainele de zi cu zi și se îmbracă în frumoasele costume spălate în apa Bîgărului și uscate la soarele și la vîntul Banatului. Bîgărul împarte Toplețul în două. Curge obraznic la vale și sporește prin apa sa zestrea Cernei. Pe un drum destul de mic aici au funcționat, cîndva, 32 de mori de apă. Timpul, uitarea noastră și mai ales modernismul au distrus multe. Acum, doar șase mai strivesc în pietre grăuntele. Una dintre mori a ajuns chiar să aibă buletin de Capitală. Ea a fost mutată și pusă la loc de mare cinste în Muzeul satului... Toplețul este legat de restul lumii prin cinci poduri peste Cerna. Este Toplețul, spune lumea, asemuit unei mari capitale a Europei. Cu cinci poduri peste apă...

De ani și ani de zile, nu se știe de cînd, data se pierde în veacuri, poate de sute de ani, poate de mai demult, în Topleț în fiecare an are loc un bal. Un bal al costumelor, un spectacol al tinereții. Este un fel de întîlnire cu toți fiii satului. Cu toți cei care au plecat, cu toți cei care au rămas. Își aduc aminte de această mare întîlnire și vin, fără să întîrzie, fără invitații. Doar în timpul războiului, cînd flăcăii erau plecați departe, să-și apere pămîntul, ciția ani balul n-a mai fost. Orice s-ar întîmpla, dacă plouă sau ninge, dacă este soare sau nu — balul de la Topleț se ține. Cert e că balului de la Topleț i-a mers faima peste tot. El se numește, în limbajul celor de aici, „balul cu izmene"...

Și sînt scoase din lăzile de zestre costumele. Tinerele femei se îmbracă în ciupag, bluze din pînză topită decorate cu fire, numite arnici, de toate culorile. În față se pune cotreanța care este elementul de decor, mîndria costumului. În spate sînt legați ciucurii, fire de mătase, lungi cît cuprind... Bărbații se îmbracă în cămăși lungi și cu izmene care sînt și ele decorate cu dantele și ciucuri. Apoi, tinerii își pun un laibăr, o vestă neagră de lînă plină cu tot felul de ornamente. Nu au voie la bal decît cei care au căciuli negre. Și acestea sînt împodobite cu ghiocei sau cu bojoște (un fel de bujor de cîmp care se găsește, sus la munte, pe albiile apelor). Și femeile, cît și bărbații se încing cu un cordon de lînă țesută la război care se numește bracira. Numai după ce se îndeplinesc toate aceste condiții se poate merge la bal. Îmbrăcatul tinerilor este un adevărat ritual. Părinții și bătrînii îi veghează. Uneori îmbrăcatul durează ore în șir.

La balul din acest an a venit lume multă. În ciuda faptului că vremea nu prea a ținut cu cei din Topleț; o ploaie măruntă și deasă a îmbrățișat întreaga comună. Dar nimeni nu a fost supărat. Ploaia, spunea lumea, anunță o bună recoltă. Parcă și ea a fost invitată la bal. În sala casei de cultură a venit o formație mare cu mulți muzicanți tocmai din Armeniș, conduși de vestiții frați Florea. A mai venit și Constantin Gherghina care a făcut farmece cu trompeta sa. Și s-a cîntat și s-a dansat pînă cînd picioarele nu mai dădeau ascultare, pînă cînd cocoșii goneau întunericul... Balul de la Topleț, unde sînt primiți doar cei în costume populare, vestește pacea și liniștea în Banat. Balul de la Topleț își găsește loc de sute și sute de ani, acum, în acest frămîntat sfîrșit de veac păstrîndu-și autenticitatea, păstrîndu-și valoarea nealterată. Legendele devin realitate și realitatea devine legendă.

SORIN POSTOLACHE

Simple note

Ioan Andrieşescu (II)

Muzee provinciale la noi nici unul : muzee locale, tot aşa, încît cu dreptate aţi avut să vă minunaţi, cînd aţi descoperit unul într-un neştiut colţ de ţară, la Hîrşova. Iar cînd catedra de arheologie de la Iaşi a fost ocupată de un cunoscut cercetător dar de o altă specialitate decît a catedrei, cînd aceea de istoria veche este foarte probabil că va fi tot aşa de nepotrivit ocupată, fiind că nu s-a avut din vreme grija, ca pe vremuri, pentru aceea din Bucureşti, să se înlesnească pregătirea a doi-trei tineri, dintre care să se aleagă unul, iar celorlalţi să li se dea prilej şi mijloace de lucru teoretice şi practice în sensul, de pildă, în care Geologia îşi are cercetătorii ei, ajunşi a fi stimaţi şi în străinătate, — însăşi această latură a culturii noastre ştiinţifice se înfăţişează într-un întuneric aproape complet, fără vizibile speranţe de schimbare. Iar toate se leagă strîns unele de altele. Nefiind profesori, muzee, cercuri de cercetare şi bibliotecile de trebuinţă, rămîn fără pregătire suficientă alţi viitori profesori mari şi mici. În sfîrşit însăşi dragostea pentru trecut şi pentru acumpele relicve ce ne-au lăsat înaintaşii rămîne o simplă curiozitate de anticar, dar cu aceasta ne lipseşte însuşi unul din temeiurile vieţii sufleteşti ale unui popor întreg, care sprijinindu-se temeinic pe trecut numai, poate păşi în adevăr spre un viitor de viguroasă sănătate sufletească. Unde e apoi prestigiul culturii româneşti care nu numără o singură revistă vie de istorie şi de arheologie, iar cercetători atîţia, încît un străin să vie să sape la Cucuteni şi să împodobească Muzeul din Berlin cu lucrurile pămîntului nostru (pe cînd la noi zac risipite, Dumnezeu ştie în ce stare, în magaziile de lucrări netrebnice ale Universităţii din Iaşi, aşa precum atîtea altele de o valoare nepreţuită s-au prăpădit şi se prăpădesc în subsolurile ei), înfăţişîndu-ne ca o ţară pe jumătate sălbatică.

În aceste condiţii deloc îmbucurătoare, mi-am legat viaţa de aceste studii neîmbrăţişate de nimeni şi, prin multe greutăţi şi sacrificii am ajuns în faza în care mă aflu acum. Nu m-a adus aici, Domnule Profesor, nici perspectiva unei situaţii fără concurenţi, unde uşor se poate zvîrli un pumn de cenuşă ştiinţifică în ochii neştiutorilor, nici înlesnirile neaşteptate a vreunei burse speciale, care se dau de altfel destul de adesea şi pentru tot felul de misiuni şi treburi reale sau închipuite : ci o veche înclinare sinceră pentru lucrurile ce au fost, încetul cu încetul convingerea că aici e de lucrat, că lipsesc puteri tinere şi credincioase, că e apoi o datorie de conştiinţă tinerească a mai împuţina şirurile dese ale acelora care aşa de furtunos se avîntă către meseriile lucrative, către carierele care cu sacrificiul unei munci cît mai puţine oferă satisfacţii cît mai multe — spre vecinica însăşi a unei părţi însemnate din viaţa naţională. Că am şi început însă — dacă-mi este îngăduit să o spun — a simţi conştiinţele sociale ale pasului meu — pe cînd atîţia dintre colegii mei au situaţii şi un loc unde să-şi odihnească capul ei şi familiile lor, ştiu că în ordinea ideală a lucrurilor e cu mult mai puţin însemnat şi departe gîndul de a mă plînge. Numai dacă puterile fizice şi sufleteşti sînt încă întregi, căci acela ale răbdării sînt mai îndelungi decît îşi poate închipui omul. Şi acum ajung la a doua parte a acestor rînduri care vă rog să mă iertaţi dacă încep a fi prea multe. Împrejurări materiale din ce în ce mai anevoioase, la care s-a adăugat o grea lovitură morală, — moartea profesorului Răşcanu **(Petre Răşcanu, profesor de istorie universală la Universitatea din Iaşi, 1846—1913 n.n.)** D-voastră ştiţi prea bine şi mai ales la noi în meseria cărturăriei, toate tot de la unul atîrnă, care înţelegător şi iubitor să mărturisească despre tine cînd vine vremea ; încă destul de departe de a-mi asigura o catedră în învăţămîntul secundar şi mai departe prin condiţiile de specialitate de la Iaşi, de abilitarea ce mi-o gîndesc la sfîrşitul studiilor, a venit momentul cînd din absoluta imposibilitate de a mă menţine aici nu-mi rămîne decît să mă întorc în ţară, întrerupînd cine ştie pentru cîtă vreme tot ce am adunat şi clădit, ceea ce în situaţia de lucru a meseriei mele ar fi însemnat poate chiar părăsirea ei. Din această nefericită situaţie m-a salvat un mic post ce am găsit şi ocupat la Legaţia Românieî. Cu venitul acestuia şi ultimele resurse din ce mi-a putut pune pînă acum la dispoziţie un vechi prieten şi sprijinitor al meu, m-am menţinut în aceste ultime luni, mulţumit cel puţin că am rămas totuşi şi n-am întrerupt. Taxele şi ceicialte angarale ştiinţifice, destul de multe la Nemţi mi-au rămas însă în urmă şi din ce în ce mai apăsătoare, o participare activă mai departe la practica de săpături care presupune mijloace de transport şi întreţinere alăturea cu tovarăşii Nemţi de lucru — imposibilă. Cu ce grijă şi amărăciune pot privi apropierea semestrului de vară la care — deşi aici — nu voi putea plăti lecţiunile şi bibliotecile, decît îndatorîndu-mă peste puteri, dacă îmi este voi putea avea norocul unui creditor. În această situaţie, a cărei descripţie e mai senină decît realitatea, dintr-un optimism şi încredere în cauza bună care încă nu m-au părăsit, mă adresez D-voastră, solicitînd a fi prenumărat cu începutul noului an printre aceia cărora Ministrul Instrucţiei şi Casa Şcoalelor îi înlesneşte completarea şi desăvîrşirea studiilor lor. N-am fost şi nu sînt, Domnule Profesor, un solicitator obişnuit al Ministrului Şcoalelor, care ştiu că nu are a se plînge de lipsa lor. Pe vremea cînd Dl. Meissner avea un cuvînt acolo, am căpătat pe lîngă bursa ce aveam la Iaşi un ajutor pe care l-am folosit în Grecia, aducînd pentru teză multe lucruşoare noi şi puncte de vedere bune. Apoi tîrziu la intervenţia Facultăţii şi Universităţii de la Iaşi, tot prin Dl. Meissner, Casa Şcoalelor a contribuit cu o parte din cheltuiala la publicarea lucrării care astfel a putut apărea. Consider ca o mîndrie a nu fi apelat cu un singur rînd la aceeaşi autoritate şcolară cît vreme au condus acolo alţii. Astăzi, în greu impas, înscris la Universitate şi trebuind a continua potrivit obligaţiilor ce mi-am luat cu Directorii Seminariilor, pe de altă parte în mijlocul a o sumă de mai mari şi mici lucrări şi teme începute, cu care sper să aibă a nu se ruşina ştiinţa, dacă-mi va fi dat să le isprăvesc, mă adresez D-voastră, Domnule Profesor, ştiindu-vă — vă rog să credeţi că nu vreau să caut acum o laudă uşoară — cu dragoste dovedită pentru Universitatea moldovenească şi şcolarii ei. Referinţi despre mine veţi putea avea întrebind pe oricare dintre colegii D-voastră academicieni de la Secţia istorică. Primiţi vă rog, Domnule Profesor, încredinţarea adîncii mele stime şi întrucît rîndurile de mai sus, pe care cu speranţe le supun atenţiunii D-voastră, veţi găsi că reprezintă un mic capitol din viaţă, de năzuinţi sincere şi vrerî utile ale unei ştiinţe începătoare, adînca mea recunoştinţă. Ioan Andrieşescu, doctor în litere."

Nu realizez ce impresii vor fi cumulat cei care au parcurs cu atenţie aceste şiruri, de un reţinut patetism, ale lui Ioan Andrieşescu — scrise acum şapte decenii — şi nici nu încere un comentariu asupra lor. Mă voi mărgini doar să subliniez — pentru cei ce nu ştiu încă, sau se prefac a nu şti — că munca intelectuală, slujită cu probitate şi responsabilităţi de conştiinţă, în toată variata ei arie, departe de a fi considerată o sinecură şi un răsfăţ — cum mi s-a întîmplat de atîtea ori în viaţă să înregistrez opinii „atotştiutoare", iscate din capete pătrate şi din insensibilităţi cronice —, este o nobilă osîndă, un canon şi o roabă neîntrerupte, cărora le-ai predestinat deliberat, ca să aduci cu neliniştile şi revoltele tale şi cu tenacitatea ta sporul de certitudine şi de cunoaştere, de bine şi de frumos, de adevăr şi de dreptate, după care oamenii de pretutindeni vor tînji întotdeauna, în speranţele şi vrerile lor.

L. KALUSTIAN

Biblioteca în aer liber

Superlative

Deci, „cel mai mare genocid din istoria umanităţii a avut loc în secolul al şaisprezecelea". Aşa susţine esteticianul şi istoricul francez Tzvetan Todorov într-o recentă carte pe care a consacrat-o crimelor comise de cei care au descoperit şi apoi au cucerit America. Victimă a fost populaţia băştinaşă, impropriu numită „indiană". Volumul lui Todorov are următorul moto : „Căpitanul Alonso Lopez de Avila a pus mîna în timpul războiului pe o tînără indiană, o femeie frumoasă şi plină de graţie. Ea îi promisese soţului ei să nu-i aparţină nimănui altcuiva decît lui, şi nimic n-a putut-o convinge să cedeze ; era decisă mai degrabă să moară decît să se lase pîngărită de un alt bărbat ; a fost aruncată la cîini".

Cel mai mare genocid...

Dar iată-l pe Denis de Rougemont care susţine, în altă carte, apărută acum cîţiva ani, că superlativele de acest tip îi se potrivesc hitlerismului şi... automobilului. Automobilului care, datorită accidentelor, a făcut mai multe victime pînă azi decît cele două războaie mondiale la un loc. „Numărul de morţi este actualmente (în 1977) de 280 000 pe an, iar cel al răniţilor de treisprezece milioane".

Unu : masacrarea băştinaşilor Americii. Doi : hitlerismul. Trei : folosirea nesăbuită a automobilului. Toate — **cele mai mai mari** dezastre, crime, genocîduri, din istoria umanităţii.

A apărut de curînd în românește frumosul roman **Abatorul cinci** al scriitorului american Kurt Vonnegut jr. Citim : „Billy asistase la cel mai mare masacru din istoria europeană, care a fost bombardarea Dresdei. (...) Extrem de puţini americani ştiau că lucrurile fuseseră mult mai grave decît la Hiroşima, de pildă".

Să adăugăm, deci, în al patrulea rînd, bombardarea Dresdei, în al cincilea bomba atomică de la Hiroşima, să ne amintim zecile de cărţi care vorbesc tot despre **cel mai mare** holocaust din istorie, despre cele şase milioane de evrei asasinaţi în lagărele naziste, să nu uităm — în sfîrşit — **cel mai mare** dezastru din istorie care ar fi cel de-al treilea război mondial.

Ca la un concurs : acesta e cel mai mare... Ba acesta... Sinistru concurs !

Şi să observăm că pe oamenii sfîrşitului de secol douăzeci îi obsedează moartea. Primejdia războiului... Din nenorocire, fiecare dintre noi ar mai putea adăuga cîte un **cel mai** la îngrozitoarea listă. Pe noi, cei de aci, nu prea ne-a răsfăţat istoria şi de nici un război nu ne-a scutit. Şi totuşi, uite, poate pentru că e vară, de ce să nu încercăm să ieşim o clipă din umbra acestor îngrozitoare superlative şi să inventăm altele ? Cine va scrie un studiu despre cea mai fericită căsnicie din istoria umanităţii, despre cele mai senine momente ale acestei istorii, despre omul cel mai vesel care a trăit vreodată ?

A trăit, aşa am scris, **a trăit**. Dacă nu aş fi fost eu însumi, ca oricare, îngrijorat de perspectiva pe care ne-o oferă cursa înarmărilor, aş fi scris trăieşte. La timpul prezent. Dar trăieşte, într-adevăr, pe acest pămînt atît de grav ameninţat, omul cel mai fericit ce s-a născut vreodată ? Să ne uităm la băiatul şi la fata care s-au oprit în mijlocul străzii şi se sărută fără să le pese de nimeni şi de nimic, şi să nu ne grăbim să răspundem negativ.

FLORIN MUGUR

TOPUL PREFERINŢELOR

Cine era victima şi cine fişul?

R.F., elev la Şcoala generală nr. 4 din Oradea, clasa a VIII-a, ne povesteşte cel mai urît fapt întîlnit **de el într-o zi de luni în intersecţia străzilor Magheru şi Stadionului.** „Cînd am ajuns mai aproape am văzut patru oameni din care trei se băteau. Deci doi contra unul iar cel care nu se bătea era împreună cu cei doi dar care l-a ajutat pe cel bătut. Primul cel mai important şi cel mai bătăuş era îmbrăcat bine, cu un costum gri. Lui îi voi spune **bătăuşul**. Al doilea, îmbrăcat în blugi şi un fîş negru scurt era foarte pletos şi de aceea îi voi spune **pletosul**. Al treilea, un om bun după cum se vede, nu i s-au reţinut nici un fel de amănunte. Şi în sfîrşit al patrulea, cel bătut, era cu o servietă, potrivit la statură, cu părul negru şi îmbrăcat mai sărăcăcios. Acestuia îi voi spune **victima**. Bătaia începuse, nimeni nu intervenea, iar **bătăuşul** îl umpluse de sînge pe **victimă**. Aceasta căzuse şi ajunsese cu capul pe drum. Cei doi au început să dea cu picioarele. Apar doi miliţieni care vorbesc cu bătăuşul puţin apoi el **fugitivo** spre casă. Apare al treilea, într-o Dacie 1300 albă, care se dă jos numai pentru a-şi împinge maşina. Al patrulea miliţian mai curajos după ce îi desparte, dă mîna cu bătăuşul şi începe vorba, ca apoi miliţianul să plece cu victima iar cei doi pentru că ai treilea plecase, şi cu o femeie plecară spre magazinul universal Crişul..." **Scrisoarea mai continuă, dar nu rezolvă nimic. Nici desenul nu ne lămureşte prea mult. E limpede că e vorba de un fapt foarte urît, dar n-am priceput cine cu cine se bate şi în ce scop. Şi mai ales cine era victima şi cine fişul...**

Virtuala cîştigătoare

Sorin Lupaşcu, elev sergent la Liceul militar „Ştefan cel Mare", ne trimite cîteva rînduri care încep cu „Onorată instanţă" şi care ne iau de pe cap o mare grijă : alegerea celei ce va fi miss Flacăra. „Urmărind cu interes concursul dv., m-am gîndit să vă uşurez munca dusă pentru alegerea cîştigătoarei, trimiţîndu-vă alăturat fotografia virtualei învingătoare. Se numeşte Lenuţa Badalea şi e elevă la Liceul economic şi de drept „...." Botoşani, clasa a XII-a. Are 18 ani, 165 centimetri înălţime şi,

din întîmplare, este prietena mea. Fără emoţii. Sorin Lupaşcu". **Siguranţa dv. vă trădează : sînteţi infanterist. Ce vă faceţi însă fără fotografia pe spatele căreia Lenuţa a scris, în 24.03.a.c.. „Cu dragoste pentru Sorin" ? În armată ca în armată, e greu chiar şi pentru elevii sergenţi.**

Una caldă, una rece...

Din Constanţa, trei scurte scrisori, aproape telegrame.

■ „Mulţumesc pentru amabilitatea de care aţi dat dovadă publicîndu-mi fotografia, precum şi tuturor tinerilor care mi-au scris, pentru felicitările şi urările de succes. Promit că le voi răspunde dar nu pot aşa repede, că sînt mulţi şi am mult de învăţat. Le urez succes în activitatea lor cotidiană, iar pentru cei ce sînt în armată să nu uite de îndatoririle ce le au faţă de patrie. Cerasela Cristea, Intrarea Tulcei nr. 8, bl. R 2, sc. C, ap. 46." **Aţi şi prins un stil de mare campioană.**

■ „Sînt Alina Moldoveanu. Cred că susţinerea rubricii vă distrează grozav. Scrisoarea mea cu plăcinte, pe care aţi făcut-o publică, era o invitaţie pentru dv., nu pentru mîlle de cititori. Nu de altceva, dar nu cred că voi face faţă situaţiei de a oferi tuturor delicioasa plăcintă. Şi cu distracţia să fie cu capac propun organizarea unui concurs pentru cel mai frumos bărbat". **Vreţi să vă răzbunaţi. După ce vă va trece supărarea să ne trimiteţi iar veşti interesante din Constanţa.**

■ „Tare aş dori să vă trimit o fărîmă de soare pentru **Topul preferinţelor.** Soare din sufletul meu, soare de aici, de la marginea mării. Şi i-aş invita pe toţi participanţii la **top** să alerge după mine, desculţi, pe nisipul plajei, să poată simţi cu adevărat ce înseamnă tinereţea. Mihaela Orăşteanu". **Nu e foarte clar cum să alerge participanţii : după sau alături de dv. ?**

Goana după bani

Cîteva din preferinţele Dianei Barbu, profesoară suplinitoare la liceul din Minerău Ungureni :

Invenţie : Electrozi transparenţi pentru protecţia pietrei

Descoperire arheologică : Tezaurul dacic de la Sieu-Odorhei, deoarece demonstrează vechimea dacilor pe aceste pămînturi, talentul meşterilor lor

Cercetare : Întreaga activitate a dr. Mihai Leontopol

Sport : Cămătaru şi Balaci, Anişoara Cuşmir şi Vali Ionescu

Fapt de eroism : Participarea cîntăreţilor de muzică tînără de la Cenaclul Flacăra la atîtea turnee, depăşind oboseala, frigul, tracul, indiferenţa sau incultura unora (din fericire, puţini la număr)

Pentru cea mai frumoasă femeie : Ataşez fotografia mea. Am douăzeci de ani, 1,70 m şi 53 kg

Cel mai reprobabil gest : Nu suport prostia agresivă şi mai ales goana după bani

Fotografia vă susţine calităţile morale pe care le bănuim. Goana e într-adevăr urîtă, dar banii...

Avea o privire deschisă, sinceră

„Eram la Bucureşti, în staţia Intercontinental, aşteptînd troleibuzul, cînd am observat la cîţiva paşi de mine o tînără cu înfăţişare plăcută, armonioasă. Era micuţă, blondă, avea o privire deschisă, sinceră. Am privit-o îndelung. Era aidoma visului meu. Cred că nu-i displăcea insistenţa cu care o priveam. La un moment dat şi-a aranjat părul pe spate cu un gest de suavă gingăşie. În această clipă trebuia să găsesc calea să mă apropii de ea, dar am rămas pironit, parcă vrăjit. Ştiam că vraja se va rupe. Aşa a fost. A apărut maşina 109 şi acum trăiesc cea mai mare durere a existenţei mele. Azi o caut cu gîndul, cu inima, dar... singură speranţă sînteţi dv., — Emanoil Suciu, cart. Ady Endre 34/66 (!?) Tg. Mureş." **Aţi avut ghinion. Dacă tînăra dădea semnele de suavă gingăşie în staţia lui 119 aveaţi timp şi pentru luna de miere.**

Rubrică realizată de
RĂZVAN BĂRBULESCU

atelier literar

de G. Dumitrescu

Nirvana : Sînt unele înclinații lirice și unele îndemînări metaforice, dar, din păcate, vorbele curg cam la voia întîmplării, în asocieri fortate, absurde, fără sens, într-un adevărat delir. Trebuie să vă străduiți să struniți acest flux haotic, necontrolat, să stăpîniți mai bine cuvîntul, versul, să puneți în ele mai multă coerență, să le faceți să transmită mai bine, mai deplin gîndul și simțirea, să cuprindă mai adînc un sens, o stare, un cîntec. Un început, în acest sens, pare să existe în „Clepsidre", „Nopțile mele".

Daniela Paraschiv: Sînt semne bune, dar lucrurile se află încă la început, cu sovăielile, naivitățile și lipsa de experiență inerente. Cîteva pagini mai reușite („Refugiu", „Chirie", „Copac"), arată bune perspective de viitor.

D.E.R : „Ora Y", „Fascinați", „Statuia", „Parisul". (Nu ne-ați confirmat primirea !)

W. Kramps : Aproape toate paginile sînt demne de atenție.

Felicia : Nu e încă revirimentul așteptat, dar cîteva lucruri rămîn în zona speranțelor („Imaginea ta", „Teatru", „Intersecție", „Dimensiune").

Cristina Drăgan : Semne de bun augur, în pagini simple, cristaline, cu un freamăt discret : „Un fel de deosebire", „Sfîrșit de poveste", „Licitație", „Un fel de scamatorie". Vă dorim succes la examene și așteptăm vești și manuscrise din ce în ce mai bune.

C. Borandă : Destul de banală și plicticoasă această poveste, pe care ați întins-o la nesfîrșit. Scrisul e naiv și rudimentar și trădează mari lipsuri în pregătirea intelectuală („ciolofan", „întrebă pe soție mutual", „afectos", „neîndreptățiți", în loc de nedreptățiți etc.). Pînă ce nu veți rezolva aceste compromițătoare neajunsuri, osteneala scrisului rămîne fără rost.

V. Addel : Cîteva pagini mai . împlinite : „Anotimpul trecut", „Basmul meu", „Peisaj".

N. Badea : Cele mai multe par să aducă un plus de densitate, poate chiar de coerență și semnificație (prea multe pentru a fi înșirate aici). Unele cruditați de limbaj gratuite, unele ostentații...

Draga Cara : E cu totul altceva ! Chiar dacă și acum se simte o anumită grabă, care împiedică rezolvarea optimă a unor pasaje, care lasă să scape formulări confuze, nebuloase, improprii (ceea ce „întunecă" grav o serie de pagini), chiar dacă exigența, controlul de sine, scrupulurile artistice sînt încă destul de laxe, textele de acum adeveresc niște însușiri literare și justifică stăruința pe acest drum. În definitivarea construcției însă, în desăvîrșirea lucrării, nu vă poate ajuta nimeni. E o operație dificilă, de durată, care cere răbdare, maximă încordare creatoare, acea tenacitate întotdeauna uimitoare a romancierului în fața sutelor și miilor de pagini, scrise și transcrise de nenumărate ori, tăiate și dezmembrate, completate și „cusute" la loc, chibzuite și cîntărite necontenit „în mic" și „în mare" etc. O muncă infernală, de salahor, de Sisif și de demiurg... Dacă nu vă simțiți în stare de un asemenea eroism, e mai bine să vă lăsați păgubaș !...

Anca Dan, A. Albeșteanu, P. Pîrvulescu — Craiova, R. Gliga (scrieți mai puțin, citiți mai mult !), **Mihai Rotărescu, V. Pustiu, O. Gătăianțu, Maria Bălan, Blanca** (o scrisoare nu se începe pe... plic ; o chestiune de elementară bună-cuviință...), **Lucrețiа Chică, Alin O., Melinda Ronea, Florin Bănică, Alexandru Tiu** (ceva, în „Memoria"), **M. I. Ambiescu, N. Mărganu, Iulian Tîrziu :** Nimic nou !

Cristina Letea, Adriana Sebastian (mai citeț !), **Alexandra Ion, Marius Teodorescu** („Trec care"), **Marina R., Ana Carp** („Deșert", „Valuri"), **Nana Mirea, Eugenia Dincă, Cristina Ion, Matei Ștefan** („Răsărit", „Cumpăna"), **SA.** („Vînturi umede"), **Ana Gabriela Stuparu** („Spre dimineți", „Scurt apel" — ca idee), **Aurora G., Anne Boleyn** („Au zis unii"), **Adriana Filișan, George Baciu, Cristina Cringuș, Paul C., Dumitru Cărăuțu :** Încă nu e destul, ca să putem trage o concluzie. Reveniți.

Ema Valeria, Nicolae Colan (ceva, în „Aniversare"), **Dumitru Costaș, Ioan C. Negru, C. M. Rela, Cosmina Agapie, Stelian M. Cazanglu, Marian Preda, Doina Suciu, Nevada, Anca Mihaela Albu, Alin, S.O.S., Lucian Maican, Sorin Voiculescu, Matei Adrian, Elena Nistor, A. V. Galați, Hideg Marino, Marian Ghiaur, Lucia Novleanu, Mihaela Ancuța, Marinela Chelu, Zaharia Vasile, I. Soleriu, Maria Urmuliță, N. Murariu, Sîrbu Horea, Pristan Dan, Diana Trofin, Carmen Spafiu, I.M.V., Radu Paraschiv-Fetești, Popa Ion Nicușor, Sorin Gudumac, Romel Cărămidă, Costache Viziteu, Nicolae Roșianu, Elena Moraru, Tudor Codru, D.B., I.V. Ducaram, C.D.-Cirligeanu, Dragomir T. Costin :** Pagini de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DUMINICĂ 7 A.M.

În camera mea după ce am făcut o baie lungă
și mi-am completat toaleta de dimineață
(am alergat azi de pe la 5 vreo oră și jumătate
cu pretenția absurdă de a scăpa de burta asta prematură)
stau tolănit și epuizat în patul meu dublu
cu două perne mari și excesiv de pufoase sub cap
și foarte singur — nimeni nu s-a trezit în bloc, pare-se,
și, ca să fiu sincer, starea asta de lucruri mă bucură cumva,
e foarte liniște (pentru că nu poți considera „Sonata Lunii" zgomot) lucru de care am mare nevoie
acum — meditez profund, deși, la dracu'!
au început să se îndesească tramvaiele,
unde rămăsesem ? a !
meditez, ziceam,
și tocmai cînd, ca și cum ai filma dintre șine
un tren apropiindu-se,
mi se întărește convingerea că
lumea e mai frumoasă fără oameni,
tocmai atunci
intri tu pe ușă
învîrtind pe degete vreo două-trei vise de-ale mele

BOGDAN ȘTEFANESCU

MACAZURI

Cotloane siropoase
clare și ihtiologice,
bere de rasă,
trifoi cu glazură,
verde cea carte cu vise,
tise, olturi,
triste cotloane
împachetate în sticlă,
logică cu polonicul,
intuzie de vornicei
pe altarele științei.

PAUL CANTACUZIN

CARTEA VIEȚII

Ziua de ieri am trăit-o
ca vai de ea,
m-am plimbat pe fila ei înghețată
șifonînd-o ore în șir,
de aceea mă priveau mirate
vînzătoarele de iluzii
din spatele vitrinelor
cu anunțul vizibil : „Primim marfă".
O, dar multe zile am mai strivit astfel
din cartea groasă a vieții.
Vrînd-nevrînd, întorc paginile
spre sfîrșitul ce se anunță captivant.
Mă așez în fotoliu cu tomul atîrnînd
greu de inimă.
Foi albe, străvezii, ridic încet,
numai una la 24 de ore.
Din cînd în cînd pun cîte un semn de carte.
Acesta poate fi și un om extraplat
sau chiar un timp pierdut.

Amintiri nu doresc — pătează foaia cu grăsime.
Vreau cartea să-mi fie de parcă n-aș fi citit-o.
Poate voi obține un preț bun pe ea
la anticariatul vieții de apoi.

CONSTANTIN BUICIUC

PROGRAM ZILNIC

Dimineața îmi trezesc amintirile,
pregătesc zîmbetele de peste zi,
mîngîi tristețea seaunelor
pe care nimeni nu se așază
și plec cu gîndurile prin lume
în căutarea unei speranțe.
Rătăcesc printre întîmplări
lovindu-mă de sentimente contrare,
mă pierd în treburi și-n moarte
pînă seara tîrziu,
cînd mă întorc istovită
și numai ea
mă așteaptă la ușă,
singurătatea...

LILIANA GEORGESCU

CONTRACT

ea îmi recomanda frigul volvo era
blondă și stenodactilografă aveam o
mulțime de sentimente greu de definit
erau toate pentru ea mă hrăneam în vremea
aceea cu dulceață de trandafiri și flueturi în
aspic făceam studii entuziaste de heraldică
ea primea pachete cu ceai din london
eu mă pregăteam pentru
a deveni cercetor cu flașnetă
amîndoi așteptam anul yobel

DAN EMILIAN ROȘCA

DE LA BALCON

E loc să întorci și o căruță pe balcon
Eu întore doar o privire
La oamenii care trec.
Pe oamenii ăștia îi apasă gîndurile
Îi apasă pînă îi bagă-n pămînt
Pînă dau cu călcîiul de normatorie.
Mă uit și-mi întore repede privirea de la ei
Ca să nu-i apese mai rău.
Căci fiecare merge îngropat prin pămînt,
Fiecare cu nivelul său,
După cum l-au apăsat gîndurile.
Ce să-i faci, fiecare-om lasă-n urma lui un șanț
Finit pe care nu poți merge
Decît cu două vieți de mînă.
Cu coarnele împungînd realitatea
Și cu glanda absolutului extirpată.
Noi, copiii, sîntem bucuroși că nu
ne apasă gîndurile
Numai pe oamenii mari...
Noi sîntem mici și stăm pe balcoane
Și ne uităm la șanțuri,
Patru miliarde de șanțuri...

DANIEL TEODORESCU

ANDREI BLAIER

(Urmare din pagina 9)

matograful „ELDORADO", vizavi de casa ta... de fabrica „STELA", mai exact, care e și acum și i se spune la fel. Aici, la „ELDORADO", am văzut **„HOȚII DE BICICLETE"**, a lui De Sica ; și atunci m-am gîndit, pentru prima oară, că aș putea face film... mi se părea la îndemînă. A trebuit să treacă mult timp pînă să înțeleg ce greu e să faci un film ca acela.

— De ce ? De Sica a luat niște oameni de pe stradă, a folosit un fapt divers și a ...filmat !

— Da, așa am crezut și eu **atunci !** Numai că dificultatea nu consta în modalitatea de lucru, ci în cantitatea de idei pe care le găsești în tine și le poți mărturisi. Cu actori — sau fără !

— Cum este astăzi ?

— Este altfel !

— Adică ?

— Mai greu, adică mai limpede : cu alte cuvinte mi se clarifică dificultatea profesiei pe care mi-am ales-o ; răspunderile pe care le am.

— De ce ți-ai ales profesia asta, Andrei Blaier ?

— Am crezut că prin ea pot să mă exprim mai bine. Am crezut — ce să faci, eram tînăr ! ? — că am ceva de spus.

— Altfel... nu ai fi avut ceva de spus ?

— Poate că nu atît de convingător cum credeam că pot s-o fac prin film (de ce să mă ascund după deget, cred asta și acum!). Tu ce crezi, Horia Pătrașcu ? !

— Păi,... hm ! La un interviu, o întrebare a interlocutorului este cel puțin neașteptată. În orice caz, dovadă că stăm acum de vorbă, este faptul că — mda ! — ai făcut ceva prin film. Te satisface acest răspuns, Andrei Blaier ?

— Răspunsul tău — da. Dar ceea ce am făcut — nu prea sau nu pe de-a-ntregul. Și asta nu numai că așa stă... bine celor care lucrează în cinematografie ; nemulțumirea multora ascunde deseori orgoliul celor care se cred capabili de mai mult decît pot da ei de fapt.

— Îmi dai niște nume ?

— Nu.

— De ce ?

— Pentru că discutăm **despre mine** am înțeles, și țin să-ți mărturisesc că nu fac parte dintre... ăăă. Nu, de fapt : pentru că discutăm despre mine !

— Serialul „LUMINI ȘI UMBRE" a produs o profundă impresie în rîndurile telespectatorilor noștri ; cu poticneli sau fără, el a devenit un moment de referință al cinematografiei române. Înainte de a-mi spune cîte ceva despre „nașterea" acestui serial, te rog, Andrei Blaier, pomenește-mi — dintre filmele pe care le-ai făcut în răstimpul anilor — cîteva dintre cele la care ții tu mai mult și mai ales de ce ?

— „DIMINEȚILE UNUI BĂIAT CUMINTE" — pentru că mi-a refăcut încrederea în mine ; „ILUSTRATE CU FLORI DE CÎMP" și „PRIN CENUȘA IMPERIULUI" — care mi-au adus multe bucurii, printre care și aceea de a mă reîntîlni cu **Gheorghe Dinică**, actorul de care de atunci nu m-am mai despărțit ; și, desigur, serialul de care aminteai...

— Sper că despre acest serial îmi vei spune mai multe !

— Mai mult decît am încercat **s-o fac** în film... nu prea ! Asupra unui singur lucru aș insista : asupra muncii nebănuite la care am avut șansa de a colabora cu o echipă **minunată.**

— Oamenii, spectatorii Tv., cititorii noștri ar dori poate mai mult ; ar dori să afle, să afle și cîte ceva din culisele realizării acestui mastodont cinematografic ! ?

— Da. Cîteva lucruri... pe care însă m-aș fi bucurat să nu ți le pot mărturisi...

— De ce ?

— Pentru că în răstimpul de trei ani, în care am făcut serialul, am pierdut trei colaboratori și prieteni : **Cornel Coman, Jean Săndulescu** și **Rada Călin**... Chiar și asta ai bătut la mașină ? !

— Firește... ! Să revenim, nu ?

— La ce ?

— Păi, uite la ce : mi-ai vorbit despre cîteva filme. Din cîte știu, astea nu sînt toate !

— Da, m-ai întrebat însă de cele pe care le iubesc mai mult. Ceea ce nu înseamnă că nu mă leagă anumite emoții și de celelalte. Primul film de care vorbeam a avut darul printre altele să-i deschidă gustul pentru cinematograf lui **Constantin Vaeni**; și asta nu mi se pare puțin. În **„CASA NETERMINATĂ"** a debutat **Valeria Seciu** în cinematografie. Prin **„FURTUNA"** m-am întîlnit pentru prima oară cu **Titus Popovici**. **„URGIA"** a facilitat debutul în regia de film a lui **Iosif Demian** ; deci nu numai emoții, dar și bucurii mi-au adus aceste filme și, după părerea mea, cîștiguri importante pentru filmul românesc...

— Ce s-a întîmplat, apropo, cu „ÎNTUNERICUL ALB" ?

— Nu știu prea bine. Pentru că eu, să mă limpezesc cu cîștigurile și pierderile din filmul românesc, trebuie să mă confrunt, să dialoghez ; or, despre acest film nu s-a spus aproape nimic... ce-aș putea spune eu mai mult ?

— Filmul, Andrei Blaier — regia de film — ți-a marcat viața ca persoană ? Întrebarea nu e gratuită ; pe unii, nu puțini, din cîte cunosc, i-a marcat într-un anumit fel !

— Pentru mine, filmele pe care le-am făcut au fost și un prilej de autoanaliză. Cînd m-am descoperit într-un film sentimental — în **„CASA NETERMINATĂ"** — nu m-am putut suporta. Am făcut, după aceea, **„DIMINEȚILE..."**, și m-am suspectat de irascibilitate ; nervos am rămas, cu toate că nu prea o arăt... o simt mai bine, din păcate, cei pe care-i iubesc mai mult : cei ai casei... !

— Cine sînt ?

— Soția, graficiana Clara Tamaș Blaier, și frații mei ; destul de mulți aceștia din urmă, toți muncitori în industrie, unii avînd chiar funcții importante. Și care mă iartă, întotdeauna... !

— De ce ?

— Pentru că și eu îi iert pe ei. Să revin însă la filmări, acolo sînt cu totul altfel : țin foarte mult la atmosfera de lucru. La prietenia celor cu care colaborez. La o stare de neliniște blîndă, tandră...

— Cum vezi lumea în care trăim, Andrei Blaier ? Adică lumea asta pentru care, bănuiesc, îți concepi filmele : lumea asta în care ne mișcăm și — nu sînt eu cel mai indicat pentru a-ți spune asta — care e atît de plină de pericole. Ești un optimist ? Un dur ? Un visător ? Sau ce ? !

— ...Încerc să fiu **un lucid !** Adică să mă privesc pe mine, în această lume frămîntată, chinuită de întrebări ; caut să-i găsesc răspunsurile în mine ; și asta încerc să fac-și prin munca mea. Să întorc întrebările care mi se dăruiesc. Să sprijin neliniștea — **cea care ne modifică.** Încerc să văd totul, lumea în care exist, în mișcarea ei reală și gravă și să mă transform și eu odată cu ea. O iubesc și sper ca măcar asta să se vadă în filmele mele. Nu-i iert nimănui ce nu-mi iert mie...

— Ce filme — sau film — ai în proiect?

— Aș fi vrut ca filmul pe care-l fac să fie integrat unui program al meu. Recunosc că un astfel de program nu există. Dealtfel lipsa acestui program se resimte pe planul întregii noastre cinematografii. Noi ne exprimăm mai mult prin stări, prin planuri imediate, curente, prin permanențe, doar pe planul unor mici obsesii. Nu încercăm să consonăm cu ceea ce ni se pretinde, aducînd comenzii sociale sufletul nostru. Noi pornim de la universul nostru intim spre în afară și nu simțim ricoșeul; Ne întîlnim doar cu propriile noastre intenții pe care încercăm să le desăvîrșim ; unii o fac mai bine, alții mai puțin — dar nu este de ajuns. Aici reproșul meu nu este unilateral. Efortul trebuie să-l facem mai mulți. Nu vreau să revin asupra structurilor organizatorice, perfectibile, desigur, ci mă refer la un climat de lucru... la o stare intimă mai explicită, mai nuanțată, mai interesată, din partea tuturor factorilor care iubesc cinematograful și, mai ales, **se ocupă de el !** Fac, acum, un film inspirat din viața tinerilor de pe un mare șantier și revin asupra uneia dintre obsesiile mele, **starea de prietenie** — starea de bucurie. Consider însă că de data aceasta încăpățînarea mea nu e una măruntă...

— Bat și asta ? Am bătut !

— ...ci ea se întîlnește cu preocupările eroilor care m-au inspirat.

— Îi divulgi ?

— Sînt toți tinerii pe care i-am cunoscut umblînd prin șantiere, pentru că am făcut multe filme prin aceste zone ; iubesc foarte mult lumea șantierelor. Aici parcă oamenii sînt mai evidenți în mișcări, metafora e mai la îndemînă.

— Remarc, acum, la tine, Andrei Blaier, un anumit calm în a-mi deserie, în a-mi destăinui ce și cum faci : este, oare, această meserie, de regizor, o meserie calmă ?

— Această profesiune extrem de personală — care se realizează, dealtfel, în colectiv ! — n-are, din fericire, șansa să te liniștească. Calmul meu este deci aparent. După cum bine știi, nu există oameni nervoși și oameni calmi : ci oameni care se stăpînesc și oameni care nu se stăpînesc.

— Iartă-mă, nu cunoșteam formularea ; dar îmi place !

— Eu reușesc cîteodată — ca acum ! — să mă stăpînesc. Dar cu ce preț ? ! Pentru că mă enervează foarte tare întrebările tale !

— Din nervii ăștia, ai amîndurora, s-ar putea să aibă de cîștigat cititorii ! Chiar și asta te enervează ?

— Nu... asta mă neliniștește ! Pentru că aș vrea să reiau interviul. Dacă îmi spuneai de la început fraza dinainte, cred că nu mai veneam pe la tine. De ce voi, „FLACĂRA", m-ați chemat tocmai pe mine ?

— Uite de ce, Andrei Blaier : pentru că ești unul dintre puținii noștri regizori de film care — indiferent de salturi sau căderi — te-ai angajat în această feroce și grea bătălie pe care cinematografia națională o dă pentru filmul contemporan. Pentru că — Andrei Blaier — vrei, nu vrei, ești un NUME din acest punct de vedere. Te-ai mai liniștit, te mulțumește răspunsul ăsta, ți-au mai trecut nervii ? Bat la mașină în continuare sau rupem foile ?

— Nu... nu rupem nimic. Nervii mei sînt de o cu totul altă factură. Îți mulțumesc, oricum, deși nu știu exact pentru ce. Dar eu sper că ați aflat și voi că acum trei zile am împlinit... 50 de ani !

OCTAVIAN PALER:

Cred sincer că și bucureștenii au șansa de a nu fi provinciali

– Așadar, stimate Octavian Paler, vă aflați la Cluj, adică în provincie. Folosind termenii dvs., vă sugerez să încercați, în imaginație, desigur, o polemică pe cît posibil cordială cu „provincialismul".

– Dacă eliminăm de la început sensul administrativ al „provinciei", trebuie să vă contrazic. Mă aflu și nu mă aflu în provincie. Întocmai cum în București nu mă simt permanent în Capitală. Depinde cu cine mă întîlnesc, cu cine stau de vorbă, iar cînd nu mă întîlnesc cu nimeni depinde ce gîndesc eu însumi. De fapt, nu există provincie. Există provinciali. Ei, acești „provinciali" sînt risipiți peste tot, inclusiv în Capitală. Așa cum „neprovincialii" locuiesc peste tot, inclusiv în provincie. Am văzut provinciali veniți în Capitală, care sînt și mai provinciali decît înainte. Decorul nou n-a făcut decît să pună în evidență și mai bine ceea ce a existat provincial în ei. Adică dumneavoastră credeți că Blaga a trăit în provincie, iar A. Toma în Capitală ? Să fim serioși. Capitala poeziei s-a mutat de la Iași la București odată cu Eminescu.

Cît privește polemica pe care mi-o sugerați, n-aș avea nimic împotrivă. Dar, din păcate, nu prea am mare încredere în rostul ei. De cînd tot combatem provincialismul, el a devenit parcă și mai insidios, mai tenace, mai complex și mai primejdios. Întocmai ca microbii care se învață cu antibioticele. Pînă și lingviștilor le-a scăpat, mi-am dat seama. M-am uitat, de pildă, din curiozitate, în **Dicționarul explicativ al limbii române** să văd cum lămurește sensul care ne interesează al noțiunii de „provincialism". Vreți să știți cum ? Iată : „Atitudine, comportare etc. specifică unui provincial". Asta-i tot. Să căutăm însă și la „provincial". Aici, citim : „Persoană care locuiește în provincie sau este originară de-acolo ; persoană cu apucături stîngace, naive ; care aparține provinciei, privitor la provincie ; propriu provinciei și locuitorilor ei ; care se găsește în provincie ; provincialist". Vasăzică, ne-am întors de unde am plecat, la „provincia" văzută administrativ. Dicționarele nu ne șoptesc nimic despre praful, letargia și complexele provincialismului.

Căci provincialismul este, cred eu, mai întîi un complex, care-l face pe „provincial" să creadă că a fi tu însuți pînă la capăt nu depinde de tine, ci de locul în care te afli. De aceea, provincialul bovarizează, ros de un scepticism pe care-l transformă la început în explicație și apoi în justificare față de sine însuși. El e un etern convalescent, suferind de un rău misterios, care-l obosește și-l limitează. Mai trebuie oare să precizez că spunînd toate acestea am în vedere o stare de spirit, nu temeiurile ei care, în definitiv, pot exista sau nu ? Provincialismul ar fi, deci, ceva între boală și destin ; între cauză și alibi ; un fel de somn treaz sau un fel de luciditate atipită ; o pasiune domesticită de geografie și transformată în stare de spirit. Ceva care face mediocritatea mai sălcie și fatalitatea mai concretă ; care îți dă mai multe șanse să fii discret, dar mult mai puține să accezi la glorie, la notorietate. Cum s-ar zice, o cură obligatorie de modestie. Și ajung astfel la ceea ce vroiam să spun de la bun început.

Eu, unul, cred că discreția e mult mai greu de cucerit decît o notorietate gălăgioasă, că gloria e totuși mai accesibilă decît o liniște superioară, aceea care te înalță deasupra conjuncturilor și cîntecelor de sirenă efemere. În aceste condiții, provincia poate fi uneori o binefacere. Nu spun „totdeauna", pentru că nu vreau să fiu ipocrit, și nu spun „neapărat". Spun „uneori" și „poate". Știu că există „mijloace" care în provincie lipsesc, știu că obtuzitatea sau opacitatea cîte unui edil se poate transforma din obstacol în destin, dar mă gîndesc la șansa, mai mare, poate, uneori, în provincie de a-ți aparține ție însuți, de a sta departe de fosforescența vanităților derizorii care fac atîtea victime. Ceea ce nu înseamnă că idealizez provincia, socotind-o un fel de Arcadie. Pur și simplu vreau să afirm că frontiera dintre provincialism și neprovincialism se află, de fapt, înlăuntrul nostru. Și nu voi împinge insolența prea departe susținînd că singurii provinciali fără speranță sînt cei din București. Cred sincer că și bucureștenii au șansa de a nu fi provinciali. Altminteri, mi-aș face, poate, bagajele și aș pleca din București. Totul e să reziști ispitelor și surpriză, care, dacă te prind în pînza lor de păianjen, te provincializează iremediabil. În această privință, sumbra mea încăpățînare, care mi-a adus destule deservicii, îmi e, sper, de folos.

Și îngăduiți-mi, vă rog, o întrebare. Ce fel de oraș de provincie e acela în care străluciți intelectuali literați ca Ion Vartic, Ion Pop și Marian Papahagi sînt numai lectori sau asistenți universitari ? Un oraș care își îngăduie luxul să aibă lectori sau asistenți de valoarea unor conferențiari de la Sorbona e chiar un oraș european de primă mărime, nu credeți ?

– Cu ani în urmă, revista Tribuna **a inițiat o anchetă intitulată** Necesitatea polemicii. **A fost atunci – era prin 1974 – un prilej pentru ca majoritatea participanților să deplîngă absența confruntărilor de opinii din publicațiile noastre literare, să reclame o mai angajantă exprimare publică a ideilor etc. Situația s-a schimbat între timp. De fapt, în ultima vreme, controversele au descurajat tocmai prin exces, încît gestul polemic a inveninat mai mult decît să fi dus la o salubrizare a vieții literare. Există oare o cale de mijloc, încă neaflată ?**

– Mă obligați să spun pe scurt ceea ce nu știu dacă am reușit să spun de ajuns de clar în 365 de pagini din **Polemici cordiale.** Că problema nu e dacă polemicile dăunează culturii (răspunsul e : dimpotrivă), ci dacă toate polemicile se înscriu în cultură. Și nu e un secret că unele sînt la fel de străine de cultură, ca ruina de marmura statuilor grecești.

– Lucrați în presă de multă vreme. Întrebarea pe care v-o pun face apel tocmai la această experiență : ce înseamnă, cum ar trebui să fie, în ce fel vă imaginați o revistă literară care să fie și de calitate, de prestigiu, dar și să aibă o cît mai mare audiență, adică să rezolve și probleme cum sînt cele ale tirajului și beneficiului din vînzare etc. ?

– Mi se pare curios să-mi puneți această întrebare la Cluj, adică acolo unde a apărut ani la rînd **Steaua** lui A.E. Baconsky. Sau ați uitat-o ?

– Cu aproape un deceniu în urmă, nu știu dacă vă mai amintiți, dar am prevestit romanul pe care îl va da într-o bună zi Octavian Paler. Acesta a fost Viața pe un peron, **carte de succes îndiscutabil, dar și o surpriză, o frumoasă surpriză. Spun asta ca să vă determin să vorbiți despre starea prozei noastre de azi. Încotro merge, de pildă, romanul ?**

– Recunosc, ați fost primul care a văzut în mine un posibil romancier. Chiar înaintea mea. Dar tot nu mă determinați să vă spun încotro merge romanul. Pentru că nu știu. Abia dacă știu încotro merge romanul la care lucrez eu acum, **Un om norocos.** Spre mai multă epică decît în **Viața pe un peron,** dar tot spre parabolă și spre polemica implicată.

– Vă gîndiți la viitor ? Ce poate fi mai încolo ? Ce ne așteaptă ?

– Uneori, abia mă mai descurc cu prezentul, dar tot mă gîndesc la viitor. Ca îndărătnic al speranței, vreau să cred că ne așteaptă ceea ce sper. Dar n-am aptitudini oraculare. La Delfi, mi-am adus aminte de fraza lui Wilhelm von Humboldt pe care am ales-o drept moto la **Viața pe un peron** : „Modul în care un om își acceptă destinul este mai important decît însuși destinul său". Lo asta mă gîndesc și mai des. Chiar foarte des.

Cluj-Napoca, mai 1983

Convorbire realizată de
RADU MAREȘ

Dialog diurn

Legea poate fi aplicată mai bine!

Deși a trecut o bună bucată de timp, mă obsedează ideea că, în afara neatenției conducătorului auto păgubit și nu tocmai a bunei-credințe a vătmanului tramvaiului cu care autoturismul vătămat a intrat în coliziune — mi se confiscă prietenul meu + o participare morală la accident o are și felul cum este reglementată circulația în intersecția respectivă.

Cum îți spunerăm, o LADA 1 200 circula pe Calea Plevnei dinspre Știrbei Vodă. În dreptul străzii Alfabetului, stradă laterală dreapta în T cu Plevnei, s-a ciocnit cu tramvaiul 12 care, virînd scurt la stînga, i-a tăiat calea. Dacă i-a tăiat calea și venea și din stînga — am sărit eu — itebistul e bun de plată. Tocmai asta este, că șoferul n-a ținut cont de indicatorul de „avertizare" trecere la nivel cu linii de tramvai ; știi care ? triunghiul cu baza jos, invers decît indicatorul de reglementare, cu baza sus, cedează trecerea. Uite, îți răspund, am din întîmplare o cărticică din colecția Legislație civilă uzuală, cu regulamentul pentru aplicarea Decretului 328/1966, să vedem ce spune. Articolul 34, alineatul 4 precizează că tramvaiele în mers au prioritate de trecere. Cunosc legea, dar șoferul în cauză, păgubit de vreo 10—12 mii de lei, sigur de prioritatea pe care i-o dă Calea Plevnei, avertizat că trece peste linia de tramvai, nu cred că a mai avut timp să reacționeze, în asociere de idei cu prioritatea generală a tramvaiului, cînd acesta, abia plecat din stație, a virat scurt în stînga și, deși am senzația că putea să-i „ierte" pentru neatenție, vătmanul i-a barat calea și impactul s-a produs.

Unde-i lege... încerc eu să-l repet cunoscutul dicton... trebuie să fie și morală, completează amicul. Și nu este ? ! Nu mă înțelegi, totul este legal și moral, dar este mai bine să se facă totul pentru siguranța circulației și în cazul reglementării circulației în intersecția respectivă, corelată cu cea din intersecția care urmează. Gîndește-te că, dacă scăpa de tramvai, peste cîțiva zeci de metri LADA noastră trecea nestingherită prin intersecția Plevnei și Orhideelor, unde trec mai multe tramvaie care au „cedează trecerea" și pierd prioritatea generală. Îți anticipez propunerea : să se renunțe la indicatorul „atenție, tramvai !," și să se fixeze în stația tramvaiului un semn cu cedează trecerea ? ! Este o soluție, mai ales că sînt multe asemenea reglementări în București. De exemplu, la capătul tramvaielor 6 și 10, la colțul străzii Th. Amari, acestea au un indicator cedează trecerea și au prioritate vehiculele care circulă pe Nuferilor, deși pe Nuferilor este un „atenție, tramvai !". Ar mai fi o propunere, dacă nu se renunță la prioritatea tramvaiului să se implanteze și semnul „stop" sub „atenție, tramvai !", așa cum este pe str. Ștefan Furtună, la traversarea acesteia de către tramvaiele 6 și 10. Sînt de părere că pentru fluența circulației și pentru siguranța acesteia în zona respectivă se impun măsuri. Prima propunere ar fi mai potrivită. Așteptăm receptivitate și măsuri din partea celor în drept.

Pentru că tot este vorba de circulație și receptivitate — continuă prietenul — să-ți mai prezint o problemă. Deși se pare că s-au mai făcut semnalări, poate revista noastră care bazează pe prestigioasă semnătură a unei apreciate cronici a șoselei, va fi mesageră a receptivității cu implicații practice. Despre ce este vorba ? La intersecția de la pasajul BUCUR-OBOR trebuie puse semafoare la cele două treceri de pietoni ce traversează Șoseaua Ștefan cel Mare și Șoseaua Mihai Bravu și corelate cu semafoarele ce reglementează circulația rutieră pentru că așa cum se prezintă astăzi situația aduce atingere securității și fluenței circulației. Venind dinspre Mihai Bravu, am intrat în intersecție pe verde, dar la trecerea de pietoni din dreptul A.C.R.-ului, pietonii au „oprit" șirul de mașini și cum eram al treilea sau al patrulea, m-am văzut blocat în intersecție. S-a schimbat culoarea semaforului și ambuteiajul a fost gata. Nu-ți mai spun că venea un „mastodont" de pe Colentina de credeam că nu mă iartă. Șoferul, un tînăr zîmbitor, a înțeles situația, a redus viteza, m-a ocolit și, scene de acest fel se repetă zilnic. Nici nu e nevoie de semafoare noi, se pot lua din cele care, s-a dovedit, că nu erau necesare în intersecțiile unde sînt instalate. Ca de exemplu, în apropiere, pe strada M. Eminescu, colț cu Toamnei sau cu Aurel Vlaicu, care de curînd nu mai funcționează. Cred că cineva s-a sesizat că între Mogoșoaia și Hotel Dorobanți, pe distanțe foarte scurte, funcționau semafoare la intersecțiile str. M. Eminescu cu străzile Toamnei, Viitorului, Galați, Icoanei, Tunari, A. Vlaicu, Poloană, care creau probleme deosebite fluenței circulației, mai ales în orele diminetii. Vorba unui vecin care glumea : mai bine iau avionul ! decît să mă duc la gară cu autobuzele 133 sau 179 și să trec prin atîtea „furci caudine" !

Și pentru că tot sîntem în zonă — îi zic — consider că este timpul ca de trei ani de cînd s-a dat în folosință segmentul din Calea Mogoșoaia dintre Bucur-Obor și Eminescu să fie marcat cu cîteva treceri de pietoni, pentru că distanța e prea lungă și pietonii trec pe unde pot și cînd pot. Ajunge cu atîtea propuneri în dialogul nostru, mă atenționează prietenul. Să ne mulțumim numai cu rezolvarea acestora și tot ar fi ceva ! Să ne mulțumim și să mulțumim !

MARIAN TEODORESCU

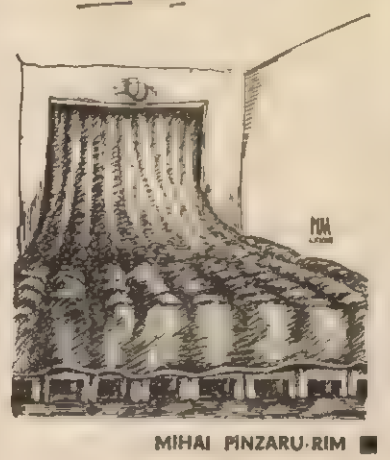

MIHAI PÎNZARU-RIM

CONSTANTIN CIOSU

La o expoziție

(Urmare din pagina 9)

ce l-au fost puse alături.

Privite în sine, unele din lucrările expozanților (precum cele semnate de Gheorghe Ilieșcu-Călinești, Ovidiu Maitec, Mihai Olos, Mariana Oloier, Florin Codre) sînt frumoase, originale, de certă valoare plastică, mai sînt și alte lucrări interesante, dar nu toate rimează cadrului, nu toate se integrează unui decor care înseamnă însăși tradiția românească, în expresia ei cea mai strălucitoare. Multe alte lucrări se împotrivesc fățiș, agresiv, acestui cadru, ele sînt afișat antitradiție, ba, uneori, afișat antiartă. Un fel de cub, sculptat și vopsit de Silvia Radu (în genul în care erau sculptați și vopsiți ghiduții și rubiconzii „pitici" de ipsos din grădinile mahalagiilor îmbogățiți de altădată), intră direct la capitolul kitsch. O „operă plastică" semnată de Bela Crișan, plasată bine, cît mai „la vedere", pe coasta unui imaș înflorit, intră la fel de direct, să fim iertați, la capitolul necuviință, simbolistica ei fiind mai mult decît fără perdea. În bătrînul, romantica, parfumata casă din Mastacanii Neamțului, între mobile rustice ce respiră masivitate și grație și lîngă piese ceramice ce păstrează canonul dacic, Constantin Flondor ne prezintă niște cabalistice semne imprimate într-o grămăjoară de făină (da, chiar de făină) și, pe pereți, niște penibile mîzgăleli în creion cu ifose ezoterice. Pe niște grosoiane cărămizi de lut (nears, rămas lipicios și moale) a scrijelat și Ion Isăilă niște enigmatice semne, un „codex rusticus" pe care ploaia l-a spălat după cîteva zile, răpindu-i orice veleitate de a comunica în vreun fel cu publicul. Din nefericire, exemplele de acest fel sînt destule.

Și, parcă pentru a sublinia cît mai ostentativ, de la bun început, că trebuie să ne așteptăm la nedumeriri și surprize, că să nu spunem la inversarea valorilor, amplasarea centrală, chiar la intrarea în muzeu, a unui compas hiperdimensionat în lemn ne propune, la rang și semn de maestru, ceva cu care nu s-ar putea intra, îndrăznim să credem, nici în ucenicia sculpturii. „Vîrful" mobil al compasului e un jug, acest jug fiind conafrins, ni se sugerează, să se rotească într-un perpetuu și trudnic cerc. Nimic de zis, simbolul e clar, dar — mai este oare nevoie s-o spunem ? — acest simbol n-are nimic de-a face cu modul nostru de a privi și gîndi existența și arta. Compasul cu jug în vîrf este al Wandei Mihuleac. În catalogul expoziției, la rubrica organizatori, figurează numele Ancăi Vasiliu (muzeograf) și al Wandei Mihuleac.

Nu sîntem dintre cei ce refuzăm aprioric penetrația noului în spațiul eternului. Dar sîntem dintre cei care cred că Muzeul satului, acest sanctuar al nostru, acest document despre noi, pe care-l recitim de fiecare dată cu emoția filării unei ediții princeps de cultură și civilizație românească, trebuie cruțat de nonvalori și de imixtiuni străine nouă. Căci vrem ca măcar aici inima noastră să bată liber și limpede, auzindu-și ecourile în pămînt. În pămîntul nostru, în reazemul și matca ființei noastre.

Legea ne apără, să o cunoaștem, să o respectăm

Restul sînt Efemeride

1

Tocmai cînd aveam, în sfîrșit, motiv să-l disprețuiesc, l-am înțeles. **Copilul meu, spunea tatăl, nu are nici o calitate.** Îl fixasem cu privirea, sugerîndu-i aproape că este vorba de o întrebare cheie. **Nu,** a răspuns fără nici o tresărire, **nu are nici o calitate umană.** Era convins. Și țeapăn; spatele întins și privirea limpede. Uneori, mințise; dar atunci privirea lui căuta piezișă în colțuri. Era într-adevăr infirm, și un infirm nu poate fi condamnat. Infirm de sentimente. Infirm de clocotul singelui patern. Infirm de inimă. Ar fi o crimă să lași un copil pe mîna acestui om orb. Și m-am cutremurat. „Crima" avusese loc. Asta nu văzusem.

2

Și am trecut întreaga vină asupra mamei. Îi făcuse bagajul. Sora geamănă era de față. Toți trei, gemenii și mama, erau încredințați că așa e bine. La tata, departe, el, băiatul, va scăpa de mediul dăunător. Pierduse un an de școală. Ar fi vrut să se îndrepte, dar nu putea. Ceva era mai presus de voința lui. Nu și-a condamnat mama; nu și-a condamnat sora geamănă; era spre binele lui. A luat bagajul. Mama n-a scos o vorbă. Mamă și fiu s-au prezentat, după o noapte de tren, la primăria din orașul tatălui.

3

Abia acum, față în față cu acest om glacial, îmi dau seama de ce nu s-au dus direct acasă.

— N-ați vrut să-l primiți ?

— Nu. I-am spus ei : **Dă-mi fata ! Acum, după ce l-ai stricat pe băiat, nu-mi mai trebuie. Sînt singur. Muncesc. Nu sînt obișnuit cu ei. Cum să-l îndrept ?** S-a pus problema altfel atunci, la primărie, și am fost nevoit să-l accept.

Și mama l-a lăsat în aceste condiții! Ce putea ieși ?

4

Îl întreb pe băiat :

— Cum a fost ?

— El știa un singur lucru: să stau închis în casă. M-apuca durea de cap. Muream de urît. De singurătate...

— N-aveai prieteni la școală ?

— Muream gîndindu-mă că aș putea rămîne acolo.

Sfida totul, din cîte am înțeles de la el, de la profesori.

— Și ? am continuat.

— În oraș mai era un singur băiat ca mine, cu care mă puteam plimba. N-avea nici el amîndoi părinții. Cu el am început să beau...

Fugea apoi acasă. Mama îl aducea înapoi. Fura pentru bani de tren. Pentru prietenul lui și iarăși fugea... A trecut apoi la internat. Lucrurile au stat și mai rău. Pînă ce împreună cu noul său prieten a furat din școală 70 000 lei.

5

Ce scuză l-am mai putea găsi mamei? Știuse că experiența cu tatăl băiatului eșuase și totuși a continuat să-l lase acolo, departe și singur.

6

Caut, împreună cu procurorul șef al județului Bacău și șeful Secției civile a Tribunalului, paragrafe de lege care ar putea obliga în mod egal pe părinți să suporte diferența de 40 000 lei rămasă nerecuperată. Legea e fermă : răspunderea materială revine exclusiv părintelui căruia instanța i-a încredințat minorul spre creștere și educare. În cazul de față, mamei.

7

Da, pare de necrezut. Întrebările vin singure: Cum, și tatăl ? La insistențele primăriei sau nu, a acceptat pînă la urmă să se ocupe de educarea copilului. Copilul lui. A obținut o cameră în plus în acest scop. L-a avut sub supraveghere. Este bărbat. Este tată. Nu răspunde în nici un fel că sub ochii lui, într-un orășel de-l cuprinzi cu privirea de la un cap la altul, s-a întîmplat ce s-a întîmplat? Situația de fapt nu contează ? S-a creat o situație de fapt deosebită, specială. În ce mai constă atunci răspunderea tatălui față de dezvoltarea normală a copilului său ? Mama să fie vinovată de toate ? Cum se explică atunci că fata, sora geamănă, e premiantă, un model de fată ? Numai prin genele diferite ? Nu e revoltător că de-acum înainte, tatăl a scăpat și de băiat și de griji și de tot după ce și din vina lui, orice s-ar spune, băiatul a apucat-o pe căi nefirești ? Intrat sub incidența gratierii, băiatul s-a întors la mamă. Pe seama ei și grijile și banii ? Și rușinea și deznădejdea ? Iar pe seama tatălui nimic ?

8

— Înțelegeți ? îl întreb pe tatăl rămas în fața mea ca o stană de piatră. La aceste întrebări caut răspuns.

— Băiatul s-a angajat. Maică-sa poate să facă un împrumut la C.A.R... Altfel nu se învață minte.

Mă revolt, dar are dreptate.

Omul acesta pare să aibă întru totul dreptate, de parcă ar fi fost creat din paragrafele legii. Da, a fost obligat să se despartă de mama copiilor. Ea o să spună că de vină este el. El, că de vină este ea. Nu mai are importanță. Instanța a încredințat mamei copiii spre creștere și educare. Fiindcă așa e normal. Mama este mamă, apoi el era bolnav de silicoză prin sanatorii. Le-a trimis pensia alimentară, chiar dacă nu totdeauna regulat. A dorit să fie cunoscut de copii, pentru ca ei să știe că au și tată. Poate nu s-a priceput cum s-o facă. I-a vizitat o dată sau de două ori pe an, avînd în vedere și condițiile speciale datorate distanței care-i despărțea, specificul muncii lui. Mai mult nu s-a priceput și nici nu era nevoie. Copiii creșteau frumos. Cînd a fost cazul, a recerut în fața instanței încredințarea celor doi minori. Ei urmărea să obțină băiatul. Cu fata s-ar fi descurcat mai greu, fiind singur. Mama s-a opus și din nou instanța a hotărît în favoarea ei. În acest fel, mama și-a asumat întreaga răspundere, cum glăsuiește și legea. Atunci, da. L-ar fi luat pe băiat. Dar nu cînd a vrut ea. Cînd nu mai era nimic de făcut. S-a prezentat la primărie pentru ca primăria să le rezolve problemele lor personale. Și i l-a pus în brațe. Un derbedeu. De fapt, nu l-a acceptat niciodată. A fost forțat s-o facă. Totuși o dată l-a spus : **Nu se poate reeduca un copil care știe că părinții nu se înțeleg în privința creșterii lui și cînd nu-i place la tata fuge la mama. Dă-mi-l mie prin lege. Să am și drepturi asupra lui nu numai obligații.** N-a vrut. Cînd n-a mai putut, mi l-a pus în brațe, dar nici atunci pe de-a întregul, ci numai cu partea de obligație sub amenințarea primăriei. Într-acest fel trebuie înțeleasă și chestiunea banilor ; desprinsă de copii ; ca o chestiune de neînțelegere între el și mamă ; chiar și de orgoliu.

9

Prima care simte nevoia să injure este o fostă profesoară a băiatului :

— E bărbat... Știe cum să se poarte cu un băiat care, mîine, poimîine este major. N-a vrut ? Ce n-a vrut ? N-a vrut să-și ajute copilul intrat într-o derută pînă la urmă de înțeles la vîrsta lui. Care băiat n-a luat-o razna la 16—17 ani ? Are ceva de împărțit cu mama ? Dar ce vină are copilul. O singură dată a avut nevoie de tată. Atunci trebuia să-l ajute. Copilul a venit de bună voie. A sperat el însuși să fie ajutat. A întîmpinat ranchiună, răceală, ostilitate. Ce-ar fi vrut tatăl să culeagă semănînd potrivnicia ? Cum putem afirma, oameni maturi ce sîntem, că răspunderea lui e doar de natură morală. Și care morală ? Ce afișează el, se cheamă morală. Morală avocățească, poate... Iar cu mama copiilor n-are nimic de împărțit. E mai mare decît ea mi se pare cu vreo zece ani, dar cînd am văzut-o ultima oară ea părea mult mai în vîrstă decît el. Ce argument fabricat în umbra legii poate dezminți cumplita realitate ? Ruina fizică a acestei femei spune totul în capitolul răspundere. Nu și-a asumat răspunderea ? N-a plătit pentru asta ? Băiatul nu venea la școală, dar cînd venea întrecea pe mulți silitori în bună purtare. Așta cine l-a dat-o ? Și cu ce preț ? Știe tatăl ce înseamnă scutece, boli, nopți albe la căpătîiul copiilor, mîncare, piață, spălat, lecții, școală, alergături prin oraș după una și după alta, de cîte n-are nevoie un copil, dar doi, băiat și fată, toate grijile pămîntului, cît despre bucurii am văzut... Și la un moment dat, cînd te aștepți mai puțin, băiatul o ia razna. Ce înseamnă razna ? Nu face rele, hoinărește pur și simplu. Pentru un tată așta n-ar însemna nimic. O mamă singură își închipuie sfîrșitul. De unde să știe ea ce-i trebuie unui băiat ? Care îi sînt nostalgiile ? Rătăcirile ? Cum să dreagă toate astea ? Panica pune paie peste foc.

Cuprinsă de deznădejde, către cine s-a îndreptat gîndul ei ? Către tatăl copilului. A greșit ?

10

Mă uit la ceas: de aproape două ore tatăl continuă să înșiruie „fărădelegile" fiului său, cum într-o zi a găsit ușa de la dabara sfărîmată și imediat s-a uitat în ascunzătoarea unde ținea banii și a văzut că lipsesc și a pornit să-l caute și găsindu-l l-a întrebat și el i-a răspuns nu știu ce și, într-altă zi, fiindcă bănuia c-o să vină acasă într-ascuns, în lipsa lui, a lăsat în casă un prieten și acesta a auzit soneria la intrare dar n-a deschis într-adins să vadă ce face fiul lui care probabil era cu un prieten, prietenul lui, și atunci fiul dacă a văzut că nu răspunde nimeni a înțeles că nu e nimeni acasă și a forțat ușa, dar prietenul lui pe care-l lăsase acolo să supravegheze l-a prins și l-a chemat pe el și cînd a venit...

— Cum vă explicați, l-am întrebat, că nici fata nu vă iubește ? Nici nu vă iubește, nici nu vă stimează ? De ce credeți că o fiică față de care n-ați greșit cu nimic nu încearcă nici cel mai vag sentiment față de tatăl ei ?

— Din cauza maică-si.

— Nu-i dă voie ?

— Așa i-a crescut pe amîndoi. În loc să se fi gîndit că mai bine pentru ea și pentru copii ar fi să-i crească pe aceștia în respectul față de tată, încă de mici le-a insuflat dispreț față de mine, că sînt egoist și cîte și mai cîte. Ce puteam face eu în cele cîteva ore de vizită ? Și-a adus aminte de mine cînd n-a mai avut încotro.

— Ce lucru ați cumpărat fiicei dv. ultima oară ?

— Ultima oară fiicei mele nu i-am cumpărat nimic.

11

Îl întreb pe judecător :

— Situația de fapt chiar nu contează deloc ?

— Nu. Legea e clară în această privință. Mama e unica răspunzătoare. Deși un astfel de caz n-am mai întîlnit. Situația este cu totul specială întrucît băiatul a fost adus la tată într-o împrejurare de forță majoră cu scopul declarat de a-l încredința acestuia spre supraveghere, să nu comită adică o faptă antisocială. Deci în clipa cînd minorul a produs infracțiunea el se afla în grija tatălui tocmai pentru a fi uitate asemenea întîmplări. Faptul că înțelegerea s-a făcut prin primărie, de care, se știe, aparține și autoritatea tutelară, conferă acestei înțelegeri un caracter cu consecințe juridice ?... Legea nu face referiri la astfel de împrejurări. Doar Tribunalul Suprem ar putea atribui circumstanțelor concrete ale cazului aderențe la interpretarea legii. Întrebarea care a apărut este următoarea : O înțelegere de acest fel poate produce efecte juridice ?

12

Și nu e singura întrebare. Codul familiei prevede drepturi și obligații egale pentru ambii părinți privind creșterea și educarea copiilor și chiar dacă mama, cum este în cazul nostru, răspunde singură material, existînd o hotărîre judecătorească prin care i se încredințează copiii, tatăl nu poate fi exonerat de răspunderea morală. Ce înseamnă răspundere morală ? Să revenim la dialogul purtat cu tatăl copilului :

13

— Dumneavoastră nu ați vrut să vă primiți fiul ? De ce ?

— Fiindcă știam că a ajuns un derbedeu... Că nu învață, că lipsește de la școală, că a pierdut anul... De ce adică...

— De la fiica mea. Vorbeam cu ea la telefon și-mi spunea. Era îngrijorată...

— Știați cu alte cuvinte totul ?

— Totul !

14

Știa deci totul. Care era obligația morală a tatălui în aceste condiții ? S-a prefăcut că nu știe nimic pînă ce nu i-a fost adus băiatul și cînd i-a fost adus a folosit cunoștințele pe care le avea într-un singur fel. Să nu accepte de bună voie supravegherea copilului, să se sustragă astfel consecințelor juridice pe care o atare acceptiune le-ar fi putut provoca. Cum se numește fapta prin care un tată se sustrage cu bună știință de la îndeplinirea obligațiilor sale morale ? Și cu ce urmări juridice ?

Din păcate, la întrebarea care urmează nu poate răspunde însă nimeni : Cum ar fi evoluat fiul dacă tatăl ar fi intervenit de la început, în București, în sprijinul familiei și al școlii, dacă băiatul ar fi simțit autoritatea tatălui înainte ca mama sa să-l ia de mînă pe tren și să se prezinte cu el la primăria orașului necunoscut și străin lui pentru ca tatăl să-l accepte abia după amenințări oficiale ?

Toate astea, credem, crează o nouă situație specială.

15

N-am vorbit nimic despre traumele psihice ale băiatului, reale, dureroase și brutale întrucît, indiferent de greșelile părinților, el singur este răspunzător pentru faptele sale. O hotărîre judecătorească încheie un proces. Această încheiere este lipsită însă de eficiență dacă în același timp ea nu construiește și primele premise ale dezvoltării vieții viitoare. Procuratura județului Bacău analizează posibilitatea formulării propunerii pentru un recurs extraordinar în cauză, în sensul precizării răspunderii tatălui. Procuratura generală, cu sprijinul căreia am întreprins această dificilă anchetă socială, va analiza și va decide. N-am dat nume. Am considerat că spața în sine este suficient de interesantă. N-am dorit să produc la rîndu-mi alte traume. Și pentru a-mi rezerva dreptul de a lansa public un apel către cei doi părinți. Cîteva lucruri aparțin vieții și sînt de netăgăduit: viața tatălui, invidiată de mamă, s-a consumat între boală și mină ; ruina fizică a mamei zbătîndu-se să ducă spre lumină două ființe care n-au nici o vină că s-au născut; depresiunea psihică a băiatului trezit la realitate într-un chip răvășitor de brutal; viitorul de premiantă al fetei. Restul sînt pretexte și slăbiciuni, și orgolii, și închipuiri ; efemeride.

NICOLAE CRISTACHE

Cronica șoselei

Cupidon în derivă

Recent, un automobilist, cam orgolios, cu o mină pilotă, iar cu cealaltă număra banii așezați pe scaunul de alături, iar altul, în timp ce conducea, studia o hartă. Și unul și altul au intrat în vehicule ce circulau pe sensul opus. Au fost și cazuri cînd pilotii foloseau mîna stîngă pentru a susține, în afara portierei, diverse obiecte a căror lungime împiedica transportarea lor în interiorul mașinii ori în portbagaj. Șirul curiozităților din acest domeniu, care în limbaj curent se numesc forme ale neatenției la volan ori forme ale concentrării atenției spre alte preocupări decît conducerea mașinii, ar putea umple tomuri întregi.

Întîmplările din circulație pe fond erotic ocupă și ele un loc deloc neglijabil în contextul preocupărilor care distrag atenția șoferului de la conducerea autovehiculului.

Cazul șoferiței Rodica N. este semnificativ. În relații proaste cu soțul, de mai multă vreme, Rodica folosește prilejul deplasării acestuia, pentru cîteva zile, în altă localitate și organizează o escapadă în orășelul vecin cu Vicențiu L., cunoștință mai veche, la locuința unela din rudele acestuia. Deplasarea are loc cu autoturismul partenerului.

„Uite, am carnet de aproape 9 luni, și deșteptu ăsta de bărbatu-meu nu m-a lăsat nici să mă apropii de mașină. Tu doar știi, frumosul meu, ce rezultate am obținut la examen : 46 puncte la „sală", 2 minute la poligon, iar la traseu, examinatorii pur și simplu au intrat la idei : „Dv. nu cumva ați mai avut permis, că prea sînteți deprinsă cu volanul, cu mașina ?". „Nu, tovarăși, puteți să verificați". Ce mai, am făcut un „traseu" de am lăsat uimită comisia".

Au ajuns în orașul învecinat pe seară. După cina care s-a terminat destul de repede, nerăbdătorul cuplu s-a instalat în camera ce li s-a pus la dispoziție de către gazdă. „Nu-i frumos din partea noastră că ne retragem așa devreme, dar mîine dimineață la 5 trebuie să plecăm. Cavalerul meu intră în serviciu la 6".

Exact la ora prevăzută, Dacia 1310 ieșea din curtea frumoasei gospodării, rulînd încet pe drumul de țară, spre intersecția cu șoseaua națională.

„Ciudat, după o noapte atît de zbuciumată, cît de relaxată mă simt. Mă refuzi dacă îți cer ceva, iubitul meu ?". Prudent, tînărul răspunde : „Depinde ce ?" „Răspunsul tău m-a descurajat. Nu-ți mai cer nimic". Șoferul devine curios : „Spune, Rodica, spune. Știi doar cît țin la tine. Ne iubim în ciuda diferenței de vîrstă. Vorba aia, cînd tu erai domnișoară, eu abia mă născeam". „Hai să lăsăm astea, uite ce, te rog să mă lași să conduc pînă la intrarea în oraș". „Îmi ești dragă, dar asta n-o fac. Nu uita că n-ai condus deloc după examen".

Rodica nu mai spune nimic. Se instalează cu o mină bosumflată în fotoliul comod al autoturismului, dînd impresia că vrea să adoarmă.

Bărbatul încearcă să reia conversația. Evocă intensitatea momentelor petrecute împreună, aduce laude frumusetii femeii, temperamentului ei vulcanic, calităților ei de gospodină perfectă, dar degeaba. Rodica nici măcar nu-i răspunde. Se scurge cam jumătate de oră de la plecare. Răcoarea dimineții, șoseaua bine întreținută, uscată, asigură parcă șoferilor să nu-și facă probleme. „Fiți voi atenți, piloților, eu, drumul, vă creez cele mai bune condiții de deplasare".

„Bine Rodica, urcă la volan în locul meu. Am încredere în tine. Mergi nu prea repede și atentă, eu veghez cum conduci. N-o să te bat la cap, intervin doar atunci cînd e absolut necesar".

Tînăra femeie se înviorează imediat. Nu-și poate ascunde bucuria. „O să-ți dai seama imediat că nu mi-am pierdut deloc antrenamentul".

Conduce bine Rodica. Nu accelerează prea tare. Pilotează destul de dezinvolt. Nu pare deloc emotionată și nici inhibată. „Măi, Rodica, ce bine îți stă în pantaloni ăștia, care îți pun în valoare corpul". Femeia se înroșește ușor. „Nu-mi distrage, te rog, atenția. Ține-ți minutele acasă". Tînărul se apropie mai mult de frumoasa lui parteneră. „În loc să mă ajuți, tu, uite ce faci ?" Se apropie o curbă. Viteza e vădit prea ridicată, nu atît în raport cu raza, dealtfel nu prea mare a curbei, ci cu precara experiență a femeii și, mai ales, cu starea ei de spirit, asaltată de tînărul tulburat peste măsură. Virajul este ratat. Autoturismul, cu volanul „înnodat", se izbește cu partea laterală stîngă de un pom. Tînăra femeie își pierde viața.

VICTOR BEDA

Unde vă jucați, copii?

Locurile de joacă sau copilăria la rangul de miracol. Importanța lor în formarea personalității viitorilor oameni mari e atît de covîrșitoare încît iese din orice discuție. Un om care nu s-a jucat frumos e un om fără copilărie și cînd va descoperi aceasta se va simți sărac și nimeni nu i-o va mai putea restitui. Dar locurile de joacă sînt la fel de importante pentru îmbunătățirea climatului de locuit, pentru reducerea accidentelor de circulație, pentru crearea unui mediu ambiant plăcut, armonios și odihnitor. Un loc de joacă neamenajat sau distrus, din multiple cauze, devine un pericol. În același timp el face dovada gradului de civilizație a celor care locuiesc în preajmă, copii și adulți, a interesului asociațiilor de locatari, al întreprinderilor care le au în grijă și al administrațiilor domeniilor publice. Am inițiat ancheta de față pentru că starea acestor spații în destule locuri lasă de dorit. În primul rînd întreținerea și dotarea sînt principalele cauze. Și apoi lipsa de fantezie, de diversitate și farmec. Oare e atît de dificil de aflat ce-și doresc copiii ?

— dialog cu **Ioan Ciobotaru**, director adjunct al Direcției sistematizare, proiectare și construcții din cadrul Comitetului pentru problemele consiliilor populare —

— Care este punctul dumneavoastră de vedere vizavi de problemele pe care le ridică spațiile verzi și mai ales locurile de joacă pentru copii ?

— Eu n-am descins în mod special în aceste locuri, dar peste tot pe unde am fost nu le-am trecut cu vederea. Starea lor este de multe ori îndoielnică, asta pentru că organele locale și asociațiile de locatari nu se preocupă în mod corespunzător și nu respectă prevederile legilor pe care le avem referitoare la gospodărirea spațiilor din jurul ansamblurilor de locuințe. Am văzut și lucruri bune. Dar am văzut și situații ciudate. Cînd e vorba de locurile de joacă locatarii, deși sînt copiii lor, vor ca să-l îndepărteze, să se joace cît mai departe. Părinții vor să-i aibă cît mai aproape, ca să-l poată supraveghea. Și apar conflicte.

— Amenajarea acestor spații e cel mai adesea defectuoasă, inadecvată !

— Principala problemă este că aceste amenajări sînt făcute fără o concepție clară referitoare la importanța și rolul jocului. Ar trebui să aibă un proiect de amenajare, realizat cu psihologi, cu pedagogi, cu cei din învățămînt, să-i consulte și pe copii. Dacă s-ar analiza mai atent nevoile și dorințele copiilor s-ar găsi forme pentru realizarea lor.

— N-ați primit sesizări în acest sens ?

— Ba da. Și una dintre ele se referea la dispariția spațiului de joacă dintr-un anume loc. După verificări am descoperit că terenul afectat jocului fusese transformat în parcare.

— Unii au transformat terenurile de joacă în grădini de legume !

— Vedeți, necesarul legumelor nu se rezolvă cu producția de pe un loc de joacă. Dar la copii trec anii, el crește și pe urmă degeaba mai încerci să-i redai ce-a pierdut. Copilăria nu se mai întoarce.

— Situația e mai complicată acolo unde nu există spațiu, unde n-a fost prevăzut și teren pentru joacă !

— Într-o anumită măsură este corect, e o realitate pe care n-avem cum s-o mai corectăm. Trebuie să fim corecți, de multe ori îndesirile cu ansambluri de locuințe au fost solicitate nu de către proiectanți, ci de consiliile populare. Au cedat unii, au cedat alții și acum nu se mai poate modifica.

— Dar legile prevăd clar suprafața afectată locului de joacă în funcție de numărul de apartamente. De ce nu se respectă legea în toate cazurile ? Blocurile nu sînt pe roți și nu mai pot fi depărtate !

— Spațiul cît este prevăzut trebuie respectat. Dacă proiectantul nu s-ar abate de la lege și comisiile de avizare ar respecta normele în vigoare, unele din lucrurile pentru care purtăm acest dialog nu am mai avea pentru ce să le discutăm.

— Și totuși, sînt situații în care normele nu se respectă.

— Noi sîntem nemulțumiți de acest fapt. De exemplu, în Colentina, normele de densitate a populației au fost depășite cu 35 la sută. Mi se pare foarte mult.

— Și în Militari sau în Pantelimon e aproape la fel !

— În Pantelimon, nu ! S-a construit frontul străzii, dar cînd se va termina și partea din spate, cînd proiectul va fi complet, veți putea constata că el este armonios, că normele referitoare la spațiile verzi și la locurile de joacă s-au respectat.

— Noi nu căutăm vinovații. Căutăm soluția sau soluțiile prin care spațiile destinate copiilor să arate așa cum trebuie și cum este nevoie. Care este punctul dumneavoastră de vedere ?

— Părerea mea este că revista dumneavoastră s-a orientat bine punînd această problemă. Ridicați problema spațiilor care lipsesc ! De acord. Dar eu o ridic și pe cea a spațiilor prost gospodărite. Principala vină și răspundere o poartă asociațiile de locatari. Preocuparea lor este incredibil de mică în unele cazuri. I-aș invita pe unii care se plîng că locul de joacă din fața blocului lor arată prost să vadă locurile care arată plăcut. Chiar te întrebi, de ce într-un loc se poate și în altul nu ? Aș fi curios care este răspunsul. În primul rînd ei trebuie dați de părinți.

Cine se joacă prin infern?

La începutul acestei veri, din motive care mă privesc, am bătut Bucureștii pe jos, avînd grijă să nu-mi scape nici un bloc, nici o parcare și nici un loc viran. Una din marile surprize a venit și de la locurile de joacă, de la imaginea lor, cînd superbă, cînd lamentabilă. Semănau fie cu niște mici continente silențioase, fie cu niște insule părăsite, ba, uneori, cu niște depozite dezordonate sau cu niște spații asupra cărora, din motive necunoscute și stranii, se revărsase toată furia unor nesăbuiți. În fond nu aveam nevoie de acest lung ocol pînă spre periferie spre a descoperi starea peisajului care se așterne în fața blocului în care locuiesc. Un spațiu de joacă întins, împrejmuit cu grijă, pe care nu se mai găsește nici un aparat întreg și pe care, mai ales seara, copiii aprind spectaculoase focuri. Cînd plouă toți se string la intrarea în clădire, încep să joace fotbal în hol și numai umorul mă împiedică să-i caut pe cei care îmi sparg mereu sticla gemuleților de la cutia poștală. După ploaie copiii rămîn pe alee, nu se mai aventurează pe nisipul noroios al spațiului de joacă și continuă mîluța sau mini fotbalul, spre protestul unui profesor care îl admonestează uneori de la balcon sau coboară, îl înjură, le la mîngea și le-o aruncă cine știe unde, asta pentru a-și apăra de șuturile întîmplătoare o mașină mai veche, dichisită cu chit și vopsea. În stînga, la 100 de metri, pe cealaltă parte a străzii Drumul Taberei, în stația Riul Doamnei, un alt loc de joacă, împrejmuit și ace'a, dar cu peluză, cu aparate vopsite și utilizabile își primește micii săi obișnuiți. Acolo totul e în ordine, după cum pe aceeași stradă, puțin mai sus, în apropierea școlii 204 se află încă un loc, și el amenajat, frecventat de dimineața pînă seara, fără ca aparatele să fi făcut aripi, fără ca plasele de sîrmă ale gardului simbolic să fi dispărut și ele. Dealtfel, Drumul Taberei, de la Favorit și pînă spre Valea Oltului, are unele locuri de joacă pentru care merită să-ți prelungești copilăria măcar cu un an. Dar de aici și pînă în cartierul Militari nu mai e decît un pas iar copilăria nu e un gumilastic, pe care să o întinzi sau să o scurtezi, după cum îți convine. Și chiar la intersecția de la stația Lujerului, starea locurilor de joacă se schimbă, de parcă un ciudat fenomen ar schimba culoarea și lumina care scaldă aceleași lucruri. Locul de joacă din spatele blocului de pe Bulevardul Păcii nr. 3 seamănă cu vestigiile unui cartier dintr-un oraș părăsit. Scheletele aparatelor de joacă au fost lăsate totuși în picioare, pentru ca trecătorii ocazionali să-și poată face o imagine despre ce-a fost cîndva, iar plasele împrejmuirii suportă urmele mai degrabă ale trecerii unei turme de elefanți, decît ale unei distrugeri progresive și nevinovate. Și totuși ce-a fost acolo ? **„Acum trei ani Administrația domeniului public a efectuat o lucrare care s-a dovedit a fi de mîntuială. Aparatele de joacă n-au fost fixate cum trebuie, au fost puse în pămînt, îngropate puțin la suprafață și imediat s-au deteriorat. Din această cauză am avut și necazuri pentru că unii copii s-au lovit exact la aceste aparate deteriorate. După A.D.P. a venit Horticola 1 Mai care a plantat niște pomi. Și ei au făcut o lucrare așa, ca să se achite de o sarcină. I-au sădit mai mult în pietrișul de la suprafață și majoritatea s-au uscat. Un loc de joacă a ținut 2 ani. Anul trecut totul a fost reparat de la capăt de către Întreprinderea 9 Mai, dar pînă anul acesta s-au distrus iar Acum aparatele sînt luate de Întreprinderea de produse lactate, cea care le va repara iarăși. Asociațiile de locatari din acest cvartal au hotărît să încadreze un paznic îngrijitor pentru acest loc de joacă". (Gh. Nicolae, președintele asociației de locatari din blocul 18).** Cum se pot distruge toate aparatele într-un singur an ? Dacă te gîndești că un om mai firav chiar dacă ar avea sarcină să le distrugă tot n-ar reuși într-un an, atunci e greu de presupus că devalizarea au făcut-o copiii. De fapt acest loc de joacă devine de cele mai multe ori un fel de terasă pentru cei care beau o bere. Un magazin vinde bere la sticlă și toată sufocarea însetată se retrage aici. Copiii se bucură și ei de vecinătatea magazinului. Sortează ambalajele lăsate de izbeliște și pe cele care ard mai ușor le aprind în același loc de joacă. **Vă dați seama ce fel de joc și ce atmosferă e în acest loc nu prea mare, cu cîteva jocuri, pe care vin copiii din 16—15 blocuri.** Dacă socotim că unul din ele, blocul 17, are 430 de apartamente în care locuiesc în jur de 250 de copii, realizați că jocul acestora se apropie mai mult de infern decît de o oază de liniște. Distrus acest loc, dispare și singurul care există pentru blocurile din preajmă. **„Derbedeii distrug noaptea aparatele, de aceea ne-am gîndit să încadrăm un paznic. Copiii n-au unde se joca și atunci o fac pe alelle de beton. Anul trecut am zugrăvit blocul și anul acesta arată tot ca înainte de zugrăvire. Mereu se ceartă locatarii cu părinții copiilor pentru geamurile sparte. Am încercat și eu să-i avertizez pe părinți dar ei îmi răspund: Ce să le facem ? Sînt copii, unde să se joace ? Mai bine amenajați-le spații ! Cel existent e deteriorat. Ar mai fi posibilitatea amenajării încă a unui loc dar nu avem mașini cu care să aducem pămînt și nisip și nici aparate de joacă nu se găsesc așa ușor. În acest cvartal, pentru 24 de blocuri de 10 etaje sînt 2 locuri de joacă și amîndouă arată așa cum arată. În plus, cel de la I.C.R.A.L. care au amenajat al doilea loc, prin familiile care locuiesc acolo au interzis copiilor din celelalte blocuri să-l folosească" (Gheorghe Ionescu, președintele comitetului de cetățeni din Circumscripția electorală 43, sector 6).** Am văzut și al doilea loc de joacă din acel cvartal. Pe str. Poarta Albă, în fața blocului 110 A, sînt două terenuri de sport împecabile, dar ținute sub cheie iar locul de joacă îl concurează cu imaginea sa deprimantă pe primul. Consecința : mai mulți copii se jucau pe linia ferată decît pe locul cîndva împrejmuit cu ceva, poate niște foste plase. Paralel cu artera principală a cartierului Militari am căutat prin spatele blocurilor un teren de joacă în care privirea să poată poposi cîteva secunde în liniște. Mai nici unul care să arate așa cum și l-ar fi dorit nu adulții, care par nepăsători la acest lucru, ci copiii, pentru care nu reprezintă, așa cum cred unii, o distracție sau un refugiu, ci o necesitate fundamentală pentru vîrsta lor. Și astfel, pe str. Desișului nr. 2, în fața blocului M. 23, un loc de joacă te alunga cu aerul său părăsit, cu aparatele deteriorate și cu gardurile care împrejmuiau un fel de nimic. Pe strada Conductei, bloc 57, se întind tăpșane și mici grădini improvizate și împrejmuite cu te miri ce, pe strada Roșia Montană nr. 1 locul părea suportabil doar în comparație cu celelalte, nu cu cele din marile parcuri. Tot în cartierul Militari, pe strada Apusului, în lipsa unui spațiu de joacă (pe care s-a construit un bloc) locatarii au deschis la subsol un fel de club. Ideea a rezistat cîteva săptămîni, pînă cînd părinții copiilor au aflat că în loc de joacă la subsol se petrec tot felul de lucruri, să le zicem violente sau deochiate. Și experimentul s-a închis. Adevărul este că jocul nu este o problemă care să fie expediată în subsolul vieții noastre de fiecare zi. După cum, deși aparatura locurilor de joacă nu e la fel de scumpă ca a unei întreprinderi, soluția cu paznicul nu pare să fie calea cea mai scurtă pe care jocul copiilor să devină ceea ce trebuie.

Toboganul, un pericol necesar?

Cît de importantă e joaca ? Spațiile necesare ei sînt un element de decor sau o imperioasă necesitate, o indispensabilă dotare pentru copilăria puiului de orășean ? **„Perioada de la 0 la 3 ani e decisivă pentru formarea personalității copilului. Acum se pun bazele formării personalității sale, pentru că toți factorii își pun o puternică amprentă, iar specificul activității este jocul. În cadrul lui se dezvoltă procesele psihice, cognitive, afective și volitive. Prin joc copilul cunoaște lumea înconjurătoare. Față de cunoașterea din procesul didactic cunoașterea afectivă produce copilului emoție, bucurie și plăcere. Tot în această perioadă, prin joc, se realizează relațiile interpersonale, copilul se socializează. Perturbările în joc se reflectă direct în formarea copilului și ele se observă fie imediat, fie, mai tîrziu. Jocul în spații înguste, strîmte, sufocante, care îi dau sentimentul de claustrare și-l împiedică să-și manifeste exuberanța și tendința de expansivitate dau naștere la agresivitate".** (Gabriela Grigorescu, psiholog la Policlinica de copii Știrbei Vodă). Care este legătura între modul în care este amenajat un loc de joacă și psihologia copilului ? Spicuim din dialogul purtat cu același specialist : **„De obicei aceste spații sînt dotate cu un tobogan, cu unul sau două balansoare, cu o învîrtitoare, o groapă de nisip și, eventual, un leagăn. Spațiul e fără iarbă și de multe ori auster. Or, ambianța contează enorm. Într-un fel se comportă copilul într-un loc cu pomi, cu verdeață, care au un efect calmant, și altfel în spațiile aride și supraaglomerate. Spațiile neamenajate sau prost întreținute nu stimulează cu nimic fantezia copilului, inteligența și creația. Cele mai multe aparate satisfac doar necesități de ordin motoriu. Pe măsură ce crește copilul se îndepărtează din ce în ce mai mult de aceste locuri, se joacă pe alee, își cheltuiește energia și fantezia în alte activități, apare gașca și violența, apar devierile de comportament și cînd le constată părinții se întreabă mirați care să fie cauza".** E greu de aflat cît la sută din devierile de comportament au drept cauză starea proastă a unor locuri de joacă, mai ales că aici intervin și alte cauze. Dar am încercat să aflăm cum se reflectă starea locurilor de joacă în accidentele care apar la camera de gardă a Spitalului de copii „Grigore Alexandrescu" : **„Zilnic primim cel puțin un copil accidentat de o mașină iar accidentele de circulație, în mare parte, au drept cauză transformarea aleilor în locuri de joacă. Se joacă pe alei pentru că locurile existente fie nu îi satisfac, fie nu sînt suficiente. Apoi ne vin foarte mulți copii în stare gravă, cu traumatisme urîte, fracturi de membre, cu plăgi deschise, ruptură de ficat, de splină, cu traumatisme craniene, cele mai multe produse pe locurile de joacă, la tobogane sau la leagăne. Nu-mi dau seama, dar eu mă tot întreb de ce este neapărată nevoie de aceste tobogane foarte înalte și atît de periculoase ? Mulți copii vin intoxicați cu tot felul de resturi de medicamente pentru că se joacă în debarale sau la locurile de depozitare a gunoiului și înghițește tot felul de substanțe. Uneori vin copii grav accidentați în urma unor lovituri primite cu violență de la colegii lor de joacă, dar loviți atît de tare încît te întrebi ce poate sta la baza unei asemenea izbucniri de violență"** (Dr. Manuela Stoicescu, șefă de secție). Deci indiferența părinților și-a factorilor de răspundere față de această problemă aparent simplă a locurilor de joacă are uneori consecințe destul de grave, greu de evaluat în timp și și mai greu de recuperat.

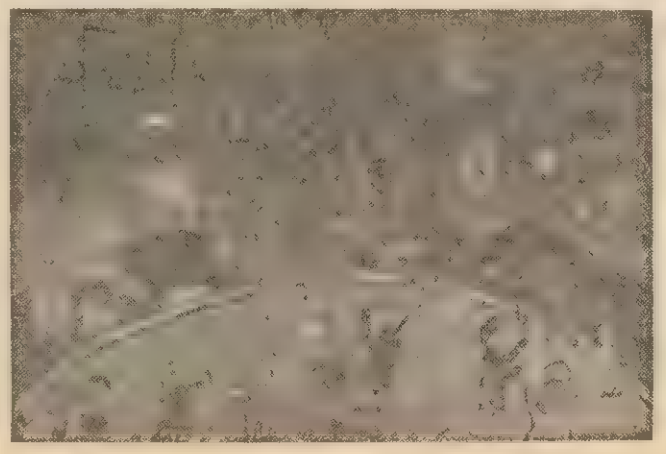

Jocul în cifre

În locuințele în care asociațiile de locatari nu s-au gîndit numai la ce-i în casele lor, ci și împrejur și, punînd mînă de la mînă, sau lopată de la lopată au amenajat fără să aștepte instituții și fonduri care să adune hîrtiile, să astupe gropile sau să repare aparatele, chiar îți arde de joacă. Și locurile arată plăcut, au un aer odihnitor și îți provoacă un zîmbet prin diversitatea „preocupărilor" celor mici. Locurile de joacă sînt și niște oglinzi perfecte în care se vede cu fidelitate grija părinților, preocuparea locatarilor, simțul gospodăresc. Se vede perfect, dar tot în aceste oglinzi poate fi privită și preocuparea unor instituții care au obligații clare și responsabilități legate de existența acestui spațiu atît de vitregit în unele zone. O cercetare a Laboratorului de sociologie din cadrul Institutului de proiectări și construcții tipizate din București are drept obiect situația și starea locurilor de joacă. Iată rezultatele unei astfel de investigații realizate de cercetătoarea Gabriela Mihalache : Multe din locurile de joacă au fost desființate fie prin transformarea lor în grădini de legume, în parcări sau prin amplasarea unor blocuri. 77 la sută din copiii chestionați se joacă în fața blocului, dar 73 la sută din părinții copiilor (deci marea majoritate a celor care îi lasă afară) sînt nemulțumiți de modul cum arată aceste spații (fiind mai ușor să fii nemulțumit decît să participi la amenajarea lor). 11 la sută din copii au terenul de joacă la 5—10 minute de locuință, 14 la sută dintre ei au de parcurs 16—20 de minute pînă la un asemenea teren, 17 la sută locuiesc la 20—25 de minute iar 26 la sută din copiii chestionați la peste 25 de minute de locul de joacă. Deci locul de joacă rămîne o problemă. Ca să te joci e nevoie să iei autobuzul ? Care sînt punctele de vedere ale celor care răspund de problema în chestiune ?

Cercul vicios în care nu se poate juca nimeni

La Comisia municipală București a organizației Șoimii patriei există o preocupare serioasă pentru starea acestor locuri. Din păcate amintita comisie are prea puține atribuții, ea mai degrabă devenind un for care pledează pe lîngă toate instituțiile să dea o mînă de ajutor în materie de amenajare. **„Multe locuri de joacă arată jalnic. Ni s-a explicat de la Comitetul pentru problemele consiliilor populare că problema cade în directa răspundere a Direcției domeniului public și a administrațiilor de sector. Există legi care îi obligă să se ocupe de aceste locuri și de parcuri. Am și făcut o statistică și-un plan de amenajare și reparare a lor".** (Margareta Oprișan, președinta comisiei municipale). Cum pot contribui copiii la amenajarea acestor locuri ? În primul rînd, cercurile pionierești de creație tehnico-științifică așa-numite ateliere ale fanteziei, ar putea concepe o serie de jocuri și de aparate care să-i atragă pe copii, nu ca și cele concepute de adulți. Apoi rolul elevilor mai mari la îngrijirea și amenajarea acestor parcuri și locuri de joacă ar putea fi și el mai mare, acum fiind mai degrabă inexistent. Există în București peste 200 000 de pionieri, o forță uriașă de a cărei fantezie ar putea beneficia în primul rînd copiii.

Am descins și la Direcția domeniului public din strada Matei Millo. Aici s-a închis cercul, care tinde să devină și vicios. La fel și la Administrația domeniului public al sectorului 6. **„Preocuparea cetățenilor pentru amenajarea și păstrarea acestor spații e foarte redusă. Nu întotdeauna se creează o opinie de masă împotriva celor care le degradează. Și apoi primăria nu poate veni să dea cu mătura la fiecare casă. La curte fiecare își face copilului un leagăn, face curățenie, se preocupă. De cum se mută la bloc, toți așteaptă să vină primăria. E o mentalitate cu totul și cu totul greșită. Noi ne străduim să le facem mai mari, mai dotate, dar dacă se deteriorează, să nu aștepte pînă venim noi să le reparăm".** (ing. Elena Badea, șefa sectorului spații verzi). Dar dacă ele se strică și cetățenii n-au cum să le repare ? am întrebat noi. **„Conform legii 10 pe 1972 locurile de joacă au fost repartizate unor întreprinderi. Administrația domeniului public nu mai dispune de sume pentru repararea acestor aparate. Sînt locuri pe care le-am creat anul trecut sau acum 2 ani și după un an sînt impracticabile". Ce-i de făcut ? „Momentan nu știu. Trebuie găsită o metodă, cetățenii să le aibă cumva în grijă. Sau să le dotăm mai bine, și apoi să percepem o taxă de acces, ca să avem cu ce să le reparăm. Noi apreciem că aceste locuri, dacă se păstrează dotările, pot satisface nevoile. Acolo unde ele nu sînt suficiente, ca în cartierul Militari, vom amenaja altele în plus. Anul acesta vom construi numai în Militari 9 locuri de joacă noi. În plus, părinții să-și supravegheze mai atent copiii, să nu-i lase să deterioreze aparatele în fiecare zi".**

Locurile de joacă, departe de a fi o bagatelă, sînt o problemă simplă care se complică mult și din cauza indiferenței. Se pare că la întrebarea unde vă jucați, copii, primii care trebuie să răspundă nu sînt cei care se joacă, ci chiar părinții și cei care au aceste locuri în grijă. Pentru că, cel mai adesea, răspunsul lor atrage nemulțumirea copiilor. Parafrazînd un savant, puțini părinți știu că un copil care nu se joacă este un copil a cărei personalitate nu se afirmă, care se mulțumește să fie mic și slab. Și nu știu că să crești mare fără locuri de joacă poate deveni o problemă.

CORNEL NISTORESCU ■

De ici, de colo

Lîngă blocurile OD$_1$ și OD$_2$ din strada Drumul Taberei nr. 120 oamenii I.C.R.A.L.-ului din sectorul 6 au săpat două șanțuri adînci și-au adus niște țevi. De două luni copiii mai astupă cîte puțin fără sentimentul că-i ajută pe cei mari să-și încheie o treabă lăsată baltă exact la jumătate. ● În iarna acestui an, autoturismul Moskviei din fața blocului 12 de pe strada Spiridon Popescu încă mai era în stare de funcționare. Cu timpul copiii i-au transformat într-un loc de joacă. După ce-au folosit o serie de piese pe post de păpuși și mașinuțe, au pus la cale un mic carnaval la care autoturismul a fost pe post de tobă. ● Linia ferată care intră în București și merge paralel cu Bulevardul Macaralei e folosită pentru traficul feroviar industrial. Dar mulți copii din Bulevardul Macaralei sau de pe strada Solidarității se joacă pe vagoanele garate și nimeni nu-i tulbură, dar nici nu le spune că în cel mai bun caz ar putea ajunge la Constanța. ● La leagănele din parcul „Cireșarii" au fost sudate în dreptul fiecărui leagăn bare destinate susținerii unui copritor sau a unei copertine. Copiii care se dau în leagăn în picioare sînt amenințați de grave accidente, existînd pericolul ca aceste țepușe să le intre în cap. Soluția de remediere : tăierea lor cît mai grabnică. ● În jurul blocului 37 din strada Turda 118, au rămas în urma constructorului trei guri de vizitare fără capac : una în mijlocul trotuarului, alta în mijlocul străzii și cea de a treia în spațiul de trecere dintre blocuri. Pînă astăzi, copiii care bat mingea au reușit să le evite ● În spatele blocurilor nr. 16 și 18 din Bulevardul Dinicu Golescu se află un depozit de gunoi și fiare vechi, improvizat pe un loc de joacă, printre balansoare și leagăne. Probabil că fiii celor care-au avut această idee au crescut mari. Ceea ce înseamnă că părinții au devenit mai mici. ● Lîngă magazinul Eva se află unul din puținele locuri de joacă din preajma bulevardului Magheru. Doar leagănele mai fac dovada destinației acestui loc, restul avînd aerul de la Adm și Eva.

BLOW-UP

Un abuz cu acte?

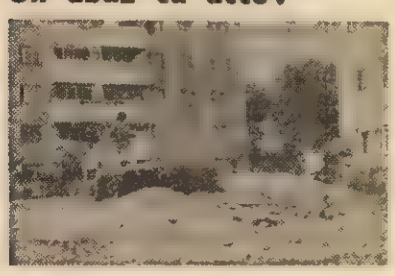

O situație incredibilă am întîlnit în sectorul 2 al Capitalei, pe Șoseaua Ialcului nr. 19, între blocurile 106 R, 106 C și 119. La parterul ultimului dintre ele locuiește un om cu suflet mic ; aflînd ei de folosirea „ultimei palme de pămînt" s-a gîndit că-și poate bate joc de lume și îi e ușor să desființeze un loc de joacă pentru copii. Trimite o scrisoare la Consiliul popular al sectorului 2, cu cererea de a i se da dreptul să lucreze terenul cu pricina. Pretinde că i s-a răspuns „favorabil în cazul acordurilor asociațiilor de locatari din blocurile învecinate". Nu are acordul nimănui și cu de la sine putere a trîntit vreo șase basculante cu moloz ! de la demolări (cu aprobarea cui, cu motorina cui ?) semn clar că nu vrea grădină de bucate. Peisajul aproape selenar, după cum se vede din fotografie, e un real pericol de accidente pentru micuții zburdalnici. Toate demersurile cetățenilor la A.D.P. sector 2 s-au lovit de o tăcere complice. (Se așteaptă cumva accidente ? !). Așa că numitul „grădinar" rămîne în continuare stăpîn peste isprava sa. Curat nesocotire a semenilor și a copilăriei. Chiar nu are nimeni ac de cojocul lui ? !

ION PREDOȘANU ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

(Urmare din pag. 12)

Plecăm din Sighișoara cu sentimentul pregnant al împlinirii datoriei față de cei mulți și buni.

În zi de sărbătoare, după ora prînzului, membrii cenaclului, poetul Adrian Păunescu au simțit nevoia de-a face un drum la statuia lui Avram Iancu aflată în centrul municipiului Tîrgu-Mureș. Timp de o oră am cîntat cîteva din cîntecele noastre de țară, cîntece închinate eroilor neamului, statuia lui Avram Iancu aducînd parcă toată Țara Moților în acel loc. Am cîntat cu emoția care ne încearcă ori de cîte ori trecem prin Ardeal, amintindu-ne vorbele lui Nicolae Titulescu la 1915 : „Acela care nu se simte tăiat la briu cînd privește Ardealul, acela nu-i român"...

★

Prima seară la Tîrgu Mureș s-a desfășurat în prima parte sub forma unui spectacol normal. Sosirea, cu o mică întîrziere, a poetului Adrian Păunescu, datorată oboselii enorme acumulate, a ridicat brusc cota spectacolului, la cîntecul „Viitorul" al lui Valeriu Penișoară înregistrîndu-se primul heat al serii, încît în pauză tinerii cîntau încă refrenul cîntecului : „Să învățăm ce înseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim". De fapt, întrebat într-un bilet „Unde locuiți ?", Adrian Păunescu a răspuns : „Pe drum". De zece ani pe drum, acolo unde a fost nevoie, acolo unde brazda bună a cerut sămînță bine pusă, așa precum am fost chemați aici. „Nicăieri în România nu a fost acum atîta voință de cenaclu, ca aici. Atîta dorință încît era împotriva firii ca noi să nu venim". Astfel că întreg spectacolul din prima seară a fost și un omagiu adus tinerilor români și maghiari care, prin extraordinare eforturi, chiar și financiare — scrîindu-ne, telefonîndu-ne, căutîndu-ne prin țară —, au chemat Cenaclul Flacăra la Tîrgu Mureș, așa cum numai furnicile se străduiesc să care întotdeauna un bulgăre mult mai mare decît ele.

Ne-a bucurat faptul că pe lungimea întregului spectacol, mureșenii au dovedit un înalt simțămînt patriotic și istoric, la ora 0,40, de exemplu, ei cerînd „Cuvîntul lui Ion Roată către Divan", dorința lor manifestă fiind de-a merge după spectacol, împreună cu noi, într-un scurt pelerinaj, la statuia lui Avram Iancu. Nu s-a putut. În compensație, trist, Adrian Păunescu a prelungit programul, cîntecele solicitate fiind în primul rînd cîntece de țară închinate eroilor neamului, cîntece vechi de luptă și pe urmă șlagăre internaționale, încheind cu un vechi cîntec al cenaclului, interpretat de Vasile Șeicaru, în premieră, „Ploaia care va veni».

Prima seară la Tîrgu Mureș se încheie în scandările spectatorilor „Flacăra, Flacăra, / Tu ești tinerețea mea". Părăsim sala convinși că s-au pus toate bazele pentru ca marți să se întîmple unul dintre cele mai mari spectacole la Tîrgu Mureș.

Revelația stagiunii mureșene a fost la Tîrnăveni, probabil că pe aste locuri s-a scris „Pe Mureș și pe Tîrnave"... După cum spuneam în caseta tehnică, organizarea excepțională, o scenă foarte înaltă — peste 2 m — care asigura o bună vizibilitate din orice unghi al stadionului, dispus cu tribune pe două părți, în plus și, nu în ultimă instanță, un public extraordinar au dus la întîmplarea cea mai fantastică din județul Mureș din acești zece ani. Datorită atmosferei propice desfășurării actului de cultură, toți membrii cenaclului au putut oferi recitaluri întregi. Am redescoperit, cu ajutorul actorului Mihail Stan, ungherele nepătrunse ale poeziei române, poezia „Cerc de penumbră" a importantului scriitor Dumitru Popescu, autorul valorosului roman „Pumnul și palma", fiind ca și în alte locuri, foarte bine primită. A. Păunescu a vorbit cu căldură despre valoarea scriitorului Dumitru Popescu.

Dovedind o mare preocupare pentru cultură, tinerii din Tîrnăveni vor avea și reprezentanții lor pe scena cenaclului. Oare care spectacol din lume lansează la orele 22,30 tinere talente ?

Foarte multe bilete cer să cîntăm „Trăiască România". Cîntăm cîntece de țară, luminile sînt stinse pe scenă, stăm la lumina făcliilor istoriei, care parcă leagă Tîrnăveniul de bolta cerească. Se cîntă „Treceți batalioane române Carpații", și un tînăr pătrunde pe stadion fluturînd drapelul tricolor. „Fluturã tricolorul și bucură-te, și bucură-ne", îi spune Adrian Păunescu. Tribunele strigă halucinant „Lumină, Luptă, Libertate !" În momentul în care Magdalena Finna, cîntăreață de naționalitate maghiară, termină de cîntat „Colindul Ardealului", publicul începe să scandeze : „Trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Țara Românească !" Spectacolul nu mai este realizat doar pe scenă, tribunele dau tonul și noi le ascultăm. Astfel vom cînta „Deșteaptă-te române", astfel vom cînta „Hora Unirii" și stadionul se umple de uneri de toate naționalitățile care se prind în hore ale Unirii și ale dragostei de semeni. Astfel tineretul Romîniei de azi știe să mulțumească viu conducătorului țării, președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru șansele oferite acestei generații, pentru posibilitatea de muncă și de exprimare în libertate, posibilitatea de-a cînta cîntecele dragi. Spectacolul e fascinant, și așa va rămîne pînă în final. „Vă mulțumim, prieteni, pentru altarul construit pe sufletele noastre".

Dacă va exista un turneu de adio al Cenaclului Flacăra, sîntem datori cu un spectacol și la Tîrnăveni !

DUCU BERTZI ■

★

După spectacolul de excepție, în totul extraordinar de la Tîrnăveni, cea mai reușită prestație a Cenaclului Flacăra dintre manifestările desfășurate în acești zece ani în municipiul și județul care își leagă numele și desunul de rîul Mariș — presupuneam că intensitatea acestuia nu va fi egalată ușor. Într-adevăr, seara tîrgumureșeană a debutat sub semnul incertitudinii. Lipseau afișele din oraș. Sala Polivalentă se umplea anevoie. Tîrziu, după miezul nopții publicul a devenit cald, participativ, excepțional, așa cum știm. Spectacolele realizate aici, la marginea dinapre munți a cîmpiei transilvane, ar fi fost bine să fie filmate. Ce-i drept, colegii de la radio din Tg. Mureș l-au înregistrat, dealtminteri, aproape integral. Dar filmate, aceste manifestări ne-ar fi oferit o fișă de temperatură a tinerilor maghiari și români din România a anului 1983.

Cîteva momente remarcabile ale serii tîrgumureșene gîndesc că nu e rău să le memorez. Sanda Lăcătușu și trupa Iris au reușit să „electrocuteze" sala. Astfel au procedat și celelalte formații — Pro Musica, Flapo, Voltaj, bucurîndu-se de audiență și solicitudine deosebite. Dietrich Krauser și-a reconfirmat clasa la basul său mirific. În Crăștian Mînculescu avem un Elvis Presley al nostru. Valeriu Penișoară și Al. Zărnescu au vocile pline, capabile să susțină un întreg spectacol. Nicolae Cenan ne readuce aminte că poporul nostru are o bună predispoziție pentru umorul sănătos. Costas Caracostas, Arpad Domokos, Magdalena Finna ne dovedesc, dacă mai e cazul, că muzica are unul și același limbaj universal. Nu tocmai printre altele și distinct se creează un moment plăcut în care se urează succes echipei noastre naționale de fotbal în bărbătească confruntare cu Suedia. Vasile Șeicaru și Ștefan Hrușcă trec pe neobservate de la texte și stilul elegiac, care ne tulbură înlăuntrurile, la cîntecul istoric și de țară sublim, care ne răscolește conștințele. Recitalurile lui Adrian Păunescu și Mihail Stan vin să umple fîntînile inimii acestor tineri însetați de poezie adevărată. S-a creat un splendid și reușit moment Labiș, mielul de osîndă și tînărul literat tribun sub semnul căruia generațiile de astăzi și generațiile viitoare găsesc însemnele eternizării prin cuvinte și altitudine fermă pe această planetă grăbită, grăbită, de tot. Poetul Adrian Păunescu, la solicitările repetate ale iubitorilor a provocat o adevărată lectie de istorie, un adevărat moment al serii, închinată craiului munților, moțului dintre moți, domn de neam și domn de țară și domn a toată românimea, Avram Iancu.

La orele 2,45 din noapte, cînd zorile mijind erau pe aproape, Cenaclul Flacăra și conducătorul acestuia, precum și un grup răzleț de tîrgumureșeni îi urează „noaptea bună" lui Avram Iancu, cel nepieritor. Se fac poze și se cîntă în surdină în fața statuii lui Iancu, care domină centrul de o rară frumusețe arhitectonică, specific burgurilor transilvane.

În acest moment sublim, senzația care mă încearcă și greu pot s-o reprim, este de a vă trimite o telegramă din Tîrgu Mureș, în care să vă relatez că a fost minunat pînă la lacrimă să vezi tineri mureșeni români și maghiari cîntînd spontan, neobligați de nimeni, decît eventual de propriile lor porniri lăuntrice, cu simț al limbii și al istoriei neamului, cu dor de pace eternă, iubitori de artă și de frumos și dornici și de afirmare, față-i manifestîndu-se în plenitudinea și frumusetea tinerească a lor. Din sincera pornire a inimilor lor și a conștiinței lor treze rezidă atașamentul profund și vibrant față de valorile neamului, față de istoria noastră națională, față de conducătorul mult prețuit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de viitorul strălucit al României eterne și indivizibile pe care îl visează cu sufletele curate acești tineri admirabili, viitor pe care mîine îl vor zidi cu propriile lor mîini nemuritoare.

DORIN SALAJAN ■

PROGRAMUL CENACLULUI

Gala 1000 continuă. **În zilele următoare, iubitorii de poezie și muzică tînără din municipiile Roman (10 iunie), Galați (11 iunie) și București (12 iunie) vor avea prilejul să-i reîntîlnească pe membrii** Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, **organizat de C.C al U.T.C. și revista Flacăra.**

Revenirea noastră la Galați, acolo unde s-a realizat de curînd cel mai bun spectacol al Cenaclului Flacăra din întreaga sa carieră, se leagă de speranța unei participări din partea publicului care să-i reconfirme competența și dorința de autodepășire.

■ Un lung șir de semnături încheie scrisoarea **tinerilor din satul Buta, comuna Crimpoia, județul Olt.** Care este necazul lor ? Din lipsa unui spațiu corespunzător, în sat nu sînt organizate nici un fel de acțiuni cultural-educative. Pentru a putea participa la astfel de manifestări, ei trebuie să parcurgă circa 4 km pînă într-o localitate învecinată. Nu ne îndoim că organele locale, cu sprijinul cetățenilor, vor găsi soluții pentru a satisface dorința de cultură a acestor tineri.

■ **Vasile Simion Berinde din Negrești-Oaș** propune ca apele minerale din zona „Văii Mării" și din ținuturile limitrofe să fie îmbuteliate. Altfel se risipesc de pomană. Împotriva acestei risipe, revista noastră luptă de ani de zile.

■ **Procuratura Generală,** în urma examinării celor sesizate de Mănescu Gheorghe din București a declarat recurs extraordinar. Recursul a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ După numai 1 an și 3 luni de funcționare, frigiderul „Arctic" cumpărat de **Ardelean Pavel din Caransebeș, Aleea Liliacului bl. 4,** s-a defectat. La solicitarea cumpărătorului, la locuința acestuia, a sosit reprezentantul Întreprinderii de frigidere Găești, de la Reșița, care plin de solicitudine a schimbat agregatul cu pricina... tot cu unul defect. A înlocuit, cum s-ar zice, tusea cu junghiul.

■ **Direcția județeană P.Te Arad :** Urmare articolului critic apărut în revista dv. din 6 mai 1983 vă comunicăm că, în urma cercetărilor efectuate de noi, am constatat că telegrama în cauză s-a recepționat cu adresa și textul mutilat și s-a predat destinatarului fără a se face corectări, fapt pentru care lucrătorul vinovat a fost sancționat.

■ Vizitînd expoziția de mobilă, **Tolescu Elena, din Drobeta-Turnu Severin, str. Crișana, nr. 28, bl. 6, sc. 1, ap. 2,** și-a dorit un dormitor „Romula". Dar la livrare, surpriză ! Vitrina și toaleta nu aveau oglinzi, ci numai suportul din placaj alb, iar celelalte piese componente erau fiecare de altă nuanță coloristică. Toate insistențele cumpărătoarei de a-l fi schimbată garnitura cu una corespunzătoare nu au dus la nici un rezultat. Dacă lucrurile stau așa, ne putem oare informa cititorii că la I.P.L. Caracal se fabrică un nou sortiment : mobilă mozaic ?

■ **Un grup de muncitori de la I.P.L. Satu Mare** sesizează faptul că unele utilaje din import zac nefolosite la mai sus numita întreprindere. Mai concret este vorba despre o mașină de șlefuit M.K.S. existentă într-adevăr în cadrul secției de croit panouri și care nu este utilizată. Dacă lucrurile stau astfel, poate au alții nevoie de ea.

■ **Uniunea națională a cooperativelor agricole de producție :** Din verificarea făcută a rezultat că se confirmă neregulile semnalate de grupul de cooperatori de la C.A.P. Band, județul Mureș. Față de situația creată au fost luate următoarele măsuri : Au fost incluși pe bordero urile de acordare a retribuției suplimentare cei 70 de cooperatori care fuseseră omiși. Președintele C.A.P. a fost sancționat, iar inginerul șef a fost schimbat din funcție. Au fost luate de asemenea măsuri de punere la punct a evidenței producției și a muncii.

■ În cartierul Berceni din Capitală, în vecinătatea Școlii generale nr. 108, pe Aleea Covasna, din sensul b-dul C. Brâncoveanu spre b-dul Metalurgiei, organele în drept au plantat, justificat, semnul de

sens interzis. Îl sfidează însă cu dezinvoltură unii conducători auto. Iată o „mostră", doar una : autoturismul cu nr. 15-B-6654. **(Nicolae Tokacek din București)**

■ **Bilavschi Ilie din Pașcani, str. Ștefan cel Mare, bl. A4, sc. fii. et. I, ap. 4,** ne informează că revista noastră la care este

Scrisoare comentată

„Vrînd să aprind lumina a început să sune soneria..."

Lui Victor Șerban și celorlalți proaspăt mutați locatari în blocul nr. 55 din strada Glicinelor nr. 7, Piața Rahovei, București, cu 108 apartamente, li s-a înfățișat următoarea privelițe de bun venit în casă nouă :

„Moloz, gunoaie de tot felul, linoleumul și geamurile ferestrelor și ușilor pline de vopsea groasă (ștergături de pensulă) parcă făcute în dușmănie, soluție de lipit linoleum vărsată pe acesta, tăleturi mari în linoleum, ferestrele duble nevopsite în interior, giurgiuvelele confecționate din cel mai prost material, părți putrezite sau lipsă, balamale de proastă calitate neprinse în șuruburi sau în cuie. Tocurile sînt strîmbe, iar îmbinarea cu ferestrele lasă un «duft» prin care șuieră vîntul. Cremoanele nu se închid, piesele ce ar trebui să închidă cele două ferestre sînt defecte. Calorifere neprinse bine în perete se bălăngăne, susținute doar de teava de alimentare și riscînd să cadă la prima mișcare a acesteia. Ușile nu se închid din cauza balamalelor montate cu nepricepere, la broaștele ușilor lipsesc cheile. Instalația sanitară este defectuoasă atît pe rețea cît și în apartamente.

Subsolul, în mai puțin de două săptămîni, a fost inundat de trei ori, apa țîșnind din țevi sparte ca dintr-o sondă în erupție. Căzile de baie au smaltul sărit și unele sînt chiar sparte ; țevi de apă caldă și rece fisurate și robinete defectuoase instalate au provocat inundații în apartamente, apa scursă prin plafoane în apartamentele inferioare a udat prizele electrice — situație periculoasă, putînd provoca incendiu, scurtcircuite.

Comutatoarele sînt fixate superficial, cu bucăți de hîrtie în doze. Vrînd să aprind lumina în baie a început să sune soneria și apăsînd pe butonul de sonerie s-a aprins lumina în hol.

Noi locatarii am încercat prin muncă și spiritul nostru gospodăresc să remediem ceea ce era posibil, dar majoritatea ne depășesc. La sesizările noastre făcute la I.C.R.A.L.-Cotroceni sîntem trimiși la șantier, la constructor, adică I.C.P.B. al Consiliului popular al municipiului București, iar șantierul ne trimite la I.C.R.A.L. ȘI APA PLUTEȘTE ÎN APARTAMENTE."

Poate că la ora actuală lucrurile s-au remediat cumva sau se află pe calea cea bună, și am fi bucuroși să o anunțăm. Oricum, în scrisoarea sus-citată (doar cîteva palide extrase !) ne-a întristat nu numai faptul în sine, ai neglijenței și lipsei de considerație față de cetățenii în cauză („nu sîntem adunați din stradă și nici de pe o altă planetă"), ci plimbarea lor de la I.C.R.A.L. la constructor și viceversa, fiind pasați ca o minge de fotbal. În poarta cui și cu ce scor se va încheia acest straniu meci, din care totuși nimeni nu are nimic de cîștigat ?

LIONEL NIȚESCU ■

abonat îl ajunge cu o întîrziere nejustificată. Dar aceasta n-ar fi lucrul cel mai grav. Din paginile revistei sînt decupate articole, astfel că citim, uneori, jumătate din revistă. Așteptăm urgent răspunsul celor obligați să difuzeze revista întregă.

■ **Consiliul popular al municipiului Constanța,** analizînd situația locativă a pensionarei Ionescu Aurelia, i-a repartizat o garsonieră. Petiționara a fost mulțumită de modul în care a fost soluționată cererea sa.

■ De circa 2 ani de zile — ne scrie **Andreescu Constantin din Ploiești** — lipsește din magazinele de specialitate săpunul de ras, atît de necesar celor care fac alergii la diversele creme de ras. Interesîndu-se în mai multe magazine de soarta acestui articol i s-a răspuns că el nu mai este cuprins în nomenclatorul de fabricație. În încheierea scrisorii, corespondentul nostru se întreabă : „Ce ne facem noi, bărbații care nu putem folosi cremele de ras și cărora nici nu ne stă bine cu barbă ?"

■ **Gherlan Mihai, din Șoseaua Colentina nr. 2C, bl. 4, sc. C, ap. 94,** ne sesizează că solicitînd, în anul 1983, la Administrația domeniului public, sectorul 2, autorizație pentru parcarea autoturismului său, i s-a fixat nu numai taxa pe anul în curs, ci și taxa integrală pentru anul 1982. Aceasta în contextul în care anul trecut nu a existat un loc special amenajat în acest scop, în fața blocului.

■ Analizînd sesizarea asociației locatarilor din blocul C.11 de pe Șoseaua Alexandriei, **Direcția generală comercială** a Consiliului popular al municipiului București a luat următoarele măsuri : La unitatea de patiserie și cofetărie de la parterul blocului berea se va servi numai între orele 10—14 și 16—18. Șeful unității a fost sancționat. Cazul a fost preluat și la ședința cu ceilalți șefi de unități.

■ Personalul 41 349, cu plecare la orele 15,10 din Oradea spre Baia Mare, avea ca șef de tren din stația orădeană pe Codoban Ioan. Acesta s-a purtat urît cu unii călători și a aplicat și cîteva amenzi după bunul său plac. Cum se zice, pentru unii a fost mumă, iar pentru alții ciumă. Tren personal nu înseamnă trenul personal al lui C. I. **(Ioan Udrea din Oradea)**

■ **Fundația Europeană Drăgan** ne răspunde în legătură cu sesizarea profesorului Gheorghe Ion, din Orbeasca de Jos, Teleorman, apărută în nr. 20 din 20 mai a.c. al revistei noastre, că edițiile „Istoriei literaturii române" de George Călinescu sînt în întregime epuizate încă din anul trecut, contul C.E.C. în care se putea depune contravaloarea cărții nemaifuncționînd din acel moment. Răspunsul menționează de asemenea că pentru restituirea sumei de 600 lei este necesară comunicarea nr. contului C.E.C. în care au fost depuși banii, numele și adresa exactă, precum și numărul și data chitanței.

■ Valoarea întreținerii plătite de locatarii blocurilor aparținînd Asociației de locatari nr. 83 — **ne scrie Bazic Constantin din Focșani, str. Teiului nr. 12** — este direct proporțională cu temperatura de afară. Crește vara temperatura, crește și valoarea întreținerii. Coboară iarna termometrul, scade și valoarea întreținerii. Cine ne poate ajuta să descifrăm acest mister ?

■ **Consiliul popular al județului Brașov :** Vă facem cunoscut că petentei Debreți Paula, om al muncii la Centrala industrială pentru produse refractare, i s-a aprobat stabilirea domiciliului în municipiul Brașov.

■ **Niculescu Dumitra din București, str. Măgurei nr. 1—5, bl. D, sc. 1, ap. 7,** mama unui copil în vîrstă de 14 ani suferind de o boală care îl ținuiește de multă vreme la pat, apelează prin intermediul nostru la conștiința profesională și omenia profesorilor de la Școala generală nr. 188. Pînă anul trecut această era deplasau acasă la elev pentru a-l ajuta să-și însușească materiile. Anul acesta numai profesorul de istorie și-a îndeplinit această obligație, nu numai morală. Mai mult, copilul a fost înștiințat că va rămîne repetent. Oare cei 20 de metri care separă locuința elevului de școală pot motiva această „absență" a dascălilor săi ?

■ Referitor la scrisoarea petiționarului Stan Dumitru din București, Prelungirea Ghencea nr. 46, sector 6, **Procuratura Generală** ne face cunoscut că s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare, suspendîndu-se și executarea.

■ Supunem atenției Ministerului Sănătății scrisoarea semnată de **Căpră Gheorghe** din Fălticeni care sesizează că din farmaciile orașului lipsesc de mai multă vreme medicamente ca : Scobutil tablete, Vitamina E capsule, Haloperidol, Apilarnil tablete.

■ **Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție** ne precizează că cercetările efectuate pe baza scrisorii semnate de Tira Vasile din Costeni, județul Maramureș, au scos la iveală faptul că problemele sesizate erau întemeiate. Ca urmare, adunarea generală a C.A.P. a hotărît schimbarea din funcția de președinte a lui Lucian Ion. Organele de specialitate continuă să verifice activitatea unității și a fostului președinte, urmînd să se ia măsuri de recuperare a pagubelor.

■ Răspundem locatarilor imobilului din str. Cobălcescu nr. 43A că în baza proiectului întocmit de serviciul proiectare I.T.B., în perioada iulie—noiembrie a.c. se va efectua reparația capitală a clădirii garajului Cobălcescu. I.T.B. ne asigură că în cadrul acestei reparații sînt cuprinse și remedierile solicitate de dv. în scrisoare.

■ În fața imobilului în care locuiesc se află un stejar bătrîn și falnic. Cîțiva cetățeni de pe alee au hotărît să ceară tăierea lui, motivînd că face prea multă umbră, e plin de păsări care murdăresc autoturismele și are multe uscături care putrezesc și cad. Nu cred că un asemenea arbore poate fi sacrificat. Cred însă că ar fi cazul ca cei în drept să se ocupe de curățirea lui așa cum am văzut că se întîmplă pe mai toate străzile orașului nostru. **(Bufnea Maria Florica, Intrarea Orizontului nr. 7, sector 1, București)**

■ **Consiliul popular al Sectorului agricol Ilfov** dînd curs sesizării lui Sult Romulus din București a întreprins mai multe controale pentru depistarea autovehiculelor care în scopul evitării postului de control de pe Șoseaua Olteniței trec peste cîmp distrugînd culturile. Un număr de 14 conducători auto au fost surprinși în culpă. Împotriva lor s-au luat măsurile legale de sancționare. În ceea ce privește pasajul C.F.R. Cățelu, consiliul popular va lua legătura cu Regionala C.F.R. București pentru asigurarea pazei acestui pasaj.

■ Două dintre statuile importante din orașul Galați, cele ale lui Mihai Eminescu și Costache Negri, au cunoscut în ultimii ani peregrinări nejustificate. Aflată inițial în parcul din centrul orașului care poartă numele marelui poet, statuia lui Mihai Eminescu a fost implantată pe rînd în diverse locuri pentru a poposi în cele din urmă în grădina publică. Locul său din parcul Eminescu a fost luat de statuia lui Costache Negri mutată și ea din fosta piață Negri. Credem — ne scrie **Ionel Dumitriu în numele unor vechi gălățeni** — că este momentul ca edilii orașului să le reașeze în locurile ce le-au fost destinate.

■ **Direcția comercială a județului Suceava,** luînd în considerare cererea formulată de Pintescu Vasile a lui Adam din comuna Straja și ținînd seama că în județ mai există încă 300 posesori de motocositoare a înaintat consiliului popular județean spre aprobare propunerea ca proprietarii unor astfel de mașini să primească o cotă lunară de carburant în perioada cositului cu condiția să încheie contracte cu statul pentru predarea de produse agroalimentare.

■ **Locatarii din str. Băicului nr. 11, sector 1,** ne sesizează că pe noua linie de cale ferată dintre stațiile C.F.R. Băneasa și Pajura a fost instalat un semafor în dreptul căruia staționează cîte 2—3 ore nenumărate trenuri de marfă. Manevrele zgomotoase efectuate le strică liniștea mai ales în timpul nopții. Propunerea lor este mutarea acestui semafor cu circa 100 de metri. Propunere care ni se pare îndreptățită.

■ **I.U.C.F. Rîmnicu Vîlcea** ne informează că a fost aprobat transferul solicitat de Cicu Gheorghe din comuna Mălădărești, județul Vîlcea.

■ „În ciuda numeroaselor lucrări de reparații efectuate în ultimii 12 ani la terasele blocului, la fiecare ploaie torențială apartamentul meu este inundat. Frecventele răspunsuri liniștitoare ale ICRAL Colentina care a fixat diverse termene pentru repararea căminului de colectare a apelor pluviale nu au ajutat cu nimic la rezolvarea problemei." **(Țapu Vanghele, str. Galați nr. 48—50, et. 5, ap. 26)** Se impune un plus de seriozitatea și de răspundere din partea executantului.

■ **Consiliul popular Motru** ne informează că a soluționat favorabil cererea muncitoarei Vîlsan Gheorghița. I-a fost repartizată locuință în orașul Motru, blocul B2g.

■ Reparația comutatorului unui aspirator marca Buran în valoare de 9,25 lei a fost executată în 3 săptămîni. Timp necesar probabil și pentru pierderea butonului de fixare a tubului de aspirare, buton ce nu mai poate fi găsit ci numai „înlocuit cînd un alt aparat Buran va intra în atelier pentru reparații" și așa mai departe... În culpă, Cooperativa de reparații Radio-Electronica din Cluj-Napoca, b-dul Lenin nr. 10. Reclamantă — **dr. Flavia Rațiu din același oraș, str. Mehedinți nr. 65—67**

■ Conducerea **Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții** a aprobat suplimentarea cu un post tehnic productiv a planului forței de muncă a IFET Oradea, post pe care să fie transferat, la cererea sa, inginerul Tăut Ioan.

■ **Consiliul popular comunal Șieu-Odorhei** din județul Bistrița-Năsăud își exprimă surprinderea că în noul mers al trenurilor s-a suprimat oprirea în halta Caila a trenurilor 4005 și 4006 (București—Baia Mare) precum și a trenului 4372 (Beclean pe Someș—Bistrița) stabilind opriri în halte cu trafic mult mai redus de călători. Halta Caila deservea 7 sate al căror locuitori vor fi obligați acum să parcurgă pe jos distanțe mari pînă la noile puncte de oprire a trenurilor menționate.

■ Găsind perfect întemeiate faptele sesizate de Sălățan Stela, conducerea **Grupului Întreprinderilor de gospodărie comunală a județului Hunedoara** a luat următoarele hotărîri : repararea tuturor garsonierelor degradate, urmînd a se recupera daunele de la cei vinovați; aceste garsoniere vor fi apoi repartizate tinerilor încadrați în muncă la marile unități ale orașului Orăștie.

■ De la **Ministerul Muncii** primim următorul răspuns pentru Filipovici Damian din București : din cercetarea efectuată a rezultat că vă încadrați în prevederile HCM nr. 454/1957, motiv pentru care vi s-a aprobat un ajutor bănesc ocazional de 400 lei, sumă ce urmează să o primiți la domiciliu prin mandat poștal.

■ La anomaliile semnalate de către I. Chintăuan din Bistrița (Flacăra din 29.04.1983) referitoare la neconcordanțele dintre numele unor stații de cale ferată și localitățile pe raza cărora sînt amplasate, **prof. Savu Alexandru din Cluj-Napoca** mai adaugă cîteva din care spicuim : pe magistrala 200 nodul feroviar Vințu se numește Vințu de Jos deși nu mai există de mult un Vințu de Sus, localitatea Negreni este deservită de halta Lacul Crișului, iar satul Mihai Viteazul de stația Sinmihaiu de Sus.

■ **Iacob Gheorghe din Alexandria, str. Dunării nr. 194—208, sc. A, et. 7, ap. 31,** ne sesizează că încă de la darea în folosință a blocului în care locuiește, etajele superioare sînt lipsite de apă caldă. Asigurările primite an de an că situația va fi remediată au rămas pînă acum fără nici un rezultat.

■ **În divizia „C", seria a IV-a înregistrăm toi mai des rezultate contradictorii, care însă nu reprezintă surprize pentru cei avizați. De pildă, „Viitorul" Chirnogi, care în acest campionat n-a cedat nici un punct pe teren propriu, pierde cu Ș. N. Oltenița, cu 4—0, dar nu în deplasare, ci acasă! După numai două săptămîni, la Chirnogi, „Viitorul" învinge „Portul" Constanța cu 4—1 și așază pe primul loc pe conjudețeana sa, Ș.N. Oltenița. Duminică, 12 iunie, Ș. N. Oltenița se va deplasa la Călărași, unde va întîlni pe performera etapei trecute „Constructorul", care a realizat un prețios rezultat de egalitate cu „Metalul" Mangalia (1—1). Federația română de fotbal trebuie să vegheze, la sfîrșit de campionat, ca sportivitatea să nu fie încălcată în nici unul din eșaloanele sale. Și ea mai trebuie să ia aminte la astfel de „surprize" care, pînă la urmă, hotărăsc cu mijloace nu tocmai regulamentare promovarea și retrogradarea ! (Gabriel Niculescu,** tehnician la F.N.C. Căzănești)

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

● „FLACĂRA" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă puteți găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Un acar Păun care a avut noroc dar nu i-a folosit la nimic

Cîteva seri n-am putut dormi din cauza acestui om cu înfățișare de ghiolonist. La gabaritul său de aproape 1,90 înălțime și peste 100 de kilograme), se purta cu o discreție ciudată, de parcă s-ar fi temut să nu-l consider și eu nebun. Și nu este nebun, e un om normal care, după atîtia ani de hărțuieli, de declarații la miliție și procese, audiențe și memorii, încă mai crede în dreptatea sa. A adunat dovadă cu dovadă, act cu act, pînă nu l-au mai încăput într-o geantă și atunci și-a comandat una de trei ori mare mare. O poartă mereu ca pe o jucărie și bate la cîte o ușă, dar ușile i s-au închis pe rînd pentru că a pierdut procesele și toate comisiile venite la fața locului l-au considerat vinovat de dispariția unui injector de la un termocalor GAC 550. I-a fost imputat, a început să-l plătească și-n timp ce plătea și-a continuat drumurile și audiențele, dar fără succes.

Acest munte de om este și un munte de voință. El continuă să lupte pentru a-și recupera banii și pentru a demonstra că nu a fost hoț și nu e nici un nebun de care să trebuiască să te ferești.

Un furt inutil sau o dispariție stranie?

În anul 1972 I.P.S.C.A.I.A. împrumută un termogenerator GAC 550 de la Grupul de șantiere Tîrgoviște pentru a îmbunătăți microclimatul de creșterea puilor la Întreprinderea avicolă de stat Titu. Generatorul este mutat în ferma nr. 4 de către Trustul de instalații montaj București. Există o serie de probleme la punerea în funcțiune dar specialiștii de la I.P.S.C.A.I.A. le remediază și GAC-ul funcționează circa 30 de zile. După cîteva luni de la instalare, în 24.02.1973 utilajul era descompletat de unele piese ale injectorului. Opt luni mai tîrziu, un reprezentant al Service-ului Întreprinderii de construcții metalice și prefabricate București, cea care importa injectoarele Lamborghini din Italia, constată că au mai dispărut și alte piese iar altele sînt deteriorate. În anul 1975, **prin decizia nr. 1 211 din 21.II, Pavel Ghiban se transferă** la altă fermă din unitate dar procesul verbal încheiat cu ocazia inventarului **nu precizează nimic despre lipsa unui injector sau a unor piese.** În 1979 Pavel Ghiban părăsește prin transfer I.Av.S. Titu și nota de lichidare cu nr. 10 506 și procesul verbal de inventariere cu nr. 10 600 **nu pomenesc nimic despre lipsa injectorului** sau a pieselor. Dar la cîteva luni de la plecarea sa primește o decizie de imputație de 39 778 lei, pentru că aproape 40 de mîi nu erau prea mult, în martie 1979, mai primește un supliment de 39 190. Pe baza contestației făcute la judecătoria Găiești i se reduce suma la 36 750 pe care o plătește și astăzi. În 1982 obține de la I.C.M.P. București o adeverință conform căreia injectorul care i s-a imputat se află depus la compartimentul Service pentru reparații din data de 15 **decembrie 1975**, adică la cîteva luni de la plecarea sa de la ferma nr. 4 Degeaba duce adeverința, I.Av.S. Titu tot nu-i eliberează banii, reținerile continuă, și lucrurile, în loc să se rezolve, se complică și mai mult.

„Hoții, după 11 ani!"

În timpul lucrărilor de montare a termogeneratorului, Pavel Ghiban, pe atunci șeful fermei, înaintează conducerii I.Av.S. un referat (15 III 1972) în care afirmă că **„se încearcă acest termocalor, care, chiar dacă ar produce căldura necesară, se pune problema combustibilului deoarece el consumă 80 l (motorină) pe oră. Atunci numai 10 hale cu 10 termocaloare înmulțite numai cu 12 ore de funcționare din 24 de ore = 120 de ore, înmulțite cu 80 litri de combustibil = 10 240 l. Cine ne aprovizionează cu o asemenea cantitate, ținînd cont că nu vom fi singurul consumator... Nu știu de ce nu se folosește microcentrala. Cu pierderile înregistrate la o fermă se puteau monta 2—3 microcentrale".** Experimentu-i experiment, adică un fel de chestie din care n-a ieșit nimic. După 30 de zile de funcționare care a demonstrat ce susținea șeful fermei, de profesie... veterinar, adică inutilitatea lui, aparatul e abandonat. Nu e luat nici de proprietar (Grupul de șantiere Tîrgoviște), nici de cel care l-a adus (I.P.S.C.A.I.A.) nici de cel care l-a montat (T.I.M. București). E lăsat în voia valurilor vieții, numai că „valurile" îl descompletează și-i distrug. Tărăboiul începe abia după ce Pavel Ghiban părăsește ferma 4 și se mută la altă fermă. Organele de cercetare penală stabilesc că principalul vinovat este muncitorul necalificat **Costache Ștefan** care nu l-a predat fermei cu proces verbal. El e primul acar Păun ca'e trebuie să plătească suma de 9 434. Cercetările continuă. În 1977 mecanicul **Ion Ionescu** (aflat în relații proaste cu Pavel Ghiban) declară la miliție, pe baza unei memorii diabolice, că injectorul (observați deja că în 1977 nu se mai vorbește de piese lipsă de la injector, ci de **tot injectorul**, care dispăruse între timp ca un măgar în ceață) a fost demontat de cîtiva muncitori în urma ordinului pe care el, Ion Ionescu, l-ar fi primit de la Pavel Ghiban și că a văzut cu ochii lui cum injectorul a fost încărcat într-o mașină T.V. cu număr necunoscut, în care mașină se aflau doi indivizi și ei evident necunoscuți. Miliția Titu comunică în acest caz că dosarul a fost înaintat Miliției județului Dîmbovița, serviciul cercetări penale, pentru continuarea cercetărilor **„întrucît au fost identificați cei care au descompletat injectorul din dispoziția șefului de fermă".** În urma acestei declarații miliția începe căutarea celor doi hoți complici cu șeful de fermă, hoții pe care îi va descoperi Flacăra în ziua de 1 iunie 1983. La I.P.S.C.A.I.A., știind de vorbă cu inginerul **Miron Popescu** și povestindu-i istoria, el și-a adus aminte că a participat la experimentul făcut la I.P.S.C.A.I.A. cu acel termocalor și că, la un moment dat, s-a defectat turbina de aer cald și dînsul, împreună cu colegul său **Sergiu Ionescu**, au luat turbina, au încărcat-o într-un T.V. și au dus-o la Tîrgoviște. Au reparat-o și au adus-o la I.Av.S., au montat-o și și-au văzut de treburi. Ceea ce demonstrează că în declarația sa dată organelor de cercetare penală, Ion Ionescu, din motive care îi privesc, minte.

În 1978, în urma procesului de la Arbitrajul de stat București, prin hotărîrea nr. 3 950, dispariția agregatului este pusă în vina Trustului de instalații montaj București și I.Av.S. Titu, urmînd ca ele să plătească jumate jumate valoarea utilajului. Prima întreprindere impută suma inginerului **Sergiu Hărătău** (care în timpul montării făcuse un infarct și pleacă din unitate prin transfer) și a bietului muncitor **(Costache Ștefan)** care nu predase utilajul cu proces verbal (desi el nu avea voie să-l primească, în primul rînd, și apoi, exact după montare, pleacă și el de la trust). Doi acari Păun. În prima fază a procesului I.Av.S. Titu are o poziție corectă. Comunică Arbitrajului că **„șeful fermei nu a avut nici o sarcină, nici o obligație de experimentare a agregatului și nici n-o putea avea fiind de specialitate veterinar într-o fermă încălzită cu agent termic... că întreprinderea noastră nu a avut nici un interes și nu a participat în nici un fel la experiment. Prin urmare cadrele noastre nu au avut nici o legătură cu termocalorul în discuție, nu a fost predat în nici un fel muncitorilor noștri și nu se poate deduce existența nici unui raport de fapt care să conducă la reținerea unei culpe".** Evident că semnează directorul. Foarte corect. Întreprinderea se apără și își apără oamenii, susținînd un adevăr de care se va dezice în urma hotărîrii de arbitraj. Pusă să plătească jumătate din valoarea utilajului își caută și ea un vinovat. Cine altul decît șeful de fermă pentru că, vezi doamne, el a dat ordin să fie descompletat, el era gestionarul în fapt în anul 1972—1973 pentru că H.C.M. 1 002, nu din 1972, ci din 1976, prevede că **„în cazul cînd lucrările se execută într-o incintă în exploatare și nu este posibilă o izolare a șantierului de restul incintei, beneficiarul este obligat să asigure paza".** Mai mult, vinovăția lui ar fi probată și de faptul că **„a semnat în final împreună cu delegații I.P.S.C.A.I.A. procesul verbal privind descompletarea agregatului".** Pavel Ghiban a semnat acel proces verbal ca martor la cele constatate, nu în calitate de gestionar (pe care I.Av.S. Titu am văzut că i-o negase categoric) și nici de proprietar, sau de vinovat. Era nevoie și la Titu de un acar Păun și s-a găsit. Așa a apărut al treilea și cel mai nefericit. Conform deciziei de imputare semnată de contabilul șef și consilierul juridic, șeful fermei e răspunzător de mijloacele fixe. Deci el asigură paza? Din moment ce legea stabilește că beneficiarul asigură paza iar utilajul a fost descompletat prin furarea pieselor vinovat ar fi fost în cel mai rău caz paznicul care nu l-a păzit bine.

La 10 ianuarie 1979 prin rejudecarea procesului între Întreprinderi Arbitrajul de stat București stabilește întreaga vinovăție în seama I.Av.S. Titu iar cei de la Titu o tin pe drumul cel vechi, pun toată suma în spatele lui Pavel Ghiban. Comedia devine tristă și la proporții eroice, ca-n romanele de aventuri. Lipsește doar povestea de dragoste dintre cel pedepsit și fosta lui unitate economică.

Un obiect zburător neidentificat?

În 1982 doi acari Păun se întîlnesc, Sergiu Hărătău și Pavel Ghiban. Primul îi dă o veste mare, că după îndelungi cercetări a aflat că injectorul dispărut se află la I.C.M.P. București. Depun o cerere și li se eliberează o adeverință. **„Prin prezenta adeverim că I.Av.S. Titu a depus la întreprinderea noastră, compartimentul Service, cu comanda 1 492, înregistrată la noi cu nr. 24 435/15 XII 1975 un injector GAC 550 pentru remedieri. Acest injector se află și în prezent în posesia întreprinderii noastre".** Această adeverință nu schimbă situația cu nimic pentru că cei de la Titu nu vor să recunoască faptul că au depus un injector la reparat. Jurisconsultul Dan Ioncescu de la I.Av.S. Titu încă mai susține că injectorul a fost sustras de Pavel Ghiban ca să fie folosit undeva la vreo vilă. Bine, dar el a dispărut piesă cu piesă, am spus noi. **„Păi, știu eu,** a spus dînsul, **ce-or fi făcut, l-o fi luat piesă cu piesă și - pe urmă a dispărut și carcasa".** Numai că Pavel Ghiban n-are vilă, n-are nici apartament proprietate personală, n-are nici mașină. În plus, veterinarul nu l-a furat pentru că injectorul a fost descompletat, dar nu de toate piesele, unele au dispărut, **altele s-au deteriorat** și nimeni în țară, particular sau instituție, nu avea piese de schimb pentru că ele veneau din import și atunci nu se aduceau. Și nu în cele din urmă, ce nebun ar fura un injector care, în loc să-l folosească l-ar sărăci pînă la sapă de lemn, asta numai datorită consumului enorm, el devenind rentabil numai prin încălzirea a 60—80 de apartamente. Cei de la Titu nu recunosc injectorul pentru că nu există acte care să dovedească faptul că le ar aparține. Adeverința eliberată de I.C.M.P. București nu lasă dubii, dar o privire mai atentă demonstrează că I.C.M.P. nu are nici un act care să ateste că injectorul e de la Titu. Drept pentru care în ziua de 1 iunie a.c. I.C.M.P. regretă că l-a eliberat lui Pavel Ghiban o adeverință greșită. Ceva dubios tot este la mijloc. Al cui este injectorul? am întrebat noi. **„Nu știu,** a răspuns contabilul șef, **Fl. Păune. Noi avem un injector în plus dar nu știm al cui este. Vom elibera o altă adeverință prin care vom preciza că nu știm sigur că injectorul a venit de la Titu sau din altă parte".** Am încercat să aflăm noi. Maistrul **Nicolae Manesia**, șeful compartimentului Service, susține că știe de la cellalți muncitori că injectorul e al celor de la Titu, **Ileana Cîlp, Chiriță Fătu** și **Nicolae Gîdei** susțin același lucru. Mai mult, **Ștefan Tompea**, cel care a făcut la Titu, în decembrie 1973 procesul verbal de constatare a pieselor lipsă (plecat de la Service în 1979) susține că **injectorul, exact în starea din 1973, se află la I.C.M.P. adus cu 6—7 ani în urmă de cei de la I.Av.S. Titu dar n-a fost reparat pentru că piese de schimb s-au importat abia în 1978 dar de injector nu s-a mai interesat nimeni.**

Cei de la Titu nu vor să-l recunoască și gata. Pentru ei e mai comod să rămînă cu agregatul nefolosibil și să recupereze sumei pentru injector decît să repare injectorul și să se trezească pe cap cu un agregat cu care nu aveau ce face de la început, nu și l-au dorit, plus că, dacă l-ar folosi, le-ar consuma 60—80 de litri de motorină pe oră. Dar repararea injectorului costă 8 500 (5 000 lei piesele și 3 500 manopera) iar valoarea pieselor sale ar fi de 15 000 lei, nu 36 790, cît i s-a imputat lui Pavel Ghiban, după o informație de la... Tîrgoviște. Dar cei de la Titu preferă să se țină de acarul lor Păun și nu vor să-l dea drumul nici în ruptul capului pentru că așa, deși simplifică situația, lor li se pare c-o încurcă mai tare. Contabilul șef Constantin Argeșeanu spunea că **„adevărul e că injectorul a căzut pe capul lui Ghiban ca o pleașcă".** A naibii pleașcă. Iar Pavel Ghiban, deși ușile i s-au închis pe rînd și mulți îl privesc cu compasiune, unii cu o milă de care nu are nevoie, tot se mai zbate și crede că într-o bună zi i se va da dreptate și i se vor restitui banii imputați pe nedrept. Ca pe o jucărie își poartă geanta voluminoasă cu actele pe care acest munte de om și-a clădit un munte de credință într-o nevinovăție pentru care am pledat și noi.

CORNEL NISTORESCU ■

P.S. În ultimul moment I.C.M.P. București ne comunică telefonic că prețul pe factură al unui arzător Lamborghini este de 8 650 lei?!

A zîmbi a... disperare

Prin deducție, înțelegem că momentul în care cineva constată brusc o prăbușire inevitabilă, trebuie să fie de-a dreptul îngrozitor... Se spune că șocul este la fel de insuportabil, indiferent dacă prăbușirea e fizică sau social-morală...

Cam așa se pare că s-au petrecut lucrurile în cazul fostului șef al oficiului de spațiu locativ din municipiul Cluj-Napoca — **Sorin Bendea**, cînd s-a trezit în biroul său cu un procuror și un ofițer de miliție, aflați amîndoi, evident, în exercițiul funcțiunii.

Putea fi, desigur, un simplu control, de rutină, asupra legalității documentelor ce se elaborează într-un astfel de compartiment administrativ, încheiat cu zîmbete reciproce reale de curtoazie... Dar zîmbetul care a apărut, instantaneu, pe fața șefului de oficiu, în clipa în care vizitatorii și-au făcut cunoscută intenția, bazată pe îndatoririle lor oficiale, a fost de cu totul altă natură. Inițial, dar numai pentru o fracțiune de secundă, el părea să fie o replică sfidătoare la ceea ce pronunțaseră cei doi reprezentanți ai autorității.

—Hm! Control în biroul meu?! a pronunțat surprins S.B. Dar aveți aprobare pentru așa ceva?

— Dacă credeți că este necesară, o vom obține chiar acum, prin intermediul telefonului. Oricum, noi acționăm respectînd cu strictețe legalitatea — a venit răspunsul procurorului.

Din acel moment, zîmbetul pe care îl schițase șeful oficiului pentru spațiul locativ, s-a metamorfozat într-o grimasă de adîncă disperare. Se spulberase orice speranță! Prăbușirea nu mai putea fi evitată!...

În treacăt fie spus, la procuratură și miliție apăruseră mai de mult semnalări că la oficiul pentru spațiul locativ s-ar săvîrși unele acte de necinste. Oameni ai muncii sesizau că li se pretind, pe nedrept, diverse „atenții" cînd apelează pentru întocmirea formalităților de luare în primire a locuințelor repartizate legal. Unii precizau chiar și consistența „atențiilor" — de regulă nicicum avea cîteva mii de lei. De la miliție i s-a atras atenția șefului de oficiu că în subordinea sa ar fi putut să apară aspecte de necinste. Cine știe, vreun funcționar cu mentalități retrograde s-o fi lăsat atras de cîștiguri necuvenite...

— Nu se poate! protesta șeful oficiului. Îmi cunosc bine oamenii. Aș fi necrutător dacă aș prinde vreunul să...

Semnalările, însă, continuau. „Poate că S.B. nu reușește să-l depisteze pe subalternul incorect — și-au zis procurorul și ofițerul de miliție, în atribuțiunile cărora intrau și astfel de treburi. Hai să încercăm, printr-un control inopinat, să dezlegăm această enigmă" — au hotărît cei doi...

Explicînd astfel scopul prezenței lor, procurorul și ofițerul de miliție n-au înțeles, mai întîi, de ce șeful oficiului i-a privit cu o asemenea reticență, devenită, subit, deznădejde. Apoi, intervenind această împrejurare ciudată, era firesc, nu? ca suspiciunea de incorectitudine să se îndrepte chiar asupra șefului de oficiu. Și organele de control au procedat în consecință.

Cîteva clipe mai tîrziu, începutul sfîrșitului era limpede: într-un sertar al biroului, alături de actele privind repartizarea unor locuințe se aflau și cinci plicuri, conținînd fiecare cîte **5 000 lei.**

Cercetările făcute cu S.B. în stare de reținere aveau să stabilească, însă că fostul șef al oficiului pentru spațiul locativ primise drept „atenții" pentru „mărinimia" de a-și îndeplini o îndatorire legală, peste 100 000 lei.

Întrebarea ar fi: cum este posibil să-și piardă unii oameni controlul rațiunii încît să ajungă în astfel de situații penibile.

MIHAI GROZAVU ■

„Noi sîntem foarte ocupați"

Vacanța e altceva în universul copilăriei. Vacanța e altceva cînd n-ai împlinit încă vîrsta adolescenței și ea numără mai multe anotimpuri — de iarnă, de vară, de primăvară — cînd nu trebuie să-ți dramuiești nici timpul și nici fanteziile de a ți-o imagina.

Există însă și copii cu vacanțe mai puțin obișnuite. Copii care după un trimestru de carte și-ar dori o plecare acasă, dar casa pentru ei este un vis, uneori greu de realizat.

Într-o zi de duminică, atunci cînd pomii prinseră a cerne cu petale de floare, am pornit la drum, în căutarea vacanței copiilor de la Grupul școlar nr. 3 Codlea. Într-o zi de odihnă și vacanță fiind, ar fi fost firesc ca școala să fie pustie. Dar nu era. Un grup de copii lucra în grădina școlii, iar altul era plecat în oraș la Casa de cultură pentru vizionarea unor filme documentare, educative. Pentru că, spre deosebire de alte școli, cea din Codlea are un profil special, de reeducare a celor ce se fac vinovați de diferite infracțiuni.

Copii problemă, pe care părinții îi cedează ușor, pe unii dintre ei prea ușor, acestor lăcașuri spre educare, cu sentimentul grăbit că nu se mai poate face nimic din ei. Copii indezirabili proveniți din familii destrămate, sau aparent organizate, trimiși aici din toate părțile țării, să deprindă o meserie. Copii al căror părinți își declină calitatea, preferind să-i știe aici, pentru a nu le tulbura existența cotidiană. Conform regulamentului, copiii pot pleca pe timpul vacanței acasă, semnînd un angajament dacă, numai dacă, părinții și-i doresc acasă. O parte din ei s-au bucurat de favoarea și încrederea părinților, alții...

Înainte cu cîteva zile de terminarea cursurilor, pe adresa școlii au sosit două scrisori, una destinată tovarășului director, alta tînărului F.N. În prima, mama băiatului îl roagă: „foarte mult, să nu îi dați drumul în vacanța de primăvară, iar în vacanța de vară îi dați învoire numai 15 zile pînă cînd face buletinul, apoi să se reîntoarcă la școală", scuzîndu-se „noi sîntem foarte ocupați cu serviciul și nu putem veni la el"; în ceallaltă, către fiul ei: „să nu te superi că nu vom veni, iar dacă te superi pentru noi este egal cu zero". Din fericire brutalitatea mamei s-a frînt în tactul pedagogic al directorului, care a păstrat ambele scrisori pentru el. Așa că, renegatul nu știe și nu va ști niciodată că: „este egal cu zero".

„Cine are părinți încă nu e pierdut" spune poetul. E adevărat, dar cînd pomii prind a cerne petale de floare, și cînd toți ai părinți, vacanța de primăvară devine o lungă așteptare a veștilor ce întîrzie să vină de-acasă.

MARIA BOGDAN ■

Lumea în care trăim

Unora le place muzica...

Ciți știu că la un moment dat chiar muzica ar putea fi periculoasă ?

Muzica periculoasă ?

Pare un non-sens. Muzica încîntă și entuziasmează, muzica înveselește și înflăcărează oamenii. Pot fi periculoase simfoniile lui Beethoven sau valsurile lui Strauss ? Pot fi agresive celebrele tangouri argentiniene, sonatele lui Chopin sau balada lui Ciprian Porumbescu ?

Și, totuși, omenirea a cunoscut cazuri în care autoritățile unor țări au interzis chiar și fredonarea unor melodii „periculoase", chipurile din punct de vedere social. Căci „subminau" ordinea socială. Melodiile, compozitorii și interpreții au ajuns astfel în pușcării...

Dar nu despre aceasta vom scrie acum. Vom semnala un altfel de pericol al muzicii : pericolul pe care îl poate avea asupra sănătății și vieții omului.

Deși ar părea incredibil, totuși, mai multe studii recente întocmite în Statele Unite, în Suedia și Japonia asupra unui mare număr de tineri, elevi între 13 și 16 ani, au constatat perturbări grave ale auzului ca urmare a audierii excesive a muzicii zgomotoase în stil rock.

În Japonia, în timpul unor recente controale medicale în rîndul elevilor din clase superioare, la 6 din 10 tineri li s-a depistat o perturbare gravă a auzului. În toate cazurile s-a constatat că aceștia ascultă muzică rock cu căști stereo peste 24 de ore pe săptămînă, muzică cu o intensitate medie de 88 decibeli, echivalentă cu puternicele zgomote ale străzii în orele de vîrf.

„Zgomotele — scria „New York Times" — sînt dăunătoare. Ba chiar periculoase și nu numai pentru auz". Cercetările au demonstrat că zgomotul poate produce la oameni o creștere a tensiunii arteriale perturbări în funcționarea sistemului cardiovascular, provoacă ulcer și măresc predispoziția pentru bolile infecțioase. Totodată „zgomotele puternice — scrie ziarul amintit — fac mai grea însușirea cunoștințelor de către elevi, devin cauza enervării, oboselii, reducerii productivității muncii, creșterii numărului accidentelor de muncă, de circulație, diferitelor greșeli și erori comise, iar uneori, provoacă chiar comportări antisociale la anumiți oameni mai sensibili".

Despre influențele zgomotelor asupra sănătății oamenilor s-a scris mult. S-a dovedit, spre exemplu, pînă și faptul că zgomotele casnice — nivelul ridicat al zgomotelor produse de televizoarele și aparatele de radio — determină o creștere a sensibilității organismului și sporesc starea de enervare, împiedică dezvoltarea locomotorie la copii.

Desigur, toate aceste cercetări sînt importante, își au rostul lor. Inclusiv studiile privind influența muzicii rock asupra sănătății tinerilor.

Se produc însă în lumea de astăzi zgomote mult mai puternice pe care, din păcate, nimeni nu le cercetează, nu ia măsuri împotriva lor.

Dintre toate zgomotele cel mai periculos, cred, că ar fi zăngănitul de arme. Un televizor poate fi închis ușor. Un aparat de radio la fel. Casca stereo poate fi scoasă de pe urechi. Dar zăngănitul de arme nu poate fi oprit cu ușurință. Să nu uităm realitățile...

Un studiu elaborat de Centrul pentru apărarea informației, grup american ce se pronunță pentru dezarmare, prezintă cîteva cifre semnificative referitoare la perioada ultimilor trei ani :

- din totalul celor 164 de state ale lumii, 45 participă într-o formă sau alta la conflicte armate, în cadrul cărora sînt implicați, direct, în lupte 4 milioane de combatanți.
- în astfel de conflicte au fost uciși circa 5 milioane de oameni ;
- în opt dintre aceste conflicte sînt implicate trupe străine care totalizează 500 000 de combatanți ;
- în total, într-o singură zi, se consumă astăzi mai multe muniții decît într-o lună întreagă în cel de al doilea război mondial.

Oricît ar părea de ciudat dar puternicele zgomote produse de aceste războaie se fac mai greu auzite. Desigur, oamenii de pretutindeni nu le ignoră. Sînt însă factori de decizie, personaje importante în luarea hotărîrilor cu efecte pentru soarta umanității, cărora le place această „muzică".

O „muzică" dramatică, cutremurătoare, ce îndoliază planeta.

O „muzică" ce sfidează rațiunea, bunul simț.

O „muzică" interpretată de instrumente ale distrugerii din ce în ce mai sofisticate, mai perfecționate, mai periculoase.

„Muzica" aceasta trebuie să nu se mai facă auzită. Bubuitul tunurilor, șuieratul bombelor, urletul mitralierelor au chinuit destul omenirea. Planeta a suferit prea mult pentru ca să acceptăm să mai fim martori ai altor evenimente sîngeroase.

Să punem punct definitiv „muzicii" războiului.

Este timpul să lăsăm muzica păcii, cea adevărată, cea reconfortantă, să se impună. Este muzica ce ne place. Nouă și tuturor celor ce sînt preocupați de soarta omenirii.

AL. PINTEA ■

După 40 de ani de la absolvirea Institutului agronomic din Cluj-Napoca, pe-atunci Academia de Înalte Studii Agronomice, inginerul bulgar Nicolae Ostrovschi trimite colegilor săi din România o emoționantă scrisoare

Scumpii mei colegi, dragi prieteni, frați

Neavînd posibilitatea să particip personal al acest eveniment deosebit, acela al revederii după 40 de ani de la absolvirea facultății, vin cu această scrisoare să vă spun tuturor că în ziua de 24 mai, cu gîndul, cu inima și întregul meu suflet SÎNT CU VOI !

Între orele 9-10,30 mă voi plimba cu voi prin parcul facultății, iar la ora 10,30, cînd se va face apelul, îl rog pe Mureșan sau pe Dimitrescu, Bojan, Saitos sau oricare ar fi, pe toți vă stimez și cînd după Oniga și Onighi se va pronunța numele meu, unul să răspundă :

„PREZENT" !

Vă rog să-mi permiteți să mă întorc cu 45 de ani în urmă. Eram elev în ultima clasă de liceu. Mă gîndeam ce am să studiez și unde. Zic unde pentru că atunci la noi era o singură universitate la Sofia cu cîteva facultăți. Politehnică nici nu a fost. Fiecare facultate primea cîte 30 de inși fără examen de admitere, doar cu condiția ca să fii fiul unui general, ministru, fabricant etc. Din fericire, am fost fiul unui țăran modest, ca mulți ceilalți. Și acești „ceilalți" își căutau norocul în străinătate, mai ales în Iugoslavia sau Cehoslovacia (limbile sînt slave și deci mai ușoare pentru noi). Mulți mergeau și în Germania și în România. Poate știți, poate nu, dar la noi la liceu, chiar și în clasele mai mici elevii învață la istorie sute de pagini despre România. Întregul popor bulgar știe că în timp ce noi am fost sub jug turcesc, România a primit mulți luptători bulgari dîndu-le adăpost, mîncare și arme pentru a se pregăti și a trece apoi Dunărea. Majoritatea lor nu s-au mai întors în România, oasele lor rămînînd pentru totdeauna în pămîntul nostru. În 1877 poporul nostru s-a ridicat din nou, dar n-a reușit să se elibereze. Zeci de mii de bulgari (femei și copii) au fost supuși unui masacru nemaipomenit. Atunci, poporul frate rus a declarat război Turciei. România a lăsat armata rusă să treacă pe teritoriul ei și a contribuit la eliberarea noastră. Plevna a fost înconjurată dar timp de șase luni ea nu a căzut. Atunci în ajutorul armatei ruse au venit 55 000 de dorobanți români.

Plevna a căzut ! Bulgaria a fost eliberată de sub jugul turcilor care a durat aproape 500 de ani. Mulți dintre soldații români nu s-au mai întors acasă, iar oasele lor au rămas în Bulgaria pentru totdeauna. Sîngele acestor soldați s-a amestecat cu sîngele poporului bulgar, fapt pentru care astăzi noi ne considerăm frați. Poporul bulgar recunoscător le-a făcut sute de monumente. Iar la Pardim, Griviță și Plevna sînt și mausolee și o panoramă la Plevna. Întotdeauna cînd merg pe acolo, aprind o lumînare, cad în genunchi și le mulțumesc pentru că ei și-au dat viața pentru libertatea noastră.

La geografie învățam că România e cea mai frumoasă țară din Europa, cea mai bogată, cu un popor harnic, bun și muncitor. Și astfel m-am hotărît : în România ! Într-o bună zi a anului 1938, cu diploma de școală medie în buzunar am trecut Dunărea și am ajuns la Giurgiu, apoi la București și în cele din urmă la Cluj. Visul meu s-a împlinit : Uraaa, sînt student la Academia de Înalte Studii Agronomice. Eram atît de fericit ! Dar... au început lecțiile. Săracul de mine, nu înțelegeam nimic. Am disperat. Pentru prima oară eram în străinătate și mă miram ce ne vorbiți bulgărește ?! Primele săptămîni au fost foarte grele pentru mine.

Dragi colegi, eu am rămas acolo fiindcă încă din prima zi voi m-ați primit ca pe un coleg, m-ați ajutat să învăț limba română, la lecții, în laborator la lucrările practice și la practica în producție. Tov. Cristea stătea mereu în preajma mea. Bojan, Saitos, Susu, Gruia și mulți alții m-au ajutat la botanică sau la chimie. Încetul cu încetul învățam limba română și pe măsură ce mi-o însușeam, pe atît îmi plăcea mai mult. Primul an ca student s-a terminat.

Război ! Se varsă sînge. Facultatea s-a mutat la Timișoara. Eu eram primit în anul III la Facultatea de agronomie din Sofia. Nici vorbă să mă duc și nici n-am vrut să aud. Am plecat cu greu spre București, am stat acolo două luni și în fiecare zi mergeam la Ministerul Educației Naționale să mă interesez ce e cu facultatea. Într-o bună zi, un funcționar, căruia probabil i se făcuse acru de mine, de îndată ce m-a văzut mi-a spus : „Du-te imediat la Timișoara, facultatea voastră va fi acolo". Am ajuns la Timișoara dar cîteva zile n-am întîlnit pe nimeni. M-am plictisit de moarte, dar iată că într-o zi i-am întîlnit pe corso pe tov. Bojan, micul și simpaticul Bojan Liviu, cu care m-am îmbrățișat, ne-am sărutat și care mi-a spus că în cîteva zile vin toți colegii. Atunci am avut impresia că Bojan e un băiat de aur. Nici pînă acum nu mi-am schimbat părerea. După cîteva zile au venit toți colegii. Ultimul a venit Calboreanu cu o turmă de oi pe care le-a luat de la Ferma Mănăștirului și le-a dus pe jos pînă la Timișoara cu o pușcă în care se afla un singur glonte. Pentru mine aceasta a fost prima lecție de cum se iubește cu adevărat patria. Lecțiile au început și nici nu am băgat de seamă cum au trecut cinci ani. Știu numai că vara cînd veneam în vacanță mă grăbeam să mă întorc acolo, între voi, dragii mei, pentru că în mijlocul vostru mă simțeam atît de bine.

1943 ! Cu diploma de inginer agronom în buzunar am plecat spre Bulgaria. Atunci mi-am dat seama că iubitatele din inima mea a rămas acolo între voi, iubiți colegi, în iubita Românie !

De atunci eu am simțit că am două patrii : Bulgaria și România, și le voi iubi pînă la moarte !

Oricît de greu mi-ar fi, trebuie să recunoaștem că sîntem deja în vîrstă și trăim ultima etapă a vieții. Sînt multe nopți în care nu pot dormi. Dar să știți că nu mă plictisesc. Mă plimb pe corso în Cluj, mă duc prin magazinul „Sora", pe urmă o iau pe Calea Moților, merg la facultate, ascult lecțiile minunate, pe urmă merg la ferma „Mănăștirului", secerăm și legăm grîu împreună cu frumoasa Moru Zita și Spătaru, care se uita mai mult la dînsa decît la grîu, pe urmă făceam baie în Someș și dacă nu adormeam mă duceam la Hoia să mai lucrăm cu Tănase, Neagoe, Horodinschi, Măgeanu și alții. Îl văd pe Susu căutînd „roata morii se învîrtește" sau îl văd aplecat sau îl văd aplecat și pe spatele lui Bojan împingînd ceasul cu 15-20 minute înainte pînă cînd profesorul scrie ceva pe tablă, iar cînd se întoarce îl atenționăm că ne-a reținut în pauză... În pauzele dintre ore, Andrea, Bojan, Rusu și alții cîntau „Uite zău, uite zău, se uită al mine rău, mă-mă..." În altă noapte mă plimb prin Timișoara, stau pe o bancă lîngă canalul „Bega" și mă uit cum curge încet și leneș în timp ce în ea se oglîndesc sălciile plîngătoare. În zorii zilei adorm fericit că am fost cu voi la Cluj și la Timișoara. Am văzut multe popoare și orașe dar popoare atît de bune și harnice ca și poporul bulgar și cel român nu am văzut și nici orașe mai frumoase decît Clujul și Timișoara.

Am scris peste 100 de manuale, articole am realizat filme didactice și diapozitive. Scriu și acum. Asta o spun nu ca să mă laud ci ca să vă fac cunoscut că acolo, la Facultatea de agronomie Cluj-Timișoara s-a pus piatra de temelie a pregătirii mele prin intermediul celor mai buni profesori : Agripa Popescu, Oțiu, Farcaș, Ionescu, Slușanschi, Bodea, Guța Pop, Molnar, Miron, Martinovici, Moș Urodan, Bula, Drăgan ect., etc. Tuturor le mulțumesc din inimă. Pe vremuri la noi se vorbea că Facultatea de medicină din Cluj e cea mai bună din Europa. Trebuie să spun că acest lucru a fost pe deplin adevărat. Eu însă adaug că Facultatea de agronomie din Cluj-Timișoara a fost cea mai bună din lume și așa este și acum.

Zic și acum pentru că sînt sigur că în prezent Institutul agronomic din Cluj-Napoca dispune de cadre didactice tinere și foarte bine pregătite. Tuturor acestora le doresc multă sănătate și succes în dificila muncă de pedagog. Regret foarte mult că n-am putut să-i întîlnesc.

Colegii mei scumpi, dragi și neuitați, la mine acasă prînzul se ia de obicei între orele 12-13. În ziua de 24 mai voi aduna pe toți membrii familiei mele (10 persoane) și vom pregăti o masă minunată. La ora 16 (cînd la Cluj începe masa comună) ne vom ridica cu toții în picioare cu paharele pline cu vin și vom ciocni :

pentru sănătatea voastră dragi colegi,

pentru succesul Institutului agronomic,

pentru succesul tuturor studenților ;

pentru succesul cadrelor didactice,

pentru poporul frate român, și pentru România,

pentru rectorul Institutului,

pentru familiile tuturor.

Dragi colegi vă doresc petrecere frumoasă !

N-am să vă uit niciodată și vă voi iubi pe voi, poporul român și România atîta timp cît îmi va bate inima !

Să trăiți cu drag.

Spectacolul informației

Tropăind, tropăind

Să-i dăm dreptate fostului director al „Le Monde"-ului, Jacques Fauvet, cînd afirmă că problemele țărilor în curs de dezvoltare și a celor dezvoltate se deosebesc mai de grabă prin **starea** și mai puțin prin **natura** lor ?

M-aș opri mai puțin asupra primelor exemple pe care le avansează, deși, așa cum sînt puse, nu apar ca lipsite de interes. **Urbanizarea** prea rapidă, ni se aduce aminte, a avut aceleași efecte : depopularea satelor, suprapopularea orașelor, complicațiile adaptării, dificultăți de educație, asigurare de slujbe, locuințe, delincvență juvenilă. Greutățile de adaptare a **sistemului de instrucție**, de asemeni, îndeosebi în învățămîntul superior care perpetuează elitismul, nu reușește să evite ruptura de viață, nu corespunde nevoilor reale ale țărilor și dezvoltării economiei.

Cu diferențele de rigoare de la o țară la alta, lucrurile stau chiar așa. Două considerente mă fac să pun la îndoială sinceritatea analizei și mai ales a rostului său. Unu : formulate intenționat la general, ies la lumină într-adevăr mai degrabă **diferențele ținînd de natură**, dorindu-se evident estomparea **diferențelor de altitudine** în relieful problematic abordat (ca în sceneta cu Mitică Popescu și Mircea Șeptilici : eu bancher, tu bancher, ne mănîncă pe amîndoi concurența. Doi : graba cu care alături de un rechizitoriu la adresa colonialismului și neocolonialismului și a sechelelor lor în Africa se pune, ca din greșeală, o întrebare — dar ele popoarele eliberate ce-au reușit să facă după aceea, independente fiind, în decurs de o generație ? Se omite, observăm, amănuntul că stăpînii trimiși la plimbare au reușit să tăvălească iarba prea asiduu pentru ca ea să renască la prima ploaie.

În domeniul informațiilor, aici se dorea ajuns, lucrurile nu stau altfel, spune omul de presă francez : voi probleme, noi probleme. Între acestea, stagnarea sau declinul presei scrise, mai puțin datorat progresului audiovizualului cît prin costurile ridicate, îndeosebi în cazul hîrtiei. Citind, ne informăm mai spornic (20 000 cuvinte pe oră) decît ascultînd (9 000 cuvinte pe oră). Analfabetismul alimentează dezechilibre dincolo de aparențe. Grecia are o rată de analfabetism de 15,6%, Portugalia — 29%, Turcia — 43%. Și ca să nu ni se pară că doar alții suferă de secetă, iată o declarație a celui în cauză : Franța numără la rîndu-i 0,7—0,8% analfabeți în timp ce 12—13% din tineri utilizează o scriere fonetică. Se cunosc case de francezi unde nu intră nici cărți nici jurnal. În Franța, susține preopinentul, 36% din populație — adultă, bănuiesc — nu citesc cărți iar 20% nu dispun de nici o carte.

Dar ne ajută aceste destăinuiri — făcute, nu ne dăm seama, pentru a fi mai puțin triști cei care o duc mai rău sau pur și simplu din dorința de a pune în circulație informații să recunoaștem deloc lipsite de interes — să închidem ochii la ce se întîmplă pe frontul informațional întins pe hartă acolo unde locuiesc trei sferturi din populația lumii ?

Către această zonă, întinzîndu-se pe atîtea fusorare, este răsturnat cornul arhiabundenței de știri — 80% din informațiile puse în mișcare în lume— venind dinspre țările dezvoltate, unde știm bine nu se localizează nici conflictele militare, nici complicațiile de ordinul mediului înconjurător, nici seceta, nici foametea.

Țările dezvoltate, în schimb, au reușit performanța de a rezuma la numai șase milioane dolari contribuția lor pentru Programul internațional de dezvoltare a comunicațiilor, constituit cu doi ani în urmă, dovedind cît de legate sînt de actuala stare de lucruri și cît de puțin preocupate de rostuirea altfel a ordinii existente. Presa occidentală continuă să-și facă un principiu din „o știre pozitivă nu este știre", trebăluind pe mai departe în căutare de clini mușcați de lorzi... Din acest exces de indiferență față de lumea a treia se ... cu evidență procesul deformator în ochii opiniei publice cuprinse la societățile în mișcare din respectiva parte a globului și — efect bumerang — autosubinformarea pe același plan, slujind cu forțe proprii aminarea fenomenelor și tendințelor transformatoare din acele zone.

Cîtă vreme își vor găsi loc preocupări menite mai mult să explice și să justifice și mai puțin să pună pe roți trenul schimbării, șansa de a ajunge unde se dorește rămîne pur teoretică.

NEAGU UDROIU ■

În perspectiva cupelor europene, ediția 1983-1984

Universitatea Craiova a făcut un prim pas, F.R.F. este datoare să-l facă pe următorul!

Cum s-a comunicat deja de la sediul U.E.F.A., în iulie urmează să se efectueze la Berna tragerea la sorți pentru meciurile primului tur al competițiilor europene intercluburi, ediția 1983—1984. Știrea are efectiv darul de a ne sustrage perspectivei imediat următoare, purtindu-ne spre sezonul următor, în ciuda suspansului care încă planează asupra campionatului intern, nelămurit la nici unul dintre cei doi poli ai clasamentului. Sigur, nu știm încă dacă în C.C.E. va juca Dinamo sau Universitatea, cum nu le cunoaștem nici pe reprezentantele noastre în Cupa cupelor ori Cupa U.E.F.A. — însă, la urma urmei, acest lucru are o mai mică importanță pentru **fotbalul românesc**, luat ca o entitate valorică de interes major. Ceea ce e important în primul rînd este ca această reprezentare să se facă la un cît mai înalt nivel posibil, eventual chiar la nivelul pe care l-a stabilit cea mai bună echipă a țării, Universitatea Craiova.

Așadar, nu peste prea multă vreme vom păși într-o nouă ediție a cupelor europene. Pentru ea, pentru ediția '83—'84 care urmează, în fapt ar fi trebuit ca pregătirea cluburilor noastre fruntașe să înceapă cu mult mai devreme, cel puțin din toamna anului trecut. Cînd vin meciurile, cînd se cunosc deja adversarii, totul intră de acum în ultima linie. Mircea Lucescu, directorul tehnic al F.R.F., a afirmat dealtfel acest lucru, în coloanele revistei noastre de multă vreme, arătînd spre exemplu că Dinamo, eliminată de Aston Villa, ar fi trebuit chiar de a doua zi să înceapă să-și pregătească următorul sezon competițional internațional. Evident, pentru acest lucru — pentru întărirea echipei, consolidarea lotului de jucători, perfecționarea tacticii de joc etc. — trebuiau să existe și mijloacele necesare ! Există în fotbalul nostru asemenea mijloace ? Mai tirziu, după ce și Universitatea Craiova a ieșit cu fruntea sus dealtfel, din Cupa U.E.F.A., am scris că performanța craiovenilor trebuie privită ca un bun cîștigat, din care, trăgînd concluziile necesare, să încercăm să mergem **mai departe**. Dar cum ?

Ne vedem deci nevoiți să revenim asupra chestiunii mereu discutate, an de an, în intersezonul de vară : necesitatea întăririi echipelor românești care își cîștigă dreptul de a ne reprezenta în cupele europene. Un fotbal puternic, cum s-a spus adesea, nu poate exista fără cluburi puternice. Dinamo, Sportul studențesc ori F.C. Argeș, a căror participare la competițiile oficiale ale fotbalului european sînt aproape iminente, trebuie să aibă acum dreptul să-și completeze formațiile cu doi sau trei jucători tineri, de perspectivă, printr-o clauză specială a regulamentului de transferări. Altfel, vom tot vorbi despre obligativitatea de întărire a echipelor noastre fruntașe, dar fără a fi create mijloacele necesare acest lucru nu va fi posibil. Aceeași poveste, desigur, și pentru Universitatea Craiova, căreia îi consacrăm însă un paragraf special.

Cum să mai fie întărită Universitatea Craiova, se poate cineva întreba la prima vedere, cînd în lotul acestei echipe se află trei sferturi din componența formației reprezentative ! Și totuși, da, este necesară o asemenea operațiune, fiindcă Universitatea are problemele ei mai vechi ori mai noi, față de care nu putem rămîne neutri. În primul rînd vîrsta. Craiova are o serie de jucători care au trecut de prima tinerețe și a căror înlocuire, chiar dacă nu este pentru toți imipentă, se pune din ce în ce mai acut. Apoi, lotul de jucători, deși superior tuturor celorlalte formații divizionare, nu este totuși, din punct de vedere numeric în special, suficient. Craiova nu are un al doilea portar, nu are un înlocuitor de „libero" pe măsura lui Ștefănescu, nu are decît o singură variantă în cazul absenței unuia dintre fundașii laterali (retragerea lui Irimescu ; vezi absența lui Negrilă și nefericita încercare cu Geolgău) și — ceea ce e de departe cel mai grav lucru — nu prea poate conta decît din cînd în cînd pe cel mai bun jucător al său, Ilie Balaci ! Talent uriaș, capabil să cîștige de unul singur un meci atunci cînd vrea, Balaci își permite extrem de ciudate absențe, lipsind echipei tocmai cînd ea ar avea mai multă nevoie de el. Echipa craioveană a învățat să-și stringă rîndurile și să se mobilizeze la greu, obținînd chiar în lipsa celui mai bun jucător român rezultate de prestigiu. În Cupa U.E.F.A., fiind mai mereu suspendat, Balaci a lipsit la aproape toate meciurile susținute de Craiova pe terenuri adverse. În campionat, ca să luăm numai ultimul exemplu, cele trei partide restante jucate de Universitatea în mai puțin de o săptămînă nu l-au găsit pe Balaci între craioveni, el acuzînd o accidentare greu de detectat chiar de specialiști. Dealtfel, nu e pentru prima oară cînd Balaci nu joacă tocmai finalul de campionat... Cu toate acestea, Craiova a obținut 5 puncte din 6 posibile în restanțele amintite ! Așa încît, Craiova nu mai este (dacă a fost vreodată !) Universitatea-Balaci, cum s-au grăbit să scrie cîțiva, ci o echină în sine foarte puternică, care poate suplini lipsa oricărui jucător, fie el și Balaci. Dar, ce eforturi ?! Sufocată aproape de un program competițional extrem de solicitant, formația craioveană a ajuns în final de sezon aproape epuizată, așa încît pînă și Ungureanu (etalonul efortului fizic la Craiova) abia dacă mai poate alerga... Să ne gîndim cum să facem ca același lucru să nu se mai întîmple și în sezonul de toamnă, craiovenii fiind în egală măsură solicitați și în meciurile echipei naționale.

Așadar, ajutînd Craiova, Dinamo, Sportul studențesc și alte echipe fruntașe, federația de specialitate ar da dovadă nu numai de înțelepciune, dar și de prevedere. Ar fi **ajutat** în felul acesta întreg fotbalul românesc, spre creșterea prestigiului său. Clauza regulamentară a celor 5 ani pentru transfer este de acum depășită. De ce să împiedicăm un club, Steaua ori Craiova spre exemplu, să-și **împrumute** jucătorii mai tineri, abia ieșiți din juniorat, care au nevoie de jocuri, însă nu pot pătrunde deocamdată în echipa primă a clubului ? Să-i împrumute pe timp de un an, doi unor echipe mai mici, aflate în a doua sau a treia divizie, după care aceștia să revină **automat** la clubul-mamă, eventual prin contra-dezlegare. Măsura, fără îndoială, ar fi în interesul ambelor cluburi implicate în acest fel de transfer, dar mai cu seamă în interesul fotbalului. **Dealtfel, sîntem în măsură să comunicăm iubitorilor echipei Rapid că Universitatea Craiova s-a arătat dispusă să cedeze cîțiva jucători clubului din Giulești, cu care dorește să stabilească relații de colaborare în dublu sens și, desigur, în interesul ambelor cluburi. Cu alte cuvinte, acolo de unde s-au înfruptat ani de-a rîndul și unii și alții, fiind Giuleștiului jucătorii crescuți cu multă migală, astăzi cea mai valoroasă echipă a țării inversează „tradiția", fiind să DEA, avînd puterea morală de a contribui la fortificarea formației lui Valentin Stănescu.** Bravo, Craiova !

În fapt, ceea ce vrem să demonstrăm este că se simte nevoia de o mai mare suplețe în gîndire la federația de specialitate, de mai multă permeabilitate față de nou, acum cînd premisele unei frumoase reprezentări a fotbalului românesc în competițiile europene există. Cu mai mult curaj, s-ar putea pune acum bazele atît de așteptatului salt valoric al fotbalului nostru. Craiova, cum spuneam, a întredeschis o poartă. Să profităm de acest pas, pentru a-l pune în continuare pe următorul !

DUMITRU GRAUR

Nuntă aromână în Bărăgan

„Blestemare s-aibă-n casă
Care limba lui și-o lasă.
Care fuge d-a lui mumă
Și de părinteasca humă"

(Cîntec aromân)

O magnifică nuntă aromânească colindă Bărăganul. Un freamăt de miracol aromânesc, readus la viață, înstăpînește drumurile ce duc de la Slobozia la București. O întrare în ritualuri de zile mari adăpostește nunta aromânească, nu ca spectacol doar, ci ca „rezidire" a unei lumi. Vin, deci, de la Slobozia acolo unde, atît de inspirat și de ingenios, la nevoie, regizor, îndrumătorul statornic în ale culturii, Răzvan Ciucă a închegat și a înființat, cu sprijinul Studioului de istorie și literatură dialectală „George Murnu", din București, condus de oamenii de cultură Atanasie Nasta și Nicolae Saramandu, ansamblul de cîntece și jocuri din folclorul aromân „Steaua di dor". Un semn de trezire ? Da ! Și mai mult decît atît. O deschidere spre o lume a noastră, prea puțin cunoscută și chemată la rosturile prezentului : lumea aromânească. Lumea care există, trăiește și ne așteaptă.

Cînd danezii erau la ceas de pierzanie au apelat la eposul vieții lor, la **Kalevala**, și spre ei s-a revărsat o lume de ritualuri și de datini înviorătoare. Cu ginduri de înălțare au reînviorat artiștii amatori din Slobozia acele secvențe unice, cu bătaie de suflet din lumea aromânească, secvențe în care se deschidea nunta cu cernutul făinii, făcut în ritm de cîntare, cu gătitul miresei, cu bărbieritul mirelui, cu hăulitul ce vine din toate veacurile de bucurii și suferințe, cu cîntăreții mirelui, de o parte, cu ai miresei, de altă parte, uniți apoi, în jocurile surde ce înghit sub ele pămîntul, în vreme ce mirii, ca-n vremurile cele bune de omenie și de suflet, mireasa sărută mîna la bărbați și mirele sărută mîna miresei, pecetluind veșnicia vieții lor. O solidaritate în veșnicie pare nunta aromânească.

Am văzut și eu nunta aromânească. Ea a fost precedată de cuvintele adînci ale aceluiași Atanasie Nasta, ale cărturarilor aleși, Hristu Cândroveanu și Constantin Crișan, prezentînd, în cuvinte de sărbătoare continuă, o carte deosebită, aceea a inimitabilei armince, Chira Iorgoveanu, cu titlul : **Steaua de dor** (Editura Eminescu 1982), autoarea însăși, numită „Doamnă a poeziei" armînești, recitînd din poeziile ei : „Cîntec de paplu al meu" (Cîntec despre poporul meu), **Steaua pipinilor, Elegia**, și altele, stăpînind flința dinlăuntru a celor de față.

Și iarăși, ansamblul acela de la Slobozia, unic în felul lui, cu oamenii lui, cu toate ale lui, atît de inedite și de unice ne-a adus istovitorul dor de frați, de armîni, spunîndu-se să nu-i uităm și să nu uităm că : „Nu-are vrearea vîndecare/Dicît naș cînd omiu moare" (N-are dorul vindecare/ Decît dacă omul moare). De aceea nu vom uita și nu-i vom uita pe ai noștri, pe armîni. Cum să-i uităm ? Cum am putea să-i uităm !?

VASILE VETIȘANU

Un test pentru plăcerea dumneavoastră

După cum se știe, revista noastră apare la chioșcuri vineri, ca tipărindu-se în cursul zilei de joi. În mod obligatoriu, deci, la ora meciului, era tras întregul tiraj. Ne face însă plăcere să vă oferim posibilitatea de a confrunta rezultatul meciului, pe care îl cunoașteți, cu pronosticurile unor cunoscuți comentatori sportivi.

George Mitroi : Nu mai fac pronosticuri că m-am tot păcălit. Dar nici nu uit că această echipă națională, a noastră nu a pierdut dezonorant pînă acum nici un meci în deplasare. Deci, sper într-un egal.

Nicolae Soare : Eu cred mai departe în Lucescu și în concepția lui despre joc, cred în inteligența lui și în capacitatea de efort și de voință a jucătorilor noștri. Sînt convins că Suedia nu poate să ne bată în conjunctura în care ne aflăm. Și de aceea mai cred într-o victorie românească.

Eugen Barbu : Realist ar putea fi 1—1. Dar ..

Mircea M. Ionescu : Sigur, prima șansă o au suedezii. Avem și noi o șansă mare : aceea că nu mai avem ce pierde. Nu ne-a rămas decît o singură alternativă : să obținem puncte în deplasări pentru că le-am pierdut pe teren propriu. Dar dacă vom merge la Stockholm ca să se apărăm nu cred că vom zimbi joi noaptea.

Radu Cosașu : Nu-mi face nici o plăcere 0—3 cu România și nici nu-mi face mare plăcere să mă fac de rîs, ca alții care anunțau că la București Italia va cîștiga detașat.

Adrian Păunescu : Sînt absolut sigur că nu pierdem și doresc din toată inima să învingă România.

Nicolae Cristache : Meci nul. Mai mult, presimt același rezultat și la Praga. Mai dificil mi se pare meciul cu Cipru.

Vasile Căbulea : Cred în șansa noastră de a cîștiga un punct. Asta e șansa noastră maximă în acest meci. Deci, egal.

Dan Pătrașcu : Tricolorii ar trebui să demonstreze că eșecul de la 15 mai a fost un „accident" pentru a-i crede capabili în viitor de progrese, de competitivitate pe plan internațional. Cred că va fi 0—0, un scor care ne-ar face plăcere și ar stîrni multe regrete.

Ion Bocioacă : Cei mai mulți se așteaptă la o înfrîngere severă a echipei noastre. Ei bine, eu nu mă număr printre aceștia. Un rezultat de egalitate este la îndemîna echipei noastre. Dar nu este exclus să și învingem.

Ovidiu Ioanițoaia : Presimt un 0—0 dar tare mi-e frică de înfrîngerea noastră „onorabilă" în deplasare.

Cristian Topescu : 2—0 pentru Suedia.
Cristian Mantu : 1—1.

IULIAN PENA-RAI

Omul care joacă

„3 la două"...!?

E frumos drumul spre Olt, dar greu de suportat într-o mașină puțin spus incomodă și în care, în plus, pe calea undelor provine glasul atît de cunoscut al lui Sebastian Domozină. Este o după amiază însorită, iar de aproape văzut și pipăit cu judecata privirii grîul arată vinovat de mic din cauza cerurilor sărace pentru noi acum în apă, iar spicul acela minunat ți-e milă să-l apropii de palme pentru a încerca să-i simți boabele... Am renunțat pentru moment la felul în care, unic pentru el, Garcia Marques povestea așezarea familiei sale în Mexic cu ultimii dolari într-o pungă bintuită pînă atunci de necazuri dar... **cu destui adevărați prieteni, așa cum au dovedit după aceea vremurile ce aveau să-i vie.**

Îmi place efervescența lui Domozină, ne revedem de fiecare dată cu bucurie sinceră, dar am cel puțin impresia că a început să se cam repeadă. Nu-mi făceam marți iluzii că bihorenii pot încurca socotelile craiovene de a ne prinde din urmă după jucarea restanțelor, chiar dacă evoluția scorului în timp lăsa această impresie.

Ce era normal s-a produs, adică „Știința" din localitate a cîștigat în final, după o dominare sufocantă impusă oaspeților. Totuși, ne-a fost dat să auzim de la vocea care ne punea la curent cu ce se-ntîmplă pe calea undelor, că „F.C. Bihor conduce cu 3 la două" (pronunțîndu-se astfel, cred că este singurul fel în care se poate transcrie) ; că „e lovitură de colț după un șut în bară al unui atacant local", putîndu-se înțelege că bările făcînd parte din decorul și mai alea din patrimoniul stadionului devin corp comun cu adversarii atunci cînd sînt lovite de șuturi gazdă ! ; și încă cîteva perle ce nu mai merită creionate. Fără a-i face vreun proces de intenție simpaticului Sebastian, haideți să înțelegem că pe pămîntul sfînt fotbalistic acum al frumoasei Oltenii, entuziasmul e mare și, uneori, graba de înțeles...

Iată că și după ultima restanță jucată atunci cînd au vrut (deci nu l-a păgubit nimeni din F.R.F. cum s-ar putea încerca să se spună sau să se argumenteze eventualele teorii ciudate), Universitatea este cu un punct în urma noastră în clasamentul total și cu 3 — deocamdată — în acela destul de important, al adevărului. Se anticipează firesc, și după acest punct smuls în ultimele zeci de secunde la Iași (cum necum, l-au luat, să comentăm doar realitatea cifrică nu și pe aceea posibil faptică), că derbiul derburilor ultimilor ani pentru fotbalul nostru se va disputa simbătă 18 iunie, la București, între Dinamo și... foarte bine și deloc exagerat spus... „campioana unei mari iubiri". Ne așteptăm oaspeții cu firească grije și în urma sezonului foarte bun internațional reușit și cu puțină șansă, **dar pe merit**, de fotbaliștii universitari. Vă anunțăm încă de pe acum că noi vom juca curat, așa după cum nu prea s-a întîmplat, din păcate, la ultimele două dispute din Bănie...

S-a scris în ultimele săptămîni că jucătorii Universității trec printr-o perioadă de oboseală fizică și psihică, normală după un sezon cu destule partide grele și multe tracasări la club și la națională a oamenilor de bază.

Nu pot să împărtășesc acest lucru și iată de ce. Mai mult chiar, noi sîntem aceia care întrăm dezavantajați în această ultimă linie dreaptă, ca la un sprint final ciclistic, în care urmăritorul îl poate ducîanșa cînd și cum vrea, anulînd contracarările eventuale ale celui care a condus atîta timp... Un fel de sportă asemănătoare cu aceea a regretatului Louison Bobet, craiovenii au luat la distanță de zile rezonabilă, **au fost tot timpul în prisă**, netrebuind să suporte pericolele cunoscute prin care trece o echipă supusă unor **întreruperi aeflrese de lungi** în care, nejucînd oficial, lotul de jucători „iese din mînă", fiind supus cunoscutelor „evadări" de concentrare tipice fotbalului nostru. Oboseală psihică la craioveni ? Nici aceasta nu poate fi verosimilă într-un tot. **Au trăit în ultimul an cele mai mari onoruri și recompense cunoscute pînă acum de vreo echipă de club de la noi.** Nu vreau să se-nțeleagă că le contest. Da, și gloria obosește scoarța cerebrală. Numai că nu atît de repede. Și pentru că sînt proaspeți psihic au revenit la ultimele jocuri, trecînd peste momentele dificile, în care erau condusi. Noi însă avem probleme și aici. Adevărata trupă este unită dar, cîțiva „aeroplani", dureros, tocmai ei, nu prea s-au bucurat atunci cînd am cîștigat unde nu doreau, în ultimul timp ! ? Mă doare, dar ăsta-i adevărul... Cum spunem noi, țineau „aga" pe margine.

Mă opresc aici, nu invocîndu-vă dreptate, ci rugîndu-vă să credeți că nici nouă, **oamenilor-fotbaliști** de la Dinamo și de la Universitatea Craiova, nu ne va fi ușor cînd vom sta față-n față, atunci...

CORNEL DINU

CONSTANTIN GAVRILA

Un record fantastic

Anișoara Cușmir a sărit 7,43 m la lungime!

Instalindu-ne, simbătă după-amiază, în tribunele de la „23 August", eram siguri că săritura în lungime fete, cu Anișoara Cușmir și Vali Ionescu între protagoniste, va domina reuniunea inaugurală a Internaționalelor de atletism ale României. Ba mai mult, avizați de un început de sezon culminant, speram ca Anișoara sau Vali să poată bate recordul lumii, deținut de prima dintre ele, cu 7,21 m, realizați la 15 mai 1983. Dacă Vali, acuzînd dureri lombare, n-a reușit decît un modest (pentru ea) 6,71 m (seria ei : 0, 0, 6,71, 0, 0, 0), Anișoara, în schimb, s-a întrecut pe sine, izbutind un fantastic 7,43 m, după ce, chiar în prima săritură, își corectase recordul, obligîndu-i pe arbitri să măsoare 7,27 m (7,27, 0, 0, 0, 7,43, 0, una din depășite, ușor „ciupită", arătase 7,55 m !).

O performanță, 7,43 m (pe deplin omologabilă, vîntul fiind 1,34), cu adevărat fantastică, uimitoare, contrazicînd previziunile specialiștilor care o socoteau posibilă abia în anul 2 000 ! Ea trebuie comparată, fără teama exagerărilor, cu acel 8,90 m al lui Bob Beamon, obținut la J.O. din 1968, săritură apreciată drept „isprava secolului", „monumentul atletismului", „pragul cel mai de sus" etc., etc. La data aceea, să reamintim, Beamon a adăugat 55 de centimetri recordului lumii (8,35 m, Ralph Boston și Igor Ter Ovanesian) și, în 15 ani, nimeni n-a reușit să-l întreacă, chiar dacă, în 1982, Carl Lewis a „îndrăznit" să se apropie pînă la 8,76 m.

Fără îndoială, noul record al Anișoarei Cușmir reprezintă cea mai mare performanță fizică realizată vreodată de un sportiv român, cel mai valoros dintre recordurile mondiale înregistrate în istoria atletismului nostru. Apelînd la atitea superlative, într-o totul justificate, gîndul ne poartă, obligatoriu, spre o altă „stea" strălucitoare a sportului sporturilor, spre Iolanda Balaș. Inegalabila „Ioli" a urcat, solitară, ștacheta de la 1,78 m la 1,91 m, dar a făcut-o în timp, în decurs de cîțiva ani, în vreme ce Anișoara a marcat, în numai două sezoane, un salt miraculos, împingînd recordul pînă la limita imposibilului, a visului.

La nici 21 de ani (îi va împlini la 29 iunie), Anișoara Cușmir și-a trecut în cont 6 recorduri mondiale, între care 4 în aer liber (7,15 ; 7,21 ; 7,27 ; 7,43) și două pe teren acoperit (6,92 ; 6,94), dovedindu-se, cu adevărat, o „atletă pentru istorie". Se cade să notăm că, descoperită în orașul natal (Brăila) de antrenorul Ion Leu, ea a intrat, la începutul anului 1980, pe mîna lui Ion Moroiu (și el brăilean), tehnician care a izbutit, foarte repede, s-o propulseze spre vîrful ierarhiei. Iată, pe scurt, „fișa" fenomenalei ei ascensiuni :

1980

13 septembrie : 6,53 m, record de junioare.

1981

25 mai : 6,91, record național ; vechiul record aparține Vioricăi Viscopoleanu care, cu 6,82, cîștigase medalia de aur la J.O. din Mexic.

1982

29 mai : 7,00 m și 7,01 m (cu vînt), prima româncă peste granița celor 7 m ;

1 august : 7,15, record mondial ; în aceeași reuniune, Vali Ionescu a sărit 7,20 m.

1983

5 februarie : 6,92 m, record mondial indoor ;

19 februarie : 6,94 m, record mondial indoor, performanță realizată (ca și cea precedentă) în sala de la „23 August" ;

13 mai : 7,21 m, record mondial ;

4 iunie : 7,27 m și 7,43 m.

Cum a fost posibilă această incredibilă „recoltă" de recorduri ? A decis, firește, munca asiduă, perseverentă, materializată în 10 antrenamente săptămînale, de regulă 6 dimineața și 4 după-amiaza. Au mai decis excepționalele date fizice ale campioanei : 1,73 m, 67 kg (a avut, în iarnă, 69 kg), viteza neobișnuită (multiplă campioană de sală pe 60 m, Anișoara e și cea mai bună sprinteră a țării), detenta remarcabilă. În intervalul ultimilor 2 ani, tehnica Anișoarei s-a îmbunătățit substanțial. Desprinderea ei e fără cusur (Ion Moroiu : „piciorul de bătaie funcționează ca un arc"), plutirea a devenit mai lungă, aterizarea mai bună, dar la acest ultim capitol, susțin specialiștii, mai trebuie lucrat. Aici, la aterizare, Anișoara mai poate cîștiga mulți centimetri, tehnica ei putînd fi perfecționată. Comparația cu Vali Ionescu se impune : dacă, din punct de vedere tehnic, fostei recordmane nu i se poate reproșa mai nimic, zborurile ei fiind de kinogramă, Anișoara e, în schimb, net superioară în ceea ce privește „bagajul" fizic, dotarea ei arătîndu-se, repetăm, excepțională. Cușmir e făcută, remarca Iolanda Balaș, pentru a fi cea mai bună săritoare în lungime din lume. Ceea ce și e, fără a neglija replica prietenei și colegei sale Vali Ionescu.

Sigur, izbînzile Anișoarei sînt, întîi și întîi, ale ei. Dar înclinăm să credem că ele n-ar fi fost realizabile în afara unei echipe omogene, de elită, din care mai fac parte, alături de antrenorul Ion Moroiu, doctorița Eva Bancea și psihologul Ovidiu Smădoiu, ambii de la Centrul de medicină sportivă „23 August". Recordurile Anișoarei nu pot fi scoase în afara atmosferei de seriozitate și control riguros ce domnește, de o bună bucată de vreme, în atletismul nostru. Mai exact spus, după numirea în fruntea F.R.A. a profesorului Victor Firea, el însuși (cu ani în urmă) un excelent atlet, primul campion al clubului Dinamo. Chiar și acest ultim concurs (asupra căruia vom reveni) a probat progresul vizibil și marile disponibilități ale atletismului românesc, come-back față de care deține merite (și nu derizorii) și secretarul C.N.E.F.S., Septimiu Todea. Dar despre toate astea, cum ziceam, vom mai vorbi.

Problema e unde se va opri Anișoara ? Ea, care l-a surprins cu acest 7,43 m chiar și pe Ion Moroiu (înainte de probă, acesta ne-a mărturisit că speră la 7,30), e capabilă de mai mult. A depășit un prag, după unii inexpugnabil, altele o așteaptă, dar sportivei de la C.S.M. Craiova (transferul ei la Steaua rămîne încă în discuție, el putînd fi realizat abia după J.O. din 1984) îi sînt, și acelea, la îndemînă, oricît ar fi ele de îndrăznețe.

Felicitări, Anișoara, mult succes, Anișoara !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Ziua recordului

Încă înainte de acest fenomenal 7,43 m, mai mulți cititori ne-au solicitat să facem „radiografia" unei zile a Anișoarei Cușmir. Cît se antrenează, cum își umple timpul liber etc., etc. În consecință, ne-am adresat antrenorului Ion Moroiu, dar acesta a fost sec : „ziua Anișoarei n-are nimic spectaculos. Muncă dimineața, muncă după-amiaza, alergări, gimnastică, haltere și așa mai departe". Am insistat : dar zilele de concurs ? Da, ne-a răspuns, atunci trebuie respectat un „tabiet". În ziua de 4 iunie, acesta a fost (după informațiile primite de la doctorița Eva Bancea) următorul :

8,30 : Anișoara s-a trezit ; au urmat cîteva minute de gimnastică ;

9,00 : micul dejun, servit la cantina de la „23 August", format din ceai, brînză de vaci și șuncă ; dr. Bancea : „Anișoara nu e mofturoasă, mănîncă ce-i pui" ;

9,30 : din nou în pat ; un somn adînc, de 3 ceasuri, vegheat de Ion Moroiu ;

12,45 : masa de prînz, alcătuită din brînză cu smîntînă și un grătar slab, de vacă ; ca băutură, un singur pahar de oranjadă ;

13,15 : din nou în cameră, fără somn, dar cu odihnă ; orele de deconectare dinaintea concursului ; Anișoara a ascultat muzică ; a cerut o casetă cu Irina Loghin și, negăsind la îndemînă, a folosit cîteva înregistrări cu Gică Petrescu ; „dorința ei ne-a prins cam nepregătiți, de regulă preferă muzică grecească" (dr. Bancea) ;

15,00 : obișnuita ședință de psihoterapie, de-o jumătate de ceas ; discuții cu psihologul Ovidiu Smădoiu ; am încercat să aflăm conținutul lor, dar am fost refuzați ;

15,45 : plecarea spre stadion ;

16,20 : începerea încălzirii, cu 40 de minute înainte de debutul probei ; exerciții specifice (joc de gleznă, genunchiul sus etc.), multă mobilitate ; Ion Moroiu : „bucăți din săritură" ;

18,00 : 7,43 m, record mondial, performanță absolut excepțională ;

20,30 : masa de seară, programată mai tîrziu decît de obicei (19,30), din cauza concursului ; de asemenea un grătar slab, plus o ceașcă de compot ;

21,00 : plimbare „de voie" prin parcul „23 August" ; muzică ;

22,00 : stingerea.

Prietene și rivale

Spectatorii neavizați asupra celor două mari maeștre aflate în luptă pentru un loc în semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial, întrînd în sala de șah de la Velden (Austria) au avut surpriza de a asista la o confruntare directă a tinereții și frumuseții. Două asiatice vesele, cu ochi negri neastîmpărați și inteligenți, bune prietene, luau cu asalt lumea celor 64 de pătrate, uimind prin iscusință, talent și dăruire la vîrsta de numai 21 de ani.

Liu She Lan (n. 24 ian. 1962), mica păpușă chinezească, a pătruns relativ ușor în arena mondială a șahului. Multipla campioană a Chinei (între anii 1978—1982), debutează la olimpiada din Malta, unde împreună cu colegele sale de echipă națională produc surpriza clasării, la prima participare olimpică, pe locul patru. Liu este o jucătoare ambițioasă și periculoasă, care luptă pentru obținerea și menținerea inițiativei în joc. Nu are experiență competițională prea mare dar este bine pregătită teoretic, afectînd pregătirii specifice 5 ore, zilnic. Talentata mare maestră amintește de ilustrii campioni ai tenisului de masă prin rapiditatea cu care găsește răspunsurile cele mai bune într-un timp surprinzător de scurt. Consumînd în medie 40 minute de partidă, Liu deține un avantaj psihologic asupra oricărei jucătoare. Desigur, deseori graba atrage superficialitate în calcul, dar intuitiv Liu rezolvă cele mai serioase complicații. Este prima reprezentantă a Chinei în meciurile candidaților, succes obținut prin clasarea pe locul III la interzonalul de la Tbilisi (1982). Este studentă a Institutului pedagogic.

Nana Ioseliani (n. 12 febr. 1962), o adevărată „prințesă" a șahului, colegă de generație cu campioana mondială Maia Ciburdanidze, a crescut în școala de șah tradițională din Gruzia. Deseori a neglijat studiile muzicale în favoarea șahului, spre nemulțumirea familiei. Campioană a Europei la junioare, Nana s-a afirmat în marile competiții prin cîștigarea turneului interzonal din Brazilia la numai 16 ani ! Deși neexperimentată, Nana a ajuns pînă în finala meciurilor candidatelor la titlul mondial (ediția 1978—1981), în semifinale întrecînd-o pe însăși Nona Gaprindașvili, fostă campioană mondială. Ioseliani a cîștigat de două ori titlul de campioană a U.R.S.S. (1981, 1982), și tot de două ori pe cel de campioană olimpică, cu echipa U.R.S.S. Nana iubește mult sportul și în special fotbalul, fiind suporteră a echipei „Dinamo" Tbilisi. Este studentă a Universității din Tbilisi. S-a căsătorit la numai 17 ani. Actualul soț al Nanei vorbește perfect românește, fiind un bun cunoscător al limbilor romanice.

Federația internațională de șah a făcut propunerea ca meciul dintre Liu She Lan și Nana Ioseliani să aibă loc în Malaezia. Amîndouă jucătoarele au refuzat. Aranjamentele ulterioare au dus la disputarea meciului la Velden, deși organizatorii propuseseră disputarea meciului Semenova — Mureșan.

Partida întîi: Ioseliani cu albele obține avantaj minimal în Apărarea spaniolă. Tehnică de așteptare, schimburi de piese, remiză prin repetare de poziție la mutarea 40. Partida a doua : Apărarea siciliană, Liu greșește în deschidere, Nana preia inițiativa cu negrele, combină avantajul pozițional cu amenințările tactice, obține victoria în 34 de mutări. Partida a treia: Apărarea siciliană. Liu, de această dată cu negrele, cîștigă datorită șanselor tactice create printr-un plan de joc curajos. Egalitate : 1,5—1,5. Partida a patra: Apărarea siciliană, albul joacă pasiv, negrul egalează, operează schimburi și intră în final cîștigat, victorie Ioseliani. Partida a cincea: din nou o „siciliană". Ioseliani schimbă varianta din partida a treia, remiză de luptă în 49 de mutări. Partida a șasea: o nouă remiză. Partida a șaptea: Apărarea engleză, Ioseliani își permite cu albele o mutare psihologic neașteptată în deschidere cu scopul derutării adversarei de la făgașul teoriei. Avantaj pozițional, rezolvare tactică, victorie Nana. Scor: 4,5—2,5. Partida a opta: remiză în 26 mutări în „spaniolă". Partida a noua: Ioseliani (cu albele) mai are nevoie doar de o jumătate de punct pentru cîștigarea meciului. Liu încearcă să reducă scorul, se joacă Apărarea Nimzowitsch, Liu atacă regele alb derocat și expus amenințărilor tactice, sacrifică incorect material și partida se termină repede în favoarea Nanei. Scor final: 6—3.

Meciul se încheie făcînd demonstrația rolului inițiativei și al contrașansei cu piesele negre.

MARGARETA MUREȘAN ■

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan, Cornel Nistorescu — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66) ; secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițu, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban — 21 30) ; Audiențe — 25 58 ; secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Bolacciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Bîrlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72, Vasile Mănecan — 25 28) ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

flacara

anul XXXII
24 (1462) VINERI
17 IUNIE 1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

România și Mongolia: o prietenie statornică, un nou și fructuos dialog la nivel înalt

(Reportajul vizitei în paginile 4–5)

Starea de veghe în bătălia pentru pîinea țării: secerișul pag. 7

LA CE VÎRSTĂ „SE UZEAZĂ INIMA"? pag. 26

Invitații noștri: Maria Banuș și Ștefan Bănică pag. 13

O grădină cu mere de aur la Sîmburești pag. 8–9

Vacanțe la scară umană pag. 27

Fotbaliștii noștri coboară zîmbitori la Otopeni. Au și de ce: i-au învins pe suedezi la ei acasă!

Timișoara medicală, centru al marilor ambiții pag. 11

Dosarul doctorului Voinea rămîne deschis pag. 23

Ce e nou cu Gelul antiulceros? pag. 10

GHEORGHE ZAMFIR: un artist pentru eternitate pag. 21

Iubirea comunistă

Sînt dintre aceia pentru care gloria aparține celor ce iubesc mai mult lupta decît succesul, pentru că succesul este adesea efemer, durata satisfacției lui e și ea, adesea, în ordinea grăunțelui de nisip într-o clepsidră, lupta singură mi se pare starea cea mai nobilă, nu am încă răbdarea să număr grăunții de nisip ai efemerului succes, am încă vie în fața mea lăcomia luptei și bucuria acestei lăcomii și sînt convins că societatea noastră socialistă favorizează inspirat și fericit lupta, noi toți vrem mai binele, avem pentru ce ne bate, iar mai binele nu vine nici în socialism de la sine, încă mai sînt oameni care se tem de tunete și fulgere și care cred că ce nu înțeleg ei nu e bine sau nu e curat sau nu e chiar cinstit. De multe ori în lunga mea meserie jurnalistică am fost martorul luptei pentru ca binda mai binelui, o luptă frumoasă, încununată de glorie, eu însumi a trebuit la un moment dat să înțeleg că era o împrejurare obiectivă — deși nefericită — faptul că unii din tovarășii mei nu înțelegeau cinstea revoluționară a romanului meu

(Continuare în pagina 11)

DINU SARARU

ȘTIINȚA — FACTOR DE ÎNSEMNĂTATE HOTĂRÎTOARE PENTRU ÎNFĂPTUIREA

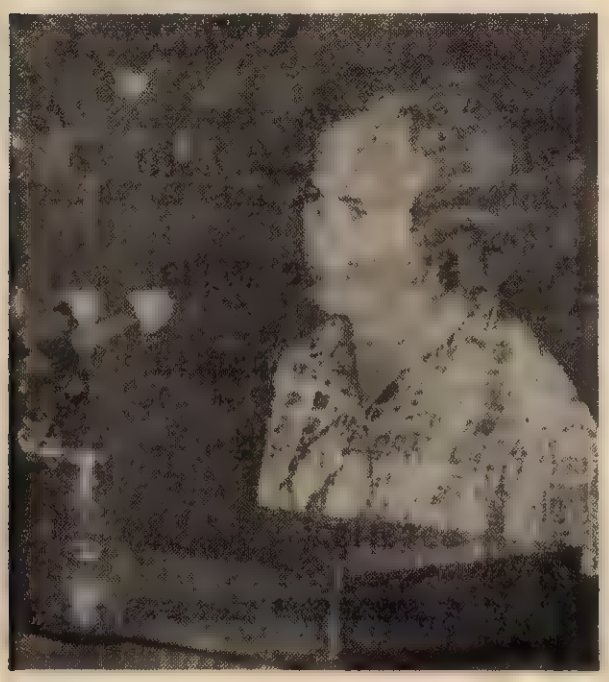

„Noi, toți cei ce muncim în domeniul cercetării științifice și tehnologice, conștienți de marile răspunderi ce le avem în înfăptuirea întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, să ne angajăm să facem totul pentru a spori și mai mult contribuția la dezvoltarea științei și tehnicii românești, la progresul economic și social al întregii țări, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și la înaintarea României spre culmi tot mai înalte de civilizație, bunăstare și progres"

ELENA CEAUȘESCU

Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care și-a desfășurat lucrările la sfîrșitul săptămînii trecute, a analizat pe larg, într-un spirit de înaltă exigență și responsabilitate, activitatea desfășurată în domeniul cercetării științifice și tehnologice, stabilind totodată direcțiile activității în perioada următoare, potrivit sarcinilor ce revin institutelor de cercetări și sectoarelor de creație ale întreprinderilor din documentele Congresului al XII-lea, din programele prioritare adoptate de Conferința Națională a partidului, din expunerile de excepțională valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în vederea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare a patriei noastre, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții. În cadrul plenarei, s-a dat o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la creșterea forței economice a țării, la înflorirea continuă a patriei, în deplină libertate și independență, la sporirea prestigiului României pe arena mondială, la făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, o lume a păcii, înțelegerii și colaborării între națiuni. În același timp, a fost exprimată recunoștința profundă a celor ce lucrează pe tărîmul cercetării față de secretarul general al partidului pentru contribuția sa determinantă la dezvoltarea continuă a științei și tehnologiei, la afirmarea acestora ca factori de bază ai edificării socialismului și comunismului în România. Participanții la lucrările plenarei au adresat, de asemenea, în numele tuturor oamenilor de știință din țara noastră, cele mai vii mulțumiri tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, eminent om politic, savant de renume mondial, pentru modul strălucit în care organizează, îndrumă și conduce activitatea de cercetare științifică și dezvoltarea tehnologică, pentru contribuția de cea mai mare importanță adusă la progresul științei românești și la afirmarea ei tot mai puternică pe plan mondial.

Faptul că cercetarea științifică și tehnologică din țara noastră și-a adus și își aduce o contribuție de seamă la mersul neabătut înainte al societății românești, la asigurarea progresului civilizației noastre, a fost puternic subliniat în cadrul lucrărilor, în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și în cuvîntarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. „Pe baza rezultatelor de pînă acum — a spus conducătorul partidului și statului nostru —, se poate afirma cu deplin temei că fără unirea tuturor forțelor de cercetare nu am fi putut soluționa la timp și la nivel tehnic corespunzător problemele complexe ale dezvoltării economico-sociale. Industria modernă, realizările din agricultură, din alte sectoare sînt, desigur, rezultatul nemijlocit al activității generale a întregului popor — al clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății —, dar și al activității directe, nemijlocite a cercetării științifice, care a determinat aceste mari împliniri la nivel tehnic și științific mondial".

Dar, pornind de la realizările de pînă acum, se impune ca cercetarea științifică să aducă pe viitor o contribuție și mai mare la dezvoltarea multilaterală a României

Preocupare susținută pentru sporirea eficienței cercetării

Este unanim cunoscută și apreciată practica întîlnirilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale din întreaga țară, pentru examinarea, la fața locului, în cadrul dialogului cu oamenii muncii, a rezultatelor obținute pînă acum și pentru stabilirea măsurilor menite să contribuie la înfăptuirea integrală a obiectivelor acestui ciclonal, în toate sectoarele de activitate. Înscrîndu-se în această practică și evidențiind importanța deosebită pe care conducerea partidului și statului nostru o acordă dezvoltării științei, promovării progresului tehnic pentru înfăptuirea programului de înflorire economico-socială a patriei, la sfîrșitul săptămînii trecute a avut loc vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică din Capitală.

Problemele privind cercetarea în domeniul chimiei au fost examinate în cadrul vizitei la Institutul de Cercetări Chimice, unitate de prestigiu a științei românești, de patru ori distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste". Crearea acestui institut, etalon al cercetării românești, realizările de deosebită valoare și importanță științifică, tehnică și economică ale institutului, larg cunoscute și apreciate și peste hotare, sînt nemijlocit legate de multilaterala și remarcabila activitate științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Științific al Institutului Central de Chimie, de consecvența cu care a orientat și orientează munca de cercetare spre soluționarea problemelor prioritare ale chimiei românești, ale economiei naționale. În spiritul documentelor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, al indicațiilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub îndrumarea și cu sprijinul permanent al tovarășei Elena Ceaușescu, cercetătorii chimiști și-au axat activitatea în special pe asimilarea produselor chimice care se importau, pe diversificarea producției și realizarea acestela la un nivel calitativ de competitivitate ridicată, în vederea sporirii exportului, pe creșterea gradului de valorificare a țițeiului, a gazului metan și a altor resurse, pe lărgirea bazei indigene de materii prime, pe diminuarea continuă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie.

În timpul vizitei înalților oaspeți, cadrele de conducere, ceilalți specialiști prezenți au înfățișat rezultatele muncii lor în elaborarea de tehnologii moderne, asimilarea de noi produse, definitivarea de proiecte de investiții în toate sectoarele industriei chimice. S-a precizat că anul trecut unitățile Institutului Central de Chimie au valorificat peste 300 de tehnologii, iar în perioada 1983-1985 urmează a fi introduse în producția industrială, pe baza cercetărilor proprii, peste 2 000 de produse cu o producție anuală de peste 5 miliarde lei și care vor duce la importante economii valutare. Pe întreg parcursul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut tuturor celor care lucrează în cercetarea chimică să acționeze

CU SUCCES A SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA

„Un obiectiv important al întregii activități este realizarea unei noi calități a muncii și vieții, aceaturarea și dezvoltarea, pe o bază superioară, a revoluției tehnico-științifice în România. În acest cadru, oamenilor de știință, cercetării științifice și tehnologice le revin răspunderi de mare importanță, care necesită concentrarea tuturor forțelor de cercetare, învățămînt și producție într-un tot unitar, în vederea realizării tuturor programelor din fiecare domeniu de activitate"

NICOLAE CEAUȘESCU

socialiste. Etapa pe care o parcurgem este deosebit de importantă pentru transpunerea în viață a obiectivelor Programului partidului. Cea de-a doua jumătate a actualului cincinal trebuie să se distingă prin intensificarea eforturilor în toate domeniile, prin munca neobosită a întregului popor în vederea înfăptuirii programelor speciale stabilite de Conferința Națională, a celorlalte obiective strategice ale dezvoltării multilaterale a patriei noastre. Și este limpede că pentru ducerea la îndeplinire a marilor sarcini ale acestei perioade, și în primul rînd pentru creșterea mai accentuată a bazei energetice și de materii prime, pentru trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă în industrie și pentru realizarea noii revoluții agrare, este necesar ca activitatea de cercetare științifică să cunoască o mobilizare tot mai puternică, să fie orientată nemijlocit către rezolvarea eficientă, rapidă, la nivelul cerințelor mondiale, a problemelor concrete ale economiei naționale.

Tocmai pornindu-se de la aceste necesități, au fost stabilite, în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară, direcțiile de bază ale cercetării științifice și tehnologice din țara noastră : intensificarea cercetării noilor surse de energie și elaborarea de noi tehnologii care să ducă la reducerea consumului de combustibil și de energie ; intensificarea, în scopul dezvoltării mai puternice a bazei de materii prime, a activității geologice și de valorificare a tuturor minereurilor și substanțelor utile, chiar cu un conținut mai sărac ; valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ; realizarea unei noi calități în domeniul creșterii mai puternice a productivității muncii sociale ; dezvoltarea și mai puternică a cercetării în domeniul fizicii, al matematicii și biologiei ; dezvoltarea cercetării agricole, în vederea sporirii producției vegetale și animale, a creșterii potențialului productiv al pămîntului ; acordarea atenției necesare cercetării medicale ; dezvoltarea științelor economice, legate de creșterea eficienței și rentabilității în toate sectoarele economice ; îmbunătățirea activității de formare și perfecționare a cadrelor, de ridicare a nivelului de cunoștințe profesionale, tehnice și științifice în toate sectoarele.

De o mare actualitate și importanță este ideea, subliniată atît în cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cît și în cuvîntarea rostită de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a marii responsabilități pe care oamenii de știință, toți cei ce muncesc în cercetare trebuie să o aibă în direcția menținerii păcii, luptei pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Prin problemele dezbătute și prin sarcinile stabilite pentru viitor, recenta plenară a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie se înscrie ca un moment important în unirea tuturor forțelor cercetării, învățămîntului și producției într-un tot unitar, în vederea înfăptuirii programelor în toate domeniile, în creșterea rolului științei la realizarea actualului plan cincinal, la dezvoltarea generală a patriei noastre.

P. NICOARĂ

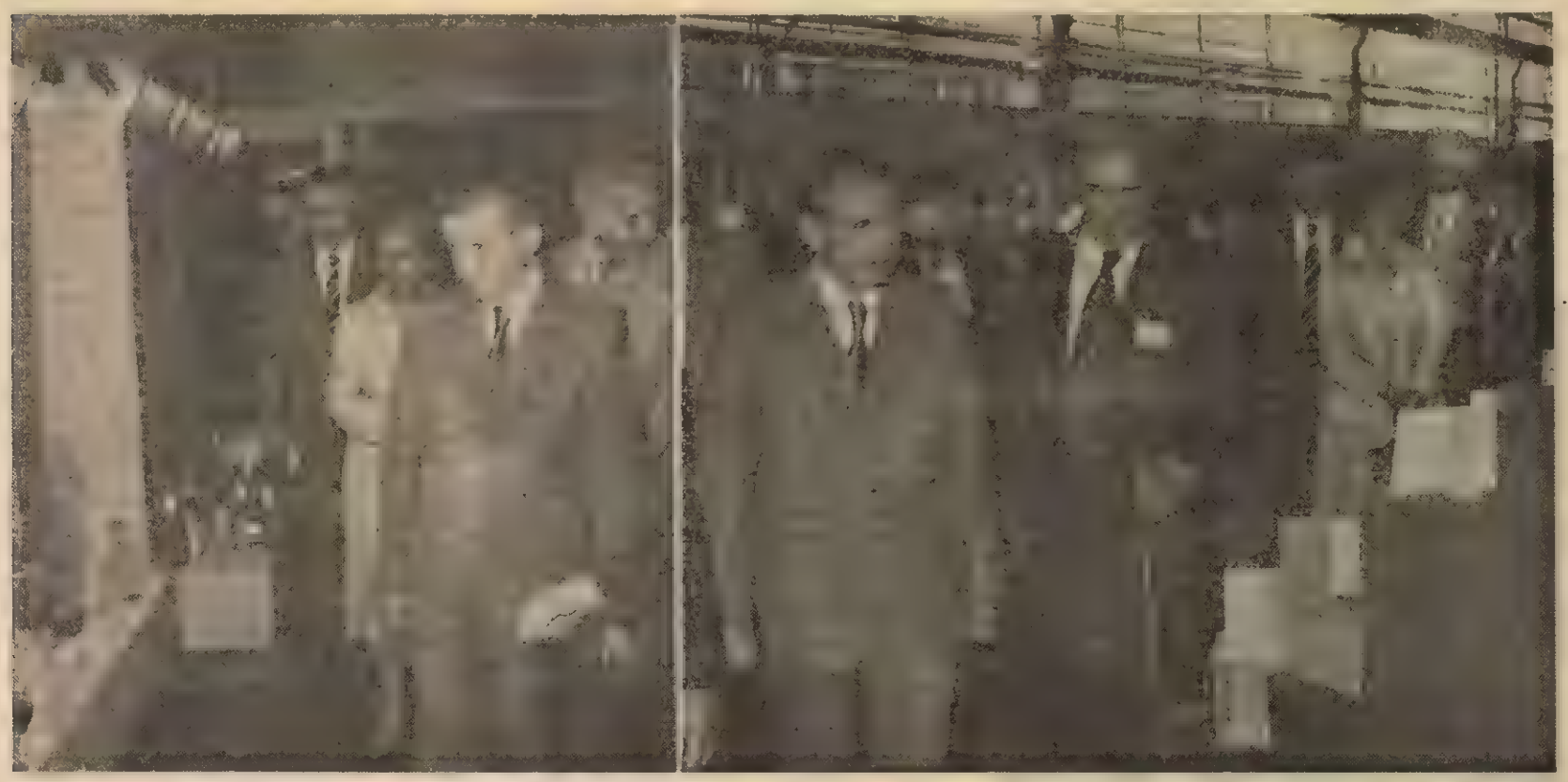

noze cu mai multă energie pentru aplicarea într-un timp cît mai scurt în producție a rezultatelor obținute. În același timp, s-a indicat specialiștilor, cercetătorilor să acorde o atenție deosebită reducerii consumurilor în industria de îngrășăminte, să se urgenteze cercetările și experimentările în domeniul utilizării biomasei pentru a se putea trece la producția industrială. Ținînd seama de rezultatele valoroase obținute de cercetătorii din domeniul chimiei, secretarul general al partidului a cerut ministerului de resort să acorde o cît mai mare atenție valorificării rezultatelor obținute, introducerii lor într-un timp cît mai scurt în producție.

Această preocupare a conducătorului partidului și statului nostru pentru dezvoltarea științei, pentru promovarea progresului tehnic, pentru sporirea eficienței cercetării, în scopul înfăptuirii programului de înflorire economico-socială a patriei, s-a vădit și cu prilejul vizitelor la Institutul Național de Creație Științifică și Tehnică — INCREST, la Institutul Național de Motoare Termice și la Institutul Central de Cercetări pentru Mașini-unelte, Electrotehnică și Electronică.

În toate unitățile vizitate, colectivele de cercetători au făcut o entuziastă primire tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. Au fost reafirmate dragostea și stima față de secretarul general al partidului, care are un rol hotărîtor în stabilirea și înfăptuirea politicii partidului nostru, în mobilizarea energiilor creatoare ale națiunii pentru transpunerea neabătută în viață a hotărîrilor istorice ale Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului. În același timp, s-a dat expresie profundei prețuiri pe care toți cei ce lucrează pe tărîmul cercetării o acordă aportului esențial al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de renume mondial, la elaborarea concepției de organizare, pe baze științifice, a sistemului de cercetare din țara noastră, la progresul continuu al științei românești, devenită astăzi o puternică forță materială de producție, un factor important în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prin indicațiile și orientările de mare însemnătate pentru perfecționarea întregii activități de cercetare și promovare a progresului tehnic, de sporire continuă a eficienței cercetării, prin profunda și ampla analiză efectuată cu acest prilej, noua vizită de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în institute de cercetare din Capitală constituie un eveniment remarcabil, care pune încă o dată în evidență preocuparea constantă a conducătorului partidului și statului nostru pentru ridicarea întregii munci de creație științifică și tehnică la un nivel calitativ superior, pentru ca cercetarea să aducă o contribuție mai directă, cît mai substanțială, la consolidarea și dezvoltarea economiei naționale.

ION CODRU

Noi dimensiuni relaţiilor multilaterală dintre

„Apreciez că există toate condiţiile ca relaţiile româno-mongole – care se fundamentează trainic pe principiile socialismului, pe stimă şi respect reciproc, pe deplină egalitate şi respect al independenţei şi suveranităţii naţionale, pe neamestec în treburile interne, solidaritate şi întrajutorare reciprocă – să cunoască în continuare o puternică dezvoltare în toate domeniile de activitate".

NICOLAE CEAUŞESCU

„Remarcăm cu satisfacţie că între ţările noastre, colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică, legăturile comerciale şi culturale se dezvoltă cu succes, volumul lor crescînd an de an. Dăm o înaltă apreciere faptului că Republica Socialistă România acordă ţării noastre asistenţă tehnico-economică în construirea de obiective economice şi culturale".

YUMJAAGHIIN ŢEDENBAL

Expresie a bunelor raporturi de prietenie şi colaborare româno-mongolă, a dorinţei comune de a întări şi mai mult conlucrarea multilaterală dintre România şi Mongolia, în ţara noastră are loc, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, vizita delegaţiei de partid şi de stat a Republicii Populare Mongole, conduse de tovarăşul Yumjaaghiin Ţedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluţionar Mongol, preşedintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole.

După cum este cunoscut, de-a lungul anilor, între Partidul Comunist Român şi Partidul Popular Revoluţionar Mongol, între Republica Socialistă România şi Republica Populară Mongolă, între popoarele celor două ţări s-au statornicit relaţii de strînsă prietenie şi colaborare, care se dezvoltă continuu pe baza principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi şi neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării tovarăşeşti şi solidarităţii internaţionale, ceea ce serveşte intereselor vitale ale popoarelor român şi mongol, precum şi întăririi socialismului şi asigurării păcii. Relaţiile de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică, de cooperare pe diverse planuri între cele două state cunosc o dezvoltare continuă, în special după vizita efectuată în Republica Populară Mongolă de delegaţia de partid şi guvernamentală română, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Un rol determinant în adîncirea relaţiilor bilaterale îl au întîlnirile şi convorbirile dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Yumjaaghiin Ţedenbal.

Continuînd tradiţia existentă, întîlnirea de acum a conducătorilor de partid şi de stat ai României şi Mongoliei reprezintă un moment deosebit de important în relaţiile dintre partidele, ţările şi popoarele noastre. Dialogul la cel mai înalt nivel din Capitala României socialiste are menirea de a contribui la adîncirea prieteniei şi colaborării româno-mongole, la impulsionarea şi mai puternică a conlucrării prieteneşti dintre cele două ţări în folosul reciproc, al cauzei socialismului, păcii şi înţelegerii internaţionale. Este ceea ce s-a subliniat şi în timpul convorbirilor oficiale, în toasturile rostite, în alte documente ale vizitei. Constatînd-se cu satisfacţie că în ultimii ani s-a extins colaborarea şi cooperarea economică dintre ţările noastre, s-a lărgit conlucrarea în domeniile ştiinţei, învăţămîntului, culturii, s-au intensificat contactele şi schimburile de experienţă pe linie de partid şi de stat, a organizaţiilor de masă şi obşteşti, s-a apreciat că există toate condiţiile ca relaţiile româno-mongole, care se fundamentează trainic pe principiile socialismului, pe stimă reciprocă, pe deplină egalitate, pe respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale, pe neamestecul în treburile interne, solidaritate şi întrajutorare reciprocă, să cunoască în continuare o puternică dezvoltare, în toate domeniile de activitate. Aceste condiţii şi posibilităţi, create de realizările pe care atît poporul român, cît şi poporul mongol le obţin în dezvoltarea lor economico-socială, se referă la lărgirea şi diversificarea continuă a schimburilor economice, tehnico-ştiinţifice şi culturale, precum şi în alte sectoare.

Dialogul la nivel înalt româno-mongol a prilejuit şi abordarea unor importante probleme ale vieţii internaţionale. Reafirmînd, cu acest prilej, poziţia ţării noastre în chestiunile discutate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că problema fundamentală a zilelor noastre este oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, şi în primul rînd la dezarmarea nucleară, că pacea nu poate fi asigurată prin noi armamente, ci prin reducerea şi distrugerea celor existente, prin realizarea unui echilibru de forţe la un nivel cît mai scăzut al înarmărilor. Remarcînd şi cu acest prilej că partidul şi statul nostru vor acţiona şi în viitor cu toate forţele pentru înfăptuirea dezideratului vital al dezarmării, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la viaţă, la pace, la existenţă liberă şi demnă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că România militează cu hotărîre pentru încetarea oricăror acţiuni militare şi pentru soluţionarea tuturor problemelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin tratative. Au fost abordate, de asemenea, probleme cum sînt: rezolvarea conflictului din Orientul Mijlociu, lichidarea subdezvoltării şi realizarea unei noi ordini economice mondiale, bazate pe deplină egalitate şi echitate.

Printre obiectivele vizitate de înaltul oaspete mongol în ţara noastră au fost întreprinderea bucureşteană „23 August" şi Muzeul de istorie a Republicii Socialiste România. Tovarăşa Elena Ceauşescu şi tovarăşa Anastasia Ivanovna Ţedenbal-Filatova au vizitat Muzeul colecţiilor de artă, Liceul „George Enescu" şi Fabrica de confecţii şi tricotaje din Capitală.

Desfăşurîndu-se într-o atmosferă caldă, prietenească, de înţelegere şi stimă reciprocă ce caracterizează raportul dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, noul dialog româno-mongol — care, la încheierea ediţiei revistei noastre, continuă — se înscrie ca un moment important în evoluţia relaţiilor dintre România şi Mongolia, fiind menit să confere noi dimensiuni acestor relaţii, atît pe tărîm bilateral, cît şi în sfera vieţii internaţionale, în folosul şi spre binele reciproc, al cauzei generale a socialismului, colaborării şi păcii.

ION D. GOIA

de prietenie şi colaborare România şi Mongolia

Contribuţie remarcabilă la continua adîncire a relaţiilor româno-egiptene

Recenta vizită efectuată în ţara noastră, la invitaţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, de preşedintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, împreună cu doamna Suzanne Mubarak, constituie un moment important, cu profunde semnificaţii, în dezvoltarea şi întărirea raporturilor de prietenie şi colaborare dintre România şi Egipt.

Relaţiile româno-egiptene au o bogată tradiţie. Premisele fructuoasei conlucrări de astăzi dintre ţările şi popoarele noastre au fost puse odată cu prima vizită efectuată la Cairo, în aprilie 1972, de preşedintele Nicolae Ceauşescu. Sub impulsul înţelegerilor realizate atunci, al hotărîrilor adoptate ulterior la cel mai înalt nivel, colaborarea româno-egipteană a cunoscut o continuă dezvoltare, evidenţiindu-se în mod deosebit rezultatele obţinute pe linia cooperării în realizarea unor importante obiective economice, dintre care amintim întreprinderile industriale construite în Egipt printr-o strînsă conlucrare a muncitorilor şi specialiştilor din ambele ţări : uzina de produse sodice El Mex (Alexandria), complexul de extragere şi preparare a fosfaţilor de la Hamrawein, fabrica de acid sulfuric de la Abu Zaabul. Numeroase tractoare şi autoturisme de teren de fabricaţie românească pot fi întîlnite pe ogoarele şi pe drumurile din Egipt. Întîlnirile dintre preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Hosni Mubarak, cea de acum fiind a treia în mai puţin de un an, s-au soldat de fiecare dată cu înţelegeri care au deschis noi perspective colaborării multilaterale româno-egiptene. Astfel, în timpul convorbirilor la nivel înalt care au avut loc la Bucureşti în septembrie 1982, au fost semnate „Declaraţia comună cu privire la dezvoltarea în continuare a cooperării dintre Republica Socialistă România şi Republica Arabă Egipt pe plan bilateral şi în viaţa internaţională" şi „Memorandumul privind dezvoltarea cooperării economice şi tehnice şi a schimburilor comerciale". După cum se menţionează în aceste documente, cei doi şefi de stat au hotărît să fie continuate şi intensificate eforturile pentru creşterea volumului schimburilor comerciale, pentru accelerarea lucrărilor şi obiectivelor pe termen lung. Avînd în vedere experienţa dobîndită, potenţialul economic şi tehnic al României şi Egiptului, precum şi posibilităţile largi existente pentru dezvoltarea pe mai departe a schimburilor comerciale şi a cooperării economice reciproc avantajoase, în cursul întîlnirii din septembrie 1982 s-a stabilit ca în anul 1985 volumul acestor schimburi să se dubleze faţă de 1980, ajungînd la un total de 1 miliard de dolari. În acest scop, atenţia va fi concentrată asupra aprofundării cooperării economice în domeniile energiei, explorării, exploatării şi prelucrării petrolului, electrificării rurale, industriei construcţiilor de maşini, industriei materialelor de construcţii, industriei metalurgice, industriei chimice, transporturilor, telecomunicaţiilor, agriculturii şi industriei alimentare.

Avînd în vedere coordonatele stabilite, în timpul recentului dialog la nivel înalt româno-egiptean preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Hosni Mubarak au relevat cu satisfacţie că raporturile de colaborare dintre România şi Egipt, pe plan politic, economic, cultural, tehnico-ştiinţific şi în alte domenii, cunosc o dezvoltare continuă, în conformitate cu înţelegerile şi acordurile încheiate. În acelaşi timp, a fost manifestată voinţa ambelor state de a extinde şi aprofunda aceste raporturi, de a valorifica largile posibilităţi de cooperare pe care le oferă economiile celor două ţări, în avantajul reciproc, al cauzei colaborării şi înţelegerii internaţionale.

Abordînd probleme ale situaţiei internaţionale actuale, preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Hosni Mubarak au acordat o atenţie deosebită situaţiei din Orientul Mijlociu. S-a relevat că perpetuarea conflictului în această regiune reclamă intensificarea acţiunilor politice şi diplomatice pentru realizarea unei reglementări globale, juste şi durabile a problemelor din zonă, pentru statornicirea unei păci trainice, bazate pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate, pe recunoaşterea drepturilor inalienabile ale poporului palestinian la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent, pe instaurarea în Orientul Mijlociu a unor relaţii care să asigure convieţuirea paşnică a tuturor statelor din zonă. Legat de aceasta, s-a relevat că se impune să se treacă chiar în acest an la tratative de pace între părţile direct interesate, inclusiv Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, într-un cadru organizatoric adecvat şi la care să fie discutate toate propunerile de pace formulate de părţile aflate în conflict. În acelaşi cadru, a fost subliniată necesitatea de a se depune toate eforturile pentru a se ajunge la retragerea neîntîrziată a Israelului din Liban, pentru respectarea integrităţii şi suveranităţii Libanului. Preşedintele Hosni Mubarak a dat o înaltă apreciere poziţiei principiale, constructive a României faţă de criza din Orientul Mijlociu, eforturilor permanente ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu îndreptate spre instaurarea unei păci globale, juste şi durabile în această parte a lumii.

Întreaga desfăşurare a vizitei, rezultatele ei rodnice duc la concluzia că noua întîlnire dintre conducătorii României şi Egiptului constituie un eveniment politic de mare însemnătate în bogata cronică a relaţiilor tradiţionale de prietenie şi colaborare dintre ţările noastre, o contribuţie importantă la continua adîncire a acestor relaţii, în interesul şi spre binele popoarelor român şi egiptean, al cauzei generale a păcii, respectării independenţei naţionale, destinderii, progresului şi cooperării în întreaga lume.

ION D. GOIA

E vremea secerișului

Fiecare bob e pîine!

Stilul de muncă Brănișteri

Marin Olteanu, **șeful de fermă**, recunoaște că ieri după-amiază, pe la ora 3, abia dacă și-ar mai fi putut aduce aminte cum îl cheamă. Ca o pată de funingine care se șterge în cele din urmă, teama i-a pierit pînă astăzi dar el încă n-ar ști să spună întocmai cum s-au petrecut lucrurile. Parcă i s-a rupt filmul, zice, și nu-și mai amintește decît de ultima scenă. Cei 32 de mecanizatori n-au mai coborît pe scările metalice, treaptă cu treaptă, ci se aruncau unul cîte unul de pe platformele barăcilor, în salturi alungite, elastice. Constantin Birzeanu, șeful secției de mecanizare, nu ascunde că e mîndru de această ispravă a oamenilor lui și vorbește despre ei cu un vădit respect și cu o afecțiune pe care nu le poate arăta decît un bătrîn sergent pentru cei cu care a trecut peste tot felul de încercări. El chiar asta fiind, un bătrîn sergent care după ce în tinerețe a bătut cu bocancii lui de infanterist pulberea drumurilor unei jumătăți de continent, ajungînd pînă în centrul Europei și făcîndu-și datoria cu meticulozitatea cu care un țăran ar porni la cules de porumb, s-a întors în satul lui, la Călugăreni, și nu s-a mai despărțit din acest loc așa cum nu te desprinzi de un stîlp de casă. Mai cu seamă, zice el, atunci cînd înțelegi că, pe oriunde ar fi să te îndepărtezi la nevoile tot de același stîlp vii să te reazimi.

Sugar este că pînă nu demult C.A.P.-ul din acest sat mare și frumos, însă ajuns să fie astfel mai cu seamă datorită bănilor ce-i aduc în industrie de muncitorii navetiști, tot a rămas unei staționice mediocrități și-și păstra cu obstincție aceea în care intrase părea că va fi greu să mai iasă. În această privință, satul rămăsese în urma numelui pe care-l poartă, altfel cunoscut și copiilor de școală. Și cum n-ar fi avut decît ori să rămînă și mai mult în urmă, ori să-și înalțe numele spre a-și dobîndi o faimă în măsura vremurilor fapte mai de preț, s-a întîmplat ca, pornind în urmă cu doi ani, a C.A.P.-ului de la cel din Brănișteni să fost chiar acea faptă în stare să răscolească o speranță. Ar fi putin să spunem că la Brănișteni, sat aparținător de comuna Călugăreni și așezat la cîțiva kilometri de șosea, într-un loc unde navetа către oraș ar fi fost încă mult mai puțin lesnicioasă, oamenii nu se îndurau serios să se rupă de munca pămîntului. Dacă cineva arăta cel puțin că fără să calce pe urma vremurilor trăiți ei au ajuns, de vreo zece ani, să fie legumicultori vestiți, se va înțelege că prețul pămîntului a tot crescut aici, în vreme ce la Călugăreni pe rest că scade. Ion Logofătu, președintele C.A.P.-ului din Brănișteni și inginerul șef, Ion Siujitoru, au venit ca președinte și inginer șef la Călugăreni și, după cum ne-a spus cu ei, cum zice primul contact. Nicolae Hader, mecanizator de profesie, un stil de muncă despre care ar fi vorbit în felul cel mai simplu cu putință : toți să tragă înainte și să-și facă datoria, nu să se atîrne cu coada ochiului către vecin și să încerce să-l lase pe el să dea mai greu în ham. Recolta din toamna anului trecut, de 12 000 kilograme de porumb la hectar, l-a făcut pe multi să roșească frunților și să afle și ei bucuria neîncercată pînă atunci de a ști că se numără printre cei mai vrednici din țară. Abia tîrziu s-au dat seama că ambiția de a fi care vorbește unul și n-au nici o sfială s-o declare este chiar ambiția cu care ei se așteaptă pe muncă. Iar în toamna trecută și-n primăvara acestui an au lucrat cu toții, neîndoielnic, cu vrednicia la care i-a mînat ambiția de a statornici faima comunei lor în obținerea unor producții mari nu numai la porumb. Din păcate, seceta le-a cam încurcat socotelile, fiindcă n-au putut să irige decît 40 de hectare și dacă pe fiecare dintre acestea au scos cîte 5 500 kilograme, în ultima zi a secerișului orzului producția medie la hectar înclina către 2 000, nu mai mult. În îndărătnicia lor la vorbă, care adeverește că în zilele culesului țăranii sînt mai tăcuți decît oricînd, fiindcă mulți văd cît se culege dar numai ei știu cît ar fi trebuit să se culeagă, Ion și Constantin Ursu, Petre Ghimpeteanu, Gheorge Stanciu, Dumitru Drăgușin și Ion Bolocan și-au adaptat combinele pentru a putea prinde spicele nu prea înalte și-a nu se pierde nici un bob. Nicolae Nedelcu, Alexandru Strîmbeanu, Florea Manea și Ion Ochetan mînuiau pe urma combinelor presele iar Marin Simion, Vasile Ciobanu, Dumitru Tase, Gheorghe Voiți încărcau baloții de paie în căruțe și se grăbeau să lase loc liber echipei alcătuite din Gheorghe Tudor, Ion Stan, Dumitru Beca, Ion Paraschiv, Ion Cantonieru și Constantin Nicolae, în a căror grijă rămăseseră aratul și discuitul. Chiar a doua zi urma să înceapă semănatul porumbului. Ce s-a pierdut la orz și se va mai pierde la grîul care promite tot o producție de vreo 2 000 kilograme la hectar, trebuie recuperat printr-o recoltă cît mai bună de porumb. Poate de aceea, cînd Ion Pismac, președintele Consiliului unic agroindustrial Călugăreni, ne spunea că în cele opt C.A.P.-uri și un I.A.S. de care răspunde aproape că s-a încheiat recoltatul orzului pe 1 800 de hectare și pe aceeași suprafață se lucrează la semănatul porumbului, în cuvintele lui părea că se înfiripă o nădejde nouă așa cum în pînza strălucitoare a zilei s-ar fi desfășurat, ca dintr-un șergar, aburul cald și înmiresmat al pîinii din grîul greu al acestei veri.

DUMITRU ELIADE

Prețul unui bob de grîu

„Grîul, spune Ianoș Tancău, unul din mecanicii S.M.A.-ului Răcăciuni, e mai mic decît anul trecut, dar e bun. În medie, am găsit în spic 38 de boabe".

„Grîul, spune Gheorghe Antochi, directorul general al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Bacău, s-a refăcut nesperat de mult. După ploile din 19 mai, a înflorit și și-a umplut spicul. Are, e drept, mai puține boabe în spic, însă la greutate normală. Problema care se pune e să nu pierdem nimic, să nu lăsăm nimic în cîmp. Dacă în anii trecuți, o sută de kilograme de orz sau de grîu mai puțin la hectar era ceva ce se putea întîmpla, fie din cauza oamenilor, fie din cauza mașinilor, anul acesta nici oamenii și nici mașinile n-au voie să risipească un grăunte".

„Anul trecut, zice Ioan Seniuc, primarul comunei „Nicolae Bălcescu", era o situație, că se găsea de unde; acum e altă situație, că nu e de unde".

Venind spre C.U.A.S.A. Răcăciuni, dinspre Focșani am stat niței de vorbă cu cîțiva mecanizatori vrînceni, ce-și așezau tabăra de vară pentru strînsul orzului și al grîului la C.A.P. Ruginești. Muncitori cu vorbă puțină și chipuri îngrijorate.

În astfel de momente, ob șnuim să facem caz de toate zicerile și proverbele din care reiese că abia greutățile dovedesc puterile reale ale omului. De fapt, anotimpurile de belșug arată la fel de limpede cum e omul. Aici, în județul Bacău, agricultura a avut anii din urmă foarte buni. Județul este, de la o vreme, al doilea pe țară, recoltele sînt cele care i-au dobîndit ordinul „Meritul agricol", pentru muncă și rezultate a primit inginerul Gheorghe Antochi „Meritul agricol" clasa I, pentru muncă inteligentă și devotată a primit comuna „Nicolae Bălcescu", în 1982, „Ordinul Muncii" clasa I.

Președintele C.A.P.-ului din comună, inginerul Nicolae Leuștean, vorbește despre seceriș cu anume îngîndurare. El știe că s-a întreprins tot ce-i omenește să se întreprindă ca să se secere orzul „la rasul pămîntului", știe că unele culturi vor compensa pierderile de la orz, că porumbul dacă-i lucrat cu dragoste și știință plătește toamna multe din datoriile verii, că, în sfîrșit, la grîu s-au mai întors speranțele.

Nicolae Leuștean e președintele C.A.P.-ului de abia un an de zile. Tot de atunci e primar și Ioan Seniuc. Localitatea, cu cei 12 000 locuitori ai săi, cu mosia ei nu tocmai mare, cu mulțimea de navetiști, cu puzderia de copii ce-i umplu casele a pătit o întîmplare foarte interesantă.

În 1979, urmare a recoltelor de toată lauda, s-a clasat a treia în țară. În cei doi ani ce-au urmat însă aici s-a petrecut ceva. O anchetă sociologică ar reuși să demonstreze ce efecte bizare poate să aibă un succes la niște oameni parcă nedeprinși cu succesul. Astfel că după ce au gustat niței din dulceața fruntășiei, șefii C.A.P.-ului au izbutit în 1931 să-și dea cinstea pe rușine și să scoată — cu aceiași oameni, pe aceleași tarlale, cu aceleași mașini — abia 1530 kg boabe de porumb la hectar. O cantitate atît de mică încît — fiindcă nu porumbul era de vină — a fost musai să fie schimbați șefii. Noua conducere a comunei și a C.A.P.-ului a purces la treabă cu seriozitate, cu gravitate, cu o îndîrjire de la care ar avea de învățat și alții.

Aceiași țărani, cu aceleași mașini, pe același cîmp.

Dar cu o administrație strașnică în ce privește calitatea lucrărilor, hotărîtă să ducă țarăși comuna în frunte. La „Nicolae Bălcescu" s-au obținut cele mai mari recolte din județ și asta pe un teren neirigat : 6 300 kg porumb boabe la hectar. La orz, s-a scos 4 250 kg la hectar, la grîu 3 700 kg. C.A.P.-ul a plătit 31 lei la ziua muncă și lumea a fost toată mulțumită.

TUDOR OCTAVIAN

În Mureș, în ciuda condițiilor nefavorabile se speră într-un an—record

● Interviu cu tovarășul IOAN CATARIG, director general al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Mureș.

— **Plouă, tovarășe Catarig !**

— Plouă, și plouă bine, aur adevărat !

— **Să înțelegem că nu mai aveți probleme cu recolta ?**

— Dacă vreți să știți, deficitul de apă în sol este încă de aproape 60 la sută în zona de cîmpie a județului, în ciuda precipitațiilor care în aceste zile au atins 7,5 litri pe metrul pătrat în unele locuri. Seceta a fost prea mare pentru a se restabili necesarul de apă în numai cîteva zile. Am avut o iarnă practic fără zăpadă și am ieșit din ea cu numai 30—40 la sută din necesarul de apă al solului...

— **Deci, sînt probleme mari.**

— Știți probabil că în agricultură există o vorbă : un prăsit bun face cît o ploaie bună. Am reușit așadar să asigurăm lanuri curate, pentru ca buruienile să nu consume din rezerva de apă. Prin baza tehnico-materială creată în ultimii ani, ca și prin participarea mai bună a populației la lucrările agricole, am făcut ca la această dată județul Mureș să aibă estimativ desigur, o producție de foarte mare valoare, aș spune chiar că este fără precedent în ultimii 20 de ani.

— **Chiar așa ? !**

— Da, avem foarte frumoase culturi de grîu, orz și porumb, cartofii arată excelent, via și pomii arată fantastic, ieșit din comun, zău așa. Și în baza de furaje se vede o producție excepțională, care ne va permite să ajutăm și județele ale căror finețuri au fost afectate de secetă. Dealtfel, am primit 2 000 de capete de taurine și 12 000 de ovine din județul Bacău, care păsunează la noi. În fine, ne gîndim acum mai mult la cum vom strînge recolta, asta-i problema la ordinea zilei.

— **Mai exact, tovarășe Catarig, despre ce fel de problemă este vorba ?**

— După aprecierea specialiștilor, în Mureș avem culturi timpuri, cu cel puțin 10—14 zile în comparație cu anii precedenți. Lucrul acesta ne obligă să ieșim puțin din „tradiție", să luăm măsuri urgente pentru întreținerea și strîngerea integrală a recoltei. În ceea ce ne privește noi am făcut tot ce aveam de făcut ; însămînțări la vreme, alte lucrări de pregătire, la înalt nivel agrotehnic, fertilizări la timp, erbicidări la timp, combaterea dăunătorilor și a bolilor și altele. Numai așa se explică de ce nu avem nici un hectar de grîu și orz calamitat. Practic, cîte am semănat, atîtea vom recolta.

— **Bun, și care e necazul ?**

— Va trebui să începem recoltarea orzului cam în ziua de 17 iunie, iar grîului în jur de 26—28 iunie, lucru care în Mureș se petrecea de obicei după 8—10 iulie. Tocmai de aceea dorim ca la conducerea ministerului să se ia decizia necesară, pentru asigurarea din timp cu numărul de combine CP 12 planificate, 80 ca număr, pentru campania recoltării, ca și 237 de tractoare pentru lucrările arabile, astfel încît să putem semăna cît mai repede cultura a doua, acum, cît avem suficientă apă în sol. De asemenea, dacă alte 250 de combine și 100 de prese de balotat s-ar mișca mai repede din aud, venind prin întrajutorare, așa cum s-a planificat, dată fiind cantitatea mare de cereale și de paie ce trebuie strînse, și dacă vom beneficia și de o asigurare ritmică privind livrarea carburanților, ei bine, în aceste condiții județul Mureș poate să-și onoreze și chiar să depășească toate obligațiile pentru anul 1983, atît pentru livrarea producției la fondul de stat, cît și pentru programul de autoaprovizionare județean.

— **Ne bucură foarte mult ce spuneți, tovarășe director general. Este cel puțin mulțumitoare informația dumneavoastră după care, dintr-un an în care recolta părea mai amenințată ca oricînd, iată, în Mureș, același an se transformă într-un an-record al producțiilor de cereale, între altele, desigur. Rămîne așadar, ca de obicei cum s-ar putea spune, să și strîngem această recoltă ! Desigur, sperăm să vă audă conducerea M.A.I.A. și să ia toate măsurile care se impun. Vă rugăm însă, dat fiind profilul mixt al agriculturii din județul dumneavoastră, să ne spuneți ceva și despre zootehnie.**

— În fapt, la noi dominantă este ramura zootehniei, atît prin tradiție, cît și prin condițiile create. Creștem în special taurine, rasa „bălțata românească". Pînă în anul 1985 trebuie îndeplinit programul județean de îmbunătățire a întregii suprafețe de pajiști montane. Astfel, modernizăm cam 30 000 de hectare de pajiști în fiecare an. Avem de acum cîteva pășuni model, cum ar fi cea de la Daia, 850 de hectare, pe care pășunează de la 25 aprilie la 1 octombrie circa 4 000 de femele tineret gestante, apoi pășunea Hodoșa, cu 800 ha, pășunea Moecar, unde avem un nucleu de 5 000 de ovine, pășunea Capul Fintinelului și altele mai mici, de 50 - 100 ha, pe care am încheiat de acum programul de îmbunătățiri ale covorului ierbaceu, am făcut tarlalizări, tabere de adăpostire, asigurarea apei, astfel încît de la potențialul natural de 10 000—13 000 km masă verde la hectar am trecut la peste 25 000 kg pe aceste pășuni îmbunătățite. Avem în sectorul de stat și cooperatist circa 140 000 de taurine, în vreme ce la gospodăriile populației se află în proprietatea cetățenilor peste 75 000 de capete, de unde se livrează la fondul de stat mai bine de o mie de litri de lapte de fiecare vacă. În acest an vom încheia modernizările și obiectivele noi de investiții în sectorul zootehnic, toate făcute cu importante economii de materiale și urmînd linia de simplificare a tehnologiilor de exploatare în fermele și complexele de referință. Sistemul de evacuare a dejecțiilor, prin cădere liberă, fără consum de energie, practicat de noi, atrage în continuare multe delegații din țară, specialiștii venind nu numai din județele învecinate, ci și de mai departe, pentru a vedea cum am pus noi la punct această problemă. De asemenea, pe linia folosirii mai raționale a pămîntului, conform celor indicate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în județul nostru am reușit ca, prin acțiuni intense, să reașezăm în structură de arabil unele suprafețe afectate de eroziune, sau cu exces de umiditate, astfel încît chiar din acest an peste 5 000 de hectare se cultivă cu porumb, acolo unde pînă mai ieri nu creștea nimic.

DUMITRU GRAUR

Fructele de aur ale Sîmbureștilor

Înființată cu trei decenii în urmă, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Strejești-Simburești (în actuala organizare abia din anul 1970) reprezintă unul din pivoții amplului program de dezvoltare a pomiculturii românești. Dotată cu utilaje de înaltă productivitate, cu specialiști și tehnologii moderne, stațiunea, în principalele sale domenii de activitate (Cercetarea științifică în pomicultură, producția și industrializarea fructelor, organizarea și coordonarea activității din pomicultura județului Olt) a atins performanțe care i-au adus o recunoaștere națională și internațională. Ele sînt consecințele unei organizări impecabile, eficiente și creatoare, în care spiritul de inițiativă și ordinea dau specificul fiecărei zile. De la Stațiunea Strejești-Simburești, prin îmbinarea cercetării cu producția, anual se expediază spre beneficiarii din țară și de peste hotare, peste 12 mii de tone de fructe. Stațiunea produce și livrează anual 1 milion de pomi altoiți, 2 milioane de vițe altoite și 15—20 de milioane butași portaltoi. Dacă luăm în calcul realizările acestei unități moderne, cu un beneficiu în anul 1982 de peste 27 milioane lei, avem imaginea exactă a unei stațiuni complexe, care demonstrează că roadele programului de dezvoltare a pomiculturii românești se văd acum în livezile și plantațiile țării.

Elicopter de luptă... împotriva manei. Statul „major al bătăliei, inginerul Ioniță Nicolaescu, directorul stațiunii, alături de „profesorii" de pe elicoptere

„Fără pomi viața noastră ar fi teribil de scurtă"

După un mic ocol pe la alte unități, în 1932 inginerul Ioniță Nicolaescu s-a întors acasă, ca specialist al cooperativei din satul său de baștină, Suteşti, din județul Vîlcea. Cu încrederea consătenilor, cu idei și cu multă pasiune, în cîțiva ani la Suteşti a apărut una din cele mai bune unități din județ. Șase ani, trăiți umăr la umăr, alături de consătenii săi au reprezentat cea mai bună școală a pămîntului, absolvită de inginerul Nicolaescu. În anul 1970, în baza unui amplu program de dezvoltarea pomiculturii românești, inițiat de conducerea partidului, a fost înființată și Stațiunea de cercetare și producție pomicolă. Cum s-a format acest colectiv, care este cheia atîtor cifre record și, mai ales, cum o unitate de producție și cercetare a devenit și-o impresionantă școală a muncii a fost greu de aflat chiar și de la cei care și-au dăruit o parte din anii acestor țeluri. Nici chiar de la inginerul Ioniță Nicolaescu, directorul stațiunii, unul dintre cei care, alături de comuniștii de aici, au transformat în realitate acest ambițios proiect. Adevărul este că în focul bătăliilor oamenii se modelează, se înfruntă și bucuriile îi apropie mai mult. Dar odată împlinit un proiect, dacă te întrebi care sînt cheile lui secrete, ești pus în situația de a ezita. Poate chiar proiectul, ideea lui, poate ambițiile oamenilor de aș dovedi putere, poate nevoia de-a ridica și ei piramidele timpului lor.

— Ca să înțeleagă cititorii despre ce este vorba voi pune acestui dialog o mică pălărie. Făcînd un mic calcul, producția maximă a Stațiunii de cercetări și producție pomicolă din Strejești-Simburești va fi prin anii 1986—1987 cînd toate plantațiile tinere, sădite în locul celor îmbătrînite, vor intra pe rod. Știți ce se va petrece prin anii 1986—1987?

— Ce?

— Îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar o fac pentru a vă sentimentaliza puțin. Exact prin acei ani dumneavoastră veți ieși la pensie. Va trebui să vă bucurați din umbră.

— Nu-i nimic! În toate, orice mi se întîmplă, mi-am zis eu, important e să las ceva pentru ceilalți, să am satisfacția că, atunci cînd voi preda ștafeta, am la ce privi și nu va trebui să caut prea mult cînd mă voi întreba ce-am făcut în atîția ani. Peste tot pe unde am fost, am fost un neastîmpărat, un fel de indisciplinat, voiam să mișc lumea înainte. Ca director puteam să stau liniștit, fără să mă ambalez într-o muncă de asemenea proporții și fără să-i chinui pe oameni.

— CHIN mi se pare un cuvînt cam tare!

— E un fel de a spune. Dacă ar fi fost chin în acceptiunea obișnuită nu s-ar fi înfiăcărat nici ei și n-ar fi fost alături de mine. Ar fi dat bir cu fugiții. Sînt unii colegi, n-am nimic cu ei, retribuția a luat ca și mine, dar ei nu sînt pasibili nici de sancțiuni, nici de critici și nici nu au momente de neliniște cînd riscă. Numai că unde totul e liniște și împăcare, unde nu-i durere, nu-i nici bucurie și nici producție.

— Cînd ați riscat cel mai mult?

— Ca meserie, niciodată. Doar ca slalom printre diverse hîrtii nu odată inutile. Dar am avut noroc, riscurile mele de multe ori s-au dovedit a fi anticipat legi și proiecte, investiții.

— Întîi stațiunea a fost ca multe alte stațiuni. Atîta doar că se întindea cu formele la distanțe de zeci de kilometri unele de altele. Încet, încet ați făcut din ea un uriaș mecanism care scoate mereu pe țeavă zeci și zeci de tone de fructe. Nu v-a fost teamă că la un moment dat n-o să-l mai puteți domina?

— La înființarea unității în 1970 era pămîntul cu o parte din plantații unele destul de îmbătrînite. Restul stațiunii o purtam într-o geantă. Eram într-o stare de derută totală. Nu aveam nici măcar un scaun pe care să stau, nici un dulap în care să las actele. Trebuia ca noaptea să le duc la mine acasă. Atunci mi-am spus că dacă nu am puterea să o iau de la capăt și s-o duc spre ce visam eu, înseamnă că sînt slab și că în toate izbînzile dinainte fusese multă întîmplare. Și m-am amoționat. În două săptămîni am încadrat un șef de fermă, pe nea Fănică Durlă. El a fost primul om al muncii. După el m-am întîlnit cu contabilul șef. Cu anii am ajuns la ce vedeți, la ce se vede din șosea, la ce mai știe lumea. Singur aș fi rămas tot unde eram la început. Dar timpul și pomii au selectat oamenii, au format un colectiv de comuniști de care sînt mîndru, și de care e mîndru orice membru al lui. Știu fiecare pom și fiecare om ca să am încredere în ceilalți la fel cum am și-n mine. I-am simțit mereu alături în ideea de-a face bine și de-a lăsa ceva pentru posteritate.

La cireșe! La cireșe!

— Pomii și posteritatea! Nu vi se pare cam mult?

— Nu. Pomii îmbătrînesc și ei, îi stinge timpul dar civilizația pomilor fructiferi, cultul pentru pomicultură, respectul și prețuirea rămîn urmașilor. Programul inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea agriculturii românești și, implicit a pomiculturii, își arată roadele și el va rămîne în timp ca o mărturie a acestei logici.

— Pomi ați schimbat mulți pe acest drum. Dar oameni? Cîți ați pierdut?

— Mulți au rămas pe drum. Unii din motive obiective, s-au transferat, dar și mulți care n-au putut să joace ciuleandra cu noi. Li s-a părut că fiurețul e prea mare. Dar am avut grijă ca nici unul să nu plece supărat și-n pustiu. M-am îngrijit să-i găsesc un loc pe măsura puterii și prețuirii lui. Cei care au rămas s-au călit, ne-am și certat, dar la cîteva minute eu am fost cel care s-a întors cu împăcarea. Nu mi-a plăcut să trec printre oameni supărați. Unde a fost oboseală, am înțeles, unde a fost neputință, am dat ajutor, unde a fost inițiativă, am stimulat și-am sprijinit să se desfășoare, unde am văzut că omul riscile cu unghiile la poarta necunoscutului am încercat să limpezesc alături de el.

— Care a fost principiul care nu l-ați călcat niciodată? De obicei ne stabilim mai multe, dar le mai și schimbăm, fie că sîntem slabi, fie că viața ne obligă s-o facem.

— Nu cedez de la tehnologie. Tehnologia e sfîntă. Cedez la soluții mai bune decît ale mele. Le-am impus colegilor mei să nu mă lase să greșesc. Le-am și spus, dacă eu greșesc și voi nu-mi atrageți atenția și mă lăsați să persist, vă condamn. Dar după ce-am căzut de acord, n-am tolerat lenea, indiferența și reaua credință.

— Tare aș vrea să văd care vă sînt regretele. Nu de alta, dar acum cînd instituția dumneavoastră împlinește trei decenii toată lumea vă trece în revistă succesele și meritele. Vă mai doare vreun gînd?

— Că mosorelul anilor a devenit din ce în ce mai mic, pe măsură ce pomii cresc și, plantațiile îmi odihnesc privirea. În general nu mi-a părut rău de timp. Am încercat să-l mobilez cu bucurii, cu certitudini. Dar tocmai acum, cînd aspirațiile mele au prins contur, cînd am cîștigat atîtea războaie, tocmai acum parcă nu-mi mai ajunge timpul.

— După 30 de ani de pomicultură poate ați aflat și-mi spuneți și mie ce este un pom!

— E viață, viața lui și a noastră. Vegetația e plămînul cu care trăim. Fără pomi viața noastră ar fi teribil de scurtă. Cred că nici n-am putea trăi. Și ca

Stupii dau mai puțină miere dar cîștigul vine din altă parte

La Ianca Jianu stațiunea de cercetări are o fermă apicolă. Pe colinele din preajma satului sau pe aurica 2 000 de familii de albine, în 20 de prisăci, zumzăie mereu și, după ce au sfîrșit cu florile pomilor din plantații, trec la salcîmi și, mai apoi, la florile de tei. Spre deosebire de alți stupi din prisăci, cei ai stațiunii de cercetări dau mai puțină miere. De ce? **„Dată fiind stropirea permanentă a plantațiilor cu tot felul de substanțe, insectele care făceau polenizarea au dispărut. Cum albinele sînt un factor ideal de polenizare, în perioada de înflorire ducem familiile în apropierea plantațiilor și diferența de recoltă între zonele cu albine și cele nevizitate de ele este enormă. Cum unele albine mor din cauza substanțelor, recolta de miere e mai mică dar e compensată de o creștere a recoltei de fructe".** (ing. Silvia Stelea, șefa fermei apicole). În această vară seceta a adus albinele din zonele ocolite de ploaie în pragul înfometării. După ce-au polenizat plantațiile și au cules dulceața florilor de salcîm, albinele așteaptă ploile și înfloritul florii soarelui. Lîngă stupi se aude un zumzet odihnitor. Doar în cei fără matcă un plîns cîntat pregătește apariția noii regine. Trebuie să plouă și trebuie ca floarea-soarelui să-și scoată dinții de aur! Stațiunea de cercetări are obligația să ofere anual altor unități 900 de roiuri de albine. Ideea polenizării cu familiile de albine a prins și va lua proporții și-n alte locuri. Și pentru extinderea ei trudesc 10 prisăcari și un specialist. Stuparii sînt mai toți dintr-o școală. Prințul Știrbei avea o prisacă și-n ea lucra un oarecare Dumitru Roșoga. Au fost vremuri cînd nimeni nu știa de stropitul cu substanțe toxice, cînd pădurile de salcîmi acopereau dealurile, cînd stupii se răsturnau de prea multă miere, cînd buturugile erau pline cu albine și la culesul mierii cei din buturoale erau omoriți. Atunci au învățat albinărit și Constantin Neacșu și Niță Dumitru, doi din cei șase bătrîni care și-au petrecut viața în prisăci și acum, fără să știe, participă la un program de cercetare.

Aceste plantații există! Ele anunță o toamnă de aur a pomiculturii românești

Inginerul Vasile Radu: „Vinul este o ființă vie"

să te îngrijești de ei mi se pare a fi o îndeletnicire nobilă. O vreme pomul a fost oropsit. Dar i-a venit și lui vremea să înflorească, să dea în frumusețe.

Îmi venea să-i spun că înainte de a se naște poate că a fost un cireș cu fructe rubinii sau un măr încărcat, dar omul sobru dinaintea mea, clipind rar îndărătul lentilelor mari, verzui, semănând cu două frunze de sticlă, îmi impunea un respect aparte. Plantațiile sale fosneau în adierile vîntului de dimineață și-o clipă am avut sentimentul că aș putea să le număr, fir cu fir, dar nu străbătîndu-le la pas, ci în puzderia de fire albe care i-au ținut socoteala fiecărei speranțe.

La ce se uită soarele de dimineața pînă seara

Podgoria seamănă cu un cazan larg pe pereții căruia se preling valuri lenețe de verdeață. Un soare puternic stinge toate culorile și butucii viților arată ca niște mîini noduroase de țăran ascuns în pămînt. Undeva la poalele dealurilor, prin vii, că'ătorește un nor alb, însoțit de un bizîit metalic. Pe coama dealului vecin un tractor mormăie în preajma platoului de beton pe care aterizează elicopterele pentru tratamentele aeriene. Ceva mai aproape o clădire veche ca o durere se încălzește în jarul după-amiezii, biata de ea, o fostă cramă călcată de prinți, cu cisterne' din cărămizi de sticlă, cu butoaie vechi și descheiate, cu pereții mirosind a doagă bătrînă, locul unde se plămădeau celebrele vinuri ale Simbureștilor. De sus, de pe coama dealului ai impresia că toată lumea stă îngenuncheată la picioarele acestei podgorii și așteaptă la rînd împlorînd o mireasmă. Vocile unor bărbați se aud ca niște clopote, în vreme ce țăranul din fața mea își împinge pălăria spre ceafă cu virful unui creion bont. Își desenează cordile de viță, le retușează cu virful tocit de grafit și-și continuă discursul ca la o lecție. Jocul de-a o nota cu fidelitate mă enervînd

Culeș la început de vară. Dar ce va fi la toamnă !

din ce în ce mai mult. Iată discursul de primăvară al profesorului **Petre F. Boștinaru**, zis Tiță, mare specialist în cultura viei, țăran d'n Mănulești cu studii de specializare în podgoriile Simburești'or. „Via și armata sînt frumoase să le privești. Mai greu niței e să le trăiești. Pînă la vin mai este de fiecare dată cel puțin un an. Odată a venit un tovarăș care vorbea cam păliș și cînd a văzut locurile a zis, aici m-ați adus mă, să-mi las ciolanele pe dealuri. Și un alt tovarăș care nu vorbea păliș i-a zis, mai bine taci, dacă nu știi unde ești, și cînd a coborît în cramă și-a zărit butoaiele de 500 de deca l-am văzut că i se face gura pungă și ochii apoși și blînzi. Și-atunci o zis, măi frate, asta-i farmacie de vin ! Păi da, la gustat e farmacie, da'la muncă e robie. De exemplu, tre'să faci de toate. După atîția ani, eu mi-s universal. Știu să tai via, să zidesc, să stropesc, să leg, să sap, nu știu să fac numa'ce nu văd. Iarna încep cu tăiatul. Tai scurt. Cep la doi ochi, cordița la 5—6 ochi, depinde după vigoarea butucului. După tăiat trecem la făcutul copcilei în jurul butucului. Noi tăiem în jurul lui pentru ca lăstarii din jur să nu dăuneze la creș-

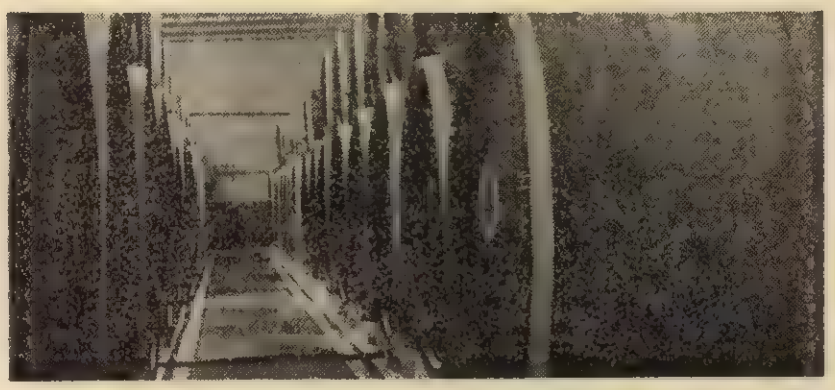

Depozite de „petrol ceresc" la Simburești

terea viței. Pe urmă trecem la revizuitul palierelor, astea-s pă post de parii de pă vremuri. Am revizuit spalierele ? Bun, cercuim și facem tăiatul specific la Simburești, în sistem de cordon bilateral, adică în denumirea din cărți Lens Moser. Doamne, ce-mi place la tăiat și legat. Vița e subțire și lemnul lucios și răcoros. Ți-i milă să bagi foarfeca în el. Ți-e frică să nu țipe. Dar noi știm să tăiem. Aștia vechii tăie fără să se uite. Le merge mîna ca țeava la mitralieră ! Să zicem că primăvara s-a lăsat bine, nu mai are cale de întors. Noi trecem la arătura adîncă. Acum nu mai pișcă înghețul. Frigul s-a dus departe. Muguri încă nu-s. Sînt pe drum, dar nu știu de unde vin. Și cînd ei sînt aproape, băgăm discuitul ca să nu lasă apa din sol. De-acum e bine. Se pun vremurile frumoase. Îi dăm cu prașila mare, zisă și sapa mare, dar numai pe rînd, tot pe rînd și tot cu mîna, adică manual. Atunci avem multă lume, de toate națiile și din toate locurile. Le dăm și 90 de lei pe zi, plus masa. Și cînd e gata o lăsăm în pace, da puțin și iar, haida-hai, dăi la prașila mică, de două ori, tot cu mîna, adică manual. Cînd anul e timpuriu se lasă înfloritul. Citeodată vine de pe 1 pă 15 mai, alteori, cînd nu ne lasă tarna, înfloritu vine de pă 15 pă 30 de mai. Atunci și la cules îți pare rău că îmbătrînești. Dar vine iar prașila mică și, după ea, dăm 4—5—6 stropiri. Citeodată le facem cu tractoarele, da'le facem și cu elicopteru'. Eu îl cunosc pe soferii de la elicopter și le spun dom', profesori. Dar elicopteru' vine cînd plouă de nu poate intra tractorul printre rînduri. Atunci e o vreme tare grea și periculoasă. Poate să vină mana. Ce este mana ? Mana este o boare de căldură care vine atunci cînd a plouat și după ploale se face soare. Se lasă atunci un val de boare caldă și pămîntul în inima lui e rece. Ei, atunci avem mare pericol de atac de mană și noi dăm cu stropitu' și cu tratamentu să scăpăm via de boală. Atunci e bun elicopteru. Da' domnii profesori de pă elicopter nu stropesc cu sulfat de cupru că cuprul ăsta le strică mașinăria, le-o roade și le-o mănîncă și se blochează aparatele. Dumnealor stropesc numa'cu tardacoprol și cu țurdavor. Cu sulfat dau tractoarele noastre. Ele-s mai biege, da mai sigure, pă ele nu le roade sulfatu și dau cu de toate. La sfîrșit dă iulie încheiem campania de vară la vița de vie. Acum trebuie căldură pentru că fără căldură nu avem coacere la struguri. Coacerea și căldura dau vinul. Ei e altul de la an la an din soare, adică din condițiile climaterice, umiditatea, adică ploaia, pă urmă eclirajul, adică strălucirea soarelui. Ei, și vine 15 septembrie. O luăm de sus, de la parcelele pe care le-a văzut soarele de dimineața pînă seara. Parcelele pe care soarele le-a văzut mai tîrziu le culegem mai la urmă. Și începe bulucul, vin sute de oameni, copii, țărani, soldați, tot neamul e în vie. Culegem, punem în benele de pe tractoare și pleacă la combinat. Acolo se cîntărește cu un bon dublu, unul rămîne la magazie și altul se întoarce la șeful de fermă și pe el scrie cantitatea, bruto, tara și neto, în vale. În vreme ce noi culegem spre locurile văcse în ce maimic, pe măsură ce pomii zute de soare mai tîrziu, ios se face vinul de Simburești. Eu știu cum se face, da' eu mi-s specialist la cultură și nu e treaba mea. Acolo jos lucrează alții și făcutul vinului e altă poveste. Gata".

Țăranul își coboară niței pălăria pe frunte, pregătindu-se pentru întîlnirea cu soarele de afară. Ieșim amîndoi pe scările fermei, cuvintele fermierilor se sting peste vale ca niște umbre fugare și un inginer tînăr, Dumitru Cîrstea, mă privește lung, de parcă m-ar întreba, ei acum ai putea să cultivi o vie, dar n-o să poți pentru că mai trebuie ceva, și se întoarce spre căldarea verde cu o privire la capătul căreia se întinde toamna. Pe ascuns pămîntul își continuă lucrarea și fostele vii ale' Brăilenilor seamănă cu un marș solemn al naturii spre o minune care se repetă mereu.

Pagini realizate de
CORNEL NISTORESCU
Fotografii de ELENA GHERA

Ferme, fermieri, plantații și confesiunile unui măr înflorit

(Fișe pentru un posibil dicționar al pomiculturii românești)

Durlă, Ștefan : (nea Fănică) ; tehnician, șef de fermă, primul încadrat al S.C.P.P., un om cu obraz rotofei și roșu ; timid. Se fisticeste ușor și redevine el însuși abia afară, în cîmp. Drept pentru care la 5 minute de stat într-un birou, avînd mîinile înroșite ca mărgelele curcanilor, a exclamat, hai afară, la pomi, eu fac ceva și dumneata îmi pui întrebări. Aici nu mai suport. Și-a cumpărat o mașină dar nu are carnet. Într-o zi a lăsat-o pe un tăpșan și a găsit-o rezemată de un măr.

apă : principala problemă a locuitorilor de pe platforma Cotmeana. În satele Otești și Leleasca izvoarele de apă se află la peste 60 de metri adîncime. Țăranii, ca să supraviețuiască, fac mici baraje și bazine în care adună apa de ploaie. Anul acesta, bazinele au secat și localnicii s-au salvat cu puțul fermei, săpat la 300 de metri adîncime. Un al doilea puț se forează în aceste zile. La 70 de metri adîncime apa lipsea.

școala (de viță) : suprafețe pe care se plantează viță sălbatică adusă de pe alte continente. Ea nu poate fi distrusă de filoxeră, cea care a distrus viile românești la începutul acestui secol. Pe butași de viță sălbatică se altoiesc soiuri moderne. Într-un singur an stațiunea de la Strejești-Simburești produce la cele trei școli de viță de la fermele Cîmpul Mare, Iancu Jianu și Schitu cîteva milioane de butași.

altoi : ramură dintr-o plantă mamă folosită la altoire. Ferma de la Slătioara, de lîngă Slatina, are statut de pepinieră. Inginerul **Mihail Pirșan** produce în ferma sa 500 000 de puieți și 500 000 de altoi, cărora li se adaugă un imens număr de arbuști fructiferi, (coacăz, zmeură) cei mai adesea.

sol : grup de plante cu aceleași trăsături. Un soi de măr e rezultatul unor cercetări de-o viață. Și cel care l-a descoperit i-a dat un nume care îi spunea ceva. Iată soiuri de pomi cultivați la S.C.P.P.. Încercați să vă imaginați de ce au fost numite așa de diferiții lor autori : Anna Spăth, Tuleu gras, Rievers timpuriu, O.K., Agen 707, Stanley, Franc, Pescărus, Silvia, Centenar, Superb, Albatros (prun), Goldenspur, Starkrimson, Ionathan, Red Melba, Crețesc, Mașonschi, Garnny Smith, James Grieș (măr), Cardinal, Jerseyland, Redheven, Elberta, Fillete, Dixired (piersici), Amar galben, Amar negru, Roze Vilcele, Ulster, Fotachi, Bigareau, Amare Vilcele, Moreau, Boambe de Cotnari, Tiganaca, Negre de Bistrița, Ciganny Maggy, Timpurie de Pitești, Vișinca pozaga, Brezniță, Asfalt, Pandy 48 (vișine), Williams roșu, Untoasă de Geoagiu, Bella di Giugno, Timpurii de Dîmbovița, General Leqlerc, Contesa de Paris (păr), Selena, Sulmona, Serena, Umberto (cais). Cine-i mai știe pe cei care au lăsat după ei doar un soi de pom. Și cine o fi fost Anna Spăth, al cărei nume îl poartă un prun ?

Protopopescu, Puiu : proprietar de pămînturi, cel care a cumpărat moșia Otești de la o bancă din Corabia unde fusese amanetată de fostul ei proprietar, Stan Căpățînescu. Pe aceleași pămînturi se întind acum plantațiile de pruni și meri ale fermei de la Otești, (vezi Durlă Ștefan).

eleșteu : lac cu pește. Cinci din fermele stațiunii și-au amenajat lacuri artificiale în care cresc tone de pește. Producția piscicolă este folosită pentru cantinele fermelor.

anexă : parte a fermei în care sînt concentrate producțiile de legume și animale. Majoritatea fermelor au anexe cu zeci de porci, zeci de vaci, păsări, altele mai au și iepuri, porumbei și nutrii. Pentru nevoile cantinelor existente, la fiecare din cele 22 de ferme ale stațiunii doar zahărul, sarea și uleiul se aduc din afară.

zilieri : țărani din satele apropiate sau din județele vecine veniți la lucru în perioada de campanie. Pe lîngă elevi și soldați, mii de zilieri descind aici în fiecare toamnă, ocupă spațiile de cazare și ușurează plantațiile pe rod. Numărul celor care participă la o singură campanie de recoltat depășește cifra de 5 000.

Lantz-Buldog : denumirea utilajelor din poseda fermei Iancu Jianu într-o anumită perioadă a existenței sale. 3 tractoare Lantz-Buldog și unul Deutz reprezentau toată dotarea mecanică.

Simburul : denumirea dealului pe care se întinde plantația de vie care dă cei mai grozav cabernet românesc. De la acest deal vine și denumirea comunei în care și-a avut o vreme întreprinderea sediul în momentul înființării ei.

colecție : suprafață de teren pe care sînt plantate cîte 10—20 de exemplare de pomi care nu sînt cultivați dar sînt păstrați spre a nu dispărea. Un mic muzeu vegetal cu o mare diversitate de fructe.

naș : grad de rudenie. În stațiune majoritatea oamenilor se strigă, mai nașu Nae, mai nașa Reli, mai finu cutare, fără ca vreunul să fie rudă cu celălalt. Se strigă și rîd. Asta-i tot.

Măcău, Ilie : fermier, om trecut prin multe, cu simț practic, cel care are în mînă o școală de viță. Cîteva milioane de butași pot fi un argument pentru introducerea în orice dicționar de candidați la celebritate.

opinie : punct de vedere asupra unei situații. De exemplu : „Noi vrem să lăsăm pentru țară opiniile noastre și rezultatele în legătură cu altoirile și în general cu creșterea pomilor".

pivnicer : persoană care se ocupă cu păstrarea vinurilor. „Vinul e o ființă vie care trebuie luată în seamă" (Iancu Durlă).

Gheorghiu, Mircea : inginer, șef de fermă, un specialist tînăr, adus de tatăl său în ferma în care își trăise cei mai mulți ani. După toate indoielile care au planat asupra fiului, acesta a devenit unul din cei mai buni fermieri. „Nu aveam nici depozit, nici sector anexă. Clădirea fermei am luat-o în roșu. În 3 ani am fertilizat toate plantațiile cu gunoi de grajd".

Lică, Grigore : tehnician, mare artist în tăiatul crengilor de măr. Încă nu s-a găsit nimeni care să-i poată număra tăieturile pe minut.

Suță, Ion : gospodar de fermă, țăran din județul Vîlcea care lucrează în județul Olt. Merge 500 de metri și schimbă județele. Din curtea fermei privește în curtea casei sale din județul vecin. „Eu am bătut țărușul dintîi pe plantația asta de la Iancu Jianu".

suferință : durere fizică sau morală, simțită doar de oameni sau animale. Cultivatorii de pomi susțin că și plantele au o asemenea stare. „Cînd nu e ploaie sau nu e stropit, pomul suferă ca un om. Îi oad fructele, îi îngălbenesc frunzele, parcă și crengile nu mai au putere" (Ion Suță).

trup : corp. Printr-o ciudată coincidență, o suprafață de pămînt se numește tot trup.

Stelea, Florea : inginer șef, un om cu umor, trecut prin toate școlile de pomicultură. „Noi ne ocupăm de pomicultura întregului județ. Avem specialiști care se preocupă de dezvoltarea fondului pomicol. De asemenea, încercăm să determinăm C.A.P.-urile să adopte cele mai moderne tehnologii. Și noi vom renunța la soiuri depășite moral, la cele nerentabile, la planta'ii cu distanțe mari între rînduri, înlocuindu-le cu cele intensive și superintensive. Există un plan de dezvoltare pînă în 1985 cînd stațiunea va atinge producția maximă". Dacă ar avea timp și nu l-ar copieși tot felul de probleme, la sfîrșitul fiecărei fraze ar adăuga o concluzie care ar suna totdeauna așa : hai Craiova !

pomicultor : persoană pasionată de cultivarea pomilor fructiferi. Vezi articolele despre **Pîrșan Mihail, Ionescu Constantin, Bucă Mihai, Pisiaru Irimia, Popescu Gh. Dumitru, Cîrstea Dumitru, Lixandru Gh., Lungoci Constantin, Radu Constantin, Răducu Ion, Tălpigă Constantin, Tarcivan Dumitru, Marinescu Florea** etc; Oameni care pot înțelege ce-și spun doi meri cînd stau de vorbă înaintea culesului.

Să gîndim cu capetele noastre

Ce e nou cu Gelul antiulceros?

În revista noastră nr. 15, din 15 aprilie 1983, publicam o convorbire cu farmacistul severinean Alexandru Torjescu, care, după mai bine de 6 ani de studii minuțioase și 1 an de aplicare-n practică la secția de interne a Spitalului județean din Mehedinți — avînd ca sprijin neprețuit pe internistul Mihai Melencu — a (au) introdus în medicația bolnavilor cu maladii ale tubului digestiv, un medicament nou, pe nume **Gelul antiulceros.** Randamentul este neașteptat de bun. Dreept probant și garant al capacității sale de vindecare stau însesi fișele de observație ale bolnavilor și însiși bolnavii propriu-ziși, tratați cu Gel antiulceros, în număr de peste 170. Adevărul este că numărul bolnavilor tratați cu Gel antiulceros este mult mai mare, asupra celor 170 existînd însă fișă de observație concretă la spitalul mehedințean.

Farmacista Pușcaș Georgeta din Drobeta-Tr. Severin, Georgescu Ion, pensionar din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, precum și bucureștenii Sandu Dorin și George Vieru sînt mai ușor de abordat, întrucît au intrat ceva mai recent în posesia și folosința medicamentului. Rezultatele sînt confirmate în tratamentul nemijlocit. În urma intervenției revistei, ne confirmă Alexandru Torjescu, scrisorile solicitanților sînt de ordinul miilor (un teanc bun ne-a parvenit și la redacție), iar bolnavii veniți în „pelerinaj" la Drobeta-Tr. Severin, din Iași, Brașov, Vrancea, Buzău, Bihor, Craiova, București, Tg. Mureș, Constanța, Onești, Deva, Cluj, Botoșani, Suceava etc. se ridică la cîteva sute. Conform preceptului care definește lucrul bine făcut, vă propunem să ne gîndim la bolile ulceroase și la posibilitățile de tămăduire ale lor nu numai în timpul remisiunii lor, adică, primăvara și toamna, ci ori de cîte ori este nevoie. Așadar, **ce e nou cu Gelul antiulceros ?!**

Internistul Mihai Melencu de la spitalul mehedințean ne relata că produsul nou este deosebit de eficient și are o mare capacitate de-a se mula pe mucoasa stomacală ; cum are, de asemenea, o reală capacitate de-a vindeca. El concură cu cele mai bune medicamente în domeniu. „Aștept, realmente, ca noul produs să fie omologat și să poată beneficia de el toți suferinzii ; iar internistii noștri, colegii de breaslă, să-l poată prescrie cu folos în rețete și utiliza în tratament. Fără a folosi vorbe mari, așteptăm industrializarea Gelului și introducerea sa în rețeaua farmaceutică. Prin fabricarea pe plan local încă n-am rezolvat sutele de bolnavi veniți la Drobeta-Tr. Severin din toate colțurile țării", a conchis Mihai Melencu. Iată, concret, și părerea unora dintre pacienții tratați, unii fiind chiar cadre medicale cu studii superioare : „Subsemnatul **Pop Marin, medic stagiar la Spitalul județean Drobeta-Tr. Severin,** declar că sufăr de ulcer duodenal de 7 ani de zile. Simptomatologia chimică, clorică, hiperaciditatea, completate de examen radiologic au demonstrat acest lucru. În toată această perioadă am urmat tratament cu fel de fel de produse farmaceutice, cu rol alchimizant al secreției gastrice. În timpul ultimelor două pusee am folosit **Gelul antiulceros.** Efectul a fost foarte rapid. Foarte eficace. Gelul antiulceros a fost singurul în măsură să-mi aline durerile, suferința. De-aceea îl recomand ca foarte bun". Altă dovadă, în scris : „Mă numesc **Drăghicescu Ana,** am 61 de ani și locuiesc în **Drobeta-Tr. Severin, str. Kiseleff nr. 88, bloc 1, sc. 4, ap. 7.** De mulți ani am suferit de gastroduodenită cronică. Credeam că sînt complicațiile bătrînetii ! Folosind însă Gelul antiulceros, m-am făcut bine în scurt timp. Nu am cuvinte prin care să recomand acest minunat produs". Iată și scrisoarea semnată d farmacista **Pușcașu Georgeta** : „Am suferit de ulcer gastroduodenal în puseu acut. Simptomatologia bolii se manifesta prin dureri acute înainte și după masă ; crize la maximum o oră înainte și după mese, care nu cedau la nici un fel de medicament. Am consumat 5 zile și 5 nopți — la intervale regulate — **Gel antiulceros.** Toate fenomenele mi-au cedat complet". **Medicul primar chirurg Budu Theodor,** de la Spitalul unificat din orașul de la Dunăre, într-o scrisoare parafată conchide : „Sufăr de un ulcer duodenal cronic. Am folosit **Gelul antiulceros** în perioada de criză dureroasă. Pot afirma că efectul antiacid și antidureros a fost mult superior celorlalte medicamente folosite. Socot că ar fi necesar să fie folosit în terapeutica ulcerului cu toată încrederea."

Îl întrebăm pe Alexandru Torjescu despre situația medicamentului în momentul de față, adică, după apariția articolului din Flacăra... Iată ce ne răspunde : „Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, de pe lîngă Ministerul Sănătății a aprobat, în urma intervenției revistei Flacăra, ca Gelul antiulceros să fie realizat în condiții de microproducție, de către Laboratorul galenic al Oficiului farmaceutic Craiova și Farmacia nr. 59 din cadrul Spitalului T.B.C. și psihiatric, unde lucrez".

— Ce înseamnă microproducție ? Dacă aceasta este o soluție, o rezolvare optimă ?

— Producerea Gelului în farmacii pendinte de Oficiul farmaceutic Craiova... Din păcate, însă, nu s-a luat absolut nici o măsură în acest sens. Gelul antiulceros se prepară tot în cadrul secției de interne a Spitalului unificat din Drobeta-Tr. Severin, unde au fost spitalizați și unii bolnavi cronici din țară, veniți special în acest scop. O mai fericită rezolvare ar fi, după mine, producerea lui în Drobeta-Tr. Severin, pe scară mai largă, ca să răspund de calitatea medicamentului, așa cum am răspuns 6 ani la rînd.

— Aceasta ar fi o rezolvare locală, dar care ar fi una normală ?

— O rezolvare normală ar fi omologarea și industrializarea lui. Să se poată găsi, adică, la toate farmaciile din țară și să beneficieze de el nestingherit, toți suferinzii și doritorii. Să nu fie nevoiți, la urma urmei, să bată sute de km din cele mai îndepărtate zone ale țării pentru procurarea lui, care procurare, momentan, nu se poate face decît de la noi, din Drobeta-Tr. Severin.

— În adresa Comisiei medicamentului se stipulează că în rețea există „suficiente medicamente antiacide și antiulceroase".

— De reținut că se mai stipulează și „...nu avem posibilitatea prelucrării medicamentului dv. în vederea industrializării". M-a surprins și pe mine acest răspuns evaziv și neconform cu cerințele. Unele dintre medicamentele existente în terapeutica autohtonă și chiar și în aceea mondială — nu spun un lucru nou — sînt paleative, oprosc pentru moment simptomele sau sînt antidureroase. La drept vorbind, se știe și faptul că pastilele se desfac insuficient în stomac și nu acoperă integral partea bolnavă. Iar pulberile medicamentoase, folosite pînă acum ca pansament gastric, sînt limitate și iritante pentru mucoasa gastrică bolnavă, ulcerată, singerîndă. Și în această privință văd eu superioritatea Gelului nostru.

— Aș vrea să dezvoltăm această idee. Vă rog.

— Sore pildă, importăm „Almagel A", format din 2 componente. Nu-l denigrez, nu e de căderea mea ; dar este ineficient și scump. Cele două componente din compoziția sa costă, la noi, 4,65 lei ; iar pentru „Almagel A" plătim 38 lei (170 grame). Amintesc, fie și-n treacăt, că 170 gr de Gel antiulceros are 9-11 ingrediente autohtone în compoziție și costă doar 9 lei. Cît despre capacitatea lui de vindecare să vorbească faptele și însiși beneficiarii lui, bolnavii.

— Vin și vă întreb în final : chiar, așa, sînt suficiente medicamente antiacide și antiulceroase în rețeaua farmaceutică ?

— Sînt și nu prea. Cunosc toată paleta acestor medicamente. Oamenii care îzbucnesc în puseuri dureroase consumă uneori inconștienți din farmacii, bicarbonat ; cu nemiluita. Acesta se transformă în stomac în carbonat de sodiu care este, pur și simplu, sodă de rufe!? Soda care le provoacă, la scurt interval, ulcerații singerînde !? Uneori medicii prescriu din grabă sau din necunoaștere — am suficiente dovezi și rețete în acest sens —, bismutul subnitric, care, dacă se acumulează în organism, dă grave afecțiuni psihice. Să mai amintesc de hidroxidul de aluminiu, regăsit, de asemenea, în componența unor medicamente prescrise în rețete, care „fură" fosforul din oase. Iar exemple aș mai putea da. În acest sens, desigur, merită să spun că **Gelul antiulceros** nu are efecte secundare, nedorite. Preparatul nu prezintă nici un grad de toxicitate. Chiar la administrare prelungită, așa cum v-am mai spus, ingredientele nu se acumulează în organism. Metamorfoza lor, ca și eliminarea lor făcîndu-se în mod firesc din organism. Deci, normal.

...Din statistici reiese clar că bolile tubului digestiv sînt în creștere. Boli interne felurite, avînd însă ca punct de plecare și unele afecțiuni psihice. În atari condițiuni, este și normal că atît discipolii lui Hipocrate, cît și instituțiile de profil trebuie, asadar, să fie în pas cu vremea ; să caute, adică, metode noi, practici noi în prevenția și combaterea acestor maladii ale sfîrșitului de veac și de mileniu. Iar în rețeaua farmaceutică, este cît se poate de firesc și este cît se poate de necesar să apară, pe măsură, medicamente complexe, adecvate, eficiente. **Gelul antiulceros** este un astfel de medicament. Așadar, să ajutăm acest medicament să intre definitiv în farmacii ! Cerem factorilor de resort, inclusiv Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, cît și Laboratorului galenic al Oficiului farmaceutic Craiova, mai multă operativitate în testarea acestui produs nou, probat în practica medicală și introducerea lui, hotărît lucru, în rețeaua farmaceutică. Astfel ca toți suferinzii să poată beneficia de binefacerile lui dovedite.

DORIN SĂLĂJAN

Inginerul Ion Roventa sau portretul concret al pasiunii

O descoperire de zile mari și cîteva recomandări judicioase

Sînt 12 ani de cînd inginerul Ion Roventa se ocupă de studierea și ameliorarea culturilor de Luffa cilindrica, plantă cucurbitacee de origine tropicală. Am scris despre această pasiune statornică în „Flacăra" din 24 septembrie 1982. Ulterior, observațiile eroului nostru au făcut obiectul unei suite de articole publicate în „Magazinul" și „Informația".

Ecoul acestor relatări a fost imens. Inginerul Ion Roventa a primit mai bine de 1 000 de scrisori și a fost nevoit să furnizeze sămînță (pe propria sa cheltuială) celor peste 1 500 de grădinari din țară care i-au solicitat acest lucru. Mai există și asemenea oameni.

Luffa cilindrica, reamintim cititorului nostru, are forma unui castravete uriaș din care se obține, prin prelucrare, cunoscutul burete de baie. Planta crește pe verticală (pe spaliere sau chiar pe ziduri) și se recomandă prin producții fabuloase : 10—12 tone la hectar, deci de 6 ori mai mult decît produce, de pildă, floarea soarelui pe aceeași suprafață. Comparația nu este întîmplătoare. Din sîmburii Luffei, cercetătorul a izbutit să extragă prin decorticare și presare, un ulei comestibil cu nimic inferior celui de floarea soarelui. Acest lucru a fost de altminteri stabilit pe baza unor cercetări de specialitate la Institutul de cercetări alimentare din București. Uleiul din Luffa cilindrica este alcătuit din acid oleic (8%), acid stearic (18%), acid palmitic (10%), acid linoleic (64%). De observat că acidul oleneic — de nedorit în structura chimică a uleiurilor comestibile — lipsește în cazul de față. În schimb, acidul linoleic — principalul component al uleiului comestibil, se află în proporție mai mare în Luffa cilindrica decît în floarea soarelui. E o descoperire de zile mari care, sperăm, se va bucura de audiența cuvenită.

Ion Roventa a întreprins aceste cercetări în cadrul Întreprinderii de sere Berceni, Complexul Militari, unde lucrează ca șef de fermă. Dar eroul nostru nu este și nu poate fi omul unei singure pasiuni. E locul să arătăm că sub semnătura sa au văzut lumina tiparului trei lucrări de proporții : „Plante floricole perene de parcuri și grădini", „Peisajele sănătății" și „Dracocephalum Moldavica". La acestea vom mai adăuga peste 400 de articole și comunicări, precum și două brevete de invenție.

Ultima lucrare a inginerului Roventa, deocamdată în manuscris, consemnează și ea un travaliu științific ce însumează aproape 10 ani. Ea se intitulează „Contribuții la stabilirea tehnologiei de cultură a speciei „Vinca Minor", plantă medicinală extrem de solicitată de fabricile de medicamente deoarece din ea se fabrică o întreagă gamă de medicamente pentru combaterea afecțiunilor cardiovasculare. Autorul ține să remarce de la bun început că, deocamdată, în țara noastră, iarba de Vinca Minor se folosește în primul rînd ca produs de export și abia apoi ca materie primă pentru fabricile de medicamente autohtone. Prezentînd o listă a drogurilor care au la bază iarba de Vinca Minor, inginerul Roventa este nevoit să-și exprime totodată, și regretul că farmaciștii noștri au întîrziat atît de mult punerea la punct a tehnologiei de extragere a principiilor active din Vinca Minor. Recoltarea intensă a speciei, constată în continuare autorul, a dus la secătuirea bazinelor naturale care o produc, situație care impune de urgență obținerea plantei în culturi dirijate. Lucrarea se referă apoi în extenso la prezentarea unei metode originale de înmulțire vegetativă, procedeu garantînd o producție de peste o sută de ori mai mare în comparație cu alte metode de înmulțire a speciei. Ea constă în folosirea unor butași realizați din tulpini florifere mature, ceea ce exclude divizarea tufelor sau înmulțirea prin fragmentarea tulpinilor repente. În cazul metodei propuse și experimentate cu succes de horticultorul Roventa, se folosește, cu alte cuvinte, exact partea care se utilizează pentru înmulțire și în fabricarea drogurilor, ceea ce permite păstrarea sistemului radicular și pe această cale perpetuarea speciei.

Obținerea de plante medicinale și aromatice în culturi dirijate constituie o mai veche preocupare a inginerului Ion Roventa. Propunerea a făcut dealtfel, obiectul unei lucrări publicate, este vorba de „Peisajele sănătății", carte epuizată (și uitată) cam de multă vreme. Autorul recomandă cultivarea acestor specii din flora spontană în parcuri și grădini publice unde ele ar avea un dublu rol : unul peisagistic și altul economic. Iată argumentele :

Recoltarea plantelor medicinale și aromatice din flora spontană este greoaie și neeconomică, iar aceasta cu atît mai mult cu cît ea duce treptat și la secătuirea bazinelor naturale. Productivitatea este redusă, cheltuielile de condiționare și transport sînt întotdeauna mari, iar riscul confuziilor este permanent. Cultivarea lor pe terenuri mici și în mod special în ansambluri horticole, prezintă marele avantaj al unei dezvoltări optime, precum și posibilitatea de continuă ameliorare a speciilor existente. Iar aceasta cu atît mai mult cu cît numeroase plante medicinale și aromatice sînt la fel de frumoase, de decorative ca și plantele ornamentale. O largă gamă de talii și culori oferă primăvara speciile : Glanthes, Viola, Leucogum, Anemona, Covallaria, Adonis, Iris. Vara și toamna : Gypsiphila, Calendula, Tagetes, Salvia, Aconitum, Heleborus, Primula Vina etc. Toate acestea se etalează ochiului printr-o mare varietate coloristică (alb,roșu, roz, liliachiu, albastru, galben etc.), ceea ce permite obținerea unor nuanțate efecte cromatice prin aranjarea lor în compoziții peisajistice sub formă de rodouri, rabate, plat-bande, borduri, peluze, pergole, parcele alpine și stîncării. **Autorul a calculat că pe această cale s-ar putea realiza o cantitate de plante medicinale și aromatice echivalentă cu mai bine de o treime din tonajul ce se obține la ora actuală prin exploatarea florei spontane.**

LIVIU TIMBUS

Din nou despre „Fenomenul Forgaci"

Sub titlul : „A fost descoperit un nou fenoment fizic", revista noastră (Flacăra nr. 20 din 14 05 1981) a publicat, în premieră absolută, comunicarea inginerului Radu Forgaci, examinator principal la O.S.I.M., în legătură cu descoperirea unui aspect particular și necunoscut din domeniul electricității ; este vorba de **propagarea elicoidală a curenților electrici.**

Descoperirea contestă unele concepții actuale fundamentale ale fizicii, ceea ce — evident — a provocat discuții aprinse în rîndul unor cercuri de specialitate. Ulterior revista „Flacăra" a publicat și alte relatări în acest sens, aducînd în atenția opiniei publice părerile unor specialiști în materie, care, pe baza unor experimente proprii, au izbutit să aducă noi dovezi privind existența fenomenului semnalat.

Iată ce ne-a declarat în acest sens inginerul **Radu Forgaci :**

Pentru a obține aceste imagini, s-a folosit un conductor (cu un diametru de 1,8 mm) prin care s-a trecut un curent electric alternativ obișnuit, cu o intensitate de 35 amperi, obținut cu ajutorul unui transformator electric uzual, de mică putere.

S-a folosit pulbere feromagnetică (spre exemplu pilitură foarte fină din fier) presărată ușor pe o coală de hîrtie, **netedă și lucioasă** (de exemplu hîrtie cretată subțire), așezată pe conductor.

Liniile oblice lungi — înclinate la circa 85° față de conductor — au rolul de reper, iar liniuțele oblice scurte indică orientarea liniilor magnetice din imediata apropiere a conductorului electric, aflat sub coala de hîrtie respectivă.

Autorul ne-a mai informat că propagarea elicoidală a curenților electrici nu este o descoperire experimentală ci rezultatul unor deducții fenomenologice teoretice, deci nu au fost utilizate formule sau ecuații matematice.

Utilizînd această metodologie — fizică și mai puțin matematică — înțelegerea fenomenelor care se produc este accesibilă, în mare măsură, chiar și unor nespecialiști, care au — totuși — cunoștințe de fizică și în special de electricitate.

Experiențele făcute confirmă că deducțiile fenomenologice respective, precum și premisele de la care s-a pornit, au fost juste, atrăgîndu-ni-se atenția că elicitatea curenților electrici **obișnuiți** este similară formei elicoidale a filetului unui șurub de tip dreapta, adică este o elicitate de tip dreapta (D) indiferent de sensul de deplasare al curentului electric prin conductor. Deci indiferent dacă acești curenți electrici sînt continui sau alternativi.

Consecințele — directe și indirecte — care rezultă din cele de mai sus, pun în discuție o serie de concepte, principii și legi fizice dintre care unele sînt fundamentale.

O parte dintre aceste concluzii — așa cum ne-a informat autorul — sînt următoarele :

- fluxul de particule **specifice** ale unui curent electric **obișnuit** se propagă prin **înșurubare** în mediul parcurs ;
- **înșurubarea** fiind de tip dreapta (D), particulele respective sînt **pozitive ;**
- particulele fiind pozitive rezultă că ele **nu** sînt electroni ;
- sarcina particulelor electrice în mișcare **crește** odată cu viteza lor de avans longitudinal, cu totul similar creșterii masei lor inerte ;
- între sarcina electrică și masa inertă aferentă **nu este nici o deosebire de fond,** ci doar una de denumire diferită a uneia și aceleiași realități fizice primare, fundamentale ;
- legile de bază electromagnetice, cunoscute sub numele de ecuațiile Maxwell, nu sînt exacte

Timişoara medicală în competiţia noului

— Ca centru medical universitar, Timişoara şi-a cîştigat de multă vreme o solidă reputaţie. Şi trebuie să recunoaştem că asta se datorează dascălilor săi. Reputaţiei acestora, faptului că abordează o medicină de ultimă oră. Aproape concomitent cu premiera de la Bucureşti, s-a efectuat transplant renal, se aplică implantul de celule splenice, avansează preparativele în vederea realizării la om a transplantului de ficat, deţine un laborator de chirurgie experimentală (printre puţinele din ţară). Tocmai despre cercetările şi contribuţiile universitarilor timişoreni v-am ruga să ne vorbiţi, în calitatea pe care o aveţi de rector al Institutului de medicină, stimate tovarăşe prof. dr. GHEORGHE BĂCANU.

Pentru noi, dascălii lor, care ne dedicăm atît bolnavilor cît şi învăţămîntului, cercetarea şi abordarea noului devine obligaţie morală şi de serviciu. Avem un program integrat, împreună cu Direcţia judeţeană sanitară şi Centrul de igienă şi sănătate publică în cadrul căruia ne-a preocupat şi ne preocupă cîteva sectoare mari privind medicina omului sănătos, cu accent pe prevenirea unor boli cronice (cardiovasculare, digestive, hepatice, neoplazice), studiul unor afecţiuni cu răspîndire în rîndul populaţiei din zonă (cauze, depistare, tratament), cercetări privind îmbunătăţirea metodelor de diagnostic şi terapeutice, realizarea de aparatură pentru a reduce efortul valutar al ţării..

— Să nu enumerăm, să concretizăm.

— Să începem cu disciplina de morfopatologie, condusă de prof. dr. doc. Leonida Georgescu, unde s-au obţinut unele rezultate notabile, recunoscute prin elementele de noutate şi contribuţiile originale aduse. Prin aplicarea unor metode moderne de investigaţie — microscopie electronică, imunofluorescenţă, histoenzimologie, culturi în vitro şi altele — s-au urmărit modificările structurale în cursul unor boli renale, hepatice, miocardice, precum şi identificarea unor aspecte etiologice, patogene şi eficacitatea unor sisteme terapeutice. În nefropatia cronică edemică balcanică s-a pus astfel în evidenţă structura unor particole de tip viral, orientînd investigaţiile spre direcţia aceasta, a unei etiologii posibile virale. Studiile s-au concretizat în monografia „Nefrologia clinică" distinsă în anul 1981, cu un premiu al Academiei R.S.R. Autori — prof. dr. C. Zosin, L. Georgescu şi colectivul. În neoplasmele cu unele localizări s-a urmărit rolul unor infecţii virale persistente (herpes-virus) ca factor de risc în geneza unor tumori. Prezenţa unor particole de tip viral în celulele neoplazice din cazurile studiate a stimulat cercetările în direcţia izolării şi identificării unor agenţi virali. Rezultatele au fost publicate în revistele de specialitate din ţară şi străinătate (Morphologie et Embryologie, Virusologie, Am. Heart Journal, Lanset şi altele). Monografia „**Diagnosticul bolilor renale prin puncţie-biopsie**" a prof. dr. doc. Leonida Georgescu a fost, de asemenea, distinsă cu un premiu al Academiei R.S.R., premiul „Victor Babeş" pe anul 1980.

— Noi am fi vrut să începeţi, stimate tovarăşe profesor, cu cercetările şi rezultatele privind medicina omului sănătos, nu numai pentru că ar fi la modă, ci tocmai pentru că se vorbeşte prea mult pretutindeni, iar rezultatele nu se văd în aceeaşi măsură.

— Catedra de medicină socială şi igienă, condusă de prof. dr. doc. Mircea Ancuşa, a întreprins cercetări privind rolul pe care îl au factorii mediului înconjurător asupra stării de sănătate a populaţiei din municipiul Timişoara şi din unele localităţi ale judeţului. Totodată, a urmărit incidenţa unor boli cronice, acţiunea unor condiţii de muncă asupra oamenilor şi studii demografice privind structura populaţiei pe grupe de vîrstă în judeţul Timiş şi implicaţiile medico-sociale ale acesteia. Rezultatele au pus în evidenţă modul de distribuire zonală a patologiei prin cancer şi boli cardiovasculare şi variaţiile acestora în raport cu sexul, vîrsta şi unele forme clinice. Şi de aici, a decurs luarea unor măsuri pentru ameliorarea situaţiei existente.

Sînt de remarcat neapărat şi cercetările întreprinse în cadrul disciplinei de pediatrie, ale colectivului Clinicii conduse de prof. dr. doc. Louis Ţurcanu pentru depistarea precoce a unor anomalii metabolice congenitale şi recuperarea unor nou-născuţi cu handicap sau sugari cu malnutriţie. Lucrarea „**Depistarea precoce a unor erori înnăscute de metabolism**" oferă tinerilor specialişti o metodologie complexă de investigaţie — cu teste screening (cu aplicare largă, în masă), explorări biochimice, reuşindu-se astfel recunoaşterea într-un teritoriu a frecvenţei şi modalităţilor de manifestare a acestei forme de patologie. Prin urmăriri de durată şi tratament s-a obţinut practic o reducere a manifestărilor de boală ca şi argumente pentru sfat genetic. Într-o altă lucrare „**Studii statistice şi de modelare matematică în epidemiologia anomaliilor şi malformaţiilor congenitale, în corelare cu unele infecţii virale**" s-a obţinut o metodologie de apreciere a riscului infecţios prenatal. Lucrările au avut un puternic impact în asistenţa medicală a copilului şi a redus simţitor riscul morbidităţii grave şi a mortalităţii infantile.

— Ştim că dumneavoastră aţi pus bazele aici, la Timişoara, ale celui de al doilea centru de boli de nutriţie al ţării, după cel de la Bucureşti, condus de prof. dr. Iulian Mincu. Era absolut nevoie, suferă mulţi bănăţeni de diabet ?

— Clinica a III-a medicală, pe care o conduc, a întreprins ani de zile, începînd încă din 1963, studii ample de teren pentru depistarea activă, dirijată a diabetului zaharat. Socotim că am reuşit să avem la ora actuală în evidenţă aproape întreaga populaţie din judeţ afectată de această boală. Mai mult, în obiectivul nostru este de a urmări şi familiile acestora, avînd în vedere caracterul predispozant. Am ajuns ca pacientul să fie tratat într-o fază incipientă şi să nu ajungă la spitalizare, cînd, de obicei, este foarte gravă, greu reversibilă şi mult mai costisitor de recuperat bolnavul, avansînd şi sub acest aspect al economicităţii medicinei. În ultimii ani, mergem în paralel cu studiul depistării şi a altor perturbări de metabolism, a altor boli degenerative şi a altor factori de risc. Pentru a nu lungi, aş continua cu preocupările colectivului Clinicii a II-a medicale, condusă de prof. dr. Nicolae Barbu, în problema „Enterocolitelor cronice nespecifice", boli destul de frecvente în practica medicală, punînd de multe ori medicul în faţa unor dificultăţi reale de diagnostic şi tratament. Cauzele care duc la asemenea suferinţe sînt numai parţial cunoscute, iar mijloacele de explorare implică o înzestrare tehnică modernă şi complexă. De asemenea, a organizat depistarea aproape în întreaga masă a populaţiei şi a urmărit dispensarizarea celor suferinzi. Fapt pe care l-a întreprins, cu aceeaşi seriozitate şi migală, colectivul condus de prof. dr. Luca Stanciu pentru depistarea precoce a cardiopatiei ischemice. Este cunoscut pe plan mondial că 1/3 din decese sînt produse de acest flagel. Prof. dr. Stanciu este şi coautor la imaginarea şi producerea unor aparate, cum sînt, de pildă, instalaţia tip covor rulant, metodă ce permite testarea muşchiului inimii în condiţii de efort, şi dispozitivul ergonomic de testare şi antrenament pentru bolnavii obligaţi a păstra poziţia clinostatică.

— Tovarăşe profesor, am momit încă de la prima întrebare cititorii cu noutăţile de vîrf ce au loc la dumneavoastră. Ce se mai întîmplă în laboratorul de medicină experimentală, unde a avut loc, ştim, transplantul renal la om ?

— Membrii echipei chirurgicale de transplant renal, coordonată de conf. dr. Petru Drăgan, s-au preocupat şi se preocupă în continuare de cercetări experimentale pe animal (cîine) asupra problemelor legate de tehnica transplantului precum şi de vascularizaţia rinichiului. Transplantul renal realizat la om de către această excelentă echipă de profesionişti s-a făcut atît cu rinichi recoltat de la donator viu cît şi de la cadavru, experienţă pe care o perfecţionează. Studiază şi circulaţia ureterului după diferite intervenţii, au abordat şi chirurgia arterei renale în hipertensiune... O echipă de medici entuziaşti bine pregătiţi despre care ar merita să vă ocupaţi special, ca şi despre echipa transplantului de ficat.

— Promitem că o vom face cît de curînd, pînă atunci, spuneţi-ne în ce stadiu se află preparativele pentru trecerea la efectuarea transplantului de ficat la om. (Revista noastră a scris despre cercetările experimentale cu circa 4 ani în urmă). Cîţi suferinzi de ciroză, cîţi oameni condamnaţi de boli ireversibile ale acestui organ vital îl aşteaptă !

— Ce pot să vă spun, ar trebui să-l abordaţi pe doctorul Fluture care conduce acest colectiv, colectiv ce depune foarte mult entuziasm şi chiar risipă de energie. Este tot în fază experimentală, dar mult mai avansată decît, fireşte, cînd a scris revista prima oară. Şi pe plan mondial paşii sînt mici, există doar cîteva centre în lume — două-trei — care practică grefa hepatică la om cu rezultate ce nu sînt încă satisfăcătoare. Nu se poate compara cu grefa de rinichi care are o experienţă, un trecut de 28 de ani faţă de aceasta care e mult mai recent studiată şi în plus este un organ mult mai complex, cu funcţiuni atît de multiple. Presupune o unitate spitalicească foarte bine dotată şi o tehnică foarte bine pusă la punct. Au fost publicate tehnica şi rezultatele imediate obţinute în etapa experimentală ale transplantării la porc, în Revista de chirurgie pe 1982 şi tot în cursul acelumsi an a fost brevetat un aparat de perfuzie normotermă de ficat izolat, al cărui prototip s-a realizat în colaborare cu „Electrotimiş". Aparat ce este testat în ultimii doi ani în laboratorul de medicină experimentală pentru menţinerea în viaţă a organelor izolate în scopul cercetărilor fundamentale de fiziologie, fiziopatologie pe organ izolat. Utilizarea lui în perfuzia ficatului izolat se indică în tratamentul comei hepatice fulminante şi eventual al insuficienţei postoperatorii. În prezent, se cercetează cu ajutorul lui acţiunea endotoxinelor gram negative asupra ficatului izolat de porc.

— Deci avem speranţe, deci Timişoara ar putea fi curînd centrul medical care ar putea trăi şi săvîrşi acest mare eveniment ştiinţific, un succes al nedesmînţitei şcoli de chirurgie românească, pe care îl merită, avînd în vedere tradiţiile ei.

CICI IORDACHE-ADAM

Din nou despre drumul sucurilor naturale

La Întreprinderea de sucuri şi răcoritoare Bucureşti, la prima oră a dimineţii i-am intilnit, la sediul întreprinderii, pe directorul Gheorghe Marinescu şi pe contabilul şef Nicolae Paraschivescu. În ultima vreme, ne-au spus aceştia, întreprinderea noastră a devenit, cum se spune, ciuca bătăilor. Dar, în realitate lucrurile nu se prezintă aşa cum sînt descrise în ziare. Am fost criticaţi în presă dar cei care semnau respectivele articole nu numai că nu cunosc în realitate situaţia sucurilor naturale — dar nici măcar nu au trecut pe aici. Aşa stînd lucrurile, în afară de revista „Flacăra", care a spus lucrurilor pe nume, în mai toate celelalte publicaţii opinia publică a fost dezinformată. În primul rînd noi sîntem direct subordonaţi Direcţiei Generale Economice a Horticulturii şi Direcţiei de Industrializare a Legumelor şi Fructelor. Noi, întreprinderea noastră, nu face altceva decît să executăm întocmai ceea ce primim ca indicaţii de la respectivele direcţii. Să fie clar pentru toată lumea ; nu putem trece în producţia de serie şi să îmbutelierm decît ceea ce ni se spune. Sîntem executanţi şi nicidecum cei care propun. Noi trebuie să facem producţie. Aşa stînd lucrurile cei care au ceva de discutat şi de propus, se înţeleg de la sine, cu cine trebuie să se stea de vorbă. Instalaţiile noastre sînt foarte moderne şi se poate îmbutelia orice şi în orice cantităţi. Aşa că aşteptăm... Revenind la sucurile aduse de la Vatra Dornei nu este aşa cum s-a spus chiar în revista dumneavoastră. Noi am fost de foarte multe ori, în calitate de consumatori, la restaurantul Olimp. Nu numai că am băut dar chiar am luat pentru acasă din respectivele băuturi şi chiar s-au făcut şi analize. Vă putem arăta adresa cu numărul 3292 din 4.05.1983. Analizele au ieşit foarte bune. Cantităţile de zahăr sînt destul de mari ceea ce demonstrează că cei de la Vatra Dornei ştiu să conserve şi să înmagazineze, să spunem aşa, tot zahărul din fructe. Adaosul care intervine nu face altceva decît să le conserve şi să le dea un gust plăcut. Desigur mai sînt încă multe de făcut în ceea ce priveşte capsulele. Cele din plastic sînt ele cum sînt. Par a fi mai bune decît cele din metal, care nu au nimic de otanşare şi curg. Sucul pierde acidul şi se transformă în aşa numita „băutură plată". De asemenea mi se pare exagerat şi incomod să se aducă sucurile îmbuteliate de la Dorna. Dacă totuşi dorim să avem sucuri cu apă de Dorna nu avem altceva de făcut decît să aducem separat esenţa şi separat apa şi să le îmbuteliem aici. Aşa că se vede clar, că ne-am interesat de aceste băuturi aduse în sectorul doi al Capitalei. Concurenţa, aşa trebuie să fie, reprezintă progres. Vă mai putem spune, că nici în întreprinderea noastră, în toată această perioadă, nu s-a stat cu mîinile în sîn. Altfel spus de pe data de 25 mai au intrat în producţia de serie cîteva răcoritoare pe care lumea încă nu le ştie. Este vorba de sucul natural din măr. (Este produs la Dej. Apoi este adus la Institutul de Cercetări şi Proiectări pentru Valorificarea şi Industrializarea Legumelor şi Fructelor unde se face şi i se dă concentraţia. Zahărul ajunge pînă la 8 la sută ceea ce se apropie de cele de la Vatra Dornei.) O altă băutură este ceea din suc natural de strugure cu aromă de muscat, cu aromă de zmeură, cu aromă de lămîie, cu aroma de sîmbure de cais şi cu extract de plante aromatice „Litoralul" este o altă băutură din suc natural de strugure care este aromatizat.

SORIN POSTOLACHE

Iubirea comunistă

(Urmare din pagina 1)

Cîine, am cunoscut atunci şi laşii şi vigilenţii redutelor retrograde, dar am avut şi marea, niciodată secata bucurie de a fi găsit cea mai înaltă înţelegere şi apărare a crezului meu comunist şi revoluţionar la cea mai autorizată instanţă a bătăliei noastre comuniste. Nici **Dragostea şi Revoluţia** nu a învins uşor şi poate că mai sînt în paginile ei motive de îngrijorare pentru cine îşi închipuie că socialismul a fost odată pentru totdeauna construit sau că se construieşte cu reţete şi că Revoluţia nu este o permanentă stare de luptă pentru mai bine, aşa cum iar sîntem în chip fericit îndemnaţi de instanţa supremă a voinţei noastre comuniste.

Iată, aşadar, de ce fac parte dintre aceia pentru care gloria aparţine celor ce iubesc mai mult lupta decît succesul. Din această perspectivă şi vreau să vorbesc astăzi despre edilii unui ţinut oţelenesc care şi-au făcut o atît de inspirată ambiţie din a sluji lumea lor, lumea pe care au fost aleşi şi însărcinaţi să o reprezinte, cu o dragoste mereu veghează de simţămîntul răspunderii în faţa celor ce i-au ales şi şi-au pus nădejdea în devotamentul şi destoinicia lor. Merg, adesea, cu o neistovită (şi niciodată nu va fi istovită) insetare la locul sau în locurile obîrşiei mele şi citesc cu un ochi treaz ce se mai întîmplă şi mereu inima în mine, cum zice oltenul, cînd văd cum înţeleg şi cît de bine înţeleg acei tovarăşi ai mei şi ai conjudeţenilor mei să nu precupeţească nici o clipă pentru a se putea spune că, într-adevăr, în geografia lor aşa cum se întîmplă în România azi, peste tot, dincolo de atîtea greutăţi pe care nici nu le vom nega, nici nu le vom ignora pentru că avem datoria să le privim în faţă cinstit şi cu ambiţia de a le înlătura şi cît mai repede, pentru a spune că, într-adevăr în clima acelei geografii au stat cum spune cronicarul, după puterile lor şi după mintea lor şi după inima lor, comunişti români.

Am revăzut iar oraşul copilăriei mele, un oraş care poate fi el însuşi un simbol al renaşterii României sub emblema Ceauşescu, al unei renaşteri cu adevărat demnă de numele ei.

Am revăzut acest oraş ocrotit de umbra vitează a munţilor Cozici şi am întîlnit iar în el dragostea mare pe care numai socialismul o poate avea pentru om fiindcă **socialismul se construieşte cu oameni,** însă şeful partidului nostru ne-a atras mereu atenţia că **se construieşte pentru oameni.** În fond, noi construim această societate pentru ca oamenii ei să fie mai buni şi mai înstăriţi şi mai frumoşi şi mai liberi şi mai siguri pe ei şi pe numele lor şi pe destinul lor şi pe ziua lor de mîine şi pe democraţia lor, construim socialismul cu conştiinţa că **noi toţi îl construim,** adică îl construim împreună, nimeni nu poate fi altceva decît egul în această construcţie a unei lumi de oameni egali, îl construim ca să fim mai demni şi ca nimeni să nu mai poată să fie, pentru aproapele lui decît dialogantul unui climat de democraţie şi de respect şi de sinceră reciprocă preţuire.

Marele nostru avantaj este că opera construcţiei socialiste româneşti se desfăşoară în spaţiul atît de categoric favorizant al luptei pentru umanitatea socialistă, fiindcă în geografia socialistă românească a fost fundamentat **principiul comunistului de omenie** presupunînd înalta condiţie morală a constructorilor şi **bătăliile pentru un om nou care să facă viabilă ideea de omenie în orice împrejurare şi pe oricare treaptă ierarhică.**

Iată de ce zic, întors în oraşul copilăriei mele am întîlnit cu satisfacţie, sigur, dincolo de, dacă nu firesti, în orice caz inevitabile greutăţi şi uneori chiar evitabile şi, să recunoaştem, şi lipsuri ce pot sau mai ales puteau fi evitate, o mare înţelegere pentru ideea de Om.

Dar, cum mai ziceam, oraşul e simbolic pentru revoluţia noastră şi deşi n-am scris cum a crezut multă lume anume despre el, cred că ar merita o cronică a revoluţiei care a făcut ca în numai cîţiva ani saltul urbanităţii să se măsoare aici de la nici douăzeci de mii de locuitori, la peste optzeci. Să mai pomenesc eu superba Sală a sporturilor, Arenele Traian, spaţiile ultramodern de agrement, să mai spun cum arată azi Calea lui Traian, o fostă uliţă care începea, orgolioasă în faţa Podul Vinerii Mari şi se termina cu mult înainte de Cetăţuia de acum poate rivalizează cu un celebru bulevard pe malul Senei. E oare cineva dintre cei ce cunosc acest oraş să nu trăsalte de bucurie văzînd sulba de lucrări a hidrocentralelor, văzîndu-l intrările cu o arhitectură elveţiană ? E cineva care să nu intre în acest oraş cu sentimentul că Revoluţia este, într-adevăr, cea mai nobilă stare pentru progresul poporului nostru. Ei bine, m-am întors din acest oraş cu şi mai multă admiraţie pentru cei ce au construit noi în România socialistă şi pentru lupta noastră în favoarea mai binelui. Am fost dar şi sînt şi mai mîndru pentru lumea care s-a angajat să facă din socialismul românesc sau a unică a [illegible] sub soare. Iată, deci, de ce pentru cei ce iubesc mai mult lupta. Sîntem angajaţi într-o prea nobilă luptă : mai binele patriei — e iubirea noastră cea mai mare, iubirea comunistă. Ea arde ca o flacără adevărată şi puternică numai în oxigenul democraţiei, al dialogului plin de încredere reciprocă, al conştiinţei că depinde de noi să fie mai bine, de noi toţi, liberi şi demni necontenit, deschişi la cuget.

Flacăra iubirii comuniste arde cel mai bine — cum zicea Poetul — în lupta cu inerţia !

ONISIFOR GHIBU — 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

O necontenită ardere patriotică

Într-unul din studiile sale Constantin Noica scria despre existența unui „model Cantemir" în cultura română. Adică despre un polihistorism, trăsătură întîlnită la toți marii oameni de cultură ai acestui neam de la Cantemir la Mircea Eliade. Nici unul n-a suportat o singură specialitate sau simplă specializare. Mai toți au fost de formație enciclopedică și s-au manifestat ca enciclopediști în cîmpul nostru spiritual. În această matrice structurală se inscrie și o personalitate ca aceea a lui Onisifor Ghibu. Pentru că, rămînînd înainte de toate un mare pedagog și un educator național, el este, în același timp, un istoric, un foarte bun organizator de școală, un activ publicist și scriitor, un ardent militant pentru realizarea unității politice și spirituale a neamului românesc. Și aceasta încă din anii de școală, de la Brașov, Sibiu, București, Budapesta, Strasbourg sau Jena, cînd acumula cunoștințe, dar, în același timp, trăia tot ce se întîmpla în jurul său și simțea nevoia să comunice această trăire ziarelor și revistelor din Transilvania, numeroșilor oameni de cultură români (și nu numai) cu care a știut și a căutat să se țină în contact. Pentru că Ghibu s-a simțit totdeauna ca făcînd parte dintr-o generație destinată. Destinată nu numai să păstreze și să dezvolte un fond etnospiritual, ceea ce făcuse fiecare din generațiile anterioare, dar să împlinească visul cel mare: unirea politică a neamului întreg. Un sentiment pe care-l redă limpede în cultură un Nicolae Iorga sau un Octavian Goga, iar în politică un Nicolae Filipescu, un Take Ionescu. Onisifor Ghibu acționează tot timpul presimțitor. Și o face cu neasemuită energie. Iată-l, de pildă, între 1910—1914, cînd este inspector general al învățămîntului primar în cadrul mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei (pînă la Unirea din 1918 întregul învățămînt primar românesc din Transilvania era confesional). În această calitate el conduce întreaga activitate de apărare a școlii românești amenințată cu maghiarizarea de legea Apponyi; îndrumă sistematic și curajos pe învățătorii și preoții români demoralizați, publică, cu sau fără semnătură, un mare număr de articole și broșuri pentru a trezi pe toată lumea în acțiunea de susținere a școlilor, face inspecții metodice peste tot încurajîndu-i pe toți, la atitudine publică contra celor care se puseseră, din teamă sau din oportunism, în slujba administrației opresoare.

Sau iată-l pe Onisifor Ghibu într-un alt moment. Izbucnește primul război mondial. Ghibu părăsește Ardealul pentru că nu voia să fie înrolat în armata Austro-Ungariei într-un război care nu era al lui și nici al neamului său. Și se refugiază la București (peripețiile sale în acest refugiu, povestite în memorii, încă nepublicate, sînt de un rar dramatism). Aici se adaugă atîtor altor intelectuali transilvăneni, care, grupați în jurul lui Vasile Lucaciu și Octavian Goga, erau în Regat întruparea vie a îndelungatului Ardeal și a voinței sale de unire cu țara. La București, Ghibu e animatorul principal al revistei „Tribuna", unul din organele de presă dintre cele mai active în acțiunea de angajare a României libere în războiul unității naționale; este un energic membru al Ligii pentru unitatea politică a tuturor românilor (noul nume al Ligii Culturale); desfășoară o rodnică activitate publicistică, scrîind despre învățămîntul românesc, despre istoria și organizarea lui în acel moment, despre Ardeal cu deosebire pentru că românul de dincoace de Carpați trebuia să-l cunoască bine pe fratele său de dincolo de munți cu o clipă înainte de a-și da mîna pentru totdeauna. Cînd România a intrat în război mersul nefavorabil al operațiunilor îl silește și pe Onisifor Ghibu să la drumul pribegiei în Moldova. În martie 1917 trece Prutul în Basarabia aflată sub efervescența revoluției. Editează revista „Școala Moldovenească", ziarul „Ardealul" (transformat la 24 ianuarie 1918 în „România Nouă"). El este cel care aduce la Chișinău prima tipografie cu litere latine cu care și tipărește primul „abecedar moldovenesc" (în 100 000 de exemplare).

În primăvara anului 1919 revine în Ardeal. Marea Adunare de la Alba Iulia îl alesese secretar general al resortului Instrucției publice al Consiliului Dirigent al Transilvaniei de acum unite pentru totdeauna cu țara. Căci marele vis se împlinise. Împreună cu V. Goldiș și V. Braniște, O. Ghibu reorganizează întreg sistemul de școli românești al Transilvaniei de toate gradele și categoriile, creează peste 1 000 de școli primare noi, școli profesionale, comerciale, licee. Acțiune și iarăși acțiune. Acțiune nu însemna o activitate în sine, ci strădanie necurmată de ridicare a națiunii, o necontenită ardere patriotică, așa cum n-a încetat o clipă să propovăduiască Nicolae Iorga. Un crez pe care Ghibu îl pune și la temelia întregii sale activități de profesor de pedagogie al Universității din Cluj. De aici de la Cluj el a înțeles să fie un „pedagog național". Adică „nu un pedagog care propovăduiește în românește anumite idei pedagogice sau declamează despre Taica Traian și România Mare. Ci, **înțelegătorul** cîlcîi celei mari prin care trece neamul, îndrumătorul acestuia spre steaua sa polară, animatorul, descoperitorul de idei conducătoare, modelul practic de urmat". Sînt cuvinte rostite de Ghibu în 1929 într-o cuvîntare de evocare a marelui său prieten Pârvan, acestuia atribuindu-i el titlul de „pedagog național". Dar el însuși nu l-a meritat mai puțin. Și a mai înțeles ceva. Anume că o pedagogie trebuie să fie, în același timp, o știință militantă. „Socoteam că aș comite un adevărat act de trădare națională dacă m-aș închide între cei patru pereți ai cabinetului meu de studiu și m-aș îndeletnici cu studii «savante» de pedagogie științifică [...] Am preferat, în locul unei asemenea activități «academice», ce mi-ar fi putut aduce și glorie și situații și stimă și avere, o luptă de fiecare zi pe terenul problemelor mari de viață ale neamului și ale statului român". În afara catedrei conduce mai multe publicații periodice, inițiază sau contribuie la crearea de numeroase organizații, societăți și instituții cultural-patriotice, scrie o întreagă literatură, foarte documentată, contra organizațiilor călugărești maghiare din Transilvania, care, sub aparența activității bisericești și didactice, s-au dovedit a fi adesea centre de virulentă educație și propagandă revizionistă maghiară ș.a. Ca și Iorga sau Pârvan, Ghibu contribuia cu propria-i forță intelectuală la opera de asanare pe plan social, politic, cultural și moral, pentru a deschide poporului român unit un viitor către toate valorile și perspectivele.

ION BULEI ■

RESTITUIRI

Un capitol de istorie care a rămas pînă acum nescris

(În amintirea lui Timotei Popovici)

Vom publica, începînd cu acest număr un serial din memoriile, amintirile și vasta corespondență cu mari personalități ale culturii noastre ale acestui exemplar patriot, om de știință, militant pentru drepturile și libertățile românilor din Transilvania.

Pe Timotei Popovici l-am avut mai întîi profesor de muzică la „Seminarul Andreian" din Sibiu, în anii 1902—1905, apoi coleg de profesorat la aceeași școală în anii școlari 1910—1911/12.

Dar nu despre fostul meu profesor și coleg vreau să scriu aici, ci despre colaboratorul meu din anul 1910—1912 în domeniul organizării învățămîntului primar confesional din arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei. Soarta a pus pe umerii mei, în anii 1910—1914, greaua sarcină de organizator și conducător al învățămîntului primar românesc ardelean în cea mai grea perioadă a istoriei sale, după intrarea în vigoare a faimoasei „Legi Apponyi", intrată în vigoare la 1907, prin care se urmărea desființarea sistematică a celor 3 000 de școli primare din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș.

Cei trei ani care s-au depănat de la intrarea în vigoare a legii și pînă la 1910, cînd am intrat eu în serviciul școlilor din arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei, au fost ani de cumplită derută sufletească. Nu mai era în Transilvania nici un singur om care să mai creadă că școlile românești vor mai putea rămîne în ființă altfel, decît acomodîndu-se servil la politica de maghiarizare a guvernanților de la Budapesta. Lozinca tuturor era: **acomodarea.**

Eu fusesem în vremea cînd în Parlamentul din capitala vechii Ungarii se dezbătea proiectul Apponyi, redactor la marele ziar cotidian **Lupta,** organul Comitetului național român din Transilvania și Ungaria. În această calitate eu dusesem o vastă și aprigă luptă ziaristică în contra tentativei monstruoase maghiare, dar, evident, nimeni nu-și putea închipui ca dreptatea unei cauze mari să fie în stare a birui șovinismul unguresc atît de virulent. După terminarea luptei de mai multe luni de zile, mi-am dat seama că orice efort aș mai face, în împrejurările date, nu pot spera într-o îmbunătățire a situației. Nu mai erau suficiente eforturile gazetărești sau parlamentare. Potentații „cu pita și cuțitul în mînă" își urmau, victorioși, drumul înainte, în speranța că prin noua lege a învățămîntului, idealul lor milenar, de a ne cotropi [...], va putea fi atins într-un timp relativ scurt. Românismul ardelean, nesprijinit de nimeni, se împăcase și el cu această fatală perspectivă, inevitabilă. Eu, care dusesem aproape singur marea campanie ziaristică în contra contelui Apponyi, nu mă puteam împăca cu o asemenea perspectivă. În consecință, cu ajutorul unei burse care mi-a fost oferită de Liga Culturală din București, în urma stăruinței profesorului N. Iorga, mi-am părăsit patria natală și am plecat în Germania, unde aveam să mă înarmez cu alte arme decît cele tradiționale, prin studii juridice, filozofice și pedagogice cît mai profunde, grație cărora să pot redresa mai întîi sufletul românesc intrat în comă, apoi să pot lua lupta cu sistemul dominant altfel decît pe teren pur politic, cum se lucrase pînă aici. Am plecat, astfel, mai întîi în Alsacia-Lorena, germană pe atunci, unde alături de studii teoretice de filozofie și de pedagogie, am cercetat cu de-a-mănuntul situația politică și socială a provinciei, care de veacuri forma mărul de ceartă între două popoare mari, și unde am căutat să cunosc, prin mine însumi, realitățile pedagogice în multe privințe asemănătoare cu cele din Transilvania. Am făcut în cursul anului univesitar 1907—1908, urmat la Strassburg, o lungă călătorie de studii prin întreaga provincie, cercetînd toate școlile primare din satele locuite de populația franceză din Lorena, strîngînd un material documentar bogat, care avea să servească la războiul pe care în mintea mea îl pregăteam pentru vremea cînd, după terminarea studiilor, voiu ajunge să culminez cu obținerea titlului de doctor în filozofie și pedagogie, mă voi întoarce în Transilvania, unde trebuia să pot ajunge la conducerea învățămîntului primar atît de periclitat dar în salvarea căruia eu nu-mi pierdusem nici un moment credința. Paralel cu studiile pe teren relative la problema bilingvismului în Lorena, am întreprins ample studii și în legătură cu învățămîntul din teritoriile anexate Germaniei, locuite de polonezi și danezi. După un an de aș-menea peregrinări, am trecut la Universitatea din Jena, care în vremea aceea era capitala pedagogiei mondiale, unde aveam să-mi încerc norocul cu o teză de doctorat în care să pun, pentru prima oară în lumea pedagogică, în mod sistematic și științific problema utraquismului, respectiv a bilingvismului în școala poporală, tratînd această problemă în legătură cu stările de lucruri din Germania, Rusia, Turcia și în special din Ungaria. Dacă voi reuși să obțin aprobarea tezei mele de doctorat de către Universitate, voi fi pus o temelie nezdruncinată pentru lupta ce aveam să dau în Ungaria împotriva legii antipedagogice a contelui Apponyi, ceea ce însemna salvarea unui mare principiu de dreptate, de umanitate și de pace în lume. La Jena, după oarecari dificultăți, am găsit deplină înțelegere pentru ideea mea, dîndu-mi-se posibilitatea de a obține, prin subiectul tezei mele — care, în fond, era o combatere documentată, și juridic și filozofic, și politic, a politicii oficiale a ministerului de instrucție maghiar — titlul de doctor, cu mențiunea „cum laude" și a tipăririi lucrării mele în marea bibliotecă de circulație universală **„Pädagogisches Magazin".** Ambele aceste momente constituiau biruințe serioase în lupta căreia îi consacrasem, pot spune, viața, [...] Paralel cu lucrarea de doctorat, am elaborat la Jena și o doua lucrare, în care îmi propusesem să dobor la pămînt lozinca acomodării la legea Apponyi și în locul ei să pun necesitatea inexorabilă a unei noi fundamentări a învățămîntului nostru primar, pe baza principiului integral românesc, nu pur și simplu confesional și regional românesc.

Solid înarmat cu aceste două lucrări, m-am înapoiat în Transilvania, hotărît de a mă angaja la cea mai îndîrjită luptă pentru postulatele la care ajunsesem după trei ani de studii și cercetări pe care Universitatea din Jena le apreciase la adevărata lor valoare și pe care știința pedagogică le luase sub ocrotirea sa.

Trebuie să recunosc că ajungerea la conducerea învățămîntului primar din arhidieceza Transilvaniei n-a fost lucru ușor. Nimeni nu mai credea în posibilitatea salvării școlii românești, intrate în ultimii trei ani într-un proces de descompunere aproape mortal. Vederile mele erau considerate de cei de la conducere ca o naivitate și ca o aventură, la care oameni cu experiență și judecată nu se pot angaja.

Dacă n-ar fi îmbrățișat cu o uimitoare îndrăzneală cauza căreia mă dedicasem eu, prietenul meu Octavian Goga, care credea în mine, din toate frămîntările mele praf se alegea. În calitatea sa de deputat al Sinodului arhidiecezan. O. Goga a ridicat, în sesiunea din 1910, problema salvării școlilor noastre, cu atîta energie, încît a determinat întreg sinodul pentru instituirea în fruntea învățămîntului a unui conducător competent și energic.

Ajuns în postul de inspector al învățămîntului primar ortodox, după lupte grele, uneori de-a dreptul disperate, în care, cu timpul, a ajuns să mă susțină întrucîtva și bătrînul mitropolit I. Mețianu, am procedat la elaborarea sistematică a unui program de activitate în consecință. Nu poate fi vorba aici de înfățișarea acelui program vast, ci doar de un scurt capitol al lui, care are contingență cu T. Popovici.

Încă înainte de a fi fost ales în postul de la consistor, am supus unei critici severe noul Plan de învățămînt aprobat de autoritatea bisericească ortodoxă română, declarîndu-l pur și simplu „o monstruozitate pedagogică literară". Superioritatea școlară a fost nevoită să recunoască argumentele pe care îmi întemeiam această gravă afirmațiune și să procedez la alcătuirea unui nou plan de învățămînt, lucrare pentru care s-a văzut nevoită să facă apel la contribuția mea, desemnîndu-mă chiar ca secretar al Comisiunii însărcinate cu noua lucrare. Chestiunea se prezenta în condițiuni destul de curioase, căci între mine și superioritatea bisericească-școlară existau deosebiri de vederi ce păreau imposibil de înlăturat. Totuși, contribuția mea la noul plan se părea că este cu totul necesară și, pînă la urmă, conducătorii s-au văzut nevoiți să accepte ideile mele, exprimate în cele două lucrări amintite mai sus, și să treacă de la „rețeta" acomodare, la aceea a fundamentării învățămîntului pe baze naționale precis conturate. În calitatea de secretar al Comisiunii am reușit să afirm aproape în întregime punctele mele de vedere, reușind printre altele să fixez, pentru învățarea cîntului în școala poporală, o serie de cîntece naționale programatice, menite a consolida mai întîi printre învățători, apoi, prin ei, în tineretul școlar și în popor, conștiința și mîndria națională, [...] Lucrul acesta nu era deloc ușor dat fiindcă biserica greco-catolică avansase, fără nici o colaborare cu cea ortodoxă, punctele de vedere ale statului ungur. Deși o procedare deosebită de cea a greco-catolicilor părea a nu mai fi posibilă eu totuși am virit în programa analitică, afară de anumite cîntece bisericești și poporale, un număr destul de mare de cîntece naționale românești, menite nu numai a mîngîia speranțele de viitor ale unui neam asuprit, ce nu vrea să moară, ci să trezească și dorul de viteje și de luptă pentru valorile superioare naționale [...]. Astfel, am introdus, încă pentru elevii de clasele I-II, cîntecul **Limba românească** [...]. Apoi, pentru clasele II—IV, **Vivat țara mea, Drum bun, drum bun, Cîntec de război;** pentru clasele V—VI — **Cîntecul Gintei latine, Pe-al nostru steag e scris unire, Patria, Pe o stîncă neagră** (Mama lui Ștefan cel Mare).

Dar, aceste cîntece nu puteau rămîne numai înserate în programa analitică, — ele trebuiau să fie valorificate în chip cît mai bogat în învățămînt și educație. În acest scop am propus Consistorului editarea a două cărticele, care să cuprindă toate cîntecele prevăzute de programă, inclusiv cele de mai sus. Propunerea a fost aprobată, și cu executarea lucrării a fost însărcinat T. Popovici, care s-a achitat foarte bine de această însărcinare, cu privire la care am avut diferite convorbiri folositoare. Rezultatul muncii comune a fost apariția a două cărticele, intitulate: „Carte de cîntece pentru școlile primare, gimnazii inferioare, școli civile și preparandii" (Sibiu, 1911. Partea I, 36 p., Partea a II-a 60 p.). Cînd am prezentat Senatului școlar al Consistorului lucrarea lui T. Popovici, propunînd aprobarea și tipărirea ei în editura Consistorului, bătrînul mitropolit și-a arătat dorința ca autorul cărticelelor să-i cînte toate cîntecele, ceea ce s-a și implinit.

Într-o ședință restrînsă la trei persoane: mitropolitul I. Mețianu, T. Popovici și eu, s-a cîntat rînd pe rînd tot repertoriul muzical cuprins în ele.[...]

Finalul acestei povestiri: După apariția celor două cărți, guvernul luînd cunoștință de faptul consumat, a trimis Consistorului o adresă prin care declară că nu poate admite întrebuințarea cărții în școli, mai întîi că ea n-a fost aprobată de guvern, și în al doilea rînd pentru că ea nu conține și cîntece ungurești. I s-a răspuns ministerului că legea nu ne obligă să avem aprobarea manualelor de școală de către guvern, și că, grație autonomiei garantate prin Statutul organic de însuși Capul Încoronat, se prevede că manualele trebuie să fie aprobate doar de autoritatea superioară bisericească școlară [...] Memoriul, foarte bine documentat, prin care se făcea apărarea cărții noastre, a fost redactat în întregime de mine însumi, care eram principalul vinovat în chestiune. De semnat l-a semnat mitropolitul și secretarul Consistorului. Ministerul n-a mai răspuns nimic [...]

De încheiere a acestor rînduri țin să mai adaug că colecția lui T. Popovici a fost o lucrare model, cum mi se pare că n-a mai fost alta și că nu este nici astăzi.

ONISIFOR GHIBU ■

(După manuscrisul autograf, în cerneală, 17 file, aflat în arhiva O. Ghibu. Lucrarea e nedatată).

VINERI 17 iunie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

O casă pentru un Luceafăr

În toamna anului 1868, Mihai Eminescu se întorcea în Bucureștiul cu străzi acoperite de frunze galbene și ape înecțoșate. Îmbrăcat cu îngrijire, cu ochii încercănați de insomnii, poetul apărea prin cafenele în mijlocul zgomotoaselor grupuri de tineri și, într-o zi de iarnă, avea să primească să citorească o publicație nouă. **Ființa Bianduziei**, pe frontispiciul căreia admiratorii săi tipăriseră versurile :

„Unde vei găsi cuvîntul
Ce exprimă adevărul ?"

Redacția revistei se afla într-o casă boierească de pe liniștita stradă a Plantelor. Eminescu venea uneori aici, în odăile pline de fum de țigară, și larma tinerilor îl va fi bucurat, poate, pe cel care era și cel mai strălucit gazetar al timpului său. Mai mult, în noaptea de dinaintea apariției primului număr, a învîrtit cu mîna lui roata tipografică. Pe neașteptate însă, poetul recăzu în noaptea aceleiași suferințe cristalul sensibil al memoriei sale și-a întunecat apele și prietenii s-au văzut nevoiți să-l încredințeze grijii bătrînului doctor Șuțu, la ospiciul „Caritas" de pe aceeași stradă a Plantelor...

Toate cele 13 case în care, veșnic peregrin, a locuit poetul, au dispărut de pe harta orașului. Ploile, zăpezile și mai ales războiul le-au năruit. Dar casa — ceva din ea măcar — din strada Plantelor există, mai există. Poate fi văzută odaia care pare să fi fost cancelarie, prima în care poetul va fi fost adus, poarta metalică există și ea, există clanța pe care degetele înfierbîntate ale poetului s-au odihnit cîndva. Cîțiva chiriași ocupă cîteva camere din fundul curții, iar în cămările subterane ale fostului sanatoriu era depozitată în urmă cu cîțiva ani arhiva unui trust alimentar.

Mă gîndesc că această casă, între pereții căreia în zorii zilei de miercuri 15 iunie 1889 a murit Eminescu, ar putea deveni muzeu. Orașul în care a trudit, a strălucit și s-a sfîrșit Luceafărul poeziei românești merită să aibă un muzeu Eminescu. Casa din strada Plantelor ar fi bine să fie păstrată așa cum este. În plus, ar putea fi reconstruite interioarele camerelor ocupate de doctorul Șuțu, cu mobilier de epocă. Bucureștii pot să-l omagieze perpetuu și prin acest gest pe marele său cetățean, despre care G. Călinescu spunea, cu cuvinte de cîntec, cu sunete de psalm : „Ape vor seca în albie, și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și cîte o stea va veșteji pe cer în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-și stringă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale".

GHEORGHE TOMOZEI ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Stare de spirit

Uneori se răsucește sîngele în mine
cum crivățul în teii de toamnă.
Alteori cînd iau plugul și ies să ar
văd pe cîmpuri stafia unui munte.

NICHITA STĂNESCU ■

Maria Banuș:

Îndepărtarea între oameni — ce tristețe!

Fotografii de PAUL AGARICI ■

— Cum era în „Țara fetelor", Maria Banuș ? Vă mai aduceți aminte de ea ?

— Mi-ai pus o întrebare dramatică. Dar, în definitiv, dacă omul are o cotă de înțelepciune, n-ar trebui să fie chiar dramatică. Sigur că vîrstele n-au pereți etanși, mai comunică o vîrstă cu cealaltă sau cu celelalte... Și totuși, să ajungi la aproape 70 de ani e ocîrbi și incredibil... Dar... trebuie să ne plecăm în fața realității, și cu toate că în sufletul meu mai trăiește copilul, trebuie să recunosc că acea vîrstă aparține altui univers.

— Mai păstrați vreo cheie care să vă-ngăduie accesul pe acel tărîm ?

— Da, mai există cîte-o portiță prin care se poate comunica, se mai poate aluneca printr-un soi de „tunel al timpului" imaginar în acea lume. Dar nu mai sînt decît puține tangențe între ce simt, ce trăiesc acuma și vîrsta „Țării fetelor", a maximei vitalități creatoare, senzoriale. Undeva totuși bătrîna se întîlnește cu copilul de altădată. Nu vreau să mistific în fața dumitale, nu vreau să înțeleși că mă refer la „a da în mintea copiilor", ci la senzația de minunare în contact cu lumea, cu universul mic, apropiat, și a celui pe care nu-l putem atinge, aflat dincolo de noi, de posibilitățile noastre de percepție și înțelegere, de a fi scăldat în cosmos — cum credea copilul de altădată — și care s-ar putea traduce prin bucuria de a exista — chiar și în suferință. O gratitudine pentru acea întîmplare miraculoasă care a făcut ca întotdeauna întîlnirea dintre un bărbat și o femeie să ne dea posibilitatea de a exista, de a ne implanta unei existențe, de a încerca s-o înțelegem, să o cuprindem. N-am putut cuprinde foarte mult, dar am făcut-o cu intensitate. Cu patimă, aș putea spune, în sensul originar al cuvîntului, care înseamnă și pătimire. Cred că ți-am spus destule, ți-am răspuns poate chiar prea lung la scurta dumitale întrebare care atinge un punct nevralgic la orice artist — și nu numai la el — relațiile noastre intime cu propriile noastre vîrste, care trăiesc mai mult sau mai puțin în noi.

— În „Țara fetelor" era conturat un teritoriu mirific, așa cum e el descoperit de un copil care îl cantă încîntat reperele. Totul pare să existe aici numai pentru tandrețe, pentru dragoste. Toți sînt ocrotiți de o pavăză inexpugnabilă. Și totuși, cine v-a smuls de pe acest tărîm ?

— În primul rînd în-a smuls, cred, araganul istoriei, anii dintre cele două războaie. Ceea ce a urmat în poezia mea le-a părut unora ca un clivaj, ca o trecere bruscă la o poezie socialmente angajată. Cred că era un proces firesc, ca un om cu antene intelectuale și afective sensibile eu rămas la senzorial și la suprarealitate și la ceea ce ține de o anumită tradiție a poeziei românești, cu o anumită tentă de folclor, de baladă, de cîntec bătrînesc, de descîntec, de vrajă, de farmec, de descîntec, de vrajă, de farmec, de descîntec, de vrajă, de farmec

Spectacol eveniment

Dans, dans, dans

Pretutindeni în lume, deci și în România se vorbește și se scrie mult despre necesitatea revitalizării artei coregrafice. Fără îndoială, acestui deziderat răspunde cea mai recentă premieră a baletului timișorean, propunînd iubitorilor artei Terpsihorei spectacolul intitulat **Dans, dans, dans**. Semnificația titlului o găsim, deopotrivă, în libretul, în coregrafia și în regia producției, toate semnate de Francisc Vaikay. Intenția declarată a creatorului spectacolului (dealtfel finalizată în reprezentație) este redobîndirea valorii originare a dansului, ca mijloc de comunicare a unor stări umane. Ne aflăm, așadar, în fața unui scop ambițios, care implică nu numai renunțarea la „epicitate", dar și adoptarea unei dramaturgii ce calchiază dramaturgia muzicală. Dificultatea pe care o incumbă această antrepriză, este și mai evidentă, dacă avem în vedere că stratul muzical al reprezentației este un colaj ; partea întîi cuprinde prelucrări ale lui Raymond Lefèbre după Bach, Mozart, Vivaldi ; Rodrigo, Mancini, Dizzy Gielespie, Patrik Covley și George Motoder, iar a doua piesele Oxigen Echinox și Cîmpuri magnetice de Jean-Michel Jarre.

Imaginea generală a spectacolului este net favorabilă. Vaikay urmărește cu consecvență ideea de bază la care ne-am referit mai sus. Imaginația lui coregrafică se mișcă cu familiaritate în sfera baletului tinzînd spre abstracțiune, lipsit de acțiune. În ultimă instanță, spectacolul ne convinge că dansul pur poate emoționa, că poate prilejui reflecții, dacă revelația vizuală are acoperirea unui conținut cu adevărat incitant.

Partea întîi a spectacolului, intitulată *Dansul zilei și al amintirii*, are ca temă dominantă o experiență existențială, anume imposibila aventură a reîntoarcerii în timp. Cea care dă contur viguros stărilor rezultate din circumstanța declanșată, este excelenta Rodica Murgu, autentică primă-balerină, posedînd nu numai o tehnică desăvîrșită, dar și capacitatea de a majora valențele dansului cu sensuri profunde. Sensibilitatea nuanțată a Rodicăi Murgu, modul în care augmentează mișcarea cu bine alese mijloace actoricești, asigură consistență primei părți a spectacolului. Fiindcă ansamblul are o pondere considerabilă în economia artistică a reprezentației, subliniem disponibilitățile lui de a evolua constant sincronizat și cu elan tineresc, sensibil apropiat de ștacheta desenului coregrafic. Dintre băieți se cuvine să remarcăm doi tineri : pe promițătorul Ilie Filip pentru muzicalitatea lui și pe Constantin Gâdea, interpret cu o personalitate marcantă.

Partiturile solistice sînt tălmăcite de dansatori cu nume de rezonanță ai baletului din Timișoara. În această ordine de idei, îl revedem, într-o foarte bună formă, pe Ioan Gârba — solist cu o tehnică șlefuită, partener de încredere. Apoi pe nu mai puțin tehnica Alinn Ilie și — într-o scurtă, dar percutantă secvență — pe Francisc Vaikay.

Partea a doua a spectacolului, intitulată **Dansul vieții și al bucuriei**, accentuează și mai mult intenția coregrafului -regizor de a risipi haloul mitic din jurul baletului, de a scoate în evidență în consonanță cu ideea restaurării semnificației originare a acestuia — factura antropocentrică a dansului. Spre deosebire de partea întîi, partea a doua pune în centru obiectivul cartografierii unei game de stări, prin care trece un cuplu, de la beatitudine, prin situația-limită, pînă la regăsirea echilibrului inițial. Muzica lui Jean-Michel Jarre oferă aici imaginației lui Vaikay o generoasă pistă de desfășurare. Coregrafia fructifică optim șansa desfășurării în spațiu ; suprapuneri de planuri corespondente sau contrapunctate servesc drept fundal evoluției celor doi protagoniști. Decorul foarte lapidar al lui Dumitru Popescu favorizează prin excelență desfășurările de anvergură, în general, fondul desenului coregrafic — care este o nouă „lectură" a corpului uman — în special.

În mod vizibil, partea a doua este superioară celei dintîi ; Vaikay simte acut esența muzicii spațiale a lui Jarre. Foarte exact, potența acesteia de a rezulta un semnificant coregrafic de mare efect, cu posibile ecouri în universul de sentimente și idei al omului contemporan.

Aurora Caloianu și Florin Brindușă sînt între totul la înălțimea coregrafiei. Aurora Caloianu este genul de balerină, pentru care orice dificultate tehnică este vincibilă. Foarte plastică și muzicală, ea izbutește să imprime mișcării combustie dramatică, tumultuozitate în planul sentimentului. În ceea ce privește pe Florin Brindușă (l-am remarcat în pericada clujeană și l-am urmărit cu interes real în roluri mari la Baletul Fantasio, cununa fiind, neîndoios, rolul titular din Mandarinul miraculos), este cît se poate de evident că face parte din categoria dansatorilor de mare clasă. Posedînd date fizice de excepție, Brindușă le valorifică prin filtrul fin al culturii mișcării. În **Dans, dans, dans** i se datorează cîteva momente de mare frumusețe, cum ar fi acela al nunții, sau cel al dezmeticirii după catastrofă. În tot ceea ce face dovedește maximă exigență, sugestivitate și har.

AL. COVACI

FILM

Viața particulară

— Te interesează chiar așa mult timpul liber ? Tatăl încearcă să-și disimuleze cu calm, mult calm aparent, indolung exersat, iritarea.

— Da, răspunde Igor, destins. Pentru Igor viața înseamnă trăire, dragoste, cărți, muzică.

— Și munca, învățătura ? Se miră fatăl ca în fața unei catastrofe.

— Da, și învățătura, spune Igor. Iar munca mă va ajuta să am din ce trăi.

Tot sistemul de viață al tatălui e dat peste cap. Unde sînt ambiția, abnegația, devotiunea, dăruirea de sine, sacrificiul ? Toate noțiunile în numele cărora tatăl a renunțat la viața lui personală, particulară, în favoarea vieții publice.

El este directorul unei mari întreprinderi. Cînd este sfătuit să se pensioneze — nu mai este nimic. Ceea ce înseamnă, de fapt, că nu îți poți înșela viața : pînă aici — viața publică, de aici încolo — viața particulară. Că, de fapt, la adăpostul unor noțiuni măreațe, tatal-director și-a mascat incapacitatea de a trăi, incapacitatea de a iubi.

Sigur, aparent, el este victima devotamentului. Și-a dedicat toată viața muncii. Alături de o soție pe care el a împins-o să se „realizeze". Care soție ? A doua, firește. Dulcea soție care nu s-a sfiit să împartă — cu ani în urmă — patul (pliant) cu bărbatul (însurat, cu un copil) prin camerele unor prieteni pe care, pe urmă, i-a uitat rapid. Și care soție, acum, și-a uitat și soțul.

— Să spunem adevărul, trebuie să-i învățăm pe copii să spună adevărul, spune tatăl.

— Nu te amăgi, tată, îi spune adevărul Marina, fiica din prima căsătorie, noi doi în asta ne asemănăm. Nu iubim pe nimeni.

Ce rămîne din viața „particulară" a fostului director ? O suită răvășită de încercări de adaptare la viață. La viața celorlalți pe care i-a uitat, i-a părăsit, nu i-a iubit. Și viața, viața care nu poate fi împărțită, se retrage din fața lui și el nu poate culege decît ici-colo cîte o fărîmitură : un pahar de vin la fosta secretară, amintirea rîsului la circ, o bețe cu un fost salariat pe care el l-a concediat cu ani în urmă.

Se dovedește că îți trebuie mult mai mult devotament și abnegație pentru această cenușăreasă, numită „viață particulară". Că pentru a o gusta e nevoie să știi, să poți să te dăruiești celorlalți — adică exact contrariul egoismului drapat în haina de paradă — și el nu știa, iar acum, cînd știe, nu poate ; drept care, după o scurtă ezitare (în clipa în care își lega șireturile) se ridică pentru a reîncepe viața lui — viața ambiției sociale.

NICOLAE CRISTACHE

ESEU

Hedonismul lecturii

Amatorul de simburi (Editura Dacia, 1983, colecția „Discobolul") este cartea unui hedonist al lecturii. De la sumar, care păsește fără nici un complex din capodoperă în capodoperă — începînd cu **Oedip** al lui Sofocle și sfîrșind cu **Meșterul Manole** al lui Blaga — și pînă la stilul participativ, exaltat cu măsură, am zice, uzind uneori în mod direct de convențiile jurnalului de lectură scrie la persoana întîi (ca în eseul despre Thomas Mann, de pildă), recentul volum al lui Ștefan Iureș respiră confortul acordului dintre scop, mijloace și realizare. Lipsit de preambuluri explicative și de prudente declarații de intenții, **Amatorul de simburi** ne lasă totuși să presupunem ideea că nu se vrea altceva decît o suită de **lecturi comentate**, care fie că demontează și refac mecanismele capodoperei, ca în **Disecția unui balon de săpun — Structura fantasticului în „Peripețiile Alicei în Țara Minunilor"**, de Lewis Caroll, fie că recitesc, din alt unghi, sensurile acreditate în timp ale operei, ca în cele șaisprezece comentarii pe marginea unor celebre opere dramatice, cuprinse sub titlul **Lumea într-o replică** sau în eseul **Culorile timpului pe Munții vrăjiți.**

Formula comentariului critic al lui Ștefan Iureș încape destul de bine în aria noțiunilor de **identificare** și **explicitare.** El identifică de la bun început tipul de fantastic din **Peripețiile Alicei...** prin simpla intuire a coincidenței de viziune dintre Lewis Caroll și Dali, de pildă. Identifică apoi cele patru elemente ale structurii fantastice — visul, jocul, umorul și absurdul (aberația) — mai mult descriind decît revelînd mecanismele lor de funcționare. Identifică sursele unora din simpaticele aberații ce pot fi întîlnite la tot pasul în Wonderland, prilej de etalare a unor observații de remarcabilă acuitate și fineță (așa, de pildă, faptul că Alice își vede schimbate la tot pasul dimensiunile corporale este explicat prin pendularea între graba copilului de a crește, impulsul de a deveni egal sau superior celor mari și instinctul de a prelungi stadiul copilăriei). Identifică apropieri, filiații — posibile, previzibile (Swift, Jarry, Joyce) sau inedite (Caragiale).

A doua secțiune — **Lumea într-o replică** — este, întîi de toate, o admirabilă antologie de replici nu atît celebre, cît demne de a intra pe porțile celebrității. Un instinct sigur în a descoperi amănuntul revelator în substanța complicată, arborescentă a operei. Mai puțin sigur, mai puțin revelator rămîne însă comentariul pornind de la aceste replici. În general, structura scurtelor eseuri din acest capitol răspunde tormentului de **explicitare** a faptului dramatic, care urmărește îndeaproape țesătura faptică, structura și configurația personajelor, relațiile între ele, desfășurarea intrigii, motivațiile gesturilor. Farmecul indiscutabil al scrisului — de o remarcabilă eleganță a frazei, de o mare expresivitate a epitetului — atenuează de cele mai multe ori impresia de rămînere la suprafața textului, de re-lectură **de plăcere** a unor pagini antologice.

Încheind volumul, **Culorile timpului pe Munții vrăjiți — Invitație la o lectură din Thomas Mann în pinacoteca** este, fără îndoială, cel de-al doilea pilon de rezistență al lui, alături de primul eseu, prin care **Amatorul de simburi** dobîndește echilibru și armonie, conturînd profilul unui rafinat degustător de literatură. În ciuda tonului pe alocuri excesiv de colorat emoțional, ne aflăm în fața unui comentariu din perspectiva fuziunii artelor la nivelul esenței lor unice, în fața unui „regal" al autorului cufundat în plăcerea lecturii. Intenția polemică — în sensul căutării de noi „piste" de interpretare — de a face o lectură a cărții lui Thomas Mann, **Munții vrăjiți**, prin sugestii extrase din domeniul picturii, e cuceritoare. Din păcate însă, Ștefan Iureș preferă să rămînă la simpla sesizare a corespondențelor. Sînt aduși în discuție, la sugestiile textului, Holbein cel tînăr, Magritte, Tuculescu, Toulouse-Lautrec, Seurat, Goya, Van Dyck, Mondrian, fără să se ajungă însă la o **interpretare** propriu-zisă a romanului, coerentă, de sine stătătoare. Aceasta nu anulează însă subtilitatea unor pasaje.

Cartea lui Ștefan Iureș este o plăcută surpriză din partea unui autor angajat pînă acum mai degrabă în cîmpul creației literare decît într-acela al reflectării ei critice. O carte care demonstrează și promite, care explică și întregește, care nu agresează în nici un fel opera, bucurîndu-se de întîlnirea cu ea. Cartea unui hedonist al lecturii.

TANIA RADU

PLASTICA

Lieduri în sticlă

Irina Aszalos, galeria Galateea, mai-iunie. Reținerile pe care le-am avut pînă acum, cînd intrum într-o expoziție de design, sau, cum i se spune mai nou, de forme industrial-ambientale, s-au spulberat ca prin minune în clipa în care am păsit pragul expoziției Irinei Aszalos. Mai exact spus, aproape am trăit,—în preajma unor obiecte (a se citi exponate) sentimentul foarte acut că am văzut cîndva, cine știe cînd și unde acele fragile și delicate și, totuși, puternice recipiente de sticlă. Incitați, am revenit în expoziția Irinei Aszalos pentru a constata că, la urma-urmelor după îndelungi căutări, artista a optat pentru un design care, beneficiind de șansele unor evoluate tehnologii de prelucrare a sticlei, refuză, atît ca formă, cît și cromatic, o întreagă lume pe care ochiul nostru a întîlnit-o într-un detaliu sau în chiar prim planul unor pînze semnate de mărți sau mici maeștri ai timpului perpetuu. A nu se înțelege că Irina Aszalos s-a rezumat la a reproduce forma și culoarea unor flacoane, vase, recipiente sau tot felul de alte obiecte aparținînd unor spițerii flamande. O astfel de intenție, menținută numai la acest nivel, ar fi anulat, din capul locului, reușita de ansamblu a întregii expoziții, reușită care se manifestă prin interpretarea plastică a volumelor, prin tușele cromatice incluse formelor. Revenind la prima frază a acestor rînduri, reținerile noastre în fața unor expoziții de design erau provocate de supralicitarea tehnologică și abandonarea, pe-alocuri, chiar și a funcționalității, tendințe care duc, inevitabil, spre tot felul de nedumeriri și înspre o circumspecție generală față de actul însuși al creației în acest atît de disputat domeniu al designului. În căutările sale, descoperind relația afectivă ce se poate (și trebuie să se poată !) stabili între om și obiect, între formă și semnificație, între concret și sugestie, Irina Aszalos a ocolit capcanele unei supertehnicizări de tip industrial, sau, dacă vreți, a interpretat și a valorificat, prin tehnologiile actuale, sansa de expresie a unor obiecte de factură aparent manufacturieră. Din această permanentă și atent controlată interacțiune dintre nou, ca operație tehnică în sine, și vechi, ca expresie plastică, a rezultat liedul de sticlă pe care l-am ascultat, cu emoție și încîntare, în sala Galateea.

VICTOR NIȚA

CAP LIMPEDE

● În timp ce în holurile de la Grădina Icoanei a Teatrului Bulandra se repetă „la masă" un spectacol pe versurile de dragoste ale lui Marin Sorescu, sus, pe scenă își corectează pașii Miriam Răducanu care pregătește un spectacol de mișcare și de coregrafie ce se vrea un spectacol de terapie în grup, un spectacol de emoție și de... respirație. În culisele acestei scene am revăzut-o cu bucuria pe Mariana Mihuț revenită după un lung repaos vocal total impus de otorinolaringologi ● Ion Besoiu a avut probleme grele în acest anotimp la teatrul pe care-l conduce : Ștefan Bănică e bolnav în urma unui atac de cord, Petrică Lupu și-a fracturat un picior, Tora Vasilescu a fost internată de urgență în spital. Octavian Cotescu a trăit cîteva bătăi de inimă extravagante într-una din zilele trecute și s-a aflat ieri la Fundeni „amenințînd" că își va relua activitatea pe scenă abia în toamnă. Prin urmare, teatrul rămîne în acest final de stagiune fără **Tartuffe** și **Cabala bigoților**, fără **Furtuna**, fără **Anecdote provinciale**, fără **Mobilă și durere**, fără... Am spus greșit „final de stagiune" pentru că, practic, stagiunea continuă în teatrele bucureștene atît pe scenă cît și în grădinile care au scene în aer liber ● Probleme are și Florian Pitiș (dar nu de sănătate, în această privință are sănătatea unui alergător de cursă lungă... cu tutun și cu nopți albe), ci de culise, din pricina spectacolelor sale maraton de pe scena de la Grădina Icoanei. Sînt spectatori — și cînd sînt spectatori rog să fiu bine înțeles că e vorba de **spectatori** — care nu văd cu ochi buni... și nu aud cu urechi bune un spectacol în dialog deschis și spontan cu publicul. Îi dorim lui Florian Pitiș, în continuare, succes cu spectacolele sale de poezie și muzică urmărite de săli pline și cu respirația tăiată de emoție ● La Teatrul Național am asistat la o repetiție generală cu **Harap Alb**, adaptare pentru scenă scrisă de unul dintre interpreții principali ai spectacolului, Radu Ițcuș, fost actor, o perioadă, la Teatrul Național din Cluj-Napoca unde nu a fost prețuit cum se cuvine. Amintim că Radu Ițcuș a debutat în teatru în regia unui mare pedagog, Alexandru Finți, în spectacolul **Idiotul**, dramatizare după Dostoievski. **Harap Alb** are atmosfera unei feerii moderne, are culoare, parfum și ritm, e plin de metafore și de umor. Se anunță prin urmare ca un spectacol de referință. Deocamdată se repetă în condiții de premieră în absența unuia dintre interpreți : Radu Gheorghe, plecat într-un turneu de muzică și pantomimă în Suedia. Așteptăm cu nerăbdare însă premiera cu **Harap Alb** și pentru că de la **Fata din Andros** și **În așteptarea lui Godot** regizorul Grigore Gonța nu a mai făcut dovada marilor sale calități și ambiții ● Alexandru Dabija repetă la Teatrul de Comedie **Doi tineri din Verona** de Shakespeare. Logica sa impecabilă, inteligența și fantezia se sînt de bun augur pentru destinele acestui spectacol. Și toate acestea într-un teatru care l-a convins pe Gheorghe Harag de la Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca, unul dintre cei mai mari regizori de teatru din țară, să pună în scenă cu actorii „din spatele postei" **Procesul** lui Suhovo Cobilin, devenit spectacol de referință al vieții noastre teatrale contemporane. Amintim că Alexandru Dabija este regizor al Teatrului tineretului din Piatra Neamț și că se află la cel de al doilea spectacol pus în scenă, în Capitală ● La opera din București se anunță o mare voce de tenor cum nu s-a mai descoperit în ultimii cincisprezece ani. Este vorba de Florin Georgescu, un tînăr în vîrstă de 25 de ani, absolvent al Conservatorului din București, cu o voce de calitate, fără probleme în toate registrele, cu un fizic agreabil pe scenă și cu aplomb. Deocamdată a debutat în **Rigoletto**, operă destul de grea pentru faza de cristalizare a glasului său. E necesar să fie îndrumat cu grijă, în roluri de mai mică dificultate la început, pentru a nu ne trezi cu încă un glas de anvergură fracturat înainte de vreme. În real progres, în spectaculos progres se află și fostul campion de tir, fostul student al Institutului de teatru și fostul cîntăreț al operetei Marcel Rosca, posesorul unei voci de bas cu profunde rezonanțe și cu un joc de scenă modern. Marcel Rosca a intrat treptat în marele repertoriu și cu seriozitatea sa „riscă" să devină unul din marii noștri cîntăreți de operă ● Tot la operă se repetă, în aceste zile, cu orchestra, baletul lui Mihail Jora, **Domoazela Mărluța** care va fi dirijat de Lucian Anca și pus în scenă de Vasile Marcu. Partitură extrem de grea care trebuie descifrată cu migală și răbdare dosi timpul pînă la premieră este scurt: 29 iunie ! **Domoazela Mărluța** ar fi, în sfîrșit, cea dintîi premieră veritabilă a acestei stagiuni pentru că opera **Carmen** nu poate fi considerată decît o reluare cu îmbunătățiri.

● Dacă trupelor de acrobați cît și dresorilor, mulți dintre ei veniți din

TEATRU

Două premiere la Teatrul Giulești

Arta de a conversa, pe scenă

Este un lucru bine știut că nici o carte de mare succes nu poate fi transpusă în film sau pe scenă fără a pierde ceva din tensiunea narațiunii. Din acest motiv am purces cu legitimă curiozitate spre Sala Majestic a Teatrului Giulești, unde zilele trecute a avut loc premiera oficială a piesei **Arta conversației**. Temeritatea adaptării, romanului scris de **Ileana Vulpescu** și-au asumat-o autoarea și **George Bănică**, actor cunoscut, care de-a lungul vremii și-a încercat puterile atît în dramatizări, cît și în montări regizorale. Fără îndoială faima romanului va chema spre casa de bilete un public numeros, care, fără tăgadă, va fi tentat să judece spectacolul după imaginea cărții.

Privind, deci, ultima premieră a Giuleștiului din acest punct de vedere s-ar putea afirma că o parte din frumusețea textului și a personajelor a fost pierdută pe drum. Dar noi căutăm să ne detașăm pe cît posibil de buchea cărții și să vedem spectacolul așa cum ne-a fost prezentat acum cîteva zile.

Atît cartea cît și piesa **Arta conversației** sînt foarte darnice cu partiturile sexului slab și foarte parcimonioase cu partiturile bărbaților. Dacă am fi tentați să dăm crezare romanului și piesei, nouă, bărbaților, nu ne mai rămîne decît să regretăm că sîntem bărbați. Noi putem fi de acord cu rolul ingrat care ne este afectat, dar am fi bucuroși dacă acest adevăr, în piesă ar ieși la iveală în urma unui dialog deopotrivă de sclipitor pentru ambele părți. Din păcate, replicile scăpărătoare aparțin femeilor. Din acest motiv credem că ar fi fost interesant de văzut acest spectacol sub bagheta regizorală a unei femei. Regizorul **Eugen Todoran**, lăsîndu-se prins de jocul propus de autori, a gîndit un spectacol oarecum trenant și, după părerea noastră, cu o distribuție mai puțin insolrată.

Rolul principal a fost încredințat foarte talentatei **Dorina Lazăr**, care din start nu dispune de datele fizice cerute de personaj și care probabil, l-au îngreunat apropierea eroinei, identificarea cu aceasta. Sînziana Hangan este o femeie inteligentă, cultă, tenace, răzbătătoare, care a traversat vicisitudinile hărăzite de viață, găsindu-și totdeauna un echilibru stabil. Din păcate, **Dorina Lazăr** nu a reușit să emane aceste calități și trăiri, să se confunde cu ele, de unde impresia că mimează forța interioară, stăpînirea de sine, slăbind astfel personalitatea eroinei. În final, din motivele arătate mai sus, Sînziana Hangan pare a accepta căsătoria ca un act de resemnare și nu de voință și deliberare. Dintre celelalte roluri feminine consemnăm cu vădită bucurie numele lui **Adriana Trandafir**, intrată de curînd în trupa giulești eană. Această foarte tînără actriță „aprinde becul" cînd apare pe scenă. Dispunînd de o mare sensibilitate, de o plastică aparte și de o deosebită știință de a trimite vorba în sală, **Adriana Trandafir** se anunță ca un autentic talent. Trebuie ferită de vulgarizări și, mai ales, de șablonizare.

După părerea noastră **Florin Zamfirescu**, dar mai ales **George Bănică** au apariții scenice stîngace, neconvingătoare. Finalul spectacolului este ratat și din cauza personajului interpretat de **George Bănică**: nici o clipă nu ne convinge că tot ce rostește este spus din inimă, cu patimă și dragoste. Singurul interpret care a înțeles exact rolul este **Vasile Ichim**, un actor mai vechi al trupei giulești ene, specializat în roluri episodice, de fiecare dată convingător și la locul lui, justificînd și în **Arta conversației** ritmul interior al personajului interpretat.

Eugen Ungureanu are farmec scenic, mai ales în prima parte. Din păcate, la ora marilor adevăruri, atunci cînd se cerea un plus de ardere interioară, interpretul lui Alexandru Bujor coboară ștacheta. Deocamdată atît.

DAN BÎRLĂDEANU

O posibilă radiografie a terorismului

Ceea ce și-a propus, în calitate de regizor, actorul **Mihail Stan**, prin cea mai recentă premieră a **Teatrului Giulești** (un triptic intitulat **Incidentul** și alcătuit din trei piese într-un act, **Incidentul**, de **Ezio d'Errico**, **Asasini de ocazie**, de **Aldo Nicolaj**, și **Carol**, de **Slavomir Mrožek**), poate fi considerat drept una din cele o mie de posibile radiografii ale flagelului numit terorism. Astfel, în prima piesă, **Tînărul** (foarte bine interpretat, ca ritm și neliniște, de **Mihai Verbițchi**, student la I.A.T.C.), după banala dar tragica altercație cu **Bătrînul** (din a cărui fișă caracteriologică **Traian Dănceanu** a extras atît notele unei nostalgice poezii, cît și problematica unei generații trecute prin două războaie mondiale, aducînd rolul la dimensiunile unei adevărate creații), poate deveni, așa cum va sugera, pe mai departe, întregul spectacol, un viitor posibil terorist. Această posibilă devenire este asigurată, ca să zicem așa, de inconștiența cu care cel de-al treilea personaj, Fata (interpretată bine, cu intuiție și nerv, de **Ana Trofin**) acoperă retragerea (a se citi fuga) unui om care a comis o crimă, fie ea și prin imprudență. Ajuns undeva, într-un bar, **Tînărul** va urmări o piesă televizată care, mai în glumă, mai în serios, atrage atenția asupra a ceea ce vrea să însemne terorismul în viața de toate zilele a unor oameni obișnuiți. Vom aprecia, firește, ideea regizorului și actorului **Mihail Stan** care, apelînd la imaginile filmate, cu acuratețe și talent, de **Ivor Birlădeanu**, a prezentat acest al doilea moment, **Asasini de ocazie**, în două ipostaze, ca spectacol de teatru propriu-zis, dar și ca emisiune tv. Numai că, din punctul nostru de vedere, ritmul, în această parte a spectacolului, scade. A nu se înțelege că aducem vreo acuză interpreților (**Maria Pătrașcu, Ileana Cernat** și **Mugur Arvunescu** — un trio care s-a remarcat printr-o abilă decupare psihologică) sau cineastului, sau regizorului, întrucît spectatorul are nevoie, fără doar și poate, de un moment de respiro, de înțelegere a faptului că, în chiar lumea care l-a declanșat, terorismul, deși a comis atîtea și atîtea crime, este încă privit ca un fel de joacă. Sigur că da, o joacă gravă, pe-alocuri foarte periculoasă, dar, la urma-urmelor, o joacă. Ajuns la acest punct al radiografiei, spectacolul conceput de **Mihail Stan** intră în linie dreaptă prin cel de-al treilea moment, **Carol**, prefațat de o secvență de legătură: doi teroriști încearcă să-l racoleze pe Tînărul care a urmărit, la televizor, **Asasini de ocazie**. Deci, cel mai important argument, privind dezbaterea asupra terorismului propusă de **Mihail Stan**, va fi conținut în **Carol**, piesă care, ca generozitate a textului, ca ritm, dar mai ales pentru felul în care pune degetul pe rană, se joacă cu cărțile pe față, ca să spunem așa. Cele trei personaje, **Oculistul (Nicolai Ivănescu)**, **Tînărul (Constantin Cojocaru)** și **Bătrînul (Mircea N. Crețu)**, din nou un trio care se impune printr-o unitate și, în același timp, diferențiere a mijloacelor de expresie, vor ilustra, pe de o parte, teama, pînă la nebunie, dar și pînă la lașitate, față de terorismul (a se citi neonazismul) care bîntuie lumea capitalistă contemporană, și, pe de altă parte, agresivitatea politico-socială a acestui veritabil flagel, remarcabil sintetizat în următoarea reeditată a unuia dintre eroi. Tînărul, de departe cel mai important personaj al întregului spectacol: „**Nu toți oamenii au nevoie de aer. Numai cei puternici. Aerul acesta trebuie cucerit. Pune mîna pe armă. Uită-te atent în jurul tău și ai să descoperi întotdeauna un dușman care-ți fură aerul cerînd libertate, egalitate și alte poveștI de astea. Îndeasă-i pumnul în gură. Calcă-l în picioare, dar lasă-i atît aer, încît să știe că depinde de tine**".

Acesta este, cu adevărat, vrea parcă să spună regizorul **Incidentului**, actorul **Mihail Stan**, terorismul. Sau, cel puțin, aceasta este una din cele o mie de posibile radiografii ale sale... Cu alte cuvinte, un reușit și necesar, care se impune prin acuratețea mijloacelor de expresie, spectacol eminamente politic, o dezbatere asupra unui acut fenomen contemporan care, în condițiile de criză ale lumii capitaliste, se manifestă cu o violență din ce în ce mai accentuată.

VICTOR NIȚA

Argument

Tristul destin al spectacolelor de... neuitat

Ce rămîne dintr-un spectacol? De cele mai multe ori amintirea. Orice spectacol e un contract cu efemerul. Orice spectacol e compus dintr-o avalanșă de momente unice, irepetabile, imposibil de reprodus decît printr-o trădare suavă a emoției princeps. Ce a rămas din **Troilus și Cresida** la Teatrul de Comedie, din **Regele Lear** la Teatrul Național, din **Nepotul lui Rameau** la Teatrul Bulandra, de pildă? Nimic altceva decît reverberații. Cine vrea astăzi să revadă aceste spectacole trebuie să se mulțumească doar cu amintirile altora, cu reproducerile unor martori sau cu unele comentarii din presă. Trist destin au operele de artă ale actorilor, regizorilor și scenografilor! Ei sînt supuși, aproape inevitabil, uitării. Pentru că operele lor nu se pot admira peste timp în galerii de artă și pentru că trăiesc printre oglinzile deformate și deformatoare ale altora. Nu facem parte din categoria acelora care trimit la albume și la reproduceri în loc să trimită la muzeu și la pinacotecă. Nu facem parte dintre aceia care preferă discul și înregistrarea în locul orelor de concert la Ateneu, în locul emoției vii a unei seri unice de muzică preclasică. Nu facem recomandarea de a urmări un spectacol de teatru pe micul ecran sau pe marele ecran cît vreme spectacolul se joacă încă la teatru. Dar sînt spectacole de referință care trebuie conservate cum sînt conservate monumentele de artă sau vestigiile trecutului. De ce să nu profităm de marile invenții ale secolului douăzeci și să imprimăm pe peliculă spectacolele reprezentative ale timpului nostru, ca să depunem mărturie în fața generațiilor care vin că am creat momente unice și de referință în arta spectacolului, nu numai la nivel național ci la nivel mondial? Ne gîndim că la această oră, în țară, se joacă spectacole care merită să fie înregistrate și păstrate într-o filmotecă a televiziunii, sau a Studioului «Sahia» ca document necesar care se constituie într-un anume punct de vedere asupra unor capodopere ale dramaturgiei universale. Și nu numai ale dramaturgiei. Pe cine trebuie să tragem la răspundere pentru această gravă eroare de decizie sau pentru această gravă și năucitoare neglijență? Ce se va întîmpla oare cu spectacole ca **Tartuffe** și **Cabala bigoților** la Teatrul Bulandra, cu **Richard al III-lea** la Teatrul Mic, cu **Generoasa fundație** la Teatrul Național, cu **Procesul** la Teatrul de Comedie, cu **Karamazovii** la Teatrul Nottara, cu **Woyzeck** la Teatrul Giulești și din nou cu **Scrisoarea pierdută** sau **Răceala** la Teatrul Bulandra, cu **Ordinatorul** sau **A cincea lebădă** la Teatrul Giulești, cu **A treia țeapă** la Teatrul Național? Vor avea oare aceste spectacole același destin cu **D'ale carnavalului** în viziunea lui Lucian Pintilie, cu **Leonce și Lena** în viziunea lui Liviu Ciulei, cu **Danton** în viziunea lui Horea Popescu sau cu **Hamlet** al lui Dinu Cernescu, spectacole ieșite din repertoriu în cel mai trist anonimat?

La operă se joacă **Hamlet** de multi ani, **Hamlet**-ul lui Pascal Bentoiu este una din capodoperele muzicii universale contemporane, în orice caz una din operele reprezentative pentru muzica acestui sfîrșit de secol douăzeci. Rar se întîmplă ca într-un spectacol de asemenea profunzime ca acela imaginat prin muzică de Pascal Bentoiu după versurile lui Shakespeare, să prindă contur scenic de asemenea valoare ca în regia lui George Teodorescu la Opera din București. Și totuși, marele public nu frecventează acest spectacol. La ultima reprezentație în sală se aflau aproximativ patruzeci de melomani. Trist destin de care se face vinovat atît serviciul de organizare a spectacolelor de la operă cît și presa care nu a reușit să atragă atenția în mod înțelept asupra valorii acestui spectacol. Pe de altă parte însă, e posibil ca pînă la această oră să nu existe nici o înregistrare pe disc a operei **Hamlet** cu distribuția actuală de la București? E posibil să nu fi fost filmat acest spectacol și impus pe plan mondial?

Sînt oameni de teatru, sînt actori, sînt regizori, scenografi, cîntăreți care dispar (într-un fel sau altul), dar al căror aport, la un moment dat, la arta spectacolului în România, este imposibil de trecut cu vederea, este imposibil de uitat. Cum vom putea face dovada peste timp că am avut mari actori, mari regizori, mari cîntăreți și mari scenografi dacă nu păstrăm spectacolele lor pentru fondul principal de sentimente și de cultură al generațiilor care vin după noi?

Cînd oamenii aplaudă minute în șir la sfîrșitul unui spectacol, dincolo de emoția și de entuziasmul prilejuit de actul interpretării și al creației se ghicește și regretul că nu pot păstra clipa aceea unică, irepetabilă a ceea ce au văzut și simțit. În fiecare cascadă de aplauze există și un sentiment de tristețe și de disperare în fața timpului care trece și duce cu sine clipele frumoase ale existenței noastre. De ce să nu păstrăm aceste clipe minunate dacă ne stă în putere și în destin?

ADRIAN DOHOTARU

CAP LIMPEDE

capitalele unor țări vecine și prietene, nu li se poate reproșa nimic — efortul și dăruirea acestora fiind cunoscute și recunoscute de toată lumea — nu același lucru se poate spune despre umorul prezentat de către comicii circului în spectacolul **„Incredibil dar adevărat"**. Siminică, vestitul clovn, este, de ce să n-o spunem, un cap de afiș și copiii îl așteaptă să apară cu șuficelul la gură. Numai că în acest spectacol Siminică nu mai este cel pe care îl cunoaștem. Aflăm, cu mare tristețe, chiar de la început, că unul alt comic i s-a îmbolnăvit nevasta, chipurile de somnambulism. Siminică nu crede și-i invită pe prietenul său la o țuică la „doi plămîni". Dar cînd să părăsească acena apare somnambula. Cu mîinile întinse îl îndepărtează pe cel care-i este soț și se îndreaptă spre Siminică. Întîi îi ia portofelul și dispare. Apoi, se reîntoarce și îi ia „Costumul de friptură". Dar tînăra îmbrăcată într-o sumară cămășuță de noapte nu se mulțumește numai cu atît: îi scoate lui Siminică și bretelele și îi ia și pantalonii. Siminică rămîne în niște superbe izmenuțe care au, lateral, garofițe roșii. Și lumea rîde sau plînge, nu ne-am dat prea bine seama, în timp ce soțul îi aduce lui Siminică la cunoștință că a doua zi îi va restitui ceea ce i-a fost luat — fiindcă dacă, acum, tînăra soție este deranjată cu un singur cuvînt, ea moare. Dar, culmea, femeia apare din nou. De data aceasta îl ia chiar pe Siminică. Soțul este înștiințat că Siminică îi va da înapoi soția a doua zi. În altă scenetă, înțelegem noi, tot pentru copii, Siminică trebuie să ascundă o rață. În disperare de cauză o introduce (unde credeți?) în pantaloni de unde își scoate ciocul din cînd în cînd. Și distracția ține cîteva minute... Cam aceasta-i genul de glume care se practică în ultimul spectacol la circul bucureștean. Bănculețe vulgare, de gang, care, fără nici un fel de exagerare, nu fac nici un serviciu umorului fără să mai vorbim de educația copiilor. Baletul este și el sub orice critică. În locul unor balerine profesioniste au apărut niște fetițe, în tot felul de costumașe, care se mișcă și ele cum pot prin fața spectatorilor. Foarte slabă și prezentarea. Cei doi prezentatori fac improvizații fără haz, gust și fără pricepere. Așa că, pînă una alta, „Incredibil dar adevărat", ultimul spectacol de la circul bucureștean nu mai este al copiilor... Dar nici al celor mari.

● Mi-a fost dat să văd în casa unui prieten două ciudate afișe. Erau scrise pe un fel de hîrtie, dar nu era hîrtie, sau pe un fel de pînză, asemănătoare mătăsii, dar nu era nici pînză, nici mătase. Era un fel de material plastic. Cu o lățime de aproximativ 20 de centimetri și cu o înălțime de aproximativ 65—70 de centimetri, respectivele afișe aveau, la capete, două bețișoare cărora li se spune baghete. Afișele erau, în fapt, un fel de ziceri. Mai exact spus, cu litere oarecum atrăgătoare, prin grafia lor, respectivele afișe afirmau că „Trebuie să fii soni ca să dai atîția bani pe un Sony" și, de-această dată apelînd la o limbă străină, „Le temps fait passer l'amour, l'amour fait passer le temps". Cumpărate de la Galeriile Fondului plastic de pe Bulevardul Magheru, aceste formidabile afișe, după părerea noastră stupide, au costat, fiecare în parte, 150 de lei. „Le-am cumpărat, mi-a zis prietenul, pe care-l știam totuși om subțire, pentru că erau... ultimele". În ceea ce ne privește, sperăm să fi fost, într-adevăr, ultimele. ● În Piața Unirii, pe o suprafață de jumătate de hectar, cîteva tone de ceramică. Frumoasă, utilă. Dar, la numai cîțiva metri de-această veritabilă comoară, cîteva tarabe care vînd șerpi de plastic, brățări din același material, dar în culori țipătoare, schelețI (!), portofele cu portrete de sportivi și artiste (!) etc. Dar oare nu sîntem noi, cei care tot scriem și ne împotrivim acestui comerț aprobat de cine știe cine, naivi și ridicoli aidoma umoriștilor care, acum 10 ani, n-aveau alte personaje de criticat decît frizerii, icraliștii, țiteiștii etc.?

● Locuitorii orașului Zalău așteptau, cu nerăbdare și cu bileteie cumpărate din timp în buzunar, spectacolul Ansamblului folcloric „Mezeșul", programat pentru 31 mai. Firește, în primul rînd pentru reîntîlnirea cu artiștii acestei faimoase formații, dar și pentru îmbucurătoarea listă a invitaților — actori ai teatrelor din Capitală. Capul de afiș — Marin Moraru. Iată însă că în locul lui, spectatorii au fost întîmpinați cu un afiș politicos, din care aflau că Marin Moraru nu va fi prezent la această întîlnire din motive „de ordin profesional" (oare spectacolul cu pricina să nu fi fost un „motiv de ordin profesional" suficient de puternic?!). Mai aflau și că, la cerere, dezamăgiților li se restituie contravaloarea biletelor. Maramureșenii sînt însă oameni „țapeni" și nu se... dezamăgesc cu una cu două: nimeni n-a restituit biletele! Vajnică lecție de pedagogie artistică și de fair play! Așa-i, stimate (și, cum se vede, îndrăgite) Marin Moraru?

Rubrică realizată de ADRIAN DOHOTARU, SORIN FOTOLACHE și TANIA RADU

SĂ FIE PACE ÎN LUME!

În fața statuii lui Iancu, cintecele istoriei

Înainte de a părăsi Tg. Mureș n-am putut să nu trecem pe la statuia lui Avram Iancu. Nu am mers din obligație, ci fiindcă așa ne-a dictat conștiința. Oriunde am fi în țară vom cinsti memoria eroilor neamului, memoria lui Avram Iancu, martir universal, cu atît mai mult în locurile unde prin inspirația conducerii partidului și prin grija oamenilor figura lui este reprezentată evestru. Și în parcul din centrul municipiului Tg. Mureș, Avram Iancu se află la loc de cinste.

În fața statuii, înconjurați de mii de oameni de toate virstele, și români și maghiari, am cîntat cîntece din vremea lui Iancu și închinate lui, cîntece ale vremii noastre. Dragostea mureșenilor pentru cîntecele de țară, față de istorie, ne-a înfiorat pînă la lacrimi. Idealul lui Avram Iancu este un ideal pentru care merită să lupți, merită să trăiești. „Trăiască în lumina acestui ideal / Românii și maghiarii împreună / Ardeal". Așa cîntam la poalele Munteliui Iancu, împreună cu mii de oameni uniți în jurul statuii.

De la statuie pînă la hotel unde eram cazați, tinerii ne-au condus strigînd „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Ardealul, Moldova și Țara Românească". Două ore care au cutremurat Mureșul atît de drag nouă. Mureșul fraternității și armoniei.

Păcat că nici o mărturie filmată nu rămîne despre aceste scene unice și irepetabile.

DUCU BERTZI ■

Sub cerul liber, un spectacol comparabil cu unul realizat sub orice cupolă europeană

Localitatea : **Toplița, data 8 iunie 1983, în aer liber, orele 16.**
Durata : **6 ore.**
Număr de spectatori : **6 000.**
Noutăți : **La Toplița a cîntat Carmen Antal, o tînără solistă de muzică populară deosebit de înzestrată, cu timbrul vocii cald, plăcut, catifelat.**
Atmosfera : **Și la propriu și la figurat vere la încput, spui — electrizantă. O manifestare exemplară în toate datele ei.**
Calitatea spectacolului : **Notabilă în primul, excelentă în al doilea.**
Aportul organizatorilor: **Primarul Teodor Bendris a fost și de data asta la înălțime El înțelege să lupte nemijlocit pe baricadele actului cultural și educațional, nu să stea în expectativă și să dea sfaturi din culise, cum din păcate se mai întîmplă Chiar dacă nu au o sală de cultură pe măsură, cupola cerului liber a devenit la Toplița o sală cu cea mai fină acustică, înconjurată cu munți și păduri. Iar publicul, cu brațele ridicate spre cer, cîntînd frenetic.**

Oraș al Călimanilor, Toplița este așezat într-un cadru natural deosebit de pitoresc, nepereche.

Profesorul Ilie Sandru, redactor la ziarul „Informația Harghitei", salută în termeni cît se poate de măgulitori cenaclul și pe conducătorul său. Promisiunea din iarna anului curent, iată, a fost onorată prompt și competent. El ne spune că în noaptea de 6 spre 7 iunie a.c. a nins în munții mărginași, iar la Toplița mercurul termometrului a coborît la 0 grade Celsius. A brumat puternic, iar livezile și grădinile au fost afectate, roadele dijmuite. Sub spectrul unui frig celuitor și al unei aprilii a debutat însuși cenaclul nostru. Ca, apoi, atmosfera să se încălzească la „infrarosu". De reținut că Toplița este și o zonă de interferență folclorică — se simte asta inclusiv în folclor ! Urbea leagă nord-estul Ardcalului cu Bucovina. Adrian Păunescu a găsit cu cale să afirme că dangătul istoric al clopotului de la Putna n-avea cum să răzbubuie și să reverbereze pînă-n Transilvania, decît trecînd prin Toplița ! Strașnică interferență. Adecvată metaforă. În acest sens vorbind, desigur, cîntecele de sorginte populară („Cîntec de oameni", interpretat de Vali Sterian, Cîntecele mamuresene în interpretarea lui Ștefan Hrușcă și Ducu Bertzi , „Căciula" cu Vali Gerea, ca și „Foaie verde spic de pîine" și „Balada Ianculuiu" în excelenta interpretare a localnicei Antal Carmen) au găsit toplițenii pregătiți, cum se spune, ca la ei acasă. La cîntecele patriotice și de nuanță istorică, reacția era de asemeni de așteptat : una promptă, exactă, tulburătoare. Aș vrea să adaug că inclusiv muzica tinără, muzica rock, hard rock, blues-ul s-au bucurat de o reală și competentă primire în rîndul toplițenilor.

Adrian Ilie cu „Aceasta-i întrebarea" a realizat cea mai bună prestație a sa. Formația „Voltaj" a fost realmente în mare formă. Alex. Zărnescu, omul cit un munte, nu a întrebat și avertizat, totodată, în cîteva limbi de circulație : **„Viața noastră unde e ? / Viața noastră ce-și face cu ea ?"** Tînărul maghiar Majay Gyozö cîntă cu însuflețire tinerească **„Iubesc, am curaj și mă tem".** Ionel Văduva a excelat la orgă. Ion Dumitrescu din formația IRIS, ne dovedește că este un baterist de excepție. Trupa de umor „Mesaj" (Șorban Chiosan, Popescu Lache, Ștefan Richard) ne-a bine dispus pe parcursul întregii seri. Și după.

Cînd l-am văzut pe cei 6 000 de topliteni cîntînd cu drag și cu pasiune, ca în marile centre urbane, unde predomină elevii și studenții, mi-am zis că alegerea Topliței ca punct de popas și punct nodal și de cultură este mai mult decît justificată. Vorbește, prin glasul lui Adrian Păunescu, despre unitatea națională și **sensul major al unității noastre naționale.** Temeinicește un dram de conștiință vibrindă. Lucrează spre folosul omului și al omului din om. Plămădește și promovează arta și cultura și valoarea. Solidarizează oamenii, energiile lor, în folosul înalt al binelui, păcii, frăției, etern umanului și frumosului universal. S.a.m.d. foarte succint, cam acesta este rostul și rodul Cenaclului Flacăra

Totul a devenit fascinant abia după victoria României asupra Suediei

Localitatea : **Piatra Neamț, data 9 iunie 1983, stadionul Ceahlău, orele 16.**
Număr de spectatori : **15 000.**
Durata spectacolului : **7 ore și 7 minute.**
Noutăți : **La Piatra Neamț a cîștigat „poeme răzlețe" Ioana Proca, iar Rodica Ștefănescu Ciapă, din Iași, o fetiță de 5 ani și 4 luni, a recitat impecabil „Luceafărul" lui Mihai Eminescu.**
Atmosfera : **Dominată de o căldură persistentă în prima parte. După o pauză binevenită, pentru vizionarea meciului România — Suedia (menționăm că s-au montat aparate TV inclusiv pe stadion), atmosfera devine fascinantă. Se cîntă și se recită pentru victorie. Este primul stadion din țară unde s-a cîntat și s-a aplaudat frenetic victoria tricolorilor noștri împotriva cochipierilor lui Sirăm-berg la Stockholm.**
Calitatea spectacolului : **Modestă în primul, excelentă în al doilea. De reținut că s-au susținut alte două spectacole ad-hoc, unul la un liceu din municipiu, iar al doilea în fața hotelului unde au fost găzduiți membrii cenaclului. S-a adunat atîta lume la un loc, încît membrii cenaclului s-au văzut nevoiți să se despartă de cei din Piatra Neamț, cum se spune, cîntînd.**
Aportul organizatorilor : **De la bun la foarte bun. Fără probleme deosebite. Atît factorii de resort de la nivelul municipiului Piatra Neamț, cît și cei de la nivelul județului Neamț s-au implicat cu toles în crearea unor condiții corespunzătoare pentru o bună prestație a cenaclului nostru. Mulțumim pe această cale conducerii organizației de partid a județului Neamț, tovarășei prim-secretar Maria Gheorghe, un om cu deosebite calități care s-a ocupat cu energie și tandrețe de organizarea cenaclului, oferindu-i un cadru ideal de manifestare. Totală recunoștința noastră organizatorilor uteciști, tuturor aceiora care s-au preocupat de buna reușită organizatorică a spectacolelor desfășurate pe teritoriul județului Neamț.**

9 iunie 1983. Orele 16. Stadionul Ceahlău. După un frig năprasnic la Toplița, iată-ne pe o vreme de caniculă la Piatra Neamț. Dealtminteri, căldura și-a pus amprenta și asupra primului spectacol. Se cîntă pentru „speranța pozitivă" a României în meciul cu Suedia și parcă publicul ieșise din amorțeală. Dintre trei variante de spectacol se optează pentru cea mai generoasă. La orele 19 și 15 minute se întrerupe spectacolul, pentru a fi reluat la orele 22 și 15 minute. Adrian Păunescu e întrebat ce pronostic dă pentru meci. El răspunde : România bate astă seară Suedia. Unii rid în hohote. Și într-adevăr, la Piatra Neamț totul a devenit fascinant abia după victoria clară (unii zic tactică, eu l-aș zice de talent pentru că unde există talent poate exista și tactică, reciproca e nulă) a românilor asupra suedezilor lui Strömberg. Din cele mai apropiate și din cele mai depărtate cartiere ale orașului (Dărmănești, Mărăței I, II, III, Dacia, Făgetului, Precista, totuși, ce nume neinspirate ale unora dintre cartiere), tinerii s-au înapoiat la spectacol și au cîntat. Cu părinții și rude, cu tot alaiul ! Stadionul număra peste 15 000 de suflete. Victoria de la Stockholm a dinamitat spiritele. Se spun cuvinte despre valori și cu deosebire despre valorile tinere. Astăzi România înseamnă mult în fotbalul european și nu datorită unei conjuncturi.

În interpretarea lui Mihail Stan, „Mistrețul cu colți de argint", de Ștefan Aug. Doinaș, cap de serie al baladei culte românești, dă manifestului caracter de meditație. La miezul nopții, cu luminile stinse, se recită „Rugă pentru părinți", de Adrian Păunescu. Ard în noapte doar luminițele ochilor și ici, colo, cîte-o flăcăie. De la dragostea de părinți începe totul, inclusiv dragostea de neam și de țară.

Din nou istoria „contactează" cu prezentul. Sînt 159 de ani de la nașterea lui Avram Iancu, acest erou între eroi al poporului nostru și martir universal. În conștiința neamului el nu a trecut în neființă, ci doar a plecat puțin : „Domnilor, vorbiți înainte, eu mă duc în munți să fac revoluție"... Un alt medalion al serii a fost semnat de Gîlî Ionița care, avînd treburi familiale urgente, a și părăsit spectacolul. Între timp, propune la **„Congresul mondial al firii"** un tulburător mesaj : **„Să ne iubim".** Pentru că iubirea ne face mai tandri și mai buni. Mai umani. Căci bine spunea Marin Preda. „Unde dragoste nu e, nimic nu e..."

Alte prezențe notabile ale serii. Ioana Proca recită cîteva poeme răzlețe". Rodica Ștefănescu Ciapă, o fetiță de 5 ani și 4 luni, recită impecabil „Luceafărul" lui Eminescu, așa cum nu știu cîți absolvenți de liceu știu s-o facă la ora asta. Ea recită și franțuzește și dansează șlagăre ale vremii. Ce mai, un drac de fată !

Asudar, emisiunea radiofonică de joi seara **„Valori ale muzicii tinere"** a fost ascultată nu pe unde, ci pe viu ! Cu un privilegiu nehănuit ! Emisiunea a durat mai bine de 7 ore ! Deci, trei emisiuni radiofonice puse cap la cap : date prin tele-radio-simpatie pentru cei din Piatra Neamț.

Roman, așa cum a fost

Localitatea : **Roman, data 10 iunie 1983, Stadionul municipal, orele 15.**
Număr de spectatori : **15 000**
Durata spectacolului : **6 ore și 5 minute.**
Noutăți : **Debutează în cenaclu tinerii romașcani Luminița Nădejde, Iacovită Daniela, Emil Mărtinaș, Zaicu Iuliana, Norel Maghiuc, Iulian Teslaru, Valentin Murariu. Așadar, mulți oameni de talent la Roman.**
Atmosfera: **Deplorabilă la debutul spectacolului. Lumea se încălzește și, treptat-treptat, spectacolul intră pe făgașul său normal. Devine remarcabil.**
Calitatea spectacolului : **De la medie la bună. Cu momente excepționale. Cerul înnourat și plumburiu, ploaia care amenința să se dezlănțuie — și care chiar s-a dezlănțuit, — în fine, ploaia mărunță, rece și persistentă au drămuit valoarea spectacolului. Totuși oamenii au învins prin forța lor interioară !**
Aportul organizatorilor : **Foarte bun.**

Ne îndreptam cu autocarul spre Roman și urma să coborîm tot mai mult în sudul țării. Pe traseul celor cîteva mii de km am văzut oameni trebăluind la mucile cimpului. Am văzut oameni la prășitul porumbului (îndeobște femei) ; am văzut bărbați la adunatul fînului din prima coasă ; am văzut mătăhăloasele de combine îmburdind din lanurile de orz. Grea și aspră munca de țăran, dar eu nu vă spun un lucru nou acum. Pe moment m-a încercat un sentiment de jenă : iată, ei lucrează din greu, iar noi tăifăsuim! Să fie așa? După o săptămînă încheiată de turneu mi-am dat seama cît de mult greșeam. În cenaclu se muncește 10—14 ore pe zi. Se doarme puțin. Dar, oare, artistul nu adună și el, cumva, „fînul" de dinăuntrul oamenilor ?! Așa am înțeles poezia „Actorul", în rostirea lui Adrian Păunescu. Dacă simți din cînd în cînd o rupere de sine, un fel de instrăinare, nu e întîmplător. În fond, cît de iubit sau cît de urît este artistul? Munca artistului adevărat nu este cu nimic mai ușoară ca munca țăranului ori a muncitorului.

La Roman, ca și în alte părți, ploaia avea să ne însoțească în finalul acesta de turneu. S-au și ivit mari probleme. Cu stațiile de amplificare. Cu instalațiile electrice. Cu instrumentele de percutie. Pe strunele chitarei electrice, în loc să „zbucnească" sonuri melodioase, țîșneau scîntei electrice și curent de 220 V. În atari condițiuni, este și normal că greul spectacolului să cadă pe umerii și pe instrumentiștii, cît și echipa tehnică. Romașcanii, în schimb, au rămas locului. Trupele IRIS, VOLTAJ, PRO MUSICA, FLAPO, precum și Compania de sunet a lui Vali Sterian au dus cărăbușul greului acestui spectacol, dacă mă pot exprima așa. Eroii serii au fost Ion Dumitrescu, Ionel Văduva, Adrian Ilie, Ilie Stepan, Grigore Bujor Hariga, Dietrich Krauser, Vasile Dolga și alții. Un gest de mulțumire, din acest drepturghi de pagină dactilografiată, se cuvine și echipei tehnice formate din Costel Ionescu, Cristian Nemuc ș.a.

Desigur, au fost și cîteva momentechele ale serii. Cînd s-a cîntat la orgă **„Sonata lunii"**, stadionul întreg s-a transformat în templu. S-a căutat și s-a dat o șansă păcii, prin cîntec! Să fie durabilă! Stadionul se transformase, metaforic vorbind, într-o pasăre cu două aripi uriașe.

Iată, s-a făcut ora 2 din noapte. Oamenii se risipesc pe la case lor. Popasul nostru a fost scurt la Roman. Mîine, în jurul prînzului, vom pleca spre Galațiul mult așteptat. Kilometri și kilometri și peste 5 ore de drum latuitor.

Galațiul — campion absolut al Cenaclului Flacăra

Localitatea : **Galați 11 iunie 1983, Stadionul municipal, orele 19.**
Durata spectacolului : **8 ore și 25 de minute, adică, incredibil dar adevărat, 505 minute !**
Număr de spectatori : **Record. 30 000.**
Noutăți : **La Galați au făcut o bună impresie în cenaclu tinerii gălățeni Marian Corjos (umor de bună calitate), grupul folk „Adelaida" (Carmelia Gheorghiță, Zaharia Nica). De asemenea, a făcut senzație grupul local „Akropolis" (compus din tinerii greci Carcalis Ianis, Alexander Machedon, precum și Tudor Gabriel).**
Atmosfera : **Dintre cele mai incinse din cîte mi-a fost dat să văd vreodată pe un stadion (inclusiv la meciuri). Deși afară plouă, cum se spune, ca-n lirica lui Bacovia, publicul gălățean a participat prob și competent la recepțiarea muzicii tinere și a poeziei, ba chiar s-a implicat serios în spectacol, cîntînd fulminant de la un capăt la altul al său. A devenit un receptacol, dar și un emițător fidel. Repertoriul cenaclului este cunoscut exact la Galați și asta face participarea publicului activă. Dinamică. Exactă. Un public de nota 100, ce mai, chiar dacă notele se dau numai pînă la 10, cu sfeluțe. (În privința sfeluțelor, să le acordăm gălățenilor de 70 ori cîte 7, deoarece le merită din plin.)**
Calitatea spectacolului : **De la excelent în sus. Nu găsesc comparații pe măsură.**
Aportul organizatorilor: **Întru totul excepțional. Mulțumim pe această cale organizatorilor. Mulțumim factorilor de ordine.**

Se cuvine să adurem, neîntîrziat, mulțumirile noastre fierbinți organelor de partid județene și municipale, pentru felul vădit și emoționant în care s-au implicat în sprijinul nemijlocit al manifestării de la Galați. Felicitări, Galați ! Incontestabil, devenit campion absolut al Cenaclului Flacăra pe toată perioada de la înființarea sa și pînă azi cînd, iată, curînd își va sărbători 10 ani de ființare !

După ce devenise campion de primăvară al Cenaclului Flacăra — Galațiul nu numai că și-a păstrat „trofeul", dar l-a sporit în calitate. Carate ale calității, dragă cititorule, intimității. Drept să spun n-am mai văzut niciodată așa ceva. Peste 30 000 de oameni au participat pentru prima oară în viața lor, parcă la chiar nunta vieții lor ! Nu știu dacă a fost întru totul superbă. Care a fost întru totul de referință. Manifestarea de la Galați nici nu are termeni de comparație. În acest sens, cu atît mai mult regretăm absența televiziunii, care, deși și-a anunțat prezența, a binevoit să și-o anuleze ! Actorul Mihail Stan, om umblat în lume, a spus la un moment dat : „Am colindat Europa și lumea în lung și-n lat. Ceea ce s-a întîmplat la Galați, nu are seamăn. A fost un spectacol grandios, cum n-am văzut niciunde în lume", a conchis Mihail Stan.

Iar pentru ca paharul bunelor să fie plin ochi, la Galați, în noaptea de 11 iunie s-au „produs". În cenaclu, cîțiva tineri gălățeni deosebit de înzestrați. Grupul „Adelaida" a mai cîntat în Cenaclul Flacăra. De asemenea, cu umor de bună calitate a fost prezent și Marian Corjos. Au debutat însă sub cele mai fericite auspicii și cu o notă maximă, grupul „Akropolis", format din tinerii greci Ianis Carcalis, Alexandru Machedon prenume și Tudor Gabriel. Grup excepțional. Eu îmi fac intrarea definitivă în Cenaclul Flacăra cu cîteva cîntece grecești. Spectacolul crește nu oricum, ci de la excepțional în sus ! Ultimitor cum gălățenii cunosteau aproape integral repertoriul cenaclului. La Galați se află cel mai bun public al său. Niciodată însă, pe stadionul din Galați n-a fost o astfel de mare vibrînd de oameni ! Mulțimea care se afla în cîntare și într-o armonioasă legănare era desprinsă, parcă, dintr-o pînză de Van Gogh. O parte a cerului lumii s-a coborît la Galați. Televiziunea a pierdut un mare și inegalabil spectacol.

În mare formă și în mare vervă, cu verbul său incandescent, incendiar, poetul Adrian Păunescu a „hipnotizat", pur și simplu, mulțimea. A creat cîteva momente de excepție asupra cărora vom stărui. Primul a fost privitor la folclor și la nocturne sale în lumea contemporană. Nevoia de ritual a poporului nostru tine de însăși structura poporului nostru, de tradiția sănătoasă a sa. Un alt moment înalt, distinct, a fost acordat Domnului nostru poete limbă și grai, Mai Marele EMINESCU MIHAI. De la Eminescu s-a trecut la arta greacă (Eminescu însuși era familiarizat cu nimeni altul în vremea sa cu arta antichității și cu literatura acesteia). Asupra artei grecești a stăruit îndelung. Un cîntec grecesc a provocat tot cerul și cerul se înzina cu acesta și plîngea tocmai de ala, din cîntec, adică.

Toți dirijuitorii culturii noastre ar trebui invitați la Galați, într-un schimb folositor de experiență. Publicul adecvat „fenomenului Flacăra" abia alci se poate „detecta" în toată plenitudinea și frumusețea sa. În toată măreția sa. Aici, la Galați, pe malul Dunării. Acești oameni au dat, realmente, tot ce au putut. Acești oameni au fost inițiați cu cinteeli, dar și cu perspectiva. Lupta lor pentru mai bine țării și al lor personal înseamnă o luptă cu rost, cu ideal. Căci nici o luptă adevărată nu se poate da fără un ideal anume.

A fost o seară de excepție pentru gălățeni, pentru noi înșine. Spectacolul cu numărul 1 000 (nu pronosticăm, dar bănuim) credem că se va desfășura tot la Galați ! Gălățenii o merită cu prisosință. Poate că atunci se va deplasa, în sfîrșit, și televiziunea la fața locului. Să ne trăiești Galați ! Bravo, Galați ! Campion fără drept de apel. Oraș-reședință al Cenaclului Flacăra. Oraș-emblematic al manifestărilor Flacăra.

Deci, pe curînd, sau rămas bun, sau la adio, București?...

Localitatea : **București, 12 iunie 1983, Arenele Romane, orele 19.**
Durata : **6 ore și 15 minute.**
Număr de spectatori : **5 000**
Noutăți : **Salutăm în mod deosebit prezența lui Mircea Lucescu, antrenorul echipei naționale de fotbal a României, în mijlocul membrilor componenți ai Cenaclului Flacăra și al publicului bucureștean. El nu a uitat că Flacăra și Cenaclul Flacăra au crezut în el și la necaz. De asemenea, un invitat de onoare al serii a fost mult prețuitul Nicolae Florei, prim solist al Operei Române din București.**
Atmosfera spectacolului : **Deplorabilă și chiar suburbană (prin fluierăturile și fogăiala unora) — asta în prima parte. Spectacolul avea să se încheie, totuși, într-o notă de sus pe partitura prețiozităților și al momentelor excelente realizate în găzduitoarele arene construite în stil roman.**
Calitatea spectacolului : **Mediocră. Au existat însă și „oaze" de spectacol de mare clasă. Un astfel de moment a „provocat" Nicolae Florei, cîntînd** [illegible] **cîntecele de neam și de țară au electrizat realmente tinerimea bucureșteană. prezentă. (Cam eterogenă, ce-i drept o drept.)**
Aportul organizatorilor : **Bun. Nu s-au ivit probleme deosebite. O aparentă familiaritate între membrii componenți ai unor formații și unii tineri din „arenă" au procurat ruperi de ritm în spectacol și atmosferă fluctuantă. În astfel de condițiuni, este și greu de anticipat cînd anume își va mai desfășura Cenaclul Flacăra un nou spectacol la București. Adrian Păunescu spunea că niciodată.**

DORIN SĂLĂJAN ■

Ați citit cronicile cu numerele : 972. 973. 974. 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982. 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990. 991.

Programul cenaclului Flacăra

Cenaclul Flacăra se pregătește de un nou turneu. Acesta urmează să înceapă luni, 20 iunie, în județul Sibiu, în care membrii cenaclului vor susține manifestări timp de o săptămînă. De luni, 27 iunie, pînă luni, 4 iulie, cenaclul va răspunde solicitărilor primite din partea iubitorilor de muzică și poezie din județele Timiș, Arad, Alba și Brașov.

Orice alte propuneri vor putea fi luate în considerație în funcție de posibilitățile concrete ale cenaclului.

Toate spectacolele de seară vor începe la ora 19.

GALA 1000 ÎN DATE SINTETICE

— Gala 1 000 s-a desfășurat între 11 aprilie și 12 iunie, turneul cuprinzînd 91 de manifestări, de la 901 la 991. Deci mai sînt 9 spectacole pînă la cifra 1 000.

— Numărul spectatorilor prezenți la manifestările noastre în această perioadă a fost de 481 200. După acest turneu, numărul spectatorilor cenaclului se parcurs-sul celor aproape 10 ani de existență se ridică la 2 836 200 !

— În cele 63 de zile, numărul orelor de spectacol s-a ridicat la 365 de ore și 12 minute, ceea ce înseamnă o medie de 5 ore și 47 de minute pe zi și 4 ore pentru fiecare manifestare.

— Cel mai lung spectacol din acest turneu și din ultimii ani, cel de la Buzău : 8 ore și 45 de minute.

— Cel mai scurt spectacol : **40 de minute la Slobozia, în 26 mai, în prezența a 8 000 de spectatori, pe furtună.**

— Cel mai bun spectacol : **cel de la Galați din 11 iunie, desfășurat timp de 8 ore și 25 de minute, din care peste 6 ore pe ploaie. Gălățiul, campion de primăvară datorită spectacolului din 25 mai, tinde să devină și campion de vară.**

— Recordul de audiență, tot la **Galați**, tot în 11 iunie, 30 000 de spectatori. Gălățiul deține și recordul de participare de-a lungul întregului turneu cu 55 000 de spectatori în 2 zile, urmat de Craiova cu 45 000 în 4 zile și Iași 40 000 în 4 zile.

— Cel mai cald, mai intim spectacol, la Satu-Mare.

— Cele mai grele 48 de ore, între 10 iunie, orele 19, la Roman, și 12 iunie, orele 19, la București : 15 ore de spectacol, 450 de km străbătuți.

— Cea mai lungă zi, 17 mai, la Iași, cu 12 ore și 40 de minute de spectacol.

— Recordul de decibeli, 72, din care reținem grupul gălățean „Adelaida", Grupul elujean constituit din Anca Ranga și Loredana Romănu, Rodica Ciapă Ștefănescu, grupul „Acropolis" din Galați.

— Au revenit în cenaclu : Vali Sterian și Compania de sunet, Voltaj, Ion și Gelu Chiriac, Nicolae Florei.

— Spectacolele au avut loc în 20 de județe, în 40 de localități. Drumurile cenaclului au trecut însă pe teritoriul a 33 de județe, însumînd 6 000 km.

— Membrii cenaclului au prezentat publicului 8 cîntece noi : Nu te mai gîndi (Bob Dylan) și „Te cine crezi-ți" (Ducu Bertzi) interpretate de Ducu Bertzi, „Veniți cu noi" și „A mai trecut o zi" (Flapo), „Curcubeul" și „Poarta de foc" (Pro Musica), „Cocluzii" cu Vali Sterian, „Vis" (Voltaj). Trupele rock ale cenaclului au fost cele mai productive decît interpreții de muzică folk.

— În spectacolele acestui turneu s-au cîntat și recitat versuri de : Mihai Eminescu, W. Shakespeare, S. Esenin, Evghheni Evtușenko, Józef Attila, Mallasz Jozsef, Jtschak Katsenelson, George Bacovia, Lucian Blaga, George Coșbuc, Ion Minulescu, Alecu Matcevici, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Alexandru Andrițoiu, Nichita Stănescu, Dumitru Popescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Romulus Vulpescu, Virgil Carianopol, Gheorghe Pituț, Constanța Buzea, Miroea Micu, Ioan Alexandru, Ioana Proca, Dan Verona, Ion Nicolescu, Doina Sălăjan, Paul Tutungiu, George Damian, Ion Gheorghe Pricop, Marian Odangiu, Gheorghe Azap, Adrian Păunescu.

— Componența maximală a cenaclului în această perioadă : Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru, Gil Ionită, Ducu Bertzi, Mihaela Popescu, Valeriu Pentișoră, Arun Domokoș, Tatiana Filipoiu, Magdaleva Finna, Sorina Feher (Bocuț), Eugen Baboi și Marius Bațu (Poesis), Costas Cazacostas, Mnjay Győző, Nicolae Cenan, Vali Gerea, Constantin Dragomir, grupul Iris (Florin Ochescu, Ion Olicanu, Mihai Popescu, Ion Dumitrescu, Sanda Lăcătușu), grupul Voltaj (Adrian Ilie, Gabi Nacu, Doru Borobeică, Nicolae Dinescu și Cristian Minculescu), grupul Pro Musica (Ilie Stepan, Grigore Bujor Hariga, Dietrich Krauser și Vasile Dolga), grupul Flapo condus de Alexandru Zărnescu și în componența Ionuț Văduva, Jery Schwartz și Romeo Beianu, Camelia Genoveanu, Valeriu Sterian și Compania de sunet cu : Florin Porumb, Mihai Teleagă, Iulian Constantinescu, grupul satiric Mesaj (Lucian Popescu, Șerban Chiosan, Ștefan Richard, Dan Covelianu, Mircea Năstase), actorul Mihail Stan, grupul gălățean „Adelaida", Andrei Păunescu, Octavian Bud, Emilian Onciu, Traian Păcuraru Cătălin Condurache, Anca Ranga și Loredana Romănu, Lucian Perța, Gheorghe Cotruș și Grigore Prodan, Rodica Ciapă Ștefănescu, Nicolae Florei, Ion și Gelu Chiriac, Mircea Bolan.

DUCU BERTZI ■

20 000 de oameni, pe ploaie, îmbrățișează muzica și poezia. C[illegible] alteeva și-ar mai putea dori Mariana, Cultura ? !

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

MARIA BANUȘ:

(Urmare din pag. 13)

mită revărsare a vieții, să aibă antenele sensibile la întregul climat social și politic. Toate trăiam, așa cum se știe. Nici Europa, nici România nu erau în acel moment niște bucăți înșirate, în care să poți, ca Sapho, să-ți cânți patimile personale la nesfârșit. Amenințările care planau asupra țării, asupra fiecărei familii, trăiam-o și noi, dar altfel fierbinte, ai poeziei adolescentine.

— Când vă priveați fotografiile din acei ani îmi dau seama că ați fost foarte frumoasă. Așa erați ?

— Eu nu mă socoteam frumoasă. Dimpotrivă, aveam tot soiul de complexe.

— De superioritate ?

— O, nu, dimpotrivă, de inferioritate.

— De ce ?

— N-aș vrea să răspund la această întrebare. Poate că acești factori care par negativi au și aspectul lor pozitiv, au latura de compensare a nemulțumirii, pentru că nu mă refer numai la fizic. Erau stări de complexare, de nemulțumire legate de mine, de ambianța în care trăiam. Asta ducea la nevoia compensării și sublimării în artă. Arta se naște și din insatisfacții, mai ales din insatisfacții. Acestea, trecute prin filtrul spiritului, pot duce la revoltă. Marele ei DA se naște dintr-un NU fundamental. N-aș vrea să fiu înțeleasă greșit. În NU-ul acesta, al copilăriei, al adolescenței există și sentimentul afirmativ, marele DA al extazului de a fi. Și cred că, de-a lungul vieții, creația se naște tocmai din dialectica aceasta a lui DA și NU, a fenomenelor de aderență la ceea ce iubim, sau ne subjugă și de respingere a ceea ce vrem să dispară din viața noastră sau din cea socială.

— Ați trăit sub amenințare, „sub camuflaj". Cum se poate rezista la presiunea istoriei ?

— Se poate rezista în multe feluri. Ar însemna să spun prea multe truisme deodată. În momentul de față și având bruma de experiență pe care o am, aș spune că artistul se cuvine, s-ar cuveni în modul cel mai eficace, să reziste prin artă sa. Nu din egoism, nu din inștiate, ci dintr-o conștiință înaltă și adecvată la mențirea și la posibilitățile artei, literaturii, de a răspunde presiunilor istorice. Interesează însă mai puțin cum am rezistat eu și în ce măsură am ținut seama de aceste considerații, care sînt ale vîrstei mele de azi.

— Să înțeleg că vă descoperiți vreo vinovăție ?

— Iubite George Arion, să terminăm cu verdictele vinovat-nevinovat. Am participat sau am asistat mai de departe la prea multe procese de acest soi, care desconsiderau specificul artei și specificul psihologiei creatorului de artă, pentru ca să ne mai îngăduim azi să spunem despre cutare că ar fi fost vinovat pentru că nu s-ar fi sincronizat cu ceea ce îi se părea unora că erau comandamentele momentului. Libertate creației !

— Într-adevăr, se pot povesti și întîmplări amuzante, așa cum făceau tinerii nobili din DECAMERONUL, în timp ce ciuma făcea ravagii printre semenii lor. Dar arta poate adopta și o atitudine contrară, poate să nu-și întoarcă fața de la fenomenele care îi amenință pe oameni.

— Fiecare avem un destin și istoria literară va fi cea care va spune în ultimă sau penultimă instanță al cui destin a fost mai fericit pentru valoarea înfăptuirilor lui artistice și al cui destin a plătit un tribut prea greu frămîntărilor epocii sale și presiunilor uriașe care s-au abătut asupra lui.

— Ce v-a deranjat cel mai mult din tot ce s-a înfăptuit împotriva omului în anii pe care i-ați trăit ?

— Umilirea omului.

— Mi-ați răspuns instantaneu.

— Am spus-o spontan. A fost primul cuvînt care mi-a venit pe buze. Secolul nostru a excelat cu un atroce rafinament în a chinui umanitatea sub diverse forme, începînd de la schingiuirile fizice, pînă la acea umilire la care m-am referit înainte. Am putea întocmi nesfîrșite liste de cazne fizice, psihice și morale la care bietul om sub vremi a fost supus în vremurile pe care le-a trăit.

— Din viața dumneavoastră a suferit vreodată cineva ?

— Eu sper că nu. Dacă îmi pot face niște reproșuri — și mi le fac — e că multe lucruri nu le-am înțeles în profunzime. Le-am înțeles și interpretat greșit sub presiunea unor influențe și spălări ale creierului care se făceau zi de zi și în proporții de masă în rîndul artiștilor. Sau îmi reproșez că nu m-am bătut întotdeauna să ajung pentru restabilirea adevăratelor valori atunci cînd orizontul meu spiritual începuse să se clarifice, să iasă din cețurile prin care trecuse mai ales la începutul „obsedantului deceniu". Dar îmi permit să-ți pun și eu o întrebare : ai dumneata cunoștință de vreo faptă de-a mea care ar fi putut să ducă la răul cuiva?

— Nu.

— M-am ferit întotdeauna să fac rău vreunui coleg de-al meu și, în măsura în care m-am priceput, am încercat prin diverse articole să ajut la promovarea unor scriitori despre care credeam că merită atenția cititorilor în mai mare măsură. E clar totuși, bine știut că nu poți să trăiești, fără a împrăștia în jurul tău și bucurii și suferințe.

— Încă din tinerețe ați năzuit la o nouă lume. Cum s-a realizat contactul cu ea ?

— Au fost mai multe etape ale acestui impact. În primul rînd, imediat după 23 August 1944, a fost un moment de romantism revoluționar, în care impactul a fost mai puțin dureros și mai degrabă euforic, exultant, eliberarea de sub fascism și de sub dictatura antonesciană, mari reforme, proiecte, visuri, așteptări. După ea a urmat o perioadă mai complexă, în care, paralel cu realizări importante, au avut loc, așa cum prea bine se știe, multe deformări de la ceea ce credeam noi, cei care fuseserăm de stînga și comuniști încă din tinerețe, că va fi societatea socialistă. Au avut loc cunoscutele evenimente, în cursul cărora s-au pierdut fără sens mulți oameni. Și asta nu în toiul unor ciocniri revoluționare, care, cît de cît, să le fi putut justifica. Perioadă deci în care impactul la care te refereai a fost dureros, trăirile incîlcite. Ceea ce nu înseamnă că eu personal cunoșteam și înțelegeam foarte bine tot ceea ce se petrecea în jurul meu. Multora din aceste valuri tulburi, negre, care ajungeau pînă la mine, căutam să le dau o explicație printr-o falsă înțeleasă noțiune, aceea a necesității istorice, revoluționare. Ei bine, nu erau necesare. Azi, din fericire, aceste evenimente sînt de domeniul trecutului.

— V-ați făurit destinul exact așa cum ați vrut ?

— Sigur că nu trăim între pure esențe și că nimic nu este simplu, univoc, nu are o cauză unică. Sînt snopi de cauze, cel mai mărunt act al nostru este efectul a multiple cauze. Cu atît mai mult cînd luăm în considerare ansamblul, ceea ce de la o anumită vîrstă se cheamă destin. Între aceste multiple cauze cred că un rol mare îl joacă și propria noastră ființă, ca să nu spun vorba pretențioasă : personalitate. Și dacă destinul meu este către amurgul lui, un destin discret de umbră, de refugiu, de reculegere — tărîșoi pentru a nu rosti vorba necorespunzătoare într-un totul de „lăsare în umbră" — acest sfîrșit de destin mi se datorează în bună parte mie însămi.

— Să înțeleg că nu vă mai interesează ce se petrece cu semenii dumneavoastră ?

— Nicidecum. Dovadă că am resimțit că există o anumită îndepărtare între oameni. Nu e vorba de răceală — ar însemna să deformez adevărul. Îndepărtare — iată cuvîntul. Ce tristețe !

— Cum v-ați dat seama de acest lucru?

— De-atîtea ori am constatat — la cunoscuți sau chiar la necunoscuți — gesturi de căldură, spontane — dar ele sînt rare. Și nu oamenii sînt de vină. Iată, un fapt care vorbește multe : s-a dus genul epistolar. Oamenii nu-și mai scriu. Cînd își scriu, își scriu scurt, convențional, informațional. Sînt copleșiți de probleme care apasă pe fiecare. Rămîne loc puțin pentru celălalt. Și totuși, ca o floare miraculoasă care răsare într-un pustiu, trăiește floarea prieteniei. Dar mai chiuită, mai puțin învoalbă, pentru că o udăm mai rar la rădăcină. Lucrul acesta se reflectă mai tare în viața literară. De multe ori, există și frumoasa prietenie adevărată, dar multe dintre asemenea prietenii sînt afectate sau născute din nevoia de a simți alături cotul celuilalt în cîmpul literar, transformat în cîmp de bătălie. Ceea ce, în fond, nu are nimic comun cu adevărata prietenie. Sigur, să fim realiști, în spiritul moraliștilor francezi : chiar și în cea mai pură prietenie, există un interes reciproc. Dar de altă natură. Dă-mi voie să-ți spun că întrebările dumitale m-au surprins. Nu pot să spun dacă plăcut sau nu, dar m-au surprins.

— De ce ?

— Credeam că o să mă-ntrebi despre literatură, despre felul în care scriu, despre preferințele literare, despre felul în care văd literatura noastră de azi...

— Chiar. Cum o vedeți ?

— De o mare vitalitate. Fără orgoliu patriotard trebuie spus că este la cel mai bun nivel pe plan mondial. Din păcate, vai, granițele limbilor... Și nu numai asta, ci și propriile greșeli în materie de propagandă literară în străinătate.

— Sînteți fericită, Maria Banuș ?

— Știu că „există țigani fericiți", de cînd am văzut filmul iugoslav, dar, în afara acestui film, n-am mai avut ocazia să întîlnesc oameni de acest fel. Dacă există asemenea excepții, nu mă prenumăr printre ele. Fericirea este ca și starea de poezie : o străfulgerare, la cel mai înalt voltaj, de o durată extrem de scurtă. Vine pe negîndite și se duce. Nu cred că se poate vorbi de fericire ca stare permanentă. Ar fi potrivnic condiției umane. S-ar transforma în cele din urmă în perfectă imbecilitate. Omul știe că moare : cum poate fi fericit ?

ȘTEFAN BĂNICĂ:

(Urmare din pag. 13)

Pintilie, Valeriu Grama... Vă mărturisesc ceva : Pintilie, pe vremea liceului, era în afara problemelor de teatru. Atracția lui se numea literatură. În liceu am făcut un Rică Venturiano, mai mult din joacă decît din pasiune. Nimeni dintre noi nu avea microbul teatrului.

— Oare am auzit bine ? Chiar și Pintilie era dezinteresat de fascinația Thaliei ?

— Aflați de la Ștefan Bănică, colegul lui, că așa-i realitatea. De multe ori, în singurătatea mea, stau și mă gîndesc : oare cînd l-a apărut lui Pintilie pasiunea și cum și-a descoperit talentul pentru teatru ? Vă rog să rețineți că atunci cînd am părăsit trupa giulești pentru a veni la Bulandra, unul dintre motive se numea Lucian Pintilie.

— Ajungem noi la Giulești imediat. Dar spuneți-mi mai întîi cum ați ajuns la institut ?

— Cînd se apropia bacalaureatul, au început în familie, frămîntările. Tata zicea să mă fac avocat, admirînd la mine logoreea și aplombul în discuție. Mama, care urmărea toate emisiunile de radio unde eram prezent, nu conteneа să se laude în toată mahalaua cu fiul ei, zicea, deci, să mă fac actor. Mai susținea biata mama mea că, de vreme ce eram distribuit alături de mari nume, înseamnă că am talent. Eu, sărmanul de mine, spuneam două-trei replici și mama mă și vedea, cel puțin, de valoarea lui Birlic. Destinul meu în teatru se numește Radu Beligan. Parcă a fost ieri : am imprimat ceva la radio. La plecare, Beligan m-a poftit în mașină fără să șoptească ceva. Am coborît direct la secretariatul institutului unde, peremptoriu, i-a zis secretarei : „Înscrie-l". Am rămas perplex și am zis : nu, Beligan, tăcut, m-a luat de mînă, m-a condus spre una din clasele goale, și, așa, din senin, mi-a tras două palme. Apoi, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, mi-a ordonat : Acum mergi de te-nscrie. Știu eu de ce. Am intrat din primul foc, devenind elevul marelui Finți.

— Zilele trecute l-am luat un interviu lui Rauțchi, care mi-a mărturisit că, la institut, a existat un singur profesor adevărat : Alexandra Finți. Spuneți-mi, ca fost elev, în ce-au constat marile lui calități de profesor ?

— Se apropia de fiecare student cu răbdare și înțelegere. Pretindea tuturora după posibilități, se ocupa de noi diferențiat, de așa manieră încît în final toți să fim aduși la același numitor. Cînd ne urmărea evoluțiile participa alături de noi și se bucura deopotrivă. De la el am deprins etalonul meseriei pe care îl voi respecta toată viața : măsură și fixare. A fost un mare meșter.

— După mine sînteți un actor complet. Faceți comedie, cîntați, dansați, și ați avut succes, în urmă cu ani, chiar și în dramă. Vă țin minte în VICTIMELE DATORIEI, alături de Gina Patrichi și Virgil Ogășanu. Această pluralitate v-a conferit statut de vedetă, numele lui Bănică fiind pînă acum cîțiva ani succes sigur de casă. Ce mai, steaua Bănică străluce puternic în constelația actoricească. De cîțiva ani, am impresia că un con de umbră înecarcă să vă-nvăluie. Care e starea vedetei în această situație ?

— Proastă. Nu uitați că de 7 ani, la Bulandra, n-am avut nici o premieră. Colac peste pupăză, filmul mă ocolește, iar la revistă, nu fortuit, am renunțat.

— Să luăm situațiile pe rînd : ați plecat de la Giulești, cu toate că acolo ați cunoscut un mare triumf, aveați publicul lui Bănică, piese montate pentru Bănică, aplauze pentru Bănică. Iată, prima piesă pe care o jucați după ce v-ați însănătoșit se numește „...ESCU", deci tot cu trupa din Giulești vă faceți reintrarea pe marea arenă a teatrului bucureștean. Spuneți-mi cu mîna pe inimă : oare n-ați greșit părăsind trupa giulețeană ?

— Plecarea mea n-a fost întîmplătoare, ci deliberată. Atunci, la Bulandra, erau două nume celebre : Ciulei și Pintilie. Și vreau să văd actorul care ar refuza să joace sub o asemenea firmă.

— Cum de n-ați făcut filme ?

— Am jucat două-trei roluri și atîta tot.

— Foarte puțin.

— Părerea mea sinceră este că în cinematografie se petrec lucruri înfiorătoare : prea multe bisericuțe, prea multe subterane, prea mare dezinteres pentru artă. Cine știe să străbată subteranele poate ajunge pe generic. Cine nu, nu. Apoi, mai cred că regizorii nu prea vin pe la teatru, de unde și autoalstribuirea. De, ei au plinea și cuțitul. Nu am nimic cu neprofesioniștii, dar doresc să nu se uite că actorul este actor cu meserie cu tot. Prea mult amatorism în unele producții cinematografice.

— La televiziune de ce nu apăreți ?

— Mă întreb și eu : a fost o vreme cînd eram foarte solicitat. Se pare că interesul pentru mine a scăzut. Ce mi se oferă nu mă interesează. Eu înțeleg să cînt, dar într-un cuplet de bună calitate. Dacă numai aș cînta, înseamnă că m-aș contrazice. Muzica ușoară își are profesioniștii ei. Să-și facă mereu !

— De ce nu mai jucați revistă, de ce nu mai faceți comedie ?

— Pentru că atît una cît și cealaltă nu se mai scriu. Sînt genuri majore, amice, care cer să fie scrise cu talent și curaj. Umorul nu se poate cartela. Cine crede acest lucru se înșală. În materie de umor avem o foarte mare tradiție. Acum sînt încercări timide. Societatea noastră, ca orice societate, antrenează după sine și bune și rele. Satira și umorul, pentru a fi crezute, trebuie să atace și problemele majore. Cheineru, frizerii și bișnițarii nu mai prezintă nici un interes pentru un textier care se respectă. Dacă nu avem texte de bună calitate, eu zic să ne întoarcem la trecut. După mine, marele Mușatescu poate ține afișul cîteva stațiuni. Dar mai sînt și alții. Nu trebuie eu să vi-l amintesc. Dați-mi o „revistă de altădată" și merg singur să cer un rol.

— De-a lungul anilor au apărut foarte multe cupluri, care erau apreciate de marele public. Aproape toate s-au destrămat. Este o mai veche frămîntare a mea, care, probabil, cîndva, va prinde contur. Am o întrebare pentru Ștefan Bănică; de ce nu mai face cuplu cu Steia Popescu ?

— Ne-am întîlnit acum 14 ani la televiziune și vreau să cred că am făcut un lucru foarte bun. Remarca dumneavoastră este foarte judicioasă. Din păcate, cuplurile de succes nu prea rezistă vremii. După cum se știe, pentru a fi alcătuit, un cuplu are niște legi ale lui (una din ele cere ca partenerii să fie de valoare apropiată). Și acum începe greul : actor mare, personalitate mare, pretenții pe măsură, capricii așijderea. Ce mai, două sărbii nu pot încăpea într-o singură teacă. Și, cum este firesc, totul începe de la un fapt minor. Așa a fost și cu noi. Să încerc să reconstitui faptele...

— Vă întrerup : nu intră în practica revistei noastre asemenea indiscreții ; ceea ce doresc să vă sublinieze este că un cuplu ca al dumneavoastră este foarte greu de refăcut, pentru că atît unul cît și celălalt erau deopotrivă ridicători și frîngători. Iată, Steia Popescu, și-a refăcut cuplul împreună cu Arșinel, care, așa cum am mai scris, nu este un simplu cavaler servant, ci un partener egal. Dumneavoastră, deocamdată, ați rămas Ștefan Bănică. Dac-aș fi regizor și v-aș ruga să jucați alături de Steia Popescu m-ați refuza ?

— Doamne ferește ! Steia e o mare artistă, o artistă infailibilă, alături de care e o plăcere să joci. Dar nu sînt pentru refacerea cuplului.

— Dacă înțeleg bine, această hotărîre nu a fost luată vizavi de Steia Popescu. Dar pentru că amîndoi slujiți teatrul rămînește și pentru că acesta să cîștige, aș fi tentat să vă propun niște nume de actori și de actrițe cu care, poate, v-ar surîde să faceți un cuplu. În felul acesta, există perspectiva de a avea două cupluri valoroase.

— Vai de mine ! Dacă n-aș ști cine sînteți, v-aș bănui de amatorism ! Nu vedeți că stagiunea de vară a teatrului de revistă a fost deschisă cu două vechituri ? De unde atîtea texte ? Dă, Doamne, cuplete pentru Steia și partenerul ei, și eu, Ștefan Bănică, mă voi declara fericit. Am hotărît să rămîn cu spectatorii mei, pe care am datoria să-i recîștig.

— Nu vreau să vă necăjesc ; dar dacă aș pleca de la dumneavoastră fără întrebarea următoare, m-ar mustra conștiința : dacă vă spun că vă pîndește manierismul, vă supărați pe mine ?

— Nicidecum. Și eu îmi dau seama de acest lucru, dar vinovatul trebuie căutat dincolo de scenă, acolo unde stă regizorul. Și trebuie să repet ceea ce spuneam la-nceput, că în primul rînd pentru Ciulei și Pintilie am venit la Bulandra. Manierismele, automatismele, regizorul trebuie să ți le corecteze, căci un mare regizor, pe lîngă idei devastatoare, trebuie să aibă și un ochi neiertător. Acei actori care au avut șansa să lucreze sub bagheta unor mari regizori, sînt niște oameni fericiți. Nu pot uita pe Peter Brook, care după ce-a văzut un spectacol al lui Pintilie a îngenuncheat, l-a sărutat cu evlavie mîna, declarînd că este fericit să cunoască și să vadă un spectacol făcut de un fantastic artist.

— Noua generație de regizori nu vă spune nimic ?

— Terminarea institutului nu poate fi egală cu aruncarea absolventului în groapa cu lei. În meseria de regizor este nevoie de ucenicie. Din păcate, lipsa uceniciei se simte. Să vă dau un exemplu : înainte de-a mă-mbolnăvi s-a făcut distribuția la un spectacol de Bulgakov. Era, într-adevăr, o distribuție gîndită cu talent. Din diferite motive, regizorul nu a mai pus în scenă piesa și-a fost chemat în locul său un tînăr absolvent, care din pustiu a anulat vechea distribuție, „elaborînd" una nouă. Cînd am văzut cum a fost gîndită noua distribuție, am cerut să fiu scos din rol. La anii mei nu-mi pot permite orice. Prea mult diletantism, care, din păcate, se resimte și în emisiunile de televiziune. Cer să mi se respecte meseria și vocația.

— Cînd vorbiți de actorii de altădată, le ziceți meșteri și nu maeștri.

— Meșterul este cel ce a învățat o meserie, dar poate învăța și pe alții. Or, actoria este în primul rînd meserie. Așa am auzit că îi se spunea pe vremuri, așa le zic și eu azi.

— Dintre toți „monștrii sacri" de altădată, vă puteți opri la un singur nume ?

— Toma Caragiu. Marele actor, inegalabilul om, bunul meu prieten. Un asemenea talent se naște o dată pe secol. În plus, era de o inegalabilă modestie. De pe vremea doamnei Bulandra, în teatru există o lege nescrisă : în turneu, vedeta doarme singură. El bine, din clipa cînd ne-am cunoscut, Tomiță niciodată n-a dormit singur. Am împărțit împreună totul, și la bine, și la rău.

— Actorul profesionist ține sala în mînă. Știe exact pe ce replică se rîde. S-a întîmplat vreodată lui Ștefan Bănică să nu primească aplauze atunci cînd le-aștepta ?

— Mai încape vorbă ? Joci un spectacol de 200 de ori, totul merge perfect, iar a 201-a oară se întîmplă ceva : sala nu răspunde. Nu poate fi stare mai înfiorătoare ca aceasta. Nu dormi noaptea, cauți să afli greșeala. În mod normal, la următorul spectacol, totul trebuie să intre în ritmul așteptărilor. De data aceasta emoțiile sînt mai puternice decît la premieră.

— Cei ce scriu umor sînt îndeobște oameni triști. Cei care răspîndesc veselia de pe scenă au totdeauna zîmbetul pe buze. Deci, vă cer să istorisiți o întîmplare nostimă.

— Jucam „...Escu, aveam drept „partener" un cîine pe care Jorj Voicu îl ținea în brațe. Nu știu din ce motive „interpretul" a fost schimbat. S-a adus altul, am repetat, totul era bine. Seara — spectacol. În scenă — eu, Jorj Voicu și Astra Dan. Totul părea perfect. Dar cînd încep să dau replica, pechinezul începe să latre de mama focului. Disperat, mă apropii de Voicu și-i șoptesc: lasă-l pe mine ! Și-l arunc în culise. Al dracului, animalul se-ntoarce în scenă, dar știți cum, exact la granița dintre noi și culise, și pune-te pe lătrat ! Disperare ! Cei din culise nu-l puteau ajunge fără a fi văzuți de sală, cu toate că-l tentau cu tot felul de bunătăți. Iar noi nu puteam continua. Din situație comică, devenise tragicomică !

— Este cazul să plec. Aveți nevoie de odihnă. Ce roi vă doriți ?

— Din dragoste pentru marele Tomiță, aș dori să-ncerc marea lui creație din Opera de trei parale: Mackie Șișul. Dacă s-ar adeveri dorința mea, în fiecare seară, înainte de a intra în scenă, aș aprinde o luminare drept mărturie a admirației și dragostei pe care i le port.

atelier literar

a G. Dumitrescu

Avram Cuzman : Început promițător : „Reciprocitate", „Olărit", „Iată-ne", „Elytis". (Grafia dv. nu permite, însă, o lectură sută la sută certă ; reveniți, deci, cu texte dactilografiate).

Tabion T. Tabir : Versurile sînt mai degrabă un soi de făcătură livrescă, neinsuflețită, lipsită de freamăt și sugestie. Proza, ceva mai vie, rămîne, totuși, și ea performantă de stil, și ca problematică, undeva la marginea banalității.

Anca I : Pagini inegale, de început, care par să anunțe, totuși, o posibilă vocație („Primăvară". „Mai bine"). Să vedem, în continuare.

D. Cheșcu : Vizibile semne lirice, în pagini încă tulburi, zgrunțuroase, pline de neglijențe disarmonii, impropriități (ex : „vor pleca călări, „pute a lapte de mamă" ? I... etc.). Mai bine, în „Clar de lună", „Cîntec de primăvară", „Teiul", „Copilul", „Planeta kaki" (care are ceva suflu și densitate, în ciuda lungimilor oratorice). Sînt de așteptat lucruri și mai bune, pe măsură ce expresia va căpăta mai multă siguranță și exigență artistică.

Const. Boac : Versificări cuminți, relativ curate din care nu lipsesc naivități și stîngăcii, dar nici unele plăpînde, incipiente semne de lirism („Apelul de seară", „Sonet de primăvară" — dar de ce sonet ?...)

Popescu : Sînteți un om inteligent — desigur că ați înțeles (ori ați intuit) implicațiile restrictive (fireste, pentru orizontul de manifestare al acelui prezumtiv talent) ale lui **desi**, sensul de speranță al lui **deocamdată** etc. Dar, desigur, plăcerea (ușor circotașă) a replicii polemice... Ceea ce ne-ați trimis acum, însă, e dezamăgitor, pășind de „galop" oratoric, uscate, inerte, fără reverberație, etc. „Baladă" versifică modest, construcțios (și naiv !) niște simpliste locuri comune ale propagandei jurnaliere. „Cinemathecul" e un proces verbal arid, pedestru (și, dealtfel, lacunar). Ceva mai bine, la început, în „Disco", dar finalul e expeditiv și... împrumutat... (Data viitoare, semnați-vă explicit, cu o ișcălitură mai personală, care să poată fi reprodusă în chenarul alăturat).

A. Valoni : O serie de lucruri demne de interes : „Explozie", „Primul gînd", „Frig", „Privire", „În spiritul", „Fard". Pe undeva, însă, o vagă insinuare a „seriei" și plafonării, pe undeva, întîrzierea unui pas decisiv al ieșirii depline, definitive din amatorism.

Lenuța R. : Ne-au lipsit vestile dv. Din ce ne-ați trimis, mai bună ni s-a părut „Porțile", care arată un oarecare progres (dar și cealaltă are unele calități). Sperăm să biruiți cît de curînd necazurile și vă așteptăm, fireste, în continuare.

Nicu Albu : Nu sînt noutăți. „Întreruperi" începe bine, dar finalul rămîne suspendat. „În doi peri", neajungînd la o expresie concludentă. În ce privește observațiile dv. atît de ritoase, e de remarcat că această rubrică e solicitată, în general, de oameni care vor să-și verifice căutările lor printr-o părere „din afară", de care se simt uneori ajutați, într-un fel sau în altul. Dv însă, avînd niște păreri atît de categoric și definitiv formate despre ceea ce scrieți, încît vi se zbîrlește orgoliul la cea mai ușoară aderare critică, n-ar mai fi cazul să ne trimiteți desăvîrșitele și intangibilele opere personale !...

Klara Reiz : Confirmări imbucurătoare, mai ales în „Vizită" și intrucîtva în „Curbă". „Educație" („Foccre", greoaie, nebuloasă). Comunicați-ne semnătura definitivă — dacă e cumva alta decît ceă de-aici.

Grizzly, Doștana M., Mirela Sandu, Ion Avaj Amar, Dumitrescu Alina-R. : Sînt unele semne bune ; merită să stăruiți.

Parsec, Lucian Roman, N. Crucerii, C. Obreja, G. Barbayanis, Fl. Cojocaru, Const. Radu, N. Giurgama, Alex. Botea, Emilia Simion, Dan Brădeț, R. Cîmpan, Violeta Negril, Zina Minul, Margan Ion, Daiana Mitrică, Lucia Butcaru, Marlena Popa, Claudia David, V. Silvamar, Elena Rodos, Irina Grigore, Rux, Pietraru, Camelia Velican, Floriana Moldovan, Luly-boy, Dan Titiu, Ică Nereanu, Noemi T. Marin, Maria Chertic (e prea devreme pentru un roman !), **Cornelion Berton, C. Ionescu-Focșani, Mircea Cărbunaru, Adriana Ifrim, Corina Alexandru, Horia Țăru, Nelu Deremia, Dinu Andrei, M. Oct. Ioana, D. Mistreanu, Cristian Stolea, E. Muscel, Ioan Tohan** (partial indescifrabil), **Paul Cristi, Mihai Petre V. Georgescu** (vi s-a răspuns de mai multe ori în acest loc și în același sens), **Dumitru Cojan, Preda Nicolae (București), V. I. Ploiești, Polli, Mihail Drăgan, V.-S. Ghican, M. Cîmpeneanca, Karina Mares, C. U. Liță, S. Remetean, Manuel Țican, C. Papaduc, Avram Văsui, M. Mirescu, Lepădat, Ionel Someșanu, Stefania Voiculescu, I. Nichifor Ban, I. Sibianu — Constanța, Mircea G., Marcel Lucaciu** (pastișe bacoviene !), **V. Timofte :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

FRENOLOGIE

Craniul acesta —
zise meditativ profesorul
acest craniu arată ca un om
care se îndoiește de sine ;
priviți-i atent bolta frontală
și veți vedea cu siguranță cutele
Priviți acum acest craniu de tînără fată :
se observă foarte ușor gropițele
făcute în obraji cînd rîde ;
era fără îndoială frumoasă și
citea „Torente".
Acest craniu arată un adolescent
purtîndu-și cu melancolie coșurile.
El iubea — acesta se observă
studiind peșterile ochilor ;
după alte cîteva amănunte, se deduc
însușiri lesne de remarcat,
dar, ca un „x" într-o ecuație rămîne
„necunoscută", o gaură în frunte...

Florentin Gheorghiu

CRONICARUL

Cronicarul trece ca un tăvălug
peste timp,
peste jocul de șah al regelui,
răsturnîndu-l,

peste scena cu piesa neterminată,
peste muzeul furat,
peste biblioteca arsă,
peste arena însîngerată.
„Aduceți o targă",
și Cronicarul era pe aproape,
un valet al plictisului
ci rege-al îndoielii...

Maria Badea

SE ÎNDREAPTĂ VREMEA

Mai rămîn cîteva nopți
în coliba pescarului
Îi strig mării
nepricepute
îi lași pe oameni
cu mîinile goale
pe femei fără somn !
Dar copiii sînt îngeri
postesc îndelung ca Dumnezeu.

Doar umbre sînt în casa de lut
Timpul se strică
și nu mai sînt lemne
și nimic pentru mîine...

Un pește
cum nu s-a mai văzut
desenau
cei doi pui de pescar
lîngă vatră...

Dan Calie

DIMINEAȚĂ

Aceste două
pahare florentine —
alături — un șfeșnic de argint, puțin
cam strîmb,
cu restul luminării
ce mi-a vegheat
alaltăieri,
trecerea de pragul
acelei vîrste
de care mi-a fost frică.
Configurație irepetabilă
de cașnice obiecte...

Cînd nu mai ești,
rămîi printre obiecte —
și nu mă-ndur să plec, înspre amiază,
vegheată sînt de duhul casnic
ce s-a instăpînit printre lucruri,
atinse toate de privirea ta.
Deschid dulapul —
buza aurită
a cești vechi (de la bunica)
vorbește tot de tine ;
sonata comentată
de Edwin Fisher,
atmosfera
în care persistă
pedala unui acord
uitat...
Inelul
cu piatră verde,
care-ți plăcea,
lăsat pe masă,
ca un zălog de întoarcere.
Și încă o țigară
stinsă la jumătate —
tot un zălog
că nimic nu arde
pînă la capăt...

Virginia Soare

ÎMI APRIND VIAȚA

Îmi aprind viața țigară de la țigară
învățînd hărți cu hîrtoape oceane
marile fluvii de muzică neagră
și meciul secolului și munții
nebuniei aurifere și
te iubesc Maria ploaia își lipește
sinii de geam
televiziunea celestă îmi transmite
viața în direct mă încuro
printre miracole și vești proaste
escaladez zidurile iadului
și cred că frica e o șansă
ca și speranța
patefonul se învîrte în gol
singurătatea mea prinde mușchi.

Lucian Codrin Mănăilescu

AL. CĂPRARIU

MANIFEST

Cred
în dreptul fiecărula dintre noi
de a nu judeca pe nimeni
cîtă vreme,
nemilos,
nu s-a judecat pe el însuși.

Cred
în dreptul fiecărula dintre noi
la fericire,
cîtă vreme fericirea mea
nu s-a preschimbat în
nefericirea
celorlalți.

Cred
în dreptul meu
de a nu fi făcut fericit
cu forța.

Dreptul meu descinde
din dreptul firesc al tuturora
de a rosti cu simplitate
adevărul

Și,
iată,
l-am rostit.

ANTICHITATE

Cu ființa despicată
între
legea întunericului
și întunericul legii,
satrapul
visează la desăvîrșirea istoriei
cioplindu-și propria-i statuie,
în vreme ce poporul
mănîncă pîine din aurul grîului,
după ce a botezat cu sfîntă sudoare
asprimea pămîntului,
mănîncă, simplu, ceapa,
împreună cu brînza de oaie
topind în cerul gurii
lacrimile de smoală ale măslinilor
dormitînd sub voluptăți solare
și bea sîngele viței de vie —
pentru a face în liniște
copii dolofani și fericiți
visînd la tîmpii
cînd nu vor mai fi satrapi.
Se spune că,
din aceste două simple motive
Plutarh ar fi scris :
„Vieți paralele",
cărți care și astăzi,
nu fără rost,
se mai găsesc în biblioteci —
și chiar se mai citesc.

CAFE „LES DEUX MAGOTS"

La „Deux Magots" nu-i nimeni
să inspire
un gînd subtil, un vers țesut subțire.
Dar orga-i sfîntă-n Saint Germain des
Prés.

Et après ?
Mais après ?

Bînd o cafea și aprinzînd un Kent
simți timpul cum devoră viața lent.
Și orga cîntă-n Saint Germain de Prés.
Et après ?
Mais après ?

La mesele minuscule și brune
rîd tineri preagrăbiți să se-mpreune.
Dar orga-i pură-n Saint Germain des
Prés.

Et après ?
Mais après ?

În whisky sună cuburi mici de gheață.
Vai, unde ești, tu, fosta mea viață ?
Ce crudă-i orga-n Saint Germain des
Prés !

Et après ?
Mais après ?

Cît babele discută pe-ndelete,
stăpînii lumii numără rachete.
Și plînge orga-n Saint Germain des
Prés

Et après ?
Mais après ?

Un grup de tineri, mîrlind acid,
bat în piroane pe Verlaine și Gide.
Și rîde orga-n Saint Germain des Prés.
Et après ?
Mais après ?

Neoanele, sculptînd reflexe varii,
preschimbă bulevardele-n acvarii.
Suspină orga-n Saint Germain des Prés.
Et après ?
Mais après ?

Un alb sărut-o fată de culoare,
dar cît de crud în Africa se moare !
Maternă-i orga-n Saint Germain des Prés.
Et après ?
Mais après ?
În cafenea și fumu-i de mătase.

Pe unde-i oare-acum Flota VI ?
Dar orga-i dulce-n Saint Germain des
Prés

Et après ?
Mais après ?

De la Villon la poeții Reverdy,
doar generalii au știut gîndi ?
Ce cîntă orga-n Saint Germain des Prés ?
Et après ?
Mais après ?

Noi, cei fără de grade-n univers,
murim în vag cu fiecare vers ?
Sublimă-i orga-n Saint Germain de Prés.
Et après ?
Mais après ?

Nu pentru veșnicie-n noi renaște
tot ce puterea oarbă schimbă-n moaște ?
E tristă orga-n Saint Germain des Prés.
Et après ?
Mais après ?

Însingurat la „Deux Magots", spre seară,
mă dau ostatic, iie, primăvară —
cînd orga tace-n Saint Germain des Prés.
Et après ?
Mais après ?

La urma-urmei, toți o să murim.
Și cei ce știm și cei care nu știm.
Dar orga-i sfîntă-n Saint Germain des
Prés.

Et après ?
Mais après ?

PAUL FINESCU

Materia visînd

Ce fiecare lăptoasă cuprindea ființele
mele
Somnoroasa cucută, topea aerul în
clipe subțiri,
De parcă era apusă lumea din afară.
Tot frumoasă și lină treceai și doamne
cît sufeream.
Chiar acum, cînd îmi cuprind obrajii ca
un copil ținînd o cană,
Ești rece și mereu trecătoare ca apa
privită prin sticla gheții.
O, de cîtă vreme mă însoțesc cu tine,
Și de ce nu mai murim odată și
odată ?
Au trecut nu de mulți pe strada noastră,
Ca niște copii la colind prietenii
noștri,
Erau așa de caraghioși ! își puseseră,
Niște măști de carnaval ale unor
oameni serioși,
Prea serioși cu mustăți și cu bărbi.
Cu ce se vor fi umplut, adolescentele
noastre clipe ?
Ce forme și ce gipsuri le-o cuprinde ?
Uneori le putem mîngîia visînd,
Căci niciodată nu vor avea o formă.

Stejarul

În plină vară pădurea vuiește a verde,
Și-o frunze ca unda pe valuri,
Iar una măcar nu cade la sol
Cum unda preferă să moară cu malul
la țărm,
Nici una nu cade să prindă de veste...
E tînăr stejarul cu ghinda pereche,
Cu hore și muzici de paseri,
Îl leagănă vîntul coama pe deal,
Sînt sevele pline de laptele verde,
Deci umbra-i rotundă și deasă,
În liniștea zilei zburdă turme de miei,
De ce întrebări la vîrsta luminii ?
El vede că bradul tot verde-i pe
creste,
Nu știe cum nici noi nu știam,
Că bradul în vară-și scutură-n taină
acele verzi,
Că el e bătrîn cînd încă se naște.

Un muzeu in labirint

Frumusețea incomodă

1

Din de multă vreme pe biroul meu această reproducere după „Mémoire Z" a lui Magritte pe care m-am hotărît s-o folosesc pentru coperta „Polemicilor cordiale". M-am obișnuit într-un fel cu chipul Afroditei minjit de o pată de sînge. Atît cît se poate obișnui un om să vadă frumusețea maculată. De aceea m-a surprins să constat cît de mulți sînt cei care descoperă tulburați pata de sînge de pe obrazul de marmură. Nu știau oare în ce lume trăim ? Că au existat crime, masacre ? Sau, poate, eu am uitat că uneori e nevoie de o singură pată de sînge pentru a înțelege ce umanizează un zeu și ce dezumanizează un om ? Și m-am întors din nou spre tabloul lui Magritte.

2

M-am tot întrebat de ce Platon a spus că e mult mai ușor să vorbești despre zei decît despre oameni. În linii mari, răspunsurile pe care mi le-am dat erau următoarele :

— pentru că, fiind mulți, zeii sînt mult mai comozi ;

— apoi, pentru că zeii au mai puține probleme cu eternitatea lor decît noi cu viața noastră trecătoare ; pe ei, eternitatea îi toropește ; nefiind grăbiți să-și justifice cît de cît existența, ca noi, ei somnolează într-o absență perpetuă ;

— în sfîrșit, pentru că zeii sînt mai schematici decît noi ; ei nu-și pot contrazice destinul, Afrodita este pentru totdeauna zeița dragostei și a frumuseții.

Dar ajunge o singură pată de sînge pentru ca tot ce știam despre zei să se tulbure. Brusc, Afrodita, frumoasa Afrodita, nu mai e comodă. E chiar instigatoare. Instigă memoria și întrebările. Nu mai e nici mută. Pata de sînge de pe obraz strigă. Nu mai e nici toropită de eternitate. S-a trezit. Stă pe gînduri. A devenit om. A coborît în istorie.

Vasăzică nu-i mai putem imagina nici pe zei curați. Pînă și ei au pete de sînge pe obraz. Crimele au minjit și himerele. Din băltoacele de sînge care au înroșit pămîntul, stropii au ajuns pînă în metafizică.

Și ce putem face ? Să ne convingem că n-am văzut această pată ? Că n-am înțeles ?

Turnul de fildeș, dacă a fost vreodată cu putință, a încetat să mai fie accesibil. Acum, trebuie să fii „pentru" sau „contra" petei de sînge de pe obrazul Afroditei.

Bineînțeles, eu sînt contra. Dar atît nu mai e de ajuns.

Pentru că un scriitor nu mai are de ales azi între arta pentru artă și arta cu tendință. El are de ales doar între diversele feluri de artă cu tendință. Poți să scrii, de exemplu, pentru a justifica într-un fel sau altul pata de sînge de pe obrazul Afroditei, pentru a pretinde că ea era inevitabilă. Sau poți să scrii pentru a ajuta la uitarea ei. Căci, uneori, s'mtim, într-adevăr, nevoia să iertăm și să uităm. Dar cum să justifici frumusețea maculată ? Și cum să nu tresari amintindu-ți avertismentul, sau ironia, lui Tacidide că sîntem destinați să nu învățăm nimic din istorie ? Oricît de greu ar fi să nu ierți și să nu uiți, trebuie să înfruntăm, se pare, această obligație dureroasă.

Și vorba unui scriitor francez, care nota această frază în jurnalul său din timpul războiului, „am o nevoie prostească să cred în tot ce spun".

De pildă, că frumusețea nu mai poate fi inocentă. Și că vina ei cea mai gravă ar fi aceea de a-și spăla pata de sînge de pe obraz, privind apoi lumea ca și cum nimic nu s-a întîmplat de la greci încoace.

Cu alte cuvinte, frumusețea nu se mai poate mulțumi cu darul de a fi frumoasă. Pentru a-i da un sens frumuseții, ea are nevoie și de adevăr. Afrodita lui Magritte știe, ca și noi, că în istorie nu se petrec numai lucruri încîntătoare, iar pata de sînge care o murdărește o și ajută să vadă mai clar, luminîndu-i drumul.

3

S-ar părea că din moment ce pictorul a ales pentru tablou sau capul unei Afrodite antice, așa cum arată în statui, el a vrut să ne sugereze că singura contribuție a secolului nostru ar fi pata de sînge. Capul de marmură nu ne aparține, ce-i drept. El a fost găsit printre ruine. Noi l-am șters de praf, l-am așezat într-un muzeu, l-am privit, ușor nedumeriți, pe urmă am ridicat din umeri și l-am întors spatele. Cînd am revenit, obrazul drept al zeiței era stropit de sînge.

În rest, chipul e cel cunoscut. Al frumuseții antice. Doar că nu mai surîde. Cum să surizi cînd ai o pată de sînge pe obraz ? O durere pe care n-ai uitat-o, la care te gîndești, care te obsedează și care te-a învățat să te temi. Cît de naivă a fost, totuși, Afrodita înainte. A crezut în iubire și a uitat cîte lucruri o înjosesc.

Dar uitați-vă, vă rog, cu atenție la Afrodita lui Magritte. Ea e în continuare frumoasă ! Și e frumoasă după tot ce s-a întîmplat. Încercările la care e supus-o istoria n-au reușit s-o dezguste de frumusețea ei, ceea ce, în fond, e descoperirea cea mai importantă în acest tablou. Din două motive.

Mai întîi pentru că Afrodita e aici frumoasă știind. Și, probabil, această frumusețe lucidă, care și-a pierdut și eternitatea și naivitatea, e singura care mai e adevărată, la care putem visa. Pentru că e singura care a trăit totul : care nu se minte și nu ne minte.

Apoi, deoarece această Afroditǎ pătată de sînge a aflat, cu siguranță, că frumusețea nu se opune doar urîtului. Se opune, mai ales, motivelor de tristețe. Nu tocmai de aceea a rămas frumoasă, fiindcă acum are nevoie să însăși de frumusețea ei ?

OCTAVIAN PALER

Simple note

O. Tafrali

Am înfățișat mai înainte pe valorosul arheolog și neostenitul cercetător al preistoriei românești Ioan Andriescu și, în vreme ce încercam să-i încheg din cîteva linii fugare sumara schiță de portret cu preocupările și înfăptuirile lui, într-o impalpabilă ramă a memoriei se iveste și se luminează brusc chipul altui dascăl universitar, de mari merite științifice, de probitate profesională și de constiință etică superioară — profesorul de la Iași *Orest Tafrali* — hărăzit și el aceleiași inscuzabile uitări, cu tot ceea ce a semănat pe vastele latifundii ale minții și ale sufletului, ale cunoașterii și ale culturii, ca să-i culeagă roadele generații la șir.

Se născuse la Tulcea în 14 noiembrie 1878 și a decedat la Iași în 5 noiembrie 1937, după ce slujise aproape un pătrar de veac, cu o abnegație și o pasiune absolut exemplare, catedra de arheologie și de antichități de la universitatea din capitala Moldovei. Și-a luat licența în filologia clasică la București în 1904 și doctoratul în istorie la Sorbona în 1912. A făcut apoi cursuri de specializare la „Ecole des Hautes-Etudes" și „Ecole des Beaux-arts", prestigioasele institutii de învățămînt din Paris, și a fost membru al Academiei române. Recunoscut ca o autoritate pe plan național și internațional, era coopTat de asemenea membru al Academiei și al Asociației de studii bizantine — ambele de la Atena —, al Institutului Kondakov de la Praga, al Institutului de arheologie din Bulgaria și al Societății pentru incurajarea studiilor grecești din Franța.

A fost unul dintre principalii fondatori ai publicației „*Rmertoire d'Art et d'Archéologie*". A debutat în tinerețea sa la *Adevărul literar* cu nuvele și a tipărit mai tîrziu un roman cu titlul *Urmărind idealul*. Dar munca lui stăruitoare a fost închinată lucrărilor științifice — și o amplă bibliografie o atestă cu prisosință — din care spicuiesc sore științe : „Poema lui Gheorghe Palamide despre Mihai Viteazul", „Scene din viața dobrogeană", „Tesalonicul în secolul al XIV-lea" și „Topografia Tesalonicului" — ultimele două publicate la Paris și bucurîndu-se de elogioasele prefețe ale ilustrului bizantinolog Charles Diehl —, „Evoluția arheologiei și rezultatele explorațiunilor arheologice", „Cum de istorie generală și politică în legătură cu războiul", „Istoria modernă și contemporană", „Izvoarele istoriei grecilor și romanilor", „Cetatea pontică Callatis" și excelentul manual în două volume „Istoria artelor".

Am citat doar cîteva lucrări din peste treizeci care i-au vehiculat numele în epocă și multe din ele au fost scrise în limba franceză și tipărite în Franța ca să pună la îndemîna istoricilor străini într-un grai mai lesne accesibil lucrurile, adevărul și drepturile noastre inalienabile.

Ca și la Ioan Andriescu, mă limitez la această succintă prezentare ca să fac loc la două epistole inedite, una din 1916 și cealaltă din 1928, adresate profesorului Ion Simionescu, și care îl vor arăta pe eminentul Orest Tafrali așa cum a fost : om dintr-o bucată, caracter neîndurlecabil, amărător zelos al misiunii de dascăl și al științei. Să-l urmărim postum în deziderateie și în judecățile lui :

„Iași, 3 mai 1916. Mult stimate și scumpe coleg. De-abia astăzi pot lua condeiul în mînă ca să vă răspund. Cu trei zile înainte de Sf. Gheorghe și pînă azi am trăit în mijlocul unui fel de «magazin de bric à brac», în care totul era cîlți peste grămadă. Mă veți ecuza dar, dacă la toate gentilețile d-voastră răspund așa de tîrziu. Am primit mandatele de 200 și 300 de lei (mutat și dulapuri), precum și cel al proprietăresei de 1 750, pe care i l-am înmînat în schimbul unei chitanțe pe care o voi adresa ministerului, împreună cu inventarul vizat de tribunal. (Precizez că sumele menționate, care pot părea astăzi derizorii, erau încă la data respectivă la paritatea aurului — n.n.) Grație bunăvoinței ce ne-ați arătat, colectiile universității vor avea, în sfîrșit, un adăpost și vor putea fi studiate. Ele vor fi probabil mărite, dacă nu ce vor onune cei din București. Căci legea monumentelor și a descoperirilor arheologice e așa făcută, că totul e destinat să intre în muzeele Capitalei și numai dubletele la cele din provincie ! În nici o parte a lumii nu e o asemenea lege exclusivistă. Ea va trebui modificată. Într-o comună din apropierea Iașilor s-a descoperit o comoară, compusă din bani de aur și de argint polonezi din secolul XVI și XVII. Ei bine, cu toată bunăvoința Prefectului muzeul nostru nu știu dacă va căpăta ceva, stăpîni fiind cei din București. N-ați putea interveni ca să ni se lase nouă colecția aceasta de monede ? V-am mai rugat și în privința colecțiunii Bujoreanu cumpărată de d. Andrieșescu cu 1 500 lei pentru minister, dacă nu mă înșel, și dusă la București. Ar fi în interesul nostru și al științei în general, să ni se trimită nouă, căci avem cea mai mare parte din antichitățile de la Cucuteni. În chipul acesta, colecțiunile vor fi reunite și vor putea fi studiate mai ușor. Vă rog să-mi răspundeți în această privință. Ați binevoit să-mi cereti un articol privitor la antichitățile preistorice de la noi. Vedeți prea bine că îmi era imposibil să vi-l dau pînă la 10 mai. De-abia acum am putut așeza cărțile mele în rafturi. Vă promit pentru numărul viitor al revistei să vă dau ceva. Scrieți-mi numai cînd va apărea acest număr sau mai bine-zis pînă la ce dată aș putea să vă dau manuscrisul. Cu deosebită stimă, O. Tafrali".

„Iași, 5 iulie 1928. Mult onorate și iubite coleg. Cu toate că am intervenit din nou în favoarea elevului Cocută la membrii comisiunii, n-am putut obține ce le-am cerut. Cu toții au fost de părere să se aștepte hotărîrea ministerului. Ieri ne-a venit o telegramă prin care se dezleagă această penibilă chestiune. Candidatul Cocută va da oralul la septembrie, considerîndu-i-se tezele valabile. Regret că n-am putut să fac ce doream pentru usurarea situațiunii acestui tînăr. Cît privește pe elevul Cotea, cu toate că mulți din comisiune au avut multă bunăvoință, n-a putut trece. Era de o slăbiciune înspăimîntătoare. Nu cunoștea cele mai elementare lucruri. La istorie, de pildă, l-am întrebat despre Mihai Viteazul lucruri generale de forța claselor primare. N-a știut nici luptа de la Călugăreni, nici de Alba Iulia nu avea idee, nici de cucerirea Moldovei. N-am întîlnit niciodată un candidat atît de slab pregătit. Cu multe regrete și salutări distinse, O. Tafrali".

Și, sfîrșind aici, îmi iau îngăduința să întreb cînd vreunul din destoinicii noștri editori, cu dragoste pentru alesele spirite românești, se va hotărî să repună în circulație pe Orest Tafrali, ca și pe Ioan Andriescu, asigurîndu-l — oricare va fi acela —nu numai că nu va greși cu nimic, ci dimpotrivă, că va fi răsplătit cu întreaga recunoștință a tuturor lectorilor dornici să știe mai mult decît știu și să învețe mai mult decît au învățat și ar fi, incontestabil și un act de cultură — chiar dacă l-am neglijat pînă acum — ce s-ar aduce științei și culturii naționale.

L. KALUSTIAN

Biblioteca în aer liber

Coroana de porțelan

Citești o poezie — și e extraordinară, simți, deși nu înțelegi încă aproape nimic și nu ai luat cunoștință decît de faptul că, uite, ai citit și acum recitești o poezie și nu-ți dai seama pentru ce este extraordinară, fără a avea însă nici o îndoială că e așa și nu altfel. Și-ți trec prin cap cu blîndețe gînduri nespus de banale, și nu te grăbești să le ajungi ; sigur, o poezie nu este decît o femeie, un bărbat, un copil, cum să-i înțelegi din prima clipă, îți trebuie măcar o oră, măcar o zi, măcar un an... O s-o citești din nou mîine, cînd o să se ducă o dată fluturele greu care și-a desfăcut aripile pe creierul tău, și stă, și apasă, o s-o recitești simbătă seara și duminică, duminică în zori, și poate o să fii puțin somnoros. Nu-i nimic, există poezii pe care le poți pricepe și le poți simți mai profund cu urme de vise pe retină decît privindu-le cu un ochi fără nori.

Și citești tar încet, silabisind (ca inima, inima nu știe decît să silabisească) poemul **Pretext de conversație** din cel mai nou volum al Constanței Buzea, **Cină bogată în viscol** : „Cînd l-am văzut apropiindu-se / cu toarte de porțelan pe deget / mi s-a făcut rău m-a podidit un plîns / pe care l-am camuflat cum am putut / întorcînd spatele acoperindu-mă / de un ridicol suportabil // apărea rar totdeauna din față / surprinzîndu-mă rece nepregătită vorbind / momentul era prost ales deși / cu lume multă de babilon secret / toți vorbind unii cu alții unii fără alții / noi noi // ce faci cu toartele astea pe deget / ca niște cîndate inele semne ale fugii poate / dintr-un deșert sărac sanatoriu în munți / chilie deșert lunar cită poezie / pînă cînd îți iese în față oglinda / ca o ființă care te pălmuiește // l-aș fi întrebat dar m-a podidit plînsul / în plin babilon toți vorbind unii cu alții / unii fără alții / m-a văzut urcînd treptele ca ridicîndu-mă la cer / cu gîndul fugii într-un deșert lunar / oho cită poezie // îmi arătă cu sfială / duci pe cap un ciob ca o coroană de porțelan / celorlalți nu le pasă nu se uită / însă mie simt că mi se face rău / am găsit venind încoace toartele astea la-le / oho cită poezie pînă cînd îți sare în față / oglinda ca o ființă și te pălmuiește blînd".

O lume de cuvinte : blîndețe, toarte de porțelan, sfială, un hohot de plîns, poetul acoperindu-se „de un ridicol suportabil". Cum altfel decît acoperit „de un ridicol suportabil" să trăiască un om care nu se pricepe să întîmpine marile și dureroasele probleme ale sfîrșitului de secol douăzeci decît șmingălind niște cuvinte pe hîrtie și obligîndu-le să scoată un fel de șoaptă, un fel de scîncet vesel, un fel de melodie ? O lume de cuvinte, deci, în **Pretext de conversație**, dar și o scenă cu un personaj colectiv (oameni mulți vorbind fără să se asculte unul pe altul, fără să le pese de poet, fără să se uite la el) și cu două personaje individualizate : poetul și un alter-ego al său, zărit sau nu în oglindă. Un alter-ego inocent, niței caraghios, ce vine, poate, dintr-o veche „sală a nervilor" și vede ceea ce altora le scapă, coroana de porțelan pe care o poartă poeta ; el observă că ea, poeta, poetul, chip individualizat și dureros al celorlalți, există, trăiește, știe să rîdă sau izbucnește în plîns. Și e în stare, acest alter-ego, să îmbrățișeze cu duioșie omenirea întreagă, așa cum e ea, de un ridicol suportabil. Omenirea. Și poetul care stă în fața semenilor săi, roș de vînturi și pilit de nisipuri aspre pînă începe să semene cu o oglindă. Să fii o mare poetă și să stai dreaptă și neclătinată și să simți cum încet-încet trăsăturile feței tale se șterg, cum devii un lucru oarecare, lucios, în care cellalți se privesc și încearcă uluiți să se recunoască... Un lucru obișnuit, dar fără de care nu se poate trăi, așa, pentru că nu se poate, pentru că fără marea poezie ridicolul acestei omeniri în prag de an 2000 ar deveni insuportabil.

FLORIN MUGUR

ÎN CURÎND ÎN LIBRĂRII, VOLUMUL

„Miliardarii și mizeria lor morală"

semnat de **DUMITRU CONSTANTIN**, prefațat de **ADRIAN PĂUNESCU** și apărut în Editura Facla. Cartea are la origine serialul cu același titlu publicat cu ani în urmă în revista Flacăra, pe care autorul l-a rescris și îmbogățit, adăugindu-i capitole noi. Sînt evocați Zaharoff — „regele armelor" ; Kreuger — „regele chibriturilor" ; armatorii Onassis și Niarchos ; Vanderbilt — „corsarul cu blană de bronz" ; Hughes — „miliardarul invizibil" și Getty — „avarul în versiunea modernă".

Un mare artist al timpului nostru:

GHEORGHE ZAMFIR

Deținător a 38 de discuri de aur și platină — așadar unul dintre recordmanii internaționali ai vînzării de discuri (aproape 50 de milioane de discuri cumpărate pe piața mondială !) — Gheorghe Zamfir își continuă strălucita suită de turnee peste hotare cucerind, în ovațiile a mii și mii de spectatori, o faimă de necontestat, a lui, a naiului fermecat, dar mai ales a României, a cîntecului românesc autentic, a spiritului pătrunzător, rafinat și senin al acestui popor.

„Cel mai modest lucru din cîte se poate spune este că Zamfir cîntă ca un zeu". **(L'Aurore — Franța)** ; „Tehnica desăvîrșită a acestui virtuoz surprinde și impresionează. Gheorghe Zamfir e o formă a bucuriei !" **(Best — Franța)** ; „Gheorghe Zamfir : cel mai mare virtuoz al naiului din lume". **(L'Humanité — Franța)** ; „Zamfir înseamnă o eternă descoperire a unor lumi nebănuite !" **(La Suisse —Elveția)** ; „...el te aruncă într-un extaz la limita beatitudinii, și asta fără nici un efort, fără ca măcar să-ți dai seama. Ei te face rînd pe rînd să visezi, să dansezi, să iubești și să plîngi". **(France Soir — Franța)**. Sînt cuvintele cronicarilor străini, încercînd să reflecte ceva din entuziasmul pe care măiestria celebrului elev al regretatului Fănică Luca îl stîrnește la fiecare apariție în public. Muzica lui Zamfir vibrează infinit pentru a traduce cît mai fidel, cît mai aproape de magma autenticității un anume tip de sensibilitate artistică — cel românesc, o gamă amplă de emoții și sentimente, ce îngemănează duioșia sfîntă a cîntecului de leagăn și ecoul sfîșietor al bocetului, vitalitatea victorioasă a horei și melopeea încărcată de trăire a doinei românești.

Perfecțiunea abilităților sale instrumentale, alături de un temperament artistic cu totul ieșit din comun, fac ca numele lui Gheorghe Zamfir să devină pentru mulți sinonim cu folclorul românesc, cu valoarea lui artistică vie. Numeroase case de discuri de prestigiu își dispută de ani de zile colaborarea artistului român. Recent, casa de discuri Philips a editat o nouă serie de înregistrări cu Gheorghe Zamfir, cuprinzînd atît piese de mare succes din repertoriul de concert, cît și compoziții originale, discuri care se bucură deja de un mare succes.

Naiul lui Zamfir, atît de prețuit de către publicul român cît și dincolo de hotarele țării, tinde să devină tot mai mult o orgă a sufletului românesc, din sunetele căreia răzbate mesajul de iubire și frumusețe al unui popor întreg. Ceea ce urmează încearcă să fie o schiță de portret, la realizarea căreia și-au dat concursul, cu amabilitate, cîtiva reputați artiști și oameni de cultură. Ceea ce urmează este un semn de prețuire față de un bun neprețuit : talentul.

TANIA RADU ■

GHEORGHE ZAMFIR s-a născut în 1941, la Găești, într-o familie de viticultori ● Între 1948—1955, urmează cursurile școlii elementare din orașul natal ● Din 1955, devine elev al Școlii secundare de muzică nr. 1 din București, la clasa de nai a celebrului Fănică Luca ● În 1959 obține prima distincție din cariera sa : Medalia de aur la Festivalul Național al artiștilor amatori ● În perioada 1961—1966 este student al Conservatorului „Ciprian Porumbescu", absolvind și clasa de compoziție ● În 1964— primul premiu internațional — premiul I la Festivalul studențesc de folclor de la Levadia (Grecia), urmat, în 1968, de o altă importantă distincție — Orfeul de aur — la Festivalul internațional al tineretului și studenților de la Sofia. Acest trofeu marchează de fapt începutul carierei concertistice internaționale a lui Gheorghe Zamfir ● În 1973, susține un concert la Organizația Națiunilor Unite, bucurîndu-se de un succes deosebit și de aprecierea entuziastă a lui Kurt Waldheim ● În prezent, deținător a 38 de discuri de aur și platină, vedetă a peste 4 000 de concerte susținute pe aproape toate marile scene ale lumii.

De curînd, pe adresa locului său de muncă, redacția revistei „Flacăra", poetul Adrian Păunescu a primit o lungă scrisoare din partea marelui artist care este naistul Gheorghe Zamfir. Rînduri emoționante în care, dincolo de amănuntele privind noile succese pe care le-a obținut între timp pe scenele lumii, concertele și înregistrările care i-au adus noi lauri internaționali (pînă azi, 38 de discuri de aur și platină), dincolo de gîndurile și frămîntările omului și artistului Gheorghe Zamfir, răzbate ca o duioasă notă stoarsă din naiul său, dorul de țară.

Răspunsul poetului Adrian Păunescu este poezia pe care o publicăm mai jos.

Scrisoare către Gheorghe Zamfir

Cînd fragede frunze îți urcă spre mînă
Și verdele verii reintră-n delir,
Un nai se ridică-n pădurea română,
Hai, vino și cîntă-ne, Gheorghe Zamfir !

Aici este binele, unde e greu,
Aici sînt ai tăi, în mirifici Găești,
Aici, peste noapte, în somn, Atheneul
Întreabă clădiri dimprejur unde ești.

Primit-am scrisoarea ta tulbure, frate,
Ce-i scrisă cu roșu, sub umărul sting,
Hai, vino și cîntă, de tot și de toate,
Că-n nai ochii neamului nostru mai plîng.

Prin țevi infernale de-o sfîntă tandrețe
Plătim universul să cînte cu noi
Și-noet și pămîntul începe să-nvețe
Cu tine, un drum către Pan, înapoi.

Uitînd de urzeli, vino Gheorghe și cîntă,
Și calcă invidii și orișice rău,
Că țara e una, că țara e sfîntă
Și vino și cîntă poporului tău.

Desigur, acasă la noi nu e raiul,
Desigur, acasă la noi e și greu,
Purifică-n lacrima mamelor naiul
Să cînte iubirea și dorul mereu.

Mi-ai scris că îți e dor să te-ntorci către vară,
Acasă la tine să cînți liniștit,
Pădurea valahă începe să-ți ceară
Împozit pe naiul ce i l-ai răpit.

Să cînți pentru-ai tăi ți-e acum datorie
La care atîtea dovezi pot să-nșir,
Pădurea română îți murmură ție :
Hai vino și cîntă-ne, Gheorghe Zamfir.

ADRIAN PAUNESCU ■

15 iunie 1983

ION VOICU :

„Zamfir este una din marile valori artistice ale țării noastre care ne reprezintă de ani și ani, cu mare succes, pe scenele lumii. Pentru mine, a fost o reală bucurie să văd în străinătate afișele concertelor lui. Am citit cronicile spectacolelor lui și m-am bucurat de superlativele meritate cu care este apreciat. Zamfir nu este un simplu rapsod. El este un muzician în adevăratul sens al cuvîntului, cu studii muzicale serioase. Foarte curînd vom fi alături în același concert, în S.U.A., în octombrie al acestui an, cîntînd eu în partea I, iar el în partea a II-a, amîndoi în compania orchestrei din Baltimore, dirijată de Sergiu Comissiona. Așadar, trei prezențe românești pe

aceeași scenă. Sperăm să fie un concert de succes. Va fi pentru prima oară cînd cînt pe aceeași scenă cu Gheorghe Zamfir și este, fără îndoială, pentru mine, un prilej de bucurie.

Principala calitate interpretativă a lui Zamfir aș spune că este extraordinara lui capacitate de a «acapara» publicul. Apoi, o remarcabilă știință în a-și alege repertoriul, alăturînd piese de virtuozitate pieselor clasice (Bach, Mozart)".

HARI BRAUNER :

„Simțind că acest vechi instrument, căruia oamenii din vechime îi atribuiau puteri magice, deține o seamă de valori potențiale, încă neobservate, Zamfir îi modifică întreaga tehnică ; el extinde registrul naiului adăugîndu-i cîteva tuburi. Astfel, naiul lui Zamfir numără acum treizeci de tuburi, ajungînd la admirabile efecte sonore, neauzite încă pînă la el.

A realiza ceea ce Gheorghe Zamfir a realizat presupune multă inventivitate, dar dincolo de orice, darul calităților artistice. Iată ceea ce îl plasează pe Zamfir printre cei mai mari artiști ai lumii contemporane".

CELLA DELAVRANCEA :

„Gheorghe Zamfir posedă simțul vastității, punctînd în spațiu forma unei emoții care va dura în timp și îl ajută la echilibrarea fanteziei ca să exprime esențialul în desfășurarea ei. El dezghioacă misterul unei fluidități sonore și o modelează în expresie. Astfel izbutește o sinteză a stilului în amalgamul ritmurilor populare. (...). Puritatea artei lui Gheorghe Zamfir se naște din absolutul perfecției sale tehnice, cum și din intensitatea talentului creator. Ca și Chopin, el tălmăcește în prin sporirile sale — spiritul unor idei. Simțul combinațiilor, diversitatea coloritului, ritmul cu putere telurică, toate suscită puterea evocării unui peisaj și a unei stări sufletești, cu o uluitoare rapiditate. Gheorghe Zamfir, fermecător vrăjitor al instrumentului pe care îl înnobilează prin arta sa captivantă, astăzi este cunoscut în lumea întreagă".

VALERIU RĂPEANU :

„L-am văzut și l-am auzit pe Gheorghe Zamfir în sala Ateneului Român, printre oameni mai tineri, mult mai tineri decît mine, aparținînd unor generații pe care nu credeam că naiul și cîntul le-ar mai putea insufla asemenea stări de emoții și de vibrații frenetice. Îi credeam prea mult conectați la chitara electrică, la tot ceea ce vremurile au interpus între suflet și sunet amplificîndu-l pînă dincolo de limitele normale, transformîndu-l uneori chiar în contrariul lui.

I-am văzut numele pe afișele marilor capitale și orașe ale lumii anunțîndu-i prezența în săli de concerte devenite lăcașuri-simbol ale muzicii eterne venind într-o succesiune de nume fără de care arta interpretativă a secolului nostru n-ar putea fi concepută.

I-am văzut chipul și numele pe discurile din aceleași mari capitale și orașe, rînduite în locurile rezervate celor aleși, celor pe care iubitorii muzicii adevărate îi caută cu precădere deoarece pentru ei Gheorghe Zamfir este mai mult decît un interpret ce-ți produce desfătări de o clipă.

Ce-i face pe toți acești oameni, care dacă au venit la început, să zicem, din curiozitate pentru a auzi cum sună un instrument străvechi, despre care cei mai mulți nici nu știau că astăzi mai există, să plece cu discul în singurătatea casei sale și să metamorfozeze bucuria clipei în permanență spirituală, să înscrie o clipă de satisfacție pe orbita duratei sufletești.

Și toate aceste întrebări m-au urmărit cu cît succesul lui Gheorghe Zamfir nu a fost unul de natură efemeră, nu a avut scînteierea jerbei strălucitoare ca apoi să se topească în neantul uitării. S-a impus dintr-o dată și rezonanța numelui său s-a propagat cu iuțeala sunetului și a cuprins oameni și spații în proporție geometrică. Și el cu instrumentul acesta venit din lumea mitologică, el, cu cîntecele izvorîte dintr-o lume ce se topește în legendă, și-a anexat rînd pe rînd instrumentele cele mai savante și cele mai sofisticate și a cucerit mijloacele de difuziune cele mai moderne.

Cum se explică deci tot acest drum de glorii al artistului ce pare că se află printre noi de cînd lumea și care de-abia a trecut pragul celor patruzeci de ani, dacă nu printr-o deplină confundare, printr-o adevărată contopire dintre om și cîntec, dintre interpret și instrument, încît au format una și aceeași realitate care este Gheorghe Zamfir ?".

A doua carte cu prieteni

Iarba și viforul

Lucru nesfînt cu acest Ion Gheorghe. Și vă spun asta în săptămîna cînd se deschide tîrgul Drăgaica din altarul de lut închegat de argilă, zăpezi și poveşti nebune al Buzăului. Oraș din zodia răchitei, spălat cu brînduşă de sub munte, cu talpa casei pe mărgăritarele ouate de Cloşca cu puii de aur de la Pietroasele (dacă bei mult vin din Dealul Popii, vezi lumea de-a-ndoasele), Buzăul stă în chipul vieții românești, plin de toate fructele verii și-ale toamnei, adică de bunăvestirea ființei, priveghcat de Fata Morgana și de fîntînile cu cumpănă ale Bărăganului, de păduri de frasini, bătut de vîntul din întorsuri de Transilvanie, călcat de funia drumurilor de la Moldova și zgîlțîit de vestea că niște corăbii de pe Dunăre au pornit-o, acum în iunie, de-a latul cîmpiei, lunecînd prin grîu, bînd acrul din care se va ivi mătasea porumbului, ca să-și moale visele în țuică galbenă și catargele în cuvinte vechi și secară Brîncoveancă din rîul fecund numit Ion Gheorghe.

.. Hocus
pocus —
balalaică,
coadă de ursoaică —
mîncător de săbii în Drăgaică...
Dă-le-aproape neamule,
Spirache și Geangule,
să vezi oala țeapănă
care stă și deapănă,
omul beldie,
să te dea-n comedie;
babamoși făcînd ciorap
cu picioarele la cap;
Ursul-vulpea la gherghef
convorbind cu Kiselef,
cămilolul și cămila
stînd la masă cu Atila,
calabalul bînd tutun
cu Nerone cel nebun...
...Ala,
bala,
taică,
maică —
multă lume la Drăgaică...

Ion Gheorghe e în poezia românească, pîine din făina Negru-vodă, simburi verde din jungherul Văcărești-lor, piatră rară din mitra zeilor rustici, tristețea strivită de răul victorios, orgoliul muntelui în care s-a privit Decebal și mai mult decît toate apărătorul cauzelor pierdute, al țăranilor dezrădăcinați. **Vine iarba. Noimele. Zoosophia. Megalitice. Zicere la zicere. Elegii politice** sînt, ca limbă românească, mori de șindrilă și de tămîie în care se sfințesc sfintele zile de Paști, iau naștere lacuri cu lebede, doarme Zalmoxe, răsar din miluri fosforescente mitologii și divinități, semințele dau frați gemeni, se zămislesc mirosmele caprifoiului, și ciclurile cărnurilor goale și ale lăstarului de viță de vie, tremură de minie zeița sudorii, magii merg pe cîmp și resoiră spice, se opresc în cîte-o colibă și citesc cărți de lemn, iar pioile, iarba și zinele spun descîntece: de frămîntat pîinea, de casă nouă, de nașterea călușarului, de boală necunoscută, de urcat spre flacăra înaltă din noaptea celui mai frumos vis de vară:

Te-am luat, nuca nucului, și pe tine
migdală:
și-am zis: ridicați-vă chipuri ale
Unui Dionys
din adormire, din boală —
și-ați piuit ca puiul de pasăre-n matca
întîlnirii vis
cînd strînge țăranca ouăle-n poală;
și pe tine te-am luat, simbure, și pe
tine, nuca alunului,
cînd vi s-au limpezit mieiii cum
limpezește luna cerul pustiilor,
cum luminează piatra alaunului
apele de vopseluri ale boianglilor:
și-acum vă strig, semințelor, și pe voi,
mieilor, —
să vă puneți cămașa de mire,
să-nhămați cerbii la sanie, să fiți gata
cînd auziți ruperea vrăjilor,
și multa boncăluială a sloiurilor pe rîul
în adormire...

Bărăganul din jurul Buzăului e țărînă titanică. Usucă gura cînd năduşala grîului fierbe pîmburi spre Brăila. Atunci, din rachiuri morbide, se naște un Urmuz. Sumbru și patetic și batjocoritor, el imploră disperarea în ajutorul Timpului modern. Sau rotește un schit cu glume seci și paradoxuri aghilave. Mărturisesc că nu-l iubesc și nu-l înțeleg. Ion Gheorghe însă îl așază între călărcții de aramă.

...Respirînd ca nebunu
din propria-i voință
la marele Unu
funtă
(Revistă ce nu se mai există)
dar în cosciugul său
d.r.m. balatul Urmuz,
D.m. Dimitrescu Buzău
genial și mofluz...,

Dinspre dealurile ca un trecut molcom ce inundă Buzăul cu poame a răsărit steaua tragică a lui Vasile Voiculescu. Ion Gheorghe i-a împrumutat durerile, mai puțin tăcerea. Fiindcă s-a născut în valul agresiv și ostil ce-l încearcă Bărăganul, sub inflexiunile vîntului, de-a sălta prin rupturi către izbînda lumii, versul lui seamă îi adesea cu cearta dintre frați. E gata mereu să te izbească cu sapa în moalele capului. Țară de asfințituri vărătice și de pepeni în același timp.

...„face Sucevița
cu peniță;
și cu pana
mănăstirea Tismana —
pe Argeș mai jos
tot lucru frumos"...

Ion Gheorghe e un poet masiv și, uneori, incredibil de puternic. De-o vitalitate afișată solemn, irită și stîrnește gîlceavă. Incomod ca om și suspicios, agonisește vrăjmășie și dușmani; ca poet e un scenariu de basm prin care cocoșul roșu strigă chihlimbar negru și deschide poarta revoltei. Cineva care se străduiește mult să-și confecționeze o imagine de victimă l-a acuzat de plagiat. El a zîmbit și a trecut mai departe. Pentru că, în Bărăgan născute, e griu din

...„soiul Mircea cel Bătrîn,
Griu fără grabă liniștit" —
Ține mult c'tre fu-tună,
Se scutură foarte puțin
Pe cîmpia mierlei —
Căci păsările cerului
Cu ce să se hrănească ?..."

FĂNUȘ NEAGU

„Planta Vorel" așteaptă să existe cu adevărat

Au trecut mai multe luni de cînd anunțam în coloanele revistei o foarte frumoasă intenție a forurilor de conducere din județul Neamț, legată de apropiata înființare a primului centru de microproducție farmaceutică pe bază de plante medicinale din țara noastră. Încheind, atunci, suita de articole dedicate acestui subiect, găsisem chiar un citat pe măsura lucrurilor aflate în discuție, citat extras dintr-un volum omagial, editat în 1935, cînd se împlineau 110 ani de la înființarea Farmaciei Vorel din Piatra Neamț. Așadar, acest citat fiind acum mai actual decît oricînd, ne permitem să-l reluăm : **„Avem leacuri minunate în grădinile și pe dealurile țării. Să nu le stîrvim cu piciorul ! Ci să le adunăm, cel puțin pentru noi deocamdată, și să nu uităm că avem de unde aduna plante de leac, ca să le putem vinde și altor țări. Trebuie dar să înțelegem că e păcat să aruncăm în fiecare an peste hotare atîta bănet pentru medicamente. E de datoria noastră să avem grijă ca banii să rămînă în țară, iar mulțimea muncitoare de la noi să mai aibă încă un mijloc de cîștig."** Nici că se poate un „program" mai realist decît acesta !

Am revenit nu demult la Piatra Neamț, gîndindu-ne să reluăm tema de acolo de unde o lăsasem. Între timp, să nu uităm, dosarul „Vorel" pe care-l ținem în dulapul cu materiale documentare s-a umplut cu scrisori, primite de la oameni aflați în toate colțurile țării, care s-au interesat, au cerut adrese și medicamente din plante ori pur și simplu și-au adus aminte de vremurile în care scriau la Piatra Neamț și se trezeau în scurt timp cu un colet acasă, conținînd exact leacurile de care aveau nevoie. Zice, spre exemplu, Ioan Ande din Făget, jud. Timiș : „...este vorba de renumitul și de mare faimă Laborator Vorel — Piatra Neamț, ale cărui medicamente și preparate au ajuns în toată țara, și cred că și peste hotare în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial și pe timpul războiului au alinat multe suferințe și dureri ale oamenilor de la sate care nu aveau posibilități să ajungă la un medic sau spital. Fiind născut în satul Roșia Nouă, jud. Arad, de aici nu era posibil să ajungem la doctori la spital, iar în martie 1944, fiind lăsat la vatră din armată și lucrînd la polizor, mi-a intrat un șpan de oțel în lumina ochiului drept, iar a doua zi n-am mai putut suferi nici lumina soarelui, așa mă durea de rău. Acolo în sat era un om care a lucrat vreo 6—7 ani la spitalul din Arad ca sanitar și cînd s-a întors acasă a început să trateze cu preparatele Vorel. M-am dus și eu cu ochiul infectat, mi-a pus un fel de picături în ochi și m-am făcut bine".

Dar nu numai noi, ci și doctorul Costache Andone, președintele filialei U.S.S.M. Neamț, ori Ovidiu Bojor, renumitul specialist al plantelor medicinale, ca și grupul farmaciștilor care formează nucleul noului „Vorel", la Piatra Neamț, au primit între timp sute de scrisori care demonstrează încă o dată interesul cu care e privită la noi, în special în ultima vreme, terapia naturală, cea a plantelor medicinale în primul rînd. Din păcate, așa cum vom vedea mai departe, aceste scrisori au rămas deocamdată fără răspuns. Dr. Victor Caisân, director adjunct al Direcției sanitare a județului Neamț : „Avansăm încă greu. Subliniez că avem tot sprijinul organelor județene de decizie, al Comitetului județean de partid în primul rînd, însă există o mulțime de lucruri care nu țin nici de noi, nici de factorii de decizie amintiți. În primul rînd, este vorba de procurarea utilajelor necesare. Ni s-au promis o serie de utilaje specifice, pe care urma să le primim prin transfer de la Centrala medicamentelor — București. O parte au sosit, le-am reparat, însă mașina de comprimat excentrică, foarte necesară, nu ne-a fost încă trimisă. Încercăm în momentul de față să echipăm laboratorul mai cu seamă prin autoutilare, fiindcă Ministerul de Finanțe nu a dat încă avizul de finanțare a unității, iar fără el nici consiliul popular județean nu a putut elibera decizia de înființare. Așadar, existăm deocamdată numai în hîrtii, ca să spunem așa, iar aceste hîrtii se cam plimbă de colo,colo. Noi ne-am propus începerea microproducției pentru trimestrul IV al anului curent."

Un pas în plus : s-a obținut acordul de la O.S.I.M. pentru înregistrarea mărcii „PLANTA-VOREL". S-a luat desigur în considerație necesitatea păstrării unui nume intrat de multă vreme în tradiție, cunoscut chiar în străinătate, iar „prefixul" Planta sugerează desigur materia primă din care vor fi alcătuite viitoarele preparate. Din discuția avută cu doctorul farmacist Isidor Grosu, șeful laboratorului, am aflat că s-au făcut demersuri pentru înregistrarea la același O.S.I.M. a unor rețete proprii, cum ar fi „Plavolax" (comprimate pentru constipație accentuată, profilaxia intestinului leneș, tulburări ale veziculei biliare, alte tulburări digestive), „Plavotens" (pentru combaterea tensiunii arteriale) și „Plavobil" (pentru afecțiuni hepatice, cele ale colecistului în special). De asemenea, cu sprijinul lui Ovidiu Bojor, ale cărui preocupări sînt reflectate chiar în această pagină, nu mai puțin de 11 dintre formulele puse la punct de renumitul specialist ar putea intra în fabricație la Piatra Neamț. Între ele, aviz amatorilor, și mult așteptatul „Normoponderol" pentru slăbire, preparat exclusiv din plante.

Într-o clădire abia eliberată de vechii chiriași (unități economice care ocupau exact sediul vechiului „Vorel"), primul centru românesc de microproducție pe bază de plante medicinale începe greu să prindă viață. Sînt încă multe de făcut acolo, de la curățenie și igienizare pînă la instalarea utilajelor și instruirea personalului, mai sînt deci încă mulți pași de făcut pentru punerea pe picioare a acestei unități sanitare de un profil cu totul aparte. „Dacă păcate, ne mai spunea doctorul Caisân, nu reușim să punem pe picioare linia de extracție, în lipsa unor vase speciale, tip marmotă de bucătărie să spunem, cu pereți dubli. Nu găsim nicăieri să luăm prin transfer asemenea vase, iar bani nu avem deocamdată să cumpărăm de la întreprinderea din București care le confecționează. Poate ne ajutați dumneavoastră, publicînd dorința noastră, astfel încît vreo unitate care nu le folosește să le transfere la noi."

Așadar, „Planta-Vorel" din Piatra Neamț nu a luat încă practic ființă, în ciuda multor bune intenții care înconjoară sus-numita unitate. Se cere deci mai multă inițiativă și o mai grabnică ascultare a tuturor doleanțelor oamenilor de bine din județul Neamț, a căror inițiativă nu vom înceta niciodată să o lăudăm. Promitem, desigur, să revenim.

DUMITRU GRAUR

O speranță pentru rețetele Bojor

Cu trusa sa conținînd flacoane cu probe — tablete, drajeuri, comprimate, tincturi, unguente — adică medicamente, dr. farmacist Ovidiu Bojor bate din poartă în poartă de mai multă vreme (pentru a găsi un fabricant !), ajungînd un veritabil personaj legendar și paradoxal. Legendar, pentru că, așa cum a mai scris de numeroase ori revista noastră, cu toate strădaniile, nu-și poate vedea materializată, în folosul nostru, al oamenilor, munca sa de-o viață, medicamentele pe bază de extracte și pulberi de plante din flora spontană a țării, pe care o cunoaște ca nimeni altul. (Să reamintim că este autorul monumentalei lucrări de cartografiere și descriere a florei spontane medicinale a României, pe baza unei metodologii proprii, originale, ce i-a impus pe plan internațional.) Paradoxal, deoarece i se refuză, de doi ani, de către conducerea Ministerului Sănătății, avizul pentru a continua și finaliza o lucrare începută de cîțiva ani — solicitat fiind ca expert UNESCO în domeniu și în urma unui concurs cu specialiști reputați din numeroase țări ale lumii — privind cartarea plantelor tămăduitoare și inițierea, în colaborare cu România, a unei microindustrii de medicamente pe baza acestora într-o țară asiatică în curs de dezvoltare, pe motivul că, să mai facă ceva și pentru țară, pe motivul că este nevoie de capacitatea și competența și prioceperea sa aici, acasă.

Ar fi bucuros să i se solicite capacitatea, competența, experiența ! Pînă acum însă, nici unul dintre cele vreo 30 de rețete, formule și medicamente create în ultimii 10—15 ani, și brevetate de către OSIM, iar cele mai multe testate și confirmate în clinici, deci pe om, deci pe bolnavi, cu rezultate dintre cele mai bune, nu sînt preluate în producția vreuneia dintre multiplele noastre întreprinderi farmaceutice. (Singurul pas înainte sînt doar... promisiunile pentru cîteva dintre ele).

Dar, cu tenacitatea proprie omului de știință, cu tăria de caracter și înțelepciunea dobîndite prin educație, din copilărie, de la un tată, cărturar ardelean de viță veche, cu speranța dreptății în sînge, dr. Ovidiu Bojor chiar dacă se apropie de pensie, se luptă cu hățișe birocratice, nu poate renunța la munca sa, pentru noi, oameni, compatrioții săi. Nu-i trebuie nimic în schimb, n-a primit nici un ban pentru gîndirea celor peste 30 de medicamente și nici nu solicită, nu aleargă după recompense.

De curînd, a găsit, iată, deschisă o poartă. Deschisă larg și generos de către Combinatul apicol din București, grație unor oameni nu numai receptivi la nou, nu numai încrezători (prin însăși profesia lor) în medicamentele pe bază de produse naturale, ci posedînd o firească responsabilitate civică și spirite superioare, străine meschinăriei, invidiei și micimii rutinei. Unul dintre acești profesioniști se numește farmacist Vasilica Cioca, șefa atelierului de produse cosmetice și concentrate alimentare, ea însăși cercetătoare de două decenii în domeniul apiculturii, a unor produse pe bază de miere, polen, propolis... Acest combinat, această secție a preluat — deocamdată — două dintre rețetele Bojor pentru a le introduce în producția industrială : **Hepatoapimelul** și **Nicotinostopul**. Primul, așa cum am mai scris, destinat bolnavilor de ficat, tratamentului hepatitelor cronice, insuficiențelor hepatice, cirozelor și, fiind perfect competitiv, ba chiar superior unor produse de sinteză, pe care azi le importăm, de tip **Essentiale** sau **Endonal** ș.a. Pe lîngă extractele de principii activi din plante specifice (rostopasca și sunătoarea), conține păstură de polen (obținută prin metodele originale ale Combinatului apicol), propolis, apilarnil, lăptișor de matcă... — constituenți apiterapici de cea mai înaltă valoare biologică, regenerativă. Numai polenul, ne spune farmacista Cioca, are aproape tot complexul de vitamină B (1, 2, 6), plus acid pantotenic, ca și toți aminoacizii esențiali cu efect deosebit hepatoprotector. Deci, numai polenul singur are valoarea unuia dintre medicamentele de sinteză recunoscute, ce se prescriu în asemenea grave maladii ale ficatului. **Nicotinostopul** pentru cei care doresc să se lase de fumat și să se dezintoxice de acest drog atît de nociv conține, de asemenea, pe lîngă numeroase plante aromatice și propolis cu efectul său recunoscut ca puternic dezinfectant și nu numai atît.

Combinatul apicol a preluat cele două brevete ale dr. Ovidiu Bojor, și-a asumat responsabilitatea unor investiții pentru instalațiile necesare comprimării și fabricării produselor, farmacista Cioca efectuează probe peste probe, deocamdată pe unde poate, pentru a aduce tehnologia la regimul optim, capabilă să dea un produs de cea mai înaltă puritate, calitate și conservabilitate, adică să răspundă exigențelor firești ale unui medicament de valoare, și, cu toate aceste eforturi, perspectivele de a ajunge cît mai repede în beneficiul bolnavului nu sînt apropiate. A și apărut un cerc vicios, generat tot de absurda birocrație care, în loc să coreleze lucrurile, le dezbină și le îndepărtează. Combinatul apicol are produsele apiterapice și bunăvoința, nu și plante medicinale. Industria farmaceutică, singura ce posedă instalații pentru obținerea extractelor de principii activi din plante, nu are nici ea buruienile respective. (Și, fie vorba între noi, nici bunăvoință, altfel ar fi preluat ea fabricarea medicamentelor Bojor). Pentru o producție industrială este nevoie de cantități mari. Proprietarul plantelor este Plafarul care nu se angajează să le asigure. Iarăși un impas. Și cîta valută ar scuti țara, producerea Hepatoapimelului, nemaiimportînd medicamente de sinteză în scopurile terapeutice, amintite și cîtă valuta ar putea aduce, putînd fi propus, la concurență absolută cu orice alt produs, la export. Cum farmacista Cioca este optimistă, sperînd în urma demersurilor pe care le întreprinde conducerea combinatului, că situația privind materia primă se va rezolva, ține în schimb că în fața medicamentului finit va apărea iarăși o barieră. Un alt paradox. Cum va ajunge în farmacii ? Dacă e medicament, combinatul n-are voie să-l comercializeze prin magazinele sale (trebuie să se recurgă la disimulata formulă „un aliment, veritabil medicament", deși sînt în mod clar tablete medicamentoase !). Dacă e socotit aliment — altfel, Combinatul n-are voie să le producă !?! — Centrofarmul nu le comandă, ce să caute în farmacii, alimente ! ?.J. Deci nu au acces, nu pătrund în rețeaua farmaceutică ! Concluzia e una singură : medicina naturistă, despre care se vorbește atît de mult azi, și care este redescoperită și reconsiderată modern, are nevoie nu de vorbe, ci de toate condițiile pentru a fi valorificată.

CICI IORDACHE-ADAM

Din nou despre cazurile doctorului Iulică Voinea

Apelul unui om în suferinţă

— Vă rog să vă prezentaţi cititorilor noştri.

— Sînt Teodorescu Alexandru din Braşov, Calea Poenii nr. 23, născut în 1915. Am fost multă vreme contabil şef adjunct la întreprinderea I.C.I.M., de unde am ieşit la pensie în 1975. Ceea ce mă aduce însă la dumneavoastră este legătura pe care o aveţi cu doctorul arădean Iulică Voinea.

— Sînteţi un om bolnav ?

— Din nefericire, da. O atestă dealtfel documentele pe care le-am adus cu mine, pe care vă rog să le consultaţi. Cum vedeţi, sub semnătura şi parafa medicilor, diagnosticul este indubitabil : cancer !

— Aşa este. Vă rog însă pe dumneavoastră să ne povestiţi cum v-aţi luptat pînă acum cu boala de care suferiţi.

— În octombrie 1981 am fost internat la Clinica de urologie din Tg. Mureş şi operat de adenom de prostată. În urma biopsiei efectuate mi s-a pus diagnosticul de „kariochinezâ prostatică nediferenţiată". I s-a comunicat soţiei mele că a fost înlăturat numai adenomul, iar situaţia este destul de gravă, întrucît celulele au mare capacitate de malignizare. Ca tratament am făcut în spital o serie de injecţii cu Stilbostat şi am continuat acasă cu Estradurin, pînă în luna mai 1982.

— Ce s-a întîmplat atunci ?

— Am fost din nou internat, de data aceasta la Spitalul dermatologic din Braşov. Dar ar trebui mai întîi să vă spun că imediat după operaţia efectuată la Tg. Mureş mi-a apărut o infecţie urinară cu proteus rezistent la toate antibioticele testate. De asemenea, la circa o lună după operaţie mi-au apărut multiplii noduli vineţii pe toracele anterior, pe gît, faţă, nas, ochi, şi un osteom frontal. Mi s-a făcut examenul histopatologic (buletin nr. 22 935, din 11 mai 1982) la Spitalul Colentina, din Bucureşti, doctorul Trifu confirmînd metastaza tumorală nediferenţiată (celule mici). În urma examenului de specialitate efectuat la Spitalul oncologic Braşov, i s-a comunicat soţiei mele că maladia este o formă rar întîlnită, că are o evoluţie foarte rapidă şi că nu beneficiază de nici un tratament, fiind deja în stadiul IV. Se punea problema chemării fiului meu, care locuieşte departe de mine. Practic, nu mi se dădeau mai mult de cîteva luni de trăit.

— Şi ce s-a întîmplat ?

— După cum vă aduceţi aminte, sînt sigur, la sfîrşitul lunii mai 1982, mai exact în 21 mai, a apărut în „Flacăra" primul articol despre doctorul arădean Iulică Voinea. Întrucît nu mi s-a putut prescrie nici un fel de tratament din cele clasice, m-am hotărît să apelez la doctorul Voinea. Am obţinut medicamentele în ziua de 30 mai, iar la 1 iunie am început tratamentul. Am urmat acest tratament pînă la începutul lunii februarie 1983, cu întrerupere în lunile iulie şi august, 1982, ca urmare a interdicţiei impuse doctorului Voinea de a mai da medicamente pînă la concluzia finală a testărilor. Din februarie, anul acesta, n-am mai putut continua tratamentul din cauza aceleiaşi interdicţii.

— Nu v-a fost teamă să urmaţi un tratament al cărui autor este doar un medic veterinar ?

— Nu aveam de ales. V-am spus că în cazul meu boala nu beneficiază de nici un tratament clasic.

— Şi cum s-au petrecut lucrurile în continuare ?

— La scurt timp după începerea tratamentului au apărut bube acoperite cu o crustă foarte neagră, de sub care se elimina o substanţă viscoasă. Cele mai multe au apărut pe gît, sub axila dreaptă, în regiunea inghinală dreaptă şi regiunea învecinată, de unde s-a eliminat o substanţă purolească, în foarte mare cantitate. După căderea cojilor, rănile se vindecau cu uşurinţă în 8-10 zile. Apoi, cam prin luna iulie, mi-au apărut în gît anumite fenomene îngrijorătoare, ca usturimi puternice, tuse seacă, răguseală du-mă unor medici specialişti ORL de la Policlinica judeţeană şi Spitalul ORL Braşov, mi s-a confirmat că sînt formaţiuni tumorale de aceeaşi natură cu cele de pe faţă şi corp şi că nu beneficiez de nici un tratament. Cu timpul, fără să fac nici un tratament în afara celui al doctorului Voinea, fenomenele din gît au dispărut complet. De asemenea, osteomul frontal, care era foarte proeminent, s-a aplatizat aproape total. În ceea ce priveşte infecţia urinară cu proteus, începînd din luna noiembrie 1981, pînă în iunie 1982, cînd am început tratamentul dr. Voinea, cele şase probe de urocultură au indicat infecţia nemodificată, proteusul fiind rezistent la toate cele 13 antibiotice testate, neputîndu-mi-se institui nici un tratament. La 50 de zile de la începerea tratamentului dr. Voinea, la noua urocultură s-a constatat că infecţia devenise sensibilă la două antibiotice, intermediar sensibilă la unul şi rezistentă la alte 9. Cum tratamentul a continuat, am repetat şi urocultura în noiembrie 1982 şi martie 1983. De data aceasta, ambele probe au ieşit sterile, infecţia urinară fiind eliminată.

— Nu ne-aţi spus cum v-aţi simţit în timpul acestui tratament. Spuneţi-ne, de asemenea, cum vă simţiţi în momentul de faţă.

— Încă înainte de operaţia de prostată, în noiembrie 1981, aveam accentuate stări de slăbiciune fizică şi depresiune psihică, inapetenţă, putere de concentrare intelectuală foarte redusă, întrucît nu-mi permiteam nici cea mai uşoară activitatea intelectuală. Nu mă mai atrăgea nici o activitate şi nu participam la viaţa din jurul meu, stînd mai tot timpul culcat în pat. E drept, nu aveam nici un fel de dureri. Lucrurile, apoi, au început să se amelioreze din zi în zi. În prezent, la un an de zile după începerea tratamentului dr. Voinea, pe care însă nu l-am putut face în mod continuu, din cauza interdicţiilor impuse dinsului, starea mea generală este foarte bună din punct de vedere fizic, psihic şi intelectual. Am poftă de mîncare, pot depune intensă activitate intelectuală fără să mă resimt, am început să am o activitate fizică, bineînţeles corespunzătoare ataţ maladiei mele neoplazice, cît şi mai vechilor mele afecţiuni cardiace şi hepatice...

— Bun, vă văd dealtfel că aveţi o oarecare detaşare cu care vorbiţi despre propria dumneavoastră boală ! Dar poate că între timp aţi folosit şi alte procedee în vederea ameliorării ei. Aşa e ?, spuneţi sincer !

—Nu ! Pe cuvînt de onoare. Vreau chiar să subliniez că de la descoperirea bolii canceroase, noiembrie 1981, nu am făcut nici un fel de tratament clasic, adică raze sau chimioterapie, ori vreun tratament neclasic, în afara celui al doctorului Voinea. Sper că aveţi încredere în cuvîntul unui om de 68 de ani !

— Vă rog să mă scuzaţi. De fapt, n-am vrut decît să vă provoc ! Însă nu ne-aţi spus pînă acum de ce aţi venit la noi. De ce, tovarăşe Teodorescu ?

— În primul rînd trebuie să vă spun că nu mă consider încă o persoană vindecată. E drept, mă simt incomparabil mai bine de acum un an de zile, iar doctorii nu-mi dădeau de trăit mai mult de 6 luni. Am observat că tot dumneavoastră aţi luat iniţiativa de a alcătui o cazuistică a tratamentului dr. Voinea, pe care desigur ar trebui să o urmărească alţii, factorii de decizie şi de specialitate. Însă eu nu mă pot considera un caz rezolvat, ci doar un bolnav mult ameliorat, care are nevoie să continue tratamentul. Din păcate, acest lucru este ferm interzis în momentul de faţă. Aşadar scopul vizitei mele este de a susţine necesitatea de continuare a tratamentului bolnavilor care, fiind în curs de tratare, au fost nevoiţi să întrerupă medicaţia din cauza interdicţiei impuse doctorului de autorităţile medicale.

— S-a mai discutat în revista noastră despre asta, precizîndu-se că la conducerea Ministerului Sănătăţii s-a luat hotărîrea de a se întrerupe activitatea medicului veterinar Iulică Voinea, pînă în momentul în care experimentările preclinice îşi vor spune cuvîntul. Cei care au luat această măsură au socotit-o necesară, în conformitate cu legislaţia noastră medicală.

— Tot ce se poate, însă timpul trece şi n-am aflat nimic nou. Dealtfel, în iunie anul trecut m-am adresat şi eu ministerului cu o scrisoare, cerînd sprijinul pentru continuarea tratamentului. De acolo, sub semnătura dr. Radu Ozun mi s-a comunicat că „pînă la terminarea cercetărilor în vederea stabilirii efectelor anticanceroase, dar mai ales a gradului de nocivitate pe care l-ar avea eventual preparatul dr. Voinea asupra organismului uman, vă recomandăm să vă adresaţi în continuare medicilor specialişti din unităţile sanitare, care, în raport cu stadiul şi evoluţia bolii, au datoria să aplice cele mai adecvate tratamente anticanceroase recunoscute pe plan mondial". Problema tocmai asta era, că nu aveam cui să mă adresez, boala mea neavînd remediu clasic cunoscut. Totodată am fost asigurat că în termen de 30 de zile voi fi informat asupra rezultatelor cercetărilor efectuate de Academia de Ştiinţe Medicale, prin institutele sale de specialitate. Cum vedeţi, a trecut un an, răspuns n-am primit, însă dacă m-aş fi conformat recomandărilor, după pronosticul chiar al medicilor specialişti acum n-aş mai fi existat....

— Nici noi n-am putut fi de acord cu atitudinea pasivă, dacă nu chiar dezinteresată a unor cadre medicale în problema tratamentului dr. Voinea, pe care l-am susţinut — aşa cum l-am susţinut şi pe alţi medici creatori de drumuri noi — tocmai pentru că pentru ei vorbeau în special faptele, rezultatele obţinute pe bolnavi incurabili. Dar nici nu putem să cerem ca tratamentul doctorului arădean să fie autorizat fără un control cît mai minuţios, bazat pe cercetare ştiinţifică adecvată, care să-i stabilească eventualul grad de nocivitate.

— Vreau să vă întreb un lucru : cu cît credeţi că poate fi mai nociv preparatul doctorului Voinea decît tutunul, care este pretutindeni în reţeaua comercială ? ! În orice caz, pînă la ora actuală, iar eu sînt un exemplu viu, nu s-a constatat că medicamentul ar avea vreo nocivitate, ci din contră, efecte pozitive cu rezultate uneori spectaculoase !

— Mă rog, şi ce propuneţi ?

— Vedeţi dumneavoastră, un bolnav canceros gîndeşte cu totul altfel decît un om sănătos, trebuie să fiţi de acord cu asta. Şi se gîndeşte mai ales la viaţa lui. Se ştie că un bolnav care are o cît de mică şansă de vindecare şi refuză să beneficieze de ea, comite un act de sinucidere. Şi atunci de ce să împiedice cineva pe un bolnav, considerat incurabil, să beneficieze de singura şansă în care el crede ! Viaţa oricărui om este inedită şi ireparabilă, îmi pare că un doctor a spus asta, şi a spus-o bine ! Atunci, nu-i păcat să nu arătăm cît mai multă grijă de ea, acordîndu-i orice şansă posibilă ? Aşa cum, în cazuri disperate, medicul chirurg are dreptul să solicite acordul bolnavului sau al familiei printr-o declaraţie scrisă, că îşi asumă riscurile intervenţiei, tot aşa ni se poate cere şi nouă, celor care nu mai avem aliceva de pierdut decît viaţa, o declaraţie scrisă în faţa autorităţilor medicale, cum că acceptăm riscurile tratamentului dr. Voinea — în cazul în care s-ar considera că există un asemenea risc. În fond, care este, în esenţă, scopul medicinei? Lupta împotriva morţii şi înlăturarea suferinţei, sau măcar diminuarea ei. Pînă şi speranţa poate duce la uşurarea suferinţei ! De aceea consider că trebuie acţionat de urgenţă pentru ridicarea acestei interdicţii şi salvarea, dacă este cazul, şi a unei singure vieţi de om. În ceea ce mă priveşte, mă ofer voluntar pentru experimentarea clinică, drept subiect de studiu şi cercetare, o cercetare care s-ar putea efectua în paralel cu experimentele pe animale. Desigur, ar trebui create condiţii necesare, atît de laborator, cît şi de spitalizare, la Bucureşti, sau la Arad, sub conducerea şi răspunderea doctorului Voinea.

— Interesant, am notat. Rămîne doar ca factorii care pot lua asemenea importante decizii să vă audă apelul. Mai aveţi ceva de spus ?

— Aş vrea să închei cu un citat pe care l-am găsit în volumul „Medic-Societate-Răspundere", de Radu Ozun (vedeţi, din nou Radu Ozun !) şi Emil Poenaru : „Moartea evitabilă dar neevitată, fie chiar şi a unui individ, constituie, pentru orice medic demn de acest nume, o dramă pe care nu şi-ar ierta-o niciodată (Gilbert Dreifus)".

— Vă mulţumesc şi vă urez, multă, multă sănătate !

Pagină realizată de DUMITRU GRAUR şi SORIN POSTOLACHE

Declaraţia de mai jos i-a fost făcută redactorului nostru în urmă cu un an de zile. Miercuri, înainte ca revista să intre în tipografie, am căutat-o din nou pe Lucia Bogatu. Se afla la muncă şi, prinsă de treburi, n-a avut timp să ne spună decît : „Mă simt foarte bine, îmi menţin declaraţia !"

Un cadru medical a verificat pe propria piele

Mă numesc Lucia Bogatu. Am 35 de ani, sînt asistentă de laborator la Centrul sanitar anti-epidemic din Arad. Sînt căsătorită, soţul meu fiind medic stomatolog. Am doi copii. Povestea mea pare la început foarte simplă. M-am născut cu un nerv pigmentar localizat în regiunea temporală stîngă. Era de mărimea unei monede de 25 de bani. M-am hotărît să-l cicatrizez. Deci, repet, din iniţiativa mea am dorit să nu mai am acea pată. Din punct de vedere estetic. În anul 1971 l-am consultat pe profesorul Anghelescu de la clinica de dermatologie din Timişoara. I-am spus că sînt soţie de medic şi mamă a doi copii. De ce i-am spus toate acestea ? Fiindcă am dorit de la bun început să ştiu dacă există vreun risc. Profesorul mi-a spus că aşa ceva este floare la ureche şi m-a asigurat că nu există nici un pericol. De asemenea l-am informat pe profesor că respectiva pată nu m-a supărat niciodată şi că o cicatrizez doar din motive estetice. Chiar în ziua respectivă, pata a fost cauterizată. Din respectivul moment a început marea mea tragedie. Repet, sînt cadru medical. De ce repet acest lucru ? Fiindcă de atunci am citit o întreagă literatură de specialitate din care în mare şi cu ajutorul soţului meu, am înţeles cîte ceva din ea. Un lucru se desprinde clar ca lumina zilei. În toate cărţile de specialitate şi chiar în cărţile profesorului Anghelescu, niciodată nu se indică şi nu se recomandă cauterizarea petelor cum am avut eu.

Deci, să revin. După părerea mea şi asta o susţin cît trăiesc din momentul respectiv am devenit un cobai de experienţă. După două săptămîni negul a reapărut. De aceeaşi mărime şi cu aceeaşi intensitate în culoare. M-am reîntors la Timişoara. Fără nici un fel de explicaţii, după ce m-a văzut profesorul mi-a cauterizat din nou pata. După a doua intervenţie, după o bună perioadă de timp, a apărut aşa ca un bob de piper. Începusem să şi slăbesc văzînd cu ochii. Doctorul îlea de la Arad îmi propune să mă operez. Îi ascult şi trec la cuţit. După opt zile de la operaţie, la analiză, mi se confirmă că am melanom malign. Urmează o a doua operaţie electro-excizie (pentru lărgirea zonei de siguranţă). După a doua operaţie, arătam îngrozitor. Mi s-a făcut şi operaţie plastică. Slăbisem. Ajunsesem ca o scobitoare. Atunci, în acele momente, am auzit de doctorul Voinea. M-am dus la el. Mi-a dat o soluţie şi o alifie. Am început s-o administrez exact cum mi-a spus şi cum, dealtfel, s-a scris şi în revistă. Deci nu mai are rost să repet. După opt zile mi-a apărut pe gît, în jurul operaţiei, o erupţie. După cîteva zile s-a uscat, să spun aşa, şi a căzut. În urma lor au rămas nişte urme ca şi cînd aş fi avut vărsat de vînt. Mi-a revenit pofta de mîncare. După operaţie eram palidă. La scurt timp, mi-a revenit şi culoarea normală a pielii. Am început să mă îngraş şi să fiu ca înainte. Colegii mei şi mulţi specialişti care m-au văzut şi după operaţie şi după tratamentul doctorului Voinea mi-au spus că el n-a făcut altceva decît să-mi producă o dermită, adică o arsură a pielii. Atunci, ca o experienţă, am continuat tratamentul numai că alifia o dădeam pe o altă parte a corpului. Ce s-a întîmplat ? Nu mi-au apărut acele cojii care au apărut în jurul operaţiei. Deci, se deduce clar că medicamentul şi-a făcut efectul exact acolo unde era localizat cancerul. Ce spune soţul meu care, repet, e medic totuşi ? Că numai doctorul Voinea m-a scăpat din ghearele morţii. Sînt fericită, acum muncesc şi îmi cresc în linişte cei doi copii. **(Lucia Bogatu)**

Pe iarba verde de acasă e bine să crească și vite, nu numai amintiri

Fazanii nu trag la căruță

La 73 de ani și cunoscut în comuna Brebeni pentru faptul că în viața lui cuvîntul i-a fost cuvînt, Gheorghe Crăciun spune că nu este adevărat ce se mai zice uneori și ce cred unii, cum că țăranii ar aștepta, să le vină copiii de la oraș pentru ca ei să le încarce portbagajele mașinilor și așa cît se poate de des. El are trei copii, doi băieți și o fată, cîteșitrei au case la Slatina, la cîțiva kilometri, și toți au mașini ; cînd vin să-l vadă pe el și pe nevastă-sa, Lica, nu s-ar putea spune că pleacă de fiecare dată cu mîna goală dar nici că în urma unor astfel de întîlniri își umplu cămările. Cît e Gheorghe Crăciun, în afară de o vacă, 2 porci și niște păsări, nu are altceva în bătătură. Zice : „Sîntem obișnuiți cu animalele și ne căznim să le ținem cît s-o putea". Că fără vite grijile țăranului sînt mai puține, tot el o spune dar nu trebuie să înțelegem de aici că el, chiar dacă în ultima vreme îi cam apasă o boală de inimă, ar vrea să rămînă cu [illegible] casei pustie și să nu mai aibă nici o grijă. Altfel n-ar spune despre îslazul comunal că „au venit mulți să se uite la el [illegible] are, dar norocul a fost că este folosit ca aerodrom pentru avioanele astea ca stropesc de sus".

Alt țăran din Brebeni, Constantin Petre are 61 de ani și crește o vacă, un viței un cal, 2 porci, 2 oi, 3 miei. Și niște păsări, bineînțeles. Din acest avut își îngăduie să contracteze o parte la fondul de stat, după principiul care se vede că-i este foarte limpede în minte : „Dacă se poate, zice el, sigur că dăm". În acest fel a putut să dea un viței, un porc, 4 kilograme de lînă și 350 litri de lapte. În legătură cu faptul că l-ar fi făcut plăcere ca să zicem așa, să poată da mai mulți adică să și cîștige mai mult, el aduce vorba, ca și Gheorghe Crăciun, tot despre îslaz. Nu în primul rînd despre cele 320 de hectare, cît măsura odată îslazul comunei, ci despre cele 116 hectare cît măsoară astăzi. Cum îslazul acesta e împărțit în mai multe „trupuri" [illegible] Petre nu vorbește decît despre locul unde-și duce chiar el vițele la păscut. Locul îi se pare bunicel. De [illegible] luturi a lui de către aviația utilă [illegible] că a adus un dram de [illegible] îslazul n-a mai fost arat, dar [illegible] cîteva necazuri. După ce plouă [illegible] unde ele aterizează sau decolează [illegible] norol, avioanele se mută alături și coboară și urcă de pe îslazul bine închegat. Iar în locurile unde sînt încărcate [illegible] nele pămîntul rămîne ars pînă la [illegible] de îngrășăminte chimice și insecticide. Cîteva vite care au păscut pe-acolo au murit intoxicate. Dacă e să vorbim de [illegible] sonă și Daniel Vasilescu, secretar al Consiliului popular, atunci din cele 116 hectare de îslaz doar vreo 70 sînt bune, restul sînt niște foste terenuri neproductive, care sînt neproductive, de fapt, și astăzi.

În acest an țăranii din Brebeni au încheiat, printre altele, contracte pentru 100 de tăurași, 365 hectolitri de [illegible] și 2 000 kilograme de lînă, iar nădejdea [illegible] se vor ține de cuvînt stă, cît [illegible] îslazul care este cum este, dar și în [illegible] cîteva posibilități: paiele și cocenii de la C.A.P. și finul pe care-l cosesc de pe [illegible] 30 hectare plantate cu nuci. Cele aproape 2 000 de oi din gospodăriile țăranilor [illegible] adunate zilnic în cîteva cîrduri și cîțiva localnici ca Tudor Vidu, Petre Strinoiu, Constantin Nica sau Ilie Iacob, pe care nu i-a ajuns sfiala de-a se numi c[illegible] le duc la păscut prin pădurile Teiușu, Oboga, Călugărească. Încă o pădure, numită Jidu, aflăm că a fost închisă pășunatului, de mai mulți ani, pe motivul probabil îndreptățit, că oile ar sparge ouăle fazanilor. Cu toate că atunci cînd vine vremea campaniilor agricole nu fazanii trag la căruță ci tot caii, deși locurile de pe unde cei 60 de cai mai rup și ei cîte o gură de iarbă nu-și fac grijă, de bună seamă, decît cei care chiar îi înhamă la căruță. Acesta fiind, se zice, un obicei mai nou la Brebeni, unde oamenii n-au prea ținut cai ci mai mult boi de muncă. Cînd îslazul era de 320 de hectare comuna avea 870 perechi de boi și era vestită, ca și comuna alăturată, Coteana, pentru animalele pe care le dădea la export prin Oraca. Cele 700 de vaci aduceau și ele bani buni în mîna țăranilor din Brebeni. [illegible] fost [illegible] condiția [illegible] an, după cum ne încredințează [illegible] ședințele Consiliului popular, [illegible] să mărească numărul celor 210 vaci cu lapte, cîte există astăzi, cu [illegible] sută. Planul [illegible] prevede ca în comună [illegible] cîte o vacă la două [illegible] ținînd seama de situația de [illegible] există o vacă la 5 [illegible] de locuitori, se înțelege că planul despre care vorbim țintește către o faptă plină de ambiție.

DUMITRU ELIADE

Cu folos pentru toate părțile beligerante

Pînă în anul de grație 1979, comuna Cornetu din județul Giurgiu nu a avut îslaz comunal. Avusese demult, altădată, cum au a ut deolîtel toate satele românești, însă vitele oamenilor, cum este lesne de înțeles, nu se puteau hrăni încălzindu-se cu o amintire. Și faptul s-a [illegible] dureros în efectivele [illegible] lui Cornetu și Buda. Împreună [illegible] localități abia mai puteau s[illegible] 170 - 200 vite. Încît, vicepreședintele Consiliului popular comunal, Viorel Ungureanu este în drept să considere anul 1979 și un an de grație și un an de cotitură în zootehnia comunei. De atunci, efectivele animalelor din Cornetu și Buda au sporit cu peste 50 la sută, apropiindu-se de 300 capete și îslazul comunal le asigură cam 65 70 la sută din necesitățile de furaje. De atunci [illegible] social se consolidează renumele și Gheorghe C. Mihai, Gheorghe Georgescu sau Ion C. Ion, cîțiva dintre crescătorii de animale prin contribuția cărora comuna Cornetu își asigură o participare onorabilă la fondul centralizat al statului de carne și lapte. De atunci, firește, au sporit și grijile de toată ziua ale vicepreședintelui Viorel Ungureanu, căruia îi revine și responsabilitatea întreținerii îslazului comunal, și zbaterea întru gospodărirea avuției de furaje a satelor amintite.

Cele 20 ha de îslaz din Cornetu, adunîndu-se cu cele 5 ha din Buda, mai spornice, fiind așezate în lunca Argeșului, fac 25 ha. Socoteala aceasta este foarte simplă și abia dincolo de ea se complică lucrurile. Fiind cît este, terenul nu se folosește la pășunat, ci se dă în parte, la coasă, prioritate avînd, cum și este de așteptat, gospodarii care au contractat animale cu statul. Măsurile îndatoririlor și drepturilor, din acest punct de vedere, poate nu se cîntăresc chiar ca la farmacie, însă cert este că toată lumea e mulțumită și îslazul comunal din Cornetu contează printre cele mai îngrijite și echitabil gospodărite din județul Giurgiu. La timpul potrivit, pajiștile au fost reînsămînțate cu trifoi și alte ierburi perene. Ori de cîte ori sînt probleme, tehnicianul Dumitru Popescu, un specialist al acestei îndeletniciri, dă oamenilor o mînă prețioasă de ajutor. În august, cînd o parte din pajiști vor fi din nou reînsămînțate, îslazul Cornetului va împlini un anume ciclu de folosință și atunci se vor putea socoti mai pe larg și avantajele lui. Pînă una alta, se poate spune că în 1979 s-au contractat aici numai 27 animale. În 1981, numărul contractelor a sporit la 80. În 1983 sînt mari perspective să se ridice la 160, dublîndu-se. Cum am mai spus, au sporit substanțial și numărul vițelor din gospodăriile individuale a[illegible] oamenilor. Dar revirimentul zootehniei unui meleag — crede Viorel Ungureanu — nu este o realitate pe care s-o lăsăm să se împotmolească în fel și fel de hîrtii care se rătăcesc și se pierd prin fel și fel de sertare. Încît, toată documentația pentru sporirea îslazului din Cornetu cu încă 15 ha stă în mîinile sale. El s-a zbătut și el a umblat după toate aprobările necesare, neslăbind nici o clipă presiunea întru rezolvarea acestei probleme vitale pentru întreaga obște. E adevărat, avînd argumente tari nici piedicile din calea sa nu au fost deosebit de mari și nici nu a trebuit să bată la uși închise. Primăria stăpînește pămînt care s-a închiriat cooperativei agricole de producție. Cele 15 ha dorite, de folosit în viitor numai pentru pășunat, din întinderea acestui pămînt se vor trage. Cu folos pentru toată lumea, sau, cum ar zice Gheorghe C. Mihai, cu folos pentru toate părțile beligerante. Dincolo de glumă, crescătorii de animale din Cornetu chiar au purtat o luptă cu toate luptele pentru a-și scoate îslazul de sub influența ravagiilor secetei.

MIHAI PELIN

Valoarea lucrului mărunt (3)

Un mit perimat: MOȘIA

Nu știam mai nimic, pînă alaltăieri despre puterea de rezistență a mitu[illegible] în cîmpul economic. Și totuși miturile supraviețuiesc. Iată : marea proprietate acționat în România nu numai ca realitate crîncenă, strivitoare pentru țărănime, dar și ca mit. Ne vom ocupa și de mitul acestui tip de proprietate, un mit tiranic.

Constituirea marii proprietăți funciare — boierești, mînăstirești, domnești — este rezultatul unui îndelung proces istoric coborînd cu mult înapoia secolului al XVII-lea (epoca Brîncovenenului), proces cîștigat de latifundiar în dauna țăranilor mici aserviți și a țăranimii libere. Pămîntul e dat o dată pentru totdeauna, nu se lungește și nu se lățește, ca ajutat, marele proprietar — boierul, clerul, statul — a trebuit să exproprieze, ca să-și extindă proprietatea, să spolieze și să acapareze singurele mijloace prin care se întreține și se extinde o proprietate mare.

Antrenarea Țărilor Române în piața europeană a grînelor, după pacea de la Adrianopole, a dat un nou impuls și o nouă rațiune de a fi marii proprietăți. Atunci s-a născut de fapt și mitul ei, în expresie modernă. Cultura cerealelor foarte solicitată, trebuie extinsă nu numai din ambiția îmbogățirii ci și a dezvoltării țărilor de la Dunărea-de-Jos pe un drum nou drumul modernizărilor Bălcescu, în *Question économique des Principautés Danubiennes*, examinează pe larg problema, cu toate argumentele din epocă, pentru a mai insista. Era clar că nu mica proprietate, țărănească sau moșnenească, putea face față cererii de grîne ci numai marea proprietate, capabilă să producă mult și în chip centralizat. Începuturile capitalismului românesc cunosc la noi o dezvoltare paradoxală. Economia banului nu sumă structurile economice vechi, ci, dimpotrivă, le consolidează și chiar le suprasolicită, cum avea să dovedească Dobrogeanu-Gherea, în „Neoiobăgia" sa. Marea proprietate lese în cîștig, ea își impune și legislația, cea mai atroce din istoria Țărilor Române, Regulamentul Organic.

E curios cum pașoptiștii, care au ars în piață publică odiosul document, n-au reușit să distrugă și edițiile lui, cea muntenească și cea moldovenească, astfel încît, pînă în urmă cu vreo douăzeci de ani această chartă, scrisă în buchii chirilice se găsea de vînzare în anticariate, la un preț de nimic. Prețul îl cunoaștem abia azi, cînd pe acest temei — și nu numai acesta ! — putem judeca rolul nefast al marii proprietăți în Țările Române.

A fost o instituție a risipei, a risipei de suprafețe agricole și a risipei de viață, adică de muncă țărănească. Marele agricultor nu dispunea de alt inventar tehnic decît inventarul rudimentar țărănesc — plugul, sapa, grapa și secera plus forța de muncă, bărbații, bătrînii, boii, copiii, femeile, toate fiind ale țăranilor. Ca să seceri mai mult, trebuia să semeni mai mult, adică să ari mai mult în suprafață — nu în adîncime, deci să suprasoliciți țăranul să-i iei din zile, să-i obligi la cît mai multe zile-muncă pe an. Metoda extensiunii asupra suprafețelor și asupra timpului uman s-a parafat atunci, pentru veacuri.

Desigur, privite de azi, zilele-muncă prestate de țăran la boier sub forma de clacă, pe toată durata secolului trecut, par un fleac — 15, 20, 30 sau ceva mai mult de o lună ! — ceea ce însemna că țăranul dispune de restul zilelor, mai mult de 300 într-un an, un timp, am zice, al epocii de aur. Cum, numai pentru 30 de zile, prestate pe pămîntul marelui proprietar, s-au făcut răscoale ? Da, dar acestea erau tocmai zilele de vîrf, care hotărau recolta — și a țăranului, și a boierului. Și le înșușea pe toate boierul. Cum adică, pentru zeciuiala din produse, veneau țăranii la domnie, cu rogojini aprinse în cap ? Desigur, zeciuiala, dar dintr-o producție precară, care abia putea nutri o singură familie, și după ce se prestaseră și zilele de clacă prevăzute în învoieli. Învoielile agricole prevedeau zile de prestație și muncă — munci care sporeau numărul inițial prevăzut de zile. Învoielile au reprezentat o calamitate, pur azi un act de barbarie ieșit dintr-o imaginație faraonică. Pased, în copii, un vraf de asemenea acte, din epoca Unirii și a anului 1877. Unul provine din comuna Cucorăni, pe care avea proprietate și familia lui Eminescu. M-am îngrozit citindu-l, cu gîndul că ar fi fost subscris, pe postul de arendaș, de bătrînul Eminovici, tatăl marelui Mihai. Dar nu, îl subsemna alt arendaș, unul Mochi Fiser, care avea vaste arende în toată Moldova, de la Botoșani, pînă la Milcov. Conform unui asemenea act de învoială, o familie de țărani nu-și putea plăti datoriile într-o viață, urma a le lăsa urmașilor, peste generații, sau a le plăti în „lumea de dincolo". Zilele de prestație deraășeau orice calendar : zece mii de zile de-ar fi avut anul și tot n-ar fi ajuns pentru muncile prestate la arendaș sau la boier. Citind și recitind acest act mi-am spus că n-are alt echivalent în sălbăticie sau în barbarie decît în raporturile financiare internaționale din lumea de azi, cînd țările mici și mijlocii sînt strivite de marele capital prin împrumuturi și dobînzi inimaginabile.

Această agricultură a marii proprietăți, care a aservit țărănimea și a lichidat mica proprietate țărănească, nu diferă în fond de agricultura colonială, instaurată de albi în toate lumile noi, inclusiv prin practicarea monoculturii. Am avut și noi, se poate spune, o agricultură de tip colonial, care avea la un cap latifundia și la celălalt sărăcia absolută. Aceeași agricultură, dotată cu aceeași tehnică și cu aceleași mijloace de execuție juridică se practică pe moșiile statului. Statul n-a fost mai omenos, la noi, Statul, el însuși, era un mare latifundiar, care mentinea, ba uneori și intensifica, extorcarea atroce a țăranilor, de unde, în replică, lipsa de încredere în stat, teama sau spaima țăranilor față de orice inițiativă a puterii constituite. De la stat, odinioară, omologat cu marele proprietar, nu putea veni nimic bun. Ce-a rezultat din aceasta ? S'eirea unei clase, dezinteresul pentru cultivarea pămîntului, sărăcia. Satul vechi al cîmpiei arăta ca într-o pînză cutremurătoare a lui Andreescu : o casă singuratică și ruinată, nu gard, nu grădină, un gol imens în jur, care striveste ființa. Grigorescu, care n-a iubit asemenea imagini, s-a mutat cu șevaletul la deal. Îl acuzăm, din această pricină, în chip nedrept, de idilism. Greșim profund : lumea dealului la Grigorescu, relevă o altă sociologie rurală și o altă lume, lumea moșneilor sau a răzeșilor lui Sadoveanu.

Că raporturile țăranilor cu marii stăpîni de pămînt — boierime și stat — au fost întotdeauna explozive, se știe. Că războaiele de clasă ale țărănimii și procesele pentru pămînt ale țărănimii libere au transgresat secolele, se știe de asemenea. Cel puțin de la revoluția lui Tudor încoace, „chestiunea țărănească" a devenit somativă, iar „exproprierea exproprietarilor" a stat perpetuu la ordinea zilei, ca piatră unghiulară în redresarea națională, contraparte la chestiunea independenței. Nu poți avea o țară liberă, s-a spus, cu un popor neliber.

Opoziția, căpătînd întotdeauna forma unei violente contrareacții, este țărăsi cunoscută și aceasta n-a putut fi înfrîntă decît tot violent, întîi prin împroprietărirea lui Cuza, apoi prin celelalte două împroprietăriri, care s-au rezemat pe violență, inclusiv cea din 1921, care s-a decis de fapt cu trei ani înainte, în condiții de război, sub presiunea țăranilor-soldați.

Dar la rezistența împotriva reformelor agrare s-a adăugat — azi se vede limpede — și mitul marii proprietăți. Marele proprietar a reacționat și „teoretic", justificîndu-și proprietatea nu numai pe temeiul moștenirii sau al dreptului divin, ci printr-o „înaltă" rațiune economică și patriotică : numai marea proprietate, s-a spus, poate garanta forța statului, care altfel s-ar pulveriza în fărîme. Marele dușman al statului l-ar reprezenta deci mica proprietate, cu agricultura ei parcelară. Orice defalcare a marii proprietăți în mici proprietăți, s-a mai spus, va conduce imediat la prăbușirea producției agricole și la slăbirea statului. Profeție confirmată pretutindeni, în țările slab dezvoltate, unde, după aplicarea unor reforme agrare, mai mult sau mai puțin radicale, producțiile agricole s-au prăbușit într-adevăr. Nu s-a luat în seamă faptul că această mică proprietate funciară, nou apărută, moștenind același inventar rudimentar, nu era în nici un fel asigurată, ba mai mult, era împinsă deliberat în „libertatea ruinei". S-a consolidat în schimb mitul : stat = mare proprietate.

O experiență cu totul diferită a făcut continentul nord-american, angajat pe calea unei dezvoltări libere, de tip capitalist, la care s-a opus, violent, Sudul sclavagist cu marea lui proprietate funciară. S-au opus de fapt — geografic, istoric și social — două lumi : latifundia și ferma. A biruit ferma. Războiul de Secesiune a consacrat victoria și a impus eficiența unui alt model. Agricultura americană din Iowa de azi nu folosește suprafețe mai mari de cincizeci de hectare, utilizează cel mai mic procent în brațe de muncă și bate toate recordurile în materie de producție agricolă. În condiții ingrate, mica Olandă a cîștigat războiul polderelor, luptînd numai cu natura. Aici nu s-au opus alte prejudecăți. Pămîntul sărat și sărac al polderelor, smuls mării, cu mîinile țăranilor, s-a dovedit mai fertil decît cernoziomul de la sudul continentului, să spunem, unde o economie agrară înapoiată, întemeiată pe raporturi barbare, se opunea fertilității fiindcă se opunea omului. Vizitînd Olanda, Sadoveanu era uimit. Și Sadoveanu întorcea un ochi întristat către realitățile de acasă, către Gheorghe Roșu din Boroaia, țăran rupt în coate, sărac și analfabet, într-o țară feeric de frumoasă și de bogată. El și alții ecau în drept să se întrebe : cînd vor intra și țăranii în rai ? Nu pe lumea cealaltă ci în lumea în care trăim.

Două modele ne stăteau pe atunci în față : modelul dezvoltării capitaliste și modelul socialist. Cel de-al treilea model, deja experimentat — moșia — reprezenta un drum închis : stagnarea.

PAUL ANGHEL

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

■ În legătură cu scrisoarea **colectivului de oameni ai muncii de la oficiul PTTR Hudești, Botoșani, Direcția județeană de poștă și telecomunicații** ne trimite o documentată scrisoare, din care citâm : „După terminarea cercetărilor, diriginteie Constantin Ciubotaru a fost sancționat cu retrogradare în categorie pe timp de trei luni pentru neregulî reținute în sarcina sa și a fost atenționat că la prima abatere i se va desface contractul de muncă".

■ **Toma Chisăroiu din Rîmnicu Vîlcea** și-a exprimat nemulțumirea că nu primește bilet de tratament într-o stațiune balneară. **Direcția sanitară Vîlcea** ne informează că susnumitul a fost chemat la Comisia de recuperare a spitalului județean și internat la clinica din Călimănești. Era chiar așa greu !

■ Ca urmare a sesizării unui grup de muncitori de la **Cooperativa Arta croitorilor din Bacău**, s-a întreprins de către UCECOM o cercetare amănunțită. Între altele (sîntem informați de UCECOM) „se confirmă că în activitatea șefului de brigadă Elena Chislinger au existat deficiențe, cum ar fi întocmirea incorectă a evidențelor primare, raportarea eronată a producției executate de cooperatori. Inginerul Maria Dragomir nu a dovedit întotdeauna înțelegere pentru personalul muncitor din acest colectiv. Drept urmare, tovarășa Chislinger și inginera Maria Dragomir au fost înlocuite".

■ **Mă numesc Maria Alexandrescu, Calea Griviței nr. 142, scara A, ap. 33, București.** Sînt văduvă pensionară și fiecare leu conteză pentru mine. Antena colectivă de la scara A este stricată din noiembrie 1981 și nu a fost reparată nici pînă în prezent. Cu toate acestea am fost pusă să plătesc — și am plătit — costul reparației colective în martie și aprilie 1983. Suma nu a fost mare, dar pentru mine era, iar antena — de un an — tot nu funcționează.

■ „Mă numesc **Cristina Cioboată, Intrarea Înotătorilor nr. 5, bloc 10, sc. 1, ap. 64, sector 3, București.** Sînt o femeie în vîrstă. În 1976 am primit apartamentul în care locuiesc și am. El prezintă fenomene de condens și igrasie, din cauza cărora am făcut nenumărate viroze respiratorii, care s-au adăugat bolii mele de inimă. Am făcut nenumărate sesizări către ICRAL Vitan, dar din cauza lucrărilor de mîntuială condensul a apărut iar și iar, tot mai rău. Toți vin, se uită la pereți și dau din umeri. Ei pleacă, igrasia rămîne. Datul din umeri este o chestiune de competență.

■ „În numele a sute de călători din Valea Bistrei rugăm Regionala C.F.R. Timișoara să ia de urgență măsuri pentru construirea unui peron la halta C.F.R. Caransebeș Cazarmă. Vechiul peron nu mai corespunde, distanța pînă la prima treaptă a vagonului fiind de 50-90 cm, iar urcarea și coborîrea făcîndu-se foarte greu, mai ales de către bătrîni, femei și copii". **Ioan Simeria, pensionar, com. Ghimbav nr. 373, Caraș-Severin.**

■ „Sînt **Simion Cristea, str. Dristor nr. 231, bl. 8, sc. B, sector 3, București.** Avem mari necazuri cu liniștea în timpul nopții. La parterul blocului se găsește complexul alimentar A 17 (ICL Alimentara sector 3). Aprovizionarea cu lapte și iaurt, normal, se face noaptea, între miezul nopții și 3 dimineața. Vin cu mașinile și descarcă sau ridică ambalajele, cu motorul în funcțiune, chiar sub geamurile apartamentelor.

■ „Probabil că organele de resort ale Regionalei C.F.R. Constanța nu cunosc modul în care trenul 8 531 Slobozia Veche — Călărași este literalmente luat cu asalt de sute de călători — muncitori pe platforma industrială Călărași, elevi navetiști, călători ocazionali. Cele 4—5 vagoane sînt cu totul insuficiente, iar călătoria decurge în condiții ce pot oricînd genera accidente (oamenii merg pe scări, pe anexele locomotivelor etc.). Sugerez să se analizeze posibilitatea reintroducerii în circulație a trenului 8593, care circulă în prezent doar cu aviz special". **(Marin Adrian, Combinatul siderurgic Călărași)**

■ „Apariția în revistă a articolului «Variatoare elastohidrodinamice de turație» ne-a bucurat. Articolul a avut un efect concretizat în interesul manifestat de Direcția tehnică din Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică în vederea echipării unor mașini-unelte cu asemenea variatoare. Și filiala ICECHIM Timișoara se declară interesată în producerea unor uleiuri speciale de fracțiuni elastohidrodinamice". **Prof. dr. ing. E.N. Diaconescu, Institutul de învățămînt superior Suceava.**

■ „Mă numesc **Claudiu Șocander, bd. Eroilor nr. 47, Timișoara.** Nu avem... apă rece. Un exemplu : în luna mai aproximativ jumătate din zile a lipsit apa rece. Vom plăti doar 50 la sută ? Nu cred". (N.R. Nici noi nu credem că apa rece este mai greu de procurat decît cea caldă.)

■ **Sabina Ciocanu din Pitești** ne-a cerut sprijin pentru menținerea sa în activitate la spitalul județean ca spălătoreasă. **Direcția sanitară județeană Pitești** ne informează : „Considerînd activitatea desfășurată de tovarășa Ciocanu și greutățile sale s-a hotărît reîncadrarea pe un post de infirmieră la secția neurologie a spitalului județean".

■ **Constantin Coleeag str. Cezar Bolliac nr. 91, Corabia,** roagă ca „mîlor de cetățeni ce trebuie să circule pînă la Bechet să li se pună la dispoziție un autobuz de către autogara Corabia, pentru a putea ajunge la Bechet. La Corabia și Bechet funcționează multe întreprinderi al căror muncitori — deci și sarcinile lor de muncă — nu ar avea decît de cîștigat dacă s-ar da curs acestei cereri".

■ **Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Mogoșoaia, sector agricol Ilfov,** răspunde la articolul „Controloarea care nu se dezminte nici în timpul liber" („Flacăra" nr. 20). „Este adevărat că în ziua de duminică 15 mai au existat unele defecțiuni la agregatele frigorifice și s-au luat măsuri ca, pînă la remedierea acestora, carnea pentru mititei să fie pusă în casolete introduse în butoaie cu gheață. Totodată, s-au verificat și reparat agregatele frigorifice. Vînzătorul de la punctul de desfacere menționat în articol a fost înlocuit".

■ **„Asociația locatarilor bloc 43, str. Paharnicului nr. 11, sector 1, București,** mulțumește revistei „Flacăra" pentru sprijin și aduce la cunoștință că după apariția sesizării noastre Grupul de întreprinderi de gospodărie comunală ne-a comunicat că pentru 1983 calculul energiei termice se eșalonează în procente aplicate la suprafața de radiație totală a blocului, astfel : ianuarie, februarie, martie, și decembrie 8 la sută, aprilie-noiembrie 6 la sută, iar pentru prepararea apei calde menajere se va aplica baremul de 0,08 Gcal persoană-lună, cote total diferite de cele în vigoare înainte. Cu începere din luna aprilie s-a reglementat și furnizarea apei calde menajere". (N.R. Am citat răspunsul cu gîndul că poate interesa și alți cititori.)

■ „Începînd cu 1 aprilie 1982 s-a constituit taxa poștală de distribuire la domiciliu a abonamentelor la publicațiile cotidiene și periodice. Începînd cu acea dată s-a încetățenit în municipiul Cluj-Napoca și obiceiul de a se difuza presa centrală cu o zi întîrziere. Ne-am obișnuit, dar se pare că sîntem pregătiți sistematic pentru o nouă metodă : ziarele sînt aduse la domiciliu cîte două la două zile. Dacă presa sosește după-amiaza, de ce nu este distribuită în aceeași zi ?" **Dan Viorel, str. Dîmboviței nr. 71, Cluj-Napoca.**

■ „Am fost anunțați că blocul **A3 din Tîrgoviște,** zona centrală, va fi lipsit de apă caldă de la sfîrșitul lunii martie pînă la 1 noiembrie. În aceeași situație se află și alte blocuri racordate la aceeași centrală. Dar apa caldă se livrează normal ! Nu înțelegem de ce este nevoie chiar de atîtea luni de întrerupere. Și vara apa caldă este necesară. În blocurile acestea locuiesc și copii mici, bătrîni, femei gravide, bolnavi". Semnează cinci familii din blocul A3. (N.R. Desigur, nu cunoaștem nici noi cauza, dar chiar presupunînd că din punct de vedere tehnic nu există o altă soluție — deși termenul ni se pare exagerat de lung — de ce oamenilor nu li s-a explicat clar situația ?)

■ Cu privire la scrisoarea tovarășului **Constantin Achimescu str. Constantin Mănescu nr. 1, București, Procuratura Generală** ne informează că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru rejudecare. În același fel a fost rezolvată, de către același for, cererea tovarășului **Ștefan Dumitrescu, str. Alexandru Moruzzi nr. 39, București.**

■ **Domnica Bulugea din Valea Mare Pravăț, Argeș,** fostă infirmieră la Spitalul teritorial Cîmpulung Muscel, cerea să se reanalizeze desfacerea contractului de muncă. **Consiliul orășenesc al sindicatelor, Cîmpulung, Argeș,** ne răspunde că începînd cu data de 20 aprilie 1983 tovarășa Bulugea a fost încadrată temporar tot la spitalul Cîmpulung, iar începînd cu data de 1 iulie s-a stabilit, împreună cu factorii de răspundere, ca să fie încadrată definitiv în locul unei alte tovarășe care se va pensiona".

■ **Asociația de locatari nr. 13, Birlad,** sub semnătura tovarășei administrator **Teodorina Mihalia,** ne scrie : „Avem un locatar cu familie pe nume Constantin Lefter, ca acesta are apartament cu trei camere în proprietate personală pe str. Ștefan Dumbravă nr. 53. În momentul de față are un debit la asociația noastră de 11 015,90 lei, bani ce nu-i putem recupera. Nici nu putem sta de vorbă cu debitorul deoarece nu te primește. Am trimis adrese, am ridicat problema la ședințe, dar în zadar. Toți notează și alt rezultat nimic. Rugăm să intervenîți la organele în drept deoarece de la Lefter s-a mai lipsit și alții." (N.R. Dacă ar fi să facem un loc de cuvinte, am spune că lefter a rămas nu debitorul, ci creditorul. Chiar să nu existe soluție ?)

■ În legătură cu nota apărută pe această pagină privind „masacrarea unor copaci" din Fălticeni, semnată de elevi ai Liceul „Nicu Gane", asociațiile locatarilor nr. 2 și nr. 4 din raza zonei afectate ne trimit o lungă scrisoare din care extragem : „Nici tei de altădată și nici plopii nu au existat pe toată lungimea străzii, ci numai pe o porțiune, fiind plantați în 1967-1968 (excepînd plopii din fața liceului agricol, care, datînd din 1920, erau mult mai bătrîni). Unele acțiuni de modernizare impuneau înlăturarea plopilor. De ce elevii nu s-au adresat diriginților de clasă, care, dacă nu erau în măsură să dea un răspuns pe loc, s-ar fi putut adresa consiliului popular orășenesc, și ar fi fost lămuriți și elevii liceului ? Acum urmează ca tinerii să ude și să protejeze teii, trandafirii și florile recent plantate." (N.R. În adevăr, important nu este cine și de ce a scris ci să crească florile și teii, spre fala Fălticenilui.)

■ **Maria Dima, pensionară, Calea Griviței nr. 13, București,** s-a plîns de factorul poștal care îi remite (mai bine-zis nu îi remite) pensia. Direcția de poștă a municipiului București ne înștiințează : „Pentru a se evita nemulțumirea petiționarei s-a dispus ca pensia să-i fie achitată la domiciliu de către un factor curier".

■ **Virginia Bizadea din Pitești** a reclamat furtul unui libret CEC de la domiciliu de către Elena Dobrin, care a scos de la CEC 5 000 lei, însușindu-i. **Inspectoratul județean Argeș al Ministerului de Interne** ne comunică : „Au fost efectuate cercetări și s-a stabilit că faptele relatate se confirmă. S-a început urmărirea penală împotriva Elenei Dobrin pentru infracțiunea de furt, fals, uz de fals, și înșelăciune în dauna avutului obștesc, cauză care se află pe rol la Judecătoria Pitești. Sucursala CEC comunică, la rîndul ei, că suma de 5 000 lei va fi achitată petiționarei după soluționarea definitivă a cauzei de către judecătorie".

■ Ca urmare a cererii tovarășei **Ana Fülöp din Corunca, Mureș, Procuratura județeană Mureș** ne informează că „în urma intervenției organelor de procuratură, soțul petentei, cu numele de Fülöp Ferencz, a fost trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunii de abandon de familie, reținîndu-se că se sustrage cu rea-credință de la plata pensiei". Petenta a fost îndrumată de organele de procuratură să facă o cerere pentru efectuarea unei opriri pe veniturile soțului.

■ **Mariana Năstase din Dărmănești, Dîmbovița,** a solicitat sprijin pentru a fi încadrată la o unitate din Vrancea în vederea apropierii de soț. **Consiliul popular al județului Vrancea** ne informează că s-au făcut formele necesare pentru ca M.N. „să fie încadrată prin transfer ca subinginer la Oficiul pentru gospodărirea apelor, Vrancea".

■ Întrucît **Mircea Bobirică din Constanța** nu a informat, conform legii, ICRAL Constanța despre modificările intervenite în componența familiei și în veniturile realizate, i s-a majorat automat chiria cu 100 la sută începînd cu 1 octombrie 1982, conform normativelor în vigoare. Depunînd ulterior actele, s-a actualizat contractul de închiriere — ne înștiințează **ICRAL Constanța.** „Față de chiria actualizată s-a încasat în plus de la locatar o anumită sumă pentru lichidarea căreia invităm pe tov. Bobirică Mircea la sediul ICRAL din Mangalia. Regretăm că d-sa nu s-a adresat direct centrului de administrare sau la ICRAL Constanța pentru clarificarea mai operativă a cazului." (N.R. Regretul este și al nostru.)

■ Referitor la scrisoarea lui **Ilie Geică din str. Grigore Moca, nr. 15, sector 1, București,** prin care solicita atribuirea unei locuințe **Consiliul popular al sectorului 1** comunică : „I s-a aprobat tovarășului Geică atribuirea apartamentului 14 din vila 7, str. Someșul Rece nr. 4, sector 1".

■ De la **Consiliul popular al Județului Brașov :** „Ca urmare a cererii lui **Gheorghe Gavrilă** și **Mariana Popa,** s-a aprobat de către forurile în drept tovarășului Gavrilă stabilirea domiciliului în municipiul Brașov. Cît privește propunerea întreprinderii «Tractorul» ca tovarășei Mariana Popa să-i fie aprobată stabilirea domiciliului în municipiu, cererea va fi supusă discuției în prima ședință a Comisiei județene pentru aplicarea Decretului nr. 68/1976".

■ **Consiliul popular al municipiului Constanța** ne informează : „Analizîndu-se situația locativă a familiei Popescu din str. Daciei 29 i s-a repartizat prin IMPPF apartamentul nr. 36, compus din două camere și dependințe, din blocul L2, pe str. Oborului."

■ De la **Spitalul Militar Central :** „Pacientul **Mihai Stana, Calea Aurel Vlaicu, Arad,** a fost programat pentru consult la tov. dr. Gabriela Foit, care îl va prezenta tovarășului profesor Mircea Olteanu. De asemenea, **Marin Cringaș, Calea Bucureștilor, Craiova,** poate veni pentru consult la tovarășul dr. Ion Bănacu Ion, care îl va prezenta tovarășului profesor Olteanu". (N.R. Mulțumim și noi distinșilor medici oftalmologi de la Spitalul Militar Central pentru înțelegerea arătată.)

■ **Mai mulți locuitori din comuna Crevedia, satul Dîrza, județul Dîmbovița** ne scriu că în halta Dîrza, haltă care servește circa 1000 de navetiști dintre care foarte mulți elevi, nu există amenajate peroane ceea ce face extrem de dificilă urcarea și coborîrea din trenuri. Nu o dată din această pricină s-au produs și accidente. Cererea sătenilor de a se aproba construirea acestor peroane nu se pare justificată.

■ **Procuratura Generală** ne informează că verificîndu-se cele semnalate în articolul „Cercetarea din fotoliu — sau cum ajunge un om precum o minguță de ping pong" publicat în numărul din 18 aprilie a.c. al revistei noastre, s-a constatat că sesizarea este întemeiată, motiv pentru care a fost declarat recurs extraordinar. Recursul a fost înaintat spre soluționare Tribunalului Suprem.

■ **Asociația locatarilor blocului 117 din București, str. Răsăritului nr. 6, sector 6,** încearcă de mai multe luni să determine o serie de familii să-și plătească întreținerea. Restanțele acestora au ajuns la sume variînd între 1000 și 4 600 de lei. Situația creată îi afectează și pe locatarii corecți deoarece asociația trebuie să plătească în permanență penalizări pentru sumele neachitate. Intervenția fermă a organelor în drept pentru revenirea lucrurilor pe făgașul lor normal se impune de urgență.

■ „Vă rugăm să interveniți să se redeschidă clubul căminului cultural din localitate, club care de cîțiva ani stă închis." **(Un grup de tineri din comuna Cristian, județul Brașov)** Oare la cine se află „cheia" acestui club ?

■ **Consiliul popular al județului Prahova** ne informează că doleanța formulată de Cazacu Constanța a fost soluționată favorabil, fiica acesteia, Cazacu Mihaela primind transferul pe un post de lucrătoare în comerț, așa cum a solicitat.

■ Dorind să cumpere un pachet de țigări „B.T." de la tutungeria aflată în magazinul „Autoservire" din cartierul Plevna, **Buiciue Radu din Dorohoi, județul Botoșani,** a aflat cu surprindere de la vînzătoare că aceste țigări se vînd numai împreună cu două pachete de „Litoral". Corespondentul nostru întreabă dacă este permisă condiționarea vînzării unor produse de cumpărarea altora. Nu, nu este permisă.

■ **Marian Gheorghe din București, str. Neholași nr. 40, sectorul 5,** ne scrie că de peste 5 ani în fața curții sale curge continuu o gură de apă. Deși în urma sesizărilor repetate s-au perindat pe la locul cu pricina mai multe echipe de reparații, situația nu a fost remediată. Cine oprește risipa de apă ?

■ „În ziua de 1 aprilie a.c. am primit cele 900 kg. de lemne pe care le plătisem la depozitul nr. 601. Dar din păcate — ne scrie în continuare **Ionescu Constantin din București, str. Gala Galaction nr. 21, sector 1** — erau mai mult buturugi enorme care nu pot fi folosite în sobe obișnuite". S-a chinuit, a ciopîrțit bietul om din ele cum s-a priceput dar tot au rămas 18 bucăți totalizînd aproape 250 kg. Sesizînd situația, cei de la depozitul Giulești au venit și au luat buturugile urmînd să-i aducă lemnele tăiate. Au trecut nu zile, ci luni și nici o veste despre lemnele sale. Îi invităm pe responsabilii depozitului Giulești să termine cu gluma. Au trecut 2 luni de la 1 aprilie.

■ **Procuratura Generală** analizînd memoriul pe care ni l-a adresat Matei Petre din București, str. Emil Racoviță nr. 22, bl. R23, a constatat că cele susținute sînt întemeiate și în consecință a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ **Întreprinderea de Construcții Montaj a județului Sibiu** ne răspunde că sesizarea adresată revistei noastre de Iancu Ana din Sibiu este justă și în consecință s-a dat dispoziție Șantierului 4, care a executat lucrarea, să remedieze deficiențele, creîndu-se astfel condiții normale de locuit în apartamentul reclamantei. Era și timpul.

■ **Emanuel Fanga din Cluj-Napoca, str. Putna nr. 7,** ne scrie în numele unui grup de copii din cartier, propunînd să se construiască un platou-patinoar pentru patine cu rotile. În felul acesta ar putea și ei să folosească patinele pe care le-au cumpărat din comerț.

■ **Comitetul orășenesc U.T.C. Tîrgu Frumos** ne-a trimis o interesantă scrisoare despre cercul de istorie, arheologie și etnografie, al liceului industrial din localitate, care aniversează 15 ani de frumoasă și bogată activitate. Roadele muncii elevilor acestui cerc, de sub conducerea prof. Mihai Constantin, s-au concretizat într-un muzeu cuprinzînd astăzi peste 2 000 de exponate precum și în numeroase comunicări științifice.

■ În urmă cu cîteva luni, Consiliul popular al sectorului 6 a hotărît descongestionarea traficului cu mașini de mare tonaj de pe Calea Giulești prin includerea în circulație a străzilor Anton Pann și Răsadniței, hotărîre care permitea de asemenea o scurtare substanțială a drumului acestora către marginea cartierului Giulești. La puțin timp după aceea la capătul străzilor amintite a apărut însă semnul de interzis. **Cetățenii din Calea Giulești nr. 150—500** ne întreabă cum o măsură utilă a putut fi anulată cu atîta ușurință.

■ Singurul autobuz care făcea legătura între comunele Panticeu și Recea Cristur și orașul Dej din județul Cluj a fost suspendat. Locuitorii acestor comune care au probleme de rezolvat în Dej sînt obligați acum să parcurgă pe jos 3 pînă la 10 km. Poate ar fi mai normal să fie suspendate alte curse acolo unde există posibilitatea deplasării și cu trenul. **(Blăjan Virgil din Dej, str. Fr. Engels nr. 18, bl. A, sc. A, Ap. 10).** Propunerea ni se pare demnă de reținut.

■ **De la Uniunea Județeană a Cooperativelor Meșteșugărești Suceava** primim următorul răspuns : „Din verificările efectuate s-a constatat că lotul din Fălticeni al cooperativei Constructorul-Suceava a încasat în plus de la Pavăl Ion suma de 2076 lei reprezentînd contravaloarea pentru 34 mc zidărie. Petentul a fost invitat să se prezinte la casieria lotului din Fălticeni pentru a primi suma de 2 076 lei.

Pagină realizată de N. LIONEL ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Onorată instanță a moralei

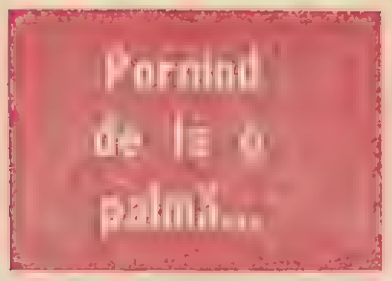

„Cei care au primit o mie de palme nu-și aduc aminte. O singură palmă rămîne un eveniment care nu se uită", scrie Georges Duhamel într-una din nuvelele sale dedicate problemelor de educație a copiilor, fixînd în numai două rînduri o concluzie puternică și stabilă pe care nici un alt argument nu o poate clinti ori nega. Și, mai înainte de a conchide, povestește cum unul dintre prietenii săi, „care a avut parte în viață de cel mai devotat, mai iubitor și mai bun dintre părinți, nu uită niciodată să spună, de cîte ori vorbește despre el : „Mi-a tras o palmă, într-o dimineață, a doua zi de Paști ; aveam 10 ani". Douăzeci de ani de îngrijiri și de iubire se șterg ca o privelițe tulbure, în mijlocul căreia stăruie, limpede și neîndurătoare, amintirea unei singure palme."

Această succintă relatare spune totul despre implicațiile morale ale unei „corecții" mai mult sau mai puțin brutale, implicații care se pot, lesne, strămuta din planul familial în cel social. În școală, de pildă. Fiind întru totul de acord cu punctul de vedere al scriitorului francez, vestejim atît acea unică palmă care nu se uită, cît și potopul celor 1000. Prin urmare, începînd să scriem despre cele întîmplate la Liceul „Timouri Noi", din Capitală, ne postăm în reduta intransigenței față de violență, fie ea fizică sau verbală.

Așadar, într-una din zilele acestei luni, un grup de elevi de la liceul amintit invadează culoarele redacției, dorind să-și exprime nemulțumirea față de comportamentul dur al unui profesor. Și unul singur, dacă ar fi venit, ar fi produs o emoție lesne de înțeles, atît pentru inițiativa de a lua pe cont propriu o astfel de acțiune, cît și pentru jignirea suferită. Un grup însă pune pe oricine pe gînduri. Sigur, mentalitatea de grup este cu mult diferită, în colectiv totul pare mai ușor, timiditatea unora se transformă în curaj absolut, opiniile tind să se generalizeze pînă la identificare, așa încît ascultîndu-l numai pe unul singur poți fi sigur că și ceilalți vor afirma, poate chiar cu aceleași cuvinte, adevărul celuilalt. De aceea, dar și din alte rațiuni, copiii au fost invitați într-o sală unde și-au scris declarațiile (este expresia cea mai fidelă, deoarece fiecare își dădea numele, spunea în ce clasă învață și relata cele știute sau suportate). Citindu-le apoi am constatat că prezintă tocmai caracteristica de care ne temeam mai înainte : par aproape identice. Oricum, toate țintesc persoana aceluiași profesor, care este și director de studii. El este, după cele scrise de elevi ai claselor a IX, cel care-l bate nemilos și pentru orice. Relatările nu se opresc însă aici : ele se referă și la evenimente pe care copiii nu au cum să le cunoască și — credem noi — nici dreptul de a le comenta. De pildă, modul în care s-a desfășurat o adunare generală a organizației de partid din școală, cîte voturi a avut un profesor, cîte un altul. (Cei care ne-au vizitat au vîrste variind între 15 și 16 ani și nu fac parte din organizația de partid.) Mai aflăm și că anume modificări s-au efectuat în cataloage ! Cînd și de către cine. Nu ne permitem să invocăm propriile noastre rețineri, uneori de forța unor tabuuri, privind catalogul clasei, la care nici unul din generația noastră nu a avut vreodată acces. Timpurile s-au mai schimbat. La fel mentalitățile. Se merge înainte și nu înapoi deși nu de la modul de a privi (fetișiza sau nu) un catalog începe acest mers și nici aici nu se sfîrșește. Oricum, chiar astăzi, într-un învățămînt care-și propune tot mai mult dimensiunile democrației, un catalog nu poate fi o condică personală a fiecărui elev. Și o chestiune de cronologie : cei care ne-au scris au venit la acest liceu în luna septembrie a anului trecut. Alegerile organelor de conducere din școală se produseseră în luna februarie ! Deci cu multe luni de zile mai devreme.

E suficient atît pentru a se trage o concluzie : cineva i-a instruit pe acești copii. Cine ? Și cu ce drept ? Cu unul pedagogic ? Moral ? Personal ? Vindicativ ? Exclicația nu trebuie căutată cine știe pe unde. E simplă : elevii au venit însoțiți de trei persoane mature : două profesoare de la clasele respective și un bărbat. Necunoscut. Și profesoarele au scris cîte o declarație cuprinzînd, mai mult, probleme de ordin personal : persecuții, sancțiuni nemeritate etc.

Aceasta ni se pare a fi cheia problemei de care ne-am propus să ne ocupăm : au dreptul profesorii să organizeze o asemenea acțiune ? Adică, pot ei mobiliza un grup de elevi, pentru a-i duce la o redacție sau oriunde altundeva, știind că o fac pentru a reclama un coleg de cancelarie ? De ce alte mijloace „educative" s-au folosit cele două profesoare pînă a ajunge la această măsură ce nu se pare „extremă" ? Aflăm că astfel de declarații au mai fost date și la publicațiile ministerului de resort. Procedeu identic, deci concertat. Păstrîndu-ne ideea inițială despre gravitatea unei singure palme, meritată sau nu, credem că discuția de fond, în cazul nostru, este cu totul alta : a celor două profesoare.

Am mers la liceul din Calea Dudești. Mai fusesem cu 2—3 ani în urmă. Ca și atunci, sîntem legitimați la poartă. Normal ! Intrăm în lumea citorva sute de copii, care trebuie ocrotită. (În școală au fost găsite cuțite și alte arme albe, obiecte care nu-și au locul alci și pe care, tocmai din această cauză nu le mai consemnăm.) Am purtat discuții cu profesorii invocați, în calitate de martori, în citeva declarații. Nimeni n-a confirmat cele pretinse de copii. Profesorul respectiv nu vine în stare de ebrietate la școală, nu a fost văzut bătînd pe cineva, nu a avut comportări indecente față de eleve. Aceste adevăruri ne apar foarte clare. Este evocată o recentă emisiune T.V. care nu și-a atins deloc scopul propus și care, după cît se pare, a „inspirat" pe unii elevi ori pe cei care l-au organizat, făcîndu-i să scrie că „au fost amenințați cu miliția". Nimic nu a fost omis, pentru atingerea scopului propus ! Dar care este acel scop ? Evidentă apare numai dorința ca directorul de studii să fie schimbat. „Schimbat" este o foarte palidă imagine, pentru că un profesor care bate, mai ales „la sînge" nu-și are locul printre dascăli.

La liceu, am întrebat conducerea ca și pe alți profesori, dacă au vreo idee în legătură cu cine a putut organiza reclamația colectivă. Întrebare jenantă, recunoaștem, dar inevitabilă (în ceea ce ne privește am păstrat, și o vom face și în continuare, discreție totală asupra numelor copiilor cît și al profesoarelor). Părerile au fost unanime : ni s-a indicat numele unei profesoare suplinitoare, avînd aceeași specialitate cu a directorului de studii. Nu are rost să notăm și motivațiile acestor opinii. Am solicitat un teanc de cataloage (ce savoare pentru un fost elev, chiar și după foarte mulți ani, să poată cerceta chiar și „oficial" acest document atît de misterios !). Printre ele și cel al clasei unde respectiva profesoară este dirigintă. Ce-am constatat ? Că totalul absențelor nemotivate reprezintă recordul absolut pe liceu : aproape 8 mii în două trimestre ! În raportul dirigintei, apar cam de zece ori mai puține. Întrebare : care este platforma morală a unui astfel de dascăl, lipsit de autoritate ca și de caracitatea de a disciplina prooria lui clasă de a încerca denigrarea unui coleg cu state de serviciu incomparabil mai bune decît ale sale ? Elevi care au acumulat 127 de absențe nemotivate într-un trimestru au la purtare nota 9 ! Alții, cu un număr egal sau mai mic, au primit doar 7 ori chiar 6 ! Am notat chiar și un 10 la purtare alături de 72 de absențe nemotivate ! Sigur, frecvența nu poate fi singurul criteriu, însă rămîne poate cel mai important. Profesorii ne-au spus că s-a căzut de acord ca notele la purtare să fie condiționate mai ales de regularitatea prezenței la cursuri. Ceea ce, la clasa respectivă, nu se vede.

Am lăsat pentru final încă un eveniment nedezvăluit : persoana care îi însoțise pe elevi la redacție este una și aceeași cu cea care pătrunsese în liceu cevа mai înainte, introdus acolo de exact profesoara bănuită de organizarea demersului colectiv al unor elevi. Abordîndu-l telefonic, respectivul cetățean, topograf de profesie, mărturisește că are în liceu o nepoată, că este nemulțumit de director și că a comis o singură greșeală : aceea de a-i îndemna pe elevi să facă declarații! Este revoltat de faptul că s-a apelat la organele de miliție pentru a fi identificat (deoarece refuzase să se legitimeze), dar zice că n-o cunoaște pe profesoara care l-a introdus în școală (fapt dezmințit de participarea sa la o excursie organizată de exact aceeași profesoară !).

Liceul „Timpuri Noi" este o unitate de învățămînt dificilă. Și din cauza numărului mare de elevi (aproape 1000), cît și pentru faptul că-și recrutează școlarii prin redistribuirea celor cu note foarte slabe (majoritatea cu 2 și 3, mai puțini cu 4) obținute la examenele de treaptă de la alte școli. Liceul este însă bine dotat și sprijinit cum se cuvine de reputata întreprindere bucureșteană. Are săli de clasă, laboratoare și ateliere din care nu lipsește nimic din ceea ce poate concura la o bună pregătire profesională și generală a elevilor. Dar rămîne o unitate grea. Gesturi ca cele întreprinse de cele două profesoare, acțiuni ca cele ale „unchiului" grijuliu nu fac nimic altceva decît să sporească dificultățile pe care profesorii numai împreună și numai foarte solidari le pot depăși. Și întrucît, în afară redacției noastre, au mai fost sesizate și alte foruri, supunem, la rîndul nostru, atenției Inspectoratului școlar al C.P.M.B., cît și Ministerului Educației și Învățămîntului atitudinea celor două profesoare atît în legătură cu cele întîmplate cît și cu cele... neîntîmplate. O dată pentru totdeauna, cei care n-au făcut-o pînă acum, trebuie să înțeleagă că școala este făcută pentru a educa și pregăti noile generații și că un scop atît de înalt și important pentru țară trebuie să excludă orice manifestare de vanitate deșartă, orice element care ar putea zdruncina autoritatea elevilor în dascălii lor, însăși unitatea deplină a acestora.

EMANUEL VALERIU

La ce vîrstă „se uzează inima"?

Femeia din fața mea îmi amintește de bătrîna din „Neînțelegerea" lui Camus. Mai exact de o replică prin care bătrîna își motivează la un moment dat frigul interior : „Și inima se uzează, domnul meu". Îmi aduce aminte de această replică pentru că Victoria Sîncu n-ar putea, cu siguranță, s-o rostească. În ciuda celor 94 de ani, afecțiunile ei nu s-au uzat. Dovadă că n-a venit la redacție să se plîngă. Nu învinuiește. Își cere parcă scuze pentru că bătrînețea ei a devenit o problemă. Dar se teme. Dacă nepoata ei o azvîrle afară, ce se va face ? După ce murmură întrebarea, tace. Nu, n-a venit să se lamenteze. Pur și simplu ar dori, dacă se poate, pentru a evita azilul, să se curme neînțelegerea. Neînțelegerea ? Tresar. Din nou îmi amintesc de replica bătrînei din piesa lui Camus. Și mă uit la femeia din fața mea. E îmbrăcată în negru și are, întipărită pe față, o durere uscată. Stă pe un scaun ținîndu-și la îndemînă cîrja de care se ajută cînd merge.

Ce a făcut-o, așadar, pe această bătrînă de 94 de ani să vină la noi tocmai din colțul celălalt al Bucureștiului ? A avut pînă nu de mult o casă. O căsuța bătrînească aflată pe strada Pictor Ștefan Dumitrescu. A renunțat la această căsuță, vînzînd-o, la insistențele nepoatei ei, Constanța Șuiț și a soțului acesteia, Romulus Șuiț. Cînd Victoria Sîncu s-a hotărît, în sfîrșit, soții Șuiț au venit și i-au luat puținele lucruri pe care le mai avea. Așa a ajuns Victoria Sîncu într-un apartament de două camere pe bulevardul Ion Șulea. După cîteva luni, în octombrie 1980, familia Șuiț a primit un apartament nou. De patru camere. Erau acum o familie compusă din cinci persoane : soții Șuiț, cei doi băieți ai lor și bătrîna Sîncu. Dar la numai doi ani de la această mutare, atitudinea nepoatei față de mătușa sa s-a schimbat radical. În cele din urmă, familia Șuiț a hotărît că Victoria Sîncu trebuie să părăsească locuința. De ce ?

Ca să-mi răspund la această întrebare, mă duc a doua zi în strada Sergent Ilene Dumitru la numărul 1. Aici, la etajul 5 al blocului J 52, locuiește familia Șuiț. Sun la ușa apartamentului 88. La apelul meu răspund prompt doi cîini. Apoi cîinii se liniștesc și se deschide ușa. Mă prezint și o cunosc pe nepoata Victoriei Sîncu, Constanța Șuiț. Îi explic scopul vizitei mele, care stîrnește, constat, un val de proteste și lamentări.

— Nu știu ce să mă fac cu bătrîna asta. Ne reclamă peste tot, spunînd în dreapta și în stînga numai minciuni. N-aveți decît să le credeți.

Deocamdată, nu cred nimic. Vreau numai să mă lămuresc. Dar, recunosc, mă intrigă vehemența cu care e acuzată bătrîna.

— Lasă numai mizerie în urma ei. E insuportabilă și e un pericol permanent pentru casă. Nestiind să umble la aragaz, era să dea foc la casă. Nu știe nici măcar să încuie și să descuie ușa de la intrare. Ce mai, trebuie să plece de aici. Am vorbit noi cu cineva și vom rezolva foarte curînd această problemă.

Cine este acel „cineva" și care va fi rezolvarea n-am reușit să aflu.

— Unde se găsește acum mătușa dumneavoastră ? întreb.

— La o vecină.

Cobor la etajul 4, unde locuiește Niculina Dragoș, vecina care o găzduiește în timpul zilei pe Victoria Sîncu. Iar aici aflu o cu totul altă față a lucrurilor. Bătrîna de 94 de ani e sculată în fiecare dimineață la ora 5 sau 6 și scoasă din casă, cînd pleacă familia Șuiț. Stă în picioare pe scări, sprijinită în cîrja de care nu se desparte, și așteaptă să se trezească cineva în apartamentul familiei Dragoș. Se jenează să bată la ușă, să deranjeze. Cîte un vecin cumsecade care se trezește mai devreme îi oferă un scaun ca să nu mai stea în picioare. Aici, în apartamentul înțelegătorilor soți Dragoș își gătește Victoria Sîncu. Și face acest lucru singură. Deci, știe să folosească aragazul ! Atunci de ce, oare, nepoata n-o lasă pe mătușa ei să-și încălzească și nici un ceai ? Tot aici se și spală bătrîna. E un exemplu de curățenie, precizează Niculina Dragoș, adăugînd că ei, soții Dragoș, au deplină încredere în „tanti Victoria", au lăsat-o nu o dată în casă numai cu fetița lor cea mică și nu s-a întîmplat nimic.

De la vicepreședinta asociației de locatari, Elena Tăchiciu, aflu amănunte pe care la început ezit să le notez. Și totuși, trebuie.

— Bătrîna a fost și bătută de soții Șuiț. Stau mărturie trei certificate medicale eliberate de Institutul medico-legal.

Mă cutremur. Să bată o femeie de 94 de ani ? Și de ce ? Numai pentru a o sili să plece ?

În strada Pictor Ștefan Dumitrescu la numărul 54, am stat de vorbă și cu Constantin Șoirea, cel care a cumpărat casa Victoriei Sîncu după ce a stat mulți ani cu chirie la ea.

— Soții Șuiț — îmi spune el — veneau s-o viziteze de cîte ori aveau nevoie de bani, punînd-o să-și vîndă unele lucruri pentru asta. Pe vremea aceea îi spuneau „Mami".

Iată, deci, că „uzura inimii", uzura sentimentelor, nu se produce neapărat în funcție de vîrstă. La 94 de ani, Victoria Sîncu și-a păstrat un sentiment pe care nepoata ei l-a pierdut, se pare, cel puțin față de mătușa pe care a tinut cu tot dinadinsul s-o aducă în spațiul său locativ, la început, pentru ca apoi... N-a fost decît o strategemă pentru a obține repartiția unui apartament de patru camere ? Constanța Șuiț ne-a declarat că oricum, cu sau fără bătrînă, ei ar fi avut dreptul la un asemenea apartament. Nu, tovarășă Șuiț, n-ați fi avut dreptul ! Ne-am interesat la ICRAL-ul de care aparțineți și ni s-a spus că numai avînd-o în întreținere și pe Victoria Sîncu ați putut obține acest apartament de patru camere. Atunci, cu ce drept o scoateți pe această bătrînă în fiecare dimineață pe scări ? Cu ce drept o scoateți din casa care e și a ei ? Și — nu pot să nu vă întreb asta — cum s-a ajuns la cele trei certificate care confirmă că bătrîna a fost bătută ? Ce nu înțelege Victoria Sîncu de a fost nevoie și de asemenea „argumente" ? Că rolul ei s-a încheiat ?

Lăsăm pe cei în drept să găsească o soluție sigură pentru a apăra liniștea acestei femei de 94 de ani a cărei imagine mi-e greu s-o uit. Stătea pe un scaun, în apartamentul soților Dragoș, cu cîrja alături. Și tăcea. Își cerea parcă scuze că bătrînețea ei a devenit o problemă.

ALEXANDRU ȘERBAN

Amnezia

Ajuns la 59 de ani și nemaiavînd încotro, Gheorghe V. Dan din Luchienii Dîmboviței trebuie să iasă la pensie. Și pentru Gheorghe V. Dan pensia nu e un liman așteptat, ci un liman pe care a fost aruncat. L-au lovit mai multe necazuri deodată și, asemeni unui soldat incolțit, bătrînul a ridicat steagul alb. Va fi o pace durabilă ? Va fi numai armistițiu ? La aceste întrebări viitorul va oferi un răspuns, fără doar și poate. Însă cert este că, deocamdată, împotriva lui Gheorghe V. Dan lucrează nenorociri mari și mișrav conjugate : o anemie craniană, o hernie de disc, o tensiune insuficientă și un ulcer duodenal. Parcă este prea mult pentru un singur om, nu-i așa ?

În cazul lui Gheorghe V. Dan medicii și-au spus cuvîntul, certificatele lor nu sînt grevate de nici o îndoială. Însă dincolo de cuvîntul medicilor, o sumă de oameni ce-și antrenează mușchii bătînd fel de fel de hîrtii cu ștampilele, au crezut de cuviință că patru ani din trecutul de muncă istovitoare a lui Gheorghe V. Dan nu ar fi tocmai limpezi. Și este vorba tocmai despre patru ani munciți la o întreprindere dispărută de vremuri, numită **Sovrompetrol**. Încît, iesind de-a busilea dintr-o balastieră ținînd de **Energoconstrucția**, Gheorghe V. Dan a fost pornit spre o arhivă rătăcită pe cine mai știe unde. În sfîrșit, a aflat de la un inginer că arhiva aceea ar fi la Săpata, în Argeș, și a pornit spre Săpata.

L-am întîlnit într-un personal care adună în zorii zilei o liotă de navetiști din Titu. Găiești și Goleștі. Pînă la Pitești a avut timp să-mi povestească toate necazurile. Dar cînd am coborît la Pitești, pe neașteptate, s-a întîmplat ceva cu totul și cu totul neobișnuit pentru un om sănătos. Bătrînul Gheorghe V. Dan, împleticindu-i-se memoria, nu își mai amintea ce căuta la Pitești, de ce a plecat în zorii zilei la drum și încotro trebuia s-o apuce. Îl luase în primire, perfidă, anemia craniană amintită mai sus.

Cu răbdare, i-am repovestit tot ceea el însuși îmi povestise, cu numai o jumătate de oră în urmă. I-am vorbit despre pensie, despre arhiva **Sovrompetrolului** și despre Săpata. În sfîrșit, și-a reamintit totul. Dar m-a rugat, totodată, să-i însoțesc pînă la autogară. Știa că oricînd îl poate încolți amnezia iar. I-am cumpărat bilet și am stăruit împreună în autogară, pînă la sosirea autobuzului de Săpata. Pe peron, Gheorghe V. Dan a avut timp să le povestească viitorilor săi tovarăși de drum istoria pensiei sale și a hîrtiilor în căutarea cărora pornise din zori. Și am fost liniștit. Pînă la Săpata putea să uite. Avea cine să-l coboare din autobuz și să-i reamintească misiunea. Însă dincolo de Săpata, în calea lui Gheorghe V. Dan, nu mai îzbuteam să întrevăd decît ceață, valuri compacte de ceață.

În timp ce alții, voioși, își antrenează mușchii bătînd fel de fel de hîrtii cu ștampilele.

MIHAI PELIN

O mare şansă a turismului românesc

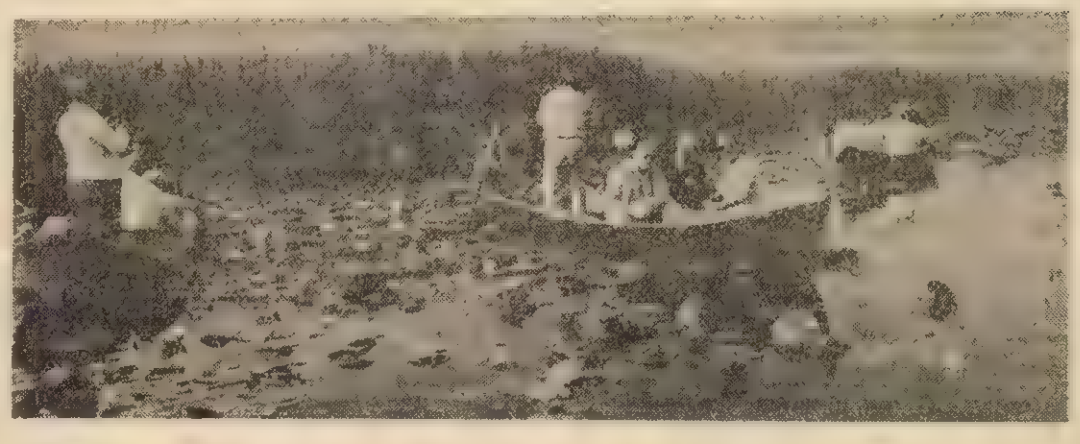

Vacanţe la scară umană

Recent am însoţit un grup de specialişti şi de ziarişti străini specializaţi în turism într-o vizită de documentare în ţară organizată de Ministerul Turismului cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la apariţia revistei „Vacances en Roumanie". Majoritatea oaspeţilor au în spatele lor o activitate profesională în turism de peste 20 de ani, ceea ce le-a permis ca în acest răstimp să facă de mai multe ori înconjurul globului. Printre ei, consilierul preşedintelui Italiei în probleme de turism; producători de programe de radio şi televiziune cu subiect turistic, oameni de litere. Tocmai datorită personalităţii şi profesionalităţii lor, am socotit mai potrivit ca să nu ne axăm discuţiile pe aspecte generale, „politicoase" şi în fond neangajante („Aveţi o ţară minunată... Mulţumim gazdelor... Impresii de neuitat..."), ci pe idei şi opinii.

În lumea de azi, bîntuită de crize de tot soiul, şi lumea turismului internaţional devine tot mai aspră şi competitivă. Nici nu mai e nevoie să insistăm, în acest context, asupra însemnătăţii economice — şi nu numai economice — a dezvoltării largi a turismului pentru ţara noastră, dezvoltare pe care imensul efort financiar al statului în ultimii ani o face posibilă.

„Succesul în turism aparţine celui care dă mereu ceva nou"

Doctorul SERGIO PISCITELLO este de mulţi ani consilier prezidenţial la Palatul Quirinal în probleme de turism şi, în acelaşi timp, şeful departamentului economic al Preşedinţiei Italiei ; totodată, colaborează regulat la două prestigioase publicaţii de turism : „TTC Italia" şi „Viaggiinvito". El ne spune :

„Turismul reprezintă principala industrie a ţării atît prin numărul de oameni care lucrează în această sferă, cît şi prin venitul anual produs : 11 miliarde de lire, acoperind întregul deficit petrolier al ţării. Or, lesne de înţeles însemnătatea şi amploarea acestui deficit într-o ţară atît de industrializată ca Italia, dar atît de săracă în resurse petroliere proprii. Şi o altă precizare : cu cele 1 200 000 camere în 42 000 hoteluri, Italia se situează pe locul al doilea în turismul mondial, după S.U.A." În acest context apare limpede preocuparea statornică pentru turism a dr-lui Piscitello, de care este strîns legată însăşi activitatea sa la Quirinal. „Am lucrat sub cinci preşedinţi de republică ; aştept al şaselea şi voi scrie o carte, **Viaţa mea la Quirinal**. În sfîrşit, nu este lipsit de interes să amintim că distinsul oaspete este decorat cu ordinul „Tudor Vladimirescu". Să revenim.

„Aţi depus un efort excepţional şi rezultatele sînt evidente.

Şi în turism există mode, dar **turismul modern** presupune nu acceptarea ei pasivă ; **tot timpul trebuie să inventezi, să oferi ceva nou.** România apare avantajată sub acest aspect întrucît posedă un admirabil rezervor de natură, poate unic în Europa : delta. Eu consider că **marea şansă turistică a României va fi delta,** mai ales contînd pe faptul că în prezent se intensifică în Vest mişcarea ecologistă, de reîntoarcere cu faţa spre natură. S-ar putea chiar organiza un turism „scump" în deltă, cu condiţia indispensabilă de a fărgi promovarea internaţională, publicitatea.

O altă mare şansă turistică a ţării dv. cred că o constituie **turismul medical.** Nu am în vedere atît cura balneară, nămolul, apele termale (ele rămîn, incontestabil, puncte de atracţie, dar nu uitaţi că ape termale, nămol, fizio şi electroterapie au şi alţii), ci tratamentele medicale unice, în genul Gerovital, Ulcosilvanil, Pell Amar şi altele, care însă reclamă o propagandă activă în străinătate, **o informaţie medicală cuprinzătoare".**

M.E. SCHWITTER, scriitor şi jurnalist olandez specializat în probleme de turism, a colaborat la organul socialist „Het Vrcje Volk" şi a fost timp îndelungat şeful Departamentului de presă al Televiziunii olandeze :

„Să vorbim despre România, pe care o cunosc şi o iubesc, deoarece ca simplu turist am vizitat-o de mai multe ori. Nicăieri în Europa nu am văzut ceva asemănător cu mănăstirile din Bucovina sau un folclor atît de original ca în Maramureş Peştera Urşilor de la Chişcău, Bihor, pe care deunăzi am vizitat-o pentru prima oară, cu grupul nostru de ziarişti, mi-a lăsat o impresie de nesters, nu am mai văzut ceva asemănător.

Am vorbit în România cu destui olandezi, întîmplător am întîlnit acum cîteva zile un grup la Băile Felix, şi s-au declarat **satisfăcuţi de sejurul în România şi mai ales de tratamentul balnear şi medical."**

Unul din cele mai vechi şi mai influente ziare suedeze, „Stockholms Tidningen", a fost reprezentat de **LENA BLOMQUIST.** În consens cu ceilalţi interlocutori, şi d-sa consideră că una din marile şanse ale turismului românesc în anii ce vin o va reprezenta delta. „Hoteluri, soare, plăji se găsesc în multe locuri, ceea ce desigur nu înseamnă că ele nu ar prezenta interes şi pentru turiştii suedezi în România. Delta, cel puţin pentru mine, este însă unică. M-a vrăjit."

Cel mai răspîndit cotidian belgian de limbă franceză, „Ce Soir", a trimis în România pe doamna **GILBERTE ROSSOMME,** de 20 de ani specializată în turism şi autoare a celui mai detaliat ghid al Belgiei (ed. Hachette).

„Nicăieri nu am întîlnit tratamente medicale oferite turiştilor belgieni la preţuri atît de accesibile ca în România. Evident, şi delta constituie un unicat turistic. Sînt sigură că Ministerul Turismului, autorităţile competente vor veghea ca intensificarea previzibilă a turismului să nu ducă la degradarea treptată a acestui nepreţuit monument al naturii, aşa cum s-a întîmplat aiurea cu monumente şi opere de artă făurite de mîna omului. În deltă, mai presus de toate, vorba poetului, -să nu uităm trandafirii»..., deşi aici ar trebui să spunem : nuferii..."

Benidorm, în apropiere de Alicante, pe coasta răsăriteană a Spaniei. Doar şapte kilometri de plajă şi dealuri înverzite, 30 000 locuitori şi 2 500 000 turişti pe an — un adevărat miracol. L-am rugat pe **don MIGUEL ALBERTO MARTINEZ MONGE,** scriitor, producător de programe de turism la radioteleviziunea spaniolă, locuitor şi propagandist înfocat al Benidormului, să ne explice căror factori se datorează această vertiginoasă ascensiune turistică.

„Hotărîtoare au fost microclimatul natural reconfortant şi facilităţile adecvate de transport (o autostradă şi un aeroport internaţional în apropiere), dar şi o intensă campanie promoţională, care cel mai adesea se ascunde în spatele aşa-ziselor minuni în turism. Trebuie însă subliniat că Benidrom nu este nici pe departe un loc unde vizitatorul străin poate „cumpăra" doar soare şi un pat pentru dormit. În ziua de azi poţi atrage milioane de vizitatori (care, fiind în vacanţă, dispun de **tot** timpul liber) dacă, alături de virtuţile naturale şi terapeutice ale staţiunii respective, îi se oferă manifestări sportive şi culturale, **divertismente variate şi mereu reînoite,** o infrastructură potrivită. Un singur exemplu : de-a lungul celor şapte kilometri de plajă ai Benidormului funcţionează 62 discoteci, cea mai recent înfiinţată costînd 7 000 000 dolari şi asigurînd, graţie unui calculator electronic, 36 000 combinaţii de lumini. Bineînţeles, nimeni nu pretinde că fără a investi dolari în discoteci ultrasofisticate nu se poate practica un turism modern, totul depinde de posibilităţi, însă trebuie reţinut : **atenţie la divertismente, turistul cheltuieşte nu numai bani, ci şi timp liber !**

Şi în România s-au făcut progrese notabile pe această linie în ultima vreme, le-am putut constata cu prilejul a patru vizite consecutive.

O „piaţă" de mare perspectivă: liber-profesioniştii

Implicaţiile crizei economice în occident asupra turismului internaţional ne-au fost relevate de doamna **ALIX STEILBERGER,** expertă veterană în turism, redactoare la una din cele mai influente reviste vest-germane adresate cercurilor de afaceri, „Übersee Rundschau" („Overseas Review") din Hamburg şi la „Arzt+auto" (Medicină şi Automobilism) din Frankfurt. „Nu este întîmplător faptul că aceste reviste care se adresează oamenilor mai înstăriţi — arată d-na Steilberger — consacră în prezent aproape o jumătate din spaţiul lor, destul de întins dealtfel, turismului internaţional. Liber-profesioniştii, medicii, inginerii, oamenii de afaceri mari şi mici (nu am înţeles decît cele ale muncitorilor, oferă la ora actuală poate cea mai interesantă piaţă turistică, şi ea este în plină dezvoltare. Deşi şi aceste pături au fost lovite de criză, ele preferă să renunţe pentru moment să cumpere automobile, mobilă scumpă, bijuterii etc., dar continuă să facă excursii în străinătate — între altele pentru a participa la congresele internaţionale. Este şi aceasta o şansă pe care turismul românesc nu trebuie s-o piardă. În acest context capătă mare importanţă serviciile de cea mai înaltă calitate, avînd în vedere că sînt vizate categorii de oameni prin definiţie pretenţioşi.

Impulsionarea turismului se bazează, la dv. nu numai pe atracţiile naturii, ci şi pe inteligenţa naturală a românului. Cîteva exemple disparate în acest sens : am apreciat tratamentele cu Pell Amar, show-ul de la clubul de noapte «Athéneé Palace», hotelul «Flora» de la Bucureşti, de nivel mondial."

Un alt gazetar străin veteran, **HERBERT IAROS,** de peste 35 de ani şeful departamentului economic al agenţiei de presă austriacă „Austria Presse Agentur", ne relevă „cele trei mari avantaje pe care le oferă România turistică : frumuseţile naturale comparabile sau pe alocuri superioare celor pe care le-am admirat în zecile de ţări spre care m-au dus călătoriile ; posibilitatea unor vacanţe combinate munte-mare ; cure balneare şi tratamente medicale unicat. Întîmplător, acum cîteva zile m-am întîlnit cu compatrioţi din Linz la Băile Felix şi ei s-au declarat perfect mulţumiţi de sejurul lor aci, de preţurile moderate şi, lucrul cel mai important, de rezultatul tratamentelor, pe care, dealtfel, nu pentru prima oară le urmează".

După cum remarcam la începutul articolului, în discuţiile cu gazetarii de turism străini ne-am străduit nu numai să înregistrăm declaraţii, ci să descifrăm — prin prisma bogatei experienţe a colegilor de breaslă — şi unele căi de impulsionare mai puternică a turismului românesc peste hotare. Evident, nu am cerut şi nu am primit „lecţii" de la oaspeţi, nimeni nu ne-a bătut părinteşte pe umăr („să vă învăţăm noi..."), dar cîteva idei le-am desprins implicit, din convorbiri.

România turistică nu este suficient cunoscută peste hotare. Este aceasta o deficienţă şi a ziarelor străine înseşi, dar şi a organelor noastre de turism. Faptul, de pildă, că la oficiul de turism din Amsterdam nimeni, nici măcar o secretară, nu vorbeşte curent olandeza nu poate contribui la cunoaşterea României în acea ţară. În Austria, popularizarea turistică e foarte slabă. În presa franceză apar din cînd în cînd anunţuri turistice despre România, dar se pare că uneori conţin concomitent prea multe idei : şi Gerovital, şi Mamaia, şi mănăstirile, şi munţii, şi Bucureştiul, deşi unii experţi cred că în publicitatea modernă primul şi cel mai important pas îl reprezintă sloganul scurt, percutant, întîlnit pretutindeni, chiar şi în metro.

Turistul cheltuieşte nu numai bani, ci şi timp liber — această idee a revenit descoperită şi în convorbirile noastre. Desigur, idealul ar fi ca anumite manifestări, de pildă unele întreceri sportive pe litoral, să fie de la bun început gîndite şi prin adresa turistică, în măsura posibilului să se organizeze curse cicliste şi motocros, gale de box etc. Dar chiar cînd manifestări sportive sau culturale de înalt nivel există şi prezintă interes potenţial şi pentru turiştii străini, ele nu sînt totdeauna popularizate cum se cuvine în rîndurile acestora. Astfel, în marile hoteluri, chiar şi în cele bucureştene, mai lipsesc afişe sau înştiinţări în limbi străine cu informaţii relevante despre spectacolele curente de operă şi balet (care pot fi urmărite cu uşurinţă şi de turiştii necunoscători ai limbii române); informaţii cu caracter gastronomic, şi ele mult preţuite de turişti, ei neîfiind îndrumaţi spre anumite restaurante în funcţie de specific şi de gusturile lor. Cineva ne spunea că formidabila bucătărie de la „Hanul lui Manuc" a trebuit s-o descopere singur, nu l-a recomandat-o nimeni.

De foarte mare perspectivă, mai ales în actuala conjunctură economică mondială, este aşa-numitul turism tematic, care vizează grupări cu interese oarecum mai restrînse, mai specializate, dar dispunînd de resurse financiare mai stabile. La Toulouse, bunăoară, fiinţează de mai mulţi ani o Asociaţie a prietenilor lui Verdi şi anual membrii ei, destul de numeroşi, întreprind o călătorie la Verona. Ei fac, dacă vreţi, turism muzical. Multe ţări vest şi est-europene organizează la răstimpuri regulate prestigioase festivaluri muzicale care, dincolo de latura artistică, vizează şi pe cea turistică. În martie anul acesta, doar din Franţa au participat la un asemenea festival organizat într-o capitală europeană trei mii de turişti O ţară ca România, atît de diversă şi de bogată în tradiţii istorice şi culturale, în folclor etc., oferă o largă gamă de posibilităţi pentru ceea ce am putea numi turism specializat. Fireşte, pentru cei ce-l practică (îi includem aci şi pe oameni de afaceri, ingineri, medici etc., pentru care turismul tinde să devină colateral activităţilor lor profesionale, participării la congrese etc.) se impune ca serviciile turistice să se păstreze la un nivel foarte înalt. Nu ar mai trebui să existe, măcar în hotelurile de lux şi categoria I, nici măcar o singură cameră cu instalaţii sanitare defecte, oglinzi uzate, plăci de ceramică desprinse, suporturi neorizontale pentru obiecte de toaletă, prosoape de calitate mai slabă. Toate acestea, dacă vreţi, sînt fleacuri ; trebuie însă reverificată camera cu camera, aceasta este regula jocului.

Toate aceste probleme sînt cunoscute, se găsesc în atenţia Ministerului Turismului şi unele se află în curs de rezolvare. Le-am menţionat doar pentru a reaminti caracterul tot mai competitiv al turismului internaţional azi. Or, în această competiţie cu importantă miză economică, ţara noastră, în opinia unanimă a interlocutorilor noştri, deţine avantaje de prim ordin. Să argumentăm cu o ultimă opinie în acest sens.

„O lecţie de conservare a naturii"

Domnul **PIERRE PONS,** preşedintele Asociaţiei franceze a jurnaliştilor şi scriitorilor de turism A.F.J.E.T., apreciat gazetar în probleme de turism şi economie industrială, ne declară :

„România ne-a dat şi dă celor din vest o mare lecţie de conservare a naturii. La ce mă refer ? În Alpii francezi, bunăoară, s-au tăiat acum cîţiva ani, în mod neştiinţific, pe întinderi mari arbori pentru a se deschide pîrtii de schi moderne pentru turişti. Pîrtiile s-au amenajat după toate regulile artei, dar pe alocuri n-a mai căzut sau nu s-a fixat suficientă zăpadă, fiindcă defrişarea nerezonabilă a avut implicaţii ecologice. Şi locul copilăriei mele, Delta Ronului (o !, minunaţii flamingo roz !), a avut de suferit de pe urma amplasării unui anumit tip de industrie. Glumind, aş putea spune că din fericire această industrie fiind acum în criză poluează mai puţin. Şi apoi, ce frumoasă era coasta Languedocului pînă cînd o industrializare rapidă, fără a fi consultaţi biologii (nimeni nu poate obiecta împotriva industrializării în sine), a afectat echilibrul natural, iar unele păsări călătoare au început să evite zona. Nu luaţi drept brutală afirmaţia că atunci cînd păsările încep să ocolească un loc, nu trece mult şi turiştii le vor imita.

În România am rămas încîntat de păduricele de pe litoral şi mai cu seamă de magnifica deltă, împărăţie nealterată a Naturii dealtfel, mai în toate locurile pe care le-am vizitat în aceste zile — graţie bunăvoinţei gazdelor, aceste locuri au fost numeroase şi judicios alese pentru a ne da o imagine de ansamblu a României turistice — am constatat că procesul de industrializare nu a schimbat, ca în alte ţări, ciclul naturii, nu a urîţit-o. În România vacanţele au o scară umană".

LIONEL NIŢESCU

Lumea în care trăim

Piraţi clasici şi... bugetari

Iunie 1963. În arhipelagul malayezian un cargou purtînd pavilion liberian a fost atacat şi jefuit de persoane neidentificate.

Deşi bizară, ştirea — mărturiseşte Organizaţia Maritimă Internaţională — nu mai surprinde. În ultimii ani, pirateria în largul mărilor ia proporţii tot mai îngrijorătoare. Evident, au dispărut navele cu pinze, tehnica abordajului, duelurile spectaculoase ale piraţilor secolelor trecute. Moderni piraţi ai zilelor noastre dispun de vedete rapide, mitraliere grele şi rachete, de instalaţii ultramoderne de radar.

A rămas acelaşi, ca şi acum două sute de ani, doar obiectul pirateriei — jaful !

Potrivit unui raport publicat recent, la Londra, de Organizaţia Maritimă Mondială, de la 1 ianuarie 1961 şi pînă în mai 1963 au fost atacate şi jefuite aproape 200 de nave comerciale. Pentru a stăvili acţiunile pirateşti care provoacă numeroase victime şi mari pagube, recent, la Geneva, Comitetul internaţional împotriva pirateriei a cerut trimiterea de unităţi navale de luptă internaţionale..

Am mai citit, recent, despre piraţi şi într-o revistă vest-germană. De data aceasta relatarea se referea la un „pirat" al aerului. Magazinul vest-german „Elan" prezenta avionul „Tornado" asemănîndu-i nici mai mult, nici mai puţin decît cu un... pirat al aerului.

Dacă stai şi te gîndeşti, comparaţia nici nu este prea departe de adevăr. Calităţile tehnice şi de luptă ale aparatului pot determina pe oricine să-l considere într-adevăr ca un aparat „pirat" printre celelalte tipuri de avioane. Pentru că „Tornado" este un avion polivalent, bun pentru toate capriciile meteorologice, cu geometrie variabilă, aparataj electronic sofisticat care-i permite să se strecoare chiar şi în cea mai densă ceaţă, aproape la nivelul solului, printre cele mai înguste văi şi chiar printre case, este greu detectabil de radare şi dispune de armament divers şi, mai ales, nuclear.

Militarii, scria revista amintită, se pot felicita şi pentru raza de acţiune a aparatului : în timpul unei încercări de zbor, un aparat „Tornado" a decolat din Anglia, a survolat toată Europa occidentală, a înconjurat insula Cipru, a fotografiat navele militare existente într-o anumită zonă a Mediteranei (tot atît de bine putea să le şi atace !) şi s-a reîntors pe aerodromul de plecare. Cu două aprovizionări de carburant făcute în zbor, avionul a parcurs o distanţă de peste 6 000 km !

Sigur, cu asemenea calităţi şi recorduri, nici preţul de fabricaţie nu putea fi mai prejos. Şi ca să confirme, „Tornado" a bătut toate recordurile în ceea ce priveşte costul unui aparat de zbor de această clasă. Pe durata proiectării şi fabricării preţul avionului a crescut de zece ori, atingînd în final aproape 108 milioane de mărci vest-germane.

Iniţial se prevăzuse construirea unui mic avion de vînătoare, la un preţ rezonabil. Militarii au apreciat această intenţie ca insuficientă şi mult prea modestă. Observaţiile şi pretenţiile lor asupra proiectului au determinat ca în final concernul „Messerschnitt-Bolkow-Blohm", în colaborare cu „British Aircraft" şi „Aritalia", să construiască un avion polivalent cu rază mare de zbor şi cu calităţi superioare.

108 milioane de mărci vest-germane pentru un singur avion !

Suma, bineînţeles, nu e de ici, de colo. Şi ca să ne convingă, revista vest-germană „Elan" remarcă — printre altele — că din această sumă s-ar putea construi 5 spitale, 8 şcoli pentru o mie de elevi fiecare, 50 de grădiniţe de copii şi 150 de terenuri de joacă.

Şi ca proporţia cheltuielilor să fie cît mai convingătoare, revista aminteşte că, în conformitate cu planurile guvernamentale, pînă în anul 1967 Bundeswehr-ul va fi înzestrat cu 324 de astfel de avioane.

Sînt interesante şi pline de semnificaţie şi celelalte calcule ale revistei : „Să reducem această cifră (este vorba de cele 324 avioane prevăzute a înzestra forţele aeriene ale R.F.G.) cu două avioane şi să investim banii astfel economisiţi în transporturile publice (ale R.F.G.) : vom avea 4 000 locuri de muncă. Să reducem cifra respectivă cu încă şase avioane şi şcolile (vest-germane) vor dispune de atîtia profesori cît să se poată asigura două lecţii de cultură fizică pe săptămînă. Cît priveşte preţul a 146 „Tornado" acesta ar ajunge pentru a da de lucru tuturor celor 300 000 cadre didactice aflate în stare de şomaj (în R.F.G.)".

O singură întrebare ar mai fi de pus : de unde s-au procurat miliardele de mărci necesare pentru producerea respectivelor avioane de luptă ?

Apelăm tot la textul publicat de „Elan". „S-a recurs la un procedeu verificat. Sub pretextul „echilibrării" bugetului au fost reduse alocaţiile a numeroase familii şi bursele studenţilor şi s-au luat diverse măsuri de „economisire" în domeniul social".

Deci, dacă luăm în considerare cele două ştiri, piraţii n-au dispărut. Unii acţionează într-o manieră oarecum clasică, în largul mării, pentru a jefui. La fel ca şi strămoşii lor de acum cîteva secole. Şi-au perfecţionat doar „arsenalul" — sînt mai rapizi, mai periculoşi.

Ceilalţi „piraţi" sînt de altă natură. Ei nu atacă indivizi nici pe mare, nici în aer. Ei atentează la bugetele statelor, le devorează fondurile, le consumă finanţele. Poate fi denumit act de piraterie (cum face revista citată), poate fi denumit şi într-altfel. N-are importanţă denumirea. Important este faptul că oamenii suferă de pe urma acestui act. De aceea piraţii clasici, ca şi „piraţii bugetari" (mult mai numeroşi decît cei evocaţi în aceste rînduri) sînt anacronisme într-un timp marcat prin voinţa popoarelor de a dobîndi liniştea şi pacea.

AL. PINTEA

Spectacolul informaţiei

Dar mîine?

Louis Guery, cercetător în ale formării şi perfecţionării ziariştilor, pleacă de la faptul că ne separă atît de puţin de anul 2000, linia aceea trasă pe cer la care ne uităm cu stupoare cum se apropie, cum tot vine. Şi se întreabă în consecinţă cu privire la ce ne aşteaptă, ce ni se poate întîmpla, cum vom evolua în spaţiile profesiei în această atît de scurtă acum postaţă aflată sub ochii noştri. Trei elemente, susţine domnia-sa, pot fi şi trebuie luate în seamă, dacă stăm şi ne gîndim bine, porniţi la drum fiind şi doritori a şti încotro să privim.

Evoluţia tehnicii pare a fi factorul meteo cel mai vizibil şi n-avem motive să nu cădem de acord. Sînt ţări unde în decurs de numai două decenii, ultimele, s-au produs mutaţii înspăimîntătoare în tehnica imprimării, mai angoasante decît tot ce se revăzuse în cele cinci veacuri ce ne despart de venerabilul şi atît de desuetul Gutenberg. Aşa de exemplu, ca să luăm unul, în patru secole şi jumătate, viteza de compoziţie a sărit de la 100 de semne pe oră la 18 000 de semne : este distanţa de la compunerea manuală la cea comandată de banda perforată. În douăzeci de ani, fotocompoziţia a împins pragul respectiv de la 10 000 de semne la opt milioane.

Ce ne-ar aştepta, deci ? Informatizarea redacţiilor. Adică va trebui să ne aşteptăm ca ceea ce instituţiile cu dare de mînă au început a face : să-şi pună ziariştii să-şi lase deoparte creionul, maşina de scris chiar, şi să-şi compună articolele pe terminalul unui sistem informaţional; iar secretarii de redacţie, ultind de paginile liniate şi divizate în cvadraţi şi de creionul gros cît degetul, să treacă să croiască dispunerea de coloane, titluri, fotografii — pe ecrane speciale.

Se deschide aici o paranteză şi nu este rău s-o luăm în seamă. Această logodnă brutală între ziaristică şi tehnică, adunată în perimetrul restrîns al muncii de gazetă, impune redefinirea funcţiilor, delimitarea sentului ce desparte tehnicianul de omul de condei. Oricum, să ne aşteptăm, avertismentul este mai vechi, ca ziaristul să trebuiască să demonstreze aptitudini ce n-au fost cerute predecesorilor săi. Să nu se uite de sus spre Casa Scînteii colegii din Calea Dorobanţi : nu doar pe terenul de joc al presei scrise sînt aşteptate pomenitele deplasări de accente ; miniaturizarea are şansa să mături din scenă rapid profesii azi dispărute, obţinînd în schimb meseria combinată, fabricînd operatorul-sunetist-luminist strîns într-un tot.

Factorul economic ne va trage înapoi sau va reprezenta şansa catapultării. Cîndva făceam gazetăria rezumînd-o la carnetul de buzunar şi creion. Apoi a sărit în ochi radioul. Apoi televizorul. Unde sîntem ? Ne împiedicăm deja în teletex, videotex, bănci de date, videodiscuri. Cel mai impresurat pare cotidianul, aşa cum îl ştim azi. I s-a prezis o şansă de supravieţuire : să se transforme în pinionul central avînd în juru-i numeroase şi eficiente rotiţe ; devenind întreprindere multimedia, cu periodice specializate, cu staţie de radio, cu reţea telematică sau de televiziune prin cablu, cu departamente de producţie de casete şi videocasete.

Competenţa intră în arenă la nişte cote vizibil modificate. Nu că cineva ar fi interzis pînă acum să nu tratăm, în gazetărie vorbind, noţiunea în cauză drept o arătare extraterestră. Dar rolul sintezei este de aşteptat să devină hotărîtor în asigurarea credibilităţii scrisului nostru. Ziaristul de viitor pare a fi invitat deci să ţină în aceeaşi mînă două bile predispuse la căderea în hăul sîntului acut al echilibrului la purtător, acestuia pretinzîndu-i-se a fi un „generalist" în interiorul unei largi specializări.

Pe fratele nostru alb, gazetarul, îl plîndesc la colţ zile grele...

NEAGU UDROIU

Viitorul de scrum

Spicenul a ieşit din saloane pe stradă, s-a dilatat şi s-a înverşunat ca un bulgăre de zăpadă plecat la vale şi a început să mănînce ziua de mîine cu ce mai avea ea promiţător. „Generaţiile de prisos" se succed una după cealaltă, angoasa se dezvoltă, o stare de dilemă amară macină discuţiile despre viitor, despre viitorul care ar trebui să fie normal la vîrsta cînd se intră în viaţă.

Statutul social — economic şi moral — al tinerei generaţii din Occident constituie o temă frecvent abordată de sociologi care au putut remarca, fără eforturi deosebite, dimensiunea dramatică a alienării unor mase largi de tineri obligaţi să-şi privească viitorul din unghiul exclusiv al dezamăgirii.

Nu întîmplător titlul unui recent articol publicat de „New York Times" este „O generaţie fără speranţă". O generaţie care îşi vede pericilitată nu numai ziua de mîine, ci viitorul în perspectivă îndelungată. Dar să citîm : „În timp ce ziua ploioasă dispare în înserare, tinere femei se adună la Centrul pentru tineret din centrul Amsterdamului. Ele se numără printre cei 250 000 de tineri şomeri sub 25 de ani din Olanda, ceea ce reprezintă 40% din populaţia fără de lucru a ţării. Centrul este bîntuit de o furtună de furie care afectează chiar şi pe acei tineri ce încă nu şi-au terminat studiile. „Studiem pentru a ocupa posturi care nu există", a afirmat Nicolette Steggerda în vîrstă de 23 de ani.

Interviurile luate recent în Marea Britanie, Islanda, Franţa, R.F.G. şi Olanda sugerează că creşterea şomajului în Europa occidentală a dat naştere unei noi generaţii sub 25 de ani care se simte tot mai neputincioasă să controleze sau chiar să exercite vreo influenţă asupra viitorului ei.

„New York Times" continuă : „Resentimentul îndelung exprimat de tinerii britanici începe să se infiltreze şi pe continent. Titlul unui cîntec punk, „Fără viitor", poate fi văzut acum mîzgălit pe pereţii de cărămidă ai fabricilor închise din Belgia şi Franţa".

Recentele cercetări făcute demonstrează că dezbaterea tot mai amplă din ultimii ani privind desfăşurarea în Europa a rachetelor cu rază medie de acţiune a NATO şi posibilitatea izbucnirii unui război nuclear au înnegurat încrederea în viitor a tinerilor din Europa.

Un viitor care se află sever apăsat de obsesia războiului, a unui cataclism nuclear premeditat sau izbucnit din greşeală. De altfel pe această temă „International Herald Tribune" notează :

„Ar putea începe un război nuclear numai printr-un accident ? Supoziţia generală este că un război nuclear ar putea să izbucnească nu în urma deciziei unor conducători de guverne naţionali, ci datorită unor accidente de ordin mecanic sau uman, Johnathan Schell, de exemplu, a scris că „mecanismul de distrugere este complex, extrem de liabil şi aşteaptă ca un buton să fie „apăsat" de nişte persoane induse în eroare ori alienate mintal sau ca unele mărunte defecţiuni ale unui computer să transmită instrucţiunile pentru ca un război să fie declanşat.

Nu pare eronat să se creadă că un simplu accident sau un comandant dezechilibrat ar putea duce cu uşurinţă la un schimb nuclear. În realitate, probabilităţile unei astfel de întîmplări nu sînt foarte reduse.

Accidentele mecanice şi slăbiciunile umane ar putea deveni din ce în ce mai periculoase în momente de criză profundă sau de război convenţional, în timpul cărora centrele de comandă ar putea fi ameninţate sau distruse".

Războiul izbucnit din greşeală nu este

Un viitor care se află sever apăsat de mai puţin devastator decît cel declanşat premeditat. În faţa acestei perspective actualele arsenale nucleare apar în plenitudinea pericolului şi absurdului lor. Un pericol teribil, devastator, punînd în contact momentul-cheie cînd tremurul unui deget poate alerta nedorit circuitele complexe ale operaţiunii „sfîrşitul de lume" cu sfîrşitul însuşi...

RADU BUDEANU

Lecţia arhivelor

În Marea Britanie există o lege a secretelor de stat care dă voie să se publice documente ale guvernului respectiv la trecerea a trei decenii de la adoptarea lor. Firesc, în anumite cazuri, secretul ce înconjoară unele decizii, anumite evenimente sau declaraţii nu poate fi dezvăluit nici chiar după 30 de ani. Cînd, în ultima zi a anului trecut, s-au dat publicităţii cîteva interesante lucruri privind 1952, lumea, în general, n-a fost surprinsă, evenimentul fiind previzibil. Ce afla însă, abia acum, opinia publică ar fi interesant de ştiut pentru că, uneori, istoria nu e cea cunoscută.

Astfel, acum trei decenii, în plin februarie, mai mulţi cercetători ştiinţifici englezi erau „vînaţi" de militari argentinieni pe una dintre insulele arhipelagului Malvinelor numită Bebe Bay, pe cînd încercau să debarcheze. Aflînd vestea şi gîndindu-se la eventualele urmări ale situaţiei, Sir Winston Churchill (premier la ora respectivă) „sugerează că ar fi oportun să se trimită, în condiţii de total secret, o companie britanică de infanterie". Ideea nu s-a putut realiza întrucît, determinată să testeze reacţia adversă la o atare acţiune, ambasada britanică de la Buenos Aires a conchis cu relativă rapiditate că argentinienii „nu au în vedere nici o acţiune ofensivă" în insulele amintite. Am reprodus aceste amănunte cu gîndul la războiul Malvinelor din primăvara şi începutul verii lui 1982 dar mai ales la proaspăta iniţiativă de a repopula cu animale şi cu ajutorul unei corăbii ce aminteşte de legendara Arcă a lui Noe, o parte din ceea ce războiul respectiv a distrus pe îndepărtatul arhipelag — şi mai ales la secretele ce, probabil peste decenii, vor fi dezvăluite şi pe marginea acestei întîmplări.

Revenim însă la arhivele respective şi constatăm că tot Sir Winston Churchill s-a opus şi folosirii napalmului de către forţele americane şi ale Commonwealth-ului în războiul Coreei, în timp ce guvernul şi şefii de Stat Major ai armatei britanice decideau să se închidă ochii „Nu iubesc deloc aceste bombe cu napalm ! Comitem o mare eroare aprobînd această armă deosebit de crudă, care atinge populaţia civilă. Nu-mi voi asuma nici o parte din răspundere. A utiliza napalmul într-o încleştată bătălie la sol sau în larg pentru a sprijini trupele — e un lucru, dar a tortura mase de oameni neînarmaţi este un alt lucru, total diferit. Personal, cred că napalmul nu trebuie utilizat, aşa cum fac trupele americane". Dacă distanţarea post-mortem a lui Churchill nu mai poate schimba lucrurile, ea modifică, poate, unele supoziţii sau imagini. În schimb, după ce Winston Churchill nu mai era premier, în Downing Street la nr. 10 din Londra mutîndu-se Anthony Eden, aflăm că guvernul respectiv ceruse, încă din 1952, comandanţilor armatei să pregătească o eventuală intervenţie în Suez „pentru a proteja bunurile şi persoanele britanice". Se avea în vedere „menţinerea unui nivel înalt de pregătire" în vederea unei agresiuni armate iar guvernele Canadei, Noii Zeelande Australiei şi Africii de Sud fuseseră deja avertizate de precauţiile militare ale Marii Britanii. Mai mult decît atît, mass-media află acum că Eden mai „sugerase un schimb confidenţial de opinii între puterile maritime asupra posibilităţii de a se cere garanţii Egiptului" privind libertatea de navigaţie în Canalul de Suez. Să mai notăm că din unele documente reies marile divergenţe de vederi între Londra şi Paris în ce priveşte Orientul Mijlociu, atitudinea celor de la Elysée faţă de Siria, de pildă, fiind considerată „exasperantă".

De ce lecţia arhivelor ? Pentru că, deşi nu mai poţi modifica evoluţia istorică, asemenea dezvăluiri o luminează din cu totul alt unghi, imaginea modificîndu-se uneori substanţial, din mers.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

(După FUR DICH — R.D.G.)

Anecdote

Pentru marele public, Dumitru Vasi Şoimăneanu este un nume aproape necunoscut. În ceea ce ne priveşte, îl ştim ca pe un om cu... idei. Una dintre idei, de exemplu, a fost aceea de a copia şi a comenta cele mai importante inscripţii de pe monumentele răspîndite în lungul şi latul ţării. A rezultat o lucrare de proporţii, aproximativ 5 000 de pagini, dar, în împrejurări nefericite, lucrarea i-a fost sustrasă. Dumitru Vasi Şoimăneanu, după 15 ani de muncă, [illegible] e la capăt. Între timp, i[illegible]enit o altă idee, aceea de a [illegible]i o antologie a anecdotelor aflate în circulaţie. A adunat, timp de 10 ani, peste 10 000 de anecdote pe care le-a grupat, potrivit tematicii, în 35 de capitole. Propunîndu-vă, de acum încolo, lectura cîtorva din aceste anecdote, nu facem nimic altceva decît să aducem încă un argument privitor la extraordinara înzestrare a poporului nostru în ceea ce priveşte înţelepciunea, vorba de duh şi, nu în ultimul rînd, umorul.

Mirel se ceartă cu soţia :
— Cheltuieşti bani prea repede, dragă!
— Nu, scumpule, tu îi aduci prea încet !

— Fii atentă că-ţi dau două palme!
— Tu, zgîrcitule ?!

— Cassius Clay l-a bătut pe Armstrong în faţa a 10 000 de oameni !
— Şi n-a sărit nimeni să-l despartă?

— Dragostea mea, murmură soţul devenit tată pentru prima oară. Cînd mă gîndesc că toate suferinţele prin care ai trecut sînt din cauza mea...
— Nu, nu, drăguţule, nu...

— Nu înţeleg cum o fată se poate mărita cu un bărbat pe care îl cunoaşte numai de 14 zile.
— Iar eu nu înţeleg cum se poate cineva mărita cu un bărbat pe care îl cunoaşte de mult.

— Cred, dragul meu, că ar fi timpul s-o măr.ăm pe Lizica noastră.
— Las-o în pace. Să mai aştepte, pînă o găsi un băiat ca lumea.
— Da' ce, eu am aşteptat?

Aforisme

Publicăm începînd cu acest număr aforismele profesorului V. Ghica, un împătimit al spiritului, un mare iubitor al formulei lapidare şi memorabile.

„MELCUL MERGE MAI REPEDE DECÎT TANCUL, DACĂ FUI LA SOCOTEALĂ ŞI FINALUL"

A. PAUNESCU

De la Neanderthal încoace perfecţionăm totul. Mai ales războaiele.

★

Ne va mai trebui în curînd o planetă. Pentru depozitele de armament.

■

Cînd la proporţii mondiale, bîrfa devine război rece.

★

Un glonte costă cam cît o carte. Şi are acelaşi destinatar : capul.

■

În problema dezarmării nu este nici o clipă de pierdut. Spun oamenii politici de cîteva decenii.

■

Moţăim pe o planetă gravidă de trotil.

★

Dacă omul descoperea mai întîi structura atomului, nu mai avea timp să inventeze roata.

A. MEREŢ ■

S-a demonstrat că o cerere pusă în ţeava tunului ajunge mult mai repede la destinaţie.

★

Ce vom face deci cu atîtea arme ? Se va aduce probabil argumentul : dacă tot le-am făcut...

★

Planeta noastră : un imens balon propţit în cuie.

★

Cele mai teribile seisme ţin încă de buteanele minţii noastre.

■

S-au alertat stetoscoapele : planeta are aneţeli.

■

Violenţa nu poate fi decît bastardul pasivităţii.

★

Începînd cu prima bită şi pînă la ultima rachetă am scris pe ele ciar, apăsat : apărare.

★

Sîntem prima generaţie care poate usca toată sudoarea celorlalte.

■

Din ştiinţă, fizica atomică a devenit politică.

■

Fioroasele animale sălbatice nu au stîrnit pînă acum nici o conflagraţie mondială. Iar ganşele le sînt din ce în ce mai mărunte.

★

Luna se străduieşte să lămurească Pămîntul că scenografia ei este în modă.

★

Nici o muzică nu ar fi mai divină decît recviemul înarmării şi al poluării.

■

Şi, înarmîndu-ne strașnic, putem ajunge pe o altă planetă. Fiecare cu meteoritul lui.

■

Au început să dospească stocurile de încărcătură ale planetei.

★

Se pare că forţa a renunţat complet la cota ei de vicleşug.

★

Statuile conducătorilor de oşti : nişte corăbii pe fluvii de sînge.

★

După unii urmează uitarea ; după alţii — potopul.

■

Două căi ar putea conduce la pacea generală şi permanentă :

— satisfacerea tuturor dorinţelor
— să nu mai avem ce împărţi.

MIHAI STĂNESCU ■

Cronica şoselei

Transferul de răspundere

Cînd în circulaţia anilor 1899—1900 a apărut maşina, reacţiile au fost extrem de diferite : indignare, admiraţie, curiozitate, indiferenţă, teamă, uimire, mirare, pesimism. După ce oamenii s-au obişnuit cu autovehiculul şi el a început să se prolifereze, şi-au dat seama că, în ciuda numărului încă mic de vehicule care merg singure, trebuie făcut ceva mai mult pentru a pune ordine în relaţia care anunţa o deteriorare dintre acestea şi pietoni. Primele încercări de reglementare a chestiunii, ce în zilele noastre a devenit una din problemele cheie ale civilizaţiei rutiere, relaţia vehicul-pieton, au fost stîngace, chiar puerile. Lectura unora din ele stîrneşte zîmbete. În acelaşi timp, îndeamnă, însă, la reflecţie. De ce ? Pentru că din miezul lor răzbat raţiune, prevedere, bun simţ, care stau la temelia normelor moderne de circulaţie şi de conduită preventivă. Regulamentul „Rulajului şi circulaţiei pe căile publice din România", din decembrie 1906, adresîndu-se piloţilor „monştrilor" cu patru roţi abia apăruţi, îi previne asupra vitezei de circulaţie în felul următor : „Iuţeala mersului automobilelor şi motocicletelor va fi moderată după gradul de circulaţie al şoselei şi nu va trece înăuntrul satelor nici într-un caz de 15 km pe oră ; în cazuri de îmbuzeală, iuţeala va fi foarte redusă". Într-un alt articol, normele susamintite, avînd în vedere probabil şi efectul apariţiei „hidoaselor" automobile asupra celorlalţi participanţi la circulaţie puţin obişnuiţi cu asemenea „arătări", atrage atenţia încă o dată asupra domolirii vitezei. „Conducătorii automobilelor, motocicletelor, velocipedelor, locomotivelor rutiere şi a oricărui vehicul tras mecanic, sînt datori a modera mersul sau a opri chiar imediat la loc, cînd apropiindu-se de un vehicul înhămat sau călăreţ, căii acestora s-ar opri sau arată că sînt gata a se speria". Nu sînt uitaţi nici pietonii, nu sînt omise nici măsurile ce trebuie luate de conducătorii vehiculelor pentru a nu se ajunge la coliziuni. Astfel, acelaşi regulament apreciază : „Persoanele care merg pe jos nu trebuie să meargă în calea vehiculelor şi a animalelor conduse, ele trebuie să meargă pe acostament, aşa ca circulaţia în mijloc să fie liberă ; la rîndul lor, conducătorii vehiculelor şi ai animalelor sînt datori a da semnale cătătorilor pedeştri că se apropie de ei, spre a nu sta în calea lor ; semnalele vor fi date sau cu aparate sonore sau cu strigăte puternice". După nici 50 de ani, lucrurile în circulaţie s-au schimbat radical. Locul romanticelor maşini — trăsuri, a căror performanţe de viteză oscilau în jur de 30 km pe oră, l-au luat milioanele de maşini ultramoderne, care ascund sub capote herghelii întregi de cai putere. Locul drumurilor cu hirtoape l-au luat autostrăzile moderne, iar pe cel al velocipedelor, care băgau spaima în gîştele de pe drum, motocicletele ultrasofisticate, care uneori costă cît două autoturisme mai modeste. Viaţa a impus treptat reglementări din ce în ce mai precise, pentru a face rîndurile în traficul tot mai aglomerat. Dacă regulamentul de circulaţie citat mai sus avea vreo 20—30 de articole, legile moderne în materie au nevoie de tomuri întregi. Dar nu numărul articolelor este esenţial, cu toate că şi asta spune mult. Ce a fost, şi este şi acum pe deplin valabil în circulaţie ? Spiritul preventiv, bunul simţ, conduita prudentă în trafic, politeţea, respectul pentru partenerul de trafic, seriozitatea, răspunderea cetăţenească. Deşi, în trecut, frînele nu atingeau nici pe departe performanţele celor de azi, reuşeau totuşi să oprească în cîţiva metri o „maşină" care circula cu 30 km pe oră. Azi, dacă „mergi" cu 100 pe oră, îţi trebuie zeci de metri pentru a struni moderna maşină, la al cărei volan te afli. Raportată la potenţialele pericole ale străzii, care în circulaţia modernă s-au înzecit, s-au însutit, doza de răspundere trebuie să crească şi ea. Nu numai a celor de la volan — e drept, în primul rînd a lor — ci şi a tuturor celor ce participă la trafic. Greşeala unui om, a unui pieton care se strecură beat printre bîrje e una, şi alta este aceea a unui trecător aflat în stare bahică, care face slalom printre sutele de autovehicule ce umplu astăzi străzile. După cum, una era fapta birjarului de-acum un secol care, bine „făcut", ţinea hăţurile cailor, şi alta e aceea a pilotului unui modern autoturism care conduce după ce a consumat cîteva sute de grame de tărie. Să nu uităm faptul, deloc lipsit de însemnătate, că şi la primele reglementări ale circulaţiei trăsurilor, vehiculelor cu tracţiune animală, datînd de prin anul 1800, se pedepsea drastic conducerea acestor vehicule în stare de ebrietate. În contextul „alcoolismului rutier", îmi stăruie în minte răspunsul unui şofer amator, dat judecătoarei care îl întrebase dacă realizează pericolul potenţial pe care l-a creat pe şosea, conducînd în stare de ebrietate autoturismul, cu viteză de aproape 120 km la oră. (Celui în cauză i se stabilise o imbibaţie alcoolică de 1,9‰). „Păi, tovarăşe judecătoare, eu atunci conduc mai sigur, cînd le puţin cu chef. Mîinile şi picioarele mi-s ca un automat ! Cît despre viteză, aşa cum opresc maşina de bine la 60 pe oră, aşa la o adică, o strunesc şi la 120". Că atenţia scade cu atît la sută, că reflexele nu mai răspund prompt la comenzi, că acuitatea vizuală se reduce şi ea, astea, pentru adepţii lui Bachus, sînt teorii goale. „Cum ? Să-mi scadă atenţia ? Ba dimpotrivă, susţinea unul, cînd sînt băut nici n-aveţi idee ce bine observ miliţienii de la distanţă, şi-i ocolesc. Asta înseamnă că mi se diminuează vederea şi atenţia ?" Cînd cineva e călcat din vina lui de maşină, auzi : „Ceasu'rău, aşa a fost să fie". Atunci cînd un şofer a comis din crasă imoralitate un accident, se mai z'ice : „Ghinionu-i ghinion, ce să-i faci !" Beţivul la volan, prins asupra faptului, e şi el compătimit : „Auzi dom-le, să nu ştie el să se ferească. Să-l prindă tocmai acu, înainte de concediu". Siguranţa rutieră se bazează pe suma răspunderilor fiecărui participant la trafic. Cele mai periculoase situaţii se creează — aşa cum spunea un mare specialist în circulaţie — cînd în trafic are loc transferul de răspundere ; cu alte cuvinte, cînd în loc să fie prudent şi pentru altul, şoferul şi pietonul se bazează pe prudenţa celuilalt.

VICTOR BEDA ■

Fosta şalangeră învinge

Deşi prezentă în echipa U.R.S.S.-ului la Olimpiada de şah de la Lucerna, Nana Alexandria nu a asistat la tragerea la sorţi a perechilor pentru meciurile candidaţilor, fiind de cîteva zile bolnavă. Tatiana Lemaciko se afla în dreapta mea şi era foarte nemulţumită că nu putea recepţiona comentariile făcute de preşedintele F.I.D.E. prin aparatele de traducere, deoarece de această dată lipsea lungimea de undă care i-ar fi convenit cel mai mult : cea conţinînd limba rusă. Odată cunoscut numele adversarei, Tania a început să dea semne de nervozitate, să fumeze mult şi să nu mai aibă răbdare să aştepte să se sfîrşească reuniunea Congresului F.I.D.E. Trei zile mai tîrziu, printr-un gest plin de necugetare, Lemaciko a părăsit echipa naţională a Bulgariei, stabilindu-se la Zürich.

Demersurile pentru desemnarea locului de desfăşurare a meciului au fost anevoioase. Lemaciko nu a mai acceptat (cum făcuse în celelalte două ediţii ale campionatului mondial de şah la care a participat) propunerea federaţiei sovietice de a juca pe terenul adversarei, ci a solicitat (conform regulamentului internaţional) o ţară neutră.

Spania s-a oferit să fie ţara gazdă a tuturor meciurilor candidaţilor asigurînd condiţii excepţionale. Este pentru prima oară în istoria şahului cînd o singură ţară îşi depune candidatura permiţîndu-şi să suporte chiar cheltuieli duble pentru a reuni toate vedetele şahului mondial. Dorinţa Spaniei nu a fost realizată deoarece Federaţia sovietică nu a acceptat să cedeze unui alt public meciul de atracţie mondială dintre Kasparov şi Beliavski. Astfel Spania a organizat doar în ultimă instanţă, la Alicante, meciurile: Alexandria — Lemaciko şi Pibli — Torre în perioada 3—27 aprilie 1983.

Înainte de începerea meciului cu Alexandria, Lemaciko a cerut Clubului de şah din Zürich o primă de start considerabilă pentru a participa şi a cîştiga meciul. Nu a primit suma cerută.

Meciul debutează nesperat. Tatiana Lemaciko învinge cu piesele albe pe favorită. Nana Alexandria (n.16 oct. 1949) începea meciul prin înfrîngere poate pentru prima dată în cei 16 ani de cînd joacă meciurile candidatelor. În 1975 a susţinut primul meci pentru titlul mondial de şah şi a pierdut în faţa campioanei mondiale de atunci, Nona Gaprindaşvili. În cel de al doilea meci pentru supremaţia mondială a întruntat-o pe tînăra campioană mondială Maia Ciburdanidze, în ultima ediţie, şi, deşi nu a pierdut acest meci (scor final : 8—8), Nana a trebuit să reia lupta din semifinale, în timp ce Maia şi-a păstrat titlul, conform regulamentului. Poate că ar trebui să se modifice acest aspect al regulamentului după cum ceruse şi Fischer cu ani în urmă. Campionul mondial trebuie să fie învingătorul din meci şi nu egalul şalangerului !

Partida a doua: Alexandria egalează scorul. Partida a treia : Alexandria preia conducerea Partida a patra : întreruptă, victorie Alexandria. Time out Lemaciko.

Tatiana Lemaciko (n.16 martie 1948) a plecat de la bun început cu ideea luptei pentru victoria finală, care se şi întrezărea după felul cum s-a mobilizat în prima partidă, dar a fost readusă la realitate prin evoluţia scorului. Lemaciko, jucătoare tenace, şi-a apărat cu multă bărbăţie şansele în faţa unei adversare bine pregătite şi cu multă experienţă competiţională. În anul 1970, cînd Nana cîştiga Cupa campioanelor europene, Tania se legitima pentru prima oară la un club de şah în Moscova. Era studentă a Institutului de educaţie fizică şi, deşi avea un fizic de aruncătoare de greutate, iar în adolescenţă cochetase cu stacheta, Tania a urmat secţia de şah. Institutul din Moscova a fost primul institut de educaţie fizică din lume care a pregătit studenţi cu specialitatea şah ! Lemaciko a fost de mai multe ori campioana Bulgariei (fiind căsătorită în Bulgaria cu un fost coleg de facultate), iar publicului şahist din România s-a făcut cunoscută prin cîştigarea turneelor de la Oradea (1974), Băile Herculane (1980) şi Timişoara (1982).

După partida a opta scorul era de 5—3 pentru Alexandria ultima partidă fiind remiză. Partida a noua : Lemaciko forţează şi cîştigă. Pari'da a zecea la scorul de 5—4 Alexandria nu mai putea pierde meciul (decît în prelungiri eventual) şi mai avea nevoie cu piesele albe de o remiză pentru victoria finală. După o luptă complicată cu şanse de ambele părţi s-a consemnat egalitatea. Scor de meci : 5.5—4.5.

Nana Alexandria se califică în semifinala meciurilor candidatelor la titlul mondial de şah întîlnind-o pe Ira Levitina.

MARGARETA MUREŞAN ■

Cum a fost la Stockholm

Sus : Cămătaru s-a descotorosit de „garda" suedeză și, peste cîteva secunde, mingea șutată de el va scutura plasa porții lui Ravelli. Prin acest gol, echipa României a reintrat în „cursa" calificării. Jos : în autocarul care i-a așteptat pe tricolori la Otopeni, Lucescu, Lung și Augustin (surprinși de fotoreporterul Ion Predoșanu) par mai degrabă preocupați decît jovialii. Știu ei ce știu : bătălia pentru Paris e departe de a se fi încheiat !

Desigur, sînt multe de spus pe marginea unui meci de fotbal cum a fost cel dintre Suedia și România. Unele s-au și spus, presa cotidiană făcîndu-și datoria. Bănuind că ele vă sînt cunoscute, am să încerc, pe cît posibil, să nu le repet, căutînd totuși să vă explic, cu avantajul martorului ocular, cum a fost la Stockholm, unde reprezentativa României a obținut una din cele mai prețioase izbînzi din istoria ei. În mod justificat, echivalată cu acel 2—1 cu Cehoslovacia de la Guadalajara.

Aș merge chiar mai departe, afirmînd că partida cu Suedia va rămîne de referință deopotrivă prin scor cît, mai ales, prin momentul și maniera în care s-a realizat succesul. Din toate punctele de vedere, momentul era dificil. Noi pierduserăm la București cu Cehoslovacia și păream ieșiți din cursa calificării. Suedezii, dimpotrivă, bătuseră Italia (cu ajutorul neprecupețit al arbitrului Eschwiller) și, instalați pe locul 1 în grupa preliminară, se pregăteau, în drum spre Paris, de-o simplă formalitate : meciul cu România. Afișe mari, înfățișîndu-l pe „Laban" Arnesson, împînzeau orașul Premiilor Nobel și pe ele scria, sub zîmbetul încrezător al antrenorului, un singur cuvînt : victorie. „Svenska Dagbladet", ziarul cu cel mai abundent tiraj, decretase : „vom juca golf cu românii !" Asta a fost lucrul care m-a șocat cel mai tare la Stockholm, după ce voi fi constatat că mașinile circulă, în plină zi, cu poziția aprins (așa s-a hotărît în urmă cu vreo 10 ani, cînd Suedia a trecut la circulația pe dreapta, și așa a rămas) : faptul că suedezii nu luau în calcul nici o altă variantă în afara victoriei ! Invitați de „Expressen" să facă pronosticuri, 17 din cei 18 jucători suedezi indicau victoria lor, Strömberg fiind cel mai sigur pe el : 5—0 ! Cu toate astea, federația gazdă n-a stat cu mîinile în sîn, ci a declanșat, ajutată și de presă, un adevărat război psihologic. Imediat după sosire, tricolorii au fost lăsați să aștepte 40 de minute în fața aeroportului „Arlanda", însuși secretarul general al lui „Svenska Fotbollsförbundet", Robert Hernadi, neputînd preciza ce se întîmplă cu autobuzul ?! Cînd fotbaliștii noștri au cerut, conform uzanțelor, să facă un scurt antrenament pe gazonul stadionului „Rasunda", li s-a răspuns sec că nu se poate ?! S-au invocat, în sprijinul refuzului, tot felul de argumente fistichii, suedezii părînd să fi uitat că, la București, înaintea partidei din toamnă, s-au antrenat în voie pe „23 August". Și asta încă n-a fost tot. La hotelul „Promma" (situat, e adevărat, în apropierea stadionului), jucătorilor români li s-au oferit, ca din întîmplare, camere spre șosea, aceștia putînd admira în voie traficul intens, cu zgomotul de rigoare al frînelor impuse de o „pădure" de semafoare.

Ziarele suedeze, mai puțin televiziunea, care a fost rezervată, au atins însă culmea ridicolului, făcînd eforturi disperate spre a-i convinge pe cititori că „românii folosesc atît mijloace permise, cît și nepermise. Ei izbesc pe la spate, trag de tricou, lovesc provocator..." etc. etc. vorbele acestea apărînd în „Svenska Dagbladet". N-a fost tînărît, în acest sens, un articol, ci s-a pornit o campanie furibundă, menită să-i incite pe spectatori. Ceea ce s-a și întîmplat, arbitrul Prokop fiind silit să întrerupă meciul din cauza unei grenade fumigene aruncate pe gazon, de pe urma căreia federația s-a ales cu o amendă de 10 mii de franci. Iată, spre edificare, ce părere avea portarul Thomas Ravelli despre viitorii lui adversari : „aceștia joacă un fotbal ingrozitor. Ar fi o mare pierdere dacă România ar ajunge la europene" ?! Iar Goran Hlavik, de la „Svenska", îi ținea isonul, afirmînd că „naționala României n-are nici un fel de merit real. Ea e foarte puternică pe teren propriu, dar proastă în deplasare" ?! Bintuiau rapoartele la meciul din 1935, 7—1 pentru suedezi la Stockholm, și multele întrebări legate de o astfel de întîlnire se reduceau la una singură ; la ce diferență de goluri vor cîștiga Corneliusson și ceilalți ?! În ajunul partidei, mi-a căzut în mînă un ziar de seară, zice-se cel mai influent, „Expressen", pe care mi-a fost dat să-l deschid, mai mult din curiozitate, la intrarea în „Skansen" (un fel de Muzeul satului suedez). Pe două pagini am descoperit 6 desene uriașe (rețineți, desene, nu fotografii !) înfățișînd fiecare cîte o pereche de fotbaliști, unul dintre ei atacînd violent, de preferință pe la spate, iar celălalt căzînd, la propriu și la figurat, victimă acestei agresiuni. Nu mi-a fost greu să mă lămuresc : primul era român, celălalt suedez !! Publicul (vor fi, pe „Rasunda", joi seară, 31 474 de plătitori) între care și supercampionul Björn Borg, suporter al oaspeților, sosit special pentru meci de la Monte Carlo) era „pregătit" cum se cuvine ! Legat de asta, menționez că, la ventrea echipei noastre, la aeroport, Mircea Lucescu a fost luat în primire de cîțiva ziariști, unul dintre ei reproșîndu-i (oe ce bază ?!) jocul dur al tricolorilor. Pus în fața sorocoteții cartonașelor galbene, noi 7 pînă la meciul de joi, suedezii 3, Lucescu n-a rămas dator. Eu, a replicat, nu mă ocup de mărunțișuri, drept pentru care n-am numărat cartonașele galbene. O fi cum ziceți, dar fotbalul se joacă pe goluri, nu pe cartonașe ! Dixit.

O victorie a tacticii

Meciul în sine îl știți, sînt convins. L-ați văzut cu toții și, firește, v-ați bucurat. Spre deosebire de alte țări, cele două imnuri au fost cîntate, la Stockholm, de un artist al Operei, „Trei culori" chiar în limba română. De asemenea, pe parcursul partidei, schimbările de jucători au fost anunțate și în limba oaspeților. O altă curiozitate : ceasul de pe tabela de marcaj mergea invers decît la noi, de la 45 către 0, arătînd nu cît s-a consumat dintr-o repriză, ci cît a mai rămas de jucat. Ospitalitatea gazdelor (între ghilimele fie zis) s-a manifestat și față de cei cîțiva ziariști români prezenți pe „Rasunda" : ne-au fost repartizate, la masa presei, locurile ce'e mai proaste ! Singurele (din 150) fără pupitre, ca să putem scrie nestingheriți pe genunchi, plasate la cucurigu și, colac peste pupăză în dreptul unui stîlp care ne împiedica să vedem una din porți ! Să fi fost „cazul Stromberg" de vină ?!

De ce spuneam, la începutul acestor rînduri, că victoria de la Stockholm e prețioasă mai ales prin maniera în care a fost obținută ? Pentru că, deși supuși unui stress puternic, băieții noștri au jucat mai bine, mai inteligent și mai ambițios decît redutabilii lor adversari, obținînd o izbîndă limpede, pe care nimeni n-a pus-o la îndoială. Pînă și presa locală a fost silită să plece capul. Ea a mai găsit cîteva săgeți („sabotajul fotbalului" etc.), dar s-a întors, obligată de realitatea din teren, la sentimente mai bune. Mostre : „Echipa României ne-a fost superioară în partida de joi seară. Pînă în minutul 90, spectatorii au așteptat o minune, dar ea n-a venit și nici nu putea veni, de vreme ce echipa României a prestat un joc deosebit de eficient pentru ea. De vină, de nevoie, publicul a trebuit să-i admire pe români. Aceștia au impresionat prin tactica și tehnica lor" („Dagens Nyheter") ; „Duș rece pe Rasunda" (titlu), „Românii au știut să-și joace foarte bine șansa și iată-i acum în fruntea grupei a V-a" („Svenska"). Cronicarul ultimului ziar, Sune Silven, părea să aibă mustrări de conștiință, punînd chiar degetul pe rană și întrebîndu-se : „nu cumva am devenit victima propriilor calomnii la adresa echipei române ?". Iată și un citat din „Aftonbladet" : „Românii s-au dovedit cu adevărat foarte puternici, mult mai puternici decît italienii, pe care noi i-am dominat copios și i-am învins fără probleme".

Cum a fost posibilă această victorie ? Ea s-a obținut, e limpede, pe teren, dar a fost pregătită temeinic, minuțios, la cabine. Mircea Lucescu și secundul său, Mircea Rădulescu, au studiat în detaliu jocul suedezilor, trăgînd cele mai nimerite concluzii. S-a apelat la benzi video (în preziua meciului, la „Bromma", tricolorii au revăzut, pentru a cîta oară, filmul partidei Suedia — Italia), iar Lucescu, după ce l-a dădăcit pe fiecare jucător în parte, a stabilit : păstrăm cît mai mult mingea în apărare, spre a-i determina pe suedezi să iasă din dispozitiv. Dacă o vor face, vom folosi pasa lungă, căutînd să creăm măcar egalitate numerică în atac. Nu vă cer decît 5—6 acțiuni ofensive percutante într-o repriză. Surprinși, dar și îmboldiți de un public nerăbdător, vehement (Lung a fost bombardat cu mingi de golf !) și setos de victorie, suedezii au căzut în capcană. Vă rog să vă amintiți faza golului : balonul s-a plimbat pe linia noastră de fund, Nilsson, Corneliusson și chiar Strömberg s-au repezit, Ștefănescu a sesizat „pasul înainte" al gazdelor, a trimis o pasă de 50 de metri, fundașul Fredriksson, presat de Balaci, a respins cu capul la Cămătaru care, avînd culoar liber, a pătruns în careu și, cu singe rece, l-a executat pe guralivul Ravelli, marcînd. Era minutul 29, suedezii dominaseră teritorial pînă atunci (raportul de cornere le va fi, pînă la sfîrșit, net favorabil, 9—0), dar cea mai mare ocazie de gol a reprizei aparținuse lui Rednic : șut în bară după o fază „lucrată" de Țicleanu pe dreapta. Dealtfel, cu excepția „bombei" lui Dahlqvist (respinsă în corner de Lung, minutul 65) și a fazei din minutele 73—76 (cînd Lung a blocat de două ori cu piciorul), suedezii n-au reușit să amenințe poarta oaspeților. Lung a apărat magistral. Fundașii laterali, îndeobște Rednic (poate la cel mai bun meci al său în națională), s-au greșit deloc, iar Iorgulescu și Andone (inspirație de ultim moment a lui Lucescu, care a ezitat între Andone și Augustin) l-au păzit cu strășnicie pe Sandberg (Nilsson) și, respectiv, Corneliusson, cîștigînd net jocul ca de șah al „perechilor". Dacă, după meci, „Svenska" a ajuns să scrie, de-acum cu respect, că „apărarea română a fost foarte fermă, mereu la momentul și la locul potrivit", Corneliusson a mers și mai departe, lamentîndu-se : „nu știu dac-am avut mingea 20 de secunde" ! Organizat, calm, dezinvolt, stăpîn pe toate situațiile, s-a dovedit Ștefănescu. El a dirijat cu dibăcie linia de fund mai ales în fazele fixe, multe din ele primejdioase. În primul rînd, la cornere, executate de suedezi foarte periculos (cu Hysen reluînd, pe spate, de la colțul scurt, cu masivul Dahlqvist „mascîndu-l" pe Lung), dar rămase fără rezultat. Cei 3 mijlocași, Țicleanu, Bölöni și Klein, au funcționat ca niște pistoane, „închizînd" în apărare și zvicnind, de cîte ori a fost cazul, în atac. Ei au alergat imens și cu folos, după cum mult au muncit și cele două vîrfuri, Balaci și Cămătaru. De data asta mult împins, ca un vîrf de lance (ceea ce sugeram după meciul cu Cehoslovacia), Balaci și-a jucat de minune rolul de „cal troian", suportînd un marcaj riguros și reușind, grație abilității sale, să fixeze doi apărători adverși, creînd spații pentru impetuosul Cămătaru. Acesta, mai des decît Balaci, a luat parte și la faza de apărare, dovedindu-se unul dintre cei mai buni jucători de pe teren, alături de Lung, Ștefănescu și Rednic. Să mai adaug că, lovit violent cu crampoanele pe partea superioară a labei piciorului sting, încă la jumătatea reprizei secunde, Costică Ștefănescu a strîns din dinți, rămînind în teren pînă la fluierul final.

Un meci, așadar, pregătit temeinic și tot așa condus de pe margine. Săptămîna petrecută la Kiel, în R. F. Germania, a însemnat un cîștig, mai ales din punct de vedere al stării de spirit. Lucescu a dovedit, o dată în plus, că e capabil (pe lîngă altele) să transforme 11 jucători într-o echipă, cu care să meargă oriunde, pe orice stadion, la victorie. Deși marcat de critticile ce i s-au adus după 0—1 cu Cehoslovacia (cele mai multe exagerate și nedrepte), el a avut tăria de caracter de a nu renunța la jucătorii Corvinului. A procedat, iată, inteligent, dispensîndu-se doar de Gabor (pesemne temporar, căci jucători ca Gabor, e o vorbă care nu-mi aparține, ci am auzit-o de la observatorul U E F A al meciului de joia trecută, vest-germanul Egitius Braun, nu se îndepărtează, ci se cresc. Orice s-ar zice, Corvinul ultimilor ani, împarte creația lui Lucescu și a actualului vicepreședinte al F.R.F., Mircea Pascu, a reprezentat și reprezintă un centru de nădejde al fotbalului românesc și începutul unei tradiții, bazată pe muncă și disciplină, nu-i departe.

Înainte de a încheia (voi mai avea probabil ocazia să revin asupra meciului de la Stockholm), permiteți-mi, stimați cititori, să vă povestesc, fie și pe scurt, conferința de presă ținută imediat după fluierul de sfîrșit al arbitrului Adolf Prokop, pe care, tot în treacăt fie spus, l-am întîlnit în avion, pe ruta Berlin — Copenhaga. Prilej cu care am aflat că Prokop, inspector la o întreprindere de construcții din Erfurt (mai peste tot arbitrii sînt inspectori !), e orice, iubitor de flori, colecționar de timbre, orice, numai arbitru de casă nu ! Pînă la un punct, roșcovanul Prokop s-a ținut de cuvînt, în sensul că nu s-a făcut de basm, dar tot a oferit gazdelor, îndeobște în prima repriză, un 5—10 la sută. Față de Eschwiller (care, vorba lui Mircea Rădulescu, l-a furat pe italieni în meciul cu Suedia mai rău decît ne-a furat Ponnet pe noi, cu Cehoslovacia), Prokop a fost, zău așa, un înger.

Vae victis

Și-acum, conferința de presă. Lucescu a fost, ca de obicei, dezinvolt și, în mod special, fericit. Dacă se aștepta să cîștige ? Da. Meciul egal nu l-ar fi ajutat. Cine va ocupa locul 1 în grupă ? Ar vrea, firește, ca victoria finală să aparțină României, dar mai e pînă atunci. Țeapăn, trist, și-a făcut apariția, într-un tîrziu, și Lars Arnesson, zis „Laban". Monolog : n-am pasat bine, n-am putut să ne impunem, n-am avut acțiuni în adîncime, n-am... n-am... Dar românii ?, întrebăm. România a fost bună, nimic de zis. Credeți că ea a jucat brutal, mister Arnesson ? Atmosfera se încinge, antrenorul suedez părînd că nu pricepe tîlcul întrebării. Repet. Nu, răspunde, arbitrul n-a permis jocul brutal. Ocazia e unică, așa că insist : cine va cîștiga grupa ? Sec : Suedia. E limpede. „Laban" joacă tare, dar următoarea întrebare vine de la sine : pe ce vă bazați, mister Arnesson, cînd afirmați că Suedia va merge la europene ? Toți cei 50—60 de ziariști tac, așteptînd vorbele lui Arnesson. Pentru că, găsește soluția din mers, Suedia are cea mai bună echipă din grupă. Rumoare, zîmbete ironice și chiar fluierături, căci Suedia, toată lumea pare să judece așa, a pierdut ambele meciuri în România ! Parcă îmbătrînit cu 20 de ani în 90 de minute, „Laban" se scoală și iese. Plecăm și noi. Afișele de pe străzi înfățișîndu-l pe antrenor sînt de-acum jupuite, sfîșiate. Arnesson e cînd numai ochi, cînd numai zîmbet. Și totuși, ciudat, nu mi-e milă. Știți povestea, fiecare pasăre...

Așa a fost, fără să mai lungesc vorba, la Stockholm, unde tricolorii și-au adjudecat o victorie deosebit de valoroasă. Ca scor, ca moment, ca manieră. La obținerea ei au avut merite, pe lîngă cei citați, și conducătorii delegației, Nicolae Stan, vicepreședinte al C.N.E.F.S., și Mircea Pascu, vicepreședinte al federației, care au dovedit, în toate împrejurările, tact și discernămînt. Pentru că, repet, izbînda din Suedia a fost a tehnicii și a tacticii, dar mai ales a fost a stării de spirit.

Tuturor, sincere felicitări !

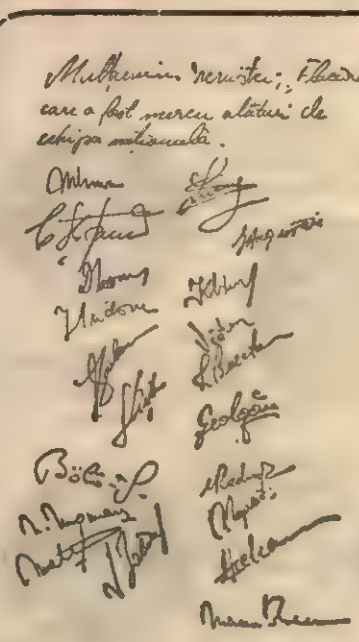

20 de semnături pentru istoria fotbalului românesc

Lupta pentru calificare continuă

Victoria tricolorilor la Stockholm a complicat și mai tare bătălia pentru locul I în grupa a V-a preliminară a campionatului european în sensul în care, la ora de față, 4 echipe continuă să spere, cele mai avantajate părînd a fi, după calculul hîrtiei (de atîtea ori înșelător însă), Cehoslovacia și România. Înaintea oricăror comentarii, să reproducem clasamentul la zi, adăugînd în paranteză și situația din așa-zisul clasament al adevărului :

1. **România**	5	4	1	1	7—	3 9 (+1)
2. **Cehoslovacia**	5	2	3	0	11—	5 7 (+3)
3. **Suedia**	6	3	1	2	16—	5 7 (+1)
4. **Italia**	5	0	3	2	3—	6 3 (—1)
5. **Cipru**	5	0	2	4	2—17	2 (—4)

Să precizăm că au mai rămas de disputat 6 partide : Suedia — Cehoslovacia (21 septembrie), Italia — Suedia (15 octombrie), Cipru — România (12 noiembrie), Cehoslovacia — Italia (16 noiembrie), Cehoslovacia — România (30 noiembrie), Italia — Cipru (22 decembrie).

Ce concluzii putem trage ? Limpede și fără echivoc : Cipru e în afara oricăror calcule. Italia însă, deși n-a cîștigat pînă acum nimic, rămîne, cel puțin teoretic, în cursă, putînd acumula 9 puncte. Totuși speranțele squadrei azzurra sînt minime, calificarea ei depinzînd de mai multe condiții : a) România să nu mai dobîndească nici un punct ; b) partida Suedia — Cehoslovacia să se termine cu izbînda (cît mai strînsă) a gazdelor ; c) Italia să bată Cipru, în ultimul meci al seriei, la o diferență de minimum 7—8 goluri. Asta, desigur, luînd ca bază 3 victorii consecutive ale echipei lui Bearzot, situație în care, respectîndu-se și celelalte condiții, toate cele 4 formații ar aduna 9 puncte, urmînd să decidă golaverajul !

Suedia mai are, ca și formația României, doar două întîlniri de susținut. Pentru a mai ridica pretenții, ea ar trebui să învingă Cehoslovacia (acasă) și Italia (în deplasare), situație în care s-ar reîntoarce la +3, cît avea înaintea meciului pierdut de joia trecută. Numai victorie pe teren propriu nu i-ar fi suficientă decît într-un concurs de împrejurări mai mult decît fericit (noi să pierdem tot, Italia să învingă Cehoslovacia etc.). În mod logic, în urma eșecului din 9 iunie, Suedia a trecut, alături de Italia, în rîndul echipelor cu șanse a doua.

Bătălia se va da, după opinia noastră, între formațiile Cehoslovaciei (cea mai bine clasată în prezent) și României, în ideea că tricolorii vor cîștiga (cum e de așteptat) în Cipru. Meciul acela pare, după toate calculele, mai ușor decît altele, dar e știut că ciprioții au progresat și că nu se vor da bătuți cu una, cu două. Dacă tricolorii vor aduna 3 puncte din cele două deplasări (două din Cipru și, să zicem, unul din Cehoslovacia), ei ar avea (cu +4, respectiv 12 puncte) poziția cea mai favorabilă, Cehoslovacia fiind obligată, spre a ajunge tot la +4 și a pune în mișcare clauza golaverajului, să cîștige și cu Suedia (în deplasare), și cu Italia (acasă), variantă de asemenea greu de îndeplinit. Însuși Havranek, pe care l-am întîlnit la Stockholm, părea reținut în privința șanselor echipei sale afirmînd că izbînda tricolorilor i-a încurcat toate socotelile. Mi-ar fi convenit, ne-a mărturisit antrenorul praghez, un meci egal. Firește că i-ar fi convenit, dar asta nu trebuie să ne împiedice, raționînd (ca și pînă acum) realiști, să subliniem că, deși angajată serios în lupta pentru calificare, echipa noastră nu s-a desprins în favoritată a grupei. Partida din Cipru va avea, fără îndoială, un caracter decisiv. Abia după aceea, dacă vom cîștiga, vom mai vorbi.

Tricoul cu numărul 1

Unul dintre cei mai buni jucători de pe teren la meciul de la Stockholm a fost, fără îndoială, portarul tricolorilor, Silviu Lung. Dacă nu ne-am feri uneori de superlative, am afirma că el a apărat senzațional. N-ar fi nici o exagerare în asta, dar nici noutate n-ar fi. Pentru că Lung ne-a obișnuit cu prestații excepționale și, scriind asta, ne vin în minte, pe moment, cîteva meciuri în care portarul Universității Craiova (club la care e legitimat din 1975) și al naționalei (sub culorile căreia a jucat pînă acum 6 partide) a strălucit prin siguranță, prezență de spirit și sînge rece : la Florența (cu Craiova), la Bordeaux, din nou la Florența (acel memorabil 9—0), la Lisabona și așa mai departe. Dacă Universitatea a ajuns, prima în istoria fotbalului nostru, pînă în semifinalele unei cupe europene și dacă echipa reprezentativă păstrează șanse importante în lupta pentru calificare la C.E., e și meritul lui Silviu Lung care, la nici 27 de ani (îi va împlini la 9 noiembrie), aspiră la un loc în galeria marilor portari ai fotbalului românesc dintotdeauna. Mulțumim, Silviu Lung, pentru bucuriile ce ni le-ai dăruit și îți dorim să fii, în continuare, jucătorul cu numărul 1, la propriu și la figurat, al Universității și al naționalei !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Rugby

Steaua redevine campioană

Disputat cu îndîrjire și interes pînă în ultima clipă a etapei finale, campionatul național de rugbi în ediția 1982—1983 a dat cîștig de cauză echipei **Steaua**, care cucerește, astfel, pentru a paisprezecea oară în palmaresul ei, mult rîvnita cupă a supremației rugbistice interne, cu 72 puncte în clasamentul general și cu un esaveraj impresionant : 823—249.

Evoluția ultimelor etape nu a fost lipsită de probleme și palpitație, eșalonîndu-se în partide tăioase și confruntări de forță, în care spectacolul autentic rugbistic nu a lipsit.

Dealtfel cealaltă redutabilă echipă bucureșteană, **Dinamo**, condusă de antrenorul Țuțuianu și pretendentă îndreptățită la titlu, a făcut serioase eforturi, susținîndu-și șansa pînă la capăt, prin victoriile asupra **Farului Constanța** (19—5), și **Grivița roșie** (18—3), cumulînd 60 puncte, esaveraj : 632—196.

Semnificativ e faptul că, pentru a deveni campioană, Steaua era obligată să învingă la potou aceeași echipă a **Grivița roșie** pe care a și depășit-o în final cu scorul de 18—12 (6—6) în meciul hotărîtor de simbătă trecută, disputat pe stadionul „Parcul copilului".

Victoria însă nu a fost atît de categorică precum indică scorul, care, dacă la pauză era egal (6—6), iar în minutul 52 de joc tot așa (9—9), realizat numai prin lovituri de pedeapsă, abia în minutul 65 avea să devină 12—9, tot printr-o lovitură de pedeapsă, pentru ca numai spre sfîrșitul jocului, după multe momente periculoase dar ineficiente ale **Grivița roșii**, să înscrie **Steaua** un eseu prin atacul impetuos al înaintașului Florea, eseu care, prin bilbiiala finalizării, pare contestabil.

Așadar, am asistat mai mult la un joc al grămezilor și la duelul celor doi „boteri" adverși : Alexandru de la **Steaua** (14 puncte) și Radu (9 puncte). Poate că tactica aplicată de **Steaua** a fost mai sigură prin jocul aglomerat, dar noi credem că a dezavantajat-o prin nefolosirea la maximum a treisferturilor sale superioare, unde „așteptau" internaționalii Vărzaru și Zafiescu preferindu-se aportul „tricolorilor" din grămadă : Munteanu, M. Ionescu, Rădulescu și Murariu, acesta din urmă fiind cel mai activ.

Jocul pe treisferturi ar fi dat, totodată, posibilitatea lui Sorin Fuicu (29 eseuri marcate în tot campionatul) să-l întrecă pe Adrian Pilotschi (Farul), care, cu numai un eseu în plus (30) a cîștigat „Trofeul Sportul", atribuit celui mai eficace rugbist, pentru a doua oară consecutiv. Din păcate, Fuicu n-a jucat.

Desigur că Theodor Rădulescu, antrenorul emerit al formației militare, precum și adjunctul său Durbac Radu vor aduce îmbunătățirile necesare pentru competiția ce urmează, fiind evidentă lupta tot mai aprigă la nivelul superior al rugbiului românesc.

Pentru abnegația cu care și-au apărat culorile în actuala competiție, felicităm din toată inima pe toți componenții activi ai echipei **Steaua** și pe conducătorii clubului fruntaș, pentru această nouă și meritorie „tresă" adăugată la prestigiul activității lor sportive.

TUDOR GEORGE

Omul care joacă

„Le-am luat mingea !"

Se poate spune că această a cincea serie a Cupei Europei, din care facem parte și noi, este cea mai interesantă, și nu numai prin caruselul scorurilor și al pozițiilor în clasament de pînă acum, ci mai ales prin fiimul jocurilor disputate. Înseși echipele reprezentative care o alcătuiesc sînt foarte diferite ca școală fotbalistică, avînd particularități de exprimare atît individuale cît și colective cu totul aparte. Și de aceea se pot găsi foarte puține similitudini în evoluțiile lor de la joc la joc, afirmîndu-se doar că cine a bătut Italia... a pierdut meciul următor. Fiecare echipă a trebuit să-și construiască măsuri speciale de la joc la joc, doar Suedia și Italia, în mod deosebit, prin distribuțiile trimise în teren, fiind mai conservatoare. Alături de noi, care și joia trecută am mai reușit o lovitură de excepție, formația Cehoslovaciei mi se pare cea mai puternică și, ca un făcut, a dovedit în ultimul deceniu că și-a creat un apanaj în a participa la turneele finale ale competiției supreme europene. Dar să formulez mai bine cîteva concluzii desprinse în urma disputei din capitala Suediei, de pe celebrul stadion în care a erupt în anii '58 unicul Pele, evitînd o posibilă pronosticare a rezultatelor viitoare a căror sarabandă mi se pare inevitabilă și pentru viitor. Trebuie să ne dorim ca ele să ne favorizeze, ceea ce nu-i ușor de loc, putîndu-se afirma logic, așa cum a făcut-o mai demult cu fair-play chiar și Mircea Lucescu, că prima șansă o au în continuare... ceilalți.

E greu de jucat pentru noi uneori împotriva nordicilor, și mai ales atunci cînd terenul este umed sau chiar noroios (cum am avut noi „șansa" să prindem cu Göteborg), schematismul realist al jocului lor bazat pe simplitate și forță atît în cele aeriene de la sol dar îndeosebi în cele terestre, creîndu-ne mari probleme. De aceea, ideal ar fi să reușești să le dai sau să „le vinzi", cum se mai spune și în handbal, cît mai rar mingea... Și acest imperativ de necontestat l-am reușit noi foarte bine joi seara, împotriva unei formații de la care mă așteptam la mai mult (se spune și cred că italienii au fost cam furați la jocul lor, meritînd pe puțin măcar un meci nul), adică în mai multe ocazii directe de la stoperi spre vîrfuri. Ceea ce putea aduce forță de joc, acuitate a direcțiilor și ceva mai multă panică în careul nostru.

Numai că i-am pasat foarte bine, unii au afirmat chiar că agasant, impunîndu-le ritmul de care aveau nevoie. E tot atît de adevărat că urmașii de acum ai vikingilor nu prea știu să improvizeze sau chiar să mintă frumos (e nevoie uneori în fotbal) în teren, reușind acest lucru, neașteptat pentru pretențiile ce le expun, în coloanele de sport ale unor rubrici măsluite cu abilitate surprinzătoare, chiar prea sudică... În plus, un alt cîștig al jocului nostru a constat în aruncarea balonului pe partea opusă după o suită de pase scurte, într-o zonă care, firesc, așa cum s-a întîmplat la golul nostru, cînd Frederikseon a fost pîndit să greșească, era mai puțin supravegheată de destul de naivii fundași scandinavi. Cred că dacă se insista mai mult în acest sens, mai ales la cei doi fundași laterali, „deranjul" de la poarta lui Ravelli putea fi foarte mare. Oricum, a fost foarte bine, **nu cred că se va face un scop în sine din a pasa de dragul pasei, fără a cîștiga teren** și mai cred că așezarea în tandem a lui Cămătaru și Balaci, precum și sarjele celor doi au fost măsuri bine gîndite. Nu cred că se impun remarcări speciale, toți jucătorii dăruindu-se punerii în practică a concepției stabilite pentru a tăia schematismul deosebit de mișcare și de la fazele fixe ale gazdelor. Să dorim cu acestea să fie cu adevărat un fel de a juca conform calităților noastre incontestabile, adică românești. E un început, trebuie continuat și pus de către toți umărul pentru a-i da cît mai curînd mai multă viață, perfecționîndu-l.

Felicitări tuturor, și mai ales lui Mircea Lucescu, care a reușit să tragă folosele de care aveau nevoie din simplitatea naivă a suedezilor. Cred că se mai poate „umbla" în continuare pe la unele posturi din echipă... Sentimentele sînt inevitabile, dar sentimentalismul dus pînă la extreme poate aduce în fotbal surprize neplăcute.

CORNEL DINU

Cartonaș galben

Un caz special în peisajul presei sportive îl reprezintă, indeobște în ultima vreme, Cornel Dinu, socotit un jucător de excepție, cu merite (chiar dacă mai vechi) incontestabile în afirmarea (atîta cîtă e) a fotbalului românesc. Dinu n-a fost, vă reamintim, un campion al fair-playului nici măcar în anii săi de glorie. Dar noi, apreciind părțile lui bune, experiența lui, l-am încredințat un spațiu în revistă, invitîndu-l, fără nici un fel de prejudecată, să-și expună părerile. Care n-au coincis aproape niciodată cu ale noastre, dar pe care le-am găzduit, cu convingerea că diversitatea opiniilor nu prejudiciază mișcarea de idei, ci o stimulează.

Am fi putut, desigur, interveni cu modificări în articolele sale, dar am considerat că e în spiritul democrației și al libertăților din această țară ca părerile lui Dinu să vadă în totalitate lumina tiparului. Numai că, de la un timp, semnatarul rubricii „Omul care joacă" pare să forțeze sensurile ospitalității cu care l-am primit. El s-a dedat uneori la atacuri sub centură, minimalizînd succesele Universității și ale echipei naționale, ocolind ca într-un dribling fin adevărul (ne folosim de prilej spre a-i informa că, în răstimpul ultimelor 100 de zile, Craiova a disputat, la nivel de club și de națională, cu 7 meciuri mai mult decît Dinamo), plătind polițe. Am primit pe această temă multe scrisori și telefoane la redacție, atrăgîndu-ni-se atenția asupra poziției necolegiale, răuvoitoare, a lui Cornel Dinu.

Așa stînd lucrurile, credem că lui Dinu i se cuvine, cu prisosință, cel puțin un cartonaș galben din partea noastră. N-ar strica, gîndim, să tragă din acest avertisment învățămintele care se impun. Ar cîștiga în primul rînd el, dar și fotbalul românesc. Pe locul lui, în teren sau într-o pagină de revistă, alții ar putea să se achite la fel de bine de sarcini, poate chiar mai bine. Dar investitura publică pe care o are îl obligă, după cum, nu-i așa, îl și onorează. Inducerea în eroare, însă, sub o formă sau alta, nu înseamnă decît trădarea ei, fapt de maximă gravitate. Dacă rubrica noastră rămîne, în continuare deschisă lui Cornel Dinu, îi sugerăm să respecte totdeauna limitele corectitudinii și sportivității, căci acest joc numit fotbal n-are nevoie, o știe și el, numai de talente, ci și de caractere.

Anchetă internaţională Flacăra

ROMÂNIA văzută de:

GILBERTE ROSSOMME: „Nicăieri nu am întîlnit tratamente medicale la preţuri atît de accesibile"

HERBERT IAROS: „Trei mari avantaje ale României turistice"

MIGUEL MONGE: „Progrese notabile privind petrecerea timpului liber"

LENA BLOMQUIST: „Delta este unică, m-a vrăjit"

ALIX STEILBERGER: „Am apreciat tratamentele cu Pell Amar"

M.E. SCHWITTER: „Puţine hoteluri europene rivalizează cu „Flora" din Bucureşti"

SERGIO PISCITELLO: „O mare şansă turistică a României: turismul medical"

PIERRE PONS: „În ţara dvs. industrializarea nu a urîţit natura"

SUEDIA – ROMÂNIA 0–1

O victorie care readuce fotbalul nostru în prim-planul luptei pentru calificarea la europene

— citiţi în pagina 30, relatarea trimisului nostru special la Stockholm, Ovidiu Ioaniţoaia —

ANIŞOARA CUŞMIR, o mare campioană

Paşi cosmici

Omagiu campioanei mondiale ANIŞOARA CUŞMIR

Copilărească trudă şi umană
De-a depăşi Trecutul, pas cu pas:
Parcurgem Infinitul ce-a rămas,
C-o sete de record — în salt, în goană!

Cu paşii selenari, plutind, mă las
Sedus de-un zbor, ca Armstrong, în hirjoană,
Ori zbor prin pusta australiană,
De-un cros de canguri săltăreţi atras!

La ce, de-acum, ca Om, să mă mai mir
De saltul Anei, de un record —
Cuşmir?!

Simbolică zeiţă, selenară —
Divin atlet care prin cosmos zboară!

Recordul Tău cel cosmic — în lungime —
E „saltul nostru" —
SALTUL UNANIM e!

TUDOR GEORGE

Fotografii de M HUDEC

Flacăra, Redacţia, Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane 17 60 10, 17 60 20 Interioare Secţia reportaj social politic şi economic (Ilie Furcanu, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Salajan, Cornel Nistorescu – 26 00, Tudor Octavian – 25 59, Ion D. Goia – 25 66), secţia cultură învăţămînt (N. Grigore Moroşanu, Elena Ghera – 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu – 14 57), secţia probleme cetăţeneşti, scrisori (Răzvan Barbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu – 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu – 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ştefănescu, Alexandru Şerban – 21 30), Audienţe – 25 58, secţia ştiinţa urgente, cenaclu, sport, secretariat foto (Ovidiu Ioaniţoaia – 21 28, Liviu Timbus – 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir – 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Radulescu – 14 53, Dan Brăiadeanu – 21 23, Mircea Popp – 25 69, 20 72, Vasile Mănecan – 25 28); secretar responsabil de redacţie – Nicolae Cristache – 21 43, redactor şef adjunct – Nicolae Arsenie – 21 24; redactor-şef – 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

flacăra

anul XXXII
25 (1463)
VINERI
24 IUNIE
1983

● săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Viața și arta în dialog

Gigantul de Paciurea
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Minerii
Fotografie de ION PREDOȘANU

A plouat, dar alerta continuă pag. 3

Avem nevoie de legumele care există dar jinduim după cele uitate și abandonate pag. 4–5

Restituiri: Onisifor Ghibu pag. 17

La începutul verii astronomice, să ne-amintim o minunată poezie a lui Lucian Blaga :

[illegible]

La orizont — departe — fulgere fără de glas
zvicnesc din cînd în cînd
ca niște lungi picioare de păianjen — smulse
din trupul care le purta.

Dogoare.

Pămîntu-ntreg e numai lan de grîu
și cîntec de lăcuste.

În soare spicele își țin la sîn grăunțele
ca niște pruncі ce sug.
Iar timpul își întinde lenеș clipele
și ațipește între flori de mac.
La urechе-i șiriile au greier.

Despre cai, fără galop
Depozitul de armăsari pag. 8

Să protejăm natura prin noi înșine pag. 6

Decanul corigent pag. 22

Măria — Sa
Maria Tănase,
cunună de lauri a cîntecului românesc pag. 14

Ștefan Iordache:
[illegible] pag. 9

Tribuna FRONTULUI

Democrației și Unității Socialiste

Drumul cel mai scurt de la vorbe la fapte e construit din fapte

— Stimate tovarășe Nicolae Bojan, vă solicit acest interviu în calitatea dumneavoastră de secretar cu probleme organizatorice al Comitetului de partid al sectorului 3 al Capitalei și de președinte al Consiliului F.D.U.S. al sectorului 3. Vă propun să discutăm acele idei care au devenit în întreprinse fapte, pornind de la ideea că marea majoritate a celor 77 500 membri ai Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste cu faptele se ocupă.

— Realitatea de la care trebuie să începem orice discuție privind viața F.D.U.S.-ului și a organizațiilor sale este economicul și, dacă ne referim mai întîi la acesta, ajungem direct, pe drumul cel mai scurt, la înțelesul fiecărei inițiative. Drumul cel mai scurt de la vorbe la fapte trebuie construit cu fapte. În sectorul nostru se realizează 25% din producția industrială a Bucureștiului. Este, cred, semnificativ că am izbutit să îndeplinim planul la toți indicatorii, pe primele cinci luni ale anului, cu garanții de a-l îndeplini pe întreg trimestrul al II-lea. La baza întregii lor activități, Organizațiile Democrației și Unității Socialiste pun documentele de însemnătate istorică ale Congresului al XII-lea al partidului și ale Conferinței Naționale a partidului, orientările stabilite de organele superioare de partid și de stat în vederea înfăptuirii sarcinilor de plan în curs și ale cincinalului, acordîndu-se o atenție deosebită orientărilor și sarcinilor trasate personal de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În ce privește viața de fiecare zi a sectorului, așa cum e reflectată ea în cadrul Tribunelor Democrației, trebuie spus că au rezultat din întîlnirile cu cetățenii — la care au fost invitați să participe, pentru ca aceste Tribune să fie nu doar ale democrației, ci și ale operativității, ale eficienței, factori de răspundere din conducerile unităților socialiste, din întreprinderile de gospodărie comunală, din unitățile prestatoare de servicii, directorii I.C.R.A.L. Vitan și ai Administrației Domeniului Public din sector, factori de răspundere din procuratură, miliție — 323 de propuneri de tot interesul, din care au fost soluționate 212. Sînt în curs de a primi o soluție 75 de propuneri iar 36 nu au putut fi, din felurite motive, rezolvate.

La Tribuna Democrației s-au pus în lucrare multe din acele idei mari, care meritău să devină fapte. Oamenii din cartierul „23 August" au propus și realizat baza sportivă și de agrement I.C.M.E. din șoseaua Gării Cățelu, cu o suprafață de 20 ha. S-au extins, alături de parcurile Titan, Pantelimon II, Prisaca Dornei, Strandul U.T.C., zona de agrement Cernica, unde s-a amenajat și modernizat un „Sat de vacanță". S-a mărit și modernizat piața Titan I, în toate piețele, dealtfel, luîndu-se măsuri de optimizare a desfacerii mărfurilor și a aprovizionării. În spiritul efortului de autoaprovizionare, se cultivă în sector, prin străduința populației și în spații pe care nu creștea decît iarbă, 234 ha. de grădină.

Pe locul fostelor gropi și terenuri degradate de pe strada Prisaca Dornei s-a făcut, cu sprijinul direct al cetățenilor, o grădină de legume de 13 ha. În Bulevardul Ion Șulea, în spatele întreprinderii IOR-2, în gropile ce păreau să descurajeze orice îndrăzneală, s-a amenajat o creșcătorie de rațe „pe oglindă de apă curată", cum se spune. O creșcătorie cu 30 000 de rațe de livrat la populație într-un an.

— Bunul mers al cîtorva sectoare ale vieții economice poate fi controlat direct de oamenii muncii.

— Comisia pentru coordonarea activității acestor echipe a contat în 1963 pe 1565 de oameni de toate profesiile și din toate zonele sectorului. Urmare a propunerilor acestor echipe, a sesizărilor lor s-au operat o seamă de modificări în rețeaua comercială, s-a îmbunătățit munca. Un ochi de gospodar știe mai bine cum trebuie gospodărite lucrurile într-un loc, atunci cînd locul e cercetat din afară dar cu punctul de vedere al beneficiarului.

Mai trebuie să vorbim despre munca patriotică depusă în sector. Dacă ne referim numai la 1962, e de observat că cele 2 miliarde și jumătate de lei, cît a însemnat valoarea muncii patriotice — care a dus la crearea a 49 de spații verzi, la plantarea a 355 220 arbori și arbuști, la plantarea a 6 milioane fire flori, la întreținerea celor 845 de hectare de spații verzi — echivalează cu o medie de 6300 lei pe fiecare locuitor, ceea ce ne apare ca hotărîtor pentru înfățișarea sectorului 3.

TUDOR OCTAVIAN

Opinia unui alegător

Spaima de fulger sau mistica ignoranței (II)

Opinia presupune neapărat **dialogul**, fracturarea lui e sinonimă cu fracturarea opiniei iar noi avem azi mai mult ca oricînd nevoie de dialog, societatea noastră socialistă s-a maturizat enorm, la edificarea ei participă conștient azi **un popor întreg** a cărui vocație constructivă se întemeiază iarăși pe **sfatul colectiv**, singura înțelepciune căreia mereu îi vom rămîne datori sau căreia mereu e bine să-i plătim vama cea mai inspirată.

Dealtfel, una din tezele, după credința mea, fundamentale, hotărîtoare în cel mai înalt grad pentru bunul mers al treburilor publice o constituie **teza tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la munca colectivă** presupunînd necontenit **consultarea colectivă**, pentru că iată ce uită cîte unii sau ce se mai uită, anume că **munca colectivă nu se reduce numai la idrea de muncă în comun, ea presupune înainte de munca în comun gîndirea în cadrul colectivului, consultarea colectivă**, aflarea adevărului celui mai adevărat prin acest consult colectiv.

Teza muncii colective pornește de la încrederea că lumea noastră toată a învățat să gîndească și că unde sînt mai multe capete, cum zice românul din vechime, lucrul iese mai bine.

Așadar, o opinie se cere în primul rînd pusă în discuție, cu liniște, cu echilibru, cu bună-credință, cu convingerea nobilă că toți voiesc binele și, evident, și cel care nu i se supune discuției o opinie.

Mereu mă întorc la povestea cu fulgerul care — speră pe cei din vechimea ei mai vechi poporul că nu îl înțelege nu și la mistica rezultată din această lipsă de înțelegere și care a rămas, din nefericire, uneori, intactă pînă în zilele noastre cînd știm cum se formează un fulger și cum putem să evităm efectele lui.

De ce să nu recunoaștem că mai sînt oameni și tovarăși ai noștri care nu le știu pe toate, sau care nu au ajuns să le știe pe toate, alții care nici nu vor să le știe pe toate și sînt foarte mulțumiți să știe cît mai puțin, dar care nu ostenesc să creadă că deși știu foarte puțin mai n-au nevoie de mai mult, după cum sînt alții care cred că le știu pe toate, dar toți, aproape, sînt convinși că se poate și decide la o nevoie de pe poziția acestei puține cunoașteri.

La mulți dintre aceștia apare și mistica fulgerului care se poate reverbera și prin supărare pe acela care cunoaște ceva mai mult sau încearcă, însoțiți de cea mai bună-credință, să spună și ei ceea ce știu, convinși fiind că și de la ei se poate afla un adevăr.

Bucuria cea mai mare e să poți dialoga, să poți să afli cît mai mult, să știi cît mai mult și să te consulți, cum se spune azi, să te sfătuiești, și să crezi că într-adevăr sfatul e mama înțelepciunii.

Firește, nu toate părerile, nu toate opiniile sînt, sau pot fi, automat, și inspirate, oamenii mai pot și greși, e prea veche înțelepciunea după care a greși **e omenește**, ca să o contestăm noi acum, de ce să nu acceptăm, și dreptul omenesc la eroare? În orice caz e mai mică eroarea celui ce încearcă să-și spună o părere poate nu pe de-a-ntregul întemeiată, decît eroarea presupusă de fracturarea dialogului.

Altă ipostază a misticii de care vorbeam izvorîtă din frica de greșeală, a condus, nu o dată, la **suspiciunea față de cei ce a greși**, ceea ce e și mai trist.

Sănătatea dialogului e singura care poate evita eroarea și sorțiini afirmarea opiniei celei mai întemeiate, și singura care poate înfrînge mistica ignoranței lăsînd drum liber adevărului, izvorît din lupta contrariilor cum spunem noi, comuniștii.

Pledînd pentru opinie, pledăm pentru aflarea mai rapidă a adevărului.

Aflînd adevărul, omul nu se mai teme de fulger, și îl folosește în favoarea lui.

DINU SARARU

Agenda

Acțiuni care demonstrează orizontul larg de participare și de acțiune a organizațiilor Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Arhitectura modernă a unei comune din județul Sălaj, comuna Sărmășag.

O nouă grădiniță de copii pentru cooperatorii din comuna Schela din județul Galați.

De curînd la C.A.P. Afumați din sectorul agricol Ilfov a intrat în funcțiune un nou sistem de irigații care acoperă 50 de hectare, realizat cu sprijinul unor unități industriale din Capitală.

Construcții edilitare impresionante în orașul Buhuși din județul Bacău.

Un loc frumos, curat și bogat pe șoseaua Europa 15

Pînă nu demult, Constantin Negoi făcea naveta la Ploiești, la Întreprinderea mecanică, unde lucra ca frezor. Pleca dimineața și se întorcea în satul lui, la Pucheni, către seară. El era, așadar, pînă nu demult, unul dintre cei 3 000 de muncitori navetiști care zilnic pleacă din cele șapte sate ale comunei Pucheni Mari și lucrează la Ploiești și în împrejurimi. Constantin Negoi a trecut de 30 de ani și fără îndoială că din viața lui, de vreo zece ani de muncitor navetist, a dobîndit o înțelegere superioară vîrstei, se pare, ce-i va fi de ajutor acum, cînd de curînd i-a fost încredințată funcția de secretar adjunct al comitetului comunal de partid și președinte al Consiliului comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste. A fost o vreme, zice el, cînd s-a crezut că navetiștii sînt niște oameni rupți de satul lor, poate așa să și fie prin alte părți, însă la Pucheni bănuiala aceasta nu s-a adeverit și cea mai bună dovadă că lucrurile stau așa, nu altfel, este că pînă și cei mai tineri își înalță case tot la Pucheni iar numărul locuitorilor comunei crește, nu se află în scădere. Cu 9 865 de oameni, cîți are astăzi, Pucheniii se găsesc pe pragul de a intra în rîndul celor mai mari comune din țară și este de la sine înțeles că perspectiva aceasta înseamnă cerințe și răspunderi noi. Este foarte adevărat, pe de altă parte, mai adaugă Constantin Negoi, că navetismul a grăbit limpezirea acestor cerințe și pretenții noi, fiindcă localnicii, mai ales cei 3 000 de muncitori care lucrează în industrie, la oraș, sînt oameni umblați prin lume și deci au posibilitatea să compare viața din comuna lor cu cea de prin alte părți și să tindă să-și îndrepte efortul în direcția oricărui exemplu ce li s-a părut demn de urmat.

Acest efort, care adună ambiția întregii comune, se împlinește în modul cel mai firesc în cadrul cuprinzător și democratic al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Și pentru că trebuie să arătăm că nu întîmplător am spus că efortul acesta adună ambiția întregii comune, se cuvine să dovedim acest fapt chiar prin tinerețea echipei care se află la conducerea comunei Puchenii Mari și prin acțiunile pe care, de vreun an încoace, această echipă le-a întreprins, uneori chiar la propunerile sătenilor formulate în cadrul „Tribunei României", pentru a da așezării un temei nou de bunăstare și o înfățișare prosperă. Primărița Steliana Avram, tehnician agronom de profesie și aflată la conducerea treburilor obștești din Pucheni abia din vara anului trecut, ne vorbește în primul rînd despre măsurile întreprinse în acest răstimp pentru a da muncii din agricultură o eficiență nouă și a o așeza cu mai mulți sorți de izbîndă la temelia bunăstării satului. La ferma Comănacu, aparținătoare de I.A.S. Pucheni, s-a renunțat definitiv, bunăoară, la credința că se poate conta pe o producție de lapte din partea unor vaci șterpe și fără îndoială că numele directorului acestei întreprinderi, Constantin Voinea, trebuie amintit aici printre ale celor ce-au ținut ca la Pucheni și munca și nădejdile pe care oamenii și le pun în munca lor să intre în rosturile lor firești. Organizația comunală a Democrației și Unității Socialiste a mobilizat energii și-a deschis drumuri noi. O astfel de schimbare s-a produs, ne încredințează primărița Steliana Avram, și la Asociația economică intercooperatistă de pe teritoriul comunei și urmează să se producă și la cooperativa agricolă, ale căror sectoare zootehnice fuseseră pricopsite cu tot felul de soluții tehnice aduse din import și costisitoare. Cele cîteva milioane de lei, cît reprezintă prețul acestor modernizări, înseamnă însă o investiție chibzuită, cred localnicii, și din cîte ne-am dat seama vorbind cu cîțiva dintre ei, fie cu inginerul Paul Baciu, directorul Asociației economice intercooperatiste, fie cu îngrijitorii Dumitru Baciu, Vasilica Voinea, Virginia Matei sau Irina Drăgan, credința lor se întemeiază pe o nădejde niciodată pierdută: orice muncă să fie cu folos, nu în pierdere. Abia în lumina acestei nădejdi, recîștigată în toată strălucirea ei, se așază și certitudinea că, începînd din acest an, valoarea unei zile de muncă la cooperativa agricolă va trece de limita celor 60 de lei, la care s-a oprit de vreo cîțiva ani, și că veniturile celor 2 000 de țărani din Pucheni, rămași acasă, la munca pămîntului, se vor apropia de ale celor vreo 3 000 de consăteni ai lor plecați să muncească în industrie. În spiritul acelorași datorii noi, pe care le implică această perspectivă, grija unor deputați ca Zorelia Barbu, Dumitru Dumitran sau Maria Jană ca în dreptul tuturor caselor din Pucheni să se afle straturi de flori nu poate decît să desăvîrșească impresia pe care orice călător de pe șoseaua Europa 15 o are despre această comună: Puchenii e un loc frumos, curat și bogat. Ceea ce nu se vede din fuga automobilelor dar se poate bănui rămîne de aflat din cuvintele primăriței Steliana Avram: astă-vară, în această comună cu aproape 10 000 de locuitori numai 25 nu se aflau încadrați în vreun loc de muncă. Acum, ca urmare a unui curent de opinie colectivă, la care contribuția O.D.U.S. a fost hotărîtoare, mai sînt doar doi și fără îndoială că-și vor găsi și ei în curînd un loc unde să vrea să muncească. Altfel nu se poate.

DUMITRU ELIADE

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În cadrul ședinței de marți a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român — ședință la care au participat ca invitați membri ai guvernului, cadre de conducere din ministere și instituții centrale, specialiști din diferite domenii de activitate — a fost dezbătut și aprobat Raportul cu privire la proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anii 1984—1985. Potrivit proiectului de plan, producția industrială urmează să sporească în 1984 și 1985 într-un ritm mult mai înalt decît în primii doi ani ai cincinalului, astfel ca pe întreaga perioadă 1981—1985 ritmul mediu anual de creștere să fie de 11,8 la sută la producția netă și de 6,9 la sută la producția marfă. În domeniul agriculturii și industriei alimentare, prevederile actuale au în vedere măsurile stabilite prin Programul de autoaprovizonare teritorială și surcinile rezultate din programele suplimentare aprobate de conducerea partidului și statului. În ceea ce privește investițiile, prevederile de plan pe anii 1984—1985 asigură continuarea eforturilor pentru terminarea cu prioritate a obiectivelor care contribuie la dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, la sporirea exporturilor și reducerea importurilor, precum și la intensificarea materialelor recuperabile.

Potrivit aceluiași proiect, venitul național urmează să sporească, pe întreaga perioadă 1981—1985, într-un ritm mediu anual de 9,8 la sută. În domeniul nivelului de trai, propunerile de plan reflectă preocuparea constantă a partidului și statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru crearea tuturor condițiilor de creștere permanentă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest sens, s-a apreciat că prevederile pentru 1984 și 1985 asigură majorarea veniturilor populației, îmbunătățirea aprovizionării cu mărfuri și servicii, continuarea programului construcției de locuințe.

Aprobînd în unanimitate proiectul de plan, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca acesta, cu îmbunătățirile ce vor fi aduse, să fie dezbătut într-o plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

În aceeași ședință, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat măsurile privitoare la aplicarea Programului privind retribuirea muncii și repartiția veniturilor oamenilor muncii. Comitetul Politic Executiv a stabilit, potrivit Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii, o nouă majorare a retribuției tuturor categoriilor de personal muncitor din economie, începînd cu septembrie 1983, în mod eșalonat, pe ramuri și activități. La încheierea acestei acțiuni, în prima jumătate a anului 1984, retribuția reală va fi cu 5 la sută mai mare față de media anului 1980. Aprobînd Programul de creștere a retribuției și a altor venituri realizate prin muncă, precum și a pensiilor de asigurări sociale în anii 1983—1985, Comitetul Politic Executiv și-a exprimat convingerea că importantele măsuri de sporire a veniturilor oamenilor muncii vor mobiliza și mai puternic întregul personal muncitor, în vederea gospodăririi cît mai judicioase a mijloacelor materiale și financiare încredințate, în vederea îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan pe 1983 și pe întregul cincinal, a sporirii exportului, a ridicării calității și eficienței în întreaga economie națională, în vederea creșterii, pe această bază, a venitului național, singura sursă de fonduri pentru dezvoltarea generală a societății și îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii. În ședință s-a subliniat necesitatea de a asigura acoperirea în întregime a fondurilor pentru creșterea prevăzută a retribuțiilor pe seama sporirii mai accentuate a productivității muncii.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut în continuare un raport cu privire la modul în care se înfăptuiește Programul de autoconducere și autoaprovizionare, precum și programul cu privire la selecționarea, pregătirea și promovarea femeilor în funcții de conducere pe perioada actualului cincinal. S-a stabilit ca pînă la viitorul congres al partidului, ponderea femeilor în totalul funcțiilor de conducere să crească simțitor, ajungînd în 1985 la 27 la sută, față de 6 la sută cît este în prezent. S-a indicat, de asemenea, birourilor comitetelor județene de partid să ia toate măsurile ca, la nivelul centralelor și întreprinderilor, al unităților agricole, al instituțiilor, ponderea femeilor să fie, în totalul funcțiilor de conducere, de peste 30 la sută, față de 14,4 la sută cît este în prezent.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre vizita de prietenie efectuată recent în țara noastră de președintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak. Comitetul Politic Executiv a luat cunoștință cu satisfacție de rezultatele rodnice ale convorbirilor dintre cei doi șefi de stat. Aprobînd în unanimitate înțelegerile și concluziile la care s-a ajuns cu prilejul acestei noi întîlniri la nivel înalt, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru întărirea continuă a conlucrării prietenești româno-egiptene. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare asupra vizitei oficiale de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, în perioada 14—17 iunie, delegația de partid și de stat a R.P. Mongole, condusă de tovarășul Yumjaaghiin Țedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole. Comitetul Politic Executiv a dat o deosebită apreciere noului dialog româno-mongol la nivel înalt. Comitetul Politic Executiv a aprobat, în unanimitate, documentele și înțelegerile convenite cu prilejul vizitei și a cerut guvernului, ministerelor să asigure toate măsurile în vederea realizării tuturor obiectivelor de colaborare prevăzute, fapt care va impulsiona dezvoltarea și mai puternică a bunelor raporturi româno-mongole.

ION CODRU ■

A plouat, dar alerta continuă

În Cîmpia Română, anul acesta sucit, nu le cere oamenilor doar un efort în plus, ci și un gînd în plus

După șaptezeci de zile dramatice, după șaptezeci de nopți tot atît de dramatice, am regăsit și Băneasa de Giurgiu, și ogoarele consiliului unic agroindustrial condus de Vasile Soare într-o egală tensiune a mobilizării, deși ploile din ultima săptămînă, mai peste tot, au mai potolit cîte ceva din marea sete a pămîntului. Mai peste tot și cîte ceva, totuși, nu înseamnă chiar totul și la Băneasa de Giurgiu, la Frăsinet, la Mihai Bravu, pe zarea pădurilor locului, cu tăria culorilor cît de cît întremată, trecută într-un verde mai dens și mai tonic, aspersoarele încă mai decupează păianjeni arginții, sclipitori, rotindu-se jur-împrejurul lor cu egală neliniște. Sînt udări de retuș, aplicate acolo unde ploile, tîrzii și peste mină, nu au măturat cu poalele lor pămîntul. Sînt udări de adaos, pentru că setea pămîntului încă se simte în vegetația neajunsă la staturile ei firești. Și cînd trei președinți de cooperative agricole de producție s-au întîlnit chiar în triplul confiniu al hotarelor pămîntului obștilor lor, sub un cer din nou limpezit de nori, un bilanț socotit în picioare, într-un aer cît de cît răcorit, parcă înseamnă ceva așteptat și în ordinea imediată a lucrurilor.

În șaptezeci de zile și nopți dramatice, jur-împrejur de Băneasa, irigațiile prin aspersiune au acoperit integral păioasele, o dată și jumătate și chiar de două ori, a venit rîndul prășitoarelor, al porumbului și florii-soarelui înainte de toate, apoi s-a recoltat în viteză orzul, iar a doua cultură, pe pămînturi arate mai repede ca în oricare alt an agricol, iată, vrea și ea apă și trebuie să i se dea apă. Cu alte cuvinte, în ciuda ploilor abătute și pe aceste meleaguri, aceasta e pricina pentru care aspersoarele încă mai funcționează. Și așa mai departe, din antenă în antenă, de la aspersor la aspersor, o săptămînă, două, trei, zece, oamenii locurilor au sărit ca soldații din tranșee în altă tranșee, războiul lor de data aceasta fiind mut, iar filmul lui fiind viața însăși. Și, desigur, piesa grea a bilanțului celor trei, punctat cînd și cînd de Vasile Soare, se arăta a fi însuși faptul că viața ogoarelor lor, deși luată prin surprindere, nu a fost găsită de secetă pe picior greșit. Arma destinată înfringerii ei aștepta pregătită demult în rastel : sistemul de irigații. Fără ea sudul țării, iar Băneasa de Giurgiu e chiar în inima pămîntului din sudul țării, ar fi traversat un veritabil dezastru.

Dincolo de Frăsinet, pe locurile numite de la o vreme La Stație, dincolo de Mihai Bravu, pe locul numit La Pădure, de la jumătatea lui aprilie și pînă în clipa de față, transfuzia de apă aplicată cu îndărătnicie pămîntului s-a simțit, a rodit și încă rodește. Încep zilele recoltă ale grîului și în stadiile din urmă ale vegetației lui dincolo de apă, nu puțină a fost sudoarea omenească ce i-a întremat spicul. Fără a mai căuta pentru ai lui scuze de prisos, din mersul mașinii, Vasile Soare nu se sfiește să pună degetul pe rană și să-i arate reporterului perimetrul anume unde irigațiile nu au funcționat chiar ca ceasul. Dar și perimetrele unde aspersoarele și-au făcut datoria. Și la Frăsinet și Mihai Bravu, alături de aspersoare, în însoțire cu ele, oamenii și-au făcut datoria. Iar bilanțul firesc de care ne apropiem toți, mai crede Vasile Soare, privește de-acum nu numai starea culturilor ca atare, ci și calitatea și starea de pregătire a armelor în care

am investit o avere, calitatea și starea de pregătire a sistemelor de irigații.

Nu încape nici o îndoială asupra adevărului că pe fața aceasta a lucrurilor, nu numai la Băneasa, ci în toată Cîmpia Română, anul acesta sucit și nenorocit nu le cere oamenilor numai un efort în plus, ci și un gînd în plus. Și înainte de toate aplecarea peste gîndul că un sistem de irigații rămîne o sculă la a cărei integritate se cere vegheat permanent, în toate clipele, și nu numai la ocazii. Măcar să fie aceasta învățătura de minte a unui an sucit și nenorocit, ajuns în aceste zile aproape de jumătatea lui. Așa zic țăranii, suride reținut prietenul nostru Vasile Soare, ei zic învățătură de minte, și așa se cuvine să zicem și noi, deși o învățătură, dacă nu e pentru minte, înseamnă că nu este deloc.

MIHAI PELIN ■

De planton la izvoarele ploilor

Cu două nopți în urmă, o ploaie reavănă a spălat văzduhul pînă sus, a făcut loc, dînd la o parte norii de colb ai secetei, unei cîmpii care parcă s-a ridicat deodată, cu toate plantele izbucnite pe verticală. Aici, în șesul nisipos al Deveselului, solul suge apa ca un burete, ar fi fost nevoie zic cei ai locului de o ploaie „durătoare", adică mai lungă și mai bogată, care să bată pămîntul în trombă, în avalanșă, trezindu-l mai zdravăn din insolație, dar e bine că a fost și cît a fost. A fost totuși, pentru setea pămîntului, o ploaie de aur, pămîntul e fericit, președintele C.A.P. Deveselu, Dumitru Neciu, e fericit, dar cu secerișul, porumbului și cel intens al sfeclei de zahăr, saturate de umezeală, vestesc că pămîntul e mulțumit, că darul lui va fi pe măsura trudei pe care i-au închinat-o oamenii. S-a trudit, pentru irigarea acestui pămînt, zi și noapte, udarea planielor a fost repetată la intervale strînse, de șapte-opt zile, dictate de structura aridă a solului și de absența precipitațiilor. Pe mai multe parcele de sfeclă se aplică a patra udare ; grîul a fost udat de două ori, după care aripile de ploaie s-au mutat în tarlalele cu porumb. Irigarea porumbului cade în sarcina ingineriței șefe a C.A.P.-ului, Maria Papa, care în fruntea unei echipe de însi „aleși pe sprînceană", aplică acum a treia udare, prinsă fiind pînă peste cap în această treabă care o scoate din casă în zori și n-o slăbește pînă spre zori. Nu numai ea, ci toți cei „cu funcții" în C.A.P. și în sat, de la primarul Ion Sperdea și președintele Neciu la șefii de ferme și de brigăzi, au în răspundere cîte o cultură, ei trebuind să facă neîncetat de planton la izvoarele ploilor, slobozindu-le și îndrumîndu-le spre orizonturile cîmpiei. Întregul teritoriu de 1 220 de hectare e cuprins în vuietul acestor ploi dirijate de om. Noaptea, în sat, dacă lipești urechea de pămînt, auzi de la mari depărtări acest vuiet, țesut din duduitul surd al pompelor, din foșnetul aripilor de ploaie și din gîlgîitul apelor prin canale, prin plante, pînă în capilare și celule. Femeile conduse de Maria Papa (căci inșii „aleși pe sprînceană" sînt mai ales ele, femeile C.A.P.-ului), cu fustele sumese în cingători, mută, sub stele, grelele aripi metalice, mișcîndu-se peste cîmpul întunecat într-o lungă procesiune neagră. Fel de fel de șuruburi și coliere (piese produse de I.M.A.I.A.-Balș) sar mereu din aspersoarele sub presiune, făcîndu-le pe femei una cu apa și cu noroiul. Se blestemă, se drege ce se poate drege și se continuă cu îndîrjire, fără pauze, sau cu pauze sumare, fără duminici și fără nopți, bătălia pentru astîmpărarea setei pămîntului, vitală pentru darul pămîntului.

Acum, în dimineața care debutează cu soare, clipa e a recoltei. Combinele încă n-au intrat în lanurile de orz, așteaptă pe margini desăvîrșirea lucrării soarelui. Ceva din aburul ploii de-acum două nopți încă mai stărue, amortizînd lumina prea vie a dimineții prin mătasea lui transparentă. Ciclul lui iunie e lucid și clar ca o dimineață. Îi citești vestea destinul pînă la capăt și-l găsești rotund și împlinit ca un fruct robust. Truda atîtor zile și nopți își spune cuvîntul, chiar dacă și aici, ca peste tot, seceta a zăpăcit calendarul recoltei, făcîndu-l s-o ia anapoda. S-au schimbat, iată, din pricina secetei, chiar și ciclurile unor plante, orzoaica s-a copt odată cu orzul, cînd de fapt recoltarea ei s-a făcut de cînd se știu oamenii mai tîrziu, după culesul grîului, mazărea e coaptă și ea, o să-i vină rîndul îndată după orzoaică, deci înaintea grîului, întîmplare ce iarăși dă peste cap niște reguli ale pămîntului și ale muncii. Constant, în toată această încurcătură din calendarul recoltei, rămîne omul, cu munca lui grea, cu marea lui dăruire, cu știința lui de a-i da naturii ce îi lipsește și cînd îi lipsește.

O știință de la care — mai e nevoie s-o spunem? — începe totul

ILIE PURCARU ■

Avem nevoie de legumele care există, dar jinduim după cele uitate și abandonate

Unde este lintea de altădată?

În alimentația publică se vorbește de la un timp încoace foarte insistent despre rolul nutritiv al legumelor și despre necesitatea de a diversifica meniul oferit consumatorilor. Asta pe drept cuvînt. Ne gîndim că Bernard Shaw, cunoscutul dramaturg englez, a fost un vegetarian convins. Asta nu l-a împiedicat să trăiască 94 de ani, să scrie foarte bine și să fie unul dintre cei mai spirituali oameni ai timpului.

Dar să revenim la noi, în această minunată climă temperată, unde cresc mai de toate, la bucătăria noastră românească, la fel de temperată care a păstrat întotdeauna calea de mijloc.

Se organizează expoziții de preparate culinare exclusiv din legume, apetisante, hrănitoare și frumos prezentate. De cele mai multe ori, lucrurile se opresc aici. Garniturile și preparatele din legume continuă să sufere de aceeași uniformitate sărăcăcioasă și pe farfuriile noastre, aranjate ca planetele în jurul soarelui, ni se servesc aceleași grămăjoare de orez, cartofi și mazăre. Singura noutate par a fi morcovii fierți. Anumite legume, cele care puteau asigura diversitatea mult dorită, se găsesc din ce în ce mai greu sau sînt pe cale de dispariție. Ele sînt căutate, cerute dar nu mai sînt cultivate în cantități suficiente. Apariția lor pe piață este întîmplătoare și se datorează unor excentrici și tradiționali grădinari. Cei mici nu mai știu cum arată, de gust nici nu mai vorbim, și au intrat, să ne exprimăm astfel, în poveste.

Care este situația legumelor deficitare? Pentru răspuns, ne-am adresat unui specialist, Ion Samoilă, maestru al artei culinare, bucătar șef la Restaurantul Capșa

„Anumite legume au dispărut de pe piață sau se găsesc foarte rar. Unele din ele erau neliniștite din preparatele românești, intrașeră în obișnuință. Bucătarii mai tineri au luat cu ele doar la școală. Nu se mai găsesc:

— sparanghel din care se pot prepara creme, garnituri sau antreuri cu sosuri calde și reci.

— carote, rădăcinoase asemănătoare cu morcovul, dar diferite ca gust și formă, din care se fac supe, creme, garnituri.

— bame, se pot pregăti în toate felurile, simple sau cu toate soiurile de carne.

— varza de Bruxelles, întrebuințată la creme și garnituri speciale.

— ceapa arpagic conservată la borcane se găsește foarte greu.

— vinete, țelină, albitură, ciuperci se găsesc din cînd în cînd și au început să fie probleme cu aprovizionarea, lor mai ales pentru alimentația publică.

Au dispărut cîteva ingrediente din import: enibaharul, cuișoarele, nucușoara. Dacă asta se mai poate explica, e greu de înțeles de ce au dispărut cele românești, cum ar fi maghiranul, chimenul, tarhonul și cimbrul".

Să mai avem în vedere că alimentația publică, restaurantele, bufetele expres, cantinele se aprovizionează de la I.L.F.-uri, prin unități de stat și nu de la micii producători, singurii care își mai aduc aminte de anumite legume din cînd în cînd.

În încheiere, dați-mi voie și mie să întreb: dar lintea de ce a dispărut? Nu de alteeva, dar măcar o dată pe an aș mînca o supă de linte strecurată sau o mîncare de linte, chiar fără carne. Asta mi-ar aduce aminte de copilărie. Cît despre bame, nu mi-au plăcut niciodată, dar bunica se înnebunea după ele.

OPREA GEORGESCU

Binele, care se cultivă

Sfeclă, ceapă, roșie, cartofi, varză, vinete, [illegible] mai ales în interpretarea Mariei Tănase. Se vorbește în acel cîntec, la un moment dat, despre niște cai cărora li se dă apă și mei. Hrăniți astfel, nu-i de mirare că pe urmă caii zboară ca niște zmei. Lăsînd deoparte ceea ce pare a fi exagerare artistică, Ilie Slav nu are de ce să creadă că, în ce privește meiul ar încăpea vreo exagerare în acest cîntec. El are 40 de ani și pe cînd era copilandru nu o dată dădea cailor cîte o traistă cu mei. Părinții lui, Marin și Paulina, vroiau să aibă cai frumoși și chiar îi aveau astfel. Meiul era rezistent la secetă și Ilie Slav este convins că pria mai mult animalelor decît iarba de Sudan pe care C.A.P.-ul a semănat-o în acest an pe 20 de hectare. E vorba de așa-numitul mei păsăresc, adăugă el, nu dintr-acela din care în timpuri foarte îndepărtate oamenii făceau mămăliga. Alt țăran din Hulubești, Gheorghe Tudor, e convins că poți să umbli cu luminarea prin sat după o sămînță de dughie și tot degeaba. Cinepă, zice tot el, am mai văzut doar în capătul lotului lui Radu Mită, vreo cîteva fire. În sat existau și unii care puneau bame, Gheorghe Tretin și Ion Burcea sînt dintre cei care le-nvățaseră rostul, însă de la o vreme l-au cam pierdut și aceștia. Doar ei mai pun gulii și ridichi de toamnă, dintr-acelea mari

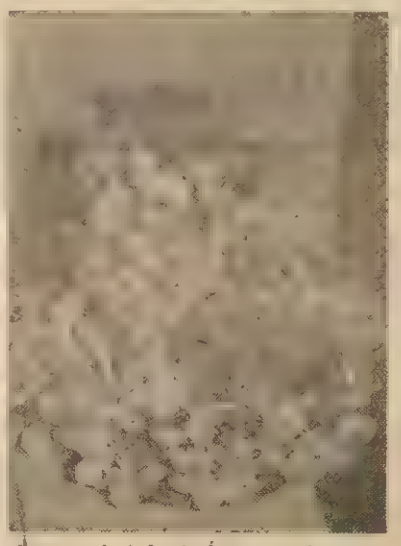

cît pumnul și foarte bune, se zice, pentru cei care au cam întrecut măsura la băutul vinului. Ele aveau un preț ridicat, un coș de ridichi putea fi schimbat pe un coș cu porumb, zice Marin Dumitriu, și zice așa pentru că el însuși, cînd era mai tînăr, făcea astfel de schimburi. Cît privește țelina, din tot satul numai Ion Gogiu se mai îndură să n-o uite. Asta însemnînd că ea este ca și uitată. La fel inul pentru ulei, chimionul, mușțarul.

În comuna alăturată, la Adunații Copăceni, președintele C.A.P.-ului, Ion Negut, ne spune că potrivit planului cele 60 de hectare ale grădinii cuprind doar cinci feluri de legume: roșii, varză, spanac, ceapă și usturoi. De bob aproape că nici nu a auzit și cu toate acestea, ne încredințează Ion Pismac, președintele Consiliului unic agroindustrial Călugăreni, Întreprinderea de sere 30 Decembrie a pus în acest an vreo 4 hectare cu bob învecinate chiar cu pămînturile cooperativei din Adunații Copăceni. În alte unități din cadrul consiliului, la Stoienești, Singureni și Călugăreni, tot în acest an sînt cultivate cu năut 150 de hectare. Și pentru că și ovăzul cam dispăruse, ne spune Ion Pismac, la Stoienești și Călugăreni au fost semănate cîteva hectare pentru cei vreo sută de cai pe care-i ține fiecare dintre aceste unități, știut fiind că ovăzul nu-i îngrașă, precum porumbul, căci nu de cai dolofani și molatici este nevoie. Reîntorcîndu-ne la Adunații Copăceni și lămurindu-ne că despre C.A.P. n-ar mai fi de adăugat nimic, să spunem că legumele, cîte se cultivau odată, nu mai apar nici prin curțile oamenilor, chiar dacă ei și-au dobîndit de mai multi ani faima de mari grădinari. Ei nu lasă într-adevăr nici un metru de pămînt nefolosit, și-au întins solarii pînă lîngă zidurile caselor, însă tot anul se ocupă și ei numai de vreo cîteva feluri de legume: roșii, ardei grași, castraveți. Așa îi se pare lor că ar ajunge la un cîștig mai bun și probabil că nu se înșală. Dintre legumele zise mai rare, doar Gogu Iorgu mai pune bame, de exemplu. Și dacă tot nu le mai pune nimeni, de ce am mai aminti și altele? Încît ni se pare că stă un adevăr demn de luat în seamă în cuvintele țăranului Florea Stancu, de 55 de ani, și ale băiatului lui, Ilie, de 31 de ani, strungar la Jilava și legumicultor în restul zilei în grădina de lîngă casa părinților lui: e foarte bine că apar soiuri noi de legume, dar de ce sînt pe cale de dispariție cele vechi și demult adaptate condițiilor locale? Au cam pierit pepenii galbeni cantalup, de exemplu, și pe nebăgate de seamă a început să dispară și ceapa de Dărăști, despre care orice student la horticultură e dator să învețe. La Dărăști, sat aparținător chiar de comuna Adunații Copăceni, oamenii pun de la o vreme mai mult ceapă Diamant, care e frumoasă, nu-i vorbă, și dă probabil o producție mai mare, însă are o hibă: se strică mai repede, nu prea rezistă iarna, pînă în primăvară. Iar peste toate acestea, parcă tot Florea Stancu vine să încheie discuția, fiindcă el ne spune, de față fiind și primarul comunei, Gheorghe Dobre, că nu-i rău să ne întrebăm de ce nu prea mai găsim țelină, bame sau gulii, însă n-ar fi bine să trecem cu vederea nici că legume pe care tot omul ținea să le aibă pe lîngă casă au început să fie mai greu de găsit: nici mazăre nu prea se mai seamănă, iar fasole abia dacă mai pune o familie din zece. Și fasolea n-a fost, parcă, niciodată o legumă rară.

DUMITRU ELIADE

Grădinari de modă veche

Lui Ilie Slav, șef de fermă la C.A.P. Hulubești, din județul Giurgiu, îi place foarte mult cîntecul „Sanie cu zurgălăi",

Gînduri sub o pălărie de ciupercă

...Și uite-așa, scăzînd bamele, neadăugînd lintea, ignorînd andivele, neavînd timp de napi, ajungem la ciuperci. Așa cum în materie de fructe, ocolind agrișele și coarnele ori uitînd coacăzele, ajungem la pepeni, la rarisimii pepeni galbeni. Ciupercile sînt însă și mai rare ca turkestanii. Toată lumea le vrea, toată lumea le caută, prea puțini le găsesc. Cărucioarele cu pălăriuțe albe, încreștite și moi care dejugau cîndva în piața Amzei ruginesc prin cine știe ce cotloane. Totuși, ni se spune, ciuperci se produc și mai ales se vor produce. Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, așezămînt științific cu rezultate prestigioase, condus de dr. ing. Lucian Jidav, a luat sub eficienta sa păstorire șapte stații de producere a micelilului pentru ciuperci, inclusiv a ciupercilor, deschise la Mogoșoaia, Stoicănești, Ișalnița, Bucov, Făgăraș, Arad, Vidra.

Șeful Fermei nr. 5 — Mogoșoaia a institutului, fermă care asigură material de clită pentru toate celelalte stații, inclusiv pentru producătorii pe cont propriu (mai puțin pentru ei, dar asupra acestei chestiuni vom reveni), este doctorul în biologie Nicolae Mateescu, cercetător principal la I.C.L.F. Vidra. N. Mateescu e un vechi „ciupercar", cum singur se recomandă. Cînd avea 16 ani, deci prin '46, era lucrător zilier la un cultivator de ciuperci. La liceu (făcut la seral, ca muncitor) și la Facultatea de biologie (urmată și ea printre obligațiile unei slujbe) s-a ocupat intens de ciuperci, a mîncat, cum s-ar zice, ciuperci pe pîine, unceri fără pîine, ciupercile nelipsind din cărțile cu planșe colorate, pîinea mai lipsind uneori de pe masă. Pentru lucrarea de diplomă și-a ales ca temă ciupercile comestibile (prima lucrare românească de diplomă cu o astfel de temă), iar doctoratul și l-a luat tot cu o teză despre ciuperci. Patru din cele șase tulpini de ciuperci ștampilate cu numele Vidrei îi au ca autor-inventator pe dr. N. Mateescu. Sînt mai mîndre decît buratele lor din pădure, pălăriuțele sînt savant coafate, ai zice că sînt nu știu ce somptuoase flori exotice, carnea lor vegetală e mai dulce, calitățile morfologice și de reproducție mai înalte. Dr. N. Mateescu e și autorul unor scrieri de referință pentru domeniu. E un împătimit al acestei plante, un știutor ca nimeni altul al secretelor ei, un creator în materie cu faimă peste hotare, mai simplu spus: un talent. Un talent al ciupercilor. Peste tot pe unde s-a dus ca să dea „asistență tehnică" ciupercarilor (vezi stațiile amintite, cum și multe alte locuri) în urma lui au răsărit, ca după ploaie, ciupercile. Așa cum există, să zicem, sculptori care n-au nevoie de subiecte ori teme anume, cărora li-i de ajuns să atingă piatra sau lemnul ca să săvîrșească miracolul artei, așa și de ajuns, spun inițiații domeniului, ca doctorul Mateescu să atingă pămîntul vreunei hrube, al vreunui grajd, al vreunei vechi magazii, pentru ca acesta să înflorească, umplîndu-se cu ciuperci.

De ce ciupercile sînt atît de rare pe piață? Îi întrebăm. Ciuperci se produc, ne răspunde, micelilu se produce, numai Mogoșoaia livrează anual 150—160 tone de micelilu. În anii ce vin, producțiile stațiilor regionale ale I.C.L.F. Vidra vor ajunge la cîteva mii de tone. Dar ce e, insistăm, cu afișele de la geamul cabinei portarului fermei: „Nu avem micelilu pentru particulari"? O să fie și pentru ei, ne spune doctorul Mateescu, dar, deocamdată, abia se pot sătura (cînd se pot sătura!) cererile numeroaselor întreprinderi, instituții, unități agricole, școli etc. care-și deschiseră spații pentru plantarea ciupercilor și vocația unei trude deloc ușoare, dar copios răsplătite. Important, adaugă interlocutorul nostru, este ca acest curent (da, după opinia domniei-sale se poate vorbi la ceasul de față de un veritabil „curent național" în favoarea cultivării ciupercilor) să-și primească, pe lîngă suportul material, adică pe lîngă necesarul micelilu, și niște impulsuri în plus, mai exact spus niște ajutoare fără de care riscă să se împotmolească.

Este vorba, în primul rînd, despre „formarea cadrelor", adică despre pregătirea ciupercarilor. Pare un fleac această pregătire (ce mare lucru să faci să puiască, acolo, într-o pivniță ori o magazie, niște ciuperci ce-n pădure cresc singure, nepri-

vegheate, de „cadre calificate“ !), dar fleacul ăsta e rotiţa fără de care mecanismul nu funcţionează sau funcţionează în gol, scoţînd numai fum. Nişte cursuri de instruire a ciupercarilor, cu durata de o lună de zile, deschise cu ani în urmă la Mogoşoaia, la Popeşti-Leordeni, Stoicăneşti au fost, după o serie-două, abandonate, deşi eficacitatea li se vădise, absolvenţii lor fiind astăzi printre puţinele „cadre“ ale domeniului pe care te poţi bizui. În alte ţări, nu mai departe decît în Polonia, de exemplu, cel ce vrea să cultive ciuperci n-are acces la miceliu, la îngrăşăminte, la pesticide, la celelalte lucruri trebuincioase, decît în urma unui test care-i confirmă cunoştinţele în materie. Cel mai mare duşman al ciupercilor e ignoranţa. Greşeli uşor de evitat prin aplicarea unui minimum de cunoştinţe tehnice fac ca întreprinderi ciupercăreşti pornite cu bine să eşueze. Se cultivă ciuperci în epoci ostile lor (uneori, asta se mai întîmplă şi fiindcă aşa dă „sarcină“ conducerea unităţii respective), se folosesc materiale inadecvate etc. În liceele agricole, orele dedicate culturii ciupercilor n-au nici măcar ponderea care, în liceele teoretice, le e acordată „dexteritătilor“. Meseria de ciupercar nu e privită ca atare nici măcar de cei ce o practică, aceştia nezicîndu-şi lor „ciupercari“, preferînd termenul (care încumbă o certă şi recunoscută calificare) de „legumicultori“ sau „grădinari“. Un serial de lecţii pentru cultivatori ţinuţi de cadre calificate, dacă nu la TV măcar la radio, i-ar mai lumina pe cei ce orbecăiesc cu trudă dar fără spor prin pivniţele ori magaziile cu ciuperci sărace, pe lîngă atracţia ce-ar exercita-o asupra unor cultivatori virtuali. Puţini ştiu, de pildă, că se pot cultiva ciuperci chiar şi la etajul 10 al unui bloc, dacă asiguri anumite condiţii şi dacă respecţi anumite tehnologii ! Ciupercile, repetă interlocutorul nostru, nu cresc singure, cum îşi închipuie încă unii, inclusiv factorii de conducere din întreprinderi şi chiar unităţi agricole, care văd lucrurile cam aşa : o fanfară păşeşte, mîndră, în faţă, sunîndu-şi festiv alămurile, în urmă-i ciupercile cresc în valuri, iar ariergărzile culeg aplauzele, adică sacii cu bani.

O chestiune aparte, care dă mare bătaie de cap, descurajîndu-i pe mulţi, este cea a procurării materialelor necesare, a sacilor cu substrat nutritiv gata însămînţaţi sau incubaţi, a îngrăşămintelor şi a pesticidelor, şi, nu în ultimul rînd, a unor proiecte ştiinţifice de amenajare a spaţiilor destinate ciupercăriilor. Cultivatorii pe cont propriu îşi procură toate acestea cum pot, de pe unde pot, mai cu parale, mai sustrăgînd, mai cît le trebuie, mai cu mai puţin sau mai peste (după „ştiinţa“ lor, cum am văzut, empirică), rezultatul fiind nu o treabă cu socoteală, ci una improvizată, cu consecinţele ce decurg de aici.

După opinia dr. Mateescu, împărtăşită şi de alţi specialişti ai domeniului, ar fi util să se treacă la o cuprindere largă, organizată, pe plan naţional, a ciupercarilor, aşa cum sînt cuprinşi apicultorii în cunoscuta şi puternica lor asociaţie. Creată pe scheletul asociaţiei crescătorilor de albine, cu un statut similar privind drepturile şi obligaţiile, aprovizionarea şi debuşeele etc., o asociaţie a ciupercarilor din România ar rezolva mai uşor — şi eficient — toate problemele de mai sus.

Despre interlocutor s-a spus nu o dată (am auzit şi noi !) că e un „poet“, un visător, un ins care se lasă tîrît de închipuiri şi de planuri măreţe pînă acolo unde pierde contactul cu solul. „Poezia“ propusă de domnia-sa (dar oare cele ce am notat să însemne chiar „poezie“, poezie desprinsă de viaţă ?) are însă în vedere, lucru cert, prozaica piaţă, pe care o visează inundată cu ciuperci. Între ciuperca din poezie, între „Riga Crypto“, a lui Ion Barbu, şi ciuperca reală, 99 la sută din muritori o preferă pe ultima, deşi nici cei ce ţin de infimul procent rămas rest nu sînt de dispreţuit (dar asta-i altă poveste). Dînd la o parte ce-o fi, dacă o fi, poezie din gîndurile interlocutorului nostru, factorii responsabili ai domeniului pot alege, sîntem convinşi, destule temeiuri de meditaţie.

ILIE PURCARU ■

Aşa se „fabrică“ ciupercile : cu migală de orfevru. (În imagine : Ştefan Sotir, animatorul ciupercăriei C.A.P.-ului Măgurele)
Fotografie de NICOLAE MEDIANU ■

Luffa nu este legumă dar cîştigă teren!

Nicolae Stănică nu este un legumicultor oarecare, ci inginer şi director al unui complex de producere a conservelor din legume şi fructe al I.L.F. Militari. Are şi „antecedente“ în cultivarea legumelor, fiind ani mulţi ba inginer şef, ba preşedinte al C.A.P.-ului Chiajna, de la marginea Bucureştiului. În colaborare cu un specialist de la Fructexport, inginerul Rovenţa, şi în urma unei discuţii cu acesta, a trecut, în urmă cu ani, la culturi de plante pe cîmpuri experimentale. Dintre aceste plante, **luffa** este astăzi favorita inginerului Stănică. E un fel de „nutrie“, adică o plantă de viitor, căreia i se prevede o ascensiune asemănătoare goanei după nutrii, de mai anii trecuţi.

Care ar fi calităţile ce o recomandă? Acei cîţiva oameni care au auzit pînă acum de luffă o ştiu doar ca obiect de toaletă, mai exact îngrămădirea aceea nemaiîntîlnită de firişoare folosită pentru baie. La ora actuală, piaţa mondială cu astfel de plante o deţine Japonia. Luffa e folosită, între altele, de la filtrele de aer pentru vapoare la branţuri pentru pantofi, întrucît nu e atacată de niciun agent chimic. La noi e utilizată, cum spuneam, într-un mod derizoriu, doar ca obiect de toaletă contractat de Plafar cu 5 lei bucata, ceea ce nu-i de loc, de colea. Inginerul Nicolae Stănică ne spune că plantele se cultivă la distanţe de 20 cm una de cealaltă şi că dintr-un singur fir de luffa se obţin 15—20 de fructe, care ajunse la maturare dau o masă vegetală extraordinară: 1 800—2 000 de tone, bună în zootehnie, basca vreo 12 tone de sămînţă. Din fruct, prin scuturare, se obţine obiectul ca o măciucă din mii de firişoare, folosit la baie, iar ceea ce cade este masa vegetală amestecată cu sămînţa. Dacă pînă acum nu s-a plantat luffa, asta se datorează necunoaşterii calităţilor ei. Cei care doresc amănunte sau răsaduri se pot adresa întreprinderii de sere din Popeşti-Leordeni. Rentabilitatea unei asemenea culturi se poate calcula uşor.

Şi acum, un posibil răspuns la întrebarea de ce nu mai cultivă oamenii legume rare. Se spune mai în glumă, mai cu necaz că de cîteva generaţii numai există agricultori care să se ocupe cu legumele rare. Generaţiile de azi umblă mai mult după roşii, varză şi cartofi, care se găsesc în permanenţă în unităţile I.L.F. Cei care cer andive, linte ori cicoare, coriandru sau vreo altă plantă cu iz medicinal, sînt mai rari şi ei, dar nu e mai puţin adevărat că omul care le-ar cultiva ar ajunge la pepeni, cum zice o zicală, şi nu poate face faţă concurenţei unui cultivator de luffa, sau de o altă plantă tehnică a cărei cultură e mai rentabilă. Cu legumele rare se întîmplă ceva. Şi dacă este aşa, credem că adevărul e pe undeva pe aproape de expansiunea luffei şi a altor plante tehnice. Totuşi, nici la legumele zise „rare“ nu trebuie să renunţăm!

ION PREDOŞANU ■

25 Iunie — Ziua grănicerilor

Oamenii de lîngă borna de hotar

Înaintăm prin perdeaua deasă a ploii. Cerul parcă împuşcă faţa pămîntului cu o puzderie de gloanţe lichide reci, iar stufuI ameţit de vînt se zbate năuc în toate direcţiile. Nu se vede la doi paşi şi, dintr-o dată, un fulger rece îmi săgetează şira spinării : „Stai !“ O somaţie puternică, aproape ireală, ţîşnind de undeva, de aproape, din stufărişuri. Ne oprim. În calea noastră apare o mogîldeaţă care prinde încet contur din picla apoasă. Nu înţeleg prea multe din raportul soldatului, pelerina îi înfăşoară trupul, picuri mari i se înnoadă sub bărbie. Prind cîteva sfaturi ale ofiţerului de lîngă mine „fii atent la zgomote, pe furtună te pot înşela“, „dacă vin valurile dinspre mare, urci pe dig...“ şi acel răspicat „am înţeles !“ al oşteanului dispărut aşa cum a apărut, brusc într-o zonă pe care este stăpîn absolut.

„Vă ordon să executaţi paza şi apărarea frontierei de stat a Republicii Socialiste România...“ cuvintele comandantului pichetului răsună solemn, pătrunzător. Un ceremonial care se repetă cu fiecare ostaş ce urmează să intre în post.

„Am înţeles !“
„Am înţeles !“
„Am înţeles !“

Răspuns ferm, sunînd ca un ecou, reverberat din soldat în soldat.

„Am înţeles !“ Cuvinte corolar, cu izvorul în Jurămîntul de credinţă dăruit patriei, poporului. În camera unde se pregătesc pentru intrarea în post, militarii stau alături de harta patriei şi textul Jurămîntului militar, ca o simbolică uniune cu cugetul ostaşului, a dragostei de glie strămoşească, de frumuseţea, de poporul căruia aparţine şi-a cărui tihnă o apără cu întreaga fiinţă a sa.

La întoarcerea de pe graniţă fiecare grănicer raportează : „Nimic deosebit !“, aceasta însemnînd că nimeni şi nimic nu a putut tulbura liniştea acestui colţ de ţară dat lui în pază. Au fost cazuri cînd indivizi fără căpătîi şi-au făcut apariţia în zona de graniţă, cînd grănicerii, prin vigilenţa lor, au stopat drumul unor infractori care încercau să-şi facă pierdută urma fărădelegilor. Am vrut să stau de vorbă cu cîţiva dintre ostaşii care s-au remarcat în misiunile grănicereşti. Era parcă firesc pentru mine, reporterul, să-i ştiu, să aflu amănunte, lupta cu infractorii e ceva palpitant pentru un ziarist, dar surpriza a fost că toţi grănicerii expediau o întîmplare sau alta în cîteva vorbe, pentru ei a fi mereu şi mereu în post, lîngă borna de hotar, e lucrul cel mai normal din lume...

Pontonul-dormitor al pichetului saltă pe val, se zbate în parîme ca un armăsar în hulestru şi trebuie să te ţii zdravăn pe picioare dacă nu vrei să ai surprize. Comandantul pichetului, sergentul major Lili Pătrunsu, ştie că locotenentul major Bulgaru a venit să-l înlocuiască pentru cîteva zile. Ar pleca pînă la judeţ ca să-şi cumpere nişte cărţi. Vrea să dea examen la şcoala de ofiţeri şi cărţile astea îi sînt folositoare... De fapt, ar cam avea dreptul să plece, dar parcă nu-i dă inima ghes, furtuna n-a încetat şi ştie el că tovarăşul locotenent major, oricît ar fi de inimos şi de bun, nu poate face faţă chiar la toate. Mai ales că şi dinsul e bolnav, deşi n-o arată...

În jurul nostru sînt soldaţii din schimbul liber. Aşteaptă, le citesc aşteptarea din priviri, la început nu înţeleg ce, apoi mă dumiresc : ofiţerul vîră mîna la piept, sub mantaua de ploaie şi scoate un pachet învelit într-o pungă de plastic. Să împărţim scrisorile, zice, şi ochii ostaşilor lucesc :

„Anton Ion“, „Vasile Popa“, „Mangu Dumitru...“

Iau scrisorile. Unii le desfac, alţii le aşază sub pernă, alţii le împăturesc şi le pun în buzunarul vestonului, acolo, la stînga, la căldură, peste cîteva minute vor intra în post şi pînă atunci vor încerca cu ochii minţii să desluşească ce se ascunde în rîndurile acelea venite de departe. Pînă atunci, pînă în clipa de tihnă binefăcătoare vin orele cînd, cu arma strînsă la piept, veghează fîşia de frontieră dată lor spre pază şi apărare.

E uşoară, e grea grăniceria ?

„E frumoasă chiar dacă îmi văd copilul abia la o lună, cu toate că mă frige citeodată dorul de el“... — sergent major Lili Pătrunsu, bărbatul al cărui prenume contrastează puternic cu aspectul său : nu-i suav ca o floare ci înalt, cu maxilare puternice, trădînd statura celui ce a fost sportiv de atletică grea.

„E frumoasă, te face mai bărbat, chiar dacă trebuie înfruntate multe greutăţi. Uneori, aducem apă cu barca de la multe mile distanţă, o drămuim şi o împărţim frăţeşte. Şi nu-i vorba numai de apă, dorurile, fericirea şi necazurile unuia sînt ale fiecăruia dintre noi...“ zice soldatul Fulger Tabarcea, militar de frunte şi un împătimit al filozofiei.

„E frumoasă cu toate că iarna te sfichiuie gerul, te ameţesc troznetele gheţii, urluitul turmelor de mistreţi, lătratul vulpilor, lupii bătînd balta. «Cînd eşti în post ai toată ţara aproape» îmi spunea fratele meu mai mare, şi el tot grănicer, şi parcă are dreptate“... adaugă sergent Romică Palaghian, care s-a înscris pentru examen la şcoala de ofiţeri, vrînd să ţină în familie tradiţia de grănicer.

E uşoară, e grea grăniceria ? E frumoasă, zic ostaşii. Privesc pe geamul pontonului. Pe mal, în dreptul ferestrei, se zbate sub vînt, ca o flacără galbenă, o răchită tînără. Pătrunsu îmi surprinde privirea :

„Noi am plantat-o aici. Am cărat pămîntul cu barca, am îngrijit-o şi-a prins rădăcini adînci.. .Furtunile vin şi pleacă noi şi răchita asta sîntem aici...“

PRIETENII

Bătrînul pescar mă roagă să nu uit să scriu despre asta : despre cît de treabă sînt băieţii. Aici, pe limba îngustă de nisip sînt numai ei, pescarii de la cherhana şi grănicerii. Şi de n-ar fi soldaţii... Astăzi, nu mai departe, fără ajutorul lor s-ar fi dus de ripă munca pescarilor. Marea agitată nu le-a dat posibilitatea să iasă în larg şi-atunci şi-au ordonat sculele, le-au reparat şi le-au aşezat la uscat. Nu credeau, cît sînt ei de pescari bătrîni, să vină o aşa furtună, dar a picat ca din senin şi s-a aruncat afurisită asupra întregii coaste. Dacă nu erau grănicerii, praful se alegea de sculele lor pescăreşti... Altă dată, pe mal, cînd a luat foc coliba unui pescar... Altă dată cînd valurile mari răsturnaseră o barcă cu pescari... Altă dată... În replică parcă unul dintre grăniceri îşi aminteşte de ajutorul pe care-l dau grupele de sprijin ale oamenilor din comună la paza frontierei. Au fost cazuri cînd indivizi certaţi cu legile şi-au făcut apariţia prin partea locului, dar, la sesizarea sătenilor, au fost repede depistaţi.

Nu-i vorbă că nimeni nu ştie să facă mai bine ca pescarii adevăraţi ciorbă pescărească. De data asta, iată, ciorba o face un ostaş, bucătarul pichetului, dar, „indicaţiile“ le dă bătrînul care, ca un profesor mulţumit de cîte ştie elevul său, îşi suride în barbă. Noi ceilalţi aşteptăm nerăbdători, prin noi înţelegîndu-i nu numai pe grăniceri ci încă vreo cîţiva pescari care au trecut să dea bineţe ostaşilor şi dacă tot s-a potolit stihia să adasste în jurul focului care face să bolborosească apa din ceaun şi să fiarbă cea mai gustoasă ciorbă pescărească din cîte s-au pomenit vreodată. Arar se schimbă cîte o vorbă şi prind din zbor că unul dintre ostaşi e cică-n vorbă cu fata unui pescar, că lucrurile sînt foarte avansate şi că soldatul a venit cu părinţii lui, nişte moldoveni de treabă, la părinţii fetei şi-n toamnă cînd se va lăsa la vatră soldatul va fi nuntă mare-n comună, că s-au aflat şi naşi, numai linişte şi pace să fie...

Marea se liniştise şi aducea din larguri miros tare de alge şi scoici. Răsărise mare, ca un talger de aur, luna şi pe dig, dinspre foişorul de pază se auzeau paşi. Un schimb intra în post, altul se întorcea la odihnă. Apoi s-a lăsat liniştea. Undeva, în întuneric, grănicerii erau la datorie apărînd acea stare generatoare de viaţă, ivită din liniştе din pace.

Balanţă între ceea ce aş fi vrut să scriu şi ceea ce am scris, paginile acestea trădează neputinţa de a spune totul : simt că dincolo de cuvinte rămîne mereu un spaţiu completat de vise, de împliniri. Imaginea oamenilor de lîngă borna de hotar, cu însemnul patriei pe umăr, va rămîne însă în inimă trasată adînc, ca pe un răboj sentimental. Stînd acolo, permanent la datorie, îndeplinind înalta misiune de apărător, încredinţată de Ţară, de Popor, de Comandantul suprem ei dau contur liniştii şi o definesc într-un fel. Cu tinereţea, cu dărnicia, cu bărbăţia lor.

Căpitan-locotenent MIHAI RĂŞICA ■

Să protejăm natura, folosind inteligent însăşi natura!

— Prezentaţi-vă, tovarăşe dr. ing. Florea Paulian !

— M-am născut în Bucureşti, în 1924, mai am puţin şi mă retrag din activitatea profesională. Lucrez în protecţia plantelor din 1952, sînt parcă trei decenii, nu ?! Iniţial, în Ministerul Agriculturii, apoi, de la înfiinţarea institutului de la Fundulea, în 1957, un sfert de veac acolo, ca şef al laboratorului de specialitate. De cîţiva ani am fost numit directorul acestui institut ce se numeşte chiar aşa, de cercetări pentru protecţia plantelor. Marturisesc că marile mele realizări, împliniri, satisfacţii s-au petrecut acolo, în acel sfert de secol trăit la Fundulea.

— Deci, să începem interviul, despre protecţia căror plante este vorba, a întregii flore a ţării ? Protecţie împotriva cui ?

— E bine că aţi făcut această precizare, noi ne ocupăm numai de plantele agricole. Un alt institut se ocupă, de pildă, de protecţia pădurilor... În urmă cu trei decenii, obiectivul era strict, să protejăm culturile împotriva bolilor, dăunătorilor şi împotriva buruienilor care compromiteau recoltele. Atunci nu se dădea atenţie şi implicaţiilor negative ce pot să decurgă din utilizarea mijloacelor chimice în această protecţie ; mijloacele chimice constituind baza acţiunilor de combatere. Pe parcurs, ştiinţa evoluind, s-a constatat cu surprindere şi chiar cu amărăciune că utilizarea acestui sistem de protejare împotriva grupului de boli, dăunători şi buruieni atrage după sine o serie de implicaţii negative asupra mediului înconjurător, afectînd fiecare compartiment al nişei noastre ecologice. S-a constatat, spre exemplu, că o întreagă faună utilă este distrusă şi aş vrea să mă refer, în primul rînd, chiar la lumea insectelor. Nu sînt în natură numai insecte dăunătoare, sînt şi numeroase insecte utile, paraziţi ai dăunătorilor, prădători ai acestora, or utilizarea iraţională — care se mai practică şi azi în unele unităţi agricole din ţară — a mijloacelor chimice a dus la sărăcirea acestei etomofaune valoroase. De asemenea, polenizatorii au avut de suferit. Un întreg echilibru al naturii a fost afectat. Acumularea în sol a unor reziduuri are mai multe implicaţii negative — pe de o parte acestea se translocă în produsele agricole şi intră, fie prin intermediul acestora, fie prin al celor animaliere, în corpul uman.

— Atunci, care este soluţia, pentru a face şi o agricultură intensivă, neatacată de boli, dăunători, buruieni iar, totodată, să protejăm întreg echilibrul ecologic, al naturii şi al omului. Ce întreprindeţi, în acest sens, cercetătorii învestiţi cu responsabilitatea apărării culturilor ?

— Pe parcursul anilor s-a dezvoltat foarte mult un concept numit **luptă integrată**. Din păcate, deşi se discută mult despre această luptă integrată, noi nu am ajuns încă s-o aplicăm în absolut toate unităţile agricole, aşa cum ar trebui, cum este gîndită. Ştim foarte bine astăzi, stăpînim chiar tehnologii (cum vom aminti mai departe), că nu numai prin mijloace chimice pot fi făcuţi inofensivi dăunătorii, patogenii şi buruienile şi că, în general, asta e linia de minimă rezistenţă, deoarece, într-adevăr, prin substanţe de sinteză se obţine, într-un termen foarte scurt şi foarte spectaculos, eliminarea elementelor nedorite din culturile agricole. Dar sînt o serie de alte mijloace şi metode — nechimice — care pot fi utilizate cu mare succes în lupta cu dăunătorii, cu bolile, cu tot ceea ce atacă plantele hranei noastre. Există, totodată, posibilităţile combaterii biologice, adică utilizarea de biopreparate, de virusuri entomopatogene, bacterii entomopatogene, ciuperci entomopatogene. Să luăm cazul, de pildă, al bacteriilor, unde sînt foarte mari realizări la ora actuală şi chiar nu numai la nivel de cercetare, ci de extindere în producţie. Avem în ţară realizat produsul thuringin pentru combaterea în special a omizilor, ducînd la îmbolnăvirea lor, la o epidemie. Pentru bacteria aceasta obţinută în institut şi verificată deja în condiţii de producţie (şi mi-aş îngădui să numesc cercetătoarea care a dedicat ani mulţi rezolvării temei, ing. Zoe Beracliev), în momentul în care discutăm, la Calafat, se află în probe tehnologice o fabrică ce va produce thuringin în cantităţi suficiente pentru necesităţile agriculturii, încă de la mijlocul sau finele anului 1983. Mai ales pentru pomicultură, obiectivul nr. 1 al produsului fiind exact omizile defoliatoare din livezi. Există în lumea insectelor grupe ale speciei ce paraziteză dăunătorii, depunîndu-şi ouăle şi larvele în dăunătorii unor plante, brănindu-se cu ei şi astfel, distrugîndu-i. Exemplu concret avem în ţară ploşniţele cerealelor, o calamitate pentru cultura grîului din tot sudul ţării. Ea are însă un parazit, o viespe ce îşi depune ouăle în ale acestei specii de eurigastră, cum le numim noi ştiinţific. Sînt situaţii cînd parazitarea poate să ajungă pînă la 80—90 la sută, eliminînd în felul acesta intervenţia chimică. Avem, de asemenea, şi multe cazuri de prădători care îşi devorează pur şi simplu adversarii, aşa cum este cunoscuta buburuză. Este un credincios şi de mare preţ auxiliar al agriculturii ; atît adultul cît şi larvele sale devorează, macină literalmente păduchii de frunze şi, uneori, la aşa nivel, încît iarăşi se pot evita tratamentele chimice.

— Cum ar putea dirija cercetătorii şi cei învestiţi cu protecţia plantelor acestii antidăunători naturali ? Ne gîndim dacă pot fi crescuţi, înmulţiţi în laboratoare şi apoi lansaţi în natură ?

— Sînt două aspecte aici : în primul rînd, şi cel mai important, ar fi ca acest tovarăş pe care îl deţinem pe teritoriul ţării — ca orice agricultură — să-l menajăm, să-l ferim, să nu-l distrugem prin ceea ce am spus mai devreme, tratamentele chimice abuzive, iraţionale. Ar fi prima măsură, or, tocmai aici se greşeşte, se păcătuieşte foarte mult. Desigur, partea a doua este, aşa cum sugeraţi şi dumneavoastră, să facem ca unele din respectivele specii să fie înmulţite, în veritabile uzine, şi lansate în natură.

— Dar stadiul cercetărilor din ţara noastră care este ?

— Vorbind acum de toată grupa acestora a mijloacelor biologice, să precizăm că mai sînt şi o serie de vieţuitoare din grupe superioare — mă refer la şopîrle, broaşte, şerpi, păsări — cunoscute de noi ca insectivore şi pentru care iarăşi nu facem nimic în a le proteja. Revenind acum strict la întrebare, vă răspund că cercetări s-au făcut foarte multe, însă este un devans serios între cercetare şi practica agricolă. Avem totuşi şi rezultate deosebite, mi-aş permite să spun, de clasă. Pentru lumea insectelor, de pildă, se folosesc în prezent, cu rezultate foarte bune **feromonii sexuali** şi putem afirma, fără a ne lăuda, că, cel puţin pentru partea de sud-est a Europei noi am fost prioritari. Datorită entuziasmului care s-a manifestat la Institutul de chimie din Cluj-Napoca, care, în colaborare cu Institutul nostru — cercetătorii săi rezolvînd partea chimică a feromonilor, iar noi partea biologică — am pus la punct atît producţia cît şi tehnologia de lansare şi utilizare a produsului. Pentru a înţelege în ce constă procedeul şi valoarea sa, trebuie să intrăm puţin în intimitatea vieţii insectelor. Pentru a se găsi, în vederea reproducerii, natura a avut grijă să înzestreze femela cu facultatea de a emite nişte crepusculi ce se răspîndesc în spaţiu, un fel de unde, iar de mascul cu un anumit particol din antena lui care să recepteze aceste semnale, mergînd pe direcţia lor către pereche, străbătînd uneori, la unele specii, şi 3—4 km. Cercetătorii au folosit particularitatea aceasta : chimiştii au determinat natura chimică a elementului respectiv de atracţie şi l-au reprodus prin sinteză în laborator — fiecare specie îşi are feromonii săi — şi mai departe fitopatologii l-au difuzat, printr-un sistem de capcane cleioase, de exemplu, într-o livadă. Astfel sînt „păcăliţi", atraşi masculii. La ce se utilizează în prezent ? În primul rînd, pentru a stabili momentul, punctul maxim de aplicare a unor tratamente, în funcţie de curba de zbor a insectelor dăunătoare, dar mai mult decît atît, stabilindu-se populaţia existentă într-o livadă, se poate afla cu precizie dacă este necesar sau nu să se trateze. Prin acest sistem s-a ajuns să se elimine un număr însemnat de tratamente, ceea ce este foarte important din punct de vedere economic. Iată o altă posibilitate de combatere a dăunătorilor agricoli, de data aceasta pe cale chimică, dar nepoluantă, fără implicaţii defavorabile pentru mediul înconjurător.

Deşi pentru introducerea în circuit a virusurilor entomogene se desfăşoară cercetări asidue în Institutul nostru, ca şi pentru ciuperile entomonatogene, aplicarea lor la scară industrială este ceva mai îndepărtată, pentru că implică o tehnologie mai complicată şi mai costisitoare care nici în alte părţi ale lumii nu este încă bine pusă la punct. Avem însă fonduri de investiţii şi tema de cercetare finalizată, pentru un pilot destinat producerii unui parazit, urmînd să-l lansăm în culturi pentru combaterea ploşniţelor cerealelor, pentru grîu şi pentru unii dăunători ai pomilor fructiferi. Parazitul va fi lansat tot cu ajutorul aviaţiei, ca şi pulberile chimice, însă cu un randament mult crescut.

— Dacă este, deocamdată, costisitor să reproducem natura, să folosim mijloacele ei biologice de apărare a culturilor agricole, înseamnă că n-avem încotro, şi că trebuie să apelăm mai departe la produsele chimice „clasice" ?

— Categoric, nu ! Mai sînt încă multe mijloace şi metode fără riscuri atît de mari. Şi m-aş mai opri, pentru a nu lungi prea mult interviul, doar la încă trei : **tratarea semînţelor, rotirea culturilor, insecticidele granulate.** În toate existînd succese importante, dar negeneralizate din motive diverse. Rotaţia culturilor, metoda cea mai simplă şi valabilă atît pentru unii patogeni cît şi pentru o serie de dăunători, este şi cel mai adesea ignorată. Am să vă dau iarăşi un exemplu. La grîu există un mare dusman — viermele roşu al paiului — care produce pagube extraordinare pe centura carpatică, în special în judeţul Argeş şi în cele limitrofe. Este specific monoculturii. Dacă s-ar respecta cu sfinţenie să nu se semene grîu după grîu ar fi scos din circuit, sau în orice caz sub pragul economic de dăunare. Mai avem altul, răspîndit pe aproape 1 milion de hectare, al porumbului, cunoscut în tot sudul ţării precum şi în Moldova sub numele de rătişoară sau gărgăriţa frunzelor. Este, de asemenea, specific monoculturii, mai ales că nu are nici posibilitatea să zboare. Dacă s-ar practica o rotaţie raţională, să nu se cultive mai mult de 2 ani porumbul după el însuşi, şi acest dăunător ar fi scos din lista celor de mare importanţă economică prin distrugerile pe care le produce şi prin anularea tratamentelor chimice.

— Şi de ce nu se practică această rotaţie raţională, tovarăşe dr. Paulian, agricultura noastră dispune astăzi de un important număr de ingineri şi tehnicieni agronomi.

— Eu cred că s-ar putea, deşi intervin şi factori obiectivi ce determină corpul tehnic agronomic să ignore o astfel de cerinţă fundamentală. De pildă, uneori, structura planului de culturi pe unităţi sau pe judeţ. Dacă se mai adaugă şi condiţii climatice nefavorabile, dacă e o toamnă secetoasă, atunci, pentru semănatul grîului se preferă tot suprafeţele pe care a fost grîu fiind arate din vară şi care sînt în epocă optimă de semănat, ceea ce face apoi, obligatoriu, semănatul porumbului după porumb. Desigur, cu mai multă atenţie şi grijă — şi asta o spun cu toată responsabilitatea — s-ar putea face mai mult decît se face în această privinţă, cu consecinţe economice absolut remarcabile. Şi, ceea ce, insist, determină consumuri extraordinar de mari de pulberi, tocmai din categoria pe care noi o incriminăm, la care am vrea să renunţăm cu desăvîrşire. Noi am reuşit ca în colaborare cu cadrele agronomice din fostul judeţ Ilfov astăzi judeţul Giurgiu, ca la nivelul întregi zone să introducem un sistem de luptă integrată pentru protecţia culturilor, utilizînd atît rotaţia, cît şi tratarea semînţelor, cît şi metodele biologice, cît şi insecticidele granulate... O experienţă la care alte judeţe ar putea apela şi s-ar putea convinge că e posibil. Şi, poate este unicul judeţ din ţară care şi-a redus la jumătate şi poate chiar mai mult consumul de insecticide pulberi, beneficiind de toate avantajele acestui fapt.

— În concluzie, stimate dr. ing. Florea Paulian, totul depinde tot de om, de inginerul din fiecare unitate agricolă, dacă este capacitat pentru, dacă îşi însuseşte şi trăieşte noul. Nimeni nu poate să scurteze drumul de la cercetare la producţie decît, firesc, cadrele din producţie. Spaţiul nu ne îngăduie să vorbim mai pe larg şi despre realizările Institutului şi ale dumneavoastră personal, privind tratamentele semînţelor şi obţinerea în ţară a unor insecticide granulate, forma, cea mai convertibilă, mai puţin nocivă pentru sol şi întreg mediul înconjurător. Vom reveni.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Alte cîteva idei despre ideea de comerţ

Interviu cu tovarăşul MIHAI PĂDURARU — director-adjunct al Întreprinderii de cofetării şi răcoritoare — Bucureşti

— Stimate tovarăşe Mihai Păduraru, sînteţi director adjunct al Întreprinderii de cofetării şi răcoritoare 2 din Bucureşti. Peste cîteva zile I.C.R. 2 va împlini 25 de ani de existenţă. Ideea şi iniţiativa sînt, aşa cum vă exprimaţi puţin înainte de a începe să notăm, sufletul comerţului. Cu voia dumneavoastră să discutăm tocmai despre asta.

— Am citit acum cîtva timp într-un ziar reclama nostimă pe care încerca să şi-o facă patronul unui restaurant : „Veniţi şi mîncaţi la mine. Altfel murim amîndoi de foame". Tradusă în condiţiile noastre, asta ar însemna că dacă nu reuşim să facem faţă exigenţelor din ce în ce mai sporite ale cetăţenilor nu ne facem planul, cu tot ce decurge din asta. Cum e firesc, în tot ce facem trebuie să avem în vedere preferinţele consumatorilor. Una din direcţiile noastre de acţiune este diversificarea produselor oferite. Avem în vedere personalizarea unităţilor. Unităţile mai mici vor avea o specialitate a casei şi un sortiment minimal, care se va repeta la mai mult de 7 zile. Dacă-i oferi consumatorului aceleaşi produse în fiecare zi, cît ar fi de bune, se plictiseşte. Una din zilele săptămînii va fi rezervată preparatelor pe bază de fructe, mai ales în sezon. Unităţile mai mari, cu laboratoare proprii, vor avea mai multe specialităţi, care vor îndeplini şi rol de testare. Dacă prind, adică se cer, le permanentizăm. Dacă nu, le schimbăm. Un alt prilej de testare a produselor noi vor fi expoziţiile cu vînzare. Sîntem împotriva „festivismului". Nu dorim să facem produse care să fie doar privite. De obicei se fac expoziţii la care se munceşte 2—3 zile şi în care nu se vinde pe măsura muncii. Vom expune produse curente, prezentate corespunzător, cu explicaţii, reţete, putere calorică. Vrem să convingem că la I.C.R. 2 meseria n-a fost uitată. Vom permanentiza acest dialog cu publicul. Avem în vedere să readucem pe piaţă produse pe care cei mai în vîrstă nu le-au uitat : corăbioare, cornuleţe, romburi, turtă dulce, îslăre, sufleuri şi budinci. La cofetăria Florentina am scos punci, cruson, sodou. Vă asigur că sînt bune şi au fost apreciate. Cu aprobarea Ministerului Sănătăţii am reprofilat cofetăria Verdun ca unitate dietetică. Cît de curînd vom deschide o unitate pentru tineret la cofetăria Orhideea, de lîngă Facultatea de construcţii, unde vom servi salate de fructe, profiterol, băuturi nealcoolizate, café frapé, pizza. Tot la acest capitol să menţionăm contractele cu Alimentara pentru produse gospodina : trei sortimente blaturi pentru tort, coji pentru tarte şi eclerui, creme, foi de plăcintă, frişcă cu sau fără ingrediente. Pînă la 1 iulie vom deschide trei covrigării.

— Copiii sînt clienţii dumneavoastră permanenţi şi ar trebui să fie şi entuziaşti. Nu s-a făcut prea puţin pentru ei ?

— Avem în vedere cîteva iniţiative pe care le vrem mai susţinute. La diversele acţiuni ale copiilor : maşuri, crosuri, serbări artistice intenţionăm ca I.C.R. 2 să ofere premii cîştigătorilor. Am adus în laboratoarele noastre pentru orientare profesională mai multe clase de copii. Reacţia lor a fost surprinzătoare. Au manifestat un interes deosebit pentru meseria de cofetar.

— Care este problema cea mai importantă pe care o aveţi de rezolvat acum ?

— Vrem să fim mereu prezenţi cu produse de calitate şi mai ales proaspete acolo unde este nevoie de noi, la intrarea în schimb la marile unităţi industriale, în pauza de prînz, în recreaţii, pe stadioane, în locurile de agrement. Una este să vinzi pateuri reci şi alta calde, abia scoase din cuptor. Dacă stimaţii noştri consumatori n-au sesizat încă plusul de calitate în produsele noastre, în modul de desfacere şi prezentare, sperăm că vor avea ocazia cît de curînd. Laboratoarele cu unităţi de desfacere vor fi întărite cu formaţie de lucru şi utilaje pentru a lucra în două schimburi. Ele vor asigura marfă pentru unităţea proprie şi pentru cîteva unităţi din apropiere. Transportul se va face cu noua tricicletă, omologată deja, ce va fi produsă în serie de Frigocom. Este bună pentru transporturi pe distanţe scurte, la intervenţii, este mobilă şi poate pătrunde în şcoli, uzine. Am discutat deja la I.T.B., posibilitatea echipării unor troleibuze pentru transportul produselor. Poate fi, echipat şi cu echipament frigorific. Proiectul pare fantezist dar este perfect realizabil. Transportul cu troleibuzul va costa mai puţin decît cel cu maşina. Ele vor aproviziona unităţile de pe traseu. Ideea ne-a venit de la faptul că laboratoarele noastre sînt amplasate pe trasee de troleibuz. De asemenea am discutat la Casa pensiilor posibilitatea ca pensionarii invalizi, posesori de tricicluri să devină la dorinţa lor mandatarii noştri. La Direcţia comercială s-a discutat deja prototipul unui container izoterm adaptabil la tricicluri. Ei ar lua marfă de la laboratoare şi ar desface-o unde cererea se manifestă cu intensitate : dimineaţa în faţa marilor unităţi, la prînz la şcoli, la meciuri.

— Pateuri, covrigi, plăcinte... cuptoare cu foc continuu, consum de energie. În acest domeniu cum staţi ?

— La cuptoarele laboratorului Select am montat recuperatoare de căldură conectate la instalaţia de apă curentă. Lucrarea a fost proiectată şi executată cu forţe proprii. Încălzim apa pînă la abur şi o folosim la spălatul veselei, în procesul tehnologic. Am înlocuit 4 boilere electrice, fiecare de 2 000 W. Acelaşi lucru l-am făcut şi la laboratorul din Bibescu Vodă. Avem un plus de apă caldă cu care am putea încălzi blocurile vecine sau bazinele de înot ale Şcolii sportive din apropiere. Acţiunea se va extinde la toate cele 81 laboratoare ale întreprinderii.

— Se constată că marfă există, de cele mai multe ori de calitate, dar unităţile par a avea un grad diferit de aprovizionare. Unele au de toate, altele două-trei sortimente. Cum se explică această situaţie ?

— Am făcut ordine şi în acest domeniu. N-a existat niciodată intenţia de a favoriza anumite unităţi sau cartiere. Este vorba despre preluarea şi onorarea comenzilor. De cele mai multe ori vina era chiar a şefilor de unitate care nu comandau ce le trebuie. Unităţile fără laborator au primit oferta laboratoarelor. Am înfiinţat caiete de comenzi cu sortimentul şi cantitatea cerută.. Produsele mai solicitate : fondante, nuga, prăjituri cu glazură de ciocolată se repartizează în funcţie de greutatea specifică a unităţii. La fel şi cu fondul de marfă de import.

— Care sînt amănuntele care pot fi uşor înlăturate şi care vă creează greutăţi ?

— Ne lipsesc unele ustensile pentru cofetari şi patiseri : posuri (şpriţuri pentru creme), cuţite, scinduri pentru întors covrigi, accesorii pentru roboţi şi malaxoare. Ele ar putea fi uşor realizate de industria mică. Asimilarea unor utilaje comerciale : sodomatul (aparat pentru învîrtirea citronadei), aparatul pentru vînzarea sifonului, siropului şi îngheţatei din cărucioare autonome. Ar fi frumos să avem veselă tipizată şi inscripţionată. Ar fi o serie mare. S-ar putea eşalona producţia şi livrarea. Ar fi rentabil şi pentru fabricile producătoare. Lipseşte încă, este o vină a noastră, o Casă de comenzi. Tarife de transport şi de comisionar există. Ea şi-ar dovedi utilitatea la sfîrşit de săptămînă, sărbători de familie, reuniuni. V-am expus cîteva din ideile noastre. În încheiere, doresc să consemnaţi că sîntem bucuroşi şi receptivi la toate ideile constructive care vin din partea consumatorilor sau a unităţilor care ne propun colaborarea. Un dialog permanent între noi şi consumatori este binevenit şi eficient pentru toată lumea.

OPREA GEORGESCU ■

Flacăra la în discuție: o nouă premieră de foarte mare importanță practică și economică

A fi din nou sticlă

— Tovarășe Daniel Gârceag, ne cunoaștem de mai multă vreme. Haideți să vă prezentăm și cititorilor revistei noastre. Sînteți, după cîte îmi amintesc, inginer chimist la Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară. Totodată cunosc faptul că ați fost și sînteți în continuare șef de proiect pentru mai multe lucrări în domeniul sticlăriei. Asta nu spune prea mare lucru. Ceea ce dorim în momentul de față este să putem afla cîte ceva din preocupările care frămîntă pe specialiștii în domeniul sticlei. Din cîte știm, cu cîțiva ani în urmă, în cadrul colectivului din care faceți parte s-a proiectat și chiar s-a realizat o instalație de pregătire a cioburilor recuperate. Ce se mai întîmplă, ce se mai aude, să spunem așa, cu acest capitol ?

— Haideți s-o luăm de început. Ideea a pornit, se înțelege de la sine, în actualul context al economisirii surselor de materii prime și de energie. Aceste idei, ca o paranteză, stau de foarte multă vreme în atenția institutului nostru, cunoscîndu-se faptul că, în domeniul industriei sticlei, sînt, din toate punctele de vedere, mari consumatori de materii prime și energie de toate formele.

— Asta o știe toată lumea. Să intrăm direct în subiect.

— În acest sens, în urmă cu cîțiva ani, s-a pus problema conceperii unui procedeu tehnologic care să ofere posibilitatea utilizării cioburilor, în mari cantități, provenite atît din industria sticlei cît și de la fabricile de îmbuteliere, I.C.V.A., sau din alte surse ocazionale — inclusiv a cioburilor care provin din materialele ambalajelor din import. Se înțelege că este vorba numai despre cele de sticlă. Condițiile de concepere a tehnologiei de pregătire a cioburilor pentru reutilizare nu a fost din cele mai ușoare, dat fiind diversitatea și gradul mare de impurificare al materialului colectat. Așa stînd lucrurile a trebuit să existe o mare atenție atît în concepție cît și în proiectarea propriu-zisă, pentru a rezolva în totalitate problemele și dificultățile care s-au ivit.

— Adică ?

— În primul rînd sistemul de colectare este în bună parte deficitar. Odată cu cioburile se aduc și impurități de tot felul în proporții destul de mari. Prezintă, cum este și de așteptat (vorbim de sistemul de colectare) greutăți obiective cît și foarte multe subiective. Dar, ei există cu toate avantajele și dezavantajele lui. Nu putem să nu-l luăm în calcul pînă în momentul de față. Intrînd în detalii, aspectul subiectiv este legat de faptul că punctele de colectare nu prezintă condiții adecvate de preluare și livrare a materialului. Din punct de vedere obiectiv problema este legată de faptul că materialul are o mare variație a comoozitiei chimice, diferit de la punct la punct de colectare. Este și normal atîta timp cît sursele de alimentare ale acestora sînt la rîndul lor diferite. Deci, în concluzie, nu se poate pretinde o furnizare a cioburilor în baza unor norme în care comooziția chimică să fie unul din parametrii obligatorii. Dealtfel încercările de normare a calității cioburilor, din punct de vedere al compoziției chimice, nu au avut succes și am fost nevoiți de a ține cont de ele în conceperea procedeului și a instalației în sine.

— Se înțelege, din cele spuse pînă acum, că toate aceste aspecte au dat complicații suplimentare...

— Într-adevăr, așa stau lucrurile. Dar, cel mai important fapt este că se ajunge la consumuri suplimentare de energie, de utilaje și bineînțeles de suprafețe construite care costă foarte mult. Teoretic obținerea unei sticle din cioburi prezintă avantajul unei economii de energie de circa 13 la sută în faza de topire a ei, cu obligația ca materialul introdus în cuptor să fie fără impurități și de compoziție constantă. De obicei aceste condiții nu se respectă și sîntem nevoiți a proceda la eliminarea impurităților și la variabilitatea compoziției. Faptul se face cu mult efort, consumîndu-se o parte din energia posibil a fi economisită.

— Și ce mai rămîne ?

— Rămîn o bună parte din avantajele teoretice menționate și faptul că nu mai consumăm materii prime ca atare. Și acest lucru este de foarte mare importanță.

— Dacă ar fi să creăm metafore ar mai rămîne și cîțiva munți pe loc.

— Desigur. La care se mai adaugă și calculul că în obținerea inițială a materiei prime necesare sticlei, care a ajuns acum cioburi, s-a consumat foarte multă energie, pe care, acum, n-o mai consumăm. El, și aceste lucruri trebuie luate și privite cu mare seriozitate și să stea în atenția specialiștilor. Acesta-i, este clar pentru toată lumea, avantajul major al utilizării cioburilor. Să fim mai explicîți : scutim energia necesară extragerii și prelucrării nisipului, a calcarului, dolomitei, feldspatului din cariere și a tehnologiei de fabricare a sodei, plus faptul că protejăm zăcămintele și așa limitate.

— Înțelegem, dacă nu greșim prea tare, că spun cu cuvinte puține toate cantitățile de cioburi, pe întregul ansamblu al economiei naționale, reprezintă chiar zăcăminte aflate, ceea ce este foarte important, la suprafață.

— Da. Cu singurul inconvenient că din aceste cioburi colectate de compoziție variabilă nu se pot obține sticle cu game de culori definite, așa cum se pot obține din materii prime.

— Este un dezavantaj ?

— Da, dar nu major. Dealtfel, pentru acest lucru avem antidot prin introducerea unui colorant în rețetă care să estompeze neajunsul.

— Să revenim, cum se spune, la cîte noastre. Despre procedeul și instalația propriu-zisă.

— A fost proiectată cu trei ani în urmă... Întrebarea este pusă prea devreme. Ar trebui spus, chiar de la început, că la noi, în țară se utilizau cioburile de mai mult timp. Aparent deci folosirea cioburilor ca înlocuitori de materii prime n-ar fi o noutate. Ele se foloseau în proporții foarte mici, cu tehnologii semimanuale, rezultînd produse de o calitate îndoielnică. Noutatea noii instalații constă în faptul că ea a fost concepută să răspundă la o altă scară a proporțiilor, adică la cantități mari, la o prelucrare automată și de mare productivitate precum și la o calitate conformă cu cerințele actuale. Ea cuprinde și secvențe ale experienței trecute privind curățarea cioburilor-faze care n-au mai fost suficiente în momentul cînd problemele s-au pus la un alt nivel calitativ și cantitativ.

— A fost, să înțelegem, nevoie de o extindere a concepției și a experienței anterioare.

— Da ! Specialiștii de la I.P.I.U., utilizînd metode de proiectare moderne și de mare eficiență, au introdus secvențe noi de pregătire a materialului și, ce este mai important, au rezolvat flexibil această instalație ; motivul principal fiind inconstanța parametrilor materialului. S-a avut în vedere tot timpul șansa de succes, reducerea la un timp minim a executiei lucrărilor și atingerea parametrilor proiectați. Instalația a fost inclusă într-un flux complet tehnologic care răspunde pînă la produsul finit, ea reprezentînd în sine o parte din acest flux.

— Bine ! În ce constă totuși această flexibilitate ?

— Instalația a fost conceputâ și realizată funcțional modular. Astfel, în funcție de parametrii de moment ai materialului, anumite module intră în funcțiune, altele nu. În situația cea mai dificilă intră toate. De asemenea nu trebuie să se ajungă în situația de refuz a unui material mai puțin bun pentru care s-au mai făcut și cheltuieli de transport. Și materialul luat ca atare nu trebuie refuzat. Asta este ! Acum, dacă ar fi să dezvoltăm și acest lucru, putem spune că instalația în sine este formată, în mod concret, din trei module. Cel de curățire a impurităților, cel de omogenizare a compoziției sau mai bine zis de aducere la un numitor comun a comportării materialului din punct de vedere al compoziției proprii, și ultimul, cel de corectare cu materii prime a compoziției chimice amintite. Funcționarea modulelor este stabilită prin analize chimice rapide prealabile urmată de o decizie în timp util. Scopul lor, o să mă întrebați, este economia de energie și evitarea uzurii materialului în mod inutil. Altfel spus, să furăm cît mai puțin din avantajul energetic pe care îl avem atunci cînd se utilizează cioburi.

— Totuși, după atîtea date tehnice, vă rugăm să ne spuneți unde există o asemenea instalație ?

— La I.S.M. — Suceava. S-au obținut rezultate bune, plus faptul că s-a înregistrat o atingere a parametrilor proiectați a întregului flux tehnologic din care face parte și această instalație în primul trimestru de raportare, adică cu nouă luni mai devreme decît ne-am așteptat noi.

— Cum se explică ?

— Aș putea spune prin faptul că am pus în mîna beneficiarului un lucru bun și el a știut să-l utilizeze fără prea multă vorbă. A știut ce se vrea încă de la început a existat o colaborare între beneficiar și proiectant, dintre cele mai bune, cu toate că necazurile inerente realizării nu au fost dintre cele mai mici. Practic, beneficiarul a realizat în atelierele proprii utilajele tehnologice necesare acestui flux.

— Din cîte știm instalația și procedeul au obținut brevetul de invenție numărul : 78197 pe 1982...

— Nu brevetul în sine ne-a interesat. S-a urmărit un lucru mult mai important : să punem mîna pe un procedeu tehnologic — un instrument deci — cu care să avem posibilitatea utilizării cioburilor de la terți pentru procedee automate de prelucrare de mare productivitate, un alt nivel al proporțiilor.

— Se poate extinde în tot sectorul de sticlărie ?

— Numai în subramura de sticlărie de ambalaj colorată. El nu trebuie aplicat atunci cînd cioburile sînt de parametri cunoscuți și curate...

— Există, să înțelegem, o limitare ?

— Prin natura lucrurilor : da. Nu are rost să consumăm energie, să investim, atunci cînd nu este cazul.

— Ce economii de materii prime poate aduce o asemenea instalație ?

— Instalația, în sine, poate furniza un material curat, omogen și de bună calitate pentru o rețetă în care intră 70 la sută cioburi și restul materii prime. La Suceava s-a depășit și această graniță : 80 la sută cioburi. Fără să mai lungim vorba — se deduce că economia este foarte mare. Exemplificînd la o cantitate de 10 000 de tone de cioburi, aduse în stare de utilizare, se economisesc : 7 200 tone nisip sortat, 1 260 tone de calcar, 760 tone de dolomit, 1 100 tone de feldspat și, ce este cel mai important, 2 350 tone de sodă calcinată pentru care, la obținerea ei, se consumă o foarte mare cantitate de energie și materii prime naturale. Adică — sarea pămîntului.

— Mai mult nu se poate ?

— S-a încercat, chiar în timpul probelor tehnologice. Din păcate n-a dat rezultate. Temperatura în cuptor a fost foarte mare. Dar asta nu anulează ipoteza de a se mai face și alte tentative. Instalația oferă această posibilitate. Cred că trebuie dată o mai mare atenție omogenizării și să se aplice o corecție cît mai strictă, și nicidecum o corecție de ansamblu, în baza unor parametri generali ai cioburilor, determinați la perioade mari. Trebuie o urmărire zilnică a materialului (aparatura din dotare oferă acest lucru) și o decizie de corecție zilnică. E muncă mai multă dar și procesul va fi mai bine ținut în frîu. Totodată se vor evita și situațiile în care materialul sosește cu neomogenități mari în compoziție și care poate avea ca efect diminuarea momentană a parametrilor de producție deja atinși. Acest lucru pînă în prezent nu s-a aplicat deoarece materialul sosit în unitate a fost relativ bun și nu a creat probleme...

— Dar mîine ?

— Răspunsul l-am dat de fapt anterior. Consider și subliniez că nu trebuie să ne bazăm pe o constanță a parametrilor materialului și să fim pregătiți pentru altfel de situații cînd nu va fi constant. Ca să nu spun că printr-un asemenea control avem și șansa să trecem peste granița de 80 la sută cioburi.

— Ar putea fi și de sută la sută ?

— Teoretic acest lucru nu este posibil. Degeaba s-ar mai căuta și s-ar mai face încercări. Este, dacă vreți, ca și povestea cu perpetuum mobile. Sticla, atunci cînd s-a născut, pierde o parte din componentii care au ajutat la menținerea regimului de temperatură uzual. Deci cioburi nu îi mai are și trebuie oricum adăugați prin corecție. Altfel sticla devine viscoasă și își pierde posibilitățile de prelucrare. Prin urmare, totul pînă la granița de sută la sută...

— Tovarășe inginer Daniel Gârceag — pentru început credem că-i suficient. Acum trebuie să apăsăm, cum ar spune cineva, cu toată puterea pe accelerator. Promitem nu numai că vom reveni dar vom și urmări cu toată seriozitatea această problemă. Bănuim că nu ne-ți spus totul. De aceea, îndrăznim să vă mai deranjăm...

SORIN POSTOLACHE

Homeopatie la patul bolnavului

Ni se semnalează cîteva noutăți importante din domeniul homeopatiei și, ca unii care am susținut de la bun început cauza acestei metode terapeutice, ne grăbim să vi le aducem la cunoștință, subliniind încă o dată marile merite pe care le are (și le-a avut) în acest domeniu Centrul de perfecționare a personalului superior sanitar (director doctor Ioan Teleianu). În jurul acestuia a gravitat și gravitează activitatea homeopatică, deși problematica unității respective e, firește, mult mai largă, ea cuprinzînd, ca să vă faceți o imagine, peste 350 de teme. De pildă, la solicitarea Direcției sanitare a județului Brașov (director doctor Georgeta Malene), lectorii Centrului au susținut, recent, un prim program de inițiere în județul amintit, prelegerile prezentate de doctorii Doina Pavlovschi, Gheorghe Bungețianu, Pavel Chirilă, Alexandru Macedonski și Sebastian Nicolau, precum și de farmacista Cezarina Tuchel (diriginta Farmaciei 80 homeopate), stîrnind un deosebit interes (peste 30 de cursanți). A fost cea dintîi acțiune de acest gen, menită să evidențieze, o dată în plus, deschiderea față de o terapie economică și eficace, care cîștigă tot mai mult teren. Instruirea medicilor homeopați nu se va opri însă aici. Ea vizează, în paralel cu ședințele de inițiere, organizarea celui de al treilea ciclu de perfecționare, în cadrul unui program mai vast, de 3 ani. Ca noutate absolută, el se va desfășura la un nivel superior, adică direct la patul bolnavului, în staționarele în care lucrează lectorii de mai sus (la Institutul de fiziologie, la Spitalul de urgență și la Spitalul P.T.T.). Va fi acesta un prim pas spre o bază clinică homeopată de sine stătătoare („Flacăra" a făcut adesea demersuri în acest sens), permițînd punerea la punct a unei metodologii de urmărire dinamică a diagnosticului și tratamentului homeopatic prin intermediul foii de observație și al probelor de laborator. Urmărirea clinică la patul bolnavului va conduce, pe de-o parte, la vindecarea celui suferind într-un timp scurtat și, pe de alta, va permite acumularea unei experiențe bazată pe date certe, verificate științific. Ajunși aici, trebuie să menționăm că, deși încă într-o fază a tatonărilor și primelor concluzii, homeopatia românească, practicată cu competență și responsabilitate, e pe cale să se impună (dacă nu cumva s-a și impus) cercurilor de specialitate din străinătate.

În ciuda acestor cîștiguri, nu singurele (la cele două cabinete cu profil, de la policlinicile „Vitan" și „Batiște", solicitările au depășit orice prognoză, lista de înscrieri fiind practic epuizată pe 1983), homeopatia se mai confruntă cu unele dificultăți. Între acestea, problema granulelor (de lactoză, cît boabele de piper), care n-ar trebui să constituie o piedică atîta vreme cît substanțele de impregnare, aduse din import sau preparate de farmacistul Horia Bucur din Sebeș, există în cantități suficiente (peste 2 000 de remedii). Ar fi nevoie, pentru producerea lor, de un simplu malaxor și de mai multă bunăvoință din partea unei unități a industriei chimice sau alimentare. Din cîte sîntem informați, se depun străduinți în această direcție, noul director al Oficiului farmaceutic numărul 1, Ștefan Iliescu, cheltuind multă energie pentru găsirea unei soluții.

Aflăm, și cu asta am încheiat, că prin rîvna farmacistului Iliescu, om întreprinzător și disponibil față de nou, Farmaciei 80 homeopate (găzduită în prezent de Farmacia 5 din Bulevardul Magheru) urmează să i se atribuie, în cel mai scurt timp, un local propriu, plasat central, în apropierea Pieței Romane. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Propolis contra herpes

Propolisul, acest arsenal de apărare pe care și-l secretă albinele contra atît a dușmanilor cît și a bolilor proprii, este azi unul dintre cele mai îapititoare terenuri de cercetare. Luat spre studiu de echipe întregi de specialiști atît din domeniul apicol — pentru cunoașterea structurii și compoziției sale chimice, încă nu pe deplin elucidate nicăieri în lume —, cît și din domeniul biochimiei, farmacologiei, medicinei, pentru transferul virtuților acestuia în slujba sănătății omului. Recent, s-a constatat, spre exemplu, că poate fi un puternic anestezic, chiar mult mai puternic decît oricare dintre drogurile de sinteză chimică cunoscute și utilizate astăzi în chirurgie, fără efectele secundare pe care le dau, de regulă, acestea. (Se pare că grație respectivei proprietăți își anihilează dușmanii care pătrund în stupi.) Un alt sector de cercetări și experimentări este utilizarea în virusologie și dermatologie. Doctor biolog și biochimist Iuliana Crișan de la Institutul de virusologie „Ștefan Nicolau" din București coordonează un colectiv multidisciplinar de cercetători — virusologi, dermatologi (de la clinica de profil a Spitalului „Colentina") și cu aportul direct al farmacistei Cioca Vasilica de la Combinatul apicol care, de două decenii, este profilată pe studiul produselor apicole și utilizarea acestora în medicină, cosmetică, alimentația omului bolnav ori sănătos, — pentru aplicațiile propolisului într-o serie de dermatoze, în general rebele la tratamentele alopatice clasice. Astfel, au pus la punct, și se experimentează cu bune rezultate, în clinica de la „Colentina" un extract apos și un unguent de propolis pentru tratamentul herpesului cutanat genital și al Zonei Zoster. Pînă acum s-a aplicat în 60 de cazuri de herpes recidivant de tip 1 și 2 și în 19 cazuri de Zoster. Față de lotul martor de bolnavi tratați clasic (cu antialgice, antiinflamatoare, vitamine, pudre cu saprosan, soluție Castellani ș.a.), propolisul s-a dovedit, în peste 85 la sută din cazurile de herpes și peste 95 la sută din Zona, superior, mult mai eficace. S-au obținut scurtări cu cîteva zile a perioadei de tratament și, fapt mai important, răriri semnificative ale puseelor, precum și o diminuare a duratelor de boală, fără vreun efect secundar nedorit, pe care îl poate da terapia clasică de pînă acum. Sub formă de soluții și creme a fost încercat și în alte dermatoze, unde nu se pot încă formula concluzii, experimentările fiind abia la început. Asupra acestora vom reveni, rezultatele parțiale fiind demne de [redacted].

CICI IORDACHE-ADAM

Starea herghelиilor

Despre cai, fără galop

Expresii de felul acelora pe care le vom insera mai jos : „**Calul este singura mașină biologică utilă, fiindcă folosește energia solară**", sau: „**Calul este o mașină care trebuie să stea afară**" ș.a., circulă de-a bușilea și nu întîmplător. Nu întîmplător apar și informații de felul : cutare și cutare fermier a schimbat mașina pe un cal de tracțiune! E adevărat, nu s-au întîmplat cine știe ce minuni cu calul în vremea din urmă, dar calul redevine ceea ce odinioară a fost. În sensul ăsta problema calului reprezintă urgența tuturor urgențelor. Pe mapamond se lucrează cu cercetarea și selecția, cu reproducția și ameliorarea calului, la cel mai înalt nivel. Se transmit însușiri genetico-productive și caractere de la rasele superioare către rasele inferioare.

Ne aflam la herghelia Beclean, din județului Bistrița Năsăud. În acele zile se expediau armăsarii de montă publică, cum li se spune, către județele Cluj, Maramureș, Bihor, Satu Mare, Sălaj și, firește, Bistrița Năsăud. Țelul care se urmărește prin această activitate este tocmai ameliorarea rasei locale transilvănene, cu armăsari din rase superioare ca North Star Furioso, Ardenez, Nonius sau Lipițan. Formarea calului semi-greu transilvănean de muncă este „pe rol". Acest lucru se întîmplă, de altminteri, în țară și cu rasele locale dobrogean, moldovean sau ialomițean. Herghelиile de la Rușețu, Simbăta de Jos, Corvin și altele, au și ele tocmai această menire : ameliorarea raselor locale !

Un prim aspect întîlnit în județul Bistrița Năsăud este acesta : aici există un adevărat „program" de redresare a calului. Cu alte cuvinte realmente oamenii care răspund de soarta calului știu bine ce au de făcut. Județul Bistrița Năsăud are 15 000 de cai, iar herghelia Beclean dispune de 396 de armăsari de rasă și 86 de iepe din rasa locală, pe care se lucrează. În anul 1982 s-au obținut 295 de mînji. În acest an, alți 160. Numărul mînjilor crește an de an atît în herghelie, cît și la unitățile din județ. Am întîlnit adevărate „cartograme" în care se urmăresc : iepele apte pentru montă, mînjii de la prima fătare etc. Așadar, la Beclean, pe Someș, calul nu este numai un cult, ci și o realitate! Cu mijloacele specifice unui astfel de cult, să intrăm în perimetrul acestei realități. Lotul de cabaline arată excepțional. Se expediau armăsarii de reproducție către oficiile județene de reproducție și selecție din județele amintite, iar de buni și buiești ce erau, rupeau, din copite, marginile vagoanelor de marfă. Acesta să fie rău cel mai rău. Herghelia dispune de 624 ha bază furajeră. Au furaje de bună calitate și îndestulătoare. Ba chiar au vîndut furaje în primăvara abia trecută. Au vîndut și gunoi de cal, cu 100 lei tona, folosit în ciupercării. Herghelia a contabilizat în anul trecut venituri de peste 3 milioane lei. Discutăm pe îndelete cu directorul unității, Mihail Pop, și cu specialiștii Aurel Chendrean, Zoltan Chereches, Vasile Chișu. Ce discutăm, de fapt? Lucruri simple și elementare care, însă, nu se respectă în multe locuri.

Adevăruri curate, știute din moși-strămoși, le reîntîlnim la Beclean. În timp ce constructorii și zootehniștii se tot sfătuiesc și pînă la urmă izbutesc să dureze grajduri supraetajate și paracimentate, la Beclean, calul crește pe pămînt și în aer liber! Așa cum auziți, pe pămînt și în aer liber! Excepție făcînd doar iepele gestante ori mînjii prea tineri. Finul i se dă calului în față, iar nu în ieslea betonată. Calul adună ultimele rămășițe de fîn cu piciorul și le plasează în dreptul gurii. Nu se risipește, așadar, nimic. Alt adevăr simplu ca bună ziua. Animalele crescînd în lumină și-n libertate sînt mai vioaie și mai sănătoase. Iată un alt aspect care nu se prea respectă în multe locuri : iepele se dau la montă la 9 zile de la fătare ! Așa scrie cartea de specialitate. Mînzul crescut în libertate suge de 70—80 și chiar 100 de ori pe zi; astfel că, la 6 luni va cîntări, negreșit, peste 300 kg. Am fost pus și în fața unui adevărat „spectacol", cabalin: învățarea calului tînăr cu hamul și cu șaua. Un ritual al reproducției. Totul făcut cu știință și pricepere, ca la carte.

Nu întîmplător am insistat asupra acestor aspecte. În destule locuri în țară am văzut că nu i se dă importanță prea mare calului și nici mînzului. Vremea de tristă amintire din timpul lui Bucur Șchiopu, care a „semnat" exodul cailor, nu numai că nu trebuie s-o uităm, dar trebuie să refacem ceea ce alții au stricat! Specialiștii beclenenі spuneau că vor trece încă 10—15 ani buni pînă vor obține rasa semi-grea transilvăneană de tracțiune. Este de muncit. Dar dacă ne vom aduce aminte de cal numai la un pahar de vorbă: „**Doi cai buni și hamuri bune / Să mă duc cu mîndra-n lume**", nu facem mare lucru. Problema calului este una stringentă și care nu se rezolvă cu dosare frumos lineate, ci jos, în teren. În perimetrul herghelиilor din cele mai îndepărtate cătune. Am văzut prin tîrgurile de animale că un cal bun de muncă trece cu 50 000—70 000 și chiar 110 000 lei. Valoarea este cu atît mai mare, cu cît este calul de rasă bună. Mergînd cu exemplificarea mai departe vom reține o știre de presă : din Franța, armăsarul CARO a fost vîndut în S.U.A. cu exorbitanta sumă de 13 milioane dolari ! Să ne bucurăm deci de soarta în reală redresare a calului în unele zone ale țării. Strigătul de deznădejde al regelui Richard al III-lea : „**Un cal, un cal, regatul dau pe-un cal**", va găsi, sînt sigur, un echivalent în eurind la rubricile de mică publicitate : schimb mașină pentru un cal de tracțiune! La început o să ne mire știrea, apoi va deveni o informație comună, care încorporează în ea, la drept vorbind, un adevăr de domeniul evidenței.

DORIN SĂLĂJAN ■

Depozitul de armăsari

La Arad, la vest de oraș, pe drumul național cu numărul 7, pe șoseaua ce duce spre Nădlac și care apoi se pierde în Europa, trecătorul este fascinat atît de frumusețea peisajului cît și de numărul cailor care, în fișia de pămînt cît ține șoseaua îl măsoară în lung și-n lat. Într-o zi din această primăvară mi s-au părut că acești cai sînt ai haiducilor legendelor noastre coborîte, în timp, către noi. În dimineața în care i-am văzut, roua coborîse din ceruri și îi îmbrățișase transformîndu-i în bijuterii ale universului. Și era atîta liniște, acolo, spre Nădlac încît se auzeau doar pașii cailor care, ca niște clopote, măcinau timpul. Am bătut la poarta nevăzută a acestui loc exact ca la un altar, cu sfială și pioșenie, cu teama de a nu le deranja caiexemplare. Și de aici, acești cai, aceste superbe animale, acum vara, pleacă în multe locuri din țară ca să ducă sămînța neamului lor mai departe. Și ca să intrăm puțin în domeniul cifrelor planul anual al montelor este de aproape opt mii. Apoi spre toamnă, ei se întorc acasă unde iernează, înfrumusețînd din nou zona, muncesc înlocuind ceea ce i-a distrus și ucis : caii putere ai mașinilor — sau participă pe la diferite concursuri din țară sau peste hotare. Este exact ceea ce ne spune și doctorul Traian Barbu : „Toți caii sînt frumoși și utili. Depinde numai cum îi îngrijești". Altfel spus cei 60 de oameni care lucrează aici fac tot ceea ce le stă în putință, vorba zicalei, să dea calului ceea ce este al calului. Oamerii sînt și îngrijitorii, și cei care mîngîie și vorbesc cu cai, sînt și cei care muncesc hectarele pentru a smulge pămîntului hrană pentru cai, sînt cei care o prepară, sînt cei care îi potcovesc, le fac hamuri, șarete, căruțe, sînt cei care îi supraveghează, de cele mai multe ori în peregrinările lor prin țară, și sînt cei care îi duc spre glorii pe la diferite concursuri. Sînt oameni care știu să facă de toate, a căror viață se împletește cu cea a cailor. Aici mi-am dat seama că există un limbaj al cailor pe care oamenii de la depozitul de armăsari de la Arad caută să-l dezlege. Dar am avut impresia că și caii caută să înțeleagă limbajul nostru. Fiecare are un nume și un fel de buletin de identitate. Cînd este strigat, de cel care îl îngrijește, calul răspunde de unde ar fi, vine și îi ascultă omului toate comen-

lor petrecerea jocurilor... M-a întîmpinat un bărbat între două vîrste, care părea că, tocmai atunci, ar fi descălecat de pe întreagă această herghelie. Am aflat că se numește Traian Barbu și este medic veterinar și totodată este și șeful depozitului, fiindcă așa se numește locul, de armăsari. În ciuda faptului că depozitul de armăsari de la Arad s-a născut, să spunem așa, doar de cîțiva ani, doctorul Traian Barbu, împreună cu soția sa, de-o viață caută să dezlege și să cunoască cît mai multe din tainele legate de viața cailor...

În urmă cu trei ani, în primăvara anului '80, mai mulți tineri de la direcția agricolă a județului (ideea a aparținut în exclusivitate lui Nicolae Mihalache — director general adjunct) s-au gîndit să se apuce de creșterea armăsarilor. Și ca o paranteză, pe acest loc din an în an au loc (obicei ce se respectă și se păstrează cu sfințenie și în continuare) așa numitele „Sărbători ale calului". Și cum pentru acești oameni orice idee este aplicată imediat în practică s-a pornit imediat la treabă. Așa stînd lucrurile s-au achiziționat 20 de armăsari formîndu-se așa numita stațiune de montă improvizată. La numai doi ani, în 1982, aceasta s-a încheiat cu un efectiv de aproape două sute de armăsari cuprinzînd toate cele 11 rase cunoscute. În momentul de față numărul lor a ajuns la 204. Și tot ca un amănunt un exemplar costă între 35 000 și 85 000 de lei. (Ce bine că numărul cailor putere de la o mașină nu se înmulțește cu aceste cifre...) Așa stînd lucrurile depozitul de armăsari de la Arad și-a cucerit, în cel mai scurt timp, o mare faimă în toată țara și peste hotare devenind, așa cum dealtfel îi este și denumirea : un mare depozit de armăsari. Mulți specialiști vin pînă aici să vadă aceste rare și frumoase zile. Aici, îmi spune în continuare doctorul, calul nu se lovește niciodată. Nu numai atît : el nu este nici măcar certat. Cine îndrăznește să facă lucrul acesta este pe loc pedepsit și chiar este dat afară din acest colectiv. Altfel spus omul, cu inteligența sa, se supune forței calului pentru a-i dezlega toate tainele vieții sale. Și calul știe să răsplătească eforturile oamenilor. Este, cum spun specialiștii, una din cele mai complexe mașini. La munca cîmpului în afară de arat și semănat (ne referim la marile unități agricole) calul este folosit la toate și la tot. Caii de aici, spun cu mîndrie oamenii, pot transporta sute și sute de kilograme pe orice fel de teren — concurînd cu cele mai moderne tractoare și utilaje... Și, cum era și firesc, cei de la direcția agricolă au înființat, datorită acestor cai, o asociație sportivă numită „Recolta". Așa stînd lucrurile, dintr-un loc viran s-a făcut un modern hipodrom unde periodic au loc diferite concursuri și prezentări de cai. Caii de la Arad au și început să aducă fel de fel de trofee de pe la concursuri și manifestări sportive. Mai mult decît atît : în colaborare cu Biroul de Turism pentru Tineret, în această vară se vor organiza diferite excursii în care călăuzele principale vor fi caii. Și, fiindcă trebuie să existe și așa ceva, pe lîngă depozitul de armăsari funcționează o școală de călărie unde vin copiii orașului. Dar ei caută să înțeleagă și să dezlege nu numai tainele sportului. Ei, adică copiii, învață să și îngrijească cai ; fiindcă dragostea pentru cai trebuie, ca și multe alte lucruri, s-o transmitem celor ce vin. Numai așa calul poate intra în toate drepturile sale. Cu dragoste, cu multă dragoste, din partea oamenilor...

SORIN POSTOLACHE ■

Jurnal de campanie

Cu gîndul la știuleții din toamnă

C.U.A.S.C. Tulcea ilustrează semnificativ în practică principiile după care se conduce agricultura noastră. De unde pînă în urmă cu cîțiva ani în unitățile consiliului se cultivau aproape în exclusivitate grîu, orz și ceva porumb, astăzi producția, menită să asigure autoaprovizionarea, să folosească din plin orice palmă de teren, este diversă și echilibrată. Se valorifică toate resursele locale, se redau circuitului agricol terenuri erodate și alunecătoare, se ține seama atît de interesele locale cît și de cele generale.

Consiliul are 16 unități : C.A.P., I.A.S., Asociații economice intercooperatiste pentru creșterea animalelor și păsărilor și de producție industrială. Mai mult de o treime din suprafața terenului arabil este în pantă. Din cauza asta, irigațiile se fac pe suprafețe mici. Dar acolo unde s-au făcut și se fac, rezultatele sînt dintre cele mai bune. Pe terenurile în pantă, au fost cultivate vii sau plante tehnice rezistente la secetă. S.M.A. Tulcea este cel mai mare din județ. Asta n-ar spune mare lucru, dar este și cel mai bun, avînd an de an beneficii.

În cele din urmă totul se datorește oamenilor de aici harnici și cu inițiativă.

Una din unitățile consiliului este și C.A.P. Somova. Nici peste pămînturile de aici n-a plouat cu lunile. De cîteva zile a început să plouă, dar, înainte de ploaie, oamenii au irigat și au dus ei singuri apa, cu ce au putut, în pămînturile compromise. Discuțiile cu Gheorghe Burlacu, președintele cooperativei din Somova, cu tovarășul Aurel Aflat, inginer șef al C.U.A.S.C., sau cu inginerul șef al S.M.A., Grigore Rădulescu, par la prima vedere monotone, cînd intră în zona realizărilor și a cifrelor. S-a stabilit ca la Somova să se recolteze orzul în trei zile ? Ei bine, la sfîrșitul celor trei zile stabilite prin program nu mai era un pai de orz pe cîmp. Toată suprafața a fost arată și semănată cu porumb cultura a doua. Combinele S.M.A. s-au dovedit fără cusur. Pentru evitarea deplasărilor fără rost și a consumului inutil de carburant, pentru asigurarea recoltării în flux continuu, s-a alcătuit o formație de 15 combine. Pentru mecanizatori s-a organizat în cîmp o tabără. O căruță a C.A.P. duce lîngă combine hrană caldă oamenilor. Un atelier mobil asigură operativ asistența tehnică. Mecanizatorii Gheorghe Plăcintă, Dumitru Lazăr, Gheorghe Radu și Marin Leonte, i-am numit doar pe cei mai buni, au mîncat și dormit în cîmp în zilele de vîrf ale campaniei. Ion Spînu, șeful secției Parches, și inginerul Ilie Cherciu, șeful formației, au uitat și ei să mai dea pe acasă în zilele fierbinți ale recoltării. În urma combinelor, mașini și toate atelajele cooperativei, fie ele trase de cai sau măgari, au eliberat în cel mai scurt timp terenul. Acum, combinele în perfectă stare de funcționare așteaptă la marginea solelor de grîu să se oprească ploaia și să poată intra la recoltat. Grîul va trebui strîns de pe cîmp în opt zile. Și va fi strîns. Ploaia căzută în ultimele zile a creat condiții pentru recolta a doua. Doar aici nu se mai ține seama de programele inițiale. Suprafețele însămînțate cu porumb și furaje vor fi mult mai mari. Pierderile datorate secetei vor fi în mare parte recuperate.

În 1982, C.A.P. Somova, spune Gheorghe Burlacu, a avut un beneficiu de un milion și jumătate lei. Pînă acum, prin recoltele sub plan, am pierdut 6 milioane. Facem totul pentru recuperarea pierderilor. Continuăm din plin irigațiile, acolo unde e nevoie de apă. Sămînța de porumb este de mult în pămînt și se gîndește la știuleții din toamnă. Vom semăna în plus și furaje. Întărim sectorul zootehnic. Chiar acum, cu mijloace proprii, mai punem pe picioare o maternitate de scroafe. Mazărea, inul, floarea soarelui pentru cultură și lotul pentru hibridare, porumbul de pe 859 hectare erau aproape compromise. Vor fi pînă la urmă recolte bune. Anul acesta a fost și încă mai este greu, dar vom ieși la lumină.

O activitate febrilă, bine organizată. Ideile și inițiativele sînt rapid receptate.

Dacă n-am fi avut asigurate condiții din cele mai bune, ne spune inginerul Aurel Aflat, n-am fi putut face față condițiilor grele din acest an. Am avut posibilitatea să ne replicm, să diminuăm pierderile dintr-un domeniu cu realizările din celelalte. Zootehnia aproape că n-a avut de suferit. Numai în ultimii trei ani s-au înființat în județ trei fabrici de nutrețuri combinate. Acum cinci ani nu aveau nici una. Numai la A.E.I.G.O. — Mineri am realizat opt milioane și jumătate de ouă în primele cinci luni, față de planul anual de 12 milioane. Am echilibrat suprafețele destinate furajelor, zootehnia a început să-și recapete statutul ce i se cuvine. Ne-am străduit să punem în practică indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu de a face o agricultură echilibrată, eficientă, care să valorifice toate posibilitățile pămîntului.

OPREA GEORGESCU ■

VINERI 24 iunie 1983

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

ȘTEFAN IORDACHE:

Un om la „curtea cu miracole"

Ștefan Iordache, aproximativ înalt, subțire ca un strigăt, neliniștit, impacientat între telefoane care sună mereu ocupat. Poartă o mască extrem de mobilă, cu o antenă de radio care i se ridică prin mijlocul frunții. Tuns scurt, cu părul de culoare castanie, elegant și impulsiv, excentric și modest, liniștit în aparență, discret din instinct de conservare, epatant fără să vrea, din prea multă personalitate, într-un cuvînt un om care se străduiește să treacă neobservat și uneori reușește. Actor al marilor salturi mortale, al echilibrului delicat, al revoltei insuportabile, al urii viscerale, al uchotărîrilor care devoră, al curbelor de sacrificiu, al memoriei ultragiate, Ștefan Iordache este necruțător în tot ceea ce face și nemulțumit de sine. E un om și un actor reprezentativ al vremii în care trăiește. Emblema unei generații frămîntate și lucide.

Cînd joacă, totul în jurul lui se află sub tensiunea cea mai înaltă. Incendiu de idei și sentimente. Este actorul care a ridicat acest fluid de stagiune la 457 grade Fahrenheit, temperatură la care se topește hîrtia pe care scriem.

— Nu am acum starea de a vorbi despre mine. Nu am umor.

— Nici nu e nevoie. Ne descurcăm și fără umor.

— Meseria asta a noastră ne învață să ne luăm în serios. Nu se mai joacă teatru ca pe vremuri. Nu se mai face teatru ca hai mascat. Nu se mai joacă din virtul buzelor și din poantă. Teatrul te consumă astăzi enorm. Nu numai prin modul în care te implică în planul ideilor, al atitudinii față de existență ci ca performanță. Spectacolul a crescut, s-a amplificat, pătrunde în zone mai adînci ale vieții, răscolește abisuri pe care altădată le ocolea, scoate la iveală resorturi intime ale unor manifestări omenești pe care altădată le treceam cu vederea din pudoare, din falsă pudoare, mințindu-ne pe noi înșine.

— Și spectacolul vieții a devenit mai complex.

— Mai complex, timpul e altul, frenetic, comprimat. Trăim îngrozitor de grăbiți. Vrem să spunem mult în cîteva clipe. Nu ne mai ajunge timpul. Nu mai încăpem în timp.

— De ce atîta grabă, atîta neliniște ?

— Priviți în jurul nostru. Credeți că nu sîntem marcați de ceea ce se întîmplă în lume ? De criza asta în care trăim, criza de energie, de combustibili, de încredere și de speranță într-o lume mai dreaptă, mai înțeleaptă ? Credeți că nu afectează pe fiecare om în parte obsesia asta a războiului și a păcii, coșmarul secolului nostru, sfîrșitului nostru de secol în care sîntem amenințați cu dezintegrarea ? Nesiguranța pe care ți-o dă existența te pune într-o stare de neliniște.

— Avem dreptul la neliniște, avem dreptul la oemuitumiri. Nevoia de performanță de care vorbeam vine toi dintr-un sentiment de oemulțumire, față de tine însuți, față de ceilalți...

— Vorbeam de performanță ca artă, ca nivel calitativ în artă, nu ca record la săritura în înălțime sau în lungime deci, dacă stau bine și mă gîndesc, performanța actorului trebuie să cuprindă toate performanțele, pentru că noi nu avem voie să fim străini față de nimic din ceea ce se întîmplă în afara cunoașterii.

— Actorul trebuie să fie și el un sportiv de performanță ?

— Adeseori se consumă ca un sportiv de performanță care aleargă 42 de kilometri. Și se consumă într-o singură seară.

— Nu numai într-o singură seară, ci în fiecare seară... Prin urmare, un actor cînd urcă pe scenă duce cu sine nu numai memoria unui personaj ci trena imensă a faptelor cotidiene, ca pe o cometă.

— Un actor joacă întotdeauna și din perspectiva vieții imediate, pentru că spectatorul său trăiește ca și actorul aceeași viață, aceleași evenimente, aceleași situații limită și indiferent de timp și de [illegible] trebuie să-i privească personal pe fiecare în parte.

— Trena tuturor faptelor de la cele de primă pagină pînă la cele banale...

— Cel mai greu e să faci dintr-un fapt banal fapt de artă. Numai că mie nu mi se mai pare nimic banal.

— Dumneata, Ștefan Iordache, ești un personaj dilematic. Un personaj complex. Ești propriul dumitale personaj. Nu trebuie să te inventeze dramaturgii. Ești pe scenă ca un om frămîntat convulsiv al zilelor noastre.

— Din fericire pentru mine nu am avut o viață liniștită. Mi-am căutat întotdeauna conflictele.

— Trăiești experimental ? Vreau să zic, programatic ?

— Uneori, da.

— Pari un om închis în sine, greu accesibil.

— Nu-mi dau seama ce a mai rămas de ris în lumea asta în care trăim și care alunecă treptat, treptat spre sinucidere. E foarte ,,rîst ce se întîmplă cu lumea asta. Iată de ce nu-mi pot permite să fiu inconștient.

— Întotdeauna trăiești în starea aceasta de tensiune și de veghe ?

— Fac tot ce pot ca să rămîn treaz în fața vieții. Să nu înțepe spatele lumii.

— E o stare care consumă într-adevăr enorm. Deci nu numai scena consumă ci și viața.

— Poate că acum mă aflu într-o stare specială. Vin de la un prieten care a fost anunțat de medici că suferă de o boală incurabilă. L-am găsit dictîndu-și testamentul. Plîngea. Știi cum mă simt eu acum, mi-a spus, ca în front, în tranșee, cu sentimentul că glonțul care urmează să mă ucidă a și pornit din armă. Apoi a glumit. Mi-a cerut niște cărți polițiste. Mi-a promis că mergem la pescuit. Vreau să cred că medicii au greșit diagnosticul.

— Da. Viața e mai puternică decît orice piesă de teatru. Sau crezi că piesa de teatru se joacă lungă nu ?

— Nu. Aceasta nu mai e o piesă de teatru. E chiar viața. Și teatrul nu mai este de mult doar o oglindă a vieții. E chiar viața. Punct. Prea mulți colegi și prieteni am pierdut în ultima vreme și mă simt din ce în ce mai singur. A fi actor înseamnă a-ți asuma o condiție tragică în deplină cunoștință de cauză. Actorii au început să moară mai devreme.

— De ce crezi asta ?

— Li se cere enorm. Spectatorii cer enorm actorului astăzi. Nu vedeți, trăim într-o lume în care cei care escaladează Everestul s-au înmulțit, aproape fiecare din noi vrea să escaladeze Everestul, o lume în care am făcut primii pași pe Lună, în care războiul continuă pentru că se trag mereu cartușe și mor mereu oameni în tranșee. O lume secerată de boli, de foame, de ură. În lumea aceasta acto-

(Continuare în pag. 15)

ADRIAN DOHOTARU ■

Desene pe asfalt

Caligrafia legendei

„Poveștile, povestirile născîndu-se înainte de litere, înainte de tăblița de ceară, gravată, ori de cărămida scrijelată cu cuiul și bineînțeles înainte de coala de hîrtie tipărită au adus pînă la noi din vechimi ecourile unor fapte care, fără sfînta lor mijlocire, s-ar fi pierdut ireversibil. Ele au fost marea șansă a umanității de a-și putea privi, dezvelite, izvoarele începuturilor. Înainte de invenția roții, ele au fost chiar roata, mișcînd prin spații conture tăiate din umbră și ceruri. Ele l-au născut pe Homer, întîiul dintre poeți, imaginat orb cu orbitele ca două fîntîni în care lumina n-a pîlpîit niciodată dar văzînd tot ce teferii noștri ochi n-ajung să vadă. Homer care zace și el cu barba strivită sub suroșturile diafane, ca de coajă de ceai, ale poveștii, pe care toate investigațiile modernității îi contestă sau pe care încă toate minusculele insule grecești și-l revendică... Și nici măcar n-a fost el cel mai bătrîn între bătrînii poeziei ! Cu mult pînă la el, cel pe care ne' place să-l credem primul, se va fi rostit poetul „tipărind" versuri pe lespezile piramidelor egiptiene, ori poetul înveninat de dulce iubire, la Sumer, ori poetul de sub pălălnicia din nouri a Himalaiei...

Nescriind ca Homer cel umflat de ostenii îngenunchind Troia, asemeni de el imaginat cal troian, poetul vietuind între Carpații care încă nu se numeau așa și Dunărea care nu se chema în nici un fel, s-a nevoit în străvechimi să adune la vatră întîmplări întîmplate și neîntîmplate.

După milenii, locul fetilor frumoși l-au ocupat în narațiuni ori poeme (care nici ele nu se numeau așa...) eroi ai istoriei eroice a românilor repede trecuți din timp în spațiul fluid al memoriei acestor locuri și al oamenilor ce le-au locuit și le locuiesc.

Într-atît ne simțim sufletele vibrînd în crisalida mișturilor încît ni se întîmplă să le istoricizăm, plasînd episoade consumate în evocare și vis în chiar vadurile de ape, în munții și în cîmpiile ce ne înconjoară. Încercăm o operă de subtilă, fantastă arheologie în care lutul săpat e cuvîntul iar lespedea cerretată e tăcerea, ori curitmiile cîntecelor. Ni se pare că înlocuim mărturiile — pierdute — ale istoriei noastre cu tălmăcirea mea[illegible] ce ne caută din vechime. Un Herodot, un Strabon ori Plinius în fiecare legendă ! Și iată cum fulgerul de nea, sau fulgul al nu mai știu cărei păsări planînd peste munți concurează cu scrisa în bazalt, caligrafia pergamentelor, „tipărîtura", inefabilă a legendei închipuie în sufletele noastre pereții de bibliotecă străvezii ca aripile de fluturi...

Și în același timp ne grăbim, nu mai avem stare pînă nu logodim cu umbra poveștii nume scumpe care cîndva au fost oameni. Astfel nu doar Ștefan și Mihai ori Cuza, ci și Cătălina Todorodu (cu ale cărei rubedenii sîntem contemporani) poate umple verseturi de baladă căpătînd o vechime de arhaică rostire.

Din mit în istorie, din istorie în mit : sînt drumuri în paradoxal consens afirmînd nevoia noastră de a ne regăsi în tot ce a fost suflet și simțire românească, în tot ce afirmă nemurirea neamului nostru, unicitatea exprimării lui sub stelele neclintite, dorul lui de tinerețe și dragoste, setea lui de pace și armonie.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Starea de spirit

Desigur a fost tăiat un copac
pe cîmpul acesta
de văd alergînd prin iarba verde
umbra unei ramuri negre
a unui șireang
a unui soldat spînzurat.

NICHITA STĂNESCU ■

Biblioteca în aer liber

Un frate

La telefon îi tremură vocea. Și cuvintele lui, pe hîrtie, sînt tremurate. A avut mari necazuri, a trecut prin mari frămîntări sufletești, simte o mare nevoie de a scrie. Totul — sau aproape totul — e „mare". A gîndit cu adevărat — și gîndirea lui de om cultivat merită tot respectul. A simțit intens, trebuie să-i crezi pe cuvînt, și nu se știe cîți poeți au trăit o viață la fel de pasionantă ca a lui, a omului căruia îi dăruiesc un gînd de prietenie și de solidaritate, a celui cu o mie de talente pe care și le manifestă în iubire, în profesie, în creșterea copiilor săi, dar care, vai, nu are nici urmă de talent literar.

Se simte un copil nedreptățit. Jignit. Furat. I s-au făcut o mie de daruri, dar ai o mie unuiea, la care rîvnea cel mai aprig, i-a fost refuzat. De ce ? Nu poate să înțeleagă, și nici nu vrea. Bine face : nedreptatea nu trebuie nici înțeleasă și nici justificată, ea trebuie definită precis și înlăturată. Dar cum să înlături o nedreptate pe care ți-a făcut-o natura ? Talentul nu e, la urma urmei, decît o îndeminare îndelung cultivată. Bun, dar la el îndeminarea de a scrie nu există. Cum să o cultive, dacă nu are ce cultiva ?

Pe dulcii confrați care, cu un strop de talent risipit într-un ocean de ignoranță, încearcă să-și croiască un drum, folosind cînd pila, cînd ranga, îi asigură cu toată bunăvoința de dispreț ori mai degrabă de indiferența ta totală. Dar pentru oamenii fără talent literar nu poți avea decît simpatie. Cînd le citești cuvintele fără ecou, rămîi nepăsător. Dar cînd îi auzi explicîndu-ți cît de mult s-au chinuit ca să înjghebe acele nimicuri, îi crezi. Îi crezi și îi simți ca pe niște egali ai tăi, egali în suferință, în bucurie, în efort. Sigur, au nimerit pe un pămînt străin, unde nu au ce căuta. Dar au nimerit acolo urmărind absolutul ! Cu veleitarii bătăioși și stupizi e simplu : îi asculți cinci minute, apoi le întorci spatele și pleci. Te vor reclama. Te vor pîri. Fleacuri ! Dar cu omul care ar vrea din tot sufletul să scrie bine — și are suflet ! și are caracter ! — cu el e greu. Cum să-i spui verde, în față, că nu are talent ? Nu are, dar cînd încerci să rostești adevărul te simți ca și cum ți-ai trage singur o pereche de palme.

Să-i privim cu aceeași admirație pe acești oameni — cărora, dacă le spui „nu", li se întunecă ochii și se retrag cu demnitate — și pe cei care se pricep să-i descurajeze fără să-i rănească grav. Pentru că ei trebuie descurajați și trebuie determinați să se întoarcă la profesia lor, la ceea ce se pricep să facă. Scrîind în ascuns, numai pentru a-și ușura sufletul și fără să fure timpul nimănui cu lectura încercărilor lor nereușite, ei vor începe să aparțină unei lumi aparte, de mare frumusețe, lumea poeților fără talent, a oamenilor cu suflet de artist, a marilor cititori pe care și-i dorește orice literatură.

Să fie aceasta o definiție ? Cititorul : un poet fără talentul expresiei. Da, un poet nu al literei scrise, ci al literei citite.

FLORIN MUGUR ■

Carte eveniment

Panoramic mobilizator

Cuvîntul liber, săptămînalul dirijat în timpul celei de-a treia apariții (11 XI 1933—3 X 1936) de Tudor Teodorescu-Braniște, e o publicație atît de reprezentativă pentru scrisul curajos din deceniul al patrulea și de totdeauna încît o judecată estimativă asupra ei devine **per se** un elogiu al presei în general, al celei libere.

Adevărat caleidoscop al momentului istoric, cuprinsul revistei pare transmisia în direct a spectacolului marilor evenimente, interne și internaționale, pe fondul priveliștilor permanente ale țării și ale continentului ; văzute din perspectiva cronicarului democrat care, nepuțind asista neutru la derularea în viața social-politică a unor procese ce duceau fatal la dezastru, semnalează cu obstinație primejdia iminentă. Seismograf al epocii, **Cuvîntul liber** a fost, în același timp, o sirenă. Din fiecare rînd al articolelor, cronicilor, reportajelor imprimate în coloanele sale răsună chemarea la unire a tuturor forțelor sănătoase ale națiunii pentru apărarea democrației, bararea pentru organizațiile fasciste a căilor spre putere, preîntîmpinarea unui nou război, menținerea independenței și integrității teritoriale a patriei.

Lansînd apeluri, periodicul le-a și argumentat. Nu puține dintre articolele pe care le înmagazinează sînt adevărate studii prin soliditatea documentară, prin acuitatea analitică, prin competența în general cu care abordează felurite chestiuni de sociologie și politologie. Nu numai colaboratorii marxiști (Lucrețiu Pătrășcanu, Miron Constantinescu, Ilie Cristea, Andrei Șerbulescu, Șerban Voinea, A. Joja, Petre Pandrea, Gogu Rădulescu, George Macovescu, Ștefan Voicu ș.a.), și nu doar economiștii și politologii de profesie, ci chiar o seamă de „simpli" ziariști, inclusiv cei consacrați de conștiința publică drept poeți și romancieri, semnează uneori texte ce ar merita să intre în atenția istoricilor mișcării românești de idei. F. Aderca, Demostene Botez, Al. Sahia, Eugen Jebeleanu, M. R. Paraschivescu, Gh. Dinu, F. Dima, Mircea Grigorescu și nu numai ei, analizează fenomene și situații din imediata actualitate cu o remarcabilă adresă, vrednică de cei mai avizați specialiști în științele umane. Iar stilul — stilul ziariștilor de la **Cuvîntul liber**...! Proza publicată în acest periodic e, în bună parte, proză artistică, indiferent dacă autorii ei au scris sau nu și literatură de imaginație. Incisivitatea rece a formulărilor lui Gh. Dinu, cea marcată de un accent afectiv a lui Demostene Botez, verva ușor patetică a lui T. Teodorescu-Braniște, accea a lui M. R. Paraschivescu, sarcastică, causticitatea lui D. I. Suchianu, sclipitoarea maliție a lui Victor Eftimiu, acidulata onctuozitate a lui Șerban Cioculescu, sobra eleganță a frazării din articolele lui Eugen Jebeleanu, lapidaritatea expresiv sentențioasă a rostirii lui Ilie Cristea — iată doar cîteva dintre modurile literarului în publicistica proprie revistei în chestiune, și, de fapt, întregii prese democratice românești din perioada interbelică, dat fiind că publiciștii prezenți într-o anume gazetă scriu și la multe din celelalte. În **Cuvîntul liber** au văzut deaîmînteri lumina și producțiuni literare **stricto sensu**, versuri mai cu seamă (Ion Minulescu, Al. T. Stamatiad, N. Davidescu, Victor Eftimiu, Demostene Botez, A. Toma, Claudia Millian, Al. Robot, Lucia Demetrius, Emilian Băcov, Liviu Deleanu, Paul Păun, Virgil Carianopol ș.a.), dar și proză, îndeosebi proză de Geo Bogza, ale cărui cîteva dintre magistralele reportaje din „anii împotririi" de aici au început să revoluționeze această specie. Nu lipsesc traducerile, cronicile, notele, medalioanele literare. Culegerea alcătuită și prefațată de Ion Ardeleanu și Mircea Mușat (Editura Eminescu) include aproape numai texte cu caracter politic, însă un „sumar analitic" reproduce integral tabelele de materii ale tuturor celor 150 de numere, oferind cititorului posibilitatea de a găsi rapid, în diverse volume de autori, majoritatea poeziilor și prozelor rezistente publicate întîi în **Cuvîntul liber**.

Organ de luptă în anii cînd a apărut, periodicul scos de Tudor Teodorescu-Braniște a devenit, pentru cititorul de azi, grație citatei culegeri, și un „organ al luminării". „Arhiva din care istoricul scoate mai mult pentru trecut este prezentul", zice Blaga. Reciproca nu-i mai puțin adevărată. O știm de la Bălcescu, de la Kogălniceanu, de la romantici în genere, iar culegerea de articole din **Cuvîntul liber** ne relevă acest adevăr în toată profunzimea lui tulburătoare. Cită lumină se răsfrînge asupra șumii contemporane, inclusiv asupra mediilor în care trăim nemijlocit, din panoramicul frămîntărilor înfățișate în cuprinsul revistei din deceniul al patrulea ! Și cît de actual este și azi îndemnul la unirea tuturor conștiințelor integre împotriva spiritului tenebros, agresiv, intolerant, pentru apărarea, sporirea, perpetuarea valorilor imperisabile !

DUMITRU MICU ■

PLASTICA

Sorin Ilfoveanu

Arta românească de astăzi a izbutit, cu generațiile ajunse în pragul vîrstei de patruzeci de ani — adică acolo unde cursul vieții unui creator e indeobște hotărît — o generoasă schimbare la față. În puține școli naționale se poate înțelege, la fel de bine ca în școala românească de pictură, spre exemplu, cum lucrează tradiția și ce datorii au tinerii față de trecut și, cu toate acestea, schimbarea să fie aut de sugestivă, încît arta să se cheme nouă în întreg cuprinsul ei. O noutate scutită totuși de violențe, de destrămări acuzat revoluționare — fapt ce nu împiedecă asupra valorii. După atîtea seisme, cîte a suferit arta secolului nostru, sîntem acum îndeajuns de înțelepți ca să [illegible] fiecările se pot produce și astăzi, fără sprijinul vanitoaselor manifeste și programe estetice scrise și vorbite, că nu tot ce vine cu orgoliul, indeobște foarte zgomotos, de a întemeia o artă originală în absolut, în toate încheieturile ei, semnifică neapărat și calitate. În ce-i privește pe tinerii ce-au devenit maturi în ultimul zece-cincisprezece ani (și a căror creație interesează în chip special) ei au săvîrșit resurecția, dacă ne e îngăduit să-i zicem astfel, treptat, cu o anumită prevedere în toate actele ei.

Sorin Ilfoveanu, al cărui profesionalism arbitru ne reaminteste în fiecare desen și în fiecare pînză de rolul covîrșitor și deopotrivă exultant ce-l poate avea în construcția unui talent un mare profesor (cum a fost Cornelius Baba, magistrul său și al lui Ștefan Călția în studenție) ne reamintește și mai asiduu de rostul talentului însuși într-o biografie de artist. El este unul din nu prea numeroșii, totuși, pictori de azi despre care se poate spune că e născut pentru lucrul la șevalet. Aici el este liber și expresiv în cuget și măiestru în tot ce întreprinde. E o mare plăcere pentru spirit contemplația unui tablou semnat de Sorin Ilfoveanu și este evident faptul că pentru artistul însuși contemplația unui motiv — peisaj de iarnă și de deal, chipul uman, naturi statice — rămîne cea mai mare plăcere. Pictura lui Sorin Ilfoveanu e fantastă numai prin raportare la un real anume. Încadrat de obicei și cu oarecare suficiență de unii critici în categoria atît de ambiguă a „liricilor", Sorin Ilfoveanu pare cel mai îndreptățit să asigure a face din pictura unui contemplativ veghetat de-o rațiune tăioasă ceva care (amintind de butada cezariană) să fie un lucru tot atît de riguros ca pictura din muzee. Dealtfel, în fața tablourilor lui am avut de fiecare dată sentimentul că aceasta pare făcută pentru muzeu, ceva reclamat de monumentalitatea tainică a peretelui de muzeu. Mersul pensulei pe pînză ne duce cu gîndul la actul dirijoral : interesant, pasionant în sine și deopotrivă în relația cu muzica. Dealtfel nu-i lipsit de înțeles faptul că una din temele favorite și foarte productive ale artei lui Ilfoveanu este muzica și muzicienii (în frescă, în desen cît și în pictura atît de solicitată de colecționari).

Editura Sport-Turism îi dedică, în seria de mici monografii de artă, un album tînărului pictor. Albumul întocmit și scris frumos de Mircea Deac are calitățile pretinse de format, de tiraj și de marele public căruia îi este adresat. Textul arată dragoste și pătrundere și dacă, la rîndu-ne, scriem despre cărticica aceasta e pentru că ideea editurii e de toată lauda. Țara trebuie cunoscută și prin ochii artiștilor, peisajul românesc poate fi înțeles mai bine în umanele sale frumusețe cu îndrumarea pictorilor lui.

TUDOR OCTAVIAN ■

TEATRU

Rezervația de pelicani

„Doar pelicanii vin albi către noi / Ca un nou răsărit". Aceste versuri, aparținînd poemului *Pelicanii* din volumul de poeme al lui Dumitru Radu Popescu, nu demult apărut, ar putea sta drept moto în fruntea piesei sale, *Rezervația de pelicani*, pusă în scenă la Teatrul Bulandra. Motivele dintotdeauna ale literaturii sale — moartea, viața, semnificația libertății, a destinului uman în raport cu această entitate-etalon care este în cărțile acestui autor *dreptatea* — îmbracă aici forma unei ample metafore dramatice a condiției umane, a unui poem dramatic cu puternic filon liric. *Rezervația de pelicani* este o piesă despre singurătate, despre lecția profundă a naturii, despre moarte. Cîteva personaje tipice teatrului lui D.R. Popescu compun substanța fabulei : bărbatul (*Timofei*), femeia lui (Pelaghia), mama (Ana), apoi „bufonul" raisonneur (Tuliu) și personajele, să le zicem, „agresoare", cele care vin din afară, violentînd ordinea evaziedenică a „rezervației" (totul se petrece în universul mirific al Deltei Dunării) ; Budiță, omul cu *misiune*, vînzînd și cumpărînd pe nimic dreptatea și sentimentele umane, omul „care face pluta", conform unui program de „neparticipare" la nimic. Gabriela, tipul elementar, consumînd fără rezerve experiența anonimității. Oleică, vagabondul cu puritățî și întunecimi morale neștiute. Timofei este aici o conștiință în plină criză a pierderii de sine, în disperată căutare a unității cu sine însuși și cu lumea. Bolnav trupește, dar și de singurătate, el încearcă o evadare din cercul obsesiilor, prin fuga cu Gabriela. Un gest drapat de autor într-o multitudine de semnificații, de la jocul de-a deținuții, cu hainele vărgate găsite întîmplător în deltă — aproape un exorcism — pînă la sfîșietoarea, rascmnata lui întoarcere. Ca întotdeauna, alături de sensurile ce țin de actualitate, D.R. Popescu amestecă în textele sale trimiteri mitice. Dacă în *Ca frunza dudului din rai* motivul dragostei înșelate împrumuta montura mitului Medeei, în *Rezervația*... pot fi detectate, e drept, numai cu incidență colaterală, elemente din mitul lui Oedip (Oleică se dovedește a fi băiatul dintîi al Pelaghiei și al lui Timofei, scoțîndu-i mort la naștere și împins, la vîrsta adolescenței, pînă aproape de incest. Pelaghia și Ana alcătuiesc, completîndu-se reciproc, o variantă a Penelopei etc.).

La Teatrul Bulandra, în regia lui Valeriu Moisescu, *Rezervația de pelicani* a fost, la premieră, un spectacol încă neajuns la maturitate, am zice, într-o viziune regizorală înclinată să apese mai ales pe latura ironic-bufonardă a textelor acestui dramaturg, deși în acest caz era mai puțin indicată opțiunea pentru o astfel de lectură. Ceea ce lipsește este liantul, lipsă generată tocmai de nespecularea încărcăturii *lirice* a textului. Dar piesa a oferit actorilor un prilej generos de a-și „construi" personajele, făcînd aproape din fiecare o *partitură*. În rolul lui Timofei (minus varianta „alcoolică" a acestuia), Ion Besoiu realizează momente remarcabile, îndeosebi în ultima parte, cînd găsește tonul just al rolului, cel grav, vibrant, încărcat de energiile reținute ale afectivității. Pelaghia, interpretată sobru, exact, dar fără prea multă strălucire de Mihaela Juvara, este o prezență potrivită, suplimînd adesea prin subtilitatea gestului mărunt o anume lipsă de culoare a rolului. Ica Matache (tensionat—interiorizată, memorabilă în scena morții) realizează o creație interesantă în rolul mamei. Geiu Colceag reușește în Tuliu o interpretare echilibrată, fără stridențe, compunînd cu inteligență o figură de bufon aproape shakespearian. Rodica Tapalagă, în ciuda unor accente exagerate, oferă una din cele mai interesante partituri, alături de Ica Matache și Constantin Florescu. Acesta din urmă, în rolul lui Budiță, își pune bine în valoare registrul său familiar de interpretare, amintind întrucîtva de rolul din *Mobilă și dureri*. În sfîrșit, Florian Pittiș, mai puțin „creator" în Oncică, nu oferă de această dată decît farmecul specific apariților sale în scenă.

În versiunea Teatrului Bulandra, *Rezervația de pelicani*, spectacol bun în sine, nemulțumește prin lipsa de unitate și prin opțiunea oarecum forțată pentru unul din „glasurile" literaturii lui D.R. Popescu. Textul invită, mai mult decît altele, la sesizarea, acceptarea și punerea în valoare a substanței lirice.

TANIA RADU ■

MUZICA

Noaptea cea mai lungă și interogatoriul din zori

Prinosul de recunoștință și slăvire a strămoșilor noștri, eroii care și-au închinat viața luptei pentru libertatea, independența și suveranitatea ființei naționale, a fost socotit — întotdeauna — de către creatorii români, din toate timpurile, drept un act firesc și legitim. Iar dintre figurile de legendă cuprinse în fresca istorică a patriei noastre, Mihai Viteazul se detașează, neîndoielnic, ca primul Domnitor care a înfăptuit Actul Unirii, căci evenimentele din 1600 au constituit o pildă revelatoare ce a condus, prin vreme, setea către izbîndă a tuturor românilor de a se strînge într-o țară unitară. A înfățișa, deci, chipul acestui mare conducător al neamului într-o operă constituie o veritabilă piatră de încercare ; mai ales într-o lucrare scurtă, cum este opera într-un act! Acțiune temerară pentru oricare compozitor, oricare i-ar fi experiența sa de pînă atunci. Se va înțelege astfel, mai ușor, satisfacția noastră față de faptul că **Doru Popovici** a reușit în opera „Noaptea cea mai lungă", lucrare care a constituit și recenta premieră a teatrului liric bucureștean, o sintetizare splendidă a **omului și cîrmuitorului** Mihai Viteazul, a gîndurilor ce-l frămîntau în **ultima sa noapte din viață**, a sfîrșitului său tragic, dar și a continuității operei sale : **Unirea!** Actul de eliberare populară, deci **Libertatea Națională**, cucerită după secole, a fost exprimată în cea de

CAP LIMPEDE

■ **Cine va juca de acum încolo Romeo și Julieta ?** Absolvenții din acest an ai Institutului de teatru I. L. Caragiale din București reprezintă o promoție de bun nivel. Spectacolele lor prezentate pe scena de la Schitu Măgureanu a Teatrului Bulandra anunță un grup de actori care pot face fericite teatrele în care urmează să fie repartizați. Mai ales că sînt teatre care nu au mai primit absolvenți de cinci sau zece ani și care nu mai pot juca nici piese contemporane cu tinerii dar nici **Romeo și Julieta** de Shakespeare. Absolvenții din acest an au toate calitățile să reprezinte pe scenă propria lor generație cu problemele și frămîntările ei. Numele cele mai reprezentative : Claudiu Bleant, Camelia Maxim, Margareta Avram, Cristian Șofron, Simona Măicănescu, Radu Amzulescu, Petre Nicolae, Florentin Duse.

■ **După 35 de ani de scenă.** La Cluj-Napoca trei actori de frunte ai Teatrului Național împlinesc 35 de ani de activitate pe scenă. E vorba de Silvia Ghelan, de Maia Tipan Kaufman și de George Gherasim. Teatrul a editat cu această ocazie trei pliante portret care rezumă în fotografii și eseuri semnate de oameni de teatru și ziariști viața dedicată celei mai reprezentative scene de teatru din Transilvania de către trei actori care au dus stagiune de stagiune greul rolurilor principale și uneori secundare. Toți trei reprezintă, de fapt, o istorie vie a unuia dintre cele mai iubite teatre din țară care se află acum într-un moment dificil de reașezare a repertoriului și de revitalizare artistică. Dacă are actori în vîrstă și devotați teatrului în care au debutat cu 35 de ani în urmă, și cărora le dorim ani mulți și fericiți în slujba scenei, Teatrul Național din Cluj-Napoca are nevoie acum mai mult ca oricînd de actori tineri !

■ **Tudor Mușatescu ipostază inedită.** Două seri, două spectacole reconfortante la Teatrul din Oradea : **Bagheta magică** de Turyan Georgy și **Ale vieții valuri**, spectacol cu „momente și schițe" de... Tudor Mușatescu. Cel dintîi este un vodevil pentru copii regizat de actorul Varga Vilmos cu o trupă expresivă care știe să cînte „ca la operetă" și să interpreteze distanțat și cu umor un basm ; cel de al doilea este un colaj de texte nejucate ale lui Tudor Mușatescu, interpretat cu un comic savuros și spumos, cu eleganță și stil de una dintre cele mai bune trupe de teatru din țară. Regia îi aparține eminentului profesor de teatru Ion Cojar iar invitații în reprezentație au fost, pe rînd, de-a lungul spectacolelor : Radu Beligan, Octavian Cotescu, Mihai Fotino, Marin Moraru și Corina Chiriac. Cel de al doilea spectacol urmează să fie reprezentat într-un lung turneu pe litoral în distribuție de gală.

■ **Actori noi la T.E.S.** Teatrul evreiesc de stat a încadrat cîțiva actori noi reușiți la concursul profesional organizat cu cîteva luni în urmă. E vorba printre alții de Eugenia Balaure, Eugen Apostol, Dorina Păunescu, Nicolae Călugăriță de la teatrele din Tg. Mureș, Piatra Neamț și Sibiu. În primul spectacol în care au jucat, **Cîntărețul tristeții sale**, au dovedit că s-au încadrat exact în colectiv.

■ **Două albume de excepție** într-un moment cînd arta fotografică părea uitată — Editura Sport Turism ne oferă două albume, de mari dimensiuni, tipărite în condiții grafice de bună calitate. Albumele prezintă imagini din două județe : Ialomița și Argeș. Autorul lor este cunoscutul artist fotograf Gheorghe Dumitru Maican. Textele aparțin lui Mihai Ungheanu și respectiv Petre Popa. Albumele, veritabile cărți de artă, ne prezintă în zeci și zeci de imagini color viața de zi cu zi, aspecte din cele două județe. Dacă ar fi să spunem altfel, fiecare clișeu reprezintă o excursie pe care fotoreporterul Gheorghe Dumitru Maican îndrăznește să ne-o propună. Aparatul de fotografiat al artistului găsește unghiuri, găsește culoare, într-un cuvînt tot ceea ce ține de înaltul profesionalism pentru a ne prezenta de fapt fotoreportaje din Ialomița și Argeș. Este un început al editurii care, fără nici un fel de discuție, trebuie continuat..

■ **Salonașul umorului '83** (Ediția din acest an a „Salonului umorului" „Galeriile de artă ale Municipiului București) are merite și scăderi. Unul din

a doua creație a dipticului, intitulată „Interogatoriul din zori".

Această înlănțuire de opere, vom spune de la bun început, o socotim un **tot unitar**, deși, între cele două lucrări se află o distanță de cîțiva ani ; deși cronologia elaborării este inversă, față de felul în care au fost prezentate opurile ; deși libretiștii sînt diferiți, **Dan Mutașcu** și **Victor Brădeanu**, pentru a respecta ordinea titlurilor ; deși, în vremea care s-a scurs între actele de creație, la Doru Popovici s-a mai schimbat cîte ceva, în ceea ce privește concepția **mesajului artistic** și înțelegerea lui de către **receptor**, adică de către **beneficiarul actului de cultură, marele public**. Spectacolul este unitar, în primul rînd prin **ideatica** sa, axată și călăuzită de continuitatea luptei pentru independență și libertate națională, din 1600 și pînă în 1944, de la Unirea înfăptuită de Mihai Viteazul și pînă la eliberarea din închisori și din noaptea neagră, fasciată, a comuniștilor, a întregului nostru popor. Unicitatea acestui diptic a mai fost posibilă și datorită conceptiilor, care ies pe deplin în relief, printr-un joc scenic adecvat, imaginat de experimentatul regizor **George Teodorescu**, dublat de acest excepțional scenograf, care este **Victor Crețulescu**. Iar aceste concepții au fost realizate la un nivel artistic extrem de ridicat, de către întreg ansamblul muzical condus de **Carol Litvin** și secondat de maestrul de cor **Stelian Olariu**. Fie-ne însă permis a adăuga încă un nume, deși programul de sală nu-l situează printre realizatori, este vorba de **Ion Cotîrlă**, cel care a conceput și înfăptuit splendidul joc de lumini, al veșnicei lupte a întunericului cu lumina și care subliniază de deplin textul și acțiunea scenică.

Din punct de vedere muzical, opera „Noaptea cea mai lungă" este străbătută de un autentic filon dramatic, ce amintește — în linii generale — drama muzicală wagneriană, numeroase **laitmotive** ieșind în evidență ca un fir conducător, încă de la începutul prologului. Ariile scurte, melodioase, sînt încadrate de lungi recitative, iar limbajul armonic, care amintește de unele rezolvări cuprinse între Reger și César Frank, completează fericit discursul **modal**, propriu lui Doru Popovici. La acestea se adaugă un autentic filon al muzicii noastre populare, ritmica, ce conține — de multe ori — măsuri mixte, alternative. Se observă, în această lucrare, o mai mare înclinație către **o melodică accesibilă**, fără ca astfel autorul să-și piardă amprenta sa personală. Este un pas important făcut de Doru Popovici, o oarecare întoarcere la discursul muzical ascultat în liedurile sale, o tendință expusă mai întîi teoretic, în articole, iar acum transpusă în practică! „Interogatoriul din zori", a doua operă a serii, este o lucrare scrisă tot într-un act, montată pe aceeași scenă în urmă cu cîțiva ani, ce precede stilul celui-lalt opus, cu observația că limbajul armonic ne conduce — mai curînd — către un **modal** bizantin, iar discursul muzical cuprinde un lung recitativ monologat, sau — pe alocuri — dialogat, întreaga creație constituind un poem madrigalesc închinat vieții și luptei comuniștilor, crezului lor neînfricat în dreptatea socială și victoria finală a clasei muncitoare.

Mijloacele scenografului Victor Crețulescu au fost pe atît de simple și economicoase, cu atît mai sugestive ca simboluri tipice, extrase aproape în totalitate din bogăția folclorului nostru. Să amintim aici fîntîna cu cumpănă, vatra cu jar și sita care cerne mersul istoriei, sau lăncile oștenilor lui Mihai Viteazul, care vor deveni apoi facle, torțele care vor străjui și vor lumina drumul anevoios străbătut de la actul Unirii și pînă la cel al Eliberării ; ori alte cîteva elemente, care se transformă „la vedere", în lucruri trebuincioase momentului dat. În sfîrșit, costumele populare întregesc recuzita aceasta lipsită de orice pompă sau fast, dar, după cum am mai arătat, extrem de eficientă pentru ambele spectacole.

Dipticul lui Doru Popovici a prilejuit cîteva creații solistice de mare anvergură. Astfel, **Marcel Roșca**, foarte bun în rolul lui Mihai Viteazul, și **Pompei Hărășteanu**, excepțional în întruchiparea comunistului Ion L. Ion, au fost principalii protagoniști ai acestor două opere. Alături de ei, înaltele realizări artistice datorate Sandei Șandru, lui Nicolae Urziceanu și foarte merituoșilor Nicolae Constantinescu și Florin Diaconescu. Impecabil, ca omogenitate și mișcare scenică, mereu lăudatul — pe drept — colectiv coral al Operei Române. Orchestra, aceeași orchestră care — uneori — ne provoacă îngrijorare și dezamăgire, a sunat „ca pe disc", fără brutalități, fără decalaje și dezacordaje, ci fin, muzical, cu o ritmică precisă (și ce scriitură dificilă!), ca un adevărat colectiv simfonic care se respectă. Se poate pune astfel întrebarea, logică, dacă, în alte seri, vinovați de toate defecțiunile se fac instrumeniștii (de obicei „țapii ispășitori") sau dirijorii, aflați — eventual — într-o proastă dispoziție...

Opțiunea repertorială a conducerii Operei Române, de a se prezenta în cadrul etapei finale a Festivalului „Cîntarea României" cu dipticul lui Doru Popovici, ca și realizarea artistică obținută, le socotim un act de cultură, prima instituție lirică a țării dovedind, prin toate compartimentele sale, artistice și tehnice, dragoste și atașament față de creația românească contemporană. În esență, un adevărat act patriotic!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Un cîntec de dragoste pentru Transilvania

Nu se poate vorbi de Ion Horea ocolind faptul că este ardelean, așa cum nici numele lui Ioan Alexandru nu poate fi despărțit de Ardeal. Poeții transilvani poartă cu ei nu doar pămîntul transilvan, ci și toată simțirea transilvană, toată poezia acestui pămînt. Și dacă în versurile lui sînt de aflat ecouri din Goga, din Beniuc, din Blaga, dacă poezia lui con-creșteîn cele aproape trei decenii cîte au trecut de la debut (**Poezii**, 1956) cu cea a lui Ioan Alexandru, cu cea a lui Ion Gheorghe, rămînînd cu toate acestea în raza echilibrului bucolic pillatian, hesiodizînd pe alocuri, Ion Horea nu este un „poturiu" de „glasuri poetice", ci un poet autentic, hrănit în chip autentic de poezia autentică de aici și dintotdeauna.

Un cîntec de dragoste pentru Transilvania nu este doar un titlu pentru ultimul său volum, apărut decent la Editura Dacia, ci e o **definiție**. O definiție pentru poezia limpede, nesofisticată, cînd înnică (**Închinare, Glasul, Dintre furci, Un înger vagabond, Valahul**), cînd melopeic-neliniștită („Stă singură fîntîna plină, / de-atîta iarbă mă-nspăimînt ! / Cîte trădări și cîtă vină / poate să-ndure-acest pămînt !" — **După un timp** ; „Lasă-mă să trec și-această noapte / peste vămi de teamă și urît, / să mai string un coș de stele coapte, / cîte cad cu brumele în rît." — **Încă nu știu**), cînd bucolic-pillatiană („O hieroglifă de pe dealul cu fișcă și cu peri sălbatici, / un gînd samaritean la troaca fîntînii de adăpătoare, / ori, prin ogradă-ntors, în rugă pe care o spun drumeți extatici, / un blestem al acestor dealuri **de văi, de ripi și de răzoare**" — **Din ceasul trecerii**), cînd pur și simplu idilică („Pe masă, mămăliga, tălată-ncet cuața / pe cărpător, cu grijă cădea încet pe față / vrîstată ori întinsă ca o cîmpie plină / de-un duh al casei strînse la ceasul ei de cină. / Pocneau în sobă lemne / se mai lăsa o vorbă, / se mai punea în blide o lingură de ciorbă" etc. — **Poveste de iarnă**).

Un cîntec de dragoste pentru Transilvania nu este, cum se spune îndeobște, „o nouă vîrstă poetică" pentru Ion Horea, ci cartea unei singure vîrste a poetului : aceea a maturității. Lirismul său agrest, cuminte, preferînd strigătului — șoapta și fluviului — pîriul (îndubitabilă figură a trecerii heraclitice) se desfășoară, ca întotdeauna, în cantabilități previzibile, neșocante. Artificiul rimării — rar — are de obicei acoperire în cîmpul semnificației : „Și cît sub timpuri mai adast, / ce strigăt să mai pot pricepe, / adus de slavul Ardagast / prin lungi învălmășiri de stepe ?" — **Glasul**. Poet lipsit de gustul experimentului gratuit, I. Horea își îngăduie totuși uneori jocul versificației „à la manière de", făcînd totodată și ocolite, neretorice trimiteri livrești. Aflăm astfel poeme „de tip" Dosoftei : „Deschidă-se cărțile, / clopote sune ! / Din toate părțile / neam să se-adune !" — **Psalm**, sau motive celebre, cum este acest **Ubi sunt** aproape costinian : „Dar unde-s umbrele mărețe / și unde-s vetrele de foc / din cartea lor să mă învețe / ce viteții să mai invoc ?" — **Sub cumpene**, poeme care eminescianizează frumos : „Noaptea Crăciunului, / Stea să se-aprindă ! / Glasul niciunului / nu mai colindă. / ... / Duse-s poveștile, / cin'să ne mintute ? / Noaptea-n ferestile / gîndului bîntuie !" — **Icoană**. Nu lipsește nici tînguirea șoptită, insinuată la tot pasul, a dezrădăcinatului din sancțificata spiță a marelui Goga : „Hotarul lumii trece-n uitare / cînd nu ai rădăcini și nici hotare, / cînd nu ai casă, drumul, locul unde / să te întorci cînd totul ți se-ascunde" —**Credință**.

Inteligent construit, volumul evoluează, pe parcursul celor 120 de pagini, de la sentimentul plenar al contopirii cu ritmul pămîntului către viziunile panicate, apocaliptice din ultima parte : „Nici în gropi cu lei nu va fi unde / să te-ascunzi, cînd vei vedea pe sus / găurile cerului afunde, peste crucea arsă-a lui Isus" — **Pămîntul făgăduit**, sau „Vine ca un puhoi de pămînt, / și acoperă totul. / Cîrtițe uriașe împing, / sub cerul flămînd, / oseminte lumii, cu botul." — **Veste**. Ion Horea este în acest **Cîntec de dragoste pentru Transilvania** el însuși poetul delicat al icoanei Ardealului, poetul-seismograf al sentimentului de țară.

TANIA RADU ■

Argument

Grîul care seamănă oameni

În preziua semănatului, mai exact spus seara, în jurul unei mese se strînseseră toți bărbații casei. În mijlocul mesei, un colac mare. În mijlocul colacului, o luminare. După ce s-au așezat și au păstrat o tăcere de cîteva minute, un fel de reculegere, s-au ridicat toți și și-au pus mîinile pe colac. Apoi au ridicat de trei ori colacul. A fost adus un al doilea colac, mai mic, care a fost așezat peste primul. Din nou mîinile bărbaților s-au întins spre acel colac și l-au ridicat de trei ori. A fost adus, în sfîrșit, un al treilea colac, și mai mic. Gestul s-a repetat. Uneori, acest moment este însoțit de versuri care spun că toate cele trei colace au fost făcute din grîul curat și bogat al anului trecut și se invocă, pentru semănatul de-a doua zi, aceeași rodnicie a ogoarelor. De-această dată, însă, totul s-a petrecut într-o tăcere copleșitoare. A venit apoi stăpîna casei cu un făraș plin de cărbuni aprinși și a înconjurat de trei ori masa pe care se odihneau cele trei colace. În străvechea credință a poporului nostru, precum și a altor popoare, s-a luat astfel legătura cu strămoșii care erau astfel chemați să participe la marele act de-a doua zi, cel al semănatului. A doua zi, deci, mult înainte de răsăritul soarelui, cei doi bărbați în sarcina cărora a căzut marele act al semănatului, s-au îmbrăcat cu haine noi și curate, haine anume pregătite și pe care le vor purta pe toată perioada muncilor agricole, din primăvară și pînă-n toamnă. Cămașă nouă, cioareci noi, opinci noi. Cei doi bărbați, aidoma grîului ce va fi semănat, trebuie să fie curați ca lacrima. Au mers apoi, pînă să răsară soarele, la marginea unui riu, într-un anume loc, unde în albia riului au descoperit trei pietre așezate în paralel, ca trei praguri peste care curge apa. Aici s-au spălat îndelung, pe mîini și pe față, pînă a răsărit soarele, la lumina și căldura căruia s-au uscat, purificîndu-se. Și iată-i, curați ca niște zei, în bătătura casei, răsturnînd direct pe pămînt sămînța grîului. Au deșertat dintr-un sac trei mierțe pe care au început să le frămînte, în timp ce un copil stropea grîul cu apa adusă într-un ulcior nou, curat, cu apă neîncepută, adică luată din riu, înainte de-a se fi spălat oamenii. Cei doi țărani, frămîntînd grîul amestecat cu stropi de apă, îl aruncă din cînd în cînd spre cer, în lumina soarelui. Apa din ulcior, simbolizînd ploaia, și lumina soarelui, ca izvor al vieții, sînt chemate astfel să însuflețească sămînța grîului. S-ar părea că totul e gata și grîul parcă umanizat, abia așteaptă să fie azvîrlit în brazdă. Dar nu, grîul nu este pe deplin purificat. În acest scop, stăpîna casei vine cu un șomoiog de cînepă cu care leagă grîul, adică înconjoară grămada aceea de sămînță și aduce apoi un făraș cu cărbuni cu care aprinde fulorul de cînepă. Și iată-i pe cei doi țărani la marginea ogerului. Primii pumni de sămînță sînt aruncați în lumina soarelui, pentru a primi ultima binecuvîntare. Apoi, cu gesturi largi, dar foarte precise, începe semănatul. De undeva, de departe, se-aude un cîntec de țaragot. Văzuți de departe, rămași singuri în străvechea lor lucrare, cei doi țărani par, în imensitatea ogorului, două semințe de grîu. Două semințe vii. Omul seamănă grîu, sau grîul seamănă om ?

Ne-am străduit, pînă în clipa de față, să relatăm un film de aproximativ 15 minute pe care l-am vizionat la **Laboratorul de cineficare al Universității din Timișoara**, unde am fost invitați de laborantul, operatorul și tehnicianul **Lucian Ionică**. Autorii filmului, **lectorul universitar Vasile Crețu** și regretatul operator **Sandu Dragoș**. Calitatea științifică a filmului, indiscutabilă. Calitatea artistică a imaginii, excepțională. În ceea ce privește interpretarea, ca să-i zicem așa, ea a fost asigurată de-o familie de țărani din satul **Mehadica**, județul **Caraș-Severin**, sat în care, de-a lungul timpului, au fost făcute cîteva filme despre obiceiurile și datinele românilor. Am mai vizionat, în afara acestui film despre marele act al semănatului, alte cîteva pelicule între care **Calendarul de ceapă, Aflarea numelui viitorului soț, Calitățile viitorului soț, Ornamentația chilimurilor bănățene** și, mai cu seamă, **Cîntecul bradului**, film care, în Italia, a fost distins cu **Marele Premiu** la un concurs de filme folclorice. „Dar, avea să ne asigure **lectorul universitar Vasile Crețu**, în **Arhiva Laboratorului de cinefic**are sînt alte zeci și zeci de pelicule care au imortalizat majoritatea datinilor și obiceiurilor folclorice din marea cîmpie a Banatului, obiceiuri și datini care încep să se piardă în vîltoarea timpurilor noastre. Din acest punct de vedere, meritul tehnicienilor care au făcut aceste filme este, fără doar și poate, demn de toată lauda, mai ales că filmele, prin strădania și talentul regretatului operator **Sandu Dragoș**, sînt, artistic vorbind de-o excepțională calitate.

Acestea fiind, deci, argumentele, ne-am gîndit că filmele **Laboratorului din Timișoara** și-ar putea găsi locul în sumarul uneia din cele mai apreciate emisiuni ale televiziunii noastre, **Teleenciclopedia**.

VICTOR NIȚĂ ■

CAP LIMPEDE

merite e acela de a fi fost realizat .O scădere e că a fost realizat astfel. E bine că o mare parte din caricaturile selectate au haz. E un păcat că o mare parte din caricaturile prezentate n-au nici un haz. Scăzînd din totalul de 130 de piese desenele cu har și cele fără har, rezultă un număr de desene care, pur și simplu, nu aveau ce căuta într-un Salon de caricatură.

În materie de **umor** încap fel de fel de păreri, de unde și mulțimea de nume ce i se dau : umor sec, alb, negru, provincial, subțire, gros, cumsecade etc. Dată fiind existența unui umor subțire și a unuia negru, nu văd de ce n-am putea vorbi și de-un umor gri, liniar, cast, de unul ursuz, de glume nu numai groase, ci și păstoase, cleioase, pufoase, cețoase, unsuroase. Se spune despre ironie că e tangentă ori secantă, dar — dacă-i pe democrație și matematică — să consumăm și ironia paralelă, bisectoare, perpendiculară ori divergentă.

Chestiunea umorului, cum se poate vedea, e de nuanțat. Cu observația că o problemă se cere, de regulă, nuanțată, mai ales, în cazurile cînd nu poți spune repede și clar cum e problema.

Stilurile, socotea Caragiale, sînt, pînă la urmă, numai două : bun și prost. Probabil că treburile stau la fel și cu umorul.

Dacă la umorul întîlnit pe alurea avem cădere să procedăm fiecare cum îi e voia, la umorul dintr-un Salon ce se ține o dată în an și care — deși n-o mărturisește — e un Salon Național al genului, cei care-l întocmesc n-au decît o singură cădere : să-l facă bun, să dea drumul în public numai glumei miezoase. Gheorghe Chiriac e un desenator stimabil și în destule cazuri caricaturile sale au un ce mucalit, pe inima cetățeanului sicîit de cotidian. „Da, domnule, îi vine să exclame cetățeanului, așa-i, a plesnit-o !" Totuși, Gheorghe Chiriac nu-l Mihai Stănescu. Și nu-l. nu doar fiindcă n-are efectiv cum să fie, ci întrucît „un Chiriac" adică o caricatură semnată Gh. Chiriac e altceva decît „un Mihai Stănescu", adică o caricatură semnată de Mihai Stănescu. Dacă o recunoaște o lume — la Tokyo, la Montreal, la New York ,la Knokke-le-Zoute — nu vedem de ce l-ar fi peste mînă s-o recunoască și Gh. Chiriac la București.

Ca să ajungem mai curînd în miezul miezului și să spunem ce fel este, de fapt, Salonul să arătăm că la Galeriile Municipiului stau, la loc de cinste, 6 (șase) caricaturi de Gh. Chiriac — unul din organizatorii expoziției — și că, din felurite motive — care nici nu interesează, din moment ce e prezent Chiriac și nu-i prezent Mihai Stănescu — în selecție nu se găsește nici un desen de Mihai Stănescu.

N-ar fi exclus să fi existat niște motive pentru care Salonul să se fi deschis fără Mihai Stănescu. Dar dacă și în breaslă un Mihai Stănescu, oare nu merită să deschizi un „Salon al caricaturii" indiferent cum, indiferent în ce anotimp și în ce alcătuire, în primul rînd, cu acesta ? Oare ce pare întîmplare, nu-i cumva o consecință, un capăt de linie ?

Și nu e numai Mihai Stănescu absent. Lipsesc Ando, Poch, Deneș Molnar și alții, au puține, chiar foarte puține desene Anton Dragoș, C. Pavel, Bour, Miron Dinulescu, Ștefan Popa. Desenul foarte elaborat al cîtorva din cei prezenți cu trei, patru, cinci și șase planșe (Laszlo Vincze, Oct. Covaci Adrian Andronic, Șt. Cocioabă, Zaharia Buzea, Valentin Vasiliu, T. Pall, Ad. Dragomirescu, Vasile Carp, Iulian Pena) nu compensează slăbiciunea ideii, anecdota simplă, neelaborată. E greu să discuți mecanica umorului la cele mai multe din aceste planșe, cîtă vreme autorii nu îndrăznesc decît comedii cuminți, pe teme confortabile.

Ar fi nedrept să nu băgăm de seamă că Neli Cobar, Matty, V. Olac, Ciosu, Cristian Topan, Mihai Pînzaru-Pim și N. Mirodone expun caricaturi ce-ar face onoare oricărui mare Salon și care le onorează întru totul talentul, profesiunea.

■ **Alpha, o antologie a literaturii de anticipație românești** (alcătuită de **Alexandru Mironov, Ion Ilie Iosif** și **Radu Honga**, cu un **Cuvînt înainte** semnat de primii doi antologatori și cu o extrem de interesantă postfață semnată de **Adrian Rogoz**, o veritabilă trecere în revistă a ceea ce a însemnat și înseamnă mișcarea de literatură SF din țara noastră) s-a vîndut, cum se spune, ca pîinea caldă, confirmînd interesul tinerilor pentru acest gen de literatură. Vom reveni, poate, cu un comentariu asupra povestirilor cuprinse în acest best-seller românesc, dar ceea ce ne nemulțumește este faptul că, pe cît de atentă s-a arătat editura **Scrisul românesc** cu acest gen literar numit SF, pe atît de neglijenți s-au arătat cei ce-au tipărit antologia. Sîntem, mai exact spus, în posesia a două exemplare cu numeroase pagini... albe. Astfel, povestirea lui **Constantin Cubleșan, Ritmul ascuns al inimii**, poate fi citită doar de la pagina 117 și pînă la pagina 129, pentru că următoarele pagini, 130—131, care conțineau exact sfîrșitul povestirii, sînt albe, alte, așa cum sînt și paginile 134—135, 138—139, 141—142, 146—147, 150—151, 154—155, 158—159. Respectivele pagini albe ne pun în imposibilitatea de a citi integral alte cinci povestiri

Rubrică realizată de Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Tudor Octavian, Sorin Postolache

Marșul de probă sau invitație la o călătorie pe mare

Casa în care voi locui mai multe zile pe mare, împreună cu alți 85 de bărbați, e o motonavă de 7 500 tdw. A șaisprezecea de acest tip, construită la Brăila. Lungimea : 131 m ; lățimea : 17 m ; înălțimea : cam cît un bloc cu șapte etaje ; pescaj : 8,10 m ; viteza : 16 noduri (cam 30 km pe oră) ; autonomie : 10 000 mile marine ; echipaj : 35 de bărbați ; dotată cu instalații moderne de bord (încărcare-descărcare), cabine confortabile, instalații de aer comprimat, cu mijloace de salvare conform normelor internaționale. Destinația : transporturi de mărfuri generale pe rute internaționale lungi.

Se spune că șoimul ar vedea pînă la 110 kilometri. Mărturisesc, n-am verificat performanța asta, n-am fost crescător de șoimi și n-am practicat vînătoarea cu astfel de răpitoare. Cîndva era la modă. Dar cum iubesc zborul, înclin să cred în isprăvile acestei păsări. Ochiul omului, firește, nu unul obosit ca al meu, bate pînă la circa 20 kilometri. S-ar părea că ăsta e un adevăr verificat. Păstorii din Munții Măcinului îmi spuneau că în unele zile cu vizibilitate bună văd Marea Neagră. Stau sus, pe teugă, în ciocul navei, și privesc în față. Deci în raza lui de observație, în care ochiul meu cercetează atent, nu întîlnește nimic. Numai valurile alergînd ca o haită de lupi după noi, adulmecînd această nouă pradă a mării. Este miercuri, 8 iunie, la o oră după răsăritul soarelui. Abia am ieșit de pe Canalul Sulina și motonava **Mehedinți** scapă pentru prima dată în mare. Cred că așa cum unui nou-născut i se poate bănui vigoarea după puterea țipătului inițial, tot astfel poți intui și forța unor lucruri. Am acum impresia că întreagă această materie, căreia omul i-a conferit chip de vapor, ride, zburdă ca un cal neînvățat cu chinga apei. Adulmecă vîntul și strînge în elice turbarea zărilor care niciodată nu se cuprind.

— Încotro, comandante ?, întreb.

— Cap compas — Caliacra, răspunde comandantul navei, Ion Ancuța, abia întors dintr-o călătorie în jurul Pămîntului și căutat, apoi, cu telefoane și telegrame, să vină, să ia în primire această nouă navă a flotei noastre românești. L-am pescuit la Tulcea, în urma unei joncțiuni asemănătoare modulelor lunare, acolo unde Ancuța ne așteptă, nemaiavînd timp să ne prindă la Brăila.

Vom începe probele de mare. Nava, în totul ei, este supusă la cele mai grele și neînchipuite cazne. Neînchipuite de mine, pentru că echipajul știe ce are de făcut. Se începe cu motorul : se testează, se reglează, se stabilesc parametrii optimi de exploatare. Se pornește cu viteza cea mai înceată și cînd de la timonă i se comandă mașinistului : **cu toată viteza înainte**, simți cum ies toate din țițîni, cum marea începe să scuture pomul. Pereții cabinelor tremură ; scaunele, dacă nu le-ai amarat, fac piruete, alergă în jurul mesei ca într-o ședință de spiritism. Ușile dulapului meu s-au deschis și bat ca aripile unui pelican împușcat de o armă braconieră. Alerg de colo-colo să astîmpăr mișcarea haotică, browniană a lucrurilor din cabină și îmi dau seama că sînt eroul unei situații ridicole. He, he, ține-te Grigore, îmi zic în gînd ; altfel te înscrii cine știe pe ce orbită, devil satelit. Și mai visezi să treci Ecuatorul ! Ei, da, îmi dau tot eu replica : visez asta și acum. Și cu să pun capăt acestui harțag dintre trup și suflet, ies afară din cabină, pe punte. Acolo mă întîlnesc, scoși și ei ca șobolanii din ascunzătoare, cu doi prieteni : criticul Lucian Chișu, din partea ziarului **Înainte**, și inginerul Vasile Datcu, președintele comisiei de recepție a navei, omul Navromului, cel care a avut amabilitatea să ne invite în această călătorie de probă. Nava, îmi explică Datcu, e fără caric, fără marfă adică, nu are prea mult balast și uneori intră în rezonanță. Cînd va fi încărcată, afundată în mare mai mult, trepidațiile vor dispărea. Datcu a devenit repede pentru mine un om indispensabil, un tovarăș de meditație, izvorul de la care primesc toate știrile despre starea navei, stadiul probelor. Dar Datcu nu e un inginer obișnuit. Omul ăsta aleargă din sala mașinilor la comandă, de la pupa la prova și, ca să se relaxeze puțin, mă caută și începe să facă tot felul de speculații filosofice sau să mă provoace la un dialog despre poezie și poetică :

— Cum poți să te dedublezi atît de ușor? l-am întrebat într-o zi.

— Nu e vorba de o dedublare, ci mai degrabă de o existență continuată în aceleași sfere ale fanteziei, mi-a răspuns ; eu, ca inginer, nu văd în jurul meu numai fiare, ci fiecare piesă din aceasta, fiecare motor îl văd într-o relație sistemică, relație care naște o mașinărie vie, un produs al spiritului. Eu cu motorul vorbesc, îl cert cînd îmi dă de furcă, îl fac să bată, să se inscrie și el în ritmul universului.

Sigur că Datcu are dreptate. Pentru că, uite : hai să adunăm într-o ladă, la un loc, toate elementele din care e compusă nava asta. Vor deveni ele prin ele însele vapor ? Nu ! Va trebui să vină inginerul, specialistul, muncitorul, adică omul, cel ce gîndește, demiurgul, să le ordoneze, să le pună în relație și să nască mașina asta cu care noi acum călătorim confortabil. Și nu e aceasta o creație ca orice altă creație? Ca să stăpînească bine gestul creației, Datcu, pînă la aceștî 34 de ani care-i are, a fost, pe rînd, paznic de noapte în studențe, pilot de aviație, parașutist, marinar de cursă lungă, inginer specialist în construcții de nave și instalații de bord și acum, autor a trei brevete de invenții și a altor trei nebrevetate încă, toate cu aplicabilitate în construcția de nave. Și după ce afli atîtea despre un om, îți poți spune că ar fi prea mult să mai fie și poet. Dar dacă gîndești astfel, gîndești eronat. Pentru că abia de acum încolo ai șansa să ajungi la adevărata poezie. Iar Datcu aspiră la o astfel de poezie. Cu cîteva luni în urmă, la Festivalul național de poezie patriotică „Mihu Dragomir", a fost printre cei laureați. Deci devine firesc dialogul nostru de acum despre poezia marilor spații aevatice : Montale, Eliot, Seferis, Odysseas Elytis, Ezra Pound, Ungaretti.

Dacă tot mai mulți ingineri, specialiști ar gîndi astfel, am fi, cu siguranță, mai puternici.

Meditație în fața unui colac de salvare

De cîtva vreme mă tot învîrt în jurul unui colac de salvare, care poartă pe bună inițialele : S.O.L.A.S. Oval, lung de un metru și ceva, seamănă mai degrabă cu un ou de struț uriaș. Comandantul Ion Ancuța, dimbovițean, mă vede din comandă îmi ghicește gîndurile și se apropie de mine :

— E o plută de salvare, zice : face parte din mijloacele de salvare colectivă în caz de pericol.

Ideea mă captivează de îndată. Știu că pe mare, urmare progresului atins de tehnica navigației, trăiesc și muncesc mii, poate milioane de oameni. Flota mondială e uriașă. Pescadoarele au împînzit mările și oceanele. Platformele marine, la fel. Chiar acum, în urmă, la tribord, cele două platforme de foraj marin ale noastre se văd ca doi plopi înalți de Canada. Nu ne putem apropia prea mult de ele, pentru că am îngreuna munca sondorilor-marinari. A început să nu ne mai ajungă uscatul. Nu e nimic, marea ne așteaptă cu brațele deschise. Ar fi sau este un fel de întoarcere la o dragoste mai veche. Nu din mare a început cea mai spectaculoasă aventură a acestei planete : VIAȚA ? Dar să ne întoarcem la pluta salvatoare, să vedem cu ce ne-am putea noi salva dacă, peste o oră să zicem (cînd spun vorba asta îmi mușc limba și bat și în lemn), am fi victimele unui naufragiu ? Pe o navă sînt două feluri de mijloace de salvare : individuale și colective. Individuale : clasicul colac de salvare, de care se pot prinde și chiar salva pînă la cinci persoane. El se aruncă în caz de **om la apă** ! Mai e vesta de salvare, pe care am primit-o și noi la plecare și pe care o ținem la capătul patului, într-un suport anume făcut. Colective : nava noastră are două bărci de salvare cu motor (pe alte vapoare sînt și trei bărci), fiecare de 38 persoane. Pluta se aruncă în caz de necesitate. Se afundă pînă la trei metri și acolo cercurile, care acum o țin etanșă, plesnesc. Carcasa se duce afund, se pierde. Pluta se umflă automat. E un fel de cort în care se pot salva 12 persoane. Are și un inventar : lanternă, hartă de orientare pe mare, busolă, cuțit, alimente (50 grame pe zi), apă (1,5 litri pe zi de persoană). În mod normal, e de părere Ion Ancuța, cu mijloacele de salvare de la bord ar trebui, în caz de naufragiu, să se salveze întreg echipajul. Dificile rămîn, însă, folosirea, minuirea mijloacelor de salvare. În marile naufragii pe care le cunoaște istoria s-a constatat că s-au pierdut multe vieți omenești tocmai fiindcă n-au știut ori n-au putut folosi cu eficiență mijloacele de salvare.

— De ce ? întreb.

— Navele s-au înclinat mai mult decît a prevăzut constructorul ; echipajele și pasagerii n-au mai putut folosi bărcile. Pe Titanic, Mauritania. Lusitania și alte vase mari care au naufragiat, pasagerii au întîmpinat astfel de greutăți.

Pe uscat, oamenii mor ca și pe mare, ba înclin să cred că uscatul oferă mai multe capcane pentru viața individului. Marea nu primește pe oricine, ea își selectează locuitorii-navigatori : după curaj, stare de sănătate, istețime ulisiană, forță morală, capacitatea de a te putea priva pe un anume timp de unele plăceri. Cu toate acestea, pentru oamenii de pe mare cel mai obsedant gînd rămîne uscatul. Pentru ocrotirea acestor temerari, țara noastră a aderat la Convenția internațională pentru ocrotirea vieții umane pe mare. În 1974, această Convenție a devenit SOLAS.

— Ce se întîmplă totuși cînd un om cade la apă ?

— I se aruncă imediat un colac de salvare (care are o geamandură luminoasă), o saulă, o bandulă, orice mijloc salvator. Nava nu se poate opri imediat, are inerție mare, și atunci facem curba lui Butacov, adică întoarcem în bordul în care a căzut omul.

— Și omul se salvează ?

— În mod normal trebuie să se salveze. Sigur că depinde și de felul în care se află marea.

Am vrut să las la o parte relatarea căpitanului Stelian Dan Popa, dar eroismul degajat din întîmplarea aceasta nu m-a lăsat : navigam, zice, în Atlantic, și era spre toamnă. Sînt cîțiva ani buni de atunci. Un coleg de la punte a făcut o manevră dificilă și a căzut în apă. Oceanul era agitat, era seară, timp rece. Am aruncat imediat un colac de salvare, am executat curba lui Butacov, dar în noaptea aceea n-am putut afla nici urmă despre colegul nostru. Nici a doua zi n-am aflat nimic. Și nici în a cincea ! Am înștiințat despre întîmplare toate navele din zonă. Sigur, după șase zile puțini dintre noi mai speram să-l găsim în viață. Ei bine, am dat peste el în a șaptea zi. Reușise să apuce sub umeri colacul de salvare. Sigur, era într-o stare avansată de epuizare. L-am transportat, cu ajutorul unui elicopter, imediat la un spital din zonă. A fost salvat. Dar ceea ce m-a tulburat și mai mult atunci a fost un alt amănunt : în jurul omului nostru, parcă prinși într-o horă, stăteau o mulțime de delfini ; îl apărau. Auzisem și eu pînă atunci o sumedenie de întîmplări cu delfinii, cu prietenia lor față de om. Unele aduceau a povești marinărești, altele puteau fi ușor crezute. Hora aceea am văzut-o însă cu ochii mei și mi s-a întipărit adînc în memorie. De atunci iubesc acest pește. Îl consider un frate al marinarului.

Revin la comandantul Ion Ancuța și întreb :

— Ce noutăți prezintă această navă față de celelalte de același tip ?

— Nava e construită conform normelor internaționale, obligatorii pentru toți constructorii de nave din lume. E un proiect îmbunătățit : compartimentarea cabinelor e mai bună, mai funcțională, etanșeitatea la fel, nava e dotată cu aparatură ultramodernă de navigație. **Mehedinți** e a doua navă, după nava **Ilfov**, construită după aceste reguli. Are radare anticoroziv, motorul principal e automatizat (prin telecomandă). Acestea și alte aparate și instalații de ultimă noutate tehnică asigură navei o conducere sigură, în deplină securitate a navigației.

Proba de ancoră sau o viață de veghe

Cea mai grea luptă pe care o poartă omul pe mare nu e cu marea. Nici cu vîntul de mare, ci cu sine ! Sînt zile cînd singurătatea, monotonia te pustiesc. Gînduri după gînduri te inundă, bat în pînzele memoriei și te duc în nici o altă direcție decît înspre țărm : acolo sînt cei ce te recheamă, morții și vii. Acolo, la țărm, șefului mecanic Valeriu Popescu i s-a născut o fetiță. O va vedea abia cînd va împlini patru luni, el acum călătorește spre Est.Africa. Unui alt marinar i-a decedat soția. Va afla atunci cînd, printr-un pretext oarecare, va fi chemat în țară. Pe ocean omul reacționează în fel și chip. Ceilalți de la uscat sînt datori să-l ocrotească. N-am simțit atîta atașament față de oameni cum am putut să simt în acest timp, pe mare. O călătorie pe mare relifează multe sentimente umane : solidaritate, încredere reciprocă, întrajutorare, prietenie mai ales. Un om căruia pe stradă nu-i dai nici bună-ziua, aici, după nici o zi, îți devine prieten indispensabil, pentru că toate activitățile lui și ale tale sînt îndreptate spre același scop : finalizarea, în condiții optime, a călătoriei. În situații de excepție, cum e viața pe mare, cînd noapte de noapte dormi cu centura de salvare la cap, se naște un comportament de excepție. Proba asta de marș e o probă a esențelor umane : a curajului, eroismului, a înaltei profesionalități. Datcu îmi spunea că o astfel de experiență te poartă către două direcții : spre o profundă umanizare ori spre abrutizare, fiindcă pe o navă mai sînt și manifestări de nervi încordați. Cei mulți, covîrșitoarea majoritate, se călăuzesc către o înțelepciune care reduce viața la esențe. Îmi vin în minte toate astea fiindcă asist acum la o probă foarte dură: proba de ancoră.

— Stop mașina ! se comandă de la timonă. Prova, atenție la proba de ancoră. Să fie toți oamenii la posturile lor.

De la prova nu vine nici un răspuns.

— Prova, de ce stai mă cu stația închisă ? Marinar ești tu sau hahaleră ! ?

Cineva le face semn oamenilor de pe teugă să deschidă stația.

— Da comanda, gata pentru proba de ancoră.

— Bine că te-ai trezit : lansează tribordul !

Motoarele au stopat. Pe nara dreaptă a navei începe să huruie lanțul, ne împroașcă un jet continuu de scîntei. Cîteva minute și ancora, masivă, se înecă în adîncuri. Privesc în golul în care se mai duce încă lanțul. Un fior rece îmi împușcă tălpile și se oprește pe scoarță. O mie de greieri îmi cîntă în cap.

— Cîte chei ai lăsat la apă, prova ?

— Două, comanda.

— Bine ; lansează babordul !

Oamenii lui Pulu Gârbă, nostrom (șef de echipaj), se reped la a doua ancoră. Trag ghiara de drac și dispare și aceasta în mare. Ancora nu atinge corpul navei, nu-l lovește în cădere și e bine. La a doua **chele de lanț, ciocul de papagal ține zaua de siguranță. O chele are 25 metri de lanț. Înseamnă că ancorele sînt la peste 50 metri.** Urmează o altă probă care îți cam pune sîngele în mișcare : prăpăstiile de ambele nări, **te așteptî ca nava să stea locului, în ancore. Dar nu e așa, ci acum se încearcă să se rupă piedica.** Iată cum : de la timonă se comandă *încet înapoi !* Lanțurile se întind, se răsucesc. Corpul vaporului tremură. Motoarele sforăie. Oamenii, încordați și ei, așteaptă, urmăresc, observă. Aștept și eu și mă întreb ce se va rupe mai întîi : nava în două sau lanțurile în trei ? Ați văzut jocul acela, tot marinăresc, cu funia ? O echipă trage de un capăt, a doua de al doilea capăt, pînă una din ele cedează. Aici, deocamdată, nu cedează nimic, nu se rupe nimic. Ce o fi fost mai întîi ? Jocul cu funia sau proba de ancoră ? Motoarele continuă să moargă *pe drum înapoi* : mai repede, mai puternic. Și nimic din ce e pe vaporul ăsta nu cedează. Cedează însă nisipul mării în care cele două ancore trag brazde adînci. Vaporul e trainic, lucrat la meserie și cu responsabilitate, asemenea rachetelor interplanetare. Iar eu, după o astfel de ispravă, îi găsesc mai buni pe acești oameni, mai frumoși în moralitatea muncii lor, capabili, demni de încredere și, sentimental ca și ei, și tot atît de romantic, sfîrșesc prin a le oferi inima fără ca ei să știe.

Cel care au participat la proba de ancoră își string sculele și dispar : unii în cabine, alții spre alte probe. Sub tălpi simt pulsul metalului domesticit. S-a înnoptat de-a binelea. O ploaie mărunță și rece mă grăbește spre timonă. Acolo sînt totdeauna oameni. Merg la ei...

N. GRIGORE-MARĂȘANU

ARTĂ ŞI CIVILIZAŢIE ROMÂNEASCĂ

Permanenţă şi unitate

Au apărut, la Editura **Meridiane**, cîteva lucrări care reprezintă, de fapt, tot atîtea evenimente editoriale, atît prin valoarea textului, cît şi prin aceea a imaginii. Între aceste apariţii excepţionale se numără cele două monumentale volume cu titlul **Arta românească**. Cel dintîi *), datorat lui Vasile Drăguţ, urmăreşte evoluţia artelor plastice din spaţiul românesc de la primele manifestări pînă la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Volumul al doilea **), elaborat de criticul de artă Vasile Florea, continuă analiza fenomenului artistic pînă în perioada contemporană.

Autorii au realizat o istorie generală a artelor, o sinteză cum nu s-a mai încercat pînă în prezent, într-o modalitate de colaborare prin care fiecare dintre cele două volume îşi păstrează autonomia din punctul de vedere al interpretării şi redactării, completîndu-se însă unul pe celălalt şi constituindu-se ca lucrare unitară prin structura planului de redactare. Istoricul şi criticul de artă au privit fenomenul artistic în legătură cu realitatea istorică, fără a se limita la „cronicarea succesiunii de forme şi stiluri". Demersul lor a avut în vedere nu acumularea de fapte, fie ele cît de semnificative, ci extragerea sensurilor creatiei luminate de operele în sine, dar şi de informaţiile provenite din domeniul etnografiei şi literaturii şi muzicii, pentru ca imaginea asupra creativităţii poporului român să fie cît mai completă. Urmărind consonanţele, „fondul de unitate al culturii şi artei noastre vechi", cercetarea nu a abordat separat arta din cele trei provincii, Muntenia, Moldova şi Transilvania, optînd pentru criterii mai adecvate, şi anume cele „de ordin tipologic" şi cronologic. Se semnalează în mod deosebit faptul că „în toate perioadele istorice confluentele spirituale dintre cele trei ţări româneşti au constituit factori de permanentă emulaţie", şi ca atare se subliniază „tezaurul acele realizări care au contribuit în ordine succesivă la statornicirea unui climat de conştiinţă naţională, de înţelegere a valorilor spirituale comune tuturor românilor".

Perspectiva istoricului de artă cuprinde întregul teritoriu românesc, prezentînd şi analizînd un foarte mare număr de monumente şi opere şi descifrînd „un sentiment al duratei care nu putea să înţeleagă decît unor oameni pentru care patria constituia un fapt necesar şi obligatoriu de existenţă".

Volumul al doilea, avînd ca autor pe Vasile Florea, întreprinde la rîndul său un remarcabil efort de sistematizare şi interpretare a unui imens material, nu îndeajuns studiat pînă acum, avînd a îndepărta prejudecăţi critice acumulate în timp şi a da o exactă apreciere unui fenomen artistic extrem de complex. Autorul a avut de rezolvat numeroase probleme, parcurgînd, pentru a organiza coerent, un domeniu în care lipsesc monografiile fundamentale consacrate unor artişti dintre cei mai importanţi, în care nu s-au făcut încă cercetări sistematice.

Volumul este structurat în două secţiuni, „Arta românească modernă" (secolul XIX — prima jumătate a secolului XX) şi „Arta românească contemporană", ambele abordînd arhitectura, pictura, grafica, sculptura şi artele decorative, tinzînd să restituie „măsura efortului creator depus de generaţiile de artişti care s-au succedat pe teritoriul României" şi să contureze cît mai complet peisajul artei româneşti moderne şi contemporane. Autorul a realizat atît o imagine panoramică a fenomenului artistic cît şi mai ales direcţiilor, curenţelor şi evoluţiilor artistice, selectînd lucrările şi artiştii cei mai reprezentativi pentru momentele cu caracter general dar şi pentru personalitatea artiştilor.

Prin calitatea textului şi prin aceea a ilustraţiei, prin concepţia ştiinţifică şi prin valoarea plastică, la care se adaugă ţinuta grafică remarcabilă, **Arta românească** reprezintă o sărbătoare şi în acelaşi timp editarea ei echivalează cu un omagiu adus creativităţii poporului nostru, în ceea ce are ea specific şi universal.

GHEORGHE BULUŢĂ ■

*) **Arta românească, (Preistorie, Antichitate, Ev Mediu, Renaştere, Baroc),** 520 p.

) **Arta românească (Modernă şi contemporană), 444 p.

Ştefan cel Mare (portret din manuscrisul miniat în anul 1473)

Iubirea de frumos

CARTEA DE ARTĂ

Tiparul a adus cuvîntul în casele oamenilor; din sanctuar şi turn aristocrat, Logosul a poposit în casa văduvei şi orfanului; în nopţile de nesomn, la lumina privighetorii, de pe foaia de papirus a luat calea vîntului pe frunza de hîrtie la îndemîna tuturor.

Aparatul de fotografiat este al doilea tipar care va prelua din slava originalului şi o va multiplica în preajma fiecăruia.

Locuri şi imagini greu accesibile ne sînt aduse vederii; istoria cea de aproape şi de departe, în ceea ce spiritul a zămislit mai profund, ne devine Paideia, mama iniţiatoare.

Cu acest gînd revăd atîtea cărţi de artă ajunse în mîi şi mii de case ale acestui pămînt prin rîvna şi dragostea şi competenţa unor confraţi de cultură şi spiritualitate de la Editura Meridiane.

S-au format cu încetul, au dobîndit chip şi frumuseţe prin ani de trudă şi fapte, acum pot tipări cărţi de artă cum le plac şi japonezilor şi celor de peste ocean, ca la orice mare editură de artă din lume.

Cu multe instituţii ale ţării sîntem în creştere, cu altele ajunşi la vremea rodniciei. Să avem bucuria culesului, să ne luăm mereu timp pentru culesul rodul acolo unde fructul se oferă după anotimpuri de aşteptare. Editura Meridiane este la vremea secerişului!

IOAN ALEXANDRU ■

Spectacolul miniaturii

Ilustraţii din **Miniatura românească** de G. Popescu-Vîlcea, lucrare apărută sub egida Editurii Meridiane în excelente condiţii grafice (136 p., 203 policromii).

Meşterii evului de mijloc

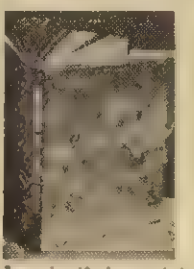

Între lucrările consacrate patrimoniului artistic românesc în ultima vreme, **Pictura murală din Moldova***) reţine atenţia în mod special, pentru interesul subiectului în sine şi pentru valoarea unei realizări care se bucură de semnătura criticului de artă Vasile Drăguţ. În cele 40 de pagini ale studiului pe care autorul îl dedică unui fenomen artistic de mare complexitate şi cu multiple implicaţii, se defineşte perioada de maximă înflorire a picturii murale moldoveneşti situată într-un interval de un secol şi jumătate, de la mijlocul veacului al XV-lea pînă la începutul secolului al XVII-lea.

Autorul schiţează preliminariile istorice, punînd în legătură şi începuturile artei medievale din Moldova cu procesul economic şi social care a caracterizat viaţa autohtonă în secolele XI—XIII şi cu proliferarea formaţiunilor prestatale generatoare de realizări meşteşugăreşti şi artistice pe care cercetările arheologice mai noi le aduc la lumină. Pe baza acestora autorul analizează capacitatea de absorbţie a artei medievale autohtone, individualizarea pe planul creaţiei, sinteza elementelor tradiţionale cu cele pomenite din aria spiritualităţii bizantine. Cercetînd arhitectura şi artele aplicate din Moldova lui Alexandru cel Bun, Vasile Drăguţ recompune un patrimoniu artistic reprezentat fragmentar, din care extrage semnificaţii culturale interesante. „Preliminariile" explicitează contextul în care s-a produs „remarcabila înflorire cultural-artistică din Moldova lui Ştefan cel Mare" şi caracterul original al fenomenului artistic al acestei prime etape importante din istoria picturii murale moldoveneşti (1457—1504). În cadrul acestei autorul întreprinde o periodizare nuanţată, cu reliefarea momentelor deosebit de importante şi cu prezentarea monumentelor. În pictura bisericii din Dolheşti, Vasile Drăguţ descifrează o subtilă interpretare a canoanelor iconografice şi în acelaşi timp, un sens sintetic al reprezentării, în deplină concordanţă cu o viziune plastică de certă robusteţe".

A doua etapă distinctă în istoria picturii murale din Moldova este cea care coincide cu domnia lui Petru Rareş (1527—1538; 1541—1546) avînd ca trăsătură definitorie „îmbrăcarea faţadelor într-o împărătească mantie multicoloră, transformarea elementelor de arhitectură într-un suport al programelor iconografice". Istoricul de artă subliniază monumentalitatea şi complexitatea compoziţională a picturilor murale ale acestei perioade, organizarea şi logica distribuţiei scenelor. Etapa următoare este marcată de domnia lui Alexandru Lăpuşneanu (1552—1561; 1563—1568), care se defineşte printr-un nou reviriment artistic, cu alte inovaţii, cu „un sporit interes pentru modelajul local". În fine, un ultim moment în evoluţia acestei arte este legat de domniile Movileştilor, epocă în care se manifestă numeroase tendinţe artistice noi.

Prin organizarea materialului şi prin aducerea în discuţie a unor monumente de mare însemnătate artistică şi istorică, prin analiza detaliată, plină de acurateţe, studiul lui Vasile Drăguţ reprezintă o contribuţie marcantă, cu numeroase noutăţi. Complexitatea şi noutatea punctelor de vedere şi a materialului utilizat caracterizează dealtfel şi antologia de imagini realizată de Petre Lupan, deosebit de bogată, de diversă, de ingenioasă. Cele 264 de imagini restituie un univers artistic fascinant, dintr-o perspectivă întotdeauna adecvată şi pe deplin valorificatoare. Trebuie subliniată depăşirea convenţiei reproducerii (planşele 92, 94, 171, 233) pentru obţinerea celui mai desăvîrşit efect vizual. Tematica, unghiurile de fotografiere, selecţia detaliilor, organizarea şi succesiunea imaginilor concură la o expresivitate cu totul nouă a materialului prezentat, astfel încît textul şi reproducerile se ridică împreună la o valoare excepţională.

VIRGIL CĂNDEA ■

*) **Pictura murală din Moldova, 48 p, 264 policromii**

● **„Miniatura la noi prezintă o notă foarte interesantă în ceea ce priveşte jocul colorilor... coloarea este pentru noi unul din elementele principale ale artei: trăim în coloare şi pentru coloare, simţim coloarea, o dorim, o impunem artistului dacă el nu găseşte într-însul puterea de expresie. Nu este o lume ştearsă, o lume ternă, această lume a noastră, ci una care îşi însuşeşte tot ceea ce dă lumina şi care ştie să întrebuinţeze efectele luminii pentru a realiza frumosul".**

N. IORGA, 1933

● **„În creştetul munţilor, în inima pădurilor, în ctitoriile voievodale de la Neamţ, de la Putna sau din alte lăcaşuri, arta din România ni se înfăţişează ca o mărturie a fastului domnesc şi a intensităţii vieţii istorice (...) Dar la acest interes se adaugă un altul, neaşteptat şi puternic. Simţim că aici nu este vorba despre un bizantinism care a supravieţuit în condiţii artificiale şi precare, ci despre o funcţie vie care absoarbe şi se reînnoieşte".**

HENRI FOCILLON, 1929

Măria-Sa Maria Tănase, cunună de lauri a cîntecului românesc

Viață fără de moarte și tinerețe fără de bătrînețe

După mintea mea, cîntecul popular românesc, așa cum l-a știut cînta Maria Tănase, adesea transfigurîndu-l, adică sporindu-l, dar cum ?, anume dînd viață unor virtuți latente ale melodiei populare, dezvoltîndu-l firesc, pre firea lui deci, crescîndu-l așa cum poeților le e dat din veac să crească prin ei limba românească, aceste cîntece deci ale Mariei Tănase mă gîndesc că trebuie făcute pur și simplu **obiect de studiu.** Și, mai înainte de orice, aș face o culegere de poezii populare, cu toate textele cîntate de Maria Tănase, texte asupra cărora va fi interesant de văzut cît de mult și cît de puțin, dar, în orice caz, cît de inspirat a intervenit Maria Tănase.

„Astă noapte n-a fost noapte,
A fost jumătate moarte..." așa începe un cîntec al Măriei Sale Maria Tănase... Cu asemenea versuri nu te întîlnești într-o bibliotecă întreagă de poezie ! Volumul ce s-ar obține astfel ne va uimi pe mulți ! Iar de învățat vom avea ce, cu toții ! Și mai ales vor avea de-nvățat cei care, închipuindu-se rapsozi populari s-au apucat să strice vorbele cîntecelor noastre, cîrpindu-le cu improvizații de un gust total prost... (perfect de acord, asupra acestei chestiuni, cu distinsul nostru coleg Victor Nițâ). Strecurate, mai cu mila, mai cu sila, și-n programul televiziunii, asemenea aberații sînt primejdia cea mai mare cu care se confruntă azi cîntecul popular, care, ca orice fenomen viu, e mai amenințat dinăuntru decît dinafară. Nu muzica ușoară sau de alt calibru concurează cîntecul popular, amenințîndu-l cu uitarea și indiferența noastră. Ci muzica zis populară, în fapt muzice proastă — această „muzică" nu mai are specii, cred eu — este cea de la care vine tot răul. ...Și ce anume ar avea de învățat cîntăreții noștri de muzică populară de azi, citind cu atenția textul cîntecelor Mariei Tănase ? Învățătura e una singură : cînd nu poți să faci mai bine — iar a face mai bine este, în materie de poezie populară, un caz la mie, cazul Mariei Tănase — străduiește-te să păstrezi textul autentic popular ! Căci simplul fapt de „a fi din popor" — cine oare o fi „din afară" ?! — nu-ți dă dreptul de-a schimonosi folclorul, ci, dimpotrivă, îți atribuie, nobil atribut, obligația de a nu te abate de la buna cuviință tradițională, de la datina străbună, de la textul originar !

...Nu mă pricep la muzică decît „după ureche". Dar cînd o ascult pe Maria Tănase mi-aduc aminte și de o tabletă a lui Tudor Arghezi, în care poetul ne împărtășea plăcerea cu care l-a ascultat pe un muzician străin elogiind folclorul muzical românesc pentru numărul foarte mare de teme melodice distincte : peste treizeci numărase neamțul, neamț va fi fost, acela. Din ce ascult la radio și la televiziune — în afara emisiunilor dedicate „comorilor" folclorice — mă supără tot mai mult monotonia repertoriilor, din ce în ce mai puțin deosebite.

Singurii care reușesc să se distingă, dar sînt totuși atît de rar programați, sînt cei care se străduiesc să păstreze o notă de autenticitate. Această autenticitate face ca-n repertoriul înregistrat al Mariei Tănase să nu existe două cîntece care să semene între ele ! Dar lucrul acesta, ca să se observe bine, ar trebui să ni se ofere programe Maria Tănase, cu cîte opt-zece cîntece unul după altul, programe frecvente, așa cum, din păcate, nu ne oferă nimeni. Nici măcar Electrecordul, în vitrina cu discuri, din care Maria Tănase a dispărut de multă vreme ..

Și pentru că amintirea Mariei Tănase nu poate fi cinstită mai cum se cuvine decît prin cuvinte și gesturi în apărarea adevăratului cîntec popular, cu care ființa Mariei Tănase a știut să se identifice, dîndu-și unul altuia viață, viață fără de moarte și tinerețe fără de bătrînețe, nu mă opresc aici și mai fac o propunere, inspirată de colaborarea ce-a existat între Maria Tănase și folcloriștii noștri de frunte, întrebîndu-mă dacă nu s-ar putea trece prin „cenzura" Institutului de etnografie și folclor tot ce se dă la radio și televiziune sub eticheta artei populare românești. Începînd cu costumele și figurile de dans, și terminînd cu textele cîntecelor, texte contrafăcute, prelucrate „creator" de cîte un responsabil de cămin cultural, închipuit rapsod popular !... Inventații pe care e mai bine să le lăsăm pentru nunțile cu dar și cu program artistic și alte yușanele, cu care nu trebuie confundată radioteleviziunea.

Așadar, ne gîndim că e timpul ca Maria Tănase să fie mai mult ascultată ! În toate sensurile acestui cuvînt ! Temeinic studiată ! Cu atît mai mult cu cît la această materie, pe lîngă corifenții care ar rămîne cu duiumul, avem și profesorii care să-i aducă pe calea cea bună. N-am să dau decît un nume din mai multe posibile : Sofia Vicoveanca.

ION COJA

De unde să încep și unde să sfîrșesc gîndind la amintirea magnifică a Mariei Tănase ?... Frate cu ea, de vis, și impresar de vedetă, care nu se mai naște, i-am stat în umbră cît a colindat toate provinciile românești. Fără alegere, le-a cîntat pe toate... În așa fel, că s-a înfiorat pînă și gingașul fir de iarbă. Vuiau sălile la apariția ei, de regină nencoronată, în cele 42 de turnee pe care le-am făcut împreună. Și, halucinant, Maria mușca din veșnicie tîlcul doinirii românești, care înginase atîtea izbeliști trecute... Pica din dăruirea-i arzătoare așa dramatism pe ascultătoarele suflete, că totul era o comuniune sacră, de priveghi. Ca, numaidecît, legănările ei să bată în inimi, săltat de horă, de sîrbă, covîrșitoare bucurie de viață. Capricioasa, se ralia în interpretarea-i genială, aparteurile, de sublimă comediană. Neasemănarea ei plutea pe lumină, în vifor, pe adevărul de răzmeriță al milenarului cîntec românesc. „Ciuleandra" ei, bocetele ei... Stăruiau și stărue înfricoșător în grindă, plămădă de neam și de veșnicie. Al său miracol, care continuă...

flarea ce-i împrumutam minuților încrîncenate pe microfonul cerului... Obrazul scăldat de furtună a hohotit, la tvirea însoțitorului, cu cei o mie de dinți.

Ce s-o fi ales din mărgăritarele acelui suris ?...

Nu se poate mai mare și mai sus... Apariția ei pe aste tărîmuri a limpezit mersul firii demiurgic. Numai ea a simțit-o — oamenii nicidecum — că fusese sortită să ardă pe rugul dăruirii sale, într-o cumplită întraripare. Completînd și complicînd șoapta de vis a izvoarelor, vagabondajul într-o ureche al vîntului, plînsul mănos al ploii și vijelioșul freamăt al pădurii — codrul frate cu românul — s-a legănat ameților pe o scurtă trecere prin viață, sfîrșită la nici 50 de ani. Ivită din roua florilor și crescută printre ele precumpănitor, era firesc, copila, să fie pindită de un diidel îndrăgostit... Primăvara roiau razele de soare în zumzetul albinelor și se topea lumina în trilurile de privighetori. În livada lui Ion Coandă Tănase, cea cu dazi. Cădelnița floarea de salcîm purităte. În vreme ce brazdele pămîntului proaspăt întors abureau, duh sfînt al bunilor-străbunilor noștri, în margine de oraș, sub turlele Văcărești... De pe-atunci, de-a bușilea, iubita de gîze și flori, Maria urca în lumină ca un miracol, supusă chemării cerurilor înalte, ascultînd poveștele adînculul gliei strămoșești. Între pămînt și cer, mai tîrziu, va doini tulburător, făcînd risipă de sînge cu fiecare cîntec, arzînd făclie la ambele capete pentru neamul care a dat-o și ea i s-a dat ! În grădină și-n soare cîntau muncitori, veniți din toate provinciile românești, întipăriți pe brazdele reavăne. Mai cu osebire un ardelean — „cel fricel de izmă creață" al lui Goga coborîse pe Olt — care patru ani a tot zis unul și același vers :

„Frunză verde, fruză galbenă,
Tu mă saltă, tu mă leagănă..."

Aleanul se tupilase în ei, trecînd în Maria... De la acestia s-a pornit, ca să se crucifice mesianic, în armonii nebănuite, pentru adevăratul cîntec românesc, al ei, unicul. Tragismul trecutului, au ale sale vitregii, avea să sune în vecea ei, doină, bocet, ciuleandră, dînd de furcă adversităților de neam, lacome, blestemate. Predestinată, n-a luptat niciodată — chiar cînd era răgușită. Că a fost la crișmă, că împărăția reflectoarelor a prins orbitoare străluciri numai la apariția ei, unica, fără nici o fărîmicie, a făcut vid ; să se înfioare zările întinse și să pîrîie în străfunduri oasele străbunilor... Un tot, la absiale înălțimi, cutremurătoare. Reînviat în fiecare primăvară, un fir de naibă s-a dus cu ea, plutind pe melopeele-i vrăjite pînă-n zenit... „Dragi mi-s cîntecele mele"...

S-au dus ani, douăzeci, de la ultimul zbor al Mariei Tănase, sfîrșit între astre... A șuierat vîntul, haiduc ; s-a copt grîul în caldul pîinii ; s-a logodit ploaia cu oasele străbunilor ; zăpada a încălzit, cergă, mirîștile ; și s-a dus pe firul caracteristic al anotimpurilor atîta frunză verde românească, cît amintirea ei să dăinuiască în veci.

Nemurirea Mariei trebuiește apărată, lîngă Eminescu, lîngă Enescu, în azurul veșniciei românești.

GABY MICHAILESCU

Bocet la mormîntul Mariei Tănase

Cum treceam printre morminte
a-nceput iarba să cînte.
Întrebai iarba : Ce ai
de ai prins, firule, grai ?
Mi-a răspuns : Nu mai călca
peste rădăcina mea.
Pui sămînță omenească
și vrei aiteeva să crească
decît doină românească
decît doină românească?

TIBERIU UTAN

În azurul veșniciei

„Tine, Doamne, ziua mare,
C-am o fată călătoare..."

La Olănești, stațiunea e înmărmurită. Țipenie de vizitator, și altitudinea ruginită somnolează în nouri.

De ce poveste de iubire să-mi aduc aminte ?..

Vilele se cuibăresc în fanatul anotimpului, aproape speriate. Se înalță și fum din hogeagurile lor, răsuflînd moale. Amenință toamna să înghită iditele, să disperseze soarele gînguriturilor, să facă din preocupări tristețe.

Aici, cîndva, cu mine, Maria Tănase a cîntat așa de frumos, că strălucirea trăirii ei mergea sigur spre moarte... Veneam de la Piatra-Olt Gară, unde, după spectacolul dat pentru ceferiști, pînă la vagon, a șuruit ploaia pe noi a prohod. Stringînd-o în palton antireu al lui Arvinte — era de trestie și cît un pumn — îi suflam să-i încălzesc mîinile mici, atît de caracteristice și fără manichiură. Făcuse ploaia din părul ei bogat mătăsos șuvițe de smoală. Sgribulită, demarșa ei se legăna printre șine și prin bălțoace, limanul cald, vagonul de teatru, întîrziind să se ivească. Iată tîrziu, după o aprigă, rece, furtunoasă orbecăială, luminile lui au țîșnit din nevăzut, întîmplător. Ultimele rafale au fost ale streșinilor, retezîndu-mi răsuflarea ce-i împrumutam minuților încrîncenate pe microfonul cerului... Obrazul scăldat de furtună a hohotit, la tvirea însoțitorului, cu cei o mie de dinți.

Ce s-o fi ales din mărgăritarele acelui suris ?...

Nu se poate mai mare și mai sus... Apariția ei pe aste tărîmuri a limpezit mersul firii demiurgic. Numai ea a simțit-o — oamenii nicidecum — că fusese sortită să ardă pe rugul dăruirii sale, într-o cumplită întraripare. Completînd și complicînd șoapta de vis a izvoarelor, vagabondajul într-o ureche al vîntului, plînsul mănos al ploii și vijelioșul freamăt al pădurii — codrul frate cu românul — s-a legănat ameților pe o scurtă trecere prin viață, sfîrșită la nici 50 de ani. Ivită din roua florilor și crescută printre ele precumpănitor, era firesc, copila, să fie pindită de un diidel îndrăgostit... Primăvara roiau razele de soare în zumzetul albinelor și se topea lumina în trilurile de privighetori. În livada lui Ion Coandă Tănase, cea cu dazi. Cădelnița floarea de salcîm purităte. În vreme ce brazdele pămîntului proaspăt întors abureau, duh sfînt al bunilor-străbunilor noștri, în margine de oraș, sub turlele Văcărești... De pe-atunci, de-a bușilea, iubita de gîze și flori, Maria urca în lumină ca un miracol, supusă chemării cerurilor înalte, ascultînd poveștele adînculul gliei strămoșești. Între pămînt și cer, mai tîrziu, va doini tulburător, făcînd risipă de sînge cu fiecare cîntec, arzînd făclie la ambele capete pentru neamul care a dat-o și ea i s-a dat ! În grădină și-n soare cîntau muncitori, veniți din toate provinciile românești, întipăriți pe brazdele reavăne. Mai cu osebire un ardelean — „cel fricel de izmă creață" al lui Goga coborîse pe Olt — care patru ani a tot zis unul și același vers :

„Frunză verde, fruză galbenă,
Tu mă saltă, tu mă leagănă..."

Aleanul se tupilase în ei, trecînd în Maria... De la acestia s-a pornit, ca să se crucifice mesianic, în armonii nebănuite, pentru adevăratul cîntec românesc, al ei, unicul. Tragismul trecutului, au ale sale vitregii, avea să sune în vecea ei, doină, bocet, ciuleandră, dînd de furcă adversităților de neam, lacome, blestemate. Predestinată, n-a luptat niciodată — chiar cînd era răgușită. Că a fost la crișmă, că împărăția reflectoarelor a prins orbitoare străluciri numai la apariția ei, unica, fără nici o fărîmicie, a făcut vid ; să se înfioare zările întinse și să pîrîie în străfunduri oasele străbunilor... Un tot, la absiale înălțimi, cutremurătoare. Reînviat în fiecare primăvară, un fir de naibă s-a dus cu ea, plutind pe melopeele-i vrăjite pînă-n zenit... „Dragi mi-s cîntecele mele"...

S-au dus ani, douăzeci, de la ultimul zbor al Mariei Tănase, sfîrșit între astre... A șuierat vîntul, haiduc ; s-a copt grîul în caldul pîinii ; s-a logodit ploaia cu oasele străbunilor ; zăpada a încălzit, cergă, mirîștile ; și s-a dus pe firul caracteristic al anotimpurilor atîta frunză verde românească, cît amintirea ei să dăinuiască în veci.

Nemurirea Mariei trebuiește apărată, lîngă Eminescu, lîngă Enescu, în azurul veșniciei românești.

GABY MICHAILESCU

Muzica, o legătură între două generații dar mai ales între tată și fiu

Dialoguri cu Ion Văduva — solist instrumentist și Ionel Văduva-Necșoiu, compozitor și solist instrumentist în formația Flacăra Pop.

— Ați apărut de puțin timp. Mai că nu mai știam pe unde sînteți !

— De două săptămîni m-am întors dintr-un turneu mai lung, efectuat cu formația **Frunză verde** în mai multe țări din Europa. Am mai făcut un turneu, am mai adăugat o izbîndă în lungul șir de izbînzi ale folclorului românesc.

— Ce credeți că le spune străinilor folclorul românesc pe care-l duceți cu dumneavoastră ?

— Noi prezentăm suite de spectacole în școli, un fel de concerte-lecție în care înfățișăm zone folclorice, genuri ale muzicii populare și instrumente vechi românești. Aceste spectacole contribuie la lărgirea bagajului lor cultural, la cunoașterea civilizației românești. Copiii sînt extrem de interesați, de curioși. Poate că n-ar strica să facem aceleași lucruri și pentru copiii din școlile noastre. Ei au impresia că știu totul despre folclorul nostru pe care-l aud în fiecare zi, dar pe care nu-l cunosc la adevărata lui dimensiune.

— Și totuși, ce le transmiteți acelor elevi în concertele-lecție ?

— România în formă și stare muzicală.

— Dar formațiile care stilizează folclorul ce mesaj mai duc ?

— Noi nu luăm piese de la alții sau de la radio. Melodiile noastre sînt culese de un folclorist de meserie. **Constantin Prichici,** pentru care am acum un gînd pios, a bătut toată țara, a cules melodii ca să ne facă un repertoriu reprezentativ. Alte formații au un statut comercial și promovează o muzică pe măsură. Acesta face bine, aduce bani, dar face și rău, crează o imagine denaturată despre folclorul românesc.

— Cine dă explicațiile și face comentariul melodiilor și-al instrumentelor ?

— Comentariul e susținut de Constantin Pavlovski, un foarte bun cunoscător al folclorului. Între timp se proiectează imagini cu instrumente, zone etnografice, costume populare și locuri din România. Eu cred că un asemenea concert înseamnă de fiecare dată cîteva sute de noi prieteni ai poporului român.

— La cîte instrumente cîntați ?

— Cam zece, dacă le număr. Cam toate, de la fluier la vioară. Eu am avut o șansă, în 1949, am intrat la orchestra Barbu Lăutaru. Dar cei mai mulți din Alimpești, dacă aveau o șansă, puteau ajunge mari artiști. Ce să-i faci, pe unii viața i-a pierdut.

— De ce v-ați îndrumat băieții spre conservator ? Puteați să-i țineți lîngă dumneavoastră !

— În primul rînd amîndoi fiii mei au folclorul în suflet. Toată viața lor, pînă au crescut mari, n-au auzit în casă decît muzică populară. Aveau nevoie și de-o instrucție pe măsură.

— Da, dar acum cîntă muzică ușoară și muzică clasică !

— Cîntă și folclor, cot la cot cu mine. Și pe urmă și muzica ușoară e muzică. Mie îmi place poezia unor cîntece, mai ales ce se cîntă în cenaclul dumneavoastră. Am stat și eu cîteva nopți pînă tîrziu. Nu mai am nici o îndoială. Muzica are asigurat pentru mîine un public extraordinar, care freamătă și se bucură. Eu am 30 de ani de solistică, dar niciodată n-am avut norocul să am un asemenea public. Poate că de data asta norocul a trecut de partea fiilor mei.

★

— Văduva senior a plecat să se plimbe puțin. Ce-ar fi să continuăm tot cu folclorul românesc, Ionel Văduva-Necșoiu ?

— Am ascultat și reascultat folclor. Dar cînd m-am prezentat la diverse selecții sau concursuri cu formația de muzică ușoară, pînă la urmă am cîștigat tot cu... muzică populară. Tatăl meu mi-a dat folclorul în stare pură. Încet, încet mi-am dat seama că de aici poate pleca toată muzica mea.

— Cum adică ? Ce poate avea muzica populară cu instrumentele electronice supersofisticate ?

— Instrumentele electronice nu sînt incompatibile cu muzica populară. Dimpotrivă, ele îi dau un aer aparte, o îmbogățesc.

— Cum adică ?

— Sintetizatoarele de sunet au posibilități infinite de redare, pot produce sunete de diferite instrumente și pot reproduce diferite sunete din natură. Cînd cînt **Ciocîrlia** pot intercala acest cîntec sublim cu un ciripit de alte păsări. În sintetizatoare folclorul românesc apare într-o tentă nouă, așa cum îl vedem noi la acest sfîrșit de secol XX.

— În această variantă ei poate fi receptat mai ușor sau devine de nerecunoscut ?

— Varianta modernă e o altă cale de a pătrunde în cultura muzicală a celor tineri. Pentru unii pare ciudat, dar mai apoi fascinează în egală măsură ca și în starea inițială.

— Am înțeles că ești și compozitor. Cum îți defini muzica ?

— Eu compun muzică electronică, muzică de film și de teatru. Dar toate melodiile mele au motive folclorice preluate și integrate la un alt nivel.

— De ce insiști pe folclor ? Unii, cu aceeași intenție, nu reușesc decît să ne pisloneze urechile.

— Dintr-un motiv simplu, că o doină poate însufleți și o piatră. Eu cred că muzica populară e o formă sublimă de solidaritate spirituală între oameni. Și atunci de ce să renunț la ea ?

— Apropo, ce e rău în muzică ?

— ...Ce să fie rău ? De obicei, nimic. Dar a apărut ceva ! Preluarea punk-ului occidental. Exact stilul lor se regăsește în această muzică și se exprimă prin repetarea unor formule ritmico-melodice la nesfîrșit. Lipsesc motivele muzicale, în cele din urmă lipsește melodia, ceea ce reprezintă o întoarcere la primar. Iar muzică primară nu există. Muzica modernă, și muzica populară s-au întîlnit la jumătatea distanței între ele și această jumătate fericită a drumului e Cenaclul Flacăra. Pentru mine el a însemnat un imbold și-o stare de spirit, o emulație muzicală și patriotică și încă multe alte lucruri și mulți prieteni tineri.

— Ce ți-a dat folclorul românesc am aflat. Dar întîlnirea cu Cenaclul Flacăra ?

— A fost și este o stare de spirit receptivă la toate genurile de muzică, la istorie și patriotism, în care e loc și pentru Iris și pentru muzica lui **Ștefan Hrușcă,** și pentru cîntecele marelui solist de operă care este **Nicolae Florei.** Cenaclul e liber, e dincolo de orice bariere care pot îngrădi muzica de un fel sau altul.

— Cum te descurci cu această mașinărie cu etaje de clape, cu toi felul de butoane, parabutoane și cabluri ? Trebuie să fii un veritabil electronist.

— Se învață ca orice alt instrument. Atîta doar că, tehnic, e mai pretențios. El are toată gama de sunete, efecte și sonorități. De obicei îmi place să înregistrez pe 8 canale și la redare să obțin efecte de orchestră simfonică. E un procedeu puțin utilizat. Din acest punct de vedere cred că mă număr printre pionierii sintetizatoarelor de sunete de la noi. După ce se va încheia cenaclul aș vrea să mă dedic mai mult componisticii. În toate aceste călătorii mi-am strîns o sumedenie de idei, mi-am notat frînturi de melodii și abia aștept puțin timp să le lucrez cum îmi doresc.

Dialoguri de CORNEL NISTORESCU

atelier literar

a G. Dumitrescu

D. M.: Un condei bine inzestrat, fără doar și poate; multă sensibilitate, care nu se pierde în fața jocului de refracții și adieri de autoironie și umor al inteligenței (cu care „conlucrează" în mod fericit), destulă siguranță (fără ifos și ostentație) asupra uneltelor lirice și a expresiei etc. Multe pagini frumoase (folosim numerotația, sperînd că ați păstrat o copie: 2, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, eventual 19). Ne pare bine de cunoștință (inclus „doctorul de pomi" !...). Semnătura e reală, adică utilizabilă?

F. V. Oros: Nu ne-au convins textele dv., de o extravaganță căutată, artificioasă, formală, dincolo de „gardul" căreia nu prea se simte, cel puțin deocamdată, prezența unui „leopard" adevărat. (Ceva mai aproape, „Am înțiințit", „Analfabetul")

Th. F.: Cîteva lucruri bune („Rugăciune", „Dedalus" — cu inutile repetări, în final, „Apatie", „Ora trei" — nelimpezită pînă la capăt, „Cartoful", „Autoportret" — cu finalul nelămurit, „M-au văzut" — cu prima strofă prea aglomerată, greoaie, confuză, poate și „Decapitare"). Din „Cele patru", prima e foarte bună, celelalte, tulburi, confuze, ultima, cam firavă, neconvinsă și neconvingătoare. „Cum și de ce", de asemeni, nelimpezită, nefinisată. Dorința dv. e ușor de îndeplinit, dați-ne un telefon.

Isidor Mal d'Aurore: Sînteți dificil, greu de abordat, îndărătnic (cum bine ziceți), și după toate astea ne-ați mai trimis și o căruță de manuscrise (căreia-i dăm ocol cam de multă vreme — scuze! — cu un fel de teamă de trudă, caznă și decepție, dar și sub presiunea sutelor de plicuri, mai puțin complicate și mai rezonabile în dimensiuni, care așteaptă răspuns...). Mai ales că, discutînd de multă vreme, v-am cam spus tot ce vă puteam spune: și că aveți talent (ceea ce știți prea bine, dealtfel), și că nu-l luați în serios, ori nu știți ce să faceți cu el, ori că — asta nu v-am spus-o încă! — îi convertiți, poate, prea mult destinația, adică destinul, în sueta scăpărătoare și „aburită" de bodegă — multe din pagini avînd acest aer caracteristic !... Și multe altele. Dar sînt, în acest plic-bilanț, dincolo de prea numeroasele pagini care justifică rîndurile de mai sus, și multe lucruri care justifică rîndurile de mai jos, destinate speranței, încrederii (naive, oare?) în noile „jurăminte" din scrisoare („să comunic CEVA"), în puterea supremă a unui talent adevărat de a renaște din propria-i derută și confuzie. („Îndărătnicul", „Cu ochii legați", „Trece timpul", „Liturghie", „Tango", „Chipuri", „Pur și simplu", „Taxim", „În lumina", „Poesis", „Semne", „Înlocuiți" (cu o senzație de inadecvare, de disproporție, între joacă și gravitatea temei) „Letopiseț", „După o idee", „Omagiu" (verboasă, neomogenă, fără echilibru).

L. Bobocescu: Sfinte drame școlare !... Spiritual, inteligent, frumos scris (pentru ea, vă puteți trece în catalog un compensator 10... — ca să iasă media !...), scrisoarea dv. ne-a amintit, cu firești melancolii, de o pătanie identică (pe-atunci se dădea 1, nu 2, și, orișicît, unde-i 2, puterea crește... cu ceva... Dar — atenție! — nu era vorba de Română, ci de groaznica „Mate" !...). Dincolo de cumplita dv. „dramă", care sperăm să devină o dulce amintire din tinerețe, în ce ne privește, trebuie să vă mărturisim, cu cinic egoism, bucuria de a fi cîștigat, grație ei („dramei"), un cititor ager, sensibil și, nu-i așa?, iubitor de frumos. Să ne mai scrieți, cînd și cînd, despre „dramele" și pățaniile dv. (pe care vi le dorim, acum și pururea, la fel de benigne !).

Cr. Stoia: Puține lucruri demne de interes („Izolare", „Cîștig", „Corabia", „Rugă"), printre multe altele exprimînd, mai de grabă, stagnare, monotonie.

Adina Popa: Pagini dezamăgitoare, uscate, neinsuflețite, sugerînd confecția neinspirată.

L. Cesina: Plăcută surpriză a „revederii" (nu ne-am îndurat să renunțăm la „Pictură", după ce la „vechea adresă" fusese cenzurată de cîteva ori pentru... misticism !...). Lucruri frumoase, și acum, cele mai multe, în stilul dv. miniatural și intimist (și un pic livresc, și mai mult decît un pic, „violon d'Ingres"...). Excelentă, în genul el, schița (atît de convingătoare, că ne-a transmis toate spaimele posibile, de unde și gîndul insolit de a vă cere o consultație, bineînțeles, de tip „milostiv" !...).

E. Chelaru: Nu prea sînt semne noi, ci mai curînd semne de stagnare, inerție și „serie". Cîteva, mai răsărite: „Ninge", „Suspendat", „Pe auzite", „Împăcare", „Posibilități", „Terapie", „Pe săturate".

3 A: Începe să fie mai clar: cîteva pagini se află în zonele poeziei (mai ales „Gînd", „Mai bine", „Simțămîntul", poate și „Numărul"). E cazul să continuați (și să ne țineți la curent).

E. Buzatu, Rafila Radu, Alex. Bercu: Scrisorile dv. ne-au fost predate personal de cel căruia v-ați adresat.

GEO DUMITRESCU

N. B. Manuscrisele nu se înapoiază.

NU NE MAI VREA

Nu ne mai vrea Pămîntul pașii reci,
Picior desculț de mult visează cîmpul;
Pe locuri cui se mișcă inimi seci
Și-n Diplomat își duce bărbații gîndul.

Sorbim război și pace-ntr-o cafea,
Pe jar de Kenturi secolul se arde;
Oricîte semințele ni se pare stea
Și-orice hîrtie se botează CARTE!

Viteza sfîntă ne-a cuprins pe toți,
Bărbatul înșelat nu vrea dueluri.
Acum ne merge sufletul pe roți
Și cinstea se ingroapă prin hoteluri.

Vulgarii cerșetori mereu cerșesc:
Ei nu cunosc, o, sufletele blazate!
O mînă de întind ne cuceresc;
Le dăm și bani, și ței, și demnitate.

Ne ride moartea-n față după plac
Judecătorii n-au nici o sentință.

Te văd zdrobit, sărman sfîrșit de veac,
Dar nu de arme ci de umilință!

Și de-au uitat ce-nseamnă a trăi
Stimații jucători de-a moartea-n masă
Totuna li-i a fi sau a nu fi?
Dar de copiii lumii nu le pasă?

Voi menestreli și-ai poeziei soli
Aprindeți struna, pana, să renască
Pămîntul de la pol pînă la pol
Și toată răsuflarea omenească!

Să ne rămînă viața foc nestins
Căci noi sîntem răspunzători de moarte!
Trăind curat, cu sufletul ne-nvins
Ne va ierta cîndva Pămîntul, poate!

EMILIA MOLDOVAN-AMARIEI

MONSTRUL

Monstrul mă poartă pe labele sale
plusate
în hăul acestei perspective;
întind cît pot brațele și agăț
cîte un fruct dintr-o parte și alta
a luminii
cînd vreau să-l duc la gură
mi-l înhață spunîndu-mi:
„întîi cei mari",

VASILIAN DOBOȘ

BUNĂ DIMINEAȚA

Așadar
o nouă duminică
sfioși bătrînii deschid lăzile
tot mai albe sînt
cămășile lor de sărbătoare
astăzi și suferințele s-au furișat
precum primăvara cărările-n păduri
se umflă ziua
ca o pînză de corabie
împingîndu-le viața — nainte
și ei suflă de pe bănci
praful încă unei săptămîni
răbdători așteptînd fericirea
de-a li se da
bună dimineața.

LIVIU CAPȘA

DAR VEȘNICIA

Așa a fost sortit
Timpla poetului să fie altar
Pocnul, mielul cel gras,
Și sufletul, ogorul în care
Printr-o miraculoasă explozie
Să-ncolțească semințele.
Popoare de legi s-au revoltat,
Spulberînd cenușă;
Potop de apă a curs
Dar veșnicia,
Haina aceasta curată de nuntă
Se tîra spre lumină
Ingropînd cătușele!

ADRIANA LASCAU

ZORI DE ZI

Geana pămîntului
deschisă de la roșu
spre albastru
păstrează soarele
sub pleoapă
ca să-l sloboadă
pe cer
odată cu
lacrima răsăritului

VIRGINIA MEHEȘ

SENSURI ROTATIVE

Noi mecanisme s-au pus în funcțiune
toate lucrurile vor fi rotunde
totul e pentru consum
secolul aruncă ultimele oase cîinilor
într-un colț stă marțorul care tace
ținînd în mînă un animal creat în laborator
dar e liniște prea multă liniște
dincolo de senzori
unii înnebuniți de tăcere își pocnesc degetele
acolo la nivelul încheieturii se produc fenomene ciudate
nu s-a aflat încă secretul
mîinii care ia totul.

IOAN SUCIU MOIȘA

Ștefan Iordache

(Urmare din pagina 9)

rul trebuie să ofere spectacolul unei vieți mult mai complexe, mult mai adînci, în limita dintre sublim și abject.

— Adică „nu mai putem juca teatru din vîrful buzelor și din poantă"...

— Exact. Pentru că ne jucăm propria noastră viață.

— Prin urmare acesta este actorul secolului nostru.

— Foarte greu se crește astăzi un actor. De aceea ar trebui să fim mai atenți cu aceia care fac meseria asta. Indiferent de talentul său, actorul e un salahor.

— Prin urmare, cum ai caracteriza actorul?

— Actorul trudește ca un miner, lucrează cu finețea unui psiholog și cu precizia unui chirurg. Vorbind cu tot respectul față de toate meseriile. Și mai presus decît toate acestea e faptul că în cazul actorului instrumentul de lucru este chiar propriul său trup, propriul său organism. Actorul nu-și mai prelungește arta cu o vioară sau cu un plan. Actorul nu-și poate schimba organismul cînd se strică. De aceea, după un număr de ani, jucînd foarte mult ți-e greu să te mai recunoști și să te regăsești. De pildă, mi-e dor de mine însumi cel din liceu.

— Actoria înstrăinează?

— Poate duce la depersonalizare. Depinde cîtă prospețime ai în tine, cîtă copilărie ai, cîtă fascinație. Pentru că sîntem niște copii, ne jucăm de-a oamenii mari, nu?

— După părerea mea actorul concentrează în sine o epocă, o lume.

— După părerea mea actorul trebuie să fie un om de cultură. Pentru că se adresează oamenilor prin cultură.

— Prin urmare, nu mai este pur și simplu un om de manevră, care exprimă un concept, o idee programată de dramaturg și de regizor.

— Actorul e un creator. Nu e un simplu mercenar. Lucrul cel mai important este că dă viață unui spectacol. Și că arta noastră trăiește prin faptul că e viață și că dă viață mai mult decît orice altă formă de expresie artistică. De aceea e și atît de efemeră. Ne aflăm în zona artei cîtă vreme trăim. Arta noastră nu rămîne cum rămîne un tablou, o sculptură, un manuscris literar. Unele satisfacții vagi, de cochetărie cu eternitatea, mi le dă cinematograful dar acesta din urmă nu transmite emoția unui spectacol.

— Care e deci importanța actorului în nomenclatorul de meserii din univers?

— Noi nu sîntem atît de importanți cît ne place să credem că sîntem. Dar e bine să credem că sîntem importanți, că facem lucrul cel mai important din lume, pentru că altfel nu ar avea nici un rost să trăim.

— E cert că societatea are alți stîlpi de rezistență decît actorii. Decît artiștii...

— Nu știu dacă peste 1 000 de ani, cînd oamenii vor descoperi un tractor îngropat lîngă Brașov, ca un dinozaur, își vor putea face o idee mai limpede despre civilizația și cultura noastră decît citind operele de artă ale timpului nostru sau urmărind muzeele noastre.

— Asta în condițiile în care vom reuși să supraviețuim.

— Vreau să fiu bine înțeles: prin exemplul dat nu neg importanța tehnicii și mai ales a științei. Pentru că unii confundă știința cu tehnologia... Mă tot gîndesc de ce e important actorul. Și actorul.

— Dificilă întrebare, nu?

— Pentru că e purtător de viață.

— Ce oferă el lumii?

— Speranță.

— De ce tocmai speranță?

— Pentru că teatrul e cam cum am vrea noi să trăim. O curte cu miracole.

— Nu întotdeauna. E și cum nu am vrea noi să trăim.

— Așa e. Sună puțin didactic dar ar fi trist ca omul să plece așa cum a venit dintr-o sală de spectacol. Dar dacă pleacă la fel, înseamnă că spectacolul e prost.

— E greu să știi ce se află în sufletul unui spectator...

— Dacă n-am intrat în sufletul lui, în zona gîndurilor sale intime, n-am făcut nimic.

—Primul rol în care te-am văzut, Ștefan Iordache, a fost Arturo Ui din pamfletul politic al lui Brecht. Ultimul a fost zilele trecute, Richard al III-lea de Shakespeare...

— Sînt cele două coperți ale unei existențe de actor.

— Acesta fiind primul volum. Un volum scris în cîți ani?

— În douăzeci de ani. Exact acum douăzeci de ani terminam Institutul de teatru jucînd la «Cassandra» Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită. Jucam, de fapt, rolul lui Hitler.

— Au trecut deja douăzeci de ani? Bizar, nu? Cele două coperți ale meseriei dumitale sînt reprezentate de două figuri sinistre ale istoriei.

— Am o ură uriașă față de dictatură, față de dictatori, față de tirani. Urăsc tot ceea ce constrînge omul și-l umilește.

— Ce-ai vrut să spui dumneata prin acest Richard? Dincolo de ceea ce se vede?

—Am vrut să atrag atenția. Pentru că lumea uită foarte repede. Am trăit un cutremur și am uitat. Azi mă cutremur cît de liniștit pot să trec pe lîngă Scala, pe lîngă Casata... și doar am pierdut prieteni și oameni scumpi în dezastrul acela. Ei, uite, vezi, de-aia e important actorul, aduce aminte și atrage atenția.

— Prin urmare astea sînt coperțile unei vieți de douăzeci de ani de teatru.

— Cam astea sînt coperțile, dar înăuntru sînt numai roluri în care a trebuit să ard, adeseori, pînă la scrum. Uneori mă și mir că a mai rămas ceva totuși din mine după atîția criminali, oameni de rînd, oameni sublimi jucați pe scenă. Meseria noastră e întristătoare și nu mai vorbesc, stresantă. Te umple și te golește permanent de gînduri. Se întîmplă să ieși de la un spectacol bucuros că ai spus ceva oamenilor, dar se întîmplă să te simți îngrozitor de gol și derutat și foarte singur. După părerea mea un actor de cursă lungă e mai singur decît un alergător de cursă lungă. De aceea e bine, zic, să fim mai atenți cu actorii unei generații, unei societăți, unei lumi. E păcat că sîntem uneori puși alături de T.A.P.L. ca „prestatori de servicii pentru populație". Sigur că pentru populație facem totul dar... Am devenit caraghioși tot exclamîndu-ne importanța și nu ne ia nimeni în serios. Sau nu ne crede.

— Ștefan Iordache, de ce crezi că vine lumea la teatru în asemenea stare de fascinație?

— Pentru că lumea are nevoie de fascinație, are nevoie de vis, de teatru. Fiecare joacă teatru, chiar în viața de toate zilele. Mulți dintre cei care vin la teatru sînt și ei niște actori. Vin să învețe cum să joace. Iar noi vrem să-i învățăm să fie ei înșiși. Pe de altă parte teatrul e arta cea mai caldă, cea mai percutantă, cu cea mai mare forță de influențare. N-am văzut încă o revoluție pornind de la teatru dar am văzut oameni mai frumoși plecînd din teatru, mai tandri, mai înțelegători, mai buni. Teatrul nu va împinge oamenii la crimă sau la război, niciodată. Și noi acum jucăm un fel de teatru. Noi doi. Încerc să fiu destept, spontan. Să fiu mai destept și mai spontan decît sînt. Dar nu găsesc întotdeauna cuvîntul.

— Ce rezonanță are pentru dumneata cuvîntul? Actorul lucrează imens cu cuvîntul. Fiecare cuvînt este în felul său o metaforă.

— Mă obsedează să găsesc simburele cuvîntului, de unde vine, încotro se duce, de cîte are atîtea silabe, de ce nu mai multe sau mai puține, de ce are aceste sonorități și nu altele ca în alte limbi? De aceea vorbesc puțin în viața de toate zilele, atît de puțin încît unii, care nu mă cunosc, sînt tentați să creadă că sînt un prost.

— Chiar, cum crezi că ești, Ștefan Iordache, în afara scenei?

— În afara scenei sînt anost. Sînt neinteresant. Mă odihnesc.

— Suferi de o anumită... retragere din cotidian. E o stratagemă?

— Retragerea mi-am impus-o. E o stare de rocul.

— De ce?

— Nu-mi place să mă irosesc. Pentru mine ratiunea de a trăi e teatrul, alta n-am. Mă retrag și mă pregătesc să devin fertil în clipa în care voi reintra pe scenă.

— Prin urmare ce face actorul Ștefan Iordache după ce iese din scenă?

— Fumează, sapă, plivește, se plimbă prin aer curat pentru că îi place să respire aer curat, nu aer otrăvit de oamenii care nu se iubesc. Citește, aleargă zilnic prin parc în echipament de sport. Și bea. Din cînd în cînd. Nu ca să uite, nu, ci ca să intre în întuneric cîte puțin, să se obișnuiască cu întunericul, cu abisul. După care actorul Ștefan Iordache, pentru că de el m-ați întrebat, se întoarce, plin de păcate, plin de erori (văleleu, cît de multe greșeli am făcut în viața mea), se întoarce, spun, plin de regrete, de spaime la cei din jur, mai pur ca altădată. Judecați și dumneavoastră, să joci Richard, să te umpli de atîta otravă, de atîta venin, să duci cu tine atîta mizerie umană, pentru ca apoi să joci **Maestrul și Margareta** sau **Nu sînt turnul Eiffel** sau **Să îmbrăcăm pe cei goi...** Ce fel de om mai poți fi după atîtea dedublări și disimulări?

— Cît te slăbește un spectacol cu Richard?

— Între trei și patru kilograme. După un spectacol plutesc, înot în propriile mele haine.

— După premiera lui Richard mi-ai spus că nici acum nu-ți dai seama bine cum ai ajuns să joci pe scenă.

— Și acum mă mir ce caut eu acolo, pe scenă, cum am ajuns eu acolo, venind de pe Rahova, fiu de mic meserias și de mamă casnică. N-am uitat de unde am plecat. Cred că e important pentru fiecare om să nu uite de unde a plecat.

— Cum te împaci cu directorul teatrului, Dinu Săraru? Am auzit că nu e un director comod.

— Teatrul Mic nu poate fi despărțit de numele lui Dinu Săraru. E cel mai mare fanatic al teatrului din cîți am cunoscut. E cel mai bun organizator de teatru din cîți am cunoscut, din cîți am avut. Iar eu sînt un om disciplinat. Căruia îi place munca.

— Te simți un om liber, Ștefan Iordache?

— Am propria mea libertate. Îmi place să trăiesc intens fiecare bucurie ca: mersul pe jos, prin aer liber, mersul cu motocicleta, alergările prin aer liber, refuz minciuna, ipocrizia, defetismul, lașitatea și în felul acesta mă feresc de tot ce m-ar putea constrînge la o viață care nu este a mea. Cîtă vreme sînt eu însumi, sînt liber. În rest, tăcere.

Un muzeu in labirint

Problema Courbet

1.

Courbet. Autoportret

Nu ştim nimic sau aproape nimic despre viaţa intimă a lui Courbet. Sora sa şi totodată executoarea sa testamentară a ars toate documentele care ar fi putut arunca o oarecare lumină asupra vieţii lui. Nu mai rămîn, deci, decît evenimentele şi declaraţiile cam insolente pe care Courbet n-a ezitat niciodată să le facă.

Declaraţii de tipul : „Eu sînt cel mai mare. Nimeni nu mă egalează". Şi care împing vanitatea provocatoare pînă la vanitatea inculturii*). Uitîndu-se în oglindă, maestrul din Ornans se admiră mai mult decît cei mai entuziaşti admiratori ai săi. De fapt, cu excepţia naturii, a lui Rembrandt şi a lui Velásquez nu recunoaşte pe nimeni. Fidias ? Rafael ? Tiţian ? Leonardo ? Încercări neizbutite ale naturii de a crea un Courbet. Care, în sfîrşit, în secolul XIX devine o realitate. Ea se poate contempla cu satisfacţie în oglindă. „Bună ziua, domnule Courbet, la ce vă gîndiţi ?" „Cum la ce ? Sînt mulţumit că exist. Primul şi unicul artist din acest secol". Iată, deci, un Narcis care nu mai are chef să se sinucidă. E ocupat cu ceva mai interesant. Să se admire. E foarte încîntat de chipul său de tip asirian, de ochii săi negri, lucitori, strălucitori, de genele sale lungi, de mîinile sale lungi şi elegante, de totul, ce mai. Şi după ce se va admira în oglindă, fără să mai repete vechea eroare, se va întoarce să le impună şi celorlalţi încîntarea sa. Mai ales că nimeni nu se arată capabil să-i facă atîtea complimente cîte îşi face singur. Walter Scott care scria articole elogioase despre sine nu era decît un diletant în materie. Încă nu avea curajul să declare că e singurul artist. Courbet îl are. Eu, Courbet, pare să şoptească el în oglindă, nu sînt deloc un artist modest. Şi ca să fiu sincer, modeştii mi se par caraghioşi. De aceea nu mi-a plăcut niciodată să mi se dea sfaturi. Am rîs cînd unii au încercat s-o facă. Şi mi-am bătut joc din toată inima de academişti. La urma urmei, n-aveam dreptate ? Toţi aceşti domni care s-au cocoţat în fotoliile Academiei, care s-au ţintuit în jilţurile juriilor la saloane, care vor să decidă ce e arta şi ce nu e, vor să-mi dea mie, Courbet, sfaturi cum să pictez, în loc să predea desenul în şcoală şi să nu-şi vîre nasul în artă, ei bine, toţi aceşti domni mă scot din sărite. Nu puteam să fiu gentil cu ei.

Să ne păstrăm totuşi umorul. Cu toate că e greu să nu răspunzi la insolenţă — fie ea şi motivată — cu insolenţă. Prea des ne asigură Courbet că geniul său este unic pentru a nu avea deloc ispita să ne aducem aminte că Delacroix îl învinuia de absenţa oricărei idei. („E o pictură care nu gîndeşte !") Sau că alţii au zis că se doarme mult în pictura lui Courbet deoarece acesta e modul cel mai bun pentru a nu spune nimic. Şi prea ne asigură el că maeştrii săi sînt Rembrandt, Velásquez şi natura pentru a nu adăuga maliţios că, de, natură se vede foarte bine că l-a fost profesor. Un mare profesor. În schimb, Rembrandt... Dacă noaptea lui Rembrandt e o taină, noaptea lui Courbet e noaptea care coboară în fiecare seară pe pămînt... Dar nu, ar fi nedrept să reducem totul la maliţie. Mai mult, ar fi o eroare. În fond, dincolo de declaraţiile lui, Courbet ridică o problemă reală. Problema picturii lui.

Nici chiar Rubens n-a îndrăznit să facă un nud atît de opulent ca acela pe care Napoleon al III-lea, vizitînd expoziţia, l-a lovit, iritat, cu cravaşa. Şi, pentru a fi corecţi, nu e simplu să te convingi că această femeie obeză, cu muşchii acoperaţi de grăsime şi cu picioare zdravene, de docher, e idealul artei, dar e la fel de greu să te prefaci că nu înţelegi de ce ea l-a enervat pe Napoleon al III-lea. Estetica oficială trîmbiţa, nu întîmplător, a idealizare cuviincioasă. Din punctul ei de vedere, orice poziune pentru adevăr era suspectă. Chiar subversivă. Balzac însuşi ar fi trezit, poate, bănuieli sub Napoleon al III-lea. Cu atît mai mult era normal să pară subversiv un artist care, refuzînd să picteze îngeri, pe motiv că nu-i văzuse niciodată, putea oricînd să dea un exemplu prost refuzînd, din acelaşi motiv, să picteze oameni încîntaţi să respire acelaşi aer cu împăratul.

Ajungem astfel la chestiunea, spinoasă şi complicată, a realismului. „Puţin îmi pasă de realism — exclamă Zola la salon — în sensul că acest cuvînt nu reprezintă pentru mine nimic precis. Dacă prin el înţelegeţi necesitatea pictorilor de a studia şi de a reda natura adevărată, e neîndoios că toţi artiştii trebuie să fie realişti. A picta vise e un joc pentru copii şi pentru femei ; bărbaţii au ca obligaţie să picteze realităţi". După mai bine de un secol, aceste fraze sună la fel de discutabil. Sînt mari artişti care n-au pictat decît vise, chiar şi atunci cînd au crezut că pictează realităţi. Dar, într-o privinţă cel puţin, lucrurile sînt clare. Astăzi, ideea de realism e tot atît de confuză.

Cum spune Camus, nu e sigur că realismul, chiar dorit, e posibil în chip absolut. Pentru că nu poţi să reproduci realitatea fără să alegi. Prin forţa lucrurilor, arta este şi refuz şi consimţămînt. Dealtfel, o artă care ar reproduce realitatea fără să nege nimic, fără să aprobe nimic, fără să elimine nimic şi fără să pună în evidenţă nimic, o artă care ar renunţa să descopere, mulţumindu-se să arate, care ar renunţa să caute, mulţumindu-se să reflecte, ca o imensă oglindă indiferentă, ar fi inutilă dacă ar fi cu putinţă. Pentru a fi fidel, orice artist se vede nevoit să sacrifice, să trădeze o parte din realitate. El se vede obligat să ne înfăţişeze partea lui de real cu aerul că ne înfăţişează lumea. Şi nu l-am putea înţelege nici pe Courbet, ca pictor realist, în afară de ceea ce el refuză şi consimte.

OCTAVIAN PALER

*) E drept că exemplul său nu e deloc izolat în istorie. Prin anii '50, la noi, era chiar o modă în rîndul unora de a-şi afişa nu cu jenă, ci cu vanitate ignoranţa, apărîndu-şi „inocenţa" zgomotoasă de riscurile culturii. Dar Courbet, trebuie spus, avea scuza talentului său.

Simple note

Ioan Missir

L-am cunoscut bine pe avocatul botoşănean Ioan Missir şi l-am preţuit şi stimat — cum l-au preţuit şi stimat toţi care au avut tangenţe cu el — pentru toate însuşirile lui mintale şi sufleteşti, adică pentru cultura, inteligenţa, sensibilitatea, ţinuta etică ireproşabilă şi desăvîrşita lui omenie. Şi voi spune, chiar de la început, ca să-i definesc concepţia de viaţă şi comportamentul, că nimeni, niciodată, împins de vreun necaz sau de vreo nedreptate, ori încercuit de nevoi şi de griji şi sunînd la uşa lui, să nu plece satisfăcut şi alinat.

Ne-am strîns mîna pentru întîia dată în 1928, în casa lui Grigore N. Filipescu — fiul marelui patriot — cu care era bun prieten şi, o îndelungată vreme, după aceea am păstrat cu el strînse, statornice şi reconfortante relaţii. Şi l-am iubit, mai ales, pentru superba şi tulburătoarea lui carte **Fata Moartă**, care nu e o carte de dragoste, cum s-ar putea crede, ci amintirile lui de combatant din primul război mondial — scrisă pe viu — poate cea mai vibrantă şi mai dureroasă din cîte s-au scris la noi, care a apărut în Editura „Cartea Românească" în 1937 în două ediţii succesive şi apoi, în continuare, încă altele şi care s-a retipărit — epuizată în cîteva zile — în 1977 şi regret că n-am putut-o vedea. Am, însă, vechea ediţie ilustrată de pictorul D. Stoica şi care se deschide cu scurta prezentare a lui Nicolae Iorga, pe care o redau textual : „Cititorule, ai înaintea ta, o frumoasă carte de adevăr. Un om cinstit şi viteaz spune ce s-a întîmplat în adevăr. O spune limpede şi adînc înduioşat. Se vede de aici cît de mult talentul răsare din emoţia lucrului văzut bine, înţeles adînc şi întovărăşit de acele mişcări ale inimii, fără care şi cel mai mare dar de scris nu dă decît pagini moarte.

În vremi ca acelea de azi, astfel de cărţi sînt o întărire sufletească şi o adevărată purificare. Dar istoricul va găsi aici şi destăinuiri care cad greu asupra unor oameni care citeodată au ispăşit".

Cine a fost, însă, Ioan Missir ? Se născuse în Statele Unite în 1890, ca fiu rezultat din căsătoria tatălui său cu o franceză din Elveţia şi cînd copilul avea cinci ani părinţii s-au stabilit la Botoşani, unde va face şcoala primară şi va absolvi liceul. Licenţa în ştiinţele juridice şi-a luat-o la Universitatea din Bucureşti. Se va ataşa politiceşte, de tînăr, de Nicolae Iorga, va fi ajutor de primar în oraşul de adopţiune, între 1919—1920, şi primar între 1931—1932, îşi va întemeia o căsnicie model cu sora scriitorului şi ziaristului Petru Manoliu — bunul şi regretatul meu amic — şi vor avea, la rîndul lor, o fiică, actualmente Ioana Vlad, — element deosebit de distins şi valoros, conferenţiar la Facultatea de Construcţii de la Iaşi.

Ioan Missir decedează la 5 decembrie 1945 în vîrstă de 55 de ani.

N-a mai tipărit altă carte decît **Fata Moartă**. Dar nu este singurul caz, nici la noi nici aiurea, cînd cu o singură carte se poate intra în istoria literară. Şi Ioan Missir este îndreptăţit s-o merite, nu numai prin răsunătorul succes de librărie din epocă şi de după aceea, ci prin toate calităţile şi talentul lui scriitoricesc, reale. Să-l ascultăm, spre exemplificare, pe autor, ce este **Fata Moartă** :

— Oare unde or fi bătînd tunurile, cumetre Iordache ?

— Mă tem că pe Fata Moartă !...

— Camarade, încotro duceţi atîta amar de muniţii ?

— Pe Fata Moartă, moşule...

— De unde coboară vagoanele cu răniţi, domnule sergent ?

— De la Fata Moartă...

Şi, luni de zile, numele acesta e purtat din gură în gură, ca un blestem al vremii. Îl cunoaşte divizia a opta, îl ştiu ţăranii de la Caşin pînă la Oneşti, de la Cîmpuri pînă la Răcoasa. În timp de pace, era un plai minunat unde-şi dădeau întîlnirile toate sălbăticiunile pădurii, şi o legendă tristă cu un haiduc şi ibovnica lui, de unde-i vine numele. Pentru noi, combatanţii, este o dîră de sînge tînăr şi curat... Este locul unde am tăiat aripile acelei bavareze şi unde, întăriţi în credinţa unei biruinţi tîrzii, nu am dat înapoi... Acolo, la cîţiva metri de inamic, îngropaţi în şanţuri, muream de nostalgia trecutului şi amintirilor noastre...".

Şi în legătură cu apariţia cărţii, dau două scrisori pe care Ioan Missir i le adresează de la Botoşani lui Ion Simionescu ce avea un rost decisiv la Editura „Cartea Românească".

Iată-le : „Mult stimate domnule profesor, Rog să fiu iertat că n-am avut posibilitatea să vă mulţumesc ieri pentru amabilitatea pe care aţi arătat-o la Academie, faţă de mine. Dl. profesor Iorga a hotărît să-l trimit manuscrisul acasă, pentru a-l citi. Fără a putea preciza data la care dl. profesor Iorga ar avea timpul necesar ca să-mi dea o prefaţă şi, în acelaşi timp, fără să mai îndrăznesc să mai puneţi un cuvînt de moldovean sîncer, vă rog să primiţi odată cu mulţumirile mele, expresiunea distinsei mele consideraţiuni. Dacă întîmplător, veţi găsi că este cazul să capăt vreun răspuns care să dezlege această problemă „de prefaţă", îmi permit să vă rog să mi-l daţi în provincie, de unde, la chemarea ce mi-o veţi face, voi veni imediat. I. Missir, 23 ianuarie 1937".

„Mult stimate domnule profesor. Mă grăbesc să vă răspund la carta poştală pe care am primit-o astăzi, comunicîndu-vă că am trimis fotografia mea întovărăşită de cîteva date biografice cerute, încă acum două zile. Cît priveşte autograful pe care mă sfătuiţi să-l trimit domnului P. Şeicaru, pentru moment este o imposibilitate, deoarece „Cartea Românească" nu mi-a expediat pînă astăzi nici un volum. Dacă, însă, domnia-voastră, faţă de care am obligaţii morale, mă îndemnaţi şi găsiţi că e necesară prezenţa mea la Bucureşti pentru o zi, două, spre a trimite — din cele 300 volume oprite pentru reclamă — persoanelor sau aşezămintelor, modestul meu aport literar, scrieţi-mi două rînduri şi voi face tot posibilul a nu întîrzia şi a pune împreună cu dv. la punct o întreprindere care, constat cu vădită mulţumire sufletească, începe să-şi croiască drum în rîndurile cititorilor. Mulţumindu-vă pentru măgulitoarele cuvinte pe care mi le adresaţi, binevoiţi a primi asigurarea perfectei mele stime. I. Missir, Botoşani, 30 mai 1937".

(Va urma)

L. KALUSTIAN

O academie Eminescu

Primim din India ştirea înfiinţării unei academii internaţionale Mihai Eminescu pe lîngă Universitatea din Delhi, acum, în acest an. Un prim act emis tipărit al acestui for de cultură este traducerea şi tipărirea pentru prima oară integrală a poemului **Luceafărul** în limba sanscrită.

Colegului nostru, poetului George Anca, aflat de mai mulţi ani în India ca profesor de limba şi literatura română îi datorăm ducerea la capăt a gîndului de tinereţe al lui Mircea Eliade de-a-l face cunoscut sistematic pe Eminescu în lumea sanscrită. Poetul Ion Iuga care l-a vizitat pe George Anca pe cheltuiala proprie de curînd ne-a adus amănunte îmbucurătoare despre munca şi jertfele personale pe care George Anca şi soţia lui le fac pentru a afirma literatura noastră în India.

Îmi vin în minte poeţi români ca Lucian Blaga, Aron Cotruş sau mai recent Ion Brad şi alţii care au ştiut în diferite ţări europene să devină adevăraţi ambasadori ai culturii noastre. Acestora să-l adăugăm acum pe tînărul George Anca, poetul şi colegul de universitate, căruia îi trimit o îmbrăţişare frăţească de departe pe această cale.

Poate că înfiinţarea unei academii Eminescu în ţară străină să ne readucă aminte că am avut o catedră Eminescu la Bucureşti care, din păcate, nu mai funcţionează. Poate, de la toamnă, să-l putem citi din nou săptămînal la un curs facultativ cu viitorii profesori de limba română pe poetul nostru naţional, atît de necunoscut totuşi generaţiilor mai tinere.

Vor fi nădăjduind şi sînt destul cred dintre cei care citind aceste rînduri vor înţelege că Eminescu (o catedră măcar dacă nu un institut Mihai Eminescu) ţine de urgenţele zilei.

E de prisos să amintesc acest adevăr ce l-am mai scris chiar în această revistă, că toţi poeţii naţionali în Europa, inclusiv în ţările vecine, au catedre speciale chiar la mai multe universităţi.

IOAN ALEXANDRU

Ciinele, utilul nostru prieten...

Închipuiţi-vă un stadion arhiplin, cu mii de oameni bulucindu-se încă la intrări în ciuda celor peste 20 000 de bilete deja vîndute, terenul fiind aproape invadat de cei care nu mai au locuri în tribune şi care vor să vadă totul de cît mai aproape, organizatorii fiind evident depăşiţi de situaţie şi neştiind cum să se mai descurce.

Şi totuşi, n-a fost nici un meci de fotbal în acea duminică, pe stadionul **Progresul** din Capitală ! Dimpotrivă, la numai cîteva sute de metri, pe „Republicii". Rapidul susţinea unul dintre ultimele sale meciuri ale promovării în prima divizie de fotbal a ţării, „concurenţa" fiind astfel greu de înţeles pentru cineva (dacă acest „cineva" mai există !) care n-a mingiiat pînă acum niciodată un ciine... În fapt, ce s-a petrecut duminica trecută pe „Progresul" — conform tradiţiei, anual în ultima duminică a lunii mai — n-a fost decît **Expoziţia canină republicană**, iar numărul doritorilor să asiste la eveniment a fost, cum am spus, dacă nu chiar cu totul neaşteptat, în orice caz copleşitor.

Aşadar, pe pista stadionului suprasolicitat s-au perindat prin faţa spectatorilor, care adesea au aplaudat la scenă deschisă, ciini din cele mai diferite rase, începînd cu Ciobănescul românesc (excepţionale exemplare, venite tocmai de la Rădăuţi, din ocolul faimosului crescător Gheorghe Creţu) pînă la Chihuahua, să spunem, dar fără să uităm Ogarul afgan, Saint Bernard-ul, Dogul german, Dobermannul, Schnauzer-ul uriaş şi chiar un excepţional Terra-Nova, cel care avea să cîştige în cele din urmă trofeul suprem al expoziţiei. Trebuia cumva văzută, cîntărită, mîndria din ochii proprietarilor acestor exemplare minunate, Beagle sau Teckel, Boxer ori Fox-Terrier, pentru care C.M.B.R.-ul („cel mai bun al rasei"), indiferent de verdictul juriului de arbitri, tot ciinele său va rămîne. A urmat demonstraţia de ciini utilitari, echipa Bucureştiului dominînd net întrecerea, bazată fiind pe un club al ciinilor utilitari şi o şcoală de instruire pentru ciinii din toate rasele, în 3 cicluri de perfecţionare. „De fapt, ne spunea tovarăşa dr. Ruxandra Nicolescu, preşedinta Filialei bucureştene a Asociaţiei chinologice, nu există ciine în afara noţiunii de utilitate, fie el de rasă ori nu. Aici cum aţi văzut, noi am organizat o expoziţie de frumuseţe. Frumosul însă, mai ales în zootehnie, înseamnă util. El permite păstrarea nealterată a raselor ca şi selecţionarea reproducătorilor. Avem acum ciini competitivi pe plan internaţional. Acum 10 ani, cînd s-a înfiinţat asociaţia, am pornit practic de la zero, dar astăzi sînt în măsură să susţin că există la noi exemplare care pot lua parte la concursurile internaţionale. Dealtfel, dacă ar exista posibilitatea, ţara noastră ar putea obţine valută exportînd, în mod organizat, ciini ! Mă gîndesc în special la Ciobănescul românesc, care a fost solicitat în mare număr de către crescătorii de oi din Australia". Aici, povestea e mult mai lungă şi asupra ei vom mai reveni. Deocamdată să reţinem doar că proiectul de standardizare a rasei — varietatea „Mioritic" şi varietatea „Carpatin" — a existat încă din 1934, dar n-a fost realizat decît acum 2 ani, în special cu sprijinul filialei din Rădăuţi. Ar urma etapa omologării internaţionale, recunoaşterea oficială, pe plan mondial, a ce or două rase de ciini indigeni, de unică utilitate, ex stenţi în fapt pe acest pămînt cam de cînd s-au cioscut oi în spaţiul carpatin, adică aproape dintotdeauna... Evident, ar trebui plătite nişte taxe în acest scop, mărunţis dacă ne-am gîndi la eventualitatea exportului în Australia, spre exemplu. L-am întrebat odată pe un cioban cu cît ar vinde un asemenea ciine. Întrebare greşită, evident, ori stîngace, fiindcă omul m-a privit încruntat şi mi-a răspuns că pentru el un asemenea ciine, n-are valoare, nu l-ar da nici pentru o maşină nouă... Ceea ce „ştie să facă" un asemenea ciine poate într-adevăr fi cu greu preţuit — dar tocmai asta e ideea Ruxandrei Nicolescu, organizarea în chiar toamna care vine a unui concurs de lucru pentru ciinii ciobăneşti româneşti, reuniţi din toată ţara pe un stadion bucureştean, la olaltă cu oile de care ştiu să aibă atîta grijă ! Se cere sprijinul revistei noastre în această direcţie, sprijin pe care îl vom acorda dealtfel cu mare bucurie, dată fiind frumuseţea şi utilitatea ideii. Desigur, vă vom anunţa din timp despre acest eveniment canin.

DUMITRU GRAUR

Amintiri în legătură cu fondarea Universității românești din Cluj (II)

„Alma Mater Napocensis – 1919"

În rîndurile ce urmează vreau să mă opresc asupra activității mele în legătură cu organizarea Universității din Cluj, activitate pe care mi-o impusese și situația de secretar general al Resortului și aceea de director general al învățămîntului din Transilvania. (Și aici o paranteză : în Vechiul Regat n-a existat, pînă în 1920, un post special de director al învățămîntului superior ; primul post de acest fel a fost cel deținut de mine. În Ministerul de Instrucție din București un asemenea post a fost înființat numai în momentul cînd a fost desființat Consiliul Dirigent al Transilvaniei și deodată cu el și acest post al meu, **care a fost transferat la București**).

Se știe că la Cluj exista o universitate ungurească, înființată în 1872 cu intenția fățișă de a propaga știința ungurească prin populația majoritară românească a Ardealului, căreia i se refuza dreptul de a avea un asemenea așezămînt în limba sa. Dar românii n-au încetat de a cere cu fiecare ocazie ca Universitatea din Cluj să fie românească, sau cel puțin paritetică, ungurii avîndu-și universitățile lor la Budapesta, Pojon și mai pe urmă la Seghedin. Am amintit la cap. (a rămas necompletat de către autor în care capitol — n.n.) că și în cursul tratativelor de împăcare româno-maghiare de la 1913—1914 acest lucru a fost pus ca una din condițiile împăcării. Dar ungurii n-au vrut să audă niciodată de pretențiile românilor. [...]

După războiul mondial și după Adunarea de la Alba Iulia, preluarea Universității din Cluj pe seama statului român și punerea ei în serviciul culturii așa cum o concepe acest stat, avea să urmeze ca o măsură automată. Așa s-au petrecut lucrurile și în celelalte state care aveau de rezolvat probleme de acest fel : Franța a preluat încă din noiembrie 1918 universitatea germană din Strasbourg, repatriind în țara lor de origine pe toți profesorii de pînă aici și naturalizînd universitatea în sens francez (cu toate că populația franceză în Alsacia-Lorena nu se urca decît la mai puțin de 20% față de cea germană — deci 1:5 —, în timp ce în Transilvania populația română se găsea, față de cea ungurească, în proporție de 4:1). De asemenea, cehii au preluat încă din ianuarie 1919 universitatea din Bratislava, închizînd pur și simplu universitatea ungurească și pregătind deîndată naționalizarea ei. La noi, lucrurile au mers cu zăbavă mult mai mare, din cauza diversității mari de vederi cu privire la însuși faptul preluării. Luni de zile s-a aminat mereu hotărîrea, pînă, în fine, la 12 mai hotărîrea a luat trup și Universitatea a fost preluată integral pe seama statului român (...)

Dar faptul preluării nu era partea cea mai grea și nici mai importantă a Universității înseși. Partea cea mai grea, pe care Iorga, și Branisce și alții o credeau cu neputință de înfăptuit, era opera organizării unei noi universități românești în locul celei ungurești. Nu pot intra în amănunte, care sînt și ele arătate în lucrarea mea **Universitatea Daciei Superioare,** totuși mă voi opri asupra cîtorva momente, care n-au fost fixate pînă acum în forme complete și exacte.

Mă întorsesem în Transilvania după 4½ ani de pribegie, dintre care doi trăiți în frămîntările provocate de Revoluția rusească, — cu o sănătate zdruncinată, care mă obligă, încă din primele zile, să-mi iau un concediu de boală, pe care mi-l petrecui însă tot la Sibiu, neavînd posibilitatea unei deplasări, pe care împrejurările din acele prime săptămîni după Adunarea de la Alba Iulia nu le îngăduiau. Într-una din zile întîlnesc pe neașteptate, pe stradă, pe profesorul dr. Iosif Popovici, fost docent de limba română la Universitatea din Budapesta, unde îl audiasem și eu timp de două semestre. După primele vorbe îmi comunică că „m-au pus și pe mine" printre viitori profesori ai Universității românești din Cluj, și anume la catedra de pedagogie ! La început n-am înțeles nimic din toată povestea, dar pe urmă aflai, în continuarea convorbirii, că fusese „la Resort", unde a stabilit, dimpreună cu ministrul Vasile Goldiș, lista corpului didactic de la viitoarea Facultate de Litere din Cluj. Deocamdată trei catedre erau asigurate : Sociologia pentru V. Goldiș, Limba Română pentru Iosif Popovici și pedagogia pentru mine ! Goldiș l-a dat însărcinarea să-i prezinte un plan general amănunțit cu privire la problema organizării Universității, punîndu-i totodată în vedere că-l însărcinează pe el cu ducerea la bun sfîrșit al acestela.

Am fost foarte mirat de acest aranjament făcut de șeful meu, peste mine, care, în afară de secretar general al Resortului eram și directorul general al învățămîntului superior în același Resort. M-am dus a doua zi la Resort și l-am pus problema direct, fără înconjur : ați dat d-lui Iosif Popovici însărcinarea să se ocupe de organizarea universității. Din partea-mi țin să vă comunic că eu nu sînt aplicat să lucrez în această problemă nici **sub** d. Popovici, care mi-a fost profesor, nici cu d. Popovici. Dinsul este, desigur, un filolog foarte inimos, un român de omenie și un om de treabă, dar felul lui de a vedea lucrurile și de a lucra nu se potrivește deloc cu al meu

— Apoi, nici nu mai încape discuție ! Nu poate fi vorba de demisia D-tale. D-ta ești chemat să lucrezi în chestia aceasta. Popovici — tac'așa.

N-apucasem să ducem pînă la capăt discuția și deodată intră în cabinet Iosif Popovici, radios.

— L-am adus — se adresă el lui Goldiș. Toată noaptea am scris la el. A ieșit admirabil.

— Ce ? întrebă Goldiș.

— Planul de organizare, răspunde Popovici.

— Ce plan ?

— Al Universității.

Și i-l întinde. Goldiș îl ia în mînă, își mușcă buzele, își duce la gură degetul mare de la mîna stîngă și începe să și-l sugă. Cunoșteam acest gest al lui Goldiș dintr-o altă ocazie, care a avut loc în anul 1907 la Beiuș, cu ocazia alegerii de deputat a părintelui Vasile Lucaciu. Și atunci, într-un moment rar de perplexitate, Goldiș a recurs la același calmant.

Dar Goldiș nu se grăbi acum deloc să-i satisfacă curiozitatea citind lucrarea de vreo 15—20 de pagini a lui Popovici, în care nici nu aruncă măcar o privire oricît de scurtă, ci îi zise :

— Bine, domnule Popovici. Îți mulțămesc că te-ai obosit. Du-te la „Patria" și roagă-i pe ăia s-o publice, ca s-o citească lumea și să-și dea părerea.

— Dar, observă Popovici, asta nu-i lucrare pentru publicitate, ci o expunere de motive pentru Resort, ca să mă pot apoi apuca de lucru, așa cum ne-am înțeles ieri.

— N-a fost nici un înțeles — ripostă Goldiș. A fost numai vorba ca să-ți arăți și Dta părerea în chestiune. Chestia organizării este dată în atribuția dlui secretar general, care e de față și care este totodată și director al învățămîntului superior. Să cauți să te înțelegi cu el...

Bietul Popovici a rămas uluit și s-a retras rușinat și umilit. La mine nu s-a mai prezentat. Dar lucrarea a publicat-o în „Patria". Era așa cum prevăzusem eu : generalități, platitudini, incoherențe — nimic concret, nimic clar, nimic hotărît. Trebuie să recunosc, în schimb, că comportarea lui Popovici a fost dezinteresată și demnă. El n-a mai încercat în nici un chip să se apropie de Resortul al cărui șef a înțeles să-l trateze așa cum l-a tratat, după ce el, bietul, în mărinimia lui, îi asigurase catedra de sociologie la viitoarea Universitate.

★

Cînd, după patru luni de la o astfel de colaborare, în care mă simțeam în permanență stingherit pe urma metodelor de care nu puteai să fii sigur nici de pe o zi pe alta, V. Goldiș părăsi Sibiul, intrînd în guvernul central de la București ca ministru al Ardealului. Locul lui i-l luă V. Branisce, sosit proaspăt de la Lugoj. Ca și Goldiș, și noul ministru fusese în tinerețile sale profesor la liceul din Brașov, iar mai tîrziu ziarist la „Drapelul" din Capitala românească a Banatului. Dacă pe V. Goldiș îl cunoscusem mai de-aproape în anii 1910—1914, pe V. Branisce îl cunoșteam foarte puțin și nu-mi făceam iluzii că am putea colabora în condiții cine știe ce favorabile. Dimpotrivă, înclinam a crede că o colaborare ideală cu el va fi și mai problematică. Temerea mea părea să se adeverească chiar din prima clipă în care ne-am găsit față în față unul cu altul, după preluarea de la V. Goldiș a conducerii ministerului. El ținu să-mi comunice de la prima întîlnire că în ce privește preluarea și naționalizarea universității din Cluj el nu împărtășește vederile de pînă aici ale lui V. Goldiș, și că punctul lui de vedere este că universitatea ungurească să-și continuie funcționarea, sub un anumit control al nostru, rămînînd ca naționalizarea să se facă succesiv, pe măsura vacanțelor ce se vor ivi la catedrele profesorilor. „O universitate nu se poate face în cîteva luni sau în cîțiva ani, — ea trebuie să se facă cu încetul, în curs de decenii". Cum programul meu, pe care îl afirmasem și în publicitate, într-un interviu dat gazetei „Dacia" din București, era diametral opus celui al noului meu șef, și cum eu nu puteam accepta cu nici un preț acest program, am crezut că singura soluție este să-mi prezint demisia din amîndouă atribuțiile ce le dețineam în cadrul Resortului, ceea ce am și făcut de la primele cuvinte. Ministrul rămăsese perplex la acest gest neașteptat al meu.

(Va urma)

Restituiri **ONISIFOR GHIBU**

O ipoteză îndrăzneață

Șacchic-chciașu, spus-a : pasă, sr !

1 Din seria așa-numitelor **tablete de la Sinaia,** una, a cărei copie fotografică a ajuns la noi mulțumită profesorului Nicolae Copoiu, face obiectul dezvăluirilor de față.

După cum se poate observa în fotografia alăturată, tableta cuprinde șapte șiruri de litere din alfabetele grec și latin, combinate, dintre care, numai două rînduri continuu, celelalte cinci fiind întrerupte de către un ansamblu de cinci **insigne** : un cap de bărbat între două **Delte,** ce au înscrise, în ele ; una, un dragon, alta un cal-grifon.

Se mai pot vedea două **Răboaje** între care se află **Altarul,** avînd în centru o casetă funerară cu o mare urnă priveghetă de către cinci zei-strămoși, în doliu, cum ni se spune ; fiecare dintre aceștI Mani fiind desemnat de cîte o inițială.

De-o parte și de alta a votivului funerar, alte inițiale, și două efigii de zei, întregesc aspectul ilustrativ al tabletei.

Sub toate acestea se află o inscripție scurtă, încadrată de către două temple de stil arhitectonic eterogen : ceva de pridvor de biserică românească, și ceva de zidire de templu grec ; pe peretele uneia fiind sculptat, în basorelief, un cal cu cap de lup, pe cînd alta are două intrări : la ambele, turle zigurate și foișoare de castru.

La extremele ansamblului ilustrativ, două fibule, precum două vîrfuri de săgeți — de fapt simboalele a două raze de soare, cum se pot recunoaște în cununa Călărețului de pe monezile geto-dacice, de tip Aiud-Cugir.

În sfîrșit, sub toată **pagina se** poate observa un înscris.

Vom lua faptele descrise, într-o anumită ordine, încercînd, acolo unde este cazul, să dăm lămuriri.

2 Mai întîi altarul funerar, cu urnă și cu cinci zei-strămoși. Într-un anume loc al textului, la unul din capetele celor două șiruri lungi de litere, ni se explică :

«...Amflamat aflamu altaru lu'BUCIRDA FILU LU DACIU CIRDU cu RADA BARCIUBRITA ; tribul daciu-britolaciu tractartar atlaciu...»

Deci, la altar se află ars un rege dac numit clar și pe de-a-ntregul, în grailul de totdeauna al strămoșilor noștri.

Mai aflăm, prin ABREVIURILE ce le-am alcătuit, că cei cinci idoli din preajma urnei se numesc Samași : Moși ai seminției și genii ai focului soarelui, cu ajutorul cărora s-a procedat la incinerare.

Tot cu ajutorul **abreviurilor,** aflăm că cele cinci inițiale de pe lîngă cei cinci Samași (Sam-Moși) se citesc astfel :

«S' utihnasca-ti Moșu ; Nasca-ti Moașa» adică : Să te odihnească-te Moșul, să te renască Moașa, — desigur urare menită celui răposat.

3 Textul propriu-zis, alcătuit de către cele șapte șiruri de litere „greco-latine" sună astfel :

a) «După Casa Dyaolisa ȘABALAȘA Io Șaraşa Mater, Rezina Grata Matae arimașana Dușiș-Armeași, zisă cara dya ZABELI IO, ai o soră ; fiica moașei BALAȘA, mama lui ȘAOEAGU, Gugoaia Oașului, a Oamu Blașu Basalabala.

Moira Airmuria VARATA RADA, Mama Erinia, Zina ta, (născătoarea de arhetip) ;...

...Oarba Moașa lui Davsi Rmo DROMIKHAITATKRONOS ;

Al lui Moș Marc Daxi Boridaf-Istrum, Sirmi Dracsi Kaotia, Daus Om — ... Caut-o ; e Bitrana, a Elizaili Nataeum» (a Elelor zeițelor născătoare de neamuri mamă.

«...Meu Tata Tartaris tantali nat IM ; Siu (fiu) lu **Kronis Dium Dioi** (Cronos Dublu) **Aiua (A Iua') Atlas tracos, Apuli tartar ;**

...Isu (fi-su) **Iuani Midas Daxiz INAITURS, Ainuș-Șoimuș ; Isu** (fiul lui) **Basarapa Ain Șaeuș, Saia-busta** (de-o sută de neamuri, ginți, întemeietor) **IO.**

Isu DAXA-Udu-Virdu Oran KHARA-XARAPA, Oran Gaetu OAM AMONTEAORU ; di nat REM-TRUIA...»

b) «...**Martoru** (celor afirmate) **comite Kogaionu ZALMOLSIS Teo-OM Tartaru Templum Maru-D' Aur, pus-a laudușul, semn-pengușul,** (lauda și semnele pentru alcătuirea bocetului ritual, cu numele strămoșilor) **Simbol „Sarmogactea Teo-Om" dac misticum nomine, URANIMIS-ZALMOKSATA»**

c) «**Tempi inis : Mil. L Mil (Timpii inițiali, O mie de mii) ;**

Tempi ȘU-ȘUBASIS, ȘIS MILENIUM (6 000 de ani) ;

Tempi Tușub-Atys : trem mil, mia sat» (3 000 cu 1 100 — 4 100) ;

«**Arîtmum ani : mil ani Mitra** (1 000 de ani de-ai lui Mithra — **Tamerlani natis** — la nașterea lui Tamerlan (Timur Lenk) ;

Iupiteius Joe Peleisis Bsleo ȘAOEKIE, anii 983 — dax tempi» — 9 803 ani actuali de la regele Șaockie.

4 În sfîrșit, caseta cea mare, care subliniază toată **Tableta,** glăsuiește :

«**Tau nomin sant** (numele tău sfînt, parola magică este) : **ZOITIS-MARAMOK»**

Acest nume trebuie supus unei anumite proceduri, și noi, trecîndu-l prin **Abreviurile** noastre, am aflat zicerea ce-am așezat-o în titlul articolului de față :

«ȘAOECHIE-CHEIAȘU, SPUS-A : PASĂR, SR ! —» : (citiți) Șaechie-, StrăMoșul Sacru, Uncheașul cel cu zece chei, dumnezeul echilibrului, și-al dreptății, a spus : Treci, rege ; dreptule și fericitule, poți trece !...

5 Dar surpriza cea mai puternică, am avut-o cînd am recitit șirurile de litere în ordinea pe care ne-o indică un alt semn din **tabletă.**

Și iată :

«„AD' CRD OAEA, 'COA,
ZSI IOA, ALB ZIOA, A !
P'MIAL 'ALB IARBĂ,
A'IOAE, IOAE (Joe)
D'CAP' DE OAE
S'S MN' GUURAA
S'OAEI ALT' MEL'S'DA,
S:SPN' GU-A CAAP
OAI'ALT-A-M-LA (Am l' (apte) **S-ADAF**
S'M'ROGIIS IR DOMN
A'DROMIKHAITA CAP'D'OM —
IA-L PILAI —
DI'AL' PLAI' ;
OPTU,
BTU —
ZI'NTI ?
DIAOS !»

Acesta este **plîngușul,** o suită de parole în genul acelei celebre și derutante ziceri orfice : Sînt ied, am căzut în lapte !"

Dacă procedeul de alcătuire a mesajului funebru în versuri „populare" nu l-am fi surprins și-n monezi geto-dacice, am fi crezut că ne aflăm în fața unei farse de om savant, căruia îi prisosea timpul și se juca în stihuri — **acrostihuri** cu vrăjeli.

Chestiunea este însă mult mai gravă și de-o importanță de ne estimat.

Ajunși aici, încheiem așteptîndu-i pe cei ce se pricep, să se bage în vorbă cu noi.

P.S. : Referitor la **Abreviuri,** vom putea da oricînd lămuririle necesare ; dar nu oriunde și oricum.

ION GHEORGHE

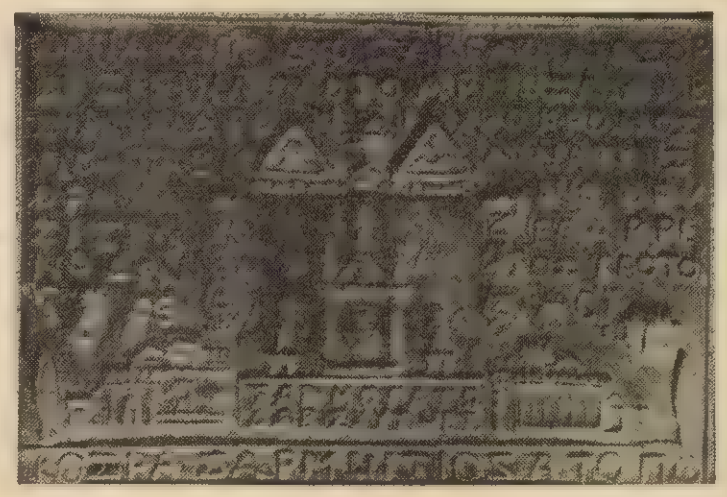

■ „În urma decesului tatălui meu la 14 aprilie 1982 am înaintat secției de contabilitate a Schelei de foraj București, unde lucrez de 30 de ani, actele de deces pentru a mi se acorda ajutorul de deces. Nu mi s-a aprobat pe motiv că acesta trebuie acordat de C.A.P., din comuna Slobozia Mîndra, unde locuiesc. Am retrimis actele la C.A.P., care însă nu mi le-a primit deoarece lucrez în altă parte. M-au trimis înapoi la schelă. **Marin Cruşoveanu, Slobozia Mîndra, Teleorman.**" (N.R. A trecut deci mai mult de un an, și tot nu s-a găsit nimeni să-l lămurească pe om, cu legea în mînă, ce drepturi are).

■ „Cartierul Dărmănești din Piatra Neamț numără peste 30 000 locuitori, dar are un singur chioșc de ziare. În centrul orașului, pentru același număr de locuitori sînt opt puncte de distribuire a presei. În perioada în care vă scriu, unicul chioșc este închis, gestionara fiind plecată în concediu. Tot în cartierul nostru s-a desființat și unicul oficiu de mesagerie. Pentru a trimite un colet trebuie să străbați tot orașul pînă la gară. Dacă primești un pachet, faci cursa inversă, însă de la poșta centrală. **Ioan Benone, str. Iașomiei nr. 12, Piatra Neamț.**"

■ „Mă numesc **Emilia Dumitrescu**, Aleea Ulmilor bl. 34, apt. 34, Piatra Neamț. La 31 decembrie 1981 am cumpărat un frigider «Arctic» în valoare de 4 300 lei, seria 1124/21, 426/2697.863 de la magazinul „Orion". De la acea dată nu am putut folosi frigiderul : la atelierul de reparații locale mi s-a spus că nu au ce-i face (defect de fabricație !), nici de la Întreprinderea de frigidere Găești, la care m-am adresat prin scris și telefonic, nu am primit sprijin. Ce să fac ?" (N.R. Întrebarea o adresăm, la rîndul nostru, fabricii și atelierului de reparații precum și ministerului de resort. Nu putem crede că nu este nimic de făcut și că vinovatul este tot clientul...)

■ „Mai de mult, în toată țara s-au vîndut mii de aragaze electrice. Acum bucătăriile pe curent au trecut pe gaze. Ce facem cu aragazele electrice ? În ele s-au încorporat materiale electrice, unele din import. UCECOM, forul tutelar al cooperației meșteșugărești, ar trebui să ia măsuri — dacă tehnic este posibil — pentru transformarea aragazelor de la curent la gaz metan. Materialele electrice să fie recuperate și din ele să se fabrice articole de uz casnic, costul transformării urmînd să fie suportat de cetățean. În acest fel s-ar face economie de materie primă, tablă, email etc., și nici nu ar mai fi nevoie ca actualii posesori de aragaze (electrice) să cumpere altele. **Gheorghe Teuşe, cartier Rovine, bl. A2, ap. 54, Craiova**".

■ „Propun ca sticlele și borcanele ușor degradate, dar funcționale, în prezent respinse de centrele de recuperare, să fie primite cu o anumită pierdere procentuală (eventual pînă la 75 la sută). Așa am veni în întîmpinarea industriei, care ar putea folosi materia primă. De ce să aruncăm la gunoi sticlele ciobite ? Și în ele s-au încorporat materie primă, energie. **Alexandru Petcu, Arad**".

■ „În timp ce la radio se respectă programul anunțat în publicația RTV, nu același lucru se întîmplă cu emisiunile TV : la o anumită oră este anunțată o emisiune și de fapt se transmite altceva. Totodată, la televiziune s-a înrădăcinat un obicei prost, și anume tăierea din filmele artistice prezentate. Citez doar două exemple : «Aida» și «My Fair Lady». Păcat de secvențele muzicale de care am fost frustrați. **T. Gheorghe, cartier Rovine, Craiova**".

■ Privind cererea tovarășului **Gheorghe Trifon, str. Zimbrului nr. 14, Ploiești**, primim un răspuns de la **Consiliul popular al municipiului Ploiești** : „Petiționarul solicită trecerea apartamentului proprietate personală în proprietatea statului, deoarece nu mai are posibilități de plată a contravalorii, el dorind să rămînă cu contract de închiriere. Cererea nu poate fi soluționată favorabil, avînd în vedere că statul nu poate rambursa avansul plătit pînă în prezent pentru cumpărarea apartamentului. A fost îndrumat să înstrăineze apartamentul unei persoane interesate". (N.R. Am publicat acest răspuns, întrucît poate interesa și alți cititori care ni s-au adresat în probleme similare).

■ „Mă numesc **Rodica Tobosaru**, elevă în clasa a VII-a, **Segarcea, Dolj**. Am citit în revista articolul «Nu de milă este vorba», care m-a impresionat foarte mult. Este îmbucurător că pledați pentru încadrarea în muncă a acestei mame handicapate, dar doritoare și apte de muncă. Pe strada mea locuiește o contabilă cu defect la picior ; ea lucrează la C.A.P. și oamenii o stimulează".

■ Mai mulți **locatari ai imobilului din str. Grigore Cobălcescu nr. 43 A, București**, scriu : „Ne zbatem din 1970 să determinăm I.T.B. să ia măsuri pentru ca autobaza din str. Cobălcescu nr. 45 să înceteze poluarea multiplă, atît de intensă încît din 1979 i s-a retras autorizația de funcționare sanitară ! Se pare că legea 9/1973 și legea sanitară nu se aplică acestei întreprinderi. Ca represalii, autobaza nu ne mai furnizează aproape deloc apa caldă menajeră".

■ Noi, reșițenii, avem în municipiu o sală de sport frumoasă și un stadion cochet, încăpător. De ce nu putem și noi beneficia de competiții sportive de amploare, interne sau internaționale, ca acelea care se desfășoară în Rîmnicu Vîlcea, de pildă ?

■ „Am fost repartizată de doi ani ca profesoară de biologie la Cojasca-Fîntînele, Dîmbovița. Soțul meu a fost repartizat din 1980 în Pitești ca profesor de limba română. Nu ar fi nimeni interesat să facă un schimb de post cu mine pe o catedră asemănătoare din județul Argeș ? La inspectoratele școlare județene Argeș și Dîmbovița nu există nici o posibilitate de informare cu privire la situația celor care solicită un schimb de post — cu respectarea tuturor formalităților legale — dintr-un județ în altul. **Aurelia Nica, cartier Trivale, bl. P 13, sc. A, ap. 2 Pitești**". (N.R. De regulă, în această pagină nu publicăm note cu caracter de „mică publicitate", dar problema ridicată de corespondenta noastră, principial, merită atenție, ea vizînd lipsa de informare.)

■ **Valentina Poponeci** din comuna Dragoslavele, județul Argeș, „muncitoare la U.F.E.T. Voinești, Cîmpulung Argeș, secția Dragoslavele" din 1974 a primit alocația pentru cei trei copii pînă în octombrie 1981. De atunci n-o mai primește. Un prim semnal în această pagină n-a produs nici o reacție. Din două una : dacă n-are dreptul, se cuvine să i se explice clar ; dacă este un abuz, cei vinovați trebuie să plătească, nu s-o poarte pe drumuri în continuare.

Scrisoare necomentată

Satul Ociu, aparținător comunei Vața de Jos, județul Hunedoara, s-a afirmat în ediția a treia a Festivalului național „Cîntarea României" și cu o formație de dansuri femeiești, unice în județul nostru. Dansul l-am transmis și celei mai tinere generații a satului. E greu să învețî o fetiță de 4—5 ani să joace, dar am muncit și rezultatul e bun. În ediția actuală a festivalului ne-am prezentat cu cele două generații. Însă, înaintea fazei județene, a venit tov. Ocoș, instructor de dansuri la județ, și ne-a spus că dacă nu ne mărim formația nu ne mai putem prezenta — eram 15 dansatoare mari și 15 mici — la faza superioară. Ni s-a spus că mărirea formației s-o facem cu aceea din satul Botuna, să formăm o echipă nouă pe care s-o instruiască dînsul și să renunțăm la generația tînără. Am spus că nu renunțăm la fetițe, iar formația ne-o putem mări cu femei din sat. La care dînsul ne-a anunțat clar : „Nici o sută să fiți, numai voi nu veți merge mai departe". Grupul vocal din satul Botuna și-a schimbat repertoriul, ne-a luat melodia de la vechiul nostru cîntec bătrînesc pe care facem pasul, i-a adaptat versuri noi, l-a pus în mișcare, ne-a mai luat cîteva figuri și s-a prezentat într-o nouă formulă la faza județeană. Pentru concurs a fost prezentat tot ca grup vocal. Între timp a fost dus pentru filmare, prezentînd, de fapt, o parte din munca noastră de ani de zile — e ușor să copiezi —, factorii de răspundere acceptînd acest lucru. La faza județeană ne-am prezentat în număr mai mare, dar ni s-a spus, încă înainte de a intra pe scenă, că tot nu avem șanse să mergem mai departe. Dar noi am intrat pe scenă, iar cînd am ieșit tovarășul Bele, tot de la județ, ne-a spus că ne-am prezentat mult mai bine decît la faza finală a ediției trecute. Dansurile noastre au fost foarte apreciate și de tovarășii de la cultură din Sălaj cînd ne-am prezentat la festivalul de la Zalău „Meleaguri meseșene". Acasă, tovarășul director al căminului cultural Vața de Jos, după o convorbire cu tovarășii de la județ, ne-a spus că și-a luat angajamentul că va mobiliza, cu voia sau fără voia noastră, alte femei pentru alcătuirea unei formații de dansatoare, pe care o va instrui un tovarăș de la județ, și se va prezenta cu ea la faza republicană. Noul dans va fi constituit pe fîlonul dansului nostru, dar ce importanță are pentru cineva care își satisface o ambiție și ia startul direct la faza republicană. Ziarul local, în urma fazei județene, a publicat, la grupuri vocale, Botuna pe locul trei, iar la dansuri de femei pe locul întîi căminele culturale Ocîu-Botuna. Deși este vorba tot de grupul vocal în cazul Botunei. Cui folosește inexactitatea ? Evident celor care au produs voit neclaritatea. Dar ce rost mai au fazele de concurs dacă nu se ține seamă de ele ? În contul muncii noastre de pînă acum, e drept să meargă altcineva, la faza republicană ? S-a admis chiar să fie și femei din satul nostru, dar să nu fim noi, cele care ne-am opus aranjamentelor incorecte. Nu dorim rău nimănui, nu minimalizăm munca cinstită a altora, dar pentru dreptul nostru ne zbatem. (Semnează Marina Vuzdugan și 22 de dansatoare din Ocîu.)

■ **Consiliul popular municipal Drobeta-Turnu Severin**, în răspunsul la scrisoarea lui Dumitru Botilă, șudor la Întreprinderea de vagoane din localitate, precizează : a rezultat că în mod eronat s-a imputat energia electrică pentru aparatul de radio care funcționează cu baterii și fierul de călcat care în realitate nu a existat, situație ce a fost însușită de conducerea Întreprinderii de vagoane Drobeta-Tr. Severin care a recalculat imputația, exonerînd pe tovarășul Botilă Dumitru de plata sumei de 1 157 lei.

■ „Dorind să intru în legătură cu persoane handicapate fizic, m-am adresat revistei FLACĂRA pentru a mi se publica adresa, lucru ce s-a și întîmplat și pentru care vă mulțumesc. Din păcate, motive personale deosebite m-au pus în situația să mă folosesc de un pseudonim. Și, astfel, au început să sosească scrisori pe numele **Sorina Dan**, scrisori pe care nu le pot ridica eu". (Maria Ștefan, localitatea Nicolae Bălcescu nr. 548, județul Constanța). Cu această confirmare că și numele și pseudonimul sînt ale aceleiași persoane și cu înțelegerea cuvenită, sperăm că poșta din localitate va preda scrisorile celei care le așteaptă și căreia îi sînt adresate.

■ **Filofteia Sofia** din comuna Brazii, județul Ialomița, ne scrie nedumerită : „Eu am împlinit vîrsta de 55 de ani la 6 aprilie 1982. Dar pensia de urmaș cuvenită mi s-a stabilit începînd cu luna ianuarie 1983, cu toate că întîrzierea în trimiterea dosarului nu mi s-a datorat mie și nici întreprinderii unde a lucrat soțul meu (decedat), ci faptului că a fost nevoie de hotărîrea unei instanțe judecătorești pentru a fi corectate unele greșeli în acte oficiale (de naștere și de căsătorie)". Rugăm pe cei în drept să intervină pentru lămurirea lucrurilor și drept și operativ. Oricum, aflat într-o asemenea situație, se cuvine să i se arate un dram de omenie și înțelegere, nu spatele unor birocrați.

■ Bucureșteanul **Mihai Marcovici** ne comunică o mihnire și o propunere. Prima e legată de surpriza pe care a avut-o în dimineața de 7 iunie cînd s-a dus la magazinul din bulevardul 1 Mai nr. 181 căruia i se făcuse reclamă în ajun, pe micul ecran, la „Curier cetățenesc", dar „magazinul era gol, fără nici un fel de produse din cele văzute la televizor". Propunerea este următoarea : dacă la I.D.M.S. solicitanții pot cumpăra un nou acumulator pentru autoturism, atunci tot acolo, să se primească și cel vechi, nu să îi se vîndă unul nou doar dacă aduci dovada că l-ai predat pe cel vechi în altă parte, la un centru de achiziții.

■ Primim în continuare la redacție scrisori în care se sesizează că în lacurile bucureștene își spală mașinile cine vrei și cînd nu vrei. Iată o astfel de scrisoare : „Vă rugăm să ne ajutați. Noi, copiii de la Liceul I.O.R., în fiecare duminică, împreună cu tovarășii profesori, curățăm parcul, aleile din jurul lacului I.O.R., dar fără nici un spor. Zeci și zeci de mașini distrug iarba. Stăpînii lor vin să le spele". Întrucît e vorba de civilizația Capitalei, de poluarea inadmisibilă a mediului, precum și de implicita poluare morală, sperăm ca intervenția edililor să nu mai întîrzie.

■ **Direcția de telecomunicații a municipiului București**, răspunzînd la scrisoarea lui Valentin Stan ne anunță că s-a hotărît instalarea a trei posturi telefonice publice în cabine de stradă la intersecția bulevardului Uverturii cu strada Desișului, în fața complexului comercial.

■ În numele locatarilor blocului din Știrbei Vodă nr. 17, sector 1, **Valeria Drugescu** ne sesizează că, după ce că anul trecut, la multe insistențe, a fost rezolvată problema cotețului de păsări amenajat de responsabilul unității de alimentație publică (Știrbei Vodă colț cu 30 Decembrie), anul acesta, același responsabil a instalat în coteț iepuri. „Ca spate al respectivului coteț — ni se mai spune — este folosit chiar zidul interior al muzeului Kalinderu. Locatarii trebuie să suporte aerul infestat, muștele și invazia de gîndaci, ca să nu mai vorbim de igiena mîncării din local, în aceste condiții."

■ **I.A.P.L. Cotroceni — sectorul 6** : Referitor la articolul „Să-ți faci vara sanie și iarna car. Dar să ți le faci singur", apărut în FLACĂRA din 20 mai a.c., vă aducem la cunoștință următoarele : În vara anului 1982, în Parcul Roșu (comuna Chiajna) a funcționat o unitate de alimentație publică, distrusă de un incendiu în decembrie trecut. Nu am cunoscut angajamentul vechii conduceri a întreprinderii de a deschide tonete care să funcționeze simbătă și duminică. Analizînd la fața locului cele relatate de dumneavoastră, am curățat spațiul de resturile clădirii rămase după incendiu și, deoarece nu avem posibilitatea asigurării securității mărfurilor, am trimis conducerii Cooperativei de consum Chiajna adresa nr. 6 358 din 2 iunie a.c. prin care îi facem cunoscut că I.A.P.L. Cotroceni nu poate amenaja în această vară puncte de desfacere, urmînd ca, dacă dînșii au posibilități pe plan local de a amenaja tonete, să se organizeze. Semnează : Director Teodor Chegilci.

■ **Ion Neagu și Ion Grigore** din București, strada Alexandru Moghioroș nr. 32, bloc A 11, scara E, etajul 4, apartamentele 73 și 75, ne scriu următoarele : „În noaptea de 6 iunie a.c., ne-am trezit inundați prin plafon, în urma ploii din acea seară. A doua zi am aflat de la administratorul blocului că, la solicitarea comitetului asociației de locatari, I.C.R.A.L. „Pajura" a descoperit tronsonul cuprinzînd scările E și F, pentru refacerea terasei. Maistrul Ion Plesa de la Șantierul II Pajura, care răspunde de această lucrare a venit o singură dată, pe 15 iunie, și a văzut catastrofa produsă în apartamente dar n-a luat nici o măsură, punînd totul pe seama naturii. Azi, 18 iunie, cele două apartamente sînt de nelocuit în urma ploilor abundente care au căzut în această perioadă. Pereții sînt complet uzi, plini de mucegai, mobila stă în apă, instalația electrică e întreruptă. Apa a pătruns în toate apartamentele pînă la subsol. Nu mai avem unde să ne culcăm copiii și cum să le asigurăm condiții normale de viață". Evident, trebuie intervenit rapid. Apoi, maistrul respectiv ar fi procedat la fel dacă ar fi locuit cu familia într-unul din aceste apartamente ? Și, în fine, cum apreciază conducerea I.C.R.A.L. indiferența față de asemenea efecte ale celor plătiți să dreagă nu să strice. Mai ales că s-au produs daune care trebuie trecute în contul vinovaților, nu în contul naturii, și nici în contul statului ! ! !

■ **Procuratura Generală** ne anunță că s-a declarat recursul extraordinar cerut de Constantin Achimescu din București, strada Constantin Mănescu nr. 1, sectorul 5.

■ **Ion Filigean din Sibiu, strada Sevastopol, bloc 5, ap. 128** ne scrie că în singurul loc din oraș unde putea fi vulcanizată o mînge, de luni de zile este stricat aparatul. Atelierul cu firma „Cauciucărie" se află pe strada 9 Mai și aparține Cooperativei „Timpuri noi".

■ **Asociațiile de locatari nr. 236 — 246 — 257 din Constanța**, aleea Garofiței nr. 28—36, cartierul Obor, sesizează că apa caldă și rece urcă în toate blocurile din această zonă numai pînă la etajul I, iar la celelalte etaje doar din cînd în cînd. Edilii și deputații ar cîștiga cu siguranță în popularitate chiar dacă nu și-ar face decît datoria, interesîndu-se de situația acestor blocuri.

■ **Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București** referîndu-se la scrisoarea lui Constantin Savadin, intrarea Ziduri între VII nr. 5, blocul 8, scara A, ap. 31, ne scrie : „Conform procesului-verbal de expertiză tehnică nr. 14 553, din 13 decembrie 1982, contorul seria 6062684 ce a fost montat la locuința petentului a fost găsit cu carcasa găurită, ceea ce atestă că prin acest contor s-a sustras energie electrică. Din recalcularea consumului a rezultat că s-a adus întreprinderii noastre un prejudiciu de 4 083,30 lei pentru 4322 kWh. Analizele efectuate de noi la scrisorile adresate atît întreprinderii cît și forului nostru tutelar au concluzionat că vinovăția îi aparține, motiv pentru care n-a primit răspunsuri favorabile". Dar acest răspuns nu spune absolut nimic despre fapte importante pe care le cuprindea scrisoarea. Petentul preciza că a ocupat apartamentul după mutarea altui locatar care nu-și clarificase corect datoriile la I.D.E.B. Apoi, se mai spunea în scrisoare, că în octombrie 1981, la citirea contorului, reprezentantul I.D.E.B. a descoperit că e găurită carcasa și i-a spus locatarului să prezinte o declarație scrisă prin care să anunțe el acest lucru la birourile din șoseaua Ștefan cel Mare nr. 234, ceea ce omul a și făcut. Declarația lui a fost înregistrată la 16 octombrie 1981 sub numărul 2194, cînd i s-a spus să aștepte că i se va schimba contorul. De ce s-a făcut această schimbare după mai mult de un an ? Și cît curent a putut sustrage el, din moment ce plătea lunar un consum destul de ridicat ? Nu sînt singurele lucruri despre care răspunsul celor ce au „concluzionat", ultindu-se doar în scrisori, nu suflă o vorbă. Așteptăm, în continuare, lămurirea lucrurilor, deși a trecut mai bine de un an.

■ La sesizarea semnată de Theofil Dumitrescu, Elena Antonie și Carmen Dumitrescu din București — în care se relata comportarea necorespunzătoare a șoferului de pe autobuzul 393, linia 105, în ziua de 23 februarie a.c., ne răspunde **Exploatarea transport autobuze** precizînd că huliganul cu volan se numește Ceviuc Gheorghe și că a fost sancționat — cu ce credeți? — cu „retrogradarea în funcție pentru o perioadă de 30 de zile". Din „funcția" de șofer. Pentru insulte grave strigate călătorilor, pentru că așa avea el chef. Și cînd te gîndești că pentru asemenea fapte un om poate fi dat în judecată și condamnat.

■ **Oficiul forței de muncă Iași** ne răspunde la scrisoarea Valentinei Tașcu din Iași, strada Ion Creangă nr. 73, bloc J 3, sc. A, ap. 6, că este deja încadrată la Leagănul de copii Iași, în funcția de planificator principal.

■ **Inspectoratul școlar al județului Prahova**, în urma scrisorii lui Nicolae Toma din satul Nedelea, comuna Ariceștii Rahtivani, ne anunță că, începînd cu data de 23 mai a.c., „i s-a desfăcut contractul de muncă prof. Alexandrescu Adrian pentru abateri de la disciplină (inclusiv folosirea bătăii în procesul instructiv-educativ)".

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Riscul unei intrări în Labirint 147

Întreținător al unei familii alcătuite din patru persoane geamgiul Tudor Popa de la Cooperativa „Tehnica sticlei" din București, un tînăr vrednic și întreprinzător, bine apreciat de tovarășii săi de muncă, aștepta cu îndreptățită nerăbdare să primească un apartament. COM-ul și însuși președintele cooperativei se dovediseră înțelegători. Pe lista de priorități a lui '83 il puseseră chiar pe primul loc și vestea, anunțînd marea bucurie, putea să pice din zi în zi...

Numai că tînărul geamgiu n-a mai avut răbdare. Cu cîteva luni în urmă, întîmplător i-a ieșit în cale cetățeanul Ilie Prepeliță, deținător al unui apartament cu două camere, baie și bucătărie, în imobilul proprietate de stat din str. Labirint 146. Prea fericitul locatar tocmai se pregătea să se mute într-un nou apartament, pe str. Ionescu Gion 16, și vine la cooperativă să solicite un meseriaș care să-i chituiască geamurile acolo, la noua-i locuință. S-a oferit să facă treaba asta Tudor Popa, unul dintre geamgiii cei mai buni.

Apartamentul din str. Labirint i-a lăsat o excelentă impresie. Lucrarea solicitată de clientul scos spontan în cale a fost executată pe cît de rapid, pe atît de ireproșabil. Fapt pentru care cei doi chiar s-au împrietenit într-un anume fel. Neașteptat de repede. După ce s-a interesat în amănunt de soarta locuinței abia eliberate, Tudor Popa și-a exprimat deschis dorința de a se muta el acolo. Surprinzător de amabil, fostul locatar i-a spus că n-are absolut nimic împotrivă. Ba, i-a dat imediat cheile și, pe loc, s-a oferit să telefoneze la ICRAL pentru ca să perfecteze ulterior formalitățile. Era doar vorba de un om.

Zicea geamgiul că tovarășul Prepeliță părea să fie o persoană influentă. Deținuse sau încă deținea, o muncă importantă. Ca dovadă, tov. Lisandru, șeful centrului 5 al ICRAL Vitan, și tov. Costache, șeful Spațiului locativ al sectorului 3 (schimbat, între timp, din funcție — n.a.), și-au exprimat necondiționat, telefonic, acordul : anume, geamgiul Popa să se mute fără nici o grijă întrucît tot urma să primească omul, curînd, locuință de la cooperativă. Deci, nu se obosească nimeni.

Naiv, geamgiul pornit să-și rezolve oricum problema acceptă aventura ; de fapt, crezuse că se ivise și pentru el un chilipir și nu se îndura să-i dea tocmai acum cu piciorul. A zugrăvit și s-a mutat îndată, fără forme legale, în micul dar cochetul apartament de pe Labirint 147, în imobilul cu curte mare, plină de corcoduși și zarzări. De bucurie, i-a făcut cadou binefăcătorului său Prepeliță o foarte frumoasă oglindă vieneză, l-a sărutat afectuos pe ambii obraji și i-a ermetizat încă o dată, pe degeaba, toate ferestrele noului apartament. Așa, ca să fie toată lumea mulțumită.

Bucuria familiei Popa n-a durat însă prea mult. Obținerea ulterioară a formelor de repartizare a devenit practic o imposibilitate. Abia tîrziu, după luni și luni, Tudor Popa și-a dat seama că din afacerea asta ieșise singurul păcălit. Căzuse într-o capcană pe care, în dorința lui arzătoare de a-și rezolva cu orice chip problema, nu avusese cum s-o prevadă. Între timp, la cooperativa unde lucrează, au fost primite trei apartamente. Cu două și trei camere. Cum el apucase să spună — atunci cînd fusese anume întrebat — că și-a găsit singur casă și așteaptă doar perfectarea contractului de închiriere, firește că toate cele trei apartamente au fost repartizate corect, de către COM, altor membri cooperatori îndreptățiți.

Tudor Popa a rămas pe mai departe în așteptarea repartiției și a contractului de închiriere. Conducerea cooperativei, alertată în ultimul moment, a încercat, cît a putut, să-l ajute, să-l scoată din impas. A trimis la consiliul popular al sectorului fel și fel de adrese, solicitînd insistent clarificarea situației. Degeaba a mers geamgiul cooperator în audiență la ICRAL, la spațiul locativ și la consiliul popular. Șeful centrului 5 al ICRAL-ului Vitan nici n-a voit să-și mai aducă aminte că ar fi făcut vreo promisiune cuiva și a negat categoric amestecul său în afacerea privind apartamentul din Labirint 147. Șeful spațiului locativ al sectorului, tov. Costache, la rîndu-i, n-a mai apucat să dea explicații, pentru că a fost schimbat — cum spuneam — din funcție, iar vicepreședintele de resort al Consiliului popular al sectorului 3, la care meșteșugarul a fost ultima oară în audiență, a dispus în final rezolvarea cazului cu respectarea strictă a legii. Drept urmare, locuința din Labirint 147 e repartizată altcuiva, iar geamgiul Tudor Popa a fost somat să evacueze urgent spațiul locativ ocupat în mod abuziv. Termen : 13.6.1981, ora 9.

Nu intenționăm să luăm cu orice preț apărarea unuia care, din pripeală sau poate din neștiință, a încălcat prevederile legii. Decizia în acest sens a comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 3 este temeinică și legală. În această privință nu există nici un fel de dubiu, pentru că-i corectă și dreaptă.

Dubioasă și derutantă, total derutantă, rămîne însă circumstanța în care s-a produs această ocupare abuzivă de spațiu. Aici e nevoie de mai mult discernămînt, de înțelegere. Geamgiul susține cu tărie că fostul șef al Sectorului de reglementare a spațiului locativ și cu deosebire anumiți funcționari din cadrul centrului 5 ICRAL Vitan, în frunte cu inspectoarea Moise și cu actualul șef al centrului, nu sînt deloc străini de încurcătura în care meșteșugarul a intrat. Adică, la solicitarea insistentă, a sa și a lui Ilie Prepeliță, dumnealor l-au derutat, promițîndu-i solemn, cu toții, că formele pe apartament îi se vor face pe parcurs. Dar de făcut, nu i le-au mai făcut, geamgiul rămînînd pe mai departe un intrus.

Oamenii aceștia care se joacă cu vorbele trebuie să dea și ei cuiva socoteală, și asta neîntîrziat, în timpul cel mai scurt.

Sigur că Tudor Popa are o mare vină. Într-o situație mai mult decît favorabilă, tocmai cînd mai avea puțin pînă la împlinirea unui vis frumos, el n-a rezistat ispitei ; a dat pasărea din mînă pe cea de pe gard, de dragul aventurii, încălcînd legea. Și urmarea s-a văzut : a fost taxat ca atare, ca om abuziv adică, și dat afară din casă. Bine, bine, ne întrebăm noi, oamenii aceia care l-au încurcat și i-au promis marea cu sarea fără să-i rezolve cinstit fundamentala lui cerință, n-au nici o vină ?! Dumnealor n-au cuvînt ?! N-au remușcări că nouă luni încheiate l-au tot pus pe geamgiu pe drumuri l-au dus cu vorba și l-au tot amînat cu... exasperantul „vino azi, ba vino mîine !, în loc să-i fi spus din capul locului, scurt : măi, omule, nu e bine ceea ce vrei să faci. Mergi și caută-ți de drum, că locuință sigur tot de la cooperativă vei primi ! L-au lăsat să cadă în capcana propriei naivități pe un biet meșteșugar cu doi copii mici de crescut și cu o nevastă bolnavă, la pat. L-au lăsat, cu buna lor știință, să ocupe nestingherit locuința, da, în modul cel mai abuziv cu putință ..

MIHAI STĂNESCU ■

„A fost cîndva exemplar..."

Între Oltenița și Călărași, pe drumuri noroioase sau în cîmp, vorbind cu mecanici cu fața bătută de vînturi și cu șoferi de autocisternă ; discutînd la primăria din Șoldanu cu forurile locale, sau la Călărași, cu președinta Tribunalului județean, Doina Irina Protopopescu ; frunzărind filele dosarului nr. 2469/1982 la judecătoria din Oltenița ; ascultîndu-l pe Vasile Constantin, într-o seară ploioasă la I.A.S. Fundeni, încercăm o reconstituire. Cum se face că Nicolae Puică din Șoldanu, tată a patru copii, șoferul care timp de 18 ani n-a avut nici o abatere de la legile circulației și, mai ales, de la legile muncii cinstite, s-a prefăcut fulgerător într-un chiulangiu, a lipsit nemotivat timp de 42 de zile de la serviciu și s-a dus la pescuit ? Drept care i s-a desfăcut contractul de muncă, una din cele mai grele pedepse din societatea noastră.

Puică era în acel moment încadrat la Întreprinderea de transporturi speciale pentru agricultură și industria alimentară Călărași, autobaza 3, coloana Buciumeni. Nimeni nu i-a reproșat nimic la locurile de muncă anterioare (puține la număr, și de la care a plecat prin transfer în interesul serviciului) ; are un carnet de conducere imaculat (în 18 ani !) ; este respectat de consăteni. În 1982 i se detectează o cardiopatie ischemică dureroasă, boală deloc ușoară, care însă, potrivit certificatului medical eliberat de Spitalul municipal București, nu-l face inapt pentru meseria de șofer, ci doar pentru cursele lungi în afara localității de bază.

După îmbolnăvire i se la autocisterna pe care lucrase mulți ani. Ea este repartizată de șeful de coloană unui alt încadrat, care s-a nimerit să fie și o rudă de-a sa (poate simplă întîmplare, dar acesta este faptul), iar lui Puică i se dă în schimb, deși era mai subred la sănătate și trebuia menajat, o basculantă... fără sistem de frînare. „Mașina mergea ca un om beat — ne spune —, mă simteam la volan un pericol public". A refuzat, deci, să conducă, fiindu-i teamă că „omor lumea pe drum".

A avut loc atunci, se pare, un schimb de cuvinte cu șeful de coloană și apoi cu șeful de autobază : „Nu vrei să muncești... Ți-am spus să-ți iei transferul..." În continuare, judecînd doar după hîrtii, lucrurile s-au petrecut astfel : „Șeful de coloană a dispus ca Puică să meargă cu mașina la reparat în garaj pe data de 13 august 1982, șoferul fiind acela care s-a plîns că mașina e defectă și nu o poate folosi. Din acea zi el nu s-a mai prezentat nici la coloană unde era repartizat și nici la garaj pentru a efectua lucrările de reparație a mașinii, așa cum a pretins". (Din sentința civilă nr. 2058/1982, Oltenița) Tot în același dosar citim referatul șefului de coloană cum că „Nicolae Puică a stat acasă, ducîndu-se în fiecare zi la pescuit". Patruzeci și două de zile.

Am mers pe urmele acestui pescar înveterat, culegînd opinii ● Georgeta State, vicepreședinta comitetului executiv comunal, și Tudor Oprican, secretarul comitetului executiv al Consiliului popular Șoldanu, care îl cunosc pe Puică de mulți ani : „Nu veți găsi în toată comuna pe cineva care să-l vorbească de rău ; este un om corect și muncitor, se bucură de respectul organelor locale de partid și de stat" ● Marin Alexandru, magaziner principal la S.M.A. Frumușani, pe care Puică a deservit-o mulți ani cu motorină: „A fost totdeauna corect, nu a lipsit și nu a întîrziat niciodată, și dacă il trimiteam noaptea după combustibil, il aducea negreșit ; era deosebit de cinstit, nu a lipsit un gram de motorină" ● Șoferul Viorel Drăgan : „Soacra mea l-a botezat pe șeful de coloană, dar eu nu am fost mulțumit că mi s-a dat autocisterna lui Puică ; el are patru copii și a fost un element exemplar pînă a avut discuția cu șeful de coloană". (Așadar, element exemplar... pînă s-a certat cu șeful. Nu este aprecierea noastră, ci a unui coleg de muncă și care, culmea, nici nu s-a declarat încîntat de favoarea primită în dauna lui Puică) ● Șoferul Nicolae State : „Comportarea la serviciu a fost bună, nu l-am văzut folosind mașina în scopuri personale" (așa cum i s-a reproșat ; dar, ne întrebăm noi, oare cine poate folosi o autocisternă în scopuri personale ?) ● Șoferul Florea Dumitrache : „Îl cunosc ca om muncitor, silitor" ● Șeful depozitului PECO din București : „În cinci ani nu am avut nici un necaz cu el". Etc.

Ce s-a întîmplat, cum se explică „schimbarea la față" ? Oare Puică bolnav prezenta mai puțin interes decît Puică sănătos ? Sau poate i s-au plătit niște „polițe" ? Greu de știut, nu avem dovezi, ci doar constatăm unele nepotriviri între viață și hîrtii. Dealtfel, însăși președinta Tribunalului Călărași, Doina Protopopescu, ne spunea că „în fond, după părerea mea personală, cazul Puică este, în primul rînd, o chestiune de viață și de omenie, iar cît privește sentința, este posibil ca ea să nu fie perfect acoperită de dovezi ferme". Dar sentința este definitivă.

Și totuși, cum se explică „chiulul" de 42 de zile ? Este o faptă gravă, dezonorantă. Dar iată ce ne-a declarat într-o seară ploioasă, la Fundeni, mecanicul de „Glorii" Constantin Vasile, care cu un an înainte fusese coleg cu Puică la aceeași coloană : „În primele 18 zile după ce Puică figura ca neprezentat la serviciu, de fapt era acolo, alături de mine, cerea de lucru și nu primea".

— Bine, tovarășe Puică, primele 18 zile ați fost acolo. Dar cum ați petrecut restul, pînă la cele 42 de „nemotivate" ?

— În acele zile mi-am căutat dreptatea, am bătut la toate uși le.

Chiar acceptînd ca un fapt sentința definitivă și desfacerea contractului de muncă, ba chiar presupunînd și unele delăsări sporadice în muncă sau comportări ireverențioase (cauzate de boală ?) și pe care noi nu le știm, credem că lui Nicolae Puică, tată a patru copii mici, trebuie să i se dea de lucru în meseria sa și ținîndu-se seama și de starea sănătății. Acest lucru este posibil. „Este de lucru la coloană, să-și ia înapoi autocisterna pe care Viorel Drăgan nu a preluat-o cu forme legale, n-a vrut să profite...", este de părere șoferul Ștefan Drișcu, pe care l-am întîlnit întîmplător la depozitul PECO din Budești încărcînd carburant. Desigur, se pot găsi și alte soluții. Aceasta ar fi în deplin consens cu părerea organelor județene de partid, după cum ne-a confirmat și tovarășa președintă Protopopescu : să fie încadrat la aceeași unitate de unde a plecat sau la o autobază I.T.A. Nu numai fiindcă, adăugăm noi, Puică are patru copii și — după cum ne spunea mecanicul Constantin Vasile în felul lui deschis și simplu — „e foarte supărat, pîinea o împarte în patru", ci fiindcă are dreptul la pîine. O poate cîștiga în mod cinstit.

LIONEL NIȚESCU ■

În căutarea unui autor și a unui caracter

„Flacăra" și-a exprimat un punct de vedere, care nu este altceva decît un principiu : nu dă curs acelor corespondențe nesemnate, adică nu onorează decît pe cei cu demnitatea răspunderii personale, pe cei care-și asumă nu numai riscul minciunii ci și pe cel al adevărului. Și a rămas credincioasă profesiei sale de credință, fundamentată chiar pe un text de lege. Astfel încît, primind o scrisoare din comuna Scheia, județul Iași, cuprinzînd reproșuri aspre pentru faptul că „l-am fi demascat" pe autor, trimițîndu-i să-l ancheteze chiar pe cei criticați, fapt care s-a soldat cu noi și grave repercusiuni, ne-am decis să luăm drumul Iașului. Mai înainte însă, cercetînd arhiva revistei, aveam să constatăm că prima corespondență a profesorului Mihai Năstase nu fusese trimisă nici unui for județean și nici Ministerului Educației și Învățămîntului ci se afla pe lista urgențelor, urmînd ca un redactor să cerceteze cele relatate. Între data expedierii primei scrisori și a celei de a doua, nu trecuse prea mult timp. Spunem asta nu pentru a ne justifica ci pentru a face să se înțeleagă cît de „presat" părea să fie cel ce ne-a scris.

O primă concluzie : ancheta desfășurată la Scheia nu era o urmare a intervenției revistei noastre.

Totuși, fiind vorba de niște aspre reproșuri, ne-am dus acolo. Ce am aflat ? Directorul incorect, I. Creangă, fusese mutat disciplinar pentru neregulile constatate de comisia alcătuită de Inspectoratul școlar județean Iași încă din luna februarie a anului curent (deci cu aproape 4 luni mai devreme decît expedierea primei corespondențe). Acest I. Creangă mai fusese director, așa cum ne informează profesorul Mihai Năstase, schimbat pentru afaceri de tot felul și înlocuit chiar cu semnatarul scrisorii primite la redacție. Așa ceva nu am putut constata din acte.

Ce ne spun cellalți profesori ?

Ei vorbesc frumos și despre unul și despre celălalt. Mai vechi și mai experimentat, I. Creangă a fost inițiatorul multor acțiuni valoroase, printre care și construirea noii școli, într-un timp record și în condiții mai mult decît satisfăcătoare. Ei cred că, una peste alta, bilanțul activității sale trebuie notat cu pozitiv. Despre Mihai Năstase ei spun că este unul dintre cei mai buni profesori, dacă nu chiar cel mai bun. Secretar de partid, director și azi dar nu cordonator, cum fusese ci adjunct, el se bucură de aprecieri unanime. Deci, inspectoratul a avut de unde alege. Numai că profesorul M. Năstase a demisionat ! Prin urmare a fost nemulțumit. De ce anume ? Greu de spus... Mai tîrziu el avea să afirme că nu-i plac funcțiile de conducere. Însă noi l-am găsit tocmai într-o astfel de poziție. Curios pentru un secretar de partid faptul că el se sustrage unor răspunderi la care ar trebui să-l oblige calitatea sa de om politic. Dar nu cu tot dinadinsul...

Ce mai rămîne din prima scrisoare ?

Aproape nimic, întrucît, cum am spus deja, cercetările fuseseră încheiate din martie iar măsurile luate în februarie ! Curios, nu ? Desigur ! Cei doi sînt cumnați. Surorile care-i au drept soți se înțeleg și se iubesc. În familie domnește multă înțelegere și armonie. Prin urmare : nici un motiv (vizibil) de neînțelegeri care să ajungă pînă la reclamații.

Cercetăm și cataloagele, la zi, ale claselor a X-a și a IX-a de la seral. Mare surpriză : majoritatea cursanților sînt din Iași, unde muncesc și locuiesc. Și totuși s-au înscris tocmai la școala din Scheia. Să vedem cum se poate ajunge de la Iași aici : trenul de Iași sosește la Scînteia (un sat din comuna respectivă) tîrziu, adică după începerea cursurilor (programate la orele 17, tocmai „startul" garniturii feroviare) ; de la Scînteia pînă la Scheia se face o oră de mers pe jos (dacă n-ai șansa unei mașini ori cine știe al cărui mijloc de transport mai rapid) ; autobuzele circulă zilnic între Iași și Scheia cu plecarea la orele 16,00 și sosirea la 17,00. De aceea, înapoi la Iași, nu se poate pleca decît a doua zi, la orele 15,00, dar cu riscul de a pierde orele respectivei zile, ore care încep, am mai spus, la 17,00 ! Deci, este imposibil de presupus că cineva poate frecventa cu regularitate cursurile serale la Scheia muncind și locuind la Iași. Pe de altă parte, pînă aici, la marginea de sud a județului, sînt atîtea alte școli (unele chiar la Iași) unde cei dornici (sau obligați) să-și termine studiile se pot înscrie. Se deduce, limpede și fără efort, că mobilul acceptării incomodităților de transport trebuie să fie altul. Poate banii încasați de la cursanți, cum ni s-a scris, pentru sprijin alimentar pentru școală, facilități în obținerea materialelor de construcții pentru școală și a transportului lor etc. deoarece, din cercetarea actelor am văzut că majoritatea seraliștilor lucrează fie în alimentația publică (cheineri, responsabili etc.), fie în transporturi. (Asta nu ni s-a scris. Asta am constatat.)

Foarte mulți elevi de la seral au fost exmatriculați, pentru absențe nemotivate numeroase. Dar nu cu prilejul anchetei noastre ci, prima oară, în luna decembrie 1982 și a doua oară în aprilie 1983. Un alt punct în favoarea inspectoratului școlar Iași.

Înființarea claselor a XI-a și a XII-a, devenite, apoi, a XIII-a de astăzi (între timp strămutată tot printr-o Decizie a forului superior din Iași într-o altă comună) s-a făcut cu aprobările de rigoare.

În concluzie : la Scheia s-au produs neregului îndeajuns de grave pentru a justifica măsurile luate. Prin urmare, conținutul scrisorii sosite la redacție a fost corect în ansamblu. Nu am putut (și nimeni nu credem că o poate face) afla dacă s-au manipulat bani (o mie sau două pentru înscriere și examen). Dar asta trece deja în competența altor organe. Controlul financiar intern își terminase tocmai cercetările dispuse ca urmare a schimbării lui I. Creangă, dar nu era, încă, în posesia concluziilor. Nu ne îndoim că inspectoratul, autoritățile locale și cele județene vor proceda potrivit normelor în vigoare.

Pe noi ne-a descumpănit întîlnirea cu profesorul Mihai Năstase. Acesta neagă cu tărie paternitatea celor două scrisori ! Întrucît el fusese „deconspirat" mai înainte de sosirea noastră acolo, nu mai este cazul să facem un secret din faptul că cel ce semnase informarea către „Flacăra" se numea Mihai Năstase. El însă susține că cineva a comis un fals. Chiar și Post-scriptumul primei corespondențe în care sîntem avertizați că, în caz că ne-am folosi de numele său el va nega totul, nu-l clintește pe tînărul și mult apreciatul profesor în negarea unui fapt pe care noi l-am considerat real. Cei care-l cunosc mai de mult, susțin că nu poate fi el omul unei asemenea acțiuni. Ce ne surprinde cel mai mult, este faptul că și atunci cînd o relatare, ca cea care ne-a pus pe drumuri se confirmă, cînd descrie o stare reală de fapte, nu poate fi găsit acel om care a văzut limpede, a înțeles primejdia, a încercat s-o prevină și a reușit într-o mare măsură. Mai scurt : ne-a surprins și durut că, aflînd un adevăr, n-am putut găsi și un caracter.

EMANUEL VALERIU ■

Teamă sau aşteptare ?!

Întîlnirea care a încheiat sferturile de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial de șah a fost cea dintre marii maeștri Eugenio Torre (Filipine) și Ribli Zoltán (Ungaria).

În meciurile candidaților au luat startul trei generații : cei mai în vîrstă — Smislov, Korcinoi, Portisch, Hübner — au fost cei mai numeroși și mai tenaci, cei mai tineri — Kasparov, Beliavski — au fost cei mai înverșunați, în timp ce generația de mijloc — Torre, Ribli — a trecut cu greu bariera psihologică a debutului în cursa exclusivă spre victorie.

Șahistul filipinez face parte din rîndul marilor maeștri care s-au strecurat cu totul neașteptat în elita șahului mondial. Torre și-a înscris prima participare în arena internațională în Campionatul Asiei, la care nu demult în anul 1981, în Hong Kong, a obținut chiar un rezultat de prestigiu la masa I aducînd echipei sale, cîștigătoarea turneului, 5 puncte din 6 posibile. Cunoscut fiind faptul că în Filipine șahul — alături de baschet — este apreciat drept sport național, Torre a avut posibilitatea să-și perfecționeze continuu tehnica de joc prin numeroase participări competiționale. Renumitele turnee internaționale de la Manila, turneul interzonal desfășurat tot la Manila prin sprijinul acordat de însuși președintele Republicii Filipine, Ferdinand Marcos, au fost o bună școală pentru primii pași ai lui Eugenio.

Prin victoria sa surprinzătoare alături de Portisch în turneul interzonal de la Toluca (Mexic) Torre se înscrie în cartea de glorie a șahului mondial, fiind primul reprezentant al Asiei în meciurile candidaților. Deși cunoscut drept un mare luptător cu nervi de oțel, totuși Torre nu ne-a obișnuit cu victorii de răsunet. Realizarea punctajului de 8,5 (+5,—1,=7), maniera de joc de la interzonal reprezintă un argument serios în aprecierea saltului calitativ făcut atît de neașteptat, deși mulți favoriți ai turneului de la Toluca au apreciat evoluția lui Torre drept un rezultat al Fortunei.

Pentru pregătirea meciului cu Ribli, Torre a participat la turneul de la Tilburg (Olanda), turneu care i-a provocat o lungă depresiune prin clasarea pe locul 10 cu doar 4,5 puncte (+1,—3,=7) și consolarea că este în lipsă de formă sportivă la fel ca și Hübner, clasat la egalitate.

Ribli Zoltán (n. 1951) a debutat în șah la vîrsta junioratului prin vești nul duel cu o altă speranță a șahului maghiar, Adorján (Jocha) András, rivalitate sportivă care l-a dus pe amîndoi pînă în meciurile candidaților. Ribli, deși este din generația lui Karpov, Andersson, Sax, Vaganian, nu a participat la campionatul mondial de șah din 1969, cînd rivalul său Adorján l-a urmărit îndeaproape pe Karpov în cursa pentru titlul mondial de juniori. Tot cu Adorján a avut de împărțit un loc pentru meciurile candidaților în ediția 1979—1981, cînd a trebuit să accepte calificarea adversarului său conform regulamentului (deși meciul fusese egal) pentru a susține meciul cu Hübner. Rivalitatea dintre acești doi renumiți mari maeștri a ajuns proverbială, fiind mult discutată în presa șahistă mai ales în preajma Olimpiadelor de șah, cînd se alcătuiește ordinea valorică pe mese în echipa națională. Adorján a ajuns chiar să renunțe să participe la ultimele olimpiade...

Ribli s-a impus ca un nume familiarizat cu primele locuri în superturnee la care participă. După cîștigarea puternicului turneu interzonal de la Las Palmas (Spania) cu 9 p. (+5,—0,=8), Ribli a trecut în rîndul candidaților considerați drept favoriți ai meciurilor. Kasparov, făcînd o apreciere sinceră asupra jocului marelui maestru maghiar, a remarcat pregătirea teoretică excelentă, jocul foarte sigur și tactica științifică a lui Ribli de estompare a șanselor adversarului. Însuși Ribli declara înainte de meciul său cu Torre că este mai puternic ca oricînd și crede în șansa sa deși știe că orice succes se obține după un stagiu competițional. Pentru menținerea formei sportive, contrar părerii colegului său Portisch, Ribli a participat la începutul anului la turneul de la Wijk aan Zee (Olanda) unde s-a clasat pe locul doi realizînd 8,5 p. (+4,—0,=9) și rămînînd alături de cîștigătorul turneului, Andersson, singurii neînvinși din concurs.

Meciul TORRE — RIBLI a început la data de 3 aprilie. Partida întîia : Torre cu piesele albe propune remiză după numai 13 mutări efectuate în Indiana nouă, nedorind să-și arate armele teoretice din prima partidă și asumîndu-și riscul de a pierde avantajul jocului cu figurile albe. Partida a doua : Gambitul damei, se joacă doar 19 mutări și iar remiză de parcă s-ar fi convenit asupra unei „remize de salon". Partida a treia : Gambitul damei cu remiză la mutarea 15 într-o variantă în care enciclopediile șahiste demonstrează că lupta începe după mutarea 20 ! Partida a patra : Apărarea Caro — Kann, atacul Panov și din nou remiză, dar de această dată la mutarea 14. Scor : 2—2.

Publicul șahist spaniol din Alicante, dornic de spectacol de înaltă clasă, a manifestat nemulțumire față de această tactică de așteptare cu 57 mutări la patru partide, mai ales că în paralel se desfășura mult disputatul meci dintre marile maestre Lemaciko și Alexandria...

Partida a cincea : Gambitul damei, Ribli se lansează în varianta Stahlberg din sistemul Meran, Torre greșește grav și pierde la mutarea 20 ! Time out Torre, care a ajuns parcă prea repede să fie condus cu 4—2. Este nouă și neașteptată tactica de tatonare folosită în prima parte a meciului, tactică acceptată surprinzător de Ribli (care parcă aștepta modificarea bioritmului), un jucător activ care luptă pentru inițiativă. Partida a șaptea a fost cea mai lungă partidă a meciului, încheindu-se la mutarea 70 prin victoria lui Torre cu piesele albe în Apărarea siciliană. Partida a opta : Indiana regelui, la mutarea 23 Torre propune remiză. Partida a noua : Apărarea siciliană, remiză în 22 mutări. Scor : 5—4 pentru Ribli. Remizele scurte au înlesnit drumul spre calificare pentru Ribli. Partida a zecea : partidă decisivă, Torre cu piesele negre avea nevoie de victorie, pentru a egala meciul. Se joacă Indiana veche. Ribli obține spațiu din deschidere, exploatează avantajul controlului coloanei deschise, intră în final de turnări cu un pion în plus și cîștigă în 42 mutări.

Așadar scor de meci : 6—4. Ribli cîștigă cel mai scurt meci de-a lungul a doar 258 mutări ! Torre a surprins opinia publică prin propunerile sale de remiză în poziții cu tabla plină de figuri de șah și de posibilități de luptă...

Ribli va întîlni în semifinale pe contracandidatul său de la interzonalul de la Las Palmas, pe ex-campionul mondial Vasili Smislov. Oare va reuși Ribli să-și adapteze tactica de luptă la planurile lungi și bine calculate ale marelui maestru sovietic ? !

MARGARETA MUREȘAN

Craiova, a doua casă a Anișoarei Cușmir

Recentul record mondial al Anișoarei Cușmir ne determină să aducem, fie și cu întîrziere, un elogiu Craiovei atletice, centru care, în contextul mai larg al relansării atletismului nostru, a contribuit concret la formarea și impunerea marii campioane. Născută la Brăila și descoperită tot acolo, de Ion Leu, amănunte care n-au scăpat comentatorilor (și pe bună dreptate), Anișoara s-a transferat în 1980 la C.S.M. Craiova, ale cărui culori le poartă și azi, deși în jurul trecerii ei la Steaua (la care unii s-au și grăbit s-o legitimeze, împotriva unei hotăriri a Biroului executiv C.N.E.F.S. și împotriva realității) s-a făcut, fără nici o bază regulamentară, multă vîlvă. Cușmir a ajuns la Craiova, odată cu antrenorul Ion Moroiu (și în prezent profesor al Liceului de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din capitala Olteniei), pe cînd sărea doar 6,53 m, spre sfîrșitul junioratului. Primită cu înțelegere și căldură într-un mediu propice atletismului (vom reveni asupra acestui aspect), ea și-a continuat, în paralel, activitatea școlară și cea sportivă, absolvind (cu bacalaureat) cursurile Liceului industrial de construcții numărul 7 din localitate și, pe planul performanței, devenind campioana care e autoarea unuia dintre cele mai prețioase recorduri din istoria atletismului nostru. Respectînd adevărul, trebuie să mai scriem că anii petrecuți de Anișoara la Craiova (locul ei de muncă este tot aici, în cadrul Trustului de construcții) au fost decisivi în formarea ei, orașul de pe Jiu însemnînd o a doua sa casă, oamenii lui, devotați sportului și, nu în ultimul rînd, atletismului, meritînd cu prisosință această (chiar dacă tardivă) reparație morală.

Dar Craiova atletică nu se rezumă la Anișoara Cușmir. Ea a mai însemnat, vă aduceți aminte ?, Argentina Menis (fostă recordmană a lumii la disc) și Virginia Ioan (redutabilă săritoare în înălțime), ambele descoperite și ridicate de Ion Rînderiu, antrenor de atletism și, de mai mulți ani, președinte al C.J.E.F.S. Dolj. Tot de Craiova și-a legat numele (și isprăvile) Natalia Andrei-Betini, dublă campioană europeană pe 1 500 m indoor (Katowice 1975, Viena 1979), de două ori medaliată cu aur la Universiadă (Roma 1974, Mexic 1979), multiplă recordmană mondială (unul dintre aceste recorduri, 4:03,0 în sală, continuă să fie și azi nedoborît). Revenirea ei pe pistă, după o mai lungă indisponibilitate datorată unui accident la tendonul lui Achille (la care va fi în curînd reoperată, la Helsinki), este așteptată cu speranță în perspectiva Olimpiadei din 1984.

La nivel de juniori (și nu numai), nucleul performanței atletice îl reprezintă, la Craiova, Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu", al cărui director, profesorul emerit Nicolae Andrei, conduce (fericită coincidență) și activitatea comisiei județene de atletism. Mai mulți campioni naționali și balcanici, Daniela Zamfir, Nicoleta Lia, Cristina Cojocaru, Nicolae Onescu ș.a., pot depune mărturie despre modul temeinic și responsabil în care se muncește, și pe linie de sport, în amintita instituție, cu adevărat o școală de lumină și vigoare. Pe lîngă Ion Moroiu, mai funcționează aici, ca profesori, cîteva cadre de nădejde, Fane Cioacă (coordonatorul catedrei), Ștefan Popescu (cu care Natalia Andrei a dobîndit primele mari succese, înainte de a fi preluată de antrenorul emerit Nicolae Mărășescu), Mihai Nistor, Dorina Cătineanu (fostă campioană europeană de sală la lungime), Niculina Lazarciuc (multiplă campioană națională, membră a lotului olimpic, creditată cu 51,70 pe 400 m) și așa mai departe, oameni devotați meseriei, „ochi sigur" în depistarea marilor talente.

Un capitol aparte în peisajul atletic craiovean îl constituie clubul C.S.M. avînd drept „cap de afiș", firește, pe Anișoara Cușmir. El posedă o puternică secție de specialitate, una din cele 6 de nivel olimpic existente în țară, animată de tehnicieni și performeri de elită. Între primii, la loc de cinste, Nicolae Mărășescu, dar și Gabriela Banciu sau Victor Lazarciuc, ambii maeștri ai sportului. Lista sportivilor (mai ales sportive) de renume de la C.S.M. Craiova e lungă. Ne vom mulțumi să amintim pe Maria Radu (medalie de argint la C.E. de sală 1963 ; antrenor Nicolae Mărășescu), Mihaela Loghin (20,95 m, nu demult, la greutate, record național ; antrenor Ion Sabău de la I.E.F.S.), Elena Tăriță-Lina (membră a lotului olimpic ; antrenor Nicolae Mărășescu), Mariana Lenghel (disc), Niculina Lazarciuc, Petre Lenghel, mulți dintre aceștia (dacă nu toți) putînd apăra culorile sportive ale țării la viitoarele Jocuri Olimpice.

Așadar, lesne de dedus, o adevărată „citadelă" a atletismului românesc această a doua casă a Anișoarei Cușmir. Toate izbînzile de mai sus, de nivel național și internațional, au fost și sînt posibile datorită sprijinului acordat atletismului, permanent, de organele locale de partid și de stat, de C.J.E.F.S., al cărui președinte, reamintim, este el însuși un reputat antrenor. Se întîmplă la Craiova, o spunem pe baza celor văzute, un lucru rar, de neconceput (din păcate) în alte locuri : atleții au tot timpul acces pe stadionul „Municipal", majoritatea antrenamentelor lor desfășurîndu-se în paralel cu cele ale fotbaliștilor Universității, acea echipă ridicată, pe merit, la rangul de „campioana unei mari iubiri". În alte părți, ca să fim și mai explicîți, o biată echipă de fotbal, fie ea și din divizia C, are atîta „prestigiu" încît îi alungă pe atleți pe terenuri improvizate sau chiar virane !

Dacă, și la Craiova, fotbalul rămîne (datorită Universității) prima dragoste, atletismul e, fără îndoială, a doua, bucurîndu-se de un cadru organizatoric și tehnic de înaltă ținută. Iar rezultatele, în frunte cu fantasticul record al Anișoarei, nu fac altceva decît să răspîndească o atitudine de profundă înțelegere și sprijin.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cronica șoselei

Un accident prevenit

Din depărtare prin parbrizul strălucind în soare, se zărește un volan o față de copil. A așezat pe bancheta Daciei 1300 o pernă pentru a ajunge mai ușor la volan. Îl manevrează cu stîngăcie și apasă pe frînă cînd din sens contrar se apropie cîte un autovehicul. Atunci cînd observă prin oglinda retrovizoare cîte un mastodont care se angajează în dublare, se retrage mult pe dreapta, autoturismul intrînd chiar pe acostament, ridicînd mina stîngă în dreptul obrazului. Parcă ar fi blonda din formația „ABBA" care își protejează urechea de decibelii care o stîngheresc. „Aoleu, namila asta mă sufă de pe șosea". Apoi revine cu mare prudență înapoi, pe partea dreaptă a pangliei asfaltate a drumului. Pe nesimțite, mașina ocupă o poziție „călare" pe marcajul median al drumului, iar mai tîrziu, „copilul" de la volan se pomenește chiar pe sensul contrar de mers. „Mamă, mamă, uite unde am ajuns", își spune în gînd copilul-șofer.

De fapt „copilul" e o fată de 24 de ani. Este însă atît de puțin înaltă, atît de puțintică, încît poate fi ușor luată drept școlăriță într-a 5-a. Se reîntoarce acasă. Acum două zile a plecat cu mașina soțului, condusă de un prieten al acestuia. Destinația : un mare oraș din Ardeal. Traian, șoferul, s-a deplasat în aceeași localitate pentru a sonda posibilitatea unei încadrări, ca tehnician, la o uzină, iar Dana — actriță debutantă —, să se inspire din programul unor teatre pentru a reveni în orașul de domiciliu cu ceva idei novatoare, de natură să îmbunătățească repertoriul teatrului din localitate care, cum spunea directorul, trebuie bine scuturat de praful care-i așternuse vremea peste aceleași și aceleași piese desuete.

În mașină se mai află o colegă care o însoțește pe Dana, la rugămintea acesteia. „Nici eu n-o să fiu singură și nici tu n-o să te plictisești acasă. Nu vezi ? N-ai mai ieșit din casă aproape de un an de zile". Cele două fete îl admiră pe șofer care conduce dezinvolt, sigur, atent la șosea și amabil cu însoțitoarele care nu contenesc să-i facă complimente. Dana s-a documentat, a stat de vorbă cu o mulțime de oameni care s-au arătat receptivi, amabili, dînd fetei toate lămuririle și, în plus, un teanc de texte de piese interesante. Tocmai după ce fetele vizionează un spectacol de înaltă ținută, vine și vestea cea rea — din partea tehnicianului-șofer —, asemenea unei lovituri de trăsnet. „Fetelor, îmi pare rău, dar nu pot să vă duc înapoi acasă". „Cum adică ? Nu înțeleg, Florine ?" „Uite așa, treburile cu încadrarea nu merg cum am presupus și o să trebuiască să mai rămîn aici cîteva zile". Fata începe să plîngă. „Bine, dar pe noi cui ne lași, așa singure, la 300 km de casă ?" „Ei, așa, parcă v-aș lăsa orfane. Găsiți voi un băiat frumos și săritor care să conducă mașina pînă acasă". „După toate necazurile ne mai lei și în balon". Fetele îi întorc spatele bărbatului și se îndreaptă spre hotel. „Ce ne facem acum, Dana ? Bărbatu-meu, cînd o vedea că nu vin așa cum i-am promis, intră la idei. Și copilul de poimîine rămîne singur, mama merge la treabă. Concediul i s-a sfîrșit". „O să conduc eu". „Cum tu ? Ce, ai carnet ?" „Am, dar nu ți-am spus, pentru că nu prea stau bine cu antrenamentul". „Să nu pățim ceva, Dana !" Interlocutoarea nu-i răspunde nimic. Privește undeva, în gol. „Eu nu puteam să-mi dau seama cum conduce, spunea ulterior pasagera. Nu mă pricep la mașini și nici la șoferie. Îmi dădeam seama însă că e stăpînită de o mare emoție. Era palidă, tremura. Am mai remarcat că mersul mașinii era șerpuitor, așa ca al schiorilor la slalom. I-am spus Danei : „N-ar fi mai bine, Dănuța, să ne oprim la un motel ? Uite, vine noaptea. Pînă acasă sînt peste 200 km. Va fi greu, obositor. Iartă-mă că mă bag în chestii pe care nu le pricep, dar parcă ceva în mine îmi spune că-i mai bine să oprim".

„Am pornit-o, gata, ce să ne mai oprim ? Partea proastă e că peste 5—10 km dăm de punctul de control. Dacă îmi cere permisul, m-am ars !" „De ce? Spuneai că ai carnet". Urmează cîteva momente de tăcere. „Șoferița" pare extrem de preocupată de ce se va întîmpla la locul cu pricina. I se face semn de oprire. Oprește cam cîș. „Vreți să fiți amabilă să trageți puțin mai pe dreapta ? Nu vă facem să așteptați prea mult". „Tovarășe căpitan, mi se pare ceva în neregulă cu fetița asta de la volan. În primul rînd cred că e încă minoră. Apoi, pentru ca să intre la parcare a făcut vreo cinci manevre. Mă bate gîndul că n-are permis". „Verificăm imediat, Stane". „Permis am, dar l-am uitat acasă. Sînt tare zăpăcită cîteodată. Puteți verifica. De fapt, nici nu știam că voi fi nevoită să conduc. Prietenul soțului, care a condus la venire, n-a mai putut să ne aducă înapoi. Am fost nevoită să preiau eu cîrma. Am mers mai încet, dar am reușit să fac 100 de km. Mai am două. Ce să-i faci, așa-i cînd -ești începător". „La ce poligon ați învățat ?" „Eu..., în Parcul florilor, lîngă esplanadă". „Locul numit de dv. e parc, parc, nu poligon". „Păi pe aleile lui am exersat cu soțul. Știți... am adus noi jaloanele în portbagaj". „Cu ce ofițer ați dat examen ?" „Cu unul așa grăsuț, brunet, băiat tare politicos". „Cum îl chema ?" „Asta, ce-i drept, nu știu". „Bine, o să verificăm la evidența serviciului. Acolo se lucrează în permanență". Fata se schimbă ușor la față. „Tovarășe căpitan, ne grăbim, vine noaptea. Vă dau cuvîntul meu că am carnet. Lăsați-ne să plecăm !" „Vă rog să așteptați puțin, mă întorc imediat", spune căpitanul.

„Ce să vă mai pierdeți vremea, n-am carnet, tov. căpitan, vă rog nu mă dați la penal". Fata începe să plîngă încet. Se string amîndouă una lîngă alta. „Urcați în mașină, e mai cald. O să chemăm soțul care să vă ducă cu mașina acasă. Pînă atunci vă odihniți cîteva ore la motelul din apropiere". Nu se știe care ar fi fost deznodămîntul povestirii noastre în cazul cînd fata conducea mai departe. Noapte, faruri orbitoare din față, circulație intensă, frică, emoție, oboseală. Cert este că un accident care plutea în aer a fost prevenit.

VICTOR BEDA

AL. MEREȚ

RăCuL

RIDENDO

Răpirea

Cam pe la ora unsprezece dimineața, cînd zăduful era în toi, îmi dă buzna în casă un tip mărunțel și destul de gras.

— Dom-le, dă-mi repede un pahar cu apă, că mor, îmi strigă el, gîfîind, după care se prăbușește într-un fotoliu.

Îi aduc paharul cu apă, îl beu pe nerăsuflate, îmi mai cere unul, i-l aduc, după care mai vrea unul.

— Dom-le, zice, dumneata ești un criminal, puteai să mă bagi în spital, să mă ai pe conștiință. Știi de cînd te caut? De trei săptămîni.

— M-am mutat, mă scuz eu.

— Mă rog. Important e că te-am găsit. Ce faci, ești gata?

— Sînt gata, îi zic. Unde mergem?

— O să afli la momentul potrivit.

— Aveți vreo legitimație, vreun document ceva...

— Am, dar nu asta contează.

Fug repede în bucătărie și-i spun nevestii-mi că plec cu un tip misterios, care nu știu ce vrea cu mine. În stradă, ne aștepta un autoturism marca Dacia 1310 de culoare bleumarin închis, la volanul căruia se afla un tip foarte slab și taciturn.

— Și? întreb eu, insinuant, întrucît tăcerea lor începea să mă enerveze.

— Și ce? mă întrebă, la rîndul lui, grasul.

— Ai vreo idee unde mergem?

— Fii calm. Dacă te porți cum trebuie, nu ți se întîmplă nimic.

După vreo jumătate de oră, ajungem în cartierul Cringași și oprim în fața unui bufet. Intrăm. Localul mi-a făcut din prima clipă o impresie mizerabilă: fum, gălăgie, muște, fețe de masă murdare, mucuri de țigări pe jos, ospătari grăbiți și nervoși, o barmaniță grasă, cu halatul jerpelit și cu părul vîlvoi. Ne așezăm la o masă.

— O vezi pe tovarășa de la bar? mă întreabă grasul.

— Da, o văd.

— Ce părere ai despre ea?

— N-o cunosc, zic eu, prudent.

— Ba da, o cunoști, și face un semn anume către un ospătar. Acesta dispare într-o încăpere alăturată și se întoarce cu un caiet. E condica de sugestii și reclamații.

— Cunoști scrisu-ăsta? mă întreabă grasul, deschizînd la pagina șaisprezece.

— Da, zic, e al meu. Am fost acum o lună de zile aici, din întîmplare, și mi-am îngăduit să atrag atenția organelor de resort că halba de bere cu care am fost servit avea marginile mizgălite cu ruj de damă.

— Exact. Ce vroiam să-ți atragi atenția? Că barmanița care ți-a dat respectiva halbă e soția mea. Și că ea a fost transferată disciplinar la acest bufet mărginaș, întrucît a mai avut cîteva abateri asemănătoare. Dacă organele de resort vor vedea și această reclamație o vor da, pur și simplu, afară.

— Dar...

— Nu mă întrerupe, ascultă-mă pînă la capăt. Asta ar însemna să nu mai poată lucra în alimentația publică și să devină casnică, deoarece ea nu concepe, cu nici un chip, să activeze în alt domeniu. Notează faptul că și eu sînt casnic, din motive pe care prefer să nu ți le mai spun, fiind condamnat pe nedrept, sub motiv de transporturi ilegale de materiale de construcții într-o comună mărginașă, fiind șofer pe o dubă de lapte și laurt, dar întrînd în ultima grațiere. Cu alte cuvinte, ea nu ar avea ce face acasă, de cei doi copii ocupîndu-mă eu personal, adică îi scol, le dau de mîncare, îi pun să-și facă lecțiile, îi plesnesc cînd fac diferite drăcii, gătesc, dau cu aspiratorul etc., inclusiv îngrijirea mamei mele, care e suferindă. Asta, bineînțeles, pînă cînd mi se va rezolva situația și mi se va înapoia carnetul de conducere, întrucît, atunci cînd s-a întîmplat chestia cu transportul acela nenorocit, mi s-a pus în circă și faptul că aș fi fost în stare de ebrietate.

— Bine, zic, și ce trebuie să fac eu?

— N-ai înțeles?

— Nu.

— Ce dracu, dom-le, eu am crezut că sîntem în clar. Îa pixul ăsta și scrie aici următoarele: „În ziua de cinci a patra, cînd am scris reclamația ce figurează la pagina șaispe, eram într-o asemenea stare de ebrietate încît am compus unele cuvinte care nu exprimă cîtuși de puțin adevărul, întrucît eu am dorit să spun invers, adică să subliniez că halba pe care mi-a oferit-o, cu o deosebită eleganță și zîmbete, tovarășa barmaniță Lili Duduveche nu avea nici urmă de ruj de damă pe ea, fiind curată ca luna, drept pentru care o felicit și o propun organelor superioare pentru promovare". Semnează și pune data de acum trei săptămîni.

— Păi, zic eu, îngîndurat, adică cum să...

Între timp, celălalt tip, care conducea mașina, se juca cu un briceag pe care îl închidea și-l deschidea cu o dexteritate îngrijorătoare.

— Îi vezi p-ăsta? mă atenționează grasul asupra slăbiciunii. Știi ce e?

— Nu.

— Surdo-mut. Dar, dacă-i faci un semn, înțelege totul imediat...

Barmanița vine spre noi, clătinîndu-și șoldurile proeminente, și ne pune cîte o halbă în față. Ridicînd-o pe cea din dreptul meu, ce observ? Că avea marginile mizgălite cu ruj de damă, ceea ce m-a făcut să rîd în hohote. „Oamenii ăștia sînt plini de umor, mi-am zis, trebuie să fac un gest frumos pentru ei". Drept pentru care am luat pixul și am scris în condică rîndurile dictate de gras. Acesta m-a bătut pe umăr și a mai cerut un rînd.

Am ajuns acasă la miezul nopții, beat criță. Nevastă-mea nu dormea, tocmai povestea unui maior de miliție împrejurările în care am fost răpit. Întrarea mea în apartament a avut loc pe această replică:

— Cît credeți c-o să-mi ceară pe el?

ION BAIEȘU

Aforisme

Se vorbește deja despre gloanțe și tancuri umanitariste.

★

Progresul fizicii nucleare ne-ar putea ajuta să-i ajungem din urmă pe cei de pe Marte.

★

Cruzimea nu are șanse să devină etnică. Încercăm abia să o facem etică.

★

Ne străduim să facem din planeta noastră cel mai impresionant cavou cosmic.

★

Rachetele — catedralele acestui sfîrșit de mileniu.

★

În ultimele decenii soldații planetei se înmulțesc mai repede decît gîndacii de Colorado.

★

Lumea poate fi, desigur, transformată. Chiar și în temniță.

★

Pentru apărare se înarmează cu adevărat numai trandafirul.

★

Am devenit extrem de receptivi la clocîna bîtei.

★

Ce să facem pe alte planete? Acolo s-au sinucis deja toți.

V. GHICA

RADU IULIAN

MIHAI PINZARU-PIM

Anecdote

— Draga mea, cu cine ai stat de vorbă aproape o oră la poartă?

— Cu Popeasca...

— Și de ce n-ai invitat-o înăuntru?

— Era grăbită...

La cinematograf, soțul și soția privesc cu sufletul la gură un film polițist, în care pot fi numărați vreo duzină de ucigași posibili.

— Pariez că Paul Newman a ucis, spune soția.

— Nu spune prostii, răspunde soțul. Paul Newman nu joacă în filmul ăsta.

— Păi tocmai de ala, zice soția. Îți dai seama ce alibi!

Culese de
DUMITRU VASI-ȘOIMOȘANU

ANTON DRAGOȘ

TOPUL PREFERINȚELOR

HAI RAPIDUL!

„Mă numesc Mincea P. Constantin, domiciliat în București, str. Petre Ispirescu, nr. 67, sector 5, și sînt om al muncii la I.C.R.A.L. Bercenl, în funcția de geamgiu. Cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la înființarea Clubului Rapid București și cu prilejul **celei mai bune performanțe** din ultimii ani — revenirea fotbaliștilor în divizia A — știind că ultima etapă se joacă la Tîrnăveni, subsemnatul împreună cu un alt rapidist înfocat, pe nume Florea Constantin, muncitor la I.A.P.L. Alunis, restaurantul Flora, venim pe jos de la Tîrnăveni la București. Precizez că alături de noi s-ar putea să mai aibă aceeași dorință și alți suporteri ai Clubului Rapid București. HAI RAPIDUL!" **Impresionantă hotărîre dumneavoastră pe ploile astea, iar la anul n-o să aveți nimic să vă reproșați dacă cine știe... Apropo, în urmă cu vreo doi ani, cineva din conducerea clubului afirma că Rapidul are cei mai mulți suporteri dar cei mai puțini membri cotizanți. Vă facem o propunere: economiile pe care le faceți venind pe jos (vorba scoțianului) depuneți-le la casieria clubului. Satisfacțiile vor fi mult mai mari.**

EFORTURI CONJUGATE

Viorel Corodescu-COV, parcă din Sucecava, ne trimite 9 caricaturi. Am oprit numai una, intitulată **Eforturi conjugate.**

N-am înțeles, totuși, cine profită de pe urma acestei munci colective. Unii suflă, alții cară, ceea ce este echitabil și gloria mai ușor de suportat.

PLUTARH ÎN REDACȚIE

„Preferința mea? Se numește Luminița Cazan și e sora mea. Are douăzeci de ani și e studentă în anul I la Universitatea din Timișoara, secția matematică. Cred că vorbele lui Plutarh vor explica mai bine alegerea mea: «Dintre toate comorile pe care părinții le pot lăsa copiilor nu e nici una mai de preț ca un frate: e un prieten dat de natură, un prieten căruia

nimeni nu-i poate ține locul și pe care, odată pierdut, nimeni nu-l poate înlocui». Sper ca sora mea să urce cît mai sus în topul dumneavoastră și în final să fie cîștigătoare: Victor Cazan, str. Inelului nr. 2, bl. 15, et. I, ap. 5, Arad". **Este o bucurie să ai un Plutarh în familie, dar și în Top: ridică nivelul intelectual al rubricii.**

NOI ÎI IUBIM PE AMÎNDOI

„Am citit Topul preferințelor din 20 mai și am avut o surpriză neplăcută: un student din Cluj-Napoca îl elogiază pur și simplu pe Nicolae Dobrin, susținînd că absența acestuia este motivul eșecului echipei de fotbal a României în meciul cu Ungaria. Cu indulgență să spunem că așa este, dar cu ideea colosalului aport al lui Dobrin pentru Craiova, dacă ar juca acolo, nu sînt de acord". **Urmează argumentele, semnatara scrisorii, Mihaela Petrișor, din Iași, pledînd, în continuare, pentru Balaci, „o adevărată bijuterie". La vremea Mexicului se vorbea la fel și de Dobrin. Iată motivul pentru care noi îi iubim pe amîndoi. Asemănător Mihaelei vede lucrurile și Silviu Găinariu, din Galați, student la politehnică, în anul II:** „Eu sînt îndrăgostit la nebunie de Angela Similea și Geolgău. Îmi place și Dida Drăgan, dar înclin să-i dau dreptate lui Mihai Fotino (citat de Flaviu Todea din Cluj-Napoca, în nr. din 20 mai); hard rockul îmi place și mie, dar nu mai mult decît muzica ușoară. În ceea ce-l privește pe Geolgău, eu consider jocul său cu adevărat în spiritul celor mai noi cerințe ale fotbalului modern". **Vorba cuiva, se poate și-așa, se poate și-așa. În privința adreselor solicitate ați înțeles exact invers: nu le avem, dar, la gîndiți-vă, unde îi puteți scrie lui Geolgău?!**

PENDULEZ ÎN INCERTITUDINI

„De mult timp pendulez în incertitudini și mă sperie gîndul că trebuie să vă scriu (**nu v-a speriat destul, nu trebuie neapărat să ne scrieți, n.n.**). Am reflectat mult timp cum trebuie să apară aceste rînduri expuse pe o foaie de hîrtie. Am încercat deci zi de zi să-nlătur tot ceea ce ar putea să mă facă să vă scriu, dar nu am reușit. Doresc să vi-o prezint pe Cecilia Gheorghiță, prietenă și colegă. Este o fată de o puritate și seninătate uneori de invidiat. A luptat să intre la I.A.T.C.-regie și nu a reușit măcar să ajungă la examen. Și-a dat seama că există și oameni răi. Nu și-a pierdut cumpătul și pregătește din nou examenul cu abnegație. Aș vrea să însuflețesc pozele pe care vi le-am trimis și sper ca ele să vă descopere mister

rul zîmbetului ei, Maxima ei preferată: Ai izbutit, continuă! N-ai izbutit, continuă!" Nicoleta Georgescu, Tg. Neamț, **Ați izbutit, nu mai continuați. În privința noului examen, preveniți-vă prietena: nici oamenii răi nu-și pierd cumpătul.**

800 DE SCRISORI

„Nu vă supărați, ne scrie Steluța Olgovarniță, dar așa sîntem noi oltenii, foarte gugubeți. Fiecare avem în spinare un sac plin cu bancuri că de-aia ne mirăm cum îi mai ducem". **În ciuda simpatiei pe care ne-o arătați și catrenului pe care ni-l dedicați (a ieșit o rimă proastă), bancul trimis n-are nici un dumnezeu. Dacă și celelalte sînt la fel n-are rost să vă mai omoriți să cărați sacul cu pricina. Ne-a pus pe gînduri însă optimismul dv.:** „Dacă nu-mi răspundeți cu tot vă invadez redacția cu 800 de scrisori (atîtea am cumpărat pentru eventualitatea că nu voi primi nici un răspuns) și în fiecare scrisoare voi scrie nu un banc ca cel de **sus** ci cel puțin zece". **800 de scrisori!! Ne simpatizați, nu?!**

Rubrică realizată de
RĂZVAN BĂRBULESCU

Lumea în care trăim

Foametea și „formula magică"

Datele sînt cunoscute. În țările „lumii a treia" mor anual 40 de milioane de persoane din cauza subnutriției, dintre care 12 milioane copii, iar alte 650 milioane de oameni cunosc rigorile foametei.

Și, totuși, șansele țărilor sărace de a ajunge în următorii 20—25 de ani la acoperirea necesarului de alimente pe baza producției proprii — așa cum remarca un recent raport elaborat de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură — sînt foarte scăzute.

Să luăm exemplul Africii. Raportul amintit întocmește un bilanț pesimist al situației existente în 37 de țări de la sud de Sahara, caracterizate printr-un deficit alimentar cronic și un venit mic pe locuitor. Nici una dintre cele 37 de țări luate în calcul nu reușește să producă pe măsura necesităților. Statisticile arată că autoaprovizionarea nu este asigurată decît în proporție de 55 la sută în Africa Centrală, 74 la sută în Africa de Vest și 83 la sută în partea estică și australă a continentului. În plus, în decursul ultimilor zece ani, producția pe locuitor s-a diminuat permanent. Așa se face că dacă numărul subnutriților din Africa este, în prezent, de circa 70—80 milioane de persoane, în anul 2000 se apreciază că acest număr va ajunge la circa 120—130 de milioane.

Există, totuși, posibilitatea eliminării foametei pe planetă ? Iată întrebarea la care au încercat să dea răspuns numeroase organizații politice și sociale internaționale, organizații și instituții specializate în domeniul agriculturii și alimentației, numeroși specialiști în economie și geografie, în biologie și hidroameliorații. Răspunsul este același : există posibilitatea ! Foametea poate fi învinsă ! Diferă, desigur, soluțiile, modalitățile preconizate pentru aceasta.

Dintre toate aceste soluții despre care s-a scris și se va mai scrie încă mult, se oprim la propunerea lui John Block, secretarul american al agriculturii. Formula magică propusă de el pentru soluționarea marilor probleme alimentare ce confruntă „lumea a treia" este simplă : țările în curs de dezvoltare să-și diminueze investițiile și subvențiile consacrate dezvoltării agricole naționale și în schimb să cumpere mai multe produse agroalimentare din Statele Unite. Și ca lucrurile să fie cît mai clare, el și-a „lansat" ideea — ca un bun reprezentant al intereselor comerciale ale transnaționalelor nord-americane — la capătul unui turneu întreprins într-o serie de state din Africa și Orientul Apropiat, turneu menit să deschidă noi piețe pentru produsele americane.

Totul ar putea fi în regulă dacă domnul Block nu ar fi uitat că țările în curs de dezvoltare datorează peste 600 miliarde dolari băncilor străine, credite pe care în bună măsură nu le pot rambursa și datorită dobînzilor excesiv de mari percepute de băncile occidentale pentru sumele respective. El uită, de asemenea, că țările în curs de dezvoltare cunosc o scădere continuă a veniturilor, fiind dur lovite de criza economică generală și de condițiile inegale ale comerțului internațional, impuse de statele capitaliste dezvoltate.

Or, tocmai datorită măsurilor protecționiste, schimburilor inegale statornicite, prețurile materiilor prime care înglobează 81% din exporturile „lumii a treia" au scăzut, determinînd diminuarea substanțială a veniturilor și reducerea puterii lor de cumpărare. În același timp însă, țările în curs de dezvoltare plătesc din ce în ce mai scump produsele industrializate importate din Occident.

Așa se face că multe dintre țările pe care ministrul le invită să-și rezolve problemele alimentare prin achiziții masive de la transnaționalele nord-americane sînt confruntate cu mari dificultăți financiare ; nu o dată ele sînt nevoite să contracteze noi împrumuturi pentru a plăti ratele datoriei acumulate. Iată, așadar, de ce „formula magică" a secretarului american nu poate fi socotită decît ca o încercare de accentuare a dependenței economiilor țărilor în curs de dezvoltare față de marile trusturi. În timp ce secretarul S.U.A. preconizează politica porților deschise pentru produsele sale, exporturile „lumii a treia" se lovesc de obstacolul greu de trecut al protecționismului american, care servește drept instrument de discriminare și presiune politică și economică împotriva țărilor în curs de dezvoltare.

Evident, „formula magică" americană nu se referă și la ajutorul pe care țările dezvoltate ar trebui să-l dea țărilor în curs de dezvoltare pentru dezvoltarea agriculturii, a producției alimentare. În 1974, la Roma, țările dezvoltate participante la Conferința Mondială a Alimentației s-au angajat ca, pînă cel mai tîrziu, în 1985, omenirea să fie salvată de coșmarul foametei. De atunci au trecut aproape zece ani dar, din păcate, din nobilele angajamente asumate atunci de țările bogate au rămas doar vorbele. Ajutorul acordat țărilor sărace, țărilor în curs de dezvoltare, în loc să crească se diminuează permanent. Așa se face, spre exemplu, că multe dintre marile proiecte internaționale de fertilizare a unor regiuni ale lumii, precum este Sahelul din Africa, au rămas doar pe hîrtie din cauza lipsei de fonduri.

Și foametea persistă, face în continuare ravagii.

Penuria de resurse financiare este aceea care, potrivit F.A.O., constituie cea mai grea ipotecă pentru viitor. Ajutorul pentru dezvoltare acordat de țările bogate este cu totul insuficient. Potrivit chiar experților Băncii Mondiale, acesta ar trebui să crească de patru ori pînă în 1990, de la 4,9 miliarde dolari în prezent, la 17,8 miliarde pentru a crea acea bază minimă necesară sporirii producției agricole în măsură să satisfacă necesarul de produse agroalimentare al țărilor în curs de dezvoltare.

Foametea poate fi stăvilită ! Întreaga populație a planetei poate avea asigurată hrana necesară. Trebuie doar ca eforturile țărilor în curs de dezvoltare să se bucure de sprijinul susținut, de ajutorul concret al țărilor dezvoltate în organizarea unei agriculturi moderne. Acest ajutor nu trebuie calculat în termenii contabili ai profitului marilor companii. Soarta a milioane și milioane de oameni, șansa lor de a supraviețui sau ghinionul de a pieri ar trebui să lase de sub auspiciile calculelor în materie de beneficiu. Trebuie, pe această planetă ce-și irosește energiile în înarmări ruinătoare, ca rațiunea să conducă spre măsuri cu adevărat în beneficiul națiunilor sărace. Foametea ar putea fi alungată din viața oamenilor dacă unii ar renunța la calcule politice și alții la calcule financiare, dacă și unii și alții ar abandona vizuni depășite ale politicii de bloc și ar acționa energic pentru ca nici un copil, nici un adult, nici un virstnic să nu mai sufere deoarece n-a izbutit să-și procure hrana necesară.

Nu este o speranță utopică. Putem ajunge destul de grabnic la momentul în care Terra nu va mai cunoaște foametea. Depinde, însă, în mare măsură, de voința celor ce pot contribui la schimbarea dramaticei situații a prezentului. În realitate, „formula magică" este simplă : un ajutor constant, dezinteresat, substanțial.

Din păcate, ceea ce este foarte simplu, devine adesea foarte complicat...

AL. PINTEA

Spectacolul informației

Mr. B.

Nu vom ierta modernismului vieții acest de neiertat paradox : veștile rele, ca și cele bune, circulă cu aceeași viteză. Cît de repede am aflat de plecarea dintre noi a lui Henry Fonda. A lui Ingrid Bergman. A lui Louis de Funès. Și acum, la rînd, Mr. B.

În 1974, la New York, vedeam pentru prima dată un spectacol la „Lincoln Center". În acel început de mai Trupa de balet a lui Balanchine răsfața ochii celor cu gîndul fugit la concedii. Atunci l-am văzut și pe el. Un ziarist ajungea, prin șansă, în spatele cortinei, al scenei, în spatele acelui perete ce ne desparte de regulă pe noi, privitorii, de ei, cei de dincolo, artizanii lucrului ce-i așteptăm, de sfătuitorii lor și dăltuitorii succesului lor. Balanchine a început prin a fi el însuși balerin. A încheiat prin a se consacra irevocabil sfatului și dăltuirii de succese.

A murit luna trecută, în 79 de ani, vinat de pneumonie.

S-a răsfățat pe Broadway, la Hollywood. Dar s-a răsfățat pe sine și și-a răsfățat colaboratorii devotați întru răsfățarea spectatorului cel mai potrivnic, mai ales la „New York City Ballet", compania de care și-a legat, lungă parte din viață, numele.

L-am văzut atunci, printre fetele și băieții ce se pregăteau să intre pe scenă, dansatori plesnind de talent și sănătate. A fost prima dată cînd vedeam de aproape această lume rezumată la gîndul întîlnirii cu sala, desenînd în minte volutele scenei, rumegînd în sine travaliul unei apariții care poate însemna salt sau cădere și cîte altele. Niște fete și băieți cu picioarele înfășurate în trening, cu trupurile incredințate prosoapelor, cu mișcări neînțelese, despletite din calm și nerăbdare. Între ei, bărbatul uscățiv, adunat în sine, distribuind fără zgomot, ca un dirijor ce nu se vrea auzit ci doar înțeles — punctele de sprijin ale partiturii. A răspuns întrebărilor noastre ca un om aflat la treabă și preocupat să vadă rostul minutului care începe. Ne-am întors la locurile din sală cu sentimentul traversării unui eveniment.

I-a zis cineva „Mozart al dansului", acestui monument care lasă în urmă peste 170 de lucrări, multe din ele născute dintr-o prelungă și înfloritoare colaborare cu Igor Stravinski. Cel mai mare coregraf al timpului nostru, George Balanchine, este autorul fuziunii pline de succes a conceptului de dans modern cu ideile mai vechi ale baletului clasic, scria o revistă cunoscătoare în materie. Stilul lui Balanchine a fost descris ca fiind neoclasic, o reacție la anticlasicismul romantic, căzut în teatralism exagerat. După propria-i expresie, a căutat să asigure ca „dansul să devină steaua spectacolului". Prefera să se considere mai degrabă meșteșugar decît creator, să se compare cu un bucătar ori tîmplar, meserii pe care dealtfel le știa.

Un calm prin vocație. Am auzit și citit repetate referiri la Mr. B. În viața mea nu mi-a fost dat să cred că despre un om colaboratorii — și subalternii — săi pot găsi termeni atît de îndatoritori : împinși pînă la suprema expresie adulatorie.

I-am revăzut trupa. Acum cîțiva ani, la Covent Garden, într-un turneu european ce-și fixase Londra drept cap compas. Ultima dată, vara trecută, la New York, într-un final de stagiune „Centenar Stravinski". Tentativa mea de a sta din nou de vorbă a eșuat : „New York City Ballet", ca în fiecare sfîrșit de sesiune, își deplasa spectacolele la Sarattoga Springs, pentru ceea ce am numi stagiune estivală. Cînd am bătut la ușa teatrului, în biroul directorului artistic se instalaseră zidarii. Ultimă zugrăveală.

Un titan al dansului mondial, îl numește „Newsweek" în numărul care anunță sfîrșitul celui ce primea nu cu mulți ani în urmă, la Casa Albă, prima Diplomă de Onoare a Centrului cultural Kennedy. Cu el împreună, pe aceeași scenă, veniți acolo pentru același motiv : Marian Anderson, Fred Astaire, Richard Rodgers, Arthur Rubinstein.

Mr. B. a plecat. O informație pe care telexurile au pulsat-o în univers. A rămas, inconfundabil, dansul impus de el — marcat de viteză, de forță emotivă, de circumscrierea-i geometrică, de complexitate fizică.

NEAGU UDROIU

Decanul corigent

În numărul trecut al „Argeșului", pe ultima pagină, este publicat textul cu care în 1965 Rosa del Conte și-a argumentat propunerea ca Tudor Arghezi să primească Premiul Nobel. Din prezentarea făcută de Geo Vasile rezultă că propunerea a fost sprijinită de Rafael Alberti, Alain Guillermou, Alf Lombard, Salvatore Quasimodo și alții. Publicarea acestui document, căci document este, ar putea fi simptomatică pentru un „complex al Premiului Nobel" de care suferă — nu, nu cultura românească !, ci numai opinia multor cititori și „consumatori" de literatură. Căci noi, românii, nu avem nici un Premiu Nobel ! (Cu excepția, neconvingătoare, a doctorului Palade, cetățean american, născut, crescut și format ca om de știință în România, dar totuși rezident în S.U.A. de-un sfert de secol la data cînd i s-a conferit înaltul premiu pentru medicină.)

Cei ce suferă de pe urma acestei imprejurări se mai mingiie invocind Premiile Nobel de care au fost lipsiți savanți români ei cei dintîi autorii unor descoperiri pentru care apoi au fost alții premiați : cazul, pare-se, al unui Paulescu, Hulubei sau, mai recent, Odobleja... Personal, în această discuție care deseori animă conversația românească, pun foarte puțină patimă, deci suferință, uneori mă și amuz, amintindu-mi de personajul caragialesc care cerea, zor-nevoie, „s-avem și noi falii noștri", dar rău tot îmi pare că nu s-a gîndit nimeni, bunăoară prin anii '50, să-i dea lui Blaga Premiul Nobel ! Să ne gîndim o clipă ce-ar fi putut să-nsemne asta !... Pentru Blaga ! Dar și pentru Premiul Nobel !...

Am întîlnit într-o revistă mai occidentală și-un clasament pe națiuni, al inteligenței, măsurate în Premii Nobel !... Nu m-a emoționat absența noastră din acest clasament. Românii e deștepți și fără Premii Nobel, nu ?!... Și-apoi, mai știu și eu cum se ia, de cînd lumea, un premiu... Și mai ales cum nu se ia ! Iar acolo unde mă mai și pricep puțin, în literatură, mi-e oricînd la îndemînă să dau, de la noi și de aiurea, o lungă listă cu scriitori „nobeleabili" cărora le-a fost preferată o altă listă de perfect neglijabili scriitori, uitați deja, căci aici contează ce contează, dar nu la nesfîrșit, pentru public, faima de premiant Nobel.

Povestea, firește, n-are cum să fie a vulpii în vie... Cu rîndurile de mai sus vreau numai să ajung la coincidența — coincidență deci să fie ? Adică semnificativă ?— care s-a produs în mintea mea citind documentul publicat în „Argeș". Mă urmărea de cîteva zile lectura ce se făcuse la radio unui fragment de roman scris de un premiant Nobel, americanul Saul Below. Aflasem din prezentarea făcută romanului că Saul Below a mai publicat o carte, aceasta, **Iarna decanului** intitulată, în care povestește întîmplări și impresii din călătoria pe care a făcut-o în urmă cu cîțiva ani în România. La vremea respectivă aflasem emoționat — nu citisem încă nimic semnat de Saul Below — că avem printre noi un fel de „cumnat" laureat al Premiului Nobel, și zic așa întrucît Saul Below e căsătorit, auzisem, cu o distinsă doamnă plecată de prin părțile noastre în America, cu mulți ani în urmă. Din această simpatie m-am ales cu regretul de-a fi ratat întîlnirea ce S. Below a avut-o cu scriitorii români dornici să-l cunoască. Dornic aș fi fost și eu să văd în carne și oase un scriitor dedicat oficial nemuririi, cu toate formele în regulă etc., etc. Cu atît mai mult cu cît se născuse în mine, precum spuneam, ciudatul sentiment că Saul Below este, un pic, și al nostru... L-am citit apoi, cît am putut, cu acest sentiment. Și tot așa am încercat să ascult și fragmentul citit la radio...

Fragmentele sînt dintr-un roman, deci aparțin unei ficțiuni literare, dar, ca-n atîtea alte cărți similare, fictivă este trama cărții, identitatea personajelor etc., pe care cititorul le înregistrează ca atare. Deloc fictivă într-o asemenea carte fixarea, în timp și spațiu, a acțiunii. În cazul de față, București, decembrie 1977... La această datare am ajuns singur, ascultînd, cum spuneam, la radio, radio „Europa liberă", lectura unui fragment din romanul „Iarna decanului", fragment în care decanul se plimbă într-o zi de decembrie prin București și, din loc în loc, prin orașul nostru dă peste ruinele unor blocuri prăbușite la cutremur, grămezi de moloz din care pornește, apucînd-o pe ulițele orașului, mirosul cadavrelor în descompunere...

Cutremurul a fost în martie 1977. Iar nouă luni mai tîrziu, în decembrie, plimbîndu-se deci prin București, Saul Below, scriitor american, laureat al Premiului Nobel, sub identitatea unui decan, profesor universitar de ziaristică, personaj al romanului „Iarna decanului", întîlnește, repet, mormane de moloz, dărîmături sub care, după aproape un an, încă mai sînt cadavrele, în descompunere, ale concetățenilor noștri, prieteni, rude sau numai simpli și atît concetățeni.

Nu mă apuc să aflu exact cînd ne-a vizitat Saul Below țara, ca să mă dumiresc cum de i-a mirosit așa de urît Bucureștii : din auzite sau dintr-un elan creator propriu, de nestăvilit ?... Pînă cînd istoria literară ne va lămuri asupra acestei tehnici de inspirație artistică, eu mi-aduc aminte că într-o carte pe care am scris-o în urmă cu vreo cinci ani și care încă mai așteaptă să fie publicată, scriam următoarele, la cîteva zile, săptămîni de la cutremur : „Nu ! Nu numai pe supraviețuitori i-am căutat ! Ne-am căutat morții, în primul rînd ! Căci se terminase degajarea terenului și la morgă, îmi povestea Doru, lumea își căuta morții cu o liniște și o insistență pe care el n-a putut-o înțelege. Chiar dacă s-ar fi știut cu cea mai mare certitudine că nimeni nu mai trăiește sub dărîmături și tot nu le-am fi dinamitat, căci avem prea dezvoltat cultul morților !... (...) ...cultul morților, recunoașterea unor drepturi imprescriptibile ale acestora, decurge din gîndirea și sensibilitatea de cetățean ! Din instinctul de care îți vorbeam ! Și-s mii de ani ca să ni se formeze un asemenea instinct !...".

Așadar nu, nu, domnule Saul Below, morții noștri nu au fost lăsați cu lunile sub moloz, să putrezească și să mai moară astfel încă o dată, de mîna noastră. Ar fi fost, probabil, mai pitoresc pentru sufletul de scriitor și ziarist ce sînteți ca lucrurile să se fi petrecut atît de anormal. Ceea ce dacă nu s-a întîmplat, iar asta nu v-a împiedicat să vă închipuiți un București atît de neromânesc, vă privește numai pe dumneavoastră pînă la urma urmelor ! Creadă fiecare ce știe, iar ce nu știe, creadă ce-i place și să fie sănătos ! Eu însă atît pot spune și mărturisi, ca pe-o întîmplare ciudată, că după ce am ascultat acele fragmente din romanul „Iarna decanului", citind apoi în „Argeș" documentul amintit, m-am pomenit că nu-mi mai pare chiar deloc rău după Premiul Nobel, că nu l-au primit nici Arghezi, nici Blaga, nici Rebreanu, nici toți cei care de aici înainte, tot așa, nu-l vor primi.

Să-i fiu recunoscător pentru asta lui Saul Below ?

Firește că-i sînt, recunoscător și îndatorat.

ION COJA

Lumea se amuză

(După FÜR DICH — R.D.G.)

Uleiul morții

Aprilie 1981. Vînzători ambulanți, mergînd pe străzi sau în piețe mici, în zone aflate lîngă capitala spaniolă, își strigă marfă : ulei foarte bun la 35 de pesetas chilul. Vind ici, colo, unuia sau altuia dintre amatorii de chilipiruri. Aceștia nu sînt frapați nici de prețul modest și nici de lipsa etichetelor de pe ambalaje.

1 mai același an, Jaime Vaguero Garcia, 8 ani, din Torrejon de Ardoz are febră mare. Urmează tulburări respiratorii, digestive și ale pielii, îl dor mușchii, apoi se înregistrează tulburări vasculare, extremitățile membrelor îi paralizează și acestea se deformează, pielea seacă. Se înregistrează alte grave anomalii după care se instalează moartea. Medicii sînt total derutați. Nu-și dau seama de cauza unor asemenea stări care duc la un astfel de sfîrșit tragic. Și, ca urmare, ei vorbesc de prima victimă a „pneumoniei atipice". Nimeni nu face încă nici o legătură cu uleiul cumpărat la un preț foarte acceptabil nici cînd alte persoane, prezentînd aceleași simptome, încetează din viață.

Abia la 11 iunie, medicii schimbă jumătate din diagnostic, vorbind de o „pneumonie toxică" și-i explică, în sfîrșit, cauza — un ulei falsificat. Tensiunea în țară crește vertiginos, spitalele nu prididesc cu internările unor pacienți cu simptomele amintite. O singură întrebare e pe toată buzele, în ziare, la radio sau TV; de unde provine uleiul și cum se pot vindeca cei ce l-au consumat ? După investigații minuțioase se va descoperi că „uleiul morții" este denaturat și destinat, în principiu, consumului industrial. Cercul se strînge și cînd se află că fusese cumpărat în Franța de doi industriași rapaci, din San-Sebastian care, profitînd de introducerea unor substanțe ce-i dădeau un miros de ulei de rapiță și un gust foarte plăcut, l-au lansat, fără scrupule, pe piața clandestină. Și, în timp ce ei își făceau primele socoteli ale cîștigurilor, medicii se luptau cu bolile ciudate ale unor pacienți ce decedau în dureri groaznice. Pînă la urmă, acum doi ani, la începutul verii, au fost arestate 20 de persoane implicate în acest trafic. Acuzația e clară: fraudă, fals și atentat la sănătatea concetățenilor.

Au trecut, de atunci, doi ani și două luni. Între timp, s-au recenzat toți bolnavii „uleiului morții" — 20 144 de persoane ; s-a anunțat cîți mai sînt încă spitalizați — 77 de oameni; s-a făcut public numărul decedaților — 340 persoane; s-au emis aprecieri pe seama acestei intoxicări, fiind considerată cea mai gravă din istoria spaniolă, în vreme ce Organizația Mondială a Sănătății spune că ea este fără precedent în analele medicinei mondiale.

Și totuși, sindromul toxic este, în continuare, la fel de misterios. În sprijinul afirmației se citează opinia premierului țării care, la 21 ianuarie, în primul său interviu televizat, reamintea că nu există nici o certitudine în legătură cu natura agentului maladiei. Exact două luni mai tîrziu se desfășura primul seminar internațional consacrat acestui sindrom iar participanții n-au conchis decît că boala „este datorată distribuirii ilegale a unui ulei contrafăcut", și nimic nu permite să se afirme că una asemănătoare nu se va produce iarăși în viitor.

Alte amănunte : bolnavii, care suferă și azi ca la debutul maladiei, beneficiază încă de tratament global adaptat manifestărilor și nu cauzelor răului, unii dintre ei nu mai muncesc, nu se mai pot mișca, numeroși au pierdut orice speranță că oamenii de știință vor găsi un leac suferințelor lor ; mulți dintre cei 20 traficanți ai „uleiului morții", arestați în vara fierbinte a lui 1981 și care puteau primi 30 de ani închisoare pentru acuzațiile ce li s-au adus în momentul reținerii, au fost eliberați deja. În tot acest timp, cei peste 20 000 bolnavi, ca și membri ai familiilor lor, așteaptă procesul traficanților dar mai ales descoperirea misterului acestui sindrom toxic.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE

Talon de participare

nr. 4

iunie 1983

Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite în luna iunie. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului în decursul lunii iunie :

	Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1.	Antiprimăvara	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	375
2.	La nunta ta	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	317
3.	Totuși iubirea	Májay Győző	Májay Győző	220
4.	Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	217
5.	Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	207
6.	Creseătorul de cai	Poesis	Poesis	201
7.	Muntele	Constantin Dragomir	Constantin Dragomir	196
8.	Te salut generație-n blugi	Pro Musica	Pro Musica	184
9.	Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	130
10.	Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	119

Cu șanse mari de a reveni în primele zece locuri : Alexandru Zărnescu, Ecoul.

Așteptăm noi propuneri pentru topul lunii în curs.

Programul cenaclului

De luni a început un nou turneu al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Pînă la apariția ediției au avut loc primele spectacole în județul Sibiu. Ca toate celelalte turnee ale cenaclului, noul periplu al muzicii și poeziei tinere se bucură de auspiciile atît de binefăcătoare ale C.C. al U.T.C., ale coordonării directe de către tovarășul Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C.

Spectacolul cu numărul 1 000 la care urma să se ajungă în aceste zile nu se va ține. Acest spectacol jubiliar va avea loc la Galați, în turneul următor, publicul de aici fiind prin competență, prin dăruire, prin modul în care a cooperat cu scena, publicul care merită acest spectacol cu prisosință.

Programul cenaclului este următorul :

vineri, 24 iunie — Mirșa
simbătă, 25 iunie — Sibiu
duminică, 26 iunie — Mediaș, la cererea insistentă a spectatorilor

marți, 28 iunie — orele 15 — Făget ; orele 20 — Lugoj

miercuri, 29 iunie — Timișoara

joi, 30 iunie —Sînnicolaul Mare

vineri, 1 iulie — Deta

simbătă, 2 iulie — Arad

duminică, 3 iulie — Alba Iulia

luni, 4 iulie — Brașov

Toate spectacolele vor avea loc de la orele 20.

Programul pînă pe 15 iulie cînd va începe turneul pe litoral și programul de pe malul Mării Negre le vom comunica în numărul viitor.

Pentru un zîmbet de copil...

Pe micuțul Florian Bora, din clasa a II-a a Școlii generale din comuna Felnac, județul Arad, îl știau toți colegii din clasă și mai ales învățătoarea lor, Elena Cociuhan, că este un copil mai zburdalnic decît alții, mai plin de energie, pe care, la vîrsta lui, desigur, nu și-o putea stăpîni, mai „dificil" cum s-ar spune, dar care, cu zîmbetul său de micuț strengar, reușea să înmoaie inimile celor din jur.

Se întîmpla cîteodată, chiar și în timpul orelor, ca Florian să facă vreo poznă. De aceea, deși nu era prea voinic, el stătea în banca din fundul clasei, ca să-i deranjeze cît mai puțin pe ceilalți copii.

Într-o zi însă, cînd învățătoarea E.C. l-a văzut pe Florian, s-a cutremurat : înfățișarea lui era de nerecunoscut. Vînătăile de pe față, apoi cele descoperite pe corp, ca și privirile lui triste, indicau, neîndoielnic, un tratament brutal. Întrebat cine l-a bătut într-un asemenea hal, Florian n-a îndrăznit să răspundă.

Socotind cazul deosebit de grav pentru sănătatea fizică, dar mai ales pentru starea psihică a copilului, învățătoarea, pe bună dreptate, a considerat necesar să se sfătuiască cu șeful postului de miliție, plutonier Constantin Lezeu.

Șeful postului l-a rugat, la rîndul său, pe medicul comunal Nicolae Moise să meargă împreună pînă la școală.

În cancelarie Florian a fost consultat cu atenție și înfrigurare. Nu mai încăpea nici o îndoială că vînătăile de pe tot corpul erau urme ale „măsurilor educative" aplicate de părinți, mai ales de tatăl copilului, cînd venea acasă sub influența băuturilor alcoolice și „constata" că Florian... nu fusese cuminte !

Apreciind ca deosebit de nocive pentru copil traumele psihice provocate de metodele violente folosite asupra lui, șeful postului de miliție a socotit necesar ca, împreună cu medicul și învățătoarea lui Florian, să meargă de urgență la părinții acestuia. Acolo au fost explicate, cu răbdare și fermitate, consecințele ce se pot declanșa dintr-o înțelegere greșită a noțiunii de „exigență părintească" — afectarea sănătății copilului, determinarea unui comportament deviant ireversibil al acestuia, dezaprobarea publică și chiar răspunderea penală pentru părinții în cauză.

Medicul mai descoperise ceva și a cerut părinților lui Florian să-l prezinte unui specialist oftalmolog. Într-adevăr, copilul avea nevoie de ochelari și acest defect de vedere nu fusese cunoscut pînă atunci, ceea ce-i influența, într-o oarecare măsură, și comportamentul. De cînd poartă ochelari și a fost mutat în prima bancă, Florian a devenit mai atent și obține rezultate mai bune la învățătură.

MIHAI GROZAVU ■

AL. MEREȚ ■

MIHAI PINZARU-PIM ■

PĂMÎNT către oraş – PĂMÎNT

Acum, cînd primăvara își croșetează zilele în vară, piețele orașului au fost invadate de pămîntul modelat de către țărani ; sub diferite chipuri și culori. Asfaltul, elementul civilizației care ni s-a lipit de suflet, a fost pur și simplu înecat și astupat de pămînt. Țăranii l-au adus din nou către oraș. L-au adus ca pe un mare dar, ca pe-o zestre. L-au zămislit așa cum s-au priceput mai bine : după arta și știința dobîndită de la moșii și strămoșii noștri. A devenit o datină, un ritual, un obicei pierdut în timp ca, acum, la culesul cireșelor, țăranii să aducă pămîntul către oraș. În mii de chipuri și forme, în mii de culori și modele, pămîntul îmbrățișează din nou metropola. Farfurii, străchini, oale, vase pentru mîncăruri alese sau numai pentru o lingură de grîu nou fiert, cireșe

sau bomboane, pentru apă sau vin, pentru mici sau mari — această artă țărănească își așteaptă în liniște și răbdare să-și găsească locul în rafturile civilizației noastre. Și acești țărani veniți din toate colțurile țării cu obiecte șlefuite din pămîntul albiei Mureșului, Oltului, Argeșului sau Ialomiței s-au mutat, preț de cîteva zile, în oraș. Fără vize, aprobări sau flotant pe buletin. Au venit, așa, ca să-și regăsească niște frați pierduți prin oraș sau ca să aducă aminte asfaltului

ce astupă la rîndul său. Pămînt. Și, acolo, lîngă munții de obiecte, cei care le-au dat viață s-au așezat cu timiditate și ploșnițe. Este ca și cum te-ai închina în fața demnității și puterii unui fiu de-al tău pe care l-ai dus spre viață. S-au așezat țăranii lîngă ceea ce au zămislit precum într-un descîntec. Și acești artiști, fără diplome și pretenții, și-au mutat casa și familia, ca și cum nu s-ar putea despărți nici o clipă de acestea, lîngă tot ceea ce au modelat în vremea unui an. Aici dorm, aici își pregătesc bucatele după gustul și obiceiurile lor și tot aici iau masa ; pe asfalt, dar în prezența pămîntului adus de-acasă. Se mănîncă aici și nicidecum la restaurante moderne, autoserviri sau cantine. Mai mult decît atît : nimeni n-are timp de pierdut. Aici, se și muncește. Cu mic cu mare, cu tată și fiu — cu mamă sau fiică. Copiii nu au timp de bulevard, film sau să se mire pe la vitrine. Se pictează în continuare, se retușează sau se fac linguri. Linguri din lemn de plop, de tei sau de cireș. Miroase a pădure ca și cum pădurea ar veni la noi în casă ca să-și vadă nepoții. Totul este, pe lîngă un ritual, și un mare spectacol. Este, dacă vreți, un muzeu al unui sat instalat pen-

tru cîteva clipe în această pămîntată civilizație, chiar în sufletul grupul orașului. Pînă și înstrăinarea acestor forme de pămînt își are descîntecul ei. Se bate ușor cu degetul și cînd se aud note de clopot sau zgomotul pămîntului lovit de sapă — ulcica este bună și poate îmbrățișa apa. Cînd cîntă precum o orgă într-o biserică la sărbătoare. Și numai atunci ea își poate părăsi făuritorii. Și se cumpără, ele, ulcelele, pe cîțiva bănuți, și li se trece prin toarte sfoară sau sîrmă și sînt duse pe umerii urmașilor de țărani. Ele duc mai departe amprentele țăranilor de astăzi într-un sfîrșit de mileniu frămîntat. Este o mare bucurie, acum, cînd țăranii își mai aduc aminte de cei care i-au părăsit plecînd spre oraș. Obiectele lor par a fi niște cărți poștale cu destinație precisă. Este, de ce să n-o recunoaștem, o mare obligație ca noi, cei de la oraș, să ne aducem aminte de pămînt și de țărani. Privind întreg acest spectacol și ritual, scăldat în lumina soarelui sau răsfrînt prin picăturile de ploaie de vară, să îmbrățișezi totul și să fugi cu totul și cu toate pe o altă planetă ca s-o iei de la început...

SORIN POSTOLACHE

Flacăra, Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic **(Ilie Purcaru,** Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan, Cornel Nistorescu – 26 00, Tudor Octavian – 25 59, Ion D. Goia – 25 66) ; secția cultură-învățămînt **George Arion,** Elena Ghera – 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Nițâ, Horia Pătrașcu, Tania Radu – 14 57) ; secția probleme cetățenești, scrisori **(Răzvan Bărbulescu,** Marga Nedelea, Emanuel Valeriu – 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu – 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban – 21,30) ; Audiențe – 25 58 ; sector știință-istorie **(N. Grigore Mărășanu,** Liviu Timbus – 25 66 ; Cici Iordache-Adam – 14 53) ; secția urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto **(Ovidiu Ioanițoaia** – 21,28, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir – 21,28, Dumitru Graur, Sorin Postolache – 14 53, Dan Bîrlădeanu – 21,23, Mircea Popp – 25 69, 20 72, Vasile Mănecan – 25 28) ; secretar responsabil de redacție – **Nicolae Cristache** – 21 43, redactor șef adjunct – **Nicolae Arsenie** – 21 24 ; redactor-șef – 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505